



2^o H. Mon

242 - 2

ANNALES
MINORVM.

AUCTORE

R.P.F. LVCA VVADDINGO

HIBERNO EIVSDEM

ORDINIS.

Monachi Schyrensis.

Tomus Secundus.

ANNALES

MINORVM.

AVCTORE

R. P. FELVCA VADDINGO



HIBERNIO FIVSDEM

ORDINIS.

Manuscript of the 17th century.

Tomus Secundus.



In vita sua suffulgit domum. Eccl. 30.



Confortabo domum Iudæ. Zach. 20.



ANNALES MINORVM.

In quibus res omnes triū ordinū
a S. Francisco institutorū ponderosæ
et ex fide asseruntur, et præclara
quæq; monumenta ab obliuione
vindicantur.

TOM. SECVNDVS
Continet felices progressus horum
ordinum, et plurima quæ vniuersæ
historia Ecclesiastica maximam
afferent lucem, vt iure opt. Annal.
Ecclesiastici possint appellari.

AVCTORE
R.P. Fr. LVCA WADDINGO
Hiberno S. Theol. Professore, Gen.
Inquisitionis Romanæ censore,
et collegij S. Iudori in Vrbe
Guardiano.

Nunc primū in lucem prodit.
Cum indice rerum, et verborum
locupletissimo.
F. F. Schyrensiū.



LVGDVNI

Sumptibus CLAVDII LANDRY

M. DC. XXVIII.



In vita sua suffulgit domum. Eccl. 30.



In signaculum similitudinis meæ. Ezech. 28.

Cum privilegio Regis.

Picquet. f.

5. Aug.

<36604871350014

<36604871350014

Bayer. Staatsbibliothek

2^o Af. Mon

242-2

ANNALES
MINORVM.

AUCTORE

R.P.F. LVCA VVADDINGO
HIBERNO EIVSDEM
ORDINIS.

Monachi Schyrensis.

Tomus Secundus.

ANNALES

MINORVM.

AVCTORE

R. P. FELVCA VADINDO



HIBERNIO FIVSDEM

ORDINIS.

Marginalia: Manuscript of the 12th century.

Tomus Secundus.



In vita sua suffulsi domum. Eccl. 30.



Confortabo domum Iuda. Zach. 20.



ANNALES MINORVM.

In quibus res omnes triu ordinu
a S. Francisco institutoru ponderosi
et ex fide asseruntur, et praeclara
quaeq monumenta ab obliuione
vendicantur.

TOM. SECVNDVS

Continet felices progressus horum
ordinum, et plurima quae vniuersa
historia Ecclesiastica maximam
afferent lucem, vt iure opt. Annal.
Ecclesiastici possint appellari.

AVCTORE

R.P.Fr. LVCA WADDINGO
Hiberno S. Theol. Professore, Gen.
Inquisitionis Romanae censore,
et collegij S. Isidori in Vrbe
Guardiano.

Nunc primu in lucem prodit.
Cum indice rerum, et verborum
locupletissimo.
F.F. Schyrensiu.



LVGDVNI

Sumptibus CLAVDII LANDRY

M.DC.XXVIII.



Omnia terra adoret te. Ps. 65



In signaculum similitudinis meae. Ezek. 28

Cum privilegio Regis.

Picquet. f.

BIBLIOTHECA
RESIA
MONACENSIS

... १०५५ ...



Reuerendissimo Patri

F. BERNARDINO A SENIS
ORDINIS MINORVM,
MINISTRO GENERALI,

Patri optimo, Viro præclarissimo.

RIMVM Annalium volumen
Tuo consecraui Predecessori; Se-
cundum ad T. P. R^{MAM} mitto:
imò non mitto, sed ipsum spontè
ad Te ibat. Exordia præclari In-
stituti accepit ille, Tibi felices progressus debe-
bantur, qui cum præfectura curam nostri no-
minis augendi suscepisti. Eam mihi probauit
quotidiana sollicitudo qua vltro currentem
piis stimulis frequenter vrgebas, & sedulo la-
boranti animum viresque addere beneuolen-
tia, etiam & beneficentia Tua non cessabat.
Quod itaque tuus zelus & præstita à Te sub-
sidia Tuum fecerunt, ad Te spontè pergit vo-
lumen: Allicit etiam vt properet, auctoritas
simul & comitas, illa venerabilis, hæc amabilis;

EPISTOLA

& nescio vtra efficacior ad mouendum & trahendum? Ista, me quidem iudice: qua sic vteris, illâ saluâ, vt in omnium pectora te infines, & gratia impetres, quod nec imperio alius cogat. Addo quod de magno Pompeio scribit Plutarchus, ab ineunte ætate aspectum ipsum habuisse non mediocriter amoris & gratiæ accommodatum, & qui vocem ipsam anteiret. Ita hæc personæ dignitas, & morum venustas omnium animos conciliauit: ita virtus & religio consodales omnes in Tui traxit desiderium, vt nulla se offerret prouidenda dignitas, in qua te non cuperent constitui, vt liberius ex alto conspicere & suspicere possent, quem omni honore iudicabant superiorem. Qua ratione factum est, vt ad omnes doctrinæ & gloriæ gradus vtrò adscitus sis, & Te ipsa subsellia expeteret, non Tu illa. Ea ætate, qua incipiunt alij fieri discipuli, Tu magister effectus es, ab ipsa studiorum disciplina ad cathedram assumptus; in qua optimos quosque Lusitanæ Proinciæ verbi diuini præcones, & S. Theologiæ professores vno atque altero Philosophie, deinde diuturno Theologiæ cursu absoluto, procreasti. In his præclaris exercitiis iam miles emeritus, vocatus es ad præclarissimas ædes, præsertim Vlisipponensem, vt numerosissimam

*Plutarch.
in vita Pō-
peij in ini-
tia.*

DEDICATORIA.

nam ita & grauiſſimã, regendas; neque enim ſufficiebat alios docere, niſi & gubernares, & quod verbo dicebas, exemplo probares. A ſuprema mox æde ad vniuerſam regendã Provinciam miro conſenſu Patres conſcripti, & vniuerſæ Fratrum cohortes, Patres ſuffragiis, Fratres votis, euexerunt. Dehinc in Comitiiſ generalibus Salamantinis ſolus electus ex milibus, cuius fidei & virtuti Religionis arcana committerentur. Memini, neque ſine gaudio, Tibi me tunc prædixiſſe, altos aſcendentem dignitatum gradus ad ſummũ peruenturum; neque ſingularem aut vnicum fore in felici illo & continuo ſuo aſcenſu fulgentiſſimum Luſitanæ gentis & noſtri Sodalitij iubar, Andream Inſulanum, qui à ſecretis Ordinis ad Commiſſarij generalis, mox ad Miniſtri ſupremi ſedes aſſumptus eſt: Ad vtramque etenim omnium Te vota vocarunt, & tanquam ſolus eſſes qui expeti poſſes; ita in Te ſolum omnium ſuffragia abierunt, & veluti omnium animi in vnum coaleſcerent, vnum videbatur omnium votum Te præ omnibus ſeligendi. Profecto in comitiis Romanis vera illa ſacri „ eloquij viſa ſunt verba: Egreſſi ſunt filij Iſraël, „ & pariter congregati, quaſi vir vnus, eadem „ mente, vnoque conſilio: Nam quantumuis

EPISTOLA

egressi sint innumeri Minoridæ, veri Israëlita,
 è suis sedibus, atque ab Oriente & Occidente,
 ab Aquilone & Austro conuenerint; ita tanē
 consenserunt in te vno præ omnibus seliger-
 do, vt ad tuum ex Hispania aduentum faci-
 sint quasi vir vnus, qui antea dum te ventu-
 rum dubitarent, in varias distrahebantur par-
 tes, nec inter se conueniebant de nouo seligen-
 do Ministro. Te absente disceptabatur, præ-
 sente non dubitatur. Quasi vir vnus omnes
 essent, vel quasi multorum vnum esset suffra-
 gium, ita nemine discrepante ad amplissimam
 Te conuocarunt Præfecturam. Non itaque
 fauoribus humanis, vt de magno illo Israëlitici
 populi Imperatore author dixit Hebræus, sed „
 virtutis ergo & charitatis, qua vniuersos pro- „
 sequebaris indefinenter, honoratus es; Deo „
 quoque Tuo fauente honori; imo & nostro
 bono consulente. Mihi namque persuasum
 habeo, quod posuit Te Dominus super thro- „
 num Israël, eo quod dilexerit Dominus Israël. „
 Ita namque in summo rerum vertice Te geris,
 vt cum veteribus illis optimatibus nostræ Rei-
 pub. moderatoribus non tantum prudentiâ &
 constantiâ; sed & commissi sodalitij puro affe-
 ctu T. R^{MAM} P^{TEM} possimus coniungere. Ni-
 mirum vt reliquæ prioris illius ætatis virtutes
 misero

*Philo l. i.
 de vita
 Moysis
 ad med.*

*3. Reg. 10.
 9.*

os. i. 11.

DEDICATORIA.

miſero noſtro ſæculo fere omnes exaruerunt, ſic in primis ſancti Inſtituti amor & cura penes paucos Tui ſimiles manſit, in qua Tu cum immortalis tua laude verſaris, & ita verſaris, vt non cum noſtri ſæculi hominibus, ſed cum antiquitate ipſa comparandus videaris. Nam & ea prudentia natus es, quam in paucis perſpeximus, & eo ſemper animo erga Tuam Religionem fuiſti, vt poſthabitis periculis, neglecta etiam propria ſalute, nihil tibi niſi de Conſodalium commodis cogitandum putaris. Ita etiam in hac tua Præfectura clauum Iuſtitiae tenes, vt quod admirabile ſit in tam varia & diſfuſa iuriſdictione effugeris non ſolum querelas bonorum, ſed etiam calumnias improborum. Merito amant homines Te, quia hominem in Iure deponis, & libenter acquieſcunt decretis tuis, quia Tu Iuſtitiae decreta non excedis. Iubet illa, ſententias æqualiter promere? Tu promiſ; nihil tribuere gratiae, aut metui? non tribuis: premere noxios, tegere innocentes? Tu facis: nec vnquam ſalutarem dexteram tuam aut bonis deſuiſſe ſenſimus, aut malis adſuiſſe. Omnia in Te integra, neque cedunt auræ populari aut proprio affectui. In te mihi videor audire ſapientiſſimum & integerrimum illum Ægypti moderatorem

EPISTOLA

*Philo lib.
de Ioseph.
ante med.*

ratorem apud Philonem dicentem : Populi „
fauorem captare non didici , nec vnquam „
volui, sed Magistratum mihi commissum bo- „
na fide gerere , vt patrem decet beneuolum „
absque dolo , & mihi semper inuisa simulatio- „
ne. Atque ita omnes æquè pro meritorum „
ratione absque nationum delectu diligis ; vt
vere omnium regionum viri Te Patrem ag-
noscant , & veluti inter semetipsos natum sibi
vendicare contendant. Non immerito id fa-
ciant præsertim Itali, à quibus nomē sanctum
mutuatus es , nec non potiori iure Germani
& Hispani ; vtriusque enim gentis viros nobi-
les habuisti progenitores ; neque id sine arca-
no consilio ; vt qui per vniuersas Europæ re-
giones legem esset dicturus non ab vna dun-
taxat hauriret originem ; longe diffitos popu-
los recturus longe diffitos habuisti & proge-
nitores , vt cum imperio affectus etiam tran-
siret ad externos. Illos autem parentes , auos,
atauos , & gentilitia stemmata hic recensere
luberet , si per te liceret , neque Tua vetaret
modestia , cui potius quam meo obsequen-
dum erit affectui. At illud non permittam vt
Tua in me fileam beneficia ; etenim ab ipso
tyrocinio , imo ante tyrocinium inceperunt
dum initiandum in illa tua præclara & reli-
giosa

DEDICATORIA.

gioſa Luſitaniæ Prouincia, ſingulari humani-
tate & grato excepiſti ad Scalabitanam ædem
hoſpitio. Illic futuræ beneuolentiæ dediſti ſpe-
cimen, & ſecuturi pignus amoris. Hunc per
continuas temporum ſeries ipſa probarunt
beneficia, quæ publica alias volui enunciata
confeſſione: Illud vero tanquam cæterorum
coronidem omnium maximum poſtremum
adieciſti, vt non mihi ſolum; verum & meis
in vniuerſum conterraneis in me benefactum
velis, dum & Collegium hoc noſtrum S. Iſi-
dori in illorum uſum; ſummo ipſorum bono,
& magno (vti ſpero) religionis ſplendori, mihi
contuliſti. Illi ſuam præſtabunt, ſed & præ-
ſtāt, & iam præſtiterunt operam, vt non videar-
is indignis benefeciſſe, neque inutilibus ſer-
uis aut pigris, ſed ſolertibus operariis, qui fru-
ctum ſuum dabunt in tempore ſuo, agrum
hunc locaſſe. In illo ſatus, & creuit hic fru-
gum manipulus, ſi non noſtrarum, ſaltim ſan-
ctorum virorum, qui nos præceſſerunt, quo-
rum gloria & virtute etiam hodiernæ res no-
ſtræ ſubſiſtunt. Illum itaque accipe in Tuo
agro collectum, & ea qua Apologeticum
meum, ad Te olim miſſum, auctoritate de-
fende; noui enim plures famæ prædunculos
vbique deliteſcere; quos iam contemno, dum
opus

*In epiſt.
prefixa
Apologe-
tico de mo-
nach. S.
Franc.*

EPISTOLA DEDIC.

opus hoc, quam à viribus suis non spondet securitatem aut victoriam, à Tua virtute & prudentia consequetur. Viue, vale, R^{mc} Pater ex Collegio nostro, imo Tuo, Romano S. Isidori. Nonis Februarij An. M. DCXXVIIJ.

R^{mz} Paternitatis Tuæ

Studiofissimus

FR. LUCAS WADDINGVS.



PIO LECTORI.

PLURA præfatus in limine primi voluminis, circa totius operis methodum, paucis hic agam circa secundi dispositionem. Quinquaginta duntaxat annos comprehendit, nimirum à quinquagesimo supra millesimum ducentesium vsque ad tercentesium. Sub hac annorum quinquagena absoluius vitas multorum Diuorum, quas in primo tomo inchoauimus, alias damus integras, plurimas in tertio scribendas indicamus; ita enim fert chronologiæ ratio, & annorum partitio, dum vnoquoque quod gestum est, enarramus. Præter illas vitas, quæ circumferuntur excusæ, plurimorum Beatorum collegimus acta ex mss. Codicibus, atque aliquot accepimus ex Ecclesiarum, Urbium, & Rerumpub. archiuis, in quorum editione non nostro duntaxat nomini; sed & communi hominum bono consultum iri iudicamus; dum nihil magis conducat ad vitam componendam, quàm si ob oculos quis habeat Sanctorum exempla, quæ ad insequenda eorum vestigia poterit accendant. Id probauit Augustinus in binis illis amicis, quos Agentes in rebus appellat, quorum primus dum vitam S. Antonij Abbatis legeret, *Et mirari Et accendi, Et inter legendum meditari cœpit arripere talem vitam, Et relicta militia seculari, seruire Deo: deinde subito repletus amore sancto, Et sobrio pudore iratus sibi, coniectis oculis in amicum potenti & sancta exhortatione induxit, vt secum vitam solitariam, sponsa relicta, sectaretur. Mox (inquit Augustinus) turgidus parturitio- ne noua vitæ reddidit oculos paginis, Et legebat Et mutabatur intus, ubi tu (Deus) videbas, Et exuebatur mundo mens eius, vt mox apparuit; Namque dum legit, Et voluit fluctus cordis sui, infremuit aliquando Et discreuit, decreuitque meliora, iamque Dei amicus ait suo: Ego iam abrui me ab illa spe nostra, Et Deo seruire statui, Et hoc ex hora hac in hoc loco aggredior, te si piget imitari, noli aduersari. Respondit ille adherere se socio tanta mercedis, tantaque militia: statimque uterque illo ipso in loco structa adicula Deo inseruierunt.* Idque ipsum expertus est etiã in semetipso Augustinus, dum ad repetitam narrationem factorum Antonij, quantum à recto

** tramite,

Aug. lib. 8.
confess. c. 6.

Epistola ad Lectorem.

Indid. c. 7.

Bernard. in
prologo ad
vitā S. Ma-
lachia.

Sulpit. in
prologo vi-
tæ S. Marti-
ni.

Iob. 3.

Greg. lib. 4.
Moral. c. 22.

tramite, quamque distortè incederet, apprehendit; inquit enim: *Tu autem Domine inter verba eius retorquebas me ad meipsum, auferens me à dorso meo, ubi me posueram, dum nollem me attendere & constituere me ante faciem meam, ut viderem quàm turpis essem, quàm distortus & sordidus, maculosus, & ulcerosus, & videbam & horrebam, & quò à me fugerem, non erat, &c.* Tunc vero quantò ardentius amabam illos de quibus audiebam salubres effectus, quod se totos sibi sanandos dederant, tantò execrabilius me comparatum eis oderam. Non itaque immerito dixit Bernardus: *Semper quidem operæpretium fuisse illustres Sanctorum describere vitas, ut sint in speculum & exemplum, ac quoddam veluti condimentum vitæ hominum super terram: Per hoc enim quodammodo apud nos etiam post mortē viuunt, multosque ex his qui viuentes mortui sunt, ad veram prouocant & reuocant vitam.* Habent enim in historiis Sanctorum tepidi vnde incalescant; habent prorsus duri & frigidi vnde compungantur; habent & spiritu feruentes vnde magis inflammentur. Proinde non inanem & prorsus inutilem posuimus operam in eruendis & colligendis tot gestis Sanctorum, dum in hac tenebrosa vitiorum nocte summarum virtutum lucidissimam faculam accendimus, bonis, malis, omnibus, solatio, medicamento, exemplo futuram: *In quo ita nostri quoque rationem commodi ducimus, ut non inanem ab hominibus memoriam, sed æternam à Deo premium expectemus: Quia etsi ita non viximus, ut alijs exemplo esse possimus; dedimus tamen operam ne illi laterent, qui essent imitandi.*

Neque vero adeò Sanctis laudandis, vel encomiis duntaxat excubendis me totum dedi, ut non etiam subiunxerim in quo pro labili hominum conditione aliquando offenderint; tum ad magnificandam Dei gratiam, quæ lapsos erigit, & robustiori virtute confirmat; tum ad præcauendos aliorum lapsus, animosque erigendos eorum, qui iam ceciderunt; ne desperata venia in profundiorē descendant vitiorum abyssum. Atqui ut hinc sint, qui me obiurgent aut etiam vituperent, non credam; cū historicum Ecclesiasticum, integrū & incorruptum esse oporteat; ut ne quid falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat, ne qua suspitio gratiæ sit in scribendo, ne qua simultatis. Qui autem res humanas à Sanctis viris alienas fore censent, hi Sanctos ipsos, ne homines quidem fuisse videntur credere: Diui sunt; sed fragili corpore compacti; Stellæ in firmamento Ecclesiæ lucentes, sed aliquando obtenebrantur caligine: Etsi enim magnis virtutibus splendant, adhuc de obscuritate culpæ aliquid renitentes sustinent, ut etiam magna vitæ claritate luceant, & tamen adhuc noctis reliquias nolentes trahant: Ita enim mens proficiens ad virtutem iustitiæ, sua melius infirmitate roboratur, & inde verius in bonis lucet, vnde eam etiam nolentem parua reprehensibilia humiliter obscurant. Hæc itaque omnino reticere & studioso conatu velle celare, nō est sinceri scriptoris, sed blandi laudatoris: Nostræ miseriæ conditio,

Epistola ad Lectorem.

ditio, vel nœuus aliquis fragilis naturæ si piè referatur, haud Sanctos obscurat, si vero studio aut gratia taceatur, fidem vniuersæ detrahit historiæ. Quanto sapientius Euangelistæ fecêre, qui vel in ipsis Apostolis, quos eramus totius vitæ exemplum habituri, nec affectus naturæ imbecilliores, nec casus etiam grauiores dissimularunt. Diuina hæc sapientia quidem Euangelistarum fuit, sed bonitas quoque integritasque naturæ, vt nihil illis in scribenda historia deesset, quod in historiæ lege vel Ethnici requirant. Mihi itaque propositum est in toto hoc opere, pluribus tomis dispertiendo, veri referendi, reperiendique causa, & contra nostros vbi oportet, & pro alienis etiam dicere, & cum res postulat, vtrosque nullius accepta persona sui errati, modestè tamē, admonere: In eo namque opere, maxime quod ad Ecclesiæ qualemcumque vtilitatem molimur; non expedit priuatis affectibus inferuire.

Prouinciam magnam me suscepisse quis neget? dum ad vniuersas ferme orbis regiones, quasi per frequentes saltus transilio, & res gestas vbique terrarum vnâ historiâ oporteat complecti. Venit in eam magnitudinem hoc Institutum, & rerum gestarum tanta est amplitudo, vt licet vera, fidem veritatis vix mereatur, & difficilè possit vnus scriptoris quantauis diligentia circumscribi. *Certe ab exiguis profectum initijs eo creuit, vt iam magnitudine laboret sua.* Laborat vtique in varias partes distractum, vnus maius imperio; oportuitque in varias familias discindi, cui regendo vnus haud par erat virtus Rectoris. Grata quibusdam tanta Congregationum varietas, at mihi semper inuisa; neque enim sanctiorem legi Religionem aut robustiorem agnoui, quam dum firmiorem retinuit vnitatem. Vnita virtus immensum corpus fouebat & noxia repellebat; diuisa vero aduersantia membra depascit: & quæ in hostes tunc emittebat tela, nūc in semetipsam fæde conuertit. *Ceterum, aut me amor negotij suscepti fallit, aut nulla vsquam religiosa res pub. nec maior, nec sanctior, nec bonis exemplis ditior fuit, nec in quam tam seræ auaritia luxuriaque immigrauerint, nec vbi tantus ac tamdiu paupertati ac parcimoniæ honos fuerit: adeo quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat.* Omnia plane felicia erant, dū vna erant, & primo exorientis proficientisque Instituti sæculo aurea erant & pulchra; nuper vero discordiæ & dominandi libido nihil non inuexerant calamitatis. Sed de his suo loco; illa capiet & dabit tertium nostri operis volumen: sub illo enim tempore vehementius eruperunt semina discordiæ.

Facilem hinc obtinebo veniam, si cui videar in sermone diffusior; diffusæ namque Religionis, à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum mirifice protensæ res vniuersas oratione complector. Atque has ipsas non compendioso aut nostro eloqui licet sermone, dum quæ antea nos facta sunt, non tam referimus nos, quam ex aliis exscribimus. Inter hos vero dum rerum dicendarum non sit

Tit. Linius
l. i. in prin.

Indid.

Epistola ad Lectorem.

Plin. ad
Marr.

plena concordia, laborandum erat in eruenda stabiliendaque veritate, hærendum in conferendis autoribus, cunctandū in refellendis iis, quæ poëticis magis decora sunt fabulis, quam veris similia, & demum solidius erant confirmanda quæ incorruptis rerum gestarum monumētis fidem præferebant. Id etiam ad maiorem rei maiestatem præstandum erat, ut authores ipsarum narrationum (quorum neminem contempsimus, sed singulos, cum delectu tamen, perlegimus memores Plinianæ sententiæ, quam sæpenumero veram experti sumus: *Non esse librū tam malum, quin aliqua ex parte profit*) per propria verba in testimonium vocaremus, ex illorum sententiis potius, quam ex nostris fidem dictis aduehentes. Id fecerunt ante nos præclari quique historici; Totus in hoc genere scribendi est Illustriss. Ecclesiasticæ antiquitatis vindex Baronius, qui paginas & quinterniones integros transcriptis vel aliorum verbis, vel relatis vetustis monumentis replet; Totus etiam, ut alios fileam, Eusebius Pamphili potioris historiæ, quam dogmatis author illustris, qui ex vetustissimis Patrum monumentis Hegesippi, Polycarpi, Iustini, Irenæi, Papiæ, Clementis vtriusque, Dionysij Corinthij, & Alexandrini, aliorumque plurimorum non vna aut altera sententia, sed satis longis narrationibus atque integris epistolis ad verbum excerptis non solum historiam suam aspersit, sed integros pene libros contexuit. Ego Pontificia quæque diplomata quæ rem nostram concernebant, magnificabant, aut confirmabant, adieci; tum historiæ consulens, tum prospiciens posteritati. Qui post nos erunt, quid ante se facta sunt, fundate scire percipient, & ecclesiastica fundamenta tantæ huius superextructæ molis valde placebit aspicere.

Seneca 3. de
ira c. 25.

Id pro comperto habeo non defuturos correctores, imò & detractores harum elucubrationum; illos, modo sinceros & beneuolos, ego ipse desiderem; istos, ut plurimum maleuolos, omnino contemno: didicerunt illi maledicere, nos maledicta contemnere; & melioris est pati, peioris inferre conuicia. Illud in diffusa & confusa rerum serie, in vastâ magnæ Reipub. mole explicanda, nunquam mihi imprudenter attribui, ut cogitauerim me in omnibus scopum ipsum attigisse, neque à veritate aliquando aberrasse: *Scio sapientissimos quosque viros multa delinquere, neminem esse tam circumspectum, cuius non diligentia aliquando sibi ipsi excidat; neminem tam maturum, cuius non gravitatem in aliquod feruidius factum casus impingat; neminem tam timidum offensarum, qui non in illas, dum vitat, incidat.* Absit ut omnibus meliorem aut feliciorem me suspicer: errasse facile fuit cum cæteris, errati veniam facilius licebit ab iis obtinere, qui norunt quanti constet scribere, & quam operosum sit offensas omnes euitare. VALE ET FRVERE.

Licentia

Licentia Generalis Ministri.

*Fr. Bernardinus à Senis totius Ord. Min. Minister Generalis, & Servus
dilecto in Christo P. Fr. Luca VVaddingo Ordinis Chronographo,
S. Inquisitionis Romanae Censori, & nostri Collegij S. Isidori
in Vrbe Guardiano: Salutem.*

PLACET vt secundum Annalium Minorum tomum à doctis
viris reuifum & valde commendatum prælo committas, ob-
feruatis Sac. Conc. Trident. & nostris Constitutionibus, hortamur-
que & ad meriti cumulum præcipimus, vt cætera quæ subsequuntur
volumina quantocyus edere non omittas, quod enim præmisisti pri-
mum, cæterorum omnibus magnum ingerit desiderium. Vale, &
pro nobis ora ex æde Aræcoeli in Capitolio Romano Nonis Ianua-
rij 1628.

Fr. BERNARDINVS A SENIS Minister Generalis.

Approbatio Religionis.

VIDI & magna voluptate perlegi tomum secundum Annalium
nostræ Religionis à R. P. Fr. LVCA VVADDINGO S. Theolo-
giæ Professore & sanctæ generalis Inquisitionis Romanæ Cenfore so-
lenter elaboratum. Placuit valde stylus, methodus, diligentia in monu-
mentis perquirendis, iudicium in rebus dubiis examinandis, grauitas
in discernendis veris à falsis, & animi integritas in Christiane refel-
lendis iniuriis. Dignum iudico opus quod in nostri Ord. honorem,
imo in totius Ecclesiæ emolumentum prodeat: non enim nostras
dumtaxat res auctor agit, verum & grauissima quæque monumenta
ecclesiastica è tenebris in lucem producit, & rei historicæ pontificiæ-
que auctoritati magnas fert suppetias. Ita censeo, ita mecum docti
quique iudicabunt. Datum in æde Capitolina Aræcoeli 4. Nonas
Octobris 1627.

Fr. IOANNES DE S. BERNARDINO
Procurator Gen. Ord. S. Francisci.

Alia Approbatio.

EGO FR. SEBASTIANVS MOLLA Sacrae Theologiae Lector ex commissione N. R. P. Fr. BERNARDINI DE SENIS totius Ord. Min. S. Francisci Ministri Generalis, diligenter perlegi hunc secundum tomum Annalium Minorum auctore R. P. F. LVCA VVADDINGO Sac. Theol. doctissimo Professore, cuius excellentem doctrinam & eruditionem nouerunt omnes, qui eius scripta & primum Annalium tomum perlegerunt. In hoc volumine laudent alij iureque celebrent singularem quandam perspicuitatem orationis, aptissimum dispositionis ordinem, miramque tam sacrae quam profanae eruditionis varietatem & copiam. Ego super omnia laudo exactam temporum castigationem, historiae veritatem, rerum & verborum maiestatem, subtilitatem, elegantiam, orthodoxamque doctrinam Catholicae ac Romanae Ecclesiae conformem. Quamobrem utilissimum iudico, ut tanquam doctus, pius, eruditus, & dignus studiosorum & doctorum manibus teratur, & quantocyus prodeat in lucem. Datum Romae in conuentu Aracoelitano 3. Kal. Augusti 1627.

FR. SEBASTIANVS MOLLA
S. Theol. Professor.

IN VENTE R. S. Palatij Apostolici Magistro legi secundum hunc tomum Annalium Seraphicae Religionis Minorum, & S. Patris nostri Francisci ab anno 1251. ad 1300. Sapientissimus Auctor R. A. P. Fr. LVCAS VVADDINGVS respondet inchoatis in priori tomo, respondet sacratissimo argumento, & (quod vnum sufficeret) respondet sibi. Parum est nihil offendisse quod offendat, & sacris dogmatibus vel moribus absonum. Omnia sunt digna praconiis, & cum pietate eximia, sapientia minime fucata, diligentia operosissima, complectuntur quicquid ad formandam vitam & doctrinam Christiani Lectoris animum iuuare potest. Celebratissimi Beatorum Patrum actus & monumenta, pro S. Dei Ecclesia susceptae legationes & exantlati labores. Martyrum purpuratorum agones illustrissimi, Virginum Deo plenarum florentissimus numerus, Confessorum pacifica philosophia, cum docta simpliciorum rusticitate, noua semper S. Patris & foecunda proles, ut sunt omnia in foelicissimo Ordine praecleara, fortita

fortita sunt etiam non imparem laudatorem, qui communione scribendorum illustrando sufficeret. Haud sit incongruum cum S. P. Franciscus, tam fuerit Christiformis eiusque ordo tam insignis Catholicæ Ecclesiæ portio, si dicam vtrisque constituisse de Dei beneficio singulari adhiberi nimirum Lucam, qui scilicet assecutus omnia diligenter à principio sancti illius Euangelistæ prærogatiuas, sit modestissime, sit studiose pariter æmulatus, ut possit se legentem reddere Theophilum. Sed ne plura dicam me remoratur auctoris amicissimi modestia, cuius laudes eo pulchriores, quo non quæruntur, sed tenentur. Censeo, prodibit liber in publicam lucem maximo S. D. Ecclesiæ emolumento. Romæ in Sancta Maria supra Mineruam 3. Kalendas Februarij 1628.

FR. NIC. RICCARDIVS.

Imprimatur. Fr. Nicolaus Rodulphus Magister sacri Palatii.

fortia sunt etiam non imperium laudatorem, qui communiore scri-
bendorum illustrando iustitiae. Haud sit incongruum cum S. P.
Franciscus, tam fuit Christianis etiam ordo tam insignis Ca-
tholica Ecclesia potius si dicam vixisse constituisse de Dei beneficio
singularem adhiberi nimirum Lucam, qui scilicet affectum omnia di-
gentes a principio sancti illius Evangelii pariter, in mode-
stissime, sic studiose pariter, temerarius, ut possit se legentem reddere
Theophilum. Sed ne plura dicam me remota auctoritate amissimam
modestissimas laudes eo pulchrioribus quo non parum, sed tam-
en. Caelo prodibit liber in publicam lucem maximo S. D. Eccle-
siae enolamento. Romae in Sancta Maria supra Minervam S. Ka-
lendas Februarii 1628.

Et. Nic. Ricciardus

Imprimatur. Fr. Nicolaus Rodolphus Magister sacri Palatii

INDICVLVS AVTHORVM

QVORVM OPERA VSI SVMVS

in hoc secundo volumine.



BRAHAMVS Bzouius.
Ægidius Gonçales de Auila.
Æneas Siluius.
Albertus Krantzius.
Aloyfius Lippomanus.

Alphonfus à Carthagena.
Alphonfus à Castro.
Alphonfus Ciacconus.
Alphonfus Villegas.
Aluarus Pelagius.
S. Ambrosius.
Andreas Victorellus.
Angelus Portinarius.
Angelus à Rocca.
Annales Colmarienses.
Annales Eberhardi monachi.
Annales Hiberniæ.
Annales Prædicatorum.
Annales Steronis.
Annales Turingiæ.
Anastafius Bibliothecarius.
Anonymus autor vitæ S. Claræ.
S. Antoninus.
Antonius Beuter.
Antonius Bonfinius.
Antonius Campo.
Antonius Cordubensis.
Antonius Gallonius.
Antonius Posseuinus.
Antonius Posseuinus iunior.
Antonius Senensis.
Antonius de Sillis.
Antonius Summontius.
Antonius Vasconcellius.
Antonius Vincente Domenec.
Aristoteles Stagirita.
Arnoldus Lubecensis.
Arnoldus Pontacus.
Arnoldus Wion.
Aubertus Myræus.
S. Augustinus.
Augustinus Iustinianus.
Augustinus Olomucensis.

B

BAPTISTA Platina.
Bartholomæus de Affisio.
Bartholomæus de Peregrinis.

Bartholomæus Pifanus.
Benedictus Gononus.
S. Bernardus.
Bernardus Gomefius.
Bernardinus de Bustis.
Bernardinus Corius.
Bernardinus Scardeonius.
Bernardinus Senensis.
Blondus Flavius.
S. Bonauentura.
Bonifacius VIII.

C

CAROLVS Bouillus.
Carolus Sigonius.
Cæsar Baronius.
Cæsar Engenius.
Cæsar Franciottus.
Cælestinus Capuccinus.
Cherubinus Girardaccius.
Christophorus Heluicus.
Chronicon Auguftanum.
Chronicon magnum Belgicum.
Chronica Boffiana.
Chronica Normanniæ.
Chronicon Schirenfe.
Claudius Robertus.
Claudius Menardus.
Clemens Quintus.
Compilatio Chronologica.
Continuator belli facri.
Conradus Abbas Vrfpergenfis.
Concilium Florentinum.
Concilium Nicenum Secundum.
Concilium Tridentinum.
Concilium Viennense.
Cornelius Tacitus.
C. Plinius Secundus.

D

DANTES Aligerius.
Didacus de Valeria.
Dionysius Halicarnaffæus.
Directorium Inquifitorum.
Dominicus Soto.
Duardus Nonius.
Durandus à S. Portiano.

E

EBERHARDVS Monachus.

FERDE

Index Authorum.

F

FERDINANDVS Castillo.
 Ferdinandus Velosillo.
 Ferreolus Locrius.
 Firmamentum trium Ordinum.
 Franciscus Belleforestius.
 Franciscus Besozzus.
 Franciscus Biuarius.
 Franciscus Diagus.
 Franciscus Diego de Aynsa.
 Franciscus Gonzaga.
 Franciscus Longus Coriolanus.
 Franciscus Maurolicus Abbas.
 Franciscus Maurus.
 Franciscus Suarez.
 Franciscus Ximenius.
 Franciscus Zazzera.

G

GABRIEL Biel.
 Gabriel Penottus.
 Gabriel Prateolus.
 Gabriel Vazquez.
 Gaspar Bruschius.
 Gaspar Sanctius.
 Gaufridus de Belloloco.
 Georgius Bertoldus Pontanus.
 Georgius Coluenerius.
 Girardus Cambrensis.
 Gilbertus Genebrardus.
 Glossa ordinaria.
 Gregorius Magnus.
 Gregorius Nazianzenus.
 Gregorius Nyssenius.
 Gregorius Turonensis.
 Guido Carmelita.
 Gulielmus Camdenus.
 Gulielmus Carnotensis.
 Gulielmus Durandus.
 Gulielmus Eyfengrenius.
 Gulielmus Nangius.
 Gulielmus Parisiensis.

H

HARTMANNVS Schedel.
 Henricus de Rebdorff.
 Henricus Sedulius.
 Henricus Willot.
 Hieronymus Cortesius.
 Hieronymus della Corte Veronen.
 Hieronymus Platus.
 Hieronymus Romanus.
 Hieronymus Rubeus.
 Hieronymus Zurita.
 Hippolytus Doneismundus.
 Historia Lantgrauiorum.
 Honorius Augustodunensis.
 Honorius Tertius.

I

IACOBVS Cardinalis.
 Iacobus Cauacius.
 Iacobus Gordonius.
 Iacobus Meyerus.
 Iacobus Montanus.
 Iacobus Pamelius.
 Iacobus Philippus Bergomen.
 Iacobus de Strada.
 Iacobus à Voragine.
 Ioannes Baldus.
 Ioannes Chenu.
 Ioannes de Columna.
 Ioannes Chrysostomus.
 Ioannes Duns Scotus.
 Ioannes Gerson.
 Ioannes de Horozco Couarruias.
 Ioannes de Ionuille.
 Iustus Lipsius.
 Ioannes Lorinus.
 Ioannes Ludouicus Lelius.
 Ioannes Mariana.
 Ioannes Marquez.
 Ioannes Molanus.
 Ioannes Magnus Olaus.
 Ioannes Nauclerus.
 Ioannes Franc. à Pauinis.
 Ioannes Pierius Valerianus.
 Ioannes Pineda.
 Ioannes Bapt. Possuinus.
 Ioannes Seuertius.
 Ioannes Trithemius.
 Ioannes Bapt. Vbaldinus.
 Ioannes Villanus.
 Iornandes.
 Iustinianus Imperator.

L

LACTANTIVS Firmanus.
 Laurentius Gambara.
 Laurentius Surius.
 Leander Albertus.
 Leonardus Aretinus.
 Leo Magnus.
 Lucius Annæus Seneca.
 Ludouicus Iacobillus.
 Ludouicus de Miranda.
 Ludouicus Rebolledo.

M

MARCVS Anton. Coccius Sabellicus.
 Marcus Antonius Guarinus.
 Marcus Portius.
 Marcus Vlissipponensis.
 Marinus Sanutus Torfellinus.
 Martinus Cromerus.
 Martinus Crusius.
 Martinus Polonus.

Martius

Index Authorum.

Martinus del Rio.
 Martyrologium Romanum.
 Matthæus Mareſchalcus.
 Matthæus Palmerius.
 Matthæus Paris.
 Matthæus Raderus.
 Matthæus Villanus.
 Matthæus Weſtmonaſterienſis.
 Matthias de Michouia.
 Mauritius Breſſius.
 Melchior Canus.
 Michaël Bucchingerus.
 Michaël Zappullus.
 Monachus Paduanus.

N

NICEPHORVS Calixtus.
 Nicephorus Gregoras.
 Nicolaus Eymericus.
 Nicolaus Harpsfeeldius.
 Nicolaus Perottus.
 Nicolaus Sanderus.
 Nicolaus Serarius.
 Nicolaus Tertius.
 Nicolaus Triuetus.
 Nitela Franciſcana.

O

OCTAVIVS Pancirolus.
 Octavianus Sueſſanus.
 Olaus Magnus.
 Oliuerius Scholaſticus Colonien.
 Onuphrius Panuinus.

P

PANDVLPHVVS Collenutius.
 Paulus Æmilius.
 Paulus de Angelis.
 Paulus Cortefius.
 Paulus Diaconus.
 Paulus Langius.
 Paulus Morigia.
 Papirius Maſſonus.
 Pelbartus à Temefvvar.
 Petrus Bembus.
 Petrus Chryſologus.
 Petrus Galeſinus.
 Petrus Lombardus.
 Petrus Marcellus.
 Petrus Mercæus Cratepolius.
 Petrus à Natalibus.
 Petrus Ribadeneira.
 Petrus Rodulphus.
 Philippus Ferrarius.
 Pius Quintus.
 Plutarchus.
 Polybius.

Polydorus Vergilius.
 Primus Episcopus Cabilonenſis.
 Ptolomæus Lucenſis.
 Ptolomæus.

Q

QVINTVS Curtius.

R

RAPHAEL Volaterranus.
 Renatus Chopinus.
 Rhegino Abbas.
 Richardus Stanihurſtus.
 Robertus Bellarminus.
 Robertus Canalius.
 Robertus Guaguinus.
 Rogerius Houeden.

S

SEBASTIANVS Munſterus.
 Seuerinus Binius.
 Siffridus Preſbyter.
 Sigisbertus Gemblacenſis.
 Siluanus Razzi.
 Simon Maiolus.
 Sixtus Quartus.
 Sixtus Quintus.
 Sixtus Senenſis.
 Sibyllarum oracula.
 Solinus.
 Socrates Scholaſticus.
 Stephanus Garibaius.
 Suetonius Tranquillus.
 Suidas.

T

THEODORICVS ab Apoldia.
 Thiericus Vallicoloris.
 Thomas Aquinas.
 Thomas Boſius.
 Thomas Cantipratanus.
 Thomas de Vio Caetanus.
 Thomas Fazelius.
 Thomas Sanchez.
 Thomas Waldenſis.
 Thomas Walsinghamus.
 Titus Liuius.

V

VALERIVS Polydorus.
 Vbertinus de Caſali.
 Vernerus Carthuſianus.
 Vincentins Beluacenſis.
 Eiuſdem continuator.
 Vineæ S. Franciſci.
 Vmbertus Locatus.
 Vſuardus.
 Wiguleus Hund, ſeu Metropolis Salis-
 burgenſis.

Codices

Codices manuscripti.



LEXANDRI Aquilani Chronicon.

Angelus Clarenus de septem tribulationibus Ordinis.

Balduini de Brunsvicke Chronica Argentinensia.

Bernardi à Bessa historia de Ministris Generalibus.

Centius Camerarius de censibus Apostolicis.

Chronicon Fabrianense à B. Franc. Fabrian. conscriptum.

Chronica monasterij S. Michaëlis Tiburtini.

Chronica monasterij S. Luciae Fulginatis.

Chronica Saxonica.

Compendium chronicorum ante 100. annos exaratum.

Crescentij de Iese dialogi de statu Franciscano.

Hugolin. de monte S. Mariae vita B. Ioan. Firmani.

Iacobi Guisij chronica Hannoniae.

Iacobi Oddonis Perusini speculum Minorum.

Ioannes de Septimio vita B. Ioan. Firmani.

Legendae tres B. Franc. Fabrianen.

Mariani Florentini chronicorum fasciculus.

Peregrini de Bononia recollectiones rerum grauiorum Ordinis.

Processus de vita & miraculis S. Clarae.

Ptolomæus Lucensis.

Regestum Vaticanum Summorum Pontificum.

Relationes mss. multarum prouinciarum.

Rosæ Viterbiensis acta.

Thomas Ecclestonus de progressu Min. in Anglia.

Thomæ Iordanes historia Minorum in Aragonia.

Vita B. Antonij.

Vita B. Egidij.

Vita Clarae Vbaldinae.

Vita B. Gandolfi.

Vita B. Ludouici Regis Galliarum.

Vita B. Margaritæ Columnensis.

Vita B. Rogerij de Prouincia.

ANNALES



ANNALES MINORVM.

ANNO CHRISTI 1251.
INNOCENTII IV. AN. 9.

VILLIELMI IMP. OCCID. AN. 4.
RELIGIONIS MINORVM AN. 44.

ARGVMENTVM.

Mortuo Frederico Imperatore regreditur in Italiam Innocentius Pontifex. Iubentur examinari miracula Ambrosij de Massa. Acta S. Clara, & natiuitas Beati Francisci Fabrianensis commemorantur. Prædicatur Crux pro subsidio Imperij, & Terra Sancta. Exoritur tumultus Academiae Parisiensis contra Mendicantes. Creatur Archiepiscopus Moguntinus Gerardus Minorita. Extruuntur Minorum domicilia, sed Aracalitani largiùs referuntur res grauiore.

I.



ECVNDI huius voluminis editionem neque ultra creditorum expectationem, neque ultra meæ promissionis inducias volui protrahere, quia *verecundi debitoris est mox promissa dissoluere, nec creditoris animum, aut deludere moris, aut longa expectatione suspendere.* Præfixæ itaque in priori tomo narrationis methodo inhærentes, ab iis rebus hîc sumimus initium, sub quibus illic posuimus finem, atque secundus hic liber incipiet, vbi prior antè desinit.

Chrysolog.
serm. 36. inc.
princ.

II.

Sæpius vel exscribere vel attingere oportuit in superioribus annis mala innumera, quæ Frederici Imperatoris in Pontificem & sequaces maleuolentia vniuersæ aduexit Ecclesiæ; quæ dum magna lōganimitate voluit sufferre Dominus, ita vti iam videretur Imperator *extra disciplinam factus, tandem exurgens à somno, tanquam potens erapulatus à vino, potenter accepit armaturam zeli sui, & armauit creaturam ad ultionem inimicorum.* Ipso etenim filio vsus est ad vindictam sumendam de patre, fecitque vt vir iniquus malam vitam malo terminaret exitu, quantumuis id alij negent, & Martinus Crusius, pro hæreticorum Germanorum more, exitialem hominem contra Pontificios sæpius commendat. Namque, vt frequentius meliores scribunt authores, dum conualesceret ex graui morbo, ex filij Entij in Lombardia calamitate, rerumque suarum aduersa vicissitudine contracto, Manfredus adolescens filius, ex concubina nobili susceptus, compresso iacentis in strato ore, puluinaris ope, patrem suffocauit Idibus Decembris anni proximè elapsi apud Ferensulam Apuliæ vicum (Ciaconio corruptè Ferentinum, aliis Florentiolum) vt affirmat ex Martino Polono Ptolomæus Lucensis, qui hoc in loco incipit à se, vt paulo post dicit, visa scribere; cui adhæret Marianus noster, illud adiungens, Fredericum malè interpretatum malum sibi prænunciatum augurium, extremum scilicet malum sibi

Hebr. 12. 8.
Psal. 77. 65.
Sap. 5. 18.

Crusius lib.
1. Annal.
Suevic. par.
3. c. 6.
Male moritur Fredericus II.
Ciacon. in
Innoc. IV.
Martin. Pol.
in Chron.
Ptolom. Lucen.
hoc an.
Marian. lib.
2. c. 20.

A expectandum

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MR.
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Bl6d. deced.
2. lib. 7.
Meyer. in
Annal. Flad.
an. 1250.
Palmer. ad
eund. an.
Æmil. in
Ludou. IX.
Innoc. Ponti-
fex regredi-
tur in Italiã.
Blond. citat.
Naucle. vol.
2. gener. 42.
Sigon. hist.
Bonon. l. 6.
& de epist.
Bonon. l. 2.
in fin.
Leand. Al-
bert. dec. 2.
lib. 1.
Ghirard. l. 6.
an. 1251.
Corius 2. p.
hist. Me-
diol. fol. 153.
Bononien. ev-
ga Pradic. &
Minores be-
neuolentia.

Ann. 1256.
n. 5. & seqq.
Iterum exa-
minatur B.
Ambros. de
Massa san-
cti.

Regest. Var.
epist. 194.

Alias exa-
minata S. vi.
vi merita.

* id est, nun-
quid.

expectandum à Firenzola, quod ille dictum putauit de Ciuitate Florentiæ, Italis *Firenza*, sibi satis inuisâ. Nescio itaque quod illius æui Scriptoribus Rolando, Albertinôque Musfato Patauinis, à Blondo citatis, subesse potuit fundamentum, vt Panormi, nisi fortassis ex sepulturæ loco, vel Iacobo Meyero, Matthæo Palmerio, & Æmilio, vt Tarenti dicant defunctum.

Comperta morte Frederici statuit Pontifex redire in Italiam. Quare hoc anno, feria III. quarta infra octauam Paschæ, Lugduno recedens, postquam ibi hæsit ultra sex annos & aliquot menses, Ianuensium clasle in eorundem urbem peruenit. Hic etiam corrigendus lapsus Flauij Blondi & Ioan. Naucleri, qui nouem annis Lugduni stetisse Pontificem, nec inde discessisse nisi audita Conradi Frederici filij morte, tertio ab hoc anno subsequatâ, conscribunt. Præterquam etenim quod hæc nostra sententia constans sit optimorum authorum, id apertè constabit ex ipsius Pontificis litteris statim à me producendis, datis hoc anno in variis locis Italiæ. Scriptores Bononienses per Mediolanum (vbi tunc mortuum Manuelem II. Patriarcham Constantinopolitanum, & apud Minores sepultum refert Corius) Mantuam, Ferrariam octauo Idus Octobris in suam venisse ciuitatem conspirant, in qua ædes duas recens constructas, vnam fratrum Prædicatorum, alteram Minorum consecrauit, atque illam D. Dominico, hanc D. Francisco dicauit. Itaque ab illo tempore ciuitas hos diuos tutores sibi apud Deum constituit. Vtriusque etiam ordinis fratres tantæ abhinc esse apud Ciues authoritatis cœpere, vt passim ad arcana ciuitatis consilia traherentur, & custodes tabularum, ac grauium ferè actionum omnium testes adhiberentur. Deinde cum Perusia ad Bononiense Consilium, & Prætorem scripsisset, ne cogerent fratres Pœnitentiæ militare; latum, vt dicti fratres vacationem haberent exercituum atque excursionum, & vt Prætor eorum nomina omnia à suo Ministro tradita, inque tabulas relata haberet.

Florebat multis hoc tempore miraculis B. AMBROSIVS DE MASSA (de quo IV. largius egimus in primo volumine) atque Vrbeuetanos ciues, apud quos requiescebat, ad maiorem sui venerationem excitabat. Illi porrò missis pro eius canonizatione assequenda prouidis & prudentibus viris Ioanne Philippi, & Ildibrandino Kamerij Oratoribus ad Pontificem, hoc anno sequens accepere responsum de formando iterum miraculorum processu ob omissos aliquos solemnitatis defectus in primo, confecto sub Pontifice Gregorio, veluti retulerunt Richardus Hannibaldensis de Maluiria, & Ioânes Caietanus Vrsinus Cardinales Romani, quibus processus commissus fuit reuidendus. No- uam etiam dedit sub finem elapsi anni commissionem ad Episcopos Vrbeuetanum & Suanen. & Priorem Sancti Ioannis Vrbeuetanum, cuius hîc damus exemplar, à quo plena totius rei notitiâ poterit desumi.

VRBEVETAN. ET SVANEN. EPISCOPIS,
& Priori S. Ioannis Vrbeuetan.

[Grata nobis admodum venit religiosa piæ petitionis instantia, per quam fidei dil. fil. V. Potestatis, Consilij & Cômunis Vrbeuetan. in Deum ac deuotionis in eos, quos Dei amicos credunt, experimēta clarescunt: quia maiorem cordi nostro exhilarationis materiam nihil affert, quàm si ex certis percipimus argumentis fideles quoslibet, maximè spirituales Ecclesiæ filios, erga factorem suum Deum, & Catholicam matrem suam in veritate fidei ambulare. Tunc enim gressus eorum à Domino feliciter diriguntur, tunc per temporaliū bonorū successum proficiunt ad æterna, ac pietatis studia prosequendo deducuntur in præsentem per gratiam, & perducuntur ad præmia gloriæ reposita in futuro. Sanè cum olim bonæ memoriæ prædecessorem tuum Vrbeuetanum, ac vos Suanen. Episcopo ac fili Prior, de mandato fel. rec. Gregorij Papæ prædecessoris nostri super vita & miraculis venerandæ memoriæ Fr. Ambrosij Ordinis Minorum, ad eorundem Potestatis, Consilij, & Communis instantiam plurimi testes recepti fuissent; iidem Potestas, Consilium, & Commune ad clarificandam dicti fratris confirmatam sanctitatē in terris, qui creditur glorificatus in cœlis, pro desiderio aspirantes, depositiones prædictorum testium per dilectum filium Vgolinum Philippi, & Ildibrandinum Kamerij ciues & * Ambaxato- res

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

res eorum, viros utique prouidos & prudentes, ad Sedem Apostolicam transmiserunt, qui coram nobis & fratribus nostris depositionem huiusmodi exhibentes, Nobis ex parte ipsorum Potestatis, Consilij & Communis, & prudenter, sicut decuit, & instanter, sicut oportuit, supplicarunt, ut depositionibus eisdem inspectis, ad connumerandum sanctorum catalogo prædictum probatæ virtutis virum procedere curaremus. Meritorio enim iam dicti Potestas, Consilium & Commune flagrant affectu, ut qui felicitatis potitur præmiis in Ecclesia triumphanti, in militanti quoque honore congruo celebris habeatur: & qui gloriosus Dei Confessor coram hominibus clauit, pius innotescat intercessor pro hominibus coram Deo. Nos itaque laudabile votum prædictorum Potestatis, Consilij & Communis, & indefessam in prosecutione ipsius eorundem Ambaxatorum instantiam fauore beneuolo prosequi cupientes, depositionibus prædictis per dilectos fil. N. R. Sancti Angeli, & I. Sancti Nicolai in Carcere Tull. Diac. Card. nobis fideliter patefactis comperimus prædictum prædecessorem, & vos Suanen. Episcopo ac fili Prior, in examinatione ac interrogatione prædictorum testium, interrogationis formam sibi à memorato prædecessore nostro traditam per omnia, & in omnibus non seruasse. Quantalibet nempe ipsorum testium dicta priuata credulitatis fide nitantur: tamen ob solemnitatis in quibusdam omisæ defectum, illam auctoritatem plenariè non præferunt publicæ notionis, quæ ad obstruendum iniquorum ora, à quibus etiam indubitata veritatis integritas inuidè laceratur, erat in assertionem tanti negotij, flagitantis lucem perspicuam inuiolabilis certitudinis, requirenda. Porro in re tam profundi iudicij tanta expedit maturitatis cautela procedi, ut his qui prauitatis hæreticæ fermento corrupti, loqui audent mala de bonis, & in electis pingere maculam, qua Christi sponsæ species decoloretur in membris, nullus insultandi fidelibus aditus relinquatur, & prolixiori sacræ rei desiderio in sæpeditis Potestate, Consilio, & Comuni exercitata deuotio fructuosius percipiat, quod diutius concupiuit, ne preciosi muneris gratia vlla sui facilitate vilescat. Ideo visum est nobis, de prædictorum fratrum consilio, super manifestatione virtutum, quibus prædicti viri vita refulsit, ac miraculorum magnalibus, quibus dicitur coruscasse, pleniorē esse adhuc indagationem adhibendam. Oportet equidem, ut Ecclesiæ iudicium, quod super his proferri contigerit, nulla contra latratus infidelium ambiguitate vacillet, sed confiteri cogatur mirabilium Dei irrefragabilem veritatem, ex locupletissimis probationibus, contradictio æmulorum: qui reprobi circa fidem, & tenebris propriæ cæcitatē inclusi, minùs cautam prouidentiam simpliciter ambulantium, in cæcam naufragij sui charybdin inuoluere moluntur; Mandamus quatenus de memorati religiosi viri tam vita, quàm miraculis, non solum de quibus inquisitum est, verum etiam de quibus postmodum emergentibus videritis inquirendum, plenius inquirentes, super his testes fide dignos, quos vndecumque produci contigerit, coram vobis legitime recipere studeatis: & de singulis circumstantiis, iuxta prædictam interrogationis formam, quam vobis sub bulla nostra transmittimus, examinare prudenter, ac ipsorum dicta fideliter in scriptis redacta, & sub propriis inclusa sigillis, in diuersis locis cautè seruanda, deponere procuretis, donec prædictis supplicationibus, vel motu nostro ea duxerimus requirenda; & tunc his inspectis secundum Deum, iuxta intentionis prædictorum Potestatis, Consilij, & Communis propositum, prout motum nostrum res clariùs nota formauerit, in negotio procedemus. Quod si non omnes, &c. Datum Lugduni 4. Nonas Decembris, anno 8.]

Noviter agitur de eis approbandis.

Commissi aliqui defuncti in priora processu.

Galat. 5. 9. Iubet alium confici maturius.

VI. Subiunxit his litteris formam Interrogatorij seruandam in nouo processu efformando, similem ei quam alias dedimus, easdemque litteras ad Episcopos scriptas verbis conuenienter mutatis dedit ad Potestatem, Consilium & Communitatem Vrbeuetanam, adiungens post illa verba *in negotio procedemus*, quæ sequuntur. *Denique vniuersitatem vestram rogandam duximus, & monendam, mandantes quatenus in bono proposito persistentes, sicut viri spiritu constantia vegetati, erga Deum & Sedem Apostolicam matrem vestram, semper studeatis, iuxta traditum vobis à progenitoribus amplectendæ imitationis exemplar, manifestare sinceræ deuotionis operibus fidem vestram. Proponimus, fauente Domino, cum se temporis opportunitas dederit, in præmissis & alijs honorum titulis, & bonorum extollere incrementis. Datum ut supra.*

An. 1136. n. 7.

VII. Distulimus in hunc locum plures S. CLARÆ recensere virtutes & prodigia: neque

A 2 enim

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV, VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI.
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

enim cæsim & per annos licuit, vbi nullæ fuere annorum obseruationes. Hic sub obitu, & ad mortem iam languentis facta opportunius damus ex docto, & fido illo scriptore; quem diximus iussu Alexandri IV. (sub quo illa decessit, & à quo in Sanctarum numerum est relata) diligenter acta collegisse. Inter cæteras virtutes mirè paupertatem coluit, primùm in suæ conuersionis initio, paternam hæreditatem, quæ ad eam peruenerat, distrahi fecit: sibi que de pretio nihil reseruans, totum pauperibus erogauit. Hinc sæculo foris relicto, mente intus ditata post Christum sine sacculo exonerata percurrit. Tantum denique cum sancta paupertate foedus iniit, amoremque contraxit, vt nihil præter Dominum Iesum vellet habere, nihil filias suas possidere permetteret, nil præter necessarium victum, & vestitum à sororibus recipi, vel in posterum reseruari. Nequaquam cœlestis desiderij preciosissimam margaritam, quam venditis omnibus comparârat, arbitrabatur cum temporalium mordaci sollicitudine possidendam. Inculcat suis frequenti sermone sororibus, tunc acceptabile Deo illud fore collegium, cum paupertate fuerit opulentum; & tunc perpetuò stabile permanfurum, si altissimæ paupertatis fuerit semper turre munitum. Hortatur eas in paupertatis nidulo, Christo pauperi conformari; quem paupercola mater in arcto præsepio paruulum reclinauit. Hoc enim peculiari recordatorio, quasi monili aureo, suum fibulabat pectus: ne terrenorum puluis ad interiora transiret. Volens denique religionem suam intitulari titulo paupertatis; à bonæ memoriæ Innocentio Tertio paupertatis priuilegium postulauit. Qui vir magnificus, tanto Virginis seruire congratulans, singulare dicit esse propositum: quod nunquam tale priuilegium à Sede Apostolica fuerit postulatum: & vt insolitæ petitioni fauor insolitus arrideret; Pontifex ipse cum hilaritate magna petiti priuilegij primam nouellam sua manu conscripsit.

Felicitis recordationis Pontificem Gregorium Nonum semel præmonuimus oblata VIII. tunc occasione Virgini amplas obtulisse possessiones, sed ab eadem constanter refutatas; potioem reputante thesaurum euangelicam paupertatem. Eleemosynarum fragmina panumque minutias, quas eleemosynarij deportabant, valde hilariter suscipiebat: & quasi mœsta de panibus integris, exultabat potius in fragmentis. Quid multa? satagebat pauperi crucifixo paupertate perfectissima conformari: vt nulla res peritura amantem ab amato secluderet, aut cursum eius cum Domino impediret.

Affectum hunc Christianæ inopiæ vno atque altero ingenti miraculo Deus compro- IX. bavit. Vnicus erat in Monasterio panis cum iam instarent & fames & hora edendi. Vocata itaque sorore Cæcilia de Spello dispensatrice (quam ita nuncupat processus canonizationis) iubet Sancta panem diuidere, partemque fratribus mittere, partem intus pro sororibus retinere. De quo retento dimidio, iubet quinquaginta fieri iuxta dominarum numerum incisuras: & eis in mensa paupertatis apponere. Cui cum deuota filia responderet, necessaria hic fore antiqua Christi miracula, vt tam modicum panis quinquaginta reciperet sectiones; respondit mater, & dixit; *Fac filia securè quod dico.* Properat filia matris implere mandata, properat mater ad Christum suum, pia cum filiabus destinare suspiria. Crescit interea, diuino munere, inter frangentis manus parua illa materia; & cui libet de conuentu sua extitit portio copiosa.

Die quadam, Christi ancillis sic ex toto defecerat oleum, vt nullum adesset, saltem pro X. debilibus, condimentum. Accepit domina CLARA vasculum vnum, & humilitatis magistra suis manibus lauat; ponit vas vacuum seorsum, vnde frater eleemosynarius illud accipiat; & vocatus est ipse frater, vt pro acquirendo oleo vadat. Accelerat deuotus frater, vt succurrat inopiæ tantæ, & ad sumendum vasculum currit. *Non enim volentis, neque currentis, sed misereantis est Dei.* Etenim solo influente Deo, vas illud plenum oleo reperitur, præueniente Sanctæ Claræ oratione fratris obsequium, in solamen pauperum filiarum. At verò frater prædictus, quasi frustra vocatus fuisset, submurmurans dixit: *Derisorie me istæ femina vocauerunt, cum, ecce, vas plenum existat.*

De miranda carnis maceratione, filere magis quàm loqui forsitan expediret; cum XI. talia fecerit, in quibus audientium stupor cum veritate rerum contendit. Non illud magnum quod simpla tunicula, & vili mantello, de rudi panno tegebat potius, quàm fouebat corpusculum: nec id mirandum, quod calceamenti vsum penitus ignorauit: non magnum

An. 1211.
n. 10.
Author S.
Claræ c. 9.
Marc. 1. p.
l. 8. c. 8. &
seqq.
S. Clara im-
pense pauper-
tatem colit.

Matt. 13. 46.

Luc. 2. 7.

Obtinet à
Pontif. pau-
pertatis pri-
uilegium.

An. 1228.
n. 1. & an.
1243. n. 23.

Crescit miri-
fice panis.

Matt. 14. 20.
& c. 15.
Iuan. 6. 11.

Plenum diui-
nitus summi-
nistratur.

Rom. 9. 16.

Carnem au-
stere affligit.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

magnum erat omni tempore continuare ieiunia, nec vti lectulo sine pluma: in his enim dum reliquas in suo clauistro habuit similes, laudes fortasse non meruit singulares. Sed quæ conuentio carnis virginæ ad vestem porcina? Procurauerat enim virgo sanctissima vestem de corio porci: quam versa ad carnem hispida tonsura pilorum secreto sub tunica deferbat. Vtebatur nonnunquam duro cilicio de pilis equorum nodosè conferto: quod hinc inde chordulis rudibus stringebat ad corpus. Hanc vestem, vni de filiabus, Agneti scilicet, filiae Domini Opportuli Bernardi, vt nos aliàs enarrauimus, dum petenti accommodasset, illaque se eâ vestiisset: tantæ protinus asperitati succumbens, non tam hilariter petiit, quàm celeriter post triduum resignauit. Nuda humus & interdum sarmenta vinearum erant pro lectulo; lignumque durum præstabat sub capite officium puluinaris. Processu verò temporis, scortum debilitato corpori strauit; & capiti modicam paleam clementer indulgit. Postquam autem corpus tam seuerè tractatum, longa cœpit occupare infirmitas, iubente Beato Francisco, sacco pleno palæis vsa est.

*Asperis viti-
sur cilicia.*

An. 12.

*Durus ei le-
ctus.*

XII. Porrò in ieiuniis tantus erat rigor abstinentiæ suæ, vt de viatico tenui, quod sumebat, vix corporaliter viueret; nisi eam virtus alia sustentaret. Sanitatis namque tempore maiorem Quadragesimam, & Quadragesimam Sancti Martini, quotidie in pane & aqua ieiunans, solis diebus dominicis, vinum, si habebat, gustabat. Et vt mireris, Lector, quod imitari non potes; tribus diebus in hebdomada, secunda videlicet, quarta, & sexta feria; nihil in illis Quadragesimis sumebat in cibum. Sic alternatim dies penuriôsæ refectio- nis, & dies acerbæ mortificationis sibi inuicem succedebant: vt vigilia perfectæ inediæ, quasi in festum solueretur panis & aquæ. Non mirum si tanta rigiditas multo tempore obseruata CLARAM infirmitatibus subdidit, si vires consumpsit, si vigorem corporis enervauit. Compatiebantur propterea sanctæ matri deuotissimæ filiæ: ac mortes illas, quas quotidie voluntariè sustinebat, lacrymis deplorabant. Prohibuere tandem Beatus Franciscus & Episcopus Assisij, Sanctæ Claræ, illud trium dierum exitiale ieiunium: præ- cipientes, vt nullum transeat diem, quin saltim vnciam & dimidiam panis sumat in pa- stum. Cumque grauis afflictio corporum afflictionem ex more generet animorum: lon- gè aliter effulgebat in CLARA. Seruabat enim in omni sua mortificatione vultus festi- uos & hilares: vt vel non sentire, vel deridere videretur angustias corporales; ex quo li- quidò datur intelligi, quod sancta lætitia, quæ interiùs abundabat, exteriùs redundabat: quoniam flagella corporis leuigat amor cordis.

*Ieiunia du-
ra & crebra.*

1251.

1251.

*Feruentem
orat.*

Iob. 4. 12.

*Damò cona-
tur ab ora-
tione & la-
crymis cohi-
bere.*

*Diuino ar-
det calore in
oratione.*

*Psal. 67. 11.
Apparebat
calor in facie
& sermonis.*

XIII. Quæ verò sic in carne præmortua, erat à mundo penitus aliena; continuò sacris ora- tionibus & diuinis laudibus animum occupabat. Feruentissimam interni desiderij aciem fixerat iam in lucem: & quæ globum transcenderat terrenorum voluminum, sinum mentis latius expandebat imbribus gratiarum. Longis post Completorium tractibus, cum sororibus orat: & lacrymarum profluvia, dum in ipsa prorumpant, in cæteris ex- citantur. Postquam verò cæteræ fessa membra duris adibant refouere cubilibus; ipsa in oratione peruigil, & inuicta manebat: vt tunc *venas diuini susurri fartiuè susciperet*, quan- do sopor cæteras occupasset. Sæpissimè ad orationem prostrata in faciem, terram per- fundit lacrymis, osculisque demulcet: vt semper suum IESVM tenere videretur in ma- nibus, in cuius pedes lacrymæ illæ fluant, & oscula imprimantur. Lacrymanti semel pro- fundâ nocte adstitit angelus tenebrarum in forma nigri pueruli: & ipsam monuit dicens; *Ne tantum plores, quoniam ceca fies.* Cui cum illico responderet; *Cecus non erit, qui Deum videbit;* confusus ille discessit. Eadem nocte post Matutinum orante CLARA, & irriguo solito balneata, monitor fraudulentus accessit; *Ne tantum, inquit, fleueris, ne tamdiu reso- lutum cerebrum per nares emunxeris: quoniam adhuc tortum nasum habebis.* Quæ celeriter re- spondente; *Torturam nullam patitur, qui Domino famulatur:* statim elapsus euauit.

XIV. Quantam sui mutationem in fornace feruentis orationis accipiat, quantum sibi in illa fruitione bonitas diuina indulcescat; solita indicia probant. Cum enim ab oratione sancta cum iucunditate redibat, calida verba, & quæ sororum pectora succendebant, de igne altaris Domini reportabat. Mirabantur enim quandam dulcedinem ex eius ore procedere, & clariorem solito faciem apparere. Parauerat certè *in dulcedine sua pauperi Deus:* & mentem, quam in oratione lux vera repleuerat, exterius corporaliter exempla- bat. Quodam namque die dum intensius oraret, flammam diuini amoris, qui ardebat in

A 3 corde,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Globus ig-
neus apparet
super caput
eius.

Aqua lu-
strali filius
integrus as-
pergit die.

Affectus
martyrium.

corde, clarius Deus patefecit in corpore, ostendens sorori Beneuenuæ Perusinæ (quæ ex primis fuit vna discipulis, & rem ipsa in canonizationis processu deposuit) ingentem ignis globum, quæ luminosam & pulchram sanctam reddebat oratricem. Aliàs dum ante missam pro asperzione aquæ lustralis ille cantaretur versiculus: *Vidi aquam egredientem è latere templi*, in contemplationem rapta mysterij, toto illo die filias aquâ perfundens benedictâ, magno hortabatur affectu, vt sacratissimam illam aquam, quæ è latere Christi in cruce pendentis exiuit, semper haberet in mente. Vis etiam interni huius caloris quiescere non permittebat amantem, nec satis se fecisse putabat, nisi omnino se in holocaustum & hostiam Deo offerret per martyrium. Dum itaque audit quinque illos fidei athletas, sacras Minorum primitias, apud Marrochium pro Christo passos, omni conatu & arte studebat ad eundem martyrij locum proficisci, vt suo sanguine plenam sui amoris faceret fidem. Neque intentatum reliquit iter, sed retraxit pius magister Franciscus, dicens domi etiam intra claustrum angustias prolixum ei paratum esse martyrium, eiusque præsentiam & vitam longiorem necessariam esse discipulis educandis, & pio instituto promouendo. Hac porro ratione in mundo labili sponso suo nobili, non labiliter iuncta, continuè deliciatur in superis: sic in rota versatili, virtute stabili fulta, & in vase fictili thesaurum gloriæ claudens, carne in imis, mente permanet in excelsis. Mos erat ei ad matutinum præuenire iuenculas, quas per signa silenter excitans, prouocabat ad laudes. Sæpe cæteris dormientibus lampades accendebat; sæpe campanam propriis manibus ipsa pulsabat. Nullus erat torpori, nullus in suo claustro desidiæ locus: vbi orandi & Domino seruiendi pigritiam aspera inuectio stimulabat.

Ier. 25. 15.

Irrumpentes
Saracenos
oratione abi-
git.

Libet hîc orationum eius recitare magnalia; sicut veritate fidelissima, sic & venera- XV.
tione digna. Illâ tempestate, quam sub Imperatore Frederico, in diuersis mundi partibus sustinebat Ecclesia; vallis Spoletana de calice iræ frequentius imbiberat. Erant in ea pro ciuitatum expugnatione, Imperiali iussu constitutæ acies militum, & Saracenorum sagittariorum examina velut apum. Cumque in Assisium peculiarem Domini ciuitatem, hostilis semel furor irrueret, & iam ipsis portis exercitus appropinquaret: Saraceni, gens pessima, qui sanguinem sitiunt Christianum, & omne nefas impudentius audent; apud Sanctum Damianum intra loci terminos, imò intra claustrum Virginum influxerunt. Liquescent dominarum corda timoribus, tremunt formidine verba; & ad matrem referunt fletus suos. Quæ impauido corde se infirmam ad ostium duci iubet, & ante hostes poni; præcedente eam capsâ argenteâ intra ebur inclusâ, in qua Sancta Sanctorum deuotissimè seruabantur, sacratissimum scilicet Corpus Christi. Cumque se totam in oratione coram Domino prostrauisset, Christo suo cum lacrymis ait; *Placet mi Domine inermes ancillas tuas, quas tuis amoribus innutruui, manibus ecce tradere Paganorum? Custodi precor Domine has famulas tuas, quas ipsa in presenti articulo custodire non possum.* Mox de nouæ gratiæ propitiatorio, vox quasi pueruli, ad eius aures insonuit; *Ego vos semper custodiam.* Mi Domine, ait, & hanc, si placet, protege Ciuitatem, quia nos pro tuo amore sustentat. Et Dominus ad eam, *Grauiamina sustinebit: sed meo munimine defendetur.* Tunc Virgo lacrymosam erigens faciem, flentes confortat, dicens; *Fideiubeo vobis, filiola, quod nihil patiemini mali: tantum in Christo confidite.* Nec mora: statim canum illorum repressa pæuescit audacia: & per muros quos ascenderant celeriter exeuntes, orantis virtute deturbati sunt. Confestim CLARA illis, quæ vocem prædictam audierant, studiosè interminatur dicens; *Caute per omnem modum charissime filie; ne vocem illam dum corpus ago, cuiquam referatis.*

Liberat suis
precibus As-
sisium.

Alio quoque tempore, Vitalis de Auerfa, vir gloriæ cupidus, & in præliis animosus; XVI.
Imperiale exercitum, cui Capitaneus præerat, admouit contra Assisium. Terram itaque nudauit arboribus, adiacentia cuncta vastauit: & sic in ciuitatis obsidione resedit. Firmat verbis minacibus se inde nullatenus recessurum, donec ipsam habuerit ciuitatem. Iamque ad id deuentum erat, vt de ciuitatis periculo in proximo timeretur. Quod cum audisset CLARA famula Christi, vehementer ingemuit: & sororibus ad se vocatis, ait. *Ab ista ciuitate, charissime filie, multa quotidie bona suscipimus: impium valde est, si non in tempore opportuno ei, prout possumus, succurramus.* Iubet adferri cineres, iubet capita nudare sorores. Ac primò suum exopertum caput cinere multo conspergit: deinde super illarum capita

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

capita cinerem ponit. *Pergite*, inquit, *ad Dominum vestrum*, & *liberationem ciuitatis totis affectibus postulate*. Quid singula narrem? quid Virginum lacrymas? quid preces repetam violentas? Fecit misericors Deus sequenti nocte *cum tentatione prouentum*: ut toto dissoluto exercitu, & superbus homo contra vota discederet, & terram illam ulterius non vexaret: Nam & ipse dux belli paulò post gladio interemptus est.

Cor. 10. 11.

XVII. Mirum non est, si contra malitiam hominum Claræ oratio valeat, quæ etiam dæmones incendebat. Mulier enim quædam Pisana diœc. deuota semel venit ad locum: ut Deo & Sanctæ CLARÆ gratias ageret, pro eo quod meritis eius à quinque dæmoniis liberata fuisset. Fatebantur autem in sui expulsionem dæmonia, quod seipsa orationes S. Claræ incenderent, & ex possessio vasculo deturbarent. Non sine causa dominus Papa Gregorius in huius Sanctæ oratione fidem habebat mirabilem, cuius virtutem senserat efficacem. Sæpe quidem nouâ, ut assolet, emergente difficultate, & cum esset Ostiensis Episcopus, & postquam ad culmen Apostolicum esset euectus; supplex eidem Virgini per epistolam factus, poscit suffragium, sentit auxilium. Res certè sicut humilitate conspicuâ, sic toto studio imitanda: quando Christi Vicarius à Christi ancilla opem efflagitat, & suis se virtutibus commendat. Sciebat sanè quid posset amor, & quàm liber aditus puris Virginibus pateat ad consistorium maiestatis. Si enim rex cælorum seipsum feruenter amantibus tribuit: quid est quod deuotè orantibus, si expedit, non conceditur? Superius dedi vnas huius Pontificis literas ad sacram Virginem scriptas, dum Cardinalis esset & Episcopus Ostiensis: hic subiungo alias postea repertas in antiqua membrana, & exscriptas à Marino Ebulensi in suo formulario lib. 1. in quibus ait deuotus Pontifex, CLARAM & discipulas in tantis tribulationibus & angustiis per fauentem Fredericum constituti, vnicam esse suam consolationem; & commemorat specialiter à se edoctas, videlicet per regulam à se traditam, & peculiare exhibitas instructiones, uti alias recensuimus.

Dæmones precibus abarces.

Gregor. I X. sæpe eius preces exigit.

An. 1221. n. 21.

An. 1219. n. 45.

DILECTÆ FILIÆ CLARÆ ABBATISSÆ ET

Conuentui Monialium inclusarum Sancti Damiani Assisij.

XVIII. [Deus Pater, cui vos in ancillas humiles obtulistis, misericorditer in filias vos adoptans, vnigenito filio suo Domino IESU CHRISTO, operante Spiritus sancti gratia desponsauit in regno cælorum, cum sponso cælesti feliciter coronandas. Vnde cum sponsum vestrum super omnia diligere teneamini, qui diligentes se diligens suos efficit coheredes, ita in eo tantum totis affectibus delectari debetis, ut nihil vnquam vos ab eius charitate valeat separare. Ad hoc enim diuinitus inspiratæ vos in claustris reclusistis, ut mundo, & quæ in mundo sunt salubriter abdicatis, sponsum vestrum incorrupto amplexantes amore, *curratis in odorem vnguentorum* ipsius, donec vos introducat in suæ cubiculum genitricis, amoris sui dulcedine perpetuo recreandas. Hæc utique si, ut confidimus, & pro certo speramus, attentè & diligenter consideratis, quæ nunc amara videntur, vobis salubriter indulcescunt, mollescunt dura, & aspera leniuntur, ut gloriemini si qua pro CHRISTO pati meremini, qui pro nobis probrosæ mortis sustinuit passionem. Verum quia inter amaritudines innumeras & angustias infinitas, quibus affligimur incessanter, vos estis consolatio nostra, vniuersitatem vestram rogamus, & hortamur in Domino IESU CHRISTO, ac per Apostolica vobis scripta mandamus, quatenus quemadmodum accepistis à nobis, spiritu ambulantes, spiritu & viuentes, posteriorum oblita semper ad anteriora vos cum Apostolo extendatis æmulando charismata meliora, ut magis ac magis virtutibus ambulantes, Deum glorificari faciatis in vobis, & nostrum gaudium impleatis, qui vos tanquam speciales filias (immò, si fas est dicere, Dominas, quia Domini nostri sponsas) intima complectimur charitate. Quia verò, sicut confidimus, vnus cum Christo spiritus estis factæ, postulamus à vobis, ut in orationibus vestris semper nostri memoriam facientes, pias manus eleuetis ad Deum, supplicantes instanter, ut qui scit nos in tantis periculis constitutos pro humana fragilitate non posse subsistere, sua virtute nos roborans, mitterium nobis ab ipso commissum sic det dignè peragere, ut ipsi ad gloriam, Angelis ad gaudium, nobis & commissis nostro regimini proueniat in salutem, &c.]

Marin. formul. lib. 1.

Cant. 1. 3.

Galat. 5. 18. 15. Philip. 3. 13.

Pontifex suas vocat Dominas.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1251. MA. MYRON ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Magna Cla-
 ra deuotio in
 S. Eucharis-
 tiam.

In ea videt
 Christum in
 fantulum.

Ala dua su-
 per caput
 eius.

Luc. 2. 13.

Audit lon-
 ginquè con-
 centium.

Non interdi-
 ci Minoribus
 musica in-
 strumèta pro
 cultu diuino.

Aures San-
 ctorum val-
 de sensiles.

Frequenter
 plāgit Chri-
 sti passionem.

Officiū Cru-
 cis à S. Fran-
 cisco compo-
 situm.

Ioan. 13. 1.

Mat. 26. 39.

Quantus B. Virginis ad altaris sacramentū fuerit deuotionis affectus, effectus osten- XIX.
 dit. In illa enim graui infirmitate quæ eam grabato affixerat, faciebat se erigi & fulcimen-
 tis apposis sustentari; & sedens filabat delicatissimos pannos; de quibus vltra quinquā-
 ginta paria corporalium faciens, & ea sericis vel purpureis thecis includens, per plana
 & montana Assisij, variis ecclesiis destinabat. Corpus verò Domini susceptura, calidis
 primò lacrymis irrigabatur: & accedens cum tremore non minùs formidabat in Sacra-
 mento latentem, quàm cœlum terramque regentem. Ex processu canonizationis habe-
 tur, super caput eius, dum morti propinqua sanctam suscipere Eucharistiam de manu
 Prouincialis Ministri, sororem Franciscam de Colle-medio vidisse ingentem ignis glo-
 bum & hostiæ formulam conuersam in pulcherrimum infantulum; atque ipsam CLA-
 RAM post susceptum cum mira reuerentia & lacrymis viuificum Sacramentum, adiun-
 xisse; *Tantum mihi contulit Dominus omnipotens hodie beneficium, ut cælo terræve nequeat com-
 parari.* Eademque soror ibidem deponit se in festo SS. Philippi & Iacobi in gremio san-
 ctæ Virginis vidisse indicibilis pulchritudinis infantem, erectasque super CLARÆ caput
 duas alas fulgentissimas, quæ aliquando extendebantur in altum, aliquando deprimeban-
 tur, virginis caput & humeros mirabiliter contegentes.

Sicut autem in infirmitate, CHRISTI sui memoriā memor erat: sic & Christus eam XX.
 in suis languoribus visitabat. In illa Natiuitatis hora, quando paruulo nato, mundus cum
 angelis iubilat: omnes Domine ad Matutinum in oratorium pergunt, & matrem infir-
 mitatibus pressam solam relinquunt. Cumque de paruulo IESV cogitare cœpisset, &
 multum doleret quod eius laudibus interesse non posset: suspirans ait; *Domine Deus!*
ecce sola relicta sum tibi in loco isto. Et, ecce repente mirabilis ille concentus, qui in Ecclesia
 Sancti Francisci fiebat, suis cœpit auribus intonare. Audiebat iubilum fratrum psallen-
 tium, harmonias cantantium attendebat, ipsum quoque percipiebat sonitum orga-
 norum.

Obiter hic annotauerim non adeo ablegasse S. Franciscum, nec primæuos ordinis XXI.
 Patres psalmodiam aut cantum, imò nec vsum organorum, aut aliorum musicalium in-
 strumentorum, vt modò quidam volunt, & suis congregationibus penitus interdicerent.
 Neque enim contra status sui conditionem putabant, quidquid decenter & modestè ad-
 hibebatur in diuinæ laudis augmentum. Sed ad narrationem cœui historici redeamus.
 Eam prosecuturus non immeritò monuit, quod nullatenus tanta erat loci propinquitas,
 vt hæc attingere potuisset humanitus; nisi vel illa solemnitas ad eam fuisset ampliata
 diuinitus, vel eius supra humanum modum vigoratus auditus. Verum quod totum hoc
 excellit miraculum, ipsum digna fuit Domini præsepe videre. Manè ad eam venientibus
 filiabus dixit Beata CLARA; *Benedictus Dominus Iesus Christus, qui me vobis relinquenti-
 bus, non reliquit. Audiui reuera per gratiam Christi, tota illa solemnitas, quæ in Ecclesia S. Francisci
 hac nocte celebrata sunt.*

Familiaris ei planctus Dominicæ passionis, quæ ex sacris vulneribus nunc myrrhas XXII.
 affectiones exhaurit, nunc dulciora gaudia fugit. Hanc lacryma Christi passi vehemen-
 ter inebriat; & quem cordi suo profundius amor impresserat, frequenter memoria re-
 præsentat. Docet nouitias Christum plangere crucifixum: & simul quod verbis docet,
 factis exemplat. Nam sæpe cum in secreto ad talia hortaretur, præueniebat verborum
 exitum irriguum lacrymarum. Inter horas dici Sextæ & Nonæ, maiori compunctione
 afficitur; vt cum immolato Domino imoletur. Nam & semel hora Nonæ orantem in
 cellula diabolus in maxillam percutiens, oculum sanguine, genam liuore suffudit. Vt
 autem Crucifixi deliciis absque intermissione pasceret mentem: orationem de quinque
 plagis Domini frequentius ruminabat. Officiū Crucis, prout Crucis amator FRAN-
 CISCVS instituerat, didicit: & adfectu consimili frequentauit. Officiū hoc inter alia
 opuscula sancti Patriarchæ nos dedimus excusum tomo tertio typis Plantinianis.

Chordulam tredecim nodorum scopulis annulatam, subtus ad carnem cingebat se- XXIII.
 cretò, in memoriale vulnerum Saluatoris. Aduenerat quodam tempore dies sacratissi-
 mæ Cœnæ, quâ Dominus in finem dilexerat suos. Sero appropinquante Domini ago-
 niâ, Clara contristata & mœsta in cellæ secretario se reclusit. Cumque orantem Domi-
 num orans prosequeretur, & tristis vsque ad mortē anima tristitiæ illius hausisset affectum:
 iam

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

iam comprehensionis & totius illusionis memoriâ ebriata, lecto resedit. Totâ igitur nocte illâ, & die sequenti sic absorpta, sic à seipsa permanet aliena: vt irreuerberatis circa vnum semper intenta luminibus, confixa Christo, ac prorsus insensibilis videretur. Redit quædam familiaris filia sæpe ad ipsam, si fortè aliquid velit; & semper eodem modo illam habere reperit. Nocte verò diei Sabbathi veniente deuota filia candelam accendit: & præceptum S. Francisci ad matris memoriam signo non verbo reducit. Præceperat enim Sanctus Franciscus ne vllum sine comestione transiret diem. Illâ igitur assistente, CLARA, quasi aliunde rediens, hoc protulit verbum; *Quæ candela necessitas? Mater, ait illa; nox abiit, & dies transiit, noxque altera rediit.* Cui CLARA; *Benedictus sit iste somnus, charissima filia: quoniam diu optatus, tandem donatus est mihi. Sed caue ne somnum istum cuiquam referas, dum vixero ipsa in carne.*

Vehemens contemplatio Domini passionis.

XXIV. Amanti vicem Crucifixus amatus rependit: & quæ circa crucis mysterium tanto amore succenditur, crucis potentiâ in signis & miraculis illustratur. Signum enim viuificæ crucis dum morbidis applicat, morbos ab eis mirabiliter fugat. Tangam ergo ex multis aliqua. Fratrem quendam nomine Stephanum, furie morbo laborantem beatus Franciscus ad dominam CLARAM transmisit: vt super eum faceret signum sanctissimæ crucis. Magnam enim sciebat eius perfectionem, & magnam in ipsa venerabatur virtutem. Consignat eum obedientiæ filia Patris iussu: & in loco vbi ipsa orare solita erat, parumper dormire finit. At ille post modicum somnum solutus, sanus exurgit, & ad Patrem liber ab insania rediit. Puer quidam annorum trium, nomine Matthiolus, de ciuitate Spoleti, lapillum quendam incautè suis intruserat naribus. Nemo illum ex eius naso valebat educere, nec ipse puer eicere. Periclitatus angustiam magnâ, ducitur ad dominam Claram: & dum signo crucis esset signatus, statim proiecto lapide liber efficitur. Alius puer de Perusio, totum habens oculum maculâ coopertum, ad sanctam Dei famulam adductus est: quæ tacto pueri oculo signum crucis impressit, & dixit; *Ducite eum ad matrem meam, vt ipsa super eum signum crucis ingeminet.* Mater etenim eius domina Hortulana suam sequuta plantulam, post filiam ad religionem transierat, vt infra dicemus; & in horto concluso cum virginibus vidua Domino seruebat. Signo autem crucis ab ipsa recepto, illicò pueri oculus à macula expurgatus clarè & limpidè vidit. Afferit ergo CLARA, puerum ipsum, suæ matris merito liberatum: declinat pondus laudum mater in filiam, seque tanta re fatetur indignam. Vna de sororibus, nomine Beneuenuata, vlcus cum fistula sub brachio duodecim ferè annis perpeffa fuerat, & per quinque foramina saniem emittebat. Cui compassa Virgo Dei Clara peculiare illud suum signi salutiferi admouit emplastrum; statimque ad crucis designationem, perfectam recepit annosi vlcis sanitatem. Alia de numero sororum, Amata vocabulo, tredecim mensibus hydrope aggrauata, febre insuper & tussi, & lateris ingenti dolore confecta iacebat. Super quam domina CLARA, pietate permota ad suæ nobilis physicæ recurrit experimentum. Signat eam cruce in nomine Christi sui: & statim restituit plenariæ sanitati. Alia Christi ancilla de Perusio nata, vocem per duos annos ita perdiderat, vt vix exterius posset formare sermonem. Cum in nocte Assumptionis Domine nostræ, sibi fuisset in visione monstratum, quod domina Clara liberaret eam: diem cum desiderio exspectabat. Quâ illucescente ad matrem festinat, signum crucis expostulat, vocem mox signata recuperat. Soror quædam, nomine Christiana, magno tempore in vna aure surditatem perpeffa, multas contra malum illud, frustra tamen, fecerat medicinas. Cuius caput domina Clara clementer signat, aurem contrectat, auditusque virtutem illicò reparat. Magna erat in monasterio sororum multitudo languentium, diuersis doloribus afflictarum. Ingreditur Clara locum ex more, cum sua medicina solita: & signo crucis quinquies facto, quinque statim releuat à languore, quarum aliquas superius nominauimus.

Plura miracula signo crucis efficit. Fratrem furiosum sanat.

Lapillum ex naribus pueri miraculo se euellit.

Alterius pueri oculi sanat.

An. 1253. n. 25.

Vna ex suis religiosi fistula liberat.

Alteram hydrope, febre & tussi.

Ancilla eisdem vocem corruptam restituit.

An. 1213. n. 65. & seqq. Alia eiusdem miracula.

XXV. Damus ex processu alia miracula sub compendio. Puer quinquennis Ioannis Procuratoris ipsius cœnobij filius, vehementi laborans febre à sacra Virgine contactus, repente conualuit. Quidam Stephanus horrida lepra integrè respersus à S. Francisco ad beatam Virginem pro salute consequenda transmissus, facto super eum crucis signo, vt obediret magistro, mox euasit incolumis. Sororem Andream Ferrariensem à strumis occultaque

insir,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

infirmirate liberauit, latitantes indigniores cogitatus eidem obiiciens, causas addēs fuisse suæ infirmitatis, quibus deinceps in meliores mutatis sanctè vixit & obiit. Balbinam neptem à continua febre & pectoris molesto dolore, necnon ab iliaco sanauit dolore. Cæciliam item monialem à sicca & importuna tussi porrecto panis frustulo, liberauit. In semet item virtutem diuinam exercuit. Oppressa namque magnæ ianux mole, quam remouere non poterant sorores absque conuocato trium fratrum auxilio, nihil tantæ molis, aut ponderis sensit, vel dum porta supercidit, vel dum ipsa subiucuit.

Egrege in-
fruit sorores.

Gen. 12. 1.
Psal. 44. 11.

Sanè quia erat magistra rudium, & quasi in magni Regis palatio præposita puëllarum; XXVI. tantâ eas disciplinâ formabat, tantoque fouebat pietatis amore, vt sermo nullus ex- plere possit. Docet primo strepitum omnem de mentis hospitio pellere, vt solius Dei pe- netralibus valeant inhærere. Docet iam carnalium propinquorum amore non affici, domumque propriam, vt Christo placeant, obliuisci. Hortatur exactiones contemnere fragilis corporis, carnisque nugas imperio restringere rationis. Monstrat insidiosum ho- stem, occultos puris mentibus iniicere laqueos; aliter sanctos, aliter tentare mundanos. Monet ad actiuam certis horis: eas hortans ita operari manibus suis, vt protinus ad con- ditoris desiderium, per orationis exercitium recalescant: & torporem negligentia de- rentes, igne sancti amoris frigus indeuotionis deponant. Nusquam maior censura silen- tij, nusquam amplior & calor & tenor omnis honesti. Non ibi fluida loquela fluidum lo- quitur animum: nec verbi leuitas leuem prodit affectum. Ipsa namque magistra parca in verbis, abundantis mentis vota sermonis breuitate coarctat.

Auidè audit
verbum di-
uinum.

Apparet ei
puer specio-
sus in con-
tione.
An. 1213.
n. 67.

Prouidet filiabus per deuotos prædicatores alimoniam verbi Dei, ex qua suam dete- XXVII. riorem non efficit partem. Nam tanta in auditu sanctæ prædicationis exultatione per- funditur, tantæque sui I E S V familiaritatis dulcedine deliciatur, vt prædicante aliquan- do fratre Philippo de Adria, speciosissimus quidam puer Virgini C L A R Æ assisteret, & per magnam prædicationis partem, suis eam gratulationibus oblectaret. Ex cuius ap- paritionis intuitu, illa quæ de matre videre talia merebatur soror Agnes Assisias (de qua visione atque alia consimili iam egimus supra) suauitatem inexplicabilem sentiebat. Licet autem litterata non esset, litteratorum tamen gaudebat audire sermonem: rata, quod in testa verborum nucleus lateat, quem ipsa attingebat subtilius, & sapidiùs degu- stabat. Nouerat de cuiusque sermone loquentis elicere, quod animæ profit: sciens non minoris esse prudentiæ de rudi quandoque spina flores decerpere, quam fructum ex ar- bore nobili manducare. Cùm semel dominus Papa Gregorius prohibuisset, ne aliquis frater ad monasteria dominarum sine sua licentia pergeret: dolens pia mater, cibum sa- cræ doctrinæ rariùs habituras sorores, cum gemitu dixit: *Omnes nobis de cetero auferat fra- tres, postquam vitalis nutrimenti nobis abstulit administratores*: & statim omnes fratres ad Ministrum remisit, nolens habere eleemosynarios, qui panem corporalem acquirerent, postquam panis spiritualis eleemosynarios non haberet. Quod cùm audiret Papa Gre- gorius, statim præceptum illud in Generalis Ministri manibus relaxauit.

Beneuolentia
eius in soro-
res.

Non autem hæc venerabilis Abbatisa filiarum suarum solas animas diligit, quæ ipsa- XXVIII. rum etiam corpusculis miro studio charitatis inseruit. Nam sæpiùs in frigore noctis, pro- priâ manu cooperuit dormientes: & quas ad rigorem communem seruandum cernit inualidas, remissiori moderamine vult esse contentas. Si quam turbaret tentatio, si quam, vt assolet, inuaderet mœstitudo: secretò vocatam cum lacrymis consolatur. Aliquando se ad pedes prosternit mœrentium: vt maternis blanditiis alleuiet vim dolorum. Cuius beneficiis filia non ingrata, seipsas tota deuotione rependunt. Complectuntur siqui- dem affectum dilectionis in matre, reuerentur in magistra prælationis officium, se- ctantur in pædagoga rectitudinis gressum, & in Dei sponsa prærogatiuam mirantur om- nimodæ sanctitatis.

Claret spiri-
tu propheti-
co.

Spiritu etiam clauit prophetico. Nam ex transmissis ad se quinque nobilibus foemi- XXIX. nis à Sancto Francisco, vt cooparentur in discipulas, vnâ repellebat Galdiam Tacho- liæ vocatam. Nimis instanti vt reciperetur, prædixit inconstanter acturam, nec biennium apud eas remansuram. At illa contra instare & iuramento perseverantiam spondere: C L A R A verò vt cordatiùs & ponderosiùs agat, monere: Tandem importunis cedens precibus, admittit in discipulam, quæ ante annum expletum ad sæculum regrediens, verum

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

verum fuisse probauit CLARÆ vaticinium : Hugolino Petri de Girardonis nobili militi Affiliati post annos viginti duos infatuato , & Guiducciam piā vxorem repellenti , prædixit concordem cohabitationem , & pulchræ prolis susceptionem , quod ipse ita euenisse testificatus est in processu. De prænunciato aduentu fororum Florentinorum vt inuiserent sub morte , dicemus inferius.

An. 1253.
n. 7.

Diutinos pa-
titur lan-
guores.

2. Cor. 12. 9.

XXX. Quadraginta annis in stadio cucurrerat altissimæ paupertatis ; cum ecce iam ad brauium supernæ vocationis , præcedente languore multiplici , appropinquabat. Vigore siquidem carnis , in annis prioribus , austeritati pœnitentiæ succumbente , posteriora tempora dura occupauit infirmitas : vt quæ sana ditata fuerat merito operum , infirma ditaretur meritis passionum. *Etenim virtus in infirmitate perficitur.* Cuius miranda virtus , qualiter fuerit in infirmitate perfecta , hinc maximè liquet : quod in viginti octo annorum languore diutino , non murmur resonat , non querimonia , sed semper ab eius ore sanctum colloquium , semper procedebat actio gratiarum. Licet autem ægritudinum pondere prægrauata festinare videretur ad finem : placuit tamen Deo , ad tempus illud ipsius obitum reseruare , quo ab Ecclesia Romana (cuius erat factura , & filia specialis) dignis valeret honoribus exaltari. Summo namque Pontifice cum Cardinalibus moram trahente Lugduni , cum Clara solito vrgeri morbo cœpisset ; filiarum mentes ingentis doloris gladius trucidabat. Mox cuidam ancillæ Christi , virgini Deo deuotæ , de monasterio Sancti Pauli Ordinis S. Benedicti , huiusmodi visio demonstratur. Videtur sibi vnā cum suis fororibus apud S. Damianum dominæ CLARÆ assistere infirmitati , ac eadem CLARA in lecto pretioso iacere. Flentibus autem & cum lacrymis beatæ CLARÆ præstolantibus exitum : formosa quædam mulier ad lectuli caput apparens , lacrymantibus loquitur ; *Nolite* , inquit , *ô filie* , *plorare victuram : quoniam mori non poterit , quousque Dominus cum suis discipulis veniat.* Et ecce , post modicum tempus , venit Curia Romana Perusium. Quatenus verò omnia hæc circa eam completa sint , & eam visitauerint Pontifex & Cardinales , sequentibus annis dicetur opportuniùs.

Prædicit Pō-
tificis aduen-
tum.

An. 1252.
n. 19. & 1253.
n. 1.

Nascitur
Franciscus
Fabrianen.
Legēdæ duæ
Mss.

XXXI. Natus hoc anno 2. Septembris B. FRANCISCVS FABRIANENSIS , cognomento *della libra* , honestis & piis parentibus Compagno de Veninbene medico , & Margarita , Fabrianensibus. Horum vitam valdè laudant , qui de B. Francisco scripserunt , à charitate erga proximos , à pietate erga pauperes , à sacrorum frequentatione mysteriorum , à vigiliis & pœnitentiis , à sanctimonia. Verè arbor bona fructum bonum fecit , cuius futura mox sanctitas exordium habuit à teneris vnguiculis ; atque manifestè , sed miraculosè indicata est intra ipsa claustra naturæ. Etenim neque pia genitrix sui vteri pondus sentiebat , neque tacitis incrementis coalescens foetus , dolores aut molestias , prægnantibus familiares , aduexit , per quod designabatur nulli onerosum , nulli fore molestum. Quando oratura mater pergebat ad templum , videbatur sibi gestientem sensisse infantulum , in ipso templo hærenti placidum & suauem se præbuisse , sed recedenti aliquanto grauiorem : quasi in ipso vitæ exordio monstraret , quàm assiduas acturus erat in templo vigilias. Ex utero diffusus in lucem non lacrymas , sed risum emisit , non fleuit aliorum more natorum , sed singulari modo gestiuit , vt qui mox sordidati generis seruitute , & peccati vinculis excussis , ad gratiæ dignitatem , & Christianam libertatem erat renasciturus. Vel an non ob id fortassis in mundum adueniens ridebat , quia quicquid in mundo erat , irrisit , & stultitiam esse præsensit ? Non dissimilis mirabili ortui atque infantia pueritia & adolescentia , quam placidè , modestè & piè transegit , humaniores ante decimum annum plenè addiscens litteras , rebus sacris solerter intentus. Ægrotante puero ad mortem , mater vouit se cum delaturam ad visitandum S. Francisci sepulchrum , quod dum faceret , occurrit ei beatus Angelus Tancredus , olim S. Francisci socius familiaris , qui narratis Margaritæ plurimis eiusdem S. Institutoris mirandis operibus , ingenuum pueruli attentè contemplatus aspectum , asscueranter prædixit suum futurum consodalem. Quo nihil iucundius genitrici poterat narrari , quæ cum viro suo nihil tam curabat , quàm vt secundum Dei leges enutritus adolescentulus , Dei manciparetur obsequio. Huc omnes conatus , huc frequentes & repetitæ matris orationes tendebant , donec opere vidit completum , quod Angelus antè prædixit. Id mirabiliter factum an. 1267. vt latius tunc referemus ex pluribus fidei scriptoribus , qui vitam eius exararunt ,

Non sine
præiudiciis
sanctitatis.

An. 1267.
n. 4.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Vita eius
scriptores.

exararunt, quorum primus fuit frater Dominicus Bonauenturæ Fessi, & Ioannæ ipsius beati Francisci Fabrianensis sororis filius; secundus frater Dominicus Mariani Crissi in Theplogia Baccalaureus; tertius Andreas Gilius Canonicus S. Venantij V. I. D. & Dominicus Sceuolinus Ord. Prædicatorum Theologus plura de rebus Fabrianensibus congeffit, in quibus præcipuas res gestas huius sancti viri complexus est. Ex quibus exactius omnia postremo compilauit quidam author anonymus Fabrianensis. Præter hos scripsere de eodem Dei seruo Bartholomæus Pisanus, Marcus Vlissipponensis, Petrus Rodolphus, & Marianus Florentinus, ex quibus potiora dabimus suis annis distincta. Sed & ipse B. Franciscus plura de rebus patriis chronologicè adnotauit, inter quas obiter res proprias admisit. De voto per matrem emissio, de peregrinatione Assisiati, & assumpto ad matris desiderium habitu Minorum, ita ipse scriptum reliquit: *In puerili mea ætate mater ipsa vadens ad Assisium propter votum, quod de me fecerat, secum me portari fecit. Postea virtute & efficaciam orationis dictæ matris meæ, à Deo inspiratus & vocatus, recessi à mundo, & veni ad Ordinem B. Francisci, &c.*

Assisii Pon-
tifice Conra-
do.

Prædicat eun-
dem
Ioan. de Dist
Minorita.

Dum adhuc Lugduni ageret Pontifex, omnem adhibuit operam in tuendis partibus VVillielmi Regis Romanorum, & infringendis Conradi Frederici filij, qui auditâ patris morte à Germania in Italiam transiuit, sibi subacturus Neapolitanum & Siciliæ Regnum, timens Pontificis aduersum conatum, & Manfredi spurij fratris regnandi libidinem. Missus in Germaniam Legatus Hugo tituli Sanctæ Sabine Cardinalis Ord. Prædicatorij, vt VVillielmo animum viresque adderet contra Conradum, suas obtulit partes quidam ex Minoritis, vir grauis, Ioannes de Dist Theuto VVillielmi Capellanus, qui antea Pontificia autoritate contra Fredericum prædicabat, atque alia vniuersalis Ecclesiæ negotia subibat, cui sequentes scripsit Innocentius epistolas, vt etiam contra mali patris nequiorum filium verbum Crucis prædicaret in Germania superiori & inferiori. Litteras ipsas subiungimus.

Regeft. Va-
tic. ep. 287.

FRATRI IOANNI DE DIST CAPELLANO

char. in Christo Fil. N. Ill. Reg. Rom.

[Cum sicut te accepimus intimante, nonnullas tibi litteras Apostolicæ Sedis & indulgentias contra quendam Fr. qui se pro Imperatore Rom. gerebat, suosque fautores, tam super negotio Crucis, quàm super aliis vniuersalis Ecclesiæ negotium contingentibus duxerimus concedendas. Volumus & mandamus, vt id quod tibi contra prædictos per huiusmodi litteras & indulgentias mandabatur, contra Conradum natum eiusdem Freder. & suos fautores super præmissis nihilominus exequaris. Datum Lugduni 4. Idus Febr. an. 8.]

Ibid. ep. 288.

E I D E M,

[Vt negotium generalis Ecclesiæ, quod iam per Dei gratiam contra inimicos fidei conualefcit, finem accipiat consummationis optatæ, præsentium tibi autoritate commitimus, vt in illis partibus Flandriæ, in quibus esse dicitur in generali vsu Theutonicum idioma, contra Conradum, natum quondam Frederici, qui se pro Rom. Imperatore gerebat, & suos fautores, prædices verbum Crucis, prout alias tibi contra eundem Fredericum dicimur tibi concessisse. Datum vt supra.]

Prædicat. &
Minor præ-
dicant cru-
cem.

Laborarunt etiam strenuè hoc anno in Germania Prædicatores & Minores pro transmittendis copiis subsidiariis ad partes transmarinas, præcipuè ex regionibus Frisiæ & Norvvagiæ, ad quorū Prouinciales has litteras dedit Pontifex sub finem anni superioris.

Regeft. Vat.
ep. 183.

PRIORI PRÆDicatorVM, ET MINISTRO

Minorum Fratrum, Prouincialibus Alamanniæ.

[Cum ad præsens Terra sancta præsidio indigeat bellatorum, Nos attendentes quod multi Frisones acceperunt, accensi zelo deuotionis & fidei, signum Crucis, quodque solent Frisones in transmarinis partibus prosperari: Mandamus quatenus omnes Crucesignatos

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

designatos de partibus Frisiæ ac Norvvagiæ, quod in proximo passagio à vobis ad beneplacitum charissimæ in Christo filiæ nostræ Blanchæ Illustriss. Reginae Franciæ statuendo, transfretent in subsidium Terræ sanctæ, per vos ac alios quos expedire videritis, moneatis attentius & efficaciter secundum datam vobis à Deo prudentiam, inducatis eos ad id si necesse fuerit per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellendo. Non obstantibus aliquibus privilegiis Apostolicæ Sedis, vel indulgentiis seu litteris obtentis & obtinendis, & quibuscumque aliis, per quæ id impediri vel differri valeat, & de quibus oporteat in præsentibus fieri mentionem, & constitut. de duabus dietis editis in Concilio generali. Quod si non ambo, &c. Datum Lugduni 3. Kalend. Decembr. an.8.

XXXIV. Hoc anno orta est magna dissensio inter Academicos Parisienses, & Mendicantes, præcipuè Fratres Prædicatores, quæ prolixæ & molestæ nimis discordiæ seminarium fuit. Controversia exordium habuit à quibusdam statutis editis à Magistris Vniuersitatis, & suspensione lecturæ propter irrogatas aliquas iniurias quibusdam Scholaribus. Constitutionibus iniustis dum noluerunt subscribere Magistri duo Ordinis Prædicatorum, Bonus-Homo & Helias dicti, facti sunt extra scholas. Conquerentes apud sanctam Sedem exaudiuntur ab Innocentio, & iubentur in pristinum statum restitui. Magistri verò dum plures turbas excitant, & mandata multis ambagibus eludere volunt Apostolica, Romam euocantur. Moritur interim Pontifex, recrudescitque vulnus sub Alexandro successore, ad cuius Pontificatus auspicia apertam & seriam dabimus totius rei narrationem, eiusdem Pontificis litteris insertam. Porro tunc constabit Innocentium propitium valde fuisse regularibus, & condemnasse nimium erga eosdem Academicorum rigorem, quantumvis in fine Pontificatus tepuerit nimis in deuotione erga Mendicantes, vt sub illo tempore referemus. Quod etiam confirmat Thomas Cantipratanus eiusdem æui scriptor, & testis oculatus, dum ait. *Sicut audiuiimus, ita & vidimus; Nam dominus tunc Papa, quamquam grauissimus fratribus fuerit* (editis videlicet multis contra eosdem, veluti iam antè ipse author num.21. narrauerat) *tamen in hoc, vt iustus iudex, iustitiam fratribus denegare non potuit, sed pro eis iuris sententiam tulit, nec hoc semel & iterum, imò & tertio inani semper per nuncios Vniuersitatis appellatione compulsus.* Præcipui autem actores pro parte Vniuersitatis contra Fratres erant, veluti referunt Chronica Normanniæ, confuso tamén annorum numero, Magister Odo de Douaco, Magister Christianus Canonicus Beluacensis, Nicolaus Decanus de Baro super Albam, & Magister Gulielmus de sancto Amore, Mariano de sancta Martha, Paulo Æmilio de fano Amoris. Fortiter & durè nimis se opposuerunt hi quatuor prædictis Ordinibus, nec caussa cesserunt, nisi anno tertio Pontificatus Alexandri, non verò omnes, semper enim perstitit in sua opinione Gulielmus de sancto Amore, quæ indignis calumniis & scripto pernicioso atque infami libello, de quo sæpius nobis amplior occurret sermocinatio, suam causam promouebat, factus procurator & stipendiarius Vniuersitatis, quæ pecuniam multam atque ultra suos redditus in hac lite consumpsit, vt ex dicto habetur Cantipratano dicente: *Nequitie primordialis actores simplices Vniuersitatis scholares sibi velut vnum corpus miris astutijs adunarunt, vt in multis librarum millibus eos roderent placitantes, vt sic in dictos Ordines crudelius desuarent: & id quod per se non poterant, non sufficiente pecunia in euacuatione bursarum innocentie puerilis, multorum copijs obtinerent.* Similiter scribit Matthæus Paris siue eiusdem continuator. *Congregati, inquit, scholares collectam fecerunt & contribuerunt, scilicet quilibet secundum posse suum; & cuiuslibet communio hebdomadalis abbreviata est.* Sed & clarius hoc habetur in quibusdam litteris ipsius Pontificis Innocentij datis Idibus Iulij, anno Pontif. duodecimo ad eundem Gulielmum sub hac inscriptione: *Gulielmo de sancto Amore Canonico Beluacensi, Procuratori Magistrorum & Scholarium Parisien.* In quibus ei concedit facultatem, vt pro expensis in negotiis prædictorum possit contrahere mutuum vsque ad summam tercentum librarum Turonensium super bonis & facultatibus Vniuersitatis. Canonicum hunc vocat Matifconensem Bzouius. Fortassis ex Beluacensi factus est Matifconensis, vel è contrà; hominemque ad dignitates & ampliores redditus inhiasse, & intercessores supposuisse, constat ex alia epistola eiusdem Innocentij data ad eundem 11. Kal. Septembris, Pontif. an.5. in qua ei iam facto Canonic

Oritur tumultus Academicæ Parisiensis.

An. 1254.
num.2.
Cantiprat.
l.2. de apib.
c. 10. num.
32.

Turba auctores.
Chronic.
Norman.

Marian.
cap.20.
Æmyl. in
Ludou.9.

Cantiprat.
cit.n. 31.

Paris ad
an.1253.

Regest. Vat.
epist. 29.

Bzou. an.
1257. n.4.

Regest. Vat.
epist. 139.

B nico

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

nico Beluacensi concedit priuilegium ad instantiam N. electi Tarantasiensis & nobilis viri Thomæ de Sabaudia Comitis, ut præter Ecclesiam de Garauilla curam animarum habentem, quam possidebat, alia beneficia posset obtinere. Miserabilem hominis exitum, & condemnatas hæreses suo loco commodius referemus.

An. 1257.
n. 4. & seqq.

Serarius de
rebus Mo-
guntin.

Gerardus
Minorita fit
episcopus Mo-
guntinus.
Brusch. de
Episc. Mo-
gunt.
Serar. citat.
Cuspinian.
in Alphons.
Cratopol. de
episc. Mo-
gunt.
Trith. in
Chron. Hir-
saug.

Submotus est hoc anno ab Archiepiscopatu Moguntino per Hugonem Cardina- XXXV.
lem Pontificis in Germania Legatum Christianus secundus, accusatus apud Pontificem, quod omnino inutilis esset suæ Ecclesiæ regendæ, & quod euocatus ad Expeditiones VVillielmi Imperatoris inuitus veniret. Substitutus est autem ab eodem Legato, sed per electionem Senatus Canonorum, ut scribit Bruschi, Gerardus, (Serario Gerhardus, Cuspiniano, Eberhardus) Comes Syluester de Eppenstein prouinciæ Rhenensis, quem alij Comitem vocant VValdagrauentem, Ordinem Minorum apud Erfordiam professus, ut testantur Bruschi & Petrus Mersæus Cratopolius. Virum hunc maximum & multum prouidum vocat Trithemius, qui dum VVillielmus Romanorum Rex vixit, eius partes, prout voluit Pontifex Innocentius, sequutus est contra Conradum Frederici filium. Eius tempore, anno Domini 1254, inter Moguntinos & VVormacienses post multas contentiones perpetua sancita pax: & Abbates multi, ut exhausto bel- lis ærario Metropolitano subuenirent, multa suis e prædiis & redditibus largiti sunt. Unde in quibusdam Germanicis vetustis monumentis testatur Serarius indicari gratæ beneuolentiæ gratia fluxisse processiones, quæ ad sancti Iacobi Monasterium e prima æde quotannis fieri solent. Ecclesiam Oppenheimensem, quæ sanctæ Catharinæ dicebatur, parochialem datis priuilegiis effecit anno Domini 1258. quinto Nonas Iulij: quæ sub misero turbata religionis statu in Germania in scdam Caluiniani fermenti magidem fuit conuersa. Concilium celebrauit Moguntia, quod decimum sextum Moguntinense numeratur, & à VVernero citatur in litteris datis anno C I D C C L X X. in manuscripto pergamenæ asseruato in Bibliotheca Carthusiæ Moguntinæ, ubi & plura ex eodem Concilio afferuntur, sic, ex Concilio Moguntino Domini G. & in ed. stat. Mogunt. lib. 3. cap. 33. Declarauit autem incommodo suo, quàm à bellis, prauorumque consiliis, & iuuenum procacitate abhorreere debeant Ecclesiastici. Iuuit enim Theodoricum (Krantzio Tidericum) Comitem de Eberstein, consanguineum suum, infelix bellum gerentem contra Albertum Ducem Brunswicensis, à cuius Capitaneo quodam Gottingensi vterque captus est, Ducique præsentatus, Theodoricus Comes pedibus suspensus, vitam ita miserè finiuit; Archiepiscopus verò in vinculis ab Alberto Duce per integrum annum detentus est, liberatus tandem & redemptus ab Alberto Duce, per Richardum Cornubiæ Comitem, Anglum, ambientem fascis Rom. Imperij octo mil. lib. argenti marcis. Cum enim mortuo VVillielmo Rege Imperium Germanicum ambirent Alphonsus Castellæ Hispaniarum Rex, multis magnisque operibus, Astrologi- cis præsertim tabulis, apud exteros notus, & Richardus Cornubiæ in Anglia Comes, Anglorum Regis frater germanus, & ille quidem Coloniensem, hic Moguntinum nostrum sibi, soluto hoc redemptionis pretio, & aliis collatis beneficiis conciliare statuit. Verè hic ita redemptus redemptori suo inclinabat, & Alphonsum Coloniensem fouebat; sed continuit alterum alterius metus, ne quid attentarent; siue id modestiæ deputemus, quod viri sensati lacerare se mutuis viribus pro alieno imperio iudicabant indignum. Nusquam enim referuntur in inuicem arma aut acies produxisse, contenti glorioso nomine, in quo Richardus magis efferbuisse cernitur; nam Alphonsus ubi sensit sibi ortum æmulum, intra regni sui limites se continuit. Migravit autem ex hoc sæculo Archiepiscopus Gerardus Erfordia, ubi & terræ mandatus est in Franciscanorum Collegio anno Domini 1260.

Krantz. l. 8.
Saxon. c. 22.
Gerardus in-
carceratur.

Liberatur
per Richar-
dum Cornu-
biæ Comitem.

Serarius de
rebus Mo-
guntin.

Trithemius
in Chron.

Serar. lib. 5.
rebus Mo-
guntin. sub
Christian. 2.

Ingens mi-
raculum de
sacro. Eu-
charistia.

Hac ipsa in ciuitate anno superiori res mira contigit in commendationem reueren- XXXVI
tiæ exhibendæ augustissimo altaris sacramento. Libet illam exscribere ex Sarario hoc in loco, licet superiori vel antecedente anno reponendam, neque à nostris Annalibus omnino alienam: quippe miraculi maximi, cuius anniuersaria etiamnum hodie illic memoria colitur, explorator fuit Franciscanus. Porro rem ita per præcipua capita refert citatus author ex Germanico schedio illic edito anno 1520. *Fures duo noctu e sancti Martini templo hierothecam, in qua erant consecrata hostia nouem, furati sunt anno 1249, ipso beate Virginis*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Virginis assumptæ pridiano. Et argentum illi quidem acceperunt, sacrosancta verò Dominici corporis frustula, cum sacro, quo inuolata erant, linteolo in olidam quandam lacunam abiecerunt. Quinto autem vertente mense, contigit, sacrilegorum illorum alterum Isenaci extremâ conflictari ægritudine. Scelerum pœnitentia tangitur, & cui de illis confiteatur, bonum è Franciscanorum Ordine sacerdotem vocat. Is Erfurti nunquam fuerat. Sed re illa compertâ, illuc venit: & confessionis arcano seruato, primores è Ciuibus ire secum, remque maximam querere obsecrat. Annus iam erat 1250. Ianuarij dies 13. post Epiphaniam octauus, tum Dominicus. Aquæ pro anni tempore, congelarant omnes, illa tamen haudquaquam lacunæ pars, in qua Domini corpus. Et iuratus postea pius quidam dixit Diaconus, se perpetuum illic noctu lumen vidisse crebrius. Hic igitur Eucharistiam illi, quos quæsisse dicebam, inuenerunt, & quidem in linteolo integro & sicco. Re tanta cognitâ, Christianus Archiepiscopus, qui ea in vrbe fors tunc erat, Clerum, populumque totum solemnem cum processione illuc duxit, augustissimum Domini corpus sustulit, & in Beata Virginis templo venerabundè posuit. Optimus autem vir Vlricus Vierling ne diuini operis interiret sensim, vt in omnibus rebus fit; memoria, impensis non paruis, prout etiam nunc apparet; curauit.

xxxvii.

Distulimus in hunc annum concessionem seu translationem Conuentus A R A C Æ L I in Vrbe Capitolio, factam Minoritis, Franciscum Gonzagam sequuti, sed Rodolphus eisdem datum scribit an. 1249. Sanè sub id tempus factam à Pontifice concessionem mox proferendæ, mihi post ministratæ; monstrabunt bellæ; an item & tunc data fratribus realis possessio, non adeò constans & certum. Liquet planè ex secundis litteris (bina enim sunt huius concessionis diplomata) syndicum Benedictinorum, quorum tunc erat cœnobium, se huic concessioni opposuisse. Datis itaque in longinqua regione sub annum 1249. litteris, verosimile quòd executio non eodem anno, sed sequenti sit subsequuta. Quòd sanè confirmat præstita à Cardinalibus traditæ possessionis confirmatio an. 1250. 14. Kalend. Decembris, quam suæ confirmationi inseruit Pontifex bino post anno, & decimo sui Pontificatus, cuius diploma sub illo dabimus tempore. Vniuersæ autem huius Conuentus historiæ ipsas præmittimus litteras Pontificias, quarum primæ datæ sunt ad Raynaldum Episcopum Ostiensem, & Stephanum Cardinalem Sanctæ Mariæ trans Tyberim, Pontificis Vicarium in Vrbe, in hunc modum.

Gonzaga 1.
p. de Conu.
Araceli.
Rodolph.
fol. 158.
Datur Mi-
norib. cœno-
bium Ara-
cali in Ca-
pitolio.

INNOCENTIVS, &c.

*Venerabili Fr. R. Episcopo Ostiens. & dilecto filio S. tituli S. Mariæ trans Tyberim,
Presbytero Cardinali, Vicario nostro, &c.*

[Lampas insignis cœlestium exemplarium adornata fulgoribus, rutilans in domo Dei corusco sydere nouæ lucis, quam ad illuminationem fidei, diuini cultus augmentum, & sponsæ Christi multiformem pulchritudinem ampliandam, in dilectis filiis fratribus Ordinis Minorum religiosæ institutionis rediuius feruor accendit, illic præsertim in serie luminarium Ecclesiastici firmamēti habere non debet incongruam situs incommodi stationem, vbi prouidentia disponente diuinâ, primitiua surgentis Ecclesiæ fundamenta quiescunt, & per indiuiduos paris triumphî comites sublimitas eminet Apostolici principatus. Cum itaque ab eiusdem Ordinis fratribus in Vrbe degentibus diuersa ibidem loca, & ipsorum habitationi minùs accommoda, incolantur, nos eisdem, quorum approbata suis fratribus & clara religio intimis Ecclesiasticæ maternitatis amplexibus est fouenda, de fratrum nostrorum consilio locum idoneum decreuimus prouidendum, vbi pariter in continuæ charitatis solatio conuiuentes, pacificis studiis commodiùs, atque religiosiùs intendere valeant pacis humiles professores. Quocirca discretionem vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus Monasterium Sanctæ Mariæ de Capitolio in Vrbe, Ordinis S. Benedicti, cum hortis & aliis suis appenditiis iuxta illud, necnon libris & ornamentis ipsius, autoritate nostra, eisdem fratribus ibidem sub Ordinis sui obseruantia Domino seruituris in vsus perpetuos assignantes, eos in prædictorum possessionem corporalem inducere, ac inductos defendere

Archiu. Ara-
cali n. 68.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. MA MYRON ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

procuretis. Amotis inde Monachis, qui sunt ibi, & per alia Ordinis sui monasteria congruè collocatis. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstante Apostolicæ Sedis indulgentia, quibuscumque concessa, quod excommunicari, aut interdici, aut suspendi absque speciali mandato nostro non possint, aut quavis alia, per quam mandati huiusmodi effectus impediri super iis valeat, vel differri, & de qua plenam, vel de verbo ad verbum oporteat in litteris nostris fieri mentionem. Quod si non ambo iis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Lugduni 6. Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno septimo.]

Paucis deinde interiectis diebus idipsum iniunxit duobus supra nominatis, & Richardo Hannibaldensi de Maluiria tit. S. Angeli Diacon. Cardin. Hic tamen non interfuit litterarum executioni, vt ex diplomate confirmationis anno sequenti ministrando constabit.

I N N O C E N T I V S, &c.

Venerabili patri Episcopo Ostien. & Vellitren. & dilectis filijs B. tit. S. Mariæ trans Tyberim Presbytero, Vicario nostro in Vrbe, & R. S. Angeli Diac. Cardinalibus, salutem & Apostolicam benedict.

Arch. Ara-
cazi n. 132.

[Dilecti filij, Fratres Minores Urbis nobis humiliter supplicarunt, vt cum ipsi in locis, in quibus habitant propter aëris corruptionem & alias plures causas nequeant commodè commorari, Monasterium Sanctæ Mariæ de Capitolio Urbis eis pro habitatione ipsorum concedere de benignitate Sedis Apostolicæ curaremus, vt ibidem diuino vacantes cultui, possint liberiùs sub obseruatione mandatorum Domini delectari, proponente syndico eiusdem Monasterij ex aduerso, quod hoc fieri non debebat, quia ex hoc graue multum poterat scandalum generari. Quia verò vobis plenè constare poterit de præmissis, de circumspeditione vestra plenam in Dominò fiduciam obtinentes, Discretionì vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si vobis expedire videbitur, dictis fratribus, quos suæ religionis meritis benigno fauore iugiter intendimus prosequi, & gratia speciali, prædictum Monasterium cum appenditiis suis & hortis circa Monasterium, habitationi fratrum ipsorum necessariis, ac libris & omnibus ornamentis Ecclesiæ, Ordini eorum congruentibus, assignetis, ac auctoritate nostra in corporalem possessionem præfati Monasterij fratres inducat is eosdem, & defendatis inductos, Monachos ipsius Monasterij per alia Monasteria ipsorum Ordinis debite collocantes, dispositione possessionum memorati Monasterij nobis totaliter reseruata. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus quibuscumque indulgentiis, si quæ sunt aliquibus ab Apostolica Sede concessæ, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Sedis eiusdem, quæ de huiusmodi indulgentia plenam non fecerint mentionem, seu aliquibus aliis, per quas effectus præsentium valeat impediri. Quod si non omnes his exequendis potueritis vel volueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Lugduni 4. Id. Iulij, Pontificatus nostri anno septimo.]

Situs con-
uentus.

Capitolium
vnde dictū.
Marc. Port.
apud Hali-
carnass.

Ex his litteris patet, quàm benè audierint apud Pontificem Minores, quamque inde-
fessos & strenuos se exhibuerint Ecclesiæ ministros, & vineæ Domini operarios. Con-
stat etiam plura habuisse Romæ habitacula, sed parua & incommoda: in quibus verò
urbis regionibus, non omnino compertum. Duo habebant trans Tyberim, vnum ad
ipsam fluminis ripam, alterum ad SS. Crispinum & Crispinianum, vbi adhuc seruantur
Francisci & sociorum incolatus traditio, atque aliquale vestigium. Cæterum Monaste-
rium hoc Benedictinorum eis collatum, in eminenti loco, & tunc urbis fermè meditul-
lio, situm est in vertice Capitolini montis, & arcis à Chamo Noë filio exædificatæ. Di-
citur autem Capitolium, iuxta Marci Portij Catonis sententiam, à capite ibi inuento,
sanguine recenti perfuso, dum Iouini templi fundamenta iaceret Princeps Tarquinius:
seu, vt alij volunt, à mundi capite, quod ibi Consules atque Senatores, quibus totius
Orbis

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Orbis cura & regimen incumberebat, conuenirent. Arcis facies altis atque firmissimis muris super montis fastigium, vitro atque auro vndique coniectis, murisque operibus laqueatis, venustabatur. Intra ipsius autem arcis ambitum palatium fuit auro, argento atque lapidibus preciosis opere vario exornatum; ita ut omnibus gentibus esset in admirationem & speculum. Multa erant in arce Idolorum fana, atque ipso in loco, ubi nunc est Monasterij Ecclesia, duo constiterunt templa Senatorio palatio adiuncta, scilicet Phœbi & Carmentis, & Iouis Feretrij, in quo tradunt Octavianum Augustum habuisse visionem, de qua nos modò agemus. Id profectò pia consideratione dignum, mirabiliter triumphasse inopiam Christianam de potentia & maiestate Gentilium, atque ibi summam Ecclesiæ paupertatem obtinuisse principatum, ubi Romani Imperij excelsum fuit antè fastigium. Verè *gloriosior est paupertas fidelium, quàm diuitie peccatorum*, & latius ex ipso Capitolij vertice dominatur pauperum primicerius, quàm ex Tarpeia rupe Romanorum rexere Monarchæ. Ad plures utique nationes huius Sodalitij Rectoris pertransit autoritas, quàm antea Romanorum diffundebatur Imperium. Nulla fermè est regio terrarum, quàm non penetrauerint Minores, & in qua non pareant suo Principi ex hac arce regenti; sed pleraque fuerunt integra regna, quæ Romanos non admisere triumphos, neque Imperatorum agnouere vexilla. Illam non incongruè hic adaptabo Magni Leonis sententiam, quod miraculosè euenit, *Vt Roma caput Orbis effecta, latius presideret religione Franciscana, quàm dominatione terrena. Quamuis enim multis aucta victorijs ius Imperij sui terra marique protulerit, pauciores tamen sunt provincie, quas ei bellicus labor subdidit, quàm quod virtus Christiana subiecit.*

Paupertas euangelica superauit maiestatem Gentilium.
Chrysost. hom. 46. in imperfect.

Leo serm. 1. de SS. Pet. & Paulo.

Vnde Ara-celi dicta.

Paul. Diacon. lib. 7. Hist. Miscel. in Aug. Cæsar.

Niceph. l. 1. c. 17. Suidas in Hist. verbo Augustus.

Gonz. cit.

An O. Augustus adfuerit Sibylla.

XL. Speciosissimum, ingens, ad architecturæ regulam affabrè elaboratum, eleganti proportionem correspondentibus sibi capacissimi delubri sacellis in summo montis supercilio exurgit templum, omnium totius Urbis conspicientibus gratissimum, dicatum Beatiss. Virgini Mariæ, & sancto Ioanni Baptistæ. Eo ipso in loco extructum perhibetur, ut iam diximus, quo nobilissimum præexistit fanum Iouis Capitolini seu Feretrij, & vidisse fertur Octavianus Augustus Dei Genitricem Mariam intra circulum solem circundantem, infantem in vlnis habentem, atque hinc thus adoleuisse, & Aram erexisse, addita hac inscriptione ARACÆLI. Visionem hanc non tam aliter, quàm fortassis diminutè ita refert Paulus Diaconus. *Cum primò C. Cæsare anunculo suo interfecto ex Apollonia rediens Cæsar Augustus Urbem ingrederetur, hora circiter tertia repente pæro ac liquido sereno, circulus ad speciem cælestis arcus orbem solis ambiit: quasi eum unum ac potentissimum in hoc mundo, solumque clarissimum in Orbe monstraret, cuius tempore venturus esset, qui ipsum solem, solus mundumque totum & fecisset & regeret.* Verè Nicephorus & Suidas tradunt Augustum ex oraculo Delphico, cuius erat studiosissimus, Romam reuersum, Aram in Capitolio erexisse, atque inscripsisse ARA PRIMOGENITI DEI: quem intellexit ab Apolline Delphico longè latèque dominaturum. Onuphrius Panuinus loquens de Abbatibus Urbis, qui Pontifici in ara maxima Lateranensi sacrificanti inter cæteros ministros assistebant, eorumque nomina recensens; ita agit de Aracelitano, qui erat in ordine nonus; *Abbas Sanctæ Mariæ in Capitolio*, ubi est ARA DEI FILII. An hæc vel potius illa, Aræ sit antiquitus incisa inscriptio, non planè constat; prior illa hæsit ARACÆLI, & designatur locus erectæ aræ, constructo elegantissimo sacello, incisis circumcirca in nigro marmore sub tholo, innixo octo columnis preciosi lapidis, his characteribus deauratis. *Hæc quæ Ara-celi appellatur, eodem in loco dedicata creditur, in quo Virgo sanctissima Dei Mater, cum filio suo se Cæsari Augusto in aureo circulo è calo monstrasse perhibetur.* Est tamen quod moneamus, appensam è regione tabellam, narrationem Illustriss. Gonzagæ, & communem hominum traditionem in eo errare, quod dicant Sibyllam siue Cumanam, siue Tyburtinam, ab Augusto aduocatam & interrogatam de Deo omnium maximo, ostendisse ei sub meridie solem circulo aureo circundatum, in circulo Virginem pulcherrimam puerulum brachiis complectentem, & protinus ad delapsam è cælo vocem dicentis, *Hæc est Ara Dei*, subiunxisse Sibyllam; *Hic adora verum illum Deum*; cui statim thus obtulit, & aram illo loco extruxit Octavianus.

XLI. Visionem huiusmodi excepisse Augustum communiter perhibetur, & tenaci tradunt assertionem ædis incolæ. Sed quod additur de Sibylla, commentitium est: neque enim

ANNO CHRSTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Baron. in
appar. ad
Annal. Ec-
cles.
Solin. in Po-
lyhist. c. 9.
Honor. in
philosoph.
mundi lib. 1.
etate 5.
Panuin. l. de
Sibyllis.
Lact. lib. 1.
institut. c. 6.
Honor. Au-
gustod. cit.
Heluic. in
theatro hi-
storiar.
Torniel. in
Annal.
Plures fuere
Sibylla.
Sixt. lib. 2.
biblioth.
verbo Sibyl-
larum ora-
cula.
Ambr. in ep.
ad Corinth.
Aristot. in
problem. se-
ctione 30.
Quid de illis
sentendum.
Baron. cit.
Sueton. in
Octau. Aug.
cap. 31.
Tacit. lib. 5.
Annal.
Dio. Hist.
Rom. l. 34.
Sibyll. ora-
cul. lib. 3.
ante fin.

tunc vlla ex Sibyllis potuit superesse. Siquidem siue Cumæam cum Illustriss. Cardin. Baronio, hoc ipsum dubium expendente, omnium nouissimam dixeris, illa quinquage-
sima Olympiade, authore Solino, vixit temporibus Tarquinij Regis: siue cum Honorio
Augustodunensi Tyburtinam vltimam & vndecimam (vltia numerum decimum Si-
byllarum, quem alij ponunt) asseueraueris, quam etiam postremam constituit Onu-
phrius Panuinus. Et Lactantius recenset illam vixisse, idemque scribit Honorius, sub
Artaxerxe Darij filio, qui Christum præcessit annis fermè quadringentis, vt habet Chro-
nologia Christophori Heluici, vel saltem trecentis, iuxta Tornium, statuentem ini-
tium regni Artaxerxis sub anno mundi 3650. Quare quod de Sibylla Imperatorem mo-
nente, & cœleste ostendente spectaculum adiungitur, constare non potest, nisi aliam ef-
finxeris præter illas notissimas ab authoribus probatis celebratas, & vero vaticinij spiritu
donatas. Atque præter has plures fuisse Sibyllas scribunt Panuinus citatus & Sixtus Se-
nensis, quarum nomina ex parte recensent. Has tamen autumat Ambrosius, vel qui
author est commentarij ad Epistolam primam ad Corinthios, malo & improbo spiritu
arroptas, & Aristoteles easdem atræ bilis æstu circa mentis sedem succenso exagitatas
demonstrat. Plures mulieres longo & perpetuo tempore Cumis vaticinatas fuisse opi-
natur Panuinus, quæ omnes Sibyllæ vocitæ sunt, quæ illuc proficiscebantur, vel vt pe-
ritiores diuinandi fierent Apollinis oraculis, quem illic maximum templum cum specu
habuisse constat; vel vt eius sacris præessent, quæ non nisi à mulieribus perfici mos erat:
quæ omnes postea ab vrbe proxima, siue Cumææ, siue Cumanæ vocatæ sunt. Quid si
harum aliqua coexistit Augusto, illudque prodigium ostentauit? Sed communiter ali-
cui ex celebrioribus Sibyllis mirandum hoc tribuitur. Facilius itaque euadendi via illa
est, quam excogitauit Illustriss. Baronius, vt ita sit accipiendum, Augustum à Sibylla
tunc monitum, non quod Sibylla aliqua superstes adfuerit, sed quod à Sibyllinis carmi-
nibus, quæ Sibyllæ nomine citari à maioribus consueuerunt, edoctus sit de vera numi-
nis diuinitate, & Christi ex Maria natiuitate, atque huius rei contemplationi immerso
cæleste fuerit diuinitus ostensum prodigium. Augustum enim multum fuisse in cogno-
scendis, scrutandis, ac expurgandis carminibus Sibyllinis satis superque tradunt Sucto-
nius, Tacitus, & Dion, præter alios plures. Multa porrò extant in Sibyllarum carmi-
nibus, quæ circumferuntur, permixta de Christi natiuitate, & Matris puritate vaticinia,
quæ Augustum ad profundam rei meditationem, & thuris oblationem poterant exci-
tare, sicuti est illud.

*Gesti leta puella, tibi nam gaudia semper
Duratura dedit, cali terraque creator,
In te habitaturus; tibi lux aterna manebit.*

Et paulo superius.

— Ferent & thus, & munera larga

Omnibus ex terris ad magni fana Tonantis.

Nec ventura hominum generi domus vlla futura est;

Præter fidum hominem, quem dat Deus ad venerandum.

Et in fine libri octauj carminibus imperfectis.

— Christus Iesus seclorum

Æternus, nunquam genitus, planè intemeratus, &c.

Paulò inferius.

Temporibusque petit postremis terram

Et brevis egressus Mariae de Virginis aluo,

Exorta est noua lux

E cælo veniens mortales induit artus.

Quis Aram
hanc conse-
cravit?

Consecrasse hanc Aram Anacletum Papam, quartum à B. Petro Pontificem, habet è re- XLII.
gione appensa tabella; sed error est inde desumptus, quod cum aliàs constiterit ab Ana-
cletio Pontifice consecratam fuisse, neque alius in recta serie Pontificum occurrerit,
præter vnum illum Anacletum Petri discipulum & ministrum, huic consecrationem scri-
ptor attribuit. At certum est neque tunc ibi sacra celebrari, neque Pontificem in Chri-
stianorum angulis latitantem Imperatorum ades aut templa penetrare potuisse;
præter

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

præterquam quod sub Traiano Cæsare, qui Anacleto posterior fuit, in eo loco adhuc Iouis Feretrij fanum erat, quod Romulus fecit, Ancus Martius auxit, C. Cæsar instauravit: in cuius postea ruinis Constantinus Imper. deinde B. Gregorius Magnus Ecclesiam Christiano ritu, & monachorum cœnobium dicitur extruxisse. Quare hoc factum alteri adscribendum Anacleto, propterea extra numerum Pontificum factum, quia in schismate creatus est contra Innocentium II. quo ab Vrbe propter potentiam aduersariorum fugiente, & in comitatum Pisarum recedente, rerum pro dominandi libidine potitus est Romæ Anacletus, contra quem (antea Petrum Leonem vocatum) plura scripsit S. Bernardus, qui etiam pro confirmanda sibi pontificia Sede, pontificalibus functionibus apparere Pontifex affectavit. Quare præter alia multa, & conuocatum Concilium ex coherentibus sibi Episcopis, ad imitationem suorum prædecessorum, præsertim vero Calixti II. plura in Vrbe altaria consecrauit, quorum quædam refert Card. Baronius. Illum rebus huius ædis Aracelitanæ se immiscuisse, & monasterium contulisse, vel confirmasse Patribus Benedictinis, constat ex dato ab eo diplomate, quod suo inseruit Innocentius IV. sub anno 10. sui Pontificatus, & nos hic dabimus, tum ad prædictorum confirmationem, cum ad veterum terminorum, & appendiciorum huius monasterij perfectam notitiam. Illud porro est quod admiremur, Innocentium illo suo diplomate (cuius originale sub plumbo accepimus ex ipso Archiuo Aracelitano) vocare Anacletum hunc suum prædecessorem, & felic. recordationis Pontificem; nisi id attribuere velimus Scriptoris imperitiæ ad eundem modum, quo multas eiusdem Anacleti inscriptiones & memorias dedicatarum & consecratarum altarium, hominum incuria seruatas in Vrbe scribit Baronius, quarum vna de consecrato primario altari & dedicata Ecclesia Sancti Laurentij, tabulæ marmoreæ inscripta adhuc ibidem videtur integra, licet ipsum altare iam fuisse destructum agnoscat. Diploma ita se habet.

Anacletus
II. Schismaticus.

Baron. an.
1130.

Baron. cit.

ANACLETVS, &c.

*Dilecto in Christo filio Ioanni Abbati sanctæ Dei Genitricis & Virginis Mariae,
 sanctique Ioannis Baptistæ in Capitolio, suisque successoribus
 regulariter promouendis in perpetuum.*

[Quod in Apostolicæ Sedis administratione, licet indigni constituti iudicemur, religiosorum virorum piis petitionibus, iusto benignitatis intuitu assensum nos præbere conuenit, quatenus quæ religionis prospectu postulata cernuntur, nostræ concessionis vigore clarescant ac firma in posterum perpetuitate seruentur. Tuis igitur, dilecte in Christo fili Ioannes Abbas, & fratrum tuorum precibus annuentes, commisso tibi eiusdem Dei genitricis Monasterio, concedimus & confirmamus rotum montem Capitolij in integrum cum casis, cryptis, cellis, cortibus, hortis, arboribus fructiferis & infructiferis, cum porticu Cancellariæ, cum terra ante Monasterium, qui locus nundinarum vocatur, cum parietibus, petris, & columnis, & omnibus ad eum generaliter pertinentibus; qui istis finibus terminatur: à primo latere via publica, quæ ducit per clium argentarij, qui nunc descensus Leonis Prothi appellatur: ab alio latere via publica, quæ ducit sub Capitolium, & exinde descendit per limitem & appendicem super hortos, quos olim Ildebrandus & Ioannes Diaconus & hæredes Ioannis de Guinico tenuerunt vsque in templum maius, quod respicit super Alefantum: à tertio latere ripæ, quæ fuit super fontem de Macello, & exinde reuoluentes se per appendices suas super Canapara vsque in Carnarium Sancti Theodori: à quarto verò latere ab eodem Carnario ascendit per caucam, in qua est petra versificata, exinde descendit per hortum Sancti Sergij vsque in hortum, qui est sub Cancellaria, veniens per gradus centum vsque ad primum affinem. Circa verò eundem montem concedimus & confirmamus tibi tuisque successoribus domos, casernas, cryptas, ergasteria in mercato, totum montem prædictum Capitolij in integrum, & cætera omnia quæ in monte, vel circa montem sunt iuxta tenorem præfati priuilegij supradictum.]

Limites antiqui conuictus Araceli.

Qui Aram exornauit.

XLIII. Egrogie ornarunt prædictum sacellum Hieronymus Gentelles Episcopus Caul-

B 4 licen.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

licen. qui elegantem, quam modò cernimus, adhibuit structuram; & Archiconfraternitas Confalonis, quæ solum complanauit, remotis quibusdam gradibus, quibus incommodius ad Aram ex Ecclesia ascendebatur, superposita etiam tholo imagine Beatæ Virginis, & adhibitis quibusdam crustis seu laminis plumbeis deauratis, quæ tholo plene cooperiendo decrant, atque apud fratres seruabantur. Horum benefactorum memoria ibidem exposita; in infimo enim altaris gradu versus Orientem incisæ hæ litteræ & deauratæ. *Hieronymus Centelles R. Episcopus Canalicen. Aram Deo & Beate Virgini ornavit; sepulchrum sibi fecit, An. D. M. DC. V. & in tabella appensa super ipsum altare intra tholum; Archiconfraternitas Confalonis Cæli hanc Aram à se olim S. Helenæ dicatam auxit, perfecit, ornavit, An. D. M. DC. XXIV. Carolo Barberino Urbani Papæ Octavi germano fratre, Ioanne Baptista à Stallio, Annibale Matthæio, Mario de Rubéis Custodibus, Rutilio Speculo Cam. Pendentem habet aliam tabulam versus Meridiem, ita priuslegium huic altari concessum intimantem. Paulus III. Pont. Max. Omnibus & singulis Sacerdotibus qui in sacello hoc, suo vel alieno arbitrio Missam celebraverint, unam animam ex Purgatorio, quoties id fecerint, instar Indulgentiæ Duorum Gregorij intra Urbem, Sebastiani ac Laurentij extra Urbis mœnia, liberandi facultatem concessit M. D. XLIII. Nonis Martij, Pontific. an. 10. Multas esse Sacelli Indulgentias quotidianas & perpetuas, sed in die Assumptionis B. Virginis duplo maiores, monet alia tabula in muro e regione appensa.*

*Quæ in Ara
servantur
reliquiæ.*

*Vbi iacent
corpus S. He-
lenæ.
Socrat. lib.
1. c. 13.
Nicephor.
lib. 8. c. 31.
Authent.
collat. 1. tit.
3.
Suidas ver-
bo *ἑσθδης*,
Vide Anast.
tom. 1. C6-
cil. in Silue-
stro.*

*Vsuard. 13.
Augusti.
Sigisbert.
An. D. 849.*

*Molan. ad
7. Febr.*

*De sepulchro
S. Artemij.*

Quatuor asseruari Sanctorum corpora in ipso Altari porphyretico, ad modum con- XLIV.
chæ elaborato, communiter traditur, & appensis monetur tabulis; videlicet Helenæ Constantini Imperatoris genitricis, Artemij Tribuni, Abundij Presbyteri, atque Abundantij Diaconi. Sed quàm auidè alij sibi has sanctas adsciscant reliquias, & quàm variæ sint de sepulturæ seu depositionis loco opiniones, operæpretium erit referre, & iudicium circa tot sententias attexere. De sanctæ Helenæ corpore non solum variæ ciuitates & diuersa regna, sed & Orientis atque Occidentis prouinciæ contendunt. Socrates Scholasticus Constantinopolim deportatum corpus, & regali conditum asserit sepulchro, licet nihil de obitu loco tractet. At Nicephorus Romæ mortuam & sepultam scribit, post biennium verò Constantinopolim translata, quod confirmari videtur ab Ecclesia celeberrima Constantinopoli eidem Augustæ dicata, quæ (vt testatur Iustinianus Imperator) sanctissimæ maiori Ecclesiæ copulata erat; cui accedit, quòd Veneti eius corpus ab Oriente delatum se in propria eiusdem Helenæ Ecclesiæ possidere gloriantur. Suidas verò Romæ sepultam asserit, nec quidquam agit de translatione: & Anastasius Bibliothecarius libro de Munificentia Constantini, cum de basilica Sanctorum Martyrum Marcellini & Petri via Lauicana inter duas lauros posita, pertractat, ait, Constantinum condidisse Mausolæum, vbi Augustam matrem suam posuit in sarcophago porphyretico: quod ipsum illud ingens & nobile esse censeo, quod Canonici Lateranen. in suam Ecclesiam transtulere, hac superposita inscriptione; *Diua Helena Augusta Magni Constantini matris sepulchralem hanc porphyreticam aram, iamdiu ex ipsius Mausoleo via Lauicana in hanc sacrosanctam basilicam ab Anastasio IV. Summo Pontifice ad proprij monumenti vsum translata, & iniuria temporum undique diruptam ac penitus disiectam, ne tantæ Patronæ de eadem basilica optime meritis memoria deperiret, Capitulum & Canonici restituere Anno salutis M. DC. LX.* Vsuardi etiam Martyrologium eius depositionis memoriam Romæ coli commemorat via Lauicana. Sigisbertus item hanc corroborat opinionem de eius obitu & sepultura in Vrbe, & infirmat alteram de translatione Constantinopolitana, dum ab Vrbe transportatam tradit in Galliam; quod & contendit Altouillarense monasterium apud Rhemenfes, subscribitque Molanus in additionibus ad Vsuardum. Extat huius translationis historia ab Altmanno monacho Altouillaresi conscripta. In tanta opinionum varietate quis demum iudicium, ferre audeat inter dissidentes orbis prouincias & regna?

De Artemio item lis est, sed non tanta sententiarum varietas. Tribunum communi- XLV.
ter vocant, quem carceris (in quo SS. Marcellinus presbyter & Petrus exorcista, iussu Sereni Iudicis, Diocletiano Imperatore, detinebantur) custodem fuisse perhibent gesta eorundem Martyrum Marcellini & Petri. Eius & S. Candidæ vxoris & Paulinæ filiæ corpora à Sergio II. in ædem S. Martini in Montibus translata, ibique quiescere feruntur, vt tabella eiusdem Ecclesiæ indicat; tametsi Ecclesia Cathedralis Placentina reliquias

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251 ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

quias has se habere in officiis nuper Romæ approbatis affirmet, vti scribit Philippus Ferrarius, licet ipse in Indice alphabetico Sanctorum in æde hac Aracæli Artemij corpus adnotet asseruari. Abundij Presbyteri, & Abundantij Diaconi corpora sub Diocletiano truncata Theodora matrona in prædio suo ad Montem Soractem 28. ab Vrbe miliario honorificè sepeliuit, quo in loco Ecclesia in eorum memoriam ædificata est, à qua sub Othone 3. Romam in ædem S. Adelberti, modo S. Bartholomæi in Insula translata, atque hinc in Ecclesiam SS. Cosmæ & Damiani Gregorius XIII. an. 11. sui Pontificatus, in duobus loculis inuenta donauit Patribus Societatis Iesu, qui magnâ celebritate ea deduxerunt in Ecclesiam domus professæ, & in altari maiori condigno honore collocarunt. Ita referunt monumenta Ecclesiæ Castellanae, & historia horum Martyrum à prædictis Patribus excusa: licet Maurolycus Abbas in calce sui Martyrologij, vel potius Episcopus Cabilonensis affirmet non solum hos martyres, verumetiam S. Helenæ corpus ibi custodiri: non alio fortassis fundamento, quam ex communi traditione.

XLVI. Si meam in hac re proferre ausim sententiam, haud temerè iudicarem, si non integrum, saltim bonam vel meliorem Helenæ corporis partem in illa Ara cæli asseruari, deinde alias aliò translatas, atque ob inde dici corpus tot locis haberi. Vfus enim (vt rectè monuit Ferrarius citatus, peculiari præmissio suo operi dubio, *Quomodo accipiendum sit corpora sanctorum in diuersis locis reperiri*) ex pia quadam extensione obtinuit, vt qui sancti cuius corporis reliquias siue ossa, siue cineres habent, corpus ipsum habere dicantur. Et profecto verosimile est Constantinum dum Ecclesiam illam in Capitolio (teste Baronio) extruxit, & ex isto Altari Aram-cæli totam ædem vocauit, quòd exornandi templi gratia, & ad ampliorem suæ matris cultum, bonam corporis partem, si non totum illuc transtulerit. De cæteris idem dixerim, vel alios fortassis esse ab iis, quos aliæ sibi vindicant Ecclesiæ. Quod ad Abundium & Abundantium attinet, in illa ipsa historia qua Patres Societatis Iesu non immeritò has sibi vendicant reliquias, postquam de Anacleto prædictam cæli Aram consecrante actum est, subiungitur. *In quo quidem altari cum aliorum sanctorum ossa, tum non nihil etiam ex Abundij & Abundantij martyrum reliquijs conditum existimatur. In eadem certè Basilica caput S. Abundij presb. & martyris argento tectum religiosè asseruatur, & visitur: quod vnum cæteris amborum martyrum ossibus deest, atque huius Abundij esse, qui cum Abundantio passus est, post docebimus. Fieri ergo potuit, vt hic pseudopapa cum vellet simul, SS. Cosmæ & Damiani, quam ipse obtinuerat, Diaconiam insigni aliquo munere cohonestare, simul Aram illam, quam solemniter ritu sacrare constituisset, horum etiam martyrum reliquijs, & præcipuè S. Abundij capite, quod in medio postea prolatum est, exornare.* Et in notis quæ adduntur ad ipsa nomina Abundij, & Abundantij, postquam probatur ex antiquis monumentis plures fuisse sanctos viros & martyres ita nuncupatos, subiungitur. *Ita vt hic sit Abundius, cuius caput id esse diximus, quod in templo Capitolino B. Mariæ Aracæli religiosè seruatur.* Et sanè Artemius ille Aracælitanus, Tribunus dicitur, quem tamen tabulæ Placentinæ supra citatæ nequaquam ita cognominant. Facile itaque euenire potuit vt illi vnum, Aracælitani alium possideant; vel magna pars reliquiarum trium horum martyrum in diuersis seruentur Ecclesiis.

XLVII. Satis superque hætenus de ipsa Ara-cæli, seu altari ita nuncupato diximus: de maiori & præcipua templi Ara, atque prodigiosa nimis Mariæ Virginis imagine sublametantis, & filij mortem plangentis specie depicta super altare collocata, nunc aliquantulum agendum. Depinxisse hoc Virginis simulachrum S. Lucam Euangelistam, atque eandem esse quam deportabat S. Gregorius Magnus, quando mirabiliter pestifera illa & vehemens nimis lues suas vires remisit, constans est assertio illius ædis incolarum. Tabulam item vetustam resectam an. 1562. totam rei seriem referentem, & coram appensam ad rei confirmationem, & plenam notitiam exponunt, quam hîc transcribo.

XLVIII. [Cupientes scire aliquid de virtutibus & efficacia huius sacræ imaginis Virginis Mariæ, quam Beatus Lucas Euangelista depinxit, prout eam depingere cupiebat, puta tempore Passionis, cum ante Crucem laniatum filium deplorabat: hanc scripturam legant intellectualiter, & retineant cum profectu. Ante tamen omnia sciant fideles præsentis litteras inspecturi, quòd tempore Beati Gregorij Papæ, & eximij Doctoris, in illa mortalitate magna, quæ Romam adeo vehementi pestilentia laniauit: vt etiam corporali

Ferrar. in
catal. San-
ctor. Ital. ad
6. Iunij.
De Abundio
& Abun-
dantio.

Ferrar. in
paruo pro-
logo.

Baron. in
apparatu.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251 ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

rali visu sagittæ cælitus venire, & singulos quosque percutere viderentur; quæ in men-
se vndecimo veniens, primum omnium percussit Papam Pelagium, & extinxit illicò sine
mora. Ordinata igitur Letania per Leuitam Gregorium septiformi, illo eodem die in
tantum lues ipsa iudicio diuino defæuit, vt infra vnus horæ spatium etiam dum voces
plebs ad Dominum emitteret, misericordias inuocando, octoginta homines ad terram
corruentes spiritum exhalarent. In illa namque processione hac sacrâ imagine depor-
tatâ, ecce tota aëris turbulentia cedebat imagini, ac si ipsam imaginem fugeret, & eius
præsentiam nullatenus ferre posset. Sicque post imaginem mira serenitas, & aëris puri-
tas remanebat. Tunc miræ voces in aëre cantantium & dicentium: REGINA COELI
LÆTARE, ALLELVIA: QVIA QVEM MERVISTI PORTARE, ALLELVIA. RE-
SVRREXIT, SICVT DIXIT, ALLELVIA, iuxta imaginem sunt auditæ. Statim au-
tem Beatus Gregorius, id quod sequitur, adiunxit, ORA PRO NOBIS DEVM, AL-
LELVIA. Post hæc Beatus Gregorius vidit supra Castellum Crescentij Angelum, qui
reuocabat in vaginam gladium cruentatum, ex quo intellexit quòd pestis illa cessasset,
& sic factum est; & ideo illud Castrum, Castrum Sancti Angeli deinceps est vocatum, &
ipse Angelus cum gladio in vagina sculptus in lapide miræ magnitudinis ab illo tempo-
re in antea mansit in cacumine dicti Castri, inde tamen deiectus sinistrante fortuna per
ictum machinæ obsidionis tempore per Romanos. Est etiam ad memoriam renouan-
dum ad plenam fidem omnium prædictorum, quòd in Castri cacumine prælibati Ca-
pella erat pulcherrima ad honorem Archangeli Michaëlis constructa per Dominum re-
col. mem. Nicolaum Papam Tertium, de domo Vrsinorum; & erat ibi Indulgentia sin-
gularis. Item in prædicta Capella erat depicta tota forma & historia huius processions, &
Letaniæ huius imaginis gloriosæ, & sic scriptum in imagine legebatur. HÆC EST SA-
CRA IMAGO ECCLESIAE ARACÆLI. Hæc etiam eadem historia & forma processio-
nis depicta est in quadam Capella, quæ dicitur studium Sancti Gregorij, in appenditio
Ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranensis. Item tempore magnæ mortalitatis, quæ fuit anno
Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo octauo incepit occupare Româ inprinci-
pio mensis Iunij, & per totum mensem Augusti in suo robore perdurauit. Fuit per Urbem
hec sacra imago cum aliis reliquiis honorificè & deuotissimè deportata, & dum applicuit
ad pontem Sancti Petri, ille Angelus marmoreus existens in cacumine Castri, exhiben-
do reuerentiam huic imagini se pluries inclinauit. Quod miraculum vltra sexaginta ho-
mines digni fide, tactis sacrosanctis, se hoc vidisse oculis corporeis affirmabant, cla-
mantes imagini *Misericordiam* vocibus eleuatis. Alij autem non viderunt, vel quia di-
gni non erant, vel quia tam mundos oculos non habebant, aut quia tunc ad respicien-
dum superius non erant dispositi vel attenti; ob quam causam planctus omnium tantus
erat, quòd nullus sufficeret ad narrandum. Quapropter ille beatus erat, qui se spoliare
poterat, & bona ante ipsam imaginem perducere cum multis iocalibus pretiosis, ex quo
pretio scalæ sic magnificæ ante ipsam Ecclesiam sunt constructæ. Præterea ad osten-
dendum quantum est hæc sacra imago miraculosa, & quod multa miracula fecit.
Hoc refert Dominus Petrus à Columna, qui in mari omnibus gubernaculis nauis fra-
ctis, naufragium præferens, facto voto ad hanc sacram imaginem toto corde, statim
imago rectè, vt stat in tabula, in aëre apparuit iuxta nauem: ex qua apparitione nimium
confortatus, non solum se, sed & suos sensit extemplò liberatos, & statim flantibus se-
cundis ventis portui applicuit præoptato. Quod miraculum adhuc in pariete ante ipsam
imaginem sacram stat depictum.]

Confirmatur
predictanar-
ratio.

Depicta fuit
imago Ara-
cali à B. Lu-
ca.

Paul. lib. 12.
de basil. S.
Mar. maior.

cap. 4.

Maiol. de
Imaginib.

centur. 1.

cap. 12.

Durand. in

ration. l. 6.

cap. 89.

Victorel. li.

de B. Virg.

par. 2. c. 9. &

par. 6. cap. 7.

Vnicum hoc deuotissimæ imaginis, quod penes se retinent Aracælitani monumen- XXIX.
tum, lubet quoad præcipua capita ex aliis authoribus & tabulis confirmare. Primo à
Sancto Luca depictam, præter communem illius ædis assertionem, testantur Paulus de
Angelis ex cod. vetusto MS. Vaticano, Simon Maiolus Astenfis Episcopus, Guilliel-
mus Durandus (modo illius textus non sit corruptus vt contendit Baronius, de qua re
statim) Andreas Viçtorellus Illustriss. Cardinalis Scipionis Cobellutij Theologus & fa-
miliaris, vir probus & doctus, mihi spectatissimus; & appensa ibidem è regione carmina
vetusta, & inculta.

Quisquis fidelis, conspice sursum qualis imago

Sic

ANNO CHRSTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

*Sit Genitricis almæ, quam tibi monstro;
Lucas depinxit : quam pia dona Dei.*

L. Secundo hanc etiam à S. Gregorio deportatam cum sæuissima lues Romæ sæuiret, ac multæ simul aliæ calamitates accederent, religiosa instituta supplicatione, seriò affirmant Maiolus & Durandus citati. Sed Durandi librum in excusionibus Venetis corruptum monent Baronius & Victorellus, atque in MSS. codicibus pro Ecclesia S. Mariæ de Aracæli, legi S. Mariæ ad Præsepe, cuius imaginem vterque cum aliis contendunt tunc à Gregorio delatam. Sed & Patres ædis S. Mariæ in Porticu ordinis Clericorum gloriosæ Virginis Mariæ, miraculosam & miram apud se seruata imaginem eam fuisse, quæ Gregorio ferente exæstuantem pestem compresserit, edito de hac re peculiari tractatu, si non efficaciter, saltim probabiliter probatum volunt. Ego Ecclesiarum traditiones, peculiareque sacrarum rerum dignitates longa assertione commendatas contemnere, neque temerè reiicere velim, neque ausim; atque has diuersas sententias facile conciliari posse putem, dum admittatur non vnam ex his dumtaxat, sed iam nominatas atque alias plures tunc asportatas fuisse imagines. Testis sanè est S. Antoninus 2. par. suæ historiæ, illam, quæ est ad Præsepe, & in 3. par. eam etiam, quæ ad ædem S. Mariæ Transtiberinam seruabatur, & postea ad monasterium Sanctimonialium S. Sixti translata est (quod etiam Theodoricus ab Apoldia confirmat) in alia supplicatione à Gregorio indicta, fuisse prælatas. Atque hoc familiare erat in processionibus, pro magnis auertendis calamitatibus indictis, præcipuas vrbis imagines efferri. Leo X. multas extrahi imagines atque efferri iussit in supplicatione, quam indixit à Basilica Vaticana ad S. Mariam supra Mineruam pro auertendo minacissimo Turcarum impetu. Paulus 3. an. 1537. die 7. Iulij fecit deportari in alia supplicatione imagines S. Saluatoris Lateranensis, S. Mariæ ad Præsepe, & S. Mariæ in porticu. Ultra hæc non vnus Ecclesiæ, neque vnus conditionis hominum indictæ sunt Letaniæ: sed prima, vti numerat Paulus Diaconus, erat Clericorum, secunda Abbatum cum Monachis suis, tertia Abbatissarum cum suis congregationibus, quarta Infantium, quinta Laicorum, sexta mulierum viduarum, septima mulierum coniugarum; atque vnaquæque ex his congregationibus à distincta vrbis regione è templo procedebat ad Basilicam S. Mariæ, probabiliterque ferebat potiores sui templi seu reliquias, seu imagines. Imò neque vno die diuersos ex diuersis Ecclesiis conuenisse hos psallentium atque lamentantium choros, atque ad S. Petri Basilicam altero die processisse probat ex veteribus Ritualibus atque aliis argumentis Baronius citatus.

A S. Gregorio in publica supplicatione deportata.
Baron. an. 590. tom. 8.
Victorel. cit. par. 6. c. 3.

Anton. 2. p. tit. 12. c. 3. §. 2.
Idem 3. p. tit. 23. c. 3. §. 11.
Theodor. in vita B. Dom. lib. 2. c. 18.

Panuin. in vita Leon.

Paul. Diac. l. 3. de gest. Longobard. cap. 25.

LI. Hanc item Aracælitana imaginem eam fuisse, quam Gregorius manibus ferebat, vti habetur in veteribus Ritualibus MSS. vel quæ supplicantes præcedebat, ad cuius etiam conspectum aëris infectio propellebatur, & serenitas salubritasque subsequeretur, atque Angelus vaginato gladio Dei indignationem cessisse monstrauit, id probabilitatis & argumenti est, quod in hac Ecclesia Aracæli vestigia Angeli duro & candido marmori impressa religiosè non sine decore adpicta hac supplicatione in columna, cui adhæret suggestum Euangelij, conseruentur, veluti in testimonium tanti miraculi ab ista imagine patrati, cui applicantur hi versus vetustæ tabulæ appensæ.

Ad eius conspectum mitigata lues.

*Christicola cuncti deuota mente tenete
Tempore Gregorij, quod sculptus sit lapis iste
Angelicis pedibus, &c.*

Cui addas, Fratres istius ædis, quotiescumque ad supplicationes publicas transeundum sit per molem Adriani, seu Pontem Angeli, huius miraculi locum, semper & solos cantare Antiphonam illam ab Angelis cantatam, *Regina cæli*, in memoriam & gratiam tanti beneficii, virtute suæ imaginis accepti.

LII. Tertiò, quod de sagittis cælitus missis, & homines percutere visis, atque quod de Pelagio Papa mense vndecimo (is est Ianuarius) hac peste sublato, sublungit: audi id ipsum ex Gregorio Turonensi cœuuo, & qui Diaconum suum tunc habebat in Vrbe. *Mense Ianuaria lues inguinaria (inquit) inuasit populum, ex ira diuina (vt signa docuerunt) ammissa.* Item Ioannes Diaconus, *Secuta est è vestigio clades inguinaria, quæ Romanam Urbem adeo vehementi pestilentia lanauit, vt etiam corporali visu sagitta cælitus venire, & singulos*

Sagitta pestifera caluit missa.
Gregor. Turon. histor. lib. 10. c. 1.
Ioan. Diac. lib. 1. vitæ S. Greg. c. 37.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251 ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Gregor. dia-
log. l. 4. c. 36.

Turon. cit.
Ioan. Diac.
cit.
Ezec. 9. 6.

An sub illa
peste Grego-
rius erat Le-
uita.
Paul. Diac.
cit.

singulos quosque percutere viderentur. Et ipse Gregorius Papa ait visas esse sagittas cœlitus delapsas in homines, quos mox pestis improuisa percuteret. Ante triennium, inquit, hac pestilentia, quæ hanc urbem clade vehementissima depopulauit, in qua etiam corporali visu sagittæ cœlitus venire, & singulorum quosque ferire videbantur, sicut nostri, &c. Et de Pelagio subiunxit Turonensis, necnon iisdem verbis Ioan. Diac. Subsecuta est de vestigio clades, quam inguinariam vocant, nam medio mense undecimo adueniens, primum omnium (iuxta quod in Ezechielæ Propheta legitur; A Sanctuario meo incipite) Pelagium Papam percutit. Quo defuncto magna strages populi facta est.

Quarto quod Leuitam dicat in hac actione Gregorium, aliquanto minùs probabile LIII. reputat Baronius ex illo testimonio Gregorij Turonensis, prostratos etiam referentis istos octoginta homines, quos tabella refert emortuos; quod etiam enarrat Paulus Diaconus. *Asserebat (inquit Turonensis) Diaconus noster, qui aderat, in vnius horæ spatia dum vocem plebs ad Dominum supplicationis emisit, octoginta homines ad terram corruisse & spiritum exhalasse. Sed non destitit sacerdos tantus (Gregorius scilicet) predicare populo, ne ab oratione cessarent.* Monet autem ad hæc verba Baronius, Turonensem dum Gregorium Papam nominat sacerdotem, planè declarare ipsum iam ex Diacono fuisse presbyterum ordinatum, sed haud diu antè; nam inferius idem Gregorius Turonensis subiungit. *Ab hoc etiam Diaconus noster reliquias Sanctorum (vt diximus) sumpsit, dum adhuc in Diaconatu Gregorius degeret.* Profectò Ioan. Diac. etiam quando supplicationem indixit, Leuitam fuisse planè asseuerat cap. 41. & demum cap. 43. post iam enumeratas Letanias, & designatas Ecclesias, ex quibus prodire deberent, subiungit: *Igitur dum magna multitudo diuersæ ætatis, sexus atque professionis iuxta præceptionem Leuitæ Gregorij die constituta Dominum rogatura venisset, in tantum lues ipsa diuino indicio desauit, vt infra vnius horæ spatium, dum voces plebs ad Dominum supplicationis emitteret, octoginta homines ad terram corruentes spiritum exhalarent.* Quare coniecturare licet Turonensem fortassis sacerdotem propter summam, ad quam iam erat electus, dignitatem, sanctum nominasse Gregorium.

Durand. cit.
Ant. 2. p. cit.
Canis. citat.
Sigon. de re-
gno Ital.
Illesc. in
Gregor. 1.
Alberin. de
mirabilib.
Vrbis.
Volaterr.
lib. 22. An-
thropol.
Leand. in
descrip. Ital.
Baron.

De quo co-
gnomine
monet Du-
rand. & An-
tonin. cit.

Effugatam aëris contagionem, & auditas voces cœlitum Regina cœli cantantium LIV. communis est consensus Guillelmi Durandi, Antonini, Canisij, Sigonij, Gondisalui Illefcas, & aliorum plurium. Porro vidisse Gregorium super molem Adriani, in signum reconciliari Numinis, Angelum nudatum gladium in vaginam reponere, eoque simbolo morbum cessasse, significare monent Antoninus, Durandus, Apoldia citati, Albertinus, & Volaterranus, & ex aliorum traditione Baronius; atque hinc non adeo improbabile Castellum S. Angeli nuncupatum. Ante hanc denominationem ab Angelo desumptam, obtinuisse illam *Castelli Crescentij*, quam indicat tabella, à Crescentio Nomentano, docet Leander Albertus in descriptione Vmbriæ, dum agit de illius vrbe natiua Nomento. *Consulum, inquit, nomen Romæ reduxit, & se munitionibus in Adriani mole circumsepsit, quæ post inde Crescentij castellum dicta.* Et Baronius ad annum 985. *Nouus tyrannus, ait, exurgit in vrbe, quæ hætenus fuerat Albericorum violentia conculcata atque depressa. Fuit hic Crescentius Numentanus, qui titulo Consulatus munitionem S. Angeli possidere aggressus est, quam adeptus inde infestare nonnihil cepit Ioannem Pontificem.* Deinde anno 996. refert quomodo ex hac munita arce restiterit Ottoni Imperatori, qui Romam venit vt huius Crescentij reprimeret tyrannidem; ex qua tandem arreptum vltimo & miserabili affecit supplicio. Ab hoc itaque Crescentio arx illa *Crescentiana* cognominata. Michaëlem autem fuisse Archangelum illum, qui super castrum apparuit, probabile reputat Victorellus, sed & asseruit Laurentius Gambara his versibus.

— de sede superna

Aliger adueniens Michaël se ostendit in arce

Tunc Aeli, sua quo vestigia certa reliquit

Discedens; pestisque abiit (mirabile visu.)

Quod etiam de statua marmorea Angeli, & sacello eidem erecto atque dedicato LV. addit, hæc etiamnum perseuerant redintegrata. Sacellum siue Ecclesiam primus extruxit Bonifacius Tertius vel Quartus, qui post Sabinianum proximè successerunt Gregorio, in recentis miraculi memoriam, vt iudicat Baronius, qui ad hunc sensum rectè deducit

Baron. in
notis ad 29.
Septembr.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

deducit illa verba Adonis: *Venerabilis Bonifacius Pontifex Ecclesiam Sancti Michaelis nomine constructam dedicauit in summitate circi, cryptatim miro opere altissimè porrectam; unde & idem locus in summitate sua continens Ecclesiam, inter nubes situs vocatur.* Hæc Ado. Hanc fortasse, vti opinatiuè indicat tabella, refecit Nicolaus. Quod de peste anni 1388. & miraculo ob deportatam hanc imaginem subsecuto ibi habetur, ab aliis relatum non inuenio; rem tamen omnem exscripsit Victorellus citatus: at miraculum saluati Petri Columnensis Cardinalis tribuit cum Paulo de Angelis imagini S. Mariæ ad Præsepe, sed & alios adiudicare dicit Aracelitanæ.

Victorel. cit.
cap. 7.
Idem cap. 3.
Paul. de
Ang. cit. c. 5.
Baron. in
Appar.
Pancirol. de
rebus Urbis
in Eccles.
Araceli.
De Ecclesia
Araceli.

LVI. Ecclesiam hanc ARACÆLI prius à Constantino, vti opinantur Baronius & Octavius Pancirolus constructâ, deinde à S. Gregorio resectam, vt alij monent, collabentem & vetustate deformem refecerunt, vel nouâ fecerunt Minores anno proximè hunc sequenti. Nam ex Archiuo Aracelitano dabimus litteras Pontificis, quibus an. 9. sui Pontif. 13. Kal. April. hortatur fideles ad subsidia ferenda fratribus Ecclesiam, cum aliis ædificiis, constructuentibus. Confirmavit etiam eisdem possessionem datam anno 10. necnon Alexander 4. an. 5. sui Pontificatus. Transtulit eam motu proprio cum adiacenti Monasterio ad Fratres Obseruantes Eugenius 4. an. 1445. iussitque vt Conseruatores Urbis protectionem Monasterij, & Fratrum assumant, amplam eis concedens facultatem, vt molestatores seuerius coërceant. Insignem habet scalam, per quam è tribus portis in fronte Ecclesiæ positis descenditur per Capitolij cliuam ad plateas suburbanas, centum viginti & octo amplos & latos habentem gradus, per quos quotidie solent ascendere nudis genibus viri & mulieres religionis ergo, & satisfaciendorum causa reatum: sed maior hæc deuotio & pœnitentia apparet in die S. Antonij Patauini, ad cuius sacellum, creberrima populi frequentatione eo die solemne, visitandum genuflexi ascendunt in tanta copia, vt ad singulos gradus plures connumeres ascendentes, neque altissimæ scalæ magna latitudo tantæ capax sit multitudinis. Extructa est integrè ex marmore anno Domini 1348. ex creberrimis & pinguibus oblationibus, quibus imaginis supradictæ beatæ Virginis Mariæ quotidiana celebrabantur miracula. Artifices & structuræ tempus commemorantur in marmoreo lapide infixio templi fronti ad læuam ingredientis præcipuam, his verbis: *Magistri, Laurent. Simeon, Andreotius, Andreas, Carolus Fabricatores de Roma de Regione Columnæ fundarunt, prosecuti sunt, & etiam consummarunt, vt principales Magistri, hoc opus scalarum, inceptum anno Dom. M. C. C. C. XLVIII. die XXV. Octobris.* Ex vetustate ruinofam & collabentem restituerunt Fratres anno 1552. Chorus translatus est sedente Paulo 4. ex Ecclesiæ medio ad caput, ædificato capacissimo loco ponè Altare maius, vbi prius ex antiquo more erat apsis parua musiuo opere exornata. Egregiè depinxit à summo vsque deorsum totam chori fornitem Magister Nicolaus Pisauriensis, pingendi artis peritus, opusque absoluit anno 1567. sub Gregorio XIII. Sedilia non tam pulchra quàm bona & duratura religioso more sub vesperam suæ generalis præfecturæ fieri curauit R^{mus} P. Benignus Genuen. anno Iubilæi 1625. Pulcherrima & deaurata ære multo laquearia ad perfectum templi ornatum addiderunt S. P. Q. R. in gratiarum actionem ob fractam Turcarum potentiam, qua vniuersæ Europæ minabantur exitium, & clarissimam de eisdem obtentam sub Pio Quinto victoriam. Sui doni causam super fornitem maiorem templi inscripserunt litteris maiusculis, deauratis fimbriis lacunarij in hunc modum. *Quod PII V. P. M. Philippi II. Hisp. Reg. S. Q. Veneti auspicijs iecto contra Turcas fœdere Christiana classis ad Echinad. præl. dimicauerit, triremes hostium C C XXX. ceperit, XC. demerserit. S. P. Q. R. Vol. sol. in reditu M. A. Pont. clas. præf. & naualis victoriæ monumentum: Deipare Virgini laquear aureum. An. D. M. D. LXXV. Greg. XIII. P. M. A. III.* Cuius rei perpetuum etiam hoc monumentum, appensis vexillis, exararunt in marmore supra præcipuam templi portam à parte interiori. *IESV CHRISTO humane salutis auctori. Quod Pius V. Pont. Max. animi celsitudini, cum Philippo II. Hispaniarum Rege S. Q. Veneto fœdere inito, Selymum Turcarum Tyrannum ad Echinadas insulas nauali prælio, post hominum memoriam maximo, deuicerit, S. P. Q. R. M. Antonio Columna, Pontificiæ classis Præf. reduce, quantèque, omnium ordinum gratulatione recepto, eadem hanc aureo laqueari, vexillisque hostium exornauit. Anno salutis CXC. D. LXXXVL* Miræ magnitudinis & maiestatis organa adiecit idem

De ingenti
Ecclesia sca-
la.

De Choro.

De laqueariis.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1250. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

Durandus
citatus.

An. 1209. n.

17.

De corpore B.
Sabbatini,
& B. Iuniperi,

De corpore
B. Electi.

An. 1209. n.

17. & ann.

1219. n. 35.

Tumulati
ibidē plures
viri sancti.

De magnatū
sepulchris.

Sacellum
gentis Sabel-
licæ.

S. P. Q. R. sub Sixto Quinto, & imaginem B. Virginis transtulerunt Urbis Conseruato-
res ex muro super limen Baptisterij, in quo antè repositam dicit Guill. Durandus ad Al-
tare maius, & ornarunt pulchris & pretiosis lapidibus eductis ex aula Senatoria, in qua
ornamento fuerant statuæ profanæ.

Iacere monui ex aliorum testimonio in hac Ecclesia Beatum SABBATINVM, LVII.
quartum S. Francisci socium, nec tamen constabat, quo loco conditum esset sacrum cor-
pus. Incidi in vetustam membranam, quæ dicit in columna (seu pylastro vti hæc habet
Scriptura) dextera facelli maioris, & in sinistra depositum beatum IUNIPERVVM. Sanè
vbi condita Iuniperi ossa compertum, atque ex eorum deposito liquet colligere vbi sint
Sabbatini reliquiæ. Iuniperi depositum exornauit Alexander Camerinus, Patricius Ca-
mers, excauata columna sinistra, cui hæret pulpitem, ex quo in solemnioribus festiuita-
tibus cantatur ad populum Epistola, in qua inuentâ capsulâ plumbeâ, duobus pal-
mis longâ, & palmo vno atque dimidio lata, continente eiusdem beati Viri ossa, cum
membranula indicante eius esse reliquias. Decorum addidit prædictus Præses monu-
mentum, reclusis iterum in eadem columna lateritia reliquiis, inscriptis in dolato iaspi-
de superius his verbis, OSSA FRATRIS IUNIPERI SOCII S. FRANCISCI. Et inferius in marmore nigro D. O. M. *Alexander Camerinus Patricius Camers, Bullarie
Apostolicæ Præses. Fratris Iuniperi olim diem functi ossibus, pietatis ergò decentius supra repositis, ea prope sibi, mortalitatis suæ memor, monumentum viuens in solo posuit An. Sal. M. D.
C. XXI.* In dextera itaque è regione posita columna pulpiti Euangelij, quam loco de-
positi Iuniperi opponit dicta membranula, si excauetur, non dubitem inuentum iri B.
Sabbatini corpus, nisi iam inde fuerit ablatum. Addit membranula in eadem Ecclesia,
non tamen designato peculiari loco, haberi corpus B. ELECTI, alterius tamen, vt mo-
nui, ab illo Francisci socio in Africa martyrio decorati, & B. Sororis Ioannæ filiæ Do-
mini Ioannis Francisci de Felicibus, sanctissimæ vitæ femina, tertij Sancti Francisci in-
stituti. Tumulati etiam ibidem fratres Bonauentura Velitrensis, & Thomas Corsicus
laici, viri sancti: quorum prior plurima prophetico spiritu prædixit, puerumque mor-
tuum matri restituit; alter cæco mirabiliter lumen restituit, aliâque mirabilia opera pa-
trauit. Præter alias minores reliquias habet hæc ædes mediocre fragmentum Crucis
Dominicæ, alteram ex spinis coronæ Christi, partem spongiæ, qua myrrhatum vinum
Saluatori sitiēti oblatum fuit. Item corpus sancti Stephani Papæ & Martyris, caput S. Vr-
bani Papæ & Martyr. caput & brachium S. Adriani Martyris, caput S. Martinæ Marty-
ris, brachium S. Laurentij Martyris, brachium S. Nerei Martyris, costam vnam Cornelij
Dunensis Episcopi sub Iacobo Rege in Hibernia martyrio coronati.

Præterea sunt in eadem Ecclesia multa, & penè innumera magnorum virorum se- LVIII.
pulchra, quorum præcipua dabimus vel nomina, vel epitaphia. In sacello Diui Franci-
sci, quod est Gentis illustrissimæ Sabellicæ, requiescit ad cornu epistolæ Honorius 4.
mortuus an. D. 1287. sepultus prius ad S. Petrum, magna funeris pompa in marmoreo
sepulchro, insignibus familiæ & inscriptione exornato; postea translatus in sacellum
hoc, alto & musiuo opere elaborato, tumulo conditus est, nulla adhibita inscriptione,
neque translationis memoria. In toto illo pariete ad tectum vsque depicta sunt eius ge-
sta in Pontificatu, & superior tumuli lapis expressam habet Pontificis Maximi effigiem.
In alio è regione, alto item, & pro illius temporis dignitate nobili, sepulchro sepulti sunt
eius parentes & fratres, vt incisa vetusto charactere hæc verba commemorant. *Hic iacet
Dominus Lucas de Sabello, Pater Domini Papæ Honorij, Domini Ioannis, & Domini Pandulphi,
qui obiit dum esset Senator Urbis An. D. M. CC. LXVI. Cuius anima requiescat in pace. Amen.
Deinde. Hic iacet nobilissima Domina D. Mabilia vxor Agapiti de Columpna. Hic iacet Dominus
Pandolphus de Sabello, & Domina Andrea filia eius, qui obierunt An. D. M. CCC. VI. in vigilia
Beati Ludouici. Item angulo sinistro sepulchri inscriptum hoc nomen. Luca Sauello; dextro
verò. Antonio Sauello. Inter sepulchrum hoc & parietem, versus Orientem, in lapide
marmoreo in pauimento, Hic iacet Dominus Angelus Petri Matthæi Iudex de Vrbe, qui obiit
an. D. M. CCC. VIII. Kal. Septembris, cuius anima requiescat in pace. Amen. Ex alia parte se-
pulchri iuxta cratem in pauimento. Hic iacet corpus magnifica & virtuosissima mulieris Do-
mine Marine de Torniciis, vxoris quondam Magnifici Renutij de Sabello, quæ obiit anno Domini*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

1400. Ind. viij. Mensis Maij die XVII. Cuius anima requiescat in pace. Amen. Ad cornu epistolæ iuxta cratem iacet Dominus Franciscus Ioannis mortuus an. D. 1350. die 29. Ianuarij. Demum iuxta Altare ad cornu Euangelij in pauimento iacet Siluius Cardinalis huius Sabellicæ gentis, à Clem. 8. creatus, licet Ciacconius dicat Aritiæ sepultum, illinc fortè huc translatus. Cuius hoc epitaphium in lapide pulchrè elaborato D. O. M. *Silvio S. R. E. Cardinali ampliff. & clariff. Sabellorum gente, Camilli, Aricciæ Domini F. Monumentum, iuxta gentiliū suorum sacellum, ubi idem pia eleemosyna ex testamento attributa, animam diuinis sacrificiis perpetuo expiandam reliquit, Fabritius Sabellus frater P. C. Vixit annos XLIX. menses VI. Obiit die XXI. Ianuarij 1599.*

Silui, perpetuum tibi sit super æthera salue:

Purpura, mitra solo, sint diadema polo.

LIX. Alius est insignis huius familiæ Cardinalis sepultus in muro chori ad latus Euangelij, Ioannes Baptista Sabellus à Sixto IV. quinta Cardinaliū creatione purpura donatus, qui varias passus est fortunæ vicissitudines, vt adiectum docet Epitaphium. *Ioannes Baptista Sabellus S. R. E. Diaconus Cardinalis, temp. varietate atque malignitate bis ad Cardinalatum electus, & in mole Hadriani detentus, semper tamen honorificè liberatus; sub Paulo, Sixto, Innocentio, Alexandro Ducatus Bononiæ, Marchiæ, Genuæ Legat. plenè & clarè functus fragilit. human. gener. meditat. monumentum viuens sibi pos. Vixit an. LXX.* Sed Ciacconius prope octogenarium dicit, additque Christi annum, qui in Epitaphio deest 1498. Plurimi alij Cardinales ibidem sepulti. Matthæus de Aquasparta Tudertinus Ord. Minorum à Nicolao IV. creatus, vir præclarus & doctus iacet in marmoreo, & pro illius temporis conditione, magnifico sepulchro, in muro altè extructo iuxta ostium sacrarij, gentilitiis insignibus, sed absque vlla inscriptione, decorato. Obiit post multa præclarè gesta an. Dom. 1302. Iulianus etiam Cæsarinus Diac. Card. tit. SS. Sergij & Bacchi, mox S. Angeli in foro piscium, qui obiit die prima Maij an. 1510. Alexander Cæsarinus Episc. Card. Albanus, & Pampilonen. Hispaniæ Protector, obiit Idib. Februarij an. 1542. Vtrumque hunc Cæsarinum aiunt sepultos in Sacello suorum gentiliū, quod sancti Gregorij vocatur, ad dexteram Sacelli maioris. In eadem etiam Ecclesia sepulti sunt Andreas de Valle Romanus, Episcopus, Card. Prænестinus; obiit pridie Idus Augusti an. 1534. Ioannes de Comitibus Romanus, Archiepiscopus Consanus, Presbyter Card. sancti Vitalis tit. Vestinæ; obiit ann. 1493. Antonius Maria Gallus Picenus, Presb. Card. tit. S. Agnetis in agone, obiit an. 1621. Innumeri sunt alij præter hos, quorum obsoleta memoria, neque vlla erecta monumenta, aut appositæ inscriptiones. Quæ sequuntur tantum præter iam relata, extant epitaphia. Ad dexteram ingredientis templi ianuam in muro. *Sedente Paulo I I. Ludonicus de Lebreto, Regius sanguis, Sanctorum Petri & Marcellini Presbyter Cardinalis, nobilitate animi, innocentia, & fide præclarus, sacri Apostolici Senatus amor & delicia, hoc monumento conditus est. M. CCCCLXV. die iij. Septembr. Sub descensu Altaris maioris in pauimento. D. O. M. Clementi Moniliano Cardinali Araceli, summæ doctrinæ & religionis viro, prudentiæ documento, per omnes bonorum gradus ad summam in ord. frat. Min. Obs. dignitatem, à Paulo IV. Cardinali creato liberalitatem, quam semper viuus exercuerat, moriens comprobauit. Pauperes incurabiles S. Iacobi ex testamento heredes beneficij accepti ergo B. M. P. Vixit ann. LXVI. mens. VI. dies XVI. Obiit VIII. Idus Ianuar. M. D. LXVIII Ad dexteram exeuntis è sacrario in pariete. D. O. M. Alexander Cribellus Mediolanen. tit. S. Maria in Araceli S. R. E. Presbyter Cardinalis sexagesimum agens annum, viuens sibi posuit. An. D. M. D. LXXI. Mense Decembr. die xxi.*

Ciaccon. in
Alex. 6.
Alij ibidem
sepulti Car-
dinales.

LX. Clarorum etiam virorum, præter integras nobilissimas Romanorum heroum Cæsariorum, Sabellorum, Vrsinorum, aliorumque Principum familias, sunt ibidem monumenta; & præ cæteris Catharinæ Reginæ Bosnensis, cuius hoc Epitaphium iuxta gradus, qui à Sacello maiori descendunt in templi amplitudinem. D. O. M. *Catharinæ Reginæ Bosnensi, Stephani Ducis Sancti Sabæ sorori, & genere Helena, & domo Principis Stephani nata, Thomæ Regis Bosniæ uxori, quantum vixit annorum LIV. & obdormiuit Romæ an. D. M. CCCC. LXXVIII. die 25. Octobris; monumentum ipsius sumptibus positum. Supra ostium, qua ex claustro ingrediendum sit in Ecclesiam in lapide marmoreo, quod iterum repetitur litteris aureis in Sacello Ascensionis in pariete ex parte Euangelij. D. O. M. Camillo Vrsino Pardi Fr. Manupelli, Comiti Guardie, Grell. Marchioni Larinatumque & vallis Silicianorum Regulo in-*

Plures idem
magnales.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

uictor, ac Parthenopai Regni Protonot. integerr. ob singularem item rei bellicæ virtutem, & miram promissorum constantiam, & fidem Vrsina gente dignissimam, à Francisco & Henrico Gallorum Regibus variis Præfecturis summisq; beneficiis honestato; Victoria Tolfia F.C. Coniugi chariss. O.D.S.M. ponent. cur. Vixit annis LXV. M. X. D. X. Obiit VI. Kal. April. M. D. LIII. Ad læuam ingredientis per tertiam seu sinistram Ecclesiæ portam vetusto & deaurato caractere in iaspide infixo parieti. Petrus Iacobus Cima Leonis XI. P. M. cubiculo Præfectus, Benutini de Cimis an. M. CCCC. Bonif. IX. P. Alma Vrbis Senatoris Gentilis, sui memoriam loco motam restituit an. Sal. M. D. C. XIX.



Inclita de Cimis Benotinus, & alta propago,
Cinguleus patria, cuius moderamina iusto
Imperio meruit, sancto indulgente Monarcha,
Donatusq; Rosa pro nobilitatis honore.
Corpore formosus, vultuque tremendus & armis,
Iustitiæ custos, mira probitate Senator,
Vrbi Præpositus, fatis heu raptus iniquis,
Hic corpus linquens, animâ repetiuit Olympum.

Extra portam principalem in area sub pedibus introeuntium ob contemptibilem de se opinionem sepeliri voluit celebris ille Italorum Historicus Flavius Blondus, cui fratres lapidem marmoreum superposuere, ita inscriptum D. O. M. Blondo Flavio Foroliuensi Pij II. Pont. Max. Secretario fidelissimo Blondus iunior fratri benemer. F. fecit. Vixit an. 75. obiit pridie Non. Iunij. Alia quæ sequebantur, trita sunt & deleta. Aliud ei Epitaphium appositum in fine operum Basileæ impressorum.

Hic situs est Blondus, Priami cui forma, Catonis
Vita, Titi Liuij fama decusque fuit.

Coniuncta est sancto coniunx pia Paula marito,
Feminei sexus gloria, ut ille virum.

Ad dexteram ingredientis eandem portam commendati facinoris & erga inimicum clementiæ est in nigro marmore hoc monumentum. D. O. M. O factum Romanè! A. Bernard. Barch. Ro. Stephani Sanctij Ro. necatur pater, & is innocens: hic ut parentem ulciscatur, militiam adit: ubi euasit strenuus, ad vindictam accingitur; ille rei ignarus ad Romanum accelerat supplex: ut inuolutum intuetur hominem, parcit liberè, atque amantissimè complectitur, & quod nobilius, non dimittit sine munere. G. Virginus Vrsinus Regij exercitus præfectus, & Ferdinandi Imperatoris, Iacobo Sanctio egregioque facinori posuit; qui vixit an. lxiij. M. X. D. XV. Neque admirandum viator, quod Romanus vir Romanè agat. Vale. Alex. Sex. Pont. Max. an. ii. Sub memoria & monumento vestigiorum Angelicorum, de quibus supra præfati sumus. Alberico Alberti F. Bobonis N. Ro. Cos. & Comiti Tusculano atavis longa serie, & Antonio & Ioanni I. C. & Francisco FF. Comitibus Lateranen. Mario ac Iulio Aduocatis Consist. Andrea patri, & Francisco patruo. Ioan. Francisc. I. C. de Salomonij, qui & Bobenses, domo Albertiscorum, gentilitia sepulchra restituit, sanctuarijs super bene dispositis exornauit. An. M. D. C. III. sibi que & posteris P. agens IIII.

Hoc an.
n. 51.

Dat tibi Bobo genus, tumuli ius dat morituro:

Viue memor generis, viue memor tumuli.

Et in trito atque vetustissimo sepulchrali lapide propè posito in pauimento.

Dat tibi Bobo genus, bustum lapis iste Ioiza,

Fratribus adiuncta matre dolente iaces.

In sacello S. Iacobi, quod Mancinæ antiquæ familiæ Romanæ proprium est, in lapide & pyramide sepulchrali in muro ad latus Euangelij.

D. O. M.

Te, miser, extinctâ solor mea damna sepulchro hoc,

Quod Faustina tuum corpus & ossa tegit.

Pulchra nimis, nec casta minus, mediòque iuuenta

Flore cadis, linquens & gemitum & lacrymas.

Inferiùs in lapide marmoreo. Faustinae Lucie Mancinæ; Quæ id quod paucis contingit assecuta est, ut cuius egregia forma admirationi foret, eiusdem singularis honestas omnibus exemplo esset.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251. ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

esset. P. Paulus Attauantus Vxor. B. M. mæstiff. P. An. Chr. M. D. XLIII. Vixit An. xxiv. mens. 3. di. 5. Paulò inferius in rudiori marmore, & characteribus antiquis.

Lucia stirps claris olim lucebat alumnis,

Nunc huius gestis & pietate viri.

Qui meritis magnos semper contempsit honores,

Mens bona pro titulis, cui fuit vna satis.

Virtutem Alphonsus Rex non sine munere passus,

Defunctum merito signat honore virum.

Nomine militiae Mancinum donat equestri,

Qui virtutis opus dexter ad omne fuit.

Qui obiit an. D. M. CCCC. XLV. die 1. Septembr.

Extra cratem sacelli S. Antonij in pauimento. Hic requiescit Reueren. in Christo Pater D. Antonius de Buccarellis de Vrbe, Episcopus Ferentinus, Fr. Ord. Min. vitæ & doctrinæ virtute ornatus, qui obiit an. D. M. CCCC. XLV. men. Ianuar. die xxiiij. In sacello Crucifixi alterius Franciscani disertissimi Concionatoris & piissimi viri summa in opinione & reuerentia apud Romanos habiti, extat hoc monumentum: Fratri Euangelistæ Marcellino ex Ordine Minorum de Obseruan. & Castro S. Marcelli Diæces. Pistorien. viro Christiana eloquentia, doctrina & vitæ sanctitate celebri; qui obiit ij. Non. Ianuar. An. D. M. D. XCIII. Vixit an. lxiij. mens. ij. Religioni L. Concionibus IIXL. è queis Romæ auditus assidue XXIV. studijs ingentibus animorum & bono. Zeno de Zenonibus opt. Auunculo mærens. Sepultus etiam in eadem Ecclesia, sed loco ignoto, doctissimus vir Alexander ab Alexandro, atque alij plures viri illustres. eiusdem sodalitiij, quorum plura monumenta trita & confecta sunt præ foribus sacrarij.

LXI. Ibidem etiam tanquam in proprio suo domicilio, & Capitolij sede triumphanti, statuerunt S. P. Q. R. viris Principibus præclare de Repub. meritis, ob res fortiter gestas, digna trophæa. Præter illud quod recensuimus positum Marco Antonio Columnæ, eminenti in loco super ostium sacrarij, affixum est aliud Alexandro Farnesio sub hac forma.

*Trophæa ibi-
dem erecta.*

S. P. Q. R.

Alexandro Farnesio Parma & Placentiæ Duci ij. ciui optimo, ob res pro Repub. Christiana benè gestas, Romanique nominis gloriam, apud exterarum etiam gentes propagatam, iustis funeribus iij. Non. April. M. D. XCIII. nouo exemplo, maximæque pompa persolutis, eius rei patriæque in eum voluntatis monumentum posuit.

M. D. XCVI.

In fronte Ecclesiæ ad latus dextrum sacelli maioris super Capellam sancti Gregorij.

Petro Cardinali Aldobrandino S. R. E. Camerario, ciui, domi forisque clariss. quod Clementis VIII. Pont. Max. sapientia, eius legationum ductu atque industriâ bis discessum ab armis, Ducatu Ferrarien. in potestatem S. R. E. recepto, & pace inter summos Principes constituta, publicæ securitatis, & incomparabilis virtutis monumentum posuit S. P. Q. R.

M. D. C. I I.

Ex altera parte læua supra sacellum S. Franciscæ Romanæ.

Ioanni Francisco Aldobrandino Ecclesiasticæ militiæ summa cum potestate Præposito, Clemen. VIII. iussu paucos intra dies prædonibus Latio toto depul-

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. WILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1251 ANNO 9. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 44.

sis, legatione ad Philippum I I. Hispania Regem maximis populi Christiani de rebus aequè sapienter ac feliciter obita, Hungaria, Croatiâque Turcarum e faucibus haud semel erepta, expugnato Strigonio, Pappa, & Vicegrado receptis, demum in obsidione Canissa pari cum pietatis ac fortitudinis laude vita functo An. D. M. DC. II.

S. P. Q. R.

Duci Clariss. Cui optimè merito

P. P.

*De interiori
parte Mona-
sterij.*

*De valetu-
dinario.*

*An. 1219. n.
30.*

*Hoc an. nu.
51.*

Ad interiora iam Monasterij progrediendum, cuius ædificium firmum & altum, satis LXII. profundè iactis quadro lapide fundamentis in fimbriis decliuij montis Capitolini. Quatuor habet claustra, in primo & secundo optima impluua, sed secundi id habet eminentiæ, quod à S. Didaco extructum, adeo salutiferas collectas reddat aquas, vt ab infirmis epotæ multoties salutem reddiderint mirabiliter. Ad tertium claustrum corriuatæ aquæ Felices ex dono Sixti Quinti, sed per plumbeos aquæductus an. 1623. deriuatæ magnis expensis per vallem intermediam ad tantam ædis altitudinem, vt omnes præterluant Monasterij officinas. Optimum & commodum satis habet domus hæc valetudinarium, sexaginta & ampliùs capax infirmorum; extructum ab eodem ipso Domino Viperesco, quem alias diximus valetudinarium ædificasse fratribus S. Francisci ad Tyberis ripam, cuius & plura alia in hanc ædem beneficia. Grati animi monumentum eidem posuerunt Minores iuxta locum vbi sepultus est, prope vestigia Angeli, quæ supra commemorauimus, in hunc modum.

D. A. O. M.

Marco Antonio Viperesco Sanctissimi Domini Papæ vtriusque signatura Referendario & Canonico Lateranen. Pænitentium, Ord. scilicet Tertij S. Francisci præcipuo ac perpetuo benefactori Conuent. huius S. Mariæ de Aracæli, qui pro fratribus ægrotis in hoc cænobio infirmariam à fundamentis erexit, & quoad vixit omnia pietatis opera exercuit, tandem omnium virtutum genere præditus, ad finem vitæ suæ vicinus magno affectu hæc verba sæpè pronuncians: In pace tua Domine, dormiam & requiescam; pretiosa morte letus ad premia euolauit; die 20. Ianuar. M. DC. XXII.

Mærentes Patres huius Conuentus de Aracæli, & maximè dolentes in signum gratiæ & obsequentissimi animi hunc lapidem erigere & ponere voluere.

*De adiuncto
palatio Pon-
tificio.*

Adiunctum huic ædi palatium insigne Pontificium, opus Pauli III. ad quod per deambu- LXIII
latorium deductis super plateas arcubus, ex palatio S. Marci, olim per integra sæcula sede Pontificia ascendebat Pontifex, liberiori prospectu & salubriori aère, necnon pia fratrum conuersatione fruiturus. Deformauit opus Paulus I V. sed refecit Pius I V. post quem & alij Pontifices libenter ibi habitabant, donec Sixtus Quintus ædificaturus tres insignes ædes Pontificias, vnas apud S. Petrum, secundas in monte Quirinali, tertias apud Lateranum, has Capitolinas dedit Fratribus inhabitandas, & suo Monasterio incorporandas ann. 1. sui Pontif. dum adhuc ipse illic viueret apud S. Marcum: licet eius successor Clemens VIII. aliquoto tempore ibidem habitauerit. Incolunt nunc palatium hoc minister Generalis, Procurator, & Commissarius Curiae cum eorundem sociis, redacta pontificia amplitudine ad humiliorem Minorum incolatum. Bonam habet Monasterium Bibliothecam, ad recentiore melioremque normam redactam, librisque instructam à R^{mo} P. Benigno Genuensi, recenter suo generalatu functo, in qua habentur

ANNO CHRISTI 1251. INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 44.
 ANNO 9. OCCID. ANNO 4.

habentur plures Codices MSS. & ex ea translata in Vaticanam omnia opera Petri Galatini. Insignis est hic conuentus, ut iam claudam narrationem, ex situ, ex ædificio & amplitudine, ex multis ibidem celebratis Comitibus generalibus, ex optimis qui in eo floruerunt Minoritis, SS. Bonauentura, Bernardino, Ioanne Capistranensi, Iacobo Piceno, Alberto Sartianensi, Didaco Complutensi, & præcipuis ordinis viris, qui moras illic traxerunt. Præter Senatus Rom. patrocinium suum nunc adiunxit Imperator Ferdinandus, suscepta æde, bona venia prædicti Senatus, sub sua protectione, pollicitus per suum Oratorem Principem Sabellum necessarium subsidium, & amicam in omnibus tutelam. Subfuit aliquando Conuentus immediato regimini Ministri Generalis, vocabaturque Camera Generalium, quare peculiarem de eo tractatum instituit Franciscus Gonzaga ab aliis monasteriis distinctum, & sanè tunc florebat nobiliori opinione & dignitate, conuocantibus Generalibus præcipuos quosque viros ex vniuersis Ordinis prouinciis, ut pro loci & vrbis dignitate essent sibi adiutorio, & Ordini ornamento. Nunc subest prouinciæ Romanæ; sedes est Ministrorum & Commissariorum Generalium, & hospitium ex vniuerso orbe aduentantium Patrum ad res suas vel suarum Prouinciarum, aut fidei vel retinendæ vel restituendæ, cum Pontificibus aut Cardinalibus tractandas.

Protectores
Monasterij.

LXIV. Exordium accepit hoc anno die 16. Maij conueniens Arquatæ, quod in Piceno nobile oppidum est, in Appennino, ad dextram fluminis Truenti, elargientibus fundum deuotis personis. Spectat ad prouinciam S. Francisci Tuderti, & custodiam Regni, Patrum Conuentualium. Circa hoc tempus acquisitum aliud Monasterium in prouincia Terræ-laboris, & custodia S. Benedicti, in oppido S. Germani Regni Neapolitani. Donationem enim factam Ecclesiæ S. Placidi, nunc S. Francisci dictæ, à Patribus Benedictinis Cassinatibus confirmavit Innocentius, sed quo certo anno non constat. Necnon conuentus Villacensis in Valsperch in Styria, sub titulo S. Mariæ, uti probat Epitaphium Henrici Episcopi ad Aram maiorem affixum, quod damus inferius.

Rodulp. fol.
255.
Conuentus
Arquata.

Idem fol.
276.
Conu. S. Ger-
mani.

Idem fol.
293.
Conu. Villa-
censis.

Vide ann.
1257 n. 23.
Monast. om-
nium San-
ctorum Val-
lisoleti.

Gonzag. in
prou. Con-
cep. monast.
15.
Histor. MS.
eiusdē pro-
uinc.

LXV. Circa hunc annum extra muros Pintiarum, seu Vallisoleti olim nobilis Hispaniæ oppidi, Philippi II. natalibus clari, nunc vrbis episcopalis ex concessione Clementis Octaui, extructum creditur Monasterium omnium sanctorum à quadam S. Claræ discipula, oppidanorum eleemosynis adiutâ, cuius mausolæum ibidem in veneratione habetur. Vetustatem hanc confirmant cuiusdam Augustini episcopi Oxomensis litteræ, in quibus mentio habetur quorundam diplomatum Alexandri & Clementis I V. in fauorem huius Monasterij concessorum. Titulus *omnium sanctorum* iam fermè exoleuit, & transit in appellationem sanctæ Claræ. Plures ibidem hoc vltimo sæculo mortuæ sorores pietate, sanctitatis opinione commendabiles, quarum suis annis fiet memoria.

LXVI. Conuentum Monialium S. Mariæ de Paradiso Montis-pestulani cum omnibus bonis ad illum spectantibus Pontifex hoc anno sub beati Petri & sua protectione suscepit. Incipiunt litteræ. *Sacro sancta Romana Ecclesia*, datæ 5. Idus Februar. Declarauit litteras à se datas, ut ordinarij locorum procederent etiam contra exemptos, quacumque libertate gauderent, non præiudicare Minorum priuilegiis; Diplomatis initium. *Cum olim duxerimus, &c.* dati 6. Kal. Ianuar. Fratri Ioanni Lemouicensi Pœnitentiario suo commisit, ut examinaret & decideret controuersiam inter Archiepiscopum & Capitulum Bisuntinum, & Ioannem Comitem Burgundiæ Dominum Salinen. an scilicet eidem Comiti liceret monetam cudere apud Salinenses. Aliis Minoribus & Prædicatoribus commisit plura peragenda in Alben. & Asten. ciuitatibus, quæ ex ipsis litteris poterunt haberi.

Monast. Mō-
tis-pestulani
sub prote-
ctione Pon-
tif.

Priuilegia
Pontificia.

ANNO CHRISTI 1252.
INNOCENTII IV. AN. 10.

VILLIELMI IMP. OCCID. AN. 5.
RELIGIONIS MINORVM AN. 45.

ARGUMENTVM.

Dies claudunt ultimos Blancha Galliarum Regina, Ferdinandus nepos, Castellæ Rex, Virgo Iutta sanctitate præclara, Rosa Viterbænsis, cuius acta referuntur. B. Simonis de Collazzone miracula iubentur inquiri. Raynaldus Cardinalis Ostiensis in B. Claræ summè propensus plura ei præstat beneficia. Exactius examen miraculorum B. Stanislai Cracouiensis committitur Iacobo Velletrensi Minoritæ; alteri simul cum Raymundo Pennafortensi præcipitur inquirere vitam Episcopi Vrgellensis. Creatur Episcopus Neocastrensis Samuel Franciscanus. Varia conceduntur privilegia, & construuntur Minorum domicilia.

*Moritur
Blācha Gal-
liæ Regina.
Meyer. in
Annal. Flād.
Marian.
c. 20.*



*Adiudica-
tur 5. Ordi-
ni.
Bustis ferm.
de 3. ord.
Sillen. de
privil. &c.
3. ord. lib. 1.*

*Eius proge-
nies.
Ioan. Ma-
rian. lib. 11.
c. 17. & 21.*

*An. 1220.
n. 67.*

*Æmyl. in
Lud. IX.*

*An. 1254.
n. 33.*

*Quam pru-
denter rexe-
rit.*

B I T hoc anno Candida, vulgari nomine **BLANCHA**, Francorum Regina, S. Ludouici Regis mater, mulier sui temporis præstantissi-
ma. Dissidere Chronica circa mortis annum monet Meyerus, sed
potiores sequutus authores in hunc incidisse probat sub quinto Kal.
Decembris. Marianus verò in ipsa festiuitate S. Andreæ. Sepulta est
in monasterio à se fundato, cui nomen Gallicè *Maubuisson*, id est,
Mali dumi ad pontem Isaræ in Belgis, vbi Virgines constituit ordinis
Cisterciensis. Eam nostram faciunt, & tertio adiudicant Francisci instituto, Marianus
prædictus, Bernardinus de Bustis, Antonius Sillensis, & alij, qui & in habitu prædicti or-
dinis dicunt sepultam. Vetustiores sanè non habeo scriptores, qui hoc confirment, ne-
que tamen derogat fidem illius ætatis minùs seria in his obseruatio; qui enim statu &
amplitude immutatis, videbantur in propriis remanere habitaculis, potius deuotioni,
quam professioni, haud omnibus manifestæ, tribuebatur, si vel vestem, vel leges tertij
huius assumebant Instituti. Huius item filium S. Ludouicum, pluresque Regiæ stirpis
illius consanguineos Francisco nomen dedisse, suis locis ex probatis authoribus ostende-
mus. Illius progeniem recensere lubet, vt sanctissimæ domus veræ dignoscantur propa-
gines. Parentes habuit **BLANCHA** Alfonso IX. Castellæ Regem, & Eleonoram
Henrici I. Angliæ, Andegau, & Normanniæ in Gallia Regis filiam. Sorores habuit
Berengariam Alfonso Legionensi Regi connubio iunctam, virili animo fœminam, ma-
iorique, quàm pro sexu, auctoritate suum regnum & Castellæ pro Henrico puero fratre
administrantem. Vrracam Alfonso Lusitani Regis coniugem, S. Francisco deditissimam,
in cuius exequiis eundem cum numerofo choro psallentium fuisse visum priori diximus
tomo. Eleonoram Iacobi Aragonij vxorem, præter Constantiam Sanctimonialem &
Abbatissam Burgensem in Olgis, atque Malfadam, aliasque duas ignotas ex nomine so-
rores, ætate iuniori defunctas. Fratres verò sortitus est Henricum Castellæ Regem,
Sanctium item, & Ferdinandum monachum, immatura morte sublato. Eiusdem **BLAN-
CHÆ** posteritas, ex Ludouico Octauo, Philippi Secundi filio suscepta, perquam sanè
fuit illustris; Ludouicus Sanctus idem cum Matre Francisci institutum amplexus, Ro-
bertus Comes Atrebatensis, Carolus Andegauensis, alijs Phocensis siue Narbonensis,
Rex Siciliæ designatus contra Manfredum Frederici II. ex concubina filium, Caroli II.
Siciliæ Regis pater, & S. Ludouici Episcopi Tolosatis Ordinis Minorum, auus, Alfonso
Comes Pictauiensis, & Isabella Sanctimonialis Ordinis Clarissarum in Monasterio Lon-
gi-Campi (vbi miraculis clarere dicitur) veluti opportunius aliàs dicemus.

Præclara hæc heroina, licet defuncto viro, rebus initio administrandis, quod mulier, **II.**
quòd externa, quòd externorum fide consilioque vteretur, iniquos detractores æmulos-
que habuerit, alioqui sine controuersia, sine exceptione laudibus cumulata; tamen quan-
do in expeditione transmarina cum fidelissimis amicorum à filio Ludouico relinquere-
tur, quæ procuratione Regni fungeretur, iam nulla inuidia quòd initio ac Rege puero,
eius fœminæ sanctitatem fidemque perspexerant mortales; & ea tunc ætate fuerat flo-
rentissima,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

rentissima formaque egregia : nunc omnia maturitatem suam nata , ætate iam ver-
 gente ac maiore usu rerum erant illustra. Et sanè vt rebus vndique turbatis , molesto
 semper Anglo, vicinis Regibus sui Imperij augmēta cupientibus, filiis omnibus in lōgin-
 quis positis regionibus: illa suos fines defenfarit, illasque filij iura seruarit , magnæ pru-
 dētiæ, magnæ item sanctitati adscribendum. Quid enim non mereretur apud exteros, &
 apud domesticos prudentissimæ fœminæ sanctitudo? Omnino sanctam fuisse & mira-
 culis claruisse testantur vetusti Authores Ioannes de Columna Ord. Prædicatorum, &
 Didacus de Valeria , quibus subscribit noster Marianus. Præclarum habet de ea elogium
 Gaufridus de Belloloco , Confessarius S. Ludouici Ord. Prædicatorum in vita , quam
 compilauit eiusdem Sancti, quod hîc placuit inferere. *Domina BLANCHÆ Regina , verè
 extitit dilecta Domini , & amabilis Deo, & hominibus utilis & accepta. Sub sancta nutritura , at-
 que saluari doctrina tam pie matris , cœpit Ludouicus noster egregia indolis , & optime spei puer
 existere, & de die in diem in virum perfectum crescere , & querere Dominum , & facere quod re-
 ctum & placitum erat in conspectu Domini. Verè conuersus ad Dominum in toto corde , tota ani-
 ma , totaque virtute , tanquam bonæ arboris bonus fructus. Siquidem cū regnare cœpisset , & non
 haberet nisi circiter duodecim annos ; quā strenuè , quā industriè , quā iustè , quā poten-
 ter dicta mater administrauerit , & custodierit & defensauerit iura Regni sui ? Sed meritis in-
 nocentiæ ipsius , ac solerti prouidentia matris eius (quæ tota virago semper extitit , & fœminæ co-
 gitationi ac sexui masculinum animum iugiter inferebat) perturbatores Regni semper confusi suc-
 cubuerunt. Nec prætermittendum illud de quodam Religioso , qui à falsis relatoribus audierat ,
 quòd Dominus hic Rex ante matrimonium suum concubinas habebat , cum quibus quandoque pec-
 cabat , consciâ , vel dissimulante matre sua. Quòd cū ille Religiosus cum multa admiratione, qua-
 si eam redarguendo , Domina Regina dixisset : illa super hac falsitate se & filium humiliter excu-
 sauit, verbum laudabile subinferens : videlicet , quòd si dictus filius suus Rex , quem super omnes
 creaturas mortales diligebat , infirmaretur ad mortem , & diceretur ei quòd sanaretur , semel pec-
 cando cum muliere non sua ; prius permetteret ipsum mori , quā semel peccando mortaliter suum
 offendere Creatorem. Hoc ego ab ore ipsius Domini Regis audiui.*

Columna in
 mari histo-
 riarum.
 Valeria in
 Histor. Gal-
 lorum.
 Gaufrid. in
 vita S. Lu-
 douici c. 4.
 Digna eius
 laus.

III. Ex nullo fidelius & sincerius , quā ab hoc ipso oculato teste licebit excipere, quid
 ad obitum matris pius fecerit Ludouicus in Palæstina; Ipsa eius accipe verba. *Dum mo-
 raretur , inquit , in Ioppe S. Ludouicus ad instaurandos eiusdem loci muros, venerunt rumores de
 pio obitu Domine BLANCHÆ , illustrissimæ matris eius. Quos cū primò Dominus Le-
 gatus audisset , assumpto secum Tyrensi Archiepiscopo , qui tunc Domini Regis sigillum portabat ,
 placuit ei , quòd ego tertius essem cum eis. Accedens igitur Legatus ad Regem , & nos duo cum eo ,
 dixit quòd volebat secreto in camera sibi loqui presentibus nobis duobus. Attendens igitur Rex
 grauem Legati faciem , cognouit quòd aliquid triste dicere sibi vellet. Duxit itaque vir Deo ple-
 nus Legatum & nos de camera in capellam suam , quæ camera erat coniuncta : & clausis camera
 ostijs sedit coram altari , & nos cum eo. Tunc Legatus prudenter Regi exposuit varia & magna be-
 neficia , quæ diuina bonitas sibi abundanter contulerat ab ineunte puerili ætate : inter alia autem ,
 quòd per gratiam suam sibi prouiderat talem matrem , quæ ipsum tam catholicè instruxerat , &
 tam fideliter , tamque prudenter tractauerat , & administrauerat negocia Regni sui. Subiuncto
 post modicum cum singultu & lacrymis dictæ Regine obitu tam damnofo , tamque plangendo , Rex
 Catholicus eiulans alta voce , & in lacrymas resolutus , coram altari genua flexit , & manibus
 iunctis , ac deuotissimè plorans , ait : Gratias tibi ago Domine Deus , qui dilectissimam ma-
 trem ac dominam , quamdiu bonitati tuæ placuit , mihi commodasti : & nunc Do-
 mine , per corporalem mortem eam tibi secundum tuum beneplacitum accepisti. Ve-
 rum est Domine , quòd ego nuper eam super omnes mortales creaturas , prout be-
 ne meruerat , diligebam : sed ex quo beneplacitum est ante te , sit nomen Domi-
 ni benedictum in sæcula : amen. Post hæc dicta breui commendatione à Legato & Archie-
 piscopo , tunc me solum secum retinuit. Sed ne immoderata tristitia grauaretur , accessi ad
 ipsum , prout poteram , consolandum , humiliter dicens ei , quòd ad præsens satis natura red-
 diderat , quòd natura debebat : sed iam opportunum erat quòd gratia Dei , quæ in ipso erat ,
 redderet quòd ad rationem illuminatam per gratiam pertinebat. Quam admonitionem pru-
 denter excepit , & affectui mancipauit. Nam mox è loco illo surrexit , & in oratorio suo secessit ,
 ubi dicere consueuerat Horas suas. Ibi me solum secum vocauit , & ex voluntate ipsius nos duo pa-
 riter*

Refertur Lu-
 douico ma-
 tris obitu.
 Idem c. 28.

Quid audito
 obitu fecerit.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

riter diximus totum Officium mortuorum, scilicet Vesperas, & Vigiliis cum nouem lectionibus. Et non modicum sum miratus, quod cum cor eius esset tam diri vulneris nouitate subcussus, & grauius sauciatus, non recolo quod potuerim perpendere ipsum in aliquo versu Psalmi, siue in aliqua lectione, quam diceret, deficere, vel errare: sicut frequenter solet accidere humano cordi, mæstis & subitis rumoribus perturbato. Hoc ego verè attribui virtuti diuinæ gratiæ, atque constantiæ cordis eius. Fidelissimus filius extitit animæ piæ matris. Nam infinitas Missas, & multiplicium orationum deuota suffragia in Religiosorum Collegijs impetrauit. Item & ex tunc continuè coram se quotidie specialem Missam voluit celebrari; nisi diebus Dominicis & festis præcipuis. Postmodum mansit adhuc in Terra sancta plusquam per annum. Dum itaque non rediit in Galliam vir sanctus hoc anno, non nisi suo loco nos tractabimus de eius regressu.

An. 1254.
num. 23.

Obijt Ferdi-
nand. rex
Castella.
Io. Marian.
lib. 13. c. 8.

Marian. cit.

Huius BLANCHÆ nepos ex Berengaria sorore Ferdinandus, in quo Castellæ & I V, Legionis Regna vnita sunt, mortuus est etiam hoc anno ad 3. Kal. Iunij, in ciuitate Hispalensi, cum de bello post superatos in Bætica Mauros in Africam transferendo cogitaret, classisque in Cantabriæ littoribus noua & numerosior ædificaretur. Regnauit in Castella quidem annos triginta quatuor, menses vndecim, dies tres & viginti, in Legionem autem annos circiter duos & viginti. Nostris summè addictum, atque in eorundem paupere veste sepultum refert Marianus. Vir fuit omnibus animæ & corporis dotibus insignitus, morum probitate tanta, vt sancti cognomen tulerit, non magis populi fauore factum, quàm vitæ meritis datum. Fortior an sanctior, an felicior esset, multi dubitauerunt; implacabilis sibi, exorabilis aliis, in omnibus vitæ partibus moderatus, omnes iusti & probi viri partes expleuit.

Item Virgo
Iutta.
An. 1229.
n. 5.
Trithem. in
Chron. Hir-
saugien.
Ibid. n. 7.
& 9.

Obiisse item eodem anno, indictione 10. quartodecimo Kalend. Aprilis sanctam V, Virginem IUTAM (aliis Gutam, de qua superius egimus) olim pedissequam S. Elizabethæ Lantgrauix Turingiæ, & Hassiæ scribit Trithemius. Eam cum cæteris pedissequis mulieris sanctæ tertio se mancipasse S. Francisci instituto ex probatis diximus Authoribus. Hæc sancta Virgo, inquit Trithemius, multis signis & miraculis, tam in vita, quàm post mortem claruisse perhibetur, quæ omnium virtutum & operum Domine suæ, cum adhuc in humanis ageret, conscia fuit, & studiosa cooperatrix, in omnibus eam pro viribus imitari usque ad mortem constantissimè curabat.

Et Rosa Vi-
terbien.

Baron. ad 4.
Sept.

Ferrar. in
Catal. sanct.
Ital. ad eun-
dem diem.
Quo anno.

Ciaccon. in
Innoc. IV.

Ante hunc annum mortuam aliam præclaram tertij Instituti scæminam, ROSAM, VI, Viterbiensem, constat ex diplomate mox subiiciendo, hoc anno dato pro miraculorum processu efformando: quo fit vt minus probabile sit quod Illustrissimus Cardinalis Baronius scripsit in notis ad Martyrologium, eam peruenisse usque ad tempora Alexandri IV. necnon Philippus Ferrarius, dum ait post annum salutis 1254. Alexand. IV. Pontifice eandem in cælos migrasse. Verum est in actis quæ Baron. ab Ecclesia Viterbiensi se accepisse commemorat, & quorum refert initium *Inter alia*, quæ iam erant excusa, dici à collectore in procæmio, mortuam Sanctam Virginem sub Alexandro IV. sed deceptum expressè probant litteræ Pontificiæ sub finem huius anni datæ, quarum etiam meminit Alphonsus Ciacconius. Ex quibus euidenter deduxerim vel anno præcedenti, vel hoc ipso defunctam. Quippe in vita eius à pluribus descripta refertur eam accepisse ab Angelo mortem Frederici II. quæ incidit in finem anni 1250. Cum verò sub finem huius committitur à Pontifice vt miraculorum ab ea patratorum efformetur processus, fit vt proximè præterito vel hoc ipso anno inter viuos esse desierit. Omnia, quæ circumferuntur, eius acta consului, & vitam MS. quæ seruatur in Monasterio in quo iacet; neque vllibi habetur expressum certum mortis tempus. Ex omnibus collecta dabimus gesta præcipua.

Eius pueri-
tia.

Patre Ioanne & matre Catharina in parochia S. Mariæ in Podio Viterbij nata, ab infantia cœpit Deum timere, & amare in simplicitate cordis, & puerili sinceritate suas preculas noctes atque dies secretis latibulis genuflexa profundens, vt à spurcitia carnis & mundi illecebris seruaretur immunis. Grandiuscula facta, mundanas exosa vanitates hominum declinabat consortia, assidue assistens diuinis mysteriis in Ecclesia illius vrbs, Sancto Francisco dedicata. Tenellum corpusculum duro cilicio, crebris flagellis, & multo edomabat ieiunio, pauperibus mittens, quam sibi subtrahebat annonam. Magna vrgebat

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

vrgebat Viterbienses frumenti inopia, deuastatis aruis per Fredericum, dum Pontifex commoraretur Lugduni, eiusque partes tuerentur Viterbienses; sed pauperibus succurrebat ROSA Virgo, ministrando clanculum, quæ poterat ex domo paterna, donec aliquando à patre in foribus apprehensa plures efferens in sinu panes, & interrogata, quid asportaret? respondit, Rosas; nec mentitam ostendit sinus expansus, plenus rosis odore & visu gratissimis. Simile miraculum de vtraque narratur Elizabetha Hungarica & Lusitana huius Instituti sectatricibus, inter sanctas relatis. Adhuc puerula alias ad puteum aquarum comitata iuuenulas, casu fractam amphoram cuiusdam ex virgunculis, miro modo integram restituit, non aliter quàm Sanctus Benedictus fractum suæ nutricis capisterium. Nam tenerè compassa flenti puerulæ, coniunctis amphoræ fragmentis cum lacrymis orauit, & confestim vasculum ita restitutum est, vt nulla superfuert rupturæ vestigia. Ad infantile solatium adeo habuit familiares auiculas, vt foli frequenter applaudentes aduolarent, atque è manu gremiôque cibum assumerent. Vna ex vicinis furto tulit gallinam, quam dum perquirente ROSA se vidisse negaret, statim in dextera maxilla excreuerunt suo ordine & colore pennæ gallinacæ. Grandæua amita moribunda, vt in plures viueret annos, atque vt genitrix è periculoso liberaretur partu, suis precibus obtinuit, voce cœlitus demissâ, quâ intellexit suas preces apud Deum plurimi valere.

Panem vertit in rosas. Vide anno 1235. n. 13. Gregor. l. 2. dialog. c. 1.

Aues familiares habuit.

Suas preces apud Deum plurimum valere intellexit.

In morbo visitatur à Dei genitrice.

VII. Continua sui corpusculi maceratione incidit in morbum lethalem, sed dum iudicaretur moribunda, in ultimo transitu constituta, cum omnium admiratione circumstantes sibi Virgines alloqui cœpit, vnâ quamque vocans ex nomine, quarum plurimæ ante ipsius ortum in Domino dormierant. Demum cubiculum ingrediente Dei genitrice, multis stipata adolescentulis, inquit, circumstantibus consanguineis; *Ecce venit dignantissimè Dei Mater ad famulam, procedamus omnes obuiam*, statimque summa reuerentiâ & modestia exiliuit de lecto, & genuflexa sacratissimam Virginem excepit. Illa dignanter amplexa languentem hortata est, vt ad excelsiores quotidie ascenderet virtutes, Ecclesias S. Ioannis Baptistæ, S. Francisci, & S. Mariæ in Podio visitaret; sed in hac vestem indueret tertij Instituti Franciscani, subcincto ad carnem cilicio. Iussit insuper vt audacter vitia quæque reprehenderet in conciuibus absque personarum delectu, religionis diuinæ, & fidei Christianæ causas constanter ageret, neque succumberet futuris tribulationibus. Hac excitata visione ad interiora se totam recolligens, à feria tertia vsque ad quartam nihil penitus manducauit, neque bibit, veluti si mortua rigeret. Ad exteriora tandem rediens tertio illo die oblatum à matre cibum noluit admittere, vigiliam causans esse Dei præcursoris. Mox eius Ecclesiam visitauit (in qua pro S. Ludouico Gallorum Rege, tunc Damiatam obsidente anno 1249. instanter rogauit, & se exauditam reuelata victoria Urbis expugnata intellexit) deinde cætera diuina mandata peregit, assumpto in templo S. Mariæ è manu Ministræ Tertij ordinis fœminarum Zitæ nomine, rudi habitu à Virgine præscripto. Molestum in his sensit genitorem, verbis & minis à nouo proposito deterrentem, sed mansuetudine & inuicta ad quæque pro Christo ferenda animo minitantem emolliuit, & in suas partes attraxit.

Habitu induit tertij Ordinis Franciscani.

VIII. Apparente secundò B. Virgine in Ecclesia, vidit & percepit omnes Christi dolores, quos in se, tanquam in causâ, voluit vlcersci, per triduum incredibilibus se affligens pœnitentiis. In publicum deinde profiliens, cruce manibus assumptâ, hæreticos, qui tunc aderant, acriter increpare, Innocentij Pontificis hostes, qui Frederici, in Concilio Lugdunensi abdicati, partes sequebantur, liberrimè reprehendere apertisque rationibus conuincere non destitit, donec ab Urbis Præfecto, factiosorum persuasionem, cum tota cognatione eiecta asperrimo hyemis tempore Sorianum venit, vbi Angelica visione recreata Urbis liberationem prædixit, mox subsequitur mortem Frederici, qua intra paucos dies per curforem certius intellectâ, compererunt firmius ROSÆ Virginis sanctitatem. Inde ad vicinum vicum Orchianum profecta, magno iubilo fuit ab oppidanis excepta, atque inde maiores habitus honores quod cæcam à natiuitate, Delicatam nomine, visu donarit. Ibi etiam magnum rogi ob veram fidem asserendam ingressa, atque in eo per tres horas iucundè remanens, & intacta, fregit cuiusdam vetulæ hæreticæ contumaciam, quam antea nullis precibus, nullo beneficio, nulla arte potuerat ad veram fidem reducere.

Apparet secundò B. Virgo.

Exulat à patria.

Habuit Angelicam visionem. Cæcam illuminat.

Hæreticos conuincit.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252 ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

*Factam ei
iniuriā Deus
vleiscitur.*

reducere; ministram quippe hanc assumpsit Satan, quæ ROSÆ detraheret, & insigni-
bus mendaciis eius famam minueret: Semel prædicantem & vitia acriter reprehenden-
tem, dum innumera gens audiret, sceleratus quidam feraliter in brachio percussit; cu-
illa nec quicquam indignabunda. *Vleiscitur Dominus suorum iniurias, sed tecum mitius
aget, non supplicio, sed signo te infra triduum affecturus, per quod ab omnibus dignoscaris;* atque
ita euenit, sicut prædixit, dum die tertio capillis omnibus totius corporis, capitis, bar-
bæ, & superciliorum euanescentibus, cunctis factus est irrisibilis.

*Vult esse
claustralis.*

*Sed repelli-
tur.*

*Mortua cla-
ret miracu-
lis.*

*Transfertur
eius corpus.*

*Primum mo-
numentum ea
etiam ablata
claruit mi-
raculis.*

*De ea cano-
nizanda co-
gitat Pontifex.*

Hoc an. n. 6.

*Afflicto præ-
lato succur-
rit.*

*Vngue euul-
so renascitur
alio alius.*

Imminutis iam Frederici defuncti viribus, & patefacto aditu rediit in ciuitatem, vbi IX.
dum cogitauit securius conuersari Virgines in claustro sub aliarum obedientia, quàm se-
cundum propriam libertatem, petiit admitti in consortium Clarissarum Viterbiensium.
Responso accepto ab Abbatisa (quæ non adeo magnam concipiebat de Virgine opinio-
nem, sed potius fatuam, & mente deiectam reputabat) Moniales se habere supernume-
rarias, neque plures posse introduci; æquo animo subridens, inquit: *Si non placet me vi-
uentem in vestrum consortium assumere, non displicebit forsitan mortuam perquirere.* Quod pau-
lò post experientia monstrauit; namque infra paucos menses tenera ætate defuncta, &
in Ecclesia S. Mariæ de Podio sepulta, tot cœpit coruscare miraculis, vt omnes sanctam,
omnes Deo dilectam proclamarent. Verum tunc pœnituit Sanctimoniales aliàs reiecisse,
quam tunc summopere apud se desiderabant: neque quispiam adeo illarum adfuit
votis vt ipsa ROSA, quantumuis per illas repulsa. Nam post aliquale tempus Ale-
xandro IV. Pontifici Viterbij degenti in somnis apparuit, his verbis eum compellans,
vt ab illo loco, in quo iacebat, suum corpus transferri curaret in Ecclesiam Sanctimo-
nialium Damianitarum: *Sicut misericorditer complacuit diuinæ bonitati me defunctam inter
suas fideles ancillas in cœlis collocare, ita in terris pium viuientis desiderium vult adimpleri. Qua-
re me tibi suo Vicario iussit intimare, vt cadauer meum inter Damianitas cures deponi, quibus-
cum anxie viuere concupiui.* Hæc dum Pontifex negligeret, vel perficere cunctaretur, se-
cundò & tertio infra octiduum eundem admonuit, vt diuinæ obtemperaret voluntati.
Vt hanc esse compererat, protinus cum quatuor Cardinalibus, plurimis Episcopis & Ec-
clesiarum Prælati ad sepulchri locum accessit, & reuerenter exhumatum integrum cor-
pus, ad honorificum Mausolæum antea præparatum, in Ecclesiam sacrarum Virginum,
solemni funere, transportauit. Primus autem tumulus in testimonium communicatæ
sibi à sacro deposito virtutis & sanctitatis, longo tempore oleum & manna profudit, qui-
bus multi variis infirmitatibus detenti sanitatem assequerantur concupitam. Tot etiam
ac tanta post translationem edidit miracula, vt præsens ipse Pontifex Alexander, iuxta
exemplum sui Prædecessoris, de canonizanda cogitauerit; & verè fecisset, nisi ad mole-
stas, quæ statim superuenerunt occupationes, oportuisset deflectere & à Viterbio redire.
Decem & octo menses in primo iacuisse sepulchro ex vetustis actis communiter refer-
tur, sed vita functa vel hoc vel anteriori anno, vt supra probauimus, & electo Alexan-
dro anno 1254. in ipso die Natalis Domini, neque statim Neapoli, vbi creatus est, Viter-
bium veniente, per plures menses illo tumulatam sepulchro oportet admitti.

Vnum atque alterum ex miraculis sanctæ Virginis hîc libet adnectere. Quidam Cle- X.
ricus Ultramontanus in Archiepiscopum Capitularibus suffragiis cooptatus, suscepto
suæ electionis decreto Romam venit, sed æmulorum calumniis agitatum oportuit è Cu-
ria recedere. Per Viterbium abiens, audiuit recenseri, & commendari præsens & para-
tum in afflictionibus ROSÆ Virginis auxilium, ad cuius sepulchrum accedens roga-
uit, sibi illud etiam impendi, adiuncto voto de offerenda quotannis rosa aurea in acce-
pti beneficij memoriam. Vt dixit, Ecclesiam exeunti occurrit nuntius, hominem in
Vrbem reuocans pro causa terminanda. Nihil non postea in Curia successit ad votum,
quare denuò rediens Viterbium, obtulit ad Virgineum sepulchrum rosas duas, auream
vnâ, & argenteam alterâ, singulis annis dum vixit auream, iuxta promissa, trans-
mittens.

Sanctimonialis quædam, cuius custodiæ commissa erat capfella, in qua reconditum XI.
Virginis corpusculum, Christi famulæ euulsit vnum ex vnguibus. Postera die corpus
deuotè conspiciens, vidit ipso illo digito vnguis euulsi alium excreuisse tersum & niti-
dum, cæteris, qui iam nigrescebant, longè candidiorem. Expauescens Monialis, timensq;
sanctæ

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 50. NORVM AN. 45.

sanctæ Virginis offensam, temeritatem confessâ, errati veniam à Primiceria expostula-
uit. Rem omnibus notam & à semetipso visam dicit primus author huius Virginis le-
gendæ.

XII. In Vrbe iuxta molem Hadriani in regione Leonina Iacobus, adolescentulus, Catha-
rinæ Vasciæ filius, omnium iudicio ex infortunio mortuus, meritis huius B. Virginis ad
matris preces, promittentis sepulchrum eius visitare, & cereum offerre, mirabiliter & re-
pentè integræ restitutus est sanitati. Neglexit tamen genitrix votum complere, donec
apparens sacra Virgo, infidelis & neglectæ promissionis seueriùs reprehendit, statimque
exurgens cum filio Viterbium perrexit, adhibitisque testibus, vt offensam Virginem red-
deret, propitiam, quæ verbo promisit, opere compleuit. Recentius hoc quod sequitur
huius generis miraculum. Anno 1419. Menicus Marcoaldus Viterbiensis, vita functus,
feretro impositus vt efferretur, subito viuus exurrexit, emissio, per vxorem Ciuellam ad
sepulchrum lacrymosè orantem, voto, de ornando Virginis Mausolæum, & desuper
pingendo miraculum, si viuum reciperet maritum. Præter complures testes, & publi-
cis scripturis probatum miraculum, rei fidem facit ipsa pictura in hunc diem perse-
uerans.

Mortuū ad
vitam reuo-
cat.

Item alium

XIII. Plurima & fere innumera eius habentur miracula in processu vitæ & gestorum au-
thoritate Calixti III. confecto, & apud Sanctimoniales ipsius ædis, vbi iacet asserua-
to. Commisit Pontifex 16. Iunij, an. 1456. curam inquirendi acta huius Virginis Cardi-
nali Ioanni Bessarioni Niceno, tit. SS Apostolorum, Dominico Capranicæ, tit. S. Cru-
cis in Ierusalem, & Prospero Columnæ, tit. S. Georgij ad velum aureum. Hi grauiori-
bus impediti eodem mense, die 21. substituerunt Paulum Episcopum Syracusanum tunc
Gubernatorem Patrimonij, Angelum Episcopum Aretinum, & Angelum alterum Epi-
scopum Sutrinum. Sed cum neque hi potuissent huic negotio incumbere, subdelega-
ta est cura Ioanni Episcopo Viterbiensi & Nicolao Episcopo Hortano, qui huic negotio
felix dedere principium Dominica 4. Quadragesimæ anni sequentis. Adhibitus est
actorum scriba Bartholomæus Ser-fredi de Tineosinis, Viterbiensis, Imperiali authorita-
te Notarius, resque omnis terminata est an. 1457. Oratores pro Communitate Viter-
biensi semel & iterum missi sunt ad Pontificem Christophorus Maluicinus, Comes Pala-
tinus, & Magister Lucas Benedictus, Minorita Conuent. Diploma etiam Innocentij
IV. quod ad preces Viterbiensium paulo post Virginis mortem dedit, de mirandis eius
operibus, quorum fama iam crebrescebat, examinandis, habetur in regesto eiusdem
Pontificis, num. 240. datum ad Priorem Fratrum Prædicatorum, & Archipresbyterum
S. Sixti Viterbienses, non ad Episcopum Viterbiensem, vt ex errore, fortassis Typogra-
phi, habet Bzouius.

Sub Calixto
III factus de
eius actis
processus.

Bzou. hoc
an. n. 6.

INNOCENTIVS, &c.

Priori Fratrum Prædicatorum & Archipresbytero sancti Sixti Viterbien.

XIV. [Sicut in sanctis suis mirabilis & benedictus in sæcula Deus noster venerandæ me-
moræ ROSAM virtute ac fortitudine in huiusmodi vitæ solitudine dicitur solidasse, vt
inter mundanos incurfus & vitiorum illecebras, virginei floris integritate seruata, per
virtutum ardua immaculato calle pertransiens, ac nitorem in conscientia perferens, fo-
ris aliis, velut rosa, redoluerit per exemplum, ac tandem, secundum pietatis fidem,
thronum gloriæ conscendere meruerit choris Virgineis sociata, prout clara miraculo-
rum indicia, quæ in terris diuina bonitas operari dicitur, protestantur; ne lucerna sub
modio lateat, sed luceat ad veritatis agnitionem infidelibus, & fidelibus ad fidei fulci-
mentum. His sanè miraculorum signis ac prodigiis dilecti filij Electus, Clerus, Consi-
lium, & populus Viterbien, meritò, quin potius meritoriè excitati, nobis humiliter &
humaniter supplicarunt, vt fidelium testimonia super ipsius nouellæ ROSÆ fragrantia,
videlicet vitæ meritis & miraculorum assertionibus, recipi faceremus; ita quod quæ fe-
licitatis potiri creditur præmiis in Ecclesia triumphanti, in militanti quoque honore con-
gruo celebris habeatur: & quæ gloriosa Dei Virgo coram hominibus claruit, pia inno-

Reg. Vatie.
epist. 240.
Iubetur eius
examinari
miracula.

D tescat

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. VV. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

tescat patrona pro hominibus coram Deo. Nos igitur ipsorum laudabile votum fauore beniuolo cupientes prosequi; cum in re tam profundi iudicij tantâ expediat maturitatis cautelâ procedi, vt iis qui peruersitatis hæreticæ fermento corrupti, loqui audent mala de bonis, & in electis pingere maculam, vt Ecclesiæ sponsæ Christi species decoloretur in membris, nullus insultandi fidelibus aditus relinquatur, discretionis vestræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus super illius ROSÆ vita, & miraculis testes fidē dignos atque legitimos, quos vndeumque produci contigerit, coram vobis legitimè recipere, ac de singulis circumstantiis iuxta interrogatorij formam, quam vobis sub bulla nostra transmittimus, prudenter examinare curetis, & ipsorum dicta fideliter in scriptis redacta, & sub propriis inclusa sigillis, in diuersis locis cautè seruanda deponere studeatis, donec prædictis Electo, Clero, Consilio & populo nobis supplicantibus, vel motu nostro ea viderimus requirenda, vt tunc eis inspectis secundum Deum, prout motum nostrum res clariùs notā formauerit, in negotio procedamus. Non obstante indulgentia, qua tibi, fili Prior, specialiter, vel Ordini tuo generaliter à Sede Apostolica, &c. Datum Perusij 7. Kalend. Decembris, an. 10.]

Deinde biduo post his adiunxit Marinum de Ebulo, sibi à litteris Apostolicis conscribendis, virum nobilem & peritissimum, Canonicum Saresbiriensem in Anglia, Ecclesiæ Romanæ Vicecancellarium, & demum Archiepiscopum Capuanum, qui egregium reliquit Cancellariæ Apostolicæ formularium litterarum Apostolicarum, pluribus libris per suos titulos diuersasque materias distinctum, quorum exemplar septem Tomis exscribi fecit, & mihi commodauit Illustriss. Cardinalis Scipio Cobellutius, multis titulis mihi colendissimus. Ad hunc remisit formam seruandam in examinandis testibus, & processu efformando ad modum aliarum formarum, quas supra dedimus. Inscriptio erat *Nobili viro Marino de Ebulo*, & in formulario hoc vocat eam, *puellam Viterbiensem*.

Festina Vir-
ginis memo-
ria.

Hoc an. n. 6.

Qui de ea
scripserint.

Integrum
corpus.

Non laeditur
à deustante
igne.

Plurima pa-
travit mira-
cula.

Præclara euasit per Italiam, præcipuè in Tuscia, huius Virginis memoria. Plures de ea extant Legendæ MSS. & excusæ, sed incertis authoribus. Vltimam scripsit Hieronymus Victorius, Canonicus Viterbiensis, ex omnibus & processu vitæ miraculorumque compactam, adhuc minimè impressam. Mirè omnes discrepant circa mortis annum, quem supra probabiliùs nos attigisse putamus. Aguntur de ea solemnia, & canitur missa propria Viterbij 4. Septembris, quo die à primo sepulchro solemniter translata est ab Alexandro IV. ad ædem Sanctimonialium. Mortuam scribit Victorius sub incerto die, mense Aprilis. Monasterium in quo iacet, eius nomen assumpsit, & Ecclesia S A N C T Æ R O S Æ cognominatur. Agunt de ea Martyrologium Romanum & Ordinis Prædicatorum; Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiae, & in Topographia Martyrologij. Marcus Vlisipponensis 2. par. chron. lib. 2. cap. 16. Siluarius Razzi in vitis Sanctorum Etruscorum, Abrahamus Bzouius, sed gesta & mortem narrat sub anno 1254. licet iam ante Innocentium, de processu efformando litteras dedisse anno 1252. præmiserit. Circa Virginis nomen deceptus est Bartholomæus Pisanus, dum Claram vocat, eamque Viterbij iacentem integram adhuc videri, crescentibus continuo capillis & vnguibus referat, quæ de hac sola ROSA vera esse dignoscuntur; præter quam aliam nullam sanctioris notæ ibi requiescere compertum est. Voluunt & reuoluunt corpus Sanctimoniales, & vestes superinducunt preciosiores, idque absque læsione aut membrorum dissolutione. Habitum eam induerunt Sanctæ Claræ, & velum imposuerunt capiti ob viuētis desiderium de eodem habitu suscipiendo. Scriptores quique, atque omnes tam vetustiores, quàm recentiores, quas vidi Legendas, Franciscani faciunt Instituti, licet in præcitatis Innocentij litteris nihil huiusmodi exprimatur. Incendio consumptum est anno 1357. eius sepulchrum, igne deuorante omnia, quæ erant in sacello: imò & vestes, quibus induebatur, incinerante, & annulos plures, quos habebat in digitis, liquefaciente, nec tamen vim vllam aut læsionem minimam sacro intulit corpori, Deo, ad insignis thesauri commendationem, obstupescētibz hominibus & Monialibus, ab incendio corpus reseruante. Sui monasterij ruihis & necessitatibus mirabiliter sæpiùs occurrit, & innumera patrauit miracula, quæ in secundo processu auctoritate Calixti III. facta

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

facto recensentur, inter quæ multi enumerantur è mortuis reuscitati, cæci illuminati, surdi sanati, contracti consolidati, vulnerati curati, captiui liberati, mulieres parturientes à periculis erutæ, in mari, in bello, in insidiis protecti plurimi inuocato eius nomine, neque fermè ullus eã in necessitatibus dignè inuocauit, qui non fuerit exauditus. Neque proinde admirandum quòd in tanto habeatur honore, & tam illustre eius nomen euaserit, vt Summi Pontifices, Imperatores, Reges, atque vniuersi orbis Principes eius sepulchrum deuotè visitauerint.

XVII. Diximus aliàs plura de B. SIMONE de Collazzono, atque sub hoc anno Pontificem ad instantiam Potestatis & Communitatis Spoletanæ suas litteras dedisse, vt inquireretur veritas tantorum miraculorum, quæ ad eius sepulchrum & inuocationem fieri dicebantur. Binas dedimus ad annum quo obiit: sed in primas has, quæ non asseruantur in processu, incidimus postea in Regeſto Pontificio, quas ad tanti viri commendationem hîc ministramus lectori. Quæ hi duo Episcopi, & tertius Abbas autoritate hac pontificia sibi commissâ compererunt miracula, dedimus sub compendio loco suprâ citato.

An. 1240.
num. 6.

Regeſt. Var.
num. 331.

INNOCENTIVS, &c.

Spoletano & Eugubino Episcopis & Abbati de Ferentillo Spoletan.

[Ex parte dilectorum filiorum Potestatis & Communis Spoletan. nos noueritis accepisse, quæ piæ memoriæ SIMON Ordinis Fratrum Minorum, qui degens olim in mundo magnis pollebat meritis apud Deum, nunc viuens in cælo tot apud homines dicitur coruscare miraculis, vt eius sanctitas apertis indiciis comprobetur, & inter alios Sanctos dignum sit eius suffragia inuocare. Quare nobis iidem humiliter supplicarunt vt super miraculis, quæ per eum Dominus operatur, testimonia recipi faceremus. Verum quia in tam sancto & pio negotio est cum maturitate plurima procedendum, nos de circumſpectione vestra plurimam in Domino fiduciam obtinentes, mandamus quatenus ascitis vobis viris religiosis & Deum timentibus, si adeo super publica fama in partibus illis inualuit, quòd vobis & eisdem Religiosis inquirendum de ipsius vita & miraculis videatur per testes idoneos, quos secundum Interrogatoria, quæ sub bullâ nostra transmittimus, examinari præcipimus, de virtute morum, & veritate signorum, operibus videlicet & miraculis dicti Simonis diligenter & sollicitè inquirentes, nobis quæ inueneritis sub sigillis vestris fideliter transmittatis, vt opportuno tempore in negotio procedamus, prout secundum Deum viderimus faciendum. Alioquin negotio supersedeatis eisdem. Quod si non omnes, &c. Datum Perusij 8. Kalend. Maij, an. 9.]

*Iubetur exami-
nari mi-
racula B. Si-
monis de
Collazzono.*

XVIII. Dum Pontifex moram aliquam traheret Perusij post reditum è Lugduno, audiuit Raynaldus Cardinalis Ostiensis increuisse sacræ Virginis CLARÆ infirmitatem, sub qua diutinè laborasse diximus anno superiori, quare Assisium properauit, vt inuiseret sponsam Christi, cuius erat officio pater, cura nutritius, affectu purissimo semper deuotus amicus. Ministravit languenti sanctissimum CHRISTI corpus, & reliquas sorores pauit salutaris exhortatione sermonis. Commendauit illa Protectori optimo vniuersam sui instituti familiam, rogauitque vt traditam sibi regulam à sancto Francisco, quæ terrenas quasque interdicebat possessiones, antequam ipsa moreretur, faceret per Pontificem & Cardinales confirmari. Pollicitus est Cardinalis omnem se interpositurum operam apud Pontificem; & postridie Perusium reuersus, quod verbo promisit, opere compleuit. Commisit eidem ipsi totam rem Innocentius, cuius autoritate, diplomate regulam illam primæuam CLARÆ & sectatricibus confirmauit.

*Author vitæ
S. Claræ
cap. 25.
Marc. 1. par.
lib. 8. c. 23.
An. 1251.
num. 30.
Claram in-
uisti Prote-
ctor, & reficit
eucharistia.*

RAYNALDVS MISERATIONE DIVINA OSTIEN.
& Velleſtrens Episcopus, charissimæ sibi in Christo matri, & filiæ, Dominae CLARÆ Abbatissæ sancti Damiani Assisiatis, eiusque sororibus tam præsentibus, quàm futuris salutem & benedictionem paternam.

Quia vos dilectæ in Christo filie mundi pompas & delicias contempſistis, & ipsius Christi eiusque sanctissimæ matris sequentes vestigia elegistis habitare incluse corpore, & paupertate summa de-

*Confirmatur
regula prima
S. Claræ.*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO 10. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

seruire, ut mente libera possitis Domino famulari. Nos vestrum sanctum propositum in Domino commendantes, votis vestris & sanctis desideriis libenter volumus affectu paterno fauorem benivoluntatis impartiri: Ea propter vestris pijs precibus inclinati formam viuendi ac modum sancte unitatis ac altissime paupertatis, quam vobis Beatus Pater Franciscus verbo & scripto tradidit, obseruandam, presentibus annotatam, auctoritate Domini Papae, & mea vobis & omnibus in vestra Monasterio succedentibus in perpetuum confirmamus, & presentis scripti patrocinio commuimus. Deinde vniuersam inserit regulam, quam nos dedimus ad annum 1224. aliquibus additis circa cultum & venerationem S. Francisci, & sumendam sanctam Eucharistiam in eius festo aliisque his persimilibus, & postea subiungit. Datum Perusij 16. Kalend. Octobris, Pontificatus vero Domini Innocentij IV. anno 10. Nescio unde errorem traxerit Marc. Vlisipponen. ut Hugolino Cardinali Ostiensi tribueret, quod eius nepos Raynaldus in hac re fecit; nisi fortassis deceptus sit ex suppresso, ut solet, in diplomate Cardinalis nomine, & ex titulo Episcopatus Ostiensis & Protectoris, quorum utroque gauisus est Hugolinus, hunc intelligendum putarit. Ministro etiam generali, & ceteris Prælati in die natiuitatis Virginæ, antequam Assisio discederet, impensè Virgines commendauit; Montem etiam Aluernæ strictissime prohibuit à fratribus derelinqui, quantumuis scrupulos obtenderent multarum oblationum, quæ fiebant à deuotis & nobilibus peregrinis.

Marc. citat.
cap. 19.

Examinatur
processus B.
Stanislai per
Iacobum Mi-
noritam.

Cromer. lib.
2. rerū Po-
lo. in princ.
Bzou. an.
1253. n. 1.

Comissio con-
tra Episcopū
Vrgellitan.

Bzou. hoc
an. n. 6.

Samuel Mi-
norita fit E-
piscop. Neo-
castren.

Seriùs agebatur hoc tempore de canonizando Beato STANISLAO, Episcopo quon- XIX.
dam Cracouiensi, iniquè interfecto inter ipsa sacra per Boleslaum Secundum Regem
Poloniæ an. 1079. Satagebant rem ad exitum deduci quàm instantissime Boleslaus Pu-
dicus (ita cognominatus quod consensu mutuo in perpetua vixerit continentia, cum
Cunegunde coniuge, Beæ Vngarorum Regis filia) & Prendota Cracouiensis Episco-
pus. Sed cum Pontifex Innocentius dubitaret de sufficiente adhibito examine miracu-
lorum, & vitæ per Archiepiscopum Guzen. & Episcopum VVratislauien. atque Ab-
batem de Lubez Ordin. Cisterciens. quos causæ instituit Commissarios, denuò ean-
dem voluit examinari per fratrem Iacobum Velletrensem Minoritam, cui hoc anno 7.
Kalen. Iunij actorum exemplar dedit in Poloniam asportandum, ut sciret an omnia veri-
tati cohererent. Commissum sibi munus ita diligenter peregit, ut anno sequenti ad 6.
Idus Septembris, ut verius habet Cromerus, non 15. Kal. Octobris ut scribit Bzouius, in
Ecclesia Sancti Francisci Assisiate, amplissimi Collegij sententia, sacrum Martyrem in
Sanctorum numerum retulerit Pontifex, vno atque altero permotus miraculo. Qua de
causa extructum in eadem Ecclesiâ in honorem prædicti Sancti sacellum, ubi honorificè
eius brachium custoditur. Commissionis factæ formam licebit, si placuerit, videre sub
huius tomi appendice.

Aliam dedit ex eadem ciuitate commissionem Innocentius Idibus Martij ad Ray- XX.
mundum de Pennaforti Ord. Prædicatorum, postea in Sanctos relatum, & ad Ministrum
fratrum Minorum in Aragonia & Catalonia, ut inquirerent de grauissimis & enormibus
criminibus Pontij Vrgellitani Episcopi à suis Canonicis clamorosa insinuatione de his atq;
de bonorum Ecclesiasticorum dilapidatione apud Pontificem accusati. Refert hæc com-
missionem Bzouius, sed soli Raymundo factam. Sed vir probus ex litteris Pontificiis Mi-
nores admittere debuisset in partem. Diploma commissionis habes ad operis calcem.

Hoc anno auctoritate Pontificia per Bernardum Neapolitanum Electum Fr. Samuel XXI.
Minorita vir prudens, & in prædicanda Cruce, aliisque præstandis Ecclesiæ obsequiis in-
defessus, electus est in Episcopum Neucastræ, siue Nicostri in Regno Neapolitano inter
Brutios Mediterraneos, sub sinum Sancteufemiæ à mari tribus millibus passuum; urbis
fatis splendide ædificatæ, cui modò feliciter præest D. Balthazar Bolognetta, vir pius &
doctus, olim Ordinis Seruitarum generalis Præfectus, post Magnus Commendatarius
& Præceptor Ordinis S. Spiritus in Saxia; Gregorio XV. familiaris & charus, mihi
multis amicitiae titulis spectabilis. Electionem Samuelis confirmauit Pontifex Innocen-
tius dato ad eum hoc diplomate,

FRATRI SAMVELI DE ORDINE FRATRVM

Minorum Electo Neucastræ.

Regest. Va-
tic. ep. 131.

[Per fide dignos frequenter accepimus, quod tu in Ordine tuo dudum laudabiliter
conuer

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

conuersatus, in Apostolicæ Sedis obsequiis mentem vigilem, & firmam constantiam sub multorum incurfu discriminum habuisti. Propter hæc siquidem merita, nos circa personam tuam dirigentes affectum beneuolentiæ specialis, dilecto filio B. Electo Neapolitan. viua voce dedimus in mandatis, vt te de autoritate nostra tunc vacanti Neucastren. Ecclesiæ prouideret. Cum autem dictus Electus te ipsi Ecclesiæ iuxta mandatum huiusmodi præfecerit in Episcopum & pastorem, prout in eius patentibus litteris inde confectis plenius continetur. Nos quod ab ipso in hac parte factum est, ratum habentes & firmum, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum de verbo ad verbum inferius fecimus annotari, qui talis est: Omnibus præsentibus litteras inspecturis: Bernardus miseratione diuina Neapolitan. Electus; Salutem in Domino. Nouerit vniuersitas vestra, quod nos de speciali mandato Sanctissimi Patris Domini Innocentij Papæ IV. nobis viua voce facto, fratrem Samuelem de Ordine fratrum Minorum præfecimus Neucastren. Ecclesiæ, Pastore vacanti, in Episcopum & pastorem. In cuius rei testimonium, &c. vsque communiri. Actum Perusij 3. Idus Nouembris, Pontific. D. Innocentij Papæ IV. an. 10. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. Datum Perusij 15. Kalen. Decembris, an. 10.]

XXII. Multi huiusmodi fratres per hoc tempus propter multiplex Ecclesiæ obsequium, & exploratas eorundem virtutes sub calenti illo primæuæ religionis feruore promouebantur ad varias dignitates, atque assumebantur ad insignes regendas Ecclesias, sedoriebatur inter pios confodales scandalum, quod electionibus, vel postulationibus de se factis, consentiebant, non requisitis suorum Ministrorum licentia & testimonio. Id ita amplius fieri vetuit Pontifex per litteras sequentes.

MINISTRO GENERALI ORDINIS FRATRVM

Minorum.

[Petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum aliqui fratres tui ordinis in aliquibus Ecclesiis in Episcopos eliguntur, vel etiam postulantur, iidem fratres, licet proprium velle non habeant, aut nolle, pro eo quod renunciauerunt mundo, & propriæ voluntati, & per se nequeant consentire, tamen irrequisitis Ministris suis, quorum licentia & testimonium essent in talibus requirenda, interdum electionibus siue postulationibus de se factis temerè consentiunt, & locorum Archiepiscopi fratres ipsos in Episcopos assumere & ordinare præsumunt, propter quod in eodem ordine scandalum generatur, super quo prouideri per Sedem Apostolicam humiliter postulasti. Cum autem prædictum ordinem, cum sit rectæ vitæ speculum, & salutiferæ conuersationis exemplum, velimus semper de bono in melius; Deo propitio, prosperari, autoritate præsentium de speciali gratia, districtius inhibemus, vt nulli præfati ordinis fratres, si eos in Episcopos eligi aut postulari fortè contigerit, electioni siue postulationi de se factæ audeant consentire, nec aliquis Archiepiscopus, seu quicumque alius Prælati, vel etiam Legatus Sedis ipsius; dictos fratres nisi de tua, vel ipsorum fratrum Prouincialium ministrorum, qui pro tempore fuerint, licentia & consensu, aut Sedis eiusdem speciali mandato, ad Episcopatus vel alias dignitates extra dictum ordinem assumere, vel ordinare præsumat. Nos autem decernimus irritum & inane quicquid contra inhibitionem huiusmodi, à quibuscumque contigerit attentari, autoritate Sedis Apostolicæ semper salua. Nulli ergo nostræ inhibitionis & constitutionis, &c. Datum Perusij 10. Kalen. Maij, an. 9.]

XXIII. Hoc anno renouauit Pontifex priuilegium aliud fratribus iam antè concessum Lugduni Nonis Aprilis, Pontif. an. 7. quod nobis sub illo tempore nequaquam occurrerat. Concessit vt Ecclesiæ fratrum, vbi conuentus ædificabantur, *conuentuales* appellarentur, idque non alia de causa, quàm vt Monasteria distinguerentur ab Eremitariis, & possent fratres vt priuilegiis & gratiis Ecclesiarum Conuentualium, aut collegiatarum, & aliarum honorabilium congregationum. Etenim in ipso corpore iuris referuntur molestiæ & grauamina, quæ ab Ecclesiarum prælati patiebantur (quibus occurrere voluerunt Gregorius I X. & ipse hic Innocentius, vt superius enarrauimus) inter quæ hæc numerantur, nimirum quod Eucharistiam in Ecclesia sua seruare non permittebantur, nec fratres

Regest. Vatic. ep. 246. Vt non admittant Minorita dignitates absque licentia prælatorum.

Conceditur Minoritis vt eorum ecclesia dicantur Conuentuales. Cap. Nimirum iniqua de excess. prælat. An. 1231. n. 55.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. AN. IO. OCCID. AN. 5. NORVM AN. 45.

De significa-
tione nomi-
nis Conuē-
tualis.

Constit. Fa-
rin. c. 8.

Rodolph.
fol. 149.
Corrigitur
Petrus Ro-
dolphus.

fratres defunctos ibidem humare, nec campanam habere, &c. quasi illorum Ecclesiæ & loca essent priuata, neque autoritate Episcopi constructa. Ecclesiæ autem collegiatae, siue conuentuales oppositis, aliisque multis priuilegiis ex iure gaudebant, quæ per huius nominis adiectionem voluit Pontifex Minorum Ecclesiis affigere. Eandem autem esse quoad hoc Ecclesiam *Collegiatam* ac *conuentualem* constat ex c. nobis fuit. de iure patron. vbi glossa. *Conuentualis*, inquit, *Ecclesia dicitur, ex quo duo vel tres in collegio sunt*. Atque in constitutionibus Gulielmi Farinerij in Comitibus generalibus Assisij an. Domini 1354. editis, quas *antiquas ordinis* vocant, fit mentio locorum seu domiciliorum fratrum, Conuentualium, & non Conuentualium. *In locus, inquiunt, conuentualibus infra septem dies, in non conuentualibus infra tres ad plus suum officium exequantur visitatores*. Vbi ex distinctione apertus est sensus nominis *Conuentualis*, illudque accipi pro Collegio simul habitantium sub communi sorte viuendi & in claustro. Atque in hac acceptione usurpatum est vocabulum hoc semper inter nostros, vt tandem frequenti vsu, & admissio apud omnes sensu idem significarit nomen *conuentualis*, quod *claustralis*: quia viuebant simul in collegio, conuentu, aut claustro. Idque videre est in multis bullis Pontificiis præsertim Iulij II. *Cum multa & graues*. Dat. an. 1506. die 16. Iunij, in qua tanquam synonymis vtitur nominibus *conuentualium* & *claustralium*. Nescio itaque quos alios sensus ex hoc verbo *Conuentualis* exfugere velit Petrus Rodolphus ad congregationem suam Patrum Conuentualium, aliunde multis titulis illustrem, commendandam; sed neque illum iam sensum dum de his Patribus fit mentio, ex vulgi vsu retinuit. Atque in eo magis mihi errasse videtur, quod sub anno 1212. ab ipsius exurgentis Religionis primordiis affixum hoc nomen affirmet ab Innocentio IV. idque ad supplicationem Beati Patris nostri Francisci, qui annis sexdecim ante assumptionem Innocentij ad Pontificatum ex hac vita decessit. Hic etenim ad Pontificatum assumptus est anno 1243. 8. Kalend. Iulij: & Franciscus desit esse in humanis an. 1226. Quomodo ergo priuilegium hoc potuit Innocentius IV. concedere an. 1212. aut id ab eodem petere Franciscus? Ipsum autem diploma ex veteri nostro regesto ministramus; loco dumtaxat & die mutato, ab illo quod exscripsit Rodolphus.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS, ac alijs Fratribus Ordinis Minorum, &c.

[Cum tanquam veri & fideles Christi Ministri elegeritis vobis in domo Domini mansiones, dignum esse credimus, vt habitacula vestra inter alias honorabiles congregationes fidelium statuamus. Hinc est igitur quod vestris supplicationibus inclinati, præsentium autoritate decernimus, vt Ecclesiæ vestræ omnes vbi Conuentus existunt, *Conuentuales* vocentur: concedentes vobis nihilominus licentiam, vt in ipsis Ecclesiis ad opus Fratrum vestrorum habere liberè cæmeteria valeatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursum. Datum Perusij 12. Kalend. Septemb. Pontificatus nostri an. 10.]

Paris ad an.
1252.
Regis iniustū
donum nolūt
admittere
Minorita.

Scribit sub hoc anno Matthæus Paris, siue eiusdem continuator, Henricum III. Angliæ Regem Minoribus misisse bigas pannis griseis onustas pro Fratrum indumentis. Quos, cum illi rescirent Regem à mercatoribus contra fas extorsisse, neque quidquam soluisse, remiserunt xenium, dicentes, non licere Regi ex rapina eleemosynas mittere. *Quod factum*, inquit, *Fratres reddidit commendabiles, & Regem reprehensibilem*.

Gonzag. in
prou. Franc.
con. 2.
Conuen. An-
tisiodoren.

Antisiodori, communiter Altisiodori, vulgo Gallico *Auxerre*, Urbis Episcopalis sub XXIV. Archiepiscopo Senonensi in Gallia cœnobium Minoriticum sub titulo S. Catharinæ, hoc anno extructum colligitur ex cuprea quadam tabella ad dexterum Ecclesiæ murum appensa, in qua præter alia hæc leguntur incisa. *Fratres autem ipsius Instituti* (scilicet Franciscani) *hoc quod cernitur terræ conseptum beneficio & autoritate Illustriss. Principis Matildis Altisiodorensis atque Niuernensis Comitissæ, primò incoluerunt anno Domini Incarn.*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

1252. *menſe Aprilis, die prima.* Magno poſt exarſit incendio anno 1425. Iunij die 8. Deinde alteram paſſum eſt ruinam ſub hæreticorum excuſſione in plurimas Gallia ciuitates an. 1567. die 27. Septembris. Reparatum autem Fratrum ſollicitudine, & piorum ciuium ſubſidiis, commodè inſeruit viginti & vltra Fratrum incolatui.

XXV. Ante hunc annum Lugduni Segufianorum in Gallia ad Rhodanum, Gallicè *Lyon*, Urbis celeberrimæ, cuius Antifites hodie primatum Cleri Gallicani obtinet, habuiſſe Minores domicilium, probant epitaphia & monumenta antiqua, præſertim nobiliſſimæ cuiuſdam matronæ in habitu Franciſcano anno Domini 1252. tumulatæ memoria lapidi incifa. Extructum ferunt impenſis nobiliſſimorum heroum de Grollicis; quo verò id certo anno, neſcitur. Illuſtrem & ſatis vndique notam reddidit domum hanc Bonauenturæ ſepulchrum, magna veneratione ab incolis & aduenis celebratum. Sed dum Caluiniſticus furor per Galliam graſſaretur, ſacrum Doctoris Corpus, quod argentea capſa, affabrè elaborata, recondebatur, in Rhodanum à nefariis prædonibus proiectum eſt. Caput tamen diuino fauore atque laudabili quorūdam Fratrum diligentia, ſanguinarias eorum manus euafit, & hoc in ipſo loco in præſentiarum vſque ſummo honore à fidelibus colitur: Nec tamen per huiuſmodi nebulonum diligentiam ſtetit, quin in eorum poſtatem veniret. Nam V. P. atque de Catholica fide optimè meritum F. Ioannem Gaiettum loci Guardianum (cuius agonem alias latiùs deſcribemus) diris cruciatibus diuexarunt, vt tantum pignus ſimul cum corpore perdendum detegeret. Sed fruſtrà, eligente præfato Patre potiùs mori, quàm margaritas ante porcos in inferno torrendos, apponere.

XXVI. Segouia, Ptolomæo Secubia, Areuacorum, Urbis Episcopalis, Archiepiſcopo Toleſtano ſuffraganeæ, in Tarraconenſi Hiſpania, ad vltimos Caſtellæ veteris fines, inſigni aquæductu, & lanificio celebris, Minores ſedem poſuiſſe ante hunc annum colligit Gonzaga, ex reſipiſcentia Alphoñſi Caſtellæ & Legionis Regis, cognomento *Sapientis*, qui temerè quidquam in diuinum Numen effudit, idque conſilio cuiuſdam religioſi Minoritæ, illius Urbis accolæ, retractauit. Hominem primò monentem, iratiquè Numinis vindictam minitantem contempſit licentioſus Rex, donec præludium & ſpecimen ſummendæ de ſe pœnæ adeſſe putauit in maxima fulgurum, tonitruum, & imbrium tempeſtate ſub nocte intempeſta horribiliter immiſſa, deiectoque fulmine velum adſtantis Regina exurente. Quare conſternatus animo, pio ad ſe conſeſtim vocato viro, ſuæ conſcientiæ maculas detexit, prolatamque à ſe blaſphemiam coram frequentiſſimo cœtu, maxima cum humilitate retractauit, damnauitque: quo facto Deum iratum ita ſibi conciliauit, vt tamen tantis ſuarum litterarum præſidiis, quæ priuato potuiſſent homini ſummam potentiam conciliare, neque oblatum ab exteris Imperium, neque paternum Regnum potuerit tueri, ſed, quod vltimum eſt in calamitate, fuerit de ſuo gradu motus per filium. Quòd crimen hoc commiſerit & eluerit ſub ipſis Regni auſpiciis, innuit citatus author, dum aſſerit hæc facta ſub hoc anno, qui fuit primus Alphoñſiani Regni. Apud alios huius blaſphemiae mentionem non inuenio, nec qualis hæc fuerit Numinis offenſa, refert Gonzaga; verè homini ſublime fuiſſe ingenium, ſed incautum, ſuperbas aures, atque linguam petulantem, ait Ioan. Mariana. Hoc ſolum nobis ſuperreſt coniecturæ vetuſtatis huius Monaſterij, in quo vixerunt Fratres vſque ad annum 1498. quo ſe intra ciuitatis ambitum receperunt, ad aliud domicilium ampliſſimum & elegans, aquarum fontibus, hortis & viridariis gratiſſimum, ex communi ciuitatis ærario extructum, relicto priori Clariffis Sanctimonialibus. Plures viri graues & docti ex hoc loco prodierunt, & nuper diem clauſerunt duo in populo ſpectatiſſimi Antonius de Tamayo, & Ioannes de Soto; ille prouinciam rexit, & per triginta annos in illa ciuitate prædicauit; hic humilitati & ſanctæ ſimplicitati ſtudiuit indiſtriè; ille obiit an. 1587. hic verò an. 1610. miro populi cultu habitus pro ſancto.

XXVII. In Cuſtodia Aurelianenſi & Diœceſi Carnotenſi in elegantiffimo oppido Caſtridunenſi, in ſuburbio S. Valeriani ad latus Aquilonis, ſuper Lidum fluuiū extructum alium Minoritanum conuentum ante hunc annum probant quædam ſepulchra familiae de S. Auito, cui probabiliter huius ædis debetur origo. Etenim Goticis litteris habetur in primo ſepulchro marmoreo memoria Margaretae de S. Auito deſunctæ anno 1252. In

D 4 ſecunda

Idè in prou.
S. Bonauen.
con. 1.
Conu. Lug-
dunen.

Idem in
prou. Con-
cept. con. 3.
Conu. Segouien.
Hiſtor. MS.
illius prou.

Ioan. Maria.
lib. 3. de reb.
Hiſp. c. 20.

Gonzag. in
prouin. Tu-
ron. con. 5.
Conu. Caſtridunen.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1252. ANNO IO. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 45.

secundo Gaufridi de S. Auito sub an. 1262. In tertio Goffelini de S. Auito. Monasterium magna ex parte montibus cingitur, quo fit vt cadente copioso imbre aliquando obruat, tunc præsertim si subsistens gurgēs pluuiam omnem non excipiat, & subterraneis meatibus in subiectum Lidum fluuium non transmittat. Hac ratione an. 1580. & sequenti dum in magna aquarum illuuiē vniuersas glutire non valeret gurgēs, in Conuentus planitiem omnes effudit, totumque illius ambitum obtexit, quo factum est vt scripturæ omnes perirent, & sacra supellex penē vniuersa computruerit. Locum hunc hæretici expilauerunt anno Domini 1568. ecclesiamque incenderunt. Similiter fecerunt conuentui Romanensi, quem hoc anno ædificasse duos germanos fratres Gulielmum & Aymarum de Pictauia, Dominos de S. Valerio, scribit Claudius Roberti in sua Gallia Christiana in catalogo Archiepiscoporum Viennensium; consentitque Gonzaga, sed errat in nomine Aymari, Edvardum appellans. Ecclesiam condidit Ioannes de Burnino Archiepiscopus Viennensis, in qua sepultum fuisse an. 1266. quo obiit, aliàs dicemus opportunius.

Idē in pro-
uin. S. Bonon.
uen. con. 39.
An. 1290.

Rodulp. fol.
270.
Conu. Ca-
tanzarj.

Ad Custodiam Cutronis prouinciæ Calabria Patrum Conuentualium pertinet locus Catanzarij oppidi inter Brutiorum Mediterranea non longē ab Ali fluuiō octo p. m. à Taberna, lapidicina varij & multi coloris nouiter insigni. Constructus fuit sub titulo S. Trinitatis hoc ipso anno, stipulantibus leges quasdam Paulo Prouinciale, & Fortunato Episcopo, eamque præ cæteris, vt si fratres quandoque dimisissent locum, rediret ad Ecclesiam matricem. Rogatus in fidem Ser Philippus de Tibaldo de Catanzario.

XXVIII

Ghirard. in
hist. Bonon.
lib. 6.
Monaster.
Strata Bonon.
nen.

An. 1232.
n. 1.

Hoc anno concessit Pontifex amplum priuilegium monasterio S. Francisci de Strata S. Stephani Bononiensi Sanctimonialium Damianitarum, cuius priuilegij mentionem facit Cherubinus Ghirardaccius in sua historia Bononiensi, sed ex errore sub anno 1251. In huius priuilegij diplomate, neque antea, illius monasterij deteximus originem. Sub anno 1230. construxerunt sibi Virgines domicilium in Strata S. Stephani prope Ecclesiam S. Iuliani; quod cum vniuersis possessionibus circumpositis vsque ad viginti tornaturas terræ Henricus Episcopus Bononiensis ad preces Gregorij IX. Summi Pontificis, & Raynaldi Cardinalis Ostiensis Electi, & Apostolicæ Sedis Legatorum Iacobi Prænestrini Electi; & Domini Ottonis S. Nicolai in carcere Tulliano Cardinalium (de quibus nos egimus supra) ab omni iure Episcopali exemit anno 1232. die 4. Februarij, datis litteris apud Regium, quas approbarunt Canonici & Capitulum Bononiense eodem anno die 2. Martij. Habentur omnia inserta dicto priuilegio, quod incipit *Religiosam vitam*, dato Perusij per manum Gulielmi Magistri scholarum Parmen. S. R. E. Vicecancellarij 6. Kalen. Martij, an. 1252.

XXIX.

Varia priuilegia.

Nonnulla etiam alia dedit priuilegia. Concessit ne fratres coram Ordinariis ratione delicti vel contractus conueniri possint. Incipit diploma. *Cum olim duxerimus*. Dat. 15. Kal. Octob. Scripsit Episcopis Valentino & Calagoritano ne permetterent molestari Fratres in Regno Castellæ. *Inundans malitia*. Dat. 16. Kal. Octobr. Indulget prælati authoritatem, vt possint absolvere à censuris ad religionem accedentes. *Cælestis amor patriæ*. Dat. 5. Kal. Decembr. Confirmavit venditionem quarundam possessionum factam à Sanctimonialibus Damianitis Castri Offidæ Dioc. Firmanæ, ad vsus Fratrum Minorum eiusdem Castri. Incipit diploma. *Solet annuere*. Dat. Idibus Febr. Idque ipsum priuilegium sub eisdem verbis iterum dedit 3. Idus Aprilis, instituitque super hoc Iudicem conseruatorem Episcopum Anconitanum. Concessionem etiam quarundam petiarum terræ à L. Præposito Ecclesiæ S. Mariæ Spoletanæ ad Monasterium Farfen. Ordinis Benedictini spectantis, consentientibus Abbate & Monachis factam Minoribus Spoletanis, firmam esse voluit, dato etiam super hoc Iudice conseruatore. Incipiunt litteræ *Iustis petentium*. Datæ 5. Idus Februar. Commendat vniuersis fidelibus Minores Aracelitanos in Vrbe, rogatque vt manus porrigant adiutrices in opus fabricæ Ecclesiæ & aliorum ædificiorum illius domus, quam longē commodiorem illi reddiderunt, quàm à Benedictinis acceperunt. Initium litterarum; *Quoniam, vt ait Apostolus*. Dat. 13. Kal. Aprilis. Confirmat eisdem concessionem eiusdem domus, inseritque concessionis litteras, & declarationem appendiciorum ab Anacleto II. factam, de quibus nos egimus anno superiori. *Is quæ autoritate nostra*. 3. Non. Iulij. Eorum fabricam commendat Christianorum

XXX.

An. 1251.
n. 42.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

stianorum charitati. *Quoniam, ut ait Apostolus.* Dat. 13. Kalend. Aprilis. Similiter Fratres Tyburtinos à vetusta æde sancti Ioannis Baptistæ de Votano (quæ ipsa eadem est, quam ex coniectura & rerum indiciis indicauimus superius, vt nobis postea constitit ex MS. Chronico Monasterij sancti Michaelis Archangeli eiusdem Vrbis) translatos ad commodiorem locum intra ciuitatem, eorumque fabricam commendat fidelium charitati. *Quoniam, ut ait Apostolus.* Dat. 15. Kalen. Febr. Eodem die ad Abbatem Sublacensem Benedictinum scribit, vt restitui faciat eisdem hortum occupatum per T. Episcopum Tyburtinum. *Ad nostram audientiam.* Ratam habuit donationem Capellæ S. Leonis Vrbis Firmanæ factam Minoribus ab Episcopo, accedente consensu Abbatis Monasterij S. Sauini, ad quem institutio dictæ Capellæ pertinebat, quadam adhibita conditione, vt aliam ad opus Parochianorum intra fines Parochiæ dictæ Capellæ Fratres construerent, dato iudice super hoc Episcopo Camerino. *Exhibita nobis.* Dat. 8. Kalen. Maij. Amplum dat priuilegium Abbatissæ & Conuentui Sanctimonialium B. Mariæ de Casis Spoletanæ dioc. enumeratque illarum possessiones multas & amplas, inseritque diploma Bartholomæi Episcopi Spoletani sub anno 1250. eas eximentis à iurisdictione Episcopali. *Religiosam vitam.* Dat. 6. Kal. Iunij.

An. 1241.
num. 29.

ANNO CHRISTI 1253.

INNOCENTII IV. AN. II.

VVILLIELMI IMP. OCCID. AN. 6.

RELIGIONIS MINORVM AN. 46.

ARGVMENTVM.

Languentem Claram visitat Pontifex, illa testamento condito, commendato filiabus summa paupertatis studio, obtenta strictæ regulæ confirmatione Pontificia, astantibus viris pijs, leta discedit ex sæculo. Celebre parat funus Pontifex cum Cardinalibus, & solemnes celebrant exequias. Pluribus statim cæpit clarere miraculis, nec non Agnes soror paulò post decedens. Bonauentura publicum agit Parisijs professorem, cuius doctrina commendatur. Moritur Helias pœnitens, sed extra sodalitiū; in eodem verò Adolphus Comes. Expenduntur miracula S. Claræ. Ioannes Dist Sambiensis, deinde Lubicensis Episcopus, partes agit Cæsaris hortante Pontifice. Enarrantur plures demonum insidiæ. Conceduntur monasteria & priuilegia.

I.



INNOCENTIVS Pontifex non minorem, quàm par erat, concipiens opinionem de B. Virgine CLARA, precibus Cardinalis Ostiensis Protectoris excitatus, Perusio venit Assisium ad mortem languentem visitaturus, vt superius præacta visio suum sortiretur effectum. Præmonstratum etenim longo iam tabescentem languore, non morituram quousque Dominus cum suis discipulis adueniret: at Summus Pontifex vltra hominem citraque Deum existens personam

Marian. l. 1.
c. 21. Marc. 1.
p. lib. 8. c. 24.
Author vitæ
S. Claræ
cap. 25.
An. 1251.
num. 30.
Inuist Pontifex S. Claræ.

Domini repræsentat, cui in templo militantis Ecclesiæ, familiarius adhærent, velut discipuli, Domini Cardinales. Propositum fuit Sanctissimo Patri summum CLARÆ desiderium de stabilienda in religiosioribus Monasteriis regula strictiori à S. Francisco præscripta, & tollendis aliis laxioribus à Gregorio & Innocentio ipso superadditis; quare concessit eidem, vt nullo modo Generalis Minister, vel alius quispiam cogere posset Sanctimoniales ad obseruantiam alterius à prima illa Francisci institutione, commisitque Domino Protectori Raynaldo, vt ipsam inuiolabiliter obseruari faceret iis in locis, in quibus antea obseruabatur. Incipiunt concessionis litteræ *Recto assumpto tramite*, datæ 15. Aprilis. Deinde paucis diebus ante obitum ipsius B. Virginis regulam ipsam suo diplomate confirmauit, vti mox dicemus.

Indulget ob-
seruari stri-
ctiorem eius-
dē regulam.

II. Placuit iam tandem diuinæ prouidentię suum de CLARA implere propositum, & pauperem peregrinam ad superni Regni sublimare palatium. Concupiuit & illa toto desiderio

Cupit Virgo
esse cum
Christo.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253 ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

desiderio liberari de corpore mortis huius : & in æthereis mansionibus Christum videre regnantem, quem fuerat toto corde in terris pauperem paupercula prosequuta. Artibus itaque sacris veteri morbo detritis, noua cumulat debilitas ; quæ & proximam vocationem ad Dominum indicat, & sanitatis perpetuæ viam parat. Festinat itaque Sanctissimus Pontifex vnâ cum Cardinalibus visitare CHRISTI ancillam, & cuius vltra fœminas illius temporis probauerat vitam, mortem non dubitauit Pontificali præsencia venerandam. Datus ei aditus per commodiorem ambitum, quàm per ostiolum patebat, aperto muro illa ex parte qua ad cellulam B. Virginis facilior & compendiosior erat accessus. Ingressus itaque cum quatuor Cardinalibus, & totidem ex Minoribus Francisci discipulis, pietate notissimis, perrexit ad lectulum ; & infirmantis ori manum applicat osculandam. Quam illa gratissimè suscipit, & pedem Apostolicum summa cum reuerentia osculandum exposcit. Ascenso ligneo scabello curialis Dominus, dignanter pedem accommodat : super quem illa sursum & deorsum inculcans oscula, vultum reuerenter acclinat. Petit exindè à Summo Pontifice, vultu Angelico, remissionem omnium peccatorum. Qui cum diceret ; *Vtinam ego tanta venia indigerem* ; perfectæ absolutionis munus & Apostolicæ benedictionis gratiam impartitur. Traxit sanctas moras cum Virgine à primo mane vsque ad Tertiam, dulciter confabulatus de rebus diuinis : dumque iam tempus esset, vt languidula ad medici præscriptum comederet, supplex rogauit Christi Vicarium, vt apposita benediceret. Cui Pontifex. *Ego nunc tibi committo vt ipsa benedicas*, & demum humiliter reluctanti, & discretè se excusanti, vt ita faceret, præcepit. Non licuit amplius tanto refragari præcepto, quare Crucis signo, consecrauit edulia, quod mox apparuit in pane coràm posito, atque aliis pluribus studiosè illic adductis ab architriclina, vt à Pontifice benedicerentur. Etenim in omnibus continuo apparuit Crucis signum, & panis Dei famulæ appositus in Crucis formam mirabiliter scissus, quatuor abiit in partes. Prodigiosus hic euentus ampliùs confirmauit Sanctissimo Patri, cæterisque astantibus sanctitatis Virgineæ dignitatem. Recedentibus autem omnibus, quia die illa de manu Prouincialis Ministri, vt superiùs diximus, sacram receperat hostiam : subleuatis in cælum oculis, & iunctis simul ad Deum manibus, cum lacrymis ait sororibus suis ; *Laudate Dominum filiola mee : quia tale beneficium hodie Christus mihi est dignatus tribuere, quod cælum & terra non sufficeret compensare. Ipsum hodie recepi Altissimum ; & eius Vicarium videre commerui.*

Circumstant matris lectum filix, quàm citius orphanandæ : quarum animas acerbi doloris gladius pertransibat. Non somnus eas reuocat, non fames ipsas diuellit : sed lectulorum oblitæ & mensæ, nocte ac die solum plangere delectabat. Inter quas Agnes Virgo deuota, lacrymarum inebriata falsugine, sororem efflagitat, ne se relicta, discedat. Cui CLARA respondit ; *Placet Deo, soror charissima, quod discedam : sed tu flere desiste ; quoniam post me ad Dominum festinè peruenies ; & magnam, inquit, consolationem tibi faciet Dominus, priusquam moriaris.*

Videtur tandem in extremis, plurimis laborare diebus, quibus fides gentium & deuotio populorum excrefcit : Cardinalium quoque & Prælatorum visitatione frequenti, vt verè sancta quotidie honoratur. Quod verò auditu est mirabile, cum decē & septem diebus nullum cibum sumere posset, tanta est à Domino fortitudine vigorata, vt omnes ad se venientes in Christi seruitio confortaret. Nam cum vir benignus Fr. Reynaldus, in tantarum infirmitatum longo martyrio, ad patientiam hortaretur : liberrima ei voce respondit ; *Postquam Domini mei IESV CHRISTI gratiam per illum seruum suum FRANCISCUM agnouimus, nulla pœna molesta, nulla pœnitentia grauis, nulla mihi, frater charissime, infirmitas dura fuit.* Eundem autem imitata magistrum vltimas suæ voluntatis tabulas reliquit, & paupertatis hereditatem eodem modo, quo Franciscus suis legauerat, vniuersis sectatricibus piis & candidis his verbis ex Memoriali antiquo MS. excerptis, deuotè reliquit.

IN NOMINE DOMINI, AMEN.

[Inter alia beneficia, quæ à largitore nostro Patre misericordiarum recepimus, & quotidie

Reuerentia
Clara erga
Pontificem.

Specul. vitæ
S. Francisc.
par. 1. c. 30.
Crucis signū
mirabiliter
insigit edulij.

An. 1251.
num. 19.

Prædicat Ag-
neti sorori
mortem.

A cibo absti-
net 17. die-
bus.

Mira in af-
flictionibus
aquinimi-
tas.
Condit te-
stamentum.

Marian. cit.
cap. 21.
Marc. citat.

III.

IV.

V.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

quotidie recipimus : exinde ipsi glorioso gratiarum actiones referre magis debemus. Magna est vocatio nostra, quæ quanto perfectior & maior est; tanto magis illi plurimum debemus. Vnde Apostolus, *agnosce vocationem tuam*. Factus est nobis filius Dei via, quam verbo, & exemplo ostendit, & docuit nos Beatus Pater noster FRANCISCVS, verus amator & imitator ipsius. Igitur considerare debemus, sorores dilectæ, immensa beneficia Dei nobis collata, sed inter cætera, quæ per seruum suum dilectum Patrem nostrum Beatum FRANCISCVM in nobis dignatus est operari: non solum post conuersionem nostram: sed etiam dum essemus in sæculi vanitate. Nam cum ipse Sanctus adhuc non habens Fratres nec socios: statim quasi post conuersionem suam, cum Ecclesiam sancti Damiani ædificaret, vbi consolatione diuina totaliter visitatus, compulsus est sæculum ex toto relinquere, præ magna lætitia & illustratione Spiritus sancti de nobis prophetizauit, quod Dominus post adimpleuit. Ascendens enim tunc temporis super murum dictæ Ecclesiæ, quibusdam pauperibus ibi iuxta morantibus alta voce lingua fræcigena loquebatur. *Venite & adiunate me in opere Monasterij sancti Damiani, quoniam adhuc erunt Domine ibi, quarum famosa & sancta conuersatione sancta glorificabitur Pater noster cælestis in vniuersa Ecclesia sua sancta*. In hoc ergo cõsiderare possumus copiosam benignitatem Dei in nobis. Qui propter abundantem misericordiam & charitatē suam de nostra vocatione & electione per Sanctū suum dignatus est ista loqui. Et non solum de nobis ista Beatiss. Pater noster prophetizauit, sed etiam de aliis, quæ venturæ erant in vocatione sancta, in qua Dominus nos vocauit. Quanta ergo sollicitudine, quantoq; studio mētis & corporis mandata Dei, & Patris nostri seruare debemus: vt cooperante Domino talentum multiplicatum ei reddamus? Ipse enim Dominus non solum posuit nos, vt formam aliis in exemplum & speculum, sed etiam sororibus nostris, quas ad vocationem nostram Dominus aduocauit, vt & ipsæ sint conuersantibus in mundo speculum & exemplum. Cum igitur nos vocauerit Dominus ad tam magna, vt in nobis se valeant speculari, quæ aliis sunt in exemplum, & speculum: tenemur multum benedicere Dominum & laudare, & ad benefaciendum amplius in Domino confortari. Quapropter si secundum formam prædictam vixerimus, exemplum nobile aliis relinquemus, & æternæ beatitudinis brauium labore breuissimo acquiremus. Postquam altissimus Pater cælestis per misericordiam suam & gratiam cor meum dignatus est illustrare, vt exemplo & doctrina Beatissimi Patris nostri FRANCISCI poenitentiam facerem, paulo post conuersionem ipsius, vnà cum paucis sororibus, quas Dominus paulo post meam conuersionem dederat mihi, obedientiam sibi voluntariè promisi, sicut Dominus lumen gratiæ suæ nobis contulerat per eius vitam laudabilem & doctrinam. Attendens autem Beatus FRANCISCVS quod essemus debiles & fragiles secundum corpus, nullam tamen necessitatem, paupertatem, laborem, tribulationem, vel vilitatem & contemptum sæculi renuimus. Immo pro magnis deliciis reputabamus exemplis Sanctorum & Fratrum suorum, sicut ipse & Fratres sui examinauerunt frequenter, gaudius est multum in Domino, & ad pietatem erga nos motus, obligauit se, vel per se, vel per religionem suam habere semper de nobis, tanquam de Fratribus suis, curam diligentem & sollicitudinem specialem. Et sic de voluntate Domini & Beatissimi Patris nostri FRANCISCI, iuimus ad Ecclesiam sancti Damiani moraturæ. Vbi Dominus in breui tempore per misericordiam suam & gratiam nos multiplicauit, vt impleretur quod Dominus prædixerat per Sanctum suum. Nam steteramus in alio loco licet parum. Postea scripsit nobis formam viuendi, & maximè vt in sancta paupertate semper perseueraremus. Nec contentus fuit in vita sua nos hortari multis sermonibus & exemplis, ad amorem & obseruantiam sanctissimæ paupertatis; sed & plura scripta nobis tradidit: ne post mortem suam vllatenus declinarem ab ipsa, sicut & Dei filius, dum vixit in mundo, ab ipsa sancta paupertate nunquam voluit declinare. Et Beatissimus Pater noster FRANCISCVS eius vestigia imitatus, sanctam paupertatem suam, quam elegit per se, & per suos Fratres, exemplo suo & doctrina dum vixit ab illa nullatenus declinauit. Considerans igitur ego CLARA, Christi & sororum pauperum Monasterij S. Damiani Ancilla, licet indigna, & plantuncula Sancti Patris cum aliis meis sororibus altissimam professionem nostram, & tanti Patris mandatum, fragilitatem quoque aliarum, quam timebamus in nobis

1. Cor. 1. 26.

Refert vocationis initium.

Vide apparat. Annal. §. 5. n. 12.

2. ad Tim. 1. 9.

Conuersatio eius & sororum.

Franciscus præscripsit Clarissis regulam.

Valde commendat sororibus paupertatem.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6, NORVM AN. 46.

*Ecclesia &
Pontif. com-
mendat filias
suas.*

*Terra non
vult posses-
sionem.*

*Commendat
mutuū amo-
rem.*

*Abbatissa
paries.*

nobis post obitum sancti Patris nostri FRANCISCI, qui erant columna nostra, vni-
ca consolatio post Deum & firmamentum: iterum atque iterum voluntarie nos obli-
gauimus Domine nostrae sanctissimae paupertati, ne post mortem meam sorores, quae
sunt & venturae sunt, ab ipsa valeant vllatenus declinare. Et sicut ego studiosa & solici-
ta semper fui sanctam paupertatem, quam Domino & Patri nostro sancto FRANCISCO
promisimus, obseruare, & ab aliis facere obseruari; Immo etiam ad maiorem cautelam
solicita fui à Domino Papa Innocentio, sub cuius tempore coepimus, & ab aliis succes-
soribus suis, nostram professionem sanctissimae paupertatis, quam & Patri nostro pro-
misimus, eorum priuilegiis facere corroborari, ne aliquo tempore ab ipsa vllatenus de-
clinaremus. Quapropter flexis genibus & utroque homine inclinato, sanctae Matri Ec-
clesiae Romanae, Summo Pontifici: & praecipue Domino Cardinali, qui Religioni Fra-
trum Minorum, & nobis fuerit deputatus, recomendo omnes sorores meas, quae sunt,
& venturae sunt, ut amore illius Domini, qui pauper positus in praesepio, pauper vixit in
saeculo, & nudus remansit in patibulo, semper gregi suo pusillo, quem Dominus Pater
genuit in Ecclesia sua sancta, verbo & exemplo Beati Patris FRANCISCI insequendo
paupertatem, & humilitatem dilecti Filij sui, & gloriosae Virginis Matris suae sanctam
paupertatem, quam Deo & beatissimo Patri nostro FRANCISCO promisimus, faciat
obseruari, & in ipsa dignetur fouere ipsas semper, & conseruare. Et sicut Dominus de-
dit nobis beatissimum Patrem nostrum FRANCISCVM in fundatorem, plantato-
rem, & adiutorem nostrum in seruitio Christi, & in iis, quae Deo & ipsi Patri nostro
promisimus, qui etiam dum vixit sollicitus fuit verbo & opere semper excolere & fouere
nos plantulam suam sic recomendo & relinquo sorores meas, quae sunt & venturae sunt,
successori B. Patris nostri FRANCISCI & toti Religioni, ut sint nobis in adiutoriū pro-
ficiendi semper in melius ad seruiendum Deo, & ad obseruandum praecipue melius san-
ctissimam paupertatem. Si verò contingeret aliquo tempore dictas sorores dictum locum
relinquere, & ad alium se transferre, praedictam formam paupertatis, quae Deo & bea-
tissimo Patri nostro Francisco promisimus, post mortem meam ubicumque fuerint, ser-
uare nihilominus teneantur. Sit tamen sollicita semper & prouidens, tam illa, quae erit
in officio, quam aliae sorores ne circa supradictum locum de terra acquirant, vel reci-
pian nisi quantum extrema necessitas pro horto ad excolenda olera poposcerit. Si au-
tem aliquo tempore pro honestate & remotione Monasterij extra septum horti oportet
ret plus habere de terra, non permittant plus acquiri, nisi quantum extrema necessitas
poscit. Et illa terra penitus non laboretur, nec seminetur, sed semper solida & inculta
permaneat. Moneo & hortor in Domino IESV CHRISTO omnes sorores meas,
quae sunt & venturae sunt, ut semper studeant imitari viam sanctae simplicitatis, humilita-
tis, & paupertatis, ac etiam honestatem sanctae conuersationis, sicut ab initio nostrae con-
uersationis ad Christum edoctae fuimus à Beato Patre nostro FRANCISCO. Ex quibus non
nostris meritis, sed sola misericordia & gratia largitoris ipse Pater misericordiarum tam
his, quae longè sunt, quam his quae propè, bonae famae semper sint in odorem. Et ex
charitate Christi inuicem diligentes, amorem, quem intus habetis, foris per opera de-
monstretis: ut ex hoc exemplo prouocatae sorores semper crescant in amorem Dei, &
in mutua charitate. Rogo etiam illam, quae erit in officio sororum, ut magis studeat
praesse aliis virtutibus, & sanctis moribus, quam officio. Quatenus eius exemplo pro-
uocatae sorores, non tantum ex officio ei obediant; sed potius ex amore. Sit etiam pro-
uida & discreta circa sorores suas, sicut bona mater erga filias suas: & praecipue de iis
quas Dominus dabit, eis secundum necessitatem vniuscuiusque studeat prouidere. Sit
etiam tam benigna & communis; ut securè possint manifestare necessitates suas, & re-
currere ad eam omni hora confidenter, sicut eis videbitur expedire tam pro se, quam
pro sororibus suis. Sorores verò quae sunt subditae, recordentur quod propter Dominum
abnegauerunt proprias voluntates. Vnde volo quod obediant suae Matri sicut promiserunt
Domino sua spontanea voluntate: ut Mater earum videns charitatem, humilitatem, &
vnitatem quas inuicem habent, omne onus quod ex officio tolerat, leuius portet, & quod
molestum est, & amarum propter sanctam earum conuersationem, ei in dulcedinem con-
uertatur. Et quoniam arcta est via & semita, & angusta est porta, per quam itur & intratur

ad

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

ad vitam, pauci sunt qui ambulant & intrant per eam. Et si aliqui sunt, qui ad tempus ambulant per eam, paucissimi sunt, qui perseverant in ea. Beati verò, quibus datum est ambulare per eam, & perseverare usque in finem. Caueamus ergo quod si per viam Domini intrauimus, quod culpâ nostrâ, negligentia & ignorantia, aliquo tempore ab ipsa nullatenus declinemus, ne tanto Domino & suæ Matri Virgini, & Patri nostro Beato FRANCISCO, & Ecclesiæ triumphanti, & etiam militanti iniuriam deferamus. Scriptum est enim: *maledicti qui declinant à mandatis tuis*. Huius rei gratia *flecto genua mea ad Patrem Domini nostri IESU CHRISTI*, suffragantibus mentis gloriosæ Virginis sanctæ Mariæ matris eius, & Beatissimi Patris nostri FRANCISCI, & omnium Sanctorum: ut ipse Dominus, qui dedit bonum principium, det incrementum, det etiam semper finalem perseverantiam. Amen. Hoc scriptum ut melius debeat observari relinquo vobis charissimis & dilectissimis sororibus meis presentibus & futuris, in signum benedictionis Domini & Beatissimi Patris nostri FRANCISCI, & benedictionis meæ, Matris & Ancillæ vestræ.]

Archa via salutis.

Psal. 118. 21. Ephes. 3. 14.

VI. Nunquam intermisisse studium paupertatis, quod à principio induit conuersionis, probat hoc pium testamentum, atque ultra confirmat ardens & vehemens desiderium confirmandæ autoritate Pontificia strictioris sibi traditæ à Francisco regulæ; quæ licet diplomate probaretur Cardinalis Protectoris Raynaldi, veluti superius diximus, idque commissione sibi facta à Pontifice, non tamen quiescebat spiritus eius, neque læta aut secura ex hoc mundo abibat, nisi prius stabilitam relinqueret discipulis fide Pontificia. Misso itaque Nuncio & supplici libello rogauit hoc discessuræ dari solatij: quod ultro Pontifex concessit, tum ob æquam petitionem, tum ob Virginis reuerentiam. Insertis itaque prioribus Cardinalis Ostiensis litteris, atque ipsa Regulâ, suis tabulis fidem addidit & firmitatem quinto Idus Augusti, tribus dumtaxat diebus, antequam illa clauderet extremum. Confirmationem ipsam hic subiicimus.

An. 1252. num. 18.

Confirmat Pontif. regulam S. Clare.

INNOCENTIVS, &c.

Dilectis in Christo filiabus sorori CLARÆ Abbatisse aliisque sororibus Monasterij S. Damiani Assisinas.

Ex firmam. 3. Ordin. in fine.

[Solet annuere Sedes Apostolica piis votis & honestis petentium precibus fauorem beniuolum impartiri. Ex parte siquidem vestra nobis extitit humiliter supplicatum, ut & vitæ formulam iuxta quam communiter in spirituum vnitatem, ac voto altissimæ paupertatis viuere deberetis, vobis à Beato FRANCISCO traditam, & à vobis sponte susceptam venerabilis frater noster Ostiensis & Velletrensis Episcopus duxerit approbandam, secundum quod in ipsius Episcopi litteris confectis exinde plenius continetur, nos curaremus Apostolico munimine roborare. Deuotionis igitur vestræ precibus inclinatis, quod ab eodem Episcopo super hoc factum est, & ratum habentes, & gratum, illud autoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Tenorem litterarum ipsarum de verbo ad verbum presentibus inseri faciendo, quæ talis est.] Deinde addit confirmationem Raynaldi atque ipsam Regulam per omnia simile Minoriticæ, tot etiam capitibus distinctam, quam nos dedimus alias; & statim subiungit. [Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Assisij 5. Idus Augusti, Pontificatus nostri an. 10.]

An. 1224. num. 1.

VII. Nihil charius, nullumque acceptabilius donum iam morituræ mittere poterat Pontifex hoc confirmationis diplomate, quo tradito, & curæ commendato sororum, se totam collegit ad tranquillum ex hoc mundo discessum. Sed dum astarent sorores, inquit; *Abite in occursum sororum vestrarum, quæ me visum veniunt ex Monasterio Florentino Montis-cæli; abite quantocius, iam præforibus sunt, atque aliquantulum prius resecetas deducite ut benedicat eis anima mea, antequam moriar.* Verè prophetasie compererunt sorores, feceruntque

Predicit sororum extenuationem aduentum.

Gen. 27. 4.

E quod

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

quod præceperat. Aduenis autem & incolis non cessabat CLARA ministrare verba salutis, & regularem edocere professionem, dicens quid debeant facere, & prædicens, quæ futura erant post eius interitum. Legauit prædicto Virginum Collegio Florentino suum velum, quod ab Abbatisa & sorore Agnete, CLARÆ germana, illuc transmissum, integrum & illæsum in præsentem seruatur diem, innumeraque patrantur ad eius contactum miracula, præsertim in pueris lethargicis.

*Circumstant
moritura vi-
ri pij.*

*Dolor disci-
pularum.*

*Alloquitur
animam
suam.*

*Apparet ei
Dominus.*

*Et B. Virgo
Maria cum
turba Vir-
ginum.*

*Adornant
Claræ thala-
mum.*

*Moritur san-
ctissime.*

*Adhibentur
corpori custo-
des.*

Deficientibus iam tandem viribus post quadraginta & plurium annorum consumma- VIII.
tissimum cursum in stadio altissimæ paupertatis transactum, instabat velox depositio sa-
cratissimi tabernaculi, atque aderat præ foribus spōsus deducturus in æterna tabernacula
dilectam. Rogat illa vt sacerdotes Domini, & perfecti circumstent viri, recitantes pas-
sionem Dominicam, & verba salutis. Inter hos dum appareret Fr. Iuniperus, egre-
gius Domini ioculator, qui calida sæpe verba de Domino eructabat; noua hilaritate per-
fusa quærit, si aliquid noui de Domino haberet ad manum. Qui aperiens os suum, de
fornace feruidi cordis flammantes verborum scintillas emittit; atque in eius parabolis
Virgo Dei magnum solatium sumit. Lacrymantes tandem se vertit ad filias, quibus pau-
pertatem Domini recommendans, beneficia diuina laudando, commemorat. Benedi-
cit deuotos, deuotasque suas; & omnibus dominabus monasteriorum pauperum, tam
præsentibus quàm futuris largam benedictionis gratiam imprecatur. Cætera sine fletu
quis referat? Adstant illi duo Beati FRANCISCI socij benedicti; quorum vnus Angelus,
mœrens ipse mœrentes consolatur: alter Leo, recedentis lectulum osculatur. Plangunt
filix destitutæ, piæ matris recessum: & quam vltra visuræ non essent, prosequuntur cum
lacrymis recedentem. Dolent amarissimè totum earum solatium cum illa migrare:
seque in valle lacrymarum relictas, non iam à sua Magistra vltius consolandas. Vix
à dilaceratione corporum solus pudor continet manum: & doloris ignem, illud efficit
acriorem, quòd exteriori planctu non finitur vaporare. Imperat claustralis censura
silentium, extorquet vis doloris gemitum & singultum. Tument lacrymis facies: & no-
uas adhuc aquas mœrebundi cordis impetus subministrat.

Ad se autem conuersa Virgo sanctissima, suam animam silenter alloquitur; *Vade, IX.*
inquit, *secura: quia bonum habes conductum itineris. Vade, ait: quoniam qui te creauit, sanctifica-
uit: & custodiens te semper velut mater filiam, tenero amore dilexit. Tu, inquit, Domine, benedi-
ctus sis, qui me creasti.* Quam cum soror Anastasia interrogaret cui loqueretur, illa respon-
dit: *Ego loquor animæ meæ benedictæ.* Nec ille gloriosus conductus longè distabat. Nam ad
sororem Amatam neptem suam se conuertens: *Vides tu, inquit, ô filia, Regem gloriæ, quem
ego conspicio?* Super sororem Beneuenutam quoque facta est manus Domini, & corporali-
bus oculis felicem inter lacrymas excipit visum. Iaculo quidem profundi doloris con-
fossa, versus portam domus aciem dirigit oculorum; & ecce in vestibis albis turba ingre-
ditur Virginum, quæ omnes aurea ferta suis capitibus deferebant. Graditur inter eas vna
præclarior cæteris, ex cuius corona, quæ in summo sui, fenestrati thuribuli speciem præ-
tendebat, tantus splendor irradiat, vt noctem ipsam in diei lucem intra domum conuer-
tat. Procedit ad lectulum vbi sponsa filij decubat; & amantissimè se super eam inclinans,
amplexum dulcissimum præstat. Profertur à Virginibus miræ pulchritudinis pallium: ac-
certatim deferuentibus cunctis & CLARÆ corpus tegitur, & thalamus adornatur.
In crastino igitur B. Laurentij egreditur anima illa sanctissima, præmio perpetuo laurean-
da: temploque carnis soluto, spiritus feliciter migrauit ad astra, ætatis suæ anno sexage-
simo, à conuersione verò anno 42. Benedictus sit talis exitus de valle miseriæ, qui introi-
tus ei beatæ est factus vitæ. Iam pro tenui viatico mensa lætatur ciuium supernorum;
iam pro vilitate cinerum regno beata cælico, æternæ stola gloriæ decoratur.

Rumor incontinenti de transitu Virginis, totum stupendo auditu concutit populum
ciuitatis. Confluunt viri, confluunt mulieres ad locum: & in tanta multitudine gentes
inundant, vt sola videatur ciuitas remanere. Omnes sanctam, omnes Deo charam pro-
clamant: & inter laudum verba nonnulli fletibus manant. Adcurrit potestas cum cater-
ua militum, & multitudine armatorum: seroque illo ac tota nocte custodias adhibet dili-
gentes, ne fortè de precioso thesauro, qui iacebat in medio, pati contingeret detrimen-
tum. Commouetur sequenti die curia tota; CHRISTI Vicarius cum Cardinalibus
accedit

X.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253 ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

accedit ad locum, totaque ciuitas versus S. Damianum dirigit gressus suos. Ventum erat ad celebranda diuina, cum Fratribus incipientibus Officium mortuorum repente Dominus Papa Officium de Virginibus, non de mortuis fieri debere proloquitur: vt prius eam canonizare videretur, quàm corpus traditum esset sepulturæ. Respondente autem viro eminentissimo Domino Ostiensi, morosius in his fore agendum, Missa de mortuis celebratur. Confidente postmodum Summo Pontifice, Cardinalium quoque & Prælatorum cœtu, Ostiensis Episcopus, de vanitate vanitatum sumpta dicendi materia, vanitatis egregiam contemptricem nobili sermone commendat.

*Accedit ad
funus Pon-
tifice cum
Cardinali-
bus.*

XI. Circumdant illico sanctum funus deuota dignatione presbyteri Cardinales: & circa Virginis corpus solita officia complent. Tandemque nec tutum esse censetur, nec dignum, vt tam preciosum pignus tam longè distet à ciuibus. Leuatur cum hymnis & laudibus, cum tubarum clangore, ac iubilatione solemni ad S. Georgium honorificè deportatur. Nam & hic locus ille est, vbi sancti Patris FRANCISCI corpus primo conditum fuerat: vt qui viam vitæ viuenti parauerat, etiam morienti locum quodam præfagio præpararet. Factus est proinde concursus populorum multorum ad tumulum Virginis laudantium Deum atque dicentium. *Vere sancta, verè gloriosa regnat cum Angelis: quæ tantum honorem ab hominibus sumit in terris: intercede pro nobis ad Christum primiceria pauperum dominarum, quæ innumeros conduxisti ad vitam.*

*Magna pompa
sepelitur
ad S. Georgiū.*

XII. Multis statim cœpit Virgo clarere miraculis, quæ sanctitatem iam vndique notam vltèrius comprobarunt, quorum præcipua ex actis conscripsit, qui vitam compilauit ad Alexandri Pontificis præceptum, & nos ex eodem hic ministramus Lectori. Puer quidam Iacoblinus nomine, de Perusio, non tam infirmus, quàm dæmonio pessimo videbatur obsessus. Nunc enim in ignem sese desperatè proiciens, nunc in terram collidens, vsque ad dentium fractionem lapides mordēs, laniabat miserrimè caput suum, & corpus sanguine cruentabat. Ore distorto linguam foras proiciens, membrorum machinam tam faciliè glomerabat, vt sæpe crus suum poneret super collum. Singulis diebus per duas vices puerum ipsum prædicta vexabat infania: nec illi duæ personæ obsistere poterant, quin propria exueret vestimenta. Peritorum Medicorum iuuamen requiritur: sed nullus qui sciat consulere, inuenitur. Pater eius Guidolotus nomine, postquam infortunij tanti remedium apud homines nullum inuenit; ad sanctæ CLARÆ merita se conuertit; *O Virgo, inquit, sanctissima, o mundo venerabilis CLARA, tibi miserum natum deuoueo, à te sanitatem eius tota supplicatione depono.* Festinat ad sepulchrum eius fide plenus: & allatum puerum super tumbam Virginis ponens, eius protinus opem dum poscit, acquirit. Statim enim puer ab illa infirmitate liber efficitur, etiam vltèrius nulla consimili læsione vexatus.

*Crebra eius
miracula.*

*Dæmoniā
liberat.*

XIII. Alexandra de Fracto Perusina diocesis, dæmonio nequissimo vexabatur: quā dæmonium ita in suam redegerat potestatem, vt faceret eam per excessam rupem, quæ in crepidine fluminis eminebat, sicut auiculam volitare; per tenuissimum quoque arboris ramum fluuio Tyberis impendentem faciebat descendere: atque eam ibidem quasi ludo vacare. Suorum quoque merito peccatorum, cum latus sinistrum penitus amisisset, & manum contractam haberet, medicis sæpe tentatis nihil proficiebat. Venit ad tumbam gloriosæ Virginis CLARÆ, corde compuncto; eiusque meritis inuocatis contra suum illud triplex periculum, vnus remedij salutarem sumit effectum. Contracta quidem manus extenditur, latus sanitati redditur, possessa à dæmonio liberatur. Altera mulier eiusdem loci à dæmonio, & multis doloribus eodem tempore ante sepulchrum Sanctæ munus liberationis accepit.

*Item dæmo-
niacam &
morbidam.*

*Alterā etiā
dæmoniā.*

XIV. Puerum quendam Francigenum, qui curiam sequebatur, furia morbus inuaserat, qui ipsi & loquelæ abstulerat vsu, & corpus monstruosè fecerat inquietum. Detineri ab aliquo minimè poterat: sed potius intra manus detinere volentium horribiliter se frangebatur. Ligatur funibus lectulo mortuorum: & à compatriotis ad Ecclesiam sanctæ CLARÆ deferatur inuitus; ante sepulchrum eius ponitur, & statim pro fide offerentium peroptime liberatur. Valentinus de Spello caduci morbi ruinæ in tantum erat obnoxius, vt sex per diem vicibus indifferenter vbilibet corrueret. Cruris etiam contractione plagatus, liberè ambulare non poterat. Ducitur, a sello vectus, ad sanctæ CLARÆ

*Furiosum
curat.*

*Sanat morbo
caduco labo-
rantem.*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 46.
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6.

Ceco visum
reddis.

sepulchrum, vbi duobus diebus, & tribus noctibus iacet: die tertio nullo tangente, crus eius fragore magno personuit, & ab vtraque infirmitate sanatus illico fuit. Iacobellus dictus, filius cuiusdam Spoletinæ, duodecim annorum cæcitate percussus, ducem itineris sequebatur: nec sine ductore quoquam poterat, nisi in præcipitium ambulare. Nam & semel à puero parumper dimissus, in præcipitium actus, brachij fracturam cum vulnere capitis reportauit. Hic cum iuxta pontem Vernij, quadam nocte dormiret: apparuit ei Domina quædam in somnis, dicens: *Iacobelle, quare tu ad me non venis Assisium, ut libereris?* Qui mane confurgens, duobus aliis cæcis tremebundus recitat visionem. Respondent illi: *Dominam quandam nuper audiui in Assisij ciuitate migrasse: cuius sepulchrum per sanitatum munera, & per multa miracula, manus Domini dicitur honorare.* Quo audito, impiger factus concitè properat, & nocte hospitatus apud Spoletum eandem iterum cernit visionem. Ocyus aduolat, totum se præ amore luminis ad cursum præcingens. Perueniens autem Assisium, tantas ante Virginis Mausolæum gentium concurrentium reperit turbas: vt ipse intrare nullatenus posset ad tumbam. Supponit lapidem capiti suo, & cum fide magna, dolens tamen quod introitum habere non posset, somnum capit præ foribus eius. Et ecce tertio vox ad eum: *Benefaciet tibi Dominus Iacobe, si poteris introire.* Euigilatus ergo rogat cum lacrymis turbas, clamans & preces ingeminans: vt ei propter diuinam pietatem viam præstare dignetur. Datâ sibi viâ, calceamenta proiicit, vestes exuit, collum corrigia cingit: & sic humiliter sepulchrum contingens, lentum somnum incurrit. Surge, inquit ei Beata CLARA, surge; quia liberatus es. Extemplo surgens omni cæcitate discussa, omni oculorum caligine relegata, dum clarè per CLARAM videt luminis claritatem, Deum laudando clarificat, & pro tanti mirificentia operis, ad benedicendum Deum omnes gentes inuitat.

Magnus cõ-
cursus ad
eius sepul-
chrum.

Quassatam
manu sanat.

Perusinus quidam vocatus Bonus Ioannes, cum suis ciuibus contra Fulginates perre- XV.
xerat. Cumque hinc inde concertatio incepisset, grauis ictus lapidis, eius manum dura quassatione perfregit. Expendit in medicos pecuniam multam, sanitatis amore: sed nullo potest medicinali suffragio intantum iuuari, quin ipsam manum portet inutilem, & ad omne opus penitus impotentem. Dolens itaque illius, quasi non suæ dextræ pondus ferre, vsu carere; optat sibi pluries esse truncatam. Audiens verò, quæ per famulam suam CLARAM Dominus dignabatur ostendere: votum vouens, ad sepulchrum Virginis properat; offert ceream imaginem manus, & super tumbam sanctæ CLARÆ incumbit. Statim priusquam Ecclesiam exeat, manus eius perfectæ restituta est sanitati.

Recuruum
dirigit pue-
rum.

Petronus quidam de Castro Bitone, trium annorum infirmitate consumptus, totus XVI.
ferè diutini languoris tabe deficcatus apparuit. Cuius violentia morbi adeo contractus erat in curibus, vt curuus semper, & ad terram reflexus, vix cum baculo pergere posset. Explorat pater pueri, multorum solertiam medicorum, illorum præcipuè qui fractis ossibus medendi peritiam habebant. Paratus erat omnia bona sua expendere, pro recuperanda pueri sanitate. Cumque responderetur ab omnibus, nullius artis ope illi morbo posse succurri; ad nouæ Sanctæ suffragia, cuius audiebat magnalia, se conuertit. Portatur puer ad locum, vbi preciosa Virginis spolia requiescunt: & non diu ad sepulchrum iacens perfectæ sanitatis gratiam sumit. Confestim namque rectus & sanus exurgit, ambulans & exiliens & laudans Deum; & ad sanctæ CLARÆ laudes populum con-
fluentem inuitat.

Claudii con-
solidat.

Erat puer decem annorum in Villa S. Quirici, Assisinas Diocesis, claudus ex vtero XVII.
matris suæ, tibias habebat exiles, pedes in transuersum iactabat: & tortuosè deambu-
lans, vix poterat surgere cum cadebat. Mater eius beato Francisco pluries eum deuoue-
rat, nec vllius meliorationis opem acceperat. Audiens verò beatam CLARAM nouis
coruscare miraculis, ad sepulchrum eius puerum deportauit. Post aliquot dies sanatis
ossibus tibiarum, ad naturalem rectitudinem sunt membra redacta: & quod sanctus
Franciscus multis precibus exoratus non tribuit, sua discipula CLARA virtute diuina
concessit.

Curvus clau-
dus alceru.

Ciuis Eugubinus nomine Iacobus de Franco, puerum quinquennem habens, qui de- XVIII
bilis pedibus nunquam ambulauerat, nec poterat ambulare, tanquam ostentum suæ
domus,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

domus, & opprobrium suæ carnis, ipsum puerum deplorabat. Cubitabat in solo, reptabat in cinere, voluens se quandoque ad scamnum, nec potens erigere: cui natura gradiendi desiderium dederat, negauerat facultatem. Vouent puerum parentes eius meritis S. CLARÆ: atque ut ipsorum verbo dicatur, volunt esse hominem sanctæ CLARÆ, si per eam sanitatem fuerit consecutus. Protinus voto emisso, Virgo Christi suum hominem sanans, liberæ ambulationis officium in oblato sibi puero reparauit. Illicò parentes ad Virginis tumulum cum puero properantes, cum subsilientem & gaudentem Domino obtulerunt.

XIX. Mulier quædam de Castro Meuanij, Plenaria nomine, diu contractionem renum perpeffa, non nisi baculo sustentata poterat ambulare: adminiculo tamen baculi, non curuum erigebat corpus, sed nutantes utcumque trahebat gressus. Deferri se fecit quodam die Veneris ad tumulum sanctæ CLARÆ: ubi preces ad eam deuotissimè fundens, celeriter obtinuit, quod fideliter postulauit. Sequenti namque Sabbatho integra sanitate obtenta, domum propriis pedibus est reuersa, quæ fuerat per alios asportata.

*Recuruam
sanat mi-
lierem.*

XX. Tumores gutturis, quos vulgari sermone scrofulas vocant, puella quædam Perusina cum dolore multo diu portauerat: viginti quidem glandulæ numerabantur in gutture, ut ipsum puellæ guttur capite crassius videretur. Duxit eam sæpe mater eius ad Mausolæum Virginis CLARÆ: ubi ipsius sanctæ beneficium deuotissimè implorabat. Cumque tota quadam nocte ante sepulchrum puella iaceret: prorumpente sudore strumæ illæ mollificari cœperunt, atque de suo loco paululum commoueri. Processu verò temporis per sanctæ CLARÆ merita sic euanuerunt, ut nulla penitus vestigia remanerent.

*Strumofara
sanat.*

XXI. Crudelium luporum feralitas sæua territorium illud vexare solebat: qui in ipsos homines irruentes, humanis sæpe carnibus pascebantur. Mulier ergo quædam nomine Bona, de Monte Galliano Assisinas Diocesis, duos filios habens, vnius, quem lupi rapuerant, vix planctum compleuerat, cum ecce ad secundum consimili voracitate festinant. Stante namque matre in domo, & aliquid rei familiaris agente; puero deambulanti exterius lupus dentes infigit, ac per ceruicem mordens, cum tali præda ad syluam quantocyùs tendit. Audientes autem homines, pueri stridores, qui erant in vineis, ad matrem clamant dicentes; *Vide, si filium tuum habes: quoniam ploratus insuetos paulo ante persensimus.* Cognoscens mater filium à lupo direptum, clamores in excelsum leuat, & ululatibus aërem complens, virginem CLARAM inuocat; dicens: *Sancta & gloriosa Virgo CLARA, redde mihi miserum filium meum.* Redde, ait, *redde infelici matri natellum: quod si non feceris, meipsam aquis suffocabo.* Currentes itaque vicini post lupum, reperiunt infantulum à lupo in sylua dimissum, & canem iuxta puerum, eius vulnera delingentem. Ceruici primos iniecerat morsus bestia fera; dehinc ut prædam leuius ferret, ipsius pueri renibus suas impleuerat fauces, & utrobique non leuis attractus signa reliquerat. Voti compos effecta mulier, cum suis vicinis ad suam properat adiutricem: & pueri varias plagas omnibus videre volentibus monstrans, Deo & sanctæ CLARÆ gratias copiosas exsoluit.

*A lupis ra-
ptos pueros
liberat.*

XXII. Puella quædam de Castro Cannarti, clara die sedebat in agro, in cuius sinu mulier altera reclinauerat caput. Et ecce lupus hominum rapax, furtiuos ad prædam concitat gressus; quem tamen puella vidit, sed quia cani propè reclinanti credidit, non expauit. Cumque infantula cœpto intenderet scrutinio capillorum; effertur in illam bestia truculenta, eiusque vultum suo vasto hiatu concludens; prædam portabat ad syluam. Surgit protinus mulier stupefacta; & sanctæ CLARÆ memor, clamores excitat, dicens; *Succurre sancta CLARA, succurre: tibi in hac hora puellam istam commendo.* Ipsa denique, mirabile dictu, quæ lupi dentibus portabatur, contra lupum inuehitur, dicens; *Portabis me tu latro ulterius, tanta Virgini commendatam?* Quâ inuectione veluti confusus, puellam statim in terram molliter posuit, & quasi latro deprehensus festinè discessit.

Item puellâ

XXIII. Nonaginta septem diebus post sororis Claræ obitū AGNES Virgo ad AGNI nuptias euocata 16. Kalend. Decembris excessit è viuis, anno suæ ætatis 56, cuius vitæ sanctè transactæ quædam hîc obiter recensere iuuabit. Tantæ sanctitatis exemplo inter consolales conuersata est, ut singularem quandam perfectionis semitam visa sit excogitasse. A tenella ætate ad mortem usque asperum est induta cilicium, cibûsque quotidianus fuit

*Moritur B.
Agnes Clara
soror.*

Eius virtutes.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS M.
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

panis & aqua in tenui mensura. Sibi austeram, aliis benignè compatiēbatur; in oratione, diuinisq; contemplationibus ad miraculum assidua. In chori angulo dum aliquando oraret in noctis silentio, visa est à sorore Clara à terra eleuari, atque in aëre consistens tribus coronis per aliqua temporum interualla coronari. Interrogata die sequenti quid sub illa hora meditaretur, dicere erubescēbat, donec Primiceriæ constriicta præcepto id enarrare oportuit. *Primò, inquit, Dei bonitatem; & longanimitatem contemplabar, quatenus ingratos & obduratos peccatores diuinam suam Maiestatem quotidie laceßentes ad vindictam, sustinet patienter. Secundò indicibilem amorem, quo peccatores prosequutus est, acerbissimam passionem, & sædam pro eis sufferens mortem. Tertiò animarum in Purgatorio existentium pœnas, quarum leuamen penes ipsas non est.* Idem ferme eidem contigisse in Natiuitatis Dominicæ nocturnis solemnibus, quod supra retulimus de Clara, scribit Rodolphus, nimirum in lectulo decumbentem fratrum psalmodiam audiuisse, & vltra infantulum IESVM in præsepio viuum reclinantem; sed & postero die retulisse cuncta, quæ nocte illa in sanctis excubiis fratres longè distantes, peregerant. A vespere quoque cœnæ Dominicæ vsque ad Sabbatum sanctum in extasim facta, passionem CHRISTI adeo profundè in spiritu est contemplata, vt ad se rediens vnus ferè horæ spatio se putarit obdormisse.

An. 1251.
num. 20.
Rodolph.
fol. 136.

Eius miracula.
Maria. lib. 1.
cap. 21.

Claruit miraculis multis & magnis; quorum plurima enarrat Marianus, ex quo daturus præcipua. Ad eius transitum multi concurrebant viri pij & ciuitatis proceres, qui dum cæteruatim per scalam ascenderent, ruit vniuersa graduum moles, multique grauitèr ad mortem sunt vulnerati. Inuocarunt omnes Dei famulam agonizantem, cuius inuiscendæ gratia deuotè accedebant, & statim omnes pristinam consecuti sunt sanitatem. Quandam puellam Perusinam à graui fistula, & Sanctimoniali Monasterij S. Mariæ Angelorum eiusdem ciuitatis à pessimo vlcere septem horribilibus patente foraminibus, liberauit. Alij Venetæ mortali pectoris vlcere tabescenti apparuit simul cum sorore Clara, & copiosa turba virginum eiusdē Sodalitij, varias thecas aromatarias & vnguentarias afferentium, quæ salutifero adhibito emplastro mox saluam fecerunt. Altera Assisias sexdecim annis fœda lepra laborans, emissio de sacra Virgine honoranda, voto, euasit ab omni contagione libera. Ciuis quidam Assisias vehementer crure dolebat, neque vllum medicamentum efficax erat malo superando. Efferrī se fecit ad sanctæ Virginis tumulum, vbi repente conualuit. Palmerius Perusinus ad lectum morientis fratris plorans, inuocauit AGNETIS Assisiatum auxilium, subitoque Virgo vtrique fratri coram apparuit, & statim sanus vt esset effecit, qui paulò antè moriebatur: neque vlla intercessit mora, quin resiliret è lecto, ambularet, ederet, cæterasque valentis exerceret functiones. Puerulum Assisiatem à dæmone, Perusinum à febre & apostemate, Mathiolij Petri & Dominæ Vitulæ Assisiatum filium ab vlcere pessimo mirabiliter liberauit. Dominæ Floræ Assisiatum filium duodennem horribile habentem in pectore vlcus, & sepulchrum eiusdem visitantem, sanauit, noctu apparens simul cum Clara germana. Sanctimoniali sui monasterii vnus oculi visu omnino priuatam, altero cæcutientem, perfectæ vtriusque luminis donauit incolumitate. Alia huius generis vitandi tædij ergò subticentur.

An. 1212.
num. 13.
Marian. l. 1.
cap. 9.
Rodolph.
fol. 139.
Hortulana.
Clara &
Agnetis mater.
Altera soror
B. Clara.
Mater etiam
miraculosa.

An. 1229.
num. 4.

Harum Virginum mater Hortulana, insigni etiam fulsit pietate, cuius aliqua præmissimus encomia. Filias imitata est in conuersatione regulari, post mariti obitum religionis se astringens statutis, velumque ab ipso institutore Francisco recipiens. Præter has duas tertiam habuit filiam Beatricem iuniorem, quam tutelæ commisit Domini Monaldi consanguinei; quæ cum peruenisset ad annos nobiles, voluit cum sororibus Christo copulari. Virtutibus & signis claruit, ita vt magnam de ea conciperent opinionem Clara filia & Franciscus institutor, transmitterentque ad eandem frequenter infirmos curandos. Ductum ad se puerum, maculosum habentem oculum, Clara signo crucis affecit, remisitque ad matrem vt ab illa etiam signaretur. Ingeminauit illa signum, & salutem impertiuit. Fit deinde inter matrem & filiam sancta contentio ad modum illius, quam diximus inter sanctam Elizabetham & Conradum magistrum exortam; vnaquæque tanta se gratia dignam negat, & alteri laudem tribuit, sed Clara discipulas monet, mira atque his maiora matrem apud Deum mereri, & egenis posse præstare. Quando obierit non

XXIV.

XXV.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

non constat, filias præcessisse communior opinio; sortita est cum eisdem sepultura locum in Ecclesia sancti Georgij, ad quam translata est ab æde S. Damiani.

XXVI. Cathedræ magistrali regendæ cessit hoc anno Ioannes Rupella, vir in diuinis scripturis, vt habet Trithemius, eruditus, & in Philosophia Aristotelica magnificè doctus. Eius mentionem sæpius egimus superius, & plura dedimus tantæ eruditionis indicia, dum grauissimis consultationibus cum primariis Theologis interfuisse, vnâ cum tribus eruditissimis Magistrum destinatum regulæ interpretandæ, & diuinitus ostensum Alensi, quem laureandum Vniuersitati Parisiensi proponeret, referremus. In publico Theologica professionis munere, qui Alensi succederet, primariis Academia Parisiensis viris efflagitantibus, vnus potissimum delectus est. Eo cedente, cura hæc omnium consensu & gaudentibus animis delata est ad Bonauenturam Fidantium, vsque adeo tunc non sanctimonie solum, sed doctrinæ splendore prælucentem, vt præclare de eo ita testatus sit Gersonius. *Nescio si vnquam talem doctorem, sicut Bonauenturam, habuerit studium Parisiense.* Itaque ipso illo tempore vel potius die, quo Magistrale cathedram S. Thomas in eadem Academia assecutus est, suam etiam ascendit Bonauentura, qui priorem locum adeptus, sancto Thomæ præ humilitate cessit in laureatu. Tempus obtentæ huius dignitatis, atque annos, quibus antea audiit, vel docuit, difficulter percipies ex Galefino, quos etiam alij confundunt. Hic ait, septennium in Philosophia & Theologia probè addiscendis insumpsisse; deinde septennio pene confecto Lutetiam Parisiorum ad Alexandrum Alensem venisse; paulò post, Alexandrum annos tres audiuisse, postremò tertio post anno, quàm Parisios venit, idoneum ac dignum habitum, qui Theologiæ illic interpretandæ munus publicum susciperet ac sustineret. Hæc sanè cohærere non possunt cum iis, quæ suprâ ex probatis authoribus & communi sensu scripsimus circa Bonauenturæ ortum, & Alensis interitum, huius discipulatum & illius magisterium. Natum asseruimus Bonauenturam anno 1221, initiatum 1243, vel anteriori, circa ætatis vigesimum secundum; si septennio post confecto venit Lutetiam, quomodo Alensem, anno 1245, defunctum potuit audire? Multo minus post illos septem monachatus annos elapsos, tribus aliis potuit illius esse discipulus, qui ante tres annos post eius initiationem è vita decessit. Quare vt omnia cohæreant, subsistatque ab omnibus assertum Alensis magisterium, ita dimetiendum tempus, vt statim à tyrocinio missus sit Lutetiam, & triennio minùs, vel trium annorum particulis Alensi operam dederit, deinde sub Rupellio, & aliis didicerit vsque ad septennium, & suæ ætatis vigesimum vel circiter; hinc imposita cura libros Sententiarum legendi suis Confodalibus; demum commissa ei in Academia cathedra Magistralis. Ita ex aliis rationabilius percipi potest, & clariùs dixit Pisanus author vetustus. *Septimo anno post ingressum Ordinis legit Sententias Parisiis, in decimo anno recepit cathedram magistrale, in tertio decimo anno ad regimen Ordinis est assumptus.*

XXVII. Sub Alensi ita se gessit, vt verum esse Israëlitam, bonus magister dicitaret, admirareturque non solum puram integramque ab omni vitio vitam, planèque Angelicam, sed iucundam etiam morum consuetudinem, cum pietate, grauitatèque coniunctam, aspectus pulchritudinem & dignitatem, sermonis vim plenam suauitatis, & ingenij præsertim animique indolem summam, cum ad omnes virtutes, tum ad sacram Theologiam. Interpretandi autem & docendi publicum munus cum suscepisset, ita egregiè sustinuit, vt quam de se concitauerat opinionem, longè superarit. Quæcumque enim exponere aggressus est, egregiè, dilucidèque sic explicauit, vt non interpres, sed auctor fuisse videretur disciplinarum, quas interpretaretur. Et verò in ea ipsa Parisiensi Academia cum publicè profiteretur, illam confectatus est docendi rationem ac doctrinam, quæ sapientissimis omnibus probata, omnium etiam florentissima exitit. Docendo namque nitebatur primùm diuinarum litterarum sententiis, deinde probatissimorum patrum auctoritatibus, tum argumentis firmissimis, rationumque grauissimis momentis. Quo fit, vt illius explanationes plenæ sint, & cumulata litteris, digito Dei scriptis, non verbis affluentes, sed rerum vbertate, moreque suo Seraphico sententiarum grauitate distinctæ, ac perpetuò disciplinæ præceptis consperse: vsque adeo, vt ex auctore doctrina, rursusque auctor ex doctrina cognoscatur.

XXVIII. Confirmauerim hæc opportunè grauissimis piisque Cancellarij Parisiensis testimoniis,

E 4 quibus,

Cathedra
cessit Ioan. de
Rupella.
Trith. de
script.
An. 1138.
num. 8.
An. 1241.
num. 2.
An. 1222.
num. 29.
Ei succedit
Bonauentura.

Gerso. de li-
bris legend.
confid. 5. p. 2.
Brulifer in
prolog. sent.
Tempus quo
studuit &
legit.
Galef. c. 7.
Idem. c. 8.

An. 1221.
n. 45.
An. 1245.
n. 19.

Pisan. con-
formit. 8.

Indoles &
virtutes Bo-
nauentura.

Elegia do-
ctrinae Bona-
uentura.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. WILLIELMI IMPER, RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

Gerson. lib.
de col. l. exa-
min. doct.

quibus, quid ponderosè & eruditè senserit de Bonauenturæ doctrina, propalat. *Si quæ-
ratur à me, inquit; quis inter ceteros Doctores plus videatur idoneus? respondeo sine præiudicio;
Quod Dominus Bonauentura: quoniam in dicendo solidus est, & securus, pius, & iustus & deu-
tus. Præterea recedit à curiositate quantum potest, non immiscens positiones extraneas, vel doctri-
nas seculares, Dialecticas, aut Physicas, terminis Theologicis obumbratas more multorum. Sed dum
studet illuminationi intellectus, totum refert ad pietatem & religiositatem affectus. Vnde fa-
ctum est, ut ab indeuotis Scholasticis, quorum prob dolor! maior est numerus; ipse minus exti-
terit frequentatus: cum tamen nulla sublimior, nulla diuinior, nulla salubrior atque suauior
pro Theologis sit doctrina; de quo verè dicitur illud Christi de Ioanne; Erat lucerna ardens &
lucens.*

Idem ep. de
laud. doct.
5. Bonau.
Luc. 12. 49.
Deut. 33. 2.
Pl. 118. 140.
Apoc. 2. 18.
Ioan. 5. 35.

*Alibi inquit; Ignem veni mittere in terram, dicebat Christus; & quid volo nisi ut ar- XXIX,
deat? In dextera nempe Dei est ignea lex; cuius eloquium ignitum est vehementer, cuius oculi
sunt sicut flamma ignis, cuius præco Ioannes dictus est lucerna ardens, instar Eliæ. Considerans ista
nostrer Eustachius, Dominus Bonauentura, voluit esse Doctor ardens: sciens, quoniam lucere parum
est, & sæpe vanum, sæpe noxium, quoniam scientia inflat, & demonium facit. Quid enim demon
interpretatur, nisi sciens? Sed absque charitate. Sortitus est idcirco, secundum laudem vite sue,
pariter & doctrinæ, nomen ipse Bonauentura, ut antonomastice, Doctor Seraphicus nominetur,
Sint alij Doctores, qui dicantur Cherubici: Bonauentura verissimo nomine, Seraphicus simul &
Cherubicus est: quia inflammat affectum, & erudit intellectum, reducit & vnit ad Deum, per
amorem excitatiuum; dum alij multum diuaricant, & dispergunt intellectum. Alio item in lo-
co addit. Nescio si precipuus inter omnes numerandus sit Eustachius: ita enim nomen istud
suum vulgatum Bonauentura, videor posse tradere; ille enim singulariter inter omnes Doctores
Catholicos, pace omnium salua, videtur idoneus & securissimus, ad illuminandum intellectum &
inflammandum affectum.*

Idē de libris
legend. con-
sid. 5. par. 2.

Marian. l. 2.
cap. 19.
Anton. tit.
24. c. 9. §. 4.
Processus de
morte He-
liæ.
Bzou. anno
1254. n. 10.
An. 1244.
n. 7.
Mortur Fr.
Helias.

Contritus &
pœnitens.

Hoc ipso anno 22. Aprilis feria 3. sub festo Paschatis Resurrectionis Dominicæ obiit XXX
Cortonæ, quod oppidum erat natium, in domo, quam sibi extruxerat Fr. Helias (ex
aperto errore quintus Ordinis Minister dictus à Bzouio, cum fuerit à Francisco primus)
quem superius diximus Frederico Imperatori adhæsisse; post cuius mortem reuersus in
patriam totus incumbere amplæ ædificandæ Minoritis Ecclesiæ cum contiguis ædibus,
licet ab illis segregatus habitu & conuersatione, sæcularium more, sub proprio viuens
tecto nulli subditus prælato. In vltima decumbente infirmitate, & deficientibus viribus,
iam desperatam salutem dum audiisset germanus frater laicus Minorita, festinus Corto-
nam abiit, seriusque egit de reconciliando homine & religioso cœtui & Pontificiæ obe-
dientiæ. In se reuersus, quàm eousque errauerit extra obedientiam euagatus, vel serò
confessus, petiit à Fratre Assisium celerrimè abiret, veniam & absolutionem pro Dei &
Francisci amore petiturus à Pontifice. Dum abit, excrecente morbo per octiduum an-
te mortem eum visitabat Dominus Bonus, Abbas de Ciglalo, ad veram inuitans pœni-
tentiam: neque inaniter: expressit enim singultus, gemitus, & lacrymas. In Sabbatho
sancto vocato ad se Bencio Archipresbytero Cortonensi, egit de redeundo ad Pontificis
obedientiam, & veram semitam salutis; quare præstito iuramento de adeundo Pontifice
si valeret, vel mittendo alio, si longiori tempore langueret, ut indulgentiam & pœniten-
tiam suorum peteret errorum, sibi ad mortem properanti petiit humiliter conferri abso-
lutionem à censuris Ecclesiasticis, quibus innodabatur, & peccatorum plenam remis-
sionem. Adhibitis debitis cautionibus coram quinque sacerdotibus, & tribus publicis
Notariis, videlicet Cambio, Bucamonte & Hugone Raynaldi, absolutionem dedit Ar-
chipresbyter, commissos errores & inobedientiam contra Pontificem, & contra Ord-
nem suum confitenti. Deinde peccatorum ritè in confessione expressorum, remissio-
nem accepit ab alio Presbytero dicto Ventura; demum Eucharistiam secunda feria in
Paschate à fratre Deotifece Minorita, non sine lacrymis & veræ contritionis indiciis ob-
tinuit, recitato prius psalmo illo pœnitentiali, *Miserere mei Deus*, emissis ad singulos
versus altis suspiriis, eleuatisque in cœlum oculis & brachiis, & prolatis frequenter illis
similibusque verbis iaculatoriis: *Domine parce mihi peccatori; Domine non intres mecum in
iudicium; Domine adiua me propter misericordiam tuam, & propter merita serui tui Francisci,
quæ indignè & ingratè contempsi; Non est vnctus oleo sancto, quia decrat in oppido, cetera
autem*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

autem pœnitentis & Christiani hominis prænisi officia, mortuus extra Ordinem, sicut antè prædixerat Institutor.

XXXI. Rem semel indicauimus, & aliàs clariùs Francisco reuelatam narrat ex legenda antiqua Antoninus. Accepit, inquiunt, à Deo Heliam demum damnandum, & extra Ordinem moriturum, quare deinceps vir sanctus Helix consortium & aspectum fugiebat. Rei causam importuniùs inuestigans Helias, tandem extorsit quam ille acceperat, reuelationem. Toto riguit misellus corpore, & prostratus ad pedes optimi Magistri, instantissimè rogauit, vt suis precibus intercederet, ne commissæ suæ custodiæ ouicula in æternum periret: neque moueat, inquit, te prolutum in visione iudicium; *nouit enim Dominus mutare sententiam, si peccator nouerit mutare delictum.* Tantum, charissime Pater, tuis fido orationibus, quod si in infernum detruderer iuxta monstratam visionem, fierent mihi pœnæ leuiiores. Ora pro me, pater, ora, & absque dubio Dominus sententiam mitigabit, & ego mutatis moribus melior euadam. Fecit ita Franciscus, seque exauditum accepit in oratione, neque condemnandum in sempiternum Heliam, verè autem extra Ordinem moriturum. Hic admonuerim non adeo desipuissè Heliam, virum omnium calculo doctum, vt putaret reuocabilem fuisse Dei absolutam sententiam, neque mutabilem eius voluntatem, sed intellexissè quasdam esse Dei sententias comminatorias, & voluntates signi, quæ iuxta dispositionem causarum inferiorum & hominum pœnitentiam, absque Dei mutatione mutantur; iuxta illud Ieremiæ: *Loquar aduersus gentem, & aduersus regnum, vt eradicem & destruam, & disperdam illud; sed si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, agam & ego pœnitentiam à malo, quod cogitavi vt facerem ei.* Rectè quidem dixit Doctor Angelicus Deum aliquando pronunciare aliquid futurum secundum quod continetur in ordine causarum inferiorum, vt puta secundum dispositionem naturæ vel meritum, quod tamen non fit, quia aliter est in causa superiori diuina; sicut cum prædixit Ezechix: *Dispone domui tuæ, quia morieris & non viues*, neque tamen ita euenit, quia ab æterno aliter fuit in scientia & voluntate diuina, quæ immutabilis est; propter quod dicit Gregorius, quod *Deus immutat sententiam, non tamen mutat consilium.* Neque verò verba illa ex Ambrosio allata adeo scholasticis argutiis illorum inferuiunt, qui frequenter eadem proferunt ad probandum prædestinationem aut reprobationem diuinam esse fallibilem, aut voluntatem esse mutabilem, quippe sanctus Doctor illo agit loco de pœna temporaria amissæ loquelæ inflictæ Zachariæ ob incredulitatem, qua deposita remissa est & pœna; continuo, inquit sanctus Doctor, *resoluta est lingua eius, quia quam vinxerat incredulitas, fides absoluit.* Dum ergo peccator correxerit errores, Deus condonabit delicta, & immissa mala reuocabit.

XXXII. Porro Helix frater facile obtinuit apud Pontificem criminum remissionem & censurarum absolutionem: quam tamen conferendam voluit per fratrem Walasum Minoritam suum Pœnitentiarium, quem ad hoc ipsum Cortonam misit vt ægrotantis exploraret pœnitentiam, & verè contritum ad debita humilitatis & obedientiæ excitaret officia. Sed tardè sub fine Aprilis accesserunt Pœnitentiarius & frater hominè iam defuncto, cuius præstitæ obedientiæ, ostensæ contritionis, & acceptorum Sacramentorum fidem in publica redegerunt acta die 2. Maij, & sequentibus conuocatis auctoritate Pontificia optimis quibusque testibus, quorum nomina & testimonia penes me habeo in exemplari authentico originarij processus, quem diligenter custodiunt Patres Conuentuales in tabulario Assisiati. Vnde planus error censendus est, quod in Memoriali Ordinis & in Firmamento trium ordinum sub quarto Ministro generali habetur, videlicet Heliam hunc in Galliis, in ciuitate Imperiali Bisuntinensi prouinciæ Burgundiæ, tunc Franciæ, in Conuentu Minorum honorificè fuisse sepultum.

XXXIII. In hunc annum reducenda est mors Adolphi Comitis Holsatiæ, quem anno 1239. diximus Franciscanis nomen dedisse, & splendorem addidisse; si verum est, quod Rodolphus asserit, quatuordecim annis eum in Ordine vixisse, qui sub hoc tempore terminantur. Albertus Krantzius in sua Wandalia, vltra viginti annos Minoritam fuisse scribit, & consequenter in Saxonix historia eius mortem reponit sub anno 1261. quem non omnino reiiciendum putem, quippe illius gentis historicus exactiùs res potuit domesticas scire. In Conuentu Kylonis prouinciæ Colonienfis sepulturam accepisse scribit Pisanus. Ibi sub mortem ei apparuit beata Virgo, magno circumdata lumine, & copioso sanctorum

An. 1220.
n. 21.
Anton. tit.
24. c. 9. §. 3.
Visio S. Francisci de Helias sine.

Ambros. l. 2. in Luc. & habetur de pœnit. d. 1. c. Nouit Dom.

Quomodo dicitur Deus mutare sententiam.

Ierem. 18. 7.

Thom. 1. p. q. 19. art. 7.

Isai. 38. 1.

Greg. 1. 20. Mor. c. 23. ad med.

Mittitur Pœnitentiarius absolutum Heliam.

An. 1239.
n. 4.
Mortuus Comes Adolphus.
Rodolph. fol. 214.
Krantz. in Vandal. lib. 7. c. 18.
Idem in Saxon. l. 8. c. 7.
Pisan. confor. 8.
Apparet ei B. Virgo.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

sanctorum agmine animam de corpore exire trepidantem, excitatura; *Quid*, inquit, *dilecte fili trepidas? quid times? quid ultro beatificandam animam ex corporis ergastulo vereris dimittere? En prae foribus stat filius meus dilectus spiritum excepturus tuum, & in sinum Abrahae deducturus, qui vite religiose tot annis transacta premium dabit immensum. Secure & latanter egredere anima sancta, felix & iocundus te locus expectat*; quibus in verbis spiritum emisit. Alias latius de huius viri factis, & humilitate sermonem instituimus.

An. 1244.
n. 12.
Legen. anti-
qua.
Marian. l. 1.
cap. 21.
An. 1252.
n. 19.
Iubetur exa-
minari acta
S. Clara.

Post consecratam à se Ecclesiam Portiunculæ, & in æde maiori S. Francisci canoniza-
tum Beatum Stanillaum Cracouiensem, vti diximus superius, Pontifex Romam transtu-
lit Curiam, in qua non pauci erant, qui magnificabant Virginis CLARÆ, paulo ante de-
functæ, virtutes, & plura referebantur miracula eius meritis facta. Non necesse fuit
multis Pontificem rogare: vt de canonizanda tractaret, qui viuentem cognouit, morien-
tem aspexit, & sepultam comperit Assisij miris operibus claruisse. Quare datis de-
cima octaua Octobris ad Bartholomæum Episcopum Spoletanum litteris, incipien-
tibus. *Gloriosus Deus in sanctis suis*, commisit, vt veritatem inquirerent tot mirabi-
lium, quæ per CLARÆ merita fieri per vallem Spoletanam ferebatur. Non distulit
examen Episcopus. Assumptis etenim secum Leonardo Archidiacono Spoletano, & Ia-
cobo Archipresbytero Treuij, abiit statim Assisium, ingressusque claustra S. Damiani
simul cum Fr. Leone, sancti Francisci olim Confessario, Fr. Angelo Reatino eiusdem
socio, & Fr. Marco Monialium sacellano, incepit inter domesticas & discipulas, vitæ,
sanctitatisque inquisitionem, die 24. Nouembris, moxque perfecit inter ciues Assisiatas.
Compactum totum processum, sub initio sequentis anni transmisit ad Pontificem, qui
dum ad alia oportuit attendere, & Neapolim, vbi vitæ posuit terminum, pergere, non
potuit solemnem hanc canonizationem perficere.

Conradi Frederici filij in Germania fautores nihil intentatum relinquebant, contra
Innocentium Pontificem, & Willielmum Regem Romanorum, quare non neglexit An-
tistes eorum conatibus occurrere, Imperatori subueniendo, & prædicatores præsertim
ex Dominicana & Franciscana familiis exhortando, vt sermonibus suis populos excita-
rent ad vindictam & exterminium malorum. Præ his commendatur negotium Ioanni de
Dist Minoritæ, Capellano & familiari Imperatoris, recentè electo Episcopo Sambia,
(quæ Prussiarum Ducalis erat provincia, sedes autem Episcopalis in Regio-Monte; donec
Episcopatum extinxit Albertus Brandenburgicus, ex Magistro Equitum Teutonicorum
creatus Dux Prussiarum) cui etiam antea commissum hoc idem contra Fredericum & fi-
lium, vt suo loco narrauimus, & ex his ipsis, quas subiiciamus, litteris constat.

Ioan. de Dist.
prædicat Cru-
cem contra
Conradum.
Vide addi-
tiones ad
prim. tomū
in fine, hu-
ius.

FRATRI IOANNI DE ORDINE MINORVM

Episcopo Sambien,

Reg. Vatic.
epist. 465.

[Cum tibi dudum prædicationem Crucis contra quondam Fredericum, olim Impe-
ratorem ac fautores eius, persecutores Ecclesiæ, in Regno Alamanie per nostras litteras
sub certa forma commississe dicamur: Nos de tua circumspectione plenam in Domino
fiduciam obtinentes, mandamus quatenus in prædicatione huiusmodi contra Conra-
dum, eiusdem Frederici filium, ac adhærentes eidem, absque negligentia torpore pro-
cedas, iuxta earundem continentiam litterarum. Datum Perusij 5. Idus Febr. an. 10.]

Transfertur
ad Episcopa-
tum Lubici-
ensem.
Krantz. lib. 8.
Metrop.
cap. 17.

Multa in ea
præstitit.

Translatum porrò Ioannem hunc ab Ecclesia Sambienfi ad Lubicensem, omnium
fermè Saxonici nominis ornatissimam, atque in ea regenda plura laudabiliter præstitif-
se, ita scribit Albertus Krantzius, *Lubicensi Ecclesiæ adeptus Albertus (Archiepiscopus scilicet
Rigensis, de quo præmiserat cap. 10.) in Liunionem ad Ecclesiam suam Rigensem iam occupatore
vacuatam, transfertur: succedit illi in eadem Lubicensi Frater Ioannes de Dist ex Ordine Mino-
rum, oriundus de Brabantia, ad petitionem Romanorum Regis VVillielmi, cuius fuit Capellanus &
Consiliarius, per Innocentium Quartum, à Sambienfi Ecclesia, quam antè tenuerat, ad istam tran-
slatus. Magnus theologus, & prædicator Crucis sollemnis: prudens nihilominus pastor Ecclesiæ.
Hic reperit redditus mensæ Episcopalis valde dissipatos & diminutos per Comites Holsatie, Ioan-
nem & Gerhardum: & propter penuriam, cum non haberet unde se sustineret, cum familia ces-
sit ad integrum annum. Et reuersus, consecrauit plures Ecclesias in diœcesi, & extra, vt illis
velut*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

velut quotidianis procurationibus sustentaretur. Tandem considerans gentem grauem & asperam, redemit vexationes bonorum Ecclesie 800. marcis à Comitibus & ministerialibus, ut pacem inueniret; relaxauit, remisitque Comitibus 200. marcas, & villam Flemingdorpe resignauit, & villam Lankem commutauit, ut liberaret colonos Ecclesie uniuersos à præstatione collectæ, quæ dicitur Greuensbat. Et aduocatiam in Vthin emit à Vuolrado de Lapide, & mansionem principalem aduocati 600. marcis. Instaurauit quoque in Ecclesia Lubicensi nouam dignitatem Cantoriam: statuens ut certis festiuitatibus, cum argenteo baculo, cum socio similiter gerente baculum eiusdem forme incedat, assignando ei certos redditus. Oppidum quoque mansionis suæ Vthin iuri subdidit Lubicensi, quæ magna censetur liberatio, ut causas appellationum deuoluant ad iudicium, quod habent velut Imperiale in urbem Lubicensem. Fecit etiam plures milites & militares suæ diocesis pro suis excessibus nudatos, in processione reconciliari. Multa utilia priuilegia pro Ecclesia impetrauit. Tandem rediens ad Romanorum Regem, obiit circa partes Rheni in Essendia, & sepultus est in Nussia. Præfuit autem suæ Lubicensi per annos solos sex. Alterum commemorat sub hoc tempore Episcopum Minoritam Gulielmus Eysengrenius in catalogo testium veritatis, Ioannem, Bossinensem in Hungaria seu in Sclauonia Episcopum, Germanum, patria Friburgensem ex Brisgoia, in lege Dei exercitissimum, & in sacris scripturis doctissimum. Mortuum ait in Germania, & sepultum in conuentu sui Ordinis Argenteratenfi.

Eysengren.
ad an. 1250.
Ioan. Episc.
Bossinen.

xxxvii.

Molesta nimis fuit Minoritis cura Monialium sanctæ Claræ iniuncta à Pontifice, & Cardinale Protectore Episcopo Ostiensi ad petitiones Episcoporum, sed præcipuè monasteriorum non exemptorum à iurisdictione eorundem. Datis itaque sequentibus litteris liberauit eos ab hac molestia Pontifex, insuper concedens ut minimè tenerentur se intromittere de Monasteriis nouiter exemptis, aut de cætero eximendis absque speciali mandato suo vel Episcopi memorati.

Liberat Pär.
Minores à
cura Monia-
lium.

GENERALI MINISTRO ET VNIVERSIS FRAT- tribus Ordinis Minorum.

[Petitio vestra nobis exhibita continebat, quod Moniales quamplurium Monasteriorum, quæ Ordinis S. Damiani fore se asserunt, diocesana lege diocesanis Episcopis subiectorum, nostras, & venerabilis Fratris nostri Ostien. & Velletren. Episcopi, cui cura ipsius sancti Damiani Ordinis à Sede Apostolica est commissa, ad vos litteras impetrarunt, ut Monasteriorum ipsorum sollicitudinem gerentes, & curam eis correctionis & visitationis officium impendatis, & ministretis Ecclesiastica sacramenta. Quia verò quædam ex Monialibus ipsis interdum discurrunt per patriam, cum deberent potius viuere sub clausura, iidem diocesani, ad quos cura Monasteriorum ipsorum noscitur pertinere, non solum contra Moniales ipsas, verumetiam contra vos, quibus inuitis earum cura interdum committitur, sæpius concitantur, super quo petiistis à nobis per ipsius Sedis prouidentiam subueniri. Cum autem intentionis nostræ vel ipsius Episcopi non existat, vos grauare super hoc, seu diocesanis ipsis aliquod præiudicium generare; vobis vniuersis & singulis auctoritate præsentium indulgemus, ut ad gerendam curam aliquorum Monasteriorum prædicti Ordinis S. Damiani, vel eis huiusmodi officium impendendum, seu ministrandum sacramenta prædicta, nisi ad Romanam Ecclesiam nullo pertineant mediante, minimè teneamini prætextu aliquarum litterarum à nobis vel eodem Episcopo ad vos obtentarum, vel obtinendarum in posterum, absque speciali mandato nostro vel suo, faciente de exemptione ipsorum Monasteriorum, plenam & expressam de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Insuper vobis concedimus, ut vos intromittere non teneamini de Monasteriis ipsis S. Damiani Ordinis de nouo exemptis, aut de cætero eximendis, absque speciali mandato nostro vel Episcopi memorati. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Assisij 8. Idus Iulij, an. 10.]

Reg. Vatic.
epist. 814.

xxxviii.

Magna quotidie offerebantur munera, & plurimæ fiebant oblationes, nobilissimæque mittebantur

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

*Iubet ad-
mitti obla-
tiones ad se-
pulchrum
S. Francisci.*

mittebantur donaria à Principibus ad Ecclesiam sancti FRANCISCI Assisiatis, ut nobi-
lius haberetur in veneratione sacratissimus corporis thesaurus ibidem reconditus. Ti-
mebant incolæ ne admissa tantâ & tam preciosâ supellectile violaretur stricta pauper-
tas, voto firmata. Dum verò recurrunt ad Pontificem, omnino voluit ut admitterentur
hæ oblationes, & in honorem S. Patriarchæ seruarentur, ablata autoritate Ordinis præ-
fectis, eas alienandi vel illinc auferendi. Diploma ipsum subiicio.

*FRATRIBVS MINORIBVS ECCLESIAE SANCTI
Francisci de Assisio.*

[Dignum existimamus & congruum, quòd loca sancta, & religione conspicua, si-
cut deuotione coluntur fidelium, specialibus honore, & gratiis, & insigniis decenti-
bus decorentur, ut ex iis salutes Catholicæ plebis affectus ad ipsorum veneratio-
nem locorum vehementius inardescant, & sicut ipsa deuotio habita circa illa est ad im-
pendendam eis honorabilem gratiam inductiua; sic & exhibita ipsis gratia singularis sit
allectiua fidelium ad exhibendam illis reuerentiam ampliolem. Hinc est quod dum Ec-
clesia vestra Beati Francisci de Assisio, specialis quidem Apostolicæ Sedis, & ad eam
nullo pertinens mediante, inter cæteras regulares venerabilis habeatur, & in eam pro
ipsius preciosi Confessoris honore, cuius corpus requiescit ibidem, Christiani populi
vndique confluat multitudo, nos ob hoc ipsam, quam amore præcipuo prosequimur, &
fauore volentes, præ aliis Ord. FFr. Minor. Ecclesiis, priuilegiis & gratiis insignire, ut ea-
dem Ecclesia, libros, calices, thuribula, cruces, baccilia, siue de auro, siue de argento,
tunicas, Dalmaticas, planetas, & cappas, seu pluuialia, & quæque indumenta & para-
menta tam ferica, quàm alia, siue ad altarium & personarum, siue ad alium ipsius Ec-
clesiæ ornatum, campanas quoque magnas & paruas, & cætera ornamenta, & vasa Ec-
clesiastica liberè ac specialiter habere valeat, autoritate speciali indulgemus. Distri-
ctius inhibentes ne Generalis vel Prouincialis Minister, seu Custos, aut Guardianus, qui
pro tempore fuerint, vel quiuis frater, seu Capitulum generale, vel prouinciale aut par-
ticulare ipsius Ordinis, seu quælibet alia persona Ecclesiastica vel sæcularis, ea quæ ipsa
Ecclesia de prædictis nunc habet vel habebit in posterum, & quæ pro iis dabuntur vel
offerentur Ecclesiæ, sibi auferre vel exinde amouere, aut alibi transferre seu pignori
obligare, vel quoquo modo distrahere, aut quomodolibet alienare præsumat absq; man-
dato Sedis Apostolicæ speciali, decernentes si secus præsumptum fuerit, irritum fore &
inane. Non obstantibus quibuscumque statutis vel constitutionibus contrariis ipsius Or-
dinis, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Nulli ergo, &c.
nostræ constitutionis, &c. Datum Assisij 17. Kalend. August. an. 21.]

*Marian. l. 2.
cap. 19.*

*Fraus da-
monis elusa.*

Subnecto hic ad aliorum doctrinam multas horum temporum dæmonis insidias Mi- xxxix.
noribus structas, & præsens semper Christi subsidium. In Hispania custos quidam, vi-
ta regularis, & prædicatione celebris, persuasus à Diabolo in Christi specie apparen-
te, ad summum perfectionis gradum se peruenisse, nec quidquam præter vitam mor-
talem intercedere, quin statim gloriâ frueretur æterna, statuit ad illusoris consilium,
puluinari ori immisso sibi mortem inferre; & planè fecisset, nisi superueniens quispiam
luctantem ex violentia spiritum persentiret, & spiraculi impedimentum vel inuito remo-
ueret. Aduocati consodales orarunt omnes genuflexi, ne ampliùs circumueniretur ab
hoste. Se deceptum Deo illuminante apprehendit, quare protinus exiliens è lecto fune
ad collum alligato, veniam à circumstantibus dati scandali, & tanto profluvio lacry-
marum à Domino sui criminis petiit remissionem, ut mereretur audiri, facta sibi cœlitus
voce donatum esse reatum, neque ampliùs superesse diabolo in eundem potestatem.

*Ignis concu-
piscencia su-
peratur.*

In eodem regno alius visum abiit parentes, apud quos cum sedula illi ministraret XL.
compta ancilla, ante susceptum monachatum familiaris, totus exarsit in eius concupi-
scentiam. Noctu de ea cogitabat quam in die serius aspiciebat, nec requiescere valens,
surrexit è lecto ad illam perrecturus. Sed ecce in via magnus ignis accensus, qui in-
teriore aliquantum restringebat, neque tamen exinguebat, dum tertio & quarto in
rem malam abire tentabat. Considerans demum non ab homine, sed à Deo septam
sibi

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MINORUM ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

sibi illo igne viam, exteriori voluit interiorem opprimere. Immisit itaque se nudum in flammam, per quas concupiscentiam omnem verè exustus abegit, neque amplius in domo paterna iudicauit harendum, vbi dæmon dulces parabat insidias. Summo mane, infalutatis parentibus, rediens cum socio in Monasterium, inuenit in obuia Ecclesia parochum & Diaconum exorcizantes dæmoniacum, garrulum nimis, neque quidquam eorum conatus curantem. Cum verò illi suas preces multiplicarent & exorcismos repeterent, dixit malus hospes: *Non me hinc eijcet alius, nisi qui nocte præterita igne ignem extinxit.* Dum hoc sapius diceret, socius quidpiam suspicatus, admiratusque quare ita diluculo & inurbanè recesserit, interrogauit fratrem, si quidpiam ei nocte illa contigerit? Rem fasius, cogitur à socio vt stolam exorcizantis sibi inducat, & miserum illum à dæmone saluificet. Fecit humiliter, instantè rogatus, & statim dæmon recessit.

Parâ victoriâ Minorita dæmonem expellit.

XLII. Non dissimile prorsus successit alteri Fratri Hetrusco, qui vt abigeret circa visam mulierem, molestam exortam tentationem, durius in se animaduertit verberibus, flagellis, crinium euulsione, aliisque mortificandæ carnis operibus. Sed cum sopita aliquantulum, iterum acrius vexaret, importunitati cedens noctu muros transiit ad mulierem accessurus. Factus extra claustra, Dei gratia excitante, cogitauit factum, perpendit faciendum, examinauit voluptatis breuitatem, culpæ fœditatem, & poenæ diuturnitatem. Genuflexus in aperto campo humiliter cum lacrymis Deum exorauit, vt miseretur & infirmitatem adiuuaret. Statim circumfulsit eum lux de cœlo, & facta ad eum ista vox. *Ferme perijsti, sed iam viciisti; surge vincens, & regredere ad castrum cum triumpho.* Cum surgeret, & ad Monasterium rediret, iterum audiuit sibi dicentem; *Vis videre mulierem, cuius concupiscentia te vexauit?* Viditque ante se positam fœdissimam, vermibus scaturientem, & stercore fœtidiorem. En, inquit ex alto loquens, *qualis futura est, quam tu adeo irrationabiliter concupieras.* Adeo horribilem & deformem fuisse sibi ostensam figuram, referebat postea sapius frater, vt tunc eam aspicere non potuerit absque abominatione, neque postea de ea cogitare absque fastidio.

Alius Dei gratia carnis concupiscentiam superauit.

XLIII. In prouincia Aquitanie tentatus alius eodem malo, orabat, sed tepidè, ante Christi crucifixi imaginem, vt liberaretur à tentatione. Orabat sapius eandem orationem, neque tamen exaudiebatur. Visus sibi postea vidisse Christum, à deprecante faciem auertisse, ille tremefactus rogauit astantes Virginem Mariam atque Euangelistam Ioannem, vt Christum redderent propitium. Rogantibus responsum à Christo: *Quomodo miserebor eius, qui negligit sibi miseri, & frigide nimis à malo liberari desiderat?* Quo audito quasi in desperationem actus, concupiscentiæ fræna laxare cogitauit: sed Dei misericordiâ præuentus rediit ad orationis locum, prostratusque coram Crucifixo, instantè & feruenter petiit misericordiam & efficax auxilium. Addentibus etiam diuis suas preces, respondit Dominus; *Nunc est hora & tempus miserendi. Benè oranti sit venia peccatorum, & præsens aderit auxilium.* Ita sensit ille, tranquillè & piè deinceps viuens in religione.

Tepidè orantem non exaudit Christus.

Feruenter oranti adest.

XLIV. In Regno Lusitanie inuasit Diabolus adolescentulam comptè nimis se componentem ad speculum. Multi tentarunt inuasorem expellere, neque poterant; quibus tandem ille; *Nullus me deturbare poterit ab hac sede, nisi quidam Minorita, huius oppidi incola.* Interrogatus cur huic soli illa concessa potestas? Respondit; *Quia paucis ab hinc diebus dum mitterer vt eum circa opera carnis tentarem, viriliter repulit tentantem.* Vocato fratre, & fugiente dæmone ad eius præsentiam, constitit de rei veritate.

Resistentes Diabolo fuit ei formidolosus.

XLV. Alij etiam tentati circa hoc tempus vt sprete regulari disciplina ad laxitudinem sæculi redirent, è quibus nobilis quidam delicatule nutritus in sæculo, durius ferens sodalitiij asperitatem tentauit recedere. Dum abire vellet occultè, amisso visu nunquam viam euadendi, quantumuis frequenter aggressus, inueniebat. Obstinatus in proposito dum aliam tentaret viam per Ecclesiam abeundi, humiliato capite salutauit Christum in altari cruci affixum. Immissa è simulachro vox fugam obiciens, & interrogans quare recederet? Respondit nimis durum illud vitæ genus molliter enutrito. Cui Christus, *Respice ad manus meas, & pedes meos, conspice latus hoc pro te transfixum, collige pro te manantem sanguinem, & appone oculis tuis collyrium hoc, & videbis quàm inanes sint illæ tuæ passionēs respectu malorum, quæ pro te perpeffus sum.* Verè distillatum sanguinem è vulnere laterali, intincto

Inanes nostræ passionēs si conferantur ad Christum.

F digito,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS M-
1253. ANNO II. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 46.

digito, apposuit oculis frater, & perfectè vidit quàm egregia sit cathedra docentis, crux Christi patientis.

*Astus damo-
nis ut à re-
ligione retrahat.*

In prouincia Ianuæ factus Minorita, patre defuncto, locuples adolescens, relictis XLV. consanguineis bonis paternis, cum obligatione satisfaciendi quibuscumque oneribus, cessit. Paucis ab initiatione diebus apparuit ei dæmon in patris effigie, miserabiles effundens querimonias, & dicens. *Cur ingratus & immisericors fili ita me torqueri vis in purgatorio? Detineor, & crucior in flammis ob male tibi acquisita, & debita insoluta, quibus non est ullus qui satisfaciatur, quantumvis mea bona alij susceperint. Si mihi iuxta debitum filij compati volueris, oportet ut omnino regrediaris in domum tuam, & à vinculis soluas animam meam.* Perterritus iuuenis consuluit tyrocinij præceptorem, cuius illud consilium, ut mala suadentem repelleret fictum patrem, neque alium esse quàm patrem mendacij. Ita fecit constanter, frequenter apparenti restitit, & expuit in faciem; non tamen impunè. Descendenti etenim in Ecclesiam, occurrit eadem inculcans. Quem cum adolescens contempsisset, apprehensum extra Ecclesiam duxit, & medio læsit corpore, exusta veste ea parte, qua contemnentem apprehendit. Patienter tulit inimici iniurias pius adolescens, confidens in adiutorio Altissimi, quod liberaret eum à laqueo venantium & à verbo aspero. Ita factum. Nam missus S. Franciscus, qui decumbentem in lecto sanauit, & fecit ut valde desiderans interesse solemnibus Matutinis cuiusdam festiuitatis, plene posset, neque amplius sentiret insidiantis molestias.

*Virgo Maria
tyronem con-
firmat in fi-
de.*

Tyro alius tentatus in fide, dum ficta omnia Christianorum dogmata dæmon per- XLVI. suaderet, voluit recedere, & vacare mundi oblectamentis. Non omnino extinctus fidei igniculus, neque planè abolita erga Virginem Matrem deuotio, quam quotidianis obsequiis magister impressit. Dum proinde discederet, voluit Virgini valedicere, & suum statum exponere. At illa misericorditer nutantem confirmauit in fide sui vnigeniti, quem vlnis tenebat, eamque confirmatam voluit dato in manum sigillo, filij & matris effigiem habente. Mirabiliter ille stabilitus fortiter se gessit deinceps. Tunc etiam Canonicum cuiusdam Ecclesiæ Gallicanæ Franciscanum factum, valde à dæmone tentatum, inuocato fideliter eius nomine, sacra Virgo, ut perseueraret, effecit.

*Non sunt cō-
digna nostra
passiones.*

Apud Lunellum custodiæ Montispeffulani prouinciæ Prouinciæ tyro alius seuerius XLVII. probatus, & per multa tentatus à rigido Guardiano, cum durior sibi impositam pœnitentiam compleret, abiit in Ecclesiam, ubi prostratus coram Crucifixo, allegabat suam sufferentiam, dicens; *Domine, ecce quanta pro te patior, ecce quot mihi molestias ingerit hic inhumanus Guardianus; tu nosti me potuisse calamitates istas euadere, neque enim mihi deerant in seculo facultates laute vitam transigendi.* Cui statim indignabundus Christus. *Ecce etiam, quæ ego pro te passus sum; quæ mihi illata ludibria? quæ vulnera? quæ suprema malorum? neque verò ulla mea culpa, tua omnis: ego innocens pro te peccante omnia perpeffus.* Attonitus frater erubuit de sua iactantia, in posterum mala quæque pro Christo libenter toleraturus. In ipso conuentu Montispeffulani voluit dæmon sub boni Angeli specie suadere pio cuidam fratri, eum iam impeccabilem, non debere amplius confiteri sacerdoti. Quod dum frater illusit fecisset, alia multa sub specie pietatis dæmon proponebat, seque magistrum in omnibus exhibuit, quem quaque versus euntem iussit, ut sequeretur. Promptè magistri præcepta obseruabat misellus discipulus, donec in puteum dare callidè vellet, atque hic moneretur ab altero, qui dæmonis præuidit insidias. Inuocato mox sacratissimæ Virginis auxilio illusor recessit, & frater ad stultam suam simplicitatem erubuit.

*Suadet da-
mon Minorita
ne confiteatur pec-
cata.*

*Vult in præ-
cipitiū agere.*

*Rodolph.
f. l. 273.
Conuentus
Brixienfis.*

Translati hoc anno Minores Brixienfes ex angusto hospitio ad commodiorem XLVIII. ædem in ciuitate Brixia in Lombardia Transpadana, diuite, affluente, ædificiis pulchra, magnifica, lautis ac nobilibus colonis decorata. Capaciorem hunc locum ita extructum refert Rodolphus. Pulso Lambertino de Bononia Brixie Gubernatore per Obizonem de Vgonibus, Girardum Gambaram, Fredericum Griphum, & Rizzardum Bucam Consules, seditio magna extemplo facta est inter partes Gibellinorum & Guelphorum. Quare sæuiantibus rursus & in vrbe, & in prouincia factionibus, & quibusdam tyrannis, ut hæc ciuitas à tanta calamitate liberaretur, Deo & Beato Francisco vouit, si ab huiusmodi infortuniis eximeretur, Templum in Dei & Francisci honorem quamprimum ædificaturam, quod in ora Campi bassi in prædio (ut fertur) à Patitiis de Brusatis clargito,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

elargito, decenti opere construxit, quo sancti Fr̃cis̃ci discipulos, qui in angusta iam Ec-
clesia sancti Georgij satis incommodè manebant, induxit tempore Caualcanti de Salis,
Patritij, & Episcopi Brixie anno 1253. quod postea Generalis Sanson egregio opere
perfecit, & absoluit, sacrarium præcipuè argenteis vasis & paramentis exornauit, quæ
narrare longum esset & operosum. Magister Hieronymus Girellus valerudinarium ex-
truxit, & paterno ære dotauit.

XLIX. Hoc anno Hispelli in Vmbria concessa Minoritis cum contigua domo, Ecclesia pa-
rochialis S. Andreæ, in qua ministrabant tres presbyteri. Iuxta illam sibi domum ædi-
ficarunt, quam hodie incolunt Patres Conuentuales. Concessionem approbarunt Bar-
tholomæus Episcopus Spoletanus, clerus S. Mariæ Hispellatis, & communitas populi;
confirmarunt verò Innocentius & Alexander Quarti. In prædicta Ecclesia habetur in
veneratione corpus Beati Andreæ Caccioli, siue, vt aliis placet, de Lacchis Hispellatis;
cuius festum celebrant 3. Iunii magna cum solemnitate, cuius etiam gesta nos aliàs re-
censebimus. Antè hunc annum initium accepisse Monasterium Clarissarum Almasani
in Hispania, indicat Gonzaga, dum in priori loco (à quo ad præsentem, quem modò
occupat translatus est) ædificatum ait ex oppidanorum facultatibus, B. Virgine Clara
adhuc superstitè, ab altera ex eius discipulis.

Conuen. Hi-
spelli.
Idem f. 213.
Monumen.
Vrbis.

Monast. Al-
masani.
Gonzaga in
prou. Con-
cept. Mo-
nast. 18.
Privilegia
vria.

Plura concessit hoc anno priuilegia Pontifex; indulgit vt de his quæ pro cultu diuino,
viçtu aut vestitu fratrum offeruntur, nulli soluerent portionem canonicam. *Pacem ve-*
stram. Dat. 12. Kalend. August. Monasterium S. Pauli Interamnense Damianitarum
liberum voluit à quibuscumque impositionibus. *Vobis quas in paupertatis.* Dat. 16. Kal.
Martij. Monialibus Monasterij S. Elizabeth Rhemen. Diocesis, eiusdem Ordinis, con-
cessit vt à quoquam conueniri non possent per litteras Apostolicas non facientes ex-
pressam mentionem de eisdem. *Cælestia quærentibus.* Dat. 6. Non. Iulij. Guardiano Minorum
Gerunden. in Catalonia commisit, vt confirmaret electionem & postulationem Guliel-
mi Prioris de Colle in Abbatem Monasterij S. Petri de Bisulduno, Ordinis S. Benedicti,
adhibitis cautionibus & instructionibus necessariis. *Dilecti filij.* 14. Iunii. Binis litteris
Fratri Walasco suo pœnitentiario transmisit facultatem dispensandi cum Rege Bohe-
miæ ducente in uxorem Margaritam Austriæ Ducissam, sibi quarto consanguinitatis &
tertio affinitatis gradu coniunctam. *Deuotione quam dilectus.* Dat. 3. Non. Iulij. Et cum
dilectus filius. Dat. 2. Non. Iulij.

ANNO CHRISTI 1254.
INNOCENTII IV. AN. 12.

VVILLIELMI IMP. OCCID. AN. 7.
RELIGIONIS MINORVM AN. 47.

ARGVMENTVM.

Moritur Innocentius IV. regularibus sub mortem infensus, prius Minoribus beneficus,
quibus plurimum vsus est in inquirendis hæreticis. Successit Alexander IV. optimus
Minorum protector, quorum precibus semet commendat. Regreditur ex Oriente
S. Ludouicus Gallorum Rex, cuius pleraque virtutes recensentur, & vitæ genus
sub Francisci instituto probatur. Regiæ virgines Isabella & Salomea sunt Clarissæ:
aliæ duæ, Claræ discipulæ, vitæ terminum posuerunt. Duo item viri sancti, Petrus
Brabantinus & Philippus Claromontanus, atque alij duo ad Pontificatus euecti. Mi-
norum opera vitatur Pontifex in Anglia ad tollendos multos abusos; & in Germania
pro tuendo iure Casareo. Construuntur cænobia, & Pontificia conceduntur indulta.

I. **I**NNOCENTIVS ad finem huius anni legatione Neapolim euocatus à
Parthenopæis, vt iura regni Siculi tueretur contra Manfredum, Frederici no-
thum, tyrannicè, Conrado fratre 11. Kalend. Iunii extincto, per multas
fraudes vtriusque Siciliae Regna ambientem, cum valido abiit præsidio, res
eius Regni, Sedis Romanæ beneficiarij, visurus & compositurus. Sed dum breui se

Moritur In-
noc. IV.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Blond. de-
cad. 2. lib. 7.

Vbi sepultus.
Platina, Pa-
nuin. in In-
noc. IV.
Bzou. anno
1254. n. 4.
Ciaccon. in
Innoc.
Zappul. de
rebus Nea-
polit. cap. 4.
Tempesta in
Innoc. IV.
Eugen. in
Neap. sacra.

Eius Epita-
phium.

vniuerso Regno potiturum, & Manfredi partes debellaturum sperat, ætate & ærumnis ad 8. Idus Decembris, non mense Ianuarij, vt habet Blondus, ex hac vita decessit, magnum sui desiderium relinquens, cum Ecclesiam sanctitate & doctrina ornasset, & multa cum prudentia atque constantia rexisset. Sepultus est ex præcipuo erga Minores affectu, in Ecclesia eorundem, S. Laurentio sacra, vt scribunt Platina, Panuinus, Bzouius, & alij. Licet Ciacconius, Michaël Zappullus & Tempesta in Ecclesia Cathedrali humatum velint, & sanè illic modò iacere ipse conspexi, scribitque Cæsar Eugen. de rebus sacris illius vrbis, sermonem instituens de Ecclesia matrice. Saluandos primos & grauiore auctores velim, atque ita omnes concordandos iudicauerim, vt prius sepultus sit in æde D. Laurentij, atque inde in Cathedralē translatus, dirutā primā Ecclesia S. Laurentij per Carolum Andegauensem, & reedificatā aliā ampliori, augustiorique in ipsis vrbis penetralibus. Idque insinuat ipse Cæsar Engenius, qui quantumuis in Ecclesia Cathedrali sepultum dicat, eiusque transcribat Epitaphium, tamen statim à morte sepultum ait in Ecclesia S. Laurentij; & dum res istius Monasterij describit, præfatam ædis translationem recenset. Profectò Alexander IV. in bulla denuntiationis suæ assumptionis ad Pontificatum, vniuersis Prælati transmissa, in Ecclesia Neapolitana sepultum refert. An hoc verò intelligendum de Cathedrali, quod probabilius videtur, an verò de illa S. Laurentij, omnino incertum. Eius sepulchro incisum hoc Epitaphium ab Umberto de Monte aureo Burgundo, illius vrbis Archiepiscopo circa an. 1318.

*Hic superis dignus, requiescit Papa benignus,
Latus de Flisco, sepultus tempore prisco.
Vir sacer, & rectus, sancto velamine tectus,
Vt iam collapsò mundo, temeraria passo.
Sancta ministrari, vrbs posset rectificari.
Concilium fecit, veteraque iura refecit.
Hæresis illisa tunc extitit, atque recisa.
Mœnia direxit, rite sibi credita rexit:
Strauit inimicum Christi, colubrum Fredericum.
Ianua, de nato gaude sic glorificato
Laudibus immensis, vrbs tu quoque Parthenopensis
Pulchra, decora satis dedit hic tibi plurima gratis,
Hoc titulauit ita Umberto Metropolita.*

Annibal Capuanus hoc nostro sæculo aliud elegantius ita insculpi curauit. Innocentio IV. Pont. Max. de omni Christiana Repub. optimè merito, qui natali S. Ioannis Baptiste Anno M. CC. XLIII. Pontif. renunciatus, die Apostolorum Principi sacra coronatus: cum purpureo primus pileo Cardd. exornasset, Neapolim à Conrado euersam S. P. restituendam curasset, innumerisque aliis præclare & prope diuinè gestis, Pontificatum suum quàm maximè illustrem reddidisset, anno M. CC. LIV. decessit.

*Annibal de Capua Archiepiscopus Neapolitanus in sanctissimi Viri memoriam,
aboletum vetustate epigramma R.*

An. 1251.
n. 34.

Inuisus Mē-
dicantibus
illorum reuo-
cat priuile-
gia.

Paulo antè commotus quibusdam ex causis, quas mox subiiciemus, & excitatus falsis II. suggestionibus Parisiensium, tunc Mendicantibus inuisorum, propter lites quas suprā retulimus, reuocauit optima quæque illorum priuilegia, & multa statuit vniuersis Ordinibus derogantia. Præcepit enim in virtute sanctæ obedientiæ, vt Parochianos alienos diebus Dominicis & festiuis de cætero in suis ecclesiis seu oratoriis temerè non reciperent ad diuina, nec ipsos vllatenus ad pœnitentiam admitterent sine suorum licentia sacerdotum: nec eis in suis prædicarent ecclesiis ante missarum solemnias, pro quibus audiendis prima diei parte iidem parochiani consueuerunt, & debent in suis ecclesiis conuenire: nec sermones etiam solemnes facerent illa hora, sed nec ad prædicandum solemniter ad parochias alienas accederent, nisi essent ab eorum sacerdotibus inuitati, vel saltem nisi se ad id humiliter peterent, & obtinerent admitti, nec ea die qua diocesanus Episcopus, vel alius loco eius prædicaret solemniter, maximè in Ecclesia Cathedrali, aliquis ipsorum in eadem ciuitate vel loco præsumeret prædicare. Si verò in casu licito parochianum alterius eos in suis Ecclesiis recipere ad sepulturam contingeret, omnium

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

omnium quæ obtentu consequerentur huiusmodi sepulturæ, portionem canonicam, etiam non requisiti, infra octo dies à tempore receptionis eorum, Episcopo vel Sacerdoti, de cuius parochia mortuus esset assumptus, exhibere curarent. Si autem aliquis Religiosorum ipsorum, huius præcepti transgressor, contra prædicta vel aliquod prædictorum venire præsumeret: præter inobedientiæ vitium & excommunicationis sententiam, quam cum incurrere voluit ipso facto, gradus sui periculo subiaceret: & nihilominus à diocesano ad præmissa vniuersa & singula obseruanda per censuram ecclesiasticam, appellatione remota, districtius cogeretur, nullis ei contra hæc indulgentiis vel priuilegiis Apostolicis valituris. Omnia hæc habentur inserta bullis duabus Alexandri IV. in quibus an. 1. sui Pontific. restituit res omnes suo pristino statui.

III. Vniuersos regulares Ordines ægrè tulisse præcepta hæc & ad imminuta, seu potius reuocata, sua priuilegia doluisse, credibile est. Multi præsertim Prædicatores, & Minores ad Dominum cum tribularentur, clamauerunt, & exaudiuit eos, si verum est, quod Thomas Cantipratanus, huius temporis candidus scriptor enarrat, & alij communiter confirmant. *Quidam nostro tempore Papa* (inquit citatus author) *cuius nomen propter sanctæ Sedis reuerentiam, silentio pertransimus, cum sicut ab illis indubitanter accepimus, qui Romæ in Curia tunc fuerunt, litteras dedisset contra priuilegia à seipso, & suis prædecessoribus, quatuor Apostolicis, obtenta, duorum Ordinum, quorum vnum per Zachariam prophetam conditor ab æterno decorem vocauit, Prædicatorum scilicet; alterum verò funiculum, quo lucidissimè intelligas Minores, eadem die paralyti percussus obmutuit, nec unquam postea inualuit, aut surrexit. Qui etiam à quodam sanctissimo viro extra muros urbis Romæ, manifestissimè visus est mortuus dari sanctis Dei Francisco atque Dominico. Litteras verò datas beatiss. Alexander Papa cum consilio fratrum Cardinalium solemniter reuocauit. Et vide quàm utilis Ecclesiæ fuit illa reuocatio litterarum. Pro constanti enim recepimus à fide dignis, quod si processum suum prædicta machinatio per dictas litteras habuisset, potentissimi Reges Orbis, ut audire postea Papale mandatum, cum iuramento dixerunt, sibi & Prælatorum, & clericorum secularium possessiones & redditus usurpasset, si dictos duos Ordines Apostolicus destruxisset. Dixerunt enim Prædicatores & Minores, propter exemplum & doctrinam, in salutem maximam à Deo datos esse hominibus. Et hoc manifestum est toti mundo. Quales autem illi essent per quos eorum destructio parabatur, nec Deum, nec Sanctos latet, nec ipsos inhabitantes orbem, quibus eorum vita nota est, & probata. Huius crudelissimi edicti, quatuor præcipuè Magistri fuerunt Parisiis infatigabiles intentores, qui simplicitatem scholarium Parisiis contra dictos Fratres feraliter concitarunt, in tantum, ut nisi se piissimus ac deuotissimus Ludouicus Rex Francorum, necnon & frater eius pius Comes Pictaviæ Alphonsus, antequam ipse Rex à transmarinis partibus rediret in Galliam, muros, inquam, se pro Fratribus posuissent, abdicatos eosdem rebus & corporibus exterminassent. Hinc cum nihil aliud possent, litteras infamatorias, plenas mendaciis contra dictos Fratres per diuersa loca & regna miserunt. Et statim plura subnectit de controuersia scholæ Parisiensis, quæ nos amplius suo loco ministrabimus. Tacet verò Pontificis nomen, sed ex circumstantiis prodit: à quatuor prædecessoribus ait concessa priuilegia, videlicet ab Innocentio III. Honorio III. Gregorio IX. Cælestino IV. & renouata ab Alexandro IV. Eius litteras reuocatorias derogationis huius Innocentij nos dabimus anno 1. Pontificatus eiusdem Alexandri.*

IV. Confirmant hæc, quæ clariùs scripsit Hieronymus Platus dum Virginis Mariæ beneficia erga religiosos ordines commendat. *Atque hoc quidem, inquit, patrocinium tum aliàs sepe Virgo reipsa prestitit, tum maximè Innocentio IV. Pontifice, qui cum, nescio quibus causis, esset in utrumque ordinem, nulla eorum culpa, incitatus, & quibusdam etiam edictis eorum priuilegia, ac facultates impedisset, ij quidem ad cæleste auxilium implorandum, inter alias preces, litanias etiam quotidianas indixere, quæ dum Romæ à fratribus Dominicanis in Ecclesia recitarentur, vni ex ipsis contigit, ut ipsam Virginem videret super altari stantem, unà cum Filio, itaut ipso vultu eius familiæ mœrorem, ac lacrymas, quas vberius fundebant, misereri videretur: & ad filium conuersa hæc verba, ut in litanis solet, iterare: Fili exaudi eos. Nec multo post ipsum etiam Innocentium ferunt, cum Neapoli decumberet, morte iam imminente, grauiter poenituisse, illaque verba ex psalmo protulisse, Propter iniquitatem corripuisti hominem, & tabescere fecisti sicut araneam animam eius, statimque ex hac vita migrasse. Similiter rem hanc narrat Antonius Senensis, qui & addit abiisse in commune proloquium in Curia; cauendum esse à*

Quæ inde sequuntur.
Cantiprat.
de apib. l. 2.
c. 10. n. 21.

Zach. 11. 7.

An. 1256.
n. 20.

Plat. lib. r.
c. 34
Diuinū sensere regulares auxiliā.

Psal. 38. 12.
Senen. in
Chron. Prædic. an. 1250.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Castill. in
Chron. Pre-
dic. 1. p. 1.2.
c. 51.
Causa indi-
gnationis Pō-
tificis.

Cantiprat.
cit. n. 34.

Cardinalis
quidā Pra-
dic. & Mi-
noribus in-
festus mori-
tur.

Amos. 7. 14.

§ap. 2. 21.

Psal. 76. 10.

Quis fuerit
hic Cardina-
lis.
Ciaccon. in
Innoc. IV.
creat. 1.

litaniis Prædicatorum. Causas etiam attingit huius auersæ voluntatis Pontificiæ, quas largius commemorat Ferdinandus Castilius; videlicet, quod quidam eius consobrinus fuerit in sodalitium Prædicatorum admissus, & clanculum retentus, ita ipso expetente adolescente, donec sacris votis instituti se religaret; quod agerrimè tulit Pontifex, dum ex humano affectu, & nimio erga consobrinum amore, cum exaltare voluit in sæculo, Alteri item consobрино voluit extruere in editissimo vrbis Ianuensis colle magnificum palatium, aggeribus & bellicis munimentis fortiter vallatum, cui ædificando omnino necessarium erat, ut loco cederent Dominicani. Præcauerunt sibi Ianuenses, ne Principis potentia mox abiret in tyrannidem, & vellet consobrinum ex alto fortalitio vniuersæ dominari ciuitati. Resistentibus se adiunxerunt Prædicatores, qui domicilium suum dolebant in profanas ædes conuerti, idque effecerunt ut Pontifex non posset votis potiri.

His de causis aliisque similibus infestus Pontifex Ordinibus; commotumque ampliùs narrat citatus Cantipratanus per quendam ex Cardinalibus ob leuissima quædam Prædicatoribus & Minoribus iratum. Historiam ex ipso transcribo. *Quædam, inquit, referam de Magistro quodam, opinione permaximo, qui prius Præpositus solemnæ Ecclesiæ, domum Fratrum Prædicatorum constructam in oppido violenter eiecit: sed ruina turpiori, ut audies, est eiectus. Factus enim Episcopus & Romanæ Curie Cardinalis, tyrannizauit feraliter contra Fratres Prædicatores, pariter & Minores, & ob hoc, ut patuit, tali morte mulctatus est. Cadens enim de loco editiori, fractis ceruicibus expirauit. Et vide mirabilius & grauius, quàm audisti. Eadem die qua cecidit, cum eius mors subita, ex reuelatione cuiusdam mulieris sanctissimæ per Fratrem quendam Minorum prædiceretur ei, spreuit arguentem se, & inuectus contumeliâ dixit: Non es propheta, neque filius prophetæ. Et ego quidem procuravi, ut Ordo vester, & Ordo Prædicatorum subijciantur Episcopis, addam & hoc, ut subijciamini vilissimorum pedibus sacerdotum. Hæc dicens, vidit signa prædicta sibi, & non aduerit. Excecauit enim eum superbia, quam non vidit. Et hæc signa fuerunt: quod ira immoderata dominaretur ei, dum in ipso mane diei, quo accessurus erat ad altare, pacificari non posset: quod loturus manus suas, Episcopalem annulum perderet: quæ omnia luce clariùs sunt completa. Cum enim Dominus Papa Ecclesiam quendam Fratrum Minorum consecrare debuisset, & dictus Episcopus Cardinalis ad portam Fratrum Minorum pulsans, intromissus celeriter non fuisset, tanta ira raptus est extra se, ut celebraturus primam missam nullo modo, etiam facta confessione, pacificari posset: & tamen ad terrificæ sacramenta processit. Post hæc verò cum manus suas, regressus ad hospitium, abluere voluisset, & astanti Episcopalem annulum ad tenendum porrexisset, lotus, mox illum qui haberet annulum, non inuenit. Statimque miratus, dixit: Ego perdidici Præsulatum. Omnibus itaque subticentibus atque stupentibus, ascendit editiùs, & solus contra consuetudinem suam, senex ac debilitate confectus, processit ad cameram, & dissiliente asere, deorsum excidit, & expirauit. Et vide stupendum valde & occultum Dei iudicium. Cognoui ipse hominem, ut commensalis dilectus, & familiaris eidem, secum vnâ domo Parisiis hospitatus. De quo fateor rarò secularem clericum tam sobrium, tam honestum, tam affabilem, tam largum in pauperes me vidisse. Et eum equidem vidi nouem Episcopatum contemptorem, tandemque per tres menses excommunicatione coactum, Archiepiscopatus cuiusdam suscipere dignitatem. Inde verò translatus, Romanæ fit Curie Episcopus Cardinalis, & in tali eminentia taliter ut audistis, desipuit. Sed spero quod non in finem Deus obliuiscatur eius, nec in ira sua continebit misericordias suas; sed magna pietate sua miserebitur forsitan pœnitenti.]*

Ex signis facile me deuenisse puto in cognitionem hominis, etsi nomen meus author tacuerit. Præpositum ait fuisse cuiusdam solemnæ Ecclesiæ, mox Archiepiscopum, deinde Episcopum Cardinalem, & diutiùs Parisiis commoratum. Apud Ciacconium inuenio, in quem hæc coeunt vniuersa. Is fuit Magister Petrus de Colle-medio Gallus, olim Honorij III. & Gregorij IX. Capellanus, Præpositus S. Audomarij, diocesis Morinensis, ex Archiepiscopo Rothomagensi Episcop. Card. Albanus, diu in Anglia in contubernio fuit Pandulphi electi Hornicēsis, Nunciij Apostolici, & Camerarij S. R. E. Parisiis diu mansit. Ad Curiam sub Innocentio IV. veniens cum Episcopo Mutinense, & Abbate sancti Facundi Nuncius ad Imperatorem à Pontifice missus est, ut pacem componeret, postea ab eodem in Concilio generali Lugdunensi Cardin. cum aliis duodecim creatus. Cohærent etiam ea de consecrata à Pontifice Minorum Ecclesia, cum iis, quæ supra

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS Mf.
1254. ANNO 12. OMIA. OCCID. ANNO 7. OMIA. NORVM AN. 47.

supra indicauimus de consecratione Ecclesiæ Portiunculæ, & mortuum sub hoc anno probat peractus hic consecrationis ritus anno superiori, & in hoc ipso, in regeſto Pontificio Innocentij (vtri notat Ciaccon.) Cardinalem hunc dici *bonæ memoriæ*; quare est cur obiter admirer, authorem hunc sui oblitum, paucis intermissis foliis, iterum scribere sub Alexandro IV. mortuum. Concordant itaque cum Cantipratani narratione hominis status, rerum circumstantiæ, & temporis, quo decessit, obseruatio. Oleum camino exardescenti præter hunc Cardinalem, infuderunt etiam Parisienses & alij, qui sufferre non poterant adeo honorificè habitos in populo claustrales, delatosque eis primos honores, & pingues quasque oblationes. Tunc omnium erupit virus, quando Principem compererunt animo alienum, suamque addiderunt operam, vt quidquid contra eos statueret, & à se atque aliis vtriusque Ordinis Ecclesiastici & sæcularis Principibus exaltatos inuim deprimeret. Ultra hæc falsos rumores spargentes in populos, infames submittebant libellos, vndique detrahebant innocuis, & grauiores passim inferebant molestias. Id familiare in omni republica, vt à Principe spretum, populus spernat, & in optimos quosque viros Principi aduersos omnes insanè desæuiant. Hinc cauendum Rectoribus ne sacros Dei homines ostendant se habere despectui, ne illorum contemptus diffundatur in populos per exemplum, qui nihil tam curant, quàm Principum animos induere, & suis moribus contrariam sacerdotalem aut monasticam carpere vitam: quo fit vt Principe statum regularem contemnente, contra eundem *omnis consonet chorus*, & *vniversa latent subsellia*.

An. 1253.
n. 34.

Ciaccon. cit.

Conspirauit
cum Cardinale
Parisienses contra
Mendicantes,

Hier. ep. 10.
ad Furiam.

VII. Ante hanc commotionem ab initio Pontificatus, atque hoc ipso anno summè profecto propensus Innocentius in Prædicatores & Minores, multis eos donis afficiens, magnis honoribus eos est prosequutus. Honorificum illud præ cæteris eis commisit munus in hæreticos inquirendi, & fidem læsam vendicandi in diuersis orbis partibus. Sed ne promiscua potestas, & vicina locorum iurisdictione confusionem parerent, aut quæstiones excitarent circa constitutos sibi terminos, reuocauit omnes à se datas in negotio fidei commissiones, atque vtrique Ordini Italiæ fines diuisit in funiculo distributionis. In præclaris & optimis regionibus Inquisitores instituit Fratres Minores, in ipsa Vrbe Romæ, in vniuersa Tuscia, in Patrimonio B. Petri, in Ducatu Spoletano, in Campania, in Maritima, & Romania; Prædicatores verò amplissimis tractibus Lombardiæ, Romaniolæ, Marchiæ Taruifinæ, & Ianuensis. Bullas harum commissionum in præsignatis regionibus, Fratrum Minorum curæ commendatis, statim subiiciemus; quæ ad designata Prædicatoribus loca attinent Abrahamus Bzouius transcripsit. In aliis verò regionibus Italiæ ante hanc reuocationem seu distributionem factam, Inquisitores egisse Minoritas constat ex vna atque altera bulla hoc anno datâ ad eosdem, vt sedulo & indefessè procederent contra vulpeculas, vineam Domini demolientes. Prima est ad Ministrum & Prælatos Prouinciæ Romanæ, seu administrationis Urbis; secunda ad Minores Inquisitores deputatos in Vrbe, Patrimonio B. Petri, & aliis terris Ecclesiæ, Regno, Apulia, Tuscia, Marchia Taruifina & Sclauonia. Habentur hæ bullæ sanæ & integræ originariæ in Archiuo Aracælitano sub plumbo num. 125. & 310.

Innoc. Mendicantibus
prius beneficis.

Inquisitores
per vniuersam
constituit
Italiam.
Quos constituit
vtrique
Ordini limites.

Bzou. anno
1251. n. 3. &
an. 1254 n. 3.

INNOCENTIVS, &c.

*Dilectis filiis... Custodibus vel eorum Vicarijs Ordinis Fratrum Minorum,
administrationis Urbis.*

[Quia tunc potissimè acceptabile IESV CHRISTO exhibetur obsequium, cum ei pro Catholice fidei conseruatione, cuius est ipse stabile & perpetuum fundamentum, pura intentione seruitur; prouidimus specialiter in hoc ipsi studiosum & placidum, eo cooperante, impendere famulatum, & præcipuè in Vrbe, in Patrimonio B. Petri, & aliis terris Ecclesiæ, Regno, Apulia, Lombardia, Romaniola, Marchia Taruifina, ac in Tuscia; circa quas debemus sollicitius vigilare, instantius & validius satagere contra eiusdem fidei diros hostes, vt cultura salubris per nos agris Dominicis impensa, vicinis utilis sit longinquius, & verbi diuini semen fustum in proximis, fructificet etiam in remotis; licet

Sollicitudo
Ecclesiæ contra
hæreticos.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

*Procedendum
contra hare-
ticos & fau-
tores ipsorum.*

licet Sedes Apostolica tales hostes vndique indefessa solitudine persequatur, nec vnquam ab huiusmodi exercitio cessauerit cura eius. Conuenit namque vt quia Inquisitores contra pestem hæreticam roborare ac renouare per diuersas sæculi volumus regiones, id agere in Vrbe ac terris aliis supradictis, maiori opportunitate nunc habita, nullatenus omittamus, cum quanto propius nostris adsunt aspectibus, tanto iustiùs, nisi attentè saluti prospiceremus ipsorum, possemus argui de negligentia. Ideoque discretioni vestræ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus tam per vos, quàm per alios idoneos Fratres vestræ curæ commissos, quibus negotium huiusmodi, quod principaliter nostro residet corde, autoritate nostra duxeritis committendum, totis assumentes affectibus & feruentibus animis prosequentes ad extirpandam de prouinciâ tuâ, fili Minister, curæ commissâ prauitatem hæreticâ sollicitè & efficaciter laborantes, si quos ibi de prauitate ipsa culpabiles inueneritis vel infectos, seu etiam infamatos, nisi examinati velint absolutè mandatis Ecclesiæ obedire, contra ipsos, & receptatores, defensores & fautores eorû, humano amore postposito, iuxta sanctiones Canonicas autoritate Apostolica procedatis, inuocato contra eos ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Si verò aliqui, hæretica labe penitus abiurata, redire voluerint ad Ecclesiasticam vnitatem, eis iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendentes, iniungetis eisdem, quod talibus iniungi conuenit. Prouiso solerter, ne simulata conuersione redeant fraudulenter, & vos, imò potius se fallentes, *sub agni specie gerant lupum*. Quod si fortè (quod non credimus) aliqui cuiuscumque conditionis huic negotio se opponere, seu illud præsumpserint aliquatenus impedire, vt non possit per vos procedi liberè in eodem, immò nisi fouerint illud & iuuerint studiosè, contra eos secundum sanctiones Canonicas eadem autoritate liberè procedatis. Vt autem prædicta possitis vtiliùs & liberiùs exercere, vobis largiendi viginti vel quadraginta dierum indulgentiam, quotiens opportunum videritis, omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui ad vestram prædicationem propter hoc faciendam accesserint, plenam tenore præsentium concedimus potestatem. Illis verò, qui ad impugnandum hæreticos, fautores, & receptatores, ac defensores eorum, vobis ex animo auxilium, consilium præstiterint, vel fauorem, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, tres annos de iniuncta sibi pœnitentia relaxamus. Et si qui ex iis ad prosecutionem huiusmodi negocij contra prædictos hæreticos, fautores, receptatores, vel etiam defensores personaliter iuerint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus. Compescendi quoque monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, prædicatores quæstuarios, quorum interest tantum charitatiua subsidia simpliciter petere, ac indulgentiam (si quam fortè habent) exponere, à prædicationis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet, liberam vobis tribuimus facultatem. Quod si simul iis non interfueritis, vnus vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Lateran. 5. Kal. Aprilis, Pontific. nostri an. ii.]

INNOCENTIVS, &c.

Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis à suo Ordine deputatis in Vrbe, Patrimonio Beati Petri, & alijs terris Ecclesiæ, Regno Apuliæ, Tuscia, Marchia Teruifina, & Sclauonia.

Cant. i. 15.

*Priuandi hæ-
retici filij,
&c omnibus
honoribus.*

[Cum negotium fidei Catholicæ aduersus hæreticæ prauitatis errores vobis (vt vestra prudentia deprehendatis vulpeculas demolientes vineam Domini) sub certa forma per nostras litteras duxerimus committendum; vt commissum vobis ab Apostolica sede tam salubre & vtile ministerium exequi liberiùs, ac exercere possitis efficacius, in hac parte interpretandi statuta Ecclesiastica & sæcularia contra hæreticos edita, & hæreticorum filios & nepotes, credentium quoque, fautorum, defensorum, & receptatorum ipsorum dignitatibus, personatibus, ac honoribus quibuscumque ac beneficiis Ecclesiasticis & publi

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS M.
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

& publicis officiis; illos etiam qui hæreticorum vel aliorum prædictorum interuentu, intuitu vel gratia talia sunt adepti, vel in posterum assequuntur priuandi huiusmodi dignitatibus, personatibus, honoribus, beneficiis & officiis, liberam vobis auctoritate præsentium concedimus potestatem. Sanè volumus vt nomina tam accusantium prauitatem hæreticam, quàm testificantium super ea, nullatenus publicentur, propter scandalum vel periculum, quod ex publicatione huiusmodi sequi posset, & adhibeatur dictis huiusmodi testium nihilominus plena fides. Quod si simul his non interfueritis exequendis, vnus vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Lateran. 11. Idus Aprilis, Pontif. nostri an. 11.]

- IX. Commendauit etiam obnixe eandem curam in fidei hostes inquirendi vniuersis Ecclesiarum Prælati, per Italiam constitutis atque Prædicatoribus & Minoribus, in eodem ministerio laborantibus, vt diligenter adessent, seriùs est exhortatus, quibus significauit se vtriusque Instituti sectatoribus inquirendi regulas & iurisdictionis terminos præscripsisse, atque Apostolicas litteras, quæ super hoc negotio à festo Dominicæ Natiuitatis anni proximè elapsi, vsque ad festum Ascensionis huius anni, tunc proximè transactum, emanarunt, se penitus reuocasse, volentem vt iuxta formam illam dumtaxat, quæ in suis litteris, quas post Idus Maij proximè præteriti super hoc dederat, continebatur, per prædictos institutos Inquisitores procederetur. Litteras binas damus, primas ex regesto Vaticano num. 49. & Archiuo Aracælitano num. 32. secundas ex eodem regesto num. 43.

INNOCENTIVS, &c.

Venerabilibus Fratribus vniuersis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis alijs Ecclesiarum Prælati & Clericis per Italiam constitutis.

[Malitia huius temporis in diuersis mundi partibus, & maximè in prouincia Lombardiæ, peruerforum morum peperit corruptelam, ex quibus lethifera pestis hæreticæ prauitatis abundantius solito noscitur pullulasse. Ad expurgationem igitur eiusdem pestis iuxta officij vestri debitum ex animo intendentes, volumus aduersus huiusmodi iniquitatis operarios, qui massam Catholicæ puritatis fermento propriæ contagionis inficiunt fideles, vt consurgant stentque nobiscum pro Euangelicis, quas professi sunt, legibus defendendis, salubribus adhortationibus incitari. Quocirca vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos Fratres Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi in ciuitatibus & diocæsibus vestris contra hæreticos eorumque fautores proponere curetis populis publicè verbum crucis, & eos, qui tacti zelo fidei ad extirpandam prauitatem eandem, votum assumpserint, crucis charactere consignare. Vt autem vobis de prædicatione huiusmodi, & fidelibus, qui eiusdem crucis ad hoc votum assumpserint copiosæ mercedis præmium afferatur, vobis & eisdem fidelibus illam indulgentiam, illudque priuilegium elargimur, quæ transeuntibus in Terræ Sanctæ subsidium in generali Concilio conceduntur. Cum autem huiusmodi crucis verbum proponi contigerit, relaxandi omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui ad audiendum verbum ipsum deuotè affuerint, quadraginta vel viginti dies de iniunctis sibi pœnitentiis libera sit vobis, Fratres Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, & singulis vestrum, de nostra concessione, facultas. Cum autem inquisitionis contra eosdem hæreticos & prædicationis crucis contra eos, eorumque fautores officia per dilectos filios Prædicatorum & Minorum Ordinum Fratres sub certo modo, & ordine, distinctis locis, & personis secundum loca congruè ordinatis, per nostras litteras mandauerimus exequenda, vt tantæ pietatis propositum in eorundem Fratrum manibus omnium vestrum auxiliis adiuuetur; Vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus fratribus ipsis in prosecutione laboris iniuncti, omnes & singuli promptè ac fauorabiliter assistatis, opportunis eos præfidiis efficaciter fulciantes, ita quòd zelum fidei Catholicæ, prout decet Ecclesiæ Principes & Pastores ac ministros, habere probemini, & prauitatem aduersitatis hæreticæ detestari, nosque sinceritatis vestræ feruorem dignis super hoc inueniamus laudibus extollen

Inbetur prædicari verbis crucis contra hæreticos.

Et iuuari Prædicatores & Minores.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. MA. MYRON ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

extollendum; quibus erit cura propensior scire qualiter quisque vestrum opus Domini perfecerit in hac parte, vtrum videlicet negligenter ad pœnam, quod absit; an ad præmium, quod affectuosè cupimus, diligenter. Datum Assisij 3. Kalen. Iunij, Pontific. nostri an. 11.]

UNIVERSIS PATRIARCHIS, ARCHIEPISCOPIIS ET
dilectis filijs Ecclesiarum Prælati præsentis litteras inspecturis.

*Nota dispo-
sicio Inquisi-
tionis.*

[Cum super inquisitione prauitatis hæreticæ & prædicatione crucis contra hæreti-
cos atque fautores in diuersis partibus Italiæ faciendis ad dilectos filios Fratres Ordinis
Prædicatorum & Minorum diuersa dudum Apostolicæ Sedis scripta manassent, nos
postmodum de consilio fratrum nostrorum, ipsi negotio melius prouidentes, dictæ in-
quisitionis & prædicationis officium, qualiter per ipsos Fratres in prædictis partibus ge-
ri debeat, duximus per litteras nostras nuper editas consultius disponendum. Nos igitur
omnes litteras Apostolicas, quæ super dictis negociis à festo Dominicæ Natiuitatis
proximè præteritæ vsque ad festum Ascensionis proximè transactum, emanarunt sub
forma quacumque, penitus reuocamus, ipsasque ac quidquid earum fuerit de cætero at-
tentatum aut præsumptum, nullius decreuimus existere firmitatis. Volentes in præta-
ctis inquisitionis & prædicationis officiis per Fratres ipsos procedi iuxta formam illam
dumtaxat, quæ in litteris nostris, quas post Idus Maij proximè præteriti super hoc dedi-
mus, continetur, & quod secundum eam factum fuerit, obtinere roboris firmitatem,
Datum Anagninæ 6. Nonas Iunij, anno 11. X.

Forma autem præscripta & regulæ inquirendi, & regiones, in quibus Inquisitionis of-
ficium exercere deberent Minores, sequentibus litteris continentur, quarum in supe-
rioribus ad Prælatos Ecclesiarum datis fecit mentionem. Eas ad rei veritatem diluci-
dandam, Pontificis zelum circa fidem retinendam vel restituendam, atque in Minores
affectum commendandum, huc transcribi curauimus ex prædicto regeſto, n. 44. XI,

INNOCENTIVS, &c.

*Fratribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in Vrbe, Tuscia, Patrimo-
nio Beati Petri, Ducatu Spoletano, Campania, Maritima, & Romania.*

[Licet ex omnibus mundi partibus, quæ nomine Christiano censentur, teneamur ex
officij nostri debito expurgare lethiferam pestem hæreticæ prauitatis. In Italia tamen,
& maximè in Vrbe, Tuscia, Patrimonio Beati Petri, Ducatu Spoletano, Campania,
Maritima & Romania imminet nobis hæc sollicitudo propensius, vbi eandem pestem
propter malitiam temporis, quæ in detrimentum fidei Catholicæ peruersos mores pe-
perit, ex vicinitate prospicimus abundantius succreuisse. Cum igitur ad Inquisitionis offi-
cium contra hæreticos in eisdem Prouinciis sitis autoritate nostra, per consilium deli-
berationis prouidè constituti, discretionem vestram monemus, rogamus & hortamur
attentè, vobis per Apostolica scripta in remissionem peccaminum iniungentes, quate-
nus in charitate Dei, hominum timore postposito, virtutem Spiritus induentes ex alto,
præactum officium vbique intra designatos vobis limites simul vel separatim, aut sin-
guli, prout negocij vtilitas suadebit, sub spe mercedis æternæ sic efficaciter prosequi stu-
deatis, vt per sollicitudinis vestræ prudentiam de prædictis Prouinciis radix iniquitatis hæ-
reticæ succidatur, & vinea Domini, exterminatis vulpeculis, quæ peruersis moribus de-
moliuntur eandem, fructus afferat Catholicæ puritatis. Si quos autem de prauitate
prædicta culpabiles inueneritis, vel infectos seu etiam infamatos, contra ipsos, nisi exa-
minati absolute velint mandatis Ecclesiæ obedire, nec non & receptatores, defensores,
& fautores eorum, iuxta sanctiones canonicas, autoritate Apostolica, hominis metu
diuino timori postposito, procedere procuretis; inuocato ad hoc contra eos, si opus
fuerit, auxilio brachij sæcularis. Contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas,
appella

Sant. 1. 15.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

appellatione postposita, compescendo. Si verò aliqui ex eis, hæretica labe penitus abiurata, redire voluerint ad Ecclesiasticam vnitatem, eis iuxta formam Ecclesiasticam, absolutionis beneficium impendentes, iniungatis eisdem, quod iniungi talibus consuevit. Prouiso solerter ne simulata conuersione redeant fraudulenter, & vos, immò potius seipsos, fallentes, sub agni specie gerant lupum. Vt autem commissi vobis officij debitum liberiùs exequamini, committendi citationes, testium examinationes, cum de prædicto crimine ac ipsius circumstantiis duxeritis inquirendum, & sententiarum denunciationes, quas in quoslibet hac de causa tuleritis, plenam vobis concedimus facultatem. Non obstante si religiosi quibuscumque, quod causarum vel negotiorum commissiones minime teneantur suscipere, quodque excommunicari, interdici vel suspendi nequeant, à Sede Apostolica sit indultum. Sed quia in tam graui crimine cum multa oportet cautela procedi, vt in reos sine vllò proferatur errore duræ ac dignæ seueritas ultionis, volumus & mandamus vt vos, vel quos ad hoc duxeritis deputandos in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto ipsumque contingentibus oportuerit, adhibeatis vobis duas religiosas & discretas personas, sub quarum præsentia, per viros idoneos fideliter eorum testium deposita conscribantur. Cæterum cum aliqui fuerint iudicandi hæretici, vel incarcerationis pœna perpetuæ alicui pro huiusmodi crimine infligenda, ad id de Diocesano vel Vicario suorum, si ipsi Diocesani absentibus præsentibus fuerint, consilio procedatis, vt in tantæ animaduersionis iudicio, non postponenda Pontificum auctoritas intercedat. Quòd si fortè, quod non credimus, aliqui cuiuscumque conditionis huic negotio, vel prædicationis crucis officio contra hæreticos per vos vel per alios, prout per litteras nostras nuper disposuimus, exequendo se opponere, seu illud præsumpserint aliquatenus impedire, vt non possit procedi liberè in eisdem, immò nisi requisiti vtrumque fouerint, & iuxta officium & posse suum singuli iuuerint studiosè, contra eos tanquam contra hæreticorum fautores & defensores, secundum sanctiones canonicas, eadem freti auctoritate intrepidè procedatis. Nos enim nihilominus ad comprimendam tam superbam & perniciosam audaciam, & omnimodè confundendam, in illos gladium Ecclesiasticæ potestatis acriter extendemus, & Reges & Principes, aliosque Christi fideles siue pro Terræ Sanctæ succursu, siue aliàs pro Christi seruitio, crucis charactere insignitos, necnon & cæteros Catholicos inuocabimus contra eos, vt cælum & terra aduersus detestabilem temeritatem ipsorum pariter moueantur: cum non minus expediat, immò magis, fidem in locis propè sitis, quàm procul distantibus defensare. Verum vt prædicta possitis vtilius & liberiùs exercere, &c. vt superius in bulla sub numero 7. quæ incipit. *Quia tunc potissimè*, vsque ad finem. Datum Assisij 3. Kalend. Iunij, an. 11.]

XII. Deinde submisit ad Potestates, Rectores, Consilia, & Communitates ciuitatum Italiae constitutiones à se factas ad extirpanda de medio populi Christiani zizania hæreticæ prauitatis. Dignæ sunt, quæ huc transferantur, & aliàs ab aliis excusæ, sæpiùs omnium oculis obtrudantur. Hæ vt obseruarentur, & vbique publicarentur, commisit curæ Inquisitorum Prædicatorum & Minorum. Eas exscripsimus ex citato regesto, num. 46. excusasque, quæ pro Prædicatoribus sunt datæ, habet Penna ad calcem directorij, Bzouius an. 1252. num. 3. & Laërtius Cherubinus constit. 9. sub Innoc. IV.

INNOCENTIVS, &c.

Potestatibus, siue Rectoribus, Consilijs, & Communitatibus ciuitatum, aliorumque locorum per Italiam constitutis.

[Ad extirpanda de medio populi Christiani zizania hæreticæ prauitatis, quæ abundantius solito succreuerunt, superseminante illa licentiùs his diebus homine inimico, tanto studiosius iuxta commissam nobis sollicitudinem insudare proponimus, quanto perniciosius negligeremus eadem in necem Catholici seminis peruagari. Volentes autem vt aduersus huius nequitie operarios consurgant stentque nobiscum Ecclesie filij, ac orthodoxæ fidei zelatores, constitutiones quasdam ad extirpationem hæreticæ pestis edidimus,

Matt. 13. 28.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

edidimus, à vobis, vt fidelibus eiusdem fidei defensoribus, exactâ diligentia obseruandas, quæ seriatim inferius continentur. Quocirca Vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus singuli constitutiones easdem conscribi in vestris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim se aduersus sanctam Ecclesiam extollentem, sine omissione aliqua procedatis; alioquin dilectis filiis Inquisitoribus hæreticæ prauitatis Ordinis Prædicatorum & Minorum, & eorum singulis, damus nostris litteris in mandatis, vt singulos vestrum ad id per excommunicationem in personas, & interdictum in terram, appellatione remota, compellant. Constitutiones autem sunt hæ.

*Leges contra
hæreticos.
Eas iubet ab
omnibus Re-
ctoribus ob-
seruari.*

*Vt proscribat
hæreticos.*

*Vt bonis spo-
liantur.*

*Vt instituan-
tur Inquisi-
tionis Mini-
stri.*

*Vt euent
Rectores du-
ci hæreticos
ad carceris
locum.*

*Quid presta-
re debeant
Officiales In-
quisitorum.*

Statuimus vt Potestas seu Rector qui ciuitati præest, vel loco alij ad præsens, aut pro tempore præfuerit in futurum in Italia, iuret præcisè ac sine tenore aliquo attendere ac inuiolabiliter obseruare, & facere ab omnibus obseruari toto tempore sui regiminis, tam in ciuitate vel loco sui regiminis, quàm in terris suæ ditioni subiectis omnes & singulas tã infra-scriptas, quàm alias constitutiones & leges, tã canonicas, quàm ciuiles editas contra hæreticam prauitatem, & super his præcisè seruandis recipient à quibuscumque sibi in potestaria vel regimine succedentibus iuramenta. Quæ qui præstare noluerint, pro Potestatibus vel Rectoribus minimè habeantur, & quæ vt Potestates vel Rectores fecerint, nullam penitus habeant firmitatem, nec vllus teneatur aut debeat sequi eos, etiamsi de sequela præstanda, eis exhibuerit iuramentum. Quod si Potestas vel Rector aliquis hæc omnia & singula seruare noluerit, vel neglexerit, præter notam periurij, & perpetuæ iacturam infamiae, ducentarum marcarum pœnam incurrat; quæ irremissibiliter exigantur ab eo, & in vtilitatem Communis cui præest, integrè conuertantur, & nihilominus vt periurus & infamis, & tanquam hæreticorum fautor, de fide suspectus, officio & honore sui regiminis spoliatur; nec vltius Potestas seu Rector habeatur in aliquo, aut de cætero ad aliquam dignitatem, vel officium publicum vllatenus assumatur. Idem quoque Potestas vel Rector cuiuscumque Ciuitatis vel loci, in principio sui regiminis in publica concione, more solito congregata, banno Ciuitatis vel loci supponat, tanquam pro maleficio omnes hæreticos vtriusque sexus, quocumque nomine censeantur, & teneatur bannum huiusmodi à suis prædecessoribus positum confirmare. Præcipue autem quod nullus hæreticus vel hæretica de cætero habitet vel morietur aut subsistat in ciuitate, seu alio loco iurisdictionis aut districtus eiusdem. Et quicumque ipsum vel ipsam inuenerit, liberè capiat, & capere possit impune. Et omnes res ipsius vel ipsorum eis licenter auferre, quæ sint auferentium pleno iure, nisi auferentes huiusmodi sint in officio constituti.

Idem quoque Potestas seu Rector infra tertium diem post introitum regiminis sui, duodecim viros probos & Catholicos, & duos Notarios, & duos seruitores, vel quotquot fuerint necessarii, instituere teneatur, quos Diocesanus, si præsens extiterit, & interesse voluerit, & duo Fratres Prædicatorum & duo Minores ad hoc à suis Prioribus, si Conuētus ibi fuerit eorundem Ordinum, deputati, duxerint eligendos. Instituti autem huiusmodi ac electi possint & debeant hæreticos & hæreticas capere, & eorum bona illis auferre, & facere auferri per alios; & procurare hæc omnia, tam in ciuitate, quàm in tota eius iurisdictione atque districtu plenariè adimpleri, & eos ducere & duci facere in potestatem Diocesani, vel eius Vicarij seu Inquisitorum.

Teneatur autem Potestas seu Rector quilibet in expensis Communis, cui præest, facere duci eosdem hæreticos ita captos quocumque Diocesanus, vel eius Vicarius, seu Inquisitores prædicti, in iurisdictione vel districtu Diocesani Episcopi, seu Ciuitatis vel loci voluerint illos duci.

Officialibus verò prædictis plena fides de his omnibus adhibeatur, quæ ad eorum officium pertinere noscuntur, sine aliquo speciali præstito iuramento, probatione aliqua in contrarium non admissa, vbi duo vel tres seu plures præsentés fuerint ex eisdem. Porro cum Officiales huiusmodi eliguntur, iurent hæc omnia exequi fideliter & pro posse, ac super his semper meram dicere veritatem: quibus ab omnibus, in iis, quæ ad officium eorum pertinent, plenius pareatur, & tam diu dicti duodecim, quàm seruitores & Notarij prætaxati, simul vel diuisim, plenariam præcipiendi sub pœna & banno, quæ ad officium suum pertinent, habeant potestatem.

Potestas

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Potestas autem vel Rector teneatur habere firma & rata omnia præcepta, quæ occasione officij sui fecerint duo ex ipsis seu plures, & pœnas exigere non seruantium. Quod si dictis Officialibus aliquo tempore aliquod damnum contigerit in personis vel rebus pro suis officiis exequendis, à Communi Ciuitatis vel loci per restitutionem plenariam seruentur indemnes. Nec ipsi Officiales vel eorum hæredes possint aliquo tempore conueniri de iis, quæ fecerint, vel pertinent ad eorum officium: nisi secundum, quod eisdem Diocesani, & Fratribus & Inquisitoribus videbitur expedire. Ipsorum autem officium duret tantummodo per sex menses, quibus completis Potestas teneatur totidem subrogare Officiales secundum formam præscriptam, qui dictum officium secundum formam eandem, in aliis sex mensibus sequentibus exequantur.

Sanè ipsis Officialibus dentur de Camera Communis ciuitatis vel loci, quando exeunt ciuitatem vel locum, pro hoc officio exequendo, unicuique pro qualibet die xviij. Imperiales in pecunia numerata, quos Potestas vel Rector teneatur eis dare vel dari facere infra diem tertium, postquam ad eandem redierint ciuitatem vel locum, & insuper habeant tertiam partem bonorum hæreticorum & receptatorum eorum, quæ occupauerint, & mulctarum in quas fuerint condemnati, secundum quod inferius continetur, & hoc salario sint contenti.

Sed ad nullum aliud, quod istud officium impediatur, vel impedire possit, villo modo officium vel etiam exercitium compellantur. Nullum etiam statutum conditum vel condendum eorum officium villo modo valeat impedire. Et si quis horum Officialium propter ineptitudinem vel inertiam, aut occupationem aliquam vel excessum Diocesano & Fratribus supradictis, visus fuerit amouendus, ipsum ad mandatum vel dictum eorum teneatur amouere Potestas aut Rector, & alium, secundum formam præscriptam, substituere loco eius. Quod si quis eorum contra fidem & sinceritatem officij sui in fauorem hæresis deprehensus fuerit excessisse, præter notam infamiae perpetuæ, quam tanquam fautor hæreticorum incurrat, per Potestatem vel Rectorem ad Diocesani loci & dictorum Fratrum vel Inquisitorum arbitrium puniatur. Potestas præterea militem suum vel alium assessorem, si Diocesanus vel eius Vicarius aut Inquisitores à Sede Apostolica deputati, seu dicti Officiales petierint, cum ipsis Officialibus mittere teneatur, & cum ipsis eorum officium fideliter exercere. Quilibet si præsens in terra vel requisitus fuerit, teneatur tam in Ciuitate, quam in iurisdictione vel districtu quolibet dare ipsis Officialibus, & eorum sociis, consilium & iuuamen, quando voluerint hæreticum vel hæreticam capere, vel spoliare, aut inquirere, seu domum vel locum, aut aditum aliquem intrare pro hæreticis capiendis sub librarum xxv. Imperialium pœna vel banno: Vniuersitas autem Burgi sub pœna & banno librarum centum, Villa vero 50. Imperialium pro qualibet vice soluenda in pecunia numerata. Quicumque autem hæreticum vel hæreticam captum vel captam auferre de manibus capientium vel capientis ausus fuerit, vel defendere ne capiatur, seu prohibere aliquem intrare domum aliquam, vel cortem, seu locum aliquem ne capiatur, & inquiratur ibidem iuxta legem Paduæ promulgatam per Fredericum, tunc Imperatorem, publicatis bonis omnibus in perpetuum relegetur, & domus illa, à qua prohibiti fuerint, sine spe reædificandi funditus destruatur, & bona quæ ibi reperta fuerint, fiant capientium, ac si hæretici fuissent ibidem inuenti; & tunc propter hanc prohibitionem vel impeditionem specialem Burgus componat Communi libras 200. & Villæ libras 100. & Vicinia tam Burgi quam Ciuitatis libras 50. Imperialium in pecunia numerata, nisi infra tertium diem ipsos defensores vel defensorem hæreticorum Potestati captos duxerint personaliter præsentandos.

Teneatur insuper Potestas seu Rector quilibet omnes hæreticos & hæreticas, qui capti amodo fuerint, custodiri facere sub expensis Communis loci, cui præest, per viros Catholicos ad hoc electos à Diocesano, si fuerit præsens, & Fratribus supradictis seu Inquisitoribus in aliquo speciali carcere tuto, & securo, in quo ipsi soli detineantur, seorsum à latronibus, & bannitis, donec de ipsis fuerit diffinitum.

Si quandoque aliqui vel aliquæ non hæretici, pro captis hæreticis, ipsis non contradicentibus, fuerint assignati, vel se forsitan assignauerint, prædicti suppositi carceri mancipentur, & hæretici nihilominus redire & assignari cogantur. Et qui hunc dolum fecerint,

G

*Indemnitas
Officialium.**Tempus du-
rationis.**Eis exhiben-
da expensa.**Sint liberi ad
exequendum
suum officiū.**Submoto uno
subrogandus
alius.**A quo cor-
rigendi?**Adiuuandi
ubique.**Pœna nō in-
uantium seu
contradicen-
tium.**Tunc incur-
cerandi hæ-
retici.**Et pro eis
suppositi.*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

rint, iuxta legem prædictam bonis omnibus publicatis, in perpetuum relegentur.

*Præsentandi
Inquisitori-
bus.*

Teneatur insuper Potestas vel Rector quilibet cum bono & securo comitatu omnes hæreticos, quocumque nomine censeantur, infra dies 15. postquam capti fuerint, Diocesano vel eius speciali Vicario seu hæreticorum Inquisitoribus præsentare pro examinatione de ipsis & eorum hæresi faciendam.

*Rectores suis
illos seruens.*

Damnatos verò de hæresi per Diocesenum, vel eius Vicarium, seu Inquisitores prædictos, Potestas vel Rector vel eius nuncius specialis, eos sibi relictos recipiat statim, vel infra quinque dies ad minus, circa eos constitutiones contra tales editas, seruaturus.

*Cogendi ad
confessionem
erroris, & re-
velationem
complicum.*

Teneatur præterea Potestas seu Rector omnes hæreticos, quos captos habuerit, cogere, citra membri diminutionem & mortis periculum tanquam verè latrones & homicidas animarum, & fures sacramentorum Dei, & fidei Christianæ, errores suos expressè fateri, & accusare alios hæreticos, quos sciunt, & bona eorum, & credentes & receptatores & defensores eorum, sicut coguntur fures, & latrones rerum temporalium accusare suos complices & fateri maleficia, quæ fecerunt.

*Receptacula
hæreticorum
quibus dānis
subijciantur.*

Domus autem, in qua receptus fuerit aliquis hæreticus, vel hæreticus sine vlla spe reedificandi funditus destruatur, nisi dominus domus eos ibidem procurauerit reperiri. Etsi dominus illius domus alias domos habuerit contiguas illi domui, omnes illæ domus similiter destruantur, & bona, quæ fuerint inuenta in domo illa, & in domibus illis adhærentibus publicentur, & fiant auferentium, nisi auferentes fuerint in officio constituti: & insuper dominus domus illius præter notam infamiae perpetuæ, quam incurrat, componat Communi Ciuitatis vel loci summam 50. lib. Imperialium in pecunia numerata: quam si non soluerit, in perpetuum carcerem detrudatur. Burgus autem ille, in quo hæretici capti fuerint, vel inuenti, componat Communi Ciuitatis lib. 100. & Villa lib. 50. & Vicinia tam Burgi quam Ciuitatis lib. 50. Imperialium in pecunia numerata, nisi infra tertium diem receptatores ipsorum captos repræsentauerint Potestati.

*Alia poena
fautorum.*

Quicumque verò deprehensus fuerit, dare alicui hæretico vel hæreticæ consilium vel auxilium, seu fauorem, præter aliam poenam superius & inferius prætaxatam, ex tunc ipso iure in perpetuum sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia vel ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hæreditatis successionem accedat. Nullus præterea ei super quocumque negocio, sed ipse aliis respondere cogatur. Quod si forte Iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. Si fuerit Aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio, instrumenta facta per ipsum, nullius penitus sint momenti. Credentes quoque erroribus hæreticorum tanquam hæretici puniantur.

*Hæretici scri-
bendi & pu-
blicandi.*

Teneatur insuper Potestas seu Rector nomina virorum omnium, qui de hæresi fuerint diffamati, vel banniti, in quatuor libellis vnus tenoris facere annotari, quorum vnum Commune ciuitatis vel loci habeat, & alium Diocesanus, & tertium Fratres Prædicatores, & quartum Fratres Minores, & ipsorum nomina ter in anno in concione publica solemniter faciat recitari.

*Damna filio-
rum.*

Teneatur quoque Potestas seu Rector filios & nepotes hæreticorum & receptatorum, defensorum, & fautorum eorum diligenter inuestigare, eosque ad aliquod officium publicum seu consilium nullatenus admittere in futurum.

*De Officiali
assessoribus.*

Teneatur præterea Potestas seu Rector vnum de assessoribus suis, quem elegerit Diocesanus, si fuerit præsens, & Inquisitores prædicti ab Apostolica sede dati, mittere cum eis quodcumque voluerint in iurisdictione ciuitatis atque districtus. Qui assessor, secundum quod prædictis Inquisitoribus visum fuerit, ibi tres aut plures boni testimonij viros, vel totam viciniam, si eis videbitur, iurare compellat, quod si quos ibidem hæreticos sciuerint vel bona eorum, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu à communi conuersatione fidelium, vitæ & moribus dissidentes, vel credentes, aut defensores, seu receptatores, vel fautores hæreticorum, eos dictis Inquisitoribus studeant indicare. Ipsa autem potestas contra accusatos procedat secundum leges quondam Frederici, tunc Imperatoris, Paduæ promulgatas.

Teneatur insuper Potestas seu Rector in destructione domorum, & condemnationibus

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

bus faciendis, & in rebus inuentis vel occupatis, consignandis, & diuidendis, de quibus superius dicitur, infra decem dies, postquam accusatio seu denunciatio facta fuerit, hæc omnia exequi cum effectu, & condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menses exigere & diuidere illas, sicut inferius continetur. Et eos qui soluere non poterunt, banno maleficii supponere, & donec soluant in carcere detinere; alioquin pro his omnibus & singulis syndicetur, sicut inferius continetur.

*Exequenda
pœna sub sta.
tuto tempore.*

Et insuper teneatur vnum de Assessoribus suis, quicumque Dicecesanus vel eius Vicarius, & dicti Inquisitores hæreticorum voluerint, ad hæc peragenda fideliter assignare, & mutare pro tempore, si eis visum fuerit opportunum.

*Assignandus
executor.*

Omnes autem condemnationes & pœnæ, quæ occasione hæresis factæ fuerint, neque per concionem, neque per consilium, neque ad vocem populi, vlllo modo, aut ingenio, aliquo tempore valeant relaxari.

*Pœna nulla-
tenus rela-
xanda.*

Teneatur insuper Potestas seu Rector omnia bona hæreticorum & receptatorum eorum, quæ per dictos Officiales fuerint occupata, seu inuenta & condemnationes pro his exactas, diuidere tali modo. Vna pars deueniat in Commune ciuitatis vel loci. Secunda pars in fauorem & expeditionem officij detur Officialibus, qui tunc negocia ipsa peregerint. Tertia ponatur in aliquo loco tuto secundum quod dictis Dicecesano & Inquisitoribus videbitur reseruanda, & exponenda per consilium eorumdē in fauorem fidei, & ad hæreticos extirpandos, non obstante huiusmodi diuisioni statuto aliquo condito vel condendo. Si quis autem de cætero aliquod istorum statutorum, seu constitutionum attentauerit delere, diminuere, vel immutare, sine authoritate Sedis Apostolicæ speciall, Potestas seu Rector, qui pro tempore fuerit in illa ciuitate vel loco, teneatur eum tanquam defenforem hæreticorum publicum & fauorem secundum formam præscriptam perpetuo publicè infamare, atque punire in lib. 50. Imperial. in pecunia numerata: quam si exigere non potuerit, cum maleficii banno supponat, de quo eximi non valeat, nisi soluerit duplam dictæ pecuniæ quantitatem.

*Bona confi-
sata quibus
diuidenda?*

*Statutorum
corruptores
quibus pœnis
subijciantur.*

Teneatur sanè Potestas seu Rector infra decē dies sui regiminis syndicare præcedentem proximò Potestatem vel Rectorem, & eius etiam Assessores per tres viros Catholicos & fideles electos ad hoc per Dicechanum, si fuerit præsens, & per Fratres Prædicatores & Minores de omnibus iis, quæ in statutis istis seu constitutionibus & legibus contra hæreticos & eorum complices editis, continentur: & punire ipsos si excesserint, in omnibus & singulis, quæ omiserint, & cogere restituere de propria facultate. Non obstante si per aliquam licentiam Concilij vel alterius cuiuslibet à syndicatione fuerint absoluti. Iurabunt autem prædicti tres viri bona fide syndicare præfatos de omnibus supradictis.

*Syndicandi
Rectores, &
Assessores.*

Cæterum teneatur Potestas seu Rector cuiuslibet ciuitatis, vel loci delere, seu abradere penitus de statutis vel capitularibus Communis, quodcumque statutum conditum, vel condendum, quod inueniatur contradicere istis constitutionibus, seu statutis, & legibus, siue quomodolibet obuiare, & in principio & in medio sui regiminis hæc statuta, seu constitutiones, & leges in publica concione solemniter facere recitari, & etiam in aliis locis extra ciuitatem suam, vel locum, sicut Dicecesano seu Inquisitoribus & Fratribus supradictis videbitur expedire. Porro hæc omnia statuta seu constitutiones, & leges, & si quæ aliæ contra hæreticos ac eorum complices tempore aliquo, authoritate Sedis Apostolicæ conderentur, in quatuor voluminibus vnius tenoris debeant contineri. Quorum vnum sit in statuatio Communis cuiuslibet ciuitatis, vel loci. Secundum, apud Dicechanum, Tertium, apud Fratres Prædicatores. Quartum apud Fratres Minores cum omni sinceritate feruentur, ne possint per falsarios in aliquo violari. Datum Assisij 13. Kalend. Iunij, an. ii.]

*Inualida
quacumque
statuta his
contraria.*

*Scribenda
quatuor li-
bris hæc sta-
tuta.*

XIII. Ultra hæc dedit ad eodē exemplar legum, à Frederico Imperatore latarum aduersus hæreticos, sua etiam authoritate stabilitas, vt viderent vtrumque concurrisset gladium contra fidei hostes, & diligentius contra eosdem procederetur. Habentur in eodē regesto, num. 47. & apud citatos authores.

*Leges latae à
Frederico co-
tra hæreticos.*

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

INNOCENTIVS, &c.

Potestatibus, Consilijs & Communitatibus ciuitatum, aliorumque locorum.

[Cum aduersus hæreticam prauitatem quondam Fredericus, Romanorum Imperator, promulgauerit quasdam leges, per quas ne peruagetur, compesci poterit pestis illa. Nos illas volentes ad robur fidei ac salutem fidelium obseruari, Vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eas, quarum tenorem vobis mittimus insertum præsentibus, faciatis singuli in vestris Capitularibus annotari contra hæreticos sectæ cuiuslibet, secundum eas exacta diligentia processuri. Alioquin dilectis filiis Fratribus Inquisitoribus hæreticæ prauitatis Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, ac eorum singulis, litteris nostris iniungimus, vt vos ad id per excommunicationem in personas, & interdictum in terram, appellatione remota, compellant. Tenores autem legum ipsarum hi sunt: FREDERICVS Dei gratia Romanorum Imperator & semper Augustus, Hierusalem, & Siciliæ Rex: dilectis Principibus suis, Venerabilibus Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Ecclesiarum prælatis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Potestatibus, Scultetis, Burgauis, Aduocatis, Iudicibus, Ministerialibus Officialibus, & omnibus per totum Imperium constitutis præsentis litteras inspecturis, fidelibus suis gratiam suam, & omne bonum. Commissi nobis cœlitus cura regiminis, & Imperialis, cui dante Domino præsidemus; fastigium dignitatis, materiale, quo diuissim à sacerdotio, fungimur, gladium aduersus hostes fidei & in exterminium hæreticæ prauitatis, exigunt exercendum, vt vipereos perfidiæ filios contra Deum & Ecclesiam insultantes, tanquam materni vteri corrosores, in iudicio & iustitia persequamur, maleficos viuere non passuri, per quorum scientiam seducentem mundus inficitur, & gregi fidelium per oues morbidas grauior infligitur corruptela.

Gladius materialis contra hæreticos.

Coercendi hæretici.

Terrore respicientes non statim dimittendi.

Cautè incarcerationandi.

Similiter fautores.

** alias nisi. Vide Penna schol. 104. in 3. p. direct. * al eorūdem. Relapsi vltimo afficiendi supplicio.*

Nulla admittenda appellatio.

Statuimus itaq; sancientes vt hæretici, quocumque nomine censeantur, vbicūque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia & sæculari iudicio assignati, animaduersione debita puniantur. Siqui verò de prædictis, postquam fuerint deprehensi, territi metu mortis, redire voluerint ad fidei vnitatem, iuxta canonicas sanctiones, ad agendum pœnitentiam in perpetuum carcerem detrudantur.

Præterea quicūque hæretici recepti fuerint in ciuitatibus, oppidis seu aliis locis Imperij per Inquisitores, ab Apostolica Sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores, ij, qui iurisdictionem ibidem habuerint ad Inquisitorum, & aliorum Catholicorum virorum insinuationem eos capere teneantur, & eos captos arctius custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos damnabili more perimant, qui fidei sacramenta & vitæ damnabant. Simili quoque pœna plecti censemus omnes, quos ad fouendum hæreticorum errorem callidus hostis suscitatur aduocatos, vel parat illicitos defensores, maximè cum facinus, quos inquinat, æquat, nisi monitione præmissa destiterint, & eorum vitæ duxerint consulendum. Eos præterea qui conuicti in vno loco de hæresi, ad alia loca se transferunt, vt cautiùs possint effundere virus hæreticæ prauitatis, debitam censemus subire vindictam * vt super hoc per viros ab eodem errore conuersos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæresi conuicerunt (quod & in hoc casu concedimus licitè faciendum) * euidentis testimonium habeatur.

Item mortis sententiæ duximus addicendos, si quos hæreticorum ad iudicium tractos, in extremo vitæ periculo hæresim abiurantes, postmodum de falso iuramento constiterit, & fide mentita conuinci, ac eos contingeret eiusdem morbi spontaneam incurrere reciduiam, vt sibi damnabilius iniquitas sic mentita & pœnam debitam mendacium non euadat. Omne insuper proclamationis & appellationis beneficium ab hæreticis, receptatoribus & fautoribus eorundem penitus amouemus, volentes vt de finibus Imperij, in quibus semper debeat existere fida fides, hæreticæ labis genimina modis omnibus deleantur.

Cæterum quia quanto maiora diuinæ nutu miserationis accipimus & altiore locum præ filiis hominum obtinemus, tanto deuotiora debemus obsequia gratitudinis conferre

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

renti, si quando in nostri nominis contemptores nostri culminis excandescit authoritas, si reos læsæ Maiestatis in personis eorum, & liberorum suorum exhæredatione damnamus, multo fortius iustiusque contra Dei blasphematores nominis, & Catholicæ fidei detractores prouocamur, eorundem hæreticorum & receptatorum, fautorum & aduocatorum suorum hæredes & posteros vsque ad secundam progeniem beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis, & honoribus Imperiali authoritate priuantes, vt in paterni memoriam criminis continuo mœrore tabescant, verè scientes quòd *Deus zelotes est*, peccata parentum in filios potenter vlciscens. Nec quidem à misericordiæ finibus duximus excludendum, vt si qui paternæ hæresis non sequaces, latentem patrum perfidiam reuelauerint, quacumque reatus illorum animaduersione plectantur, prædictæ punitioni non subiaceat innocentia filiorum.

Ad hæc notum fieri volumus, Fratres Prædicatores de Ordine Prædicatorum & Minorum pro fidei negotio in partibus Imperij nostri contra hæreticos deputatos. Ceteros quoque qui ad hæreticos iudicandos accesserint, nisi aliqui eorum ab Imperio fuerint proscripti, eundo, morando, & reducendo sub nostri Imperij speciali defensione receptos, & quos apud omnes sub ope & recommendatione fidelium Imperij esse volumus inoffensos. Vniuersitati vestræ mandantes, quatenus quocumque & apud quemcumque vestrum peruenerint, benignè recipiatis eosdem & personas ab incursu hæreticorum eis insidiatum, conseruantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quos & ostenderint ipsi vobis, in iurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia detinendos. Scituri quod in executione ipsius negotij gratum Deo & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri Imperij nouam & insolitam hæreticæ prauitatis infamiam, opem & operam vnà cum eisdem Fratribus præstiteritis efficacem. Et si quis foret exinde negligens & remissus, ac inutilis, coram Domino & in conspectu nostro poterit meritò culpabilis apparere. Datum Paduæ 22. Februarij, 12. Indictione.

FREDERICVS DEI GRATIA ROMANORVM

Imperator semper Augustus, &c.

XIII. [Inconfutilem tunicam Dei nostri diffuere conantur hæretici, & vocabuli vitio seruiantes, quod significationem diuisionis enunciat, in ipsius indiuisibilis fidei ynitatem inducere sectionem, & oues à Petri custodia, cui pascendæ à pastore bono sunt creditæ, segregare. Hi sunt lupi rapaces intrinsecus, eo vsque consuetudinem prætendentes ouium, quousque ouile possint subintrare dominicum. Hi sunt angeli pessimi. Hi sunt filij prauitatum à patre nequitie & fraudis authore ad simplices animas destinati. Hi colubri, qui columbas decipiunt. Hi sunt serpentes, qui latenter videntur inserpere & sub mellis dulcedine virus euomere, vt vitæ cibum ministrare se simulent, à cauda feriunt, & mortis periculum, velut quoddam dirissimum venenum, immiscunt. Horum sectæ veteribus, vel ne in publicum prodeant, non sunt notatæ nominibus, vel, quod est fortè nefandius, non contetæ, vt vel ab Arrio Arriani, vel à Nestorio Nestoriani, aut à similibus similes nuncupentur, sed in exemplum martyrum, qui pro fide Catholica martyria subierunt, Patarenos se nominant, velut expositos passioni. Huiusmodi miseri Patareni, à quibus abest sancta credulitas diuinitatis æternæ, sub vno contextu nequitie, insimul tres offendunt, Deum videlicet, proximos & seipsos. Deum, dum Dei fidem & Filium non agnoscunt; decipiunt proximos, dum ipsis sub spe spiritualis alimonie, hæreticæ prauitatis oblectamenta ministrant; crudelius etiam sæuiunt in seipsos, dum post animarum dispendium corpora denique seueræ mortis illecebris, quam per agnitionem veram & veræ fidei possent euadere, vitæ prodigi, & necis improuidæ sectatores inuoluunt: & quod est ipso dictu dirissimum, superstites etiam non terrentur exemplo. Contra tales sibi, Deo, & hominibus sic infestos continere non possumus motus nostros, quin debitæ ultionis in eos gladium exeramus: tanto ipsos instantius persequentes, quanto in euidentiore delusionem fidei Christianæ prope Romanam Ecclesiam, quæ caput omnium Ecclesiarum iudicatur, superstitionis suæ scelera latius

Filij & hæredes hæreticorum plectendi.

Exod. 20.

Dum non reuelauerint scelus.

Inquisitores sub protectione Imperiali.

Adiuuandi ab omnibus.

Hæresis, diuissio. Statutum contra Patarenos.

Hæreticorum nomina, seu similitudines.

Patareni unde dicti.

Eorum improbitas.

Quantum se diffuderint Patareni.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. AN. 12. OCCID. AN. 7. NORVM AN. 47.

*Statuta in
eos leges.*

1. Mani-
chaos. c. de
hæret.

1. penult. C.
ad l. Iul. ma-
iest. §. inter-
dum. instir.
de hæred.
quæ ab in-
uest. deser.

*Vivi combu-
rendi.*

exercere noscuntur; adeo quod ab Italiæ finibus, præsertim à partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perpendimus ipsorum nequitiam latius abundare, iamque vsque ad Regnum nostrum Siciliæ suæ perfidiæ riuulos deriuarunt: Quod acerbissimum reputantes, statuimus in primis, vt crimen hæreseos, & damnatæ sectæ cuiuslibet, quocumque nomine censeantur sectatores, prout veteribus legibus est indictum, inter publica crimina numerentur, immò crimine læsæ Maiestatis nostræ debet ab omnibus hominibus iudicari, quod in diuinæ Maiestatis iniuriam noscitur attentatum, quamuis iudicij potestate alterum alteri non excellat, Nam sicut perduellionis crimen personas adimit damnatorum & bona, & damnat post obitum memoriam defunctorum: sic & in prædicto crimine, quo Patareni notantur, per omnia volumus obseruari, & vt ipsorum nequitia; qui, quia Dominum non sequuntur, in tenebris ambulant, detegatur, nemine etiam deferente, inuestigari volumus diligenter huiusmodi scelerum patratores, & per officiales nostros, sicut & alios malefactores inquiri, ac inquisitione notatos, etiamsi leuis superstitionis argumento tangantur, à viris Ecclesiasticis & Prælatiis examinari iubemus, per quos si inuenti fuerint à fide Catholica, saltem in articulo deuiare, ac per ipsos pastoralis more commoniti, tenebroso diaboli relictis insidiis noluerint agnoscere Deum lucis, sed in erroris concepta instantia perseuerent, præsentis nostræ legis edicto damnatos mortem pati Patarenos, aliosque hæreticos, quocumque nomine censeantur, decernimus, quam affectant, vt viui in conspectu hominum comburantur, flammarum commissi iudicio. Nec dolemus quod in hoc ipsorum satisfacimus voluntati, ex quo poenam solummodo, nec fructum alium consequuntur erroris. Apud nos pro talibus nemo interuenire præsumat, quod qui fecerit, in ipsum nostræ indignationis aculeos non immeritò conuertemus. Datum Paduæ 22. Februarij, xij. Indictione.]

IMPERATOR FREDERICVS SEMPER

Augustus, &c.

*Contra eos-
dem Patare-
nos & fau-
tores.*

Patarenorum receptatores & complices, & quocumque modo fautores, qui vt à XV. poena alios possint eximere, de se velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censemus: & ipsorum filij ad honores aliquos nullatenus admittantur. Si tamen aliquis fautorum huiusmodi detexerit aliquem Patarenum, de cuius perfidia manifestè probetur, in fidei præmium, quam agnouit, famæ pristinæ, de Imperiali clementia restitutionis beneficium integrum consequatur.

INCIPIUNT CAPITVLA CONSTITVTIONIS

contra Patarenos, edita per Dominum Fredericum Illustrẽ Virum, Rom. Imperatorem semper Augustum, Hierusalem & Sicilia Regem.

* al. Com-
mixtos, seu
Commisso-
al. Commu-
nellos.
al. Vvari-
nos.
Hæretici in-
fames.
al. Diffida-
mus.
Bona confi-
scanda.
e. Vergētis.
de hæreti-
cis.

Concil. Bi-
rron. c. 32.

Catharos, Patarenos, Speronistas, Leonistas, Arnaldistas, & Circumcisos, Passa- XVI.
ginos, Iosepinos, Garratenses, Albarienses, Franciscos, Bagnarolos, Comistas, * Val-
denses, Runcarolos, Comminellos, * Wallinos * & Ortolenos cum illis de Aquani-
gra, & omnes hæreticos vtriusque sexus, quocumque nomine censeantur, perpetua
damnamus infamiâ, diffinimus * atque bannimus, censentes vt bona talium confi-
scentur, nec ad eos vlterius reuertantur: ita quod filij ad eorum successionem perue-
nire non possint. Cùm longè sit grauius æternam, quam temporalem offendere Ma-
iestatem. Qui autem inuenti fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatum Ec-
clesiæ iuxta considerationem suspitionis, qualitatemque personę propriam innocentiam
congrua purgatione monstrauerint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur,
ita quod si sic per annum permanerint, ex tunc eos sicut hæreticos condemnamus.
Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, vt Potestas & Consules seu Re-
ctores, quibuscumque fungantur officiis, pro defensione fidei publicè iuramentum
præstent, quod de terris suæ iurisdictioni subiectis, vniuersos hæreticos ab Ecclesia de-
notatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt, ita quod amodò quandocum-
que quis fuerit in perpetuam potestatem vel temporalem assumptus, hoc teneatur
capitulum

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

capitulum iuramento firmare. Alioquin neque pro Potestatibus, neque pro Consuli-
bus, seu Consularibus habeantur, eorumque sententias ex tunc decernimus inutiles &
inanes. Si verò Dominus temporalis requisitus & monitus ab Ecclesia, terram suam
purgare neglexerit ab hæretica prauitate, post annum à tempore monitionis elapsam,
terram ipsius exponimus Catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis
absque vlla contradictione possideant, & in fidei puritate conseruent. Saluo iure Do-
mini temporalis, dummodo super hoc nullum præstet obstaculum, neque aliquod
impedimentum apponat: eadem nihilominus lege seruata contra eos, qui non habent
Dominos principales. Credentes præterea, receptatores, fautores & defensores hære-
ticorum bannimus; statuantes vt si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione
notatus, satisfacere contempserit, infra annum ex tunc ipso iure sit factus infamis, & ad
publica officia seu consilia, vel ad aliquos eligendos huiusmodi, nec ad testimonium
admittatur. Sit etiam intestabilis, vt nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad
hæreditatis successionem accedat. Nullus ei præterea super quocumque negotio, sed
ipse aliis respondere cogatur. Quod si Iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat
firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. Si fuerit Aduocatus, eius
patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio, eius instrumenta confecta per manum
ipsius, nullius penitus sint momenti. Adiicimus insuper, quod si hæreticus per hæreticum
conuinci possit, & quod domus Patarenorum, receptatorum, defensorum & fautorum,
siue vbi docuerint, siue vbi aliis manus imposuerint, destruantur, nullo tempore resti-
tuendæ. Dat. Paduæ 22. Februarij, 12. Indictione. Rex Regum. Apostatantes à fide Ca-
tholica penitus execramur, insequimur ultionibus, bonis suis omnibus spoliamus, & vt
à professione vel vita naufragantes legibus coarctamus, successiones tollimus ab eis, om-
ne ius legitimum abdicamus. Datum Assisij 11. Kal. Iunij, an. 11.]

*Ab omnibus
terris expel-
lendi hæretici.*

Constitutis promulgatisque his suis & Frederici legibus scripsit Innocentius quibus-
dam Prouincialibus Minorum administrationis Romæ, Tusciæ, & sancti Francisci, vt
secundum easdem Inquisitores instituerent sui Sodalitij homines, opere & sermone
potentes, & habentes zelum fidei; si verò quempiam ex institutis ex causâ iudica-
rent amouendum, præmissio consilio quorundam, amouerent. Conseruantur hæ lit-
teræ originales in Archiuo Aracelit. num. 43. nec non binæ aliæ de multiplici authorita-
te eorundem Inquisitorum, & de publicandis constitutionibus supra positis contra hæ-
reticos, eorumque fautores, à Frederico editis. Signantur in dicto Archiuo num. 112.
& 32. Non tæduit omnes has bullas hîc inferere, vt ex illis appareat, quo in loco tunc
erant dignitas & opinio Minoritarum, eosque operam posuisse in extinguendis hæresi-
bus præclaram; neque aliis mage proprium Inquisitionis munus ab ipsa sua origine, quàm
eisdem fuisse.

DILECTIS FILIIS MINISTRIS FRATRVM MINO-
rum de administrationibus Romæ, Tusciæ & S. Francisci.

[Licet ex omnibus mundi partibus; quæ nomine Christiano censentur, teneamur ex
officij nostri debito expurgare lethiferam pestem hæreticæ prauitatis, in Italia tamen
imminet nobis hæc sollicitudo propensius, vbi eandem pestem propter malitiam tempo-
ris, quæ in detrimentum fidei Catholicæ peruersos mores peperit, ex vicinitate persenti-
mus abundantius succreuisse. Volentes igitur in Vrbe, Tuscia, Patrimonio, Ducatu,
Campania, Maritima, & Romania per aliquos de Fratribus vestris super hoc partes no-
stræ sollicitudinis adimpleri, discretionis vestræ per Apostolica scripta mādamus, quatenus
discretorum Fratrum communicato consilio, tu fili Minister Urbis duos de tuæ, tu fili
Minister Tusciæ duos de tuæ, tu verò fili Minister S. Francisci vnum de tuæ administratio-
num Fratribus, opere ac sermone potentes, & habentes zelum fidei, assumatis: quibus
Inquisitionis officium contra hæreticos in terris earundem administrationum iuxta for-
mam, quam in eis per alias hætenus nostras expressimus, exequendum, iniungere pro-
curetis, quos eam, quam in eisdem litteris comprehendimus, habere volumus potesta-
tem. Si verò quemquam eorundem Inquisitorum ex causa videritis aliquando amouen-

*Iubes insti-
tui aliquos
Inquisitores
ex Minori-
tis.*

Luc. 14. 19.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. WILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

dum, alium illo amoto substituat is pari potestate functurum, quotiens id faciendum, de-
liberatione cum discretis Fratribus præhabita, vobis vel vicariis vestris, vobis absentibus,
visum fuerit expedire. Datum Assisij 3. Kal. Iunij, Pontif. nostri an. II.

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis præsentibus & futuris in Vrbe, Tuscia, Pa-
trimonio B. Petri, Ducatu Spoletano, Campania, Maritima & Romania.*

*Ius interpre-
tandi leges
latas contra
hæreticos cõ-
feratur Inqui-
sitoribus.
Varia alia
indulta.*

[Vt commissum vobis Inquisitionis officium contra prauitatem hæreticam in Vrbe, XVII.
Tuscia, Patrimonio B. Petri, Ducatu Spoletano, Campania, Maritima, & Romania ef-
ficaciùs & liberiùs impleatis interpretandi, & declarandi vnà cum Diocesanis locorum,
in quibus idem vobis officium est commissum, vel ipsorum Vicariis, cum Diocesanos
abesse contigerit, statuta contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defenso-
res ipsorum edita, & in capitularibus seu statutorum libris Ciuitatum aliorumque loco-
rum, in quibus dictum officium est commissum vobis & exequendum incumbit, posita
vel ponenda, quotiens in eis apparuerit aliquid ambiguum vel obscurum; necnon &
eisdem hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores, eorumque filios &
nepotes dignitatibus, personatibus, & honoribus quibuscumque ac beneficiis Ecclesia-
sticis & publicis officiis, illos etiam qui hæreticorum vel aliorum prædictorum interuen-
tu, vel gratia talia sunt adepti, vel in posterum assequuntur, eisdem priuandi de Diocese-
sanorum, vel eis absentibus, Vicariorum suorum consilio, liberam vobis & singulis ve-
strum, tenore præsentium, concedimus potestatem. Sanè si accusatoribus aut testibus,
quos à vobis, vel aliis vice vestra, crimine hæreseos recipi contigerit, ex publicatione no-
minum eorundem videritis periculum imminere, eorundem nomina non publicè, sed
secretò coram aliquibus personis prouidis, & honestis, religiosis, & aliis ad hoc voca-
tis, de quorum consilio ad sententiam vel condemnationem procedi volumus; expri-
mantur. Et sic ad cognitionem iudicis instruendam eorundem testium depositionibus
plena fides & autoritas habeatur. Datum Anagninæ 11. Kalend. Iulij, Pontificatus
nostri anno 11.]

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in partibus Italie.*

*Vt curent
seruari leges
Freder.*

[Cum aduersus hæreticam prauitatem quondam Fred. tunc Romanorum Impera- XVIII.
tor, promulgauerit quasdam leges, per quas ne peruagetur, compesci poterit pestis il-
la. Nos eas volentes ad robur fidei ac salutem fidelium obseruari, dilectis filiis Potesta-
tibus, Consiliis, & Communitatibus ciuitatum aliorumque locorum Italie, nostris dedi-
mus litteris in mandatis, vt ipsas, quarum tenores sibi præfatis insertos litteris misimus,
singuli faciant in suis capitularibus annotari, contra hæreticos sectæ cuiuslibet, secundum
eas exactâ diligentia processuri. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta man-
damus, quatenus si præfati Potestates, & alij ciuitatum & locorum, in quibus vobis In-
quisitionis Officium contra hæreticos est cõmissum, mandatum super hoc Apostolicum
neglexerint, adimplere, vos vel quiuis vestrum eos ad id per excommunicationem in
personas, & interdictum in terram, remoto appellationis obstaculo, compellatis. Non
obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, vel indulgeri contigerit, quòd ex-
communicari, suspendi, vel interdicti non possint, vel certè subiiçi Ecclesiastico interdi-
cto. Datum Anagninæ Non. Iulij, Pontificatus nostri anno 12.]

*Laudes In-
nocentij.*

Præclara hæc monumenta aperte testantur Innocentij erga Minores sincerum affe- XIX.
ctum. Quòd verò in aduersum sub morte mutauerit, sinistri id facere potuerunt rumo-
res, vel aduersariorum suggestiones, vel etiam indiscretus quispiam zelus ipsorum Reli-
giosorum in Pontificiis nutibus seu decretis eludendis. Porro si hoc, vel nimius amor
consanguineorum non obstat, homo fuit vndequaque laudabilis, Ecclesiasticæ autho-
ritatis propugnator acerrimus, infracto semper animo resistens Frederici & Conradi fi-
lij conatibus, ad violanda minuendaque Ecclesiæ iura tendentibus, in regimine prudens,
in re

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS M-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

in re litteraria excultissimus, in politica versatissimus. Initiatum receperunt Romani aduenientem in Urbem, magno apparatu & applausu obuiam prodeuntes; Defunctum, Neapolitanus Clerus & populus dudum luxerunt, magnificè eius funere curato. Floruerunt sub eodem viri sapientissimi ipso doctissimè plura scribente. Eius iussu Alexander Alensis egregiam & omnium copiosissimam Theologiæ summam construere cœpit, sed morte præuentus non perfecit, vt aliàs commodius dicemus.

Iustitia. lib.
3. histor.
Genuen.

XX. Vacauit per eius mortem sedes, non annis duobus, vt habet Matthæus Florentinus, & ex eo Chronicon magnum Belgicum, quibus alij accedunt; neque anno vno adiectis aliquot mensibus, vt scribunt alij, sed diebus dumtaxat quatuordecim, vt præter Panuinum, Ciacconium & alios, ipse successor Alexander in suis litteris, quibus suam electionem Ecclesiarum Prælati, atque aliis ad Minores scriptis, quas mox dabimus intimaui. Celeris creationis inde Cardinalibus insitum studium, vt postposita longiore mora rebus Ecclesiæ à Manfredi, Frederici nothi, violentia insidiisque alioquin periclitaturis per noui Pontificis creationem prouiderent. Iuuit, seu potius coëgit eos Batolinus Tauernarius eques, ab Innocentio, cui cognatus erat, Urbis Præfectus creatus, & iam conclauis custodiæ præses. Is enim vir prudens honesta ac consueta vi adhibita, illos cibo per singulos dies imminuto, vt in aliquem concordarent potius impulit, quàm hortatus est electores.

Ann. 1257.
n. 7.
Florent. in
Chron.
Chro. Belg.
hoc an.
Panuin. in
Chro. Eccl.
Ciaccon. in
Innoc. IV.
Quoto tem-
pore vacauit
sedes post
mortem In-
nocentij.

XXI. Fuit Alexander, Innocentij successor, ex nobili Comitum Signiæ progenie, inter Hernicos, modò Campanos, illustri, patre Gerardo Retrahente natus, vt scribit Panuinus, cui tamen Philippum ab Anagnia progenitorem tribuit Ciacconius; & alij consanguineum volunt Rubcorum, ex illo Thierici Vallicoloris ad Cardinalem Antherum Urbani IV. nepotem, de recuperatione terrarum Ecclesiæ, poemate, apud Massonium de Episcopis Urbis, ad finem vitæ Urbani.

Alexand.
IV. qualis.
Panuin. in
Chron.
Ciaccon. in
Alex.
Thiericus
Vallicol.

Porro Raynaldus Rubens de sanguine Quarti

Natus Alexandri, progenieq, nepos.

Gregorij Noni nepos & Innocentij Tertij propinquus, ab illo primo Diaconus S. Eustachij, mox Episcopus Cardinalis Ostiensis & Veliternus creatus, vir doctrina, eruditione, & sanctitate insignis, ideò dignus iudicatus, (cui licet valdè reluctanti,) communi suffragio, & vnanimi consensu tantum Magistratum Cardinales conferrent. Sed dum turbulentissimo tempore, quo Ecclesia Romana vndique vexata, penè prostrata iacebat, ad tantam euectus est dignitatem, vt erat vir timoratus & pius, omnium preces exposcit, altero ab electione die missis litteris ad vniuersos Ecclesiarum Prælatos, quas in regesto eiusdem legimus in Archiuo Vaticano. Minorum pium & beneficium egit tutelarem seu protectorem, commissa ei cum Cardinalitio à patruo Gregorio Nono assidua eorundem tutela. Non segniter neque oscitanter certè peregit officium, cuius diligenter & affectuosè gerendi non obscurum vidit in eodem patruo exemplar. Neque malè successit Minoribus in bino suo Protectore, dum vtrumque summè erga se beneuolum experti, viderunt ad Pontificatum assumptum. Longa experientia optimà de eisdem concepta opinione hortari eos voluit, vt pro se orarent. Quare missis litteris nunciauit Ministro Generali, & vniuersis Ordinis Prælati suam assumptionem, commendans eorum precibus turbatum Ecclesiæ statum, suamque personam. Habentur in nostro Archiuo, hisque per omnia similes ad Prædicatores in Regesto Vaticano, n. 2.

Alex. scribit
de sua ele-
ctione eccle-
siarum præ-
lati.

Nec non
Minoris.

A L E X A N D E R, &c.

Dilectis filiis Ministro Generali, & Vniuersis Prælati ac Fratribus

Ordinis Minorum, &c.

XXII [Summa summi artificis prouidentia summè vniuersa disponens, certum modum, rectumque ordinem vniuersis statuit creaturis, imponens singulis metas suas, earumque statum propria limitum determinatione distinguens, vt per discretionem huiusmodi vitaretur in rerū vniuersitate confusio, & tot differentium entium essentia tali differentia seruaretur. Hac itaque ordinis congruentia Operator ille omnipotens discreta congeffit, feceravit

Optima di-
positio vni-
uersi.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 74.

*Regimen Mo-
narchicū Ec-
clesiæ.*

*Inconstantia
rerum hu-
manarum.*

*Innoc. mor-
tuum Neapo-
li 7. Id. De-
cembr.*

*Alexan. de-
fectioni de se
factæ valde
penitus.*

foederavit varia, contexuit dissimilia, copulauit diuersa, elementa ligauit, compegit or-
bem, mundi firmavit machinam, totumque vniuersum mira omnium interueniente
concordia stabilivit. Sic & vniuersalis Ecclesia, distributis in ea gradibus, officiisque
distinctis directâ horum dispositione stabilique ordinatione consistit: quia cum huius-
modi ministeria gradatim inter se differant, dum potiores minoribus imperant, & infe-
riores superioribus reuerenter intendunt, dum hi humiliter subsunt, & illi benignè præ-
sunt, dum congruis illi premunt iussionibus, & deuotis isti animis obsequuntur, viget ex
hoc in diuersis Ecclesiæ officiis conueniens consonantia, totumque ipsius Ecclesiæ cor-
pus in suo decoro statu per hanc ordinatam & consonam diuersitatem feliciter præser-
uatur, quandam delectabilem & continuam ministeriorum suorum decenti conuenien-
tia, in conspectu Altissimi resonans harmoniam. Et quoniam ad subsistentiam multo-
rum & regimen præesse oporteret vnum singulare præcipuumque, pluralitas in præsi-
stentia scissuram induceret, subsistentibus discrimen inferret, & solidam gubernaculi
disrumperet firmitatem; præminet quidem ob hoc dispositione diuina cunctis Ecclesiis
Apostoli Petri Sedes, à qua velut à capite ad ipsas Ecclesias, tanquam cohærentia sibi
membra per eiusdem Apostoli successores documenta salubria, viuendi norma, muni-
mina opportuna & canonica instituta procedunt. Verum quia fragilis est, & caduca
conditio terrenorum, quibus ingruit senectus ex tempore, ex exercitio lassitudo, lan-
guor ex permanentia, ex consistentia casus, & ex diuturnitate defectus, labilis hu-
mana natura huic legi corruptionis addicta, quanto longius suum esse producit, tan-
to tendit propius ad non esse: propter quod viuendi spatium in vno quoque morta-
li sua innata infirmitate restringitur, & propriæ fragilitatis occasu desinit, in quolibet vi-
tæ cursu. Hic profectò status occiduus omnibus communiter imminet, magnis quip-
pe & paruis, prælatis & subditis, sublimibus pariter atque imis. Sed licet Ecclesiasti-
co gregi pastorum suorum decessus eueniens turbationem non modicam ingerat, &
dolorem, magnam tamen affert sibi lætitiâ grata subrogatio successorum, & præ-
sertim cum in substitutione non interuenit tarditas, & voluntatum communio inter-
cedit. Sanè fel. rec. Innocentio Papa prædecessore nostro 7. Idus Decembris in Regno
Siciliæ, in ciuitate scilicet Neapolis, de angusto & tetro carnis carcere vocato, sicut spe-
ramus ad spaciosum & lucidum cœli palatium, vt de multis laboribus, quos pro Eccle-
siæ honore ac libertate constanter pertulit, mercedem quietis percipiat sempiternæ, ac
deinde ipsius solemniter celebratis exequiis, eiusque corpore honorificè, prout decuit,
tumulato. Nos tunc Ostien. & Velletr. Episcopus, & cæteri fratres nostri, mox pro
eligendo successore simul conuenimus, dirigentes mentes ad Deum, vt gregi suo pasto-
rem idoneum consueta misericordia largiretur. Cumque, vt moris est, Spiritus sancti
postulato suffragio, singulorum vota diligenter exquisita fuissent, in nos demum suum
conuerterunt intuitum, disexerunt animos, & conceptus expressere, ac firmare con-
sensus, præelicientes indignitatem nostram ad exequendum tantæ officium dignitatis,
cum nostrorum paruitatem meritorum deceret subesse potius, quàm tanto culmine præ-
fidere. Nos autem nostram attendentes imbecillitatem, & insufficientiam cogitantes,
pensantes quoque tam grauis sarcinæ molem, & tanti honoris altitudinem aduertentes,
nimium trepidauimus, validoque membra nostra obriguere pauore, ac intra nos cor
nostrum vehementi quasi stupore gelauit, & eorundem intentioni fratrum pro posse re-
stitimus, contra concordem ipsorum affectum plurimum reluctantes, renuendo prorsus
ad summi Pontificatus apicem sublimari, & exorando instanter vt imponerent alij onus
istud. Ipsi verò suo proposito fortius insistentes, nostra recusatione ac deprecatione
omnino repulsâ, personam nostram quantumcumque renitentem quadam violentia
coegerunt, & extensis in eam manibus ad assentiendum eorum desideriis nos pertinaci-
ter attraxere. Vnde ne diuinæ videremur prouidentie obuiare, suæque dispositioni obi-
cem proteruæ difficultatis inferre, ac ne scandalum vel dissensionis materiam præberemus,
deuicti dura & feruente prædictorum fratrum instantia, votis ad vltimum, quamquam
inuiti, acquieuius eorundem, submittentes nostræ debilitatis humeros ad portan-
dum: non quòd de aliqua nostra virtute fiduciam habeamus, sed quia de illius speramus
auxilio, qui pro eo laborantibus dat ferre iugum suauiter, & leniter onus suum portare,
qui

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

qui de affluentis suæ bonitatis irriguo sperantium in se pectora largifluè compluit & fecundat, qui balbutientium linguas suæ virtutis potentia eloquentes efficit, & facundas. Porro quia nostrum recognoscimus imperfectum, propter quod aliis subsidiis potissimè indigemus, ad sinceram deuotionem vestram confidenter recurrimus, vestraque suffragia fiducialiter postulamus, rogantes vos & attentius exhortantes, quatenus sedula nos apud Deum intercessione iuuetis, soluētes linguas in preces, & in iuges pro nobis orationes labia exercentes; ex intimis quæsumus affectibus supplicationes ad cælum dirigite, ac sine intermissione nos Deo sacris vestris interuentionibus commendate, crebra ob hoc sibi munera & sacrificia offerentes, vt super nos imbrem gratiæ suæ pluat & rorem solitæ benignitatis infundat: quod nos actus nostros dirigentes ad ipsam Ecclesiam suam, quam nobis committere voluit, salubriter regere, ac de vniuerso ipsius grege vigilantia nostræ credito curam gerere debitam iuxta suum beneplacitum valeamus; nam cum sitis de curis sæcularibus eruti, & de mundi retibus expediti, commodius & frequentius intendere orationi potestis, & contemplationis alis ad supplicandum & colloquendum Deo leuius & expeditius eleuari. Oretis insuper vt conditor Orbis & Dominus prostratis guerrarum & inimicorum fluctibus, pacis impertiatur tranquillum, Matrem Ecclesiam protegat, & exaltet, & ei cunctos ipsius humiliet inimicos. Nos vero quia semper vestri Ordinis speciales amatores extitimus, & honoris & boni sui feruidi zelatores, firmiter in animo gerimus, vos, & eundem Ordinem paterna beneuolentia confouere, vobisque continuè opportunis adesse præsiidiis, & vestrum ac eiusdem Ordinis statum congruis roborare gratiis, & assidue in melius, adiutore Domino, conseruare. Datum Neapoli 11. Kalend. Ianuarij, anno 1.

Aliorū preces exposcit.

XXIII. His de Innocentij morte & Alexandri assumptione præmissis, ad cætera huius anni gesta regrediamur. Atque præ cæteris recurrit memorandus LVDOVICI Gallorum Regis ex Oriente regressus, post reparatas multas Christianorum ciuitates, quas Barbari diruerant, post redemptos innumeros captiuos, post lecta & sepulta manu sua ossa fidelium, & præclare gestas res magnas in fidei Catholicæ commendationem, ita vt vita eius etiam Barbaris foret miraculo, complurisque, quod armis extorquere nulla potuerat vis, voluntariè sacra lotionem sint candidati, prædicatione instructi, à Fratribus Minoribus & Prædicatoribus, quorum plurimi venerunt in Galliam, vt scribit Matthæus Paris, vel eius continuator, acceptis litteris à Rege, vt de ærario regio sustentarentur, donec ipse adueniret. Obtestatione igitur suorum, lacrymisque permotus, cum omne pietatis, perpeffionis, animique inuicti malis præbuisset exemplum, è Syria decessit, non sine lacrymis Prælatorum, militum, & totius populi Acconensis, vbi soluit in Europam. Tertia qua nauigauit nocte, sæua tempestate orta, nauis eius vi procellæ dorso immanis cautis illata sedit. Eam diuinitus non solutam, neque fractam procumbente Rege, Numinisque fidem implorante, vt suos milites reduces domum sisteret, creditum est. Namque ea concussione excitati sacerdotes, clerici & cæteri sanctum Regem inuenerunt coram sacrosancto CHRISTI corpore deuotè orantem: omnesque in ea fuerunt sententia, mortis tam præfens discrimen, eius meritis & precibus se euasisse.

Gaufrid. de belloloco c. 18. & seq. Emil. in Lud. 9. Sur. ad 25. August. S. Ludou. regreditur ex Oriente. Quam præclare se gessit in Oriente. Paris ad an. 1254.

Suis precibus liberatur à naufragio.

XXIV. In Franciam reuersus, summa omnium gratulatione excipitur; atque ab eo tempore magis magisque de virtute in virtutem proficiens, ad omnimodam vitæ perfectionem peruenit. Etsi verò ab infantia cum illo creuerat miseratio: deinceps tamen euidentius eam declarauit in afflictos & inopes, quibus omnibus pro viribus opitulabatur. Iussit enim extrui domos hospitales, monasteria religionum: & in diuersis Regni sui locis multas quotannis distribui pecunias iis, qui maiori pressa inopia videbantur. Multa Dominicanorum & Franciscanorum condidit cœnobîa à fundamentis: multisque aliis pauperibus religiosis Ecclesias & ædificia opportuna construxit, largis additis eleemosynis. Cæcis in qualibet ferè ciuitate & castello Regni sui domos ipsis congruas & opportunas benignissimè attribuit, certos illis proventus assignans. Non pauca diuersorum Ordinum monasticorum cœnobîa ex integro construxit, & magnis ea redditibus instruxit: in quibus etiam non raro miræ humilitatis & charitatis officia exhibuit, suis manibus humiliter ac deuotè seruiens ægrotis.

Eius in pauperes & religiosos beneficentia.

XXV. Cum veniret Parisios aut ad alias vrbes, domos hospitales, in quibus magna erat malè

Erga infirmos obsequia.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. AN. 12. OCCID. AN. 7. NORVM AN. 47.

malè habentium copia, humanissimè inuisens, nulliusque morbidi deformitatem aut sordes refugiens, infirmis omnibus flexis genibus fercula offerebat. In Abbatia Regij montis, Cisterciensis Ordinis, quam ille magnificè imprimis & condidit & ditauit, vt res ipsa testatur; crebrò id genus officia præstitisse fertur. Erat ibi monachus quidam leprosus, quem fœdus ille morbus horridum & abominabilem reddiderat, naso eius & oculis planè corrosis & exesis. Ei sanctissimus Rex prandenti in os cibum & potum inferebat, absque vlla abominatione, officiosissimè illi inseruiens genibus flexis: ita vt Abbas, qui tum aderat & vix id intueri sustinebat, in gemitus & lacrymas prorumperet. Quamuis autem nulli indigenti sua benignitate non ferret opem; at illis tamen, qui diuino cultui & saluti animarum vacarent, liberaliùs & crebriùs eleemosynas præstabat: solebatque dicere nonnunquam familiaribus suis de magnis illis eleemosynis, quas Parisiis conferebat quotannis in Fratres Dominicanos & Franciscanos; O Deus quam benè collocatæ sunt hæ eleemosymæ in tot tantosque Fratres ex toto orbe terrarum Luteriam aduentantes! vt quod hîc ex diuinis Scripturis hauriunt, in totum mundum effundant, in honorem Dei & salutem animarum. Alias eius tum annuas, tum quotidianas eleemosynas quis vel enumerare queat?

In Dominic.
& Francisc.
liberalis.

Reliquias sa-
cras maximè
celebat.

Ierem. 9. 1.

Dulces illi
lacrymæ.

Crucis signū
dignè vene-
ratur.

Iuramentum
impjjs verbis
conceptum
detestatur.
Saraceno
balthemo
negat.

Aequum in
ferendis sen-
tentijs.

Pauperum
causas ipse
cognoscebat.

Præcipua verò deuotione sanctas venerabatur reliquias; cultumque Dei & honorem XXVI.
Sanctorum semper amplificare nitebatur. Parisiis in palatio Regali facellum elegantissi-
mum extruxit: in quo sacrosanctam Domini IESU coronam spineam, magnam sanctæ
Crucis portionem, ferrumque lanceæ, quod Saluatoris latus fodit, admodum reueren-
ter reposuit, cum multis aliis reliquiis, quas à Constantinopolitano Imperatore immen-
so labore & magnis impendiis acceperat. Cum in Ecclesia diuina officia persoluerentur,
nullius admittebat colloquium, nisi aut necessitas cogeret, aut euidens utilitas id po-
scere videretur: sed neque sic tamen nisi breuiter & succinctè, ne ipsius lacrymæ & pie-
tas siue deuotio interturbarentur. Nam instar Ieremiæ in precibus suis & exercitiis pie-
tatis, lacrymarum fontem sitiens, suo confessorio quandoque in familiari colloquio fate-
batur nonnunquam sibi oranti diuinitus datas fuisse lacrymas, quæ per genas in os in-
fluentes, non solum cor, sed etiam os ipsum gustu suauissimo affecissent. Tanta repe-
rentia sanctæ Crucis signum prosequabatur, vt si illud humi expressum vidisset, calcare
pedibus ausus non esset: exegitque à multis cœnobitis, ne deinceps in suis monasteriis
permitterent illud in pauimento effingi; & sicubi iam humi effictum esset, id penitus
abolerent. Quàm verò reuerenter annis singulis in Parasceue ad adorandum sanctæ
Crucis lignum, solutis capillis, flexis, atque etiam nudis genibus accesserit, testantur eo-
rum oculi, qui tunc eum sine lacrymis conspiciere non potuerunt. Illum diem in quo,
vt paulò antè diximus, sacras reliquias à Constantinopolitano Imperatore acceptas, in
palatij facello collocauit; annua solemnitate voluit celebrari, idque triduo: ita vt pri-
mo die diuina officia peragerent Dominicani, secundo Minores, tertio alij Monachi: at-
que ad eam rem magnas à Sede Apostolica condonationes siue indulgentias impetra-
rat. Cum Saraceni ab eo exigerent, vt quæ cum ipsis pactus erat de numeranda pecu-
nia pro sui & Christianorum libertate, ea conditione firmaret, vt testaretur se velle
CHRISTI fidem adiurasse videri, si non staret promissis; prorsus abhorruit dicens:
Etiamsi corpus occidatis, animam occidere non potestis. Sed cum quidam è suis dicerent, sine
peccato ita eum iurare posse: placidè respondit, *Ego verò vsque adeò hæc verba de negan-
da fide exhorreo, vt ea ore exprimere non possim.* Orabant eum quidam cum esset in locis
transmarinis, vt nobilem quendam Saracenum, qui recens Sulthanum interfecerat,
militem crearet; ille respondit; *Absit à me, vt vel pro seruanda vita, vel morte declinanda,
quemcumque à Christiana religione alienum, baltheo militari donare velim.*

In regni administratione eam prudentiam & auctoritatem adhibebat, vt sine accepta- XXVII.
tione personarum, controuersis quorumcumque diligenter excussis; iustam ferret sen-
tentiam. Consiliarij eius & regni procures, cernentes eum sapientiâ Dei præditum, sin-
cerè atque ex animo diligebant illum, & non mediocriter verebantur. Cum autem for-
midaret pius Rex, causas pauperum non magnæ illi curæ esse, vt minimum bis hebdo-
madibus singulis, in loco publico residens, audiebat eorum querelas: & tum iustitia,
tum misericordia eas expendens, celeriter illos expediebat. Duella, vt quæ iure essent
vetita,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

XXX. vetita, ad nullius preces admittere voluit: sed alia ratione, quæ iuri consentanea esset, etiam magnatum maleficia castigabat. Et ut usurarum immanis vorago obstrueretur; statuit ut eos, qui per litteras Iudæis, aut aliis publicè vsuras exercentibus se obligassent, non cogerent ad solutionem iudices. Et quia verissimè dixit Esaias, *Erit opus iustitiæ, pax*: Deus iusto & pio Regi pacem, & regno tranquillitatem præstitit. Habebat hoc peculiare à Deo munus, ut qui inter se discordia laborarent, eos ut plurimum conciliaret.

XXVIII. Ex longa inserta narratione, & sæpius facta in his nostris Annalibus mentione huius sancti Regis, & data iam fide anno superiori, onus nobis incumbere videmus probandi ius quod in eundem, tanquam in nostri Instituti virum, vendicamus, præsertim cum nuper fuerit, qui non solum ius nostrum subobscurum & dubium iudicauerit, verum & ex plano errore ortum duxisse ex instituto probare contendit. Is fuit Ioannes Marquez, qui ut probaret B. Claram oppidi Montisfalci, ex similitudine nominis & patriæ vicinitate eiusdem cum sancta Clara Affiliate instituti, à quibusdam authoribus falsò iudicari, in exemplum duxit similem, ut putauit, errorem. *Canonizato & celebri facto*, inquit, *Ludouico Caroli secundi Sicilia Regis filio, Episcopo Tolosate, Minorum Ordinem professo, & ex illustri Francorum progenie nato, cum alij ex nominis & stirpis paritate in illum inciderent errorem, ut Ludouicum etiam sanctum Gallorum Regem Ordini assererent Minorum; atque postea reijceretur falsitas asserti ex connubio procreatis filijs, & retento ad mortem usque regni regimine; eam inueniunt eu adendi viâ alij, ut non verè Minorita, seu primi, sed tertij fuerit Ordinis Franciscani. Atque adeo, inquit, error inualuit, ut Platina utrumque Ludouicum confuderit, & Canonizationem Ludouici Episcopi tribuerit Bonifacio Octauo, qui non hunc, sed Ludouicum Regem Sanctis annumerauit: Ioannes verò XXII. Ludouicum Tolosatem Antistitem.* Addit etiam in rei confirmationem nullum coæuum scriptorem commemorasse huiusmodi Instituti rationem à Ludouico Rege susceptam, neque quemquam alterum ei habitum, quàm vulgarem præscripsisse. Hæc contrariæ assertionis fundamenta apud doctum hunc virum; præter quem alium non vidi, qui data opera hoc viuendi genus sancto regi negaret.

XXIX. Ex coæuis tamen authoribus indicatam, à posterioribus scriptoribus assertam, & aliunde probatam non erit adeo difficile piam Minorum assertionem stabilire. Atque ut ab exteriori tessera, & vestis indiciis exordiamur; non adeo eam vulgarem volunt coæui authores, quin quidpiam habuerit singulare, & peculiarem aliquam notam, ultra commune vulgi vestimentum, qua innuebatur quidpiam religiosum aut peculiare genus viuendi. Testis est Thomas Cantipratanus Ludouico synchronos, & notus: quod ex altissima, inquit, humilitate peculiarem vestem assumpsit, & Deus insigni miraculo in tanta sui deiectione irridentem seuerè puniuit. Rem eius verbis refero, quam ab iis, qui præsentibus aderant, monet se recepisse. *Nobilissimus*, ait, *in comitibus Germaniæ, Comes Gelriæ Ottho, cursorem cum litteris Parisios miserat, cursu propero rediturum. Quem redeuntem Comes interrogans, quasiuit si Regem Franciæ LUDOVICVM vidisset? At ille, ubi more subsannantis contorsit collum: Vidi, inquit, vidi illum miserum papellardum Regem, caputium habentem capitis super scapulam ex aduerso suspensum. Hac dicens faciem contorsit ex aduerso, & sic facies contorta remansit.* Hoc ipsum refertur in vita eiusdem, quam Surius transcripsit, opinaturque à Gaufrido de Bello-loco eiusdem Regis diuturno confessario, Ordinis Prædicatorum, exaratam; sed discrepat ab alia vita, seu potius vitæ fragmentis ab eodem Gaufrido collectis, quæ penes me habeo, inconcinne congesta. Confirmat id ipsum quod de veste scribunt hi authores, Bonifacius Octauus, qui eundem canonizauit, in sermone primo, quem de illo habuit in suo palatio apud Vrbe[m] Veterem, & circumfertur cum actis eiusdem sancti Regis, conscriptis à prædicto Gaufrido confessario, & Gulielmo Carnoten[s]i, intimo sacellario. Scribit enim, *Quod postquam à carcere fuit liberatus, non vixit, nec indutus fuit, sicut prius, licet vita & conuersatio eius prius fuisset satis honesta. Vestes enim quas postea habuit, non erant Regiæ, sed Religiosæ, non erant militis, sed viri simplicis.* Aiunt illi authores caputium habuisse super scapulas suspensum, quod religiosæ vestis nota est; & Bonifacius Pontifex, qui hominem nouit, & gesta, dum esset Cardinalis, examinauit, religiosas portasse vestes, apertè testatur. Habemus ergo quod Marquez desiderauit, scriptores coæuos, & ultra vulgarem seu communem habitum indicia vitæ religiosioris,

*Duella cum
usuris pro-
hibuit.*

Ila. 32. 17.

*In Apologe.
de monach.
S. Franc. n.
30. & anno
1212. n. 59.
An tertij in-
stituti fuerit
S. Ludou.
Marq. de
orig. Brem.
c. 25. §. 4.*

*Platina in
Bonif. 3.*

*Qualis vestis
S. Ludouici?*

*Cantiprat.
l. 2. de apib.
c. 57. n. 63.*

*Irridens S.
Ludouicum
miraculosè
puniuit.*

*Bonif. 8. ser.
primo.*

H bitu,

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Propterea verò Breuiarium Romanū, aliique authores referunt vulgari vsum habitu, XXX
quia simplici, vt ait Bonifacius, quia modesto, quia precij vulgaris, iuxta præscriptam in
regula Tertiariorum à S. Francisco indumentorum qualitatem. *Fratres, inquit, ipsius
fraternitatis de humili panno in pretio & colore non prorsus albo vel nigro, communiter vestian-
tur; nisi fuerit ad tempus in precio per visitatores de consilio Ministrorum ob causam legitimam
& apertam cum aliquo dispensatum. Chlamydes quoque ac pelles absque scolatura scissas vel inte-
gras, affibulatas tamen, non patulas, vt congruit honestati, clausasque manicas fratres habeant su-
pradiçti. Quàm his congruunt quæ de veste Ludouici scribunt authores! Gaufridus eius
Confessarius. Ex quo prima vice viam arripuit transmarinam, nunquam indutus est scarleto,
vel panno viridi, seu bruneto, nec pellibus varijs, sed veste nigri coloris, vel camolini, seu persei.
Bonif. 8. Bonifacius in bulla canonizationis. Post primum potissimè de ultramarinis partibus reditum
summe humilitatis insignia demonstrauit. Nec enim aureis vel argenteis ornamentis, non regali-
bus vestibus, non varijs vel griseis, sed alijs humilibus pellibus usus fuit: secularibus pompis à se
penitus abdicatis. Vita eiusdem veteri charactere apud me MS. eadem fermè habet, quæ
Legen. MS. Gaufridus. Scarleto etiam seu bruneto, inquit, aut viridi, vel alia veste pomposa vti nolebat,
nec pellibus varijs, aut nimium sumptuosis, sed semper humili veste contentus, maximè postquam
de partibus transmarinis redijt prima vice. Idem habet Gulielmus Nangius, & Claudius
Antonin. tit. Menardus in eiusdem Sancti vita, ab eisdem descripta, nec non Sanctus Antoninus. M.
19. c. 9. §. 4. Sabell. lib. 2. Antonius Coccius Sabellicus. LUDOVICVS Galliarum Rex libentiùs cilicina usus tunica, quàm
exemp. c. 10. aurea & purpurea, hoc, quod terreni erat insigne, aspernans, illud cupide complexus, quod augu-
stioris imperij perpetuòque mansuri.*

Mutationem hanc vestium fecisse, cum ex Oriente rediret, omnes concordant, atque XXXI.
tunc potissimum iudicari, cum vt scribit Confessarius Gaufridus, & ex eo Iodocus Cli-
Gaufr. c. 12. chtouæus, ad id perfectionis fastigium conscendit, vt contemptu mundi concepto, de-
Clichtou. ferm. 2. de creuerit obtento vxoris assensu, filio primogenito iam adulto, Regni moderamen com-
S. Ludou. mittere, & religionem ex duabus vnam, vel Prædicatorum vel Minorum profiteri. Hos
Voluit Lud. etenim sacros Ordines intimè diligebat, dicens, quod si corpus in duas posset partes di-
vitam subire scindere, vnam Minoribus, alteram daret Prædicatoribus. Atque ita æquè vtrique fa-
monasticam. uebat, & adhærebat, vt gloriari soleret, non potuisse familiares, neque ex aulicis quen-
Æquè dili- quam discernere, quemnam alteri præferret. Sed dum consilium Reginae aperuisset,
gebat Pra- refragata est constanter, neque vllis ab eo potuit precibus induci, vt assentiretur, illâ
dic. & Mino- contendente hinc plurimum incommodi regno prouenturum. Frustratus itaque suo pio
res. proposito (inquit Confessarius) deinceps cum minori amore, & cum maiori humilitate ac timore
remansit in mundo. Verosimile proinde cum non liceret monasticam vitam subire, voluif-
se tertium S. Francisci Ordinem deligere, in quo coniugatus & regno prospiciens, pos-
set Deo, quo humilius, eo securius deferuire.

Et verè tertij huius Instituti sectatorem fuisse expressè habetur in officio proprio, XXXII.
quod in eiusdem festiuitate recitant Fratres Pœnitentes tertij Ordinis per vniuersam
Galliam, Parisiis, haud pridem impressum apud Petrum Mettayer Typographum &
Bibliopolam Regium, extractum vt habetur in pagina præliminari, ex Antiphonario Re-
giae Nauarræ. In hoc porrò officio illa est Antiphona ad Magnificat. LUDOVICVS
ne mollescat, & securum iter agat, inter mundi discrimina, se FRANCISCO associat, vt gressus
suos dirigat sub Pœnitentum regula. Neque in vna dumtaxat parte suscepti huius à Ludo-
uico Instituti in eodem officio fit mentio. Atque ab immemorabili tempore tanquam
Francisci sectatorem, vniuersi tres Ordines ab eodem instituti sanctum Regem peculiari
celebrant ritu & festiuitate. Paulus item Tertius in diplomate, Cùm à nobis petitur, dato
anno 1547. pridie Kalend. Martij, eundem inter Sanctos tertij Ordinis enumerat, atque
vt pluribus gaudeant indultis in eius festiuitate Fratres Pœnitentes concedit. Demum
si audiendi sunt domestici testes, non desunt. Bernardinus à Busto, Franciscus Gonza-
ga, Antonius à Sillis, Marianus Florentinus, Ludouicus Miranda, Ludouicus Rebolle-
do, Marcus Vlissipponensis atque alij passim pij viri, qui contentioni, aut æmulationi mi-
nimè student. Hæc satis superque probant Francisco sub Pœnitentum tessera Ludoui-
cum nomen dedisse; idque ita receptum in vniuersis Christiani orbis regionibus, vt
vbique occurrat sub Franciscano habitu eiusdem effigies. Aliàs sancti viri vltior atque
oppor

Bust. par. 2.
Rosar. ferm.
27. par. 1.
Gonz. par. 1.
Chron.
Sillen. l. 1. de
reb. tertij
Ord.
Marian. l. 2.
cap. 22.
Miran. in
reg. 3. Ord.
cap. 19.
Reboll. p. 1.
Chron. in
fin. & par. 2.
lib. 1. c. 69.
Marc. 1. par.
lib. 9. c. 27.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

opportunitor occurreret memoria; & sub mortem dicemus, quæ sui in Minores affectus le-
gauerit.

XXXIII. Huius Ludouici sororem I S A B E L L A M, Franciscanam etiam sub Damianitarum
seu Clarissarum instituto factam diximus superius, atque apertius testatur Hieronymus
Platus, & Sanctimonialem euasisse scribit ex eodem Plato Abrahamus Bzouius, licet re-
ligionis nomen, pro suo in Franciscanos candore, in hac atque in Ioanna Regis Nauarra
filia, etiam Clarissa, tacuerit. I S A B E L L A, porro (inquit Platus) Francorum Regis filia,
S. Ludouici soror, mundo contempto, CHRISTI Crucem in Ordine S. Clarae sustulit tanto ardo-
re, ut etiam miraculis claruerit, multasque virgines ad consecrandam Deo Virginitatem illexerit.
Illud post recensitas alias fœminas præclaras ei affixit elogium coæuus scriptor Canti-
pratanus. Vidimus, inquit, & illam quam minùs iustè extremam ponimus, filiam Ludouici Re-
gis Francorum, sororem scilicet deuotissimi Regis Ludouici, qui felicissimè regnat ad præsens. Hac
desponsata Conrado filio Frederici Romanorum Imperatoris, in virginitate permanere innuba
prælegit. Quæ soli Deo vacans, adeo contemplationi deditur & virtuti, ut nulla ei cura in illis
transitorijs videatur. Cui loco notam adiunxit Georgius Coluenerius illam ipsam esse,
quam Platus factam Clarissam referebat. Codex MS. historiæ vniuersalis Iornandis in
Biblioth. Vatic. ait sub anno 1259. eam monasterium sororum Minorum super Sequa-
nam ædificasse, atque ibi vitam duxisse religiosam. Eandem huius instituti faciunt Ro-
dolphus, Marianus, & alij, atque in Monasterio Campi-longi iacere miraculis illustrem.
Inuenio in Pontificis regesto datas litteras ad Ministrum Minorum in Francia, ut eidem
Isabellæ concedat aliquos ex Fratribus ad animi solatium, & conscientiæ leuamen. Non
expresse dicit Clarissam, sed quandoque in claustris Monialium conuersatam. Fortas-
sis quod non statim post spretum connubium Conradi Augusti se religioni astrinxerit;
vel quod indulgentiâ Prælatorum, aut speciali quodam priuilegio egredi quandoque,
seu ad placitum licuerit. Tenor litterarum hic est,

INNOCENTIVS, &c.

Ministro Fratrum Minorum in Francia.

XXXIV. Decens ac debitum arbitantes ut vota, quæ commodum respiciunt animarum fauo-
re beneuolo prosequamur. Dilectæ itaque in Christo filiæ I S A B E L L A E, sororis
charissimi in Christo filij nostri Ill^{is}. Regis Franciæ, deuotis supplicationibus incli-
nati, præsentium tibi autoritate mandamus, quatenus cum ipsa, quæ tanquam præ-
cipua honestatis & sanctimonialis imitatrix, quandoque in claustris Monialium dicitur
conuersari, aliquos ex Fratribus tui Ordinis secum ad decorem honestatis suæ, & confi-
tendum eis peccata infirmitatis propriæ affectet desideranti animo commorari; ipsius in
hac parte propositum fauorabiliter prosequens, aliquos sibi ex fratribus ipsis, quos ad
hoc idoneos videris, sine difficultate concedas, cum ab ipsa fueris requisitus, non ob-
stantibus quibuscumque contrariis mandatis regulæ, vel statutis Ordinis suprascripti.
Datum Assisij 7. Kal. Iunij, an. 11.

XXXV. Ex aliis eiusdem Pontificis litteris, hoc etiam anno datis, mihi constat iam factam
Virginem Vestalem Clarissam Beatam SALOMEAM, aliis Salonicam, Lesci, siue Les-
konis, Craeouiæ ac Sandomiriæ Ducis filiam (non sororem, ut habent Cromerus & Mi-
chouia, si Pontificis litteris credamus) Boleslai Pudici, Poloniæ Regis sororem, Colo-
manni Hungari, Andreae Regis filij, & Belæ IV. atque sanctæ Elizabethæ fratris, (qui
postea factus est, Russis Principibus expetentibus, Galatiæ siue Halitiæ Rex, per Vin-
centium Cracouiensem, & quosdam Hungariæ Episcopos inunctus) uxorem. Tertio
suæ ætatis anno ducta est in Hungariam, futuris nuptiis adaptanda, ita postulantibus
Andrea Rege, Baronibus & Consiliariis Regni. In infantili hac ætate, à Spiritu sancto
præuentam ostendit optima indoles, & sancta ac matura nimis conuersatio. Simul cum
sponso disciplinis tradita scholasticis, ita in omnibus profecit, ut Euangelium, quod inter
sacra excipiebat, iubente præceptore vulgari repeteret sermone, & ad mores egregiè
interpretaretur; quod aliquando non adeo tenero sponso erat iucundum, dum superante

Isabella so-
ror S. Ludouici Claris-
sa.
An. 1252.
n. 1.
Plat. de bo-
no relig sta-
tu, cap. 27.
Bzou. anno
1241. n. 18.
Canti. l. 2.
c. 19. n. 40.

Coluener. in
not.
Iorn. c. 234.
partic. 9.
Rodolph.
fol. 140.
Marian. l. 2.
cap. 20.

B. Salomea
Polona qua-
lis fuerit?
Cromer. l. 7.
rerum Po-
lon. sub Le-
sco Albo.
Matthias de
Michouia.
lib. 3. hist.
Polon. c. 12.
Legen. MS.
Rodolph.
fol. 141.
Eius adole-
scentiæ

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Vixit cum
sponso in per-
petua casti-
tate.

In oratione
assidua.

Pulla semper
viebatur ve-
ste, & quare.

Magnum in-
centiu com-
ptarum mu-
lierum.
Nobilis mor-
tificatio con-
cupiscentia.

Choreas &
spectacula
fugiebat.

Tribus ve-
stibus cilicis.

Michou cit.
An. 1235.
n. 12.
Facultates
pauperibus
& religiosis
distribuit.
Fuit Clarissa,
& quando?
Rodulph. cit.

sponsa eius indolem, neque illo quidpiam tale præstante, aliquoties vapulabat à Rege. Thoro maturis solemni ritu parantur nuptiæ, sed animo potius copulantur, quàm corpore, pacti prima nocte, ut propter conditoris amorem, à carnis operibus abstinere. In eodem cubiculo diuersis separati thalamis, nocturnas exercebant in oratione vigilias, sed frequentior & diuturnior in sanctis exercitiis SALOMEA, atque adeo constans, ut præ nimia lassitudine & interni affectus conatu, viribus destitueretur, passimque rogaretur à sponso ut sibi parceret, saluti consuleret, & moderatiùs in macerando corpore se haberet. Cum semel lassio corpore deficerent vires ex diuturnitate orationis, tota nocte protractis excubiis, facta est ad eam vox de cælo; dicens: *Consummatum est*; à quo tempore amplius semper neglexit res mundanas & corporis commoditates.

Ob deprimendum animi tumorem, ob retundendam scemineam in luxu petulantiam, & cauendum in sponso concupiscentiæ incitamentum, pulla veste & viduali habitu incedebat. Quàm id prudenter & securè fecerit, comperit experimento; etenim absente Rege honesta quadam de causa, mundo muliebri, & vestibis iucunditatis suæ speciosè circumamicta, varietate decoris multum sibi aduexit pulchritudinis. Aduenit repente Rex, nec per tempus licuit, neque propter aulicos decuit aduentante viro lugubri superindui veste, quæ absente induebatur decorè: quare ut erat ornata, cubiculum ingredientem charo, sed casto recepit amplexu. Commotus ille & excitatus miro Virginis splendore, vlnis exceptam deposuit in lecto, & hærens & prope stans, admiratus claritatem vultus eius, sublati oculis, inquit. *O Domine, quàm libenter hac propter te dimitto; quam pronitati sensuum resisto, & delectabilia, sed & mihi etiamnum licita, propter te contemno, ut illicita mihi condones.* Et demissis in sponsam oculis; *Quàm vehemens tui commercij me inuasit appetitus, sed ne me dimittat Deus, ega te propter illum dimittiq;* atque ita recessit sacra virgine inoffensa. Quo facto videns sponsa, quem libidinis fomitem cultæ excitarent vestes, humiles atque neglectas deinceps semper gestauit. Sæpius excitabatur à Regina, Andreæ Regis, sui soceri secunda vxore, Marchionis Estensis filia, ut ad ludos, & spectacula aulica prodiret; quod illa constanter recusabat, dicens; *Domina omnem tibi parata sum exhibere obedientiam, sed vereor in virorum prodire conspectum: mihi timeo comparando, illis caueo latendo.* Ita semper inuigilabat corporis & cordis munditiei, ut pauida & tremens semper hæreret, vndique castitatis paratas esse insidias probè præsentens. Thesaurum ut securiùs custodiret, corpus affligebat miris artibus, & triplici genere cilicij, in asperius vel lenius pro carnis molestia, vel tentationis grauitate commutans. Nullum quispiam, dum illa vixit, potuit videre, præter vnum suum confessorium Adalbertum Minoritam, qui religiosa spiritualis magistri licentiâ, extorquere potuit vnus ex tribus conspectum. Tunica erat integra, non semicinctorium cilicium, eiusque formæ erant alia duo, quæ magna veneratione seruabantur in Castro Sandomiriensi, donec conflagrante oppido hæ reliquiæ perierunt.

Mortuo Colomanno circa annum 1225. ut scribit Matthias de Michouia, venenone an morbo, incertum dicunt authores Poloni (quem tamen à Tartaris casum aliàs exscripsimus è codice MS. Louaniensi: fortassis Ruthenos contra Colomannum agentes hi adiuuerunt, neque planè de mortis constat qualitate.) Operibus pietatis totam se dedit SALOMEA, & facultates in refocillandis pauperibus, extruendisque Minorum & Clarissarum domiciliis omnes distribuit. Demum in Sanctimonialium cœtum se recepit, non nisi circa annum 1243. si verum est, quod scribit Rodolphus, eam à Prandotha Episcopo Cracouiensi per impositionem sacri veli præsentem vel coadministrante Fratre Raymundo Poloniae Ministro in Vestalem consecrassè; etenim Prandotha, gente Odrouansus, cognomento Bialassouius, non nisi circa illud tempus Villao Coscelecio defuncto in illa sede successerat. Viginti octo annos in pietatis operibus ante ingressum consumpsisse tanquam humilem Reginam, idem est author, sed tribus tantum annis pacatum Regnum obtinuisse Colomannum habent historiæ Polonicae. Habitam fortassis semper pro Regina, vel in suis dominiis Reginae speciem prætulisse, voluit intellectum. Ut ut est, iam sub hoc anno Sanctimoniali fuisse, fratrem verò Boleslaum, non adhuc ad Poloniae maioris Regnum assumptum, expressè docent litteræ Pontificiæ, quas

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

quas subministramus, mortem & reliqua sanctæ Heroinæ gesta reiicientes in an. 1268.
quo in humanis esse desiuit.

SORORI * SALONICÆ ORDINIS S. DAMIANI,

*nata quondam L. Cracouia ac * Sandoïn Ducis, &c.*

XXXVIII. [Tuæ deuotionis sinceritas exigit, vt tibi, quam dignè possimus gratiam faciamus: Hinc est quòd nos tuis supplicationibus inclinati autoritate tibi præsentium indulgemus, vt si dilectum filium nobilem virum B. Ducem Cracouia & Zandoïn, germanum tuum contingat decedere sine prole, tibiue relinquere villas aliquas ad se iure spectantes, licitè possis ad tuum & Monasterij tui opus recipere, ac etiam dum vixeris retinere, ad successores legitimos Ducis eiusdem post tuum obitum redituras. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 3. Non. Augusti, anno 12. Datus est Iudex conseruator Prandotha supradictus, Episcopus Cracouiensis, non obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint, aut extra certa loca in causam trahi per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Hoc ipso vel sequenti anno, vt habent vetera monumenta Assisij MSS. decedunt ex hac vita in Monasterio S. Damiani post prudenter gubernata & reformata alia Monasteria; BB. AMATA & BALBINA germanæ sorores, S. Claræ neptes, cum qua simul translatae sunt in Ecclesiam S. Georgij intra Ciuitatem. De vtraque scripsimus, quæ posteriora occurrerunt.

XXXIX Floruerunt etiam sub hoc tempore duo viri sanctitate præclari, in Brabantia vnus, PETRVS nomine, quem aliàs diximus in loco Turgonis, custodiæ Brabantia, requiescere. Magnæ perfectionis virum dicit Antoninus, atque semel in celebrantis manu visas à puerulo sacras hostiæ species conuersas in formam pulcherrimi infantis. Quas cum sumpsisset, admirabundus puer circumstantibus dicebat; Fratrem PETRVM pueros paruulos deuorare. Alter claruit in prouincia Prouincia apud Claramontem, nuncupatus PHILIPPVS, vir eximie sanctitatis: qui cum in Castro Riomo prædicaret, quendam publicum vsurarium vehementer redarguit, monuitque vt à sceneratione desisteret, & quæ iniuste acquisiuerat restitueret. Ille non nisi pollicebatur, cæterum neque vsuras temperabat. Paulo post cum PHILIPPVS grauiter ægrotaret apud Montem Ferrandum, multis audientibus ex improviso dixit: *Non possum modo, quando poteram, noluiisti.* Interrogatus cur ita diceret? respondit. Nunc anima illius sceneratoris Riomensis à dæmonibus ad inferni supplicia deportatur, quæ cum à me auxilium imploraret, neque ego quidquam possem impendere, respondi, *Non possum modo, eo quod eo tempore quo poteram, noluiisti auscultare, penitere, & reuerti.* Et facta inquisitione compertum est, ea ipsa hora sceneratorem animam exhalasse.

XL. Assumpti ad insulas Pontificias duo Minoritæ hoc anno; Frater Deodatus de Squillatio ad Episcopatum Anglonensem in magna Græcia in finibus Lucania & Aputrij, suffraganeum Archiepiscopi Materani, vir doctus, in rebus agendis peritus, & nobili viro Ioanni de Montefusculo, prædictæ ciuitatis Domino acceptus, cui in hac prouisione complacere voluit Pontifex. Personam idoneam eligendi autoritatem per suum diploma dedit Fratri Henrico electo Barensi Episcopo, cuius circa Deodati prouisionem litteras, suis insertas, Pontifex confirmauit, atque alias Capitulo Anglonensi scripsit, vt electo tanquam vero Pastori obedirent. Alter Fr. Raynutius Præfectus Ecclesiæ Bifiniani, Liuius Besidia, vulgo *Besignano*, Urbis Calabria citerioris in Regno Neapolitano, principatus titulo illustris. Episcopus huius Ecclesiæ immediatè subiicitur Pontifici Romano, & in sua Diocesi quosdam habet vicos, quos incolunt Albani seu Albanenses, ritu Græco officia diuina celebrantes. Transmissa per Pontificias litteras potestas hunc eligendi ad Episcopum Assisiatem. Vtriusque Episcopi assumptionis tabulas licebit videre in regesto ad huius tomi appendicem. Alterum Episcopum eligendi in Ecclesia Cotronensi, etiam in Calabria, Archiepiscopo Rhegino suffraganea, facultatem misit ad Fratrem Ioannem de Auerfa, Ministrum Fratrum Minorum in Calabria, amoto

* aliàs Salomea.

* alias Sandomiria aliis Vyladimiria. Reg. Vatic. epist. 115.

Moriuntur BB. Amata & Balbina.

An. 1213. num. 65. & An. 1215. num. 36.

B. Petrus Brabatinus. An. 1249. n. 9. Ant. tit. 24. c. 9. §. 2.

B. Philippus Claramontem.

Episcopus Anglonensis Minorita

Item Bifinianen. Barcius l. 5. de antiq. Calabr.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 74.

inde Mauro presbytero, qui pro electo se gerebat in eadem Ecclesia.

Paris anno
1244. 1247.
& alibi.

An. 1247.
n. 10.

Ioan. Can-
tianus Mino-
rita Nuncius
Apostolicus
in Anglia.
Paris Anno
1256.
Pitheus de
scriptor.
Angl. ad
an. 1248.

Pontificem hunc Innocentium sæpius vsum Minorum opera in Anglia, præsertim ad XL I. subsidium Terræ sanctæ & Imperij Romani colligendū, scribit Paris, quorum duos præcipuè nominat, Ioannem & Alexandrum Anglos, ab ipso Pontifice missos; sed pro suo more inuehitur in eosdem, perpetua concepta bile aduersus Pontificios. Innocentiam piorum virorum & laudabilem in iniuncto ministerio industriam probauimus superius. Ioannes post præfecturam prouinciæ Theutoniæ, eandem coactus est subire in patria, vbi à Pontifice excitatus ad onera quæque pro Ecclesiæ obsequio subeunda, ita præclare se in omnibus gessit, vt suum in dicto Regno Nuncium constituerit Innocentius. Eundem ipsum esse puto, quem idem Paris, & Continuator alibi vocat Ioannem de Diua, & virum quidem commendabilem dicit, propterea missum, vt quæ indigebant emendatione, reformaret. Cantianum ex oppido natiuo cognominat Pitheus. Dedit ad eum hoc anno Pontifex sequentes litteras, in quibus reformationem multorum abusuū in statu Ecclesiastico eidem committit.

FRATRI IOANNI ORD. MIN. NUNCIO
nostro in Anglia.

Reg. Vatic.
num. 25.
Commissus
ei reformatio
quorundam
abusuum.

Conc. Later.
sub. Innoc.
III. can. 23.

[Nostris est nuper auribus intimatum, quod plerique Ecclesiarum Prælati Regni XLII. Angliæ, non attendentes, ad humanos vsus non debere transferri quæ iuribus sunt ascripta diuinis, iura patronatus & aduocationis, quæ in aliquibus Ecclesiis obtinebant in personas laicas concessionis, vel alienationis titulo, seu alias pro suæ voluntatis arbitrio transtulerunt, Capitulorū suorum aliquando interueniente consensu, & Diocesanorum, quod vix credimus, accedente fauore. Nonnulli quoque Abbates, & Priores diuersorum Ordinum tam exempti, quàm non exempti Regni præfati propriis commodis per modos illicitos inhiantes, in Ecclesiis parochialibus ius patronatus emptionis titulo, vel aliis peruersis contractibus assequuntur, & sic easdem Ecclesias quandoque de suorum Diocesanorum assensu, quandoque motu proprio non verentur suis vel membrorum suorum vsibus applicare contra Deum & Canonicas sanctiones. Quidam verò executores super Clericorum prouisionibus dudum in eodem Regno à Sede Apostolica deputati, cum aliqua beneficia Ecclesiastica, de quibus eisdem Clericis prouideri potest, vacare cōtingit, in alienis negotiis suæ fidei confidenter commissis, priuata commoda infideliter prosequuntur, dum Abbates & Priores, aliosque Ecclesiarum Patronos, ad quorum præsentationem noscuntur eadem beneficia pertinere, excommunicant, & suspendunt, ipsosque taliter impeditos ad ordinationes suarum Ecclesiarum procedere non permittunt, donec sibi ipsis, vel aliis suis consanguineis, aut amicis, non autem illis, quibus prouideri mandauimus à patronis eisdem, minis & dolis interdum inductis, eadem beneficia seu pensiones annuæ assignentur. Aliqui etiam executorum huiusmodi se nostros in Regno Angliæ Nuncios asserentes (quamquā alium præter te in eodem Regno nos habere Nuncium nesciamus) mandati nostri prætextu, quo eis vt aliquibus clericis in eodem Regno de beneficiis Ecclesiasticis, quæ tanto tempore vacauerunt, quod ad nos est eorum collatio secundum Lateranen. statuta Concilij deuoluta, prouidere procurent, dicimur iniunxisse, religiosos viros super Ecclesiis, quas sibi concessas in vsus proprios per longissima tempora pacifice possederunt, infestant, nec ab eorum super iis infestatione desistunt, donec iidem Religiosi aliqua summa pecuniæ, vel assignatione annuæ pensionis vexationem suam redimere compellantur. Cum igitur hæc non sint sub dissimulationis silentio transeunda, discretionis tuæ in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus inquisita per te, ac alios sæculares vel cuiuscumque religionis vel professionis viros, quos ad hoc in diuersis locis eiusdem Regni vice nostra, quam tibi super hoc præsentium autoritate concedimus, duxeris deputandos, super præmissis diligentius veritatem huiusmodi, alienationes, venditiones, seu emptiones de patronatibus, & aduocatiis Ecclesiarum, quæ cum spiritualibus sunt annexæ, vendi vel emi taliter nequeunt, à quibuscumque præsumptas, vel imposterum præsumendas, quas irritas esse decernimus, denunciatis nullas esse eas, & quicquid ex ipsis vel

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

vel ob eas circa Ecclesiarum parochialium statutum, inueneris temerè immuta-
tum, in statum debitum de plano & absque iudicij strepitu reuocare procures. Exe-
cutores verò prædictos ad resignanda & restituenda quæcumque ipsos inueneris de præ-
dictarum concussionum scelere percepisse, autoritate nostra per te, ac alios, quos ad
hoc, vt prædiximus, deputabis, qua conuenit districtione compellas, redditurus nihilo-
minus nos de illis, quos in his deliquisse compereris, per tuas litteras continentes meram
& plenam rerum seriem, certiores vt circa eos, prout culpæ qualitas exegerit, proceda-
mus. Contradiçtores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compe-
scendo. Non obstante si aliquibus sit ab Apostolica Sede concessum, quòd excom-
municari, suspendi, vel interdici non possint, per litteras Apostolicas non facientes ple-
nam, & expressam de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, seu quod ad
suspensionem, vel executionem, quæ sibi autoritate Sedis Apostolicæ committi con-
tingit, minimè teneantur, vel constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.
Datum Lateran. 5. Idus Ianuarij, an. 12.

Conc. La-
teran. cit.

XLIII. Hoc item anno committitur Fratri Ioanni de Dist Minoritæ, Episcopo Sambienfi, de
quo superioribus annis præfati sumus, ampla autoritas prædicandæ Crucis in subsi-
dium Imperij. Concessæ insuper eidem amplissimæ potestates in multis dispensandi
cum eis, qui se Cruce signarent, vel subsidium aliquod iuxta facultates suas Willielmo
Romanorum Regi, in communi causa Imperij, contra Conradum Frederici filium pro-
sequenda, præstarent. Cæteris omiſſis litteris hic damus præcipuas.

An. 1253.
n. 35.
Episcopo Sā-
bien. Minō-
rita commit-
titur prædi-
catio Crucis.

EPISCOPO SAMBIEN.

Reg. Vatic.
epist. 476.

[Ad promotionem negotij Ecclesiæ ac Romani Imperij cunctis inhiantes affectibus,
iugi erga eā solitudine vigilamus, & vt possit authore Domino, laudabiliter prouenire,
totius diligentia studium adhibemus, impendendo ad hoc quam possumus, operam, &
aliorum opem nihilominus postulando. Hinc est, quod nos de fraternitate tua plenam
in Domino fiduciam obtinentes, præsentium tibi autoritate concedimus, vt per Re-
gnum Alamanniæ possis Christi fidelibus proponere verbum Crucis, & omnibus, qui
pro Ecclesiæ vel charissimi in Christo filij nostri Will. Romanorū Regis Illustris auxilio
seu subsidio contra Conradum, natum quondam Frederici, Romanorum Imperatoris,
suosque fautores ipsius Crucis signum assumpserint, illam peccatorum veniam, & illud
priuilegium, eamque immunitatem tribuere, quæ Crucesignatis pro Terræ sanctæ suc-
cursu consuevit Sedes Apostolica elargiri, eosque sub protectione sedis eiusdem suscipe-
re, ac ipsis conseruatores iuxta formā prædictæ sedis solitam deputare. Personis insuper
Ecclesiasticis, quæ contra prædictos Conradum & fautores ipsius, Crucis fuerint chara-
ctere insignitæ, tribuere licentiam obligandi vsque ad triennium redditus & prouentus
suos Ecclesiasticos iuxta indulgentiam Crucesignatorum pro Terræ subuentione præ-
fata. Non obstante consuetudine qualibet, vel statuto quacumque firmitate vallatis.
Necnon conuocare Plebanos, Rectores & Clericos Ecclesiarū eiusdem Regni cum suis
plebibus promemorato negotio, quotiens videris expedire, & ipsos, si necesse fuerit vt
ad tuam conuocationem accedant, per censuras Ecclesiasticas priuilegiis quibuscumque
& indulgentiis Apostolicis nequaquam obstantibus, coërcere. Ac vt copiosior ad audien-
dum verbum præfatum populi confluat multitudo, omnibus verè pœnitentibus & con-
fessis, qui ad huiusmodi tuam prædicationem accesserint xx. vel xl. dies de iniunctis sibi
pœnitentiis, misericorditer relaxamus. Datum Lateran. 13. Kalend. Martij, anno 12.]

XLIV. Fratrem Walasum misit hoc anno ad Reges Lusitaniæ, Aragoniæ, & Castellæ de
rebus grauioribus & secretis acturum. Huius legationis bullas quatuor damus in re-
gesto Pontificio. Excepit etiam Regis Vngariæ Legatos Episcopum Zagabriensem &
Fratrem Ecce Minoritam Pontifici obtemperaturos in iis, quæ statuere placeret circa
controuerſiam inter eundem Regem & Bohemum exortam, pro qua componenda olim
amandatus est Nuncius prædictus Frater Walasus. Mirum sanè est, quot obierit le-
gationes & labores pro sancta Ecclesia religiosus hic vir, ad omnes vndique Christiani
orbis Principes missus Legatus. Aliam grauiorem excepit etiam hoc anno legationem

Ex litteris
secretis reg.
epist. 35. 1. 2.
& 3.
Ibid. epist. 4.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. AN. 12. OCCID. AN. 7. NORVM AN. 47.

Conuertitur
Rex Tartarorum.

An. 1245.
n. 3. & seq.
Antonin. in
tit. 19. c. 8.
§. 21.
Æmyl. in
Ludou. IX.
Genebrar. in
Chronol.
Gordon. an.
1246.
Anton. cit.

Pontifex de conuersione cuiusdam magni Principis seu Regis ex Tartaris, ad quos missos ex Concilio Lugdunensi Minoritas Laurentium de Portugallia & socios, atque ex Prædicatoribus alios diximus superius, conceptamque certam spem de indomitæ gentis conuersione. Ipsum Magnum Cham seu supremum Tartarorum dominatorem cum aliis inferioribus Dynastis paulò post fidei sacramenta recepisse testis sunt Antoninus, Æmylius, Genebrardus, Gordonus, & alij. Ex his vnus Sartach (fortassis ille ipse quem Ertacly vocat Antoninus) Ludouicum Regem Gallorum in Oriente degentem suæ fidei Christianæ monuit, cuius litteras idem author transcripsit; & dum alias ad Pontificem mitteret, Nuncius Ioannes captus est à Conradi Imperatoris, Frederici filij, ministris & in Sicilia detentus, donec mortuo eodem Conrado hoc anno, dimissus est. Eius moram excusat Pontifex, & summum conceptum gaudium de hominis conuersione per subsequentes litteras demonstrat.

SARTACH ILLUSTRIS REGI TARTARORVM.

Ex literis
secretis reg.
Van. ep. 10.
Congratula-
tur Pontifex
eius conuer-
sioni.
Gen. 2. n. 7.

Luc. 15. 10.

Coloss. 3. 9.

Apoc. 17. 8.
Rom. 8. 17.

1. Cor. 15. 52.

Matt. 16. 19.

[Gratias & laudes agimus Deo Patri omnium rerum, visibilium & inuisibilium creatori, & vnico Filio eius coæterno sibi Domino IESV CHRISTO, Redemptori, & Saluatori hominum. Tanto mentis nostræ gaudio exultamus, quia sicut iam in vniuerso mundo incipit prædicari, ipse Deus Pater in faciem cordis tui vitæ spiraculum inspirauit, reuelans tibi lumen claritatis suæ, vt de speculo fidei, quo ad cognitionem inuisibilis gloriæ intellectus humani oculus illustratur, radium summæ veritatis accipias, quo ad veram & præsentem diuinæ scientiæ certitudinem perducaris, immortalitatis & incorruptionis desiderabili munere fruiturus. Nec mirum si super tuæ illuminationis beneficio, quo de tenebris ignorantiae, in quibus alieni à Dei viui notitia homines euanescent, ad lumen veræ cognitionis adduceris, applaudens tibi exultat humanitas, & fidelium CHRISTI vniuersitas collatur, cum non sit dubium in cœlesti curia, incrementum exinde receptura, non modicum de tua & tuorum conuersione creuisse gaudium Angelorum, quibus, sicut Dominus IESVS CHRISTVS Rex eorum homo factus nunciauit, hominibus de reconciliatione poenitentium nascitur in cœlo læticia principalis. Propterea cum per dilectum filium Ioannem presbyterum Capellanum tuum latorem præsentium, quem ad nostram misisti præsentiam, nobis innotuit, quod tu cum nonnullis de populo tuo, relicto infidelitatis errore, veterem gentilitatis hominem in sacro Christiani baptismatis lauacro exuisti, & per fidem, & confessionem Domini nostri IESV CHRISTI filij Dei, nouum inquisti hominem, qui secundum Deum in iustitia & sanctitate creatus, ad immortalitatis, & incorruptionis beatitudinem iugiter innouatur, repletum est os nostrum Dei laude festiua, & in spiritu nostro pro modulo imbecillitatis humanæ ineffabilem cum Angelis gaudij dulcedinem sensimus, quia coram Deo in libro vitæ scriptum legitur nomen tuum, & per libertatem gloriæ filiorum Regni hæres Dei & cohæres Christi filij eius officii meruisti. Gaude igitur charissime fili, & non fatigeris assiduis laudibus diuinæ pietatis rememorare clementiam, quæ tantam benignitatis misericordiam tecum fecit, vt te ad lucem suam mirabilis inspirationis electione vocaret, ne per antiquos cæcitatatis errores in æternas spiritualis mortis tenebras trahereris. Gaude, inquam, incessanter, & lauda, quod ex tumultu mortuorum, qui de tuba Euangelij CHRISTI nunc hauserunt audiendo & credendo vitæ spiritum, suscitatus rationabilem sensuum motum, quo in sanctam resurrectionem viuentium procedere valeas recepisti. Ergo nos, quos licet immeritos idem Dominus IESVS post Beatum Petrum Apostolorum Principem, cui quidem in Summo Apostolatu tempore successimus, tenere voluit super homines vices suas, collata nobis in eodem Apostolorum Principe potestate, super terram in cœlo quodcumque ligandi pariter & soluendi, de omnipotentis Dei authoritate confisi super te, tanquam charissimum filium nostrum, thesauros paternæ ac Apostolicæ benedictionis effundimus, vt sis à Deo & nobis in sæcula benedictus, & in præsentem tempore augearis spiritualium & temporalium bonorum gratia, & in futuro sæculo felicitatis æternæ præmio sublimeris. Proficiat quoque tibi, nobis pro te Dominum exorantibus, susceptum Christianæ fidei Sacramentum ad vberem meritorum gratiam promerendam, quod proculdubio tibi profuit ad plenam omnium tuorum indul

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

indulgentiam peccatorum, & per quod tibi patuit aditus ad Regnum æternum, per illud inuenias peruentiois introitum ad salutem. Eum siquidem erga te concepimus dilectionis affectum, quo afficitur in filio suo pater; immo tanto maiorem, quanto potentior & affectuosior est spiritualis patris charitas, qua tibi vice Dei coniungimur, quam carnalis, quamuis ad tempus diligit filios carnis suæ. Ideoque, fili amantissime nobis, in Domino tuam Celsitudinem obsecramus, quatenus in fide, spe, ac dilectione Creatoris & Saluatoris nostri, qui te vocauit in gratiam suam, suscepit ad misericordiam, elegit ad gloriam, per meditationem legis ipsius assiduam & voluntariam disciplinam mandatorum eius studeas exerceri. Illa quæsumus scrutare sollicitus, in illis versare quotidie, & in ipsis viarum Dei semitas inuestiga, per hæc qualiter Deo placere te oporteat, eruditus in potentias Dei, cum te de infirmitate mortalis corporis educi contigerit, inducaris. Verum quia sicut docuit ex conscientia Dei diuinus Apostolus Paulus, *corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*, oportet excellentissime Princeps, vt susceptam CHRISTI fidem claro confessionis præconio declarare studeas, & præ actionis testimonio dilatare. Sumat igitur ex te rationalis creaturæ multitudo, quam continet, Christianæ institutionis exemplar, & quia Saluator omnium dedit omnibus hominibus potestatem filios Dei fieri, credendo in nomine ipsius, qui neminem vult perire: largiendi ac recipiendi adoptionem filiorum huiusmodi per verbum Euangelij omnes te protegente, securam habeant libertatem, ita quod ad summam tibi copiosæ retributionis accrescat salutaris conuersio plurimorum. Sane Capellani tui præfati mora prolixior excusationis legitimæ apud Regalem clementiam debet esse tuta præsidio, quia dudum cum ad nos accederet, procurantibus, vt dicitur, quibusdam maleuolis, à quodam Conrado, nato quondam Frederici olim Rom. Imper. in Regno Siciliae captus fuit, & non nisi post mortem eiusdem Conradi libertati prosequendi itineris, suis tamen rebus & litteris, quas afferebat, perditis, restitutus. Datum Anagninæ 4. Kalend. Septembris, an. 12.

Psal. 70. 16.
Rom. 10. 10.

Ioan. 1. 12.
2. Petri 3. 9.
Ephes. 3. 6.

XLV. In ciuitate Salmantina, quam alias ex celeberrima laudauimus Academia, insigne successiuis incrementis, Minoritis accreuit Monasterium, quo nullum vndique, & omni ex parte perfectius, nullum religiosorum habitationi optimâ vniuersæ fabricæ dispositione commodius, nullum, pro sua magnitudine, celebrius, nullum ex autoritate, ex disciplina regulari, ex regiminis Monastici maiestate, & pondere in vniuerso Sodalitio ædificium nouerim commendabilius. Ex ipsa origine perpetuum fuit magnorum & doctorum virorum seminarium, quorum fama nullo non notissima loco. Huius ædis alumni hoc vltimo floruerunt sæculo (vt anteriorum modò taceam Doctores, suis locis referendos) doctissimi viri, & probati scriptores, Alphonsus à Castro, Andreas à Vega, Philippus Diez, Ioannes Rada, Franciscus Herrera, Emmanuel Rodericus, Ludouicus Miranda, Henricus Villalupensis, quorum duo posteriores adhuc scribunt; præter alios innumeros, quibus ne molestus fiam, supersedeo. Omnium nationum est seminarium, ita vt ex remotissimis etiam Europæ provinciis aduenas amplo & grato excipiat sinu, neque attendat, an exteri sint, vel Hispani, dummodo ingenuam subodoret aduentantium indolem, quo fit vt proceres viros, principes, Academiae primates, & Magistros suos efficiat hæc domus; idque iactabunda viderit & læta, quod vltimis Comitibus generalibus anno 1618. apud se celebratis, ex diuersis huius nostri hemisphærij, & remotissimis Indiarum provinciis octodecim PP. Ministros & Custodes Prouinciales, suos connumerauerit natos; & paulo antè quatuor eiusdem ædis alumni, vnius simultanei tyrocinij confratres, vniuersam gubernauerint sodalitatem, tam ex supremo vertice Generalatus, quàm in officiis Curia Romanæ, Commissariatus generalis Indiarum, & excipientium Ordinis secretorum. Sub illo etiam tempore eiusdem nouiciatus discipulos duodecim variarum regionum Episcopos habuit alumnos coæuos. Quod nescierim, an de alio quouis possit referri tyrocinio nostri Instituti. In Hispania Ioannem Portocarrero, olim Serenissimæ Imperatricis Mariæ Confessarium, Episcopum Almeriensem in Bethica, Granatensi Archiepiscopo suffraganeum. Sebastianum Brixianos Philippo III. à sacris concionibus, Episcopum Auriensem, in Callecis ad Minium fluuium, Archiepiscopo Compostellano suffraganeum. Berengelium Bardeoxium Episcopum Oscæ Ilergeti in Aragonia,

An. 1238.
n. 19.

Conuentus
Salmantinus
celeberrimus.

Floret viris
doctissimis.

Gratanter
aduenas ad-
mittit.

Plures ha-
buit simul-
taneos Epi-
scopos.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO IL. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

Aragonia, sub Cæsaraugustano Archiepiscopo. Franciscum à Sofa olim Ordinis Mini-
strum generalem, deinde Episcopum Canariensem, postea Oxomensen, demum Segovien-
sem in Castella, sub Archiepiscopo Toletano, & ex supremis Inquisitoribus Hispani
Senatus. Antonium à Treio generalem Ordinis Præfectum, Episcopum Carthagi-
nensem in Regno Murciano, sub Archiepiscopo item Toletano; deinde Oratorem Re-
gium ad Paulum Quintum pro definienda controuersia Conceptionis Mariæ, cui ad
hoc muneris Romam venienti, placuit me humilem tunc in eodem cœnobio Theologiæ
professorem, secum euocare. In Hibernia Matthæum Ouetensem Archiepiscopum
Dublinensem, in prouincia Lageniæ, & electum Auriensem in Callecis Hispanis. Flo-
rentium Conrium virum doctum, atque in Augustini operibus ultra omnes, quos no-
uerim, versatissimum, in eodem Hiberniæ regno Archiepiscopum Tuemensem, in pro-
uincia Conaciæ; Ioannem Radam Archiepiscopum Lancianensem in regno Neapo-
litano, deinde Episcopum Pactensem suffraganeum Archiepiscopi Messanenensis in re-
gno Siciliæ; Petrum Gudinez Episcopum Cacerensem in insulis Philippinis in Prouin-
cia Camerinenfi, & Insula Luzonia suffraganeum Archiepiscopi Maniliensis. Fer-
dinandum de Ocampo virum doctum, in rebus agendis peritum, ad quem optimi qui-
que Salmanticæ tanquam ad oraculum aduentitabant, illius ædis ter Præfectum, præ-
clarisque muneribus functum, Episcopum Barancanum in illa Indiarum prouincia, quæ
sanctæ Crucis *de la Sierra* nominatur, suffraganeum Archiep. Platenfis, cui sedes in pro-
uincia Charquensi. Hugonem Cauellum, qui post terfa & correctæ opera fere omnia
Scoti, & addita doctissima scholia, prudentérque promotum & rectum collegium Mi-
norum Hibernorum Louanij; post longa itinera, & magnos susceptos labores pro gra-
uioribus sui Instituti negotiis, ad plura comitia generalia semper pedes profectus, per
Hispaniam, Galliam, Germaniam & Italiam; post moderatum gymnasium nostrum
Aracælitæ: dum de secessu, & vita à turbis remota in hoc collegio inter suos conter-
raneos meditaretur, ab Urbano VIII. Pont. Max. hoc anno 1626. sub mensis Martij die
17. ad sedem Armachanam prouinciæ Vltioniæ in Hibernia primam, assumptus est: con-
secratus 7. Idus Iunij in hæc æde simul cum D. Thoma Valesio Archiepiscopo Cassel-
lenfi ab Illustriss. D. Gabriele de Treio, summè in Hibernos beneuolo, Cardinale. Com-
moratus hic per æstiuos calores dum cogitaret de visitanda & consolanda sua Ecclesia,
communi patriæ iactura, & nostro dolore obiit 11. Kalend. Octobris, sepultus ante aram
SS. Francisci & Patritij. Ioannem de Arauz præstantissimum Ecclesiasten, & regium
Philippi III. & IV. Catholicorū Regum concionatorem, Episcopum Accitanū, seu Gua-
diensem, sub Archiepiscopo Hispalensi. Præter hos plures ministrauit Regibus & Re-
ginis Catholicis Confessarios, Academia Magistros, atque exteris Principibus consilia-
rios, necnon viros plurimos sanctitate, & miraculorum gloria conspicuos fœcunda pro-
duxit, quorum suis temporibus ampliorem dabimus notitiam. Merito proinde dixit Il-
lustriss. Franciscus Gonzaga; Monasterium hoc sanctitatis, religionis, doctrinæ & gra-
uitatis palmam cæteris omnibus huius prouinciæ (addam ego absque inuidia, & pluri-
marum aliarum) cœnobiis facillè præripere.

Gonzag. in
prou. S. Iacobi
con. 8.

Quando in-
teperit hic
conuentus.

Vide Roder.
Tolet. l. 9. de
reb. Hispan.
cap. 12. & 14.
Marian. l. 12.
cap. 15.

Quo anno suam acceperit originem, omnino incertum: id certum sub hoc tem- XLVI.
pore iam extitisse, quod aperte comprobatur ex litteris Apostolicis Alexandri IV. in ta-
bulario eiusdem ædis plurimis, iisque optimis monumentis referto, asservatis, datisque
anno primo Pontificatus eiusdem, quibus quadraginta annorum indulgentiam omnibus
huius cœnobiij Ecclesiam in festiuitatibus Sanctorum Francisci & Antonij visitantibus
clargitur. Facile existimat Gonzaga domum hanc eidem tempori, quo noster Institutor
Hispaniam peragrauit, esse coæuam. Sed nullum tam altè petitiæ originis inuenimus
fundamentum, neque constare potest alia Chronologia, quam mihi inde transmiserunt
in Chronicis MSS. prouinciæ S. Iacobi & memoriali impresso à viro nobili & Doctore
Salmanticensi. Antonio Ramirez de Mendoza, porrecto Philippo III. Regi Catholico;
dum aiunt ædem fundatam à Frederico, Ferdinandi Sancti ex Beatrice filio, & Alphonfi
Sapientis Fratre, eiusque consorte Maria anno 1231. Non enim nisi sub illo anno vel an-
teriori regnare cœpit Ferdinandus adhuc iuuenis, neque tunc filium habere potuit Fre-
dericum vxoratum, sacrarum ædium structorem. Vtique crediderim hos habuisse ædem
fundatores.

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 47.

fundatores, vel primos promotores (quorum & filiorum corpora diuersis reposita locu-
lis inuenta sunt in sacello maiori sub ara præcipua, eam in augustiorem redigente sub
anno 1572. Antonio Bellono ædis præfecto) sed tardiùs manum & operam admouisse,
quàm velint chronica prædicta MSS. Verè ante annum 1246. habuisse Salamanticæ Mi-
niores domicilium, mihi probat apertè regestum Pontificium, ex quo notauimus scriptum
fuisse sub illo anno ad Prouincialem *Salamantinum*, vt curam & ministerium susciperet
Monasterij Damianitarum S. Euphemie Medinæ Campi; neque enim aliunde additum
Prouinciali illud *Salamantini* agnomen, quàm ex obtento iam in illa ciuitate domicilio.
In eo loco, quo situs est conuentus, præextitisse ferunt Ecclesiam parochialem SS. Apo-
stolis Simoni & Iudæ sacram; & amplum illud forum præ ianuis templi nunc appella-
tum, *campus S. Francisci*, tunc à S. Blasio fuisse cognominatum. Sub ipso ortu strictioris
disciplinæ & restructæ obseruantie, tractarunt de hac æde reformanda Ioannes II. & Ma-
ria coniux Reges Castellæ, & ante hos Regina Catharina prædicti Ioannis mater, neque
tamen obtinuerunt, resistente Academia Salmanticensi, & Patrum Conuentualium
partes agente ob multiplicem hominum eruditionem, & plures ex eisdem, qui cathedras
in eadem præcipuas regebant, ita vt etiam iuris canonici quasdam possiderent, &
vel eam, quæ *decretorum* dicitur, ultra centum & quadraginta annos perpetuò retinerent.
Post introductam reformationem nihil pristini splendoris remisit, sed plurimum auxit,
tum in re litteraria, tum in vitæ sanctimonia. Ornauit mirificè ædem sub comitiis gene-
ralibus, à se illic intimatis, Reuerendissimus Antonius à Treio, de quo superius sumus
effati, opitulantibus Prouinciæ, & ædis Rectoribus, Diuorum tercentum reliquiis deco-
rè & magnificè in sacello maiori repositis, & appensis in apertum in claustro atque am-
plissima aula totius Sodalitij præcipuorum Diuorum & Doctorem iconibus. In Ecclesia
sepulti sunt viri principes & heroes plerique, inter quos Garci Gonzalez de Herrera
Marescallus Castellæ, & Gracian de Sesse Dominus oppidi *San Felices de los Gallegos*. In
claustri muro interiori condita ossa Sancij P. Infantis Petri filij, & Regis Alphonsi nepo-
tis, qui obiit era 1352. die primo Octobr. In sacello S. Catharinæ seruantur ossa B. Rode-
rici Martinez de Lara, de quo alias. Plura de insigni cœnobio dicenda supersunt, & meus
multis titulis debitus mihi dictat affectus, sed ne nimium excurrere videatur, ad alia
transimus.

Quando re-
formatus.

XLVII. Hoc anno datis Minoribus conuentus S. Fortunati in prouincia S. Francisci, & custo-
dia Tudertina Patrum Conuentualium. Erat antè Ecclesia Monachorum Vallis Vm-
brose, cum qua permutarunt Fratres Ecclesiam S. Angeli de Fontanellis prope Tuder-
tum, quos suis litteris postea confirmauit Alexander IV. Incipiunt: *Quanto plus*. datæ 5.
Kalend. Ianuarij. Claruit in hoc loco multis miraculis, tribus etiam mortuis resuscita-
tis, B. Gulielmus; Beatus item Rogerius, de quo diximus autoritate Apostolica ferias
fieri solemnes Tuderti, B. Petrus de Galliendo, & B. Iacobus Benedictoli. Floruerunt
etiam ibidem per aliquod tempus, Matthæus Aquaspartanus, & Bentiuenga de Bentiu-
engis ob præclara merita ad Cardinalatum euecti. Sub hoc etiam tempore dum Mo-
nasterio Minoritarum Perusino dicto *Campo del horto*, Custodiæ Perusinae eorundem Pa-
trum Conuentualium, esset necessaria Ecclesia Sancti Matthæi, quæ pertinebat ad Mo-
nachos S. Crucis Fontis Auellanae, dedit Alexander IV. litteras ad Episcopum Perusi-
num, vt rogaret Prælatum & Conuentum Monachorum, quatenus dignarentur præ-
dictam Ecclesiam, cum domibus & horto contiguus, eisdem Fratribus concedere, acce-
pta ab eis compensatione competenti; quod benignè præstiterunt. Loci fundus emptus
fuit à Domino Iacobo Palmerij Odonis, & à Gaulpedutio Altefrontis; Rogatusque Ri-
gonus Boni Ioannis fuit; emptionem verò confirmauit Innocentius IV. In hoc loco
tumulati sunt B. Conradus Offidanus, Fr. Ventura, & Fr. Nicolaus viri sanctitate præclari.
Floruerunt etiam ibidem egregij viri Philippus Perusinus, qui scripsit breuem, sed fi-
dam, Sodalitij historiolum, quam nos sæpiùs citamus. Ante hunc annum extructus lo-
cus Cosignani, aliis Castignani in prouincia Marchiæ & Custodia Asculana, vt patet ex
bulla Alexandri IV. ibidem asseruata, hoc anno conscripta.

Rodolph.
fol. 254.
Regest.
Vat. an. 1.
Alexan. IV.
epist. 15.
Con. S. For-
tunati.
An. 1236.
num. 4.

Idem f. 253.
Con. Perusin.
campi del
horto.

Con. Cosi-
gnani.
An. 1211.
num. 28. &
An. 1251.
n. 3.

XLVIII. Hoc ipso anno cum duæ testudines templi S. Francisci Bononiensis, de quo sæpiùs
sermonem fecimus, fortè procubissent, ac Fratres ipsos incautos partim occidissent,
partim

ANNO CHRISTI INNOCENTII IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1254. ANNO 12. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 74.

Sigon. in
hifl. Bonon.
lib. 6. & l. 2.
de Epifcop.
Bonon. in
fine.

Teftudines
templi Bono-
nien. repara-
ta.

Monaft. La-
uania.

Ciaccon. in
Innoc. I V.
crea. Car-
din. I.

Varia priui-
legia.

An. 1219.

n. 17.

Originarius
habitus S.
Clara.

Robulph
fol. 214

Kegell.

Var. no. 1.

Alexan. IV.

capit. 17.

(no. 2 for

innotat.

An. 1219.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

no. 17.

partim foeda ruinae strage debilitassent, ceteris moestum silentium tenentibus, neque in publicum pra pudore prodire audentibus, Praetor religione accensus accurrit, atque illis bono esse animo iussis, se sumptu publico damnum refarciturum esse promisit, quod & fideliter compleuit. Circa hoc idem tempus Gulielmus Fliscus ex Lauania Comitibus Genuensis, Innocentij I V. ex fratre nepos, Diaconus Cardinalis S. Eustachij (qui dum Protectorem ageret Eremitarum S. Augustini, eorundem Institutum plurimum auxit, adnexis aliis pluribus congregationibus religiosorum) Damianitarum condidit Monasterium ad Lauania vicum in Liguria, ita a proximo adlabente ex Apennino fluuiio, nominatam.

Varia concessit Innocentius Pontifex hoc anno priuilegia Conuentibus Damianitarum, S. Francisci Argentinen. S. Francisci Ripae Tranfonis, Firmanae Diocesis, S. Cæciliae Phullingen, Constantien. Diocesis, & S. Mariae de Paradiso in Indeburch Salzeburg. Diocesis, indulgit ne conueniri possent per litteras Apostolicas, non facientes de eisdem expressam mentionem. Incipiunt litterae. *Celestia quarentibus*. Datae 12. Kalen. Martij, an. 11. Et; *Vacantibus amoris*, Datae 4. Kalend. Aprilis. Praedicto Monasterio Phullingenensi concessit, ut conuersi & familiares eiusdem, habitum Religionis portantes, tempore interdicti possint interesse & communicare sacris. *Deuotionis augmentum*. 6. Kal. Iunij. Confirmauit auctoritatem & ius omne paciscendi, quod Raynaldus Cardinalis Ostiensis Protector concessit Monasterio Damianitarum Castri Florentini Vulturanae Diocesis, cum Barone Simeonis de Wlterris seu consanguineis, super quibusdam possessionibus & facultatibus, quas donauit Fratri Philippo Longo, olim, ut alias diximus, Visitatori Monialium, ut de eisdem construeret domicilium Ordinis supradicti. *Cum a nobis petitur*. 5. Kalend. Iunij. Sororibus Monasterij Tolosatis declarauit genuinum & originarium sui Ordinis habitum, esse mantellum, tunicam, chordam, & velum, eumque ita portasse primigeniam Ordinis Claram (quam sanctae memoriae, etsi minime adhuc canonizatam vocat, & matrem ipsius Ordinis) atque hoc, non alio debere uti, etsi non omnium harum rerum mentionem fecerit Hugolinus Protector, postea Gregorius nonus in regula, quam Damianitis praescripsit. Similiter incipiunt litterae. *Cum a nobis petitur*. 6. Idus Iulij, an. 12. Confirmauit quasdam Capellanas erectas in Monasterio Monialium S. Elizabethae Rhemensis Dioc. deditque iudicem conseruatorem super his Priorem S. Dionysij Rhemensis. *Porrecta nobis*. Idibus Augusti, an. 12. Ministro & Fratribus Minoribus Spoletanis ratum voluit esse quicquid procuratores a Cardinale Protectore instituti fecissent cum eorundem Fratrum consensu. *Cum a nobis*. 3. Non. April, an. 11. Ministro & Fratribus Wratisslauiensibus confirmauit licentiam traditam a Fratre Crescentio olim Ministro generali, ut possint uti pallis & sericis vestibus sibi relictis, dum apud eosdem sepeliretur P. Dux Zlezia. *Ex parte dilectae*. Idibus Maij, an. 11. Alexander vero Pontifex statim ut cathedram ascendit, datis litteris incipientibus, *Nec insolitum est, nec nouum*. 11. Kalend. Ianuarij, postridie eius diei, quo creatus est, reuocauit omnia quae supra diximus, statuisse Innocentium suum praedecessorem contra Minores & ceteros regulares.

ANNO

ANNO CHRISTI 1255.
ALEXANDRI IV. AN. I.

VVILLIELMI IMP. OCCID. AN. 8.
RELIGIONIS MINORVM AN. 48.

ARGVMENTVM.

Fauet Pontifex Regularibus in lite molesta Parisiensi, cuius initia & progressus referuntur. Canonizatur B. Clara. S. Francisci stigmata à Pontifice celebrantur, & valdè commendatur Mons Aluerna. Stabilitur inter Prædicatores & Minores religiosa fraternitas. Patrocinatur Minoribus Pontifex, ex eis Inquisitores, Legatos, Prædicatores Crucis, & Episcopos instituens. Moriuntur Francischina Eugubina, Arnaldus Abbas, apud Minores sepultus, & VVillielmus Imperator. Dantur Minoribus Monasteria & Priuilegia.

I. **I**N ipso limine sui Pontificatus magna exhibuisse Alexandrum erga Minores sui amoris indicia, diximus anno præcedenti, cuius anni licet dies pauci supererant post Pontificis creationem, non tamen transierunt sine beneficiis. Illud singulare sui affectus specimen exhibuit, quod accedente Ioanne Parmensi Ministro Generali cum præcipuis Ordinis Patribus, & post debitam congratulationem summi honoris collati, petente ex regulæ statuto Sodalitij Protectorem, quod munus eousque strenuè & vigilanter ipse peregit, renuit concedere, amanter dicens, nolle se viuo, alium dare tutelarem, qui protegat aut defendat, sed hanc velle in se curam assumere, quod alias retulimus ex fido & coæuo authore. Plenè certè boni Protectoris partes obiuit, vndique Minoribus propitius, atque in cunctis tribulationibus præsens. Magnam & molestam huius protectionis exercendæ occasionem dederunt Magistri, & scholares Parisienses, qui dum audierant grauamina ab Innocentio sub morte Mendicantibus inflicta, ab Alexandro statim reuocata, nouas excitarunt turbas, & innocuos incessanter afflixerunt, eandem prosequentes causam, quàm supra retulimus, volentes omnino, vt Mendicantes extra scholas fierent. Rem omnem dabimus ex grauiissima bulla ipsius Pontificis, quam hic subscribere erit operæpretium. Verè nihil hic rem concernit Franciscanam, sed lis tota erat cum Dominicanis, attamen quæ fratrum sunt tribulationes, nostras putamus, & certè ista nostra euasit, vt proximo referetur anno, Pontifexque pluribus litteris testatur. Istæ porro extractæ ex reg. Vatic. num. 277. ita se habent.

Alexan. IV.
summè beneficus in Minores.
An. 1254.
n. 21.

Etiam in
tificatu
luit ager
protectores
Minorum
An. 1217.
num. 6.

An. 1255.
n. 34.
Excitantur
denno turba
Parisienses.

VNIVERSIS MAGISTRIS ET SCHOLARIBUS Parisiensibus.

II. **[**Quasi lignum vitæ in paradiso Dei, & quasi lucerna fulgoris in domo Domini, est in sancta Ecclesia Parisien. studij disciplina. Hæc quippe velut fecunda eruditionis parens, ad irrigandum sterilem orbis faciem, fluuios de fontibus sapientiæ salutaris cum impetu foras mittens, vbique terrarum Dei lætificat ciuitatem, & in refrigerium animarum flagrantium siti iustitiæ, aquas doctrinæ diuidit publicè in plateis. Ibi nimirum ordinatus est per prouidentiam Conditoris ad opus, ad custodiam Doctorum ordo præcipuus, vt ad vitæ fructum rationabilis creaturæ deducat affectum, ne in gustum mortis vetita veteris præuaricationis illecebra seducatur. Ibi humanum genus originalis ignorantia cæcitate deforme, per cognitionem veri luminis, qua scientia pietatis assequitur, reddita visionis specie reformatur. Ibi præcipuè dat Dominus sponsæ suæ os & sapientiam, ac linguam mysticis eloquiis eruditam, cui resistere nequit omnis aduersitas improborum. Vt igitur consortij vestri communicabile, ac commune omnibus bonum, omni pacis custodia

Commenda-
tio studij Pa-
risiensis.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. AN. I. OCCID. AN. 8. NORVM AN. 48.

*Narratur
origo contro-
uersie Pari-
sien.*

*Innoc. IV. in
principio fa-
uorabilis in
hac contro-
uersia.*

*Statuta Pa-
risiensium con-
tra Mendi-
cantes.*

stodia seruare curemus, & fauorabilibus patrociniis communire, ne in commune publi-
cæ salutis exitium illud æmula charitatis & vnionis inuida Sathanæ labefactare possit
astutia; instructa quippe modis innumerabilibus ad nocendum in nobis, quos licet
indignos, cunctis mortalibus Dei dignatio superintendere voluit de supremo fastigio
domus suæ, præcipua sollicitudinis vigilantia excitatur, & cor nostrum vrit curæ stimu-
lus specialis. Olim sanè, sicut accepimus, cum quibusdam scholaribus Vniuersitatis ve-
stræ collegis fuissent à vigilibus ciuitatis Parisien. atroces iniuriæ irrogatæ, vno illorum
occiso, reliquis grauitè vulneratis, & in carcerem & in vincula coniectis, demum vos,
quibus, vt dicitur fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster indulget, vt si vobis vel ali-
cui vestrum iniuria vel excessus inferatur enormis, vtpote mortis vel mutilationis mem-
bri cuiusquam, nisi congrua monitione præmissa, infra 15. dies fuerit satisfactum, licitum
sit vobis vsque ad satisfactionem condignam suspendere lectiones: attendentes, quod
licet iidem scholares quos sacrilega carcerauit iniuria, vt asseritur, vobis fuissent in cra-
stino redditi semiuiui, iustitiæ tamen executio in iniuriarum huiusmodi præsumptores
videbatur vltra debitum prorogari, scholas à lectionibus suspendistis. Verùm cum nec
sic iustitiæ debitum proueniret, vos tantæ enormitatis articulo suggerente, de communi
consilio ad dictas iniurias secundum Deum & iustitiam, quantum vobis foret licitum, si
Iudicis tepesceret officium prosequendas, & ad quasdam ordinationes alias vos per
obligationem roboratam, iuramentis adhibitis, astrinxistis. Et quia super his dilecti filij
Bonushomo & Elias, Prædicatorum Ordinis Fratres, scholas regentes Parisius in Theo-
logica facultate, ex certis causis se ordinationibus & obligationi huiusmodi subiicere no-
luerunt, ad Sedem Apostolicam appellando, eos beneficio societatis in magistralibus
priuauistis, ipsosque priuatos publicè nunciantes, iniunxistis districte vt scholares lectio-
nes eorum de cætero non audirent, ne ipsorum auditores à pœna, quam Vniuersitas in-
fligere talibus consuevit, se possent per ignorantiam excusare. Demum cum iidem Fra-
tres super hoc ad dictæ Sedis præsidium confugissent, fel. rec. Innocentius Papa præde-
cessor noster, audito quod inter vos & ciues, qui prædictas iniurias irrogauerant, discor-
dia per satisfactionem fuerat iam sopita, volens de medio vestrum controuersie submo-
uere materiam, & pacifice reformare mutuæ charitatis affectum, ipsos Fratres ad ve-
strum Collegium & consortium restituit de gratia speciali, prohibitionem seu manda-
tum factum scholaribus auditoribus eorundem penitus reuocando, ac dando vobis suis
litteris in mandatis, vt prædictos Fratres sine difficultate, seu dilatione resumentes ad
statum pristinum, & ad Collegium Magistrorum, ac Vniuersitatis consortium admitten-
tes, eos occasione præmissorum nullatenus vexaretis; Venerabilibus Fratribus nostris
Siluaneften. & Ebroicen. Episcopis super hoc mandati Apost. executoribus deputatis. At
licet ad vos mandatum restitutionis & reuocationis huiusmodi peruenisse dicatur, ipsi ta-
men Fratres vsque nunc adipisci efficax suæ restitutionis commodum, vobis quædam
obiicientibus, nequiuertunt. Cæterum vos filij Magistri in Theologia Parisius tunc re-
gentes, hæc statuta deliberatione habita edidistis, vt videlicet de cætero Religiosus ali-
quis non habens Collegium Parisius, & cui est à iure publicè docere prohibitum, ad so-
cietatem Magistrorum nullatenus admittatur, vtque singula Religiosorum Collegia sin-
gulis magistris actu regentibus, & vnica schola de cætero sint contenta. Ne quoque ali-
quis Baccallarius in Theologica facultate promoueatur ad cathedram, nisi prius exami-
nauerit semetipsum, saltem aliquos libros Theologiæ glosatos, & sententias in scholis
alicuius Magistri, actu legentis, diligenter legendo. Quod si aliquis contra dictas ordi-
nationes vestras venire præsumpserit, ei societas vestra tam in principiis, quam in aliis
subtraheretur omnino. Quicumque verò Baccallarius licentiatus fuerit, & huic ordina-
tioni consensum præstare noluerit requisitus, eum statuistis excludi à consortio Magi-
strorum, & eidem tam in principiis, quam in aliis societatem magistralem penitus dene-
gari; præmissis statutis Vniuersitatis, vt dicitur, accedente consensu, reuerentia tamen &
obedientia Sedis Apostolicæ, ac aliorum quibus obedire tenemini, semper salua. Sta-
tuistis insuper ne vllus Magister in quacumque facultate ad Collegium Magistrorum, vel
consortium Vniuersitatis eorum aliquatenus admittatur, nisi prius in plena congregatio-
ne Magistrorum, vel saltem coram tribus Magistris suæ facultatis, ad hoc specialiter de-
putatis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

putatis, iurassent statuta vestra licita, & honesta, & vobis expedientia se firmiter seruaturum. Secreta quoque & consilia vestra post inhibitionem sibi factam à vobis, fideliter celaturum: quodque obligationibus vestris licitis, & honestis, ac vobis expedientibus præcipue, ex tenore priuilegiorum vestrorum vigorem capientibus pacifice concorditer consentiet. Et vt hoc firmitus seruaretur, addidistis, vt nullus Magister principium alicuius Baccallarij tenere, vel eius principio interesse præsumat, nisi prius ei constiterit, quòd idem Baccallarius ad prædicta modo præhabito sit ligatus, nec idem Baccallarius si alio modo inceperit, Magister aliquatenus à vobis habeatur. Statuistis præterea, vt si cessante studio Parisien. ob causas consimiles, vel alias rationabiles aliquis interim Baccallarius in aliqua facultate de nouo solemniter incipere, vel aliquis eorum, qui primum rexerunt, suas iterum resumere præsumpserint lectiones, ex tunc à confortio vestro in perpetuum excludatur, nec Parisius seu alibi, vbi studium transferri contigerit, inter Magistros seu scholares aliquatenus admittatur, & pœna consimili scholaris, qui interim causa studij Parisius venire præsumpserit, puniretur, nisi transgressores prædicti præsumptionem suam ad arbitrium Vniuersitatis vestræ curauerit emendare. Et hæc ordinastis, & statuistis sub pœna, quam infligere potestis, inuiolabiliter obseruanda, nihilominus recensentes excommunicationis sententiam, quæ in transgressores præmissorum extitit, vt proponitur, promulgata, ab omnibus inuiolabiliter obseruari, saluis in omnibus iure ac libertate Canonici Parisien. quantum ad omnia, in quibus, & per quæ à vestris ordinationibus, & statutis, autoritate Apostolica, seu quacumque alia, sunt exempti. Porro dilectis filiis Priore Prædicatorum, & Guardiano Minorum Fratrum, suam ad sedem præactam, refugium oppressorum, deferentibus quæstionem, quod nos occasione statutorum huiusmodi, à vobis, eis exclusis, pro vestro libito editorum ipsos, & liberum & quietum statum Magistrorum & Fratrum eorundem Ordinum Parisius studio insistentium, ac scholarium suorum indebitè turbabatis, præfatus Innocentius nec expediens reputas, neque decens prædictis omnibus pressuras huiusmodi, vel molestias irrogari, vobis suis dedit litteris in mandatis, vt ab ipsorum quibuscumque nouis molestiis, & inquietationibus, prædictis statutis nequaquam obstantibus, desistentes, nihil penitus vsque ad festum Assumptionis B. Virginis proximo tunc venturum, in eorum vel pristini status ipsorum præsumeretis præiudicium attentare. Et quoniam inter vos & Fratres prædictos idem Innocentius omnem scandali & discordiæ cupiebat materiam amputare, vt sub vinculo pacis pacificis scientiæ studiis vacaretis, supradictis Episcopis per sua scripta mandauit, vt tam vos, quàm fratres eosdè ex parte sua peremptorie citare curarent, quod in præmissis festo (nisi sub iis interim proueniret concordia) per procuratores idoneos ad ipsius præsentiam veniretis, vt super præmissis quod utile, salubre & conueniens prospiceret, authore Domino ordinaret; nec permetteret iidem Episcopi, Fratres eosdè à vobis contra præmissa medio tempore molestari. Denique idem prædecessor morte præuentus, nihil potuit iuxta pium conceptum animi sui super eodem negotio diffinire, sicque nos habuit in huiusmodi sollicitudinis cura, sicut & in cæteris pastoralis angustia laboribus, licet immeritos, successores. Vestro itaque sufficiens ad ordinationem suscipiendam habente mandatum, & prædictorum Prioris & Fratrum Procuratoribus, nec non & dilecto filio Magistro Ordinis Prædicatorum, qui cum illis postulabat hoc ipsum, in nostra præsentia constitutis, præmissa omnia, & processus habitos, diligenter inspeximus, quæcumque in auditorio nostro super his vtrunque fuere proposita, diligenter intelleximus, & tandem per viam pacis, qua processus est gratiæ ad dirimendum inter partes exortæ controuersiæ scrupulos, nos Domino dirigente, aliqua ex præmissis ordinationibus, & statutis à vobis editis, vt salubrius mancant, & vtilius commoditati proficiant generali, de Fratrum nostrorum consilio moderanda prouidimus. Cætera verò ne rigore districtiōis vnitatem communionis exasperent, rescanda. Etenim circa id, quod statuere voluistis, ne ullus Religiosus, nullum Parisius habens Collegium, & à iure publicè docere prohibitus, in Magistrorum Collegium vllatenus admittatur, & singula Religiosorum Collegia singulis Magistris actu regentibus, & vnica schola de cætero sint contenta, consideranda nobis ea diligenter occurrunt, quæ memoratus Gregorius circa statum scholarium, & scholarum Parisien. statuisse dicitur, obseruanda: videlicet,

*Temperantur
 ab Alexandro.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

quod quilibet Cancellarius Parisien. deinceps creandus, coram Episcopo, vel de ipsius mandato in capitulo Parisien. vocatis ad hoc, & præsentibus pro vniuersitate scholarium duobus Magistris, in sua institutione curabit, quod ad regimen Theologiæ, & decretorum bona fide secundum conscientiam suam loco, & tempore secundum statum ciuitatis, & honorem, ac honestatem facultatum ipsarum, non nisi dignis licentiam largiretur, nec admitteret indignos, personarum, & nationum acceptione submota. Ante verò quam quemquam licentiet, infra tres menses à tempore petitiæ licentiæ, tam ab omnibus Magistris Theologiæ in ciuitate præsentibus, quàm aliis viris honestis & litteratis, per quos veritas sciri possit de vita, scientia, & facundia, nec non proposito, & spe proficiendi, ac aliis quæ sunt in talibus requirenda, diligenter inquirat, & inquisitione sic facta quid deceat, & quid expediat bona fide, det vel neget secundum conscientiam suam, petenti licentiam postulatam. Magistri verò Theologiæ & decretorum, quando incipiunt legere, præstabunt publicè iuramentum, quod super præmissis fidele testimonium perhibebunt. Cancellarius quoque iurabit, quod consilia Magistrorum in malum eorum nullatenus reuelabit, Parisien. Canonicis libertate, ac iure in incipiendo habitis, in sua manentibus firmitate. Cum ergo ex constitutione huiusmodi liqueat manifestè, quæ in licentiando scholares ad scholarum regimen Cancellario sit facultas, & quanta sibi super hoc religio fidei, & circumspectionis necessitas indicatur, videri potest acutius intuenti, authoritati constitutionis Apostolicæ, quæ statui scholarum & scholarium prouidens, certos Cancellarij officio terminos potestatis indulget, per constitutionem vestram in propagandi studij dispendium derogari. Volumus itaque Cancellarij potestatem in constitutione sæpèfati Gregorij, circa statum Parisien. studij declaratam, nulla imminutione conuelli. Ipse tamen circa licentiandos tam de sæcularibus, quàm de regularibus non solum ea, quæ attendenda in constitutione ipsius Gregorij exprimuntur, verum etiam statum & necessitatem Ecclesiæ generalis, & populorum salutem diligenter attendat, & iis, quos suffragantibus meritis, & suadentibus circumstantiis, viderit ad Magisterium promouendos, sic faueat, quòd capacem sensum à natura sortiri ad profectum scientiæ, proposito studiosis magistralis tituli præmio, prouocentur, & ad gubernaculorum officia, quæ intra sanctam Ecclesiam sæpius imminant, personis idoneis dispensanda, suppetere possit virorum copia probatorum, præsertim in arte artium, quæ profectò est regimen animarum. Ex eo autem quòd aliqua sæcularium vel religiosorum Collegia, de licentia Cancellarij plures meruerunt habere Magistros hætenus, aut scholas, nolumus eis circa proprietatem, vel possessionem habendi huiusmodi ius in posterum prouenisse; sicut iis, qui non plures vel nullum hætenus habuisse noscuntur, nolumus ex hoc viam aliquam habendi vel plures præcludi, si Cancellarius omnibus, quæ considerari debent, inspectis, alicuius vel plurium licentiam eis viderit, prout sibi competit, concedendam. Illud autem quòd de Baccallariis statuistis ad Magistralem Theologiæ facultatis cathedram, nisi aliquos eiusdem facultatis libros glosatos, & sententias in scholis alicuius Magistri actu regentis legerint, nullatenus admittendis, sic duximus temperandum, vt repelli tales non debeant, si vbicumque Parisius, dummodo in loco publico, & honesto eos præactos libros legisse patuerit: nec etiam hoc, ipsum probationis experimentum exigimus volumus circa illos, de quibus aliàs manifestè constiterit quòd ad scholarum regimen sint idonei comprobati. Statutum verò, quo decreuistis ne vllus Magister in facultate quacumque ad consortium Magistrorum, vel Collegium Vniuersitatis aliquatenus admittatur, nisi prius in plena Congregatione Magistrorum, vel saltem coram tribus Magistris suæ facultatis ad hoc specialiter deputatis, præstito iuramento, quòd secreta & consilia vestra post inhibitionem sibi factam, à vobis bona fide celabit, alioquin poenæ subiaceat, in statuto huiusmodi constitutæ, hoc moderamine mitigamus, saluti animarum & conscientiarum ac famæ periculis præcauentes; vt si talibus ardua & difficilia negotia ab Vniuersitate commissa fuerint in secreto tenenda; illa sic teneantur bona fide celare, quòd nemini ea in eiusdem Vniuersitatis dispendium reuelabunt, nisi fortè talia essent, quæ non possent sine animarum periculo subterfieri. Denique super cessatione scholarum, non obstante alia ordinatione vel contraria constitutione, à nobis edita, eam formam duntaxat obseruari volentes,

quam

*Præfectura
animarum
ars artium.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

quam præfatus Gregorius in constitutione, quam super hoc edidit, noscitur tradidisse, quod videlicet si fortè vobis hospitiorum subtrahatur taxatio, aut quod absit, vobis vel alicui vestrum iniuria vel excessus inferatur enormis, vtpote mortis vel membri mutilationis, nisi congrua monitione præmissa, infra 15. dies fuerit satisfactum, liceat vobis usque ad satisfactionem condignam suspendere lectiones; & si alicui vestrum indebitè carcerari contigerit, fas sit vobis, nisi monitione præhabitâ cesset iniuria, statim à lectione cessare, si tamen id videritis expedire. Eidem formæ adiiciendo statuimus, vt cum pro aliqua ex causis in eadem Gregorij constitutione contentis, Vniuersitas vestra lectiones duxerit suspendendas, omnes Magistri tam regulares, quàm sæculares ipsas suspendere teneantur, eas nisi cum Vniuersitate minimè resumpturi. Sanè si super obseruantia huius statuti, de lectionibus suspendendis, & eius, quod præmittitur, videlicet de secretis & consiliis Vniuersitatis minimè reuelandis, aliquam obligationem videritis deliberatione prouida statuendam, qua tam præsentis Magistri, quàm posteri ad ea explicitè ac specialiter astringantur, vobis dummodo duæ partes Magistrorum Theologicæ facultatis, & eo modo duæ partes Magistrorum singularum facultatum reliquarum, videlicet Canonistarum, Physicorum, & etiam Artistarum suum super hoc voluerint præstare consensum, id faciendi liberam concedimus facultatem. His itaque statutis & ordinationibus secundum moderationem nostram robur inuiolabilis obseruantia habituris, cætera pro pace vestra, suadente prouidentia consilio, refecimus, denunciante ne Magistri regulares, vel sæculares ea seruare teneantur ex debito præstiti iuramenti, vel ad ea obseruanda in posterum sacramento ligentur, libertatibus Parisien. Ecclesiæ in omnibus, & per omnia semper saluis, & in aliis Vniuersitatis vestrae priuilegiis, & immunitatibus in suo nihilominus robore duraturis. Prædictos insuper Prædicatorum Ordinis Fratres, Theologicæ facultatis Magistros, ad Magistrorum consortium, ipsosque ac auditores eorum ad Vniuersitatis Collegium de nostræ potestatis plenitudine restituentes omnino, & decernentes ad eadem consortium & Collegium à vobis in dulcedinis vbere sine difficultate qualibet admittendos, omnes sententias priuationis, seu separationis à consortio Vniuersitatis vel similibus, siue pœnas alias in eosdem Fratres & scholares eorum, præmissorum occasione prolatas, penitus reuocamus. Non obstantibus statutis quibuscumque, iuramento, pœna siue obligatione, vel confirmatione qualibet roboratis, aut litteris à Sede Apostolica impetratis, vel de cætero impetrandis, quæ de præsentis ordinatione ac prouidentia nostræ statuto plenam & expressam non fecerint mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, constitutionis, & reuocationis infringere. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Neapoli 18. Kalend. Maij, an. i.

III. Quod de præceptis Innocentij hîc refert Alexander, narrat etiam Franciscus Gonzaga, asserens eundem an. ii. sui Pontificatus, Kalend. Iulij dedisse ad Rectorem, Doctores, & Proceres Vniuersitatis litteras, vt à suo gradu remotos restituerent, illorum lectionibus publicis scholasticos sæculares adesse permetterent, & sine vlla difficultate aut cunctatione iniurias auerterent. Deinde aliis datis 7. Kalend. Septembris hortatus est eosdem, non tantum molestos non esse Minoribus, & Prædicatoribus, verumetiam eosdem omni potius humanitate & amicitia fouere: & vt hoc omnino præstarent, Episcopos Siluanectensem & Ebroicensem inuigilare præcepit. Aliud se legisse diploma author præfatus enarrat, quo idem Innocentius an. 2. sui Pontificatus constituit, vt Theologiæ facultatis scholæ publicæ, disputationes, & honorabiles gradus Minoribus & Prædicatoribus cum aliis essent communes. Huius sententiæ pro Fratribus per Innocentium non semel latæ mentionem fecimus superius ex Cantipratano.

IV. Alias verò dedit Alexander litteras ad ipsos Magistros, vt priores exequantur ante quindecim dies à receptione earundem. Duas deinde adiunxit ad Episcopos Aurelianensem & Antisiodorenses, vt censuris Ecclesiasticis restitui curarent prænominatos Magistros ad pristinos in Academia honores. Aliis binis suspendi voluit Gulielmum de sancto-Amore, quamplures alios Magistros, & scholares Parisienses ab officiis & beneficiis, dum refragabantur constitutioni Apostolicæ circa restitutionem prædictorum

Gonzaga ut
Conu. Paris.
Innoc. IV. in
hac contro-
uersia fau-
rabilis.
An. 1251.
n. 34.

Plura ad-
iunxit in hac
re diplomata
Alexander.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

Chronie.
Norm. ad
an. 1241.
Nominatur
alij huius
tragœdie
actores.

An. 1251,
n. 34.

Rodolph.
fol. 297.
Coluener.

in notis ad
Cantiprat.
lib. 2. c. 10,
n. 23.

Pontac. in
Chronie.

Tho. opusc.
contra im-
pugn. reli-
gionem.

Prateol. de
hæret.

Castro ver-
bo Pauper-
um, hæresi 3.

Anonym.
vitæ S. Cla-
ræ. c. 30.

Agitur de
examinan-
dis miraculis
S. Claræ.

Anonym.
cit.

Firma. 2. p.
tract. 2. p. 1.

Marian. l. 2.
cap. 22.

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

et alij
et alij

Regentium, quos propter appellationem factam ad Sedem Apostolicam eiecerunt ex Vniuersitate, vt Chronica habent Normanniæ, in quibus annorum calculus longè recedit à computo communi, vt vel ipse notator admonuit in margine. Bullas has dabimus in huius tomi regesto, ne tot rescriptis circa vnum argumentum hîc cumulatis nauseam ingeramus Lectori. Præcipuos autem huius tragœdiæ auctores dedimus supra, quibus alij adhæserunt, vt in similibus tumultibus solet euenire. Rodolphus Sigerium quendam nominat, Gulielmi socium coniuratum. Georgius Coluenerius ex quatuor præcipuis his Mendicantium aduersariis vnum esse vult Desideriū Longobardum, de quo Arnol- dus Pontacus, S. Thomas, Prateolus & Castrensis; Extra numerum hi accesserunt, atque aliis præcipuis actoribus adhæserunt. Adeo famosa euasit hæc controuersia, vt nul- lus illius temporis grauis historicus eam præterierit. Variè tamen secundum varios ani- mi affectus plures scribunt, quidam Regulares, alij Magistros condemnant Parisienses, alij verò seriùs & sincerius rem referunt, ex quibus exactam rei veritatem candidè dabi- mus singulis annis: neque enim vno vel altero durauit litigium, sed sæpius Pontificem, & Ludouicum sanctum Galliarum Regem oportuit suas operas autoritatēque interpo- nere, vt exitum tandem, etsi tumultuantibus asperum, lis ista sortiretur. Singula incre- menta ingrauescentis discordiæ suis locis referemus, & qualiter quod solum erat Prædi- catorum, malum etiā Minores affecit.

Mirum in modum hoc tempore resonabat fama signorum & mirabilium, quæ Domi- nus dignabatur per merita sacre Virginis CLARÆ vbique operari. Pontifex sibi relata iubet vt maturius examinentur, atque ad canonizationem tantæ Virginis procedatur. Committuntur personis solemnibus, & discretis examinanda miracula: vitæ quoque magnalia discutienda traduntur. Inuenitur CLARA dum viueret, omnium virtutum exercitio clarissima: inuenitur post transitum, veris & probatis miraculis admiranda. Die enim ad hoc statuta, cum cœtus Cardinalium conuenisset, Archiepiscoporum & Episcoporum conuentus adesset, Cleri concio ac Religiosorum, sapientum quoque & potentum plurima multitudo assisteret: Summo Pontifice illud salubre negotium in me- dium proponente, ac Prælatorum iudicium sciscitante: vniuersi prompto fauore pro- pensius annuentes, CLARAM dicunt in terris clarificandam, quam Deus clarificauit in excelsis. Duobus annis ab ipsius transitu reuolutis, Prælatorum & totius Cleri multi- tudine conuocata, sermone quoque præmisso, felix Alexander, cui hæc à Domino fuerat gratia reseruata; cum celebritate permaxima sanctorum catalogo CLARAM reuerenter ascripsit; festum quoque eius solemniter in tota Ecclesia celebrandum instituit, atque ipse prius cum tota Curia solemnissimè celebrauit. Acta sunt hæc apud Anagniam in Ecclesia maiori hoc anno, instante ipso eius migrationis die, vt scribit author eius vitæ, vel post eundem ipsa in festiuitate Assumptionis Virgineæ, vt habet Collector Firma- menti trium Ordinum; Marianus canonizatam refert die 26. Septemb. Inde putè ductus, quod bulla canonizationis, quam apud authorem Firmamenti legit, data sit 6. Kalend. Octobris, Variæ bullæ denunciationis huius Apotheosis ad Ecclesiarum Prælatos datæ sunt sub diuersis diebus. Neque enim id volunt huiusmodi diplomata, quod eo die, quo scribuntur, canonizati sint Sancti, quorum gloriam deprædicatam denunciant: sed enar- rant iam factam, & tempus ferunt quo dantur ad Ecclesiarum Antistites. Plures vidi ex his litteris denunciatoriis solemnibus istius canonizationis, tempore discordes; & origina- rias habeo apud me sub plumbo, datas tamen 14. Kal. Nouembris, quas huc transcripsi. Mendum Typographicum est apud Sedulium, pro Alexandro IV. præscribitur VI.

Sedul. ad
fin. vitæ S.
Claræ in hi-
stor. Seraph.

ALEXANDER, &c.

Venerabilibus fratribus, vniuersis Archiepiscopis & Episcopis per regnum
Francia constitutis, &c.

[CLARA claris præclara meritis, magnæ in cœlo claritate gloriæ, ac in terra mira-
culorum sublimium clarè claret. CLARÆ huius arcta & alta religio hîc coruscat, huius
sursum æterni præmij radiat magnitudo, huiusque virtutis magnificis, mortalibus illu-
cescit.

V.

VI.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 48.
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8.

cescit. Huic CLARÆ intitulum hūc fuit summæ priuilegium paupertatis: huic in excelso rependitur inestimabilis copia thesaurorum, huic à Catholicis plena deuotio, & honoris cumulus exhibetur. Hanc CLARAM sua fulgida hūc insignierunt opera, hanc CLARAM in alto diuinæ lucis clarificat plenitudo, hanc Christianis populis prodigiorum eius insignia stupenda declarant. O CLARA multimodè titulis prædita claritatis! ante conuersionem tuam utique clara, in conuersione clarior, in claustrali conuersatione præclara, & post decursum vitæ præsentis spatium clarissima illuxisti. Ab hac CLARA clarum exempli speculum huic sæculo prodiit; ab hac inter amœnitates cælestes sua uilium uirginitatis offertur; ab hac in terris manifesta subuentionum remedia sentiuntur. O admiranda CLARÆ beatæ claritas! quæ quanto studiosius per singula quæritur, tanto splendidior in singulis inuenitur. Emicuit hæc, inquam, in hoc sæculo, in religione præfulsit. In domo illuxit ut radius, in claustris coruscavit ut fulgor. Emicuit in vita, post mortem radiat: claruit in terra, in cælo relucet. O quanta huius uehementia luminis, & quàm uehemens istius illuminatio claritatis! Manebat quidem hæc lux secretis inclusa claustralibus, & foris micantes radios emittebat: colligebatur in arcto cœnobio, & in amplo sæculo spargebatur. Seruabatur intrâ, & extrâ manabat. Latebat namque CLARA, sed eius vita patebat: silebat CLARA, sed suâ famâ clamabat: celabatur in cella, & in urbibus noscebatur. Nec mirum: quia lucerna tam accensa, tam lucens abscondi non poterat, quin splenderet, & clarum in domo Domini daret lumen. nec recondi poterat vas tot aromatum, quin fragraret, & suaui odore Dominicâ aspergeret mansionem: imò cum in angusto solitudinis reclusorio, alabastrum sui corporis hæc durè contereret, tota omnino Ecclesiæ aula sanctitatis eius odoribus replebatur. Sanè cum ipsa, dum adhuc puella esset in sæculo, hunc mundum fragilem, ab ætate tenera transilire studeret, & pretiosum suæ uirginitatis thesaurum illibato semper pudore custodiens, charitatis & pietatis operibus vigilanter intenderet; ita quod ex ea gratia & laudabilis ad vicinos alios fama prodiret: B. FRANCISCVS audito huius famæ præconio, cœpit confestim hortari eam, ut ad Christi perfectam induceret seruitutem. Quæ sacris illius monitis mox adhærens, & mundum cum terrenis omnibus abdicare, ac soli Domino in paupertate uoluntaria famulari desiderans, hoc suum feruens desiderium, quàm citò potuit, adimpleuit: quia tandem cuncta sua bona, ut unâ secum quicquid etiam habebat, Christi obsequio deputaret, in eleemosynas & pauperum subsidia distribuit & conuertit. Cumque de sæculi strepitu fugiens, ad quandam campestem declinasset Ecclesiam, & ab ipso B. Francisco sacrâ ibi recepta tonsura, processisset in aliam; consanguineis eius ipsam exinde reducere molientibus: illa protinus amplectens altare, pannosque apprehendens ipsius, crinium sui capitis incisurâ detectâ eisdem consanguineis, in hoc fortiter restitit & constanter; quia cum iam esset mente integrâ iuncta Deo, pati non poterat ab eius seruitio se diuelli. Denique cum ad Ecclesiam S. Damiani extra ciuitatem Assisiatem, unde traxit originem; per eundem B. Franciscum adducta fuisset: ibi ei Dominus ad amorem & cultum assiduum sui nominis, plures socias aggregauit. Ab hac siquidem insignis & sacer Ordo S. Damiani, per orbem iam longè diffusus, salutare sumpsit exordium. Hæc adhortante ipso Beato Francisco, huic nouæ sanctæque obseruantia sequendum dedit initium: hæc huius magnæ religionis fuit primarium & stabile fundamentum: hæc huius alti operis lapis extitit primitiuus. Hæc genere nobilis, sed conuersatione nobilior, uirginitatem, quam prius etiam custodierat, sub hac Sanctimoniam regulam præcipuè conseruauit. Hanc postmodum religionem mater eius Hortulana nomine, piis intenta operibus, ipsius natæ sequendo uestigia deuotè suscepit; in qua demum hæc optima Hortulana, quæ in horto Dominico protulit talem plantam, conclusit feliciter dies suos. Post aliquot uerò annos, ipsa B. CLARA Monasterij & sororum regimen, nimis eiusdem S. Francisci deuicta importunitate, recepit. Hæc utique fuit arbor procera & eminens, longis distenta ramis, quæ in agro Ecclesiæ dulcem fructum religionis attulit, & ad cuius delectabilem umbram sub illius amœnitate, fructum huiusmodi libaturæ concurrerunt undique multæ alumnæ fidei, & concurrunt. Hæc fuit noua munda uallis Spoletana, quæ nouum aquæ uitalis fontem, ad refectiorem animarum & commodum propinauit, qui iam per diuersos riuulos in territorium

*Breue eius
uita com-
pendium.*

*Orditur Or-
dinem Da-
mianitarū.*

*Mater filiarum
imitatur.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

*Qualiter
Clara rexe-
rit discipu-
las.*

Eius lectus.

Habitus.

*Cibus & po-
tus.*

*Vigilia &
orationes.*

*Paupertatis
studiosa.*

*Recensentur
quadam eius
miracula.
Morbidas
sanat sorores.*

*Oleum diui-
nitus mini-
stratum.*

*Panis mira-
biliter mul-
tiplicatus.*

Ecclesiæ deriuatus, plantaria religionis infudit. Hæc fuit altum sanctitatis candelabrum, vehementer in tabernaculo Domini rutilans; ad cuius ingentem splendorem plurimæ properauerunt, & properant, suas de illius lumine lampades accendentes. Hæc profectò in aruo fidei plantauit, & coluit vineam paupertatis, de qua fructus salutis pingues & diuites colliguntur. Hæc in prædio Ecclesiæ humilitatis hortum constituit, multiplici rerum confertum inopia: in quo magna virtutum copia reperitur. Hæc in religionis districtu arcem arctæ abstinentiæ fabricauit; in qua larga spiritualis alimonie resectio ministratur. Hæc fuit pauperum primiceria, ducissa humilium, magistra continentium, & pœnitentium abbatissa. Hæc suum Monasterium, creditamque in illo sibi familiam sollicitè ac prudenter in timore & seruitio Domini, & plena Ordinis obseruantia gubernauit, vigil in cura, in ministerio studiosa, in exhortatione attenta, diligens in admonitione, in correctione moderata, temperata in præceptis, in compassione præstabilis, discreta in silentio, in sermone matura, & consulta in cunctis ad perfectum regimen opportunis, volens magis famulari, quàm dominari, & honorare potius, quàm honore sustolli. Huius vita erat aliis eruditio & doctrina. In hoc libro vitæ ceteræ viuendi regulam didicerunt, in hoc vitæ speculo reliquæ, vitæ semitas inspexere. Corpore namque sistebat in terra, sed animo versabatur in cœlo: humilitatis vasculum, armarium castitatis, charitatis ardor, dulcor benignitatis, patientiæ robur, nexus pacis, & familiaritatis communio: mitis in verbo, lenis in facto, & in omnibus amabilis & accepta. Et vt carne depressa, conualesceret spiritu (quia quisque hoste suo debilitato fit fortior:) nudum solum, & interdum sarmenta pro lecto habebat, & pro puluinari sub capite durum lignum: vnaque tunica cum mantello, de vili, despecto & hispido panno contenta, his humilibus indumentis ad operimentum sui corporis utebatur, aspero cilicio de cordulis crinium equorum contexto, nonnunquam adhibito ad carnem. Arcta quoque in cibo, & in potu districta, tantâ se in his frænabat abstinencia, quod longo tempore tribus diebus in hebdomada, videlicet secundâ, quartâ, & sextâ feriâ, nihil penitus pro sui corporis alimento gustauit: reliquis nihilominus diebus adeo se cibariorum paucitate restringens, quod aliæ de ipsa, quomodo sub tam forti districtione subsistere poterat, mirabantur. Vigiliis insuper & orationibus assiduè deduci, in his præcipuè diurna & nocturna tempora expendebat. Diutinis tandem perplexa languoribus, cum ad exercitium corporale non posset surgere per seipsam, sororum suarum suffragio leuabatur, & ad tergum eius fulcimentis appositis, propriis manibus laborabat, ne in suis esset etiam infirmitatibus otiosa; vnde de panno lineo huius sui studij & laboris, plura pro altaris sacrificio corporalia fieri fecit, & per plana & montana Assisij, diuersis Ecclesiis exhiberi. Amatrix verò præcipua, & colona sedula paupertatis, sic illam suo affixit animo, sic eam in suis desideriis alligauit; quod semper in ipsius dilectione firmior & ardentior, in amplexu à districta & delectabili eius copula, pro nulla vnquam necessitate discessit; nec aliquibus potuit induci suasis ad consentiendum, quod suum Monasterium proprias possessiones haberet: quamquam felicitis recordationis Gregorius Papa prædecessor noster, de multa indulgentia ipsius Monasterij piè cogitans, libenter illi voluerit, pro sororum eius sustentatione possessiones sufficientes, & congruas deputare. Verum quia magnum & splendidum luminare suppressi non potest, quin suæ radios proferat claritatis: in ipsius etiam vita, multis & variis miraculis, virtus suæ sanctitatis effulsit. Nam cuidam de sororibus ipsius Monasterij vocem, quam à longo tempore quasi omnino perdiderat, restaurauit. Alij officio linguæ penitus destitutæ, loquelam restituit expeditam. Alteri aurem surdam aperuit ad auditum. Laborantem febre, tumentem hydropisi, plagatam fistula, & aliis oppressas languoribus liberauit, facto crucis signaculo super eas. Quendam Fratrem de Ordine Minorum sanauit ab insanjæ passione. Cum autem quadam vice oleum in Monasterio totaliter defecisset; ipsa, vocato fratre, qui erat eidem Monasterio pro colligendis eleemosynis deputatus; accepit vrceum atque lauit, vacuûmque iuxta fores ipsius Monasterij posuit, vt illum idem frater pro oleo acquirendo deferret: quem cum vellet ipse apprehendere, inuenit eum oleo, beneficio diuinæ largitatis impletum. Rursum cum vno die non nisi vnus panis medietas pro refectione sororum, in eodem Monasterio haberetur: ipsa medietatem eandem iussit in frustra distribui, & sororibus dispensari;

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

fari; quam inter manus frangentis, ille, qui viuus est panis, & dat escam esurientibus, multiplicauit in tantum, quod quinquaginta sufficientes factæ fuerint exinde portiones, & sororibus discumbentibus distributæ. Per hæc & alia signa conspicua, suorum, dum adhuc viueret, innotuit præminentia meritorum. Nam & cum in extremis ageret, candidus beatarum Virginum cœtus, micantibus coronis ornatus, in quo vna ex ipsis eminentior & fulgidior apparebat: visus est domum intrare, vbi eadem Christi famula decumbebat; & vsque ad lectum eius procedere, ac circa eam quasi visitationis officium, ad confortationis solamen, quodā humanitatis studio exhibere. Post obitum verò eius, quidam, qui morbo caduco ruebat, & propter crus contractum gradi non poterat; ad sepulchrum delatus ipsius, fuit ibi, crure ipso quasi fragoris sonitum faciente, ab vtraque infirmitate curatus. Curui, renibus, membris contracti, præcipientes furiam, & dementi furore ferales, receperunt ibidem integram sospitatem. Cuidam sua dextra manus, cuius ipse vsum, ex illata sibi vehementi percussione, ita perdiderat, quod nihil omnino per eam, veluti prorsus inutilem, poterat operari; fuit ad actum suum pristinum ipsius Sanctæ meritis plenariè reformata. Alius qui diutina cæcitæte lumen amiserat oculorum, cum ad idem sepulchrum sub ducatu alterius accessisset, recuperato inibi visu, rediit exinde sine duce. His & quamplurimis aliis operibus & miraculis hæc venerabilis Virgo resplenduit gloriosis: vt euidenter appareat adimpletum id, quod de ipsa mater eius, dum esset ex ea grauida, & oraret, dicitur audiuisse: videlicet quod paritura erat quoddam lumen, quod orbem plurimum illustraret. Gaudeat itaque mater Ecclesia, quod talem genuit, & educauit filiam, quæ tanquam virtutum fœcunda parens, multas religionis alumnas suis produxit exemplis, & ad perfectum Christi seruitium pleno magisterio informauit. Lætetur & deuota turba fidelium, quod Rex cœlorum & Dominus sororem ipsorum & sociam, quam in sponfam sibi elegerat, ad suum præcellsum & præclarum palatium cum gloria introduxit. Nam & Sanctorum congaudent agmina, quod in superna eorum patria nouellæ regalis sponsæ nuptiæ celebrantur. Cæterum, quia congruit, vt quam Dominus exaltauit in cœlo, Catholica Ecclesia veneretur in terra: quia de sanctitate vitæ ac miraculis eius, diligenti & attenta inquisitione, ac examinatione districta, & solemnī discussione, præmissis, liquidò constitit: licet alias etiam, & in propinquis & in remotis partibus satis essent præcognita lucida eius acta: nos de communi fratrum nostrorum, & prælatorum omnium, tunc apud Sedem Apostolicam existentium consilio & assensu, de omnipotentia diuina confisi, autoritate Beatorum Petri & Pauli Apostolorum; ac nostrâ, ipsam catalogo Sanctarum Virginum duximus ascribendam. Ideoque vniuersitatem vestram monemus & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus secundo Idus Augusti, festum eiusdem Virginis deuotè ac solemniter celebretis, & faciatis à vestris subditis venerabiliter celebrari: vt ipsam habere mereamini apud Deum piā & sedulam adiutricem. Et vt ad venerandum eius sepulchrum auidius & copiosius Christiani populi confluat multitudo, ac celebrius ipsius festiuitas præcolatur: omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui ad illud cum reuerentia, in eiusdem Virginis festo, vel etiam infra ipsius festi octauas annuatim accesserint, ipsius suffragia humiliter petitori; de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, autoritate confisi, vnum annum & quadraginta dies, de iniunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus. Datum Anagninæ 14. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno primo.]

VII. Hæc sunt quæ variis annorum temporibus, ex variis item scriptoribus mihi dicenda erant de præclarissima Virgine. Serium nihil prætermisimus ex obseruatis apud Bartholomæum Pisanum, Antoninum, Rodolphum, Surium, & Sedulium. Conciones de eadem habuerunt scripseruntque optimi quique ex recentioribus & vetustioribus concionatoribus. Pingitur gestare tabernaculum augustissimi Sacramenti, cuius assidua fuit cultrix; tum maxime quod ad præsentiam Dominici corporis Deum adorans cum sororibus, Saracenos Imperatori Frederico II. Ecclesiæ hosti militantes in Assisij obsidione, iam cœnobium ingressos vi precum exturbauerit, & tam à suo Monasterio, quam Assisio profligauerit, quod suprâ memorauimus, & annotauit Ioannes Molanus.

VIII. Non solum sanctæ Virginis CLARÆ gloriam pius Pontifex auxit hoc anno, verum

*A beatis Vir-
ginibus inui-
situr.*

*Miracula
post excessum.*

*Vaticinium
ad matrem
adimpletum.*

*Inter sanctas
Virgines ad-
scribitur.*

*Eius festum
annuè cele-
brandum.*

*Indulgentia
ad eius se-
pulchrum.*

*Qui antho-
res de Clara
scripserunt.*

*Pisa. conf. 8.
Ant. tit. 24.
c. 6.*

*Rodul. f. 132.
Surius ad 12.
Augusti.*

*Sedul. cit.
Quomodo
depingitur.*

*An. 1251.
n. 15.
Molan. l. 3.
de Imagin.*

cap. 31.

&

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM. AN. 48.

Firma. tract.
p. 2. f. 94.

& sancti Institutoris FRANCISCI dignam venerationem omnibus Ecclesiarum præ-
latis commendauit vbique dilatandam, egregia addens sancti viri encomia, miris laudi-
bus singulare illud sacrorum stigmatum efferens priuilegium, testimonium addens irre-
fragabile veritatis eorundem à se visorum, dum in minoribus constitutus familiariter age-
ret cum sancto Patriarcha. Grauiissimas do litteras ex antiquis nostris monumentis, le-
ctori, spondeo, valde placituras.

ALEXANDER, &c.

*Ad perpetuam rei memoriam. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis,
& alijs Ecclesiarum Prælati præsentis litteras inspecturis & audituris, &c.*

Insigne red-
dit Pontifex
testimonium
stigmatum
S. Francisci.

Encomia
S. Francisci.

Gregor. I X.
miracula
S. Francisci
fecit notari.

Præclarum
de stigmati-
bus S. Fran-
cisci testimo-
nium.

De vulnere
laterali.

[Benigna operatio diuinæ voluntatis in cælo potens & innouans singula sapienter, & IX.
immutans mirabilia super terram, postquam Dei filius victor mortis ad Patrem, vnde de-
scenderat, vehiculo propriæ maiestatis ascendit, mirificæ fortitudinis viros ad consum-
mationem sanctorum diuersis temporibus suscitauit, à quibus testimonium spei gloriæ
cum Christo, in Deo reconditæ, firmaretur; & Ecclesiæ sanctæ ad promissam requiem
festinandi in hoc peregrinationis exilio, quod tædiosa desiderij eius dilatione protrahi-
tur, per ipsos consolationis solatium perueniret. Inter alios autem diebus nostris beatus
FRANCISCVS almus Christi confessor apparuit, signis & virtutibus gloriosus. Qui cla-
rissimus piæ viuendi meritis & exemplis sanctam fecundauit Ecclesiam, & caligantia
præsentis ætatis tempora fulgoris sui lampade illustrans viam iustitiæ perfectè præparans
in eremo altissimæ paupertatis: quam ipse currens & alacriter exultans contra carnem,
mundum, & diabolum velut gigas traxit post se de inferni faucibus, & traduxit ad Do-
minum populum humilem, bonorum operum sectatorem: sicut effusa super faciem or-
bis terræ copiosa professionis eius religiosa generatio patefacit. Vt autem ad illumina-
tionem gentium celebris eius memoria tanquam rutilum sydus in corusco firmamenti
myistici æthere seruaretur: multis eum diuina potentia adhuc militantem inter homines,
& demum in Sanctorum agmine triumphantem dignata est clarificare miraculis: quæ fe-
licis recordationis Gregorius Papa prædecessor noster, ne illa vel peruerteret æmula
sanctitatis iniquitas, vel obliuionis digitus, qui rebus gestis citò superducitur, abolesce-
ret, solertissimis inquisitionibus indagata & comperta fidelissimis documentis fecit ad
laudem Dei & augmentum fidei, & instructionem salubrem tam præsentium, quàm etiam
futurorum monumentis perpetuis commendari: eundem Confessorem Sanctorum
catalogo ascribendo: sicut in plurimis locis liquidò per ipsius prædictas litteras appa-
ret, harum seriem explicitè continentes. Porro quia longum esset nedum exarare per
singula: verumetiam succincta relatione perstringere clara virtutis diuinæ prodigia: quæ
tam in operationibus sanitatis, quàm etiam in alijs mirabilibus argumentis probauerunt
eundem Confessorem tenere cum Sanctis solium gloriæ in excelsis: signanter vobis ante
oculos proponere volumus recolenda frequentius & vehementius admiranda illa sal-
tem iocunda Dominicæ passionis insignia: quæ in eiusdem Sancti corpore dum adhuc
vitali spiritu foueretur, manus cœlestis operationis impressit. Viderunt namque oculi
fideliter intuentes, & certissimi palpantium digiti palpauerunt: quod in manibus eius,
& pedibus expressa vndique similitudo clauorum de subiecto propriæ carnis excreuit,
vel de materia nouæ creationis accreuit, quæ equidem idem Sanctus studiosè ab oculis
hominum, quorum refugiebat gloriam, dum viueret, abscondebat. Inuenta est paten-
tius in ipsius defuncti corpore non inflata humanitus, nec facta plaga vulneris lateralis,
quasi aliquid instar lateris Saluatoris: quod saluationis & redemptionis humanæ in
Redemptore nostro protulit Sacramentum. Quæ quidem plaga, sicut quosdam ex
Fratribus sibi familiariter adherentibus, latere non potuit propter defluxum humoris,
diu antea viruerat in viuente. Hæc igitur mira & decora nouæ demonstrationis indicia
magnæ debent esse deuotionis diuitiæ Christianis, & inæstimabiles religiosi deliciæ in
spiritualibus communis Ecclesiæ orthodoxæ: cum ex his sincera fides Christi accipiat,
quod etiam illi possint esse passionis Christi sine extrinseco persecutore consortes, qui
pro

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
 1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

pro eius amore carnem suam cum vitiis & concupiscentiis voluntariè crucifigunt. Sanè de præfato Sancto hæc certiùs asserentes, indoctas fabulas seu vanæ inuentionis deliramenta non sequimur: cum ea nobis dudum nota fecerit plenior fides rerum: quando videlicet in minoribus constituti Confessoris eiusdem familiarem ex munere diuino meruimus habere notitiam: præfati prædecessoris nostri domesticis obsequiis tunc temporis insistendo. Cum igitur oporteat cauere prudenter, ne tanta patrocini gratia humano generi cælitus in memorato Confessore collata, in vacuum assumatur, vniuersitatem vestram rogamus, monemus, hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes: quatenus eiusdem Confessoris preciosa merita, celebritate annua, prædicatione frequenti, & veneratione recensentes: ad ipsius deuotionem, gratiæ diuinæ memoriam subditos vestros celebribus monitis excitetis, vt eo pro vniuerso fidelium populo, ac præsertim pro his, qui se inuocarint, diuinam misericordiam implorante, mereantur supplices, quod operum possibilitas obtinere non potest: eius intercessionibus impetrare. Nemo itaque eidem Sancto audeat de cætero esse molestus, in corpore suo Christi triumphalia stigmata præferenti. Si quis igitur spiritu temerariæ præsumptionis insaniens, diuini muneris inuidus, Apostolica indicia sacrilegus impugnator, præmissa vel alia prodigiorum signa, quibus in Ecclesia Dei sanctitas prædicti Confessoris eluxit, improbæ contradictionis moribus obtrectanda crediderit: volumus & mandamus, vt eum sanæ menti restituat iudicialis seueritas disciplinæ: ita quod districta proprii prælati castigatione correctus, Dei opera blasphemare dediscat, & fidei catholicæ fructus de pia mirabilium Domini credulitate pullulans, non arescat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, confirmationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Anagninæ 4. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno primo.]

X. Addidit ad hæc Alexander commendationem magnam Montis ALVERNÆ, in quo hæc inflicta sunt vulnera, suscipiens locum in suam protectionem, iubensque vt nullatenus eum Fratres derelinquant, sed aliqui incolant perpetuò.

ALEXANDER, &c.

Vniuersis Ministris & Custodibus, & Guardianis, ac ceteris Fratribus
 Ordinis Minorum.

[Si nouæ militiæ militantis Ecclesiæ in laudem B. FRANCISCI, Iesu victoris signiferi pensemus præconia, necnon & gaudia & iubilos triumphantis: ex animo nempe cogimur eiusdem Sancti omnia pedum vestigia, latibula montium, & cauernas terrarum cum reuerentia, vt humana fragilitas finit, indagare sollicitè, & reperta cum omni reuerentia venerari. Sanè, ô dilecti filij, celebrem illum vernantis ALVERNÆ montem, in quo sublimatum corpus à sublimiori animo non dissensit, cum ibi nimius amor interior in mente feruens, intuitu Seraph incalescens, incendij feruore prorupit exterius, decorans corpus in cruce splendidum suis margaritis, affectionis brachiis amplectimur tot & tanta mirifica recolentes. Quem enim amicum æternæ salutis ille locus non delectet quamplurimum, vbi extremo iam instante sæculi senescentis interitu, ostendit excessus Regis militem regiis militaribus insignitum, vt Regis aciem iam labentem, iamiamque ab hostibus fugientem defenderet: & certamen victoriosum triumphatoris superni verbis, actibus, & hostes aggredientibus prædicaret. O quàm ibi lugubria cordis suspiria, & ex intimis cordis anxios singultus eduxit! O quoties felicem montis humum felicioribus lacrymarum riuulis madidauit, felicissimum pectus sternens: etsi certè interdum ciuium supernorum ordinum præsentia & solatio leuaretur! O quoties in inferiorum militia mens eius plena diuinis instillationibus lætabatur! Nos igitur de tanti Patris orationibus confidentes, hunc tractum præfati montis in specialem tutelam assumimus, cunctis nostris viribus protegendum. Quocirca vniuersitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo

Nota hac
 ipsi Pontifici.

Excitandi
 fideles ad re-
 uerentiā ho-
 rum stigma-
 tum.

Gal. 6. 17.

Firma. 2. p.
 tract. 2. f. 13.

Commenda-
 tur mons Al-
 uerna.

Iubet ne à
 fratribus de-
 situatur.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

præcipiendo mandantes : quatenus in prædicto loco, quem nulla ratione volumus destrui, vel ab Ordine derelinqui, Fratres aliquos statuatis, qui iugem ibidem statuunt Domino famulatum. Datum Neapoli 6. Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno 1.]

Ante suum discessum ab Vrbe Parthenopæa scripsit ad Generalem, & Patres Ordinis Prædicatorum, ut propter seruandam pacem, & charitatem inter vtrumque Sodalitium, nullatenus Minores vel eisdem sacramento obligatos, ad suam societatem reciperent. Tenor litterarum ita se habet.

DILECTIS FILIIS MAGISTRO ET FRATRIBVS

Ordinis Fratrum Prædicatorum.

Firm. ibid.
fol. 132.
Iubet ne Minoribus adstrictos admittant Prædicatores.
Ephes. 4. 3.

[Quo vos in Christo sinceriori charitate diligimus, eo plenius ut in cunctis prouiditis & vigiles affectamus: turbationis non modicæ spiritum assumentes, si de vobis quandoque contrarium ad nos relatu perueniat aliquorum. Sanè admirantes accepimus, quod vos non absque offensa rectitudinis, quæ in vestris debet actibus haberi continuè specialis, Fratres Minores, & eorum Ordini obligatos, frequenter ad vestrum recipitis, unitatem spiritus in pacis vinculo non seruantes. Verum cum ex hoc scissuræ possit & scandali exoriri materia, quæ solatium pacis æternæ quærentibus debet omnibus modis existere peregrina, Vniuersitati vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus : quatenus tam Fratres eosdem, quàm eorum Ordini voto, vel iuramento etiam obligatos, nullatenus de cætero, prætextu indulgentiæ alicuius, seu aliquarum litterarum obtentarum à Sede Apostolica, vel etiam obtinendarum in posterum, quæ de præsentibus expressam non fecerint mentionem, nisi prius petita Ministri sui fuerit, & obtenta licentia, recipere præsumatis. Alioquin decernentes irritum & inane, quicquid per vos in hac parte contra præceptum nostrum contigerit attentari, præsentium autoritate statuimus ; ut huiusmodi præsumptores incurrant excommunicationis sententiam ipso facto ; à qua nequaquam absolui valeant : nisi se apud Sedem Apostolicam personaliter repræsentent : ab ea sicut visum fuerit, absoluendi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis infringere : vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Neapoli vndecimo Kalend. Iunij, Pontificatus nostri anno primo.]

Turbas aliquas vel pacis rupturas inter vtrumque Ordinem tunc exortas, ex his litteris colligendum, quibus ut mederentur vtriusque Instituti Præfecti generales, seriùs de restauranda pace, & stabilienda fraternitate egerunt adinuicem Mediolani, inde scribentes communi nomine hanc epistolam encyclicam, ad sui nominis sectatores. Eam exscripsimus ex Chronicis MSS. Mariani, sed & excusam habet Rodulp. lib. 2. suæ historiæ ; at errat pro Ioanne Parmensi præfigens Bonauenturam, qui hoc anno (sub quo ex fine epistolæ, ex Chronicis Prædicatorum, 1. p. lib. 2. cap. 49. constat datam fuisse) adhuc non erat Minister generalis. Verum est iterum fuisse renouatas & publicatas has litteras an. 1256. quo electus est Bonauentura in supremum Ordinis Præfectum, ut prædicta habent Chronica Prædic. lib. 3. cap. 23.

CHARISSIMIS ET DILECTIS IN CHRISTO IESU

Fratribus Prædicatoribus & Minoribus, per vniuersum orbem diffusis. Fr. Humbertus eorundem Prædicatorum Magister Generalis, & Frater Ioannes Parmensis eorundem Fratrum Minorum Generalis Minister, vniuersis salutem : In sancta vocatione dignè & laudabiliter ambulare.

Præfecti Prædic. & Min. suos exhortantur ad mutuam charitatem. Grauius enim vtriusque religionis.

[Saluator sæculi, qui amat animas, & neminem vult perire, post primam humani generis ruinam, ad eiusdem reparationem multimodam, remedia per ministros varios generationibus singulis adhibens incessanter ; nouissimè diebus istis in fine sæculorum duos nostros ordines in ministerium salutis, prout indubitanter creditur, suscitauit, vocans ad eos viros non paucos, & ditans eos donis cælestibus, per quod non solum suam, sed aliorum efficaciter possent operari salutem, verbo pariter, & exemplo. Hi sunt (ut ad gloriam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

gloriam Dei loquamur, non nostram) duo magna luminaria, quæ lumine cœlesti sedentes in tenebris & vmbra mortis, vbique terrarum illuminant, & ministrant. Hi sunt duæ rubæ veri Moyſis, Christi Dei nostri, quorum ministerio multitudinem populorum iam ad suum principium conuocauit. Hi sunt duo Cherubin, pleni scientia, mutuò se respicientes, dum idem sentiunt, & alas suas extendentes ad populum, dum ipsum verbis & exemplis protegent, & discurrunt secundum obedientiæ volatum super omnem populum disseminare scientiam salutarem. Hi sunt duo vbera sponsæ: ex quibus paruuli in Christo lac sugunt, quo nutriantur; & augmenta recipiant in salutem. Hi sunt duo filij oliuæ splendoris, qui assistunt dominatori vniuersæ terræ, prompti ad eius imperium, quocumque voluntas eius eos duxerit, suam legationem implere. Hi sunt duo testes Christi, qui saccis amicti iam prædicant, & testimonium perhibent veritati. Hi sunt illæ duæ stellæ lucidæ, quæ secundum Sibyllinum vaticinium habent species quatuor animalium, in diebus nouissimis nomine Agni vociferantes in directione humilitatis, & voluntariæ paupertatis. Quid plura? Quis enim enumerare plenè valeat sacros binarios, qui his sacris Ordinibus possunt coaptari, dum dignè quæ ad suam creationem pertinet, exequuntur. Non caret autem ratione binarij huius productio, si quis excutiat diligenter. Noluit siquidem illa sapientia, quæ prudenter in certo numero cuncta fecit, vnicum Ordinem producere, sed duos insimul: vt emolumentum ex societate mutua tam ipsis, quàm aliis proueniat. Ipsis quidem dum in calore sancto sese mutuo confouerent, dum contra insurgentes se alterutrum adiuuarent, dum sancta æmulatione ad meliora se inuicem prouocarent; aliis verò, quorum saluti daturi erant operam, dum virtus duplicata reperitur magis efficax in opere salutari: dum quod vni deesset, ex sui perfectione abundanter reperiretur in altero. Dum testimonium, quod perhibituri erant veritati: ex ore duorum, tanquam verius, & credibilius redderetur. Pensate, dilectissimi, pensate quanta debet inter nos dilectionis sinceritas abundare, quos eodem tempore genuit mater Ecclesia. Quos ad id opus, salutem scilicet animarum, communiter operando, æterna charitas ordinauit. Quos professiones in modico differentes sic assimilant, tanquam fratres, nos intimè diligamus. Denique quomodo veri discipuli cognoscemur, nisi dilectionem habuerimus ad inuicem euidenter? Quomodo charitatem illam mutuam, quæ ante omnia ab omnibus est habenda, prædicationibus nostris aliorum cordibus inferemus, si læsa vel deuians reperiatur in nobis? Quomodo stabimus contra persecutiones imminentes: si inter nos perturbatione aliqua diuidamur? O quantum exemplum mutux charitatis & pacis requirunt à nobis Patres nostri S. FRANCISCVS & B. DOMINICVS, cæteri que fratres nostri primitiui, qui sic in vita sua se tenerè dilexerunt: tamque sinceræ charitatis indicia ostenderunt, videndo se sicut angeli Dei, suscipiendo se inuicem sicut Christus, honore inuicem præueniendo, in profectu mutuo congaudendo, alternis se præconiis extollendo, vtilitates mutuas promouendo fideliter, à scandalis & turbationibus alterutris cauendo cum summa diligentia. Et (quod antiquus vidit & inuidit hostis) quanta efficacia populi, quanta vtilitas nostra: quanta materia glorificandi Deum, ex supradictæ charitatis glutino sequebatur? Vidit hæc proculdubio, & inuidit leo iratus: & conatur charitatem antiquam suis machinationibus perturbare. Cauete benedicti Domini, cauete: ne quando gloriatur & dicat; *Præualui aduersus eos*, quia recedentes à Patrum vestigiis, iam secundum assuetam non ambulant charitatem. Inueniat nos ille nequam viros, viros virtutum, sibi viriliter resistentes in defendendo pretiosissimam substantiam prædictæ charitatis, relictam à Patribus, & omni custodia obseruandam. Quod vt fiat, implorandum est adiutorium Altissimi, quod nunquam deserat nos contra hostes, & cauendum ab omnibus diligenter, quæ turbare possent illam, quam ad inuicem habemus, charitatem. Proinde cauendum est, ne nostrum aliquis propriam adeò sequatur commoditatem, quò cum graui turbatione aliorum loca nimis notabiliter eis vicina recipiant, sed potius secundum legem amicitie, damnum proprium propter amicum diligant in hoc casu. Et rursus cauendum ne propter iniquitatem aliorum, alij sic se abominentur, quod hostilitas inter nos, non fraternitas videatur. Cauendum est iterum ne conceptum transeundi ad alterutrum nostrorum Ordinum, quem aliquis inuenerit in aliquo, debilitet vel extinguat zelo ipsum attrahendi ad suum Ordinem, sed

K

potius

Genes. 1. 16.

Num. 10. 2.

Exod. 25. 18.

Cant. 4. 5.

Zach. 4. 14.

Apoc. 11. 3.

Vide apparatum nostrum ad annales §. 2. num. 2.

Quare duplicem ordinem Deus produxit.
Eccl. 4. 9.*Exhortatio ad maiora.*

1. Pet. 4. 8.

Primitiua charitas vtriusque ordinis.

Rom. 12. 10.

Psal. 12. 5.

A quibus cauendum vt seruetur pax?

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

potius inceptum propositum foueat, & confirmet. Item ne familiares & benefactores alterius Ordinis aliquis à sua deuotione audeat auertere, & ad Ordinem suum conuertere, vt ad alterutrum Ordinem deriuetur fructus deuotionis huiusmodi, qui alij proueneret. Item ne loca, quæ aliqui pro domibus construendis accipere proponunt, præsentientes hoc alij, cautè surripiant, alios excludendo. Item ne eleemosynas, quas deuotio fidelium aliquibus facere proponit, alij impediant, vt ipsi habeant; sed potius cum intersunt testamentis, aut aliis negotiis, bona fide sint memores aliorum, pias subuentiones aliis fieri procurando. Item ne alij sermones impediant aliorum, vel auditores subtrahant, aut ipsos sermones sibi subripiant alternatim. Quæ enim esset charitas subtrahere personas? subtrahere animos? subtrahere loca? subtrahere sermonem? cum secundum charitatis regulam, *non quæ sunt nostra, sed quæ sunt alterius*, suadente Apostolo quærere debeamus. Cauendum est ne quis nostrum sic sanctos suos, sic statum suum imprudenter extollat, quod in aliorum depressionem, laus taliter fieri videatur. Item ne quis obloquatur de aliis: non solum coram multis in publicum: sed nec in clanculo coram externis, nec inter Fratres proprios in secreto. Item ne si sinistrum aliquid alij sciuerint, aliis denudent, vbi nulla est vtilitas, nec fructus: sed potius sic culpabiles, charitatiuè corripiant, vel ostendant correctoribus eorundem. Quis enim nesciat quantum per huiusmodi depressiones, obloquutiones, criminationes lædatur charitas, imò procul pellatur ab omni genere amicorum? Cauendum insuper, ne quis mala sibi relata de aliis, facta vel dicta, vel iniuriam aliorum leuiter credat, vel huiusmodi inter Fratres suos referat, & referendo aggraue, corda Fratrum concitet: & sic in eis charitatem concutiat, in quibus potius fuerat confirmanda. Cauendum præterea, ne nostrum aliqui, si læsi fortasse fuerint interdum ab aliis minùs iustè, patientiæ, quæ de charitate producitur, oblit, sic suam ostendant impatientiam, quod propter vnus vel paucorum stultitiam, contra alterius vel aliorum Fratrum innocentiam moueantur. Illud autem omnino cauendum, ne Fratres, qui in se abhorrent hæc & similia, in aliis dissimulent, sed potius si tale quid viderint in aliquo, zelo sancto succensi, statim fraterna correctione vtantur, vel per illos, quorum interest, corrigi faciant huiusmodi delinquentes. Illos autem qui curam habent aliorum, super omnes reprehensibiles iudicantur, si in prædicta correctione fuerint negligentes. Obsecramus igitur fraternitatem vestram per charitatem, quæ Deus est: vt ab huiusmodi & similibus offendiculis sollicitè præcauentes, sectemini diligenter quæcumque valere possunt ad pacem nostram, & mutuam in Domino charitatem, & indissolubilem vnitatem. Scientes quod vterque nostrum pleno corde, vult & desiderat, plenè hæc à suis subditis obseruari fideliter, & transgressores, tanquam inimicos vnitatis & pacis, à suis correctoribus corrigi diligenter, & dignè, secundum suorum exigentiam meritorum. Et proponimus contra correctionem huiusmodi opportuno tempore non inueniri desides, vel remissi: sed inuigilare cum zelo non modico & feruore. Hæc autem vobis scripsimus: vt exhortationis paternæ debitum, quod ore non possumus, saltem scripto, vobis omnibus redderemus & incitarem corda vestra, de quorum bona voluntate plenam habemus fiduciam ad id, quod Ordinibus nobis commissis perutile reputauimus super materiam prædictam, & in extremo iudicii examine, cum de vobis nos oportebit reddere rationem, nostras possimus animas liberare. Ne autem per ignorantiam & obliuionem circa supradicta Frater aliquis de Ordine possit se aliquatenus excusare, iniungimus vobis omnibus, Prouinciarum Rectoribus: quatenus circa ista de confirmanda charitate inter vos, litteras has, vel conscriptum, sub sigillo nostro faciatis legi per omnes Conuentus Prouinciæ vobis commissæ. Et exclusis nouitiis & Fratribus illiteratis, exponi vulgariter, & in domibus singulis ad horum habendam memoriam retineri. Valete in Domino. Datum Mediolani. . . . Anno Domini 1255.

Legenda hæc
littera per
omnia Monasteria.

Præcipit Pater
ne amplius
molestantur
Minores.

Nonnulli Episcopi & alij prælati Ducatus Spoletani, & Patrimonij, non obstante XIII. reuocatione Alexandri, qua irritum voluit, quod contra regularium priuilegia statuit suus prædecessor Innocentius, circa prædicandum verbum Dei, & confessiones excipiendas, fuerunt Minoribus valdè molesti, atque in aliis plerisque rebus eosdem grauare non cessabant in animarum suarum periculum, Fratrum iniuriam, & scandalum plurimorum.

ANNO CHRISTI 1255. ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 48.
ANNO I. OCCID. ANNO 8.

moium. His vt obuiaret Pontifex, graues dedit ad eosdem litteras, in quibus quàm intimo habuerit corde Fratrum patrociniū lector perspiciet.

VENERABILIBVS FRATRIBVS SPOLETANO

& Assinen. Episcopis, &c.

[Quædam ab Apostolica Sede tempore felicitis recordationis Innocentij Papæ prædecessoris nostri litteræ processerunt, in quibus ipse vniuersis Religiosis, cuiuscumque professionis vel ordinis existerent, districtè in virtute obedientiæ iniungebat: vt parochianos alienos diebus dominicis & festiuis non reciperent in suis Ecclesiis, seu Oratoriis temerè ad diuina: nec ipsos vllatenus ad poenitentiam admitterent, sine suorum licentia sacerdotum: nec eis in suis prædicarent Ecclesiis ante missarum solemnias, pro quibus audiendis prima diei parte iidem parochiani consueuerunt, & debent in suis Ecclesiis conuenire: neque sermones etiam solemnes facerent illa hora, sed neque ad prædicandum solemniter ad parochias alienas accederent: nisi essent ab eorum sacerdotibus inuitati, vel saltem nisi se ad id humiliter peterent & obtinerent admitti, nec ea die qua diocesanus Episcopus, vel alius loco eius prædicaret solemniter, maximè in Ecclesia Cathedrali, aliquis ipsorum in eadem ciuitate, vel loco præsumeret prædicare: si verò in casu licito parochianum alterius eos in suis Ecclesiis recipere ad sepulturam contingeret: omnium, quæ obtentu consequerentur huiusmodi sepulturæ, portionem canonicam etiam non requisiti infra octo dies à tempore receptionis eorum, Episcopo vel sacerdoti, de cuius parochia mortuus esset assumptus, exhibere curarent. Si autem aliquis religiosorum huiusmodi præcepti transgressor contra prædicta, vel aliquod prædictorum venire præsumeret: præter inobedientiæ vitium, & excommunicationis sententiam, quam eum incurrere voluit ipso facto, gradus sui periculo subiaceret. Et nihilominus à Diocesano ad præmissa vniuersa, & singula obseruanda per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, districtiùs cogeretur, nullis eis contra hoc indulgentiis, vel priuilegiis Apostolicis valituris. Verum quia super præmissis litteris cogitare attentius ac studiosius deliberare proponimus, pacis commodum & quietis solatium Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis potissimè cupientes, præfatas litteras, & si quæ aliæ super prædictis, vel eorum aliquo contra præfatos religiosos, vel aliquos ex ipsis generaliter vel specialiter præter formam communem & solitam processere: ac mandata seu præcepta facta in eis, vel earum autoritate duximus penitus reuocanda: Venerabilibus fratribus nostris vniuersis Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum prælatis, & cæteris personis Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam regularibus cuiuscumque ordinis vel professionis existerent, nostris dantes litteras in mandatis, vt per huiusmodi litteras, vel occasione mandatorum seu præceptorum aut sententiæ, quæ continent, nihil prorsus agerent: cum nullam ex tunc haberent efficaciam, vel vigorem. Sed sicut intelleximus, nonnulli Episcopi & prælati Ducatus Spoletani, & Patrimonij, deliberatione nostra super præmissis litteris nullatenus expectata, dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum post huiusmodi reuocationem nostram, inhibere generaliter, vel specialiter præsumperunt, ne in locis suæ iurisdictionis prædicent, nisi licentiam ab eis super hoc habuerint specialem: & hi quibus concessa fuerit huiusmodi licentia, testimonialibus litteris de hoc ostendant se munitos: excommunicationis comminantes se laturos sententiam tam in prædicantes, quàm in audientes, si secus extiterit attentatum. Volunt etiam quod illi, quibus prædicandi concedunt licentiam, de huiusmodi comminatione sententiæ frequenter in suis prædicationibus faciant mentionem. Inhibent quoque parochianis suis, prædictis Fratribus sua confiteri peccata, ne hac occasione ad ipsos accedere: & Fratribus ne aliquos in suis Ecclesiis recipere ad diuina præsumant. Quidam insuper parochiales sacerdotes eosdem Fratres grauare, & molestare non cessant in animarum suarum periculum, ipsorum Fratrum iniuriam, ac scandalum plurimorum. Cum igitur memoratum Ordinem pro eo maximè, quod fuit nobis in minori tunc officio constitutis, ab Apostolica sede commissus, charitate præcipua diligamus: & Fratres

Specul. Min.
tract. 2. f. 26.

Meminit se
Ordinis fuisse
Protectorem.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS, MI-
 1255. ANNOL. OCCID. ANNO 8, NORVM AN. 48.

eiusdem Ordinis, tanquam prædilectos & singulares filios intra mentis vbera charius amplexamur; iidemque Fratres firmarint in nos, vtpote in specialem patrem, totius reuerentiæ ac deuotionis affectus, propter quod constanter in animo gerimus ipsos & eundem Ordinem Apostolicæ beneuolentiæ affluentia confouere: eisque continuè adesse præsidiiis opportunis: Nos pati nolentes, quod aliquid attentetur in ipsorum Fratrum præiudicium, & grauamen: huiusmodi inhibitiones per prædictos prælatos & sacerdotes, seu per quoscumque alios factas, necnon ordinationes quaslibet, & quoscumque processus contra Fratres ipsos & eorum Ordinem post prædictam reuocationem nostram habitos: autoritate Apostolica duximus reuocandos: ac reducentes prædictos Fratres in eum statum, in quo priusquam prædictæ ipsius prædecessoris manarent litteræ, fuisse noscuntur: decernimus irritum & inane, quicquid per quemcumque in ipsorum præiudicium hætenus extitit, vel extiterit de cætero antequam super prædictis declarauerimus litteris, attentatum. Ideoque fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præmissa omnia in locis, in quibus expedire videritis, solemniter per vos, vel per alios denunciare curetis, non permittentes prædictos Fratres eorumque Ordinem contra huiusmodi reuocationem & constitutionem nostram ab aliquibus molestari: molestatores & contradictores huiusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: non obstante constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. Quod si non ambo his exequendis poteritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Laterani secundo Idus Septembris, Pontificatus nostri anno primo.]

Instituuntur
 Prædic. &
 Minores In-
 quisitores in
 Francia.

Priori Prouinciali Prædicatorum in Francia, & Guardiano Minorum Parisien. ad in- XIV.
 stantiam Ludouici Regis, onus imposuit in hæreticos inquirendi per vniuersam Galliam, eiusque districtum; exceptis terris Comitum Pictauij & Tolosæ. Amplam eis per has litteras fecit in hoc genere potestatem.

*PRIORI PROVINCIALI FRATRVM PRÆDICATORVM
 in Francia, & Guardiano Fratrum Minorum Parisien.*

Reg. Vatic.
 epist. 752.

Plurimi hæ-
 retici in qui-
 busdam par-
 tibus Gallia-
 rum.

[Præ cunctis mentis nostræ desiderabilibus, Catholicæ incrementum fidei affectantes, nimio utique dolore replemur, cum audimus aliquos vel sentimus ad illius depressionem, quacumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam deprauando reprehensionibus, aut detractionibus, & abrogabilibus derogando, seu commentis eandem mendacibus peruertendo, ad quorum iniqua sternenda molimina eò animosius aspiramus, quo in animarum stragem perniciosius eos cognoscimus conspirare. Vnde quia in aliquibus partibus Regni Franciæ adeò infidelitatis error inualuit, quod ibi quamplurimi à via veritatis prorsus auersi, euntes per devium falsitatis pestiferas ad concutiendum orthodoxæ murum fidei machinas construebant, molientes ipsum fallacium argumentationum impulsibus demoliri; Sedis Apostolicæ diligentia contra talium dolosam astutiam, ne diffusus serperet morbus iste, remedium adhibuit opportunum, instituens illic viros idoneos, quorum honesta conuersatio exemplum tribueret puritatis; & erudita labia doctrinam funderent salutarem, vt sacro ipsorum ministerio præfatæ partes ab huiusmodi contagio purgarentur. Et licet horum ducatu homines partium earundem, in rectam semitam sint directi, & per hoc multis sit ibidem periculis obuiatum, cupientes tamen anxie, vt negotium inibi fidei iugi profectu, elisis omnino erroribus, fortius conualescat, vigilare ad hoc per nos & alios, prout solertius possumus, non cessamus: & modo circa id ipsum eo studemus attentius, quo charissimum in Christo filium nostrum Illustrem Regem Franciæ feruentiorem sentimus, ad idem negotium efficaciter promouendum. Quare habita deliberatione, prouidimus ibidem ad præsens personas aliquas circumspectas pro tanto negotio deputare. Quia igitur de solitudine, prudentia, & industria vestra firmam in Domino fiduciam obtinemus, nos tanquam inter alios præelectos, in prædicto Regno ad instantiam præfati Regis ad hoc duximus deputandos: discretionis vestræ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandantes, ac in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus in charita-

Dei

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

te Dei, hominum timore postposito, virtutem spiritus induentes ex alto, Inquisitionis officium contra hæreticos ad extirpandum de Regno ipso, eiusque districtu hæreticam prauitatem, exceptis terris dilecti filij nobilis viri Pictauij, & Tolosæ Comitis, in quibus fidei negotium certis personis specialiter est commissum, sub spe mercedis æternæ totis assumentes affectibus, sic efficaciter prosequi studeatis, vt per sollicitudinis vestræ prudentiam de prædicto Regno ac eius districtu radix iniquitatis hæreticæ succidatur, & vinea Domini exterminatis vulpeculis, quæ peruersis moribus demoliuntur eandem, fructus afferat catholicæ puritatis; facientes vobis quaternos & alia scripta, in quibus inquisitiones factæ contra hæreticos, & processus contra ipsos habiti continentur, à quibuslibet detentoribus assignari. Si quos autem de prauitate prædicta culpabiles inueneritis, vel infectos, seu etiam infamatos, contra ipsos, nisi examinati absolutè velint mandatis Ecclesiæ obedire, necnon & receptatores, defensores, & fautores eorum, iuxta sanctiones canonicas, authoritate Apostolica, hominum metu diuino timori postposito, procedere procuretis: inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: contradictores & rebelles per censuras ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus aliquibus litteris, ad quoscumque alios, exceptis locorum diocesanis, super huiusmodi negotio ab Apostolica Sede directis, quas authoritate præsentium reuocamus; nec tamen prætextu commissionis specialiter eisdem diocesanis super hoc factæ, processum vestrum in eorundem ciuitatibus & diocesibus volumus impediri. Nec per hoc quod fidei negotium generaliter in præfato Regno vobis committimus, commissiones à præfata Sede ipsis factas, si forsan illarum, vel ordinaria velint authoritate procedere, intendimus reuocare. Si verò aliqui ex hæreticis ipsis, hæretica labe penitus abiurata, redire voluerint ad ecclesiasticam vnitatem, eis iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendentes, iniungatis eisdem, quod iniungi talibus consuevit. Prouiso solerter ne simulata conuersione, redeant fraudulenter ad vomitum, & vos, immò potius seipsos fallentes, sub agni specie gerant lupum. Vt ergo commissi vobis officij debitum liberius exequimini, committendi citationes, testium examinationes cum de prædicto crimine, ac ipsius circumstantiis duxeritis inquirendum, & sententiarum denunciationes, quas in quoslibet hac de causa tuleritis, plenam vobis concedimus facultatem. Non obstante, si Religiosis quibuslibet, quod causarum vel negotiorum commissiones minimè teneantur suscipere, quodque excōmunicari vel interdici aut suspendi nequeant à Sede Apostolica sit indultum. Sed quia in tam graui crimine cum multa oporteat cautela procedi, vt in reos sine vllō proferatur errore, durè ac dignè seueritas vltionis, volumus & mandamus, vt vos, vel quos ad hoc duxeritis deputandos, in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto, ipsumque contingentibus, oportuerit, adhibeatis vobis duas religiosas & discretas personas, sub quarum præsentia per viros idoneos fideliter eorum testium deposita conscribantur. Cæterum cum aliqui fuerint iudicandi hæretici, vel incarcerationis pœna perpetuæ alicui pro huiusmodi crimine infligenda; ad id de Diocesanos vel Vicarios suorum, si ipsi Diocesani absentibus præsentibus fuerint, consilio procedatis, vt in tantæ animaduersionis iudicio non postponenda Pontificum authoritas intercedat. Verum vt prædicta possitis vtilius & liberius exercere, vobis largiendi viginti vel quadraginta dierum indulgentiam, quotiens opportunum videritis, omnibus pœnitentibus, & confessis, qui ad vestram conuocationem propter hoc faciendam, accesserint, plenam tenore præsentium concedimus facultatem. Vobis siquidem pro huiusmodi negotio laborantibus, & omnibus personaliter vobis assistentibus in eodem, illam peccatorum veniam indulgemus, quæ succurrentibus Terræ Sanctæ in generali Concilio est concessa. Illos verò qui ad impugnandum hæreticos, fautores, & receptatores, ac defensores eorum vobis ex animo auxilium, consilium præstiterint, vel fauorem, de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, authoritate confisi, tres annos de iniuncta sibi pœnitentia relaxamus, & si qui ex iis in prosecutione huiusmodi negotij fortè decesserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus. Compescendo quoque monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, prædicatores quæstuarios à prædicationis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. AN. 1. OCCID. AN. 8. NORVM AN. 48.

tionis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet, quorum interest tantum charitatiua subsidia simpliciter petere, ac indulgentiam, si quam fortè habeant exponere, liberam vobis tribuimus facultatem. Quod si non ambo, &c. Datum Lateran. Idibus Decembris, anno primo.]

Ruffinus Mi-
norita con-
stituitur Vi-
carius gene-
ralis regni
Siciliae.

Non minùs ampla concessa authoritas Fr. Ruffino Pontificis Pœnitentiario, & Capel-
lano per Octavianum Vbalinum Diac. Card. S. Mariæ in Via-lata, Innocentij Legatum
per omnem Lombardiam, & Venetias, Alexandri verò per Regnum Siciliae. Huic ob-
rerum agendarum peritiam, vices suas commisit, Vicariumque generalem constituit,
quod Pontifex approbavit, multis ad eum datis litteris circa negocia specialia. Virum
vocat *magni consilij* in litteris confirmationis, quas hic subministramus, ceteras dabit
Regestum huius tomi.

FRATRI RUFFINO DE ORDINE FRATRVM

Minorum, Capellano & Pœnitentiario nostro.

[Cum dilectus filius noster Octavianus, Sanctæ Mariæ in Via-lata Diaconus Cardina-
lis, in Regno Siciliae Apostolicæ Sedis Legatus, tibi, quem tanquam virum magni con-
silij, ad partes Siciliae & Calabriae ad præsens transmittimus, vices suas in partibus eisdem
commiserit, constituendo te ibidem suum Vicarium generalem: Nos commissionem
huiusmodi velut per nos factam, ratam & gratam habentes, discretionis tuæ præsentium
authoritate concedimus, ut si aliquando te occasione aliquorum negotiorum contigerit
occupari, ea quæ tibi prætextu huiusmodi commissionis incumberent, possis iuxta tuæ
discretionis arbitrium committere personis idoneis exequenda. Datum Neapoli IV. Kal.
Febr. anno primo.]

Alteri in
Bohemia
magna in-
iunguntur.

Scripsit Fratri Bartholomæo de Bohemia, ut in Polonia, Bohemia, Moravia, & Au-
stria tam per se, quàm per alios sui Ordinis Fratres, verbum Crucis prædicaret contra
Lithuanos, & Ientuesones, Paganos, Poloniam & finitimas prouincias hostiliter inua-
dentes.

FRATRI BARTHOLOMÆO DE BOHEMIA

Ordinis Fratrum Minorum.

[Nuper ad audientiam nostram peruenit, quod Lithuani, & Ientuesones, ac nonnulli
alij Ethnici, qui Romanam Ecclesiam nunquam matrem suæ professione fidei agnoue-
runt, vires exacuunt contra ipsam, dum iidem Christianorum finitimas regiones, vide-
licet Poloniam, & quasdam alias vicinas prouincias hostiliter inuadentes, multos ex po-
pulo Christiano morti, & infinitos captiuitati dederunt, non parcendo sexui, neque æta-
ti; & nec adhuc fidelium saturati cruore, ad impugnandum cum aliis Paganis & infide-
libus Poloniam, & regiones finitimas, conflatis in vnum viribus se accingunt: propter
quod nos graui dolore confodimur, & super tanta strage fidelium paterno compati-
entes affectu, remedia per quæ tantis obuietur periculis, sollicitè cogitamus. Nos igitur de
circumspectione tua nobis à pluribus, & in pluribus commendata, plenam in Domino
fiduciam obtinentes, mandamus quatenus tam per te, quàm per Fratres tui Ordinis,
quos ad hoc idoneos esse cognoueris, in Polonia, Bohemia, Moravia, & Austria, contra
prædictos Paganos prædices, & prædicari facias verbum Crucis, concessa per nos au-
thoritate nostra illis Christianis earundem partium, qui contra infideles eosdem Crucis
assumpto signaculo, se duxerint accingendos, suorum venia peccatorum, quæ dari con-
suevit euntibus in Terræ sanctæ subsidium. Datum Anagninæ 8. Idus Augusti, anno
primo.]

Fr. Rayne-
rius Episco-
pus Mainæ.

Duos inuenio hoc anno in Regesto Pontificio Episcopos Minoritas, Raynerium
vnum, Antistitem Mainæ, Pausaniae & Prolomæo Leuctrum Laconicæ; vrbs est in Pello-
poneso ad sinum Messeniæ. Peculiaribus eum fauoribus hoc anno Pontifex affecit,
atque illo præ cæteris, ut occupatis per infideles suæ Ecclesiæ prouentibus & redditibus
propter discrimina bellorum, quæ tunc vigeant, posset in Italia vel alibi vitam ducere,
dum

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

dum impedimenta redeundi durarent. Albertum alterum ex lectore Theologiæ electum Tarvisinum, quæ ciuitas Venetorum est, sub Archiepiscopo Aquileiensi. Aliqualis fuit inter electores discordia, quam Albertus sopire voluit, spontè renunciando postulationi de se celebratæ, omnique iuri, si quod exinde sibi acquisitum fuerat, & humiliter supplicando, ut paupertatis, ac humilitatis sanctum propositum, quod longo iam tempore fuerat amplexus, prosequi permitterent. Visum tamen est Pontifici, & Cardinalibus, cum magis idoneum necessariumque illi Ecclesiæ, quam ut exaudiri deberet. Multam eius indolem probatasque virtutes refert suis in litteris Pontifex, quas huius tomi dabit Appendix. Vrbe Vincentia ottum celebrèque fuisse Doctorem docet Epitaphium hoc incultum eius sepulchro in Ecclesia Cathedrali affixum.

*Hic iacet Albertus lapidis testa coopertus,
Frater eratque Minor, sed presulis ordine Maior.
Tarvisij presul, sed origine sanguinis exul.
Ipsum namque virum genuit Vincentia mirum,
Doctoremque merum docuit qui lucide verum.
Oremus Dominum, sibi quod donet Paradisum,
Et quod letemur pariter quando moriemur.*

Fr. Albertus
Episcopus
Tarvisinus.

XVIII. Moritur Eugubij hoc anno B. FRANCISCHINA ibidem nata, mira abstinencia, & miraculis perquam celebris. Asseruantur reuerenter eius ossa in capsula lignea ad ædem S. Francisci, cuius tertium Institutum suscepit. Inculta & neglecta per aliquot delituit annos; donec Hungari quidam peregrini, patenti miraculo eius virtutem experti, dignis laudibus mirificam celebrarunt; hinc Eugubini eam in pretio habere cœperunt.

Rodolph.
fol. 139.
Monumen.
MSS. Assis.
Moritur S.
Francischina
Eugubina.

XIX. Extinctus similiter hoc anno vir Dei Arnaldus Abbas Benedictinus S. Iustinae apud Patauium, viræ sanctitate & miraculis clarus, cuius virtutes & authoritas in populo, dum Ezelinum de Romanis humani sanguinis sitibundum potatorem, infensissimum Ecclesiæ inimicum, sexaginta Fratrum Minorum crudelem interfectorem terrent, detrusum in carcerem, fame, & rerum omnium octenni triumque mensium inedia cruciavit, donec occidit apud Estem septuagesimo ætatis anno, die decimo Februarij. Imminente mortis hora multi in castris adiacentibus, sed præcipuè ex Fratribus Minoribus viri deuoti, viderunt manifestè ignea signa ad instar duarum facularum, quæ super carcerem eius tamdiu steterunt, donec illa anima sanctissima carnis vinculo soluta euolauit, martyrij triumpho decoranda. Celebratis venerabiliter exequiis ab innumera concurrente multitudine, sepultus est apud Minores eiusdem oppidi. Post quinquaginta verò ab obitu dies, visum fuit Minoritis eius corpusculum in sepulchrum paratum decentius transferre. Procurauerunt autem noctis silentio homines conductionis ad hoc negotium peragendum adhibere, æstimantes corpus putridum & penitus tabefactum, odorem intolèrabilem exhalare. Aperientes itaque loculum, quo pia membra tenebantur inclusa, & nulla putredinis & corruptionis videntes vestigia, præter quandam albedinem ad modum lanuginis circa palpebras oculorum, admirationem maximam habuerunt, & cunctos de domo ad hoc miraculum conuocantes, vnanimitè Deum laudauerunt, qui in Sanctis suis mirabiliter est gloriosus. Venerabilis sancti viri (cuius vitam sanctissimam largius exarauit Iacobus Cauaccius) apud nostros depositas exuias, libuit hic commemorare, atque ex tanto hospite aduectum honorem inter nostra referre.

Abbas Arnaldus moritur, sepultus apud Minoritas.

Monach.
Paduan. l. 2.
ad hunc an.
Iacob. Cauacc. l. 2. & 3.
hist. canob.
Parau.

Incorruptum eius corpus.

XX. Interiit hoc anno (non sequenti uti scribit Trithemius, cum quibusdam aliis) Willielmus Romanorum Rex post indictum Coloniae conuentum, in quo tractatum est de protectione in Italiam ad succurrendum rebus Ecclesiæ contra Manfredum. Nam cum prius Frisones rebellantes, & Hollandiam igne ferroque vastantes coercere vellet, infeliciter pugnavit. Licet enim manu valida eos aliquoties superarit, contra impetum eorum castro Corenburg constructo; dum voluit vltèrius progredi, equo in viginem aliquantum glacie concretam delatus, cum neque progredi, neque egredi posset, à Frisonibus ex arundinetis prodeuntibus, nescientibus tamen Regem esse, immaniter interficitur. Nauclerus scribit omine quodam ante suæ mortis, sed subobscurè, præmonitum. Etenim cum iuxta quandam ciuitatem miro opere exornatum reperisset sepul-

Trithem. in Chron. Hirsaug. & Spaxemen.
Obijt Willielmus Imperator.

Naucler. gener. 4.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV, VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8, NORVM AN. 48.

chrum, & cuiusnam id esset? inquireret: Ciues responderant; neminem hactenus illic sepultum, sed quodam occulto fato id reservari cuidam Romanorum Regi. Occisus in idem sepulchrum illatus, & post septem viginti annos, à Florentio Comite Hollandiæ eius nominis Quinto, Middelburgum ad Ecclesiam Præmonstratensium translatus est, Meyerus & Krantzius cum aliis de loco dubitant sepulchri. Post eius mortem discordantibus electoribus sequutum esse interregnum annorum duorum, & aliquorum mensium scribunt aliqui, quorum sententiam nos suo loco examinabimus.

Meyer. in
Annal. Flan.
Krantz. in
Metropol.
lib. 8. c. 22.
An. 1256.
num. 1.
Conu. Ver-
duni.
Gonzag. in
prou. Franc.
con. 10.

Verduni, aliis Virduni, vulgo *Verdun*, vrbis Episcopalis olim Germanici, nunc iuris XXI.
Lotharingici, suffraganeæ Archiepiscopi Treuirensis, ad Mosam fluuium, Minoritis extructum primo ferunt cœnobium, pietate cuiusdam ciuis Virdunensis, cognomento Porta. Quo certo anno non constat; ante hunc vero iam cœptum liquet ex sepulchralibus marmoribus, quibus ipse hic annus inscriptus est. Præfati ciuis ingenua soboles tanto fuit in Ordinem deuotionis zelo succensa, vt nequaquam ab incepto ædificio quieuerit, donec extremam apposuerit manum; quod maximè liquescit ex eo quod impensis ingentibus, sed zelo ardentiori, filius prædicti ciuis, Simon scilicet de Porta, quatuor claustrum vias, immò totum claustrum fornicibus lapideis, opere exquisitissimo extruendum curauerit. Ecclesia (ante cuius valuas est quædam platea, quam claudunt tres amplæ porticus, in quibus interdum fiunt conciones ad populum, sæpius vero supplicationes publicæ) titularem habet B. Lambertum, cuius sanctis reliquiis celebrior euasit. In sacello S. sepulchri Saluatoris nostri, lapide ingenti perbellè polito, teritur corpus humatum R. P. Fr. Chailletti, Doctoris Theologi, & Ecclesiæ Chalcedonensis Episcopi, nec non Reuerendiss. Episcoporum, primo Virdunensis, deinde Leodiensis à suffragiis, antea instituti Franciscani, & Custodiæ Lotharingiæ, quæ nunc Rhemensis vocatur, Custodis, & huius conuentus Guardiani. Qui celebriorem posteritati suam fecit memoriam, dum ædem sacram, & cultum diuinum auxilio calibus, & ornamentis pretiosis.

Conu. Pontifara.
Idè in prop.
Franc. Paris.
con. 4.
An. 1252.
p. 1.

Æmil. in
Joan. 1. ad
fin.

Hoc anno monasterium Pontifaræ vrbis, quarto decimo à Lutetia lapide, Minori- XXII.
bus ædificatum, & D. Iacobo sacrum extra ciuitatis mœnia, opere & sumptibus Blanchæ Reginæ S. Ludouici genitricis asserit Gonzaga. Sed vel in annorum calculo, vel in ipsa historia error est, quippe iam diximus ex probatis authoribus anno 1252. Candidam seu Blancham obiisse; fortassis ab illa inceptum, hoc anno consummatum est. Cum autem prædictæ ciuitati immineret periculum ab Anglorum, cum quibus tunc bellum, frequenti excursione, à ciuibus dirutum delubrum anno 1358. atque aliud erectum an. 1360. intra ciuitatem, conferentibus piis fratribus vterinis Ioanne Iuueni, Roberto & Gulielmo domos quasdam, & Roberto Becchihelouinij in Normannia Abbate, quædam iura ad se spectantia sponte concedente, quibus annuissè etiam Innocentium Pontificem, & Carolum XV. Gallorum Regem scribit Gonzaga. Verè tunc regebat Innocentius Sextus, sed Carolus Rex nonnisi quarto post anno Regnum obtinuit, mortuo per id temporis Ioanne huius nominis Primo suo genitore. Nisi fortassis ita intelligendum sit, vt ante adeptum Regni solium, quæ Principi debebantur, iura laxarit. Transiit ædes ad Patres Obseruantes anno 1501. ex mandato Alexandri VI. opera tamen Georgij ab Ambasia senioris seu patru, (alter enim iunior & nepos eiusdem nominis huic immediatè successit) Rothomagensis Archiepiscopi ac S. R. E. Cardinalis, necnon & Sedis Apostolicæ Legati, qui ibidem voluit sepeliri, sed exenteratum cor, diuisum, & separatim à tumulo corporis, locum obtinuit coram altari maiori. In capitulo requiescit B. Ioannes Coignet, ad cuius merita Deus plura miracula dignatur operari.

Conu. Cadurcen.
Gonzag. in
prou. Aquit.
recent. con.
27.
Rodolph.
fol. 282.
Conu. Terra noua.
Monast. Taurinens.

Cadurci, veteribus Diuona Cadurcorum, vulgo *Caors en Quercy*, aliquando Cadur- XXIII.
corum populorum in Gallia Metropolis, extruxit hoc anno Minoribus ædificium Luzetensium Dominus, primusque Baro, atque Cadurcensium Senescallus. Rex Nauarræ per impios satellites an. 1580. ciuitatem & domum incendit, per quod factum est, vt quæ memoria digna erant, perirent. Circa hoc tempus accepit originem Monasterium Terræ nouæ in Sicilia, pertinens ad Custodiam Drepani Minorum Conuentualium. Suadet hoc inscriptio campanæ referens annum 1261.

Hoc anno fundatum vult Gonzaga Conuentum Clarissarum in ciuitate Taurinensi, XXIV.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VVILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

in Castella celebri & opulenta; per Berengariam, vulgo Hispanico *Berenguelam*, Alphonsi X. cognomento Sapientis, Castellæ & Legionis regis filiam ex Violante Aragonia susceptam. Ab hac Monasterium suam accepisse originem non negauerim; non potuit tamen eam tribuere hoc anno, quæ non nisi vel hoc, vel præcedenti anno nata est. Vsq̃ue ad hoc etenim tempus reginæ Violantis infœcunditas adeo Alphonsi animum angebat sobolis creandæ curâ præcipuâ, vt sexto vel septimo iam anno consortij, miserit Legatos ad Regem Daniæ, Christinam eius filiam in coniugium expetitur. Sed felicius res Violantis successerunt. Nam eo tempore, quo Christina ex longo itinere Toletum tandem appulsa est, anno 1254. Reginæ vterus sensim intumescere visus est, ac palam grauidam esse intellectum, filiamque mox peperit hanc Berengariam, atque numerosa alia prole, mariti animum sibi deuinxit; quare Christina data est Philippo Regis fratri, Vallesoleti Abbati, & Hispalensi Archiepiscopo renunciato; quæ tamen parùm ex dolore delusi thori regij superuixit. Posterior itaque statuenda est per hanc fundatricem huius ædis origo. Illius corpus in maiori ædis sacello ad læuam vetusto conditum est sepulchro. Curam eius animæ seriam agi voluit Ioannes I. I. mancipatis septem eiusdem vr̃bis reddituariis eidem Monasterio, quod eius litteris constat, datis 15. mensis Martij, an. 1408. Iacent in eadem Ecclesia præclarissimæ virtutibus & pietate excultæ sorores non paucæ, inter quas Mariæ de Turribus in prædicto sacello maiori celebrior est memoria.

XXV. Singularem suum affectum erga Minorum sodalitiū ostendit hoc anno Pontifex ex multis concessis priuilegiis. Scripsit ad vniuersos Ecclesiarum prælatos, vt Minores aduentantes benignè recipiant, receptis permittant suis obseruantis vti regularibus, & priuilegiis. Incipiunt litteræ, *Patri aterni benignitas*. Datæ 5. Idus Aprilis. Confirmauit priuilegia à suis prædecessoribus Minoritis concessa. *Quia Ordinem vestrum*. Dat. pridie Kalend. Maij. quod & sequenti anno 4. Kalend. Februar. renouauit. Vetuit ne exigerentur à Fratribus obedientiæ manuales per Episcopos. *Inducimur*. 12. Kalend. Iunij. Indulgit familiaribus & procuratoribus Fratrum, officio interesse diuino tempore interdicti. *Vt in vestris domibus*. 5. Kalend. Iulij. Ministris & aliis prælatis dedit auctoritatem Apostatas corrigendi, incarcerandi, & aliis pœnis subiiciendi, quantumuis in alio inceserint habitu. *Deuotionis vestre*. Idibus Iulij. Prohibuit ne prælati Ecclesiarum in socios Fratres assumerent sine suorum Ministrorum licentia; qua non obstante subessent disciplinæ regulari, & correctioni ordinariæ religionis. *Vobis per Apostolica*. 7. Kalend. August. Quadraginta dierum indulgentiam largitus est visitantibus deuotè Ecclesias Minorum in diebus S. Francisci & S. Antonij & per octauas. *Cum ad promerenda*. 5. Kalend. August. Declarat Minores non teneri, nec posse compelli virtute litterarum Apostolicarum ad assumendum curam Monialium. *Petitio vestra*. 15. Kalend. Septembr. Idque ipsum declarauit peculiariter Ministro Alemanniæ & Definitoribus prouincialium Comitiorum in Ezzelingen celebratorum (vbi obiter notanda antiquitas huius officij & nominis *Definitorum* in Ordine) exceptis tamen tribus Monasteriis, quæ nominat. *Cum à nobis petitur*. 8. Idus Martij. Ministrum generalem statim post electionem absque vltiori mora posse suos fratres regere, & incapacem officij posse remoueri, declarauit. *Inter alia*. 4. Non. Octobris. Ministris & Custodibus concessit vt possent absolvere à quibuscumque suis subditos. *Licet ad hoc*. 7. Idus Octobris. Eiectos ex Ordine vel exeuntes, vetuit ne prædicarent, confessiones exciperent, aut docerent; nisi de licentia Sedis Apostolicæ ad alium Ordinem transfirent, secus facientes posse excommunicari à prælatis adiecit. *Iustis petentium*. 4. Idus Octobris. Tribuit Prælati vt ordinandos præsentarent Episcopis, qui eos absque vltiori examine possent initiare. *Conuenit vt sacer*. 17. Kal. Nouembris. Non posse cogi Minores ad perferendas litteras vel denunciandas sententias contra viros principes, seu quospiam benefactores, nisi de hoc priuilegio mentio fiat specialis, liberaliter ad exemplum suorum prædecessorum indulgit: Idem est ac præcedentis initium tempusque promulgationis. Transferentes Monasterium de loco vno in alium, vt efferrent etiam supellectilem sacram atque profanam, concessit. *Ex parte vestra*. 12. Kal. Nouemb. Accedentibus ad loca interdicto supposita largitur vt celebrent. *Eis qui sanandis*. Kal. Decemb. Electos ad dignitates extra Ordinem, iubet vt omnia quæ habebant, Monasteriis in quibus degebant, relinquerent. *Ex parte vestra*. Nonis Decembris.

Neque

Gonzag. in
prou. S. Ia-
cobi. mon. 3.

Io. Marian.
lib. 3. rerum
Hispan. c. 9.
Garibaius
lib. 13. c. 7.

Varia priui-
legia Pontifi-
cia.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. VILLIELMI IMPER. RELIGIONIS MI-
1255. ANNO I. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 48.

*Privilegium
Clarissarum.*

Neque minus affectum suum erga Clarissas ostendit, multis easdem gratiis afficiens. Confirmavit unionem factam trium Monasteriorum Monialium Ordinis S. Benedicti, videlicet, S. Mariæ de Misericordia, S. Stephani, & S. Mariæ in Zagonia extra portam Aloni in ciuitate Immolensi, per eiusdem vrbis Episcopum sub regula Clarissarum. *Ea quæ authoritate.* 2. Idus Ianuarij. Damianitis Argentinensibus inter varias regulas fluctuantibus Hugo de sancto Caro Cardinalis, in Alemannia Legatus ex speciali Pontificis mandato dedit obseruandam illam dumtaxat vitæ formam, quam Innocentius IV. præscripsit, & Monasterium Ordini Clarissarum incorporauit; cuius factum Pontifex suis litteris approbavit. *Solet annuere.* 15. Kalend. Febr. Donationem domus & Ecclesiæ S. Martini de Podio extra urbem Fauentiæ, occasione bellorum & obsidionis à Frederico Imperatore positæ, dirutam, cum omnibus possessionibus, & terris earum, & cum omnibus bonis suis mobilibus, & immobilibus, iuribus & actionibus temporalibus & spiritualibus ad dictas domum & Ecclesiam pertinentibus, per Fr. G. Episcopum Fauentinum factam Sanctimonialibus Clarissis Monasterij S. Mariæ de Virginibus de Fauentia, suo diplomate corroborauit. *Cum à nobis petitur.* 13. Kalend. Febr. Damianitis Monasterij de Paradiso iuxta Constantiam, ob illius regionis intensissimum frigus indulgit ut pellibus uti valerent. *Diuinæ affluentiam.* 2. Non. Febr. In eundem modum concessit etiam sororibus Argentinensibus, Prædictis etiam Constantiensibus tribuit ne extra ciuitatem Constantiæ super bonis, quæ habebant, in causam trahi possent per Apostolicæ Sedis, vel Legatorum ipsius litteras, nisi de hac indulgentia plenam de verbo ad verbum, & expressam facerent mentionem. *Vestree pacis.* Kalend. Febr. Vniuersas Sanctimoniales Clarissas exemit à præstatione procurationum Legatorum Sedis Apostolicæ, vel Nunciorum ipsius, & exactiõnum vel collectarum seu subsidiorum quorumcumque. *Paupertati vestre.* Idibus Aprilis. Cavit ne sorores Monasterij S. Thomæ de Monte-santo Firmanæ diocesis possent conueniri à quoquam per litteras Apostolicas non facientes de hoc priuilegio expressam mentionem. *Cælestia quærentibus.* 12. Kalend. Maij. Dat amplum priuilegium sororibus S. Catharinæ Ianuen. inseritque litteras exemptionis per Ottonem Archiepiscopum concessæ, in quibus an. 1251. asserit Otto se ad beneplacitum & de voluntate Domini Papæ atque ad mandatum D. Gaufridi tit. S. Mariæ presbyteri Cardinalis domum fundasse Damianitis infra ciuitatem prope fontanam Marolam, de consensu Capituli, eamque exemisse à iurisdictione Episcopali. *Religiosam vitam.* 2. Kal. Maij. In Monasterio S. Elizabethæ Rhemensis iubet ne vltra quadraginta sorores recipiantur. *Et si multitudo.* 5. Kalend. Decembr. Eisdem concessit ne tenerentur ad vendenda, aut alienanda iuxta prauam quandam consuetudinem illius patriæ bona Monasterio relicta. *Exhibita nobis.* 7. Kalend. Decembr. Confirmavit sororibus Monasterij SS. Philippi & Iacobi Fanensis vrbis, cessionem portionis sibi debitæ ab Auito Episcopo factam, non obstare quod in hoc consensus non fuit Fanensis Capituli requisitus. *Iustis petentium.* 3. Idus Decemb. Confirmavit sororibus S. Mariæ vrbis Fulginatensis donationem Ecclesiæ S. Claudij eisdem factam per Gregorium IX. *Cum à nobis.* eodem die. Prædictis Monialibus Fanensibus priuilegium exhibuit, ne soluerent in suis causis quidquam siue in foro Ecclesiastico, siue in sæculari. *Viam quæ sub multa paupertatis.* Datum ut suprâ. Dedit etiam fratribus Tertij Ordinis seu de pœnitentia (ne vllum ex tribus Ordinibus absque fauore præteriret) priuilegium, ne tenerentur recipere publica vel priuata officia sæcularia, quocumque nomine censerentur contra illorum constitutiones vel priuilegia à Sede Apostolica concessa. *Pia desideria.* 5. Kalend. Maij.

*Priuilegium
Fratrum Pœ-
nitentium.*

ANNO

ANNO CHRISTI 1256.
ALEXANDRI IV. AN. 2.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 1.
RELIGIONIS MINORVM AN. 49.

ARGVMENTVM.

Eliguntur in schismate Imperij Alphonfus Castellæ Rex, & Richardus Cornubiæ Comes. Deponente Ordinis Præfecturam Ioanne Parmense, eligitur Generalis Minister Bonauentura Balneoregiensis, qui contra Prædecessorem, in quibusdam accusatum, procedit. Commendatur Iacobus de Massa à spiritu prophetiæ, & Bonauentura à prudenti regimine. Magna fit unio Eremitarum Augustinensium, quibus iterum exterior vestis præscribitur. Controuersia Parisiensis variæ Vicissitudines: atque altera Fabrianensis referuntur. A Græcis missi Apocrisarij ad Pontificem de perficienda unione, de qua Ioannes Parmensis cum eisdem tractauerat. Variæ iniunguntur Minoribus & Prædicatoribus pro Ecclesia functiones. Multa conferuntur Minoritis domicilia & priuilegia.

I.



VPERIVS monui esse, qui scribant post mortem Willielmi Imperatoris interregnum sequutum vltra duos annos. At præterquam quòd graues historici id negent, mihi satis superque compertum minus verum esse, quippe ex ipsis actis productis, iuribusque allegatis ab ipsis Cæsaribus in schismate electis, quæ penes me habeo MSS. in iudicio coram Urbano IV. prolata, constat hoc anno processisse Electores ad substituendum alium Willielmo defuncto. Verum est aliquot menses intercessisse, & variis Electorum studiis contentionem in

An. 1255.
n. 20.

*Eliguntur in
schismate
Imperatores
duo.*

longum protractam, non consentientibus omnium suffragiis; eligentibus Richardum Cornubiæ Comitem, Henrici Angliæ Regis Fratrem, 8. Idus Ianuarij, Archiepiscopo Coloniensi suo & Moguntini nomine, ab eodem recepta commissione, & Comite Palatino; conclamantibus ex aduerso Archiepiscopo Treuerensi & Saxoniz Duce electionem vitiosam, atque Alphonsum Castellæ Regem collatis suffragiis Richardo præferentibus, pridie Kalend. Aprilis proximè sequentis. Missi à fautoribus ad vtrumque legati, vterque se legibus creatum dicere, æmulum vitio: eo meliori Richardi conditione, quod continuo rebus expeditus in Germaniam accurrit, & de manu Coloniae Præsulis, cuius eæ partes sunt, Aquisgrani primam Imperij coronam suscepit sexto Nonas Maij. Alphonfus intestinis motibus implicitus, & de suorum voluntate diffusus, filiorum ætate nondum matura, ire distulit, tametsi Constantiæ & Spiræ Præsules ea de causa legati venerant: & nouis subinde legationibus, vt Imperium capefferet, sollicitabatur. Ea mora suæ factionis ardorem restinxit, aduersæ studia causamque confirmauit. Fauebatur Alphonso præter virtutis opinionem, quod genus maternum ad Germaniæ Imperatores referret, Beatricis filius, atque ex ea Philippi quondam Augusti nepos. Richardum linguæ haud omnino dissimilis commercium, veteres & magnæ inter vtramque gentem vicissitudines, morum similitudo, sanguinis propinquitas subleuauit, vt idoneus Imperio iudicaretur. Ius controuersum discussum fuit longo tempore, neque quidquam conclusum, producente vtroque varia suæ causæ munimenta, neque lis Alexandro Pontifice, neque Urbano successore arbitris & disceptatoribus, vt opus erat, & vt saniores iudicabant, componi potuit. Vtraque pars sui iuris tenax, ne causam minimè dubiam ad cuiusquam arbitrium, reuocando, ancipitem reddere videretur, sibi que diffidere, iudicium subire recusabat: armis potius disceptare parati erant, tum propriis, tum Principum Germaniæ: quorum studiis vtrique subleuabantur: imminebatque ex ea re magnum Reipublicæ Christianæ malum: nisi vtrumque Principem res domesticæ retinuissent. Conuenit etiam in hunc electionis annum Bergomensis, sed valde errat circa vtriusque Cæsaris nomen, Ioannem Castellæ Regem, & Rodolphum Cornubiæ Comitē appellās.

Ioannes

Bergom. in
supplem. an.
1256.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. AN. 2. OCCID. AN. I. NORVM AN. 49.

Maria. c. 23.
Marc. lib. 1.
cap. 56.
Rodolph.
fol. 179.
Chro. antiq.
Parmensis de
tollendis agit
abusibus.

Sed difficile
licet.

Accusatus
apud Ponti-
ficem.

An. 1259. n. 7.

Cedit officio.

Capitulum
generale 16.

Peregr. in
Chron.
Ant. tit. 24.
cap. 9. §. 5.

Ioannes Parmensis Minister Generalis nihil per hoc tempus post suum è Gracia re- I I.
gressum, magis curabat, quàm tepentem in multis primæui Ordinis feruorem crebræ
exhortationis flabello iterum in flammam excitare, & pristinum nitorem modis omnibus
restituere. Vidit, se in remotis Orientis partibus agente, quædam irrepsisse obseruan-
tiæ regulari non adeo consona, quæ dum tollere voluit, conatus omnes adiecit; modò
verbis, modò factis institit, nulli parcens culpabili, secundum culpæ mensuram addens
& plagarum modum. Viris regularibus, quibus cordi erat Ordinis bonum, valdè place-
bat restaurandæ obseruantiaæ zelus; aliis verò, qui laxiorem apprehenderant vitæ ratio-
nem, durum erat contristare carnem suam, molliuscula dimittere, & rigidiora sectari.
Ex his erant non pauci potentiores & doctiores, qui autoritate abutentes, optimi Re-
ctoris monita negligebant. Voluit ille omnino obedientiam extorquere, errantes castiga-
re, mala impunita non relinquere, atque ita efficere vt quorundam malum exemplum
non fieret aliis in laqueum & in scandalum. Hinc secretum murmur, frequentia concilia-
bula, deinde constans in hominem conspiratio, quæ eousque prorupit, vt de multis accu-
sarent virum probum apud Pontificem. Capita accusationis notauit Bernardus à Bessa
Bonauenturæ socius. Primo, inquit, denunciarunt, quòd obloqui solebat regulæ interpreti-
bus, & confundebat eos, variè molestâdo, qui declarationes iam factas vel à Pontificibus,
vel à Doctoribus laudabât, vel alias petebant præter vnicum S. Patris Francisci testamen-
tum; dicens præter hoc nulla alia opus esse declaratione ad percipiendam summè intel-
ligibilem. Secundo, quòd inducebat Fratres ad testamenti obseruantiam, asserens vnam
eandemque esse rem, testamentum & regulam, & propterea in summa illud habendum
reuerentia, præsertim cùm illud dictauerit S. FRANCISCVS, plagis CHRISTI iam de-
coratus, neque spiritus Dei quidquam hic aspirauerit regulæ contrarium. Contempto-
res, addebat, testamenti magnam irrogare iniuriam testatori, atque eius se reddere in-
dignos hæreditate. Tertio, quòd, veluti si inesset spiritus prophetiæ, Fratribus prædixe-
rit in duo hominum genera Ordinem diuisum iri, in puros regulæ obseruatores, atque
in eos qui priuilegia & declarationes procurarent; sed præcessurum diuisionem hanc
duplex certamen verborum. Postea verò orturam pauperum congregationem, rore
cœli & Dei benedictione impinguandam, quæ perfectè regularis tereret semitas obser-
uantiaæ. Quarto, quòd grauius erat, dixerunt in quibusdam non adeò rectè sensisse cir-
ca Christianam doctrinam, nimium tribuentem Ioachimo Abbati, quem defendebat,
etiam in iis quæ scripsit contra Petrum Lombardum. Quintò, confirmabant malum
hunc in dogmatibus sensum ex scriptis sociorum eiusdem, quorum primus Leonardus,
in vno vel altero sermone à se conscripto, vltra modum & insulsè laudabat & ipsum
Ioachimum, & vniuersam eius doctrinam: secundus verò Gerardus, de quo alias dixi-
mus, in altero sermone induxit omnia Ioachimi verba, quæ ad S. Francisci eiusue insti-
tuti commendationem facere, vniuersa etiam, quæ mutationem, corruptionem, re-
stitutionem eiusdem sodalitij indicare videbantur, suggillans in multis præcipuos Or-
dinis Rectores.

Commotos videns animos Alexander, & præcipuos Ordinis viros in hominem con- I II.
spirasse, neque eos flecti aut sedari posse, ad generalem conuentum conuocandos vo-
luit omnes, quorum suffragiis res essent peragendæ, & de creando successore consultan-
dum. Præmonuit enim Ioannem, vt omnino cederet officio, neque si illi vellent, per-
mitteret se ab electoribus in gradu confirmari. Congregatis Fratribus in die Purificatio-
nis Virginæ ad Monasterium Araceli, præsentem & prædicantem ipso Pontifice, allegata
sua impotentia, tædio, ætate abdicauit Ioannes dignitatem, reclamantibus multis non
debere renunciationem admitti. Ille porrò institit, vt absolueretur ab onere, rogans
vt de reeligendo non pensitarent. Nihilominus dum lateret, quòd Pontifex antea cum
homine tractauit, per integros duos dies hæserunt circa eundem reassumendum, donec
Pontifex decreuit, vt ad electionem alterius procederetur. Ita narrat Peregrinus Bono-
niensis, qui Comitibus interfuit, mediator etiam fuit, ipso narrante, inter Ministros &
Ioannem, excepitque omnia ex ore eius. Alia tamen est S. Antonini in hæc verba nar-
ratio. Idem Ioannes Generalis cum omnimoda importunitatis instantia, allegata impotentia, à
ministerio generali se absolui obtinuit, & de reassumendo officio, nec Capitulo generali vehementer
instanti

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

instanti, nec ullis, vel Summi Pontificis, vel Cardinalium suasionibus acquiescere volens, non contemptu, sed impotentia ad officium exequendum causam assignans, humillimè cessit: ad tractatum Capituli nihilominus admissus reuerenter. Eadem habent Angelus Clarenus, Marcus Vlis-
sippontensis, & Petrus Rodulphus. Dum itaque agendum erat de altero Rectore, viri timorati, & præcipui electores, vt primum ille ferret suffragium, diceretque, quem putaret idoneum, potioremeue successorem, vnanimiter rogauerunt. Non fuit ei diu cogitandum, qui exploratas habebat Bonauenturæ Balneoregiensis virtutes, quare hunc vnicum in medium proposuit. Facile omnes in eundem conuenientes, elegerunt in Generalem Ministrum tunc Parisiis legentem anno 34. suæ ætatis, & 13. monachatus.

Claren. in 3. tribul. in fin. Marc. 2. p. lib. 1. c. 56. Rodulph. fol. 179. *Creatur Generalis S Bonauentura.*

IV. Dissolutis Comitibus, abituros Patres gratiis multis Pontifex affecit: tribuit præsentibus & absentibus consueto modo peccatorum remissionem; defectus quoscumque authoritatis in ministrato per eisdem Pœnitentiæ Sacramento, de plenitudine potestatis nouam concedendo suppleuit; vt sanctæ Claræ à se recenter canonizata festum sub ritu duplici solemniter celebraretur, indulgit; atque vt Cardinales multi, teste oculato Bernardo à Bessa, se beneuolos & beneficos in Fratres exhiberent, consilio fuit & exemplo. Demum vigesima die Februarij ad instantiam quorundam ex Parmensis æmulis, necessitatem, & vtilitatem hinc prodituram, fingentibus, Innocentij IV. expositionem suis litteris insertam, confirmauit; quod non solum ægrè tulit Parmensis, verum & pij quique Ordinis zelatores, qui puritati regulæ dissonam nequaquam acceptarunt, neque qui post eos orti sunt, aliquando approbarunt. Altera etiam cura fuit Parmensis aduersariis, vt antiquata illa Legenda Thomæ à Celano, quam de verbis & intentionibus S. Francisci circa regulæ obseruantiam, fideliter tanquam auritus & oculatus testis, hortantibus Crescentio & Parmensi Generalibus, adiunxerat primæ à se editæ, noua historia gestorum eiusdem S. Patris componeretur; de quo postea egerunt cum nouo Generali, nec destiterunt, donec ipse hanc in se curam assumpsit.

Pont. patres capitulares multis gratijs affecit.

Bessa. in Chron.

V. Euocatum Parisiis Bonauenturam, statim etiam monuerunt, inquirendum esse in Parmensem, & socios, quos male in fide sensisse vrgebant. Difficilius hæc admisit, aut credidit pius vir; sed tandem importunis instantiis vicerunt, vt procederetur contra socios, quos præstito iuramento, vt refert Angelus Clarenus, illius temporis author, adstrinxerunt, vt ad interrogata quæque fideliter, & sincerè responderent. Producti fuerunt multi articuli, ex tractatulis quibusdam eorum collecti, sed prudenter discussis, in nihilo fidem læsisse compertum est. Tandem ventum est ad accusationum omnium caput præcipuum, & interrogatum, quid sentirent de Ioachimo Abbate, eiusue doctrina? Hic tenaciores perstiterunt, Ioachimum laudantes, neque quidquam circa vnitatem essentia, aut trinitatem personarum, de quo præsertim accusabatur, contra sanctorum Patrum aut Conciliorum decreta scripsisse; atque idipsum quod Lateranense, anteriora Concilia statuisse, neque noua indiguissè determinatione defendebant. Durior in his rebus Gerardus, & promptior ad obiiciendum aduersariis, vel ad refellenda, quæ proponebant, quippe doctior, qui per aliquot annos Theologiam professus est, quem dum Patres hinc inde dilabentem, & quaqua versum doctrinam Ioachimi, in omnibus defendentem, & interrogantem quid ipsi crederent, aut dici vellent in hac quæstione? animaduertissent, obiecerunt ei verba illa Concilij: *Nos confitemur cum Petro* (Lombardo videlicet) *& damnamus libellum Ioachimi*; sed Gerardus statim subiunxit. *Et ego confiteor cum Ecclesia & Petro Apostolo, omnia quæ de præfata quæstione, atque omnibus alijs sacri Doctores & sancta definiunt Concilia.* Denique cum obstinatos vidissent Iudices in defendendo Ioachimo, & refellendo potius Lombardo, licet in hoc subobscurius se semper detexerint, condemnarunt eos ad carceres perpetuos, tanquam de corrupta vel læsa fide suspectos. Ibant illi gaudentes, & in carceris limine, inquit Gerardus: *In loco pascuæ, ibi me collocauit.* In eo autem per 18. annos hæsit patienter absque querela, donec sub sui regiminis fine eum liberavit Bonauentura. Leonardus verò in illa custodia decessit. Ita hæc referunt tres oculati, vel saltem coæui testes, Bonauenturæ socius Bernardus à Bessa, Peregrinus Bononiensis, & Angelus Clarenus. Mirum vnde longè diuersam acceperit narrationem Rodulphus, qui duos hos socios inter se contendisse, atque in magistrum suum Parmensem insurrexisse, minus rectè commemorat. Id etiam obiter admonuerim Petrum Galefinum,

Inquiri Bonauentura in Parmensi & socios.

Claren. in tribul. 4.

Tenaces socii in defendendo Ioachimo.

Condemnantur ad carceres.

Rodulph. fol. 179. Galefin. c. 9.

L dum

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

dum de hoc generalatu Bonauenturæ scribit in eo errasse, quod dixerit Bonauenturam hunc Balneoregium, à Crescentio Generali Vicarium missum ad Comitata Auinionensia, cum non hic, qui tunc paucis annis initiatus, studebat Parisiis, sed Bonauentura Ielînus, vti alias diximus, ad illam synodum coram Innocentio Pontifice celebrandam destinatus sit.

An. 1247.
n. 3.

*Agitur pecu-
liariter contra
Parmensem.*

An. 1212.
n. 2.

Bessan. cit.
Tund. in ex-
cerpt. Ordin.
Anto. tit. 24.
c. 8. in princ.
Hugol. in
hist. prou.
Picen.

*Protegitur ab
Ottone Car-
dinale.*

*In quo erra-
runt Parmen-
sij.*

*Ioach. Abbas
nequaquam
damnatus à
conc. Later.*

Reg. Vatic.
epist. 268.
Penna in
schol. ad di-
rector. lib. 1.
schol. 1.

*Ita declarat
Honor. III.*

Coniectis sociis in vincula vltro, perrexerunt hominem inopem & mendicum, & compunctum corde mortificare; nec destiterunt, donec Generalis Minister Bonauentura destitueret iudices, qui Parmensis acta disquirerent. Designauit ille iudicij locum, Monasterium Castri-plebis in prouincia Tusciæ, quò conuenire iussit homines prudentes, discretos, & graues, qui rem omnem examinarent. Datus est etiam à Pontifice præses iudicij Ioannes Caetanus Vrsinus Diaconus Cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano, Matthæi Rubei Romani (de quo nos aliàs plura) filius, qui postea creatus est Ordinis Protector, & Summus Pontifex Nicolaus III. Examine facto non est inuenta in eo iniquitas, nisi quod nimium propenderit in doctrinam & tutelam Ioachimi, atque hæc ipsa humiliter coram Cardinale, & Patribus retractauit, vti scribunt Bessanus Bonauenturæ socius, Iacobus de Tundo & S. Antoninus. Addit verò Hugolinus Picenus, increpantibus & asperè agentibus hominem pauca & lenia verba respondisse, quæ commotas mentes, vti fit, magis irritarunt. Fuit, qui tanquam hæreticum perpetuo carceri mancipandum iudicaret. Aegrius ille ferens quicquid hæreticū sibi impingi, in pedes erectus, & vultu in cælum elato, altiori voce cœpit dicere, *Credo in vnum Deum patrem omnipotentem*, & quæ vltra continentur in symbolo Apostolico. Hoc malè habuit assessores; quare post multas interrogationes, seriâque disceptationes, statuebant consentiente Cardinale præside, virum diuturnæ tradere custodiæ, & re vera fecissent, nisi superuenissent opportunè litteræ seriæ Ottonis Boni Genuensis, Innocentij IV. ex fratre nepotis, Cardinalis S. Adriani, postea Adriani V. summè erga Parmensem, sibi valdè familiarem, propensi. Binas dedit ad Cardinalem & Generalem, atque in vtriusque vltra alia, hæc verba exarauit. *Dolenter audiui processum contra Ioannem de Parma Ordinis Generalem, eumque amulatore de heresi accusari. Ego eius fidem pariter cum sanctitate iam dudum expertus sum, etiam antequam assumerer ad Cardinalatum, neque sanctiorem aut fidiorem cognoui alium, quare non dubitauerim dicere; quod fides eius fides mea est. Rogauerim ergo affectuosissimè, ne temerè aut ex partium studio procedatur contra hominem sanctum. Quicquid in eum decreueritis fieri, in me facietis; iniuria eius in me redundabit, persona eius, mea est; in quibuscumque eum condemnaueritis, me etiam condemnabitis, & cum eo esse volo.* Mouit epistola Cardinalem: atque ita actum est, vt sub verbis placidis & communibus è cœtu reum dimitterent, & optionem ei faceret Generalis, vbi cumque vellet, commorandi.

Illud ego hic iudicauerim; multum præualuisse factiosorum animorum studium, neque verò illos Parmensis socios ab omni fuisse culpa liberos. Namque vel illud in vitio fuit, quod à semel concepta de Ioachimi doctrina opinione nequaquam retrahi potuerint, neque quid clarè senserint absque anfractibus aperuerint, permittentes se potius carceribus mancipari, quàm in apertū iudicium & Concilij œcumenici sensum deduci. An contra illum senserint, vel contrarium imbiberint dogma, nescierim; in illo verò, quod Ioachimum ipsum defenderint nullum hic piaculum; quippe non ipsum Abbatem, sed peculiarem illam contra Petrum Lombardum circa Trinitatis mysterium doctrinam condemnasse Concilium, non vnus, sed plurium Pontificum, imò & ipsius Lateranensis Concilij est declaratio. Ego vel vnus Honorij III. de hac re offero ex regeſto Vaticano diplomâ; quod etiam Franciscus Penna, atque alij exscripserunt.

H O N O R I V S, &c.

Cusentino Archiepiscopo & Episcopo Bisinianensi.

[Ex parte dilectorum filiorum Abbatum, & Conuentuum de Ordine Floris, tam capitulis, quàm membrorum, fuit propositum coram nobis, quod is qui saluti hominum inuidet, & quieti, occasione assumpta ex eo, quod libellus, quem Abbas Ioachim contra bonæ

VI.

VII.

VIII.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

bonæ memoriæ magistrum Petrum Lombardum edidit, in generali fuit Concilio condemnatus, contra eos nonnullos tam clericos, quàm laicos, prælatos & subditos concitavit: qui ut ipsos ab otio contemplationis auertant, & *funes extendentes in laqueum*, pedibus eorundem ponant eis scandalum iuxta iter, ipsis obiiciunt exprobrando, quod idem Abbas, qui pater & institutor fuit Ordinis eorundem, hæreticus ab Ecclesia Dei habetur. Propter quod non solum simplices, lactis participes, à consortio eiusdem Ordinis aueruntur, sed etiam fortes, qui uti cibo solido didicerunt, & ad discretionem boni & mali exercitatos pro consuetudine habent sensus, circa instituta eiusdem Ordinis incipiunt fluctuare. Licet igitur prædictus libellus siue tractatus condemnatus fuerit in Concilio memorato; quia tamen idem Ioachim omnia scripta sua Romano mandavit Pontifici assignari, Apostolicæ Sedis iudicio approbanda; seu etiam corrigenda, dictam epistolam, cui propria manu subscripsit, in qua firmiter est confessus, se illam fidem tenere quam Romana tenet Ecclesia, quæ (disponente Domino) cunctarum fidelium mater est & magistra: fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus per totam Calabriam faciatis publicè nuntiari, quod eum virum Catholicum reputamus, & regularem obseruantiam, quam instituit, salutarem. Eos qui Ordini memorato ex hoc detrâhere, vel insultare præsumpserint, modo præmisso sub Apostolica obedientia animaduersione condigna veritate cognita, castigantes. Datum Laterani 13. Kal. Ianuarij, an. 5.]

Pl. 139. n. 6.

Hebr. 5. 13.

IX. Plures huius Abbatis defensiones, & magnas affert commendationes amicus intimus, vir probus & doctus Franciscus Biuarius, Cisterciensis olim sui Ordinis in hac Curia generalis Procurator, dum L. FL. Dextri Chronicon ab impugnatoribus defendit, atque eo usque inquirendo perrexit, ut detexerit, non tam Ioachimi, quàm ab aduersariis & æmulis, Parmensis hostibus similibus, intrusam, illam à sacrosancto Concilio iustè condemnatam, fuisse doctrinam: neque id meo iudicio inaniter, sed neruosè ex ipsis probat authoris operibus, in quibus non obscurè prædixit omnem circa prædictam quæstionem futurum in Concilio tumultum. Atque hunc timuisse vel præsensisse visus est, quando solemnem illam protestationem de suæ integritate fidei omnibus fidelibus reliquit anno 1200. (quo annorum calculo comprobatur, quod de eiusdem coexistentia natis iam Dominico & Francisco alias diximus) præmisso suo opere de concordia vtriusque testamenti (quod cum aliis ad præcepta Lucij & Urbani III. composuit) ad Sedem Apostolicam, ut corrigeretur. Ibi porro dicit. *Rogo ex parte Dei omnipotentis Coabbates meos, & Priores & ceteros fratres metuentes Deum, & ea qua posse videtur, auctoritate præcipio, quatenus præsens scriptum, aut exemplar habentes secum, ac si pro testamento, opuscula, quæ hætenus confecisse videor; & si quid me de nouo usque ad diem obitus mei contigerit scriptitare, quam citius poterint, collecta omnia, relictis in salua custodia exemplaribus, Apostolico examini representent: recipientes ab eadem sede vice mea correctionem, & exponentes ei, meam circa ipsam deuotionem, & fidem; & quod ea semper paratus sim, quæ ipsa statuit, vel statuerit, obseruare: nullamque meam opinionem contra eius defendere sanctam fidem: credens ad integrum, quæ ipsa credit; & tam in moribus, quàm in doctrina suscipiens correctionem: abiiciens quod ipsa abicit, suscipiens, quod suscipit ipsa; credens firmiter non posse portas inferi praualeare aduersus eam, etsi ad horam turbari & procellis agitari contingat, non deficere fidem eius usque ad consummationem sæculi. Hoc scriptum feci ego Ioachim Abbas, & propria manu roboravi anno Dominicæ Incarnationis MCC. & sic me tenere confiteor, sicut in eo continetur.]*

Biuar. in Apolog. contra Pennotum.

Id amplius probatur.

In Appar. Annal. 5. 2. num. 5.

Protestatio Ioachimi.

Matt. 16. 18.

X. Quod si hi Ioachimum ipsum defenderint, nihil fuit culpæ: si verò doctrinam, in eo fuit error, quod obstinatius suo sensui adhæserint. Neque enim se contra Concilium œcumenicum credere, imo verius quæcumque sacra Catholica Concilia statuerunt, tenere sæpius protestati sunt. Fortassis inciderunt in puriores codices, in quos spurix illæ, quas contendit Biuarius, non adhuc irrepsent additiones; quorum legitimam doctrinam sanctis Patribus & Conciliis conformem, de qua optimè Gerardus, vir aliunde doctus, potuit iudicare. Debit tamen se apertius explicare, & suauius ad grauiorum Patrum iudicium, suum dum licuit, reducere, nec in contentionem vel vincendi studium deducere. At illa est nostræ scientiæ miseria, & propriæ opinionis affectus, ut quidquam potius facere aut pati, quam aduersariis cedere, aut in congressibus huiusmodi vinci velimus. Virum hunc Gerardum & socium alias summopere commendant alij, &

In quo culpandi socij Parmensis.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

An. 1249.
n. 1.
Claren. tri-
bul. 3.

Beatum vocat Clarenus, ex quo facta quædam ab eo mirabilia superius enarrauimus; deinde de utroque subiungit: *Similes sibi socios vir sanctus* (Parmensis scilicet) *habere studebat, ut exemplo sanctæ conuersationis eorum, ad bonum Fratres, quos visitabat, posset attrahere.*

An. 1247. &
seqq.
Claren. cita.
Bonorum au-
thorum de
Parmense e-
logia.
An. 1247. n.
4.

De ipso vero Parmensi propter sinistram quam passus est famam, & ex hac natum apud exteros errorem statim explicandum, necessarium duxi præter ea, quæ nos alias de eodem diximus, bonorum authorum hic subiungere censuras. Angelus Clarenus virum scientia & sanctitate præcipuum vocat; S. Francisci socios Ægidium, Massæum, Angelum, Leonem, aliosque tunc superstites lætatos refert in eius assumptione ad Generalatum, atque ultra illa verba Ægidij, alias à nobis relata, dixisse: S. FRANCISCUM in homine isto resurrexisse, missumque sibi virum luminis & virtutis ad rectificandum & illuminandum eosdem in semitis mandatorum Dei. Tunica vna seu habitu rudis sagi ad terminum vsque vitæ contentum scribit, nunquam vllò generis equitatu vsu, adeo despectum, humilemque incessisse, ut nec à prætereuntibus suspiceretur, nec à Fratribus in multis monasteriis tanti fieret, ut Minister Generalis posse esse putaretur. Horas, inquit, canonicas adeo deuotè persoluebat, ut nullatenus sederet, recumberet, parieti hæreret, vel caput cooperiret, dum pensum solueret. Primum sibi appositum ferculum admittebat, cætera vel delibata aliis mittebat, vel omnino reiecta auferri curabat. Linguam ita frenauit, ut in loquendo potius defecerit, quam excesserit, & sub morte ipse dixerit, se potius formidare de iis quæ tacuerat, quàm de illis quæ fuerat loquutus. Quàm prudenter egerit de vnione Græcæ cum Latina Ecclesia, præter ea, quæ iam diximus, probauit euentus in Concilio Lugdunensi, qui potissimo iure ei etiam tribuendus erat, tamquàm efficaci pacis actori. Tanta vtriusque Ordinis ecclesiastici & sæcularis erga eum inter Græcos reuerentia, tanta sanctitatis & diuinæ sapientiæ existimatio, ut non se putarent hominem quempiam prudentem & eruditum videre, sed ex antiquis Patribus seu Doctoribus vnum, siue aliquem ex CHRISTI discipulis. S. Antoninus virum vocat scientia & religiositate præclarum, maximè paupertatis & humilitatis amicum. Idem est testimoniū vetusti authoris chronic. 24. Generalium. Marianus: *Exitit, inquit, vir singularis scientiæ, ac religiositate præclarus, virtuosus predicator, vitæ sanctissimæ ac sublimis cōtemplationis.* Bartholomæus Pisanus: *Ioannes, ait, de Parma, vir doctrina & sanctitate præcipuus, cunctis Patribus annuentibus, spiritu Sancto operante, in Generalem designatur, atque clarus miraculis, spiritum Altissimo reddidit.* Marcus Vlißipponensis. *Magnus fuit Dei seruus, incomparabilis, Minister generalis, diligentissimus obseruator suæ regule, amator & benefactor Fratrum Zelantium suam professionem.* Petrus Rodolphus virum celebrat *omni laude dignum, paupertatis amicum, humilitatis studiosum, maximæ puritatis, & singularis charitatis in fratres suos; nam mæstos consolabatur &c.* Dum semel Romæ prædicaret, videbatur fluuius igneus egredi de ore eius, refertque Angelum in iuuenis specie sacra facienti inseruisse. *Is, inquit, ob singularem sapientiam & rerum gerendarum prudentiam aliquibus legationibus laudabiliter functus est, præsertim Constantinopolim missus &c.* Paucis interpositis. *Magna letitia & voluptate persusus est summus Pontifex cum tota Curia, ut seipsum capere non posset, dixitque multis coram astantibus: Dilatatum est cor nostrum præ gaudio vehementi, audito quod prudens Græcia nouo superioris irradiata syderis fulgore, gratanter accepit fratrem Ioannem.*

Ant. citat.
Chron. 24.
gener. sub 7.
gener.
Marian. l. 2.
c. 20.
Pisan. con-
for. 8.

Marc. citat.

Rodul. cita.

Eysengr. de
restib. ca-
chol. verit.

Posseuin. in
appar.

VVillot. de
scriptor. Mi-
norum.

Gulielmus Eysengrenius. *Sanctus, inquit, Ioannes de Parma, Italus, ex Bononia finibus oriundus, Ordinis Minorum Minister generalis, Gymnasij Parisiensis quondam professor, sacre pa-* **XII.** *gina Doctor, vir non tam ob generis nobilitatem, quàm eruditionem, & vitæ sanctitatem toto orbe clarus, Philosophus, Theologus, sacrarum legum exercitissimus, quatuor libros sententiarum Lombardi exposuit, de conuersatione præterea Religiosorum duo volumina conscripsit.* Antonius Posseuinus: *Ioannes Parmensis in Bononiensi tractu natus, Ordinis Minorum professor, olim Parisiis vocatus ex Gallia ab Innocentio IV. Pontifice Max. allegatus ad Ioannem Imperatorem Græcorum & Manuelem Patriarcham Constantinopolitanum, ab eisdem Angelus pacis vocatus &c.* Scripsit in libros *Magistri sentent. de conuersatione Religios. lib. 2. Officium Passionis CHRISTI, cuius initium est, Regem crucifixum &c. Tractatum, quem inscripsit: Sacrum commercium B. FRANCISCI cum domina paupertate.* Henricus VVillot. *Ioannes de Parma ex Bononia finibus oriundus, omni laude vir dignus, in scripturis versatissimus, vitæ honestissimæ, ac planè pius, sanctæ paupertatis amator ardentissimus.* Paulus Langius Monachus Citizenensis, Trithemij discipulus.

Ioan

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

Ioannes de Parma Theologus valentissimus: Præter hæc plura dabimus locis opportunis de hominis pietate, assidua contemplatione, solitudinis desiderio, tertia imposita ad Græcos legatione, commendabili transitu, & digna reliquiarum veneratione.

XIII. Per tantorum hominum graua testimonia, credibilia facta sunt nimis pia quæque gesta huius hominis sancti. Neque mihi persuadere possum, hunc illum esse Ioannem Parmensem, monachum Italum, cui Nicolaus Eymericus in directorio, & ex eo Abrahamus Bzouius, adscribit viginti septem putidos errores, & insulas hæreses, collectas ex opusculo quodam communiter nuncupato *Euangelium æternum*, cuius author fuit (inquit Eymericus) vt fertur communiter, quidam Frater Ioannes de Parma, Italicus monachus. Sanè huius nomen, patria, & tempus, quod recenset commentator Penna, conueniunt etiam in hunc nostrum Ioannem, non tamen cohærent cum probatissimis tot grauium authorum, quæ præmisimus, testimoniis, perniciosissimi, quos transcripserunt citati authores, errores. Eò tendit harum hæresum vis & maior earundem pars, vt euacuetur Christi Euangelium, & quarta in ordine ea est, quod duraret vsque ad annum 1260. dumtaxat. Quis quæso hoc scripsisse vel somniasse putabit hominem, qui totam suam vitam annorum octuaginta strictissime ad Christi Euangelium composuit; & secundum Christi doctrinam vsque ad annum 1289. sanctissime vixit? Alia pars hæresum illud inculcat, quod Græci magis ambulant secundum spiritum, quam Latini, & quod bonus & laudabilis fuit eorundem recessus ab Ecclesia Latina. Itane docuisse iudicandus homo, qui tot terræ marisque emensus est spatia, semel ante præfecturam abiens in Orientem, secundo illuc profecturus, nisi mors impediret, vt quos perire extra Ecclesiam summè dolebat, ad eandem reuocaret? Deinde quando potuit hæc tum pro concionibus, & disputationibus, vt habet Bzouius, tum scripto prædicto libro euulgare? Si ante generalem Ordinis præfecturam, non est credibile ad eandem assumendum stolidissimum hæreticum, neque Vniuersitatem Parisiensem, in qua tunc docebat, eundem toleraturam. Si ante legationes Constantinopolitanas, non mitteretur ad illos, qui pro rostris, & conscriptis libris, Græcorum approbat ab Ecclesia separationem. Si eo anno 1258. quo scribit Bzouius, ab Alexandro liber eius ex consilio S. R. E. Cardinalium flammis additus, quomodo tot succedentibus annis ab eodem Pontifice toleratus? quomodo in veneratione habitus? quomodo ei Angelus celebranti inseruit? quomodo ei imponitur secunda tandem legatio ad Græcos reducendos? cuius primæ peractæ legationi præcipuè tribuitur felix exitus vnionis stabilitus in Concilio Lugdunensi? Demum nullus, qui scriptores recenseat ecclesiasticos, tale huic Ioanni opus adscribit, neque Trithemius, neque Gesnerus, etsi aliàs huiusmodi errorum diligens obseruator, neque Eysengrenius, Posseuinus, Rodolphus, Gonzaga, Villotus, neque alius quispiam; præter Eymericum, & Bzouiū, vel eorundem sectatores. Neque ipse Eymericus constanter illud scelestum opus Ioannis Parmensis esse affirmat, sed communiter alios ita referre scribit: quod tamē Bzouius, absque vlla hæsitazione, nullo alio authore, quam Eymerico, ei audet attribuire, erroresque & hæreses tum in concionibus & disputationibus, tum in illo libro affigere. Tale opus ab aliquo impio aliquando scriptū mihi constat ex excerptis præcipuorum articulorum Parisiensium, in quibus quædā propositio libri *Euangelij æterni* commemoratur damnata. Et quidem author coæuus Matthæus Paris huiusmodi librum à Prædicatoribus, cum Vniuersitate Parisiensi contendētibus compositum asserit. Qua tamen fide, lector viderit. Neque enim hoc relatū velim in odium aut iniuriam Prædicatorum quos summè diligo, sed vt constet etiam ipsis Prædicatoribus attribui, quod duo illi ex Prædicatoribus Parmensi affigūt. Sub eodē titulo S. Bernardinus Senensis probatissimum sanè & laudabile opus composuit, in quo longè aliam doctrinam solidissime prosequitur, ostenditque vtrumque testamentum perpetuæ esse veritatis & firmitatis.

XIV. Molestiam verò, quam sanctus hic Pater per æmulos sustinuit, eius cessionem ab officio, & Bonauenturæ subrogationem, mirabiliter vidit, Deo reuelante, in ipso limine Generalatus B. Iacobus de Massa, cuius sanctitatem mox aperiemus. Ostensa ei arbor pulcherrima & opaca, cuius radix aurea, rami multi, & fructus erant Fratres Minores. Numerus ramorum principalium distinguebatur secundum numerum prouinciarum, & quilibet ramus totidem habebat fructus, quot erant fratres in prouincia per ramum de-

L 3 signata.

Langius in
chron. Citi-
zen. ad an.
1258.
Defenditur
Parmensis à
grauicolum.
nia.
Eymeric. 2.
par. q. 9. n. 4.
Bzou. an.
1258. n. 8.

Paris an.
1256.

S. Bernard.
tomo 2.
Maria. c. 23.
Marc. c. 49.
Chron. an-
tiq.
Rodul. fol.
179.
Iacobi Mas-
sa egregia vi-
sio de rebus
Parmensis.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

signata. Adeo clarè & distinctè hæc ei proposita sunt, vt omnes viderit & cognouerit totius Ordinis Fratres, patefactis eidem illorum statu, ætate, meritis, & defectibus: Parmensem, tunc recenter electum in Ministrum Generalem, conspexit in summitate rami supremi, ex ipso trunco exurgentis, in culminibus verò ramorum, medium circumdantium, singularum prouinciarum Ministros. Missus deinde à CHRISTO in alto splendenti- que throno sedente, FRANCISCVS duobus angelis associatus, vt potaret fratres suos calice aureo spiritus vitæ, quem manu tenebat: ex quo dum hausit abundè Parmensis cum aliis plerisque, resplenduerunt tanquam radij solares; alij, qui non biberunt, denigrati sunt super carbones; quidam partem biberunt, partem effuderunt, recipientes secundum mensuram spiritus, claritatis intensiorem. Altior omnibus Parmensis, velut è sublimi specula contemplans, magnum vidit è longinquo turbinem in arborem irruiturum: quem vt præcaueret, descendit humiliter in stipitem in tuto sessurus. Translatus porro confestim in verticem, ex quo Ioannes descenderat, Fr. Bonauentura, datique sunt ei vngues ferrei, veluti acies nouacularum radentium pilos; qui mouens se de loco suo irruere volebat in Fratrem Ioannem. Illo autem clamante ad Dominum, missus est, qui Ioannem discerpturo vngues absunderet. Deinde arborem turbo concussit, corrueruntque ex eadem, qui spiritum vitæ neglexerunt haurire, translatis reliquis in regionem lucis æternæ.

Vera hæc vi-
sio.

Iacobi à Mas-
sa sanctus.

Veritatem visionis huius probat præmissa narratio: in illa verò hæsisse per triduum XV. Iacobum hunc, sensu & motu destitutum, ita vt mortuum Fratres putarēt, scribit Hugolinus citatus: qui dum à Fratre Matthæo, tunc Marchiæ seu Piceni Ministro, viro pio, mansueto, & prudenti, qui per obedientiæ vim secretam visionem explicari obtinuit, accepit vniuersæ rei seriem, ad ipsum videntem accessit, vt plenius informaretur de omnibus, & futuro statu sodalitij. Plenè hæc se importunè rogantem excepisse ait à sancto viro, eique factas mirabiles visiones circa præcipuas Ecclesiæ sanctæ res, & Orbis Christiani vicissitudines. Fidem etiam his conciliant sancta hominis vita, pietas, immaculata religio ab optimis authoribus cōmendata. Ortus Massa, non ex illa Lucaniæ ciuitate, sed oppido maritimæ Hettruriæ inter Corfilianum & Carrariam, in sortem humilem laicorum assumptus, in ea per omnem vitam summa cum sinceritate permansit. Tanta fulsit sanctitate, vt Beati viri Ægidius, Iuniperus, Lucidus & Matthæus de Montone S. Francisci discipuli auderent dicere: se nullum tunc sanctiorem in mundo cognouisse. Hugolinus testatur se voluisse apud fratrem Ægidium, vel socium eius Ioannem, magnæ perfectionis virum, de quibusdam rebus spiritualibus erudiri, responsumque sibi à Ioanne: Si vis doceri in Dei rebus, accede ad fratrem Iacobum de Massa, singularem in hoc genere magistrum: nam & hunc etiam sæpius frater Ægidius noster vellet alloqui, quem præ omnibus veneratur, & cupit videre, cuius verbis neque addi, neque detrahi debere putat: quippe eius mentem Dei penetralia lustrasse, & verba eius per Spiritum sanctum effundi, certius existimat. S. Claram & optimos quosque S. Francisci discipulos inuisit, frequēs in raptibus, in quibus qualiter se gereret? dum aliquando scire vellet ab Ægidio, responsum accepit: *Nec addas, nec diminuas, & fuge multitudinem*; perinde ac si dixisset: Cum mens introducit ad gloriosa illa lumina diuinæ bonitatis, nec debet aliquid addere per bonatum præsumptionis, nec minuere per negligentiam teporis. Debet quoque diligere solitudinem, si vult gratiam custodire. Mirum in modum data est ei cum scientia intelligentia scripturarum, & præscientia futurorum.

Qua mone-
rant Bona-
uentura cō-
tra Parmen-
sem.
Francisc. in
testamento.

Quod verò in Parmensem, hominē adeo pium & sanctum, Bonauentura inuectus fue- XVI. rit, & durius cum eo egerit, id exigebant accusatores, officij ratio, seriùs commendata à Francisco vltimis tabulis fidei puritas, illis verbis: *Quod si aliqui fratres inuenti essent, qui non essent Catholici, omnes fratres ubicumque sunt, per obedientiam teneantur, quod ubicumque inuenerint aliquem ipsorum, proximiori custodia illius loci, ubi ipsum inuenerint, debeant presen- tare. Et custos teneatur per obedientiam ipsum fortiter custodire, sicut hominem in vinculis die noctuque, ita quod non possit eripi de manibus suis, donec in propria persona ipsum representet in manibus sui Ministri. Et Minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsum per tales fratres, qui die noctuque custodiant eum, sicut hominem in vinculis, donec representent ipsum coram Domino Ostiensi, qui est Dominus Protector & Corrector istius fraternitatis.* Neque adeo id mi-
rum

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

rum & insolitum vt dissideant, & inuicem se appetant viri, quantumuis sanctissimi. Restitit in faciem Petro, Apostolorum vertici, Paulus, & reprehensibilem dixit; dissenserunt in rebus grauissimis Augustinus & Hieronymus, Theodoretus cum suæ sententiæ viris Cyrillum sanctissimum Patriarcham in carcerem dederunt: neque idem Cyrillus S. Iohanni Chrysostomo pepercit, donec mirabiliter monitus defunctum traducere omisit. Pugnae sunt intellectus, & vnusquisque Dei causam agere semet existimat.

Galat. 2. 11.

XVII. Ioannes porro iuxta factam sibi licentiam, vt diximus, habitaculum eligendi, abiit in deuotissimum Græcij locum, de quo nos plura diximus superius. Per triginta duos annos delituit in illo tuguriolo, securum amplexus solitudinis recessum, & humilitatis optimum refugium, vitam ducens potius angelicam, quam humanam; diuinis meditationibus assidue totus intentus vsque ad finem vitæ suæ, quam felicissimè clausisse suo tempore narrabimus. Caterum Bonauenturam magnum in modum commendat imposita præfectura in illa ætate, in numeroso ordine sanctorum Patrum, quibus Sodalitium tunc vigeat, in turbato rerum statu absens electus. Vel hinc colligere licet præclaras eius virtutes, doctrinæ splendore illustres, quæ ad supremam Ordinis dignitatem nihil tale cogitantem vltro extulerunt. Ordinis status erat eo tempore in aliquod fere discrimen adductus, cum ex secta dissidioque Fratrum Picenæ prouinciæ, tum ex perturbatione dissensionum, quæ in cuncta Italia de puritate regulæ, quodammodo rescissa, extiterunt. Itaque cum disciplina, sanctissimis institutis astricta, sensim dissolui cœpisset: tunc primum Bonauentura, vniuersi Ordinis curæ Præfectus, in eo maximopere elaborauit, vt non auctoritate solum, sed exemplo, sapientia, moderatione, doctrina, constitutionibusque rem omnem tueretur. Fuit autem is in illius muneris administratione mitis admodum, ac benignus: mansuetudine enim potius, cohortationibus, & admonitionibus, quam minis, aut pœnarum acerbitate, in viam benè agendi reuocauit aberrantes. Paternâ verò charitate, & clementiâ admodum singulari erga illos, qui ab Ordinis disciplina descisissent, aut militiâ Seraphicam deseruissent, vsque eo vsus est, vt non defuerint, qui in Capitulis, tam Generalibus, quam Prouincialibus id vitio planè ipsi obiectarint. Et verò quos obstinatè operam dare cognouit, vt palam in hominum luce offenderent, exemploque peccarent: in eos pro culparum ratione non destitit grauitè animaduertere, vt ad antiquorum morum vsum, rectamque viuendi normam, quam Seraphicus Pater Ordini præscripserat; atque ad salutem omnes omni ratione reduceret; quæ ad eam rem rectè & religiosè gerendam potior esse videretur. Sed cum miserorum & aberrantium parentem, perfugiumque se esse maximè vellet, ne illi de se desperarent: sæpe numero verbis grauissimis coarguit eos, qui sibi crimini dabant misericordiam, ac patientiam, quâ benignè vtiliterque utebatur ad omnium salutem; atque ita fecisse commendasseque obieciebat ipsum Institutorem Franciscum, qui aberrantibus nunquam voluit claudi viscera pietatis.

Hoc an. n. 6.
An. 1217. n.
12.
Ioan. se retraxit in conuentum Græcij.

An. 1289. n.
Conditio huius electionis Bonauenturam commendat.
Galefin. c. 9.

Benignus ac mitis in re-gendo.

XVIII. Deducta ad exitum hoc anno magna illa vnio variarum congregationum Eremitarum sub instituto S. Augustini, præsidente Richardo sancti Angeli Diacono Cardinali. Inchoata fuit sub Innocentio, sed conclusa sub Alexandro, cum apparuisset ei S. Augustinus, grandis quidem capite, sed membris exilis. Porro quantumuis in vnum coierint sodalium, non vnum eundemque gerebant habitum, incedentibus adhuc plerisque in Minoritico, vel huic consimili, in derogationem multiplicem nostrorum consodaliū, vt ait Pontifex, eisdem propter hoc minorem apud fideles sentientibus in suis opportunitatibus charitatem. Agendum itaque fuit Patribus Ordinis cum Pontifice, vt similitudinem hanc, seu potius confusionem tolleret habituum; suas preces interposuit Parmensis, dum clauum teneret, deinde suas admouit Bonauentura: quibus permotus, imperauit pluribus diplomatibus hoc ipso anno datis, & à nobis aliàs Lectori subministratis, vt quod ipso Legationem obeunte in Lombardia, Gregorius Nonus circa habitum discrimen statuerat, omnino obseruaretur. Largiùs de hac re egimus in Apologetico de Monachatu Augustiniano S. Francisci ad calcem tomi primi.

Fit magna vnio Eremitarum S. Augustini.

Præscribitur eis habitus exterior.

In Apolog. monach. S. Franc. §. 4. n. 13. & seqq.

XIX. Gulielmus Episcopus Aretinus suam erga montem ALVERNVM in sua diocesi situm deuotionem ostendit, datis hoc anno ad vniuersos suos dioecesanos piissimis his litteris, in quibus locum & Fratres eisdem efficaciter commendat.

Episcopus Aretinus commendat montem Aluernum.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. AN. 2. OCCID. AN. I. NORVM AN. 49.

GVLIELMVS MISERATIONE DIVINA EPISCOPVS

*Aretinus, licet indignus, Vniuersis sibi commissis fidelibus salutem,
& sinceram in Domino charitatem.*

[Sanctum locum montis ALVERNI, cunctis profectò montibus orbis terræ subli- XIX,
mitate stupendi miraculi celsiorem, in nostra situm prouincia, diuina munificentia plus
vernantibus miraculis, quàm floribus venustatum: toto mentis affectu amplecti propo-
nimus, tanquam vberimis laudibus affluentis reuerentiæ prosequendum, & ex intimis
præcordiis cupimus feruenti conamine venerari. Quem enim Dominus tanto priuile-
gio, tam sublimiter extulit, talique prærogatiua præcipua excellentius præ aliis terrarum
verticibus sublimauit, æquum arbitramur & iustum, nos illum locum totius reuerentiæ
studio colere, ac aliorum nostræ diœcesis corda fidelium ad debitæ venerationis cultum
indulgentiis, & quibus possumus beneficiis excitare. Illic nempe humanæ salutis pro-
uisor Deus, & cunctæ creaturæ prudentissimus gubernator, sacratissimorum CHRISTI
stigmatum iam abolitas à fidelium cordibus cicatrices in eorundem, non solum cordi-
bus, sed & affectibus in fine sæculorum nouo & inaudito miraculo renouauit, dum sol in
stella splenduit, & in corpore strenuissimi militis beatissimi FRANCISCI triumphatoris
pariter & triumpho victoriosissimæ fulserunt insignia passionis. Quem Christus, vt aciem
iam terga dantem Christianæ militiæ acueret in prælium contra hostes, & quasi ostenso
sanguine leonum more fortius animaret, suis insigniuit signaculis, sibi que vulneribus si-
milibus, sed disparibus, pariauit. Talis in prædicto loco gemma lucidissima clauit, talis
auro preciosior enituit margarita, vbi præcordia intima viscerum secretorum sanctissimi
viri vberioribus gratiarum gurgitibus maduerunt: & æthereis meditationibus, angelicisque
frequentationibus sublimata, specialiter apparente Seraph in Crucis patibulo diris vul-
neribus laniato, vnà cum membris corporeis incalescentis affectionis incendia confixe-
runt; vbi densa fagus tripartito sæcunda fructu, sanctissimæ Trinitatis secreto mysterio,
sanctum Dei virum suauis harmoniæ cælestis carmine, & angelorum agmine obumbra-
bat: vbi saxorum durities, & durior asperitas scopulorum delectabilem mentis in Chri-
sto molliem disponebat. Vbi arentem humum sæcundissimi lacrymarum faginabant
riuuli, & pro antrorum angustis, & obscuris concauitatibus cauernarum ineffabilis ful-
gor cælestis latitudinis radiabat. Talia munera non solum mortalibus, verum etiam an-
gelicis spiritibus admiranda, omnes cum gaudio suspiciant, & mirentur; & nos, in quo-
rum prouincia hæc diuina largitas noscitur contulisse, studeamus peculiari quodam tri-
pudio hæc mysteria venerari, frequenti memoria illa canoribus prosequentes. Cum igitur
in sæpe dicto loco dilecti filij Fratres Minores, in eminentis altissimo proposito pau-
pertatis, CHRISTO pauperi elegerint perpetuo famulari, longius ab humanis habita-
culis separati; vniuersitatem vestram monemus & affectuosius exhortamur, in remissio-
nem vobis vestrorum peccaminum iniungentes, quatenus eisdem Fratribus, vel eorum
nuntiis grata eleemosynarum gratanter beneficia conferatis, pro amplis beneficiis, am-
pliora, & pro amplioribus amplissima beneficia recepturi. Nos autem de omnipotentis
Dei clementia, & beatorum Martyrum Donati & Hilariani meritis confidentes, omni-
bus, qui Fratribus memoratis pias studuerint eleemosynas elargiri, vel mittendo ad
dictum locum, vel illuc corporaliter accedendo, 40. dies criminalium, & quartam par-
tem venialium misericorditer relaxamus. Vos verò omnes totius nostræ diœcesis tam
subditos, quàm prælatos propensius in Domino deprecamur, quatenus ipsis Fratribus,
cum ad vos accesserint, eleemosynas petitori, tam in dandis eleemosynis, quàm in exhi-
bendis hospitibus misericordes & fauorabiles existatis, sollicitè ad benefaciendum eisdem
vestros populos inducentes. Sanè nos de venerabilis Patris, beati confessoris Christi,
FRANCISCI suffragiis præsumentes, sanctum præfati montis locum in specialem tute-
lam assumimus, cunctis nostris viribus protegendum. Datum Aretij anno Domini
1256. 10 Kalend. Iunij.

An. 1251.
num. 34. &
An. 1255. n. 1.
& seqq.

Litem Parisiensem inceptam inter Academicos & Rectores ciuitatis dixi, superiori- XX,
bus annis, malè affectisse Prædicatores, dum noluerunt subscribere statutis inconsideratè
factis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

factis ab eadem Vniuersitate. Eousque processum est, vt extra scholas fierent Dominicani. Sed cum ad vnum & alterum præceptum Innocentij & Alexandri Pontificum restituerentur, Bonus-homo & Elias Regentes Prædicatorum, ea factum est lege, vt vna tantum schola, vnicoque contenti essent Regente. Deteriorem hinc factam suam conditionem videntes, & futura præmeditantes incommoda, atque hoc ipsum quod offerebatur non sine dolo fieri, statuerunt non esse causa cedendum, sed prosequendum coram Pontifice. *Quod dum fecerunt, Domino Papa (inquit Paris vel eius continuator) deuoti, & propter eorum multimoda obsequia ipsi curiæ gratiosi, in hoc certamine meliorem calculum reportarunt. Data est enim sententia à Domino Papa pro Fratribus Prædicatoribus, & omnibus Religiosis, vt legerent deinceps licenter in Theologia, non considerato numero legentium, qui antiquitus tene-*

*Renouatur
tumulus Pa-
risien.*

*Paris ad huc
annum.*

XXI. batur certo numero limitatus.

Antequam ad hunc terminum res deueniret, actum est de concordia inter ipsos coram Alberto Legato Apostolico, nec quidquam conclusum est detecto dolo, quo schola vnica offerebatur Dominicanis. Oculatum vel saltim auritum illius temporis, & loci, testem produco Thomam Cantipratanum, Dominicanum licet, tamen candidum & sincerum authorem. *Illo in tempore audiuius, inquit, ab Alberto Apostolica Sedis Legato, tunc in Gallis constituto, quod dicti Magistri ex parte Vniuersitatis, & Fratres Prædicatores (qui tunc soli innocentissimè vexabantur) datis super hoc litteris, in ipsum finaliter conuenerunt, vt omnes querelas inter ipsos propria arbitrio terminaret. Querens erga Legatus à Magistris, quid illud esset quod magis in calumniam verteretur? Responderunt, quod Fratres Prædicatores duas scholas haberent, & duos Magistros in Theologia regentes: optimè autem pacem fieri si vna schola vellent esse contenti, & Vniuersitatis mandata seruarent. Legatus igitur quesuit à Fratribus, si hoc vellent? Responderunt Fratres: vna libenter schola se esse contentos, & Vniuersitatis mandata velle obseruare, dum tamen illa eis præcisè darentur expressa in scripto. Et in hoc sapientissimè prouiderunt. Nam sicut postea per eos, qui in consilio fuerant Magistrorum, Fratribus dictum est, si simpliciter sine expressione promississent Fratres, Vniuersitatis seruare mandata, in mandatis postmodum ab Vniuersitate daretur, vt Fratres omnimodè à regimine Theologiæ & lectionibus cessarent. Legatus ergo, nihil talium suspicatus, gauisus est, finemque sperans contentionis huius haberi, mandauit Magistris, & obtulit ex parte Fratrum, quod vna schola vellent esse contenti, & Vniuersitatis mandata, in scriptis redacta, seruare. Tunc Magistri, malitiæ suæ propositum non habentes, turbulentissimè responderunt. Quid nobis, inquiunt, prodesset vna schola eos esse contentos, dum rupto pariete inter duas scholas, tot sicut ante haberent vnius capacitate ambitus auditores? Legatus igitur mox ad indignationem grauiter commotus, Vt video, inquit, vestri propositi, aut voluntatis non est, vt quis Fratrum Rector sit, & vna schola saltem gaudeant, aut duabus: super hoc quid Fratres faciant, viderint. Nec credo quod Romana Curia, obtento per multos annos iam duarum scholarum magisterio, priuare eos debeat iure suo. Sicut audiuius, ita & vidimus. Nam Dominus Papa (videlicet Innocentius) quanquam grauissimus fuerit Fratribus (causam & tempus iam nos supra retulimus) tamen in hoc vt iustus iudex, iustitiam Fratribus denegare non potuit, sed pro eis iuris sententiam tulit, nec hoc semel & iterum, imò & tertio, inani semper per nuncios Vniuersitatis appellatione compulsus.*

*Cantipr. l. 2.
de apib. c. 10.
n. 32.
Albertus Le-
gatus cona-
tur illum so-
pire, nec po-
test.*

*Pfal. 47. 8.
Anno 1254.
n. 4.*

XXII. Serius in causa egit Alexander, qui dum percepit recruduisse vulnus, nec finem poni controuersia, sed maiores quotidie irrogari Fratribus iniurias, & impediri ne eisdem fideles eleemosynas largirentur, neque quantumuis ab Episcopo loci approbatis peccata confiterentur, neque ad eorum scholas auditores accederent: scripsit, epistolam ad Episcopum Parisiensem, quam cum sequentibus, totius rei feriem declarantibus, & Pontificis erga Fratres zelum manifestantibus, offero ex vetusto de hac controuersia codice, quarum præcipuas habent etiam vetera nostri Ordinis monumenta, atque alter codex inscriptus, *Firmamentum trium Ordinum.*

*Pontif. serius
agit de con-
cordia.*

VENERABILI FRATRI EPISCOPO

Parisiensi, &c.

[De quibusdam Magistris & Scholaribus, ac Auditoribus Parisien. euidenter cognoscitur, quod ipsi non pacifici, sed authores scandali: non Dei, sed Sathanæ vocari filij delectantur,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I, NORVM AN. 49.

*Præcipit tolli
grauamina
Prædicatorum.*

*Laus ordinis
Prædicatorum.*

stantur; charitatis ordinem adeo pervertentes, quod non solum à seipsis, sed etiam ab aliis excludunt damnabiliter pietatis studium, desiderabilem nobis super omnia, salutem impediunt animarum. Sanè peruenit ad notitiam nostram, quod prædicti Magistri, Scholares & Auditores nequiter impedire præsumunt, ne aliqui dilectis filiis Priori & Fratribus Ordinis Prædicatorum Parisien. eleemosynas largiantur, vel ab eis aut in domo ipsorum sermones, seu lectiones, siue disputationes audiant, vel confiteantur ipsis peccata propria; etiam si à te loci Diocesano, vel à proprio sacerdote super hoc habeant facultatem. Præterea dicti Magistri scholares Fratrum ipsorum, & Fratres eosdem suas intrare scholas, lectionis, & disputationis tempore non permittunt, unde sequitur, quod in mentibus deuotorum ac Deum timentium & potissimè laicorum graue scandalum generatur. Nobis etiam exinde materia vehementis admirationis producit & stuporis, præsertim cum prædicti Magistri, ac scholares, & auditores deberent in virtutum Domino consequi affluentiam gaudiorum, quod iidem Fratres, viri utique sanctæ conuersationis, & vitæ; per quorum ministerium salus potissimè proficit animarum, tam laudabiliter in Theologica proficiunt facultate, quod & digni magistrali reputantur honore. Nec mirum, quia ipsorum sub extrema paupertate viuentium, pia semper ad hoc defudat intentio, ut perpetui vigoris augmentum religio Christiana suscipiat, & eorum doctrinis sancta Dei Ecclesia iugiter illustretur. Et huiusmodi quidem meritorum claritate procedit, quod nos tam enormem & atrocem Fratrum ipsorum pati molestiam nequeunt, immo nullatenus sustinere volentes illius temeritatis vitium, quod vergit in periculum animarum: Fraternitati tuæ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus in omnes, qui statuti vel ordinationis, aut cuiuscumque alterius causæ prætextu, impediunt, vel de cætero impedire præsumpserint, ne prædictis Fratribus presbyteris fiat à volentibus libera confessio peccatorum, si nostra, seu Legati Sedis Apostolicæ, aut tua, vel proprii sacerdotis super hoc habeatur autoritas: Aut ne sermones, & lectiones ac disputationes audiantur eorum, vel quod scholares Magistrorum ipsorum Fratrum, & iidem Fratres lectionis & disputationis tempore in scholis aliorum minimè admittantur monitione præmissa excommunicationis sententiam, sublato cuiuslibet appellationis obstaculo, non differas promulgare, quam postmodum solemniter publices, ac publicari facias; & usque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter ab omnibus obseruari: non obstante quacumque indulgentia, per quam præcepti nostri executio in hac parte impediri valeat, vel differri. Nos etiam nihilominus irritum decernimus, & inane, si à Magistris, & scholaribus, ac auditoribus memoratis contra mandati nostri tenorem, super iis aliquid fuerit attentatum. Datum Laterani 5. Nonas Marcij, Pontificatus nostri anno secundo.]

Detexit Pontifex tumultus authores, & Academicorum seductores, quorum præcipuus Gulielmus de S. Amore; quare dum adhuc Apostolicis reniterentur mandatis, dedit ad eosdem acres, sed paternas litteras, exhortans ad obedientiam & resipiscentiam, neque amplius seduci se permetterent à malis consiliariis, & speciatim à prædicto Gulielmo.

MAGISTRIS, SCHOLARIBVS, ET AUDITORIBVS

Parisien. &c.

*Ex eodem
cod.
Scripsit Parisiensibus ut resipiscant.*

[Si filialis obedientiæ promptitudo nobis parit cumulum gaudiorum: profectò inobedientium rebellis audacia cor nostrum sauciat & affligit. Ecce sicut accepimus, vos ordinationem nostram super conseruatione studij Parisiensis editam, solempni cum fratribus nostris deliberatione præmissa: & alias litteras nostras propter quasdam appellationes, & exceptiones friuolas interiectas à vobis, obstinato animo non seruantes, nostræ intentionis effectum circa ordinationem ipsam calumniosis adinventionibus præsumitis impedire, damnabile inobedientiæ vitium, & iudicium sententiarum, quæ sunt contra vestram rebellionem autoritate Apostolica promulgatæ, minimè formidando. Et certè nisi motum mentis nostræ, quem transgressionis vestræ stimulus concitauit, à pœna vindictæ vobis merito infligendæ, hoc potissimum temperasset, quod simplicitatem vestræ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

vestræ multitudinis ab astuta malitia paucorū, & præcipuè Magistri Gulielmi de sancto Amore, credimus fuisse seductam; oculus vester, quem caligo superbiæ nimium obumbravit, virga correctionis debitæ illustratus patenter agnosceret, quod malum sit, & detestabile Apostolicæ sedis æquissimis ordinationibus, & litteris contentum acriter obviare. Sanè quia filiorum errantium disciplinam magis cupimus, quàm vindictam: Vniuersitatem vestram affectione paterna rogamus, per Apostolica vobis scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus noxia seductorum vestrorum consilia, & erronea vestigia penitus declinantes, iuramento, seu statuto, vel quacumque obligatione, per quæ præcepti nostri executio impediri valeat, vel differri, nequaquam obstantibus, præfatas ordinationem & sententias reuerenter & humiliter, omni occasione postposita, post susceptionem præsentium, obseruetis: Alioquin vestram inobedientiam, quæ nullius excusationis auxilio poterit amodo palliari, & seductorum ipsorum superbiam taliter, authore Domino, corrigemus, quod poena iusta docente, vobis patebit, & aliis qualis reuerentia, & etiam diligentia in obseruantia statutorum ac litterarum Sedis Apostolicæ ac fidelibus vniuersis, præcipuè clericis semper debeat adhiberi. Datum Laterani 2. Non. Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.]

Deinde, vt præuenirent infrænis iuuentutis furorem, neque ad maiora transire permitterent, scribit Regi Ludouico sancto, & Episcopo Parisiensi, sub eodem tenore verborum, referens diras detractiones, imò & manuum iniectiones in Fratres, necnon alias grauissimas molestias, ita vt non auderent claustra egredi ad petendas eleemosynas. Vtrumque hortatur, vt faueat & protegat innocuos.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO REGI FRANCORUM Illustri, &c.

XXIV. [Dilecti filij Fratres Prædicatores pro diuini amore nominis, relictis mundanis illecebris, abnegarunt totaliter semetipsos, vt soluti vinculis terrenorum, ad cœlestia expeditius extollantur, & de inferiorum compede tracto pede, liberiùs ad superna confurgant. Ne igitur tam pij propositi prosecutio alicuius obice impedimenti turbetur, dignum est ipsorum prouisa quiete præpeditiois obstacula amoueri, vt eo deuotius, quo quietius Domino famulantes, gratiora sibi præstent obsequia, & deuotioribus se obsequiis exhibeant gratiores: sed vt nuper relatione fide dignorum accepimus, nonnulli clerici Parisius commorantes, in offensam Dei non modicam, religionis æmuli, turbatores quietis, & eorum operum temerarij detractores, ipsorum famam laudis dignam præconio, falsis satagentes oblocutionibus obfuscare, varias litteras, per quas ipsos, quos vitæ commendat puritas, & eorum Ordinem gratissimis approbatum fructibus, impio diffamationis morsu dilacerant, diuersarum prælatis partium mittere præsumpserunt; & vt nihil prætereant inoffensum, adeo in eorum cordibus malitia ebulliuit, quod nonnullos ex Fratribus ipsis Parisien. diuino timore postposito, & modestiæ clericalis honestate abiecta, sacrilega manu verberibus affecerunt. Ipsi etiam iis excessibus non contenti, sed in suæ iniquitatis nequitia potiùs obstinati, quod eis peiora & grauiora inferrent, nequiter comminantur. Eorundem clericorum timore perterriti, vix claustrum suum audent egredi pro acquirendis eleemosynis, eorum victui opportunis. Attendentes igitur, quod nonnunquam culpa trahitur, dum vindictæ detrahitur, & qui commissa dimittit inulta, pandit aditum ad peiora; ne fortè clericorum ipsorum audax insolentia per morosam tolerantiam inualescat: Venerabili fratri nostro Episcopo Parisiensi nostris iniungimus litteris, vt clericos prædictos, quod eisdem Fratribus satisfaciant plenariè de præmissis, & ab eorum molestatione desistant, monitione præmissa canonica, animaduersionis vigore compellat: inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Cum autem ad Regiæ salutis augmentum pertineat, dictos Fratres diuinæ considerationis obtentu à peruersorum conatibus defensare; Ecce Regiam Celsitudinem rogamus, & hortamur attentè, quatenus eidem Episcopo, cum ab eo requisitus fueris, ad cohibendam huiusmodi clericorum ipsorum insolentiam, pro Dei & nostra reuerentia, impendas fauorem, & auxilium opportunum. Datum Laterani 2. Idus Aprilis, Pontificatus nostri an. 2.]

Ex eod. cod.

Rogat Regem
vt Prædic.
protegat.

Episcopo

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV, SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2, OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

An. 1258.
p. 34.

Episcopo eidem alias misit litteras, in quibus præmissis grauissimis iniuriis, illatis Præ- XXV.
dicatoribus, & peculiariter Thomæ Aquinati in die sui Magisterij; enumerat præcipua
huius commotionis capita, quatuor illos Magistros, à nobis supra nominatos, quos di-
gnitatibus, beneficiis, & cathedris omnino iubet priuari, atque ex vniuerso Franciæ re-
gno depelli. Pacem etiam initam inter Prædicatores & Academicos, quantumuis in-
tercesserint Fratres, vt probaretur & condonaretur tumultuantibus, relaxarenturque
censuræ, noluit admittere, cum fuerit lite coram ipso pendente attentata, & irrita con-
cordia ipso irrequisito; sed voluit prius obediri mandatis Apostolicis, quæ illi quibusdam
artibus volebant deludere. Grauiissima sunt litteræ, dignæ quæ exscribantur.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIEN. &c.

Ex cod. cod.

[Cunctis processibus, & ordinationibus, vel statutis, quæ malitiæ sunt plena tribulis, XXVI.
& ordine carentia rationis, vel quæ Apostolicæ Sedis authoritati derogant, & multos
Christi fideles enormiter scandalizant; ac in diuinæ legis vergunt præiudicium, & cui-
dens continent periculum animarum, prompto spiritu debemus obistere, vt nulla pror-
sus gaudeant firmitate, sed redigantur ad nihilum, ne transeant aliis in exemplum; in-
flicta nihilominus tali pœna temerariis authoribus eorundem, quod sit eis omnino ne-
cessitas de sua præsumptione damnabili humiliter, & properè pœnitendi. Sanè pro dile-
ctissimo nobis Parisien. Studio in vigore debito conseruando, quædam olim circa ipsum
de fratrum nostrorum consilio, diligenti examinatione præmissa, prouidè duximus sta-
tuenda, sicut in specialibus litteris nostris, inde confectis, quarum principium est; *Quasi*
lignum vite, plenius continetur, certis super hoc executoribus deputatis. Dilectis etiam
filiis Magistris Theologiæ Parisien. per litteras nostras dedimus in mandatis, & dilectos
filios Fratres Prædicatores Regentes Parisius in Theologica facultate, qui per felicitis re-
cordationis Innocentium Papam prædecessorem nostrum, & subsequenter per nos re-
stituti fuerunt ad consortium Magistrorum, infra quindecim dies post receptionē litte-
rarum ipsarum ad consortium iam dictum admitterent, alioquin ab officiis & beneficiis
essent ipso facto suspensi. Dicti verò, & quamplures alij Magistri, & Scholares Parisien. re-
stitutionis, ordinationis, & litterarum, ac sententiarum & executionis ipsorum temerarij
transgressores, in delusionem eorum ab Vniuersitate nequiter recesserunt, & præter
ipsam Vniuersitatem, vt dicebant, in quadam societate seu congregatione morantes Pa-
risius, actumque legendi postmodum ex sola malitia suspendentes; licet nos nomine
Vniuersitatis in dicta ordinatione nostra sæpius iterato intelligamus, & velimus intelligi
omnes Magistros, & scholares Parisius existentes. Asserebant se cum de Vniuersitate
non essent, ad restitutionis, ordinationis, & litterarum, ac sententiarum ipsarum obser-
uantiam non teneri frustratoriè, ne super hoc præiudicium ipsorum aliquid fieret, ap-
pellando, prout in litteris eorum transmissis nobis, & fratribus nostris, perspeximus con-
tineri. Iurauerunt etiam vt fratres Prædicatores, & scholares Fratrum regentium in scho-
lis suis, & ad scholasticam societatem nunquam reciperent, nisi prius, quod possent ad
hoc recipi, esset per Ecclesiam diffinitum. Et sic huiusmodi, ac aliis malitiosis exceptioni-
bus, & appellationibus interiectis, quas friuolas reputamus, præfatas restitutionem, ordi-
nationem, litteras, & sententias obstinato animo non seruantes, nostræ intentioni circa ef-
fectum ordinationis ipsius præsumunt calumniosis adinventionibus obuiare. Ad tan-
tam nihilominus prorumpendo vesaniam, quod in propriæ salutis dispendium, & scan-
dalum plurimorum conati sunt per damnabilem astutiam impedire; ne aliquis prædictis
Fratribus eleemosynas largiretur, vel ab eis, aut in domo ipsorum sermones, seu lectio-
nes, aut disputationes audirent, vel confiterentur ipsis peccata propria, etiam si licentia
super hoc à nobis, vel à te loci Diocesano aut sacerdote proprio haberetur. Præterea
in diuinam & nostram offensam non modicam, ipsi sacræ religionis æmuli, ac turbatores
quictis, ac laudabilium operum, quibus dicti Fratres feruenter inuigilant, nepharij detra-
ctores, claram & celebrem illorum famam obfuscare falsis obloquiis molientes, litteras,
per quas ipsos virtutū odore perfusos, ac pium & sanctum eorum Ordinem, quasi quod-
dam sydus in Ecclesia Dei refulgentem, qui à longis retro temporibus per Sedem Apo-
stolicam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

stolicam solemniter approbatus, fructus desiderabiles & felices in eadem Ecclesia continua fecunditate producit, odibiles redderent, & despectos, praelatis diuersarum partium, & nobis etiam, ac Fratribus nostris dirigere præsumpserint, illa ducti credulitate nequissima, quod doctrina Catholica, & salubris, ac prædicatio Fratrum ipsorum Deo gratissima, & delectabilis cum timentibus, contemnatur, ac inualescat hæreticorum perfidia, pro qua impugnanda viriliter & omnimodè confutanda dicti Fratres, veluti strenui pugiles orthodoxæ fidei, sunt ita vigiles, & intenti, quod ducunt pro deliciis, si hac de causa bibant aliquando calicem passionis. In quosdam etiam de Fratribus eisdem quidam ex scholaribus supradictis, maligno concitati spiritu, vel quasi frenetico furore possessi, violentas manus, ut dicitur, iniecerunt. Et ipsos aliàs tot affecerunt iniuriis, ut vix de claustro suo auderent egredi pro quotidianis eleemosynis in suæ pauperis vitæ remedium acquirendis. Demum verò iidem Fratres tam duris affecti molestiis, & opprobriis lacerati, ad quandam cōpositionem cum dictis Magistris & scholaribus sine conniuentia Sedis Apostolicæ, minus prouidè deuenerūt: per quam inter alia reprobatione dignissima, dicti Fratres, & scholares à scholis, & scholastica societate Magistrorum Vniuersitatis contēptibiliter excluduntur, quod est apertissimè in contumeliā Creatoris, & animarum iacturam, ac discrimen fidei; & in fauorem hæreticæ prauitatis: maximè cum non solum virtuosi, & religiosi viri, sed etiam Iudæi, vel quicumque alij Christiani nominis inimici, liberè in scholis diuinæ legis recipi, & etiam ad hoc deberent precibus inuitari, ut ibi lumen fidei & morum susciperent disciplinam. Quid plura? Prædicti Magistri, & scholares huiusmodi concordiam stimulis discordiæ circumscriptam obseruare, sicut accepimus, non curarunt illis, qui volunt Fratrum ipsorum lectiones, ac disputationes & prædicationes audire: necnon & illis, qui dilecti filij Fratris Thomæ de Aquino voluerunt interesse principio, se nequiter opponendo. Licet igitur ex parte dictorum Fratrum, qui pacem cum omnibus habere cupiunt, & persecutores etiam pro diuina reuerentia diligere delectantur, nobis fuit humiliter supplicatum, ut sententias occasione ipsorum in eisdem Magistros & scholares prolatas, & expressum superius iuramentum cum pax esset inter eos, ad inuicem reformata relaxare misericorditer dignaremur. Quia tamen pacem nobis irrequisitis, irritam seu præsumptam, quod nullo modo prouenire debuit, omnino duximus reprobendam, cum sit iniqua & attentata contra ordinationem nostram, quam illibatam, & firmam semper volumus obseruari, preces Fratrum ipsorum super hoc decernimus nullatenus admittendas: quinimo ne tantæ rebellionis vitium contra Romanam Ecclesiam ausu detestabili attentatum, quod diu apud nos sub nimia dissimulatione præterit, posset esse aliis occasio schismatis, & contumaciæ perniciosæ fomentum, Gulielmum de Sancto Amore, & Odonem de Duaco Doctores Theologiæ, ac Magistros Nicolaum Decanum de Barro super Albam, & Christianum Canonicum Beluacensem, tanquam principales huiusmodi rebellionis, & contumaciæ incentores omnibus dignitatibus, & beneficiis suis Ecclesiasticis, ac officio Magistrali, dictumque Gulielmum Capellania nostra priuamus. Sub pœna simili districtius inhibentes, ne aliquem ipsorum quis audiat, si forsan contra inhibitionem huiusmodi docere præsumpserint; aut cathedram ascendere Magistralem. Ipsos etiam Doctores ac Magistros iam dictis beneficiis, & aliis indignos reddimus, ac de toto regno Franciæ præcipimus amoueri. Alios autem huiusmodi rebellionis consortes pari vel acriori pœna, prout nobis videbitur, puniemus, nisi reuerenter, & humiliter infra quindecim dies, postquam præsentibus fuerint Parisius publicatæ, restitutioni, publicationi, & litteris ac sententiis memoratis parere studuerint, ac de præstanda nobis super iis iuxta beneplacitum nostrum satisfactione plenaria, vel condigna, se tibi sufficienter duxerint obligandos. Iuramenta quidem aut obligationes quascumque à dictis Doctoribus, ac Magistris, & scholaribus, siue de non recipiendo ad scholas, vel ad scholasticam societatem dictos Fratres, & scholares Fratres ipsorum regentium, siue alias contra præfatam ordinationem nostram facta, decernentes penitus non tenere. Prædictorum executorum sententias in Doctores, & Magistros & scholares eosdem, aut ipsorum aliquos promulgatas, appellationibus non obstantibus, autoritate Apostolica confirmamus. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ, ac etiam sub excommunicationis pœna districtè

M

præci

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. AN. 2. OCCID. AN. I. NORVM AN. 49.

præcipiendo mandamus, quatenus tenorem præsentium omni dilatione, & occasione postposita per te, vel per alios studeas Parisius publicare. Si præfati Doctores & Magistri, quæ præmisimus, non duxerint omni modo adimplenda, ipsos ex tunc excommunicatos denuncies & denunciari facias, vbi cumque videris expedire, ac illis ad quos dignitatum, & beneficiorum ipsorum collatio dignoscitur pertinere, per litteras tuas sine mora demandes, vt infra 15. dies post receptionem earundem, omni occasione cessante, dignitates & beneficia ipsa conferant personis idoneis & Ecclesiæ Romanæ deuotis. Quod si facere forte neglexerint, tu illa conferre autoritate nostra, infra dies totidem non postponas. Charissimum in Christo filium nostrum Regem Franciæ, cui super hoc scripta nostra dirigimus, diligenter moneas, & inducas, vt dictos Doctores, ac Magistros, tanquam Ecclesiæ Romanæ rebelles, & Parisien. studij turbatores, de toto regno suo, postposita tarditate, propellat. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus appellationibus, aut occasionibus supradictis, vel aliis quibuscumque siue litteris, vel indulgentiis ab Apostolica Sede concessis, per quas præcepti nostri executio in hac parte impediri valeat, vel differri, aut de quibus plenam & expressam seu de verbo ad verbum oporteat in præsentibus fieri mentionem; seu etiam quod dicti Fratres omnibus litteris Apostolicis impetratis, & impetrandis renunciassent dicuntur, quando in compositione huiusmodi consenserunt. Præsertim cum ipsam nullam esse, ac iam dictas Apostolicas litteras in suo robore manere velimus, & ipsas tibi ac eisdem Fratribus ab earum detentoribus exhiberi: quos ad id, si necesse fuerit, per censuram eandem, appellatione remota, compellas. Præceptum nostrum, quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturus, vt efficacis obedientiæ gaudeamus in te promptitudinem inuenisse. Alias autem pro firmo teneas, quod indignationem nostram sub incurso prædictæ pænæ contra personam tuam; licet ipsam in Christo sincerissimè diligamus, grauissimè prouocabis. Quod enim super hoc inuenieris, & feceris, nobis fideliter rescribere non omittas. Datum Anagninæ 15. Kal. Iulij, Pontificatus nostri anno 2.]

Transiit hac
pexatio ad
Minores.

Sub mense Iunij iam pertransiit perturbatio ad Minores & participes facti sunt malorum quæ Prædicatoribus euenerant. Quare utrosque Pontifex Episcopo commendat, iubens vt sua statuta omnino obseruentur, nec eludantur, aut euacuentur per colligationes quasdam nefarias, aut intentionem transferendi aliò studium Parisiense, in quo tunc non permittebant scholares religiosos sacræ legis lectionibus, aut disputationibus interesse. His vt medeatur Episcopus per has litteras Pontifex hortatur.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO

Parisiensi, &c.

Iubet vt Epi-
scopus faciat
suas observa-
ti constitutio-
nes.
Ex eod. cod.

[Licet olim pro studij Parisien. conseruatione quædam circa studium ipsum de Fratrum nostrorum consilio prouide duxerimus ordinanda, prout in litteris nostris exinde confectis, quæ *Quasi lignum vite* incipiunt, plenius continetur. Nonnulli tamen Magistri, & scholares Parisienses quasdam obligationes, & colligationes nepharias, vt audiui-
mus, inierunt; per quas scholares religiosi, & alij non possunt liberè, sicut volunt, scho-
las, maximè sacræ legis pro lectionibus, & disputationibus audiendis intrare. Alias etiam
non sine Apostolicæ Sedis iniuria & impedimento dicti studij, ac salutis animarum di-
spendio, intentionem nostram circa effectum ordinationis ipsius euacuare multipliciter
moliuntur. Volentes igitur, & autoritate præsentium statuentes, quod scholares omnes
tam religiosi, qui de prælatorum suorum licentia morantur in studio, quam etiam scho-
lares libere valeant, vbi volunt, lectiones & disputationes, ac prædicationes audire:
Quodque præfata nostra ordinatio ab omnibus Magistris & scholaribus Parisiis existen-
tibus reuerenter & humiliter obseruetur. Necnon, quod dilecti filij Prædicatorum &
Minorum Ordinum Fratres, ac alij religiosi, qui Parisius fuerint pro tempore Docto-
res Theologicæ facultatis, seu scholares ipsorum, seu in consortium & collegium, seu
societatem aliorum Magistrorum & scholarum Parisien. recipiantur simpliciter, & effica-
citer pro talibus habeantur. Et quod Parisiensis Vniuersitatis studium præter tenorem
ordina

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

ordinationis eiusdem, aut absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, nullatenus alibi transferatur. Omnes, qui contra hoc salubre statutum nostrum venire, vel occasione præsentium, aut aliarum litterarum nostrarum directarum tibi, quæ incipiunt. *Cunctis processibus?* studium ipsum conturbare præsumpserint, omnibus Ecclesiasticis beneficiis decernimus esse priuatos, & ab ordinum executione suspensos. Omnes autem obligationes, etiam iuramento firmatas à Magistris & scholaribus memoratis, contra ordinationis aut litterarum superius expressarum, seu præsentium tenorem præsumptas, vel imposterum præsumendas, necnon & compositionem inter eosdem Fratres Prædicatores ex parte vna, ac Magistros, & scholares ex altera, contra ordinationem ipsam, nobis irrequisitis, initam, tanquam iniquam, & temerariam penitus irritamus. Vt igitur à supradictorum obseruantia nullus se possit per ignorantiam excusare, fraternitati tuæ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus tenorem præsentium qualibet occasione, & dilatione, ac appellatione cessante per te vel per alios publicare Parisius non omittens; Si qui contra prædictorum aliquid venientes, priuationem incurrerint memoratam: Tu illis, ad quos beneficiorum ipsorum collatio spectare dignoscitur, litteras tuas sine mora demandes, vt infra 15. dies post receptionem ipsarum, omnium occasione cessante, beneficia illorum, de quibus videris expedire, conferant personis idoneis, & Ecclesiæ Romanæ deuotis. Quod si hoc facere neglexerint, tu illa conferre personis eiusmodi non postponas. Non obstantibus appellationibus, & exceptionibus, aut occasionibus quibuscumque, siue litteris vel indulgentiis ab Apostolica Sede concessis, per quas præcepti nostri executio in hac parte valeat impediri, vel differri: aut de quibus plenam & expressam seu de verbo ad verbum oporteat in præsentibus fieri mentionem. Seu etiam quod dicti Fratres omnibus litteris Apostolicis impetratis, & impetrandis renunciaſſe dicuntur, quando in compositionem huiusmodi consenserunt, præsertim cum ipsam nullam esse, ac iam dictas Apostolicas litteras in suo robore remanere velimus; & ipsas tibi ac eisdem Fratribus ab eorum detentoribus exhiberi: quos ad id si necesse fuerit per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellas. Præceptum nostrum, quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturus, vt efficacis obedientiæ gaudeamus in te promptitudinem inuenisse. Alias autem pro firmo teneas, quod indignationem nostram contra personam tuam, licet ipsam in Christo sincerissimè diligamus, grauissimè prouocabis. Quod enim super hoc inueneris, & feceris, nobis per tuas litteras fideliter intimare procures. Datum Anagninæ 5. Kal. Iulij, Pontificatus nostri anno 2.]

xxviii. Sub eisdem datis scripsit ad Christianissimum Regem, vt quatuor præfatos authores rebellionis ageret in exilium, vel potius duos in hac re potiores, Gulielmum de Sancto Amore, & Christianum Beluacensem carceri manciparet. Commendat item Prædicatorum & Minorum Ordines, multa perpeſſos, quorum prædicat innocentiam, & aduersariorum refert versutias.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO REGI
Francia Illustri.

[Veræ fidei & piæ deuotionis sinceritas, quam geris erga Deum, & Romanam Eccle-
siam, euidentibus & credilibus nimis sanctorum operum testimoniis comprobata, cor
nostrum mira perfundit suauitate lætitiæ: ac nobis, quod Excellentiam tuam ad omne
bonum promptam semper experiri possumus, efficacissimè persuadet. Inter alia verò
tuam Regiam Celsitudinem commendant clariùs dilectionis, & pietatis viscera, quæ in
omnes Christi pauperes; & præcipuè in dilectos filios Prædicatorum & Minorum Or-
dinum Fratres affectuosius effundis, in quo utique ipsius Christi te imitorem exhibens,
ipsum, & eius Ecclesiam, cuius illi officiosa sunt mēbra, & eo cariora, quo sibi firmiter co-
hærentia lætificas, & honoras. Sanè licet pro dilectissimo nobis Parisiensi studio in vi-
gore debito conseruando, quædam olim circa ipsum de fratrum nostrorum consilio dili-
genti examinatione præmissa, prouidè duxerimus ordinanda, sicut in specialibus litteris
nostris inde confectis, plenius continetur, certis super hoc executoribus deputatis; quam

Ex cod. cod.
Inbet proca-
di contra au-
thores tu-
multus, &
commendat
ei inſulam
vtriusque or-
dinis.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

plures tamen Magistri & scholares Parisienses suæ potius, quam Christi gloriæ cupidi, pro eo quod super iniuriosa separatione dilectorum filiorum Magistrorum Fratrum Prædicatorum Parisien. & scholarium eorundem à Magistrorum consortio, & Vniuersitatis collegio, ac quibusdam eorum statutis iniquis, & non sine offensa Dei & animarum periculo arctantibus studium sacræ legis, apud nos non potuerunt, quia nec debuerunt, assequi votum suum irrationabili commotione ac superba indignatione turbati, non solum dictos Fratres Prædicatores, quorum felicibus profectibus inuidebant, crudeliter & nequiter affligerunt, ac eorum Ordinem fœcundum fructibus sanctitatis, & quasi quoddam sydus in Dei Ecclesia refulgentem, apud nos & alios conati sunt verbis & litteris sacrilegis diffamare, sicut Tua Serenitas, vt credimus, non ignorat. Verum etiam, quod est detestabilioris audaciæ, nobis se contumaciter opponere præsumentes, adinventionibus fraudulentis, & friuolis appellationibus, prout nobis per suas litteras constitit, præfatæ ordinationis effectum impedire contra intentionem nostram multipliciter attentarunt; litteras nostras excommunicationis ac suspensionis sententias, in eos culpis suis exigentibus, autoritate Sedis Apostolicæ promulgatas, rebellionem dampnabili contemnendo. Sed quia huiusmodi superbiæ filij diu sub quadam pia dissimulatione à nobis vt resipiscerent expectati, suæ ceruicis obstinatæ duritiam ad obediendum nobis flectere non curarunt, nos ne tantæ temeritatis vitium cōtra Romanam Ecclesiam ausu detestabili attentatum, possit esse alijs occasio schismatis, & contumaciæ perniciosæ fomentum: & ne Parisien. studium violato tenore ordinationis nostræ pro aliquorum libito dissolui valeat, vel transferri; nos citra culparum suarum exigentiam processimus contra ipsos; & Venerabili fratri nostro Episcopo Parisien. scripta nostra direximus, vt processum Parisius publicare studeat, ac alia quædam circa hæc diligentius exequatur. Vt autem huiusmodi processus nostri votiua executio proueniat sine mora, Serenitatem Tuam, de qua gerimus in Domino fiduciam specialem, omni qua possumus, affectione rogamus, ac in remissionem tibi iniungimus peccatorum, quatenus præfato Episcopo ad exequendum super hæc præceptum nostrum pro diuina & nostra reuerentia, tui brachij triumphali virtute subueniens, in auxilium salutaris & ecclesiasticæ disciplinæ diuinitus tibi data, Gulielmum de Sancto Amore, & Odonem de Duaco Doctores Theologiæ, ac Nicolaum Decanum de Barro, & Christianum Canonicum Beluacen. tanquam Ecclesiæ Romanæ rebelles, & aliorum rebellium incentores, ac turbatores Parisien. studij, nisi ad mandatum nostrum, iuxta formam ipsi Episcopo traditam, redeant reuerenter, omni dilatione, & occasione, seu appellatione cessantibus, de toto regno Franciæ propellere non omittas. Vellemus ad hæc, si Tuæ Celsitudini videretur, vt dictos Gulielmum de Sancto Amore, & Christianum, qui fuerunt in peruerfate huiusmodi potiores, faceres vsque ad beneplacitum in carcere detineri, cæteros de Magistris & scholaribus supradictis præfatæ ordinationis nostræ, & eiusdem studij turbatores, ac Fratrum ipsorum vexatores improbos, & iniquos, tua præpotenti dextera, prout tibi videbitur, coercendo, vt ipsorum punita malignitas alios doceat quietè viuere, & Ecclesiæ Romanæ humiliter obedire. Preces nostras in hac parte sic efficaciter impleturus, quod nos, qui eas tibi ex cordis affectu dirigimus, voti nostri plenitudinem consecuti, tuis, cum opportunum fuerit, libentiùs annuamus. Datum Anagninæ quinto Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno secundo.]

Vt magistri
rebelles ex
vniuerso reg.
no pellantur.

Sub mense Iulij reuocat quandam compositionem, siue pactionem factam à Priore XXIX. & Fratribus Prædicatoribus cum Academicis, vi metuque extortam, irritam cassamque voluit, quantumuis orauerint Prædicatores, vt probaretur, præsertim cum tales inire cum eisdem pactiones sine Sedis Apostolicæ autoritate, pendente coram eadem lite, fuerit attemptatum.

DILECTIS FILIIS PRIORI ET FRATRIBVS ORD.
Prædic. Parisien. &c.

[Vehementi admiratione ducimur, & etiam non immeritò conturbamur, quod licet
Ex cod. cod. Sedes Apostolica vos pro sacræ religionis vestræ meritis complectatur affectu beniuo-
lentia

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

lentiæ specialis, ac viros reputet honestate multa conspicuos, & circumspecta discretione præclaros: Ad illius tamen inconsultæ simplicitatis prorupistis excessum, ut cum Magistris & Scholaribus Parisien. effectum ordinationis pro communi utilitate studij Parisien. à nobis editæ, de fratrum nostrorum consilio dolosè ac nequiter molientibus, impedire non solum præsumpseritis & absque conniuentia nostra cum eis componere, sed etiam nimis improuidè postmodum petiistis, ut sententias in præfatæ ordinationis temerarios transgressores autoritate nostra prolatas prætextu compositionis huiusmodi relaxare de speciali gratia dignaremur: licet ipsi adhuc in sua contumacia damnabiliter perseuerent. Sanè nisi nos propter enormes & atroces, quas ferebatis iniurias, ad consensum compositionis eiusdem, quasi violenter inductos de quadam pietatis abundantia crederemus; debitæ seueritas disciplinæ vos instrueret, quod in hoc non leuiter deliquistis. Preces igitur improuidas, & indignas, quas nobis in hac parte porrigere attentastis, nullatenus admittentes, obligationes de non recipiendo ad scholas vel societatem scholasticam, vos seu quoscumque alios Religiosos, aut sæculares, siue alias contra præfatam ordinationem nostram à dictis Magistris & scholaribus attemptatas, etiam si iuramento sint, vel quacumque firmitate alia roboratæ, penitus irritamus: Declarantes autoritate præsentium, quod vos, & alij Religiosi, qui in præsentiarum prælatorum suorum licentia in studio commorantur, ad scholas præcipuè Theologicæ facultatis, & scholasticam societatem liberè, sicut alij sæculares, recipi valeatis; Præsertim cum ad hæc infideles ipsi non solum affectu deberent admitti promptissimo, sed etiam induci precibus, & muneribus inuitari; ut ibi lumen fidei, & morum susciperent disciplinam. Datum Anagninæ Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno secundo.]

Non vult ap-
probare ini-
tam concor-
diam.

XXX. Erupit iam vulnus & faniem emisit, concepit namque dolorem Gulielmus de Sancto Amore, & peperit iniquitatem, iniquum edendo in Prædicatores & Minores libellum, quem statim curauit Ludouicus Rex per duos Clericos, Nuncios suos transferri ad Pontificem. Grauius in causa procedi voluit Alexander. Quare examinandum commisit opusculum quatuor Cardinalibus, Otthoni de Castro Rodulphi Bituricensi Gallo, Episcopo Tusculano, Ioanni Franciogia Burgundo Gallo, tit. S. Laurentij in Lucina, Hugoni de S. Caro Burgundo item & Gallo, tit. S. Sabinæ, & Ioanni Caetano Vrsino Romano Diacono, Cardinali S. Nicolai in carcere Tulliano; quod ita incipiens: *Ecce videntes clamabunt foris*; & sic inscriptum: *Tractatus brevis de periculis nouissimorum temporum*. Ex Cardinalium consilio tanquam iniquum, scelestum, & execrabile, & instructiones ac documenta in eo tradita, veluti praua, falsa, & nefaria condemnauit, seuerè sub grauissimis censuris præcipiens, ut quicumque huiusmodi libellum haberent, infra octo dies à promulgatis suis litteris, eundem comburerent. In eo contendebat reprobis author pauperes & mendicos voluntarios non esse in statu saluationis: neque licere regularibus, quantumuis autoritate Romani Pontificis fultis, Dei verbum prædicare, aut pœnitentium confessiones excipere; atque alia plura peruersa & reprobata contra potestatem, & autoritatem Romani Pontificis & Coepiscoporum suorum, (ipso Alexandro testante;) nonnulla etiam contra paupertatem Euangelicam: alia contra eos, qui salutem animarum zelantes, magnum aduehebant Ecclesiæ Catholicæ profectum.

Guliel. de S.
Amore scri-
bit libellum
contra Men-
dicantes.

Condemna-
tur à Pontifi-
ce.

XXXI. Condemnatum & combustum hunc librum fuisse (ait Cantipratanus illorum temporum æqualis) non solum in ipsa Curia, sed & Parisiis coram Vniuersitatis multitudine copiosa, scire poterit, qui collationes & disputationes legerit, præcipuè contra Magistros quatuor in capite aduersarios: disputationes quoque Domini Hugonis presbyteri Cardinalis, Fratris Ordinis Prædicatorum, Domini Richardi, & Domini Gaietani, & aliorum Cardinalium plurimorum: nec non & allegationes Venerabilis Patris Fr. Humberti, Magistri Ordinis Prædicatorum. Sed & Fratris Bonauenturæ generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum, & maximè Magistri Alberti, Fratris Ordinis Prædicatorum, ad hoc specialiter à Domino Papa vocati, & aliorum Prælatorum, atque magnorum virorum disputationes prolixas, & magnas, habitas Anagninæ coram multis: & in ipsis inuenire poterit rerum gestarum enucleatissimam veritatem. Huic disputationi præter iam relatos, à Pontifice vocatos, adfuisse etiam S. Thomam Aquinatem, & Bertrandum de Baiona Minoritam prouinciæ Aquitanix virum eminentem, scribit Marianus; atque

Cantipr. cit.
n. 23.

Maria c. 22.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

An. 1269.
num. 4.

Bertrandum hunc ita expedite omnia Gulielmi aduersarij obiecta recitasse, & facilliter dissoluisse, vt hærens & stupens, hominem non cognoscens, ille subiiceret: *Vel tu es angelus è caelo, vel demon ex inferno, vel strabo de Baiona.* Cui hic respondit: *Neque angelus, neque demon, sed strabo sum de Baiona;* quod utique verum erat, nam eo audiebat nomine in sæculo, antequam initiaretur, & sub hac appellatione valde celebris erat in populis. Bonaventura verò docto contra hominem egit scripto; non illo, vt plures autumant, cui titulus; *Apologia pauperum*, hoc enim pluribus post annis scripsit contra Gyraldum de Abbatis-villa, vt alias obseruabo; sed altero quod inscripsit; *de paupertate Christi.* Sed & S. Thomas aliud edidit, inscriptum; *Contra impugnantes religionem.* Porro Baionensis Roma rediens in patriam, vt interesset comitiis suæ prouinciæ, dum celebrarentur Lemouicis, feliciter magno sui relicto desiderio, diem clausit extremum. Durauit disputatio per aliquot hebdomadas vsque ad finem Septembris. Condemnatio autem libri facta est hoc anno die quinto Octobris, quam per suas litteras publicatam voluit Pontifex ad perpetuam rei memoriam.

Ex eod. cod.
& ex firma-
trium ord.

ALEXANDER PP. IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Quantum
onus summi
Pontificis.

[Romanus Pontifex de summi Apostolatus specula Vrbi, & Orbi debita seruitute prospiciens, curis occupatur innumeris, & cogitationibus rapitur infinitis. Quia eminentior cæteris sedes eius sollicitudines sibi vehementiores accumulat, & ipsius autoritas potior meditationes ei multiplicat ampliores. Quo enim altius præsidet, eo longius latiusque circumspicit, & quanto plus potest officio, tanto maioris vigilantia sibi sarcina incumbente plus pensat. Quoniam maximæ dignitati potissima sollicitudo cohæret, & altiorẽ honorem onus grauius comitatur, curaque profusior ardentioribus stimulis mentem vrget: vnde cum aliis fidelium plebium pastoribus, quibus grex Dominicus particulariter est commissus, immineat de suarum Ecclesiarum eminentia vigilantia ad suas oues pascendas; incumbit utique Romano Præsuli, cui est grex ipse generaliter creditus, de sublimi Ecclesiarum vertice, sede scilicet Apostolica, propensius ad illum & instantius intueri. Quia cum illi suis limitatis populis præsent, singuli quidem singulis: hic sine distinctione prælatus est Pontifex vniuersis: Dominicæ quidem vineæ custos generalis, & cultor; & totius ouilis Catholici, pastorumque omnium summus pastor. Incumbente item sibi generali sollicitudine super omnes, cum ex hoc suæ mentis intuitum per cuncta diffundere teneatur, stupet nimirum ipsius animus, & sub tam grauis & difficilis curæ pondere contremiscit, quod posset sufferre, vt conuenit, pondus orbis vniuersi. Ad eum namque negotia vndique confluunt, perueniunt lites, dubia deferuntur, & destinantur implicita & perplexa, nec vnquam horum influens torrens cessat, nec huius alti pelagi validæ infestæque procellæ quiescunt; sed iis, quæ imminet, nunc expeditis, mox alia subsequuntur; nec tot implexarum quæstionum nodi decissione Apostolica solui possunt, quin & aliæ irretitæ, ac nodosæ superueniant, deliberatione maturâ, & consulta diffinitione soluendæ; immò ex quo de instantibus difficilibus, & obscuris dubietatis caliginem verbo suæ declarationis amouerit, statim noua & recentia turbulenta ingruunt Apostolico dilucidanda oraculo, & ambiguis ac incertis mentibus claræ disquisitionis luce serenanda: propter quod inest Romano Antistiti sollicitudo sine ocio, labor sine quiete, occupatio sine vacatione, exercitium sine tranquillo, ingens & sedula meditatio, & vigilia sine somno, nec ad modicum etiam sua quotidiana intermissione habet instantia; quæ nec omittitur aliquo tempore, nec aliquod ipsa tempus omittit: vrget continuè, quia cogitandi materia semper adest; nec successu temporis desinit, sed cum illius diuturnitate perdurat, quia nec decursu temporis deficiunt negotia, sed assidue illis succedentibus renascuntur; Nam & hostis antiquus argutus quidem insidiator, callidusque deceptor animarum, vehementis & ardentis sollicitudinis causam præbet. Humanæ quippe pacis æmulus, fraternæ inuidus charitatis, diuisionum actor, dissipator vnionum, & tranquillitatis fidelium anxius persecutor, interferit odia, ranco-

res

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

res ingerit, liuores accendit, mouet lites, iurgia fuscitat, contentiones irritat, parit sedi-
tiones, & dissensiones procurat: Et illorum etiam, qui perfectiores & firmiores esse cre-
duntur, interdum corda subuertit, & ibi magis impietatis suæ machinas erigere, ac ne-
quitiae faces accendere nititur, vbi fore plus existimat malignitati suæ conamina obfutu-
ra. Iacit iniquus laqueos, pedicas obicit, ponit tendiculas, vt prudentiores etiam inter-
cipiat, & captiuat. Hinc turbationes oriuntur, surgunt inimicitiae, dissidia prodeunt, &
scandala generantur: vnde sic iam sæculum declinauit ad malum, quod excrescentibus
& inualescentibus in eo noxiis, quasi vix locus in ipso salutaribus inuenitur, & exclusa
fere inde concordia, quasi stabilem habet ibi discordia mansionem. Quare oportet cura
incessabili vigilare, vt detorta & corrupta per malitiam, bonitatis virtute rectificentur,
& refoventur; diuulsi per odium, charitate ligentur, commota consistant & pansent,
habeant turbata tranquillum, & status fidelium semper in melius roboretur. Sanè qui-
dam Scripturæ sacrae intelligentiam se habere fatentes, sed diuertentes à tramite recti
sensus, cogitauerunt nuper malitiam: & contra innocuos, & rectos iniquitatem maximam
sunt loquuti. Exarserunt in cordibus suis, & lingua eorum maliloqua dolum & nequitiam
excogitauit: surgentes aduersus Fratres detraxerunt; & contra dilectos matris Ecclesiæ
filios scandalum posuere. Prodiere, inquam, & in praua commenta ex nimio calore animi
proruperunt: libellum quendam valde perniciosum, & detestabilem temerè cõponentes:
libellum quidem non rationabilem, sed reprobabilem; non veritatis, sed mendacij; non
eruditionis, sed derogationis; non rectè monentem, sed mordentem; non instructum
veraciter, sed fallentem; quem nos ad Sedem delatum Apostolicam Venerabili Fratri
Episcopo Tusculano, & dilectis filiis nostris: I. tituli sancti Laurentij in Lucina. H. tituli
sanctæ Sabinæ presbyteris. Et I. sancti Nicolai in carcere Tullian. Diacon. Cardinalibus
examinandum commisimus, vt plenè ipsum inspicerent, & vniuersa in eo contenta per-
fectè attenderent, & discuterent diligenter. Quo studiosè perlecto, & maturè ac distri-
ctè examinato, nobisque de hoc plenaria facta relatione ab eis; quia in ipso quædam
peruersa & reprobata contra potestatem & auctoritatem Romani Pontificis, & Coëpi-
scoporum suorum; & nonnulla contra illos, qui propter Deum sub arctissima paupertate
mendicant, mundum cum suis opibus voluntaria inopia superantes; alia verò contra
eos, qui salutem animarum zelantes ardentem, & sacris studiis procurantes, multos in
Ecclesia Dei operantur spirituales profectus, & magnum faciunt ibi fructum: quædam
autem contra salutem pauperum, seu mendicantium Religiosorum statum; sicut sunt
dilecti filij Fratres Prædicatores & Minores, qui vigore spiritus sæculo cum suis diuitiis
derelicto; ad solam cœlestem patriam tota intentione suspirant: necnon & alia plura in-
conuenientia, digna vtique confutatione, ac confusione perpetua, manifestè comperi-
mus contineri. Quia etiam idem libellus magni scandali seminarium, & magnæ turba-
tionis materiæ existebat, & inducebat etiam dispendium animarum, cum retraheret
fraudulenter à deuotione solita, & à consueta eleemosynarum largitione, ac à conuer-
sione & religionis ingressu fideles. Nos libellum eundem, qui sic incipit: *Ecce videntes
clamabunt foris*, quique secundum ipsius titulum. *Tractatus brevis de periculis nouissimo-
rum temporum* nuncupatur: tanquam iniquum, scelestum, & execrabilem, & instructio-
nes ac documenta in eo tradita, vtpote praua, falsa, & nepharia, de fratrum nostrorum
consilio, auctoritate Apostolica reprobamus, & in perpetuum condemnamus, districtè
præcipientes, vt quicumque libellum ipsum habuerit, eum infra octo dies, ex quo hu-
iusmodi nostram reprobationem & condemnationem sciuerit, prorsus in toto, & in qua-
libet sui parte comburere, & abolere procuret. In illos enim, qui huius nostri præcepti
fuerint contemptores, excommunicationis sententiam promulgamus: firmiter in virtute
obedientiæ prohibendo, ne quisquam prædictum libellum ore Apostolico iam damna-
tum, approbare vel quomodolibet defensare præsumat. Si quis verò præsumpserit,
tanquam contumax, inobediens, & rebellis Romanæ Ecclesiæ ab omnibus fidelibus ha-
beatur. Et nos nihilominus alias contra eum taliter procedemus, quod poena condigna
temerarium feriet, & alij eâ perterriti à similibus frænabuntur. Nulli ergo omnino ho-
minum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, condemnationis, præcepti, & inhibi-
tionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsum-

*Demonis vi-
tuperium.*

*Narratio fa-
cti.*

*Quam perni-
ciosus libel-
lus Gulielmi
à S. Amore.*

*Quam item
scandalosus.*

*Condemna-
tur.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

pferit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursum. Datum Anagninæ 3, Non. Octobris, Pontificatus nostri anno secundo.]

Gratias deinde agit Ludouico Regi, quod per suos Nuncios librum miserit, signifi- XXXII.
cans iam condemnatum, commendansque Ordines Prædicatorum & Minorum eius
protectioni.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO ILLUSTRIS
Regi Franciæ.

Ex monum.
MSS.
Commenda-
tur à pietate
S. Ludouic.
Rex.

Quam pro-
pitius religio-
sis.

Præsertim
Prædic. &
Minoribus.

[Veri solis radius in Te verè fulgere conspicitur, qui depulsis penitus prauis actibus in lucis operibus delectaris, qui vitæ omnino noctis tenebris, in diei lumine ambulas, horrendo vitia, fugiendo à noxiis, & salutaribus inhærendo. Reuera clarent in Te firma fides & pura deuotio erga cœlestem Regem, cuius dono Regnum terrenum nosceris obtinere, dum sic eius beneplacitis te coaptas, quod ad eum dirigens mentem tuam, & ipsum in tuis actionibus constituis fundamentum; ad illa tuum libitum conuertis, & studium, quæ in eius conspectu sunt placita, sibi que delectabilem referant suauitatem odoris, in benignitate, clementia, misericordia, & charitatis subsidiis te principaliter exercendo: Sed etsi hoc in persona Tua velut sydera luminosa resplendeant, est tamen ibi aliud quod ampliori fulgore rutilat, & sicut luminare maius, & altius profert iubar inter alia, in Te lucentia, quasi solis innuens maiestatem. Illa videlicet ardens, & lucens charitas, qua personas religiosas, & diuinis mancipatas seruitiis, gratiosè prosequeris, eas tenerè diligendo, fauore muniendo regio, multis beneficiis confouendo, amplectendo libenter conuersationem ipsarum, & eas in tua familiaritate specialiter retinendo. Inter quas dilectos filios Fratres Prædicatores & Minores, tanquam perfectos Christi seruos, cultores fidei eruditos, & prudentes, ac prouidos consiliarios animarum, Tuæ mansuetudini præcipui amoris vinculo astrinxisti. Certè congruit & expedit, quod Princeps tam Catholicus familiares habeat tam electos, quod in ipsius munda, & nitida Curia, viri sine nota, & macula conuersentur, quodque domus eius, generali præconio laudata per Orbem, etiam ex famulorum, & ministrorum Domini societate ac præsentia commendetur. Horum namque Fratrum clari Ordines iam dudum à Sede Apostolica, sicut sacri & conspicui, approbati, velut eminentia candelabra, & duo magna luminaria in Ecclesia Dei lucent, quoniam ab iis sanctæ doctrinæ lumen vbique per mundum copiosè diffunditur, ab his Euangelium ardentè & efficaciter prædicatur, ab his recta & sana consilia, & exempla salutaria exhibentur. Conuenienter itaque Regia Serenitas in tam proborum virorum & religiosorum tam illustrium consortio iucundatur, quia ex hoc ipsa, & merito crescit & fama, & principibus aliis ad honestum & bonum materia est & iudex. De tanta ergo beneuolentia & gratia, quam eisdem Fratribus sincerè ostendis, & exhibes, Celsitudinem Tuam multipliciter in Domino commendantes, dignas tibi gratiarum referimus actiones, recognoscentes nos fore tibi de hoc specialius obligatos, quia tu es ipsis in necessitate plenum subsidium; contra molestias, tutum præsidium; & in aduersitate sui status, solidum firmamentum. Sanè dilectos filios Magistros Ioannem & Petrum clericos & nuntios tuos, quos ad Sedem Apostolicam destinasti, affectuosè recepimus, & in his, quæ proposuerunt & petierunt ex parte tua pro eisdem Fratribus, benignè ipsos audire curauimus, & efficaciter exaudire; ecce libellum illum perniciosum, & detestabilem, quem quidam sacre Scripturæ intelligētiam se habere fatentes, sed diuertentes à tramite recti sensus, contra Christi pauperes, vitæ suæ subsidia salubriter mendicantes, componere præsumperunt, delatum ad nos per eosdem nuntios, tanquam iniquum, scelestum, & execrabilem, & instructiones ac documenta in eo tradita, utpote praua, falsa, & nepharia, de fratrum nostrorum consilio, authoritate Apostolica, præsentem magna fidelium multitudinem reprobanda duximus, & in perpetuum condemnanda. Distinctè præcipientes, ut quicumque libellum ipsum habuerit, infra octo dies, ex quo huiusmodi nostram reprobationem, & condemnationem sciuerit, prorsus destruere, & abolere procuret; & in illos, qui huius nostri præcepti fuerint contemptores, excommunicationis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

municationis sententiam promulgantes. Firmiter in virtute obedientiae præcipiendo, ne quisquam prædictum libellum ore Apostolico iam damnatum approbare, vel quomodo libet defensare præsumat, & si præsumpserit, tanquam contumax, inobediens & rebellis Romanæ Ecclesiæ ab omnibus fidelibus habeatur: sicut hæc omnia in litteris nostris de prædicta reprobatione ac condemnatione confectis, quas tibi transmittimus, plenius continetur. Ideoque Magnificentiam Tuam omni, qua possumus, affectione rogamus, quatenus memoratos Fratres consueta benignitate ac gratia prosequens, eos tanquam probatos & acceptos Christi ministros habeas attentius commendatos, & ab iniuriis & molestiis protegas, & præserues. Ita quod tuo securi munimine quietam & gratam impendere Domino valeant seruitutem. Datum Anagninæ 16. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno 2.]

xxxiii Deinde audiens sub illo tempore doctrinam huius libri per Academiam Parisiensem, & Galliarum populos spargi, multosque multa ausos contra vtramque Religionem: amare hoc ferens, scripsit ad Ludouicum Regem, vniuersos Ecclesiarum Galliarum prælatos, & peculiariter ad Turonensem, & Rothomagensem Archiepiscopos ac Parisiensem Episcopum, condemnans expressius errores, & propositiones nefarias detractorum, iubens vt contra eos procedatur & protegantur Religiosi.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO, ILLUSTRI
Regi Francia.

[Non sine multa cordis amaritudine, animique turbatione audiuius, quod nonnulli Magistri & Doctores, ac alij acuentes, vt gladium, linguas suas; & venenum aspidum gerentes sub labiis, ad infamiam, grauamen, & dispendium innocentum, illud in suggillationem & læsionem dilectorum filiorum Fratrum Prædicatorum, & Minorum, nequiter vomuerunt. Et licet ipsos distinctè non nominauerint, nec vocabulis propriis expresserint, eos in quibusdam verborum inuolucris, & certis, & cautis circumlocutionibus apertius innuerunt. Ita quod ex talibus eorum dictis manifestè, tanquam si expressim illos nominassent, innotuit, quod de ipsis Fratribus loquebantur, fuderunt iniquum virus, & contra eos in scholis, prædicationibus, & alibi asseuerare præsumpserunt, quod in statu, & via saluandorum non erant; nec meritoria, nec salutifera existeret eorum mendicitas, & paupertas, cum deberent, valetudine corporali, & aliis iustis impedimentis cessantibus, propriis manibus operari, sub spe alieni subsidij non torpendo, nec pro sustentatione, vel pro necessariis extranea mendicando suffragia, seu ab aliis vitæ adminicula expectando, quodque de licentia vel commissione Romani Pontificis, seu Diocesano Episcoporum prædicationis exercere officium, & confessiones audire liberè non valebant, tanquam per hoc sacerdotibus parochialibus præiudicium inferrent; ad alia nihilominus praua & iniqua in detractum eorum, & suorum Ordinum derogationem, ora maliloquar elaxando. Cum igitur iidem Ordines fuerint dudum à Sede Apostolica, sicut sacri, clari, & conspicui, approbati: ex quibus iam nonnulli Fratres ad supernam prouecti patriam, in Sanctorum numero sunt adscripti, & velut eminentia candelabra, & duo magna luminaria in Ecclesia Dei luceant, ac ab ipsorum Fratribus, & cultoribus sanctæ doctrinæ lumen diffundatur vbique per orbem, Christi Euangelium ardentè, & efficaciter prædicetur, ac recta, & sana consilia, & exempla salutaria præbeantur. Cum etiam dicti Fratres sacræ Scripturæ, ac verbi Dei studio, & animarum profectibus, necnon diuinis officiis, & orationibus instanter & incessanter intendant, nequaquam marcentes otio, sed opere se optimo & potissimo exercentes, cum sapientia opus existat maximum, nec sunt plures qui operantur exterius, quam qui studium cognoscendæ diuinitatis exerceant: Vnde & Dominus ministrante, ac operante Martha, Mariæ audientiam, attentionem, & studium circa verbum ipsius præcipue commendauit; ex quo liquido patet Fratres ipsos ad operandum suis manibus non teneri: Quinimo si iis intermissis, laborarent manibus, potiora vtique & vtiliora in minora minusque vtilia opera, non sine animarum dispendio, commutarent. Cum insuper iidem Fratres omnia propter Deum reliquerint, exilia vitæ subsidia mendicantes, Christumque imitentur pauperem,

Ex vetust.
cod.
Psal. 63. 4.
Psal. 13. 3.

Recensentur
in libello cō-
tentia.

Luc. 10. 41.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

pauperem, perfectionem Euangelicam amplexando, propter quod euidenter apparet in eo statu existere saluandorum, & per suæ religionis obseruantiam, quæ quidem ipsius perfectionis Euangelicæ tenet formam; æterna præmia promereri. Cum etiam de licentia vel commissione aut concessione Romani Pontificis, seu legatorum eius, vel ordinariorum locorum licite possint prædicare populis, & confessiones audire, ac poenitentias iniungere salutare, Venerabilibus Fratribus nostris Turonen. & Rothomagen. Archiepiscopis, ac Episcopo Parisien. damus nostris litteris in virtute obedientiæ firmiter in præceptis; vt omnes Magistros, Doctores, & alios, qui siue in scholis, siue in prædicationibus, seu alibi, præmissa dicere attentarunt, ex parte nostra monere procurent, vt infra certum terminum ab ipsis Archiepiscopis, & Episcopo præfigendum eisdem, dictum suum in his publice reuocent, malè se dixisse fatentes, illaque detestentur penitus, & retractent, asseuerando constanter contrarium, & illud etiam fideliter prædicando. Quod si non fecerint, ex tunc contra eos ad suspensionis, excommunicationis, & perpetuæ priuationis beneficiorum suorum Ecclesiasticorum sententias, sublato cuiuslibet appellacionis obstaculo, efficaciter procedere non omittant. Laicos de hoc culpabiles vel fautores huius præsumptorum, animaduersione debita percellentes. Ideoque Celsitudinem Tuam affectuosè requirimus & rogamus, quatenus prædictis Archiepiscopis, & Episcopo, cum ab eis requisitus fueris, tuum fauorem & auxilium magnificè largiaris: Ita quod tua eis fauente potentia mandatum Apostolicum sibi directum efficaciter exequi valeant: & nos Magnificentiam Tuam exinde dignis in Domino laudibus commendare possimus. Datum Anagninæ 14. Kal. Nouembr. Pontificatus nostri an. 2.]

VENERABILIBVS FRATRIBVS VNIVERSIS ARCHIEPISCOPIS, & EPISCOPIS, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, & alijs Ecclesiarum Prælati, cuiuscumque ordinis vel professionis per Franciam, Burgundiam, Picardiam, Britanniam & Normanniam constitutis.

[Non sine multa cordis amaritudine &c.] inserit hic easdem litteras datas ad Regem vsque ad illa verba *animaduersione debita percellentes*. deinde subiūgit. [Charissimi in Christo filij nostri Illustris Regis Franciæ ad hæc si necesse fuerit auxilio inuocato. Ideoque vniuersitatem vestram rogamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mādantes, quatenus memoratos Fratres omni beneuolentia, & gratia prosequētes, eos tanquam probatos & acceptos Christi ministros habeatis pro diuina, & nostra reuerentia propensius commendatos. Ipsos ab iniuriis & molestiis opportunis præfidijs defendentes. Ita quod ex hoc vobis & vestris Ecclesijs fortiùs obligemur. Datum Anagninæ 12. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno 2.]

VENERABILIBVS FRATRIBVS TURONEN. ET Rothomagen. Archiepiscopis, ac Episcopo Parisiensi.

[Quidam Scripturæ sacre intelligentiā se habere fatētes, sed &c.] vt supra in bulla, quæ incipit. *Romanus Pontifex*. n. 31. vsque ad *perterriti à similibus frenabuntur*. Deinde subiūgit. [Ideoque fraternitati vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus; quatenus huiusmodi nostram reprobationem, condemnationem, præceptum, & reprobationem, ac præmissa omnia Parisius solemniter publicetis; & faciatis per alios in omnibus locis, in quibus expedire videritis, publicari; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellacione postposita, compescendo. Quod si non omnes iis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Anagninæ 12. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.]

An. 1251.
n. 34.
Paris. an.
1256.
Doctores Pa-
risien. in Cu-
ria veniunt.

Quatuor præcipua capita tumultus, à nobis supra nominata, crebrescentibus scandalis, & odiis ex consilio ipsius Vniuersitatis in Curiam Pontificiam venerunt; quibus adnumerat Paris alios duos, videlicet Ioannem de Gestauilla Anglum, & Ioannem Belin Gallum, Philosophos Regentes in artibus; pro quibus collecta sunt, inquit, ex Vniuersitate viatica. Videntes porrò Christianus Canonicus Beluacensis, & Odo Duacensis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

censis durum esse contra stimulum calcitrare, latamque esse in se exilij, vel carceris sententiam, satius iudicarunt coram Pontifice comparere, semet excusare, aut dicta reuocare, quam frustra reniti. Fecerunt porro, & quæ in processu sequenti continentur, promiserunt. Chronica Normannica Decanum Barrensem cum his se retractasse, sed Gulielmū de Sancto Amore tenaciter in suis erroribus, & Religiosorū insectatione perstitisse corā Pontifice, cōmemorant, quæ tamen omnino tacet processus, quem subiungo.

Quidam eam
sa cedunt.

Chron. Nor-
mā. an. 1244.

IN NOMINE CHRISTI AMEN.

xxxvii. [Anno Domini 1256. vigesima tertia die mensis Octobris, Indictione 15. in palatio Domini Papæ Anagninæ: Venerabiles Patres Domini H. tituli S. Sabinæ presbyter, & Ioannes S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconi Cardinales, præsentibus & audientibus me Bernardo de Littera Notario & testibus infra scriptis, scilicet prouidis viris Ioanne Archipresbytero Ecclesiæ S. Mariæ de Castro Cerneteris, Thomasio de Riio-frigido Canonico Casleten, Ioanne presbytero Canonico Capuanen. & quam pluribus alijs ex parte Sanctissimi Patris Domini Alexandri Papæ IV. Prouidis viris Magistro Odone de Duaco Theologicæ facultatis Doctore, & Christiano Canonico Beluacen. in eorum præsentia constitutis, qui etiam octauodecimo die mensis eiusdem iurauerunt corporaliter coram eisdem Dominis Cardinalibus, & me prædicto Bernardo Notario stare præcisè mandatis dicti Domini Papæ, in virtute præstiti iuramenti, mandauerunt: Primò scilicet, quod saluis alijs mandatis, quæ eidem Domino Papæ semel vel pluries ipsis Magistris mandare placuerit; & saluo si circa infra scripta idem Dominus aliter ordinaret, ipsi Magistri quantum in eis esset, ex tunc reciperent, & publicè Parisius recipient, cum ibi fuerint; ex tunc obedirent & obedient in posterum ordinationi Domini Papæ, quæ incipit: *Quasi lignum vite* &c. Et quod contra eam scienter non venient, nec contradicentibus ordinationi prædictæ in contradicendo auxilium, vel consilium præstabant publicè vel priuatè Secundò, quod Fratres Prædicatores & Minores Parisius degentes, Magistros & auditores eorum; & specialiter ac nominatim Fr. Thomam de Aquino de Ordine Prædicatorum, & Bonauenturam de Ordine Minorum, Doctores Theologiæ ex tunc, quantum in eis esset, in societatem scholasticam, & ad Vniuersitatem Parisiensem reciperent, & expressè Doctores; ipsos reciperent, vt Magistros, & quod cum Parisius fuerint, facient publicè illud idem: Ipsosque iuxta ordinationem prædictam ab Vniuersitate seu Magistris & scholaribus Parisius commorantibus, procurabunt recipi bona fide, & contra prædicta nunquam præstabant consilium vel assensum. Tertiò, quod scienter iuramenta, statuta, vel obligationes non facient, seu à religiosis, vel alijs exigent, vel quantum in eis fuerit, exigere permittent, per quæ, vel quos infringatur ordinatio supradicta, seu contra eam modo quolibet veniatur. Quartò, quod non procurabunt, nec non quantum in eis est fieri permittent, quod Parisien. studium absque licentia Domini Papæ occasione cuiuscumque prætentæ turbationis seu facti, dissoluatur seu aliò transferatur. Quintò, quod tam in Romana Curia, quàm Parisius bona fide ac sine fraude, non adiiciendo aliquid scienter, quod sapiat aliquid contrarium principaliter vel consequenter; sed ista quæ eis in hoc articulo iniunguntur, prædicent publicè, & in ciuitate Parisien. pluries, & in diuersis locis, & asseuerent fideliter in ipsis prædicationibus infra scripta: scilicet, quod reprobent libellum in ipsis prædicationibus, qui nuper fuit per Summum Pontificem condemnatus, & errores in ipso contentos, qui sunt contra infra scripta, quæ in ipsis prædicationibus asserant, & affirmant; videlicet; De potestate Romani Pontificis, quod possit prædicatores, & confessores mittere vbique per mundum iuxta suæ beneplacitum voluntatis, sine consensu inferiorum prælatorum quorumcumque, seu parochialium sacerdotum. Item quod Archiepiscopi, & Episcopi in suis diocæsis licentiam dare possunt prædicandi, & confessiones audiendi sine consensu inferiorum sacerdotum, vel Rectorum Ecclesiarum cum viderint expedire, quodque prædicatores & confessores sic missi, possunt liberè prædicare, & licitè confessiones audire, ac absolueræ pœnitentes. Item de mendicitate, quod status mendicitatis fundatæ per Christum, est

Promittunt
plura obser-
uare coram
Pontifice.

status

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

status salutis, & perfectionis. Item quod Religiosi pauperes, qui omnia relinquunt propter Christum, licite & meritorie possunt mendicando acquirere victum suum sine labore manuum, etiam si sint validi corpore, maxime qui student verbo Dei legendo, disputando, prædicando. Item quod ea quæ continebantur in libello prædicto, & quibusdam articulis à Magistro Christiano præfato confectis, qui explicitè vel implicitè videbantur, seu poterant in prædictorum Ordinum infamiam redundare, sicut de pseudo-prophetis & apostolicis, & de nunciis Antichristi, de penetrantibus domos, & periculis nouissimorum temporum, non intelligunt, nec intellexerunt de Fratribus Ordinum Prædicatorum, & Minorum, quod tales ipsi sint, vel fuerint, vel etiam sint futuri: sed fateantur ipsos Ordines esse bonos, & ab Ecclesia approbatos. Et inter cætera asserant & affirmant, quod Deus hoc ipsum per manifesta indicia nostris temporibus comprobauit: nonnulla miracula, scilicet, quæ per Sanctos vtriusque Ordinis, Sanctorum catalogo per Romanam Ecclesiam canonicè, legitimè, fideliter, ac ritè ascriptos, est misericorditer operari dignatus. In cuius rei testimonium Ego præfatus Bernardus Apostolicæ Sedis autoritate Notarius, qui præmissis rogatus interfui de mandato dictorum Dominorum Cardinalium, hoc præsens publicum instrumentum propria manu scripsi, ac in publicam formam redegi, & signum meum apposui.]

Demum scribit hoc anno Pontifex ipsi Vniuersitati Magistrorum, & scholarium, mirifice laudans studium Parisiense, subiungens deinde malam doctrinam disseminatam contra duos hos Ordines, quos etiam valde commendat. Suadet item pacificum conuietum, neque quidpiam cogitent de transferenda aliò Academia. xxxviii

Ex prædicto
codice.

*DILECTIS FILIIS VNIVERSIS MAGISTRIS ET
scholaribus Parisien.*

Encomia Vni-
uersitatis Pa-
risien.

Laus Theo-
logia.

[Parisius, peritiæ summæ sinus, de suæ scientiæ summæ plenitudine replens orbem, & tanquam fulgidus sol doctrinæ per totum orbem claræ intelligentiæ lumen fundens; depellit ignorantiae tenebras, ruditis abstergit caliginem, aufert imperitiæ nubilum, promit illuminationis auroram, cognitionis pandit serenum, & lucidum scientiæ monstrat diem, rigat documentorum suorum fluentis paradisi omnem terram, & bonorum influenza dogmatum instruit, & imbuunt vniuersum, copiosis, & dulcibus sapientiæ fructibus reficiens Ecclesiam, mundum pascens, quia de Parisiis, velut de parentis sinu, partus scientiarum plurimi prodeunt, de ipsa rectæ ac perfectæ disciplinæ soboles gignuntur: Hinc procedit inclyta doctorum profapia, hinc alta progenies prouenit peritorum, quibus Christianus illustratur populus, & fides Catholica roboratur. Hunc profecto amœnitatis & commoditatis locum vniuersæ artes de totius orbis ambitu sibi habitaculum communiter elegerunt, & consideratis cæteris sæculi mansionibus, quasi deliberatione concordiam suam fixerunt ibi immobilem stationem. Hæc est egregia litterarum ciuitas, Artium vrbs famosa, eruditionis schola præcipua, summa sapientiæ officina, & potissimum Gymnasium studiorum. Hic conuersantur & degunt scientiæ: hic firma & læta societate conuiuunt: hic suas habent & possident cathedras: hic sua profunda, & arcana veritatis magisterij insinuatione reuelant, & cuiusque ipsarum propria virtus suo ibi propitio innotescit affectu; Inter quas sacra & venerabilis Theologia locum obtinet altiorrem: Præest etenim reliquis, sicut superior, & tanquam inferiores, cæteræ sibi subsunt. Imperat aliis vt domina, & illæ sibi vt famulæ obsequuntur; gubernat alias vt prælata, & ipsæ sibi tanquam subditæ reuerenter intendunt. Ad hanc singulæ in viis leuant, & habent intuitum, vt iuxta permissum eius se metientes, inoffensæ incedant, & gressum ad aliquod inconueniens non impingant. De Parisius itaque fons limpidus scientiarum emanat, de quo potant cunctarum populi nationum. Ibi erumpit altus puteus scripturarum, de quo profundæ intelligentiæ pocula mundus haurit. Cum igitur ciuitas ipsa Parisius, tanquam arbor fructifera in campo fidei vbertate præpollens, tanquam spiritalium prouentuum copiam Ecclesiæ afferat generali; cum honorabilis vniuersitas Magistrorum, & scholarium ciuitatis eiusdem, quasi vitæ vitis in vinea Ecclesiæ, vini liquore affluens, vitalis potus abundantiam Catholicæ plebi propinet, conuenit quidem & expedit,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

expedit, vt ad eas multipliciter in æternæ charitatis extendentes & ostendentes affectû, ad perpetuam ipsius Vniuersitatis cōseruationē, vt firma semper stabilitate vigeat, & pleno vigore assiduè conualescat, totius diligentia studium impendamus: quatenus Apostolica sollicitudine continuo sibi procurato munimine, contra noxia quælibet & aduersa solida permaneat & secura, vt sua non quatiatur firmitas, integritas non frangatur, nec corrumpatur sinceritas, nec vnitas diuidatur. Sanè ad id in ciuitate ipsa generalis studij fundamenta diuino nutu olim locata, & stabilita esse noscuntur, quod ex omnibus gentibus illuc pro acquirendis magnis scientiæ opibus confluat continuè multitudo, & virtute ibi ac eruditione proficiens, ex suo exercitio thesaurum iam preciosum, in cuius vtique cōseruatione furum nullatenus timentur insidia, sed vnusquisque ex labore sapidum scientiæ fructum reportet: qui summè profectò reficit, nec vnquam afficit fastidio comedentem, immò quanto plus editur, tanto ad sui esum accendit edentis fortius appetitum: nec vsu quidem consumitur, sed seruat potius & augetur. Ob hoc enim longa tēpora sub vigiliis & laboribus in eadem ciuitate decurritis, bona ibi propria expēdendo. Ideo parentes, & propinqui vestri sedula ibidem vobis subsidia de suis facultatibus subministrant, subtrahentes interdum sibi, vt plenius vestris possint necessitatibus subuenire: quod inibi tanquam in odoramentorum delectabili paradiso, cum auiditate legentes, reficiamini iugiter suauibus, & electis epulis litterarum, proficientes quotidie bonitatis augmento, & crescentes in viros, morum honestate compositos, & scientiarum cognitione perfectos, vt tandem labor vester, & studium ad laudem Dei, vestrumque honorem & commodum, & propinquorum gaudium elucescat. Sed sunt quidam, qui vos in his friuolis occasionibus adinuentis impedire conantur, vestrumque laudabilem in studij exercitatione processum, immissione dissidij, & scandali concitatione turbare; sicut his diebus aliqui spiritus malignitatis impulsu fecerunt; qui statum vestrum integrum, & tranquillum nouis prauitatis immisionibus immutarunt, adducentes in vos commotionis turbinem, & inferentes discordiæ tempestatem, crebras faciendo conuocationes, praua conuenticula ordinando, & vos ad hæc iniquis, & callidis suggestionibus pertrahendo, ita quod cum debebatis in silentio, & quiete imminere libris, & lectioni vacare: oportebat vos propter ista intermisso studio, clamoribus & strepitibus interesse, ac pro vanis, & incongruis tractatibus inutiliter euagari. Si ergo viros tempestuantes corripimus: si ecclesiastica districtione talium temeritatem arcemus; si horum maliloqua molimina Apostolica potestate conterimus, impias colligationes & reproba consilia dissipamus, orditas malitiæ suæ machinas confringentes, ne liberè feriant, & præconceptas inferant læsiones; de hoc vehementer gaudere debetis, & tanquam de magni beneficii dono communiter exultare, quia resistendo taliter his peruersis, etsi bonum generale agimus, vestrum tamen profectum specialiter procuramus. Porro cū dilecti filij Fratres Prædicatores, & Minores Parisien. sacræ Scripturæ studio sedulè inhærendo, sibi & aliis multum proficiant, insignia lucis opera de sua instanti vigilantia, & instantia vigili proferentes, propter quod ipsum Parisien. studium grande augmentum recipit, & eximium vestra Vniuersitas ornamentum: nos turbamur quam plurimum & vobis etiam debet non modicum displicere, cum aliqui sui æmuli statum ipsorum humilem, & quietum subuertere moliantur, & vos aduersum eorum innocentiam commouere; quorum profectò multi fuerunt ex vobis, & de vestro consortio ad regulare collegium transiuerunt, quorumque necessitatibus de vestræ charitatis eleemosynis, & subsidiis potissimè subuenitur: & qui pro vobis diuinam clementiam deuota, & assidua supplicatione deprecantur. Vnde quia intelleximus, quod aliqui contra eosdem Fratres, quantum ad prædicationem, confessionum audientiam, mendicitatem ipsorum, & quoad alia in scholis, prædicationibus, & alibi linguas relaxare maliloquas præsumpserunt, non ipsos fortè propriis exprimendo vocabulis, sed apertè quibusdam certis circumlocutionibus innuendo: Nos attendentes, quod dicti Fratres sacris Scripturis, & verbi Dei studio, ac animarum profectibus, necnon diuinis officiis, & orationibus instanter, & incessanter intendunt, nec torpent otio, sed opere optimo se ipsos exercitant, cum sapientia opus existat maximum, nec sint plures, qui operantur exterius, quàm qui studium cognoscendæ diuinitatis exercent. Nam & Dominus ministrante ac operante Martha, Mariæ audien-

*Insatiabilis
 appetitus
 sciendi.*

N tiam,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

Luc. 10. 41.

tiam, attentionem, & studium circa verbum ipsius præcipuè commendauit. Per quod liquidò patet, quod iidem Fratres ad operandum suis manibus non tenentur. quinimo si his intermissis laborarent manibus, potiora vtique ac vtiliora in minora, minusque vtilia opera non sine animarum dispendio commutarent. Considerantes etiam, quod reliquerunt omnia propter Deum, exilia vitæ subsidia salubriter mendicantes, Christumque pauperem imitantur, perfectionem Euangelicam amplexando. Ex quo euidenter apparet, quod in statu saluandorum existunt, & per suæ religionis obseruantiam, quæ quidem ipsius perfectionis Euangelicæ tenet formam, æterna præmia promerentur. Pensantes insuper, quod de licentia, aut concessione Romani Pontificis, seu legatorum eius, vel Ordinariorum locorum, licitè possunt prædicare populis, & confessiones audire, & pœnitentias iniungere salutare. Contra omnes, qui aduersus prædictos Fratres stultè in iis, & improuidè sunt loquuti, efficaciter procedi mandamus, grauésque pœnas infligi, nisi per sufficientem satisfactionem sibi duxerint celeriter consulendum: Libellum etiam quendam valdè perniciosum, & detestabilem temerè de nouo compositum, post plenam examinationem ipsius, quia in eo quædam contra potestatem, & auctoritatem ipsius Romani Pontificis, & Coëpiscoporum suorum, & aliqua contra salutarem pauperum, seu mendicantium statum, sicut sunt Fratres præfati; ac alia plura nefaria & peruersa manifestè comperimus contineri. Cum etiam grauis scandali seminarium, & materia multæ turbationis existeret, tanquam iniquum, scelestum, & execrabilem, de fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica reprobandum duximus, & in perpetuum damnandum: excommunicando cunctos, qui libellum ipsum habuerint, nisi eum infra octo dies, ex quo huiusmodi nostram reprobationem, & condemnationem sciuerint, curauerint penitus abolere. Ideoque vniuersitatem vestram, quam affectione paterna prosequimur, requirimus, & hortamur, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus sicut viri prudentes, cogitantes discretè quod dignè ac iustè processimus in præmissis, & quod vestram in hoc vtilitatem operati sumus, deprimendo Vniuersitatis eiusdem tam noxios turbatores. Ac exinde pariter congaudentes, virtutum, & scientiæ studio principaliter intendatis, vestros ad hoc affectus conuertentes totaliter, & firmantes, à detractionibus, oblocutionibus, & dolosis persuasionibus, aures & animos auertendo, & euitando, ac repellendo longius seditiosos, & perniciosos viros, quibus amœnum & deliciosum esse videtur, adinuenire dissensiones, & discordias procurare. Ac supradictos Fratres, tanquam acceptos Christi ministros, & intercessores ad Deum pro populo efficaces, habentes attentius commendatos, nullis eos vexetis aut inquietetis molestiis: sed pro diuina & nostra reuerentia, suæque sacre religionis intuitu, fraterna ipsos prosequamini charitate, ac iis beneuolentiæ vestræ suffragiis faueatis, quia ex hoc retributorem bonorum omnium reddetis vobis magis propitium, & fauorem nostrum plenius acquiratis. Ad hæc, quia studium in ciuitate prædicta fauente Domino prosperis semper excreuit augmentis, & optimos produxit effectus, vnde nullatenus expediret ipsum exinde remoueri, sed valdè damnosum existeret, si forsitan alibi transferretur, de vestra & ipsius translatione studij ad locum alium, nihil his pensatis, statuatis penitus, aut firmetis. Nos enim parati sumus in omnibus, quæ ipsius Vniuersitatis honorem & bonum respiciunt, vobis Apostolicæ gratiæ ianuam liberaliter aperire. Datum Anagninæ 17. Kalen. Decembr. Pontificatus nostri anno 2.]

Clerus Fabrian. grauis Minoritis.

An. 1215.
n. 19.
An. 1267.
n. 10.

Grauiissimæ & celebris discordiæ serie huius anni largius, sed non inutilius relata, ad aliam progrediendum, quam excitarunt Clerus Fabrianensis, & parochi circumuicini aduersus Fratres, qui extra urbem Fabriani, in loco qui dicebatur Cantia, oppidulo ad ter mille passus à Fabriano ad radices Apennini (de quo nos alias egimus, & inferius sermonem instituemus) religiosè viuebant. Plura passi serui Dei tam in rebus domesticis, propriisque personis, quàm in benefactorum amicorumque honore: qua decebat humilitate veniam suæ qualiscumque culpæ, & remissionem tot iniuriarum, iugiter sed inaniter deprecabantur. Recurrendum itaque fuit ad optimum Protectore Pontificem Alexandrum, qui dolenter ferens illatas Minoritis iniurias, veniam nihilominus & pacem deprecantibus, sequentem dedit ad Clerum epistolam, quam nos ex monumentis eiusdem Monasterij, & opusculo vitæ B. Francisci Fabrianensis, hic duximus ministrandam.

DILE

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

DILECTIS FILIIS CLERI FABRIANI,

Camerinen. Diœc.

[Implacida de vestris actibus relatio nuper nostrum turbauit auditum, quod videlicet, cum deberetis dilectos filios Fratres Minores in nostro Castro commorantes, quorum Ordinem Dominus, vt lucernam insignem ad illuminationem domus suæ inter alias cœlestium exemplarium lampades suscitauit, pro diuina reuerentia & fauore, quo iidem vobis in animarum Cura & cultu diuino per operis & sermonis potentiam obsequuntur, fraterna pietate fouere, & grata eis consolationis solatia, & vberiora subuentionis auxilia ministrare, vos multis eos grauaminibus afficitis, & ipsorum pacem multipliciter perturbatis, ipsos & eorum benefactores, compellentes ad ea, quæ sunt contra priuilegiorum Apostolicæ sedis indulta, & præfati Ordinis instituta; & licet iidem Fratres, & eorum Minister vobis humiliter supplicauerint, vt ab huiusmodi molestiis propter Deum abstinere deberetis, nec imponeretis eis intolerabiles nouitates, asperius quam alij clerici conuicini faciant, tractando eosdem; vos tamen ipsorum Ministri & Fratrum supplicationibus contemptis humilibus, & diuino timore postposito, à prioribus noluitis cessare iniuriis, quin peiora eis potius cumulastis, & in eorundem Fratrum scandalum, & dicti Ordinis præiudicium, & grauamen. Quocirca discretionis vestræ firmiter præcipiendo mandamus, quatenus ab ipsorum Fratrum iniuriis desistentes, omnino reuocetis prudenter sine difficultate aliqua per vos ipsos, quidquid contra eos minus prouidè attentastis; ipsosque habeatis ob nostram reuerentiam propensius commendatos; ita quod exinde valeatis meritò commendari. Alioquin, cum ipsorum nos afficiamur iniuriis, & molestationibus molestemur, vtpote qui eos in intimis charitatis nostræ visceribus specialiter continemus, dissimulare nequaquam poterimus, quin celeri remedio huiusmodi præsumptionibus occurramus. Datum Laterani 2. Idus Decembris, Pontificatus nostri anno 2.]

*Iubet Pont.
vt à molestiis
desistat.*

LX. Superioribus annis diximus missum Ioannem Parmensem Ministrum generalem, vt de pace & vnione tractaret cum Imperatore Græcorum in Asia, Ioanne Duca, Manuele Constantinopolitano Archiepiscopo, & aliis Orientis Patriarchis; eumque licet benignè, & honorificè receptum, non tamen negotium tunc absoluisse, quantumuis eoque animos induxerit Imperatoris, & Patriarchæ, vt bis aut ter solemnes instituerint Legationes ad Pontificem pro vnione perficienda. Sed spoliati semper Apocrisarij in itinere, reuerti cogeabantur, neque litteræ ad Pontificem perferri potuerunt, donec redeunte paulò ante mortem Innocentij Ioanne Parmensi Legato, cum missis à Ioanne, & Ecclesia Græcorum Quisicen. & Sardicen. Archiepiscopis, Angelo Comite, & Theophylacto interprete, conditiones & pacta ineundi fœderis eidem Innocentio asportarunt. Actum de eisdem coram Cardinalibus, & conclusum, quantumuis aliquantum deuia, esse tamen admittenda pro reducendis vastæ regionis hominibus. Ob res turbatas Ecclesiæ, & mortem Pontificis non licuit Nuncium tunc remandare, dilatumque est negotium in præsentem annum, quo missus est Episcopus Vrbeuetanus, cum conditionibus & pactis sub certa mensura iam approbatis, & peculiari instructione, quatenus in his perficiendis se gerere oporteret. Ea damus ex regesto Vaticano n. 325.

*An. 1249.
n. 4. & 1250.
num. 1.*

*Conditiones
concordiæ à
Græcis missæ.*

*Admittatur
temperata.*

LXI. [Hæc sunt recognitionis & petitionis capitula, quæ dudum Quisicen. & Sardicen. Archiepiscopi, & Angelus Comes, ac Theophylactus magnus interpret ex parte quondam Caloioannis Imperatoris, & Ecclesiæ Græcorum, felicitis recordationis Innocentio Papæ prædecessori nostro, & Sedi Apostolicæ obtulerunt. videlicet.

Romanæ Sedi eiusque Summo Pontifici præ cæteris Patriarchalibus sedibus, summi recognitionem ac professionem in Ecclesia Catholica Principatus. Canonicam obedientiam præfato prædecessori, eiusque successoribus canonicè intransantibus exhibendam.

*Prima con-
ditio.*

Prærogatiuam appellandi Romanam Ecclesiam, cum sacræ personæ Ecclesiæ Græcorum à superioribus suis crediderint se grauari.

Secunda.

Liberum recursum ad Sedem Romanam in quæstionibus, quas inter Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas Græcas contigerit suboriri,

Tertia.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 49.

Quarta.

Obedientiam quoque in sententiis, quas Romanus Pontifex sacris non aduersas canonibus promulgabit.

Quinta.

In Conciliis insuper eidem Pontifici primam sedem, & primam subscribendi vicem, cum subscriptiones fuerint faciendæ.

Sexta.

In quæstionibus fidei, si quæ ibidem fortassis emerferint, præ aliis dare sententiam, suæque voluntatis proferre iudicium: quod dummodo euangelicis & canonicis non obuiet institutis, obedienter cæteri suscipient, & sequentur.

Septima.

In alijs verò Ecclesiasticarum personarum causis & negociis, quæ in Conciliis tractabuntur, sententiis, quas Romani Pontificis dictabit authoritas, dummodo sacrorum non aduersentur conciliorum decretis, cæteri acquiescent. Ad hæc iidem nuntij sæpedito Caloioanni Constantinopolitana ciuitatis Imperium, & Patriarchis Græcis ibidem & alibi Patriarchalium sedium iura restitui petierunt, ac Imperatorem & Patriarchas Latinos ab eisdem ciuitate ac sedibus amoueri, Antiocheno Patriarcha in illa Ecclesia, dum viueret, tolerato.

Octaua.

Sanè oblationem, professionemque præmissas felicitis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster, de fratrum suorum consilio nobis tunc in minori officio constitutis, vt per huiusmodi benignitatis assensum desiderabili tantæ reconciliationis incremento tota lætaretur fidelium vniuersitas, approbavit, sperans quod postquam præacta Ecclesia in maternæ pacis amplexum, dante Domino, rediisset, oblationis ac professionis suæ terminos per liberam dilectionis latitudinem ampliaret. Verum cum inter alia hoc prædictæ oblationis & professionis series contineret, vt post Concilium, & restorationem vniformitatis Romanus Pontifex ante alios habeat dare sententiam, quod vtique verbum ita proponentium expositio declarauit: vt videlicet: si de aliquo articulo fidei in Concilio forte quæratur, quicquid super eo dixerit Romanæ Sedis Antistes, dummodo euangelicis vel apostolicis non obuiet traditionibus, in eo cæteri sibi obediant, eiusque authoritatem sequantur: idem prædecessor satis absolum reputauit, quod in Concilio celebrando ille solus articulus symboli Nicenæ Synodi, in quo de processione Spiritus sancti Græca Ecclesia aliquantulum à Romana dissonare videtur, per præfatos nuncios à Romani Pontificis excipiebatur iudicio, adiicientes quod definitioni eius in Concilio Græca non acquiesceret Ecclesia, nisi quod diffinitum esset per scripturæ authenticæ testimonium, vel diuinum oraculum comprobaret. Non enim videbatur rationabilis causa, qua Græca Ecclesia mouebatur, vt diffiniendi potestatem, quam Romanum Pontificem habere non negat in cæteris fidei articulis, velit eum in hoc vno articulo non habere. Verumtamen ne aliquid ex hoc reconciliationem ipsius Ecclesiæ impedimentum vel obstaculum impediret: prædecessor ipse concessit in Concilio imminenti tenorem prædicti symboli, adiectione qualibet, nisi forte de mutua conuenientia, quam sicut confidimus, reconciliationis inducet concordia, non mutari. Sed in ea forma penes Græcam Ecclesiam remanere, quam dicta synodus promulgauit, dummodo de Sanctæ Trinitatis fide Græca Ecclesia in omnibus catholicè sentiat cum Romana. Porro de Imperij negotio iidem Nuntij hoc receperunt ab eodem prædecessore responsum: quod super eo, non vocato Imperatore Latino, contra ipsum iuris ratio non patitur aliquid diffiniri: quia diffinitio irrita videretur, nisi aduersus citatum confessum procederet, vel conuictum. Sed vt nihil de iis, quæ reconciliationi Orientalis Ecclesiæ cooperarentur, omitteret, paratum se obtulit ad compositionem inter præfatum Caloioannem Imperatorem eundem, interponere studiosius partes suas, confidens eam per suum studium prouenire. Si autem placita partium in compositione conuenire non possent, offerebat super hoc idem prædecessor eidem Caloioanni exactum iustitiæ complementum, ius eius prosequuturus fauore, quo posset, vt iustum pro suo voto iudicium reportaret. Confidere namque debebat ac tenere pro certo, quod Ecclesia Romana in iudicialis cognitionis examine foueret tanto fauorabilius causam suam, quanto maiorem de ipsius, quam alterius deuotione, atque potentia eadem Ecclesia, si eum vt charissimum, & sublimem filium Deus daret suo gremio contineri, poterat habere profectum, ad cuius tutelam Christianis sunt distributæ Principibus administrationes sæcularium dignitatum. Cæterum quia Patriarchalium sedium status absque iudicio immutari, fas iusque

*Dura semper
venientia
Græcorum
circa proces-
sionem Spiritus
sancti.*

*Nihil quod
liceat, nō ad-
mittit Pont.
pro vniōe
facienda.*

non

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

non patitur; responsum est oportere illas in ea, quam nunc obtinent, ordinatione dimitti, nisi forte super iis causam per consultam sacri deliberationem Concilij dirimi placuisset; super quo, cum beneplacito sapsati Imperatoris prædecessoris nostri concurrebat assensus. Verum ut circa Constantinopolitanum Patriarcham Græcum, in eo quod posset, idem prædecessor, condescenderet voto eius, hoc pro illo suæ duxit Excellentie offerendum, quod ipsum ex tunc Constantinopolitanum Patriarcham, veræ appellationis nomine nuncuparet, & postquam Constantinopolitanam Ciuitatem ad eiusdem Imperatoris dominium deuolui casu quolibet contigisset, eum faceret in antiquam Patriarchatus sedem reduci; ut ibi residens suis præesset subditis, quibus in præsentiarum noscitur præsidere; Patriarcha Latino suis, quos nunc habet, subditis pacifice præfuturo. Volumus autem ut tu Frater Vrbeuetane Episcopo, quem cum legationis officio ad partes Græcorum transmittimus, iuxta ea quæ præmissa sunt, cautè procedens, si plura iis vtiliora, & honorabilia Romanæ Ecclesiæ; ac aptiora reconciliationis negotio à Græcis impetrare potueris, non repente profilias ad præmissa capitula exponenda illis, vel etiam acceptanda. Si verò vtilius te non posse procedere compereris, tunc ista prudenter, sicut expedire videris, nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine acceptabis. Quod si forsitan iidem Græci noluerint tecum finaliter omnia consummare, sed aliqua petierint, quæ tibi grauius videantur, super quibus acceptandis, & consummandis potestatem non habes, ac noluerint dicti Græci tunc Ecclesiæ Romanæ canonicam obedientiam præstare: tu si de futura reconciliationis consummatione speraueris, ne per te rumpi tantum negotium videatur, recipias eandem saltem obedientiam vice nostra, ut ipsa recepta ad vltiora facilius sit progressus. Si autem nec hoc facere voluerint, sed nobiscum adhuc vel super ipsis capitulis, vel super aliis, si qua de nouo emerferint, prolixiorē habere voluerint tractatum, & tu de negotij consummatione aliquam spem habueris; ordines, quod solemnes Imperatoris & Ecclesiæ Græcorum Nuntij, tam Prælati, quam alij ad Sedem Apostolicam vna tecum accedant, habentes plenitudinem potestatis ab ipsis Imperatore & Ecclesia Græcorum, in nostra præsentia negotium consummandi. Demum si per te in partibus illis iuxta traditam tibi formam ad consummationem negotij procedi contigerit, securè cum eis ordines de generali Concilio per nos in partibus istis, vel circa eas ad locum securum & idoneum conuocandum assignatione temporis competentis, infra quod idem possit commodè pro locorum distantia, & temporum malitia Concilium congregari, &c.]

XLII. Sæpius ad vnionem hanc tractandam missi in Orientem Minores, ut superioribus retulimus annis, nec destiterunt, donec ad exitum deduxerunt in Concilio Lugdunensi, ut sub illo tempore referemus. Hoc autem anno commissæ cura vni ex eisdem, & Priori Prædicatorum cum Episcopo VVratislauensi, ut lentuosos Paganos, vicinos terris Kasimiri Cuiauiz & Lanfitiz Ducis, ad fidem spontè venientes, dominio eiusdem adiungerent, & à quibuscumque molestatoribus defenderent.

EPISCOPO VVRATISLAVIEN. ET PRIORI FRATRUM Prædicatorum in Culmehach, Fratri Bartholomæo de Ordine Fratrum Minorum, Prædicatori Crucis contra Paganos Polonia.

[Sicut dilectus filius nobilis vir Kasimirus Cuiauiz & Lanfitiz Dux, Ecclesiæ Romanæ deuotus, sua nobis insinuatione monstrauit, nonnulli Pagani, qui lentuosi vulgariter in illis partibus appellantur, suarum terrarum contigui, spontè cupiunt ad fidem Christianam redire, ac se suæ subiicere ditioni; & felicitis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster tibi, & dilecto filio nobili viro Bolezlauo Duci Cracouiz, ac Sandomiriz suis litteris dicitur concessisse, ut quoscumque Paganos, eorum terris contiguos, vel confines, qui sponte ac sine bello, & gladio vellent ad Christianam fidem redire, ac suæ se subiicere ditioni, liceat eas recipere, ac sicut alios Christianos manutenere, protegere, ac etiam in omnibus defensare, non obstante concessione, qua dicebatur prius ab Apostolica Sede fore concessum dilectis filiis Fratribus domus Theutonicorum par-

*Instructio e-
piscopi legati*

An. 1233.
n. 8.
An. 1149.
n. 4.
An. 1150.
n. 1.
An. 1174.
n. 2. & seqq.

Reg. Vat. ep.
350.
*Commissio
circa conuer-
tendos ex Pa-
ganis Polo-
nia.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV, SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

*Conuersio in-
fidelium non
debet esse
coacta.*

tium earundem, vt quos de partibus illis Paganos possent sibi bello, & gladio subiugare, suo dominio applicarent. Verum quia gratuita debet esse conuersio, non coacta, & ipse Deus coacta seruitia non acceptat, ipsius Ducis supplicationibus inclinati, mandamus quatenus dictos Paganos, & quoscumque alios, sponte ad eandem fidem redire volentes, contra quoscumque authoritate nostra manuteneatis, & defendatis, Nonobstante indulgentia, qua tibi fili Prior, vel Ordini tuo à Sede Apostolica dicitur esse concessum, quod tu vel ipsius Ordinis Fratres, de causis cognoscere inuiti minimè teneamini, quæ vobis à Sede committuntur eadem. Quod si non omnes, &c, Datum Anagninæ Idibus Iulij, anno 2.]

Duobus etiam Episcopis, ex Ordine Prædicatorum & Minorum, iniunxit vt per se, ac XLIII, per alios prædicarent verbum Crucis in adiutorium Fratrum Theutonicorum Hierosolymitanorum, pro dilatanda fide in terris Liunionæ, Prussiæ, & Curoniæ.

HENDRICO CVLMEN. ET HENRICO CVRONIEN.

Episcopis de Fratrum Prædicatorum & Minorum Ordinibus.

*Prædicanda
crux in ad-
iutorium
Theutonico-
rum.*

*Ephes. 2. 4.
Psalm. 115. 12.*

Psalm. 68. 10.

[Qui iustis causis hominum promouendis promptum fauorem impendimus, tanto libentius vigilantia cura prosequi pia debemus negocia Iesu Christi, quanto Deus homini præferendus esse dignoscitur, & omnis sibi deberi reuerentia comprobatur. Igitur cum sicut relatu fide dignorum percepimus exultantes, conditor omnium in Liunionæ, ac Prussiæ, & Curoniæ partibus dilectorum filiorum Fratrum hospitalis S. Mariæ Theutonicorum Hierosolymitanorum; ac aliorum fidelium triumphanti dextera fauente sit multipliciter exaltatus, & spes sit, quod ibidem magis ac magis sui nominis gloria protendatur, si plantationi suæ partium earundem fauorem, quem in ipso possumus, impendentes, opportunum illi per deuotos Ecclesiæ subsidium procuremus: fraternitati vestræ præsentium authoritate committimus, quatenus per vos, aut alias personas prouidas, & honestas, ad hæc idoneas in terris illis, quas Sedes Apostolica prædictarum Liunionæ, & Prussiæ subsidio deputauit, ac etiam Maguntin. & Colonien. prouinciis de consilio & voluntate dictorum Fratrum ipsius hospitalis, officio sanctæ prædicationis assumpto, fideles in terris & prouinciis huiusmodi constitutos ad nimiam charitatem, qua Christus nos dilexit, & diligit, respectum habere, & ei retribuere aliquid, pro omnibus, quæ retribuit ipse illis, piis exhortationibus secundum datam tibi à Deo prudentiam, student informare diligenter, & sollicitè petaturi, vt ipsi redempti pretio glorioso in quos, tanquam viros Christianos, & Catholicos, cadere opprobria exprobrantium Christo debeant, se viriliter, & potenter accingant, tanquam zelum Dei habentes ad ampliandam gloriam Crucifixi, & liberandum proximos de manu paganorum profecturi, & acturi secundum consilia prædictorum Fratrum hospitalis eiusdem: ita quod & ipsis præmium debeat æternum, & infideles non possint, quod impune Christi nomen impugnauerint, gloriari. Illos verò de terris & prouinciis memoratis, qui Crucis signaculo in Liunionæ seu Prussiæ, vel Curoniæ subsidium insigniti propter paupertatem, seu debilitatem illuc nequeant personaliter proficisci, à voto Crucis absoluant, dummodo de bonis suis iuxta proprias facultates congruam subuentionem exhibeant, per manus eorundem Fratrum dicti hospitalis in idem subsidium conuertendam. Nos enim, vt quod pro nomine Redemptoris tam dignè deposcitur, effectu facili compleatur, omnes dictarum terrarum, & prouinciarum in succursum eorundem fidelium, suscepto propter hoc Crucis signaculo processuros, necnon eorum familiam, & bonā donec de ipsorum reditu vel obitu certissimè cognoscatur, sub protectione ac defensione Sedis Apostolicæ admittentes, illis ac alijs qui iuxta facultatem, & qualitatem suam illuc bellatores idoneos in expensis propriis duxerint destinandos, nec non qui ad subuentionem dictarum Liunionæ, vel Prussiæ, seu Curoniæ de bonis proprijs congruè ministrauerint, vel qui in alienis expensis illuc accesserint, ibidem ad minus per vnus anni spatium seruituri, iuxta quantitatem subsidij, & deuotionis affectum, illam indulgentiam, idemue priuilegium elargimur, quæ transeuntibus & subuenientibus in Terræ sanctæ subsidium conceduntur. Præterea vt præfatum negotium eo magis incrementum prosperitatis optatæ suscipiat,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

piat, quo ipsum pluribus remediis contigerit adiuuari, vobis & personis, quæ volentibus, & consentientibus supradictis Fratribus hospitalis eiusdem fuerint huiusmodi negocio deputatæ, præsentium autoritate concedimus, quod illi earundem terrarum & prouinciarum, qui ad vestram vel personarum ipsarum solemnem prædicationem accesserint, viginti dies de iniuncta pœnitentia relaxare, ac eorum singulis illuc assumpto propter hoc Crucis charactere, processuris, qui pro incendiis & iniectione manuum in Clericos, vel alias religiosas personas, excommunicationis laqueum incurrerunt, absolutionis beneficium impertiri, iuxta formam Ecclesiæ valeatis. Prouiso vt passis damna, & iniurias satisfaciant competenter, illis dumtaxat exceptis, quorum excessus adeo sunt difficiles, & enormes, quod meritò sint ad Sedem Apostolicam destinandi. Datum Anagninæ 12. Kalend. Septembris, an. 2.]

- XLIV. Episcopo Wigornienſi, Priori Prouinciali Fratrum Prædicatorum in Anglia, & Fratri Adæ de Marisco, viro docto & pio Ordinis Minorum (de quo alias præfati sumus, & iterum honorifica occurret mentio) commisit examen miraculorum piæ memoriæ Richardi Episcopi Ciceſtrenſis; de quo canonizando instabant Henricus Angliæ Rex, & nonnulli Episcopi cum aliis Angliæ prælatiſ. Vitam eius sanctitate insignem ac virtutibus gloriosam, rudi quidem, sed veraci stylo scripsit Rodolphus quidam, Ordinis Prædicatorum, qui ei fuit à confessionibus. Compendium extraxit Harsfeeldius; de quo agunt vterque Matthæus digna affigentes elogia, Ioannes Pitæus, & ante hos Nicolaus Triuetus vetustus author. Multa eius miracula breuiter refert Harsfeeldius. Mortuus est anno 1252. vel vt quibusdam placet altero posteriori.

An. 1250.
num. 8.
Committitur
examinatio
miraculorū
Episcopi Ci-
ceſtrenſis.
Harsfeeld.
ſæculo 13.
cap. 17.
Parif. &
Vveſmo-
naſt. ad an.
1252.
Pit. de ſcrip.
Angliæ.
Triuet. ad
an. 1242.

EPISCOPO WIGORNIENſI ET PRIORI PROVINCIALI Fratrum Prædicatorum in Anglia, & Fratri Adæ de Marisco Ordinis Minorum in Anglia commoran.

[Vt corda fidelium in ſui amorem Rex cœleſtis accendat, & incredulos conuertat ad fidem, ſanctos ſuos miraculis magnificat glorioſis: deuotiores namque fideles ipſi redduntur Altiffimo, dum vident electos ipſius poſt exitum huius vitæ felicem virtutibus coruſcare; ac eum ſequi deſiderant, cum ſe ſequentibus æterna præmia largiatur. Sanè dignas Domino referimus gratias, quod ſicut venerabiles Fratres noſtri nonnulli Episcopi, & prælati alij Regni Angliæ, ac chariſſimus in Chriſto filius noſter Illuſtris Rex Angliæ, nobis inſinuare curarunt, reſcolendæ memoriæ Richardum Ciceſtrenſem Episcopum, cum ipſe vixiſſet in hoc ſæculo, viam ſalutis docendo verbis pariter & exemplis, tandem præſentis vitæ curſu feliciter conſummato, & etiam ante ipſius obitum multis miraculis Omnipotens decorauit. Vnde nobis humiliter ſupplicarunt, vt cum non deceat eum apud homines ſine veneratione relinqui, quem merita & miracula ſanctum oſtendunt, ipſum adſcribere Sanctorum catalogo curaremus. Quia verò nobis plenius non conſtitit de præmiſſis, diſcretionem veſtræ, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, de fratrum noſtrorum conſilio per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus de vita & miraculis ipſius diligenter, & ſollicitè inquirentes, quæ inueneritis nobis per litteras veſtras fideliter intimetis. Non obſtante ſi Fratribus veſtri Ordinis, filii Prior & Fr. Adam, à Sede Apoſtolica ſit indultum, quod de cauſis, quæ ipſis à Sede committuntur eadem, cognoscere minimè teneantur. Quod ſi non omnes his, &c. Tu frater Episcopo, &c. Datum Anagninæ 10. Kalend. Iulij, an. 2.]

Moriuntur hoc anno Hermannus & Matthæus Fulgines, viri ſanctiſſimi, & miraculis clari: quorum corpora condita ſunt in æde primæua Minorum illius vrbiſ, ex qua plerique prodiere Fratres & Sanctimoniales, vita & factis illuſtres. Illorum memorias per ea tempora, quibus floruerunt aut obierunt, distribuemus.

- XLV. Hoc anno, non præcedenti, vt alias diximus ex Rodolpho; data ſunt Minoribus Eccleſia & Clauſtrum SS. Naboris, & Felicis cum horto, viridario, & aliis cohærentiſ per Fratrem Leonem Valuaſorium Mediolanenſem Archiepiscopum, ex Ordine Minorum aſſumptum, tranſlatis Præpoſito & Capitulo huius Eccleſiæ, ita ipſis acceptantibus, ad

B. Herman.
& Matth.
Fulg.
Iacobillus
de Episcopis
Fulgin.
An. 1212.
n. 55.
Mediolani
datur Mino-
riorib. Eccle-
ſiæ SS. Nabo-
ris & Felicis.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. AN. 2. OCCID. AN. I. NORVM AN. 49.

Corius in
hist. Medio-
lanen. 2. par.
fol. 212.
Morig. c. 4.

templum B. Mariæ ad Falcorinum Portæ Vercellinæ. Ita præcepit Alexander Pontifex ut fieret, intercedentibus quibusdam Fratrum amicis; & translationem factam suo diplomate probauit insertis litteris Archiepiscopi. Incipiunt. *Licet ea.* Datæ 10. Kalend. Februarij. Datam Minoribus Ecclesiam, augustiorem fecerunt viri nobiles, & pij, quorum numero suæ familiæ homines connumerat Bernardinus Corius, grauis Historicus Mediolanensis, idque constare ait ex gentilitiis insignibus, in Monasterio incisis, & domesticis monumētis. Huc introducta corpora SS. Naboris & Felicis à sui stemmatis viris, ait Paulus Morigia in Sanctuario Mediolanensi, qui factam concessionem dictæ Ecclesiæ Minoribus ab Henrico Sattala scribit, sed contradicentibus clericis capitularibus eiusdem Ecclesiæ, non obtinuisse, nisi post eius obitum; Fortassis ita viuens desiderauit, sed ex actis ipsius concessionis, quæ in appendice ministramus, constat nonnisi sub Leone Archiepiscopo donationem factam hoc anno ab Alexandro Pontifice.

An. 1241.
n. 24.
Fratrib. Ty-
burtinis con-
ceditur Eccle-
sia S. Maria
maioris.

Chro. MSS.
c. 1.

An. 1258.
n. 28.
Gonz. in
prou. Rom.
con. 6.

Alia similiter Ecclesia concessa in ciuitate Tyburtina Fratribus Minoribus, quos su- XLVI.
perius diximus in loco incommodo parumque decenti constitutos, voluisse Gregorium Pontificem in alium meliorem transferri, eisque dari Ecclesiam S. Mariæ maioris. Illa erat Ordinis Benedictini, cuius quatuor vel quinque dumtaxat personæ ibidem morabantur; quas per alias Ecclesias eiusdem Ordinis, videlicet S. Clementis, & S. Angeli in Arcese, in eadem vrbe collocari præcepit. Ita expressè habetur in diplomate Pontificio denuo repetitum, & in Chronicis Monasterij S. Michaëlis eiusdem vrbis MSS. ad me missis aperte dicitur fuisse monachos Benedictinos, necnō in aliis litteris huius Pontificis inferius producendis. Quare nescierim vnde errorem traxerit Gonzaga, asserendi fuisse Moniales Benedictinas, quibusdam de causis Tyburtinis exosas. Commissum munus Beraldo Episcopo Tyburtino, qui diligētissime tradidit executioni litteras Pontificias, remouendo Benedictinos, & Ecclesiæ possessionē concedendo die 5. Iulij Fratri Sinibaldo Custodi, & Andreæ Guardiano Minorū. Acta probauit suis litteris Alexander *ut illibata permaneant* 3. Kal. Septembris. Authoritate primi diplomatis Pontificij dati 4. Nonas Maij introducti sunt in Ecclesiam, sed post paucos dies deturbati, iterum restituti sunt. Ut in pacifica possessione manutenerentur, & procederetur aduersus deturbatores, scripsit Pontifex Vicario Episcopi, & Canonico cuidam Tyburtino. *Cum dilecti filij* 13. Kalend. Iulij. Alto, salubri, amceno, optimo denique loco situs est conuentus: contiguos habet ortos Estenses ex maiestate, varietate, ex aquarum abundantia, ex deliciarū copia, ex impensis immensis sumptibus vndique notissimos. Communes habet parietes monasterium, & magnificū palatium à magno Hippolyto Estensi Cardinali fabricatum, cui ædificando cesserunt multæ Fratrum officinæ, quas ad oppositam domus partem oportuit reficere. Auxit ædem his diebus pulchro & solido dormitorio, adiectis aliis officinis Theodosius Romanus bis ædis præses; decorauitque Ecclesiā structo maiori altari (in quo est egregia imago B. Virginis à S. Luca depicta, quæ S. Mariæ maioris nomine monasteriū affecit) altissima & sumptuosa nimis, ad fabricata turri campanaria, multis additis ornamentis, Constantius Romanus an. 1592. Super præcipuam Ecclesiæ portam incisum est lapidi marmoreo caractere vetusto, hoc quod sequitur perpetuæ peccatorum remissionis monumentum. *In nomine Domini Amē. Anno Domini 1392. tempore Domini Bonifacij Papæ Noni, Dominus Cardinalis de Alencario ex reuelatione facta per B. Ludouicum cuidam sanctæ Domine Tyburtinæ, ex parte Beatissimæ Virginis, procurauit à Domino Papa plenam remissionem peccatorum omnibus verè pœnitentibus, & confessis visitantibus Altare maius Ecclesiæ S. Mariæ maioris de Tybure, Ordinis Fratrum Minorum, in die Natiuitatis B. Virginis, & per Octauas temporibus perpetuis valituram, tempore Capomilitatus Nicolai Brunelli.* Paulò inferiùs. *Hoc opus fecit Magister Angelus Francisci de Tybure tempore Guardianatus Fratris Francisci de via maiori.* Iacent in sacello maiori tres Illustrissimi & potentissimi Cardinales Estenses, Hippolytus, Aloysius, & Alexander, atque alij plures conditi in Ecclesia viri primates. Dedit ad hos Dominos Estenses Antonius del Re librum de antiquitatibus Tyburtinis, vbi honorificam agit huius monasterij mentionem. Quando transferit ad Obseruantes, aliàs commodiùs dicetur. Hic autem annus translationis Fratrum ipse ille fuit, quo introductæ sunt Damianitæ in illam vrbe, datis eisdem prioribus domibus Fratrum Minorum S. Ioannis Baptistæ de Votano dictis, ut notarunt Chronica

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1256. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 49.

- nica MSS. proximè à nobis citata, ipso illo loco, quo superius opinati sumus, constitutis.
- XLVII. Circa hunc annum in ciuitate Ariminensi commodum obtinuerunt habitaculum Minores, emptis domo & horto contiguo à Præfecto Abbatiae Pomposianae Ordinis S. Benedicti. Ecclesiam vicinam, & opportunam S. Mariae in Trebio, quantumuis in alia aede S. Crucis, parua tamen, habitarent, Fratribus donauit Iacobus Episcopus Ariminensis, cui accessit Alexandri confirmatio: Spectat ad prouinciam Bononiensem, & Custodiam Foroliuiensem Patrum Conuentualium. Monasterium Thermarum in Sicilia, & Custodia Agrigentina eorundem Patrum circa hoc etiam tempus constructum; habetur enim in campana memoria eandem factam esse tempore Beati Gandulphi; ille autem obiit an. 1260. Floruit ibidem cum eodem Gandulpho B. Ghirardus, de quibus alias accuratior erit sermo. Constructa hoc anno Ecclesia Conuentus Foriliuij, cuius fabricam per suas litteras fidelibus commendauit promouendam Alexander II. Non. Ianuarij. Primum locum obtinuerunt Fratres extra urbem, sed sub Innocentio IV. an. 1249. translati sunt in ipsam ciuitatem. Laudat quendam eiusdem conuentus virum, sibi familiarem & amicum Rodolphus, cui Fulginei mortuo lapidem posuit hisce verbis incis. *Marco Antonio Pagano Foroliuiensi, viro integerrimo, qui Visitatoris Apostolici in prouincia Genua, & praefectura Prouincialis munere perfuncto, dum Romam petit ad Sixtum P. Pont. Max. obiit anno aetatis suae 69. die vero 20. Octobris. Fr. Petrus Rodolphus Tosinianensis mutuae necessitudinis memor, grati sui animi monumentum posuit.*
- XLVIII. Monasterij Clarissarum oppidi Methymnae Campi in Regno Castellae, primam originem omnino incertam, ante hunc annum obtigisse, probatum scribit Gonzaga ex vetustis monumentis. Prima aedícula titulare habebat S. Catharinam Virginem & Martyrem, cessit tamen Clarae Virgini, paulò ante canonizatae, dum aedes ampliarentur: Sed ne titulorum mutatio fieret cum coelitus offensa, quotidie S. Catharinae memoria fit in choro. Plures mortuae sunt in hoc loco Virgines religiosissimae, & pietate notissimae: ceteras praecellunt Francisca Braccamonte, & Soror Agnes ab Ortega. Prima ob eximias virtutes certissime mortis horam meruit praescire: Secunda verò huius loci excidium, & Sororum dispersionem praedixit, quae post annos sexdecim, ut praedicta sunt, euenerunt; nam collapsa maiori parte domus, triginta ex accolis ad diuersa monasteria eiusdem prouinciae transmissae sunt, dum aedes reficerentur. Circa hoc idem tempus monasterium Clarissarum Maioricanum in insulis Balearibus, quod S. Clarae dicitur, (aliud est enim in eadem vrbe earundem coenobium sub titulo Oliueti) extructum paulò à morte S. Clarae publicis ciuium facultatibus, communi fertur traditione; neque solidius aliud nobis primae originis indagare licuit monumentum.
- XLIX. Dedit etiam hoc anno Alexander plura indulta. Voluit ut qui assumebantur in socios quorumcumque praelatorum, etiam Apostolicae Sedis autoritate, vel legatorum eiusdem, possint corrigi & reuocari à praelatis Ordinis: neque indiscriminatim possent Archiepiscopi vel Episcopi quoscumque sibi assumere, sed quos iudicaret Ordinis Praefecti expedire. *Sacrae religionis.* Idibus Maij. Fratres Parisienses, & aliorum locorum incolae statuerunt, ut qualibet hebdomada singuli Sacerdotes vnam missam de Spiritu sancto, vel de B. Virgine, deinde conuentualiter omnes solemnem pro salute Pontificis, & bono Ecclesiae regimine celebrarent, aliisque orationum sacrificiis pro tanto benefactore apud Deum interpellarent; cui profecto quidquid erat obsequij & gratitudinis, debebatur. Concessit ille ad preces Fratrum, ut in huiusmodi missis angelicus hymnus, *Gloria in excelsis*, & Sequentiae, seu Prosa eisdem competentes dicerentur, non obstante statuto capituli Metensis, quod superius dedimus. *Pressi graui orbis sarcina.* Kalend. Iunij. Indultum Ministris Generali & Prouincialibus, ut idem absolutionis beneficium, quod aliis ex autoritate Pontificia in quibusdam casibus impendebant, sibi etiam per alios Sacerdotes applicare liceret. *Ordinis vestri.* ii. Kalend. Aug. Enumeratis grauissimis iniuriis, & multis grauaminibus, quae patiebantur Minores ab Ecclesiarum praelatis, eisdem ab omnibus exempt, quod & eius praedecessores Gregorium & Innocentium eodem emissio diplomate fecisse superius admonuimus. *Nimis iniqua.* 5. Kalend. Septembris. Easdem litteras, mutatis mutandis, ipso eodem die dedit ad Aretinum, Florentinum, & Lucensem Episcopos. Iussit ut libera eligi possit sepultura in Ecclesiis Minorum. *Cum à nobis*

An. 1241.
n. 19.
Con. Arimi-
nen.
Rodulph.
fol. 268.

Con. Ther-
marum.
Idē fol. 181.

An. 1260.
n. 41.
Idē fol. 268.
Con. Foro-
liuij.

Rodul. prox.
cit.

Monast. Me-
thymna. Cā.
pi.
Gonzaga in
prou. Con-
cep. cōu. 10.

Monast. Ma-
iorica.
Idē in prou.
Maioric.
monast. 1.

Indulta Pō-
tificia.

An. 1249.
n. 1.

An. 1231.
n. 55.
& 1245.
n. 29.

ANNO CHRISTI 1257. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 2. RELIGIONIS MINORVM AN. 50.

An. 1257.
p. vlt.

à nobis petitur. Idibus Maij. Visitantibus Ecclesiam Araceli in Capitolio, in quibusdam diebus festiuis, Indulgentias largitus est. *Cum ad promerenda.* 5. Idus Iulij. Clarissis monasterij S. Angeli Esculani peculiariter tribuit 9. Kalend. Aprilis, quod omnibus concessisse diximus anno superiori, de non præstandis procurationibus legatorum Sedis Apostolicæ; & 8. Kalend. Aug. indulsit ne possent per litteras Apostolicas conueniri, nisi de eisdem specialem facerent mentionem. Sæpius huius indulti dedimus in regeſto tenorem. Amplum dedit exemptionis priuilegium Damianitis monasterij S. Mariæ nouæ de Colazzo iuxta montem Politianum, aliudque confirmat iam datum à VVilhelmo Episcopo Aretino. *Religiosam vitam.* 2. Non. Aprilis. Alterum tribuit monasterio S. Saluatoris eiusdem Ordinis de Passiniano, prope castrum S. Seuerini Cameracen. diocesis ne domus alia, cuiuscumque instituti, ibi possit ædificari absque speciali Sedis Apostolicæ indulto. *Sincera quam ad vos.* 12. Kalend. Ianuarij, &c.

ANNO CHRISTI 1257.
ALEXANDRI IV. AN. 3.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 2.
RELIGIONIS MINORVM AN. 50.

ARGUMENTVM.

Tumultus Parisienses iterum tentat Pontifex sopire. Clarent plerique hoc tempore præstantissimi Minoritæ. Bonauentura sodalitio excolendo diligenter incumbit, cuius zelum laudat Pontifex, & auctoritatem adauget. Pij euentus, & proficua exempla quorundam Minoritarum referuntur. Circa res Polonicas quædam à Pontifice statuuntur. Et in Bohemia instituuntur Inquisitores Minoritæ. Lupus Episcopus Marochitanus, legatus Pontificius in Africa, etiam hoc anno pietatis insistit officijs. Adamus de Marisco Ecclesiæ præficitur Eliensi in Anglia. Extruuntur domicilia, & conceduntur priuilegia.

Quadam sta-
tuit Pontifex
contra con-
tumaces Pa-
risienses.



PERSISTENTIBVS etiam hoc anno in sua contumacia Parisien-
sibus, neque Pontificia obseruare volentibus statuta, scripsit Alexan-
der ad Cancellarium Parisiensem, ne vlli ex his contumacibus licen-
tiam faceret in vlla facultate regendi, nisi prius iuraret ordinationem
Apostolicam obseruare. Deinde Turonensi & Rothomagensi Archie-
piscopis scripsit grauamina, Prædicatoribus & Minoribus illata, quos
vult ab inuasoribus defendi. Duo hæc diplomata damus in regeſto.
Nouas deinde addit vires primæ suæ illi grauiori ordinationi, annullans quidquid in con-
trarium est conuentum, aut pactum, excusationes, & appellationes declarans ineptas, &
friuiolas; adiiciens, quod scholares religiosi quicumque de licentia suorum prælatorum
possunt libere prædicationes, lectiones, & disputationes audire vbicumque Parisiis vo-
luerint; iubens item vt Magistri Prædicatorum, & Minorum, qui pro tempore erunt, &
scholares ipsorum in societatem, consortium, & collegium Magistrorum, & schola-
rium recipiantur.

ALEXANDER PP. IV.

Ad perpetuam rei memoriam.

[Circa frequens quotidianæ sollicitudinis ministerium occupati supra vires nostras
assiduis ingruentium vndique disceptationum incurſibus fatigamur, quæ nos ineuitabili
necessitate constringunt emergentibus litigiorum morbis varia remedia prouidere.
Sed interdum pacem credimur dedisse negocijs, & eadem maiori strepitu recidiuant;
Dumque offensionis lapides, quibus viæ vitæ huius inhorret asperitas, vt rationalium
affectuum pietas liberius procurret in Deum, salutaribus studiis remouemus, hominis
inimici

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 50.
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2.

inimici malignitas petras aliquando scandali superiacit grauioris. Sic vtique fit, quod operosior cura plerumque nobis imminet circa plurima, quæ salubri satagimus curasse medela, & propensior nos labor repetit post labores, quibus aliam aliis studuimus præparare requiem. Dudum sanè cum super quibusdam articulis statum Parisien. studij contingentibus controuersia emerisset, nos qui eiusdem studij emolumenta zelamur, ne viri scholastici summotis altercationibus, quæ profectum disciplinæ præpediunt, in pacis otio pacificis sanæ doctrinæ occupationibus imminerent, per ordinationem quandam, quæ *Quasi lignum vite*, incipit; suborta dissidentium iurgia duximus de fratrum nostrorum consilio dirimenda. Verum Magistri atque scholares Parisien. ordinationem eandem, qua in plana curauimus aspera commutare, ad turbationis materiam assumentes, aduersus dilectos filios Fratres Ordinis Prædicatorum maximè in scandala surrexerunt; eidem ordinationi, erecto inobedientiæ vertice, resistendo, nec considerando prudenter, ordinationi temere obuiari diuinæ, dum Apostolicæ contradicitur potestati: Ad quod Rom. 13.2. eos credimus non tam voto communi, quam particulari quorundam seductione commotos, cum vix ad contumaciam pari consensu multitudo prorumpat, nisi forsitan incitetur à paucis: qui si possint peccare cum plurimis, impunitatem sibi suorum excessuum, quos per hoc potius exaggerant, repromittunt. Cum autem iidem Fratres Magistrorum atque scholarium infestationibus lacerati, & infecutionibus fatigati, compositionem quandam cum ipsis in derogationem ordinationis Apostolicæ subiissent: nos compositionem huiusmodi, quæ Fratres ipsos excludebat à scholis Magistrorum secularium, reprobantes, ordinationem ipsam, in cuius contemptu nostra vilipendebatur auctoritas, mandauimus inuiolabiliter obseruari, coercendo poena debita transgressores. Ipsi verò Magistri & scholares, cum præsumptioni peccatum, peccato contemptum, & contemptui pertinaciam adiecissent, tandem nuncios & procuratores ad Sedem Apostolicam destinarunt, per quos ad excusandas excusationes suas coram nobis & fratribus nostris, inter cætera proponere curarunt, quod cum ipsi de consortio Vniuersitatis Magistrorum, & scholarium Parisien. à qua omnino recesserant, eius renunciando priuilegiis, & actum postmodum dimittendo legendi, non debeant reputari ordinationem prædictam, quæ in Vniuersitatem ipsam promulgata extitit, obseruare, vel Magistros aut scholares prædictorum Fratrum ad Magistrorum consortium, vel eiusdem Vniuersitatis Collegium, de quo iam esse desierant, admittere nullatenus tenebantur; præter id quod ad societatem nemo est cogendus inuitus. Et ipsi Fratres duobus non debent, Vniuersitatis videlicet scholarium, & Conuentus Prædicatorum collegiis contineri. Addentes quod ipsorum dispar professio eos eidem Vniuersitati reddit incongruos, & ad sustinenda ipsius onera, cuius gauderent commodis, efficit paupertatis conditio impotentes. Propter quæ, necnon & alia quædam à præfatæ ordinationis, aliorumque mandatorum nostrorum eandem ordinationem contingentium, executoribus, ne contra ipsos procederent, fuerat pro parte ipsorum Magistrorum & scholarium ad Sedem Apostolicam multoties appellatum. Proponebant quoque in mandatis Apostolicis, quæ contra eos emanarant, se grauatos iniuste; per quæ ipsos puniri grauiter constat, qui culpabiles non existunt; & prædictam compositionem, quam partes acceptauerant, irritare; ad vltimum super his prouideri sibi per Sedem Apostolicam postulantes. Sed fortius allegabat contrà rebellis eorundem Magistrorum & scholarium contumacia, & pertinacia diuulgata, quæ non solum in nobis, sed etiam in felicis recordationis Innocentio Papa prædecessore nostro auctoritatem Sedis Apostolicæ contempserunt; directis sibi pro memorati Ordinis Fratribus in pagina sacra docentibus, eorumque scholaribus ad suæ Vniuersitatis consortium admittendis, ipsius prædecessoris, & nostris iussionibus resistendo. Aggrauat autem culpam eorum exempli contagium, quo fideles tam Principes, quam populi facile possent in debita Deo, eiusque Vicario obedientia & deuotione corrumpi, si qua ex dissimulationis nostræ patientia illorum inobedientiæ proueniret auctoritas, quibus fidem præbet in plebe fideli scientia fidei, quæ eminere creditur per doctrinæ studium & exercitium disciplinæ. Insurgit quoque aduersus eorum duritiam arguendam non solum nostræ ordinationis, quam calumniari conantur, æquitas manifesta, communis vtilitatis compendium omnibus afferens, & priuatæ iacturæ dispendium cuiquam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORMAN. 50.

cuiquam non importans. Verum etiam iuramentum, quo se contra eiusdem ordinationis tenorem, ne Fratres ipsos reciperent, donec utrum sint in Magistrorum & scholarium consortium receptibiles? definitum fuerit, temerè astrinxerunt. Cum autem iidem Fratres receptabilitatis huius aptitudinem habeant, ipsius ordinationis autoritas ambiguum non relinquat. De compositione sanè prædicta eis patrocinium adesse non debet, cum fuerit ex quadam impressionis improbitate præsumpta. Nec possunt ob reuocationem ipsius, aut de mandatorum nostrorum animaduersione istam formare querelam, cum in derogationem ordinationis nostræ, ac impedimentum Theologicæ facultatis eadem compositio attemptata fuisset, & per consequens in periculum fidei orthodoxæ, quæ sicut proficiente sacræ paginæ studio incrementum recipit, & vigorem; sic deficiente perniciosum incurreret detrimentum: Cum etiam mandata prædicta sub ea moderationis forma præcesserint, ut obtemperantes eisdem contenta in illis animaduersionis seueritas non feriret, apparet per ea non obedientium innocentiam, & præteritæ rebellionis culpas percuti; sed insolentes contumacium ausus iustissimè cohiberi. Porro per hoc quod præfati Magistri & scholares ab Vniuersitate Parisien. studij recessisse, ipsiusque priuilegiis renunciassè dicuntur, excusationis suæ intentio non iuuatur; cum constet eos in elusionem mandati Apostolici, quando iam de ipsa ordinatione seruanda notitia eorum attigerat, id fecisse: Ipsi etiam nihilominus Parisius remanentes studij scholastici occupationibus incumbabant; licet ad tempus actum legendi astutæ cogitationis consilio postmodum dimisissent. Vnde ad remouendum pallium, quod sibi ex huius recessione ac renunciatione prætendunt, abnegantes verbis, quod operibus profitentur; omnes Magistros & scholares, qui Parisius doctrinæ vel disciplinæ studiis se sic exercent, intelligimus, & intelligi volumus eiusdem Vniuersitatis consortio, siue illam profiteantur, siue abnegent, contineri. Nos igitur omnibus, quæ super præmissis, coram nobis fuere proposita, plenius intellectis, excusationes & allegationes præmissas, ac appellationes quascumque Magistrorum & scholarium prædictorum, tanquam elusorias, ineptas & friuolas de fratrum nostrorum consilio repellentes: sententialiter decernimus ordinationem sæpèdictam, & omnia quæ continentur in ipsa compositione, & aliis in contrarium allegatis, nequaquam obstantibus, ab omnibus Magistris, & scholaribus Parisius existentibus, cessante contradictione qualibet, integrè, & inuiolabiliter obseruari, & Apostolica scripta, quæ super ipsius ordinationis executione, vel obseruatione processisse noscuntur, habere sui roboris firmitatem. Insuper adiiciendo statui-mus, ut scholares omnes, tam religiosi de prælatorum suorum licentia Parisius gratia studendi quomodolibet commorantes, quam etiam sæculares ubicumque voluerint lectionibus, & prædicationibus audiendis, siue quæstionibus disputandis, liberè valeant interesse; utque tam Prædicatorum, quam Minorum Ordinum Fratres, & religiosi alij, qui pro tēpore Parisius Doctores fuerint in Theologica facultate, ac scholares ipsorum in societatem, consortium, & collegium aliorum Magistrorum, & scholarium Parisien. recipiantur plenariè, semperque in eis efficaciter habeantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sententiæ, ac constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Laterani 4. Idus Maij, Pontificatus nostri anno 3.]

Pontif. inno-
centiam de-
predicat Pra-
dicatorum.

Cantip. cit.
n. 28.

Cum vero per vulgus spargeretur, Prædicatores gentem esse inquietam, quæ in tantum discrimen Vniuersitatem induxerit Parisiensem, pacem turbauerit, totque excitaret tumultus; necessarium duxit Pontifex testimonium perhibere veritati, atque horum omnibus prædicare innocentiam, quod & fecit datis his litteris ad Ecclesiarum prælatos, in quibus miras, sed dignas congerit laudes Prædicatorum. Id ut faceret, rei status exigebat, tunc etenim amara & execranda (ut scribit Cantipratanus) contra Fratres Prædicatores primò, & postea contra Fratres Minores simul, per vniuersalem Ecclesiam discordia suscitata est: quia cordibus non tantum clericorum secularium, & laicorum: verum etiam omnibus quorumcumque religiosorum, tam dirum scandalum est impressum, ut nullis rationibus, nullis auctoritatibus sanctorum, flecti possent, donec per Dominum Papam, & totam Curiam Romanam iudiciaria sententia flecterentur.

VENÆ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

VENERABILIBVS FRATRIBVS VNIVERSIS

Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, Decanis, & Archidiaconis, & alijs Ecclesiarum Prelatis, &c.

[Cœlestis ille Agricola, summus actor fidei, præcipuusque, ac protector, sacrum Fratrum Prædicatorum Ordinem, quasi lignum fertile inseruit in Ecclesiæ paradiso, ut delectaret amœnitate, ubertate satiare, fructuum suauitate mulceret; hoc itaque speciosum, fecundum, & dulce lignum, imbre superno rigatum, pulchra, plurima, & dulcia poma profert, quorum odore ac sapore confortantur, & conualescunt debiles, variisque detenti languoribus liberantur: In hoc utique vitæ ligno mortales carnis infirmitatibus prægrauati pabulum salutis inueniunt, & internam recipiunt sospitatem: huius, inquam, ligni perceptâ fragrantia concurrerunt vndique ad libamen ipsius innumeri professores fidei, & concurrunt, qui perfruentes assidue illo, & salutaribus eius conualescentes fructibus, de ipsorum prægustata dulcedine ministrant & ipsi alijs suauia libamenta salutis. Hi sunt viri probati, & plenè in lege Domini eruditi, Fratres videlicet dicti Ordinis, efficaces quidem in opere, ac in prædicatione potentes, quorum labia gratia cœlestis edocuit ad propinandum salubrem doctrinam alijs, & exponendum commodum animarum. Vnde vbique per mundum ipsorum ora intonant, velut tubæ, ac in omnem terram exiuit sonus prædicationis eorum, & vsque ad fines orbis sua salutifera verba sonant: Hi sunt viri præclari, conspicua religione fulgentes, qui tanquam lucentia sidera in Ecclesiæ firmamento suis splendidis documentis insinuant mortalibus viam vitæ. Hi sunt phialæ aureæ plenæ odoramentis, qui sua sacra conuersatione suauiter redolentes, hortantur per hoc alios, & inducunt excussâ prorsus inertia surgere, ac properare ad opera bonitatis. Pro his ergo ab vniuersis Ecclesiarum Prælatibus, cunctisque Christi fidelibus diligendi sunt præcipua charitate; ac tanquam venerabiles Dei ministri, & populo suo necessarii, honorandi condignè, & fauoribus specialibus muniendi. Sanè quia linguæ maliloquæ detractorum consueuerunt falsa confingere, ac illa pudicis etiam auribus instillare per oblocutionem aliquorum, ex liuore latrantium quod per Fratrum ipsorum culpam discordiam inter eos, & Magistros, ac scholares Parisien. emerferit, ne tamen hoc bonæ, ac nitidæ Fratrum eorundem famæ valeat derogare. Scire vos volumus, quod cum super huiusmodi discordia coram nobis & fratribus nostris diligens habita fuerit discussio, ipsos nequaquam culpabiles inuenimus in hac parte, sed potius innocentes: Ideoque vniuersitatem vestram rogamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus dictos Fratres Prædicatores habentes de his penitus excusatos, & eorum in his innocentiam vestris subditis exponentes, ipsos ad reuerentiam Apostolicæ Sedis, & nostram tanquam speciales & amabiles Ecclesiæ Romanæ filios, ac salutis animarum feruidos zelatores, cum omnium charitate ac benignitate tractetis, & optimis consiliis, & subsidiis foueatis; ita quod affectum, quem ad nos & ad eandem habetis Ecclesiam, ex hoc plenius agnoscentes, reddamur exinde ad vestra & Ecclesiarum vestrarum commoda promptiores. Datum Viterbij 10. Kalend. Iunii, Pontificatus nostri anno 3.]

- IV. Renitentibus adhuc Parisiensibus præceptis Apostolicis, voluit Pontifex tantam infringere contumaciam, scribens efficaciter Episcopo Parisiensi, ut procederet etiam inuocato brachij sæcularis auxilio contra rebelles. Incipiunt litteræ. *Cum aduersus provisionis nostræ.* 2. Idus Iulij. Et Regem Ludouicum per alteram rogauit Epistolam, ut Episcopo ita facienti sua velit adesse protectione. *Bona meritoria.* 2. Kalend. Augusti. Deinde Gulielmo de sancto Amore ex Curia in terram suam redeunti, ut habent Chronica Normanniæ, interdixit ingressum in Franciæ Regnum, aliasque pœnas addidit, misso huius tenoris præcepto.

Laus Ordinis Prædicatorij.

Psal. 18. n. 5.

Apoc. 5. 8.

In hac lista innocentes.

Chro. Nor. an. 1245.

O

ALEXAN

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. AN. 3. OCCID. AN. 2. NORVM AN. 50.

ALEXANDER, &c.

Gulielmo de sancto Amore in bonum dirigere gressus suos.

*Grauis sen-
tentia in Gu-
lielmo de sancto
Amore.*

[Cum propter multiplices culpas & grandes offensas, quas temerariè commisisti, & specialiter propter libellum perniciosum & detestabilem à te cōpositum; & per nos olim de fratrum nostrorum consilio reprobatum, & in perpetuum condemnatum, merueris graues pœnas; Volumus, & per Apostolica tibi scripta mādamus in virtute obediētiæ sub debito iuramenti præstiti de stando præcisè mandatis nostris, nec non & sub excommu-
nicationis, ac priuationis perpetuæ ab officio & beneficiis, pœnis, quas eo ipso te incurre-
re volumus, si contra huiusmodi præceptum venire tentaueris, saluis aliis mandatis tibi faciendis à nobis, districtè præcipiendo mandamus, quatenus nullo vnquam tempore Regnum Franciæ absque Sedis Apostolicæ speciali licentia intrare præsumas. Et nihi-
lominus omnem docendi ac prædicandi autoritate Apostolica perpetuo interdiciamus facultatem. Ita quod nec docere alicubi, nec vnquam alicui clero vel populo sine ipsius Sedis permissione, de cætero audeas prædicare. Datum Viterbij 5. Idus Augusti, Pon-
tificatus nostri anno tertio.]

Eiusdem formæ litteris insinuauit Regi hoc edictum, commemorans ipsum hoc eius esse consilium, & Episcopo Parisiensi addens, quod si vltior id exigeret proteruia, gra-
uius contra eum procederetur. Incipit vtraque epistola : *Cum propter multiplices culpas.* Deinde ad instantiam Fratrum Prædicatorum commisit auctoritatem absoluendi resi-
piscētes Episcopo Parisiensi. *Dilecti filij.* 5. Kalend. Octobris. Christianum verò Cano-
nicum Beluacensem, & Odonem Duacensem iubet in pristinum statum restitui, modo steterint promissis, quæ supra narrauimus: sin aliter publicè periuros denunciari iubet ab Episcopo Parisiensi, fulminatāsque sententias ferri in eosdem. *Cum olim apud sedem.*

An. 1255.
n. 37.
Maria, c. 12.
Præcol. de
hæretic.
Castro ver-
bo pauper-
tas.
Sander. in
Moran.
Cantipr. cit.
n. 27.
Male mori-
tur Gulielm.
Alios ex Ma-
gistris pœni-
tes facti.
An. 1255.
n. 31.
Florent docti
Minorita.
Trith. in
scriptorib.
Alex. de Vil-
la Dei.
Guibert. de
Tornaco.
Vinc. Couen-
trian.
Harsfeeld.
seculo 13.
cap. 36.
Pitf. ad an.
1251.
Ioan. Can-
titanus.
Pitf. ad an.
1248.
An. 1254.
n. 41.
Gulielm. de
Militona.
Absoluit sū-
mam Alex.
Alensis.
Cantipr. cit.
cap. 1. n. 16.

In sua pertinacia Gulielmum malè obiisse scribit Marianus, atque inter hæreticos re-
ponunt, qui de eis scribunt Prateolus, Castro, Sanderus cum aliis, pluresque eius refe-
runt errores. *Christianus verò Beluacensis* (inquit Cantipratanus) *infirmatus & amarissimo*
corde contritus, recognouit nil se, & complices suos contra dictos Ordines habuisse, nisi quod illis
aquari scientia non valeret; & ob hoc eos paruipenderent auditores. Et addidit: Quoniam, ait,
nihil habeo, quod vobis pro iniuria graui illata refundam, in signum tamen quod ex corde pœni-
teo, corpus meum apud vos Fratres Prædicatores tradendum sepultura relinquo. Similiter & Ma-
gister Laurentius Anglicus post grauissimam Fratrum persecutionem datis librorum suorum copijs
Fratribus Prædicatoribus, Parisiis moriturus, apud eos mirè pœnitens, delatus est & sepultus.

Non defuerunt sub illo tempore, qui præter Bonauenturam, & Bertrandum Baio-
nensem supra nominatos Religionem Minorum illustrarent viri præstantissimi, quan-
tumuis illam aduersarij obscurare volebant. ALEXANDER DE VILLA DEI,
patria Dolensis, vir vndecumque, vt ait Trithemius, exercitatus, Grammaticus, Philo-
sophus, Astronomus, & calculator insignis. Scripsit tam metro, quam prosa non pauca
opuscula. GVIBERTVS DE TORNACO, in studio Parisiensi tanti nominis
vir, vt bis eum Alexander Pontifex suis litteris excitavit ad scribendum. VINCE-
NTIVS COVENTRIANVS, (quem perperam Lelandus Carmelitam facit) pri-
mus ex Minoritis sacras litteras in Academia Cantabrigiensi professus, quem Ioannes
Westonus, & Gulielmus Pictauiensis in eadem sequuti sunt functione. IOANNES CAN-
TIANVS Anglus, ex Canonico Andegauensi factus Minorita, vt ex Thoma Eccle-
stono scribit Pitseus. Hic ille est, quem alias diximus ab Innocentio IV. missum in
Angliam Legatum. GVLIELMVS DE MILITONA, qui summam Theologi-
cam Alexandri Alensis, ob authoris mortem imperfectam, absoluit, ita hortante Ale-
xandro Pontifice, & scribente anno 1. sui Pontificatus ad Franciæ Ministrum, vt huic
doctissimo viro adiudicaret alios, qui in tanto opere ei adlaborarent. Vt perfecit opus à
septuaginta duobus Magistris Parisiensibus commendatum, & sigillis apposis com-
probatum, Pontifex etiam suo diplomate confirmavit. Virum hunc se vidisse testatur
Cantipratanus, & eminentis vitæ hominem vocat, de quo hæc subiungit : *Magister*
Theologia

V.

VI.

VII.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

Theologia Parisiis sanctissimam, & deuotissimam vitam duxit. Hic cum die quadam Parisiis predicaret, per horam obmutuit, & verbum vitæ resumens, omnibus cum vultu serenissimo valedixit, & sic in pace quieuit. Præter hunc alium se vidisse sanctum Minoritam idem author testatur, Conradum scilicet Ministrum Teuthoniæ, *Qui mira, inquit, gratia præditus fuit, & Sanctorum feruentissimus venerator in multis enituit.* Præclara hi omnes reliquerunt posteris suæ eruditionis monumenta, quæ in peculiari scriptorum dabimus, Deo auxiliante, libello.

Obit sanctis-
simè.

Ibid. n. 18.

VIII. Hoc anno euenit, quod alias breuiter attigimus, de diruto à Florentino milite castro Podij Bonilij, seu Imperiali, & sublato corpore B. BONÆ vxoris B. Luchesij. Nam cum Florentini eriperent Senensibus, vti scribit Villanus, illorum temporum ferme æqualis, prædictum castrum an. 1254. castrenses verò in fide seruanda nutarent, pluresque Gibel-
linis & Senensibus Imperatoriæ factionis fauerent, repentino ictu irruentes Florentini cuncta dilapidarunt. Asportatum in hoc tumultu per quosdam Germanos in Alema-
niam corpus prædictæ Bonæ creberrimis miraculis tunc famosæ, remanente solo bra-
chio apud Minoritas.

An. 1242.
n. 12.
*Transfertur
in Germaniã
corpus B. Bo-
næ.*
Villan. l. 6.
c. 58. & 65.

IX. BONAVENTURA prostratis Religionis hostibus ad eandem gubernandam, & probè excolendam, non tantum ad pristinum statum restituendo, sed in omnes rectè ac religiosè agendi partes optimis regulis conformando, totum animum apposuit. Ex-
perientia itaque iam compertis Ordinis iacturis, causisque detectis, sequentem dedit ad
vniuersos Ordinis Prælatos epistolam, quam etsi antiquorum nostrorum monumento-
rum habeant codices, & circumferatur inter viri sancti opuscula, solus tamen Petrus Ga-
lesinus locum & tempus scriptionis notauit.

*Bonau. inui-
gilat sui or-
dinis regimi-
ni.*

Gales. in vi-
ta
cap

IN CHRISTO SIBI CHARISSIMIS MINISTRIS
Prouincialibus & Custodibus vniuersis: FR. BONAVENTURA Ordinis
eorundem Generalis Minister & seruus: salutem & pacem, quæ exuperat om-
nem sensum.

[Licet insufficientiam meam ad ferendum onus impositum, cognoscerem manifestè propter debilitatem corporis, imperfectionem mentis, inexperientiam actionis, & re-
pugnantiam voluntatis: quia tamen durum est contra stimulum calcitrare, tantæ & Con-
gregationis, & Summi Pontificis, ac per hoc & Altissimi Dei voluntati pertinaciter resi-
stendo: sarcinæ graui & quasi importabili humeros supposui imbecilles, sperans de
adiutorio virtutis Omnipotentis, & confidens de adminiculo vestræ sollicitudinis in idi-
psum. Nam etsi sit impossibile homini quantumcumque forti, industrio, & experto to-
tam tanti oneris sarcinam suis humeris baiulare: si tamen diuisa in partes, & humeris
imposita diuersorum, viriliter à quolibet comportetur; non est quantumcumque debili
capiti horrore quodam rei insolitæ desperandum. Quoniam igitur de vestra præsumo
industria, sollicitudine, & zeli viuacitate: quod prompti sitis ad extirpanda mala, promo-
uenda bona, fouenda debilia; & fortia conseruanda: videns me speculatorem datum
domui Israël: ne sanguis animarum de manibus meis requiratur: cogitavi quædam vo-
bis breuiter scribere: quæ verbotenus si in Capitulo generali fuissèm, libentius enodaf-
sem. Nunc autem quia pericula temporum yrgent & læsiones conscientiarum, necnon
& scandala mundanorum, quibus cum Ordo deberet esse sanctitatis totius speculum: in
diuersis orbis partibus in tædium vertitur, & contemptum: quæ mihi de consilio discre-
torum visa sunt corrigenda, nec penitus tacens, nec omnino exprimens, nec noua sta-
tuens, nec vincula superinducens, nec onera grauia alligans aliis & imponens: sed tan-
quam annunciator veritatis aliqua breuiter explico, videns illa nullatenus reticenda.
Sanè perquirenti mihi causas, cur splendor nostri Ordinis quodammodo obscuratur;
Ordo exterius inficitur, & nitor conscientiarum interius defædatur; occurrit negotio-
rum multiplicitas, qua pecunia, nostri Ordinis paupertati super omnia inimica, auidè
petitur, & incautè recipitur, & incautius contrectatur. Occurrit quorundam Fratrum
otiositas, quæ sentina est omnium vitiorum: qua plurimi sopiti, monstruosum quendam

*Iubet to.
quosdam de-
fectus.*

Ezech. 3. 17.
Ibid 33. 6.

*Fugienda pe-
cunia.*

*Fuganda
otiositas.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 50.
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2.

Item euagatio.

Importuna etiam petitiones.

Temperanda fructura.

Non habenda familiaritates mulierum.

Discrete danda officia.

Non procuranda legata.

Loca non mutanda.

Parcendum sumptibus.

Matt. 22. 12.

+

statum inter contemplatiuam, & actiuam eligentes: non tam carnaliter, quam crudeliter sanguinem comedunt animarum. Occurrit euagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corporum, grauando eos per quos transeunt: non exempla post se relinquunt vitæ: sed scandala potius animarum. Occurrit importuna petitio, qua omnes transeuntes per terras adeò abhorrent Fratrum occursum: vt eis timeant, quasi prædonibus obuiare. Occurrit ædificiorum constructio sumptuosa, & curiosa, quæ Fratrum pacem inquietat, amicos grauatur, & hominum peruersis iudiciis multipliciter nos exponit. Occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula nostra prohibet, ex qua suspiciones, infamationes, & scandala plurima oriuntur. Occurrit improuida commissio officiorum, qua Fratribus nondum vsquequaque probatis, nec carne maceratis, nec spiritu roboratis imponuntur officia vix portanda. Occurrit etiam sepulturarum, & testamentorum auida quædam inuasio, non sine magna turbatione Cleri, & maxime sacerdotum parochialium. Occurrit mutatio locorum frequens, & sumptuosa, cum quadam violentia, & perturbatione terrarum, cum nota inconstantia, non sine præiudicio paupertatis. Occurrit tandem sumptuositas expensarum. Nam cum Fratres paucis nolint esse contenti, & charitas hominum refrigerit: facti sumus omnibus onerosi magisque fœmus in posterum; nisi remedium celeriter apponatur. Licet autem plurimi reperiantur, qui non sunt culpabiles in aliquo prædictorum: tamen omnes inuoluit hæc maledictio, nisi à non facientibus, iis qui faciunt resistatur; cum luce clarius omnia supradicta in maximum, & nullo modo dissimulandum vergant nostri Ordinis detrimentum: licet tepidis & indeuotis, & secundum carnem sapientibus, & considerantibus consuetudinem, & allegantibus multitudinem, quasi facilia, & excusabilia, etiam & irremediabilia videantur. Excitetur ergo cordis nostri deuotio, & feruor ad zelum: & eiectionis negotiatoribus de domo Patris cœlestis, Fratres omnes ad orationis & deuotionis studium accendatis. Restrangatis receptionem multitudinis: quia modis omnibus volo, quod constitutio de receptione strictè seruetur. Prauas prædictorum vitiorum consuetudines etiam resecetis; quia licet videatur Fratribus graue: requirit tamen hoc perfectio professionis nostræ, requirit tribulationis incursum, requirit mundus. Clamabat hoc B. FRANCISCVS, & sanguis CHRISTI aspersus, & Dominus de excelsis. Ociosos stimuletis ad laborem: vagantes compescatis ad quietem: importunè petentibus imponatis silentium: intentos exaltandis domibus profundius deprimatis: familiaritates quærentes arceatis ad solitudinem. Officia prædicationis, & confessionis cum multo examine imponatis. Constitutionem de testamentis olim factam, & de nouo de sepulturis, faciatis arctius obseruari. Locorum verò mutationem nullatenus concedatis alicui ante capitulum generale. Nam de consilio discretorum propter scandala vitanda iuxta prædecessoris mei mandatum, hoc mihi reseruo, districtè per obedientiam iubendo: vt nullus deinceps locum mutet sine mea licentia speciali. Discant etiam Fratres modicis esse contenti: quia vehementer à sapientibus, & rationabiliter formidatur: quod oportebit eos modicis esse contentos, velint, nolint. Si igitur obedientes fueritis verbo per epistolam, & hoc per visitatores intellexero: (quos volo super prædictis corrigendis tam in capitibus, quam in membris diligentius vigilare) gratias agam omnium Conditori & vobis. Quod si aliter (quod absit) acciderit: indubitanter sciatis, quod nullatenus pateretur conscientia mea prædicta silentio pertransire. Licet enim non sit mei propositi nouis vos vinculis innodare: oportet me tamen conscientia compellente, totis viribus extirpationi intendere prædictorum. Quatenus vitatis scandalis, vt tenemur; regulæ quam vouimus, sine cuius obseruatione saluari non possumus, veritatem perspicaciter videamus, & impleamus professionem, & totis viribus puritatem custodiamus: quæ impugnatur euidenter ex omnibus supradictis. Hanc autem epistolam legi in singulis Conuentibus vestræ prouinciæ faciatis. Datum Parisijs 9. Kalend. Maij, anno. 1257.

Videns verò Alexander Pontifex sedulam hominis in Ministeriatu curam, perfectum in corrigendis excessibus zelum, in rebus administrandis prudentiam, animum addidit & auctoritatem, dato ad eundem hoc graui diplomate. X.

FRATRI

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

FRATRI BONAVENTURÆ GENERALI MINISTRO
 Ordinis Fratrum Minorum.

[Ut ministerium tibi commissum ad Dei gloriam, & prosperum tui Ordinis statum liberè & efficaciter valeas exercere, nullusque Fratrum eiusdem Ordinis prætextu alius cuius licentiæ possit mandatum obedientiæ regularis, aut ipsius Ordinis subterfugere disciplinam, vniuersis & singulis Ministris, Custodibus, Guardianis cæterisque Fratribus præacti Ordinis tenore præsentium, in virtute obedientiæ districtius inhibemus, ne ipsorum aliquis priuilegiis, indulgentiis, litteris, mandatis, vel licentiis quibuscumque pro ipsis vel ipsorum aliquo, seu aliquibus, sub quacumque forma verborum ab Apostolica Sede obtentis, vti quoquo modo præsumat, absque tuo mandato, & licentia speciali. Nos enim omnem pœnam, quam huiusmodi nostræ inhibitionis transgressoribus ritè duxerit infligendam, ratam habebimus, & obseruari, authore Deo, inuiolabiliter faciemus. Si vero ipsorum aliqui electiones, seu postulationes, aut prouisiones, quas deinceps celebrari de ipsis in Ecclesiis cathedralibus, aut fieri contigerit, absque tuo arbitrio acceptare, seu illis consentire præsumperint, nos omnem processum, qui de ipsis, & pro ipsis in hac parte habitus fuerit, irritum decernimus, & inanem, nolentes vt eis quicquam iuris per electiones, postulationes, vel prouisiones huiusmodi eorumque acceptationes, & consensus quomodolibet acquiratur. Ad hæc vt eo efficacius commissum tibi officium exequi valeas, quo maiori per nos fueris autoritate munitus, illam tibi potestatem circa absolutionem Fratrum eiusdem Ordinis ab excommunicationum sententiis, & dispensationem super eorum irregularitatibus, præsentium tenore concedimus, quam nostri Pœnitentiarij habere ab Apostolica Sede noscuntur. Cæterum quia pro certo tenemus, quod data sit tibi cælitus gratia regendi salubriter populum sanctum Dei, ac eiusdem gubernacula Ordinis prospere dirigendi; nobis de te fiducia magna probetur, quod dictus Ordo te illi præsidente continuatis concrescet augmentis, eiusque status, authore Deo, grata suscipiet per tuum ministerium incrementa virtutum. Ideoque discretionem tuam monemus, rogamus, & hortamur attentè, ac per Apostolica tibi scripta mandamus in remissionem tibi peccaminum nihilominus iniungentes, quatenus sic te cultorem Religionis exhibeas, & vindicem vitiorum, quod eodem Ordine tuæ doctrinæ rore compluto, tuaque salubri dispositione composito, crescat exinde meritis apud Deum, penes nos gratia, & apud homines clara fama. Nos enim, qui eiusdem profectum, & augmentum Ordinis toto cordis zelamur affectu, tibi in omnibus, quæ tuum contingunt officium, firmiter Apostolico fauore adesse proponimus, ac vt idem Ordo sub tuo regimine titulis refulgeat insignibus, omnem quam poterimus intendimus opem & operam adhibere. Datum Viterbij 12. Kal. Nouembris, Pontificatus nostri anno 3.]

Reg. Vatic.
 n. 670.
 Plenam dat
 in omnibus
 auctoritatē
 Pōt. Genera-
 li Ministro.

Promittit se
 in omnibus
 fauturum.

IX. Neque hoc etiam anno cessauit, sed vltro durauit Fabrianensium, quam supradiximus, in Minores persecutio; cui vt finem daret, scripsit Pontifex minaces has litteras. Ex illis quantum ægrè ferebat quodcumque Minorum detrimentum, Lector apertius apprehendet.

Iubet Pont.
 vt Fabrian.
 a molestijs
 desistant.

DILECTIS FILIIS..... DE FABRIANO CAMERINENSIS Diœc. &c.

Ex Chron.
 MSS. Fabr.

[Nulla dubietas Christi fidelibus imminet, quin dilecti filij Fratres de Ordine Minorum pro innocentis suæ vitæ meritis occurrant gratissimi diuinæ oculis Maiestatis: maximè cum ipsorum studentium sub extrema paupertate viuere, ac virtutum cultui desudare, ad hoc frequenter aspiret affectio, vt per eorum ministerium salus proueniat animarum. Hæc siquidem præclara merita, vos prout mirantes accepimus, & referimus cum dolore, attendere dedignant, dictos Fratres multis grauatis iniuriis, & ipsorum quietem ac pacem, diuino timore postposito, damnabiliter impeditis: ad illius excessum malitiæ nequiter prorumpendo, quod eos ac ipsorum Ordinem in læsione famæ non minus grauitè offendistis, quam si de ipsorum cordibus vitæ spiracula auferretis;

Quanta fa-
 ma iactura.

O 3 præsertim

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

*Graua mina
Fabriana-
sum.*

præsertim cum dedecoris, vel improprij sarcina damno præponderet cuicumque, & minor perditione famæ omnis grauitas reputetur. Ad hæc licet dicti Fratres malum in bono vincere satagentes, à vobis humili supplicatione petierint, vt ab ipsorum molestiis diuinæ pietatis intuitu cessaretis: Vos tamen quasi ducatis pro solatio haberi de offensa Christi notabiles, & ministrorum eius reputari nefarios contemptores, piis dictorum Fratrum votis nolulistis annuere; sed adiecistis ipsos per vos, & alios grauius solito perturbare, prohibentes eosdem in Ecclesia vestra proponere verbum Dei, & cæteros Clericos Castri vestri, vt hoc ipsum in suis Ecclesiis faciant, inducentes; quinimo & Indulgentias Fratribus eisdem fauorabiliter ab Apostolica Sede concessas, temerariè, vt fertur, contemnitis, comminantes, quod sicut nec pro iam concessis; ita nec pro imposterum concedendis, ab ipsorum Fratrum vexatione proponitis resilire. Cum itaque nil sit magis menti nostræ contrarium, vel oppositum voluntati, quam quod omnium Cõditor & Redemptor in membris eius, & præcipuè in eisdem Fratribus, qui sunt ipsius speciales nuntij, & præcones, pati contumeliam videatur; discretionis vestræ (si tamen in vobis habetur aliqua, qui contra Fratres ipsos tam enormiter, atque impiè processistis) per Apostolica scripta in virtute obedientiæ, ac etiam sub excommunicationis pœna districte præcipiendo mandamus, quatenus sicut diuinam, & nostram offensam deuotari cupitis, à qualibet prædictorum Fratrum, iniuria & molestatione cessetis, dantes nihilominus operam efficacem, vt hoc ipsum faciant alij Clerici, qui vestra procurante nequitia, facti sunt eisdem Fratribus inimici. Studeatis etiã Deum, & personam nostram in Fratribus ipsis ita mente vigili assiduè venerari, quod & præcedens culpa vestra in obliuionem veniat, & debitæ vobis maledictionis meritum in benedictionis gratiam conuertatur. Alioquin per priuationem officij, & beneficij vobis scire dabitur, quam detestabilis apud nos dictorum Fratrum persecutio ceseatur; quorum euangelizantium pacem, euangelizantium bona, manus mundissimas, & etiam pedes innoxios, si esset in vobis spiritus consilij, & timoris Domini, piis aliquando deberetis affectibus osculari, maxime cum Fratrum ipsorum semita, quasi lux splendens procedat, & crescat vsque ad perfectum diem, sub cultu deuotissimo diuini nominis, & continuo studio poenitentiae salutaris. Datum Laterani 11. Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno tertio.]

Rom. 10. 15.

Maria. c. 23.
Chron. an-
tiq.
Tyro Mino-
rita diligenter
suas occulte
virtutes.

*Sed molestias
patitur.*

*Defenditur à
B. Virgine.*

Quædam iam libet pietatis hic attexere monumenta. Fuit sub hoc tempore in cœno- **XII.**
bio Aracælitano tyro, qui dum primo experimēti anno obseruaretur à Fratribus, in nullo deprehensus est potioris virtutis indicio. Sedulo namque actiones suas commendabiliores occultabat; noctu dum cæteri somno indulgebant, hic solus orabat in Ecclesia, durius in suum corpus animaduvertebat, longas trahebat excubias; quibus vt sufficeret, aliquando dormiebat cæteris euigilantibus. Ventum erat ad suffragia, quæ statutis tyrocinij temporibus Fratres vel præstant in sodalitatem admittendo, vel negant ab eadem eiiciendo, iuxta tyronis merita vel culpas. Non fuit, qui adolescentem commendaret: neque Ministro Raynerio de Senis interroganti potuit quidpiam magister nouitiorum respondere; quam illud solum sibi laudabile visum in iuvene, quod magnam vim lachrymarum semper profuderit in confessionis arcano. Distulit Minister iudicij ferendi diem, donec ipse diligentius exploraret, quid esset in homine. Ipso illo die cæteris celerius cubitum iuisse comperit, idque vituperatum à Fratribus. Sed dum sub prima noctis vigilia exploraturus regreditur, non inuenit, nisi in Ecclesia coram sanctissimæ Virginis simulachro à terra eleuatum, imbre lachrymarum perfusum, Virginem deprecantem, vt concitatos in se Fratres pacaret, & ne permetteret e societate dimitti: Lachrymas hinc inde colligebant duo Angeli, & Deiparæ offerebant, dicentes; non esse spernendas afflicti iuenculi preces, quibus suas addiderunt, vt nouitius exaudiretur. Tandem benigna Vigo respondit, cum in Ordinem recipiendum, in eo feliciter perseueraturum, & felicius obiturum. Sequenti die conuocauit superior religiosos, quibus rem visam expandit: illi verò nullo denegato suffragio in suum consodalem libenter cupientem admiserunt, & benignius cum honore tractarunt. Doluit tamen ille ad sublatas occasiones amplius merendi per iniurias Fratrum molestias, timuitque adhibitos honores. Petiit itaque à Ministro vt ad partes transferretur ignotas, in quibus piè vixit, & sancto fine quieuit.

In eodem monasterio infirmatus ad mortem frater Laicus culinæ præfectus, cœpit **XIII.**
Fratribus

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MR
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

Fratribus adstantibus clamare; *heu mihi quia condemnatus sum.* Aduenit vir pius, confessarius, ad meliorem spem excitaturus; rogauitque, vt si quid esset quo conscientia stimularetur, confidenter aperiret; indubitanter à Domino sui errati, quantumuis maximi, veniam reportaturus. Sæpius admonitus acquieuit; *Et illa, inquit, sola, ceteris iam per sacram confessionem maculis deterfis, mihi obiiciunt horridi circumstantes demones; quod meliora aliquando mihi aliquoties preparabam, vel seruabam fercula, & sæpius murmurabam contra prælatos.* Absoluit eum à reatu confessarius; neque amplius terruerunt eum inimici, sed placidè post vnum atque alterum diem, clausit extremum.

Coquus periclitatur ob lautiora fercula, & murmur contra Prælatos.

XIV. Alter infirmus cætera confessus peccata, vnum verecundabatur enarrare; sed in sacramentalis ritus conclusione rogauit obnixè confessarium, vt pro se tribulato sollicitius oraret. Intellexit animi vlcus, deprecatusque est serio Dominum, vt periculoso mederetur discrimini. Vidit nocte sequenti pœnitens CHRISTVM, in throno sedentem, plures Angelos pro se deprecantes, vt misereri vellent animæ perituræ; Demum post cæteros id ipsum orasse confessarium, & feliciter exorasse. Summo mane fecit ad se vocari, & omni seposito rubore suo cauit damno, cuncta plenè confessus, paulò post magno gaudio in Christo requiescens.

Periculosum quodcumque peccatum in confessione celare.

XV. Discretionis habendæ, & remedij adhibendi in miseris subditorum, subiicio hoc aliud exemplum. Patiebatur quidam frater Laicus grauem infirmitatem, podagram, intensosque dolores in pedibus, maximè sub vespere, & quando frigus vrgebat. Laborabat nihilominus; rediens sedebat ad ignem, suisque medebatur malis. Locì Guardianus aliquanto rigorosus, semel & iterum reprehendit ociositatis & morosæ sessionis ad ignem; iussitque vt abiret in cellâ, neque amplius permetteretur in culina moram trahere. Obediuit subditus, & cruciatibus agitatus intensis rogabat Dominum, vt sibi compateretur, leniretque animum præfecti. Exaudita est oratio eius; transierunt enim omnia eius mala in eum, qui non nouit compati eius infirmitatibus ita vt repentinè indigeret Guardianus igne, quem alteri interdixit, plurimis fomentis, & auxiliis medicorum. Agnoscens multo suo malo factam super se manum Domini, in humilitate cordis iussit vocari ad se Fratrem; recognoscens mansuetè suam culpam, rogauit, vt pro se Dominum interpellaret. Fecit subditus, & sanatus est prælatus, reuertentibus iisdem doloribus pro maioris meriti cumulo ad eum, qui primos patiebatur; cui compassium & benignum se deinceps præstitit Guardianus consolatore.

Compatiendum subditis afflictis.

XVI. Scriptis litteris ad Priores Prædicatorum & Guardianos Minorum in terra Prussiar, eis mandauit hoc anno Pontifex, vt facerent obseruari sententiam à se latam pro concessione terrarum Paganorum, quæ Goleas & Polesici vulgariter nuncupabantur, Kasimiro Lanstia & Cuiavia Duci superiori anno, vt retulimus, facta. *Exhibita nobis.* Nonis Ianuarij. Fratri Bartholomæo de Bohemia amplam commisit authoritatem in Polonia, Bohemia, Morauia, & Austria prædicandi verbum Crucis contra Lituanos, Iacuen-ganos, Ruthenos, & alios Paganos: In quo ministerio, si à quoquam impediretur, collata est ei potestas compescendi clericos, & laicos cuiuscumque forent dignitatis, vel ordinis. Plura recepit huius functionis obeundæ priuilegia, quæ in regeſto licebit consule-re; necnon aliud Ministris, aliisque Minoritis in eisdem terris circa hoc ipsum concessum. Ministro Minorum in Romania mandatum, vt Patriarchæ Constantinopolitano, redditibus ob frequentes incursus Græcorum valde diminutis, prouidere faciat de congrua sustentatione à Prælatiſ Ecclesiarum Moreæ. *Neceſſitatis venerabilis.* Idibus Iulij. Bartholomæum de Brunna, & Lambertum Theoronicum eiusdem Ordinis viros doctos, ad instantiam Regis instituit in Bohemia, & Poloniæ confiniis Inquisitores. Patentes suæ creationis litteras hic damus ex regeſto Vaticano.

Varia munia imposita Minoritis. An. 1256. n. 42.

Creantur Minores Inquisitores in Bohemia & Polonia terminis.

BARTHOLOMÆO LECTORI DE BRUNNA, ET
Lamberto dicto Theoronico Fratribus Ordinis Minorum Noruicen. & Pra-gen. Diac.

XVII. [Præ cunctis mentis nostræ desiderabilibus Catholicæ incrementum fidei affectantes, nimio vtique dolore replemur, cum audimus aliquos, vel sentimus, ad illius depressio-

Reg. Vatic. n. 365.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

nem quacumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam deprauando reprehensionibus, aut detractionibus, & abrogationibus derogando, seu commentis eandem mendacibus peruertendo; ad quorum iniqua sternenda molimina eò animosius aspiramus, quo in animarum stragem perniciosius eos agnoscimus conspirare. Vnde quia in aliquibus partibus Regni, & dominij charissimi in Christo filij nostri Illustris Regis Bohemorum, & Poloniae confiniis, adeo infidelitatis error inualuit, quod ibi quamplurimi à via veritatis prorsus auersi, mentes per deuium falsitatis pestiferas ad concutiendum orthodoxae fidei murum machinas construebant, &c. vt habetur in simili bulla pro regno Franciae, posita superius an. 1255. num. 14. verbis conuenienter mutatis vsque ad finem. Datum Laterani 15. Kalend. Maij, Pontific. nostri anno. 3.

An. 1246.
nu. 9. Anno
1247. n. 17.
Lupus Minorita
Africa
legatus hoc
anno in Vr-
be.

Venit circa hoc tempus Romam Fr. Lupus Marrochiorum Episcopus & sanctae Se- XVIII.
dis Legatus in Africa, de quo nos plura praefati sumus, acturus cum Pontifice de multis
rebus prouinciae sibi commissae, & Christianorum commodo, qui in Africa commora-
bantur: dehinc Ierosolymam profecturus. In Vrbe hoc anno fuisse, probat monumen-
tum regesti Vaticani, in quo ex commissione sibi facta à Pontifice, Fernandum Ioannis,
Decanum Braccaren. Capellanum Pontificium, inuestiuit in Ecclesiae sanctae Mariae de
Crastelo Aurien. Dioc. ad quam fuerat praesentatus à Rege Castellae, & Legionis Al-
phonso. *Iustis petentium.* Kalend. Martij.

Mortuus
Episcopus
Eliensis.
Harpsfeeld.
saecul. 13.
c. 16.

Ei subroga-
tur Fr. Adm.
de Marisco.

An. 1220.
nu. 62. anno
1222. n. 31.
& alibi.

Parif. anno
1257.

Pitf. de scri-
ptor. ad an.
1257.

Annal. Hi-
bern. hoc
anno.

Iusticiarius
Hibernia se-
pelitur apud
Minores.

Parif. citat.
An. 1230.

n. 20.
Parif. hoc
anno.

Conuen. S.
Edmundi in
Anglia.

Mortuo Gulielmo Ludhamo, aliis de Kilkenni, Henrici III. Cancellario, Episcopo Eliensis. XIX.
si in Anglia, monachi Hugonem Balsamum suum superiorem, communibus suffragiis
substituerunt. Rex ægre tulit huius electionem propter repulsam Henrici Wengami
Cancellarij sui, pro quo monachos accuratè rogarat. Contradixit etiam hominis pro-
motioni Archiepiscopus Cantuariensis, quare Hugone suam causam Romae agente
collatus est Archiepiscopatus Adamo de Marisco Minoritae, seni, graui, & docto viro,
Roberto, Lincolnensi Episcopo vnicè charo, Oxoniensi olim Theologiae professori, de
quo alias institutus est sermo, qui mundanam excellentiam, & amplos redditus, teste Pa-
risio, in saeculo, Minorum habitum assumpturus, reliquit. Nescio unde acceperit Pitseus,
eum nunquam consecratum, aut Episcopatum possedisse, praeualente contra eum prae-
dicto Hugone, cum euentus fuerit omnino contrarius. Obiit hoc anno in Hibernia
Mauritius filius Geraldii, uti habent Annales Hiberniae, miles strenuus, facetus, nulli se-
cundus, teste Parisio, qui tota sua vita, inquit, vixit laudabiliter, & aliquando Iusticiarius
fuit totius Hiberniae. Sepeliri voluit Yoghaliæ apud Fratres Minores, quorum domicilium
ipse construxit, veluti supra narrauimus.

Obtinuerunt per hoc tempus Minores domicilium in vrbe S. Edmundi Regis & XX.
Martyris Norvvicen. Dioc. in Anglia, Pontificio freti diplomate, & fauore adiuti Co-
mitis Glouerniae, & Gileberti de Prestona. Contradixerunt Abbas & monachi Benedi-
ctini illius loci, impetraruntque in Curia litteras contradictorias. Has tamen, certior fa-
ctus totius controuersiae, reuocauit Pontifex per sequens diploma.

MINISTRO PROVINCIALI ET FRATRIBVS DE Ordine Fratrum Minorum in Anglia.

Reg. Vatic.
p. 695.

[Vestrae meritis religionis inducimur, vt vos fauore beneuolo prosequamur, & in iis,
quae dignè deposcitis habeamus prouidentiae studium efficacis. Hinc est, quod nos ve-
stris supplicationibus annuentes, quidquid contra litteras, priuilegia, seu indulgentias
vobis super recipiendo, & obtinendo loco in Villa S. Edmundi Regis & Martyris, quae
Beci vulgariter appellatur, Norvvicen. Dioc. à nobis concessio, per quascumque alias
litteras vel indulgentias, seu priuilegia, non facientia de praemissis mentionem expressam,
attentatum est, vel contigerit attentari, ex nunc autoritate praesentium decernimus ir-
ritum, & inane. Eadem autoritate nihilominus statuētes, vt huiusmodi litterae, vel indul-
gentiae seu priuilegia à Sede Apostolica impetrata, vel impetranda, nullis personis reli-
giosis vel saecularibus communiter vel diuim contra vos, & concessionem praesentis lo-
ci, ac decretum, & statutum nostrum aliquatenus suffragentur. Nulli ergo, &c. nostrae
constitutio nis, &c. Datum Viterbij Kalendis Nouembris an. 3.]

Alia

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

XXI. Alia intercessit cum Benedictinis lis in oppido S. Facundi, vulgo *Sahagun*: Legionen. Diœc. in Hispania, propter receptum Gulielmum Arnaldi Ordinis Minorum transfugam, virum rixæ & discordiæ, qui multa iam Benedictinus, machinatus est contra Minoritas, auxilio fîsus & opera adiutus Episcopi Auxitani; de qua re scripsit Pontifex ad Monachos, eorumque Abbatem, necnon ad Episcopum Legionensem Martinum, eiusque Archidiaconum, præcipiens, vt prædictum apostatam loco pellerent, inhabilem ad quæcûque beneficia, officia & dignitates declararent. Paulò tamen ante ex magna, quæ inter vtrumque Ordinem intercedebat necessitudine, instante etiam, & præsentè Rege Alphonso, concesserant Benedictini locum cum suis pertinentiis, extra oppidi muros, in Minorum habitaculum. Dum verò hi dubitarent, Monachos propter exortam hanc controuersiam, concessionem reuocaturos, neque vllum donationis factum esset instrumentum, petierunt hunc defectum à Pontifice suppleri: quod & fecit misso sequenti diplomate.

Confirmatio
adis S. Fa-
cundi.

*GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum de S. Facundo Legionen. Diœc.*

[Merita vestræ sacræ religionis & piæ deuotionis efficiunt, vt Sedem Apostolicam; in iis quæ sunt fauoris, & gratiæ, gaudeatis benignam & beneuolam inuenisse. Sanè nuper vestris, & charissimi in Christo filij nostri Illustris Regis Castellæ ac Legionis, supplicationibus inclinati, locum quem Abbas, & Conuentus Monasterij S. Facundi Ordinis S. Benedicti ad Rom. Eccl. nullo medio pertinen. Legion. Diœc. vestris vsibus ad ipsius Regis instantiam, in eius præsentia liberaliter pia & prouida donatione concesserunt, ac etiam huiusmodi concessionem ipsius loci vobis per nostras litteras confirmantes suppleuimus defectum, si quis in hoc fuit, de nostræ plenitudine potestatis. Verum quia super concessione præacta nullum extitit ex parte prædictorum Abbatis & Conuentus confectum publicum instrumentum, non immeritò dubitatis, quod ipsi processu temporis reproba pœnitentia ducti, vos eodem loco spolient, & expellant exinde pro suæ arbitrio voluntatis. Quare nobis humiliter supplicastis vt prouidere super hoc vobis de benignitate Apostolica curaremus. Ne igitur quod pro Dei gratia, & animarum salute, quarum lucro nil charius reputamus, fuit ex pio deuotionis studio inchoatum, in diuinam offensam, & animarum dispendium, quod absit, in posterum reuocetur. Nos propter hoc volentes, vt omnis de cætero dubitationis scrupulus in hac parte de vestris cordibus auferatur, vosque liberè ac pacifice valeatis in præactò loco virtutum cultui, & salutis intendere animarum, ipsum locum, sicut præsentè dicto Rege vobis extitit assignatus, ac vos recepistis eundem, & hætenus possedistis cum suis pertinentiis, autoritate Apostolica in perpetuum deputamus, vestris vestrorumque successorum vsibus, donamus: non obstante defectu instrumenti, aut alterius scripturæ authenticæ, seu quibuscumque litteris, vel indulgentiis à Sede Apostolica impetratis, vel in posterum impetrandis, per quas huiusmodi nostræ deputationis, & donationis robur valeat infirmari, aut de quibus oporteat in præsentibus plenam & expressam fieri mentionem. Nulli ergo, &c. nostræ deputationis & donationis, &c. Datum Viterbij 8. Idus Octobris, anno tertio.]

Reg. Vatic.
n. 657.

XXII. Primum huius ædis lapidem à se Pontificis iussu benedictum, posuit prædictus Legionen. Episcopus, & fabrica ex piorum creuit eleemosynis, ad eas hortante Pontifice. Maius sacellum, erectum à nobilissima fœmina Maria, strenui illius militis & generosi herois Roderici Cisnerij vxore, illorum sepulturæ deseruit; consepulta etiam eorundem filia Ioanna Roderiquez, pientissima, & generosa heroina. Ad latus dextrum aliud nobile nouiter ædificatum sacellum sumptibus, & cura nobilissimæ fœminæ Dominæ Franciscæ de Bozmediano, quæ ibidem insigni tumulata est Mausolæo an. M. D. C. In prouincia Marchiæ & custodia Firmana originem accepit ante hunc annum Conuentus Montis Rubiani, vt patet ex Bulla Innocentij I V. hoc anno data & ibidem asseruata.

Gonzaga in
prou. Con-
cept. con. 4.

Con. Montis
Rubiani.

XXIII. Ante hunc annum ædificari cœptum Monasterium Maioricæ Vrbis, tunc Villæ, in Hispania, constat ex Bulla quadam Alexandri I V. data hoc anno Kalend. Nouembris

Idem in
prouine. S.
Iacobi con.
9.

in

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

Conu. Maio-
rica.
Hisor. MS.
prouinc.

in eiusdem conuentus tabulario asseruata, qua fideles hortatur, vt Fratribus suis adsint eleemosynis. Est qui illius originem ad S. Franciscum referat, inani tamen fundamen- to. Primam cœnobioli ecclesiunculam in prophanos versam vsus restitui curarunt pij viri in sacrum cultum sub inuocatione S. Francisci, quo magis inualuit error locum pri- mæuum à S. Francisco constructum. Eundem auxit Sancius 4. Castellæ, Legionis Rex sub anno 1292. adiuncta etiam ad cœnobij amplitudinem publica platea. Ad latus fini- strum maioris sacelli iacet eius constructor Didacus Badam Minorita, post Ministerium prouinciæ S. Iacobi, ad tres promotus Ecclesias Pacis Augustæ, vulgo *Badajo*, Placentiæ, & Carthaginis Spartariæ. Anno 1400. vita defuncto appensum hoc rude & impolitum epitaphium.

Didaci Ba-
dam epita-
phium.

*Hunc Maiorica genuit, quem summus ad alta perduxit,
Hunc religio docuit, quem aptum virum produxit.
Badam hic vulgò Didacus vocatus
Est, gratum donum, de hac stirpe natus.
Gradibus ternis præfuit excelsus,
Gratia Christi moribus præuentus.
Puer undemnis mundana contempsit,
Minorum vestes minimus accepit.
Professus Tauri studuit artes,
Audiuit legitque per varias partes,
Doctrina sacra est factus Magister,
Prouinciam rexit electus Minister.
Succesit Pastor Ecclesiæ trina.
Carthaginis, Placeæ, atque Placentina.
Sex vixit undemnis annorum atates.
Iesus illi merces sit fons pietatis.
Carthaginensis Prasul hic est sepultus.
Post hanc mundi vitam morte defunctus,
Bis septingentos Domini post annos.*

Deinde adduntur numeri Arithmetici ferme deleti; & subditur.

*Die hoc & mense migravit prædictus.
Quiescat in pace, sitque benedictus. Amen.
Viuens sic scribit de sua certus morte:
Incertus de hora, gaudet mortis mora,
Tempus si addatur summo dirigente,
Versus mutabitur, viuo congaudente.*

Iacet in alio sacello propriis sumptibus extructo huius frater Garfias Badam, vitæ incul- patæ vir, qui terminum præsciuit vitæ, vt subiectum indicat carmen.

Is qui iacet, mortis diem nouit & horam.

Franciscus
Ruiz electus
Episcopus Ca-
laguritanus
Minorita.
Martinus
Valentinus
Minorita.
Rodolph.
fol. 165.
Conu. Radi-
cofoni.
Idem f. 293.
Conu. Villa-
cen.
Vide anno
1251. n. 64.

Obiit hîc Fr. Franciscus Ruiz electus Episcopus Calaguritanus per Philippum II. cum quo abiit in Angliam: noluit tamen dignitatem admittere. Huius ædis alumnus est vir ille verè Euangelicus Martinus Valentinus, Indiarum Occidentalium verè, & præ om- nibus Apostolus. Hoc etiam anno conuentum Radicofoni, (celebris castri Pontificij, vltimi ea ex parte Tusciæ, prope Cetonam, patrimonij D. Petri fortalitij) ædificatum docet apposita præ foribus Ecclesiæ inscriptio ista: *Anno Domini 1257. Indiæ. 15. tem- pore Domini Alexandri Papæ IV.* Spectat ad prouinciam Tusciæ, & custodiam Clusinam Patrum Conuentualium. Hoc anno mortuus est Henricus de Catalonia Episcopus Palbergensis, seu Bambergensis, prius Imperatorius Notarius, deinde Minorita; cuius memoria habetur in catalogo Episcoporum Bambergensiū apud Gasparem Bruschiū. Extruxit sub titulo S. Mariæ Monasterium Minorum Villacense in Walsperch, in prouincia Austriæ & custodia Styriæ, modo dilapidatum, vnus vel alterius dumtaxat Fratris receptaculum. Episcopi epitaphium hoc aræ maiori affixum est. *Anno Dom. 1257. obiit Dominus Henricus Episcopus Palbergensis, Ordinis Fratr. Minorum, fundator huius loci.*

De

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1257. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 50.

XXIV.

De conuentu Metensi in Lotharingia, SS. Petro & Paulo Apostolis sacro, agendum foret sub ætate S. Francisci, vel saltem ante annum 1249. quo diximus Metis apud nostros capitulum 15. celebratum, si nobis aliunde constaret hunc illum esse qui extructus est sub tempore S. Francisci. Namque Franciscus Gonzaga, à quo duntaxat huius monasterij historiam accepimus, duo Minorum, totidemque Clarissarum Metis extructa cœnobiaz, atque horum vnum vel alterum originem accepisse viuentem adhuc S. Francisco commemorat: mox tamen subiicit vnum ex Minoritanis, quod prouinciæ erat Franciæ Parisiensis, solo adæquatum ante 30. annos à tempore quo ipse scribebat; neque scire se indicat, vtrum destructum an superstes fuerit prius. Atque huius tempus expiscatur ab Epitaphiis sepulchrorum, ex quibus vetustiora sunt huius anni 1257. qua de causa ad illum vsque nos eius reseruauimus tractatum, dum altius, repetundæ originis nullum certum subfuit fundamentum. Authorem eiusdem fuisse ferunt canonicum matricis Ecclesiæ Metensis, qui se suaque deuouit S. Francisco, cuius pio ferebatur affectu. Quare regulam Minorum professus ex pingui facultate fundum emit, ædemque construxit. Obiit anno 1285. conditus honorifico sepulchro.

Conuēt. Me-
tensis.
Gonzag. in
prou. Franc.
con. 9.

XXV.

Venerunt sub hoc anno ex Clarissis Mantuanis, & S. Claræ discipulis Ferrariam, celebrem Romanulæ urbem, olim Principum Estensium, modo ditionis Pontificiæ, quæ de suo propagando instituto cogitarent. Commodior visa eisdem recipiendis quædam domus Patrum Eremitarum S. Augustini, Diuo Gulielmo sacra, tunc extra urbis muros sita, vti notat Marcus Antonius Guarinus in sua historia Ferrariensi, quam tamen intra mœnia ponit Gonzaga, sed iuxta temporum mutationes conciliantur diuersæ sententiæ. Hanc ex eleemosynis sibi oblatis emerunt hoc ipso anno, ea tamen lege, vt diuersus non induceretur Diuus titularis. Ampliarunt demum ex legatis à Miniato ciue Ferrariensi, cuiusdam Antoniae vnus ex Sanctimonialibus progenitore: cuius varias possessiones diuersis operibus piis applicatas, huic vni loco perficiendo Alexander adiudicauit. Augustius adhuc reddidit Nicolaus cognomento Claudus, secundus Marchio Estensis, vbi Deo sacrauit Marchionis Aldobrandini quarti, sui fratris filiam, adhibitis duodecim Virginibus comitibus, quas sequutæ sunt aliæ duæ nobilissimæ eiusdem prosapiæ Estensis puellæ Alda & Isotta. His incrementis pulcherrimum, & illius regionis omnium optimum, euasit monasterium, ex disciplina regulari laudatissimum; donec ex quorundam incuria monasticus rigor, & primæuæ leges solui cœperunt, oportuitque illuc mitti Ioannem Capistranensem, qui mores collapsos reformaret, vti alias referemus; atque euocari è sanctæ Paulæ Mantuano monasterio religiosiores fœminas, per quas ad pristinum nitorem vnde deflexerat, ædes feliciter rediret; accepta inde felici restauratione, vnde primam obtinuit institutionem. Restitutam regularem disciplinam alijs largè communicauit monasteriis, nempe sanctæ Mariæ Gratiarum Parmensi, S. Ludouici Mirandulano, de Ripa Foroliuiano. Ecclesiam consecrauit ad annum 1354. Aprilis 29. Fr. Guadagnus Episcopus Ceruiæ in Romandiola. Altare verò maius Nicolaus Maria Estensis Episcopus Adriæ in Aprutio an. 1489. 27. mensis prædicti. Inter Sanctorum reliquias, quæ in huius loci sacrario asseruantur, illa est celeberrima, sacratissimi Sanguinis Domini nostri IESV CHRISTI, qui ad hæsitationem cuiusdam Sacerdotis celebrantis adeò rubicundus apparuit, & perseuerat, vt ex ipsissimis CHRISTI venis effluxisse haud dubiè affirmares. Sepeliuntur hic Rinaldinæ nobilis familiæ posteri, ornaturque Ecclesia optimis Beneueneri Tisij picturis. Hoc item anno constructum est monasterium intra muros Lutzelburgenses, in sublimi & extremo penè montanæ ciuitatis angulo situm, per Ducissam Lutzelburgensem, prius collegium pœnitentium Sororum, postea instituti S. Claræ. Vide anno 1264. n. 12.

Monast. Ferrariense.

Guarin. lib. 4. fol. 117.
Gonzag. in prou. Bononiæ monast. 2.

XXVI.

Indulfit hoc anno Pontifex, quod aliàs Gregorius; vt Ministri prouinciales in comitiis prouincialibus, adhibito Definitorum consilio, Fratres examinarent, & prædicandi facerent licentiam. *Prohibente regula.* 13. Kalend. Febr. Vetuit ne Benedictini, Cistercienses, Præmonstratenses, &c. Minores absque suorum prælatorum licentia reciperent. *Vestram & vestrorum.* Nonis Februar. Regulam declarauit *Ordinem vestrum*, 10. Kalend. Ianuarij. Declarauit etiam posse Fratres prædicare & confessiones excipere ex commissione Legatorum Sedis Apostolicæ, quantumuis reluctarentur diœcesani. *Non sine multa.*

Monast. Lutzelburgen.
Brusch. de Archie. Treuiren. n. 82.
Vide regeft. tom. 1. an. 14.
Gregor. bulla 85.
Indulta Pœnitentia.

ANNO CHRISTI 1257. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 30. OCCID. ANNO 2. NORVMAN. 50.

multa. 3. Kalend. Aprilis. Electos ad Episcopatus prohibuit, ad eosdem promoueri, non accedente consensu superiorum. *Petitio tua.* 5. Kalend. Iunij. Concessit Fratribus, vt de vsuris, rapinis, & alias quocumque modo illicite acquisitis, quæ fideles mandant restitui in vltima voluntate, vel dum viuunt, etiamsi sospitate fruuntur, restituere sunt parati, si quibus ipsorum restitutio fieri debeat, omnino inueniri non possint; necnon de legatis indistincte in pios vsus, non expressis locis aliquibus, vel personis, possint ad suas releuandas necessitates recipere. *Felicis recordationis.* 17. Kalend. Nouembris. De hoc ipso eodem die vniuersis testamentorum executoribus suas litteras misit, incipientes. *Ex parte dilectorum.* Præscripsit deinde regulam à Ministris seruandam in dimittendis Fratribus, vt possint ad alias religiones transire. *Cum & plantare.* 1. Non. Decembris. Visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum & Clarissarum VVratislauien. in quibusdam diebus, indulgentias largitus est. *Sanctorum meritis.* Similiter concessit Fratribus Bohemiæ, Morauia, Polonia, & Prussia, Guardiano & Fratribus Neapolitanis concessit, vt in solemnibus festis sericis possent indumentis vti. *Locis pia.* 5. Non. Iulij.

Cōcessa Monialibus.

Sanctimonialibus Hispellatibus confirmauit donationes quarundam terrarum, sibi factas iussu Gregorij Noni per Episcopum Spoletanum. *Ex tenore vestra.* 4. Kalend. Februarii. Concessit, vt priuilegiis, & indulgentiis Fratrum Minorum fruerentur. *Deuotionis vestra.* 8. Kalend. Februar. Deinde spirituales largitur gratias omnibus ad harum Ecclesiam accedentibus in die Passionis Dominicæ. *Vita perennis.* 6. Idus Ianuarij. Priuilegium exemptionis aliasque gratias tribuit Sanctimonialibus S. Donati de Fauce Eugubinis, confirmauit etiam priuilegium antea concessum à Iacobo Episcopo Eugubino. *Religiosam vitam.* 17. Kalend. Aprilis. Astenibus monasterij S. Agnetis concessit, vt presbyter Capellanus eas soluere posset ab iniectione manuum violentarum. *Desiderijs vestris.* 10. Kalend. Aprilis. Ianuenses liberat à canonica portione. *Quanto studiosus.* 12. Kalend. Augusti. Eisdem aggregat monasterium S. Ioannis de Logamo Ordinis S. Benedicti. *Intellecto quod monasterium.* 2. Idus Augusti. Iudicem controuersiarum circa legata assignat eisdem, Præpositum Ecclesiæ S. Donati Ianuensis. *Ex parte dilectorum.* 3. Idus Augusti. Concedit, vt tempore interdicti in earundem Ecclesia celebrari possint solemniter diuina. *Exigentibus vestra deuotionis.* 6. Idus Septembris. Repetitis litteris hortatur Archiepiscopum Pisanum, vt conferat Clarissis de Ripa Arni Hospitale S. Leonardi de Stagno, quod dum ille facere neglexit, accepta commissione alius fecit. *Iustis petentium.* 6. Kalend. Nouembr. Translationem Abbatissæ S. Mariæ de Massa ad monasterium S. Bartholomæi de Falisio à Fratre Raynaldo de Socco factam confirmat, & duo hæc monasteria distincta esse declarat. *Cum à nobis petitur.* Idibus Decembris.

ANNO CHRISTI 1258.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 3.

ALEXANDRI IV. AN. 4.

RELIGIONIS MINORVM AN. 31.

ARGUMENTVM.

In vniuersas ferme infidelium terras Minores se diffundunt, fidem disseminaturi, quibus multa & magna dantur priuilegia. Inquisitoribus Minoritis multa præscribit, elargiturque Pontifex. Referuntur acta Gualteri Vimaraniensis, Angeli Reatini, Stephani, Iuniperi S. Francisci sociorum. Moriuntur Pacifica & Christiana B. Clara discipula. Multiplicantur cœnobia, & priuilegia.

Pergunt plurimi Minores in terras infidelium.



NON minor Alexandri Pontificis, quam Innocentij sui prædecessoris cura circa nitorem fidei retinendum, vel restituendum: quare omni conatu sedulos adhibuit cooperarios, qui deuios in viam reducerent veritatis, recte ambulantes intra statutos limites continerent. Abierunt eius zelo excitati plurimi Minores ad vniuersas hæreticorum, schismaticorum, & Paganorum terras verbum vitæ proposituri, pro nihilo habentes tot vitæ discrimina, quæ inter efferas gentes Crucis

CHRISTI

ANNO CHRISTI 1258. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 51.
 ANNO 4. OCCID. ANNO 3.

CHRISTI irrisores parabantur. Amplam his auctoritatem absoluendi, ad Ecclesiam reducendi, plura præstandi per subsequentes litteras concessit. Breuiori tenore verborum hoc ipsum alias Gregor. IX. concessit. Duas bullas videre licet tom. I. an. 1233. num. 6. Seruantur hæc in archiuo S. Francisci Assisiatis, & habentur apud Pennam sub calce Directorij.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS DE ORDINE MINORVM in terris Sarracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthiopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zichorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Moscelinorum, Tartarorum, Hungarorum, Maioris Hungarie, Christianorum captiuatorum apud Turcas, aliarumque infidelium nationum Orientis, seu quarumcumque partium proficiscentibus, &c.

[Cum hora iam vndecima diei sit hominibus, vt exeant ad opus vsque ad mundi vesperam deputati; & illud Apocalypsis elogium citò credatur cum matris Ecclesiæ consolatione complendum, videlicet, oportere viros spirituales vitæ munditiæ & intelligentiæ gratiam cum Ioanne sortitos, populis & gentibus, linguis, regibusque multis denuò prophetare; quia non sequetur reliquiarum Israël per Isaiam prophetata saluatio, nisi iuxta Paulum Apostolum prius introeat gentium multitudo. Nos, licet immeriti, super Apostolicæ Sedis speculam constituti, fideliter ac prudenter dispensandis Dei ministeriis & operibus coadiuuandis intēdimus: si vergente plenitudine temporis post priorū studia, in vineam Domini Sabaoth nouos, & penè nouissimos, qui sapientiam longum didicere per otium, operarios mittere procuremus. Vos igitur, quos iuxta professæ religionis officium, zelus comedit animarum, & in quadriga quarta, quam variis charismatum donis, & fidei fortitudine trahitis, vbique discurrere, ac vexillum Regis gloriæ procul leuare gestitis ad gentes, quæ IESVM CHRISTVM Dominum non cognoscunt: & ad subtractionis filios, qui sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obediunt, destinamus: vobis in remissionem peccatorum omnium iniungentes, quatenus seminaturi super aquas multas, in illo tantum, qui mundum dixit se vicisse confisi, ad illuminationem cæcæ multitudinis, exterminium hæreticæ falsitatis, ad confirmandos nutantium animos, & fidelium confortandos, in luce sermonis, & certitudine operis, propositum vobis iter, sine quorumlibet offensione curratis. Vt autem ministerium vestrum honoretur plenius, & honorabilius impleatur, præsentium vobis auctoritate concedimus, vt in terris, quæ adhuc Sedis Apostolicæ magisterio non intendunt, proponere verbum Dei, & constitutis ibidem, non obstantibus si aliqua sunt excommunicatione ligati, in verbis, officio, & cibo, ac in aliis securè communicare, & ipsos seu etiam alios conuerti ad unitatem Christianæ fidei cupientes, recipere, baptizare & aggregare Ecclesiæ filiis valeatis: & presbyteri ex vobis ipsos aggregatos possint insignire caractere clericali, & ipsos ad Acolytatus ordinem promouere. Liceat etiam vobis ibidem redeuntibus ad obedientiam Sedis Apostolicæ, qui sunt excommunicatione ligati, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo dispensare cum ipsis, quod sacros receperunt ordines, & diuina celebrarunt officia sic ligati. Hoc ipsum vobis sit licitum, circa illos de terris eisdem, qui temporibus indebitis, vel infra ætatem legitimam, aut qui omnes eadem die, vel qui superiores prætermisiss inferioribus conferre, seu recipere ordines præsumpserunt: si tamen in hoc, seruata forma talis extiterit, per quam ordines recepissent. Vobis præterea dispensare licet, vt illi ex nationibus vestræ prædicationi commissis, qui post susceptionem sacrorum ordinum, vel in gradibus & casibus, à diuina minimè lege prohibitis, matrimonia contraxerunt, remaneant in eisdem: necnon quod clerici nationum ipsarum, publicè ad obedientiam Sedis Apostolicæ redeunt, gaudeant priuilegio clericali. Sit etiam vobis licitum, omnium fidelium in terris prædictis confessiones audire, ac ipsis iniungere pœnitentias salutes, & excommunicatos à canone vel alio modo, iuxta formam Ecclesiæ absolvere, dummodo iniuriam & damna

Apoc. 10. 11.
Plura eis cō-
feruntur pri-
uilegia.

Isaia 10. 21.
Rom. 10. 25.

Matt. 20. 16.

Zach. 6. 3.

Isa. 32. 20.
Ioan. 16. 33.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

passis satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium earum casibus, in quibus solent Legati Sedis Apostolicæ dispensare, ac etiam cum clericis ipsarum partium patientibus defectum natalium, dummodo non sint de adulterio vel incestu, aut de regularibus procreati, sit vobis dispensandi facultas: quàm circa illos similiter habeatis, qui ab unitate Ecclesiæ Catholicæ seu religione, vel clericali ordine discesserunt, si humiliter redire voluerint, & dignè satisfaciant de commissis: ita quod ipsi religiosi ad sua loca salua disciplina ordinis resumantur: & illos ex iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt astricti, iuxta præmissam formam, & prædictæ satisfactionis modum absolvere valeatis: & cum irregularibus ex eisdem, sicut expressum superius, dispensare. Ad hæc, sit vobis facultas absoluendi occisores clericorum, & religiosarum personarum, in prædictis partibus constitutos: fundandi de nouo ibidem Ecclesias, & reconciliandi illas, quæ sunt casu aliquo prophanatæ: ac de nouo fundatis Rectores idoneos providendi: & illis, qui de gentibus vel schismaticis nouiter sunt conuersi, dandi licentiam, vt vxores suas, cum quibus ex gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, valeant retinere. De causis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam nostram deferri contigerit, legitimè cognoscendi, ac discordantes inter se ad inuicem, quoad pacem & concordiam redeant: necnon quod inordinatè viuentes, de suis excessibus (sicut iustum fuerit) satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram ecclesiasticam, vobis libera sit potestas. Insuper in locis in quibus vos hospitari cōtigerit, vel in locis partium earundem, in quibus residentiam facietis, Missam, & cætera diuina officia celebrare, & in eisdem partibus Cœmeteria benedicere, ac dare indulgentias, commutare vota, facultatem & licentiam habeatis. Cæterum vobis concedimus, quod à Catholicis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis possitis ordines, & alia ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes sacerdotales altaris, pallas, & corporalia, per vos, qui ex vobis sunt presbyteri, cum necesse vobis fuerit, benedicere, vbi Catholicorum Episcoporum copia non habetur: necnon alia facere, quæ ad augmentum Dominici nominis, & ampliacionem Catholicæ fidei, ac reprobationem, ac irritationem illorum, qui sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco & tempore videritis expedire. Nulli ergo, &c. Datum Viterbij 13. Kalend. Maij, Pontificatus nostri anno 4.]

Rescriptum
ad Minoritas
Inquisitores
in Vrbe.

An. 1254.
n. 11.

Ita succrescebant hoc tempore lethifera hæresis zizania, ab inimico homine super- III.
seminata: & parua vulpeculæ vineam Domini Sabaoth demoliri callidè satagebant, vt optimas Italiæ regiones penetrarint, atque ipsam sacram Urbem infecerint. Minores contra hos voluit conuocare, atque rescriptis eisdem regulis, quas antea præscripserat Innocentius, & nos superius ministrauimus, contra eosdem excitare. Incipiunt: *Licet ex omnibus mundi partibus*. Dat. Anagninæ 18. Kalend. Decembris. Habentur in archiuo Aracælitano, num. 30.

Respondet
Pontifex ad
quoddam dis-
putum Inqui-
sitorum.

Consuluerunt Pontificem Inquisitores Minoritæ Marchiæ Anconitanæ & Roma- IV.
niolæ: an filij eorum qui sub vitæ terminum induci sibi volebant hæreticos consolatores, admitti deberent ad probandum eos tunc fuisse à mente alienatos, ne ipsi iuxta leges Imperatorias, & Pontificias fierent extra hæreditates? Rescripsit vtrisque Pontifex iuxta eandem formam: Piceno Viterbij 8. Kalend. Octobris, Romaniolo tenore sequenti. Habetur vtrumque diploma in eodem archiuo, num. 1191. & 73. Adiuuabit hoc diploma ad penetrandum sensum *cap. filij de hæret. lib. 6.*

DILECTO FILIO FRATRI ... ORDINIS MINORVM
Inquisitori hæretica prauitatis in Romaniola, &c.

[Ex parte tua fuit propositum coram nobis, quòd nonnulli de partibus, vbi tibi contra hæreticos Inquisitionis officium est commissum in mortis articulo constituti, salutis remedium abhorrentes, consolatores hæreticos ad se introduci faciunt, & ab eis per impositionem manus desolationis suæ consolationem accipiunt, secundum pessimam consuetudinem eorundem; sed filij & hæredes sic decedentium, propter hoc exhæredari timentes, ac volentes ob id eorum malitiam excusari, proponunt se velle probare per testes, quod iidem quando recipiebant consolationem huiusmodi, loquelam amiserunt,

&

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 52.

& erant alienati à mente; cum moris sit apud eos, vt dicitur, quod nullum taliter con-
solentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam. Quare nos consule-
re voluisti vtrum debeant tales probationes admitti? Nos igitur consultationi tuæ taliter
respondemus; vt si legitimè constiterit, quod prædicti dum sanæ mentis essent, petierint
hæreticos consolatores, sicque viam fuerint vniuersæ carnis ingressi, licet consolationem
huiusmodi, immò veriùs desolationem, non sanæ mentis affectu, el post perditam iam
loquelam suscepisse dicantur, nulla super hoc probatio admittatur, cum in nullo sic de-
cedentes debeant præterea releuari. In dubio vero admitti poterit, non tamen vxores,
filijs, seu familiares, aut de suis aliqui ad hoc probandum recipiantur in testimonium: sed
alij testes idonei, & specialiter fidei zelatores, cum contra tales sit non modicum præsu-
mendi fundamentum, sitque in talibus propter fidei priuilegium, cum multa cautela,
summaque diligentia præ cæteris negotiis procedendum. Datum Anagninæ Idibus De-
cembr. Pontificatus nostri anno 4.]

V. Scripsit deinde ad vniuersos Ecclesiarum Prælatos, vt Minoritis Inquisitoribus adiu-
torio essent, & auxilio. Quatuor varia exemplaria iuxta diuersas regiones, in quibus In-
quisitionis munus exercebant Minoritæ, habentur in eodem archiuo sub numeris 6.111.
147. & 148. Datus missum ad Prælatos Ducatus Spoletani.

*VENERABILIBVS FRATRIBVS ... EPISCOPIS ET
dilectis filijs ... Electis Abbatibus, Prioribus, Ministris, Guardianis, & alijs Ec-
clesiarum Prælati, & rectoribus: necnon & vniuerso Clero, tam religiosis cuius-
cumque professionis & Ordinis, quam secularibus in Ducatu Spoletano consti-
tutis.*

[Exortis in agro fidei Christianæ per partes Italiæ abundantius solito hæreticæ prauitatis zizaniis, seminante illa per temporis impacati malitiam homine inimico, Sedes Apo-
stolica, eiusdem caput fidei & magistra, volens circa zizaniorum extirpationem huius-
modi per aliquos de Fratribus Ordinis Minorum, partes suæ sollicitudinis adimpleri, di-
lecto filio Ministro Prouinciali eiusdem Ordinis in administratione sancti Francisci
mandauit, vt ipse duos ex fratribus suis viros zelum habentes Christianæ fidei, & opere
ac sermone potentes assumeret, eisque in partibus vestris Inquisitionis officium contra
hæreticos, eorumque fautores & complices iniungere procuraret. Nos itaque CHRI-
STI nomen in populo exaltari gaudentes, ac fidei eius massam, ab omni per quod infici
valeat, emundari totis affectibus cupientes, vniuersitatem vestram rogamus, monemus,
& hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus attendentes
prudenter, quod Inquisitores huiusmodi à prædicto deputati Ministro pro defensione
ipsius fidei, & cum salute fidelium laborantes, & periculis personas proprias salubriter
exponentes, nequeunt ad omnia, quæ tanto expediunt negotio sufficienter per seipsos;
eisdem & alijs, si quos ad hoc ex ipsis Fratribus contigerit deputari, in prædicto exequen-
do negotio efficaciter assistatis, opportunum sibi consilium, fauorem & auxilium impen-
dendo, ita quod exinde vestræ fidei sinceritas merito valeat commendari, nec contingat
Dei opus periculosè per vestram negligentiam, vel incuriam intermitteri, quas proculdu-
bio, præter id quod horrendis notaret maculis infamia negligentes, vltix omnis inobe-
dientiæ, ac negligentia Apostolica seueritas acri percelleret disciplina. Datum Anagninæ
17. Kalend Decembris, Pontificatus nostri anno 4.]

VI. Vt autem Inquisitores arduè laborantes in negotio fidei magis animaret ad opus, va-
rias eisdem Indulgentias concessit, ita scribens ad Inquisitorem Romaniolæ, atque ad
alios similiter. Exscriptum ex eodem archiuo, num. 61.

Matt. 13. 25.
Hortatur ec-
clesiarum præ-
latos vt ad-
esse velint
Inquisitori-
bus Minori-
tis.

Concedit eis-
dem amplas
Indulgentias.

DILECTO FILIO FRATRI ... ORDINIS MINORVM

Inquisitori hæreticæ prauitatis in Romaniola, &c.

[Firmissimè teneat tua prudentia, & nullatenus dubitet quod Deus indulgentiarum,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

& Pater misericordiae considerans materias singulorum, contentus nostris diligentibus non existit, quin beneficientibus gratiam potiore indulgeat, & gloriam superaddat, ad quas per fructum boni operis promerendas fideles Christi frequenter & libenter nostris remissionibus inuitamus. Cum itaque te propter Deum in negotiis fidei laborantem huiusmodi salutaribus praemiis deceat recreari: Nos tibi verè poenitenti & confesso de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, plenam concedimus veniam peccatorum. Socio autem tui Ordinis Fratri, & Notariis tuis, qui vnà tecum in prosecutione huiusmodi negotij laborabunt, & aliis, qui ad impugnandum haereticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum tibi ex animo auxilium praestiterint, vel fauorem, tres annos de iniuncta sibi poenitentia relaxamus, & si qui ex iis in prosecutione huiusmodi negotij forte decesserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, ac ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus. Datum Anagninae Idib. Decembr. Pontificatus nostri anno 4.]

*Ve scriban-
tur leges latae
contra here-
ticos.*

Illas ipsas poenas, legesque, quas Fredericus Imperator contra heterodoxos statuit, & VII. Innocentium confirmasse scripsimus supra, innouauit Alexander eodem tenore verborum. Diploma custoditur in eodem archiuo, num. 116. quod superius exscripsisse sat superque est. Vt verò hæ leges in singulis capitulis ciuitatum, consiliorum, & communitatum annotari facerent, iniunxit Inquisitoribus. Ibidem num. 34.

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus haereticae prauitatis in Patrimonio D. Petri, Ducatu Spoletano,
Tuscia, Maritima, &c.*

[Cum aduersus haeticam prauitatem, quondam Fredericus, tunc Romanorum Imperator, promulgauerit quasdam leges, per quas ne peruagetur, compesci poterit pestis illas: nos illa volentes ad robur fidei & salutem fidelium obseruari, dilectis filiis Potestatibus, Consiliis & Communitatibus ciuitatum, aliorumque locorum Patrimonij S. Petri, Tusciae, Ducatus Spoletani, Campaniae, Maritimae, & Romaniae, nostris damus litteris in mandatis, vt eas quarum tenores ipsis mittimus insertos nostris litteris, faciant singuli in eorum capitularibus annotari, contra haereticos sectae cuiuslibet secundum eas exacta diligentia processuri. Quocirca discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus si dicti Potestates, Consilia & Communitates, mandatum nostrum super hoc neglexerint adimplere, vos eos ad id per excommunicationem in personas, & interdictum in terram, appellatione remota cogatis. Quod si duo ex vobis his non interfuerint, vnus ea nihilominus exequatur. Datum Viterbij 5. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno 4.]

*Respondet ad
varias qua-
estiones Inqui-
sitorum.*

Demum ad plurimas difficultates sibi propositas ab Inquisitoribus, grauiter respon- VIII. dit. Magnam lucem afferet diploma (quod in supradicto habetur archiuo sub num. 45.) cap. *Accusatus de haeret. lib. 6.*

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus haereticae prauitatis in partibus Italiae, praesentibus & futuris.*

*Prima qua-
estio.*

[Quod super nonnullis quaestionum articulis, in quibus causa fidei tangitur, nos consulere voluistis, sollicitudinis vestrae prudentiam in Domino commendamus. Primus igitur vestrae consultationis articulus continebat, vtum dici debeat relapsus in haeresim, qui lapsus est in eam post abiurationem ipsius, in qua non inuenitur antea commisisse, cum secundum proprietatem verborum, non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus? Ad quod taliter respondemus, quod talis si tanquam accusatus vel suspectus de haeresi eam in iudicio abiurauit, & postea committat in ipsa: censeri debet quadam iuris fictione relapsus, licet ante abiurationem suam plenè roboratum non fuerit crimen haeresis contra ipsum, dummodo huiusmodi prius orta suspicio, violenta fuerit, & certis ac veris indiciis comprobata. Si verò levis & modica, quanquam ex hoc sit grauius puniendus, relapsorum tamen in haeresim non debet poena puniri, ex quo praesumi non potest

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

potest verosimiliter ante lapsus in eam. Quæsiuistis etiam circa idem, si is qui hæresim abiurauit, & per solam inexcusabilem receptionem, vel receptationem, aut deductionem, seu associationem, vel visitationem hæreticorum, siue dationem vel missionem munerum, aut etiam alias in fauorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (vt verbis vestris vtamur) lapsus est postmodum, propter hoc debeat iudicari relapsus? Et quidem si legitimè constitit, vel etiam nunc constaret, quod tales ante huiusmodi abiurationem, in hæresi commisissent, non est dubium, per hoc fuisse relapsos: quia tunc dubitari non debet, illos ex approbati à se prius erroris consequentia, id fecisse. Præterea nonnulli talium, vt proponitis, iurant coram Inquisitoribus tam de se, quam de aliis super facto hæresis, veritatem dicere, sed periurant, non odio tamen vel pretio, sed timore sui potius & suorum: corrigunt autem se postmodum super iis, contra se, ac alios suos complices deponendo. Cum itaque periurus secundum iura, etiam post pœnitentiam in criminalibus à testimonio repellatur; hinc quæritur vtrum contra illos suos complices sit per testimonia talium procedendum? Super quo taliter respondemus, quod cum crimen huiusmodi sit exceptum, si ex manifestis indiciis apparuerit, tales non animi leuitate, aut odij fomite ductos, seu corruptos pecunia: sed zelo fidei tanquam pœnitentes propriæ culpæ, asserere, quod talia prius tacuerant, & velint in hoc errorem suum corrigere, ac alios nominare, stari debet in fauorem fidei, nisi aliud obfisteret, attestationibus eorundem. Ad illud autem quod quæritur, vtrum ad Inquisitores hæresis pertineat de diuinationibus & sortilegiis, quæ contra aliquos sibi denuntiantur cognoscere, ac punire talia exercentes? Breuibz respondetur, quod cum negotium fidei, quod summè priuilegiatum existit, per occupationes alias non debeat impediri, Inquisitores ipsi, de iis nisi manifestè saperent hæresim, ratione huiusmodi officij sibi commissi, se nullatenus intromittant, sed eos relinquunt suis iudicibus pœna debita castigandos. Quidam insuper (vt adiicitis) pro iis, quæ commiserunt in hæresi, astringunt se Inquisitoribus, sub obligatione bonorum suorum, ad recipiendum ab eis pœnitentiam & complendam: sed ea licet iniuncta, non tamen peracta, quin potius in toto vel in parte neglecta, decedunt. Ad quod dicimus, quod si per huiusmodi pœnitentiam aliquod onus ad salutem proficiens, impositum fuerit, in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipsius per Inquisitores cogi debent hæredes, vel alij, ad quos bona talium cum suo onere deuenerunt. Iniungitur etiam aliquibus ad pœnam, in pœnitentia pro hæresi, ab ipsius pestis Inquisitoribus, vt vsuras restituant, ad quod obligauerant in iudicio Ecclesiæ se & sua. In quo quæritur, vtrum Inquisitores ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum coram se conquerentibus de vsuris huiusmodi, & ad restitutionem earum, si de ipsis constiterit, possint compellere taliter pœnitentes, prout ab eis in aliis iniunctis sibi pœnitentiis fieri consuevit? Ad quod respondemus, quæstionem super vsuris motam, contra tales iudicialiter non debere audiri ab Inquisitoribus hæresis, nec decidi. Nolentes quod per causas huiusmodi, offendiculum negotio fidei præparetur; eos tamen ad restitutionem vsurarum, de quibus constiterit, compellere poterunt; quibus in satisfactionem pro prædicto crimine huiusmodi restitutionem in pœnitentiam iniunxerunt. Sunt & alij qui confessi sunt in iudicio de hæresi coram Inquisitoribus huiusmodi prauitatis, sed antequam eis iniungeretur pœnitentia, decesserunt. Super quo quæritur; si hæredes talium compelli possint ab Inquisitoribus, vt ad ipsorum arbitrium satisfaciant pro defunctis? præcipuè cum iidem dum viuerent, ad faciendam pœnitentiam, quam Inquisitores eis vellent iniungere, bona sua Inquisitoribus obligarint. Cui quæstioni sic duximus respondendum; quod postquam tales non decesserunt hæretici, sed reincorporati potius Ecclesiæ vnitati, non videmus quod eis post mortem, vel eorum hæredibus, qui ad successionem talium admittuntur, sit satisfactio pro extincto iam crimine iniungenda. In eo vero casu, in quo hæredes huiusmodi ad successionem non deberent, ob culpam sui actoris, admitti: non obstante quod actoribus ipsis viuentibus, hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur. Adiecitis præterea, negotium seu officium Inquisitionis contra hæreticos dilecto filio... Prædicatorum Parisien. à Sede Apostolica fuisse sub ea forma commissum, vt idem super hoc posset in-

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

Septima.

Octaua.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

Non.

Decima.

Undecima.

Duodecima.

*Moritur S.
Gualterus.
An. 1217.
n. 25.
Marian. l. 2.
c. 17.
Chron. an-
tiq.
Marc. lib. 6.
c. 30.
Rodolph.
fol. 105.
Ex eius sepul-
chro oleum
scaturivit.
An. 1217.
n. 25.
Miraculis ac
cultu cele-
stis.*

quirere, tam per se, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret, in quo quæritur, utrum tales delegati, vel subdelegati existant, & quid possint etiam sic electi? Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit tres, vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parem cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, ac ipsorum loco alios substituere, quotiescumque viderit expedire: ipsi tamen Priori, & aliis sic assumptis committendi dumtaxat citationes, & examinationes testium, cum de huiusmodi crimine, ac circumstantiis eius inquiratur, ac denunciationes sententiarum, quas super iis contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi conceditur ab eadem Sede facultas. Quæstioni vero qua quæritur, utrum constitutus in sacris deprehensus in hæresi, & propter hoc immutandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi pœnitentiæ? Respondemus, quod talis qui est perpetuo immutandus, prius debeat à suis ordinibus degradari. Nonnulli quoque clerici, & quod est deterius sacerdotes, prætextu pecuniæ, vel alicuius seruitij temporalis, inveniuntur aliquando Inquisitionis impedire negotium, instruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos indebitè liberando, de quibus quæritur utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere? aut quod sic accepta restituant, coarctare? Dubium itaque non videtur, quod ij quos constat exercere præmissa, ea faciunt in fauorem hæreticæ prauitatis: quare possunt à talibus per Inquisitores compesci, & pœna debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam aliàs, prout culpa exegerit delinquentis. Quod autem postmodum quærebatur, quomodo essent puniendi religiosi, qui inveniuntur in hæresim deliquisse, cum seculares peccantes in simili casu, immurationis vel alia pœna plectantur? eius solutio satis patet, cum certum sit tales in hoc, & in consimilibus delinquentes, grauius etiam sæcularibus puniendos. Frequenter etiam vobis ab Apostolica Sede committitur, ut tam hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios, & nepotes, ac alios etiam, qui prædictorum interuentu, vel gratia talia essent adepti, vel assequerentur in posterum, priuandi personatibus, dignitatibus, & honoribus quibuscumque, ac beneficiis ecclesiasticis, & officiis publicis, de diocesanorum, vel eis absentibus, Vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem: Quod qualiter intelligi debeat, petiistis eiusdem Sedis oraculo declarari. Hoc sanè de filiis & nepotibus illorum hæreticorum, credentium, & aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos constiterit, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ pœnitentiam recepisse, quam ipsi vel iam perfecerunt, vel humiliter prosecutioni eius insistant, vel parati fuerunt, dum viuerent ad recipiendam eandem. Diocesani quoque in priuandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsan constaret legitimè, quod iidem scienter eis beneficia contulissent: tunc enim eos in iis requirendos esse non credimus, sed potius à suo iudice puniendos. Vos igitur hæc & alia contingentia in hac parte, commissum vobis officium sic prudenter & fideliter exequi procuretis, sic ad ea purè propter Deum, cuius causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitæ præmium, & aliis ad salutem, quæ solum in talibus quæritur, proficiat animarum. Datum Anagninæ Idibus Decembris, Pontificatus nostri anno 4.]

Sub hoc tempore obiit B. GUALTERVS S. Francisci discipulus, in monasterio Vi-
maranensi in Lusitania, de quo nos alias præfati sumus. Cum deuotissimum, & perfe-
ctum virum vocant chronica antiqua Ordinis, nec non tam insigni floruisse perhibent
sanctitate, ut populos longè lateque Ordini deuinciret, eique plures aggregaret. Mor-
tuus multis claruit miraculis, atque eo perenni, ut ex eius sepulchro continuo oleum,
morbis quibusque medendis optimum, scaturiret. Qua de causa secunda mensis Augu-
sti die, quæ mortis anniuersaria erat, conuicini populi ad illius cultum, & eius gratia ad
indictas nundinas confluebant, quod etiam adhuc obseruant. Translatis Fratribus à pri-
mo, uti diximus, monasteriolo, neque statim secum ferentibus sancti viri corpus, Ca-
nonici collegiatæ Ecclesiæ pio furto cogitarunt secretò illud in suam ædem abducere.
Admouerunt operam & manus, sed inaniter, neque enim sepulchralem lapidem vlla
poterant arte remouere. Vires viribus adiunxerunt, plures in auxilium conuocarunt,
iuga bouum apposuerunt, ut miraculum superarent, Illustrius porro reddiderunt adauctæ
vires,

IX.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

vires, dum nullæ suffecerint, vel minimum lapidi commouendo. Tandem victi diuinam cognouerunt virtutem, quæ suum volebat illæsum Fratribus remanere thesaurum. Euocati in conspectum Fratres, nullo negotio sepulchrum aperuerunt, suum pignus asportarunt. Frigescentibus tandem fidelium animis, & charitate, cum anniuersaria sancti viri dies iuxta morem minimè coleretur, nobiles quidam ac per deuoti Vimaraneses confraternitatem in eius honorem in Fratrum monasterio anno 1573. erexerunt. Post quatuor deinde transactos annos, populus eidem Diuo ex publico ærario facellum ædificandum curauit, ad quod eius ossa maxima cum veneratione & concursu vniuersæ gentis conuicinæ trasferenda curauit. Translationi adfuit Dominus Fulgentius Ecclesiæ Vimaraniæ Prior, potentissimi Ducis Brigantinorum filius, nec non Canonici, cæteri que Sacerdotes, & Ministri cum vniuerso clero & populo, indicta solemnī processione per præcipuas oppidi plateas. Translationis dies, qui incidit in primam Augusti anni 1577. ex Senatus-consulto singulis annis festiua & solemnī habetur, vt præsens ipse aliquando conspexi. Et ne hoc vllō tempore excideret, in anteriori præfati facelli parte, quæ sequuntur inscriptæ sunt litteræ.

DIVO GVALTERO D. F. D. VIMARAN. PATRONO
instaurati festi voto IV. anno M. D. LXXVII.

P. V. F. C.

Deinde incisum hoc epitaphium breue.

GVALTERI tegit hoc venerabilis ossa sepulchrum.

Gregorius XIII. eodem, anno 17. Decembris ad sancti viri maiorem venerationem commendandam magnas largitus est Indulgentias huius Sodalitatis confratribus, & præcipuè eo die, quo suum dederint nomen; nec non omnibus Christi fidelibus, qui eius sepulchrum prædicta die visiterint.

- X. Circa idem tempus obierunt alij S. Francisci discipuli, quorum mortis certum annum nemo assignauit. Inter hos Angelus Reatinus, cuius frequens iam incidit mentio, duodecimus inter sancti Patris socios, signis & miraculis clarus, Assisij vitam terminauit, sepultus in Ecclesia inferiori prope S. Franciscum. Fr. Stephanus ignotæ patriæ vir sanctus, de quo præter alia iam relata, illud scribit Marianus Thomam Papiensem, Tusciæ Ministrum, asseruisse eundem, hæc sibi dixisse: *Ego Fr. Stephanus aliquot mensibus hæsi in quodam Eremitorio cum S. Francisco, aliisque Fratribus, triclinij, & culinae curam agens, ubi hæc illa fuit ratio viuendi ex magisterio sancti Institutoris. In oratione & silentio tempus antemeridianum insumebarum, donec per tegulae sonum vocabamur ad prandium. Solebat sanctus Magister circa horam tertiam de cella exire, & si ignem non videbat in culina, descendens in hortum, manipulum colligens herbarum, ad me deferbat, dicens: Coque istas, & bene erit Fratribus. Et cum aliquando oua, lacticiæque à fidelibus missa eisdem apponerem cum aliquo iusculento, alacriter manducans cum cæteris, aiebat: Nimis fecisti frater, nil volo prepares in crastinum, nec facias in culina. Ego verò in omnibus solum eius obsequens præceptis, nihil tam curabam quam sanctissimo viro obedire. Dum vero veniret, & varijs frustulis panis mensam paratam cerneret, hilariter manducare incipiebat: me deinde nihil asferentem carpebat, interrogabatque cur aliquid non condierim? Ad hæc respondentem, quia tu, Pater, ita mihi præcepiisti, dicebat: Charissime, egregia est virtus discretio, nec semper implendum quidquid prælatum, præsertim turbatus, imperauerit. In sancta humilitate pius hic vir suos dies transegit, probè edoctus ab ipso Institutore. Vbi requiescit, ignoratur.*

- XI. Ante hoc tempus, suum terminasse I V N I P E R V M volunt aliqui; at mihi vel inde probatur non prius defunctum, quod ex actis S. Claræ constet morienti adstitisse Iuniperum, & vno vel altero post anno viuents quædam detexerim vestigia. Ex multis iam dictis de homine facile eius sanctitas innotuit; humilitatis verò, cuius admirandus erat sectator, aliqua hic libet subiicere monumenta. Missus Viterbium præ foribus exiit pauperem lacernam, qua ad fasciculi modum collo alligata percurrit plateas, factus omni-

P 4 bus in

Obijt Angelus Reatinus. An. 1210. n. 3. & alibi sæpius. B. Stephan. An. 1219. n. 44. Marian. l. 1. cap. 6. Quam paucis contenti primi ordinis Patres?

Chro. antiq. Marc. 1. par. lib. 6. c. 36. Marian. l. 2. cap. 7. Ant. tit. 24. c. 7. §. 8. Iuniperus nudus percurrit plateas.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. AN. 4. OCCID. AN. 3. NORVM AN. 51.

*Patienter fert
quascumque
iniurias.*

*Tertull. lib.
de patien.
cap. 3.
Apud pium
hospitem in-
sani sibi opi-
nionem com-
parauit.*

*Despicabi-
liter sepeliri
desiderat.*

Ecccl. 44. 20.

Gal. 6. 14.

*Eius cura
erga infir-
mos.*

*Lepidum, sed
pium, Iuni-
peri factum.*

bus in derisum & pueris in lusum. Re narrata consodalibus durius increpare cœperunt, unoquoque pro sua opinione tanti perpetrati scandali, & illati Sodalatio vituperij pœnas taxante. Hilariter omnes audiebat, atque ille magis placebat, qui asperiores addebat reprehensionem. Animi constantiam increpationibus quibuscumque superiorem considerantes admirati sunt, & venerationi habere cœperunt, quem prius affecerunt iniuriis. Hoc ipsum se mortificandi genus alias exercuit. Assisij in solemnibus quibusdam spectaculis, Spoletum per Hispellum atque alia intermedia castra nudus illuc pergens inter publica hominum spectacula peculiarem requirens sui contemptum. Ductus ad monasterium asperrimè receptus est ab ædis præfecto, quem dum coram omnibus durius argueret, demum subiunxit: *Nescio quam tibi tanta amentia dignam iniungam penitentiam?* Cui ille genuflexus: *Ego, inquit, dicam Pater: iube ut per eandem viam, atque eodem modo, quo veni, reuertar.* Ex mansuetudine loquelæ, & patientia in sufferendo perceperunt altum sibi struxisse humilitatis fundamentum; neque aliud, vti de Christo Domino dixit acutè Tertullianus, hominem desiderasse quam *saginari voluptate patientia.*

Importunè rogatus à quodam generoso & pio viro, ut secum per vnum aut alterum XII. moraretur diem, noluit acquiescere: sed ad prælati præceptum oportuit obedire, ut pio hospitis satisfaceret desiderio, qui eum familiarius alloqui cupiebat, quem verè sanctum iudicabat. At integro obmutuit die, nec vuculam vllam potuit ab eo bonus hospes extorquere. In cubiculum ductus noctem omnem insomnem duxit in oratione Dei; sed summo manè insalutatis omnibus recessit, lecto incomposito, rebus omnibus susque deque proiectis. Matutino spectaculo, & furtiuo recessu vir valdè commotus, quem sanctum antea putauit, deinceps censuit insanum; quo audito Iuniperus: *Tandem, inquit, obtinui, ne circa me bonus vir deciperetur, & qualis sim, talem me verè predicaret.*

Confabulatus cum fratribus, inuicem de morte colloquentibus, dum ex eis vnus di- XIII. ceret: *Frequenter à Domino flagito, ut hanc mihi gratiam præstare dignetur, ne extra claustra moriar; sed Christiano ritu sepeliar cum fratribus, qui morienti consilio, & precibus adsistant.* Subiunxit Iuniperus: *Ego cuperem ut multi essent fratres, qui pro me orarent; attamen ita despicabiliter mori vellem, ut non esset qui mortuo parentaret: imo ita fœtere mallet, quod nullus propè accedere auderet, nec funus pararet, sed tanquam rem abominabilem, & immundam in sterquilinum proiicerent, volucris cæli escam futurum: neque enim in vita, sed neque post mortem homini vili & indigno honorem vllum vellem attribui. Maiora pertulit pro nobis peccatoribus CHRISTVS innocens, & impollutus opprobria, quam facile à nobis explicari possint: neque tamen quidquam adeo cogitamus, quam semper & ubique in vita & post mortem honorari.* Mirabilis sanè & singularis fuit in hoc genere proprii contemptus, non est inuentus similis illi, qui ita se vilificari toto conatu studeret; neque verius dicere posset illud Apostoli: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo;* dum quidquid erat in mundo, diuitias, honorem, authoritatem, & quidquid hominibus in pretio est, tanquam vile, contemptibile, opprobriosum, inhonorem, velut in furcas, & crucem actum, vilipendendum & conculcandum existimaret.

Commisâ ei per S. Franciscum infirmorum curâ apud S. Mariam de Angelis, om- XIV. nia eis exhibebat charitatis officia, sed maiora erga diutini languoris vnum, quem vires & manducandi appetitus destituerant. Hunc dum interrogaret aliquando, quid appeteret? aut quo cibi genere appetitum reuocaret? & ille responderet: pernam, vel porci pedem aceto coctum se concupiscere: bono iussit animo ut esset, seque statim quod cupiebat, fastidienti stomacho præparaturum. Arrepto gladiolo abiit in proximum campum, vbi porci vescebantur; apprehenso vni pedem præscidit, quem mox conditum ægroto ministravit. Dominus gregis à subulco audiens illatum sibi à Fratribus damnum, ad Monasterium clamitans accessit, conquerens iniuriosè de Fratribus, latrones & prædones appellans. Admiratus optimus Institutor Franciscus ad hominis clamorosas querelas, rogauit ut patienter ferret, & mitius ageret, dum quid factum esset, examinaret; si quid verò damni illatum, absque dubio resarciendum. His nihilo pacatior factus abiit querulus, omnia vociferatione replens, obuiis quibusque Fratrum insolentiam intrudens. Inuestigat, examinat, disquirat factum Franciscus, ventum per indicia ad culpæ authorem Iuniperum. Fastus ille statim quod fecerit, acriter reprehenditur, omnibus iustam hominis

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

hominis commotionem, Fratrum exprobrationem, furti scandalum obiicientibus: quibus mira simplicitate ille respondit: *Fratres charissimi, ego certe valde admiror cur hic bonus vir adeo conturbetur, dum ego de bonis Domini, quæ subleuandis egenis eidem concessit, accepi ex tanto pecude petiolum unum, languenti, & misello fraterculo ministrandum. Potius est quod Deo reddat gratias, qui potuit adeo exigua re tanta succurrere necessitati, per quam frater noster melius habet, & nauseam superavit. Vos etiam unde indignemini non video; charitatis enim & misericordie opus est, ministrare infirmis, & si quibus egent, undecumque afferre.* Dixit ita candidè, & sincerè, ut commotos facilè sedarit, veniam ab Institutore impetrarit, missus tamen ad hominem, ut scandalo mederetur, & damno. Abiit ille confestim, genuflexus se latronem illum dixit, qui porcum cecidit in moribundi Fratris leuamen. Plus excanduit vir ad malefactoris præsentiam, cui quidquid in buccam venerat, exponebat iniuriæ. Sustulit omnia patienter Iuniperus, nec amplius dicenti, sed verbis verbera addituro se humiliter prostituit, indulgentiam imploravit, addens quidquid haberet, à Deo datum, ut egenis & miseris redderet; neque scandalizari debere ad opus charitatis, cui omnia temporalia oporteret inferuire. Victus homo patientia & mansuetudine, durum cor molliente Domino, in prostrati coram se atque ictus excepturi amplexus irruit, rogans obnixè, ut parceret eousque Fratribus maledicenti. Deinde dimisso in osculo pacis humili viro, occidit ipse læsum pecus, & commodè præparatum Fratribus misit, deprecatus ut manducarent, & Deum obsecrarent, quatenus eisdem illatas iniurias vellet ignorare.

XV. Non solum fratribus, verum & aliis quibusque egenis ex corde compatiebatur, nec quidquam sibi retinebat, quo alium iudicabat egere; aliquando mantellum, aliquando habitum ipsum, aliàs lacernæ præsegmina pauperibus distribuebat, solis sibi relictis femoralibus, vestitis aliis, sua nuditate contentus. Reprehensus sæpius à superioribus, sub sanctæ obedientiæ præcepto, tandem iussus est, ne amplius posset quidpiam ex vestibus largiri. Obuius tamen nudo pauperi, atque eleemosynam petenti, respondit: *Frater mi, noueris nihil mihi præter habitum superesse, neque hunc ipsum meum esse, sed prælatorum, qui mihi per sanctam obedientiam præceperunt, ne cuiquam darem. Depositum itaque illorum, non rem meam porto; donare non possum; si tu mihi auferas, non contradicam.* Dum hæc mendicus audiuit, ex tempore spoliauit non resistentem, suæ potius, quam huius inhumanè succurrens nuditati. Guardianus nudum aspiciens, quid actum de habitu interrogauit? cui Iuniperus: *Mendicus misellus mihi abstulit; cui summè egeno reluctari non potui; ille tulit, egeno non dedi.* Quid ad hæc diceret prælatus, non habebat; sed commendauit, ut fratrum pauperiei, suæ honestati, & spectantium temerario consulere iudicio.

XVI. Ultra vestes suas quicquid offerebatur ex tenero erga pauperes affectu largiebatur, neque libris aut utensilibus, neque vlli supellectili parcebat, quin abundè erogaret egenis. Ita in his videbatur excedere, & prodigus effundere, ut non tam à furibus, quàm à Iunipero Fratres cauerent. Attamen dum in solemnitate quadam relinqueretur ab ædituo, vel sacrista in Ecclesia, ut dum ille manducaret, hic excubias ageret, superuenit paupercula quædam vetula suam, filiæ, neptisque miseras egestatis expandens Iunipero, præ altari oranti. Compassus tantæ inopiæ, coniectis hinc inde oculis, ut quid dare posset, aspiceret; notauit in antipendio magni pretij, olim à Gregorio IX. ad maiorem corporis S. Francisci subtus sepulti cultum oblato, campanulas pependisse argenteas: quas excidens paupercula dedit, monens ut quantocyus abiret, ne ab alio donum reuocaretur. Accedens ædituus vidit exsectas campanulas, obiurgatoque Iunipero custode, abiit ad Ioannem Parentem, tunc Ministrum generalem, conquesturus. Cui ille; *Non tam admiror Iuniperi, quam tuam fatuitatem, qui pio furi, & prodigo rerum omnium effusori, supellectilem commendasti ecclesiasticam; attamen ego hanc puniam amentiam.* Vocatum itaque post vespertas ad Capitulum, culparum eluendarum officinam, vehementer reprehendit tanto conatu, ut ex raucedine iam fermè loqui non posset. Iuniperus sedato ferens animo quidquid sibi dicebatur, plus doluit ad reprehendentis incommodum, quam ad acrem obiurgationem. Quare expleto iudicio sui criminis, miro animi candore, & sincera charitate de raucitatis cogitauit medela. Perquisiuit hinc inde, quibus medicamentum exterforium conficeret; dulciculam mox potionem post primam noctis horam, (neque

Quidquid
habet effun-
dit in pau-
peres.

Dat eis pro-
prias vestes.

Campanulas
argenteas dat
paupercula.

Acrius ob-
iurgatur.

Ridiculum
pij hominis
factum.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

(neque enim prius potuit præparare) in scutula manu vna, candelam altera portauit: Pulsato ostio Ministri ter aut quater, insanum abire iubentis, importunè institit, donec tandem aperiret. Rogatus acerbè quid adeò intempestiue, molestius quam par esset, ad ostium iam quiescentis prælati requireret? simpliciter, & humiliter dixit: *Pater venerande, venio gratias acturus ob tantum in me beneficium hodie collatum, misericordiam item laudaturus, qui maiores, & meis culpis dignas, pœnas remisisti: sed iuste facientem rancum factum indolui: paravi itaque hanc medicinam, potu suauem, & effectum mitem, quam orauerim sumere digneris.* Iracundior factus Minister, abire iussit indignanter hominem, nullo, inquit, tempore saniozem, semper amentem. Ille placidè institit: sed dum abigere secundo, & sæpius vellet commotus Minister; *Rogo*, inquit candida simplicitate, *ut saltim hanc teneas candelam, dum ego sumpsero illinctum hunc, ne frigeat, aut pereat.* Subrisit præfectus, admiratus hominis candorem, & simplicem charitatem interius secum perpendens, pietate victus, inquit: *Dum ita urges, Frater Iunipere, simul comedamus.* Sorbuerunt itaque alternatim pia vtrunque consideratione deuotionem excitante.

Declinat Ro-
manorū ho-
nores.

Romæ fuerunt, qui hominem valde à sanctitate commendatum, videre desiderabant. XVII. Euocatus Assisio per superiorem, dum accederet expectabatur à magna piorum multitudine. Admonitus, declinauit ad ludicros quosdam puerorum ludos, quibus totus intentus, quasi vnus ex illis, se fatuellum monstrare curauit. Accesserunt, qui eum videndi desiderio ferebantur, variisque opinionibus acti, quidam dicebant non tanti faciendum hominem ridiculum, alij insanum, alij rectius declinandi honoris artem excogitasse iudicabant. Vocatus, rogatus, interrogatus, nihil cuiquam voluit respondere, neque ad aliud præter iocum attendere. Videntes itaque circumstantes nihil sibi ab homine sperandum, recesserunt. Mox ille obtenta sui contemptus victoria, tanquam si spoliis onustus magna reportasset trophæa, alacriter ad suos abiit consodales.

Varia ciborū
genera vno
coxit cacabo.

Exeuntibus Fratribus ad quasdam benefactoris exequias, commendata est cura refe- XVIII. ctionis Iunipero. Abiit ille in ciuitatem mendicaturus, vbi quæcumque offerebantur admisit. Domi secum cogitauit magnam esse molestiam, & frequens sanctæ orationis impedimentum quotidie manducare, quare decreuit ad stipem collecta, gallinas, oua, caseum, herbas, legumina, vvas simul omnia coquere, vt semel per quindenam coquus laboraret, & Fratres manducarent. Vt erant omnia data, gallinas plumatas cum intestinis, variaque illa edulij genera in ahenum coniecit, sollicitè insudans, magno supposito igne vt omnia essent in promptu, antequam Fratres redirent. Primus, qui accessit perspectis gallinis supernatantibus, & re examinata, abiit ad cæteros rem ridiculam narraturus. Visum veniunt omnes opiparum conuiuij apparatus; sed præfectus ædis tantam insipientiam ferre non valens, coram omnibus vehementer redarguit: Cui ille humiliter genuflexus: *Putavi certè pater, me rectè fecisse, atque mea solitudine magna cura per quindenam Fratres leuasse, dum hodie ad satietatem edentes, per totidem dies non esurirent, neque de indulgendo ventri cogitarent, sed solum orationibus sanctis intenti, anima impinguanda studerent.*

Feliciter mo-
riuntur.

Demum in sancta hac simplicitate per omnem vitam incedens, meritis & virtutibus XIX. plenus, in senectute bona, feliciter consummatus, postremis mensibus totus ferebatur in cœlestia. Quodam die inter sacra mysteria extra se factus in choro vidit pulchra sanctorum agmina, & summam gloriam paradisi. Ab illa hora semper ingemuit & suspirauit, terminari suum incolatum, & à corporis ergastulo liberari desiderans. Tandem exauditus à Domino vocatus est ad cœlestem requiem, suauis sopore solutus in æde Araceli, vbi defunctum, & appositum epitaphium alias enarrauimus.

An. 1251.
n. 57.

Dux discipu-
la S. Clara
moriuntur.
Gonzaga in
prou. Fland.
con 2.

An. 1233.

n. 41.

Repetita nar-
ratio contra
Brugen ex-
pungenda.

Dux ex discipulis S. Claræ, PACIFICA, & CHRISTIANA, perfectæ eiusdem XX. sectatrices, multis virtutibus ornatae, signis & prodigiis illustres, hoc anno glorioso fine quieuerunt, in Ecclesia S. Georgij, magno accurrente populo, tumulatae.

Hoc anno fundatum intra oppidum Brugense monasterium Minorum à Ioanna Co- XXI. mitissa scribit Gonzaga; sed errorem esse in numerandi ratione admonuimus ex eo ipso, quod adiungit; id factum an. 5. Pontific. Innocentij IV. qui incidit in annum 1248, vel sequentem. Est etiam quod hic modò moneamus, dum calculorum hunc deprehensum errorem nos volumus attingere, sub anno 1247. ex incuria nostri amanuensis irrepsisse integram

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVMAN. 51.

integram & largam ex Gonzaga relationem huius conuentus, de quo nos superius iam accuratius egeramus, & errores aliquos dictæ narrationis obseruatos refelleramus. Venit itaque repetita illa, & minus vera narratio, ex negligentia secundo loco inserta, à lectoribus expungenda.

An. 1247.
n. 25.

XXII. Conuentus castri S. Agathæ (quod in Romanula inter insulas Comitissæ Matildis, & Manzolinum castellum, oppidum est non ignobile) primam & certam originem comperire haud licuit: campana hunc annum indicat incisus his verbis: *Aue Maria. Anno 1258.* Sunt, qui putent à S. Francisco primam domunculam ædificatam. Extant enim vestigia cuiusdam cellæ, in qua habitauit, pœnitentiam egit, ex qua etiam pluries prodiit prædicaturus in populo. Ab hac nomen sortitus est locus antiquitus *Cella fusti*; postea decedente hoc nomine, cœpit vocari locus S. Agathæ ab oppido. Putant quidam Dominos ex familia Casa Faggiola, qui tunc temporis erant Domini Corneti Sarsinæ Diœcesis, solum & aream monasterij concessisse. Spectat ad Patres Conuentuales prouinciæ Bononiensis, & Custodiæ Foroliuensis. Conuentum S. Sepulchri hoc anno die 12. Septembris dedit Minoribus Orlandus de Detegnardi, communi totius populi assensu, acceptante eundem locum nomine totius Religionis Fratres Thoma Hispellate. In cuius monasterij Ecclesia iacet corpus B. Raynerij laici, cuius vitam & miracula dabimus sub mortis tempore. Inhabitant Patres Conuentuales prouinciæ S. Francisci Tuderti, Custodiæ Thiferni,

Con. Agathen.
Rodolph.
fol. 169.

Conu. S. Sepulchri.
Idē fol. 253.

An. 1304. n.

Idē fol. 282
Conu. Catania.

XXIII. In vrbe Cataniæ in Sicilia, ante hunc annum fuit conuentus Custodiæ Drepani, sub nomine Castri Orsini, dedicato templo Archangelo Michaeli, Fratribus concessio ab Othone Episcopo, accedente confirmatione Alexandri IV. Pontific. anno 2. Aliorum est sententia hoc anno originem accepisse sub inuocatione S. Francisci. Rectius putant alij tunc resectum vel translatum. Varias passi sunt aliquoties molestias, quare Gregorium X. Apostolico diplomate eos munivisse contra Manfredum Principem Tarentinum scribit Rodolphus: sed error est: nam ante electionem Gregorij X. occisus est Manfredus à Carolo Andegauensi. Fortasse molesti amici vel sequaces Manfredi: vel alius fuit Pontifex. Meminit huius ædis Maurolycus Abbas Siculus in suis Chronicis de rebus præclaris Siciliæ. In marmoreo sepulchro, reginam Leonoram requiescere docet affixum hoc rude & subobscurum epitaphium.

Rodolph.
prox. cit.
Maurolyc. l. 5.
rerum Sicilianicarum.
Iacet ibi regina Leonora.

Illustris Regina iacet hic Aleonora:

Cui Sacra Clara dedit habitum.

Quam frater honorat Sanctus Ludouicus.

Sicilia Regina iacet hic Aleonora.

Regum nata, parens, coniux insignis, honora,

Heu Caroli, Petri, Friderici, Sancia soror.

Accipe en dignam Ludouice predicande sororem.

Quamuis Arena Nicolai migrauerit ade,

Catania petiit Francisci sistere sede,

Ordinibus deuota suis. Sydus benè mite.

Hic iacet, inspicite.

Quamā hac?
Rodul. cit.

Mirum quas offundit tenebras Epitaphium hoc Petro Rodolpho, & quorum Regum Leonoram ille constituat sororem. Sanctum Ludouicum Regem Franciæ, Carolum, Petrum, & Fridericum reges, fratres ei tribuit, cum nihil huiusmodi aperte carmina subindicent: neque quidpiam exactè in hac re sciri possit, neque absque certo errandi periculo dici, nisi prius consulatur Reginæ genus & ætas. Non perfunctorie mihi laborandum fuit in euoluendis Siculis authoribus, & tandem inueni Leonoram hanc Caroli secundi, cognomento Claudii, Caroli primi filij, & Caroli Martelli genitoris, Siciliæ seu potius Neapolis, Regis filiam fuisse, quæ Friderico Regi etiam Siciliæ (siue per fas, siue per nefas, modo non libet disputare) huius nominis secundo, Petri Arragonensis filio, in vxorem data est anno. 1302. teste Maurolyco citato, ad reformandam pacem inter prædictos Carolum & Fridericum de eodem Regno sanguinolenter contendentes. Huius frater fuit S. Ludouicus, non Rex Franciæ, vt habet Rodolphus, sed Episcopus Tolosanus, dicti Caroli filius secundo-genitus. Filium habuit Petrum, huius nominis

Fazzel de rebus Sicul. de ead. 2. lib. 9. c. 3.
Zurita 1. p. lib. 5. c. 56. & 60.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1258. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 51.

minis secundum, Regem Siciliae, Friderici patris successorem. De his itaque Carolo, Petro, Friderico, & Sancia sorore, intelligenda sunt illa carmina bina.

*Regum nata, parens, coniux insignis, honora,
Hen Caroli, Petri, Friderici, Sanciae soror.*

Combinandi sunt in constructione versus, ita ut dicatur, nata Caroli, parens Petri, coniux insignis Friderici, honora Sanciae soror; necnon S. Ludouici Praesulis Tolosatis. Mortuo viro Friderico suscepit habitum S. Clarae, vixitque inter Sanctimoniales annis quatuor. Dum verò moritur apud S. Nicolaum ab Arena in Aetna monte, iubet suum corpus deferri ad Monasterium Minorum Catanienae, ubi eius sepulchro incisum dictum Epitaphium.

Gonzaga in
prou. Franc.
monast. 6.
Monast. Ma-
tense. vol. 101

Constructum vel mutatum hoc anno Metis in Gallia Monasterium Clarissarum. XXIV. Iacobus Episcopus Metensis, Friderici Ducis Lotharingae filius, consecrauit Ecclesiam sub inuocatione SS. Martyrum Cosmae & Damiani. Temporis iniuria euersum est cœnobium, sed aliud substitutum iuxta Monasterium Minorum in decliuitate ciuitatis. Dentem seruant sorores suae Primiceriae Clarae, & bursam cum corporalibus ab eadem factam, quibus utitur Pater Confessarius in festis solemnioribus.

Idē in prou.
Portug. mo-
nast. 10.
Monast. Por-
tugense.

Aliud construxerunt in ciuitate Portuensi in Lusitania, ubi Durus celebris fluuius XXV. profundo alueo rapidè fertur in Oceanum, Rodericus Flosius & Chamua Gomezula, extra urbis mœnia inter duos riuulos. In urbis locum munitissimum, & excelsum transtulit Ioannes primus Rex Lusitaniae, dum Hispaniae, seu Castellanae copiae frequentes in Lusitaniam irruerent; eandem post mortem Ferdinandi Lusitani Regis asserturae Ioanni secundo Castellae Regi, propter Beatricem Lusitanam uxorem, praedicti Ferdinandi filiam, ad quam iure haereditario regnum spectabat, Ioanne fratre, qui Lusitaniae conclamatus est Rex, ex pellice orto. Translationem hanc factam anno 1454. ex Innocentij VII. autoritate tradit Gonzaga: quae constare non possunt, Ioannis morte incidente in annum 1448. dum regnaret annos quadraginta octo, atque Innocentio creato anno 1404. & sedente annis duobus. Errorem esse iudicem in numeris, & pro 1404. scriptum 1454. ut in huiusmodi facile solet euenire.

An. 1237.
n. 14.

Ditatur &
ampliatur
Monasteriū
Sefflingense.

Diximus alias hoc anno primum ingressas Clarissas Monasterium Sefflingense in su- XXVI. periori Alemannia, ab Ulma recedentes. Sunt praeter ea, quae tunc de hoc Parthenone diximus, alia hic annectenda ex vetustis Germanorum monumentis. Antequam Ulmā recederent praeter donationem, quam notauimus Vdalrici de Friberg, alia addiderunt Monachi Diuitaugienses Benedictini, qui nondum amiserant totius Ulmensis urbis possessionem: Abbas namque Conradus, generosus Baro Cimbrensis donauit easdem sorores aliquot curtibus, praediolisque pagi Pfullensis. Quae verò Monasterium in Sefflingen aedificauit, Wilpurgis nuncupabatur, Comitissa Kelmintzensis coniux Hartmanni Dillingensis Comitissae, quae, occiso patre Aegidio ab Hartmanno marito, atque hoc ob facinus caeso, versabatur in summo luctu, elegitque inter Sanctimoniales reliquam vitam transigere; quorum Abbatissa fuit post Hedvvigem, & Annam de Friberg annos octo, menses tres. Antequam se eisdem connumeraret, audiens inter eas verba consolationis plena, piā itidem conspicata conuersationem, dono dedit eis pro salute animarum tum parentis, tum mariti sui arcem Sefflingensem, cum omnibus vicinis ad eam spectantibus pagis, iussitque ut maiori splendore cœnobium, quam hactenus fuisset, construeretur: imo etiam ob recipiendum maiorem numerum sororum, maiore laxitate aedificaretur; quod sic factum est, aduocatum agente Cœnobij D. Vlrico Helffenstamio Comite, Wilpurgis genero. Obijt illa anno 1281. quam sequutae sunt in officio Barbara à Reckberg, Barbara à Friberg. Caetera qui videre voluerit, consulat Martinum Crusium, fidum in huiusmodi authorem, licet corruptae Catholicae fidei reum.

Crusius l. 3.
annal. Sue-
uic. c. 13.
Rodolph.
fol. 291.
Monast. Za-
uicostii.

Hoc anno ait Rodolphus, de consensu procerum, & ad preces Salomeae sororis suae, XXVII. olim Galatiae Reginae, Boleslaum Pudicum, Cracouiae, & Sandomiriae Ducem, crexisse Monasterium Clarissarum in Zauicosto oppido, ad ripam Vistulae, quod hodie temporum iniuria destructum est, & Moniales Cracouiam translatae, in Monasterio S. Andreae commorantes. Sed aliquanto anteriorem primam fuisse originem huius Monasterij, mihi probat diploma eiusdem Boleslai donantis Sanctimonialibus pagos Venderouiae, Sauloniae,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

Sauloniæ, Bresanij, Vagrouiæ, Dambeni, Chotoro, Voscenicki, atque alias villulas, quæ ad numerum viginti quinque perueniunt, præter prædia, lacus, gabellas, & alia beneficia. Datum est apud Zauichostum an. 1255. 14. Kalend. Maij, Indictione 13. quod suis litteris insertum confirmavit Alexander anno 1. Pontificatus.

XXVIII Dum dubitaretur de variis priuilegiis Minorum, dicerenturque multa ex eisdem esse antiquata, voluit Pontifex omnia colligere, & suis litteris inserta confirmare. Ob gratiarum multitudinem & qualitatem vocari cœpit *Mare magnum*, transeunte hoc nomine ad similes Pontificias collectiones. Huic initium est *Virtute conspicuos*. Viterbij. 4. Nonas Augusti. Varia opinantur alij circa tempus, quo datæ sunt hæ litteræ; quod scripsimus habetur in originaria membrana sub plumbo, quam penes me seruo, necnon aliud autographum archiui Salmanticensis. Episcopum Tyburtinum hortatur, vt restitui faciat libros & supellectilem à Benedictinis ablatam, dum ex Monasterio Tyburtino remouerentur. *Guardianus & Fratres*. 4. Nonas Decembr. Probat concessionem factam sororibus de Gattaiola Lucanæ diœcesis, de Monasterio S. Saluatoris de Fisceto eiusdem diœcesis Ordinis Vallis Umbrosæ, cum omnibus pertinentiis & iuribus suis, inseritque suis litteris omnem rei processum. *Ea quæ iudicio*. 15. Kalend. Aprilis. Monasterium Clarissarum S. Mariæ de Longa-Marcha Morinen. diœcesis subiicit regimini Generalis, & Prouincialis illius regionis. *Cum sicut ex parte*. 10. Kalend. Martij. Clarissis Esculanis concessit, ne per litteras Apostolicas iuris communis conueniri possent. *Cælestia querentibus*. 6. Kalend. Maij. Amplum priuilegium tribuit, possessiones, quas etiam enumerat, confirmat: Sanctimonialibus de Falesio Massanæ diœcesis. *Religiosam vitam*. 10. Kalend. Iunij. Sororibus Surrentinis donationem factam Ecclesiæ S. Georgij ratam voluit. *Ex serie vestra*. 7. Idus Iunij. Eadem litterarum formula quod Monialibus de Falesio, largitur sororibus S. Eustachij de Clauaro. 2. Idus Augusti. Iubet omnino vt Minister prouinciæ Aragoniæ necessarium numerum Fratrum obsequiis Clarissarum Barchinonensium concedat. *Sub certa forma*. 4. Non. Octobris.

ANNO CHRISTI 1259.
ALEXANDRI IV. AN. 5.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 4.
RELIGIONIS MINORVM AN. 52.

ARGUMENTVM.

Iubet Pontifex vt summo in honore habeantur stigmata S. Francisci; Inquisitores institui posse à Minorum superioribus concedit; multa statuit in controuersia Parisiensi; Fratrem VValscum in Angliam mittit. Nascitur Ioannes Firmanus, sed obeunt Philippus Longus, Benedictus Aretinus, & Nicolaus Orbitanus. Indicitur SS. Francisci & Antonij cultus apud Cistercienses. Ilerdæ multa patrat S. Franciscus miracula. Conferuntur monasteria & priuilegia.

I.  N limine Pontificatus Alexander ad perpetuam rei memoriam vniuersis Ecclesiarum prælatis grauitè scripsit, vt summo in honore S. FRANCISCVM haberi curarent, & stigmata habuisse negantes seuerius compescerent: attamen non defuerunt in Castellæ & Legionis dominiis, qui sancto Confessori detraherent, & stigmata non solum negarent, verum & ex quibusdam raderent imaginibus, & pictoribus, ne illa delinearent, temerè prohiberent. Rescripsit itaque Pontifex ad Archiepiscopos, & Episcopos, per eadem regna constitutos, vt huiusmodi sacrilegos ausus coercerent, & insanos contradictores à fidelium cœtibus arcerent, ipso facto excommunicatos esse denunciarent. Litteras ipsas do ex vetustis nostris monumentis.

An. 1259
num. 9.

Ne quis contradicat stigmatibus S. Francisci.

Q VNIVER

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. AN. 5. OCCID. AN. 4. NORVM AN. 52.

VNIVERSIS ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS
per Castellæ & Legionis regna constitutis, præsentis litteras inspecturis.

Monumen.
Ord. tract. 1.
fol. 27.
Specul. Ord.
tract. 1. f. 9.

Gal. 6. 17.

In Hispania
quidam ipsi
extradicunt.

Excommu-
nicantur &
puniantur.

q. 1. 1. 1. 1.
2. 1. 1. 1.

q. 1. 1. 1. 1.
2. 1. 1. 1.
3. 1. 1. 1.
4. 1. 1. 1.

[Quia longum esset nedum exarare per singula verborum, sed etiam succincta relatione perstringere, clara diuinæ virtutis prodigia, quæ tam in operationibus sanctitatis, quam etiam in aliis mirabilibus argumentis, probauerint B. FRANCISCVM Christi confessorem tenere cum Sanctis solium gloriæ in excelsis, signanter vobis, &c.] vt superius in bulla: *Benigna opera diuinæ voluntatis* anno 1255, num. 9. vsque ad *tunc temporis insistendo*. Cum igitur oportuerit & oporteat cauere prudenter, ne tanti patrocini coelitus in memorato Confessore collata gratia in vacuum assumatur: vobis & aliis Ecclesiarum prælati, per nostras litteras dedisse meminimus in mandatis: vt eiusdem Confessoris preciosa merita, & miracula magnalia & salutarem memoriam celebritate annua, prædicatione frequenti, & veneratione assidua recensentes: ad ipsius deuotionem, gratiæ diuinæ meritoriam subditos vestros celebribus excitare monitis curaretis: vt eo pro vniuerso fidelium populo, ac præsertim pro his, qui cum inuocauerint diuinam misericordiam implorante, mereantur supplices; quod operum suorum possibilitas obtinere non potest; eius intercessionibus impetrare. Mandauimus etiam, vt nullus eidem Sancto auderet esse molestus, in corpore suo CHRISTI IESU triumphalia stigmata præferenti. Si quis vero spiritu temerariæ præsumptionis insaniens, diuini muneris inuidus, & Apostolici iudicii sacrilegus impugnator: præmissa vel alia prodigiorum signa, quibus in Ecclesia Dei sanctitas prædicti Confessoris eluxit; improba contradictionis moribus crederet obrectanda: voluimus, & mandauimus vt eum sanæ menti restitueret iudicialis seueritas disciplinæ. Ita quod districta prælati proprii castigatione correptus, Dei opera blasphemare desisteret: & fidei Catholicæ fructus de pia mirabilium Domini credulitate pullulans, non areret. Verum post huiusmodi nostras exhortationes, & litteras ex relatione quorundam fide dignorum, dolentes referimus & conturbati, quod nonnulli religiosi & clerici sæculares de Castellæ & Legionis regnis circa dictum Confessorem condignam reuerentiam gerere contemnentes: quandoque in publico, & frequenter asserunt in occulto, quod idem Confessor non habuerit stigmata memorata. Ipsi etiam in tantam prorumpunt insaniam, quod de imagine Confessoris eiusdem, vbi- cumque illam depictam inueniunt, stigmata ipsa damnabiliter abolent, & faciunt aboleri, prohibendo pictoribus, ne præfatum Confessorem cum stigmatibus depingant eisdem, propter quod ipsius Confessoris honori & deuotioni fidelium multum adimitur: ac venerandæ Religioni dilectorum filiorum Fratrum de Ordine Minorum grauissimè derogatur. Cum itaque super his ad honorem Altissimi opportunum per nos deceat remedium adhiberi, Apostolica autoritate decernimus: vt omnes de regnis prædictis, qui de imagine Confessoris eiusdem huiusmodi stigmata aboleuerint, seu abolere fecerint, & qui prædicauerint dictum Confessorem ipsa stigmata nullatenus habuisse, cuius- cumque ordinis vel conditionis existant; eo ipso laqueum excommunicationis incurrant: à qua non possint absolui, nisi personaliter Apostolicam Sedem adeant, super hoc absolutionis beneficium petitori. Et si tales forte Doctores seu Lectores in Theologia, seu quacunque alia facultate fuerint, Lætionis si Doctores: prædicationis officiis, si prædicatores: si vero potestatem audiendi confessiones habeant, ea sint omnino priuati, & quilibet ipsorum nihilominus, qui huiusmodi officia vel potestatem simul habuerit, similem horum priuationem incurrat. Vt autem huiusmodi præsumptionibus finis desiderabilis imponatur, fraternitati vestræ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus; quatenus seriem præsentium omnibus religiosi, & clericis sæcularibus exemptis, & non exemptis vestrarum ciuitatum, & diocesium fideliter per vos vel alium, seu alios exponatis; facientes excommunicationem, & priuationem huiusmodi, appellatione remota, firmiter obseruari, contraditores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo. Præceptum vero nostrum in hac parte taliter adimplere curetis: vt iniuria, quam Dei filius in Sancto suo super his pati dignoscitur, cordibus vestris esse molestissima videatur; ita & per consequens gratiæ diuinæ præmium, & nostri

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

nostri fauoris vobis proueniat incrementum. Datum Anagninæ 5. Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno 5.]

III. Sollicitam etiam agens curam puritatis fidei retinendæ, hæresisque repellendæ in Romaniola, dedit litteras ad Ministrum Bononiæ, quatenus discretorum Fratrum communicato cōsilio, duos de suis Consodalibus administrationis Romaniolæ, opere & sermone potentes, habentes zelum fidei, assumeret, quibus Inquisitionis officium contra hæreticos in terris eiusdem administrationis iuxta formam, quam in aliis litteris idem Pontifex aliàs expresserat, exequendum iniungeret. Quod si ex causa rationabili aliquem ipsorum iudicaret amouendum, alium in eodem munere, priori amoto, posset substituere. Eadem est forma litterarum atque illarum, quas superius diximus dedisse Innocentium IV. ad Ministros Tusciæ, Vmbriæ, & provinciæ Romanæ, vbi easdem exscripsimus. Hæ datæ sunt Anagninæ hoc anno 3. Idus Februarij.

Vt Minister Bononia possit creare Inquisitores.

An. 1254. n. 12.

An. 1254. n. 16.

IV. Controuersia Parisiensis germina hoc anno repullularunt, quibusdam Magistris, & scholaribus partes Gulielmi de S. Amore reassumentibus, vindictam de utroque Prædicatorum & Minorum Ordine expetentibus, procul etiam à suo facientibus consortio. Vt eorum comprimeret insolentiam Episcopo Parisiensi scribit Pontifex in hanc formam.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIENSI.

[Indignanter accepimus, & tibi referimus cum dolore, quod quidam Magistri & scholares Parisius commorantes, non vnitatis & concordia, sed dissensionis, & scandali amatores Parisien. studium, quod, sopitis controuersis, erat in tranquillo statu positum, perturbare: ac religiosi quibusdam, & aliis, à suo eos, vel se ab ipsorum societatis consortio separando, graues inferre molestias moliuntur, eo quod Gulielmi de sancto Amore, ipsius turbatoris studij, suis exigentibus culpis, quia transeunte lingua eius super terram, posuerat temerè os in cælum, per nos, citra condignum tamen, quia pœnam meruerat grauiorem, ab illis partibus, ne illas corrumpat vltius, separati releuationi seu reuocationi renuunt consentire, honestatem in hoc & iustitiam amplectentes. Cum igitur intentionis, & voluntatis nostræ prorsus existat, dictum Gulielmum, cuius de multis malis, quæ hætenus commisisse noscitur, nulla pœnitentiæ signa monstrantur, nunquam releuare in aliquo, vel ad sua beneficia, seu Parisius reuocare: Fraternitati tuæ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus conuocatis omnibus Magistris, & scholaribus Parisius studentibus, sub excommunicationis pœna eis districtè præcipias, vt nullos religiosos, seu quoscunque alios occasione huiusmodi molestare præsumant, se ab eorum siue ipsos à suo consortio separando, qui præfati Gulielmi releuationi vel reuocationi non præstant assensum, cum illum præstare non debeant, nec hominis iurgiosi, & in sua obstinati procacia releuationem seu reuocationem salua possunt conscientia postulare: Denunciaturus nihilominus Magistris & scholaribus memoratis, quod omnes pœnas & priuationes in ordinatione, sententiis, litteris, vel statutis à nobis dudum emissis, contentas incurrunt, qui religiosos, & quoscunque alios molestare præsumunt, separationem huiusmodi procurantes, cum separare alios à se, & subducere vel subtrahere taliter se ab aliis idem penitus reputemus. Non obstantibus iuramentis, vel promissionibus, aut obligationibus, seu quibuscunque statutis, quibus dicti Magistri, & scholares se astrinxisse pro releuatione, vel reuocatione cuiuslibet pro causis Vniuersitatis afflicti dicuntur, maximè cum idem Gulielmus, non pro factis Vniuersitatis eiusdem; sed pro suæ malignitatis offensa fuerit Sedis Apostolicæ iudicio, iustitia exigente, punitus. Datum Anagninæ Nonis Aprilis, Pontificatus nostri anno 5.]

Lites denuo exortas iubet sopiri, & turbulentantes puniri.

V. Fouebant has animorum commotiones frequentes nuncij, & litteræ à prædicto Gulielmo transmissæ, vel ad eundem remissæ. Iussit itaque Pontifex, vt nullum cum eo haberetur, sed omnino interciperetur, litterarum commercium. Huius etiam curam eidem commisit Episcopo.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIENSI.

*Iubet inter-
cipi commercium cum
Gulielmo de
S. Amore.*

[Multorum relatione didicimus, quod per nuncios & litteras, quas Vniuersitas scholarium Parisien. vel aliqui de ipsa Gulielmo de sancto Amore transmittunt, & recipiunt ab eodem frequenter, Parisien. studium, & status religiosorum, & aliorum existentium Parisius, non modicum perturbatur. Volentes igitur prauorum maliciis obuiare: fraternitati tuæ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus: quatenus eidem Vniuersitati, & singulis de ipsa ex parte nostra præcipere, ac districtius inhibere procures; ne de cætero dicto Gulielmo aliquas litteras, vel nuncios, quibus posset bonus status Parisien. studij, & religiosorum, ac aliorum quomodolibet perturbari mittere, vel ab eodem Gulielmo recipere aliquo modo præsumant communiter, vel diuissim. Et si quis contrarium fecerit: ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, nec ab ea possit absolui, nisi de mandato Sedis Apostolicæ speciali. Datum Anagninæ 12. Kalen. Iulij, Pontificatus nostri anno 5.

Denuo intimatur Pontifici Magistros, & Rectores Artistarum Parisiensium, se à Prædicatorum, Minorum, & aliorum Ordinum Fratrum, quorundam item aliorum Magistrorum, scholarium, religiosorum, & sæcularium societate separantes, ipsos in elusionem mandati Apostolici, super hoc directi, ad suum consortium pro suæ voluntatis arbitrio noluisse admittere. Bedellum item nationis Picardiæ iniuriam irrogasse Thomæ Aquinati prædicanti, atque alia huius generis multa, à fautoribus prædicti Gulielmi facta in damnum religiosorum. Mittit de his sequentes litteras ad Episcopum præfatum, religiosus valdè propitium. IV.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIENSI.

*Alia præcipit
circa quie-
tem Acade-
miæ.*

[Ex alto fuisse conspicimus ciuitati Parisien. prouisum, quod honorificata decore studij generalis, & tantorum Vniuersitate scholarium illustrata præluceat orbis ciuitatibus, orbemque lucidum reddiderit sui luminis claritate. Ipsa quidem Vniuersitas fons irriguus consuevit esse virtutum, vniuersale speculum, mater studere volentium, & magistra scientiarum, ad singulos dona deriuans, cunctosque clarificans illustribus radiis doctrinarum. Et quia nonnulli seditionis & nequitiae filij lucem in tenebras conuertere fatigantes, tantum studium subuertere conabantur; nos eorum conatibus obuiantes, certa statuta de nostrorum consilio fratrum dedimus, per quæ studio solliciti reddebantur incrementa vigoris, & talium peruersorum intentio tollebatur. Cumque noster animus optata super eo tranquillitate quiesceret, quod sicut habebat relatio plurimorum statum quietis, & pacis Vniuersitas resumpsisset. Postmodum quod turbati referimus, qui dicebantur à suarum seditionum languore sanati, passos fore didicimus reciduiam, in diuini contumeliam nominis, Apostolici mandati contemptum, & subuersionem studij memorati. Nuper enim nostris est auribus intimatum, quod Magistri, & Rectores Artistarum Parisien. se à dilectorum filiorum Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratrum, & quorundam aliorum Magistrorum, & scholarium, religiosorum, & sæcularium societate seu consortio separantes, ipsos in elusionem mandati Apostolici super hoc directi, ad suum consortium pro suæ voluntatis arbitrio non admittunt, contra statuta olim à nobis super hoc edita, temerè veniendo. Verum quia id animum nostrum, eo acerbius vulnerat, quo materia maioris turbationis & scandali (nisi super hoc à nobis salubre exhibeatur remedium) posset exinde, non absque graui Ecclesiæ generalis dispendio, facilius exoriri: Maxime cum huiusmodi separatio, quacumque arte vel ingenio adinuenta fuerit, & quocumque nomine censeatur, expresse contra ordinationem nostram & statuta prædicta pro tranquillo statu studij Parisien. edita, sit præsumpta: Volumus & per Apostolica tibi scripta firmiter præcipiendo mandamus: Quatenus eisdem Rectoribus & Artistis, ac aliis Magistris, & scholaribus Parisius commorantibus, ex parte nostra districtè præcipias, vt infra 15. dies post huiusmodi præceptum, eosdem Fratres ac alios in suum consortium, seu societatem, iuxta eorundem statutorum tenorem, admittere

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

tere studeant, & efficaciter retinere, nihilominus inhibendo, ne similia de cætero atten-
tentur: Alioquin tam Rectores, Artistæ prædicti, ac alij, qui memoratos Fratres, & eis
super hoc adhaerentes ad huiusmodi societatem seu consortium iuxta præceptum no-
strum taliter admittere ac retinere non curauerint, quam etiam omnes illi, qui contra
inhibitionem huiusmodi publicè vel occultè, seu quouis alio modo venire præsumpse-
rint, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant; à qua nullatenus absolui valeant
nisi personaliter ad Apostolicam Sedem accesserint absolutionem huiusmodi petitori.
Porro cum per prædicationes & disputationes Gulielmi de sancto Amore Fratres præ-
dicti, qui ut Christum lucrifaciant, abiectionem voluntariæ paupertatis elegisse noscun-
tur, & quamplures alij fuerint grauitè diffamati; Nos ad confutandam super hoc ipsius
Gulielmi malitiam, & elucidandam in talibus veritatem, vniuersis prælatis litteras no-
stras, quibus statum dictorum Fratrum non indignè approbauimus, duximus destinan-
das: Quarum tenores per te vel per alios Parisius, & alibi in Ecclesiis, & locis aliis in
prædicationibus publicis, prout expedire videris, corâ clero, & populo tam latinis, quam
vulgaribus verbis, exponere studeas diligenter. Insuper quendam libellum famosum
& detestabilem ab eodem Gulielmo editum (prout publicè apud Sedem Apostolicam
confessus extitit) quem per nos de fratrum nostrorum consilio, condemnatum, igne
cremari fecimus, cuius titulus: *Tractatus brevis de periculis nouissimorum temporum* nuncu-
patur: Principium autem eius erat, *Ecce videntes clamabunt foris*. Necnon & quosdam
alios libellos famosos in infamiam, & detractionem eorundem Fratrum ab eorum æmu-
lis in litterali, & vulgari sermone, necnon rythmis, & cantilenis indecentibus de nouo,
ut dicitur, editos, quos tibi exhiberi facias, detentores ad exhibitionem ipsorum per
censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellendo: conuocatis Magistris &
scholaribus Parisius existentibus, facias publicè coram omnibus igne cremari. Præterea
Guillotum bedellum scholarium nationis Picardorum, pro eo quod suæ salutis imme-
mor, in dominica in Ramis palmarum, proxime præterita, prædicante dilecto filio Fra-
tre Thoma de Aquino, eiusdem Ordinis Prædicatorum, quendam libellum famosum,
quem utpote contra eosdem Fratres editum, publicè reprobaueras, contempta excom-
municationis sententia, quam in omnes authores, detentores, & publicatores ipsius li-
belli, autoritate ordinaria promulgasse diceris, in conspectu cleri & populi tunc ibidem
existentium, in tui & ipsorum fratrum iniuriam, publicare præsumpsit, excommunica-
tum præsentibus Magistris, & scholaribus supradictis, studeas nunciare: priuando ipsum
nihilominus perpetuo bedellionatus officio, ita quod illud, nec per se, neque per alium
de cætero exercere præsumat, nec etiam salarium aliquod sibi (quem de ciuitate Parisien-
si, sublato appellationis obstaculo, perpetuo procures expellere) petere, vel recipere li-
ceat ratione officij supradicti. Auxilio charissimi in Christo filij nostri Regis Franciæ
Illustris ad præmissa, si opus fuerit, inuocato, non obstantibus quibuscumque appella-
tionibus à dictis Magistris, Rectoribus, & scholaribus interiectis. Ad hæc volumus quod
omnes illi, qui deinceps huiusmodi libellos, vel consimiles edere, vel detinere, seu pu-
blicare, aut præfatum bedellum Parisius reducere præsumpserint, ipso facto sententiam
excommunicationis incurrant: à qua non nisi iuxta modum absolui valeant prænotatum.
Præsentes autem litteras, omni mora, & difficultate postposita, coram Vniuersitate præ-
dictorum Magistrorum, & scholarium studeas publicare. Datum Anagninæ 6. Kal. Iulij,
Pontificatus nostri anno 5.]

Punitur qui-
dam iniurius
in S. Thomæ
Aquinatem.

VII. Magna exorta seditione in Anglia, conspiratione facta contra Pietauienses, & Isabel-
læ Henrici Regis matris consanguineos, eiectus est ex Sede Vintoniensi Ademar, Harspfeeldio Odomarus, Parisio Eimerus, frater vterinus eiusdem Isabellæ. Regem
offendit quod decimas eidem à Pontifice ad expeditionem Hierosolymorum concessas,
cum aliis Episcopis, denegaret. Nobiles Anglos habuit inuisos, quod ex Pietauo extero
esset genere, inter Anglos præcipuarum sedium, artium, & munitionum sibi regimen
ex Regis affinitate arrogante. Romam profectus Pontificem habuit propitium, qui Fra-
trem VValascum suum Capellanum & Pœnitentiarium, nec non sapius in multis orbis
partibus Nuncium, ad Regem & proceres destinauit, de eodem Ademaro restituendo
hac data instructione; quam in gratiam illius Ecclesiæ, tanquam gratum indigenis mo-

Harspfeeld.
secul. 13, c. 18.
Paris. anno
1260.
Vestmo-
nast. anno
1159.
Ademarus
episcopus
Vintonien.
deurbatur &
Sede.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

numentum, ministramus. Rem omnem & legationis euentum narrat Matthæus VVest-
monasteriensis citatus.

FRATRI VVALASCO DE ORDINE MINORVM
Pœnitentiaro & Capellano nostro.

Reg. Vatie.
n. 89.
Mittitur
VValascus
Minorita vt
restituatur.
Ecclesia pro-
ficiat in pace.

Ecclesia do-
let multum
quando præ-
lati molestā-
tur.

[Statum Ecclesiæ fore tranquillum vehementissimè cupientes, immensi doloris acer-
bitate turbamur, cum Ecclesiam ipsam vexari molestiis, & aduersitatibus concuti per-
cipimus, & sentimus. Proficit namque plurimum Ecclesia sub quiete, ac ad vtilia, & sa-
lubria conualescit, & per inquietudinem impedita nequit ad votum fructus pacis pro-
ducere salutes, & circa suos filios maternæ sollicitudinis officium adimplere; propter
quod cum optatæ tranquillitatis commodo fruitur, ingenti gaudio exultamus, quia per
delectabile pacis bonum in diuinis agendis, & procuranda salute, redditur admodum
expedita, & cum quies ei surgente turbatione subtrahitur, amaritudine vehementi re-
plemur, quia per hoc in sui cura regiminis, & executione salutarium maximè impe-
ditur. Licet autem plurimæ sint, & variæ sæculi huius aduersitates, quæ grauiter ipsam
Ecclesiam pro temporum diuersitate perturbant, illa tamen molestior ingruit, illaque
sibi venit amarior, quæ in Pastores & Prælatos ipsius, per quos vtpote firmas, & solidas
eius columnas corpus ipsius regitur, ausu nefario exercetur. Hæc est quæ ipsam Ecclesiā
vehementer affligit, eiusque viscera crudeliter exacerbat; hæc est, quæ foris eam durè
percutit, & sibi dirum intrinsecus vulnus figit. Hoc est flagellum, quod & ipsam forti-
ter allidit exterius, & liuorem ei grauissimum intus infert; quia nimirum Ecclesia tunc
validè premitur, cum in suis Rectoribus impugnatur, tuncque patitur potissimè, cum
huiusmodi sua sustentacula impetuntur: quoniam domus, quæ supra columnarum for-
titudinem est constructa, secuta in earum firmitate subsistit; eiusque status in illarum sta-
bilitate firmatur; & ideo si forte concutiantur, potest ipsa ruinæ pericula formidare: Hic
est marinus fluctus, qui nocentius in Ecclesiæ nauim elato vertice insilit: Hæc est tempe-
statis procella, quæ tumentibus vndis ferit ipsam durius, & impellit: Hic est commotionis
turbo, qui surgentibus ventis irruit procellosius contra eam. Quare præcipuè contra
grauitatem aduersitatis huiusmodi est eidem Ecclesiæ necessaria subuentio efficax &
opportuna. Sane dilectus filius Ademarus, VVintonien. Electus, aduersante sibi tempo-
ris qualitate, aduersitatis huius in se asperitatem sentiens, & multa & magna, vt asserit,
perferens nocumenta, prouidit ad Apostolicæ Sedis prouidentiam habere recursum, vt
ab ipsa matre iustitiæ, illatæ sibi castigentur iniuriæ, ac ex ea illud oppressorum refugio
suscipiat contra molestatores suos necessarij præsidij munimentum, necnon de solita
ipsius consolatione suauem degustet dulcedinem, qui iniuriatorum suorū malitiis ama-
rum absinthium iam potauit. Constitutus itaque apud Sedem eandem proposuit in no-
stra, & fratrum nostrorum præsentia, quod cum quædam in Regno Angliæ circa ipsius
Regni statum immutatio emerisset, ipse quia ex iis, quæ tunc gerebantur, coniiciebat
apertè, quod si moraretur in Regno ipso, periculum sibi poterat imminere, coactus est,
vt personale vitaret dispendium, & propter necessitates alias, Regnum ipsum exire, ac
se ab Ecclesia sua, considerato statu ipsius, absentare. Vnde supplicatione humili petiit,
vt cum in prædicta Ecclesia securè morari non valeat, grauisque metus eum abesse com-
pellat, manensque extra prædictam Ecclesiam, quod vtique cor eius valde cruciat, &
conturbat, circa liberam ipsius Ecclesiæ administrationem, quoad spiritualia & tempo-
ralia impediatur non modicum, & turbetur, multaque sint de bonis & iuribus ad eum,
& Ecclesiam ipsam spectantibus occupata, & circa prouentus, & redditus Episcopales,
aliaque bona ad ipsum, & eandem Ecclesiam spectantia, violentiam & iniuriam patiatur;
ita quod non sit ei libera illa integrè percipiendi, & habendi facultas, prouidere sibi su-
per iis Apostolica diligentia curaremus. Nos igitur de suis condolentes angustiis, eique
in tot compatientes aduersis, cum fratrum & Coepiscoporum nostrorum iniuriæ nos
non prætereant, & offensæ, ac intendentes ob hoc plenius circa eum prædictæ Sedis
ostendere gratiam, & fauorem; cum non sit aliquatenus ipsius dolor augendus, sed mi-
nuendus potius, quinimo consolationis in eo sibi solatium tribuendum, quia si ipsum in
præ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVMAN. 52.

præactæ administrationis executione impediri per aliquos pateremur, videremur quodammodo sustinere, quod passionibus passio adderetur, & postponere negligenter suorum vulnerum medicamen: Volumus sibi circa hoc per opportunum, & condignum eiusdem Sedis suffragium efficaciter providere. Quare charissimum in Christo filium nostrum Illustrem Regem Angliæ, ac nobiles Viros Comites, & Barones eiusdē Regni, ac alios Consiliarios Regis ipsius, monendos, rogandos duximus, & hortandos attentē, dantes eis per nostras litteras in mandatis, vt pensantes providē, ac tanquam viri Catholici cogitantes, quantum Altissimo placeat, si Prælati ad suorum curam fidelium deputatis, honor & reuerentia impendatur; quantumuē displiceat, si vel contumeliis, aut molestiis, vexationibus, seu grauaminibus quomodolibet offendantur, cum non sit dubiū quin spernatur in eorum contemptu, & in eorundem honorificentia honoretur. Attendentes etiam, quod audientibus reprehensibile videtur, & prauum, id quod circa præactum Electum à nonnullis dicitur taliter attentatum, suosque animos ad vnitatem concordie inclinantes, illamque ad prosperum, & salubrem eiusdem Regni statum totis amplectentes affectibus, habeant, prout mansuetudini Regiæ, & nobilitati, ac bonitati eorum conuenit, sinceritatem dilectionis ad ipsum, copulantes eum sibi vinculo solidæ charitatis, laudabili, quantum in eis est, procurando studio, & dando ad hoc opem & operam opportunam, vt eiusdem Electi cessent iniuriæ, molestiæ conquiescant, desistant impedimenta, & grauamina releuentur, ac nequaquam in præmissis Electum impediant, nec patiantur ab alijs, cum id ad famam & honorem eorum pertineat, impediri; sed potius studiosam adhibeant diligentiam, vt remotis obstaculis, præactos redditus, & prouentus, omniaque bona ad ipsum & Ecclesiam spectantia, cum integritate tam per se, quàm per alios eius procuratores, & nuncios colligere, percipere, & habere, ac præactam administrationem exercere liberè permittant, efficiendo nihilominus, quod de ablatis & occupatis plena restitutio sibi fiat, ita quod euidentia operis patenter appareat, quod illud in huiusmodi negotio volunt & intendunt, diligunt, & affectant, quod sit Domino placitum, eis cedat ad laudem, & pariat Regno memorato profectum. Quia vero ad huiusmodi executionem negotij, personam tuam duximus specialiter eligēdam, discretionis tuæ de præactorum fratrum nostrorum consilio, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad implendum reuerenter, quod tibi, de quo plenè confidimus, seuerè iniungimus, personaliter proficiscens, eosdem Regem, ac nobiles ad prædicta omnia ex parte nostra, iuxta datam tibi à Domino gratiam, diligenter inducas, attentis, & sedulis ad hæc monitionibus ac effectuosis, & studiosis exhortationibus sollicitè laborando, & interponendo cum omni vigilantia efficaciter partes tuas, vt per tuam solertiam, prouidentiam, & industriam, diuina cooperante clementia, grande illud bonum, quod in iis vehementer optamus, valeat laudabiliter prouenire. Cæterum quia constat Electum ipsum, Vintonien. Ecclesiæ verum & proprium esse pastorem, eumque olim fuisse in ipsius Ecclesiæ Præsulem concorditer, & canonicè postulatum, & postulationem ipsius admissam à Sede Apostolica, & eum ipsi Ecclesiæ per Sedem eandem præfectum, & Pontificem extitisse; nec prima, nec secunda constitutio nostra, quam super ordinatione, & consecratione Electorum Ecclesiarum Cathedralium edidimus, ei obstat, vel obstitit: cum quantum ad ipsam primam, ne astringeretur, vel arctaretur per eam, sibi per nostræ dispensationis gratiam prouisum extiterit. Et quoad secundam, ipse sibi consuluerit, se coram nobis ad suscipiendum sacerdotalem ordinem congruo, & debito tempore offerendo, & consecrationis munus postmodum recepturum, ita quod nullum contra eum occasione huiusmodi constitutionum, impedimentum vel obstaculum est exortum; & ideo plenam eiusdem Ecclesiæ administrationem in spiritualibus & temporalibus habere debeat, possitque ipsam in vtrisque, per se, vel per alium seu alios exercere, debeatque fructus, redditus, & prouentus Episcopales eiusdem Ecclesiæ integrè percipere, sibi ac suis officialibus, & procuratoribus in iis, & omnibus alijs, Episcopalibus iuribus responderi plenariè debeat & intendi: volumus, & præcipimus, vt eundem Electum in iis fauore prosequens congruo, facias nihilominus, cum propter tractatum huiusmodi cum præactis Rege, & nobilibus super præmissis id non conueniat, nec debeat retardari, sibi cum integritate præactos exhiberi redditus, & prouentus, & totaliter

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

restitui percepta & occupata in fructibus, bonisque aliis mobilibus, & immobilibus à tempore immutationis præactæ, nec permittas ipsum in præmissis vel eorum aliquo impediri. Vniuersos turbatores, molestatores, impediētes, inuales, occupatores, detentores, contradictores, & rebelles cuiuscumque conditionis, seu dignitatis existant, monitione præmissa per excommunicationis in personas, & interdicti in terras eorum, si opus fuerit, sententias, appellatione postposita, compescendo. Non obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, seu extra, vel ultra certa loca euocari non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia eiusdem Sedis indulgentia, cuiuscumque personæ, vel loco concessa, de qua in nostris litteris mentio fieri debeat specialis, & per quam effectus præsentium, nostrique mandati executio impediri valeat, vel differri, ac constitutione de duabus dietis, edita in Concilio generali, aut si fortè ab officialibus, vel procuratoribus, seu balliuis ipsius Electi, vel quibuscumque aliis de non præstandis, vel non exhibendis eidem Electo fructibus, redditibus, vel prouentibus Episcopalibus, seu aliis bonis, ad ipsum spectantibus, aut alias etiam in eiusdem Electi præiudicium exacta sunt, vel extorta, seu præstita iuramenta; ad quorum obseruationem eos decernimus non teneri; ita quod per subsidium Apostolicum, & tuæ diligentiae studium memoratus Electus præmissam administrationem cum plenaria perceptione prouentuum, aliorumque bonorum plena restitutione, quibuscumque remotis obstaculis, liberè per se, vel per alios valeat exercere. Super promotione autem ipsius Electi ad sacerdotium, & consecrationis munus, quia circa hunc articulum aliqua fuere proposita, faciemus quod iustitia suadebit. Præcipimus tamen & autoritate Apostolica de dictorum fratrum consilio districtius inhibemus, ne contra eundem Electum in præmissa Wintonien. Ecclesia quicquam à conuentu ipsius Ecclesiæ, vel quibuscumque aliis cuiuscumque conditionis, vel dignitatis existant, per electionem, aut quamcumque prouisionem, vel alias quomodolibet præsumatur, ac decernimus ex nunc, ita quod decretum huiusmodi à data præsentium plenam efficaciam habeat, & effectum. Irritum & inane decernentes quicquid contra præceptum & inhibitionem huiusmodi quacumque occasione contigerit attentari. Datum Abagnia 4. Kalend. Febr. anno 5.]

Chro. antiq.
Marc. p. 2.
lib. 8. c. 1.
Ortus Ioan-
nis Firmani
& virtutes.

Natus est hoc anno B. IOANNES FIRMANVS, de Aluernia cognominatus, **VIII.** ob diutinam in illo monte habitationem. Ab ipsa tenera infantia sanctitatis specimen prætulit, non aliter, quam S. Nicolaus tribus duntaxat hebdomadæ diebus vbera sugens suæ genitricis. Septimo ætatis anno puerulorum fugiebat consortia, solitaria frequens loca. In quibus amarissimè CHRISTI desiebat passionem, lacrymis addens verbera, & profundos singultus, vt ad singulos animam agere videretur. Noctu etiam Christum passum meditatus in tanta copia lacrymas mittebat, vt suppositum ceruical maderet. Atque adeo cordi insita erat passionis huiusmodi compassio, vt etiam dormiens fleret amarè. Raros adinueniebat sui mortificandi modos; cum instrumenta decrant, sub indusio per vniuersum corpus vrticam mordentem carni admovebat. Nunquam poenitentia rigorem remisit, sed semper auxit, perfectè sciens hac arte securius custodiri inæstimabilem castitatis thesaurum. Decennis factus Canonicus regularis S. Petri de Firmo, ferream laminam cingebat super nudum; paulo post addidit, & magni ponderis loricam, quam infirmis viribus compassus quidam Canonicus amicus furtim abstulit, supposita alia leuiori. Abstinētiā sectabatur admirabilem, ita vt ad meridiem duntaxat frustulum panis absque obsonio manducaret. Sed post Canonicum susceptum institutum, ne grauis fieret consodalibus, eandem cum illis admittebat, in paruula tamen quantitate, annonam, exceptis diebus veneris, quibus pane & aqua duntaxat victitabat. Erant ei parentes, consanguinei, & consodales impedimento ad excelsas has virtutes, dubitantes tantam inesse posse iuuenili corpusculo robur, nescientes diuinam gratiam multo his maiora præstare. Decreuit itaque mundo valedicere, & eò se conferre, vbi non reuocaretur à bono, sed semper vrgeretur ad melius. Tredecim factus annorum nostrum amplexus Institutum, optimè in eodem profecit, vt suo loco dicemus opportunius.

An. 1272.
n. 22.
Obijt Philip-
pus Longus.

Obiit circa hoc tempus Perusiæ B. PHILIPPVS LONGVS, vnus ex duodecim **IX.**
S. Fran

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

S. Francisci sociis, primus ex suis consodalibus visitator pauperum Dominarum, seu Clarissarum. Floruisse Grætij anno 1246. scribit Rodolphus. Plurima diximus alias de sancto hoc viro. Virtutibus clarus & prodigiis, tumulatus est in Ecclesia Clarissarum. De eius vita, & gestis admirandis scripsit Bernardus à Bessa Aquitanus D. Bonaventuræ socius.

Rodulph.
fol. 67.
An. 1209. n.
38. & anno
1219. n. 44.
& 47.
Flores Bene-
dictus Are-
tinus.
Rodulph. 84.
Bzou. anno
1224. n. 9.
An. 1233.
n. 12.
Rodul. cit.
An. 1240.
n. 5.
Chro. antiq.
An. 1212.
n. 16.

X. Floruit alius hoc tempore S. Francisci discipulus, sanctitate & dignitate clarus, BENE-
DICTVS ARETINVS, quem nescio vnde accepit Rodolphus, & ex eo Bzouius, obiisse an.
1224. cum expresse constet ex relatione Apocrisariorum Gregorij I X. quam nos exscri-
psimus, anno 1233. Constantinopoli vixisse, & ipse asserat Rodolphus cum in Ordinem
admisisset Ioannem Brennam Imperatorem: quem tamen non nisi circa annum 1240.
Imperij exuias deposuisse narrauimus. Ad hoc tempus peruenisse, imo & in plures ad-
huc annos vixisse, exactius habent vetusta Chronica MSS. Alias de sancto hoc viro egi-
mus, patriam, parentes, & gesta eius præcipua sub compendio recensentes. Danielis
Prophetæ digitum detulit ex Babylonia Aretium, cuius virtute multa Deus operatus est
in ea ciuitate miracula. Iterum de eodem sermonem instituemus.

Et Nicolaus
de Orbita.

XI. Ex vetusto chronicorum & monumentorum nostrorum compendio MS. habeo NI-
COLAVM DE ORBITA, laicum S. Francisci discipulum, signis & virtutibus cla-
rum, hoc anno vel anteriori obiisse, & sepultum esse apud Minores Cæsaraugustæ.
Huius viri meminit Gonzaga, & Beatum vocat, cuius corpus ante tempus quo ipse scri-
psit, 330. annis ibidem conditum, ait adhuc incorruptum honorificè asseruari.

Gonzaga in
prou. Arag.
conu. 2.
Apud Cister-
ciens. indic-
tur cultus
S. Franc. &
S. Antonij.

XII. In Comitibus Cisterciensium hoc anno statutum est, vt diuino cultu celebraretur S.
FRANCISCVS, atque eo ritu, quo S. Hieronymus; idque ipsum præceptum est de ve-
nerando S. ANTONIO de Padua anno sequenti ex Pontificis mandato. Vtriusque constitu-
tionis transcriptum mihi ministrauit ex codice vetusto MS. Monasterij Nualensis in Hi-
spania, in quo antiquæ obseruantur Ordinis definitiones, amicus meus Franciscus Biua-
rius eiusdem Sodalitij vir pius & doctus, in hac Curia olim sui instituti Procurator ge-
neralis.

Rubeus l. 6.
Histor. Ra-
uen.
In concilio
Rauennate
defenduntur
Prædicat. &
Minores.

XIII. Hoc anno cum Philippus Rauennæ Archiepiscopus, Alexandro Pontifice iubente,
Prouinciale Concilium indixisset, multi maleuoli in Dominicanos & Franciscanos inue-
hebantur, dicentes: de decimis illos ad populum non concionari, audire à confessio-
nibus eos, qui audiri ab ipsis deberent, sibi que ad sepulturam commissos recipere, con-
cionandique munus exequi; quod tamen ipsorum esset, iisque omnibus impediri, ne pe-
cuniâ aduersus Tartaros Christianorum subsidio cogerent. Opizo San Vitalius, Parmen-
sis Episcopus assurgens, religiosos illos viros accuratè defendit, mirari que se magnope-
re dixit, de eo illos accusari, propter quod laudandi vehementer essent, & in quo multos
nomine negligentia suspectos esse non ignorarent. Deum, nostram inopiam miseratum,
excitasse illos Ordines hominibus affluentissimos, quibus ætas illa neque doctius aliud,
neque religiosius quidquam videret, quique non colligendis modo decimis studerent,
sed omni vitæ illiusque commodorum cura posthabita, in eas regiones irrumperent, vt
superarent agrestes illos homines; id autem est vt adducerent ad Christum, & Christia-
nis adiungerent. Hæc atque alia in hanc sententiam peroranti Opizoni, magnum ali-
quorum conflauere odium.

XIV. Circa hæc tempora varia placuit Deo perpetrare mirabilia in principatu Catalonia,
præcipuè in vrbe Ilerdæ ad commendanda merita S. FRANCISCI. Ioannes à Ca-
stro mercator Ilerdensis, S. Francisco summè addictus, socium habuit in opulento mer-
cimonio, quem impostorem postea sensit & furem. Collectis namque ex venditis mer-
cibus, quas potuit, pecuniis, clam aufugit. Ioannes infortunium suum S. Francisco com-
médans consensu equo latronem insequitur. Franciscus velut alter Tobia angelus, iti-
nerantis specie se comitem adhibet, & Pampilonam hominem duxit, vbi in domo con-
ductitia latitantem, statim furem detexit, pecunias extorsit, scelus condonauit. Dum iti-
neris socio gratificari vellet, non apparuit quidpiam præter schedam ynam, in qua signi-
ficatum diuino beneficio longius illud iter, vnius diei spatio confecisse, & ad votum om-
nia euenisse. Alias eiusdem Ioannis filium graui laborantem febris curauit confestim, vt
pater filium tanto commendauit tutelari. Miram contraxit Ioannes hic cum sancto viro
fami

Marian. l. 2.
c. 10.
Multa mi-
racula pa-
trat S. Franc.
in Catalo-
nia.
Ablatas a-
mico pecu-
nias acqui-
rit.

Eius filium
sanat.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 52.

familiaritatem, ita vt semper appareret ad votum; & desideranti quasdam dederit schedas littera *Thau*, Francisco solemni, & mysteriosa, signatas, quæ seruantur adhuc apud eius successores. Obtinuit vir sanctus à Domino, vt in hac vita hic suus amicus commissorum criminum pœnas lueret, & perfectè purgatus ad æternam transfret.

Alij etiam in eadem ciuitate propitium experti sunt Franciscum. Baro quidam Berengarius de Abelia dictus, diutino morbo iam moribundus, inuocato S. FRANCISCI auxilio, statim conualuit vltra omnium spem, & medicorum fidem; qui vero miraculo adscripserunt repentinam hominis sanitatem, quem mox moriturum iudicarunt. Baro alter Arnaldus de Orchari, dum animam ageret, & de sepeliendo ageretur, repente spiritum recuperauit & salutem. Qui mox abiens ad Minoritas, sacrosanctis tactis euangelis iureiurando firmavit se verè moriturum, à S. FRANCISCO vitam recepisse. Similiter nobilis quædam fœmina in extremis laborans ad S. Francisci inuocationem conualuit. Mortuum item puerulum filium suum mulier altera deplorabat: quæ, dum efferretur sepeliendus in Ecclesia Minorum, solarium ascendit, vt dum liceret, saltem posset videre: neque destitit ex intimo corde S. Franciscum inuocare, donec viderit per aëra descendisse, loculum attigisse, filium exsuscitasse. Ad motum & fletum infantuli stetit vniuersus comitatus laudans, & glorificans Deum in sancto suo, per quem insigne illud patrarat prodigium. Redditus exultanti genitrici puer omnino incolumis per multos annos Fratrum ædes frequentauit. In Monasterio huius vrbs, de cuius miraculosa constructione alias dixi, iacet beatus SEGRIANVS, super cuius corpus visa sunt luminaria de cœlo descendere. In vita & post mortem plura fecit miracula.

In prouincia Bohemiæ, & Custodia Gensensi Monasterium Bernasiæ, extruxit hoc anno Boleslaus Pius Kaliscienſis Dux, & multis prædiis locupletauit. Translati in urbem Ortanam, de qua alias loquuti sumus, Minores hoc ipso anno, concessio eis per Petrum Episcopum loco S. Angeli, ex voluntate & consensu Alexandri Pontificis, quinto hoc anno sui Pontific. cui postea accessit confirmatio Bonifacij IX. Prius habitauerunt in Burgo S. Iacobi ad Tyberis ripam, in domuncula S. Iacobo sacra. Verum cum Fratres multa paterentur incommoda ob inundationem fluminis, & nimiam ab vrbe distantiam, quidam ciuitatis Episcopus concessit eisdem Ecclesiam S. Theodori, & hinc translati, vti diximus, ad locum S. Angeli. Destructum est sub anno octauo Pontificatus Leonis X. Monasterium Monialium illius vrbs, cuius castra, & possessiones ea lege data sunt vniuersitati Ortæ, vt Fratribus Conuentualibus, prædictæ domus incolis, teneretur soluere quotannis aureos quinquaginta. In prouincia Marchiæ & custodia Firmana ante hunc annum inchoatus conuentus Montis-granarij, & Lauri, vt constat ex quibusdam litteris Gerardi Episcopi Firmani ibidem asseruatis. Sed Laurinensis fuit an. 1434. ab Antonio de Lauro Vicario generali.

Hoc anno extructum Monasterium Alcalæ de Guadaira in Bætica prouincia, ad sextum ab Hispali lapidem, per Ferdinandum Legionis & Castellæ Regem, anno 2. post partam de Saracenis victoriam, scribit Gonzaga. Sed constare non potest census annorum, dum anno 1252. ad 3. Kalend. Iunij obiit Ferdinandus, post redactam paulo antepotio rem illius prouinciæ partem in suam potestatem. Corrigendus itaque annus, vel Alphonſus filius, qui hoc anno regnabat, dicendus fundator. Titulus S. Mariæ Angelorum inditus, omnino conuenit, tum ex situ simillimo eidem, quem habet in planitie Assiati prima illa eiusdem nominis Ordinis sedes; tum ex eadem Indulgentia, qua hæc ad 2. Augusti gaudebat, ad quam per plurimos annos concurrebant populi vicini. Translatum est Monasterium à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes; inter quos vt tolleretur omnis altercandi causa, Magister Petrus de Archilloa Conuentualium Minister an. 1525. vniuerso iuri, quod sibi ac suis Fratribus in eum locum poterat deberi, sponte renunciavit. Dum vero ob aërem insalubrem frequenter Fratres languerent an. 1537. obtenta Vincentij Lunelli Ministri generalis licentia, sedem mutarunt constructo sibi ex piorum eleemosynis domicilio commodiori, in oppidi suburbiis, quod post octennium cœperant inhabitare.

Rex Lusitaniæ Alphonſus III. eodem anno ædificare cœpit Parthenonem Virginum Clarissarum extra oppidum Scalabitanum, seu Sanctæ Irenæ ad Tagum flumen nobilissimum

Baronem in moribundum.

Alterum etiam Baronem.

Fœminam in extremis laborantem.

Puerulum mortuum exsuscitatum.

B. Segrianus. An. 1216.

n. 8. Pisan. confor. 8.

Conu. Bernasia.

Rodolph. fol. 293.

An. 1210. n. 21.

Idē fol. 259. Translatio conu. Ortan.

vi. 1081.

Conu. Montis Granary & con. Lauri.

Gonzaga in prou. Bætica. con. 3. Conu. Alcalæ Bætica.

Io. Marian. l. 13. de reb. Hisp. cap. 8.

Monast. Scalabitanum. Idē in prou.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1259. ANNO 5. OCCID. ANNO 4. NORVMAN. 52.

finum, in quem primas magistras ex Lamecensi Episcopatu introduxit anno 1272. Plurimum opus adiuuit *HELENA A Sancto Antonio*, eiusdem Regis legitima filia, quæ collatis omnibus suis facultatibus præfatis Sororibus, eisdem adiungi voluit. Religiosissima & sanctissima euasit, omnibus virtutibus, humilitate potissimum, & charitate erga proximos exculta. His exercendis opportuna explebat officia in culina, & valetudinario, Sororibus toto vitæ tempore ministrans. Illud eius factum narratur memorabile, quod appetenti Sorori infirmæ cerasa, ex arbore decerpta extemporanea, dederit statim matura; quibus admissis, quæ languebat, illico conualuit. Huic sanctitatis indicio aliud maius accidit. Dum enim eius ossa post plurimos annos exhumata, alium in locum decentiorem inferenda, processione solemni à consodalibus per valetudinarium asportarentur, quotquot lectulis decumbebant Sorores, impetrata ex tempore eius meritis sospitate, sacra pignora sequutæ sunt. Plura eius miracula adnotata erant in libello quodam MS. qui ex incuria perierat. Præter alias plures nobiles heroinas claruerunt vitæ candore, & disciplinæ regularis obseruantia Elizabetha à S. Hieronymo, & Maria à Plagis Marchionum villæ regię legitimæ filiæ. Vidi sæpius insigne hoc monasterium, & laudauit ex magnificentia, situ, maiestate, & erga Fratres suos Minores amoris & pietatis obsequiis. Sed ob quandam inobedientiam reiectæ sunt quinque ab hinc annis à Patribus Ordinis, & translatum regimen in Archiepiscopum Vlisipponensem. Restitit media pars externæ iurisdictioni, neque se aliis, quam Minoritis parituram reclamauit. Pars altera Archiepiscopi iura defendit summo conatu, nec mediocri sumptu, donec anno proximè elapso 1625. hic in Vrbe iudicatum est debere ad priorem disciplinam reuerti.

Portugal.
mon. 5.
Marian. de
rebus Hisp.
lib. 3. c. 12.
Valconcel.
in Alpho. 3.
Helena à S.
Antonio ibi-
dem clara
miraculis.

XIX. Pontifex hoc anno districtius inhibuit, ne quisquam super determinatione, quam fecisse diximus superius, videlicet quod Fratres possent prædicare, & confessiones audire ex concessione Legatorum, eos molestaret, decernens irritum & inane esse quidquid in contrarium contingeret attentari. *Cum olim.* 3. Idus Maij. Ad S. Bonauenturæ instantiam declarauit conuentiones, vel pacta, à Guardianis vel aliis quibuscumque Fratribus in præiudicium domorum eorundem inita, absque Prouincialium vel generalis Ministri licentia, nulla esse, & inania. *Mente sollicita.* 7. Kalend. Aug. Potestatem deinde fecit Ordinis prælatis, ligandi, puniendi, & incarcerandi Apostatas. *Prouisionis nostræ.* 15. Kalend. Octobris. Innocentij IV. litteras, quibus concessit, seu concessam confirmauit ædem Aracæli, reualidauit. *Iis qui auctoritate.* 6. Kalend. Octobris. Dum Ecclesiarum prælati in Hispania durius Fratrum resisterent priuilegiis, & censuras in eosdem, vel in alios illorum causa latas, irritæ & inanes, vt essent, decreuit. *Meritis vestræ religionis.* 2. Idus Octobris.

Varia priuilegia.
An. 1257.
n. 26.

XX. Clarissarum monasteriis multa etiam indulsit Pontifex. Ministro Legionensi mandauit, vt Clarissis Ciuitatensibus per Fratrum ministeria subueniret. *Paci & salutis.* 3. Non. Februar. Illud obiter adnotarim Ministrum hunc, ab illo qui erat Prouincialis S. Iacobi, non fuisse diuersum; quod mihi probat prouinciarum dispositio anno sequenti subiicienda. Legionis etenim regnum, custodia erat præfatæ prouinciæ; dicebatur autem in litteris Pontificiis Minister Legionensis, quia in illo tractu exequi videbatur mandatum Apostolicum, seu in eodem esse monasterium illud Monialium, cuius petitioni satisfiebat; & scriptores Apostolici non adeo perfecte sciebant distinctionem prouinciarum regularium. Sororibus omnium Sanctorum de Ripa Arni Pisane Diocesis confirmat donationem ab Archiepiscopo Turritano factam eisdem de Ecclesia & hospitali iam nominandis. *Cum à nobis petitur.* 10. Kalend. Aprilis. Episcopo Sorren. scripsit, vt eisdem Monialibus conferre faceret Ecclesiam S. Georgij de Oleastreto Turritanæ Diocesis in Sardinia insula, cum hospitali S. Leonardi de Scagno, & iuribus ad idem pertinentibus, quæ eis donauit Albertus Turritanus Archiepiscopus. Alias superius de hac ipsa controuersia dedit litteras ad Archiepiscopum Pisanum. Rescriptum hoc ad præfatum Episcopum incipit. *Exposita nobis.* 5. Kalend. Aprilis. Clarissis S. Mariæ de Gauallion. Tuscanen. amplum concedit priuilegium, eique inserit litteras, quibus eisdem exulantibus, & absque ullo habitaculo derelictis, propter direptionem Castri Cortonensis à Florentinis & Aretinis factam (non hoc anno, vt scribit Ioannes Villanus, sed anteriori, quod indignant hæ Pontificis litteræ, seu anno 1257. vt author est Marianus Florentinus) donauit monaste

Priuilegia.
Clarissarum.

An. 1257.
n. 27.

Villan. l. 6.
c. 68. n. 1.
Marian. l. 2.
c. 23.

ANNO CHRISTI 1260. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 5. RELIGIONIS MINORVM AN. 53.

Gregor. IX.
sanctitatis
opinionem
obtinuit.

An. 1217.
n. 9.
An. 1219.
n. 43. & seq.

Vide Anto-
nin. tit. 24.
c. 8. in princ.

monasteria S. Iuliani Tuscan. diocesis, & S. Mariæ de Gauallione, olim ad Benedictinos spectantia. *Religiosam vitam.* 6. Kalend. Octobris. Est quod in his litteris admonuerim, Gregorium IX. ab hoc Pontifice vocari *sanctæ recordationis* Papam, quod alij confirmant, *Sanctum* dicentes, & miracula ab eo facta recensentes; sanè omnia nostra antiqua monumenta, & plura fragmenta apud me MSS. multis argumentis eius sanctitatem deprecant. Præterea hic dicitur simul cum S. Francisco Ordinem S. Damiani in agro Ecclesiæ plantasse, quod quam verum sit, ex eius cura circa tenellam plantulam fouendam, & solitudine in regula præscribenda, aliàs diximus opportunius. Clarissis SS. Laurentij & Nicolai, ciuitatis Aquilanæ, ab eadem propter turbulentorum temporum malitiam discessuris, concessit Ecclesiam S. Leonardi de Cruce Rodij Aquilen. Diœc. quantumuis non accesserit assensus Episcopi, & Capitulorum Aquilen. & S. Martiani. *Religionis fauor.* Kalend. Nouembr. Regulam ab Innocentio IV. anno 1253. missam Sororibus de Brenna Castri de Ansa Lugdunen. Diœc. & monasterio Humilitatis B. Mariæ Parisien. Diœcesis, sub qua plura vixerunt monasteria Aquitanianæ, in aliquibus mutauit & temperauit. Modificatam nos dabimus sub anno secundo Urbani IV. qui suis litteris testatur eam ab Alexandro ita præscriptam. Clarissis monasterij S. Mariæ, & S. Bartholomæi de Falesio, Massanæ Diœc. concessit, vt eorum Capellani visitare possent Ecclesias quasdam, quæ antiquo iure pertinebant ad suum monasterium, quod prius fuit Ordinis S. Benedicti. *Ex tenore vestra petitionis.* 15. Kalend. Nouembris.

ANNO CHRISTI 1260.
ALEXANDRI IV. ANNO 6.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 5.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 53.

ARGUMENTVM.

Multa statuit circa res fidei Pontifex? Controuersiam claudit Parisiensem. Conuocat ad Comitia generalia Bonauentura, in quibus varia condit statuta, provincias determinat, aliam præscribit habitus formam. Legendam S. Francisci ex aliis compaginat, & multa scribit summè utilia, de quorum eruditione & præstantia paulò agitur impensius. Transfertur S. Clara cum discipulis ad Ecclesiam S. Georgij, de cuius sanctitate dubitans quidam ex regularibus, carpitur vehementius. Obiit B. Gandulphus Mediolanensis, cuius vita refertur. Consolatur Pontifex Gallorum Regem super morte primogeniti. Consecratur mons Aluernæ, cuius situs, & forma describitur. Edificantur cænobia & conceduntur priuilegia.



MULTA & præclara statuit hoc anno Alexander circa res fidei conseruandas, seu restituendas, in quibus plurimam posuerunt operam Minoritæ. Ad Inquisitores prouinciæ S. Francisci, quæ Umbriam, Ducatum Spoletanum, & ultra complectebatur, dato diplomate, mandauit, vt Iudices & Magistratus sæculares omnino executioni mandarent sententias ab Inquisitoribus ferendas, contra notatos & suspectos de hæretica prauitate, credentes, fautores, & receptatores eorum: Contra nolentes vero procedi posse per excommunicationem in personas, priuationem ab officiis, & interdictum in terras. Damus ipsas litteras ex Archiuo nostro Aracelitano, vbi seruantur originariæ, num. 35.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS DE ORDINE MINORVM, Inquisitoribus hæretice prauitatis in prouincia B. Francisci. &c.

Archiu.
Arac.

[Ad audientiam nostram peruenit, quod Potestates, Rectores, Iudices, Antiani, Officiales, Consilia & Communitates, quorundam castrorum, locorum & ciuitatum Prouinciæ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

uinciæ beati Francisci, in qua inquisitio contra hæreticos vobis à Sede Apostolica est commissa, circa executiones sententiarum, quas contra notatos & suspectos de hæretica prauitate, credentes, fautores, & receptatores eorum profertis, à vobis super hoc requisiti, se interdum reddunt difficiles, & etiam negligentes. Nos itaque volentes, quod negotium Inquisitionis huiusmodi salutarem consequatur effectum, circa ea intendimus animo vigilanti, per quæ submotis quibuscumque obstaculis, prædictum negotium, Deo propitio, de bono in melius dirigatur. Quocirca vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus Potestates, Rectores, Iudices, Antianos, Officiales quocumque nomine censeantur, Cõsilia, & Communitates prædictæ, quod huiusmodi sententias à vobis latas & ferendas, etiam sublato cuiuslibet dilationis & difficultatis obstaculo, executioni demandent, monitione præmissa, per excommunicationis in personas Potestatum, Rectorum, Iudicum, Antianorum, Officialium, & Consiliariorum, ac priuationis ab officiis: & in ciuitates, castra, & loca huiusmodi interdicti sententias, appellatione remota, cogatis: Non obstante aliqua indulgentia Sedis Apostolicæ, de qua eiusque tenore oporteat in nostris litteris plenam & expressam mentionem fieri, & per quam effectus præsentium impediri valeat, vel differri. Datum Anagninæ 13. Kalend. Februarij, Pontificatus nostri anno 6.]

Iubet vt Magistratus exquantur sententias ab Inquisitoribus latas.

- II. In eadem prouincia, seu administratione S. Francisci multi ex iis, qui reconciliabantur, negligebant ea perficere, ad quæ se obligabant, cum regrediebantur ad Ecclesiam: iubet Pontifex vt omnino cogantur parere mandatis Ecclesiæ, necnon fideiussores eorundem. Habetur hoc rescriptum in archiuo Assisiæ.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS DE ORDINE MINORVM, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in administratione B. Francisci.

[Ad audientiam nostram peruenit, quod nonnulli de administratione beati Francisci, notati & suspecti de hæretica prauitate, ac fautores & receptatores hæreticorum, ad mandatum Ecclesiæ redeunt, interdum se obligant sub certis pœnis, ad parendum mandatis Ecclesiæ, & super hoc præstant vobis fideiussorias cautiones, quorum nonnulli mandatis, quæ ipsis facitis, parere recusant. Quia vero nostri decet appositione consilij super hoc salubriter providere, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus tales, & fideiussores eorum, quod mandatis factis eis per vos, & faciendis pareant, monitione præmissa, per impositionem & exactionem pœnarum, ad quæ se obligant, & etiam per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, cogatis: inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Datum Anagninæ 10. Kalend. Februarij, Pontificatus nostri anno 6.]

Vt laici fidei rei obseruent mandata Inquisitorum.

- III. Alio diplomate respondit ad easdem quæstiones, quibus superius respondisse diximus ipsum hunc Pontificem, nihil prorsus addito; atque idem vtriusque rescripti initium: *Quod super nonnullis quæstionum articulis.* Datum Anagninæ 12. Kalend. Martij; ad vniuersos Inquisitores Ordinis Minorum in partibus Italia. Habetur autographum in archiuo Arcælitano sub num. 29. Altero rescripto (quod seruatur Assisi in tabulario ædis S. Francisci, necnon Venetiis apud Patres Conuentuales, ex quibus quæ sequuntur transcripsit Franciscus Penna, ministratis sibi autographis per Illustriss. Cardinalem Felicem Peretum Cardinalem de Montealto, mox Sixtum Quintum in Pontificatu renunciatum) iussit vt traderentur Inquisitoribus instrumenta, & scripturæ quæque ad eorum tribunal spectantes, multaque alia præscribit, quæ valde elucidare possunt cap. *vt commiss. de hæret. in 6.* & alia iuris loca ad hæreticorum perfidiam spectantia. De contentis in rescripto variis in locis egit prædictus Penna in libro 3. suarum adnotationum ad Directorium Inquisitorum.

An. 1258. n. 8.

Penna in calce Direct. Inquisitorum.

DILECTIS FILIIS..... FRATRIBVS DE ORDINE MINORVM, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in administratione S. Francisci.

[Cupientes vt Inquisitionis negotium contra hæreticam prauitatem, solitudini
R nostræ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

*Vt tradan-
tur Inquisi-
toribus scri-
ptura ad sua
manus spe-
ctantes.*

*Alia eis pra-
scribit &
largitur.*

nostræ commissum, ad Dei gloriam, & augmentum fidei Catholicæ, in vestris manibus feliciter prosperetur: compellendi appellatione remota per censuram Ecclesiasticam, per vos vel per alios, quos ad hoc idoneos, vos, vel alter vestrum duxeritis eligendos: omnes illos qui scripta, vel instrumenta Inquisitionis, vel ad eius officium pertinentia, per quoscumque hætenus factæ, ac etiam faciendæ, contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, seu defensores eorum, habent, vel habuerint, vt ea sine cuiuslibet difficultatis, seu dilationis dispendio, vobis vel alteri vestrum exhibeant: necnon absol- uendi à sententia excommunicationis omnes illos, qui dimissa hæreticorum perfidia, ad vnitatem Catholicæ fidei libere, ac humiliter redire voluerint, & credentes, receptato- res, fautores, ac defensores eorum: ac etiam reconciliandi eos Ecclesiæ, à qua noscun- tur diabolica suggestionem præcisi. Conuocandique clerum & populum, ciuitatum, ca- strorum, aliorumque locorum contra tales: ita vt in ferendis sententiis contra ipsos, pos- sitis peritos & discretos, prout expedierit, aduocare. Dandi quoque omnibus acceden- tibus ad vocationem huiusmodi autoritate nostra quadraginta dierum indulgentiam. Procedendi etiam contra illos, quos in dicta prouincia commisisse constiterit, licet ad alias partes se duxerint transferendos; necnon, vt in eodem negotio summarie, absque iudiciorum & aduocatorum strepitu, procedere valeatis, autoritate præsentium vobis & cuiuslibet vestrum concedimus facultatem, contradictores per censuram Ecclesiasti- cam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus si aliquibus sit indultum ab eadem Sede, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas; nisi plenam & expressam, vel de verbo ad verbum fecerint mentionem: & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. Datum Anagninæ 4. Non. Martij, Pontificatus nostri anno 6.]

*Fr. Andreas
Inquisitor.*

Fidei causam promouebant, & Inquisitores tunc agebant Minores in Prouincia Ro- I V.
mana, quæ complectebatur Urbem cum suo districtu, Patrimonium B. Petri, Tusciæ partem, Sabiniam, urbem Reatinam cum sua diocesi, Romaniam, Marsiam, Campa- niam & Maritimam. Inter hos eminebat quidam Frater Andreas, quem Pontifex ma- gnopere laudat ab industria, à maturitate, à rerum agendarum experimento, & prou- dentia: Huic & sociis vt prouideant Ecclesiarum quicumque prælati de saluo conductu de loco ad locum, strictè præcipit Pontifex. Aliud omnino simile rescriptum dedit ad Rectores sæculares ita inscriptum. [Dilectis filiis, Nobilibus viris, Baronibus, Castellanis, Potestatibus, Capitaneis, Rectoribus, Antianis, Prioribus & eorum officialibus, necnon communitatibus ciuitatum, castrorum & locorum prouinciæ Romanæ, quæ continet Urbem cum suo districtu, &c. Datum eodem die quo diploma ad ecclesiasticos missum, ultra tamen pœnam excommunicationis his impositam, sæcularibus iniungitur taxa mil- le marcharum argenti, si huic non obediant præcepto. Habentur in arch. Assis. & apud Pennam.]

VENERABILIBVS FRATRIBVS EPISCOPIS, ET
*dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Præpositis, Ple-
banis, & alijs Ecclesiarum Prælati: & Clericis religiosis & secularibus, tam exem-
ptis, quam non exemptis, per prouinciā Romanā, quæ continet Urbem cum suo
districtu, Patrimonium B. Petri in Tuscia, Sabiniam, Reate cum sua dioc. Mar-
siam, Campaniam & Maritimam constitutis, &c.*

*Vt huic In-
quisitori præ-
lati adsint,
præcipit Pon-
tifex.*

[Ad extirpandam de partibus vestris hæreticam prauitatem, totis affectibus inten- dentes, inquisitionem faciendam in illis partibus contra resperfos huiusmodi prauitate, dilecto filio Fratri Andreæ de Ordine Minorum, duximus committendum. Vt igitur idem Frater vestro fultus præsidio, in commissio sibi negotio Inquisitionis, Deo propitio valeat prosperari: Vniuersitatem vestram rogamus, & hortamur attentè, in virtute obe- dientie, ac sub pœna excommunicationis per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus vos vniuersi & singuli, dicto Fratri Andreæ, & sociis eius, de secu- ro conductu quotiescumque vos super hoc duxerint requirendos, liberaliter, ac sine dila-
tione,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

tione, de loco ad locum prouidere curetis: Preces nostras & præceptum taliter imple-
turi, vt pateat per effectum operis, quod sitis orthodoxæ fidei zelatores, Nosque deuo-
tionem vestram possimus exinde merito commendare. Datum Anagninæ Idibus Mar-
tij, Pontificatus nostri anno 6.]

V. Prædictus Andreas procedebat ad captionem cuiusdam potentis hæretici, in Tuscia
grassantis, nuncupati Capelli de Chia. Vt ei fideles quicumque tam Ecclesiastici, quam
secularis ordinis suo adessent auxilio, districtè præcepit Pontifex. Ad peculiare ciuita-
tes multa dedit circa hoc ipsum peculiaria diplomata. Duo præcipua rem hanc concer-
nentia subnectimus.

VENERABILIBVS FRATRIBVS VNIVERSIS EPI-
scopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archipresbyteris,
Præpositis, Capitulis, & Conuentibus, ceterisque personis Ecclesiasticis, secularibus
& regularibus per Romanam prouinciam constitutis, &c.

[Dum ad studium sollicitudinis, & diligentiae, quod dilectus filius Frater Andreas de
Ordine Minorum, Inquisitor hæreticæ prauitatis in administratione beati Francisci, in
negotio fidei, cuius executionem in terris eiusdem administrationis sibi commisimus,
quin ipsum, vtpote virum in talibus iam experimento probatum, in similibus commis-
sione grauemus, firma credulitate tenentes, quod ea quæ sibi committimus, prospere ac
salubriter suæ circumspectionis industria dirigantur; de sua igitur prouidentia, & matu-
ritate obtinentes certitudinem plenior, huiusmodi fidei negotium sibi, & quibusdam
aliis Fratribus sui Ordinis, in Romana prouincia, in qua vtique Vrbs, Patrimonium
beati Petri, in Tuscia, Sabinia, ciuitas & diocesis. Reatin. Roman. Marsia, Campania &
Maritima includi noscuntur, confidenter & plenariè duximus committendum. Ideoque
vniuersitati vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiae, districtè præcipiendo
mandamus, in remissionem vobis peccaminum nihilominus iniungentes, quatenus ei-
dem Fratri Andreae, eiusque collegis, opportuni fauoris præsidio assistentes, omne quod-
cumque potestis, studeatis eis, per vos, consanguineos, subditos, & deuotos vestros, con-
siliu & auxilium exhibere contra hæreticos, credentes, complices, fautores, defenso-
res, & receptatores, & terras eorum: & specialiter contra Capellum de Chia, vxorem,
& filios, ac terram ipsius, quoties ab eodem Fratre Andrea, eiusque collegis, super hoc
fueritis requisiti, ita quod ex hoc euidenter appareat, quod estis feruidi Catholicæ fidei ze-
latores, ac exinde à Deo præmium mereamini, dictæque Sedis fauorem & gratiam vobis
vberius acquiratis. Datum Anagninæ 2. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri an. 6.]

Fr. Andreas
laudatur.

Iubet vt om-
nes iuuent
eundem con-
tra hæreticos.

DILECTIS FILIIS ... POTESTATI ... CAPITANEO,
Consilio, & Commun. Tuscanen. fidelibus nostris, &c.

[Dum ad studium sollicitudinis, & diligentiae, quod dilectus filius Frater Andreas de
Ordine Minorum, Inquisitor hæreticæ prauitatis, in administratione beati Francisci, in
negotio fidei, cuius executionem in terris eiusdem administrationis sibi commisimus, ad-
hibuisse dignoscitur, aciem mentis nostræ conuertimus: dum salutis fructum, quem
eiusdem religio fidei, ex suis laboribus reportauit, sollicita meditatione pensamus, vitare
non possumus, quin ipsum vtpote virum in talibus iam experimento probatum, &c.
vt in bulla proximè præcedenti. [Ideoque vniuersitati vestræ per Apostolica scripta sub
debito fidelitatis, quo Ecclesiæ Romanæ tenemini, & excommunicationis poena distri-
ctè præcipiendo mandamus, in remissionem vobis peccaminum nihilominus iniungen-
tes, quatenus eidem Fratri A. eiusque collegis, opportuni fauoris præsidio assistentes, omne
quodcumque potestis, studeatis eis consiliu, & auxilium exhibere: exercitum contra
hæreticos, credentes, complices, fautores, defensores, & receptatores eorum, & specia-
liter contra Capellum de Chia, vxorem & filios ac terras ipsorum, quotiens à dilecto fi-
lio Magistro Raynerio de Viterbio Capellano nostro, Rectore patrimonij B. Petri in
Tuscia,

Vt Tusca-
nenses eidem
assistent.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO. 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

Tuscia, cui super hoc efficaciter scribimus, vel ab eodem Fratre Andrea eiusue collegis requisiti super hoc fueritis, congregando, & ad depopulationem, & exterminium terrarum huiusmodi, hostiliter procedendo, ita quod ex hoc euidenter appareat, quod estis feruidi Catholicæ fidei zelatores, ac exinde à Deo præmium mereamini, dictæque sedis fauorem & gratiam vobis vberius acquiratis. Datum Anagninæ 2. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno 6.]

Sciens prædictus infans Capellus se proscriptum, bona confiscanda, & dignas sibi VII. inferendas pœnas, astute sibi cauere studuit, fictè vendendo aliis suas terras, præcipue castrum Collis-casalis. Contra quod dum Viterbienses militare voluerunt in Ecclesiæ & Inquisitorum obsequium, præuenit pium eorum conatum ciuis quidam Romanus Petrus Iacobus Surdi, obtinens à Senatoribus Urbis mandatum, ne in castrum irrumperent Viterbienses, falso prætendens illud ad se spectare. Grauius eum reprehendit Pontifex missis his litteris.

DILECTO FILIO NOBILI VIRO PETRO IACOBO

Surdi Ciui Romano.

Romani ultra alios in-
uigilare de-
bent fidei pu-
ritati.

[Licet vniuersi mundi populi, qui Christiana professione censentur, ad incrementum Catholicæ fidei, totis viribus cunctisque laborare studiis teneantur, Romanus tamen populus tanto feruentius, tantoque diligentius ad hoc vigilare tenentur, quanto specialius, quantoque propinquius beati Petri Apostolorum principis, qui est ipsius caput, & pater fidei patrocinio gaudere noscuntur. Vnde cum audimus, quod per aliquos de ipso populo, promotioni negotij eiusdem fidei aliqua impedimenta siue obstacula præparantur, eò maiorem dolorem in mente concipimus, quò firmiorem de talibus, quod illud iuuare ac fouere promptis debeant animis, spem & fiduciam obtinemus. Sanè ad audientiam nostram non sine admiratione, & animi turbatione peruenit, quod tu Castrum Collis-casalis, ad perfidum Capellum de Chia, nuper cõdemnatum de hæresi, pertinens, ab ipso Capello, vel à quodam Ciue Citan. in quem idem C. statim, quod sensit, quod de hæresi condemnari debebat, simulatæ venditionis titulo transtulit, te in ipsius Capelli fauorem, & defensorem terræ suæ emisse confingens, à dilectis filiis nobilibus viris Senatoribus Urbis Communi Viterbien. sub certa inhiberi pœna, tuæ famæ prodigus procurasti, ne contra prædictum Castrum, quod ad te spectare dicebas, procedere quomodolibet attemptarent: nequaquam attendens, neque formidans spirituales, & temporales pœnas, quæ hæreticorum fautoribus, & defensoribus per sanctiones canonicas, & legitimas inferuntur. Volumus igitur & præsentium tibi autoritate districtè præcipiendo mandamus, quatenus statim receptis præsentibus, sicut diuinam & nostram charam habes gratiam, ab huiusmodi ausu tam nefario, tamque pernicioso desists, de defensione ipsius Castri, prædicto, seu alio quocumque modo, te nullatenus intromittas: quinimo procures omnino, quod inhibitio huiusmodi, prædicto Communi Viterbien. ad instantiam tuam facta, totaliter reuocetur: alioquin scire te volumus, & pro certo tenere, quod aduersus te, tanquam contra defensorem, & fautorem hæreticorum, spiritualiter & temporaliter, auctore Domino, procedemus. Datum Anagninæ 2. Idus Maij, Pontificatus nostri anno 6.]

Viterbien. vero
studium, & pietatem
commendat Pontifex.

Viterbiensium vero studium, & pietatem commendat Pontifex, quod contra dictum VIII. Capellum, & ad exterminium terrarum eiusdem procedere manu hostili voluerint; hortaturque ut pium conatum non deponant, sed quod laudabiliter inceperunt, laudabilius perficiant.

DILECTIS FILIIS... POTESTATI... CAPITANEO,

Consilio & Communi Viterbien. fidelibus nostris.

Commendatur Viterbienses.

[Ex insinuatione dilecti filij Fratris Andreae, & aliorum Inquisitorum hæreticæ prauitatis in Romana prouincia, & administratione beati Francisci comperimus, quod vos tanquam fidei zelatores, eis liberaliter obtulistis congregare exercitum, ac hostiliter proce-

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

procedere contra perfidum Capellum de Chia, nuper de hæresi condemnatum, secundum quod iidem Inquisitores ducerent ordinandum. Nos igitur huiusmodi zelum vestrum, dignis exinde laudibus efferentes, ac referentes vobis propter hoc gratiarum multiplices actiones, vniuersitatem vestram monemus, rogamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus negotium eiusdem fidei, sicut laudabiliter incepistis, constantibus animis prosequentes, ad exterminium terrarum prædicti Capelli, non obstante mandato contrario Senatorum vrbs, hostiliter procedere studeatis: Nos enim eisdem Senatoribus nostris injungimus litteris, vt mandatum huiusmodi, vtpote dispendiosum prædicto negotio, totaliter reuocare procurent. Taliter igitur huiusmodi monita, & mandata nostra implere curetis, vt crescatis exinde meritis apud Deum, penes nos gratia, & apud homines clara fama. Datum Anagninæ Idibus Maij, Pontificatus nostri anno sexto.]

- IX. Demum Pontifex dato rescripto ad eundem Fratrem Andream, & alios eiusdem Instituti Inquisitores, concedit eis facultatem confiscandi, vendendi ac distrahendi bona hæreticorum, ita quod applicentur ad opus Ecclesiæ Romanæ, quod etiam vbique nunc obseruatur, sed diuersis Fiscis applicantur.

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ANDREÆ,
 Gentili & Bartholomæo Ordinis Minorum, & alijs Inquisitoribus hæretica prauitatis in Romana prouincia, & administratione Beati Francisci.*

[Discretionem vestram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, vendendi, ac distrahendi liberè bona hæreticorum, eorumque fautorum, credentium, receptatorum, & defensorum publicata iam, seu confiscata, & in posterum publicanda, & confiscanda; prout commissio vobis fidei negotio expedire videritis: ita quod eorum pretium ad opus Romanæ Ecclesiæ conseruetur: necnon & contradictores super hoc, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendi, plenam & liberam concedimus auctoritate præsentium facultatem. Datum Genuæ 8. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno sexto.]

Vt confiscentur bona hæreticorum.

- X. Tandem hoc anno finem accepit Controuersia Parisiensis, cedentibus Religiosorum aduersariis contrario Pontificis conatui, & absolutionem petentibus ab incurfis censuris. Commisit Papa suam auctoritatem Episcopo Parisiensi, vt pœnitentes à nexu solueret; ea tamen præmissa cautione, ne amplius apud se retinerent perniciosos libellos Gulielmi de Sancto Amore, quos comburi iussit ab Episcopo. Ita habet diploma apud vetustum codicem sæpius citatum.

VENERABILI FRATRI... EPISCOPO PARISIENSI.

[Tua nobis fraternitas intimauit; Quod nonnulli clerici tuæ ciuitatis & diocesis incurrerunt excommunicationis sententiam latam auctoritate nostra in omnes illos, qui libellos famosos contra Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratres à Magistro Gulielmo de Sancto Amore, seu alijs editos publicare præsumerent, seu retinere. Quare nobis humiliter supplicasti, vt cum multitudo sit in causa, super hoc eorum saluti providere misericorditer curaremus. De tua itaque circumspeditione confisi, præsentium tibi auctoritate concedimus, vt ab eisdem excommunicatis sufficienti cautione præstita, libellos huiusmodi, quos comburi facias, de cætero non tenebunt: Ipsos ab huiusmodi sententia absolvas hac vice, iuxta formam Ecclesiæ vice nostram, ac faciens eos ab executione suorum Ordinum, vsque ad certum tempus, prout expedire videris, manere suspensos. Tandem cum ipsis super irregularitate, si quam medio tempore, celebrando diuina officia, seu immiscendo se illis, contraxerint, dispensare procures, prout secundum Deum animarum suarum saluti videris expedire. Datum Laterani 3. Non. Decembris, Pontificatus nostri anno sexto.]

Vt absoluantur Parisienses à censuris.

- XI. Conuocauit hoc anno in festo Pentecostes, quod incidit pridie Idus Iunij, Sanctus Generalis BONAVENTURA præcipuos Ordinis Patres Narbonam, pro celebrandis to-

Comitia generalia Narbonensia.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

Optima ibi-
dem edita co-
stitutiones.
In religione
semper cele-
bres.

tius ordinis Comitii. Pleraque gratia & vtilia statuerunt pro vniuersali regimine; anti-
quas quasque constitutiones ab exoriente religione ad illud vsque tempus inconcinne
congestas, ad meliorem formam reduxerunt, nouas addiderunt, vniuersas per duode-
cim rubricas, seu capitula distribuerunt, & prologum præfixerunt, ita incipientem. *Quo-
niam, ut ait Sapiens, ubi non est sepes, &c.* Adeo maturè discussæ, & prudenter à tan-
to cætu, præfide sancto Viro, confirmatæ, semper visæ sunt Patribus Ordinis, vt non
tam nouas condere, quam has à sancto Bonauentura præscriptas confirmare, adiun-
ctis aliis pro temporum necessitate, & varietate, consultius iudicarent. Atque ita fa-
ctum primo in Comitiiis Assisiatibus, anno 1279. celebratis sub Ministro Generali Bo-
nagratiæ, vnde & Constitutiones Assisiates nuncupatæ. Secundo in eadem ciuitate,
in alio generali Ordinis conuentu, immediate post solemnem Neapolitanum, celebrato
sub Michaële de Cesena anno 1316. Tertio dum Perpiniani in Catalonia anno 1331. in
Capitulo, vt vocant, generali alias ederet Gherardus Odonis; in alio Assisij celebrato,
reuocatis his, reassumptæ sunt illæ Bonauenturæ. Quarto Benedictus X I I. seu, vt alij
numerant, X I. plura addidit, & mutauit anno 1326. regente adhuc eodem Gherar-
do, largiores faciens habenas, quàm quæ veræ regulæ obseruantia expediebant, sed
restrictæ sunt per Patres Ordinis in Comitiiis Marsiliensibus anno 1346. dum eligeretur
Fortanerus Vassallus, præceptumque est, vt solæ illæ Narbonenses à Bonauentura con-
ditæ, adiunctis legibus necessariis, obseruarentur tanquam Ordinis, dixerunt, funda-
menta, antiquatis illis Benedictinis, amplis nimis, minusque salutaribus. Quinto sub
Gulielmo Farinerio in capitulo Assisiæ anni 1354. his Narbonensibus additæ sunt aliæ,
atque ita in singulis Comitiiis aliquæ factæ sunt mutationes, reseruata tamen methodo,
forma, & prologo Narbonensi, excepto dumtaxat capitulo Perpinianensi, & compila-
tione Benedictina. Sexto in conuentu generali Assisiæ, an. 1430. autoritate Martini V.
editæ sunt quædam constitutiones laxiores, ab ipso Martinianæ dictæ, quæ tamen po-
stea tanquam minus regulæ coherentes, exoleuerunt sinceris nostri Instituti sectatori-
bus, & reuocatæ in obseruantiam pristinæ Narbonenses; atque eæ ipsæ sunt, quæ à re-
gularis obseruantia professoribus stabilitæ sunt Barchinone, Vallisoleti, atque alibi, ad-
ditis quibusdam; & in monumentis nostris antiquis circumferuntur sub hoc titulo. *Con-
stitutiones generales Antiquæ.* Atque si quod verè senserim, liberè dixerim, non displicere
non potest facilis & temeraria quorūdam in singulis comitiis legum nouarum conditio:
quasi non se putet celebrem Rectorem, nisi cognoscant omnes nouum Legislatorem, &
pro suo dominatu sibi leges efformet. Hinc quotidie nouæ & confusæ leges, hinc con-
stitutionum inconditarum tanta multitudo, hinc regiminis tanta inconstantia; vt hodie
subditus nesciat, quid in crastinum sit obseruaturus. Graues, religiosæ, maturè discussæ,
& prudenter conditæ sunt hæ Bonauenturæ constitutiones, in quibus quod præcipuum,
quod capitale & necessarium est, animaduersum; his adiungatur quod temporis & re-
giminis expostulat vicissitudo, non omnino tollantur, quæ omnino cæteris quibuscum-
que sunt ponderosiores.

Improbatur
confusa &
quotidiana
statutorum
editio.

De officio di-
uino.

De ieiunio.

Condita hæc statuta sub duodecim capitulis iussit Generalis cum Definitoribus in sin-
gulis domibus diligenter seruari, & obseruari, non tamen extraneis communicari, aut
extra domum aliis exponi; legi item saltem semel singulis mensibus, vel pluries, si videa-
tur expedire, sublata permixta confusione variarum constitutionum antea conditarum.
Præterea iussum est vt libri omnes rituales corrigerentur ad exemplaria illorum, qui
correcti erant ex Pontificis, & Ordinis præscripto per Haymonem Anglicum, olim Mi-
nistrum Generalem, quos etiam Ordinariū Romanum admisit. Commendatū etiam, vt
in mensis humilibus vterentur vtenilibus, & rogatū vt sani & sospites ieiunarent præscri-
ptis illis quadraginta diebus post Epiphaniā, quos sub sua benedictione S. FRANCISCVS
hortatus est ieiunio sacrari. Decretum etiam est, quod alias factum diximus in capitulo
Metensi, vt annuente Pontifice suspenderetur, neque obseruaretur Innocentij I V. ex-
plicatio in regulam, in iis præsertim quæ declarationibus Gregorij I X. contradicerent.
Aliæ multæ adhibitæ sunt admonitiones, & salutaria documenta, necnon præcepta cir-
ca votum paupertatis religiosius colendum, & regimen Ordinis stabiliendum, quæ nos
in collectione omnium constitutionum, & serie Comitiorum congregationumque ge-
nera-

XII.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

neralium, quam meditamur, Deo adiuuante, suo dabimus ordine, & modo; partim videri possunt apud antiqua Ordinis Monumenta, Marcum Vlissipponensem, & Petrum Rodulphum lib. 2. suæ historiæ.

XIII. Actum etiam in eodem Capitulo de ritibus, & cultu variorum Sanctorum. Ordinatum est ut fieret officium duplex deinceps de Sanctissima Trinitate in Octaua Pentecostes. Secundo, quod de quatuor præcipuis Ecclesiæ Doctoribus Augustino, Hieronymo, Ambrosio, Gregorio, fieret semiduplex. Tertio, de sancto Bernardo fieret festum die suo, videlicet 13. Kalend. Septembris. Quarto, de sancta Clara fieret officium duplex, iuxta ea, quæ Alexander Pontifex statuerat, & nomen eius poneretur in Litanis. Quinto, quod Antiphonæ consuetæ S. Mariæ Virginis dicerentur post Completorium, excepto dumtaxat triduo ante Pascha Resurrectionis. Sexto, quod Fratres prouinciæ Aquitanie festum agerent diem S. Martialis 7. mensis Iulij. Septimo, quod nomen sancti Francisci cæteris adderent in confessione. Octauo, quod interdum cantaretur in Vesperis pro commemoratione Stigmatum S. Francisci. *Cælorum candor splenduit.* Demum, quod prima Antiphona Matutinalis in Officio eiusdem Sancti, mutatis quibusdam verbis in ea, quæ ad illud usque tempus recitabatur, deinceps ita legeretur, *Hic vir in vanitatibus nutritus indecenter, diuinis charismatibus præuentus est clementer.*

Specul. ord.
tract. 3.
Marcus p. 2.
lib. 2. c. 12.
Rodolph.
fol. 238.
De celebran-
dis quibuslibet
sanctis.

XIV. De numero, ordine, & terminis Prouinciarum egit in eisdem Comitibus vir sanctus; taxatis iam antea per Gregorium IX. certos limites præscripsit; nouas ex multiplicatis domiciliis custodias eisdem adiunxit, & duas integras Prouincias adauxit. Omnium porro seriem & ordinem à tanto viro in solemni hoc grauissimorum virorum conuentu præscriptum, nostrorum monumentorum indagatoribus exscribimus; quibus gratum fore iudicamus ordinem & terminos primarum nostri Sodalitij Prouinciarum agnoscere.

Distincta
etiam tunc
prouincia.

PRIMA PROVINCIA S. FRANCISCI, QUÆ habebat nouem Custodias.

Primam Assisij.
Secundam Perusij.
Tertiam Castellij.
Quartam Tudertij.
Quintam Eugubij.

Sextam Narnie.
Septimam Vallis Spoletanæ.
Octauam Montanorum, vel Nurcia.
Nonam Regni in confinibus regni Neapolitani.

SECUNDA PROVINCIA FRANCIE HABEBAT etiam nouem Custodias.

Primam Parisiensem.
Secundam Campaniæ.
Tertiam Atrebatensem.
Quartam Veromandiæ.
Quiniam Lotharingiæ.

Sextam Flandriæ.
Septimam Normandiæ.
Octauam Leodiensem.
Nonam Rhemensensem.

TERTIA PROVINCIA ROMÆ HABEBAT Custodias septem.

Primam Romanam.
Secundam Viterbiensem.
Tertiam Urbis Veteris.
Quartam Reatinam.

Quintam Tyburtinam.
Sextam Maritimam.
Septimam Campaniæ.

QUARTA PROVINCIA S. IACOBI CONTINEBAT Custodias octo.

Primam S. Iacobi.
Secundam Aurie.

Tertiam Legionis.
Quartam Zamorre.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

Quintam Salamantica.
Sextam Conymbria.

Septimam Vlisipponis.
Octauam Ebora.

QVINTA PROVINCIA MARCHIÆ, SEV PICENI
complectebatur Custodias septem.

Primam Asculanam.
Secundam Camertem.
Tertiam Anconitanam.
Quartam Esinam.

Quintam Firmanam.
Sextam Fanensem.
Septimam Montis-Feltri.

SEXTA PROVINCIA COLONIÆ HABEBAT
Custodias itidem septem.

Primam Coloniensem.
Secundam Treuirenssem.
Tertiam VVestphalia.
Quartam Hollandia.

Quintam Brabantia.
Sextam Dauentria.
Septimam Hassia.

SEPTIMA PROVINCIA TVSCIÆ HABEBAT
Custodias octo.

Primam Pisanam.
Secundam Lucanam.
Tertiam Florentinam.
Quartam Senensem.

Quintam Aretinam.
Sextam Clusinam.
Septimam Maritimæ.
Octauam Sardinia.

OCTAVA PROVINCIA ANGLIÆ HABEBAT
Custodias septem.

Primam Londinensem.
Secundam Eboracensem.
Tertiam Cantabrigensem.
Quartam Bristolensem.

Quintam Oxoniensem.
Sextam Noui-Castri.
Septimam VVigornia.

NONA PROVINCIA BONONIÆ HABEBAT
quinque Custodias.

Primam Bononia.
Secundam Ferraria.
Tertiam Parma.

Quartam Rauenna.
Quintam Foroliuj.

DECIMA PROVINCIA TVRONIÆ HABEBAT
item Custodias quinque.

Primam Santonensem.
Secundam Bituricenssem.
Tertiam Britannia.

Quartam Pictauia.
Quintam Aureliani.

VNDECIMA PROVINCIA S. ANTONII HABEBAT
Custodias quatuor.

Primam Patauij.
Secundam Venetiarum.

Tertiam Fori-Iulij.
Quartam Verona.

Secundam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVMAN. 53.

DVODECIMA PROVINCIA CASTELLÆ HABE-
bat Custodias octo.

Primam Hispalensem.
Secundam Toletanam.
Tertiam Murcianam.
Quartam Segouiensem.

Quintam Palentinam.
Sextam Burgensem.
Septimam Victoriam.
Octauam Soriæ.

TERTIADECIMA PROVINCIA IANVÆ HABET
Custodias sex.

Primam Ianuensensem.
Secundam Astensem.
*Tertiam Albiganensem.**

Quartam Pedemontis.
Quintam Montis-Ferrati.
Sextam Papiæ.

*Albingani.

QUARTADECIMA PROVINCIA ARGENTINÆ
habet Custodias itidem sex.

Primam Halatiam.
Secundam Basileam.
Tertiam lacus Constantiam.

Quartam Bavariam.
Quintam Sueviam.
Sextam Rheni.

QUINTADECIMA PROVINCIA MEDIOLANI
complectebatur Custodias quinque.

Primam Mediolanensem.
Secundam Modoetiam.
Tertiam Brixiam.

*Quartam Comensem.**
Quintam Vercellensem.

*al. de No-
uocomo.

SEXTADECIMA PROVINCIA BURGVNDIÆ*
habet Custodias sex.

* Hodie S.
Bonavent.

Primam Lugdunensem.
Secundam Divionensem.
Tertiam Bisuntinam.

Quartam Lausanensem.
Quintam Viennensem.
Sextam Aluarnensem.

DECIMASEPTIMA PROVINCIA TERRÆ LABORIS
habet Custodias quinque.

Primam Neapolitanam.
Secundam Salernitanam.
Tertiam Principatum.

Quartam Beneventanensem.
Quintam S. Benedicti.

DECIMOCTAVA PROVINCIA ARAGONIÆ
habet Custodias septem.

Primam Barcinonensem.
Secundam Ilerdam.
Tertiam Casaraugustam.
Quartam Maioricarum.

Quintam Valentiam.
Sextam Navarra.
Septimam Saragoram.

DECI

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. AN. 6. OCCID. AN. 5. NORVM AN. 53.

DECIMANONA PROVINCIA SICILIÆ HABEBAT
Custodias quinque.

Primam Messina.
Secundam Agrigenti.
Tertiam Panormi.

Quartam Trapani.
Quintam Syracusæ.

VIGESIMA PROVINCIA SAXONIÆ HABET
Custodias duodecim.

Primam Bremensem.
Secundam Halberstadensem.
Tertiam Magdeburgensem.
Quartam Lubicensem.
Quintam Stentinensem.
Sextam Lipsensem.

Septimam Misnensem.
Octavam Aurei-montis.
Nonam Prussie.
Decimam VVratislavia.
Vndecimam Brandenburgensem.
Duodecimam Thuringia.

VIGESIMAPRIMA PROVINCIA CALABRIÆ
habebat Custodias quatuor.

Primam Regj.
Secundam Cutronis.

Tertiam Vallis.
Quartam Castrouillarum.

VIGESIMASECVNDA PROVINCIA AQUITANIÆ
habet Custodias decem.

Primam Tolosanam.
Secundam Albigensem.
Tertiam Auxitanam.
Quartam Agenensem.
Quintam Ruthenensem.

Sextam Cadurcensem.
Septimam Petragoricensem.
Octavam Lemouicensem.
Nonam Baionensem.
Decimam Burdegalem.

* Hodie S.
Nicolai.

VIGESIMATERTIA PROVINCIA APVLIAE * HABET
Custodias quinque.

Primam Barolitanam.
Secundam Barcensem.
Tertiam Tarentinam.

Quartam Brundusij.
Quintam Materanam.

* Hodie S.
Ludouici.

VIGESIMAQVARTA PROVINCIA PROVINCIAE *
habet Custodias septem.

Primam Marsilie.
Secundam Arelatensem.
Tertiam Auinionis.
Quartam Alesti.

Quintam Montis-Pessulani.
Sextam Cistariaci.
Septimam Narbonæ.

VIGESIMAQVINTA PROVINCIA S. ANGELI
habet Custodias quatuor.

Primam Comitatus Molise.
Secundam Ciuitatis.

Tertiam Montis-S. Angeli.
Quartam Capitaniata.

VIGESI

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVMAN. 53.

VIGESIMASEXTA PROVINCIA HIBERNIÆ,
siue Scotiæ * habet Custodias quinque.

Primam Dublinensem.
Secundam Cassellensem.
Tertiam Corcagensem.

*Quartam Venatensem.**
Quintam Pontensem.

* Ita meus
codex vetu-
stus MS.
* forte Ena-
ghensem.

VIGESIMASEPTIMA PROVINCIA PENNÆ * HA-
bet Custodias sex.

* Hodie S.
Bernardini.

Primam Aquila.
Secundam Penna.
Tertiam Theatinam.

Quartam Aridensem.
Quintam Aprutinam.
Sextam Marsicanam.

VIGESIMAOCTAVA PROVINCIA DACIÆ HA-
bebat Custodias octo.

Primam Noruegia.
*Secundam Oëtoniensem.**
Tertiam Lindensem.
Quartam Lancopensem.

Quintam Ripensem.
*Sextam Vrbigensem.**
Septimam Scotonensem.
Octauam Rischildensem.

* al. Oëto-
uernen.
* al. Verber-
gen.

VIGESIMANONA PROVINCIA DALMATIÆ HA-
bebat Custodias quatuor.

Primam Ragusina.
Secundam Iadrensem.

Tertiam Arbensem.
Quartam Istriam.

TRIGESIMA PROVINCIA ROMANIÆ HABEBAT
Custodias tres.

Primam Nigri-Pontis.
Secundam Thebanam.

Tertiam Clarentia.

TRIGESIMAPRIMA PROVINCIA BOHEMIÆ
habebat Custodias septem.

Primam Opoliensem.
Secundam Pragensem.
Tertiam Moravia.
*Quartam Gestinensem.**

Quintam Gremensem.
Sextam Cracouiensem.
Septimam Lutomericenssem.

* al. Gesnen.

TRIGESIMASECVNDA PROVINCIA TERRÆ
sanctæ habebat Custodias duas.

Primam Nicosia in Insula Cypri.

Secundam Syria.

TRIGESIMATERTIA PROVINCIA HVNGARIÆ
habet Custodias octo.

Primam Iaueriensem.
Secundam Zagabriensem.
Tertiam Girmiensem.

Quartam Strigoniensem.
Quintam Quinque Ecclesiarum.
Sextam Agriensem.

Septimam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. AN. 6. OCCID. AN. 5. NORVM AN. 53.

Septimam Transiluanam.

Octauam Albiensem.

HVCVSQVE ENVMERATÆ SVNT PROVINCIÆ,
deinde subiungebantur Vicariæ, quæ propter paucitatem Fratrum, vel
Monasteriorum ad Prouinciarum dignitatem non ascendebant.

PRIMA VICARIA ERAT BOSNÆ, HABEBAT
Custodias itidem octo.

*Primam Dulmna.
Secundam Grebensem.
Tertiam Bosna.
Quartam Vssia.*

*Quintam Machioua.
Sextam Bulgaria.
Septimam Couini.
Octauam Russia.*

SECUNDA VICARIA ORIENTIS HABEBAT
Custodias tres.

* al. Chau-
strep.

*Primam Constantinopolitanam.
Secundam Trapezuntij.*

*Tertiam Thaurisiliensem.**

TERTIA VICARIA AQVILONIS HABEBAT
Custodias duas.

Primam Gazaria.

Secundam Saraia.

QVARTA VICARIA CORSICÆ CVSTODIAS NON
habet, sed tantum Monasteria octo.

*Primum Bonifacij.
Secundum Caluij.
Tertium Nunciæ.
Quartum Bigulia.*

*Quintum Auenzolascha.
Sextum Alisani.
Septimum Ornani.
Octauum Montis-Rasi, sed in Sardinia.*

Psal. 18. 5.
Diuisus
adeo hoc ex-
creuit Insti-
tutum.

Isa. 54. 2.

Isa. 43. 5. & 7.

Mirum sanè, quomodo in breui annorum curriculo vniuersos Orbis angulos pene XV.
trahit humile hoc Institutum, vt infra quinquaginta annos ad triginta excreuerit Prouin-
cias additis remotissimarum regionum Vicariis. Sed qui fecit, vt in omnem terram exiret
sonus paucorum Apostolorum, & in fines orbis terra verba eorum, voluit vt ad terminos
terræ pertingerent, qui Apostolicam præferebant vitam, & Euangelicam dissemina-
bant doctrinam. Atque fertile hoc principium semper sequutum est maius incremen-
tum, vt post centum annos plures enumerauerint alij Prouincias; deinde ante alios cen-
tum annos, veluti quadam irruptione seu impetu facto, magno hominum applausu
exorta regularis obseruantia se diffuderit per vniuersam faciem terræ, pluribus institutis
prouinciis, quam eo vsque habuerit Sodalitium; ita vt maior fuerit gloria domus huius,
quam prioris. Dehinc prodierunt Congregationes variæ strictioris obseruantia, & Ca-
pucinatorum, quibus plurimæ subsunt Prouinciæ; vt alias taceam Sodalitates Patrum Ter-
tij ordinis regulariter & laudabiliter præsertim in Gallia viuentium; ita vt omnino ve-
rum sit quod Ecclesiastica oratione concinitur; Deum Ecclesiam suam B. Francisci meri-
tis factu nouæ prolis amplificare. Quasi ad Franciscum illud diceretur vaticinium: Dilata lo-
cum tentoriij, & pelles tabernaculorum tuorum extende. Ne parcas: Longos fac funiculos tuos, &
clauos tuos consolida. Ad dexteram enim, & leuam penetrabis, & semen tuum gentes hereditabit,
& ciuitates desertas inhabitabit. Necnon & illud eiusdem Vatis. Ab Oriente adducam semen
tuum, & ab Occidente congregabo te. Dicam Aquiloni, Da; & Austro; noli prohibere. Ita sacrum
hoc

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

hoc Sodalitium extendit funiculos suos, vt eos in Orientem & Occidentem, in Austrum & Aquilonem deduxerit, clauosq; suos in terminis terræ ita consolidarit, quod deinceps auelli non potuerint. Quantūvis enim à multis orbis partibus Romana exularit religio, non ob id defecere Franciscani, cum in conspectu ipsorum Mahumetanorum, in oculis ipsius Turcarum Imperatoris, in ipsa vrbe Constantinopolitana, in Syria, Palæstina, Vrbe Sancta Hierusalem, in Ægypto, inter efferas nationes, in medio hæreticorum, in Hungaria, Germania, Anglia, Hibernia fixa habeant sua tentoria, & consolidatos clauos qui erui non possunt. Germen hoc fecundum gratiæ est, non naturæ; neque enim adeo breui repleuit hominum generatio orbis prouincias, sicut fertilis hæc propagatio in vniuersas penetrauit regiones. Appositam dedit rationem Chrysostomus in mundi regeneratione per Apostolos. *In principio, inquit, cum lege natura cresceret multitudo, res tardius processit: tempore autem Apostolorum non lege natura, sed gratiæ crescebat; & ideo vno statim die tria millia, deinde quinque millia, deinde innumerabiles, deinde vniuersas orbis terræ per hanc pulchram regenerationem editi, aucti, multiplicati sunt: & quam acceperant benedictionem, factis ipsis ostenderunt.*

Chrysost. in
psal. 14.

XVI. Est quod circa hanc Prouinciarum seriem admoneam, eandem conseruari, quoad Custodiarum partitionem apud Patres Conuentuales, præcipuè in regionibus Italiæ, Poloniæ, & Germaniæ; transeuntibus cæteris Hispaniæ, Franciæ atque aliarum nationum monasteriis in Obseruantum potestatem, sub quibus aliter dispositæ, & multiplicatæ nimis sunt prouinciæ, cessante earum in plures Custodias distributione. Primas prouincias, custodias, & domos annexas videre licebit apud Bartholomæum Pisanum, reliquas omnes tam Conuentualium, quam Obseruantum, & Capucinatorum apud Petrum Rodulphum. Admiratus sum in hac Prouinciarum dispositione adeo multiplicata sub hoc tempore patriæ Insulæ domicilia, vt in prouinciam coaluerint; cum tamen per plures annos prius penetrauerint Minores in Scotiam; neque vero illi regno separata adscribatur prouincia; sed eius monasteria sub Custodia dumtaxat Noui-castrî prouinciæ Anglicanæ comprehendantur, vt videre est apud Pisanum citatum. Atque illud non sine obseruatione præterij, in tam vetusto codice MS. sub illo tempore S. Bonauenturæ adhæsisse adhuc Hiberniæ hoc nomen etiam *Scotiæ*, quod mihi vltra confirmauit illorum studium, qui paucis ab hinc annis ex antiquis monumentis & probatis authoribus conati sunt probare, natiuam Insulam & Hiberniæ, & Scotiæ nominibus audiuisse, atque vtrumque ei nomen commune fuisse.

Series prima.
rum prouin-
ciarum ad-
huc obserua-
tur.

Pisan. con-
for. 8.
Rodul. l. 2.

Hibernia illo
tempore etiā
Scotiæ nomē
retinebat.

XVII. In his etiam Comitibus BONAVENTURAM exterioris habitus mensuram mutasse, seu potius caputij formam alteram præscripsisse, plures sunt grauiores, vltra domesticos, coassertores. Ita Petrus Galefin. in eius vita. *Fratrum, qui antea capite aperto, capillisque promissis ac sparsim diffluentibus, rituque pastorum incedebant, vestitui cucullum adiecit. Raphael Volaterranus. Habitum, quo nunc vtuntur Fratres, instituit (Bonauentura) cum prius pastoralis modo incederent. Alphonfus Ciacconus: Habitum quo nunc Fratres Minores vtuntur, paululum commutauit, nam antea Capucinatorum more induebantur. Hieronymus Cortesius: Erant hi Fratres (sicut ab exactissimis antiquitatum illius instituti indagatoribus accepi) griseo vestiti, nudipedes incedebant in habitu pastoritio, habentes in capitis acumen aliquanto prominens, non verò adeo protensum, sicuti modo portant Patres Capucini, qualem per omnia habitum illorum Pater & Fundator gestabat. Post aliquot annos datus eis fuit habitus, quem modo portant, à B. Bonauentura Balneoregiensi. Ab eodem datam hanc formam scribit etiam Ioannes Marquez Augustinianus. Largius alias egi de primæua nostræ vestis forma, & vnde pastoritia dicebatur. Porro hanc mutationem iam tunc factam, atque eius tempore iam orbiculari partem circa collum demissam, non ineptè *collarium* dictam, gestasse sub Bonauentura, ipsa eius scripta demonstrant. Quippe in speculo disciplinæ ad nouitios, loquens de instructione circa habitum seruanda; *collarium* & *caputium* distinguit. *Amplitudo*, inquit, *vel longitudo vestimenti superflua, siue in manicis, siue in capitis, siue in collario caputij, est admodum fugienda. Paucis interiectis. Coaptatio quedam religiosum decens, quedam indecens. Indecens est si præter morem religionis fuerit curiosa, vt verbi gratia, si caputij collarium quadam in gyro replicatione iuxta mundanorum consuetudinem coaptetur, aut curiose ipsum replicetur caputium circa genas. Hæc itaque serius colligere libuit, vt ex probatis authoribus ap-**

In his comi-
tibus mutata
habitus for-
ma.
Galefin. c. 9.

Volater l. 21.
Antropol.
Ciaccon. in
Gregor. X.
Hier. della
Cort. in hist.
Veronen.
p. 1. lib. 7. ad
an. 1230.

Marq. de
orig. Erem.
c. 4. §. 10.
An. 1208.
n. 4. & seqq.
Bonauen. in
spec. discipl.
p. 1. c. 21.

S pareat

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

Vide Corio-
lanum in
Breuiario
Chronol. ad
an. 1288. &
& 1525.

Bonau. cit.

An. 1208.
num. 6.

Rodolph.
fol. 182.

Idem f. 238.

Rogatur Bo-
nauentura
ut legendam
scribat S.
Francisci.

Tandem an-
nuit, & egre-
gie scripsit.

Anton. in
tit. 24. c. 8.
in princ.
Lippom. in
prol. vitæ S.
Francisci.

Aretin. apud
Galefin. c. 8.

pareat huius orbiculati caputij inter nostros origo; neque adeo incredibile, aut inopina-
bile quibusdam appareat à Bonauentura sumpsisse principium. Vt vero ita faceret inde
motum dicunt ex inculto & pastoritio more incedendi, ex quorundam ruditate intro-
ducto; atque ex alio abusu plurium delicatulorum, & minus religiosorum mollitie, la-
tius serpenti, dum communiter præter caputium amplum nimis, nec ita commodè ca-
put fouens, superinduebant pileos, seu almutia siue capella, ita ab antiquis vulgariter
dicta; de quibus ita ipse Bonauentura. *Quæ ultra communem seu regularem formam, siue in
vestibus, siue in aliis indulgentur, quantum necessitas patitur, occultari oportet. Vnde nec almutia
palam extra caputium religiose portantur.* Vt ergo habitum à pastoritio, religiosiori specie
distingueret, & commodius daret capitis fomentum, rotundum adiecit cooperimentum,
demisso ad scapulas antiquo acumine, & ad pectus parte orbiculari. Verum est non
vbique statim introductam hanc vestis formam, neque omnes eam admisisse; sed plu-
res originariæ vestis tenaciores acuminato semper caputio incessisse, vti patet in cæla-
turis imaginum Lateranensium, & Basilicæ S. Mariæ maioris, à Fratribus Minoribus ope-
rariis, in absidis post Bonauenturæ obitum effectarum, de quibus nos egimus alias; nec
non in habitibus quorundam piorum virorum, eodem posteriorum, adhuc præ venera-
tione seruatis. Quidam volunt originem huius mutationis Ioanni XXII. tribuendam,
sed nullum inuenio huius opinionis firmum, aut graue fundamentum. Certe Petrus
Rodolphus non inchoatam, sed confirmatam ab hoc Pontifice mutationem iam factam,
ita recenset. *Fertur quoque Bonauentura instituisse habitum, & caputium, quo nos utimur, à
Ioanne XXII. Pontifice approbatum, veluti distinctiuum à quibusdam Fratribus, qui à communi
aliorum vita se subdlexerant.* Quod etiam quantum ad institutionem per Bonauenturam,
alibi repetit agens de his Comitibus Narbonensibus.

In eisdem Comitibus rogauerunt Patres sanctum Primicerium, vt ablata varietate mul- XVIII.
tarum legendarum, ex diuersis historiarum fragmentis, quæ de S. Francisco circumfere-
bantur, grauem, & sinceram ipse concinnaret historiam. Quibus licet responderit; plu-
res sibi superesse curas officij, quam vt ad seria studia posset attendere, tandem acquie-
scens in se assumpsit onus gesta sui Institutoris enarrandi. Huiusmodi instantiæ Patrum
in Comitibus congregatorum ipse meminit in prologo eiusdem legendæ. *Ad huius, inquit,
tam venerabilis viri vitam, omni imitatione dignissimam, describendam, indignum & insufficien-
tem me sentiens, id nullatenus attemptassem, nisi me fratrum feruens incitasset affectus; generalis quo-
que capituli concors induxisset instantia, & ea quam ad sanctum Patrem habere teneor, deuotio
compulisset: utpote qui per ipsius inuocationem & merita in puerili atate (sicut recenti memoria te-
neo) à mortis faucibus eratus; si præconia laudis eius tacuero, sceleris timeo argui vt ingratus.
Est & hæc penes me causa præcipua hunc assumendi laborem; vt ego qui vitam corporis & animæ à
Deo mihi conseruatam recognosco per ipsum, & virtutem eius in me ipso expertus agnoui, vitæ illius
virtutes, actus & verba, quasi fragmenta quedam partim neglecta, partimque dispersa, quanquam
plene non possem, vtrumque colligerem, ne morientibus ijs, qui cum famulo Dei conuixerant, depe-
rissent. Vt igitur vitæ ipsius veritas ad posteros transmittenda, certius mihi constaret & clarius;
adiens locum originis, conuersationis & transitus viri sancti, cum familiaribus eius adhuc superui-
uentibus, collationem de ijs habui frequentem ac diligentem, & maxime cum quibusdam, qui san-
ctitatis eius & conscij fuerunt, & sectatores præcipui, quibus propter agnitam veritatem, proba-
tamque virtutem, fides est indubitabilis adhibenda.* Legendam autem hanc compilauit anno
sequenti Parisiis, nihil sacre admiscens historiæ, nisi probatum & certum, candidis testi-
bus assertum. Mirabili stylo hanc scripsisse legendam, testatur Antoninus, sed & eam
mirificè plerique commendant, præcipuè Aloysius Lippomanus Episcopus Veronensis,
qui puro & simplici stylo descriptam, ait, tanta rerum copia, & sententiarum grauitate refertam,
vt totus mundus eius lectione instrui possit, & ad amorem Dei per beati Francisci exemplum instau-
rari. Et de se ipso fatetur, quod quoties hanc vitam legerit, toties non solum accensus sit, sed in
eius meditatione totus exarserit. Leonardus Aretinus vetustus author, eruditionis & elo-
quentiæ laude clarus, cum legendam hanc studiosè legisset, sententiam rogatus, dixit; *In
illo scribendi genere à nemine illum superari posse.* Neque id mirū planè scriptam; quam inter
diuinas meditationes, & raptus cœlestes potius dictitatā, quam humanā industriā elabo-
ratam indicat sequens euentus. D. Thomas Aquinas, qui eadem tempestate pari virtute
claruit

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260 ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

claruit & doctrina, cum Bonaventuram summa sibi charitate coniunctum, tunc summo affectu studentem in contemplando, & concinnando, quam diximus, vitam inuiseret; per rimulas ostij prospiciens; vidit illum in contemplatione raptum, & à terra mirificè subleuatum; tum retrocedens ad suos: *Sinamus*, inquit, *Sanctum*, quia laborat pro Sancto. Magni viri magnum profecto testimonium, quo viuentem amicum *Sanctum* appellauit, & rectè scribentem commendauit. Locus ubi hoc contigit, adhuc Parisiis in æde Minorum extat instar facelli, tanquam rei mirabiliter gestæ monumentum. Legendam hanc in plures sectiones distributam in compendium redegit Vir Sanctus ad preces cuiusdam Episcopi Galli, quæ *Legenda minor* nuncupatur, & per dies Octauæ S. Francisci leguntur in officio diuino. Vtramque historiam longiorem & breuiorem obtulit triennio post in Comitibus Pisanis Patribus Ordinis, quas reuerenter cum gratiarum actione, suppressis aliis quibusque legendis, admiserunt.

Viuens à S. Thoma vocatur sanctus.

Aliâ minorē scripsit legendam.

XIX. Ante hanc elucubrationem aliam edidit vir pius hoc anno, seu vt placet Antonino, an. 1259. in solitudine montis Aluernæ, ubi sibi studens, & mentem à curis externis ad interiora recolligens, scripsit egregium illud opusculum, cui titulus *Itinerarium mentis in Deum*, necnon aliud inscriptum *Itinerarium mentis in seipsum*. De hoc itinerario & alio tractatulo; ita grauitè sensit Ioannes Gerson. *Confitebor*, inquit, *insipientiam meam, quod à triginta annis, & amplius citra, volui habere familiares mihi prædictos tractatulos, sæpe eos legendo, sæpe ruminando etiam vsque ad verba, nedum sententias; & ecce hac ætate, hoc otio velut ad votum vix perueni ad initium gustus eorundem, qui & repetiti semper mihi noui fiunt, & placent.* Mirum est quæ in publica rerum cura, in vasti Sodalitij molesto regimine doctè scripsit & docuit. Nullo tempore ita se immergit humanis negotiis, vt diuinas intermitteret contemplationes, neque officij turbis ita cessit, quin piè furaretur temporis minutias, in quibus sibi prouideret, & aliis prospiceret summæ pietatis opuscula concinnaturus. Vltra tercentum scripsisse testantur nostri Ordinis Monumenta, quibus alij testes subscribunt. Certè præter duos integros tomos, qui circumferuntur opusculorum (vt ampliores taceam plurium voluminum elucubrationes) quotidie se offerunt alia præter iam edita, quæ illius esse, & luce digna, Deo iuuante, aliquando monstrabimus. Quin & suo tempore in nostrorum scriptorum synopsi, spuria discernemus à legitimis, & ponderosius expendemus, quæ sunt illi adscribenda, vel neganda. Modo cuncta recensere, non adeo opportunum, neque historiæ consonum: commodius de scriptoribus eorumque operibus seorsum agemus. Porro Bonaventuræ pietatem, deuotionem, interiorum affectum in scribendo, summopere pij quique commendant, atque vltra omnes prædictus Cancellarius Gerson, quem *singulariter inter omnes Doctores Catholicos pace omnium salua*, inquit, *idoneum videri, & securissimum ad illuminandum intellectum, & inflammandum affectum.* Et alibi. [In dicendo solidus est, & securus, pius & iustus, & deuotus. Præterea recedit à curiositate quantum potest, non immiscens positiones extraneas, vel doctrinas sæculares, Dialecticas aut Physicas, terminis Theologicis obumbratas, more multorum. Sed dum studet illuminationi intellectus, totum refert ad pietatem, & religiositatem affectus. Vnde factum est, vt ab indeuotis Scholasticis, quorum, pro dolor! maior est numerus; ipse minus extiterit frequentatus: cum tamen nulla sublimior, nulla diuiniore, nulla salubrior atque suauior pro Theologis sit doctrina; de quo verè dicitur illud Christi de Ioanne; *Erat lucerna ardens & lucens.*] Non dissimiliter dixit de eodem Trithemius: *Scripsit*, inquit, *multa & profunda, & deuotissima opuscula, quibus ardentia verba proferens, non minus affectum legentis in Christi amore accendit, quàm intellectum doctrinis sanctis illuminat. Omnes enim sui temporis Doctores, utilitate operum facile præcellit; si spiritum diuini amoris, & Christianæ deuotionis in eo loquentem attendas. Profundius est, non verbosus; subtilis, non curiosus; disertus non vanus; flammantia, non instantia verba proferens: unde & securius legitur, utilius frequentatur, dulcius & fructuosius retinetur. Multi doctrinam proferunt, deuotionem prædicant multi; pauci, scribendo libros docuerunt utrumque. Bonaventura autem & multos superauit, & paucos: dum eius doctrina deuotionem, deuotio instruit doctrinam. Si ergo & doctus vis esse & deuotus, illius opusculis esto intentus.*

Alia opuscula scripsit in monte Aluernæ. Ant. tit. 24. cap. 8. Gersō epist. Apolog. ad Carthus.

Semper aliquid scribebat.

Firmam. 3. ord. p. 1. Galef. c. 9. Octauian. orat. de S. Bonauent.

Pietatē operum S. Bon. omnes laudant. Idem de lib. legen. confid. 5. p. 2. Idem lib. de exam. doct.

Ioan. 5. 35. Trithem. de script. eccl.

XX. Non itaque absque causa tantam admiratus est in operibus eius doctrinam & eruditionem S. Thomas Aquinas, vt petierit à Bonaventura sibi ostendi libros, ex quibus tam

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

Galef. cap. 8.
Marc. 2. par.
l. 2. c. 2.
Cruz Christi
Bonaventura
bibliotheca
fuit.

Quo doctior,
eo humilior.

Encomia eius
doctrina.

Galef. c. 10.

Gerson. ep.
Apolog. ad
Carthuf.

Nazian. orat.
de S. Basil.
Versatissi-
mus in omni
scientiarum
genere.

Ant. tit. 24.
cap. 8.

Spiritus S.
locutus in
Bonaventura.
Bulla Cano-
nizat.
Cassiod. ep.
25.
1. Cor. 2. 10.

Suprà n. 19.

Quid presti-
terit in sacra
Scriptura ex-
plicanda.

multiplicem, atque adeo magnam eruditionis vbertatem hauriret. Is vero CHRISTI Domini Cruci affixi imaginem demonstravit: è quo fonte vberissimo se accipere professus est, quidquid vel legeret vel scriberet. Hæc illa sanctis hominibus indita humilitatis virtus præcipua, ut nihil suæ industriæ, nihil proprio adscribant ingenio; sed quidquid scribunt, aut faciunt totum in diuinam referant virtutem. Porro is erat Bonaventura, qui cum ad cœlestem illam hæreditatem immortalis gloriæ spectaret, ad quam diuinitus vocabatur: huius sæculi laudes inanes & caducas, hac atque illac vsque rumusculis sæpe numero temerè diffuentes, contempsit, pro nihiloque putauit. Immo etiam quanto nomen eius efferebatur maiori hominum prædicatione, tanto diligentius in id toto animo incubuit, ut de se suisque rebus humiliter submissèque sentiens, Deo in primis bonorum auctori, gratias de progressionibus eius semper ageret; se vero in perpetua humilitate contineret, quam tanquam christianarum parentem, custodemque virtutum semper consecratus, iamdiu firmissima eius vestigia toto vitæ cursu impresserat.

Attamen quantumuis vir sanctus gloriolam inanem humani fugerit præconij, neque XXI. se, neque sua voluerit laudari: iniuste me fecisse putem, si quod alij post eius obitum, & in sanctos relationem de commendatissimis eius operibus grauius scripserunt prætermiserim. Præ cæteris dignius, & exactius ea distinxit in varias classes, & ponderosius laudauit Petrus Galefinus hoc ordine. *Bonaventura, inquit, doctrina cernitur in tribus; in expositione sacre Scripturæ, in tractatibus, quæ Opuscula inscribuntur, & interpretatione Magistri Sententiarum, quam Lecturam Ioannes Gerson nominauit. In omnibus his, si cuncta rectè perpenduntur, mirifica apparet eruditio, ac illa quidem multiplex. Quibus enim rebus artium disciplina comparantur, ea tres in illo fuerunt, Ingenium, Studium, atque Exercitatio: easque ita coniunxit, ut non satis liqueat, in qua potissimum admirabilior extiterit; id quod aliquando Nazianzenus de Basilio differit. Ingenij acies apparet in omnibus eius lucubrationibus; Studium singulare in maxima grauisimarum rerum cognitione; & Exercitatio incredibilis in meditatione, contemplatione, ac scriptione. In Rhetoricis præclare versatus, Rhetorum præcepta interdum exponit: in Logicis demonstrationibus & concertationibus vsque adeo excelluit, ut ijs, qui disputationem cum eo suscepissent, difficile esset argumentorum illius aciem effugere, si quando res ita postularet. Philosophiæ partes, cum interdum opus fuit, nullas omisit, vsque adeo ut eorum, quæ in sublimi accidunt, summam etiam non raro, etsi breui, comprehendat accuratissimè. Numerorum quoque proportionem, & cætera multa, quæ à Mathematicis præcipiuntur aliquando demonstrauit, tanquam eorum præceptorum litteratè peritus.*

Sed ad sacras litteras, atque ad Theologiam ita diuinitus se parauit, ut scientiæ luce XXII. quam splendidissimè collustratus, quæ Dei sunt, perquisiuerit, atque inuestigauerit diligenter. Quò factum est ut ad virtutes Christianas hominum animos erudiret, eosque huius sæculi rerum curis distractos, ad earum, quæ cœlestes, quæque diuinæ sunt, cognitionem traduxerit. Huius generis libros, tanquam mutos magistros, ac præclare tamen loquentes, quamplurimos edidit: cuiusmodi sunt opuscula, quæ aut ad vitæ institutionem, aut ad spiritualia studia, progressionemque virtutum pertinent: quæ omnia ordine distincta, loco suo ob oculos ponentur. Sed nunc summam, ut res est, vereque dicam iis ipsis verbis, quibus S. Antoninus de illo loquitur; *Intellectus Bonaventura perspicacitatem, inquit, omnia opuscula eius redolent ijs, qui diuinam scientiam requirentes, hanc libentius, quam vanitatem Aristotelicam venerantur.*

Verum sanè, quod magni interest, cum in eo Spiritus Dei locutus videatur, ut ex Sixti XXIII. IV. Pontificis litteris perspicuum esse potest; doctrinæ adiunxit deuotionem: id quod perpaucorum est, libros scribentium. Est enim in eo vita & doctrina, ut de S. Ambrosio Cassiodorus dixit, planè æqualis. Spiritum quidem sanctum omnia scrutari, etiam profunda Dei, Scriptura testatur. At Bonaventura Seraphicus, ea quæ Spiritus sunt, inuestigauit; ut qui illius libros studiosè legunt, facile animaduertunt. Inter antiquos, qui satis illum eo nomine laudant, Ioan. Gerson vnus est, è quo quædam iam produximus testimonia.

Sed ratio id poscit, ut res omnis distinctè enarrata, ac dilucidè quasi ob oculos verfe- XXIV. tur. Triplex iam ordo dictus est in eius Elucubrationibus inueniri. Sunt primo in nouū & vetus Testamentum Commentarij, quos expositiones, S. Gregorij Magni, more dixit.

Veteris

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVMAN. 53.

Veteris libros multos exposuit, ex quibus quidam adhuc latent, & Deo adiuuante, nostrâ industriâ breuitis prodibunt, præcipue in Cantica Canticorum, & in quædam Capita Ezechielis Prophetæ. Nouum autem ferè totum, cuius etiam dabimus Commentaria in Apocalypsim. Vix scribi potest quanta doctrinarum vbertate sacros codices explicarit. Sensum litteralem in illis interpretandis aliquando amplexus, non solum vnum, sed duos, tres, quatuor, pluresue interdum, exemplo S. Augustini sibi proposito, ad eorum tractationem attulit. Quo fit, vt id, quod in Ecclesiæ Doctore egregio præclarum est, sensuum vbertate fecundus & sit, & habeatur. Sensui enim mystico adhæsisse videtur eruditissimè; cum nullam fermè, ne historiam quidem, nedum allegoriam, anagogen, tropologiamque omiserit, si quando locum aptè nactus est, vbi ad sanctiores illos sensus è cœlesti doctrina, diuinaque contemplatione depromptos, digredi potuerit. Id perspicuum cum ex aliis expositionibus est, tum vero ex ea, quam in Genesis partem edidit, & Hexameron nuncupauit. In cæteris, quemadmodum eruditissimi viri profitentur, Doctorem se ostendit, & Seraphicum, & sapientem, & deuotum, & eximium Ecclesiæ Doctorem, maximeque idoneum, qualem Ioannes Gerson agnoscit, tum ad illuminandas præstantis doctrinæ suæ luce hominum mentes, tum pietatis ardore inflammandos salutare animi affectus.

De libro Hexameron.

Gerson. p. 1. de lib. legen.

XXV. Explanatio in Psalterium amplius habet, in qua quis aliquid studij ponat. Neque enim illa solum plena est salutaribus mysticis doctrinis; sed locos habet etiam, quibus hæreticorum opiniones exploduntur; & vero documentorum opibus affluit, quibus pij homines, religiosique viri excoluntur, atque instituuntur ad legis diuinæ præclaras meditationes. Ac præterea, quod maximè ad rectam psallendi rationem attinet, vsque adeò psalmis explicandis singula animaduertit, vt perpetua fermè vtatur interpretatione, vnde legentium, aut psallentium mens incendi queat, non modo ad cogitationem, sed etiam ad cupiditatem quandam illius consecrandæ virtutis, quam ipsa psalmorum expositione demonstrat. Neque etiam in eo enarrationis genere aperire prætermittit mysteria rituum, & ceremoniarum, quæ sæpenumerò explicentur necesse est ad Ecclesiasticæ disciplinæ vsum ac rationem. Quâ ex re perspicui etiam licet, illum litterate tenuisse rituales cognitionem; quæ ad virum pertinet religiosum, hominemque ad preces diuinas attentissimum, ac diligentissimum: qualem eum fuisse ostendunt etiam libri de Sacrosanctæ Crucis, ac de Passione Domini Officio ritè conscripti, & Rubricæ item Breuiario illius industria additæ, vt alias dicam, studiosiusque explicatæ.

De expositione in psalmos.

Perfectè celebrabat ritus ecclesiasticos.

An. 1263. n. 16.

In mysticis interpretationibus felix.

XXVI. In omni vtriusque Testamenti commentario mysticos eos sensus, sanctioresque interpretationes ita accuratè sequutus est, vt quas singulas huic, aut illi egregio Ecclesiæ Doctore sapientissimi viri tribuunt, is vnus est omnes, si minus copiosè, at certe aliqua ex parte breuiter summamque complexus. Id planum ipse fecit reliquis suis lucubrationibus, præsertim verò opusculis duobus; quorum vnum, *Principium Scripturæ*, alterum *Luminaria Ecclesiæ* significanter inscripsit. Illo autem, quod iure *Principium* vocauit, cum ipsius sacre Scripturæ, quæ est candor vitæ æternæ, præstantiam declaret, profecto se aliosque instruere videtur ad illius tractationem, non verborum copiis, sed mysticorum sensuum vbertate circumfluentem. Atqui silentio prætereundum non est, quod eius proprium quodam modo esse videtur, crebris, cumulatisque litterarum sacrarum sententiis illum diuinos sensus contegere, locosque libri explicare, quem commentario interpretatur. Res in promptu est, in omni quæ illius expositione constat; neque attinet, cur pluribus demonstretur, cum præsertim hoc de se ipse scribat. *Ego, inquit, non aliud affirmare intendo, quod non per sanctam Scripturam, per dicta Sanctorum, per opiniones approbatas affirmetur.* Id interpretandi genus, cum olim S. Bernardo, Bonauentura sanctus laudi dederit, nimirum etiam idem consecrari ipse voluit. Illum enim sacre Scripturæ vsu peritum putat, propterea quod Bibliorum locis se ad omnem expositionem instituerit. Hoc autem ipsum etiam Seraphicus Doctor egregiè præstitit, cum in lege Domini fuerit voluntas eius, & meditatio die ac nocte. Etenim is toto animo, totisque in Christo visceribus Scripturam Sacram amplexus, ita fixus in ea inhæsit, vt vetus, & nouum Testamentum memoria tenuerit; quemadmodum ex eius tractatibus aut expositionibus animaduerti facile potest; sed ex eo etiam, quod de vtriusque consensu & concordia præ-

Bonauent. lib. de vita Christi. Indidem. Quam versatus in sacra Scriptura. Psal. 1. 2.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

clare sæpenumero differit. Nam quæcumque de Christi Domini Conceptione ex Virgine, eius ortu, præsentatione in templo, fuga in Ægyptum, reditu item, de eius doctrina, miraculis, cæcitate Iudæorum, conuerfione gentium, de eius Passione, acerbissima morte, Resurrectione, Ascensione in coelos, missione Spiritus Sancti, & aduentu ad iudicium, cæterisque omnibus Fidei Christianæ mysteriis, vel in lege, vel in prophetis, vel in libris sacris, aut historialibus, aut spiritualibus præsignificata, præfigurataque sunt, ea planè facta esse ostendit, noui testamenti litteris, & authoritatibus cum veteri consentientibus.

Quam studiosè autem mente memoriaque comprehenderit sacros libros, ex illa præ- XXVII.
clara vtriusque testamenti partitione perspicuum fit, non in opusculo solum, quod *Principium Sacre Scripturæ* appellauit, sed & in Centiloquio & Breuiloquio. Sacra autem Biblia rectè nouit vtriusque editionis, nempe Vulgatæ, qua vtimur, ac præterea Veteris ex interpretatione LXX. Ambas enim ad locorum expositionem affert, vt in Cantico Abacuc, vbi nos legimus, *In medio annorum*; ille ex Veteri: *In medio duorum animalium*: In Prouerbiis, *Viam viri in adolescentula*, ex Veteri item. Et vero sæpius in libro Sapientiæ; at in Psalmis quidem certè sapissimè. Sigillatim autem omnia recensendo persequi nimis longum esset: verum perspecta iam sunt, atque iis explorata, qui in eius generis studio diuturno curriculum confecerunt suæ doctrinæ, atque industriæ. Quare quod de S. Athanasio olim Nazianzenus scite scriptum reliquit, hoc itidem de S. Bonauentura affirmari, Deo benedicente, licet, vt & veteris & noui Testamenti libros meditatus sit diligenter: eaque meditatione perscrutatus omnia, quæ Dei sunt, catenam verè auream vtriusque confecerit; & veram, solidam, mysticisque sensibus instructam interpretationem adhibuerit. Ad quam vitâ duce, & Theologiæ scientiâ magistrâ cum accesserit, eam nimirum obfignauit luculentæ & præstantis doctrinæ ornamentis.

At vero ad eam omnem, qua ex diuinis litteris vsus est præclaram expositionem, ad- XXVIII.
iunxit etiam aliam, quæ est secundum doctrinam, nempe antiquorum Patrum. Docuit enim legem Dei, salutariaque præcepta, atque adeo diuinam scripturam est interpretatus, non tam ex sensu suo, quam ex veteribus ipsorum Patrum, in Ecclesia Dei sanctionia & eruditione præcellentium, monumentis ac traditionibus. Id autem ipsum ab Ecclesiæ Doctore fieri debere demonstrat S. Clemens Pontifex & martyr in epistola, quâ ad discipulos Hierosolymitanos dederat, hocque itidem documentum ab Apostolorum Principe beato Petro se accepisse testatur. Sanctum autem Bonauenturam id studiose præstitisse, nemini dubium esse potest, aut certe debet. Est expositio in caput primum Genesis, cum lata sententiis Patrum Latinorum, Augustini in primis, Gregorij Magni, & aliorum etiam inferioris ætatis, vtpote Rabani, Radulphi Flauiacensis, atque id generis bonorum interpretum: & vero Græcorum, Basilij, Dionysij Areopagitæ ac Damasceni. Atque hoc quidem vsque adeo verum est, vt non tantum sententias, sed verba illorum consecetur. A sancto Hieronymo sæpenumero prologos sumit; vt in Commentariis eius multis perspicuum esse potest. Et porro in Psalterij expositione sæpenumero sibi adiumento atque vsui esse voluit, cum veteres, tum prope æquales, præsertim Richardum, quem à S. Victore vocant. Tritam igitur illam quidem atque vsitatam viam sequutus est, in qua insistere maiores voluerunt. Sed planius hoc facit liber, *Pharetra*. Quo in libro cum vberitimè tractet virtutum officia, & locos Theologiæ communes: explicare studuit omnia de sensu ac sententia Patrum, Gregorij Papæ, Ambrosij, Augustini, Hieronymi, Cypriani, Chrysostomi, Isidori, Anselmi, Bernardi, Cassiodori, & aliorum præterea multorum.

Tertia vero alia, quâ se vsum esse scribit, in eo apparet, quod Doctorum opiniones XXIX.
aliquando variè inter se dissentientes, sequi illas quidem maluerit, quæ & autoritate & rationibus, & vsu probatissimæ viderentur, atque essent. Fuit enim eas recensendo verus ac sincerus, neque villo contradicendi studio elatus, dijudicando acutus & perspicax, redarguendo moderatus atque modestus, opinando non arrogans, neque opiniosissimus homo: sed in perspicientia veri, solertiæque præstans, quæcumque frequentius comprobata vidit, moreque recepta, ac præstantium virorum firmata consensu, ea amplexus, propugnauit solertissimè. Fuit illud præterea fere vnus tantum sancti Bonauenturæ proprium,

Cap. 3. l.
Cap. 30. 19.

Nazia. orat.
de S. Athan.

Frequens in
citandis SS.
Patribus.
Epist. 4.

Vide supra
n. 5.
Solidiores Do-
ctorum opi-
niones sæper
secutus.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

proprium, aut certe haudquaquam commune cum multis, quod præclarum est, ac laudabile, Philosophiam, humanasque disciplinas adhibere ad arcem & defensionem dogmatum fidei Catholicæ.

*Philosophiã
veritati pro-
pugnãda ad-
hibuit.*

XXX. Sacris igitur libris, Patrum autoritatibus, & sententiis receptis, ad pietatis laudem, verique cognitionem illustribus vsus, cum Expositiones conscripsit, tum Commentarios confecit, quibus libros Magistri Sententiarum copiose explicauit. Hæc est altera pars doctrinæ, in qua etiam vestigia præclara impressit excellentis industriæ suæ: eam ob rem illius Sententiarum commentariis Clemens IV. magnopere delectatus est. Sed concursus, qui ad eum Sententias Magistri interpretantem, magnus factus est, indicare videtur scientiæ præstantiam. Id interpretationis scholasticæ scriptum, & notabile, & deuotum esse, sanctus Antoninus dixit. Est enim ad omnem scientiæ pariter, ac pietatis laudem maximè insigne: ideo doctrinam Theologicam eximij, & Seraphici Doctoris Bonauenturæ propriæ discendam censuit Ioannes Gerson; qui libro quodam ita asseueranter scripsit: *Si queratur à me, quis inter Doctores ceteros plus videatur idoneus? respondeo sine praiudicio, quod Dominus Bonauentura: quoniam in dicendo solidus est, & securus, pius, & iustus, & deuotus.* Alio prætereà loco similia scripsit encomia, quæ partim supra dedimus, partim hic damus de lectura Bonauenturæ, quo nomine, scholasticam expositionem Sententiarum appellat. *Denique lectura eius grandior, inquit, docet ignem cum lumine, nempe pietatis ardorem, & doctrinæ splendorem magnum. Quamobrem etsi alij alios sibi in Theologia studio eligendos aliquando censuerunt: ego, inquit Gerson, mihi eligo sanctum Bonauenturam.* At hæc quidem sententia multis probata est.

*Quam egre-
giè scripserit
in Magistri
Sententiarum.*

*Clem. IV.
delectatus do-
ctrina Bona-
uentura.*

*Anton. cit.
Eius doctri-
na maximè
discenda.
Gers. l. 1. p. de
laudib. Bo-
nauent.*

supra n. 19.

*Idè de exacti.
doctrin.*

XXXI. Verum quæ sequitur, pars tertia, in Opusculis cernitur, quæ trecenta scripsisse superius commemorauimus. Mirabile est quàm in iis excellat. Alij Itinerarium mentis in Deum, alij Breuiloquium, nonnulli Centiloquium, quidam Dietam salutis, alij aliud opusculum dilaudant: sed omnia eius Opuscula vno ore laudant viri præclarissimi. De quibus ita summatim Trithemius: *Scripsit Bonauentura, multa & profunda & deuotissima opuscula. In iis namque accensa eius adhuc in terra viuentis charitas, & vehemens pietatis ardor, & doctrinæ lumen splendet, & ita splendet, vel potius incendit, vt legentem etiam nihil minus cogitantem, quasi tacitis quibusdam igniculis inflammet. Diuinitus igitur accepta potius, quam laboribus parta eius scientia putatur.*

*De illius
opusculis.
supra n. 19.*

XXXII. Ne vero ad egregij Doctoris cumulandam laudem quidquam deesset. cum is altissimos Sacrorum codicum locos, atque obscurissimos declarasset, mysteria aperuisset, piamque doctrinam litteris consignasset, quam præcipui Ecclesiæ Doctores diuinè etiam tradiderunt: importunam etiam hæreticorum audaciam propulsauit, non modo Scholastica Theologia, quæ tantum & ad confringendas hæreses, & ad fidei Catholicæ dogmata confirmanda valet, sed etiam libris potissimum scriptis doctissimis. His quidem, tanquam atramenti sagittis, illos percussit, qui longo interuallo abfuerunt: qui vero præsentem manum cum eo conferere ausi sunt, vt de Basilio item Nazianzenus narrat, contumaciam repressit linguæ telis: id quod præsertim, prout alias scribam, in Synodo Lugdunensi Oecumenica I. I. præstitit summa cum laude.

*Hæreticos do-
ctis libris &
rationibus
profligauit.*

XXXIII. At vero, quæ in egregio ac primario Ecclesiæ Doctore inesse debent, ea cum sæpe numero Beatus Paulus Apostolus in epistolis & ad Timotheum, & ad Titum scriptis, tum vero in constitutione singulari Bonifacius Papa Octauus commemorat: illa porro omnia, vel potius singula in S. Bonauentura elucent maximè. Amplexus est is, ex Pauli Apostoli sententia, sermonem fidelem, nempe non inanem, non vacuum, non curiosum. Et ne desit testimonium; de eo Trithemius scribit in hæc verba; *Bonauentura Balneo-regiensis vir in diuinis litteris eruditissimus, profundus est, non verbosus, subtilis non curiosus, disertus non vanus.* Sermonem igitur amplexus est fidelem, verum scilicet, omnique acceptione dignum; nimirum de sacræ Scripturæ præstantia, eius veritate, luce, & intelligentia, de eiusdem theoriis, figuris, & item mysteriis illius tractantem. Et vero sermonem amplexus est fidelem, quippe qui, vt Græcis Doctoribus placet, de Fide, Spe, & Charitate differit, docetque quid credendum, quid sperandum, quid agendum atque operandum. Hæc omni doctrina cumulati sunt eius libri, vtpote Dieta salutis, Centiloquium, & reliqua opuscula innumera. Eum autem sermonem, ex ipsius Beati Pauli verbis

*Naziã. orat.
de Basil.
An. 1274.
n. 5. & seqq.
1. Tim. 3. 2.
Tit. 1. 7.
De reliq. &
vener. Sact.
in 6.
Veri Docto-
ris in eo mi-
nera.
Tit. 1. 9.*

*Ita scilicet
exponunt
quidam ex
Græcis.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

consecratus est secundum doctrinam, nempe illum quidem, cum Patrum sensibus ac traditionibus consentientem.

Tit. 1. 9.
Potens in ex-
hortatione.

Fuit & item is potens exhortari in sanâ doctrina. Quam cohortationis vim, ac pote- xxxiv.
statem adhibuit, tum sermonibus, quos sanè quam multos ad populum de Tempore & Sanctis habuit, tum libris etiam plurimis: cuiusmodi sunt, Speculum animæ, Stimulus amoris, Speculum disciplinæ, & reliqui eius generis. Sunt quoque in eo aliæ res, tanquam in eximio Ecclesiæ Doctore præstabiles: & in primis illa salutarium documentorum copia illustris, & virtutum innumerabilium, quibus Ecclesiam decorauit, decor præclarus. Has res duas Bonifacius Octauus in præcipuis illis Ecclesiæ Doctoribus summo- perè commendauit.

Facundus in
sermone.
Trith. cit.

Tertiam conditionem præcipuo Doctori Ecclesiæ idem ascribit, vt facundus sit. Certè xxxv.
quidem eloquentiæ laudem sancto Bonauenturæ tribuit Trithemius præclaris his vocibus; *Fuit enim is clarus eloquio, subtilis, disertus, flammantia verba proferens.* Eius autem facundiam demonstraui concio in Concilio Lugdunensi Oecumenico habita, qua Latinorum Græcorumque animos accendit ad concordiam dogmatum conciliandam. Facundus porro is fuit, non verbis, sed sententiis, & multarum rerum comprehensione, vique adeo, vt in eo singula ferè verba, singulæque propè sententiæ, singulæque doctrinarum præcepta appareant. Nemo est in Theologicis studiis versatus ita rudis, atque ignarus, quin intelligat, illum tam breui quodam sermone in Luminaribus esse complexum totam Dionysij Arcopagitæ Theologiam mysticam. Facundus item fuit expositionum vbertate: symbolum Apostolorum non semel, sed iterum ac iterum exposuit multiplex, variaque sententiarum copia.

Liberatur à
quorundam
sciorum ca-
lumnijs.

August. de
doctr. Chr.
l. 4. c. 6. to. 5.

Quod vero nonnulli sunt, qui nullum eloquentiæ florem, nullum dicendi robur, nul- xxxvi.
lumque neruum in eo inesse dicunt: ne isti quidem falluntur. Non enim facundia verbis, sed sententiis metienda est: & illa quidem negligitur, quæ verborum inanitate effunditur, nulla subiecta sententia. *Est quædam eloquentia*, inquit sanctus August. *quæ puerilem magis ætatem decet*; hæc verborum copiâ affluens, asperfaque est flosculis: altera est senilis, aut canescens, quæ suam habet maturitatem & quasi senectutem. Hæc omni sententiarum grauitate, omni virtutum magnarum splendore, omnique sapientiæ lumine enitens, magnam authoritatem admirationemque habet: hæc viros summa authoritate dignissimos, & diuinos decet. Ad hanc ipsam Seraphicum Bonauenturam instructum esse bene norunt, qui non verborum simulatam maiestatem expetunt, non inania conformationum ornamenta consecrantur; sed maximè spectant, quod oratoris est proprium, docere, delectare, & mouere. Is certè totam pene sacram Scripturam ac Theologiam dilucidè explicando docuit, docendo quadam spiritali suauitate delectat; & quod perfecti oratoris est, delectando mouet atque accendit, vt satis dictum est, vsuque exploratum sapientum hominum, sanctorumque virorum.

Eius doctri-
na salutaris

Et sanè doctrinâ hac quis probè instructus, potest adiutrice diuinâ gratiâ, in tanta xxxvii.
huius sæculi caligine lumen ad morum instaurationem adhibere, populi Christiani animos ad pie agendum inflammare, & in omnes denique illas sanctæ religionis partes excitare, in quibus perpetuus est Catholicæ Ecclesiæ cursus. Nemo autem ferè quisquam est litterarum Ecclesiasticarum studiis imbutus, qui nesciat efferatos, & insolentes hæreticos ab impietatis pertinacia nocentes, ac facinorosos à flagitijs, iacentes atque desides ad virtutum officia non esse aliquando reuocatos atque excitatos vi Seraphicæ doctrinæ: quam maximarum artium cognitione, optimorum exemplorum copiâ, naturalium rerum scientia, & Theologiæ mysterijs refertam tradidit completè Bonauentura.

Peregrinationes
eius.

Naziâ orat.
30. de Basil.

Quoniam vero doctrina actionis expers, rursusque actio auxilio destituta doctrinæ, xxxviii.
est vtraque quodammodo imperfecta; cum altera alterius opem quasi flagitare videatur: Bonauentura sanctus doctrinæ subsidio adiunxit præclaras illas actiones, quas Ecclesiæ Dei, & Ordini suo Seraphico præstitit. Boni publici enim causa alios adiit, alios accersit; alios admonuit, arguit, obiurgauit; pro gentibus, vrbibus, pro singulis etiam hominibus, peregrinationes, itinera, laboresque suscepit. Atque hæc quidem ipsa Nazianzenus scripta de Basilio Magno reliquit. Est Romam aliquando Parisijs profectus cum

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

cum Ordinis Franciscani disciplina in paupertatis splendore enitescens, ad discrimen vocaretur: Galliam omnem peregrinatus, Italiam etiam omnem peragravit, causa restituendæ ubique terrarum Seraphicæ religionis, tunc sensim collabentis. Plurima vero, eaque magna, quæ præstitit in Ecclesiæ sanctæ obsequium, suis temporibus opportunius narrabimus.

xxxix Atque illæ in Doctoribus impensius laudandæ actiones, quæ cum humilitate coniunctæ sunt, quibus probatur non scientiam inflantem, sed ædificantem habere. In his porro probatissimum se ostendit Bonaventura nihil omittens, per quod tumorem omnem posset reprimere. Omnibus humilitatis officiis, quæ in monasterio fiebant, primus aderat, infirmis & egenis mira commiseratione ministrabat, vti diximus alias opportunius. Hæc autem eius obsequia, quàm probata habuit Dominus, ostendit magno miraculo; nam cum Symona quædam Lugdunensis (quæ religioso Bonaventuram prosequeretur amore, quamque ille sæpius languentem inuiserat) mortuum filium peperisset, atque ille euocatus accessisset, exposito ad pedes cadauere, genitrix coram in lecto ingemiscens, & circumstantes mulieres, sancti viri opem in mortui resurrectionem intensius rogauerunt. Vir sanctus pio collacrymantibus miseratus affectu, manibus atque oculis in cælum erectis, deuotissimè orauit; moxque signo crucis super puerum facto viuentem reddidit matri. Sæpius de sancto viro annis subsequen-
tibus occurret memoria.

An. 1243.
num. 6.
Mortuū puerum reuocat ad vitam.

XL. Completa expensis Pontificiis structura duplicis Ecclesiæ intra muros vrbis Assisiatis ad ædem sancti Georgij interioris pro Monialibus, exterioris pro collocando sanctissimæ Virginis CLARÆ corpore, translatus est summâ authoritate pretiosissimus thesaurus à templo S. Damiani, in quo annis quinque iacuerat, ad nouum templum eius nomini dicatum, præsentibus Episcopis Perusino, Spoletano, & Assisiæ, quibus præcepit Pontifex, vt omnino interessent. Sequutæ sunt Magistræ discipulæ commutantes antiquum & angustum reclusorium nouo, amplo, capaci Parthenone, quem primum inchoasse Gregorium IX. scripsimus superius. Non immerito concessus eis locus, in quo Institutor alias iacuit, & Magistræ deponebantur exuuiæ. Facta hæc translatio magna cum solemnitate in Vigilia eiusdem sancti Institutoris, sed propter solemnitatem festi S. Francisci celebratur 2. die mensis Octobris.

Fit translatio corporis S. Clara.

An. 1230.
num. 2.

XLI. Etsi vero tam solemniter à tribus Episcopis fuerit sancta Virgo translata, & paulo ante magno omnium applausu canonizata, non defuit, qui gloriøsè in cælis triumphanti detraheret, & nequaquam illic esse, temere contenderet, sed & periculosius adiungeret, Pontificem in eadem canonizanda omnino desipuisse. Temeraria hominis asserta vt Pontifex accepit, scripsit statim eius Prælato, vt prius ad palinodiam cantandam illum constringeret, deinde ad se ipsum in curiam remitteret. Litteras ipsas subiungo.

Obloquitur quidam Clara sanctitati, sed non impune.

PRIORI PROVINCIALI FRATRVM PRÆDICATORVM in Alemania.

[Profundi doloris aculeo pungimur, quando personas illas de graui culpa notabiles intuemur, quæ se diuino cultui perennis obtentu gloriæ sub regulari habitu videntur perpetuo astrinxisse. Sanè mirantes audiui-
mus, & referimus conturbati, quod quidam Frater tui Ordinis apud Viennam in Alemania proponens verbum Dei contra B. CLARAM, postquam diuinæ pietati complacuit, quod ipsam pro suorum excellentia meritorum diuersis miraculis illustratam Sedes Apostolica solemn-
i deliberatione præmissa, Catalogo Sanctorum ascripsit: in obsequia prophana prorūpens, pollutis labiis præsumpsit exprimere, quod eadē S. CLARA, cuius felix anima in conspectu fulget Altissimi, Sanctorū non erat aggregata collegio: & quod præfatæ Sedis iudiciū in ascriptione prædicta erroneū extitisset. Quia vero taliter ipsius Fratris puniri debet insania: quod & ipse suæ præsumptionis excessū deploret corde humili, & aliis tollatur audacia similia faciendi: discretion-
i tuæ per Apostolica scripta in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus inquiras super hoc diligenter ac sollicitè veritatem: & si rem inueneris ita esse, dictum Fratrem, quod in publica prædicatione sua maledictum huiusmodi sine omni

Firmam. 3.
ord. tract. 1.
fol. 19.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. AN. 6. OCCID. AN. 5. NORVM AN. 53.

omni difficultate seu dilatione retractet, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellas: eamque nihilominus autoritate nostra peremptorie citari procures: ut infra terminum competentem, quem sibi duxeris præfigendum, personaliter compareat coram nobis, pro meritis recepturus. Quidquid autem inde feceris, & diem citationis, & formam nobis per tuas litteras harum seriem continentes exponere fideliter non omittas. Datum 3. Non. Iunij, Pontificatus nostri anno 6.]

Moritur B.
Gandulphus
Acta scripsit
Iacobus epif.
Cephaluden.

Eius virtu-
tes.

Rodulph.
fol. 103.

Gloriam fu-
giturus ina-
nem secedit
in solitudi-
nem.

Psal. 54. 8.

Socio gravi-
ter laboranti
mirabiliter
succurrit.

Obiit hoc anno B. GANDVLPHVS de Benasco Mediolanensis in oppido Poli-
tij prouinciæ Siciliæ in die Sabbathi sancti ad Hospitale S. Nicolai, dum ibi sacras con-
ciones haberet ad populum, neque in illo loco habitaculum adhuc esset Minorum. Qua-
re corpus eius delatum fuit ad Ecclesiam cathedralem, in qua præcipua colitur venera-
tione; Ibi seruantur diligenter eius acta per Iacobum Episcopum Cephaludensem in
dialogi modum conscripta anno 1320. Indictione 3. eo tempore quo ad augustiorem lo-
cum translatae sunt eius reliquiae. Actorum transumptum accepimus à Domino Con-
stantino Caetano Siculo Abbate Benedictino nostro amico, ex quibus hic damus potiora.
Adolescens mundi iniquationem fugiens opportune S. Francisci Institutum am-
plexus in Sicilia, breui tanti magistri discipulus perfectus euasit, & longè lateque indi-
tarum virtutum mira fama peruasit. Ab ipso tyrocinio cœpit eius vita omnibus probari,
quam totam impendebat Dei & proximorum obsequiis. Assiduus in concione vehe-
menter vitia carpebat, virtutes commendabat, afflictos opere & sermone iuuabat, pios
in bonis operibus confirmabat. Mundi curis & oblectamentis ita perfectè renunciavit,
ut ab ingressu nihil vsquam cogitarit præter cœlestia. Vir magnæ abstinentiæ & assiduæ
pœnitentiæ, secunda, quarta & sexta feriis qualibet hebdomada ieiunabat, præter ie-
iunium Aduentus à die omnium Sanctorum vsque ad Natiuitatem Domini, & Ecclesia-
stica quadragesimæ aliud adhibebat ab Epiphania per continuos quadraginta dies, quos
Dominus sancto suo ieiunio cōsecrauit, & S. Franciscus ieiunādos in regula cōmendauit.
In his ieiunij diebus semel in die modico pane victitabat & aqua, vnā tantum vili con-
tectus tunica præter cilicium, quod nudam gestabat ad carnem. Totam noctem duce-
bat insomnem in contemplatione diuina, cuius dulcedine sæpius rapiebatur extra se to-
tus immersus cœlestibus. Crebris in suum corpus animaduertebat flagellis, ocium fu-
giebat malorum omnium seminarium, in bonis operibus perpetuo erat intentus, ut ma-
lignus Spiritus, hostis humani generis perpetuus, eum semper occupatum inueniret.
Castitatis fuit perquàm studiosus, obedientiæ sanctæ constanter & integrè addictus,
paupertate & humilitate facile omnes superabat. Doctrinam Ecclesiasticam moribus
ornatissimis illustrabat, diuina quoque perfusus sapientia intrinsecus, semper cœlestibus
fruebatur delectationibus.

Summum sui contemptum anxie concupierat, nec quidquam ei molestius erat, quam XLII.
laudari. Audiens itaque aliquoties Fratres inter se confabulantes de suis virtutibus, ei
valde displicuit tam præclaram de se conceptam fuisse opinionem. Hanc obscurari de-
siderans, cogitauit eò fugere, vbi tanquam ignotus despiceretur, & suauem hanc pestem
humanæ gloriolæ posset euadere. Panormi commorans sæpius audiuit in Petraliæ Alpi-
bus montes esse asperrimos, ab hominum incolatu segregatos, in quibus decreuit vitam
degere solitariam. Quare assumens in socium Fratrem Paschalem, sibi per omnia obse-
quentissimum, eremi etiam amicum, elongauit fugiens, manere cupiens in solitudine.
In itinere lassu perueniunt Politiū, oppidū Siciliæ nobile, frugiferum, opulentum, popu-
lo frequens, sed ascensus prominentioris, & frigoris intensi, à Petraliæ montium Alpi-
bus sexto distans milliario. Recepti hic hospitio à quadam fœmina Pisana nomine, eius cha-
ritatem, quam in Christi pauperes quoscumque solebat exercere, per multa experti sunt
argumenta. Dum per aliquot ibi subsistunt dies, rogatur GANDVLPHVS à præcipuis
oppidanis, ut illa quadragesimā Dei verbum proponeret, quorum importunis precibus
tandem acquieuit, communem vtilitatem suæ anteferebat quieti.

Dum vero prædicat, graui oppressus socius infirmitate ad vltimas vitæ metas perue- XLIII.
nit. Quinque diebus misere laborans in angustiiis, loquela destitutus, aliquando B.
GANDVLPHVM defixo intuitu conspiciebat, aliquando signis veluti ad misericordiam
prouocabat. Iam fermè animam agebat in summis angustiiis, quando ei viscerosius com-
patiens

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

patiens vir Sanctus, in oratione procumbens, quæ illæ angustia socij? quid sibi per signa significari voluit? à Deo humiliter inquit. Statim ab oratione consurgens redit ad socium, continuo sic eundem alloquutus: *Adiuro te per IESVM CHRISTVM, vt si reatum aliquem habeas, nondum per pœnitentiam deletum, propter quem antiquus hostis ita te miserabiliter truciat, mihi tanquam sacerdoti reueles, vt Dominus (qui ne pereas in æternum, indulgentissimè te expectat, & per angustias has monet) tui misereatur.* Vt dixit, statim Frater moribundus loquela & viribus restitutis respondit: *Gratias Deo, & tibi Patri, qui me tuis precibus à gehenna incendio, & presentibus liberaſti torturis. Incuria magna quadam peccata in confessione præterij, propter qua traditus eram diabolo torquendus presenti supplicio, & nisi tu hac arte præriperes, sempiterno.* Ritè confessus & absolutus, placidè absque vllis dolorum aculeis dulciter obdormiuit in Domino.

XLIV. Hoc sublato comite, alium substituit, vocatum Rogerium, sed sibi valde dissimilem, moribus contrarium, oculis vagum, aspectu in mulieres procliuem, verbis incautum, & ludicrum, in cæteris minus modestum. Ægre ferebat hos mores vir Sanctus in socio, monuitque sæpius, vt in meliores mutarentur. Incorrigibili facto minas adiecit, prædicens ita facientem parum ab obitu suo male moriturum. Ita euenit, vt dixit; etenim post viri sancti mortem, habitu exuto, tot Messanæ perpetravit iniquitates, vt laqueo vitam cum opprobrio finierit. Mira hominum sors, & rerum vicissitudo, sed & inscrutabilia, attamen iusta, Dei iudicia; vt è duobus sociis vnus eiusdemque pij viri, vnus resipuerit, alter in sua iniquitate decesserit, vnus cœlum scanderit, alter in æternum perierit: ita vt ad litteram in illis completum sit illud Euangelicum. *Duo erunt in agro, vnus assumetur, alter relinquetur.*

Alteri socio impio prædicat extremū exitum.

Luc. 17. 36.

XLV. Cum in eadem Quadragesima ibidem prædicaret, multo garritu feria 4. maioris hebdomadæ hirundines, circumstantes ab auditu verbi Dei impediabant. Videns ille commotum populum, neque verbum sanctum fructum referre potuisse, præcepit hirundinibus ad exemplum sui Institutoris Francisci, vt omnino tacerent, dum prædicaret. Obsequutæ sunt ex tempore volucres, nec cantum reassumpserunt, nisi post completum sermonem, facta sibi garriendi licentia, per quem iussæ erant filere.

Hirundinibus imperat silentium.

An. 1212.
n. 32.
Et obediunt.

XLVI. In hac ipsa concione adstantibus prædixit vltimum hunc fore sermonem, & confestim rediens ad hospitium, corporis cœpit infirmitate grauari, per quam statim intellexit se ab ergastulo huius corporis euocandum. Itaque tanquam athleta fortis cælestibus se protexit armis, oratione, & meditatione assidua gloriæ supernorum. Cœpit repenti viribus corporis destitui, quare iunctis & erectis manibus humiliter rogauit, vt sibi liceret cœptum prædicationis quadragesimalis terminare laborem, vt maius inde reportaret lucrum animarum, quod si hoc non expediret, saltim tempus deflendi peccata, (quæ tamen nulla post hoc vitæ genus assumptum commisisse, neque gratiam in initiatione acceptam, per vllum reatum perdidisse acta testantur) Deus concedere dignaretur. Cruce demum in die Parasceues manibus assumpta adeo amarè CHRISTI passionem cœpit deflere, ac si coram Christo in Cruce positum corporaliter haberet. Osculis etiam vitali ligno creberrimis infixis, sæpius repetebat illa verba: *Ave CRUX CHRISTI, IN QVA MEVS CHRISTVS PEPENDIT*, atque inenarrabili fletu, gemitu & eiulatu Christi dolores recensebat. Demum Sabbatho sancto hilari vultu transitum prædicens, obdormiuit in Domino, in cuius obitu campanæ totius Oppidi nullo trahente sonuerunt. Mortuus cœpit suauissimum ex vniuerso corpore odorem emittere, qui miro augmento crescens vniuersam domum repleuit, durauitque per integram quindenam. Ad sanctum funus vniuersus clerus & populus accurrit, sacrum corpus ad matricem Ecclesiam magna solemnitate portauit, & loco humili, quem vir sanctus viuens elegerat, sepeliuit.

Prædicat suū finem instare.

Christianè se parat ad mortem.

XLVII. Miraculis statim cœpit plurimis clarere, è quibus aliqua hic recensere licebit. Philippus Tarratana Politianus, à natiuitate duas habens linguas, omnino mutus effectus, videns multos ad sancti viri sepulchrum confluere, atque audiens cereos sæpius super illud, sine humana industria diuinitus accensos, magna fide & deuotione in Dei seruum concepta, se illius meritis seriùs commendauit: Non diu hæsit, quando repente cœpit alta voce Dei nomen inuocare, & B. GANDVLPHI laudes celebrare. Scarletam de Policio ab vlcere pessimo in naso exorto liberauit. Andream de Fersio longo tempore febribus

Eius miracula. Muto restituit loquelā.

Alios à varijs languoribus curat.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

bribus exæstuantem pristinae reddidit salutem. Alexandriam de Ferraria incolam Petraliæ superioris, annis quindecim sanguinis fluxu laborantem sanauit. Petrum Politianum à nervorum contractione & humorum defluxu, quem per decennium patiebatur, sanum reddidit. Flaminga Politiana cum post vespervas in die Sabbathi laboraret, lanificium quoddam texendo, subito lumen perdidit oculorum. B. GANDVLPHO se commendans exaudita est, apparente sibi viro sancto, & monente ne in posterum post vespervas dierum festorum seruii cuiusdam operi intenderet: Ita vouit, fecit, vidit. Tres herniacos curauit; mulierem grauissimè in puerperio, transuerso in vtero filio, per multos dies laborantem, à periculo liberauit; duas à dolore mammillarum, à dolore iliaco alterum sanauit; Dentem alteri restituit, alium vno latere mortuum, vegetum fecit; ab altero scapularum dolorem abegit; strumofam mundauit, claudum erexit, iniuste per iudicem condemnatum, suo iuri restituit. Alia multa patrauit miracula, quæ Politij manu publici Notarij authenticata sunt; quatuor dum vixit operatus est, post mortem viginti tria; post translationem bis centum triginta duo.

Qualiter facta eius translatio.
Suprà n. 41.

Hanc vero ita fieri contigit; Iacobus Cephaludensis Episcopus, quem superius diximus eius vitam scripsisse, cum singulis annis ex officio visitaret suam diocesim, & Politium, sibi etiam subiectum, veniret quotannis: rogabatur à Clero & populo, ut sancti viri, quotidie miraculis coruscantis, corpus è terra leuaretur, & decenti locaretur sepulchro. Semper se præbuit difficilem, nolens leuitatis incusari; quippe qui venerandum vellet hominem cuius sanctitas non erat comperta. Attamen voluit Deus, ut quem ipse gloria & honore coronauerat in cælis, homines venerarentur in terris; quare immissa visione Episcopo & clero, sibi placere indicauit, ut dignè coleretur nobiliori sepulchro. Non amplius resistendum censuit bonus Præsul, sed examinanda prodigia, quæ in tabulas redigebantur. Comperta eorundem veritate & mira virtute, consentit, ut corpus effoderetur. Admotæ operi manus, sed dubitatum est de loco certo sepulchri, donec aduenit ianuis clausis mulier quædam incognita, & minime vocata, quæ absque hæsitacione dixit, vbi vir Dei iaceret. Fossores absque vlllo labore preciosum detexerunt thesaurum, terra ipsa, sub qua corpus latebat, veluti libenter suum reddente depositum, & odoriferos repente producere flosculos gelsominos: cuius rei memoria in tabella ad latus sepulchri adhuc seruatur. Monitus Præsul adfuit, & loto corpore inuentum est integrum absque vlla offensione, quantumuis ante annos sexaginta fuerit sepultum. Munda sindone positum est illa nocte per manus presbyterorum sub altari maiori, politum, & tersum à quibuscumque terræ inquinamentis, cui sacras excubias obseruarunt, & sonoros cantus alternis choris plures hirundines ad noctis medium ediderunt. Neque id adeo mirum, quod mortui corpus honorarent, cuius viuæ voci obedierunt. Excitatus Præsul (qui etiam ad Sancti Viri corpus orabat) volucrum concentu, quasi erubescens, se in Sanctorum cultu ab irrationabilibus creaturis superari, statim cum toto clero hymnum *Te Deum laudamus* cantari curauit. Multis cœpit statim coruscare miraculis, & per vtramque Siciliam eius fama latius diffundi, venientibus vndique infirmis, & miseris, ad eius sepulchrum pro malorum remedio. Id sibi tanquam depositum, seu expositum inueniebant, redeuntibus cunctis sanis cum gaudio & lætitia, Deum glorificantibus in Sancto suo, qui talem dedit virtutem suorum seruorum reliquiis. Facta est hæc translatio an. 1320. in sabbatho Pentecostes, sed celebratur ibidem 2. feria post Pentecosten, dies vero natalitius Dominica 3. mensis Septembris, ut commodius, & solemnius posset celebrari. Tantam eius haberi Politij venerationem testatur Petrus Rodolphus, ut cum ipse an. 1584. cuperet sanctum eius corpus conspiceret, (quod sub tribus clauibus, quarum vnam habet Guardianus, asseruatur) mirum fuerit videre confluentem turbam hominum & mulierum, cum primum id rescuiissent, qui ad aspectum tam magni thesauri, tundeant pectora, Sanctum inuocantes, cuius meritis incolæ multa commoda reportant. Propter deuotionem huius Sancti Viri extructus postea Politij conuentus Fratrum, cuius fundatores & tempus suo loco dabimus opportunus.

Hirundines
eius funus
obhonestant.

Rodul. cit.

Mortuus primogenitus
S. Ludouici.

Perdidit hoc anno sanctus LUDOVICVS Galliarum Rex Ludouicum primogenitum XLIX
sui regni heredem, & sanctitatis imitorem. Dolentem ad tanti pignoris iacturam Pontifex consolatus est scripta hac grauissima Epistola, verè digna, quæ omnium oculis obiciatur,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

obiiciatur. Est quod mirer Paulum Æmylium alias accuratissimum rerum Gallicarum scriptorem, in recensu filiorum S. Ludouici nullam huius Ludouici primogeniti mentionem fecisse. Fecerunt tamen Ioan. Hocsemius de Episcopis Leodiensibus lib. 1. cap. 6. Robertus Guaguinus lib. 7. licet secundo genitum ex errore videatur constituere, & alij præter hos graues authores.

REGI FRANCORVM ILLVSTRI.

[Vox horroris & mœroris, vox gemitus & lamenti sensibus nostris insonuit, quæ interiora cordis nostri, quasi quodam diri vulneris telo transfuerberans in capite vniuersalis Ecclesiæ de tristi obitu claræ memoriæ L V D O V I C I, primogeniti tui, fontem aperuit lacrymarum, nosque ac fratres nostros attonitos reddidit intentissimam consideratione iacturæ, quam ex hoc eadem Ecclesia, & domus tua, charitatis Apostolicæ probatissima filia communiter sustulerunt. Inter mundi siquidem procellas, quæ assiduis aduersus eandem Ecclesiam malignorum spirituum flatibus intumescunt, ipsa specialiter in regni tui prosperitate respirans, spem singularis præsidij sibi in fidei eius inuiolabili firmitate dispositi in illum, quem genituræ series, & rerum ordo iam certum præmonstrabat, regni eiusdem hæreditarium successorem, pari confidentia prorogaret. Nimirum de ipso publica tenebat opinio iugibus gratiosæ indolis proficiens incrementis, quod si decreta fatalia speratæ substitutionis ordinem non turbassent, idem paternæ disciplinæ salutaribus eruditionibus institutus, suis temporibus te nomine ac moribus reddidisset. Et quia velut germen odoris fructus honoris & gratiæ, iam erumpentibus laudabilium studiorum floribus, producebat, vnde sperabatur post te instar tui, religionis & fidei Christianæ virtutis brachium, fulcimentum domus, stabilimentum & gloria gentis suæ, quo vbere fonte lacrymarum Regnum tuum flere sufficiat, se pignus tantæ fiduciæ, qua ætatis futuræ tempora intrepidè prospicere poterat, perdidisse. Auget autem dolori nostro formidinem, qua veremur ne forte mœroris excessus animo tuo de tam amara carnis incisione charissimæ dominetur, & ne si durum tibi diuinæ voluntatis arbitrium impatien-
ter accipias, Deum, quod absit, offendas, lædasque teipsum, & ponas in gloria spei tuæ scandalum, quæ cum infidelibus, quos resurrectionis futuræ nunc expectatio beata non recreat, contristari de dormientibus in Christo non patitur Christianos. Minuit autem huius formidinis nostræ pauorem, quod exercitatum habeas animum ad patientiam in rebus asperis, & aduersis; omnem fortunam superare, ferendo inuicto pectore didicisti, & confidimus, quod hunc doloris accessum imperturbatus, quamuis turbatus, exceperis, quem alias irruentes intolerabilium fere casuum impetus non fregerunt. Ad nihilum quippe valet, nisi ad subuersionem salutis, & vitæ in memoria mortuorum ossa carnis immoderatâ spiritus exsiccare tristitiâ; dolores animi non tam lenire, quam etiam exaggerare mœroribus, & ad cruciatus exitialis augmentum vulnus concidere super vulnus, quoniam nemo per lamentationes, & luctus reuocari poterit à defunctis. Inter hæc autem potest propinatum tibi à Deo amaritudinis poculum temperare, quod vix tibi debebat cum multiplicatione sobolis vita produci, quin de alicuius eorum obitu, quorum ortus lætanter fortassis acceperas, aliquando tristareris: cum raro cuiquam in filiis felicitas fœcundæ generationis obuenerit, qui aliqua natorum suorum funera meruerit non videre. Ergo si, prout admonet ineuitabilis mortalium sortis ambigua certitudo, eundem tuum secundum carnem, nostrum vero secundum spiritum, filium habuimus, tanquam aliquando amissuri; consequens est, vt postquam humanitatem nostram dolendus de ipso turbauit euentus, desinamus moleste ferre quod ex necessitate futurum indicta naturæ mortali conditio promittebat. Gemitibus itaque ac singultibus imperantes diiudicemus consulta ratione prudenter, quid sit, quo super eum quem tibi Dominus dedit, & abstulit, vendicare tibi lucrum legitime debeas, aut querelam, præter momentaneum quoddam separationis incommodum, quo illum assumpsit superna vocatio, te reliquit. An lugendus est tibi, quæsumus, filius, quia communis mortalitatis legem excepit, à qua diuinæ potestatis autoritas humanæ salutis auctorem, hominis filium, Deum & hominem non exemit? An quia flebile miserabilis vitæ huius cito euasit

Reg. Vatic.
epist. 26.
Eum conso-
latur Pontifex.

Quanta spes
erat de mor-
tuo adoles-
cente.

1. Thes. 4. 12.

T exilium,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI.
1260. AN. 6. OCCID. AN. 5. NORVM AN. 53.

Sap. 4. 11.

Isa. 37. 14.

Plorandi mor-
tui cum mo-
deramine.

Eccl. 12. 13.

Rom. 5. 14.

Orandum pro
defunctis.

exilium, & in desertum patriæ melioris, iuxta spei nostræ confidentiam, euolauit? An quia priusquam prouectiorum ætatum experiretur æumnas, & antequam malitia in eo peruerteret intellectum, aut animam ipsius figmenta deciperent vanitatum, raptus est de iniquitatum medio, & miserante Deo, in viuentium fasciculo collocatus? An quia pueritiæ suæ læta & innocenti, vt creditur, sorte perfunctus, priusquam illum mortalis vitæ protractio robustioris adolescentiæ inficeret luxibus, aut ambitu iuuentutis afficeret, aut cōficeret defectibus torpidæ senectutis, meruit quasi adhuc primæuum & tenerū germen de cedro regiæ sublimitatis abscindi, incorruptibiliter radicandus in desiderabili suspirij nostri terra, & eorū, qui agnum Dei mundis gressibus prosequuntur, felicissimis cœtibus inferendus? Hinc enim ex eo proculdubio spem de ipso cōplectimur, quod præoccupauit, vt gaudenter accepimus, in confessione humili, & sacramentorum fidei perceptione deuota, facie indicans, quod in morte mortis stimulo superato in cœlestium potentiarum atria, post caput fidelium Christum per fidei meritum, nondum cognitis mundi negotiationibus introiuit. Cum igitur superuacaneum videri debeat & indignum gemitibus prosequi, quem ad gaudia transisse credimus angelorum, qui diruptis captiuitatis corporeæ nexibus in libertatem spirituum exiliuit: quæsumus charissime fili, & in debito charitatis exigimus, ac mandamus, vt mœroris nube depulsa, si qua forsan adhuc exinde vultum Regiæ Serenitatis obnubilat, proueniens ex præmissis, & in æuum mansuræ lætitiæ claritas te circumdet, ita quod hoc proueniat in consolationis quoque nostræ profectum, vt qui fletum tuum venerint illacrymando diluere, potius inueniant unde consolationis debeant referre solatium, quam afferre. Sic nempe viros decet, quibus debet robur firmitatis inesse, ne aduersitatum congressibus impetiti, mollitiæ fœminea sublabantur. Sic ergo decet amicos, qui sublato e medio fideliter dilexerunt, hac ab illis diuersitate distincti, qui amicos interdum miseriùs deflent, quos negligentius habuerunt; & amare quemquam nisi perditum nescientes, tunc demum adhibent fera suæ affectionis indicia, vt dubium an viuentem amauerint, non relinquunt. Etenim, quia indecens mœroris remedium est lassitudo mœrendi, licet à constitutione ciuili annus detur fœminis ad lugendum, non vt tamdiu, sed ne diutius fletibus intabescant; nullum tamen viris à lege præscribitur flendi tempus legitimum, quia nullum eis ad hoc idoneum consulta prudentia iudicauit; etsi Sapientis autoritas eis permittat paucissimos dies luctus ad charitatem fouendam superstitum, & inhumanitatis calumniam euitandam. Porro etsi superstiti, vt modicum super mortuum suum ploret, venerandæ imperet autoritas vetustatis, venit tamen sub iubentis imperio intelligenda non tam forsitan plorandi actio, quam modicitas actionis: vt per hoc, quem ad flendum emollit imbecillitas animæ indolentis, à multo lacrymarum profluuiio compescatur. Veteribus sane Patribus, vt longis indulgerent deplorationibus proximorum, non solum suggerebat humanitas, sed quia quotquot vniuersæ carnis debitum exolvebant, regnantis in omnes à primo parente mortis imperio, nec dum secundo Adam triumphante deuicta morte, ad inferos descendere cogeantur. Nunc vero quando cum Christo in Deo fideliter morientium vita reponitur in excelsis, sine spei catholicæ iniuria iam non possumus planctum producere super illos. Igitur Christianissime Princeps, cum lacrymam tuam, si quā forsitan vehementia doloris excusserit, funditus debeat matris Ecclesiæ, tibi fideliter cōdolentis, lacryma compassiua siccare: quoties memoriæ stimulo cor tuum, aut charissimæ in Christo filiæ nostræ Illustris Reginæ Francorum, consortis tuæ pupugerit charinati acerbus excessus, quidquid hinc mœroris infunditur, blanda huiusmodi cogitatio, & dulcis absterget, quia in Christo viuens multo magis gloriosè, quàm prius charissimis parentibus in resurrectione iustorum, Deo dante, feliciter apparebit, & congratulabitur se viam vitæ illis erudientibus tenuisse. Propterea Reginam eandem debiliorem corporis tui partem exhortationis assiduæ confortatione sustenta, vt iis & tuis consolationibus animum subleuet, ne insidentibus nimium doloribus opprimatur, sed potius dum charissimus filius amarè recolitur defuisse, suauiter in mentem vtriusque recurrat; quam tuto exitu vitæ mortalis spatia consummauit, in lucem repositus apud Deum, vbi eum non amissum habent superstites, sed præmissum. Quamobrem si quid ei fortassis de contagio terrenæ habitationis aut carnalis infectionis inhæsit, quod oporteat Ecclesiæ sanctæ

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260 ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

sanctæ suffragiis, vel charorum auxiliis expiari, vigilet circa eum paternæ ac maternæ diligentia pietatis; nostræ quoque charitatis sinceritas ipsius apud Deum, in ipsa præsertim immolatione hostiæ salutaris, cum qua pro salute fidelium ante thronum Dei pia iugiter vota prosternimus, prout humana fragilitas permiserit, memor erit. Datum Anagninæ 3. Kalend. Martij, anno 6.]

L. Hoc anno completa iam structura Ecclesiæ montis ALVERNÆ, Pontifex ex magno in S. FRANCISCVM affectu, & loci, in quo sacra recepit stigmata, veneratione, voluit templum cōsecrari non minori solemnitate, ea quæ adhibita fuit in consecranda basilica Assisiatæ, in qua Sancti viri corpus requiescit. Septem itaque scripsit Episcopis, Aretino, Florentino, Fesulano, Assisiati, Perusino, Tiferniensi, & Vrbinati, vt simul sacrum hunc peragerent ritum, nec quidquam omitterent, quod ad maiorem rei conducere celebrationem. Conuenerunt omnes illuc mense Augusti, Dominica infra octauam Assumptionis Deiparæ, præsentibus S. Bonauentura Ministro Generali, plurimis proceribus, multis hominum millibus, & Fratrum magna multitudine, ex vicinis Monasteriis confluyente, iuxta consuetudinem Romanæ Ecclesiæ solemnissime Templum consecrarunt in honorem omnipotentis Dei, & ad laudem B. Mariæ semper Virginis & S. Francisci. Neque vero prædicti Episcopi Ecclesiam solam consecrarunt, sed consensu equis, præcedente copiosa processione cleri, Fratrum, & populi, descenderunt de monte, & vniuersum in circuitu per duo milliaria lustrantes, aqua benedicta aspergentes, cantantes, & psallentes benedixerunt. Per multos annos fuit celeberrima memoria huius consecrationis & magna celebrabatur festiuitate in vniuerso tractu Clusentino, atque aliis partibus adiacentibus, donec propter æstiuos calores translatum est festum ad ipsum diem sacrorum Stigmatum in mense Septembri.

L. I. Consecrationem hanc iam superius indicauimus tomo primo, & grauiora quæque retulimus huius montis priuilegia: situs & topographiæ ampliorem descriptionem, non adeo nobis tunc exploratam, nec visam in hunc locum distulimus. Exteris rem gratam nos præstituros putamus, dum eam hic subiunxerimus. Per agrum Florentinum & diocesim Aretinam inter Tyberim & Arnum, notissima flumina, ad Meridiem & Occasum se extendunt dilatatis fimbriis gemini colles ab Apenninis Alpibus prodeuntes. Super hos exurgit mons frondosus, & frugifer, qui ab Oriente versus Tyberim ascensum habet septem milliarium; ab Occidente versus fluuiolum Corfalonis, radices montis alluentem, trium milliarium. Super huius montis iuga consurgit alius, etsi totus lapideus, valde tamen pulcher & amœnus virentibus arboribus ornatè confertus, qui super omnes montes & colles circumuicinos caput altius extulit, ALVERNÆ cognomen sortitus, cuius supra dedimus rationem. Figuram habet quadrangularem; primus angulus vergit ad Meridiem, ex quo descendit æquali proportionem per duo milliaria, quasi quædam terræ lingua, ad cuius medium situm est Castrum pijillius herois Orlandi, qui montem hunc Francisco donauit. Secundus angulus respicit ad Occidentem, super quem monticulus delectabilis exurgit, Ecclesiâ Stigmatum superior. Priores hi anguli non adeo ab inuicem distant, & inferiores sunt aliis. Tertius angulus respicit ad Septentrionem, & distat ab angulo secundo M. P. Suum etiam habet monticulum *Penna parua* dictum. Quartus Orientalis est, à tertio distans per D. P. inter vtrumque via media occurrit collis altior cæteris, *Penna maior* nuncupatus, in cuius cacumine erecta crux molis ponderosæ. Ab hoc ad primum angulum semper descenditur per integrum milliare. In spatio medio inter quatuor angulos numerantur duodecim monticuli iuxta numerum duodecim Apostolorum Christi, cuius passio in eo monte erat renouanda. Ingressum vel ascensum habet vnum per ostium dumtaxat, à tribus enim lateribus abrupta habet præcipitia: à quarto, quod est inter primum & quartum angulum, decurrunt aquæ omnes in vallibus duodecim monticulorum congregatæ.

L. II. In ascensu à parte Occidentali emensis ter M. P. occurrit primo fons B. FRANCISCI, à frequenti potu & sessione eiusdem, ita cognominatus: deinde versus Orientem vergitur ad hortos Fratrum, inter quos recto tramite itur ad montis radices; mox scanditur per montem ipsum ad Meridiem inter montis fimbrias, & horti muros ad C. P. donec via se reflectit ad Occidentem. Grauior deinde ascensus per CC. P. donec peruenitur

Maria. c. 24.
Rodolph.
fol. 264.
Consecratur
solemniter
ecclesia mon-
tis Aluerna.

An. 1213.
n. 33.

Situs montis
Aluerna.

An. 1213.
n. 32.

Qualiter ad
montem as-
cenditur.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

ad crucem in capite viæ erectam, ab hac continuo ascensu per XL. P. pergitur ad portam, quæ obseratis valuis vectibus ferreis, & forti aggere montem claudit. Intra hanc est paruum atrium, in quo sita deuotissima illa Ecclesia per S. FRANCISCVM in honorem B. Virginis constructa, in qua plenaria obtinetur indulgentia in festiuitate sacrorum Stigmatum; & mira suæ benignitatis & potentiae portenta Deus monstrauit. Ad sinistram partem Ecclesiæ contiguum est Fratrum habitaculum in parua planitie, infra primum, de quo locuti sumus, monticulum. A sinistra ad Occidentem in area ampliori constructa maior Ecclesia, cuius ostium Occidentale; altare maius Meridionale, ad annum 1348. à Petræmalæ Comitibus cæpta, sed ad annum 1497. à Fratribus Obseruantibus consummata. Ita coniuncta est priori Ecclesiæ, vt vnâ vtraque in Crucis modum constituat, in quarum compagine structa turris excelsa superpositis campanis, à Comite Orlando & S. Bonauëtura aduectis. Officinæ quæq; vtrique Ecclesiæ sunt cômunes; tēpore hyemali in minori; æstiuo, in maiori diuinum celebratur officium. Alia præter hæc in monte esse delubra, & sacella diximus loco superius citato, suis interuallis distincta.

An. 1219.

n. 32.

Huius montis monumenta pietatem imprimant.

Ita vniuersus mons pietatem spirat, atque ad deuotionem accendit, vt nullus sit qui rerum omnium dispositionem non omnino admiretur. Neapoleon S. Adriani Diaconus Cardinalis, & S. R. E. Legatus, cum iugum huius montis superaret, contemplatus tot sanctitatis vestigia, verba hæc & voce protulit, & scriptis commendauit, vt aliorum excitaret erga eundem locum affectum. [Almus Christi cōfessor B. Franciscus, vitæ Evangelicæ renouator, fulsit in Ecclesia militante vt fulgentissimum luminare. Hic velut angelus ascendens ab ortu solis in sacro loco montis Aluernæ, per operationem Christi in specie Seraph meruit sacris eiusdem passionis stigmatibus insigniri. O grande priuilegium omnibus retro sæculis inauditum, quo eiusdem Confessoris vita, regula & persona Seraphici calculi incendio tota flammea redditur tanquam bulla IESV CHRISTI veri Pontificis confirmatur, & ipsius Agni IESV similitudine decoratur. Quis igitur fidelium ob reuerentiam tantæ dignationis Domini Dei nostri in illo sacro Monte ostensæ non animetur ad reuerentiam ipsius, tam inaudita consignatione sacrati? Nulla itaque difficultas accessus, nulla asperitas temporis debet pedes retrahere fidelium, quin tota mentis deuotione tam ad CHRISTI signiferum, quam ad locum sanctificatum per dignatum IESV CHRISTI descensum, & per merita veracium imitatorum ipsius sanctorum Fratrum in obseruantia sacrae regulæ degentium in eodem, ad memorati Montis sublimia non tam fatigati ascendant, quam spiritus recreatione Seraphici aduolent. Vt autem ad nostram deuotionem, quam ad præmissa omnia humili gestemus in corde, sacris fidelium affectibus coniungamus, & ipsos allectiuus gratiæ ad sacri loci reuerentiam attrahamus, omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui Ecclesiam B. Mariæ semper Virginis conuentus prædictorum Fratrum visitauerint, venerabiliter & deuotè, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius meritis confidentes, autoritate Apostolica, nobis in hac parte concessa, centum quadraginta dies de iniuncta eis pœnitentia misericorditer in Domino relaxamus. Similiter eisdem fidelibus, qui ad Oratorium B. Michaelis Archangeli in alia parte eiusdem montis siti: vbi apparitio præfata Domini nostri IESV CHRISTI, & consignatio beati Confessoris FRANCISCI dicitur extitisse, pia mentis deuotione accesserint, præmissis confisi meritis, ex eadem autoritate suffulti 140. dies de iniuncta eis pœnitentia misericorditer relaxamus. Similem indulgentiam replicamus iis, qui in eodem loco in prædicatione solemni cum deuotione audierint verbum Dei. Eadem autoritate Fratribus ibidem commorantibus concedentes, quod cum prædicauerint populis extra præfatum locum infra terminos Guardianiæ eiusdem loci quadraginta dies possint eisdem populis de iniuncta eis pœnitentia relaxare. Deuotis etiam fidelibus, qui Fratribus dicti loci in extrema paupertate ex suæ regulæ professione viuentibus victualia ad sacrum Montem portauerint, centum dies. Et iis, qui aliàs eisdem manum porrexerint adiutricem, quadraginta dies eadem autoritate de iniuncta eis pœnitentia misericorditer relaxamus. Dat. Immolæ 6. Idus Iulij, Pontificatus Domini Clementis anno 1.

Conuen. Hispalensis.

Hispali (quæ ad extremum in Hispania occasum Bæticæ caput est, in primis Europæ urbibus nobilis atque opulenta, manium firmitate, armis virisque munita, ædificiis priuat-

tis

ANNO CHRISTI . ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 53.

tis regiarum instar, nitore cultuque ciuium præcipua, Bati flumine urbem ad læuam, & suburbium, cui Triana nomen est, alluente, fundo etiam magnarum nauium capaci, eo-que idoneo vtriusque maris commercio mercibus opibusque aduehendis instructissima) hoc anno, eoque primo post urbem captam expulsosque Mauros, ait Gonzaga, nostris fixas sedes eo in loco, quo nunc Patres habitant Carmelitani. Profectò vel antiquius est nostrum domicilium, vel non eo anno, qui urbis deditionem sequutus est, concessum. Quippe Ferdinandus, morum probitate, & vitæ meritis *Sancti* cognomen adeptus, urbem sexdecim mensium obsidione obtinuit anno 1248. quod si expugnata ciuitatis anno primo, vel secundo euocati ad eandem Minores, altius repetenda est ibidem illorum origo. Atque ante hunc annum ibi sterisse confirmat mihi Prociarum & Custodiarum sub S. Bonauentura in comitiis Narbonensibus hoc anno, proximè dedimus, distributio. Etenim sub duodecima Castellæ prouincia custodia ob urbis maiestatem, & magnificentiam est Hispalensis, quæ nisi vetula, aliorumque in eadem Batica regione domiciliorum caput, non ipso primo suo anno præponeretur Toletanæ, & cæteris, quæ sequuntur, Custodiis. Adde constantem Minorum conatum in probanda, & retinenda sua præ aliis regularibus in illa urbe prioritate; atque de ea cum Patribus Benedictinis, qui cæteros præierunt, contendere. Minus vero probabile censebitur à tempore expugnatae urbis usque ad hoc per duodecim integros annos, nullos introductos vel admissos regulares, quorum ea ætate, & virtus probata, & instituta summè laudabilia. Quo fit ut antiquius censendum sit hoc monasterium, seu longè prior eius dicatur origo. Cæterum non eo, quo primo positum, constitit loco, donante anno 1263. optimum fundum Alphonso Decimo Ferdinandi filio, quem superius diximus electum in schismate Imperatorem, in quo extructas tum Regis, tum urbis munificentia ædes primum inhabitare cœperunt Fratres anno 1268. Ecclesiam cum sacrario adiunxit, sed non absoluit Petrus Rex cognomento *Crudelis*; aliis piorum additamentis ita domus excreuit, ut plurimas ingentes excedat, & nulli cedat sui instituti in Hispania conuentui. Neque magnitudine solum, verum ornatu & supellectile, claustro ad miraculum magnificè extructo, tantam refert maiestatem, ut pij & timorati viri ultra huius instituti leges elatam iudicarint. A Patribus Conuentualibus ad Obseruantes deuoluta ædes an. 1492. sub vtrisque semper florens præstantissimis & pietate, & eruditione Minoritis. Præ omnibus notiores Christophorus Toletanus, & Ioannes Salazarius facundi, & Christiani Oratores, sermone potentes, magnum animarum lucrum reportantes. Ludouicus de Vtrera magnum tum in vita, tum in morte suæ sanctitatis specimen exhibuit, ab omnibus vitæ beatæ vir iudicatus: Adiungendus Ludouicus de Sandoual pinguissimæ substantiæ heros, qui in pauperes vniuersa distributa huic Instituto nomen dedit in summa charitate, profunda humilitate, arcta paupertate, & illibata castitate per quadraginta annos miro exemplo perseuerans. Alios huius generis plurimos, & prædicatores celeberrimos recensere, si tædium non vereretur, liceret, quorum alias mentio fiet opportunior. Ornauit ædem prædictus Petrus Rex sacris reliquiis, quibus & firma addidit testimonia. Fratres incolæ centum quinquaginta excedunt, hospites conuolant innumeri ad prouincias Indiarum noui Orbis, & Insulares transfretaturi; erga omnes perpetua est Hispalensium liberalis beneficentia, ut vix credi possit quanta abundantia omnia non solum huic domui, verum & aliis huius Sodalitij apud se constructis, subministrent.

LV. In urbe Zamoræ Castellæ veteris nobilissima, saluberrimo aere, ad labente Durio flumine amœnissima, translata hoc anno Fratres ab Eremitorio sanctæ Catharinæ, quod anno 1246. occuparunt, ad aliud Beatæ Mariæ de Miraculis proximum, P. LX. distans, ad fluminis ripam ex opposita ciuitatis parte iuxta pontem. Fauit prioris ædiculæ structuræ Innocentius IV. anno 3. sui Pontificatus, dato diplomate exhortatorio ad Christi fideles, ut suis adiuuarent eleemosynis. Posteriores hunc locum cum adiacentibus hortis donauit Gallinatus Zamorensis ciuis, in quo ex diuendito ad mandatum Archiepiscopi Compostellani priori loco, domicilium sibi Fratres construxerunt. Adiuncta postea magnifica Ecclesia ex diuersis Zamorensium eleemosynis, ea tamen structuræ ratione, ut posterius hoc Eremitorium multis annis huic templo deseruierit pro sacello maiori, in quo sepeliri voluit prædictus Gallinatus cum pluribus ex suis successoribus

Gonzag. in
prou. Bati-
cæ con. 1.

Mariana de
reb. Hispan.
lib. 13. c. 7.

An. 1256.
n. 1.

Conu. Zamo-
ren.
Gonzag. in
prou. S. Ia-
cobi con. 7.

ANNO CHRISTI 1260. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 53.
ANNO 6. OCCID. ANNO 5.

Zamora S.
Franc. mor-
tua infantu-
lam resusci-
tauit.

An. 1254.
n. 45.
An. 1584.

Mirabilis ap-
paritio cuius-
dam Mino-
rita.

Opera Ioan.
Ægidij Za-
moren. luce
signissima.

Idē in prou.
Aquit. an-
tiq. conu. 17.
Histor. MS.
eiusd. prou.
conu. 15.
An. 1270.
n. 40.
Conu. Mon-
tis-marseni.

cessoribus ex iure patronatus. Sed cum minus ob eius angustiam reliquo corresponderet ædificio, aliud augustius, atque sumptuosius sacellum ab illustri quodam Arnaldo Solerio oppidi Willalpandei Domino extructum fuit, vti affixa demonstrant insignia. Ponē hoc sacellum est & aliud capacissimum, imo quod sacelli mensuram excedit, & insignes quasque adæquare potest Ecclesias, à Decano quodam Zamorensi superbè constructum, in quo varia dominicæ passionis mysteria peregregie sculpta, distinctis cellulis fecit reponi. Opus est magnificum, sed nullo fermè Fratrum vsui, dum in capacissima domui contigua & commodiori Ecclesia prius extructa, munia quæque peragunt Ecclesiastica. Primum claustrum habet insigne nobilis heroinæ Leonoræ Munniz opus, beneficii accepti testimonium; mortuam enim filiam quadriennem Maiorem Munniz ante altare S. FRANCISCI noctu collocatam mater aduigilans, & orans summo mane viuam hilaremque accepit. Quo miraculo non solum genitricis, verum & vniuersæ vrbs erga Diuum creuit deuotio. Quod reliquum est ædificij, pij Zamorenses addiderunt, vel Fratres collectis aliunde eleemosynis ædificarunt. Ad summi altaris dexteram cuiusdam Regis Castellæ filia honorifico iacet mausolæo. Ad sinistram vero potior pars ossium Roderici Martinez de Lara, Prouinciæ S. Iacobi alumni piissimi, lapideo reconditur sepulchro, cuius alteram reliquiarum partem Salmanticæ alias diximus asseruari: De ipso opportunius iterum fiet mentio. Sepultus in eadem Ecclesia Anonymus ille laicus Minorita, cuius mira recensetur à multis apparitio facta in eadem vrbe architriclino Dominicanano. Arcta contracta amicitia pacti erant, vt qui prior discederet ex hac vita, quo statu res suæ essent in altera, reuelaret superstiti. Prior obiit Franciscanus coqui functus officio: iuxta pactum apparuit amico totus ignitus, conquerens se deuotum diris purgatorij ignibus, quod in distribuendis Fratrum portionibus minus æque se haberet. Atque vt fidem faceret, vni ex mensis refectorij, in quo apparuit, iuxta suggestum, manum apposuit, in qua veluti candenti impresso ferro, palmæ reliquit vestigium, in hunc vsque diem crate ænea contectum, clare visendum. Ibidem requiescit Ioannes Ægidius Zamorensis, vir apprime doctus, qui sex ingentibus tomis vniuersam historiæ molem sub hoc titulo, *Historia naturalis, Ecclesiastica, & civilis*, candide & solide complexus est ordine alphabetico, vbi nihil præteriisse visus est: His addidit alium tomum, cui nomen dedit *Archium omnium Scripturarum*, vbi quidquid est eruditionis Ecclesiasticæ ad præcipua capita reduxit. Habentur hi codices MSS. membranei immensæ molis in bibliotheca eiusdem cœnobij, à doctis quibusque viris desiderati, à plurimis lecti & citati, à possessoribus, vt sit, neglecti, ita vt temporis iam passi sint iniurias. Sæpius egimus etiam in eodem Monasterio præsentēs cum doctis viris vt publici fiant iuris; nec preces remitteremus, donec ab aliis, vel fortassis à nobis ipsis edantur in magnam, vt spondeo, rei historicæ vtilitatem. Obierunt in eodem conuentu Ioannes Capillas & Alexius Hurtado viri pij, & vltra communem sortem paupertatis amatores, quorum nomina inter suos adhuc vigent. Præclara est etiam inter eosdem memoria Alphonsi à Castro Zamorensis, cui vltra cæteros antiquos scriptores plurimum se debere fatentur, qui contra hæreticos scripserunt: nec non Antonij Valeræ concionatoris eximij Comitum Albæ, Siciliae Proregum Confessarij, cuius corpus post annos decem exhumatum, integrum est repertum, & qui martyrium ante annos viginti prædixit Ioanni à S. Martha, quod an. 1606. passus est in Imperio Iaponico ad urbem Meacam, & propterea in causa fuit, vt è tyrocinio non remitteretur in domum paternam. Ad illud tempus martyrij dabimus genus.

In oppido Montif-marsani Aquitaniæ nunc vrbe munitissima, Gasto Fuxensis, dictæ LVI. villæ (ita diplomata vetusta à me suis locis proferenda vocant) & Armaniaci Comes, Bearnensiumque Princeps ædem Minoribus hoc anno construxit; aliudque postea (quod suo loco narrabimus) addidit Clarissarum, atque vltimis tabulis hæredibus perpetuisque successoribus iniunxit, vt Franciscanum institutum quibuscumque fauoribus & charitatis officiis prosequerentur. Hæc tanta Principis pietas non suffecit ad repellendas suorum successorum iniquitates, in quibus erga Deum deficiente fide, deficit etiam suorum progenitorum erga Minores humanitas. Ad annum quippe 1563. deprædata vrbe, monasterium diruerunt & expilarunt, sæuientes in piam hæreditatem paternam,

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1260. ANNO 6. OCCID. ANNO 5. NORVMAN. 53.

paternam, nec non in sepulchra & cineres tot illustrium Principum suorum prædeces-
sorum: atque ita factum est, ut quod Christiana patrum liberalitas extruxerat, hæretica
filiorum sæuitia deprefferit. Anno vero 1567. recuperata per Catholicos, ciuitate, pru-
dencia & dexteritate pij herois D. Mont-lucij Franciæ Mareschalli, ex prioris ædificij
ruinis aliud humiliter inchoarunt Fratres præcipuis constructis, neque adhuc completis
officinis, derelicta priori magnæ capacitatis Ecclesia, cuius reparationem attentare non
audebant. Præcipiente Leone X. datus hic locus an. 1522. Patribus Obseruantibus
Antiqui incolæ à Comitibus de Fuxo triginta tres aureos nummos quotannis, & singu-
lis mensibus vnum modium frumenti accipiebant, ut suorum animabus parentarent.

LVII. Ex comitiis, quæ superius hoc anno diximus Narbonæ celebrata, & distributione pro-
uinciarum in eisdem facta, in qua recensetur etiam custodia Narbonensis, constat ante
hunc annum in illa ciuitate Minores obtinuisse domicilium. Quo tamen structore, aut
quo tempore non potuimus detegere. Extra ciuitatis mœnia constructum, bellorum
incurfu fuit destructum simul cum Clarissarum & aliorum Ordinum monasteriis, sed
expensis egregij viri Petri Ioellis locupletissimi mercatoris intra mœnia ciuitatis fuit ex-
structum aliud sub titulo Domini nostræ de Consolatione & S. Francisci; demum plu-
rimum auctum fauore illustrissimæ domus de Archos alias Ioyense, ad hoc solitante
bonæ mem. Patre Fr. Ioanne Ginestois. Multa inuenio in regesto Pontificio huic con-
uentui priuilegia concessa, & alibi plura præclare gēsta per eius alumnos, quæ commo-
dius per varios annos distribuemus.

LVIII. Vir alter illustris Dominus de Chauvigne eodem anno construxit aliud Minorita-
num domicilium ad oppidum Issolduniense in Gallia, cuius Ecclesiam dedicauit SS. Ia-
cobo Apostolo & Christophoro Martyri. Sensit etiam in communi Galliæ calamitate
hæreticorum inhumanitatem, quibus repulsis antiquas sedes repetierunt Fratres, pro
viribus diruta reficientes habitacula. In vrbe item Campi-Aquosi in eodem regno, hoc
ipso anno domum Franciscanorum à nobilissimo viro Archimbardo Borbonio inchoa-
tam, nec tamen morte præpediente completam absoluit vndique, & sacra supellectile
ornauit Pr. Ioannes de Mailli, illustri prosapia natus, cuius consummationis dum vidit
finem, an. 1266. obiit: cui honoris & reuerentiæ ergo sepulchrū erectum est in chori me-
dio. Ei adiacet præclarissima fœmina Beatrix Clarimontensium Comitissa, & Borbonij
domina. Ad sinistrum magni altaris latus sepultus est Guido de Dampierre frater præfa-
ti Archimbaldi; è regione vero nobilissima heroina Maria de Hainaut Borbonij Ducis-
sa. Ecclesia sub titulo S. Ioseph an. 1275. consecrata est sub ritu solemni. Consecratam
etiam Ecclesiam Minorum Colonienſium hoc anno scribit Bruschi in Annalibus Ar-
chiepiscoporum Colonienſium, & inchoatam addit anno 1220. sed non nisi quadriennio
post illuc primum missos nos iam scripsimus ex Annalibus vetustis Saxonis.

LIX. In Prouincia S. Antonij & Custodia Veneta Patrum Conuentualium Monasterium
est Taruifij (urbis Marchiæ Taruifinæ, rerum omnium ad humanum vsum vtilium
abundantia, plurimis fontibus, & Sile amne, quo perluitur, clarissimæ) hoc anno funda-
tum extra ciuitatem. In commodiorem tranſtulit locum an. 1306. Illustriss. D. Gerardus
de Camino. Floruit in hoc loco Fr. Albertus Episcopus Taruifinus, ortu Vincentinus,
de quo alias latius dicemus; Nec non Magister quidam Nicolaus, Doctor insignis, hæ-
reticæ prauitatis Inquisitor, qui plura edidit opuscula, Magister Martinus, Magister
Marcus Antonius Cursius clarus Ecclesiastes, & bonarum litterarum cultor præcipuus
in eadem ciuitate defunctus, cui Magister Stephanus Gherardinus & Daniel Brixianus
lapidem in Ecclesia erexerunt, mutux eorum necessitudinis insigne monumentum.

LX. Ludouicus sanctus Rex hoc anno prope Lutetiam Parisiorum ad IV. M. P. ædificauit
ad preces Isabellæ suæ sororis (de qua nos superius) Clarissarum Monasterium insigne
sub Humilitatis Domini nostræ nuncupatione. Sæpius inferius sermonis de eo insti-
tuendi se nobis offeret occasio. In huius Parthenonis Ecclesia ad læuam prope me-
dium honorifica confurgit sepultura prædictæ Isabellæ, infinitis miraculis conspicua. Flo-
ruerunt in eadem æde plurimæ sanctimoniales summam generis nobilitatem vitæ san-
ctitate superantes, Blancha filia Regis Nauarræ, Magdalena generosissimi Principis
Francisci Ducis Britanniæ soror; Ioanna & Margareta filiæ potentissimi Godefridi Bra-

T 4 bantij.

Idē in prou.
S. Ludouic.
conuen. 8.
Com. Nar-
bonen.

Idē in prou.
Turon. con.
10.
Com. Issol-
dunien.

Idē in prou.
S. Bonau.
con. 24.
Com. Cam-
pi-Aquosi.

Brusch. sub
Arch. 47.
An. 1224.
n. 45.

Rodolph.
fol. 271.
Com. Taruif-
sinus.

Gonzag. in
prou. Franc.
Monast. 8.
An. 1253.
n. 33.
Monast. Hu-
militatis ex-
tra Lutetiā.

ANNO CHRISTI 1261. ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 6. RELIGIONIS MINORVM AN. 54.

bantij. Viuunt & hodie præclarissimæ fœminæ, Christo seruatori summa cum humilitate commori gaudentes.

Varia priuilegia.

Scripsit hoc anno Pontifex ad Ministrum & Vicarium Sclauoniæ, Guardianisque Iadren. vt quatuor Fratres Minores deputarent ad obsequia Sanctimonialium Monasterij S. Nicolai Iadren. *Quia personas.* 12. Kal. Iulij. Ministro Castellæ, Custodi, Guardiano, & Fratribus cœnobij S. Facundi confirmat donationem loci ab Abbate Benedictino illius villæ factam, de qua nos alias diximus, nouumque donationis instrumentum suo inserit diplomati. *Petitio vestra.* 2. Kalend. Maij. Verat ne Ministri Generales, aut Prouinciales possint conferre licentiam ad Ordines sancti Benedicti, vel Carthusianorum transeundi, nisi sub illa conditione quod in eisdem Ordinibus debeant permanere. *Cum & plantare.* Idibus Maij. LXI

Priuilegia Clarissarum.

An. 1257. num. 27.

Parthenonem Clarissarum Burdigalen. commendat Maiori & Communi ciuitatis. *Quia meritorium est.* Idibus Ianuarij. Abbatisæ & Conuentui Monialium Monasterij S. Catharinæ Ianuensis confirmat possessionem sibi traditam Monasterij S. Ioannis de Logamo Ord. S. Benedicti Albinganen. diœc. de quo non semel diximus superius, & instrumenta in hac re actorum inserit suis litteris ad verbum. *Iustis petentium.* 6. Idus Febr. Approbat mutationem sedis, quam fecerant Abbatisa & Conuentus Monialium S. Claræ de Longa Marcha iuxta Ipram Morinen. diœc. transeuntes ad Rosendale. *Meretur honestas.* 7. Idus Martij. Concedit sororibus Monasterij Arentij de Frusinone diœc. Verulanæ, vt bonorum sibi relictorum possint administrationem mutare. *Deuotionis augmentum.* 6. Idus Maij. Clarissis Monasterij S. Siluestri de Ilberto Vrbinate. diœc. confirmat donationem à se factam ædium, in quibus morabantur. *Speciali gratia.* 5. Kal. Iunij. Amplum tribuit priuilegium Clarissis Iadren. inseritque Laurentij Iadren. Archiepiscopi donationis instrumenta, in quo dicit prius illud Monasterium fuisse Ordinis S. Benedicti, & sorores eiusdem Benedictinas sponte se Clarissas fecisse, ex quo facto testatur non solum in Iadren. prouincia, sed & in tota Dalmatia procurari & acquiri tam salutem corporum, quam animarum. *Religiosa vitam.* 3. Idus Iunij. LXII.

ANNO CHRISTI 1261.
ALEXANDRI IV. ANNO 7.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 6.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 54.

ARGVMENTVM.

Alexander Pontifex multis circa Inquisitionem contra hæreticos per Minoritas faciendam prudenter statutis, moritur Viterbij, cui succedit Urbanus IV. Clara Vbaldina sanctitate insignis, & Raymirus Perusinus ex hac vita decedunt. Referuntur varia pietatis exempla. Michael Paleologus fugat ex Oriente Balduinum Imperatorem, Patriarcham Constantinopolitanum Venetum, & Latinos quosque, contra quem iubentur Minores crucem prædicare. Multiplicantur monasteria & priuilegia.



e. i. de exceptio.
e. licet de probatio.
e. testimonium de testibus.
e. testes 2.
q. 7.

SOLERTER & indefessè studuit semper Alexander fidei puritati, neque desides probauit cooperatores Fratres Minores, qui in commissis sibi regionibus lolium separabant à tritico, & cribro ponderosi examinis paleas excutientes, occultas detegebant hæreses subdolorum Satanæ ministrorum. Aliquando his plene probandis deficiebant legitimi testes, quales leges præscribunt. Consulendum itaque duxerunt Pontificem, an excommunicatos ratione criminis hæresis, vel alia de causa, complices, participes, seu socios criminis in fauorem fidei recipere possent ad testificandum contra hæreticos, credentes, defensores, fautores, & receptatores eorum? Quibus ita respondet Pontifex datis his litteris ad Inquisitores Prouinciæ Romanæ, & administrationis B. Francisci. Grauis est resolutio, propterea redacta in corpus

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

corpus iuris canonici c. *in fidei fauorem* de hæreticis lib. 6. cui etiam consentiunt Con-
cilia Biterrense c. 12. & Narbonense c. 24. non dissimiliter constituentia.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in Prouincia Romana & administratione
B. Francisci, à Sede Apostolica deputatis, & in posterum deputandis.

[Consuluit nos discretio vestra, vtrum illos, qui ratione criminis hærescos, vel alia
de causa excommunicationis sententia sunt ligati, contra hæreticos, credentes, defenso-
res, fautores vel receptatores eorum, ad testimonium perhibendum admittere, & stare
dictis eorum seu illorum, etiam debeatis, qui complices, participes, seu socios eiusdem
criminis se fatentur? Quia igitur si iidem excommunicati non admitterentur ad perhi-
bendum testimonium contra tales, & dictis eorum, ac sic fatentium non staretur, fre-
quenter officium Inquisitionis vobis commissæ in dispendium fidei contingeret impedi-
ri; quando præsertim vix, aut nullo modo potest, nisi per sic fatentes super hoc veritas
apparere, statuimus in fauorem fidei, vt in huiusmodi Inquisitionis negotio, dicti excom-
municati, contra hæreticos, credentes, defensores, fautores, & receptatores eosdem,
ad testimonium admittantur, & stetur tam illorum dictis, quàm eorum qui, vt prædictum
est, socios eiusdem criminis se fatentur, dum ex verisimilibus coniecturis, quæ ex nume-
ro deponentium, vel personarum tam deponentium, quàm eorum contra quas deponi-
tur qualitate, ac aliis circumstantiis coniici poterunt, sic fatentes non falsa dicere præsu-
mantur. Datum Lateran. 10. Kal. Febr. Pontificatus nostri an. 7.]

Arch. Vene-
tum, Mino-
rum,
Penna in
calce direct.
An sint le-
gitimi testes,
excommuni-
cati, vel socij
criminum?

- II. Deinde ne quidquam deesset in grauissimo negotio collaborantibus, scripsit ad Mini-
strum & cæteros Prælatos prouinciæ Romanæ, vt deputatis Inquisitoribus binos darent
socios, & vltra hos si occasio expostularet, plures. Habetur diploma in Archiuo Araceli
sub plumbo, num. 96.

DILECTIS FILIIS PROVINCIALI MINISTRO, AC
cæteris Custodibus & Guardianis, eorum Vicarijs Ordinis Minorum in Vrbe, &
administratione ipsius.

[Ne catholicæ fidei negotium dilectis filiis... Fratribus vestri Ordinis in Vrbe & ad-
ministratione ipsius ab Apostolica Sede commissum, ex personarum defectu contingat,
quod absit, quomodolibet impediri. Volumus & præsentium vobis autoritate districtè
præcipiendo mandamus, quatenus tu fili Minister Prouincialis singulis ex prædictis Fra-
tribus duos socios, Fratres videlicet ipsius Ordinis, prouidos & discretos ac eidem nego-
tio congruentes, de quibus ij quibus assignati fuerint, meritò valeant consolari, sublata
difficultate qualibet assignare procures; & nihilominus tam tu, quam vos alij Custodes,
Guardiani & Vicarij, quotiens ab eisdem Fratribus, quibus dictum est commissum ne-
gotium, fueritis requisiti, & dicto negotio fuerit opportunum, & de aliis etiam Fratribus
eiusdem Ordinis præter illos, qui eis in socios deputati fuerint, cum omni promptitudine
prouidere curetis, ita quod præfatum negotium nullam ex negligentia vestra dilatio-
nem capiat, sed potius ex diligentia continuum suscipiat incrementum. Datum Laterani
7. Idus Febr. Pontificatus nostri anno. 7.]

Iubet singu-
lis Inquisi-
toribus duos
dari socios.

- III. Eisdem Romanæ Prouinciæ, & Urbis Inquisitoribus concedit, vt semet inuicem ab
excommunicationis sententia, & irregularitate possint absolvere. Habetur ibidem
numero 88.

Et plures si
fuerint ne-
cessarij.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in Vrbe ac eius Prouincia.

[Vt negotium fidei valeatis liberius promouere, vobis autoritate præsentium indul-
gemus, vt si vos excommunicationis sententiam, & irregularitatem incurrere aliquibus
casibus

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

*Concedit In-
quisitoribus
ut se inuicē
possint à cen-
suris absol-
uere.*

casibus ex humana fragilitate contingat, vel recolatis etiam incurrisse; quia propter in-
iunctum vobis officium ad Ministros vestros de leui super hoc recurrere non potestis,
mutuo vos super his absolvere iuxta formam Ecclesiasticam ac vobiscum autoritate
nostra dispensare possitis, prout in hac parte dictis Ministris dicitur ab Apostolica Sede
concessum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, &c.
Datum Laterani 3. Non Martij, Pontificatus nostri anno 7.]

*An. 1254.
n. 7. & seqq.
An. 1254.
n. 12. & 13.*

Mox datis aliis litteris 6. Idus Februarij incipientibus; *Ne commissæ vobis.* tribuit eis
authoritatem excommunicandi, & censuras alias ferendi, ad exemplum sui prædecesso-
ris Innocentij I V. cuius de hac re diploma dedimus superius. Et 2. Kalend. Martij re-
scriptis eisdem, quas in hac re dedit idem Innocentius, confirmavit leges latas tam à
Pontificibus, quàm ab Imperatore Frederico contra hæreticos. Seruantur in eodem
Archiuo num. 46. & 1.

*Moritur Ale-
xander Pon-
tifex.
Eius laus.*

Tandem Alexander post turbulentas Italiæ vicissitudines, sed in medio tantarum ca-
lamitatum rectè prudenterque gubernatam Ecclesiam, hoc anno 8. Kalend. Iunij, Viter-
bij Faliscorum, quo se Anagnia receperat, pacem inter Venetos Genuensesque compo-
siturus, tædio animi ob ingruentia mala odiaque funesta Christianorum, quæ mœstissi-
mus in dies videbat augeri, vitæ finem posuit, & honorificè in Ecclesia Cathedrali S. Lau-
rentij sepultus est, cum sedisset in Pontificatu annos sex, menses quinque, dies quinque.
Pontificis Summi partes plenè absoluit, Ecclesiæ iura intrepidè defendit, iustitiam & ve-
ritatem impensè coluit; pauperes valdè dilexit, hæreticos perpetuo infectatus est odio,
propriis manibus eorundem libros flammis deuouens, excolendis Sanctorum Ecclesiis
piè animum addixit, eruditos viros in pretio habuit, regularia instituta multis fouit be-
neficiis, sed præ omnibus Minores, quorum ante Pontificatum Protectorem egit, & in
ipso Pontificatu sedulam curam gessit, præter se nulli hunc fidens Ordinem, quantumuis
ex regulæ præscripto Cardinalem petierint Fratres in Protectorem. Neque illi prorsus
ingrati, aut tot beneficiorum immemores, qui generali condito statuto præceperunt de
tanto Pontifice ferias agi, eiusque exequias celebrari quotannis in vigilia translationis
B. Francisci, prout videre est in constitutionibus antiquis Ordinis in fine.

*Grata eius
memoria a
pud Mino-
res.*

*Cratur Vr-
banus IV.*

*Panuin. in
chronol.
Ciaccon. in
Vrbano IV.
Bzou. in Vr-
ban. an. 1.*

Sub Alexandri mortem 19. dumtaxat Cardinales viuebant, è quibus Prænестinus ab-
erat in Hungaria. In tam exiguo numero ingentes de Pontificatu contentiones exar-
sere, quæ ad tertium vsque mensem electionem protraxerunt. Demum cum alter alteri
cedere nollet, 14. Kalend. Septembris elegerunt in Pontificem maximè hortatu Ioannis
Caetani Vrsini, magnæ autoritatis Cardinalis, Iacobum Pantaleonem Patriarcham Ie-
rosolymorum, Trecentem Gallum, sordido genere, patre sutore veteramentario, natum,
sed virtutibus illustrem. Humilis ortus obiecta sibi aliquando conditione, respondit:
Nobilem nasci naturæ esse, fieri vero virtutis & nobilitatis. Coronatum seu consecratum so-
lemniter pridie Non. Septemb. scribunt Panuin. Ciacconus, & ex his alij: sed per plures
menses dilatum probat quod subiicio diploma, quo rationem reddit, quare litteras, suæ
assumptionis denunciatorias, pendenti plumbo non signauerit. Singularem in hoc ge-
nere epistolam exscripsi ex formulario Marini Ebulensis lib. 2. tit. de elect. Rom. Pontif.

VRBANVS PAPA II II I.

ARCHIEPISCOPIS, ET EPISCOPIS, AC DILECTIS
filijs Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis, & aliis Ecclesiarum
Prelatis, &c.

Postquam felicitis recordationis Alexander Papa prædecessor noster de huius vitæ te-
nebris, prout de pietate diuina confidimus, transiuit ad gloriam perpetuæ claritatis, vo-
bis, & omnibus aliis Christi fidelibus credimus fuisse votiuum, quod de substitutione Ro-
mani Pontificis festinam certitudinem haberetis. Inde fit, quod ad notitiam vestram
sine aliqua dilatione proferimus, Nos licet immeritos, qui olim Patriarchatus Ierosoly-
mitaniungebamur officio, ad culmen dignitatis Apostolicæ, sicut elementæ Regis æ-
terni placuit, peruenisse. De hoc autem quod bulla sine impressione nostri nominis est
appensa

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVMAN. 54.

appensa presentibus, vestra exinde non miretur deuotio, sed potius gratuletur maxime, cum nos vestris desideriis occurrentes, vobis easdem litteras ante solemnia consecrationis nostrae miserimus, infra quae usus bullae cum impressione nominis non habetur. Hanc siquidem de bulla ipsa, quae non dudum nostri subscriptione nominis insignitur, causam rationabilem vobis filij benedictionis & gratiae sufficiat audiuisse: quia vos & alij cito, cum Nos, sicut moris est, consecrationis insignia fuerimus assequuti; nostras habebitis litteras perfectae bullae appensione munitas. Datum Viterbij Kalendis Martij, suscepti à nobis Apostolatus officij anno 1.

Ante consecrationem non solere apponi nomen Pontificii in forma bullae.

VI. Non solum encyclicas has dedit ad vniuersos Praelatos de sua creatione litteras, verum Ludouicum Galliarum Regem, ceteros Principes, nec non personas Deo deuotas eiusdem admonuit, omniumque orationes humiliter postulauit. Piam dedit ad suam sororem Clarissam monasterij Montis-Lucidi iuxta Perusium, epistolam, scriptam eiusdem tenoris ad Abbatissam, ceterasque sorores dicti domicilij. Eam damus ex praedicto formulario.

AGNETI MONIALI MONASTERII SANCTAE MARIAE Montis-Lucidi Perusin. Ordinis S. Damiani, sorori nostrae.

[Mirandum forte aestimas, dilecta in Christo filia, & soror in carne, postquam ad istud Apostolici culminis poenale fastigium, quod quidem animae nostrae deliberatio non elegit, nos voluntas diuinæ dispositionis, & vtinam non indignationis assumpsit, anxiam te suspendit aliquantulum nostrarum expectatio litterarum. Verum alia nostram, & alia disponit, vt credimus, cogitatio mentem tuam. Nam etsi forsan de gradu nostrae promotionis exultans, quasi aliquid in nobis tibi prosperè successerit, expectes animale cordis tui gaudium super hoc insinuationis nostrae relatione compleri. Nos tamen tanquam tristitia passos, non læta, in eo quod de nobis contigit assequutos, nisi iis, quos nobis in aduersis compati credimus, referre tam ingentem causam nostrae amaritudinis non delectat. Nempe si adhibitos nobis in hac graui nostra mutatione sentires aculeos puncti-
tionum, quibus ad imponendam infirmis humeris grauissimam Orbis sarcinam, & ad quotidianam vniuersalis Ecclesiae sollicitudinem insufficientibus viribus tolerandam impellimur; iudicares vtique non congaudendum nobis, sed profusis lacrymarum imbribus condolendum; & quibus praeordia nostra istius altitudinis, in quam venimus; iniquitationibus quatiantur, affectares potius ignorare, quam scire. Tu ne beatitudinis alicuius gloriam esse putas, de honoris celsitudine, qua praeminere videmur, nos interius affici nostro iudicio, & exterius haberi felices iudicio alieno? Potius illos felices iudica, quorum crux patet exterius, sed latiore habent interius vñctionem. Significanda tibi hæc quidem fuerant, vt afflictionem viscerum nostrorum, quæ calix iste, quem coacti sumus bibere, conturbauit, paribus nobiscum gemitibus patiaris: quæ sola ex animo, tanquam proximior nobis præ ceteris in Domino, & in carne in asperitate quacumque adurentem cor nostrum, dolere crederis vicem nostram. Sed quando vocationis vox illa terribilis in auribus nostris intonuit, quæ nos in hanc periculorum eminentiam supremæ speculationis inuexit, tātus nos stupor absorbuit, quod potius mirari potes, & quærere si quid nobis remansit virium? si quid mentis? quam mouere de nostra taciturnitate querelam. Adde quod inter ipsa nostrae promotionis auspicia, nos frequens turbatio negotiorum impedit, & difficultatum vndique ingruentium inuoluit; ita quod nulla quietis nostrae vacua curis hora relinquitur, & cordi nostro tempestuosa sunt etiam dormientibus nobis noctis silentia intempesta. Itaque dolere super nos potius quam lætari te conuenit: quod supra vires opprimimur iugo: quod impositæ seruitutis anxietatibus cruciamur: quod negotiorum supergredientium caput nostrum vexamur laboribus; quos, nisi diuina clementia, & pia Ecclesiae patrocinia infirmitatem nostram adiuuerint, quomodo poterimus sustinere? Ergo filia, quæ tranquilla sedes ad pedes Domini, extra tumultus sæculi frueris optima portione; nos tam graui occupatos ministerio, tot iniunctæ sollicitudinis turbationibus inuolutos; adiua quæsumus coram Deo suffragiis quibus potes. Speramus enim quod si ad aures Domini clamorem cordis tui affectus intensior introducat,

Quam graui onus Pontificatus.

Luc. 10. 42.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261.. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

ducat, plenius nobis diuini fauoris auxilium impetrabis, & tam tibi ad meritum, quam nobis ad consolationis solatium bene erit; cum in ministerio Domini negotium nostrum tuo senserimus otio releuari.]

Vita MS.
Marian. l. 2.
cap. 25.
Marc. 2. par.
lib. 1. c. 54.
Rodolph.
fol. 137.
Acta B. Cla-
rae Vbaldinae.

Translatio
monasterij
Florentini.]

Miracula fa-
cta in tran-
slatione.

Qualiter di-
scipulas edu-
cabat.

Egentibus
providetur
miraculose.

Moritur Cla-
ra non sine
miraculis.

Floruit hoc tempore Florentiæ in Monasterio Monticelli siue de Monticulo, Rodul- VII.
pho impropriè vel corruptè Montis-Cæli; sub stricta regula B. Claræ à S. Francisco tradi-
ta, præstantissima & æquè pia Domina CLARA DE VBALDINIS, in sæculo dicta Auc-
gnente, nobilissimi viri Galuriæ vxor, & Illustr. Cardinalis Octauiani de Vbaldinis, magnæ
authoritatis apud Pontifices, confanguinea. Viro orbata dum in lecto medicaretur vitam
sanctam turbarum experte, quam Moniales apud Monticelli Parthenonē agebant: sum-
mum concepit desiderium eandem subeundi. Rem sanctam animo conceptā mox perfe-
cit, contēptis teneræ prolis lacrymulis. Amitā sequutæ sunt neptes duæ Ioannā & Lucia,
prædicti Cardinalis sorores. Egregio sui generis stemmate monasterium illustrarunt, sed
& nobilitatem amplius mira decorarunt pietate. Excelluit inter omnes CLARA, taliter
vt sola digna iudicaretur, quæ monasterium regeret ad discessum B. Agnetis, sororis S.
Claræ, quam domui huic præpositam aliquoties monuimus. Vexabant vndique hoc tem-
pore Florentinos bella, à quibus Octauianus Cardinalis timuit sororibus, amitæ, reli-
quisque Sanctimonialibus, procul à ciuitate in loco, qui sanctum dicebatur sepulchrum,
prope Monachos Oliuetanos habitantibus. Transtulit itaque vniuersas hoc anno in no-
cte S. Iacobi ad Monasterium peramplum, & magnificum à se constructum ad portam
S. Patrigatolini, alias Romanam, ipso ducente omnes numero quinquaginta. Præcede-
bant ossa fratrum & sororum in priori monasterio sepultorum, necnon mantellū S. Fran-
cisci, stola quam habuit dum miraculosum decantauit Græcij Euangelium, & velum
nigrum S. Claræ ab eadem sub morte legatum. Processionem hanc vel ob venerandas
reliquias, vel ob commendandas Virginum virtutes magno probauit Deus prodigio, so-
nantibus omnibus totius vrbs campanis nemine trahente, neque noui monasterij ces-
savit tinnitus, donec ossa, quæ asportabantur decenti loco in cœmeterio fuerunt re con-
dita. Sanctorum hominum fuisse probauit patulum miraculum: nam cum ex sororibus
vna ex apostemate malo pedem haberet incurabilem, quem ne ad reliquum corpus ser-
peret virus, medici iubebant præscindi, valde dolentem in ipsam immisit foueam, qua
tot piorum hominum, & religiosarum mulierum reliquiæ recondabantur, factaque ora-
tione, vt per merita illorum, quorum illæ erant exuuiæ, salua fieret, repente exaudita est,
exiliens, & laudans Deum.

Prudens vero & sancta Abbatisa CLARA in hoc nouo habitaculo in nouitate vitæ, VIII.
& arctiori disciplinæ genere subditas educabat, asserens in nouis ædibus renouari etiam
decere & mentes; neque vllas, quantumuis perfectas, inueniri, quæ ad altiorē vitæ per-
fectionem non debeant aspirare. Summas diuitias docebat esse cum CHRISTO egere,
neque securius esse necessitatis remedium, quam in Domino spem omnem reponere.
Id expertæ sunt sæpius discipulæ in summa rerum egestate, ministrante Domino cuncta
affluenter. Euenit semel, vt nihil superesset pauperculis sororibus, quod sequenti die
manducarent; neque illæ sollicitæ de crastino, animo concidebant, certissimè credentes
diuinum non defuturum subsidium. Aderat iam crastini tempus, quo cogitare deberet
architriclina de prandio; quæ confidenter abiit in chorum, & ante CHRISTI in Cruce
pendentis imaginem commendatas sibi officinæ clauēs reponens, inquit: Domine propter
te has accepi; vt tuæ parerem voluntati, meam negaui; contra quam etiam, hoc munus admisi, con-
fidens te mihi certo tributurum, quod ego dilectis tuis ancillis possim ministrare. Id iam non vi-
deris præstare: tibi proinde clauēs deferro: neque enim sine tuo subsidio audeo amplius retinere:
Quia mihi non das, ipse tuas famulas pascet. Dum hæc candida & fiducia plena coram
CHRISTO verba proferret, vocata ad ostium libras accepit viginti quinque argen-
teas ab ignoto homine, qui vnde veniret? aut à quo missus? dum interrogaretur, di-
sparuit.

Annis multis monasterium rexit venerabilis hæc Abbatisa, donec in senectute bona IX.
compleuit tempora multa, Ecclesiasticis Christiano ritu præmissis officiis. Multis statim
cœpit clarere miraculis, quibus allecti Ecclesiæ maioris Florentinæ ministri, nullo ro-
gante miserunt arcam marmoream, in qua deberet recondi corpus miraculosum; quod
pij

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

pij viri monumento inclusum alto in loco muri interioris Ecclesiæ honorificè coaptarunt:
hoc addentes Epitaphium, prout illa ferebat ætas, impositum.

Vita præclarâ resurgens nomine CLARAI

Norma reclusarum, speculum sine turbine clarum,

Inclita cunctarum CHRISTI iacet hic famularum.

Duodecim ab obitu annis mortuam ex neptibus vnam dum vellent eadem in arca re-
condere, inuenerunt amicti corpus omnino integrum, adeo molle & tractabile ac si ipso
illo die moreretur. Sed quod ad miraculi commendationem accedit est, quod in arca
erecta veluti sedens, dexteram eleuauerit in modum benedicens populo numerofo
valde, qui ad videndum prodigiosum corpus confluxerat. Sanauit tunc viri nobilis Flo-
rentini Teghiæ de Thelosenis filiam nomine Sandram sexennem, vtraque manu fistula
laborantem, quibus medici paulo ante aliquot digitos abscindendos iudicabant.

*Corpus eius
incorruptum.*

*Sanas fistulas
laborantem.*

X. Anno 2. Pontificatus Pij II. Magdalena Bononiensis Abbatisa aucto Monialium nu-
mero, dilatauit chorum cratēque Ecclesiæ. Hinc loco moueri oportuit corpus B. CLA-
RÆ, inuentumque est vndique sanum, vestes illas, & brachium, quod alias extulit ad
benedictionem, pectori appositum decenter. Palpatum corpus molle, & tractabile;
ostensumque per triduum infinitæ hominum multitudini. Præ cæteris accessit modum
inconditæ populari deuotioni positurus D. Christophorus de Podio V. I. D. Ecclesiæ
Bononiensis Archipresbyter & Canonicus, ac Archiepiscopi Florentini Vicarius gene-
ralis, cum aliis multis Canonicis, & presbyteris: qui magno miraculo adscribentes, quod
viderant, circumstantibus diuiserunt vestimenti reliquias, velum nigrum, & alterum al-
bum inter templi sacra reposuerunt, prodigiosum vero corpus cum ossibus neptis, emi-
nentiori & decentiori loco reposuerunt. De hac præstantissima fœmina plures scripse-
runt Marianus Florentinus, Petrus Rodolphus, Marcus Vlissipponensis, Ioannes Bapti-
sta Vbaldinus in Historia Vbaldinæ familiæ inter Hetruscos nobilissimæ; Fr. Iulianus de
Cauallina Minorita peculiari historia MS. & de eadem mihi ministrata antiqua monu-
menta MSS. ab Illustriss. viro Octauiano de Vbaldinis Roberti de Vbaldinis Cardinalis
fratre, & Pontificij equitatus olim præfecto.

*Post multos
annos trans-
fertur etiam
illæsa.*

*Qui de eâ
scripserunt.*

XI. Obiit hoc tempore Fr. RAYMIRVS PERVSINVS, vir pius, & zelosissimus præ-
dicator, qui Mantuæ fundauit celebrem illam Congregationem, quam *Scholam mortis*
vocant, cuius illa pietas, vt vltimo plectendos supplicio ad pœnæ locum comitetur, mo-
rientibus assistat, & defunctorum animabus parentet. Primum obtinuit pro suis muniis
peragendis ab Episcopo Mantuano Martino Oratorium S. Mariæ Gentilis de Innocen-
tibus nuncupatum, propter brachium vnus ex eisdem sanctis ibidem religiosè conser-
uatum.

*Donec in
histor.
Mantua. l. 4.
Obiit Raymi-
ri Perusini.*

XII. Circa hunc annum testatum voluit Dominus, quam sibi displiceat religiosorum re-
gressus ad sæculum, neque crimen hoc inultum remanere. Miscellus quidam ex huius So-
dalitij professoribus à Satana victus, cum Ordinem & domum deseruisset, sequuti sunt
eum Fratres duo charitate adacti, vt reditum persuaderent: quorum is consilia dum ob-
stinatissime reieceret, atrum canem misero illi imminentem viderunt, eoque spectaculo
territi exclamare ceperunt, vt caueret à tam informi bestia: is vero eo magis insaniens,
habitum exiit, procul abiicit, in fugam se dedit. Ecce autem, patris confectis passibus,
monstrum illud, quod hactenus dum habitum gestaret, nocere non potuerat, potestate
tum accepta, in eum insiluit, & ad terram detractum strangulauit tam subito, vt Fratres
illi accurrentes, mortuum iam repererint.

*Plat. lib. 3.
cap. 17.
Marc. lib. 1.
c. 47.
Habitum ab-
iciens male
perit.*

XIII. Circa idem tempus Dei virtute plurima Diaboli tentamenta repulsa, dum laborauit
Minores aliquos à sua professione reuocare. Quidam ex Minoritis ad Cistercienses tran-
siit, sed dum votum de perpetuo profitendo religiosissimo hoc Instituto vellet emittere,
densa cæcitate fuit percussus, nec vlla arte visum potuit recuperare, donec ad suos, ipsis
suadentibus Monachis, regrederetur. In Monasterio Montilij Custodiæ Viennæ, prouin-
ciæ Burgundiæ, apparuit demon cuidam Religioso deuote oranti in specie Guardiani,
& ex nomine vocauit, vt sequeretur. Vir obediens prælatum putans, sequutus est præce-
dentem, donec peruenirent ad Rhodani ripam. Super aquas etiam præcessit hæsitantem
si tanto periculo se deberet committere. Instabat demon, vt quodcumque propter
obedien-

*Matian. l. 2.
c. 19.
Minorita ad
aliam reli-
gionem transiit
obsecatur.
Suadet damo
religioso vt
super aquas
gradatur.*

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

obedientiam negligeret. Cui dum hic responderet; oportere, vt præceptum esset discretum, detecta fuit dæmonis illusio; ad quam stupens & tremens religiosus domum rediit, Deo gratias agens, qui eum liberauit à laqueo venantium, & à manibus operantium iniquitatem.

Psal. 139. 6.

*Alij similes
struxit insi-
dias.*

*Potens com-
munitatis
oratio.*

*In Conuentu
Ferrariensi
cum Fratri-
bus psallenti-
bus, Angeli
quoque psal-
lebant.*

*Pisan. con-
for. 11.*

*Fugiens de
Monasterio
reuocatur ab
angelo.*

*Alteri disces-
suro Christus
patentia ostē-
dit vulnera.*

*Religiosos
humiles esse
oportet.*

*Recessurus à
religione per
amici preces
mirabiliter
retinetur.*

*Alter remi-
ssus ad offensa
sibi Christi
vulnera.*

*Basil. de abd.
fac.*

In conuentu Ferrariensi cuidam adolescenti in via, qua ambulabat, absconderunt su- XIV.
perbi laqueum, inuitantes ad solitudinem, cuius erat valde studiosus. In specie bonorum angelorum apparentes & vocantes extra septa Monasterij sub hora Completorij sequutus est, donec ad latam quandam foueam, Monasterij terminum, peruenit. Dum hanc suaderent, vt saltu transiliret, latiore respondit esse, quam vt auderet, eosque tanquam angelos Dei, facile eum posse transferre. Responderunt coacti non hoc sibi licere, quia ibi constituti erant limites cœnobij. Rei mysterium interroganti, dixerunt: potentem esse totius communitatis orationem in choro tunc recitatam sub illis verbis: *Visita quæsumus Domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longe repelle, &c.* Quid ergo, subiunxit Frater, *Diaboli estis vos? Sumus,* inquiunt, *qui vt terminos Monasterij transilires cupieramus, & mox in apostasia pœnam in foueam precipitem dare curaremus. Saluauit te oratio bonorum, ne quidquam in te possemus:* Quibus dictis euauerunt, & Frater cautior factus hoc periculo, omnem singularitatis & solitudinis deposuit concupiscentiam, inter consodales securè & hilariter deinceps conuersatus. Neque mirum aut incredibile iudicari debet, quod de Fratrum concinentium in hoc Monasterio efficacia refertur, quippe, vt scribit Bartholomæus Pisanus, tanta deuotione in illo Monasterio diuinum perfoluebatur officium, vt sæpius visi & auditi sint angeli cum Fratribus alternis choris psallentes.

Ex Fratribus alter, Matthæus nomine, omnino volens ad sæculum redire, de com- XV.
mutando habitu in vestem sæcularem anxius cogitabat. Adfuit dæmon, qui cogitatum & conatum approbavit, atque vt quantocyus recederet, persuasit, itineris se ducem offerens securum. Cum malo ductore pergit miser, sed propter quotidianum MARIE Virginis obsequium, eius misertus est Dominus, atque angelum suum bonum misit, qui perituum reduxit ad Fratres, quibus culpam detexit, & piè postea conuixit. Novitium fratrem valdè tentatum vt ad suos rediret, & tentationem assidua CHRISTI passionis meditatione repellentem, Dominus consolatus est, manifestè cicatrices & vulnera recentem manantia sanguinem ostendens. Quæ dum ita renouasse in sacro instituto tubantem assereret, adolescentulus constanter in sancta vocatione permansit. Diues quidam factus Minorita, humilitatis obsequiis à superiore addictus, cœpit huius vitæ tædere, atque ad luxum & gloriam, quam abiecerat, reuerti. Vidit nocte sequenti speciosas nimis ædes, quas dum ingredi vellet, neque ianuam inueniret; responsum ei à speciosissima Virgine è fenestra prospicienti, non patere turris aditum, nisi humilibus & abiectis, vanitates sæculi despicientibus.

Amici duo sua nomina huic dederant Instituto, eo inter se inito pacto, vt si cuiquam XVI.
illorum vite assumptæ genus displiceret, alter cum eo recederet. Vnus nolebat vterius in sancto proposito progredi, suadebatque vt alter iuxta factam promissionem secum abiret. Dissuasit hic ne ab incepto desisterent, nec omnino poterat obtinere; tandem importuna victus amici prece, rogauit vt per Ecclesiam discessuri transirent. Commendauit Beatæ Virgini ad eius altare prostratus amici discrimen, cum lacrymis orans, vt à graui liberaretur tentatione. Dum paululum hæsisset; qui ad recessum socium impellebat, vidit S. FRANCISCVM orantis lacrymas colligentem, & Beatæ Virgini offerentem, ne recessurus periret. Hac visione confortatus in sancto Instituto constanter per omnem vitam sanctè permansit. Aliud huic simile alteri accidit tyroni Parisiis. Discessurus orabat coram altari maiori, viditque ex ipsa pixide prodire CHRISTVM in specie humana, sua vulnera obicientem, regressuri arguentem ingratitude, qui suauia religionis onera ferre detrectabat propter eum, qui tot vulnera pro eodem erat perpeffus. Erubuit iuuenis ad asperam exprobrationem, & deinceps Instituti sui onus leuius iudicauit, quam vt semel susceptum propter Christum excuti liceret; imo religionis rigori alios addidit modos pœnitendi. His sanè euentibus & pristinis auxiliis probatum Dominus voluit, quod, *quicumque CHRISTI signa deserit, propterea quod nihilominus se putat posse virtutem colere, Deoque placere, eum vehementer decipi. Quid enim in eo vita genere, quod nullis distra-*
henti-
bus

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.1

hentibus curis vexetur, ideoque minime obnoxium est peccatis, tamen aduersario resistere non potuit: quomodo credibile est eum in vita illa, in qua multi ad peccata aditus pateant, & qua sui ipsius arbitrium in sua potestate retineat, aliquid facturum esse, quod cum virtute coniunctum sit?

XVII. Res Orientis in malo se habebant statu, postquam anno 1259. Michael Palæologus vi, & arte urbem Constantinopolim obtinuit, fugeruntque in Occidentem Balduinus Secundus Imperator, & Pantaleo Iustinianus Venetus, nouæ Romæ Patriarcha. Cogitarunt Imperator & Dux Venetus de refarciendis Latinorū in Oriente iacturis, iterumque recuperando Imperio, quod per quinquaginta annorum spatium obtinuerant. Interim Palæologus Latinos exagitabat, sæuitiam in plures exercebat, imperium tyrannicè stabiliebat; quare Pontifex Urbanus de adiuuandis Gallis, & Venetis exercitum copiosum nimis pro subueniendis Latinis, & locis sanctis, mittentibus, anxius cœpit cogitare. Dedit itaque grauissimam epistolam hanc ad Ministrum Prouincialem Minorum regni Franciæ, vt quos posset ad sacrum hoc bellum excitaret. Exscripsi ex regesto Vaticano numero 129.

Expulsi Latini ex Oriente.

URBANVS PAPA IV.

Ministro Prouinciali Ordinis Fratrum Minorum in Regno Franciæ.

[Orta est nobis de partibus Romanæ multæ turbationis materia, & exinde proficiunt iacula, quæ diris puncturis affecerunt, & afficiunt intima cordis nostri. Ecce siquidem in regione illa contra fidelem populum schismaticorum erectus est gladius, vndique ad subuertendum Catholicorum statum grauis persecutionis turbo prorupit, propter quod cultores fidei orthodoxæ hostilibus inibi quatiuntur insultibus, & Christiana religio variis & diuersis aduersionibus impugnatur. Palæologus namque schismaticus, qui Græcorum Imperatorem vocari se facit, postquam illius perfidæ gentis obtinuit principatum, contra populum Latinorum, qui in illis partibus commoratur, cœpit in eum furoris tyrannidem inhumaniter exercere, sicque aduersus eum vna cum subiectis sibi Græcis nationibus conspirauit, quod ad illius exterminium & subuersionem tota suæ malignitatis conuertit studia, direxit intentionem, & animum præparauit, improbe sperans se posse de facili Latinis eiectionem, exinde Constantinopolitani Imperij dominium integre obtinere. Congregato igitur post debellationem, & captionem dilecti filij nobilis viri Guillelmi de Willardun Principis Achayæ, exercitu copioso, & Ciuitatis Constantinopolitanæ finibus appropinquans, Ciuitatem eandem, cum non posset illam violentè capere, proditorialiter occupauit, collocans in ea superbiæ suæ sedem in sempiternum opprobrium Latinorum. O quantos concepit dolores. O quot suspiria protulit. O quàm acerbis effudit lacrymas Romana mater Ecclesia, cum audiuit, quod præstatam Ciuitatem, quæ in eius permanens vnitatem in suo gremio altius relucebat, amisit. Recolens etenim quod multo tempore anxie vigilauit laboriosa studia, intentis vigiliis annectendo, vt Ciuitatem tam inclytam, & famosam, tamque insignem, & amabilem obtineret, memor etiam sollicitudinum, suspiriorum & laborum, quibus felicis recordationis Innocentius Papa III. prædecessor noster illam Imperialem Urbem ad vnitatem Catholicam conquisiuit, & audiens eam sic probrosè deperditam, & ab eius obedientia & deuotione subtractam, acuti doloris gladio sua præsensit viscera perforata. Verumtamen quantumcumque immensum ex hoc flebili casu Ciuitatis eiusdem dolorem concepit & mœrorem, nequaquam ob hoc cecidit spes ipsius, nec fuit animo consternata, quin de ipsius Ciuitatis, & per consequens dicti Imperij recuperationem sollicitè cogitaret, confidens in illo, qui est in se sperantium fortitudo, quod post huius percussione dolorum, consolationis opportuna medelam misericorditer adhibebit. In hoc enim claret excellentia fidei, super cuius petram eadem Ecclesia fundata consistit, quia quanto grauius Ecclesia ipsa impetitur, tanto persistit constantior, quoniam immobile accepit in Christo, qui est veritas, fundamentum. Nam licet antiquis temporibus eadem Ecclesia memoratum Imperium amarè planxerit ab eius vnitatem subtractum, licet diutinas & innu-

Palæologi aduersus Latinos hostiles conatus.

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

meras amaritudines & afflictiones pertulerit de suorum inibi dimicantium oppressioni-
bus filiorum, semper tamen animo fortis stetit, nec vnquam quæ potuit, illuc subsidia
destinare cessauit, quia sibi continuè diuina potentia in tanti prosequutione negotij ne-
cessariæ subuentionis largitione prouidit corda fidelium ad præbendum ei super hoc
assidue attendendo, ex quibus innumeri iam effuso in pugna tam salutifera sanguine,
cursum vitæ præsentis sub glorioso triumpho martyrij feliciter consummarunt. Verum
quia dicti Palæologi nequitia fauentis temporis tumefacta suffragio, prædicta Vrbe, quæ
memorati Imperij caput existit, taliter occupata, ad occupationem residui eiusdem Im-
perij, videlicet Principatus Achayæ, ac Moreæ feruenter anhelat. Nos attendentes, quod
Ecclesiæ corpus ex membri tam chari, scilicet Imperij præacti carentia, si præactum re-
siduum, quod absit, occuparetur ab eo, notam probrosæ deformitatis incurreret, &
sustineret debilitatis dolendæ iacturam: considerantes etiam, quod charissimus in Chri-
sto filius noster Balduinus Illustris Imperator Constantinopolitanus & nobilis Vir Dux
Venetorum, sicut eiusdem Imperatoris, & eiusdem Ducis nuntij nobis in nostra constitu-
ti præsentia, retulerunt, vna cum Prælati & Baronibus Principatus iamdicti, magnifi-
cum tam per mare, quam per terram pro succursu eiusdem Imperij iam disposuerunt
facere apparatus, ac volentes eos in hoc fidelium Christi præidiis adiuuari, dignè pro-
uidimus fore ab eisdem fidelibus opportunum propter hoc suffragium postulandum.
Tuæ igitur discretionis per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipien-
do mandamus, quatenus tam per te, quam per alios Fratres tui Ordinis, quos ad hoc
idoneos esse cognoueris, proponens eisdem fidelibus per Regnum Franciæ, necnon per
alia loca, per quæ tua administratio se extendit, iuxta datam tibi à Deo prudentiam,
verbum Crucis, eos attentis & sedulis exhortationibus inducere non omittas, vt pen-
santes prouide, quam sit necessaria nunc Imperio præacto festina subuentio. Aduerten-
tes etiam, quod per Imperij præacti succursum Catholicæ fidei, & Ecclesiasticæ liberta-
tis augmentum, necnon & Terræ sanctæ liberatio specialiter procurantur, ad succurren-
dum eidem Imperio ac Latinis morantibus in eodem, quinimo ad Imperium ipsum eri-
piendum de manibus aduersariorum, contra prædictum Palæologum, & fautores ipsius
assumpto Crucis signaculo, viriliter & festinanter exurgant. Prædicto quoque fidelibus
ipsis quod dictus Dux Venetorum omnes Crucesignatos huiusmodi suo potenti nauali
stolio illuc deferri faciet sine naulo. Nos enim de Omnipotentis Dei misericordia, &
beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, ex illa, quam nobis licet
indignis, Deus ligandi atque soluendi contulit potestate, omnibus eidem Imperio ac
Latinis in personis, vel bonis eorum succurrentibus illam suorum peccaminum veniam
indulgemus, ipsosque illo priuilegio eaque volumus immunitate gaudere, quæ prædictæ
Terræ sanctæ subuenientibus in generali Concilio sunt concessa. Non obstante Sedis
Apostolicæ indulgentia, qua Fratribus tui Ordinis dicitur esse concessum, ne de causis
vel negotiis, quæ per litteras Apostolicas committuntur eisdem, se intromittere tenean-
tur, nisi de indulgentia huiusmodi expressam faciant mentionem. Vt igitur vtilius & fa-
cilis commissum tibi huiusmodi ministerium exequi valeas, tibi & Fratribus eiusdem
Ordinis, quos ad hoc cooperatores elegeris, conuocandi ob id clericos & populos loco-
rum, in quibus huiusmodi Verbum Crucis proponere vos continget, quotiescumque &
vbicumque videris expedire, vt processionaliter prædicationibus vestris cum deuotione
interfint, necnon largiendi omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui ad huiusmodi
conuocationes, & prædicationes vestras accesserint, quadraginta vel centum dierum
indulgentiam, iuxta tuæ discretionis arbitrium moderandam, plenam concedimus au-
thoritate præsentium potestatem, &c.

Gonzag. in
prou. Aquit.
recent. con-
uent. 18.
Conn. Pen-
nen.
Rodolph.
fol. 264.
Conn. Pupij.

Fundatus hoc anno ab Illustri viro Petro à Lustraco conuentus Pennensis in Gallia, XVI
deinde post temporis iniurias reedificatus ab Almanno à Lustraco Apostolico Protono-
tario, cuius Ecclesia consecrata est anno Domini 1482. Demum ab hæreticis huius in-
felicissimi æui direptus, soloque æquatus est eadem crudelitate, qua & alia pia domicilia
euerterunt. Circa hunc annum receperunt Minores ædes Pupij in Tuscia constructas
ab Illustri familia Bottifolle, Comitum municipij Pupienfis. In Monasterij claustrum ha-
betur lapidi incisum hoc vetustatis monumentum. Anno 126. . Indictio. 5. feliciter
Comites

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1261. ANNO 7. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 54.

Comites Guido Nouellus, & Simon filij, olim Domini Comitis Guidonis Dei gratia in Tuscia Pala-
tini, hanc Ecclesiam edificari fecerunt ad honorem Dei & B. Virginis, S. Francisci, S. Ioannis Evan-
geliste, & omnium Sanctorum. Conditus in hac æde B. IACOBUS BALEUTARIUS, cui à
CHRISTO refertur reuelatam fuisse peccatorum remissionem, post quem fauorem in-
uentæ sunt manus eius suauis odore perfusæ.

XIX. Hoc anno Minoritæ sedem mutarunt Rauennæ (antiquissimæ in Romanula vrbis,
fluminibus duobus cinctæ, ad dexteram Basido, ad læuam Montono) derelicta, seu
renuntiata æde D. Mercurialis, sita iuxta viam murosque vrbis, & vicum; quo itur ad
gatum D. Georgij ab D. Mariæ in hortis, & hospitali Spiritus sancti domo haud pro-
cul; quam ante annum 1249. quo mortuus est, acceperunt à Theodorico Archiepisco-
po. Renunciatio hæc facta fuit solemniter in æde maxima pridie Non. Ianuarij à Fr.
Gerardo Custode generali (vt in ipsis dicitur tabulis) vrbis, & locorum quorundam Fla-
minie, spectante, & assentiente Gulielmo Guardiano Rauennate, præsentibus Ioanne
Foropompiliano Episcopo, Præposito quoque & Canonicis Ecclesiæ Rauennatis, Ru-
gerio Bagnacaualli Comite, Liutio Ruuereo, Rainutio Maltaliato, Drudone Signorel-
lo, Alidosio iudice & aliis. Philippus vero Archiepiscopus designatus Rauennas, cui
cessionem hanc fecerunt, id probantibus Canonicis, cupiens eosdem Fratres, qui, inquit,
Crucifixum sequi & regnantem student assidue contemplari, locum Rauennæ habere, D. Pe-
tri maioris eis ædem tribuit; quæ coniuncta illi erant, domos, hortos, porticus, eosque
omni Archiepiscoporum iurisdictione exemit, extra piarum precum operumque fru-
ctus, atque eius templi altariumque consecrationes. Ab illo die templum illud D. FRAN-
CISCI nomine cœpit appellari. Prius ibi habitabant quidam Sacerdotes non cucullati
certis constitutis prouentibus. Inter monumenta huius monasterij memoria est littera-
rum ab Alexandro 4. datarum Laterani 13. Kal. Aprilis, Pontific. an. 3. per quas Fratri-
bus Rauennatibus concessit, vt ex vsuris, rapinis, aliisque malè partis, dum ij non repe-
rentur, quibus essent restituenda, ex redemptionibusque votorum, autoritate Dice-
cesanorum, prius factis, Hierosolymitano excepto, vsque ad ducentas libras Augustales,
accipere fas illis esset: Quod si ex ipsis ducentis libris illis quidquam aut restituerent, aut
dimitterent, à quibus accepissent, nihil id illis prodesset, vt possent absolui.

Conu. Rauennas.
Rub. lib. 6.
Histor. Ra-
uen.
Rodolph.
fol. 268.

XX. Milliari tertio ab oppido Palos (quod in Bætica prouincia, & Hispalen. Diocesi non
longe ab Oceano situm est, sub ditione Ducis Methymnæ Sidoniæ) hoc anno (vt creditur)
mutatum antiquum Saracenorum delubrum in densa sylua constructum, in Fratrum
Minorum habitaculum, dedicata Ecclesia S. MARIE DE RABIDA, cognomine à Sa-
racenica siue Arabica lingua relicto, quod latine locum solitarium, & sacrum significat.
Appellatur item S. MARIA DE MIRACVLIS, ob crebra, quæ patrantur in conspectu
lapideæ Virginis statuæ; quam piscatores, non longe ab illa æde, è mari non tam fortui-
to, quam diuinitus retribus interceptam extraxerunt. Transiuit à Patribus Conuentua-
libus ad Obseruantes anno 1445. autoritate Eugenij I V. Translationem tamen hanc,
propter quasdam causas, irritam voluit Nicolaus V. anno 1448. sed à multis rogatus pro-
bavit. Sub prioribus incolis ob maximam venerationem, in qua habebatur à conuicinis
populis, diuitiis & possessionibus affluebat, inter quas potissima fuit insula de Saltibus,
quam Ioannes à S. Anna Prouinciæ Castellæ Minister, cum primum loci possessionem
accepisset, cuidam Duci Methymnæ Sidoniæ liberè cessit.

*Gonzaga in
prou. Bætic.
Conu. 5.
Conu. Palæsis*

XXI. Apud Veronam vetustissimam in Marchia Taruina vrbem, Athesi amne munitam,
colonis lautis ac nobilibus, ædificiis splendidis, & magnificis celebrem, optime audiebant
Minores: quare hoc anno præter ædem D. Francisci anno 1230. eis constructam à ciui-
bus in presbyteratu Sancti Zeni in suburbio Ciuitatulæ ipso eodem loco, quo nunc edu-
cantur pupillæ, data fuit eisdem possessio Ecclesiæ Sanctorum Martyrum Firmi & Rusti-
ci, & bonorum adherentium, sed non sine magna contradictione Patrum Benedictino-
rum, quæ durauit vsque ad annum 1312. quo, mediatore Henrico Imperatore, pacifice
controuersia sopita est, & posteriorem hanc Ecclesiam obtinuerunt priore relicta.

*Hiero. Cor-
tel. in hi-
stor. Veron.
lib. 9.
Minorib. Ve-
ronen. noua
conferitur ec-
clesia.*

XXII. Alexander Pontifex hoc anno denuo vetuit 3. Non. Februarij, ne Patres Benedictini,
Cistercienses, aut aliorum, quos in diplomate recenset, ordinum, reciperent Minores
ad sua sodalitia. Eius priores de hac re litteras indicauimus superius. Scripsit etiam ad

*An. 1257.
n. 26.*

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1262. ANNO 1. & 2.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 55.
OCCID. ANNO 7.

Archiepiscopos, & Episcopos Lombardiæ & Romaniolæ, vt in parochianos sibi subiectos, negantes Ecclesiastica Sacramenta infirmis, qui apud Minores sepulturam eligebant, corrigerent. *Dilecti filij.* 3. Idus Aprilis.

ANNO CHRISTI 1262.
VRBANI IV. AN. 1. ET 2.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 7.
RELIGIONIS MINORVM AN. 55.

ARGVMENTVM.

Michael Paleologus Græcorum Imperator vel sponte, vel metu ductus, mittit Apocrisarios ad Urbanum de vnione cum Ecclesia Latina tractaturos. Laudat pium eius cogitatum Pontifex, & promittit suos Nuncios se destinaturum. Referuntur acta B. Egidij, optimi S. Francisci discipuli: commendaturque huius socius B. Andreas Burgundus. Examen controuersie Archiepiscopi Treuirensis committitur Minoritis, quorum Institutum amplectitur Episcopus Sirmiensis. Obtinetur aliqua domicilia.

An. 1261.
n. 17.

Gregoras
lib. 4. & 5.
c. 1.

Palaologus tractare incipit de vnione vtriusque Ecclesie.



MICHAEL PALÆOLOGVS, quem supra diximus, expulsis Latinis, ciuitatem Constantinopolitanam, & Græcorum obtinuisse Imperium, perspicuens integras contra se commotas nationes Bulgaros, Comanos, Venetos, Imperatorem Balduinum, & Urbanum Pontificem omni studio excitasse contra eundem Principes quoscumque Romani nominis, tam Occidentales quam Orientales, atque in hanc causam iussisse Crucem prædicari; nec non & diris deuouisse Genuenses, eidem confæderatos, si auxilio essent vel subsidio, eo præsertim tempore, quo de recuperatione Imperij Constantinopolitani, & Ecclesiæ augmento agebatur; cœpit resipiscere, & velle Pontificis gratiam inire. Adiuuit eiusdem prudentem conatum Andronicus filius, quem Imperij consortem renunciauit. Misit ergo Palæologus suos ad Urbanum hoc anno Nuntios Maximum Alufardum monachum, Andronicum Muzalonem, & Michaelem Abalan-tem, vt suam erga Pontificem fidem testarentur, & vnionem Græcorum cum Latinis expeterent.

Rescribit Urbanus ad Palaologum.

Magno exultauit gaudio Pontifex Urbanus ad Imperatoris circa vnionem ineundam ardentem explicatum desiderium, quare consultis Purpuratis Patribus Nuncios perquam honorificè tractatos remisit, breuiter scriptis his litteris, in quibus mox suos etiam se missurum Apocrisarios promittit; quod & compleuit missis ex Ordine Minorum quatuor viris præcipuis, per quos largius respondit ad Imperatorias, vt sub anno sequenti amplius dicemus; quorum missioni grauissimæ & vtilissimæ, mittendorum occasionem, tanquam diffusioris historiæ præludium, duximus præfigendam.

VRBANVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI

Palaologo Imperatori Græcorum Illustri, diuini timorem nominis & amorem.

Ex formula. vno Marini Ebulem.

[Tantæ sinceritatis affectum & reuerentiæ studium in te virtutum Dominus suscitauit, quod Sanctam Romanam Ecclesiam, Matrem cunctorum fidelium diuinitus institutam, per speciales Tuæ Celsitudinis Nuncios, ac etiam solemnes litteras charitatis ac pacis ac virtutis continentes insignia, visitasti. Nos quidem seriem litterarum ipsarum, ac illa omnia, quæ iam dicti Nuncij prudenter ac prouidè in nostra & fratrum nostrorum præsentia retulerunt, cum quadam exultatione spiritus annotauimus diligenter, firma concepta fiducia de Conditoris omnium ineffabili pietate; quod tu circa nos & prædictam Ecclesiam super iis, quæ sunt deuotionis & reuerentiæ filialis suscepturus augmentum, vacabis ad illa mente vigili, per quæ inter eandem Romanam, & Græcorum Ecclesiam, fœdus vnitatis perpetuæ, valeat roformari, nobis per consequens ad hoc dirigentibus

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1262. ANNO 1. & 2.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 7. NORVMAN. 55.

tibus nostri cordis affectum, vt quàm cito locus affuerit illa cum omni diligentia faciamus, quæ & ipsi Ecclesiæ Romanæ accommoda, & tuis etiam desideriis sint acceptas; de huiusmodi siquidem affectione nostra purissima & vniuersali Christi fidelibus, Deo propitio, multipliciter profutura, plena informatio tibi ex tenore litterarum nostrarum proueniet, quas Tuæ Magnitudini quam citius poterimus per nostros speciales Nuncios transmittemus. Interim autem Tuæ Sublimitatis industria sibi constituat pro re delectabili, & iocunda, vt se in illis intentam reddat & vigilem, per quæ tu in conspectu Maiestatis diuinæ laudabilis, & in oculis hominum charior habearis, sub illa credulitate firmissima, quod nos, qui obtentu diuini nominis te gerimus in paternæ visceribus charitatis, quandocumque nobis de dono cœlestis gratiæ facultas occurrerit, erimus ad illa solliciti & efficaciter studiosi, per quæ tibi sit in gaudium erga nos, & prædictam Romanam Ecclesiam affectionis maternæ suscipere incrementum.]

III. Sæpius hucusque egimus per varios annos de B. ÆGIDIO tertio S. Francisci discipulo, cætera eius gesta differentes in hunc annum, quem illius morti præscribunt Marianus Florentinus, Legenda Italica à B. Leone conscripta, & Chronica antiqua. Mirè tamen discrepant alij circa mortis tempus. Codex Germanicus, quem Surius transcripsit, & latinitate donauit, recenset annum 1283. Petrus Rodolphus annum 1282. Philippus Ferrarius ex Chronicis Minorum annum 1260. sed & alibi ipsa eadem Chronica habent annum 1261. Atque inde magis est cur admiremur tantam in hoc annorum censu discrepantiam, quod omnes consentiant, & asserant post annos quinquaginta duos à sua conuersione, virum sanctum obiisse. Nos conuersionem incidisse in an. 1209. plenè docuimus suo loco, à quo tempore si sequentes computaueris annos cum Mariano, cœterua Legenda, & Chronicis antiquis, potioribus huius rei testibus, numerabis vsque ad hunc, quinquaginta duos, dum ipsos conuersionis & mortis annos non includas; quos si non excludas ab hoc censu, recurret mortis annus ad sexagesimum supra millesimum ducentessimum. Quæ porro nunc ex actis supersunt, ex citatis dabimus authoribus, breuius seligentes potiora, non laxius transcribentes singula, quæ referunt. Didactica, & quæ ad eius doctrinam spectant mirabilem, non tam hic inferenda, quam in Bibliotheca Franciscana, breui Deo adiutore, præparanda, inter piorum Minoritarum opuscula duximus offerenda.

IV. Supra modum studiosus erat ocij vitandi: Cum enim à S. Francisco missus esset Romam, vt illic habitaret, quotidie sacrificio audito, ad quatuor milliaria exibat extra Urbem in syluam quandam, atque illic putata ligna apportabat Romam, labore suo alimoniam sibi comparans. Cum aliquando fœminæ cuidam vendidisset ligna, & illa tanquam homini pio, & religioso plus dare vellet, quàm initio pacta erat, ipse recipere noluit, sed medio precio illi remisso, *Nolo*, inquit, *vinci ab auaritia*. Nulla ille, quamuis abiecta & vilia, modo nè inhonesta essent, recusabat opera, aut facere detrectabat. Vindemiarum tempore colligebat botros, & calcabat, atque exprimēbat, nihil pro labore nisi necessaria recipiens. Cum aliquando decussisset nuces ab arbore, & tanta ei nucum copia data esset, vt non posset omnes condere in sinum suum, exuens se cucullo, ligatis manicis, & capitis, impleuit ea nucibus, sicque penè nudus ad Urbem rediens, nuces pauperibus distribuit. In Monasterio quatuor Coronatorum, quod est apud ædem S. Ioannis Lateranen. solebat expurgare farinam, dabantque ei de singulis quartariis panes septem. Ibat etiam milliari vno ad fontem S. Sixti, haustam inde aquam afferens, quam bibebant Monachi, & qua panes pinsebantur: laboris precium erat panis: cuius reliquias dabat egenis. Afferebat aliquando Monachis aquam, & cum quidam ex eo bibere vellet, non permisit, *Non possum*, inquiens, *hanc aquam tibi præbere, & reliquam ferre Monachis*. Quod cum ille molestissimè ferret, & multis conuiciis Ægidium proscinderet, is alia vrna allatam aquam importauit in ædes illius conuiciatoris sui, qui hoc officio adeo permotus fuit, vt veniam peteret iniuriæ ei illatæ, quam ille libens dedit.

V. Nec tamen sic fuit labori intentus ÆGIDIUS, vt vnquam preces suas horarias omiserit: sed profligandi ocij causa, vel operabatur manibus, vel vacabat precibus, & contemplationi, vel boni quippiam loquebatur. Cum esset quandoque apud Cardinalem & Episcopum Tusculanum, colligeretque oliuas, & alia officia exhiberet, panem iis

Maria. c. 26.
Legen. c. 67.
Chro. antiq.
Surius die
23. Apr. c. 23.
Rodolph.
fol. 66.
Ferrar. in catal.
Sanctorum
die 22.
April.
Chon. Min.
1. par. lib. 7.
c. 44. & 2.
par. lib. 2.
c. 15.
Quando obierit
B. Ægidius.

Ocium fugit
assiduo labore
victum
quarebat.

Conuiciatoris
se obsequio-
sum præstat.

Panē labore
partum in
Cardinalis
adibus man-
ducat.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1262. AN.I. & 2.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. AN. 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 55.

Psal. 127. 3.

Alioshorta-
batur ad
opus.

Ad medita-
tionē passio-
nis dominicae
conualescit.

Fune se per-
trahi facit
ob memorata
peccata.

Prompta fuit
obedientia.

Simile quid
referrur de
Scoto; vide
eius vitā a
Capello de-
scripam.

Vera oratio
subditi, obe-
dire.

laboribus partum afferebat ad eius Cardinalis ædes, dicentique Cardinali: ut cum aliis pauperibus vesceretur pane domus suæ, ille propheticum illud respondebat: *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.* Impeditus aliquando fuit vi imbrium, nè extra Cardinalis ædes posset exire ad labores suos: tum vero Cardinalis exhilaratus; *Iam, inquit, vesceris cibis meis.* Sed Ægidius nihil illi respondit, aliud secum meditans. Con- tulit autem se ad culinam, dixitque coquo: *Quid ita pateris sordidam esse culinam?* Dicente illo, neminem se in præfens habere, qui eam purgaret, Ægidius ait: *Da mihi pro labore meo quod edam, & ego sordes euerram.* Quod cum vtrunque factum esset, Ægidius ad Cardina- lis mensam iturus, duos secum panes attulit, quos labore suo acquisierat. Itaque Car- dinalis mirabatur tam cum sui propositi tenacem esse. Sed perseverante etiam postridie pluvia, cum nemo vellet uti Ægidij opera conductitia, Cardinalis gratulabundus ait ad eum: *Profecto nunc meos edes panes.* At Ægidius tacitus officinas perlustrabat, inuenient- que duos rubiginosos cultros, illos accuratè repurgavit. Accepit autem pro labore pa- nes duos, quos ad Cardinalis mensam intulit, qui se dolebat semper frustrari spe & ex- pectatione sua. Etsi autem in eiusmodi laboribus admirandus potius est, quam imitan- dus, attamen egregie his confutatur & pudore afficitur otium illorum, qui laborare ni- hil volunt, quos Ægidius acriter obiurgare solebat: *Si facitis, inquit, bona, quæ nòstis, etiam ad ea bona pertinetis, quæ non novistis: plus enim inter se distant verba & opera, quàm à cælo terra. Satiùs autem est quempiam docere seipsum, quàm se neglecto mundum univèrsam. Si vis multa nosse, multa facito, & submitte caput tuum. Insignis concionator, est humilitas.* Solebat quoque suspirans dicere: *Onis balans multum differt ab ea, quæ in pascuis versatur talis est con- cio eorum qui virtutes confectantur.*

Huic beato Viro, ut qui boni esset exempli, libenter permittebat S. Franciscus, ut ubi- VI. cumque vellet, commoraretur: sed hac ille libertate uti noluit. Misit ergo eum ad ere- mitorium Fabrianense, ubi ille conficiebat lagenas & arculas, in quibus vitrea pocula & aliæ res imponerentur. Inferebat autem eas in oppidum, nihil nisi victum, & tum sibi, tum socio necessariis res pro illis accipiens. Semper autem illic ingrediebatur nudis pe- dibus, & vnica amictus tunica siue cucullo, etiam valdè frigido cælo. Quidam autem ei obuiam factus, ait se sic nolle incedere, etiam si sciret, se quam primum iturum in cælum. Quæ verba dum ille reprehenderet, malo dæmone agente, tantum frigus in corpore B. Viri secutum est, ut putaret se præ algore moriturum. Sed cum ad animum reuocaret, quemadmodum CHRISTVS nudis pedibus ambularit, & tenuiter vestitus fuerit, illico concaluit, egitque gratias Deo, qui ipsum diuino suo igne calefecisset. Postquam au- tem hoc in loco multos transegisset annos, aliquando in memoriam rediit peccatorum suorum. Itaque in syluam abiens, accito fratre, nudavit corpus suum, funeque collum cingens, præcepit ei, ut ipsum pertraheret ad eum usque locum, in quo fratres mora- bantur. Quo cum peruenisset, sublata voce; *Quæso, inquit, fratres, miseremini mei peccato- ris.* Accurrentes autem fratres, ut viderunt eum sic nudum, præ commiseratione & de- uotione vnà cum illo fleuerunt, rogabantque ut se indueret. Quibus ille respondit: *Non sum ego dignus vocari frater Minor: sed si tamen vos mihi vultis reddere habitum meum, pro elec- mosyna tanquam indignus & miser eum recipiam; quod ita quoque factum est.*

Excellenti quoque fuit obedientia. Cum enim ageret in monasterio, quod *Paruum VII. agrum* vocant, & nonnihil egressus esset foras, Ministri generalis mandato euocatus est Assisium. Mox ergo rectà contendit Assisium. Dicentibus autem fratribus, ut prius iret ad monasteriū, atque inde se conferret Assisium, respondit: *Non ego sum ad monasterium ire iussus, sed Assisium.* Ita ille semper exactissimè coluit obedientiam. Frater quidam con- questus ei fuit, iussum se à Guardiano ire mendicatum panem, cum tamen ipsi videre- tur longe præstabilius vacare precibus, quam petendis eleemosynis. Respondit autem ei ÆGIDIUS: *Necdum didicisti quid sit orare Deum. Vera enim oratio est, si subditus pareat vo- luntati superioris sui. Est autem non obscurum superbiae argumentum, si quis nolit caput suum sub- dere obedientie iugo, sed illud potius ei subducere conatur, ut aliā gradiatur viā, quæ ei perfectior videatur. Et tamen videmus, dum bos ingum patitur imponi collo suo, horrea frumento compleri. Certè si quis ea foret animi deuotione, & tam excellenti gratia, ut cum angelis loqueretur: si tamen acciretur à superiori suo, illico misso angelorum colloquio, faciet, quod iubere volet prælatus suus.*

Postquam

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1262. ANNO I. ET 2.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

Postquam autem rescivit fratrem Heliam se Pontifici immorigerum præbuisse, atque ab eo anathemate plexum, totum se humi prosternens, quantum maximè potuit ad terram corpus apprimebat. Rogatus cur id faceret? *Volo, inquit, quoad fieri potest in ima me deprimere, quandoquidem Helias tam profundè corruit, dum voluit nimium in sublime scandere.*

*Ad casum
Fr. Helia
quid fecerit.
Paupertatis
valde studio
sus.*

VIII. Miro sanctam paupertatem studio & amore complectebatur Vir Sanctus: nam tamen operabatur manibus suis, adduci tamen non potuit, ut pro labore suo pecuniam acciperet, contentus rebus vitæ degendæ necessariis: si quid autem superesset, impertiebatur egenis. Pro eo autem paupertatis amore præstitit illi Deus, ut res necessariae illi suppeterent. Cum aliquando fessus esset non mediocriter ex itinere, & ingens eum fames affligeret, iuxta viam se reposuit, pro cibo somnum capturus. Indè expergefactus, reperit ad caput suum dimidium panem: Deoque gratias agens, comedit illum, sensitque non parum indè se virium accepisse. Degebat quandoque in excelso monte apud castellum Dirutense cum socio, nullo id è populo sciente. Toto autem triduo tam multa è cælo nix decidit, ut nullo pacto, neque panis acquirendi, neque laboris sui exercendi causa posset egredi. Itaque rogavit Dominum, ut in tam præsentī necessitate opem ferret sibi & socio suo. Exaudiuit Deus preces eius, permouitque cor cuiusdam in castello commorantis, ut ad ædem S. Laurentij in monte sitam, ubi duo Fratres essent, panem & vinum apportaret. Fecit ille sic, atque etiam alios admonens eius loci habitatores, effecit ut necessaria quævis eis suppeditarent. Cernens id ÆGIDIVS, dixit socio suo: *Hactenus rogauimus Deum, & exaudiuit nos: nunc porro ei gratias agamus, & oremus pro illis, qui nobis præstant eleemosynas.* Multi autem eius Castelli homines, optimis Ægidij & socij eius exemplis commoti, ad Deum conuersi sunt, & B. Francisci complexi sunt Institutum: qui autem matrimonij erant nexibus implicati, in suis domibus egerunt pœnitentiam.

*Esuriētis mi-
nistratur ca-
litus panis.*

*In alia ege-
state ei Deus
succurrit.*

IX. Audiens quoque ÆGIDIVS dominum vineæ, quæ erat propinqua habitationi eius, vinitores suos obiurgantem, iisque dicentem, *Fate, fate, & non parlate*, id est, Operamini, operamini, & verba facessant: cū ingenti feruore è sua cella prorumpēs, clamauit alta voce: *Audite vos concionatores, quid iste vir dicat: Facessant verba, & manus operi admoueantur.* Loquens aliquando cuidam, scientiam & doctrinam suam mirè iactanti, *Si, inquit, vniuersa frugifera humus vnius ditione teneretur, qui tamen eam non coleret, quis indè fructus ad eum rediret? Certè nullus: contra si alius paruum habeat agrum, eumque diligenter excolat, & pro se & pro alijs fructus percipit. Non est igitur, quod nimium fidas scientiæ tuæ: nam etiamsi omnibus sis disciplinis & artibus instructus, nihil tibi contulerit, si sis bonis operibus destitutus.* Collegerat quandoque iuncos & arundines, sportulas inde confecturus. Vbi autem ad quoddam templum accessit, sacerdos quidam obuiam ei factus, hypocritam eum appellauit. Valdè autem contristatus ille verbis sacerdotis, fleuit sine intermissione. Sciscitanti Fratri, cur sic fleret: respondit se à sacerdote dictum hypocritam. *Et putas tu, inquit Frater, id ita esse, quod ille dixerit?* ÆGIDIVS respondit, *Non puto ego, sacerdotes dicere mendacium.* Tum Frater, Atqui, ait, *hominum iudicia cum falli possint, longè diuersa sunt à iudicijs Dei.* Quibus verbis Ægidij anitus recreatus est.

*Doctrina abs-
que operibus
nihil proficit.*

*Sacerdotem
credit nō pos-
se mentiri.*

X. Summopere vir beatus in id intentus erat, ut carnis appetitiones contereret, & portionem sensitivam in spiritus seruitutem redigeret. Vnde insignis ei accessit nitor puritatis. Non nisi semel in die cibum sumebat ad vespèram, eumque sanè exiguum, dicebatque: *Caro nostra instar porci est, cupidissimè ad lutum properantis, & in eo commorantis. Est etiam similis scarabeis, qui semper versant equorum simum. Caro nostra, hostis nostri, diaboli athleta est.* Fratri cuidam percunctanti ex ipso, quid se posset ab omnibus peccatis carnalibus tueri, sic respondit *Qui saxa grandia aut ingentes trabes aliò transferre vult, plus vitur ingenio & industria sua, quam viribus: ita hic quoque agendum est. quævis enim vitia officiunt puritati siue castitati, quæ similis est speculo mundo, quod tamen anhelitu obscuratur. Fieri autem non potest, ut ad Dei pertingat gratiam is, cui libet in carnalibus vitijs permanere. Caro nostra semper insidias tendit nobis, & qui eam edomat, omnes vincit hostes suos, & nihil non boni obtinet. Præ cunctis virtutibus mihi charissima castitas est. Sed cum rogaret quidam, potior ne esset charitas? respondit: Ecquidnam est charitate castius & purius? Sæpè etiam cantans dicebat, O sancta castitas, quanam es tu? nimirum talis, ut stulti te ignorent. Quærenti autem fratri, quam di-*

*Carnis puri-
tati sollicitè
intentus.*

*Egregia car-
nis similis-
dines.*

*Castitatis
encomia.*

ceret

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPERI RELIGIONIS MI-
1262. ANNO I. & 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

Vera castitas
quidam?

Tentatur co-
cupiscentia
carnis grani-
ter.

Fraternitatem
liber-
tal in somnis.

An. 1232.
n. 27. in vi

Mirabiliter
tollit dubium
circa virgi-
nitatem B.
Maria.

Venit eum
visum Rex
Gallia.

Nihil tamen
ei locutus, &
quare?

Ludouico &
Ægidio aliter
na patent-
cipia.

ceret castitatem? Ego, inquit, castitatem dico, quæ sensus omnes diuinæ gratiæ custodiuntur. Cumque multus esset in castitate prædicanda & laudanda, quidam maritus audiens, ait illi: Equidem à feminis omnibus abstineo, contentus uxore mea; satis ne hoc tibi videtur? Et ille: Putas tu non posse hominem fieri à suo vino ebrium?

Cum esset apud Spoletum, audiuit vocem sceminæ, ipsum inclamantis; simulque tantam sensit carnis infestationem, quantam antea nunquam: repulit autem eam sedulis precibus, corporis castigationibus, & sanctis operibus: ac deinceps prorsus ab illa immunis fuit. Frater quidam valde tentatus, *Vtinam, inquit, videre mihi liceat Fratrem ÆGIDIUM, & ei indicare tentationem meam.* Sed cum longè ab eo abesset, nec posset impetrare facultatem ad illum accedendi, ubi se cubitum recepit, ÆGIDIUS ei adstitit. Quo viso, non mediocri est consolatione affectus, exposuitque ei tentationem suam, petens remedium aduersus eam. Dixit ergo ei ÆGIDIUS: Ecquid faceres cani te mordere volenti? Respondit ille: *Ego eum verberibus à me abigerem.* Et ÆGIDIUS, *Hoc ergo fac, inquit, etiam huic tentationi.* Rogauit autem eum Frater, ut pro ipso oraret, atque experfectus à somno, sensit se ab omni tentatione liberatum. Colloquium eius cum Ruffino & aliis de vincenda tentationis modo securiori retulimus alias.

Fuit autem in ÆGIDIO etiam prophetiæ spiritus; uti sequentia declarabunt. Venit XII. aliquando ad eum quidam Ordinis Prædicatorij valde eruditus, sacre Theologiæ Doctor, qui multis annis mire vexatus fuerat hæsitatione quadam de perpetua matris Dei virginitate. Videbatur enim id fieri non posse, ut simul mater esset, & virgo. Attamen displicebat ei plurimum, utpotè viro bene Catholico, isthæc hæsitatio, cupiebatque ab homine diuinitus illustrato de hac quæstione doceri. Audierat vero Fratrem ÆGIDIUM egregiè illuminatum, & sæpius rapi in Deum, itaque statuit ire ad eum, confidens eius sermonibus hac ambiguitate se liberatum iri. Cum autem iam esset in via, ÆGIDIUS spiritu cognouit & tentationem & aduentum eius, procedensque ei obuiam, prius quàm quicquam diceret, baculo terram percussit, & ait: *Frater Prædicator, S. MARIA virgo est ante partum;* moxque illic ortum est elegans lilium. Iterum humum cædens, *Frater Prædicator, inquit, S. MARIA virgo est in partu.* Et confestim alterum erupit lilium. Tertio solum feriens, *Fr. Prædicator, ait, S. MARIA virgo est post partum;* simulque tertium enatum est lilium. Mox autem ÆGIDIUS aufugit, & Doctor ille curatus est. Postquam autem didicit eum fuisse Ægidium, multo deinceps amore, & illum & Ordinem eius complexus est.

Statuerat aliquando S. LUDOVICVS Francorum Rex suscipere peregrinationem, & loca XIII. sacra visere. Audiens verò de eximia & admiranda Fr. ÆGIDII sanctitate, decreuit illum adire. Itaque Perusiam se contulit, ubi illū esse cognorat. Cumque ad Monasterij portam venisset, ceu ignotus quidā peregrinus cum paucis familiaribus, rogabat ubi Fr. Ægidius esset, nihil de se indicans ostiario. Is autem dixit Ægidio, peregrinum præ foribus cupere ipsi loqui. Actutum verò spiritu cognouit ÆGIDIUS eum Regē Franciæ esse, celeriterque ad illum accurrit: dixisses hominem ebrium esse. Vbi in mutuos venere conspectus, sese inter se complexi sunt perquam hilariter, ac si longa inter ipsos intercessisset familiaritas. Atque ita stabant simul ad portā cum multa eximij amoris significatione, tametsi neuter quicquā alteri loqueretur. Tandem à se taciti discesserunt. Ægidium autem ad cellulam suam redeuntem, quidam Frater rogauit, quisnam ille fuisset peregrinus, qui tot erga ipsum beneuolentiæ signa ostendisset? Respondit ille, LUDOVICVM, Christianissimum Gallorum fuisse Regem. Valdè autem contristati & pudefacti Fratres, quod Ægidius tanto Principi nihil esset loquutus, dixerunt ei, *En venit ad te visendum è Gallijs tam potens Rex: & quæ causā ei ne unum quidem verbum funderes voluisti?* Mox ÆGIDIUS, *Ne miremini, inquit, Fratres mei, nihil me cum illo Rege loquutum.* Nam simul atque in mutuos amplexus & oscula ruimus, tanta diuinæ sapientiæ luce perfusi sumus, ut alteri alterius pateret cor, & taciti videremus, quicquid inuicem ore prompturi eramus, idque longè melius quàm vel dicere, vel audire extrinsecus potuissemus. Quæ autem illic à Domino audiuius, ea nullo vocis sono exprimere possemus ob humanæ linguæ defectum, quæ Dei arcana explicare non potest, nisi per figurarum inuolucra. Quod si inter nos ore locuti essemus, intus nobis ipsis impedimento fuisset. Noueritis igitur, Fratres dilectissimi, Regem illum Franciæ maiori intus consolatione affectum esse,

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1262. ANNO I. & 2. OCCID. ANNO 7. NORVMAN. 55.

esse, quam vel ego dicere, vel vos capere queatis: eumque à nobis cum ingenti animorum gaudio discessisse.

XIV. Et si autem F. ÆGIDIVS litteris instructus non erat, (fuit enim laicus, vel conuersus, vt vocant) attamen diuinæ sapientiæ splendoribus adeò illustratus fuit, vt etiam diuinis litteris eruditos excelleret. Dixit aliquando ad S. BONAVENTVRAM tum Ministrum Generalem, virum insigniter doctum: *Multis te, Reuerende Pater, gratia sue donis auxit prepotens Deus. Nos vero simplices & idiotæ, quidnam faciemus, vt salui esse queamus?* Respondit S. BONAVENTVRA: Etiam si nullam aliam homini gratiam conferret Deus, nisi vt ipsum diligeret, sufficeret ei ad obtinendam salutem. Et ÆGIDIVS: *Potest ne, inquit, homo indoctus æquè atque doctus diligere Deum?* S. BONAVENTVRA respondente, posse etiam simplicem aniculam non minùs diligere Deum, quam sacræ Theologiæ benè doctum doctorem: Fr. ÆGIDIVS exiliens feruenti spiritu, in hortum ingressus est, stansque ab ea parte quæ ciuitatem respicit, alta voce clamauit: *O vos paupercula, simplices & indocta anus, diligite Dominum Deum vestrum, poteritisque maiores effici, quam sit Fr. BONAVENTVRA, qui est Doctor celebris & sacræ Theologiæ magister.* Sicque mansit illic immotus, trium horarum spatio raptus in spiritu.

Charitatem
potest habere
tam doctus
quàm indoctus

Vt hortaba-
tur quosque
Deum dili-
gere.

XV. Duo Fratres Prædicatorij Instituti venerunt ad inuisendum Fr. ÆGIDIVM, cumque inter se admodum diuina miscerent colloquia, & oblata occasione alter ex eis diceret, S. Ioannem Euangelistam in sui Euangelij exordio sublimia, & quæ comprehendi non possint, dixisse de Deo: ÆGIDIVS ait: *Immo verò S. Ioannes nihil dixit de Deo.* Dicenti autem Dominicano, *Quid tu loqueris pater? cum testetur Augustinus, si sublimius esset locutus S. Ioannes, totum mundum eum capere non potuisse: ne sic ergò dixeris, nihil eum dixisse de Deo.* Fr. ÆGIDIVS respondit: *Equidem permaneo in sententia, rursusque aio propè nihil eum dixisse de Deo.* Cum autem id indignè ferret Dominicanus, mentem suam Fr. ÆGIDIVS tali declarauit similitudine: *Vides altissimum hunc montem? Is si totus ex milij semine constaret, & exigua auis quotidie inde comederet, quantam putas eius portionem etiam centum annis absumeret?* Respondit Dominicanus: *Etiam si mille annis inde ederet, nihil tamen id esset comparatione reliqui montis.* Sic ergò, inquit Fr. ÆGIDIVS, etiam se habet immensa Deitas, tamquam ingens & infinitus est diuinæ perfectionis mons, vt S. Ioannes, instar parua auis, nihil dixerit de Deo, si respicias ad summam eius maiestatem. Iis verbis Dominiciani illi multam se senserunt percepisse consolationem & à Fr. ÆGIDIO læti recesserunt.

Docte dixit
Ioan. Euan-
gelistam fero
nihil de Deo
dixisse.
August.

Vide his cõ-
sentanea in
Theologia
mystica A-
reopagitæ.

XVI. Quidam alius quæsiuit ex eo, quamobrem S. Ioannes Baptista adhuc puer eremum petiisset, tamque seueriter illic vixisset, cum intra matris viscera sanctificatus esset? Respondit autem ei ÆGIDIVS, hac adhibita similitudine: *Quanam causa sale aspergitur caro recens mactati bonis?* Illo dicente, id eò fieri, vt caro conseruetur: Vir Dei ait: *Ita & sanctus Ioannes pœnitentiæ sale conditus est, vt eius sanctitas diutius, & melius seruetur.* Cum esset Perusiæ Fr. ÆGIDIVS, Iacoba Romanorum matronarum nobilissima, Franciscanisque Fratribus addictissima, venit ad inuisendum eum. Ea autem præsentem, quidam valdè religiosus Frater Minorita, Guardus nomine, quidpiam boni ex eo auditurus aduenit. Fratribus autem adstantibus ait ÆGIDIVS: Propter id quod potest homo, peruenit ad id, quod non vult. Vt autem Frater Guardus posset eum prouocare ad loquendum, Fr. ÆGIDI, inquit, demiror te dicere, per id quod possit homo, pertingere eum ad id, quod nolit: *maximè cum nihil possit à seipso: quod ego quidem quatuor rationibus testatum efficiam.* Primò, *neceffe est, vt prius sit esse, quam posse: talis enim est cuiusque rei actio, qualis & essentia.* Sic ignis, cum sit natura calidus, calefacit: Homo autem à seipso nihil est, dicente Apostolo, Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. *Quod autem nihil est, nihil utique potest.* Itaque nihil potest homo à seipso. Deinde, si quid posset homo, id vel corporis vel animæ ratione posset, vel simul vtriusque. Anima autem ratione nihil eum posse, certum est, cum anima sine corpore nihil mereri possit. Solo quoque corpore nihil potest, utpote quod sine anima, illius forma, vita expers sit. Sed neque ab utroque pariter coniuncto vlla eius facultas est. Si qua enim esset, ea vel ab anima esset, quæ corporis forma est. Sed, vt iam dictum est, sine corpore anima nihil potest: multo ergo minus poterit iuncta corpori, quando corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam. Potest huius tale proponi exemplum: Si non potest asinus ingredi sine sarcina, multo id minus poterit onustus sarcina: atque hoc exemplo videtur anima multo posse minus cum corpore, quam si esset illo destituta.

Quid dixerit
de propero
Io. Baptista
recessu in so-
litudinem?

An homo ali-
quid à se ipso
possit.
Gal. 6. 3.

Sap. 9. 15.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI.
1262. ANNO I. & 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

Dubium opti-
me soluit Æ-
gidius.

Liberum ar-
bitrium ho-
mini attribui-
tum.

1. Cor. 13. 2.

Sap. 9. 15.

Ibidem.

1. Colof. 3. 1.

Cur dānati
luant pœnas
sempiternas.

Gen. 29. 17.
Indidem.

Intendit vita
contemplatiua.

Anima eius
rapiunt extra
corpus.

destituta. Attamen sine illo nihil potest. Redeo igitur ad id, quod initio dixeram, hominem à seipso nihil posse. Multa quoque alia pertexuit aduersus Ægidium argumenta; ut posset habere occasionem diu cum illo colloquendi. Aliis autem Fratribus argumentorum eius acumen admirantibus, Fr. ÆGIDIUS ait: Valde quidem male loquutus es, Guarde Frater. itaque dic culpam tuam. Tum ille simulatè id fecit. Ægidius autem animaduertens eum non sincerè id agere, dixit ei: Frater Guarde, debitorem quidem te fateris, sed non rectè: ubi autem irrita est debiti confessio, nihil potest ab homine repeti. Sed quaeso te, es ne canendi peritus? Canas igitur mecum: simulque è manica sua extrahens citharam, qualem solent pueri effingere, primam percussit fidem, rythmos pronuncians: atque ita ordine alias omnes percussit fides, cuncta Guardi argumenta dissoluit. Et prima quidem tacta fide, sic ait: Non ego loquor de hominis essentia, prius quam ille creatus esset. ita enim verum est nihil eum esse, nec posse quicquam: sed de hominis iam creati essentia loquor: cui est à Deo tributa liberi arbitrii facultas, cuius assensu possit & bonum & malum promereri. Itaque male tu dixisti, fallaciamque mihi struere, & verbis tuis me decipere voluisti. Nec enim Apostolus dicit de hominis essentia aut facultate, quod nihil sit, sed quod talis hominis merita nihil sint: sicut etiam alibi ait, Si charitatem non habeam, nihil sum. Porro etiam non sum ego loquutus de anima, corpore soluta, nec de corpore exanimi, sed de homine viuente: qui diuina obtemperans gratia, potest si vult, bona opera efficere: itemque gratia renitens, potest male facere, quod non est aliud, quam à bono aberrare. Quod autem dicis corpus corruptibile aggrauare animam, ijs verbis non detrahit scriptura homini liberam bene vel male agendi voluntatem, sed id vult, voluntatem, intellectum & memoriam rebus corporalibus occupari. inde enim sequitur: Et terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem. Non enim sinunt tales animam suam liberè vacare cogitandis & inquirendis rebus cœlestibus, ubi CHRISTVS est in dextera Dei sedens, quandoquidem virium anima acumen multiuaria occupationes, tum etiam molestia terreni corporis multis retundunt, & impediunt modis. Constat ergo Guarde Frater, te non rectè loquutū. Atque hoc pacto omnes Guardi quæstiones & rationes dissoluit, ita ut tandem ex animo culpā ille suam ediceret, fatereturque posse aliquid creaturam. Tum vero Fr. ÆGIDIUS, iam, inquit, sincera est tua culpa enunciatio. Visne autem etiā apertius doceri, quippiam posse creaturam? simulque sursum ascendens exclamauit voce terribili: O vos apud inferos damnati. Respondit autem sibi ipsi voce valdè miserabili ex persona dānatorum, tremens & gemens, adeo ut terrore afficeretur omnes, clamauitque: Eheu, vae nobis, vae nobis. Deinde in sua persona loquens, Dicite nobis, inquit, qua causa ruiistis in tartarū? atque ipse sibi respondit: Quod non abstinuimus à malo, quod vitare potuissemus: bonumque quod facere poteramus, negleximus. Rursus ex persona sua; O vos miseri, perditī, & damnationi addicti, quidnam facturi essetis, si vlla vobis posset obtingere agenda pœnitentia facultas? & respondit: Libenter totius orbis terrarum humum sensim fodiendo egereremus, si liceret pœnas euadere, nullum vnquam eheu finem habituras. Eius enim laboris tandem esset aliquando finis, supplicia nostra sunt sempiterna. Tum ad Fratrem Guardum versus ÆGIDIUS, Audis, inquit, Guarde, posse aliquid creaturam? Subiiciensque, Dic mihi, ait, Guarde Frater, guttula aque incidens in mare affertne mari nomen suum, vel potius mutatur in illud? Guardo respondente, substantiam & nomen guttulæ absorberi à mari, eiusque appellari nomine: Fr. ÆGIDIUS coram omnibus passus est ecstasim. dicebat enim de natura humana, quæ diuinæ essentia comparata, est instar guttulæ ad vniuersum mare collectæ.

Postquam autem strenuè excoluerat ÆGIDIUS vitam actiuam, cuius typus fuit Lia, **XVII.** lippis oculis, portionis sensitivæ passiones & perturbationes edomando: ad Rachelis, id est vitæ contemplatiuæ amplexus se contulit: quæ quidem scribitur fuisse decora facie & venusto aspectu. Atque ita totum se accommodauit perfectæ tranquillitati & serenitati pectoris sui, sustulitque eum omnipotens Deus ad eam contemplationis sublimitatem, ad quam ea tempestate vix alium quenquam. Cum iam sex annis fuisset conuersus ad Deum, ageretque in Eremitorio Fabrianensi, quadam nocte piis vacantem precibus adeo Deus suauitate & consolatione repleuit, ut putaret animam è corpore migraturam. Sensit enim mori corpus, primo pedes, ac deinde cætera membra, donec anima excessit è corpore. A corpore autem egressa, mirè delectabatur contemplatione ingentis pulchritudinis suæ. Erat enim subtilis admodum, & luculenta, supra quam ullus capiat humanus intellectus, uti ipse sub mortem suam retulit. Rapta inde est illa sancta

ANNO CHRISTI ALEXANDRI IV. in SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1262. MA MVROM ANNO 1. & 2. OCCID. ANNO 7. MA NORVM AN. 55.

sancta anima ad arcana coelestia contemplanda, quæ tamen nulli vnquam voluit expres-
sè reuelare, dicens; beatum eum esse, qui secreta Dei benè conseruare norit. At pau-
lò post *ne magnitudo reuelationum extolleret eum*, cum in cella oraret, apparuit ei dæmon
specie tam horrenda, vt præ terrore loquendi facultatem propè amitteret. Tum humi
se prosternens, corde implorauit auxilium Dei (ore enim loqui non poterat) ac deinde
liberatus est. Expertus tum fuit verissimè aliquando dixisse B. FRANCISCVM; satanæ
formam tam esse immanem, & horridam; vt nemo ad spatium Dominicæ precationis
possit eum salua vita intueri, nisi diuinitus confirmetur.

Vidit arcana
coelestia.

2. COR. 12. 7.

Dæmonum
forma horri-
dissima.

XVIII. Triduo ante CHRISTI natalem cum esset in Tuscia, eo loco, quem Cetonium vo-
cant, ieiunassetque diebus quadraginta, quod S. Martini ieiunium appellant, nocte in
preces incumbenti apparuit Dominus IESVS, viditque eum oculis corporeis: sed præ-
ter humanitatem eius, oculis internis quiddam vidit ineffabile, quod nec posset, nec au-
sus fuisset explicare. Durauit autem hæc apparitio per interualla ad dies tredecim: sed
cum humana imbecillitas incomprehensam illam claritatem ferre non posset, studiosè
rogauit Dominum, ne tanto onere ipsum afficeret, ei ferendo inidoneum; quippe qui
homo peccator, rusticus, plumbeus, & rudis esset. At quanto ille se censebat indignio-
rem, tanto in illo magis cumulabat Deus gratiam suam. Post eam autem apparitionem,
& crebrò, & facilè, ac subito mentis patiebatur excessus, mansitque deinceps admodum
solitarius, parumque exibat è cellula sua, vt gratiam diuinitus acceptam fideliter con-
seruaret, prorsus vitans sermones omnes ociosos & murmura. Toties verò rapiebatur
in Deum, quoties aliquid audiret vel de Deo, vel de gloria cælesti, aut paradisi amœni-
tate: manebatque eodem loco immotus. Itaque pueri & opiliones, ab aliis docti, cum
eum viderent, clamabant *Paradisus, paradisus*. Id verò ille audiens, mox sursum rapie-
batur. Quam ob causam fratres cum illo collocuturi, cauebant ne paradisi mentionem
facerent, veriti ne eius colloquio priuarentur. Et ipse ÆGIDIUS ab omni se hominum
conuersatione subducebat, non modò sæcularium, sed etiam fratrum, dicebatque eum,
qui bene ageret negotium animæ suæ, etiam accuratiùs aliorum saluti consulturum: par-
ua autem negligentia, & exigua culpa posse magnam amitti gratiam, quæ postea recu-
perari vix queat.

Christus ei
apparet.

Familiares
sunt ei mentis
excessus.

Cæus timore
agenda ani-
ma cura.

IXX. In ea quam diximus apparitione CHRISTI & ÆGIDII raptu, admiranda ei fuere
diuinitus reuelata. Vidit enim ipsam Dei essentiam, & propter certam Dei cognitio-
nem, quæ ei tunc collata fuit, fide adeo fuit destitutus, vt dicere soleret, si Missa can-
tanda ei esset, non se dicturum, *Credo in Deum*, sed, *Cognosco Deum, factorem cæli & terræ*:
quippe quem ego ipse vidi. Fides autem de iis rebus est, quæ non cadunt sub aspectum,
nec tamen dubitatur, quin sint. Sed hæc fides tum desinet, cum Deum in cælis videbi-
mus, sicuti est. Fuit ergo ÆGIDIUS raptus extra corpus in tertium cælum, vbi cum
Apostolo multa didicit arcana, & occulta sapientiæ Dei. Solebat autem dicere, se qua-
ter esse natum: Primò ex matre: deinde in baptismo: tertio in monasticæ vitæ professio-
ne: quartò cum sic ei CHRISTVS se visendum præbuit. Semper admodum hilaris &
iucundus fuit: sed ei summopere dolebat, quod sustentandæ corporis cura aliqua fusi-
pienda ei esset: cupiebatque foliis arborum vesci, vt posset vitare hominum conuersa-
tionem. Diebus Dominicis & solemnibus sacram percipiebat Eucharistiam cum mul-
ta deuotione, atque illos dies totos impendebat precibus, & sanctis meditationibus. Por-
rò præ eximia fide ac pietate, Ecclesiastica sacramenta, & ius Pontificium non medio-
cri reuerentia prosequabatur: cumque audiret quippiam referri ex decretis & constitu-
tionibus Ecclesiasticis, valdè id commendabat, dicebatque: *Nos indocti & miseri non co-
gnosimus bonitatem tuam o sancta Romana Ecclesia. Tu enim doces nos viam salutis: tu viam
paras & munis, qua ad sempiternam gloriam proficiscamur.*

Vidit essentiam
Diuinam.
Surius in vi-
ta eius.

2. COR. 12. 4.
Quater semel
raptus, dicebat,
& quare.

Magna eius
reuerentia er-
ga Pontif. &
Rom. Eccle-
siam.

XIX. Dum præ foribus cellæ de rebus diuinis confabularetur quadam nocte cum fratre
Andrea vno ex sodalibus, diuinus quidam splendor, & magnæ claritatis radius per me-
dium illorum transiit. Antonitus socius, quid hoc esset? interrogauit: cui ÆGIDIUS
Dei sunt opera, ne amplius inuestiges. Hæc dum collocutor sequenti die alteri viro pio re-
ferret, accepit ab eo sibi etiam reuelatam ÆGIDII sanctitatem, & Dei erga eundem
beneficentiam. *Vidi, inquit, super cellam eius oriri splendidissimum solem, neque ad noctem*

Legen. MS.

Cœlestibus
indicys ap-
paret eius
sanctitas.

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. A RELIGIONIS MI-
1262. AN. I. & 2. OCCID. AN. 7. OMNIA NORVM AN. 55.

Quo sanctior
quis, eo hu-
miliior debet
esse.

Propter par-
ua amitti
magna.

In eius me-
moriā ad-
ficata eccle-
sia.

Tentatur ad
vanam glo-
riam.

Gradus per-
fectionis in
contemplati-
onibus.

Septem eius
præclara vir-
tutes.

usque ab eadem suos radios diuertisse, sed perseveranter eandem illuminasse, & fouisse, qua visione mihi significatum est solem iustitiæ hunc Dei servum in omnibus regere, atque in Dei amore vehementer inflammare. Videns porro hic paulo post ÆGIDIVM ex diuino raptu mirabiliter immutatum, & nouo spiritu gratiæ exultantem, dixit ei: *Frater charissime, sustine suauiter & porta dulciter Dei filium.* Studuit deinceps ÆGIDIVS, qua potuit sollicitudine, acceptam gratiam custodire, illudque ei frequens verbum: *Super omnes gratias, & virtutes hæc summa est perfectio, acceptas humiliter conseruare;* addebatque: *Apostolos post accepta dona Spiritus sancti millies grauius subiisse onus, quam antea senserint, vt possent resistere temptationibus & tribulationibus, atque collatam sibi gratiam custodirent.* Quare vir Dei semper solitarius meditabatur in cella vigilans, orans, ieiunans, custodiens se ab omni opere, verbo & cogitatu ocioso; sed illos maximè vitabat, qui alienos referebant defectus, dicens: *Ego quod ad me attinet, nolo scire peccatum alterius: & tu frater, caue, caue, ne quidquam alienum videas, nisi quantum ad bonum tuum conducit.* Vaniloquia & risus inanes serio fugiebat, dicens: *Propter momentaneum & futile delectamentum sæpius amitti, vel retardari consolationes diuinas, illudque afferebat exemplum de illis, qui taxillis ludunt, qui pro vno puncto perdunt aliquoties ingentem auri vel argenti summam: Sic inquit, pro leui peccato, si nescierit homo se custodire, perdet irreparabile anima lucrum:* Ingerebatque illud sacri præceptoris FRANCISCI salutare documentum. *Caue frater ne ridendo amittas, quod plangendo lucratus es.*

Prædictum locū Cetonij ex frequentibus CHRISTI & ANGELORVM apparitionibus XXI. valde commēdabat, neque ei aliud quantumuis sacrum ei præferri debere sanctuarium, aut vsquam Deum tot mirabilia operatum assererat. Quare post eius mortem confessorio referente ex his plurima, curatum est pulchram ædificari Ecclesiam illo ipso in loco, in quo ÆGIDIVS fauores hos sentiebat cælestes, in cuius parietibus suo ordine dispositi sunt lapides cubiculi serui Dei, & tigna præcipua excisa sunt ex arbore Licij prope eandem cellam excrecente, sub qua sæpius oranti apparuit CHRISTVS. Quæ tanquam pietatis monumenta, in Sancti viri memoriā statutis anni diebus excitant fideles, suauissimum spirantia odorem.

In cœnobio Agelli Comitatus Perusij, dum sub vesperam mira dulcedine Fratribus XXII. eructaret verba diuina, omnium corda succendit, ita vt penderent singuli ab ore eius, XIX. donec ipse eloquiorum contemplatione raptus est, stetitque immobilis tanquam lapis vsque ad mediæ noctis gallicantum. In se reuersus protinus discessit à circumstantium turba ad cælestes gratias stupente; & statim ingens circumfulsit eum lux de cœlo, viam omnem diuina luce clarius illuminans vsque ad cellam. Colloquentibus de hac re Fratribus die sequenti, de magna Domini erga suos seruos dignatione instituit sermonem, neque quod viderant tanti iudicandum dixit momenti, vt propterea stuperent, cum nihil fermè esset si compararetur ad occulta & interna Dei beneficia. *Qui magna, inquit, non vident, difficilius credunt minora.*

Prope Perusium in monasterio Podij, Viri sanctitatem voluerunt demones concutere XXIII. per vanam gloriam, aut superbiam. Dum itaque oraret solus in cella audiebat sibi adstantes, veluti inter se colloquentes, & inuicem dicentes: *Vt quid bonus hic vir adeò se fatigat? Vt quid ita impensè in virtutibus acquirendis laborat? iam omnes plenè acquisiuit; iam sanctus est, iam vnctus est, iam extaticus est.* Probè vero intelligens suggestiones esse diabolicas, signo se crucis muniuit, cœpitque humiliter de semet sentire. In eodem loco scribit Frater Leo seipsum ab eo interrogatum quid dicerent homines de Ordine, & gradibus spiritualibus, & contemplationis mensuris? *Ego vero* (inquit Leo in sua legenda) *timens hominem, cum quo summè desiderabam longius loqui, raptum iri, si quidquid de contemplationibus, aut rebus diuinis dixissem, finxi me longius ire, & breuiter dixi, multi multa dicunt; & rogavi, vt quid ipse sentiret, mihi aperiret.* Compendio dixit vulgari, & simplici loquela: *Ignis, vnctio, extasis, contemplatio, gustus, requies, gloria.*

Septem quædam huic beato Viro inerant, quibus ad perfectionis culmen perductus XXIV. est. Primum fuit fides firma, & constans. Secundum, ingens animi pietas & deuotio. Tertium, erga alios reuerentia. Quartum, humanitas, & benignitas, & condolentia. Quintum, multa sollicitudo. Sextum, eximia obedientia. Septimum, non mediocris erga Deum

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1262. ANNO I. ET 2.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

Deum & homines pro acceptis beneficiis gratitudo. Sub finem vitæ, cum iam in Ordine Minorum fuisset annis quinquaginta duobus, molestissimas sensit maligni dæmonis vexationes. Cum enim nocte quadam oraret, & post preces vellet quieti se dare, teterimus dæmon in locum quendam adeo angustum eum deposuit, ut nec ipse mouere se posset, nec socius eum inde extrahere: sola Dei gratia inde emerfit. Sæpe adeo molestum & infestum se ei præbuit fatan, ut nonnunquam Fratrum opem imploraret, & socio suo Fratri Gratiano diceret: *Molestè valdè fert inimicus Dei dona; & suas artes exercet ut ea tollat. Nescit tamen misellus cum potentiore sibi rem esse, & maiorem fore cruciatum cum victus & confusus abscedet. Deum impugnat, non me, qui meum nihil habeo: Dei donum est quod ei seruiarim, eius misericordia est, quod sibi placeam, eius gratia erit, quod cursum consuminem. Illinc diaboli liuor, tentationis stimulus & persecutionis occasio, quod hominem in peccatis natum, & cum reatu conceptum, videt ad lucidissimas illas sedes, è quibus ipse cecidit, per Dei misericordiam assumi.* Adeo infensus ei erat qualibet nocte inimicus, ut oporteret aliquando Fratrem Gratianum eidem tota nocte assistere, vel in eadem cella dormire: vnde & sæpius sub vesperi dum ad cellulam se conferret, dicebat: *Nunc imus ad cruces & certamina.*

*Sub morte
molestus ei
dæmon.*

XXIV. Paulò ante mortem præsentire incipiebat sponsi delicias, ita ut anima eius tanta dulcedine liqueficeret, ne quidquam amplius de corporis rebus curaret. Vocatus à socio ut manducaret: *Fili, inquit, non est cur amplius de cibo cogitem aut potu, indicibilem inueni thesaurum, & ingentes delicias.* Præ charitate vero socius importunum se exhibuit oratorem, ut ad refectorium descenderet, quem nouit præ corporis debilitate refectione indiguisset: subiunxitque parùm discretè: *Ne cures pater modo de his thesauris, veni nunc & manduca.* Aliquantum ille commotus; *Non bene dixisti frater: valdè me in his verbis offendisti, vellem potius grauem atapam infligeres, quam huiusmodi verba proferres. Cibus nullus, delicia nulla, consolatio corporis nulla his thesauris præferenda.* Verè credendū est, inquit Leo author legendæ, animam illam sanctissimam præsensisse dilectum præ foribus pulsantem, & de tabernaculo corporis per suauem contemplationis mortem euocantem; quod transitus genus ipse valdè concupiuit. Quare dum diceretur ei aliquando S. FRANCISCUS diligenter expetiisse martyrium; ait, *Ego potius contemplatione quam martyrio vellem obire; & proinde Deo gratias agebat, qui apud Tinetum, quò etiam martyrij desiderio transfretasse scriptissimus, desiderium suum non adimpleuit, dum decreuit hoc aliud mortis genus inferre.*

*Egregias sen-
sit animi de-
licias.*

*Inter cõtem-
plandū mori
concupiscit.*

An. 1219.
n. 34.

XXV. Morte vero appropinquante, tantam ei debilitatem attulit febris, tussis, aliique morbi, ut neque somnum, neque cibum posset capere. A fratribus autem ad lectum quendam deportatus fuit, alicuius quietis & commoditatis captandæ causa. Pridie autem eius diei, quo S. Georgij feriæ celebrantur, cum nocte à fratribus esset in eo lecto depositus, & Perusini apud eum excubias agerent, ut sacrum eius corpus post obitum sibi retinerent, cuidam illi adstanti Fratri ait: *Dicito Perusinis, eos vel propter miracula mea, vel ob mei in Sanctos relationem, siue canonizationem, nullam unquam pulsaturos campanam: nec aliud eis datum iri signum, nisi Iona propheta.* Deinde quietissimus & placidissimus in lectulo decumbens, clausis oculis & ore, absque vlla membrorum valida protractione, aut commotione beatissimum reddidit spiritum eodem die, quo ante annos quinquaginta duos à S. FRANCISCO habitum monasticum acceperat, putà ipsis S. Georgij martyris feriis. Eius animam vidit sancta quædam persona cum multorum Fratrum aliorumque animabus, è purgatorio dimissis, ad cælos euolare, CHRISTVMQVE ei venire obuiam, & admòdum honorificè eum amplexari, adhibito cantu suauissimo, omnes cælestis patriæ regiones efficaciter penetrante.

*Laborat va-
rijs morbis.*

*Felicissima
decedit è vi-
ta.*

*Eius anima
cum magno
comitatu glo-
riose pene-
trat cælos.*

XXVI. Quo autem tempore in lectulo decumbebat ægrotus, etiam quidam Dominicanus Frater in suo decubuit Monasterio, eadèque hora obiit, qua Ægidius. Apparuit autem post mortem cuidam Fratri, summo eius amico, aitque valdè benè secum agi. *Cum enim, inquit, abirem è corpore, quidam Frater Minor ÆGIDIUS decessit: cui ob eius eximiam sanctitatem id præstitit Deus, ut multas è purgatorio animas secum in cælum posset adducere.* Patiebar ego tùm dira supplicia, sed eius meritis euasi. atque his dictis disparuit. Frater autem, cui apparuerat, hæc aliis indicare nolens, subito grauissimo correptus morbo est: sed confitens eà causâ id accidisse, quod nolisset sancti Fratris ÆGIDII gloriam & virtu-

*Propter eius
merita plu-
res anima è
purgatorio
liberata.*

*Eius gloriam
tacens puni-
tur.*

ANNO CHRISTI
1262.VRBANI IV.
ANNO 1. & 2.SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 7.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 55.Impletur
eius pro-
phetia.S. Bonavent.
de illo testi-
monium.Laborandum
pro premio.Meritū obe-
dientia.Laborandum
pro Dei do-
nis acquiren-
dis.Qui fugit te-
ntationem, fu-
git cælum.
2. Tim. 2. 5.Facere quidē
sed sancte &
prudenter di-
ctum.
Despicienda
terrena.Item aliud.
Odiendi pa-
rentes.

Luc. 14. 26.

tem euulgare, petensque acciri tum Franciscanos, tum Dominicanos Fratres, postquam hæc eis enarrauit, confestim sanatus est. Porro Perusini dum saxum inquirunt, unde eius condant monumentum, sepulchrum marmoreum reperiunt, in quo historia lonæ sculpta erat. In eo igitur reposuerunt corpus eius, sicut ille sub mortem prædixerat. Sepultus est extra Perusiam, in monte, in Monasterio Franciscanorum, & multis claruit miraculis. S. BONAVENTURA de eo dicere solebat, præstitum illi à Deo, ut possit efficaciter opitulari eis, qui ad animæ suæ salutem inuocant eum: idemque Bonauentura gratias agebat Deo, se in ea incidisse tempora, quibus sanctissimum hunc Fr. ÆGIDIUM & alloqui, & videre potuisset.

Et si autem doctus humanitùs non fuit ÆGIDIUS, attamen propter sublimem mentis excessum, quo fertur raptus in tertium cælum: multa dicere consuevit vtilia & salutaria. Frater quidam conquerebatur, quòd adeò compelleretur externis vacare laboribus, ut vix posset persolvere preces suas: dicebatque se propterea velle petere Eremitorium, ut posset illic Domino in pace & tranquillitate seruire. Respondit ei ÆGIDIUS: *Si eas ad Francorum Regem, dicasque ei ut numeret tibi mille argenti libras, putasne iure illum dicturum tibi te quibusdam agitari furijs talia ab ipso petentem, cum nullam sibi nauaueris operam? Si verò magnos quosdam & arduos eius causa exantlâris labores, qui tali sint premio digni, fideliter iam & meritò tantam pecunia vim possis ab eo exigere. Si vis igitur in precibus tuis audiri à Deo, primum illius causa laborandum tibi erit. Longè autem plus meriti habet vnum opus bonum pro alterius factum voluntate, quàm duo pro propria. Si quis tibi restituat manus, oculos, aut alia quibus orbatus sis, membra, cupidè sanè illi tota vita inseruias, nè eius beneficijs ingratus habearis. Et ecce præpotens Deus dedit nobis manus, pedes oculos, cuncta & spiritualia, & temporalia bona, nec tamen illi inseruire volumus.*

Dixit ei Frater quidam, se multum laborare pro deuotionis gratia promerenda, nec se illam tamen adipisci. Cui ÆGIDIUS: *Culpam, inquit, confitere tuam. Ille enim, cuius ditione omnia continentur, quod hodie non confert, cras fortassis largietur. Tu igitur hoc vnum dumtaxat cures, ut Domino fideliter seruias. Nam etiamsi quis à primis mundi initijs vsque ad supremum eius diem viuat, faciatque quicquid potest boni, non tamen possit ex se minimam promereri bonitatem. Esca quidem parata est, sed non est, qui velit accipere. Alteri cuidam percontanti, quo pacto tentationes effugeret, respondit. Tentationes fugere volens, ipsum cælum fugit: Non enim coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Alius Frater rogauit, quidnam posset Deo gratissimum facere: ÆGIDIUS autem respondit illi cantans: *Vnam, vni*: nec quidquam his addebat. Dicente Fratre, se nescire quid ea sibi velint, *Vnam*, inquit ÆGIDIUS, animam sine intermissione, & absque medio vni Deo commendabis.*

Frater Gratianus ait ad eum: *Ego, mi pater, noui concionari, dare consilia, & alia bona opera facere: sed nescio tamen quid potissimum sequar. Quæso te dicas, quid tibi consultißimum videatur.* ÆGIDIUS respondit: *Nihil potes gratius facere Deo, quàm ut te ipsum à collo suspendas.* Perterrito illo ob huiusmodi sermonem, ÆGIDIUS ait: *Qui suspensus est, non est ille quidem in cælo, attamen terra superior est, semperque deorsum respicit. Sic & tu facias. Quandoquidem nec dum datur tibi esse in cælo, mentem sursùm erigas ab his rebus caducis, exerceasque te in virtutum operibus; de teipso submisè sentiens, & Dei misericordiam constanter expectans.*

Adolescens quidam dixit beato Viro, velle se religiosum fieri, & Monasterium petere. Tum ille: *Si vis, inquit, isthuc facere, abi & quamprimum iugula parentes tuos.* Adolescens vero eiulans, *Quonam, inquit, pacto tantum ego in me scelus possum admittere?* Respondit ÆGIDIUS: *Non ego te iubeo illos ferro necare, sed gladio spiritali. Qui enim non odit patrem suum, & matrem, non potest effici CHRISTI discipulus.*

Frater quidam tentationibus pressus, sæpe rogauerat Deum, ut ab iis liberaretur, sed id frustra. Indicauit id igitur B. ÆGIDIO, qui sic ei respondit: *Non mireris frater mi, si permittit Deus te configere cum hostibus, quando tot ab illo affectus es gratia donis. Quanto enim potioribus armis Rex instruit milites suos, tanto eos vult virilius dimicare.* Sciscitanti cuidam, qua ratione posset feruenter orare Deum, cor suum sentiens torpore & frigore affectum: ita ait ÆGIDIUS: *Ponamus regem quendam habere duos fideles ministros, quorum alter armis*

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV.
1262.

ANNO I. & 2.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 55.

armis munitus sit, alter inermis : mittere autem eum utrumque, ut cum hostibus pugnam ineant. Armatus igitur imperterritus ad certamen : inermis vero dicet regi suo : Vides Domine rex, me nullis tectum armis : attamen amore tui proficiscar ad pugnandum aduersus inimicos tuos. Cernens autem Rex tantam illius erga se fidem, dicet satellitibus suis : Ocyis paretis arma, quibus induatur fidelissimus seruus meus, imprimatisque ei signum armatura mea. Ita etiam, qui ad certamen orandi absque deuotionis gustu fidenter accedit, Deo prouidente, non frustrabitur rebus necessarijs. Quodam illum consulente, num monasterium ingredi deberet, sic respondit : Si quis valde inops sciret alicubi in agro reconditum thesaurum, putasne quaesitum illum ab aliquo, an cum thesaurum effodere deberet ? Quanto ergo magis properare, debent homines, ut repariant vite eterne thesaurum ? Tum ille consiliis eius parens, relictis omnibus, factus est Monachus.

In rebus bonis exequendis non est haerendum.

xxxii. Rogauit aliquando AEGIDIUS Iureconsultum quendam benè eruditum, crederet ne praelara esse & eximia Dei dona ; Illo respondente, se sic sentire. AEGIDIUS ait : Ego vero testatum efficiam, te id non credere. Dic mihi quanti aestimes omnes facultates tuas. Ait ille : Valent fortassis mille pondo. Tum AEGIDIUS, iam ergo ostendam, inquit, te non nisi ore credere. Si tu his mille pondo possis tibi comparare centum millia, grande sane lucrum feceris : attamen nolles hac dare pro regno caelorum : caelestia enim pro nihilo ducis. Contra Iureconsultus : Putas tu, ait, tantum quemque operari, quantum credit ? Respondit AEGIDIUS : Si benè & rectè tu crederes, etiam bonis operibus deditus esses : sicut & sancti omnes, qui bonorum operum valde studiosi fuere. Quae si re ipsa perficere non potuerunt, affectu & desiderio effecerunt, sanctumque desiderium defectum operis suppleuit. Si quis vera perfectaque esset fide praeditus ; ad talem pertingeret statum, in quo ei plena securitas praestaretur. Qui vero summum illud atque aeternum expectat bonum, quid illi possit malum officere ? & qui aeternis se credit dedendum suppliciis, quid illi possit conferre bonum ? nec tamen debet unquam peccator, dum est in viuis, diuinam desperare misericordiam. Vt enim nulla tam est spinosa aut nodosa arbor, quae non possit fabrorum arte plana & elegans effici : ita nullus est tam flagitiosus peccator, quem non possit ornare Deus gratia & virtutibus suis.

Qui fide firma credunt, bene operantur. Fides vera habet opera annexa.

Nunquam desperandum.

xxxiii. Interrogatus quandoque F. AEGIDIUS à quodam, quidnam facere deberet, quandoquidem & benè agens, animo se efferri sentiret, & malè agens, maiori afficeretur animi mœrore, & propemodum desperaret : ita ei respondit : Optimè facis, si te peccasse doleas : sed tamen etiam huic dolori adhibendus est modus, cogitandumque Dei potentiam longè propensionem esse ad miserendum, quàm infirmitas tua fuerit ad peccandum. Quod si agricola cogitet, Si quidem sementem fecero, volucres cali & bestiae terrae & semen & fruges comedent : nunquam seminare ausus erit, nec habebit, quod comedat. At sapiens agricola serit tempore suo, ac deinde colligit annonam. Non sunt igitur propter vanam gloriam bona omittenda opera : si enim ea displicet, semper & maxima & potissima operum portio permanet ea facienti.

Propter vanam gloriam non sunt omittenda bona opera.

xxxiv. Alio quodam ex ipso perquirente, possitne diuinam sibi conciliare gratiam, qui in saeculo permaneat : ita ait : Potest quidem, sed mallem ego gratiam vnā in monasterio, quam decem in saeculo. Quae enim in monasterio obtinetur gratia, ea & crescit facile, & benè custoditur : quod is, qui monasticum sectatur institutum, ab omni mundi strepitu & solitudine perturbante, quae magnum adferant gratiae impedimentum, seiunctus sit : alijque fratres pijs adhortationibus & sanctis exemplis à malo eum retrahant, & ad bonum incitent. Porro gratia, quae in saeculo percipitur, & cito solet amitti, & agere conseruatur : quod mundanarum tentationum sollicitudo, quae est perturbationum & inquietudinum parens, diuinā gratiae & impedit & perdat suauitatem : & quod alij saeculo dediti homines pestiferis suggestionibus, & perniciosis exemplis eum, qui diuinā gratia praeditus est, à bono reuocent, fortiterque impellant ad perpetranda mala. Si quis enim velit rectè & inculpato se gerere, eum non modo non adiutant, sed irrident etiam : Dei autem inimicos tantum abest ut reprehendant, ut etiam efferant & extollant. Satiùs est igitur vna potiri gratia in libertate, quàm decem in eiusmodi timoribus & periculis.

Potior multo gratia in monasterio, quàm in saeculo.

Mundi malitia.

xxxv. Frater quidam rogauit AEGIDIUM, ut pro ipso dominum deprecaretur. Cui AEGIDIUS, Tu verò, inquit, ora pro te ipso. Quid enim alium pro te mittis, & tu interim desides, cum possis ipse iter facere ? Illo dicente, se peccatorem esse, Aegidium autem Dei amicum, atque ea causa posse fidenter, & pro se, & pro aliis deprecari ; AEGIDIUS respondit : Frater mi, si omnes urbis huius plateae auro & argento plenae essent, proclamatumque foret, licere cui-

Vnusquisque debet pro se orare.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1262. ANNO I. & 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

bet illud auferre, aliumne pro te nuncium ablegaturus esses, qui tuo nomine id tolleret? Puto equidem te ipsum iturum, nec satis futurum alteri. Ita nimirum Deus totum implet mundum, & potest inueniri ab uno quolibet. Tu igitur ipse eum adito, nec alium pro te mittas.

Religiosorum
verus magi-
ster Christus
Dominus.

Nobilis vir quidam conuersus ad Deum, factus est Franciscanus. Cum hoc magna xxxvi.
intercessit fratri ÆGIDIO consuetudo & familiaritas, cum esset in sæculo. Postquam
autem religiosus factus est, nullam ei ÆGIDIUS voluit peculiarem exhibere familiari-
tatem, ut antè consueuerat, sed ait illi: *Frater charissime, nos vnus eiusdemque familie sumus,*
vnique Domino pariter famulamur. Mihi autem incompertum est, an gratum sit Deo, ut sic illi
seruias, quemadmodum ego te hortari velim. Fortassis enim me hoc vel illud monente, illi visum
erit aliud abs te exigere. Itaque non sum ego deinceps sollicitus de te, missamque facio omnem sin-
gularem erga te familiaritatem, qualis mihi solebat esse tecum cum secularis esses.

Legen. MS.
Chro. antiq.
Marc. lib. 7.
cap. 6.
In edificijs
observari cu-
pit paupertatem.
An. 1235.
n. 17. & seq.

Prudenter &
falsè taxat
paupertatis
transgresso-
res.

Paupertatem quam tanto studio in huius vitæ aggressu sibi sectandam proposuit, per-
petuo seruauit rigore, nec quicquam superfluum aliquando admisit in victu, vestitu, aut
habitaculo. In locis desertis & eremitoriis tuguriola sibi construebat ex arborum ramu-
sculis, & rudibus lateribus absque temperamento. Post completam ædem Assisiatem
magnam & amplam nimis, cuius amplitudinem satis descripsimus superius, cum ad visi-
tandum sui Institutoris corpus iter assumeret, ostenderentque ei fratres tres Ecclesias
concameratas, triclinium spaciosum, dormitorium latum, claustra testudinea, magnæ
molis columnas, desuper ductos fornices, & absidas, porticus ingentes, & atria capacis-
sima: nihil, per omnia discurrens, dixit, quantumuis qui eum ducebant, cuncta laudarent,
& Gregorij Noni Pontificis, aliorumque benefactorum pietatem commendarent, qui in
honorem S. FRANCISCI tantæ molis, & sumptus ædem construxerant. Dum omnia lu-
strarent, taceretque semper ÆGIDIUS, interrogauit eum ex ductoribus vnus, quid sibi
videretur? respondit: *Fratres, iam nihil superest, nisi ut uxores superinducatis.* Admirantibus
ad hæc verba, subiicit: *Non est cur miremini, charissimi. Etenim perspicuum vobis est, eodem*
vos nexu ad paupertatem atque ad castitatem teneri, neque amplius vobis licere in illa, quam in ista
dispensare. Cum igitur paupertatem è vestris claustris exulare fecistis, quid reliquum est, nisi ut
castitatem procul faciatis, quam simul cum paupertate vouistis vos seruaturus? Si licuit vobis in
paupertatem peccare; etiam & hoc secundum ultro licebit.

Idem cap. 7.

Refugium erat Vir Sanctus tentatis & tribulatis, quibus præsto aderat dono consilij xxxvii.
& subsidio feruentis orationis. Accessit ad eum quidam ex Fratribus, cui in aliis tribu-
lationibus subuenit, exultans & iactans se laqueos sibi præparatos euasisse, & tentamen-
ta vicisse diaboli. Sequentis etenim à tergo fæminæ dixit sibi immissam concupiscentiam,
eoque validiorem quo propius illa accedebat: stitisse verò parumper atque prætereun-
tem seriùs aspexisse, mox omnem euauisse tentationem. Interrogauit gloriabundum
Vir Sanctus, an pulchra esset mulier, vel deformis? an adolescentula, vel vetula? Re-
spondit anum fuisse deformem. Subiunxit ÆGIDIUS *Quid ergo mirum si præterit tenta-*
tio appposito antidoto? Scias fili mi, potius te succubuisse, quam vicisse. In eo consistebat victoria,
quod prætereuntem non aspiceres; sed demissis, vel clausis oculis te tentantem omnino negligeres.
Victoria tentationis carnalis non in congressu, sed in fuga securior, & firmior. Caue iterum ne mole-
stas tibi fæminas, neque in vniuersum vllas in faciem respexeris: nam pro vetula adolescentula, &
pro fæda speciosa se tibi obiciet, quæ tentationem non remittet, sed augebit; non tollet, sed im-
mittet, quo fiet ut faciliè pro victoria turpem lapsum, & pro gloria perpetuam reportes infamiam.

Fugiendus
mulierum
aspectus.

Religio simi-
lis celestibus
mansionibus.
Legen. MS.
c. 46.
Idem c. 14.

Quinque Prouinciales Ministri eum visum perrexerunt Perusiam, quos ut vidit, my- xxxviii
stico & spiritali cantu voluit impositi monere officij, apposita similitudine æterni habi-
taculi, absque lapide aut calce constructi; neque dissimilem esse, subiunxit, religionem,
cuius etiam ædificandæ illi erant operarij. Sed dum cælestes voluit describere mansio-
nes, statim raptus est, & per integras horas in earundem contemplatione perstitit immo-
bilis. In se reuerso, & subiuncto reliquo salutaris documenti discursu, læti recesserunt.

Legen. MS.
c. 11. & 48.
Marc. c. 42.
& 45.
Signo crucis
claudum sa-
nat.

Tantam hominis sanctitatem miraculis etiam voluit Dominus confirmatam. Duce-
batur Assisium vir nobilis ex eodem comitatu, ut abscinderetur ei crus, ne serpenti can-
cro totus deperiret. Obuiò ÆGIDIO suam calamitatem exposuit, corruptione & facto-
re vulneris detectis, rogauitque ut signo crucis afficeret. Fecit rogatus humiliter crucem,
osculum ex compassione infigans; sed non prius fecit, quam claudus sanus exiliret, &
pedes

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1262. ANNO 1. & 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 55.

pedes glorificans Deum, domum reuerteretur. Paupercola foemina aridis vberibus lactare non valens filiolum, accessit opem imploratura. Inuenit in oratione haerentem, paupercolaeque lacernae apposuit vbera, quae statim lacte intumuerunt. Mortuus etiam plura patrauit miracula, tres oculis male habentes perfecto visui restituit; quinque claudos sanauit, ab alijs duobus crurum dolores abegit, tres à squinantia, vnam à partus periculo, duos à febre, vnum à calculo, & plures alios à varijs liberauit infirmitatibus. Mirè celebrant multi graues authores huius Sancti vitam & doctrinam, neque prorsus indignè. Mirabilis enim apparuit Deus in hoc Sancto suo, quem raris virtutibus & magnis prodigijs fecit vndique notissimum. Eius corpus visitaui Perusij, vbi perpetua habetur in veneratione.

Plura patrauit miracula.

XL. Sanctam etiam transegit vitam eius socius ANDREAS BURGUNDVS, cuius superius meminimus, de quo in vita Aegidij hæc scribit B. Leo. Frater Andreas erat homo valde deuotus & contemplatiuus: cui semel in cella oranti apparuit Dominus in specie pulcherrimi infantuli, candidi & rubicundi, ad cuius conspectum summa fuit consolatione repletus. Pulsata ad vespertas campana dubius hæsit vir pius, an ad chorum vocatus obediret, vel potius dilecti frueretur amplexibus. Tandem statuit obedire, probè sciens quod *Vir obediens loquetur victorias*, & quod meritorium est creaturæ obsequi propter Creatorem; neque tunc Deum relinqui, quando propter Deum homini obeditur. Id ipse mox expertus est, nam à vespertis redeuntem CHRISTVS expectauit, eius laudans obedientiam. Cui cum frater humiles redderet gratias ob tantam dignationem, quod misellum placuit expectare. *Ita factum*, inquit, *quia tui Ordinis institutis obsequutus es; quod si aliter fecisses, neque ad vespertas ires, prorsus te insalutato recessissem.* Præclara profectò res obedientia, cuius tantam vult Dominus haberi rationem, vt seipsum propter illam velit dimitti. Sed quantumuis relinquatur, in ipsa obedientia inuenitur: *in qua non humanum aliquid pro actionum nostrarum regula suscipimus, sed prima omnium regula est diuina voluntas.*

Hoc anno n. 20. B. Andr. Burgundus, eius socius.

Propter obedientiam relinquit infantulū Iesum. Prou. 21. 18.

Thom. 2. 2. q. 104. art. 1.

XL I. Vacante Ecclesia Treuirensi anno 1259. per mortem Arnoldi 2. discordantibus electoribus, duobusque in discordia creatis, Henricus Secundus de VVistingen Decanus Metensis, tunc Romæ existens, neque dignitatem ambiens, ab Urbano pro Archiepiscopatu proponitur. Cum autem sub episcopalibus insignibus Treuirim venisset, ab omnibus officiosissimè exceptus est: Non defuerunt tamen qui apud Pontificem traducerent, & in quibusdam articulis accusarent. Quare commisit quibusdam personis, vt de horum veritate inquirerent; quod dum illi negligerent, inquirendi munus mandauit Guilielmo de VValtmanshuse: & Roberto de VVarneſperg Minoritis. Hi etiam, vel quia calumniam retexerant, vel quia hominis verebantur potentiam, segnes in executione mandati Apostolici, iterum monentur, vt contra eundem procedant. Incipit diploma *Per exigentiam sollicitudinis*. Datum 2. Kalend. Decembris. Falsò accusatum indicant, quæ de eius solitudine in cura pastoralis scribit Cratepolius, quem anno 1286. Bononiæ tradit obiisse.

Commissit Minoritis examen Archiep. Treuirens.

Crat. de Archiepis. Treuirens.

XL II. Scripsit hoc anno Pontifex ad Archiepiscopum Colocensem, Hungariæ, seu Lannoniæ inferioris Metropolitam, vt examinaret circumstantias & rationes, quæ mouebant Oliuerium Episcopum Sirmij (vulgo *Sirmisch*, Probi Imperatoris natalibus inclyti, & Concilio Sirmienti antiquissimo, quippe anno 357. celebrato, notissimi) suum in eadem Pannonia suffraganeum, vt Episcopatu renunciare, & ad Ordinem Minorum vellet transire. Quas si legitimas comperiret, iubet vt autoritate Apostolica Ecclesiæ cessionem admittat, & à vinculo, quo eidem tenebatur adstrictus, absolutum, ad prædictum Ordinem transire permittat. *Significauit nobis.* Idibus Decembris.

Episcopus Sirmienſis Minorita.

XL III. Hoc anno in prouincia Saxoniae Sanctæ Crucis, extructum est monasterium Perienſe in noua Ciuitate Brandeburgi, cuius ædis nullum superest monumentum, ex quo amplior ministrari possit notitia. Tunc exædicatum aliud Cadomi (vrbs est in Gallica Campania diœcesis Baiocensis, à litteraria vniuersitate commendata) ciuium, sed maximè Beletiorum familiæ beneuolentia. Areolam quandam pro ampliori in ædem ingressu concessisse Thomam le Carrier Cadomensem testantur eius litteræ, eodem anno datæ, adhuc ibidem seruata. Viri præcipui dictæ familiæ Beletii iacent in capitulari

Conu. Perienſ. Gonzag. in prou. Saxo. S. Crucis. Idem in prou. Franc. Con. 23. Conu. Cadomenſ.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263.

ANNO 2.& 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

aula, prout infixum muro sequens commemorat Epitaphium. *Hic iacent Gulielmus Beletus, & Hoberta eius coniux charissima, cum Magistro Ioanne Beletio, & eius uxore, cumque alio Domino Ioanne Beletio, qui bonorum suorum temporalium largitate, maximo cum diuini cultus desiderio, priora huius conuentus posuere fundamenta. Eis bene precemini.* Sensit etiam hæc ædes Hugnosticorum ferinam rabiem, ab eisdem maiori ex parte diruta, & in aceruum lapidum redacta.

Nulla inuenio hoc anno priuilegia ab Urbano concessa, præter illud vnum, quo XLIII. omnia ab aliis Pontificibus data Ordini Minorum confirmauit. *Cum à nobis petitur.* 4. Kalend Iunij,

ANNO CHRISTI 1263.
VRBANI IV. AN. 2. ET 3.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 8.
RELIGIONIS MINORVM AN. 56.

ARGVMENTVM.

Mittuntur Apocrisarij quatuor ex Minoritis ad Imperatorem Palæologum. Transfertur solemniter corpus S. Antonij ad nouam adem, suo nomini consecrandam, cuius maiestas & amplitudo describitur. Celebrantur generalia Ordinis comitia, in quibus multa cordate pro bono regimine constituta. Petit Bonauentura in Ordinis Protectorem Ioannem Caetanum de Vrsinis, & obtinet: sed creato etiam Clarissarum Protectore Stephano Hungarico Episcopo Cardinale Prænestino, exorta est controuersia inter utrumque circa obsequium Fratrum Sanctimonialibus præstandum. Tandem composita est lis, redacta utriusque cura ad solum Caetanum. Præficiuntur Ecclesiæ Chiemensis in Germania Henricus, & Auximati in Piceno B. Beneuenutus Minorita. Fratri Mansueto commendantur res ponderosæ. Fabriani fit Conuentus Pro-uincialis Marchiæ, & extruuntur aliqua Domicilia.



NON potuit anno præterito Urbanus suos Apocrisarios ad Palæologum mittere, tum quia ex Minoritis, (quos destinare decreuerat) selectos viros, à Bonauentura Generali Ministro propositos, è remotis locis oportuit conuocare; tum quod postquam conuenissent, allati sunt rumores eundem ipsum Palæologum, qui Ecclesiæ adharere se velle significabat, Gulielmum de Villarduin Achaïæ Principem, Romanæ Ecclesiæ deuotissimum, & Latinos in eius terris morantes persecutionibus, molestiis & iniuriis multis insectari non destitisse. Retardarunt itaque hæ causæ celerem expeditionem legationis, quam tandem obeundam voluit, ne pacem & vnitatem expetenti iudicaretur deesse. Misit porrò Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crista, & Bonifacium de Iporea, alias de Iporegia, Minoritas, viros eruditos, & pios, qui rem omnium grauissimam cum Imperatore peragerent, datis ad eundem doctissimis his litteris, quibus plenè respondet Imperatoriis, & quàm sit expetendum vnitatis & charitatis vinculum, ostendit.

PALÆOLOGO IMPERATORI GRÆCORVM ILLV-
stri viam agnoscere veritatis.

Ex formul.
Marini Ebu-
len.
Nomina Nū-
ciorum ab
Imperatore
missorum.

[Imperialis Excellentie Nuntios, videlicet, Maximum, dictum Alufardum monachum, Andronicum, dictum Muzalonem, & Michaellem, dictum Abalantem, nec non & litteras, quas ex parte tui Culminis præsentarunt cum ingenti gaudio, & exultatione ac honorificentia condigna recepimus, & tam ea, quæ coram nobis, & fratribus nostris dicti proposuere Nuntij, quam earundem litterarum seriem, quas de Græco transferri fecimus

I.

II.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVMAN. 56.

fecimus in Latinum, planè aduertimus & intelleximus diligenter. Sanè in litteris ipsis in primo utique salutationis alloquio nos Papam veteris Romæ, Throni Apostolici successorem, & spiritualem tui patrem Imperij recognoscens; quæ deinde de charitate utilia subiunxisti, dicens, quod Imperium tuum charitatem libenter amplectens, ac habens zelum Dei, & zelans pacis & concordie bonum, se ad mittendum dictos nuncios, & prædictas litteras præparauit. Scripsisti etiam, quod nos; qui Patres sumus, ad te, quem asseris nostrum deuotissimum filium, paterni affectus viscera nullatenus aperimus, quantumcumque tu filius nos diligas, sicut patrem. Nam licet statim capta Constantinopolitana vrbe alias nobis Epistolares litteras miseris, eandem intentionem, idemque propositum continentes; nihilominus tamen propter ardens tuum in hoc desiderium, prædictos nuncios cum huiusmodi litteris mittere decreuisti; postulans ut circa priorem vnitatem in Dei Ecclesia renouandam pater filio coniungatur, quoniã si hoc Dominus ex alto permiserit, nullus pro certo præsumet contra ipsam Ecclesiam superbire; quia nec Rex, nec Princeps aliquis Apostolicæ audebit resistere iussioni. Adiecisti quoque, quod Imperium tuum multo fuit dolore turbatum, intellecto quod Nos contra Ianuenses, pro eo quod se tibi vinculo confœderationis astrinxerunt, excommunicationis duxeramus sententiam promulgandam apud ipsos, ut ab huiusmodi confœderatione discedant, præceptis & monitis Apostolicis insistendo; propterea miratus es valde, quod nos qui magni & primi sacerdotis locum tenere dignoscimur, hoc iubemus, guerram paci, & bellum amicitie præponendo, cum tamen & Ianuenses & Græci Christiani existant, nec sit incongruū cum Christianis amicitiam & vniōē colere Christianos. Descripsisti etiam multa mala, quæ contigerunt populo Christiano à tempore, quo Latinæ gentes Græcorum terram, ut tuis verbis vtamur, velut sortem propriam acceperunt, imponens Latinis eisdem templorum conculcationes, & exterminia diuinorum, & quam plura, quæ in sacris illarum partium ædibus, per eos asseris attentata; quæ quidem quoniam facta sunt, & præterierunt, & quod factum est, pro infecto haberi non potest, in eisdem litteris videbaris appetere, ut hinc inde inimicitie dissoluerentur, abicerentur scandala, & omne remoueretur obstaculum, ad quod pedes suos possent offendere Christiani, præsertim cum tu sicut asseris, id toto desideres mentis affectu, & si Nos ad hoc ex corde velimus intendere, nihil est, quod tantum bonum valeat prohibere. Sed cum nos, qui Patres sumus, te in hoc debuerimus implendo patris officium præuenisse; Tu nos in hac parte præueniens, pacem nobis & concordiam obtulisti; propter quod ad consummationem tractatus huiusmodi, reputabis nos amplius obligatos; expresse protestans Imperium tuum, id quod in eo est, iam laudabiliter expleuisse, ac posse dicere coram Deo & angelis eius, qualiter cucurristi ad patrem, tanquam filius, patris amator, debitam nobis habitudinem, & conuenientem honorem ac dispositionem spontè, ac liberaliter offerendo. Vnde si filium currentem pater repelleret, Imperium tuum se de hoc coram Deo & eius angelis excusaret. Addebas prætereà, quod de dogmatibus fidei, & consuetudinibus, seu ritibus ecclesiasticis nullum tunc sermonem in eisdem litteris faciebas. Nam si in iis aliqua esset discordia, pace præmissa, præhabitaque inter Latinos & Græcos, hæc soluerentur facilius, & celerius sopirentur. Demum autem Tua Sublimitas tam per easdem litteras, quam per memoratos nuncios cum multa petiuit instantia, ut Apocrisarios, seu legatos nostros, homines videlicet pacis, & pacificos Christi discipulos, non gaudentes in vanitate verborum, nec bono pacis mundanam sapientiam præponentes, ad Tuam præsentiam mitteremus, cum per ipsos tuum expectet Imperium recipere à nobis, & prædicta sede responsum. Nos igitur prædictis litteris debita coram fratribus nostris attentione discussis, Deo Patri Omnipotenti, à quo bona cuncta procedunt, & in cuius manu Regum corda consistunt, & qui etiam quocumque vult illa sine obice difficultatis inclinat, millemodis gratiarum retulimus actiones, totaque Romana Mater Ecclesia in laudis supernæ iubilum assurrexit, pro eo, quod Spiritus sancti gratia videbatur mētales tanti Principis oculos sui fulgoris radiis illustrasse, ac ostendisse sibi viam catholicæ veritatis, per quam ad matrem filia, pars ad totum, & membrum reducatur ad caput. Hoc enim eadem Romana semper affectauit Ecclesia, & ad hoc indefinenter suæ studium considerationis inflexit, ut Græcorum Ecclesia suæ reficeretur lacte dulcedinis, suosque effluentis educaretur vberibus charitatis; ita quod ouile dominicum sub

*Respondet ad
singula Pon-
tifice.*

vnius

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

*Excusat mo-
ram.*

*Mittuntur
Minorita A-
pocrifarij.*

De unitate.

*De charita-
te Dei.*

*1 Ioan. 4. 16.
Osee 34. 13.*

*Psal. 132. 1.
Matt. 7. 24.
Unitatis cō-
mendatio.*

vnus pastoris regimine alimenta doctrinæ salutis acciperet, & nomen Domini sub vno veræ fidei dogmate vtilius & salubrius inuocaret. Volentes itaque, quinimo toto mentis cupientes affectu, tam vtili, tamque fructuoso tractatui diligenter, & feruenter insistere, ac nostros propter hoc ad te Apocrifarios iuxta Imperialis petitionis desiderium destinare, memoratis Tuæ Celsitudinis nunciis paterna benignitate dimissis promissimus quod circa mittendas ad te personas idoneas, in quarum ore verba responsionis Apostolicæ ponerentur, libenter tuæ satisfaceremus beneplacito voluntatis. Licet ergo eisdem tuis præcedentibus nunciis, vellemus nostræ super hoc intentionis affectum perducere, faciente Domino, celeriter ad effectum; longa tamen loci distantia, qua dilecti filij Simon de Aluernia, Petrus de Moras, Petrus de Crista, & Bonifacius de Iporia, Fratres Ordinis Minorum, latores præsentium, Apocrifarij nostri tunc temporis morabantur; nostris super hoc votis contra spem nostram obstaculum dilationis ingessit. Infesti quoque rumores, qui ad audientiam nostram medio tempore peruenerunt de persecutionibus, molestiis, & pressuris, quæ nobili viro Gulielmo de Villarduin, Principi Achaïæ, deuotissimo vtique dictæ matris Ecclesiæ filio, eiusque terris, & Insulis, ac Latinis morantibus in eisdem, per tui viros Imperij iugiter inferuntur, celerem expeditionem Legationis huiusmodi retardarunt, cum per huiusmodi tuorum operum nouitatem resiliisse à concepto proposito, nec in eadem voluntate persistere credereris. Verumtamen quia tanti boni prosequutio non potuit apud nos, nec debuit per aliquod, quantumcumque verisimile retractuum finaliter impediri, cum cæteris mentis nostræ desiderabilibus id specialiter præferamus, vt Christiana plebs sub orthodoxæ professione fidei, atque cultu proficiat, & in idem indiuiduum collegium vnus pastoris, si detur, magisterio, & custodia muniatur. Ecce prædictos Fratres, viros vtique religione conspicuos, & in lege Domini eruditos, pacificos, & ramum oliuæ in ore gestantes, veritatis etiam Euangelicæ professores, amatores, & cultores humilitatis, qui CHRISTVM sequendo pauperem, sæculo cum suis diuitiis & deliciis derelicto, ad solam cælestem patriam tota mentis attentione suspirant, ad Tuam Magnitudinem, tanquam pacis Angelos, de fratrum nostrorum consilio destinamus. Sperantes in illo, qui arcem possidens unitatis, vniuersitati rerum, quas condidit, suæ vestigium unitatis impressit, per quam ad suum principium recurrentes, ab eo recipiunt perfectionis finem, à quo subsistendi sumpsere primordium: & quod aures Imperialis Magnitudinis, ad eorundem Fratrum salutaria monita efficaciter inclinabit, tibi que tribuet ex alto virtutem cogitandi vias Domini, tuosque pedes in eius testimonia conuertendi præduce charitate; quæ sicut litterarum tuarum habet assertio, tuum excitauit & induxit Imperiū ad pacē à nobis, & concordiam requirendā, & super qua etiā veluti supra solidum fundamentum litterarum ipsarum structurā, quasi totaliter erexisti. Et licet Nos, qui vices illius, licet immeriti, tenemus in terris, qui charitatem docuit, charitatem dilexit, charitatem ostendit, & charitatem misit in mundum, verba charitatis à te proposita in ipso earundem exordio litterarum, charitatiuè recepimus, & libenter audiuius, Deo, qui charitas est, labiorum nostrorū propter hoc vitulos immolantes, deuotè supplicantes eidem, vt te per suam clementiam ad illius veræ charitatis effectum, per quam in Deo maneat, & Deus in te dignetur, tanquam in suo habitaculo, permanere. Ex zelo namque sincerissimæ charitatis produl dubio procedere noueris, quod te & cunctos populos, quos tuum regit, & gubernat Imperium, vt ad veritatem redeatis catholicam totis anhelamus affectibus, & vos vt ad sinum matris Ecclesiæ conuertamini promptis desideriis inuitamus: quoniam huiusmodi vnio siue connexio salutaris, si placeret Altissimo, quod nostris & tuis temporibus fieret, cordi nostro inæstimabilis gaudij rorem infunderet; & anxietas propter hoc nostræ mentis ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, nostrumque animum panem salutis & fructum animarum desiderabiliter appetentem, pabulo reficeret charitatis. Tunc enim nobis & ipsi Ecclesiæ proueniret magnum & desiderabile salutare, cum videremus varias gentium nationes sub eiusdem obseruantia fidei in vnum acceptabilem Christo populum congregatas. Tunc etiam exultatione nimia hilaresceret totus orbis, quia valde bonum & iocundum existeret, fratres simul in domo Domini habitare. Hæc, inquam, domus est Ecclesia Christi *firmiter edificata, & bene fundata supra firmam petram* fidei orthodoxæ, quam ipse CHRISTVS suo fundauit

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

fundauit sanguine precioso, & in qua multitudini credentium est cor vnum & anima vna, vnus Deus, vna fides, & vnum baptisma, & in qua etiam tota fidelium multitudo vni corpori comparatur, dicente Apostolo, *multi vnum corpus sumus in Christo*. Cuius quidem corporis vnitas à spiritus vnitatem procedit, qui etsi sit vnus, pro suo tamen arbitrio membris ipsius Ecclesiæ diuersitatem influit gratiarum. Propter quod idem Apostolus enumeratis Spiritus sancti donis ait: *Hæc autem operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult*. Et post pauca subiunxit: *In vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati fuimus*. Hæc quidem Ecclesiastici corporis vnitas per inconsutilem Domini tunicam, quæ diuisis aliis vestibus, vni tantum cessit in sortem, non immerito figuratur. Hanc vnitatem Piscina probatica designauit, in qua vnus tantummodo sanabatur, extra ipsam languentium multitudine remanente, quoniam in huius vnitatis circuitu impij ambulat, & in eam intrare renunt, vt sanentur. Hanc etiam vnitatem commendat Sponsus in Canticis dicens: *Vna est columba mea; vna perfecta mea*; quamquam plures reginas adolescentulas, & concubinas esse describat. Vt igitur huiusmodi vnitatis gratia firma & illibata penitus seruarietur, vnum eidem vnitati Dominus, videlicet beatum Petrum Apostolorum Principem caput constituit, & magistrum, vt illam quasi Noë arcam, extra quam animantia derelicta in aquas diluuij submerguntur, in ipso Apostolorum Principe, velut in vno cubito consummaret, eique magisterium Ecclesiæ suæ conferens & primatū, oues & agnos suos illi pascendos, præmissa trina dilectionis interrogatione, commisit, tradens ei clauēs Regni cælorum, cum libero ligandi atque soluendi Pontificio, & plenaria potestate; & ne ipsius Principis fides deficeret aliquando, pro ipso efficaciter exorauit; quod cum postmodum aliarum Ecclesiarum nonnullæ fuerint hæreticorum errore fœdata, Romana Ecclesia, cuius idem beatus Petrus Magister extitit, immaculata remansit, nullamque prorsus labem contraxit hæreticæ prauitatis. Vnde reliqui Apostoli huiusmodi institutionem Dominicam etiam post Christi ascensionem inuiolabiliter obseruantes, recognouerunt eundem beatum Petrum fore Christi Vicarium & super eo Primatus officium in omnibus obtinere. Ad verbum namque ipsius beati Petri surgentis in medio fratrum, vnanimitè per Apostolos ad electionem Matthiæ proceditur. Surrexit enim in medio tanquam ardens igne Spiritus sancti, loco Magistri, qui ei commiserat gregem suum, & tanquam honorabilissimus, cui omnes pariter intendebant. Eius quoque sermonibus illi, qui blasphemabant Apostolos, immò sanctum Spiritum, conuincebantur. Multa insuper fidelium millia ipsius prædicatione conuertebantur ad fidem, in qua quidem prædicatione se feruenter, & ardentè velut Christi Vicarius exercebat. Neque huic institutioni Dominicæ sancti Patres postmodum restiterunt, sed ipsius Principis successorem, tanquam illum, qui Christi vices in terris obtinet, venerantes, & ad eius iudicium in fidei recurrentes dubijs, eius autoritate hæreses condemnarunt, manentes sicut membra in eorum capite Apostolico, scilicet Throno Pontificum Romanorum, à quo quærendum est, quid sit tenendum? quidue credendum? cum eius sit reprehendere, statuere, ordinare, disponere, præcipere, soluere, & loco illius ligare, qui ædificauit illum, & quod nulli alij, sed ipsi soli, quod plenum est, tradidit, & concessit. Huic etiam Throno omnes Catholici iure diuino caput inclinant, & Primates mundi veram confitentes fidem, tanquam ipsi Domino Iesv obediunt, & intendunt, ac in illum tanquam in solem respiciunt, & ab eo lumen veritatis, & fidei ad salutem recipiunt animarum; prout nonnullorum Sanctorum Patrum tam Græcorum, quam aliorum scripturæ veridicæ asseuerant. Porro cum præcellens Ecclesiæ prædictæ autoritas, & potestas & euangelico roboretur priuilegio, & quam plurimum Sanctorum Doctorum testimonio fulciatur, nequaquam expediens fore decreuimus plura horum super hoc scripta producere, quia superuacaneum prorsus existeret solem adiuuare facibus, & id quod est in cælo, & in terra notorium, scripturarum suffragijs comprobare. Sed vtinam Imperialis iudicium rationis nos Throni Apostolici successorem & spiritualem tui Patrem Imperij, sicut verbo in tuis litteris, sic & opere recognosceret, ac nobis debita iura redderet reuerentiæ filialis. Vtinam illam charitatem, cuius te asseris sectatorem, circa Nos & Thronum ipsum efficaciter demonstrares ad gregem redeundo dominicum, ac recipiendo te ipsum in tanto matris Ecclesiæ gremio, vbi consolationis maternæ dulcedinem

Act. 4. 32.

Rom. 12. 5

1. Cor. 12. 13

Indidem 13.

Matt. 27. 35.

Ioan. 5. 4.

Psal. 11. 9.

Cant. 6. 8.

Gen. 6. 16.

Primatus

Petri.

Ioan. 21.

Matt. 16. 19.

Romana Ec-
clesia immaculata.

Act. 1. 15.

Act. 2. 13.

Indid. 41.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. ROMA NORVM AN. 56.

Ioan. 3. 8.

*Utilitas & incrementum prouenit re-
quis ex obe-
dientia &
affectu erga
Ecclesiam.*

*Ecclesia ad
ponit discor-
des.*

*Regibus pro-
videt & re-
gna.*

*Interdictum
Ianuensibus
cum Palao-
logo fœdus.*

cedinem cum cæteris orthodoxis mundi principibus degustares; ubi etiam in cunctis tuis opportunitatibus indefinenter tibi adesse sentires prompta sui præsidij fauorabilis adiumenta. Nam si hoc tibi Spiritus, qui *ubi vult, spirat*, cælitus inspiraret, non solum ostenderemus, & aperiremus tibi paterni affectus viscera, verumetiam te intra illa tanquam præcordialem, & charissimum filium locaremus, tibi que in tui sustentatione, & exaltatione Solij monstraremus, quantum Thronis regalibus Apostolicæ Sedis gratiam & communionem habentibus, sit necessaria, fructuosa, & utilis potestatis Apostolicæ plenitudo; neque volumus diffiteri, quinimo constanter asserimus, quod maxima eidem Ecclesiæ, ac tibi etiam ex tui conuersione Imperij utilitas multorumque incrementa profectuum spiritualiter & temporaliter prouenirent, quia & eiusdem corpus Ecclesiæ ex membri reintegratione tam nobilis, appareret, & existeret in omni parte sui elegantissime venustatum, & membrum ipsum non languesceret, neque tabesceret extra corpus, sed validum ex illo suscipiens incrementum fauoris, & honoris vigorem resumeret & humorem. Illamque curam teneram, vigilemque sollicitudinem de tuo Imperio eadem haberet Ecclesia, quam habet de cæteris Orbis terræ Regnis atque Prouinciis, sub salubri eius obedientia constitutis, quorum potestates & principatus adeo fouet, protegit, & gubernat. Quod si nonnunquam inter huiusmodi regna siue prouincias dissensionum scandala, seu tumultuantium bellorum discrimina forsitan oriantur, statim eadem Ecclesia in medias filiorum furentium partes profiliens, & strictos iam, vel stringendos gladios de manibus altercantium confidenter eripiens, per authoritatem sit inter ipsos imperiosa placidæ pacis autrix. Reges quoque Catholici cum inter ipsos aliquid dissensionis emergit, vel cum vassalli eorum præsumunt contra eos calcaneum rebellionis erigere, mox habent ad portum Ecclesiæ prædictæ recursum, eiusque salubre consilium, & auxilium implorantes, tranquillitatis & pacis remedia infallibiliter ab ipsa recipiunt: facitque ut inter discordes & turbatos eorum animos serena concordia, & concors serenitas reformetur, sedentur seditiones à subditis concitatae, & litigantium clamores queruli conticescant. Præterea circa hæredes paruulos Regnorum huiusmodi, si quos parentibus eorum Regibus deficientibus in pupillari ætate remanere contigerit, eadem Romana Ecclesia piæ matris assumit officium, ac diligenter & utiliter ipsorum gerit regimen & tutelam; eorum hæreditates & regna cum necessitas imminet, etiam suis propriis sumptibus à quibuscumque inuasoribus, & occupatoribus defendendo. Hæc autem & alia quamplura refugia inuenerunt semper, & inueniunt apud eandem Ecclesiam fidelia & obedientia sibi Regna, Reges, & Principes orthodoxi. Vnde si tu (quod feruenter appetimus) inspiratus à Domino, ad eius obedientiam recta mentis intentione redires, tanto promptiora fauoris & præsidij iuuamina tuum in illa inueniet Imperium in tua tuorumque hæredum defensione, ac exaltatione perpetua, quanto feruentioribus desideriis eadem Ecclesia festa Paschalia tuæ iucundæ conuersionis expectat, quantoque attentioribus studiis te ad eius unitatem conuersum, in suæ charitatis amore ac gratia retineret. Quæsumus ergo, quinimo Tuam Excellentiam obsecramus per asperisionem sanguinis IESU CHRISTI, ut illud laudabile ac salubre propositum, quod tuæ litteræ iam super hoc te concepisse testantur, in partum, sublata qualibet difficultate ac dilatione, producas, redeundo celeriter ad amplum & spaciosum eiusdem gremium, ubi indubitatè inuenies tibi & semini tuo perpetua solidæ firmitatis sedilia præparata; & ubi etiam non solum tu, sed & tua posteritas futuris temporibus recumbere poterit confidenter, quia si te in consilia meliora retuleris, & ad eandem Ecclesiam in spiritu humilitatis redieris, non solum auxilium Ianuensium, quorum amicitiam nos tibi subtrahere velle conquereris, & aliorum fidelium Latinorum potentiâ, verumetiam si opportunum fuerit, vires omnium orthodoxorum Regum, ac Principum Orbis Terræ, in tuum tuique solij fulcimentum constare, ac prouocare studebimus inter te & ipsos indissolubilis fœdera dilectionis ad laudem & gloriam diuini nominis, & Christianæ religionis augmentum. Sed quamdiu ipsi Romanæ Ecclesiæ inobediens, & Throno Apostolico indeuotus extiteris, salua conscientia sustinere non possumus, quod dicti Ianuenses, vel alij quicumque Latini tibi auxilium præbeant, vel fauorem: cum sit prorsus incongruum, ut obedientia filij cum filiis inobedientia per alicuius confœderationis commercium miscantur,

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MT.
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVMAN. 56.

ſceantur, præſertim cum poſſet per tale commercium ſtatus inobedientium fortius ad inobedientiam roborari; Poſſet etiam de facili puritas filiorum obedientium ex ſocia conuerſione & familiaritate, quam cum inobedientibus contrahunt, in ſynceris eorum moribus maculari. Si ergo contra eoſdem Ianueſes proceſſimus, hac de cauſa Imperialis Circumſpectio non miretur, cum officiij noſtri debitum impleuerimus in hac parte, nec per hoc aliquis, rationis iudicium, & non voluntatis ſequens libitum iuſtè contra nos poteſt arguere; quod guerram paci, & bellum amicitia præponamus: cum talis confæderatio, ſeu amicitia in guerram, bellum, & ſcandalum prædictæ Romanæ Eccleſiæ ſuorumque fidelium filiorum, quos ante oculos ſuos in eius gremio cum eorundem fauore Ianueſium opprimis, cedere totaliter dignoſcitur. Et cum ſimus illius Vicarij Veritatis, qui ait: *Ego ſum via, veritas & vita*; propter quod veritatem diligere, veritatem oſtendere, veritatem ſequi, veritatem omnibus dicere, ac veritatem etiam ſupra teſta prædicare tenemur, tacere in hoc non poſſumus, nec debemus, nec volumus veritatem: quod omnes illi, qui Throno Apoſtolico non obediunt, quantumcumque Chriſtianos ſe nomen, Dominicis obuiant inſtitutis, & in Deo peccant mortaliter, & grauiter oculos Diuinæ Maiestatis offendunt. Nam quanta ſit inobedientiæ culpa verbo Samuelis oſtenditur aſſerentis: quod *quasi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quasi ſcelus idololatriæ, acquieſcere nolle*. Monſtratur etiam & exemplo Dathan & Abiron, qui propter inobedientiæ malum; ab Altifſimo pœna grauifſima ſunt puniti, terra eos cum ſuis omnibus abſorbentē. Hæc autem tibi dicimus more periti medici, volentes palpare vulnera inobedientiæ telo tranſfixa, & ideo verba noſtra patienter audias, & ſapienter aduertas, vt tibi, authore Deo, proficiant ad ſalutem. *Meliora ſunt enim* (Salomone teſte) *diligentis vulnera, quam fraudulenta oſcula odientis*. Ad noſtrum nempe ſpectat officium, vbi neceſſaria eſt increpatio, non tacere; ſicut conticent *canes muti non valentes latrare*: ſed ſecundum Apoſtolum *arguere, obſecrare, & increpare in omni patientia, & doctrina*. Verum quanta mala populo Chriſtiano contigerint à tempore diſſenſionis, & diuiſionis huiusmodi, nullatenus ignoramus: quin immo dū hæc ante oculos noſtros reducimus, producimus ab imis amara ſuſpiria, nec poſſumus lacrymas ſuſtinere, dolentes ſuper illis, qui primi à prædictæ Romanæ Eccleſiæ obedientia recedentes, inter Latinos & Græcos tanti materiam ſcandali reliquerunt. Nam ſi Latini Græcos diuerſis temporibus impugnarunt, hoc proculdubio non fecerunt tantummodo cauſa acquirendi eorum terras, & diuitias temporales, ſed vt per vexationem Græcis intellectus, qui *noluerunt intelligere, vt bene agerent*, præſtaretur. Propter quod ſi templa diuina & ædes ſacræ per aliquos latrunculos, ſeu per aliquos prædatores deſtructionis exterminium, ſicut in terris, guerrarum fluctibus æſtuantibus, conſuevit contingere, forſitan incurrerunt; nullus ſanæ mentis vel debet, vel poteſt, id Latinis omnibus imputare, ſed huiusmodi latrunculis & prædatoribus, immò potius illis, qui prout dictum eſt, inter vtramque gentem diſſidij zizania ſeminauerunt. Quia verò pacem videris appetere, & petere, vt hinc inde ſoluantur inimicitia, abiciantur ſcandala, & omne remoueatur obſtaculum, ad quod Chriſtiani poſſent offendere pedes ſuos; Nos tuum in hoc ſalubre & laudabile deſiderium, dignis laudum præconiis attollentes, ad Imperialem notiſſimam præſentium tenore deferimus, quod cum illius Regis pacifici vices geramus in terris, qui vnicum ſacrificium per mortem Patri ſe obtulit, vt ſecundum Ioannem *filios Dei, qui erant diſperſi, congregaret in vnum*, & qui ſecundum Apoſtolum eſt *pax noſtra faciens vtramque vnum*, & qui etiam ad paſſionem accedens de pace condidit teſtamentum: Veram pacem & concordiam quærimus, & ad talem pacem inter vtrumque populum, authore Domino, reformandam vigilanter & efficaciter intendere volumus, per quam vtique pacem copula rectæ charitatis & fidei cordibus inferatur, & quæ vnitatis vinculum operetur; procul depellat odia, rancôres abiciat, fuget inuidiam, excutiatque liuorem, paret mentes, corda conciliet, & ſociet voluntates. Vnde ſi talem pacem Tua nobis offert Serenitas: Nos illam & libenter admittimus, & deſideranter amplectimur, firmo intendentes propoſito, & intentione ſtabili proponentes ſecundum Pſalmiſtam, inquirere, ac ſequi eam, ac pro ipſa, ſi opus fuerit, ſuperimpendere noſmetipſos. Sed quia non eſſet vera, nec ſtabilis, quæ ſuper firmo non conſurgeret vnitatis & fidei fundamento, non debuit dogmata fidei, nec ritus Eccleſiaſticos

Ioan. 14. 6.

Non obedire
Eccleſiæ Rom.
grauē peccatum.1. Reg. 15. 23.
Num. 16. 8.

Prou. 27. 6.

Iſa. 56. 10.

2. Tim. 4. 2.

Pſal. 35. 4.

Pacis cōmen-
tatio.

2. Io. 11. 52.

Ephes. 2. 14.

Ioan. 14. 27.

Pſal. 33. 15.

Y. Tua

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO. 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

*Dū hac tra-
ctatur, rogat
ut cesset à
bello contra
Achaia Prin-
cipem.*

Rom. 6. 12.

Tua postponere Magnitudo; cum non sit dubium, omnem pacem & omnem concor-
diam tanquam adiectiuum ex huiusmodi debere subsequi substantiuo. Nam cum hæc
principaliter insideant menti nostræ, & cordi nostro, cum etiam circa hæc specialiter
nostræ diligentiae studium & Apostolicæ Sedis versetur intentio; inconueniens fatis fuit
illa postponere, quæ præponi potius debuissent. Nos autem quia vtrumque volumus,
vtrumque credimus, & vtrumque votis anxius expectamus, prædictos nostros Apocri-
sarios pro vtroque negotio, vt scilicet de dogmatibus fidei, ritibusque ecclesiasticis, &
de pace & concordia cum tuo tractarent Imperio, ad te duximus destinandos. Vnde si
pacem & concordiam desideras, vt scripsisti, in prosecutione ac consummatione tra-
ctatus huiusmodi tractabilem te exhibeas, & benignum; nec reputari possimus ab ali-
quibus negligentes, quod te non præuenimus, sed à te fuimus pacis oblatione præuen-
ti: Nouiter enim tunc fuerat ceruicibus nostris impositum iugum Apostolicæ seruitutis,
& in illo nostræ nouitatis initio tot & tantis fuimus sollicitudinibus obsecsi, quod ad susti-
nendos inundantium vndique super nos negotiorum impetus, reputabamus nos quasi
penitus impotentes: sed quantuncumque essemus negotiorum varietatibus occupati,
semper tamen cogitabamus inter alia maxima, quæ nostris humeris incūbebant, qualiter
tuum attrahere possemus Imperium ad Ecclesiasticam vnitatem; intendentes in hoc fir-
miter nostrorum prædecessorum Romanorum Pontificū vestigiis inhærere, qui sub di-
uersitate temporū indeficientibus studiis (licet, quod dolenter referimus, eorum labores
inutiles, sterilesque abierint) laborarunt; ac spem nostram ponētes in eo, qui est in se spe-
rantium fortitudo, quod Ecclesiæ Dei tantum bonum tuis temporibus proueniret. Ideo
Imperialem Mansuetudinem de fratrum nostrorum consilio monemus, rogamus, &
hortamur attentè, ac per asperionem prædicti sanguinis obsecramus, quatenus habens
cor sursum ad Dominum, ac de tua tuique cōuersione populi cogitans, & salute, prædi-
ctos nostros Apocrisarios ob reuerētiam Apostolicæ Sedis benignè recipias, & honorifi-
centia cōdigna pertractes, ac tractes efficaciter super præmissis per te, vel per alios, quos
ad hoc deputaueris super eisdem, sicque attente præbeas ipsorum salutaribus monitis
aures tuas, vt spes quam de tua laudabili intentione concepimus, fructus nobis & toti ge-
nerali Ecclesiæ afferat concupitos. Si autem ex tractatu huiusmodi visum tibi, & eisdem
Apocrisariis fuerit, quod tam pium, tamque salubre negocium progressum laudabilem
& egressum debeat habere felicem, ordinari poterit per te, ipsosque Apocrisarios, vt so-
lemnes Nuncios pro eiusdem consummatione negocij, cum authoritate & potestate ple-
naria, & mandato sufficienti ad nos ex parte Tuæ Celsitudinis dirigantur; vel alia via
conueniēs inueniri, per quam ad consummationem dicti negocij finaliter, authore Deo,
procedatur. Ad hæc autem vt tractatus huiusmodi tam salubris aliquo sinistri casus oc-
cursu, seu quolibet alio insperatæ turbationis impediri nequeat interiectu, à Tua Magni-
tudine pro munere petimus speciali, vt saltem Diuinæ Maiestatis intuitu, cessent peni-
tūs interim commotæ iam per te contra memoratum Achaia Principem simultates, ter-
ribiles armorum strepitus conquiescant, hostiles arceantur incursus, & præcipites bel-
lorum impetus refrænentur; Ita quod nos videntes, & recognoscentes, quod libenter
in hoc Apostolicis beneplacitis te coaptas, reddamur ex inde tibi, non solum ad bene-
uolentiam, verum etiam ad procuranda tua spiritualia, & temporalia commoda prom-
ptiores. Cæterum, quia nouissime hisce diebus scriptum Imperiale recepimus, in quo
inter alia continebantur, quod in causis, seu quæstionibus, quæ tuum habet, seu habere
speratur Imperium cum Latinis, nullum alium Iudicem, nisi solum Romanum Pontifi-
cem, & Romanam Ecclesiam habere proponis: Nos attendentes, quod ex recta confi-
dentia, & beneuolentia multa procedit, quod nostrum & ipsius Ecclesiæ subire iudi-
cium non recusas, quinimo te offers ad subeundum promptum, expositum, & paratum;
Tui super hoc animi promptitudinem, quam disponere, ac dirigere iam videtur Altissi-
mus ad suorum semitam mandatorum, commendandam propter hoc multipliciter, ac
vberrimis gratiarum actionibus prosequendam fore decreuimus, Imperialis Circum-
spectionis industriæ prædicentes aperte, quod cum nos in valle huius sæculi vices su-
perni iudicis exequamur, simusque omnium secundum Apostolum in iustitia debitores,
super huiusmodi causis, seu quæstionibus, si eas vel ipsarum aliquas ad examen Aposto-
licum

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

licum deuenire contigerit, adeò fauorabilis iustitiæ plenitudinem tibi tuoque Imperio exhibere curabimus, quod tu, qui Patris & Matris subire iudicium elegisti, merito gaude-
 re poteris te in nobis & prædicta Romana Ecclesia id quod in patris, & matris reperire
 foro speraueras, inuenisse. Dat. apud Urbem vet. 5. Kal. Augusti, Pontific. nostri anno 2.]

III.

Amplas deinde dedit ipsis Apocrisariis facultates, & priuilegia, vt ministerium grauif-
 simum, ad quod mittebantur, plenius honoraretur, & honorabilius impleretur. Au-
 thoritatem denique impertiuit ex suo, vel Prædicatorum, aut Cisterciensium, vel aliis
 quibuscumque Ordinibus, vel ex clericis sæcularibus viros quoscumque idoneos assu-
 mendi in adiutorium, vel obsequium. Datæ potestatis instrumenta ipsa sunt, quæ Ale-
 xandrum 4. dedisse Minoritis in Orientem aliasque terras proficiscentibus, diximus su-
 perius. Ex illo itaque loco vbi in facultatibus concessis aliquantulum discrepant, litte-
 ras has transcribendas curauimus.

An. 1258.
 n. 2.

FRATRIBVS SIMONI DE ALVERNIA, PETRO
 de Moras, Petro de Crista, & Bonifacio de Yporegia Ordinis Fratrum Minorum, pro-
 ficiscentibus in Graciam.

[Cum hora sit vndecima diei hominibus &c. *vt supra in litteris Alexand. 4. vsque ad*
 filiis Ecclesiæ Sanctæ possitis. Liceat etiam vobis ibidem Latinis redeuntibus ad mandatum
 Sedis Apostolicæ, qui ex eo sunt excommunicatione ligati, quod ab eiusdem Sedis vni-
 tate diuerterant, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo
 dispensare cum ipsis, quod sacros receperunt ordines, & diuina celebrarunt officia sic
 ligati. Hoc ipsum vobis sit licitum circa illos de terris eisdem, qui infra ætatem legiti-
 mam, aut quod omnes minores, vel qui superiores prætermisiss inferioribus, conferre,
 seu recipere ordines præsumperunt, si tamen in hoc seruata forma talis extiterit, per
 quam ordines recepissent. Vobis præterea dispensare liceat, vt ij de partibus Græciæ,
 qui ad Ecclesiæ Catholicæ redierint vnitatem, inter suos habitent, eisque communicent,
 necnon, quod Clerici earundem partium publicè ad obedientiam Sedis Apostolicæ re-
 deutes, gaudeant priuilegio clericali. Sit etiam vobis licitum omnium fidelium in præ-
 dictis partibus confessiones audire, ac ipsis iniungere pœnitentias salutare, & excom-
 municatos à canone, vel alio modo, iuxta Ecclesiæ formam absolvere, dummodo inui-
 riam & damna passis satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium ea-
 rundem in illis casibus, in quibus solent legati Sedis Apostolicæ dispensare, ac etiam
 cum clericis ipsarum partium patientibus defectum natalium, dummodo non sint de
 adulterio, vel incestu, aut regularibus procreati, & aliàs bonæ conuersationis existant,
 sit vobis dispensandi facultas, quam circa illos similiter habeatis, qui ab vnitatem Ecclesiæ
 Catholicæ, seu religione, vel clericali ordine discesserunt, si humiliter, & publicè redire
 voluerint, & dignè satisfacere de commissis, ita quod ipsi religiosi ad sua loca salua disci-
 plina Ordinis resumantur, & illos ex iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt
 astricti, iuxta præmissam formam, & prædictæ satisfactionis modum absolvere valeatis,
 & cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius, dispensare. Ad hæc absol-
 uendi occisores & personas per hoc læsis condignam satisfactionem impendant, & fun-
 dandis de nouo ibidem Ecclesiis, primarium lapidem concedendi, & reconciliandi illas,
 quæ sunt casu aliquo prophanatæ, ac discordantes inter se ad inuicem, quod ad pacem
 & concordiam redeant, nec non quod inordinate viuentes, de suis excessibus, sicut iu-
 stum fuerit, satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram Ecclesiasticam vobis
 libera sit potestas. Insuper in locis, in quibus vos hospitari continget, vel in locis par-
 tium earundem, in quibus residentiam facietis, missam, & cætera diuina celebrandi of-
 ficia, interdictis & excommunicatis nominatim exclusis, ac dandi indulgentias, &
 commutandi vota abstinentiæ, facultatem plenariam habeatis. Cæterum vobis conce-
 dimus, quod vestes sacerdotales altaris, pallas, & corporalia, vobis vestrisque fratribus
 necessaria possitis, cum necesse vobis fuerit, iuxta formam Ecclesiæ benedicere, vbi Ca-
 tholicorum Episcoporum copia non habetur. Datum apud Urbem veterem 5. Kalend.
 Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Ex reg. Va-
 tic. n. 85.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

FRATRIBVS SIMONI DE ALVERNIA, PETRO
de Moras, Petro de Crisla & Bonifacio de Yporegia de Ordine Minorum Nuntijs
nostris in Graciam.

Reg. Vatic.
n. 187.

[Cum vos, de quorum industria & prudentia circumspecta plenam in Domino fiduciam gerimus, pro fidei Catholicæ, ac salutis, & pacis fidelium negotio promouendo, ad partes Graciæ destinemus; ut eo efficacius, eoque utilius huiusmodi negotium prosequi valeatis, quo plures in prosecutione ipsius utiles & fideles habueritis adiutores, assumendi fratres de vestro, Fratrum Prædicatorum, Cisterciën. & aliorum quorumcumque Fratrum Ordinibus, de quibuscumque conuentibus, seu locis volueritis, necnon & sæculares clericos ad hoc idoneos, qui à vobis in iis, quæ ad promotionem eiusdem negotij videbuntur utilia, obedire ac intendere teneantur, contrariis eorūdem Ordinum consuetudinibus, vel statutis seu indulgentiis Apostolicis, eis concessis, nequaquam obstantibus, plenam vobis & liberam concedimus auctoritate præsentium facultatem. Datum ut supra.]

Item ad vniuersos Ecclesiarum Prælatos, & Ordinum Rectores, ut in eundo & redeundo iisdem Apocrisariis necessariis quibusque subsidiis adessent, scripsit in hunc tenorem.

V.

PATRIARCHIS, ARCHIEPISCOPIS, ET EPISCOPIS,
Abbatibus, Prioribus, & Conuentibus exemptis, & non exemptis sancti Benedicti,
Cluniacën. Præmonstraten. S. Augustini & Cisterciën. Ordinum, necnon Decanis,
Præpositis, Archipresbyteris, Capitulis, Præceptoribus ac Prioribus militiæ Templi,
ac Hospitalis Hierosolymitani, ad quos litteræ istæ peruenerint.

Reg. Vatic.
n. 186.

[Ut ea, quæ ad officium nostrum pertinent, irreprehensibiliter exequamur, oportet nos vniuersali præsidentes regimini, frequenter mittere viros idoneos ad negotia, quæ in plerisque mundi partibus imminet, prout negotiorum ipsorum diuersitas exigit, & natura. Cum igitur dilectos filios Fratrem Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crisla & Bonifacium de Yporegia de Ordine Minorum, nobis & fratribus nostris meritis ipsorum probitatis acceptos, ad partes Romanicæ pro arduis Ecclesiæ Romanæ negotiis destinemus, Vniuersitatem vestram duximus attentè rogandam, per Apostolica vobis scripta districtè præcipiendo mandantes, quatenus eisdem Fratribus pro se, ac eorum familiis in eundo, morando, & redeundo curetis in euectionū, & aliis necessariis, ac securo conductu taliter pro Apostolicæ Sedis & nostra reuerentia, prouidere, quod deuotio vestra possit exinde non immerito commendari. Alioquin sententiam, quam iidem Fratres tulerint in rebelles, usque ad obseruationē condignam faciemus, authore Domino, obseruari. Nonobstante, si aliquibus ab eadem Sede indultū existat, quod Legatos seu Nuntios dictæ Sedis recipere vel eis prouidere non teneantur inuiti; seu quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam seu de verbo ad verbum de nominibus Monasteriorum, & Ordinibus eorundem seu de Ecclesiis, & earum personis, & Capitulis tam Cathedralium, quam aliarum Ecclesiarum, vel eorum indulgentiis mentionem. Datum apud Urbem Veterem 5. Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Subiunxit alias litteras ad Gulielmum de Villarduin Achaicæ Principem, in quibus significauit se Palæologo scripsisse, ut ab eodem infestando interim desisteret, rogauitque ut ab armis idem Princeps cessaret, dum vnionis negotium reducebatur ad exitum; ne inter bellorum strepitum, & hostiles impugnationes deesset occasio rem omnium utilissimam prosequendi. Ita habet epistola.

VI.

NOBILI

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. REBELLIONIS MI-
1263. ANNO 2. ET 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

NOBILI VIRO WILLIELMO DE VILLARDVIN,

Principi Achaiae.

[Cum nos dilectos filios Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Cris-
sta, & Bonifacium de Yporegia, Fratres Ordinis Minorum ad Michaelē Palaeologum,
qui pro Graecorum Imperatore se gerit, de fratrum nostrorum consilio, ad hoc speciali-
ter destinemus, ut ipsum si vnquam reduci potest, ad vnitatem Ecclesiae reducamus, &
inter alia, quae eidem Palaeologo scribimus, contineatur expresse, ut interim donec inter
nos & ipsum super hoc tractatus habitus fuerit, commotae iam per eum contra te cessent
penitus simultates, terribiles armorum strepitus conquiescant, hostiles arceantur in-
cursus, & praecipites bellorum impetus refragentur. Nobilitatem tuam rogandam du-
ximus attentē, & hortandam, mandantes quatenus si dictus Palaeologus haec, quae sibi
super hoc scribimus, duxerit adimplenda, & tu fili similiter ad requisitionem dictorum
Fratrum interim ab ipsius Palaeologi impugnatione desistas, intendens eisdem Fratribus
in iis, quae tibi super his ex parte nostra duxerint iniungenda, cum in hoc non tuus aga-
tur specialiter honor pariter & profectus. Taliter igitur huiusmodi nostra precamina &
mandatum adimpleas, ut possis a nobis de deuotionis promptitudine merito commen-
dari. Datum apud Urbem Veterem Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Reg. Vatic.
n. 188.
Rogat Prin-
cipē Achaiae
ut desistat
ab armis.

VII. Neque omisit scribere ad vniuersos Achaiae heroes, ad Michalium Thessalonicae
Principem, ad Ducem & Communitatem Venetorum, ut iisdem Fratribus in negotij
prosecutione fauorabiliter & efficaciter assistentes, prouiderent eis per suum districtum
de conductu & rebus necessariis. Eam, quae data est ad nobiles Achaiae subieimus, cuius
tenorem caeterae, mutatis mutandis, praeferebant.

NOBILIBVS VIRIS PRINCIPI ACHAE, AC VNI-

uersis Baronibus illarum partium.

[Inter alias sollicitudinis nostrae curas, illa praesertim nos angit, & permaximē occupat
mentem nostram, ut vigilantiae nostrae studio fides possit dilatari Catholica, & salus atque
tranquillitas Christiano populo prouenire. Proinde habentes de dilectis Fratribus Si-
mone de Aluernia, Petro de Moras, Petro de Crissta, & Bonifacio de Yporegia de Or-
dine Minorum, utpote magnae religionis, & industriae viris, & in opere potentibus & ser-
mone, plenam in Christo fiduciam: ipsos pro fidei, ac salutis, & pacis fidelium negotio
promouendo ad Palaeologum, qui pro Graecorum Imperatore se gerit, tanquam salutis
Angelos, & fideles verborum nostrorum baiulos de fratrum nostrorum consilio destina-
mus. Cum igitur in huiusmodi negotio vestra specialiter utilitas procureretur, Fratres
ipsos cum commisso sibi negotio vobis fiducialiter commendantes, nobilitatem vestram
monemus, & hortamur attentē, quatenus eisdem Fratribus in negotij persecutione ipsius
fauorabiliter, & efficaciter assistentes prouideatis sibi per districtum vestrum de securo
conductu eundo, morando, & redeundo, prout opus fuerit, ut ipsi a vobis duxerint re-
quirendum, ita quod exinde vestra possit deuotio merito commendari. Datum apud
Urbem Veterem 5. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Reg. Vatic.
n. 189.
Ut prouideat
in suo distri-
ctu Apocri-
sarijs.

VIII. Hoc anno sollemnis facta est translatio corporis S. ANTONII DE PADVA, aliqua
ex parte absoluto templo, ex suo nomine appellando. Praecipua causa huius posthumi
honoris ille fuit, quod laborante 19. annis vrbe Patauina sub intolerabili tyrannide Ez-
zelini de Romanis saeuissimi viri, Nerone, & si quo alio inhumano monstro, crudelioris,
Beatus Lucas Belludinus, sancti viri olim socius, & Bartholomaeus Coradinus Monaste-
rij praefectus, seu Guardianus, sacras agentes excubias apud Diui sepulchrum, profusis-
que lacrymis orantes, ut patriam suam (vterque enim ex primoribus Urbis) libertati &
pristino redderet nitori, ex intimo sepulchro responsum acceperunt, id concedendum
eo ipso anno sub sui natalitij die octaua. Neque inane fuit oraculum, quippe eo anno,
qui Christi fuit 1256. mensis Iunij die 19. Octavianus Vbaldinus Cardinalis, Sedis Apo-
stolicae Legatus, adhibita manu Ecclesiae confederatorum superatis Ezzelini sequacibus

Transfertur
corpus S. An-
tonij.

Liberat Vr-
bem a saeva
tyrannidis
iugo.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.

SCHISMATIS IMPER.

RELIGIONIS MI-

1263. ANNO. 2. & 3.

OCCID. ANNO 8.

NORVM AN. 56.

Tua postponere Magnitudo; cum non sit dubium, omnem pacem & omnem concordiam tanquam adiectiuum ex huiusmodi debere subsequi substantiuo. Nam cum hæc principaliter infideant menti nostræ, & cordi nostro, cum etiam circa hæc specialiter nostræ diligentia studium & Apostolicæ Sedis versetur intentio; inconueniens satis fuit illa postponere, quæ præponi potius debuissent. Nos autem quia vtrumque volumus, vtrumque credimus, & vtrumque votis anxius expectamus, prædictos nostros Apocrisarios pro vtroque negotio, vt scilicet de dogmatibus fidei, ritibusque ecclesiasticis, & de pace & concordia cum tuo tractarent Imperio, ad te duximus destinandos. Vnde si pacem & concordiam desideras, vt scripsisti, in prosecutione ac consummatione tractatus huiusmodi tractabilem te exhibeas, & benignum; nec reputari possimus ab aliquibus negligentes, quod te non præuenimus, sed à te fuimus pacis oblatione præuenti: Nouiter enim tunc fuerat ceruicibus nostris impositum iugum Apostolicæ seruitutis, & in illo nostræ nouitatis initio tot & tantis fuimus sollicitudinibus obfessi, quod ad sustinendos inundantium vndique super nos negotiorum impetus, reputabamus nos quasi penitus impotentes: sed quantuncumque essemus negotiorum varietatibus occupati, semper tamen cogitabamus inter alia maxima, quæ nostris humeris incūbebant, qualiter tuum attrahere possemus Imperium ad Ecclesiasticam vnitatem intendentes in hoc firmiter nostrorum prædecessorum Romanorum Pontificū vestigiis inhærere, qui sub diuersitate temporū indeficientibus studiis (licet, quod dolenter referimus, eorum labores inutiles, sterilesque abierint) laborarunt ac spem nostram ponētes in eo, qui est in se sperantium fortitudo, quod Ecclesiæ Dei tantum bonum tuis temporibus proueniret. Ideo Imperialem Mansuetudinem de fratrum nostrorum consilio monemus, rogamus, & hortamur attentè, ac per asperisionem prædicti sanguinis obsecramus, quatenus habens cor sursum ad Dominum, ac de tua cuique cōuersione populi cogitans, & salute, prædictos nostros Apocrisarios ob reuerētiā Apostolicæ Sedis benignè recipias, & honorificentia cōdigna pertractes, ac tractes efficaciter super præmissis per te, vel per alios, quos ad hoc deputaueris super eisdem, sicque attente præbeas ipsorum salutaribus monitis aures tuas, vt spes quam de tua laudabili intentione concepimus, fructus nobis & toti generali Ecclesiæ afferat concupitos. Si autem ex tractatu huiusmodi visum tibi, & eisdem Apocrisariis fuerit, quod tam pium, tamque salubre negotium progressum laudabilem & egressum debeat habere felicem, ordinari poterit per te, ipsosque Apocrisarios, vt solemnes Nuncij pro eiusdem consummatione negocij, cum authoritate & potestate plenaria, & mandato sufficienti ad nos ex parte Tuæ Celsitudinis dirigantur; vel alia via conueniēs inueniri, per quam ad consummationem dicti negocij finaliter, authore Deo, procedatur. Ad hæc autem vt tractatus huiusmodi tam salubris aliquo sinistri casus cursu, seu quolibet alio insperatæ turbationis impediri nequeat interiectu, à Tua Magnitudine pro munere petimus speciali, vt saltem Diuinæ Maiestatis intuitu, cessent penitus interim commotæ iam per te contra memoratum Achaia Principem simultates, terribiles armorum strepitus conquiescant, hostiles arceantur incursus, & præcipites bellorum impetus refrænentur; Ita quod nos videntes, & recognoscentes, quod libenter in hoc Apostolicis beneplacitis te coaptēs, reddamur ex inde tibi, non solum ad beneuolentiam, verum etiam ad procuranda tua spiritualia, & temporalia commoda promptiores. Cæterum, quia nouissime hisce diebus scriptum Imperiale recepimus, in quo inter alia continebantur, quod in causis, seu quæstionibus, quæ tuum habet, seu habere speratur Imperium cum Latinis, nullum alium Iudicem, nisi solum Romanum Pontificem, & Romanam Ecclesiam habere proponis: Nos attendentes, quod ex recta confidentia, & beneuolentia multa procedit, quod nostrum & ipsius Ecclesiæ subire iudicium non recusas, quinimo te offers ad subeundum promptum, expositum, & paratum; Tui super hoc animi promptitudinem, quam disponere, ac dirigere iam videtur Altissimus ad suorum semitam mandatorum, commendandam propter hoc multipliciter, ac vberrimis gratiarum actionibus prosequendam fore decreuimus, Imperialis Circumspectionis industriæ prædicentes aperte, quod cum nos in valle huius sæculi vices superni Iudicis exequamur, simusque omnium secundum Apostolum in iustitia debitores, super huiusmodi causis, seu quæstionibus, si eas vel ipsarum aliquas ad examen Apostolicum

Dū hac tractatur, rogat ut cesset à bello contra Achaia Principem.

Rom. 6. 12.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

licum deuenire contigerit, adeò fauorabilis iustitiæ plenitudinem tibi tuoque Imperio exhibere curabimus, quod tu, qui Patris & Matris subire iudicium elegisti, merito gaude-
re poteris te in nobis & prædicta Romana Ecclesia id quod in patris, & matris reperire
foro speraueras, inuenisse. Dat. apud Urbem vet. 5. Kal. Augusti, Pontific. nostri anno 2.]

III.

Amplas deinde dedit ipsis Apocrisariis facultates, & priuilegia, vt ministerium grauif-
simum, ad quod mittebantur, plenius honoraretur, & honorabilius impleretur. Au-
thoritatem denique impertiuit ex suo, vel Prædicatorum, aut Cisterciensium, vel aliis
quibuscumque Ordinibus, vel ex clericis sæcularibus viros quoscumque idoneos assu-
mendi in adiutorium, vel obsequium. Datæ potestatis instrumenta ipsa sunt, quæ Ale-
xandrum 4. dedisse Minoritis in Orientem aliasque terras proficiscentibus, diximus su-
perius. Ex illo itaque loco vbi in facultatibus concessis aliquantulum discrepant, litte-
ras has transcribendas curauimus.

An. 1258.
n. 2.

FRATRIBVS SIMONI DE ALVERNIA, PETRO
de Moras, Petro de Crista, & Bonifacio de Yporegia Ordinis Fratrum Minorum, pro-
ficiscentibus in Græciam.

[Cum hora sit vndecima diei hominibus &c. vt supra in litteris Alexand. 4. usque ad
filiis Ecclesiæ Sanctæ possitis. Liceat etiam vobis ibidē Latinis redeuntibus ad mandatum
Sedis Apostolicæ, qui ex eo sunt excommunicatione ligati, quod ab eiusdem Sedis vni-
tate diuerterant, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo
dispensare cum ipsis, quod sacros receperunt ordines, & diuina celebrarunt officia sic
ligati. Hoc ipsum vobis sit licitum circa illos de terris eisdem, qui infra ætatem legiti-
mam, aut quod omnes minores, vel qui superiores prætermisiss inferioribus, conferre,
seu recipere ordines præsumperunt, si tamen in hoc seruata forma talis extiterit, per
quam ordines recepissent. Vobis præterea dispensare liceat, vt ij de partibus Græciæ,
qui ad Ecclesiæ Catholicæ redierint vnitatem, inter suos habitent, eisque communicent,
necnon, quod Clerici earundem partium publicè ad obedientiam Sedis Apostolicæ re-
deuntes, gaudeant priuilegio clericali. Sit etiam vobis licitum omnium fidelium in præ-
dictis partibus confessiones audire, ac ipsis iniungere pœnitentias salutare, & excom-
municatos à canone, vel alio modo, iuxta Ecclesiæ formam absolvere, dummodo iniu-
riam & damna passis satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium ea-
rundem in illis casibus, in quibus solent legati Sedis Apostolicæ dispensare, ac etiam
cum clericis ipsarum partium patientibus defectum natalium, dummodo non sint de
adulterio, vel incestu, aut regularibus procreati, & aliàs bonæ conuersationis existant,
sit vobis dispensandi facultas, quam circa illos similiter habeatis, qui ab vnitatem Ecclesiæ
Catholicæ, seu religione, vel clericali ordine discesserunt, si humiliter, & publicè redire
voluerint, & dignè satisfacere de commissis, ita quod ipsi religiosi ad sua loca salua disci-
plina Ordinis resumantur, & illos ex iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt
astrikti, iuxta præmissam formam, & prædictæ satisfactionis modum absolvere valeatis,
& cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius, dispensare. Ad hæc absol-
uendi occisores & personas per hoc læsis condignam satisfactionem impendant, & fun-
dandis de nouo ibidem Ecclesiis, primarium lapidem concedendi, & reconciliandi illas,
quæ sunt casu aliquo prophanatæ, ac discordantes inter se ad inuicem, quod ad pacem
& concordiam redeant, nec non quod inordinatè viuentes, de suis excessibus, sicut iu-
stum fuerit, satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram Ecclesiasticam vobis
libera sit potestas. Insuper in locis, in quibus vos hospitari contingeret, vel in locis par-
tium earundem, in quibus residentiam facietis, missam, & cætera diuina celebrandi of-
ficia, interdictis & excommunicatis nominatim exclusis, ac dandi indulgentias, &
commutandi vota abstinentiæ, facultatem plenariam habeatis. Cæterum vobis conce-
dimus, quod vestes sacerdotales altaris, pallas, & corporalia, vobis vestrisque fratribus
necessaria possitis, cum necesse vobis fuerit, iuxta formam Ecclesiæ benedicere, vbi Ca-
tholicorum Episcoporum copia non habetur. Datum apud Urbem veterem 5. Kalend.
Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Ex reg. Va-
tic. n. 85.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

FRATRIBVS SIMONI DE ALVERNIA, PETRO
de Moras, Petro de Crista & Bonifacio de Yporegia de Ordine Minorum Nuntijs
nostris in Graciam.

Reg. Vatic.
n. 187.

[Cum vos, de quorum industria & prudentia circumspecta plenam in Domino fiduciam gerimus, pro fidei Catholicæ, ac salutis, & pacis fidelium negotio promouendo, ad partes Graciæ destinemus; ut eo efficacius, eoque utilius huiusmodi negotium prosequi valeatis, quo plures in prosecutione ipsius utiles & fideles habueritis adiutores, assumendi fratres de vestro, Fratrum Prædicatorum, Cisterciens. & aliorum quorumcumque Fratrum Ordinibus, de quibuscumque conuentibus, seu locis volueritis, necnon & sæculares clericos ad hoc idoneos, qui à vobis in iis, quæ ad promotionem eiusdem negotij videbuntur utilia, obedire ac intendere teneantur, contrariis eorundem Ordinum consuetudinibus, vel statutis seu indulgentiis Apostolicis, eis concessis, nequaquam obstantibus, plenam vobis & liberam concedimus auctoritate præsentium facultatem. Datum ut supra.]

Item ad vniuersos Ecclesiarum Prælatos, & Ordinum Rectores, ut in eundo & redeundo iisdem Apocrisariis necessariis quibusque subsidiis adessent, scripsit in hunc tenorem.

V.

PATRIARCHIS, ARCHIEPISCOPIS, ET EPISCOPIS,
Abbatibus, Prioribus, & Conuentibus exemptis, & non exemptis sancti Benedicti,
Cluniacens. Præmonstraten. S. Augustini & Cisterciens. Ordinum, necnon Decanis,
Præpositis, Archipresbyteris, Capitulis, Præceptoribus ac Prioribus militiæ Templi,
ac Hospitalis Hierosolymitani, ad quos litteræ istæ peruenerint.

Reg. Vatic.
n. 186.

[Ut ea, quæ ad officium nostrum pertinent, irreprehensibiliter exequamur, oportet nos vniuersali præsidentes regimini, frequenter mittere viros idoneos ad negotia, quæ in plerisque mundi partibus imminet, prout negotiorum ipsorum diuersitas exigit, & natura. Cum igitur dilectos filios Fratrem Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crista & Bonifacium de Yporegia de Ordine Minorum, nobis & fratribus nostris meritis ipsorum probitatis acceptos, ad partes Romanæ pro arduis Ecclesiæ Romanæ negotiis destinemus, Vniuersitatem vestram duximus attentè rogandam, per Apostolica vobis scripta districtè præcipiendo mandantes, quatenus eisdem Fratribus pro se, ac eorum familiis in eundo, morando, & redeundo curetis in euectione, & aliis necessariis, ac securo conductu taliter pro Apostolicæ Sedis & nostra reuerentia, prouidere, quod deuotio vestra possit exinde non immerito commendari. Alioquin sententiam, quam iidem Fratres tulerint in rebelles, usque ad obseruationem condignam faciemus, authore Domino, obseruari. Non obstante, si aliquibus ab eadem Sede indultum existat, quod Legatos seu Nuntios dictæ Sedis recipere vel eis prouidere non teneantur inuiti; seu quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam seu de verbo ad verbum de nominibus Monasteriorum, & Ordinibus eorundem seu de Ecclesiis, & earum personis, & Capitulis tam Cathedralium, quam aliarum Ecclesiarum, vel eorum indulgentiis mentionem. Datum apud Urbem Veterem 5. Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Subiunxit alias litteras ad Gulielmum de Villarduin Achaïæ Principem, in quibus significauit se Palæologo scripsisse, ut ab eodem infestando interim desisteret, rogauitque ut ab armis idem Princeps cessaret, dum vnionis negotium reducebatur ad exitum; ne inter bellorum strepitus, & hostiles impugnationes deesset occasio rem omnium utilissimam prosequendi. Ita habet epistola.

VI.

NOBILI

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. V. RELIGIONIS MINORUM
1263. ANNO 2. ET 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 36. I

NOBILI VIRO WILLIELMO DE VILLARDVIN,

Principi Achaiae.

[Cum nos dilectos filios Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crista, & Bonifacium de Yporegia, Fratres Ordinis Minorum ad Michaelum Palaeologum, qui pro Graecorum Imperatore se gerit, de fratrum nostrorum consilio, ad hoc specialiter destinemus, ut ipsum si vnquam reduci potest, ad vnitatem Ecclesiae reducamus, & inter alia, quae eidem Palaeologo scribimus, contineatur expresse, ut interim donec inter nos & ipsum super hoc tractatus habitus fuerit, commotae iam per eum contra te cessent penitus similitates, terribiles armorum strepitus conquiescant, hostiles arceantur incursus, & praecipites bellorum impetus refragentur. Nobilitatem tuam rogandam duximus attentè, & hortandam, mandantes quatenus si dictus Palaeologus haec, quae sibi super hoc scribimus, duxerit adimplenda, & tu fili similiter ad requisitionem dictorum Fratrum interim ab ipsius Palaeologi impugnatione desistas, intendens eisdem Fratribus in iis, quae tibi super his ex parte nostra duxerint iniungenda, cum in hoc non tuus agatur specialiter honor pariter & profectus. Taliter igitur huiusmodi nostra precamina & mandatum adimpleas, ut possis a nobis de deuotionis promptitudine merito commendari. Datum apud Urbem Veterem Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Reg. Vatic. n. 188. Rogat Principem Achaiae ut desistat ab armis.

VII. Neque omisit scribere ad vniuersos Achaiae heroes, ad Michaelitum Thessalonicae Principem, ad Ducem & Communitatem Venetorum, ut iisdem Fratribus in negotij prosecutione fauorabiliter & efficaciter assistentes, prouiderent eis per suum districtum de conductu & rebus necessariis. Eam, quae data est ad nobiles Achaiae subiicimus, cuius tenorem ceterae, mutatis mutandis, praeferebant.

NOBILIBVS VIRIS PRINCIPI ACHAE, AC VNI-

uersis Baronibus illarum partium.

[Inter alias sollicitudinis nostrae curas, illa praesertim nos angit, & permaximè occupat mentem nostram, ut vigilantiae nostrae studio fides possit dilatari Catholica, & salus atque tranquillitas Christiano populo prouenire. Proinde habentes de dilectis Fratribus Simone de Aluernia, Petro de Moras, Petro de Crista, & Bonifacio de Yporegia de Ordine Minorum, utpote magnae religionis, & industriae viris, & in opere potentibus & sermone, plenam in Christo fiduciam: ipsos pro fidei, ac salutis, & pacis fidelium negotio promouendo ad Palaeologum, qui pro Graecorum Imperatore se gerit, tanquam salutis Angelos, & fideles verborum nostrorum baiulos de fratrum nostrorum consilio destinamus. Cum igitur in huiusmodi negotio vestra specialiter utilitas procureretur, Fratres ipsos cum commisso sibi negotio vobis fiducialiter commendantes, nobilitatem vestram monemus, & hortamur attentè, quatenus eisdem Fratribus in negotij persecutione ipsius fauorabiliter, & efficaciter assistentes prouideatis sibi per districtum vestrum de securo conductu cundo, morando, & redeundo, prout opus fuerit, ut ipsi a vobis duxerint requirendum, ita quod exinde vestra possit deuotio merito commendari. Datum apud Urbem Veterem 5. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno 2.]

Reg. Vatic. n. 189. Ut prouideat in suo districtu Apocriarijs.

VIII. Hoc anno sollemnis facta est translatio corporis S. ANTONII DE PADVA, aliqua ex parte absoluto templo, ex suo nomine appellando. Praecipua causa huius posthumi honoris ille fuit, quod laborante 19. annis vrbe Patauina sub intolerabili tyrannide Ezzelini de Romanis laeuissimi viri, Nerone, & si quo alio inhumano monstro, crudelioris, Beatus Lucas Belludinus, sancti viri olim socius, & Bartholomaeus Coradinus Monasterij praefectus, seu Guardianus, sacras agentes excubias apud Diui sepulchrum, profusisque lacrymis orantes, ut patriam suam (vterque enim ex primoribus Urbis) libertati & pristino redderet nitore, ex intimo sepulchro responsum acceperunt, id concedendum eo ipso anno sub sui natalitij die octaua. Neque inane fuit oraculum, quippe eo anno, qui Christi fuit 1256. mensis Iunij die 19. Octavianus Vbaldinus Cardinalis, Sedis Apostolicae Legatus, adhibita manu Ecclesiae confederatorum superatis Ezzelini sequacibus

Transfertur corpus S. Antonij.

Liberat Urbem a saeva tyrannide iugo.

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

Ciuiū grati-
tudo.

Vrbem obtinuit. Quo ingenti beneficio deuincti Patauini anno 1257. statuerunt com-
muni Senatus decreto; vt pro vrbis Patrono deinceps haberetur ANTONIVS, offerre-
turque ei statua aurea, ipsius ciuitatis præferens ideam; Vltra hæc quotannis ex commu-
ni ærario soluerentur quatuor millia librarum monetæ, donec templi fabrica consum-
maretur, atque in Natalitij Vesperis publica indicta supplicatione Princeps Venetus,
Acadonici, Religiosi omnes, cunctique sæcularis status Ordines, & vniuersæ confrat-
ternitates, eius sepulchrum inuicerent, varia donaria, pecuniam, cereos, oleum pro fo-
uendis lampadibus consecrarent. Neque his contenti alia in dies adiecerunt, per quæ mi-
rum in modum accreuit Sancti veneratio.

Quale tem-
plum S. An-
tonij.

Quidā apud
Scardeon. de
reb. Patauin.
lib. 2. clas. 5.
Liu. lib. 10.
dec. 1.

Porro templum, in quod allatum est Sancti Viri corpus, Minorum antea vsui conces- I X.
sum, in tantam abiit amplitudinem, vt cum optimis Europæ delubris conferri, si non om-
nibus præferri, merito possit. Antiquissimum est, quibusdam sæculis ante Christum na-
tum extructum; Iunoni quidam volunt aliquando sacrum, idque ipsum cuius meminit
Liuus. Mutato cultu pro æde maiori vrbis habebatur, eoque dicebatur nomine *ÆDES*
MAIOR, donec anno 1229. Iacobus Corradus, Patauinus Episcopus, hoc insigniuit
titulo, *S. MARIA MATER DOMINI*; deinde ex frequenti cultu, & aucta reuerentia
S. ANTONII, antonomastice *ECCLESIA SANCTI* nuncupata est. Coaluit ædes ex
duabus Ecclesiis, vna antiqua, quam diximus Iunonis, altera recentiori: Illa protendi-
tur à porta Orientali vsque ad organa, ordinemque columnarum marmorearum prope
chorum eo in loco, quo supremum erat altare: Ista chorum, turres campanarias com-
plectitur maiores, & quidquid vltra chorum est. Huius additionis artifex Nicolaus Pifa-
nus, illa ætate celebris Architectus. Incepta est fabrica noui additamenti anno 1231. quo
Vir Sanctus è viuis discessit, sed ob turbulētos motus sub Ezzelino cessatum est ab opere
vsque ad an. 1259. Alia etiam habuit interualla structura vsque ad an. 1307. quo decreuit
Vniuersitas Patauina dare pro structura eiusdem Ecclesiæ libras quatermille sub regimi-
ne domini Hungari de Oddis Perusini, viri perillustri. Quo validosubsidio completa est
Ecclesia, præter magnam testudinem, quæ super chorum est, & ex variis oblationibus ac-
creuit an. 1424. Ecclesia longa est pedes ducentos octuaginta; lata centum triginta vnum;
alta centum & decem. Pars antiqua multas habet columnas, testudines, absidas, & qua-
tuor turres campanarias, quarum maior alta nimis pyramidalis angelum habet tuba so-
nantem, ad ventorum varietatem volubilem. Pars noua vltra chorum nouem habet sa-
cella, pulchra valde, inter quæ ad chorum interiacer spaciōsa porticus, & super hanc
exurgunt duæ turres campanariæ octangulæ miri artificij, sed mirabilioris super solam
testudinem fundamenti. Testudo magna, quam super chorum fabricatam diximus, octo
magnis columnis innititur. Vniuersum tectum laminis plumbeis cooperitur. Templi
frons præter alios ornatus porticus habet amplas, & deambulatoria duo, vnum superius,
alterum inferius, variis innixa columnis. Chori sedilia 88. variegato opere, pulchro arti-
ficio cælati, & inserti lignis, varias exprimentibus figuras, spectabilia redduntur: fecit
Laurentius Canotius de Lendenara, in hac arte præstantissimus anno 1468. Altare ma-
ius erectum anno 1582. è marmoreis columnis, variis crustis ornatum, multis imagini-
bus, & statuis æneis fufis à Donatello Florentino an. 1468. decore compositum. Recon-
ditorium corporis CHRISTI lapide pretioso, statuis item æneis circumcirca dispositis, in
summi altaris medio authoritatem & maiestatem exprimens, simul cum altari comple-
tum est decem millibus aureorum, operis præfectis Hieronymo Campagna Veronensi,
& Cæsare Franco Patauino. In choro conspicitur candelabrum æneum, altum pedes
vndecim, miræ pulchritudinis & venustatis, centum & quatuor figuris cælatum, singu-
lari arte ab Andrea Riccio Brioscho, vltimi huius sæculi commendatissimo statuario,
conflatum. Singulare hoc opus rerum Patauinarum scriptores omnes commendant,
atque ipse artifex appenso ad sepulchrum Epitaphio, ab eodem laudatur. Chorum cir-
cundant crates & portæ ferreæ, reticulato textu egregie compactæ, expensis Erasmi
Gattamelatæ Narniensis Ducis, bello fortissimi (cui ob egregiam fidem cum summa
virtute coniunctam Senatus Venetus publico decreto extra templum *S. ANTONII* in in-
genti area sub dio equestrem statuam armati equitis, militare sceptrum tenentis, erexit)
& superius ornant in circuitu viginti quinque statuæ lapideæ, & viginti candelabra: ex
vtrouque

Scardeon.
lib. 3. classe
15.
Valer. Poly-
dor. in rebus
mem. rab.
basil. S. Ant.
c. 15.
Portenar.
lib. 9. c. 9.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

utroque vero latere ianuæ præcipuæ, ænea simulachra duo. Ab exteriori parte duodecim habet tabulas, seu laminas æreas insignes; quæ ad dextram & sinistram maioris portæ chori visuntur: effudit anno 1507. prædictus Riccius, in quarum altera Iudith Hebræa sopitum, seu potius vino sepultum obtruncat Holofernem: in altera verò trahitur Arca fœderis, quæ de domo Aminadab cum maximo triumpho, præeunte Dauid cum citharis, tympanis, & cymbalis, tripudio, solemnique saltu adducitur in sanctam Ciuitatem. Alias decem fecit Bellanus Patauinus, fusoria arte præstantissimus an. 1488: expriment sacras historias veteris instrumenti: Abelem à Caino percussum; Abrahamum immolantem Isaac; Iosephum à fratribus venditum; Pharaonem in aquis submersum; Israëlitas aureum vitulum adorantes, serpentem æneum in deserto exaltatum, Samsonem Philistæos deiectis ædibus obruentem, Dauidis cum Goliath congressum, Salomonem meretricum contentionem dirimentem, & Ionam in mare proiectum. Alia habet chorus externa ornamenta columnarum, fornicum, statuarum æris à Titiano Aspetto effusarum; Crucifixi item ænei inaurati, à Donatello, superius commemorato, conflati. Super arcum Ecclesiæ præcipuum conspicitur in muro lapis rudis, olim S. ANTONII ceruical. Extra chorum supra duos marmoreos fornices, præstantissimè deductos, conflantur organa bina pneumatica, quorum vtrique decem habent pleuritides regulas, ad modos concidendos vel frangendos: fusores peritissimi Vincentius Columbus, & Vincentius alter Columna.

X. Ad læuam organorum, Aquilonem versus, in veteri Basilicæ ædificio constructum S. ANTONII sacellum, pedes longum quadraginta, largum viginti quinque. Inchoati anno 1532. tanta est maiestas, & splendor tam in materia, quam in opere, ut primis Italiæ sacellis possit comparari. Frontispicium totum marmoreum transuersa cingula siue coronices habet egregie cælatas, expositas concamerato muro statuas optimas, obductos quinque arcus columnis quatuor candidissimi marmoris, & pilis seu stelis duabus. In frontis medio incisæ syllabæ tres. R. E. P. A. P. O. videlicet *Respublica Patauina posuit*. Interius circumcirca vndecim arcibus, magnique valoris columnis adornatur, & nouem tabulis quadris marmoreis, quibus insculptæ elegantissimæ figuræ humanæ, ultra centum tres indicantes varias viri sancti actiones. A læua primam sculpsit Antonius Minellus Patauinus, in hac arte præstantissimus; exprimit Diuum huius sodalitiij tunicam induentem. Secunda ignoti authoris, repræsentat miraculum restituti capillamenti fœminæ à marito malè habitæ ob præstita Fratribus obsequia. Tertia Diui patrem falsò accusatum de homicidio, ab eodem liberatum: fecit Hieronymus Campagna Veronensis. Quarta adolescentulam submersam ad viuos reuocatam: opus est Iacobi Sansouini Florentini. Quinta simile miraculum è mari extracti infantuli submersi; elapsa est opificis memoria. Sexta, auari fœneratoris cor inter pecunias reconditum; sculpsit hanc Tullius Lombardus, nec non septimam restituti pedis, quem sibi præscidit iuuenis, à Sancto viro ob calce impetitam genitricem acriter reprehensus. Octauæ author nescitur, cui incisum miraculum proiecti in lapides vitri, sed prorsus illæsi. In nona expressit Antonius Lombardus egregius statuarius infantulum, paucos dies natum, articulata loquela suspicionem adulteri à matre auertentem. Tecti concamerati lorica est testacea, seu gypsea testudo Titiani Minij Patauini cælatoris eximij, in effingendis & conflandis formis cuiusvis rei peritissimi. In tholi medio circumscripta hæc verba: GAUDE FELIX PADVA, QUÆ THESAURVM POSSIDES. Pavimentum tum sacelli, tum vniuersæ Ecclesiæ tesseriis quadrisve rubri, & candidi marmoris stratum.

XI. In medio sacrarij conditæ reliquiæ S. ANTONII in arca singularissimi lapidis, vagi coloris, sub morte eius diuinitus inuenta, & fabricata à sanctis Quatuor coronatis, qui passi sunt sub Diocletiano Imperatore, quorum ferias celebrat Ecclesia. Sustinent hanc aram columnæ quatuor, in aræ formam, ad quam ascenditur per gradus septem marmoreos, vtrinque eiusdem materiæ deductis spondis ad cornua vsque altaris, quas columnulæ superpositæ, & in quatuor angulis totidem ænei Angeli, valdè reddunt venustas. Super altare tria sunt simulachra Diuorum ænea, & scalæ ascensum claudunt portæ duæ æneæ, à supranominato Titiano Aspetto conflatæ anno 1590. Sancti reliquias reposuit reuerenter hac in arca, præmisso omni spirituali obsequio, Guido Cardinalis & Episcopus

Sacellum S.
Antonij.

Sancti viri reliquia ut recandita.

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. AN. 2. & 3. OCCID. AN. 8. NORVM AN. 56.

Bononiensis in Gallia, Lombardiae, Marchiae Taruinae, Germaniae ac Pannoniae parti-
bus Ecclesiae Romanae Legatus. Maxillam etiam eius in sacrario, in insigni tabernacu-
lo argenteo, minio & pigmento laudatissimi coloris eleganter exornato: Linguam vero
ciues Patauini precioso in vase collocarunt.

Hoc. an. n. 8.

Magnorum
sepulchra.

* sane intel-
legendum.

Supellex Ec-
clesiastica
opiosa.

Augetur quo-
tidie viri sa-
cti cultus.

Præter Sancti Patris reliquias sunt in prædicta Basilica corpus B. Lucae Belludini, san- XII.
cti viri socij, de quo iam præfati sumus, in lapideo sepulchro, quatuor columnis imposi-
to, in sacello nobilissimæ familiae Comitum, seu de Conti, & corpus alterum S. Felicis
II. Papæ & Martyris, quatuor itidem columnis innixum in sacello à Bonifacio Lupo
Marchione Soragnæ constructo. Consecrata est Ecclesia à Iacobo Zenone de Venetiis
Episcopo Patauino anno 1475. die 18. Iunii. Instituta in eadem Ecclesia sodalitates duæ
numerosæ satis, vna Conceptionis Virginæ, fundatore Giacopino Malafossa Bargio
Pedemontano Minorita Conuentuali; altera Cordigerorum inchoata anno 1586. die 25.
Octobris. Magnifica habentur in eodem Templo mausolæa, & splendida satis magno-
rum hominum monumenta. Omnia descripserunt, & affixa Epitaphia exscripserunt
Bernardinus Scardeonius, & Valerius Polydorus citati: ex omnibus duo dumtaxat hic
seligemus; Primum est Petri Bembi Illustrissimi & doctissimi S. R. E. Cardinalis inter
scriptores celeberrimi, Aquilonem versus stelæ magnæ adnixum. Posuit ei monumen-
tum Hieronymus Quirinus Ismerij filius, Patricius Venetus, quem ita Bembus dilexit,
vt eum moriens, & in secundis hæredibus scripserit, & testamenti sui executorem esse vo-
luerit. Hic itaque Cardinalis imaginem marmoream Danesij Catanei Carrariensis, exi-
mij statuarij opus, alto loco posuit, impetrato prius à Repub. Patauina loco, qui iam
vienti Bembo, ad tumulum Maurocenæ & Lucilij illius filij publico Decurionum de-
cretò fuerat concessus. Statuæ subscriptum hoc Epitaphium. *Petri Bembi Card. imaginem
Hieronymus Quirinus Ismerij F. in publico ponendam curauit, vt cuius ingenij monumenta æterna
sint, eius corporis quoque memoria, ne à posteritate desideraretur. Vixit annos LXXVII. dies XXIX.
Obijt XV. Kal. Febr. M. D. XLVII.* Monumentum alterum ex Meridionali parte ad
stelam oppositam erectum in memoriam Alexandri Contareni supremi Classis Venetæ
Præfecti in multis celeberrimis congressibus cum Ottomanicis. Statuam habet perbelle
sculptam, subtus posita reportata trophæa, captiuos item quatuor Turcas, spolia de-
monstrantes. Insculpta deinde hæc memoria. *Hanc Alexandri Contareni Venetæ Classis cum
summa potestate fortiss. Legati, Dni Marci Procuratoris, quem nec Veneti in periculoss. Reip. tem-
porib. retardarunt vnquam: Et Hariadenus Barbarossa Othomanicæ Classis Imperator potentiss.
sæpe timuit, tam mirabili artificio ductam effigiem, magni indicem animi, præclarumque totius
maritimæ disciplinæ simulachrum vt posteritas haberet, quod instar immortalitatis, ac gloriæ uni-
cè coleret, ne quidquam Patauino splendori deesset, Petrus & Pandolphus Frat. Opt. P. Vixit annos
LXVII. dies IX. Obijt XVII. Kalend. Aprilis. M. D. LIII.* In eadem Ecclesia in su-
blimi arca conditum corpus Rainerij summi Iurisconsulti, Bartoli præceptoris, subiecto
heroici carminis Epitaphio. Et in capitulari æde in magnifico mausolæo ante aram incisa
hæc brevis inscriptio. *Cæsari Riano Patriarchæ Alex. Episcopo Malacitano.* Multæ seruan-
tur in adyto seu sacristia Sanctorum reliquiæ, & supellex sacra locupletissima, quæ maio-
rem paucæ habent Ecclesiæ. Decem habet Cruces argenteas, statuas sexdecim San-
ctorum, calices quinquaginta, aureum vnum precij aureorum quingentorum viginti;
tabernacula argentea tria maiora, minora alia pro conseruandis Sanctorum reliquiis tri-
ginta, candelabra magna decem, lampades multas, sed vnā immensæ molis, statuas ex
voto oblatas maioris ponderis quatuor, minoris triginta nouem, tabulas argenteas se-
ptem, nauem integram omnibus armamentis ornatam; statuam magnam, ideam præ-
ferentem Urbis Patauinae, præter aliam minutam supellectilem multam nimis. Adnexum
Monasterium Patrum Conuentualium, gratissimum est, in quo vltra centum commo-
rantur, vt publicam retinent Academiam liberalium artium & Theologiæ. Opimos ha-
bet hæc ædes redditus, in eademque residet prauitatis hæreticæ Inquisitor, qui ex Mino-
ritis in illa vrbe semper assumitur.

Neque tempore decrescit, sed in dies magis augetur huius ædis maiestas & splendor; XIII.
ita meretur miraculorum frequentia & magnitudo, quæ in hanc diem ob merita & inter-
cessionem huius sanctissimi viri, Deo ita volente, perdurant. Quatenus tantæ rei per
vniuersum

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

vniuersum orbem terrarum ita longè latèque fama percrebuit : vt Christiana religio alterum patronum vix habeat præter immaculatam Virginem Dei matrem MARIAM, quem ob quotidiana miracula huic D. ANTONIO pro cultu præponat, quemue donariis ditioribus, aut ardentioribus precibus pro salute in maximis periculis impetranda crebrius interpellet. Quare merito huic Diuo tam augustum, atque insigne templum erectum est : vt inter magnificentissima totius Orbis ædificia, vel præcipuum existimari iure possit : & est tantæ in hanc vsque diem venerationis tam apud Patauinos, quam apud omnes exteras nationes, vt multi non ex Hispaniis tantum, aut ex Vlissipponensi vrbe, & Portugalliæ regno, sed etiam ex vtraque Germania illuc abeant, qui Templum hoc & Sancti Viri reliquias suppliciter venerentur. Sebastianus Lusitanix Rex, & Margarita Austriaca Philippi III. coniux, eo ducebantur erga Virum Sanctum affectu, vt apud Sereniss. Venetorum Rempub. instanter egerint pro obtinenda aliquali reliquiarum eiusdem particula. Regi missa brachij pars an. 1570. Regina an. 1610. pars altera concessa. In templi vestibulo supra arcum portæ Occidentalis leguntur hæc vetusta & impolita carmina.

Mille ducentis vno currente trigenis.

ANTONIUS frater venit ad alta pater:

Cuius ad exemplum sacratum visita Templum,

Expia nunc voto, femina virque noto.

Nunc regnat plenus, qui vixit pauper, egenus,

Hispanus genitus, Padua tulit esse colonus.

XIV. Probant hæc laudabilem Patauinorū gratitudinem erga sanctum virum ob beneficia accepta, & præcipue ob liberatam Ciuitatem, quare præparato mausolæo exhumari hoc anno Sancti Viri corpus, & decentius recondi voluerunt. Huic translationi summa solemnitate peractæ in octaua Resurrectionis Dominicæ 7. Idus Aprilis, interfuit Generalis Minister S. BONAVENTURA, qui inter effossas sacras reliquias linguam Viri Sancti triginta duos annos cum corpore humatam, rubentem adhuc & integram admirabiliter repertam, & reuerenter cum lacrymis acceptam, pio hoc decorauit elogio. O LINGVA BENEDICTA, quæ semper Deum benedixisti, & alios benedicere docuisti; nunc manifestè apparet tua quanta fuerint erga Deum obsequia. Quam deuotè osculatus tradidit Optimatibus Patauinis digna theca reponendam.

S. Bonau. interfuit translationi.

Neque hic substitit ciuium veneratio, vltra etenim superius narrata decreuit Respub. anno 1265. vt eadem cultus solemnitate celebraretur festum, atque festi dies Octaua propter obtentum eo die singulare libertatis beneficium : vt in publico foro binæ erigerentur hinc inde statuæ, vna S. ANTONII, altera S. PROSDOCIMI, sancti Petri discipuli, & primi Episcopi Patauini; & dies octo ante, totidemque post natalia S. Antonij liberæ nundinæ haberi possint in foro S. ANTONII dicto. Anno etiam 1275. statuit vt in vigilia, nocte & festo die Sancti ad eius Basilicam offerretur militaria Urbis insignia, custodirerque sepulchrum Dux militaris cum viginti hominibus armatis, fieretque publica, & vniuersalis supplicatio ad eandem Ecclesiam, ad quam conueniret Episcopus cum vniuerso Clero, Potestas Ciuitatis cum ciuilibus status ordinibus & omnia sodalitia, Communitatesque Artificum cum cereis accensis. Eodemque anno iussit vt semper pro maiori solemnitate, & populi exultatione sub Octaua festi curreretur in stadio, & brauia tria proponerentur comprehendentibus. Ipsa vero octaua die Potestas Urbis, comitantibus Optimatibus, in Basilica conuenirent solempne sacrum audituri, gratias pro liberata illo die Vrbe reddituri, & donaria oblaturi. Anno demum 1435. Michael Quarantaotto Iuris Cæsarei Professor, & Decanus Collegij Legistarum ordinauit, quod facultatis Doctores ad eandem supplicationem conuenirent Doctoralibus ornamentis insigniri, cereos accensos gestantes, & singuli collaterales haberent socios ex Minoritis; hos postea imitata sunt Collegia Philosophorum & Medicorum. Tandem multiplicatis quotidie oblationibus, vt in vnum congregarentur, atque in arca communi reponerentur, statutum est an. 1386. quibus in Dei gloriam & S. ANTONII honoré expendendis præfecti sunt quatuor ciues Patauini, & tres Minoritæ, singulis annis à Potestate Urbis eligendis; auctusque est ita oblationum prouentus, vt multa millia aureorum ex redditibus annuis thesaurizentur.

Alia Patauinorum obsequia in S. Antonium.

Hoc

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

Comitia ge-
neralia Pisis.

In illis condi-
tium statutu
ut dimittere
tur cura
Clarissarū.

* Vide quæ
de festo Cō-
ceptionis
scripsit Bo-
nauentura
in 3. d. 3. art.
1. quæst. 1.
in corp.

Maria. c. 27.
Marc. lib. 2.
c. 16.

Petit & ob-
sinet Bonau.
in Protectore
Ioan. Caeta-
num.

An. 1222.

p. 3.

Ciaccon. in

Innoc. 4.

An. 1255.

n. 1.

Impetrat li-

berari Fra-

tres à cura

Monialium.

Sed magnus

hinc oritur

sumultus.

Composit li-
tam Caetan.
protector.

An. 1219.

n. 44.

An. 1264.

n. 3.

Henricus Mi-
norita trans-
fertur ad
Episcop. Ki-
men.

Hoc item anno habita sunt comitia 20. Maij in festo Pentecostes in ciuitate Pifarum, XVI. præfidente Ministro Generali S. BONAVENTURA. In eisdem plurima fuerunt pruden-ter statuta, atque illud præcipue vt peteretur in Protectorem Ordinis, Ioannes de Vrsi-nis Caetanus, Diaconus Cardinalis S. Nicolai in carcere Tulliano, Sodalitio valde addi-ctus. Deinde vt omnino dimitteretur cura Sanctimonialium Damianitarum, siue Cla-riissarum, quæ ultra præstitam humanitatem, & obsequia liberè à Fratibus eisdem im-pensa, contendebant hæc & maiora ex debito & statuto iure sibi præstanda, atque ita conuentum esse inter S. Franciscum & Claram primiceriam, cuius monasterij curam in se ipsosque Fratres Vir Sanctus assumpsit. Quare iugum hoc visum excutere, nec tamen ita facile licuit, vti mox dicitur. Rubricæ multæ Breuiario additæ, aliæ correctæ; tunc ordinatum est, vt hac strophæ *Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine* &c. clauderentur hymni omnes à Natiuitate Domini, vsque ad Epiphaniam, & similiter ad Primam dice-retur in Responsorio breui *Qui natus es de Maria Virgine*. Iussum item vt nouæ hæ fe-stiuitates admitterentur in Ordine, videlicet Conceptionis * B. Virginis Mariæ, Visita-tionis eiusdem, B. Annæ illius genitricis, & Marthæ Virginis. Vt in omnibus monaste-riis vna saltem missa celebraretur qualibet hebdomada de B. Francisco, die non impedi-to. Vt volentibus liceret celebrare in feria 5. Cœnæ Dominicæ, nulli vero in Sabbatho sancto præter hebdomadarium. Vt cereus Paschalis remaneret vsque ad diem Ascen-sionis, accendereturque in Missa saltem in diebus festiuis. Cætera huius capituli statuta commodiùs dabimus peculiari tractatu de comitiis.

Absoluto hoc generali conuentu BONAVENTURA petitum abiit Protectorem à XVII. Pontifice, qui Ancherum Pantaleonem tit. S. Praxedis Cardinalem, suum ex fratre ne-potem obtulit. Sed instante Bonauentura vt iuxta Patrum omnium in Comitii congre-gatorum vota concederetur Ioannes Caetanus Vrsinus (cui adhuc puerulo, non sine mysterio S. FRANCISCVS suum Institutum commendauit, quod alias scripsimus,) an-nuit Pontifex; quare mendum est Ciacconi asserentis creatum Minorum Protectorem ab Alexandro IV. quem nos alias monuimus nullum præter se cōcedere voluisse. Aliam adiecit Bonauentura petitionem, vt probaretur decretum capituli generalis de reiicien-da Monialium cura, liberarenturque Fratres à tam molestis & periculosis Sororum ob-sequiis. Atque hoc etiam concessit Pontifex, declarationem adhibens nequaquam Fra-tres aliquando obligatos ad hæc onera subeunda. Et vt maior esset separatio, vnicuique Instituto peculiarem præfecit Cardinalem, Minoritis prædictum Caetanum, Clarissis verò Stephanum Hungarum Episcopum Cardinalem Prænestinum. Sed exorta est con-tentio inter Principes, & quæ versabatur inter Fratres ac Sorores controuersia, transiit ad Cardinales, vtrinque contendentes circa maius emolumentum religionis sibi commissæ. Prænestinus valde vrgebat causam Clarissarum, inhiantium sibi commodis, Fratrum ob-sequiis; è contra Caetanus Fratres ab excusso iam iugo volebat immunes. Eò tandem deuentum est, vt ablata Prænestino quacumque circa Fratres Monialium obsequiis de-putandos potestate, & aliquot post menses placidè dimissa earundem Sororum prote-ctione, vterque Ordo Caetano commendaretur. Suauius ab hoc composita controuer-sia, quia ad conseruandum inter Ordines, æquè à Sancto Francisco institutos charitatis vinculum, & tollendum pusillorum scandalum, rogauit Bonauenturam vt reiectam Sororum curam reassumeret, adiecta prius cautione seu declaratione Pontificia, & sua, nulla eis præstari obsequia ex debito, sed ex charitate. Pio Patri & summo benefactori non potuit hoc Bonauentura denegare, quamuis doluerit ad secretum malum & occul-tum periculum, considerans, quam impensè laborauerit S. FRANCISCVS, ne quid esset inter Sorores & Fratres commercij; cuius verbarem hanc concernentia à nobis aliàs relata, nunc vidit esse prophetica. Pontificis in hac lite sedanda declarationem & sen-tentiam, qui videre voluerit, consulat huius tomi appendicem. Incipit. *Inter personas.* 14. Kalend. Septembris. Litteras verò Bonauenturæ ad Visitatores Monialium cautio-nesque, quas ab eisdem exigere iussit, dabimus anno sequenti.

Translatus hoc anno ab Episcopatu Coronensi, siue Curonensi, aliis Stephano-Po- XVIII. litano, & Bassoniano in Transsilvania ad Ecclesiam Chiemensem, aliis Kimensem in Germania sub Archiepiscopo Salisburgenfi diù vacantem Frater Henricus Minorita, cuius

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

cuius non pauca in Ecclesiam obsequia. Translationis litteræ incipiunt *Diuina Sapientia inscrutabilis altitudo*. Idibus Februarij, quibus similes dedit ad ipsum Episcopum, vt col-
 latam Ecclesiam admitteret, ad vniuersum populum Ciuitatis, & Diocesis Kimensis, vt
 eundem tanquam patrem & pastorem animarum admitterent, & ad Episcopum Ra-
 tisonensem, vt eidem reuerentiam exhiberi, & ex fructibus redditum prouideri cu-
 raret.

XIX. Hoc anno restituit Urbanus Auximatibus in Piceno dignitatem Episcopalem, qua in
 seditionibus Friderici 2. filiorumque, quibus adhærebant, priuati fuerant: Episcopum-
 que creauit S. Benenentum de Scotiuolis Minoritam Anconitanum prius Archidiao-
 num, & Marchiæ Rectorem: cuius sanctitatem, vitam & gesta referemus ad annum 1276.
 quo sanctissime decessit.

S. Benenentus
 Minorita
 Episcopus
 Auximan.

XX. Fratri Mansucto viro docto, & magnis obeundis rebus idoneo, Capellano suo &
 Pœnitentiario authoritatem commisit Pontifex absoluendi à censuris, & Fratribus de Pœ-
 nitentia aggregandi Ottonem Gualducij, præcipuum inter Pisanos Gibellinæ factionis,
 & Manfredi Siculi tyranni confæderatos, quem modernum Saulem appellat. *Ad au-
 dientiam nostram*. Idibus Iulij. Cui etiam simul cum Sigerio de Sassetta Pontificio Ma-
 rescallo commissionem, & litteras transmisit, vt Lucanos & Pisanos inter se belligeran-
 tes pacificarent; addidit etiam epistolam ad Priorem Prædicatorum in Tuscia, vt Luca-
 nos Pisanis armis cedentibus adhuc molestos, & Castrum Aginulsi, quod Pisani posside-
 bant, dura obsidione vallantes, ad pacem induceret per se, ac per suos consanguineos, &
 amicos, quos in Vrbe Lucana habebat, ita vt prædicti pacis internuncij bellicosos tu-
 multus ad bonum exitum deducerent. Varia de hac re Pontificis rescripta damus in
 Pontificio regesto.

Multa com-
 mittitur pe-
 ragenda Fr.
 Mansucto.

XXI. Celebratum est hoc anno Capitulum Prouinciæ Marchiæ in oppido Fabriani, præ-
 side Fratre Monaldo de S. Lupidio, Ministro; & Guardiano Fabrianen. siue ædis de
 Cantia, ita cognominatæ à situ (qui ad radices Apennini ter mille passus distabat à Fa-
 briano, ea via quæ ad Saxum-ferratum ducit) Fratre Petro à Moscano, illius comitatus
 oppidulo. Conuenerunt multi viri pij, præsertim ex S. FRANCISCI Comitibus, qui serio
 de stabilienda disciplina regulari tractauerunt. Hos visum venit Simon Paltinerius Car-
 dinalis tituli S. Martini, ab Urbano paulò antè Piceni creatus Legatus. Actum hic de mu-
 tanda sede propter bellorum incursus, datusque est eis locus in ipso oppido iuxta por-
 tam Cauaram, aliis Ceruaram, in quo ædificarunt habitaculum sub anno 1267. vti alias
 diximus, largiusque repetemus ad annum eundem. Primæ huius ædis primi præfecti,
 viri fuerunt optimi, Fr. Raynerius, S. Francisci Confessarius, de quo nos alias egimus, &
 Fr. Mauritius Argignagnus, de quo ita scribit B. Franciscus Fabrianensis. *Fr. Mauritius
 de Argignano, qui fuit Canonicus S. Venanti, homo sanctus, magnæ orationis, & multarum lacry-
 marum, & verus Frater Minor.*

Comitia pro-
 uincialia
 Marchia.

An. 1215.
 n. 19.
 Fr. Mauri-
 tius de Ar-
 gignano.
 An. 1215.
 n. 22.
 Fabrian. in
 Chronic.
 March. MS.
 Conu. S. Ma-
 ria in Geor-
 gio.

XXII. Hoc anno, die 19. Nouembris ab Abbate Benedictino Conuentus & Ecclesia S. Ma-
 riæ in Georgio, prouinciæ Marchiæ, & Custodiæ Firmanæ cum paramentis, campanis,
 calicibus, & crucibus fuit concessus Fratribus Minoribus per publicum instrumentum.
 Fundatum item hoc anno cœnobium Gripfvaldense in prouincia Saxonie S. Crucis,
 cuius nullum extat monumentum. Eodem anno Custodia Morauie complectens Con-
 uentus Bruhensem, Olmionensem, (qui ante aliquot annos concessus est Patribus Ie-
 suitis, dato Fratribus cœnobio Monialium S. Iacobi) Opauientem, & Iglauiensem, aggre-
 gata est prouinciæ Austriæ. Et circa hunc annum seu paulo ante, superstitæ adhuc B.
 Egidius, datus est Minoritis locus Diruta, aliis Druida, castelli in collis latere supra Ti-
 berim, post Tinnæ confluentem, & emensum lapideum pontem, quo Perusia Narem
 versus itur. Prouinciæ S. Francisci membrum est, & Custodiæ Perusina: prius spectabat
 ad Monachos Benedictinos. Restitutum item hoc anno ab ipso Urbano Pontifice tem-
 plum Monasterij Urbis vetetis; & concessa quædam priuilegia per Clementem Urbani
 successorem probant circa hoc tempus ædificatum Conuentum Collij in Piceno, & cu-
 stodia Feretrina.

Rodulph.
 fol. 257.
 Gonzag. in
 prou. Saxo.
 Rodulph.
 fol. 193.

Conuentus
 Gripfval-
 densis.

Idem f. 253.

Conuentus
 Diruta.

Panuin. in
 not. ad Pla-
 tinā in Urb.
 I V. Ciacco.
 in eodem.

Conu. Callij.

An. 1259.
 n. 20.

Moniales Pa-
 risien. regulā
 accipiunt mo-
 nasticam.

XXIII. Monuimus superius transmissam ab Alexandro Pontifice regulam ad Sorores Regij
 Monasterij Humilitatis B. Mariæ Dioc. Parisien. in aliquibus discrepantem ab ea, quam
 Innocen

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. & 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

Reg. tom. 1.
bulla 52.
Innoc. IV.

Innocentius IV. cæteris dedit Sororibus, & nos in eius regeſto tranſcripſimus. Hanc vero iſthoc anno Pariſienſes in quibuſdam voluerunt modificatam, & addi titulo *recluſarum*, ſub quo inceperant, agnomen *Minorum*. In omnibus ad interceſſionem S. Ludouici Regis Gallorum, ſubſcripſit Vrbani, cuius diploma, regulam habens inſertam, damus in regeſto. Incipit. *Religionis augmentum*. 6. Kalend. Auguſti.

ANNO CHRISTI 1264.
VRBANI IV. ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 9.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 57.

IX.

ARGVMENTVM.

Denuo inſtat Paleologus circa Eccleſiarum vniõnem; cui nouos mittit Pontifex ex Minoritis legatos. Publicata, & authenticis inſtrumentis firmata concordia inter Minores & Clariffas. Sublata regularum, & appellationum varietate, vnã tribuit Caeterius Protector Sanctimonialibus. Euocatur contra Manfredum Sicilia tyrannum Carolus Andegauenſis, ſed decedente ſub hoc tempore Pontifice nihil concluditur. Edificantur aliquot cænobia: pauca conferuntur priuilegia.

An. 1263.
n. 1.

Nouum mittit Paleologus legatum ad Pontificem.



VM ex cauſis iam relatis quatuor ſupra nominati Minores tardiùs, quam vellet Paleologus, miſſi ſunt Conſtantinopolim, denuò inſtitit apud Pontificem de peragenda vniõne Latinorum & Græcorum, miſſo in hunc finem Nicolao Crotonienſi, in Calabria ſub Archiepiſcopo Rhegino antiſtite, natione tamen Græco, qui ob ſummam eruditionem, prudentiam, & rerum agendarum peritiã eam dignitatem obtinuit in Occidente; in Oriente vero tantam opinionem, vt ab Imperatore Conſtantinopolim vocaretur, qui cauſas diſſenſionis inter vtramque Eccleſiam Græco ſermone plenius exponeret, propter adeptã ex longa mórã inter Latinos exactã controuerſiarum notitiã. Poſt explicatã Latinorum fidem, & probatã in præcipuis fidei articulis vtriuſque gentis concordiam, Legatus miſſus eſt ad Vrbani Imperatoris deſiderium expoſiturus, quod ſatis apertè per ſubiectas litteras declarauit.

VENERABILI PATRI PATRVM, BEATISSIMO
Papæ Veteris Romæ, Imperij noſtri Domino, VRBANO Sacroſanctæ & Apoſtolicæ Sedis Summo Pontifici, diuina voluntate, & prouidentia maiori, moribus & vita & doctrina coram Deo & Sanctis reuerendo: MICHAEL in Chriſto Deo fidelis Imperator, & moderator, Romæorum Ducas, Angelus, Comnenus, Paleologus, ac nouus Conſtantineus, ſalutem & reuerentiam filialem, cum competenti fidei Chriſtiane honore, & Diuorum Canonum.

Ex reg. Vat.
inter epiſt.
Vrbani. 30.

[In omnibus orationibus noſtris, veſtram licet indigni, & veſtrorum fratrum S. R. E. ad Deum filiali affectione memoriã facimus, quatenus ſeptiformi gratia Dei paracleſti, qua totum Eccleſiæ corpus coadunatur, compaginatur, ſanctificatur, & Deo Chriſto legitimo ſuo ſponſo per vos ad nos, & ad omnia membra ſanctæ Matris Eccleſiæ, cuius caput eſt CHRISTVS, per ſuam virtutem ipſe cœlitus deſtinare dignetur, in futuro vero cum beatiffimis verticibus chori Apoſtolorum, videlicet Petro & Paulo, à Paſtorum Paſtore Chriſto Deo, qui propter nos beneplacuit ſibi, ſicut ouis occidi, vos dignos faciat coronari. Per præſentes quidem litteras Sacroſanctæ veſtræ Paternitati, & veſtrorum fratrum diſcretæ dilectioni notificamus, quod tranſactis temporibus Beatæ memoriæ Imperatorum prædeceſſorum noſtri Imperij, multotiens Legati & Nuncij hinc & inde

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. ET 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

inde directi fuerunt, ad componendam pacem, vnitatem & gratiam reuiniendæ in Christo Deo Ecclesiæ, quam prauis & schismaticis Præsules dilacerauerunt, & hi medicamen aliquod non portarunt, sed magis ac magis prædictæ Ecclesiæ schisma & discordiæ creuerunt propter sermonis diuinæ Scripturæ non puram expositionem & diuinorum sacrorum dogmatum, quæ in libris Sanctorum Patrum continebatur declaratione non sincera, & prædicti Nunciij immediatè loqui ad inuicem ignorabant, sed eorum colloquium per illos, qui in medio stabant interpretes, non existentes sufficientes in scientia, nec potentes capere amborum intellectus, cum rectè ac verè non potuissent exponere, & in palam reducere ambarum Ecclesiarum dogmata ad centrum veritatis, & normam veræ fidei peruenire minime potuerunt. Et sic odium fraternum extinctum amoris fraterni, & obnubilatum rationis veræ fidei ad lites & contentiones, ad superbiam & contumaciam, nec non ad strepitum armorum, & sanguinum effusionem, & ad omnem iniustitiam iuris Diuini, & Diuinorum Canonum semper creuit. Et hæc quidem erant miserrima, & lacrymarum digna bene scientibus, & salutem earum desiderantibus animarum propter breuitatem temporis huius sæculi, quod post præsentis vitæ transitum ad comparisonem perpetui & futuri sæculi pro nihilo reputatur: Cumque quarto anno, nostri Imperij primo, præterito vox lætitiæ ab Occidente cor nostrum tetigerit, & insonuerit auribus nostris, quæ animi nostri accendit affectum, quod à patria & origine gentis nostræ Romæorum generationis diuina gratia & planta proueniens, & de virenti viridario transplantata, & ad hortum similem inserta Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ, atque literis sacris & scientia diuinæ Scripturæ, & dogmatibus vtriusque Ecclesiæ adornata, & inspiratione Sanctissimi Spiritus animata, & augmentata ad fructum odoris perueniens, ad Imperium nostrum transportauit, NICOLAUS videlicet, Venerabilis Præsul Crotonien-
sis, de quo per multorum relationes virorum venerabilium, veritatem dicentium sensimus, ipsum esse Dei cultorem diligentem, & Catholicæ fidei discretum, & verum prædicatorem, & in omnibus sermonibus piæ fidei, sine personarum acceptione, zelatorem, reuiniendæ omnis matris Ecclesiæ sine falsitate vtriusque partis verum dispensatorem, diuinæ Scripturæ, & quæ sunt Sanctorum Patrum, fidum expositorem, cui tertio anno nostri Imperij, tranquillitatis animi nostri litteras direximus, rogantes eundem, quatenus amore Dei, patriæ, & omnium nostrorum clandestine ad Maiestatis nostræ præsentiam personaliter se conferret, vt ex ore ipsius veritatem fidei, quam confitetur Sancta, & Catholica Romana Dei Ecclesia, & doctrinam diuinarum Scripturarum, quam ad eruditionem proponit ipsa Romana Ecclesia, & formam vestri diuini Sacramenti immediatè Græco audiremus sermone, necnon hauriremus vestram, & vestrorum fratrum plenariam voluntatem. Ipse autem Dei spiritu motus in hac hyeme præterita, in vigiliis Dei Christi Natiuitatis ad Imperium nostrum accessit, quo viso lætati sumus, ac si Sanctæ Paternitatis vestræ faciem videremus: qui omnia quæ sunt veræ fidei per ordinem reserauit, quæ rectè percepimus: & corde & animo illustrati inuenimus Sanctam Dei Ecclesiam Romanam, non alienatam à nobis in diuinis piæ fidei dogmatibus: sed ea ferè nobiscum sentientem, & concantantem. Prædictus namque Præsul, eiusdem Ecclesiæ doctrinam, & Sanctorum Patrum eius, videlicet sancti Syluestri Papæ, Damasi, Cælestini, Agathonis, Adriani, Leonis maioris, & iunioris, Gregorij Dialogi, Hilarij Pictauiens. Ambrosij Mediolanens. Augustini Hipponens. Africæ, Hieronymi, Fulgentij & aliorum expositiones, & dogmata rectæ fidei reserauit nostro Imperio, sicut isti Sancti exposuerunt prædicta, quæ inuenimus concordantia sermonibus Sanctorum Patrum eius, videlicet Athanasij Alexandrini, Basilij Cæsareæ & Cappadociæ, Gregorij magni Theologi, Gregorij Nysseni, Ioannis Chrysostomi, cum utroque Cyrillo & similia sapientes omnino, quæ cum omni fide purissima percepimus, veneramur, credimus & tenemus: necnon & omnia sacramenta eiusdem Ecclesiæ Romanæ veneramur, effectum credentes habere ea in animabus iustis, quæ Deo coniunguntur, coniunguntur, ac confirmantur. Cæterum vestram sanctam paternitatem rogamus, quatenus sicut Princeps omnium sacerdotum, & vniuersalis Doctor Catholicæ Ecclesiæ, sollicitetis continua promptitudine ad reuiniendum eandem Ecclesiam amodo, cui loco Beati Petri, Deus præcipue vos præfecit, quia iam & nostram tranquillitatem ad hoc peragendum paratam Sanctitas Vestra

** Interpretes aliquando fouere discordiam.*

Nicolaus Episcopus Crotonien. natione Græcus.

Pergit Constantinopolim suos eruditurus.

Patres Latini & Græci concordant in mysterijs fidei.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264. ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 9.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 57.

Mittitur le-
gatus ad Gre-
gorium.

habet. Ipsi Matri nostræ Ecclesiæ omnes gentes, & Patriarchales Sedes extento diuina potentia brachio nostri Imperij, ac omnes nationes, ad deuotionem, obedientiam, & amorem eiusdem Ecclesiæ nostri tranquilli Imperij potentia subiugabit. Quare dictum Præfulem cum præsentibus litteris fidei nostræ Catholicæ non fictæ, sed ex bona cōscientia, ex animo Dei amore accenso, ad Vestram Sanctam Reuerendam Paternitatem remittimus, vt ipse omnia, quæ apud nos, & vna nobiscum, & nos cum eo protulimus, & ordinauimus, ac nostram voluntatem, & propositum vestris sacris auribus oretenus referret Deo dante. Quocirca in Domino supplicamus Vestræ Beatæ affectioni, quatenus eundem cum aliis discretis, & sanctis viris suffultis, & præmunitis Legatis vestræ sanctæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, ad nostrum Imperium reuocetis, ac celeriter remittatis ad nostrum Imperium Paternitas Vestra Sancta, qui nobis plenariè vestram voluntatem, & affectionem referret, & vnà nobiscum omnia, quæ sunt veræ fidei, reuniendæ Ecclesiæ opere infallibili valeat percomplere. Nam Imperium nostrum omne propositum animi nostri Sanctitati Vestræ hætenus multoties præsentauit. Remanet ergo totum negotium ad discretionem Vestræ piissimæ Sanctitatis, & exinde de cætero Imperio nostro in Dei testimonio accusatio aliqua non potest opponi.]

Alios legatos
Minoritas
mittit Pon-
tifex.

An. 1244.
n. 12.

Ad alteram hanc legationem summè gauisus est Urbanus, videns firmum adhuc esse Imperatoris desiderium circa vniendas Ecclesias, neque differendum putauit responsum, sed fouendos potius pios hominis cogitatus. Nouos itaque misit Apocrisarios Gerardum de Prato, & Raynerium de Senis Minoritas, suos Pœnitentiarios, vt alias diximus, vbi etiam Bzouium erroris monuimus, dum hos, Episcopos inscripsit, quos tamen in sua decretali solum à paupertate, religione, & discretionem Pontifex laudauit: Fortassis ex adiuncto eisdem prædicto Nicolao Episcopo, quem pro meliori legationis exitu ad eundem Imperatorem Pontifex remisit, error irrepsit. Commissum porrò his munus causæ tractandæ simul cum missis iam superioribus quatuor Apocrisariis, vel separatim, dum illi Constantinopoli non adfuerint. Grauiissimum est Urbani rescriptum, præstat totum exscribere.

I I.

VRBANVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
MICHAELI PALÆOLOGO *Illustri Imperatori Græcorum, gratiam in præsentibus,
per quam obtineat gloriam in futuro.*

Reg. Vatic.
epist. 134.
Ephes. 5. 27.
Psalm. 79. 11.

Ioan. 21. 17.

[Mediator Dei & hominū, Deus & homo, Dominus IESVS CHRISTVS, qui Ecclesiam suam congregatam ex gentibus, non habentem maculam, neque rugam super gentes & regna constituit, extenditque palmites eius vsque ad Mare, & vsque ad terminos Terræ ipsius propagines dilatauit. Ad hoc Beatum Petrum Apostolorum Principem ipsius Ecclesiæ caput instituit, & magistrum, vt tam ipse, quam cæteri eius successores oues dominicas eidem Apostolorum Principi confidenter à summo pastore verbo ter repetito commissas, fidei Catholicæ documentis imbuerent, morum instruerent disciplinā, & viuendi norma dirigerent in cælestium semitam mandatorum, ac super ipsos vigilantes excubias, illam de ipsis curam gererent, illamque circa eos solitudinem adhiberent, vt ipsas in vnum ouile collectas, sub vnitatis glutino, & charitatis vinculo, ad diuina obsequia retinerent: & si quas disgregatas à grege conspicerent, indefinentibus studiis & laboribus indefessis ad gregis consortium reuocarent. Nos igitur, qui licet immeriti super oues ipsas pastoralis officij magisterium, per diuinæ dispositionis prouidentiam obtinemus, & qui totis ob hoc desideramus affectibus, vt Christiana plebs sub vno veræ fidei cultu proficiat, & variæ gentium nationes, extra Romanæ Matris Ecclesiæ gremium euagantes, in vnum sub eiusdem vexillo fidei congregatæ, ad Catholicam redeant vnitatem, & in illa stabili, authore Deo, firmitate persistant, recepta & perlecta nuper Excellentiæ Imperialis epistolâ, quam nobis Venerabilis frater noster Nicolaus Crotonensis Episcopus præsentauit: intellectis quoque his, quæ idem Episcopus nobis ex parte Magnitudinis Tuæ narrauit oretenus, eo maioris gaudij fuimus iucunditate perfusi, eoque vberius lætitiæ fructu horrea mentis nostræ repleuimus, quo certiores nobis spem & fiduciam firmiorem de tua tuique salute Imperij, eiusdem Episcopi fidelis &

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264.

ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 9.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 57.

lis & discreta relatio, & epistolæ series attulerunt. In eadem namque Sublimitatis Tuæ epistola, in ipso videlicet salutationis tuæ exordio vidimus contineri, quod ex reuerentia, qua Deum Sion in eius Vicario veneraris, nos, quamuis indignos, & meritis infimos, Beatissimum veteris Romæ Papam, & Summum Apostolici Throni Pontificem, humiliter recognoscens, filialem nobis reuerentiam cum honore Christianorum fidei, & diuinis conuenientem canonibus obtulisti, adiiciens qualiter in omnibus orationibus tuis nostram & fratrum nostrorum filiali affectu agis memoriam apud Deum, vt Conditor Orbis, & Dominus nobis, quem fateris locum primi & perfectioris inter omnes obtinere Pontifices, septiformem Paracleti gratiam, in qua totum Ecclesiæ corpus vnitur, consolidatur, sanctificatur, & regitur, in præsentī vita concedat, & huiusmodi gratiam per nos ad te & cætera membra ipsius Ecclesiæ suā virtute transmittat, & tandem nos in futuro sæculo cum Beatissimis Petro & Paulo, Summis Throni Apostolorum Principibus coronare dignetur. Deinde etiam in eadem Epistola subiunxisti, quod licet multotiens prædecessorum tuorum Imperatorum Græcorum temporibus Legati ad ipsos ab Apostolici Throni præsulibus fuerint pro pace & vnitatē, quam Schismatici lacerauerunt, in Dei Ecclesia reformanda transmissi, iidem tamen Legati tam profundo vulnere de nullo medicinæ remedio prouiderunt, sed magis semper huiusmodi Schisma succreuit, pro eo quod dicti Legati expositionem sermonis ad sacrorum expositionem dogmatum, quæ in Sanctorum Patrum libris habentur, minus perspicuè, minusque depromebant dilucidè, & sine interprete medio loqui ad inuicem nesciebant. Propter quod contigit, quod ipsi Legati, cum interpretes huiusmodi insufficientes scientia, & impotentes existerent ad intentiones illorum, prout erat expediens, exprimendas, ad veritatis centrum, & ad normam peruenire veræ fidei nequiuērunt, ex quo inter vtrumque populum rancor processit & odium, fuerunt liuores accensi, motæ contentiones, & lites; suscitata iurgia, & animi ad pertinaciam & contumaciam, & armorum quoque strepitum & effusionem sanguinis, & ad alia etiam quamplura crudelia, & enormia concitati. Cumque Tu, sicut eiusdem Epistolæ tenor innuit, postquam Imperij tui solium conscendisti, ex quadam voce lætitiæ, quæ tuis insonuit auribus, percepisses, quod prædictus Nicolaus Crotonensis Episcopus, qui tanquam planta fructifera de virenti & florido patriæ tuæ viridario, tuæque gentis origine, ad hortum memoratæ Romanæ Ecclesiæ fuerat transplantatus, sine personarum acceptione zelator, ac sacrarum explanator intelligens scripturarum, tuas eidem Episcopo litteras transmisisti: rogans instanter eundem, vt Dei suæque amore patriæ occultè ad tuam præsentiam se transferret, vt immediatè ex ore ipsius veritatem fidei, quam sancta & Catholica Romana Dei Ecclesia proficitur, & diuinarum scripturarum doctrinam, quam ad eruditionem eadem Romana proponit Ecclesia, formamque nostri diuini sacramenti seu ritus, Græci relatione sermonis audires, & haurires nostram, & fratrum nostrorum plenariè voluntatem: Idem verò Episcopus Spiritu diuino præmunitus ad Tuum Imperium à te sic vocatus accessit, in cuius aspectu magnam te scripsisti concepisse lætitiā, ac si nostram desiderabilem tibi faciem inspexisses: & tandem Episcopus ipse tibi, & tuis omnia quæ sunt veræ fidei per ordinem referauit, quæ tu corde & animo illustrans, rectè respiciens, Sanctam Dei Romanam reperisti Ecclesiam non alienatam à te in diuinis piæ fidei dogmatibus, sed eadem ferè tecum scientem, sapientem, consonam, seu concordem. Dicto namque Episcopo tibi doctrinam ipsius Romanæ Ecclesiæ & SS. Patrum eius Syluestri videlicet, Damasi, Cælestini, Agathonis, Adriani, vtriusque Leonis, Magni scilicet, atque Noui, nec non Gregorij Dialogi, Hilarij Pictauiens. Ambrosij Midolanen. Augustini, Hieronymi, Fulgentij & aliorum expositiones ac rectæ fidei dogmata fideliter explanante, sicut in eadem asseruisti Epistola SS. Patrum Græcorum S. Athanasij, Alexandri, Basilij Cæsareæ Cappadociæ, Gregorij magni Theologi, Gregorij Nissen, Ioannis Chrysostomi & vtriusque Cyrilli hæc consona & consentanea penitus inuenisti, in ipsa Epistola confitendo, quod ea fide sincerissima suscipis, honoras, credis, & tenes, & omnes perfectiuas operationes, idest Sacramenta eiusdem Romanæ Ecclesiæ veneraris: credens ea effectum habere in animabus iustis, quæ Deo vniuntur, configurantur, confirmantur, & etiam conformantur. Vnde à nobis cum multa instantia petiisti, vt

*Compēdium
epistolæ Im-
peratoris.*

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

aula, prout infixum muro sequens commemorat Epitaphium. *Hic iacent Gulielmus Beletus, & Hoberta eius coniux charissima, cum Magistro Ioanne Beletio, & eius uxore, cumque alio Domino Ioanne Beletio, qui bonorum suorum temporalium largitate, maximo cum diuini cultus desiderio, priora huius conuentus posuere fundamenta. Eis bene precemini. Sensit etiam hæc ædes Hugnosticorum ferinam rabiem, ab eisdem maiori ex parte diruta, & in aceruum lapidum redacta.*

Nulla inuenio hoc anno priuilegia ab Urbano concessa, præter illud vnum, quo XLIII. omnia ab aliis Pontificibus data Ordini Minorum confirmauit. *Cum à nobis petitur. 4. Kalend Iunij,*

ANNO CHRISTI 1263.
VRBANI IV. AN. 2. ET 3.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 8.
RELIGIONIS MINORVM AN. 56.

ARGVMENTVM.

Mittuntur Apocrisarij quatuor ex Minoritis ad Imperatorem Palæologum. Transfertur solemniter corpus S. Antonij ad nouam ædem, suo nomini consecrandam, cuius maiestas & amplitudo describitur. Celebrantur generalia Ordinis comitia, in quibus multa cordate pro bono regimine constituta. Petit Bonauentura in Ordinis Protectorem Ioannem Caetanum de Vrsinis, & obtinet: sed creato etiam Clarissarum Protectore Stephano Hungarico Episcopo Cardinale Prænestino, exorta est controuersia inter utrumque circa obsequium Fratrum Sanctimonialibus præstandum. Tandem composita est lis, redacta utriusque cura ad solum Caetanum. Præficiuntur Ecclesiæ Chiemensis in Germania Henricus, & Auximati in Piceno B. Beneuenutus Minorita. Fratri Mansueto commendantur res ponderosæ. Fabriani fit Conuentus Pro-uincialis Marchie, & extruuntur aliqua Domicilia.

NON potuit anno præterito Urbanus suos Apocrisarios ad Palæologum mittere, tum quia ex Minoritis, (quos destinare decreuerat) selectos viros, à Bonauentura Generali Ministro propositos, è remotis locis oportuit conuocare; tum quod postquam conuenissent, allati sunt rumores eundem ipsum Palæologum, qui Ecclesiæ adherere se velle significabat, Gulielmum de Villarduin Achaïæ Principem, Romanæ Ecclesiæ deuotissimum, & Latinos in eius terris morantes persecutionibus, molestiis & iniuriis multis insectari non destitisse. Retardarunt itaque hæc causæ celerem expeditionem legationis, quam tandem obeundam voluit, ne pacem & vnitatem expetenti iudicaretur deesse. Misit porrò Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crista, & Bonifacium de Iporia, alias de Iporegia, Minoritas, viros eruditos, & pios, qui rem omnium grauissimam cum Imperatore peragerent, datis ad eundem doctissimis his litteris, quibus plenè respondet Imperatoriis, & quàm sit expetendum vnitatis & charitatis vinculum, ostendit.

PALÆOLOGO IMPERATORI GRÆCORVM ILLV-
stri viam agnoscere veritatis.

Ex formul.
Marini Ebu-
len.
Nomina Nū-
ciorum ab
Imperatore
missorum.

[Imperialis Excellentie Nuntios, videlicet, Maximum, dictum Alufardum monachum, Andronicum, dictum Muzalonem, & Michaellem, dictum Abalantem, nec non & litteras, quas ex parte tui Culminis præsentarunt cum ingenti gaudio, & exultatione ac honorificentia condigna recepimus, & tam ea, quæ coram nobis, & fratribus nostris dicti proposuere Nuntij, quam earundem litterarum seriem, quas de Græco transferri fecimus

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVMAN. 56.

fecimus in Latinum, planè aduertimus & intelleximus diligenter. Sanè in litteris ipsis in primo vtique salutationis alloquio nos Papam veteris Romæ, Throni Apostolici successorum, & spirituales tui patrem Imperij recognoscens; quæ deinde de charitate vtilia subiunxisti, dicens, quod Imperium tuum charitatem libenter amplectens, ac habens zelum Dei, & zelans pacis & concordie bonum, se ad mittendum dictos nuncios, & prædictas litteras præparauit. Scripsisti etiam, quod nos; qui Patres sumus, ad te, quem asseris nostrum deuotissimum filium, paterni affectus viscera nullatenus aperimus, quantumcumque tu filius nos diligas, sicut patrem. Nam licet statim capta Constantinopolitana vrbe alias nobis Epistolares litteras miseris, eandem intentionem, idemque propositum continentes; nihilominus tamen propter ardens tuum in hoc desiderium, prædictos nuncios cum huiusmodi litteris mittere decreuisti; postulans vt circa priorem vnitatem in Dei Ecclesia renouandam pater filio coniungatur, quoniã si hoc Dominus ex alto permiserit, nullus pro certo præsumet contra ipsam Ecclesiam superbire; quia nec Rex, nec Princeps aliquis Apostolicæ audebit resistere iussioni. Adiecisti quoque, quod Imperium tuum multo fuit dolore turbatum, intellecto quod Nos contra Ianuenses, pro eo quod se tibi vinculo confœderationis astrinxerunt, excommunicationis duxeramus sententiam promulgandam apud ipsos, vt ab huiusmodi confœderatione discedant, præceptis & monitis Apostolicis insistendo; propterea miratus es valde, quod nos qui magni & primi sacerdotis locum tenere dignoscimur, hoc iubemus, guerram paci, & bellum amicitie præponendo, cum tamen & Ianuenses & Græci Christiani existant, nec sit incongruū cum Christianis amicitiam & vniōē colere Christianos. Descripsisti etiam multa mala, quæ contigerunt populo Christiano à tempore, quo Latinæ gentes Græcorum terram, vt tuis verbis vtamur, velut sortem propriam acceperunt, imponens Latinis eisdem templorum conculcationes, & exterminia diuinorum, & quam plura, quæ in sacris illarum partium ædibus, per eos asseris attentata; quæ quidem quoniam facta sunt, & præterierunt, & quod factum est, pro infecto haberi non potest, in eisdem litteris videbaris appetere, vt hinc inde inimicitie dissoluerentur, abiicerentur scandala, & omne remoueretur obstaculum, ad quod pedes suos possent offendere Christiani, præsertim cum tu sicut asseris, id toto desideres mentis affectu, & si Nos ad hoc ex corde velimus intendere, nihil est, quod tantum bonum valeat prohibere. Sed cum nos, qui Patres sumus, te in hoc debuerimus implendo patris officium præuenisse; Tu nos in hac parte præueniens, pacem nobis & concordiam obtulisti; propter quod ad consummationem tractatus huiusmodi, reputabis nos amplius obligatos; expresse protestans Imperium tuum, id quod in eo est, iam laudabiliter expleuisse, ac posse dicere coram Deo & angelis eius, qualiter cucurristi ad patrem, tanquam filius, patris amator, debitam nobis habitudinem, & conuenientem honorem ac dispositionem spontè, ac liberaliter offerendo. Vnde si filium currentem pater repelleret, Imperium tuum se de hoc coram Deo & eius angelis excusaret. Addebas prætereà, quod de dogmatibus fidei, & consuetudinibus, seu ritibus ecclesiasticis nullum tunc sermonem in eisdem litteris faciebas. Nam si in iis aliqua esset discordia, pace præmissa, præhabitaque inter Latinos & Græcos, hæc soluerentur facilius, & celerius sopirentur. Demum autem Tua Sublimitas tam per easdem litteras, quam per memoratos nuncios cum multa petiuit instantia, vt Apocrisarios, seu legatos nostros, homines videlicet pacis, & pacificos Christi discipulos, non gaudentes in vanitate verborum, nec bono pacis mundanam sapientiam præponentes, ad Tuam præsentiam mitteremus, cum per ipsos tuum expectet Imperium recipere à nobis, & prædicta sede responsum. Nos igitur prædictis litteris debita coram fratribus nostris attentione discussis, Deo Patri Omnipotenti, à quo bona cuncta procedunt, & in cuius manu Regum corda consistunt, & qui etiam quocumque vult illa sine obice difficultatis inclinat, millemodis gratiarum retulimus actiones, totaque Romana Mater Ecclesia in laudis supernæ iubilum assurrexit, pro eo, quod Spiritus sancti gratia videbatur mētales tanti Principis oculos sui fulgoris radiis illustrasse, ac ostendisse sibi viam catholicæ veritatis, per quam ad matrem filia, pars ad totum, & membrum reducatur ad caput. Hoc enim eadem Romana semper affectauit Ecclesia, & ad hoc indefinenter suæ studium considerationis inflexit, vt Græcorum Ecclesia suæ reficeretur lacte dulcedinis, suosque effluentis educaretur vberibus charitatis; ita quod ouile dominicum sub

*Respondet ad
singula Pon-
tificis.*

vnus

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1263. ANNO 2. & 3.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 8.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 56.

Excusat mo-
ram.

Mittuntur
Minorita A-
pocrifarij.

De unitate.

De charita-
te Dei.

1 Ioan. 4. 16.
Osee 34. 13.

Psal. 132. 1.
Matt. 7. 24.
Unitatis cō-
mendatio.

vnus pastoris regimine alimenta doctrinæ salutis acciperet, & nomen Domini sub vno veræ fidei dogmate vtilius & salubrius inuocaret. Volentes itaque, quinimo toto mentis cupientes affectu, tam vtili, tamque fructuoso tractatui diligenter, & feruenter insistere, ac nostros propter hoc ad te Apocrifarios iuxta Imperialis petitionis desiderium destinare, memoratis Tuæ Celsitudinis nunciis paterna benignitate dimissis promissimus quod circa mittendas ad te personas idoneas, in quarum ore verba responsionis Apostolicæ ponerentur, libenter tuæ satisfaceremus beneplacito voluntatis. Licet ergo eisdem tuis præcedentibus nunciis, vellemus nostræ super hoc intentionis affectum perducere, faciente Domino, celeriter ad effectum; longa tamen loci distantia, qua dilecti filij Simon de Aluernia, Petrus de Moras, Petrus de Crista, & Bonifacius de Iporia, Fratres Ordinis Minorum, latores præsentium, Apocrifarij nostri tunc temporis morabantur; nostris super hoc votis contra spem nostram obstaculum dilationis ingessit. Infesti quoque rumores, qui ad audientiam nostram medio tempore peruenerunt de persecutionibus, molestiis, & pressuris, quæ nobili viro Gulielmo de Villarduin, Principi Achaïæ, deuotissimo vtique dictæ matris Ecclesiæ filio, eiusque terris, & Insulis, ac Latinis morantibus in eisdem, per tui viros Imperij iugiter inferuntur, celerem expeditionem Legationis huiusmodi retardarunt, cum per huiusmodi tuorum operum nouitatem resiliisse à concepto proposito, nec in eadem voluntate persistere credereris. Verumtamen quia tanti boni prosequutio non potuit apud nos, nec debuit per aliquod, quantumcumque verisimile retractuum finaliter impediri, cum cæteris mentis nostræ desiderabilibus id specialiter præferamus, vt Christiana plebs sub orthodoxæ professione fidei, atque cultu proficiat, & in idem indiuiduum collegium vnus pastoris, si detur, magisterio, & custodia muniatur. Ecce prædictos Fratres, viros vtique religione conspicuos, & in lege Domini eruditos, pacificos, & ramum oliuæ in ore gestantes, veritatis etiam Euangelicæ professores, amatores, & cultores humilitatis, qui CHRISTVM sequendo pauperem, sæculo cum suis diuitiis & deliciis derelicto, ad solam cælestem patriam tota mentis attentione suspirant, ad Tuam Magnitudinem, tanquam pacis Angelos, de fratrum nostrorum consilio destinamus. Sperantes in illo, qui arcem possidens unitatis, vniuersitati rerum, quas condidit, suæ vestigium unitatis impressit, per quam ad suum principium recurrentes, ab eo recipiunt perfectionis finem, à quo subsistendi sumpserunt primordium: & quod aures Imperialis Magnitudinis, ad eorundem Fratrum salutaria monita efficaciter inclinabit, tibi que tribuet ex alto virtutem cogitandi vias Domini, tuosque pedes in eius testimonia conuertendi præduce charitate; quæ sicut litterarum tuarum habet assertio, tuum excitauit & induxit Imperiū ad pacē à nobis, & concordiam requirendā, & super qua etiā veluti supra solidum fundamentum litterarum ipsarum structurā, quasi totaliter crexisti. Et licet Nos, qui vices illius, licet immeriti, tenemus in terris, qui charitatem docuit, charitatem dilexit, charitatem ostendit, & charitatem misit in mundum, verba charitatis à te proposita in ipso earundem exordio litterarum, charitatiuè recepimus, & libenter audiuius, Deo, qui charitas est, labiorum nostrorū propter hoc vitulos immolantes, deuotē supplicantes eidem, vt te per suam clementiam ad illius veræ charitatis effectum, per quam in Deo maneat, & Deus in te dignetur, tanquam in suo habitaculo, permanere. Ex zelo namque sincerissimæ charitatis produl dubio procedere noueris, quod te & cunctos populos, quos tuum regit, & gubernat Imperium, vt ad veritatem redeatis catholicam totis anhelamus affectibus, & vos vt ad sinum matris Ecclesiæ conuertamini promptis desideriis inuitamus: quoniam huiusmodi vnio siue connexio salutaris, si placeret Altissimo, quod nostris & tuis temporibus fieret, cordi nostro inæstimabilis gaudij rorem infunderet; & anxietas propter hoc nostræ mentis ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, nostrumque animum panem salutis & fructum animarum desiderabiliter appetentem, pabulo reficeret charitatis. Tunc enim nobis & ipsi Ecclesiæ proueniret magnum & desiderabile salutare, cum videremus varias gentium nationes sub eiusdem obseruantia fidei in vnum acceptabilem Christo populum congregatas. Tunc etiam exultatione nimia hilaresceret totus orbis, quia valde bonum & iocundum existeret, fratres simul in domo Domini habitare. Hæc, inquam, domus est Ecclesia Christi *firmiter edificata, & bene fundata supra firmam petram* fidei orthodoxæ, quam ipse CHRISTVS suo fundauit

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1263. ИА МУХОМ ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 56.

fundauit sanguine precioso, & in qua multitudini credentium est cor vnum & anima vna, vnus Deus, vna fides, & vnum baptisma, & in qua etiam tota fidelium multitudo vni corpori comparatur, dicente Apostolo, *multi vnum corpus sumus in Christo*. Cuius quidem corporis vnitas à spiritus vnitatem procedit, qui etsi sit vnus, pro suo tamen arbitrio membris ipsius Ecclesie diuersitatem influit gratiarum. Propter quod idem Apostolus enumeratis Spiritus sancti donis ait: *Hæc autem operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult*. Et post pauca subiunxit: *In vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati fuimus*. Hæc quidem Ecclesiastici corporis vnitas per inconsutilem Domini tunicam, quæ diuisis aliis vestibus, vni tantum cessit in sortem, non immerito figuratur. Hanc vnitatem Piscina probatica designauit, in qua vnus tantummodo sanabatur, extra ipsâ languentium multitudine remanente; quoniam in huius vnitatis circuitu impij ambulat, & in eam intrare renuunt, vt sanentur. Hanc etiam vnitatem commendat Sponsus in Canticis dicens: *Vna est columba mea; vna perfecta mea*; quamquam plures reginas adolescentulas, & concubinas esse describat. Vt igitur huiusmodi vnitatis gratia firma & illibata penitus seruetur, vnum eidem vnitati Dominus, videlicet beatum Petrum Apostolorum Principem caput constituit, & magistrum, vt illam quasi Noë arcam, extra quam animantia derelicta in aquas diluuij submerguntur, in ipso Apostolorum Principe, velut in vno cubito consummaret, eique magisterium Ecclesie suæ conferens & primatû, oues & agnos suos illi pascendos, præmissa trina dilectionis interrogatione, commisit, tradens ei claues Regni cœlorum, cum libero ligandi atque soluendi Pontificio, & plenaria potestate; & ne ipsius Principis fides deficeret aliquando, pro ipso efficaciter exorauit; quod cum postmodum aliarum Ecclesiarum nonnullæ fuerint hæreticorum errore fœdatæ, Romana Ecclesia, cuius idem beatus Petrus Magister extitit, immaculata remansit, nullamque prorsus labem contraxit hæreticæ prauitatis. Vnde reliqui Apostoli huiusmodi institutionem Dominicam etiam post Christi ascensionem inuiolabiliter obseruantes, recognouerunt eundem beatum Petrum fore Christi Vicarium & super eo Primatus officium in omnibus obtinere. Ad verbum namque ipsius beati Petri surgentis in medio fratrum, vnanimiter per Apostolos ad electionem Matthiæ proceditur. Surrexit enim in medio tanquam ardens igne Spiritus sancti, loco Magistri, qui ei commiserat gregem suum, & tanquam honorabilissimus, cui omnes pariter intendebant. Eius quoque sermonibus illi, qui blasphemabant Apostolos, immo sanctum Spiritum, conuincebantur. Multa insuper fidelium millia ipsius prædicatione conuertebantur ad fidem, in qua quidem prædicatione se foruenter, & ardentem velut Christi Vicarius exercebat. Neque huic institutioni Dominicæ sancti Patres postmodum restiterunt, sed ipsius Principis successorem, tanquam illum, qui Christi vices in terris obtinet, venerantes, & ad eius iudicium in fidei recurrentes dubijs, eius autoritate hæreses condemnarunt; manentes sicut membra in eorum capite Apostolico, scilicet Throno Pontificum Romanorum, à quo quærendum est, quid sit tenendum; quidue credendum; cum eius sit reprehendere, statuere, ordinare, disponere, præcipere, soluere, & loco illius ligare, qui ædificauit illum, & quod nulli alij, sed ipsi soli, quod plenum est, tradidit, & concessit. Huic etiam Throno omnes Catholici iure diuino caput inclinant, & Primates mundi veram confitentes fidem, tanquam ipsi Domino Iesv obediunt, & intendunt, ac in illum tanquam in solem respiciunt, & ab eo lumen veritatis, & fidei ad salutem recipiunt animarum; prout nonnullorum Sanctorum Patrum tam Græcorum, quam aliorum scripturæ veridicæ asseuerant. Porro cum præcellens Ecclesie prædictæ autoritas, & potestas & euangelico roboretur priuilegio, & quam plurimum Sanctorum Doctorum testimonio fulciatur, nequaquam expediens fore decreuimus plura horum super hoc scripta producere, quia superuacaneum prorsus existeret solem adiuuare facibus, & id quod est in cœlo, & in terra notorium, scripturarum suffragiis comprobare. Sed vtinam Imperialis iudicium rationis nos Throni Apostolici successorem & spirituales tui Patrem Imperij, sicut verbo in tuis litteris, sic & opere recognosceret, ac nobis debita iura redderet reuerentiæ filialis. Vtinam illam charitatem, cuius te asseris sectatorem, circa Nos & Thronum ipsum efficaciter demonstrares ad gregem redeundo dominicum, ac recipiendo te ipsum in tanto matris Ecclesie gremio, vbi consolationis maternæ dulcedinem

Act. 4. 32.

Rom. 12. 5.

1. Cor. 12. 13.

Indidem 13.

Matt. 27. 35.

Ioan. 5. 4.

Psal. 11. 9.

Cant. 6. 8.

Gen. 6. 16.

Primatus

Petri.

Ioan. 2. 1.

Matt. 16. 19.

Romana Ec-

clesia immac-

culata.

Act. 1. 15.

Act. 2. 13.

Indidem 41.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. ROMA NORVM AN. 56.

Ioan. 3. 8.

Utilitas & incrementum prouenit regnis ex obedientia & affectu erga Ecclesiam.

Ecclesia est ponit discordias.

Regibus prouidet & regnu.

Interdictum Ianuensibus cum Palatino foedus.

cedinem cum cæteris orthodoxis mundi principibus degustares; ubi etiam in cunctis tuis opportunitatibus indefinenter tibi adesse sentires prompta sui præsidij fauorabilis adiumenta. Nam si hoc tibi Spiritus, qui *ubi vult, spirat*, cælitus inspiraret, non solum ostenderemus, & aperiremus tibi paterni affectus viscera, verumetiam te intra illa tanquam præcordialem, & charissimum filium locaremus, tibi que in tui sustentatione, & exaltatione Solij monstraremus, quantum Thronis regalibus Apostolicæ Sedis gratiam & communionem habentibus, sit necessaria, fructuosa, & utilis potestatis Apostolicæ plenitudo; neque volumus diffiteri, quinimo constanter asserimus, quod maxima eidem Ecclesiæ, ac tibi etiam ex tui conuersione Imperij utilitas multorumque incrementa profectuum spiritualiter & temporaliter prouenirent, quia & eiusdem corpus Ecclesiæ ex membri reintegratione tam nobilis, appareret, & existeret in omni parte sui elegantissime venustatum, & membrum ipsum non languesceret, neque tabesceret extra corpus, sed validum ex illo suscipiens incrementum fauoris, & honoris vigorem resumeret & humorem. Illamque curam teneram, vigilemque sollicitudinem de tuo Imperio eadem haberet Ecclesia, quam habet de cæteris Orbis terræ Regnis atque Prouinciis, sub salubri eius obedientia constitutis, quorum potestates & principatus adeo fouet, protegit, & gubernat. Quod si nonnunquam inter huiusmodi regna siue prouincias dissensionum scandala, seu tumultuantium bellorum discrimina forsitan oriantur, statim eadem Ecclesia in medias filiorum furentium partes profiliens, & strictos iam, vel stringendos gladios de manibus altercantium confidenter eripiens, per authoritatem sit inter ipsos imperiosa placidæ pacis autrix. Reges quoque Catholici cum inter ipsos aliquid dissensionis emergit, vel cum vassalli eorum præsumunt contra eos calcaneum rebellionis erigere, mox habent ad portum Ecclesiæ prædictæ recursum, eiusque salubre consilium, & auxilium implorantes, tranquillitatis & pacis remedia infallibiliter ab ipsa recipiunt: facitque ut inter discordes & turbatos eorum animos serena concordia, & concors serenitas reformetur, sedentur seditiones à subditis concitatae, & litigantium clamores queruli conticescant. Præterea circa hæredes paruulos Regnorum huiusmodi, si quos parentibus eorum Regibus deficientibus in pupillari ætate remanere contigerit, eadem Romana Ecclesia piæ matris assumit officium, ac diligenter & utiliter ipsorum gerit regimen & tutelam; eorum hæreditates & regna cum necessitas imminet, etiam suis propriis sumptibus à quibuscumque inuasoribus, & occupatoribus defendendo. Hæc autem & alia quamplura refugia inuenerunt semper, & inueniunt apud eandem Ecclesiam fidelia & obedientia sibi Regna, Reges, & Principes orthodoxi. Vnde si tu (quod feruenter appetimus) inspiratus à Domino, ad eius obedientiam recta mentis intentione redires, tanto promptiora fauoris & præsidij iuuamina tuum in illa inueniet Imperium in tua tuorumque hæredum defensione, ac exaltatione perpetua, quanto feruentioribus desideriis eadem Ecclesia festa Paschalia tuæ iucundæ conuersionis expectat, quantoque attentioribus studiis te ad eius unitatem conuersum, in suæ charitatis amore ac gratia retineret. Quæsumus ergo, quinimo Tuam Excellentiam obsecramus per asperisionem sanguinis IESV CHRISTI, ut illud laudabile ac salubre propositum, quod tuæ litteræ iam super hoc te concepisse testantur, in partum, sublata qualibet difficultate ac dilatione, producas, redeundo celeriter ad amplum & spaciosum eiusdem gremium, ubi indubitatè inuenies tibi & semini tuo perpetua solidæ firmitatis sedilia præparata; & ubi etiam non solum tu, sed & tua posteritas futuris temporibus recumbere poterit confidenter, quia si te in consilia meliora retuleris, & ad eandem Ecclesiam in spiritu humilitatis redieris, non solum auxilium Ianuensium, quorum amicitiam nos tibi subtrahere velle conquereris, & aliorum fidelium Latinorum potentiâ, verumetiam si opportunum fuerit, vires omnium orthodoxorum Regum, ac Principum Orbis Terræ, in tuum tuique solij fulcimentum constare, ac prouocare studebimus inter te & ipsos indissolubilis foedera dilectionis ad laudem & gloriam diuini nominis, & Christianæ religionis augmentum. Sed quamdiu ipsi Romanæ Ecclesiæ inobediens, & Throno Apostolico indeuotus extiteris, salua conscientia sustinere non possumus, quod dicti Ianuenses, vel alij quicumque Latini tibi auxilium præbeant, vel fauorem: cum sit prorsus incongruum, ut obedientia filij cum filiis inobedientia per alicuius confederationis commercium miscantur,

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS M.
1263. ANNO 2. & 3. OCCID. ANNO 8. NORVMAN. 56.

fceantur, præsertim cum posset per tale commercium status inobedientium fortius ad inobedientiam roborari; Posset etiam de facili puritas filiorum obedientium ex socia conuersione & familiaritate, quam cum inobedientibus contrahunt, in synceris eorum moribus maculari. Si ergo contra eosdem Ianuenses processimus, hac de causa Imperialis Circumspectio non miretur, cum officij nostri debitum impleuerimus in hac parte, nec per hoc aliquis, rationis iudicium, & non voluntatis sequens libitum iuste contra nos potest arguere; quod guerram paci, & bellum amicitiae præponamus: cum talis confæderatio, seu amicitia in guerram, bellum, & scandalum prædictæ Romanæ Ecclesiæ suorumque fidelium filiorum, quos ante oculos suos in eius gremio cum eorundem fauore Ianuensium opprimis, cedere totaliter dignoscitur. Et cum simus illius Vicarij Veritatis, qui ait: *Ego sum via, veritas & vita*; propter quod veritatem diligere, veritatem ostendere, veritatem sequi, veritatem omnibus dicere, ac veritatem etiam supra testa prædicare tenemur, tacere in hoc non possumus, nec debemus, nec volumus veritatem: quod omnes illi, qui Throno Apostolico non obediunt, quantumcumque Christianos se nominent, Dominicis obuiant institutis, & in Deo peccant mortaliter, & grauiter oculos Diuinæ Maiestatis offendunt. Nam quanta sit inobedientiæ culpa verbo Samuelis ostenditur asserentis: quod *quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ, acquiescere nolle*. Monstratur etiam & exemplo Dathan & Abiron, qui propter inobedientiæ malum; ab Altissimo pœna grauissima sunt puniti, terra eos cum suis omnibus absorbente. Hæc autem tibi dicimus more periti medici, volentes palpare vulnera inobedientiæ telo transfixa, & ideo verba nostra patienter audias, & sapienter aduertas, ut tibi, auctore Deo, proficiant ad salutem. *Meliora sunt enim (Salomone teste) diligentis vulnera, quam fraudulenta oscula odientis*. Ad nostrum nempe spectat officium, ubi necessaria est increpatio, non tacere; sicut conticent *canes muti non valentes latrare*: sed secundum Apostolum *arguere, obsecrare, & increpare in omni patientia, & doctrina*. Verum quanta mala populo Christiano contigerint à tempore dissensionis, & diuisionis huiusmodi, nullatenus ignoramus: quin immo dū hæc ante oculos nostros reducimus, producimus ab imis amara suspiria, nec possumus lacrymas sustinere, dolentes super illis, qui primi à prædictæ Romanæ Ecclesiæ obedientia recedentes, inter Latinos & Græcos tanti materiam scandali reliquerunt. Nam si Latini Græcos diuersis temporibus impugnarunt, hoc proculdubio non fecerunt tantummodo causa acquirendi eorum terras, & diuitias temporales, sed ut per vexationem Græcis intellectus, qui *noluerunt intelligere, ut bene agerent*, præstaretur. Propter quod si templa diuina & ædes sacræ per aliquos latrunculos, seu per aliquos prædatores destructionis exterminium, sicut in terris, guerrarum fluctibus æstuantibus, consuevit contingere, forsitan incurrerunt; nullus sanæ mentis vel debet, vel potest, id Latinis omnibus imputare, sed huiusmodi latrunculis & prædatoribus, immò potius illis, qui prout dictum est, inter vtramque gentem dissidij zizania seminauerunt. Quia verò pacem videris appetere, & petere, ut hinc inde soluantur inimicitiae, abiciantur scandala, & omne remoueatur obstaculum, ad quod Christiani possent offendere pedes suos; Nos tuum in hoc salubre & laudabile desiderium, dignis laudum præconiis attollentes, ad Imperialem notitiam præsentium tenore deferimus, quod cum illius Regis pacifici vices geramus in terris, qui vnicum sacrificium per mortem Patri se obtulit, ut secundum Ioannem *filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum*, & qui secundum Apostolum est *pax nostra faciens vtraque vnum*, & qui etiam ad passionem accedens de pace condidit testamentum; Veram pacem & concordiam quærimus, & ad talem pacem inter vtrumque populum, auctore Domino, reformandam vigilanter & efficaciter intendere volumus, per quam vtrique pacem copula rectæ charitatis & fidei cordibus inferatur, & quæ vnitatis vinculum operetur; procul depellat odia, rancōres abiciat, fuget inuidiam, excutiatque liuorem, paret mentes, corda conciliet, & societ voluntates. Vnde si talem pacem Tua nobis offert Serenitas: Nos illam & libenter admittimus, & desideranter amplectimur, firmo intendentes proposito, & intentione stabili proponentes secundum Psalmistam, inquirere, ac sequi eam, ac propiis, si opus fuerit, superimpendere nosmetipsos. Sed quia non esset vera, nec stabilis, quæ super firmo non confurgeret vnitatis & fidei fundamento, non debuit dogmata fidei, nec ritus Ecclesiasticos

Ioan. 14. 6.

Non obedire
Ecclesiæ Rom.
grauē peccatum.1. Reg. 15. 23.
Num. 16. 8.

Prou. 27. 6.

Isa. 56. 10.

2. Tim. 4. 2.

Psal. 35. 4.

Pacis cōmen-
tatio.2. Io. 11. 52.
Ephes. 2. 14.
Ioan. 14. 27.

Psal. 33. 35.

Y Tua

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. & 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

Reg. tom. 1.
bulla 52.
Innoc. IV.

Innocentius IV. cæteris dedit Sororibus, & nos in eius regeſto tranſcripſimus. Hanc vero iſthoc anno Pariſienſes in quibuſdam voluerunt modificatam, & addi titulo *recluſarum*, ſub quo inceperant, agnomen *Minorum*. In omnibus ad interceſſionem S. Ludouici Regis Gallorum, ſubſcripſit Urbanus, cuius diploma, regulam habens inſertam, damus in regeſto. Incipit. *Religionis augmentum*. 6. Kalend. Auguſti.

ANNO CHRISTI 1264.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 9.

VRBANI IV. ANNO 3. & 4.

RELIGIONIS MINORVM ANNO. 57.

IX.

ARGVMENTVM.

Denuo inſtat Palæologus circa Eccleſiarum vñionem; cui nouos mittit Pontifex ex Minoritis legatos. Publicata, & authenticis inſtrumentis firmata concordia inter Minores & Clariffas. Sublata regularum, & appellationum varietate, vnã tribuit Cæſar Protector Sanctimonialibus. Euocatur contra Manfredum Sicilia tyrannum Carolus Andegauenſis, ſed decedente ſub hoc tempore Pontifice nihil concluditur. Edificantur aliquot cænobia: pauca conferuntur priuilegia.

An. 1263.
n. 1.

Nouum mittit Palæologus legatum ad Pontificem.



VM ex cauſis iam relatis quatuor ſupra nominati Minores tardiùs, quam vellet Palæologus, miſſi ſunt Conſtantinopolim, denuò inſtitit apud Pontificem de peragenda vñione Latinorum & Græcorum, miſſo in hunc finem Nicolao Crotonienſi, in Calabria ſub Archiepiſcopo Rhegino antiſtite, natione tamen Græco, qui ob ſummam eruditionem, prudentiam, & rerum agendarum peritiã eam dignitatem obtinuit in Occidente; in Oriente vero tantam opinionem, vt ab Imperatore Conſtantinopolim vocaretur, qui cauſas diſſenſionis inter vtramque Eccleſiam Græco ſermone plenius exponeret, propter adeptam ex longa mōra inter Latinos exactam controuerſiarum notitiã. Poſt explicatam Latinorum fidem, & probatam in præcipuis fidei articulis vtriuſque gentis concordiam, Legatus miſſus eſt ad Urbanum Imperatoris deſiderium expoſiturus, quod ſatis apertè per ſubiectas litteras declarauit.

VENERABILI PATRI PATRV M, BEATISSIMO
Papæ Veteris Romæ, Imperij noſtri Domino, VRBANO Sacroſanctæ & Apoſtolicæ Sedis Summo Pontifici, diuina voluntate, & prouidentia maiori, moribus & vita & doctrina coram Deo & Sanctis reuerendo: MICHAEL in Chriſto Deo fidelis Imperator, & moderator, Romæorum Ducas, Angelus, Comnenus, Palæologus, ac nouus Conſtantineus, ſalutem & reuerentiam filialem, cum competenti fidei Chriſtiane honore, & Diuorum Canonum.

Ex reg. Vat.
inter epiſt.
Urban. n. 10.

[In omnibus orationibus noſtris, veſtram licet indigni, & veſtrorum fratrum S. R. E. ad Deum filiali affectione memoriam facimus, quatenus ſeptiformi gratia Dei paracleſi, quã totum Eccleſiæ corpus coadunatur, compaginatur, ſanctificatur, & Deo Chriſto legitimo ſuo ſponſo per vos ad nos, & ad omnia membra ſanctæ Matris Eccleſiæ, cuius caput eſt CHRISTVS, per ſuam virtutem ipſe cœlitus deſtinare dignetur, in futuro vero cum beatiffimis verticibus chori Apoſtolorum, videlicet Petro & Paulo, à Paſtorum Paſtore Chriſto Deo, qui propter nos beneplacuit ſibi, ſicut ouis occidi, vos dignos faciat coronari. Per præſentes quidem litteras Sacroſanctæ veſtræ Paternitati, & veſtrorum fratrum diſcretæ dilectioni notificamus, quod tranſactis temporibus Beatæ memoriæ Imperatorum prædeceſſorum noſtri Imperij, multotiens Legati & Nunciij hinc & inde

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. ET 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

inde directi fuerunt, ad componendam pacem, vnitatem & gratiam reuniendæ in Christo Deo Ecclesiæ, quam prauis & schismaticis Præsules dilacerauerunt, & hi medicamen aliquod non portarunt, sed magis ac magis prædictæ Ecclesiæ schisma & discordiæ creuerunt propter sermonis diuinæ Scripturæ non puram expositionem & diuinorum sacrorum dogmatum, quæ in libris Sanctorum Patrum continebatur declaratione non sincera, & prædicti Nuncij immediatè loqui ad inuicem ignorabant, sed eorum colloquium per illos, qui in medio stabant interpretes, non existentes sufficientes in scientia, nec potentes capere amborum intellectus, cum rectè ac verè non potuissent exponere, & in palam reducere ambarum Ecclesiarum dogmata ad centrum veritatis, & normam veræ fidei peruenire minime potuerunt. Et sic odium fraternum extinctiui amoris fraterni, & obnubilatiui rationis veræ fidei ad lites & contentiones, ad superbiam & contumaciam, nec non ad strepitum armorum, & sanguinum effusionem, & ad omnem iniustitiam iuris Diuini, & Diuinorum Canonum semper creuit. Et hæc quidem erant miserrima, & lacrymarum digna bene scientibus, & salutem earum desiderantibus animarum propter breuitatem temporis huius sæculi, quod post præsentis vitæ transitum ad comparisonem perpetui & futuri sæculi pro nihilo reputatur: Cumque quarto anno, nostri Imperij primo, præterito vox lætitiæ ab Occidente cor nostrum tetigerit, & insonuerit auribus nostris, quæ animi nostri accendit affectum, quod à patria & origine gentis nostræ Romæorum generationis diuina gratia & planta proueniens, & de virenti viridario transplantata, & ad hortum similem inserta Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ, atque litteris sacris & scientia diuinæ Scripturæ, & dogmatibus vtriusque Ecclesiæ adornata, & inspiratione Sanctissimi Spiritus animata, & augmentata ad fructum odoris perueniens, ad Imperium nostrum transportauit, NICOLAUS videlicet, Venerabilis Præsul Crotonien-
sis, de quo per multorum relationes virorum venerabilium, veritatem dicentium sensimus, ipsum esse Dei cultorem diligentem, & Catholicæ fidei discretum, & verum prædicatorem, & in omnibus sermonibus piæ fidei, sine personarum acceptione, zelatorem, reuniendæ omnis matris Ecclesiæ sine falsitate vtriusque partis verum dispensatorem, diuinæ Scripturæ, & quæ sunt Sanctorum Patrum, fidum expositorem, cui tertio anno nostri Imperij, tranquillitatis animi nostri litteras direximus, rogantes eundem, quatenus amore Dei, patriæ, & omnium nostrorum clandestine ad Maiestatis nostræ præsentiam personaliter se conferret, vt ex ore ipsius veritatem fidei, quam confitetur Sancta, & Catholica Romana Dei Ecclesia, & doctrinam diuinarum Scripturarum, quam ad eruditionem proponit ipsa Romana Ecclesia, & formam vestri diuini Sacramenti immediatè Græco audiremus sermone, necnon hauriremus vestram, & vestrorum fratrum plenariam voluntatem. Ipse autem Dei spiritu motus in hac hyeme præterita, in vigiliis Dei Christi Natiuitatis ad Imperium nostrum accessit, quo viso lætati sumus, ac si Sanctæ Paternitatis vestræ faciem videremus: qui omnia quæ sunt veræ fidei per ordinem reserauit, quæ rectè percepimus: & corde & animo illustrati inuenimus Sanctam Dei Ecclesiam Romanam, non alienatam à nobis in diuinis piæ fidei dogmatibus: sed ea ferè nobiscum sentientem, & concantantem. Prædictus namque Præsul, eiusdem Ecclesiæ doctrinam, & Sanctorum Patrum eius, videlicet sancti Syluestri Papæ, Damasi, Cælestini, Agathonis, Adriani, Leonis maioris, & iunioris, Gregorij Dialogi, Hilarij Pictauiens. Ambrosij Mediolanens. Augustini Hipponens. Africæ, Hieronymi, Fulgentij & aliorum expositiones, & dogmata rectæ fidei reserauit nostro Imperio, sicut isti Sancti exposuerunt prædicta, quæ inuenimus concordantia sermonibus Sanctorum Patrum eius, videlicet Athanasij Alexandrini, Basilij Cæsareæ & Cappadociæ, Gregorij magni Theologi, Gregorij Nysseni, Ioannis Chrysostomi, cum vtroque Cyrillo & similia sapientes omnino, quæ cum omni fide purissima percepimus, veneramur, credimus & tenemus: necnon & omnia sacramenta eiusdem Ecclesiæ Romanæ veneramur, effectum credentes habere ea in animabus iustis, quæ Deo coniunguntur, coniunguntur, ac confirmantur. Cæterum vestram sanctam paternitatem rogamus, quatenus sicut Princeps omnium sacerdotum, & vniuersalis Doctor Catholicæ Ecclesiæ, sollicitetis continua promptitudine ad reuniendum eandem Ecclesiam amodo, cui loco Beati Petri, Deus præcipuè vos præfecit, quia iam & nostram tranquillitatem ad hoc peragendum paratam Sanctitas Vestra

** Interpretes aliquando fouere discordiam.*

Nicolaus Episcopus Crotonien. natione Græcus.

Pergit Constantinopolim suos eruditurus.

Patres Latini & Græci concordant in mysterijs fidei.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264. ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 9.

RELIGIONIS M.
NORVM AN. 57.

Mittitur le-
gatus ad Gre-
gorium.

habet. Ipsi Matri nostræ Ecclesiæ omnes gentes, & Patriarchales Sedes extento diuina potentia brachio nostri Imperij, ac omnes nationes, ad deuotionem, obedientiam, & amorem eiusdem Ecclesiæ nostri tranquilli Imperij potentia subiugabit. Quare dictum Præfulem cum præsentibus litteris fidei nostræ Catholicæ non fictæ, sed ex bona cōscientia, ex animo Dei amore accenso, ad Vestram Sanctam Reuerendam Paternitatem remittimus, vt ipse omnia, quæ apud nos, & vna nobiscum, & nos cum eo protulimus, & ordinauimus, ac nostram voluntatem, & propositum vestris sacris auribus oretenus referret Deo dante. Quocirca in Domino supplicamus Vestræ Beatæ affectioni, quatenus eundem cum aliis discretis, & sanctis viris suffultis, & præmunitis Legatis vestræ sanctæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, ad nostrum Imperium reuocetis, ac celeriter remittatis ad nostrum Imperium Paternitas Vestra Sancta, qui nobis plenariè vestram voluntatem, & affectionem referret, & vnà nobiscum omnia, quæ sunt veræ fidei, reuniendæ Ecclesiæ opere infallibili valeat percomplere. Nam Imperium nostrum omne propositum animi nostri Sanctitati Vestræ hætenus multoties præsentauit. Remanet ergo totum negotium ad discretionem Vestræ piissimæ Sanctitatis, & exinde de cætero Imperio nostro in Dei testimonio accusatio aliqua non potest opponi.]

Alios legatos
Minoritas
mittit Pon-
tifex.

An. 1244.
n. 12.

Ad alteram hanc legationem summè gauisus est Urbanus, videns firmum adhuc esse I. I. Imperatoris desiderium circa vniendas Ecclesias, neque differendum putauit responsum, sed fouendos potius pios hominis cogitatus. Nouos itaque misit Apocrisarios Gerardum de Prato, & Raynerium de Senis Minoritas, suos Pœnitentiarios, vt alias diximus, vbi etiam Bzouium erroris monuimus, dum hos, Episcopos inscripsit, quos tamen in sua decretali solum à paupertate, religione, & discretionem Pontifex laudauit: Fortassis ex adiuncto eisdem prædicto Nicolao Episcopo, quem pro meliori legationis exitu ad eundem Imperatorem Pontifex remisit, error irrepsit. Commissum porrò his munus causæ tractandæ simul cum missis iam superioribus quatuor Apocrisariis, vel separatim, dum illi Constantinopoli non adfuerint. Grauiissimum est Urbani rescriptum, præstat totum exscribere.

VRBANVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
MICHAELI PALÆOLOGO Illustri Imperatori Græcorum, gratiam in presenti,
per quam obtineat gloriam in futuro.

Reg. Vatic.
epist. 134.
Ephes. 5. 27.
Psal. 79. 12.

Ioan. 21. 17.

[Mediator Dei & hominū, Deus & homo, Dominus IESVS CHRISTVS, qui Ecclesiam suam congregatam ex gentibus, non habentem maculam, neque rugam super gentes & regna constituit, extenditque palmites eius vsque ad Mare, & vsque ad terminos Terræ ipsius propagines dilatauit. Ad hoc Beatum Petrum Apostolorum Principem ipsius Ecclesiæ caput instituit, & magistrum, vt tam ipse, quam cæteri eius successores oues dominicas eidem Apostolorum Principi confidenter à summo pastore verbo ter repetito commissas, fidei Catholicæ documentis imbuerent, morum instruerent disciplinā, & viuendi norma dirigerent in cælestium semitam mandatorum, ac super ipsos vigiles obseruantes excubias, illam de ipsis curam gererent, illamque circa eos sollicitudinem adhiberent, vt ipsas in vnum ouile collectas, sub vnitatis glutino, & charitatis vinculo, ad diuina obsequia retinerent: & si quas disgregatas à grege conspicerent, indefinentibus studiis & laboribus indefessis ad gregis consortium reuocarent. Nos igitur, qui licet immeriti super oues ipsas pastoralis officij magisterium, per diuinæ dispositionis prouidentiam obtinemus, & qui totis ob hoc desideramus affectibus, vt Christiana plebs sub vno veræ fidei cultu proficiat, & variæ gentium nationes, extra Romanæ Matris Ecclesiæ gremium euagantes, in vnum sub eiusdem vexillo fidei congregatæ, ad Catholicam redeant vnitatem, & in illa stabili, authore Deo, firmitate persistant, recepta & perlecta nuper Excellentiæ Imperialis epistolâ, quam nobis Venerabilis frater noster Nicolaus Crotonensis Episcopus præsentauit: intellectis quoque his, quæ idem Episcopus nobis ex parte Magnitudinis Tuæ narrauit oretenus, eo maioris gaudij fuimus iucunditate perfusi, eoque vberius lætitiæ fructu horrea mentis nostræ repleuimus, quo certiores nobis spem & fiduciam firmiorem de tua tuique salute Imperij, eiusdem Episcopi fide-
lis &

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264.

ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

*Compēdium
epistolæ Im-
peratoris.*

lis & discreta relatio, & epistolæ series attulerunt. In eadem namque Sublimitatis Tuæ epistola, in ipso videlicet salutationis tuæ exordio vidimus contineri, quod ex reuerentia, qua Deum Sion in eius Vicario veneraris, nos, quamuis indignos, & meritis infimos, Beatissimum veteris Romæ Papam, & Summum Apostolici Throni Pontificem, humiliter recognoscens, filialem nobis reuerentiam cum honore Christianorum fidei, & diuinis conuenientem canonibus obtulisti, adiiciens qualiter in omnibus orationibus tuis nostram & fratrum nostrorum filiali affectu agis memoriam apud Deum, vt Conditor Orbis, & Dominus nobis, quem fateris locum primi & perfectioris inter omnes obtinere Pontifices, septiformem Paracleti gratiam, in qua totum Ecclesiæ corpus vnitur, consolidatur, sanctificatur, & regitur, in præsentī vita concedat, & huiusmodi gratiam per nos ad te & cætera membra ipsius Ecclesiæ suā virtute transmittat, & tandem nos in futuro sæculo cum Beatissimis Petro & Paulo, Summis Throni Apostolorum Principibus coronare dignetur. Deinde etiam in eadem Epistola subiunxisti, quod licet multotiens prædecessorum tuorum Imperatorum Græcorum temporibus Legati ad ipsos ab Apostolici Throni præsulibus fuerint pro pace & vnitatē, quam Schismatici lace- rauerunt, in Dei Ecclesia reformanda transmissi, iisdem tamen Legati tam profundo vulnere de nullo medicinæ remedio prouiderunt, sed magis semper huiusmodi Schisma succreuit, pro eo quod dicti Legati expositionem sermonis ad sacrorum expositionem dogmatum, quæ in Sanctorum Patrum libris habentur, minus perspicuè, minusque depromebant dilucidè, & sine interprete medio loqui ad inuicem nesciebant. Propter quod contigit, quod ipsi Legati, cum interpretes huiusmodi insufficientes scientia, & impotentes existerent ad intentiones illorum, prout erat expediens, exprimendas, ad veritatis centrum, & ad normam peruenire veræ fidei nequiverunt, ex quo inter vtrumque populum rancor processit & odium, fuerunt liuores accensi, motæ contentiones, & lites; suscitata iurgia, & animi ad pertinaciam & contumaciam, & armorum quoque strepitum & effusionem sanguinis, & ad alia etiam quamplura crudelia, & enormia concitati. Cumque Tu, sicut eiusdem Epistolæ tenor innuit, postquam Imperij tui solium conscendisti, ex quadam voce lætitiæ, quæ tuis insonuit auribus, percepisses, quod prædictus Nicolaus Crotonensis Episcopus, qui tanquam planta fructifera de virenti & florido patriæ tuæ viridario, tuæque gentis origine, ad hortum memoratæ Romanæ Ecclesiæ fuerat transplantatus, sine personarum acceptione zelator, ac sacrarum explanator intelligens scripturarum, tuas eidem Episcopo litteras transmisisti: rogans instanter eundem, vt Dei suæque amore patriæ occultè ad tuam præsentiam se transferret, vt immediatè ex ore ipsius veritatem fidei, quam sancta & Catholica Romana Dei Ecclesia profitemur, & diuinarum scripturarum doctrinam, quam ad eruditionem eadem Romana proponit Ecclesia, formamque nostri diuini sacramenti seu ritus, Græci relatione sermonis audires, & haurires nostram, & fratrum nostrorum plenariè voluntatem: Idem verò Episcopus Spiritu diuino præmunitus ad Tuum Imperium à te sic vocatus accessit, in cuius aspectu magnam te scripsisti concepisse lætitiā, ac si nostram desiderabilem tibi faciem inspexisses: & tandem Episcopus ipse tibi, & tuis omnia quæ sunt veræ fidei per ordinem referauit, quæ tu corde & animo illustrans, rectè respiciens, Sanctam Dei Romanam reperisti Ecclesiam non alienatam à te in diuinis piæ fidei dogmatibus, sed eadem ferè tecum scientem, sapientem, consonam, seu concordem. Dicto namque Episcopo tibi doctrinam ipsius Romanæ Ecclesiæ & SS. Patrum eius Syluestri videlicet, Damasi, Cælestini, Agathonis, Adriani, vtriusque Leonis, Magni scilicet, atque Noui, nec non Gregorij Dialogi, Hilarij Pictauiens. Ambrosij Midolanen. Augustini, Hieronymi, Fulgentij & aliorum expositiones ac rectæ fidei dogmata fideliter explanante, sicut in eadem asseruisti Epistola SS. Patrum Græcorum S. Athanasij, Alexandri, Basilij Cæsareæ Cappadociæ, Gregorij magni Theologi, Gregorij Nissen, Ioannis Chrysostomi & vtriusque Cyrilli hæc consona & consentanea penitus inuenisti, in ipsa Epistola confitendo, quod ea fide sincerissima suscipis, honoras, credis, & tenes, & omnes perfectiuas operationes, idest Sacramenta eiusdem Romanæ Ecclesiæ veneraris: credens ea effectum habere in animabus iustis, quæ Deo vniuntur, configurantur, confirmantur, & etiam conformantur. Vnde à nobis cum multa instantia petiisti, vt

ANNO CHRISTI VRBANI IV.

SCHISMATIS IMPER.

RELIGIONIS MI-

1264.

AN.3. & 4.

OCCID. AN.9.

NORVM AN. 57.

nos, qui Principatum habemus omnium sacerdotum, sumusque Doctores vniuersalis Catholice Ecclesie ad vniendam amodo hanc Ecclesiam, cui constanter affirmas, Deum nos loco B. Petri singulariter prefecisse, ardenti semper desiderio laboremus, prefertim cum ad hoc tua tranquillitas, seu benignitas adeo in omnibus, & per omnia prompta sit, exposita penitus, & parata: quod predicta Rom. Ecclesie matri tue, tanquam totius Catholice Ecclesie corpori Preposita, & Magistræ omnes nationes, & gentes, cunctasque Patriarchales sedes extenso per diuinæ virtutis gratiam precelso Imperij tui brachio, sicut Tua Serenitas obtulit, plenè subiicies ad laudem & gloriam diuini nominis, & Christianæ religionis augmentum. Demum autem nos instanter & affectuose rogasti, vt predictum Episcopum, quem cum huiusmodi tuis litteris tuæ veræ, & non fictæ, Catholice fidei, cum bona conscientia, & mente sincera diuino accensus spiritu, ad hoc ad Sedem Apostolicam destinabas, vt ipse omnia quæ apud te, & vnà tecum, & tu cum eo protulisti, & etiam ordinasti, ac tuam voluntatem, tuumque propositum nostris auribus intimaret, cum aliis discretis, & sanctis viris instructis, nostrisque responsionibus premunitis, qui tibi plenariè nostram voluntatem & affectionem referant, & vnà tecum omnia, quæ sunt veræ fidei, & vniendæ Ecclesie opere infallibili valeant complere, ad tuum remittere Imperium curaremus. Huiusmodi ergo Excellentie Imperialis Epistola nostris comprehensa luminibus, & ad fratrum nostrorum solemniter, prout tanti negotij exigebat qualitas, redacta notitiam, nos itemque fratres ex amœna lectione ipsius, veluti ex presentialibus Serenitatis Tue affatibus recreati, Patri luminum, à quo est datum omne optimum, & omne donum perfectum, etiam medullatum, cum omnimodæ deuotionis incenso, gratiarum obtulimus holocaustum, exultantes alacriter & vnanimiter collaudantes, & benedicentes Dominum, qui tantam nobis dignatus est facere gratiam, quod in diebus nostris per tuæ sollicitudinis ministerium aperiatur via compendij salutaris, per quam Ecclesia Dei ad antiquam & tranquillam pacis vnitatis semitam redeat, & grex Dominicus ad caulam vnā, eandemque congestus sub vnius pastoris regimine, & in vnius professione fidei gubernetur salubrius, & in eius obseruantia firmiter solidetur. Ex quidem dignè gaudemus, Excellentissime Imp. quod ex his, quæ in præmissa continentur epistola, feruentem te cognoscimus erga nos, & fratres nostros ac eandem Romanam Ecclesiam sinceritatis affectum, & ad vtriusque vñionem Ecclesie zelum ardentis charitatis habere, dum inter occupationes multiplices, quibus animum tuum continua Reipub. cura sollicitat, & procellosus frangendorum sæcularium fluctus inuoluit, pro nobis eisdemque fratribus, & Ecclesia intentis frequenter, vt scripsisti, apud Deum vacas orationibus, & pro vñitate renouanda in Ecclesia Dei adeò vtiliter, & efficaciter laborasti, quod agnita per eundem Episcopum concordi variarum, & diuersarum sententia Scripturarum, quas SS. Patres tam Latini, quam Græci in orthodoxæ fidei fulcimentum sub diuersitate temporum ediderunt, & quadam laudabili eiusdem professione fidei in prædicta Epistola ex tui prosperitate ingenij, & cum puritate fideliter expressa, & simpliciter denotata illud desideranter appetis, & constanter prosequi velle videris, quod eadem Romana desiderat, & semper desiderauit Ecclesia, & quod etiam prædecessores nostri Rom. Pontif. à tempore cuius non extat memoria, cunctis studiis, cunctisque nisibus penes prædecessores tuos Græcorum Imperatores studuerunt: licet eorum studia desideratum fructum non produxerint, promouere. Lætatur etiam, & merito in iubilum supernæ laudis assurgimus, quod præparata est iam materia, & via etiam expedita ipsi Ecclesie ad sui animi desiderium, suæque intentionis propositum, de vñione huiusmodi celeriter obtinendum: cum nunquam ita certa de hoc spes firmaque sibi fiducia exhibita fuerit, quemadmodum memoratæ tenor epistolæ ad ea, quæ predictus Episcopus, quem tanquam virum circumspectum, & prouidum, eruditum in lege Domini, ac feruidum tui honoris, & nominis zelatorem, & in nostris, & prædictorum fratrum nostrorum oculis multipliciter gratiosum, benignè recepimus, & diligenter audimus, nostro Apostolatu expressit ore tenus, nobis de ipsius vñionis negotio præbuerunt. *Gloria igitur in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: quia ecce nunc acceptabile tempus aduenit: ecce nunc dies salutis*, gratia plenus adest. Exurgant ergo omnes fidei Catholice zelatores, & vna cum prædicta Romana Ecclesia, eorum matre, immensa

iucun

Summe le-
tatur Pontif.
lecta Impe-
rat. epistola.

Iacob. 1. 17.

Luc. 1. 14.
2. Cor. 6. 2.

ANNO CHRISTI VRBAANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. & 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

iucunditate latentur, & gaudeant, quod Imperator tantæ potentæ, & qui tam magni Imperij moderatur habenas, promptum se exponit, & offert ad fidem Catholicam propagandam in gentibus, ad exaltationem ipsius Ecclesiæ apud nationes etiam barbaras procurandâ, & cultum diuinum sub Apostolicæ Sedis Magisterio vbilibet ampliandum. Sed non minus ex præmissis in te Inclyte Imperator eximie debet exultationis causa consurgere: non minus cor tuum debet ardere, tuusque magnificus animus in gaudiis dilatari. Pensando namque præmium, quod tibi pro tantæ pietatis opere diuina dispensatio compensabit: considerando quoque quod pro re tam sancta, tam utili, tamque Deo & Ecclesiæ fructuosa funiculo Tuæ Magnitudinis, & potentæ per cuncta mundi climata extenderetur latius, & dilatabitur amplius vita tua, & post tui dissolutionem corporis nunquam Tui memoria Nominis morietur. Potes utique non immerito Deo salutare tuo, pro cuius honore tantum Ecclesiæ suæ sponsæ bonum promoues, iubilare, si bique deuotas gratiarum actiones exsoluere pro eo quod tibi scire, posse, ac velle de alto concessit inueniendi, ac prosequendi vias, & modos, quibus remotis à tanto negotio cuiuslibet veteris difficultatis obstaculis, tam damnosa gentis vtriusque dissensio, de facili amodo, diuina fauente clementia, sopiatur. Licet itaque ab olim dilectos filios Simonem de Aluernia, & Petrum de Moras, Petrum de Crista, & Bonifacium de Yporegia, Fratres Ordinis Minorum Apocrisarios nostros, super huiusmodi negotio sufficienter instructos ad Tuam Magnitudinem duximus destinandos, propter quod ipsi satis ad ea, quæ scripsisti sufficere videbantur; tuis tamen gratis & placidis illecti oblationibus, & ex concepta de complemento negocij spei certitudine confortati; excitati quoque tuæ puritatis affectu, quem ad nos & prædictum negotium te gerere ipsius tenor Epistolæ, ac memorati Crotoniensis Episcopi expressio attestantur, tuæ saluberrimæ petitionis instantia debita cum fratribus nostris attentione pensata, & petitioni satisfaciendum fore decreuimus, & petenti: & ecce Apocrisarios nostros, videlicet prædictum Episcopum, necnon dilectos filios Gerardum de Prato, & Raynerium de Senis Fratres Ord. Minorum, pauperes utique Christi seruos, religione conspicuos, prouidos, & discretos, ac nobis & fratribus nostris gratos multipliciter, & acceptos ad Imperialem Excellentiā de ipsorum fratrum consilio destinamus, ut idem Gerardus, & Raynerius, his, quæ præmissa continebat Epistola, & quæ idem Episcopus ex parte Tuæ Celsitudinis nobis retulit, & ex ore tuo plenius intellectis simul cum prædicto Episcopo, animum tuum in huiusmodi tam sancto proposito corroborarent, & confirment, teque ad melius salutaribus eorum monitis incessanter inducant, ac nostra & eorundem fratrum nostrorum vota tibi plenius exprimentes, vnâ tecum, & cum prædictis aliis Apocrisariis nostris, si præsentibus in tua Curia fuerint, alioquin per seiplos diligenter & feruenter intendant, ad præparanda illa, quæ ad finalem dicti consummationem negotij fuerint opportuna. Ideoque Imperialem Excellentiam rogamus attentius, & hortamur, obsecrantes te per asperionem sanguinis IESU CHRISTI, quatenus attendens prouide, quod mora semper extitit nociua paratis, quodque tantæ salutis opus non est aliquatenus differendum, nostras, & prædictorum fratrum nostrorum animas vltèriùs non suspendas: sed tanquam solaris radius de cuiuslibet obscuræ dubietatis caligine in auroram lucidam festinanter erumpas, & consurgens in Ecclesiæ firmamento patefacias toti mundo tuæ bonæ super hoc intentionis splendorem, tuique laudabilis propositi claritatem. Accelera quæsumus, ad paratos tibi cum desiderio maternæ susceptionis amplexus, & confidenter paternæ charitatis brachiis te committas, ita quod mater sub longiori expectatione vltèrius non languescat, nec patris fauces exclamando ad te altius rauca fiant. Cæterum prædictos Episcopum, Gerardum, & Raynerium cum omni benignitate recipias, eorumque exhortationibus aures Tuæ Serenitatis inclines. Ipsi enim sinceritatem amoris, fauoris plenitudinem, & puritatis affectum, quibus te tuumque Imperium prosequi Deo auctore proponimus, ac nostram & dilectorum fratrum nostrorum intentionem tibi apertius poterunt indicare. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno 3.]

Porro Bonauentura iuxta pactum cum Cardinale Protectore, & statutum à Pontifice circa controuersiam superius relata, Visitatores adhibuit Ordinis S. Claræ, permisit-

*Alios missos
à se legatos
Minoritas,
memorat.*

Marian. l. 2.
cap. 27.
Chro. antiq.
An. 1263.
n. 17.

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264. ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 9.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 57.

*Bona. etiam
adhibet cau-
tionem circa
obsequia Mo-
nialium.*

que vt Fratres solita exhiberent Sororibus charitatis obsequia, præmissis tamen cautio-
nibus, & testimonio publici Scribæ firmatis declarationibus, nihil horum exhiberi ex
iustitia, sed ex charitate. Hæc illius de hac re ad Tusciæ visitatorem epistola.

*IN CHRISTO SIBI CHARISSIMO FRATRI LAV-
rentio, in administratione Tusciæ Visitatori pauperum Dominarum. F. BONA-
VENTURA Ord. Fr. Minorum Generalis Minister & seruus. Salutem &
pacem in Domino sempiternam.*

*Forma visi-
tandarum
Clarissarū.*

[Dignum est & consonum rationi, quod spiritualium Ordo virorum ad ea se prom-
ptum exhibeat, quæ diuinum honorem respiciunt; animarum salutem procurant; na-
turali sunt consona pietati. Quia ordo Sororum Sanctæ Claræ venerabili patri nostro
Ioanni S. Nicolai in carcere Diacono Cardinali per Summum Pōtificem est commissus,
& quod idem Dominus sub spe adiutorij nostri Ordinis, & pro nostra pace & libertate
seruanda, eundem in suam curam suscepit: Conueniens est & decens, quod eidem Do-
mino prompto animo assistamus. De tua itaque prouidentia & probitate confisus, de
fratrum consilio discretorum mandamus tibi per obedientiam salutarem, quatenus vi-
sitationis officium circa monasteria Ordinis supradicti, intra administrationem Tusciæ
constituta, quæ iuxta formam inferius annotatam, libertatis nostræ instrumenta publi-
ca, siue patentes litteras dederunt, vel dederint, exequaris. Et quia opus istud ad sa-
lutem animarum respicit, pro quibus IESVS CHRISTVS sanguinem suum fudit, sic pru-
denter, sic modestè, sic iustè, sic misericorditer, sic constanter, prædicti opus officij exe-
quaris, quod laus sit Christo, extirpatio vitiorum, ædificatio virtutum, & deuotarum
consolatio animarum. Et vt prosecutioni huius officij valeas intendere vt oportet, Mini-
ster tuus teneatur tibi præsentium iussione, de socio idoneo prouidere, & ad hoc ipsum,
Custos, in cuius Custodia visitationem feceris, si socium tuum impediri contigerit, sit
alstrictus. Cum autem accesseris ad aliquod monasterium visitandum, in quo Fratres
non resideant: Guardianus proximioris loci, vel eius Vicarius prouidere tibi de altero
socio teneatur, & vterque istorum sociorum tibi specialiter assignatus ingrediatur te-
cum monasterium, cum pro visitationis officio fuerit opportunum. Forma autem super
visitationis officio, quæ tibi transmittitur per dictum Dominum Cardinalem, tam quoad
regulæ susceptionem, quam alia in ipsa contenta, diligenter obserues, & efficaciter, se-
cundum gratiam à Domino tibi datam, obseruare procures: cauens ab introductione
Fratrum in ipsa monasteria, exceptis duobus te associantibus ad tuum officium exe-
quendum. Ab omni etiam acceptatione munusculorum, & à cæteris omnibus, quæ mali
speciem possunt prætereundere quoquo modo. Neque pro huiusmodi absolute officij
ad me venias, sed quam citius poteris, illud exequi studeas diligenter. Sic autem soli-
citè ac solemniter præmissis insistas, quod tuum officium esse possit in conspectu Diuinæ
Maiestatis acceptum, ac fructuosum, & consolatorium monasteriis memoratis, præfa-
toque Domino Cardinali, qui firmam gerit fiduciam, quod huiusmodi officium per te
solicite debeat exerceri: nec non & Ordini nostro, qui sibi ad supportandum hoc onus
quod humeris suis imposuit, in hac parte voluit offerri iuuamen, nihil ob tuum defectum
quoad Deum vel homines valeat imputari: quin immo tam conscientia ipsius Domini
Cardinalis, quam tua & Fratrum nostri Ordinis, qui sibi de speciali gratia in hoc humi-
liter condescendit, in tuto proinde conquiescat. Forma verò instrumenti publici, seu
litterarum nostræ libertatis, hæc est. Nos talis.... Abbatisa, & Sorores talis.... mona-
sterij, pro nobis & monasterio nostro dicimus, & confitemur, & etiam recognoscimus,
quod Ordo Fratrum Minorum, vel Fratres eiusdem Ordinis nobis, seu monasterio, seu
personis in eodegentibus, ad obsequialia monasterio exhibenda aliquatenus ex debito
non tenentur. Et idcirco dicti Ordinis Fratribus præcauere volentes, ne per aliqua ob-
sequia, vel ministeria, quæ nobis dicti Fratres de facto, seu liberalitate, vel mera gratia
exhibebunt, ex quantacumque diuturnitate temporis possit eis præiudicium generari,
promittimus tibi Fratri N. nomine Ordinis & Fratrum recipienti, & stipulanti, quod
ministeria, vel obsequia ab eis taliter exhibenda, nullo vnquam tempore, occasione
procu

*Forma cau-
tionis exhi-
benda.*

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. & 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

procuracionis huiusmodi, ex debito non petemus, nec super eis mouebimus contra eundem Ordinem, vel Fratres ipsius Ordinis aliquam quæstionem. Et in huiusmodi rei testimonium, volumus fieri hoc publicum instrumentum, & sigilli conuentus nostri munimine roborari. Datum Assisij 3. Non. Octobris anno Domini 1264. Pontificatus Domini Urbani IV. anno 3.]

IV. Vnum vel alterum publicum instrumentum huius conuentionis, & admissi sub hac declaratione Fratrum obsequij, mihi ministratum in ipsis membranis originariis. Vtrumque damus ad vetustatis commendationem, nec non ad duorum grauium cœnobiorum historias dilucidandas. Primum extractum ex scripturis sacrarij Conuentus S. Francisci Interamnenfis; Secundum ex monumentis Clarissarum Florentiæ.

[In nomine Domini Amen. Anno eiusdem M. CC. LXIII. tempore Domini Urbani Papæ IV. Indictione VII. die XI. intrantis Iunij. Nos Ambrosiana Abbatissa Monasterij S. Pauli de Galleto de Interamnen. Maria, Aurea Castella, Margarita, Scholastica, Angela, Hippolyta, Gregoria, Humile, Victoria, Cecilia, Ioanna, Andrea, Ostia, Francisca, Anna, Beatrice, Catharina, Thomassa, Benedicta, Clara, Christiana, Lucia, Amadea, Matthæa, Daniela, Odilia, Deodata, Magdalena, Placita, Iustina, Marina & Pacifica Sorores eiusdem Monasterij pro nobis & Monasterio nostro dicimus & confirmemur, &c. [vti in norma à S. Bonauentura transmissa: Deinde subiunctum.] Actum apud dictum Monasterium præsentibus Fr. Angelo & Nicolao Petri Mainardi familiaribus eiusdem Monasterij Angela Massei testibus vocatis & rogatis. Ego Anastasius Ioannis Apostolicæ Sedis autoritate Notarius constitutus, his interfui & vt supra, legi rogatus atque mandatus in præsentia prædictarum Abbatissæ & Sororum scripsi & publicaui.]

Cautio Monasterij Interamnenfis.

V. Florentinum instrumentum ita habet. [Vniuersis & singulis præsentibus litteras inspecturis. Bartholomæa Abbatissa Monticelli apud Florentiam pauperum Dominarum Ordinis S. Damiani, necnon eiusdem Monasterij cæteræ Sorores, salutem & pacem in Domino sempiternam. Cum Sanctissimus Pater & Dominus noster Urbanus Papa IV. quandam ordinationem inter Ministros & Fratres Ordinis Minorum, & personas nostri Ordinis super statum personarum nostrarum duxerit faciendam, prout inferius continetur: Nos Abbatissa iam dicta & Sorores Eugenia, Margarita, Maria, Angela & cæteræ aliæ ordinationem huiusmodi gratam habentes, illam quantum in nobis est ratificamus, acceptamus, & etiam approbamus, ipsamque præsentium tenore promittimus perpetuis temporibus inuiolabiliter obseruare, nec vnquam contra venire. Tenor autem ordinationis eiusdem talis est. Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filiis Ioanni S. Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali, & Fr. Bonauenturæ Ministro generali Ord. Fratrum Minorum, &c. [vt in Pontificiis litteris, quas in regeſto Urbani sub anno præcedenti reposuimus. Post annectitur] In testimonium autem huius ratificationis, approbationis, & promissionis sigillum nostrum præsentibus duximus apponendum. Datum Florentiæ an. 1264. die 15. Octobris.]

Cautio Monasterij Florent.

VI. Ex hoc instrumento constat iam obiisse B. CLARAM VBALDINAM, quæ dum vixit, Abbatissam egit, successitque immediate Agneti Assisiati, S. Claræ primiceriæ sorori. Ex priori vero monasterium S. Claræ Interamnense prius extractum extra ciuitatem in loco qui dicebatur *Galletum*, & pertinebat ad Monachos Benedictinos; deinde in eo floruisse AVREAM CASTELLAM ex nobili Castellorum familia, quæ ab ipsa S. Clara habitum suscepit, & inter cæteras Sorores primæ adis S. Damiani Assisiatis recensetur in scriptura sub S. Clara stipulata, quam nos dedimus alias. Eius mentionem facit Franciscus Zazzera in sua genealogia illustrium Italiæ familiarum: & Illustrissimi Marchiones Castellini inter suæ familiæ monumenta eius memoriam obseruant, à quibus primum monumentum originarium in vetusta pergamena nos accepimus.

Aurea Castella discipula S. Clara.

An. 1238.
n. 15.
Zazzera to.
1. littera O
in familia
Castella.

VII. Ioannes Caetanus Minorum & Clarissarum Cardinalis Protector, circa hoc tempus considerans Sorores eiusdem professionis sub variis militare nominibus, & regulis, quædam enim obseruabant regulam à S. Francisco traditam, aliæ à Gregorio IX. præscriptam aliæ Innocentij IV. quædam vero Alexandri IV. aliquæ etiam vocabantur Sorores reclusæ, aliæ pauperes dominæ, aliæ Minorissæ, aliæ S. Damiani, quædam item Clarissæ; egit

Vna præscribitur Clarissis regula & nomenclatura.

ANNO CHRISTI VRBANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1264. ANNO 3. & 4. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 57.

cum Pontifice, vt vno audirent nomine, eandemque omnes regulam obseruarent. Dedit eidem commissionem Pontifex, vt regulam ex iam præscriptis adaptaret muliebri infirmitati, quam mox suo confirmauit diplomate, in quo iussit, vt omnes eodem nuncuparentur agnomine. Illud præterito anno sub 15. Kalend. Nouembris, nec non hoc anno sub Non. Maij datum, Cardinalis Protector suis adhibitis litteris ad omnia monasteria transmisit. In omnibus fermè totius Ordinis cœnobiis admissa est hæc regula, à qua ad distinctionem illarum, quæ sub stricta S. Francisci vel alia regula perseuerare voluerunt, *Vrbaniæ* sunt nuncupatæ. Incipiunt Cardinalis litteræ, *Attendentes de facili*, quas simul cum Pontificiis & regula damus in regeſto.

An. 1213.
n. 38. & seq.
Extructa
duo sacella
in monte Al-
uernæ.

Hoc anno, quod alias monuimus, constructa duo sacellula stigmatum à Simone Co-
VIII.
mite in situ duarum cellarum, in quarum vna orabat, in altera dormiebat S. FRANCISCVS, dum quadragesimam S. Michaëlis peragebat, & sacra stigmata recepit. Ita præter appositam inscriptionem, scribit Frater Philippus de Perusio Prouinciæ Tusciæ Minister, narrans qualiter S. FRANCISCVS apparuit Fratri Matthæo de Castillione, qui tunc erat in sacello stigmatum, existente Fratre Conrado Offidano in alio proximo sacello, & audiente commixtos sermones, dum S. FRANCISCVS reuelabat locum & tempus inflictorum sibi vulnerum. Propterea hæc rememorauimus, quia incidi in quosdam, qui velint extructas has ecclesiunculas post incolatum celebris Viri Ioannis de Aluernia in eodem monte, atque ei demonstratum locum stigmatum impressorum: Sed errant, neque enim quidquam habetur huiusmodi reuelationis in eius legenda, copiosa satis, neque ille venit in montem ante Generalatum Matthæi Aquæspartani circa an. 1289. Philippus autem Perusinus prædictus tractatulum illum de S. FRANCISCI stigmatibus scripsit an. 1282. quo iam erant Capellæ constructæ. Contrariæ autem assertionis fundamentum, nimirum, quod ita depictum sit in sacello eiusdem B. Ioannis Aluerniensis, debile est, quia post concessum montem Fratribus Obseruantibus, ultra ducentos annos à morte dicti Ioannis, adhibita est hæc pictura à quodam pictore de Anglario, iuxta imperiti cuiusdam narrationem; & pictoribus atque poetis quidlibet addendi semper fuit æqua potestas.

Euocatur cō-
tra Manfre-
dum Caro-
lus Andega-
uenſis.

Manfredus Frederici nothus hoc tempore valdè turbabat Ecclesiam, quare inito con-
IX.
silio statuit Urbanus contra eum alios principes ciere. Euocauerat antea Alexander Pontifex Anglos, qui propter intestina bella, & res sub Henrico turbulentas venire distulerunt. Quare Urbanus Ludouicum Sanctum Gallorum Regem per Episcopum Cusentinum, nuncium orat, festinet ad se mittere Carolum germanum fratrem, Andegauicæ Ducem, cui Sicilia, Neapolitanumque regnum dare erat in animo, quod postea permissum Simonem de Bria Cardinalem, confirmatum voluit. Qui licet iam Corradinum Frederici secundi nepotem, cui iure hæreditario vtrumque Regnum debebatur, adhuc viuere non ignoraret: obſtare tamen ei dicebat immaturam ætatem ad obſistendum Manfredi viribus imparem, & quod soboles Fredericorum, indolesque, quæ & Regno fuerat abdicata, ob præteritam Sueuorum Ducum in Eccles. Rom. perfidiam, suspecta sibi esset. Proinde nulla Urbano aduersus Manfredum, nisi in Galliis spes erat. Ludouicus, & Carolus communicato ad inuicem consilio morem Pontifici gerendum esse constituunt, stimulante quoque Carolum vxore, quæ cum trium Reginarum esset soror, se Comitissam appellari, scribique ægrè ferebat. Igitur suggerente Urbano, Carolus plurima militum manu collectâ Philippum Montifortem copiarum ducem contra Manfredum præmittit, vt viam Romanam per id tempus ab hostis militibus obſessam patefaceret, qua aperta ipse per Lombardiam omni insidiarum sublato impedimento, Romam petere posset. Interea Urbanus ætate & curis confectus, vel vt alij volunt, venenosis ficubus intoxicatus moritur 6. Non. April. intestinis exsiccatis, apud Burgū Perusij ad Ecclesiam S. Petri deuote susceptis sacramentis sepultus in Ecclesia Cathedrali S. Laurentij, postquam sedisset annos 3. mensem vnum, dies tres: affixumque hoc Epitaphium.

Moritur Vr-
banus Ponti-
fex.

Archilenita fui, pastorque gregis Patriar
Tunc Iacobus, posui mihi nomen ab Vrbe monar
Tunc cinis exiui, tumuli post condor in ar
Te sine fine frui tribuas mi summe Gerar

cha.

Vir

ANNO CHRISTI VRBANI IV.
1264. ANNO 3. & 4.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 9. NORVMAN. 57.

Vir fuit doctus, & pius, obesus, corporis mole, pacis ac otij amantissimus; templa multa vetusta restaurauit, noua construxit, nihil tam desiderauit, quam Græcos, & Latinos ad concordiam reducere. Dum per externa negocia licebat, semper aliquid scribere, aut meditari solebat, multas easque doctas edidit decretales, & in pretio habuit viros eruditos. Ante eius mortem 16. Kalend. Augusti in vndecimo gradu Leonis apparuit stella crinita, seu quam vocant, Cometa, quæ retrogrado motu in 13. Cancri gradu in Occiduas partes gradiebatur, altero motu in Meridiem. In multis Orbis partibus visa fuit, in Gallia, in Syria, in Accone seu Ptolemaide, aliisque regionibus. Multa significasse portenta scripserunt plurimi, quorum fidem dubiam fecerunt incerti euentus: id porro certum, statim vt apparuit, ægrotasse Vrbanum, neque quidquam in itinere ab Vrbe Veteri Perusiam versus, quantūuis in aliquibus locis hæserit, melius habuisse. Scribunt quidam cum pereunte paulatim defecisse Cometam, eaque ipsa nocte, qua obiit, penitus euanuisse.

Maria. c. 27.
Chro. antiq.
MSS.
Conu. Xere-
sius.

- X. Paucis ante hunc annis in Vrbe *Zerez de la Frontera* in Bætica, Hispaniæ prouincia, antiquissima Alphonsus Princeps Ferdinandi Sancti filius, paulo post expugnatam urbem, Minoritis domum extrui voluit, quam hoc anno occupare cœperunt, non decimo mense ab assumpto in Regem Alphonso fundatore, vt vult Gonzaga, nisi fortassis ex errore menses pro annis positi sint, totidem enim elapsi erant eius Regni, patre Ferdinando defuncto. Anno 1495. ex conuentione mutua transiit à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes, illis consentientibus, his ex pacto admittentibus. Floruit hic locus sanctis, religiosisque viris, quorum amore allekti multi proceres, & conuersari, & sepeliri ibidem voluerunt. Antiqua habet sacella & mausolæa plurima, inter quæ præcipuum illud, quod ad dextrum maioris altaris latus conspicitur, Blanchæ Ioannis Ducis Borbonij Regio Gallorum sanguine nobilissimi, potentissimique filiæ, Castellæ Reginæ, Petri Crudelis vxoris, cui sequens Epitaphium appositum. *Christo Opt. Max. Sacrum. Diua Blanca Hispaniarum Regina, patre Borbonio, ex inclita Francorum regum prosapia, moribus & corpore venustissima fuit, sed præualete ... publice occubuit, iussu Petri mariti Crudelis, anno sal. 1361. ætatis vero sue 25.* Ioannes Mariana Tudelæ in templi summi sacrario, translatio funere aliquanto post tumultatam scribit ab iis Gallis, qui Henrico fratri, Petri inimico opitulatum venerunt, cum in Galliam deferre ad maiorum sepulchra proposuissent. Vacuone sepulchro inane hoc epitaphium, an delusi Tudelani; non ausim iudicare. Laudatur præstantissima adolescentula à pietate, à lectissima forma, à sanctissimis moribus, quæ immarem mariti sæuitiam amplius extollunt. In prouincia Saxonica fundatus hoc anno Conuentus Barbonensis, cuius nullum licuit reperire monumentum.

Gonzag. in
prou. Bæt.
con. 4.

Blancha Pe-
tri Crudelis
vxor.
Marian. de
reb. Hispan.
lib. 17. c. 5.

Con. Barbo-
nen.
Gonzag. in
prou. Saxo.

- XI. Eodem anno in Cordubensi vrbe Michaël Diaz matricis Ecclesiæ Archidiaconus, ædiculam S. Catharinæ ad eandem Ecclesiam spectantem, consentientibus Episcopo, & Capitularibus in Ecclesiam competentem, eidem Virgini sacram, commutauit, adiuncto Clarissarum Parthenone, translatis in Monasterij formam amplissimis ædibus vicinis, quas Ferdinandus Rex cognomento Sanctus, Ludouico filio secundo genito construxit. Diplomata plura Regia & Pontificia seruantur in hoc monasterio, plures immunitates & priuilegia eidem concessa testantia: Regia vniuersa Philippus 2. datis litteris 3. Aug. an. Dom. 1562. Madriti confirmauit. In oppido Proceni, quod iuxta Paliam flumen inter montes infra Soranum, nec longe ab Vrbe Veteri situm est in Tuscia, hoc an. 14. Iulij concessam Ecclesiam S. Martini consensu cuiusdam Bonauenturæ presbyteri scribit Rodolphus; sed dum ab Alexandro IV. factam hanc concessionem addit, vel errat in annorum calculo, vel oportuit scribere Vrbanum IV. qui tunc sedebat. Ante hunc annum fundatum Conuentum Montis Otoni in prouincia Marchiæ docet bulla Clement. IV. primo anno sui Pontif. data, ibidem asseruata. Accolæ foundationem referunt ad ipsum S. Franciscum.

Conu. Cor-
duben.
Idē in prou.
Granat. mo-
nast. 1.

Conu. Proce-
ni.

Rodolph.
fol. 259.

Con. Montis
Otoni.

- XII. Non tam fundatum, quam aggregatum hoc anno Ordini Clarissarum monasterium Luzeburgense, quod inchoarunt iam pridem quædam mulieres pœnitentes. Volentes aggregari Ordini S. Claræ ex simplicitate, & religionis feruore, regulam eiusdem Ordinis assumpserunt, & monialem quandam monasterij S. Claræ Metensis in Abbatissam sibi, absque superioris autoritate, præfecerunt. Re melius perpensa recurrerunt ad Pontificem, qui examinandam commisit Ministro Prouinciali Regni Franciæ, atque hoc

Monast. Lu-
zeburgen.
Vide anno
1257. n. 25.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. 1265. ANNO 1. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 10. RELIGIONIS MINORVM AN. 58.

hoc anno denuò Ministro Coloniae interponente suas preces Comite Luzeburgensi. *Pia vota personarum.* 11. Kal. Iulij.

Privilegia.

Abbatissæ & conuentui Monasterij B. Catharinæ iuxta Pruuium, Senonensis Diocesis ad preces Regis Nauarræ concessit hoc anno Pontifex regulam vel ab Alexandro IV. traditam monasterio Humilitatis Parisiensi, vel à se nuper compactam. *Charissimi in Christo.* 10. Kal. Iul. Fratibus & Sororibus tertij Ordinis seu de Pœnitentia indulgit vt in terris Tusciæ Manfredi Siculo adhærentibus, & interdicto subiectis sacro interesse possint, & Ecclesiastica recipere sacramenta. *Pium arbitantes & congruum.* 3. Non. Iulij.

ANNO CHRISTI 1265.
CLEMENTIS IV. AN. 1.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 10.
RELIGIONIS MINORVM AN. 58.

ARGVMENTVM.

Post diuturnam Sedis Apostolicæ vacationem eligitur Clemens IV. qui vocatum à prædecessore Carolum Andegauensem excitat contra Manfredum. Inquisitoribus Minoritis multa præscribit & concedit. Ostendit Deus quibusdam signis, quam sibi displiceat à religione regressus. Prædicatur in Hispania per Minores crux contra Saracenos. S. Bonauenturæ confertur opulenta Eboracensis Ecclesia, nec admittit. Obtenent Minorita plura Domicilia, & priuilegia.

Eligitur Clemens IV.



POST mortem Urbani IV. acriter inter se de Pontificatu contendebant electores, quorum dissidia diuturnam ultra quatuor mensium Sedis vacationem non sine magno rei Ecclesiasticæ detrimento fecerunt. Cum vero Patres sæpè re infecta è conuentibus discessissent, tandem Perusij Nonis Februarij ipso die S. Agathæ Pontifex Maximus renunciatus est Guido Grossus Sabinensis Episcopus, patre Fulcodio nobilis familiæ in Gallia Narbonensi, è vico S. Ægidij ad Rhodani ripam ortus. Ab ineunte ætate militiæ primum, deinde vtrique iuri operam dedit. Ex legitimo thoro filias duas suscepit; actiones forenses aduocando aliquandiù in Regis Francorum prætorio, integer & sine labe summa cum laude professus. Eius doctrina & prudentia motus S. Ludouicus à secretis & consiliis adsciuit. Vxore mortua sacris initiatus, mox Archidiaconus Podiensis, deinde Episcopus Aniciensis, dehinc Podiensis, tandem Archiepiscopus Narbonensis, demum Episcopus Cardinalis Sabinus ab Urbano creatur. Absens in Anglia dum discordias inter Henricum Regem, & Simonem Comitem Montisfortis aliosque Regni proceres ortas sua autoritate sedaret, assumptus est ad supremam Sedem communi omnium suffragio, non compromisso in sex dumtaxat Cardinales factò, vti scribit Ciacconus; neque enim in Clementis, sed in Gregorij successoris electione dissidentes compromiserunt Cardinales.

Ciaccon. in Clem.

Carolus Andegauensis excitat contra Manfredum. Platin. in Clem.

Carolus Andegauensem Urbani mors ab Italico reuocabat itinere, nisi Clementis eiusdem studiosissimi, electio consilia confirmaret. Missis namque nunciis iterum vocatus, stabilitis conditionibus regni suscipiendi, accepto ære, & conscripto milite multo, terrestri itinere præmisso exercitu, cum triginta triremibus Massilia soluens, Tiberi amne subuectus, Romam ingressus, tamdiu Senatoris munus mandato Pontificis obiuit, quoad superuenire Cardinales à Pontifice missi, qui hominem in Lateranensi Basilica Hierusalem & Siciliæ Regem declararunt: hac præcipua conditione, vt Carolus sacramento adactus, quotannis feudi nomine quadraginta millia nummum aureorum Ecclesiæ Romanæ persolueret: neue Imperium Romanum etiam vltro oblatum acciperet. Alias multas condiciones apposuit Clemens in sua bulla aurea, cuius apud me fidele transumptum. Pro augendis copiis & numeroso scribendo milite, qui Manfredi potentia securius possit occurrere, multis in locis, præcipuè in Galliæ regno, Crucem prædicari iussit ad

II.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

ad præcipuos Ecclesiarum Prælatos & Prouinciales Prædicatorum & Minorum datis his litteris, in quibus easdem vel maiores tribuit Indulgentias Crucesignatis, quas Gregorium I X. alias eisdem concessisse retulimus.

An. 1235.
n. 27.

BITVRICEN. NARBONEN. SENONEN. ET ROTHOMAGEN. Archiepiscopis & Priori Prædicatorum, & Ministro Minorum Fratrum, Prouincialibus Franciæ, & Decano Remen.

[De venenoso genere, velut de radice colubri virulenta progenies Manfredus, quondam Princeps Tarentinus, egressus, ab ineunte ætate paternis se conformans nequitiiis, nisus est, quantum potuit, paternam sæuitiam superare. Qui sicut impius in pessimis rebus exultans, gloriatus est esse ac dici Ecclesiæ persecutor ad depressionem orthodoxæ fidei, eneruationem iuris Ecclesiastici, & iugem turbationem Italiæ, prout patet per opera damnabili progenitoris imitatione suspirans. In qua voluntate perfidâ non solum perseuerans, sed crescens quantum in eo est, prophanauit sacra, religiosa scædauit, destruxit Ecclesias, afflixit viros Ecclesiasticos, & alios tam nobiles, quam populares, & pupillis & viduis non pepercit, aliàs molitus totis viribus acceptum virus effundere, ac iniquitatem tam innatam, quam à patre propagatam in matrem Ecclesiam parturire. Et ut ad suæ intentionis perfidiam posset peruenire facilius, Saracenis, & aliis inimicis Ecclesiæ in Christianorum dispendium speciali se amicitia copulauit. Idem quoque Regnum Siciliæ ad Romanam Ecclesiam pertinens, ut de aliis taceamus, inuadens, ac Regnicolas perfidia inhumana contractans, quantum ex ipsius Regni opibus lædat Ecclesiam, turbet Italiam, & alias etiam remotas partes concutiat, non solum vicinis est notum, sed ad extremos orbis angulos iam peruenit. Et licet Ecclesia, tanquam pia mater, longo tempore dissimulauerit ista, credens quod ille ad cor rediens pœnitentiam ageret de commissis, quia tamen de die in diem fiebat deterior, & peiora prioribus cumulabat, quadam ineuitabili necessitate oportuit nos pro Ecclesiæ defensione Athletam assumere, ipsumque erigere ad illius proteruiam retundendam. Cuius rei causa charissimum in Christo filium nostrum Carolum Regem Siciliæ Illustrem, quem more progenitorum suorum Apostolica Sedes semper inuenit ad beneplacita sua paratum, vocauimus ad huiusmodi negotium, eique prædictum Regnum de fratrum nostrorum consilio duximus conferendum, firma spe fiduciaque tenentes, quod per ipsius strenuitatem, fidelitatem, & potentiam idem Regnum optata pace fruetur, gaudebit Italia, à bellis, à turbationibus intestinis quiescens. Imperij Romanicæ status reformabitur, & Terræ sanctæ in manu valida succurratur. Cum igitur idem Rex pro fidei Catholicæ incremento, Ecclesiæ honore, bono statu totius Italiæ, ac optata quiete fidelium, zelo fidei & deuotionis accensus, assumpto Crucis signaculo contra prædictum Manfredum & Saracenos Luceriæ accingat se viriliter ac potenter. Nos attendentes, quod Christiani populi, & maxime Italiæ interest, ut tam salubre negotium, à cuius successu depēdet plurimum, quam credatur, tranquillitas, in manu forti & robusta procedat; Italicos & alios fideles ad hoc salutare IESV CHRISTI exercitus tyrocinium, non solum piis exhortationibus, sed etiam superabundantibus gratiis inuocamus. Et ut vniuersi & singuli ad id eo libentius, & animosius intendant, quo exinde dona spiritualia, quæ temporalibus præferenda sunt, perceperint potiora: Nos de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli autoritate confisi, & illa, quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque soluendi contulit potestatem, omnibus, qui assumpto Crucis signaculo, ad eundem Regem ituri cum eo contra Manfredum & Saracenos prædictos in propriis personis, & expensis accesserint, plenam suorum peccaminum veniam indulgemus, & in retributione istorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem, &c. [ut habetur in bulla Gregorij I X. paucis mutatis.] Cæterum vos & illi, quibus verbum huiusmodi commiseritis prædicandum, Rectores Ecclesiarum illarum partium, & prædictarum ciuitatum & Diœc. moneatis diligenter & efficaciter inducat eos ad id, si necesse fuerit per censuram Ecclesiasticam compellendo, ut ipsi cum parochianis suis ad audiendum verbum Crucis deuotè, ac reuerenter accedant, & in ipsis prædicationibus vestris ubi expedire videritis, harum

Reg. Vatic.
n. 25.

Manfredi
nequitia.

Contra eum
excitatus
Carolus.

Inuocantur
in eius auxi-
lium fideles.

An. 1235.
n. 27.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

harum litterarum tenorem legatis, & faciatis legi cum debita reuerentia, & exponi. Cæterum quia sicut accepimus prædicationis officium, quod pro iam dicto negotio imponimus vobis, & aliis per quæstuarios impeditur, ne ipsi negotio impedimentum, vel obstaculum aliquod ingeratur, quæstuariis vniuersis, si qui præsentis fuerint, proponendi aliquid populo, dum à vobis proponitur verbum Crucis, licentiam penitus interdicere procuretis, temeritatem eorum, qui contra præsumpserint per censuram eandem appellatione postposita compescendo. Ad hæc volumus & districtè præcipimus, vt tam vos, quam illi, quibus huiusmodi officium commiseritis, ita sitis vniuersi, & singuli in præmissis exequendis solliciti, quod sine dilatione absque alio mandato, nec expectet vnus alium, exequamini ea fideliter & prudenter: Ita tamen, quod in executione huiusmodi alter alterum non impediat, nec perturbet. Non obstantibus, si aliquibus quod excommunicari, suspendi, vel interdici non valeant à Sede Apostolica sit indultum, & quibuslibet aliis indulgentiis, priuilegiis, seu litteris ab eadem Sede obtentis, vel obtinendis, per quæ prædicta impediri vel differri possint, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem. Datum Perusij 4. Nonas Nouembris, anno 1.

Non solum Siculum Regnum, & temporale Ecclesiæ Dominium Clemens curabat, verum multo potius fidei res volebat integras. Quare plurima statuit contra hæreticos, & prædecessorum suorum, ac Frederici Imperatoris contra eosdem leges lasas confirmavit, eisdem fermè verborum formulis, quibus Alexander, & Innocentius Quarti easdem pœnas promulgarunt, præter quam quod in sequenti bulla, qua Inquisitoribus amplissimas concedit facultates contra hæreticos, & prædicatores quæstuarios, eisque procedendi modum præscribit in variis partibus Romanæ, multa inserit, amplioresque addat facultates, quam in aliis similibus dederint Innocentius anno vndecimo sui Pontificatus, & Alexander anno 4. Porro ita se habet ex autographo Aracælitano numero 120.

C L E M E N S E P I S C O P U S &c.

Dilectis filijs Fratribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in administratione Romanæ deputatis auctoritate Apostolica & in posterum deputandis.

*Facultates
data Inqui-
sitoribus Ro-
mania.*

Licet ex omnibus mundi partibus, quæ Christiana religione censentur, teneamur ex officij nostri debito extirpare lethiferam pestem hæreticæ prauitatis, in Italia tamen imminet nobis hæc sollicitudo propensius, vbi eandem pestem propter malitiam temporis, quæ in detrimentum fidei Catholicæ peruersa genimina germinauit, ex vicinitate per sensimus abundantius succreuisse. Vt igitur Inquisitionis officium contra hæreticos in Vrbe, Campania, Maritima, Ostien. Velletr. Portuen. Albanen. Tusculan. Prænestin. Sabinen. Tiburtin. Nepesin. Surrin. Castell. Ortan. Viterbien. Tuscanen. Castren. Balneoregen. Vrbeuetan. Soranen. Reatin. Terris Machilon & Amiterni dumtaxat exceptis, & Marfican ciuitatibus, & Diocesis suis, auctoritate Apostolica possit efficacius adimpleri, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus in charitate Dei, hominum amore postposito, virtutem Spiritus induentes ex alto, prædictum officium, quod Apostolica vobis auctoritate committimus, vbique infra præfatos limites simul, vel separatim, aut singulariter prout negocij vtilitas suadebit, sub spe mercedis æternæ, sic efficaciter prosequi, & exequi studeatis, vt per solitudinis vestræ prudentiam de locis prædictis radix iniquitatis hæreticæ succidatur, & vinea Domini, exterminatis vulpeculis, quæ peruersis moribus demoliuntur eandem, fructus afferat catholicæ puritatis. Si quos autem de prauitate prædicta culpabiles inueneritis, vel infectos, seu etiam infamatos, contra ipsos, nisi examinati absolutè velint mandatis Ecclesiæ obedire, necnon & contra receptatores, defensores, & fautores eorum iuxta sanctiones Canonicas, auctoritate Apostolica, hominum metu diuino timori postposito, procedatis. Non obstantibus aliquibus litteris ad quoscumque alios de locis prædictis, exceptis locorum Diocesanis, super huiusmodi negocio

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS M.
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

negocio ab Apostolica Sede directis, quorum deinceps ad inquisitiones huiusmodi faciendas nolumus autoritate procedi, quinimo ne procedatur per illos, districtius inhibemus; nec pretextu commissionis specialiter eisdem Diocesanis super hoc factæ, vestros processus in eorundem Diocesanim Ciuitatibus, & Diocesibus volumus impediri, nec per hoc quod fidei negocium generaliter in ipsis locis vobis committimus, commissiones à præfata Sede Diocesanis eisdem factas, si forsan illarum, seu etiam ordinaria velint autoritate procedere, intendimus reuocare. Verumtamen siue autoritate ordinaria, siue ex delegatione prædictæ Sedis iidem Diocesani in huiusmodi negotio processerint, nequaquam volumus vel per concursum processuum, vel alias quomodolibet vestros impediri processus, quin Diocesanim ipsorum processibus non obstantibus in eodem negotio procedere liberè valeatis. Si verò aliqui ex prædictis hæretica labe penitus abiurata, redire voluerint ad Ecclesiasticam vnitatem, eis iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendatis, & iniungatis eisdem, quod iniungi talibus consuevit: Prouiso solerter ne simulata conuersione redeant fraudulenter, vt vos, imò potius seipsos fallentes sub agni specie gerant lupum. Quod si aliqui fuerint iudicandi hæretici, vel incarcerationis poena perpetuæ alicui pro huiusmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de diocesanim, vel vicariorum suorum, si ipsis diocesanis absentibus præsentibus fuerint, consilio procedatur; vt in tantæ animaduersionis iudicio non postponenda Pontificum autoritas intercedat. Verum quia in tam graui crimine cum multa oporteat cautela procedi, vt in reos sine vllò proferatur errore duræ ac dignæ seueritas ultionis, volumus & mandamus, vt vos, vel illi quos ad hoc duxeritis deputandos in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto, ipsumque contingentibus oportuerit, adhibeatis duas religiosas & discretas personas, in quarum præsentia per publicam, si commode potest haberi, personam, aut per duos viros idoneos fideliter eorundem depositiones testium conscribantur. Ad conscribendas quoque huiusmodi depositiones testium, & ad faciendum omnia, quæ in commissio vobis officio ad Scrinarij seu Tabellionis officium pertinent, teneri districtè præcipimus, cum per vos seu per deputatos ad hoc à vobis requisiti fuerint, omnes & singulos vestri Ordinis Fratres, qui dum essent in sæculo huiusmodi Tabellionatus officium ratione præfati negotij fidei fuit à dicta Sede commissum, & in posterum committetur, concedentes huiusmodi Fratribus, necnon & aliis religiosis quibuscumque, qui humiliter dum essent in sæculo, dictum Tabellionatus officium habuerunt, & exercuerunt, quibuscumque etiam clericis sæcularibus officium ipsum habentibus, etiam si iidem Fratres religiosi & clerici sint in sacris Ordinibus constituti, exercendi libere officium ipsum quoad præmissa: non obstante aliquo contrario statuto Canonis vel ordinis, quocumque vallato munimine, plenariam facultatem. Quod si testibus, quos à vobis recipi, vel ab alio vice vestra super eodem crimine examinari contigerit, ex publicatione nominum eorundem videritis periculum imminere, ipsorum nomina non publice, sed secretè coram aliquibus personis prouidis, & honestis, religiosis, & aliis ad hoc vocatis, de quorum consilio ad sententiam vel condemnationem procedi volumus, exprimantur, & sic non obstante, quod illi contra quos huiusmodi testes deposuerint, eorum nomina non fuerint publicata ad cognitionem iudicis instruendam adhibeantur plena fides testium depositionibus eorundem. Vt ergo commissi vobis officij debitum vtilius, & liberius exequamini, committendi citationes, testium examinationes, cum de huiusmodi crimine ac ipsius circumstantiis duxeritis inquirendum; damus autoritatè: ita tamen quod eidem examinationi duæ personæ religiosæ, vt dictum est, intersint: & denunciationes sententiarum, quas in quolibet hac de causa tuleritis; accersendi quoque prout expedierit, peritos quoslibet, vt vobis in ferendis huiusmodi sententijs præbeant consilium opportunum, ac vobis assistant: conuocandi etiam clerum, & populum Ciuitatum, Castorum, aliorumque locorum, prout dicto negotio fidei videritis expedire. Insuper in dicto negotio de plano & absque iudiciorum, & aduocatorum strepitu, ac contra illos, quos in prædictis locis in hæreseos crimine commisisse constiterit, licet ad alias partes se transferendos duxerint, procedendi, necnon faciendi vobis libros, seu quaternos, & alia scripta, in quibus inquisitiones factæ, & processus per quoscumque autoritate Sedis Apostolicæ, vel legatorum eius, habiti contra hæreticos continentur

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

tinentur, à quibuscumque assignari, & obseruari inuiolabiliter omnes constitutiones Apostolicas, & leges Imperiales per quondam Fredericum, olim Romanorum Imperatorem, tunc in deuotione Romanæ Ecclesiæ persistentem, Paduæ promulgatas aduersus huiusmodi pestem hæreticæ prauitatis: priuandi præterea de diocesanorum, vel eis absentibus Vicariorum suorum consilio hæreticos eosdem, credentes, receptatores, & defensores, eorumque filios, & nepotes personatibus, dignitatibus, ac beneficiis Ecclesiasticis, officiis publicis, ac honoribus quibuscumque. Nec non & largiendi viginti, vel quadraginta dierum indulgentiam, quoties opportunum videritis omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui ad vestram conuocationem propter hoc faciendam accesserint, plena sit vobis, & singulis vestrum præsentium tenore facultas. Vobis autem pro huiusmodi negotio laborantibus illam peccatorum veniam indulgemus, quæ succurrentibus Terræ Sanctæ in generali Concilio est concessa, sociis vero fratribus vestri Ordinis, & Notariis vestris, qui vna vobiscum in prosecutione huiusmodi negotij laborabunt, & omnibus, qui personaliter vobis astiterint in eodem negotio, & qui ad impugnandum hæreticos, fautores, receptatores, & defensores eorum vobis ex animo præstiterint consilium, auxilium, vel fauorem de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, tres annos de iniunctis sibi poenitentiis relaxamus. Et si qui ex iis in prosecutione huiusmodi negotij forte decesserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus. Compescendi præterea, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, prædicatores quæstuarios, vbi contigerit pro Inquisitionis seu fidei negotio congregationem fieri, vel alias eidem negotio quomodolibet ex hoc impedimentum afferri, à prædicationis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet, quorum interest tantum charitatiua subsidia simpliciter petere, ac indulgentiam si quam forte habent, exponere, liberam vobis & singulis vestrum concedimus autoritate præsentium facultatem. Cæterum si fortè, quod non credimus, aliqui cuiuscumque conditionis huic negotio vobis commisso, se opponere seu illud præsumpserint aliquatenus impedire, vt non possit procedi libere in eodem, contra eos, tanquam contra hæreticorum fautores & defensores. Contra illos verò, qui idem negotium requisiti iuxta officium, & posse suum non iuuerint, seu fauerint studiose, freti eadem autoritate, intrepide procedatis secundum canonicas sanctiones. Nos nihilominus ad reprimendam tam superbam, & perniciosam audaciam, & omnimodè confundendam, in illos gladium Ecclesiasticæ potestatis acriter exeremus, & Reges, & Principes aliosque Christi fideles, siue pro Terræ Sanctæ succursu, siue alias pro Christi seruitio crucis caractere insignitos, necnon & cæteros Catholicos, prout expedire viderimus, inuocabimus contra eos, vt cælum & terra aduersus detestabilem temeritatem ipsorum pariter moueantur. Denique vt circa præmissa plene vobis & singulis vestrum coercionis expedita & inuiolabilis adsit autoritas, volumus vt ea omnia viriliter exequamini, inuocato, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Contradiçtores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus aliquibus priuilegiis, vel indulgentiis quibuscumque personis cuiusvis conditionis, dignitatis, vel gradus, religionis, vel ordinis, præsertim Cisterciensium. Prædicatorum, Minorum, seu Heremitarum, siue Communitatibus & vniuersitatibus ciuitatum, & locorum specialiter, vel generaliter sub quacumque verborum expressione, vel forma à memorata sede concessis, vel in posterum concedendis, etiamsi dicant in illis, quod eis per aliquas litteras totum de verbo ad verbum tenorem non continentes priuilegiorum, vel indulgentiarum ipsarum nequeat derogari, & illis maxime priuilegiis, & indulgentiis, quibus ab ipsa sede concessum est aliquibus, seu concedetur deinceps, quod excommunicari, vel ipsorum Terræ supponi non possint Ecclesiastico interdicto, aut quod prædictorum, aut aliorum quorumcumque Ordinum Fratres ad executiones negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, seu ad denunciationes sententiarum excommunicationis, suspensionis, vel interdicti autoritate litterarum Apostolicarum minime cogi possint, nisi de ipsorum ordinationibus, priuilegiis, vel indulgentiis, eis super hoc à sede concessis, eadem habeatur in eisdem litteris mentio specialis, cum ex huiusmodi vel aliis priuilegiis, & indulgentiis nullum vobis in tantæ pietatis negotio velimus obstaculum interponi, &

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVMAN. 58.

ni, & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Datum Perusij 15. Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno 1.]

- IV. Sub eodem tenore verborum similem fecit potestatem Inquisitoribus deputatis in administratione B. Francisci, vt Inquisitionis officium exercerēt in Spoletana, Fulginate, Assisinate, Nucerina vsque ad montes Apenninos dumtaxat, Eugubina, ciuitate Castellana, Perusina, Tudertina, Ameliensi, Narniensi, & Interamnensi ciuitatibus, & diocesibus suis, necnon & in terris Machilonis & Amiterni (quos in superiori bulla excepit) & dominorum de Monticello & Sumatis, ac etiam in Arquata, & Tusi castris, & arce de Balli & eorum pertinentiis, in Reatina & Asculana diæcesibus. Dedit litteras in eadem ciuitate Perusij, sub octauo Kalend. Octobris; habentur originariæ in eodem archiuo num. 98. easque transcripsit Pena ad calcem directorij. Deinde in eadem ciuitate 3. Kalen. eiusdem mensis in prænominatis locis Inquisitores idoneos constituendi dedit potestatem Ministro Prouinciali eiusdem administrationis seu prouinciæ S. Francisci: quibus præcipit in virtute sanctæ obedientiæ vt Inquisitionis officium in locis sibi commissis viriliter exerceant contra hæreticos, fautores, defensores, & receptatores eorum, iuxta formam in præcedentibus litteris expressam. Quod si ex aliqua causa aliquis Inquisitor foret amouendus, eo amoto de consilio discretorum, alium substituat cum pari authoritate & potestate, idemque faciat Inquisitore mortuo. Exemplar transmissum est ex archiuo Assisiate.

Alia commissiones ad alios Minoritas Inquisitores.

DILECTO FILIO... MINISTRO PROVINCIALI Fratrum Ordinis Minorum in administratione B. Francisci.

- V. [Licet ex omnibus mundi partibus, &c. [Sicut in bulla præcedenti vsque ad *abundantius succrenuisse*.] Cupientes igitur in Spoletana, Fulginate, Assisinate Nucerina vsque ad montes Apenninos dumtaxat, Eugubina, Cinitate Castell. Perusin. Tudertin. Amelien. Narnien. & Interamnien. Ciuitatibus & Diocesibus suis, necnon & Terris Machilon. & Amiterni & Dominorum de Monticellis & Sumatis, ac etiam in de Arquata & Tusi Castris, & Arce de Salli, & eorum pertinentiis Reatin. & Esculan. Diæces. per aliquos de Fratibus tui Ordinis partem super hoc nostræ sollicitudinis adimpleri, discretionis tuæ per Apostolica scripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus de consilio aliquorum discretorum Fratrum ipsius Ordinis, eligas duos de Fratibus eiusdem Ordinis tuæ administrationis, idoneos ad huiusmodi opus Dominicum exequendum, eisque in virtute obedientiæ districtè Apostolica præcipere authoritate procures, vt Inquisitionis officium in locis prædictis contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores eorum, iuxta formam in aliis litteris nostris expressam, quas Fratibus prædicti Ordinis Inquisitoribus huiusmodi prauitatis in eisdem locis deputatis authoritate Apostolica, & in posterum deputandis, non expressis aliquorum nominibus, super exequendo dicto Inquisitionis officio destinamus, exequi studeat diligenter. Nos enim prædictos duos Fratres, quos ad hoc elegeris, & vtrumque ipsorum præfatum officium exequi, iuxta formam in litteris ipsis expressam, ac ipsos illam potestatem & authoritatem plenarie habere volumus, quæ in eisdem litteris continetur. Si vero tu vel vicarius tuus te absente aliquem Inquisitorum huiusmodi, ex aliqua forte causa nonnumquam fore videritis amouendum, ipsum amoueatis, & substituatis loco eius alium, quem similem potestatem & authoritatem habere volumus, quotiens vobis deliberatione cum aliquibus discretis Fratibus dicti Ordinis præhabita, hoc fore videbitur faciendum: & si aliquem vel aliquos Inquisitorum ipsorum decedere forte contigerit, Nos substituendi de consilio aliquorum discretorum Fratrum eiusdem Ordinis alium vel alios loco illius, vel illorum, qui decesserint, ita quod huiusmodi substituti eisdem omnino authoritate ac potestate fungantur, tibi dictoque Vicario, si tu absens fueris, plenam & liberam concedimus tenore præsentium facultatem. Datum Perusij 3. Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno 1.]

- VI. Præter has bullas aliam edidit in eadem vrbe Perusij 2. Kalend. Nouembris incipientem. *Cum aduersus hæreticam prauitatem*, in qua omnes Leges à Frederico II. quondam

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. AN. I. OCCID. AN. IO. NORVM AN. 58.

Imperatore in fauorem Ecclesiæ, & contra hæreticam prauitatem latas confirmauit, & pœnas in eisdem statutas exerceri voluit. Ipsam hanc bullam dedimus supra sub anno 12. Pontific. Innocentij IV. Habetur in archiuo Aracæl. num. 71.

Maria, c. 19.

Christus ap-
paret è reli-
gione disces-
suro.

Alteri simi-
liter persua-
det, ne abeat.

⁹ Matt. 10.
37.

Varijs crucia-
ti supplicijs
Apostata.

⁹ Cantiprat.
l. 2. de apib.
c. 25. n. 10.

Religiosis vi-
ris mirabili-
ter pisces ex-
trahuntur.

⁹ Luc. 5. 5.

Quosdam sub hoc tempore ad sæculum reuerti volentes, qualiter Deus misericorditer VII.
in priori confirmauerit proposito, non erit adeò ingratum si hic breuiter referamus. Pa-
risijs adolescentem Sodalitio valedicturum sub quadragesimæ initio magister tyronum
sanctis persuasionibus detinuit vsque ad Pascha. In parasceue apparuit CHRISTVS
grauem humeris crucem ferens, & dicens: *Non mihi compateris fili onus magnum ferenti?*
Cui ille humiliter: *Domine compator, & vellem te hoc onere leuare. Accipe*, inquit Christus,
crucem hanc, quam si in finem vsque portaueris, saluus eris. Quibus verbis & visis intellexit sibi
à Christo perseuerantiam in assumpto vitæ genere persuaderi. Ibidem alter victus la-
crymis genitricis (quæ in summa paupertate diligenter eundem nutruerat, voluerat-
que vt veluti debitum sibi subsidium impenderet reuersus ad sæculum) statuit in crasti-
num abire, sed non inconsulto Domino, cuius etiam obsequium in exercenda erga ma-
trem pietate fieri iudicabat. Dixit itaque coram Christi crucifixi imagine: *Domine, qui*
corda nosti hominum, probe scis, nequaquam me velle tuam maiestatem deserere, sed cupere sum-
mae matris egestati consulere, quæ solerti cura in magna rerum penuria enutriuisti adolescentem.
Emisit ad hæc verba imago sanguinem ex latere, & deinde respondit. *Ego charius te nu-*
trui, quam mater tua, atque isto sanguine te redemi, nec propter matrem me deberes dimittere.
Stupefactus, constanter decreuit in Ordine perseuerare, considerans profundius iuxta
factam sibi visionem illud Euangelicum: *⁹ Qui amat patrem, aut matrem plusquam me, non*
est me dignus.

Quidam Ordinis Apostata ductus est in spiritu, vt videret plures mensæ ignitæ affi- VIII.
dentes, dapes igneas, potum sulphureum appositum, quæ dum fumerent coacti, flam-
mæ vndique per nares, aures, & ora erumpebant. Maledicebant omnes diei, quo ge-
niti sunt, parentibus qui eos genuerunt, Creatori qui fecit, Christo qui redemit, & san-
guini eius, qui propter illos fuit dispersus. Varia habebant signa, per quæ dignosceban-
tur diuersarum fuisse transfugas religionum. In medio sedebat Cacodæmon, toruo vul-
tu omnibus imperitans, atque ad ignitas epulas edendas tridente candenti compellens.
Obiiciebat vnicuique causam sui profugij, quosdam palam referebat ob ingluuiem, alios
ob delicias, alios ob libidinem, hos ob dignitates ambiendas, illos ob parentum carnalem
affectum sacras deseruisse sodalitates, & singulos durius in vitiorum sedibus cruciabat.
Dum paululū substitit, & obstupuit Apostata ad hoc spectaculum, vidit ædes cum malis
incolis à terræ hiatu absorberi. Ad miserandum spectaculum timuit misellus, & ad reli-
gionem, ex qua discessit, rediit confestim.

Qualiter vero Religiosis Fratribus in Sodalitio Deus adest, & dat eis escam in tēpore IX.
opportuno, confirmare licet hoc patulo exemplo, exscripto ex fido authore, cui res ip-
sa euenerat. Is est Thomas Cantipratanus^b, illorum temporum candidus author, qui
rem ita describit. [Mihi ipsi res mira satis contigit, quam etsi factam tegere voluissem,
non possem: eo quod multis innotuit. Mense Augusto, familia circa messem instan-
tius occupata, facto mane prandio, ego & Diaconus, qui mecum religiosè degebat, rete
sumpsimus, & vt tempus deduceremus, ad piscinam late diffusam accessimus ad piscan-
dum. Remisso ergo Diacono ad custodiam domus, intraui solus nauiculam piscaturus.
Multo ergo nisu capere aliquid longa die frustra conatus sum, & circa occasum solis cum
exire tentarem, ecce prædictus Diaconus cum tribus Fratribus Minoribus hospitio sus-
ceptis veniebat, quos vt vidi gauisus sum, & omissa salutatione, præ gaudio dixi; *⁹ Per*
totum diem laborans nihil prendidi: in verbo autem vestro laxabo rete. Et accepta corda qua
vnus cinctus erat, retis funiculo alligau. Prima ergo vice iactato reti, in terram traxi
octoginta pisces talis qualitat, saporis & esus, quales nunquam ante vel post in eadem
piscina, vel alia eiusdem speciei, vidi, vel gustau. Læti ergo in facto mirabili, domum
perreximus, cænauiimus, reuersa de agro familiâ, quotquot erant in domo, satiati sunt:
missisque partibus his, qui sibi non præparauerant, gratias Domino retulimus lar-
gitori.]

Ille idem alium refert euentum, quo valde egentibus panem acerosum & sordidum, X.
sapidum

ANNO CHRISTI CHRISTIANI IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

sapidum & dulcem Deus reddidit. [Quod, inquit, mihi cum Fratribus Minoribus contigerit in terra natiuitatis meae simpliciter enarrabo. Veni pedes in villam ignotam mihi, longo itinere fatigatus in tantum, vt præ debilitate nimia corde me deficere mox putarem. Ingressi Fratres domum presbyteri, nec saltem frustum panis nigerrimi, quo familia vesceretur, potuerunt obtinere. Inde digressi latè per villam, nihil prorsus nisi in fine villae à quadam paupercula fragmen panis furfurei habuerunt, donum satis magnum; imo mihi maximum donatium. Recedimus ergo sub dunno, panem comedimus. Et licet palearum aristae, quae erant in pane, palatum comedentium stimularent, nunquam tamen in vita mea sum tam suauis deliciarum edulio delectatus. Consideraui ergo nec sine graui dolore cordis, quid illi beati viri in multis locis, & in multis articulis grauioribus sustinebant, qui hoc vna die non poteram sustinere. Taceam ergo de talibus quae illis frequenter occurrunt.]

^a Idem c. 4
& 10.
Eis panis fur-
fureus sit in
delicias.

XI. A quibusdam annis Mahomad Alhamar Rex Granatae in Hispania, & Hudielis Rex Murciae Alphonsi Regis Castellae beneficiarij, rebellandi consilia inter se communicabant desiderio restaurandae pristinae potentiae, & spe Africani auxilij allekti. Marrochij Rege ad belli societatem per Legatos sollicitato, acceptisque paucis equitibus subsidiariis (neque enim insigniorem tunc manum misit Marrochius, suspendens ex fortuna fidem habendam Mauris Hispaniae) plures irruptiones fecerunt in terras Alphonsi, multas deprædatis. Collectis copiis, conuocato in auxilium Iacobo Aragoniae Rege Castellanus voluit iniurias in rebelles vlcisci. Itum hoc anno ad bellum, Alphonso in Granatenses fines irrumpente, Iacobo Murciae regnum debellante. Inter hæc fama, quae omnia in maius auget, magnis rumoribus spargebat, hostes ex Africa non iam auxilia, sed iustum exercitum euocare, atque hunc solerter mitti spe non dubia veteris Imperij restituendi in Hispania. Hi rumores Alphonsum vehementer perculerunt, & Christianos turbarent. Vt nouo itaque Hispaniae exitio præcaueretur, commisit Pontifex Archiepiscopo Hispalensi, vt Crux prædicaretur in eisdem partibus, & Ianuensi, ac Pisana ciuitatibus. Specialem autem authoritatem dedit ad eandem inuitandi Fratri Ioanni Martini Minoritæ hoc diplomate.

Mariana. l.
13. cap. 15.
Mauri Hi-
spania ani-
mos reas-
sumunt contra
Christianos.

Iubetur præ-
dicari contra
eos Crux.

FRATRI IOANNI MARTINI DE ORD. MINORVM.

XII. [Circa tutelam Terræ Hispaniae, cuius fines persecutores nominis Christiani, Saraceni videlicet de Africa, vna cum Rege Granatae in graui multitudine inuasisse noscuntur, iuxta quod officij nostri requirit debitum, solerti studio vigilantes, prædicationis Crucis negotium contra Saracenos eosdem in Regnis Hispaniae & Ianuen. & Pisan. ciuitatibus & Diocesibus venerabili fratri nostro Archiepiscopo Hispalen. per nostras duximus litteras committendum. Vt igitur eo felicius & efficacius huiusmodi procedat negotium, quo plures habuerit promotores, nos de tuæ fidei puritate ac circumspectione & experta prudentia, in cuius ore non est verbum Domini alligatum, plenam in Domino fiduciam obtinentes, tibi etiam idem prædicationis negotium iuxta formam, secundum quam eidem Archiepiscopo in omnibus & singulis est commissum, ita quod in nullo per hoc commissioni factæ ipsi Archiepiscopo derogetur, præsentium authoritate committimus exequendum. Quocirca discretionis tuæ in remissionem iniungimus peccatorum, quatenus in eodem negotio iuxta datam tibi à Domino prudentiam, diligenter procedas secundum prædictarum continentiam litterarum. Datum Perusij 10. Kal. Iulij, Pontificatus nostri anno 1.]

Reg. Vatic.
n. 87.

^a 2. Tim. 2. 9.

XIII. Vacabat hoc anno opulentissima Sedes Eboracensis prouinciæ Northumbriæ in Anglia per mortem siue Godefridi de Kinton, vt probabilius innuunt Matthæus Paris^b, & Nicolaus Triuetus; siue Gualelmi Ludhami, vt habet Nicolaus Harpsfeeldius^d, quem sanè vel in persona Põtificis, vel in Episcopatus duratione deceptum facile licebit ostendere. Ab Urbano IV. sacro ministeriatu initiatum, & septennium in hoc munere expleuisse scribit; quod profecto constare non potest: dum hoc anno electus est ad eandem Sedem vacantem per Præfulis mortem D. Bonauentura, vt iam narro, inter quem & primum Urbani annum non tot anni intercedunt. Valde discrepant authores circa pro-

^b Paris. ad
an. 1267.
^c Triuet. in
Chron. MS.
^d Harps-
feeld. sæcul.
13. cap. 26.
Stemmata
Lotharingie
ro. 5. f. 280.
Offertur Bo-
nauentura
Ecclesia Ebo-
racensis.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

^a Mart. l. 2.
cap. 4.
Maria. c. 28.
Galefin. in
vita c. 8.
^b Galef. in
vita c. 12.
Quando scri-
psit opus He-
xaemeron.

^c Panuin. &
^d Ciaccon.
in Gregor.

motos ad hanc Ecclesiam sub isto tempore praelatos, sed aliquam faciem præbebit quam subiicimus, scriptura. Est quod mirer eorundem nullum, neque Parisium, neque Westmonasteriensem, neque Harpsfeeldium, sed nec alium ex eis quos viderim, Anglicos scriptores huius Bonauenturæ promotionis meminisse. Eos latuisse crediderim ex solertia Sancti Viri in tanta dignitate renuncianda. Nostri Scriptores ^a volunt assumptum eundem ad hunc Episcopatum dum Parisiis legeret opus illud laudatissimum, inscriptum *Illuminationes seu Visiones Ecclesie in Hexaemeron*, quo, teste Petro Galefinio ^b, breui sermone complexus est totam Dionysij Arcopagitæ mysticam Theologiam. Sed vel errant in hac re communiter, vel mendum est in Typographia; quippe ad finem eiusdem operis hæc verba subiunguntur. *Legebatur & componebatur hoc opusculum anno Domini M. CC. LXXIV. (legendum puto LXXIII. ut sub illo anno amplius monebo) à Pascha vsque ad Pentecosten, presentibus aliquibus Magistris, & Baccalaureis Theologia, & alijs fratribus centum sexaginta.* Vnde potius iudicauerim opus hoc reliquisse incompletum ob assumptionem ad Cardinalatum, quæ in Pentecoste in prima creatione Cardinalium per Gregorium facta est, ut notarunt Panuin. ^c & Ciaccon. ^d, & citationem ad Concilium Lugdunense, in quo vita functus est: quod & ipse, qui opusculum collegit & recognouit, atque sub ipso Bonauentura e cathedra docente excepit, manifestius subindicat, dum ita in additionibus ad finem conqueritur de tanti operis imperfectione. *Sed heu, heu, heu, superueniente statu excelsiori, & vite excessu Domini & Magistri huius operis prosecutionem prosecuturi non acceperunt hæc visiones. Hæc autem, quæ de quatuor visionibus notavi, talia sunt, qualia de ore loquentis rapere poteram in quaterium. Alij quidem duo socij mecum notabant, &c.* Superueniente, inquit, *statu excelsiori*, scilicet Cardinalatus, non illius Episcopatus, quem non admisit: *in festo Pentecostes*, sub quo tempore dicit notator opus relictum imperfectum, & *vite excessu* paulo post in Concilio Lugdunensi sequuto finem non acceperunt visiones. Inde etiam hoc confirmatum putem, quod non sit, qui referat distincte Bonauenturam sub his annis extra Italiam progressum, neque vllum eius vestigium, aut acta reperiam in finibus Gallorum. Quidquid sit de loco, assumptionis diploma deo ex regesto Vaticano, cui subiunguntur alia tria ad Decanum & Capitulum Eboracense, ad vniuersum Clerum Ciuitatis & diocesis, & ad vniuersos Vassallos eiusdem Ecclesiæ, quibus formulis adaptatis iuxta huius quod offerimus tenorem, laudes repetit Bonauenturæ, atque ut ei obediant, grauiter præscribit.

FRATRI BONAVENTURÆ MINISTRO GENE-
rali Ordinis Fratrum Minorum Electo Eboracen.

Reg. Vatic.
n. 170.

[Summo Pastori, IESU CHRISTI Vicario, generali sollicitudine super omnes Eccle- XIV.
sias incumbente, in eo præcipue nos, qui ad ferendum tanti onus officij, licet indigni, dignatione diuina sumus assumpti, teneri cognoscimus, ut circa prouisionem Ecclesiarum ipsarum, cum fuerint de pastoribus ordinandæ, maxime vigilemus, & nostro attento studio personæ idoneæ ac viles animarum regimini præponantur, quæ meritorum claritate Deo amabiles, & acceptæ, proficientes sibi per vitæ honestatem, & subditis per exempla salubria, procurent omnimoda diligentia commissarum sibi Ecclesiarum in spiritualibus & temporalibus incrementa. Vacante igitur Eboracen. Ecclesia per mortem bonæ memoriæ Eboracen. Archiepiscopi, & electione, quæ de dilecto filio eiusdem Ecclesiæ Decano, in ipsa celebrata extitit, iustitia per nos exigente cassata, nobisque hac vice ipsius Ecclesiæ prouisione retenta, diu super ea vigilauimus, diu super eam sedulis & profundis cogitationibus defiximus mentem nostram, diu ob ipsam nostrum spiritum prospectus variij distraxerunt. Nam pro tam magna, & honorabili Ecclesia, pro tam nobili & deuota Sedis Apostolicæ filia, & pro inclyto & Catholico Regno Angliæ ipsi Sedi charissimæ, vbi eadem Ecclesia opibus amplis prædita refulget Archiepiscopalis eminentia dignitatis, ampliori sollicitudine vrgebamur. Exacuerunt hæc in nobis curam, accenderunt vigilantiam, cogitatum auxerunt, ut meditaremur vehementius, & diligentius attenderemus, quid ipsi Ecclesiæ, quid dictæ Sedi, quid eidem Regno in facienda prouisione huiusmodi potius expediret, aspirantes totis affectibus & sollicitis studiis inten

Quanta pō
visis cura
de hīs pro
videnda hac
Ecclesia.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

intendentes ad virum dilectum, & deuotum Sedis eiusdem, Ecclesiae praefatae vtilem, & ipsius regni pacis & concordiae amatorem, ad virum vita conspicuum, insignem scientia, prouidentia spectabilem, quem diligeret Dominus, & in cuius requiesceret bonitate: ad virum pro suis claris operibus digna imitatione sequendum, per quem grex Catholicus, tanquam per lucis speculum conuenienter posset dirigi ad salutem. Vnde nostra in his desideria totaliter conuertentes ad Dominum, & huiusmodi prouisionis negocium eius beneplacito committentes, ac sub spe solius suae gratiae fidenter procedentes, de illo habito tractatu super hoc cum fratribus nostris, & ipsorum consilio, ad te direximus nostrae considerationis intuitum, in te vota nostra firmavimus, in te noster spiritus plena deliberatione quieuit. Attendentes itaque in te Religionis asperitatem, nitorem vitae, conuersionis munditiam, eminentiam scientiae, prouidentiae circumspeditionem, & compositionem grauitatis, & quod tam diu, tam laudabiliter toti tuo praefuisti Ordini susceptum generale ministerium super illum gerendo fideliter, & prudenter, & salubriter exequendo ad magnum honorem ipsius Ordinis, & profectum; quodque sic innocenter conuersari assidue studuisti sub obseruantia regulari, quod diuina te semper gratia prosequente, reddidisti te placidum & amabilem quasi omnibus, & ybique ac propter hoc sperantes firmiter, quod pleno in te prosequemur affectu, id quod circa praetactam Ecclesiam, Sedem eandem, & ipsum Regnum in hac eiusdem Ecclesiae ordinatione auidè affectamus, de persona tua ipsi Ecclesiae, authoritate Apostolica, prouidemus, & te illi praeficimus in Archiepiscopum, & pastorem, absoluentes te à vinculo ministerij Generalis praefati Ordinis, & ad dictam Ecclesiam transferentes, liberam tibi transeundi ad illam licentiam concedendo. Ideoque prudentiam tuam monemus & hortamur attentè; & affectuosè rogamus, tibi in virtute obedientiae districtè praecipimus, & in remissionem iniungimus peccatorum, quatenus eiusdem Ecclesiae necessitatem, honorem, & commodum dictae Sedis, & statum praefati Regni, validè his diebus tempestate turbatum, & intestina vexatione diuulsam, propter quod proborum virorum potentia indiget, quorum diligentia, & studio reparetur solidè ac integrè reformetur, solerter considerans, & sapienter aduertens diuinis in hoc beneplacitis aliquatenus non repugnes, nostrisque iussionibus difficultatis seu tarditatis obstaculum penitus non opponas, sed vocationi coelesti humiliter acquiescas, & de superno, ac nostro confisus auxilio reuerenter, & deuote suscipias impositum à Domino tibi onus regendo, & dirigendo iuxta datam tibi ab ipso gratiam, praedictam Ecclesiam, & in spiritualibus & temporalibus ampliando, ita quod exinde grande praemium apud Deum, & penes nos vberioris fauoris beneficia merearis. Datum Perusij 8. Kalend. Decembris, anno 1.

XV. Sed non prius accepit has litteras vir Sanctus, quam concito gressu ad Pontificem abierit, oraturus ne tantum sibi indigno onus imponeret, aut sublimem conferret dignitatem. Atque adeo efficaciter, & constanter orauit, ut ægrè hæc audientem tandem vicerit Pontificem, qui eius animi integritatem, & dignitatum nobilem contemptum admiratus, tandem subiunxit illud Ecclesiastici. *Sta in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce.* Qua licentia sibi facta onus excutiendi, alacriori animo regressus, à tanti muneris cura multiplici quidem, & magna liberatus, in sanctis institutis contemplationeque ac studio rerum diuinarum liberius conquieuit. Fecit profecto consentaneè ad ea, quæ scripsit in c. 2. regulæ Minorum, vbi docet, quam sint fugiendi Religiosis Episcopatus.

XVI. Eodem anno alius Minorita Ioannes de Alneto renunciavit Ecclesiæ Rapotensi in Hibernia, Archiepiscopo Armachano suffraganeæ, cui eum præfecit Urbanus Papa de plenitudine potestatis. Non admisit dignitatem causatus apud Clementem infirmitatem, & ineptitudinem. *Rapotensis Ecclesia.* 4. Kalend. Maij. Et in eodem Regno Mauritium Episcopum Rossensem, in provincia Momoniæ, Archiepiscopi Cassellen. suffraganeum, qui ante promotionem suam votum emisit, quod Ordinem Fratrum Minorum intraret, ad eiusdem instantiam à vinculo, quo tenebatur Ecclesiæ adstrictus, absoluit, commisso causæ examine prædicto Archiepiscopo. *Ex parte venerabilis.* 7. Kalend. Maij.

XVII. Iozanorum Comites hoc anno prope Ciuitatem S. Macharij in Aquitania ædifica-

31
 660. 1000
 1000. 1000

Еам confers
Вонамѣтиа.

Eius enco-
mia.

1871
Crown Prince
1871
1871 in prison

Conn. Mus.
Vol. 8
No. 1
Jan. 1906

*Turbatum
tunc Anglia
regnum.*

2, 1901
C. J. Adams
10, 1901
C. J. Adams

Non admit-
tit dignitatē
Bonauent.

^a Eccl. ii. 21.

*Refutatio Ec-
clesiam (Ra-
poten. Ioan-
nes de Alne-
to Minorita.
Mauritius
Episcop. Ros-
sensis obtine
veniam in-
grediendi or-
dinem Mino-
rum.*

Conn. S. Ma-
charij.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1265. ANNO I. OCCID. ANNO IO. NORVM AN. 58.

Gonzag. in
prou. Aquit.
antiq. conu.
18.

runt Minoribus domicilium : sed à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes deuolu-
tum ex mandato Leonis X. an. 1517. Dominus de Duras Comes de Montgomery, hæ-
reticæ factionis Dux, prædictâ vrbe captâ illud succendit an. 1563. Cum autem per id
tempus Burdigalensis Senatus quosdam hæreticorum ministros capite damnatos, igni
tradidisset, præfatus Duracensis Dominus tanquam par pari redditurus tres Patres Ber-
nardum à Turga, Bernardum Boërinum, tertium item Bernardum Dalencum sacerdo-
tes & concionatores suspendi, & in Garumnâ flumen, reliquis interim confratribus
carceribus mancipatis, proici iussit. Illinc post triduum per Orthodoxos erepta cada-
uera humata sunt in fluminis margine, sed post curiosius conquisita à prouinciæ Aquita-
niæ antiquioris fratribus, honestiori loco recondenda, nullo pacto inueniri potuerunt.
Anno vero 1567 recepta per Dominum Monlucium Ciuitate fugatisque hæreticis, e car-
ceribus Fratres prodierunt, ruinasque cœnobij paulatim restaurarunt.

Idē in prou.
Turon. con-
18.
Conu. Vene-
ten.

In Britannia Armōrica, in ciuitate Venetorum episcopali antiquissima, vulgo *Vannes*, XVIII.
sub Archiepiscopo Turonensi, aliud ferunt extruxisse circa hunc annum habitaculum.
Minoribus virum Principem Arthurum secundum, Britannia Ducem, cuius tumulus in
medio chori scripturam habet penè obliteratam, vt vix ac ne vix quidem legi possit.
Eius insignia Ecclesiæ parietibus circumquaque infixâ, eum indicant fundatorem. Hoc
autem ipso anno Ecclesiâ consecrata est à R. Guidone Venetensium Episcopo. Veneten-
ses circa annum 1520. lue inguinaria, morboe pestifero grauiter oppressi, vt liberaren-
tur, periculumque euaderent, sacellum titulo Dominae nostræ de virtutibus insignitum,
in eadem Ecclesiâ extruxerunt, sicque votorum compotes sunt effecti.

Venetenses
liberantur
morbo pestife-
ro, facto sa-
cello in hono-
rē. B. Maria.
Conu. Nur-
sia.

In Nursia Umbria Ciuitate antiquissima inter montes maximos, qui tamen fructiferis XIX.
quibusdam conualibus & riuis dirimuntur, sita S. Benedicti Monachorum Coryphæi,
& Sertorij militari gloria illustris natalitiis notissima, intendebant hoc anno Minores do-
micium extruere : sed repellebantur à Patribus Benedictinis. Quare suas dignanter
interposuit preces Pontifex vt admitterentur & fraterne tractarentur. *Dilectos filios*. 3.
Kalend. Nouembris. Eius fauore & protectione inchoarunt suas ædes extra ciuitatem;
deinde recepti intra eandem, & sub Clemente Quinto concessa eis Ecclesiâ S. Bartho-
lomæi in commodo Urbis situ, quam postea augustiorem fecerunt, cuius structura vetu-
statis mihi venerationem incussit. In priori Ecclesiâ iacent quidam B. Antonius & B.
Honuphrius, laici eiusdem Instituti. In prouincia Marchia & custodia Firmiana ante
hunc annum extructos conuentus Montis Vlmi & Montis S. Petri Angelorum docent
bullæ Clementis hoc anno datæ & ibidem asseruatæ.

Conu. Mon-
tis Vlmi &
conu. Montis
S. Petri An-
gelorum.
Visitat Pon-
tif. corpora
S. Francisci.
& S. Clara.
Consecratur
Ecclesiâ S.
Clara.

Ex magno Pōtificis affectu erga S. FRANCISCVM visitauit personaliter eius Ecclesiâ XX.
Assisij, & templum S. Claræ; quod consecrari voluit intus & foris per circuitum à Rodul-
pho Cardinali Episcopo Albanensi. Magna solēnitate peractus ritus prima die Septem-
bris in die Dominico, præsentē ipso Pontifice, & vniuersa Curia, consecrante ipso Ponti-
fice altare maius, sub quo Sancta Clara quiescebat; & Stephano Cardinale Episcopo
altare Sanctorum Georgij, Cosmæ, & Damiani.

Varia priui-
legia.

Anicij vrbi, de qua nos alias, Fratribus Pontifex per suas litteras, *Spiritu beata con-* XXI.
siderationis. 5. Nonas Maij, iussit concedi ab Episcopo partem sui prati, ad arctæ habitatio-
nis angustias dilatandas. Capaces declarauit vniuersos Minoritas vt succederent licitè
in bonis parentum, possessiones apprehenderent, & in suam vtilitatem conuerterent,
prout sibi melius videretur expedire, vniuersas censuras occasione præmissorum contra
illos latas decernens irritas & inanes. *Obtentu diuini nominis*. 2. Idus Febru. quod tamen
Sixtus II V. postea declarauit de Obseruantibus non intelligendum. Nullum Legatum
nisi de latere missum, posse Fratres excommunicare, aut vllis censuris subiicere, nisi facta
speciali mentione huius concessionis indulsit. *Exigentibus vestra deuotionis*. 17. Kalend.
Iulij. Declarauit Fratres de licentia Legati Sedis Apostolicæ vel Ordinarij non solum si-
ne consensu inferiorum, imo ipsis inuitis prædicare & audire confessiones posse; strictè-
que inhibet, ne quisquam molester Fratres, neque ipsis confitentes, vel ad illorum præ-
dicationes accedentes. *Quidam temere*. 12. Kalend. Iulij. Constituit quosdam Perusinos
procuratores seu syndicos prouinciæ S. Francisci. *Cum dilecti filij*. 8. Kalend. Augusti. In-
fringentes loca Fratrum, aut in eis damnabiliter violentiam exercentes, ipso facto decre-
uit

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

uit pro excommunicatis habendos, & non absoluendos fore, nisi per Sedem Apostolicam, aut Conseruatores Ordinis. *In quibusdam locis.* 3. Kalend. Iulij. Dedit indulgentias centum dierum visitantibus vbicumque Ecclesias Fratrum Minorum in multis festiuitatibus in diplomate præscriptis. *Loca Sanctorum.* 5. Idus Octobris. Concessit ne Moniales sanctæ Claræ tenerentur ad soluenda subsidia, seu exactiones quibuscumque personis sub prætextu quarumcumque litterarum. *Quanto studiosius.* 12. Kalend. Decembris. Eodem die decreuit nullum Monasterium ex Ordinibus in paupertate fundatis ædificari, aut ædificatum recipi posse infra spacium tercentum cannarum (quæ mensura est Italica, quasi quatuor vlnarum) à Monasteriis Fratrum Minorum decernens aliter ædificatum destrui debere. *Ad conseruandam gloriam.* Eodem etiam die confirmauit omnia Minorum priuilegia additis quibusdam aliis: bulla incipit. *Virtute conspicuos*; cuius tenorem damus in regeſto sub Alexandro IV. atque iterum ministrabimus Deo fauente, sub Sixto IV. eius Mari Magno insertam.

ANNO CHRISTI 1266.
CLEMENTIS IV. AN. 2.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. II.
RELIGIONIS MINORVM AN. 59.

ARGVMENTVM.

Circa Inquisitores plura statuit Pontifex, & Carolo Andegauensi ad extremum vsque exitium contra Manfredum auxiliatur. Discrimen inter Minorum & Prædicatorum ordines ex pia causa præscribit. Generalem conuentum celebrat Bonauentura, & laudabiliter multa constituit. Inter Inquisitores vtriusque sodalitiij concordia firmatur. Soldanus Babylonie varias exercet strages Ptolemaide, & Minoritas trucidat. Gulielmi de S. Amore simulatam pœnitentiam Pontifex contemnit. Sanctitudo & virtus Franciscanæ vestis cœlestibus probatur indicijs. Floret Rogerius Bacon. Oppidum Soriae urbis dignitate donatur, & religiosa extruuntur habitacula.

I.



INTER turbulentos bellorum motus & præsentia discrimina, quæ Manfredi furor atque potentia sub oculis ponebant, non est oblitus Clemens fidei retinendæ, aut læsæ restituendæ, quare leges à suis prædecessoribus Innocentio & Alexandro contra hæreticos latas, & à nobis alias datas confirmauit, & promulgauit, voluitque ab omnibus obseruari. Quare datis ad Prædicatores & Minores Inquisitores litteris præcepit, vt intra designatos sibi limites curarent in omnibus Urbium & locorum libris capitularibus conscribi, & contra renuentes vel negligentes censuris Ecclesiasticis procedi. Diploma habetur originarium in archiuo Aracælitano num. 110.

*Confirmat
Pontif. leges
latas contra
hæreticos.*

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS PRÆDICATORVM
& Minorum Ordinum, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis per Italiam autoritate
Sedis Apostolicæ deputatis, & in posterum deputandis.

[Ad extirpanda de medio populi Christiani hæreticæ prauitatis zizania, quæ abundanti-
tius solito succreuerunt, superfeminante illa licentius his diebus homine inimico. Tanto
studiosius iuxta commissam nobis sollicitudinē insudare proponimus, quāto perniciosius
negligeremus eadem in necem Catholici seminis pervagari. Vt autem aduersus huius-
modi nequitia operarios consurgant, stentque firmiter Ecclesiæ filij, ac orthodoxæ fidei
zelatores, Constitutiones quasdam fel. rec. Innocentius Papa prædecessor noster dilectis
filiis Potestatibus, siue Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis & Com-
munitatibus

*a Matth. 13.
25.*

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266, ANNO 2. OCCID. ANNO 11. NORVM AN. 59.

munitatibus Ciuitatum, Castrorum, aliorumque locorum per Italiam constitutis mandauit, vt constitutiones ipsas in suis conscribi capitularibus facerent, & exacta diligentia obseruarent. Vnde prædictis Potestatibus, siue Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus damus nostris litteris in mandatis, vt ipsi, & singuli eorum constitutiones easdem, cum quibusdam adiectionibus, modificationibus, & declarationibus per dictum Alexandrum prædecessorem nostrum, & etiam per nos factas, conscribi in suis capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim se aduersus hanc sanctam Ecclesiam extollentem, sine aliqua omissione procedant. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si dicti Potestates, siue Rectores, Consules, Capitanei, Antiani, Consilia, & Communitates mandatum nostrum super hoc neglexerint adimplere, vos & singuli vestrum illos, & singulos eorum infra designatos vobis limites per excommunicationem in personas, & interdictum in terras eorum monitione præmissa, appellatione remota, cogatis. Nonobstante, si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod personæ excommunicari, & Ciuitates, & Castra, terræ, & loca ipsorum interdicti non possint, siue qualibet alia indulgentia Sedis eiusdem, per quam effectus præsentium impediri valeat, vel differri, & de qua cuiusque toto tenore de verbo ad verbum specialem & expressam in nostris litteris oporteat fieri mentionem, & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. Datum Perusij 15. Kalend. Febr. Pontificatus nostri anno 1.]

Profligat Carolus Manfredum.

Contra Manfredum etiam vt Carolus instructo milite procederet, omnem opem impendit. Mouit tandem nouus Rex, sed veteranus miles in molestum Ecclesiæ inimicum, & occupatis quibusdam castris, demum Manfredum propè Beneuentum, postquam vario Marte pugnatum est, non sine sanguine profligauit. Scripsit ipse Carolus ad Clementem tantum fuisse numerum cæsorum, vt celarent campum oculis superiacentia cadauera. Captiui ducti sunt plurimi, & Manfredus ipse multo vulnere peremptus præmiū reportauit scelerum, vt firmior fama est, suffocati patris, interfecti Henrici, & veneno extincti Conradi vtriusque fratris, stuprorum, libidinum, rapinarum, violatæ Maiestatis Diuinæ, & contemptus clauium Ecclesiæ die 27. Februarij in sabbatho, indict. 8. Eius cadauer iuxta ripam fluminis Celoris, qui Beneuentum præterfluit, absque funebri aliquo officio sepultum, iussu Clementis erutum deiectumque, & extra Regnum ad ripam fluminis cognomento Viridis, qui Picentes ab Aprutinis diuidit, sub dio conditum à Cosentino præfule fuit, eo quod ob immania scelera excommunicatus occubuisset. Cæso Manfredo dedere se vtriusque Siciliæ Vrbes Carolo Regi renunciato, quamuis vltius agendū fuerit ei contra consanguineos, & sequaces Manfredi, & expugnanda paulatim eorum receptacula. Hæc quæ de Carolo prælibauimus lucem afferent iis, quæ de S. Ludouico eiusdem nepote suo tempore nobis sunt enarranda.

Nobilis quidam hoc tempore Miles, mundi & bellorum pertæsus, voluit reliquo vitæ spatio sub aliquo potiori vel Francisci, vel Dominici vexillo militare, sub quo securior vita, & certius erat præmium propositum. Dubius hærebat vtri horum suum nomen daret, quare consulendum duxit Pontificem, à quo sequens accepit responsum.

*DILECTO FILIO N. MILITI SALVTEM ET
Apostolicam benedictionem.*

*Rodolph. fol 215.
Maria. c. 26.
Anton. tit. 20. cap. 1.*

Iudicium de Prædicat. & Minorum ordinibus.

[Quæris à nobis consilium, quod apud te rectius poteris inuenire. Si enim Dominus inspirauit, relicto sæculo, vitæ frugem appetere melioris, Dei spiritum sicut nec possumus, sic nec volumus prohibere, præsertim cum filium habeas bene disciplinatum, vt credimus, qui tuæ domui sciet providere. Quod si proposito non mutato sciscitaris vltius, quem tibi ex Fratrum Prædicatorum, & Minorum Ordinibus præligendum credimus, id præcipuè conscientia tuæ relinquimus. Magis enim tu scire poteris vtriusque Ordinis obseruantias, quæ non sunt pares in omnibus, sed in diuersis articulis excedentes & excessæ. Alterius quidem istorum Ordinum lectus est durior, nuditas grauior, & (vt nonnulli iudicant) paupertas profundior; & alterius cibus parcior, longiora ieiunia, &

(vt

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

(vt quamplures autem) sanctior disciplina. Neutrum ergo neutri præficimus, sed in vna & arctissima paupertate fundatos, ad vnum tendere credimus, salutem scilicet animarum, & ideo siue hunc, siue illum elegeris, arctam vitam aggredieris, & per portam intrabis angustam ad terram mellisfluam, & præ cæteris spatiosam. Vnde apud te hoc pondera, hoc diligenter aduerte, quis magis animo tuo placeat, quemque speres melius portaturum: & sic vni conuersatione adhæreas, vt amore ab altero non discedas. Frater enim Prædicator, qui Minores non diligit, est execrabilis. Frater Minor, qui vel odit Prædicatorum Ordinem, vel contemnit, est execrabilis, & damnandus. Datum Perusij. 13. Kalend. Maij, Pont. nostri anno 2.]

Minores & Prædicatores debent se inuicem diligere.

IV. Minister Generalis BONAVENTURA hoc anno sub mense Aprilis conuocauit Luti-
tiam Parisiorum ad synodum generalem præcipuos Ordinis Patres, in qua cœptum est publicas haberi disputationes; neque id frustra, vt facilius de ea, quæ in nobis est fide & spe, omni petenti, iuxta S. Petri consilium, cum modestia & timore rationem reddere possimus; & perspicere possent Ordinis Rectores quantum vbique proficiant in sacris doctrinis adolescentes. Hinc inualuit hic mos in nostro, & aliis Ordinibus, neque aliquando postea intermissus, tum propter tanti Institutoris reuerentiam, tum propter manifestam ipsarum exercitationum utilitatem. Multa & varia in rebus fidei disputationum genera instituta sunt, quarum vsu & exercitissimo studio, non modo abditissimos, abstrusissimosque emergentium dubiorum calles nobis collustratos, verum etiam omnium credibilium tam contingentium, quam necessariorum firmissima, ac validissima rationum præsidia Ecclesiæ Catholicæ parta fuisse constat. Rectè quidem & cum scœnore semel introducta hæc consuetudo, in omnium fermè Ordinum Comitibus frequentatur. In his Parisiensibus dum concionaretur sanctus Primicerius, & ex rostris S. FRANCISCI laudes celebraret, inter cætera constanter asseruit, eum designatum fuisse per illum sextum Angelum Apocalypseos^a, de quo Ioan. *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui.* Adiunxitque in magno feruore, vt scribit Vbertinus de Casali^b, se id scire certissimè per solemnes & indubitabiles reuelationes factas talibus personis, quod de eo non posset dubitari. Bartholomæus Pisanus ait ipsum S. Bonauenturam, vnum fuisse ex eis, quibus hoc fuit reuelatum: & certè in prologo legendæ Viri Sancti, tanquam rem sibi vel reuelatam, vel aliunde omnino certam eandem describit. Enimuero, vt prædictus refert Pisanus^c, cum hæreret Vir Sanctus in loco S. Mariæ de Portiuncula, constitutumque esset vt sequenti prædicaret die sancti Institutoris excellentias, expanso coràm sacræ Apocalypseos codice instanter orauit Dominum, vt dignaretur ei mysterium illud sexti Angeli aperire; & docere, de quo intelligenda erant illa verba. *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui.* Et subito facta est ad eum vox de cælo dicens: *Frater BONAVENTURA, verba illa litteraliter dicta sunt de S. FRANCISCO.* Quod & ille sequenti die prædicauit, certò denunci-
ans adstanti multitudini ita cuidam fide digno fuisse reuelatum.

Comitia generalia.

Hic primum habita publica disputationes in comitijs.

S. Franciscus sextus Angelus Apocalypseos.
a Apoc. 7. 21.
b Vbert. l. 5. arbor. vitæ Christi c. 3.

c Pisan. confort. 1. & 31.

V. In hoc Capitulo actum est de restituendo Ordinis nitore, & tollendis quibusdam abusibus, qui ex multiplicata familia facilius irrepserunt. Commissa à Patribus conscriptis, & Ordinis diffinitoribus hæc prouincia Ministro generali, vt per suas litteras Prouinciales Ministros moneret. Ita fecit: exëplar epistolæ encyclicæ ad omnes scriptæ, hoc est quod subiicio ad Ministrum Prouinciæ in Francia transmissum. Post hoc Capitulum istam exaratam instructionem asserit expressè Marianus^d, & datæ tempus euincit: sed Petrus Galefinus^e neque appposito anno, neque mense post comitia Assisij habita an. 1269. minus rectè datam commemorat, cuius error vel ex ipsa epistola potest apprehendi. In ea etenim Bonauentura loquitur de Clemente Pontifice tanquam de superstite, & viuo, cuius hortatu & nutu quædam Fratribus se præscribere admonet: sub tempore vero Capituli Assisiatis iam è viuis excesserat Pontifex. In ea monet & præcipit Vir Sanctus, vt Fratres caueant à frequentia discursuum, ab importunitate quæstuum, à sumptuositate ædificiorum, librorum, vestium, ac ciborum, & prædicatione contra Prælatos coram laicis, & à litigiosa inuasiōe sepulturarum & sollicita testamentorum conditione.

Scribit Bonau. ad omnes Ministros circa ordinis disciplinam, d Marian. cap. 28.
e Galefin. cap. 9.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

IN CHRISTO SIBI CHARISSIMO FRATRI B.

Sauclis Prouincia Ministro: Fr. BONAVENTURA Ordinis Fratrum Minorum
Minister Generalis & seruus, salutem & pacem in Domino sempiternam.

*Cura religio-
si Rectoris in
quo prapipue
consistit.*

*a Francif. in
testam.*

b Leu. 19. 14.

*Radix malo-
rum in reli-
giosis, inobe-
dientia.*

c Eccl. 19. 1.

*d Ezech. 3.
18.*

*e Ierem. 1.
10.
Expellendi
mali.*

*Commendatio
paupertatis.*

[Quoniam ad hoc potissimum vigilare debet solliciti cura Rectoris, vt in commisso VI.
sibi grege meritum virtutis accrescat, claudatur via vitiis, & detur moribus disciplina, di-
ligenti deliberatione prahabita visum est tam mihi, quam diffinitoribus Capituli gene-
ralis, vt Ministris singulis aliqua ibidem examinata, & discussa litteratorie demandarem,
ipsosque sollicitos redderem ad eos potissimum abusus tollendos de medio, quibus sin-
ceritas Religionis inficitur: perfectionis celsitudo deprimitur, & sanctitatis claritas of-
fuscatur. Sane cum Euangelici culminis obseruata professio, nos hactenus spectabiles,
& amabiles mundo reddiderit, omnique fauore ac reuerentia dignos, ecce iam nunc
multitudine in procliuia tendente, & remissius agentibus iis, qui præsunt: vitiorum qua-
dam sentes cernuntur succrescere: quæ dum sacrum venerandumque Collegium, despi-
cabile, onerosum, & odibile reddunt plurimis: conuertitur in scandalum, quod cunctis
esse debuerat in exemplum. Nam frequentia discursus, & importunitas quæstus, viles
nos & graues efficiunt: pro eo videlicet, quod dum paucis nolumus esse contenti, &
ædificia sumptuosa conamur erigere: vilia summo studio repudiantes: nobilia per incu-
riam perdimus, cum murorum curiosa constructio, destructionem generet morum, &
ædificiorum ad excelsa porrectio, prostrationem pariat animarum. Perhorreo quo-
rundam procacium audaciam, qua contra Patris nostri doctrinam^a, coram laicis præ-
dicando in Ecclesiis, contra Prælatos, ipsorum acta suggillando, cōsurgunt, non nisi scan-
dala, iurgia, & odia seminant. Et non solum ipsorum, verum etiam Dei prouocant
iram, cum diuina constet lege sancitum, *ne^b quis maledicat surdo, nec ponat offendiculum
coram ceco*. Sed & sepulturarum, & testamentorum litigiosa & auida quædam inuasio,
cum exclusione illorum, ad quos animarum cura spectare dignoscitur, non modicum
nos toti clero fecit exosos, sicut experientia docente percepimus: & ipse sanctissimus
Pater Pontifex Summus Dominus Clemens, Fratres omnes ad cauendā huiusmodi piā
prouidentia per me voluit commonere. Horum autem omnium hanc puto potissimam
rationem, & causam: quod ea, quæ prouida curā per totius Ordinis prouidentiam in
generali Capitulo statuuntur: paruipenduntur à Fratribus, & habentur pro nihilo, nec
tamen transgressores huiusmodi disciplina debita castigantur. Sicque fit cœlestis permis-
sione iudicij: vt spernentes modica^c, in maxima decident: quia dum disciplina negligi-
tur, insolentia crescunt, ac per hoc interior negligentia circa exercitationem virtutum
exterius procedit in scandalum, per eorum patentem ruinam, qui stare videbantur in
oculis aliorum. Ex quo fit vt sanctæ religionis splendor præfulgidus in pallorem dege-
neret, sanctitatis pulchritudo sordescat, bonæ opinionis odor computreat, & nomen Do-
mini blasphemetur. Ne igitur sanguis^d animarum, non solum nostræ sollicitudini com-
missarum: sed & omnium quæ ad lumen sanctæ religionis per viam salutis incedunt, de
nostris manibus requiratur: charitatis tuæ zelum, quantum possum efficaciori manda-
to, duxi præsentibus excitandum, adiurans te per asperionem sanguinis IESV CHRIS-
TI Crucifixi, & per stigmata passionis eius, quæ in sacro nostri Patris corpore indubi-
tabili claritate fulserunt, vt sicut seruus CHRISTI fidelis, & prudens ad præfatarum ex-
tirpationem pestium toto te animi vigore succingas, tota mentis attentione inuigiles,
totoque seruire spiritus succendaris. Et primum quidem ad sanctæ orationis studium
Fratres tuæ curæ commissos efficaciter incitans, ad regulæ promissæ obseruatiam since-
ram inducas pariter, & compellas; pestiferos & insolentes, nullius verendo faciem,
euellens^e, & destruens, dissipans & dispergens, vel carcerali mancipando custodiæ, vel
de vnitæ sacri Collegij expellendo, iuxta quod pietatis simul, & iustitiæ lex exposcit: ne
dum crudeli misericordiâ vni membro putrido parcutur, in totius corporis sospitatem pu-
trens corruptio diffundatur. Et quoniam paupertas est nostri Ordinis prærogatiua su-
blimis: ne nobilis hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur, discursuum
causam, & quæstum, sumptuositatem videlicet ædificiorum, librorumque, vestium,
ac

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

ae ciborum, sic studeas amputare, quod à professionis excellentia, vitæ obseruantia non discordet. Fædum est enim, & prophanum mendacium summæ paupertatis se professorem asserere, & rerum penuriam pati nolle: interius diuitum instar velle affluere: & exterius more pauperum mendicare. Inhibeas etiam Fratribus firmiter & districtè, quia tam diuino, quam canonico prohibentur imperio: ne prælatorum vitam coram populo carpant: sed potius reuerentiam exhibeant, non tantum bonis & modestis, verum etiam dyscolis, quia etiam hoc exigat sacrum mysterium Christificæ vnctionis. Mandes etiam Fratribus vniuersis, vt pacem Clericorum omnium tam in testamentis, quam sepulturis: quantum in eis est, sic studeant obseruare, vt nullam contra nos occasionem habeant iustæ querelæ: simulque sæculo e contra clarescat, quod non commoda rerum, sed lucra quarimus animarum. Denique quia his & aliis de ordinationibus innumeris per statuta Ordinis via præcluditur: volo vt per loca Fratrum, ea sic diligenter conscribi, legi facias & seruari: vt qui professione virtutum præcipui credimur: nequaquam morum incompositione postremi merito censeamur. His igitur charissime Frater, tam efficaci studio non cesses intendere, quod & Deus gratum habeat, & ego tuæ obedientiæ promptitudinem, & sollicitudinem, vigilantiam, zelumque Ordinis sacri possim non immerito commendare. Et vt hoc melius fiat, volo vt præsentium series omnibus Fratribus tuæ prouinciæ per te, vel per Custodes, quotiens opportunum fuerit, explicetur. Datum Parisius anno Domini 1266. in die S. Georgij Martyris.]

Religiosos
pauperes de-
debet rerum
affluentia.

a 1. Pet. 2. 18.

VII. Monet Rodolphus in his Comitibus maxime enituisse S. BONAVENTURÆ prudentiam in sedandis discordiis exortis inter Minorum, & Prædicatorum Ordines, & præcipue inter Inquisitores hæreticæ prauitatis ex eisdem designatos. Non inaniter iudicari propter has lites mature dirimendas ante consuetum tempus Pentecostes indictum hunc generalem conuentum, atque in eo appositam omnem curam, vt religiosa pax inter grauissima sodalitia firmaretur. Sanè in monumentis Vaticanis inueni graue exortum dissidium inter Prædicatores Massilienses, & Fratrem Maurinum Ordinis Minorum Inquisitorem hæreticæ prauitatis in Prouinciæ partibus, eiusque Coinquisitorem Gulielmum Bertrandi. Rei totius processum exscripsi ex Pontificio regesto in tomo litterarum extrauagantium, vbi duæ de hac re commissiones, ad Archiepiscopum Aquensem vna, ad Priorem Prouincialem Ordinis Prædicatorum Prouinciæ, vel eius locum tenentem altera. Aliud etiam non leue fuit dissidium inter eosdem Ordines in Montepessulano, in Carcassonen. & Bellicardij Senescalcis, vel Prouinciæ, & Folcalqueriæ Comitibus; Arelaten. & Auinionen. Ciuitatibus, atque alibi passim. Grauissimum initium litterarum ad prædictum Præsulem Aquensem, quibus iudicium fert Pontifex in iurgiis cum Inquisitoribus, & ad pacem inuitat; hic subnecto.

Rodolph,
fol. 239.

Sedantur li-
tes inter In-
quisitores.

Reg. Vatic.
epist. 199. &
203.

Epist. 272.

ARCHIEPISCOPO AQUEN.

VIII. [Paupertatis altissimæ professoribus, & diuinæ præconibus voluntatis eo parat subtiliores insidias humani generis inimicus, quo eosdem conspicit cæteris animosius spiritalis ingredi campum certaminis, à rerum temporalium sarcinis expeditos, scuto protectos fidei, & Euangelicæ gladio prædicationis accinctos, & non suæ tantummodo prosequentes salutis negotium, quin etiam molas iniqui contere, & de faucibus^b eius prædā eripere satagentes. Hoc autem studium sibi elegisse noscuntur dilecti filij Minorum, & Prædicatorum Ordinum Fratres, quos licet ab inuicem discernant habitus, & distinguat professio regularis, voto tamen consimili, pari cursu finem istum sibi præstituunt, vt tam clerum, quam populum verbis ædificent, & exemplis: & euulsis in agro Domini vitiæ sentibus prauitatis, pro tam piæ seruitutis obsequio grande fœnus in præmium præstolantes, carnis demum solutis vinculis, onereque deposito, iustum & æquum iudicem, & propitium sibi sentiant, & inueniant liberalem. Quantam sanè concordiam, quantam pacem, quàm fundatæ, quàm solidæ vinculum charitatis esse deceat inter ipsos, & perfectio status indicat & salubris propositi sancta conceptio, eius denique sedula prosecutio, labor insuper & finis operis manifestant, quo fit vt inter eos seminante discordiam hoste publico, colubro tortuoso, miserabili se committant discrimini, qui procul-

Spiritu-
bus maiores
parat demon
insidias.

b Iob. 29. 17.
Commēdan-
tur Prædic.
& Minores.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

dubio dæmonum adiutores accensum ignem eorum studio, tanquam lignis nutrientes iniectis, inter eos exorta scandala verbo vel facto consolidant. Illi vero præcipue, qui ex altero dictorum Ordinum, vel vtroque quod extinguere deberent incendium, fouere temerè non verentur. Hinc est quod dolentes accepimus in Prouinciæ partibus, &c. [Deinde relato totius rei processu iubet, ne Fratres Prædicatores contra Minores, vel è contra, ex commissio vel impofterum committendo Inquisitionis officio, quantumcumque scirent aut existimarent reos aliqua ratione, audeant procedere; sed corundem superioribus denuncient, vel ad Sedem Apostolicam referant si maluerint, vel viderint expedire.] Datum Viberbij 3. Idus Iunij, an. Pontif. 2.]

Bendocdar
SoldanusBa-
bylonia mul-
tos martyrio
affecit.

a Marian.
Sanct. lib. 3.
p. 12. c. 8.

Inter quos
Fr. Iacobum
de Podio &
F. Ieremiã.

b An. 1251.
& seqq.

Nouum Gu-
lielmi à S.
Amore libri
Pontifex re-
gic.

Reg. Vatic.
inter extra-
uag. n. 268.

c Act. 26. 24.

d 2. Cor. 11.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

14.

Habitu
exuens male
moritur.

Hoc anno Bendocdar Soldanus Babylonie, qui tyrannicè occiso suo antecessore do-
minium vsurpauit an. 1260. post varias excursions, direptiones, & prædas cum Ptole-
maidem, quam aliquoties obsedit, expugnare non posset, venit ad castrum Saphet, ob-
tinuitque 24. die Iunij, & contra deditiois pacta, præter Castellatum cunctos occidit.
[Obtento enim (verba sunt Sanuti ^a) castro post solis occasum, misit Admiratum suadens
vt Saracenorum legem suscipiant; alioquin gladio cuncti perirent. At vniuersi, duorum
Fratrum Minorum, qui aderant, monitis, tota nocte confortati, martyrium potius ele-
gerunt, quam CHRISTI negare fidem, fluebatque sanguis per montis decliuum quasi
aquæ riuulus, fuerunt autem vltra dc. Post hos vero Fratrem Iacobum de Podio, &
Fratrem Ieremiã, quia cæteros in fide firmauerant, & Priorem Templariorum, ex-
coriari fecerunt, deinde fustigari; postremo ad locum cæterorum deducti, capite cæsi
sunt. Fecit autem Soldanus locum materia circumdari, quia noctibus super corpora
splendebat lux, etiam cernentibus Saracenis.]

Tantarum turbarum, quas supra ^b pluribus annis recensuimus, author & motor
Gulielmus de Sancto Amore, tanquam operarius subdolanus misso opusculo ad Clemen-
tem voluit in suam partem trahere, vt in pristinum gradum restitueret. Probè ex teme-
rariis ausibus hominem iam nouerat Pontifex, quare dubitans ne lateret anguis in her-
ba, voluit ipse libellum examinare, in quo antiquum virus euomi, & eandem scalpi sca-
biem comprehendit. Respondit itaque per has litteras, quid de libro & authore sibi vi-
deretur.

MAGISTRO GVLIELMO DE SANCTO AMORE.

[Si circa veritatis indaginem elaboras, si cautelas Ecclesiæ colligis ex scripturis, dum
tamen sobrius inquisitor existas & actiuum euites scandalum, non te credimus arguen-
dum, sed cauendum est tibi, ne vel præteritorum tuorum tuo hæreat animo nimis tenax
memoria, & sub doctrinæ specie detractionis colores insidias, vel illam obiurgationem
merearis audire, qua Paulum tetigit Festus dicens: *Te multa littera faciunt insanire*. Sane
libellum nouum euoluere cepimus, quem misisti, qui licet interdum alias auras circinet,
veterem tamen multum sapit, & cum excussus & discussus licet colorationem in aliquo
videatur habere, totam primæ substantiam comprobatur retinere. Verum dum totum
non legimus, nihil tibi possumus respondere, nisi quod prouida diligentia cor tuum mu-
nias, ne sub boni specie ille te seducat, qui se, vt lateat, in lucis Angelum ^d transfigurat.
Nos autem cum legerimus hoc opusculum, & aliis amatoribus veritatis, & eandem
intelligentibus communicauerimus, tunc quod nobis videtur tibi dabimus intimare. Sed
quia res forsitan abibit in longum propter negociorum instantiam, quæ de mundi diuer-
sis partibus nos solito acrius inquietant, dilectum filium Magistrum Thomam supradicti
præsentatorem operis vltra nolimus detinere. Datum Viterbij 15. Kal. Nouembris,
Pontificatus nostri anno 2.]

Liceat hic vel ipsam exteriorē tesseram status monastici, quem hic Magister adeo
temerè, & impie condemnauit, diuinis testimoniis, & cœlestibus prodigiis commendare.
Fuit ex Minoribus adolescens quidam, qui vitæ regularis pertæsus voluit ad sæculum re-
dire. Extra Monasterium inter maturam iam segetem ne videretur, voluit habitum exue-
re. Viderunt tamen messorum latibula quærentem, in segete se abscondentem, & ferum
molossū insequentem. Malum sectatorem ille non vidit, donec expoliatum habitu in-
uasit,

IX.

X.

XI.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO II. NORVMAN. 59.

uasit, & spectantibus messoribus, qui ad miseri clamores accesserunt, apprehenso guttore tandem suffocauit. Ut ultionem suscepit, & Dei iudicium exercuit, subito disparuit, obstupefcentibus spectantibus, qui facile sibi persuaserunt: Dei ministrum canem illum fuisse, & plexum illum Fratrem tam seuerè ob proiectum sacrum vestimentum. Idem fermè per omnia euenit alteri Fratri Hispano, qui cum audiret à sociis S. Francisci referri reuelationem eidem factam de non condemnando villo, qui sub sanctæ Religionis habitu eiusdem instituta perfectè obseruaret, tanquam falsam spreuit. Deinde post aliquot dies Fratribus valedixit, quem insequuti sunt duo, ut aberrantem reuocarent. Obseruauerunt per devia abeuntem, & rabidum ponè subiisse canem, quem cum ut respiceret clamantes monerent, ille in furiam actus habitum & cingulum exiit. Illa non prius abiecit, quàm adorsus canis suffocaret, nec auxilio poterant esse consodales: qui rectè notarunt cucullatum non potuisse canem offendere, quem habitu exuto ad mortem momordit.

Item alter.

XII. In prouincia S. Iacobi in Custodia & Monasterio Eborense adolescens quidam Frater Dominicus Eires nuncupatus in valetudinario iacens, tum propter æstiuum, tum propter febrilem calorem aliquando habitum deposuit in scamno vicino. Sub vesperè abiit in Ecclesiam valetudinarij Præfectus, & daemones lectum infirmi arripientes per fenestram minabantur se in hortum proiecturos. Rediit ad clamores infirmi, qui orabat in Ecclesia, & petenti proiecit in lectum religiosum vestimentum. Abierunt statim maliportitores dimisso lecto, induitque infirmus vestem, quam contra dæmonum incursus occultæ nouit esse virtutis.

Alij habitu spoliato mortem minatur diabolus.

XIII. Huc etiam pertinet aliud huius temporis miraculum, quo significatum voluit Dominus, quanti æstimet suorum Sanctorum honorem. In natalitiis S. FRANCISCI mulier quædam non longè à monte Aluernæ, vbi religiosior est Sancti Viri cultus, & celebrior memoria, furno panes inferre volebat. Reprehensa à vicinis, quod tanti Diui festo à feruilibus non vacaret, irrisit festiuitatem. Obturatum serio præfurnium dum aperire voluit, & coctos panes extrahere, duos extraxit lapides, quibus durum emollitum est pectus, & prorupit in lacrymas, errati veniam exorans. Allati sunt lapides in Montem Aluernæ panis formam præferentes, qui testimonium manifesto perhibent signo, & plurimos excitant in Sancti Viri feruentiorem deuotionem.

Maria. c. 27. Natalitia Sancti Viri celebranda.

XIV. Florebat hoc tempore Rogerius Baccon Anglus doctor Oxoniensis, communiter Doctor mirabilis salutatus. Singularis fuit acuminis, & perspicacissimi ingenij, ad miraculum subtilis, ut eum Ioannes Picus Mirandulanus Comes non immerito virum ingeniosissimum prædicauerit, & Ioannes Pitseus in omni doctrinæ scientiæque genere adeo eum excelluisse dicat, ut vix vnquam sui parem viderit. Accuratè calluit Poësin, Rhetoricam, omnemque politiore doctrinam, omnes artes liberales, omnes scientias Mathematicas, Medicinam, Philosophiam omnem, omnem Theologiam & Iurisprudentiam, Græcas, & Hebræas litteras, historias etiam, atque omnia venerandæ antiquitatis monimenta. Adeo ut illi nihil defuerit ad virum omnibus numeris perfectissimè eruditum, & in omni prorsus scientia summè doctum. Sanctum Edmundum Archiepiscopum Cantuariensem, & Richardum Fitzacrium, seniore Dominicanorum, amicos, in studiis fautores, & aliquando Magistros habuit. Quo tempore Rex Angliæ Henricus Tertius consilio potissimum Petri Episcopi Wintoniensis, Pictauienses & alios externos in Angliam introduxerat, hic & Frater eius Robertus Oxonij coram Rege conciones habuerant contra dictum Petrum, serio suadentes Regi ne ultra pateretur se Petri consiliis duci, vel potius seduci, nec traderet munitoria patriæ loca hominibus externis custodienda, propter quæ exortos magnos tumultus diximus superius. Pontifici Clementi, in minoribus constituto, familiaris fuit, ad quem familiares etiam in Pontificatu litteras dabat. Multos perpeffus est labores & calumnias, aliquot annis à Clemente defuncto, ex inuidia vel ignorantia accusatus apud Hieronymum Asculanum Ministrum Generalem, quod difficilia multa adinuenerit, quæ aliorum effugerant industriam, vel superauerant captum. In eo errauit Pitseus, quod accusationem hanc factam, & examen subiisse Romæ sub Clemente, & prædicto Generali dicat. Etenim obiit Clemens an. 1268. & creatus est Minister Hieronymus an. 1274. Verum est, quoddam eius opusculum sibi

Floret Rogerius Baccon. Picus l. i. in Astrolog. & in Apolog. Picus de scriptor. Angl. ad an. 1284.

a An. 1259. n. 7. Calumniam patitur propter doctrinam.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 2. OCCID. ANNO 11. NORVM AN. 59.

transmitti voluisse Clementem, an legendi profundi hominis curiosa arcana cupidine, an subtilioris vel obscurioris examinandi desiderio non plane constat ex subiectis litteris Pontificiis, ex Vaticano transcriptis. Porro Baconum Romam misisse discipulum suum Fr. Ioannem Londinensem ad eundem Pontificem cum libellis & instrumentis Mathematicis à se compositis, & suæ Sanctitati authoris nomine præsentandis, author est Pitseus, qui innumera & mirabilia hominis opera recenset, quæ nos in nostrorum scriptorum catalogo dabimus opportunius. Iterum redibit de homine sermo sub Asculano præfato, & ad an. 1284. quo è viuis excessit.

DILECTO FILIO FRATRI ROGERIO DICTO BAC-
con, Ordinis Fratrum Minorum.

[Tux deuotionis litteras gratanter recepimus, sed & verba notauimus diligenter, XV. quæ ad explanationem earum dilectus filius G. dictus Bonecor miles, viua voce nobis proposuit, tam fideliter, quam prudenter. Sanè vt melius nobis liqueat, quid intendas, volumus & tibi per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus non obstante præcepto Prælati cuiuscumque contrario, vel tui Ordinis constitutione quacumque, opus illud, quod te dilecto filio Raymundo de Lauduno communicare rogauimus, in minori officio constituti, scriptum de bona littera nobis mittere, quam citius poteris, non omittas, & per tuas nobis declares litteras, quæ tibi videntur adhibenda remedia circa illa, quæ nuper esse tanti discriminis intimasti, & hoc quanto secretius poteris facias indilatè. Datum Viterbij 10. Kalend. Iulij, anno 2.]

Oppidum Soria sit ciuitatis

Erectum in Ciuitatem hoc anno nobile Castrum Soriæ diœcesis Oxomensis in regno XVI. Castellæ ad preces Alphonsi Regis, Prioris & Conuentus S. Petri, ac Vniuersitatis ipsius municipij; & Ecclesia Ordinis S. Augustini eiusdem loci, facta Cathedralis vnitaque matrici Oxomeni per Prouinciales Ordinum Prædicatorum, & Minorum eiusdem Regni, quibus concessa in hac re authoritas per sequens diploma, quod ad antiquitatis & prædictæ ciuitatis commendationem non ignobilem hic subnectimus.

PRIORI PROVINCIALI PRÆDICATORVM IN
Hispania & Ministro Minorum Fratrum in Regno Castella.

*2 Gen. 27.
27.
Clarorū vi-
rorum fa-
cunda.*

[Castrū de Soria Oxomēsis Diœc. prout accepimus, sicut ager^a cui benedixit Dominus, famosum inter alia loca illarum partium, & fecundum in populis, tales producit alumnos tam clericos, quam laicos, per quos non solum Regalis Curia, verū etiam tam propinquæ, quam remotæ partes Hispaniæ honorantur. Proinde siquidem charissimus filius noster Illustris Rex Castellæ & Legionis, ac Venerabilis frater noster Episcopus Oxomen. nec non Prior & Conuentus Ecclesiæ S. Petri, ac Vniuersitas hominum ipsius Castri nobis humiliter supplicarunt, vt prædictum Castrum Ciuitatis vocabulo insignire, ita quod nomen, & omen ciuitatis gerat, & ipsam Ecclesiā Ord. S. Augustini in Cathedralem erigere, ac eam Ecclesiæ Oxomen. eiusdē Ordinis cōiungere, ita quod de cætero sit vnus Episcopus vtriusque, paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque ipsorum desideria in hac parte prosequi fauore beniuolo intendentes, discretionis vestræ, de qua plenam fiduciam in Domino obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus si, consideratis diligenter circumstantiis vniuersis, videritis expedire eisdem Ecclesiis, vnionē huiusmodi, autoritate Apostolica faciatis. Non obstante indulgentia Sedis Apostolicæ, qua Fratribus vestrorū Ordinum dicitur esse concessum, quod non teneantur se intromittere inuiti, de quibuscumque negotiis, quæ ipsis per litteras Apostolicas committuntur, nisi in eis de indulto huiusmodi, & Ordine vestro plena & expressa mentio habeatur. Dat. Viterbij 5. Idus Ianuar. an. 2.]

*Enecus Mi-
noris mitti-
tur contra E-
piscopū quin-
que Eccle-
sien.*

Data hoc eodem anno alia molesta commissio Fr. Eneco Minoritæ, viro graui, & in re XVII. bus agēdis perito, Pontificis Capellano, & Pœnitentiario, vt procederet contra Iacobum Quinque ecclesiensem Episcopū, de variis & enormibus criminibus non semel accusatū. Contra eundē olim inquiri iussit Alex. IV. per Strigoniensem Archiepiscopum, aliosque collegas, deinde Urbanus per Abbatē Monasterij de Pilis Cisterciensis Ordinis, per Custodem Ecclesiæ Albensis Vesprinienſis diœcesis, & Prouincialem Fr. Prædicatorum Vngariæ,

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1266. ANNO 21. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 59.

gariæ, quorum processus in hoc negocio confecti commissi sunt examinandi Henrico Cardinali Episcopo Ostiensi. Nouis vero delatis querelis missus est in Vngariâ prædictus Enecus cum plena auctoritate super prædictis criminibus & excessibus inquisiturus diligentius veritatem, processurus nihilominus ad inquisitionem contra dictum Episcopum super aliis facinoribus, quæ post inchoatum huiusmodi negotium dicebatur perpetrasse. Tria accepit in hac re à Pontifice longiora diplomata, quam vt expediat transcribi, neque æquum videatur tot crimina à tot annis sepulta in memoriam reuocare. Data sunt Viterbij 8. Kal. Octobris, & Idus eiusdem mensis, & 12. Kal. Nouembris.

XVIII. Factus est hoc anno Fr. Leonard. Asculanus coadiutor Episcopi Eugubini paralytici, restituto ad suam Ecclesiam Episcopo Auerfano, (à qua exulabat propter calamitosas temporum vicissitudines sub Manfredo Siculo Tyranno) qui prædictum Eugubinum coadiuuabat in regimine. Litteras ad eundem datas hic subiungo, omittens alias eiusdem ferme tenoris missas ad prædictum Eugubinum Episcopum, ad Capitulum, ad Clerum Ciuitatis & diocesis Eugubinæ.

FRATRI LEONARDO DE ESCULO ORDINIS
Fratrum Minorum.

[Sicut nostris auribus est relatum, Venerabilis frater noster Episcopus Eugubinus adeo morbo paralytico est grauatus, vt membrorum suorum destitutus officio sibi met grauis & Ecclesiæ Eugubinæ ad exequendū pastorale officium ferè inutilis sit effectus. Et licet propter hoc olim Sedes Apostolica Venerabilem fratrem nostrum Episcopū Auerfan. tunc propter malitiam temporis residere in sua Ecclesia nequeuntem in coadiutorem dicto Eugubino Episcopo deputasset, quia tamen idem Auerfan. Episcopus restituta pace in Regno Siciliæ ad præfatam Ecclesiam suam est reuersus, idem Episcopus Eugubinus absq; coadiutore remansit. Hinc est quod nos te, de cuius circumspeditione, & industria, & conuersatione honesta nobis laudabile testimonium fuit perhibitum, eidem Eugubino Episcopo, reseruata sibi collatione beneficiorum suorum libera, in coadiutorem duximus deputandum, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandantes, quatenus ipsius Ecclesiæ Eugubinæ curam, tanquam eiusdem Eugubini Episcopi coadiutor in spiritualibus & temporalibus ita geras sollicitè, ac prudenter, quod dignam Deo possis exinde rationem reddere, nosque diligentia tuæ studium possimus merito commendare. Datum Viterbij 7. Kalend. Augusti anno 2.]

XIX. Cœnobium Priscuitij, Rodolph. a Pasquitij, alijs Pescutij in prouincia S. Angeli, & Custodia Sacri Montis circa hoc tēpus miraculose constructum. Supererant fabricæ Fratres duo, quibus cum camenta defecissent, nocte media ad diuinas laudes exurgentes, audierūt collisionem proiectorum lapidū, & ministeria operatorum. Intrepidi perrexerunt ad atrium visuri quinam intempesta nocte suas operas adhibebant; & viderunt multitudinem magnam abeuntium, & redeuntium in vestibus albis, lapides, calcem, & alias quasque materias ad domicilij structuram in silentio afferentium. Coadunatorum lapidum magna congeries ostendit proxima lucē visionem non fuisse phantasticam, neque deinceps defuit materia ad operis complementum.

Exstructa etiam hoc anno alia domicilia, vnum Maliani^b, quod oppidum est in Sabinis in Vmbria, non adeo longe ab Vrbe Nomentana, iuxta Calentinum & Collem veterem oppida notissima. Hoc anno datum Fratribus sub Clem. IV. prædicat præ foribus inscriptio. Secundum in oppido Bettonio in eadem Vmbria prope Assisium. Prius erat Oratoriū, vbi iacebat corpus S. Crispoldi. In hoc conuentu floruerunt Fr. Ioannes de Laudibus, & Fr. Iordanus, laicus, viri sancti, & quidam Nicolaus, qui in Epistolas & Euangelia quadragesimalia scripsit sermones. Tertium^d in oppido Potentia, in Lucaniæ finibus in Regno Neapolitano prope vallē Dianiam versus Septentrionē contra Peucetios. Quartum^e Wittebergense in prouincia Saxoniæ S. Crucis. Quintū^f Martelli, quod Aquitaniæ oppidū est, direptū, & cōbustum ab hæreticis an. 1569. cuius proinde nulla suppetunt monumenta. Sextum^g Arienza in regno Castellæ diocesis Siguntinæ, autē hunc annū ex oppidano rōrū facultatibus constat originē accepisse, quo vero determinato tempore, non est

Regest. Vatic. ep. 124. 128. & 140. Episcopus Auerfanus. Fr. Leonard. sit coadiutor Episcopi Eugubini.

Reg. Vatic. ep. 107.

Conu. Priscuitij. Maria. c. 27. a Rod. fol. 278. Conu. Maliani. b Rodolph. fol. 259. Conu. Bettonij. c Idem fol. 253. Fr. Ioannes de Laudibus & Fr. Iordanus laicus & Fr. Nicolaus. d Idem fol. 276. Conu. Potentia. e Gonza. in prou. Saxoniæ S. Crucis. f Idem in prou. Aquitaniæ recet. conu. 41. Conu. Wittemberg. & Martelli. g Idem in prou. Concept. con. 36.

ANNO CHRISTI 1267. CLEMENTIS IV. AN. 3. SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 12. RELIGIONIS MINORVM AN. 60.

Conu. Alien-
Le.
Fr. Antonius
Laicus B. sal.
uatoris Fra-
ter.
Con. Rocca
de Contrada.

omnino compertum. Floruit ibi multis annis Antonius Laicus, Saluatoris ab Orta, miraculis clarissimi frater, omnium virtutum genere spectatissimus, qui ad annum 1591. obiit, communi hominum opinione dignus, qui Sanctis adnumeretur. Septimum circa hoc tempus in Rocca de Contrada prouinciæ Marchiæ & custodia Æsina, vt constat per bul- lam Clementis ibidem asseruatam.

Indulsi hoc anno Pontifex vt Fratres, quibus Ecclesiarum prælati concesserunt suam ^{XX.} authoritatem ad absoluendum vel dispensandum in quibuscumque criminibus, eâ pos- sint uti, etiam prælatis eisdem mortuis, donec viduatis Ecclesiis prouideatur de pastori- bus. *Exigentibus vestra deuotionis.* 3. Kalend. Martij.

ANNO CHRISTI 1267.
CLEMENTIS IV. AN. 3.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 12.
RELIGIONIS MINORVM AN. 60.

ARGUMENTVM.

Palæologi Nuncios benigne suscipit Pontifex: neque tamen iniuste petitis subscribit, sed mittit ad Imperatorem expressam quam profiteri deberet fidei formulam. Referuntur acta quædam B. Francisci Fabrianensis. Promouentur ad plures Ecclesias Minorita. Construuntur multa domicilia.

a An. 1263.
n. 2.
Veniant lega-
ti ab Impe-
rat. ad Pon-
tificem.



Negat, quod
petunt.

Mittit fidei
professionem.

^{I.} **Q**UANTUM illi Minorita, quos superius ^a diximus missos Apocri- sarios ad Michaellem Palæologum Græcorum Imperatorem, ali- quandiū in eius Curia commorati, cum non possent plenè assequi, quod volebant, & expediebat ad perfectam suæ legationis func- tionem, volentes tandem obtinere quod poterant, in quandam cum eo deuenerunt concordiam scripturâ explicatam per certos articu- los, bona fide spondentes se apud Sedem Apostolicam instituturos, quantum esset in eis, vt scripturam huiusmodi acceptaret. Misit post trienniū Imperator suos Nuncios, sed nec sufficienter circa rem omnium grauissimam instructos, neque ad hoc ipsum, ad quod mittebantur, plenam habentes potestatem, vt scriptura roboraretur. Id facere non placuit Pontifici propter æquas causas, sed potius mittere ad eundem Imperatorem expressam fidei admittendæ, & credendorum arcanorum seriẽ, vt abs- que ambagibus aut anfractibus explicite confiteretur eandem cum Ecclesia Romana fi- dei doctrinam; ad quam seriũ & maturius amplectendam, si ita placeret, Concilium Oecumenicum se indicturum, vbi commodius videretur, adiunxit. Grauiissimæ sunt Pontificis litteræ, & ampla fidei professio, quam ad rei maiestatem hic libuit subiungere.

PALÆOLOGO ILLUSTRİ IMPERATORI GRÆCO-
rum gratiam, per quam gloriam obtineat in futuro.

Ex epist. se-
cretis Reg.
Vatic. n. 1.

b Psal. 121.
n. 1.
Quam desi-
derauerit
Clemēs unio-
nem.

^{II.} [Magnitudinis tuæ litteras, ac viros prouidos, & discretos latores earum, Apocrifa- rios Tui Culminis, ad nostram venientes præsentiam serena facie, sed & animo lato re- cepimus, & eis super omnibus, quæ proponere voluerunt coram nobis & fratribus no- stris, audientiã benigna concessã fideles adhibuimus interpretes, qui nostrum eis, & suum nobis in omnibus, & per omnia panderunt intellectum. Ipsum quoque litterarum ve- strarum initium, quod ex Psalmis assumpseras spiritualis, & nobilis citharædi, cordis tui gaudium manifestans, ex eo iusta ratione conceptum, quod in domum ^b Domini te sperabas iturum, illuc etiam tribus, tribus Domini, Latinorum videlicet, & Græcorum pariter ascensuras, acceptum nobis plurimum cum gaudio accepimus exultationis in- gentis. Hoc est enim, quod & nos totis visceribus concupiscimus, quod & in ipsis missa- rum solemnibus à Domino petimus incessanter, vt suam videlicet Ecclesiam toto orbe ter- rarum

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

rarum adunare dignetur. Hoc est, quod videre summopere cupimus, ut ipsius ruinas impleat, scissuras reparet, muros ædificet, & sanctorum custodiâ muniat Angelorum. Non sunt enim nobis incognita damna populi Christiani, quæ iam dudum Latinorum, & Græcorum dissensio peperit annosa pariter, & damnosa, dum diuisos inter se populos, & in sua se aduersis mutuo debilitando conatibus conuersos viscera frequentius, & liberiùs furor hostilis inuasit, qui eisdem glutino veræ charitatis vnitis obesse minime potuisset. Sanè olim ad fel. rec. Urbanum Papam prædecessorem nostrum, cum tuis litteris solemnes nuntios destinans tuum modo consimili per eosdem nuncios, & litteras pium desiderium explicando inter cætera postulasti, ut ad Tuam præsentiam Apocrisarios suos mitteret seu legatos pacis homines, & pacificos CHRISTI discipulos, non gaudentes in vanitate verborum, neque bono pacis mundanam sapientiam præponentes. Qui tuis votis annuens in hac parte viros electos de Fratrum Minorum Ordine, viros utique pauperes in hoc mundo, in fide diuites, in lege Domini plenius eruditos, Fratres scilicet Simonem de Aluernia, Petrum de Moras, Petrum de Crista, & Bonifacium de Yporegia cum suis sub certa forma litteris ad Te misit. Licet autem idem prædecessor noster Celsitudinis Tuæ litteras supradictas cum magno gaudio recepisset, & in ipsis contenta litteris sigillatim inspecta pietatis perpenderet speciem obtinere, ad contentum tamen in eis ordinem sicut non debuit, sic nec voluit se arctare. Tu quidem eorundem Latinorum & Græcorum concordiam dissolutis inimiciis in charitate mutua prius decreueras solidandam, & tunc demum videbatur tibi commodior de dogmatibus fidei, & rituum diuersitate tractatus. Et ad huiusmodi probationem Ordinis ex scripturis authenticis argumenta multa compegeras ad probandum, quod bonorum sit omnium charitas fundamentum. Ipse vero tuis non obuians argumentis, nec præconia charitatis attenuans, quam Sedes Apostolica illibatam seruat ad filios etiam indeuotos, sed fidei primum, & solidum fundamentum attendens, sine qua a Deo est impossibile placere, non iniuste de consonantia fidei tractatum censuit præmittendum. Absit enim ut Romanam Ecclesiam, quæ nec rugam^b habens, nec maculam, illam tenet hodie, quam semper hætenus tenuit, fidei veritatem, filios etiam se auertentes ab ea odio prosequi fateamur, cum proculdubio eadem mater Ecclesia iustis, & peccatoribus; obedientibus, & rebellibus exhibens piæ charitatis affectum, ad salutem omnium, quibus potest modis intendat, nec ideo minus diligere sit censenda, quod interdum exigente iustitia peccatorum confringit cornua^c, qui salutaribus monitis obtemperare contemnant. Sicut nec recto iudicio dici potest medicus odiosus, qui curandis vulneribus ferrum & ignem adhiberet, quæ lenioris antidoti medicamine non curantur. Stetit itaque cum fide charitas apud ipsam. Sed qui fidem contaminant, necessario deserunt charitatem, ad quam nullus est eis reditus, nisi prius quam non receperant, vel receptam abiecerant, fidei veritatem agnoscant, cum sit illa fons viuus charitatis, cui nullus communicat alienus. Ut igitur rectus esset ad pacis optatæ colloquium, & tractatum ingressus, missi sunt ad Tuam Magnitudinem dicti Fratres de dogmatibus fidei, & Ecclesiasticis ritibus tractaturi, ac insuper de concordia super aliis inter prædecessorem ipsum & Te, tuumque populum reformanda. In eiusdem prædecessoris litteris hoc expresso, quod si ex huiusmodi tractatu tibi & ipsis Fratribus videretur, quod tam pium, tamque salubre negotium progressum laudabilem, & egressum deberet habere felicem, per te ordinari posset, & eos, quod pro eiusdem consummatione negotij solemnes nuncij cum autoritate & potestate plenaria, & sufficiente mandato ad Sedem Apostolicam ex parte Tuæ Celsitudinis mitterentur, vel alia inueniretur via conueniens, per quam promptus ad negotij consummationem ipse Deo procederetur auctore. Cæterum Fratres ipsi aliquandiu in tua Curia commorati, cum non possent ad plenum assequi, quod volebant, volentes tandem obtinere, quod poterant, in quandam tecum, ut dicitur, conuenere scripturam, certos articulos continentem, Magnitudini Tuæ bona fide spondentes, se apud dictam Sedem instituturos, quantum esset in eis, ut scripturam huiusmodi Sedes eadem acceptaret. Nuper autem tuis Apocrisariis supradictis ad nostram præsentiam accedentibus, & à nobis prius secreto, ut eis placuit, ac in fratrum nostrorum præsentia subsequenter auditis, super fidei veræ dogmatibus cum eisdem conferre volumus non con-

*Memoras
missos ab Ur-
bano Nun-
cios.*

*Et legationis
eius seriem.*

*a Hebr. 11.
6.*

*b Ephes. 5.
27.*

*Prudenter di-
ligit mater
Ecclesia filios
suos, etiam
dyscolos.*

c Psal. 74. 17.

*Absque fide
non est cha-
ritas.*

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

tentiosæ disputationis certamine, sed verbis simplicibus, & Evangelicæ consonis veritati. Quod recusantibus ipsis admittere, tractatores eis obtulimus de dictorum fratrum nostrorum collegio, qui colloquio familiari discuterent cum eisdem, quibus modis, quibusue gradibus tam salubre posset negotium consummari. Sed ipsi nec istud recipere voluerunt, proponentes finaliter, quod nec ad disputandum, nec ad tractandum venerant, sed per nos roborari petebant, quæ à prædictis Fratribus, Simone scilicet & collegis ipsius in tua, ut dicebant, præsentia fuerant acceptata, quæ cuiusdam scripturæ series, quam in nostra protulerunt præsentia, continebat, de qua tamen pro te tuisque subditis roboranda, etiamsi nos acceptare vellemus eandem, nullam se recepisse penitus potestatem coram nobis, & eisdem fratribus nostris iidem tui Apocrisarii sunt confessi. Quibus auditis, mirati sumus tanti Apocrisarios Principis, qui, si ea, quæ in eiusdem prædecessoris litteris expressa supra meminimus, adeo processissent, quod iuxta eorum seriem existimares non immerito nuntios destinandos, mitti à te debuerant, ut præmittitur, cum auctoritate, & potestate plenaria, & sufficienti mandato, sic instarent super eiusdem corroboracione scripturæ; cum tamen ad hoc petendum, nec in scriptis, nec alias mandatum aliquod exhiberent, immò nec prædictæ Tuæ Celsitudinis litteræ, nobis præsentatæ per ipsos, de petitione huiusmodi, vel præfata scriptura, seu etiam de prædictis Sedis eiusdem Apocrisariis aliquam facerent mentionem, aut quod ipsis tuis Apocrisariis fides à nobis deberet super iis, quæ pro parte tua proponerent, adhiberi. Sed ne ipsos contemnere videremur, benignè ipsis ostendimus, quod præfata scriptura nobis per ipsos exhibita, non potuit à prædictis Fratribus dictæ Sedis Apocrisariis, eiusdem Sedis nomine approbari, cum ad id ab ea non habuerint potestatem. Tractatores siquidem missi fuerant, non negotij perfectores; sicque per consequens illorum incumberebat officio tractatus sui summam ipsi Sedi referre, illiusque approbationem eiusdem Sedis iudicio reseruare. Quod & ipsimet consultius attendentes circa finem præfata scripturæ fatentur ex iniuncti ministerij debito dictæ Sedi inuenta renunciare debere. Nec approbationis sibi usurparunt officium, sed instantiæ suæ ministerium promiserunt, spondentes, ut prædiximus, se instituros apud dictam Sedem, quantum in eis erat, ut scripturam approbaret eandem. Videat itaque Tua Sublimitas, quam purè, quam liquidè dicti Fratres Apocrisarii Sedis eiusdem, suæ potestatis, & ministerij referarunt seriem, & fines, seu terminos expresserunt, quam clarè, quam apertè suæ intentionis aperuere propositum. Quid enim clarius dici vel scribi potuit, ut nondum actum quis diceret, quod adhuc omnino ex alterius approbatione penderet? Fratres igitur memorati, Apocrisarii dictæ Sedis, nec roborauerunt, nec intenderunt, sicut nec etiam potuerunt, prædictam sine Sedis eiusdem conscientia roborare scripturam. Nos quoque petitionem à præfatis tuis Apocrisariis super ipsius scripturæ inspecto tenore, cum nonnulla, quæ continentur in ea, nec accommoda, nec utilia, immò dispendiosa, & damnosa potius tanto & tali negotio reputemus, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, eiusdem negocij qualitate pensata, non duximus admittendam; præsertim cum ipsi tui Apocrisarii ad roborandam eandem, pro te tuique Imperij Clero, vel populo nullum, ut præmissimus, mandatum vel potestatem haberent, nec tu de petitione præmissa tuis aliquid litteris duxeris inferendum; immò ab eadem scriptura, utpote de diuis corroboracione iam elapso ferè triennio non curasti, nec per nostros Apocrisarios, post superius nominatos nouissime ad te missos, qui apud te moram diutius contraxerunt, nobis misisti aliquid verbo vel scripto, recessisse verisimiliter credi. polles, quamquam & alias non fuisset à nobis eadem petitio admittenda. In eis etenim quæ sunt fidei, & veritatem respiciunt, sine qua salus esse non potest, explicite non subinvoluerunt est agendum, ideoque ut in lucem omnia veniant, nec verborum ambagibus intentionis nostræ puritas inuoluatur, tenore præsentium duximus declarandum, quid tibi à Prælati, & cæteris sub tua ditione degentibus faciendum incumbat, ut ad sinum eiusdem Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matris tuæ sano fretus consilio redeas reuerenter. Quod si faciendum Domino decreueris inspirante, ipsa mater piissima filio redeunti sinum largissimæ pietatis aperiens in tuos lata properabit amplexus. Ecce ergo quod corde firmiter credimus, & quod ore simpliciter profiteamur, tibi planè proponimus & exponimus, nec in velamentis ænigmatum

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

gmatum dogmata nostra tegimus, sed omnino verbis explicitis, & apertis notam esse volumus vniuersis professionem fidei, quam tenemus. Quam à Te, Clero, & populo prædictis exigimus, vt eandem tu & ipsi profiteamini, si ad nostram, vt desideramus, volueris redire vnitatem. Ea insuper, quæ circa eiusdem Ecclesiæ Romanæ primatum, de cuius veritate nonnulla præfatæ scripturæ series continebat, à te ac ipsis, Clero, & populo recipi, & acceptari volumus plenius, & apertius explicantes.

*Mittit Pon-
tifex ad Gra-
cos expressam
fidei profes-
sionem.*

Et quidem Credimus sanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, vnum Deum omnipotentem, totamque deitatem coessentialem, consubstantialem, coæternam, & coomnipotentem, vnius voluntatis, potestatis, & maiestatis, creatorem omnium creaturarum, à quo omnia, & per quem omnia, in quo omnia, quæ sunt in cælo, & in terra, visibilia, & inuisibilia, corporalia, & spiritualia.

Credimus singulam quamque in sancta Trinitate personam vnum verum Deum, plenum, & perfectum.

Credimus ipsum Filium Dei, Verbum Dei æternaliter natum de Patre consubstantialem, coomnipotentem, & æqualem per omnia Patri in diuinitate, temporaliter natum de Spiritu sancto ex Maria semper Virgine cum anima rationali, duas habentem natiuitates, vnam ex Patre æternam, alteram ex matre temporalem, Deum verum & hominem, verum, proprium in vtraque natura, atque perfectum, non adoptiuum, neque fantasticum, sed vnum & vnicum filium Dei in duabus, & ex duabus, diuina scilicet & humana naturis; sed in vnius personæ singularitate, impassibilem, & immortalem diuinitate, sed in humanitate pro nobis, & pro salutē nostra passum, vera carnis passione mortuum, & sepultum, & descendisse ad inferos, ac tertia die resurrexisse à mortuis vera carnis resurrectione, die quadragesimo post resurrectionem cum carne, in qua resurrexit, & anima ascendisse in cælum, & sedere ad dexteram Patris, inde venturum iudicare viuos & mortuos, & redditurum unicuique secundum opera sua, siue bona fuerint siue mala.

Credimus etiam Spiritum sanctum, plenum, & perfectum, verumq; Deum ex Patre & Filio procedentem, coæqualem & coessentialē & coomnipotentem & coæternum per omnia Patri & Filio.

Credimus hanc sanctam Trinitatem non tres Deos, sed vnum Deum omnipotentem, æternum, inuisibilem & incommutabilem.

Credimus sanctam Catholicam & Apostolicam, vnam esse veram Ecclesiam, in qua vnum datur baptisma, & vera omnium remissio peccatorum.

Credimus etiam veram resurrectionem eiusdem carnis, quam nunc gestamus, & vitam æternam.

Credimus etiam noui & veteris testamenti, Legis ac Prophetarum & Apostolorum vnum esse auctorem Deum ac Dominum omnipotentem. Hæc est vera fides Catholica, & hanc super dictis articulis tenet & prædicat sacrosancta Romana Ecclesia. Sed & propter diuersos errores, à quibusdam ex ignorantia, & ab aliis ex malitia introductos dicit & prædicat eos, qui post baptismum in peccata labuntur, non rebaptizandos, sed per veram pœnitentiam suorum posse consequi veniam peccatorum. Quod si verè pœnitentes in charitate decesserint, antequam dignæ pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis purgatoriis post mortem purgari; & ad pœnas huiusmodi releuandas prodesse eis fidelium viuorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueuerint secundum Ecclesiæ instituta. Illorum igitur animas, qui post sacrum baptismum susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quæ post peccati contractam maculam vel in suis manētes corporibus, vel eisdem exute prout superius dictum est, sunt purgatæ, in cælum mox recipi. Illorum autem animas, qui in mortali peccato, vel cum solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas, eadem sancta Romana Ecclesia credit & firmiter asseuerat. Et quod nihilominus in die iudicii omnes homines ante tribunal Christi cum suis corporibus comparebunt, reddituri de factis propriis rationem.

Tenet etiam & docet eadem Romana Ecclesia septem esse Ecclesiastica Sacramenta.

Vnum

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

a Iacob. 5.
14.

Vnum scilicet Baptisma, de quo dictum est supra. Aliud est Sacramentum Confirmationis, quod per manus impositionem Episcopi conferunt chrismando renatos. Aliud est Pœnitentia. Aliud est Eucharistia. Aliud est Sacramentum Ordinis. Aliud est Matrimonium. Aliud est Extrema vñctio, quæ secundum doctrinam B. Iacobi^a infirmantibus exhibetur.

Sacramentum Eucharistiæ ex azymo conficit eadem Rom. Ecclesia, tenens & docens, quod in ipso sacramento panis verè transsubstantiatur in corpus, & vinum in sanguinem Domini nostri Iesu Christi.

De Matrimonio tenet, quod nec vnus vir simul plures vxores, nec vna mulier simul habere permittitur plures viros. Soluta verò lege matrimonij per mortem alterutrius coniugum, secundas, & tertias, & deinceps nuptias successiue licitas esse dicit, si impedimentum canonicum ex causa alia non obsistat.

Ipsa quoque sacrosancta Romana Ecclesia summum & plenum primatum, & principatum super vniuersam Catholicam Ecclesiam obtinens, quem se ab ipso Domino in Beato Petro Apostolorum Principe seu vertice, cuius Romanus Pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter & humiliter recognoscit, sicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debet iudicio diffinire. Ad quam potestatem grauatus quilibet in negotiis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus appellare. Sed & in omnibus causis ad examen Ecclesiasticum spectantibus, ad ipsius potestatem recurri iudicium, & eidem omnes Ecclesiæ sunt subiectæ, ipsarumque Prælati & obedientiam, & reuerentiam sibi debent; apud quam sic potestatis plenitudo consistit, quod Ecclesias cæteras ad sollicitudinis partem admittit. Quarum multas & Patriarchales præcipue diuersis priuilegiis eadem Romana Ecclesia honorauit, suâ tamen prærogatiuâ tam in generalibus Conciliis, quam in quibuscumque aliis semper saluâ.

Porro præscriptam purissimam, certissimam & solidissimam Orthodoxæ fidei veritatem Euangelicæ doctrinæ consonam, à sanctis Patribus traditam, & Romanorum Pontificum in suis Synodis diffinitione firmatam, sicut nec decet, sic nec volumus nouæ discussioni, ac diffinitioni subiacere, ipsam quasi per hoc quomodolibet contra fas & licitum in dubium reuocando. Ideoque licet in præfata scriptura de conuocatione Concilij ageretur, licet Tu per tuas præfatas litteras Concilium in Terra tua conuocari petieris, nos tamen nullo modo proponimus Concilium ad discussionem, seu diffinitionem huiusmodi conuocare: non quod cuiusquam faciem vereamur, vel eandem sacrosanctam Romanam Ecclesiam Græcorum superari prudentia timeamus; sed quia prorsus indecens foret, immo nec licet, nec expedit in dubium reuocari præmissam veræ fidei puritatem, tot sacræ paginæ autoritatibus, tot Sanctorum roboratam sententiis, tot Romanorum Pontificum stabili diffinitione firmatam, pro cuius defensione si necesse foret, parati essemus subire martyrium, & morti etiam exponere corpus nostrum. Quam ideo ad præsens nequaquam autoritatibus, quarum tamen satis nobis copia pro voto suppeteret, munire curauimus, sed in simplicitate veridica, sic purè, sic explicitè tam prædictis tuis adhibendam nunciis, quam tibi decreuimus destinandam, quia vel notam prolixitatis nimis diffusæ epistolæ textus incurreret, si autoritatum multitudinem, quibus eadem roboratur veritas, contineret; vel si notam vitare volens huiusmodi tam prolixam, tot articulorum materiam breui sermone perstringeret, de defectu forsitan, qui proculdubio nimis foret in tanto notabilis & periculosus negotio, notaretur, & quia prouida deliberatione concepimus Apocrisarios aliquos, in lege Dei peritos, ad Tuam præsentiam destinare, cum quibus tu ac prædicti Clerus, & populus super præmissis conferre poteritis, & sicut speramus, ipsi vobis sufficienter diuina eis id donante clementia, respondebunt. Sed nihilominus, si quid tuum tuorumue animos concutit, si quid turbat, ut eorum aliquid, quæ superscripsimus veremini, ut petimus, profiteri, aliquos de peritioribus, quos in prædictis repereris Clero, vel populo ad nostram mitte præsentiam, nosque, qui iuxta eiusdem Principis Apostolorum sententiam^b, parati sumus omni poscenti nos, de ea, quæ in nobis est fide, & spe reddere rationem, illos, quos miseris, charitatiue tractabimus, & patienter quicquid proponere voluerint, audiemus, & tam plenè, donante Domino,

b 1. Pet. 3. 15.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

Domino, satisfaciemus eisdē, quod amoto cuiuslibet dubitationis scrupulo, fidei veritatē agnoscent, & in agnita salubriter gloriantes, ad Te cum gloria remeabunt. Ipsi quoque Apocrisariis tuis, cum de prēmīssā professione fidei eis, vt prēmīttitur, copiam fecimus, clementer obtulimus benignē ipsis satisfacere, si super ea in aliquo dubitarent. Ideoque Excellentiam Tuam monemus, rogamus, & hortamur in Domino IESU CHRISTO per asperionem sui pretiosi sanguinis obsecrantes, quatenus diligenter attendens, quantum tibi accrescet ad meritum, quantum accedet ad gloriam, & exaltationem tui nominis ampliandam, si datum tibi desuper fuerit, vt oues, quæ perierunt, tuæ diligentiae studio ad caulam Domini reducantur, si tuis fiat laboribus, vt vnum sit ouile, vnusque Pastor Latinorum & Græcorum populis tuis temporibus in vnitāte prēmīssæ Orthodoxæ fidei adunatis, sic studeas habilitare materiam, sic animos tuum tuorumque disponere, quod in prædictorum Apocrisariorum nostrorum aduentu, te ac prēmīssis Clero, & populo præsīptam humiliter suscipientibus, & fideliter profitentibus fidei veritatem, facilis sit ad reliqua, Domino faciente, processus. Quod si postquam taliter supra propositum, Tu iidemque Clerus, & populus veritatem fidei susceperitis, & professi fueritis, & ad obedientiam, vt prēmīsimus, eiusdem veneritis matris vestræ, Concilium per Sedem ipsam ad locum, qui ad hoc eidem Sedi videatur idoneus, conuocari petieritis ad charitatis vinculum inter Latinos & Græcos fœdere perpetuo roborandum, Legatos super hoc ad nos poteris destinare, quibus, faciente Domino, responsum dabitur, quo tuum desiderium satiari poterit, & debebit. Ad prēmīssā igitur tam salutiferæ vnionis salutare commercium efficaciter sollicitudo Tuæ sublimitatis intendat. Et vt animarum & corporum discrimina, quæ ingerit inueterata dissensio, præcidantur, prēmīssa, quæ paterna monitione requirimus, implere festinet. Scitura quod occasione tractatus huiusmodi, nec iis, qui à Tua Magnificētia se grauatos esse queruntur, sicut nec debemus, in sua iustitia deesse proponimus, nec à prosecutione tanti negotij per alias vias, quas ad animarum salutem Dominus ministrauerit, desistemus. Datum Viterbij 4. Nonas Martij, Pontificatus nostri anno 4.]

III. Hanc eandem fidei professionem misit aliquot post annis Sedes Vacans, nec non Gregorius Decimus ad ipsum hunc Palæologum; in qua est quod admiren adeo expresse pro fidei articulo credendum inter cæteros præsīptum fuisse illum, videlicet; *Animas, quæ post peccati contractam maculam, vel in suis manentes corporibus, vel eisdem exuta, pœnis purgatorij sunt purgate, in cælum mox recipi*; & tamen tantopere de eodem fuisse dubitatum sub Ioanne XXII. vt vel ipse Pontifex nihil non fecerit ad trahendum quosque in sententiam suam, huic professioni ex opposito contrariam. Nisi fortassis aliud voluerit esse *in cælum recipi*, & aliud *videre facialiter diuinam essentiam*: ad quod euitandum effugium Concilium Florentinum in sua definitione & professione fidei relatis his ipsis verbis (nam & magnam huius professionis partem ad verbum habet insertam) addidit; *in cælum mox recipi: & intueri clare ipsum Deum trinum & vnum, sicuti est, pro meritorum tamen diuersitate alium alio perfectius*. Sed de hoc suo loco sub eodem Ioanne opportunius sermo redibit. Ad Clementem redeo, qui alias misit litteras Iosepho, & Monacho Monasterij Montis Galesij, C I X. Patriarchæ Constantinopolitano, quibus eum ad fidei vnitatem inuitat, atque vt ad eandem concordiam efficaciter, & breuiter Palæologum, & cæteros sibi subditos inducat, affectuosius hortatur.

DILECTO IN CHRISTO FRATRI... PATRIARCHÆ
Græcorum spiritum gratiæ salutaris.

[Tuarum nobis missarum nuper series litterarum tui desiderij, ad Ecclesiarum Latinæ videlicet & Græcæ desiderabilem vnionem reserauit affectum, tanto proculdubio gratiorem, quanto & nos plenius ad illam afficimur, quantoque eam tanquam Deo acceptabilem, & animabus gratia diuina proposita salutarem, totis visceribus affectamus. Hoc est siquidem, quod inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpeti cura reuoluimus. Hoc est, ad quod ardentius nostra suspirat intentio; hoc est, quod in solidæ charitatis ardore crebris orationibus postulamus, vt ille lapis angularis, qui facit

Reg. Vatic.
in litteris
secret. n. 2.
Hortatur Pa-
triarcham
Constantinop.
ad vnionem.
Quātum de-
sideret Cle-
mens vni-
tē Græcorum
& Latinorū.

vtraque

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. AN.3. OCCID. AN.12. NORVM AN.60.

utraque vnum, suam sanctam Catholicam, & vniuersalem Ecclesiam schismatum scissu-
râ diuisam misericorditer vniens in vnitatem fidei orthodoxæ toto orbe dignanter adunet.
Innumera etenim, & inestimabilia præcipue animarum, sed & corporum commoda,
quæ populo Christiano huiusmodi vnio desideranda, tam salubris asserret, diligenter
aduertimus, nec numerosa discrimina, quæ iam intulit, pro dolor, inueterata dissensio
ignoramus. Propter quod, ne tam vtile, tam pium negotium per verba inefficacia vltè-
rius deducatur, viam ad accelerationem huiusmodi nobis admodum votiui negotij, de
consilio fratrum nostrorum compendiosam, vt speramus, elegimus, quam ideo præsen-
tibus non duximus inferendam, quia eam Magnifico viro Michaeli Palæologo, Impera-
tori Græcorum Illustri, nostris litteris plenius explicamus. Ideoque fraternitatem tuam
rogamus, monemus, & hortamur attentè in Domino IESU CHRISTO, per aspersio-
nem sui preciosi sanguinis obsecrantes, quatenus præmissum affectum, quem eadem
tuæ litteræ prætendebant, per efficacem operis euidentiā exhibens, ad celerem exe-
cutionem illorum, quæ in prædictis nostris litteris paternè requirimus, in humilitatis spi-
ritu te ipsum promptum, & propitium offeras, & tam præfatum Græcorum Imperato-
rem, quam alios, quo poteris studio solertis exhortationis inducas, vt cum Altissimi dex-
tera tam gloriosum opus vtilitatis tantæ perfecerit, tu in hoc te vtilem extitisse coopera-
torem ipsius, sub spe nihilominus diuinæ gratiæ ac fauoris Apostolici, quem tibi ex hoc
accreuisse digne lætaberis, possis non immerito gloriari. Datum Viterbij 4. Non. Mar-
tij, anno 3.]

Legenda MS.
Acta eius
Fabriano
transmissa.
Franc. Fa-
brianen. sit
Minorita.

Hoc anno cœlesti monitus oraculo B. FRANCISCVS FABRIANENSIS Minorum IV.
subiit vitam: nam cum solitarius in cubiculo lectiones Philosophiæ naturalis, à Magistro
acceptas, seriùs studeret, facta ad eum hæc vox 3. Kalend. Septembris: FRANCISCE
*surgere, quare Fratrem Gratiam Ordinis Minorum, & quidquid tibi præscripserit, protinus exe-
quere.* Circumspiciens an adesset, qui hæc verba proferret, neminem vidit: sed dum
iterum studiis intendit, secundo, & tertio ipsa eadem vox cœlestis intonuit. Prudenter
iudicauit contra stimulum non esse calcitrandum, sed diuinis monitis obtemperandum,
quare continuo prædictum adiit Gratiam, Minorum tunc Guardianum, cui rem omnem
sincerè expandit, & vitæ suæ vniuersam seriem narrauit. Præmonitus ille cœlitus de su-
peruenturo adolescente, amicè excepit, vt sub Minoritarum instituto sedulo Deo infer-
uiret, hortatus est, & in Dei obsequiis viam mandatorum eiusdem curreret alacriter, piè
consuluit. Ad amussim Instructoris sibi cœlitus præscripti consilia amplexus, valedixit
parentibus, initiatus à Ministro Prouinciali, de quo nos superius^a egimus, Fratre Mo-
naldo de sancto Elpidio. Ita ipse sub his verbis in suis Chronicis Fabrianensibus scriptum
reliquit. *Anno Dom. M. CC. LXVII. Ego Frater FRANCISCVS veni ad Ordinem,
receptus à Fratre Monaldo à sancto Elpidio, virtute & efficacia orationis matris meæ, meritis
matris meæ, & instantia precum earundem.* Magistros habuit in tyrociniis ipsum Fratrem
Gratiam, & Raynerium senem plebanum, S. Francisci discipulum, de quo egimus alias^b,
& breui redibit occasio^c iterum ratiocinandi. Multa etiam didicit virtutis incrementa
sub ipso ingressu à sancto Siluestro Auximensi, Siluestrinæ, à suo nomine ita dictæ, Con-
gregationis monasticæ primicerio, apud Fabrianenses tunc sanctitate celebri, qui hoc
ipso anno terram cœlo commutauit.

^a An. 1263.
n. 21.

^b An. 1215.
n. 22.

^c An. 1268.
num. 3.
Siluester Au-
ximensis.

Eius testimo-
nium de In-
dulgentia Por-
tiuncula.

^d An. 1221.
n. 22. & An.
1223 n. 1. &
seqq.

Sub tyrocinijs anno missus est Assisium ad lucrandam Indulgentiam celebrem Por- V.
tiunculæ, vbi familiare habuit colloquium cum B. Leone, sancti Francisci socio, con-
fessario, & secretario, circa eiusdem sancti Viri stigmata, & modum obtentæ huius indul-
gentiæ; quorum ipse testimonium perhibet in libello à se conscripto de veritate & ex-
cellentia huius sacre Indulgentiæ, cuius istud initium. *Ad memoriam in futurum. Ego
Fr. FRANCISCVS de Fabriano inutilis & indignus Frater Minor, quod legi & vidi sub sigillo
authentico Domini Episcopi Assisiatis de Indulgentia S. Mariæ de Portiuncula dictæ Ciuitatis Assi-
sijs, ecce nunc redigo in huiusmodi scriptum.* Et narrata vniuersa historia eo modo, quo nos
ex eiusdem Episcopi litteris, cœuisque authoribus superius^d retulimus, subiungit. *Et
hoc testificatus est Frater Leo, vnus de socijs B. Francisci, vir probæ vitæ, quem ego Frater Franci-
scus vidi in anno, quo veni ad Fratres, quando iui ad dictam Indulgentiam. Dixit enim dictus
Frater Leo se audiuisse ab ore B. Francisci de dicta indulgentia, ab eo, vt prædicitur, impetrata, &c.*
Alibi

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

Alibi etiam in alio opusculo, quod confecit de serie & gestis Ministrorum Generalium, dum probare vellet B. Petrum à Cathanio ex horum numero fuisse, eo tamen sensu, quo nos suo diximus loco ^a, id ita confirmat testimonio prædicti Leonis. *De supradicto Fratre Petro Cathanij, quod fuerit Generalis Minister, habetur ex dictis Fratris Leonis, unius de socijs S. Francisci, quem scilicet Fratrem Leonem ego vidi, & scripta eius legi, quæ recollegit de dictis & vita Sanctissimi Patris nostri FRANCISCI.* In hac ferie Ministrorum insigne præbet de S. Bonaventura testimonium, quod ne aliquando excidat, hic placuit adiungere. *Septimus Generalis Minister post transitum B. P. FRANCISCI fuit Frater BONAVENTURA de Balneoregio, vir bonæ memoriæ, sanctus, & iustus, & rectus, ac timens Deum, consummatus in artibus apud Parisios, & post ingressum ipsius in Ordinem Magister effectus in sacra Theologia, licentiatus sub Magistro Alexandro primo Magistro Ordinis, quem cum esset in seculo, tota Parisiensis Vniuersitas sequebatur, sub quo septem Fratres nostri fuerunt licentiati, & Magistri effecti in sacra Theologia. Hic iam dictus Frater Bonaventura vir eloquentissimus fuit, mirabilis in intellectu sacrae paginæ & totius sacrae Theologiæ, pulcherrimus sermocinator ad clerum, & prædicator ad populum, in cuius præsentia ubique terrarum omnis lingua silebat. Hic factus est Generalis Minister trigésimo tertio anno à transitu B. FRANCISCI. Hic stetit Generalis XV. annos, & existens Generalis factus fuit Cardinalis à Domino Papa Gregorio Decimo in Concilio Lugdunensi. Quæ vero de annorum & Ministrorum computo, aliisque hic inserit, suis locis examinauimus.*

VI. Vitam hanc & institutum professus, addictus est per superiores sacrae Theologiæ studiis, in quibus adeo mirificè profecit, ut celebris euaserit prædicator, animabus valde proficiuus, propterea à nostris scriptoribus commendatus. Pisanus ita eum laudat. [Custodia Æsina habet locum de Fabriano, in quo iacet Prædicator deuotus FRANCISCVS, miraculis gloriosus.] Marcus Vlissipponen. [Homo doctissimus & magnus prædicator.] Ultra pietatem & orationem adhibuit etiam litterarum humanarum, & diuinarum studium ad mysteria enodanda, ad res doctè, & fundatè explicandas. Neque exiguus ei librorum cumulus, quippe inter monumenta, quæ morienti supererant, & apud Minores Fabrianenses seruantur, habetur etiam Indiculus librorum, quos emi fecit pecuniâ, à Patre suo vltimis tabulis in hunc finem legatâ. Grauiore quosque habuit ex sanctis Patribus, primos & notiores omnes Theologiæ Magistros, expositores vtriusque testamenti, Philosophos plures, & Mathematicos, & sui sæculi optimos concionatores. Id profecto omnino æquum esset, ut qui sacram hanc, inter Christianos primam, exercerent artem, non tam proprio fiderent ingeniolo, aut quidquid in buccam vel in cerebrum veniret, audacter nimis ex alto profunderent, quam sedulo orationis & litterarum studio fundatè & grauiter ad vtilitatem, & ædificationem, populos docerent, & profundis sacrae Scripturæ arcanis exponendis non temere absque Magistro, inconsultis Sanctis Patribus, aut grauioribus interpretibus in re grauissima, ut quotidie fit, se ingererent, & turpiter in omnium oculis errarent. Sancta & nobis germana est paupertas, ea videlicet quæ vniuscuiusque statum, & functiones decet; videlicet ut simplex & illiteratus Frater quæ ad victum tenuem, & pauperem vestitum sunt necessaria, ut sacerdos quæ ad sacerdotium, ad confessiones excipiendas, ad aliorum animas curandas instructorios habeat codices; ut facultatum liberalium, & sacrae Theologiæ professores, verbi quæ diuini concionatores ad seria, & laboriosa ministeria subsidia habeant necessario- rum librorum. Ut superfluitatem & excessum condemno, ita necessitatem in his rebus agnosco; nec debere committi quempiam quantumuis audaculum periculosa in ponderoso ministerio temeritati.

VII. Humilius de se hic sensit FRANCISCVS, quam sibi voluerit fidere, potius volens cum optimis Magistris sentire, quam solus errare. Ultra conciones, docendo, & legendo suo Instituto & Vrbi natiuæ fuit splendori. Virtutes omnes continuo conatu assequutus est; & in altaris ministerio obeundo deuotionem multam, & curam impendit. Cum aliquando missam pro defunctis celebraret affectuosius, vehementerque compateretur animabus dura tormenta patientibus, & in fine sacrum mysterium clauderet illa deprecantiuncula, *Requiescant in pace.* multorum exaudita est vox alacriter respondentium AMEN: quos vel Angelos ministrantes sacrificanti, vel animas ad preces Sancti Viri

Cc à purga

a An. 1220.
n. 23.

Euangelium de S.
Bonaventura.

Valde profecit in sacris
litteris.
Pisa. conf. 8.
Marc. p. 2.
lib. 7. c. 1.

Suppetebat
ei copia li-
brorum.

Prædicatorum
oportet stu-
dere.

Necessaria
copia librorum
non est contra
paupertatem
Franciscana-
nam.

Francis. per
sacrificium
missa multas
liberat ani-
mas à purga-
torio.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. AN. 3. OCCID. AN. 12. NORVM AN. 60.

*Cōsanguinei
aius fuit Mi-
norita co hor-
tante.*

à purgatorij ergastulo liberatas iudicare licebit. Insigni virtutum exemplo ad sodalitiū allexit duos nepotes, Antonium & Dominicum, Bonauenturæ de Feste, & Ioannæ sororis filios; tertium Petruccium Friderici fratris filium. Patruī imitati sunt vestigia, sanctè & humiliter semper in Ordine viuentes. Dominicus cæteris celebrior, quippe qui inter Ordinis scriptores communiter annumeratur. De cæteris Francisci actis alias opportunior sermo redibit.

*Varij Episco-
patus conse-
crantur Mi-
norita.*

*Iserniensis
Episcopus eli-
gitur F. Hen-
ricus de S.
Germano.*

Accreuit Ordini hoc anno non mediocre ornamentum ex assumptis pluribus eiusdem Alumnis ad regendas varias Ecclesias, quorum assumptiones certiores reddimus ex subiectis ad calcem huius tomi Pontificiis rescriptis. Electus est ab ipso Capitulo in Episcopum Iserniæ, aliis Ælerniæ, vulgo *Sergna*, inter Sannites sub Archiepiscopo Capuano Urbis vetustæ, Cælestini quinti, & Andreæ Isernien. celeberrimi Iurisperiti, patriæ, Fr. Henricus de S. Germano. Confirmavit electionem Pontifex datis litteris ad Rodolphum Cardinalem Episcopum Albanensem, Sedis Apostolicæ Legatum in regnis Sicilia. *Ex parte dilectorum filiorum.* 12. Kalend. Martij. Urbanus IV. ad preces Alphonsi Decimi Regis Castellæ transtulit Sedem Episcopalem ab Urbe Sidonæ, suffraganea Archiepiscopo Hispalensi, ad Insulam Gadicensem & locum Gadis, vulgo *Cadix*, prædictæ Urbis vicinum, cuius Ecclesiam sanctæ Cruci dicatum, quam prædictus Rex honorifice dotare intendebat, Cathedralem fecit, missâ ad hæc omnia autoritate ad Episcopum Abulensem, quam etiam reualidauit Clemens eius successor. Ille porro in primum huius Ecclesiæ Episcopum coaptauit Fr. Ioannem Martini, Regi acceptū, cuius superius ^a meminimus. Restiterunt Archiepiscopus, & Capitulares Hispalenses huic prouisioni, allegantes in his sibi inferri præiudiciū & grauamen. Auditis Hispalensium & recens Electi rationibus, cōmisit rei examen & iudiciū Pontifex Clemens Conchenſi, & Cordubensi Episcopis per litteras incipientes. *Olim felicitis record.* Urbanus. 8. Kal. Iunij. Gratum fore hoc monumentum antiquariis, & illius Ecclesiæ hominibus indubiè pollicemur. Mortuo in Curia Episcopo Ægitaniæ, aliis rectius Igeditaniæ, vulgo *Eidania* seu *Idanha* (quæ modo vicus est obscurus, situs in feracissima regione, quâ aliquando lustraui, translata sede Episcopali in Urbē Guardix, Archiepiscopo Braccarenſi in Lusitania suffraganea) translatus est ad eandem Sedem F. Valascus Minorita Episcopus Famagustæ (quæ vrbs est in insula Cypri, suffraganea Archiepiscopo Nicosiensi) optimè de Ecclesia meritis, perfunctus multis apud vniuersos fermè Europæ Reges ponderosis Legationibus, quas nos per varios annos expressimus. *In dispensatione ministeriorum.* 15. Kal. Octobris. Ad Episcopatum Cassanensem in Calabria, à iurisdictione Archiepiscopali exemptum, cuius dominium temporale spectat ad Principem Bisigniani, promotum Fr. Marcum de Assisio; ad Casertanum sub Archiepiscopo Capuano Principatus dignitate hodie gaudentem, spectantemque ad gentem Aquam-viuam, quendam Fr. Philippum; ad Asculanum non illum, qui in Piceno est, sed Satrianū, nunc Principatus titulo illustrem, in Apulia Daunia apud Apennini montis radices, inter Neapolim & Barium, Archiepiscopo Beneuentano suffraganeum, alium Minoritam ex nomine in diplomate omisso ignotum, assumptum fuisse mihi constat ex litteris Pontificiis datis ad prædictum Cardinalem Rodolphum, in iis partibus Legatum, quibus approbat horum promotionem, licet non petierint licentiam acceptandi, vti ex lege Pontificia tenebantur, à suis superioribus (de quo est aliud circa Fr. Marcum rescriptum anno sequenti. *Significauit nobis.* 12. Kalend. Maij. *Licet nobis.* 19. Kalend. Februar.

*Fr. Ioannes
Martini pri-
mus Episco-
pus Gadis-
censis.
a An. 1265.
n. 12. & an.
1248. n. 1.*

*Fr. Valascus
Episcopus
Famagusta
transfertur
in Episcopū
Ægitanien-
sem.*

*Cassanensis
Episcopus fit
Fr. Marcus
de Assisio.*

*Casertanus
Episcopus fit
Fr. Philippus
de Asculano.*

*Asculanus
Episcopus fit
alius Mino-
rita ignotus.*

*b An. 1263.
num. 9.
Rodolph.
fol. 269.
c] An. 1263.
n. 8.
d An. 1269.
n. 9.
Viri illustres
conuentus
Patauini.*

Insigni Ecclesiæ Patauinæ, quam superius ^b diximus D. ANTONIO sacram, adiunctum IX. hoc anno Monasterium sub administratione B. LVÆ BELLVDINI PATAVINI, de quo superius ^c loquuti sumus, & alias ^d sermonem instituemus. Floruerunt in hoc conuentu viri præstantissimi: inter hos præcipuè numerantur Beatus DAMIANVS DE COMITIBVS, quidam B. IACOBVS martyr, qui dum vehementi fidei seruire verbum Dei prædicaret Saracenis, martyrio coronatus est. Beatus item FVLGENTIVS, & alij viri sancti. Ansolinus Episcopus Sanadriensis sub Archiepiscopo Spalatenſi in Dalmatia, Martinus Albæ Pompeiæ sub Archiep. Mediolanenſi in ditione Montis-Ferrati. Henricus Episcopus alter, sed ignotæ Sedis, Nicolaus cognomento Grassetus, Inquisitor, & D. Antonij cultor præcipuus, de quo extat Paduæ in medio templi D. Antonij ad colum-
nam

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

nam sub imagine Deiparæ Virginis; partum suum adorantis, quædam tabella affixa, quæ & viri huius summam pietatem, & præclaras animi dotes testatur. Claruit quoque Fr. RVFFINVS LVPARVS, qui suis sacris concionibus per totam Italiam longè lateque magnam sui nominis gloriam expandit, qui præter humanarum diuinarumque litterarum non vulgarem peritiam, ob summam vitæ probitatem maximè præstabat, tanta quoque præfulsit in dicendo facundia, & tam vehementi in obiurgandis vitiis acrimonia, vt quam plurimos à peccatis ad salutarem pœnitentiam, ad vitæ tranquillitatem, & ad optimam viuendi rationem euocauerit, tandem ab Adriano sexto Anconitanus Episcopus electus, sed corpore inualido & concionandi labore attrito, ætate licet robusta, accumulato sibi honore, ad superos feliciter emigravit. Obiit autem anno salutis M. D. XXII. His non inferioribus virtutibus præclarus extitit Magister Hieronymus Magnanus, Episcopus Vestanus, primo eximius Theologus, & in vniuersa Italia Ecclesiastes insignis, cuius famâ ad Iulium Secundum Pont. Max. perlata Romam accitus est, & in Episcopum Vestanum delectus. Sed in patriam reuersus, obiit tandem 1527. Edidit quædam opuscula præter elegantem illam epistolam ad Adrianum Pont. Max. appositam in fronte operis sub titulo, quodlibeti. Fuit cum Iacobo Sadoletto viro egregio maxima familiaritate coniunctus. Etiam huius viri meminit Leonicus in suis Dialogis, vbi de precibus agit. [Aderant, inquit, mecum cum alij plerique, cum & Hieronymus Magnanus Vestanus Episcopus, vir & religione conspicuus, & litterarum etiam studiis in primis clarus.] Hunc locum etiam plurimum exornauit Magister Bartholomæus Vliarius Cardinalis; & paulo post Magister Antonius Tubeta in inclyta Patauina Academia primæ Philosophiæ professor eximius, ad quem ex omnibus mundi partibus confluebant studiosi omnes, velut ad mercaturam bonarum artium. Claruit quoque anno 1392. Magister Albertus à S. Georgio, qui ob insignem eius doctrinam, & in sacris concionibus facundiam à Bonifacio Octauo in Episcopum Feltrensem electus est. Floruit in eodem loco Magister Paulinus, qui conditus est in æde D. Antonij, cuiusque vita qualis fuit, inscriptio, & Epitaphium sepulchro appositum declarant.

Fr. Ruffinus
Luparus.

Hieronymus
Magnanus.

Bartholo-
mæus Vlia-
rius.

Antonius
Tubeta.
Albertus à
S. Georgio.

X. Hoc anno in oppido S. Agathæ, Gothorum cognominato, quia ab illis constructum, in Campania, non procul à Neapolitana Ciuitate, Clemens Pontifex emit situm, & dedit Fratribus intra oppidi mœnia, in quo possent Monasterium sibi construere. Fabrianenses hoc anno Sedem mutarunt à situ Cantia, vt præmonuimus supra^a, ad portam Ceruaram (ita ferunt à cerua fugitiua nuncupatam) ipsius municipij Fabrianensis, ne in aperto campo paterent incurfibus hostium obstrepente tunc vndique bello. Licentiam dederunt Simon Paltinerius tituli S. Martini Presbyter Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legatus & Guido Episcopus Camerinus, quorum litteras damus in huius tomii regesto. Inchoata Ecclesia anno sequentis cuius primum lapidem benedixit idem Guido Episcopus, vt ex hoc instrumento constat. [In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Amen. Anno Domini M. CC. LXVIII. Indictione XII. Ecclesia Romana Pastore vacante. Venerabilis Pater Dominus Guido, Dei & Apostolica gratia Camerinus Episcopus, concessit primum lapidem benedictum Guardiano Fratrum Minorum & aliis Fratribus eius Ordinis Fabriani commorantibus, & mandauit vt ipsius Domini Episcopi auctoritate ponant dictum lapidem benedictum in fundamento Ecclesiæ ad honorem Dei omnipotentis, & gloriosissimæ Virginis Mariæ & beatissimi Confessoris Christi Francisci, & omnium Sanctorum. Actum in Castro S. Seuerini in claustro Monasterij S. Laurentij die vltima Maij, præsentibus Domino Salimbene Abbate Monasterij Vallis fecinæ, Domino Manente eius Monacho, & Gentile Abbandonati testibus, de iis vocatis & rogatis. Ego Stabilis Matthæi de Alifurno Imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui, & vt supra legitur, de mandato dicti Venerabilis Patris Domini Episcopi scripsi, & publicauimus.] Hic perstiterunt Fratres vsque ad annum 1282. quo ad meditullium oppidi se transtulerunt, ita procurante B. Francisco Fabrianensi, quod tunc largius referemus.

Idem f. 276.
Conuent. S.
Agathæ.
Chron. Fa-
brian MSS.
Rodolph.
fol. 257.
a An. 1263.
n. 21.
Transfertur
conuen. Fa-
brianen.

XI. Iferniæ, de qua paulo ante loquuti sumus^b, compleuerunt Fratres Ecclesiam nouam (neglecta priori S. Stephano sacra, quam simul cum Monasterio inchoasse S. FRANCISCVS dum regnum Neapolitanum lustrauit, illius populi fert traditio) sub inuocatione

b An. 1267.
n. 8.
Monumen.
Ifern. MSS.
Conu. Ifern.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1267. ANNO 3. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 60.

fui institutoris. Prope frontispicium templi egregie elaboratum, hæc visitur inscriptio. [Anno Dom. M. CC. LXVII. sub tempore Fratris Benedicti Min. actum est hoc opus.] Prius effusam campanā docent inscriptæ hæ litteræ. Magister Ioseph me fecit 1259. Conseruata adhuc, absque necessario tamen vsu propter reuerentiam S. FRANCISCI, prima Ecclesia, cuius præcipua ianua erat in ipso vrbis muro; & cubiculum, in quo per aliquot dies vir sanctus requieuit. Recentior Ecclesia augustior est, & omnium illius Vrbis optima: frontem habet in præcipua platea, atque hinc frequentissimum populi concursum. Adiunctum huic Ecclesiæ an. 1450. facellum D. Antonij adeo amplum, vt integræ Ecclesiæ adæquet mensuram, & numerosæ seruiat Iserniensium sodalitati. Pertinet hic locus ad prouinciam S. Angeli, & Custodiam comitatus Molisæ Patrum Conuentualium. Circa hunc annum receptus fuit Conuentus S. Angeli in Pontano ditionis Firmanæ, vt patet per bullam Clementis ibidem asseruatam.

Conu. S. An-
geli in Pon-
tano.
Conu. Cari-
loci.

Cariloci in Burgundia Minores sibi sedem posuerunt sub Alexandro IV. sed restite- XII.
runt Monachi eiusdem loci, abiitque in lites controuersia, quas sopire curarunt prædi-
ctus Alexander & eius successor Urbanus, nec tamen potuerunt. Comparuerunt pro-
curatores partium coram Clemente, quibus fauorabilia quæque pro se allegantibus, &
monstrantibus, non tamen voluit Pontifex vltimum ferre iudicium, sed vt suauiter nego-
tium componeretur. *Orta dudum.* 2. Idus Decembris. Hoc eodem anno scribit Ioan-
nes Clin in suis Annalibus Hiberniæ celebrata Comititia prouincialia in Conuentu Kil-
kenniæ, seu S. Canici, quod certo argumento est, iam sub hoc tempore satis illam excre-
uisse prouinciam.

Comitia pro-
uincialia in
Hibernia.

Sub hoc anno ^a nobilis fœmina Dulcia Pauo vidua P. C. à Castilione Empuriarum, XIII.
citerioris Hispaniæ oppido, in B. Claræ memoriam ex domesticis facultatibus Monaste-
rium extruxit, & sectatricibus primæ regulæ Clarissarum concedidit, vocatis ex Mo-
nasterio S. Claræ Barchinonensi disciplinæ regularis Magistris. Eiusdem etiam tēporis ^b
putatur Monasterium S. Claræ Tarraconense, è publicis piorum Ciuium facultatibus
maiori ex parte erectum. A Patribus Conuentualibus translatum est regimen ad Obser-
uantes an. 1567. sub quibus reformatum est, allatis religiosioribus Monialibus ex præ-
dicto Conuentu Castilionensi. Dertosæ item Monasterium in eodem cum præcedenti-
bus Catalonia principatu erectum circa illud tempus ex publicis accolarum facultati-
bus, transiuit eodem anno ad Patres Obseruantes. Auxit Monasterij redditus Ioannes
Amella Dertosanus, dum libera prole & hæredibus suas facultates, non tamen pingues
nimis, donauit eisdem, constructa sibi humili ædicula non longe à præfato Monasterio,
reclusa in eodem sua coniuge Martinus à Corduba & Mendoza Episcopus Dertosensis
virtute cuiusdam brevis Pij V. ad instantiam Philippi I. obtenti, omnia bona mobilia,
& immobilia, iura & emolumenta quæcumque spectantia ad Monasterium S. Francisci
sub Patribus Conuentualibus (quod ab Obseruantibus etiam derelictum, modo incolit-
ur à Patribus Dominicanis) huic Monasterio applicauit, & appropriauit Ioannes Is-
quierdo eiusdem etiam Vrbis Episcopus, virtute quarundam litterarum Greg. XIII. alia
his Sanctimonialibus subsidia tribuit charitatis.

Conu. Casti-
lionis.
^a Gonzag. in
prou. Cate-
lon. monast.
^b
Con. Tarra-
conen.
^b Idem Mo-
nast. 6.
Monum.
MSS.
Conu. Derto-
sa.
Idem mo-
nast. 7.
Monum.
MSS.

Statuit hoc anno Clemens, vt Ecclesiæ Prælati reuerti cogerent tyrones quosdam, qui XIV.
ab Ordine recedentes, vel vxores ducebant, vel tanquam erroneos vagabantur, neglecto
voto, seu professione tacita ex induta publica veste professorum expressa. *Ex parte dile-
ctorum.* 2. Kalend. Septembris.

ANNO CHRISTI 1268.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 13.

CLEMENTIS IV. AN. 4.

RELIGIONIS MINORVM AN. 61.

A R G V M E N T V M.

Agitur de sacro bello pro rebus Syriacis succurrendis. Soldanus Babylonie vrbes plurimas, & tandem Antiochiam in suam redigit potestatem, cesis & in captiuitatem ductis multis Christianorum millibus, atque inter hos plurimis Minoritis. Moriuntur B. Raynerius Fabrianensis, B. Salomea Clarissa, & regina olim Galatie: necnon Pontifex Clemens. Extruuntur quedam cœnobîa, sed Neapolitani, à sancta Maria Noua cognominati, largius referuntur res præclariores.

I.



D extremum malorum ventum erat in Syria, Regnumque maiorum virtute constitutum, huius æui Principum partim ignauia, partim discordia collapsum erat. Quidam enim domi feriabantur, alij inter se arma stringentes, commoda publica, religionisque dedecus priuatis cupiditatibus posthabebant. Virtutis indoles, quæ res tantæ perfectæ erant, consenuerat rerum humanarum inconstantia; & quoniam toties irritò conatu Principum, qui pro re Christiana subleuanda eo coaceruatim Mari Terraque sæpe commigrarunt, superioribus annis id bellum erat tentatum. Noua nunc se occasio melioris fortunæ ostentabat: quæ vno fere tempore Hispaniam, Angliam, & Galliam ad arma repetenda exciuit. Alphonsus huius nominis Tertius Lusitanie Rex, non tam rogatus, quam sponte huic bello sacro se parat, in cuius subsidium petiit à Clemente, vltra omnes Ierosolymorum studio, vt legata in pios vsus indistinctè relicta, seu relinquenda, non expressis aliquibus personis vel locis, dummodo non essent arbitrio certæ personæ commissa, in regno & aliis terris suis per triennium possit percipere in hanc expeditionem conuertenda. Similiter ei concederentur bona per vsuras, rapinas, aliosque modos illicitos acquisita, si personæ ipsæ bona huiusmodi tenentes ea sponte elargiri vellent, ac illi quibus restitutio fieri debeat, edictis publicè propositis in locis competentibus omnino inueniri aut sciri non possent. Vt conferrentur eidem redemptiones votorum Crucesignatorum, & signandorum, obuentiones, & legata ex quacumque causa prouenientia eiusdem Terræ sanctæ subsidio deputata; Vt absoluerentur qui Cruce signari vellent, & cum Rege proficisci à quibusuis censuris ob delicta, quantumuis graua contractis. Vt per prædicatores excitarentur ad hanc expeditionem, & sacram Crucis tesseram suscipiendam Lusitani, quorum ope & comitatu magni sumptus & immensi laboris facinus possit adoriri. Per quinque diplomata auctoritatem ad hæc omnia Regi concedenda commisit Pontifex Prioribus duobus Ordinis Prædicatorum, Portugallensi & Sanctarannensi, seu Scalabitano; necnon Guardianis duobus Ordinis Minorum, Elborensi, & Gardianensi Egitanensis diocesis, de qua paulo superius a loquuti sumus, per quos quatuor Regni terminos complexus est cis citraque Tagum, Interamnum, & Montana. Pontificias datas ad 3. Kalend. Augusti damus in appendice, necnon alias, quibus facultatem dedit eodem tempore præfatum Regem & Regnum liberandi per sex menses à sententiis interdicti ab Archiepiscopo Braccarensi, aliisque Episcopis Lusitanis propter controuersiam quandam iurisdictionis & immunitatis Ecclesiasticæ latis non sine magno illius Regni detrimento & mœrore post diuturnum multorum annorum interdictum, non remittentibus Alexandro, aut Urbano huius nominis Quartis iustissimam indignationem propter repulsam legitimam uxorem Matildem Bononiæ Comitem, quæ pauperem antequam ad Regnum perueniret opima domo exceperat, & propter contractas scelestas nuptias cum Beatrice notha Alphonsi Decimi Castellæ Regis ex Maria Villenia Petri Gusmani viri clarissimi filia. Sic longo tempore regiæ improbitatis poenam sustinuerunt populi innocentes: sic sunt res humanæ, sic fert conditio mortalium.

II.

Vltra omnes Syriam, & circumuicinas regiones vexabat Bendocdar Soldanus Babylonie. Septimo die Martij huius anni cepit proditiose Iapham treuguis constitutis, oc-

Cc 3

cisis

*Conspirant
Principes ad
sacrum bellū.*

*In hunc finē
multa confe-
runtur regi
Lusitania.*

*a An. 1267.
n. 8.*

*Diuturnum
interdictum
in Lusitania.*

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

Multa capit
loca Solda-
nus Babylo-
nia Bendoc-
dar.

Atque inter
hac Antio-
chiam.

a Ptolom. in
chron. ad
ann. 1267.

b Marin. lib.
3. par. 12. c. 9.
c Marian.

c. 27.
d An. 1229.
n. 66.

Trucidantur
multi Mino-
rita.

e An. 1215.
n. 22.

f Rodolph.
fol. 100.

Moritur B.
Raynerius
Fabrianens.

Plures viri
pij Fabria-
nenses Mino-
rita.

Obijt B. Sa-
lomea.
Cromer. de
reb Polon.
tom. 2. lib. 9.
Rodolph.
fol. 242.
Acta MSS.
Cracouia.
g An. 1254.
p. 37.

cifis multis incolis, alijs expoliatis, quorum misellorum in pace amaritudo erat amarissi-
ma. Aprilis 15. cepit Castrum Belforti, & 24. circumcirca Tripolim destruxit viridaria;
deinde processit contra Antiochiam, obtinuitque Ciuitatem absque villo belli tumultu:
post obtentam occidit septemdecim millia hominum, & vltra centum millia deduxit in
captiuitatem: qua strage, facta est celeberrima Ciuitas Patriarchalis, ditissimumque em-
porium, quasi solitudo deserti. Differunt authores circa huius calamitatis tempus: supe-
riori anno obtigisse scribit Ptolomæus Lucensis^a: Marinus Sanutus^b cum alijs rerum
Orientalium scriptoribus hunc ipsum assignant. Tunc ex Minoritis plurimos interiisse
scribit noster Marianus^c, & funditus deleta monasteria duo, vnum amplissimum, mul-
torum Fratrum Collegium in ipsa Ciuitate, alterum in Montana nigra, cuius primam
foundationem, vel nostris deditionem narrauimus superius^d, in quorum vnoquoque
omnes Fratres periêre.

Hoc anno mortuus est in Conuentu Fabrianensi Prouinciæ Marchiæ B. RAYNE-
RIVS FABRIANENSIS plebanus Ecclesiæ Ciuitatis, quem sancto Francisco familiarem
alias diximus^e, a quo præmonitus est huius mox suscipiendi Instituti, sicut omnes nostri
scribunt Historici. Solus Rodolphus^f in hoc lapsus est, qui prius velit fuisse Benedicti-
num. Per triginta annos sanctam & laudabilem vitam duxit in Ordine multis a Domino
clarificatus miraculis. Solemniter vndique ad funus concurrente populo sepultus est in
æde S. Francisci Fabrianensis, Diui honore affectus, in sacello sub turre campanaria pro-
pe maius altare. Scribit B. Franciscus Fabrianensis hæc de eius morte [Anno Domini
M. CC. LXVIII. quando ego eram nouitius obiit Fr. Raynerius, qui fuit plebanus ple-
bis Ciuitatis, cui S. FRANCISCVS fuit pluries confessus, quando erat plebanus, & prædixit
sibi in spiritu Dei, dicens; Fili, tu eris de nostris. Iste fuit sanctus homo & verus Frater
Minor.] Narrat etiam ad eius exemplum multos in eodem loco pios claruisse viros do-
ctrina & sanctitate, quorum catalogum subtexit. Præcipui sunt Fr. HYGOLINVS & Fr.
IACOBVS germani fratres Fabrianenses, genere nobiles; Fr. Bonacura Guardianus, Cu-
stos, & Visitator pauperum Dominarum, seu Clarissarum; Fr. Thomas eisdem functus
officiis, Fr. Gratia, qui prænominatum Franciscum Fabrianensem, vt initiaretur instruxit;
Fr. Maximus Zanzalinus, qui vltra sanctam vitam in liberalibus artibus, sacra Theologia, &
Iure Canonico optimè versatus erat. Fr. Franciscus quidam Theologiæ professor & Cu-
stos; Fr. Mauritius de Argegnano; Fr. Crescilbene V. I. D. & probus Iudex in sæculo, a quo
euocatus ad Ordinē per miraculū. Fr. Damianus & Fr. Raynaldus fraterno vinculo con-
iuncti. Ad quadraginta nouē prædictus Franciscus Fabrian. pios & doctos viros recenset.

Eodem item anno 15. Kal. Decembris obiit B. SALOMEA, Boleslai Pudici soror, &
Colomanni Principis vxor ex Regina Haliciensī, seu Galatiensī S. Claræ institutum pro-
fessa, vt diximus superius^g in monasterio Zauichosteni, deinde in Scalensi (quo Bo-
leslaus primum cænobium a Tartaris & Russis nuper direptum transtulerat) sanctè piē-
que conuersata. Infirmari cœpit 4. Idus nouembris in vigilia sancti Martini Episcopi &
Confessoris in die Sabbathi, dum attentè infra missarum solemnias recitari audiret sa-
crum Euangelium. Summa patientia & æquanimittate ægritudinis molestias passa, præ-
dixit Fratribus & Sororibus in proximo imminere sarcinæ deponendæ diem; cui dolen-
tes respondebant: *Absit hoc à te Domina, per Dei gratiam longo adhuc tempore nobiscum per-
manebis.* At illa: *Proximus Sabbathi dies id vobis persuadebit.* Quod & euenit, moriente illa
in Sabbatho. FERIA quinta verò conuocatas Sorores vniuersas hortata est ad mutuam di-
lectionem, ad pacem, ad puritatem animæ & corporis, cum timore & tremore seruain-
dam, ad euitandas murmurationes domesticas, & fugiendos sæculi rumores. *Si hæc, in-
quit, feceritis, manet vos præmiū felicitatis æternæ; sin aliter, tribulationes multa vos apprehen-
dent.* His dictis renunciauit rebus omnibus terrenis, dicens; *In nomine Domini, omnia
quæ habeo, siuè debite possidebam, siuè indebite, vel moriar, vel viuam, omnia resigno in manus
Abbatissæ. Post mortem meam, corpus tradatur Fratribus nostris Minoritis, si illud velint apud
se sepelire. Neque velim, vt amplius oretis Dominum pro longiori vita mihi concedenda, quia Do-
minum meum IESVM CHRISTVM, matremque eius piissimam fideliter exoro, vt feliciter cur-
sum meum absoluam, & de hoc vili corporum ergastulo assumat animam meam, quia in grauiamen
multorum, non in subsidium sum hic constituta.*

Mirum,

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

V. Mirum, quot & qualibus modis prænunciatam eius mortem Dominus voluerit. Marrona quædam in visione perspexit plures quasi ad funus ex ordine procedentes sub silentio, duas columnas crySTALLINAS à terra ad cœlum pertingentes, tres deinde viros aspectu venerabiles, & decoras in summitate cœlorum, qui dicebant: *Dilectam & charam SALOMEAM expectamus, qua breui caducam vitam terminabit.* Frater Boguslaus, nuncupatus Lupus, Minorita sub hora transitus erat in Castro S. Salomeæ, viditque duas columnas marmoreas à sacello eiusdem diuæ ad cœlum vsque protensas, atque hanc nostram Salomeam per illas ad thronum Maiestatis ascendentem. Deinde audiuit dulcissimam harmoniam, & hæc verba repetitis vocibus modulari. *Fronduit, floruit virgula Aaron.* Eodem die quædam ex Sororibus vultum eius cōsiderans hilarem nimis, atque ipsam subridentem, interrogauit: *Domina; An quidpiam iucundum vides, quod tot dolores patientem adeo exhilaret? Video,* respondit, *Dominam meam, Virginem Sanctissimam, matrem Domini, quæ ultra captum letificat.* Eadem autem horâ, quâ trāsitura erat ex hoc mundo, deuotas exercebat vigilias Agnes Abbatisa, cum aliis Sororibus moribundæ circumstans, & in emissionem vltimi halitus viderunt omnes quasi stellam paruam ex ore eius progredientem in cœlum.

*Prænunciata
calitus eius
mors.*

VI. Extinctam circundant omnes Sorores, quibus se immiscens iuuenula quædam à longo tempore cæca, velo capitis pedes defunctæ terfit, atque oculis admouit. Hoc vnum suo malo remedium adhibuit, & protinus vidit, legitque ex tempore psalmos Daudicos, quasi à tanto tempore nullum habuerit impedimentum, sed consueuerit quotidie legere Psalterium. Dum per septem integros dies in feretro iaceret in choro Monialium incorrupta, odorem spirans gratissimum, & oleum sudans saluberrimum, decidit ex ore & naribus sanguis super cervical subiectum, & linteolum, quo caput eius obtegebatur. Die octauo post traditum corpus sepulturæ apud D. Francisci Cracouiensis ædem, quò funus translatum, Abbatisa alio obducto linteamine sanguinolenta tradidit lauanda cuidam Salomeæ olim pedissequæ. Huius filia Stroncha nuncupata, supposuerat capiti nocte sequenti cervical: cui apparens defuncta, iracundæ speciem præferens, dixit. *Quomodo ausa es meum tuo capiti cervical supponere, aut abstergere velle meum sanguinem plurimè habendum in pretio?* Et subtraxit veluti indignabunda cervical. Quæ dum iuuenula recitat genitrici, summo manè cruentum cervical, & linteamen referunt ad Monasterium: vbi religiosè seruata plurima patrarunt miracula. Dum in choro inhumata iaceret Sororem Boguslaram, filiam Comitum Slane, à nimio capitis dolore: huius germanam sororem digitos habentem contractos; Agnetem è scala deiectam, & corpore collisam mirabiliter sanauit. In populo Miechorriæ, narrante sibi marito sanctæ Heroinæ mortem respondit quædam petulans scemina: *abeat in malam rem, Regine statum contempsit, sordidumque vitæ genus inter mendicæ elegit.* Non prius dixit, quam fædè os torqueretur ad occiput, quo laborauit malo donec post septem dies resipiscens, veniam errati deprecata, conualuit. Paulò post Frater Gerardus Minorita nuncupatus Kobyla, in Kalys dextræ vsu anno integro ita priuatus, vt nec Missam celebrare posset, ab eadem diua sibi apparente sanatus est, sacrumque peregit die sequenti. Anno 1269. Fr. Geniterus Ordin. Minorum, Præfatus Monasterij de lapide S. Mariæ, grauissimè læsus pede claudusque effectus, recordatus se habere collyrium quoddam sibi à sancta Salomea datum, illud applicuit cruri fracto, & statim consolidatum est, neque amplius vllum sensit dolorem. Innumera sunt huius generis miracula, quæ ne pariant fastidium, omitto.

*Cæcam illu-
minat.*

*Linteamina
eius sangui-
ne aspersa,
miraculosa.*

*Infirmas sa-
nat.*

*Eidem oblo-
quuta scemi-
na corripit-
tur.*

*Mancum cu-
rat.*

Item claudū.

VII. Hoc anno 3. Kalend. Decembris post triennij, nouem mensium & viginti quinque dierum Pontificatum (licet vltra tres annos dies dumtaxat viginti vnum Platina recenset) vita functus est Viterbij Clemens Pontifex, vir optimus, & sanctissimus, vndique commendabilis, à doctrina, à pietate, religione, humanitate, modestia, charitate in proximum, & pauperes Christi. Sepultus ad Prædicatores in Ecclesia S. Mariæ ad gradus. Ita accurate & fideliter res Ecclesiæ dispensauit, vt plus Deo quàm affinitati, & cognationi tribuerit. Filias duas ante Pontificatū legitimè susceptas tenui affecit dote: nepotem clericum fecit vt ex præbendis tribus, quâ vellet elegerit, alias duas omnino relinqueret. Verum instantibus amicis, vt non solum quæ habebat, nepoti dimitteret, sed maiora & plura tribueret. Respondit Vir Sanctissimus se Deo, non autem carni & sanguini acquie-

*Moritur Cle-
mens Ponti-
fex:
a Plat. in
Clemen.
Commenda-
tur.*

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

turum. Deum ita velle, vt sua in pias causas erogarentur, nec esse dignum Petri succes-
forem, qui plus cognationi, quam pietati & Christo tribueret. Probat hæc religiosissima
& piissima epistola, quam Panuinus transcripsit, qua parentibus apertè significat, nihil
vltra humilem eorundem statum à se expectandum. Delectabatur mirificè doctrina Bo-
nauenturæ, quia copiosè, quia solidè, quia ad rem scripsit, atque in omnibus suis operi-
bus & intellectum illuminat, & voluntatem inflamat. Hæc autem commendatione
moriens Vir Sanctissimus, magnum sui apud omnes desiderium reliquit. Hinc conten-
tio inter Cardinales orta est rædiosissima, cum dignus Clementi successor difficile inueni-
retur: & vt fit studium pietatis post longam discordiam transiit in studium partium, ita
vt magno Orbis Christiani detrimento, & scandalo sedes vacauerit annos duos, menses
nouem, dies duos.

Ex superius relatis commissionibus ad plures Præfectos, seu Guardianos Minorum VIII.
in Lusitania, constat ante hoc tempus ædificata quædam eiusdem regni monasteria: quo-
rum aliundè perfectè scire non licuit originem, diminutè nimis & oscitanter ministratis
nobis illius regni monumentis, quantumuis laborauerimus pro eisdem habendis, & cu-
pimus vicissitudinem, gratiamque rependere ob susceptum ibidem regularis vitæ in-
stitutum, datamque operam liberalibus, & sacre Theologiæ disciplinis. Memorata supe-
rius à Pontifice cœnobia hic dabimus, neque alibi licet commodius. Sanctarenum, aliis
Santarena (à sanctæ Irenæ diuæ liberatæ sororis celeberrimæ Virginis & Martyris, corpo-
re illuc mirabiliter per Tagum delato ita corrupto vocabulo nuncupata) vetustis Cos-
mographis Scalabis dicta, diœcesis Vlisiponen. ad ora Tagi in decliui eminentis collis
exædificata: Villa est regia, Lusitanis Principibus olim ob amœnitatem, rerum abun-
dantiam, & ferarum venationem gratissima, Ecclesiis multis & Religiosorum habitacu-
lis ornatissima. Extra muros in collis iugo prope Monasteriū Clarissarum, de quo aliàs
præfati sumus, constructum amplum & nobile satis, septuaginta, & plurium Minorita-
rum capax cœnobium S. Francisco sacrum. Cuius præter hoc vnum, quod diximus vetu-
statis monumentum, occurrit scriptura quædam apud prædictas Clarissas asseruata, an-
no 1263. data, in qua huius ædis fit mentio. Rumorem, eumque non nisi vulgarem, ibidem
esse scribit Gonzaga^b, & ipse sæpius præsens excepi post extinctos illic Templarios Mo-
nasterium nostris datum, vel quod minùs verum est, finem ibidem habuisse dictos mili-
tes Templi antequam nostra Religio plantaretur in Lusitania. Quod quàm vulgare, &
ineptum sit, facillima temporum observatio declarabit. Deleti Templarij sub Clemente
Quinto post annum 1300. sicut alias^c in simili dubio admonui, & sub ipso Francisco in
illud regnum introductum eius institutum probaui. Atque huius Monasterij vetustio-
rem foundationem vltra citatum Clarissarum monumentum probant palam data hoc an-
no Clementis diplomata. Commoda est hæc ædes ob amplitudinem & aeris salubrita-
tem, disciplinis litterariis, quas proinde habet perpetuas vel artium liberalium vel diuina-
rum. Iacet in chori capite, concamerato in muro, nobili mausolæo, prope matrem Con-
stantiam, sepultus in Franciscano habitu Ferdinandus Primus huius nominis Rex Lusi-
tanorum. Floruit in hoc Monasterio Antonius Sanctaranensis (quem perperam vocat
Gonzaga Rodericum) ex profanis prius amoribus, deinde ex diuinis à Marco Vlisippo-
nensi^d celebratus, cuius nos etiam aliàs recordabimur.

Conuentus Leyriæ, aliis Lerenæ (olim Villæ & fortis municipij, diœcesis Conimbri- IX.
cen. modò Urbis Episcopalis inter Lisim & Lenam fluuiolos) origo etiam incerta, nisi
quod sub Gregorio IX. ad annum 1234. vel circiter inceptum suspicari possimus ex eius-
dem litteris increpatoriis à nobis supra relatis^e datis ad Canonicos regulares S. Crucis
Conimbricensis, qui vel ex dominio prædictæ villæ, vel ex domo aut possessionibus ibi re-
tentis impediabant Minores, ne illic sedem constituissent. Aliud vetustatis huius ædis
monumentum^f, sed hoc nostro posterius reperitur in carthophylacio Clarissarum Vlis-
sipponensium, in quo testis rogatus recensetur Ioannes Gallecus Guardianus Leiriensis
anno 1294. Prius constructa fuit longius à villa, sed propè fluuium villæ adlabentem po-
stea à Ioanne huius nominis Primo, Portugalliæ Rege Petri Primi filio illegitimo (qui
Ferdinando primo partim magno populi fauore & applausu, partim vi & potetia, repul-
so Ioanne Rege Castellæ, ad quem ius regni iustis hæredibus destituti, propter Beatricem
coniugem

Initiatu au-
thor in Lusi-
tania.

Conu. Scala-
bitanus.

a An. 1259.
n. 18.

b Gonz. in
prou Portu.
con. 6.

c An. 1220.
n. 70.

d Marc. 2. p.
lib. 4. c. 17.
Con. Leyria.

e An. 1233.
n. 31. & seq.

f Idè con. 7.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

coniugem spectabat ; & occiso Comite Ioanne Fernandio Anderio , cuius clandestina cum Regina Eleonora, defuncti Ferdinandi vxore commercia malè audiebant in populo, successit in regno) prope urbem exædificata anno 1384. in satisfactionem male contractarum nuptiarum cum Philippa filia Ioannis Lecestriæ Ducis , quarum incapax erat absque Pontificis dispensatione ob Magisteriatum Auisiensem. Amœnissimus est hic conuentus decurrente per horti medium placido fluuiolo ; instructa habet viridaria , & pomaria, virentes & gratos lucos , per aquæductus deriuatam aquam ex oppositi montis visceribus citra fluuium scaturientem. Hic artes liberales absolui , & aliquot post annis verbi diuini publicè prædicandi ministerium inchoauit. Locum studiosis propitium salubremque communiter iudicant , & propterea liberalioris disciplinæ seminarium, quinquaginta Fratrum capax, illius prouinciæ Rectores esse voluerunt.

Author aliquandiu hic incola.

X. Guardix (ciuitas est in vltimis montanorum Lusitaniæ finibus , ad quam Sedes Episcopalis Egitanienfis translata est) Monasterij origo eisdem ignorantia tenebris , quibus Scalabitanum, quas iam diximus, inuoluitur. Eius vetustatem vltra annum 1320. non est qui ex probatis monumentis deducat^a : communiterque iudicatur deletis Templariis primis possessoribus, nostris datum. Ex prælibato à nobis in huius anni limine diplomate constat ante hunc annum nostrum fuisse , neque certum vestigium illic visere licet Militum Templi ; neque ædis extra urbem positæ humilitas mihi illac aliquoties transeunti vel minimum repræsentauit tantæ religionis amplitudinem. Floruit ibi aliquando B. Petrus Guardienseis , de cuius Apotheosi modò agitur in Vrbe : gesta suo loco nos referemus.

Conu. Guardia.

a Idem con. 19.

XI. Eborensis Urbis citra Tagum Metropolis Monasterium intra mœnia constructum per quosdam sancti Francisci discipulos ex Gallecis profectos , quorum corpora ibidem recondita ad læuam portæ, quæ ex Ecclesia claustrum ingredientibus occurrit, sunt qui affirmant^b , sed quo id tempore non explicant , neque est qui quidpiam antiquius aut certius hoc nostro monumento circa vetustatem offerat. Transiit ædes à Conuentualibus ad Obseruantes sub Leone X. ita postulante Rege Emanuele , & spectat ad prouinciam Algarbiorum. Graue & celebre est Monasterium, perpetuum Theologiæ Collegium : ex testudine Ecclesiæ vltra consuetudinem amplissima, vndique apud Lusitanos commendatum.

b Idem in prou. Algarbior. con. 8. Conu. Eborensis.

XII. Memorandus etiam hic alius Lusitaniæ, sed Prouinciæ Portugalliæ insignis Conuentus, intra Portuensem ciuitatem, ad Durij fluminis ostium nobilissimam, sed prope nauale ædificatus. Actum est de construendo parum à morte S. Francisci, sed contradictores non defuere : Inter hos Christianus Decanus Portuensis præcipuus, ad quem Gregorius nonus suas litteras dedit, vt à molestiis & iniuriis cessaret. Piorum eleemosynis & Fratrum industriâ in pulchram molem creuit ædificium. Ecclesia est amplissima, & promptis Fratrum obsequiis, graui cultu, & commodissimo situ , vltra omnes totius Urbis à creberri- mo populi cōcursu commendata. Magnam vniuersa domus præfert authoritatem, vndique augusta, in qua sæpius moram traxi dum prope ad ter M. P. sub hoc instituto initiatus sum in piissimo simul ac religiosissimo tyrocinio sacrae ædis Conceptionis Virginæ extra oppidum arbutulorum, vulgò *Mattozinhos*. Sumpsit sub hoc tempore initium conuentus Staphuli in Marchia Anconitana & Custodia Æsina : sic etenim euenit, quod de B. Francisco Fabrianensi referimus in eius vita de apparitione mortuorum sub missæ sacrificio.

Idem in prou. Portug. con. 15. Conu. Portuensis.

Qua ad author initiat. Con. Staphuli.

XIII. Carolus Andegauensis, vtriusque Siciliæ Rex, iam superatis Manfredo & Conradino de tutius munienda vrbe Neapolitana cogitauit. Castrum Capuanum minus ei placuit arrisitque fundus Monasterij S. Mariæ de Palatio (ex vicina Regia ita cognominati) Fratrum Minorum in ipso littore maris ab aliquot annis constructi, ob commoditatem & amœnitatem peropportunos. Transtulit itaque hoc anno ædem ad urbis claustra , & Fratribus commodam augustamque fecit, se dignam , sub titulo S. Mariæ Nouæ , quam prioris ædis , & noua supellectile instruxit. Regiam magnificentiam alij auxere adiunctis quibusdam ædificij incrementis. Gondifaluus Fernandez à Corduba Hispani exercitus optimus Præfectus, & felici rerum euentu, rei militaris peritia atque exercitio *Dux Magnus* antonomastice dictus , peramplum sacrum plurimis sacellis collateralibus illustratum

Idem in prou. Terræ labor. con. 1. Conu. Neapolitan. S. Maria noua.

Sacellum magni Ducis.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

stratum ex quadrato atque polito lapide, in ea ædificandum curauit: in quo & corpus B. P. Iacobi à Marchia recondidit, & Lautreccum Gallicarum copiarū olim Ducem, sumptuoso sepulchro erecto, humari voluit. Posset optimo iure hoc sacrum seu templum secunda Ecclesia dici, cum plures alias, & capacitate, religione, elegantia & sacris ornamentis superet. In maiori eiusdem ara corpus B. P. IACOBI à MARCHIA, crystallina reconditum arca, superstat; & sacrarium locuplete supellectile sacra adiacet refertum. Ad quod etiam Neapolitanus populus, ob tanti patris reliquias, incredibili fertur deuotione. Templum præcipuum insigne, splendidissimum, & vltra nostrum statum magnificum euasit, ex piorum oblationibus, & donariis datis ob crebra miracula cuiusdam imaginis B. Virginis (de Gratiis dictæ propter multas, quas fecit vniuersi Ordinis hominibus) honorificè collocatæ in sacello Comitum de Alife. Ita testatur hæc inscriptio præcipuæ ianux superposita. *Templum à Carolo I. Andegauensi in Arce veteri constructum, illustriori forma piorum oblationibus ibidem restitutis, diuæque Mariæ Assumptæ dicatum. Philippo II. ac III. Austrijs Regibus inuictiss.* 1599. Cæpit hæc venerabilis imago (ad cuius aram aliquoties rem sacram non sine occulto & sacro animi æstu peregi) miraculis clarescere, Fratribus auxilio adesse & honori, eo tempore quo durius cum eisdem agebant Clemens Octauus, & Cardinalis Gesualdus Archiepiscopus Neapolitanus. Ad hanc Ecclesiam ab eodem Carolo fundatore translata ex priori à se diruta æde ossa beati AUGUSTINI ASSISTATIS sancti Francisci discipuli, & primi Terræ laboris Ministri (de quo alias a semel & iterum loquuti sumus) scribit Gonzaga^b. Ea condita in primæua nostrorum apud Neapolitanos æde sancti Laurentij scripsimus^c ex Pisano^d, cui subscribit Rodolphus^e, agens de eodem Monasterio, licet sui immemor in recensendis viris beatis, dicat^f iacere Capuæ, ibidemque obiiisse, & totius vitæ seriem ante aram maiorem illic expressam. In hac re illud dumtaxat certum, nihil haberi certi, neque ab vllis horum locorum incolis aliquod graue afferri monumentum, per quod suæ assertioni fidem aduehant, neque esse qui ausint sancti hominis apud se monstrare sepulchrum. In eam inclinauerim sententiam, vt prius in æde sancti Laurentij omnium primâ, & illius prouinciæ præcipua diem obierit, in cuius mutatione aut alijs de causis, ex variisque euentibus, qui in reliquijs transferendis facile occurrunt, vel translatas fuisse has, vel per dictas ædes distributas. Iacet illic in sacello prædicti magni Ducis Reuerendissimus P. Franciscus Zenus, cui in sepulchro marmoreo in pavimento appositum hoc Epitaphium. *Sepulchrum Ren. P. Fr. Francisci Zeni de Mediolano, Vicarij Generalis Ordin. Minorum de Observantia, & Apostolici Commissarij, qui moribus & doctrina floruit, & Sabbatho sancto an. 1512. spiritum reddidit cælo.* Ibidem etiam decessit an. 1617. R. P. Ioannes à Carthagenâ Hispanus, Prouinciæ Conceptionis, apud Paulum V. in pretio habitus, & in sacra hac Vrbe magni factus ab Illustriss. Cardinalibus virisque doctis: cuius eruditionem produnt multi ab eo editi libri, ob communem æstimationem sæpius in præcipuis Typographiis recus. Iacet ante aram B. Iacobi Piceni.

Sunt in prædicto sacello, & in præcipua Ecclesia sepulti viri non pauci nobilissimi, quorum potiora dabimus hic Epitaphia. In magni Ducis Ecclesia est sacellum familiæ Prignanorum & Funicellorum affabre elaboratum ad latus sinistrum altaris, in quo requiescit corpus B. Iacobi Piceni, è regione sacrarij, in quo hæc habetur memoria Urbani V. I. ex eadem familia prognati. *Urbanus Papa V. I. ex familia Prignana Neapoli natus, sed à Pisis oriundus; Barj Archiepiscopus antè erat. Is mortuo Gregorio Papa XI. à Cardinalibus 4. Idus Aprilis in Conclauis consentientibus Pont. Max. fuit renunciatus, ac 14. Kalend. Maij Patris insignis assequutus fuit. Sedit magno tumultu annos 11. menses 6. dies 6. obiit Romæ anno 1391. 3. Idus Octobris: Iacet in Basilica sancti Petri.* Inter prædictum sacellulum & Aram Beati Iacobi in pavimento sepultus fuit in habitu Minorum Carolus Austriades, ita in baptismo dictus, filius Regis Tunisi; mihi olim Vlyssippone familiaris. Inscripta hæc carmina.

*Tunisi Regis soboles hic extat. Amide
Carolus Austriades lumine dictus aquæ
Cænobio, qui cuncta dedit mitissimus isti,
Vt pro se precibus calica regna petant.
Pectore magnanimo, pietate insignis, & armis.*

Vixit,

Corpus B.
Augustini
Assistatus ubi
conditum.

a An. 1216.
nu. 3. & An.
1216. n. 38.
b Gonz. cit.
c An. 1210.
n. 37.
d Pis. con-
for. 11.
e Rodolph.
fol. 275.
f Idem 183.

Sepulchrum
Francisci
Zeni.
Ioan. à Car-
thagena.

Epitaphia
magnorum
virovum.

Urbani Sexti

Caroli Au-
striades.

XIV.

ANNO CHRISTI CLEMENTIS IV. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1268. ANNO 4. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 61.

Vixit, & ascendit sydera veste Minor.

An. Dom. 1601.

Extra cratem, quæ reliquam Ecclesiam diuidit ab ara B. Iacobi, hinc inde habentur sequentes inscriptiones hominum, ex fama notissimorum. Prima est Odetti Fuxij Lautrecci, nobilissimi Galli, generalis Præfecti exercitus Francisci regis Gallorum aduersus Carolum V. Imperatorem, ex multis feliciter debellatis ciuitatibus antonomastice dicti, *Expugnator Urbium*. Corpus illius, virulento morbo extincti, ab auaro milite exhumatum & absconditum vt redempti precium acciperet, redemit Gondifaluus Ferdinandus à Corduba, Ludouici filius, Magni ducis nepos, qui sepulchrum nobile posuit, & hoc Epitaphium. *Odetto Fuxio Lautrecco. Gonsalvus Ludouici Fr. Corduba, Magni Gonsalvi nepos, cum eius ossa, quamuis hostis, vt belli fortuna tulerat, sine honore iacere comperisset, humanarum miseriæ memor in auito sacello Gallo Duci Hispanus Princeps P.* Alterum idem Gondifaluus posuit Petro Nauarro Cantabro veterano & perito Duci, qui indignatione commotus transit ad partes Gallorum, postquam optimè meruisset in castris Caroli V. Ita habet. *Ossibus & memoria Petri Nauarri Cantabri, solerti in expugnandis urbibus arte clarissimi Gonsalvi Ferdinandus, Ludouici F. Magni Gonsalvi nepos, Sueffæ Princeps, Lucem Gallorum partes sequutum pio sepulchri manere honestauit: cum hoc in se habeat præclara virtus, vt vel in hoste sit admirabilis.*

Magni Lautrecci.

Petri Nauarri Cantabri.

XV. In sacrario maioris Ecclesiæ altius eleuata in arca, bysso & auro cooperta, appensis insignibus militaribus, recondita sunt ossa Principis Caroli Emmanuelis Lotharingi. Ita subscriptum. [D. O. M. Carolo Emmanueli, Magni illius Caroli, Menæi Ducis filio, Lotharingio, Somariuz Comiti, regio Austrasio, & Sabaudiz Principum genere claro; peragrata Italia, & Africæ littoribus, ad suorum gloriam æmulandam; Neapoli immature defuncto, Maximi Philippi Regis magnificentia decorato, & Ioan Alphonsi Pimentelli Comitis, regniq. Vicarij pientissimi Principis, hospitali humanitate honestato, Principes parentes, licet in externo solo, inter auita tamen Sæculorum Regum monumenta mœstissimi posuere. Obiit anno c. d. x. c. ix.] Ad aram præcipuam Templi maioris sunt plures inscriptiones multorum ex familia nobilissima Afflictorum, ex quibus vnâ hanc subministro. [Michaeli Afflicto, cuius familia à D. Eustachio Martyre cruciatibus Afflicto originem, & nomen traxit. Ferdinando primo Aragonico in primis charo, in regno Neapolitano Quæstorum Præfecto, ac pro Magno Camerario mox à Ferdinando Catholico Hispan. & Neapolit. Rege ob res præclare gestas in ordinem Comitum Triuenti tit. adscito. Ioan. Hieronymus Triuenti Comes V. Abario F. C. 1580.] Vniuersum vtrumque templum, & collateralia sacella referta sunt tumulis & honorariis inscriptionibus nobilissimarum familiarum illius vrbs & regni. Laquearia ædis maioris deaurata sunt & depicta multo sumptu, & grata varietate. Domus interna Fratrum capacissima est, vltra centum & quinquaginta incolarum habitaculum, vndique maiestatem & auctoritatem habet, siue officinas inferiores, siue triclinium, omnium quæ vidi amplissimum, siue claustra, siue dormitoria consideres. Caput est prouinciæ Terræ laboris, in quo perpetuum est Theologicum studium multorum adolescentum. Inchoata hoc anno 7. Iunij Ecclesia Monasterij Collis Pergolæ in Piceno prouinciæ Marchiæ Anconitanæ Custodiæ Fanensis.

Caroli Emmanuelis Lotharingi.

Michaelis Afflicti.

a Rodulp. fol. 258.

Prinilegia.

b An. 1265. n. 21.

Propter iustas religionum querelas de nimio spatio ter centum cannarum præfixo, vt aliàs diximus pro ædificandis monasteriis mendicantium vbi alia præextiterant, reduxit hoc anno Pontifex mensuram ad centum quadraginta cannas. *Quia plerumque*. 4. Kalen. Iul. Prohibitionem ab Alexandro IV. factam de non recipiendis ab inuicem Prædicatoribus & Minoribus, intelligendam voluit de professis. *Lecta nobis*. 4. Non. Iul. Ecclesiarum prælatis prohibuit ne priuilegia vel indulgentias Prædicatorum aut Minorum, siue clara, siue dubia vel obscura de cætero interpretarentur, reseruans Sedi Apostolicæ eorundem declarationem. *Ordinis vestri*. Nonis Iulij.

ANNO

ANNO CHRISTI 1269.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 14.

SEDIS VACANTIS AN. 1.

RELIGIONIS MINORVM AN. 62.

ARGVMENTVM.

Serius agunt Cardinales de mittendis copijs auxiliarijs in Syriam, & iuuandis Principum Christianorum conatibus, confirmata legatione transmarina Rodulpho Cardinali Episcopo Albano. Opi fuit per se suosque Bonauentura, qui indictis comitijs Assisiatibus plurima perquam utiliter decreuit. Ordines deinde Mendicantium viriliter defendit contra Giraldum de Abbatis-villa. Moritur B. Lucas Belludinus, S. Antonij socius. Extruuntur aliquot domicilia.



In misero statu res Christianorum sub hoc tempore.

Res Christiana sub hoc tempore in summo periclitabatur discrimine, Tartaris longè latèque se diffundentibus, in Poloniam, Russiam, Hungariam irruentibus, Græcis cum Latinis in Oriente digladiantibus; Soldano Babylonæ aliisque hostibus Ierosolymam vniuersamque Syriam debellantibus. Italiæ Dynastis miserè inter se sæuientibus; & quod malorum summum erat, vacante Sede Apostolica, nullus erat qui tantis malis ex officio mederetur. Tantum enim exarsit inter Cardinales studium partium, & creuit appetitus res suas alienis præferendi, vt nequaquam adduci possent, quantumuis pauci, ad concordiam. Singulorum excellentia, immodica quorundam ambitio, aliorum item zelus & desiderium Sancto Pontifice Clemente dignum creandi successorem, atque abeundi à comitiis facultas fecit vt integrum hunc annum, & sequentem in alterius protraherent dissidiis.

Inter se discordes nihilominus concorditer dolebant res Ierosolymorum in tam misero statu vltimum minari exitium, quare consilium inierunt desperatæ fermè regioni succurrere per auxiliares copias, fauente præcipuè & præeunte Ludouico sancto Rege Galliarum. In hoc ipsum totus incumbere antequam moreretur Clemens, in eoque statu res versabantur, vt Rodulphum Gallum Cardinalem Albanum Episcopum suum crearet Legatum in partibus Transmarinis, atque ille Pontificis nomine rei Catholicæ & Ecclesiasticæ curam ageret, iudexque arbiter esset inter tot Principes ad hanc expeditionem transfreturos. Hunc itaque misit in Galliam ad Ludouicum Regem, vt expeditius omnia fierent, eiusque autoritate & prudentia excitarentur ad commigrandum alij Principes Christiani. Paulo antea in Galliam profecto Cardinales reliqui autoritate Ecclesiæ Apostolicæ, quæ penes eos tunc residebat, confirmarunt legationem, rogantes vt quantocyus classicum caneret, & vt transfretaret exercitus sedulo laboraret. Diploma Cardinalium, quia in simili materia nouum, & quia grauissimum ad nostri Ludouici laudem hic subtexo.

Missus à Clemente Cardinalis legatus Transmarinus.

Confirmatur à Cardinalibus in Sede vacante.

MISERATIONE DIVINA EPISCOPI PRESBYTERI & Diaconi sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales: Venerabili Fratri, Rodulpho Episcopo Albanensi Apostolicæ Sedis Legato salutem in Domino.

Ex formul. Marini Ebu len. lib. 1. Terra sancta sub dura oppressione.

Compatitur Romana Ecclesia.

[Gustato frequenter amaritudinis calice super dilatatis oppressionibus Terræ sanctæ, quam fauciat, & lacerat manus Agarenorum impia, madefieri semper auida sanguine Christiano, eius deploramus angustias, & per affectum compassionis intimæ secum sui doloris tormenta patimur. Dolemus itaque & incolarum ipsius terræ cruciatu continuo, quibus vix defensionis tutela relinquitur, seu quietis remedium indulgetur. Sed potissimè circa opprobrium Redemptoris afficimur, cuius hæreditatem nationes peruersæ diripiunt, diris affligunt molestiis, & hostili feritate conculcant. Talibus quidem Romana Ecclesia mater diutius ibidem vexata molestiis, solitudinibus anxia, & studiis operosa pro iuuanda prædicta terra labores subiit varios, & quantum sibi extitit ex alto permissum manus & mentem ab eius auxilio non retraxit. Specialiter autem modernis temporibus

I.

II.

III.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1269. ANNO I. OCCID. ANNO 14. NORVM AN. 62.

temporibus fel. rec. Dominus Clemens Papa Quartus, qui prosequi negotium ipsum efficaciter intendebat, primò venerabili fratri nostro Simoni tituli S. Cæcilie Presbytero Cardinali, etiam in Regno Francie Apostolicæ Sedis Legato, nonnulla, quæ ipsi negotio erant opportuna, commisit, & postmodum vos ad partes Gallie ob felicem promotionem ipsius negotij cum plenæ Legationis officio destinavit: committens vobis nihilominus (habita super hoc deliberatione solemnī cum fratribus suis, eorumque intellectis in hac parte consiliis) idem Legationis officium in partibus Transmarinis: vosque de suis manibus Crucis recepto signaculo prosecuturi commissum vobis officium in Franciam processistis. Cum autem appropinquet tempus passagij generalis, & Legati præsentia sit in eisdem partibus multipliciter opportuna, maximè ut Christianus exercitus, prout in tam arduo negotio convenit, & alias fieri consuevit, spiritualibus præfidiis adiuuetur; expedit ut Legationis officium in dictis partibus Transmarinis iuxta datam vobis à Deo gratiam exequi valeatis. Decentius enim & expeditius esse conspiciamus, quod per vos prosecutionem recipiat partium earundem Legatio, cui sicut præmittitur, semel extitit iam commissa, quam si de nouo per nos alij committatur; & ne apud aliquos reuocetur in dubium, an pro eo quod viuentē memorato Summo Pontifice non fuistis terminos Legationis partium prædictarum ingressi, nec de commissione Legationis ipsius habuistis ab eadem sede litteras speciales, seu alia qualibet ratione dictum officium expiraret, vel quod apud vos non resideat ipsum exercendi potestas? Nos in tantæ necessitatis articulo, ac populo Christiano auxiliis, desideriis, promptisque conatibus intendentes subuenire salubriter quantum possumus, & debemus, non derogando in aliquo commissione prædictæ iam, ut supra exprimitur, per eundem Summum Pontificem vobis factæ, sed omnem in iis materiam dubitationis, & scrupulum à fidelium mentibus amputare, prout expedit, affectando ad plenam vestræ potestatis euidentiā, præsertim cum ad præsens eadem sede vacante alius non supersit, qui valeat in huiusmodi articulo, prout ipsius exigit necessitas providere; vobis in dictis partibus Transmarinis plenam Legationem, ut euellatis, & destruatis, dissipetis, & disperdatis, ædificetis & plantetis, sicut videbitis expedire, autoritate præsentium duximus committendum: Fraternalitatem vestram rogantes, hortantes, & obsecrantes in Domino IESU CHRISTO, quatenus onus prædictum fiducialiter humeris vestris impositum ad laudem diuini nominis, augmentum Catholicæ fidei, salutem vestram, & prædictæ terræ, ac aliorum Christi fidelium, qui se illius terræ constituerunt & constituunt defensores, suscipientes humiliter illud constanti animo & benigna patientia, prout vobis ex Legationis officio competit, prosequi studeatis. Speramus enim in illo, cuius auxiliatrix dextera clementer adest agentibus causam eius, quod ipse, qui personam vestram providentiæ munere, scientiarum magnitudine, circumspeditionis & industriæ gratia, multisque virtutibus consignauit, prædictis humeris vestris fortitudinis robur adiiciet, virtutem misericorditer faciendo vobiscum; ut præfatum negotium, quod ad suam prosequimini gloriam, felicitatis optatæ suscipiat incrementa, &c.

IV. Neque BONAVENTURA, noster primicerius, suam omittebat operam in ciendis per se, suosque ad sacrum bellum Principibus & Dynastis, conuocatisque generalibus Assisij Comitibus Reipub. Christianæ discrimen commendauit Consodaliū orationi, & in prædicanda cruce per deputatos Ministros sollicitudini. Renouauit in hoc Capitulo constitutionem alias à suo sancto Institutore Francisco editam de cantando solemniter singulis diebus Sabbathinis sacro in honorem & reuerentiam Virginis Deiparæ. Addidit etiam ut vniuersi Fratres hortarentur priuatim, & publicè docerent ex rostris fideles quosque ad triplicem campanæ pulsum sub imo vespere ter eandem Virginem salutare verbis angelicis, in ea enim erat cum aliis plerisque Doctoribus sententiā, sub illa hora à Gabriele Archangelo diuinum nuncium de concipiendo Verbo æterno recepisse: à quo tempore percrebuit hic mos in Ecclesia sancta, ut ybique terrarum in summa sit obseruantia. Iussit item quod alias^b præcepit, ut in mensis non vterentur utensilibus stanneis, aut cyathis vitreis. Ordinauit insuper, ut secundum præcipuas nationes Romanorum, Lombardorum, Hispanorum & Germanorum, quatuor constituerentur assistentes, siue regentes in Gymnasio generali Parisiensi, qui præsent suæ nationis hominibus, ut sedulo proficerent, neque necessarium quidpiam eis deesset.

Missi Legati
à Clemente.

Confirmatur
Rodulpho
Card. Legatio.

Comitia generalia Assisij in ordine vigesima.

a An. 1219.
n. 30.
Statuta in
eisdem condita.

b An. 1260.
n. 12.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1269. ANNO I. OCCID. ANNO 14. NORVM AN. 62.

Humanitas
Bonauentura
erga fratrem
afflictum.

a Regul.
c. 10.

Insurgit in
Mendicantes
Girardus de
Abbatis-vil-
la.
Scopus cuius-
dam eius li-
belli.

b Bonau. in
Apol. pau-
per. respon.
3. c. 1.

c An. 1256,
n. 30.

Eius scriben-
di occasio.
d Idem re-
spon. c. 1.

e Galefi. c. 9.
Maurit. Bref-
sius orat. de
S. Bonau.
f Chro. an-
tiqua.
Diuina ultio
in Giraldū.

Dū ad hoc Capitulum pergeret BONAVENTURA, euenit, vt quidam frater Fulgi-
nas, afflicto, dū illic in patria non posset eundem Bonauenturam, suum primicerium,
pro releuanda calamitate propter plurimos circumdantes, & itineris comites alloqui,
præcesserit Hispellum, atque ad oppidi radices in via occurrerit Generali, non paruo
Fratrum, sociorumque comitatu stipato, elatâque voce transeunti dixerit: *Venerande Pa-
ter, ego percuperem pro mea consolatione te alloqui, & humiliter rogo, ne tuum contemnas subdi-
tum, quantumuis humilem fraterculum, tuæ tamen curæ commissum.* Recessit aliquantulum à
comitatu BONAVENTURA, sedensque humi humaniter & placidè cum misello, candidè
audiuit, patienter tulit prolixius dicentem, & misericorditer consolatus est deprecân-
tem. Commoti Fratres ob tantam moram, expectantes in via submurmurabant, dixe-
runtque supremum Ordinis virum non ita se deprimere debere, vt occurrenti in via fra-
terculo assideat in terra adeò longo tempore, relictis grauioribus pattibus sodalitij, qui
eum comitabantur. Quibus ille. *Non licuit Fratres aliter facere. Ego Minister sum & seruus;
ille meus dominus: frequenter etenim illa regulæ commemoro verba^a: Ministri benignè & charita-
tiuè Fratres recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, vt dicere possint eis & facere,
sicut domini seruis suis. Nam ita debet esse, quod Ministri sint serui omnium Fratrum. Ego seruus
obtemperare debui domini voluntati, & compati laborantis infirmitati.*

Nouus hoc tempore ortus est Sodalitij inimicus, qui tacito nomine edidit volumen, VI.
cui hoc initium. *Tantum sibi præsumptionis assumpserunt quidam homines, &c.* in quo præci-
puè partes agebat Gulielmi de sancto Amore, & condemnatum à Sede Apostolica eius-
dem tractatum improbè defendebat. Tribus distinguebatur opella libellis. In primo fu-
gam persecutionis, & mortis, tanquam actum maximè competentem viris perfectis, &
sanctis, magnis extollebat præconiis; abstinentiam vero & ieiunium, tanquam spiritua-
lium medicamenta morborum, maximè astruebat competere imperfectis. In secundo,
statum opes habentium volebat omni laude dignissimum, & ex aduerso statum nihil ha-
bentium periculosum atque imperfectum. In tertio, Religiosorum medicantium paupe-
riem & abiectionem, quantis poterat cauillationum versutiis impugnare studebat. Vnde
non immerito scribit Bonauentura^b in hoc occulto paupertatis hoste, iterum exsuscita-
tum euigilasse Vigilantium hæreticum, qui ad confutationem acerrimi & doctissimi re-
dargutoris Hieronymi consopitus, iam dudum dormierat. Ille nimirum contra pauper-
tatis perfectionem, & sustentationem pauperum sanctorum, sui pectoris virus euomuit:
hic autem bonorum temporalium affluentiam in culmine perfectionis Euangelicæ col-
locans, ipsorumque voluntariam carentiam, vt imperfectam, & superstitiosam calum-
nians, Gulielmi prædicti se probabat discipulum, qui contra euangelizantium, & men-
dicantium pauperum Ordines libellum composuit, quem Sedes Apostolica, vt diximus^c
condemnavit. Illum etiam non modica temeritate velut innocentem excusabat, ipsius-
que doctrinam commendabat, approbatque non sine iniuria multa Sedis iam dictæ, &
Summorum Pontificum, cum nihil aliud sit auctorem damnati libelli innocentem asse-
rere, quam damnantis iudicium reprobare. Occasionem scribendi arripuit, vt idem te-
statur Bonauentura^d, ex libello à quodam conscripto contra sæpe dictum Gulielmum,
cui initium: *Manus, quæ contra Omnipotentem erigitur*, in quo eximie paupertatis perfectio-
nem author astruebat; cui hic libellum suum opposuit in titulo præmittens, quod hoc
opus suum edebat contra aduersarium perfectionis Christianæ, & prælatorum, & facul-
tatum Ecclesiæ, quasi non possit paupertatis celsitudo laudari, nisi in iniuriam Christi,
& Ecclesiasticæ dignitatis: in quo se ostendebat vel impium, vel ignarum, dum vel scien-
ter innocenti falsum impingit crimen, vel ex consideratione propria non aduertit, quod
diuersi status in Ecclesia Christi commendari possunt laudibus præcellis & propriis, non
tamen dissonis, quanquam diuersis.

Aduersus hunc diffusam & doctissimam scripsit Apologiam sanctus Doctor BONA-
VENTURA, nomen aduersarij vel ex modestia, vel ex ignorantia vbique reticescens;
quod tamen posteris vbique innotuit. Etenim vitæ Bonauenturæ scriptores^e, chronica
antiqua^f Minorum, & alij passim temerarium, & hæreticum hunc paupertatis calum-
niatorem, Giraldum de Abbatis-villa Parisiensem Magistrum fuisse conspirant; cuius
impietatem ad aliorum exemplum adeò Deus vltus est, vt victus ac superatus Bonauen-
turæ

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1269. ANNO I. OCCID. ANNO 14. NORVM AN. 62.

turæ eloquentia, scribendi subtilitate, ac ratiocinandi soliditate, tandem paralyfi foede affectus, & lepræ fordibus totus inquinatus miserrimè interierit. Sic Mariam^a, quod in Moyfen insurrexisset, lepra corripuit; sic Dathan, Core, & Abiron^b dehiscens terra absorbuit; sic pueros,^c qui Elisæo maledixerant, vrsi cælestis iræ administri dilaniarunt. Sic Arius^d, qui impuram aduersus veritatem linguam strinxerat, cum naturæ necessitati pariturus, paulisper à via secessisset, vnà cum visceribus & intestinis, instar ludæ^e impiam profudit animam; adeò seuerè Deus ius suum, in Prophetis, sacrisque Doctoribus male acceptis, violatum persequitur.

VII. Hoc vero anno vel tempore, defensionis huiusce munus suscepisse BONAVENTURAM mihi constat ex ipsa Apologia. Cum etenim calumniator obiiceret pauperes euangelicos omnibus renunciantes, vel inde condemnandos esse, quod discrimini se committerent, essentque consequenter homicidæ sui, vel tentatores Dei: respondet BONAVENTURA^f Minores ex spontè oblati, vel mendicitate aut laboritio acquisitis per sexaginta annos & amplius in magna multitudine abundè vixisse. Annorum autem hic census in hoc tempus incidit; in quo etiam tunc authorem ipsum infamis libelli vixisse expresse narrat idem Bonauentura in prologo, grauiter conquerens de tanta impietate. [Porro, inquit, diebus istis nouissimis, quibus euidentiori claritate veritatis Euangelicæ fulgor illuxerat (quod absque profluentium exuberantia lacrymarum nequaquam referre valemus) dogma quoddam pullulasse, iamque in scriptis redactum reperimus, quod tanquam fumus teter & horridus è puteo abyssali prorumpens, ipsiusque solis iustitiæ splendentibus radiis se directè obiciens, Christianarum mentium hemisphærium obscurare contendit. Ne igitur tam perniciosa labes (non sine Dei offensa, & animarum discrimine dissimulata) concreseat, præcipuè cum calliditate serpentina pietatem quandam in superficie præferat, reuelanda est facies indumenti eius, vt clarè detecta fouea, cautè possit euitari ruina. Sanè quia huiusmodi fabricator erroris, cum adhuc sit viator, vt credimus, corrigi potest per Dei clementiam, sollicitè pro eo interpellandus est Christus, vt suæ vocis virtute, ac sapientiæ lumine eius, quam Saulo^g quondam exhibuerat miserationis non immemor, & proteruientem deterreat, & superbientem humiliet, & errantem requirat, corrigat, & reducat.] Placuit ita hæc diffusius examinare & distinguere; communiter etenim Bonauenturæ tractatus Apologeticos duos de paupertate confundunt scriptores, inter quos Marcus Vlissipponen.^h Alphonsus à Castroⁱ & alij, vtrumque contra Gulielmum de sancto Amore editum conscribunt.

VIII. Porro Giraldus hic in isthac sua hæresi non sibi semper constat. Aliquando etenim (quod proprium est hæreticorum, qui ne capiantur in sermone, modò aiunt, modò negant) omnino condemnat voluntariam paupertatem, & omnimodam rerum omnium abiectiōem tanquam periculosam, & imperfectam, vt testatur Bonauentura pluribus in locis^k; aliquando vero laudat & probat his verbis ab eodem Bonauentura^l citatis. [Sed dices, inquit, condemnasne eos, qui loculos non habent, nec laborant? & subdit. Non condemno, sed laudo, nec tamen habentibus præfero, quia non est discipulus super Magistrum. Et inferius. Etsi enim homo solus absque loculis possit viuere, tamen de congregatione, cui tanta competunt, credibile non est. Dehinc subdit. Respublica sunt loculi Christi. Si ergo Christi membrum es, cum Christo loculos habes.] Quod ego iudicauerim de vstro hoste est, non omnino condemnasse paupertatem voluntariam vtcunque, sed eam quæ tam in communi, quam in peculiari rerum omnium abdicat dominium, in quo videtur aliquantum à Gulielmo de S. Amore, cuius defensionem suscepit, recedere, & propius ad Desiderium Longobardum hæresiarcham accedere, inter quos hoc discrimen Alphonsus à Castro^m constituit, vt ille omnem paupertatem actua-lem damnauerit; Desiderius verò eam paupertatem se probare innuerit, quæ habetur in religionibus, possessiones habentibus, damnabat tamen illam paupertatem, cui anne-ctebatur mendicitas. Horum duorum hæreticorum damnatam recensent memoriam, qui de hæreticis scribunt. Giraldi non adeo meminerunt, ex Anonymo scripto ignoti. Desiderium Gulielmo paulò priorem, seu fermè æqualem insinuat D. Thomas, qui in opusculo 19. quod edidit contra impugnantes religionem, seriem eorum, qui paupertatem condemnabant recensensⁿ, ortam ait hæresim hanc in Vigilantio, contra quem

a Num. 12.

10.

b Ind. 16. 33.

c 4. Reg. 2.

23.

d Ita refert

Nicephorus

Calix. lib. 8.

c. 51. & Atha-

nas. epist. ad

Serapion.

Deus ulcisci-

tur iniuriam

latam seruis

suis.

e Act. 1. 18.

Hoc ipso an-

no susceptū

hoc pū cer-

tamen à Bo-

nauentura.

f Idem re-

spon. 4. c. 3.

g Act. 9. 3.

h Marc. p. 2.

lib. 1. c. 43.

i Castro ver-

bo Pauper-

tas hæresi 3.

Callidus hic

Giraldus in

sua nequi-

tia.

k In resp. 1.

c. 1. & resp. 3.

c. 2. & c. 3.

l Idem in

resp. 4. c. 1.

Quinam im-

pugnauerint

paupertatem

voluntariam.

m Castro

cit.

n Thom. o-

pusc. 19. c. 6

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1269. ANNO I. OCCID. ANNO. 14. NORVM AN. 62.

acriter egit Hieronymus, conseruatam per successiones errantium vsque ad sua tempo-
ra, & permanisse in secta Catharorum, & adhuc, inquit, permanet, sicut patet in quo-
dam tractatu cuiusdam Desiderij hæresiarchæ Longobardi nostri temporis, quem edidit
contra Catholicam veritatem, in quo inter cætera condemnat statum eorum, qui relictis
omnibus egere volunt cum Christo. De Gulielmo vero à sancto Amore, & cæteris fau-
toribus Parisien. addit. [Nuper autem, quod est horribilius, antiquus error renatus est, ab
his qui fidem defendere videbantur, qui more errantium in peius procedentes, non sunt
contenti diuitias paupertati æquare, vt Louinianus (qui omnium baptizatorum siue diui-
tum, siue pauperum suum baptisma seruantium, vnam in regno cælorum aiebat esse re-
munerationem) vel diuitias paupertati præferre, vt Vigilantius, sed paupertatem totali-
ter condemnare, dicentes non esse licitum sua omnia pro Christo relinquere, nisi talem
religionem intret, quæ possessiones habeat, vel nisi talis sit, qui labore manuum vivere
intendat. Afferunt etiam paupertatem laudari in Scriptura non actualem, qua aliquis
se rebus temporalibus expoliat, sed habitualem, qua rem temporalem aliquis contem-
nat corde, etsi re possideat.] His posterioribus, contra quos D. Thomas scripsit, vt
iam diximus, ex parte adnumerandus est Giraldus, ex parte vero Desiderio Longo-
bardo, eiusque sequacibus, qui paupertatem dumtaxat possessiones non habentium,
condemnabant. Scripsit ergo contra Parisienses calumniatores, & contra occultum
hunc inimicum diuersis, quibus prodierunt annis, sanctus Bonauentura, variisque
editis tractatibus suum aliosque ordines valide defendit, ita vt talem merito dicas,
quales Antistites volebat Paulus^a, *potentes exhortari in doctrina & contradicentes ar-
guere.*

a Ad Tit. 1.
9.

Obijt B. Lu-
cas Patavin.
Scardeon. de
reb. Patav.
lib. 2. claf. 6.
Portinat.
lib. 9. c. 9.
Rodul. f. 119.
Laudatur.
b An. 1267.
p. 9.

Obijt hoc anno B. LVCAS PATAVINVS, satus progenie BELLVDA nobilissima, arci IX.
Placiolæ olim munitissimæ dominante, quæ prius Nicolai Dentis fuisse perhibetur, ab
Alexandro Belludo empta, & ad eius postea hæredes vnà cum subiacentibus prædiis
transmissa. Discipulus fuit & socius S. Antonij, vir sanè doctissimus, & inter conciona-
tores præcipuus, parumque tum doctrinâ, tum moribus Duci & Magistro dissimilis. Vi-
xit in paupertate & admirabili rerum contemptu, in summa humilitate vsque ad finem
vitæ perseuerans. Ædes Fratrum Patavij extruxisse, iisque præfuisse scripsimus superius^b,
Adiit is aliquando Ansifisium Ezelini Tyranni Vicarium, reprehenditque quod multa
iniuste, & impie contra Ecclesiæ libertatem tum aliis permetteret, tum & ipsemet face-
ret. Quapropter grauiter accusatus apud Ezelinum, ea occasione ipse, & tota eius fa-
milîa proscripta: & vniuersa eius bona publicata. At Beatus LVCAS interim à prædi-
catione desistere coactus, die noctuque orabat pro salute patriæ, quæ penitus ab im-
manissima Ezelini Tyrannide afflicta, ac penè extincta iacebat. Quare apparuit ei
tandem in quiete Beatus Antonius, prædicens ei post paucos dies suis precibus Pata-
uium ab immanissima Ezelini crudelitate liberandum, quod verè contigit vt supra^c
narrauimus. Vbi etiam diximus sepultum in Ecclesia sancti Antonij elato & honorifi-
co sepulchro, in quo pariter eiusdem apparitionis, & viri orantis imago scitè expressa
conspicitur.

c An. 1263.
n. 12.

Conu. Lau-
dunen.
Gonzag. in
prou. Fran-
ciæ con. 14.

Hoc tempore completum in Gallia, beneficentia præcipuè sancti Regis Ludoui- X.
ci monasterium Minorum intra muros Lauduni Clauati, vulgo Gallico *Laon*, Urbis
Episcopalis, sub Archiepiscopo Remensi, cuius Antistes est Dux & Par Franciæ. Re-
stituerunt, quoad potuerunt structuræ, & Fratrum translationi ciues, & procures, volen-
tes vt semper manerent in suburbio versus campos sancti Martini, vbi ante annum
1234. Canonici Laudunenses eis exædificarant domicilium. Templum beatæ Mariæ
Virgini & Sanctis Apostolorum Principibus Petro & Paulo dicatum, consecratum est
anno 1360. In cœmeterio iacent varij homines doctrina spectabiles, inter quos cele-
brior memoria Magistri Gulielmi de Harseguy magni huius ædis benefactoris, cuius
sepulchro artificiosè sculpto incisum Epitaphium, & in erecto marmore iuxta sugge-
stum prædicatorium, commemorantur plurima ab eo piè legata; quæ Gonzaga plenè
transcripsit.

Conu. Bene-
uenti.
Idè in prou.
S. Iacobi
con. 16.

Intra septa Beneuenti villæ apud Hispanos Comitatus Pimenteliorum titulo, opi- XI.
bus, & colonia insignis, extructum circa hoc tempus Fratribus domicilium, docent
quædam

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1269. ANNO I. OCCID. ANNO 14. NORVM AN. 62.

quædam vetusta illius ætatis monumenta apud Clarissas Beneuentanas asseruata. Circa an. 1500. resectum est sumptibus Illustrissim. Comitum præcipuè Alphonsi Pimentelij, atque ad tantam amplitudinem redactum, vt maius sacellum templi nobilissimis sepulchris Comitum, & contiguum Monasterium celebrandis Comitibus numerosissimæ prouinciæ sancti Iacobi, aptè deseruiat. Aduentantes singulis trienniis Patres Capitulares honorificè & laute excipiunt Comites, nec ullis parcunt sumptibus, vt comitia magnificè celebrentur; quod & ipse præfens vidi, eamque docebant aliquando suos filios pietatem, vt primis diebus Patribus conscriptis assidentibus in mensa inseruirent. Magna est totius huius familiæ erga vniuersos huius prouinciæ alumnos beneuolentia, quam vbique deprædicant & continuis rependunt orationibus. Onus hoc erogandi capitulares sumptus assumpsisse sæpius à maioribus excepi tum ex sua pietate, tum ex quibusdam redditibus annuis, in eosdem translatis, qui soluebantur ædi Minorum Salmantinæ ante restitutam regularem obseruantiam. Sub Altari beatæ Virginis Mariæ condita, summa veneratione coluntur ossa cuiusdam LEONIS, socij, vt fertur, beati Francisci, alterius omnino ab illo nominatissimo, eiusdem Sancti Viri confessorio, quem inferius^a Assisij docebimus sepultum. Loculo incisæ sunt hæ litteræ: *Sanctus Leo, socius sancti Francisci hic iacet.* Caput argenteæ inclusum thecæ in sacrario custoditur.

Pietas familiaris, Pimentelijorum.

Fr. Leo vnus ex socijs S. Francisci. a An. 1271. n.

XII. Introducti hoc anno Minores in urbem, tunc nobile oppidum, Clonmelix, prouinciæ Momoniæ diœcesis Waterfordensis, & Lismorensis in Hibernia, quibus ædificarunt Ciues (licet quidam id tribuant Comitibus Desmonix) intra muros prope nauale ad flumen Surium, egregium, amænumque domicilium; cuius adhuc aliqua hæreticorum furori supersunt vestigia. Templum altum & amplum pulchris laquearibus, fenestris magnis, varicolore vitro depictis emblematis speciosum, ædesque contiguæ, quarum pars cessit Comiti Ormonix, pars altera Ciuibus. In Ecclesia conspiciuntur multa procerum sepulchra nigro marmore contexta, Dominorum Prindergast, Mandauil, Wale, Albi siue White, Bray, Morronij aliorumque illustrium virorum. In chori medio eleuato monumento marmoreo iconibus & statuīs adornato iacet Illustriss. Baro de Cahir. Huius prosapiæ Edmundus Butlerus Baro, dum in isthac Ecclesia audiret pro solita pietate sacrum, eique narraretur Comitem Ormonix, & Baronem de Dunboin cum alijs dynastis aduersariis, eius terras multo milite inuasisse, in nihilo exterius commotus ad finem vsque sacro interesse voluit, indignum putans propter res quascumque humanas diuinum intermittere mysterium, in quo potius precibus apud Deum interpositis, quam conserto militum agmine facilius vincendos iri hostes, neque magnam rerum suarum subire posse iacturam, qui ne incompleto sacrificio, à diuino propitiatorio recederet, vniuersas negligebat, Christiane iudicauit. Neque illum pia fefellit opinio, nam peractò iam diuino mysterio, paucis consanguineis & comilitonibus stipatus, hostes aggressus spolia, prædas reportauit, consilia dissipauit & potentes inimicos in turpem fugam coniecit. Vno vel altero miraculo sancti FRANCISCI virtutem in hoc Monasterio Deus commendauit; nam cum quidam dissolutæ vitæ reprehensus à Fratribus, eos floccipenderet, monitus vt à nodoso cingulo, seu flagello sancti Francisci sibi cauere; dixit se nihilo Franciscum ipsum habere, neque funiculum timere. Nocte sequenti tot flagris affectus est in lecto, vt inter flagella & familiarium manus expiraret clamans, se à Francisco cædi, se à Francisci funiculo torqueri. Eius effigies à multis annis in sacrario seruata, coram peierantes, detecto mendacio, sæpius confundebat. Mulier quædam iuramento interposito negauit furto se tulisse vestem quandam, cuius rea vocabatur in iudicium: non prius falsò iurauit, quàm vestis in remotissimo angulo absconsa ad pedes peierantis coram omnibus apparuit: Miraculo conterrita, culpam confessam delicti pœnituit. Iacent in Ecclesia, noto Fratribus loco, reliquiæ cuiusdam MAVRITII Sacerdotis in dicta vrbe martyrium passi anno 1589. Huius ædis incola fuit Frater DERMITIVS Mulronius in Monasterio Galibaly ob testimonium fidei capite plexus; in cuius martyrio illud fuit admirandum, quod exsecto à trunco corpore capite nulla sanguinis guttula profluxerit; quasi voluerit Dominus sacrum sanguinem intra sancti corporis claustrum dignè

Comu. Clonmelia.

Diuini sacrificij occulta virtus.

Contemptorè suum Franciscus flagellat.

Peierantes à S. Francisco confunduntur.

F. Dermitius Mulronius Hibernus martyr.

ANNO CHRISTI 1270. SEDIS VACANTIS ANNO 2. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 15. RELIGIONIS MINORVM AN. 63.

seruare, ne indignè in pollutam cæde humum diffunderet. Pertinebat ad hunc conuentum, dum Patrum Conuentualium regimini subesset, molendinum & piscaria portus vicini, quæ Comitibus nunc cognominatur, ob causam superius allatam, quòd in Comitibus Ormonia cesserit potestatem.

Conu. Aquila.
Rodolph.
fol. 277.
B. Thomas
Hibernicus.
a An. 1270
n. 18.
Fr. Petrus
Scotellus.

Eodem anno constructum fuit monasterium Aquilæ, antiquæ Urbis in Regni Neapolitani finibus inter Samnites Vestinos corpore Diui Bernardini celebris, concedente ciuium Vniuersitate Fratribus ædis fabricandæ fundum. Hic conditus est B. Thomas Hibernicus, de quo agemus inferius. Habetur ibidem in reuerentia cubiculum S. Bernardini, & Caputium S. FRANCISCI, ad cuius contactum multi ægri conualescunt. Exornauit plurimum hunc locum Petrus, Scotellus dictus, Aquilanus, qui Scoti commentaria in epitomen redegit, atque alia opera posteris reliquit. Spectat hæc ædes ad prouinciam S. Bernardini, & Custodiam Aquilæ Patrum Conuentualium. Fiet suo tempore sermo de Obseruantum domicilio, in quo tumultus S. Bernardinus.

XIII.

Æfol. 265.
Con. Montis
Politiani.

Tunc item apud Montem Politianum, nobile frequensque in Tuscia tractuque Senensi oppidum, amæno in colle situm, donata ædícula S. Margaritæ infra saxum dicta, ab Archipresbytero Ventura, intercedente Gulielmo Episcopo Aretino. Custodiæ Clusentinæ Præfectus tum erat Fr. Vlbaldus Pistoriensis, & acceptæ ædis primus constitutus est Guardianus Philippus de Castillione. Syndicus vero Apostolicus Angelus Danesius Politianus locum construxit, & multis beneficiis cumulauit, institutis ædis tutelaribus B. Virgine Maria & S. Francisco. Locum possident Patres Conuentuales prouinciæ Tusciæ, & Custodiæ Clusinae. Huius etiam anni partus alij duo conuentus^b Bundinensis, & Francfordiensis in prouincia Saxonie S. Crucis, quorum monumenta omnino deperierunt.

XIV.

Conuentus
Bündinensis.
Conuentus
Francfordien-
sis.
^b Gonz. in
prou Saxon.
S. Crucis.

ANNO CHRISTI 1270.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 15.

SEDIS VACANTIS AN. 2.

RELIGIONIS MINORVM ANNO. 63.

ARGVMENTVM.

Palaologus sequestum & arbitrum constituit Ludovicum Regem Gallorum in unione Ecclesiarum perficienda. Quid agendum? interrogat ille Cardinales; & respondent præscriptâ Rodolpho Cardinali Transmarino legato regulâ ineundæ concordie. Ludovicus interim cum aliis Principibus transfretat ad bellum sacrum, sed infelicitè succedit moriente in Africa Sanctissimo Rege cum plerisque dynastis. Subiiciuntur denique plurima pietatis & sanctitatis eius argumenta, miraculis comprobata. Mors & acta B. Ruffini S. Francisci socij referuntur, nec non cuiusdam pij prædonis, Fr. Sensi laici, & multorum S. Francisci discipulorum, per varias orbis prouincias distributorum. Florent item plerique viri docti, & construuntur canobia.

Palaologus
arbitrum fa-
cit Ludovic.
Regem Gallo-
rum in cau-
sa unionis.



MICHAEL PALÆOLOGVS Græcorum Imperator per tot annos, quibus agebatur de vniendis Ecclesiis Græca & Latina, nihil conclusum dolens, suos Nuncios misit ad S. LVDVICVM Gallie Regem, eum grauiissimi negotij arbitrum constituens, insuper promittens, quicquid ille in causa diceret, se plenè ac inuiolabiliter obseruaturum. Pius Rex prudenter considerans huius rei consummationem ab Apostolica Sede expectandam, neque sibi licere in negotio summè arduo & sacro arbitrum agere, ad Collegium Cardinalium suos Nuncios misit Eustachium Attrebatensem & Lambertum de Cultura Minoritas, qui coràm exponerent rei grauitatem & sollicitè laborarent pro desiderata perficienda concordia. Quibus gratanter exceptis, hoc anno scripserunt Cardinales ad Rodolphum Cardinalem Episcopum Albanensem, Apostolicæ Sedis Legatum in Gallia, atque in expeditione Africana & Syriaca pro subsidio Terræ

I.

Consulit ille
Cardinales.
Illi plenè re-
spondent.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

Terræ sanctæ, remittentes ei professionem fidei à Clemente præmissam & formam iuramenti, quod præstare deberet Imperator & præcipui quique Græcorum pro concordia admittenda. Alias submiserunt litteras ad ipsum Regem Christianissimum, quibus laudabile studium, & pietatem eiusdem circa pacem & vnitatem Ecclesiarum dignè commendabant. Vtrasque excepi ex formulario Marini Ebulensis, & ad historiæ pondus subiungo.

MISERATIONE DIVINA EPISCOPI, PRESBYTERI

& Diaconi sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales : Venerabili Fratri Episcopo Albanensi, Apostolicæ Sedis Legato.

- II. [Inter cætera, quæ in excellenti & Christianissimo Principe Domino L. Rege Francorum Illustri dignis in Domino laudibus attollenda recti iudicij censura dliudicat, singularem ipsius zelum ad incrementa fidei orthodoxæ, considerationis oculis intuentes in vocem exultationis & confessionis erumpimus, & exultantes in Domino, ac eius beneficia confitentes ipsi super hoc vitulum^a labiorum exoluimus, à quo dicto Regi credimus pia miseratione concessum, vt & alias affluenter charitatis vbera in opera pietatis effundat, & pro defensione ipsius fidei, quasi abnegans semetipsum ad id se, suos, & sua promptitudine spontanea exponendo, sic illius specialem se exhibeat defensorem, & in eius dilatatione ministrum, quod laudabilium euidencia operum fatagit eidem fidei non solum filios ab initio alienos venire, sed & per erroris deuium alienatos ab ipsa suæ sollicitudinis studio ad eius reducere vnitatem; sicut Terræ sanctæ negotium auspiciis Deo authore felicibus per eundem tam potenter assumptum, & porrecta nobis ex ipsius parte super Græcorum reconciliatione petitio liquido protestantur. Nuper siquidem nobis præfatus Rex, religiosis viris Fratribus Eustachio de Attrebato, & Lamberto de Cultura Ordinis Fratrum Minorum suis Nunciis & litteris ad nostram præsentiam destinatis exposuit, quod Magnus vir Palæologus eorundem Græcorum Imperator Illustri, per Apocrisarios & litteras eidem Regi exposuit, quod ipse, Clerus, & Populus suæ ditioni subiecti desiderantes ad obedientiam Ecclesiæ Romanæ redire, ipsique in eiusdem fidei professione vniri, varios super hoc nuncios & litteras ad Sedem Apostolicam destinarant, quorum etiam aliqui in via detenti non peruenerant ad eandem, & frequenter ac humiliter ad hæc postularant admitti, nec adhuc eorum circa id fuerat desiderii satisfactum: apud eundem Regem super hoc multiplicatis nunciis & litteris institit, deposcens instanter, vt ipse Rex in tam pio & utili negocio arbitri partes assumens, ad ipsius consummationem sollicita intenderet pietate. Ipse namque Imperator, vt suis verbis, prout nobis referuntur, vtamur, se velle Regem eundem arbitrum in hoc constituturæ asserens, promittebat quicquid idem Rex super hoc diceret, se plenè ac inuiolabiliter obseruaturum. Et vt circa hoc suum magis ostenderet dictus Imperator affectum, prædictum Regem adiurabat per asperionem sanguinis IESU CHRISTI, quod nequaquam assumere onus huiusmodi recusaret. Et si secus faceret, ad summum Iudicem, vt ipse Rex in extremo iudicio coram eo de hoc rationem redderet, appellabat; propter quod memoratus Rex solitum prosequens ad eiusdem fidei augmenta propositum, & ad præfata Romanam Ecclesiam consuetæ non omittens deuotionis affectum, sed prudenter attendens, ac humiliter cognoscens, quod suum non erat tale in eodem negotio, quod specialiter pertinere dignoscitur ad eiusdem Sedis examen, etiam ad ipsius Imperatoris instantiam, officium vsurpare, consultè respondens, quod in eodem negotio huius partes nequaquam assumeret, sed pro ipsius salubri consummatione apud eandem Sedem, ad quam id pertinet, libenter instaret. Ne itaque negotium, cuius expeditio si eam concedat Altissimus, tot animarum discriminibus obuiau, eisque viam aperit ad salutem, in prosecutione defectum aliquem patiatu à nobis, quibus eadem nunc Sede vacante, cum alius qui hoc possit tempore vacationis huius non supersit, spectat in talibus prouidere; humiliter per eosdem Nuncios suos postulauit, vt negocij executionem eiusdem sollicitudini vestræ committere curaremus. Nos autem quæ per Sedem ipsam de nostro con-

Ebulen. ilb.
tit. de offic.
legat.
Laudatus
Ludouicus
Rex Gallo-
rum.
a Osee 14.3.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. AN.2. OCCID. AN.15. NORVM AN.63.

filio acta nouimus in præmissis commemoratione solita recensentes, attendimus quod tempore fel. rec. Domini Urbani Papæ IV. Religiosi viri Fratres quondam Simon de Aluernia, Petrus de Moras, Petrus de Crista, & Bonifacius de Yporegia de Ordine Minorum &c. [hic commemorant sub compendio quid in hac re actum per Urbanum, mox per Clementem missis his & aliis Apocrisariis, deinde subnectunt.] Quocirca debita meditatione pensantes tam salubre negocium, tam vtiliter, tamque perpenso consilio, & exactâ maturitate dispositum, non immutatione, sed prosecutione potius indigere, instantiæ memorati Regis Francorum in votiua admodum expeditione ipsius negocij nostris desideriis concurrenti consensu prompto concurrimus, & præmissa vobis ad plenioris instructionis auxilium seriosius exponentes, executionem prædicti negotij fraternitati vestræ præsentium tenore committimus, vt in ipso iuxta præmissarum eiusdem Domini Papæ Clementis litterarum tenorem, quem vobis sub sigillis nostris de verbo ad verbum sine immutatione aliqua destinamus secundum datam vobis à Deo prudentiam procedentes, Imperatorem, Clerum, & Populum memoratos ad eiusdem fidei orthodoxæ professionem, & acceptandum & recipiendum ipsius Ecclesiæ Romanæ primatum, iuxta subscriptam formam idoneis securitatibus & cautelis adhibitis admittatis. Volumus siquidem quod in Concilio de Græcis generaliter congregando, memoratus Imperator, Patriarcha Græcorum, Archiepiscopi, Episcopi, Archimandritæ, Abbatès & alij Ecclesiarum Prælati, Clerus, & populus supradicti eandem fidei veritatem & Primatum Ecclesiæ Romanæ iuxta seriem in præmissis litteris eiusdem Domini Papæ Clementis expressam, plenè ac seriosè lectam & expositam fideliter, explicitè, ac apertè hoc modo recognoscant, acceptent, & profiteantur præstito iuramento.

Forma iuramenti à Græcis reconciliari volentibus præstandi.

[EGO. . . . GRÆCORVM IMPERATOR suprascriptam fidei veritatem, prout plenè III.
lecta est, & fideliter exposita, veram, sanctam, Catholicam, & orthodoxam fidem esse cognosco, eam accepto, & corde ac ore profiteor, ipsamque, prout eam veraciter tenet, fideliter docet, & prædicat Sacrosancta Romana Ecclesia, me inuiolabiliter seruaturum, & in ea omni tempore perseueraturum, nec ab ea vllò vnquam tempore recessurum, quoquomodo deuiaturum, vel discrepaturum promitto. Primatum quoque ipsius Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, prout in præmissa serie continetur, ad ipsius Ecclesiæ obedientiam spontaneus veniens fateor, recognosco, accepto, ac spontè suscipio, & me omnia præmissa tam circa fidei veritatem, quam circa eiusdem Ecclesiæ Romanæ Primatum, & ipsorum recognitionem, acceptationem, susceptionem, obseruationem, præstito corporaliter iuramento, promitto, & confirmo. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Quod si contra hæc aliquid sentire, confiteri, aut aliàs agere præsumpsero, me schismaticum, & anathematizatum eo ipso recognosco, ac seueritati sacrorum canonum subiacere. Huic autem præscripto de mea recognitione, acceptatione, professione, susceptione, promissione, ac iuramenti præstatione sponte mea facto, lecto, & perlecto sponte subscripsi, & sigillum meum apponi feci,] Porro à prælatis erant prædicta & alia exigenda, videlicet, vt & manulem obedientiam & reuerentiam exhibeant, & se ab illa nullo vnquam tempore recessuros præstito iuramento promittant. Et nihilominus in eorum promissione veniat, quod nec contra suam professionem aliquid publicè prædicare, aut occulte suadere præsumant. Adiiciendis nihilominus vestra solitudine in omnibus professionibus, quas fieri contingeret, aliis idoneis securitatibus & cautelis, quas vobis facti circumstantiæ suggerent exigendas. Cæterum ad faciliorem & pleniorum consummationem prædictorum expedire putamus, vt per singula loca insignia illarum partium personas idoneas destinetis, per quas professiones similes in locis eisdem cum solemnitate ac obseruatione simili admittantur. De huiusmodi autem professionibus fient publica instrumenta multiplicanda in varia, omnino similia, & sigillanda sigillis authenticarum personarum, quas contigerit esse præsentis, vt aliqua penes vos retinere, nonnulla possitis deponere, si, & prout videritis expedire, & alia per diuersos nuncios propter inopinatos casuum fortuitorum euentus ad Sedem Apostolicam, vt in eius conferuentur Archiuo, cum cautela & diligentia omnimodè remittatis. Et vt quantò solemnus & salubrius est negocium, tantò in eo studiosius & diligentius procedatur; vestris volumus curâ & studio prouideri, vt in Cathedralibus, & alijs solemnibus Ecclesiis,

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

Ecclesiis, & monasteriis locorum, in quibus professiones eadem in libris authenticis redigantur in scriptis, vt in futurum conseruent rei gestæ memoriam, & ipsius recentem posteris notitiam repræsentent diligentius conseruandæ. Datum Viterbij Idibus Maij, Anno Domini M. CC. LXX. Apostolica Sede vacante.

MISERATIONE DIVINA &c. REGI FRANCIE ILL.

IV. Inter cætera, quæ in vobis tanquam in Christianissimo Principe dignis in Domino &c. [vt in præcedenti epistola vsque ad *vitulum labiorum exsoluimus*] vt & alias affluenter charitatis vbera in pietatis opera effundatis, & pro defensione ipsius fidei, quasi abnegantes totaliter vosmetipsos ad id vos, vestros, & vestra promptitudine spontanea exponendo, sic vos specialem exhibeatis defensorem ipsius, & in eius dilatazione ministrum, quod laudabilium euidentia satagitis operum, eidem fidei non solum filios ab initio alienos vnire, sed & per erroris deuium alienatos ab ipsa vestræ sollicitudinis studio ad eius reducere vnitatem. Sicut Terræ Sanctæ negocium &c. [vt in alia verbis competenter mutatis excepta forma iuramenti vsque in finem.] Licet autem necessarium non credamus vos de ingenti vtilitate tanti negotij admonere, vel excitare ad eius promotionem Regiæ pietatis affectum, cum illum feruere nouerimus circa ista; Quia tamen ad felicem eiusdē negocij consummationem, per quā inueterati schismatis semina omnino tollantur, & reintegretur corpus Ecclesiæ per illud tanto membro, eorundem videlicet Græcorum Imperio, tam longis & deflendis temporibus mutilatum, præcordiis totis afficimur, & ad eam plenis desiderijs suspiramus: Serenitatem Regiam monemus, rogamus, & hortamur in Domino in remissionem vobis peccaminum suadentes, quatenus vtilitates innumeras, & præcipuè animarum salutem ex huiusmodi negotio Deo auspice prouenturas pia meditatione pensantes, necnon attendentes sollicitè, quod circa illud quamquem frequenti repetitione tentatum pro eo, quod sicut euentus indicat dicti Græci non in veritatis simplicitate in illo procedere, sed tempus deducere in cautelis, & simultatibus intendebant, frustrata longæ deductionis ambagibus sæpefatæ Sedis intentio ad optatum exitum non peruenit; memorato Legato, sicut per easdem nostras litteras directas ad ipsum videre poteritis, dicti negotij executio ad vestræ petitionis instantiam demandatur; si annuente Domino forsan appareat dictos Græcos efficaciter velle procedere in præmissis, vestræ cooperationis suffragium in directione & prosecutione ipsius negotij exhibentes ad euitandum consuetæ simultatis insidias, & idem negocium securitatibus, & cautelis accommodis roborandum, diuinæ retributionis intuitu, & ob reuerentiam Sedis eiusdem sic sollicitè intendatis, quod vitæ scissuræ antiquatæ dispendiis, & in fidei, charitatis, & obedientiæ vnitatem Latinis & Græcis memoratis vnitis, eandem Ecclesiam suis reintegratam partibus, & solida membrorum suorum restitutione firmatam, in iis verisimiliter timere non oporteat vltius reciduum, vestraque deuotio illi exinde reddatur acceptior, & cuius in veritate res geritur, quique labores vestros, quos pro seruitio sibi tam grato & accepto subibitis, in retributione iustorum inæstimabili munificentia compensabit. Datum Viterbij Idus Maij, Anno Domini M. CC. LXX. Apostolica Sede vacante]

Alia epistola
ad Regem
Francie.

V. Ante datas has litteras sanctus Rex excitus precibus Legati Apostolici, & fraudatus (inquit Gaufridus de bello loco eius confessarius) spe intrandæ religionis, quod summo opere (vti diximus) affectabat, hoc anno Kalendis Martiis Massiliâ soluit, Christianis in Oriente sub tantis malis succumbentibus subsidium præstiturus. Instar alterius Mathiæ zelatus legem Dei, mala gentis Christianæ & sanctorum Palæstinæ locorum audire diutius non sustinens, omnibus domi compositis, nullo sancti Regis munere non perfundens, Duum viris gubernando institutis, Simone Neella, & Matthæo Vindocinate, illo è proceribus, hoc templi S. Dionysij antistite, cum tribus liberis Philippo in Regno successuro, Petro Alenconij Comite, ac Ioanne Comite Niuernensi infelici cognomine Tristenni, quod eum mater Ægyptiæ cladis anno pepererat, secunda hac vice in Orientem transfretare decreuit. Natem conscensurus coram Proceribus piam & Christianam hanc habuit ad filium natu maximum orationem. Considera fili, vt ego, quando potius

Æmil. in
Ludou. IX.
Io. Maria.
l. 13. c. 19.
Guaguin. in
S. Ludouico
a Gaufrido
eius vita.
Ludouicus
nauigat ad
sacrum bel-
lum.

Oratio eius
ad filium ha-
redem.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

potius labores declinare mea suadet ætas, matre regina prouectæ ætatis sola relictâ, contempto regno opulento, pace, & necessariis quibusque florentissimo, rebus Christianis iuuandis magnis sumptibus, summo discrimine, magno meo incommodo, quæ ventura mihi sunt ignorans, libentissime propter CHRISTVM in remotissimas inuisasque terras proficiscor. Altiùs item velim tecum perpendas, vt te Regni hæredem, binos fratres, tenellam item sororem in Dei causa consortes voluerim, quartum filium Ludouicum etiam ducturus, si imbecillior ætas permetteret. Affectus mei, & compatiens animi erga rem Christianam vbicumque languentem, testes vos omnes volo, & fidos hæredes, Te præsertim Philippe, cui cum regno omnem hanc pietatem legatam cupierim. Id in vltimis regni nostri oris obsecro, & per Deum ipsum obtestor, vt nec ipsi regno, à quo iam soluentes recedimus, nec vxori, nec liberis, nec alij cuicumque quantumuis charæ rei familiari parcas, quin periclitanti Ecclesiæ & fidei Catholicæ vbique & promptè succurras. Exemplum nunc secundò exhibeo, & aliàs dedi vobis *vt quemadmodum ego facio, ita & vos faciatis.*

a Ioan 13.
15.

Socij armorum.

Ja Africam
contendit Lu-
dou. & qua-
re.

Socios armorum se præbuerunt Theobaldus Nauarræ Rex, & Eduardus Henrici III. Angliæ Regis filius, inito priùs nouo fœdere cum Henrico his legibus, vt nullum ius post hac ei foret repetendi Normanniam, Cænomanos, Andes, Turones, Pictones, quæ maiores Henrici possedissent, victique à Francis amississent; Aquitania vltiore potiretur, simul ex citeriore haberet Santonum fines ad Carantonum vsque amnem: ei Cadurci, Lemouicesque parerent. Eduardus filius cum classe instructa in Orientem contenderet, dum Ludouicus ipse in Africa Tuncetum expugnaret: ea vrbe regia capta iunctis copiis Franci Anglique Syriam perdomarent. Ne verò LVDOVICVS rectà in Orientem nauigaret, sed Africanas vires priùs attenuaret, suafor, & causa fuit Carolus frater, Siciliae Rex, res suas tutiores cupiens fractis aduersis Africanis hostibus, sibi molestis. Afros Italiae semper dixit infestos, Siciliam bello proximo concussisse, huic proinde regno & Prouinciæ Phocensi formidabiles esse; neque sibi licere in Syriam nauigare, regnumque sacrum repetere, relicto è regione Siciliae, Italiae, Prouinciæ, illo Barbariæ Africanæ incolumi regno. Cætera prona virtuti Francorum fore illo in potestatem redacto, aut viribus ne obesse deinceps possit, debilitatis; quod facillimum factu dixit, cum in conspectu prope sit, & breui nauigationis cursu interiecto. Sanctus Rex totum nomen Christianum defendendum suscipiebat, vt dum ipse Africam adoriretur, Syriaci Latini aduersus suos destinatos hostes iuuari ope possent, distinerenturque Saracenorum vires, ne alij aliis auxilio forent.

Discrimen
Angli Princi-
pis.

b An. 1271.
n. 7. & an.
1274. n. 34.

Ludou. expu-
gnata Car-
thagine, Tu-
netum obsi-
det.

Moritur Ioan.
filius Regis.

Et ipse Rex.
& Gaufrid. in
vita c. 44.

Eduardus, vt conuenerant, in Asiam contendit, Ptolemaide copias exposuerat, cum prope fuit, vt in ipsis rerum initiis interficeretur. In cubiculo erat, cum percussor eum adortus, vno atque altero vulnere afficit; ne confoderetur, accursu Cubicularij effectum est. Insidiator trucidatus, sceleris præcipuus author ignotus, nisi quod Asiasinis, genti in pericula & facinora promptæ, authores totum adscribunt. Sunt vero, qui illud refundant in posteros Simonis à Monteforti, ab Eduardo superiori anno in prælio trucidati, ab eisque paratum hunc insidiatorem domesticum, per quem dum Eduardum è medio tollere non potuerunt, tandem Henricum eius consanguineum, patruj Ricardi, Cæsaris electi filium, ad ipsas aras, vt suo loco^b dicemus sustulerunt. Interea LVDOVICVS Rex sæua tempestate iactatus, Sardiniam cum Rodolpho Cardinale Legato, & multis proceribus ægrè appulit, exin Carthaginem tenuit, & deuicit, sed non sine sanguine. Hinc ad Tuncetum urbem regiam, tunc vel ipsa Carthagine nobiliorem, castra mouit: in itinere occurrit Rex Afer, diu pugnatum, cæsa decem millia Pœnorum. Vrbs terra marique obfessa, ac exclusa omni spe inuehendi frumenti, iam in sextum mensem continenti obsidione clausa, de deditioe agendi per Oratores initium fecit. Dum de conditionibus disceptatur, in castris Francorum exorta pestilentia depopulari exercitum cœpit. Decessit infaustus filius Regis Ioannes Tristennis, natus patre à Barbaris circumuento, moriens patre protinus morituro. Ad octauum Kalendas Septembris Sanctus Rex profluuiò, vel vt alij volunt, communi exercitus lue rebus humanis valedixit, præmissis oninibus Christianis officiis. Largius omnia refert eius Confessarius Gaufridus: quæ præsens vidit. Psalmos & Letanias Ecclesiastico more dum vngeretur alternis vi-
cibus

VI.

VII.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

cibus cum sacris recitabat ministris; illam sæpius repetebat orationem: *Fac nos Domine prospera mundi despicere, & nulla eius aduersa formidare*; pro illis quos secum abduxerat illa verba subiungens: *Esto Domine plebi tuæ sanctificator & custos*. Nihil tam se curare moriens probabat, quam ut vrbs illa ad fidem conuerteretur, submissa, & deficiente iam voce inter vltima suspiria dicens: Quid agendum huic vrbi, ut Deo conquiratur? quomodo ad fidem veram possit reduci? quem idoneum & gratum mittere liceret Regi concionatorem, appellabatque ex nomine Prædicatorem quendam, aliàs illuc missum, & regi notum. Plurimos ex sanctis auxiliares aduocabat, præcipuè S. Dionysium sui Regni tutelarem. Dum sacrosanctam Synaxim pro viatico reciperet, interrogaretque sacerdos, num firmiter crederet sub consecratis illis speciebus Dei filium latere? respondit; Minus id apud se habere dubij, quam si videret Christum in ea forma, quâ in cœlos ascendit. In extrema hora iacere voluit super stratum cinere conspersum, in quo felicem spiritum, ipsa hora quâ Dei filius pro salute generis humani in ara crucis expirauit, Deo reddidit, suspiciens in cœlum, & magna dicens fiducia: *Introibo in domum tuam Domine: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.*

Pietas eius
sub obitum.

Firma erga
Eucharisti-
fides.

a Psal. 5. 8.

VIII. Eius morte non mediocriter consternato exercitu Christiano, superuenit ipso mortis die Carolus Siciliæ Rex cum delecta manu, animosque Francorum confirmavit; simul hostes feroces & sublati spiritibus, crebris eruptionibus, leuibusque præliis superbam fiduciam ostentantes, in iustam obsidionem rursus coërcuit. Continuò & Anglica classis appulsa copias piorum spemque auxit, ac Barbaris nouum terrorem iniécit. Deceßerat Richardus Cæsar, frater Angli Regis. Henricus eius filius Cornubiæ Comes ignarus sanctum Regem diem suum obiuisse, classe adueniens, in Africam descensionem fecit, ut, quod futurum propediem spes erat, Tunete Regia vrbe in potestatem nostrorum redacta, quæ piis ad eam diem mare infestum fecisset, coniunctis classibus in Syriam ad Eduardum patruelem cursum dirigeret; nec inde decederetur, nisi eâ prouincia confecta. Barbari ab Anglis, Francis, Italis, terra, marique oppugnati, circumuenti, ac fame grauius quàm vltra ferre possent laborantes, rursus mentionem pacis facere cœpère, nec illam nostri aspernati, pestilentia eos populante. Leges Barbaro Regi dictæ, ut sanctos & religiosos viros à nostris datos vrbibus reciperent: his de CHRISTO publicè verba faciendi ius esset: ac si quis Afrorum nostram profiteri religionem sacris concionibus permotus vellet, sacra lauactione initiandi, lustrandique potestas fieret. Quadragena millia aureorum Siciliæ Regi Rex Barbarus quotannis numeraret: quantam summam Siculus Romano Pontifici ex formula debebat. Inde in Siciliam decurrebatur, magna spe mutatione cœli leniri luem grassantis pestilentia posse. In conspectu Siciliam habebant, cum tempestas atrox naues disiecit; nec paucas submersit: reliquas quassauit. Hæc non modica clades, ex Africana elapsos, mari afflixit. Mari vexatos, terrestris rursus calamitas excepit. Drepani vi morbi iterum gliscente obiit Theobaldus Rex, gener, ac vxor Isabella filia sancti Regis: obiit & noua Regina Elizabetha. Per nobilia, ignobiliaque capita vagatum malum: visaque necessitas imponi sacri belli omittendi, & patriæ repetendæ.

Emitt. citat
Bellofores.
lib. 4. c. 23.
Tunetum ad-
ueniunt alij
Principes
Christiani.

Expugnans
urbem.

Rex Nauar-
ra & Regina
dua moriun-
tur.

IX. Miserrimus sanè exitus tanti apparatus bellici, & infelix finis sacra expeditionis contra Dei inimicos, mortuis sæua lue proceribus prænominatis, nec non Rodulpho Cardinale Episcopo Albanensi Legato, & præcipuis sacri Ordinis viris. *Terribilis* ^b profectò Deus in consilijs super filios hominum; *Assiterunt* ^c Reges terra, & Principes conuenerunt in unum, non aduersus Dominum, neque aduersus Christum eius, sed ut opponerent se ^d murum pro domo Domini, & prælia ^e eius præliarentur; & tamen non pepercit ^f à morte animabus eorum, neque auersus est furor eius, quin prosterneret eos in deserto, & deiiceret eos in nationibus. Effusa ^g est contentio super Principes; pauor & mœror & confusio in penetralibus Regum ipsorum; qui penetralia sua & regna reliquerunt Domino militaturi: sed iudicia ^h Dei abyssus multa; quis ⁱ sensum eius cognouit? aut profunda consiliorum penetrauit! *Prouocatus* ^k nostris peccatis ante tempus quodammodo visus est indicasse orbem terra, in equitate quidem, sed misericordie suæ oblitus. Non pepercit populo suo, non suo nomini. Nonne tunc dicebatur in gentibus: ubi est Deus eorum? Nec mirum, Ecclesiæ filij delecti, & qui Christianissimò censebantur nomine perierunt in campis, aut interfecti gladio,

Sacri exerci-
tus infelix fi-
nis.
b Psal. 65. 5.
c Psal. 2. 2.

d Ezech. 13. 5.
e 1. Reg. 25.
28.
f Psal. 77. 50.
g Psal. 106. 40.

h Psal. 35. 7.
i 1. Cor. 2. 16.
k Bernard.
lib. 2. de con-
fid. cap. 1.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. AN.2. OCCID. AN.15. NORVM AN.63.

dio, aut peste consumpti. Sed nostrum hæc superant captum : fecurius recurret stylus ad suam materiam, & in ea, quæ proposueramus de S. Ludouico dicenda, suo tramite gradietur oratio.

*Instructio S.
Ludouici ad
filium.*

*a Guaguin.
lib.7. de ge-
stis Franco-
rum.*

*b Bzou. an.
1270. n.3.*

*c Surius 25.
August.*

Sancti Regis (in quem ius nostrum repetimus & latius alias probauimus) pietatem X.
prosequi libet ex piè statutis sub mortem, & mirè factis post transitum. Christianam &
piam reliquit Elizabethæ filiæ Reginae Nauarræ instructionem, sua manu scriptam, quam
Gallico idiomate videre licet in observationibus Claudij Menardi ad vitam eiusdem Di-
ui per Ioannem Sire de Ionuille Seneschallum Campaniæ conscriptam. Aliam similem
proprio etiam calamo exaratam dedit Philippo hæredi, quam Robertus Guaguinus^a
in archiuis Caroli V. Regis Gallorum, non Hispani Caroli V. Imperatoris, vt perperam
transcripsit Bzouius^b, scribit fuisse repertam. Eam à prædicto Guaguino, vt ipse scribit,
Latinam factam Laurentius Surius^c ex MSS. codicibus stylo aliquantulum mutato in
hanc formam transcripsit.

1. Fili mi; ante omnia diligenter in eam curam incumbe, vt diligas Deum. Nemo
enim potest esse saluus, nisi Deum amet.

2. Caue, ne vnquam admittas peccatum mortiferum; sed omnia potius ferre velis
genera tormentorum, quam aliquam talem perpetrare culpam.

3. Cum aduersa accidunt; feras æquo animo, & cogites te commeruisse: atque ita
lucrum tibi inde accedet.

4. Cum rebus prosperis frueris; humiliter agas gratias Deo: ne inde animo elatus,
efficiaris deterior; vnde te oportuit fieri meliorem.

5. Crebrò confitearis peccata tua, deligasque tibi sapientes confessarios, qui te pos-
sint instituere & docere, quid agere, quid vitare te oporteat: & coram illis ita te compa-
res, vt audeant syncerè te reprehendere, & vitia tua indicare tibi.

6. Officium diuinum deuote auscultes. Faceffant ibi fabulæ & nugæ, nec oculi huc
atque illuc circumferantur: sed ores Deum ore, & etiam meditando corde, idque præ-
cipuè sub sacrificio post peractam consecrationem.

7. Animo sis pio & humano erga pauperes, & calamitosos homines, illisque pro
viribus opituleris.

8. Si quid angat animum, id mox explices Confessario tuo, aut alicui viro bono: ita
fiet, vt facilius id feras.

9. Da operam, vt quorum vteris consuetudine & familiaritate, ij sint homines probi
& integri, siue religiosi illi sint, siue sæculares, & cum illis libenter misce colloquia: porrò
nequàm, & improborum virorum commercia deuita.

10. Sermones, qui fiunt de Deo, publicè, & priuatim lubens audias: preces quoque
& condonationes, siue indulgentias studiosè expecta.

11. Amato bonum, odito omne malum.

12. Vbicumque fueris, nemo ausus sit quidquam eiusmodi te præsentè eloqui, quod
alliciat ad mortiferum peccatum, aut alterius famæ deroget, nec tu vnquam de illo ma-
le loquaris obtrectandi animo.

13. Non patiaris quemquam, te audiente, peruersè de Deo, aut Sanctis eius loqui; X.
nec id sinas impunè abire.

14. Crebrò agas gratias Deo pro bonis omnibus, ab illo tibi collatis: vt dignus fias
potioribus eius beneficiis affici & augeri.

15. In administranda iustitia sis rectus & seuerus, & ita, vt leges præscribunt, eam
exerceas erga subditos, neque ad dexteram, neque ad sinistram deflectens; pauperum-
que querimonias non reiicias, donec veritas innotescat.

16. Si quis habeat aduersum te querelam, aut controuersiam; semper ab illo stes
contra teipsum, donec rem certam comperias. Ita enim fiet vt consiliarij tui fidentiùs
iustam ferant sententiam.

17. Si quid possideas rei alienæ, etiam si acceperis id à maioribus tuis; incunctanter
restituas iusto possessori, vbi certo id tibi constiterit. Sin autem dubia res est, cura vt
viri sapientes accuratè, & sine mora inquirant. Id enim vel maximè studere debes, vt qui
sunt in ditione tua, pace & iustitiâ fruatur, imprimis homines religiosi, & qui in Clero sūt.

18. Parenti

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

18. Parentibus tuis debes amorem, reuerentiam & obedientiam. Beneficia Ecclesiastica non conferas nisi bene dignis, & qui nulla eiusmodi beneficia habeant, idque ex consilio bonorum virorum.

19. Bellum, præsertim aduersus quemlibet Christianum, sine multo consilio vide ne suscipias. Si necessitas cogat suscipere, Ecclesias & infantes nullo patiaris damno affici.

20. Si qua existat vel tibi vel subditis tuis contentio, vel bellum: quoad poteris, componere, vel sedare, coneris.

21. Vide ut bonos habeas Prætores, & Magistratus: & de illis solerter inquiras, ut se gerant.

22. Semper sis addictus & deuotus Romanæ Ecclesiæ; & eius Pontifici, haud secus, atque spiritali patri te morigerum præbeas.

23. Da operam ut impensæ tuæ moderatæ sint, & rationi consentaneæ.

24. Sub finem hortor, & adiuro te, fili mi, si me contigerit ante te migrare ex hac vita, ut in toto regno Franciæ pro anima mea cures offerri Deo preces, & missæ sacrificia.

25. Ad extremum, fili charissime, quidquid boni potest bonus & pius parens precari filio suo, id ego precor tibi. Sacrosancta Trinitas, & sancti omnes seruent te ab omni malo; præstetque tibi Deus gratiam rectè semper agendi, & ipsius faciendi voluntatem: ita ut ille per te honoretur, & nos possimus post hanc vitam pariter esse cum illo, eumque contemplari, & laudare per infinita sæcula sæculorum. Amen.

XI. Miræ fuit obseruantia & pietatis erga religiosa sodalitia, Franciscanorum præsertim & Dominicanorum. Ecclesiam ad miraculum magnam, quam alias ^a plene descripsimus, Minoribus Parisiis magnis sumptibus, adiunctis aliis ædificiis extruxit. Prædicatoribus item Parisiensibus dormitorium & refectorium, & Compendij domum vniuersam ædificauit. Condito testamento ^b cum ex peregrinatione Terræ sanctæ in Galliam redierat, statuerat, ut filij duo Ioannes & Petrus in Ultramarinis nati, cum ad annos discretionis venissent intra septa religionis educarentur, vnus in domo Prædicatorum Parisiis, alter apud Minores, ut à iuuentute ad amorem horum Ordinum allicerentur, atque vtrumque institutum capefferent. Ab eadem ^c peregrinatione reuersus semper duos habuit confessores, ex Minoribus vnum, ex Prædicatoribus alterum, ut deficiente vno alter adesset, & vtrique Instituto suum affectum ostenderet. Singulis annis ^d hyeme initiantibus Prædicatorum & Minorum Parisiensium pecuniam multam mittebat. Pro conferendis ^e beneficiis Ecclesiasticis, quæ iure patronatus ad eum spectabant, probatas & electas personas diligenter inquirebat per Cancellarium Parisiensem, per Prædicatores, & Minores, aliosque viros commendabiles. Vltimis tabulis, quas supradictus Menardus exscripsit, plura etiam vtrique legauit Religioni. Librorum suorum partem vnā legauit Prædicatoribus, alteram Minoribus, & Abbatia Montis-Regalis; Minoribus Parisiensibus quadringentas libras; aliis autem domibus eorundem Minorum in regno Franciæ constitutis, per consilium, & ordinationem Ministri Prouincialis Franciæ, necnon Guardiani & Lectoris Parisien. qui pro tempore forent, vel duorum ex ipsis, distribendas sexcentas libras; similiter etiam legauit Prædicatorum Monasteriis. Clarissis Monialibus Rhemenfis Parthenonis quindecim libras, & totidem Pruinenfis. Omnibus etiam fermè totius sui Regni Monasteriis, & collegiis, pauperibus, viduis, orphanis, egenis scholaribus subsidia charitatis distribuenda præscripsit iuxta numerum & qualitatem locorum, constitutis testamenti executoribus Stephano Episcopo Parisienfi, Philippo Ebroidensi Electo, S. Dionysij Abbate, & Magistris Ioanne Trecensi, Henrico Verzellenfi clericis suis, Archidiaconis in Ecclesia Baiocensi, & distributoribus in egenos scholares, & quos bonos pueros vocant Parisienses, nominatis Priore Prædicatorum, & Guardiano Minorum Parisiensibus.

XII. Tantam optimi Regis pietatem & sanctimoniam noluit Deus occultam, sed omnibus notam; quare statim, ut sanctissima anima in cælum auolauit, multis cæpit coruscare miraculis, ex quibus potiora hic damus ex Gulielmo Carnotensi ^f sancti Regis Saccellano, Ordinis Prædicatorum, cui cum beneficium Ecclesiasticum conferret, prædixit

E e post

Minores & Prædicatores valde dilexerunt.

a An. 1234.

n. 19.

b Gaufrid.

c. 14.

c Idem c. 16.

d Idem c. 18.

e Idem c. 20.

Multa pia legauit.

f Carnoten. in S. Regis vita.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO. 15. NORVM AN. 63.

*Mirabiliter
eius mors pra-
figuratur.*

*a Gen. 22.
10.*

*Cacum illu-
minat.*

*Surdum &
mutū sanat.*

*Moribūdum
curat.*

*Item man-
uum.*

*Alij plurimi
miraculose
curati.*

*b Maria. l. 2.
c. 28.*

*c Bozius de
signis Eccl.
signo 68.
c. 12.
Nummi mi-
raculose S. Lu-
douici.*

post quinquennium eum huic Ordini nomen daturum. Refert hic se audiuisse à pia, & nobili matrona Parisiensi, quod paulo post sancti Regis obitum, antequam in Gallia sciri posset, eum vitâ defunctum, ipsa viderit Regem pluuiali indutum purpureo, facellum suum ingredi ante altaris medium iunctis manibus ad sacrificantis modum inclinatum, non procul positum alium in consimili habitu iunctis manibus orantem, utrumque verò vultu mirifico decore splendentem. Vt triste nuncium cladis superuenit, visionem pluribus, deinde huic auctori matrona narrauit; cuius hanc subdit interpretationem. Sacrificium illud acceptabile diuinitus fuisse sceminae monstratum, quod pius Rex addens super illud memorabile holocaustum Abrahæ^a, non solum de proprio filio summe dilecto, sed etiam de semetipso laudabiliter obtulit in odorem suauitatis; summum sacerdotem CHRISTVM imitatus, qui semetipsum immaculatum & insontem pro peccatoribus obtulit in holocaustum.

Cum ossa sancti Viri (detracta carne, quæ simul cum intestinis data est Carolo Regi XIII. Siciliae, & Panormi honorificè deposita) Parisiis apud sanctum Dionysium anno sequenti die veneris ante festum Pentecostes digno conderentur mausolæo, mulierem quandam Sagiensis diocesis, lumen oculorum, quod dudum deficiebat, recuperasse narrarunt auctori testes oculati. Adolescens 25. annorum Burgundus, qui tanquam lixa per sexdecim annos humilioribus culinæ deputatus officiis seruiebat in Castro Orgelesti nobilis viri D. Ioannis Cabilonensis, à natiuitate surdus & mutus venit ad sancti Regis sepulchrum, ubi apertæ sunt aures eius, necnon solum vinculum linguæ, & loquebatur rectè lingua Gallicana, ac si fuisset ab infantia in hoc idiomate enutritus. Magister Dudo Medicus, & clericus Regis, qui morienti astitit, reuersus in Galliam cum Rege Philippo, apud S. Germanum in Laya die Pentecostes correptus acuta febre venit Parisios, ubi desperatus à medicis inuocauit S. LUDOVICVM, pie causatus sibi auxiliari debere, cui tot annis inseruiuit: Apparuit ei Rex sanctus, & largiùs collocutus repente sanum effecit. Rei seriem vberius exscribit noster auctor ab ipso infirmo sub iuramento assertam. Clericus alius Britannus per urbem Carnotensem iter faciens, graui oppressus infirmitate morti propinquus ad quorundam suggestionem votum emisit de visitando Sancti sepulchro, statimque diuinam sibi sensit adesse virtutem, ita vt in crastino omnino bene habitus propositum iter sit prosequutus. Apud Castrum Lupaeræ Dominus Petrus de Landuno, magister puerorum regionum intolerabilem passus dolorem in brachio dextro, appositis capillis LUDOVICI, quos reuerenter seruabat, statim dolor omnis abcessit. Amelina Cambliacensis tres annos curua an. 1271. feria 3. post festum S. Vrbani triduo post Petronilla de Aube à natiuitate reptans super terram, ad sepulchrum S. Regis erectæ sunt; alia visum recepit, Agnes la Maque à paralyfi sanata, altera Hodierna nomine de villa Tignosa, vndecim annos in lecto grauissima infirmitate detenta conualuit. Michaël de Hamiage, Ioannetta de porta, Ioannes Canus Emelina la Biche, Gila de Siluanecto Parisienses claudi ad tumulum Sancti consolidati sunt. Puella Ælipidis nomine curuam manum non valens ad pectus vsque leuare, nec inclinare super genua absque alterius adiutorio ad eundem locum integrum brachij vsum recepit. Alia sacro igne vexata cum fontem baptismalem, in quo Rex sanctus intinctus, attigisset à dolore liberata est. ^b Homines decem lapidina oppressi, dum per integrum diem & noctem sub teret & lapidum mole sepulti iacerent, inuocatum sanctum Regem ita senserunt propitium, vt nullus interierit. Ipso anno, quo canonizatus est, puerum submersum mirabiliter coram pluribus circumstantibus vitæ restituit.

Alia refert eiusdem sancti Regis prodigia Bonifacius Octauus in bulla canonizationis, quam sub anno tertio eius Pontificatus exscribemus, & plura enarrat prædictus Carnoten. facta in domo Prædicatorum Ebroicensium, prima omnium dedicata eidem Regi anno 1299. sub quo dabuntur in compendio. Alia item refert Gulielmus Pepinus concione 2. de S. Ludouico: sed & miraculi loco habendum mihi videtur, quod Thomas Bozius^c scribit de nummis B. Helenæ Imperatricis & S. Ludouici Regis, aduersus morbos efficacibus *Monetae*, inquit, aliquot extant, quæ in honorem Helenæ Augustæ & inuenta Crucis, cum huiusmodi imaginibus excusæ antiquitus fuere: multis est præsens remedium aduersus morbum comitiale: & qui hodie viuit Turcarum Rex Amurathes, quamuis à nobis alienus, vim illarum

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

illarum expertus, solet eas gestare: morbo namque huiusmodi interdum laborat. Nummi quoque
S. LUDOVICI Francorum Regis mirifice valent aduersus nonnullos morbos.

XV. Inter miracula quoque censenda est curatio strumarum, quæ dicuntur & scrophulæ,
de qua ita scribit Aubertus Myræus. ^a Nangiacus in vita S. LUDOVICI narrat, cum præ-
decessores Reges in tangendis strumosis signo Crucis vsi non essent, illum primò uti cæ-
pisse, strumæ autem, Græcis chœrades, sunt glandulæ induratæ. Hanc vim Regibus
Galliæ à Deo datam, ut tactu strumas curent, longo vsu compertum est; ad eosque ex
vltimis Hispaniæ, Italiæ, Germaniæ, Belgiique finibus strumosi, hodieque adcurrunt. S.
Marculfi Abbatis precibus ac meritis tantum eos posse, constans est opinio. Itaque ad
eius templum in agro Laudunensi situm, Reges quam primùm vncti sunt, proficisci so-
lent. Vixit autem S. Marculus apud Barocasses in Normannia, Clotarij II. & Sigeber-
ti temporibus, ut ex eius vita Gallicè edita constat.

XVI. De imagine Sancti Regis illud pro nostro more adiunxerim, eum à Francisco Belle-
foresto ^b, à Paulo Æmylio ^c, & alibi, frequenter depingi dextrâ tenentem sceptrum,
in summo habens manum ad formam iurantis compositam. Cuius esse causam opinor,
quod sceleratè iurantes, vnâ etiâ blasphemantes detestans & abominans, iniustis labris
& fronti puniret stigmatibus, uti communiter referunt authores. Orbem sinistrâ fert,
quia Reges scribuntur ^d, *Portare orbem*. Fune communiter cingitur, quem gestare solerent
more Fratrum Minorum, quotquot ordini tertio S. FRANCISCI nomen dedissent. Eius
vitam & gesta plures scripserunt, Gaufridus de bello loco eius Confessarius ex præce-
pto Gregorij X. Pontificis, Gulielmus Carnotensis eius Sacellanus, Franciscus Bellefo-
restus, Gulielmus Nangiacus, Paulus Æmylius, Ioannes Villanus, Papyrius Massonus,
Iodocus Clichtouæus, Vincentius Bellouacensis, S. Antoninus, Laurentius Surius. Gu-
lielmus Pepin duas de eo scripsit copiosas conciones, quibus propemodum totam eius
deprædicat vitam. Duabus item à se recitatis præcipua eius gesta complexus est Bonifa-
cius Octauus, primam habuit in palatio Apostolico apud Urbem veterem die Martis an-
te festum B. Laurentij, secundam in Ecclesia Fratrum Minorum in eadem Ciuitate an.
1297. in crastino S. Laurentij. Quæ gesserit in Oriente, ipse omnium fidelissimus testis &
author, enarrat diffusè in epistola missa ex Ciuitate Anconitana anno. 1250. ad Optima-
tes sui Regni, quam reposuit Claudius Menardus in obseruationibus à nobis supra ^e
citatis.

XVII. Aegrotabant hoc tempore Assisij apud Portiunculam RVFFINVS & LEO, Sancti
Francisci chari discipuli; illo valde sub infirmitate laborante, huic visio facta multorum
religiose ex ordine procedentium, & inter egregiè splendentes vnum conspexit præ om-
nibus effulsisse: cuius oculi micantes, radiis solaribus persimiles. Interrogauit, quo spe-
ciosa & composita tenderet multitudo; cui responsum; breui in illa domo decessurum
vnum ex Fratribus, cui obuiam veniebant. *Et quis, inquit, ille cuius oculi tanta claritate re-
splendent? Bernardus de Quintanalle, ait, confabulator, tibi olim satis familiaris; atque inde irra-
diant oculi, quod nunquam non bene iudicauerit de omnibus, nec quidquam fuerit adeo absonum,
quod in meliorem non traheret partem. De se humiliter & abiectim sentiebat; mundis oculis, quæ
immunda erant, conspiciebat; ex speciosis Dei laudandi occasionem sumebat: & quidquid demum
per oculos, in aliis affatim periculosos, hauriebat, ornatam virtutibus animam nequaquam inficiebat.*
Disparente visione, quam de semetipso intellexit, abiit, socio ferente, ad lectum Fr. Ruf-
fini, quem se melius habere, neque ei præ foribus mortem adfuisse putabat, cui in læti-
tia cordis exultans dixit: *Accedo, ut tibi valedicam frater charissime, quantocyus namque spero
ad Deum proficisci.* Ex tempore antequam absolueret sermonem, respondit Frater RVF-
FINVS: *Non de te Frater LEO, sed de me intelligenda illa, quæ vidisti.* Interiectisque qui-
busdam de visione illa, & Dei dignatione erga seruos suos, adiunxit Frater RVFFINVS:
*Corporalibus oculis confrater amantissime, vidi omnem illam processionem, & accessit ad me bea-
tissimus Pater noster FRANCISCVS admonens, me in crastino decessurum: in cuius rei confirma-
tionem dulcissimum osculum infixit, à quo liquefacta est anima mea, adhesitque redolentia incom-
parabilis ori meo, quam ut ipse experiaris, accede.* Propius factus LEO & fragrantiam admi-
rabilem sensit, & facile credidit omnibus, quæ Ruffinus asseruit, dolens tamen non etiam
se ad Christum vocari. Porro moriturus Ruffinus Fratres omnes ad se vocauit, quos ex-

^a Myræus
ad an. 1270.
Masson. l. 3.
Annal. de S.
Lud. in fine.
Miraculum
strumarum.

^b Bellefor.
lib. 4. c. 1 An-
nal. Galliæ.
^c Æmyl. l. 7.
de gestis
Francorum.
*De eius ima-
gine*
^d Iob. 9. 13.
*Quinâ eius
vitam scri-
pserunt?*

^e Hoc anno
n. 10.

*Visio facta
B. Leoni de
Ruffini mor-
te mox se-
quentura.*

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2411 OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

Moritur Ruf-
finus.

a An. 1210.

n. 32.

Marian. l. 1.

cap. 5.

Marc. par. 1.

lib. 6. c. 10. &

seqq.

Rodolph.

fol. 129.

Iubetur præ-

dicare.

Quia se ex-
susat, mitti-
tur nudus.

Nudus eum
sequitur S.
Franciscus.

Prædicat Ruf-
finus, sed er-
rat lingua
lapsa.

Corrigitur à
Francisco.

b An. 1210.
n. 32.

horatus ad Institutoris sectanda vestigia, & mutuam charitatem seruandam, perceptis omnibus Ecclesiæ Sacramentis, ritèque perfunctus Catholici & Religiosi viri muneri- bus, obdormiuit in Domino 18. Kalend. Decembris, sepultusque est cum magno ho- nore, plurimo accurrente populo, in Basilica S. Francisci. At Fr. LEO tunc de sua in- firmitate conualuit.

De sancto hoc viro RVFFINO aliqua præmissimus sub tempore, quo initiatus est^a: XVIII. hic adiungimus cætera eius acta in compendium redacta ex chronicis antiquis. Ad obse- quia domestica, & quæcumque humilitatis ministeria promptus, non prædicabat vt so- cij, tum quia balbutientis erat linguæ, tum quia maiori ferebatur studio contemplandi. Sanctus præceptor FRANCISCVS experientiam aliquando facturum eius obedientiæ & prudentiæ, licet infacundæ in dicendo, iussit vt iret prædicatum Assisium. Cui humiliter RVFFINVS: *Probè nōsti, pater, me omnino ineptum tanto muneri, namque ultra inscitiam, im- peditioris sum linguæ; orem itaque vt alium mittas. Frater charissime, inquit sanctus Ma- gister, promptiorem à te velim obedientiam; non est quidquam causandum contra prelati præce- ptum: sed cæco obsequendum affectu, vt obedientia ipsa ad quæque quantumuis ardua vires admi- nistret. Quia ergo non statim te parasti ad perficiendum, quod iubebaris, solis relictis femora- libus nudus ibis Assisium, & prædicabis in ade maiori quidquid Dominus suggeret tibi. Obedi- uit ex tempore humilis discipulus, & cogitabat, quomodo prædicandi adimpleret man- datum. Balbus sum, inquit, & nescio loqui: pauca, sed utilia verba proferam; illa præcipua proponam: Dimittite malum, & facite bonum.* Atque vt hæc ipsa verba expeditius diceret, ea sæpius secum repetebat, ne linguæ vitium esset impedimento. Perpendens vero FRAN- CISCVS, quàm grauitè leuem excusationis culpam molestâ pœna punierit, semet- ipsum corripiciens dixit: *Vnde tibi FRANCISCUS homuncio, Petri Bernardonis fili, vt tantam su- mas licentiam in Fratrem RVFFINVM, virum probum, pacificum, generosa stirpe prognatum? Itane facile alijs imperas? ita dura imponis onera, quæ ipse non vales, certe nolis, sustinere? Vt scias in posterum, quid alijs præcipias, fac ipse, quod illum iussisti: experire in temetipso, quid alijs mandas, fortassis ita probabis quanti constet obedire.* Deinde protinus exuta veste aduocato LEONE, qui vtriusque nudi lacernas adferret, abiit velociter post RVF- FINVM, quem iam prædicantem inuenit: & populum partim admirantem ad tan- tum excessum, partim dicentem, præ nimia pœnitentia pauperculos insanire. Sèrio auscultauit Concionatorem, sed ille semel & iterum, ex linguæ lapsu piam suam hor- tatiunculam e contrario protulit modo dicens: *Charissimi fratres, fugite mundum, reddi- te aliena, nolite peccare, si inferni pœnas vultis euadere. Seruate mandata diligendo Deum super omnia, & proximum sicut vosmetipsos: ita enim obtinetur regnum cælorum. Vno hoc verbo claudo sermonem. Dimittite bonum, & facite malum, quoniam appropinquat regnum Dei.* Ad incultè transposita verba circumstantes ex nudi hominis gestibus ad risum faciles, effuse riserunt, verè fatuum iudicantes. Sed FRANCISCVS suggestum ascendens, ita egregiè discipuli errorem correxit, vt consultius dixisse videretur. *Viri fratres, inquit, RVFFINI vestri, viri probi, & candidi verba subsannatis? eius sinceritatem irridetis? Re- tte suasit, vt dimitteretis bonum, & faceretis malum; bona vestra, quæ optima reputatis, sunt consolationes humana, & corporis delicia, hæc vobis dimittenda: malum autem, quod sum- mum inter mundanos est, vinum corpori inferre, pœnitentiam agere de peccatis, aut carnem con- tristare; hoc illud malum, quod faciendum prædicauit vester conciuis: delicias voluit procul faciendas, & corpus de commissis reatibus castigandum, quia appropinquat regnum Dei. Atque ad hæc, plura tanto viro digna, subiunxit, de contemptu mundi, de necessitate pœ- nitentiæ, de paupertate voluntaria, de desiderio cœlestis patriæ, de nuditate & oppro- briis, & de sanctissima CHRISTI Domini passione, vt risum in planctum mutarit, nec fuerit in toto cœtu, qui ad viri Dei verba non stuperet, & fleret abundè. Ædificatis itaque populis, & conuersis quibusdam ex circumstantibus ad suum Sodalitium, reassum- ptis vestibus læti domum remearunt.*

Magnam huius sancti viri RVFFINI in dæmones potestatem præbavimus supe- XIX. rius^b, hic subiicimus aliquot eiusdem rei argumenta. Dum ostiatim mendicaret pa- nem Assisij, ducebatur energumenus ad S. FRANCISCVM fortiter vinctus, pluri- bus circumdatus conductoribus, Vt RVFFINVM conspexit, ultra modum infremuit, custodes

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

custodes potentissimè excussit, vincula dirupit, atque eiulans, & stridens concitato gressu ab eius fugit conspectu. Apprehensus & exorcismis constrictus, vt veritatem diceret, vnde tam vehemens prouenerit commotio? respondit: à *Fraterculi R V F F I N I* presentia. Ita enim illius homuncionis apud Deum merita me torquent, vt in eius conspectu nequeam consistere; & nunc ad eius imperium, etsi solo ipsius pectore reconditum, dum suggerem, hinc me oportet discedere. Malo hospite liberatus misellus cum circumstantibus abiit ad *R V F F I N V M*, gratias redditurus; quibus laudem omnem in Deum refundendam prædicauit.

Ad Ruffini conspectu fugit diabolus.

XX. Dæmoniacy decem videntes à longè venientem *R V F F I N V M*, hinc inde fugientes clamabant, *noſter adest inimicus, noſter venit persecutor*; & adstanti equiti fugæ clamorisque causam sciscitanti responderunt. *Quem à longè vides venire pauperculum, nos miserè cruciat, asserimus enim tibi eius orationes nos torquere in inferno non aliter, quam in torculari exprimuntur racemi.* Dum aliàs in monte Aluernæ *S A N C T V S F R A N C I S C V S* oraret, dæmones ex præruptis rupibus ingentes rotabant lapides in locum, quo vir sanctus hærebat, vt eum ab oratione deturbarent. Quos non efficacius repellendos iudicabat vir sanctus, quam si *R V F F I N V M* se vocaturum minaretur. *Expectate*, inquit, *superbi dæmones, ego ueſtram conteram superbiam; Fratrem R V F F I N V M aduocabo.* Et protinus clamans *R V F F I N V M* in alio antro orantem, vt adesset admonuit. Respondit ille consuetis verbis: *Laus & benedictio ſit Domino noſtro I E S V C H R I S T O.* Ad vocem ipsam conterriti dæmones confestim fugerunt.

Fugat alios decem.

Ad vocem eius timent alij.

XXI. Perpetuas has inimicitias seuit in tyrocinio multa, quam ei intulerunt, molestia, ne *F R A N C I S C O* adhæreret, sed à cæpto vitæ instituto declinaret. Id ei apparentibus quibusdam rationibus persuadebant, videlicet: *F R A N C I S C V M* simplicem & idiotam esse, neque sibi aut aliis posse consulere; securiorem esse Anachoretarum vitam, & veteres potius patres imitandos, quam nouatorem hunc mendicitatis & omnis calamitatis perpetrandæ prædicatorem. Atque hæc hisque similia in specie angelica sæpius inculcabant. Credidit vir simplex tot rationibus, neque per integram Quadragesimam, qua *F R A N C I S C V S* cum quibusdam ex discipulis in monte Subasio per varias cellulas, vel vmbracula, ex arboribus texta seriùs orabant, ad magistrum accessit, neque cum sociis voluit inire consortium. Sanctitati hominis & solitudinis studio latibulum quoddam adscripserunt Fratres, donec feria quinta in Coena Domini ad communem synaxim accedendum esset, vti *F R A N C I S C V S* præcepit. Eo die vocatus ille, respondit. *Nolo amplius ueſtro F R A N C I S C O obtemperare, solitariam vitam anachoreticam elegi, in hac securius mihi reposita est ſalus, quam ſi ſimplicitates, & noua ſequar F R A N C I S C I præcepta.* Bis & ter vocatus, similiter respondebat; donec ipse Magister errantem ouem inuifit; neque tamen statim reduxit, dum fraudulentis hostis insidias non detexit. Causatus *R V F F I N V S* angelos Dei veritatem sibi reuelasse, coram videt positum splendidissimum, & magni decoris ex eisdem vnum, per quem firmiter consolidatus est in errore, & temerarium dicebat *F R A N C I S C V M*, qui manifestæ Dei voluntati per suum ministrum expressæ resistendum contendebat. Cum deceptore itaque sibi potius agendū iudicauit vir Dei, præcepitque vt confestim, qualis esset, in propria specie demonstraret. Ex angelo lucis versus est in fœdissimum monstrum tanti horroris & fætoris, vt sustineri nequiret; per quod *R V F F I N V S* eius operibus & doctrinis abrenunciavit, neque aliquando absque horrore tam fœdæ visionis poterat meminisse.

In tyrocinio molesti ei dæmones.

Suadent vt à suscepto instituto reſiliret.

XXII. Alia immissa grauior tentatio circa prædestinationem, suggerente diabolo eum de numero esse damnandorum, & inaniter *F R A N C I S C I* præceptis aut pœnitentiæ operibus insistere. Totus mæstus vir bonus à *F R A N C I S C I* abstinet consortio, à pietatis tamen operibus non desisteat, donec apparuit ei vaſer inimicus in *C H R I S T I* crucifixi specie dicens: *Cur miser te amplius affligis? ego noui quos elegerim ad vitam, & quos reprobauerim ad mortem; nec mea tibi proderit passio, nec tuæ te ſaluabunt pœnitentiæ: ita ab æterno decretum est: mihi licet mortificare & viuificare, possum ad vitam prædestinare, & ad mortem destinare quos velim: abſtine à tot vigilijs, & carnis maceratione; neque amplius ſceteris rigida homuncionis F R A N C I S C I veſtigia, aut eius admittas cõſilia. Atque hæc ipſa inaniter cū eo cõſeres, ignorat etenim Dei cogitationes æternas, & ſecreta iudicia.* Credidit misellus inimici mēdacijs, viuēs deinceps in lacrymis

Persuadet dæmon eum de numero esse reprobaturum.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

& gemitibus perpetuis per solitaria antra montis Subasij. Reuelatis his omnibus per bonum Angelum sancto Institutori, statim misit MASSÆVM vt ad se duceret Rufinum, ne periret. Repulit ille vocantem dicens, nihil se cum FRANCISCO Bernardonis amplius velle. Institit tamen MASSÆVS, secum duxit vel inuitum. Accedenti inquit vir sanctus, *Frater RVFFINE miselle cui credidisti? demoni in precipitium ducenti?* & ex ordine omnem ei tentationem expandit: deinde tribus præscriptis regulis probauit omnia hæc non à Deo, sed à diabolo prouenisse. Prima, quod dæmonis reuelationes seu spectra cor indurant. Secunda, quod mæstum reddunt videntem. Tertia, per quam ipse diabolus facilius possit dignosci, quod ex innata superbia nihil audire possit opprobrij, quin statim indignabundus recedat. *Si ergo tibi amplius apparuerit*, inquit vir sanctus, *dic illi, vt os tibi aperiat maleficus nebulo, & implebis illud immundis stercorebus; videbisque quatenus protinus aufugiet.* Videns omnia sibi à sancto viro, vt euenerunt referri, credidit à Deo reuelata, eique potius credendum, quàm diabolicis insidiis, dæmoni vero prorsus apparenti, quæ voluit, intulit opprobria iuxta viri sancti instructionem, ad quæ cum tanta furia & indignatione recessit, vt vniuersum montis cacumen concusserit, ingentesque lapides cum magno fragore inter se colliserit. Ad hæc apparuit mox CHRISTVS in via virtutis iam victorem confirmans, & gratias multas superaddens, per quas nunquam deinceps tristitiam aliquam sensit, nec dæmones ausi sunt vltius inferre molestias. Ad tantam autem mentis eleuationem, & orationis perseuerantiam peruenit, vt etiam dormiens oraret, & intra mediocrem circulum per diem integrum & noctem quasi immobilis hæreret frequenter. Familiaris satis fuit suo Institutori, hinc ei demandata cura cum Fratribus LEONE & ANGELO eius vitam, vt superius^a dixi, conscribendi.

^a An. 1244
n. 8.

Marian. l. 1.
c. 17.

^b An. 1213.
n. 28.

Moritur pius
prædo, S. Franciscus
discipulus.

Circa hunc annum mortuus ille prædo, quem cum duobus sociis ad S. FRANCISCI XXIII. preces conuersum aliàs^b narrauimus. Ante obitum ductus est in visione ad horribiles inferni cauernas: vbi vidit miserorum varia tormenta, multaque passus est in spiritu pericula. Tandem ab Angelo ductore introductus est ad videndas lucidissimas beatorum sedes, inter quos S. FRANCISCVM egregie coruscantem, chlamyde stellis vndique decorata circumamictum, quino stigmate veluti lucidissimis quinque astris fulgentem conspexit: BERNARDVM à Quintaualle coronam pulcherrimam stellarum in capite gestantem; ÆGIDIVM vero miro lumine radiantem, aliosque FRANCISCI sectatores sibi notos, aliosque ignotos summâ varietate decoratos cõtemplatus est. Prædixit ei S. FRANCISCVS ante septem dies ex hac vita recessum, & liberum in cælos aditum post vitam fœliciter in summa pœnitentia transactam. Hæsit in hac visione ab hora Matutini vsque ad Primam pensi diuini; iudicauit tamen eandem per plurimos annos durasse. Superiori retulit, quæ vidit, & audiuit, deinde febricitare cœpit, septimo demum die vitæ terminum posuit iuxta præmonitionem in visu factam. Cum veneratione seruantur eiusdem & sociorum reliquiæ apud Montem Casalem prope Burgum sancti Sepulchri in prouincia S. Francisci, & Custodia Castellana.

Marian. l. 1.
c. 29.

Chro. antiq.
Pisa. conf. 8.

Floret B.
Sensus.

Circa idem tempus floruit FR. SENSVS laicus, seu, vt vocant, conuersus, singularis XXIV. pietatis & admirandæ recollectionis homo, qui raro extra cellam videbatur. Tot recipiebat à Deo solitarius in cubiculo consolationes, vt nulla ei maior inferri posset molestia, quàm extra illud fieri. Neque calores æstiu, nec frigus brumale, nec occupationes externæ, quas procul faciebat, sufficiebant, vt in apertum prodiret. Dum semel interrogaretur, vt quid semper in cellula hæreret? respondit ita ei suum antrulum placere, totque ei à Deo in eodem præstari beneficia, vt si vniuersus mundus, omnesque in eo contentæ diuitiæ, cunctæ hominum & mulierum delitiæ offerrentur, ea lege ne perseueraret in cella, omnia se reiecturum, potiusque optaturum abscissis manibus, & pedibus in eadem commorari, & humiliter à Deo recipere, quod frequenter præstabat; quam admittere quicquid sub cœlo possit offerri. Pauperrima indutus lacerna, vilissima quæque & in sterquilinum proiecta, caules marcidos, & sole desiccatos sæpissime manducabat. Frequentes habebat raptus & extases, in quibus omnino immobilis & insensibilis totus rigeat, neque sensit incredulum quendam sodalem manum acu non admodum subtili transfigentem. Aliàs dixit Fratri Ægidio illam esse suam, & Fratris Bernardi opinionem, quod si vniuersa circumstans regio plena esset omni genere musicorum, & instrumen-

Via diuina
extasis.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

instrumentorum, in Deum raptus nihil perciperet, quippe diuinæ immerfus bonitati summâ fruitur voluptate, neque animam Deo coniunctissimam à tanta dulcedine abstrahere possunt consolationes externæ. Ante raptum erumpebant multoties abundantes lacrymæ, ita vt madefieret tota vestis anterior. Præuias dicebat esse has ad raptum dispositiones, quarum tria distinguebat genera. Primum effusarum propter peccata in Deum summè bonum commissâ; has vero dicebat non adeò abundanter effluere, atque esse amaras, & oculos excoquentes. Secundum propter passionem Christi impenfius cordi infixam; sed has dulces esse, atque in magna copia haberi. Tertium quando quis de peccatis sufficienter contritus cogitat gaudia cœlestis patriæ, & dulciter ad illa anhelat. Has autem dicebat cæteris vberiores, dulcioreſque, & sæpius raptum præire.

*Tria lacry-
marum genera.*

XXV. Humilitatis etiam gradus quatuor describebat, & ex sacra probabat Scriptura, in qua licet inferioris ordinis in Sodalitio, & rudis videretur, erudite versabatur. Primum, vocabat descensum; secundum, ascensum; tertium, volatum; quartum, purgati animi. Gradum descensus illum esse dicebat, quando homo profunde se humiliat, vilissimumque reputat, considerans CHRISTI humilitatem, & in perfectissimis quibusque operibus seruum se inutilem iuxta Christi iudicat consilium.^a Atque ita de se cogitare viros perfectos asserebat, quibus exemplum ministrauit Dauid, quando eum persequeretur Saul, dicens^b *Saul, quid me persequeris, canem mortuum, & culicem viuum?* Canis enim mortuus nullius est utilitatis, & culex cuius censetur emolumenti? Secundum gradum ascensus ita explicabat, quod homo non solum se humiliat, verumetiam summam in eo ponit operam, vt ab aliis vilipendatur, & nihilo æstimetur, gaudetque in opprobriis sibi illatis. Non aliter Dauid faciebat, quando Semei proiciebat in eum lapides, & conuiciis laceſcebat; prohibuitque Ioab ne malum retribueret; dicens^c: *Quid mihi & tibi fili Saruia?* quasi diceret: dimitte vt mihi maledicat, nec tanti occasionem meriti mihi præcipias; Dominus enim benedicet mihi. In hoc statu incipit homo cognosci, & à Deo, hominibusque honorari, ascenditque ipse in suis opprobriis, plura adiiciens iis, quæ alij extrinsecus obiiciunt. Ita sæpius S. FRANCISCO & B. ÆGIDIO euenit, qui cum maledicerentur, ipsi plura in se dicebant; ita vt conuiciatores admirati dicerent. Quid hoc? si malum eis dicimus, ipsi adiuuant nos: si vilipendimus, viliores se faciunt; si iniuriis afficimus, plures desiderant. Vere superiorem, quam mundus doceat, inierunt hi viuendi rationem, atque ita apud homines, & apud Deum excelsiores euadunt, & recte ascendunt in meritis & æstimatione. Tertium gradum volatus explicabat per Dauidem ante arcam Dei saltantem, & veluti è terra volantem, derisum tamen propterea ab vxore Michol; cui dixit Dauid.^d *Tu es filia Saul patris tui superbi, propterea me derides, qui hoc facio, vt vilior fiam.* Neque dissimiliter faciebat B. IUNIPERVS, qui per publicas amentias euadebat populares honores. Et de isto gradu dicebat facile esse ascensum ad quartum; quando æquali & sedato animo quis audit laudes & opprobria; purgatum enim & defæcatum animum nihil penitus perturbat.

*Humilitatis
gradus qua-
tuor.*

a Luc. 17. 10.

*b 1. Reg. 24.
15.*

*c 2. Reg. 16.
10.*

*d 2. Reg. 6.
22.*

XXVI. Accessit ad eum aliquando vir pius, & eleemosynarius, interrogauitque an dum eleemosynas erogabat, complacebat tamen in laudibus humanis, meritum boni operis perdebat; & qualiter huic damno deberet obuiare? Apposuit Fr. SENSVS similitudinem hanc. Agricola electum & mundum seminat triticum, oritur tamen cum stipula, culmo, arista & glumo, præter zizania, & alia externa purgamenta. Quod purum & purgatum fuit, non poterit purè manducare, nisi triturare & ventilare curauerit. Similiter viri boni, Agricolæ cœlestes, bonum seminant semèn eleemosynæ, tamen impurum aliquando redditur ob circumstantias, finem vel gloriolam inanem. Debet itaque ne perdatur opus bonum, antequam abeat cubitum, ventilare, & examinare, quid mali bono accesserit operi, & illud purgare pœnitentiæ flabello: quâ ratione fiet, vt triticum mundum reponat in horreum, & boni operis fructum sperare possit æternum. Plura his similia de sancto hoc Vito referuntur. Iacet in conuentu Montis lucis, aliis Montis Iouis in Custodia Perusina.

*Opus chari-
tatis vt vi-
tiatur ex cir-
cumstantijs.*

*Quod adhi-
bendum re-
medium.*

XXVII. Obierunt & floruerunt sub hoc tempore plurimi viri sancti, quorum mortis tempus incertum. Fr. ÆGIDIUS DE CAPOCIIIS Assisias, vir magnæ sanctitatis; charitate in Deum & proximos floruit eminenter & miraculis coruscavit. Meruit in vita Dominum

*Obeunt plu-
res viri pji.
Ægidius de
Capocys.*

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. AN.2. OCCID. AN.15. NORVM AN. 63.

*Ægid. Regni-
cola.*

*Fr. Ioannes
de Vallibus.
Simon de
Torciano.*

*Ioan. de Aue-
lino. Thom.
Eugubinus
Petrus de Po-
dio. Simon
Camporealis
Anton Nur-
cianus Fr.
Theobaldus.
Pax Reati-
nus. Paulus
Arquara. To-
bias Proceni.
Guido socius
B. Ægidij.*

*a An. 1262.
n. 40.
Gratianus
alter eiusdē
socius.
b Pisan. cōf.
8.*

*Gulielmus
de Radicofa-
no.
Iacobus Bar-
letanus.
Accursius
laicus.*

*Benedictus
de Mugello.
Donatus Fer-
rariensis.*

*Thomas Hi-
bernicus.*

IESVM CHRISTVM videre, & familiariter cum eo confabulari. Sepultus est cum suo In-
stituto Francisco. AEGIDIUS alius, de Regno cognominatus, iacet Tuderti, vir per-
fectus & singularis abstinentiæ. Venientem à longè, per viginti quinque milliaria præsen-
sit Vir Sanctus IOANNES DE VALLIBVS, prædixitque Fratribus eius aduentum: quod
cùm illi interrogarent, quomodo ei innotesceret? Dixit tantum Dei seruum sanctitatis
spirasse odorem, vt per vniuersum illud spatium ad eundem transferit. Dictus IOAN-
NES DE VALLIBVS magnus paupertatis amator, vitæ & sanctitatis admirabilis, iacet in
loco Pisquæ, aliis Pistiæ, Custodiæ Spoletanæ, assiduis miraculis clarus. SIMON DE
TORCIANO Comitatus Ameliæ, prædicator eruditus, patrauit multa miracula in vita &
post mortem: requiescit Ameliæ in Custodia Tudertina. In eadem Custodia & Conuen-
tu S. Illuminatæ IOANNES DE AVELINO miraculis coruscat. Eugubij Fr. THOMAS
vir prodigiosus. Interamnæ in Custodia Narniensi PETRVS DE PODIO ex nobili fa-
milia Cælia, & SIMON siue Simoncellus ex illustri familia CAMPOREALIS. Spoleti Fr.
THEOBALDVS, Nurciæ in Custodia Montanorum Fr. ANTONIVS; hi omnes vitæ pro-
batissimæ, Prouinciæ Sancti Francisci miracula ediderunt. Prouinciam Romanam
illustrarunt sequentes FR. PAX REATINVS, sepultus tamen est in loco Cassiæ
in custodia Montanorum. FR. PAVLVS, Arquatæ in Custodia Regni. FR. TOBIAS
Spiritu prophetico plenè irradiatur Proceni in Custodia Vrbeuetana. In prouincia Tus-
ciæ floruerunt FR. GUIDO socius B. Ægidij, qui habuit à Deo mirabiles consolationes,
spiritu prophetico plenum & miraculis famosum viderunt Fratres semel orantem altis-
sime à terra eleuatum. Sepulti Cetonij in Custodia Clusina ossa inuenta sunt panno se-
rico inuoluta, mirum emittentia odorem, anno 1506. repositaque sunt simul cum reliquiis
Petri de Trauanda in quadam capsâ cupressina in altari Sancti Bernardini. De alio Æ-
gidij socio FR. ANDREA egimus superius, ^a vbi iaceat ignoratur, neque etiam sciri potuit,
vbi sepultus sit eiusdem socius FR. GRATIANVS, quem in sanctis moribus seriùs erudi-
diuit, qui præcipua Ægidij facta & dicta quæ circumferuntur obseruauit. Eundem esse
putat Pisanus ^b cum eo, qui iacet in loco Pennæ S. Marini in prouincia Marchiæ, & Cu-
stodia Montis-feltri. Quartum adhuc habuit socium ex sanctitate notum IOANNEM
appellatum, cui etiam familiaria facta sunt secreta Ægidij cum Deo commercia: neque
vbi hic iaceat vlli compertum. Alius Anonymus vir Dei iacet Cetonij, qui prius erat Ca-
nonicus S. Mestiolæ de Clusio, qui in die Purificationis Virgineæ meruit recipere in vlnas
suas puerum IESVM ad modum sancti senis Simconis. Eius corpus inuentum fuit iuxta
ossa Fratris Guidonis superius nominati. In monte Aluernæ requiescit GVLIELMVS DE
RADICOFANO laicus, super cuius caput orantis visus est ingens globus ignitus. Pupij
in Custodia Aretina IACOBVS BARLETANVS laicus, cui Dominus apparens in sylua
tribuit omnium peccatorum remissionem, porrexitque manum in signum, ad cuius atta-
ctum perdiuturnum tempus mirabilis ei odor adhæsit. Florentiæ in Conuentu S. Crucis
ACCVRSIVS laicus, singularis erga afflictos pietatis, cuius argumentum est, quod dum
in valetudinarij Oratorio apparerēt ei B. Virgo MARIA, Antonius Patauinus & alius Mi-
norita sanctus, nomine Placidus, vocareturque gemebundè à quodam languido, vt re-
medium aliquod depascenti adhiberet dolori, omisso tantorum colloquio, statim accur-
rit, & ad votum infirmo ministravit. Redeuntem laudauit sacratissima Virgo, quod se
ob proximi charitatem dimiserit, quam si tunc negligeret, suo aspectu non eum amplius
consolaretur. Ibidem requiescit miraculis clarus BENEDICTVS DE MUGELLO eiusdem
cum præcedentibus conditionis. In monasterio Castri Florentini, & Custodia Florenti-
na requiescit DONATVS FERRARIENSIS, qui prophetico dono resplendens in remotis-
sima regione positum vidit Fratrem apostantem, & malo exitu protinus vitam terminan-
tem. Retulit continuo, nec sine dolore, Fratribus adstantibus, quod post aliquot dies
per tabellarios verum esse compererunt. Alterius secretam perspexit tentationem, &
fessorem habuisse diabolum; cui cum cuncta referret, fecit vt in se reuerteretur, & cau-
tius se deinceps haberet.

Suos etiam habuit viros illustres Prouincia Pennensis, quæ hodie S. Bernardini appel-
latur, THOMAM HIBERNICVM tam profundæ humilitatis virum, vt cùm superiores
eum ad suscipiendos sacros presbyteratus ordines cogerent, amputasse sibi ferunt pol-
licem

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

licem finistrum. Multas perpeſſus eſt à Diabolo infidias, quem ob eminentem ſancti-
tatem, & vitæ candorem inſenſiſſimum ſentiebat hoſtem. Hunc alias^a probabiliter di-
ximus authorem fuiſſe Promptuarij moraliſ, quod ſimul cum Concordantiis S. Antonij
hic in Vrbe edidimus. Neque alij tunc deerant in regno Neapolitano, vbi hic requieſcit
in Conuentu Aquilano, viri celebres Hiberni, qui Neapoli audiuerunt ſub ſuo conterra-
neo PETRO de Hibernia, S. Thomæ in artibus liberalibus Magiſtro, vt teſtatur Surius^b, &
exſcripſit Antonius Senēſis in vitis Sanctorum Ordinis Prædicatorum à ſe editis ſeu col-
lectis in eius vita, & quem Fredericus Secundus Auguſtus ad Academiam Neapolitanam
à ſe reſtitutam inuitauit, datis ad eum litteris, quas inter epiſtolas Petri de Vineis eiuf-
dem Imperatoris Cancellarij & Secretarij legere licebit, in quarum prima^c præter alia
hæc eius habentur encomia. [Te igitur, quem antiquæ fidei præſcripta ſinceritas, & præ-
ſtituta dudum fel. rec. Domino patri noſtro grata ſeruitia nobis efficaciter recommendant;
de cuius etiam experta ſcientia, probitate cognita, & doctrina probata in conſpectu no-
ſtro iam plures multorum teſtimonia claruerunt: ad celebranda communis ſtudij eiuf-
dem feſtiua ſolemnia hilariter prouidimus inuitandum: fidelitati tuæ præcipiendo man-
dantes, quatenus de fauore & gratia noſtra ſecurus ad Ciuitatem ipſam ob reuerentiam
Maiestatis noſtræ perſonaliter rectorus accedas.] Nescio an hunc corrupta aut mutata
littera Alphabetica, vel alium Hibernicū Magiſtrum designet idem Fredericus in ſequenti
Epiſtola data ad ſcholares Neapolitanos ſub his verbis.^d [De numero autem prælato-
rum, quos ibi duximus deſtinandos, mittimus Magiſtrum R. de Verano Iudicem, & Ma-
giſtrum B. de Hibernia fideles noſtros, ciuiliſ ſcientiæ profeſſores, viros magnæ ſcientiæ,
notæ virtutis, & fidelis experienciæ, quam noſtræ ſemper exhibuerunt & exhibent Maie-
ſtati, quibus ſicut de aliquibus regni noſtri fidelibus fiduciam gerimus pleniorē. Mitti-
mus quoque in ſcientia, &c.] Floruit item ſub hoc tempore in illis partibus FR. MALA-
CHIAS HIBERNICVS de quo commodiùſ aliàs.

XXIX. Sed vt ad Prouinciam Pennenſem regrediatur narratio, præter Thomam prædictum,
meritis & miraculis tunc emicuerunt in ea FR. BENEDICTVS cognomento Hydropicus,
qui in adoleſcentia dum litteris operam daret, inuidia, quæ etiam^e ipſos ſanctos aduſit;
in quendam ex conſodalibus exardens, mirabili viſione vocatus in iudicium, ob liuoris
ignes æternis cruciandus eſt adiudicatus. Sanctorum FRANCISCI & ANTONII, qui
iudicio adſtabant, precibus liberatus ex viſione rediens ſanctiſſimam & mirabilem pro-
poſuit ſibi vitæ rationem. Scientiis humanis valedicens diuinam accepit cælitus inſu-
ſam, ſepultuſque eſt in loco Ludani, aliis Bludani Cuſtodia Theatinæ, in quo reueren-
ter ſeruantur hoſtia conſecrata miraculoſè in carnem conuerſa, & reliquiæ ſanguinis
miraculoſi. In eadem iacent Prouincia, ſed quo certo loco nescitur, FR. GREGORIUS DE
BELDICO, FR. MELIORATVS, FR. MANSVETVS miraculis clari.

XXX. Hiſpaniam ornarunt alij. In Prouincia S. Iacobi, Cuſtodia Zamoreniſ, & cænobio
Taurinæ vrbiſ iacet FR. STEPHANVS cognomento Coruus, qui cum iuxta ſuam qua-
litate, & equeſtris ordinis conditionem ſericis veſtiretur, & in feria ſexta Paraſceues,
quando pullis & atris veſtibus alij lugubre diei myſterium repræſentant, ille ornate ni-
mis non ſine ſpectantium murmure, & ſcandalo ad ſacra CHRISTI funeralia in æde Mi-
norum celebrata, procederet: concionatorem ex alto audiuit ita tenere & efficaciter
CHRISTI dolores, opprobrium, & nuditate exprimentem, vt firmiter ſecum conſti-
tuerit omnes mundi pompas & delicias procul facere, & egenum CHRISTVM in pau-
pertate ſectari. Neque longas paſſus moras, ſtatim cum ædis Præfecto egit vt admitte-
retur in Sodalitium. Voluit hic receptionem differre, neque tamen potuit, duriùſ instan-
te viro, vt protinus Fratribus adſcriberetur. Ita factum obſtupentibus ad ſubitaneam
viri mutationem, qui priùſ ſcandalizabantur ad importunum veſtium ornatum. Vixit
deinceps ſanctiſſimè, breui tempore optimas quaſque virtutes aſſequutus. In Monaste-
rio Ciuitatenſi ſeu Vrbiſ Roderici, ad apparitionem B. Virginis ſumma repletus conſola-
tione fratrem alta voce clamantem, ad cubiculi fores pulſantem, prope accedentem non
ſenſit, neque qui vocabat, in deliciis cœleſtibus abſorptum vidit, excubias agentibus an-
gelis ne^f Filie Ieruſalem exſuſcitarent, nec euigilare facerent dilectum, donec ipſe vellet.

XXXI. Dæmonibus ſemper inſenſus ab eiſdem ſemel interrogatus cur ita eos perſequeretur?
reſpondit,

^a In epiſt. ad
Lectorem.

^b Petrus de Hi-
bernia flores
Neapoli.

^c Surius ad
7. Martij.
Anton. Se-
nen.

^d Petr. de
Vin. lib. 3.
epiſtolarum
c. 10.

^e Ibid. c. 11.

Malachias
Hibernicus.

Benedictus
Hydropicus.
^e Ambroſ.
lib. de S. Io-
ſeph. c. 1.

Gregorius.
Melioratus.
Mansuetus.
Chro. antiq.
Marc. lib. 4.
c. 30.
Stephanus
Coruus.

Quomodo ad
ordinē voca-
tus?

In extaſi im-
mobilis ha-
ret.
^f Cantic. 2.
7.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 63.
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15.

Molesti & iniuri osi ei de mones.

Alia eius miracula.

Ministrant sacrificanti duo Angeli.

Confirmatur eius sanctitas post mortem.

Maria: c. 29. Ex orantium pectoribus prodeunt flamma ignea.

Indidem. Marc. citat. c. 34. Florent Petrus de Stella & Fr. Alphonsus.

respondit, quia Deo & hominibus inimici. *Cave tibi*, inquit vnus cæteris audacior, *ne dum hostes acrius insequeris, malum inducas super caput tuum, & qui aliquando cedunt & fugiunt, exasperati & desperati duriores pugnam instaurent. Breui fortassis videbis nobis quandoque licere non solum in animas, sed & in corpora sentire.* Suo id malo expertus est in vir pius, nam post paucos dies in Ecclesia Taurina scalas gestatorias ascendens collisus est in terram scalis à dæmonibus euersis. Ex casu contrafacto crure deinceps semper baculo innitebatur, nisi eo dumtaxat tempore, quo sacrum faciebat, quo expleto, redeunte dolore, & infirmitate ad baculi auxilium oportebat confugere. Frater quidam Anselmus, qui è longinqua regione illuc venit moraturus, petiit ab eo, vt sibi impetraret à Domino donum lacrymarum; orauit, obtinuit, atque ingenti statim profluvio lacrymarum, arida deuotionis vir totus est liquefactus. Alteri Fratri sibi in choro nocte apparenti, & pœnas quas patiebatur ob negligenter solutum officium diuinum enarranti, tormentorum impetrauit remissionem. Alias magna ei multitudo vtriusque sexus vita functorum apparuit, profundam reuerentiam & gratias agentes, quod eius precibus liberati sint à pœnis purgatorij; id enim habuit in vsu, vt per claustrum & cæmeterium ad cellam semper incederet, pro omnibus ibidem sepultis ad Dominum preces oblaturus.

Summo mane sacra peragens mysteria obdormiuit iuuenculus acolythus, & videnti-
bus duabus heroinis Maria & Eluira eidem viro Dei familiaribus, adstiterunt duo angeli in vestibus albis cereos accensos in manibus gestantes, sacrificanti ministrantes, donec facta eleuatione corporis CHRISTI disparuerunt. Animam acturus deuotè omnia recepit sacramenta, & circa mediam noctis horam ex iubilo exiliens è lecto in terram cecidit, suauiterque obdormiuit in Domino, nullo Fratrum præsente, nec iudicante ita breui discessurum, dum sub prima noctis vigilia robustioris videretur complexionis, quam vt corporis immineret dissolutio. Eadem ipsa hora apparuit Dominae Mariæ, & dixit animam bene habere tunc in cœlis Domino fruituram, corpus vero in valetudinario humi iacere ob Fratrum incuriam, qui morienti non adfuerunt. Sub aurora monuit illa prælatus, & dicentem nequaquam sibi credibile videri obiisse hominem, qui sub illius noctis crepusculo se teste robustius habebat, rogauit vt ipse suis oculis videret, quod illa mortuo referente, cognouit. Abiit & vidit ita euenisse, nudatumque inuenerunt cilicio coopertum, & conuocato populo funus solemne curarunt discipulæ. Sepultum in cæmeterio Fratrum, post aliquot annos miraculis celebrem exhumari fecerunt prædictæ heroinæ, inuentumque est brachium dextrum eleuatum, dispositique digiti index & medius ad modum populo benedicientis. Sumpserunt plures reuerenter ex eius reliquiis plurimas particulas, sed præ cæteris vnus ex Fratribus arrepto in contemptum officulo dixit derisorie Fratribus in sacrario: *Etiam & ego affero reliquias huius noui sancti*; apertâque manu vidit officulum recenti sanguine rubicundum: quo miraculo dubium omne circa eius sanctitatem abiicit. Ad eius sepulchrum sublimi & honorifico loco à se extructum duxit misellum quendam membrum contractum prædicta Domina Maria, pro quo dum orauit, per merita beati Viri statim sanus euasit.

In Monasterio Salmantino noctu feruenter orantibus duobus Fratribus laicis à pietate commendatis, apparuerunt super Ecclesiam & sacellum maius ingentes flammæ igneæ. Accurrerunt quidam Fratribus auxiliaturi vt ignem extinguerent, quos dum magno strepitu & festinatione expergefacerent, in Ecclesiam admissi inuenerunt medio in aëre hærentes viros sanctissimos, atque ex eorundem pectoribus flammæ illas tectum penetrantes prorupisse. In huius rei memoriam sæpius mihi dixerunt seniores appositam super sacelli tectum Minoritæ statuam lapideam, quæ in hunc diem perdurat.

In eadem prouincia S. Iacobi, sed in regno Portugallia, obiit Frater PETRVS DE STELLA, & simul cum eodem alius consodalis dictus Alphonsus. Apparuit hic post dies quindecim cuidam Fratri amico, dixitque multas se passum in purgatorio pœnas, quia eleuati erat animi, & cæteros despiciebat, quantumuis in cæteris sui status obseruantissimus fuerit, & virgo decesserit; mitigatas verò aliquantulum pœnas ob merita suæ genitricis, Deo valde dilectæ; sublatasque tandem ad preces Fratris Petri de Stella, cuius animam è corpore exeuntem deduxerunt citissimè angeli in paradysum, occurrentibus sibi Sanctis Patribus Francisco & Antonio Patauino, propter cuius merita con-

nata

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

nata fuit tertia pars pœnæ confratribus in purgatorio existentibus. Interrogatus an multi ibidem essent? respondit esse quinquaginta duos, & quotidie ex illis aliquos illinc in cœlum euolare. Interrogauit vltcrius Frater, an ei profuerint missæ, quas pro releuandis eiusdem pœnis celebrauit? cui dixit: minus profuisse propter indispositionem & frigidam deuotionem celebrantis.

Missæ indigne celebrantis parum prodest.

xxxv. In eodem regno cum magna opinione sanctitatis decessit Fr. ANTONIVS SANTARANENSIS, habitu donatus in prouincia Castellæ, translatus deinde ad prouinciam S. Iacobi, & Custodiam Eborensem. Admauit hic valde in adolescentia speciosam puellam, cuius connubium dum intentaret, illa contemptibiliter respondit; prius eum lauandum iri in flumine Iordanis, quàm eius frueretur consortio. Amoris actus ardore protinus in Syriam perrexit, aquis Iordanis se intinxit, phialam inde eduxit, plenamque fidem fecit puellæ tot se subiisse ob eius amorem prolixos labores itineris. Tanto amoris cedendum duxit ingenua puella, & matrimonio sibi iunxit, quem antea despexit; sed paulo post moriens in causa fuit, vt mundo penitus Antonius valediceret. Vt liberiùs faceret, in Castellam abiit, & Minorum habitum assumpsit, sub quo tantus euasit, vt insignes sæpius reportauerit de hostibus inuisibilibus victorias. Vni ex eisdem sibi valde infesto, & manus visibiliter in forma humana conferenti oculum eruit dextrum, qui proinde inter suos veluti derisorie monocus audiebat, neque enim in illa specie humana, quam effingebat, erutum oculum Dei iudicio licebat reassumere. Vaser hic diabolus in Regno Lusitanie in suas partes traxit opilionem quendam, Dominicum à sancto Magnete, promissis ei honoribus & opibus, quem falsis machinationibus in tantam efferri fecit sanctitatis opinionem, vt vndique ad eum populi confluerent, & tanquam hominem è cœlo missum venerarentur. Præfectum ædis Eborensis agebat hic Antonius, venitque Dei verbum disseminaturus ad nobile castrum, nunc urbem, Eluas, vbi, auditis, quæ de pecuario narrabantur, voluit Giuremenam oppidum, vbi tunc versabatur, pergere, exploraturus vel Dei virtutem, vel technas diaboli. Ex rerum circumstantiis statim fraudem detexit, voluitque populum ab errore reuocare, nec potuit donec Dominicum in omnium conspectum vel inuitum per milites adduxit, quem à præsentia sancti viri retrahere quantopere laborauit monocus, aperte clamans infestum sibi hostem Fratrem hunc, qui antè aliquot annos sibi oculum extraxit. Non præualuit fraus inimici, quin in omnium oculis appareret, & Dominicus mali domini, cui se totum antea deuouerat, iugum excussit, sacramentali confessione sua peccata reuelans, & salutari crucis signo contra eiusdem minas se potenter defendens; licet postea inimici fraudulentè senserit vltionem, qui per mendacia & imposturas in furcas egit, quem tot annis tenuit captiuum: sic enim suos seruos remunerat Diabolus, pro quibuscumque obsequiis opprobria reddens & tormenta. Idem vir sanctus reconciliare volens fœminam quandam cum proxima, inter quas diuturnum erat dissidium, vidensque omnem suam operam inanem, vt petenti veniam altera ignosceret; tradidit hanc *Sathana*^a in interitum carnis, qui subito in eandem insiluit, & tanquam proprium domicilium possedit. Aliàs in carcere illo inuisente quendam in vincula absque causa coniectum, diuina virtute factum est, vt repente dissolutis compedibus vterque transferretur in plateam: quo prodigio attoniti Iustitiarum, & carceris Custodes, liberum abire permiserunt, quem sub arcta custodia antea tenuerunt.

Chro. antiq. Marc. citat. c. 17. Antonius Santaranensis.

Conuersionis causa.

Diabolo inuisus.

Detegit fraudes Dominici à S. Magnete fingentis se sanctum.

Tradit improbam fœminam potestati Sathane.

a 1. Cor. c. 5. Vinculum mirabiliter liberat è carcere. Plures viri docti in oratione.

b Gonz. in Conu. Paris. c. Ecclest. de exord. Min. in Anglia. MS.

d Sixt. Sen. in biblioth. e Villot. in authen.

f Pitf. de scriptor. Ang. in appendic. & verbo Adamus de Marisco. Rodolph. Coleburgus.

Ioan. Guallensis

g Pisan. conf. 8. in catal. scriptor.

h Bergom. in supplem. ad an. 1276.

xxxvi. Non solum pietate, sed & litteris tunc floruerunt plures in Ordine, præsertim Angli. Circa hunc annum Parisiis legisse RODVLPHVM COLEBURGVVM scribit Gonzaga^b, quem Adamo de Marisco (de quo sæpe egimus superius) ad annum 1257. vt placet Thomæ Ecclestono^c, illius temporis authori; vel ad annum 1260. vt habent Sixtus Senensis^d, & Henricus Willot^e, substitutum in Cathedra Oxoniensi apud suos, tradit Ioannes Pitseus^f; hinc vero Parisios translatus, vbi in interpretandis sacris scripturis summam laudem est assecutus. IOANNES GVALLENSIS, aliàs WALLEIS, Wigorniensis propter vberes, quos protulit suæ eruditionis fructus ad vitæ spiritalis alimoniam idoneos, iure quodam *arbor vite* communiter indigitari solebat. Oxonij primum, deinde Parisiis mirè floruit, ac vtroque maximo cum applausu, teste Trithemio, docuit. Mirum est, quot & quanta variæ eruditionis ediderit opuscula. Præ cæteris testes sunt Bartholomæus Pisanus^g & Iacobus Bergomensis^h suarum lucubrationum viginti plus minusue volumina

ANNO CHRISTI 1270. SEDIS VACANTIS ANNO 2. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 15. RELIGIONIS MINORVM AN. 63.

^a Rodulph. fol. 218.

Thom. Dockingus.

Rich. Rufus.

Richar. Cornubiensis. Guliel. Varro.

Scoti Magister.

^b Mirand. in Apologia. c. de adorat. crucis.

Con. Augremonten. & Prænstoquen.

^c Gonz. in prou. Saxon. S. Crucis.

^d Idem in prou. Hungar.

Conuen. Budensis.

P. Petrus Provincia Minister.

P. Ioannes eiusdem Provincia Minister.

^e Indidem. Conu. Leporen.

^f Rodulph. fol. 257.

Donatur Minoribus Ecclesia Montis S. Petri.

^g Gonz. in prou. Franc. Paris. con. 5.

Conu. Noui-Castri in Lotharingia.

^h Idem in prou. S. Bonau. conu. 4.

Conu. Montis Brissonis.

ⁱ Idem in prou. S. And. conu. 7.

Conu. Tornacen.

Con. Santanderen.

^k Idem in prou. Cantab. con. 11.

volumina in lucem emisisse. Sed in eo videtur errare Bergomensis, quòd du s ponat huius nominis viros coæuos. Plura mihi suppetunt huius viri docta æquè, & pia opuscula, quorum indiculum dabimus alias; quædam morte præuentus non absoluit, quibus vltimam manum apposuit Thomas Hibernicus. Cum inter beatos recenser Rodulphus^a, refertque quod cum in vltimo vitæ articulo iam amissam loquelam reassumeret, lætus dixerit clara voce. *Ad patriam pergo*, & in his verbis spiritum Domino reddiderit. Sepultus Parisiis apud Minores habet in tumulo insculptam arborem ad memoriam cognominis in vita affixi, videlicet *arbor vitæ*. Huic suffectus est in studio Oxoniensi Fr. THOMAS DOCKINGVS patria Norfolcensis Guallenfi, etsi tempore, non tamen doctrina inferior, quorum vtrumque primis illius ætatis in Europa Theologis non immerito conferendum asserit Pitseus, qui magnum catalogum huius operum subtexit. Huic coæuus fuit Fr. RICHARDVS RVFVS Cornubiensis Parisiensis Professor, quem Lutetiæ legisse sub Helia Generali scribit Thomas Ecclestonus. Alium incerti temporis Richardum Cornubiensem (aliis Corinianum) commemorat Pitseus in appendice. Eiusdem temporis fuit GVLIELMVS GVARONIS, aliis Varro, aliis item de Waria, ita cognominatus ab oppido natiuo, quod distare ferunt Londino plus minusue milliaribus viginti; Oxoniensis primum, deinde Parisiensis Doctor euasit, præclarosque educavit discipulos, sed omnium nominatissimum Ioannem Duns Scotum. Vnde & in circuitu sepulchri eiusdem Scoti inter quindecim illos Doctores, quorum nomina & cognomina in ære incisa sunt Colonia Agrippinæ apud Minores Conuentuales ita legitur. *Magister Gulielmus Varro Præceptor Scoti*. Propter eruditionis soliditatem, *Doctor fundatus* cognominabatur. Hunc Ioannes Picus Mirandulanus^b mirifice commendat, vocatque excellentem Doctorem, Ecclesiæ lumen, fidei propugnaculum, licet perperam Ioannem appellet.

Plura hoc anno Minoribus extructa domicilia. In prouincia Saxonie S. Crucis monasterium Augremontense, & Prænstoquense ex diuersis fidelium tum heroum, tum popularium eleemosynis. In prouincia Hungariæ S. Mariæ Budense^d S. Ioanni Euangelistæ sacrum, à Rege Bela huius nominis IV. sanctæ Elisabethæ fratre regio ædificio constructum, in cuius Ecclesiæ loco quodam eminentiori sepulti iacent V.P.F. Petrus, istius aliquando prouinciæ Minister, qui post mortem in suæ inculpatæ vitæ testimonium, cæcum illuminauit; & V.P.F. Ioannes istiusmet prouinciæ Minister etiam, qui præfatum patrem Petrum, graui morbo laborantem, sibi deuoium, sanitati ex tempore restituit. In propinqua Insula, Leporum dicta, circa hoc tempus^e idem Rex Bela aliud inchoauit cænobium, sed Stephanus V. eiusdem Regis filius absoluit. In Custodia Firmana^f in Piceno ad instantiam Cardinalis Protectoris Ioannis Caetani hoc anno concessa fuit Minoribus Ecclesia Montis S. Petri de Angelis derelicta & sacris destituta obsequiis. Donationem fecit nomine prædicti Cardinalis Dominus Ventura Spoletanus actor & procurator monasterij S. Petri de Ferentillo diocesis Spoletanæ in Ecclesia S. Simonis in ipsa vrbe Spoleti, sicut ex ipsis actis MSS. habetur.

Consummationem accepit hoc anno conuentus oppidi Noui Castri in Lotharingia^g S. Mariæ Virgini & B. Antonio Patauino sacer, authoribus Matthæo & Friderico Lotharingiæ Principibus & Bari Ducibus, annuentibus Tullensi & Catalaunensi, quorum intererat, Episcopis. Inceptum opus anno 1261. Ecclesia hoc ipso anno consecrata. Ioannes & Carolus prædictorum Principum filij in suam protectionem locum susceperunt, & sibi subditis imperauerunt, vt eius incolas omni beneuolentia prosequerentur. Transiit domus ad Obseruantes anno 1500. & ex præcepto Iulij II. annexa est prouinciæ Franciæ Parisiensis. In Gallia Lugdunensi & vrbe Montis Brissonis^h, vulgo *Montbrison*, aliam hoc anno ædificauit ædem nobilissimus heros Ioannes Barbonius, cuius Ecclesia quinquennio post solemniter fuit consecrata. Irruerunt in locum & diripuerunt Caluinistæ anno 1562 die 14. mensis Iulij, interemptis sædè quatuor ex Fratribus; quorum nomina sub illo dabimus anno. Aliqualiter restitutum nunc incolunt Fratres.

Incerti temporis & conditoris alia domicilia circa hunc annum ædificata scribit Gonzaga, Tornacenseⁱ in Flandria, SS. Ioanni Baptistæ & Mariæ Magdalene sacrum; cuius dedicationis dies celebratur dominica proxima post festum B. Laurentij Santanderense^k in Cantabria

xxxvii.

xxxviii.

xxxix.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1270. ANNO 2. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 63.

in Cantabria Sancto Francisco dicatum, ad Obseruantes à Conuentualibus sub Iulio II. deuolutum. ^a Aliud eidem Diuo sacrum apud S. Quintinum, olim Augustam, dictum Nouiomenfis diœcesis in Gallia, in cuius Ecclesia iacet præclara fœmina Maria Sarto, domina optima, Fratrum benefactrix, cuius tumulo incisi hi versus,

^a Idem in
prou. Franc.
conu. 36.
Conuent. S.
Quintini.

*Laude micans varia dominarum gemma MARIA
Prædominans SARTO, loculo nunc conditur arcto.
Forma, genus, mores cuius comitantur honores.
Vos eius memores fratres estote Minores.
Littus egenorum, nutrix, & mater eorum,
Propria subiecit, & eis communia fecit.*

Inuida mors suo illam telo percussit, & sæculum hoc in maligno positum cum gaudio deseruit, anno Incarn. Domin. 1271. in crastino Sancti Matthæi.

Ebroicense ^b in Gallia Lugdunensi, Ioanni Baptistæ dedicatum ingenuas habuit benefactrices Ioannam de Allis, & eius filiam à suo nomine vocatam; cuius Ecclesia tumultibus bellicis Anglorum in cineres redacta anno 1381. protinus fuit restaurata solitudine Fr. Roberti Contani Doctoris Theologi, conuentus Rothomagensis alumni, sed Ebroicensis tunc Guardiani. Sub persecutione Hugnotica an. 1563. ibi passi sunt gloriosum martyrium duo Fratres, quorum sub illo tempore recurret memoria.

^b Indidem
conu. 22.
Conuentus
Ebroicensis.

XL. Monialibus S. Claræ alia tria constructa cænobia Gasto Fuxensis Biernensium Vicecomes in loco, qui *Veiries* vulgo Gallico dicitur ad VI. M. P. à Monte Marsano, Aquitanix vrbe munitissima, vnum amplum atque ornatissimum hoc anno construxit: sed cum Sororum quieti non fatis ibi prouisum videretur, post septennium illud ad suburbia Montis-Marsani curauit transferri. Neque tamen ita omnino eis consultum cum anno 1569. Monasterium direptum, & Moniales fuerint hinc inde dispersæ: sed Galliâ in pace constitutâ, ad pristinum redeantes locum, diruta refecerunt anno 1574. Sed ante elapsum triennium, monasterio solo ab hæreticis æquato, ita vt vix fundamentorum vestigia appareant, illinc recedere coguntur. Tandem sub felicioribus pacis auspiciis Henrico IV. cognomine Magno, id suis litteris præcipiente ab exilio reuocatæ, intra vrbis mœnia domos à quodam honorando vrbis ciue, Domino *de Lartigau* suis pecuniis emerunt, & in commodum habitaculum adaptarunt. Floruerunt in hoc Monasterio tum pietate, tum sanguinis nobilitate præstantes Sorores Maria Dalbret, Magdalena, Ioanna, & Anna de Bearn, quarum primam tunc Abbatissam Franciscus primus Galliarum Rex, dum ex Hispania rediret, & illac transfret, hortatus est vt cum cæteris incolis ad obedientiam Patrum Obseruantium transfret, quod protinus fecerunt, cum ad illud vsque tempus à Patribus Conuentualibus regerentur. Multa habemus plurimorum Pontificum Nicolai IV. Clementis V. Ioannis XXII. Urbani VI. & aliorum ad has Moniales data diplomata, quæ suis quæque annis dabimus opportunius.

Idem in prou.
Aquit. antiq.
monast. 4.
Monumen.
MSS. eiusd.
prou.
Monast. Mæ-
tis marsani.

XLI. Alterum sub eodem anno exædificatum in pago *Rapariegos* Hispanice nuncupato ad tertium ab oppido Areualos lapidem, sumptibus Dominici Ægidij, & Mariæ Verdugo coniugum, à quibusdam S. Claræ discipulis prius regulari pietate excultum, deinde tanto auctum incremento, vt vltra sexaginta habeat Moniales sub regula ab Urbano IV. tradita magna pietate Deo famulantes.

Monasteriū
Rapariegos.
Idem in prou.
Concept.
monast. 7.

XLII. Sancti Regis Ludouici vxor Margareta, filia Raimundi Comitis Prouinciæ, (qui singulari quadam felicitate, quatuor filias quatuor regibus in matrimonio locauit, Margaretam hanc Ludouico sancto Regi Gallorum, Leonoram Henrico III. Anglorum Regi, Sanciam, vel Cynthiam Richardo Henrici fratri, in Romanorum Regem electo, & Beatricem Carolo Andegauensi vtriusque Siciliæ Regi) sancti mariti defuncti pietatis æmula in suburbio Parisiorum Monasterium Clarissarum, quod Cordigerarum vocant Parisini, extruxit, vbi se totam Deo vouit, & religiosissime deinceps vixit. Ita scribunt Guaguinus & Genebrardus, quibus vtpote scriptoribus Gallicanis potius credendum putarim, quam Francisco Gonzagæ, etsi alias sincero & candido authori, originem huius Monasterij referenti in Isabellam Principem Clarissam, & eiusdem fratrem sanctum

Monast. S.
Marcelli Pa-
risiis.
Quatuor filie
Raimundi
Comitis regi-
na.
Guaguin. in
D. Ludou.
Genebr. in
Chronol.
Gonzag. in
prou. Franc.
mon. 9.

ANNO CHRISTI 1271. SEDIS VACANTIS ANNO 3. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 16. RELIGIONIS MINORVM AN. 64.

Ludouicum. Monasterium licet sancti Marcelli dicatur, Ecclesiam sanctis Stephano & Agneti sacram scribit Gonzaga.

ANNO CHRISTI 1271.
SEDIS VACANTIS AN. 3.

SCHISMATIS IMPER. OCCID. AN. 16.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 64.

ARGVMENTVM.

Ad huius anni finem suadente maxime S. Bonauentura eligitur Pontifex Gregorius X. missisque nuntijs euocatur è Syria. Moriuntur B. Leo S. Francisci discipulus, Ioannes à Penna, & Ioannes Rupella. Nascitur S. Isabella Lusitaniae regina tertij Instituti Franciscani. Diuiditur prouincia Francia, & extruuntur cœnobita.

Panuin.
Platina.
Ciaccon.
Ptolem. Lucen.
Æmil. in Phil. 3.



Creatur Pontifex Gregor. X.

a Villan. l. 7. c. 40.
Antonin. tit. 20. c. 2.

b Panuin. in addit. ad Platin.

c Ciacco. in Gregor. X. Seuerin. in vita Greg.

Quid in hac creatione praestiterit S. Bonauentura.

d Marian. lib. 3. c. 31.

e Marc. p. 2. lib. 2. c. 7.

f Rodolph. fol. 93.

g Galefin. c. 13.

ER T I O adhuc anno hoc durauit discordia Cardinalium circa Pontificem Romanum eligendum: Neque orantibus, & instigantibus Philippo Francorum, & Carolo Siciliae Regibus, ab expeditione Syriaca, siue potius Africana Tuneti redeuntibus, neque ex ipso feretro coram posito, & suo modo hortante cadauere sancti Regis LUDOVICI, pro Ecclesia tot laboribus & vita functi, induci potuerunt, ut iam tandem rebus humanis consulerent, & suae famae prospicerent: ne qui à se sanctitatis exemplum peti debere contendebant, ij duces perdendae deplorandaeque reliquiae spei nominis Christiani viderentur. Postremo post diuturnam & exitialem dissensionem iam nunc ad triennij finem à Viterbiensibus prope modum coacti, cum discordantibus animis, ut vnum ex se eligerent, fieri non posset, tandem per viam compromissi in sex Cardinales facti, suadente maxime sancto Bonauentura Kalendis Septembris in Pontificem maximum renunciarunt THEALDVM, aliis corrupte Theobaldum, Vicecomitem Placentinum, Archidiaconum Leodiensem absentem in Syria & extra Collegium Cardinalium, licet contra omnium historicorum fidem Cardinalem legatum fuisse dicat Ioannes Villanus^a & Antoninus Episcopum Placentinum.

Ut hic praeter aliis eligeretur plurimum obtinuisse & persuasisse Bonauenturam scribunt I I. Honuphrius Panuinus^b, Alphonsus Ciacconus^c: & Seuerinus Binius, cui tamen nostri authores rem totam attribuunt, neque ab alio electum ferunt Gregorium, quam à Bonauentura solo Pontificem acclamatum. Id etiam attexunt quod cum seipsum, si vellet, Papam renunciare posset, supremum hunc honorem à se procul fecerit, & in alium utique dignum contulerit. Ita Marianus^d, Marcus^e, Rodolphus^f, & alij, hosque, ut reor, sequutus Petrus Galefinus^g in vita sancti Doctoris, cuius verba transcribo. [Clemente Quarto Pontifice Viterbij mortuo, cum esset Interpontificium, dissentientes inter se Cardinales de Pontifice creando, conuenerunt in eo; tam vitae integritate, quam sapientia, doctrinaque sancti BONAVENTURAE adducti, ut is vnus dissensionem annorum circiter trium dirimeret, ac verus sine controuersia Pontifex esset, quem ille pronunciaisset, etiam si se ipse elegisset. Elegit autem non eorum quemquam, qui praesentes septem & decem Cardinales aderant, sed qui in disiunctissima prouincia, Hierosolymae iamdiu sanctae peregrinationis causa aberat, Theobaldum Vicecomitem, Placentinum, Archidiaconum Leodiensem, virum religionis & pietatis nomine maxime illis temporibus illustrem. Qua in actione spectare licet integritatem, æquitatem, sapientiam, & præclaram eius voluntatem, animumque boni publici desiderio inflammatum, nec ullis ambitionis fallaciis fucatum.]

Excessisse in ista narratione authores hos, aliàs candidos, & sinceros, atque plus æquo III. sancto viro tribuisse, fidem faciunt acta ipsius electionis, quæ ad rei singularis maiestatem, dignamque memoriam ex MS. formulario Marini Ebulensis illius temporis & ab intimis Camerae Apostolicae negotiis, viri peritissimi duximus hic transcribenda. Neque enim

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

enim tam nostrorum venamur gloriam, quam rei veritatem, neque res proprias magnificare, sed quales vere fuerint propalare, nostræ scriptionis est scopus. Nostris non egent mendaciis viri aliunde laudatissimi, atque illa laus præclaro homine digna, quæ vera. BONAVENTURÆ optima persuadenti non detrahunt hæc monumenta, sed digniorem tantæ rei authoritatem conciliant.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITA-
tis Patris & Filij & Spiritus sancti. Amen.

IV. [Anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducetesimo septuagesimo primo, mense Septembris, die prima mensis eiusdem. Nos MISERATIONE Diuina O. Tusculanus Episcopus, Simon tituli Sancti Martini, Ancherus tituli Sanctæ Praxedis, Guido tituli Sancti Laurentij in Lucina, Gulielmus tituli Sancti Marci, Simon tituli Sanctæ Cæcilie, & Anibaldus Basilicæ duodecim Apostolorum Presbyteri, Ricardus S. Angeli, Octavianus Sanctæ Mariæ in via lata, Ioannes Sancti Nicolai in carcere Tulliano, Ottobonus Sancti Adriani, Iacobus sanctæ Mariæ in Cosmedin, Gottifredus sancti Georgij ad velum aureum, Vbertus sancti Eustachij & Matthæus sanctæ Mariæ in porticu Diaconi Cardinales. Apostolica Sede per obitum fel. rec. Domini Clementis Papæ Quarti vacante in communi Consistorio solito more conuenimus de electione summi Pontificis tractaturi. Cumque omnes & singuli per viam procedere compromissi voluissimus: Nos prædicti O. Tusculanus Episcopus, Ancherus tituli sanctæ Praxedis, Guido tituli sancti Laurentij in Lucina, Gulielmus tituli sancti Marci, Simon tituli sanctæ Cæcilie, Anibaldus Basilicæ duodecim Apostolorum Presbyteri, Ottobonus sancti Adriani, Gottifredus sancti Georgij ad velum aureum, Vbertus sancti Eustachij & Matthæus sanctæ Mariæ in porticu Diaconi Cardinales, Venerabili Patre nostro Domino Ioanne Portuense Episcopo, tunc absente à dicto Consistorio, & infra papale palatium in sua Camera constituto requisito; & expressè consentiente, in Venerabiles Patres præfatos dominos Simonem tituli sancti Martini, Guidonem tituli sancti Laurentij in Lucina Presbyteros, Ricardum sancti Angeli, Octavianum sanctæ Mariæ in via lata, Ioannem sancti Nicolai in carcere Tulliano, & Iacobum sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconos Cardinales, consensimus & eos compromissarios eligentes ipsis volentibus, & expressè consentientibus ac compromissum ac formam acceptantibus infra scripta, contulimus concordii voto & vnanimi consensu omnes & singuli potestatem providendi factos sanctæ Romanæ ac vniuersali Ecclesiæ de pastore in forma subscripta: Videlicet vt quinque ex eisdem sex compromissariis de sexto ex ipsis sex, vel omnes ipsi sex de aliquo alio de Collegio dominorum Cardinalium, seu etiam extra ipsum Collegium in Pontificem & pastorem ipsius Ecclesiæ concorditer prouiderent; Ad hoc faciendum præsentis præfata die Septembris, & sequenti concessis. Dicti vero sex Compromissarii singuli singulariter, & omnes communiter consentientes, vt præmittitur, huiusmodi compromisso, ipsum & potestatem in præscripta forma concessam eisdem benigne ac humaniter susceperunt. Porro nos præfati Compromissarii huiusmodi compromisso & potestate susceptis habito in Conclauis diligenti (prout negotij exigebat arduitas) & perpenso tractatu, & consideratis circumstantiis vniuersis, quæ necessitate ipsius Ecclesiæ, ac totius Orbis inspecta, nos secundum Deum mouere poterant, & debebant; Ad honorem Domini nostri IESV CHRISTI, & gloriosissimæ Virginis Mariæ matris suæ, beatorum Apostolorum Petri & Pauli, omnium Sanctorum, ac ipsius sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ dicta prima die Septembris ex collata nobis potestate iuxta formam nobis traditam procedentes, conuenimus & concorditer consensimus vice nostra, & eiusdem Collegij in Venerabilem Patrem & Dominum THEALDVM Placentinum Archidiaconum Leodiensem, seu in Ecclesia Leodiensi, ipsum in Romanum Pontificem nominantes, ac etiam assumentes, & præfato Domino Simoni, nos reliqui quinque compromissarii dedimus potestatem, vt eundem Dominum Thealdum vice sua, & nostra, & totius præfati Collegij eligeret in ipsius Romanæ ac vniuersalis Ecclesiæ Pontificem & pastorem. Et nos præfatus Simon ipsum è vestigio elegimus per hæc verba: Ego Simon

Ebulen. in
formul. l. i.
Compromis-
sio Cardina-
lium.

ANNO CHRISTI 1271. SEDIS VACANTIS ANNO 3. SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 16. RELIGIONIS MINORVM AN. 64.

tituli sancti Martini Presbyter Cardinalis, Ad honorem Domini nostri IESV CHRISTI, Beatissimæ Matris eius, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli ac omnium Sanctorum, necnon & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ memoratæ eligo Venerabilem Patrem Dominum Thealdum Placentinum, Archidiaconum Leodiensem seu in Ecclesia Leodiensi, in Romanum Pontificem & pastorem. Sanè iis peractis in continenti prædictis omnibus Cardinalibus conuocatis & conuenientibus in Consistorio memorato, Nos prædicti compromissarij consensus nostros & electionem prædictam publicauimus, & publicando ipsos consensus & electionem iterauimus in communi. Nos autem prædicti omnes & singuli Episcopi Presbyteri & Diaconi Cardinales in eodē Consistorio congregati processum & electionem huiusmodi ratificantes & acceptantes, ac in ipsum venerabilem Patrem dictum Dominum Thealdum consentientes expresse, ipsum licet absentem recepimus & recipimus in Romanum Pontificem & pastorem. Cæterum venerabilem Patrem Dominum Henricum Ostiensem Episcopum post hæc ad idem Consistorium euocantes communicauimus ei omnia supradicta, qui ea omnia & singula gratanter acceptans, memoratum Dominum Thealdum in Romanum Pontificem & pastorem humiliter & deuotè recepit. Actum Viterbij in dicto Consistorio Anno, mense, & die prædictis.]

Septemdecim erant Cardinales, atque ex his duo aberant Henricus Gallus Episcopus Ostiensis & Veliternus, ac Ioannes Portuensis, qui noluit ad Conclaue accedere, quamuis in compromissum consenserit, iudicans inanes futuros quoscumque tractatus hominum tot annis pertinacium: de quo lepidum illud pronunciatum refert Panuin. ^a fociis in comitio existentibus, & Spiritum sanctum inuocantibus; *Domini*, inquit, *discooperiamus tectum camera huius, quia Spiritus sanctus nequit ad nos per tot tecta ingredi.* Qui etiam cum Papam Gregorium renunciatum animaduertisset, hos versus fertur edidisse.

^a Panui. cit.
*Lepida dicta
episcopi Por-
tuensis.*

*Papatus munus tulit Archidiaconus unus,
Quem patrem patrum fecit discordia fratrum.*

^b Rodul. cit.

Porro Viterbij peracta hæc, præter cæteros scriptores aperte comprobant acta relata: unde nescio à quo errorem hauserit Petrus Rodulphus ^b, vt Perusiæ contigisse narrauerit. Atque ex ipsa illa Ciuitate missæ à Cardinalibus in Syriam electionis tabellæ, quibus nunciatum voluerunt Thealdo delatum sibi Pontificatum, & rogatum vt quantocyus Viterbium accederet. Lectu dignissimas ex eadem penu litteras transcribo.

SANCTISSIMO PATRI ET DOMINO, REVERENDO Domino THEALDO ARCHIDIACONO in Ecclesia LEODIENSI, diuina prouidentia in Romanum & summum electo Pontificem, miseratione diuina Episcopi, Presbyteri & Diaconi sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, pedum oscula beatorum.

*Dei cætinua
prouidentia
circa regimē
Ecclesiæ.*

[Sempiterno splendens lumine, ac ineffabili præditus maiestate Patris æterni filius Dominus IESVS CHRISTVS, qui cuncta disponit virtute mirabili, prout suæ placet potentissimæ pietati, circa sanctam Romanam & vniuersalem Ecclesiam, ita suæ continuat benignitatis affectum, & roborat protectionis auxilium, quod nullo vnquam turbine vexationis euertitur, nec propter alicuius persecutionis vel aduersitatis instantiam naufragatur; quinimo gloriosa incrementa suscipit, & tanquam stella matutina per mundi climata refulgescit, prout multis liquet indiciis & patet clarissimis argumētis. Nam licet iam dicta Ecclesia post habitum à superno Rege de morte triumphum, & ipsius regressum ad gloriam cœlestis patriæ sui fulgore luminis perenniter illustratæ; fuerit pro diuersitate temporum personarum illarum destituta præfidiis, quas ad eius regimen Celsitudo prouiderat omnium conditoris: ipsa tamen Ecclesia per successiuam substitutionem Romanorum Pontificum fauente supernæ virtutis auxilio felicitis habuit perseverantiæ firmitas. Et quidem diebus istis circa dictam Ecclesiam hoc ipsum virtuti Altissimi dignāter placuit operari: quia piæ recordationis Domino Clemente Papa Quarto dudum de hac

V I.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
 1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

de hac luce finibili ad infinibilem euocato, (sicut de Redemptoris nostri confidimus pietate) ac ipsius corpore tumulato: Nos missarum solemniis, sicut moris est, ad honorem sancti Spiritus deuotissime celebratis, in vnum conuenimus ad habendum de Pontificis substitutione tractatum, quo frequenter habito, & circa tanti profunditatem negocii, cui simile in humanis actibus non cernitur inueniri, diffusi temporis spacio interiecto ac desiderijs eligentium, permittente Domino, in diuersa diuisis; tandem diuina propitiante clementia, vota nostra in venerabilem personam vestram vnanimiter & concorditer dirigentes, vos per compromissi viam elegimus in Romanum Pontificem, consueto laudis diuinæ cantico, fidelium astante multitudine, decantato. Ducti credulitate firmissima, quod cum in vobis ab annis teneris laudabilis conuersationis & vitæ refulserint ornamenta, & odor famæ vestræ gratissimus, hinc inde per loca plurima sit diffusus, ille benedictus in sæcula, qui vos dignanter in suum assumpsit Vicarium, & in Christiani populi patrem, & dominum gratiosum, de vestris sanctis dabit prouenire meritis, quod in statum prosperum, & iocundum resurgat Ecclesia generalis, & etiam quod fidei Catholicæ gloria vbique votiua suscipiet incrementa; necnon quod Terræ Sanctæ negocium facilem & felicem fortietur effectum, maximè cum sit verisimile quod Redemptoris nostri benignitas vos ad terram illam, illa de causa voluit personaliter peruenire, vt oculata fide visis eius angustijs, & tribulationibus intellectis, de illo sibi procuretis prouideri subsidio, ex quo proueniat acquisitionis perfectæ gaudium à longis retroactis temporibus laudabiliter expectatum. Quid ad ista vir virtutis eximæ? vir in oculis Dei & hominum gloriose? Venerabiles ac prouidos, & discretos viros... latores præsentium nostros quidem speciales nuncios cum decreto electionis canonice de vobis concorditer celebratæ ad præsentiam vestram duximus destinandos; supplici precum petentes instantia, & per Dei misericordiam obsecrantes, quatenus in virtute illius, qui *super pennas ventorum ambulat*, & in momento cuncta perficit, prout suæ sanctissimæ voluntatis existit, cessantibus quibuscumque diffugijs, vos accingatis ad iter adeundi Sedem Apostolicam sub anxietate multa spiritus constitutam, quousque de clementissima virtute Altissimi proueniat vestram desiderabilem faciem intueri: quâ visâ *stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lactis & mellis* incessabilem vbertatem; quinimo quod ad pedum vestrorum oscula non solum concurret multitudo fidelium numerosa, sed ante vos etiam curuabitur altitudo principum, & personarum sublimitas inclytarum. Nec mirum, quia sicut pie confidimus, & deuote speramus, vobis habentibus Deum solum præ oculis, & amplectentibus iugiter vitæ studium innocentis, viciorum in maleuolis extirpatione præmissa, & plantatione virtutum in beniuolis subsecuta, benignitas vestra lætificabit Dei populum in exhibitione iustitiæ, ac etiam in condignis gratiis opportuno tempore liberaliter inferendis, miseranda multitudo pauperum ob illam causam habitura de vobis affluentiam gaudiorum, quia ipsorum nomen erit coram vobis amabile, ac eorum animas consolari in vestris existet affectibus spiritualiter. Vobis autem Pater orphanorum, & Iudex clementissime viduarum sufficiat istam breuem audiuisse particulam de profectibus innumeris, qui prouenturi sunt vniuersitati fidelium per vestræ ministerium sanctitatis, illius fauente clementia, qui Mannæ cœlestis edulio suum satiauit miraculose populum, & de quinque panibus ac duobus piscibus pavit quinque millia personarum, duodecim cophinis in augmentum suæ gloriæ superantibus de fragmentis. Istis etenim nostræ deuotionis eloquijs cum affectu paterno clementer auditis virtute præteriti festinate nos vestros videre fratres & filios, & consolari corda gementium, quibus in visione vestri vultus angelici vidisse quasi dabitur delicias paradisi. Reliqua super iis votiua nobis & Christiano populo vestris infundat præcordijs spiritus ille paraclitus, qui discipulorum corda lugentium fuit plenissime consolatus.]

VII. Litteras has accepit Ptolemaide THEALDVS, vbi cum Eduardo primogenito Regis Anglorum commorabatur, opportunum tempus expectans vt Hierosolymam cum cæteris peregrinis proficisceretur. Qui decreto electionis admissio mense Decembri ex Syria nauigio recessit, pecuniis & egregio comitatu ab Eduardo donatus, Brûdusiumq; 1. Kal. Ianu. Carolo Rege summa cum veneratione obuiam procedente, & Ceperanum

a Pl. 103, 3.

b Ioel. 3, 18

c Exodi 16.

d Lucæ 9.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

Roma coro-
natur Pontis-
fex.

a Meyer. in
annal.

Marian. l. 2.
c. 20. & l. 1.
c. 5.
Mortitur B.
Leo.

Eius mira-
cula.

b An. 1269.

n. 11.
B. Guido Se-
nensis.

c Idem l. 2.
c. 29.

Chro. antiq.

Marian. l. 2.

c. 30.

Rodul. fol.

117. & 157.

Marc. par. 2.

lib. 2. c. 24.

Mortitur B.

Ioan. à Pen-
na.

Qualiter co-
uersus.

d 1. Cor. 2. 4.

Anno 1216.

n. 2.

Mortitur in

Galliam.

a 3. Reg. 19.

4.

vsque comitante. Demum per Capuam, Marfos, & Sabinos iter faciens, Viterbium, vbi Cardinales erant, 4. Idus Februarij peruenit, vbi reiterata, ac si noua fieret à Collegio Cardinalium, electioni interfuit. Hic in praesentia Pontificis & Regum Philippi, ac Caroli, filij Simonis de Monteforti Comitis Leucestriae ab Eduardo Angliae Principe occisi, trucidarunt ad ipsas aras Henricum Richardi Imperatoris electi filium, euaseruntque in manu potenti praeparatis copiis auxiliaribus. Quid vero de illis actum, dicemus sub anno 1274. Pontifex demum Viterbio Romam profectus 6. Kalend. Aprilis in Basilica Principis Apostolorum in presbyterum & Episcopum consecratus suae coronationis insignia per manus Ioannis Caetani Vrsini S. R. E. Archidiaconi suscepit. A sequenti itaque anno, non ab isto, in quo absens electus est, sui Pontificatus annos auspicatur, vt proximi anni comprobabunt diplomata, quod fortassis errandi ansam tribuit Iacobo Meyero^a, & aliis qui sequenti anno scribunt electum. Nos hunc annum interpontificio adscribimus; à sequenti Pontificatus annos enumerabimus.

Superiori anno mortem enarrauimus B. RUFFINI, à cuius obitu ad decessum B. LEONIS integrum intercessisse annum monet Marianus, dum ille 14. hic 15. Nouembris inter viuos esse desierit, tumulatus Assisij in Basilica S. Francisci. Viuens & mortuus miracula patrauit: Mulierem quandam Comitatus Spoleti magno apostemate sub mammilla laborantem integræ sanitati restituit, ita vt ne vestigium mali remaneret. Puerulus morbo infectus caduco appensa particula tunicæ B. LEONIS ad collum incolumis euasit. Coniectus quidam in Castro Treuij in vincula ex præcepto Ducis Spoletani commendauit se meritis & precibus B. LEONIS tunc apud S. Mariam de Portiuncula existentis: qui confestim in ipsa meridie apparens ei in carcere, ad modum Angeli Petrum è vinculis educens, in medium coram omnibus produxit obserata ianua, & compedibus solutis, nec dimisit donec ad dictam S. Mariæ ædem perduxit, iussitque vt sacratissimæ Virgini non sibi gratias haberet. In rure suburbano Assisiate redarguit molitores quod ab opere die dominico non cessarent. Nihili curantibus sancti Viri verba ipsæ hydromylæ seu molæ fluminæ steterunt rebus immutatis, & aqua non aliter quam antea subterlabente. Comitissa Anguillariæ in ultimo vitæ discrimine iam omissa loquela à circumstantibus monita, vt corde saltim Fratrem LEONEM, cui valde erat addicta, inuocaret: fecit feruenter, & exaudita est à malo protinus liberata. Alterius Leonis mentionem fecimus superius^b in Hispania apud Beneuentanos sepulti. Huius LEONIS Assisiatensis socius fuit B. GUIDO Senensis^c sanctitate illustris, cui post mortem LEO gloriosus apparuit. Fratribus suam mortem prædixit, sepultusque est in eadem Basilica cum charissimo socio, vt quemadmodum in vita dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati.

In Piceno in oppido Pennæ in agro Firmianorum, tertio lapide à Tenna flumine ex VIII. Apennino in mare tendente, obiit vel hoc anno, vel circa hunc annum B. IOANNES, ab ipso oppido PENNENSIS cognominatus. Huic in ipsis initiis exorientis Sodalitij dum adhuc iuuenculus in domo ageret paterna, apparuit pulcher nimis adolescens, monens vt ad sancti Stephani ædem pergeret, & quidquid à concionatore audiret, mente reponeret, & opere compleret: *Longa tibi deinde, subiunxit, restat via, qua decursa ad patriam paradisi transibis.* Acquieuit monitis, & inuenit Fr. Philippum, vnum ex primis Fratribus à sancto Francisco in Marchiam amandatis, non in doctis^d humana sapientiæ verbis, sed in virtute Spiritus sancti optima quæque auditoribus suadentem. A quo dum peteret Fratribus connumerari, missus est Recinetum, vbi comitia illius prouinciæ celebrabantur. Alacriter abiit; iudicans hanc illam viam, qua decursa deberet in patriam abire. Admissus communi Fratrum suffragio mox missus est in prouinciam Prouinciæ, vt alias diximus, ad quam regionem, erga Fratres deuotissimam, aliquot post annis generalis cuiusdam Capituli statuto decretum est, vt ex obedientiæ merito mitterentur, qui vellent ire: decrant enim Fratres, qui incolerent tot ædes, quæ offerebantur, & tantæ illius gentis satisfacerent pietati. Atque illuc abiit eo lubentius IOANNES, quo certius iudicabat longum illud esse iter, sibi peragendum. Hæsit autem in prædicta Prouincia per annos 25. in omni longanimitate, mansuetudine & vitæ puritate, sperans diuinum sibi adimpletum iri promissum. Tandem tædio huius vitæ affectus, & dolens huius mundi incolatum prolongari, sub arbore quadam sedens velut alter Helias^a petiuit animæ suæ

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

II. suæ, vt ab hoc liberaretur ergastulo. Et vox statim de cœlo ad eum facta est dicens: Surge, quia longa tibi adhuc restat via. At ille: Domine saltem me securum redde salutis æternæ. Cui responsum: Confide in Domino, quia saluaberis. Et ille subiunxit. Domine illam etiam superadde gratiam, vt peccatorum pœnas luam in hoc sæculo, neque offensas meas multas & magnas purgandas in aliam vitam reserues. Et hoc, inquit ex alto loquens, tibi benigne concessum.

Redditus cer-
tus de vita
æterna.

IX. Alias ei apparuit CHRISTVS Dominus, ad cuius conspectum anima tota liquefacta est, dixitque ei, Fili mi, pete quod vis, & dabitur tibi. Cui IOANNES. Domine nihil aliud volo præter te: quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Quare id orauerim humiliter vt te iterum liceat videre, si qua me vexauerit vrgens tribulatio, atque illud addas beneficij, vt ignoscas in te commissas offensas. Et Dominus ad eum: Exaudita est oratio tua. Post hæc Fratres Piceni cupientes tantæ virtutis virum sibi reddi, egerunt cum Generali Ministro Haymone, vt in suam restitueretur prouinciam, in quam dum regrederetur, etiam hanc illam putabat viam, qua terminata spiritum Deo redderet, expectabatque de die in diem dissolutionem corporis futuram. Sed triginta annis superuixit, constitutusque est quarundam ædium præfectus, quas summa rexit pietate, & prudentia, Domino eius opera commendante multis miraculis, & dono prophetiæ. Aliquando domum reuersus præsensit diuinitus tyronem à diabolo persuasum, vt ab ordine recederet, quem ad se vocatum hortatus est vt sacramentali confessione periculosas sibi immixtas cogitationes aperiret; quas vt facilius detegeret, retulit cunctas suo ordine Guardianus; mox dixit. Quia decreuisti expectare aduentum meum, neque voluisti me absente recedere, Dominus confirmabit te in bono, & in Sodalitio isto feliciter morieris. Ita euenisse scribit Hugolinus de Monte S. Mariæ viro Dei familiaris.

b Pl. 72. 25.

Regreditur
in Picenum.

Habuit spiri-
tum prophe-
ticum.

X. Erat IOANNES pacati & tranquillæ animi, neque aliquando absque vrgenti causa sermonem effundebat. Tantæ etiam erat honestatis, & modestiæ, vt ad secreta opera naturæ, non nisi eo iret tempore, quo à nullo videretur. A matutino nunquam lectum repetebat, assidue pernoctans in oratione Dei vsque ad auroram. Dum autem sic oraret, apparuit ei Angelus Dei annuncians iam longum iter esse confectum, nec quidquam superesse, vt in patriam tenderet, præter illud vnum, vt à præteritis reatibus purgaretur; datum verò à Domino, vt eligeret, vel in purgatorio per vnum, aut in hoc mundo per septem dies cruciatus subire. Qui cum elegisset secundum, subitis arreptus est doloribus febris, podagræ, chiragræ, ilium torturæ, & multorum languorum: & super hæc omnia in conspectu positus diabolus minabatur ei pœnas æternas ob commissâ crimina, quæ in expansa membrana ob oculos ponebat. Stupuit omnino bonus vir, & oblitus est qualis fuerit, neque recordabatur se aliquando Deo inseruisse, nec Minoritam egisse, aut boni quidpiam fecisse. Quare tentationibus grauissimis actus singulis eum visitantibus miserè clamabat: Heu me miserum, quantus mihi tremor damnationis æternæ! donec superuenit vir sanctus ei valdè familiaris à Fratribus aduocatus, Fr. Matthæus Antiquus de Monte Rubiano, qui in mentem ei reduxit præcipuas religiosi viri actiones, quas fecerat, quoties sibi plenè suos reatus expandit in confessione sacramentali, quoties absolutionem reportauit, quoties ipse Dei misericordiam commendavit, atque hanc eiusdem superexaltare iustitiam; hisque addenda CHRISTI merita interminabilis valoris. Paululum in se reuersus, dæmonem valde molestum fortiter abigebat, donec CHRISTO superueniente ad c nihilum deductus est in conspectu eius malignus, & completa addita languenti in Domino fiducia. Adiutor d in tribulationibus, inquit optimus consolator, quæ inuenerunt te nimis, opportunè adueni, iuxta factam tibi aliàs fidem: nunc completi vniuersi tui labores, longam in conuersionis initio propositam terminaſti viam, iam nunc requiesce. Quibus dictis, cum magno gaudio felicem exhalauit animam in cœlum mox euolaturam.

Fuit summa
modestus.

Reatus eius
in hoc vita
puniuntur.

F. Matthæus
Antiquus.

c Psal. 14. 4.

d Psal. 45. 2.

XI. Hoc anno desit esse in humanis vir doctus & pius IOANNES DE RUPPELLA Aquitanus, Magister Parisiensis, inter doctissimos quosque sui temporis celebris. Eius scripta referunt, & laudes commemorant Gulielmus Eysengrenius, Henricus Willot, Antonius Posseuinus, & qui Ecclesiasticorum scriptorum catalogos contexunt. Nos sæpius eius commendationem præmisimus ex præclaris gestis sub variis annis recensitis.

Moritur Ioā.
de Rupella.

e Vide anno
1253. n. 22.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

Zurita. r. p.
lib. 3. c. 19. &
43. & lib. 4.
cap. 12.
Legēda eius
MS. & Marc.
2. p. 1. 8. c. 26.
Nascitur S.
Elizabētha
Lusitaniarē-
gina.

a An. 1229.
n. 9.
b Vasconc.
in Anaceph.
reg. Lusit.
Pacis seque-
stra ducitur
in domum
quintam.

Mortuo auo
reducitur in
domum pa-
ternam.
Sanctitatis
prælude.

c An. 1325.

Diuiditur
Francia pro-
uincia.
d Gonza. in
procem pro-
uinc. Turo-
nia.
e An. 1260.
n. 14.

Conu. Aure-
lianen.

f Annal. Au-
relian. l. 11.
an. 1271.

Philippus Pi-
cardus.

Deficientibus tot Franciscani nominis splendoribus nouum idque fulgentissimum XII. hoc anno iubar eluxit, ELISABETHA videlicet ARIGONIA, Lusitaniæ Regina, scēmi- na præclarissima & sanctissima, nata Petro Arigonio Infante Iacobi Regis, ob creberri- mas & gloriosissimas partas de Mauris victorias VICTORIS cognomen adepti, filio, mox patris in regno successore, & Constantia Sicula Manfredi Siciliae Regis filia, & Fre- derici Imperatoris nepte. Præter communem aliorum ortum in lucem edita est obuo- luta & vndique septa membranarum, quas secundinas vocant, integumento, non sine admiratione, lætoque præfagio vitæ honestissimæ, cui pellicea tunica succincta, claris rudimentis præludebat, ad paradysum quasi postliminio reditura. Exuuias igitur mater argenteâ capsellâ inclusas in suo thesauro custodiri iussit. Indictum illi, dum lustralibus aquis ablueretur, ELISABETHÆ nomen, ob recentem alterius Elisabethæ sororis auia paternæ Violantiæ, Andreæ Pannoniæ Regis filia memoriam; quæ non ita pridem illu- stri sanctimoniam præconio floruerat; quam tamen, vt aliàs^a contra alios monui, Anto- nius Vasconcellus, ^b ex quo primordia hæc exscripsimus, perperam ait votum castitatis emisisse viuentis adhuc mariti facultate, cum pulchra prole eundem fecerit felicem.

Hicce parentibus, & quas attigimus circumstantiis, orta auum Iacobum tanto perfu- XIII. dit gaudio, vt posita simultate cum Petro filio, optinuit senex gratiam statim redintegra- ret; neptemque pacis domesticæ arbirram & sequestrem in suam Regiam ducendam curaret studiosissime alendam, omnique virtutum exemplo diligentissimè imbuendam. Et factò præstitit, ne honorificum illius vaticinium vanum redderetur, quo solitus erat prædicere suam neptem clarissimum Aragonensis Regiæ splendorem haud dubiè futu- ram. Illam Iacobus naturæ concedens sextum agentem annum reliquit. Mox domum patris reducit, vbi tenera in ætate se ipsâ maior, quid in robustâ factura esset, non ob- scurè indicabat, eundem viuendi morem seruans, tota ad modestiam composita, præ- ceptorum, quæ in auita aula didicerat, non oblita. Octauum annum attingens, diurnum ac nocturnum horarum canonicarum pensum studiosè reddebat: ita in egenos, quorum miseriis compatiēbatur, liberalis; vt quidquid per ætatem liceret, illis suppeditaret mi- rante patre, prosperosque suarum rerum successus filia meritis acceptos referente. Hæc de sanctissimæ heroinæ infantia nunc prælibasse sufficiat, in quam nostrum repetemus ius sub ipso illo anno, ^c quo vestem induit Franciscanam; celebratasque cum Dionysio Lusitanorum Rege nuptias sub anno 1282. commodius referemus.

Diuisisse hoc anno S. BONAVENTURAM tunc Ministrum Generalem, vnam, quæ XIV. totius Franciæ erat prouinciam, in tres, videlicet Franciæ, Turoniæ, & Burgundiæ, testis est Franciscus Gonzaga ^d Adeo enim, inquit, monasteriorum numero, Fratrum multi- tudine, & bona apud omnes opinione augebatur primæua illa prouincia, vt ab vno solo difficile posset gubernari. Sed hæc diuisio facta est in comitiis generalibus Narbonensi- bus ad annum 1260. præsidente eodem Generali Ministro, vt ad illum annum ^e retuli- mus, & prouinciarum distributionem recensuimus. Quos vero qualesuè acceperit vna- quæque ex his prouinciis limites, idem author in exordio vniuscuiusque describit. Ce- lebrem autem sub hoc anno fuisse conuentum Aureliæ ciuitatis in Ligeris fluuij margi- ne ad latus Aquilonare ædificatæ, custodiæ Aurelianensis sub prouincia Turoniæ caput, narrat Ioannes Sausseyus ^f in Annalibus Aurelianensibus. Primam eius originem omnes prætereunt. Extra vrbis muros extructum authorem habuisse iudicaui quempiam ex primis illis Patribus à S. FRANCISCO missis in Galliam. Circa annum 1456. Anglis ex ea parte ciuitatem obsidentibus, omnino destructus, funditusque est euersus, quibus ex- pulsus circa annum 1456. in eodem loco caput reædificari. Laxatis demum vrbis spatiis illa præsertim ex parte, intra eius mœnia reclusus est, integerque permansit vsque ad annum 1563. quo Caluinistæ illum cum cæteris locis sacris incenderunt, & paulò ante sex Fratres multis diebus fame afflictos intoxicato pane extinxerunt. Partim restitutus est, non ad primum splendorem, vtique magnum vt ex ipsis apparet vestigiis, sed ad ali- quale Fratrum paucorum habitaculum. Ecclesiam item mediocrem ædificari curauit Philippus Picardus prouinciæ Turoniæ Pictauiensis alumnus, tunc Aurelien. prædica- tor egregius, & catholicæ veritatis propugnator acerrimus, vbi postmodum iugiter præ- dicans 12. circiter annis, tandem anno 1571. dum actu concionaretur apoplexia corre- ptus

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

ptus, ex hac vita decessit in festo S. Ioannis Euangelistæ. Sepultus est prope suggestum, cuius tumulum æneâ statuâ, eius effigiem repræsentante ad modum iacentis Minoritæ ciues honorarunt. Circa hunc annum vel hoc ipso anno Neritoni in regno Neapolitano Carolus Andegauensis huius nominis primus vtriusque Siciliæ Rex concessit in habitaculum Fratribus extruendum regium castrum temporum & bellorum iniuria destructum. Donationis instrumentum ipso rege præsentem factum, apparet in vetusta membrana. Recensetur hic conuentus sub Prouincia S. Nicolai, & custodia Brundusina Patrum Conuentualium.

Rodolph.
fol. 278.
Conuent. Ne-
ritoni.

XV. In excerptis etiam prouinciæ Hiberniæ mentio occurrit hoc anno Conuentuum Dubliniensis, & Pontanensis, quos ante decennium extructos eadem probat distributio prouinciarum in Capitulo Narbonensi facta, in qua diuiditur prouincia prædicta Hiberniæ in quinque Custodias, inter quas Dubliniensis & Pontanensis ab extructis in his Ciuitatibus Monasteriis, ita nuncupatæ, numerantur. Dublinium emporium est florentissimum, totius regni primæ iustitiæ forum, mœnibus validum, ædificiis splendidum, ciuibus frequens, ad præterfluentem amnem Lifnij extructum in prouincia Lageniæ, cuius caput est & Metropolis. Extra muros constructum est cœnobium, cuius ambitus protendebatur à riuulo Stream vsque ad plateam paruam, qua itur ex illa, quæ dicitur S. Francisci, ad alteram, quæ cognominatur S. Patritij; & ex alia parte à platea sancti Francisci vsque ad mœnia Ciuitatis. Ædificauit in Ecclesia, quæ S. Franciscum habuit tutelarem, Dominus Ioannes Decer, prætor Urbis, sacellum S. Mariæ, in qua sepultus est. Ex magno erga Fratres affectu singulis diebus Veneris eos alebat suis sumptibus. Duo ibi reperio celebrata comitia prouincialia; primum an. 1284. secundum an. 1309. Omnium fermè primum monasterium hoc sensit hæreticorum rabiem, qui vniuersum demoliti sunt. Remansit ex vna parte fenestra magna eleganter elaborata; hanc Anglus hæreticus emit, nauemque conduxit, vt perite compositos lapides in Angliam transferret. Missi cæmentarij, qui colligationes dissoluerent, & lapides remitterent: qui primus dedit ictum, statim sensit vltionem diuinam, nam cœlo sereno & pacato, repente exorta procella hominem deturbauit, qui ex casu ceruicibus fractis protinus interiit; & protinus tempestas cessauit, quasi ad hoc dumtaxat immissa, vt à prophanandis lapidibus sanctuarij nebulones cessarent; & commotum propterea cœlum, quia in vltimas sacri Templi reliquias sæuebant, velut cum filiis Edom dicentes, *Exinanite^a, exinanite vsque* ad fundamentum in eo. Habuit hoc monasterium ruri aliquot prata iuxta oppida Clunidalcain, & Bohar Brioine iuxta Glasmoic, vt constat ex diplomate Henrici Octauo dato Dublinij an. regni eiusdem 34. cuius apud me exemplar, quo pro triginta sex libris, & sex solidis regalis monetæ Hibernicæ vendidit cœnobium cum omnibus suis pertinentiis Thomæ Stiuens seu Stephani mercatori Dubliniensi, cuius nepos, etsi Catholicus, adhuc eundem locum possidet in viridaria & hortos redactum. Gloriosum cursum consummarunt in hac ciuitate fortes fidei athletæ Fr. CORNELIVS Episcopus Dunensis & Coneren. ex Minoribus assumptus cum suo sacellano sacerdote seculari PATRITIO LVRCHRANO in patibulo suspensi, mox in partes dissecti. Post longum carceris pædorem & molestias obierunt ibidem Dominus DERMITIVS O HVRLY Archiepiscopus Cassellensis, Dominus MORIARTVS Decanus Ardachadensis, Archidiaconus Clonen-sis, demum Vicarius generalis Dubliniensis per Fratrem Matthæum de Ouiedo, cuius superius^b egimus mentionem; & Fr. THOMAS GERALDINVS Minorita indefessus per totum regnum prædicator; cuius cadaueri obtento, & ex carcere extracto Catholici per tres dies solemniter parentarunt, tanta deuotione, & populi concursu, vt nequiuert hæretici eisdem obsistere. Hoc irriguo reuifescit in his partibus religio, & sacro hoc semine (*sanguis enim est semen Christianorum*) fœcundabitur Ecclesiæ campus, & *segete ditiores vestiatur, dum grana quæ singula cadunt, multiplicata nascentur*. Agite, agite fidei nostri hostes, persequimini, comprehendite, & mactate; vestra nobis famulatur immanitas, & fidei nostræ vestra deseruit persecutio: *exquisitior quæque crudelitas vestra, nostræ magis illecebra est sectæ plures efficimur quoties metimur à vobis*. Ex fuso hoc sanguine martyrum resuscitandam & aduersus vos stabiliendam credimus Ecclesiam, quæ martyrum nece non minuitur, sed augetur. Sua quæque tempora reuocabunt horum martyrum memoriam.

Conu. Dublinij.

^a Ps. 136. LI.

Cornelius
Dunensis Episcopus
martyr.
Patritius Lurchranus
martyr.

^b An. 1254.
n. 44.
Fr. Thomas
Geraldinus.

^c Tertul. Apolog. adu. gen. c. vlt.
^d Leo serm. 1. de SS. Petr. & Paulo c. 6.
^e Tertul. cit.

Vadipontum

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS SCHISMATIS IMPER. 2 RELIGIONIS MI-
1271. ANNO 3. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 64.

Conu. Pontan.

Sancti Hibernici vendicant diuinas iniurias.
a Siluest. Girald. in topogr. Hiber. dist. 3. c. 33.

Gregor. I. I. dial. c. 9.

Vadipontum seu Pontanum vrbs maritima frequens, & elegans, quam alluit mediam XVI. Boandus flumen, Ptolomæo *Bauinda*, Aquilonari parte dicecesi Ardmachanæ, Australi Midenfi adiudicata, alterum habuit cœnobium ex illa parte, qua dicecesis Ardmachana, in optimo & amœnissimo loco intra muros ciuitatis prope nauale. Inde expulsi Fratres sub initio regni Elizabethæ. Conuentus & horti transierunt in possessionem cuiusdam viri orthodoxi Almeri de Dolaston, qui nuper omnia vendidit Moyfi Hill hæretico, indefesso Catholicorum persecutori. Quis locum hunc extruxerit, non omnino certum; à quibusdam iudicatur primus author Dominus Darfy de Platine ex busto eius marmoreo in medio chori, opere exquisito elaborato. Ambitus eius erat à flumine vsque ad plateam quandam in cliuo collis, quo ascenditur ad plateam S. Laurentij versus Aquilonem, & à platea, quæ est ad Occidentem, prope locum vbi exonerantur naues vsque ad mœnia ciuitatis ad Orientem. Summi altaris fenestra Orientem respiciebat in ipso muro ciuitatis: hortus amœnus, & pomarium erant extra murum, per quem priuatâ concessâ Fratribus portâ transibant. Nihil fermè reliquum est Ecclesiæ, neque turris campanaria, quam ante paucos annos supradictus Moyfes deiecit, egregio artificio crustis marmoreis vndique tectam. Multa visa sunt & referuntur diuinæ vltionis signa in eos, qui irreuerenter locum hunc profanarunt & destruxerunt. Nullibi sanè legi sanctos tenacius sua defendere, aut grauius suas iniurias vlcisci, quam in Hibernia, quibus occulta quadam virtute inditam vindictam dixit Cambrensis^a, ea dixerim causa, vt *tenacissimam fidei Catholicæ insulam* vel suppliciis & terrore à circumuenientibus protegant hostibus; & quas post magnam contradictionem, & duram quæstionem expulsis inferni potestatibus acquisiuerunt sedes, contra dolosos earundem satellites potenter defendant. Vbi certe *viris sanctis timor exhibendus, templa enim Dei sunt. Et cum ad iracundiam vir sanctus trahitur, quis alius ad irascendum nisi eiusdem templi inhabitator excitatur? Metuenda ergo tanto est ira iustorum, quanto constat quia in eorum cordibus ille presens est, qui ad inferendam vltionem quam voluerit, inualidus non est.* In hac etiam Ciuitate comprehensus & Dublinium ductus Fr. FRANCISCVS HALANVS, qui dum à militibus duceretur, cateruatim occurrerunt mulieres, eumque sibi valde charum & diuturnum confessorium vi, faxis, & clamoribus è manibus liكتورum eripuerunt. At vir pius timens ex tumultuaria hac sua liberatione superuentura vrbi mala; & Proregis offensionem, vltro extra urbem se tradidit illis; sustulitque Dublinij sex mensium carceris molestias, liberatus tandem per viros potentes data prius cautione de comparendo quando vocaretur in iudicium. Captus ibidem BERNARDINVS MIAGH seu MEDVS Minorita sacerdos, Collegij Louaniensis huius nationis alumnus, quem vestibus sæcularibus indutum credentes esse mercatorem, qui nuper venerit è Belgio, vt dicebatur, dimiserunt liكتورes. Prope Dublinium dum Vadipontum iret apprehensus Fr. IOANNES STIVARD laicus Scotus nobilis, regij cognominis & familiæ, & proinde in Angliam ad Regem transmissus, vbi post aliquas molestias, & carceres magnâ constantiâ comparuit coram Rege, cum quo iocose & familiariter agens, dimissus est in Belgium. Obiit anno 1625, dum suæ genti, & Ordini proficua quæque & sedem in Belgio præpararet.

ANNO

ANNO CHRISTI 1272.
GREGORII X. AN. I.

SCHISMATIS IMP. OCCID. AN. 17.
RELIGIONIS MINORVM AN. 65.

ARGVMENTVM.

Coronatus hoc anno Gregorius Pontifex de curandis Christiani orbis malis impensius agit; Minoritas quatuor Nuncios suos mittit ad Palaeologum pro terminanda unione in Concilio Lugduni congregando. Bonaventura generalia celebrat Pisis comitia. Moriuntur Christophorus Romandiolus, David Augustanus, & Bertholdus Ratisponensis, quorum praecipua acta referuntur. Initiatur Ioannes Firmanus, & futurae exhibet sanctitatis praeludia. Creantur Episcopi Minorita, & extruuntur caenobia.

I.  ORONATVS hoc anno Pontifex Gregorius, ut diximus superius^a impense cogitavit de subsidiis mittendis iis, qui pro Terra Sancta laborabant, cuius calamitatem praesens viderat, & de qua discessurus ex Syria illud propheticum pro concione dixerat ad populum. ^b Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea: adhæreatque lingua mea faucibus meis, si non meminero tui in principio letitiae meae; suppetias scilicet mittendo Crucesignatis, & quaecumque sibi possibilia praestando in leuamen urbis afflictæ: quod & fecit quidem copiis auxiliaribus equitum & peditum illuc quantocyus destinatis, quibus colligendis non inanem posuerunt operam Praedicatores & Minores. Scripsit etiam tertio à sua coronatione die grauissimam Epistolam ad Patriarcham Ierosolymitanum (qui tunc erat, Thomas Agni Lentinus Ord. Praedicatorum^c) & suffraganeos de sua assumptione ad Pontificatum, in qua calamitatis Christianorum in Syria causam ostendit esse diuinorum mandatorum transgressionem: deinde promittit quaecumque charitatis subsidia, & benevolentiae argumenta. Ne excidat doctissima & piissima epistola, hic damus ex Vaticano.

^a An. 1271.
n. 7.

^b Psal. 136.
Succurrit
Pontifex ter-
ra sancta.

^c Panuin. in
chron.
Leander
Alb. l. 3. de
viris illustr.
Ord. Præd.

GREGORIVS EPISCOPVS &c.

Venerabilibus fratribus Patriarchæ Hierosolymitano & eius suffraganeis salutem & Apostolicam benedictionem.

II. [GLORIA in altissimis Deo^d, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Gloriosæ natiuitatis Dominicæ latens licet mysterium, patens tamen latè præconium cœlestis Præco humano nuntiaturus generi præmissis accommo verborum stemmate Deo in altissimis gloriam retulit, pacem in terra bonæ voluntatis hominibus nunciauit. Hæc est nuntiatio profectò dignissime veneranda. Hæc attentione dignissima, quâ verè venerabilem reddit nuntium mittentis sublimitas, extollit nunciantis auctoritas, & nuntiationis ipsius veritas manifesta commendat. Hæc vera & iusta, sed eam non seruantibus proculdubio tremenda partitio, quâ ore Angelico soli Deo attribuitur honor & gloria, quam solus ipse meretur, qui^e facit mirabilia magna solus, quâ demum bonæ voluntatis hominibus pax in terra promittitur, interdicitur impiis, maleuolis denegatur. Nulla^f est enim pax impiis, nulla contemnentibus, sed multa^g diligentibus nomen Dei. Eorum siquidem, qui mandata ipsius audiunt, pax^h, ut flumen. Impij vero ut mareⁱ feruens quiescere nequeunt, pacis commoda nesciunt, sed discerpentibus vitiis in seipso dissident & turbantur, & redundantibus ipsorum fluctibus in conculcationem diaboli, lutumque peccati, dum per peccatum auertuntur ab eo, qui est pax nostra, quæ^k exuperat omnem sensum, à pace redduntur per consequens alieni, non immerito, sed ob sua demerita pectoris, & temporis pace frustrati. Deus^l etenim vltionum, exercituum dominus, agens liberè ut retributionem reddat suæ quantum in eis est, detrahentibus gloriæ superbiendo per peccatorum insolentias, contra ipsos terram commouens & conturbans, eisque iusto

Reg. Vatic.
in epist. se-
cretis fol.
121.
^d Luca 2.
14.

^e Psal. 135. 4.
Non est pax
impiis.
^f Isaiæ 48.
22.
^g Psal. 118.
165.
^h Isaiæ 48.
18.
ⁱ Isaiæ 57.
20.
^k Philip. 4.
7.
^l Psal. 93. 1.

ANNO CHRISTI 1272.	GREGORII X. ANNO I.	SCHISMATIS IMPER. OCCID. ANNO 17.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 65.
-----------------------	------------------------	--------------------------------------	---------------------------------

^a Psal. 59. 5.
^b Psal. 106. 17.

^c Apoc. 22.
11.
Vnde regno-
rum commo-
tiones.

^d Sap. 11. 24.
^e Iob. 25. 2.

Gregor. in pe-
regrinatione
electus Pon-
tifax.

^f 1. Cor. 3. 5.

^g Prou. 31. 19.

^h Matth. 14.

31.
ⁱ 1. Cor. 11.
25.

^k Tit. 2. 14.

iusto iudicio pacem tollens, ostendit ^a populo suo dura, propter ^b iniustitias suas ipsum humilians, super ipsum inducens terrorem, & rectorem interdum, spiritum Principum auferendo, subducens, ut non sit qui congreget ab ouili Domini peccatorum auersionibus fugientes, non sit qui errata corrigat, sed qui est in sordibus, ^c plus sordescat. Hinc itaque, hinc proculdubio prouenire creduntur Imperiorum fluctuationes, collisionesque Regnorum, & cuncta guerrarum dissidia, quæ animarum pericula, corporum strages, facultatum lapsus in destructiones inducunt. Hinc cætera non facile numeranda discrimina & in partibus variis grauiter deploranda contritio, & grauis admodum pudendaque confusio populi Christiani. Hinc diutinæ vacationis Sedis Apostolicæ dispendium post felicem sanctæ recordationis Clementis, Patris, & prædecessoris nostri de hoc mundo transitum, & corpus ipsius cum debita exequiarum solemnitate reconditum tantopere prorogatum, donec Dominus populi eiusdem peccata ^d dissimulans, & misericorditer ipsius miseras miseratus, dignatus est ipse, qui cōcordiam ^e in sublimibus operatur, fratribus nostris sic vnanimitatem ad procedendum in prouisione Sedis eiusdem facienda concedere, quod mera Dei & nobis nimirum stupendo consilio ad imbecillitatem nostram oculos dirigentes, nos qui tunc in minori constituti officio pro salutis nostræ remedio peregrinabamur in partibus transmarinis, ad conscendam Apostolicæ præminentia cathedram & suscipiendum importabile nobis non solum ex humanæ infirmitatis, sed etiam ex humilitatis nostræ defectu onus vniuersalis regiminis Orbis Terræ concorditer elegerunt, ad inducendum nos ad id variis ad nostram præsentiam Nuntiis & litteris destinatis. Nos vero in considerationis examine onus ipsum per hoc nostris imponendum humeris, & opus nostra prosequendum sollicitudine attendentes, nostrarumque metientes virium quantitatem, dispungendo insufficientes virtutum sumptus & meritorum insufficientiam comparando, eligendum sano consilio putabamus, ut humeri subducerentur ab onere, manus ab opere arcerentur. Verum ne post eiusdem vacationis tam diffusa & dispendiosa tempora obstinata contradictionis reluctatio profusioris dispendij occasionem induceret, nos, non de nobis, sed de illo solo concepta fiducia, qui dat lapso virtutem, qui solus potest, cum omnis sufficientia ^f sit ab eo, nostram insufficientiam abundantia virtutis suæ supplere, in humilitatis spiritu tanti oneris sarcinæ imbecilles exposuimus humeros, debiles misimus manus ^g ad fortia & humiliter colla submisimus iugo Apostolicæ seruitutis, suppliciter implorantes ut ipse, qui per huiusmodi vocationem in maris mundi huius altitudinem nos deduxit, non patiatur nos ab ipsius tempestate demergi, sed illam nobis suæ potentia dexteram porrigat, quæ Apostolorum Principem ambulanti ^h, & hæsitanti in fluctibus ne mergeretur, erexit, & coapostolum eius Paulum ⁱ nocte ac die in profundo maris positum, liberauit. Accedit etiam ad grande nostræ fiduciæ fulcimentum vestrae consideratio probitatis: speramus namque ac summoperè affectamus, quod cum sitis in partem tantæ sollicitudinis nobis singulariter indictæ, vocati, sic auxiliante Domino commissum vobis ministerium impleatis, ut populum vestrae custodiæ creditum reddatis Domino acceptabilem ^k, bonorum operum sectatorem. Ad quod vniuersitatem vestram affectuosè rogamus, & qua possumus instantia exhortantes, humiliter petimus, & rogamus instanter, quatenus vestris orationibus deuotis, & sedulis nostras manus debiles confortetis, pias preces fundentes ad Dominum, ut in beneplacito filij sui dirigens actus nostros, nobis & vobis ac cæteris Ecclesiarum Pastoribus sua pietate concedat, sic circa gregem Dominicum cura peruigili noctis obseruare vigilias, quod in eo mansuetudo superueniat, & correctio subsequatur, reddatur Domino populus Christianus voluntatis acceptæ, pacis ex hoc proculdubio commodis potiturus. Scimus enim quod si fecerit ei placidas vias suas, ipse inimicos eius conuertet ad pacem, nec erit, qui eum exterreat. Sed perfidæ gentis terroribus de ipsius finibus profligatis, confidenter in tabernaculis fiduciæ habitabit, & fiducialiter in requie opulenta requiescet. Nos sanè vobis affectum charitatiuæ benignitatis expandimus, & sinum charitatis solidæ aperimus, proponentes quantum cum Deo poterimus, honori vestro deferre, ac vestra & Ecclesiarum vestrarum commoda, pro quibus ad nos recurrere cum securitate poteritis, in promptitudine beneuolentiæ promere. Datum Lateran. 4. Kalend. Aprilis, anno 1.]

Premebat

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 65.

III. Premebat etiam sanctum Pontificem cura reformandi status Ecclesiastici, in quem libertas utcumque viuendi ex interregnis Pontificio & Imperatorio orbe vndique turbato exorta, varios inuexit abusus; pro quibus tollendis indicendum duxit infra triennium Concilium Oecumenicum, in quo etiam de restituendo fidei nitore, & reducendis Schismaticis, ageretur. Urgebant demum res Ecclesiæ Orientalis, quæ tot annis à suis prædecessoribus cum Imperatore Palæologo tractabantur, ad quam sanè illicò misisset suos Legatos de vnione acturos, nisi expectandum monuissent Cardinales reditum missorum à Sede Apostolica Apocrisariorum ex Ordine Minorum. Opportunè tandem superuenit ex eodem Ordine Ioannes de Monte Coruino (quod oppidum est in Apulia Daunia) missus ab Imperatore litteris & verbo, Gregorij assumptioni gratulaturus, dolorem item expressurus, quod eum videre non licuerit antequam à Syria regrederetur, & impense Imperatoris nomine acturus de repetita toties vnione Ecclesiarum: cuius demum verbis tanquam ex ipsius Imperatoris ore prolatis plenam adhiberi fidem in epistola rogabat. Nihil aliud desiderabat sanctus Pontifex, quam ansam sibi offerri tractatum hunc valde à se concupitæ vnionis prosequendi, egitque statim cum Bonauentura Generali Ministro de seligendis sibi à suo sodalitis viris probis & doctis, quos Imperatori in hoc munus destinaret, quippe ex hoc Ordine toties missi ab aliis Pontificibus Legati, Imperatori summè grati, atque in eorum manibus vniuersum coaluit negotium. Aduocauit ille Fratrem Hieronymum Asculanum Picenum, Ministrum Dalmatiæ paulò ante à se creatum in Capitulo Pisano, tanti meriti virum, ut ad summam ordinis Præfecturam, Cardinalatus, & Summi Pontificatus apicem sit euectus, & Fratrem Raymundum Berengarij, Bonagratiam de sancto Ioanne in Perseceto, oppido in tractu Bononiensi, quem aliqui faciunt Dalmatinum, & Bonauenturam de Mugello viros doctos, rerum agendarum peritos. Hos misit suos Nuncios Pontifex ad Imperatorem de indicto concilio generali admonituros, eumque ut adesse vel per se, suos legatos vellet, rogaturos, atque apertam fidem Romanæ Ecclesiæ solidè exposituros, ut tandem in perfectam vnionem Ecclesiæ coirent. Grauißimas per eosdem missas litteras hic subiungo.

Ioan. à Monte Coruino missus à Palæologo ad Pontificem.

Remittit ille quatuor Nuncios ex Minoritis. Fr. Hieronymus Asculanus.

VIRO MAGNIFICO MICHAELI PALÆOLOGO Imperatori Græcorum Illustri, gratiam in presenti, quæ perducatur ad gloriam in futuro.

IV. [Qui miseratione ineffabili cum venit temporis plenitudo^a vocauit ab Oriente^b auem, & virum voluntatis suæ de terra longinqua, ipse nos in Orientalibus peregrinantes partibus, ut, licet immeritos, eius vicarium sua sola dignatione statueret, qui ore prophetico, cuius nomine in metaphora præmissa signatur, vocari ad gerendum Apostolatus ministerium dignanter potius, quam digne permittens, vota nostra etiam dum nos minor status haberet, sicut firmiter credimus, & fatemur humiliter, in pacis direxit semitas, & eadem à nostræ promotionis auspiciis ad illius commoda in omnes pretioso CHRISTI redemptos sanguine, præcipuè autem in Christiani nominis titulo insignitos diffundenda pro viribus, eo magis accendit, quo salutem animarum, ad quam nos & affectus intentio afficit, & debitum suscepti officij pastoralis astringit, speramus exinde liberius & efficacius diuina concedente clementia prouenturam. Vnde quamprimum ad locum, in quo cum fratribus nostris Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quorum specialiter consilio utimur, & auxilio communimur, conuenire potuimus, nos hybernis maris calcatis fluctibus potentia diuina perduxit, nequaquam torpuimus otio, sed non sine graui amaritudine attendentes præfiguratam in piscatoris Petri reti, quod præ multitudinē^c piscium rumpebatur, scissuram vniuersalis Ecclesiæ, quam in suis fidelibus non in fide, pro qua ille, qui pro sua reuerentia^d est in omnibus exauditus, se rogasse testatur^e, ne deficiat fides eius, apertè videmus non solum damnosè diuelli, verum etiam in eorundem scissura, casu, & auersione fidelium periculose diuulsam; & ruinis grauib. deformatam elaborandum summoperè fore putauimus, ut ille, qui est lapis^f angularis, vtraque vnum faciens, & parietem vtrumque connectens, sua immensa pietate donante salubris exquiratur, & desiderata prouisio, per cuius persecutionem dicente

^a Galat. 4. 4. ^b Isa. 46. 11.

^c Lucæ 5. 6. ^d Hebr. 5. 7. ^e Lucæ 22. 32.

^f Eph. 2. 20. Quanta Pontificis sollicitudo de unitate Ecclesiæ.

G g Domino

ANNO CHRISTI GREGORII X,
1272. ANNO I.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 65.

a Isa. 43. 6.

b Isa. 14. 2.

c Ephes. 4. 5.

Indicit syn-
odum uni-
uersalem.

Ioan. Mino-
rita missus
ab Imperat.
ad Pontificē.
Recapitula-
tio epistola
Imperatoris.

Domino Aquiloni^a; da; & Austro, noli prohibere, ipsa mater Ecclesia suo afferens filios de longinquo, & filias suas ab extremis Terræ, scissuris coeuntibus, cadentibus releuatis, auersisque conuersis, ruinis impletis, & deformitatibus reformatis, dissidentium multitudine in vnitatem fidei & vinculo charitatis vnita iuxta Prophetæ vaticinium^b, dilatet tentorii sui locum, funes tabernaculorum suorum extendat, & consolidet clauos suos, ad dexteram & læuam penetret, semen eius gentes hæreditet, & desertas inhabitet ciuitates. Hoc est enim quod ab ipso largitore bonorum omnium profundis suspiriis petimus, hoc quod effusis lacrymis postulamus, vt ipse in cuius vnitatem fundatur fidei vnitas, vnitatis Ecclesiasticæ fundamentum, dicente Apostolo, *Vnus Dominus^c, vna fides*, suam sanctam atque Catholicam Ecclesiam redintegrando vniat, & vniendo redintegret in sinu eius populis vniuersis Latinis, & Græcis specialiter adunatis, in fide integra, spe solida, & charitate sincera. Et quia hæc si fons misericordiæ desideriiis nostris benignus annuerit, ad communem cedent vtilitatem omnium, communi ad eam deliberauimus consilio insistendum. Ideoque cum eisdem fratribus nostris multisque aliis prudentiâ & veritatis amore pollentibus deliberatione præhabita propter hæc & ad prouidendum vtiliter & efficaciter de necessario Terræ sanctæ succursu, de generali morum reformatione, quorum deformatio in clero, & populo nimis generaliter obrepisse videtur, necnon & propter alia, quæ cunctis Christi fidelibus speramus authore Domino spiritualiter maximè, ac insuper temporaliter profutura, de dictorum fratrum nostrorum consilio synodum generalem, vniuersis Catholicis mundi Principibus, & Ecclesiarum Prælati ad illam per nostras sub certa forma litteras euocatis, in Kalendis Maij anni ab Incarnatione Domini millesimi ducentissimi septuagesimi quarti, annuente Domino duximus congregandam. Super quo licet ab exordio indiotionis huiusmodi ad Magnificentiam Tuam litteras & Nuncios disposuerimus destinare, ipsorum tamen consulto suspendimus missionem anxij expectantes, vt à te super iis, quæ felicitis recordationis Clemens Papa prædecessor noster nouissimè Tuæ Celsitudini scripserat, Apocrisariis receptis aliquibus, nostros plenius mitteremus instructos. Nobis vero de tuorum Apocrisariorum expectatione sollicitis, dilectus filius Frater Ioannes de Ordine Minorum à Tua Serenitate transmissus, bonus de Terra longinqua nuncius superuenit, tuas nobis deuotione plenas, & lætitiæ causa non vacuas litteras repræsentans. In quibus gaudium de nostro quem sperabas ad tuas partes aduentu conceptum, & honorem, & reuerentiam nobis vt patri affectuosissimo à te ac tuis, velut à dilectis filiis, exhibendos & subsequutum dolorem ex nostro transitu aliunde reuerenter exprimens, inter cætera inferebas, nos debere diligenter aduertere, qualem affectum & zelum tuum gerit, vt dicebas, Imperium ad pacem & vnionem populi Christiani: sperans sicut eadem litteræ continebant ex huiusmodi nostro aduentu distantiam, quam inter pastorem & ouile Sathanæ induxit suggestio, dissoluendam. Ac deinde in litteris ipsis edicens quod idem Frater tuo dilectus Imperio, vt earundem litterarum verba sequamur; enarrabit ore tenus reuerentiam, quam gerit idem Imperium erga summam & Apostolicam Sedem Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matris tuæ; & maximum dolorem, quem habes propter Schismata, quæ intra Ecclesiam CHRISTI permanent dolosa, & præcordialem affectum, quem obseruas thalamo cordis tui pro pace ac vnione populi Christiani, ac feruentem zelum contra omnes impios Crucis viuificæ ac honorabilissimæ inimicos. Demum in calce litterarum ipsarum eiusdem Fratris verbis, tanquam ex ipsius ore prolatis Imperij nos fidem adhibere plenariam petiisti. Sanè tantæ tuæ ad nos deuotionis indicia nobis in præmissis exhibita valdè nimirum gratanter accepimus, sed laudabile tuum propositum & affectum ad reparandas ipsius populi Christiani scissuras, ac ipsum in identitate Catholicæ fidei & charitatis glutino vniendum, necnon & recognitionem reuerentiæ debitæ præfatæ Sedi Apostolicæ, ipsique Romanæ Ecclesiæ matri tuæ per Fratrem & litteras prædictas expressa, cum tanto maiori gaudio acceptamus, quanto id credimus Deo acceptius, populo eidem vtilius, ac tuæ & ipsorum salutem, nostrisque proinde affectibus plenius conuenire. Adiicit quoque non modicum ad conceptam ex præmissis cordis nostri lætitiā, quod huiusmodi laudabilem zelum tuum ad eiusdem populi vnionem claræ memoriæ Ludouico Regi Illustri, sicut intelleximus, apertius reuelasti, & eidem patenter insinuans, quod

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

quod tu, clerus, & populus tuæ ditioni subiecti desiderantes ad obedientiam eiusdem Ecclesiæ Romanæ redire, ipsique in eiusdē fidei professione vniri, ac varias super hoc ad eandem sedem litteras & Nuncios destinantes, quorum etiam aliqui in via detenti non peruenerunt ad eandē, frequenter & humiliter ad id vos postulastis admitti, nec adhuc tuæ ac ipsorū fuerat instantiæ satisfactum, apud eundem Regem multiplicatis super hoc litteris, & nunciis institisti, petens instanter vt ipse in tam pio & utili negotio arbitri partes assumens, ad ipsius cōsummationem sollicita intenderet pietate. Ac insuper vt tuis verbis, prout nobis referuntur, vtamur, te velle Regem eundē arbitrum in hoc constituere, asserens, promittebas quidquid idē Rex super hoc diceret, te plenē ac inuiolabiliter seruaturum. Et vt plenius circa hoc tuū manifestares affectum, adiurasse dicēs Regem eundem per asperisionem sanguinis IESV CHRISTI, ne assumere onus huiusmodi recusaret, & ne secus faceret, ad summum Iudicem, vt ipse Rex in extremo iudicio corā eo de hoc rationē redderet, appellasse. Et licet idē Rex prudēter attendens, & humiliter recognoscens, quod suum non erat, tale in eodem negotio, quod specialiter pertinere dignoscitur ad eiusdem sedis examen, officium vsurpare, consultē responderit, quod in ipso nequaquam huiusmodi partes assumeret, sed pro ipsius consummatione apud sedem ipsam libenter instaret, ac propterea litteras, & suos ad eandem sedem nuncios destinaret, qui hæc omnia ipsa tunc sede vacante coram prædictis nostris fratribus retulerunt, ad quorum etiam pro parte ipsius Regis instantium bonæ memoriæ Albanen. Episcopo tunc in partibus illis eiusdem Sedis Legato super hoc plena commissio facta fuit, tamen ipsis Rege ac Legato humana de hac luce subtractis processus aliquis haberi non potuit per eandem. Habent hæc itaque multæ iucunditatis causam, & materiam exultationis in Domino repræsentant. Si enim, prout est de tanto Principe supponendum, de arcano mentis ori consonæ in veritate procedant, verisimiliter credi potest, quod ille, qui vbi vult, spirat, tuum ad tale tam utilis vnionis desiderium animum inspirarit. Quæsumus itaque spiritum^a non extinguas, nec irrita facias, quæ ad eandem tuam matrem Ecclesiam, & ad tantum Principem per diuersos, vt præmittitur, Nuncios, & litteras de tuis dicuntur labiis processisse; sed attende potius, & in conspectu attentæ considerationis expende, quod ille, qui est verum caput corporis mystici, Ecclesiasticæ videlicet vnitatis, iuxta illud Apostoli^b: *Omnes sumus unum corpus in Christo*, instante suæ passionis articulo pro hac sibi placida vnitatem legitur signanter orasse^c: *Volo, inquiens, Pater, vt omnes in nobis unum sint*. Si ergo iuxta sacre Scripturæ testimonium^d consilium eius stabit, & fiet omnis voluntas ipsius, necesse profecto est hanc vnionem impleri. Festina itaque, tolle moras, & consulte tui fac esse muneris, quod omnino alicuius futurum est temporis, Festina, & considerans incertam humani temporis breuitatem, tantum bonum non vltra differendo procrastines, ne forte cum voluntas adfuerit ad perficiendum quod volueris, vita desit; sed celeriter viam salutis & pacis per desiderabilem cordi tuo, vt tam publice, tam laudabiliter profiteris, vnionem Latinorum pariter & Græcorum in vnus professione fidei, & charitatis solidæ vnitatem tuis subditis aperi, tuis posteris præpara, & incomparabile meritum tibi sollicitè ac prudenter ex tam utili, tam salubri præparatione præoccupata. Considera, considera quàm intrepidus, quàm securus in extremo iudicio coram tremendo Iudice tantis ad eiusdem matris gremium tecum tuo ministerio reductorum stipatus cuneis, aliis tuis ad id concurrentibus meritis apparebis. Quàm gratus aduenies, quàm gratanter etiam admittaris, quomodo comitiua gratissima ornandus illorum, quos innumeros, vt speramus, de tam numerosa multitudine, quam ad illius ouile, ipso præstante reduces, tandem ipse pastor bonus, qui pro eis animam suam ponit in dilecta sua tabernacula introducet, tu in eandem exultans & iubilans de suo munere introibis. O te felicem, si ad hæc te Dominus præparauit; si facultatem, quæ ad ea tibi data videtur, cum omni diligentia efficaciter prosequens, & de contingentibus nil omittens, multis ab olim ad eandem laborantibus per diuersos modos & vias, tu in labores eorum introiens peruenias solus ad brauium, optatum illorum finem obtineas & inextimabilem gloriam, quam specialiter sequi debes, finaliter assequaris. Cæterum vt sit incepti super hic tractatus prosecutio, Deo adiuuante, faciliior & desideratus exitus promptior, felicitis recordationis prædecessorum nostrorum Urbani & eiusdem Clementis Romanorum Ponti-

Vide quæ de
his scripsi-
mus, anno
1270. n. 1. &
seqq.

a 1. Thess. 5.
19.

Efficaciter
hortatur ad
vnionem.

b 1. Cor. 12.

13.

c Io. 17. 21.

d Ps. 32. 11.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272.

ANNO 1.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

*Quid in hac
vniōe Vr-
ban. & Cle-
mēs IV. præ-
fiterint.*

^a Ose. 2. 10.
^b 1. Cor. 6.
17.

ficum gesta circa instans negotium habita recensuimus diligenter. Et eos prius de fidei veræ dogmatibus, quam de concordia inter eosdem Latinos & Græcos in charitate mutua solidanda, tractandū euidentibus ad hoc inductis rationibus, licet aliud continere tua petitio videretur, elegisse comperimus, nec indigne, cum spiritualement vniōem fides initiet, dicente Domino per Prophetam. ^a *sponsabo te mihi in fide*, charitasque consummet, egregio gentium Doctore testante, quod *qui* ^b *adheret Deo, vnus spiritus est*, vnus profecto cum illo, non tam identitate substantiæ, quam gratiæ participatione ac gloriæ. Memoratus itaque prædecessor noster Clemens Apocrisariis & litteris tuis ad ipsius præsentiam super huiusmodi negotio destinatis, benigne receptis, & tam secretè quàm publice prout ei placuit plenè ac patienter auditis, multisque aliis eiusdem negotij vtilitate, ac iustitia exigente peractis, quæ ipsius Clementis prædecessoris litteræ per eosdem tuos Apocrisarios ad te missæ ad tuam, vt credimus, notitiam detulerunt. Demum vt huiusmodi coniunctionis spiritualis initium ordinate procederet; idem prædecessor Clemens ad vtilem & finalem expeditionem tanti negotij præmissum ordinem, quem rationibus probauerat, facto etiam approbavit. Et ne vltra contingeret idem negotium per inefficacia verba deduci, manifestè in prædictis litteris suis expressit, quid tibi, tuis Clero, & populo supradictis faciendum incumberet, vt reuerenter ad eiusdem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ sinum tu & ipsi sano freti cōsilio rediretis. In eisdem litteris veræ Catholicæ fidei professionem, quam eadem Romana Ecclesia firmiter tenet, fideliter docet, constanter prædicat, & publicè proficitur, quamque à tuis clero, & populo supradictis idem prædecessor noster Clemens expostulans te, ac ipsos profiteri si velletis iuxta eius desiderium redire ad Ecclesiæ vnitatem. Ea insuper, quæ circa eiusdem Ecclesiæ Romanæ Primatum ac ipsis tuis clero, & populo acceptari, & recipi voluit plenius explicando. De ipsa præterea fidei professione dictis tuis, Apocrisariis copiam faciens clementer obtulit eisdem satisfacere, si super ea in aliquo dubitarent. Adiecto nihilominus in litteris supradictis, qualiter prouida deliberatione conceperat aliquos in lege Dei peritos ad Tuam præsentiam destinare, cum quibus tu iidemque tui clerus & populus super præmissis conferre posses. Et quod si nihilominus aliquid tuum tuorumque animos concuteret, aut turbaret, propter quod aliquid de contentis in præscriptæ fidei professione tu vel ipsi vereremini profiteri, aliquos de peritioribus eorundem tuorum cleri & populi mitteres ad eundem. Quibus se paratum obtulit, sicut eadem Romana Ecclesia parata semper existit, & existit omni poscenti^c, de ea quæ in ipsa est, fide, ac spe reddere rationem. Quamquam autem huiusmodi suos Apocrisarios pro eo, quod aliqui ex eis qui ad hoc fuerant de longinquis partibus aduocati, & ipsemet morte præuenti fuerunt, non potuerit mittere vt concepit, Tuam tamen Excellentiam per easdem suas litteras monuit, & variis exhortationibus inuitauit instanter, vt sic studes habilitare materiam, sic animos tuum tuorumque disponere, quod in eorundem Apocrisariorum, quos ad te, vt prædicitur, mittere sperabat aduentu, te ac prædictis tuis clero & populo præscriptam humiliter suscipientibus & fideliter profitentibus fidei veritatem, facilis foret ad reliqua, diuinâ gratiâ fauente, progressus. Ad quorum prosecutionem & specialiter ad charitatis vinculum inter eosdem Latinos & Græcos solido fœdere confirmandum, si post receptionem & professionem eiusdem fidei, & postquam ad obedientiam ipsius Romanæ Ecclesiæ tu, ac iidem tui clerus, & populus rediissetis, ad locum, de quo eadem Romana expedire videret Ecclesia, generale Concilium peteres conuocari, satis apertè spem tribuit, quod tuum in hoc desiderium adimpleret. Non ad prædictæ discussionem, vel nouam diffinitionem fidei, quam tanquam innumeris sacræ paginæ autoritatibus, numerosis sapientum Patrum sententiis, & Romanorum Pontificum stabili diffinitione firmatam, nec ipse voluit, nec nos intendimus, sicut nec decet, nec foret expediens, in dubium, nouo ipsam exponendo examini, reuocare. Cuius seriem ad maiorem certitudinem, ne forsan eius copiam casus abstulerit, vel illius memoriam oblitterarit obliuio, necnon & illorum, quæ circa eiusdem Romanæ Ecclesiæ Primatum idem prædecessor Clemens à te, tuis Clero, & Populo supradictis acceptari, & recipi voluit, licet eadem per prædictas ipsius prædecessoris Clementis litteras ad tuam notitiam peruenisse credamus, præsentibus duximus annotandam, quæ talis est. Credo sanctam Trinitatem, &c.

[ipsa

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272. ANNO I.SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

[ipsa eadem fidei professio est, quam superius ^a transcripsimus, & misisse monuimus Clementem Pontificem.] Nos igitur debita meditatione pensantes idem negotiū tam vtiliter, tam propenso consilio, & exacta maturitate dispositum, & electum ad executionē ipsius ab eisdem prædecessoribus nostris ordinem imitandum potius, quam mutandum, dilectos filios Religiosos viros Fratres Hieronymum de Esculo, Raymundum Berengarij, Bonagratiam de sancto Ioanne in Perseceto, & Bonauenturam de Mugello de Ordine Minorum, viros quidem pauperes spiritu, sed diuites fide, mundi huius contemptis diuitiis, cæterisque abiectis illecebris post CHRISTVM simul in vnum ^b diuitem & pauperem, per suorum quantum eis ab ipso conceditur gradiendo semitam mandatorum, ipsam veram sapientiam imitantes, decreuimus ad Tuam Celsitudinem destinandos. Ideoque Magnificentiam Tuam monemus, rogamus, & hortamur in Domino Vnigenito dei filio IESV CHRISTO, per suæ Crucis mysterium, & immensum redemptionis humanæ beneficium, in charitatis visceribus obsecrantes, quatenus ipsos benignè recipiens, & ad illum respiciens salutis & pacis autorem, qui operatus ^c est in medio terræ salutem, qui oriens ^d ex alto pacem sibi acceptam, & ab omnibus acceptandam euidenter ostendens, eam in ortu suo Angelorum ministerio bonæ voluntatis hominibus nuntiavit, & inter homines conuersatus verbo docuit, prædicaui exemplo, vt ad ouile Domini redeas, ac ipsos tuos clerum, & populum eo concedente reducas. Tibi & ipsis quietem tribuas, innumerabilibus periculis animarum, & corporum, rerumque dispendiis, quæ guerrarum induceret, quam auertat Altissimus, horrenda calamitas, prudenter occurras & de tam pij negotij consummatione in æternum tibi memoriale constituas, huiusmodi salutarem vnionem Latinorum & Græcorum, quam tibi votiuam admodum euidentibus fateris affatibus, sedulis profecuturus affectibus, præscriptam Catholicæ fidei puritatem, immò puram & solidam veritatem agnoscas, suscipias corde humili, & sincero, & coram eisdem Fratribus Apocrisariis nostris profitearis ore veridico, & fidei. Præmissum etiam eiusdem Ecclesiæ Romanæ Primatum, ad illius obedientiam spontaneus veniens, recognoscas, ipsum acceptes & spontè recipias, prædictosque tuos clerum & populum ipsam fidem similiter suscipere, profiteri, ac ad obedientiam ipsius Ecclesiæ Romanæ venire, Primatum eius recognoscere ac acceptare procures. Præmissis primitus adimpletis, ad memoratam synodum, cui vnà cum aliis catholicis Principibus te decebit, & nos desideramus, & petimus interesse in loco, in quo ipsam congregari contingeret, vt ad cætera, quæ imminet, ipsorum, & tuo fulti consilio securius procedamus, vel personaliter venturus, si facultas adfuerit, vel Apocrisarios magnæ authoritatis, & prudentiæ viros tuo missurus nomine, per quos tuum nobis super agendis inibi consilium reueletur. Peracta siquidem huiusmodi vtriusque populi, Latinorum scilicet & Græcorum in prædictis professione fidei, & recognitione Primatus, tam sancta, tam desiderabili vnione, per quam præmissum tuum laudabilem zelum à te verbis & litteris frequenter expositum facto manifestabis & probabis apertius, per quam nostrum & eorundem fratrum nostrorum aliorumque Latinorum tibi animos attrahere poteris, & in iis quæ agenda supererunt, nostrum & ipsorum fauorem, in quibus sine offensa Dei præstari poterit, merito vendicare, ad præmissa solide roboranda commodius, & ad tractatum charitatis inter ipsos Latinos & Græcos radicibus zizaniorum euulsis, omnibusq; discordiis Domino annuente sedatis, inuiolabiliter solidandæ tanto efficacius, tantoque fauorabiliter intendemus, quantò liberius tibi de regione ^e dissimilitudinis iam reuerso, post productam in spe recuperandæ innocentie stolam primam, post anulum in manu tua ex fidei professione positum, condescendere poterimus & sine conscientie læsione rationabilibus acquiescere votis tuis. Sic namque præmissa cordi nostro insident, sic ad ea totis præcordiis aspiramus, vt pro eorum executione non solum labores impendere, sed etiam superimpendi ^f modicum reputemus. Propter quod licet, tam tibi & tuis hæc via salubrior, quam ipsius negotij qualitate sit aptior, cum fidei puritas consensum purum & liberum exigit, & conditionem aliquam non admittat; tamen si peccatis exigentibus populi vtriusque nondum datum est desuper, vt ad ea prædicto modo complenda tuus tuorumque animi sint parati. Nos non intendentes idem salutare negotium desperatione præcidere, sed saltem manu ductione, qua possumus promouere tolerabimus patienter; quod si velis ad

a An. 1267.
n. 2.Mittuntur Mi-
norita qua-
tuor ad Im-
peratorem.

b Psal. 48. 3.

c Psal. 73. 12.
d Luc. 1. 78.e Alludit ad
parabolā de
filio prodigo
apud Lu-
cam c. 15.f 2. Cor. 12.
15.

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

eandem sedem ante prædictam Synodum, vel in ipsa Synodo, ut ibi ordine suo prædicta omnia tam circa professionem fidei cum recognitione Primatus eiusdem Ecclesiæ Romanæ, quam circa ipsos Latinos & Græcos dissensionis cuiuslibet inter eos sublata materia, in charitate mutua vniendos, plenius & solidius compleantur, tuos Apocrisarios destinare ad eandem pro te ac ipsis tuis Clero, & Populo facienda, securè cum potestate plenaria solemnes, prout facti qualitas exigit, mittas Apocrisarios ad præmissa. Volumus tamen quod prius tam tu Serenitatis tuæ apices, quam omnes vel saltem Patriarcha Græcorum, & aliqui alij maiores Prælati eiusdem Imperij, prædictis nostris nunciis in forma, quam destinamus sub bulla nostra per ipsos, tibi cum eis, te ac eosdem tuos Clerum, & Populum ad hæc procedere velle patuerit, ostendendam, litteras concedatis, de præmissis professionem fidei, & recognitionem Primatus eiusdem Ecclesiæ Romanæ primo apud nos per eosdem solemnes mittendos Apocrisarios, Domino viam ad sedandas inter eosdem Latinos & Græcos discordias alias demonstrante, tuo & tuorum nomine infallibiliter faciendis, & postmodum per te, prælatos omnes, ac tuos clerum, & populum supradictos cum à sede ipsa mandatum fuerit, personaliter iterandis. Nos enim eosdem tuos Apocrisarios concessis prædictis tuis apicibus & prælatorum litteris destinandos, recipiemus alacriter, charitatue tractabimus, & ad consummationem præmissorum cum omni diligentia, prout Dominus concesserit, procedemus. Et nihilominus super sedatione discordiarum ipsarum tam per ipsos Apocrisarios, quos ad præsens mittimus, quam per alios hinc inde mittendos poterit interim tractatus haberi, & exquiri diuersæ viæ ac modi, qui ad expeditionem faciliorem idem negotium fauente Domino præparabunt. Quia vero cordi nobis est de ipso negotio saltem in eadem Synodo providere salubriter, & ideo desideramus, quod dudum ante ipsam ad nos de illorum exitu, felici utinam, perueniat certitudo: Celsitudinem Tuam affectuose requirimus, & rogamus instanter, ut eosdem Fratres Apocrisarios nostros feliciter, & sic celeriter studeas expedire, quod redeuntes cum tuo certo ad præmissa responso dictum tempus pro eiusdem Synodi congregatione præfixum adeò valeant commodè peruenire, quod ad eiusdem negotij provisionem ante ipsam synodum possit, ut decet, habilitari materia, sufficientis ad hoc temporis opportunitate concessa. Scire quidem te volumus, quod si eosdem nostros Nuncios contra huiusmodi nostrum desiderium retardari contingat, nos de tua responsione incerti, tam utilis negotij prosecutionem, per vias, quas ad animarum salutem Dominus aperire dignabitur, propterea nec omittere intendimus, nec differre. Datum apud Urbem veterem nono Kalend. Nouembris, anno 1.]

Deinde alias submitit litteras ad Iosephum Patriarcham Græcorum, quibus cum inuitat ad Concilium Occumenicum, rogatque ut in negotio vnionis, non solum cooperatorem, sed & specialem se exhibeat promotorem. Binis etiam litteris Nunciis exprimit qualiter se gerere debeant in sua legatione. Vniuersis Ecclesiarum prælatis scribit, ut reuerenter eos recipiant cum suo comitatu; & Carolum Siciliæ Regem rogat, ut mittendis ab Imperatore Apocrisariis de saluo conductu provideat. Omnes has litteras memoria & lectione dignas hic lectori subministramus.

DILECTO IN CHRISTO FRATRI... PATRIARCHÆ
Græcorum spiritum gratiæ salutaris.

Reg. Vat.
n. 39.
Patriarcham
Græcorum
rogat Pontifex ut affectuosius intendat unioni.

[Multo sicut nosse te credimus labore sudatum est, ut inter Latinos & Græcos subditis seminariis antiquæ scissuræ vigeret inter eos fidei vnitas, consolidetur inter ipsos vnio charitatis. Sed impediante illo, ut credimus, qui primum schisma excitauit in cælo, nondum est votis laborantium satisfactum. Nos autem de illius omnipotentia spe concepta, qui concordiam in sublimibus operatur, à labore tam utili non putauimus desistendum, sed insistendum potius tantò propensius, quantò fructus ex eo, Deo auspice, prouenturus ipsi erit acceptior, mundo utilior, & saluti conuenientior animarum. Et ideo cum fratribus nostris deliberatione præhabita propter hoc & ad providendum utiliter de succursu Terræ sanctæ, necnon & de reformatione morum, qui videntur in Clero & Populo grauiter deformati, ac aliis, quæ animarum salutem respiciunt, & ad statum Orbis pacificum

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNOL. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

pacificum, authore Domino, redundabunt, Concilium de ipsorum fratrum nostrorum consilio indiximus generale in Calendis Maij anni ab Incarnatione Domini Millefimi ducentefimi septuagesimi quarti, annuente Domino, congregandum, vniuersos Catholicos orbis Principes & Prælatos ad ipsum per nostras sub certa forma litteras aduocantes. Et quia tractatum concordie inter eosdem Latinos & Græcos à felicis recordationis Urbano & Clemente prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus inuenimus laudabiliter ordinatum, ordinem ab ipsis prouido approbatum consilio, dignum prosecutione potius, quàm immutatione censentes, ad faciliorem expeditionem tractatus eiusdem, & consummationem tam pij negotij concedente Domino promptiorem, ipsum deliberauimus prosequendum. Ad quod Magnifico viro Michaeli Palæologo Imperatori Græcorum Illustri nuntios & litteras destinamus, per eas sibi persuasiones varias, qualitati tractatus ipsius aptas & vtilis, nec non & alia, quæ ad felicem exitum tam salutaris negotij expedire putauimus, plenius explicando. Quæ cum tibi per easdem litteras innotescenda speramus, consulto præsentibus non duximus repetenda. Quia vero tuum specialiter in his credimus consilium vtile ac auxilium opportunum, fraternitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur in Domino IESU CHRISTO, per sua immensa beneficia obsecrantes, quatenus diuinæ remunerationis obtentu, te non solum cooperatorem, sed & specialem in his constituens promotorem, ad celerem & felicem expeditionem illorum, quæ per easdem litteras paternis affectibus, & piis desideriis postulamus, studio piæ deuotionis intendens. Sic ad illa celeriter exequenda tam memoratum Imperatorem, quàm alios, quâ potes inductionis diligentia, exhorteris, & efficacia exhortationis inducas, quatenus negotio huiusmodi tuo suffragio feliciter consummato in retributione iustorum ab eo, qui nullum bonum sine remuneratione relinquit, cum spe fauoris Apostolici tibi proinde non immerito acquirendo mercedem condignam tam vtilis cooperationis, immo potius promotionis securus expectes. Cæterum quia his Domino præstante peractis te ac alios prælatos Græcorum, prout prisca consuetudo suggererit, decebit ei Concilio interesse, vt vna cum prædictis Principibus & Prælati nobis in dirigendis, quæ inibi sunt agenda, tu & ipsi consilio & auxilio assistatis. Rogamus & petimus, vt tu, & illi, quibus per te id denunciari volumus, ad idem Concilium loco, in quo illud congregari continget, personaliter veniatis. Nos enim te, ac illos benignè recipiemus, & charitatiuè tractabimus, & honore quo decuerit prosequemur. Datum vt supra.

Inuitat eum
ad conciliū.

FRATRIBVS HIERONYMO DE ESCULO, RAYMVN-
mundo Berengarij, Bonagratia de Sancto Ioanne in Perseceto, & Bonauentura de
Mugello de Ordine Minorum Apostolicæ Sedis Nunciis.

VI. [In litteris, quas Magnifico Viro Michaeli Palæologo Imperatori Græcorum Illustri per vos mittimus, inter cætera continetur, quod si dictus Palæologus velit suos Apocrisarios ante indictum à nobis generale Concilium, vel in ipso Concilio, vt ordine suo inibi omnia, quæ tam circa professionem fidei Catholicæ cum recognitione Primatus Ecclesiæ Romanæ, quàm circa Latinos & Græcos dissensionis cuiuslibet inter eos sublata materia, in charitate mutua vniendos, in eisdem litteris præmittuntur, plenius & solidius compleantur, destinare, mittat solemnes, prout negotij qualitas exigit, Apocrisarios cum potestate plenaria ad præmissa. Et in litteris ipsis exprimitur quod nostræ voluntatis existit, vt prius tam ipse Imperator apices suos, quàm omnes, vel saltem Patriarcha, & aliqui alij maiores Prælati Græcorum litteras suas vobis concedant in forma, quàm per vos in eisdem litteris nos prædicimus sub bulla nostra missuros de præmissis professionem fidei cum recognitione Primatus, primo apud nos per huiusmodi solemnes Apocrisarios Domino viam ad sedandas inter eosdem Latinos & Græcos discordias alias demonstrante, ipsius Imperatoris Græcorum & suorum nomine infallibiliter faciendis, & postmodum per ipsum Prælatos omnes, Clerum, & Populum Græcorum cum à Sede Apostolica mandatum fuerit, personaliter iterandis. Vt igitur formam eandem, sicut in litteris præmissis edicitur, deferatis ipsam per verba, per quæ, vel æquipollentia,

Reg. Vatic.
n. 38.
Instructio pro
Apocrisarijs.

Gg 4 eadem

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NOAVM AN. 67.

eadem tam substantiâ omnino seruata nobis concedi volumus, præsentibus vobis duximus exprimendam. Quæ præmissa salutatione, qua idem Imperator ad nos uti voluerit, talis erit. Nos MICHAEL &c. præsentis scripto fatemur nos recepisse sub bulla vestra professionem Catholicæ fidei, quam Sacrosancta Romana Ecclesia firmiter tenet, fideliter docet, constanter prædicat, & publicè profitetur cum expressione Primatus ipsius Ecclesiæ, cuius series talis est. Credimus Sanctam Trinitatem Patrem & Filium & Spiritum Sanctum &c. [ut in litteris nostris ad eum directis usque *semper salua*.] Nos itaque memoratus Imperator suprascriptam Catholicæ Fidei veritatem coram nobis plenè ac distinctè lectam, & apertè ac fideliter expositam recognoscimus, & promittimus, quod postquam in generali Concilio à vobis indicto, siue ante vel post ipsum Concilium inter nos, & Clerum, & Populum nostrum ex parte vna, & Latinos ex altera super discordiis exortis hinc inde cōcordia fuerit reformata, eandem fidem sicut præmittitur, infallibiliter primo apud vos in Curia vestra per Apocrisarios solemnes, prout tanti negotij qualitas exigit, agnoscemus, suscipiemus corde humili & sincero, & profitebimur ore veridico & fideli. Præmissum etiam Ecclesiæ Romanæ Primatum, ad ipsius Ecclesiæ obedientiam spontanei venientes, recognoscemus, ipsum acceptabimus, & sponte recipiemus, & postmodum cum Sedes Apostolica id mandauerit, præmissa omnia tam circa fidei professionem, quàm circa Primatum eiusdem Ecclesiæ iterabimus personaliter per nos ipsos, prædictosque clerum & populū procurabimus similiter primo per huiusmodi Apocrisarios apud vos, & postmodum ad mandatum ipsius Ecclesiæ personaliter per seipsos fidem agnoscere, suscipere, profiteri, & ad obedientiam ipsius Ecclesiæ Romanæ venire, Primatum eius recognoscere, & etiam acceptare, vel si prædictum verbum, *recognoscimus*, haberi non possit, recipiantur loco eius verba hæc, seu æquipollentia. Nos itaque memoratus Imperator vobiscum, & cum Sancta Romana Ecclesia matre nostra convenimus in suprascriptam fidei Catholicæ veritatem. Et deinde promissio de recognitione ipsius fidei cum expressione Primatus tam per Apocrisarios, quàm per ipsum Imperatorem, & prædictos suos Clerum, & Populum facienda, sicut supra ponitur, repetatur. Quod si nec prædictum verbum, *conuenimus*, possit haberi, obtineant saltem loco eius, siue pro ipso verba subscripta, vel æquipollentia. Desideramus eandem fidem agnoscere, suscipere & profiteri, ac vobiscum & cum Sacrosancta Romana Ecclesia matre nostra, siue ipsi Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matri nostræ in eiusdem fidei professione vniri, & ad ipsius Sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ obedientiam venire, Primatum ipsius recognoscere, acceptare, ac etiam recipere. Et post hæc repetatur similiter promissio supradicta. Litterarum quoque, quas à memoratis Patriarcha Græcorum & Prælati omnibus vel aliquibus maioribus vobis, ut prædicatur, concedi volumus, eadem erit forma, mutatis tamen, quæ personarum diuersitas suggeret immutanda. Datum apud Urbem veterem 8. Kal. Nouembris, anno 1.]

E I S D E M.

Reg. Vatic.
n. 40.
Concedit
Apocrisarijs
authoritatē
concedendi
saluum con-
ductum.

[Cum vos ad Magnificum Virum Palæologum Imperatorem Græcorum Illustrem VII. cum nostris sub certa forma litteris destinemus, in quibus inter cætera continetur, ut si velit ad prosecutionem illorum, de quibus in eisdem litteris agitur, ante indictum à nobis generale Concilium, vel in ipso Concilio solemnes Apocrisarios ad nos mittat, ne forsan idem Imperator se huiusmodi Apocrisarios securitate non habita commodè mittere non posse causetur: Vobis omnibus, vel tribus, aut duobus ex vobis, si reliquos impediri contingat, concedendi eisdem Apocrisariis securitatem veniendi ad Sedem Apostolicam, ibi morandi, & exinde ad propria redeundi, prout videritis expedire, plenam & liberam authoritate præsentium concedimus facultatem, securitate huiusmodi tantummodo usque ad dictum Concilium duratura. Ex tunc enim, si Apocrisarios ipsos ad eandem Sedem venire contigerit, eis super hac Sedes eadem plenius providebit. Datum apud Urbem veterem Nonis Nouembris, anno 1.]

CHARIS.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272. ANNO I.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

CHARISSIMIS IN CHRISTO FILIIS REGIBVS IL-
lustribus & Venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis, ac dilectis filiis
Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum praelatis & eo-
rum Capitulo & conuentibus, necnon Comitibus, Marchionibus, Ducibus, Principi-
bus, Rectoribus, Vniuersitatibus, Communitatibus Ciuitatum, Castrorum, & alio-
rum locorum eorumque Rectoribus, ad quos litteræ istæ peruenerint. Salutem &
Apostolicam benedictionem.

VIII.

[Dilectos filios Fratres Hieronymum de Esculo, Raymundum Berengarij, Bonagra-
tiam de Sancto Ioanne in Perseceto, & Bonauenturam de Mugello de Ordine Mino-
rum Apostolicæ Sedis Nuncios latores præsentium ad Magnificum virum Michaellem
Palæologum Imperatorem Græcorum Illustrem pro magnis & arduis negociis destina-
mus, quos tantò magis desideramus ab omnibus benignè tractari, quantò eos chario-
res habemus, & quò feruentius ad eorum felicem exitum, pro quibus ipsos mittimus,
aspiramus, eo nobis erit acceptius, eos in illorum prosecutione cessantibus impedin-
tis quibuscumque, ab omnibus adiuuari. Quocirca vniuersitatem vestram rogamus,
monemus, & hortamur in Domino, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus
Fratres eosdem cum ad vos in eundo & redeundo peruenerint, tanquam humiles Dei
seruos & mandati nostri ministros illius intuitu, qui euangelica veritate testante^a se re-
cipi faretur in suis, & ob reuerentiam Apostolicæ Sedis, & nostram recipientes in dulce-
dine charitatis, ipsos eorumque familiam & specialiter dilectum filium Ferrerium Mer-
catorem de Placentia, quem ad prouidendum ipsis Fratribus in necessariis mittimus
cum eisdem, charitatiuè tractetis, & prouidentes eis, cum super hoc requisiti fueritis, de
seculo conductu, ipsos alias in quibus opus fuerit, dirigatis consilio, & auxilio foueatis:
ita quod proinde vobis apud illum cuius res geritur, condignæ retributionis meritum, &
apud nos fauoris Apostolici comparetis augmentum. Datum apud Urbem veterem 4.
Kalend. Nouembris, anno 1.]

Reg. Var.
n. 42.Commendat
eos omnibus
per quos trā-
suerint.a Matth. 10
40.

REGI SICILIÆ ILLUSTRİ.

IX.

[Sicut ad tuam credimus peruenisse notitiam nos tractatum de reductione Græco-
rum ad Ecclesiæ vnitatem à felicis recordationis Prædecessoribus nostris Romanis Pon-
tificibus inchoatam de fratrum nostrorum consilio prosequentes, nuncios speciales,
quosdam videlicet Fratres Minores latores præsentium, ad Palæologum cum nostris
sub certa forma litteris destinamus, in quibus inter cætera continetur, vt si velit ad pro-
secutionem illorum, de quibus in eisdem litteris agitur, ante indictum à nobis generale
Concilium, vel in ipso Concilio solemnes Apocrisarios ad nos mittat, propter quod ne
forfan idem Palæologus se huiusmodi Apocrisarios à Tua Excellentia super hoc secu-
ritate non habita commodè mittere non posse causetur, Serenitatem Regiam monemus,
rogamus, & hortamur in Domino, quatenus circa hoc ita studeas prouidere Apocrisa-
riis ipsis, ad præmissa mittendis, de securitate in veniendo, morando, ac etiam redeun-
do, prout expedire videris, prouisurus quod tractatum eundem occasione huiusmodi
non contingat aliquatenus impediri. Datum apud Urbem veterem septimo Idus No-
uembris, anno 1.]

Reg. Varia.
n. 41.Rogat regem
Siciliæ vt sal-
uum condu-
ctum det
Apocrisariis
Imperatoris.

X.

Porro BONAVENTURA hoc anno generalia celebrauit comitia in ciuitate Pisarum,
in ordine vel numero capitulorum vigesima prima: quorum tamen in sua serie Rodul-
phus^b non meminit. In iis statutum est vt obitus Alexandri IV. (sicut & alias præceptum
est de Gregorio IX. & Innoc. IV.) fieret commemoratio quotannis in vigilia translatio-
nis B. Francisci; Vt anniuersarium solemne fieret S. Ludouici in crastino S. Bartholomæi,
quod Pontifex sancto Præfecto concessit de gratia speciali in die suæ coronationis (vnde
etiam aliquatenus confirmatur sanctum Regem Franciscani fuisse instituti) Vt pro Do-
mino Episcopo Tullensi Leucorum, Sodalitio valde addicto; specialia fierent suffragia

Maria. lib. 3.
c. 1.Comitia ge-
neralia Pisa-
na.b Rodolph.
fol. 239.

in

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

in omnibus comitiis Episcopum hunc, Conradum vocat Marianus ; sed apud eos, qui catalogos scripserunt Episcoporum huius Ecclesiæ, huius temporis Conradum nullum inuenio. Certè sub anno 1279. creatus est huius Ecclesiæ Pontifex Conradus de Tubinga Minister Fratrum Minorum Alemanix ; & hunc præcessit, vt ex litteris eius assumptionis constat, Gilon Episcopus. An vero sub hoc anno & ante Gilonem fuerit alius Episcopus dictus Conradus, non reperio. Claudius Roberti Gilonem, vel alio nomine Ægidium reponit sub anno 1261. quod si hoc verum, errauit in nomine Marianus, & pro Gilone hoc suffragia fieri iussit Bonauentura. Præcepit etiam, vt pro animabus parentum omnium Fratrum recitaretur officium defunctorum, & missa celebraretur vltimo die non impedito ante aduentum.

a An. 1219.

n. 32.

Legen. MS.

Rodul. f. 98.

Antonia. tit.

24. c. 7. §. 13.

Marian. cit.

Marc. 1. par.

lib. 6. c. 52.

Obijt B. Chri-

stophor de Ro-

mandiola.

Eius virtu-

tes.

Ignis ad eius
obsequium è
cælo dela-
psus.

Colūba fre-
quens super
caput eius.

Iuxta nomen
suum Chri-
stum semper
ferebat.

c An. 1224.

n. 42.

Reuelata ei

mors S. Frã-

cisci.

Eius miracu-
la dua vine-
let.

Obijt hoc anno B. CHRISTOPORVS, cuius alias ^a meminimus, in ciuitate Caturci XI.
in Aquitania, in vigilia omnium Sanctorum circa primam noctis vigiliam, centesimo fer-
mè suæ ætatis anno, & quinquagesimo sexto monachatus. Eius vitam scripsit Bernar-
dus à Bessa D. Bonauenturæ socius, ei familiaris, ex quo præcipua hic delibamus.
Ex Romandiola partibus oriundus presbyterio initiatus Francisco nomen dedit, ipso
adhuc viuentem, relicta, quam regebat, Ecclesia parochiali. Inerat ei columbina quædam
simplicitas, profunda humilitas, pietas viscerosa erga miseros & afflictos. Leprosis officio-
sissime ministrabat, pedes lauabat, saniem exprimebat, & quæcumque humanitatis eis-
dem præstabat officia. Aliis pius, sibi austerus macerabat corpus ieiuniis, cilicio, lorica
ferrea, & exquisitis pœnitentiæ generibus. Vix vnquam extra conuentum cibos admit-
tebat, in conuentu non nisi semel in die præter dominicam & festa maiora, quod vitæ
genus etiam in vltima obseruabat senectute, vltra vires & ætatem in se animaduertens,
ita vt in prouecta se nescire videretur. In omni corporis mortificatione vultus præfere-
bat lætitiā; dulcorabat enim afflictionem corporis amor cordis, & sanctus animæ iu-
bilus, qui interius abundabat, prodibat exterius. Nullo tempore vel ab oratione, vel à
labore vacabat, in meditatione assiduus, magnam profundens vim lacrymarum. Artifi-
simam sibi extruxit cellulam ex virgis & stramine, in qua diuinas sæpius experiebatur
consolationes, atque ipsam meruit videre Dei genitricem. Quotidie sacram faciebat,
sed dum aliquando deesset ignis vt cerei accenderentur, è cælo descendit; & sæpius
super caput celebrantis candidissima apparuit columba, quam à principio fugare stude-
bat adolescens nobilis Fr. Petrus, qui ad eius exhortationem, parentes & sæculi contem-
psit delicias, donec ex frequentia & circumstantiis quidquam apprehendit latuisse
diuinum.

Vitam omnem quantumuis in pietatis consumeret operibus, nihilominus iuxta diui- XII.
num cōsiliū ^b de propitiatu peccatorum noluit esse sine metu, timens valde ne peccata
in sæculo commissa in vitæ exitu sibi obiicerentur. Iniunxit itaque angelico iuueni Petro,
cuius ex Confessarij autoritate perspectam bene habebat conscientia puritatem, &
cum angelo suo custode familiaritatem, vt dum ei appareret, rogaret, quatenus apud
Deum intercederet pro suorum remissione peccatorum, vel statum animæ suæ miseri-
corditer indicaret. Fecit ita adolescens, cui ab Angelo responsum. *Amodo non timeat*
de præteritis, sed perseueret in bonis inceptis, & sollicitus sit de futuris. Non erat officio prædi-
cator, attamen Christum vbique sinceris laudibus, salutaribus monitis & seueris peccato-
rum increpationibus indefessè prædicabat, vt iuxta nomen suum vere CHRISTOFO-
RVS, CHRISTVM ferret in corpore per macerationem, in corde per deuotionem, in
ore per laudem. Comitiis Arelatensibus, in quibus S. Antonio prædicante mirabiliter
in crucis modum S. Franciscum apparuisse alias ^c narrauimus, hic vir sanctus interfuit;
& biennio post, eiusdem S. Institutoris mors ei cælitus innotuit; in vico enim Martelli,
non longè à Caturco, extra se raptus vidit Sanctum Patrem languentem, & post manus
osculum sibi dicentem. *Fili, reuertere in regionem tuam, in ea denunciaturus fratribus, quod*
ego vitæ huius consummato agone, ad cælestem patriam proficiscor. Ad se reuersus retulit fra-
tribus visionem, & postea compertum est illo ipso die sanctum virum ex hac luce mi-
grasse.

Plura in vita operatus est miracula: Caturci puerulum octennem in vltimo quasi vitæ XIII.
articulo laborantem signo Crucis statim sanauit. Ibidem alium nomine Petrum ex vno
latere

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272. ANNO I.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

latere mortuum, oculis destitutum & morti proximum recitato euangelio super caput eius, & deducto à capite ad pedes crucis signo vt exiliret illico sanus, effecit. Vocatus vt alium in extremis laborantem visiteret, dum recedere voluit, mater languentis fortiter eum apprehendens nunquam se dimissuram clamabat, nisi filium curaret: tandem orauit & ad matris votum obtinuit. In eadem vrbe epilepticum, matronam quandam de Salua terra febre acuta valde vexatam, iuuenem secreto morbo affectum, & mutum crucis signo, & clericum infirmum epota aqua à se benedicta mirabiliter sanauit. Prophetico spiritu illustratus plura prædixit, extra Caturci vrbis portam, quæ rupis altæ cognominabatur, multis, qui ad fluminis ripam in valle inferius ad sua commercia confluxerāt, dixit, vt protinus illinc recederent, nisi vellent opprimi ab alta rupe mox casura: quidam deridebant, firmissimæ rupis nullam animaduertentes commotionem nec scissuram. Cautius fecerunt alij, qui salutaria præmonenti crediderunt, aliosque secum euocarunt. Neque longe aberant, quando magna pars rupis euulsa ingenti fragore è regione conspicientes perterrituit. Ad lectum cuiusdam infirmi apud Martelli vicum sedens, accedentes duos medicos vt ægrotum visiterent, magna indignatione abire præcepit: nolentes signo crucis dæmones esse probauit, qui statim euanuerunt, statimque reuelauit infirmo mortale peccatum quo grauabatur; propter quod dæmones illi in eundem ius suum reposcebant. Caturci languens mulier eum rogauit, vt cum Deo ageret vel de salute sibi restituenda, vel de tollenda ex hoc mundi ergastulo: cui dixit statuto die sub hora tertia ex hac vita migraturam. Die prædicto visurus eam venit: illa hora iam instāte dixit: *Pater video verbum Dei in ore tuo non compleri, iam instat hora, neque ego peius habeo. Non dubites, inquit, filia, statim complebitur, collige te pie, & Christianè vt moriaris.* Post modicum vero cum ad horam tertiam pulsaretur, admirantibus cunctis qui adstabant dulciter expirauit. Apud Martellum conquesta fuit quædam scæmina, quod virum habebat austerum, & erga pauperes immisericordem, nec sibi liceret in eisdem eleemosynas erogare: Cui vir sanctus: *fac quod possis, & ex vini dolio quod habes refice misellos.* Fecit illa secreto, donec toto fermè exhausto maritus excauit. Abiit illa magnâ fiduciâ ostensura non ita diminutum, inuenitque vas ad summum vsque repletum. Quo miraculo rem omnem narrauit, & mariti duram conditionem molliuit.

Spiritum habuit propheticum.

XIV. Hæc & alia similia in vita patrauit, morti verò propinquus Fratres omnes ad se vocauit, quibus benedicens sanctissime expirauit, ita compositis in lectulo membris, vt potius dormire quàm mori videretur. Eadem hora religiosæ quædam mulieres testatæ sunt, concentum se Angelorum audiuisse. Vir pius Ordinis Pœnitentum vidit animam eius per Angelos in paradysum cum ingenti lætitia perducì. Et ciuis Caturcensis in somnis vidit eum splendidissimo in lecto recumbentem, atque ad modum solis rutilantem; quem cum interrogasset, quis esset? respondit: *Ego sum Frater CHRISTOPORVS, qui corpore mortuus, spiritu ad Deum ascendo cum eodem semper victurus.* Expergefactus statim abiit ad monasterium, & inuenit pro more in feretro positum in Ecclesia. Concurrit autem tanta populi multitudo ad corpus eius tangendum, vt per integros tres dies non potuerit humari. Multis statim cæpit in vrbe & extrà coruscare miraculis. Caturci biennem infantulum ab alto lapsum ponte miserabiliter collisum, & omnino mortuum ad preces matris sua vota ad sancti sepulchrum offerentis, reuocauit ad vitam. Alij infantulo mortuo è genitricis aluo non sine labore extracto vitæ spiritum infudit. Petrum puerulum repentè in lecto mortuum factò à parentibus voto de offerendo ipso & cereis ad sancti viri sepulchrum, vitæ restituit, & similiter actum cum Raymunda puella. In villa, quæ *Contentum* dicitur, prope Caturcum, puer quidam Hugo ad mortem vsque grauiter ægrotans eius meritis pristinæ redditur sanitati, præter quem alios quindecim à mortis faucibus liberauit, quinque contractos sanauit, quatuor cæcis visum restituit; muto vni loquelam reddidit, duos à morbo regio liberauit; amentem vnum curauit; à tremore capitis alium, Ioannem clericum à diutina febre tertiana; mulieres duas à fistula; alteram à quartana duplici, qua per tres annos laborabat, mirabiliter sanauit; sed dum hæc votum, Quod vouit, non soluit, rediit quartana, donec promissum compleuit. Miles quidam contra virum Dei aliqua verba minus pia effudit, valde dubitans de eius sanctitate; statim arreptus molesta infirmitate, veritatem fassus, à malo mox liberatur. Grassante in domum

Felix eius trāstus multis reuelatur.

Miracula post mortem.

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NOAVM AN. 65.

in domum vicinam flamma, quæ nullo modo potuit extinguï, inuocantibus qui aderant, beati CHRISTOFORI nomen, statim cessauit.

Moritur B.
David Au-
gustinus.
a Trith. de
scriptor.
Commenda-
tur.
b Maria. l. 2.
c. 17.
c Bibliorh.
tom. 13.
Pia eius opu-
scula.

Obiit etiam hoc anno B. DAVID DE AVGVSTA, vir in diuinis scripturis, vt ait Tri- XV.
themius^a, exercitatus, vita & conuersatione insignis, in declamandis sermonibus ad po-
pulum excellentis ingenij. In omni morum disciplina probatum scribit Marianus^b,
quod profecto testantur eius opera Ascetica pro instruendis Religiosis apprimè accom-
moda, modò tollatur scrupulus illiusne sint, an potius S. Bonauenturæ? quæ in Biblio-
theca^c magna veterum Patrum editionis Colonienfis, & alibi excusa circumferuntur
opuscula de interioris & exterioris hominis reformatione, & de septem processibus reli-
giosi. Id modo dixerim, quod alias, in nostra elucubratione de scriptoribus Minoritis
largius examinabo, primam harum formularum texturam Bonauenturæ tribuendam,
incrementum vero, & quodcumque in methodo discrimen Dauidi ascribendum, atque
hinc quibusdam visum vniuersi operis genuinum inscribere authorem. Cuiuscumque
illa sint maximè commendantur in præfatione in Bibliotheca citata, *Medulla* vocantur
perfectionis Evangelica, & existimatur multiplicem ex eisdem fructum ad omnes omnis ge-
neris religiosos latè dimanaturum: ita enim in illis docentur tyrones, vt & veterani
multa, quæ vtiliter discant, sint reperturi. Vitam duxisse innocentissimam asserunt Chro-
nica Saxonica^d apud me MSS. necnon eius mortem reuelatam fuisse beato Bertoldo
optimo & familiari amico Ratisponæ è suggestu prædicanti, qui statim eum circumstan-
ti populo valdè commendauit, & in eius laudem è rostris recitauit illum hymni Eccle-
siastici versiculum: *Qui pius, prudens, humilis, pudicus, sobrius, castus fuit & quietus, vita dum
præsens vegetauit eius corporis artus.* Sepultus est Augustæ, vbi beatitatis post mortem tu-
lit opinionem. Ibidem etiam diximus alias^e iacere B. TERDERICVM, quem author
prædictæ præfationis à sanctitate & miraculis valdè commendat.

d Chro. Sa-
xon. ad an.
1272.

B. Terderi-
cus.
e An. 1249.
n. 9.

Obijt Bertol-
dus Ratispo-
nensis.

f Chron. Sa-
xon. cit.
Eum laudat
perique.

Corona ful-
gentes. voli-
tant super
eius caput.

g Brusch. de
monast. Ger-
man.

h Crusius
p. 3. Annal.
Sueuic. l. 2.
c. 12.

Quæ efficax
in suis præ-
dicationibus.

i Annal. Ste-
ron. an. 1253.
apud Hen-
ric. Canif.
tom. 1.
k Chro. Au-
gust. cod. an.

Intendit con-
uersioni Ot-
tonis Ducis
Bavaria.

Eodem etiam anno obiisse Ratisponæ B. BERTOLDVM volunt citata Chronica Sa- XVI.
xonica; cuius multiplex laus est apud scriptores, quorum narrationes & verba ipsa si
transcripsero, pleniorē fidem me conciliaturum non dubitauerim. Ita porro de eo
Chronica Saxonica MSS.^f [Obiit hoc anno 1272. FR. BERTOLDVS DE RATISBONA,
prædicator magnus, qui quasi in spiritu Helix verbis tanquam facula ardentibus, obcæ-
cata peccatorum corda transfuerberans, innumeros à viis prauis ad salutarem vitæ emen-
dationem perduxit. Super caput eius cum in Thuringia aliquando sermonem faceret,
à fide dignis vtriusque sexus religiosi plures coronæ fulgidæ volitare videbantur.] Mul-
tos animarum fructus hac sua prædicatione variis in locis produxisse ex subiectis consta-
bit authoribus. Gaspar Bruschius^g in Fabariensi monasterio, cuius verba transcripsit
Martinus Crusius^h, ita de eo narrat. [Sub Rodulpho à Bernang, eius loci Abbate: ve-
nit eò Minorita quidam, BERTOLDVS nomine, tempore quo adhuc vixerit Imperator
Frederic. II. quem anno 1250. mortuum esse supra diximus. Hunc didicimus Minori-
tam habuisse concionem contra omnis generis peccata & iniurias, atrocissimam, ac de
vindieta Dei in eos certissima, grauissimam. Quæ ratione animum Alberti iunioris
Baronis de Saxen (arcis in Rhetia sub Werdenborgo sitæ) ita permotum esse vt War-
tensteinense castrum, quod pater iniuste monasterio detraxerat, certis quibusdam con-
ditionibus se restitutum polliceretur, &c.] In Bauaria eius memoriam Annales Stero-
nisⁱ, & Chronicon Augusten.^k Matthæi Mareschalci de Pappenchain (modo diuer-
sum sit opus, & fundamentum subfit de authore contendendi) dum subitanam mortem
referunt Ottonis Bauariæ Ducis. [Otto, inquit, Dux in principio sui regiminis seuerus
Iudex, & Princeps mansuetus, postea propter fauorem, quem impendere videbatur
Friderico quondam Imperatori, & Chunrado filio eius, ab Innocentio Papa II. & Epi-
scopis iam diu & sæpè excommunicatus, persequi cepit clerum, & mala malis addens,
in vigilia S. Andreæ Apostoli, cum in sero cum vxore & familiaribus suis valde iucundus
fuiisset, præsentem vitam subitanea morte finiuit. Eodem tempore, mense scilicet No-
uembri, famosus ille prædicator BERTOLDVS in Lantzhuet prædicationis officium
exercebat, & morabatur in castro cum Duce prædicto, cupiens eum inducere ad obe-
dientiam Ecclesiæ, & suum erga Ecclesias & Clerum animum mitigare. Tunc superue-
nit quidam pauper rusticellus, asserens se in nocte præterita festi Michaelis raptum &
ductum

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272. ANNO I.

SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN.65.

ductum ad tribunal iudicij cuiusdam, vbi audiuiſſet, quod ad querimoniam Sanctorum ſententia mortis data eſſet in Ottonem Ducem & ceteros Principes, pacis turbatores, & Eccleſiarum ac pauperum vaſtatores: aſſerebat etiam, quod ſub pœna mortis à ſanctis ex parte Dei ſibi eſſet iniunctum, vt hæc Duci & aliis Principibus nunciare deberet; quod ſi non admitteretur, deberet aliis propalare. Is igitur homulus cum non fuiſſet ad præſentiam Ducis, prædicto Fratri Bertoldo, & aliis quibuſdam talia propalauit. Sed & ſexto die ante obitum Ducis idem homo venit ad Monafterium Altheneſe, & dixit hæc Abbati, & Alberto Abbati de Metem ex parte illius iudicij, quod cum non admitterent talia manifeſtare dicti Abbates cum Henrico Abbate de Ebersperch, deberent intimare Duci prænotatæ, quod niſi citius deſtrueret monetam nouam, & reſiſceret à vexatione pauperum & Eccleſiarum, mortis eſſet in breui ſententiam ſubiturus. Cuius viſionis efficaciam ſæpèdictus Dux, Innocentius Papa, Chunradus Rex, & alij Principes per mortem inſperatam tunc, proh dolor, ſunt experti.]

XVII. Rem hanc totam narrat Abrahamus Bzouius ^a mirâ metamorphoſi Bertholdum hunc Franciſcanum, effingens Dominicanum, & Ratiſponenſem ex natiuo ſolo, vel monachatus origine, Lanſutenſem appellans [Conabatur, inquit, illum (Ottonem ſcilicet) Fr. Bertholdus Lanſutenſis Ord. Prædicatorum concionator, qua pollebat authoritate, ad obedientiam Eccleſiæ reducere.] Vt ſecurius liceat cucullam ſui Ordinis præclaro viro inducere, alterius facit patriæ; & ne videatur Franciſcanis Bertholdum ſuum Ratiſponenſem eripere, Lanſutenſem quendam Bertholdum excogitat. Si Lanſutenſem corrupte dicit, quia Lantzhutæ prædicabat, ab omnibus vtique ciuitatibus, in quibus vir egregius concionabatur, libere poſſet agnomen affigere, & tot nobis Bertholdos venditare, quot ille vrbes prædicando luſtrauit. At non alium fuiſſe Bertholdum hunc, quam Franciſcanum illum nominatiſſimum, neque à Lantzhuta, ſed à Ratiſbona cognominandum, probo ex eiſdem Annalibus Steronis ^b, in quibus ad annum 1250. ita de hoc ipſo habetur. [His diebus quidam Fr. BERTOLDVS de Ordine Minorum Fratrum, de domo Ratiſponenſi, tantam gratiam habuit prædicandi, vt ſæpè ad eum audiendum pluſquam ſexaginta millia hominum conuenirent.] Sed ne adhuc ſuperſit effugium, nec liceat Bzouio alium intelligere, vel verius alium facere Bertholdum, aſſerendo Ratiſponenſem Franciſcanum eſſe, Bauaricum hunc Lantzhutenſem alterum, & Dominicanum; præcludo omnē euadendi viam apertis aliorū testimoniis, hunc ipſum Bauaricum Franciſcano inſtituto adiudicantibus. Chronicon Schirenſe ^c illud ipſum prænunciū infauſtæ mortis Ottonis referens, non aliter quam retulimus ex Sterone; ita ait de ruſticello illo, ſeu homuncione agricola. [Hunc viſum Ottoni relaturus, Landeshutam venit, ſed à conſpectu Principis prohibitus, quibuſdam rem præſulibus enarrat, & potiſſimum Berichtoldo Diui Franciſci Sacerdoti, eius tempeſtatis viro ſanctiſſimo, concionatorique omnium clariſſimo (oſtenditur ipſius ſepulchrum Ratiſponæ) Berichtoldus aditum ad Ottonem impetrat, factum imminens aperit, ac vt reſiſcat, commonefacit, &c.] In ipſa illa narratione, in quâ Bzouius Dominicanum efformat, hic Franciſcanum conſcribit, & notas omnes adiicit, ex quibus vltro poſſet agnoſci. Franciſcanus Bertholdus notiſſimus erat ex conditionis ſtatu, ex doctiſſimis concionibus, & ex vita ſanctiſſima, cuius adhuc viſitur Ratiſponæ apud Minores ſepulchrum: omnia hæc indicia appoſuit Chronicon Schirenſe: Bauaricum hunc Bertholdum Ottonis anhelantem ſaluti Sacerdotem aſſerit Ordinis S. Franciſci, virum ſanctiſſimum, & concionatorem omnium clariſſimum: neque alium ab eo eſſe, cuius ſepulchrum oſtenditur Ratiſponæ. Clariſſima hæc ſunt; & teſtes noſtri, vetuſti illarum regionum ſcriptores, omni exceptione maiores: Quem nunc mihi dabit Bzouius vnum ſui aſſerti authorem? At iam dedit Chronicon Hirſaugienſe Trithemij, quod ſuæ narrationi ſufficit. Attamen vir illuſtris Ioannes Georgius Heruvartus ^d, Cancellarius Bauariæ, & Maximiliano Sereniſſimo Bauariæ Duci ab intimis conſiliis, qui errorem hunc me prior deprehendit, tamdiu hæc in Trithemio ſe quæſuiſſe teſtatur, donec nihil inuenit. Eundem ego fruſtra laborem ſubiui, ſuſpicatus aliquod me naſtutum veſtigium conſtantis Bzouianæ aſſertionis, ſed nullum detexi, & alia Trithemij opera perſcrutatus hiſtorica, narratiunculam hanc, quæ nullibi eſt, nullibi potui reperire.

Ottonis crimi-
mina nō im-
punita.

a Bzou. an.
1253. n. 11.
Bzouius Ber-
tholdum hunc
Dominicanū
facit.

Sed conuin-
ciſtur erroris.

b Steron. an.
1250.
Sexaginta
millia homi-
num conue-
niebant ad
cōcōnes Ber-
tholdi.

c Chro. Schi-
ren. an. 1253.

Bertholdo
vir ſanctiſſi-
mus, & con-
cionator cla-
riſſimus.

d Hervart.
in manifiſta
errorū Bzo-
uij in Baua-
ria.

Hh

Quid?

ANNO CHRISTI
1272.GREGORII X.
ANNO I.SCHISMATIS IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 65.a Senenf. in
Biblioth.b Anton. tit.
24. c. 9. §. 2.
c Bzou. an.
1253. n. 8.
Magna mu-
lieris penitu-
do ad effica-
ciam sermo-
nis Berthel-
di.d Bzou. an.
1260. n. 20.e Auent. l. 7.
Boiorum.f Maria. l. 2.
c. 17.
Marc. 2. par.
l. 1. c. 30.
Magnus va-
lor indulgen-
tiarum Ec-
clesiasticarū.

Quid? quod solum apud Bzouium illustris hic Bertholdus Dominicanus celebratur? XVIII. quem oscitanter nimis præterierunt illustres quique Prædicatorum historici S. Antoninus, Leander Albertus, Hernandus del Castillo, neque alium apud Antonium Senensem^a comperio Bertholdum Dominicanum præter vnum Maisbercensem relatum inter scriptores. At Franciscanus ille Bertholdus ab illustribus quibusque Germaniæ scriptoribus commendatur, & expressis verbis Minoritis adiudicatur; quibus vel ipse Bzouius accessit, namque paulo ante superiorem narrationem num. 11. signatam, ita habet ex Antonino^b sub num. 8. ipso eodem anno.^c [Per hæc tempora in Ordine Diui Francisci aliqui viri insignes floruerunt. Fr. BERTOLDVM RATISPON. aiunt insignem fuisse diuini verbi præconem: quo semel verbum Dei ad populum concionante, & contra vitium luxuriæ vehementius inuehente, mulier quædam prostituta tantum dolorem peccatorum concepit, vt præ contritione spiritum exhalauerit. Ibi omnibus ad rei nouitatem obstupescens, & iusto Dei iudicio condemnata esse dicentibus, Bertholdus vniuersis, vt in oratione se prosternerent, & diuinam voluntatem circa statum mulieris explorarent, præcepit. Mirum visu. Ea quæ obierat, statim reuixit: & se ad diuinum iudicium propter facinora euocata, propter magnitudinem autem pœnitentiæ, vt ea confiteri ritè posset, ad corpus reuocata dixit.] Suppleo hic ex Antonino, quod Bzouius omisit. [Et inter cætera manifestauit quod eadem hora, qua obierat sexaginta millia hominū fuerant in diuersis partibus orbis ex sæculo euocata, de quibus tantum tres Purgatorium intrauerāt, cæteris in inferno sepultis, excepto vno Fratre Ordinis Minorum, qui per Purgatorium transiens subito acceptis secum duabus animabus, quæ sibi erant confessæ, inde cum eis Paradisum ascendit.] Aliud adhuc produco Bzouij testimonium, quo secundum reddit Minoritis, quem semel eripuit. Sub anno 1260. ita scribit.^d [Eodem anno vixit BERTOLDVS RATISPON. Franciscani Instituti. Is cum à teneris annis litteris operam dedisset, & magnam eruditionis laudem adeptus esset, pietatis amore Franciscanis sese adiunxit, atque passim in magna authoritate fuit. Erat enim integritate vitæ, ac facundia singulari, nulli secundus. Itaque suis sermonibus populum ad virtutes excitauit, ac vitia quantum potuit, extirpauit. Tantus vero hominum concursus erat, cum concio habenda esset, vt sese mutuò vi templo extruderent, atque per aliquot horas aduentum eius expectarent. Itaque Auentinus^e prodidit sexaginta amplius millia hominum eius conciones frequentasse.] Non contemnendum hoc Auentini hominis in Franciscanos non valde propensi, & minime omnium blandi testimonium, quod ex ipso damus hîc integrum. [Bertholdus, inquit, Franciscanus, Reginoburgio ortus, clarus integritate vitæ, atque Christianæ eloquentiæ orator insignis fuit, sexaginta amplius millia hominum eius conciones frequentasse litteris proditur. Eius sepulchrum adhuc, non solum incolis, sed & Vgris venerabile, Reginoburgio in Templo Franciscanorum ostenditur.] Non est verò quod lectorem moueat eum dicere Bertholdum Reginoburgio ortum & sepultum, quem alij Ratisbonæ natum & conditum affirmant; quam enim vocat urbem vulgus Latinorum *Ratisbonam* ad Danubium fluuium in Germania sitam, à priſcis *Augustam Tiberij* dictam, Auentinus vulgari idiomate *Regensburg*: & translatitio Latino *Reginoburgium* appellat.

Vnam atque alteram rem prodigiosam de viro hoc narrat Marianus^f noster, quæ san- XIX. titatem eius maximè confirmant. Pontificis autoritate post expletos sermones quorundam dierum Indulgentias populo circumstanti elargiri solebat. Datis aliquando decem dierum accessit ad eum honesta, sed paupercula mulier consilium & auxilium petitura. Erat illa in vrbe quidam campſor, qui huiusmodi indulgentias irridebat. Hunc lucrari, & mulieri opitulari volens vir Dei: Abi, inquit, ad talem campſorē, & quas tibi in concione hodierna distribui decem dierū Indulgentias, offer illi ad stateræ pōdus venales. Fecit candidè mulier, sed eius merces campſor irrisit. Assumpta tamen ad ludibrium libra, in hac lance, inquit mulier à concionatore edocta, appono ego Indulgentias meas verbo tenus: tu è regione denarios oppone. Fecit irrisoriè, sed vni atque alteri numo valdo præponderarunt Indulgentiæ, donec cum admiratione & stupore tot addidit, quot bona illa fæmina pro vrgenti releuanda inopia opus habebat. Quo miraculo vir incredulus deinceps fidem adhibuit Indulgentiarum virtuti, & inopis fœminæ necessitati fuit plenè

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 65.

plenè prouisum. Licet vir pius & doctus probe nouerit non esse vendendas res sacras, nec lucro temporali exponendas: voluit tamen Dei instinctu patulo hoc experimento probare quanti sint habendæ Ecclesiasticæ Indulgentiæ, easque diuitiis perituris præponderare.

XX. Mulier altera ob diuturnam viri in partibus transmarinis absentiam superinduxit alterum, iudicans primum obiisse. Post aliquot vero annos superuenit, qui mortuus credebatur. Nolens petulantissima scemina secundum dimittere, primum occidit, dissuadente scelus hoc altero viro. Re cognita vocatur vterque ad iudicium, & parum abfuit quin innocens hic homicidium lueret, donec allato trunco corpore in medium Frater BERTHOLDVS præcepit occiso, vt homicidam indicaret. Abscissum caput in mulierem insiluit, & dentibus in pectore fontem arripuit. Vltimo afficiendæ supplicio, vt ignosceretur. Bertholdus obtinuit, imposita tamen diuturna, & graui pœnitentia.

Maria. ibid.

XXI. Quam plurima opuscula sanctum hunc virum scripsisse, atque summè ab hominibus doctis ea desiderari testis est Henricus Willottus^a; vnum præcipuè refert Marianus^b exarasse Religiosis quibusque vtilissimum, stilo graui, sententiis grauioribus refertum, quod inscripsit; *De religioſæ vitæ institutione* & incipit: *Tria debet considerare*, &c. [In eo, inquit, quidquid ad perfectionem vitæ spiritualis pertinere dignoscitur, sub compendio quasi vniuersa collegit. Hunc si quis Religiosus percurrat, viuendi normam, & morum doctrinam tantam perdiscet, vt sine graui sarcina aliorum librorum, omnium virtutum ornatum facile conquirat.] Viuentem multa patrasse miracula authores sunt Pisanus & Marianus, quorum hic ait felicem eius transitum à conciuibus solemniter celebrari consueuisse. Hunc ipsum illum fuisse Bertholdum, ad quem direxit formulam nouitiorum vir sanctus & deuotus David de Augusta, cuius paulò superius^c mentionem fecimus, asseuerat, qui eius opuscula edidit, in prologo eisdem præmisso in bibliotheca veterum Patrum: de quo ego valde dubitauerim, tum quod vetusti scriptores Pisanus & Marianus citati, neque discipulum, neque socium huius Davidis Bertholdum dixerint, imò potius Davidem Bertholdi socium conscribant: tum quod Bertholdi tanquam hominis iam vndique celeberrimi meminerint supracitati Annales ante annum 1250. & Marianus moneat Minoritam factum in iuuenili ætate. Cum itaque iuuenis huic instituto nomen dederit, ante viginti & plures annos famosus, vt loquuntur Annales, euaserit; eodemque hoc anno, quo David Augustanus obierit, mortuus sit, probabiliter colligitur non illius discipulum, cui instructionem tyronum dicauerit, Bertholdum fuisse, sed potius Davidem, vti habent Marianus & Pisanus, eius socium dicendum.

Plura scripsit
Bertholdus
opuscula.
a Villor. de
script. Mi-
nor.
b Maria. cit.

Pisa. conf. 8.

An fuerit di-
scipulus Da-
uidis Augu-
stani.
c Hoc. anno
n. 15.

XXII. Hoc anno, suæ ætatis tertio decimo Minoritis suum dedit nomen IOANNES FIRMANVS, cuius admirabilem infantiam superius^d descripsimus. Etenim cum inexplebilem mortificandi corporis appetitum inter Canonicos Firmanos per triennium, quo inter illos versabatur, satiare non posset, illique sæpius obicerent accommodum Minoritis sibi præscripsisse viuendi genus, atque ad asperam Franciscanorum vitam penitus factum: decreuit maturo inito cum prudentibus viris consilio, ad illos transire, quorum vitam dicebatur iam æmulari. Secreto per litteras cum eisdem agit, Canonicorum veritus indignationem: & tandem obtinuit post multas instantias quod vehementer se cupiisse probauit. Concilio & auxilio fuit vt reciperetur, Fr. Ioannes de Muro Picenus, inter suos vir non contemnendæ authoritatis, postea creatus à Bonifacio Octauo Cardinalis. Magistrum habuit in tyrocinio Iacobum de Fallerono admirandæ pietatis virum, sub cuius disciplina egregiè profecit, & altas egit in omni virtute radices. Ad spirituales instructiones & ignita quandoque verba Magistri adeo vehementer ardebat, vt per siluam proximam, per hortum, aliquando etiam per Ecclesiam magno curreret impetu tanquam si potenti, cui resistere non poterat, ageretur impulsu. In tyrocinio regulas sequutus est Præceptoris, neque ausus est sub aliena ferula cõstitutus, sibi alias præscribere præter communes, quibus cæteri docebantur. Emissa solemnī professione missus est à Ministro Generali D. Bonauentura ad solitudinem Montis Aluernæ, vbi breuilenauit se supra se, ad colloquium admissus Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Angelorum. Officia ferè omnia humilia Monasterij in se assumpsit, neque quidquam in choro, in triclinio, in horto, in culina, ad ostium, faciendum erat, quod promptè non

d An. 1259
n. 8.
Marian. l. 4.
c. 7.
Marc. 2. par.
lib. 9. c. 2. &
seqq.
Rodolph.
fol. 110.
Pisa. conf. 8.
Initiatur Io.
Firmanus.

Sanctitatis
eius primor-
dia.

Mittitur ad
montem Al-
uernæ.

ANNO CHRISTI GREGORII X. SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI-
1272. ANNO I. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 65.

expediret, quasi in manibus omnium esset, vel omnium manus ille solus haberet.

Paupertatis
studium.

Dum semel legeret in vita S. Nostri Institutoris à D. Bonaventura compacta, Fratres XXIII.

interrogasse, quanam virtus hominem redderet Deo propinquiores, & longius remo-
ueret à saeculo? eumque respondisse: Paupertatem esse totius spiritualis ædificij nostri

Abstinentia
& peniten-
tia.

primarium fundamentum, & præcipuum humilitatis fomentum; ex tunc induit perfe-
ctissimum paupertatis sectandæ desiderium, neque, ad vltimum vsque vitæ terminum

aliud voluit habere præter pauperulam tunicam, funem cinctorium, femoralia, &
breuiariolum, quo pensum soluebat diuinum per itinera. Multa ferens euasit robu-

Oculi in cœ-
lum semper
erecti.

a Psal. 24. 15.

b August. in
psalm. 31.

c Ps. 31. n. 8.

stior, & ex frequenti ieiunio, perpessisque frigoris & solis molestiis callum obduxit, quo
dum alij, etsi ante susceptum iter refecti, deficiebant in via, ille ieiunus constanti

gressu animos addens præcedebat. Erectâ in cœlum facie communiter incedebat, il-
luc attollens mentem, quo præcedebant oculi; & veluti à mundo alienus, vbi ambu-

labat, non respiciebat, impingebatque sæpissimè nudis pedibus in varia offendicula,
quibus per multos dies male habebat. A socio reprehensus quare non respiciebat ad

pedes, dixit, non dimitti ad terram, sed erigi ad cœlum oculos deberi, neque propter
pedes curandos, vel tantillum remittendam esse cœlestem contemplationem. *Oculi*^a,

inquit, *mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.* Leuabo^b sem-
per ad Dominum oculos meos, vt in me coniciat oculos suos, & tandem dicat mihi: *In-*

tellectum^c tibi dabo, & *instruam te in via hac, qua gradieris, firmabo super te oculos meos.*

Neminem iudicabat, dum omnes se meliores putabat, neque placuerunt ei quidam
singulares viri, de quibus nos aliquando, qui proposito sibi maioris perfectionis & stri-

ctioris paupertatis nomine, cæteros condemnabant, vituperabantque excelsas ædes,
& templa maiora, quæ constructa erant in sodalitis. Nihil hic videbat, quod non pla-

ceret, ex amplis & instructis monasteriis Dei laudandi occasionem sumebat, qui dabat
seruis suis affluenter, inferebatque eorundem monasteriorum incolas, viros esse reli-

giosos, & probos, erga quos fideles adeò se beneficos exhibebant, vt domos amplas
extruxerint, & insuper necessaria quæque adiecerint. In paruis vero cœnobiolis spiri-

tum paupertatis, & humilitatis commendabat, neque quidpiam ei potuit offerri, quod
in obloquium aut graue ferendum iudicium æquam & candidam mentem posset atra-

here. Nullum vidit honorem cuiquam hominum etsi humili minusque idoneo conferri,
quo ille cum abundè dignum non iudicaret; hinc religiosum ei vbique silentium, mur-

mur nullum, sed tranquillus & pacatus animus in eo semper effulsit. Boni viri semper
benè iudicant: secundum candidam & piam mentem singula contemplantur, & per bo-

næ intentionis radium merita illustant actionis. Oculos habent simplices^d, propterea
corpus eis lucidum est, *quia dum^e rectè intendunt per simplicitatem cogitationis, bonum opus*

efficitur, etiamsi minus bonum esse videatur. Admiranda sunt reliqua huius sancti viri acta,
quæ plenè & sincerè scripserunt duo viri coæui, Ioannes de Septimio & Hugolinus de

monte S. Mariæ, & nos dabimus ad annum 1322. quo ex hac vita decessit.

Hoc anno Episcopum fuisse Venetiarum Fratrem Thomam Francum Venetum Mi- XXIV.

noritam scribit Petrus Rodolphus^f, quem in serie Episcoporum Venetorum etiam sub
hoc anno collocat Leander Albertus^g, licet Rancum cognominet, & institutum re-

ticeat. Electum item à Gregorio hoc anno in Episcopum Acciensem Fratrem Ime-
rium Guardalupum scribit Antonius del Campo^h in historia Cremonensi, eumque

Concilio Lugdunensi interfuisse, atque multis legationibus præclare functum, tandem
Parisiis obiisse, & apud suos consodales fuisse sepultum. In discordia etiam orta inter

Electores de creando Episcopo Reatino electus est ab vna parte Minorita Beneuenutus,
vt refert Ioannes Ludouicus Leliusⁱ in historia Montis regalis sub Petro Gierra Archie-

piscopo X. Commissionem vnâ datam hoc anno à Gregorio reperio de confirmando
Petro Suario Canonico & Cancellario Monasterij amplissimi sanctæ Crucis Conimbri-

centis electo in Priorem eiusdem ædis. Dedit facultatem Priori Prædicatorum, & Guar-
diano Minorum Conimbricensi. 10. Kalend. Nouembris.^k

Tria hoc anno inuenio extructa Minorum cœnobia, vnum Tulli, vulgò *Toul en Lor-* XXV.
raine, quod Leucorum ciuitas est in Lotharingia, per Fredericum Ducem, concurrenti-

bus etiam sua ope & sumptu illustri heroe, Domino de Lenoncourt, necnon eiusdem
urbis

De omnibus
bene iudica-
bat.

Bene iudi-
candum de
omnibus.

d Mat. 6. 22.

e Greg. 1. 28.
Mor. c. 6.

Episcopus Ve-
netus Tho-
mas Francus

Minorita.

f Rodolph.

fol. 271.

g Leand. in

descrip. Ital.

verbo Vene-

tie.

Fr. Imerius

Episcopus Ac-

ciensis.

h Campo ad

an. 1272.

Electus Rea-

tinus Fr. Be-

neuenutus.

i Lelius in

histo. Mon-

ris reg.

k Reg. Vat.

epist. 78.

Comm. Tul-

lensis.

Gonzaga in

Prou. Paris.

conu. 6.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1272. ANNO I.

SCHISMATIS IMPER. RELIGIONIS MI.
OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 67.

urbis Episcopo, & Canonicis. Biennio post consecrata est Ecclesia sub titulo sanctæ Elizabethæ ab illius urbis Episcopo, & forte illo ipso, cuius multa in Ordinem beneficia manifesta voluisse Bonauenturam in Comitibus generalibus diximus superius. ^a Secundum, apud Asturicam Augustam, olim Tarraconensis Hispaniæ oppidum, nunc urbem Episcopalem, prius Braccharense, deinde Compostellano suffraganeam; facta fundi donatione per Senatum, cuius litteræ ad Ministrum Prouincialem scriptæ 9. Aprilis huius anni afferuantur in archiuo: nec non diploma Alphonsi Regis datum Burgis 19. Octobris æræ Hispanorum 1311. quæ correspondet anno Christi 1273. quæ facultatem tribuit fabricam deducendi super urbis muros. Breui ex magna populi in Fratres deuotione consummationem accepit, in qua erecta numerosa confraternitas sanctissimæ Crucis, quæ eidem priuilegiis & gratiis, quibus celeberrima societas Confalonis à sancto Bonauentura Romæ instituta, gaudet. Iacere hoc in loco duos pios Religiosos Ioannem vnum sacerdotem, & eiusdem nominis laicum alterum, signis & miraculis illustres scribit Bartholomæus Pisanus ^b.

XXVI. Tertium, Morellæ regni Valentia oppidi, ab oppidanis, suasu & auxilio Iacobi Regis extructum ad castri radices ea in domo, in qua Beatus Vincentius Christi Martyr, dum Cæsaraugusta Daciano Romano Præsidi sistendus deferretur, pernoctauit. Consecrata est Ecclesia ab Hugone Dertosanorum Episcopo anno 1390. assistentibus sibi ad altare duobus Episcopis, tribus Diaconis, ac totidem subdiaconis: hinc nescio quo indulto, transiit in morem, iam tamen obsoletum, vt Monasterij Præfectus in solemnioribus feriis duos adhiberet sibi sacerdotes, tres diaconos, totidemque subdiaconos altaris ministros. Habitauit per aliquotum tempus hoc in loco Benedictus XIII. dum de Summo Pontificatu cum Bonifacio IX. contenderet, donauitque Fratribus duas spinas ex Corona Dominica, viuificæ Crucis particulam, alterum ex digitis Ioannis Baptistæ, quoddam os B. Bernardi de Quintaualle sancti Francisci discipuli, & plures alias reliquias. Conuescens aliquando cum Fratribus in refectorio importunis muscis diuexatus, eis maledixit, quæ ex tempore euanuere, neque amplius eo in loco Fratribus vllam ingerunt molestiam. Tanta est in terris Pontificia authoritas, vt vel ipsa in hoc homine umbra dignitatis hanc exercuerit virtutem. Transiit ædes ad Patres Obseruantes anno 1568. ita secundò præcipiente Pio Quinto. Præter hæc alia duo hic commemoro monasteria in Anglia extructa ab Henrico III. qui hoc anno obiit 16. Kalend. Decembr. & quem summopere commendat Matthæus Westmonasterien. videlicet Cantuariense in comitatu Cantia, vulgo *Kent*, de quo nos leuiter alias; & Wintoniense in comitatu Hamptonia, vulgo *Hampshire*, vt habet Harpsfeeldius in suo catalogo religiosarum ædium in Anglia. Tempus certum quo hæc extructa monasteria, nescimus.

XXVII. Aliud insigne, crescente Fratrum numero, & fidelium deuotione auctum hoc anno, nimirum Olissipponen. de quo alias largius ^c egimus, cuius sacellum maius & claustrum nobilis ac deuotus presbyter Ioannes Monnizius Regis Alphonsi III. Thesaurarius ex propriis facultatibus ædificari curauit, vti epitaphium æreum claustri parietis infixum aperte commemorat. Ex hoc epitaphio Ioannes Marquez ^d Augustinianus, vir alias non vulgariter eruditus, scribit non nisi hoc anno domum hanc incepisse. Ad cuius assertionem admiratus sum, cum ipsa inscriptio non principium, sed augmentum prædictæ domus huic pio Thesaurario adscribat. Sed illinc error huius authoris, quod dum ædem suam Augustinianorum cunctis Mendicantium Monasteriis in illa vrbe vetustiore velit, recentiore fecit Franciscanarum: quam tamen initium accepisse anno 1217. nos alias ^e diximus opportunius; quo tempore nullam adhuc ædem Eremitarum in illo celebri Emporio extitisse probat Gabriel Pennottus ^f, & largissime apertissimeque refutat, quæ ex obscuris, & parum inter se consonantibus schedis Marquez pro sua illa vetustate laboriose satis expendit. Porro huius monasterij Ecclesia sub Ioanne I. I. ex antiquiori loco, ad eum quem modo obtinet priuatis Olissipponensium sumptibus translata multò illustrior, multoque elegantior euasit, ita vt primis illius opulentissimæ urbis delubris si non præferenda, saltem conferenda iudicetur. Cœnobij amplitudo & magnificentia maximopere

^a Hoc anno
n. 10.
Idē in prou.
S. Iacobi
con. 10.
Conu. Astu-
ricensis.

^b Pisan. con.
for. 11.
Idē in prou.
Valē. con. 2.
Con. Morel-
la.

Conu. Can-
tuariē.
Vide anno
1220. 61.
Conu. VVint-
onien.

Idē in prou.
Portu. con. 1.
c An. 1217.
n. 23. & an.
1249. n. 7. &
8.
Incrementum
conuentus O-
lissipponen.
d Marq. de
orig. Here-
mit. cap. 19.
§. 2.

e An. 1217.
n. 23.
f Pennot. in
histo. tripar.
l. 1. c. 35. §. 8.
& lib. c. 60.
§. 5.

ANNO CHRISTI 1273. GREGORII X. ANNO 2. RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO I. RELIGIONIS MINORVM AN. 66.

creuit sub posterioribus ipsius ædis & prouinciæ præfectis certantibus adinuicem quidquam addere vel conferre in grauissimæ & religiosissimæ domus splendorem.

ANNO CHRISTI 1273.
GREGORII X. AN. 2.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. I.
RELIGIONIS MINORVM AN. 66.

ARGUMENTVM.

Creatur Imperator Rodolphus Comes Habsburgensis. Duos ex missis ad se Minoritis remittit Palæologus Imperator cum alijs Nuntijs ad Pontificem pro terminanda unionē Ecclesiarum. Bonauentura Minister generalis, & Vicedominus de Vicedominis Gregorij Pontificis nepos Minorita assumuntur ad Cardinalatum. Illuminatus Theatinus fit Episcopus Assisias. Prædicatoribus & Minoribus scribitur, vt Alphonsus Lusitanie regem ad saniolem mentem reducant. Alia eisdem Commendantur, & aliqua accrescunt huic Instituto cænobia.

Westm. an.
1271.
a An. 1256.
n. 1.

Fit Imperator Rodolphus Comes Habsburgensis.
Ab eo initium sumpsit domus Austriaca.
Christiana eius virtutes.
b Eberhard.
ad an. 1273.
apud Canis.
tomo 1.
Fiducia in cruce Christi.

e Annales Colmarien.
an. 1273.

Lipsius in Monitis c.
12. mon. 3.
exemp. 4.

Reuerentia erga sanctiss. Sacramentum Eucharistia.



MORTVO anno 1271. mense Februarij Richardo Henrici Anglorum Regis fratre, quem diximus ^a in schismate electum Regem Romanorum, & de dignitate cum Alphonso Hispanorum Rege tot annis contendisse, Proceres Germaniæ malorum pertæsi, quæ interregni tempore multa & grauissima, atque diuturna erant perpeffi, nouam electionem auctore & instigatore Gregorio Pontifice, præparabant. Alphonsus eo nuncio percussus omnem adhibuit operam, vt ratam haberent antiquam, qua se Imperatorem volebant, electionem, vel in noua non alium, quam se procrearent. Non tamen obtinuit, quin Rodolphum Habsburgensem Comitem communi suffragio ad Imperium vocarent, exiguo quidem censu, angustoque principatu, cæterum generis nobilitatem ad veteres Francorum Reges referentem, & virtutum indole clarissimum, à quo inclyta, & verè Augusta domus Austriaca suum ducit genus. Meruit huius viri pietas, vt ex sua stirpe plures iique piissimi & optimi prodirent Imperatores. Inter cætera Christianæ mentis indicia, quæ de eo referunt Authores, illud scribit Eberhardus ^b Ratisponensis Diaconus, illius temporis vir, cuius Annales addidit Canisius ad Chronica Steronis. [Electus statim exegit à Principibus, Clericis, & Laicis fidei iuramentum, quod cum recusarent propter sceptri absentiam, ipse Electus signum Crucis accipiens, talia dixisse fertur. Ecce signum in quo nos, & totus mundus est redemptus, & hoc signo vtamur loco sceptri, & deosculata Cruce omnes Principes tam spirituales, quam sæculares ipsam Crucem loco sceptri osculantes, recipientes feuda, sibi fidelitatis iuramentum præstiterunt. [Addunt etiam Annales Colmarienfes, ^c quod quod die suscepit insignia Regni, spatio vnus horæ apparuit nubes candida, in modum Crucis formata, quæ postea in ruborem sanguineum mutata est. Istud cum Principes Rodolpho retulissent, dixit ille: Si Dominus vitam prosperitatemque mihi concesserit, transmarinas partes adibo, & pro peccatis meis Domino IESU CHRISTO sanguinem meum consecrabo.] Adhuc priuatus heros erat, quando verè christianè fecit, & laudabile pietatis specimen exhibuit, quod Iustus Lipsius dignè commendat. [Venatum fortè, inquit, vt nobiles solent, cum paucis in equo exiuerat. Pluuies dies erat, & viæ fractæ & sordentes, ecce occurrit sacerdos, venerabilem & mysticam hostiam, extremum solatium, ægro laturus: & occurrit pedes. Is aspectus pium pectus perculit, nec sine indignationicula aliqua equo defiliit: &, *me vehi*, inquit, *teque qui seruatore meum portas, pedibus incedere indecorum & impium cum sit, conscende, & equum hunc cape.* Iussio, non preces erant, paruit ille, & iste capite reuelato, humilis sequutus ad ipsas ædes ægri deduxit, ab iis eodem habitu reduxit. Iam domi, & apud se sacerdos erat, qui officio attonitus, & mente à Deo mota, bene abeunti dixit, & simul imperium ipsi posterisque prædixit. Alij tamen

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1273. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 66.

ad Suevicam Vatem hoc referunt, quidā & somnio sequentis noctis edoctum ipsum volunt. Vnde vnde prædictio, & res illa certa, & rata ista fuit, ac fidem etiam nunc ab euentis habet.] Hæc & alia virtutum merita, quæ sparsim alij commemorant, fecerunt, vt fluctuans per dissidia Imperium hic stabiliret, & gentem fatalem sceptris regnisque propagaret.

II. Non alio, quam hoc anno ad Imperium vocatum optimum hunc Principem omnes boni conspirant scriptores; vnde vehementer admiratus sum Abrahamum Bzouium^a illud factum voluisse anno 1267. magnâque fiduciâ adiecisse se minimè erraturum, si contra omnium scriptorum opinionem, in illum annum electionem referret. Illud ei firmæ assertionis non infirmum, si verum, fundamentum, quod illo ipso anno 17. Kalen. Iulias Clemens IV. litteras, inquit, dederit ad Rodolphum iam Romanum Regem electum, quibus certiore reddidit nihil in eius præiudicium factum esse, si Carolus Andegauensis Regnum Siciliæ vnâ cum dignitate Senatoria Urbis Romanæ obtinuisset. Deinde addit: forte Principes Germaniæ tantæ vacationis Imperij pertæsi, tantisque quantæ in soluta Republica accidere solent, dissidiis & cladibus afflictis, saturatique, commodum, Conradino in Italiam digresso, tempus nacti, ad comitium, eligendi Regis Romanorum causâ conuenerant, & Rodolphum communibus suffragiis designarant. Profecto neque forte, neque ex consilio Principes Electores hoc anno conuenerant, neque Rodolphum Romanorum Regem designarant, quem scriptores ferè omnes, (inter quos & ipse Bzouius^b, sui penitus immemor, & firmæ assertionis productique monumenti Vaticani prorsus oblitus) firmo consensu volunt hoc anno electum. Dum tamen scrupulum mihi iniiceret diploma Apostolicum, quod in historia Ecclesiastica potissimum & certissimum est testimonium, volui consulere registrum Vaticanum, & epistolam 341. quam Bzouius citat: sed comperi facile deceptum fuisse grauem historicum ex vnius characteris ambiguitate in vniuersa, & ea grauissima historia. Scriptoribus Apostolicis registri Vaticani consuetudo fuit breuioris notæ gratia primum tantum characterem priorum nominum personarum præcipuarum, præsertim ex dignitate notissimarum, apponere: Ita in hoc fecerunt diplomate litteram dumtaxat R. ascribentes, pro qua, *Rodolphum* legit Bzouius, cum potius debuisset *Richardum* Cornubiæ Comitem intelligere. Huic enim sui honoris zeloti, & Imperij auido, tot annis cum Alphonso Hispano de Imperiali sceptro contendenti, & querenti sibi præiudicium inferri in exaltatione Caroli Andegauensis ad Regnum Siciliæ & dignitatem Senatoriam Urbis Romanæ, scripsit illas litteras Pontifex non Rodolpho Comiti Habsburgensi, qui sub illo tempore neque suspicari quidem quidquam potuit de Imperio deferendo.

III. Egerunt feliciter cū Michaele Palæologo & Andronico filio quatuor illi Minoritæ, quos anno superiori diximus à Gregorio missos. Fecerunt etenim vt longiores non adderent moras, sed cum suis Patriarchis & Ecclesiarum Orientalium prælatis de ineunda & consummâ concordia Græcorum cum Latinis serius agerent. Dum ille omnium expetebat vota, & consensum expectabat, voluit intimari Pontifici per duos ex prædictis Minoritis, videlicet per Raymundum Berengarij, & Bonauenturam de Mugello, atque per binos à se missos Nuncios Theodorum Curie Imperialis Valetum, & Goffridum interpretem, quatenus omni sollicitudine laborabat rem à se desideratissimam ad exitum perducere, breui missurus alios duos Minoritas Apocrisarios cum legatis plenam habentibus potestatem negotium omne terminandi in Concilio generali iam à sua Sanctitate indicto; quibus per alias litteras petebat saluum præmitti conductum, ne aliquo obstaculo tanti & talis negotij executio vltius contingeret prorogari. Binas eius litteras ex Vaticano subnecto.

a Bzou. an.
1267. n. 11.
Bzouius cor-
rigitur.

b Bzou. an.
1273. n. 5.

Vnde eius
error.

Duos Mino-
ritas mittit
Palæologus
ad Pontificem.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1273.

ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO I.RELIGIONIS MI-
NOAVM AN.66.

SANCTISSIMO ET BEATISSIMO DOMINO GRE-
gorio Papæ veteris Romæ, ac uniuerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici & Sedis Apo-
ſtolice ſucceſſori, Reuerendiſſimo Patri ſuo: MICHAEL in Chriſto Deo Fidelis
Imperator & moderator Romæorum Ducas, Angelus, Comnenus, Palæologus, ſemper
Auguſtus, ſuæ Sanctitatis obediens filius, debitam Paternitati ſuæ reuerentiam & ora-
tionum petitionem.

Reg. Vatic.
n. 10.
Gaudet ad
miſſas à Pö-
ſtice litteras.

Laus Ponti-
ficis.

a Eccli. 17.
16.

b Malach. 2.
6.
c Luca 1.
17.
d Pfal. 118.
162.

omni M. 2000
1000
500
250
125
62
31
15
7
3
1

[Multæ ſunt, SANCTISSIME DOMINE, quæ poſſent ſpiritualem delectationem con-
ferre homini, & ſuaderent exultatione & lætitiæ animæ actionum gratiarum laudem
attribuere Deo vero. Sed nobis videtur quod nunquam aliquid ſic lætificare potuit ali-
quem, ſicut nōs exhilarauit epiſtola Veſtræ Apoſtolice Sanctitatis nuper Imperio no-
ſtro tranſmiſſa, quam gauiſi recepimus, cum in ſpe eramus ipſam ad nos diutius deſtina-
ri. Quam etiam multo deſiderio legimus & perlecta lætati fuimus in lectione ipſius,
& ſicut ex adipe & pinguedine ipſius delectatione repleti, omni gaudio fuimus recreati.
Primo quidem quia nobis fuit à vobis deſtinata epiſtola, quem ſupremum proſitemur
Pontificem, vtpote Apoſtolice Sedis ſucceſſorem, & decus, & etiam erga Imperium no-
ſtrum affectuoſè diſpoſitum, paternalem obtinere affectum, quem tanquam lucernam
lucentem puritate conuerſationis & vitæ diuinitate ſuper maximam Pontificatus Sedem
veluti ſuper candelabrum Deus conſtituit, vt in omnibus finibus fulgeretis. Cuius ope-
ra iuxta Syrac ſicut ſol^a in conſpectu Domini & oculi conſpicui ſuper vias eius. Cuius
laudem lingua noſtra tota die propterea meditatur. Secundario verò quia pacem chri-
ſtianitatis & plenitudinis vnionem, quæ adeſt ſecundum Deum, quam nos etiam ſem-
per ſitimus (nouit hoc pacis Deus) deſiderare veſtram Paternitatem ipſa epiſtola deſicè
denotabat, quæ nos etiam ſuadebat veſtram in hac parte agnoſcere Sanctitatem instan-
tem cohortatricem boni huius, & cooperationem promptiſſimam, & ſinceram, & di-
cere: Ecce vir^b timens nomen Domini, in cuius ore lex veritatis conſiſtit, & iniquitas
in eius labiis non inuenitur, quoniam ambulat in pace directus. Et iuxta magnum He-
liam cor reſtituit^c patris ad filium, & hominis ad proximum ſuum. Huius gratia mul-
to magis exultati in his vltra quam qui inuenit ſpolia multa & illum, qui hoc perficit, non
cognoſcimus alium præter Deum. Cui iuſtè & dignè ad gratiarum acumen aſſurgere
commouemur, dicentes: magnificetur ſemper Dominus, quia erexit vos ſemper mag-
num Pontificem ſuorum ſertorum pacem optantem, qui ſuum ſanctiſſimum nomen
inuocant indefeſſè. Et licet antea pergeremus ad viam vnionem ferentem. & feſtina-
remus ad hoc negotium ab antiquo, quod communem Chriſtianorum vtilitatem exhi-
bet, nunquam ſine ſolicitudine tanti operis moraremur, nunc tamen ex quo ad nos
Veſtræ Sanctitatis litteræ peruenerunt, multò magis inſtitimus, & cum ardore animæ
feſtinantes opus ſuſcepimus peroptatum, ad Dominum continuè aſpicientes, illum in-
ceptionis noſtræ, & promptitudinis cooperatorem obtinere, & perfectorem continuum
inuocantes, qui iam veſtris ſanctiſſimis & ſacraſſimis orationibus exhilarati, cum ipſe
Deus clemens ſit cupiens vnionem, propitiuſ ad nos inſpexit & orationes noſtras beni-
gnè intendit, ſuper cogitationes noſtras aſcendens, & ſecundum ſuam magnam & inef-
fabilem miſericordiam intellectus noſtros direxit, & viam nobis rectam oſtendit, per
quam benè perficietur & dexteram conſummationem accipiet negotium ſupradictum,
& modico temporis ſpatio tantum opus Deo acceptum manifeſtabitur cum ad hono-
rem & gloriam eius exiſtat, acceptum etiam Apoſtolice Eccleſiæ & Veſtræ etiam San-
ctitati. Primitus enim, SANCTISSIME DOMINE, dum occultaretur via, quæ ducebat ad
pacem, incertus erat modus qualiter ipſam tractare deceret, & ſicut errantes verè om-
nes currebant, & dubium erat vt aliquis poſſet ad finem huius operis peruenire. Deus
autem ex quo oſtendit principium, nullum impedimentum conſiſtit, nec prohibet, ſed
negotium ſic facile de cætero compleri videtur, quod omnis dubitatio & formido pro-
cul habetur, quod ſpes quoque melior animabus plantatur, & nos cum fauore diuino
putamus amodò finem inde attingere concupitum. Tali enim modo in ſpe bona exi-
ſtentes,

IV,

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1273.

ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 1.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 66.

stentes, quod etiam sic oportet cum Deo sperare Vestram Apostolicam Sanctitatem. De hoc vero quod accidit, moram nobiscum protrahere Fratres, & aliquis finis vsque ad hodiernum diem non apparuit, exinde Vestra Sanctitas non admiretur. Cum licet quid modicum videretur in principio, quæ inter nos & vos differentia modica consistebat, sed ipsius prolixitas in tantâ inualuit, & tam magnam dilatauit, & fecit, quod nec facile esse, quamuis hoc putetur ab aliquibus, verumetiam difficilem & onerosam dissolutionem huiusmodi repræsentat. Quare omnes dicent opus est ad hoc temporis, & laboris. Temporis quidem ut congregatio fiat Pontificum, qui longè existunt, quos necesse est adesse huic communi negotio, & voluntatem, & propriam intentionem facientem pacem proferre, & nobiscum sentire, quod omnibus expedit, qui prælati non modica pars vniuersitatis consistunt, ut ne forte veterem scissuram suere quærentes, alteram de nouo ex imperitia, & non minorem priore aliunde rumpamus. Laboris autem, quia per instantiam & perseverantiam fit, & etiam quæ sunt difficilia emendare quis potest? Præter autem ista nihil vnquam homo de leuibus perfecit non solum tantum negotium, quale hoc existit propositum. Vnde si debet illorum aliquid consummari quæ expediunt, & quæ consummatum ad omne tempus quod deinceps erit firmum, forte, & perenne vallari, necessarium est quod labor sit & temporis erogatio intercedat. Sed ne forte propterea Vestra Sanctitas aggrauetur, ut aliquas inde cogitationes assumat propter moram Fratrum, duo ex ipsis videlicet Fr. Raymundus Berengarius & Fr. Bonaventura de Mugello electi ad præsens mittuntur ad Vestræ præsentiam Sanctitatis, alij vero apud nos manent. Illi quidem ut annuntient Vestræ Sanctitati ea quæ viderunt, & audierunt, & quod in vanum minimè cucurrerunt, nec inaniter laborarunt, sed annuente Deo præclarus illico eorum labore consequetur & fructus. Hi autem consummato opere (cuius dies consummationis non longè est à præsentem, sed iam animabus nostris splendidam producit auroram) cum nostris Nuntiis Apostolico vestro culmini, quod confirmatum fuerit, intimabunt. Quantam autem ad hoc negotium Deo amabilem festinationem, quantamue sollicitudinem & antea nostrum intulit Imperium, & nunc magis etiam introducit, non est opus litteris explicare, cum huiusmodi opus non duxerimus omittendum. Fratres vero cum sint viri Religiosi, & spirituales, pleni bonorum fructuum, & seruitores propriæ veritatis, sicut veri discipuli Christi, & Sanctitatis Vestræ, benè scimus, quod nullatenus occultabunt nostram proferre operationem ad Vestram Apostolicam Sanctitatem. Ipsi enim eorum oculis diligenter viderunt, didicerunt, & nouerunt certissime, quod cum David passi sumus assiduam afflictionem, dum oculis nostris somnum non dedimus, nec palpebris dormitationem. Sed noctis vigiliæ nos occupant meditantes & quæ pacis, & vniõis existant. Sol autem oriens in his sedentes nos conspicit, & occidens hoc nos meditantes dimittit. Loquimur cum aliquibus, & hæc sunt facta nostri colloquij, consulimus & de his dispensantes continuè cogitamus, & cogitantes intra nos hæc meditatur. Non enim tempus comestionis à nostro pectore curam istam expellit, non dispensatio communium rerum, non moderamina militiæ, non curæ bellorum, non quæcumque aliquis posset dicere aut delectationem, aut contrarium ad nos ducentia, sed aliorum omnium rationem minimi facientes, pro vno tantummodo opere isto cogitationes omnes reuoluimus, cum ad alias sollicitudines sicut homines corpus habentes laborantes, fatigantes, & fessi aliquando effecti ad vnum solum tantummodo Deum nempe erigentem, & potentes nos facientem, infatigati pacifice inuenimur, non omnino à nostra pristina promptitudine desistentes, sed supereminentem promptitudinem promouentes amplius peraugemus. Quare argumentamur, quod nunc Deus magis astitit in medio nostrum, quam vnquam fuit temporibus retroactis, vniens & coniungens distantia secundum magnam eius & inscrutabilem voluntatem. Et de his quidem Fratres, si voluerint, ac de nostro Imperio coram Vestra Sanctitate veritatis testimonium perhibebunt; propositum autem animæ erga Beatitudinem Vestram nec ipsi narrantes possent sufficienter ostendere, nec nos propter tanti loci distantiam litteris explicare. Propositum autem animæ quantum existit, nunquam per opera potest manifestari, quanto magis sermonibus enarrari. Verumtamen quamuis aliquam modicam imaginationem magni negotij possit quis à verbis comprehendere, bene nouit Magnitudo

Excusat tarditatem.

Sollicitudo
Palæologi de
vniõne terminanda.
a Psal. 131. 4.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS M.
1273. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 66.

Magritudo Vestra, Sanctissime Domine, quod tam citò vnionis nostræ perfectæ resplendet bonum, sicut iam in Deo confidimus, apud quem totius operis est consummatio. Huius solo nutu omnia possibilia inueniuntur, tunc & nunc, ex quo & quæ pertinent à Vestra Sanctitate tanquam à speciali patre, à nostro Imperio tribuentur, specialem filium nos inuenietis sanctæ Dei Ecclesiæ, & Vestræ Apostolicæ Sanctitatis; & benedictiones & orationes vestras, & aliter, & quæ ad Vestram Sanctitatem pertinent, & ad me tanquam filium immediatum hæredes effecti suscipiemus, & obediemus vobis, & quod vobis erit placitum faciemus, propriamque Vestræ Sanctitatis intentionem complebimus quæcumque, & vbicumque volueritis iuxta omne quod videbitur bonum Deo. Non enim esset decens si nos sicut filij paternitate vestra fruenter, & quæ ab ipsa paternitate debentur filio, quod nos condignam obedientiam & reuerentiam non ostendissemus sicut filij speciales ad patrem. Et propter hoc parati erimus, & nos parabimus quod Deo placitum est, & Vestræ Sanctitati cum magno studio percomplere, & taliter vt scribimus in proposito firmiter obtinemus. Postquam consummatum erit negotium, dexterum à Deo finem recipiet. Sed vestrum de cætero opus erit, SANCTISSIME DOMINE, & magis vos ipsos dari huic adeò amabili & salutari negotio, & festinare ad consummationem pacis, nullatenus desistentes in quantum sit Vestræ Altitudinis magnitudo, & super omnes cognoscetur, in tantum oportet præ cæteris festinare, & operam adhibere, vt ad consummationem veniat opus propositum peracceptum. Huiusmodi autem præsumptuosè quodammodo scribere moti sumus Vestræ Apostolicæ Sanctitati, quia & alias cum debemus ad inuicem ad pacem coniungi, existentes iam ad vnionis consummationem, licet alio modo tunc temporis ea, quæ sunt pacis, tractabuntur, aliter vero nunc dispensatur gratia Christi. Considerauimus aliquos sequentes proprias voluntates, & iniuste pacis prosecutionem prohibentes, qui iam consensu diuino perfecerunt propositum eorundem, & bonum Christianæ gentis inuidentes inimicitiam ad commune intentum omnium introduxerunt; nos tamen omnem curam vnionis & concordie apponentes, sic habemus per omnia sicut dictum est, & nulla à nobis consurget occasio. Nam quales in verbis nos ostendimus fore, tales etiam & feruentiores nos in operibus inuenietis paratos. Beatitudo autem Vestra, SANCTISSIME DOMINE, non aliter de nobis recogitet, nec aliquam hæitationem habeat de consummatione negotij sæpediti, sed omnem ambiguitatem & timorem eiicientes ab anima de consummatione & perfectione negotij sæpediti, quod ad manus est, sicut iam ad præsens recipiet Sanctitas Vestra. Tèpus enim, in quo magis conuenit dispensari super Christianorū vtilitate communi, non aliud nunc quidem videtur, quam præsens. Ad quod nos quidem ad vnum conuenientes cooperatione Spiritus sancti vbicumque voluerimus ambulare, in Deo^a faciemus virtutem, angulari lapide CHRISTO, qui est caput^b Ecclesiæ, in quo omnis^c ædificatio ad templum sanctum in medio nostrum compaginata concreuit, iustam exinde promissionem habentes, & nos in pace indurptibiliter coniungentes, non duo vel tres existimemus, sed milliana infinita & innumerabilia in ipsius nomine congregata. Contra inimicos autem Dominicæ Cruis Diui Amos dictum bene & optimè inducitur. *Occidet^d sol in eis in meridie*, sic opinantibus ex angustia cordis, & obumbrabitur super terram eorum in die lumen, & in meridie velut in nocte palpabunt. Expugnatio erit eis, & totalis destructio, redemptio vero Terræ sanctæ, & vltra alienigenæ non transibunt per eam. Ait Ioel magnus.^e *Ægyptus ad destructionem erit, & Idumæa ad campum perditionis.* Et sic tanquam ignis & flamma noui Israël domus apparebit. Domus verò Esau tanquam stipula, & consummabuntur iniqui: Quoniam venerunt dies vindictæ iuxta dictum Diui Osee^f, & dies retributionis eorum. Nos vero tota Christiana gens dicimus fauentibus orationibus vestris virtutem à Deo accipientes, dilatati erimus, & ad pristinum iterum veniemus. Si distantia enim nostra impiis superbiendi libertatem concessit, coadunatio vtique, & in vnum congregatio manifestissimum eis interitum præparabit. Istud est tempus illud, quod multi quidem nostrorum spiritualium virorum, & etiam non pauci vestrorum mentis oculis discernentes & prophetizantes super hoc, desiderarunt etiam illud corporeis oculis reuidere, sed non viderunt. Deus autem in vestris diebus sanctis vestris orationibus annuens, videre hoc nos dignos concessit, secundum suæ iudicium voluntatis

^a Pl. 59. 14.

^b Eph. 5. 23.

^c Eph. 2. 21.

^d Amos 8. 9.

^e Ioel 3. 19.

^f Osee 9. 7.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1273. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO I.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN.66.

voluntatis, quod non decet omittere Apostolicam animam vestram, nec in vanum transire concedere. Incertum enim existit, si tale deinceps tempus eueniet: sed hæc quidem Beatissime Domine, & propter bonas spes, & confusas, quas decet vos de futuro habere, suggerunt Vestræ scribere, Sanctitati, vt ad futurum quod iam per vos debet celebrari Concilium futuram cum Deo Ecclesiarum annuncietis confirmationem & restaurationem, & omnes Diui Viri, qui congregari debent ibidem, cum deceat ipsos gaudere super negotio ipso latiores fiant, certificati de perfectione vnitatis prædictæ. Et etiam quod omnibus certificetur, quod labor, quem Sanctissima benignitas vestra ad præsens negotium subrogauit, non vanus factus est illius gratia, qui ad hoc vos inspirauit, illa fiducia, quam ad ipsum habetis, sed ad tempus condecens reddet fructum non solum in triginta & sexaginta, sed etiam ad centuplum iuxta vocem Saluatoris in Euangelis. ^a Residuum sanè in cura Vestræ Sanctitatis existit. Quid restat? debent in breui Nuntij nostri vna cum aliis Fratribus, qui penes nos existunt, viam cum Deo accipere ad Vestram Sedem altissimam proficiscentes, vt appareant coram vobis cum perfectione operis peroptati. His autem hoc facere debentibus, sicut Summus Pontifex & Pastor peruigil animarum, ac prouisor omnium, prouideatis, si placet, & viam qua transire debent Nuntij modis omnibus securam, & sine periculo fieri statuatis, vt sine impedimento nostri Nuntij valeant ad Vestram Sanctissimam præsentiam proficisci. Nam timemus valdè ne ipsis deferentibus tanti & talis operis effectum, fortè antiquus bellator pacis motus inuidia tanto diuino operi obuiare conetur, vt imperfectum contingat multo tempore remanere, per quosdam iniquos homines indesperatè periculum operetur. Sed diuinitas Vestra, suâ magnâ prouidentia repellat insidias assidui inimici, quare dictis Nuntiis & Fratribus viam præparetis securam, vt exinde verecundia malignitatis Principi fiat, & eorum cogitatione annullata Vestræ prouidentia Sanctitatis, bonum quod labore est tanto tempore acquisitum, perducatur ad finem, ne propter despectum antequam confirmetur, & radicetur apertè rumpatur. Quemadmodum enim labor potest reædificare, quod destruxit inertia, ita destruit iniuria, quod acquisitum est labore. Quapropter diuinam vestram & efficacem in operationibus prouidentiam ad hæc cogitauimus incitare, quam certi sumus tribuere velle negotio antedicto in Deo confidentes, qui pacem super omnia acceptat, & ipsam tribuit animabus diligentium ipsum, & in vestra prouidentissima & imitatiua sanctitate, cuius orationes nobis affectuose concedantur. Amen.]

a Lucæ 8.8.

Rogat Pontificem vt prouideatur Nuntiis de saluo conductu.

SANCTISSIMO ET BEATISSIMO DOMINO GREGORIO Papæ veteris Romæ, ac vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifici & Successori, Apostolicæ Sedis Reuerendissimo Patri suo: MICHAEL in Christo Deo fidelis Imperator & moderator Romæorum Ducas, Angelus, Comnenus, Palæologus, semper Augustus, suæ Sanctitatis obediens filius, debitam Paternitati suæ reuerentiam & orationum petitionem.

- V. [Qualiter & quantum prouidentia summa Dei, qui seruorum suorum corda fidelia exhortatur ad bonum continuis monitis, & exemplis super accepto Deo negotio Sanctæ Dei Ecclesiæ, & totius Christianitatis, vnionis, & pacis processerit nostrum Imperium, & litteras nostras & Fratres nunc accedentes cum litteris ipsis ad Vestræ præsentiam Sanctitatis poteritis, si dignemini plenè scire; in quorum comitiua latores præsentium, videlicet Theodorum Curia nostræ Valetum, & de interpretibus Curia nostræ Goffridum ad benignitatem Sanctitatis Vestræ duximus transmittendos, vt per quem locum subsequentes nostri Nuntij speciales, & Fratres reliqui transire valeant secundum nostræ voluntatis prouisionem, Vestræ Sanctitati debeant nuntiare; ad hoc vt eisdem tam per litteras, quam per Nuncios Vestræ Apostolicæ Sanctitatis, securitatis & receptionis transitus concedatur secundum vestrum beneplacitum & mandatum. Quare Sanctissimam & charitatiuam in Domino Paternitatem Vestram humiliter exoramus in Domino IESU CHRISTO, cuius gratia hæc perducuntur ad ortum, quatenus eosdem

Reg. Vatic. n. 11. Iterum rogat vt Nuntiis mittendis prouideatur de saluo conductu.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1273.

ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 1.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 66.

eosdem recipientes sub fauore Vestræ Sanctitatis si complacet, commendatos diuina prouisione, prout expedit executioni tanti affectati & accepti negotij, securitatem ipsorum Nuntiorum nostrorum tam in eundo, quam redeundo salubriter ordinare, & ad ipsos recipiendos Vestræ Apostolicæ Sanctitatis Nuncios, & litteras cum prædictis latoribus dignemini destinare ad maiorem cautelam & securitatem ipsorum, ne, quod absit, aliquo obstaculo tanti & talis negotij executio remaneat imperfecta, seu valeat ulterius prorogari, sed ad Vestræ Sanctitatis præconium & omnium bonorum hoc affectantium laudem fructus, quos exinde ad communem vtilitatem & refectionem obtinere speramus, sine contaminatione aliqua colligantur &c.]

Rescribit Pontifex ad Palæologum.

Receptis his litteris Pontifex magno exultauit gaudio, statimque rescripsit ad Palæologum, asserens se firmiter credere iis, quæ de suo desiderio & solitudine circa promotionem, & consummationem huius negotij scribit; attamen monitum voluit plurimos esse, qui asserant inanem omnem hunc tractatum fore, neque quidpiam aliud velle Græcos quam Pontifici imponere, vt eius suasu & authoritate arma suspendant Latini, neque molestiam inferant homini, qui vi, & dolo eos expulerit è Græcia, Imperiumque sibi præripuerit tot annis Latinis subiectum. Atque vel ex hoc capite ait Pontifex accelerare debere Imperatorem in hoc negotio perficiendo, ne se verum prædixisse hi gloriantur calumniatores. Iter autem securum se redditurum promittit, quod & curauit scriptis ad Philippum Balduini Secundi filium Imperatorem Constantinopolitanum dictum, ad Carolum Sicilia Regem, & Gulielmum de Villarduin Principem Achaia eiusdem tenoris, ne dum hæc negotia tractarentur, & Palæologus suos legatos mitteret ad Concilium, eum armis molestant, sed missis ab eo Nunciis saluum darent conductum, & necessaria quæque per sua dominia transeuntibus ministrarent. Scripsit etiam ad Abbatem Montis-Cassini, vt quam primum eorundem Nuntiorum aduentus ad portum in quacumque parte Regni Sicilia sibi innotuisset, personaliter occurreret eisdem, illos in sua comitiua deducturus ad Pontificis præsentiam: in eundemque modum scripsit Panormitano & Neapolitano Archiepiscopis. Aliis etiam Ecclesiarum Prælati, & urbium Præfectis circa eosdem Nuntios honorificè excipiendos, eiusdem ferme tenoris litteras misit. Quas ad Palæologum & Philippum Imperatorem dedit, hic submittimus.

VI.

MAGNIFICO VIRO MICHAELI PALÆOLOGO ILLV-

stri Imperatori Græcorum gratiam in præsentia, per quam gloriam obtineat in futuro.

VII.

[Litterarum series, quas nobis nouissimè Tua Magnificencia destinauit, cunctis qui Spiritu Dei aguntur, ipsas audientibus gaudij & exultationis in Domino materiam subministrat. Siquidem circa instans vnionis Latinorum & Græcorum desiderata, perutilis, ac Deo acceptæ negotium & intentum tuum testatur affectum, & votium illius exitum proximum repromittit. Adiiciens inter cætera, quod cum qualem te ostendis in verbo, talis & feruentior inueniaris in opere, nullius dubitationis scrupulus in nostro corde remaneat de confirmatione ac perfectione negotij supradicti. Hæc quidem Catholicos rei conscios in iubilum excitant animos, sed multorum circa hoc motus reprimat, quod, vt verum fateamur, quamplures magnæ conditionis & status asserunt, vnionis prædictæ tractatum ex Græcorum parte diutius in figmentis verborum & similitudine deductum; propter quod & nobis super Apocrisiariorum nostrorum, qui ad Tuam peruenire præsentiam deliberantibus missione, id dissuadere frequentius, viam aliam, quæ se videbatur offerre præ manibus potius suadentes. Licet autem illis credulitatis aures non duxerimus inclinandas, hæc tamen Excellentia Tuæ ad stimulum quasi sollicitudinis exponimus, vt attendens quod ex iis, quæ de prædictis tuis litteris breuis supra commemorauit epilogus, & aliis quæ patent latius in eisdem, Te oris tui verbo non solum Deo, sed & vniuersis audientibus, si famam tuam non negligas, ad consummationem prædicti negotij quasi obligasse videris, ad illam sic solerter intendas, & efficaciter

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1273. ANNO 2. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 66.

efficaciter & in veritate procedas, quod tuæ promissionis effectu per euidenciam operis apparente obstruantur ora iniquè loquentium, qui Celsitudinem Tuam libenter forte notarent quasi non in sinceritate debita hoc tam salubre negotium prosequaris. Sed & nunc post Nuntios nostros tanto tempore detentos, quasi necessitatem dilationis ingesseris, sicut hactenus ex eadem parte frequenter ingestas asserunt, vt per angustias temporis & per inopinatos casus, qui persæpè in negotiis tractandis emergunt, desiderato fructu hoc tam salubre negotium frustraretur, nequando nobis supergaudeant & insultent, ac dicant: Ecce, quod verebamus, accidit, sicut enim vobis prædiximus, solam perditionem temporis nostrorum missio habuit Nunciorum. Hæc sicut ad tuam instructionem & prouisionem de paterna dulcedine prodeunt, ita in tuæ considerationis attentione dulcescant. Sic enim ad salutem animæ tuæ afficimur, vt & personæ in via hac quam præmissæ litteræ te ambulare describunt, zelemus honorem, & desideremus te diligentissimum fore opinionis tuæ custodem, curam habentem de bono nomine, nec famam aliquatenus negligentem. Persta igitur, nosti enim quod perseverantiæ palma debetur. Persta, & quæ te præmissæ tuæ litteræ tam sollicitè incepisse commemorant, & Nuntij nostri, qui ad nos rediære, testantur, sollicitudine continuanda, & quantum facultas permiserit augmentanda prosequere, ad obtinendum immensum diuinæ retributionis præmium, & memoriale inter homines de tam pio, Deo tam amabili, & Christianitati tam votiuo, tam utili opere in æternum; missurus Apocritarios quorum eadem Magnitudinis tuæ litteræ pollicentur aduentum, cum potestate plenaria, & ad omnia, quæ nostrorum missarum ad te per eosdem Nuntios, litterarum tenor exigit, plenè prout decet, instructos; de quorum securo conductu, sicut inserta tuis litteris petitio continebat, per viam à Celsitudinis Tuæ Nuntiis ad nos propter hoc inter cætera destinatis, de speciali mandato tuo, vt dicebant, electam, salubriter duximus prouidendum. Datum Lugduni 11. Kalend. Decembris, Pontificatus nostri an. 2.]

IMPERATORI CONSTANTINOPOLITANO

Illustri.

VIII. [Tanquam rem ex temporis breuitate recentem Imperialem adhuc non dubitamus tenere memoriam, quod ad Palæologum Nuncios destinauimus, eum super vnionis Latinorum & Græcorum iam dudum initiato tractatu cum debita instantia requirentes. Ipse vero prout ostendit litterarum suarum series, satis efficaciter & deuotè respondens promittit, solemnes Nuncios plenè ad huiusmodi negotij prosecutionem instructos, ad generale, quod imminet Concilium, destinare, quibus per nos de securitate petit prouideri. Quocirca Imperialem Excellentiam rogamus, & hortamur in Domino, quatenus prædictis eiusdem Palæologi Nuntiis ad idem Concilium destinandis, patentes litteras de plena, & pro personis, familiis, & bonis suis in eundo, morando, & redeundo assècuratione concedas, & à tuis, si ad eos quandocunque peruenerint, mandes & facias decenter & benignè tractari. Datum Lugduni 12. Kalend. Decemb. Pontif. nostri an. 2.]

Reg. Vatic.
n. 13.
Scribit ad
Philippum Im-
perat. pro sal-
uo conductu
Nuntiorum.

IX. Simul etiam ad alios duos Minoritas qui apud Palæologum remanserunt Hieronymum Asculanum, & Bonagratiam de S. Ioanne in Perseceto litteras dedit, in quibus laudabiles eorum probat conatus, animumque addit vt in capto pergant labore, & omnino curent vt maturè veniant Legati Imperatorij ad Concilium.

FRATRIBVS HIERONYMO DE ESCULO ET BONA-

gratia de sancto Ioanne in Perseceto Ordinis Fratrum Minorum.

[Labores vestros humano pensantes affectu ad vos propter vos multa compassione mouemur, sed dum leuamus considerationis oculos altius, & attendimus vos in illius seruitio laborare, cui nunquam sine remuneratione seruitur, vobis super illis non dubitamus potius congaudendum. Verum non intendimus in talibus plenè doctos instruere, sed hortari potius, vt laborum magnitudinem certa spes immensæ retributionis alleuiet,

Reg. Vatic.
n. 17.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1273. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 66.

& laborantium zelum accendat, vt ad obrinendum votiuum susceptæ commissionis exitum, laborent instantius, & si augmentum possit ipsorum sollicitudo recipere, instantiâ maioris attentionis intendant. Recepturi à Domino illud, vt prætenditur, inæstimabile retributionis indubitata præmium, & Apostolici fauoris augmentum proinde non immerito habituri. Cæterum apud Magnificum virum Palæologum, Græcorum Imperatorem Illustrem, vos specialiter instare volumus, vt cum suis Nunciis venturis ad Concilium sic celeriter vos remittat, quod auctore Domino eidem Concilio possitis personaliter interesse. Datum Lugduni 7. Kalend. Decemb. Pont. nostri an. 2.]

Lugduni has litteras scribenti, & negotium vnionis vrgenti adfuisse tunc Pontifici **BONAVENTURAM** iam Cardinalem factum antiqua mihi probant monumeta, quantumvis Panuinus^a, & Ciacconus, atque ex his aliis in ipso Concilio, anno sequenti celebrato sub feriis Pentecostes creatum scribant. Quorum assertio nequaquam constare potest eum actis seu historia ipsius Concilij, in qua (vti me prior monuit Illustriss. Cardinalis Bellarminus^b) inuenitur sanctus Bonauentura Cardinalis residere cum cæteris in prima sessione. Prima autem sessio celebrata est anno 1274. die 7. Maij, triduo ante Ascensionis festum. Neque etiam quod dubitanter idem asserit Bellarminus, potuit ad hanc dignitatem promoueri in Quatuor temporibus Decembris huius anni: dum Bernardinus Corius^c res suæ patriæ diligenter recensens peculiariter moneat Gregorium Lugdunum ad Concilium proficiscentem, & per Mediolanum transeuntem die Dominica mensis Octobris octaua curru aduenientem, secum habuisse Cardinales, atque inter hos speciatim nominat Bonauenturam, & Vicedominum de Vicedominis suæ sororis filium, etiam Minoritam, vt statim^d monebo. Historia etiam MS. Vrbs Placentinæ Cardinales Episcopos creasse dum se accingeret ad iter versus Lugdunum, commemorat: sed & vita eiusdem Gregorij MS. asseruata in archiuo Ecclesiæ Collegiatae sancti Antonini eiusdem Vrbs, hæc ipsa habet verba. [Post hæc ordinatis quinque sedibus Episcopalibus, quæ Cardinalatus honorificentia decorantur, de ipsa Vrbeuetana ciuitate iturus Lugdunum recedens, peruenit Florentiam, vbi inter partes discordes non sine multo labore, & diligenti solitudine pacis fœdera reformauit.] At ex multis Epistolis eiusdem sancti Pontificis (quarum compendium dabimus inferius^e) datis apud Urbem veterem, mihi constat in eadem hæsisse ciuitate sub mense Maij vsque ad Nonas Iunij: sed neque Florentiam peruenisse ante diem 18. eiusdem mensis scribunt Ioannes Villanus^f & Leonardus Aretinus^g. Cum itaque sub feriis Pentecostes hæserit apud Urbem veterem, & antequam illinc discesserit, constet ex citata vita eiusdem Pontificis, Cardinales creasse, conficitur vt probabile & verosimilius sit in eisdem feriis illos ad hanc dignitatē fuisse promotos. Atque hinc deducendam putem communem authorum cum Panuino & Ciaccono conspirationem, creationem Cardinalium à Gregorio factam in quatuor Temporibus Pentecostes, licet errent in anno. Et certè Ciacconi error facile deprehenditur, dum ferme annum in Cardinalatu vixisse Bonauenturam subindicet, ex quo principio mortem eius incidisse in annum 1275. deducit, quod nos anno sequenti commodius examinabimus.

Coadunatis ergo hisce rationibus, nimirum quod constet Bonauenturam in prima sessione Concilij Lugdunen. 7. die Maij anni 1274. celebrata, iam Cardinalem cum cæteris sedisse, deinde quod peculiari animaduersione Bernardinus Corius scribat, eum iam etiam Cardinalem cum Gregorio die octauo Decembris huius anni Mediolanum peruenisse: & demum ex vita MS. Gregorij habeatur eum quinque Episcopos Cardinales creasse antequam Vrbe veteri discesserit, ex qua nonnisi ad Nonas Iunij Florentiam perrexit; clarè sequitur vel in feriis Pentecostes huius anni, vel in aliis prioribus Bonauenturam designatum Cardinalem. Id autem me mouet, vt non nisi in illis, quæ Pentecostes dicuntur, suspicer electum, quod superius^h prælibaui, nimirum hoc anno legisse Parisiis opus illud commendatissimum, quod Hexameron inscribitur, & non nisi post Pascha inde euocatum, sicut manifeste habetur ad operis calcem: atque hinc mihi confirmatur error Typographi, vel alterius, quisquis ille fuerit,

^a Panuina. & Ciaccon. in Gregor. Bonauentura quādo creatus Cardinalis.

^b Bellar. de scriptor.

^c Corius p. 2. hist. Mediol. ad an. 1273.

^d Hoc anno n. 13. Hist. MS. Vrbs Placentinæ. Vita MS. Greg. X.

^e Hoc anno n. 15.

^f Villan. l. 7. c. 73. ^g Aretin. in hist. Flor.

^h An. 1265. n. 13.

X.

XI.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1273. ANNO 2. OCCID. ANNO 1. NORVM AN. 66.

qui ibidem pro anno 1273. quo legebatur illud opus, apposuit annum 1274. Notauit fortassis sciolus aliquis causam ibi assignari propter quam imperfectum remansit opus, nimirum, quia vocatus est author Bonauentura ad celsiorem dignitatem, & postea mors superuenit: inciditque in Ciacconum, Panuinum, aut alios, qui scripserint in Concilio Lugdunensi, sub feriis Pentecostes ad Cardinalitiam dignitatem assumptum. Cum ergo Concilium non nisi anno 1274. celebratum sit, non nisi illo anno lectionem vel calamum suspendisse iudicauit Bonauenturam, atque ita subiungendum pro anno 1273. alium posteriorem. Quod & mihi confirmauit peculiaris narrationis obseruatio apud Marianum^a, qui refert Gregorium meritis & prudentiâ Bonauenturæ allectum 1272. egisse cum Cardinalibus de connumerando eodem Patribus Purpuratis. Quo intellecto, vt tantam declinaret dignitatem, clam aufugit vir sanctus in Galliam, vbi ne sibi soli vacaret prædictum opus explicandum assumpsit. Neque verò ita potuit eludere Pontificis conatum, qui eo digniorem tanto munere iudicauit, quò sollicitius ille se honori conferendo præripuit. Quare per litteras iure optimo præcepit vt in Italiam rediret, & suo se sisteret conspectui. Dum obsequitur, & fines Tusciæ ingressus hæreret, vno vel altero die in Monasterio nemoris de Mugello à Florentia ad XIV. M. P. distante, destinatum sibi in Cardinalium creatione galerum Pontifex transmisit. Ex hac fuga & animo honorum minime audo non immerito Ciacconus^b & alij^c scribunt inuitum & reluctantem ad tantam celsitudinem euectum. Quibus concordant Antonini^d verba. [Vocatus fuit à Gregorio, qui ipsum & Cardinalatum, & Episcopatum Albanensem suscipere coëgit.] Adde his illud Sixti Quinti^e in grauissima decretali, qua Bonauenturam inter eximios egregiosque Ecclesiæ Doctores annumerat, præclarum testimonium. [Sanctum, inquit, BONAUENTURAM nullos honores appetentem, fugientem potius, sed CHRISTI Vicario obtemperantem, nullosque pro Ecclesia labores subire recusantem, tanquam in totius Orbis theatro, in sacrum Cardinalium collegium & in Episcoporum ordinem statim coaptauit; nam Ecclesiæ Albanensi illum præfecit, qui honos antiquioribus Presbyteris Cardinalibus tribui solet.]

a Maria. l. 3.
cap. 1.

Inuitus ad
tantam di-
gnitatem eue-
hitur.

b Ciac. cit.
c Octavian.
Sinuesan.
orat. ad Six.
IV. de cano-
nizar. S Bo-
nauent.
Galesin. in
vita c. 14.
d Anton. tit.
24. cap. 8. in
princ.
e Sixt. V. in
decret.

XII. Pacatum & tranquillum animum sua humili sorte contentum minime hos honores ambiisse, neque quicquam eorundem collatione mutatum probat, quod hic ex bonis subiicio authoribus miræ humilitatis exemplar. Ex consueta humilitate cum cæteris fratribus pro huius Sodalitij more à prandio lauabat, tergebatque culinæ vtenilia in supradicto cœnobio, quando Legati Pontificij aduenerunt insigne deferentes Cardinalitium. Ille nequaquam propter hoc commotus, legationem plenè admittere prius noluit, quàm cæptum abluendi munus expleisset; imò ad id vsque tempus oblatum galerum ex aduersæ arboris, corni dictæ, ramusculo appendere iussit. Plenè autem functus humilitatis officio, inquit ad fratres: *Postquam fratris Minoris expleuimus munia, experiamur ista grauiora: salutaria hæc & salubria mihi credite fratres, illa vero magnarum dignitatum, ponderosa & periculosa.* Et accedens ad præfatam cornulum, inde galerum assumpsit, & Papæ Nuncios comiter & honorificè, vt decuit, excepit. Virescit adhuc illo loco hæc arbor, eamque aduentantibus hospitibus Fratres notanter ostendunt. Aliunde etiam probant traditionem hanc suscepti illo in loco galeri Cardinalitij, ex sero nimirum pulsu campanæ pro Completorio recitando, quam adhuc obseruant ea, dicunt, de causa quod cum Fratres ex communi Sodalitij more Cōpletorium ante cœnam persolvere consueverent, illo die ex tanti patris promotione vltra modum lætati, atque in exceptione Pontificiorum hospitum distracti sub crepusculo noctis ad refectorium Completorio nequaquam recitato, cœnatum perrexerunt. Dum vero mensæ assiderent Fratres interrogati ab optimo Præfecto, an hoc diuini officij pensum persoluerint? culpam supinæ obliuionis humiliter fassi sunt, neque prius accubuerunt, quam in choro sacrum debitum exoluerent. A quo tempore ea ibidem inoleuit consuetudo, in huius rei memoriam, vt non prius ad Completorium pulsetur, quam campanæ triplex fiat signum pro salutanda vespertino tempore Virgine gloriosa. Ab hoc itaque loco abiit BONAUENTURA Pontificem salutaturus, à quo cum cæteris confratribus Cardinalibus summo honore & gaudio fuit exceptus.

Legenda an-
tiqua
Marian. cit.
Gonzag. in
prou. Tuscie
conu. 14.
Marcus 2. p.
lib. 2. c. 7.
In humili-
bus officijs oc-
cupato datus
galerus.

ANNO CHRISTI
1273.GREGORII X.
ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 1.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 66.

^a Marianus
l. i. c. vlt.
^b Chro. an-
tiq.
^c Bernard. à
Bessa sub Bo-
nau. gener.
^f Vicedomi-
nus fit Car-
dinalis.
^d Panuin. &
^e Ciacc. cit.
^f Marc. cit.
lib. i. c. 13.
^g Gonz. i.
p. in recen-
su Cardin-
^h Rodolph.
f. 208.
ⁱ Vide Ioan.
Chenu &
Claudium
Roberti in
Episcopat.
Gallia.

Ante Bonauenturam alium creatum nostri Sodalitij Cardinalem scribunt Marianus ^a, XIII. Chronica antiqua ^b, & Bernardus à Bessa ^c ipsius Bonauenturæ socius, nimirum V I- CEDOMINVM DE VICEDOMINIS PLACENTINVM, ipsius Gregorij ex sorore nepo- tem. Minoritam fuisse testantur præter citatos, Panuinus ^d, Ciacconus ^e, Marcus Vlissipponen. ^f Franciscus Gonzaga ^g, Petrus Rodolphus ^h, & si qui alij, qui Cardina- les referunt Instituti Minorum. Prouectæ ætatis Minoribus connumeratus est: prius etenim, vti Annales prædicti Placentini commemorant, vxorem habuit, & liberos, dein- de celebris Iurisconsultus, & causarum Aduocatus; mox vxore defunctâ propter vitam laudabilem, & scientiæ eminentiam clericus, & Præpositus Grassensis efficitur: deinde Archiepiscopus Aquensis ⁱ in Gallia Narbonensi an. 1257. ad 4. Kalend. Septembris, vbi statuta diocesana edidit anno 1259. Kalend. Iunij, demum ab Auunculo Gregorio Cardinalis Episcopus Prænестinus. Quo tempore Minoritis suum nomen dederit non concordant Authores: Marianus subindicare videtur post Cardinalatum, & periculosa infirmitate laborantem hoc vitæ genus amplexum: Petrus Rodolphus & Alphonsus Ciacconus asserunt ex clerico sæculari factum Minoritam, idque ex Pontificis licentia: circa Pontificem verò errant Pisanus & Marcus pro decimo Gregorium nonum nume- rantes. Atque illa videlicet initiationis ante Cardinalatum illorum videtur esse senten- tia, qui primum eum statuunt nostri Instituti Cardinalem. Etenim si post Cardinalatum habitum suscepit, iam prior censendus est huius Ordinis Cardinalis S. Bonauentura, qui cum eodem Vicedomino ad hanc assumptus est dignitatem, vt communiter placet Au- thoribus: nisi velimus suspicari Vicedominum primum omnium, & absque socio crea- tum, vti nunc moris est Pontificum, hunc rebus suis deferre honorem, vt nepotes in crea- tione socios non habeant; & paulò post Minoritis se adscripserit ante promotionem Bonauenturæ. Iterum de eodem redibit sermo sub anno 1276. quo mortuus est, vbi quantam obtinuerit apud suos collegas Cardinales opinionem, quippe qui eundem summum volebant Pontificem, recensebimus. In supradicto vero Pontificis itinere Lugdunum versus, dum Senis Podium Bonitium veniret accidit, quod alias ^k præliba- uimus de comprobata sanctitate B. LVCHESII, proficiente ex igne, eius miraculoso ca- pite: per quod factum est vt Fratribus ampla concederetur facultas Pontificia illud de- ferendi in supplicationibus publicis, quod hucusque obseruatur; & per multos annos in solemni eius die, qui celebratur in die S. Vitalis Martyris 28. Aprilis, fiebat de eodem ec- clesiastica commemoratio, donec Fratrum incuriâ desuevit.

^k An. 1242.
n. 19.
B. Luchesi
caput mire
proficit ex
igne.

F. Illuminat.
Theatin. fit
Episcopus Af-
fisy.

Electus fuit hoc anno per viam compromissi in Episcopum Assisinat. Frater Illu- XIV. minatus de Theate Minorita: sed dum ipsa electionis acta examinanda committuntur Ioanni Caetano S. Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali, aliqualisque circa electionis pronunciandæ validitatem eidem scrupulus suboriretur, non nisi anno sequen- ti oblata dignitate licuit potiri. Exortas difficultates, & electionis ordinem licebit videre in Regesto Pontificio in duabus litteris Pontificiis, primis datis hoc anno 2. Non. Septem- bris Secundis anno sequenti 10. Kalend. Augusti.

^l An. 1248.
n. 2.
Alphonf. III.
Lusitanus ec-
clesiasticis in-
iuriis.
Monetur sui
officij.

Alphonsus tertius Alphonfi secundi filius (cui delatam Regni administrationem ob XV. Sanciij fratris natu maioris demissum animum, & ad gubernandum minus idoneum, aliàs ^l annotauimus) hoc anno regnabat in Lusitania: sed erga Ecclesiasticos durus & importunus exactor, omnes absque delectu grauibz afficiebat iniuriis: quare vnanimi consilio Episcopi vniuersum Regnum Ecclesiastico supposuerunt interdicto: & Pontifi- cem suæ admonuerunt calamitatis. Duxit porro Gregorius eum sui officij, & reuerentiæ Ecclesiasticis debitæ monendum. Litteras misit Priori Prædicatorum, Custodi & Guar- diano Minorum Vlissipponensibus, eidem Regi tradendas: deinde ad quorundam pre- ces atque vt Regem hoc beneficio magis alliceret ad resipiscendum, & auxilium Terræ sanctæ, quod aliàs ^m promississe narrauimus, præstandum, eisdem scripsit, vt per septem menses interdictum hoc suspenderent, ita tamen quod Rex solemnes Nuncios infra quadrimestre ad Pontificem mitteret cum sufficienti mandato & cautela standi præce- ptis Apostolicis. Litteras ipsas damus in Regesto Pontificio. Valde hîc errat Abraha- mus Bzouius ⁿ, qui ex his ipsis litteris, à se in margine citatis scelera multa, & magna nimis peruiacitiæ, avaritiæ, sacrilegij, & impiæ mentis impingit Dionysio Regi Lusi- taniæ

^m An. 1268.
n. 1.

Bzouij error
corrigitur.
ⁿ Bzou. a. n.
1273. n. 9.

ANNO CHRISTI 1273. GREGORII X. ANNO 2. RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 1. RELIGIONIS MINORVM AN. 66.

niæ & Alphonso eius filio, paternum, inquit, exemplum secuto, cum Dionysius neque adhuc regnaret, neque annum excederet duodecimum, utpote natus anno 1261. neque filius ei nasceretur Alphonso IV. ante sextum Idus Februarij anni 1290. quare si quæ erant culpæ, non Dionysio innocenti tunc adolescentulo, neque eius filio Alphonso IV. septemdecim post hunc annos nato, sed Dionysij patri Alphonso III. erant imputandæ. Atque sanè Nicolaus IV. in suo regesto anno 2. num. 100. meminit huius commissionis & monitionis factæ Alphonso nominatim, non vero Dionysio. In eundem iterum incidit errorem Bzouius an. 1275.^a & commissiones Minoribus cum Prædicatoribus datas solis ille, pro more, Prædicatoribus attribuit.

Vascone. in Alphon. III. & Dionys. Duar. Non. de. succes. reg. Lusit.

a Bzou. an. 1275. n. 7.

XVI. In iis causis etiam suos fecit Commissarios Pontifex Minoritas & Prædicatores simul cum aliis prælatis. Kalend. Iulij litteras dedit ad S. Marci, & Cassanensem Episcopos, necnon ad Ministrum Fratrum Minorum in Calabria, ut inquirerent veritatem quorundam, quæ obiciebantur Rogerio Canonico Ecclesiæ Seuerenæ, vulgo *S. Seuerina*, in Archiepiscopum illiusmet Ecclesiæ electo: quæ si vera esse comperissent, suam conferbat auctoritatem, ut electionem cassam & irritam redderent, & capitularibus iniungerent ut eidem Ecclesiæ alium prouiderent pastorem: sin aliter, electionem confirmarent, Electo consecrationis munus impendi, & à suffraganeis aliisque subditis debitam obedientiam & reuerentiam exhiberi curarent. Abbati de Dunemunde, aliis *Dunamunta*, Cisterciensis Ordinis, Priori Prædicatorum, & Guardiano Minorum Rigenfis 12. Kalend. Iunij iniunxit, ut Ioannem presbyterum cœnobij cellerarium in Archiepiscopum Rigenfis Ecclesiæ, Liunionis olim Metropolitanæ, Canonorum Regulæ Ordinis Præmonstratensis, electum, de cuius sufficientia dubitabatur, examinandum, (dummodo examen subire vellet) ad Curiam remitterent: alioquin electioni de se factæ in eorum manibus renunciaret, & renunciatione recepta iniungerent Capitularibus ut sibi de persona idonea in pastorem eligenda studerent prouidere. Priori Prædicatorum & Guardiano Metensibus in Gallia sub eodem die scripsit, ut Raynerium Monasterij de S. Petri monte Ordinis S. Augustini Canonicum in Abbatem ipsius Monasterij electum, commodè nequeuntem ad Sedem Apostolicam pro confirmationis & benedictionis munere obtinendo venire, inquisitis modo electionis, eligentium studiis, & electi meritis, dummodo omnia cohærebant, confirmarent, eique benedictionis munus impenderent: alioquin deficientibus necessariis conditionibus alium eligi curarent. Egregiam demum commissam Minoritis prouinciæ Bononienses & Venetos pacificandi scribit Ghirardaccius Cherubinus^b, quod illi præclare perfecerunt, quantumvis vehementer inter se prius dissiderant hæ Respublicæ.

Commissiones alia data Minoritis. Reg. Vatic. epist. 34.

Ibid. ep. 35.

Ibid. ep. 74.

XVII. Tria erecta hoc anno cœnobia: Primum, incerto authore in Castriualle in terminis Umbriæ in Custodia Montanorum prouinciæ S. Francisci; inchoatum die quinta Aprilis. Secundum, apud Clarum-montem, veteribus *Augustonemetum Aruernorum*, vulgo *Clairmont*, in Gallia urbem Episcopalem sub Archiepiscopo Bituricensi; per Guidonem à Turre Boloniensium Ducem, & oppidi Rupisfortis Dominum. Ecclesia B. Virgini Mariæ sacra anno 1280. consecrata est. Tertium, Gordonij, quod Cadurcorum in Gallia oppidum est, per deuotissimum heroem atque Thimensium Baronem. Anno Dom. 1579. à Durensium Domino, & hæretico eius exercitu, direptum, expilatum, atque igne consumptum est, ibique perierunt quinque Religiosissimi Patres, atque de Catholica fide optimè meriti, nempe Carolus Lusachius ædis Præfectus, Henricus Lector, atque insignis concionator, Petrus Vabolesius, Arnaldus Viganultus, & Petrus Quartus à præfatis hæreticis supra modum diuexati, atque tandem crudelissimè pro constanti eiusdem fidei Catholicæ confessione trucidati.

b Ghirard. lib. 7. de reb. Bonon. *Conu. Castri Vallis*. Rodolph. fol. 1255. *Conu. Clairmontis*. Gonzag. in prou. S. Bonau. con. 20. *Conu. Gordonij*. Idè in prou. Aquit. Recent. con. 28.

ANNO CHRISTI 1274.
GREGORII X. AN. 3.

RYDOLPHI IMP. OCCID. AN. 2.
RELIGIONIS MINORVM AN. 67.

ARGVMENTVM.

Celebratur Lugduni concilium Oecumenicum Principum virorum praesentia, Praelatorum multitudine, & rerum in ea gestarum pondere grauissimum. Fit ibidem unio Ecclesiae Graecae cum Latina, & baptizantur Nuntij Tartarorum. Insignem in his rebus praestant cum S. Bonauentura tres praelati Minoritae, operam, sed ille summo omnium dolore concilio nondum expleto e viuis euocatur. Remittuntur cum Abbate Montis-Cassini Nuntij Graecorum & Tartarorum. Pro subsidio Terrae sanctae conscribuntur per Minores & Praedicatores per uniuersam Europam milites cruce signati. Celebratur apud Minores synodus generalis, ex quibus assumuntur aliqui ad Sedes Pontificias. Obtenent ades & priuilegia.



IA M tempus aduenit celebrandi Concilium, quod Gregorius Pontifex omnibus indixit Principibus Catholicis cogendum Lugduni, & incipiendum Kalendis Maij huius anni, vti ad Palaeologum scripsisse superius ^a commemorauimus. Iniuncto itaque per ipsum Sanctissimum Patrem primo post Kalendas die, secundo scilicet Maij omnibus Praelatis & Capellanis suis ieiunio triduo, rebus omnibus accommode dispositis, & sedibus praeparatis in Ecclesia maiori S. Ioannis, incepta est prima sessio die septima eiusdem mensis, in qua a latere dextro in medio naui Ecclesiae sedebant inter alios **VICEDOMINVS** Praenestinus, & **BONAVENTURA** Albanensis, Episcopi Cardinales, vt supra ^b ex ipsa historia eiusdem Concilij praemonuimus. In ea praemissis solitis ritibus Pontifex assumpto themate, *Desiderio* ^c *desideraui hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar*, & antequam moriar, egregie sermocinatus est, deinde votum animi sui expressit, & causas propter quas Concilium indixit, quarum illae praecipuae: Subsidium Terrae sanctae praestandum, Unio Graecorum, & Morum reformatio. In secunda sessione 18. eiusdem mensis quibusdam conditis statutis dimissi sunt inferioris ordinis praelati, & ceteri praeter eos, ad quos spectabat ferre suffragia, aut qui nominatim non fuerunt ad Concilium vocati. Antequam tertia fieret sessio accepit Pontifex litteras missas a Fratre Hieronymo Asculano, & Fr. Bonagratia, quos diximus ^d haesisse apud Palaeologum pro consummanda & acceleranda vnione vtriusque Ecclesiae, ad quas summe gauisus est Pontifex; fecitque conuocari omnes Praelatos in Ecclesia maiori Lugdunensi indutos pluuialibus, deinde coram omnibus grauissime, & piissime Cardinalis **BONAVENTURA** sermonem habuit iis praepositis verbis: *Exurge* ^e *Ierusalem, sta in excelso, & circumspice ad Orientem, & inde collige filios tuos ab Oriente usque ad Occidentem.* Quo expleto in omnium consensu lectae sunt praedictae litterae, quibus Nuntij Minoritae significabant se propere esse, atque in comitatu habere Legatos Graecorum, qui litteris & verbo praesentes obedientiam praestent Ecclesiae Romanae, & concordiam Palaeologi, pralatorumque nomine stabiliant.

Deinde die 7. Iunij lectis quibusdam constitutionibus, & habita concione per Fr. Petrum Ostiensem Cardinalem Ordin. Praedicat. sub illo themate: *Leua* ^f *in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi.* Facta est licentia praelatis eundi Lugduno quocumque placeret intra sex leucarum terminum, nec sessionis sequentis dies praefixus est, donec constaret de certo tempore aduentus Graecorum. Aduenerunt autem Fratres praenominati simul cum Nunciis Imperatoris, & Andronici filij, necnon Praelatorum vniuersae Graeciae, quorum haec nomina, Germanus, ipsius Palaeologi consanguineus, & magister, huius nominis tertius, olim Patriarcha Constantino.

^a An. 1272.
n. 3. & 4.

Inchoatur
concilium Lug-
dunense.

^b An. 1273.
n. 10.

Prima sessio.
^c Luc. 22. 15.

Secunda sessio.

Admonent
Minoritae se
cum legatis
Imperatoris
^b cui adfu-
erunt.

^d An. 1273.
n. 3.

^e Baruc. 5. 5.
Praedicat in
concilio S. Bo-
nauenturae.

Tertia sessio.

^f Isaia 60. 4.

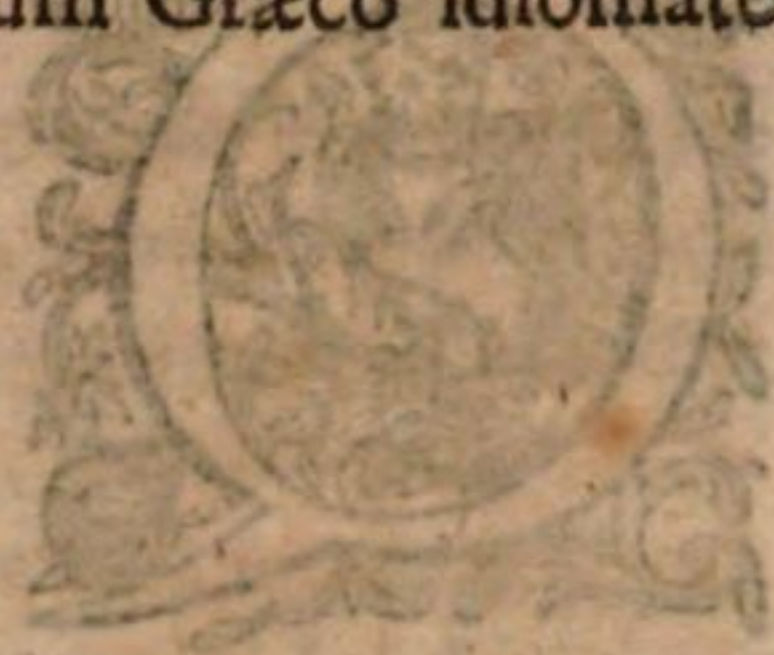
Adueniunt
Minoritae cum
legatis Gra-
ecorum.

I.

II.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

Constantinopolitanus centesimus octauus, ex Metropoli Hadrianopolitano, qui sub anno primo Patriarchatu abdicato se recepit in cœnobium monachorum: Georgius Acropolita magnus Logotheta, Theophanes Metropoli Nicenus, Bithyniæ Primas, Nicolaus Paneretha Camerarius Imperij, & Georgius Zinuchi viri omnes graues & in aula Imperatoria celebres. His procefferunt obuam omnes Prælati, qui erant in Concilio, cum familiaribus suis, Camerarius cum tota familia Papæ, Vicecancellarius & omnes Notarij, ac vniuersa familia Cardinalium, & magnificè eos conduxerunt vsque ad Palatium Pontificium. Pontifex vero stans in aula Palatij circumstantibus Cardinalibus, & multis prælati ad pacis osculum honorificè illos recepit. Illi significauerunt in omnium conspectu se venisse, vt omnimodam obedientiam S. R. Ecclesiæ præstarent, profiterenturque eiusdem Ecclesiæ fidem & Primatum eiusdem, alia adiungentes officiosa. Porrexerunt ibidem Imperatorium diploma sub sigillo aureo, in quo fidem Catholicam se profiteri, & tenere iuxta missam sibi à Pontificibus Romanis Clemente & Gregorio instructionem, testabatur; quam publica professione & iuramento interposito coram prædictis Nuntiis Apostolicis, se secururos protestati sunt in aula Imperatoria Constantinopolitana Michael pater, & Andronicus filius sub mense Februarij huius præsentis anni. Tenor autem litterarum à Michaële missarum Græco idiomate addita interpretatione Latina, ita habet.



Li 4 **SANCTIS**

ANNO CHRISTI
1274.GREGORII X.
ANNO 3.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 2.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

SANCTISSIMO ET BEATISSIMO
PRIMO ET SUMMO PONTIF. APOSTOL. SEDI
*Venerabili Papa, & communi Patri omnium Christianorum, & Ve-
nerabili Patri Imperij nostri, D. Gregorio MICHAEL in Christo
Deo fidelis Imperator, & moderator Romanorum, Ducas, Angelus,
Comnenus, Palaologus & spiritualis filius magna Sanctitatis Vestrae,
conuenientem honorem & reuerentiam cum sincera & pura affectio-
ne & orationum postulatione.*



*Professio fidei
Gracorum.*

*a Colof. 1.
16.*

VONIAM missi sunt à Magnitudine Vestra ad Imperium meum
Nuntij Deo placentis Ordinis Fr. Minorum, Fr. Hiero. de Asculo,
Fr. Raymund. Berengar. Fr. Bonagratia de S. Ioan. in Perseceto,
& Fr. Bonauent. de Mugello, & obtulerunt litteras magnæ Sancti-
tatis Vestrae Imperio meo: In quibus inter alia de confessione fidei
quam docet, & prædicat, & confitetur Sancta Romana Ecclesia,
continebatur; & oportebat in his magis responsionem conuenien-
tem nos facere, ecce hoc facit Imperium meum: habet autem professio fidei in dictio-
nibus taliter. Credimus Sanctam Trinitatem, Patrem & Filium & Spiritum Sanctum,
vnum Deum Omnipotentem, totamque in Trinitate Deitatem coessentialem, & con-
substantialem, coæternam, & coomnipotentem, vnius voluntatis, potestatis, & maiesta-
tis, Creatorem omnium creaturarum, à quo omnia^a in quo omnia, per quem omnia, quæ sunt
in cælo, & in terra, visibilia, inuisibilia, corporalia & spiritualia. Credimus singulam
quamque in Trinitate personam, vnum verum Deum, plenum & perfectum. Credimus
ipsum filium Dei, Verbum Dei æternaliter natum de Patre, consubstantialem, coomni-
potentem, & æqualem per omnia Patri in diuinitate, temporaliter natum de Spiritu San-
cto, & Maria semper Virgine cum anima rationali; duas habentem natiuitates, vnam
ex Patre natiuitatem æternam, alteram ex Matre temporalem, Deum verum & homi-
nem verum, proprium in vtraque natura atque perfectum, non adoptiuum, nec phan-
tasticum, sed vnum & vnicum filium Dei in duabus, & ex duabus naturis, diuina scilicet
& humana in vnius personæ singularitate, impassibilem & immortalem in diuinitate, sed
in humanitate pro nobis & salute nostra passum vera carnis passione, mortuum, & se-
pultum, & descendisse ad inferos, ac tertia die resurrexisse à mortuis vera carnis resur-
rectione, die quadagesimo post resurrectionem cum carne, cū qua resurrexit, & anima
ascendisse in cælum, & sedere ad dexteram Dei Patris, inde venturum iudicare viuos &
mortuos, & redditurum unicuique secundum opera sua, siue bona fuerint, siue mala.
Credimus & Spiritum Sanctum plenum, & perfectum, verumque Deum ex Patre Filio-
que procedentem, coæqualem & consubstantialem & coomnipotentem & coæternum
per omnia Patri & Filio. Credimus hanc Sanctam Trinitatem, non tres Deos, sed vni-
cum Deum omnipotentem, æternum & inuisibilem, & incommutabilem. Credimus
Sanctam Catholicam, & Apostolicam, vnam esse veram Ecclesiam, in qua vnum datur
Sanctum Baptisma, & vera omnium remissio peccatorum. Credimus etiam veram re-
surrectionem huius carnis, quam nunc gestamus, & vitam æternam. Credimus etiam
noui & veteris testamenti, legis, ac Prophetarum, & Apostolorum vnum esse auctorem
Deum ac Dominum omnipotentem. Hæc est vera fides Catholica, & hanc supradictis
articulis tenet, & prædicat Sacrosancta Romana Ecclesia. Sed propter diuersos erro-
res, à quibusdam ex ignorantia & ab aliis ex malitia introductos, dicit & prædicat, eos
qui post baptismum in peccata labuntur, non rebaptizandos, sed per veram pœnitentiam

III

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1274.

RUDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 2.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

ΤΩ ΑΓΙΟΤΑΤΩ, ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΩ ΤΩ

πρώτῳ καὶ ἄκρῳ Ἀρχιερεῖ ἔλποσολικῷ θρόνῳ, τῷ οἰκουμενικῷ Πάπῃ καὶ κοινῷ πατρὶ πάντων τῶν χειριστῶν, καὶ σεβασμῷ πατρὶ τῆς βασιλείας μου κυρίῳ Γεγορείῳ ΜΙΚΑΗΛ ἐν χειρὶ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, Κομνήνως, Δέκας, Ἀγγελὸς, ὁ Παλαιολόγῳ καὶ γνήσιῳ υἱὸς τῆς μεγάλης ἀγωνιστικῆς σὲ τῷ ἀνήκσαν τιμῇ καὶ αἰδῶ μὲν εὐκλεινοῦς καὶ καθαροῦ διατέσι καὶ δούλων αἰτησιν.



Πεὶ ἀπεσάλησαν ὡρᾶ τῆς σῆς μεγαλειότητος πρὸς τὴν βασιλείαν μὲν ἀποκλεισάμενοι τῆς θεαρέσου τάξεως τῶν Μινόρων, ὁ τε ἀδελφὸς Ἰερώνυμος τε Ἀσκηλο, ὁ ἀδελφὸς Ραϊμοῦνδῳ Μπερεγκάριῳ, ὁ ἀδελφὸς Μποναγεράτζια τέ σάγκτο Ἰωάννε ἰν Περσετζέτω, ὁ ἀδελφὸς Μποναβεντράς τε Μπτζέλο, καὶ διεκομίσαντο γράμμα τῆς σῆς μεγάλης ἀγωνιστικῆς, ἐν ᾧ σὺ ἄλλοις καὶ ὡς τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως καὶ διδασκαλίας καὶ ὁμολογίης καὶ κηρύττει ἡ ἀγία ἐκκλησία τῆς Ῥώμης, διελαμβάνετο. καὶ ἔδει ἐν τέτοις μαλλὸν ἀποκρίσιν ἡμῶς δεόντων ποιήσασθαι, ἵνα τὸ ποιεῖ ἡ βασιλεία μὲν, ἔχει ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως ὅτι λέξεως ἔστω. Πιστεύομεν τῷ ἀγίῳ Τριάδα τῷ Πατρί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ θεῷ παντοδύναμον, ὅλῳ τε ἐν τριάδι τῷ θεότητι ὁμοφύτῳ καὶ σωματίῳ καὶ συμπαντοδύναμον, ἐνὸς θελήματι, ὁμοσίου καὶ μεγαλειότητι, δημιουργὸν πάντων τῶν δημιουργημάτων, ἀφ' οὗ πάντα, ἐν ᾧ πάντα, δι' οὗ πάντα τὰ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἐν τῇ γῇ, ὁρατὰ καὶ ἀόρατα, τὰ σωματικὰ καὶ πνευματικὰ. Πιστεύομεν ἑκάστῳ ἐν τῇ Τριάδι πρόσωπον, ἑνα ἀληθινόν, πῶς, καὶ τέλειον. Πιστεύομεν αὐτὸν τῷ Υἱῷ ἔσθαι θεόν, τῇ λόγῳ ἔσθαι αἰδίου ὑποκείμενον ἐκ Πατρὸς, ὁμοπαντοδύναμον, καὶ ἴσον καὶ πάντα τῷ Πατρί ἐν τῇ θεότητι, χρονικῶς ὑποκείμενον ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου μετὰ ψυχῆς λογικῆς, δύο ἔχοντα ὑποστάσεις, μίαν ἐκ Πατρὸς αἰδίου, ἄλλω ἐκ μητρὸς χρονικῇ. Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ἀνθρώπον ἀληθινόν, ἴδιον ἐν ἑκάστῃ φύσει καὶ τέλειον; ὡς ὑποκείμενον, ὡς φανταστικόν, ἀλλ' ἑνα καὶ μόνον Υἱὸν θεοῦ ἐν δυοῖ καὶ ἐκ δύο, θεῖα ἐκ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἐνὸς προσώπου ἐνότητι, ἀπαθὴ καὶ ἀθάνατον τῇ θεότητι, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας παθόντα ἀληθεῖ σαρκὸς πάθει, θανόντα, καὶ ταφέντα, καὶ κατελθόντα ἐν κατωτάτῳ, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα ἐκ τῶν νεκρῶν ἀληθεῖ σαρκὸς ἀναστήσει; μετ' ἡμέρας τεσσαράκοντα μετὰ τὴν ἀνάστασιν σὺ τῇ σαρκί, ἡ ἀνέστη καὶ ψυχῇ ἀνελθόντα εἰς τὸν ἑρανὸν καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν ἔσθαι Πατρός, καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδώσιντα ἑκάστῳ κατὰ ἔργα αὐτοῦ, εἴτε ἀγαθὰ ἔσονται εἴτε κακὰ. Πιστεύομεν ἡ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἁγίον πῶς, καὶ τέλειον θεόν, ἀληθεῖ θεόν, ἐκ Πατρὸς Υἱοῦ τε ἐκπορεύόμενον, ἴσον καὶ ὁμοῖον, καὶ συμπαντοδύναμον, καὶ σωματίῳ καὶ πάντα τῷ Πατρί, καὶ τῷ Υἱῷ. Πιστεύομεν ταύτῃ τῷ ἀγίῳ Τριάδα ὡς τρεῖς θεοὶ; ἀλλ' ἑνα θεόν παντοδύναμον, αἰδίου, ἀόρατον, ἀναλλοίωτον. Πιστεύομεν ἀγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν μίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ ἐν δίδεται ἁγίον βάπτισμα, καὶ ἀληθινῶς πασῶν ἀφῆσις ἀμάρτων. Πιστεύομεν ἡ καὶ ἀληθεῖ ἀνάστασιν τῆς σαρκὸς, καὶ νῦν φέρομεν, καὶ ζοῦν αἰδίου. Πιστεύομεν ἡ τῆς νέας καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἔσθαι νόμος, καὶ τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων ἑνα δόγμα ἔσθαι, θεόν ἐκ κύριον παντοδύναμον. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς πίστις ἐκ καθολικῆς, ἐκ ταύτῃς ἐπὶ τοῖς ρηθῆσι κεφαλαίοις κρατεῖ ἐκ κηρύττει ἡ ἱερά ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἐκκλησία; ἀλλὰ διὰ τινὰς διαφορὰς πλείας ὡρᾶ πινῶν μὲν ἐξ ἀγνοίας ὡρᾶ πινῶν ἡ ἐκ κακίας εἰσαχθείσας, λέγει ἐκ κηρύττει, τὸς μετὰ τὸ βάπτισμα εἰς ἀμάρτίας ὁλοκαίνοντας μὴ ἀναβαπτίζεσθαι, ἀλλὰ δι' ἀληθῆς μετανοίας

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

* Videlicet
Fr. Ioan. de
Montecor-
uino, de quo
supra anno
1272. nu. 3.
& infra, scilicet
p. 5. Vel po-
tius F. Ioan.
de Constan-
tinopoli, de
quo inferius
hoc anno
p. 5.

tiam suorum consequi veniam peccatorum. Quod si verè poenitentes in charitate de-
cesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint, & omissis,
eorum animas poenis purgatoriis, hoc est catharteriis, sicut nobis Frater Ioannes * ex-
planauit, post mortem purgant, & ad poenas huiusmodi releuandas prodesse eis fidelium
viuorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, & eleemosynas, & alia pietatis
officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueuerunt, secundum Ecclesiae instituta.
Illorum autem animas, qui post sacrum baptisma susceptum, nullam omnino peccati
maculam incurrerunt; illas etiam, quæ post contractam peccati maculam, vel in suis ma-
nentes corporibus, vel eisdem exutæ, prout superius dictum est, sunt purgatæ mox in cœ-
lum recipi. Illorum autem animas, qui in mortali peccato, vel cum solo originali dece-
dunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas. Eadem sa-
cro sancta Ecclesia Romana firmiter credit & firmiter asseuerat, quod nihilominus in
die Iudicii, omnes homines ante Tribunal CHRISTI cum suis corporibus compa-
rebunt, reddituri de propriis factis rationem. Tenet etiam, & docet eadem sancta
Romana Ecclesia, septem esse Ecclesiastica sacramenta, vnum scilicet Baptisma, de quo
dictum est supra: aliud est sacramentum Confirmationis, quod per manuum imposi-
tionem Episcopi conferunt, chrismando renatos; aliud est Poenitentia, aliud Eucha-
ristia, aliud Sacramentum Ordinis, aliud est Matrimonium, aliud Extremam unctionem,
quæ secundum doctrinam B. Iacobi infirmantibus adhibetur. Sacramentum Eucharis-
tiæ ex azymo conficit eadem Romana Ecclesia tenens, & docens, quod in ipso Sacra-
mento panis verè transubstantiatur in corpus, & vinum in sanguinem Domini nostri
IESU CHRISTI. De Matrimonio vero tenet, quod nec vnus vir plures vxores
simul, nec vna mulier permittitur habere plures viros. Soluta vero legitimo matri-
monio, per mortem coniugum alterius, secundas & tertias deinde nuptias successiue
licitas esse dicit, si impedimentum canonicum aliud ex causa alia non obsistat. Ipsa
quoque sancta Romana Ecclesia summum & plenum Primatum & Principatum super
vniuersam Ecclesiam Catholicam obtinet; quem se ab ipso Domino in B. Petro Apo-
stolorum principe siue vertice, cuius Romanus Pontifex est successor, cum potestatis
plenitudine recepisse veraciter & communiter recognoscit. Et sicut præ cæteris tenetur
fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent
iudicio definiri. Ad quam potest grauatus quilibet super negotiis ad Ecclesiasticum fo-
rum pertinentibus appellare; & in omnibus causis ad examen Ecclesiasticum spectanti-
bus ad ipsius potestatem Iudicium recurri, & eidem omnes Ecclesiae sunt subiectæ: Ipsarum
Prælati obedientiam & reuerentiam sibi dant. Ad hanc autem sic potestatis plenitudo
consistit, quod Ecclesias cæteras ad sollicitudinis partem admittit, quarum multas &
Patriarchales præcipuè, diuersis priuilegiis eadem Romana Ecclesia honorauit, sua
tamen obseruata prærogatiua, tum in generalibus Conciliis, tum in aliquibus aliis sem-
per salua. Suprascripta fidei veritate (prout plenè lecta est & fideliter exposita) veram,
sanctam, Catholicam, & orthodoxam fidem cognoscimus, & acceptamus, & ore ac
corde confitemur, quod vere tenet, & fideliter docet, & prædicat sancta Romana Ec-
clesia: inuiolabiliter obseruare eandem professionem, & in ea omni tempore perseue-
rare, nec vllò vnquam tempore ab ipsa discedere quoquomodo, aut deuiare, vel discor-
dare promittimus. Primatum quoque eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiae, sicut in
præmissa serie continetur, ad ipsius sanctæ Ecclesiae obedientiam spontaneam venien-
tes, confitemur & cognoscimus, acceptamus, & sponte suscipimus. Confitentes ve-
ro hæc & approbantes, & acceptantes, & promittentes obseruare, vt superius dictum
est, rogamus Magnitudinem Vestram, vt Ecclesia nostra dicat sanctum symbolum prout
dicebat hoc ante schisma vsque in hodiernum diem, & quod permaneamus in ritibus
nostris, quibus utebamur ante schisma, qui scilicet ritus non sunt contra supradictam
fidem, nec contra diuina præcepta, nec contra vetus, & nouum Testamentum, nec
contra doctrinam Sanctorum generalium Conciliorum, & Sanctorum Patrum recepto-
rum per sancta Concilia, quæ celebrata sunt à spiritali dominatione Ecclesiae Romanæ.
Hoc igitur non graue est Vestræ Sanctitati, nec inusitatum, & nobis nunc difficile pro-
pter infinitam multitudinem populi. Commisimus autem super his præsentibus Imperij
nostri

Cum profes-
sione fidei La-
tinorum pe-
tunt ut li-
ceat suo sym-
bolo & riti-
bus uti.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

[illegible]

ANNO CHRISTI GREGORII X. RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

nostri Nūciis, vt dicta per præsentes litteras no-
stras cōfiteantur & affirmant vice Imperij nostri
coram Magna Sanctitate Vestra. Præsens igitur
scriptum de nostra recognitione, susceptione,
acceptatione, & professione, & confessione,
propria manu nostra Dei gratia Imperiali sub-
scriptione signauimus, & sigillum nostræ poten-
tiæ inferius appendi fecimus. Dat. Constanti-
nop. in sacro Palatio Blachernarū mense Aprili,
Indict. 5. sexto milleno septimo centeno, octua-
gesimo quinto anno.

ἡμετέροις ἀποκριταρίοις, ἵνα τὰ δηλο-
θέντα διὰ τὴν παρθεσίαν ἡμετέρας γε-
φῆς ὁμολογήσωσι, & εὐξώσι δικαίᾳ τῇ
βασιλείᾳ ἡμῶν ἐνώπιον τῆς σῆς μεγάλης
ἀγιοσωῆς. Τὸ οὖν παρὸν γράμμα τῇ ἡμε-
τέρας ἀναγνωρίσεως, ἀποδοχῆς καὶ ὑπο-
δοχῆς καὶ ὁμολογίας εἰκειοχείρας τῇ ἡμε-
τέρᾳ θεοῦ χάριτι βασιλικῇ ὑπογραφῇ
ἐσημειώσαμεθα, καὶ τὸ σφραγισμα
τῶ ἡμετέρου κεφαλαίου κατέθεν ἀπωρή-
σαμεν.

Subscript.
Imper.

MICHAEL IN CHRISTO DEO ΜΙΚΑΗΛ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ
fidelis Imperator & moderator Romanorum Ducas, πῶς βασιλεὺς, & αὐτοκράτωρ Ρω-
Angelus, Comnenus Palaeologus. μαίων Δέκας, Ἀγγέλῳ, Κομνηνῶς ὁ
Παλαιολόγῳ.

Præter has Imperatorias alias etiam præsentarunt missas à Prælatiis, inter quos vigin-
ti sex Metropolitæ, in litteris expressi, fidei Romanæ Ecclesiæ & vniōni cum eadem fieri-
dæ subscripserunt: licet non potuerit induci Iosephus Patriarcha Græcorum, vt cum il-
lis consentiret, vti ipsi in sequentibus litteris testificantur. Vnde admiror Ciacconum
& alios asserere eundem ad Concilium peruenisse. Litteræ autem Prælatorum huius
sunt tenoris, obscuræ satis multis in locis, sed eodem modo habentur in actis Concilij
Lugdunensis & apud Matthæum Westmonaster. sub hoc anno.

IV.

SANCTISSIMO, REVERENDISSIMO, ET BEATIS-
simo Papæ, antiquo Romanorum Domino, GREGORIO, Magno Pontifici excel-
lentissimæ Apostolica Sedis, & Venerabilissimo Domino, & Patri nostræ hu-
manitatis.

[Nos qui Ecclesiasticam complemus ordinationem, Vestræ Romanæ Sanctissimæ
Ecclesiæ salutem, spiritualis subiectionis affectionem vbique: Metropolitæ Ephesus
præhonoratus Exarchus totius Asiæ, cum ea, quæ circa me est, sancta Synodo. Metro-
politan. Heraclia in Thracia & præsul honoratorum, cum ea quæ circa me est, san-
cta Synodo. Metropolitæ Chalcedonis superhonoratus, cum ea quæ circa me est, san-
cta Synodo. Metropolitæ Tyanorum, cum ea quæ circa me est, sancta Synodo. Epi-
scopus Metropolitanus Iconij, cum iis, qui circa me sunt, Episcopis. Metropolitan.
Naupacti superhonoratus, cum ea quæ circa me est, sancta Synodo. Metropol. Hera-
cleæ Ponti superhonoratus, cum iis, qui circa me sunt, Episcopis. Metropol. Iconij,
cum iis, qui circa me sunt, Episcopis. Metropol. Karias, cum ea, quæ circa me est,
sancta Synodo. Metropolitanus Berræas superhonoratus, cum ea, quæ circa me est san-
cta Synodo. Metropolitanus Athenarum, & locum Philippolitæ supplens, cum iis, qui
circa me sunt, Episcopis. Metropolitanus superhonoratus & Exarchus insularum Cy-
cladum, cum his quæ circa me sunt Episcopis. Metropolitanus Philippensium, cum iis
quæ circa me sunt Episcopis. Metropolitanus * Sinnicæ, cum iis, qui circa me sunt Epi-
scopis. Metropolitanus Serrorum, cum iis & cæteris. Metropolitanus Amastridæ, Me-
tropolitanus * Alanæ, Metropolitanus Prusæ, Metropolitanus Maditorum, Metro-
politan. Abyd. Metropol. Christianopoleos, Metropolitanus Silybriæ, Metropolitanus
Mesembriæ, Metropolitanus Apri. Metropol. Acinnij, Metropolitanus Parij, Metro-
politanus Didimotichi, Metropolitanus Anastasiopoleos Archiepiscopus Bizyæ, Archie-
piscopus Cypsellorum, Archiepiscopus Gatilleris, Archiepiscopus Deræ, Archiepisco-
pus Præconessi, Archiepiscopus Lopodij, Archiepiscopus Pergami, Archiepiscopus Me-
lanij, Archiepiscopus Beria: Adhuc autem cum nobis Pontificibus, & magna Synodo, &
Archidia

* Smyrnæ.

* Apamiæ.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

Archidiaconus honoratissimus Seuersibilis cum totali venerabili clero; cum iis autem & qui clerum complent sanctissimæ Ecclesiæ magnæ Dei, videlicet magnus Oeconomus, Proteclicus, Logotheta, Castrisus, Referendarius, qui super iudicia, qui super secreta, qui super sacrum & dona Apostolica, qui primicerius Patriarchalium Notariorum, qui princeps Ecclesiarum, qui super petitiones, qui rememoratorij, qui Ostiarij, qui Patriarchales Notarij, qui protopapæ, cum toto presbyterio Archidiaconatus Ecclesiastici, & qui domestici, cum omnibus psalmistis & lectoribus. Non solum nunc, sed prius beatissimæ, & sanctissimæ Vestræ Ecclesiæ magnam faciebamus diuisionem integritatis, & Ecclesiarum Christi totaliter vnitatem dilacerabamus. Quomodo, qui vnus pastoris sumus, non in vnum, & inter vnum aggregamur ouile^a, nec vnum replemus mandatum^b Christi? Sed ea, quæ sunt discordiæ magis eligimus, & bono pacis amisso, inuenire non quærimus illud, quod ex bono zelo nobis declarabatur? Nullus autem erat, qui coniungeret omnes in vnum, & sufflaret quasi ad vnum flamen singulorum concordiam: quam autem secundum Christi desiderium à Deo coronandus sanctus noster Imperator totus ad seipsum, intellectum attendens, vt oportebat, nunc in hac parte Dei gratia præhonorabilibus aliquibus deputauit. Prius ipse in seipso laborabat, quo vtique modo non declinaret nec ad remissionem: donec scissuram Ecclesiæ ad vnā interim compaginaret vnitatem: deinde non deficiebat communicando nobis, quod in voluntate habebat semper, & ostendendo qualiter habet suum propositum animæ. Vt autem ad ipsum Venerabiles Nuntij Vestræ Sanctitatis Apostolicas litteras & porrexerunt, & præsentarunt, quam Vestra Beatitudo desiderantium accelerat coniunctionem, totus exurgit promptus, & prætermittit quod alienum esset, & quasi in secunda consideratione omnia negotia sua reputat, proponens ea, quæ mandatorum vestrorum sunt, & suarum sollicitudinum & dispositionum. Conuocat igitur ad seipsum nostrum vniuersum Pontificale Collegium, & postmodum alios quotquot maximè spiritualitati adhærent, & circa studium Ecclesiasticum exercitium habent vnum, & quantus eorum quidem nocturnus & diurnus eius labor in medio est. Qui instat, quasi totaliter peruigil; qui etiam & studiose exercuit, & quasi semper in suscepto opere fuit, donec ad vnā & eandem multorum attraheret sententiam, longiore quidem & indigno sermone agitatam, si totum processum Vestræ Magnitudini præsentaremus. Quidam tamen nostrum statim conuenerunt, & quæ pacis fuerant, amplexati sunt: quidam vero magis obstinatores apparuerunt, temporis antiquitatem reuoluentes in mentem, & opposcentes alij, quasi de necessitate hoc imponeretur eis. Sed à Deo coronati Imperatoris diligentia vicit in finem, & habet omnes iam concordēs ad vnā hanc vñionem, per quam Apostolicæ Sedi antiquæ Romæ, ab antiquissimis attributos primatus attribuere assentimus. Hoc scilicet Dei gratia cooperata est, vt habeat ex nobis Apostolica Magnitudo Vestræ Sanctitatis sententiam agnoscere, qualiterque Magnifico Imperatori nostro simul communicauerimus in sententia: & quæ quidem attenderit & vult libenter, & nos acceptamus: breuiter præsentem epistolam annotamus, & ad conspicuam excellentiam Vestræ Magnitudinis transmittimus. Scitote, quod nos volumus quod Pontificalis sedis tota plenitudo, cum toto venerabili clero, & omnibus officariis, sacerdotibus, diaconis, & lectoribus Sanctissimæ Ecclesiæ Dei conuenit in vnum, vt attribuat promptè Vestræ Sanctitati & Apostolicæ Sedi, quod ad honorē pertinet, nec alium primum, & Summum Pontificem Ecclesiarum omnium nominaturi. Sed antiquam internuntiorum confessionem agnouimus, quam & patres nostri semper attenderunt toto præterito tempore, vsque ad tempus hoc. Vnde nostrum Patriarcham, & subsequenter omnes alios (quotquot conuenerunt) vt in vnum hæreant, & sedis ponerent concordiam, obsecramus. Ipse vero cum magna instantia, tenet quod agnosci debet primus; & postea (vt indicat) non decidet ab ista voluntate: nec adhuc à prima sententia, quam tenet, cum aliqua intentione mutatus est. Vnde & pluries nos prælati correximus ipsum, ipse nequicquam ad præsens acquieuit. Nos autem, & nobiscum potentissimus Imperator, iniunximus illi à Patriarchali sede recedenti, omnia in vna forma sollicitudinis manere, quæ sunt Constantinopoli Monasteriorum, donec Nuntij ad Vestram Sanctitatem accedant, & audiant sermonem vestrum, etsi Magnitudo Vestra ita recipiat, deleget

^a Io. 11. 14.

^b Ibid. 13. 35.

*Patriarcha
Græcorū no-
luit consen-
tire in vñio-
nem.*

K k

certos

ANNO CHRISTI
1274.GREGORII X.
ANNO 3.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 2.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

certos delegatos cum nostris reuerfis legatis. Et nos hunc finem obtinentes communi-
ter & interim conuenientes, attrahemus Patriarcham nostrum, & si recedere ipsum ab
intentione contingat, nobisque inclinauerit, & nos reddet beneuolos esse, quod præte-
ritis temporibus throno Apostolicæ Sedis insuper excellens honor attributus est: sic ha-
bebimus ipsum Pontificem etiam spiritualiter, sicut prius præsentem. Si vero immu-
tabiliter se habeat in sententia, tunc dependebit omnis necessitas & ipsum deicere,
& Patriarchali principatu priuare. Nos autem constituemus, & promouebimus alium,
qui utique consentiat nobiscumque eiusdem voluntatis esse, & reddet conuenientem
Primum Summitati Sanctitatis Vestræ. Hoc igitur proponimus (à Deo honorate
Domine) nos, quos Patriarchalis Constantinopolitanæ Sedis sublimes Pontifices cum
omnibus, qui circa nos, venerabilibus clericis per hoc scriptum nostrum vobis con-
iungi habemus; qualiter si solum Vestra Magnitudo, ea quæ legationis sunt admit-
tat, non est quod tempus teratur: & nos inclinamus promptè, & Magnæ Vestræ Alti-
tudini submittimus, & valde grater ea, quæ sunt spiritualis subiectionis totius, asse-
rimus, & nihil eorum denegamus, quæ ante schisma præstabant Patres nostri his, qui
Apostolicam regebant sedem, sed statim & nos attribuimus. Alia quidem signabunt
Nuncij, & gloriosæ Vestræ Sanctitati notificabunt. Finaliter sicut in spiritualibus po-
tentissimus noster Imperator, & nos Pontificum Collegium Episcopis commisimus: si-
cut cæteri spiritualiter ab Imperiali magnificentia mandatum acceperunt, de quibus qui-
cumque ad sæcularis principatus pertinent gubernationem, Vestræ Sanctitati resera-
bunt à Deo coronato nostro Imperatore. Confidimus autem quod pacis auctor Deus
unitatem paterna victus clementia adaperiet, nosque & Magistratus grater suscipiet
inclinatos: & vestram familiaritatem inuocantes & paternitatem, &c.]

Expletis his primis officiis suæ legationis, deducti sunt ad hospitia honorificè præ-
parata. Deinde lectis litteris & initis aliquando colloquiis proposita est eis norma fi-
dei Romanæ, quam profiteri deberent nomine eorum; à quibus mittebantur; quam illi
libenter admiserunt, & se publicè professuros sponderunt. Quare eiusdem mensis
die 28. in festo Apostolorum Petri & Pauli Pontifex solemne sacrum fecit in prædicta
maiori Ecclesia circumstantibus omnibus Cardinalibus & Prælatibus, qui ad Concilium
fuerant euocati. Lecta est epistola Latino & Græco idiomate, cantauitque Euangelium
Latinum Cardinalis Otthobonus de Flisco, & Græcum Diaconus ex Græcis eodem ha-
bitu, quo hæc mysteria illius nationis viri solent peragere. Deinde Cardinalis BONA-
VENTURA de concordia ineunda, & puritate fidei Romanæ egregium habuit ex no-
stro sermonem. Ut hic dixit statim cantatum est Symbolum fidei Constantinopoli-
tanum, incipientibus, *Credo in unum Deum*, Dominis Cardinalibus & Episcopis, qui ve-
luti Cantores & Primicerij præibant in cantu, prosequentibus Canonicis eiusdem Ec-
clesiæ. Deinde immediatè prædictus Germanus olim Patriarcha, cum cæteris Græcis,
& Archiepiscopis Calabriae Græcum ritum sequentibus, necnon Frater V. de Morbec-
ca Ord. Prædicatorum, & Frater Ioannes de Constantinopoli Ord. Minorum, Domini
Papæ Pœnitentiarij, qui linguam Græcam callebant, cantauerunt solemner, & alta vo-
ce prædictum Symbolum: dum vero peruentum est ad articulum de processione Spiritus
sancti, solemner & deuote illum expresserunt lento & graui cantu dicentes, *qui à Patre
Filioque procedit*. Terminato Symbolo idem Patriarcha, Archiepiscopi & Logotheta
cum alijs cantauerunt Laudes solemnes in lingua Græca Domino Papæ: mox Pontifex
circumdantibus altare Græcis, missam prosequutus est.

*Cantatur u-
nanimiter à
Latinis &
Græcis Sym-
bolum fidei.*

*Adueniunt
legati Tar-
tarorum.*

*Quarta ses-
sio.
a Matth. 14.
22.*

Die 4. Iulij venientibus Legatis Tartarorum per Fratrem Hieronymum Asculanum,
& cæteros socios Minoritas ad Concilium & fœdera Ecclesiæ conductis, obuiam pro-
cessit familia Cardinalium, & Prælatorum, eosque deduxit ad aulam pontificiam, ubi
Pontifex cum omnibus Cardinalibus & Prælatibus agebat de rebus Concilij, receptosque
cum honore & magnificentia remisit ad hospitia. Indixit deinde quartam sessionem ad
diem veneris proximè sequentem, Iulij sextam, & octauam Apostolorum Petri & Pauli, in
qua sedente Pontifice cum Diacono Cardinali, & immediatè post Cardinales à latere
dextro Nuntijs Græcorum, cantatum fuit per Dominum Hubertum Cardinalem S. Eu-
stachij Euangelium illius diei, videlicet: *Iussit Dominus discipulis suis ascendere in nauiculam,*
& prædi

V.

VI.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

& prædicatum per Fratrem Petrum Ostiensem, qui Domino Papæ tunc pro Presbytero seruebat, sub illo themate^a: *Illuminans tu mirabiliter à montibus aternis, turbati sunt omnes insipientes corde*: cuius expleto sermone Pontifex alium habuit ad Patres Concilij circa causas, propter quas coactum est, maximèque commendauit Imperatoris fidem, & solitudinem in mittendis legatis contra multorum expectationem. Deinde recta serie retulit, quæ cum illo per Nuncios egerit, & scripserit, vt si ad vnionem & fidem Romanæ Ecclesiæ spontè accedere noller, significaret quæ fieri cuperet; illum autem ab omni petitione & tractatu rerū temporalium abstinuissè, solumque de amplectenda vera fide, & præstanda Ecclesiæ Romanæ obedientia egissè; quod facturum plurimi palàm diffidebant. Iam vero rem ad felicè exitum peruenissè, & Nuncios præsto esse ad profitendum eiusdem, & filij nominibus, quidquid doctrinæ habetur Catholicæ, & ad recognoscendum Ecclesiæ Romanæ Primatum, vt ipse Imperator suis litteris significabat. Demùm, Imperatorium, Andronici item Imperatoris, & Prælatorum diplomata tria signata bullis aureis, & Latinitate donata publicè fecit coram omnibus legi. Quibus lectis magnus Logotheta dixit se in mandatis accepissè ab Imperatore iurare in animum ipsius, & profiteri fidem Catholicam Ecclesiæ Romanæ; Quare statim professus est eam, quæ lecta fuerat in Concilio, & habetur *c. de summa Trinit. & fide Cathol. in 6.* dixitque eam velle credere, & tenere Imperatorem eiusque subditos atque perpetuo seruaturus, neque vllò vnquàm tempore ab ea recessuros. De hinc Sacramentum addidit in hunc modum, quem cæteri in iuramento seruauerunt.

^a Psal. 75. 6.

Grati publicè
profitentur
fidem S.R.E.

VII. [Ego N. Nuntius habens ab eisdem sufficientem ad infra scripta mandata, supra scriptam fidei veritatem, prout planè lecta est, & fideliter exposita à me Dei Domini nostri nomine veram sanctam Catholicam fidem esse cognosco, eam accepto, & corde, & ore confiteor; ipsamque prout tenet, & fideliter docet, & prædicat sancta Romana Ecclesia, inuiolabiliter seruaturum, & in ea omni tempore perseueraturum, nec ab ea vllò vnquam tempore recessurum, vel quoquomodo deuiaturum, nec discrepaturum promitto. Primatum quoque ipsius sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, prout in præmissa serie continetur, ad ipsius Ecclesiæ obedientiam spontaneus veniens fateor, recognosco, & accepto, & spontè suscipio. Et ipse omnia præmissa, tam circa fidei veritatem, quam circa eiusdem Ecclesiæ Romanæ Primatum, & Episcoporum recognitionem, acceptionem, susceptionem, obseruantiam, ac perseuerantiam seruaturum (præstito corporaliter iuramento) promitto & confirmo: sic Deus ipsum adiuuet, & hæc sancta Evangelia.]

Sacramentū
Græcorum.

VIII. His peractis Sanctissimus Pontifex alta voce incepit, *Te Deum laudamus*, prosequentibus hymnum magna deuotione, multis lacrymis, & solemnī cantu Cardinalibus, & Patribus vniuersis Concilij, Pontifice toto tempore dum caneatur in pedes erecto sine mitra: Quo completo ex Capellanis vnus dixit Versiculum, *Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis*, cui responsum est ab omnibus: *A templo sancto tuo, quod est in Hierusalem.* Subiunxit Pontifex: *Dominus vobiscum*, & Orationem: *Da Ecclesiæ tuæ quesumus omnipotens Deus, vt sancto Spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur.* Finita oratione sedens in faldistorio suo alloquutus est breuiter sacrosanctum cœtum super immenso gaudio, animo concepto, & egregio hoc opere, quod Deus mirabiliter compleuit, proposito themate illo, quod in Concilij limine suscepit^b: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.* Post sermonem Patriarcha*, & Archiepiscopus Græcorum descenderunt in nauim Ecclesiæ, & sederunt in sedibus altis, in loco in quo sedebant Presbyteri Cardinales post eos: & tunc Dominus Papa reuerenter incepit idioma Latino, *Credo in vnum Deum*, quod sine mitra stans prosequutus est cum vniuersis Concilij Patribus vsque ad finem. Mox Patriarcha Græcorum similiter inchoauit lingua Græca idem Symbolum, quod per eum, Archiepiscopum Nicosiensem, & alios Græcos, qui cum eo venerant, nec non per alios Archiepiscopos & Abbates Græcos de Regno Siciliae solemnī cantu ad finē vsque deductum est: repetita tamen bis processione Spiritus S. à Patre Filioque. Hoc solemnī, & omnium maximè sacro ritu cum ingenti omnium gaudio completo, significauit Pontifex, quatenus Rex Tartarorum miserat Nuntios suos, (qui ex aduerso coram Pontifice stabant ad pedes Patriarcharum)

Gratias agūt
Deo Patres
Concilij ob
factam vnio-
nem.

^b Lucæ 22.
15.

* Quis hic
Patriarcha?
cū expresse
habeatur in
epistola Græ-
corū supra
recitata Pa-
triarchæ eo-
rundem no-
luisse con-
sentire vnio-
ni. Fortassis
Germanus,
olim eorun-
dē Patriar-
cha, qui re-
nunciavit.
Vide hoc an-
no nu. 2. &
Hieronymū
Zuritam 1.
p. lib. 3. c. 86.

K k 2 de

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

de rebus grauiſſimis acturos, iuſſitque Regias litteras legi per quendam Capellanum. His lectis iterum Concilij Patres alloquutus eſt Pontifex, indixitque ſeſſionem quintam ad diem Lunæ proxime ſequentem.

Non potuit tamen haberi ſeſſio die, quo decreta eſt propter diſſenſionem inter Pon- IX.
tificem & Cardinales circa bullam, ſeu conſtitutionem, quam edidit, oſtenditque eiſ-
dem circa electionem Romani Pontificis, quā voluit præpedire tot damna, quæ ſeque-
bantur ad ſeram Pontificum creationem. Adductis tamen omnibus in ſuam ſententiam,
ſubiectiſque eorum ſigillis die Lunæ 16. eiſdem menſis incepit ſeſſio quinta; Die tamen
præcedenti euocato ad gaudia æterna Sanctiſſimo viro BONAVENTURA Cardinali Alba-
nenſi, anno ætatis ſuæ 52. vt largiùs & exactiùs mox dicemus. Porro illa die antequam
Pontifex Eccleſiam ingrederetur, Fr. Petrus Oſtienſis Epicoſopus, præſentibus omnibus
Prælatiſ, baptizauit vnum ex Nuntiis Tartarorum cum duobus ſociis, quibus Dominus
Papa veſtes fieri fecit coccinas, ſeu quiſquiliatas, ſecundum morem tamen Latinorum.
Cantauit Matthæus Rubeus Cardinalis S. Mariæ in Porticu Euangeliū ſecundum Mat-
thæum^a: *Videte, & vigilate, & orate, attendite vobis & vniuerſo gregi.* Lectæ deinde ſunt
variæ conſtitutiones, & Pontifex publicè expreſſit ſuum dolorem & Eccleſiæ damnum
ex BONAVENTURÆ morte ſequutum. Die 18. eiſdem menſis habita eſt vltima
ſeſſio, & lecta ſunt alia ſalubria Eccleſiæ ſtatuta; deinde Dominus Papa pontificali-
bus indutus alloquutus eſt Patres Concilij circa ſubſidium Terræ ſanctæ, & vnionem
Græcorum iam feliciter conſummatam; & acriùs inuectus eſt contra prauos quorun-
dam de Clero mores, graues ſuperaddens minas, niſi eos in meliores correxerint; om-
neſque hortatus eſt, vt in ſuis Eccleſiis reſideant. Atque de his multa ſe curaturum
dixit, qui in Concilio ob varia & moleſta negotia occurrentia non poterant tractari.
Tandem omnibus finitis dixit Sanctiſſimus Pater orationem pro terminando Concilio,
& ſolemni benediſtione populum ſanctificauit: mox Cardinalis Ottobonus altiori &
ſolemni voce dixit: *Procedamus in pace*: & ſic diſſolutum eſt Concilium.

Res grauiſſi-
ma acta in
illo Concilio.

b An. 1262.
n. 17.

An adſuerit
Concilio Pa-
laologus.

c Chro. Hir.
ſau. hoc an.
d Blond. dec.
2. lib. 8.

e Guag. l. 7.

f Naucle. ad
hunc an.

g Galeſ. c. 14.

h Seuer. Bin.
in vita Gre-
gor. X.

i Hoc anno
n. 26. & ſeq.

An Bonauē-
tura fuerit
præſes Conci-
lij

k Sixt. IV. in
bulla Su-
perna coele-
ſtis.

l Sixt. V. in
bulla Triū-
phantis Ie-
ruſalem.

m Octauia.
in oratio.

n Galeſ. in
vita c. 14.

o Chopi. l. 2.

Monastiſcō.
tit. 1. n. 29.

Plurimæ res grauiſſimæ pertractatæ ſunt in hoc Concilio: confirmatum ius Impe-
rij Orientis Palæologo, quantumuis reluctarentur Balduinus pater, Philippus filius Im-
peratores Conſtantinopolis dicti, & Carolus Rex Sicilia, qui omnem adhibebat opem,
vt ſocerum in Imperij ſedem, ex qua diximus^b à Palæologo eiectum, reſtitueret. Pro-
clamatus etiam Occidentis Imperator Rodolphus, repugnante item per ſuos Nuntios,
mox per ſeipſum Alphonſo Rege Caſtellæ. Stabilitis enim vtriuſque Imperij Rectori-
bus certiore & potentiore ſibi promittebat opem pro ſuccurrendis rebus Hieroſo-
lymitanis. Adſuit eidem Concilio Iacobus Rex Aragonum pro ſuſcipiendo de manu
Pontificis regni diademate, neque obtinuit dum pendere noluit veſtigal à Petro ipſius
patre promiſſum, quo tempore coronam Romæ ſuſceperat: indignum iudicans regnum
virtute maiorum partum, cuiquam Principi eſſe veſtigale. Eidem ſe ſtiſſe Concilio
Michaëlem Palæologum ſcribunt plures, Chronicon Hirſaugien.^c Flauius Blondus^d,
Robertus Guaguinus^e, Ioannes Nauclerus^f, Petrus Galeſinus^g, Seuerinus Binius^h,
& plerique alij, qui etiam paſſim in picturis præſentem exponunt in Concilio Palæo-
logum. Nequaquam vero ad ſanctam Synodum acceſſiſſe certo certius conſtat, tum
ex hiſtoria & actis ipſius Concilij, tum ex miſſis ab eo Nuntiis & epiſtolis interlocuto-
riis, atque ex harum reſponſis, quæ dabimus inferius.ⁱ Conuenerunt ex vniuerſo Orbe
Chriſtiano Epicoſopi quingenti, Abbates ſexaginta, & alij Antiſtites ac ſacerdotes mille:
viri item primarij laici innumeri.

Præſidem in Concilio egiſſe BONAVENTURAM expreſſe aſſerunt duo Pontifices Ro- X.
mani Sixtus Quartus^k & Quintus^l, ille in Bulla, in qua Sancti eidem decreuit hono-
res; hic in Decretali, qua primis eum Doctoribus connumerauit, quibus accedunt Octa-
uianus Sinueſſanus^m in oratione habita coram Sixto Quarto de eodem Sanctorum
catalogo aſcribendo, Petrus Galeſinusⁿ in eius vita, & plerique ex noſtris: Quā id porro
ratione verum ſit, ſcrupulus ſubefſe poteſt, cum ipſe Pontifex Gregorius X. omnibus fer-
mè ſeſſionibus interſuerit, & conſequenter præſuerit. Neque enim in præſentia Pontificis
facile licet aſſerere alium præſediſſe: atque hinc Renatus Chopinus^o non ineptè Gre-
gorium vocat *Concilij Lugdunenſis Præſidem*. In eo autem ſenſu Præſidem dici iudicauerim,
non

ANNO CHRISTI GREGORII X. RUDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

non quod primas egerit totius Concilij, aut in generalibus sessionibus primus federit: sed quod in peculiaribus sessionibus, & priuatis cætib, quos per se celebrasse quotidie Cardinales absque Pontificis interuentu habet historia eidem Concilio præfixa, quique etiam cogi solent in Conciliis tanquam præparatorij & dispositiui ad sessiones publicas, ne res indiscussæ & immaturæ in vniuersali omnium consensu magis proponantur ad strepitum & lites, quam ad malorum remedium; placidum & vnanime reportaturæ iudicium. Quo sensu dixisse iudicauerim Petrum Galefinum^a, Pontificem Gregorium maluisse Bonauenturam eum esse, cui potissimum Concilij dirigendi curam daret: & Mauritium Bressium^b oratione habita coram Sixto Quinto Bonauenturæ mandatum esse à Pontifice uti prospiceret, ne quid Ecclesia detrimenti acciperet. Ad cauendos etenim tumultus, & exoticas turbulentorum retundendas propositiones, prouidentia & curæ Pontificiæ est vnum vel plures constituere, qui proponenda in Concilio prius examinent, ne vnicuique ad libitum, vel secundum animi affectum liceat inania vel nociua proponere; qui materias cuiuscumque sessionis disponant, & seligant, ne cateruatim, & confuse omnia congerantur; qui constitutionibus edendis assistant, qui Pontifici præsidenti consilio sint & auxilio. Atque hoc ipsum intellexisse suspicer Marianum^c nostrum, cum dixit: Bonauenturam iussit Pontifex principaliter Concilij negotia pertractare. Assistebant autem ei ex Pontificis præscripto duo viri grauissimi ODDO RIGALDI, vulgo Gallico *Rigault*, Archiepiscopus Rothomagensis, & Episcopus Tripolitanus (cui nomen Paulus, uti habet Metropolis Salisburgensis, quæ refert eum missum legatum à Pontifice ad Imperatorem Rudolphum) ex eodem Ordine Minorum assumpti, quorum authoritatem in dirigendis rebus Concilij, & summam æstimationem apud Pontificem inuide & ægrius ferens quispiam, trita & inculta hæc carmina sparsit.

Rothomagensiacus Præses, ac Tripolitanus,

Et Bonauentura tractant Papalia iura,

Ordinis immemores, qui tales spernit honores.

XI. Cum his magna quæque præstitit BONAVENTURA, ita ut omnium præsertim Græcorum animos sibi conciliarit, & magnum nomen *Eutychy*, præclarum sapientiæ eruditionisque elogium, publica eorundem acclamatione obtinuerit. Itaque ut scribit Galefinus^d, non modo sustinuit, sed iam superare coepit opinionem Gregorij Pontificis, qui illum cum ad Concilium accersierat, tum delegerat, qui illius bene gerendi officium gereret, concioneque cunctos, præcipue Græcos exuperaret. Iam verò præcellentem eius doctrinam, ac Theologiam libris explicatam, quos ediderat, magnopere illa ætas admirabatur; & diuinitus sane factum est, ut in omni præclarissima litterarum tractatione præstans eius scientia elucesceret, atque eandem non solum multis lucubrationibus antea perspectam, sed in Parisiensis Academia luce iam spectatam ac probatam Synodus Oecumenica Lugdunensis in disputationibus, & congressibus cum Græcis admirabiliter intueretur. Nemini autem dubium esse potest, nec verò debet, quin is, ut eruditissimus erat, eruditionis egregiæ curricula confecerit in omni illa Lugdunensi tractatione. Eius porro Concilij acta publica, quæ desiderantur, si his temporibus extarent: certe in iis quasi obsignatis tabulis, omnino testificatas haberemus præstantes virtutes, eximiamque sapientiam illius: de quo constans eâ ætate opinio fuit; Græcos ipsius potissimum virtute, explosis erroribus in vnitatem fidei Catholicæ rediisse.

XII. Erat enim virtutibus quibusque decenter ornatus, humilis, clemens, ab ira alienus, morum consuetudine suavis, sermone iucundus, vultu angelicus, atque diuinis ornamentis excultus: quibus sibi eorum beneuolentiam facile conciliauit. Quo factum est, ut cum disputationum cursum ingressus est, eorum animis vestigia impressa reliquerit veræ orthodoxæque illius doctrinæ, qua, ut cæteris virtutibus, cum excellere iam omnes in animum sibi induxerant. Gratus igitur is cum esset cunctis facile Latinis & Græcis, animorum concordiam & fidei vnitatem persuasit: & Pontifici operam nauauit permultis decretis conscribendis, quæ in eo Concilio sapienter atque utiliter edita, deinde in sextum librum Decretalium ordine relata sunt. Itaque celeberrima illa Synodus mirificè tandem spectauit illius & facundiam in concione,

Kk 3 & pru

a Galef. cit.

b Mauric. orat. quæ habetur 10. 1. oper. S. Bonauent.

c Maria. cit.

Tres præstantissimi Minoriæ grauioribus res Concilij peragunt. Metrop. Salisburg. fol. 141.

d Galef. cit.

Quæ probata eius doctrina & prouidentia.

Multum præstitit in conversione Græcorum.

Atque alia multa in illo Concilio.

ANNO CHRISTI
1274.GREGORII X.
ANNO 3.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 2.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 67.

a Antonin.
lit. 24. c. 8.
Defendit re-
ligiones Mē-
dicantium.

b Vide anno
1256. n. 18.
Facit ut ere-
mita Au-
gustiniani cō-
ueniāt in ha-
bitu extero-
ri.

c Volater.
l. 21. Antrop.
cit. de Ere-
mitis.

d Philip. à
Sofa in no-
tis ad vitam
S. Bonauen.
not. 2.

e Daza in
princ. to. 4.
chronicorū.
f An. 1256.
n. 18.

Quātus om-
nium dolor
in morte Bo-
nauentura.

g 1. Reg. 1.
26.

h Galef. cit.
Bonau. colū-
ria reipubl.
Christiana.

Nenia Frāc.
Fabrian. in
morte S. Bo-
nauentura.

& prudentiam in consultatione decretorum, & scientiæ vim, ingeniique præstantiam in refutatione hæreticorum, neque enim in maximis illis occupationibus hoc agere prætermisit, ut hæreticos religionem Mendicantium, tum oppugnantes retunderet, & confringeret. Vnde non abs re dixit Antoninus ^a: Sapientiâ suâ in illo Concilio in defensionem Religionum Mendicantium contra multos & magnos aduersarios à Deo datus fuit. Ei commissam longiùs protractam controuersiam Eremitarum sancti Augustini circa formam habitus suscipiendi, quam repetitæ Pontificum bullæ terminare non potuerunt, ut sub suis annis ^b, & in Apologetico nostro ad finem prioris tomi sæpius monuimus, scribit Marianus, atque ipsos inter se discrepantes circa habitum exteriorem ad Concilium accurrisse; BONAVENTURAM verò ex peculiari commissione Pontificia omnibus & singulis præscripsisse formam toties à Pontificibus eisdem propositam, & litteris Apostolicis commendatam. An alias pro hac eadem re legationem vel commissionem acceperit ab Alexandro IV. uti scribit Volaterranus ^c, aliunde nobis non constat, neque in probatis nostris monumentis, aut vetustis scriptoribus huius legationis comperio vestigium. Subscripserunt Volaterrano Philippus à Sofa ^d, & Antonius Daza ^e recentiores nostri Sodalitij authores; inde autem exortum putauerim errorem, quod ad Bonauenturæ instantiam Alexander Pontifex vno atque altero diplomate certum & fixum statuerit Eremitis habitum, ne Minoritis similes in cuculla viderentur, quemadmodum superius suo loco fecisse monuimus ^f.

His aliisque rebus præclare, & feliciter gestis in Ecclesiæ Dei obsequium, summo om-
nium dolore, & magno rei Christianæ detrimento vitæ finem posuit BONAVENTURA in ipso Concilio ante celebratam sessionem quintam. Omnes fermè scriptores vniuersale enarrant Ecclesiæ detrimentum, & omnium in Concilio congregatorum planctum tanti viri obitum sequutum: sed vltra omnes candidè & ex fide breuiter omnia narravit, qui historiam ipsius texuit Concilij. Rem porro ita narrat. [Eodem anno (1274.) & mense (Iulio) die Dominico, decima quinta eiusdem, hora matutinali obiit claræ memoriæ Frater BONAVENTURA Albanen. Episcopus, qui fuit homo eminentis scientiæ, & eloquentiæ, vir quidem sanctitate præcipuus, vita, conuersatione ac moribus excellentissimis decoratus, benignus, affabilis, pius, & misericors, virtutibus plenus, Deo & hominibus dilectus, qui sepultus est in ipso die Dominico in loco Fratrum Minorum Lugduni, cuius exequiis interfuit Dominus Papa cum omnibus Prælati, qui erant in Concilio & tota Curia, & Fr. Petrus Ostiens. Episcopus celebrauit Missam, & prædicauit proposito themate, scilicet ^g, *Doleo super te frater mi Jonatha: multæ lacrymæ, & gemitus ibi fuerunt; hanc ei gratiam concesserat Dominus, quod quicumque eum videbant, ipsius amore incontinenti capiebantur ex corde. Deinde die sequenti in publica omnium sessione Pontifex (inquit author) alloquutus est Concilium, dicens, quomodo Ecclesia Dei inæstimabile damnum perpeffa fuerat ex obitu Fratris BONAVENTURÆ Albanen. Episcopi, & mandauit omnibus Prælati & omnibus Presbyteris per totum mundum, ut quilibet eorum vnā Missam deberet cantare pro anima ipsius, & aliam pro animabus omnium aliorum, qui mortui sunt adueniendo, stando, seu redeundo ad Concilia siue ad Concilium.] Addit ad hæc Galefinus ^h: In eius obitu fuit vna communis penè omnium vox dicentium, vel potius lamentantium, rei Christianæ publicæ columnam corruisse. Tantâ vero populi celebritate funus elatum est, ut omnis Lugduni ciuitas ad illud celebrandum sese cum lacrymis effuderit.*

Vt sancti Viri obitum percepit B. FRANCISCUS FABRIANENSIS, amarè flens & lugubre promens carmen, hanc Neniā scripsit, qua mentis suæ dolorem, Ecclesiæ, & Religionis iacturam, versu leonino expressit.

O lugubris Ecclesiæ planctus, & plaga dura;
Defunctus est fons gratiæ, Frater BONAVENTURA.
Heu! quanta iactura super tanto Doctore!
Iam suspirat mærens desolata Scriptura.
O quantus luctus hominum, Ecclesiæ lamentum?
Obijt forma cardinum, decor, & ornamentum.

O quam

ANNO CHRISTI 1274. GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
 ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

O quantum nocumentum Ecclesie Romana?
 Deplorat non inane mundus hoc detrimentum.
 O mors expers clementia, natura frangens iura,
 Momordisti nunc impiè mundi dirà iacturà.
 O MINORVM RELIGIO! sume planctum amarum:
 Exundare profluuiò perfusa lacrymarum.
 Suspira, nam praeclarum perdidisti Doctorem.
 Quem patrem & pastorem habuisti praeclarum.
 O paupertas huic viro desponsata,
 O summi Regis filia per hunc diu seruata:
 Nunc plora viduata, verum tui possessorem,
 Pro cuius amore concessit multa data.
 O puritas clarissima totius honestatis,
 O castitas gratissima spiritibus beatis,
 Hunc tuae integritatis plange protectorem,
 Et castum amatorem tuae fecunditatis.
 O profunda humilitas in caelis coronata,
 O caelestis sublimitas de terris exaltata,
 Hunc plange orbata, hunc lugem ærore:
 Qui mundanum florem contempsit te seruata.
 O splendor & speculum sanctae Religionis.
 O pastoralis baculus tantæ professionis.
 Iter egressionis tuae fiet gressus virtutum,
 Teque ductorem tutum habebit suae actionis.
 O zelator iustitiae, ô pastor pietatis,
 O cultor pudicitiae, protector paupertatis,
 Tam sexus quam ætatis, conditio quaecumque
 Te ploret ubique Doctorem veritatis.
 Eia nunc piissime Rex, omnium Creator,
 Ecclesia sanctissima ô dulcis consolator,
 Nobis auxiliator sit in regno caelorum,
 Qui nobis forma morum fuit manens viator. Amen.

XV. Hoc tempore sub huius anni limine Frater HUGO DE DINA, vir magnæ eruditionis & spiritu prophetico donatus mortem hanc BONAVENTURÆ prædixit transiens per Urbem veterem, & scribens Fratri Ioanni Parmensi Gretij commoranti. Etenim post multa, quæ angelico sermone soli Ioanni erant nota, in litteris ei explicata, subdidit. [Papa cito morietur. Passagium non fiet. Terra ultra mare Christianorum amittetur. Acri * destruetur. Ordo Templariorum annullabitur. Frater BONAVENTURA non ascendet ad altiore gradum. Ordo Minorum diuidetur. Ordo Prædicatorum aspirabit, & obtinebit prædia. Veniet Ordo Catenatorum, qui videbitur tantæ perfectionis, quod omnis præterita perfectio Prædicatorum & Minorum eius obtentu videbitur vilis, & quasi nihil.] Non sum Oedipus, meam fateor inscitiam circa hunc Ordinem Catenatorum, meque an iam ortus vel adhuc oriendus, sit nescire.

Hugo de Dina mortem Bonavent. & alia prædixit.

* Urbs Ptolemæidis. Catenatorum ordo.

Quo die & tempore S. Bonau. obierit.

XVI. Annum, mensem, & diem mortis BONAVENTURÆ adnotavit testis ille ocularis, qui Concilij acta sub compendio excepit: Vnde est cur admirer tantam reperiri circa tempus, annum, & diem mortis sancti Viri adeò apud omnes celebris, & ante omnium oculos in generali Concilio defuncti, inter scriptores controuersiam. Etenim non hoc anno, sed alio posteriori 1275. & 3. Idus Iulij Carolus Sigonius^a, Alphonsus Ciacconus^b Alphonsus Villegas^c Eodem item anno, sed pridie Idus Ferdinandus Castillo^d, & Abrahamus Bzouius^e sui oblitus, dum verius anno superiori num. 7. ex ipsa historia Concilij tunc mortuum retulit, dicunt obiisse. Alij cum historia Concilij concordant circa annum, non autem circa diem, Chronica^f & Bre-

^a Sigon. in hist. Ital.
^b Ciacco. in Greg. X.
^c Villeg. in vita S. Bonau.
^d Castillo i. p. hist. Prædic. l. 3. c. 39.
^e Bzou. an. 1275. n. 9.
^f Chro. Minorum p. 2. lib. 2. c. 7.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. MIA. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

Br qui ar.
Minor. die
8. festi.
b Pauinis in
relat. cano-
niz. p. 1. a. 4.
& 10.

c Octavian.
supra cit.

d Licius in
ser. de S. Bo-
nauent.

e Razzi de
sanctis He-
trur.

f Maurolic.
in Martyrol.

g Ribadenei
ra in vita S.
Boauen.

h Martyrol.
Ro. 14. Iulij.

i Breuiar.
Rom. eodē
die.

k Galef. cit.
l Rodulph.

fol. 94.

m Rocca in
Biblioth.

Theolog.

n Vineā S.
Franc. c. 4.

Sacra hostia
per latus Bo-
nauentura in-
trat ad cor.

o Vide An-
ton. tit. 24.
c. 8. ante §. 1.

p Psal. 21. 4.

q Aug. epist.
120. c. 7.

r Trithe. de
scriptor.

s Gerson. ep.
de doct. S.

Bonau. p. 1.
Bonauentu-
ra idem in-
greditur per
latus Chri-
sti.

t Bonauent.
opus. de
stimulo a-
moris c. 1.

uiarium Minorum ^a, Ioannes Franciscus de Pauinis ^b, Octavianus de Martinis ^c, Robertus de Licio ^d, Siluanus Razzi ^e, & Franciscus Maurolicus ^f 13. Iulij, Petrus Ribadeneira ^g, Martyrologium ^h & Breuiarium Romanum ⁱ die 14. aiunt obiisse. Sed cum historia Concilij concordant Petrus Galefinus ^k, Petrus Rodulphus ^l, & computum ecclesiasticum: etenim iuxta regulas eiusdem incidebat dies Dominica in ipsas Idus Iulias, seu in quintum decimum mensis. Circa annum error planus est, cum constet, ipso eodem quo Concilium Lugdunense celebratum est, antequam terminaretur, defunctum esse. Congregatam autem hoc anno Oecumenicam illam Synodum boni quique scribunt historici. Maior censendus est error Angeli à Rocca ^m dicentis floruisse anno Dom. 1283. nisi fortassis sit mendum Typographi. Diei autem varietatem inde exortam omnino iudicauerim, quod Sixtus Quartus in Bulla canonizationis sancti Viri festum coli iusserit, & ipse celebrauerit Dominica secunda Iulij, & teste Petro Rodulpho scripserit ad Capitulum generale Brixianum de canonizatione eiusdem à se facta, & subiunxerit: [Dies autem sollemnis est secunda Dominica Iulij, quocumque die occurret.] Voluit enim Pontifex, ut sicut in die Dominica obiit, ita in Dominica eius festum celebraretur, atque inde eius commemoratio esset magis celebris, & festiua. Incidente autem secunda Dominica mensis in varios dies, variè etiam circa obitus diem senserunt authores.

Mira prorsus beneuolentia ac singularis illa Dei erga eundem sub mortem dignatio, XVII. quam vetustus & commendatus liber inscriptus, *Vinea S. Francisci* ⁿ, memorat in eius vita. [Subito, inquit, viribus destitutus in tantum vomitu fatigabatur, ut nihil sumptum tenere potuerit. Nihilominus ex Christiano more valde desiderabat confirmari sacro viatico: sed tamen abstinuit se, præ reuerentia & periculi causâ. Iussit corpus Domini adferri, cuius præsentia saltem, cum sumere vereretur, confirmatus, lætius constantiusque excederet. Pixis, quod Ciborium vocant, in quo corpus Domini portabatur, lateri admoueri voluit, sumendi desiderium indicans. Sub pixide lateri apposita, in formam rosæ rubentis latus aperitur; qua CHRISTI corpus è pixide in eius cordis intimum se immisit, nullo post aperturæ relicto vestigio.] Magnum profectò & admirandum beneficium, ut ex aureo ciborio Deus latera penetret BONAVENTURÆ, & in intimis cordis penetralibus sibi sedem constituat: quasi puriorem illam indicare vellet animam quocumque precioso metallo; & decentius se repositum innueret in Bonauenturæ corde, quam in ditissimo quouis sacrario. Sanà quasi delicias suas reputaret esse cum Bonauentura, seu potius intra Bonauenturam, aliàs ex sacrificantis manibus ^o elapsus est ad os BONAVENTURÆ ex nimia conscientia per dies aliquot ab altari se retrahentis: pati non valens tot dies à Bonauenturæ amoribus elongari; neque ab ardentissimo corde longius abesse sustinens, quodam amoris impetu modò per os, modò, per latus ad desideratissimam cordis sedem festinus ingreditur, per apertam sibi portam feruenter irrumpit. Christus ille est, de quo dixit Psalmista ^p, *Tu autem in sancto habitas, laus Israël*: quod ideo dictum ait August. ^q *quia charitatem, in qua habitat, requirit*. In BONAVENTURÆ itaque dum residet corde propriè in sancto, propriè in ipsa charitate habitare dicitur: etenim *Doctor ardens* apud Trithemium ^r audit, apud alios ^s *Doctor Seraphicus*, & *Doctor ignitus*, charitatis flammâ totus accensus.

Sed & vicissim in hac amoris schola, amoris tela eiaculari didicit BONAVENTURA, XVIII. & inter diuinos æstus potenter exarsit. Quantumvis enim intra se CHRISTVM haberet, amoris vehementia minime satisfieri putabat, nisi easdem vices rependeret, & inauditum beneficium inaudito & simili modo compensaret. Ipsum audi sui amoris delicias, & secreta potentissimæ dilectionis arcana humiliter, & ex faucij animi passione referentem. ^t [O amantissima vulnera Domini nostri IESV CHRISTI! Nam cum in ea quadam vice oculis subintrarem apertis, ipsi oculi sanguine sunt repleti, sicque nihil aliud videns cœpi ingredi manu palps, donec perueni ad intima viscera charitatis suæ, quibus post vndique circumplexus reuerti nequii. Ideoque ibi inhabito, & quibus vescitur cibus vescor, ac inebrior suo potu. Ibi tanta abundo dulcedine, ut tibi non valeam enarrare. Et qui prius fuerat pro peccatoribus in vtero virginali, tunc dignatur me seruum suum intra viscera sua comportare.] Verè Seraphim ardens BONAVENTURA, qui licet

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

licet Deum intra se habeat, ad Deum tamen volando festinat: & stans ad modum Seraphim prophetici. Deum intra se continet, alisque volat corporis & animæ, superioris & inferioris portionis: neque tamen tanto igne quiescit, quin cordis alis à Deo ad Deum volitet, & ingenti rapiatur desiderio, donec se totum in Deum immergat. Ita capit & capitur, Deum continet, & in eodem vicissim continetur.

- XIX. Tanto animi nitori correspondebat & corporis venustas, fuit enim præstanti forma, statura eminens, maiestate corporis eximia, vultu decoro & graui, sermone placidus, conuersatione benignus, corporis & animi dotibus excellens, valetudine rarò pulsatus aduersa: indolis supra quam dici possit egregiæ: non alio aspectu, quam è cælo missi Angeli videbatur, vt suo tempore nullus esset eo pulchrior, sanctior, nec doctior: tanta siquidem in vultu elegantia cum benignitate coniuncta erat, vt non solum amabilis cunctis, sed etiam admirabilis redderetur, & qui eum semel intuerentur, quadam magna animi propensione, ac veluti frugi, & ad Religionis splendorem progenitum, studiosa obseruantia admirarentur & colerent. Communiter depingitur in habitu Cardinalitio ad studia sedens, & scribens tanquam Doctor Ecclesiæ, coràm CHRISTVM habens Crucifixum propter datum Thomæ Aquinati responsum, scilicet ex illo vnico & optimo libro erudita quæque & salutaria se hausisse argumenta. Scripserunt eius vitam Petrus Galefinus sacri Palatii Aduocatus Consistorialis, Bartholomæus Pisanus, Marcus Vlissipponensis, Petrus Rodolphus, Anonymus apud me MS. sed compendiosius hic, ex fide tamen. Orationes duas de eo habuerunt Octauianus à Martinis Sinuessanus de illo canonizando, & Mauritius Bressius de eodem inter Doctores Ecclesiæ annumerato. De vtroque extant Sixti Quarti & Quinti diplomata. In fine tomi 7. operum S. Doctoris in Vaticana Typographia excusorum habetur relatio præuia ad canonizationem per Ioannem Franciscum de Pauinis. Sermones de eo scripserunt Robertus à Licio, Pelbertus à Temesvart, & plerique alij. Carmine virum Sanctum celebrarunt Dantes. Aligerius comœdia 3. Laurentius Massorillus, Fulginas in sacrorum hymnorum opere, & Franciscus Maurus Hispellas in libris Francisciados, cuius illud de eo carmen, quamuis Henricus Willot dicat à Gersono pro Epitaphio affixum.

Ille hominum plausu nequicquam excitus inani:

Sed cura maiore actus, melioraque versans

Pectore consilia, insani præconia vulgi

Despicit, & varios vltro auersatur honores.

- XX. Illud peculiare Bonauenturæ tribuit Thomas Bozius^b cum aliis, vt primus instituerit è laicis sodalitates, qui ad opera pia conuenirent, precesque certas quotidie recitarent, suosque præfectos haberent, perpetuo successionis tenore deligendos. Initium verò instituti sanctissimi Romæ factum in Sodalitate, siue Archiconfraternitate Confalonis circiter annum propè millesimum ducentesium septuagesimum. Huius exemplo innumeræ in Orbe Christiano formatæ Sodalitates, quarum institutis nullum non opus pium perficiendum comprehenditur.

- XXI. Insignem hominis sanctitatem multis miraculis testatam Deus voluit, quæ luculentis testimoniis commendata sunt posteritati. Referuntur plurima in Chronicis Minorum, alia commemorat Octauianus Sinuessanus, quæ Sixtus Quartus rectè atque ex ordine cognita habere voluit, antequam illum in sanctorum numerum referret. Habent alia Balneoregienses ciues, quæ omnium sermone testatissima comprobauit etiam Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ autoritas. Viuens multa is miracula patrauit, post mortem plura, ita vt ad eius sepulchrum, tanquam ad commune afflictorum refugium, accurreretur. Is porro pestilentia morbo, & contagio Lugdunum liberauit, periculo difficiles partus diuinè explicuit: malorum spirituum æstu & vexatione oppressos mirificè liberauit; puerum mortuum ad vitam reuocauit. Nos præcipua suis locis, & cum de canonizatione egerimus, referemus.

- XXII. Et vero silentio prætereundum non est augustissimum miraculum, maximeque insigne ad sempiternam testificationem sanæ sinceræque doctrinæ, quam & linguâ docuit, & litteris consignatam reliquit. Centesimo & sexagesimo enim post obitum anno, cum eius corpus alio transferendum esset, nec labris, nec dentibus, nec linguâ, nec ca-

a Isai. 6.2.

Rodul. fol. 92. *Physiognomia Bonauentura.*

Qualiter depingitur

Qui de eo scripserunt

b Bozius l. 9. de sign. Eccl. c. 5. *Bonauent. primus sodalitates laicorum instituit.*

Plura patrauit miracula.

Caput integrum vno atque altero saculo post mortem.

pillis

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

Cor item in-
corruptum.
a Scheydel
sexta ætate
mundi.

b Vincent.
lib. 31.

c Rodolph.
fol. 94.

d Prou. 14.
33.

e Pl. 44. 7.

Hæretici pro-
ijciunt corpus
in fluvium.

f Possuin.
in apparatu.
verbo Bo-
nauentura.

Varijs locis
eius coluntur
reliquia.

g Rocca ci-
tatur.

Plures eius
extollunt do-
ctrinam.

h Trith. cit.

i Sabell. En-
neade 9. l. 7.

k Pauin. in
relat. par. 1.
art. 2.

pillis quidem exesis, integrum caput, ac penè spirantis habitu repertum est. Quæ sanè res admiranda, si rectè perpenditur, non sine mysterij significatione esse potuit. At illud certè interpretari licet, doctrinam, quæ ex illius capite manauit, linguâque olim effluxit, ab omni labe integram conseruatam in ea æstimatione haberi, in qua demùm & habetur, & est iam inde vsque ab eo tempore, quo ex hac vita cessit. Cor item eius incinerato corpore incorruptum remansisse scribunt Hertmannus Scheydel^a, Vincentij continuator^b, & Petrus Rodolphus^c, atque in pixide eburnea repositum: dixit profectò vates vnus^d, *In corde iusti sedes sapientie est*, & alter^e, *Sedes tua Deus in sæculum sæculi*: cor Bonauenturæ, CHRISTI in eo realiter residentis sedes fuit; nihil mirum si in sæculum sæculi, seu vno atque altero sæculo, & per plures ætates maneat incorruptum. Hoc vltimo sæculo, anno sexagesimo primo grassantes hæretici Caluiniani in Regno Franciæ eius corpus ex capsa argentea furiosè direptum proiecerunt in profluentem Araris, qui mox in Rhodanum influit, sicuti & alia corpora sanctorum Irenæi, aliorumque vel combusserunt vel disperserunt. Caput tamen D. Bonauenturæ seruatum est opera pij Religiosi Minoritæ, quem & hæretici miris cruciatibus affecerunt, vt eius Ecclesiæ thesauros, vasa scilicet sacra promeret, id quod constanter reticuit. Hisce rebus se interfuisse Lugduni scribit Antonius Possseuinus^f, quas celatas noluit, vt, inquit, & quoddam martyrij genus in Bonauenturæ corpore tanto post tempore fuisse intelligatur. Ante hoc sacrilegium Franciscus Samson Minister Generalis S. Bonauenturæ cultor præcipuus, detulit in Italiam brachium eius, quod hodie quoque conspicitur in Cathedrali Ecclesia Balnei-regij duabus clauibus obseratum, quarum vna penes Guardianum, altera vero penes Deputatos Vrbis. A Carolo Francorum Rege excerpta est vna ex maxillis. Venetiis haberi in veneratione mediocre os corporis eius testatur Michaël Linder Teutonicus cælator, qui cum Rege reliquias extrahente aderat. Apud Fratres Balneoregieneses custoditur exemplar vnum Bibliorum Bonauenturæ manu scriptum: alterum ait Angelus à Rocca^g seruari in Bibliotheca Borrhomeiana.

Doctrinæ suæ post mortem multos habuit sectatores; at præcones & laudatores longè plures. Mitto Stephanum Bruliferum, & alios nostri Instituti viros: Gerso de doctrina Seraphica librum edidit singularem, & alibi sæpius eandem commendat. De eadem egregiè sensère Henricus Gandauensis, Ioannes Trithemius, S. Antoninus, Sixtus Senensis, & plures alij. Imo Trithemius^h asseueranter dixit illum vtilitate operum omnes superare. Ob eamque rem Ecclesiæ Romanæ monumentis optimo iure proditum est, in eo summam esse eruditionem. M. Anton. Sabellicusⁱ testatur ingenio & doctrinæ BONAVENTURÆ Clementem Pontificem tantum detulisse, quantum ingeniorum nulli. In Concilij autem Florentini Oecumenici (quo etiam Græci conuenerant) actis apparet, non semel atque iterum, sed tertium eius doctrinam esse prolatam, atque adhibitam ad vsum rationemque difficillimarum quæstionum. Protulit autem vir summâ eruditione, Cardinalis Turrecremata: cui item Græci tribuerunt vel plurimum, ex authoritatibus, quas à Bonauenturæ documentis acceperat: res demum consentientibus Latinis Græcisque Patribus decreta est ad præscriptum Seraphicæ illius doctrinæ. Demum Pius Quintus Pontifex sempiternâ gloriâ dignissimus, vt tam præcellentis Doctoris egregiam doctrinam, negligentia quâdam pene collabentem aliquo modo restitueret; in scholis Ordinis Franciscani ad frequentiore studiorum vsum, interpretationumque consuetudinem reuocari iussit, ac statuit. Postremò Sixtus Quintus in Basilica Sanctorum duodecim Apostolorum Romæ, vnde tanquam è fonte, disciplina doctrinaque in omnes Orbis prouincias dimanat, collegium certo annuo censu erexit, atque instituit; in quo eiusdem sancti Bonauenturæ tantum expositionibus, Commentariis, lucubrationibusque Theologiam dilucidè explicari, ac diuinas litteras doceri præcepit; nec his contentus omnia eius opéra tanquam Ecclesiæ perquam necessaria, & vtilia vndique perquiri iussit & excudi. Proinde non immerito præclara illa sunt ad dita elogia in relatione præuia ad canonizationem^k. Ipsius (inquit author) perlucida & salutaria documenta Almam Matrem Ecclesiam illustrarunt, decorarunt virtutibus, & moribus informarunt, & per ea is quasi luminosa lucerna ardensque super candelabrum in domo Domini posita, errorum tenebras profugauit, & totius corpus Ecclesiæ irradiat

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

irradiat tanquam sydus matutinum. Eius etiam fecunda facundia celestis riui, gratia fluente, scripturarum ænigmata reserauit, nodos soluit, obscura dilucidauit, dubiaque declarauit. Profundis quoque ac decoris illius sermonibus ampla ipsius Ecclesiæ fabrica, velut gemmis vernantibus rutilat, & verborum elegantia singulari gloriosius sublimata coruscat.] Acta canonizationis & alia quæ supersunt de hoc sancto viro dicenda, suo tempore ministrabimus.

- XXIV. Præter Bonauenturam hunc, & Rothomagensen Tripolitanum, & Acciensensem superius commemoratos Prælatos Minoritas, interfuisse dicitur celebri huic Concilio alius vir doctus & nobilis ex eodem Instituto ALBERTVS GONZAGA Episcopus Eporediæ, vulgo *Iurea*, Galliæ Cisalpinæ in Lombardia Transpadana vrbs munitissimæ inter duos altos colles, Salassiorum capitis, à Gregorio superiori anno creatus, & maiora sperare iussus, in Pedemontanam regionem ad Gulielmum Montisferrati Marchionem summa cum potestate Legatus, vt motis è bello tumultuantibus prouinciis solidam pacem autoritate interponeret Pontificia. Mox successu felici rebus compositis Romam euocatum, & inde ad Palæologum Imperatorem scribit Antonius Posseuius^a iunior in sua historia familiæ Gonzagæ illustris, expedita triremi missum, vt hærentem tot annis animum tandem excitaret ad concordiam, eamque firmiter stabilendam in Synodo Lugdunensi. Nouerat, inquit author, Græcus homo Longobardæ Regiæque familiæ virum, eoque genere acceptior fuit, vt eundem in Pontificis traxerit, vel firmauerit sententiam. Subiungit deinde Posseuius. [Hunc ALBERTVM etiam Cardinalium albo à Gregorio insertum vidisse se Comes Tullius Petrosannus in authentica scriptura & veteri, sacramento affirmabat. Sed eo defuncto & familiæ & viri gloriæ hæc vna probatio defecit.] De Episcopatu non est quod dicam, præter errorem Chronologiæ circa tempus assumptionis ad eundem, neque enim ad hanc dignitatem euectus est ante annum 1289. vt ex ipso assumptionis diplomate tunc probabo. De Cardinalatu ego valdè dubitauerim, dum nullum apud Scriptores huius collatæ dignitatis vestigium compererim, neque in epitaphio sepulchri, quo maiora quæque incidi solent, vlla extet memoria. Illud porro ita habetur in æde S. Francisci Eporediensi, in qua grandæuus sepultus est sub anno 1220. post rectam sanctissimè Ecclesiam suam per multos annos, & prædictam sui transitus horam:

*Hic iacet ALBERTVS GONZAGA, decusque virorum
Antistes Eporediæ, Ordinis atque Minorum.*

- XXV. Terminato grauissimo hoc Concilio Pontifex remisit cum honore Nuncios Græcorum, misso cum eisdem Abbate Montis-cassini, qui testimonium perhiberet inchoatæ vnionis, vrgeretque Imperatorem ad eandem consummandam, donec superuenirent solemnes Pontificis Nuncij, quos mox intendebat destinare. Binas scripsit ad Michaellem Palæologum, epistolam aliam ad Andronicum filium in Imperio consortem, quartam ad Prælatos Ecclesiarum. Omnes hic damus ad plenam & perfectam huius vnionis, tot annis desideratæ, variis & grauissimis missis hinc inde Nuntiis expetitæ, demum in plenissimo totius Ecclesiæ cœtu inceptæ, notitiam.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO MICHAELI
PALÆOLOGO Imperatori Græcorum Illustri. Salutem & Apostolicam benedictionem.

- XXVI. XVLTAT MATER ECCLESIA renascentis prolis fecunditate iocunda, exultat & iubilat, gaudens, & attendens se drachmam deperditam inuenisse; immensæ lætitiæ rore perfunditur, dum ruinas, quas in ea schisma multiplicarat antiquum, impleri per tuum, aliorumque reditum ad ipsius Ecclesiæ vnitatem, sine stragis cuiusquam periculo, solo pacis auctore præuio, intuetur. EXVLTAMVS & Nos Pastoris, prout Domino placuit, vices gerentes in ea. Exultamus proculdubio in illo vero Pastore, qui animam suam pro suis ouibus ponere non expauit. Ipsi vitulum labiorum^b exoluimus, de cuius non est dubium munere processisse, vt ouis^c, quæ perierat, sit inuenta, & reuixerit filius^d, quem mors animæ, mors vtique grauior

Floret Albertus Gonzaga Minorita. Donec in historia Mantuana lib. 4. Episcopus Eporediæ, & Legatus Pontificius. a Posseuius in histor. Gonzaga, lib. 1.

Remittimus Nuncij Græcorum.

Ex nostro archiuo & ex Concil. Lugdun. Gaudet de reditu eius ad gremium Ecclesiæ Romanæ.

b Osee 14. 3. c Luc. 15. 6. d Ibid. 24.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

gravior occuparat. Occurrentes itaque tibi de regione dissimilitudinis redeunti, collo tuo brachiis paternæ affectionis accumbimus, & Te solidæ charitatis osculo pressius osculamur. O utinam fili, tibi pateret ad plenum cum quanto in his occurrit tripudio eadem Ecclesia nuper in Lugdunensi Concilio congregata. O si voces psallentium inibi, Deumque flexis genibus, & nudatis capitibus laudantium, præcipue Prælatorum in tuis sonuissent auribus, & reuelata facie ipsorum oculos deducentes, quasi aquarum exitus inspexisses, profecto prudenter aduerteres, quod erant eorum lacrymæ tam excussi doloris indices, quàm adeptæ lætitiæ proditrices. Nec minùs intelligeres, quàm grati tui aduenerint Nuntij, quàm fuerint gratanter accepti, cum quanto etiam iubilo tua professio accepta. **EXVLT A** igitur & Tu Fili, Exulta, & lætare in eo, qui est splendor lucis æternæ, diuinæ quædam emanatio claritatis, qui tuum sic animum suo lumine illustrauit, ut lumen veritatis intelligens non solum redires ad illam, sed ad redeundum aliis dux, & præuius effici merereris. **EXVLT A**, & gaude talem, ac tantum iam datum laboribus tuis effectum; ut & de tuo ad sinum vnitatis Ecclesiasticæ reditu indubitatum expectare valeas præmium, & de aliis per te redeuntibus tibi plenioris debeat retributionis augmentum. Persta ergo, & quod cœpisti, sollicitè cum omni diligentia & solitudine prosequaris, efficacem pro posse daturus operam, ut nec in aliquibus eiusdem schismatis reliquiæ qualescumque supersint. Dei quidem perfecta sunt opera, & tu creatura illius Creatorem tuum in tam placidi consummatione operis pro viribus imitare, ut spei conceptæ de præmio res succedat, & promissum debitum exhibitio realis exsoluat. Super his autem, & aliis habitis circa præmissa processibus, præfati Tuæ Celsitudinis Nuntij, quorum tibi notior est virtus, & probitas, ad te plenius remittuntur instructi, quibus te non dubitamus fidem indubiam adhibere. Datum Lugduni 5. Kal. Augusti, an. 3.]

E I D E M.

Reg. Vatic.
n. 13.
Mittitur Ab-
bas Montis-
cassini, donec
destinetur le-
gatus.

[Dilectum filium B. Abbatem Monasterij Montis-cassini latorem præsentium, virum **XXVII**, utique fidelem & prouidum ad Tuam præsentiam destinamus, gaudium, quo Latinorum corda repleuit vnio inter ipsos & Græcos fœliciter inchoata, viux vocis ministerio plenius expressurum, & daturum nihilominus operam, ut inter te ac charissimos in **CHRISTO** filios nostros Philippum Imperatorem Constantinopolitanum, & Carolum Siciliæ Regem Illustres treguæ sufficientis temporis ineantur, infra quod legato, quem ad Tuam Excellentiam intendimus destinare, sit via paratior, & inter te ac ipsos Imperatorem & Regem confirmari valeant fœdera concordie plenioris. Per eundem insuper Abbatem intelliges causas, propter quas eundem Legatum mitti tam subito, vitanda nimirum inconsulta festinantia non permisit. Prædictum itaque Abbatem benigne recipiens indubitata sibi fidem adhibe in præmissis, & cum cum qua poteris celeritate remitte. Datum Lugduni 5. Kal. Augusti, an. 3.]

ANDRONICO PRIMOGENITO CHARISSIMI IN
Christo filij nostri MICHAELIS PALÆOLOGI Imperatoris Græcorum Illustris.
Salutem & Apostolicam benedictionem,

Ex Concil.
Lugdun. &
ex regesto
Vatic. n. 12.
Et bene ca-
piū feruenter
prosequatur.

[Habes fili, vnde Domino tuo in vocem exultationis & confessionis erumpas. Exul- **XXVIII** tes in eo, & fatearis humiliter tibi de immenso ipsius dono concessum, veræ fidei agnoscere veritatem; illam amplecti piis affectibus, & deuotis nobis missis affatibus confiteri. Hæc si corde contrito, & humiliato spiritu recognoscens à captorum prosecutione sollicita non desistas, plura tibi salutaribus inhærenti studiis, proculdubio ipse bonorum omnium dator adiiciet, perfectæ tandem retributionis præmium largiturus. Ideoque Magnitudinem Tuam monemus & hortamur in Domino **IESV CHRISTO**; quatenus in præmissis sic * discretè scripsisti, tui genitoris inclyti laudabili proposito, nobis per eius & tuas expresse litteras, constanter adhærens totis viribus satagas, ut antiquati schismatis aboleantur omnino reliquiæ, sitque Latinorum & Græcorum vnitas perpetuis temporibus inconcussa. Datum Lugduni 5. Kal. Augusti, an. 3.]

* al. in Vat.
sicut.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

XXIX. VENERABILIBVS FRATRIBVS EPHESIN. IN

Thracia Heraclia, Sarden.* Lidia, Nicomedia, Nicea, Chalcedon. Naupacti, Phila- * Lycia.
delphia, Thessalonica. Tyanorum, Heraclia Ponti, Iconij, Caria, Corfien. Athenien.
Rhodien. Philippen. Smyrnen. Serarum, Amastrida * Alania, Prusa, Meditorum, * Apamia.
Abydi, Christianopoleos, Silibria, Mesembria, Apri, * Achiraus, Pigarum, & Pa- * Achinij.
rij, Dydinothichi, Anastasiopoleos, Bizia, Cypsellorum, * Garellae, Derci, Pracone- * Gatilleris.
si, * Lopadia, Pergami Meleniai & Beria, Metropolitae & dilectis filiis Archidia- * Lepodij.
cono, & uniuerso Clero, Oecono, Sacellario, Protecrico, Logotheta, Castrisio, Re-
ferendario, Didascalo, Primicerio, * Ipominisco, Hostiarijs, & Notarijs omnibus, * Hypomni
necnon Decano, Archidiacono, Diaconis, Cantoribus, & Lectoribus uniuersis salu- mastista.
tem & Apostolicam benedictionem.

[CHARISSIMI in Christo filij nostri Palæologi Græcorum Imperatoris Illustris, & vestros Nuntios & litteras, tanto nimirum recepimus gratius, quanto proculdubio gratiora, & nostris acceptiora desiderijs retulerunt. Hoc est enim, quod feruor zeli Patrum Sedis Apostolicæ à longis retrò temporibus exquirebat, hoc est, ad quod profundis anhelabat suspirijs, & totis conatibus suspirabat: ad hoc noster inardescerebat animus: ad hoc semper amplius accendebatur affectus, ut videlicet antiquo subducto schismate vna esset Columba Domini, formosa eius, perfecta ipsius, vna quidem Ecclesia Latinorum pariter & Græcorum, vnita in eiusdem veræ fidei, & capitis vnitae, his, & vestra, ut scripsistis vota, ex intimis concurrebant. Astitit itaque hisce diebus, multiplicatis intercessoribus, virtus CHRISTI: qui verè testatur nos nihil^b posse facere absque ipso. Astitit benignus sapientiæ spiritus, & prædicti Principis, ac vestros animos misericorditer inspirauit, talèque ac tantum dedit ipsius ac vestro ministerio desideratis initium; ut, ipso, ac vobis persistentibus ut speramus, in identitate propositi, consummationis celeris & perfectæ prosperitas indubiè subsequatur speretur. Illi ergo laus, illi gloria, illi actio gratiarum, qui verè lapis angularis^c parietem vtrumque connexuit, & vtrique vnum fecit. Qui largitor bonorum omnium tantam nobis, & vobis largitus est gratiam, ut nos in hæc tempora reseruauerit, ut diem hunc nobis videre concesserit; quem videntes sumus in immensum non indignè gauisi, ex immensitate gratiæ mensuram lætitiæ metientes. Vos igitur fratres & filios monemus, rogamus, & hortamur in Domino IESU CHRISTO in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus ad perfectionem solidam inceptorum totis viribus satagentes, eiusdem schismatis abolere studeatis omnino reliquias, abiicientes oues morbias, ne gregem valeant contaminare Dominicum, aut fidei à vobis nouiter agnitæ in vestris cordibus inficere puritatem. In his autem insequendis, utilius & efficacius adimplendis, eidem Principi constanter & fideliter adhærete, ipsum fultite consilijs, & auxilijs adiuuate. Decet enim vos Prælatos præcipuè, qui constituti estis in specula veritatis, lumen alijs ostensuri, aberrantes de tenebris errorum educere, deuios in viam rectitudinis reuocare, ut vobis adimplentibus officij debitum, æterni plenitudine præmij vestrorum laborum exitus compleatur. Datum ut supra in proxima.]

a Cant. 6. 8.

b Ioan. 15. 5.

c Eph. 2. 20.

XXX. Expleto Concilio Pontifex prædicari voluit ab omnibus Ecclesiarum Prælatijs, & ab Ordinibus Prædicatorum & Minorum Crucem contra Sarracenos in subsidium Terræ sanctæ, pro quo decimas per omnem statum Ecclesiasticum solui voluit sex annorum spatio. Deuotissimas do litteras ex archiuo nostro, cui per omnia similes habentur in regesto Vaticano ad Prouincialem Lombardiæ Ordinis Prædicatorum directæ. Subiiciuntur vero ad finem epistolæ nomina Ministrorum Prouincialium Minorum, promiscuo tamen ordine, nulla habita ratione dignitatis, aut vetustatis. Eadem serie, qua habentur in Regesto Pontificio, à nobis ad calcem huius epistolæ subiiciuntur; & confirmabunt distributionem Prouinciarum, quam superius^d diximus à S. Bonauentura factam.

Iubet Pontifex prædicari crucem.

Reg. Vatic. n. 7.

d An. 1260. n. 16.

L I MINISTRO

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

MINISTRO FRATRVM MINORVM ADMINISTRA-
tionis Romana.

[Si mentes fidelium terrenis abdicatis illecebris recolendis immensis beneficiis No- XXXI
stri Redemptoris intenderent, si ea cœlesti lumine illustratæ diligenti scrutarentur exa-
mine, si frequenter meditationis attentæ conspectui præsentarent, profecto eorum cor-
da concalescerent intra ipsos, igne in meditantium animis ardescende. Cuius etenim
pectus saxum non emolliret considerata illius humanationis humilitas, in qua Dei filius
factus homo *exinaniuit*^a *semetipsum formam serui accipiens, in similitudinem hominis factus, &*
habitu inuentus ut homo? Cuius viscera non inflammaret charitatis ardore pia considera-
tio illius humiliationis extremæ, in qua ipse idem factus^b *obediens usque ad mortem, ad ex-*
probrantium opprobria coram^c *tendente se velut agnus obmutuit, & sicut ouis ad occisio-*
nem ductus post contumelias, & terrores; post spinas & sputa; post flagella varia, post
diuersa denique genera tormentorum innocens sine causa damnatur, & demum satu-
ratus opprobriis, clavis affixus, aceto & felle potatus, confossus lancea, in Crucis patibu-
lo tam diræ mortis subiit passionem, mysterium redemptionis nostræ perficiens, sine qua
parum nobis natiuitas profuisset. Quis igitur hæc & alia largitatis diuinæ charismata in-
tra pectoris claustra debita, & frequenti meditatione reuoluens, non intus feruida zelo
deuotionis accensus ferueat, & foris ebulliat, exclamet, & dicat^d : *Quid retribuam Domi-*
no pro omnibus, quæ retribuit mihi? & non expectato monitoris vel sollicitatoris officio,
subiunxit vltroneus^e : *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo?* Quem non
pudeat ingratitude argui, quin potius de infidelitate notari, si Creatori proprio, bene-
fico Domino, piissimo Redemptori tempore tantæ necessitatis non assistat? dum hære-
ditatis suæ funiculus, Terra sancta, quam sibi testatur Scripturæ sacræ testimonio^f om-
nium chariorem, in Christianitatis confusionem & dedecus per nominis Christiani blas-
phemos pro parte maxima occupata tenetur, & ad occupationem residui per eosdem
instantia infestæ persecutionis insilitur, super eo assidue in partibus illis populus Chri-
stianus impetitur, & molestis impetitionibus infestatur. Et quidem si facultas resistendi
competeret, non pateretur aliquis absque desertæ fidei scrupulo sui Domini temporalis
vel vicum aliquē occupari, & hæreditatis Dominicæ inuasores fideles vltius patientur?
Nunquid marcebunt otio, aut ocyus non exurgent ad vitandum tantæ notæ discrimen?
Exurgent itaque qui sunt Christi, & se ipsius esse non solū nomine, sed & opere fateantur.
Exurgent vtique in illius auxilium. Exurgent ad salutis suæ compendium, & illam brevis
laboris pretio cōpendiosè mercentur. Nunc præcipue dum in sacro Concilio ad hoc his
diebus inter cætera, immo præ cæteris specialiter cōgregato, eiusdē Terræ nuper ordinata
subuētio sub spe illius, de cuius solius clemēti prouidentia, & clementia prouida ordinatio
talis & tanta processit laboris optatum exitum repromittit. Conuenientibus siquidem in
eo Concilio nonnullis Principibus, & Prælati de mundi partibus vniuersis, aliorumque
Principum, Prælatorum, ac Capitulorum Nuntiis, post subsidium pecuniarium com-
muni consensu Terræ deputatum eidem, conuenit omnium sententia in id ipsum, vide-
licet vt in generali passagio, cuius celeriter authore Deo terminum præfigemus, vniuer-
sis Christicolis contra blasphemos eosdem conflantibus vires suas, quanto erit Christia-
norum virtus vnita potentior, tantò ad liberationem Terræ prædictæ sit via securior, sit
opportunitas promptior, & de illa Deo auspice spes certior habeatur. Cæterum licet ad
excitandos eorundem fidelium animos in Terræ memoratæ succursum sufficere debeat
solerter attentio promissorum, licet possit non indignè sperari, quod si fideles iidem,
quo debent pietatis oculo Terram eandem respiciant, si ad persecutionis acerbicatem,
quam Terra eadem continuis laceffita molestiis, diutinis vexationibus lassata perpetitur,
conuertant piæ compassionis intuitum, discriminaque considerent, quæ per hoc eidem
fidei orthodoxæ non est dubium imminere, ad assumendum Terræ sæpefatæ negotium
se potius ingerent, quàm incitari ad hoc commotionis alicuius suffragio expectabunt.
Quia tamen speramus quod vocem virtutis^g tribuet Dominus voci suæ ad promotio-
nem ipsius negotij verbum Crucis in commissa tibi prouincia decreuimus proponendum,
ad

Christi pa-
ssionis quem
non mouerit.
a Philip. 2. 7.

b Ibid. 8.
c Acto. 8. 31.

d Ps. 115. 12.

e Indid. 13.

f Matt. 5. 35.
Quam de-
beant fideles
succurrere
Terra san-
ctæ.

g Ps. 67. 34.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

ad quod tuo ac Fratrum tui Ordinis ministerio tantò confidentiùs vtimur, quantò vos ad id vtiliores Religionis vestræ claritas & zelus, quo vos ad ea quæ Dei sunt, feruere præsumimus, reprimittit. Ideoque in commissa tibi Prouincia prædicationis officium, fauorem, ac vtilitatem eiusdem negotij præsentium tibi autoritate committimus, in remissionem peccaminum iniungentes, quatenus in huiusmodi officio iuxta datam à Deo tibi prudentiam, cum omni, qua poteris efficacia, & attentione procedens, illud per te, ac alios Fratres ipsius Ordinis commissæ tibi prouinciæ, quos ad id de consilio discretorum Fratrum eiusdem Ordinis duxeris eligendos, quosque tibi per virtutem obedientiæ cogere liceat ad idem officium prosequendum, & mutare quoties opportunum ipsi negotio, & tibi videbitur expedire. Non obstante quod hoc idem aliis sit commissum, studeas exequi diligenter, omnes, quos viles fore putaueris, instantius inducendo, vt suscipientes cum reuerentia signum Crucis, ipsamque suis cordibus, & humeris affigentes ad Terræ memoratæ succursum viriliter se accingant, ac ipsius negotium fideliter exquantur. Et vt iidem fideles præmissa eò libentius, eòque feruentius prosequi studeant, quo potiore se nouerint fructum ex suis laboribus percepturos: Nos de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, & illa quam nobis Deus ligandi atque soluendi contulit, potestate, omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui huiusmodi laborem salutiferæ Crucis signo suscepto in personis propriis subierint, & expensis, plenam peccatorum suorum, de quibus corde contriti & ore confessi fuerint veniam indulgemus, & in retributione iustorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem, qui non in personis propriis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis iuxta qualitates & facultates suas viros idoneos destinarint, illic iuxta prouidentiam tuam vel ipsorum Fratrum arbitrium moraturos; & illis similiter, qui licet in alienis expensis, in personis tamen propriis assumptæ peregrinationis huiusmodi laborem impleuerint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huiusmodi quoque remissionis volumus esse participes iuxta quantitatem subsidij, quod de bonis suis congruè ministrabunt. Personas insuper, familias, & bona eorum ex quo Crucem susceperint, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, statuentes vt sub diœcesanorum suorum defensione consistant. Vt autem iidem Crucesignati, eò exquantur libentius, & feruentius votum suum, quo pluribus fuerint fauoribus communiti, præsentium autoritate concedimus, vt iidem illis priuilegiis, eaque immunitate gaudeant, quæ in generali Crucesignatorum Indulgentia continetur. Porro ad huiusmodi ardui & salubris negotij efficaciam plenior, vt tu & dicti Fratres conuocare possitis Cleros, & Populos ad quemcumque volueritis locum idoneum, & ibidem verbum Crucis proponere, ac fidelibus verè pœnitentibus, & confessis ad prædicationem huiusmodi conuenientibus, ipsamque audientibus reuerenter centum dies de iniunctis eis pœnitentiis relaxare, quodque vobis & vestris familiis in Ecclesiis ecclesiastico interdicto suppositis, excommunicatis, & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, voce submissa, & ianuis clausis diuina celebrare officia, & facere celebrari, ac populis proponere verbum Crucis auctoritate præsentium tibi & ipsis Fratribus duximus concedendum. Volumus præterea & concedimus, vt tu & iidem Fratres, qui in officio prædicationis Crucis pro præsentis negotio per triennium duxeritis laborandum, velle post inceptum laborem huiusmodi cum intentione ipsum prædictum triennium prosequendi ante finitum idem triennium decedatis, illis immunitate ac priuilegiis gaudeatis, illiusque indulgentiæ sitis participes, quæ personaliter in Terræ prædictæ subsidium transfretantibus in eodem generali Concilio noscitur esse concessa. Cæterum cum huiusmodi prædicationis officium Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis vniuersis per nos in suis diœcesibus sit commissum & Prioribus Prouincialibus & aliis Fratribus Ordinis Prædicatorum illud per similes patentes nostras litteras committimus, te ac dictos Fratres eiusdem tui Ordinis cum omni diligentia volumus obseruare, ne cum Prælati eisdem in prædicando concurrere vel ipsorum prædicationem turbare seu impedire quomodolibet præsumatis, cum dictis etiam Prioribus, & Fratribus præfati Ordinis Prædicatorum sic loca prædicationis & tempora diuidendo, vt vos mutuo non turbetis, nec impediatis aliquatenus per concursum, sed vobis inuicem

ANNO CHRISTI GREGORII X. RUDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

alternis vicibus in omni patientia, & quiete cedatis. Et si forsitan in aliquibus locis Conuentus vos habere contingat, in quibus Conuentum prædictus Prædicatorum Ordo non habeat, eisdem Prioribus & Fratribus ipsius Ordinis Prædicatorum ad eadem loca superuenientibus in executione prædicti officij tu & Fratres iidem præfati tui Ordinis, à dicta sede sub quacumque verborum forma concessa quod Apostolica mandata suscipere vel exequi per litteras Apostolicas, in quibus de indulto huiusmodi mentio non habetur, minime teneantur, & quibuscumque aliis indulgentiis, priuilegiis, seu litteris ab eadem sede obtentis, per quæ prædicta impediri vel differri possint, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem. Datum Lugduni Idibus Nouembris, an. 3.]

In eundem modum scripsit Ministro Tusciæ, Marchiæ Anconitanæ, Prouinciæ Ianuen. Siciliæ, Calabriæ, Apuliæ, sancti Angeli, Terræ laboris, Pennen. Marchiæ Tarui-
finæ, Regni Franciæ, Regni Prouinciæ, Burgundiæ, Prouinciæ Mediolanen. Vngariæ, Sclauoniæ, Alamanniæ, Colonien. Saxoniæ, Regni Daciæ, Regni Aragoniæ, Regni Portugalliæ, Regni Bohemiæ, Austriæ, Syriæ, Anglican. Hiberniæ, Aquitaniæ, Turoniæ, sancti Francisci, Castellæ.

Capitulum ge-
nerale 221.

Celebrata sunt hoc anno Lugduni 20. Maij in festo Pentecostes Comitia generalia XXXII per S. BONAVENTURAM, etiam si Cardinalem, nam in eius assumptione ad hanc dignitatem declarauit Pontifex Ordinis regimen penes eum remansisse vsque ad primum generale Capitulum. Vigesimalium secundum hoc est à fundata Religione: atque in eo electus est concordi omnium suffragio in Ministrum Generalem Fr. HIERONYMVS ASCVLANVS Prouinciæ Marchiæ, antequam perueniret Lugdunum, aut à sua legatione Constantinopolitana cum Græcorum Legatis reuerteretur. A Ministeriatu hoc assumptus est ad Cardinalatum, deinde ad summum Pontificatum, & Nicolaus IV. renunciatus.

Eligitur Mi-
nister genera-
lis Hierony-
mus Asculanus.

Episcopus Ve-
netus F. Bar-
tholom. Qui-
rinus.
a Rodolph.
fol. 271.
Basileen. Fr.
Henric. Kno-
derer.

Episcopum factum hoc anno Venetiarum Fr. Bartholomæum Quirinum Minoritam XXXIII post obitum Thomæ Franci, etiam Minoritæ, scribit Rodolphus: concordat tempus cum catalogo Episcoporum Venetorum apud Leandrum Albertum in descriptione Venetiarum. Hoc anno item electus in Episcopum Basileensem ad Rhenum prope Heluetios Fr. Henricus Algouus Knoderer, vulgo *Gurtelknopff*, à nodoso funario cingulo. Quidam fabri, alij pistoris, alij item opilionis volunt filium, certum est obscuro genere natum, virtutibus clarum euasisse, cuius inexpectatam, & admirabilem electionem ita ex Codice MS. & relatione Thuricensis Cantoris describit Nicolaus Serarius^b de rebus Moguntinis, [Henricus fabri filius de Isun vel Isena, Sueuus, cognomento *Knoderer*, Ordinis Minorum, lector domus Moguntinensis Theologus, postea Guardianus in oppido Lutzerne Constantiensis diocesis, olim frequentauerat castrum in Habsburg, per tres leucas inde distans, Comitis Rodulphi Romanorum Regis, vxoris, eiusque familiæ confessiones multis annis audiendo: postea vero dictus Henricus præficitur domui Minorum in Basilea Guardianus. Vacante autem tunc Episcopatu ibidem, cum eiusdem Ecclesiæ Canonici, Pastoris in electione dissidentes, conuenire non possent, demum in eo concurrerunt, ut mox tres ex ipsis cum testibus & Notario mitterentur ad Minores, & vnum de Fratribus Minoribus proximè sibi prouenientem aduerterent, quem indubiè sibi in Pontificem crearent. Abeuntes ergo, portas Monasterij pulsauere, quibus illic casualiter occurrit Henricus Guardianus, ut ostium aperiret. Quem obstupefactum apprehendentes, Capitulo Basileensis Ecclesiæ præsentarunt in Episcopum præficiendum. Gaudent omnes, quod ad fortunam suam tam venerabilem virum inuenerant, & seruatis seruandis, ipsum in Præfulem sublimarunt. In quo Episcopatu laudabiliter vixit.] Confessarium fuisse Rodulphi (quem perperam Ludouicum vocat Petrus Rodolphus^c) ante auguratum Imperatorem, & doctrina & honestate vitæ laudè sibi comparasse Basileæ maximam, scribit Gaspar Bruschi^d, atque eidem Ecclesiæ laudabiliter præfuisse annis 11. Interfuit centum equitum comitatu pugna, in qua cæsus est à Rodolpho Cæsare Ottocarus Bohemiæ Rex an. 1278. Deinde an. 1286. ab Honorio IV. Archiepiscopatu Moguntino præficitur, vacante illa sede iam ferme per triennium post mortem Wernerii Archiepiscopi, duobus in dissensione electis, videlicet Petro Canonico Basileensis Ecclesiæ maioris Præposito, olim Rodulphi Imperatoris Medico, & Gerhardo de Epstein Archidiacono Treuerensi

b Serar. l. 5.
sub Archie-
pisc. 37.
Stemmata
Lotharing.
to. 5. p. 280.
Eius electio
mirabilis.

c Rodolph.
fol. 233.

d Bruschi. de
Archiepisc.
Mogun. sub
Archiep. 55.
Fit Archie-
piscopus Mo-
guntinen.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RUDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1274. ANNO 3. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 67.

uerensi apud Sedem Apostolicam de suo iure contendentibus. Vixit in hoc Archiepiscopatu anno vno, mensibus vndecim, diebus quinque, obiit in vigilia S. Matthiae anno Christi 1288. Iacet in Ecclesia Cathedrali Moguntina ante aram SS. Petri & Pauli Apostolorum. An. 1287. ab omni clero & populo honorificetissime susceptum, Erfurdiam intrasse scribit Paulus Langius^a in Chronico Citizenfi. Fuisse Necromanticum insignē aiunt Munsterus^b, & Bruschi^c, quibus ita placere ait Serarius ex quodā in Ecclesiasticos odio absque testimonio vlllo, eum, qui Matheseos esset peritus, appellare, quemadmodum Magdeburgici Centuriatores^d vocant Syluestrum I I. Necromanticum, contra quos christianē disse-ruit Bellarminus^e. Communiter tamen refertur eum, cum esset Archiepiscopus, plus Nobilibus honoris habere solitum, quā Clericis; illos etiam in epulari mensa, & discubitu anteponendo: indeque Clericos in eum stomachatos. Vnde aculeato & parum Christiano illo Clerici cuiusdam dysticho in eum lusum est.

Nudipes Antistes, non curat Clerus, ubi stes:

Dum non cælis, stes ubicumque velis.

xxxiv. Superius^f diximus Henricum adolescentem ingentis spei, Richardi in Regem Romanorum electi filium ad ipsas aras in oculis Pontificis Viterbij à Guidone de Monteforti Simonis Comitis Leicestriæ filio trucidatum. Homicidam ad Edvardi Regis Anglorum è Syria redeuntis instantiam diris deuouit Viterbij Gregorius, omnesque qui ei auxilio vel subsidio essent, aut sub tecto reciperent, donec conspectui Pontificis se præsentaret, & sententiæ pareret. Obierat iam Simon Guidonis frater in facinore, vt dicebatur, socius in Castro quodam iuxta Ciuitatem Senensem; Comes Aldebrandinus dictus *le Rus*, siue Rubeus, cuius filiam duxerat Guido vxorem, à suspitione complicitis in homicidio prædicto se purgauerat. Guido secum cogitans magnum sibi parari malum, idque ipsum satis graue esse, anathemati grauissimo subiaceret, vagumque & profugum ab omnibus se deuitari, pœnitentia ductus, fune ad collum appenso, detractis vestibus solo indusio & femoralibus operto corpore, nudis pedibus Florētiae se ad Pontificis pedes prostrauit, misericordiam postulauit, culpæ tamen grauitatem agnouit. Pontifex omnino impunè noluit delictum, neque vltimum tamen intulit supplicium, sed custodiæ mancipandum voluit, donec Edvardum Regem Henrici trucidati cognatum, de supplicij genere per Gherardum à Ronzolione familiarem suum & Clericum Apostolicæ Sedis, consuleret. Interim hoc anno Patriarchæ Aquilegiensi, Priori Prædicatorum, & Guardiano Minorum Mediolanensibus cōmisit, vt reclusum in Rocca, seu rupe, aut præsidio de Leuco Mediolanensis diœcesis, in quam spontē, inquit, Pontifex non coactus, carcerandus intrauit, ab excommunicationis latæ sententiæ pœna, interim dum ad cætera procederetur, absoluerent. Diploma ad notabilis rei memoriam damus in Regesto. Ex aliis minoris momenti damus hic compendium. Tertio Nonas Februarij commisit Pontifex Priori Prædicatorum & Guardiano Minorum Barchinonensibus, vt Berengarium Sacristam Monasterij S. Ioannis de Abbatissis Ordinis S. Augustini Vicensis diœc. in Abbatem eiusdem electum, præmisso examine an idoneus esset? confirmarent. Similiter eodem die facultatem impertiuit Priori & Guardiano Metensibus circa Raynerium Canonicum Monasterij de sancto Petri-monte eiusdem Ordinis Metensis diœcesis in Abbatem electum.

xxxv. Augustæ Auscorum siue Auxitanorum, vulgo *Ausch*, Nouempopulaniæ, seu Vasconia in Aquitania vrbis Archiepiscopalis, extructum hoc anno Minoritis cœnobium ab Illustrissimo quodam Armaniachensium Comite, quod olim cum aliis quatuor Monasteriis ad Custodiam Auxitanam pertinebat. Gregorius Pontifex eodem anno confirmauit priuilegia, immunitates, & libertates quasque Fratribus & Ordini, à suis prædecessoribus concessas. Incipiunt litteræ. *Cum à nobis*. 10. Kalend. Septembris. Deinde petente Hieronymo Asculano Ministro explicauit dubia duo, videlicet, An Fratribus liceret sibi concessa commutare & alienare? &, An ingredi possent alia Monasteria Monialium, quæ non essent Ordinis S. Damiani, vel Clarissarum? & vtrique quæsito respondit affirmatiuè. *Voluntariæ paupertati*. Nonis Nouembris.

^a Langius an. 1287.

^b Munster. in Cosmograph. Germaniæ l. 3.

^c Bruschi. cit. d. Centur.

^d Magdebur. cent. 10. c. 10.

^e Bellarm. lib. 4. c. 12.

^f An. 1271.

n. 7.

Westmon. an. 1270. & seqq.

Guido de Monteforti excommunicatur.

Simon eius frater moritur.

Guido de Monteforti carceri mancipatur.

Eius pœnitentia.

Ab soluitur à censuris.

Conuen. Auxitanus.

Gonzag. in prou. Aquit. recet. con. 6.

Priuilegia Pontificia.

ANNO CHRISTI 1275.
GREGORII X. AN. 4.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 3.
RELIGIONIS MINORVM AN. 68.

ARGVMENTVM.

Nuncij Tartarorum, feliciter absoluta sua legatione, Lugduno discedunt. Oriuntur quedam simultates inter consodales Italos, Pícenos præsertim. Moritur Bela quartus Rex Hungarorum, ordini valde addictus. Nascitur eius pronepos S. Ludonicus Siculus, & magna exhibet indicia futurae sanctitatis. Referuntur quedam huius temporis miracula à S. Antonio patrata; & extruuntur quedam monasteria.

a An. 1174.
n. 6.



ET INVIT vsque in hunc annum legatos Tartarorum, de quibus nos anno superiori^a vnus ex eisdem infirmitas, & mors subsequuta. Cæteros remisit Pontifex curialiter, promisitque suos se missurum Legatos ad Regem, cui sequentes litteras rescripsit.

I.

*AB AGHA REGI TARTARORVM ILLVSTRI GRATIAM
in præsentì, quæ perducatur ad gloriam in futuro.*

Ex reg. nostro veteri,
& ex Conc. Lugdun.

b Ioan. 1. 9.

[Excellentia tua litteras, & Nuntios latores ipsarum, quorum alterum postmodum fors, vt dicitur, humana subduxit, ad nostram præsentiam venientes vnà cum sacro Concilio aduentus eorum tempore, in nostra præsentia congregato, in quo sicut per superstitis relationem intelligere poteris, Principum & Prælatorum multitudo copiosa & veneranda conuenit, cum animi lætitia & vultus serenitate recepimus, & litteris in communi perlectis, ac Nuntiis ipsis benigne in omnibus, quæ proponere voluerunt, auditis, corde contrito, & humiliato spiritu exorauimus Altissimum, vt ipse qui est lux vera^b, omnem hominem venientem in hunc mundum illuminans, tibi & tuis sua pietate concedat, sic semper in lumine vultus sui lumen veritatis agnoscere, quod in suis beneplacitis ambulantes ad exaltationem fidei Christianæ vestramque salutem, indefesso proposito intendatis. Cæterum super iis, quæ per Nuntios & litteras prædictas tua Magnificencia intimaui ante Christiani exercitus ad Transmarinas partes aduentum, disposuimus ad tuam præsentiam legatos nostros, prout opportunitas permiserit, destinare, qui & Magnitudini tuæ ad illa plene respondeant, & te nihilominus ad alia, quæ si aures illis exauditionis præstiteris, tuam tuorumque salutem, & vtilitatem communem respicient, solerter inducant. Datum Lugduni 3. Idus Martij, anno 3.]

Marian. 1. 3.
c. 1.

Oritur quoddam dissidiū
inter Fratres.

Dum celebraretur superiori anno Lugduni Concilium, subortus & sparsus est inanis quidam rumor inter Fratres Italiæ, præsertim in Prouincia Marchiæ, Pontificem voluisse cogere Minores & Prædicatores, vt possessiones, & propria bona stabilia admitterent in communi. Vt hominum sunt diuersa studia, ita & diuersæ natæ sunt opiniones inter Fratres, quibusdam durè ferentibus vel ita præmeditari Pontificem, aliis asserentibus ita securius & pacatius Fratres victuros, tollendosque à multorum cordibus scrupulos innumeros. Concepti sermones retineri non poterant, quin prodirent in apertum, atque in contentiones, & lites abiret disputatio, nimis acriter quibusdam suam opinionem vrgentibus. Hi contendebant statuta quæque Pontificis sancta & recta esse, atque proinde ab omnibus humiliter obseruanda: neque vltèrius esse disputandum, dum sufficeret Pontificem præcepisse. Illi dicebant minus consultè, non licere Pontifici immutare statum à Deo reuelatum, ab aliis Pontificibus confirmatum, & Apostolicâ vitâ commendatum. Adeo processit studium nimis vehemens, & indiscretum partium, vt Pontificis circa rem hanc statuendam authoritas vocaretur in dubium, constiparenturque varia hinc inde argumenta. Qui Pontifici per omnia obediendum securius docebant, egerunt vt hoc anno animaduertetur in contrarium sentientes, & diligens fieret contra eos inquisitio, cogerenturque tanquam erroneè opinantes ad palinodiam. In grati Patrum confessu ex præcepto superiorum recesserunt à sua sententia omnes præter Raymundum quendam, Petrum Maceratensem, & Thomam Tolentinatensem, qui con-

II.

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1275. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 68.

constanter in fidei testimonium post aliquot annos passus est apud Indos, vt suo loco^a dicemus. Hi pertinaciter in sua persistentes opinione commouerunt contra se reliquos Fratres, qui eos habitu spoliarunt, & in quibusdam eremitoriis carceribus tanquam schismaticos manciparunt. Elapso altero anno iterum ad Prouincialem Synodum euocati, nouis rationibus & argumentis suum placitum inculcantes per tres dies cum cæteris disputarunt, donec cum iis seorsim vocatis vir prudens, & veteranus Doctor Frater Benjaminus ita cordate egit, vt suauiter eos flexerit in sanioerem sententiam. Qua ratione factum est, vt triennale dissidium terminaretur, remanentibus nihilominus sub secreto pectore studiis diuersis, ac contrariis desideriis.

III. Hoc eodem anno in die Inuentionis S. Crucis Bela Quartus Hungarorum Rex S. Elizabethæ germanus frater decessit in Insula Budensi. Eum tertio Instituto adiudicat Marianus^b; non suppetunt alij authores, facile tamen credere licet hoc vitæ genus admisisse, qui sub eodem germanam sororem tanta sanctitate & miraculis florentem conspexit. Rex fuit omnibus numeris absolutus, licet armis infelix, quem vniuersa Pannonia efflictim deplorauit. Ordinem Minorum valde dilexit, cuius rei argumenta dedimus superius^c. Illos solemniter sub vexillo, vti habet Rodolphus^d introduxit in Hungariam ædificatis plurimis domiciliis, Strigonij præsertim in Pannonia nobilissimæ ciuitatis, eius templo sanctæ Mariæ & propriæ sorori Elizabethæ dedicato, quod hoc anno, quo mortuus est, condidisse affirmat Gonzaga^e. Sed ante aliquot annos fundatum ex eo iudicaui, quod iam in eo statu & mensura fuit ædis structura, vt ante mortem viuus & sanus rubri marmoris prope magnam aram nobile sibi posuerit monumentum; quo prius conditus est Dux Bela, filius natu maior, deinde ipse cum Maria Regina Imperatoris Græcorum filia. Post hæc Philippus Strigonienfis Archiepiscopus gratissimâ eius memoriâ percitus, vsurpatâ licentiâ Regis corpus hinc in suam Basilicam transtulit, vt regiam regio corpore Metropolitanam ædem honestaret. Minores ægrè ferentes tantum sibi ereptum pignus, sui Templi decus, in Romanum hanc rem forum detulere. Agitatâ diu causâ tandem iudicatum, vt ereptum corpus in proprium referretur sepulchrum. Illic depositum cum Regina (quam etiam Tertij Ordinis sancti Francisci sectatricem, & Monasterij Clarissarum Campi-regum in Austria fundatricem vocat Marianus) & filio Bela, testantur hi versus adpensi.

Aspice rem charam, tres cingunt Virginis aram

Rex, Dux, Regina: quibus adsint gaudia trina.

Paucis interpositis sequitur.

Dum licuit, tua dum viguit REX BELA potestas:

Fraus latuit, pax firma fuit, regnavit honestas.

IV. Ex huius Belæ nepte Stephani Quinti filia, Maria & Carolo Principe cognomento Claudio, Caroli Andegauensis Siciliæ Regis filio, qui patri in Regno Neapolitano successit. Nuceriæ Sarracenorum nascitur hoc anno, vel superiori mense Februario SANCTVS LVDOVICVS, qui postea Minoribus nomen dedit, & Tolosanus Episcopus creatus est à Bonifacio Octauo. Itaque in linea paterna patrum magnum habuit S. Ludouicum Galliarum Regem, fratrem quippe sui aui Caroli primi Siciliæ Regis; & ex materna alio superiori gradu consanguinea erat sancta Elizabetha Lantgrauia Hassiæ, genitricis nempe Mariæ proamita. In eo vero communiter errant nostri authores^f, quod Caroli Claudii primogenitum conscribant, cum secundo sit genitus, prius nato Carolo Martello, Principe Salernitano. Præter cæteros ita asseuerat Robertus Liciensis^g, adducitque pro se Bullam Canonizationis^h, quæ tamen nusquam S. Ludouicum appellat primogenitum, sed dicit eum *iuri primogenitura renunciaisse & regno, quod sibi hereditaria successione debebatur*. Non debebatur tanquam primogenito, sed quia frater natu maior Carolus Martellus obiit, antequam perueniret ad Regnum, superstitionibus adhuc parentibus, cui ille debebat succedere in Regno Neapolitano, & Hungariæ dominio. Inditum ei LVDOVICI nomen in baptismo, intuitu sanctitatis Beati Ludouici Regis Gallorum, vt referret mores, cuius nomen exprimeret. Nec parentes votum fefellit; nam puer minimè indulgebat puerilitati, sed pietate & grauitate morum maturè senex, ætatem probitate, spem parentum incredibili virtute superabat. Animum

^a An. 1321.

Moritur Bela Rex.

Bonfin. decad. 2. lib. 8.

^b Marian. lib. 2. c. 28.

Gonzag. in proemio

prou. Vngar. Saluat.

^c An. 1235. n. 11.

^d Rodolph. fol. 238.

Strigonij monasteriū ædificat.

^e Gonz. in prou. Vngar. S. Mariæ con. 3.

Ibi sepultus.

Nascitur S. Ludouicus Episcopus.

An fuerit primogenitus.

^f Pisan. cōfor. 3.

Rodul. fol. 120.

Pelbant. à Themel.

serm. de S. Lud.

Platus l. 2. de bono status relig. c. 26.

^g Licius sermon. de S. Lud.

^h Bulla Bonif. 8. fol oriens.

Eius pueritia.

ANNO CHRISTI GREGORII X.
1275.

ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.

OCCID. ANNO 3.

RELIGIONIS MI-

NORVM AN. 68.

a Sap. 7. 7.

b Prou. 22.

6.

c Anonym.
c. 41.SS. Fr̃cis̃cus
& Antonius
de sua salute
desperantem
faciunt vt
resipiscat.

Idem c. 43.

nec quidquam voluptati relaxauit: sed conformans ad diuinum cultum, Deo studebat magnopere placere. Quasi alter Salomon ^a optauit, & datus est illi sensus: inuocauit & venit in eum Spiritus sapientie. quā præditus coætaneos quibuscum educabatur, deliciis, iocis, lusibus puerilibus, more principalium liberorum occupatos, nonnumquam subterfugiebat, ipsis sensu maior, non annis: stimulosque præsentens diuini amoris, totum iam se tunc consecrabat precibus & pietati. Septennis cum adhuc delicate ac molliter veluti Regis filius haberetur, inuentus est sæpius spreto lecto humi cubuisse in tapetibus. Itaque sicut Ioannes Baptista pœnitentiam agens in pueritia, molles ac delicatas voluptates cœpit ineunte ætate abhorrere: maturè ad eam se vitæ normam componens, quam semper teneret, quasi iam tum intelligens, quod nondum legerat, *Adolescens* ^b iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea: tenero animo totius probitatis grauitatem percepit, quam quoad vixit, perseueranter seruauit. Frequentabat assiduè scholas Spiritus sancti, Tempa & Monasteria; tempestiuè cogitans, quod postea deuotius impleuit. Mansuetudine, lenitate, patientiâ, elegantia morum, & maturitate erat incredibili, & suprà quàm dici potest, tractabili ingenio. Hæc probitatis initia in tenello puero, tanquam in herbis, significabant, quæ, quantæque fruges essent futura virtutis, & sanctitatis. Hæc de sancti viri prælibauimus pueritia ex fido & coæuo auctore, qui plurima eius acta vel præsentem se vidisse, vel à Regina genitrice se accepisse, commemorat. Cætera suis locis dabimus pro annorum ratione.

Multa per hæc tempora patrauit SANCTVS ANTONIVS miracula in solo natiuo Lusitaniæ. Illa refero ex Anonymo auctore ^c legendæ MS. & vetustæ. Oppidi Linhares Domina, Lupa nuncupata, per annos tredecim dæmone vsa est pro Cubicularia, quo instigante magnam exercebat tyrannidem in subditos, & occulta plurima patrabat facinora: illud dumtaxat boni reliquum erat, quod fidem non denegauerat, & cæcites aliquos, præsertim Franciscum Assisiatem & Antonium Patauinum deuotè venerarentur. Ad extremum vitæ articulum tandem deuentum est, in quo tot scelerum veniam se consecuturam desperabat, vnde neque pœnitentiæ, neque Eucharistiæ Sacramenta sibi profutura credebat. Dum misera & desolata iaceret, nec quisquam posset eam ad confitenda peccata reducere, apparuerunt in cubiculo Minoritæ duo, quorum senior post commendatam Sacramentalis confessionis virtutem, & emollitum pectus fœmineum; Age, inquit, ne præualeat fraus inimici; Dei misericordia tuam superabit iniquitatem, modò omnem ex animo confitearis. Ego Deum dabo propitium, dum tu, ipso auxiliante, te reddas contritam: & virtute meritorum CHRISTI tibi vitam æternam promitto, dum breui hac vitæ morula doleas de commissis. In me sit omnis maledictio, dum perfecta peccatorum adsit confessio. His excitata verbis meliorem concepit spem, & ritè confessa proprio Sacerdoti, pauperem sibi petiit vestem donari ab iis qui & donandam promiserunt vitam æternam. Hac induta, & Sacramentis vltimis perceptis placidè obdormiuit in Domino, disparentibus subito optimis magistris. Qui aderant, ex signis & perpetuo mulieris in Diuos amore, non temerè iudicarunt Sanctos fuisse Franciscum & Antonium; & defunctæ cadauer curarunt in templo Minorum vr̃bis Guardie sepeliri. Paulò post extra oppidum præfatum, quidam Ordinis Equestris audiuit lamentabiles voces mulieris plorantis, se tredecim annos mancipium adeò infructuosè perdidisse; Adiurauit Eques in CHRISTI nomine, vt quæ esset? & cur ploraret? expromeret; Coacta indicauit se obsequiis Domine Lupa tot annis addictam, vt multis peccatis obnoxiam in Infernum deduceret; capitiatos vero duos Minoritas, quos illa in vita valdè dilexit, ad interitum properè tendentem sibi è manibus præripuisse: Vera autem me tibi reuelasse ex hoc, inquit, signo comperies, quod cum ad Oppidum perueneris audies populi rumorem de occisa per fabrum ferrarium propria vxore; at ille capietur, & impœnitens agetur in furcas; ego vero vxoricidij auctor vtriusque in peccato mortui animas mihi lucror, per quas vnus mihi ereptæ damnum compenso. Vt appulit vir ille, omnia sibi verè prædicta, probauit.

Vterque hic Sanctus fœminam alteram ab imminente malo liberauit in villa Serpæ eiusdem Regni. Habuit hæc virum incontinentem, vagos concubitus appetentem, & sibi valdè molestum. Sæpius, vt liberiùs ad alienas liceret accedere, propriam vxorem volebat

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1275. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 68.

volebat defunctam, & calcibus verberibusque affectam, durissimè tractabat. Illa zelo-
typiâ, & dolore impulsa miseræ vitæ finem potius imponere, quam prolixam perferre
mortem excogitauit. Laqueo itaque se strangulare parat nocte quadam, dum maritus
cum alia lasciuebat; sed dum collo funem iniicit, præproperè pulsatur ostium, quod
dum illa referatura abit, offerunt se ei Fratres duo Minores. Sciscitanti quinam essent?
responderunt è regione longinqua se venisse, & vnum Franciscum, alterum Antonium
appellari. Pro amore, inquit, SS. Francisci & Antonij, quos ex corde veneror, ingredi-
mini, & hac nocte apud nos requiescite. Refectione apposita, familiarius initur collo-
quium, & eo usque se fudit hospitibus afflicta mulier, vt conscios fecerit patrandi delicti.
Prædicarunt illi horrendum esse sibi manus iniicere, & terribilius mox incidere in manus
Dei viuentis, plenèque persuaserunt, vt abstineret à crimine. Strato Fratribus lecto pia
mulier abiit cubitum, sed hospites aliò abierunt ad lectum illum, in quo vir huius cum
concubina iacebat, cui apparentes grauitatem exposuerunt peccati, & propriæ vxoris
desperationem. Addiderunt & signum, adhuc restem esse in cubiculo, quo se volebat
suffocare, nisi illi superuenissent. Abi, inquiunt, domum tuam, pete ab ea funem, quem
sibi parauit in laqueum, & fac vt cuncta tibi ex ordine referat, vt videas, quo in statu
sunt res tuæ: tu animam, illa perdit & vitam. Recessit statim ab amasia vir visione per-
territus, & domi comperit vera esse, quæ vidit, & audiuit, mulierque expauit, non inue-
niens in lecto neque hospites, neque signum aliquod accumbentis. Tanto prodigio
commotus vir recessit à via sua mala, & pacificè deinceps vixit cum vxore.

*Aliam à pa-
rata sibi mor-
te & maritū
liberāt à cri-
mine.*

VII. In eodem Regno & vico Elbron, non longè à celebri oppido, quod *Turres nouæ* nun-
cupatur, dum mulier quædam ex contemptu nollet festum diem S. ANTONII cum cæ-
teris obseruare, portaretque in vertice tritici pondus ad molam, subito exorto turbine,
deiecta in terram sacco desuper irruente, repentino casu, & graui pondere animam ex-
halauit. Deportata est statim anima per Angelum ad locum pœnarum; vbi inter cætera
tormenta vidit pœnas acerbis infligi Sanctorum contemptoribus: hinc deducta ad gau-
dia paradisi, vidit magno splendore, & venustate fulgentem S. ANTONIVM, & summo
gaudio eius solemnità cælicolis celebrari. Singula videnti mysteriosa quæque bonus
dux declarauit, tantumque temporis in his rebus perspicendis & excipiendis consum-
ptum est, vt corpus ad Turres nouas deportatum iustis solutis, iam fuerit sepulturæ tra-
dendum, cum ecce repente resumptâ animâ vegetum & sanum coram omnibus appa-
ruerit, & rei seriem omnem cum timore & tremore mulier astantibus retulerit: Sibi etiam
eamdem ipsam mulierem distincte & sub iuramento narrasse visionem hanc, suamque
resurrectionem, scribit author legendæ.

*Idem c. 44.
Festi diei cō-
temptrix ple-
ditur morte.*

*Reuocatur
ad vitam.*

VIII. Frater Bernardinus Parmensis Minorita tumore gutturi loquelâ amisâ, & summo
imminente vitæ periculo, post probatam omnem medicinæ virtutem ad sancti Viri se-
pulchrum ductus, saniem multam expuens, repente loquutus gratias reddidit, laudes
concinens tanto benefactori. Fratrem alterum Cambium dictum herniosum attracti se-
pulchri virtus sanum reddidit. Puerulus vnius anni & octo mensium, Thomasinus
dictus, submersus in magno echino seu aquiminario vase, à parentibus, qui propè Eccle-
siam sancti habitabant, ad sepulchrum eius oblatus, emissio voto de pendendo dono ho-
norario, statim reuixit. Beatricem, Fulginatis diœcesis mulierem, fœdo cancro, & peri-
culoso tumore laborantem in visione apparens, sanauit; quæ protinus Patauium abiit,
votum adimpletura de Sancti visitando delubro.

*Item c. 47.
& seqq.
Chro. antiq.
Marc. 1. par.
lib. 5.
Alia S. An-
tonij miracu-
la.*

IX. Circa hunc annum conuersus est in insula Balearium RAYMUNDVS LULLVS à vana
mundi conuersatione, ad vitam frugem & spiritualem. Etenim statim, vt facta est super
eum manus Domini, egit de addiscenda lingua Latina iam penè quadragenarius (vti
scribit vir doctus Carolus Bouillus in eius vita, quas inter vitas Patrum & Eremitarum
Occidentis nuperrimè edidit Benedictus Gononus Monachus Cœlestinus Lugdunen-
sis.) Si vero ab anno natiuitatis eiusdem, quem nunc subiicimus, demas fermè quadra-
ginta, recurret in hoc tempus eius conuersio. Hinc vitæ enarrandæ nos exordium sumi-
mus; scripturi ex probatis authoribus, & vetustis monumentis, quæ sincerius & candi-
dius enarrata comperimus. Non ignoramus ancipitem & scrupulosam nos assumere
prouinciam ex antiquis schedis & vetustis scriptoribus laud vbiq̃ue obuiis, neque adeò

*Vide ipsum
libro arbo-
ris scientiæ
in prologo,
& in fine;
necnon in
libro de cō-
templ. cap.
107. & 129.
Conuertitur
Raymundus
Lullus.*

sibi

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1275. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 68.

fibi in omnibus consonis, eruendi veritatem, scribendique hominis vitam, quam non omnes probant; imo plerique indefesso conatu condemnant, cuiusque doctrinam variis argumentis explodunt, alij verò studiosius defendunt. Mirum est quanto impetu utrinque ferantur affectibus, ut illis non videatur orthodoxi nomine dignus, qui orthodoxum dixerit Raymundum; Hi verò impium putent, qui piè hominem non laudet, quem pro CHRISTI fide occubuisse, conspirant. Suo, quo velint, ferantur ardore; ego quod probabilius & ponderosius inter sinceriores comperero authores, exscribam; neque studio aut bile me duci permittam, ut vel hominem ultra iustum aut æquum commendem, vel contradictores ultro condemnem. Censorum nolim agere arbitrum; neque inter litigantes ferre iudicium; sed tamen præstabo, ut enarratis, quæ veriora videntur, meam tam de ipso homine, quam de eius doctrina ad vitæ calcem seu mortis annum sententiam adiiciam.

Quando natus?
Carolus Bo-
uillus.
Ioannes Se-
gui Vita MS.
Processus de
eodē facti.
Antonius
Daza in fine
4 p. Chron.

Nobile for-
tuitur officium
in domo re-
gia.

Profanis amo-
ribus impli-
catur.

A stulto a-
more respi-
cit.

Apparet ei
Christus cru-
cifixus.

Natus est in Insula & Ciuitate Maioricarum in vico S. Michaelis patre Raymundo X.
Lullo, & matre ex generosa familia Herilium, nobilibus Catalanis anno 1236. Scribunt enim occubuisse anno 1315. suæ ætatis septuagesimo anno. Hoc eius vitæ tempus si ex posteriori detraxeris numero, incidet natiuitas in illum, quem statuimus annum vno vel altero plus minusue. Ut humaniores addisceret litteras, & artes liberales summo opere desiderarunt parentes, auersum tamen hic habuit animum ab omni genere scientiarum, & palatinæ vitæ addictum. Genium eius considerantes progenitores inter pueros Regios admitti curarunt, cum quibus adoleuit, curialis erga omnes, & promptus in obsequiis, donec ad superiorem euectus ordinem factus est Seneschallus Iacobi Regis Maioricarum, & regiae domus Præfectus. Pro more aulicorum mundaliumque virorum totus inter amores vivebat, inque suis amoribus non modo flagrantē iuuentam, sed & potiorem vitæ partem inaniter consumpsit, in dictandis Dioneis cantilenis præcipuè intentus. Diligebat autem præ cæteris dominam quandam, venustâ quidem & eleganti facie: duo tamen erant, quæ illam in eius amplexus venire haudquaquam sinebant. Primum erat legitimus viri thorus; secundum, occultus canceri morbus, qui quamquam sub veste lateret, illus tamen pectus iam usque adeo exederat, ut eius præcordia nudarentur, utque dirus fætor inde exhalaret. Insanabilis erat hæc canceri pestis in pectore mulieris; sed longè insanabilior cupidinei amoris cancer mentem laniabat Raymundi: tam enim vesano atque illicito obrutus amore, qui cæcus in primis erat mente, corporeis etiam pene oculis cæcus à cunctis videbatur. Nam cum quadam die Raymundus equo conscenso in foro spaciaretur, videretque eam, quam fatuo amore diligebat, in vicinum templum diuinæ precis causa profectam; mox tametsi eques, illam in templum profectus est, ex quo contestim velut amens & incompus sui factus, cum ingenti omnium risu, explodi meruit. Dolens verò mulier tantum virum, & qui honesto magistratu apud Regem fungebatur, illiciti sui amoris causa, & vesanum fieri, & verti in fabulam vulgi, cogitauit, quibus mediis illum & ab amore sui auerteret, & ad mentis sanitudinem reuocaret. Aduocato ergo semel, ut à marito impetrarat, in colloquium Raymundo, eoque in cubiculum introducto, illi ex templo pectus, ut cancrino erat exesum morbo, utque teterrimo odore squalibat, nudare haudquaquam erubuit, simulque verba hæc illius auribus iuculcauit. Vide quid ô RAYMVNDE diligas; agnosce quàm olidum cadauer ipse tantopere ames? Studium quod hactenus erga me tam stulto amore impendisti, CHRISTO cautiùs fuit abs te dicandum; potuisses equidem iam ab illo regna promeruisse cælestia. His verbis dum vir insipiens à sapienti muliere corripitur, infirmus ab infirma sanatur, cancer à cancro expellitur: nam cancer amoris, qui mentem Raymundi laniabat; aspectu canceri alterius, qui pectus muliebre iam fere consumpserat, momento disparuit: Tanto enim perfusus animi dolore Raymundus, videns seipsum sapienter à scemina coargui, insuper quod & tanto tempore solius faciei nitore deceptus, ea minimè cognouisset, quæ sub vestibus latebant: illico domum rediit, seque orationi subdens, omnem suam operam summis votis CHRISTO imposturum dicauit.

Apparuit mox eidem sacra quædam ac propitia visio, imago, inquam, Crucifixi, in XI.
hæc verba ipsum alloquentis: RAYMVNDE, SEQVERE ME. Quumque hæc cælestis visio

ANNO CHRISTI GREGORII X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1275. ANNO 4. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 68.

visio frequentius ad eundem contra stimulum calcitrantem ex diuina bonitate iteraretur, statuit apud se abiecto diuitiarum fastu, dimissa familia, relinquere mundum. Cuncta igitur vendidit, præter ea, quæ releuandis coniugi & familiæ erant necessaria, pretiaque pauperibus erogauit. Orare deinde totis viribus cepit Dominum, ut ei lumen & gratiam largiri dignaretur, qua liber à se edi posset, quo Mahumetæam legem reprobam esse perdoceret, & Sarracenicam gentem ad fidem CHRISTI quibus posset rationibus, alliceret. Perseuerans ergo plurimis diebus in oratione mirabiliter fuit tota mente illustratus; ita ut generalem quandam artem cæteris scientiis addiscendis præstruxerit, deinde libros innumeros adiecerit, in eum præcipuum finem ut Sarracenos ab impia secta, & Christianos à vitiis retraheret. Post visionem admiratus est se prius idiotam, & totius litteraturæ expertem in momento scientiarum disciplina imbutum, quam ut facilius aliis posset communicare, abiit ad sanctuaria sanctæ Mariæ Rupis scissæ, sancti Iacobi ad Compostellam, aliaque deuotionis loca, ut rem omnem Sanctis Patronis intercessoribus enixius Deo commendaret. Voluit deinde Parisios proficisci, sed iter tunc dissuasit S. Raymundus à Penna-forti. Reuersus in patriam aliqualem dedit operam Grammaticæ, sed pleniorē Latini idiomatis assequutus est Lutetiæ notitiam, Thoma quodam præceptore. Deinde cepit Latio sermone lumen, quod acceperat, aliis cœtaneis impertiri, & multis voluminibus ad posteros transmittere. Ex desiderio conuertendi Mahumetanos, qui Arabicè ut plurimum loquuntur, ab emptitio seruo illorum idioma apprehendit: Hic tamen vel timens, uti quidam volunt, ne heri doctrina Mahumetææ legi perniciofa fieret, cum eo præsertim fine Arabicam addisceret linguam; vel quia Christi legi blasphemè detrahentem grauius corripuit, uti scribit Anonymus cœtaneus & familiaris Raymundi, eum adorsus graui vulnere sauciauit, mortem, si posset, illaturus. Præualens autem herus infido & temerario seruo gladium extorsit, & ut clemens erat, eum ab amicis occidere volentibus, liberauit; carceri tamen mancipauit. Sarracenus verò partim dolore quod irritus euaserit conatus, partim rabie & furore actus, fune, quo erat ligatus, miseram animam emisit.

Donū scientia accipit à Domino.

Grammatica dat operam.

Et lingua Arabica.

Occidere eum tentat seruus emptitius.

XII. Post aliquot dies RAYMUNDVS abiisse dicitur orationis causa in quendam montem, non longè à domo sua distantem, in quo cum septem ferme dierum spatio orationi & meditationi incumbens, perstitisset; tandem eo in cœlum intendente, nouum lumen cœlitus accepit, eorum, quæ tantopere scire cupiebat. In eo quoque loco, quo stabat in monte, dum cæleste lumen illi à Patre luminum indultum est, eremiticam cellulam sibi extrui præcepit, in qua pluribus mensibus permanens nocte dieque orationibus ac meditationibus vacans; nonnullis tandem cælestibus visionibus visitari à Deo meruit. Mirum prorsus & admirabile, quod descendentem de monte & ad radices eiusdem inter quasdam vineas sub arbusculo quodam Hispanis *lentisco*, de sua arte meditantem, & per integram noctem diuina contemplanti accidisse refertur: Illius nempe arboris frondes vniuersas sequenti aurora delineatas apparuisse diuersis generibus characterum, Græcorum, Arabicorum, Chaldæorum, & Latinorum; quod præterquam scribant plures, & affirment, qui ex illa prodeunt Insula; adhuc perpetuò viret & patula est prodigiosa arbor, cuius aliquot ramusculi huc Romam delati sunt, seque sæpissimè eam vidisse & folia decerpisse mihi retulit perillustis D. Paulus Duran sacre Romanæ Rotæ nunc in Vrbe Auditor, dum Vicarij Generalis & demum Visitatoris Generalis Regij munere in illo regno fungeretur. Portentum illud ita interpretati sunt aliqui, ut voluerit Deus diuersis adeo litterarum notis prædicere, ei proficiendum & prædicandum fore inter vniuersas illarum linguarum nationes, quod & ille postea opere compleuit. Cætera eius acta in suos quæque annos tractanda, reseruamus.

Mire à Deo illustratur.

Prodigiosa arbor sub qua requieuit.

XIII. Hoc anno Conuentus Bernay, vrbis in Normanniæ tractu Lexouiensique ducatu, in valle pingui sita, montibus circumuallata, extructus est communibus eleemosynis ciuium, & liberalitate Philippi Regis S. Ludouici filij, cuius beneuolentiæ testimonium habetur in regio eiusdem diplomate, quod Fratres in suo custodiunt archiuo. Dedicata est Ecclesia S. Ioanni Baptiste, in quo aliquando S. Bernardinus prædicauit, ut aliàs referemus, sub anno 1453. quo etiam insigne eiusdem dabimus miraculum. Irruerunt in sanctum locum Hugnostici anno 1566. neque incolis, neque sanctis pepercerunt, quin omnia

Gonzag. in prou. Franc. con. 24. Con. Bernay.

ANNO CHRISTI PLVRIVM PONTIF. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1276. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 69.

Idē in prou.
Aqui. antiq.
con. 6.
a In appa-
ru Annal.
§. 1. n. 4.
Cmu. Albi-
genſis.
b Gonz. cit.

c Claud. Ro-
bert. de E-
piſc. Albien.

Conzag. in
prou. Turo.
conu. 22.
Cmu. Piſta-
nien.

d An. 1306.

omnia pro ſua feritate peſſundarent. Exulare coacti Fratres iterum redierunt, & proſa-
nata omnia, prout poterant, reſtituerunt. Albiæ vel Albigæ vr̄bis Episcopalis ſub Ar-
chiepiſcopo Bituricenſi in Gallia Occitania ad Tarnem fluuium, vnde exortam hæreſim
Albigenſium aliàs ^a diximus, monaſterium ante hunc annum ædificatum ex vetuſto
quodam monumento eiſdem ædis conſtare narrant Franciſcus Gonzaga ^b, & Chroni-
ca MSS. illius prouinciæ ad me miſſa; cuius primam Eccleſiam fabricari fecit Petrus
Borreſa matricis Eccleſiæ, S. Cecilie ſacræ ſacellanus, quā poſtea in bibliothecæ vſum ac-
commodatā, aliam ampliorem & elegantiorē conſtruxit poſt annum 1473. Ludouicus
de Amboſia maior, & patruus, nam & alius huius nominis nepos eiſdem ei ſucceſſit
in cathedra, S. R. E. Cardinalis. ^c Is ipſe volente Carolo VIII. Rege impetrauit ab
Innocentio VIII. vt anno 1491. transferretur domicilium à Patribus Conuentualibus
ad Obſeruantes.

Piſtauij vulgo *Poictiers* in Aquitania conceſſus Minoritis hoc anno per Gregorium XIV.
Pontificem locus Fratrum de Sacco, quorum inſtitutum in Concilio Lugdunenſi pau-
latim extingui decreuit. Hac acceſſione auctum eſt Minorum domicilium, conſtructum
per Hugonem & Guidonem à Lezigniaco propè regiam, ſacellumque D. Catharinæ ſa-
cerum, cuius patrocinium & titulum aſſumpſit: Quo verò id anno factum, non compe-
ritur inter Monaſterij ſcripturas; mentionem tamen faciunt liberalitatis & beneficio-
rum Alphonſi Comitis Piſtauorum S. Ludouici fratris erga huius loci conſodales. Ex
hoc Monaſterio prodierunt viri illuſtres, præſertim B. Gualterus Brugenſis Piſtauorum
Episcopuſ, de quo largiùs ſuo loco, & Hilarius Choun alterius Piſtauienſis Episcopuſ
ſuffraganeuſ, qui Turoniæ prouinciā olim prudenter gubernauit. Caput erat cœno-
bium hoc Cuſtodie Piſtauienſis, quæ ex ſex aliis coaleſcebat Conuentibus, Niortij, S.
Maxentij, Partiniaci, Caſtriherardi, Iulioduni vel Loſduni, & Thouarci; quorum hic
nomina ſaltim recensere placuit, dum ex hæreticorum furia monumenta omnia periēre,
ex quibus origines, vel res clariores erant percipiendæ. Demolientibus ædes hæreticis
paſſi ſunt in eiſdem pro fide Catholica inuicti pugiles, Niortij P. R. V E L L O N ſacræ
Theologiæ Magiſter & Piſtauiæ Cuſtos; Loſduni MICHAEL DESMANS, & IOAN-
NES DE MALAY nobilibus & præclaris parentibus ortus, necnon IVO BOYER S. Theo-
logiæ licentiatus.

ANNO CHRISTI 1276.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 4.

PLVRIVM PONTIFICVM AN. I.

RELIGIONIS MINORVM AN. 69.

ARGVMENTVM.

Mortuo Gregorio decimo tres eliguntur ſucceſſiue hoc anno Pontifices: de quarta etiam
dubitatur. Moriuntur ſanctus Beneuenutus Auximanus Episcopuſ, & Oddo Ri-
gauldi Archiepiſcopuſ Rothomagenſis. Bentiuenga de Bentiuengis ſit Episcopuſ Tu-
dertinuſ, & inſtituuntur quibuſdam in locis Minorita.

Moritur Gre-
goriuſ X.



e Cod. Mſ.
n. 3457.
f Ghirard. in
hiſt. Bono-
nien. p. 129.

Creatur In-
nocent. V.

N v s hic annuſ quatuor vel quinque vidit Summoſ Pontificeſ, I.
Gregorium Decimuſ in omni vita claruſ, excelleſ virtutibuſ ful-
gentiſſimuſ, ſacræ ſede, ſi homo aliuſ, digniſſimuſ, cuiuſ Pontifica-
tuſ in huiuſ anni limine 3. Iduſ Ianuarij ſinem accepit apud Are-
tium Etruriæ vr̄bem, vbi claruſ miraculiſ, quæ in Vaticana Biblio-
theca ^e obſeruantur, in Eccleſia ſancti Donati (eſt qui ^f dicat in Ec-
cleſia Minorum) requieſcit, appoſito humili hoc Epitaphio.

Gregoriuſ denuſ virtutum luce ſerenuſ

Dormit in hac arca, dignuſ Romæ Patriarcha,

Quem genuit Placentia, vr̄buſ Aretina tenet.

Innocentiuſ Quintuſ, antea Petruſ de Tarantaſia, in Alpinis ſcopuliſ non procul à
Maurienna

ANNO CHRISTI PLVRIVM PONTIF. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1276. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 69.

Maurienna valle, flumineque Ifara, qui in Rhodanum influit, mediocri municipio, in sacris litteris doctissimum Ordin. Prædicatorum ex Episcopo Ostiensi Pontificem 13. Kalend. Februarij renunciatum Aretij, coronatum Romæ in Vaticano 8. Kalend. Martij, qui dum præclara quæque moliretur, & pacificandæ Italiæ animum adiceret, obiit 10. Kalend. Iulij, sepultus Laterani, non Viterbij, vt ex errore scripsit Villanus. ^a Adrianum Quintum Genuensem, Innocentij IV, nepotem, prius Ottobonum Fliscum appellatum, ex Diacono Cardinale sancti Adriani creatum 4. Idus Iulij in Palatio Lateranensi; qui dum nimiam licentiam Caroli Regis in moderandis rebus Romanis cohibere inuocato Rodulphi Imperatoris auxilio intentaret, obiit Viterbij 12. Kalend. Septembris, sepultus in æde Minorum ad læuam maioris altaris honorifico mausolæo; cui hoc incisum Epitaphium: *Adrianus V. Pontifex Max. Flisca è familia nobilis Genuen. mensis vnus, dierum nouem magistratum Pontificium gerens 4. Kalend. Octobris 1276. diem Viterbij functus, hac honorificâ sepulturâ donatur.* Monendum est recenti caractere scriptum hoc epitaphium, atque hinc facilius irrepsisse errorem temporis, seu diei obitus; conspirant enim omnes scriptores Adrianum obiisse in mense Augusti, quod & conuincit Ioannis XXI. eius successoris electio sub mense Septembri, vt mox referemus; pro 4. itaque Kalend. Octobris incidendum 12. vel secundum alios 15. Kalend. Septembris. Vetustum & primum eius epitaphium, quod subest insignibus gentilitiis, hoc est; *Hic requiescit corpus sanctæ mem. Domini Adriani PP. V. prius vocatus Ottobonus de Flisco de Ianna; tunc S. Adriani Diacon. Cardin.* Quartum hic adde Pontificem Ioannem XX. aliis XXI. Lusitanum Olissipponensem, antea Ioannem Petrum Iuliani dictum, ex Cardinale Tusculano Pontificem Viterbij acclamatum Idibus Septembris, coronatum 12. Kalend. Octobris; cuius Pontificatus licet ad annum sequentem peruenerit, fuit tamen octo dumtaxat mensium, totidemque dierum.

II. Inter hunc & Adrianum nescio si audeam alium numerare Pontificem, vtpote cuius nullus, qui vitas & seriem scripserit Pontificum, vel minimum meminerit. Is est Vicedominus de Vicedominis Placentinus Cardinalis Episcopus Prænестinus Gregorij Decimi nepos, de quo nos egimus superius, & Annales MSS. Placentinæ Urbis dum præcipuas enumerant eiusdem Ciuitatis familias, ita habent. [Sunt & in dicta ciuitate Placentiæ VICEDOMINI, quæ est magna domus & nobilis; Nam de ista domo fuit vnus Papa, qui non stetit in Papatu nisi per vnum diem, & mortuus est Frater Minor.] Habuit autem patruelem Cardinalem Ioannem Vicecomitem Episcopum Sabinensem, qui tunc fuit in Conclau. Condidit testamentum in Ecclesia sanctæ Crucis Romæ infirmus; hinc transtulit se Viterbium, vbi sepultus est in Ecclesia Minorum: Incidit verò dies mortis eius inter obitum Adriani & electionem Ioannis, quippe ita adnotatur in Diario vetustissimo Cathedralis Ecclesiæ Placentinæ [Octauo Idus Septembris obiit Vicedominus quondam Episcopus Prænестinus an. M. CC. LXXVI. & reliquit huic Ecclesiæ anniuersarium in die obitus sui, qui fuit 6. Septembris vt in archiuo.] Cum itaque Adrianus mortuus sit 12. vel 15. Kalend. Septembris, & Ioannes electus 12. Kalend. Octobris, in hoc interregnum incidens mors Vicedomini, sexto scilicet Septembris, confirmat assertum Annalium Placentinorum, vt eodem etiam Septembris die electus sit in Pontificem, & diem obierit extremum. Ægra valetudine abiit ex monasterio sanctæ Crucis Romano Viterbium, in Conclaui verosimile est eadem laborasse, nihilominus tamen propter eximia præstita Ecclesiæ obsequia, & vitæ splendorem, necnon adhibitâ diligentia & operâ patruelis Episcopi Sabinensis, Pontificem fuisse acclamatum; qua tantæ dignitatis accessione, vt in similibus sit commotis & excitatis humoribus, molesta etiam & importuna confratrum & amicorum congratulatione, mors eius potuit accelerari, atque eodem die dignitate suprema, & vita perfungi. Quod autem non referatur inter Pontifices, neque in eorundem serie numeretur, non obstat, quin pro vero Pontifice haberi possit: namque vt notarunt Baronius ^b, & Ciacconius ^c Stephanus secundus communiter omittitur in catalogo Pontificum, propterea quod quatuor dumtaxat diebus vixerit in Pontificatu; quasi propter breuitatem temporis recensendus non fuerit; & tamen vterque monet non omnittendum, verumque Papam fuisse. Immo, inquit Ciacconius, à Pontificum numero non

Moritur.
a Villan. l. 7.
c. 10.
Creatur A-
drianus V.

Moritur.

Creatur Io-
hannes XXI.

An fuerit
Pontifex Vi-
cedominus
Placentinus?

b Baron. an.
752.
c Ciacco. in.
Steph. 2.

ANNO CHRISTI PLVRIVM PONTIF. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1276. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 69.

est subtrahendus, etiam si horam vnam vixisset. Huic ergo Vicedomino, si fidem sibi vendicant Annales citati Placentini, vel aliunde plenius hæc electio probatur, inter Romanos Pontifices suus dandus est locus, & Pontifices maximos è suo sodalicio ritè assumptos quinque numerabunt Minoritæ. Circa huius Vicedomini mortem non sibi sat constat Ciacconius, dum in vita Ioannis XXI. mortuum ait anno 1277. quem tamen in vita Gregorij Decimi obiisse iam scripsit hoc anno 1276. Neque supradicti Ioannis Vicecomitis patruelis Vicedomini, quem tunc in conclaui extitisse affirmant citati Annales Placentini, meminit Ciacconius, habet tamen Panvinus creatum hunc Ioannem in Concilio Lugdunensi, idque ego crediderim, substitutum Bertrando Gallo Episcopo Sabinensi probabiliter in eodem Concilio defuncto, quippe in grauissima functione præstitæ obedientiæ ab Imperatore Rudolpho Romano Pontifici Gregorio, dum in cod. MS. Vaticano omnes referuntur Cardinales, solus Bertrandus Gallus taceretur, quem ereditibile est iam sub illo tempore defunctum, vel ad mortem languisse, & subrogatum postea Ioannem hunc Viscontem seu Vicecomitem, licet ex errore Ciacconius Bertrandi vitam in plures protrahat annos. Et confirmatur efficaciter quod de Ioannis Cardinalatu asserimus ex postulatione Capitularium Ecclesiæ Montis-regalis desiderantium in suum prælatum Episcopum Potentiæ: dum eorum causam commisit Innocentius Quintus, vt habet illius Ecclesiæ historia^a, tribus Episcopis, atque ex his vnum dicat fuisse Ioannem hunc Vicecomitem Episcopum Sabinensem. Demum Vicedominus sui testamenti Romæ conditi vnum inter executores scripsit Episcopum Sabinensem, quippe patruelem, præsertim cum plurima legata distribuenda essent Placentiæ, ex qua vterque erat oriundus. Paulus Morigia^b intrepide etiam dicit hunc Ioannem à Gregorio creatum Cardinalem, atque inter beatos enumerat.

Ioannes Vicecomes Cardinalis.

^a Lelius in histo. Montis-reg. sub Archiep. 9.

^b Morigia de nobilit. Mediolan. lib. 2. c. 2.

B. Beneuent. de Scotinolis mortuus.

c An. 1263. n. 19.

Qualis eius vita?

Moritur sanctissimè hoc anno B. BENEVENTVS DE SCOTIVOLIS, III. quem alias^c diximus creatum Episcopum Auximatem ab Urbano IV. Patre Ioanne Anconæ progenitus operam dedit Iuri Ciuili Bononiæ, vbi Doctoratus laureâ insignitus condiscipulo & familiari vsus est amico B. Siluestro Guzzolino, Siluestrinæ Congregationis mox fundatore. Archidiaconatu Anconitano, & administratione Auximane Ecclesiæ, tunc priuatæ pastoribus ob initum fœdus cum Imperatoriis contra Pontificios, ab Alexandro IV. donatus, mox ab Urbano successore, cui propter egregias virtutes familiarissimus erat, eiusdè sedis creatur Episcopus, & Rector totius Marchiæ Anconitanæ. Ante admissam dignitatem vota emisit Minorum, & deinceps perpetuo eorundem vestem palam gestauit, quam adhuc videre est inter sacras reliquias eiusdem Ecclesiæ. In susceptis muneribus non mediocrem laudem consequutus est, neque obscurum præbuit suæ sanctitatis specimen miraculis frequentibus comprobatum. Tredecim annis in Episcopatu feliciter expletis præsciens suam mortem breui sequuturam, distributis in pauperes facultatibus, vniuerso populo in aperto loco benedixit. Deinde infirmitate grauatus, vt S. Franciscum, quem in vita sibi imitandum elegerat, æmularetur & in morte, se deferri fecit in Ecclesiam, vbi in nuda humo inter orationes & psalmodiam Sacerdotum sanctam efflauit animam 11. Kalend. Aprilis. Tanto Pastori Auximenses ipso, quo obiit, loco honorificum extruxere mausolæum, duobus ordinibus columnarum innixum, & sublimi loco in arca marmorea sanctum corpus condiderunt. Sed dum ob crebra miracula sanctum virum cælitum numero adscripsit Martinus IV. & Auximates inferiori loco sub arca altare construxerunt, sanctum cadauer ob humilitatem & reuerentiam erga corpus Christi in altari immolandum, relictâ excelsâ arcâ inuentum est in marmoreo pavimento inter columnas: Suo tamen loco repositum, dum secundo & tertio inueniretur in terra, intellexerunt Auximates noluisse humilem Dei seruum corruptibile suum cadauer viuifico Christi corpori præminere, sed subesse. Quare condito alio sepulchro sub ipsa ara sanctum pignus commendarunt, relicto in rei memoriam & splendorem priori mausolæo. Requieuit hoc in loco vsque ad annum 1590. quo eum cum magna solemnitate transferri curauit Theodorus Florentius Episcopus Auximanus ad nouum sepulchrum, à se splendide præparatum in Ecclesia inferiori ab eodem constructa pro sepeliendis illius Ecclesiæ Præsulibus. Additum hoc Cœnotaphium nouo sepulchro. Sancti BENEVENTI corpus

Canonizatur.

Refugit sublime sepulchrum.

ANNO CHRISTI PLVRIVM PONTIF. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1276. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 69.

corpus ex superiori templo, ad venerabiliorem cultum Theodosius Florentius Episcopus Auximanus huc transferendum curavit an. D. M. D. XC. die 11. mensis Iulij. Pont. Sixt. V. Prioris sepulchri hoc Epitaphium. S. Beneuenutus de Scotinolis Anconitanus Episcopus Auximanus. Ob crebra miracula, quæ in vita eius MS. in Ecclesia Auximana seruata diffuse leguntur, multa in eius honorem constructa sunt templa & facella, institutæ confraternitates & ædificatum sub eius nomine Xenodochium, Parthenopæum item Vestalium, solemnis habetur eius dies festus apud Auximates, aliisque in locis. In Martyrologio Romano celebratur eius memoria, & vitam scripserunt ultra ea acta, quæ habentur Auximi MSS. Gaspar Volaterranus Episcopus Auximanus in descriptione eiusdem Ecclesiæ, Ioannes Baldus Canonicus & Pœnitentiarius dictæ Ecclesiæ libro de martyribus, & Episcopis Auximatibus. Petrus Rodolphus de sanctis Viris Ordinis Minorum. Philippus Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ ad 22. Martij, & alij. Nos aliàs a præter hunc tres alios numerauimus Beneuenutos huius Instituti sectatores; hunc celebrem virum & solemniter inter sanctos relatum, est cur miremur in nostris dypticis non commemorari celebrius, & in nostro Sodalitio non celebrari festiuè.

Quinam eius vitam scripserunt?

a An. 1232. n. 18.

I V. Moritur etiam hoc anno quinta Maij, vt habet Kalendarum Dionysianum, O D D O R I G A L D I vulgo *Rigault*, Archiepiscopus Rothomagensis, inuitus ad hanc dignitatem assumptus ex Ordine Minorum, de cuius initiatione nos superius ^b egimus. Ex religiose composita vita & piis instructionibus ad benè beatèque viuendum, cognomen fortitus est *Regula viuendi*. Expostulatus fuit ad illam sedem anno 1248. in die Paschatis ab ipso Innocentio IV. Lugduni consecratus mense Maio. Egregias frequenter habebat conciones ad populum, & ^c *domus eius perpetua erat magistra disciplinae*. De pio & docto hoc viro referunt chronica antiqua Ordinis, quod cum Aureliani prædicaret, pœnitentiæque virtutem digne commendaret, accesserit ad eum mulier quædam nobilis, quæ exterius pietatis speciem præferens, secreto tamen lasciuia valde per septem annos incubo vsus sit diabolo; & ritè confessa dolensque de peccato absolutionem ab eodem receperit. Grauitatem autem peccati considerans, & dæmonis artes præcauens, interrogauit an sufficienter absoluta esset à crimine, & quid sibi faciendum, vt defenderetur ab hoste? Respondit ille integre absolutam, & fiduciam omnem collocandam in Domino, qui ab inimici liberaret insidiis. Apparuit paulo post dæmon queritans se ab amasia derelictam, & tot annorum spretam amicitiam, culpamque omnem refundebat in cucullatum fraterculum; at inquit, cito recedet; hodie namque recepit obedientiales à Ministro litteras vt abeat Lutetiam, & nos securius ad solitos regrediemur amplexus. Timuit inimici domestici insidias pauida mulier, & ad Fratrem Oddonem regressa, comperit verum esse quod dæmon prædixit. Dum autem lacrymabunda suum exponeret periculum: Ne timeas, inquit, ad meum recessum, quod enim me præsentem non poterat dæmon, nec valebit absente. An Frater Oddo fortassis, vel potius Deus te absoluit à scelere? ille tibi dimisit reatum, ille dabit & protectionem. Illa his verbis confortata, iterum apparenti dæmoni & priora dicenti, Abeat, inquit, quo voluerit Fr. Oddo, non, Oddo sed Deus me absoluit, & contra tuas proteget artes. Quibus verbis confusus dæmon, non est ausus amplius inferre molestiam.

Moritur Oddo Rigaldi. Antonin. tit. 24. c. 9. §. 1. Claud. Rob. de Episcop. Gall. b An. 1236. n. 9. Perpetuus concionator. c Hiero. ep. 13. ad Paulin. Quanta pœnitentia virtus?

V. Eligitur ab ipso Pontifice hoc anno FR. BENTIVENGA DE BENTIVENGIS in Episcopum Tudertinum in Vmbria ad Tiberim, in loco Petri Caetani ad Ecclesiam Agnaginam translatus. Patria hic Aquaspartanus, Capellanus & Confessarius erat Ioannis Caetani Vrsini Cardinalis, eique valde familiaris, à quo ad summum Pontificatum post Ioannem hunc euecto sub Nicolai tertij nomine, factus est Cardinalis Episcopus Albanus, & maior Pœnitentiarius: promotionis litteræ incipiunt, *Onerosa pastoralis*. data 15. Kalend. Ianuarij.

Bentiuenga Episcopus Tudertinus. Ioan. Bapt. Posseuin. de rebus Tudertin. Reg. Vatic. n. 76.

VI. Moriens hoc anno 27. Iulij Iacobus, cognomento victor, Rex Aragonum, diuisit inter filios regna, gloriosè in suam potestatem redacta, & relicta potiori regni parte Petro filio primogenito, dedit Iacobo secundo genito insulam Maioricensem, cum aliis adiacentibus & comitatibus Rossellionis, & Montis-pessulani. Hæreditauit hic cum dominiis patris pietatem & zelum de Sarracenis conuertendis, quare statim in Insula Baleari, in loco qui dicebatur *Daya*, aliàs *Miramar* ex grato maris aspectu in parochia

Zurita 1. p. 13. c. 101.

ANNO CHRISTI PLVRIVM PONTIF. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1276. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 69.

Rex Balea-
rium fundat
Minoritis col-
legium.

a Lullus in
Blanch. l. 2.
p. 2. c. 72.

Conu Sama-
tariensis.
Gonzag. in
prou. Aquit.
recēt. con. 4.
Conu. Casti-
lionen.
Idē in prou.
Catal. conu.
9.
Monast. Ba-
sileense.
Bruch de
Episc. Mo-
gunt. n. 55.
Rodolph.
fol. 233.
Conu. Fur-
censis.
b An. 1274.
n. 33.
Comissio fa-
cta Guardia-
no Dubli-
niensi.
Reg. Vatic.
n. 3.

c An. 1271.
n. 15.

S. Bartholomæi vallis de Mossa extruxit collegium pro tredecim Fratribus Minoritis, qui linguæ Arabicæ addiscendæ perpetuo intenderent, vt ea competenter instructi ad terras Paganorum proficiscerentur eisdem prædicaturi. Addidit etiam annuos redditus, ne rebus necessariis perquirendis distracti, tardius proficerent; eo tamen modo iuxta Pontificis declarationem & mentem cuncta disposuit, vt puritati regulæ minime contradicerent. Vt ita Rex faceret persuasit Raymundus Lullus, qui Sarracenicæ gentis conuertendæ maximo tenebatur desiderio, idque testatum ipse reliquit in libro inscripto Blancherno^a seu eius marginator ibidem. Et in quibusdam carminibus seu rythmis idiomate patrio à se conscriptis, præsertim in illo, quo breuiter suæ vitæ recitat compendium, & cui initium *Son creat per esser*, &c. Vbi ita habet *Lo Monaster de Miramar, siu à Fraris Menores donar, per Serranis à preicar enfre la vinya, e el fenollar.*

Samatarij Comes in Aquitania in ipso Oppido Samatariensi aliud hoc anno extruxit V II. Fratribus domicilium, in quo se tumulari curauit; cuius hæredes eiusdem refarciendi perpetuam curam egerunt. Aliud Oppidani Castilionenses in Emporitana prouincia & dicecesi Gerundensi in Catalonia, ædificarunt ex politis & quadratis lapidibus, quo tamen certo anno, non omnino constat. Vetustum ibidem seruatur instrumentum, de quibusdam conuentionibus inter Fratres & Pontium Vguetum Empuriarum Comitum hoc anno stipulatum. Transiit ad Obseruantes sub Regibus Catholicis Ferdinando & Elizabetha. Hortos licet habeat amænos, insalubri tamen infestatur aura, tempore præsertim æstiuo. In prouincia Marchiæ & custodia Asculana in Oppido Furciæ dicecensis Ripanæ obtinuerunt hoc anno Minores domicilium ex donatione & liberalitate Domni Marci Abbatis Farfensis, vt patet per vetustam scripturam ibidem asseruatam. Exorsus item hoc anno Monasterium Clarissarum Basileæ Fr. Henricus Knoderer Episcopus Basileen. de quo nos alias^b loquuti sumus.

Ioannes Pontifex hoc anno 4. Kalend. Octobris commisit Guardiano Minorum VIII. Dublinensi vt (quia Sedes Metropolitana Dublinensis tunc Præsule carebat propter longas contentiones Ecclesiæ sanctæ Mariæ & alterius dictæ sancti Patritij Dublinensium) simul cum Episcopo Clonsfertensi & Priore Prædicatorum Dublinensi, examinarent merita & electionem Magistri N. Archidiaconi Lechlinen à capitulo eiusdem Ecclesiæ in suum Episcopum communibus suffragiis expostulati; eumque si idoneum, & omnia canonice peracta intelligeret, in Episcopum confirmaret, consecrationisque munus impendi curaret. Confirmant hæc, quæ de vetustate conuentus Dublinensis diximus superius.^c

ANNO

ANNO CHRISTI 1277.
IOANNIS XX. AN. I.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 5.
RELIGIONIS MINORVM AN. 70.

ARGVMENTVM.

Mortuo Ioanni Pontifici succedit Nicolaus tertius. Palaeologus cum praelatis Ecclesiae Orientalis subscribit tradita fidei in Concilio Lugdunensi, missosque à Pontifice Nuntios cum honore remittit. Mittendus in Galliam Generalis Minister pacem compositurus inter Castellae & Franciae Reges, non potuit interesse comitis generalibus, quae per socium Bonagratiam celebranda commisit. Instituitur Inquisitor in Marchia Tarvisina Fr. Philippus Bonaccorsius. Moritur Gerardus de Villa magna, & Margarita Cortonensis recensentur praeludia sanctitatis. Commendatur multis prodigijs Indulgentia Portiuncula, & aedificantur aliquot Minorum domicilia.

I. **I**OANNES Pontifex cum octo mēſibus, die vno regnaret, longioremque vitam ſibi promitteret; atque aliis diu ſe victurum praeſdicaret, corruente nouo cubiculo, quod in palatio Viterbiensī ſibi conſtruxerat, oppreſſus, atque inter ligna & rudera ſepultus, ſeptima die poſt tantam ruinam acceptis omnibus Eccleſiae Sacramentis moritur Viterbij, tumulatus in Cathedrali Eccleſia ſancti Laurentij. Homo fuit litteratiſſimus & litteratorum amator, ſed rebus gerendis planè ineptus, & moribus inaequalis, vnde plus detrimenti, quàm honoris aut emolumenti Pontificatui eum ferunt attuliſſe. Frequenter ita euenit, vt viri quidam admodum litterati regendis aliis parum idonei videantur; dum enim altiffimarum rerum contemplatione delectantur, ægre terrenis negotiis animum addicunt. Minorum ſummum fautorem fuiſſe notaui Ciaccon. ^a & Ioannem Parmenſem olim Miniſtrum Generalem impenſè coluiſſe, atque ſi paulo plus in Pontificatu vixiſſet, eum proculdubio Cardinalem creaturum; quod planè amplius confirmat Parmenſis virtutem, præſertim vero eius innocentiam, à nobis tot præclaris testimoniis roboratam. ^b

Moritur Ioannes Pontifex.

Placina.
Ciaccon.

Impenſe colit Ioan. Parmenſem.

^a Ciacco. in Greg. X. Cardin. I.

II. Poſt mortem Ioannis vacauit ſedes menſes ſex, dies quatuor, acriter inter ſe diſcordantibus Cardinalibus; quibuſdam ad Caroli Andegauenſis, Siculorum regis, ſuggeſtionem, Gallum, cæteris Italum Pontificem creare ſtudentibus. Mirè etiam fauit, quod bullam Gregorij de recluſione Cardinalium in Conclauī ſuſpenderit Adrianus Quintus, & omnino abrogauerit Ioannes ſucceſſor. Quare octo dumtaxat, qui tunc aderant, Cardinales à recluſione & coactione liberi, electionem tamdiu protraxerunt, quoaduſque Viterbienſes eos in Ciuitatis prætorio recluſerunt, & tandem adegerunt, vt qui Carolo, comitiorum præſecto, obſequium præſtare ſtudebant, nequaquam pro eius arbitrio Pontificem legerent, ſed cum cæteris conuenirent, Papam acclamantes IOANNEM CAETANVM VRSINVM, Diaconum Cardinalem ſancti Nicolai in carcere Tulliano, ſancti Petri Archipreſbyterum, Ordinis Minorum Proteſtorem, & amiciffimum, cui adhuc infantulo, vt alias diximus ^c, S. FRANCISCVS ſuam ſodalitatem commendauit. Benè huius Inſtituti Proteſtoribus euenit Ioanne hoc, & iis, qui cum præceſſerunt ad Pontificatum aſſumptis. Electus 7. Kalend. Decembris, Romæ in Baſilica Vaticana 7. Kalend. Ianuarij conſecratur in Preſbyterum & Episcopum, coronationiſque inſignia ſuſcepit per manus Iacobi Sabelli Romani S. R. E. Archidiaconi.

^b An. 1256. n. 11.
Vacat diu ſedes.

Creatur Nicolaus III.

^c An. 1222. n. 3.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277. ANNO I.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 70.Captat Pa-
laologus gra-
tiam Pontifi-
cium.a An. 1274.
p. 27.
Missi ad eun-
dem Nuntij.Placidij re-
portant re-
sponsum.

III. Per hæc tempora PALÆOLOGVS multis circumdatus inimicis & hostilibus oppetitus incurfibus, ex vna parte Genuensibus, qui è regione Constantinopolis habitabant, quasdam sibi illatas iniurias vlcisci volentibus, atque quod magis vrgebat, Carolo Siciliae Rege omni arte & conatu Imperium Constantinopolitanum titulo vxoris, Balduini secundi Imperatoris filiae, sibi, vt dicebat, debitum ambiente, gratiam Pontificum captabat, & conseruabat, tanquam sibi summe necessariam pro Imperio retinendo. Promiserat iam Gregorius præmisso Abbate Cassinate, vt superius ^a dixi, alios legatos se destinaturum, qui peracta in Concilio Lugdunensi præsentibus diffusius explicarent, concordiam factam inter vtramque Ecclesiam solidius consummarent, & de temporalibus Imperij negotiis ponderosius tractarent. Quod ille morte præuentus non potuit, tentauit Innocentius successor deligendo ad hoc munus Iacobum Episcopum Ferentinum, Gaufridum Episcopum Taurinum, & duos ex suo instituto viros Raynerium Priorem Viterbiensem, & Saluium Lectorem Lucanum; sed dum non plenè fuerunt expediti sub Innocentio, non nisi sub Ioanne Pontifice discesserunt. Obierunt illi feliciter legationem, & responsum, comitantibus Legatis Imperatoriis, hoc anno attulerunt sede vacante, tam à Michaële patre, quàm ab Andronico filio, quorum hic damus exemplaria, vt constet quoties data fides à gente inconstanti, quam tamen paulò post Andronicus non obseruauit.

*SANCTISSIMO ET BEATISSIMO PRIMO ET SUM-
mo Pontifici Apostolica Sedis Veteris Romæ, Vniuersali Papæ, communi Patri om-
nium Christianorum, & reuerentissimo Patri nostro Imperij Domino..... MI-
CHAEL in Christo Deo fidelis Imperator & moderator Romæorum Ducas, An-
gelus, Comnenus, Palæologus specialis filius magnæ Sanctitatis Vestræ conuenientem
reuerentiam cum sincera & pura affectione, ac orationum postulationem.*

Reg. Nicol.
3. n. l.
Seruire Sedi
Apostolica,
regnare est.
Quam labo-
raueris Pa-
laologus pro
vniione.Schismatis
author dia-
bolus.Elogia Ecclē-
siæ & Ponti-
ficis.Commendat
Gregor. X.
b Pl. 68. 13.

IV. [Summæ supereminentiæ Apostolicæ sanctitatis, cui fidelis quilibet in Christo sub-
esse non debet ambigere, spe certa, & fide præclara me totum confidenter exponens
illius Imperio, cui seruire perpetuo est regnare, non sustinui, Deum testor, dies & annos
meos in vacuum consummare, sed tanto provide adieci studia studiis, & vigilias conti-
nuis laboribus addidi, vt acceptabile opus orthodoxæ fidei germinatum in Domino, vi-
uifice progrediens ad optata, beatum finem susciperet gloriose diuino lumine illustra-
tum; quanto vt luminare maius præesset hæsitantibus, & veluti accensa candelabra in
toto vniuersalis Ecclesiæ Catholicæ corpore radiaret, ac in remissione peccatorum meo-
rum & laudum obsequio Deo glorioso huiusmodi dignum fieret & acceptum. O! felix
ætas tanti boni desiderati operis commemoratione dignissima, & per totum alacritate
nimia resectiua, in qua destructo totaliter & de medio Christianorum abiecto penitus
dissensionis schismate, quod inter Ecclesiam orthodoxam, & populum quem sibi Do-
minus noster IESVS CHRISTVS adoptauit vt suum, Græcum scilicet & Latinum, tot
diffusis temporibus vixit suggestionem humani generis inimici, qui de nostra immortalitate
condolens nostri primi patris seductione, dira eum incauta mortalitatis transgressio-
ne peremit, in euidentem Christianorum perniciem & iacturam. Nunc disponente Al-
tissimo multa solertia & sollicitudine ipsius veræ fidei totalis identitatis integritas ad ma-
trem Catholicam, & Apostolicam, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, omnium Chri-
stianorum dominam & magistram, & ad patrem verum Ecclesiæ, summum Pontificem,
vniuersalem omnium Christianorum Rectorem, & Doctorem Catholicæ veritatis, Chri-
sti Dei nostri in terris Vicarium, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum Principum
successorem residet opulentâ dignitate, benignitate nominis, virtutis gratia, & honoris
gloria coronata. Et licet, pie Pater, prædecessoris Vestræ tempore Sanctitatis illius, vi-
delicet bonæ memoriæ Domini Papæ Gregorij, reuerentissimi Patris mei, quem propter
ea specialiter præ aliis bonis in Domino firmiter viuere credo, tantus eum zelus ^b reu-
niendæ Dei Ecclesiæ, ac Christianorum pacis continue comedebat, huiusmodi operis
laudanda primordia fuissent indulta in generali Concilio apud Lugdunum prospere hæ-
tenus celebrato, Tamen gloriosa solemnitas totalis perfectionis ipsius Vestræ Sancti-
tatis

ANNO CHRISTI IOANNIS X X.
1277.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 70.

tatis pio patrocinio extitit diuinitus conseruata in posterum moderamine vestri gloriosi apostolatus, qui præ cæteris præexcellit indissolubili charitatis vinculo in perpetuum roborandæ. Cuius gratia singulare commodum, quod incomparabile proinde adiacet ad omnium beneficia diffunditur, sine diffidentia qualibet, cum sint dulcissima, quæ per gratiam sancti Spiritus, cuius res agitur, benigniter largiuntur. Digne itaque ad me pridem Apostolicæ Sanctitatis Nuntij viri religiosissimi, virtute morum, & gratiarum scientia decorati, videlicet Dominus Iacobus Ferentinus, & Dominus Gaufridus Taurin. Episcopi & de sacro Ordine Prædicatorum Frater Raynerius Prior Conuentus Viterbij, & Fr. Saluius Lector Lucanus, magis, quam potest exprimi, alacriter peruenerunt, vestris piis orationibus prosperati, eo potissime quia mensam dominici conuiuij * & festiuam mundis paratibus, refectionis ferculis satiatam & amcenis odoribus reperientes ornatam, nihil omissis de contingentibus in iis, quæ fore vtilia videbantur, prout Creator omnium Deus benigne dispensauerat ab excelso. Qui finem malis imponens seruos, quos inuenit in charitate manere, inuitat, & præparat eis cibum, non solum Angelorum panem, sed seipsum, qui ait ^a; *Qui manducat me, ipse uiuet propter me*: affectatas satis quondam magnificæ ac reuerentissimæ Summæ Apostolicæ Sanctitatis prædecessoris vestri litteras meis propriis manibus assignauerunt, quibus filiali reuerentiâ receptis, & deuotissime osculatis, ac diligentissime intellectis, quæ ordo narrationis ipsorum detexerat, ac iis, quæ ipsorum nuntiorum grata insinuatio continebat in illo magno salutis gaudio meus animus fuit repletus, gratias dedi illi, qui pro nobis & salute nostra veram carnem humanitatis assumpsit genitus Deus homo de vtero virginali, & inde multiplicium congaudiorum genere hilaratus, nomen Domini benedixi, qui meam indigentiam multis circumuentam afflictionibus, & suspiriis, quia videbatur quoad sacrosanctam Romanam Ecclesiam, proh dolor! ex subito defectu pastorum, vnitatis Ecclesiarum Dei opus refrigerare, quoquomodo diuina gratia subito me satiauit, & refecit suspiria, & mœrores ad gaudia infinita conuertit, intellecto per ipsos veracius qualiter sanctitas prædecessoris vestri disponente Domino conscenderat ad Pontificalis speculæ dignitatis. Nec minus sinceros affectus, quos ad sæpeditum opus Dei de bono in melius promouendum eiusdem sanctitas corde & animo pure gerebat, quam de benignitate Sanctitatis Vestræ in Domino suscipere confidimus & speramus, dum effecti estis Dei Vicarij & Apostolorum Principum successores. Ego autem tantis Christi donariis vbereditatus, exhilaranter in opere spem firmaui, in quo iam multa inquisitione ac studio Prophetarum, Apostolorum, & Sanctorum Patrum manifestissima documenta solerter apposueram ^b, *Fundamentum, quod nemo potest ponere aliud, nisi Dominus IESVS CHRISTVS*, qui patriæ supernæ Hierusalem ^c *est via, veritas, & vita*, ut inhabitantes in ea cohabitent in eodem, quorum efficitur causa mercedis, qui per hanc viam ingressi sunt in veritate, quibus vita viuere ^d promittitur sine fine. Nimirum ergo si allectus tam dulcissimis repromissionibus ad ipsorum consortium reuocem partem meam beatorum exemplo, qui pro æterna patria commutarunt terrena. Super quod quid aliud existimare oportet, nisi resurrectione Christi à mortuis, ut vitalis intellectus, qui latebat, prodiret, & remotis odiis, Fratrum contentionibus, & animarum pressuris, pax vigeret, amor cresceret, & quasi cuiusdam floris species, scripturæ monumento prodeuntes, ouile Domini cum impleteretur in vera fidei vnitatem: Ac vna Columba ^e scilicet Catholica & Apostolica Ecclesia, rota prima ^f, quæ maior apparuit super terram, & vnus Agnus ^g, qui peccata mundi absoluit, eius in terris Vicarius, pastorem gregis vniuersaliter venerentur: propter quod ^h *quam bonum est, & quam iucundum habitare fratres in vnum*, satis os propheticum repræsentat. Ut autem immutatio huiusmodi excelsi dexteræ Sanctitatis Vestræ piis intercessionibus super angularem lapidem, qui æternæ legis dominio cuncta regit in montibus fundata sanctissimis, claret in æternum, & in sancta Sanctorum nouæ structuræ Hierusalem, quæ Ciuitas æternæ patriæ superaugeatur, & crescat in atriis eius stantes pedes mei reperiantur ab humanis insultibus, & pressuris me totaliter absoluto, ut quæque grata ipsius diuini operis perficerent, & in iis fidei meæ sinceritas in charitate vigeret, mens mea in rebus congruis intentior fuit, cura propensior, voluntas pronior, deuotio clarior, & exhibitio operum efficacior, ut studium perfectæ consolationis meæ

* Alludit ad illud Lucæ c. 14.

^a Ioan. 6. 58.

^b 1. Cor. 3. 11.
^c Ioan. 14. 6.

^d Io. 11. 26.

^e Cant. 6. 8.
^f Eze. 10. 9.
^g Ioan. 1. 29.

^h Ps. 132. 2.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277. ANNO I.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

*Confirmat
Constantino-
poli, quod
decretum est
Lugduni cir-
ca fidem &
unionem ec-
clesiarum.
* Androni-
cū nomine.
* Hic ille
Ioānes Bec-
cus vir do-
ctus & La-
tinorū fau-
tor.*

*Multi con-
tradixerunt
unioni.*

*De his offi-
ciis vide si
placet Bu-
lengerū de
Imp. Rom.
in append.
de offic. Ec-
cles. Cōstā-
tinop. Geor-
gium Godi-
num de co-
dem argu-
mento cum
notis Iacobi
Gretseri, &
Pancirolium
de notitia
dignitatum
vtriusque
Imperij.*

a Ioan. 21. 17

b Luc. 2. 14.

in omnibus efficacius haberetur, cum eisdem Venerabilibus Nunciis supereminentis apostolicæ Sanctitatis tractatum extitit, & Deo coadiuvante completum, quicquid negotij executio postulabat, & eisdem à Sanctitate Apostolica specialiter fuit iniunctum, roborans, & confirmans diuersis litteris, & scripturis omnia & singula, quæ de Catholica fide sacrosancta Romana Ecclesia tenet, docet, & prædicat, quæ simili modo etiam per primogenitum meum Imperatorem Græcorum, & aliarum gentium, quæ subditæ sunt Imperio meo, * Constantinum deuotum filium vestræ Apostolicæ Sanctitatis, qui vnà mecum ad hoc opus viriliter laborauit, instructus benedictione vestra secundum quantitatem sui temporis in diuinis operibus, & salutaribus animarum, & pacis per Venerabilem quidem Dominum Patriarcham * & per cæteros Prælatos Orientalis Ecclesiæ, qui vna nobiscum in vnitate spiritus conuenerunt sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac eiusdem Pontificis recognoscentes Primatum, & sibi debitam deberi reuerentiam & honorem, & cætera, quæ in ipsis apertius continentur, sunt vallata & etiam roborata propriis subscriptionibus, & sigillis, prout misericordia supremi Iudicis, qui cuncta in æquitate disponit, salubriter dispensauit, & obturauit ora obloquentium falsa, inania, & mendacia, quæ odit Dominus, & detestatur. Qui non verebantur se timore diuino contra tantum bonum opponere, nec inuestigare iniqua, nec etiam in huiusmodi operis segete, quam Dominus coluit, discordiæ semina spargere in Christianorum contumeliam, & eorum animarum damnationem æternam. Cætera vero tam ipsis venerabilibus Nunciis de ipsorum religiositate, ac probitate confusus, ac meis nunciis, quos confidenter cum eisdem transmittito ad præsentiam vestræ Apostolicæ Sanctitatis, videlicet sacratissimo Metropolitæ Kificen. Ypertino, & Exarcho totius Elispontis, Theodoro Quartam sedem in Concilio obtinente, honorabilissimo scriniario sanctæ Ecclesiæ Constantin. & Archidiacono Imperialis Cleri Constantinopolitan. Melitiniota, & honorabilissimo Archidiacono cæteri Imperialis Cleri, & Epitendeson eiusdem sanctæ Constantinopolitan. Ecclesiæ, Georgio Methocitæ, & de secretis familiaribus, & secretis Camera nostræ Angelo Ioanni & Andronico Masgoda fidelibus Imperij nostri verbo suggerenda commisi, ac exponenda perspicaciter auribus vestræ magnificæ Sanctitatis instructis de omnibus plenarie, prout ipsi præsentialiter pertractarunt, & oculis inspexerunt vniuersaliter singula & singulariter vniuersa. Quibus in his fidem plenariam dignetur Dei intuitu vestra pia Sanctitas adhibere, ac inde Deo auctore illa perficere, & ad luculentam diuini operis publicationem complere, per quæ non sub modio eiusdem luminis claritas suggerentibus forsitan supradictis iniquitatis filiis, qui in vnione tantæ prosperitatis, quam diuina potentia salutari præsidio misericorditer introduxit, in contemptum aliquatenus reponatur, sed tanto maiora luminaria vestræ Sanctitatis studio ad vniuersalem notitiam consurgant in mundo, quanto inde maior crescit lætitia in corda fidelium, qui pura conscientia Deum vident, quæ attendenda sunt, Pater Sanctissime, à vestra pia benignitate omnino. Cui oues Christi pascere ab ipso Domino sunt commissæ vices beati Petri Apostoli, cuius vicem geritis, cui ter præcepit Dominus ^a *pasce oues meas*. Reddatur igitur in his Creatori omnium ab hymnidicis angelorum choris ^b *gloria in excelsis*, & ab vniuersis orthodoxis de Terra actio gratiarum, quoniam qui retroactis temporibus multa meroris vulnera pertulerunt, nunc vniuersalis consolationis inuenerunt fomenta. Vnde necesse est omnipotentis Dei misericordiam exorare obnixius, vt cor vestræ Sanctitatis & vestrorum fratrum sua semper dextera teneat, vestrasque cogitationes & actus ad firmitatem diuini operis supradicti cœlestis gratiæ ope dispense, quatenus tranquillitas vestra tanto rectius valeat Deo seruientes protegere, quanto dominatori omnium nouerit verius deseruire, ac in amore catholicæ fidei defensores suos faciat, quos fecit ex benigno opere imperare, zelum simul & mansuetudinem in mentibus eorum infundat, vt pio semper feruore valeatis quicquid in Deo exceditur, emendare. Omnipotentis Dei misericordiæ largior Sanctitati vestræ concedat, vt quo longius vita vestræ Sanctitatis extenditur, ipsa orthodoxia fidei, & meorum laborum consolatio validius in Domino roborentur. Cæterum me diuina potentia Imperatorem, & eundem charissimum primogenitum meum Dei gratia Imperatorem, omnes nostros filios, & alios nobis propinquos speciali affinitate, necnon & omnem sortem nobis largitam à Deo, vestris sanctis

ANNO CHRISTI IOANNIS XX. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

sanctis orationibus recomendo. Supplicans humiliter quatenus semper mei & ipsorum memores existentes in vestris ad Deum persuasionibus & deprecationibus me ac ipsos paternali gratia protegatis.]

V. *SANCTISSIMO ET BEATISSIMO PRIMO ET SUMMO*

Pontifici Apostolicæ Sedis veteris Romæ, communi Patri omnium Christianorum & reuerentissimo Patri nostro Domino ANDRONICVS in Christo Deo fidelis Imperator, & moderator Romæorum Ducas, Angelus, Comninus, Palæologus, deuotus filius V. Sanctitatis, conuenientem reuerentiam cum sincera & pura affectione, ac orationum postulationem.

[Quæ fides, quæue deuotionis integritas ob honorem & obedientiam sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matris meæ, ac eiusdem Pontificis summæ Apostolicæ Sanctitatis, me sollicitauerit hætenus excellentissimo genitori & dominatori meo, Dei gratia Imperatori Romæorum, adesse continuè ad exequendum opus diuinum, vnitatis scilicet Ecclesiarum, & Christianorum pacis, reformationis ardentibus desideriis & studiis curiosis iam diuina misericordiâ operante patent ex opere, nec minus effectus ipsorum meam deuotionem & sollicitudinem debitam repræsentat, non sub modio, sed omnibus qui habitant in domo Domini manifestè. Delectabatur in his, nouit Altissimus, qui est huius operis stabilitatis perpetuæ fundamentum, sine quo nihil proficiunt operarij, & sine ipso factum est nihil, vltra quam potest exprimi, meæ iuuentutis affectus, prætermisiss omnibus sollicitationibus, ad quas multotiens ætatis meæ conuersatio applausiua conabatur attrahere, sed zelus domus Domini me adeo comedebat, quod ad cor non descendebat alicuius voluptatis affectus, quam senilis dispositionis prouidentia, & præmeditatione maturâ suppeditans ad ipsum opus totaliter aspirabam, & factus sollicitudinis zelator continuus studendo, inquirendo, vigilando, & audiendo Sanctorum Patrum volumina Dei præsidio, & necessitate virtutem assumpsi, nunc suadens supradictum dominatorem, & genitorem meum, nunc ostendens secundum cognitionem, & gratiam mihi concessam à Deo, à quo cognoui operis complementum, quod bona, quæ de perfectione ipsa proueniebant, erant sibi principaliter, mihi & cæteris genitis eius inexpugnabilis exercitus, gloriosum præconium, vita perpetua, preciosa hæreditas, & gloriosa memoria super terram, requies consanguineis, & cæteris fidelibus Imperij sui pacem & vbertatis tempus, quæ sunt regnantis excellentia nominis, & preciosa commoditas, dum propterea ciues & populos habet laudantes præter illa mansura præmia, quæ à Creatore omnium æternaliter pollicentur, & si quandoque, quod anxie dicimus, oportebat me necessario ab opere præsentia diuidere, ipsum opus protectioni Altissimi, studiis exquisitoribus continuis mei excellentissimi dominatoris, & genitoris prædicti, qui ad hæc Dei beneplacito suum immolauerat corpus & animam, nec ad alia ex aliquarum varietatum incursum temporalium quantumcumque sua præsentia indigeret, suum animum conuertebat. Tamen ferebar ad arma consurgere, turmas belli instruere, ac armata manu pro defensione Christiani generis, ad cuius seruitium misericordia diuina concessit me benigniter imperare, potenter insistere, pugnare pro patria, quæ, proh dolor! continuis insultibus ab ipsis laceffitur, & ad reprimendum Turcorum impetum, & multimodam præsumptionem, ipsorum Christianorum acies dirigere, ac ipsos Dei præsidio in propria expugnare, ac de eorum confiniis eiicere, quibus Christianorum Imperio vicinatur, & infra terras ipsorum victoriosè glorificans nomen Christi, ubi prædicti scelerati fatuâ doctrinâ blasphemant, & vestris piis orationibus prosperatus resecta nostra præsentia gente, vtcumque perterrita insultibus Paganorum curam gerebam Prouinciæ. Non sic Pater sanctissime, quod à diuiniori opere me aliquatenus diuissilem, sed in ipsum fundatus anima & corpore meū excellentissimum genitorem & dominatorem sedulis litteris & nunciorum frequentia de statu prospero Prouinciæ suum reficiebat affectum, quæ ad opus propterea feruentius accendebam, à quo grata vicissitudine mea totaliter anima reficiebatur, delectabatur spiritus, & mea viscera congaudebāt,

super

Ex eod. reg.
n. 2.

Quam hac
cohærent cū
eius recessu
ab Ecclesia
post obitum
Patris.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277. ANNO I.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 70.

a Gen. 8. 12.

b Gen. 4. 4.

super quibus diuinâ prouidentia dispensante, quæ, quæ procurat, non deserit, me ad urbem feliciter redeunte ad mei dominatoris & genitoris præsentiam, in qua post paucos dies sanctissimi prædecessoris vestri Nuntiis emeritissimis & discretis salubriter peruenientibus, & inuenientibus Dei gratia omnia negocij merita præparata, prosperum affumentibus tractatum, inuocato Christi nomine, finaliter ipsi perfecerunt negotium, prout eis redeuntibus ad arcam^a, vnde vt columba exiuerant ferentes ramum viridantis oliuæ, ramum vnitatis, & pacis, poterit vestra Sanctitas informari, & eis à Sede Apostolica fuit iniunctum, cuius successores vos Dei gratiâ, & misericordiâ constituti ad speculâ dignitatis, confido in Deo, quod illa restitutionis gratiâ vestra Sanctitas assumere poterit, per quæ vestro patrocínio vniuersalis consolatio benigniter oriatur, & amplificatio negotij perducatur ad perpetuam firmitatem; contra quod ô! in quantum laborauerit & laborare non cessat ille humani generis inimicus, qui tot diffusis temporibus super diuisione præterita gloriabatur iniquè, non dimittens seducere debiles, & inermes, & illaqueare inscios & indoctos, & ostendens eis sophisticare charitatem operis, & operari opus araneæ, cuius telam facilis aura dissoluit. Attamen opus tantæ vnitatis, ex quo ad gremium suæ matris Deo faciente constituitur; sicut iam ipsius diuisio multa mœoris vulnera pertulit, sic cura & vigilantia vestri dignissimi Apostolatus, cuius interest, non fraudabitur eius operis identitas, sed conseruabitur in integra in æterno, de quo erit nomen benignitatis in sæcula benedictum, & in cœlis ab Angelis æternè glorificatum. Ego autem ex supradictis omnibus assumens materiam de benedictione vestra confusus, quam piè cunctis fidelibus exhibetis, quodammodo tentavi scribere vestræ Apostolicæ Sanctitati, quod in præsumptione non imputetur mihi aliquatenus impertiri, sed acceptum ducatur, quod filiali deuotione præsumpsi, & oblata ab offerente, ac offerens ab oblationibus placeant: nam^b *respexit Dominus ab Abel, & ad munera eius*, & quamquam tantam gratiam consequi sim indignus, tamen non frustretur spe, qui in vestra deuotione persistit, quoniam Sanctitatis vestræ supereminens Apostolatus, qui habet recompensare merita singulorum, & in cœlo & in terra absolvere ac ligare benedictionibus, orationibus, & persuasionibus potest, vt ad charitatis gloriam & deuotis filiis Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ aggregare, perducere, ac in eis protegere, ac fouere, quæ peto mihi benigniter impertiri à vestra piissima Sanctitate, ac requiri ad omnia, quæ vestra Sanctissima Paternitas mihi suo deuoto filio placuerit committere, ac mandare, quæ deuote recipiam, & alacriter perimplebo. Me nunc & semper vestris sacris orationibus recomendo, ac Nuncios, qui ad vestræ Sanctitatis præsentiam transmittuntur in signum deuotionis innatæ, quibus dignemini credere, quæ pro parte mea Sanctitatis vestræ audientiæ oretenus referabunt. Viuat Sanctitas vestra salutari & perpetua vita in Domino. Amen.]

c An. 1274.
n. 4.
Ioan. Beccus
Patriarcha
promotor
vniõis.

Nicephor.
l. 5. histor.
Rom. c. 2.

Ex his litteris, Michaëlis præsertim, constat prædictos Nuntios ab Innocentio litteras legationis accepisse, missos tamen à Ioanne; liquet etiam subscripsisse Imperatores, & Prælatos Ecclesiæ Orientalis sacrosanctæ fidei traditæ in Concilio Lugdunensi, & primatui Romanæ Ecclesiæ. Quod vero dicatur Patriarcham in his etiam conspirasse, non contradicit eis, quæ diximus^c de renitentia Patriarchæ ante Concilium: nam ille alius ab isto; ille Iosephus, pertinax in suo errore; hic Ioannes Beccus, vera fide tandem imbutus, qui & in eadem Imperatores instruxit, magno adhibito studio de intelligenda ritè mente Sanctorum Patrum, quorum apertos & enucleatos sensus circa processionem Spiritus sancti, de qua capitalis erat controuersia, dedit Imperatoribus, quibus percipiendis se omnem operam posuisse scribit vterque. Doctas eius elucubrationes circa hoc mysterium à D. Petro Arcudio Corcyraeo Græcè & Latine erudito, nostro amico, latio idiomate restitutas hoc anno 1626. Lugdunum cum aliis aliorum Græcorum opusculis, quæ ad hanc ipsam controuersiam spectant, transmisimus excudendas. Neque inaniter laborauit Beccus, nam præter instructos eos, qui veram doctrinam proteruè non respuebant, donatus est honore & onere Patriarchali, ablegato Iosepho. Rem omnem & huius Patriarchæ conuersationem simul & conuersionem narrat Nicephorus Gregoras his verbis, quæ multis Græcorum controuersis, & historiæ toties explicandæ, lucem afferent non exiguam. [His, inquit, temporibus Magnæ Ecclesiæ cartophylax

V I.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

cartophylax erat Beccus, excellenti vir ingenio, & in doctrinæ studiis ab ineunte versatus ætate: præterea tantis naturæ donis ornatus, quantis quisquam alius illius ætatis. Nam & proceritate corporis, & maiestate vultus, & facundia, & vbertate, atque acumine ingenij omnes ad res apti, aliisque dotibus præstabat. Quibus id erat consecutus, ut & Imperatoribus, Principibus, & omnibus eruditis venerabilis, atque illustri apud eos famâ esset. Qui cum Imperatorio decreto acriter aduersaretur, Imperator nihil non tentauit, tam per seipsum, quam per alios eruditos, ut eruditis, & legitimis rationibus eum adduceret, ut decreto assentiretur. Verum ille ingenij acumine, & copiâ orationis omnium animos commouebat, eorumque argumenta veluti Penelopes telam retexebat. Nam in Græcarum litterarum doctrina erant, qui illum superarent: sed acumine ingenij, & eloquentia, & Ecclesiasticorum dogmatum usu, omnes cum illo collati, pueri videbantur. Ea spe frustratus Imperator, aliam viam inuit, eumque & omne fere genus eius in teterrimos carceres coniicit. Quibus peractis tandem in mentem venit Imperatori, eandem rem à Latinis ante annos 25. Ioanne Duca rerum potiente, agitatum fuisse: ac tum doctum extitisse virum Nicephorum Blemmydam, diuinarum litterarum peritissimum, qui cum se in ocium contulisset, multa è sacra scriptura testimonia, quæ dogma Latinorum confirmare viderentur, colligere, ac conscribere cepisset: clam ille quidem, infamiæ metu, sed tamen scripsisse quædam. Quæ tum Imperator Becco misit, quibus ille perlectis, Sanctorum libros è quibus Blemmydes ea collegerat, prudenter admodum postulauit: iisque lubentissimo Imperatore acceptis, in eo occupabatur, ut diligenter eos legeret, expenderet, ad verbum conferret. Itaque breui tempore eum testimoniorum acervum coëgit, quæ integra volumina complere possent: & qui dudum acerrime Latinis aduersabatur, mutatâ sententia, victoriam faceret ambiguam. Quamobrem patriarchatus sede conscensâ, Imperatori usus fuit omnia, & lingua, & manus, & acuti scriptoris calamus, & dicendo, & scribendo, & dogmata statuendo: eius certamen adiutoribus Meliteniote & Metochite, Imperatorij cleri Archidiaconis, & Georgio Cyprio. Nullus tamen eorum ad Papæ rationem liturgiam celebrârat: nisi quod Frerorum nonnulli potestate data, semel in Blachernio templo id fecerunt, suffragio cuiusdam è familiaribus.

*Ve conuer-
sus est Bec-
cus.*

VII. Alios legatos mittere præparabat hoc anno Ioannes Pontifex pacem compositurus inter Hispaniæ & Galliæ Reges, neque tamen ille morte præpeditus, sed Nicolaus eius successor amandauit. Delecti pacis authores Ioannes Vercellensis Magister Generalis Prædicatorum, & Hieronymus Asculanus Minister Generalis Ordinis Minorum; quibus mox alij adiuncti. Belli & tumultus origo ea fuit, quod defuncto anno 1275. Ferdinando Principe cognomento *de la Cerda*, Alphonfi Hispani Regis filio, & hærede, relictis ex Blanca coniuge, Philippi Regis Galli sorore, filiis duobus Alphonso & Ferdinando, fidei Ioannis Laræ, Nuntij filij, sub ipsam mortem enixè commendatis, Sancius eius frater ætate proximus, regni successionem ad se deuolutam contenderet, etsi Alphonfus pater egre tulerit se superstite de regni successione intèpestiuè & seditiose agi, & nepotes, quos priuatis affectibus complectebatur, prætermitti, quod iure publico iniquum esse videbatur. Emanuelis tamen fratris consilio, qui iam totus Sancij erat, eius controuersia diiudicandæ causa regni conuentus Segobiam urbem indicti sunt. In iis conuenientibus, re vltro, citroque iactatâ secundum Sancij iura & postulata pronunciatum est, opinionione ancipite, iurène, an iniuriâ. Vicit sane publicæ vtilitatis respectus, & tranquillitatis studium. Neque enim Sancius si repulsam tulisset, quieturus videbatur: & erat ætas idonea, ingeniumque & indoles rebus communibus gubernandis. Repulsos à regni hæreditate nepotes suos Rex Gallus summè doluit, constitutosque in Aragonij Regis tutela, curabat ne in Sancij patruj potestatem redacti, salutis, libertatis certe periculum adirent, non ignarus naturam mortalium ambitiosam, & præ imperij cupiditate in crudelitatem pronam esse. Mittebantur vtrinque legationes, neque quidquam videbatur aliunde, quam gladio terminandum. Futuri belli mala cauturus Pontifex per dictos legatos cupiebat cuncta componi. Cætera quæ ad legationem hanc spectant commodius sequens annus excipiet.

*Belli inter
Hispani &
Gallum ori-
go.
Maria. l. 14.
c. 1. & 2.
Zurita to. 1.
l. 3. c. 93.*

VIII. His rebus implicitus, & in Curia detentus HIERONYMVS Minister non potuit inter-
esse

*Capitulum
generale 23.*

ANNO CHRISTI IOANNIS XX,
1277, ANNO I.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

a Rodolph.
fol. 239.

Renunciat
officio gene-
ralatus Hieronymus Mi-
nister.

b An. 1228.
n. 59.

c An. 1210.
n. 8.

Sanat S. Fr̃
ciscus deuoti
viri filium.

Inquisitor in
Marchia Tar-
uis. Philippus
Minorita.

d Bzou. an.
1278. n. 33.

e An. 2. nu.
254.
f Cortes. in
hist. Veron.
l. 9. ad hunc
annum.

Castrium Ser-
mionis Pata-
renis infectum.

Eos capiunt
incola Castri.

esse Comitibus generalibus à se indictis Patauij hoc anno : quæ in annum 1275. minus vere reiiicit Rodolphus^a ; neque enim grauis vrgebat causa ad Capitulum conuocandi Ordinis Patres, eosque è suis sedibus exturbandi, qui non nisi anno proxime præcedenti Lugduno coierunt ; morisque erat nonnisi triennio expleto iuxta Regulæ ordinationem generalia Comitia celebrare. Misit itaque suas vices acturum Fratrem Bonagratiam de S. Ioanne in Perseceto, diocesis Bononiensis in Legatione Constantinopolitana fidum socium ; per quem litteras dedit ad Patres conscriptos, vt se omnino tali muneri ineptum, & insufficientem à prælaturâ absoluerent ; quod tamen illi noluerunt audire, immo potius nouis & communibus suffragiis in officio confirmarunt. Tunc etiam fidele & authenticum misit testimonium de cæco illo. Assisiæ hoc ipso anno mirabiliter à S. Francisco, vt alias retulimus^b, illuminato, atque de visione illa facta Innocentio III. de confirmando eiusdem sancti Viri Instituto, quæ authore eodem Hieronymo monuimus^c legenda S. Bonauenturæ postea fuisse inserta. Quid ultra in hoc Capitulo actum, non referunt scriptores.

Opportunè nos ad commemoratum miraculum aliud adiicimus hoc ipso anno ab I X. eodem S. Patriarcha patratum. In valle Viridi diocesis Neumacensis sub Archiepiscopo Narbonensi, filia Magistri Martini, apud quem Fratres hospitio benignè recipi solebant, prolem edidit masculam, super quam postea aggrauata est manus Domini, dum cæca, muta, surda, & paralytica efficitur. Ab vmbilico deorsum nihil sentiebat, & brachium dextrum omnino aruit, ita vt prorsus videretur moles quædam carnis emortuæ. Martini coniux pietate commota super nepotem, eum efficaciter S. FRANCISCO sub vesperè commendauit. Mane facto recepit viuudum, videntem, audientem, & loquentem ; sed inferiorem adhuc partem dolentem. Obiecit magnâ fide sancto Curatori, Dei perfecta opera esse, atque ob tot annis præstita suis sectatoribus obsequia, se mereri vt plene exaudiretur circa infantuli salutem. Statim exaudita, & puer ab omni malo immunis alacriter exiliuit.

Diximus alias Prædicatores constitutos ab Innocentio Inquisitores in Marchia Tar- X. uisina. Hoc autem anno inuenio PHILIPPVM BONACCORSIVM Minoritam (quem suum & ex Ordine Prædicatorum Bzouius^d facit, quam verè, docebit hoc diploma, & alia, quæ dabuntur anno sequenti) illi etiam muneri ibidem deputatum. Graui id probo Ioannis Papæ instrumento Vaticano ex læso codice aliquantulum hiulco, quo ei præscribitur modus reconciliandi Castri de Sermione Veronensis diocesis hæreticis iisque Patarenis, vt patet ex registro Nicolai I V. ^e infecti. Ex illo licebit aspicere qualiter in his casibus olim se gerebant Inquisitores. Philippus autem, vt scribit Hieronymus Cortesius^f ex his hæreticis ultra septuaginta resipiscere nolentes comburi curauit.

FRATRI PHILIPPO ORDIN. MINORVM INQVISI-
tori hæreticæ prauitatis in Marchia Taruisina auctoritate Sedis Apostolicæ de-
putato.

[Nuper ad Apostolicam sedem accedens in nostra proposuisti præsentiam constitutus, XI. quod vniuersitas & homines Castri de Sermion. Veronen. diocesis à longis retroactis temporibus in eodem castro scienter hæreticos receptarunt, eisdem impendendo consilium, auxilium, & fauorem, & nonnullos ex eis tam mares quam mulieres putas eorum erroribus credidisse, ac alios in hæreseos crimine culpabiles multipliciter extitisse, nec Inquisitores per sedem ipsam hætenus in Taruisina Marchia deputatos permiserunt inquisitionem facere in Castro prædicto, vbi erat receptaculum perfidorum, propter quod contra dictam vniuersitatem & homines Castri prædicti per Inquisitores eosdem & alios super hoc iurisdictionem habentes esse dicuntur excommunicationis, interdicti, & pœnarum aliarum grauium sententiæ promulgatæ. Modernis autem diebus vniuersitas ipsa & homines prædicti Castri, vt videtur, zelo fidei & deuotionis inducti, vt sibi diuinam misericordiam, & dictæ sedis gratiam propterea compararent, centum septuaginta & octo inter mares & mulieres hæreticos consolatos secundum hæreticæ prauitatis abusum commorantes in Castro prædicto procurarunt ad manus tuas, opem & operam ad hoc

ANNO CHRISTI IOANNIS X. X. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

hoc officium præstantibus Venerabili fratre nostro Episcopo Veronen. & nobilibus vi-
ris Mastino & Alberto de la Scala Veronen. ac Pinamonte de Bonacolis Mantuan. Ci-
uibus, deuenire sperantes per hoc pœnas tam spirituales, quam temporales, quas pro-
pter culpas huiusmodi suis exigentibus meritis incurrerunt misericorditer relaxari. Vn-
de cum ipsi, vt asserunt, redire velint ad mandatum Ecclesiæ reuerenter, & petant sibi
absolutionis beneficium misericorditer impertiri, supplicasti nobis humiliter, vt proui-
dere in hac parte de benignitate Apostolicæ Sedis dignaremur. Nos igitur, qui circa
cultum Catholicæ fidei continuis vigiliis excitamur, eorundem vniuersitatis, & hominum
adhibitum in hac parte studium commendantes, ac sperantes, quod ipsi quanto magis
mansuetudinis Apostolicæ gratiam sibi benigniorem inuenerint, tanto feruentius quæ
Deo sunt placita & eiusdem fidei augmentum prosequantur, & alij per hoc ad similia
inuitentur; deuotioni tuæ præsentium auctoritate committimus, vt consideratis proui-
de quæ acta sunt, & quæ nunc habentur, & haberi sperantur in posterum, si se-
cundum Deum expedire videris, habito prius super hoc consilio & assensu eiusdem
Episcopi, necnon & alterius, seu aliorum Inquisitorum eiusdem Marchiæ, si plures ibi
fuerint per sedem deputati prædictam: Requisito quoque consilio aliquorum discreto-
rum Fratrum tuæ Prouinciæ, de quibus tibi videbitur, in negotio ipso procedas iuxta for-
mam inferius annotatam; Vt scilicet si per vniuersitatem prædictam in specialiter
syndicus ordinatus coram te nomine Vniuersitatis prædictæ culpas in prædictis per ipsam
vniuersitatem hætenus commissas publicè confitens ac humiliter recognoscens vestris
& ipsius sanctæ mandatis Ecclesiæ abiurando omnem hæresim, & iurando quod in per-
petuum non receptabunt, non recipient, & non defendent hæreticos, imo ipsos capient,
& in manibus Inquisitorum dabunt, & officium Inquisitionis inibi faciendum non im-
pedient, sed potius adiuuabunt, & cetera capitula iuxta formam Ecclesiæ, quæ con-
suevit in talibus obseruari; & si qua etiam alia spectata qualitate expedientia vi-
debuntur, tu de misericordia & gratia speciali relaxare ac sententias interdicti,
si quæ ob culpas prædictas in dictum Castrum latæ fuerunt, & quam civiles Vni-
uersitati prædictæ inflictas, vel etiam infligendas tam ab hominibus, quam à iure ob
culpas confessas & recognitas ab eodem Syndico ob crimen hæreseos ab ipsa Vniuer-
sitate commissas, his modo, tenore, siue forma in dicta relaxatione adhibitis. Quod si
ipsa Vniuersitas nullo vnquam tempore contra prædicta, seu prædictorum aliquod ve-
nerit à Syndico ipso iurata, ipsa relaxatio nullum robur obtineat firmitatis, sed tam pro-
pter culpas præteritas, quam etiam propter nouas, non obstante relaxatione prædicta,
exerceri possit rigor in ea districtissimæ vltionis. Cum singularibus vero personis Castri
prædicti tam maribus, quam fœminis hoc modo procedas, vt scilicet aliquem termi-
num competentem prout tibi videbitur vniuersis & singulis dicti Castri pro perempto-
rio termino studeas assignare, infra quem singuli compareant coram te confitentes, &
recognoscentes, sicut vere pœnitentes humiliter culpas suas, quas in crimine hæreseos
hætenus commiserunt, nihil omittentes scienter, quod & eorum culpas & statum pos-
set aliquatenus aggrauare, ipsorum quoque culpis redactis in scriptis, & iuramento re-
cepto, & abiuratione facta iuxta formam in talibus consuetam, tales absolvas iuxta for-
mam Ecclesiæ ab excommunicationis sententia, quam propterea incurrerunt. Illis au-
tem omnibus, de quibus verisimiliter præsumere poteris, quod non fictè, sed verè ad
Ecclesiæ gremium reuertantur, gratiam faciens specialem ob culpas confessas & reco-
gnitas ab eisdem iuxta diuturnitatem temporis, modum culpæ, & qualitatem excessus,
imponas pœnitentiam salutarem citra confiscationem bonorum, multam seu pœnam
pecuniariam, retrusionem carceris, itinera peregrinationum, crucis impositionem, ipsas
pœnas proprio nomine expressas, necnon & tam canonicas, quam civiles eis & ipso-
rum posteritati propter eas impositas, misericorditer remittendo. His modo, tenore, &
conditione adiectis, quod si vltius inueniantur recidiuare in priores errores, vel nota-
biliter aliquid facere contra ea, quæ iurauerint se facturos, seu legitime constare poterit,
ipsos Ecclesiam decepisse, occultando videlicet notabiliter aliqua, quæ culpas eorum
merito aggrauarent, & ex quibus maior esset eis pœnitentia iniungenda, quod ipsa rela-
xatio nullum robur obtineat firmitatis; sed non obstantibus relaxatione, & absolutione

Nn prædictis

*Operam contra
eos præstant
Episcopus Ve-
ron. & alij.*

ANNO CHRISTI IOANNIS XX. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

prædictis tam propter culpas præteritas, quam etiam propter nouas procedetur strictissime contra eos, prout rigor iustitiæ suadebit, nisi forsan aliqui de prædictis, qui præsumerentur ad Ecclesiæ gremium non fictè velle redire, prius impedire satagerint, & quantum in eis fuerit, impediuerint dictorum hæreticorum captionem, & ipsorum traditionem in manus tuas, & cæterorum qui prosequabantur ipsum negotium, circa quos licet gratia misericordiæ supradictæ velimus eos fore participes, non tamen tanta, vt circa prædictos pœnitentiarum relaxatio habeatur, si procedatur misericorditer circa eos in præmissa relaxatione pœnarum, prout secundum Deum videris expedire. Circa alios vero de quibus præsumeretur, quod non verè sed fictè redirent, necnon & circa non confitentes, & nolentes recognoscere culpas suas, tu secundum hanc viam & misericordiæ ordinationem aliquatenus non procedas, sed cōtra eos officij tui debitum exequaris, iuxta communem traditam tibi formam super executione commissi ministerij facienda. Et vt Ecclesia per cuiusquam subreptionis astutiam in tanto nequeat falli negotio, inquisitionem nihilominus præmissis confessionibus tam syndico, quàm singularium personarum nequaquam obstantibus, facias diligentiam super omnibus culpis & offensis tam à dicta vniuersitate, quam à singularibus personis ob crimen hæreseos, quomodolibet perpetratis. In recipiendis autem cautelis & securitatibus pro præmissis procedas, prout melius videris expedire, faciens super confessionibus, iuramentis, absolutionibus & relaxationibus, ac omnibus supradictis confici publica instrumenta, & illa cum diligentia conseruari. Datum Viterbij 5. Kalend. Februarij, anno 1.]

Legenda antiqua.
Marian. in appen. to. I.
Gerardi de Villa magna acta.

Ipso illo tempore dum Patres adhuc essent in Conclauī comitiorum, quæ supra hoc XII. anno retulimus feria 2. Pentecostes, 3. Idus Maij, obiit B. GERARDVS DE VILLA MAGNA, oppidulo quarto à Florentia lapide. Vir iam factus considerans mundum in maligno positum, eumque cum concupiscentia transire, Florentiæ habitum & Institutum Tertij Ordinis assumpsit in Conuentu Minorum, vbi diuina gratia præuentus, morum honestate, perfectione ac sanctitate clarescens à minoribus ad maiora gradatim ascendit, donec summam virtutum videretur assequutus. Nullus illo continentior, nullus humilior, nullus in sectanda paupertate vigilantior, qui neque vitæ necessaria sibi reseruabat, distributis omnibus in pauperes & infirmos. Qualibet hebdomada ter visitabat tres Ecclesias valde inter se distitas, vnam vetustam in vertice montis excelsi, qui *Incontrus* appellatur, aliam ad Montem-Acutum sitam iuxta fluuium Arni, tertiam S. Mariæ in Monte-Remuli supra Sefinas. Sacrum hoc iter die Lunæ dicabat animabus è purgatorij pœnis releuandis, die Mercurij suis peccatis remittendis, Veneris pro condonandis omnium peccatorum fidelium reatibus, & infidelibus illuminandis. Ad eius tuguriolum in oppidulo natiuo turmatim vndique ex vicinis remotisque vrbibus & oppidis confluebant populi, quibus verbum Dei magno feruore prædicabat, & mira dabat hortamenta salutis. Aliquando ægrotanti magnus irrepsit appetitus cerasorum, idque in mense Ianuarij, rigescentibus & nudis arboribus, iussit sororem vt ex hortulo vicino illa discerperet. Puella potius obtemperatura, quam quidquam factura abiit, quo iussit, inuenit brumali & rigido tempore arborem florentem, cerasis onustam. Stupefacta collegit ad votum, languenti tulit, aliqua comedit; sed optimo sapore allecta, dum regreditur vt sibi euellat, videt prius viridantem iam aridam & gelu rigentem. Mortem præmeditatus quatuor ingentes excidit lapides pro sepulchro construendo, quibus trahendis duo vel tria boum iuga adhiberi oporteret. Illa petiit à quodam agricola, sed non obtinuit, vocatos itaque tanquam rationales duos iuuenços iugū adhuc inexpertos ingenti currui submitit, & quo voluit facile minauit. Plurima huiusmodi miracula operatus in senectute bona sensuque perfectō, omnibus Sacramentis ritè acceptis, suauiter obdormiuit, concurrentibus plurimis, vt vita fungentem conspicerent. Dum autem de honorificè sepeliendo agitur, differturque in aliquot dies sepultura, in loculo ponitur loco quodam excelso. Subtus contigit duci ad sepulchrum ancillam quandam Xenodochij sanctæ Mariæ nouæ de Florentia, quæ tunc ruri agebat, sed virtute sacri corporis GERARDI statim surrexit, glorificans Deum in tanti viri potestate. Statim eius habitaculo in Ecclesiam constructo religiose conditus est in sepulchro, quod viuens ipse parauit. Eius cingulum quotidie infirmis applicatur, & desideratam salutem impertit.

Eodem

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 70.

XIII. Eodem anno illud ipsum Institutum amplexa est B. MARGARITA CORTONENSIS, ita dicta à sepulturæ loco, licet Aluiani Clusinae diocesis oppido progenita. Hæc prius vanam & lubricam vitam ducens, vagis thoris assueta, etsi proprium habuerit virum è Monte-Politiano, ex quo filium suscepit (aliq. amicū volunt) egregia forma & lasciuo ornatu multorum post se corda trahebat, donec interemptum virum, & in foueam occultè proiectum vidit scedè vermibus scaturientem, & facta manu Domini super eam, cepit secum cogitare mundum, & quæ in mundo sunt, arbitranda vt stercora, & carnis delicias, vere scedissimas esse spurcicias. Rediit itaque vultu confusa, doloribus attrita & lacrymis irrigata in domum patris sui ad vitam eius confusibilem offensi, à quo precibus & lacrymis obtinuit admitti. Crine tonso, & neglecto capite, quod antea summo cultu curabat, pullis & humilibus vestibus utebatur, profunde secum considerans, quam grauius Deum offenderit, & proximos scandalizarit. Doloris vehementia magnis clamoribus Dei misericordiam deprecabatur, atque vt intercessores essent, non solum diuos, sed & homines quosque obuios interpellabat. Spiritu agitata hinc illuc discurrebat, interrogans passim an crederent derelictam, & à facie sua eiectam, aliquando Deum ad gratiam suam admissurum? In ipsa Ecclesiâ inter missarum solemnia fune ad collum alligato in terra procumbens, ab omnibus dati tanti scandali veniam humiliter exorauit. Nouercâ instigante paternæ miserationis genitor oblitus eam domo eiecit, sed sub sua tutela Dominus recepit. Nam cum in amaritudine cordis sub ficu in horto suâ miseriam deploraret, & diabolus suaderet vt ad pristinam vitam rediret, eam Dominus admonuit vt Cortonam pergeret, & pœnitentis habitum assumeret. Protinus obsecuta, se disciplinæ Minorum subiecit, neque tamen per integrum triennium habitum, quem cupiebat, potuit adipisci, donec tandem hoc ipso anno Fr. Raynaldus Custos Aretinus eius precibus acquieuit. Mutato habitu, mutata est in mulierem alteram, nam superno ardore succensa feruentiori cura studebat, quæ sibi deesse videbantur, virtutes acquirere, hominum oculis se subtrahere, & miris pœnitentiæ modis corpus affligere. Lectus nuda humus, ceruical lapis, aut lignum, noctes ei ferme insomnes, quas in oratione & cælestium contemplatione insumebat. Lacrymæ ei familiares & copiosæ, suspiria profunda, quæ tanta contritione ex alto corde ducebant, vt animam etiam agere videretur, & per diuturnum tempus elinguis remaneret. Flagris asperis, pugnis & alapis ita se cædebat, vt tenellâ caro, quam adeo solerter antea curabat, omnino nigresceret, duriora volens suo ferre in corpore pro eius amore, cuius liuore sanati sumus. Paulatim cibaria quæque, illa præsertim quæ prius placebant, adeo prudenter palato subtraxit, vt aqua arcta, & pane breui alacriter vesceretur, pro magnis deliciis nuces aliquando, vel crudas herbas adhibens pro obsonio. His assueta, reliqui cibi, & potus fastidium, nauseamque generabant, & omnino amaricabant. Languenti stomacho dum remedium adhibere medici suaderent, dicebat, iustum esse vt pateretur dolores ex ieiunio, qui aliàs dolebat ex crapula, & corpus attenuaretur vigiliis, quod antea lasciuiabat in deliciis. ^a *Decet profecto & iustum est, caput aliquando dolere in seruitio Dei, quod olim sepe vsque ad dolorem laborauit in vanitate sæculi: esurire ventrem vsque ad rugitum, qui sepe repletus est vsque ad vomitum.* Corpus vocabat illa traditorem, cui minime deberet credi, illudque dicebat sæpius ad modum asini pigri lassitudinem & infirmitatem obtendere, ne debite iustum onus cogatur subire. Quando feriatur vel in delitiis turpiter volutatur, non conqueritur, & dum Domino inseruitur, semper reclamat. Fraudulentus certe est inimicus, proficienti animæ struit insidias, nollet semetipso neglecto illam curari. Attamen confessarius eius Fr. Iunra Beccegnates præcepit ei, vt modico vino lymphato propter stomachum vteretur, & infirmæ aliquoties exhiberi permetteret refrigeria. His abstinentiis attenuato corpusculo, spiritu potentior euasit, nullum deinceps passa inordinatum carnis motum, vel malum desiderium: neque quantumuis attrita ieiuniis, & duro strato viribus consternata, statuta virtutis exercitia omittebat, sed spiritus promptus carnem subleuabat infirmam.

XIV. Tantum in tenella fœmina abstinentiæ rigorem sufferre non valens humani generis hostis, mutata specie importunus consolator accessit, dicens: Quid pia fœmina in cellulæ huius angustiis adeo crudeliter temet affligis? cur indiscretis pœnitentiis occidis?

Legenda antiqua.
Marian. l. 2.
c. 13.
Marcus 2. p.
lib. 5. c. 29.
Margarita Cortonensis conuertitur ad Dominum.

Publicè pœnitent peccatorum.

Fit tertij Instituti.

Aspera pœnitentia.

Abstinentia.

a Bernard. seu author epist. de vita solitar. ad fratres an. med.

Hostis insidiat.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

*Ab illa re-
iecta.*

tui Instituti Pœnitentium plures sunt, qui tibi exemplum religiosæ vitæ peragenda pro-
ponant, ne melior vniuersis euadere superbè contendas; fac quod cæteros videris præ-
stare, sufficiat tibi ex numero fieri saluandorum. Si his pœnitentiis insistas, corpus
perdis, & animam condemnas. Hostem ex verbis Margarita detexit, & animosè hoc
responso confudit. Seductor inique, in tuas partes me cupis iterum reuocare. Probè
nouo magno meo malo in quæ præcipitia ducis tibi obsequentes: mihi itaque nunc ad-
hærere Domino Deo bonum est, & ponere in Domino Deo spem meam; ipse susceptor
meus est, & refugium meum, Deus meus sperabo in eum; quoniam ipse liberauit me de
laqueo venantium, & à tuis subtraxit insidiis. Quinam illi fructus tibi (proh dolor æter-
nus!) præstiti obsequij? quid mihi superest, nisi labor & dolor? at sibi seruientibus gra-
tiam & gloriam dabit Dominus; neque priuabit bonis, qui ambulant in innocentia. Abi
in malam rem sceleratissime proditor, pœnitentias non remittam; sed addam. Aliàs esu-
rienti omnium ciborum, quos aliquando viderat, seu gustauerat, propinauit odores, vt
quemcumque desideranti proponeret; at ipsâ eâdem hora illam Dominus tanta spiritus
dulcedine repleuit, vt escas omnes abhorreret. Multoties importune se ingerebat do-
munculæ dæmunculus varias assumēs figuras, modo placidas, modo horribiles, aliquan-
do leuiter suadebat, aliquando aspere minabatur, alias pristinam obiiciebat vitam, ali-
quando tanquã malus Propheta, & diuinans mendacium, dicebat non perseueraturam,
sed à Domino derelinquendam. Sed ille cuius oculi super iustos, & aures eius ad preces
eorum, trementi ac oranti assistens, ait: Ne timeas filia, quia ego tecum sum in tribulatio-
ne, eripiam te & glorificabo te. Adhære tui præceptoris disciplinæ, religiosos habes tui
Sodalitij viros, à quibus instruaris; his adhærens contrarias suggestiones inimici contem-
ne, ego te non derelinquam, sed ostendam tibi salutare meum.

*Paupertatis
studiosa.*

Paupertatem adeo impensè coluit, vt nihil sibi reseruarit, quin omnia Christi paupe- XV.
ribus erogarit, vtensilia tugurioli, proprias vestes ad vltimum vsque indusium, remanens
aliquando seminuda, oblata sibi ligna brumali tempore, & torres ex ipso tractos incen-
dio argentibus & egenis ministrabat; & terrena omnia generoso animo procul à se facie-
bat, vt Christo frueretur liberius. Interrogata aliquando an minimam consolationem
spiritus ingenti, si offerretur, thesauro mutari permetteret: Absit, inquit, vt tantâ iacturâ
vile stercus admittam; etiam absque tanto dispendio lutum hoc adeo mihi abominabi-
le, vt certe si ipse Dominus meus IESVS CHRISTVS mihi præciperet quidquam terre-
num possidere, ad thronum maiestatis suæ toties appellarem, donec à graui hoc præce-
pto me dignaretur absolueret. Omnem etiam parentum, & amicorum amorem defæca-
uit, nullum nisi propter Deum diligendo, etiam erga vnicum filium dilectionem refor-
mans; & ne diuinæ esset impedimento aliò abire compellens. Dum apud eam reman-
sit, bonas horas dicebat non esse male impendendas in cibis ei præparandis, sumendos
proinde quos crudos vel impræparatos inuenisset; quia tempus, aiebat, diuinis laudibus
impendendum in te curando nulla ratione consumam. Dum tamen in pauperum distra-
heretur obsequiis, dicebat non inaniter tempus elabi, cum spiritus illa reputentur mini-
steria, & orationis meritum non extinguant. Si quidpiam verbo vel opere se offendisse
suspicebatur, tremens & timens animo consternabatur, ita vt exanimis appareret, sed
& illam tanti metus reddebat rationem: Zelotypus est sponsus animarum, adeo intrin-
secus & curiose nostras speculatur actiones, vt aliquando quas nos putamus esse virtutes,
ille vitia esse comperiat, & vnde pia merces speratur operum, inde æternum proueniat
supplicium: Quare eum timore & tremore multo iuxta Apostoli^a consilium, nostram
salutem expedit operari.

*Omne amo-
rē in Deum
impendit.*

*Cum magno
timore suam
operabatur
salutem.*

a Phil 2. 18.

Adolescens filium Minoribus addixit, inter quos virtute creuit & sapientia, insignis XVI.
tandem prædicator effectus. Sed dum tyronem ageret timens mater hostis insidias, eius
imbecillitatem precibus & salutaribus adiuuabat hortamentis, & quas subiicio litteras,
ipsis verbis, quibus Confessarius eas exscripsit, eidem submisit.

*Eius epistola
exhortatoria
ad filium.*

[Benedictus sis à Domino, fili mi, cuius te seruitio mancipasti. Et si pro eius amore
in acie suorum militum strenuè militaueris, tibi semper familiaris efficiar, & ero mater
tua, si hæc quæ ego doceo, fideliter obseruaueris. Primo quod te doceo & exhortor
amore Christi, est vt in animo tuo plantare debeas obedientiam profundæ humilitatis,
& obse

ANNO CHRISTI IOANNIS XX. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

& obsequium tuum erga Fratres Ordinis tam benigne, vt secundum gradus suos cuilibet seruias sine personarum priuata dilectione. Deinde tanquam Deo gratus, de omnibus tibi collatis donis semper existens, verecundus, reuerens, & honestus, & nunquā de aliquo murmurare præsumas. Sis etiam secundum tui sanctissimi Ordinis voluntatem & vsum filuister, honeste fugiendo inutile consortium sæcularium personarum; Fratribus autem tuis, & viris sanctis semper adhæreas. Orationes tuæ, fili mi, sint cum deuotione feruentes, & contra tui hostis multiformes insidias semper esto cum vigilanti cura paratus. Nunquam de his, quæ pandenda sunt, animus tuus celet aliquid Confessori tuo, quia infirmus curari non potest sine ostensione suorum vulnerum. Consilia à sapientioribus te cum tibi dabuntur, fideliter suscipe cum mansuetudine, & tui cordis consiliis penitus præferantur, tanquam magis perfectiua. Horas tuas absque mentis & corporis euagatione reuerenter corā Domino proferas, & vltra statutum à sancta matre nostra Ecclesia tempus non differas dicere, nec aliquam de cætero prætermittas. Cum aliquis frater de tuis defectibus te correxerit, statim nudato capite, & genibus flexis, omnique contumaciæ signo pariter excluso, dicas humiliter tuam culpam. In omni tribulatione tua ex crucifixi Domini tui memoria iucunderis; & præceptis tuorum loco Domini prælatorum voluntarie te inclina. Verbis labiorum tuorum curialitatis & puritatis murum apponas, & tardiloquus in loquendo effectus, breuiter, maturèque loquaris. Cunctos animi tui cogitatus dum inchoantur examina, & in omnibus, quæ decreueris agere, Dei nostri caue iniuriam. Et vt corde puro Domino famuleris, custodi sensus tuos ab omni vitio, & has, quas tibi destino litteras sæpe legens vsque ad tuum obitum eas serua, perficiens etiam cuncta, quæ continentur in iisdem. Vale fili mi in Domino, & memor esto matris tuæ.]

XVII. Humilitati & sui abiectiōi studuit diligenter, omnibus grata, omnibus amabilis tam in decore gestuum, quam mortificatione sensuum, dulcedine cordis, lenitate verborū, & remissione iniuriarum. Obiecit tamen inimicus, vt se deprimentem extolleret, multa & magna ab ea opera facta, eam à multis desiderari; ex Hispania, Gallia, & vniuersa Italia ad eam visendam innumeros confluere, eius famam longè latèque dilatam, atque alia plurima, quæ animi tumorem possent iniicere. In memoriam etiam reuocauit singulare donum à Deo concessum interpellante S. Francisco, remissionem vtique plenariam omnium peccatorum, fauoresque alios, quibus Dominus ancillam suam dignatus est consolari. At illa superbix timens periculum, protinus egressa Cortonenses altā voce compellauit: Surgite boni viri, & fideles huius vrbis custodes. Vt quid inter vos permittitis commorari scēminarum omnium sceleratissimam? abiicite, procul facite mulierum impudentissimam, quæ tot impudiciis, & nequitis semet inuoluit. Abigite, lapidibus obruite, quæ mundum scandalis repleuit. Illa ego peccatrix in Ciuitate, quæ tot peccata commisi. Admirantibus & stupefcentibus vicinis ad mulieris clamores, & sui contemptum, præteritam vitam opprobriosam ex ordine in sui confusionem enarrabat. Quanta sui mortificatione & circumstantes vehementer ædificauit, & inimicum gloriose deuicit. Statuit alias secum ad apertius opprobrium Montem-Politianum ire, eleemosynas ostiatim abiecta veste colligere, aduocare scēminam, quæ ad collum fune alligato traheret, & præconiā voce præiret, dicens: Hæc illa vestra MARGARITA forma decorā, quæ omnium post se trahebat oculos & corda: hæc illa, quæ superbo oculo & insatiabili corde, erecta ceruice, gressu composito in sericis & aureis incedebat ornamentis. Hæc illa, quæ tot animas vulnerauit. Hæc illa, non tam in vestro oppido peccatrix, quam totius oppidi peccatum: sumite ergo de ea dignum supplicium. Hæc & alia proponebat agere, & constanter (inquit Confessarius) fecisset, nisi ego vetuissem, considerans itinerum discursus periculosos esse iuenculis, præsertim specie decoris, & indiscreti feruoris impetus prudentiæ virtute frænandos: necnon frequenter euenire, vt proprius contemptus fiat maioris elationis occasio. Alias dolens non aboleri longa corporis maceratione speciei decorem, & vultus pulchritudinem, voluit sibi nasi extremitatem & labia præscindere: sed dum nihil auderet absque Confessarij veniā peragere, negauit ille, quam petiit, reprehensionem addens vulneris cogitati. In huiusmodi dicebat approbari bonam intentionem, & piam voluntatem, per quam,

Eius humilitas & mansuetudo. Damonis tentatio.

Vt eam illos reiecit.

Vt sui studeret contemptui.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.

RELIGIONIS MI
NORVM AN. 70.

inquit, merito boni desiderij non carebis, & me iubente a b his te continens obedientiæ præmium recipies in futuro.

Quam fer-
ues eius ora-
tio.

Molesto fert
se in honore
haberi.

Non solum his adinventionibus se in humilitate continuit, verum quod rarius & dif- XVIII.
ficilius est, honores quosque in sui dedecus conuertebat. Puer quidam in Burgo S. Sepul-
chri miserabiliter à dæmonibus vexabatur, adiuratus à multis, tandem respondit se nul-
latenus curandum nisi virtute & meritis MARGARITÆ Cortonensis. A consanguineis
ducitur, sed dum peruenirent prope Castrum Gerardi, ynde cacumen arcis Cortonæ li-
cebat intueri, dæmones propius accedere non audentes, neque aërem illum feruidis, vt
dicebant, MARGARITÆ orationibus inflammatum, sufferre valentes, puerum misera-
biliter discerpentes reliquerunt, & alta voce clamauerunt: Cortonam duci nolumus,
ne videre cogamur mulierculam, quæ nos suis orationibus incendit. Ductores gratias
acturi nihilominus puerum MARGARITÆ stiterunt, gratiasque accepti habuerunt
beneficij. Illa vero summo concepto dolore profundos emittens gemitus, respondit.
Egone quæ sæx sum omnium vitiorum, & sentina peccatorum, vas abominabile immun-
ditæ, & stabulum spurcitæ tanti sim apud Dominum, vt propter me gratiam hanc præ-
stare velit misello? Absit à vobis vt ita credatis: quæ & qualis ego sim, ego ipsa probe
nouï, neque Dominum circa hominum merita vel demerita falli posse firmiter confi-
teor. Nulla est sub cælo creatura me deterior, nec quæ grauius Dominum offenderit,
quare beneficium hoc aliunde prouenisse certo certius iudicate. His & aliis verbis suam
suasit, sed non persuasit, indignitatem, grauiusque sensit tantam de se haberi opinionem.
Ita meruit summa humilitate diuinos excipere fauores, & quotidianum gratiæ incre-
mentum, quæ nulla elatione intumescerebat interius, vel vano gestu efferebatur exterius.
Alia quæ supersunt eius acta, dabimus ad annum 1297. quo feliciter obdormiuit in
Domino.

Marian. l. 3.
c. 2.

Commenda-
tur varijs
testimonijs
& prodigijs
Indulgentia
Portuanc.

Hoc ipso tempore amplius euulgari cepit Magna illa INDVLGENTIA PORTIVNCV- XIX.
LÆ, seu ædis sanctæ Mariæ Angelorum, quam proinde grauib. testimonijs compro-
bari opotuit, quibusdam de ea dubitantibus, alijs contradicentibus. Viuebat tunc B. Be-
nedictus Aretinus B. Francisci discipulus & socius, cuius fidem & sententiam in hac re
expostulantibus, hoc ipso anno authenticum istud dedit testimonium. [In nomine Do-
mini Amen. Ego Fr. BENEDICTVS DE ARETIO, qui olim fui cum beato Francisco,
cum adhuc viueret, & diuina gratia operante ipse Pater sanctissimus ad Ordinem me re-
cepit; quique sociorum suorum fui socius, & frequenter in vita sancti Patris nostri & post
ipsius transitum de hoc mundo ad Patrem cum eisdem de secretis Ordinis frequenter
collationem habui: Confiteor me audiuisse frequenter à quodam supradictorum socio-
rum B. Francisci, qui vocabatur Fr. Masseus Marignani, qui fuit homo veritatis & proba-
tissimæ vitæ, quod ipse fuit cum beato Francisco apud Perusium ante præsentiam Domi-
ni Papæ Honorij, cum petiuit Indulgentiam omnium peccatorum pro illis, qui contriti
& confessi conuenirent ad locum SANCTÆ MARIÆ DE ANGELIS à vespertis primæ
diei Kalendarum Augusti vsque ad vespertas diei sequentis. Quæ Indulgentia cum fuis-
set tam humiliter, quàm instanter à beato FRANCISCO postulata, fuit tandem à Sum-
mo Pontifice liberalissimè concessa, quamuis diceret ipse Summus Pontifex non esse
consuetudinis talem Indulgentiam facere. Hæc eadem ego Fr. Raynerius de Marianis
de Aretio socius venerabilis dicti fratris Benedicti, confiteor me audiuisse frequenter à
dicto fratre Masseo, cui specialissimus amicus fui. Lectæ & publicatæ fuerunt supradi-
ctæ collationes apud cellam dicti fratris Benedicti coram fratre Compagno de Burgo,
fratre Raynaldo de Castillione, Fr. Caro de Aretio, & alijs pluribus ad hæc vocatis &
rogatis anno Domini 1277. Ecclesia Romana vacante, indictione quinta, die Domini-
co, vltimo die mensis Octobris. Ego Ioannes Notarius prædictis omnibus interfui, & de
mandato venerabilis Patris Fratris Benedicti, & Fratris Raynerij scripsi & publicauï.]

Michael Bernardutius prius Spoletanus, mox ciuis Assisias, rogatus à pijs viris totam XX.
scripsit historiam huius Indulgentiæ, sicut eam audiuerat in ipsa æde Angelorum à pri-
mis eiusdem Sancti viri discipulis. Petrus Zelfanus testificatus est coram fratre Ange-
lo Perusino Prouinciæ S. Francisci Ministro, alijsque fratribus se interfuisse consecra-
tioni S. Mariæ Angelorum, de qua nos superius, audiuisseque B. Franciscum prædican-
tem

ANNO CHRISTI IOANNIS XX. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1277. ANNO I. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 70.

* Vide Catalogum Episcoporum Fulginatensium à Iacobillo editum; sub Ægidio Episcopo, qui fuit vnus ex septem.

tem coram septem destinatis huic muneri Episcopis *. Prædictus etiam frater Angelus de Perusio die 19. Augusti huius anni in cella B. Ægidij apud Perusium, aliud præbuit testimonium, quale ex ore Domini Iacobi de Capoli Perusini, ille vero ex ore B. Leonis socij S. Francisci accepit. Præsentes aderant Deodatus Custos Perusij, & Fr. Angelus eiusdem socius. Post hæc aliud dedit Fr. Ioannes Aluernicola in hunc modum. [Ego in verbo veritatis assero, me audiuisse ab optimis viris ac probatissimis S. Patris nostri Francisci sociis, fide vtique dignis, quod ipsi acceperint à Fratre Masseo intimo socio eiusdem S. Patris, viro sanctissimo, & probato in omni sanctitate & veritate, seriem & relationem obtentæ Indulgentiæ Portiunculæ, qui dixit eis se fuisse cum S. Francisco, quando eandem Indulgentiam à Domino datam, Pontifex confirmavit.] Fr. Franciscus Bartoli Assisias dixit se recepisse à fratre Angelo Gregorij de Gualdo viro grandæuo, coæuo & familiari S. Francisci sociis, testimonium scriptum in pergamenæ referens assertionem trium religiosorum & grauium virorum, Oddonis Aquaspartani, Raynerij Aretini, & Marini Assisiatis, qui fidem faciebant se eadem, quæ de hac Indulgentia prædicantur, à prædicto Masseo accepisse. Idipsum testificati sunt Theobaldus Episcopus Assisias, & alij quorum nos meminimus superius ^a.

XXI. Rem etiam comprobant alia plura argumenta. Fr. Illuminatus Episcopus Assisias, quem paulo ante ad hanc sedem assumptum diximus ^b, retulit fratri Angelo supradicto Ministro S. Francisci; sibi Roma regredienti apud Castrum Morlupi dixisse vnum ex oppidanis quotannis se Assisium huius lucrandæ Indulgentiæ gratiâ abiisse; at illo anno dissuasum ab accolis inanem eam esse inculcantibus noluisse ire, donec ter in somnis monitus à pulcherrimo viro sibi apparenti in specie Diaconi, eum in latere fortiter percutiente, & de incredulitate redarguente, abiit alacriter firma fide credens magnos acquiri thesauros meritorum in illa deuota peregrinatione, ad quam amicos & notos quosque inuitauit & duxit. Eodem anno peregrina quædam Germana tactis sacrosanctis Euangelis super Mariæ Virginis altare, asseruit sibi apparuisse sanctissimos viros Dominicum & Petrum martyrem, & nutantem circa veritatem huius Indulgentiæ, quam condemnauerat, & falsam dixerat suus confessarius, cuiusdam Instituti professor, in eius fide & deuotione confirmasse, atque vt eam lucratum veniret, omnino persuasisse. Alios peregrinos derisit iuuenis quidam dicens eadem certitudine credendam hanc Indulgentiam, qua videbant hirundinem præteruolantem se manu tenere: non prius dixit, quam celerrimo volatu se illius manui indomita volucris crediderit. Quidam è sancto Seuerino Marchiæ Anconitanæ oppido, regressus Assisio post lucratam hanc Indulgentiam obiit, apparuitque cuidam Minoritæ germano fratri, Sacristæ monasterij eiusdem loci, valde sollicito circa salutem animæ defuncti, dixitque sibi bene esse propter ingentes thesauros acquisitos in peregrinatione Assisiati, & elargitos in templo S. Mariæ Angelorum; in modica tamen pœna detineri propter insolutum debitum, quod dum ille ex numerata pecunia repositâ domi, in quadam arcu, solueret, ab omnibus liberaretur angustiis.

XXII. Suffragari etiam mortuis eandem Indulgentiam varia comprobarunt exempla. Cuius quidam Venetus dum sub tempore eiusdem lucrandæ vellet Assisium pergere, infirmatus ad mortem vocauit amicum, quem valde dilexit, rogauitque vt pro veteri amicitia illam defuncto præstaret gratiam, vt abeuntes cæteros illius vrbs peregrinos comitari vellet Assisium pro eius anima prædictam Indulgentiam lucraturus. Faciliter ille se facturum promisit, sed homine mortuo, perficere neglexit: Apparuit ei defunctus & datæ fidei accusauit, obnixequæ rogauit, vt si tormenta patientem liberare vellet, solueret quod promisit: dum ille statim abit, & regreditur, apparet, qui prius erat in tormentis totus gloriosus, gratias reddens de accepto beneficio. Sub illo tempore fœmina quædam apud eandem ædem Portiunculæ cuidam ex fratribus confessa subiunxit, se paulo ante fratri moribundo promississe Ecclesiam illam visitare, vt bene esset animæ eius; eumque ipsa nocte Indulgentiæ; post adhibitam à sorore diligentiam eidem apparuisse & vberrimas reddidisse gratias, quia illa ipsa hora, inquit, qua pro me Ecclesiam intraui, è pœnis euasi Purgatorij; & valde felices illi sunt, qui huic tantæ lucrandæ Indulgentiæ dant operam, magnos enim sibi accumulant thesauros meritorum. Mulier quædam

^a An. 1223, n. 1. & seqq.

^b An. 1273, n. 14.

Suffragatur mortuis hac Indulgentia.

ANNO CHRISTI IOANNIS XX.
1277.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 70.

Sicula, dum statueret pro anima filij, quem valde dilexit S. Iacobi limina visitare, appa-
rens ille, rogauit vt in reditu curaret sub secundo Augusti Indulgentiam etiam adhibere
Portiunculæ, sic enim fieret vt omnino ab omnibus pœnis extraheretur. Fecit ita, rem
fratribus narrauit, atque vt fidem faceret, quæ Umbriam nunquam antea viderat, vniuer-
sam regionem, omnia monasterij septa, officinas interiores & quidquid in intimis late-
bat penetralibus, audientibus descripsit, quæ in visione filius, dum apparuit, distinctè ob
oculos posuit. Regredienti vero filius apparuit, & dixit iocundè eadem die, qua illa
templum visitauit, semet ex pœnis in cœlum euolasse.

Auximana quædam mulier à dæmonibus vexata cum exorcizaretur à Fr. Guarrino XXIII.
de S. Seuerino illius loci Guardiano, atque inuita confiteretur virtutem dictæ Indulgen-
tiæ, illuc tracta restitit, quantum potuit, ne templum ingrederetur; licet ad alias Eccle-
sias absque vlla difficultate accederet. Tandem intromissa libera euasit ab iniquis pos-
sessoribus & crudis tortoribus, publicèque prædicauit tanti thesauri virtutem. Detrahen-
tibus etiam huius Indulgentiæ veritati & certitudini inflictas pœnas, & immissa flagella
scribit Franciscus Bartolus Assisias peculiari de hac Indulgentia tractatu.

Con. Comen-
fis.
Rodul. fol.
273.

In vrbe Como nobili & opulenta iuxta celebrè lacum Larium in Lombardia Trans- XXIV.
padana inter Insubres sita, hoc anno die 16. Maij mulieres quædam de Zerberto Mino-
ritis, arcto loco & incommodo habitantibus, dederunt alium contiguum, in quo suas
ædes ædificare & hortos habere possent. Conditiones quasdam æquas adiecerunt,
quas videre licebit in litteris Pontificiis sub anno 1279. datis, quæ donationem confir-
mant, & executores designant. Acta hæc sub ministro Protasio Mediolanensi. Aram
habet egregiam, Templum & Monasterium viris floruit illustribus. Eodem tempore
ædificatum Nugaroli, quod Aquitaniæ oppidum est, aliud Monasterium ab Armania-
chenfium Comite, cui & Auxitani conuentus tribuimus^a originem. Combustum fuit
ab hæreticis, passique sunt ibidem Ioannes Lana ædis Præfectus, & Ioannes Vanglius
Sacerdos ob constantem fidei confessionem gloriosum martyrium.

Con. Nuga-
roli.
Gonz. in
Prou. Aquit-
tan. recent.
con. 7.
a An. 1274.
n. 35.
Monaster.
Guyschia.
Idē in prou.
Turonæ
monast. 1.

Prope Ligerim fluuium distat ab vrbe Blesensi V. M. P. Guyschiæ oppidum, in quo XXV.
vir Princeps Ioannes de Chastillon Blesensis Comes, & Alides coniunx ex diuina reue-
latione ædificare cœperunt hoc anno sub mense Martio virginum Vestalium Parthe-
nonem sub regula Urbani IV. idque in loco mirabiliter præmonstrato ardentis rubi
signo, vbi gloriosæ Virginis MARIE simulachrum repertum est, quod in hunc vsque
diem maxima cum veneratione habetur ob crebra miracula; nec non prægrandis lapis,
ex quo altaris tabula dolata est. Prima Abbatisa & disciplinæ magistra fuit Iuliana de
Trecis ex Monasterio Longi campi euocata. Fundatoris sepulchrum ex atro marmore
cum statua eiusdem instar equitis armati superiacentis confectum ante maius altare
cum inscriptione Gallica honorificè confurgit.

ANNO

ANNO CHRISTI 1278.
NICOLAI III. AN. I.

RUDOLPHI IMP. OCCID. AN. 6.
RELIGIONIS MINORVM AN. 71.

ARGVMENTVM.

Missi Minoritæ quatuor ad Paleologum de profectu unionis & negotiis Imperij acturi. Quinque itidem destinati ad magnum Cham Tartarorum Imperatorem, eiusque nepotem Abagham Regem, fidem disseminaturi. Ad Cumanos amandati alij. Conradus Probus Germaniæ Minister legatus Rudolphi Caesaris ad Pontificem, & vicissim Pontificis ad Rudolphum egregie absoluit graue negotium confirmationis iurium omnium bonorum Ecclesiæ. Paci reformandæ inter Principes Christianos impense studet Pontifex, mittitque Generales Præfectos Prædicatorum & Minorum eandem composituros inter Reges Galliæ & Hispaniæ. Cardinales duo creantur ex Minoritis. Perit Otthocarus Rex Bohemiæ Minoritis valde addictus, & apud eosdem sepultus. Instituuntur plures Episcopi ex Minoritis. Reformatur pax inter Prædicatores & Minores. Florent in ordine viri præclari. Aliis grauiora committuntur negotia; & quibusdam in locis propagatur Institutum.

I.



ORONATVS Nicolaus Pontifex, vti erat magnanimus, & rerum agendarum maiestate præclarus, misit confestim manum ad fortia, & quæ in Cardinalatu dirigebat ardua Ecclesiæ negotia, in Pontificatu perficienda suscepit. Cum vniuersis fermè Orbis Principibus de rebus grauissimis & Christianæ religionis incrementis tractauit. Cum Imperatore Græcorum de firmanda vnione Ecclesiarum, cum Tartarorum Imperatore, & Rege de fide inter suos propaganda, cum Hungaris de conuertendis Cumanis, cum Latinorum Imperatore de non minuendo, sed augendo Ecclesiæ patrimonio; cum Philippo Constantinopolitano, & Carolo Siculo Rege de bellorum induciis cum Palæologo, cum Hispano & Gallo de tollendis mutuis discordiis, cum Ordinum Capitibus de reducendis in gratiam Pontificum Rebus pub. & Ciuitatibus, quæ ad Imperatores hostes, deflexerunt, vsus in præclarissimis his functionibus operâ & industriâ Minorum quibus erat addictissimus. Præterire quidquam horum absque seriâ & fundatâ narratione sine Lectoris offensione, qui res grauiore amplius scire desiderat, non immerito timuerim; proinde singulas ponderosius dabimus adiunctis, quæ plenam fidem faciunt Vaticanis monumentis.

Magna mo-
litur Nico-
laus Pontifex.

II.

Diximus præterito anno a destinatos à patre & filio Græcorum Imperatoribus legatos, qui ad missas ab Innocentio Quinto & Ioanne Vigesimo responderent, fidemque facerent subscriptis membranis confirmatæ ab eisdem & Patriarchalibus vnionis, in Concilio Lugdunensi inchoatæ. His congratulaturus atque amplius consolidaturus Ecclesiarum fœdus alios designat legatos ex Minoritis, in quorum manibus negotium istud incepit & coaluit, videlicet Bartholomæum Episcopum Grosseti in Etruria, Bartholomæum de Senis Ministrum Syriæ, Philippum Perusinum, & Angelum Vrbeuetanum S. Theologiæ professores. His præscribit, vt agant de ampliori vnionis profectu, & temporalium prætentionum tractatum ineant circa pacificandas & stabiliendas pacis conditiones inter Palæologum & Carolum Siciliæ Regem; necnon Philippum, Constantinopolitanum Imperatorem nuncupatum, vt concordatis & sedatis Principibus, sublatiisque bellorum moribus, & animorum dissidiis, vniuersa Græcia facilius & suauius Ecclesiæ velit adhærere Latinæ. Rem omnem clarius dabunt ipsa concordia Instrumenta seu transmissa hinc inde diplomata, quæ ex penu Vaticana subiicio. Bina data ad Michaëlem, tertium ad Andronicum filium, quartum ad Patriarcham & prælatos Græcorum.

a An. 1277.
u. 3.

Mittuntur
quatuor Mi-
noritæ ad Pa-
laologum.

CHRISTIA

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO NOSTRO
MICHAELI PALÆOLOGO Imperatori Græcorum Illustri salutem, &c.

Reg. Vatic.
n. 143.

Quam lau-
dabilis in
Principereli-
gionis zelus.

[Sicut ex litterarum Tuæ Magnitudinis Sedi Apostolicæ nouissimè directarum grata III.
lectione collegimus, illud ad laudem tui nominis magis claret, immo clarius syderis in-
star irradiat, quod ad Catholicæ fidei veritatem, quam sedes eadem tenet, docet, &
prædicat, zelo deuotionis afficeris, ipsam deuotus amplecteris, ad eius vnitatem cunctos
tibi subditos adducere satagis, & debitam ei reuerentiam inuariabili proposito conser-
uare promittis. Quid enim puriore luce relucet in Principe, quam fidei rectæ sinceritas,
& vera religio? qui cum in luminis & vitæ dirigantur auctorem, tenebras respuunt, sub-
iacere defectui nesciunt, nec verentur occasum. Probant autem laudabilem tuæ in his
sinceritatis affectum eiusdem verè Catholicæ fidei tua fidelis, clara & aperta professio,
Primatus sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ deuota recognitio, spontaneaue susceptio,
debitæ sibi obedientiæ prompta & humilis sponso, corporaliter à te præstito iuramento
firmata, schismatis abiuratio, per te publicè facta, ac in earundem litterarum serie iuxta
formam per eandem sedem traditam plenius seriatim expressæ. Quas ipsi sedi per tuos
Apocrisarios præsentatas non solum ad veritatis testimonium, sed & ad memorabile tuæ
laudis præconium tam præsentibus, quam posteris memorandum in Archiuiis eiusdem
Ecclesiæ fecimus conseruari. Sane fili, dum ardorem desiderij, quoad Latinos & Græ-
cos, antiquo schismate separatos, in charitatis mutux vinculo & vnitæ fidei vniendos
per sanctos Patres Romanos Pontifices prædecessores nostros est suspiratum ardentius,
& labores immensos, quibus est hinc inde diutius laboratum, memoria recēsemus, quod
in præmissis actum ab Excellentia Tua comperimus, tantò votis nostris cedit acceptius,
quantò solet haberi gratius, & reputari præclarius, quod anxie quæritur & laboriosius
obtinetur. Et quidem cunctis Christianæ religionis communionem habentibus in iis de
reintegratione religionis eiusdem communis præstantur excitatiua lætitiæ, sed nobis eo
maioris iocunditatis, & gaudij specialiter causa succrescit, quo magis dum minori fun-
gebamur officio, eorundem fuimus laborum participes & desiderij non expertes, quo
singularius hæc à nobis ad Apostolatus culmen assumptis diligentiam promotionis ex-
poscunt, qui prius cooperationis tantummodo commune nobis & aliis ministerium exi-
gebant. Sed & tu, Princeps magnifice, te lætanter in iis considera præducem, & lætare
per alios etiam tuos imitatuos exemplum tibi retributionis præmium aliis conuenien-
tibus meritis adaugendum. Considera quod fortes animo, nec debiles viribus, qui pru-
denter sui operis afficiuntur ad exitum, quo plus fini propinquant, diligentius operan-
tur. Sic & ij, qui in agone contendunt, quo minus restat de cursu instantia, eo currere
nituntur instantius, & quo de victoria magis sperant, ad brauium plus aspirant. Eia igitur
& tu fili, qui tantum in te ac aliis, & præcipuè in dilecto filio nobili viro Andronico
nato tuo sic desideratis dedisti principium tantum in sic accepto vnionis perutilis opere
processisti, cum præsto tibi fatearis potentiam virium, nec promptum diffitearis, aut dif-
fiteri deceat animum; insta opportune, immò, si opus fuerit, etiam importunus insiste.
Insta, vt quæ in te ipso cœpisti feliciter in Prælatis & aliis etiam ore ac opere complean-
tur. Suppleantur omnino quæ defunt, nec vltèrius prætermittantur, aut differantur
omissa. Cum igitur sicut non solum famæ, verumetiam missorum dudum ad te Nuncio-
rum ipsius Ecclesiæ relatio perhibet & veritas, & tua nihilominus assertio habeat, quod
totaliter à te huiusmodi negotium eiusque dependet consummata perfectio, tuæ decet
esse sollicitudinis, tuæ curæ, vt idem negotium celerem desideratæ, sed proculdubio ni-
mium prorogatæ, consequatur effectum. Ideoque nos, qui ad hoc summo desiderio su-
spiramus, tibi singulariter innitentes, ad id apud Tuam Excellentiam, & cum ea quin
potius & per eam apud cæteros scilicet Prælatos, ac alios exacta diligentia procuran-
dum, Venerabilem fratrem nostrum Bartholomæum Episcopum Grossetanum, & dile-
ctos filios Fratres Bartholomæum de Senis Ministrum Syriæ, Philippum Perusinum, &
Angelum Vrbeuetanum Lectores Ord. Minorum, viros Catholicæ fidei zelatores, scien-
tia præditos, obseruatores voluntariæ paupertatis, & veræ humilitatis amicos, ad Tuam
præsentiam

Nomina Nū-
ciorum.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

præsentiam destinamus. Celsitudinem tuam rogantes & obsecrantes in Domino IESU CHRISTO, quatenus ipsos ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, eâ, quæ tantum decet Principem, benignitate recipiens illos, quæ ad pleniorum eiusdem negocij consummationem, soliditatem, roburque solidius tam per te ipsum, quam per alios facienda suaserint, clementer audias, & ut efficaciter impleantur ad augendum retributionis tuæ præmium & ampliandum laudis titulum, operosus intendas. Cæterum moram Apocrisariorum tuorum apud sedem eandem, quam ipsius sedis vacatio, tibi, ut credimus, non ignota, & nostræ promotionis nouitas induxerunt, habeat tuæ mansuetudinis circumspèctio excusata. Ad petitiones autem per eos coram felicis recordationis Gregorio & Innocentio IV. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris nomine tuo propositas, & nouissimè in nostra & fratrum nostrorum præsentia repetitas, scimus per speciales litteras eiusdem prædecessoris Innocentij plene, prout suasit facti qualitas, fuisse responsum; quam quia nulla postmodum nouitas immutauit, nec nos ad eas responsionem putauimus immutandam. Datum Viterbij 9. Octobris, anno I.]

E I D E M.

- IV. [Ex more quamuis opificem conseruatio sui operis afficit, & ad vitanda sollicitè quæcumque contrarij etiam suspicionem inducerent, instinctus quasi naturalis inducit. Porro circa negotium vnionis inter Latinos & Græcos non sine multo & mutuo hinc inde labore promotum, eminet euidenter Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, nec sollicitudo dissimilis, nec dispar affectus. Siquidem felicis recordationis Ioannis Papæ prædecessoris nostri tempore apostolicis directis Magnificentiæ Tuæ litteris, nec vnio eadem ex dissensione, quam inter te ex parte vna, & charissimos in Christo filios nostros Imperatorem Constantinopolitanum & Carolum Sicilia Regem Illustres ex altera, temporarium subministrat occasio, dispendium sentiret & in aliquo facti circumstantias non sub inuolucro verborum inuoluere, nec sub aliquo velamine velare studuit, sed reuelatâ veritate dictorum Principum querelas aperuit, detexit instantiam, & propositum non celauit, nec omisit, sed ad communem cautelam suæque puritatem conscientiæ conseruandam pia denunciauit intentione pericula, quæ dissensio eadem comminatur. Ad quæ vitanda consultius prædictis Principibus exhortatis ad pacem, Magnificentiam tuam monuit, & rogauit attentius, paterno affectu nihilominus persuadens, ut proinde dubiis guerrarum consideratis, & vitatis euentibus, quos solent innumera dispendia præuenire, animum tuum ad concordiam præparans, & disponens ad pacem, ac vias, & modos, per quos inter te, ac Principes memoratos pax & concordia possent prouenire, facilius diligenter excogitans illos Sedis Apostolicæ Nunciis, tunc ad tuam præsentiam destinatis communicare, ac ipsos super eis informare curares. Et nihilominus Apocrisarios tuos animum, & plenum ad prosequendum eosdem modos & vias, & etiam consummandum, mandatum habentes infra certum terminum, in litteris ipsis expressum, ad sedem destinares eandem. Sed ne & medio tēpore per molestias vel iniurias aliquas inter te, ac præfatos Principes posset exasperari negotium, ut ab illis abstineretur omnino, treugas aliquas, ad quas memoratos Principes variis indictionibus inclinarat, prout prædicti Nuncij tui suggererent, persuasit iniri. Super his autem nullo à Magnitudine tua recepto responso, ex eo nobis, & fratribus nostris datur admirationis non iniustæ materia, quod cum prædiceris vir esse consilij, vir magnæ prudentiæ, tantum ac tale spiritualis tui Patris consilium ne contempsisse dicaris, taliter præteriisti, nec ipsum facto prosequens, nec ad illud scripto, seu verbo respondens, præsertim cum habuerit hætenus tua instans, ac repetita petitio, quod ad Latinos & Græcos in charitate mutua solidandos tractatus erat temporalium præmittendus. Licet eiusdem Ecclesiæ circumspècta prouisio non indignè à spiritualibus elegerit initium assumendum. Quia vero per hæc monitioni charorum insistitur, ad quorum vtilitatem stimulis charitatis vrgemur, quamquam ex parte tua non fuerit efficaciter præmissa, ut decuit, admissa monitio. Nos tamen propterea nequaquam desistendum à cæptis, sed ad conseruationem vnionis ipsius, & vitandum peruiigili studio, quæcumque possent occasionemurbationis eius inducere, præmissum affectum

Reg. Vatic.
n. 144.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

affectum eiusdem Ecclesiæ prosequendum potius existimantes, Excellentiam Tuam attente rogamus, & affectuose monemus, exhortantes in Domino IESV CHRISTO, quatenus prudenter attendens, quanta ex huiusmodi sedatione discordiæ detur non solum vtrique parti, sed etiam toti quasi Christianitati tranquillitas, quanta vitentur ex ea pericula, quam sit eadem animarum saluti congrua & soliditati tui tuorumque status accommoda iuxta præmissas exhortationes, & persuasiones eiusdem tuæ matris Ecclesiæ, sine cunctatione aliqua pacis semitas prosequaris, & in excogitandis prædictis viis & modis Venerabili fratre nostro Bartholomæo Grossetano Episcopo, & dilectis filiis Fratribus Bartholomæo de Senis Ministro Syriæ, Philippo Perusino, & Angelo Vrbeuetano Lectoribus Ordinis Minorum Nuntiis nostris, circa illos, prout vtilius fore putaueris, informandis, nullam vltius negligentiam habiturus, Apocrisarios tuos viros quidem idoneos, viros pacificos ad pacem & concordiam, vt præmittitur, animum, & mandatum habentes infra quinque menses post receptionem præsentium destinare ad eiusdem sedis præsentiam non omittas, sed & ad compescendum hinc inde molestias, & iniurias, quæ possent partim animos irritare circa treguas certi temporis cum dictis Principibus ineundas eorundem Nunciorum nostrorum persuasionibus acquiescas. Pensans consultius quod cum treguarum conuentio ex vtriusque partis consensu dependeat, non expedit alterutram partium certam formam eligere, sed ad communem & æqualem decet eam animos inclinare, nec aliquid petere, quod vel absurditatem sapiat, vel à iustitia & ratione discordet. Datum vt supra.]

*DILECTO FILIO NOBILI VIRO ANDRONICO
primogenito charissimi in Christo filij Michaelis Palæologi Imperatoris Græcorum
Illustris salutem, &c.*

Reg. Vatic.
n. 145.
Gratulatur
pietati An-
dronici.

[Age fili prudenter, & humiliter immensa beneficia tui Creatoris attende. Attende V.
quanta tuæ iuuentutis auspicia suæ dilectionis benedictione præuenit. Ipse quidem, vt suæ
circa te largitatis abundantiam in temporalibus taceamus, in te oculos interioris homi-
nis suo lumine illustrauit. Immisit in tuæ mentis habitaculum lucem suam, dedit intelli-
gere Catholicæ fidei veritatem, vt in montem sanctum suum, in communionem videli-
cet & vnitatem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ per professionem ipsius fidei, recognitio-
nem & susceptionem Primatus eiusdem Ecclesiæ, sponsonem debitæ sibi obedientiæ;
abiuurationem schismatis, quæ omnia tuæ testantur litteræ, quas noueris per Sedem Apo-
stolicam gratanter & benignè receptas, suo ducatu deductus, tandem in dilecta eius ta-
bernacula per continuationem bonorum operum feliciter adducaris. Ipse sic erga cha-
rissimum in Christo filium nostrum Michaëlem Palæologum Imperatorem Græcorum
Illustrem genitorem tuum, & te ipsum pium direxit eiusdem matris Ecclesiæ studium, vt
non solum per hæc ei, & tibi spiritualiter consuluerit ad salutem, sed & salubribus multi-
plicatis persuasionibus, quæ in aliis eidem genitori tuo tam à felicis recordationis Ioanne
Papa prædecessore nostro, quam à nobis directis litteris exprimuntur temporaliter ad
securitatem status satagit prouenire. Decet igitur vt & tu periculosè de tantis gratiis non
comperiaris ingratus eidem Creatori tuo pro omnibus, quæ tibi tribuit aliquid gratitu-
dinis pro tuæ possibilitatis viribus recompenses. Cum itaque ad perfectiorem consum-
mationem vnionis, iam per ipsius genitoris, & tuam sollicitudinem promotæ, feliciter
inter Latinos & Græcos non solum quæ per ipsum & per te acta sunt in Prælati & aliis
agenda supersunt, sed & alia nonnulla supplenda, ad quorum prosecutionem de tua coo-
peratione specialiter confidentes, Venerabilem fratrem nostrum Bartholomæum Epi-
scopum Grossetanum, & dilectos filios Fratres Bartholomæum de Senis Ministrum Sy-
riæ, Philippum Perusinum, & Angelum Vrbeuetanum Lectores Ordinis Minorum, vi-
ros Catholicæ fidei zelatores, scientia præditos, obseruatores voluntariæ paupertatis, &
veræ humilitatis amicos ad ipsius Imperatoris & Tuam præsentiam destinamus. Ma-
gnitudinem Tuam monemus, rogamus, & hortamur attentè in Domino IESV CHRIS-
TO, quatenus prouide pensantes quod solum bene cœpisse non sufficit, nisi perseue-
rante usque ad operis exitum persistatur, ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram,
eisdem

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

eisdem Nuntiis te fauorabilem exhibens, & benignum in iis, quæ ad perfectionem solidam dictæ vnionis faciendæ suaserint, & specialiter apud sæpefatum genitorem tuum, vt nostris consiliis, & suasionibus tibi, & eidem proculdubio, vt speramus, vtilibus acquiescat, sollicitam operam studiosus impendas. Per hoc etenim non solum tibi laudis titulum, & retributionis meritum ampliabis, sed & statui tuo consultius auctore Domino prouidebis. Datum vt supra.]

*VENERABILIBVS FRATRIBVS PATRIARCHÆ,
Archiepiscopis & Episcopis ac dilectis filijs Abbatibus, caterisque Prelatis Græcorum.*

[Fraternitatis tuæ litteras, Frater Patriarcha, professionem veræ Catholicæque fidei, quam Romana Ecclesia tenet, docet, & prædicat; aspernationem & abnegationem antiqui schismatis, vt earundem litterarum verbis vtamur, recognitionem & susceptionem Primatus ipsius Ecclesiæ, ac sponsonem obedientiæ spontaneam ad eandem per te nomine tuo & totius Synodi apud nos antea celebratæ, certo modo factas inter alia continentes, Sedes Apostolica benignè recepit, & eas diligenter inspiciens vestrum ad negotium vnionis inter Latinos & Græcos, diuino beneplacito inchoatum, & charissimi in Christo filij nostri Michaëlis Palæologi Græcorum Imperatoris Illustris, dilecti filij nobilis viri Andronici nati eius, ac vestra solerti cooperatione promotum, quem eadem litteræ prætendebant, notauit affectum, probat multipliciter & commendat; Super quo illi sacrificium laudis offerimus, & iubilationis hostiam immolamus, qui eorundem Imperatoris, Nobilis, & vestros oculos mentis aperuit, intellectum tribuens, & vos ad agnitionem veritatis adducens: Et quidem, fratres & filij, lætanter attendimus, & gratanter accepimus multa in eisdem litteris contineri professioni eiusdem veræ fidei consona, recognitioni dicti Primatus accommodata, obedientiæ sponsoni congrua, & abiurationi præfati schismatis opportuna. Verum cum in prædictis propenso consilio, & discussione sollicita eiusdem Ecclesiæ certa, quam esse decet in omnibus vniformem, forma sit prodita, per memoratos Imperatorem & Nobilem acceptata, iam dudum per eorum Nuncios in generali Lugdunen. publicata Concilio, & ab ipsis nuper in personis propriis publicè ac solemniter iterata, illam censuimus omnimodis obseruandam, præsertim cum expediat in iis vniformiter ab omnibus per huiusmodi vnionem viuendi in fidei vnitatem procedi, & vos velut iam factos obedientiæ filios deceat ipsius Ecclesiæ vestræ omniumque matris fidelium & magistræ fidei magisterio per obseruationis promptitudinem humiliter adhærere, ac iuxta eius beneplacitum & dispositionem circa huiusmodi negotium adimplere sollicitè omnia, & maxime illa, quæ ad ipsum consummandum plenius & solidius roborandum per Nuntios, nouissimè ad hoc missos ex eiusdem Ecclesiæ parte requisita nec adimpleta fuerunt. Ideoque Venerabilem fratrem nostrum Bartholomæum Episcopum Grossetanum, & dilectos filios Fratres Bartholomæum de Senis Ministrum Syriæ, Philippum Perusinum & Angelum Vrbeuetanum Lectores Ordinis Minorum, viros Catholicæ fidei zelatores, scientia præditos, obseruatores voluntariæ paupertatis, & veræ humilitatis amicos ad hæc inter cætera specialiter destinantes, Vniuersitatem vestram rogamus, & hortamur obsecrantes in Domino IESU CHRISTO, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus iuxta requisitionem ipsorum omnes & singulisingulariter præmissam veram fidem profiteamini, recognoscatis & suscipiatis Primatum, abiuretis schisma, obedientiam promittatis. In his supradictam formam vobis per eosdem nostros Nuncios præsentandam studiosè per omnia obseruando, & in cæteris, vt prædicitur, non impletis, ac aliis, quæ iidem Nuncij ad perfectam consummationem eiusdem negotij duxerint requirenda, ipsis acquiescendo humiliter & cooperando efficaciter, quod idem negotium celeriter absque vltioris moræ dispendio studio vestro perfectius consummatum, Nos, qui anxio & immenso id desiderio affectamus, ac vniuersalem Ecclesiam, sanctam Dei lætificet Ciuitatem, vobisque non solum apud nos vberioris fauoris cumulum, sed apud retributorem bonorum omnium ad fecundioris retributionis cedat augmentum. Datum Viterbij 8. Idus Octobris, an. I.]

Reg. Vatic.
n. 146.Recepta unio
à prelatis
Græcorum.

Oo

Tradito

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

Tradito etiam longo, prudenti, circumspecto memoriali, seu instructione prædictis VI.
Legatis, cuius penes me exemplar, per varia diplomata plurima dedit indulta, magnam-
que fecit potestatem circa res quasque, suam Legationem & saluum conductum con-
cernentes. Vnum dumtaxat diploma Legationis instrumentum Fratribus datum, nos
hic subministramus.

*VENERABILI FRATRI BARTHOLOMÆO EPISCOPO
Grossetano, & dilectis filijs Fratribus Bartholomæo de Senis Ministro Syria, Phi-
lippo Perusino, & Angelo Vrbenetano, Lectoribus Ordinis Minorum, Nuncijs
nostris, &c.*

Reg. Vatic.
n. 147.

[Desiderantes vt ea, quæ ad vnionis inter Latinos & Græcos tractatæ negotium con-
firmandum, plenius & firmitus roborandum, nec non & ad tollendum materiam tur-
bationis, seu impedimenti vnionis ipsius, quam inter Christianissimos in Christo filios
nostros Imperatorem Constantinopolitanum, & Sicilia Regem Illustres ex parte vna,
& Charissimum in Christo filium nostrum Michaelē Palæologum Imperatorem Græ-
corum Illustrem ex altera, discordia super temporalibus subministrat, in litteris, quas
per vos eidem Palæologo, Patriarchæ, & Prælati & Clero Græcorum, & nobili viro An-
dronico eiusdem Imperatoris Græcorum Primogenito, destinamus, & in memoriali su-
per illis sub bulla nostra vobis tradito plenius continetur, desiderato, Deo auspice, im-
pleantur effectu. Volumus & discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, qua-
tenus ad partes illas personaliter accedentes, tam circa prædictos Imperatorem, & Pri-
mogenitum, quam circa Prælatos, & alios præmissa studeatis exequi diligenter. Et vt illa
commodius & facilius valeant prouenire, vobis audiendi confessiones confiteri volen-
tium, & eis salutarem iniungendi pœnitentiam pro commissis, ac ipsis absolutionis im-
pendendi beneficium super illis, nisi forte talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica
sit merito consulenda, excommunicandi præterea auctoritate Apostolica eos de parti-
bus illis, quos negotij vnionis eiusdem fore vobis constiterit turbatores, cuiuscumque
præeminentiæ, conditionis, aut status existant, & in terras ipsorum interdicti sententias
proferendi, necnon & procedendi alias spiritualiter & temporaliter contra ipsos, & ter-
ras easdem, prout vtilitati negotij consideratis eius circumstantiis, videritis expedire.
Absoluendi quoque iuxta formam Ecclesiæ Latinos & Græcos tam Clericos, quam lai-
cos illarum partium ab excommunicationis sententia, quam pro violenta manuum
injectione in Clericos, & personas Ecclesiasticas incurrerunt, nisi adeo grauis fuerit, &
enormis excessus, propter quem ad sedem eandem oporteat haberi recursum, & di-
spensandi cum eisdem Clericis super irregularitate, si quam contraxisse noscantur, se sic
ligati diuinis officiis immiscendo. Concedendi etiam securitatem plenariam nostro
& Ecclesiæ Romanæ nomine Nuntiis Imperatoris, Primogeniti, & Prælatorum ipsorum
pro negotio supradicto ad sedem prædictam venire volentibus, vobis ac vice nostra in
prædictis partibus existentibus vsque ad certum tempus, quod eis duxeritis præfigen-
dum, plenam & liberam præsentium auctoritate concedimus facultatem. Datum
Viterbij 7. Idus Octobris, an. i.]

Tartari pe-
zunt mitti si
bi Euangelij
Ministros.

Mittuntur
quinque Mi-
norita.

Missos ab Abagha Orientalium Tartarorum Rege Legatos ad Concilium Lugdu- VII.
nense, atque iæti fœderis initia retulimus superius; mox hominem allicuit Gregorij X.
benignitas à legatis relata, vt alios ad sedem destinaret Apostolicam, per quos ad auun-
culum suum Magnum Cham, seu Imperatorem Tartarorum, & ad se mitti rogabat
viros Apostolicos, qui & Catholica fide imbuerent, & sacro intingerent baptismate fi-
lios, atque ex exercitu & familia, qui fieri vellent Christiani. Gratum hoc nuncium
peruenit sedente Ioanne XX. cogitatumque est ex tempore de mittendis dignis opera-
riis. Sed infelici morte Pontifice sublato, expectandus fuit alter cuius auctoritate mit-
terentur. Nicolaus in demortui locum suffectus, idoneos huius rei ministros iudicans
Minoritas, quorum in hoc ipso opere, & aliorum ex Tartaris Principum conuersione
industriam iam probauerat Ecclesia, ex eisdem assumpsit Fratres Gerardum de Prato,
Antonium

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

Antonium de Parma, Ioannem de sancta Agatha, Andream de Florentia, & Matthæum de Aretio, viros doctos & religiosos, quos hoc anno misit ad Quolibey Imperatorem & Abagham Regem; datis ad vtrumque litteris, quæ sequuntur.

EXCELLENTI ET MAGNIFICO PRINCIPI
ABAGHÆ REGI ORIENTALIVM TARTARORVM *Illustri, viam agno-
scere veritatis.*

VIII. [Exultauit & exultat in Domino Romana Mater Ecclesia in iis, quæ grata felicitis re-
cordationis Ioanni Papæ prædecessori nostro, & eius fratribus accepta quam pluri-
mum Ioannes Vassalli miles, & Iacobus Vassalli, Magnificentia tuæ Nuncij, eisdem præ-
decessori & fratribus ex parte tua quædam contenta litteris, & quædam expressa viua
vocis oraculo portauerunt. Sub tuo namque nomine præsentatæ per eosdem nuntios
eidem prædecessori litteræ sicut asseritur, continebant, quod si Christianum exercitum
in Terram Sanctam transfretare contigerit, tu Terram tuam, & prouisionem victualium
ipsius exercitus Christiani, necnon & personam tuam, ac potentiam tui exercitus con-
tra inimicos Christianæ fidei, videlicet Sarracenos deuota promptitudine offerebas. In
fine vero continebatur earum quod eisdem Nuntiis in omnibus, quæ pro parte tua di-
cerent, crederetur, sub qua credulitate rem Deo placidam, eisdem prædecessori & fra-
tribus, inter quos nos tunc officium Cardinalatus habebat, amabilem retulerunt. Est
quidem res ipsa digna lætitia, plena iubilo, tota diuinæ laudis extollenda præconiis, quæ
si factis dicta frequentibus confirmetur, salutem tantarum continet animarum, videli-
cet quod voluntas & desiderium sit Charissimi in Christo filij nostri Quolibey Magni
Cami Imperatoris, & moderatoris omnium Tartarorum Illustris, Auunculi tui, qui iam
dudum fuisse asseritur baptizatus, & tuis inhæret affectibus, per aliquas ad vos per Ro-
manam Ecclesiam destinari, per quas in Christiana fide, vos, filij populiue vestri in-
strui valeatis, & ab eisdem prædicti filij vestri, & alij de vtriusque populo seu exercitu ba-
ptizari. Lætetur ergo mater Ecclesia si sponso suo IESU CHRISTO suo, misericordie ope-
rante clementia tot possit filios per baptismi lauacrum generare. Lætetur & Pastor Ec-
clesiæ si Christiana plebs suis temporibus tanti populi quasi infinito numero augeatur.
Quid mirum si cætus exultet angelicus in tantarum perditarum ouium obtenta salute,
cui secundum Euangelicam veritatem ^a vnus peccatoris pœnitentia super nonaginta
nouem iustis prædicatur acceptior! O nostra beata tempora, si diebus nostris tale ac
tantum gaudium possemus illi cælesti Curia præsentare? Sane quæ per easdem litteras
tua obtulit prompta deuotio, gratanter eorundem prædecessoris & fratrum non imme-
ritò sensibus adhæserunt. Grandia enim sunt, immo maxima reputamus, quæ sic de-
uote porrigit, & sic prompte promittit Tuæ Celsitudinis magnitudo. Nec est verisimile
quin digitus Dei circa hoc operetur in te, quod tantus zelus ad negotium Christi cor
tuum videtur ascendere, vt te ipsum, populi tui robur, terram, ac victualia contra inimi-
cos Christi deliberaueris exponenda. Super eo vero, quod de præfatis personis per
eamdem Ecclesiam transmittendis prædicti nuncij sub prædicta credentia retulerunt, di-
ctus prædecessor grata sibi quam plurimum tua per eosdem nuntios facta requisitione
commotus, certos nuncios propter hoc ad partes illas decreuerat destinare, quos ad id
diligenter accinctos superueniens obitus prædecessoris eiusdem ab imposito eis itinere
non indigne retraxit. Vnde nos post alicuius decursum temporis ipsius Christi Vicarius,
& beati Petri, disponente Domino, licet immeriti, successores effecti, super omnia, quæ
nobis ex iniuncto incumbunt Apostolatus officio ad tuam omniumque salutem nostræ
intentionis dirigimus aciem, ad hanc præcipue mentis nostræ firmamus affectum, cir-
ca eam diligenti studio & studiosa diligentia vigilantes, vt errantes ad viam veritatis re-
ducere omnesque Deo lucrificare sua nobis cooperante gratia valeamus. Vnde tibi de
oblato succursu actiones referimus gratiarum, & quod super præmissis expediat cum
tempus adfuerit, prout rerum & temporum exegerit qualitas, salubriter, dante Domi-
no, disponemus. Pro tua quoque prædicti Caam, filiorum, populiue sui, tua, populi-
que tui procuranda salute seruitutis nostræ debitum exoluentes Fratrem Gerardum de

Reg. Vatic.
n. 13.

Offert auxi-
lium contra
Sarracenos.

Magnus
Cami Chri-
stianus.
Petit mitti
qui Tartaros
baptizent.

a Luc. 15. 4.

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278. ANNO I.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

Prato, Antonium de Parma, Ioannem de S. Agatha, Andream de Florentia, & Matthæum de Aretio Ordinis Minorum latores præsentium, viros religione conspicuos, honestate vitæ pudicos, morum claritate decoros, & sacræ Scripturæ scientiâ præditos, ut tu, filij, populusque tui ipsum Dominum IESVM CHRISTVM Saluatorem nostrum salutaribus eorum eruditionibus agnoscendo, ac ab eis illi ex vobis, qui nullum baptismum hætenus vel non in forma debita receperunt, *In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, Amen*: auctoritate nostra secundum ritum, quem in hoc eadem seruat Ecclesia Christi baptismate baptizati, nomen suum gloriosum, quod est super omne nomen, Christianæ fidei obseruatione colatis, de fratrum nostrorum consilio duximus destinandos. Quibus etiam per nostras litteras & oraculo viuæ vocis iniunximus, ut opportuno tempore iuxta prudentiæ tuæ motum ad præfatum Caam se personaliter conferant, ut & ibi circa salutem animarum procurent iuxta datam ipsis diuinitus gratiam à Christo operante clementia, deuota mente cupimus, & speramus. Ideoque Magnificentiam tuam monemus, rogamus, & hortamur attente, quatenus eosdem Fratres Minores, seu illos ex eis, quos ad te peruenire contigerit, si forsan eorum aliquem mors, vel casus aliquis à prosecutione iniuncti eis per nos itineris impediret, imo potius nos in ipsis pro diuina, & nostra reuerentia benigne recipiens, & honeste pertractans super iis, quæ tibi ex parte nostra de susceptione baptismi, & instructione Christianæ fidei ac ipsius obseruantia, & aliis, quæ salutem respiciant animarum retulerint fidem indubitata adhibere procures, eos cum securo conductu ad præfatum Caam, cum expensarum & aliorum necessariorum prouisione, matura deliberatione transmittens. Et nihilominus cum nos propter viarum pericula, longitudinem itineris, & incertitudinem temporis, per quod eosdem in partibus illis oporteat immorari, nequiuimus eisdem indeterminata & certa necessariorum sufficientia prouidere, quamdiu ipsos in partibus illis morari contigerit, prouideas diligenter, ac sufficienter eisdem in eundo, morando, ac redeundo ad nos, de securo conductu, & necessariis opportunis, ut ipsi ad præsentiam nostram, & prædictorum fratrum nostrorum cum optato fructu tanti populi speratæ salutis, læti de suis laboriosis operibus tutè valeant remeare; Christianos autem confluentes ad loca tuæ ditioni subiecta, vel morantes in eis Tuæ Magnificentiæ commendamus, & ut ipsos fauorabiliter prosequens protectione tuæ potentis dexteræ munias, & defendas, ut per hoc & alia, quæ ut speramus exercebis opera charitatis, & gloriam in præsentem, & æternæ retributionis præmium recipias in futuro. Nos enim & fratres nostri diuinam clementiam suppliciter exoramus, ut sic tibi, & filiis eisdem dies prosperitatis adaugeat, & actus nostros dirigat ad salutem, quod vobis, populo, exercituque prædictis cum Catholicis in lucis ambulantibus claritate in felicibus vestris successibus, æterni Patris oculi delectentur. Datum Romæ apud S. Petrum Kalend. Aprilis, an. i.]

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO QVOLIBET
Magno Caano, Imperatori & moderatori omnium Tartarorum salutem, &c.

Reg. Vatic.
B. 14.

[Plasmator hominis Deus de parentis protoplasti fraude facta generi humano patienti compatiens, ut hominem redimeret peccati labe collapsum, quem ad imaginem suam, similitudinemque formauerat, quemadmodum legis ænigmata figurabant, & sanctis Patribus promissum fuerat in Prophetis, ex nimia charitate misit in mundum filium suum vnigenitum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, sibi coæternum, & maiestate potestatis æqualem, factum ex muliere, ex cuius sacro utero, non ex virili semine, sed sancti Spiritus operatione conceptus, inde pariendi completo tempore permanente gloria maternæ virginitatis egressus, cunctis visibilem se ostendit, & tandem illos, pro quorum salute de excelsa solio ad solium infimum mundi descenderat, salutaribus institutis informans, & viam vitæ ipsis indice perfectæ doctrinæ demonstrans post sanctæ conuersationis exempla, post euangelicæ instructionis eloquia, postquam se verum hominem, verum Deum, ac Dei Filium sacris Scripturis, signis & virtutibus

IX.

ANNO CHRISTI NICOLAI III.

1278.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.

OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-

NORVM AN. 71.

virtutibus comprobauit, licet esset impassibilis diuinitate, verā tamen quam assumpserat, humanitate passibilis, dignatus est sub diræ Crucis supplicio mortem pati, vt pœnali præsentis vitæ sine pœnam mortis perpetuæ, quam protoplasti posteritas ipsius incurrerat, transgressione finiret, & de amaro calice suæ mortis temporalis hauriret homo vitæ dulcedinem sempiternæ. Pro humani ergo redemptione generis se hostiam exhibens, illud suæ salutis hoste prostrato de opprobrio seruitutis eripuit ad gloriam libertatis cœlestis, sibi patriæ ostium referando, & deinde licet passus, mortuus, & sepultus vt homo, die tertia tamen à mortuis diuina virtute resurgens, ac testibus præordinatis à Deo suam veram resurrectionem, per quam & nostram firmiter speramus, & credimus, manifestans, ipsos ad prædicandum Euangelium omni creaturæ ac baptizandum omnes gentes, *In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti* in vniuersum mundum tanquam salutis humani generis angelos destinauit: & demum eisdem videntibus, vt iidem Ascensionis, qui & Resurrectionis testes existerent, in cœlum eleuatus ascendens, Vicarium sibi Beatum Petrum reliquit in terris, cui animarum curam, vt earum saluti prospiceret, amoris eius constantiâ trinæ professionis argumento probatâ commisit, tradens sibi clauēs Regni cœlorum, per quas ipse suiue post eum successores potestatem aperiendi omnibus, & claudendi eiusdem Regni ianuam obtineret, ac in eis in dispensatione cœlestis gratiæ summæ potestatis auctoritas resideret. Hæc ergo ipsis imminet ex Apostolatus officio cura præcipua salutem quærere singulorum, hanc exemplo Saluatoris pendentis in Cruce sitit Christi Vicarius; hanc piscando perquirat piscatoris Petri successor: hæc ciuitatem Dei obtentam lætificat, hæc etiam in vmbra mortis regione degentibus, per vias gradientibus tenebrarum aliquibus sperata præfagij mentem summi Pastoris exhilarat, officium excitat curâ promouere sollicitâ, quatenus ambulantes in tenebris, videant lucem magnam. Porro ab olim in eo Romana mater exultauit Ecclesia, & felicitis recordationis Ioannes Papa prædecessor noster lætitiæ incrementa suscepit, quod de te per Abagham Regem Orientalium Tartarorum Illustrem, nepotem tuum, suis extitit auribus intimatum, videlicet quod dudum te gratia diuina præueniens mentem tuam sua misericordii virtute commouit, vt semitas erroris abiiciens, vias incederes veritatis, recipiendo Christi baptismum, vt sic regeneratus in Christo populo fidelium iungereris. Ex hoc tua fertur accensa deuotio, vt sacrosanctam Romanam reuereris Ecclesiam, cultum diligas Christianum, & ipsos Christianos sub ditionis tuæ degentes imperio charitatiue foueas, fauoribus munias, benigne pertractes, ac ipsos in libertate conserues, & in tantum prout asseritur, gratia te diuina prosequitur, quod natos tuos ad agnitionem Christi, & eius, quam prædicauit, & docuit veram fidem, peruenire desiderans, eos de auctoritate Romanæ Ecclesiæ appetas baptizari, vt ab ipso Christo dici valeant veraciter Christiani, & veteribus erroribus derelictis, per viam veritatis euntes, per bona opera suas animas possint reddere Creatori, nec hoc tantum in filiis, quinimo in toto tuo exercitu affectas, sicut fertur, impleri. O, si ita sit, laudanda paternitas, quæ suos filios, ne pereant, dirigit ad salutem. O ducatus fidi Ducis errantis exercitus, dignis laudum præconiis attollendus, qui ductos in deuium reducere conatur ad viam, exercet suis studiis vt errans exercitus à noxiis retrahatur exercitiis, & ad salutaria dirigatur. O summi Dei laudanda clementia, quæ tantum populum, tantis erroribus, tanto tempore excæcatum, oculis suæ pietatis aspiciens, semitas aperit, vt perducatur ad lucem. Confirmet autem Deus, quod operatus est in te, tuque à Deo tibi factam gratiam deuota mente conserua, vt & ipse, quam capit, adaugeat quousque hæc scintilla tenuis suâ, quæ præuenit, sequente gratiâ in ardorem transeat salutiferæ charitatis. Cum autem idem Abagha dicto prædecessori suis litteris, & nunciis, sicut asseritur, intimarit, quod tuis, vt dictum est, inhæret affectibus, personas aliquas ad te per eandem Ecclesiam destinari, per quas in Christiana fide plenarie instrui, & ab eisdem dicti filij tui, & alij de tuo exercitu baptizari possint, prædictus prædecessor eiusdem Abagha grata commonitione commonitus, certos nuncios propter hoc ad partes illas decreuerat destinandos, quos ad id diligenter accinctos, superueniens obitus

ANNO CHRISTI
1278.NICOLAI III.
ANNO I.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

prædecessoris eiusdem ab imposito eis itinere non indigne retraxit. Vnde nos, qui tunc Cardinalatus officium gerebamus, post alicuius decursum temporis ipsius Christi Vicarius & Petri, licet immeriti, disponente Domino, successores effecti, super omnia, quæ nobis ex iniuncto incumbunt Apostolatus officio ad tuam, omniumque salutem nostræ intentionis dirigimus aciem. Ad hanc præcipuè mentis nostræ destinamus affectum circa eam diligenti studio, & studiosa diligentia vigilantes, & errantes ad viam veritatis inducere, omnesque Deo lucrifacere sua nobis cooperante gratiâ valeamus. Verum quia humanæ conditionis renitente natura vno eodemque tempore diuersis locis præsentialiter adesse nequimus, ne vllatenus negligere videamur absentes, ad eos viros discretos, & prouidos transmittimus vice nostra ipsorum ministerio circa illos Apostolicæ seruitutis debitum exoluentes. Hinc est, quod in ipsis nostræ promotionis exordiis, quæ præmissa sunt, cum fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus recensentes, pro tua, filiorum, populorumque prædictorum procuranda salute, dilectos filios Fratres Gerardum de Prato, Antonium de Parma, Ioannem de Sancta Agatha, Andream de Florentia, & Matthæum de Aretio Ordinis Minorum, latores præsentium, viros religione conspicuos, honestatis vita pudicos, morum claritate decoros, &c. vt in proximè præcedenti diplomate verbis competenter mutatis vsque ad *præmium recipies in futuro*. Datum Romæ apud S. Petr. 2. Nonas Aprilis, an. primo.]

Legatis vero per multa diplomata multa concessit priuilegia, eaque grauissima & singularia, ampla in alios auctoritate concessa; quod missionis præcipuum est instrumentum, hic placuit offerre. X.

FRATRIBVS GERARDO DE PRATO, ANTONIO DE Parma, Ioanni de Sancta Agatha, & Andrea de Florentia, ac Matthæo de Aretio Ordinis Minorum in terras Tartarorum proficiscentibus, Nunciis nostris.

Reg. Vatic.
p. 15.

[Æterni Pastoris, licet immeriti, vices tenentes in terris supra vires nostras per hoc nobis onus incumbere noscimus, sed ad id nos esse potissime obligatos aduertimus, vt de salute cunctorum incessabili sollicitudine cogitemus. Hanc profecto feruenti desiderio cupimus, vigili attentione perquirimus, & quantum nobis ex alto permittitur, vehementi studio procuramus. Sed licet mens nostra vrgentibus agendis innumeris meditatione multiplici distrahatur, nunquam tamen ab illa oculum nostræ intentæ considerationis auertit. Imminet enim nobis compassionis ac doloris multa materia, quod videmus plurimos diabolica fraude deceptos cordis cæcitate perire, nonnullos, qui viam salutis prorsus ignorant, multos vero quoniam ab ea damnabiliter declinarunt. Quare oportet ne in commissi nobis officij executione id quod magis expedit, per negligentiam omittamus, vt animarum ipsorum periculis, quibus possumus remediis obuiemus. Rogantes Altissimum, quod errantibus in viam possint redire iustitiæ, veritatis suæ lumen ostendat, vt cognoscentes veram lucem, quæ CHRISTVS est, illa respuant, quæ huic inimica sunt nomini, & ea quæ sunt apta, sectentur. Cum autem sicut Magnus Princeps Abagha Rex Orientalium Tartarorum Illustris, felicitis recordationis Ioanni Papæ prædecessori nostro eiusque fratribus, inter quos nos tunc officium Cardinalatus habebat, suis litteris & Nunciis intimaui, Charissimus in Christo filius noster Quolibey, Magnus Caam, Imperator, & moderator omnium Tartarorum Illustris, qui Christianus asseritur, & ipse plenis expectent affectibus personas aliquas ad partes illas per Romanam Ecclesiam destinari, per quas ipsi, filij, populi que sui possint in Christiana fide instrui, & ab eisdem personis prædicti filij & populi alique de ipsorum exercitibus baptizari. Nos CHRISTI Vicarius & beati Petri disponente Domino, licet immeriti successores effecti, prædicti Abaghæ grata nobis quamplurimum perceptione commoti, & vt per tantorum Principum, & populorum procuranda salute seruitutis nostræ debitum exoluamus, ad vos quos nouimus viros religionis claritate fulgentes, morum honestate decoros, & diuersarum virtutum titulis diuinitus insignitos, ac litterali scientia multipliciter circumfultos, propriam mentem conuertimus, & oculos fiducialiter aperi-

mus,

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

mus, vt vobis de quorum studiosis operibus fructus vtilis, Deo placidos, & nobis acceptos speramus, & credimus prouenturos, super hoc onus nostræ sollicitudinis imponamus. Vos igitur ad partes easdem de fratrum nostrorum consilio, tanquam salutis Angelos ad exercendum inibi opus Dominicum, iuxta professæ religionis officium prudenter accinctos, duximus destinandos; deuotioni vestræ præsentium tenore ac in remissionem peccatorum omnium iniungentes, quatenus sperantes in illo, qui suorum gressus dirigit in salutem, illuc fiducialiter accedatis, & eosdem Abagham, filios, populos, & alios de exercitibus supradictis iuxta datam vobis ab Altissimo gratiam ad receptionem sacri baptismatis, & cognitionem veræ & orthodoxæ fidei attentis monitis, efficacibus exhortationibus, & instructionibus ipsius fidei generaliter, & singulariter inducatis, vt diuina cooperante clementia, & sermonem vestrum misericorditer confirmante, prædicti Caam & Abagha filij & populi, ac alij memorati in professione ac obseruatione Catholicæ fidei fidelium populis aggregentur, & per omnipotentiam diuini nominis salui fiant. Vt autem in præmissis eo securius procedatis, quo per nos sicut his & aliis, quæ ad commissum vobis spectant officium, maiori fueritis auctoritate muniti, vobis & cuilibet vestrum præsentium tenore concedimus, vt in eisdem partibus vbi, quando, & quoties expedire videritis proponere verbum Dei, & constitutis ibidem etiam, si aliqui sint excommunicatione ligati in verbis, officio, & cibo ac aliis secure communicare ac ipsos Abagham, filios, populos, seu quoscumque alios conuerti ad vnitatem Christianæ fidei cupientes, recipere, baptizare iuxta formam, quam in hoc eadem seruat Ecclesia, libere valeatis. Liceat etiam vobis communiter vel diuissim ibidem redeuntibus ad obedientiam sedis Apostolicæ, qui sunt excommunicatione ligati absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo dispensare cum ipsis cuiuscumque conditionis extiterint, quod sacros receperunt ordines & diuina celebrarunt officia sic ligati, nisi tales fraudulenter se ad partes illas pro his obtinendis gratiis transtulissent. Et vt ij, qui ad Ecclesiæ Catholicæ redierint vnitatem, quod inter suos habitent, eisque communicent. Similiter quoque concedimus, vt omnium fidelium dictarum partium confessiones audire ac ipsis iniungere pœnitentias salutare, & excommunicatos à canone, vel alio modo iuxta prædictam formam absolueret, dummodo iniuriam & damna passis satisfaciant competenter, ac occisores quoque Clericorum, & Religiosarum personarum in prædictis partibus constitutos absolueret: dummodo Ecclesiis, monasteriis, & personis per hoc læsis condignam satisfactionem impendant, fundare de nouo ibidem Ecclesias in locis, vbi non sunt ad hæc distinctæ diœceses, & diœcesani Episcopi non habentur, & taliter fundatis idoneos instituere Rectores, & illis, qui de præfatis populis nouiter fuerint conuersi dare licentiam, vt uxores suas cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, valeant retinere, dum tamen talis retentio ipsos coniuges ad mortale non pertrahat, & fieri possit absque contumelia Creatoris; & de causis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam vestram, seu cuiuslibet vestrum deferri contigerit, legitime cognoscere, ac discordantes inter se ad inuicem quod ad pacem & concordiam redeant, & quod inordinate viuentes de suis excessibus, sicut iustum fuerit, & expedire videritis, satisfactionem exhibeant, compellere per censuram Ecclesiasticam libere valeatis. Volumus insuper, quod in terris, & locis, in quibus vos hospitari contigerit, in illis specialiter partium prædictarum, in quibus residentiam facietis, etiam si ibidem Ecclesiæ vel oratoria non existant, missam & cætera diuina celebrandi officia, & in eisdem partibus benedicendi Cœmeteria, indulgentias dandi, vota commutandi, ac vestes Sacerdotales, altaria, pallas, & corporalia per eos, qui ex vobis sunt presbyteri benedicendi, vbi Catholicorum Episcoporum copia non habetur, necnon omnia alia & singula faciendi, quæ ad augmentum diuini nominis, & ampliationem Ecclesiæ fidei, ac reprobationem, & irritationem illorum, qui sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco & tempore videritis expedire, communiter & singulariter liberam licentiam habeatis. Datum Romæ apud S. Petrum Kalen. Aprilis, anno primo.]

*Magna eis
concedantur
privilegia.*

XI. Quamplures sub hoc tempore Minoritas ad Tartaros perrexisse, & multos ex eisdem conuertisse, mihi indicant sequentes litteræ Pontificiæ, in quibus Philippus Epi-

Oo 4 scopus

ANNO CHRISTI NICOLAI III, RVDOLPHI IMPER, RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

scopus Firmanus, Apostolicæ Sedis Legatus in partibus Hungariæ admonetur eisdem carere subsidio & auxilio Episcopali, atque se velle hunc defectum supplere.

VENERABILI FR. PHILIPPO EPISCOPO FIRMAN.
Apostolicæ Sedis Legato.

Reg. Vatic.
n. 180.
*Minores mul-
tos conuertit
ex Tartaris.*

*Vult in con-
finibus Tar-
tarorum creari
Episcopum.*

[Sicut dilectus filius Minister Prouincialis fratrum Ordinis Minorum Regni Hun-
gariæ nobis significare curauit, quamplures fratres eiusdem Ordinis inter Tartaros
commorantur, qui fidem CHRISTI gratiosis studiis annunciantes eisdem, multos
ex eis ad fidem ipsam diuina cooperante gratia conuerterunt. Cum autem nullus sit
ibi Catholicus Episcopus, qui eisdem fratres ad sacros Ordines valeat promovere,
& Ciuitas de multo posita in confinibus Tartarorum iamdudum per prædictos Tar-
taros destructa fuerit, nec inibi Episcopus, & alij Catholici habitatores extiterint qua-
draginta annis & amplius iam elapsis; Fraternitati tuæ per Apostolica scripta manda-
mus, quatenus pro vtilitate animarum si Episcopus inibi, ut prædicitur, esse consueue-
rit, de prouentibus ad Sedem Apostolicam spectantibus, si qui prouenire possent, ne
vilesceret Pontificalis auctoritas, & aliis circumstantiis diligenter inquisitis, quod de
præmissis inueneris, nobis per tuas litteras harum seriem continentes, studeas fideliter
intimare. Datum Viterbij Nonis Octobris, anno primo.]

Ad aliam efferam gentem voluit etiam Pontifex mittendos hos inconfusibiles XII.
operarios, verba vitæ rectè tractantes. Scripsit itaque ad Ministrum Hungariæ, ut ad
Cumanos destinaret ex suis fratribus, quos idoneos iudicaret prædicatores, & sacra-
menti Baptismi, quem conferri conuersis indulset, prudentes ministros.

MINISTRO PROVINCIALI ORDINIS FR. MINORVM
Regni Hungariæ.

Reg. Vatic.
n. 179.

*Iubet mitti
Minores ad
baptizandos
Cumanos.*

[Ex tuis & aliorum Fratrum tui Ordinis claris operibus fragrantiam suauitatis assu-
mimus, & benigne speramus, quod ad hoc principaliter vestra desudet intentio, ut lu-
crificatis CHRISTO animas verbo pariter & exemplo. Quare de te plenam in
Domino fiduciam obtinentes, discretionis tuæ præsentium auctoritate committimus,
ut fratres eiusdem Ordinis, quos ad hoc idoneos esse cognoueris, de consilio aliquo-
rum discretorum Fratrum tuæ Prouinciæ ad Cumanos, qui ad suscipiendam fidem
Catholicam dispositi esse videntur, transmittere valeas, ut eis prædicent verbum Dei,
tibi & per te fratribus illis, qui iam missi sunt illuc, vel quos propter hoc mitti contige-
rit, nihilominus concedentes, ut illos, qui ad fidem prædictam conuerti voluerint, pos-
sint iuxta ritum, quem in talibus Romana obseruat Ecclesia, baptizare. Datum Viter-
bij Nonis Octobris, anno primo.]

Grauiissimè & prudentissimè egit cum Rudolpho Imperatore, ut stabilita, & firma XIII.
omnia iura vellet Ecclesiæ Romanæ, ac noua donatione tolleretur omnem ambiguita-
tem vel defectum, si quæ essent, circa ea quæ ex liberalitate & pietate Cæsarum possi-
debat. Christianè & piè iustis votis Rudolphus subscripsit, & fratrem Conradum Mi-
nistrum fratrum Minorum superioris Germaniæ, Nuncium & Procuratorem suum
misit ad Pontificem, datâ ei plenariâ potestate omnia illa in rem Ecclesiæ Romanæ
confirmandi, quæ primum nomine Rudolphi Otto Præpositus Sancti Guidonis Spi-
rensis, Regalis Aulæ Cancellarius, in Concilio Lugdunensi Gregorio Pontifici coram
Patrum confesso pollicitus fuerat; & quæ Lausanæ coram eisdem Pontifice & Cardi-
nalibus idem Rudolphus olim sponderat, atque obtulerat. Is itaque Conradus Ro-
mam veniens, in Palatio Apostolico apud S. Petrum in consistorio publico præsentatis
litteris à Rudolpho Rege Romanorum, Viennæ anno Domini 1278. die 14. Kalend.
Februarij datis, coram Nicolao Pontifice & Cardinalibus tam antiquis, quam nouiter
ab eo creatis, omnia supradicta nomine eiusdem Regis innouauit, promisit, obtulit, ap-
probauit, & sacramento roborauit, cum pacto quod eadem supradicta Rudolphus cum
primum signa Imperij accipiet Bullâ aureâ sedi Apostolicæ data, ex formula priuilegiis
confirmaret.

*Minister Mi-
norum Ger-
maniae Nun-
cius Rudol-
phi.
Vide Specu-
lator. par. 2.
tit. de rescri-
pti præsen-
tatione §. fi.
n. 18.
Confirmat
nomine Im-
perat. omnia
iura Eccle-
siæ.*

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RUDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

confirmaret. Actum fuit Romæ hoc anno, 4. die mensis Maij, Indictione sexta præsen-
sentibus, atque instrumenti tabula subscribentibus Bonifacio Rauennatensi, & Ioanne
Barenfi Archiepiscopis cum aliis prælatis & viris nobilibus, quarum adhuc integrum &
illæsum asseruatur autographum in Archiuio Romano.

XIV. Vt omnia hæc ad perpetuam rei memoriam firmiter consisterent, ea voluit repetita,
& bullâ aureâ confirmata per ipsum Rudolphum. Remisit proinde in Germaniam
eundem Fratrem Conradum, qui iuxta tenorem sequentis instructionis omnia cum Im-
peratore tractaret; & insuper de componendis controuersis inter eundem Romano-
rum, & Siculorum Reges diligentem operam adhiberet. Ex decem quæ in regeſto sunt
huius tractatus tabulis, damus sequentem.

Remittitur à
Pontifice ad
Imperatorem.

*DILECTO FILIO FRATRI CONRADO MINISTRO
Fratrum Minorum superioris Alemannie salutem, &c.*

[Cum te ad charissimum in Christo filium nostrum Rudolphum Regem Romano-
rum Illustrem pro certis negotiis remittamus, sic te gerere volumus in iis, quæ tibi im-
minent facienda. In primis eundem Regem ex parte nostra cum benedictionis dulce-
dine salutabis. Item præsentabis sibi litteras nostras, quæ incipiunt. *Intima mentis nostræ*,
&c. Item alias quæ incipiunt. *Ad tuæ deuotionis augmentum*. Item alias quæ incipiunt. *In*
alijs quæ tibi diriguntur. Deinde facias ratificari, innouari, recognosci, confirmari, &
de nouo concedi, & nihilominus in tua præsentia corporali præstito iuramento firmari
per ipsum Regem omnia & singula, quæ per te facta fuerunt suo nomine coram nobis,
prout continentur in quinque instrumentis confectis per manus Magistri Pauli de Rea-
te Apostolica auctoritate, & nunc Camerae nostræ Notarij, tuo sigillo signatis, quorum
tenores tibi de verbo ad verbum facimus exhiberi: ita quod de prædictis quinque instru-
mentis ratificandis fiant quinque alia sub aureâ bullâ Regis, videlicet de quolibet vnum
secundum notam, quam tibi tradi fecimus, quæ incipit. *In nomine Domini Amen. Nos*
Rodulphus Dei gratia Rex Romanorum semper Augustus, Ad æternam rei gestæ memoriam reco-
gnoscamus & fatemur, &c. Prouiso quod in diuersitate ratificationum prædictorum quin-
que instrumentorum verba competentia factis cum discretionem & maturitate mutantur,
& ordinentur, sicut per eandem notam instructio tibi datur; diligenter attendens, quod
inter testes alios, qui in ratificationibus huiusmodi apponentur, ponantur Principes,
& alij nobiles cum subscriptionibus eorundem. Item per ea, quæ in tenoribus priui-
legiorum Romanorum Imperatorum propriis oculis inspexisti, referendo ipsi Regi,
quomodo Ciuitas Bononiæ, Rauennæ, & cæteræ aliæ Ciuitates, & loca, quæ in litteris
directis eidem Regi expressius nominantur, ad nos & Rom. Ecclesiam clarè & distinctè
pertinere noscuntur, quorum etiam priuilegiorum tenores per te dicto Regi sub bulla
nostra transmittimus; inducas eundem Regem ut omnia, & singula, quæ tam in decla-
rando quam in recognoscendo, & de nouo etiam concedendo, atque donando, & alia
faciendo prout in notis, quas tibi tradi fecimus, quarum vna sic incipit. *Summa Reipu-*
blicæ tuitio, &c. Et reliqua, *In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Rodulphus diuina fa-*
uente clementia Rom. Rex semper Augustus. Ab eo solo, &c. continentur promptè ac libera-
liter faciat nobis super his suas litteras secundum formam ipsarum notarum sub bulla
aurea concedendo, & nihilominus omnia & singula, quæ fecit in nostra & nostrorum
fratrum præsentia Magister Gottifredus Præpositus Ecclesiæ Solien. Salzeburgen. dioc.
ipsius Regis Protonotarius de mandato Regis eiusdem, facias confirmari secundum for-
mam, quam fecimus tibi exhiberi, & procures attentius per dictum Regem litteras &
nuntios fideles, vtilis, & aptos ad talia, qui fideliter & clare prout decet expediant, nec
inuoluant, ad partes illas solemniter destinari, per quos ea quæ idem Rex fecerit in
præactis, solemniter publicentur, & ad omnium notitiam deducantur, & per eosdem
circa præacta omnia faciant, & integre impleantur, quæ nobis necessaria, vel vtilia vi-
debuntur. Item quia multum inhæret nostris affectibus, ut inchoati tractatus solidandæ
concordiæ inter Charissimum in Christo filium nostrum Carolum Siciliæ & prædictum
Rudolphum Romanorum Reges Illustres dante Domino compleantur, & intentionis
nostræ

In litteris
Cameral.
n. 7.

Committi-
tur ei concor-
dia tractanda
inter Reges.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

nostræ sit super iis per vias, quas poterimus, dare operam efficacem, ne ex defectu procuratorij vel mandati ex parte ipsius Romanorum Regis bonum tantæ concordiae contingeret impediri, vel etiam retardari, procurare studeas diligenter, quod idem Rex Romanorum mittat speciales Ambaxiatores, & Nuntios ad nos cum plenaria potestate tractatus resumendi prætractos, illosque prosequendi, necnon consummandi, & circa dictam concordiam, charitatem, amicitiam ac fœderis vñionem ordinandi, componendi, paciscendi, transigendi, compromittendi, promittendi, & confirmandi cautionibus opportunis, & omnia alia plene, libere, generaliter, & specialiter faciendi, quæ in solemnitate, ac expeditione tanti negotij requiruntur absque conditionali adiectione, salvo iure vel demembratione Imperij, aut alia simili cum tales clausulæ captiosæ plurimum videantur, cum intendamus ab eodem Rege Siciliae ad solidationem prædictæ concordiae potestatem similem procurare. His autem per sollicitudinem tuam cum omni celeritate, qua poteris, plenariè adimpletis, cum priuilegiis, litteris prædicti Regis, & aliis, quæ petimus infra instans festum Natiuitatis Beatæ Virginis, vel Kalendas futuri proximi mensis Octobris, ad nostram præsentiam reuertaris, intentionem eiusdem Regis Romanorum in his, & aliis, quæ tibi commiserit nobis fideliter relaturus. Intendimus enim quod siue Rex ipse mittat alios nuntios, siue non, tu nihilominus ad nos in prætracto termino in omnem euentum negotij redire aliquatenus non omittas. Cæterum prætracta, quæ in memoriali huiusmodi continentur, & eorum quodlibet, sic attentè percurras, diligenti sollicitudine inuestiges, ac sollicita diligentia prosequaris, quod nihil per incuriam negotio tanto depereat, nihilque super iis tuæ negligentiae valeat imputari, quin potius diligentiam tuam possimus exinde merito commendare. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Iunij, an. i.]

a Hoc anno
n. 4.
Papir. Mas-
son. & ex
eod. Ciacco.
in Nicol. III.
& aRj.
Liberatur à
calūnia Ni-
colaus Pont.

Ex his litteris, iisque quas ad Palæologum datas exscripsimus superius^a plenè con-
stat, quàm aberrant, qui vel Græcorum vel Germanorum Imperatorem in Carolum
Siciliae Regem concitare voluisse Nicolaum temerè scribunt. Etenim nihil tam con-
cupierat, quam omnes ab armis reuocare, atque inter eos pacis fœdera stabilire, vt
vel oblatae tabulae, atque aliae multae in hunc dumtaxat finem conscriptae, aperte testan-
tur. Poterat Nicolaus, si quemadmodum impostores fingunt, odio Caroli flagraret,
Rudolphum spontè in arma ruentem, acrius impellere in vindictam eius, quam men-
tiuntur iniuriæ, & in occasiones, quas comminiscuntur captandas familiae ditandae atque
ampliandae: Verum non is Nicolao animus fuit, vt vel malum malo rependeret, vel
in ordinem eum redigere cuperet, vt potius Rudolpho imperauerit, ne in Italiam pene-
traret, neue exercitum præmitteret, antequam cum Carolo ei bene conuenisset. Au-
diuit Pontificem Imperator, atque Fratrem Conradum supradictum suum Nuncium
remisit vnà cum Magistro Gottifrido Præposito Ecclesiae Solienfis Salzeburgen. diocesis
suo Protonotario, qui referrent quid illi cum Carolo intercederet, quantumque Maie-
stati Imperatoriae decederet, si Rex Siciliae & titulo Senatoris Romani, & potestate Vi-
carij Etruriae præmineret. Cæterum nec quidquam de candore Nicolai dubitauit, quin
potius totum illi arbitrium pacis stabiliendae permisit, vt is Apostolica auctoritate con-
ditiones concordiae proponeret, cognosceret, decerneret, remque bono publico defi-
niret. Constant omnia hæc ex Imperatorio diplomate dato in Castris apud Dian. hoc
anno Nonis Septembris, Indictione sexta, Regni anno quinto. Constat etiam ex epi-
stola 7. Nicolai Pontificis in regeſto Vaticano data Romæ apud S. Petrum 2. Idus De-
cembris post destinatos à Gregorio X. Innocentio, & Adriano Quintis varios Legatos
pro componendis controuersijs inter hos Reges, etiam à Ioanne successore in eandem
curam missum ad Imperatorem Fr. Bartholomæum de Amelia Ord. Minorum.

Hortatur Ca-
rolum Regem
vt dei saluū
conductū le-
gatis Palae-
logi.

De bellorum motibus comprimendis, & feriendo fœdere vel induciis statuendis cum
Palæologo, eiusque Legato salvo-conductu concedendo egit cum eodem Carolo, &
Philippo Constantinopolitano Imperatore per varias litteras, in quibus nihil tam se de-
siderare profitetur, quàm vt pacificè viuerent Principes Christiani, & ad Romanæ Ec-
clesiae vnitatem omnes conuenirent. Ex multis huius argumenti tabulis damus se-
quentem.

R E G I

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278. ANNO I.RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

REGI SICILIÆ ILLVSTRI.

[Sicut tuam nouimus Excellentiam non latere felicitis recordationis Ioannes Papa Prædecessor noster certis ad partes Græciæ super tractatu spiritualium prosequendo Nuntiis destinatis, Charissimum in Christo filium nostrum Michaëlem Palæologum Imperatorem Græcorum Illustrem per suas sub certa forma litteras diligenter monuit, & induxit, vt super temporalibus, quæ inter Charissimum in Christo filium nostrum Philippum Imperatorem Constantinopolitanum Illustrem, ac teipsum ex parte vna, & eum ex altera, dissensionis materiam subministrant, animum suum habilitans & disponens ad pacem, ac vias, & modos excogitans, per quos posset super eisdem temporalibus sedari discordia, & concordia prouenire super illis, prædictos eiusdem Prædecessoris Nuncios informare, suos Apocrisarios ad pacem animum & mandatum habentes prosecuturos eosdem modos & vias ad eiusdem prædecessoris præsentiam infra certum tempus in eisdem litteris comprehensum destinare curaret. Et ne interim hinc vel inde molestiæ vel offensæ procederent, inter eos certas treguas certi temporis persuasit ini-ri. Verum quia super his adhuc optatus exitus non prouenit, Nos Venerabilem fratrem nostrum Bartholomæum Episcopum Grossetanum, & dilectos filios Fratres Bartholomæum de Senis Ministrum Syriæ, Philippum Perusinum, & Angelum Vrbeuetanum Lectores Ordinis Minorum ad partes Græciæ ad prosequendum, quæ circa tractatum spiritualium inter Latinos & Græcos opportuna reputauimus, destinantes, super temporalibus memoratis per nostras sub certa forma litteras apud dictum Palæologum eandem monitionis, inductionis & persuasionis instantiam iteramus. Ideoque Serenitatem Regiam monemus, rogamus, & hortamur attente in Domino IESV CHRISTO, quatenus prudenter considerans, quod sedatio dissensionis eiusdem spiritualiter & temporaliter est multipliciter utilis, & ob hoc nobis valde votiua super dictis treguis ineundis ita prouideas, & ab eodem Imperatore Constantinopolitano prouidere procures, quod vel inibi opportuno tempore ipsius Imperatoris Constantinopolitani, & tui Nuncij cum mandatis sufficientibus sint parati pro treguis ineundis eisdem, & ipsis firmitatibus opportunis & debitis roborandis, vel si ipsi Imperatori, & tibi non videtur hoc posse in partibus illis, de facili fieri aut securitatibus debitis roborari, cum Apocrisarios eiusdem Palæologi iuxta præmissam nostram instantiam venire contigerit, eiusdem Imperatoris Constantinopolitani, & tuis Nunciis ad hoc concurrentibus coram nobis, ad omnia sufficienter instructis, tam super ipsis treguis, quam super principali negotio libere, & efficaciter auctore Domino procedatur. Datum apud Castrum Capranicæ 15. Kalend. Nouembris, anno 1.]

Reg. Vatic.
n. 153.

XVII. Perquam impensè etiam laborauit in sedandis turbulentis motibus, & præueniendis bellorum tumultibus inter Philippum Gallorum, & Alphonsum Castellæ & Legionis Reges valde discordes ex causis superius allatis.^a Nullum non mouit hac in re lapidem, nulli pepercit labori, sæpius orans, deprecans, exhortans, auctoritate compellens, vt ea quæ pacis sunt, potius amplecterentur, quàm arma, quæ frequentius in subditorum damna & innocentum oppressionem procedunt. Angelos pacis iam elegerat superiori anno Ioannes Pontifex Ioannem Vercellensem (quem Viterbiensem ex errore Bzouius^b, & Petrum de Parma ex alio crassiori vocat Ciacconus^c) Ord. Præd. Magistrum generalem, & Hieronymum Asculanum Ordinis Minorum Ministrum item generalem, quos eidem muneri addicendos sub fine anni proxime elapsi successor Nicolaus iudicauit. Misit etiam tanquam interlocutores^d, & qui plenius omnia voce referrent ad Gallum, Ioannem de Viterbio Procuratorem Ord. Prædicatorum, quem Bzouius Magistrum iudicauit generalem; ad Hispanum, Beneuenutum Ordinis Minorum doctum Prædicatorem, & virum grauem, mox Episcopum Eugubinum, datis etiam ad Simonem de Bria tituli S. Cæcilie Cardinalem tunc Legatum in Gallia cum potestate magna pro sacro bello instaurando litteris, vt his Nunciis in hoc tractatu prosequendo consilio adesset, & auxilio.

a An. 1277.
n. 7.
Prædicat. &
Minoru Ge-
nerales mis-
tuntur ad pa-
cificandos Re-
ges.
b Bzou. an.
1278. n. 18.
& 25.
c Ciacco. in
Nicol. III.
d Inter lit-
teras curia-
les regesti
ep. 3. 4. 5. & 6.

XVIII. Creatis autem hoc anno 1. Idus Martij Cardinalibus, & inter hos electo prædicto Hieronymo

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

*Adiungitur
alij huius tra-
ctatus specij.*

*Ioan. Maria.
lib. 14. c. 4.
a An. 1277.
p. 7.*

*Quid eadem
actum?*

*b Habentur
in append.
litterarū Cu-
rialiū f. 69.
74. & dein-
ceps.
Creatur Car-
dinalis Prae-
fectus Mino-
rum.
c Ciacc. cit.*

Hieronymo Asculano, assumptoque in Patriarcham Hierosolymitanum eius socio Ioanne Vercellenſi, addidit Pontifex paci tractandæ tertium Nuncium Gerardum Blancum ex villa Gainaco Parmenſi tituli SS. XII. Apostolorum presbyterum Cardinalem, locumque designauit, quo Regij procuratores cum plenitudine potestatis ad paciscendum, conueniendum, & controuersias tollendum coirent, Ciuitatem Tolosanam. Sed dum expectat ex data à Regibus fide, per præmissos præuios Nuncios Ioannem, & Beneuenutum explicatâ, cuncta in eadem vrbe pacifice obeunda, Hispanus suos mittere noluit, ea prætenſa ratione, Ciuitatem præscriptam in Dominio Galli sitam, remotam nimis ab oris Baſticis, quos à Maurorum quotidianis incurſibus præſentem oportebat defendere, neque alio se ſuoſue quam Perpinianum, aut Baionam venturos. Doluit Pontifex ſe eluſum irritosque tot conatus Legatorum; aspera proinde data epiſtola obtentas excuſationes refellente, tandem eo itum eſt poſt longas vnus alteriusque anni moras, & inanes Pontificis operas, vt data acceptaque fide à Castellano, Gallo, & Aragonio Regibus (quorum hic poſtremus puerulos Regis Galliæ nepotes, Ferdinandi Principis defuncti filios, circa quorum ius in ſucceſſione regni diſceptabatur, vt diximus ſuperius^a, Seta- bi in arce tutâ custodiâ penes ſe retinebat) in colloquium deſcendere, & de omnibus controuerſiis coram agere placuerit. Eo conſilio Gallus Saluaterram acceſſit, Baionam Castellæ Rex in Tarbellis ſitam in finibus Aquitaniæ. Vt coram de conditionibus agerent, Sanciſtæ aſtu impeditum eſt, ne à patre, in nepotes haud obſcure propenſo, aliquid contra ſuam dignitatem impetraretur. Sermonum tantum miniſter Carolus Tarenti Princeps, Siculi Regis filius, vltro citroque vti commearet impetratum, neque quidquam tamen perfectum eſt, cum omnia conſilia Principum Sanciſtæ artibus eluderentur, tametiſi æquiſſima petere Galli videbantur: Alphonſo puero Giennium urbem Regis nomine dari, vt Regum Castellæ beneficiario. Soluta eo conuentu Gallus & Aragonius Reges Tolosa inter ſe collocuturi conuenerunt, nihilo maiori, quam priori colloquio, operæpretio: prorsus vt Regem Gallum ludibrio habere viderentur. Mompellerij tantum principatum, quoniam de eo controuerſia erat, Rex Gallus iureiurando eſt pollicitus ſe Iacobo Baleari Regi relicturum, gratiſſimūque Sancio Principi accidit, Galli Regis operâ, tantâque contentione nihil à Regibus, quod ad puerorum quidem commodum pertineret, eſſe impetratum. Patris tantum inconstantiam verebatur, ne ætatis commiſeratione ad nepotes reſpiceret: nam mutatæ voluntatis non leuia extabant indicia: multi- que qui Principum offeſas acriter ſpeculantur, Alphonſum Regem variis criminationibus in filium concitabant, eum Reipublicæ procuracionem vniuerſam occupaffe, omnia pro arbitratu inuertere, Regis auctoritatem contemptui habere. Erat Alphonſo ingenium varium, flexibile, multiplex, pudenda actionum inconstantia, cum ætate effecta maior. Ne vero ad bellum inter duas potentiffimas nationes procederetur, neque Reges manus confererent in tantis animorum commotionibus, & contententes de Regno, Gallo pro nepotibus, Hispano pro filio, arma ſuſpenderent, Pontificis pietati, & paternæ debetur ſolicitudini. Quatuor vel quinque inſtituit hac de re legationes, miſſis Eccleſiæ Principibus, & ſcriptis vltra viginti Epiſtolis grauiſſimis^b, quas ex Vaticano Regeſto curauit exſcribi. Vnius vel alterius dabimus exemplar in operis appendice.

Dum in hac legatione abeſſet HIERONYMVS Miniſter Generalis, ob præclara merita & perpeſſos pro Eccleſia labores creatus eſt S. R. E. Cardinalis tituli S. Potentianæ. Errat in eo Ciacconus^c, quod in Hispaniam dicat ablegatum, ad curiam redeuntem Patriarcham Hierosolymitanum designatum, eum honorem cum dignitate Cardinalatus commutaſſe, & cum Gerardo Cardinale tituli XII. Apostolorum iterum in eam prouinciam ablegatum. Nihil horum ſubſiſtit^d, etenim ex ipsis Pontificiis habetur Epiſtolis in Franciam miſſum, atque ibi exiſtente Cardinalem creatum, neque illum, ſed ſocium Ioannem Vercellenſem Ord Prædicatorum Primicerium Patriarchatu Hierosolymitano donatum; Gerardum item collegam datum in Galliis hærenti, non ex Italia denuo abeunti. Aſſumptionis ſuæ nuncium ab ipſo Pontifice per has litteras accepit.

HIERO

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.

OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-

NORVM AN. 71.

HIERONYMO QVONDAM FRATRVM MINORVM

Generali Ministro sanctæ Rom. Ecclesiæ Presbytero Cardinali.

XX. [Summus omnium Magister & opifex ore prophetico inquiens: *Suscitabo Tabernaculum David, quod cecidit*; ac post pauca subiungens; & *ea quæ corruerant, instaurabo*, Vicarios suos pro tempore futuros instruxit in Ecclesia Dei reparare quæ decidunt, & vt necessarios ministros ipsius, quos sortis humanæ fragilitas frequentius subtrahit, & diutius manere non finit, remedio vicissitudinariæ substitutionis instauret, & hinc nos non sine multa mentis amaritudine recensentes solemnes à paucis retro temporibus in sacrosancta Romana Ecclesia cecidisse columnas, & multiplicatas in ipsa ex multorum Cardinalium subtractione ruinas illas, præactam secuti doctrinam cum fratribus nostris frequenti & perpenſa deliberatione præhabita, implere studuimus, subtractorum vices aliis dilectis vt credimus, & electis à Domino de ipsorum fratrum consilio subrogatis, vt eidem piæ matri Ecclesiæ pro patribus filij nascerentur, quorum consilio dirigi possit in dubiis, & fulciri suffragiis in aduersis. Inter quos ad personam tuam, quam virtutum Dominus multis virtutibus insigniuit considerationis conuertentes intuitum, te in Presbyterum Cardinalem ipsius Ecclesiæ duximus assumendum. Licet itaque ad supportanda nobiscum eiusdem Ecclesiæ onera, tua foret admodum apud Sedem Apostolicam præsentia opportuna, ne tamen negotium tuæ ac dilecti filij Fratris Ioannis Ordinis Fratrum Prædicatorum Magistri prudentiæ commissum, aliquod ex absentia tua dispendium patiatur, de tuo ad sedem eandem reditu certo modo duximus ordinandum, nostrum circa hoc beneplacitum per alias nostras litteras communiter tibi, & eidem Magistro directas apertius exprimentes, quod prout opportunitas facti concesserit, prosequaris. Datum Romæ apud S. Petrum 9. Kalend. Maij, anno 1.]

XXI. Cum his misit alias litteras ad eundem & Prælatos Ecclesiarum, omniumque Religionum, vt ultra statutam pecuniæ summam sibi & socio præfato Ioanni hac legatione fungentibus quotidie præstandam, iam designato Cardinali ampliori familia & maioribus sumptibus indigentius largius succurreretur. Ad lætum & honorificum nuncium vir probus & religiosus non ambulauit in magnis, neque exaltauit animam suam: imo se tanto honore indignum humiliter sentiens, rescripsit ad Pontificem ultra suas vires & merita esse beneficium, & potiori viro conferendum: neque dum in Gallia detentus est, subsidia Ecclesiarum admisit. Amplius resisteret, & dignitatem omnino excuteret, nisi timeret (ipse aiebat) Ordinem suum offendere, vel Fratribus nocere, inter quos dicebat se malle conuersari, & in humilibus obsequiis inseruire, quam Cardinalitio eminere fastigio. Ex inscriptione etiam illa Pontificij diplomatis *Hieronymo, quondam Fratrum Minorum generali Ministro* (ex qua obuiam notatur contra Ciaccon. citatum nullam fieri mentionem Patriarchatus, quem pro more Pontifex explicuisset, si ille prius obtinuisset) sublatam in eosdem Fratres potestatem iudicauit, neque illorum regimini voluit se amplius immiscere, donec Pontifex nouo rescripto curam Ordinis gubernandi imposuit hoc tenore verborum.

FRATRI HIERONYMO PRESBYTERO

Cardinali.

[Prudentiæ tuæ circumſpectam industriam ex tuis laudabilibus actibus aperte colligimus, & illam multipliciter in Domino commendamus. Nam sicut nuper ad nostrum peruenit auditum, postquam te in Ecclesiæ Romanæ Cardinalem assumpsimus, quia te quondam Ministrum Ordinis Fratrum Minorum missæ tibi litteræ nostræ describebant, tu Ministri Generalis officium exercere vltius dubitasti. Verum quia dictus Ordo ad præsens carere dicitur directore, nos circa ipsum, quem in domo Domini prælucere conspicimus, & corde tenemus, paterna sollicitudine vigilantes, vt nihil inibi quouis defectu posset excreſcere, quod odorem tuæ famæ reprimeret, vel eius decorem obnubilet, sed potius Deo propitio protegatur à noxiis, salubria semper incrementa suscipiat, & pacis

P p

affluat

Reg. Vatic.
n. 24.
2 Amos 9. 11.In litteris
Curial. epist.
24. 25. & 27.Inuitus di-
gnitatem ad-
mittit.Reg. Vatic.
n. 41.
Iubet Pont.
vt retineat
præfecturam
Ordinis Mi-
norum.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

affluat vbertate, præsentium tibi tenore mandamus, quatenus donec circa id aliter pro-
uifum extiterit, prædicto vaces, & intendas officio, sicut ante assumptionem huiusmodi
faciebas, & illud, ac ea quæ ad ipsum pertinent, plene, ac libere, & specialiter circa disposi-
tionem loci, & temporis celebrandi Capituli generalis, prout ad laudem Dei, & quietem
dicti Ordinis expedire cognoueris, exequaris. Datum Viterbij octauo Idus Iulij, anno
primo.]

Creatur Car-
dinalis Fr.
Bentiuenga.
a An. 1276.
n. 5.

Præter hunc alium eadem creatione designauit ex Minoritis Cardinalem BENTIVENGAM DE BENTIVENGIS Aquispartanum, Prouinciæ S. Francisci Tudertinum
Episcopum à Ioanne X X. creatum, vt supra diximus ^a, quem prius confessorium & fa-
miliarem habuit Pontifex Nicolaus. Duplici honore in ipsa assumptione affecit, & Epi-
scopatus Albanensis, in quo eum præcessit S. Bonauentura, & maioris Pœnitentiarij. Vir
fuit doctus & rebus agendis idoneus. De eo ita Paulus Cortesius [BENTIVENGA TV-
DERTINVS, Theobaldus Britannus, Matthæus & Neapoleo Vrsini, maxime laudari po-
terant, propterea quod ab his nunquam sit scribi & disputari destitutum, multaque ab
his in Theologia scripta feruntur, quæ iam aut vetustate arefacta latent, aut in publicum
supposititij nominis vsurpatione prodierunt.]

Othogarus
Rex Bohe-
mia moritur.
b Dubrau.
lib 17. hist.
Bohem.
c An. 1234.
n. 4.

Cæsum hoc anno die 26. Augusti Othogarus Regem Bohemiæ contra Rudolphum XXIII.
Cæsarem præliantem, primum Znoymam delatum scribit Dubrauius ^b, deinde transla-
tum Pragam, & in cœnobio D. Francisci ab illo ædificato maiore pompa sepultum. Sed
quod ad monasterium attinet aliàs diximus ^c ex eodem authore illud à Primislao Otho-
gario huius cognominis primo ædificatum: fortassis hic inchoauit, ille absoluit, vel
refecit.

Fr. Tellus fit
Archiepisco-
pus Bracca-
vensis.

Aliquot etiam ex Minoritis euexit hoc anno ad insulas Pontificias; Fratrem TEL-
LIVM Ministrum Prouinciæ Castellæ ad Archiepiscopatum Braccarensem in Lusitania
primum, qui & de primatu cum Toletano contendit, per assumptionem Ordeonij ad
Cardinalatum, & Episcopatum Tusculanum vacantem, assumpsit. Absentis merita &
bona fama hanc ei dignitatem conciliarunt, quem tamen pro consecrationis munere
obtinendo voluit Pontifex videre præsentem. *Militanti Ecclesiæ*. 8. Idus Aprilis. Grosse-
tanam in Etruria, sub Archiepiscopo Senensi Ecclesiam, & consecrationis munus suis
manibus impendit Fratri BARTHOLOMÆO, cuius operâ vsus est postea in legatione
Constantinopolitana, quam supra retulimus. *Militantis Ecclesiæ*. 5. Idus Aprilis deditque
litteras ad Ildebrandinum Comitem de S. Flora, & Ildebrandinum de Pitilliano Comi-
tem Tusciæ Palatinum, vt eiusdem Ecclesiæ iura in suis terris consistentia beneuolo fa-
uore protegerent, & defenderent. Nepefinæ Ecclesiæ in Prouincia Romana, & ditione
Pontificia per mortem Laurentij Episcopi pastore destitutæ præfecit Fratrem THO-
MAM Minoritam à se ipso consecratum, ad quam regendam prius ipsius Ecclesiæ Ca-
pitulares elegerunt Fratrem Bartholomæum de Corbonaria Minoritam, sed denegatâ
sibi à suo prælato regulari licentiâ hoc regimen suscipiendi in sua humilitate permansit.
Litterarum idem est initium ac præcedentium. quinto Idus Augusti. Eugubij in Vmbria
sub Archiepiscopatu, & Ducatu Vrbinate constituit Episcopum Fratrem BENEVEN-
TVM, quem ad Castellæ Regem legatum diximus ^d pro concordia ineunda cum Gallo.
Debitum officij. Nonis Iunij. IOANNEM MARTINI ab Ecclesia Gadicensi in Batica, cui
præfectum diximus superius, ad Egitanensem in Lusitania per mortem sui consodalis
Fratris Walasci vacantem transtulit. *In dispensatione ministeriorum*. 9. Kalend. Ianuarij.
Paulo autem antea in curia obiit Walascus, nam ex regesto Pontificio constat eum sub
fine Octobris vixisse, nam in epistola 187. scripta apud Burgum S. Ioannis ii. Kalen. No-
uembris conceditur ei facultas testamentum condendi.

Fr. Beneue-
nitus Episc.
Eugubinus.
d Anno hoc
n. 17.

F. Ioan. Mar-
tini Gadice-
sis.

Fr. VValasc.
Episcopus E-
gitanien. mo-
ritur.

Chron. 24.
Gener.
Marian. l. 3.
cap. 3.

Pax reforma-
tur inter Pra-
dic. & Mino-
res.

Dum vero in legatione Gallica Parisiis hærerent Hieronymus & Ioannes Generales XXV.
Minorum, & Prædicatorum Præfecti exorientes aliquando controuersias inter vtrum-
que sodalitiū omnino tolli cupientes, ex discretorum earundem Religionum Patrum
consilio quædam statuerunt, quibus pax & charitas deinceps nutrentur; videlicet vt à
mutuis detractionibus, & contentionibus abstineretur; religioso honore vtrunque præ-
ueniretur, hospitia beneuolè paterent; dubia & quæstiones litigiosæ ad prælatos re-
ferrentur per illos decidendæ; offensionem præbentes, vel iniuriam ferentes Prouincia-
libus

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

libus denunciarentur, hi poenam infligerent, & offensi ad vltiorem vindictam non procederent. Hæc & alia salubriter instituta epistola encyclica ad vniuersas prouincias sunt transmissa. Similem præscriptam concordiam per Generales Ioannem Parmensem & Humbertum diximus superius.^a

XXVI. Ibidem etiam existens Hieronymus Generalis de multorum Fratrum consilio condemnauit & reprobauit doctrinam Fr. Rogerij Bacchonis Anglici S. Theologiæ Magistri, de quo nos alias^b propter aliquas nouitates suspectas, & præcepit omnibus Fratribus, vt nullus eandem sequeretur, aut amplecteretur, sed potius vitaret vt suspectam, & ab Ordine reprobata, & ipsum auctorem carceribus mancipauit. Præuenit etiam illius aut sequacium querelas, Pontifici quod factum erat, scribens, & rogans vt actum confirmaret. Erat hic vir miri ingenij, subtilioris quam felicitis, nulla erat litterarum facultas, in qua non esset exercitissimus, & in sacra Scriptura vltra omnes versatissimus. Sed ea quorundam indoles, vt dum non plus sapiant, quam oporteat, atque vltra communem receptamque doctrinam quidquam noui non dicant, nihil se dixisse putent. Non ea debet esse in sacris doctrinis libertas dicendi vel opinandi: in aliis liberalibus scientiis quod nouum, gratum; in istis quod vetustum, securum; sua antiquitate sacræ litteræ commendantur: sat sua vetustate consistunt.^c *Omnino res Christiana sancta antiquitate stat, nec ruïnosa rectius reparabitur, quam si ad originem censeatur.* Ioannes Pitseus gentilem suum Rogerium hunc, ita excusat. [Dum Mathematicas scientias, & Philosophiam, maxime naturalem, curiosius forsan, quam par erat, inspiceret, profundius contempleretur, & penitus penetraret; tam arcanas inde traxit consequentias, & tam mirabiles rerum reconditarum intulit conclusiones, vt apud imperitum vulgus haberetur mirus præstigiator, apud quosdam etiam non indoctos de Magicis artibus vehementer fuerit suspectus; imò & à maleuolis tandem grauiter accusatus. Super quibus, siue vulgi suspicionibus, siue maleuolorum accusationibus, ab Hieronymo de Esculo Ordinis totius Ministro Generali ferunt eum Romam vocatum, & iussu Clementis Papæ IV. examinatum, vix satis se de nimis periculosa curiositate purgasse, & ideo ad tempus carceribus mancipatum fuisse. Sed saluo meliore iudicio, hic locum habet versus ille Ouidianus.

Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem.

Certè malum hac in parte non videtur homini, nisi ex suo bono: nam facundum illud, & profundum litteratissimi hominis ingenium difficilia multa inuenit, quæ aliorum ingenia si alta, à se non inuenta dolebant, & ex inuidia accusabant; si vulgaria, ne inuenta quidem capere poterant. Itaque ex inuidia, vel ex ignorantia calumniabantur, & condemnabant illa, quæ suam vel effugerant industriam, vel superauerant captum. Porro Baconus aliquando Romam misit discipulum suum Ioannem Londinensem eiusdem Instituti Monachum, ad præfatum Pontificem cum libellis, & instrumentis Mathematicis à se compositis, & suæ Sanctitati auctoris nomine præsentandis, vt ex illis colligere posset Pontifex eum longè penitus, quam vulgus Doctorum, citra omnem artem illicitam, has scientias non inspexisse solum, sed etiam penetrasse.] In eo tamen errat Pitseus, quod Romam vocatum dicat, cum in Gallia subierit iudicium, neque hoc potuit incidere in tempus Clementis IV. quo Hieronymus adhuc non erat Generalis Minister. Quod de eius libris ad Pontificem transmissis scribit, hoc accidit prius, & sub Clemente, vt nos narrauimus superius.^d

XXVII. Tunc etiam coram eodem Præfecto accusatus Fr. Petrus Ioannes Oliui ex Prouincia Prouinciæ Custodia Narbonensi, & conuentu Bitterrensi, quia tractatulos quosdam de B. Virgine conscripsit, quibus nouas etiam opiniones immiscuit. Voluit vltra mensuram Virgnis præconium efferre, easque laudes tribuere, quæ neque ipsi Virgini profecto placerent: etiam si communiter asseratur, in Virgine laudandâ excedi non posse, quippe quæ maior sit omni laude; attamen ea quidam comminiscuntur, quæ verè laudes non sunt, sed ineptiæ.^e *Honor Regina iudicium diligit, Virgo Regia falso non eget honore, veris cummulata honorum titulis, insulis dignitatum.* Laudari vult, sed discretè. Perlegit Primicerius huius opuscula, in quibus dum authorem excessisse iudicauit, iussit vt ipse propriis manibus ea traderet incendio. Confestim ille obediit, & absque vlla animi commotione in

P p 2 Ecclesiam

a An. 1255.
n. 12.

Rogerij Bacchonis doctrina reprobat.
tur.

b An. 1266.
n. 14.

c Tertul. l. i.
adu. Marcio. c. 23.
Comendatur
& excusatur
Bacchoni.

d An. 1266.

n. 15.
Examinatur
doctrina Petri Ioannis Oliui.

e Bern. epist.
174.

ANNO CHRISTI NICOLAI III,
1278. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

Ecclesiam descendit sacrum facturus. Admirati Fratres, interrogarunt quomodo post tantam confusionis mortificationem absque expiata saltem conscientia per confessionem sacramentalem de commoto in superiorem animo, accesserit ad altare? Respondit, pacatissimo hæc animo fecisse, nec voluptuosius pro suo captu illa scripsisse, quam pro prælati imperio combussisse. Iacturam item minimam fuisse, quando, si oporteat, liberum & facile fuerit eadem vel potiora reficere. Fassus est postea Primicerius in Apostolica sede constitutus dum de huius Petri vita, & doctrina coram eo ageretur, non tam ad supplicium, quam ad mortificationem hoc ei præcepisse, & luxuriantem ingenij subtilitatem voluisse putare, exuberantisque ingenij tumorem suppressere; & quæ de B. Virgine disse- rebat, non tam erronea, quam noua & singularia fuisse.

*Ortus & con-
uersatio Petri
Ioannis.*

*a Penna in
cōment. di-
rect. lib. 2.
schol. 25.
Chro. antiq.
Marian. l. 3.
cap. 3.
Marc. 2. par.
lib. 5. c. 23.
Antonin. tit.
24. c. 9. §. 11.
& 13.
Reprehendit
libere disci-
plina regula-
ris dissolutio-
nem.*

*Hinc excita-
ta cōtra eum
turba.*

*Floruit sub
hoc tempore
Ioan. Pecca-
mus.*

*Marian. cit.
Pitf. ad an.
1292. Harp-
sfeeld. sæcu-
lo 13. c. 8.
Eius studia.
Vide eundem
Pitfeum sub
nomine Ri-
chardus Cla-
poellus.
Creatur Pro-
uincialis An-
glia.
Eius virtu-
tes.*

Prælibanda hîc istius Petri natiuitas, & conuersatio, vt alias æquius de eodem effor- mari possit iudicium in multis rebus, quarum non semel ab æmulis infimulabatur. Ortus in Castro S. Mariæ Sirignani in Gallia, oblatus est à parentibus S. FRANCISCO in prædicto conuentu Bitterrensi anno ætatis 12. & Christi nati 1259. quare valde errat Franciscus Penna^a eum viguisse vel emeruisse asserens circa annum Domini milles. ducentef. vigesimum temporibus Cœlestini Tertij; neque tunc etiam regnabat Cœlestinus, qui creatus est anno millesimo centesimo nonagesimo primq. Huius Petri conuersatio mire placuit vniuersis, quippe ingenium viuudum, mores optimi, incessus grauis, verba seria magnam ei apud suos conciliarunt auctoritatem, & multiplici doctrinarum facultate apud externos egregiam obtinuit opinionem. Baccalaureus Parisiis creatus indefesso studio pietatem, mansuetudinem, humilitatem, & sanctam coluit paupertatem, aliis factus norma disciplinæ, atque ad eas tandem ascendit virtutes, vt spiritu prophetiæ multa vere prædixerit, & curandæ animæ multos præmonuerit. Tendebant tunc alij in laxiorem vitam non secundum spiritum, sed secundum carnis indulgentias placidum sibi aliisque viuendi genus efformantes, quibus Petrus hic se opposuit modo, iuxta doctrinam Apostoli, arguens, modo obsecrans, aliàs seuerè increpans, quorum contra se excitauit inuidiam. Alij vero ei inseparabiliter adhærebant & vitam venerantes, & doctrinam sequentes, quorum sequela amplius cruciabat inimicos, donec in eum conspirarunt, & in multis accusarunt scrutantes in scrutationibus suis, vt suis locis dicemus. Præter cæteros, valde doctrinæ & personæ eius addicti Raymundus Gualfredi Minister mox Generalis, & Vbertinus de Casali. Plurima pie scripsit opuscula, quorum aliàs dabimus catalogum.

Floruerunt sub hoc tempore in Ordine alij viri præstantissimi, è quibus horum XXIX. recurrit memoria IOANNIS PECCAMI Angli, patria Cicestriensis, vt traditur. Ipse certe in regesto Cantuariensi in litteris ad Abbatem Cluniacensem fatetur se non procul ab Hevvensi cœnobio educatum, ab eodem se liberaliter adiutum, beneficiique accepti memoriam ingrata non deposuisse, sed paratum se illi gratificari ostendit. Quantumuis humili loco natus, alto tamen ingenio præditus aspirauit ad magna, paulatimque virtutum suarum meritis obtinuit. In prima adolescentia litteris operam dedit Lutetiæ Parisiorum, magistro præcipue sancto Bonauenturâ, deinde Oxonij sacre Theologiæ supremam lauream Doctor, & primam in eadem facultate cathedram Professor accepit. Demum Parisiis publice Magistrum sententiarum prælegit, vtrobique sacram Scripturam exposuit, & irrepen- tes tum quasdam vocum nouitates eruditè confutauit, imo penitus exterminauit. Accepisse se à Margareta Regina Franciæ aliisque eius regionis varia beneficia gratis agnoscit. Post hæc prouinciæ Anglicanæ creatus Minister ita se gessit, vt multa ad Religionis augmentum, salubriterque instituerit, & ipse omnium primus obseruarit. Orationibus, ieiuniis, & vigiliis cæteros superabat, in septem quadragesimas ad exemplum sancti Francisci integro anno distributo. In alta specula positus vnde alios videret, & ab iisdem vicissim videretur, non solum ab omni malo exemplo, sed & à quauis specie mali se cohibebat, & à licitis sæpe abstinebat, ne videretur nimium sibi indulgere. Multas Europæ partes pedes peragrauit, & ex Anglia Patauium venit ad Comitata generalia, rediitque absque villo vehiculo vel iumento. Tandem cum iā non solum Angliam, & Galliam

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

& Galliam, sed & Italiam celebris de eo fama peruagata esset, Romam accersitur, & Lector sacri Palatii constituitur. Moribus grauis, religiosa vita, & doctrina illustris in hoc officio valde omnibus placuit, & Curia Romanæ proceres sibi deuinxit. Fuit tamen qui aliquando eum traduceret (neque enim virtuti sua tinea deest) apud Bonauenturam Generalem Ministrum, & de quibusdam accusaret: doluit ille valde ob inustam honori maculam, & famam denigratam. Dum tamen coram imagine Christi crucifixi feruentius oraret, sed & lacrymosè conquereretur iniuste tantas se pati calumnias, atque id à Domino permitti, intonuit ex alto CRUCIFIXVS, & subsequentes versus vel sub hoc ipso metro, aut sensu pronunciauit: qui in hunc vsque diem habentur exscripti ante ipsam imaginem.

*Fit Lector sa-
cri Palatii.*

*In litteris
ad Mar. &
ad Geruas.
Card. vt in
regeſto Cā-
tuar.*

*Aliquis pa-
titur calum-
nias.*

*Alloquitur
eum crucifi-
xus.*

XXX.

*Et ego quid demerui pendens inter latrones?
Oravi, nec obtinui carnis petitiones.
Calicem mortis sorbui, Patri placere studui, per carnis passionem.
Ergo non murmur exeat, si non fit quod orasti;
Nec orasse pœniteat: quamuis non impetrasti,
Dum fraudat desiderium, ad maius beneficium datorem obligasti.
Ad me si leuas oculum, vides argento vendi,
Tradi quoque per osculum, & dure comprehendì,
Ac alligari funibus, confici verberibus sine lege parcendi.
Relinquor ab amantibus velut iam desperatus,
Præsentor Pontificibus, quasi latro ligatus,
Quos amaui fortius, ab illis citius sum spretus & negatus.
Ibi clamor, derisio, seueritas minarum,
Et capitis velatio, & ictus maxillarum,
Omnes impune feriunt, & quicquid mihi faciunt, videtur esse parum.
Saturatus opprobrijs ducor ad Pilatum,
Renouatis iniurijs ruunt in accusatum.
Hinc homicidam liberant, & me cruentè verberant ad mortem iudicatum.
Ibi nihil habet veritas, siue ius allegando,
Sed æmula clamositas præualeat insultando,
Nec præses dat præsidia, nec curam gerit curia de iusto liberando.
Quasi vile mancipium dant in Herodis manus,
Mox producor in medium, deludor vt insanus,
Tandem remissus Pontio, diræ mortis supplicio condemnor vt prophanus.
Extra muros eiicior: & ipse crucem fero,
Matre vidente, spoliòr vestimentis quæ gero,
Tandem clauis confodior, & in Cruce morior, de vita non despero,
Tu ergo vermis non turberis, si statim non consequeris, quicquid à patre queris.*

His auditis bonus Pater obstupuit & spiritali dulcedine repletus patienter deinceps tulit, sed mox inimicorum calumniæ, & eius innocentia fuerunt detectæ. Plura de hoc homine supersunt anno sequenti dicenda.

XXXI.

Florent item hoc tempore RICHARDVS DE MEDIAVILLA vir doctissimus, & in vniuersa sua doctrina, qua multa & varia est clarissimus, ob id Doctor solidus & copiosus dictus. Vita & litteris præstantissimum assumptum ad Archiepiscopatum Remensem scribit Marianus^a, sed qui de Archiepiscopis Remensibus scribunt^b, hunc inter illos non reponunt. Verum est Claudium Roberti referre se inuenisse circa hæc tempora Bernardum Minoritam Archiepiscopum Remensem scripsisse sermones. Errauisse tamen in nomine putauerim, & Marianum in persona, alium enim à Mediauillano Richardum scribit Rodolphus^c, & alij^d ad annum 1270. sermones scripsisse eumq; Archiepiscopum Remensem. Certe Mediauillanus hic etiam anno 1283. Baccalaureus adhuc erat Parisiis, vt ex illius actis monebo^e, & si constat illa apud Claudium Roberti chronologica, & continuata quam habet, Pontificū successio, illius Ecclesiæ Archiepisc.

*Floret Ri-
chard. de Me-
diavilla.*

*a Maria. cit.
b Ioan. Che-
nu & Clau-
dius Roberti
de Episc.
Gallia.*

*An fuerit
Archiepisco-
pus Remensis?
c Rodul. de
script. Mi-
nor.
d Willot. de
script. Fran-
ciscan.
Gonza. r. p.
suorū Chro-
c An. 1283.
n.1.*

ANNO CHRISTI NICOLAI III.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1278.

ANNO I.

OCCID. ANNO 6.

NORVM AN. 71.

Viget. Gual-
terus Brugē-
sis.Necnon Ju-
lianus Theu-
tonicus.

a An. 1228.

n. 78.

Hugo de Di-
na.

b An. 1274.

n. 15.

Prædicit Tē-
plariorū exi-
tium.c Gonzag. in
Prou. S. Lu-
dou. con 2.
d Rodul. fol.

286.

Floret Ber-
nardus à
Bessa.Gulielmus
de Falgario.

e An. 12.

Iuo Fabri.

Ioānes Gene-
sij de Parma.

f An. 1256.

n. 11.

Bonagratia
de S. Ioanne.

g An. 1277.

n. 8.

Arlottus de
Prato.Prælati debēt
esse docti.

h i. Cor. 4.1.

i r. ad Tim.

4.6.

Cardinales
tres coadi-
uiri docti.Iacobus As-
culanus.Guido Bo-
natus.Quare Foro-
liviensis co-
gnominatus?

Richardus nullus noster potuit esse, sed suffraganeus dumtaxat vel Propontifex. GUAL-
TERVS etiam Brugenſis, vir ſcientia & pietate illuſtris, quem anno ſequenti referemus
ad Episcopatum Piſtauienſem in Gallia promotum, de quo etiam alia recurrent dicen-
da ad annum 1307. quo diem obiit extremum. Fr. IULIANVS *Theutonicus*, quem Muſicæ
peritiſſimum, in aula Regis Franciæ magiſtrum creatum alias diximus. ^a Pia quædam
opuscula edidit, & ſancto fine hoc tempore quieuit, Pariſiis in Eccleſia tumultus. HY-
GO DE DINA ex provincia Prouinciæ, quem prophetiæ ſpiritu clariſſe alias aſſerui-
mus ^b, relatis quibuſdam eius prædictionibus, quibus illa adiungenda, Marſiliæ viſitan-
tem milites Templarios oſenſum ſibi architriclinium, ſeu reſectorium eorundem, lon-
gum & ſpacioſum nimis, curioſius ſemel atque iterum emetiri voluiſſe: deinde interro-
gatum quid ſibi de ampliſſima & pulcherrima aula videretur? reſpondiſſe: egregium &
commodum fore ſtabulum equorum. *Ægrè* tulerunt illi reſponſum, ſed ſuo malo ve-
rum probarunt, dum ſub Clemente Quinto deletis eorum Inſtituto Robertus Rex Sici-
liæ Marſiliam veniens, officinam illam in ſtabulum conuertit. Illud frequenter repe-
bat, quod quando mulieres deponerent verecundiam, æſtaſque ab hyeme non diſcerne-
retur niſi in arborū frondibus, tunc maniſeſtiſſimum vltimæ tribulationis aderit ſignum.
In vita & poſt mortem miraculis clariuit. Sepultus honorificè apud ſuos Marſiliæ à Gon-
zaga ^c dicitur probabiliter in ædem maiorem tranſlatus. De eius canonizatione ſeriùs
actum ſcribit Rodulphus. ^d BERNARDVS DE BESSA, provinciæ Aquitaniæ Cuſtodix
Caturcenſis, S. Bonaventuræ ſocius & à ſecretis, cuius ſæpius memoriam reuocauimus,
dabimusque aliàs eius pia opuscula. In eadem Prouincia GVLIELMVS DE FALGARIO
Toloſanus, vir in Theologica facultate nominatiſſimus. Succeſſit in lectura ſacri Palatii
Matthæo Aquaspartano, & prædictam Aquitaniæ provinciam prudenter gubernauit;
poſt mortem Fr. Bonagratix Vicarij generalis munus exercuit, promotus tandem ad
Episcopatum Viuarienſem in Gallia, vti commodius alias ^e repetemus. IVO FABRI
Minister quondam Turoniæ, egregius Doctör per vniuerſam Galliam & Italiam haud
ignobilis litteraturæ. IOANNES GENESII QVAYE, quæ alias *de Parma* ſæpius cognomi-
nauiſus, in ſuo eremitorio & ſeceſſu Græcij multa ſalutaria edebat opuscula, quibus vl-
tra ſanctæ vitæ opinionē, omnibus ſui ingerebat deſiderium. Quanti fiebat probant opti-
morum authorum teſtimonia alias ^f à me allata, & confirmabunt multa, quæ ſuperſunt
dicenda. BONAGRATIA Ordinis Vicarius, mox Minister Generalis, de quo paulo ante
ſermonem ^g inſtituimus, cuius ſecundū nomen ita & laus, nam ſingulari gratia præſtabat
apud omnes, & doctrina ſuper plurimos eminebat. ARLOTTVS DE PRATO Prouinciæ
Tusciæ & Cuſtodix Florētinae magnus vndique Doctör, clariſſima hæc reddidit tempora
ſuâ commendatiſſimâ in agendo & ſcribendo ſapientiâ; qua meruit ad ſupremum Soda-
litij verticem aſſumi. Eſt quod hîc notauerim ſupremos quoſque, quos hîc nominaui-
mus, & ſuperius reſenſimus Ordinis Rectores, doctiſſimos fuiſſe viros, & plerumque
ſacræ Theologiæ Magiſtros; atque ita certe conſultius fieri iudicauerim, vt doctrinæ ha-
beatur ratio in iis, qui aſſumendi ſunt ad præfecturas: neque enim inaniter Paulus vole-
bat prælatum eſſe ^h *bonum miniſtrum Chriſti Ieſu fidei, & bonæ doctrinæ*; & alibi ⁱ, *mini-
ſtrum Chriſti & diſpenſatorem myſteriorum Dei*. Tenuis autem aut nullius litteraturæ viri
quomodo illa diſpenſabunt, quæ ignorant? quomodo docebunt, quæ neſciunt? Neque hic
ſolus ſapientiæ fructus in Prælatiſ ut alios doceant, verumetiam ſibi maiorem ſplendo-
rem, & officio ampliorem concilient authoritatem.

Plura etiam ſcripſerunt & multiplici ſcientia illuſtres euaserunt HIERONYMVS XXXII.
Aſculanus, & MATTHÆVS Aquaspartanus, qui ex ſupremo Ordinis vertice vo-
cati ſunt ad Cardinalatum, necnon BENTIVENGA de Bentiuengis ad eandem di-
gnitatem purpuream euectus. His adnumerandi IACOBVS ASCVLANVS Prouin-
ciæ Marchiæ in Theologia peritiſſimus, & GUIDO BONATVS Florentinus Prouin-
ciæ Tusciæ Mathæſeos, & Aſtologiæ, quarum ea ætate frequens & celebre apud ma-
gnos viros exercitium, celeberrimus profeſſor, ad quem vndique ex vniuerſis Europæ
partibus conſuebant diſcipuli. Multa quæ iudiciariæ ſubſunt arti, certo prædixit, ita
vt nihil horum, quæ è naturali ſyderum curſu pendeat, videretur ignorare. Multa in
hac facultate doctè ſcripta poſteris commiſit. In tumultibus Florentinis, & factioni-
bus

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

bus Gibellinorum cum Guelphis exulauit, domiciliumque constituit in ciuitate Foroluij, quare ob indignationem erga Florentinos nunquam pati potuit vt ab illorum vrbe, sed Foroliuiensis cognominaretur. Prouectæ iam ætatis vir Institutum Minorum in Prouincia Bononiensi amplexus, humiliter & sanctè reliquam vitam transegit.

XXXIII Varias datas hoc anno Minoribus in causis grauissimis procedendi facultates ex Pontificiis comperio diplomatibus. Fratri Sinibaldo Inquisitori hæreticæ prauitatis in Patrimonio sancti Petri commisit Pontifex^a vt modis quibuscumque, brachij etiam sæcularis inuocato auxilio, procederet contra quosdam hæreticos Castri Siriani, & fautores eorum, quos Pontifex misso nuncio hortabatur, vt resipiscerent, nec tamen volebant. *Cum sicut nosti.* 10. Kal. Augusti. Vrsū Vrsinum consanguineum Marecallum Ecclesiæ & Rectorem Patrimonij B. Petri in Tuscia à se constitutum, admonuit^b horum hæreticorum impudentiæ, iussitque vt hostili exercitu sua prosequeretur iura in dicto castro, hæreticorum puniret rebellionem & auxilium præberet dicto Inquisitori vt cogeret eos ad pœnitentiam. *Cum ad recuperationem* 9. Kal. Augusti. Confirmavit litteras Nicolai Inquisitoris Apostolici in administratione sancti Francisci, quibus indulgit^c quibusdam hæreticorum filiis & nepotibus diœcesis Narnien. omnino tamen innoxiiis, vt succederent in bonis parentum eaque possiderent nomine Ecclesiæ Romanæ, & ad perpetuum sanctæ Inquisitionis obsequium. *Petitio vestra.* 12. Kal. Iulij. Atque in his litteris habetur hunc ipsum Pontificem dum Cardinalis esset, constitutum fuisse à Sede Apostolica super vniuerso negotio Inquisitionis, quem hac ratione putauerim dicendum primum omnium Inquisitorem generalem. Mandauit^d Priori Prædicatorum Ilerdensi, Guardiano Dertusensi Ordinis Minorum, ac Archidiacono maiori Terraconensi, vt reformarent monasterium S. Petri Aggerensis Ord. S. Augustini Canonorum Vrgellensis diœcesis, nimis in moribus dissolutum. 10. Kal. Aprilis. Episcopo Olonensi, Priori Prædicatorum & Guardiano Minorum de Clarentia eiusdem diœcesis Olonensis scripsit^e vt Haymonem Episcopum Lacedæmonix in Peloponneso à Græcis occupatæ ad Ecclesiam Coronensem etiam in Peloponneso & Messaniæ tractu sitam, à capitularibus postulatum, in eadem auctoritate Apostolica admitti, & à prioris Ecclesiæ vinculo absolui curarent. *Transmissa nobis.* 15. Kalend. Septemb. Archipresbytero Veronen. Petrino de Sauia, Canonico Mantuano, Capellano Pontificio, ac Custodi Minorum Veronenfis Custodiæ^f, vt quosdam Ciues Mantuanos, qui Abbatem & Monachos ex monasterio S. Andreæ Mantuano eiecerunt, neque illud iussu Urbani 4. Ottobono Flisco Cardinali S. Adriani, mox Adriano Quinto assignare voluerunt, & propterea cum reliqua ciuitate erant interdicto Ecclesiastico subiecti, iam tamen pœnitentes, ab omnibus censuris absoluerent. *Apostolica Sedis.* 14. Kal. Septemb. Abbati eiusdem Monasterij^g, Custodi prædicto Veronenfi, ac Fr. Philippo alias^h nominato, Inquisitori in Marchia Taruifina, vt absoluerent à censuris urbem Veronensem, quibus innodabatur, quia auxilium, consilium & fauorem impenderat Conradino Frederici Imperatoris nepoti, Pontificis inimico: adhibitis tamen quibusdam conditionibus, atque illa præ cæteris vt deponerent in tuto loco quatuor millia librarum pro construendo monasterio Fratribus Minoribus in Sermionis oppido, de quo supraⁱ locuti sumus. *Manfuetudinis Apostolicæ.* 15. Kal. Septembris. Episcopo Alben.^k Ministro Prouinciæ Ianuensis Ord. Minorum ac Fratri Nicolao de Monte-calerio eiusdem Ordinis, vt similiter fieret cum Ciuitate Astensi censuris Ecclesiasticis subiecta ex occasione confœderationis cum Papiensibus initæ in contemptum & damnum Ecclesiæ. Idem initium, ac scriptionis tempus cum superiori Episcopo & Abbati S. Andreæ Vercellensibus^l, ac Ministro Minorum Prouinciæ Ianuensis, vt absoluerent Gulielmum Marchionem Montisferrati innodatum propter eandem confœderationem, & receptos Hispanos tunc in Lombardia existentes contra inhibitionem Apostolicam. *Romana mater Ecclesia* 13. Kalend. Septemb. Sancti Ambrosij Mediolanen. & Clareuallensis diœc. Mediolanen. Monasteriorum Abbatibus^m, ac Ministro Minorum Prouinciæ Mediolanensis, vt absoluerent ipsam Ciuitatem Papiensem Conradino adhærentem, eiusdemque milites Hispanos receptantem, iam ad cor reuersam; Similiter & eodem tempore cum præcedenti scriptum diploma. Abbati

Commissio-
nes factæ
Minoritis.

a In litter.
Curial. reg.
Vatic. epist.
21.

b Ibid. ep.
22.

c Reg. Vat.
n. 69.

d Ibid. epist.
18.

e Ibid. epist.
110.

f Ibid. epist.
131.

g Ibid. epist.
132.
h An. 1277.
n. 10.

i An. 1277.
n. 10.
k Ibid. epist.
133.

l Ibid. epist.
134.

m Ibi. epist.
135.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

^a Ibid. epist.
136.

^b Ibid. epist.
137.

Iubet Pontifex inquiri miracula S. Ludouici.
^c Ibid. epist.
78.

Conu. Plani Castanearum.
Rudol. fol.
265.

B. Andreas de Plano.

Con. Placentia.

^d An. 1280.
n. 9.

^e Locatus in Chron. Placent. ad an. 1230. Monum. MSS. Placent. Rudol. fol. 268.

Transfertur Conuen. Cæsaraugustanus.

^f Monum. MSS. ad me transmissa.

^g An. 1209.
n. 37.

^h An. 1246.
n. 9.

monasterij S. Ambrosij & Archipresbytero Ecclesiæ^a ac Ministro Minorum Prouinciæ Mediolanensis vt absoluant Ciuitatem Nouariensem, quæ contra inhibitionem Sedis Apostolicæ Hispanos receptauerit. *Sedes Apostolica.* Nonis Septembris. Archipresbytero Ecclesiæ^b, & prædicto Ministro similiter circa Ciuitatem Vercellensem. Idem litterarum initium 13. Kalend. Septemb.

Ad preces Philippi Regis Galliæ concessit vt publica fieret inquisitio virtutum, & XXXIV. miraculorum S. LUDOVICI patris eiusdem, quæ crebra tunc & gloriosa patrabat. Commissarios qui inquirant, assignauit^c Gulielmum Decanum Abrincensem, & Rudolphum de Strathis Marefcallum Regium. Eandem prouinciam olim Gregorius X. Simoni tituli S. Cæcilie Cardinali legato in Gallia, vt priuatim obiret, iniunxit.

Extractus hoc anno Conuentus Plani Castanearum in Prouincia Herruriæ, & Cu- XXXV. stodia Clusina Patrum Conuentualium à Comitibus, vt ferunt, Pitiliani, quorum insignia conspiciuntur in sacello maiori. Temporis decursu dederunt pro Fratrum subsidio molendinum, quod in oppidanorum dominium transiit, pro quo soluunt quotannis monasterio aliquas frumenti mensuras. Ecclesiæ recentioris iactus primus lapis in honorem S. MARIE sub Ioanne XXII. per Fr. Dauidem Episcopum Suanæ. Floruit ibidem B. ANDREAS DE PLANO magister insignis, & tantæ virtutis, vt CHRISTVS ei semel apparuerit inter alas Seraphim. Floruit magister alter, auus magistri Antonij Fera, qui præfuit Prouinciæ Tusciæ. Ipse autem Antonius fuit totius Ordinis Conuent. Generalis Visitator Apostolicus Prouinciæ Siciliæ, & à Gregorio XIII. creatus est perpetuus administrator Ecclesiæ Marsicanæ in Basilicata.

In Placentiæ Ciuitate sub Custodia Parmensi, sedem mutarunt Fratres, Guardiano XXXVI. Fr. Philippo de Buschettis, non tamen sine dura contradictione Philippi Episcopi, vt alias^d referemus. Posuerunt suam crucem die Sabbathi 14. die Maij, die dominico proxime sequenti celebrarunt primam missam; & tunc inchoauerunt Ecclesiam, quam B. Virginis Annunciationi sacrarunt. Potestas vel Magistratus vrbis tunc erat Rinaldus Canzellerius Pistoriensis. Antea locum possedisse Placentiæ Minoritas denotat bulla, quam ad an. 1280. dabimus in regeſto, idque paulo post mortem S. P. Francisci colligitur ex Vmberto Locato^e illius vrbis Chronologo, dum sub illis annis mentionem agit Guardiani Placentini. Datus est hic locus Sororibus Clarissis postquam ad nouum Fratres abierunt. Claruit hoc in loco Cornelius Mussus Episcopus Bituntinus, Magister Iulius Magnanus Generalis, & Episcopus Caluensis, Magister Hieronymus Mediceus, ecclesiastes insignis, Magister Lucius Anguisciola, primarius Philosophiæ Professor in Bononiensi Academia, Magister Franciscus Balestracius Ordinis Scriba, Magister Lelius Mediceus Inquisitor Pisarum à Sixto V. Pont. Max. ad hoc munus electus, qui præfuerat prouinciæ Bononiæ, Magister Iulius alter Magnanus sacrarum Scripturarum Lector publicus Placentiæ, Magister Franciscus Maria Pugnetus ingenio clarus, Cæsenæ sacre Theologiæ Professor. In eodem conuentu obiit Magister Franciscus Maronius, cuius sepulchrum Mag. Franciscus Sanson Generalis eleganti opere exornauit.

Scriptis Pontifex ad Episcopum Cæsaraugustanum, vt domum Fratrum de Pœni- XXXVII. tentia Iesu Christi conferret Minoribus, qui in loco corrupti aëris, vbi antiquitus Saracenorum corpora sepeliebantur, habitabant; quippe pauci erant tunc Ordinis Pœnitentiæ in illo monasterio, atque illis extinctis, vel ad aliam religionem approbatam transeuntibus, monasterium deuoluebatur ad Sedem Apostolicam. Sortitæ sunt effectum litteræ Apostolicæ executore Priore S. Mariæ del Pilar anno milles. ducentef. octuagesimo sexto, quibus maxima cum solemnitate & numerosa hominum supplicatione veteri derelicto, & Eremitis Augustinianis sub quibusdam conditionibus concesso (quod præſagio quodam visum est aliquando his Patribus dandum, dum S. Augustini die primò illud nostri occuparunt) ad prædictum transierunt Minoritæ cœnobium, cuius situs optimus in vrbis meditullio, & veneranda martyrum olim carnicina. Asportarunt secum ossa BB. Agni, olim Marochiorum Episcopi, & Bernardi à Viridante (alterius à socio illo S. Francisci quem Assisij sepultum diximus^f) de quibus suis egimus locis^g, & quorum meritis coram vniuersa multitudine, mulier quædam à quinquaginta

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1278. ANNO I. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 71.

quaginta annis cæca lumen obtinuit, & altera cocles rectè respexit. Expletis illo die sacris ritibus summa deuotione Petrus Infans, Petri Regis & Constantiæ Manfredo Siculo natæ filius, Hugo Episcopus, Petrus Coronel Baro Alfarini præfectus militiæ stationariæ, Stephanus de Roda Balius generalis regni, & Beltrana Duerta Mezalochæ Domina, & Reginæ cubicularia emiserunt in manibus Fr. Romæi Ortiz publica vota de promouenda fabrica nouæ ædis, & de sepeliendis se in cucullo Franciscano. Fideliter vota omnes compleuerunt, Infans die sequenti ad imitationem Constantini Magni ex imis rudibus aliquot cophinos terræ propriis humeris asportauit, deinde anno proximo, 2. Maij apertis iam, altis fossis fundamenta posuit nouæ Ecclesiæ iacto à se primo lapide magna cum solemnitate; Alia dabimus inferius eius affectus erga Minores indicia. Episcopus Hugo in se assumpsit curam prouidendi vniuersam sacram suppellectilem, sed dum facit, Romam mittitur acturus cum Pontifice de concordia circa res Siculas, vbi moritur, & sepelitur apud Minores Aracelitanos, vnde eius ossa transtulit in hanc ædem, & deposuit in aula capitulari prædictus Fr. Romæus, dum electus Minister Prouinciæ Aragoniæ abijt ad Comitiam Assisium; modo iacet prope prædictum Infantem ad altare maius sub candido marmore, Episcopi effigiem ferente. Petrus Coronel extruxit dormitorium capacissimum, & speciosissimum, quo nullum in Hispania celebrius. Obijt an. 1300. prius repositus in capitulo translatus est ad facellum S. Ludouici, à suis posteris extructum, vbi erectum paruum mausolæum in pariete. Stephanus Rodensis illam partem claustrum fecit, in qua eius statua lapidea affabre laborata conspicitur, subiecta hac inscriptione *Sepulchrum Stephani de Roda militis. obiit Æra 1361. hoc est, anno milles. tercentes. viges. tertio.* Bertrana construxit triclinium amplum satis, & quod nunc S. Annæ sacrum est, facellum. Sepultam opinantur in illo, quod B. Virginis Mariæ dicitur, spectatque ad posteros Barones. Ecclesia ad miraculum ampla vnius testudinis absque vlla columna aut fulcimento, longa pedes ccxl. lata lxxv. ex vtroque latere habet septem facella, completa anno 1399. tum ex Serenissimæ Principis Teresiæ, tum ex aliorum facultatibus, cum iam opificum incuria corruerit. Anno millesimo quingentesimo sexagesimo septimo quo Obseruantibus datum cœnobium, Ioanna de Toledo Comitissa Arandæ, Florentiæ Ducissa, Ferdinandi Magni Ducis Hetruriæ genitricis soror, officinas quasque necessarias adiunxit, aulam magnam præ triclinij foribus, in qua congregari & orare pro defunctis benefactoribus assuescunt Fratres reficiendi, illam claustrum partem, qua ex prædicta aula in dormitorium ascenditur, & desuper optimum dormitorium, & ostium, ac aditum conuentus, vt eius affixa insignia gentilitia demonstrant. Altare etiam maius magnifico opere elaborari curauit, & subtus facellum B. Virginis Conceptioni dicatum, in quo sub Minoritico habitu voluit sepeliri. Vestes sacras preciosas, & multas reposuit in sacrario, & dies integros, præcipue tempus antemeridianum infumebat in Ecclesia deuotè sacris audiendis intenta, instituitque pro singulis diebus Iouis missam celebrandam de sanctissimæ Eucharistiæ sacramento. Ad ipsos supremi altaris gradus iacet in sepulchro marmoreo supradicta Teresa Alphonfi IV. Regis vxor, corona insignita, quantumuis ante regnum obtentum superuivente adhuc quinque dies dumtaxat Iacobo Secundo Rege, eius focero, obierit an. milles. tercentes. viges. septimo, die 25. Octobris. In vicino & paruo sepulchro iacent bina eiusdem proles Sancius & Isabella de Aragonia. Legauit bonam summam pecuniæ Ecclesiæ perficiendæ. Ex diplomate à Ioanne Primo dato die 6. Iulij an. 1391. quo præcepit ne in plateis huic cœnobio vicinis prostitute habitarent mulieres, constat alias personas regias in Ecclesia sepultas: hæc illius verba. [Vt monasterij Fratrum Minorum Ciuitatis Cæsaraugustanæ, quod est de insignioribus monasteriis in nostro dominio constitutis, & in quo corpora inclytarum Infantissarum Dominiæ Teresiæ recordationis eximæ auæ, necnon Mattheæ Ducissæ Gerundæ consortis, & inclyti Infantis Iacobi filij nostrorum tumulata existunt, &c.] In facello S. Georgij erectum magnificum & vetustum sepulchrum, haud vero inscriptum, quod ex insignibus iudicatur esse Baronum de Alfocia. In alio S. Eulaliæ, mausolæum alterum, cui hoc incisum Epitaphium. *Hic iacet Magnificus Philippus Clemens Consiliarius Protonotarius, & à secretis Serenissimorum Regum Aragonum, Ioannis Secundi & Ferdinandi Catho-*

*Aragonensis
pietas.*

lici,

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1278.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 71.

lici, qui hoc sacellum reedificauit, & dotauit, ac nobilis Catharina Velazquez ab Olmedo eius uxor, quæ fuit ex aulicis puellis Ioanna regina, Ioannis secundi consortis, qui quidem Philippus obiit anno 1504. Habet hæc aliquas confraternitates numerosas; & qui sub tertio degunt S. Francisci instituto præclare ibi sub piis instructoribus suas exercent functiones. Scripsit Latine huius Monasterij res præcipuas ad sua vsque tempora Fr. Thomas Iordanes an. 1399. cuius codex MS. seruat in Conuentus Cartophylacio.

Conu. Castil-
lionis.
Gonzag. in
prou. S Bo-
nau. conu. 9.
Monast. Nor-
imberg.
Bruschius
de monast.
German.
Gonzag. in
prouin. Ar-
gēt. mon. 3.
Chron. MS.
eiusdē prou.

Aliud constructum domicilium Minoritis in Gallia in oppido Castillionis in Burgun-^{xxxviii} dia superiori vulgo *Chastillon*, expensis Burgundiæ Ducum, sed per nobilem Heroem Cameffonum fuit postmodum ampliatum.

Extra ciuitatem Norimbergensem, Nortgoiæ Metropolim, & mercimonio insignem,^{xxxix} monasterium erat Sororum de Pœnitentia sub S. Augustini regula & B. Gulielmi constitutionibus ex concessione Gregorij IX. viuentium ad D. Mariæ Magdalena peruetustum sacellum, quod antiqua monumenta an. D. 1092. in nemore conditum & à Norimbergensi populo admodum frequentatum esse testantur. Dum vero illarum Institutum per generale illud decretum Concilij Lugdunensis de supprimendis multis religionibus, nouiter exortis, neque plenam à sede Romana stabilitatem consecutis, improbari intelligerent, statim post celebratum prædictum Concilium, misso Romam supplici libello, adhibitis etiam Rodulphi Regis Romanorum, ac eius coniugis intercessionibus, Priorissa ac totus Conuentus, rogarunt, vt incorporarentur Clarissarum Religioni. Interim dum responsum expectatur translatae sunt in urbem, dantibus Monasterij huius & Minoritici fundum Frederico & Eberhardo Ebneris, qui & seipsos religioni tradiderunt, quorum vnus fuit sacerdos, alter laicus, exædificatis deinde ædibus capacissimis, quas omnium, quæ vrbs illa intra sua mœnia habet, dicit Bruschiuss, spaciosissimas, & amplissimas. Hoc vero anno, tertio Non. Iulij misit Nicolaus Pontifex suas litteras D. Bertholdo Episcopo Bambergensi, vt secundum petitionem illarum, suo diplomate insertam, fieri curaret. Ille per Dom. Erichtonem Decanum Ecclesiæ Bambergensis, & per Fr. Albertum Custodem Fratrum Minorum in Bauaria, & per Andream Lectorem Bambergensem, quibus vices suas hac in causa commisit, promptissime executus est. Et anno sequenti circa festum Epiphaniæ aliquot Sorores Ordinis S. Claræ de Seßlingen Norimbergam adductæ, suam viuendi normam cæteras edocuerunt. Laxiorem vitam temporis decursu amplexas, reduxit Nicolaus V. ad religiosiorem, & Obseruantia Fratribus tradidit gubernandas. Sed cum earum aliquot id ægrius ferrent B. Ioannes Capistranus, qui Norimbergam tunc casu appulerat, eas sacris suis concionibus, atque priuatis exhortationibus, in officio continuit, confirmauitque: vnde & hoc monasterium ad tempus omni sanctitate ac copioso Sororum numero florebat. Tandem Norimbergâ in hæresim lapsâ dispersi sunt lapides sanctuarij, destructusque est Minorum conuentus, & parum hic etiam abest ab vltimâ ruinâ. Facta est ibi Sanctimonialis Domina Guta Illustris Domini Eberhardi ab Heertingsberg, equitis aurati coniunx cum tribus filiabus Guta, Leutgrade, & Agnete, quarum pater Eberhardus arcem suam Pergensem vna cum toto monte (qui milliare à Norimberga distat frumenti feracissimus, & à quibusdam Hertonis mons, ab aliis vetustus Mons appellari solet) dedit ad ædificationem huius cœnobij, quod aliis etiam annuis prouentibus præclare auxit, quemadmodum & Minorum conuentum, cuius ipse factus est cœnobita, amplissime dotauit. Qui catalogum Abbatissarum huius Monasterij desiderauerit, dabit Bruschiuss citatus.

a Reg. Vatic.
n. 88.

b An. 1212.
p. 10.

In statuto Concilij Lugdunensis declarauit^a hoc anno Pontifex non comprehendere XL. Ordinem Clarissarum, quantumuis ait institutum post Concilium magnum Lateranense; quod sane intelligendum est de editione regulæ, non de inchoato sodalicio, etenim initium ante Concilium habuisse ostendimus superius^b *Mundi spernentes illecebras*. 12. Kalend. Iunij.

ANNO

ANNO CHRISTI 1279.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 7.

NICOLAI III. AN. 2.

RELIGIONIS MINORVM AN. 72.

A R G V M E N T V M.

Palaologus suos Nuncios mittit congratulatuos Nicolai ad supremam sedem assumptioni, & relatuos quorundam Orientis Principum duram renitentiam circa unionem admittendam. Moritur Boleslaus Pudicus Poloniae Rex intacta regina consorte Kunegunda, quæ dato nomine Clarissis sancte inter eas conuersata est simul cum Iolenta sorore coniuge Boleslai Pij Ducis Calisiensis. Indictis Assisij comitibus fit Minister Generalis Fr. Bonagratia. Protectorem Ordinis dedit Pontifex summa cum teneritudine nepotem suum Matthæum Rubeum Vrsinum Cardinalem, regulæ dubia grauius explicauit, & plures ex Minoritis Episcopos creauit. Commissa alijs consodalibus grauiora negotia, & amplius propagatur Institutum.

- I.  DVENERVNT hoc anno missi à Palæologo Nuncij, Pontificis Nicolai ad thronum Apostolicum exaltationi congratulaturi, & responsa daturi ad ea, quæ superiori anno graui instituta legatione Pontifex præscripsit. Suas etiam litteras addidit Ioannes Beccus Patriarcha Græcorum, gaudium, & exultationem propter Pontificis assumptionem præferentes. Data porro Nunciis instructio, & compendium earum rerum, quas Pontifici deberent enarrare, & per quos fidem facerent eum esse inter Græcos statum, ut nullatenus unionem Ecclesiarum à suis inchoatam, à se acceptatam, & iuramento stabilitam possit per vniuersum suum dominium Imperator promouere. Ipsæ litteræ amplius hæc explicabunt, quantumuis obscuræ sint, & plenæ Græcis idiotismis.

*Missi legati
à Palæologo
& Patriar-
cha Græcorum.*

SANCTISSIMO ET BEATISSIMO PRIMO ET

Summo Pontifici Apostolicæ Sedis, Sacrosanctæ Ecclesiæ Veteris Romæ Vniuersali Papæ, in Christo Deo reuerentissimo & specialissimo Patri nostri Imperij Domino Nicolao. MICHAEL in Christo Deo fidelis Imperator & moderator Romanorum Ducas, Angelus, Comninus Palæologus filialem obedientiam, Apostolicæ benedictionis, & orationum postulationem.

- II. [Si mihi, ô diuinum & sacrum caput, dignum, & æquale totius angelici chori honore, per omnia exprimere non est leue, quanta lætitia corporis & exultatione animæ fui repletus ex insinuatione litterarum Vestræ Apostolicæ Sanctitatis depromentium ad Apostolicam Sedem Vestræ Sanctitatis gloriosum ascensum, quem quidem fama volatilis iocundè consperferat ad vniuersalem notitiam & audientiam deuotorum, Vestræ Paternitatis benignitas non miretur. Non enim erat huiusmodi annunciatio extranea spei meæ, immo certissima, dum huiusmodi omnes communiter faterentur & concorditer asserebant. Si vero secundum Deum est sententia; utique & secundum Deum hæc extitit, & non oportet de hac opinione aliquid aliud cogitare, nisi Deum existere attributorem & causam. Huius igitur gratia confidenter habebam, & vos fore omnimode veraciter expectabam, quem superna prouidentia eligeret, & ut lumen splendidum egressum de vero lumine ostenderet orbi terræ, quibus mediantibus meipsum beatificabam in Domino congaudentem. Habeo sane illum in operibus præuium, de quo ante nullatenus dubitabam. Suscipiens fines infallibiles spei meæ, quibus etiam ante finem, ut iam recepisse ultra modum delectabar, nec in aliquo contristabar. Sed agnoscens vos fore in diuinis sapientes, & secundum Christum Dei; & hominum moderatorem nihilominus

*Reg. Vatic.
n. 156.*

in

ANNO CHRISTI	NICOLAI III.	RVDOLPHI IMPER.	RELIGIONIS MI-
1279.	ANNO 2.	OCCID. ANNO 7.	NORVM AN. 72.

in humanis. Et omne quod est extra spem admiratur, & omne quod spe accidit, & ante factum diligitur, & in finem deductum beatificatur, & amplius diligitur, affectum ad se attrahens, experientiam dans, & recipiens ad inuicem primæ affectionis effectum. Extendimus præterea beatissime Pater animæ specialem affectum. Nunc autem totum me ipsum Sanctitati Vestræ humiliter recomendo ac etiam repræsentō, & inclino intellectualiter caput meum, & incumbens in sinu Vestræ Apostolicæ benedictionis orationes postulo, & osculans manus sacras Apostolicam Vestram sanctam benedictionem assumo. Latores siquidem Vestræ Sanctissimæ Paternitatis prout decuit, expediti ad vestram affectatam præsentiam, utinam prosperè, reuertuntur; quibus quædam de plurimis, quæ in meis intimis resident, de ipsorum probitate confisus, attenta conuersatione, quam hactenus contraxerunt, commisi fideliter Vestræ Sanctitatis audientię referenda cum aliis, quæ viderunt oculis, & auribus audierunt; Super quibus benigniter obsecro ipsis à Vestra piissima Sanctitate beneuolam audientiam impertiri. Et quia Dei nostri sunt opera, vos, qui vere in terris, quæ Dei sunt, Deo redditis & in cælo, non permittatis huiusmodi pie pater, sed cognita veritate mihi deuoto filio Vestræ Apostolicæ Sanctitatis, quæ sunt terreni Cæsaris, ut excelso Cæsari persoluam cum scœnore, assistatis, ope, benedictionibus, consilio, & fauore, ut reprobantium opera vestro subsidio irritentur. Cœlestis omnipotens Deus Sanctitatis Vestræ processibus præbeat misericordiæ largitatem, ut per cuncta quæ agitis æternæ gloriæ seruiatis.]

SANCTISSIMO, BEATISSIMO, SUMMO PONTIFICI *Apostolicæ Sedis Veteris Romæ Vniuersali Papæ, Domino Nicolao. IOANNES miseratione diuina Patriarcha Constantinopolitanus nouæ Romæ, & quod sub nobis est, Concilium sanctum: salutem in Domino, & debitam inclinationem & orationum postulationem.*

Reg. Vatic.
epist. 158.

[Recepimus litteras vestras, ô diuiniſſime Domine, Pastorum Pastor, omniumque III.
Præsul supereminens Prælatorum, nec est dicendum quanta lætitia repleti sumus. Cognoscimus namque quod Dominus Deus bonorum omnium largitor non Magnificentię Vestræ sedem, sed sedi Sanctitatem vestram potius condonauit, ut ipsa siquidem per vos decoraretur amplius, & honoraretur. Et quamquam prius Sanctitas Vestra omnibus esset nota, præuenit enim fama pennas extendens, & volans vbique, quæ non cognoscentibus ea, quæ sunt Vestræ maximæ Sanctitati manifesta, & cognita demonstra-
uit, magis tamen cognosceret amodo, ac diligentius quilibet vsus materia ampliori, & melius, quam ante vos beneficientem vnicuique specialiter, ac communiter omnibus ex operibus festinantem, maximum, & primum Pontificem Dominum nostrum IESVM CHRISTVM propensius imitari. Confidit proculdubio nostra humilitas, quod hoc procedit ad perfectissimum complementum, nec minus putamus, quod in hoc concordant quicumque sapientes, qui ex præcedentibus futura imaginantur. Si enim antequam ascendissetis ad superexcellenter altitudinem omnium dignitatum, in vobis tanta aderat præ omnibus excellentia bonitatis, ut vobis quis non posset fere in aliquo comparari, quanto magis decet vos nunc indutos magnitudine tali vtiliora operari & meliora? Qui vero nondum ad gradum perfectionis perueniens tanto bonorum operum lumine refulgebat, ut persuaderet in ipso videntes patrem gloriari cœlestem, hic idem ad superlatium ascendens, quomodo non apparebit lucidus, ac aptius relucebit? omnes à longe attrahens ad se, quemadmodum ad candelabrum in altum positum iis, qui longe sunt, resplendet, & ad se conuocat ex fulgore. Non enim idem candelabrum tantum ex infimis, vel de terra refulget, quantum si super modium, vel in altissimis perducatur; Vnde & Propheta^a supra candelabrum aureum videns candelam, duo ostendit, ignem videlicet descendere gratiæ à patre luminum, & quod est natura ignis supra stantis nobis ex supernis lucidius relucere. Quis ergo ea, quæ diximus in mente habens, non replebitur lætitia spiritali, ut promptissime ad Deum tanquam huiusmodi largitorem gratiarum referat actiones, ac sibi postulet, ut qui tale bonum condonauit, conseruet ipsum in

^a Zach. 4. 2.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

in æternum, & sicuti ipsum perfecit, ita conseruet illud ad communem vtilitatem. Quis non super huiusmodi iubilet? & quis poterit de istis non gaudere? humilitas vero nostra nunquam aliàs iucundius Deum magnificauit, sibi ascribens omnia, & glorificans procuracionem suam maxime, ac prouisionem, per quam semper vtile suis dispensans, in huiusmodi nuper factis opportunum nullatenus præterire dimisit. . . . vtique ad totam Ecclesiæ constitutionem, ad ea quæ damni essent, aliquatenus extenderentur ipsi viri Dei. Quomodo enim viris tam egregiis in vnum congregatis, inter quos Deum fuisse nullus dubitat, opportunum lateret; non oportuit hoc fieri, & ideo non est factum. Et licet Vestra maxima Sanctitas in sacris litteris ad nos missis, nos indignos voluerit nominare, nosque ad orationem prouocaueritis, & supplicationem, vt Deus vos tanquam dignos efficiat, nos tamen diligenter cognoscimus, quod nihil aliud sunt huiusmodi nisi verba mansuetudinis, & humilitatis. Imitamini namque omnium Dominum ac Deum IESVM, à quo vobis tanta gratia est largita, & amplectimini modestiam & mansuetudinem, & ad commune exemplum humilitatis vos proponitis, cum non sit alius dignus ad administrationem gubernationis Ecclesiæ, quam vestra sapiens à Deo sanctitas, qui digni estis ad hoc & vere dicere possumus supradigni. Quomodo ergo (inquam) orationem talem funderemus pro Vestra Apostolica honorabilitate, cum magis sacris orationibus indigentes affectemus quotidie ipsas habere tãquam bonum viaticum ad salutem? Deus vtique per suos speciales ministros elegit, quem vult, & vincens cum quanta decet virtute, quæ multorum sunt, omiſſis consiliis, suam perficit voluntatem: Sicque constituit in Ecclesia illum, quem elegit, & fuit hoc donum perfectum, & gratiam omnibus donans ac vtilitatem. Vnde nos vestras paternas litteras intelligentes de hoc intimantes, filialiter recepimus ipsas tanquam omne bonũ annuntiantes. Supplices propensius Vestræ Sanctissimæ Paternitati, quatenus de nobis cū aliis, qui inter vestros filios reputantur, memoriam facere velitis in sacris ad Deum supplicationibus vestris, vt ipsis adiuuantibus, ac foventibus bene gubernare possimus populum nobis à Deo creditũ, nec non ipsum conducere in operibus Deo placentibus & salutaribus, atque cætera in pace secundum Deum & firmam patientiam ac quietudinem ipsi populo acquiramus, negotiantes ipsam ad manus Pastoris omnium Domini Dei salubriter peruenire, qui dignetur nos recipere mediantibus orationibus sublimissimæ Vestræ supereminentiæ, vestram in multis temporibus conseruans diuinitatem.]

LITTERÆ MISSÆ EX PARTE OGERII PROTO-

*notarij Michaëlis Palæologi Imperatoris Græcorum Nuntijs eiusdem
Imperatoris.*

[Honorabilibus Viris Domino Marcho & Marcheto Latoribus litterarum sanctissimi & beatissimi Summi Pontificis Apostolicæ Sedis Veteris Romæ, & vniuersalis Papæ, in Christo Deo specialissimi & reuerentissimi Patris potentis, & sancti Domini mei Imperatoris.

Reg. Vatic.
n. 159.

Postquam locutus est Dominus meus sanctus Imperator vobiscum, & retulit quæ oportet vos tanquam fide dignos habere in memoriam, & denunciare ipsa Apostolicæ Magnitudini summi Pontificis, fore necessarium existimaui huiusmodi præsentibus litteris exarare, ne forte prout consuevit accidere hominibus tum propter spatium itineris, tum propter prolixitatem temporis, aliqua occurrat obliuio aliquorum, de quibus vobis commissa fuerunt.

Ergo illa, quæ locutus est vobiscum Dominus meus sanctus Imperator referenda sanctissimo Domino summo Pontifici, sic se habent.

Decet omnes Christianos ad Patrem dicere veritatem spiritualem, tanquam verum filium ad verum patrem, etsi filius est Imperator gratia Christi & pater. Sed pater pater patrum sicut sanctissimus Papa Christi Vicarius. Iustum est equidẽ vt cognoscere debeat Dominus Summus Pontifex illud, quod est verum de suo filio Imperatore; propter hoc ergo Dominus meus Imperator reuelat & enucleat quæ vere ita sunt sanctissimo Domino Papæ. Sunt autem quæ vult cognita fore Magnitudini Summæ Apostolicæ sanctitatis hæc.

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1279.

ANNO 2.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 72.

*Contradictio
multi unioni
Ecclesiarum.*

Verum est & iam patet, quod non potest Dominus meus sanctus Imperator comple-
re ad præsens negotia sua, quemadmodum erat in antea consuetus complere, & cuius
causa talis est. Nam cum vidissent illi, qui sunt in terra sua, scilicet parentes sui & alij
quod iuravit idem Dominus meus Imperator Andronicus ratam tenere ac firmiter ob-
seruare, obedientiam, honorem, deuotionem & filialem affectum, quæ constituerunt
habere ad Sanctissimam Ecclesiam Romanam, & per tempora ad sanctissimos Papas, &
certificati quodammodo est impossibile vt fiat aliquid aliud in diminutione tantæ obe-
dientiae ipsius sanctæ Ecclesiæ, Aliqui tanquam non habentes scientiam sufficientem in-
telligendi magnitudinem operationis huiusmodi vnionis Ecclesiarum; Alij vero propter
malitiam & infidelitatem resilierunt, & conturbari cœperunt. Vnus quorum est filius
naturalis Domini Michaëlij, qui à Latinis Dux Patræ vocatur. Similiter & alius filius
eius legitimus Dominus Micliformus. Qui vt subditi, serui, & submanuales Imperij sacra-
mentum Domino meo sancto Imperatori fidelitatis & ligij homagij multotiens præsti-
terunt de parendis præceptis & mandatis suis, à quo dignitates & officia, quibus nomi-
nati sunt, hætenus acceperunt.

Videntes itaque isti obedientiam Domini mei sancti Imperatoris ad sacrosanctam
Apostolicam Ecclesiam taliter ratam persistere, insurrexerunt ex aduerso inopinate, ac
ostenderunt manifestè infidelitatem ipsorum, vocantes hæreticos, qui ipsi vere infideles
& hæretici sunt, sanctissimum Dominum Papam, quod perniciosum est tantummodo
cogitare, ac Dominum meum Imperatorem & Dominum Patriarcham Constantino-
politanum, & omnes alios, qui subditi sunt Sanctissimo Domino Papæ, & Domino meo
Imperator.

*Deficiunt mul-
ti ab Impera-
tore pro
pter unionem.*

Quare Dominus meus Imperator misit ad eos Nuncios, & monuit & persuasit ipsos
remoueri à vana institutione eorum, & simul sapere cum eodem sancto Imperatore Do-
mino meo, & aliis fidelibus, & existere ad obedientiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Cum-
que obedire penitus recusassent, & resilirent omnimode, idem Dominus meus Impera-
tor misit expositam excommunicationem à Nunciis sanctæ Apostolicæ Sedis. Similiter
& excommunicationem, quam exposuit sancta Constantinopolitana Ecclesia contra il-
los, qui nolunt conuenire ad obedientiam Domini Summi Pontificis. Et cum adhuc
conuenire penitus recusassent, misit Dominus meus sanctus Imperator exercitum con-
tra ipsos cum Capitaneis de magnatibus Imperij, magnū videlicet Marescalcum Orien-
tis, Dominum Andronicum Palæologum consobrinum Domini mei sancti Imperatoris,
& Pincernam consanguineum eiusdem, qui habet in vxorem filiam primi consanguinei
Domini mei Imperatoris sancti. Fuerunt similiter & cum eis transmissi Comninus Ca-
tacutinon & Palæologum Dominum Ioannem ambos nepotes Domini mei sancti Im-
peratoris. Qui euntes ad expugnationem dicti Infidelis Ducis Patræ non solum studue-
runt non contra ipsum procedere, sed intimarunt ei, & retulerunt infidelitatem eorum
talibus verbis. Nos tales cognoscentes, quod Imperator vnitus est cum Papa, habemus
& ipsum hæreticum, & ideo à nobis contrarietatem aliquam non habetis, sed quicquid
vultis facere contra Terram Imperatoris, nunc habetis tempus.

Ad quorum suggestionem exiuit dictus bastardus & occupauit quædam castra de
Terra Domini mei sancti Imperatoris. Cum autem cognouisset Dominus meus san-
ctus Imperator infidelitatem ipsorum Capitaneorum destinauit incontinenti & remouit
iplos de Capitania & vinculatos deduxerunt ipsos ad Imperium suum & præcepit &
fuerunt carceri mancipati. Contra illum quidem constituti fuerunt noui Capitanei, &
iniunctum fuit illis vt solummodo custodirent locum & terram, & non irent ad contra-
rietatem ac expugnationem ipsius bastardi. Illi vero non conseruantes se iuxta præce-
ptum Domini mei sancti Imperatoris, sed assumentes vanam virilitatem vt iuuenes æmu-
lati fuerunt & contra dictum bastardum impetum fecerunt, & intrarunt quandam clau-
suram, & locum vix accessibilem & arctum, & ipse apostata inueniens in sui adiuto-
rium duritiam loci & difficiles nocuit eis. Equidem supradiæti Marescalcus, Pincerna,
Capitanei, & qui cum eis erant, tales apparuerunt, quales erant ad contrarietatem
ipsius bastardi.

Item ad alias terras, & ad alias Capitantias fuerunt commissi alij magni viri, & pro-
pinqui

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

pinqui Domini mei sancti Imperatoris. Scilicet nepos suus, filius sororis suæ Palæologus, Dominus Ioannes Trachaniotus, Cabloannes Lascari, primus Consobrinus Domini mei Imperatoris, & Dominus Isachius, Paulus Comninus, Consobrinus Domini mei Imperatoris.

Vnusquisque igitur istorum commouit, & conturbauit ad quam erat Capitaneus omnes ipsi ad ipsam contrarietatem propter ipsum opus obedientiæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Quare detenti fuerunt & ipsi similiter, & alligati, ac interrogati cum supradictis, inuerecundè dixerunt, & egerunt palam erga Dominum meum Imperatorem, quod propter vnionem Papæ fecimus quicquid egimus, & debemus adhuc manere ad ipsum nostrum Consilium. Est autem & ad partes Orientis Terra, quæ nominatur Trapefunda, quam Terram in captione facta de Constantinopoli à Latinis tenuit quidam de Capitaneis; qui vocabatur Comninus Dominus Alexius, & intimarunt prædicti infideles quod illum, qui nunc est Princeps ipsius Terræ Trapefundæ existentem abnepotem ipsius quondam Alexij, quia Imperator factus est hæreticus, & subiectus est Papæ, & vniuit Ecclesias, scilicet Græcorum & Latinorum, & si vocaberis Imperator, adhærebimus vobis, & constituemus quicquid voluerimus. Ille quidem ductus inani consilio, vocari se fecit Imperator, & coronatus est, & induit se vestimentis decentibus Imperio, & fecit officiales, & se tanquam Imperatorem honorari præcepit.

Creant rebelles alium Imperatorem.

Apparuit autem, quod sicut dispensarunt, & miserunt ipsi Infideles ad eundem Principem Trapefundæ homines cum ipsis intimationibus, erant & Latini simul cum ipsis transmissis, cooperantes ipsam legationem ipsorum: non solum autem ipsi conturbauerunt opus Ecclesiasticæ vnionis talem eorum malitiam ostendentes, verum etiam multæ mulieres Baronissæ, & speciales propinquæ Domini mei sancti Imperatoris, in ipsam maliciam inciderunt, scilicet soror Domini mei Imperatoris, & neptis sua filia eiusdem. Similiter & alia sua neptis filia alterius suæ sororis. Similiter & cognata sua vxor quondam Despotis fratris Domini Imperatoris, & mater eiusdem vxor Senastocratorum quondam foceris Despoti: Ideo detentæ & ipsæ ac positæ sunt in carceribus, & bona earum mulierum, & prædictorum Baronum ablata sunt, & intromissa ad Imperiale vestiariū; Similiter & ablata sunt possessiones, quas habebant & feuda.

Heroina multa contradicunt Imperatori.

Hi vero omnes supradicti Barones, qualia magnalia & dignitates habebant ab Imperio, & ad quot Capitania & castra conuersabantur, quot etiam possessiones, & terras habebant, & quantam substantiam & bona ipsi & supradictæ mulieres, & his nunc omnibus caruerunt in carceribus positi, ab aliis potest scire Sanctissimus Summus Pontifex.

Isti vero supradicti, qui detenti fuerunt in carcere quantam deuastationem intulerunt, eo quod habebant parentes multos & magnos viros, & fere omnes, qui sunt in Palatio quosdam fratres, quosdam consobrinos, quosdam generos, quosdam auunculos, & nepotes, & aliam affinitatem, hoc manifestum est omnibus. Ideo postquam inuenti sunt ipsi tot & tanti viri ad infidelitatem, & incredulitatem, si voluerit secundum consuetudinem suam Dominus meus Imperator mittere exercitum ad debellandum, & contrariandum inimicos suos, suspicatur ne fortè qui debent transmitti Capitanei exercitus magni viri, & nobiles, habeant & ipsi consilia cum prædictis Infidelibus, tanquam propinqui eorum. Et cogitur vt cum cautela & prouisione diligenter perficiat sua negotia propter ipsam incredulitatem. Quare reuelat Sanctissimo Domino Summo Pontifici consilium suum, & dicit quod non potest ad præsens facere sua negotia, prout extiterat primitus consuetum. Ad quos autem habebat certitudinem ex Baronibus & fidelibus hominibus suis, cogitur mittere ex ipsis Capitaneos ad Terras & Castra, quæ habet: Manifestum autem est, quod sicut eiectus fuisset quidam à Domino meo sancto Imperatore conturbator vbicumque erat, & contrarius voluntati huiusmodi operis Ecclesiasticæ vnionis, confugientes plurimi tales ad Terram ipsius bastardi, diligenter recepit eosdem, & congregauit de ipsis contrariis fere Monachos centum, cum quibusdam Abbatibus, & Episcopis octo, & fecit Concilium, & sederunt, & locuti fuerunt, quot voluerunt blasphemias contra Sanctam Romanam Ecclesiam, & contra Domi-

Congregatur synodus contra Imperatorem.

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1279. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 72.

Male affici-
tur Episcopus
Tricalensis. dñi
fauet unio-
ni.

num meum sanctum Imperatorem, & Sanctissimum Patriarcham, & Ecclesiam Constantinopolitanam, & anathematizarunt sanctissimum Summum Pontificem, & Dominum meum Imperatorem & Patriarcham Constantinopolitanum, & omnes subiectos simul sapientes, & eos tanquam hæreticos reprobarunt.

Quidam autem Episcopus Tricalensis vocatus quia restitit, & surrexit contra eos, & dixit quod male facitis, & non conuenit cum eisdem ad ipsam malignissimam operationem illorum, detinuit ipsum & posuit in carcere per menses decem & octo; Postea verò vix euasit de carcere ipso & inuenit lignum nauigans, & intrauit in ipsum & transfretauit de Gulfo Neopanti, & se contulit in Moream ad quoddam Castrum Domini mei Imperatoris, & exinde receperunt eum homines Domini mei Imperatoris, & portauerunt & conduxerunt ipsum in Constantinopolim.

Itē Episcopus
Patrensis.

Item alium Episcopum vocatum Patrensem tenuit, & cogebat eum, vt simul sciret cum eodem. Et quia non obediuit, sed dixit, quod ego habeo primum Prælatum Thesalonicensem, & ab ipso sum ordinatus, & ad Concilium iui Constantinopolim cum meo Prælato, & dedi meam subscriptionem, quod debeam manere cum aliis in obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & est impossibile quod hoc debeam prætermittere, & reuocare subscriptionem meam, & expoliavit eum, & reliquit eum cum sola camisia, & stauit eum sub cælo discooperto, & stabat die noctuque afflictus ab hyeme, & glacie in mense Decembris, & sit manifestum & certum Sanctissimo Summo Pontifici, & poterit super hoc cognoscere sua Sanctitas malitiam ipsius apostatæ bastardi, & quomodo à se ipso diuisus est, & non timet Dei iudicium, & non verecundatur de hominibus.

Aliqui ex
Latinis parū
propitij Im-
peratoris.

Latini vero, qui sunt ad partes Thebarum, & Athenarum, & Nigripontis, & Morearum non cessarunt adiuuare, & sibi ministrare auxilia omni modo contra partem Domini mei Imperatoris, scilicet ipsis apostatis Nichiforo, & bastardo. Misit autem Dominus meus Imperator particularia ligna, & particularem gentem in ipsos, & iuerunt ad partes Nigripontis, & inuenerunt Latinos, & debellarunt eos, & protexit Deus, & vicerunt ipsos. Dominus autem meus Imperator aduocat super hoc Deum testem, quia hoc opus non videtur sibi quod factum fuisset de virtute illorum, quos misit Imperium suum sanctum; sed quantum videtur sibi, illi Latini debellati fuerunt à diuina virtute, eo quod auxiliabantur talibus excommunicatis, & inobedientibus & blasphemantibus sanctam matrem Ecclesiam: nam & populi quantitas quæ debellauit ipsos Latinos, fuit ad comparationem illorum, quasi modica, & nullo modo erat digna versus quantitatem & potentiam Latinorum.

Hæc sunt, quæ locutus est vobiscum Dominus meus sanctus Imperator, quæ debetis, sicut tenemini, Summæ Apostolicæ Sanctitati significare. Et subsignaui hæc ego Protonotarius Interpretum Latinorum Curia Domini mei Sanctissimi Imperatoris Romanæ ad cautelam.

EGO OGERIVS PROTONOTARIVS, qui supra manu propria scripsi, & meo signo signaui.

a Nicephor.
lib. 5. histor.
Rom. c. 1.

Verè cum hac relatione ab Ogerio Protonotario Nunciis submissa concordant, quæ V.
de his ipsis tumultibus & Imperatoris conatu scribit Nicephorus Gregoras. ^a Postquam enim narrauit Latinorum, præsertim Caroli Regis Siculorum potestatem, & ambiendi Imperij Constantinopolitani conspiracyonem eò coëgisse Palæologum, vt Legatos ad Sedem Romanam miserit de ineunda veteris & nouæ Romæ Ecclesiarum concordia, modo Caroli expeditionem auerteret, & subiunxit ad eum statum tractatus mutuos peruenisse, vt in Concilio Lugdunensi inchoata sit & publicata vnio vtriusque gentis, Græcæ & Latinæ; mox addit. [At Patriarcha Iosephus (de quo nos supra ^b) ea concordia repudiata, sede sua cessit: nec multo post relictâ vrbe, se in Archistrategi monasterium ad Bosphorum contulit, vbi reliquum ætatis tranquillo, & religioso ocio exigeret. His rebus sacerdotum collegium excitatum, haud obscure ferebat, se non esse quieturum, plebemque ab imperatoria illa concordia reuocabat, Martyrij, & coronarum tempus esse clamitans: ita vt magnus inde tumultus excitaretur, atque in atrocem tempestatem erumperet: & Imperator externis negociis relictis, omne suum studium ad res domesticas transferre

b An. 1274.
num. 4. &
An. 1277.
n. 6.
Iosephus Pa-
triarcha ab-
dicatur.

Tumultus
excitati. Cō-
stantinopoli
propter unio-
nem.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

transferre cogeretur, urbana pericula bellis externis grauiora ratus. Erant autem non pauci è magistratibus etiam qui decretis illis acriter aduersarentur. In eas igitur redactus angustias, duas sibi patere vias arbitratus; summâ necessitate nihil tertium admittente in præsentia, vt aut omnes sibi assentirentur, aut hostium loco haberentur. Aduersariorum animos principio verborum blanditiis & comitate morum conciliare sibi, & obnoxios reddere studebat: cœptam eam esse rem, nullo studio nouitatis, sed propter difficultates temporum. Esse autem prudentiæ, impendentes præcauere calamitates, & si quid ad grauiora mala auertenda nouandum sit, non esse cunctandum. Si enim hostes aduentarent, vrbe adhuc multis in partibus lacerata, modoque instaurata, & velut è multiplici dudum morte reuiuiscere, præsentia mala grauiora futura superioribus: ac dominos fore hostes non tantum sacrorum, sed omnium simul, liberum, coniugum, & rerum: quorum Domini vi abrepti, libertate cum seruitute commutata, non corporibus tantum, sed animis etiam hostium sequi voluntates cogerentur. Id etiam reliquum fore, ne quis mores patrios, ac vetera instituta tueretur: imo & sacræ leges & sanctiones expeditissimè & deprauarentur, & euerterentur. Quæ cum ipse præuideret, necessitati parere haud recusasse: exiguumque damnum, quod prudentiæ munus sit, magno emolumento posthabuisse: minoraque aduersariis, vt maioribus potiretur, concessisse. Hac oratione alios commouit Imperator, alios non item. Vnde suasionem omiſſa, viam alteram ingressus, & vi grassatus est: cuius variæ rationes fuerunt, publicationes bonorum, relegationes, custodiæ, excæcationes, flagra, mutilationes, omnia denique quibus virorum fortium & mollium animi explorantur. Ac quorum studium cognitione regebatur, (qui pauci erant) ij magnis & fortibus animis omnia libenter tolerabant, & perpetiebantur, quæ potestas Imperatoris inferebat. Magna vero pars veri iudicii expers, fæx plebis, & circumforanea turba, semper nouis rebus gaudens, asperis velut in scena palliis induci, vbique terrarum sparsim & passim vagati sunt, vbi Christianos esse audiuerunt, in Peloponneso, inquam, Achaia & Theſſalia & Colchide, vbique denique gentium extra ditionem Imperatoris: neque vniuersam pacem conseruare volentes, neque inter sese: sed alij aliis nominibus ascitis, partim Arsenij, aut Iosephi Patriarchæ sectam profitendo, partim alia iactitando, tempus terebant, plerique & decipientes & decepti.]

Conatur Imperator populum in suam trahere sententiam.

Durius agit contra venientes.

VI. Obiit hoc anno in Polonia BOLESŁAVS PIUS, ita dictus à piis operibus, Dux Calissiensiū, qui Monasterium Gneznæ, diuæ Claræ institutum professis construxit. Consecutus est autem sub fine eiusdem anni ad 4. Idus Decembris BOLESŁAVS PUDICVS, supremus Princeps in Polonia Dux Cracouiensis, & Sandomiriensis, postquam regnasset annos ferme quinquaginta duos, Cracouiæ apud Diui Francisci monasterium, quod ipse condiderat, sepultus: benignus & religiosus Princeps, & in egenos, cultumque Dei, ac ministros eius munificus. Hic Franciscanis valde addictus, primus eos in Poloniam introduxit, quod alias præmonuimus. Mortem eius KVNEGUNDA seu Kinga vxor virgo intacta relicta, Belæ Vngariæ Regis filia moderatè tulit, gratias agens Deo, quod se coniugij vinculo tandem liberasset. Ac mox vnà cum sorore IOLENTA, quæ post mortem mariti Boleslai supradicti Calissiensis Ducis ad eam se contulerat, distractis & in vsus egenorum distributis cunctis facultatibus suis Clarissarum Instituto sese addixit: & veterem Sandeciam nequicquam refragantibus & renitentibus proceribus commigrauit; ibique reliquum vitæ tempus in monasterio à se & viro suo condito peregit. Claruit spiritu prophetiæ, & eius miracula tot & tanta fuisse scribit Rodolphus^b (Kingam tamen à Kunigunda videtur distinguere, dum seorsim tanquam de duabus agit) vt in Romana curia de eius canonizatione seriùs ageretur; interruptum tamen negotium ob variam orbis vicissitudinem. Vita functa est anno millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, data in vxorem Boleslao prædicto anno millesimo ducentesimo trigesimo nono, cum quo annos quadraginta immaculato thoro in perpetua castitate transégit.

Cromer. l. 9. rerū Polon. ad fin. Moritur Boleslaus Pius. Ite Boleslaus Pudicus.

a An. 1237. n. 12. Eius coniux Kunegundis fit Clarissa. Nec non Iolenta soror.

b Rodolph. fol. 143.

Intacta maritus reliquit.

VII. Decurso ab vltimis Comitibus triennio secundum Regulæ statutum, indixit HIERONYMVS Cardinalis, penes quem adhuc remanebat Ordinis gubernium, conuentum generalem Assisij habendum. Desiderauit Pontifex, vt & ipse Cardinalis præsentem

Capitulum generale 24. Assisij.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. RVM ANNO 72.

*Scribit pater-
ne Pontifex
ad Patres
Capitulares.*

in sancta congregatione ageret tum ob feliciorum rerum exitum, tum ad maiorem splendorem, & Fratrum solamen. At dum ad hæc & alia S. R. E. negotia euocaretur è Gallica legatione, incidit in morbum, neque potuit præfixo tempore celebrandorum comitiorum adesse. Monuit moræ Pontifex Patres Capitulares, spemque addidit quantocyus iam melius habentem superuenturum, & præmissis grauiissimis sodalitijs laudibus, certisque sui amoris argumentis eos ad excelsas quasque virtutes, & res ritè peragendas concessis Indulgentiis adhortatus est. Grauiiores sunt hæc litteræ, quam ut debeant prætermitti.

NICOLAUS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.
Capitulo generali Ordinis Fratrum Minorum.

*Reg. Vatic.
inter litt.
curiales. n.
17.*

*Encomia or-
dinis Mina-
rum.*

a Cant. 4. 12.

*Pontificis er-
ga eundem
affectus.*

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

[Conuenientibus vobis in vnum, qui CHRISTI pauperis paupertatis semitas vo- VII
luntarij effecti participes delegistis, iam non est nisi quæ Dei sunt constanter appetere,
vias mandatorum eius dilatato corde percurrere, primum sequendo pauperem F R A N -
C I S C U M, vestri Ordinis plantatorem, qui mundi caduca respuens, mundum mundè
pertransiens, mundo viuendo moriens vixit Deo, qui viuens præmium sibi æternæ vi-
tæ promeruit, & vobis viuendi regulam velut adoptionis filiis dereliquit, ut vos Chri-
sto iunctus adiungeret, & hæres eius effectus vos Christo redderet cohæredes. Hic est
Ordo, quem Sponsus in Canticis geminando commemorans bis hortum repetit^a, bi-
num eius fructum, contemplatiuum, & actiuum patenter insinuans, bis conclusam se-
pem diuinæ legis, & custodiæ angelicæ innuens, vel potius vallum prædictæ regulæ, &
specialem custodiam ipsius Ordinis, quam de ipso Romana gerit Ecclesia, manifestans.
Hic est fons scientiarum fluentia scaturiens, signatus paupertatis insigniis, & in sui pri-
mo Institutore CHRISTI stigmatibus insignitus. Propterea Ordinem ipsum, quem
sic in domo Domini præluere conspiciamus, à nostris quasi primordiis sensibus nostris
infiximus, in eius affectione concreuimus, & tenerrimè intra præcordia nostra porta-
mus, circa eum sollicitudine vigilantes, ut nullius ibi succrescentis herbæ contagium
famæ suæ reprimat odorem, vel eius decorem obnubilet, sed Deo propitio protegatur à
noxiiis, salubria semper incrementa suscipiat, & pacis affluat vbertate. Dignè igitur
plenis in Domino gaudiis exultamus, dum vos illius sectatores inspicimus, qui delicias
terrestres aspernans, asperitatis onera supportauit, ut inter electos Dei appareret prælu-
cidus in excelsis, cuius vos regulam profitentes, existitis eximij testimoniorum Domini
sectatores: Nec indignè lætamur, quod in vobis eadem delectatur Ecclesia, & in fra-
grantia vestrorum operum odorem suauitatis assumit. Nam super vos nomen Domini
percipimus inuocatum, & post vocem reuocationis æternæ in regione viuorum vos sibi
credimus placituros. O beatæ suauitas paupertatis, qua mundi derelictis illecebris ad
felicitatis gloriam peruenitur! O beata terrenarum deliciarum abiectio, qua spiritus
humilitatis reficitur gratia salutari, & tandem gratiâ ipsâ refectioni coronam gloriæ pro-
merentur! Profecto quæ Ordinem ipsum contingunt nobis ipsis ascribimus, nec circa
illa locum vigiliis indulgentes. Quare dum de instanti vestro generali Capitulo cele-
brando hætenus ageretur, præsentiam dilecti filij nostri Hieronymi sanctæ Romanæ
Ecclesiæ Cardinalis ibi cognouimus esse vtilem, & propter hoc ei litteras nostras sub
certa forma direximus, ut præsentibus eius affatibus tam sanctæ Congregationis re-
ficeretur amœnitas, & in agendis procedendo consultius, vobis & eidem Ordini grata
solamina prouenirent: sed eodem Cardinale sui corporis infirmitate detento ab aliqui-
bus citra diebus non credidimus ipsum inceptum redditum ea prosecutione posse perfi-
cere, quod eidem Capitulo, prout deliberatio nostra conceperat, interesset. Nihilomi-
nus tamen si sic sibi propitiaretur Altissimus, quod ad dictum Capitulum posset decen-
ti tempore peruenire, sicut nunc ex aliquorum relatione sentimus, illum ad vos pro
consolatione vestrarum mentium disponimus destinare. Quod si forte aliquo casu id
compleri nequiverit, confidimus quod omnipotens Dominus vobis in iis vias suæ mi-
serationis aperiet, vos ad salubria diriget, ac propitiabitur votis vestris, ita quod ex ve-
stris actibus in diuinis beneplacitis radicatis fructus vobis & eidem Ordini vtilis, Deo

ANNŌ CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

ac nobis placitos dante Domino resultabunt. Verum pastoralis officij debitum exequentes vos ad quæque salubria paternis monitis & benignis exhortationibus inuitamus, affectantes ex intimis illa vestris insidere præcordiis, in his potissime, quæ hoc tempore circa directionem ipsius Ordinis, ac conseruationem institutionum salutarium, ex quibus laus & honor acquiritur, agenda percipimus, vt charitatis & vnionis nostræ funiculus sic alimento veræ pacis, & inuiolabilis concordie foueatur, quod nullam sui partem cuiusuis debilitet aduersitatis, seu commotionis impulsus, quin potius illæsus & stabilis nullius corrumpentis maculam habiturus, perpetuo ad laudem diuini nominis conseruetur. Super quo sunt vobis in speculum & exemplar illius Almi merita Confessoris, qui Ordinem prædictum instituit, coluit, & cultum claritate beatitudinis illustrauit. Cæterum vt vobis, qui spiritualium operatione proficitis, & ob nomen Domini corporaliter laboratis propter vtrumque charitatis ordinatæ præmium rependatur vniuersis, & singulis de Ordine vestro, qui ad præfatum Capitulum conuenerint, necnon & aliis Christi fidelibus, qui congregatis in ipso Capitulo Fratribus ipso durante pietatis suæ manus porrexerint adiutrices: dummodo verè pœnitentes extiterint, & confessi Fratribus scilicet, qui circa præmissa sollicite laborarint, & operosa sedulitate vacarint vnum annum, & aliis, qui congregatis ibidem pias eleemosynas erogarint centum dies de iniunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus. Cum autem imbecillitatem nostram oporteat diuinæ manus sustentari præfidiis, deuotionem vestram rogamus, & hortamur in Domino, quatenus pias affectiones vestras circa nos excitet debitum charitatis, & inspectis nostræ mentis affectibus, nos in vestris orationibus diuinæ clementiæ commendetis, vt per intercessionem vestram in administratione commissa nobis dignetur sua misericordia nostros supportare defectus, & actus nostros in suorum dirigere semitam mandatorum. Datum Romæ apud S. Petrum 17. Kalen. Iunij, anno secundo.]

IX. Aduenit tandem præses Cardinalis tardiùs, quam solebant, alia celebrari Comitìa circa festum Pentecostes, indicendis Capitulis in Regula constitutum, & iam à se creatum Vicarium generalem, Fratrem BONAGRATIAM (quem virum Deo plenum vocat Peregrinus de Bononia coæuus) communibus suffragiis, licet absentem, expetiturum in Generalem Ministrum confirmauit, cæterasque actiones capitulares prosequutus est auctoritate Apostolica, donec electus superuenit. Monuit benigne Pontifex valde sibi placere electionem de tanto viro factam, inuitauitque præcipuos Patres, vt ad suam venirent præsentiam, & si quid esset quod statui, aut regimini Ordinis expediret, cum fiducia proponerent. Surianum itaque vbi ea æstate residebat Curia, abiit nouus Generalis cum quibusdam delectis Ministris Prouincialibus & discretis Sodalitij viris, è quibus vnus fuit Philippus Perusinus Tusciæ Minister, qui præ cæteris, quæ sequuntur scripta reliquit^a, & coram Pontifice benignè & affabiliter eos recipiente constituti rationem reddiderunt in Comitij actorum. Deinde iuxta Regulæ præceptum petierunt sibi dari Protectorem vnum ex S. R. E. Cardinalibus, dum tamen ipse noller ad exemplum Alexandri IV. hanc sibi protectionem immediate reseruare. Quibus respondit nihil se libentius egisse, neque vllam in se curam maiori affectu assumpsisse, quam quæ ad Ordinis auctoritatem vel vtilitatem spectabant: attamen propter vniuersas Ecclesiæ curas non sibi amplius licere hæc eâ, quæ necessaria erat, & quam adhiberi veller, attentione perficere: proinde consultius & conformius ad Regulæ præscriptum sibi videri vt alium haberent Protectorem, qui vere & libere protectorem ageret; neque alium se daturum, quam ipsi expeterent, & mage idoneum iudicarent. Disquisitis itaque illorum votis secreto scrutinio comperit omnes in vnum MATTHÆVM RVBEVM VRSINVM, Vrsi, Pontificis fratris, filium à se ex Diacono Cardinali S. Mariæ in Porticu mox Archipresbyterum S. Petri, & Præceptorem S. Spiritus in Saxia creatum conspirasse. Dilexit enim hic valde sodalitatem, neque sibi loco Pontificis meliorem dari posse Protectorem Fratres iudicarunt. Ratam habuit illorum electionem Pontifex, & vocatis in medium omnibus, Cardinalem ita tenerrime affatus est. Si dilecte fili Cardinalis nostra in te beneficia referrentur, magna & multa dicerentur; at ex his nullum isto, quod modo conferimus, maius, nec quod

*Pia & salu-
tates Ponti-
ficis exhorta-
tiones.*

*Congregatio
in capitulo
largitur In-
dulgencias.*

*Commendat
se Fratrum
precibus.*

*Eligitur Fr.
Bonagratia
in Generalē
Ministrum.
Peregrin. in
epist. ad Gō-
disal. Gene-
ral.
Bernard. à
Bessa in
Chro. MSS.*

*Vocati à Pō-
tifice vadunt
præcipui Ca-
pitulares Su-
rianum.
a Perus. in
excerptis
Ordinis.
Petunt Car-
dinalē Pro-
tectorem.*

*Datur eis
Pontificis ne-
pos.*

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

Qua teneri-
tudine ei cō-
mendat Pō-
rifex religio-
nem.

securius ad regnum perducatur cœleste; Arrham tibi damus vitæ æternæ, suffragia vide-
licet & meritoria quæque opera omnium Fratrum Minorum, quorum Ordinem tuæ
commendamus tutelæ. Damus tibi omnium, quæ habemus, potissimum, tradimus
cordis nostri delicias, pupillam oculorum nostrorum. Hic interruptus sermo ex fre-
quenti singultu & profluente lacryma; atque ex nimia amoris teneritudine veluti in-
tercluso anhelitu tanti viri veneranda maiestas in eiulatum prorupit. Tantam amoris
vim admirati (inquit meus author) fleuimus cum flente, eiulauimus cum eiulante, &
per aliquale temporis spatium cum obmutescente & nos obmutuimus: Tandem seda-
to utcumque spiritu, voce reassumptâ, inquit; Interior prohibet passio longiorem de re
omnium charissimâ sermonem intexere: & extensa manu proprium dedit annulum
Cardinali dicens: Committimus tuæ curæ dilectum Ordinem Fratrum Minorum, te,
secundum eorundem Regulæ præscriptum, instituimus Protectorem, correctorem, &
gubernatorem sancti huius sodalitij. Attamen id te scire velim gubernio tuo minime
egere, abundat enim prudentissimis & doctissimis Præsulibus, qui integras possent res-
publicas gubernare; neque correctione, dum prudenter ita omnia sint constituta, ut
vnicuique Fratrum plures præsent, neque vno culpas dissimulante desint alij, qui pu-
niant. Ultra Præfectos locales habent Custodes, his præsent Prouinciales, super hos
sunt Generales, arque illos in ordinem redigunt comitia generalia. Illud vnum est, pro-
pter quod tuo indigent patrocínio: pauperes sunt, & imbecilles, aduersarios habent
plurimos, & potentes, à quorum molestiis nequeunt se defendere: Hic tua protectione
& auxilio opus est, ut conterantur, qui eos conturbant, & liberes eos ab omnibus pres-
suris.

b Rodolph.
fol. 184.
Corrigitur
error Rodul-
phi.

Acta supradicti Capituli, & Pontificis beneficium mirè confundit Rodolphus^a, di-
cens: [In hoc Capitulo Nicolaus I V. tunc Cardinalis, & Ordinis Minorum zelator
præcipuus, præfuit auctoritate apostolica, & præ nimia dilectione in Fratres, & ingenti
pietate in B. P. Franciscum, voluit Matthæum Rubeum nepotem suum vniuersi huius
Ordinis esse Protectorem.] Nulla ratione hæc possunt cohærere, neque defendi ex
prætenso in notis errore, quasi pro Nicolao Tertio irrepserit Quartus. Etenim Nico-
laus I I I. non erat tunc Cardinalis, sed Pontifex: neque præfuit auctoritate Pontificia
in Comitijis, sed eius auctoritate præsidem egit in eisdem Hieronymus Asculanus, ali-
quot post annis appellatus in Pontificatu Nicolaus I V. At non hic, sed Nicolaus I I I.
nepotem suum constituit Ordinis Protectorem. Vnde vtriusque Nicolai actiones con-
fundit; qui Quartus postea connumeratus est, præfedit in Capitulo, & qui Tertius erat
consanguineum dedit Protectorem.

Obloquitur
multi regula
S. Francisci.

Egregie eam
explicat Pō-
rifex.

Deinde ab illo die animum adiecit Pontifex ad comprimendos quorundam inso-
lentes ausus, & refrænandas æmulatorum impudentes detractiones, qui Fratrum vitæ &
regulæ obloquebantur, illicitam, inobservabilem, & discriminosam calumniantes, con-
tra quos secum decreuit amplam, & claram eiusdem Instituti adhibere declarationem.
Ferme integros duos menses in hac meditatione consumpsit; adhibitis consiliariis
duobus Cardinalibus Minoritis Hieronymo, Prænestino, & Bentiuenga Albanensi
Episcopis, assistentibus eisdem Generali Ministro & quibusdam aliis ex Prouinciali-
bus; admirantibus vero aulicis, qui cætera ultra morem Curie negotia illis diebus ad
alios remitti videbant, nec comprehendere poterant, quid in tam arcano consilio tra-
ctaretur. Prodiit tunc ex maturo hoc cœtu grauissima declaratio illa Regulæ, quæ in-
cipit. *Exiit qui seminat, seminare semen suum*, commissaque fuit exactissime discutienda
antequam publicaretur, doctissimis viris Petro Peregroffo S. R. E. Vicecancellario:
Comiti Glusiano de Casate Auditori sacri Palatii, Mediolanensibus, qui postmodum
ad Cardinalatum ascenderunt; Angelo celebri Curie Aduocato, & Benedicto Caie-
tano Protonotario, mox Cardinali, deinde Pontifici Bonifacio Octauo. Demum in
pleno totius Curie confesso publicè fecit per dictum Benedictum eandem extraua-
gantem promulgari 14. Augusti, licet in variis transumptis varios habeat dies designa-
tos. Eam inseruit idem Benedictus, assumptus ad Pontificatum sub nomine Bonifacii
V I I I. corpori iuris inter extrauagantes communes in sexto, sub titulo *De verborum si-
gnificatione*; eandemque commendauit Clem. V. in Concilio Viennensi in decretali;

Exiit

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1279. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 72.

Exiui de paradiso, quæ habetur sub eadem rubrica inter Clementinas; necnon ipse Ioannes XXII. qui visus est contra eam quædam definiisse in constitutione quæ incipit: *Quia quorundam exigit*, tanquam claram, lucidam, & magna maturitate digestam, commendat. Ea sane claritate & proprietate omnia, quæ ad statum Minorum ponderosius pertinere possunt, explicat, & dubia quæque resoluit, ut fundamentum præbuerit de Pontifice interprete dubitandi, Roberto Cardinali Bellarmino ^a, Seuerino Binio ^b, & Iacobo Gualterio ^c, qui explicationem hanc tribuunt Nicolao IV. ex Ordine Minorum assumpto, quod & vno atque altero loco confirmare voluit Franciscus Penna ^d tum in Commentariis ad Directorium Inquisitorum, tum in argumento decretalis, *Gloriosam Ecclesiam*, ad calcem eiusdem operis; ex quo etiam error irrepsit in vulgatos codices textus canonici, & præcipue post editionem Gregorianam, vbi nescio quis marginator admonuit extrauagantem esse Nicolai IV. ut colligitur, inquit, ex extrauag. Ioannis XXII. incipiente, *Gloriosam Ecclesiam*, quæ extat impressa inter Apostolicas litteras in Officio Sanctissimæ Inquisitionis. Ex Pennæ certe officina hæc prodiit admonitio; quam ille primus in argumento eiusdem extrauag. adhibuit, & alibi docuerat, tum, inquit, quia in aliquibus codicibus MSS. habetur pro Nicolao III. Nicolaus IV. tum quia hic posterior fuit Ordinis Minorum, vnde verosimilius est Regulæ sui Ordinis dubia declarasse.

XII. Attamen Nicolai Tertij eam esse declarationem indubitanter probant, & euidenter demonstrant, quæ subiicio argumenta. Primum, ex loco datæ decretalis, Suriano, in quo Vrsus frater eiectis quibusdam hæreticis, vendicauit sibi aliquas possessiones, concessio iure per Monasterium S. Laurentij extra muros vrbis, vti videre est in regeſto huius tomi sub anno præcedenti, atque hoc Castrum, teste Ciaccono ^e, septimo à Viterbio lapide, cœli clementia, & aquarum amœnitate celebre vitandi caloris gratia æstiuo tempore, quo hæc edita constitutio, petere solebat Pontifex. Secundum ex ipsa Decretali, in cuius præmio ait; post Capitulum Generale Patres conscriptos coram se constitutos de hac declaratione edenda egisse, & se Ordinis Protectorem, & amicum commemorat, quæ cohærent omnia cum iis, quæ nos hucusque retulimus, nequaquam tamen conuenire possunt Nicolao IV. qui nunquam hoc Protectoris munus obiuit. Tertium idque ineuitabile, quod præterquam habeatur in omnibus nostris antiquis monumentis, in regeſto Vaticano Pontificio ita inscribitur, in codicibus Pontificatus Nicolai III. & in Archiuo nostro Aracælitano exemplar authenticum insertum litteris Nicolai IV. sub plumbo pendente inscripto NICOLAI III. nomine diligenter conseruatur. Vnde necesse est in codices illos, quos citat Penna qualescumque ij sunt, mendum illud irrepsisse. Rationem vero dubitandi tollit ipse Pontifex hac narratione in præmio præmissa. [Nos autem qui à teneris annis ad Ordinem ipsum affectus nostros ereximus, in illis succrescendo cum aliquibus eiusdem Confessoris sociis, quibus eius vita & conuersatio nota erant, super ipsâ regulâ & sancti ipsius B. FRANCISCI intentione frequenti collatione tractauimus: & tandem Cardinalis, ac postmodum eiusdem Ordinis per dictam sedem gubernator, protector & gubernator effecti: conditiones prædicti Ordinis ex imminente nobis cura palpauimus: in Apostolatus officio tandem tam de pia intentione Confessoris prædicti, quam de iis, qui regulam ipsam, & eius obseruantiam contingunt ex prædictis longa experientia informati: nostros ad præfatum Ordinem conuertimus cogitatus: & tam ea, quæ per eosdem prædecessores nostros approbata & declarata esse noscuntur; quam & ipsam regulam & eam contingentia maturitate plena discussimus: nonnulla in præſenti serie statuimus, declarauimus, certius approbauimus, &c.] Qui à teneris annis Ordinem dilexit, cum sancti Francisci sociis egit, conditiones & conuersationes interiores Ordinis palpauit, & Protectoris munus tot annis sustinuit, nihil mirum si res Minorum perfectè sciret, atque eorum Regulam posset interpretari. Habetur hæc explicatio regulæ, vti dixi, in 6. decretalium, & passim occurrit in omnibus nostri Instituti vetustis Monumentis, quare non est cur eam aliquanto longiorem hic aut in regeſto huius tomi exscribamus. Sub eodem etiam tempore 12. Kalend. Septembris ibidem in Castro Suriani authenticam reddidit, & suis litteris inseruit bullam Honorij III. qua regulam Minorum confirmauit, necnon aliam Gregorij IX.

Dubitatur quidam de auctore decretalis: Exiit qui seminatus a Bellarmino. l. 4. de Roman. Pont. c. 14. b Binius in notis ad vitam Nicolai IV. & Ioannis XXII. c Gualter. in Chron. sæc. 14. d Penna in cōment. ad 2. p. q. 17. ad obiect. 2. in poster. editione, & in argum. extr. Gloriosam Ecclesiam. Probatum esse Nicolai III. e Ciacco. in Nicol. III.

Arch. Vatic. in regeſto huius anni a. 156.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

de stigmatibus sancti Francisci testimonium perhibentem. Ibidem 8. Kalend. Septembris.

Erat tunc inter Ministros, qui huic explicationi condendæ assistebat Fr. GUALTE-XIII.

a An. 1278.
n. 31.

Gualterus
Brugen. ele-
ctus Episcop.
Pictauiem.

Marian. l. 3.
cap. 4.

Rodolph.
fol. 105.

Molan. in
natalib. Bel-
gicis ad 22.

Januar.
Anto. tit. 24.

cap. 9. §. 8.

Ioan. Rio-
che in com-
pend. temp.

lib. 4. c. 77.

Eius laus.

Iniuriosum

Pontificem ci-
tat ad diui-
nam iudiciū.

Deus contra-
ctum ab eo
debitum sol-
uit.

Super cele-
brantem ap-
paret colūba.

Ioannes Pec-
cham. fit Ar-
chiepif. Can-
tuariensis.

b An. 1278.
n. 29.

c Ciacco. in
Nicol. III.

d Goduin. de
prælati An-
glia.

e Harpsfeel.
læc. 13. c. 8.

Sed inuitus

dignitatē su-
scipit.

RVS BRVGENSIS sacrae Theologiae Doctor, cuius superius^a meminimus, Minister Prouiciae Turoniae. Expertus Pontifex eius singularem eruditionem, & vitæ integritatem, paulò post hoc ipso anno cum assumpsit ad Episcopatum Pictauiensem in Aquitania dudum vacantem, contendentibus de iure suo duobus ad eandem sedem à Capitularibus electis. Restitit hic quantum potuit, & ultra quam debuit, Pontificis voluntati, nonnisi secundo & tertio iussus, dignitatem admittens. Generalis etiam BONAGRATIA suas preces interposuit, ne tanto praelato Prouincia Turonensis, & vniuersum priuaretur Sodalitium; neque tamen obtinere potuit respondente Pontifice, multos esse in Religione Gualtero similes, iisque se indigere ut in regimine Ecclesiarum partem subeant insupportabilis oneris Pontificij. Vir erat omnis virtutis splendore illustris, in regimine prudens, in conuersatione grauis, in conuictu gratus, & in moribus exemplaris. Prudentissime se gessit in Episcopatu, suae Ecclesiae iura constantissime defendens, circa quæ diuturnum ei dissidium cum Bernardo Gotho, vulgo de *Gonth*, Archiepiscopo Burdegalensi, mox Clemente VI. qui contentionis memor, & passioni succumbens, cum ab Episcopatu ad monasticum claustrum deturbauit. Pacato animo pertulit opprobrium, sed sub mortem ad Deum qui vindictam retribuit, appellans, manu tenuit schedam quandam, qua Pontificem oppressorem ad Dei Tribunal sub statuto tempore & die citauit. Hanc extrahere nullus potuit, donec altero decurrente anno ipse Pontifex illac transiens res compositurus inter Galliae & Angliae Reges valde inter se dissidentes, aperiri curauit sepulchrum, & inuentam in integra manu, corpore item illaeso schedam sibi porrigi, qua pollebat auctoritate praecepit, eam se redditurum promittens. Accepit, legit, reddidit, quam vidisse se doluit, & extimuit, neque id inaniter, quippe ipso eodem tempore, quo citatus est, ut se sisteret diuino iudicio, oportuit obedire, ut nos alias opportunius referemus. Emit hic GUALTERVS aliquando pannorum sarcinas pro induendis plurimis pauperibus, sed pretium in aliud tempus soluere distulit, quia tunc non suppetebat. Bonum habuit oconomum, & fideiussorem Deum, qui creditori merces soluit per Angelum, dum Episcopus pecunias, quas daret, non haberet. Sacrum faciebat deuotissime, & frequenter super caput celebrantis candidissima apparebat columba, stupentibus, qui sacro assistebant. Eum inter Beatos viros enumerant Molanus, Rodolphus & alij, & miraculis tradunt effulxisse, cæcos illuminasse, à variis languoribus curasse, atque specialem semper habuisse potestatem super febrem quartanam. Alias commodius referentur monumenta, quæ posteris reliquit. Assumptionis ad Episcopatum diploma incipit. *Militanti Ecclesiae*. 2. Non. Decembris. Synodum celebrauit Rufiaci in sua diocesi anno 1304.

Assumptus etiam hoc anno ad Archiepiscopatum Cantuariensem, in Anglia primum XIV.

B. IOANNES PECCHAMVS, de quo supra^b quædam præmisimus. Præcessit in eadem sede Robertus Kilyvarbius Ordinis Prædicatorum (cuius etiam Instituti nostrum hunc Ioannem ex plano errore facit Ciacconus^c sed & nostrum etiam ex errore facit Kilyvarbium Franciscus Goduinus^d corruptæ fidei author) ad Cardinalatum & Episcopatum Portuensensem translatus: cui communibus suffragiis subrogare voluerunt Monachi Cantuarienses Robertum Bathoniensem Episcopum, quem tamen Nicolaus Pontifex reiecit. Exprimuntur hæc in litteris assumptionis eiusdem, quas nos damus in regeſto. Paucos aut nullos in sede hac sui similes successores sortitum esse scribit Harpsfeeld^e. Inuitum ad hanc dignitatem euocatum ipse fatetur in quibusdam litteris exscriptis in regeſto Cantuariensi, grauiusque questus est postea, quod eam vnquam suscepisset prouinciam, eamque se libenter excutere velle, & malle se, si voluntas Dei foret, à sacris esse Cardinali Benedicto cui aliquando inseruiuit, quam sub honoris tanti specie, tantis curarum fluctibus obiici, aut potius obrui. Roma reuersus cum litteris Pontificis ad Edouardum Regem, quibus se illum Cantuariensem Archiepiscopum designasse significabat, incidit in Edouardum in Gallia circa Pentecosten, vbi versabatur pacis cum Gallo constituendæ gratia; quam pater ipsius valde iniquis conditionibus cum Gallo inconsulte

ANNO CHRISTI NICOLAI III.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1279.

ANNO 2.

OCCID. ANNO 7.

NORVM AN. 72.

sultè inierat. Iuramento enim se illi Henricus obstrinxit, se curaturum ut Principes viri, qui sibi in illis regionibus parebant, religione se Gallo astringerent, & Anglum, si quando bellum Gallo inferret, deserturos & Gallo adhæsuros. Id quod Ioannes in suis ad Pontificem litteris significat, simulque quanta animi promptitudine, Pontificis factum Rex ratum habuerat, quantaque se alacritate & beneuolentia complexus fuerat, & in earum terrarum, quæ ad Archiepiscopatum Cantuariensem pertinebant, mox possessionem singulari benignitate miserat. Licet litteræ Pontificis, nescio quo errore, clausulam illam consuetam de temporalibus, ut appellant, restituendis, non fuissent complexæ, atque ideo Rex potuisset eam restitutionem usque ad nouas Pontificis litteras distulisse. Mense Octobri in magna Episcoporum atque procerum aliorum frequentia, quibus magnificum epulum præbuit, in sede & throno Archiepiscopali de more locatus est; & Iunio, qui præcessit Gilbertus Clarius Comes Glocestriæ, & Herfordiæ recognouit se ipsius, & Cantuariensis Ecclesiæ, & nullius præterea hominis clientem esse, pro honore, ut appellant, Tunebrigeni & possessionibus illi oppido attributis. Ob quam prærogatiuam successoribus eius multas aliquot Reges molestias facessere, sibi que eam interciperi conati sunt. Cumque Ioannes Reigratus & alij Iustitiæ Præfecti, Comiti negotium postea facerent, ob quasdam controuersias, quæ in commemoratis possessionibus acciderant; scribit ad eos Ioannes, ut causæ cognitioni supersedeant, quippe quæ ad se, & suam Ecclesiam solummodo pertineret.

*Libèter eum
admittit Ed-
wardus Rex
Angliæ.*

*Solènter in-
thronizatur.*

XV. Duas præ cæteris IOANNES celeberrimas Synodos habuit; alteram Lambethi, alteram apud Redingiam. In quibus multa egregiè, ad disciplinam Ecclesiasticam tuendam, commoda & opportuna constituit. Cum Synodum Lambethanam indiceret, aliquid negotij habuit cum multis Abbatibus, qui ad illius edictum in Synodo se sistere, aut procuratores mittere detrectarunt: asserentes se ab omni, illi & Episcopis debita obseruantia, esse Summorum Pontificum priuilegiis solutos & liberos. Contra quos missis ad Richardum Episcopum Londinensem litteris, quas queribundus exscripsit Matthæus Westmonasteriensis^a, grauer conquestus est. Dicebatque eos, quantumuis aliter exemptos, non debuisse suam præsentiam tam venerando Patrum consessui, consiliaque sua communibus Ecclesiæ necessitatibus subtrahere; cumque haberent multas Ecclesias cœnobiis suis attributas, quas impropriatas appellant, (& quos ille à sua iurisdictione & potestate exemptas negabat) mandauit Londinensi Episcopo, ut annuos huiusmodi in sua diœcesi Ecclesiarum prouentus cœnobiis subtraheret, donec ad officium redirent. A quo decreto Præfecti cœnobiolorum Westmonasteriensis, D. Albani, & S. Edmundi, & alij ad Summum Pontificem prouocarunt; inter quos & Ioannem pacificatio postea inita est. Quin & potestatem de causis matrimonij cognoscendi, testamenta insinuandi, (quam, licet ex priuilegio & antiqua consuetudine sibi vendicassent, Bonifacius Archiepiscopus quibusuis monasteriis in Cantuariensi diœcesi abstulerat) Ioannes rursus restituit. Et ut aliis suum ius non detraxit, ita in priuilegiis, prærogatiuisque non modo Ecclesiæ suæ (quæ in Anglia id temporis erant amplissimæ) sed & reliquæ Anglicanæ Ecclesiæ vindicandis, & conseruandis, diligentem & acrem se defensorem præstitit. Inter quæ fuit, ut integrum esset, ex more per manus deducto Cantuariensi Archiepiscopo vnam in quouis Monialium Angliæ cœnobia, sacram Virginem præficere: quo priuilegio ipse, & successor eius usus est.

*Synodos con-
uocat.*

*Magna ei
controuersia
cum Mona-
chis circa iu-
risdictionem.
^a Westmo-
nast. sub an.
1281.*

*Vult tamen
illa sua illorum
priuilegia.*

XVI. Passus non est Eboracenses Archiepiscopos cruce in sua Prouincia uti, quod dignitatem sedis suæ ex ea re imminui crederet; quæ illi controuersia cum multis prædecessoribus, aduersus Eboracenses, ita communis fuit, ut Nicolaus Pontifex Willielmum Wicvvanum à se Archiepiscopum Eboracensem creatum, & consecratum in Angliam hoc anno proficiscentem his suis litteris munire iudicauerit.

*Eboracensem
non permittit
crucē præfer-
re in sua Pro-
uincia.*

ARCHIEPISCOPO CANTVARIEN.

[Cum inter Cantuarien. & Eboracen. Archiepiscopos, qui fuerunt pro tempore, super baiulatione Crucis fuerit, sicut te ignorare non credimus, diutius litigatum, nec adhuc huiusmodi causa litigij sit sopita, cupimus sic circa negotium ipsum efficaciter sollicitudinis

*Reg. Vatic.
epist. 153.*

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1279. ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 72.

citudinis nostræ partes apponere, quod eidem causæ finis prosperitatis adueniat, obuic-
tur iurgiorum anfractibus, & exinde tam Ecclesiis, quam populis illarum partium, quos
charitatiua dilectione prosequimur, spiritualis gaudij, & optatæ quietis commoda sub-
sequantur, prout per alias nostras litteras in breui, dante Domino, euidentius apparebit.
Vt igitur cessantibus hinc inde turbinibus via lucidior nostris conceptibus præparetur,
ex qua negotium huiusmodi facilius dirigat gratia salutaris, fraternitatem tuam rogamus
& hortamur attentè, quatenus quod in hac parte scribimus debita maturitate, præmedi-
tans in iocundo aduentu Venerabilis fratris Guillelmi Eboracen. Archiepiscopi, nuper
cum grâtiâ nostræ benedictionis ad Eboracen. Ecclesiam accedentis super hoc saluis tuis,
& Ecclesiæ tuæ iuribus, sic te prouidè gerere studeas, sic prædecessorum tuorum rigorem
tua modestia temperare procures, quod negotium ipsum iuxta conceptus eosdem effi-
caciùs ad laudem Altissimi, salutem animarum, quietem prædictarum Ecclesiarum, &
populi valeat terminari, tuque possis exinde meritò commendari. Datum Viterbij 12. Kal.
Octobris, anno 2.]

*Visitat ipse
maiorē An-
glia partem.*

*Cābria Prin-
cipes pacifi-
care studet.*

*Cœnobiorum
mores refor-
mat.*

*Dedicari fa-
cit Ecclesias
ritu solemn.*

*Nulla admit-
tit munera.*

*Sacella regia
non vult ex-
pta à iuris-
dictione Ar-
chiepiscopali.*

*Agit cū Rege
ut idonei præ-
ficiantur bene-
ficijs Eccle-
siasticis.*

Magnam Angliæ partem per se obiuit, vt de statu cathedralium Ecclesiarum, cœno- XVII.
biorum, & aliarum Ecclesiarum, cleri, & reliqui populi certius intelligeret. Cambriam
etiam inuisit. Quam tamen, ne ex animi proposito in Ecclesiastica illa sua disquisitione
peragraret, & temporis angustia, & alia, quæ obiciebantur impedimenta, obstabant; vt
ipse in litteris ad Leolinum Cambriæ Principem significat. Adhibuit ille certe diligentem
operam in Snodoniam profectus, vt principem Cambriæ & fratrem, ad pacis & quietis
studia traduceret: sed, cum nihil proficeret, reuersus anathema in eos iaculatus est.
Dum peragraret per se & suos cœnobîa, multa emendatione digna reformauit, certa-
que ne res obliuione deperiret, in scriptis mandata dedit. Quæ Sanctimonialibus apud
Gostonium prope Oxoniam præcepit, Gallicè tradita habentur. Inter cætera mandata
& illud erat, ne, quod alicubi apud sacras Virgines fiebat, eo die, qui Innocentibus dica-
tus est, sacra officia precesque per paruulas obirentur. Qui & illud opportune præcepit,
vt si forte à Vespertinis illis precibus (quas quia cæteras totius diei complent & absol-
uunt, Completorium appellamus) Præfecta ob hospitum aliquorum aduentum abesset;
absolutis illis precibus, matrona, quæ choro præfuit, duabus aliis sibi delectis, cubicu-
lum Præfectæ mox adiret, nunciaretque Completorij preces absolutas: vtque mox ho-
spites, cuiuscumque generis aut conditionis, dimitterentur, & Præfecta deinde statas illas
preces Deo redderet, & nocturnis, matutinisque postea vigiliis cum reliquis in choro in-
teresset. Multæ erant his temporibus in Anglia Ecclesiæ, in quibus diuina sacra perage-
bantur, quæ solemnî, vt moris Ecclesiastici est, dedicationis ritu Deo adhuc non erant
initiatæ. De qua re diligenter quæsiuit, opportunaque remedia, vt infinitis aliis rebus,
quæ opem & auxilium desiderabant (quas persequi non est necesse) adhibuit.

Magna sane integritate, & ab omni sorde abstinentia, in ista Ecclesiarum lustratione, XVIII.
vltus est; nec suas solum, sed & suorum manus cohibuit. De quibus cum alicubi, ne-
scio quid sinistri rumoris ortum esset, parochianis illius loci sub anathemate mandauit,
vt si quis eorum, cui illam lustrationem, & inspectionem mandauerat, aut quisquam ex iis,
quos à sacris habebat, pecuniâ aut munus accepisset, palam dicerent. In qua lustratione
multum illi molestiæ exhibuerunt sacella quædā, quæ Regia appellant, apud Derbeiam,
Salopiam, Staffordiam, Voluerhamptonum, Totenhallum & alibi. Quorum Præfecti
illius imperio, nescio qua ex immunitate, parere recusabant. Quam, cū ille nulla Roma-
ni Pontificis, nulla Archiepiscopali, aut Pontificia auctoritate nixam, & munitam videret;
iniquo animo huiusmodi auctoritatis suæ reiectionem ferebat, & Ecclesiastica aduersus
eos seueritate, vt ad officium redigeret, vtebatur. Qua de re, tres illius litteræ ad Regem
Edouardum Gallicè scriptæ, quibus se apud eum purgat, hodie extant. Apud quem
etiam diligenter egit, vt nescinam nisi idoneum & accommodatum, beneficiis Ecclesia-
sticis præficeret, nec sineret suos sacellanos aliosque sacros homines, contra Ecclesia-
sticas sanctiones, plura beneficia animarum curâ implicita, sine Pontificia indulgentia
occupare, aut cum animarum, de quibus rationem redderent, iactura abesse à functio-
ne sua, functionibus ciuilibus, & profanis Regis mandato districtis: Magnaque fuit illis
temporibus Ecclesiasticæ disciplinæ labes (de qua Ioannes conqueritur) quod cum
Episcopales

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

Episcopales sedes pastore destituerentur, Reges huiusmodi beneficia, cum interim vacarent, in homines ineptos, & inidoneos conferrent; nec postea eos, licet iustæ abdicationis causæ suppeterent, per pastores remoueri paterentur.

XIX. Multa Edouardus in detrimentum & damnum Ecclesiæ tentarat, eamque & Westmonasteriense, & alia cœnobيا veteribus immunitatibus, & priuilegiis spoliabat. Accurate itaque ad eum Ioannes scripsit, hortatusque est, ne leges ederet, quæ Summorum Pontificum, quæ Oecumenicorum Conciliorum, quæ Sanctorum Patrum decreta, & sanctiones euerterent. Qua in re clarissima illi proposuit Constantini Magni Augusti, Wilelmi, Canuti, & Diui Edouardi Regis, & Confessoris, aliorumque Angliæ Regum exempla. Quorum æmulationem illi speciosam, animæque illius, regnoque salutarem futuram dictitabat. Conspiciuntur & aliæ eius ad Edouardum litteræ, quibus consulenti respondet, vtrum, & qua demum ex causa atque ratione, obnoxius sit damnis resarciendis, ex Ecclesiarum & cœnobiorum incendiis, aliisque cleri & populi expilationibus, quæ in grauissimis suis bellis contra Wallos acciderunt. In quibus, dum versatur, venit ad eum Ioannes ex mandato Summi Pontificis, expostulaturus cum eo, quod pecuniam ex decreto Lugdunensi ad Terræ sanctæ subsidium collectam, & in sacro loco depositam Edouardus intercepisset. Cui id dedit responsi, vt diceret, se eam suo loco iam ante duos menses restituisse. Qua de re & ad Bathoniensem Regis Cancellarium Ioannes scripserat, rogauitque simul, vt Regem admoneret, quàm inconsulte cuidam Iacobo puero, eidemque parum probatis natalibus orto, Ecclesiam Crundaliæ contulisset. Ioannem vero Edouardus, ante postremum cum Leolino bellum in Walliam, vt cum eo de pace ineunda ageret, eumque in officio retineret, amandauit. Quo ille profecturus Proinciæ interim suæ procurandæ & administrandæ curam commemorato Bathoniensi delegauit. Ante quam profectionem, Walli solemnī ceremoniā sententiā anathematis, in Concilio Oxoniensi contra pacis perturbatores lata, per Episcopos irretiti sunt.

*Monet Regē
vt saluam
velit Eccle-
siā auctori-
tatem.*

XX. Controuersias aliquot ob varias, vt fit, causas cum singulis fere Episcopis Ioannes habuit, quarum aliquot suo attingemus alibi loco, imo & cum vniuersis. Existimabant enim Episcopi Ioannem multa sibi incausarum cognitionibus præter iuris rationem, & in legitimæ potestatis ipsorum detrimentum, atque imminutionem arrogasse. Cuius generis illi viginti supra vnum grauamina, ob quæ se nimium ab illo premi, iurisdictionem suam Ecclesiasticam perturbari, detrahi que querebantur, collegere. Quibus ille singulis speciatim respondit, responsique totius summa in hoc voluebatur, vt diceret, se nihil vlla in re tentasse, quod non cum Ecclesiastici iuris, cum maiorum suorum institutis & exemplis, cum potestatis suæ amplitudine, quam non solum vt Metropolitanus, sed vt Summi Pontificis Legatus exercebat, cohæreret, atque congrueret. Cæterum ne videretur nimis seuerè, & summo iure agere, consensit, ne Officialis, vt appellant, Cantuariensis auocaret ad se causas à Suffraganeis, nisi appellationibus gradatim factis; & cum constaret Episcopum negligenter & remissè versatum; inque testamentariis causis, cum defuncti bona in diuersis diocesis possiderent. Neque voluit sequestrationes, vt appellamus, Ecclesiarum per Suffraganeos factas rescindi: hac tamen hæc omnia cautione, ne hoc indultum Ecclesiæ suæ, aut successoribus suis esset damnosum.

*Conqueritur
de eo Episco-
pi.*

*Quibus illa
satisfactum
cupit.*

XXI. Sed neque leues, neque pauca fuere molestiæ, quas aduersarij illius Romæ illi faciebant. Alij enim, sed falso Pontifici suggerebant, habuisse eum à sacris plurimos, qui varia beneficia, quibus animarum cura & procuratio implicita erat, citra Pontificiam vllam indulgentiam, contra Lugdunensis Synodi præceptum, occuparent, & quod huiusmodi vitiis implicitos, & Episcopos designatos confirmaret. Quam ille, missis Romam ad Matthæum Rubeum Minorum Protectorem & alios Cardinales litteris, calumniam facile dissipauit. Imò, cum huiusmodi homines vitio creatos aut ab Episcopatu, aut alios ab eis beneficiis, quibus perperam incubuerant, remouere diligenter conaretur, non defuere Romæ, qui friuolas & frigidās, iniustasque id genus hominum pro uocationes, Summis apud Pontificem Romanum studiis proneherent. E quibus Tedisius de Camilla, multum illi inter alios negotij exhibebat, qui sibi multa in Angliā beneficia, sinistris rationibus Romano Pontifice circumuento, homo omnium illis indignissimus, accumularat. Quem Ioannes, cum ab Ecclesia de Wengham, & decanatu Voluerham-

*Falsa de eo
querela dela-
ta ad Ponti-
ficem.*

*Eas facile
dissipat.*

*Faceffit ei
negotij qui-
dā Tedisius.*

R r tone nsi

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

tonensi contra iuris præscripta abesset, & euocatus vt se iudicio sisteret, contumaciter, & proterve præsentiam suã subtraheret; primũ anathemate inuoluit. In quo cum biennio hæssisset, exiit illũ Ioannes & abdicauit ab illis beneficiis. Sed Benedictus Cardinalis, qui in summa erat apud Pontificem gratia, cuique Tedisius sanguine coniunctus erat, ab eo impetrauit, vt Giffredus quidam homo indoctus, quique palam ex professo erat Ioannis aduersarius (vt Ioannes in suis ad Summum Pontificem litteris testatur) causæ illius cognitionem inter Ioannem & Tedisium haberet. Qua ex re magnam longamque molestiam sensit Ioannes. Vnde tam apud ipsum Benedictum, quam apud Iordanum, Matthæum, & Geruasium Cardinales multum conqueritur. Et palam apud Benedictum contestatur, quem necessitudo sanguinis ad Tedisium fouendum mouere videbatur (quamquam & sordium, munerumque acceptorum in eum nonnulla suspicio cecidit) se in hac sua actione ad nihil aliud respexisse, quàm ad sanguinẽ, quem pro grege suo CHRISTVS effudit, & ad animarum salutem, quam pro dignitatis suæ ratione, procurare debebat.

Nec nõ Ioan.
Monachus
Fiscanensis.

XXII. Multa illi alia per importunas, & iniquas prouocationes, præsertim Ioannis Monachi Fiscanensis, quem anathemate deuouerat (quas non est necesse iam persequi) impedimenta, cum suum strenue officium exequitur, allata sunt, de quibus ille passim conqueritur. Et licet Romanæ & Pontificiæ authoritatis amplitudinisque, si quisquam alius fuerit obseruantissimus, ingenuè tamen, illam multum imminui, & contaminari per callidos quosdam homines, qui circumuento Pontifice illa abutebantur; iniustasque appellationes contra Prelatos, qui diligenter & sollicite suo officio fungebantur, fouebant, contestabatur. Imo ex hac potissimum causa Græcam Ecclesiam à Romana descivisse: quin & defectionem illam, cuius meminit Apostolus^a, ex hac inter alias causas, olim manaturam. Quas ille sex, hac remota, recenset; nimiam videlicet imperandi seueritatem, violentas, & immodicas exactiones, infinitam, & immoderatam litium & altercationum forensium multitudinem, neglectum in prælatis concionandi officium, vitæque in eisdem deprauationem, cum passim carni magis, & sanguini, quàm spiritui seruiretur. Apertè tamen fatetur; non posse eam sedem, propter Christi promissionem in causis fidei expediendis, sententiaque huiusmodi errare.

a Eph. 2. 12.
Ecclesia ma-
lorum qua
sunt causa
præcipua?

b Vide hanc
explicationẽ
anno 1230.
p. 14.

Suorum con-
sodaliũ ve-
rus amator
& defensor.

XXIII. Suos olim consodales Franciscanos magno, vt par erat, amore & quibuscumque poterat beneficiis, & contra aduersarios (ex quibus inter alios fuit præses cœnobij Diui Albani) auxiliis prosequabatur. Quibus eorumque orationibus, cum ad synodum, siue vt vocant, capitulum coibant, se totamque suam in Cantuariensi Ecclesia (cui se inuitum præesse palam fatebatur) procuracionem anxie solebat commendare; fuit vero totius illius sectæ, & priuilegiorum ipsius in Anglia, conseruator à Summo Pontifice designatus. Et, quoniam non deerant, qui illam illis temporibus acriter impugnabant, magna constantia professus est D. Francisci Institutum ad eam interpretationem & declarationem accommodatum, quam Summus Antistes Gregorius^b adhibuit; non modo omni vitio & reprehensione vacare, sed esse oppido, quam sanctum, & ad æternæ vitæ adeptionem valde aptum & idoneum, & vehementer cum vitæ Christi exemplo congruere. Ad cuius disciplinam & Ordinem cum multi ex Benedictinis & Augustinianis Fratribus, atque adeo Carthusianis confluerent, eamque ob rem quidam, præsertim ex Fratribus Augustinianis in publicis Oxoniæ concionibus palam contra Minores inueherentur; scripsit Ioannes ad Cancellarium Oxoniensem vt huiusmodi oblatratoribus os obstrueret, ostenditque nihil ea in re à Minoribus factum, quod non ex Summorum Pontificum priuilegio, facere illis esset integrum. Cumque quidam ex Clero se opponerent, nec sinnerent aut Dominicanos concionari, aut Franciscanos per sacram exomologesim alienos parochianos expiare: Ioannes id eis Summorum Pontificum priuilegio licere docuit, & ne impedirentur, diligenter curauit.

In doctrinis
etiã schola-
sticis alias tu-
lit molestias.
c Vide de
his Harps-
feeld. cit. &
Pit eum de
scriptor.
Angl. ad an.
1290.

XXIV. Fuit vero IOANNES Catholicæ doctrinæ, & totius disciplinæ Ecclesiasticæ acerrimus assertor. Cumque cuiusdam religiosi instituti vir Richardus Knapvvellus^c quædam è suggesto assereret non satis Catholicæ fidei congrua, euocauit eum ad suum Ioannes tribunal. Dum vero ille se non sisteret, octo illius errores, re cum doctis communicata, damnauit. Sed Hugo Mancestræ, Knapvvelli & illius Instituti consodaliũ Prouincialis interposuit se, & iurisdictionem Ioannis declinare cupiens, asseruit cognitionem contra

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

contra suæ religionis professores soli Romano Pontifici reservatam. Fuere tamen, præsertim illius Sodalitatis quidam Oxoniæ præses, qui opinionem de formarum multiplicitate tanquam errorem Ioanni impingerent, quodque ea de re mortuum (Thomam Aquinatem intelligentes, qui vnicam formam tuebatur) minus candide perstringeret, & roderet. Quorum iniustam accusationem iustis rationibus ille retundit. Nec diffitetur inter illius Instituti sectatores & Minores multa & graua esse opinionum diffidia, ob quæ ægro & dolenti erat animo; quæ Summi Pontificis autoritate interpositâ, componi primo quoque tempore cupiebat. Sed tamen ea amicè toleranda dicebat, quæ cum nulla fidei iacturâ sunt coniuncta, nequaquam vero in his hærendum, quæ illam læderent; & fuisse etiam magnam, salua tamen & integra amicitia inter Philosophos sententiarum varietatem & dissonantiam. Neque se quidem inuidiâ aut contentione huc productum, aut cum Thomæ, aut cuiusquam mortui cineribus pugnare: Imò mordicus aliquandiu Thomæ, eiusque hac in re sententiam, tueri solitum, donec vidisset eam à Theologis Parisiensibus impugnatam, præsentemque Thomam audisset (qua erat ille animi demissione) Parisiensis Episcopi, & Theologorum Lutetiæ iudicio & censuræ se, & totum illud suum dogma, subiecisse. Quam & prædecessorem suum Robertum, licet instituti esset Dominicani, Oxoniæ tamen dånasse, ait. Neque recens se, vt aduersarius criminabatur, hanc de varietate formarum sententiam sequutum, sed ante multos annos eandem constanter Lutetiæ, in Anglia, atque adeo Romæ palam, post Alexandrum & Bonauenturam suæ disciplinæ homines, defendisse. Luculentam sanè & illustrè hominis doctrinam, præclara quæ post se reliquit monumeta, ex quibus aliquot hodie extant, abundè testantur. Ex his præter alia impressum est vnum, licet difficile inueniatur, *Collectanea Bibliorum* inscriptum, prædicatoribus verbi Dei, iis, qui examinata & casta eloquia ex scripturarum veritate auditoribus quærunt proponere, vtilissimum, in quo sub certis quibusdâ locis sacrorum Bibliorum sententias, nouo artificio, & mira dexteritate, ita apto digessit ordine, vt facile ad quamlibet materiâ ex Scripturis sanctis multa possit, requirès minimo negotio, quodcunque tandem proposuerit, sibi quilibet expromere. In quo vel solo hoc opere facile est prospicere, quâ sibi familiares habuerit, & quâ intimè perspectas Scripturæ sacræ paginas, quas ita potuit miro cõpendio in tam ordinatâ cõpositione redigere. Persimile est operi Concordantiarum S. Antonij Patauini à nobis editarum, sed methodus & materiæ omnino diuersa.

*Opusculum
eius inscri-
ptum Collec-
tanea Bi-
bliorum.*

XXV Collegium in Cantia Wengamense, eius potissimum opera constitutum est, sed seminarium eius beneficij à Roberto prædecessore eius profectum est: qui à Gregorio Pontifice impetrabat, vt liceret Ecclesiâ parochiale Wengamiensem in eum vsum conuertere. Sacellum etiâ illud lapideum apud villam Archiepiscopalem Otfordiam ædificauit. Illa vero eius singularis ad pauperes fouendos propensio non est prætereunda, quod in magna quadam annonæ caritate, non solû de suo illis liberaliter prospexit; sed curauit etiam, vt qui beneficia in sua diocesi possidebant, illorum inopiæ subuenirent. Pauperum etiâ aduersus Comitem Warennium defensionem suscepit, ex cuius siluis damæ & cerui longius euagati, tenuiorum segetem miserè vastabant, nec eas feras, præ Comitibus metu, exagitare audebant. Ad quem accurate scripsit Ioannes, vt huic malo remediû adhiberet. Multam Ioannes cum cæteris Episcopis operam posuit, vt Almericum Montefortensem, filium Simonis Comitiss Leicestriæ à carcere liberaret. Hanc enim illis curam Summus Pontifex sollicitè mandarat. Almerici soror, Aleonora virgo pulcherrima, Leolino Cambriæ Principi desponsata, patre mortuo, transmissa est à Gallia per mare ad Leolinum. Cuius deducendæ curam Almericus habuit. Sed is cum sorore incidit in manus Bristolienfium. Coniecit Edouardus Almericum in carcerem, timens nouas ab eo & Leolino, grauiioresque solito excandas turbas. Intercedente tandem Summo Pontifice & Ioanne atque cæteris Episcopis diligenter ad eam causam incumbentibus, & Regem securum reddentibus propter eas condiciones, quas Almerico imposuerant, tandem dimissus est.

*Collegium &
quoddam loca
pia ædifica-
uit.*

*In pauperes
liberalia.*

XXVI. Singulari post Christum, vt par erat, honore & cultu Beatam Virginem Mariam IOANNES prosequabatur: ad quem & alios sedulo prouocabat. Ad cuius honorem multi id temporis quadraginta dies, qui Assumptionem eius antecedunt, ieiunare solebant. Quod ille ieiunium Anglis accuratè commendabat, neminem vero illi astrinxit. Alia, quæ dum in claustris viuebat ieiunia solebat obseruare, etiam factus Archiepiscopus

*Eius erga B.
Virginem cul-
tus.*

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1279. ANNO 2.

ROYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 72.

Eius abstine-
tia.

Cætera vir-
tutes.

a Psal. 25. 8.

b Eccl. 33. 29.

c Willot. de
scriptor Mi-
norum.
Rodulp. cit.
In humilita-
te ei assurge-
bant Cardi-
nales.
d Bzou. an.
1278. n. 23.

Fr. Egidius
Leodien. Epi-
scopus Val-
uen.

Fr. Tancredus
Episcopus Neo-
castrensis.

e An. 1252.
n. 11.

f Plin. lib. 3.
c. 5.
Fr. Gentilis
Archiepisc.
Rhegien.
g Act. 28. 13.

Fr. Conradus
Episcopus Tul-
len.

h Vide quæ
diximus an.
1278. n. 13.

i Coeffet.
l. con. My-
ster. iniqui-
tatis p. 992.
k Chro. MS.
Saxon. ad
an. 1280.
Cedit Epi-
scopatu, &
quare?
l Bzou. an.
1287. n. 4.
m Nauc. vol.
2. gener. 44.

non relaxabat; & cum fere ex omni genere escarum apparatus Pontificalis mensa fre-
quenter abundaret, ipse sibi ad ampliorem carnis cohibitionem, & perfectæ vitæ arctiora
exempla subditis demonstranda, inter epulas esurire docebat, & inter plenas carni-
um de-
licias, cibos manducare insipidos, seipsum sui seuerus pædagogus coge-
bat. Cætera etiam
virtutum exercitia nequaquã remittebat, imò vero diligentius diuinæ seruituti se totum
mancipabat, dicens, se subditis propositum in exemplum. Cum Regio Propheta^a dilige-
bat vnice decorem domus Dei, & loca habitationis gloriæ eius. Sacrata templa omni de-
ceti apparatu per vniuersam sui Episcopatus ditione, sollicitissimè decorabat; fugitabatq;
otium, sciens ab otio^b dari vitia, & doceri malitiã multam. Castæ illibatæque erat conuer-
sationis, mulierum colloquia vel à longe abhorrens; mediocri communique vestitu vsus,
vigilando & orando omnes, quos à sacris habebat, superabat; adeoque se dimittebat, vt
sæpè cereos candelasque in Ecclesia ipse accenderet, & cætera infimorum munia obire
soleret. Vixit in Archiepiscopatu annis 13. vita functus an. 1292. Crassus est error Typo-
graphi apud Rodolphum, dum ait mortuum an. 1209. Eum hic author reponit inter bea-
tos viros Ordinis Franciscani, & post mortem claruisse miraculis affirmat.

Illud cõmuniter de eo referunt Scriptores^c, quod cum sæculi sui eruditissimus esset, & XXVII.
Romæ in sacro Palatio publicè Theologiã doceret, tanta erat eius doctrinæ opinio, vt ad
eum audiendũ, tum alij ex omnibus gradibus plurimi ventitarent, tum vero Episcopi, &
Cardinales non pauci, qui etiam, quoties per mediam scholam ad suggestũ adiret, omnes
honoris causã consurgere & detecto capite stare consueuerant. Verũ cum ita accidisset,
vt hoc isto anno (non vero anno præcedenti vt scribit Bzouius^d) ad Cantuariensem Ar-
chiepiscopatum prouheretur, ac nihilominus docere pergeret, nemo deinceps ex Car-
dinalibus se mouit, quod antea, vt aiebãt, honorem illum virtuti tribuerent, cui se inferio-
res cognoscebant: tunc vero dignitati tribuere visi essent, qua erant superiores.

Alios hoc ipso anno ex Minoritis diuersis in locis Pontifex creauit Episcopos: Fratrem XXVIII.
ÆGIDIUM LEODIENSEM præfecit Ecclesiæ Valuensi, olim à Sulmonensi diuisæ, modo
cum eadem vnitæ in Samnitibus in Regno Neapolitano. Vacauerat per aliquot annos
propter schisma duorum ad eandem electorum Ordinis S. Benedicti Abbatum. Consec-
rationis munus Electo Pontifex suis manibus impendit. In *suprema dignitatis*. 5. Kal. Mar-
tij. TANCREDEM DE MONTEFVSCULO ad Ecclesiam Neocastrensem in Calabria, se-
ptimo à mari lapide, nobilem, sub Archiep. Rhegiensi. Vacabat per renunciatione Ro-
berti Episcopi, quem alias vel inuitum à sede ob multa sua demerita pèllere Pontifex de-
creuit. Hunc præcessit in eadem sede alius Minorita, vt diximus superius. *Militanti Ec-
clesiæ*. Idibus Maij. Eandem Ecclesiam Archiepiscopalem Rhegiij Iulij in Italiæ humero
sitam, vt scribit Plinius^f, totius Calabriae Metropolim, nobilissimam & antiquissimam ab
Apostolo Paulo religionẽ Christianã edoctam, vt in Apostolorum Actis^g habetur, con-
cessit Fr. GENTILI viro probo & docto, & consecrationis munus ipse impendit. Vacabat
Ecclesia per mortem Iacobi, & ad eandẽ electus erat Robertus de Castellione decanus
eiusdem, quem tamen ob defectum scientiæ confirmare noluit Pontifex. *Rectè tunc Eccle-
siarum*. 7. Idus Octobris. Fr. CONRADVM A TVBINGA Ministrum superioris Alemaniae,
aliquãto prius Nuncium Imperatoris ad Pontificem^h laudabiliter in Ecclesiæ obsequiũ, &
emolumentum suo munere functum, creauit Episcopum Tullensem in Lotharingia. Va-
cabat sedes per mortem Gilonis: atque ad eandem electi duo, quorum primus obiit, alter
suum ius resignauit. Alium etiam Prouincialẽ Alemaniae *Probum* nomine huius Ecclesiæ
Episcopum ad an. 1287. constituit Claudius Roberti ex testimonio Nicolai Coeffeteau.
Comperi in Chronicis MSS. Saxonisⁱ errorem esse, atque ex vno Minorita Prouin-
ciali duos fieri, neque *Probum* tam nomen esse proprium secundi Episcopi, quam cogno-
men seu elogium Conradi. In *suprema dignitatis*. 4. Non. Octobris. An. 1287. Herbipoli
interfuit Patrũ cõtui, in quem Ioannes Buccamantius Cardinalis Tusculanus aduocauit
plures Archiepisc. Episcopos & prælatos, & autoritate legati Apostolici qua fungeba-
tur, quartam partem reddituum annuorum in quatuor annos futuros Rodolpho Cæsã-
ri postulauit. Trementibus & tacentibus cæteris, solus Probus hic seu Conradus animo-
se nimis restitit. Vnde Romam vocatus cum læsæ maiestatis insimularetur, sponte epi-
scopatu se abdicauit. Bzouius^k gradu motum, & in ordinem redactum ex Nauclo^l
commemo

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1279. ANNO 2. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 72.

commemorat. Priorem narrationē habent stemmata Lotharingiæ^a, in qua ille Tullensis episcopatus; adduntque redeuntem, an. 1296. in itinere obiisse. Fr. NICOLAVM DE CV-
SOACH assumpsit ad Ecclesiā Darensem, vel Deriensem in Hibernia in Comitatu Tyr-
Corneliæ sub Archiepisc. Armacano. Vacauit per mortem Simonis Episcopi, atque electi
ad eandē Thesaurarius, & Decanus suum ius resignarunt. *Rationis oculis*. 5. Kal. Decemb.
Fr. PHILIPPVM BONACCORSO alias *de Mantua*, in Marchia Taruifina vt diximus^b Inqui-
sitorem ad Ecclesiam Ragusij seu Epidauri Metropolitanam in Parthinis, Dalmatiæ po-
pulis, per mortem Saluij Achiepisc. vacantem, quam tamen hic noluit acceptare. Elege-
runt Capitulares Minoritam alium *Marcum de Venetijs*, qui naturæ debitū ante electionis
confirmationē persoluit. *Militanti Ecclesiæ*. 5. Idus Decemb. Ioanni Martini ab Episcopatu
Gadicensi ad Egitaniensem, vt diximus^c, translato indulgit, vt dum res Lusitaniæ in tanta
perturbatione, Rege Alphonso Ecclesiasticos vexante, versarentur, redditibus & regimi-
ne gauderet Ecclesiæ Gadicensis. *Vacante dudum*. Kalend Iunij.

XXIX. Fratri Sinibaldo de Lacu Inquisitori in Prouincia Romana commisit vt districtā exer-
ceret inquisitionē contra hæreticos in ciuitate Viterbiensi latentes. *Qui cuncta solus*. 8. Idus
Maij. Duobus Capellanis Matthæi Rubei Vrsini Cardinalis S. Mariæ in porticu, & Guar-
diano Halberstadeni vt cognoscerent in causa quorundā, qui insolenter ambiebant Ar-
chiepiscopatū Magdeburgensem. *Magdeburgensis Ecclesiæ*. 2. Non. Febr. S. Andreæ, & Haber-
doniæ siue Abredoniæ Episcopis & Ministro Minorū in Scotia (nō quod ibi proprius fue-
rit Prouincialis, quippe per diuturnum annorū spatium fuit vel Custodia vel Vicaria sub
prouincia Anglicana, & suā interposuerūt operā Reges Scotiæ vt fieret in suo regno Pro-
uincialis, nec tamen facile obtinuerunt ob monasteriorū paucitatē, vt suis locis dicemus,
sed quod Angliæ Minister fuerit etiā in Scotia, eaq; ratione dicebatur Minister prouinciæ
S. Iacobi Minister in regno Portugalliæ, cum tamen proprium non habuerit per aliquot
annos Lusitania Ministrū) vt inquirerent veritatē circa graues defectus imputatos Deca-
no Cathanensi in Episcopū eiusdem sedis electo, & curaret vt de alio idoneo prouideretur
pastore. *Commisssa nobis*. 7. Idus Martij. Abbati S. Petri extra portam Viennensem, Priori
Prædicatorū Lugdunensi, & Guardiano Minorum Viennensi, vt similiter circa qualitatē
duorum ad Ecclesiam Viennensem electorū, & iura eorundē qui elegerunt, & inter se de
authoritate eligēdi contendebāt, diligenter inquirerēt. *Ex incumbenti nobis*. 10. Kal. Octob.
Ad Custodem Fratrum S. Francisci Affiliatis scripsit vt Fr. Beneuenuto Minoritæ Episco-
po Eugubino collectori decimarum pro subsidio Terræ sanctæ, traderet quædā scripta &
instrumenta relicta in sacristia eiusdē Monasterij sub obitu Archidiaconi Spoletani, qui
eorundē decimarum collectore agebat. *Cum nonnulli*. 5. Idus Maij. Similiter vt Fratres Præ-
dicatores & Minores per Daciæ & Suetiæ Regna constituti, sibi tradita in subsidiū eiusdē
Terræ sanctæ assignent Bertrando Almaria Capellano Pontificio, Canonico Remensi,
collectori decimarum in illis partibus. *Intelleximus quod pia deuotio*, &c. Idib. Iunij.

XXX. Quorundam Conuentuum ad Patres Conuentuales spectantium incertæ origines
circa hoc tempus statuuntur. Vtinā nobilis in Foro-Iulij vrbis extruxit monasterium
Raymundus Turrianus Episcopus Comensis; qui & aliud in eadem regione in vrbe
Austriæ extruxit quinto ab hoc anno. Locum hunc plurimum exornauit B. O D O R I-
CVS DE PORTV NAONO, cuius vitam suo tempore^d recensebimus. Conuentum
S. Victoris in Custodia Asculana Marchiæ Anconitanæ hoc ipso anno, vel circa eun-
dem die 13. Februarij acceperunt Fratres à Monachis Abbatia Farfensis, vt habetur in
ipso concessionis instrumento ibidem asseruato. Eiusdem custodiæ conuentibus tri-
bus Aquæviuæ, Appiniani & Podij Canosæ constat missas tres cruces argenteas à Ni-
colao IV. nono vel decimo ab hoc anno in Pontificem electo; atque ex hoc donario
aliqui vetustatem expiscantur cum aliunde certa non inueniatur origo. Ex Villa Fran-
ca Confluentis Elnensis diocesis in principatu Cataloniæ inter montes Pireneos scri-
pserunt optimates ad Patres in Comitibus Prouincialibus congregatos, quod in præfata
villa in montanis sita, & à populosis ciuitatibus remota, nulli alij Religiosi existerant,
quorum ministerio consuli posset saluti animarum, & propterea se deuote petere, vt
transmitterentur aliqui ex illorum sodalitis, quibus ædes & necessaria quæque mini-
strarent. Missi ad eos tredecim Religiosi, quibus locum contiguum monasterio Fra-

^a Stemma
Lothar. co. 5.
c. 77.
Fr. Nicolaus
Episc. Daren.

Fr. Philippus
Archiep. Ra-
gusinus.
^b An. 1277.
n. 10.

^c An. 1278.
n. 24.

Quadam cō-
mittitur Mi-
noritis nego-
tia.

Rodul. fol.
272.
Con. Viina
& Austria.

^d An. 1331.
Con. S. Vi-
ctoria.

Con. Aqua-
viua, Appin.
& Podij Ca-
nosæ.
Monum.
MSS.
Con. Villa-
Franca Cō-
fluentis.
Gonzag. in
Prou. Catal.
con. 19.

ANNO CHRISTI NICOLAI III. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1280. ANNO 3. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 73.

a An. 1277.
n. 24.

trum de Pœnitentia Iesu Christi, in quo tres tantum morabantur, & mox ipsum illud de Pœnitentia morasterium, annuente Pontifice non longe ab oppidi porta assignarunt. Duas de hac re bullas Pontificias damus in regeſto; & alias duas de donatione Comenſi quam ſuperius enarrauimus. Tranſiit monaſterium hoc ad Obſeruantes anno 1567.

ANNO CHRISTI 1280.
NICOLAI III. AN. 3.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 8.
RELIGIONIS MINORVM AN. 73.

ARGVMENTVM.

Legatos ad res grauiores obeundas ex Minoritis inſtituit Pontifex, ex quibus etiam aliquot creauit Episcopos. Moriuntur Benedictus Aretinus, & Maſſeus S. Franciſci diſcipuli, nec non & ipſe Pontifex Nicolaus in breui Pontificatu rebus magnis expletis. In plures ciuitates introducuntur Minorita.

Hieronymus
Cardinalis
legatus ad
Imperatorem.



Alia fun-
gi-
tur legatione
Fr. Barthol.
à S. Gemino.

bGhirardac.
lib. 8. histor.
Bononien.
ad an. 1279.
Fr. Rayne-
rius Episco-
pus Troia.
c An. 1278.
n. 24.

Fr. Fernandus
Episcop. Bur-
genſis.
Fr. Sinibal-
dus Episco-
pus Melſien.
Moriuntur B.
Benedictus
Aretinus.

d An. 1259.
n. 10.

e An. 1277.
n. 19.
Sepultus A-
retij.

HORTAS inter Rudolphum Imperatorem & Carolum Siciliae Regem, necnon Margaretam S. Ludouici relictam, graues controuersias sopire volens Nicolaus, hoc anno Cardinalem HIERONYMUM ASCVLANVM, olim Ordinis Minorum Generalem Ministrum ad Rudolphum destinauit, ut praesens quae pacis erant, suaderet, & autoritate Apostolica stabiliret. Fecit ille feliciter, & pacem inter Reges constituit. Varia huius tractandae pacis diplomata tum Pontificia, tum Imperatoria habentur in regeſto Vaticano: nos vnum legationis huius instrumentum damus ad calcem huius voluminis. *Ad personam tuam,* &c. 2. Nonas Iulij. Ad Cardinalem Latinum in Aemilia legatum, Bertoldum Vrsinum prouinciae Romaniolae, Bononiae, & aliorum locorum Rectorem, & Giffridum de Anagnina Camerae Apostolicae Auditorem misit alium Minoritam BARTHOLOMAEVM DE SANCTO GEMINO, ut quid pro tollenda miserabilissima seditione, & compescendis atrocissimis bellis ciuilibus, quorum infelices processus refert Cherubinus Ghirardaccius^b, ipse fieri vellet, ore ad os intimaret. Ex eisdem etiam Minoritis tres creauit Episcopos RAYNERIVM capellanum & familiarem Caroli Regis Troianae in regno Neapolitano Ecclesiae per translationem Hugonis ad Episcopatum Bethleemiticum vacanti praefecit, licet electores Fr. Beneuenutum Episcopum Eugubinum etiam Minoritam, ut supra^c diximus, postularint. *Licet continuata.* 5. Nonas Maij. Fratrem FERNANDVM, sibi familiarem, Burgenſi in Hispania Ecclesiae ob promotum ad Ecclesiam Toletanam Gondisalum, Pastore orbatum. *Consulte tunc utilitati.* 12. Kal. Iunij. SINIBALDVM DE LACV Inquisitorem ut alias diximus in Marchia Taruina Ecclesiae Melphienſi in Lucania & Regno Neapolitano. *In ſuprema dignitatis specula.* Nonis Iunij.

Hoc anno vel circiter 2. Kal. Septembris feria 6. obiit S. Francisci discipulus BENEDICTVS ARETINVS, vir sanctus olim in Graecia Fratrum Praefectus, in regimine prudens, & in ſubeundis quibuscumque laboribus, vel in Ecclesiae, vel in ſui Sodalitij obsequium, animi constantis. Alias^d admonui, nimis accelerasse eius mortem Petrum Rodolphum, & ex eo Abrahamum Bzouium, dum ſub anno 1224. mortuum ſcribunt. Vno atque altero argumento probaui id minime conſtare potuiſſe, atque tertium idque efficacissimum nobis ſuppetit ex ipſo eius testimonio, quod authenticum ſub Notarij fide praebuit anno 1277.^e Tumulatus eſt Aretij in aede S. Francisci in ſacello à familia Sinigardorum in eius honorem exaedificata. Caput cuſtoditur in ſacratio in eleganti capſula. De eo haec leguntur carmina.

*Aretij BENEDICTVS ego, Sinigardia proles,
Vate, & ſacra relligione Minor.*

Assyrii

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1280. ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 73.

*Affry Patres mihi iam paruere Ministro,
Hinc digitum, Daniel quem dedit, ipse tuli.
Nunc viuo in Caelis, patria & mea membra reſeruat,
Inque meis aris thurea dona fero.*

III. Obiit etiam hoc anno alius S. Francisci discipulus B. M A S S Æ V S, cuius frequen-
ter in superioribus annis meminimus, qui in Gallia multa suo Sodalitio acquisiuit do-
micilia; quorum aliqua suis locis recensuimus. Hæſit multis diebus, & sæpe prædica-
uit apud Bituriges, transit postea Salmurum, Ducatus Andegauensis oppidum, vbi
diem suum obiit, sepultus in sacristia. Refert Gonzaga etiam in facello S. Bernardini
apud Vindocinum dici sepultum, vti alias^a monui: fortassis ille alter ab isto, vel magna
pars corporis custoditur vtrobique.

Obiit B. Massæus.
ſaus.

^a An. 1227.
B. 22.

IV. Pontificatui & vitæ finem etiam posuit ex apoplexia hoc anno N I C O L A V S III.
in octaua Assumptionis Virginæ apud Surianum, quò ad fugiendos æstiuos calores
recessit. Eius mortem Tyberis in immensum auctus, & urbem inundans prædixisse fe-
runt, qui similes casus præſagire solet. Corpus Romam delatum in facello S. Nicolai
ædis Vaticanæ ab ipso Pontifice eidem dicato, tumulo marmoreo emblematis orna-
to, sepelitur. Virginitatem perpetuo coluit, summamque modestiam in omnibus actio-
nibus ita monstrauit, vt communi elogio, *Pater compositus*, diceretur. In arduis rebus
tentandis magnanimitate, in tractandis experienciâ, atque in perficiendis dexteritate,
magnam consequutus est laudem, atque vt vno verbo dicam: Vir fuit Summo Ponti-
ficatu dignus. In ædibus & templo Vaticano multa præstitit magnifice, & disposuit
prudenter, quæ largius referunt authores: & præ cæteris id obseruauit Ptolomæus Lu-
censis^b illius temporis author, quod domos intra palatium pro omnibus Pœnitentia-
riis construxerit, qui sub vno, inquit, claudebantur cancello.

Item Nico-
laus Pſtifer.

Eius laus &
virtutes.

^b Lucen. in
histor. scho-
last. MS. lib.
23. c. 28.
Reg. Vatic.
ep. 6.

V. Hoc anno scripsit Pontifex Nicolaus ad Episcopum Neucaſtrenſem, & Guardia-
num de Monte-Leone, vt inquirerent de criminibus enormibus, quibus irretiri publicè
dicebatur Episcopus Troppensis. *Nuper dilecto filio.* Idibus Ianuarij. Vnde constat iam
in oppido Montis-Leonis obtinuisse Fratres domicilium, cuius tamen originem refert
Rodolphus^c ad annum milles. ducentef. octuages. secundum. Fortassis prius in ali-
quo humili tuguriolo, vel conductitiis habitabant ædibus, & sub illo anno, quem assi-
gnat Rodolphus nouum ex religioso more domicilium eis construi cœpit ex commu-
nibus oppidi facultatibus in loco dicto Casalino sub inuocatione S. Mariæ. Vniuersi-
tas, quam vocant, oppidanorum obligauit se ad soluendum pro subsidio annuo viginti
libras, promisitque cætera quæ ad victum erant necessaria se adiecturam iuxta vires
suas. Anno 1377. sub Roberto Ierosolymorum & Siciliæ Rege mutauerunt sedem,
abieruntque ad locum Camberlini. Pertinet ad prouinciam S. Nicolai & custodiam
Regij. In Prouincia & Custodia Genuæ eorundem Patrum alij duo erecti hoc anno
conuentus, vnus Chiapettæ, concesso à Domino Constantino filio quondam Gulielmi
Larcharij nobilis Genuensis fundo capaci in valle Pulceuera ad honorem Dei &
B. Francisci. Alter Sextri vel Sexti Bonifacius, Iacobus, Ioannes Alinenius, filij Gu-
lielmi Panzani ciues Genuenses construxerunt Ecclesiam, dederuntque fundum pro
conſtructione loci.

^c Rodul. fol.
279.
Con. Montis
Leonis.

Con. Chia-
petta.
Idē fol. 274.

Con. Sextri.

VI. Duo hoc anno monasteria Ladislaus III. Hungarorum Rex Fratribus constituit;
Albenſe vnum, Poſoniense alterum, idque cum de cæde Othocari Bohemorum Regis
reuertetur. Oſcæ Ilgereti in Tarraconenſi Hispania, erectum aliud sub hoc tempore,
absolutum tamen anno milles. tercentef. quarto ait Gonzaga^d: sed altius eius peten-
dam originem docent ad me transmissa monumenta & Franciscus Diego de Aynſa^e
quippe in archiuo Ecclesiæ Cathedralis ſeruatur instrumentum, in quo dicitur fuisse
donatas Petro de Les quasdam ædes, in vico vel regione Fratrum Minorum. Stipula-
tum est anno milles. ducentef. trigef. quinto. ex quo constat iam ibi præextitisse mo-
nasterium. Atque id probabile vt quamprimum curauerint Fratres ibi sedem consti-
tuere, vbi Academia florebat litteraria. Fundum ferunt dedisse illustrem familiam de
Figueroa. Transiuit ad Obseruantes anno milles. quingentes. sexages. septimo; illu-
stratus postea & auctus à Fratre Berengelio de Bardeoxi Episcopo superius^f nomi-

Con. Alben.
& Poſoniens.
Gonzag. in
prou. Hun-
gar. S. Mariæ
con. 4. & 5.
Con. Oſcæſis.
d Idem in
prou. Arag.
con. 5.
e Aynſa de
rebus Oſcæ-
ſis. lib. 4. c.
15.

^f An. 1254.
n. 45.

ANNO CHRISTI NICOLAI III.
1280. ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 8. RVM ANNO 73.

nato. Laborabat dira peste ciuitas an. milles. quadringentes. quinquagesimo, & voto emisso à Magistratibus de nō permittendo deinceps, vt in vigilia CONCEPTIONIS Virginæ venderentur carnes aut altitia, statim aëris corruptio recessit. Inter tabularij monumenta seruatur diploma Martini, & Ioannis Regum Aragoniæ, datum 17. Ianuar. 1398. quo iubent (intellige in quantum laica potestas se extendit) sub grauissimis pœnis vt dies IMMACULATÆ CONCEPTIONIS Mariæ Virginis multis in locis celebrari solitus, esset festiuus in vniuerso illo dominio; atque aliud Caroli Quinti, in quo concedit omnibus ædibus Minorum Aragoniæ, vt quæcumque victualia intra claustra libere conducant. In eodem tractu Hispaniæ, & Aragoniæ prouincia domus altera ex piorum eleemosynis ante hunc annum ædificata triginta passibus à Montione oppido (in quo solent Reges Hispaniæ Comitia Regnorum Valentiae, Aragoniæ & Cataloniæ celebrare) vt constat ex Bernardi Tarraconensium Episcopi litteris datis 19. Septembris anno hoc. Deiparæ Virgini MARIÆ templum prius dictum est; mox titulus adhæsit S. FRANCISCI.

Idem in
prou. Argē-
tinæ con. 3.
Metropol.
Salisburg.
Chron. MS.
Saxon.
Con. Lands-
buten.

Landshutæ in Bauaria vrbis, Henricus Bauariæ inferioris Dux, & frater Ludouici V II. Ducis Bauariæ superioris, qui Ingolstadiensem Conuentum fundauerat; cum consorte sua Domina Elizabetha filia Belæ I V. Regis Vngariæ, & fratris S. Elizabethæ, dedit Fratribus arcem in Landishutto cum fonte & aliis attinentiis: vbi tandem Fratres auxilio eiusdem Principis diuinitus admoniti, egregium monasterium construxerunt. Transiit à Conuentualibus ad Obseruantes applicatis redditibus Academiae ibidem extructæ anno milles. quadringentes. sexages. sexto, die 24. mensis Ianuarij, eodem Principe Ludouico reformationem procurante, qui & eandem induxit ipso illo anno in die S. Valentini in conuentum Ingolstadiensem, vti diximus superius. Iacet ibidem religiosissimus & doctissimus Pater Conradus Nocykaimus, quondam Bauariæ custos, qui posteris aliqua sui ingenij monumenta reliquit.

Con. Rapi-
stani.
Idē in prou.
Aquit. an-
tiq. con. 7.
Reg. Vatic.
ep. 13.

Rapistani, quod Aquitaniæ oppidum est, ædificarunt aliud domicilium Minorum VIII. inclyti Vicecomites Paulini (contradicente tamen & durius agente Abbate Moyfiacense diocesis Caturcensis, de quo dabimus Pontificium diploma in regesto) in quod introducendos Patres Obseruantiae regularis curauit an. 1591. Ludouicus Amboisia Episcopus Albiensis, de quo nos egimus superius. Sed inde exturbati anno 1560. per hæreticos, pace cum Catholicis composita restituti sunt: perierunt tamen ibidem immani hæreticorū crudelitate Antonius de Turno minoris Conuentus Tolosani Guardianus, ac Gerardus Bonetus eius socius. Salmuri, de quo supra, hoc tempore acquisitum item alterum cœnobium industria B. Massæi, cuius proxime meminimus; quod minimè potuit fieri post expulsionem Templariorum, vti habet Gonzaga^a, qui sub Clemente V. fuerunt extincti.

^a Idem in
prou. Turō.
con. 7.
Con Salmu-
ri.
^b An. 1278.
n. 36.
Episcopus &
Vicarius Pla-
centini Fra-
tribus con-
trarij.

In vrbe Placentina dum sedem mutare vellent Fratres, vt diximus alias^b, & nouam IX. sibi construere domum in meditullio ciuitatis in ædibus, qui fuerunt nobilis viri Vbertini de Andito vel de Lando; duros senserunt contradictores, & diros persecutores Episcopum vrbis, & eius Vicarium, quorum inhumanum modum agendi contra pauperes CHRISTI vt Pontifex reprimeret, iussit eos coram in curia apparere commissa facultate eos citandi Episcopo Parmensi, & Archipresbyteris Cremonen. & sancti Auxiani de Frangano diocesis Mutinensis. *Fragilitatis humane.* Nonis Ianuar. Magnus huius rei processus in rotulo pergamineo seruatur in Archiuio Placentino Fratrum Minorum Conuentualium. Similiter actum cum Priore Cluniacensis Ordinis contradicente, & temerariis modis prohibente ne Minores domum extruerent in villa Cariloci, quantumuis ad hoc facultatem obtinuerint ab Alexandro IV. Per aliquot annos durauit controuersia Priore contumaciter nimis resistente decretis Apostolicis. Duas in hac causâ scripsit Pontifex Epistolas, vnam ad perpetuam rei memoriam: *Olim ex reuelatione.* Idib. Februar. alteram similiter incipientem & datam ad Archiepiscopum Bisuntinum, & Matisconensem, & Bellicensem Episcopos. Scripsit graue diploma ad Gualterum Episcopum Pictauiensem vt de suis redditibus necessitati & indigentis succurreret Parisiensis gymnasij. *Circa ea quæ summo Patri.* 2. Non. Iul.

Ibid. ep. 50.
& 511.

Item Prior
Cluniacen.
Ordinis.

In epist. cur.
n. 47.
Gonzag. in
prou. S. Lu-
dou. mon. 1.

Bitterris in Gallia Narbonensi extra vrbis muros extructum hoc anno Monasterium X. Clarissarum,

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO I. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 74.

Clarissarum, sed cum crebro ciuitas laceſſeretur bello Anglico, anno 1364. facta pri-
mum fundi commutatione cum Canonicis Ecclesiæ sancti Euphrodij, aliud commo-
dius erectum. Dissoluta regulari disciplina reformatæ sunt Moniales euocatis aliis ex
Monasterio Lezigniani, multorum Patrum eximia sanctitatis, auxilio quorum corpora
ibidem requiescunt. Bis expertæ sunt Moniales huius loci in tumultibus Galliæ assuetas
miserias, & clades; nulla tamen Deo protegente periit in fuga. Sublatis bellis ad pristi-
num redierunt locum Deo in magna paupertate patienter famulaturæ.

Monast. Bis-
terrense.

ANNO CHRISTI 1281.
MARTINI IV. AN. 4.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 9.
RELIGIONIS MINORVM AN. 74.

ARGVMENTVM.

Post longum Cardinalium dissidium electus Martinus Quartus, iubet examinari miracu-
la S. Ludouici Regis, inter sanctos adnumerandi. Moritur B. Agnes Abbatiſſa
Barcinonensis, eiusque neptis Clara. Fit lector sacri Palatii Matthæus Aquasparta-
nus, & Episcopi aliquot creantur Minoritæ. Referuntur aliquot pietatis monumen-
ta, & instituuntur plura cænobia.

I.  ORTVO, vti diximus^a, Nicolao III. Pontifice, in duas factiones
distracti sunt Cardinales; quidam partes Vrsinorum sequebantur,
alii Caroli Regis, qui etiam in supremo Collegio sui studiosos curauit
habere: illi Italum, hi Gallum creare expetebant. Ad sex menses cum
inter se dissiderent, Viterbienses Vrsino Senatori ex superiori domi-
nato infensi, eum authore Richardo Hannibaldensi nobili Romano,
qui præerat Conclauis titulo Custodis, & Vrsinam oderat gentem armorum strepitu Vi-
terbij Magistratu deiecerunt. Accensi eiusmodi contumelia duo Cardinales Vrsini Mat-
thæus Rubeus Vrsinus, & Iordanus Vrsinus, palàm fremere testarique se non passuros
nouum creari Pontificem, nisi honor per iniuriam Vrsi ademptus prius restitueretur.
Hanc seditionis ansam Viterbienses adepti Richardi prædicti impulsu in Conclauis irru-
perunt, & prænominatos Cardinales per vim abstractos in vincula coniecerunt. His ergo
in custodiam datis reliqui Patres facile Caroli Regis rogatu 8. Kalend. Martij in die
Cathedræ S. Petri designarunt SIMONEM DE BRIA Gallum tit. S. Cæciliæ Cardina-
lem, alias tanto muneri haud imparem, quippe nobili genere natum, doctrinæ, animi
magnitudine, morum & vitæ sanctitate insignem, multis annis legatione functum in
Gallia, vbi multis habitis prouincialibus Conciliis corruptos Clericorum mores refor-
mauit, & multa grauissima Ecclesiæ & illius regni negotia cum laude peregit. Electus
Viterbio statim discessit, neque ibi consecrari voluit, iudicans eam urbem sacris interdi-
ctam ob iniectas manus & impetum factum Cardinalibus, quare apud Urbem veterem
(quia Romæ non poterat ob excitatos inter Hannibaldenses & Vrsinos atque vtriusque
gentis fautores seditiosos tumultus) consecrationis & coronationis insignia suscepit de-
cimo Kal. Aprilis per manus Iacobi Sabelli Romani Cardinalis S. R. E. Archidiaconi.
Martinus vocari voluit ob memoriam S. Martini Turonensis, cum Ecclesiæ eiusdem
nomini sacræ olim fuerit Canonicus & Thesaurarius. Est vero quod admirer cur Mar-
tinus dicatur *quartus*, cum huius nominis vnus tantum præcesserit, & proinde docti qui-
que scriptores communiter monent *secundum* debere recenseri.

^a An. 1280.
n. 4.
Dissidia &
rumores Cæ-
clanis Viter-
biensis.

Creatur Pö-
tifex Marti-
nus IV.

II. Hoc anno missi ab Archiepiscopis Remensi, Rothomagensi & Senonensi, eorumque
suffraganeis, Gulielmus de Matiscone Ambianensis, & Simon de Perrucheo Carno-
tensis Episcopi, qui à Pontifice peterent, vt S. LVDOVICVM Regem Galliarum ex ter-
tio instituto Franciscano nostrum, vti alias^b ostendimus, multis miraculis in dies magis
coruscantem, dignaretur catalogo Sanctorum adscribere. Quibus ille respondit, quan-
tumuis

^b An. 1254.
n. 23.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RUDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO I. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 74.

*Iubet am-
plius exami-
nari miracu-
la S. Ludou.
a An. 1278.
n. 34.*

tumuis sæpius de hoc actum, non tamen ad exitum deductum, & ad maiorem rei com-
mendationem vltiorem, de miraculorum veritate indagationem requiri. Ipse dum Le-
gatum ageret in Francia, non semel rem examinavit ex Pontificis Gregorij X. authori-
tate, & alij vt supra diximus, ex Nicolai III. commissione. Remissoriales hic damus
litteras scriptas Archiepiscopo Rothomagen. & Antifiodorenfi, atque Spoletano Epi-
scopis, quos huius inquisitionis Commissarios instituit, atque in hunc modum Prælati
supradictis respondit.

VENERABILIBVS FRATRIBVS REMEN. ROTHO-
magen. Senonen. & Turonen. Archiepiscopis & Beluacen. Lingonen. Cathalau-
nen. Laudunen. Nouiomien. Siluanecten. Ebroicen. Parisien. Treten. & Mel-
den. Episcopis,

*Reg. Vatie.
epist. 85.
Commendat
prælatorū in
hoc negotio
promouendo
pietatem.*

*Quam adhi-
beat Ecclesia
diligentiā in
canonizatio-
nibus.*

[Cordi vobis esse perpendimus pium claræ memoriæ LUDOVICI Francorum Regis III.
negotium, vestris patentibus litteris nobis pervenerabiles fratres nostros S. Carnoten.
& G. Ambianen. Episcopos, quos nuper ad Apostolicam Sedem pro eiusdem promo-
tione negotij destinastis, exhibitis, diligentius intellectis. Reuera tam piæ sollicitudinis
studium, quod nobis de huiusmodi promouendo negotio indidistis, & zelum dignissimæ
charitatis, qua super hoc mens vestra feruere dignoscitur, plenis in Domino laudibus
commendamus. Porro in nostra constituti præsentia Episcopi memorati nobis ex par-
te vestra inter cætera, quæ illorum discretio circumspecta proposuit, cum instantia sup-
plicarunt, vt cum omnipotens Deus iam multis magnisque miraculis prædictum Ludo-
uicum Regem cælestibus associatum Principibus reuelarit, eundem Ludouicum tan-
quam emeritum Sanctorum ascribi catalogo mandaremus. Nos autem gerentes cor-
di negotium, & eius promotionem felicem & celerem cupientes, prædictos Episcopos
benigne audiuius, & quæ proponere voluerunt intelleximus diligenter. Sane vestram
nolimus latere notitiam, quod etsi Sedis Apostolicæ providentia circumspecta in agendis
quibuscumque, quæ mundi qualitas ingerit diligenter, sollicitè, ac mature procedat, cum ab
ipsa, vtpote vniuersorum magistrâ fidelium nil reprehensibile, nil ambiguum, nil obscurum,
sed cuncta potius recta, certa, & lucida debeant emanare, in huiusmodi tamen negotiis,
in quibus de canonizationibus agitur aliquorum, exactissimam deliberationem, sum-
mamque gravitatem ac maturitatem omnimodam noscitur obseruare. Vnde nos huius-
modi laudabilem obseruantiam prosequentes, ac studiis attendentes sollicitis, quod quan-
to solemnius, quanto grauius, quantoque maturius, & curiosius in hac parte proceditur,
tanto id proculdubio ad ipsius Ludouici Regis laudis cumulū potioris ac etiā Charissimi
in Christo filij nostri Philippi Regis Francorum Illustris, & domus regnique suorum ho-
noris & exaltationis accedit augmentum, tibi frater Archiepiscopo Rothomagen. &
Venerabilibus fratribus nostris Antifiodoren. & Spoletan. Episcopis inquisitionem super
vita, conuersatione, ac miraculis ipsius Ludouici Regis solemniter faciendam per no-
stras committimus litteras speciales, sicut in eis plenius continetur. Non intendentes in
iis, quæ authoritate litterarum felicitis recordationis Nicolai Papæ prædecessoris nostri
per nos super eodem sunt acta negotio, per inquisitionem huiusmodi in aliquo derogare,
quinimo illa rata esse volumus atque firma. Fraternitatem itaque vestram rogandam
attentè duximus atque hortandam, quatenus huiusmodi Apostolicæ Sedis processus,
licet ad tempus effectum negotij differre videatur, vestris molestus aut grauis affectibus
non accedat: Nam auctore illo, qui potest omnia, sicut speramus, & credimus, coopera-
buntur ad bonum; & exinde id ad quod tam vestra, quam nostra super hoc tendit in-
tentio, facilius & efficacius producet ad DEI dictique LUDOVICI Regis laudis &
gloriæ, ac præfati Philippi Regis, & domus Regnique suorum honoris multiplicis incre-
mentum. Datum apud Urbem veterem 10. Kal. Ianuarij, anno 1.]

VENERA

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO I. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 74.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPO
Rothomagen. & Antisiodoren. & Spoletan. Episcopis.

IV. Intellecto dudum fellicis recordationis Gregorius Papa prædecessor noster, quod omnipotens Dominus, qui facit mirabilia magna solus, grandia & aperta miracula pro claræ memoriæ LVDOVICO Rege Franciæ faciebat, voluit præsupponens vitæ ipsius Ludouici notam sibi existere sanctitatem, vt de huiusmodi miraculis per cuiusdam secretæ indagationis modum, nos tunc in minori officio constituti, & legationis fungentes officio in partibus Gallicanis, nostrum informaremus animum, sibi postmodum informationem huiusmodi transmissuri. Quare nos de prædictis miraculis indagantes, ac de ipsis plenius informati præfato prædecessori nostram super hoc informationem duximus destinandam, quæ ad ipsum, cum fuisset morte præuentus, non potuit peruenire. Succedente autem piæ memoriæ Innocentio Papa prædecessore nostro Gregorio prælibato, nos eidem Innocentio prædictam informationem curauimus intimare. Quo, sicut Domino placuit, rebus humanis exempto, huiusmodi processus negotij extitit retardatus, piæ quoque memoriæ Ioanni Papæ prædecessori nostro informationem direximus supradictam, qui priusquam super hoc aliquid ordinaret, diem clausit extremum. Cumque postmodum fellicis recordationis Nicolao Papæ prædecessori nostro informationem misissemus eandem, & charissimus in Christo filius noster Philippus Rex Francorum Illustris ab ipso Nicolao prædecessore solemnibus propter hoc ad eum Nuntiis destinatis, cum instantia postulasset, vt faceret ad miraculorum & meritorum ipsius Ludouici Regis publicam inquisitionem procedi, præfatus Nicolaus prædecessor scire volens super hoc plenius veritatem, nobis adhuc in partibus existentibus supradictis, per suas sub certa forma dedit litteras in mandatis, vt quicquid de præmissis & circumstantiis eorundem ac aliis, quæ pro iam dicto Ludouico Rege virtutum Dominus miraculose fuerat operatus, nos in plena contingeret percipere veritate, clare & distincte per omnia ei seriosius scribere curaremus, vt relationibus nostris euidenter, ac seriose perceptis lucidius apparet, quid in iis prouidendum existeret, ac in posterum respondendum. Vnde nos huiusmodi receptis litteris diligenter processimus super iis, & quæ inuenimus eidem Nicolao prædecessori plenius & apertius duximus intimanda. Qui huiusmodi processu nostro recepto illam Venerabili fratri G. Episcopo Sabinen. tunc XII. Apostolorum Presbytero, & dilecto filio nostris I. S. Eustachij Diacono Cardinalibus discutiendum commisit. Sed eodem Nicolao prædecessore naturæ debitum persolvente vltimus processum non extitit in negotio supradicto. Porro venerabiles fratres nostri S. Carnoten. & G. Ambianen. Episcopi nuper ad nostram præsentiam accedentes, ex Venerabilium fratrum nostrorum Remen. Senonen. & Turonen. Archiepiscoporum, ac quamplurium suffraganeorum suorum, & etiam aliorum quorundam Regni Franciæ Prælatorum parte, nobis humiliter supplicarunt, vt præfatum LVDOVICVM Regem, quem prout eorundem Archiepiscoporum, suffraganeorum, ac Prælatorum missæ nobis litteræ continebant, iam inter cælestis Aulae Principes collocatum, pro ipso facta miracula profitetur, Sanctorum ascribi catalogo mandaremus. Nos autem, etsi geramus specialiter cordi negotium, ac eius votium, & celebrem exitum propensius cupiamus; Attendentes tamen, quod quanto solemnius quantoque maturius, & sollicitius in hac parte proceditur, tanto id proculdubio ad ipsius Ludouici Regis accedet laudis cumulum potioris, ac de vestra multiplicitate probitate in multis & arduis probata multotiens, specialem in Domino fiduciam obtinentes: Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad Monasterium S. Dionysij in Francia Parisien. Diocesis, vbi ossa eiusdem Ludouici Regis requiescere dignoscuntur, & vbi Dominus pro ipso miracula specialius fuisse proponitur operatus, aut alium, seu alia loca, de quibus expedire putabitis vos personaliter conferentes, de iam dictis, & aliis quibuscumque etiam nouis miraculis, ac vita, & conuersatione ipsius Ludouici Regis, secundum articulos, quos vobis sub bulla nostra transmittimus interclusos, cum omni diligentia & sollicitudine inquiratis, & quæ super iis inueniri contigerit, in scriptis redacta fideliter ad Sedem Apostolicam, sub sigillis vestris inclusa

Reg. Vatic.
epist. 84.

Gregor. X.
iussit exami-
nari miracu-
la S. Ludou.

Nicol. III. cõ-
mittit idem
negotium le-
gato Gallica-
no, qui crea-
tus est Man-
tinus. IV.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO R. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 74.

inclusa quantocyus transmissuri. Si vero testes aliqui recipiendi super præmissis occurrerint, qui propter loci distantiam, & infirmitatis impedimentum vos commodè adire nequiverint, vel vos accedere absque incommodo non poteritis ad eosdem, committendi discretis aliquibus in casu huiusmodi vices vestras præsentium vobis autoritate concedimus potestatem. Per commissionem autem inquisitionis huiusmodi vobis factam, nequaquam intendimus iis, quæ autoritate prædictarum litterarum ipsius Nicolai prædecessoris per nos super huiusmodi negotio acta sunt, in aliquo derogare, quinimo illa rata esse volumus atque firma. Quod si non omnes his exequendis potueritis, vel volueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Ianuarij, anno 1.]

Obiit hoc anno 17. Septembris B. AGNES Abbatissa S. Claræ Barcinonensis, de qua V. egimus alias^a, eiusque sanctitatem Deus multis comprobavit miraculis. CLARA eiusdem neptis breui sequuta est ad præmia cœlestia. Vtraque sepulchrum accepit sub dio in cæmeterio, quod postea hortus evasit, ubi detectæ beneficio magni splendoris, super sepulchra cœlitus noctu coruscantis, translatae sunt ad sacellum S. Ioannis & repositæ honorificè in duabus arcubus ligneis bysso & auro coopertis. AGNES insigni præferebat Abbatissæ, & integro erat corpore, magnæque staturæ, sed temere quidam ob deuotionem brachium abscidit, & oculos effodit: CLARA ex parte læsa sanum gestabat habitum Franciscanum. Illic per aliquot sæcula deuote colebantur, donec Moniales dolentes sua pignora aliis, non sibi patere, decreuerunt eisdem erigere honorificum Mausoleum in ipso chori muro, ex quo interius à Monialibus, & exterius à sæcularibus venerationem haberent. Facta est translatio solemniter sub Abbatissa Maria Anna Gilbert die 28. Febr. anno 1601. graui instituta supplicatione præsentibus sex Abbatibus Benedictinis, & Alphonso Colona Episcopo Barcinonensi (qui egregiam habuit ad populum de eorundem sanctitate concionem) atque immensa populi multitudine. Ritus omnes & minutias quasque huius translationis excepit rogatus Paulus Castellar Apostolicus & Regius Notarius, cuius acta seruantur in prædicto monasterio. Præcipuum huius cænobij festum fit die S. Claræ duodecimo die mensis Augusti, quantumuis Moniales, quæ modo ibi commorantur sint Benedictinæ, & ab immemorabili tempore Consiliarij Urbis cum suis vxoribus claustra interiora illo die ingrediuntur, & vniuersi Magistratum ordines solempni comitatu visitant Ecclesiam.

Substituit hoc anno Pontifex Ioanni Pecchamo ad Cantuariensem Ecclesiam assumpto Fr. MATTHÆVM AQUASPARTANVM in Lectorem sacri Palatij, qui cum die quodam cum Pontifice loqueretur, superuenit præfectus cubiculi dicens, eo anno gentem innumerā confluere ad Indulgentiam PORTIVNCVLÆ lucrandam Assisium, & Pontificios plurimos illuc velle cum cæteris ire; si Sanctissimo Domino placeret. Interrogauit ille, vti aliàs^b diximus, quid Fratri Matthæo videretur de illius Indulgentiæ veritate? Respondit, verissimam sibi videri, quippe quam S. FRANCISCVS homo minime fallax, aut qui aliis imponere nollet præsertim in re tanti ponderis, & quam peculiari instinctu in periculoso & ardenti sole, media æstate vndique concurrentes populi summo studio conantur lucrari. Ita etiam sibi visum dixit Pontifex, adiunxitque quod Apostolica autoritate eandem confirmabat, & si ibidem non esset, se illam instituere; permisitque, vt quotquot ex sua familia vellent, Assisium abirent. Cum vero multa & pretiosa eo anno offerrentur in Ecclesia donaria, statuit Minister generalis Frater Bonagratia, vt nullatenus reciperentur, ne sacra læderetur paupertas, aut ipsa Indulgentia Fratrum cupiditate vileret.

Tres obseruo hoc anno creatos à Pontifice Episcopos Minoritas. BONAVENTURAM PARMENSEM electum Ragusinum Archiepiscopum, ante quem alij tres Minoritæ consecutiue ad eandem sedem promoti, Fr. Marcus de Venetiis à Capitularibus communi consensu postularus, qui obiit ante acceptam à Pontifice confirmationem; Fr. Philippus de Mantua, quem superius diximus Inquisitorem in Marchia Taruina, nec electioni de se per Pontificem factæ, annuisse, sed libere collato honori resignasse; Fr. Lucas de Padua, qui similiter noluit acceptare. *Militanti Ecclesie.* 10. Kalend. Ianuarij. Fr. SIMONEM qui Fratri Illuminato Episcopo Assisinati, de quo nos superius^c, defuncto, abrogatis

a An. 1233.
n. 35.
Obijt B. Agnes & neptis Clara.
Anto. Vinc. Domenec. de sanct. Catalonia. fol. 68.
Vita MS. harum sanctarum.

Fr. Matth. Aquaspartanus lector sacri Palatij.

b An. 1223.
n. 3.
Pontifex confirmat Indulgentiam Portivnculae.

Fr. Bonaventura Parmensis Archiepiscopus Ragusinus.

Fr. Simon Episcopus Assisinas.
c An. 1273.
n. 14.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO I. OCCID. ANNO 9. NORVM AN. 74.

abrogatis aliis duobus in discordia electis substituitur, & ab ipso Pontifice consecratur. *Militanti Ecclesia*. 6. Idus Martij. Fr. HENRICVM BREM generis nobilitate præclarum, quem Pontifex ad Archiepiscopatum Gnezensem, præcipuum in regno Poloniae, per mortem Fratris Martini Poloni Ordinis (vt communior habet opinio) Prædicatorem, vacantem, assumpsit, postquam Wlostiberius eiusdem Ecclesiae Canonicus à Capitularibus electus in manibus Episcopi Firmani Apostolicæ Sedis legati, iuri quod sibi ex huiusmodi electione competeat, sponte renunciavit. Brevis & vera hæc constat narratio ex ipsis litteris^a assumptionis eiusdem incipientibus: *Onerosa pastoralis*. datis 10. Kal. Ianuarij. atque has ipsas etiam citat Abrahamus Bzouius^b, tamen valde aliter rem narrat, atque Fratrem Henricum, Canonicum Wlostiburiensem, & proprium Canonici nomen imaginariæ affigit Ecclesiae. Per obitum, inquit, Martini electus fuerat Henricus Brem ex Canonico Wlostiburiensem. Vnde tantæ confusionis tenebræ prouenire potuerint, nec possim certè imaginari. Vt vero Fr. Henricus hic benignè admitteretur, & fauorabilius adiuuaretur, suas litteras dedit Pontifex ad Duces Cracouiæ, Poloniae & Wratislauriæ.

Fr. Henricus
Brem Ar-
chiep. Gnez-
nen.

a Reg. Vatic.
epist. 126.
b Bzou. hoc
anno n. 16.

VIII. Aliqua huius temporis Dei prouidentiae circa Minores indicia, & præmia, quæ benefactoribus largitur, hic libet annexere. Guardianus quidam Perusinus durioris naturæ vir, rogatus à quodam Domino castri per aliquot milliaria distantis, vt in vigilia Natiuitatis dominicæ binos sibi mitteret Fratres, qui solatio essent & pietati, destinavit sub vespere duos, qui tunc reuertebantur è locis campestribus ieiuni. Vicit in eis obedientiæ præceptum famis aculeos, & corporum lassitudinem, submissoque collo superioris præcepto statim abierunt: sed nondum confecerant iter medium, quando nox obscura superuenit. Afflicti nimis in solitudine, & in noctis tenebris errantes, pulsum audierunt campanæ. Accedunt quo sonitus deducit, vident egregium monasterium, experiuntur ostiarij, & cæterorum monachorum multam & magnam nimis in accenso igne, paratâ mensâ, strato lecto charitatem. Post cænam rogantur, vt cui magis placeat ex duobus, absoluto matutino in aula capitulari monachis Dei verbum proponat. Annuit senior; quo statuto tempore egregiè ratiocinante, proposito illo themate. *Paruulus natus est nobis*; & CHRISTI humillimam dignationem in mysterio incarnationis tenerrime explicante, exierunt monachi, vno post alium singulatim recedente, solo Abbate relicto. Turbato Fratri quod auditores recesserint, dixit Abbas, eam tangis materiam Frater, quæ nostra tangit & angit corda; nihil tam nos torquet quam CHRISTI humilitas, & incarnatio. Qui ergo estis vos, interrogauit Frater, qui hæc non potestis audire? heu me! demones fortasse estis, quibus ego hucusque prædicaui? Ita, inquit Abbas, spiritus sumus ignibus æternis adiudicati, sed huc missi omnes, vt tibi & socio ex obedientia commendabilibus in hoc nemore seruiremus. Quibus dictis monasterium, & quicquid antea videbatur splendidi ædificij, tanquam fumus euauit.

Marian. l. 3.
c. 4.

Dæmones re-
cipiunt hospi-
tio Minores.

Cruciantur
Christi humi-
litate & in-
carnatione.

IX. Duo Fratres Parisienses cum aliò proficiscerentur media hyeme sub prima noctis hora accesserunt fatigati ex itinere, luto conspersi, & pluuiam madefacti ad ostium cuiusdam Equitis, Fratribus infensi, qui à viginti annis suos reatus non curauit confiteri; Alloquentibus matrem familias, illa respondit. Nescio, boni Patres, quid agam: si vos sub tecto admisero, timeo mariti mei vobis haud amici, offensam: si crudeliter tempestuosa hac nocte dimisero, est quod verear Dei indignationem. Ingredimini, & latebitis donec vir meus è venatione regressurus, cænauerit, deinde vobis faciam occultè de rebus quibusque necessariis prouideri. Dum aduenit maritus & hilariter cænat, vxor vero cogitabunda tristatur ob Fratrum inedia, interrogat ille causam mæstitiæ: Respondit se timere causam reuelare, securè spondet se mali nihil illaturum. Rem omnem illa narrat, & se timere Dei iudicium subiungit, quod illius serui fame & frigore pereant, ipsi autem in deliciis luxurentur. Mitior factus, iussit è latibulis euocari, & charitatiue tractari. Dum vero illi accedunt ad ignem, videtque hospes facies macilentas, vestes madidas, pedes sanguine decurrente perfusos, factâ manu Domini super eum, compunctus dolore cordis intrinsecus, ex leone mitis agnus euasit, propriis manibus eorum lauit pedes, mentiam apposuit, lectos præparauit aduectis recentibus paleis. Adhibitis charitatis officiis Fratrem senioresem seorsim vocatum interrogauit: An effrons peccator, qui tot annis rite

Indid. l. 1.
Marc. 2. par.
lib. 4. c. 36.

Amplū præ-
mium reddit
Deus Fratrū
hospiti.

S s non

ANNO CHRISTI MARTINI IV.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1281.

ANNO I.

OCCID. ANNO 9.

NORVM AN. 74.

non fuit confessus, veniam ausit à Domino sperare? Respondit ille: Spera in Domino, & fac bonitatem, quia ipse faciet tecum secundum magnam misericordiam suam. Ipse est, qui promisit: *In quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor.* At ille; Nolim itaque ego confessionis sacramentum differre, quare si licet, hac nocte conscientiam velim exonerare, ne contingat citius quam velim à me repeti animam meam. Nullum subesse mortis periculum cogitans Frater, rogauit vt in crastinum confessionem differret. Abierunt omnes cubitum, sed aliquantulum somno refocillatus sacerdos secum cogitans de dilatâ propter suam culpam confessione, & de periculo, quod homo dixit potuisse imminere subitanæ vel improvisæ mortis, totus tremens exurrexit, & in pauimento in faciem prostratus cum lacrymis orabat, ne suâ culpâ miser ille periret, sed saltem in diem sequentem valeret. At facta visione conspexit iam hospitem defunctum, altercantes bonos & malos angelos circa eius animam, & in statera librandorum operum præponderasse satis plurima mala, paucis bonis; statim tamen defuncti Angelum custodem dixisse: Afferantur & apponantur paleæ illæ, quas sternendis lectis pauperum Minoritarum ipse iam compunctus hac nocte propriis manibus & humeris asportauit: addaturque sacræ Confessionis feruens desiderium. Additis his superarunt bona, condonatis propter salutaris sacramenti votum cunctis reatibus, deduxeruntque angeli tremulam animam in locum sperandæ salutis. Expergefatto socio & domesticis vir pius prænunciauit hospitis mortem, & quæ vidit ex ordine narrauit. Illi accurrentes ad heri cubiculum ex morte, & composito corpore vera vidisse & narraisse iudicarunt, doloremque minuentes conuocatis vicinis rem retulerunt, & hominem honorificè sepelierunt. Maior & liberalior hinc piæ mulieris, & circumstantium deinceps euasit erga Fratres hospitalitas.

Chro. antiq.
Marc. citat.
c. 37.
Aliud item
præmium.

Aliis duobus Fratribus Parisiensibus per Burgundiam transeuntibus, occurrit homo X. deuotus, rogans vt in domum suam vellent descendere. Annuentes, introduxit in præparatum hospitij cubiculum: Hæc, inquit, est camera Minorum. Sciscitantibus appellationis originem narrauit; se duobus Fratribus tota veste madefactis ignem accendisse, habitus aqua defluentes expressisse, & cætera charitatis obsequia addidisse; mox ægro- tantem valde timuisse ne in æternum periret. Inter has angustias immisâ visione in ponte quodam angustissimo se putabat hære, neque pedem mouere ausum, ne decideret in ardentes rogos subitus extructos. Compellebatur tamen à malis angelis vt progredere- retur, at, à bonis sibi visum aquæ guttis illis, quas ex madidis Fratrum vestibus aliquan- do expressit, subiectos ignes extinguere, & in amœna loca paradisi à sanctis angelis se per- duci. Tanta consolatione, inquit, repletus dum euigilaui constanter mecum decreui perpetuum parare Minoribus hospitium, quibus cubiculum hoc, lectis, & cæteris rebus necessariis instructum applicui; eorumque meritis & precibus me saluandum iri in Do- mino confido.

Con. Leonef-
sa.
a Blond. in
Ital. illustr.
regio. 4.
b Corius in
hist. Medio-
lan. par. 5.
c Sabell. En-
neade 10.
lib. 5.

Leoneffa, quod in Vmbria oppidum est, ortu inclytum Gentilis cognomine Leonef- XI. sæ, militari gloria celebris, vt à Blondo^a, Corio^b, Sabellicoque^c monumentis proditum est, circa hæc tempora constructus Minoribus conuentus. De illius fundatione solum reperitur, quod anno millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, Dominus Petrus Episcopus Reatinus concedit pœnitentibus, & confessis, qui ad perficiendum opus Ecclesiæ Fratrum Minorum operam ponent, in cuius operis fundamento primarium lapi- dem iniecit, 40. dies de iniuncta pœnitentia sub Honorio IV. Pont. Consecrata Ecclesia sub Eugenio IV. an. 1446. ab Episcopo Spoletano. Anno 1400. die 19. Decembr. sub Martino V. Capitulum S. Ioannis Lateranensis concedit supradiçto Conuentui Eccle- siam S. Annæ. Anno 1470. die 27. Octobris, concessum fuit Monasterium S. Lucie sub Sixto IV. erat enim monasterium Monialium ab eis destitutum, confirmatumque ab Innocentio VIII. anno 1485. 18. Kalend. Iulij. Anno 1520. Christophorus Gittius con- struxit Ecclesiam & locum ad fores. Et anno 1534. die 8. Martij, sub Clemente VII. Ioannes Franciscus & Ioannes Angelus hæredes Christophori dotarunt hanc Ecclesiam sub titulo S. MARIE DE LAVRETO, concedentes Fratribus: rogatusque fuit Ser Ni- colaus Falconius de Leoneffa. Spectat ad Patres Conuentuales prouinciæ S. Francisci Tudertini, & Custodiæ Regni. Similiter de Conuentu Castignani alias Cosignani prouinciæ

Conu. Cosi-
gnani.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

prouinciæ Marchiæ, & Custodiæ Asculanæ nihil aliud inueniri dicit Rodolphus, nisi quod in campana quadam extet temporis nota, quæ fusa fuit anno 1286. At ex seruatis ibidem quibusdam bullis Alexandri I V. constat antiquiorem esse originem, & oppida- ni eam referunt ad ipsum S. Franciscum. In prouincia S. Antonij & custodia Foro Iulij extructus hoc anno conuentus Portusgruarij per Fulcherium Inculthum è Spilimberga familia Episcopus Concordiensis, quem amplissimis prædiis honestauit. Ibidem condi- tus est ad læuam maioris aræ. Concessit hoc anno Pontifex auctoritatem Ministro ge- nerali, vt per se solum, & Ministris Prouincialibus, vt in Capitulo simul cum diffinitori- bus idoneos quosque instituerent diuini verbi prædicatores. *Ad vberes fructus.* Idibus Decembris.

Rodul. fol.
272.
Con. Portus
gruarij.

ANNO CHRISTI 1282.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 10.

MARTINI IV. AN. 2.

RELIGIONIS MINORVM AN. 75.

ARGVMENTVM.

*Celebrantur comitia generalia Argentinensia. Accusatur Petrus Ioannes Oliui. Moriun-
tur BB. Torellus de Puppio, Rastagnus, & Beneuenuta Anconitana tertij Instituti.
S. Elizabetha Aragonensis nubit Dionysio Lusitania Principi. Pia quædam virtutum
exempla referuntur, & construuntur aliquot monasteria.*

I.



NDIXIT hoc anno BONAGRATIA generalis Minister, to-
tius Ordinis comitia in ciuitate Argentinæ, prouinciæ Germaniæ
superioris, quibus catalogus Episcoporum Argentinensium^a ait in-
terfuisse Prouinciales tres & triginta, Fratres septingentos, Rudol-
phum Ducem Austriæ, Rudolphi Cæsaris filium, & Episcopos qua-
tuor, Conradum Argentinensem, Probum Tullensem, qui antea
fuerat Alemanniæ Prouincialis, Henricum de Isena Episcopum Ba-
fileensem, & postea Archiepiscopum Moguntinum, Albertum Episcopum de Insula.
Probat numerus Prouincialium distributionem Prouinciarum totidem à S. Bonauëtura,
vti alias^b diximus factam. Tullensis & Basileensis erant Minoritæ, vti alias^c admonui-
mus. In his comitiis commissum fuit à Generali Ministro, Fratri Philippo Perusino
tunc in Etruria Ministro, vt diligenter & exacte examinaret quendam Fratrem Laicum,
sibi subditum, cui reuelatum communiter ferebant confodates tempus, & circumstan-
tias inflictarum S. FRANCISCO cicatricum. Fecit ille, & in scriptum redegit authenticum
6. Nonas Octobris, quæ vir pius & humilis obedientia constrictus, propalauit. Mat-
thæum de Castilione Aretino, puritatis magnæ, & vitæ probatissimæ hominem vocat
Minister, atque hæc quæ sub compendio damus longiori refert ille scriptura. Rogatum
se dixit à Fr. Ioanne Castilionensi Custode, vt cum Deo ageret, quatenus dubium omne
circa tempus inflictorum vulnerum S. FRANCISCO tolleret, & sub mense Maio an-
ni præteriti perrexisset ad Montem ALVERNÆ, vbi in cella, quam stigmatum vocant,
orans instanter multâ luce ter superfusus, & à Deo confortatus, vidit S. FRANCISCVM,
qui rem omnem illi per ordinem narrauit, eo modo quo superius opportunius retulimus^d
sub illo anno, quo sancto Patriarchæ fuerunt inflicta. Hæc vero tacenti duplex facta est
visio vt mysterium alijs aperiret. Est quod hic moneamus crassum errorem irrepsisse in
narratione historiæ stigmatum in primo tomo ex vitio Typographiæ, omissi sunt enim in
anno 1224. omnes numeri à nono vsque ad decimum quintum, & præpostero loco po-
siti, post trigesimum quartum. Quare tota illa narratio quæ incipit ab illis verbis. *Et li-
cet Franciscus* in principio pag. 324. vsque ad numerum XL. exclusiue; ponenda est post
numerus nonum.

Capitulum
Argentinens-
se 25.
a Frac. Guil-
liman. de
Episcop. Ar-
gent. in Cõ-
rado 2.
b An. 1260.
n. 10.
c An. 1279.
n. 28.
An. 1274.
n. 33.
Chro. antiq.
Marian. l. 3.
c. 5.
Marc. citat.
c. 25. & 26.

Reuelatur
pio viro tem-
pus, quo in-
flicta sunt
vulnera S.
Francisco.

d An. 1224.
n. 35.

II. Accusatus fuit in his Comitiis Fr. Petrus Ioannes Oliui, quod plurima liberè nimis
contra comunitatem Ordinis frequenter proferret, & grauius adhuc dixerunt æmuli,

Ss 2

quædam

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

*Accusatur
Petrus Ioan-
nes Olivi, &
quare?*

quædam eius scripta circumferri à multis, hæresi & erroribus plena. Prodiit hæc accusa-
tio ab iis, quorum vitam laxam in mollem nimis ille secreto & publicè carpebat, nulli
parens reprehensione digno: tam superioris quam inferioris ordinis fratres, qui disci-
plinam excutiebant regularem, magno zelo corripiebat, aliquoties clamans hos corrigen-
dos, vel omnino tollendos, ne cæteros inficerent, & vniuersum Sodalitij corpus sibi assi-
milarent. Scriptis etiam eos lacerabat, laceſſebatque, & contra ipsos Prælatos Ecclesiæ
delicatulos, seu molliter viuentes sæpius, sed fortassis minus prudenter prædicabat. Hinc
exortus contra eum tumultus & concitata conspiratio, nec cessatum ab accusatione, do-
nec decretum est, vt Minister generalis omnino visitaret prouinciã Franciæ, hominem
examinaret, scripta discuteret, & doctrinã, dummodo malæ, sectatores cohiberet. Quid
vero ille hac in re præstiterit, sequens annus ministrabit.

*B. Torellus
de Puppio.
Marian. cit.
cap. 5.
Ferrar. ad 16.
Martij.
Vira Ioan-
nes Gualb.
Chron. Val-
lis Vmbr.
Mire conuer-
titur ad pœ-
nitentiam.
Suscepit ha-
bitum terrij
ordinis.*

Obiit hoc anno die 16. Martij B. TORELLVS de Castro Puppj in Tuscia & regione III.
Cassentini. Adolescens patre orbatus lasciuam vitam duxit; sed cum gallus gallinaceus
ex fenestra in humeros eius euolasset, terque decantasset, ad bonam frugem conuersus
est, non indigne iudicans trino galli cantu se velut alterum Petrum vocari ad pœniten-
tiam. Retulit omnia Abbati S. Fidelis, qui bona quæque suasit, sed persuadere non po-
tuit, vt illius Sodalitij leges subiret. Proposuit enim firmiter ad primam eiusdem Abbatis
cohortationem de pœnitentia faciendâ, eam exercere in Religione Minorum, vel sub
habitu Fratrum Pœnitentum. Hunc tandem suscepit, & perrexit anno trigesimo suæ æta-
tis, sed conuersionis quarto, ad solitudinem. Diuagatus hinc inde per nemora & saxorum
crepidines, diebus octo crudis herbis & tribus panibus minutulis dumtaxat contentus,
tandem requieuit sub quodam antro in loco, qui Auellanatum ab auellanarum copia
dicitur, ad M. P. à Puppio, rediensque ad suos, facultates distribuit pauperibus, refer-
uatis sibi, quæ ad tugurioli constructionem videbantur necessaria. Reiectis parentum
precibus, quibus eum ab eremicolatu retrahere, atque vt in aliqua ex approbatis reli-
gione animæ excolendâ intenderet, persuadere conabantur, rediit ad speluncam, in qua
constructa exigua cella, quæ vix eum capere posset, adiunxit datâ pecuniâ terræ portio-
nem contiguam ad hortuli ministerium. Ex hac mansiuncula aliam sibi construere volēs
ampliores in cœlo, iacto primo fundamento super solidam petram humilitatis & pau-
pertatis, muros cæpit erigere arctæ pœnitentiæ secundum doctrinam Apostoli^a, castigās
carnem suam, vt in seruitutem spiritus redigeret, & sale austeræ disciplinæ respergens, ne
quæ incorrupta erat, putresceret. Vnâ itaque ad S. FRANCISCI exemplum contentus
tunicâ, setosum porci corium super nudam portabat carnem, idque adeo asperum, vt
multas corporis partes excoriaret. Pro cingulo funem sumebat nodosum, & in capite
caliendum cuspidum secundum antiquum morem quorundam Tertij Ordinis sectato-
rum, gestabat. In pane arcto, & aquâ breui vitam transigebat, quatuor dumtaxat vn-
cias panis, & aquæ paruulam mensuram, cum herbis crudis absque oleo aut condimen-
to vllio admittens per integrum diem, atque hæc ipsa imminuebat in diebus ieiunio sa-
crandis, solum vncias illas panis lasio corpori ministrans. Lectus angustus ex tabulis ad
iustam corporis mensuram, cui superpositæ spinæ & sarmenta; lapis ceruical, qua ra-
tione non tam ad requiem, quam ad dolorem attenuatum corpus iacebat. Addebat his
quotidie flagra & verbera, pro ferula fetreis vtens catenis.

*Antrum sua
præstruit pœ-
nitentiæ.*

*2. Cor. 9.
27.*

*Eius habitus
& victus.*

*Tentatur à
damone.*

Inuidit seruo Dei malignus hostis tantam virtutem, atque vt ab adeptæ perfectionis IV.
culmine deiiceret, plura obiiciebat phantasmata, & turpes proponebat lasciuarū mulierū
figuras. Ille ne consentiret, carnē variis modis cruciabat, biduo ab omni victu abstinebat,
capillos capitis aut mēti euellebat, aliquando in vepribus se volutabat, aliquando in foueâ
frigida aut congelatâ aquæ descendebat, cruciari malens, quam vri. Durum hoc certa-
men per triginta annos sustinuit, donec incidit in varias ægrotudines, atque ita extenuatū
corpus euasit, vt desiccata carne sola cutis ossibus adhæreret. Remisit tunc aliquantulum
abstinentiæ rigorem oleo herbas respergens, atque aliquando leguminibus vescens, & si
infirmas exposcebat, modicam carnem coactus adiiciens. Somnus ei brevis trium dum-
taxat horarum, cæteris noctis in contemplatione & oratione consumptis. Videbatur
quasi carbo ignitus in Dei amore totus absorptus, & diuinis consolationibus atque ange-
licis colloctionibus assuetus, terrena omnia tanquam lutum existimabat.

Voluit

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO. IO. NORVM AN. 75.

V. Voluit Deus hominis sanctitatem multis manifestare miraculis, atque illud omnium primum, quo lupo infantulum Puppiensis sceminae abripienti, atque per suum tugurium fugienti; clamoroso populo insequente, præcepit, ut prædam dimitteret; neque amplius ulli hominum, neque eorum pecudibus noceret, qui dimisso blandè puero, præceptum impositum deinceps obseruauit. Simile per omnia ferme miraculum euenit dum TORELLVS ad castrum Bibienæ progrediretur, occurreretque lupo alter rapiens filium cuiusdam mulieris Aretinæ, quem ille à lupinis moribus sputo curauit: Acceptum in vlnis puerulum vir Dei duxit in antrum, & factâ oratione cruentatum, atque semimortuum, vegetum restituit parentibus. Carolus de Comitibus Puppij ultimo Bacchanalium, seu debacchantium die transmisit ad Dei seruuum amplam cœnam, cui deuotæ quædam matronæ plura adiecerunt; admisit ille & gratias agens, inquit, mihi ista haud necessaria, veniet tamen qui auide deuoret, quæ supererunt. Voluit nuncius scire, quis ille hospes deuorator? & dum se exploraturus abscondit, vidit ad tugurioli ostium ferum lupum accurrisse cauda blandientem & Torellum humaniter excipientem, cibumque ministrantem. Quod dum hero & Puppiensibus nuncius enarrat, mittunt lupo escas, qui ad præceptum viri Dei non audebat cuiquam amplius nocere. Matrona quædam Bononiensis Victoriana nomine, susceptâ peregrinatione ad Montem Aluernæ, duos eduxit secum filios, quos acuta febris inuasit: sollicita mater de illorum salute monetur magnam esse Torelli super quoslibet languores virtutem. Regrediens itaque è monte pergit ad eremum Torelli, vbi piis precibus obtinuit epotâ ex eius fonte aquâ repentinam vtrique puerulo sanitatem. Decidit è tecto non tam casu, quam à dæmone ob inuidiam Torelli deiectus faber lignarius, qui domunculam refarciebat & ex graui collisione præcipua corporis ossa confracta. Insidias inimici probe nouit Torellus, & factâ oratione hominem vocans ex nomine, iussit ut sanus & vegetus incipit opus prosequeretur; quod mirabiliter ex tempore perfecit. Iuuenis quidam insane puellam adamauit, cuius consortium dum illa refugeret, auxilio usus est cuiusdam pharmacutrix seu veneficæ, ut vel inuita eius appetitui effræni consentiret: Illa suis incantationibus in puellæ corpus malum sessorem Diabolum induxit, qui misellam ita exagitauit, ut nihil tam cupere videretur, quam adolescentis, quem vbique & passim inuocabat, commercium. Volens pater filiæ mederi, eam ad Dei seruuum Torellum adduxit: ille autem prolatis his verbis; Maligne spiritus ex parte omnipotentis Dei tibi præcipio, ut ab hac eius creatura recedas; & facto crucis signo immundum spiritum abegit.

Lupis imperat, eosque cicurat.

Multa patrat miracula.

Confractum sanat.

Dæmoniaca curat.

VI. Appropinquante iam vitæ termino, & ætatis anno octuagesimo cum feruentius oraret, apparuit ei Angelus Domini, & admonuit post dies triginta è vitâ migraturum. Ille gaudens & exultans, quia cupiebat dissolui & esse cum Christo, qui supererant, dies in gratiarum actione & diuinis insumebat contemplationibus. Post dies decem abiit Puppium, cui post generalem reatum confessionem Dominico Abbati Puppiensi, viro grandæuo & pio, ea quæ ab Angelo acceperat, patefecit; acceptoque sacro Eucharistiæ viatico, rediit ad eremitorium, in quo reliquos dies in summa mentis recollectione, & asperrima pœnitentia transegit. Tertio quolibet die duas tantum uncias panis in cibum admittebat, plus relictus mente quam corpore; de quo breui corrumpendo non amplius curandum dicebat, sed animæ in æternum victuræ causam agendam. Vocato deinde discipulo Petro, etiam eremicola, atque salutaribus documentis instructo transitum prædixit, mox nudis positis genibus, atque oculis & manibus in cælum erectis, animam Deo commendauit, & absque agone ullo placide restituit. Ipsa illa hora omnes vicinæ regionis campanæ nullo trahente, sono suo mortem serui Dei annuntiarent; quo miraculo excitati accurrerunt omnes vicini populi, & Deum in seruo suo glorificantes cæperunt de eius corpore inter se dissidere, contententibus variis Ecclesiarum præfectis illud sibi deberi. Accessit cum vniuersis suis monachis præfatus Dominicus Abbas & cælitus monitus, dixit ut vnusquisque experiretur an ipse solus sufficeret ad eleuandum, & feretro imponendum cadauer; illud etenim euident fore signum voluntatis defuncti asserebat, atque ita constitutum ea se Ecclesia velle sepeliri, cuius Præfecti manibus se permetteret, vel potius adiuuaret, eleuari. Exerit quisque vires suas, nec loco remouere potest corpus, solus Dominicus Abbas absque vlla difficultate aut molis

Admonetur sui obitus.

Ad mortem se preparat.

Contendunt plures de corpore.

Cedit Abbat Puppiensis.

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1282.

ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.

OCCID. ANNO 10.

RELIGIONIS MI-

NORVM AN. 75.

*Accensatur
Petrus Ioan-
nes Oliui, &
quare?*

quædam eius scripta circumferri à multis, hæresi & erroribus plena: Prodiit hæc accusatio ab iis, quorum vitam laxam in mollem nimis ille secreto & publicè carpebat, nulli parens reprehensione digno: tam superioris quam inferioris ordinis fratres, qui disciplinam excutiebant regularem, magno zelo corriperebat, aliquoties clamans hos corrigendos, vel omnino tollendos, ne cæteros inficerent, & vniuersum Sodalitij corpus sibi assimilarent. Scriptis etiam eos lacerabat, laceſſebatque, & contra ipsos Prælatos Ecclesiæ delicatulos, seu molliter viuentes sapius, sed fortassis minus prudenter prædicabat. Hinc exortus contra eum tumultus & concitata conspiratio, nec cessatum ab accusatione, donec decretum est, vt Minister generalis omnino visitaret provinciam Franciæ, hominem examinaret, scripta discuteret, & doctrinæ, dummodo malæ, sectatores cohiberet. Quid vero ille hac in re præstiterit, sequens annus ministrabit.

*B. Torellus
de Puppio.
Marian. cit.
cap. 5.
Ferrar. ad 16.
Martij.
Vita Ioan-
nes Gualb.
Chron. Val-
lis Vmbr.
Mire cõuer-
titur ad pœ-
nitentiam.
Suscipit ha-
bitum tertij
ordinis.*

*Antrum suæ
præstruit pœ-
nitentiæ.*

*2. Cor. 9.
27.*

*Eius habitus
& victus.*

*Tentatur à
dæmone.*

Obiit hoc anno die 16. Martij B. TORELLVS de Castro Puppj in Tuscia & regione III. Cassentini. Adolescens patre orbatus lasciuam vitam duxit; sed cum gallus gallinaceus ex fenestra in humeros eius euolasset, terque decantasset, ad bonam frugem conuersus est, non indigne iudicans trino galli cantu se velut alterum Petrum vocari ad pœnitentiam. Retulit omnia Abbati S. Fidelis, qui bona quæque suavit, sed persuadere non potuit, vt illius Sodalitij leges subiret. Proposuit enim firmiter ad primam eiusdem Abbatis cohortationem de pœnitentia facienda, eam exercere in Religione Minorum, vel sub habitu Fratrum Pœnitentum. Hunc tandem suscepit, & perrexit anno trigesimo suæ ætatis, sed conuersionis quarto, ad solitudinem. Diuagatus hinc inde per nemora & saxorum crepidines, diebus octo crudis herbis & tribus panibus minutulis dumtaxat contentus, tandem requieuit sub quodam antro in loco, qui Auellanatum ab auellanarum copia dicitur, ad M. P. à Puppio, rediensque ad suos, facultates distribuit pauperibus, reseruatis sibi, quæ ad tugurioli constructionem videbantur necessaria. Reiectis parentum precibus, quibus eum ab eremicolatu retrahere, atque vt in aliqua ex approbatis religione animæ excolendæ intenderet, persuadere conabantur, rediit ad speluncam, in qua constructa exigua cella, quæ vix eum capere posset, adiunxit datâ pecuniâ terræ portionem contiguam ad hortuli ministerium. Ex hac mansiuncula aliam sibi construere volens ampliorem in cœlo, iacto primo fundamento super solidam petram humilitatis & paupertatis, muros cæpit erigere arctæ pœnitentiæ secundum doctrinam Apostoli^a, castigâs carnem suam, vt in seruitutem spiritus redigeret, & sale austeræ disciplinæ respergens, ne quæ incorrupta erat, putrefieret. Vnâ itaque ad S. FRANCISCI exemplum contentus tunicâ, setosum porci corium super nudam portabat carnem, idque adeo asperum, vt multas corporis partes excoriaret. Pro cingulo funem sumebat nodosum, & in capite caliendrum cuspidum secundum antiquum morem quorundam Tertij Ordinis sectatorum, gestabat. In pane arcto, & aqua breui vitam transigebat, quatuor dumtaxat vncias panis, & aquæ paruulam mensuram, cum herbis crudis absque oleo aut condimento vlllo admittens per integrum diem, atque hæc ipsa imminuebat in diebus ieiunio sacrandis, solum vncias illas panis lassio corpori ministrans. Lectus angustus ex tabulis ad iustam corporis mensuram, cui superpositæ spinæ & farmenta; lapis ceruical, qua ratione non tam ad requiem, quam ad dolorem attenuatum corpus iacebat. Addebat his quotidie flagra & verbera, pro ferula sefreis vtens catenis.

Inuidit seruo Dei malignus hostis tantam virtutem, atque vt ab adeptæ perfectionis IV. culmine deiiceret, plura obiiciebat phantasmata, & turpes proponebat lasciuarum mulierum figuras. Ille ne consentiret, carnem variis modis cruciabat, biduo ab omni victu abstinebat, capillos capitis aut mēti euellebat, aliquando in vepribus se volutabat, aliquando in foueâ frigidæ aut congelatæ aquæ descendebat, cruciari malens, quam vri. Durum hoc certamen per triginta annos sustinuit, donec incidit in varias ægrotudines, atque ita extenuatum corpus euasit, vt desiccata carne sola cutis ossibus adhereret. Remisit tunc aliquantulum abstinentiæ rigorem oleo herbas respergens, atque aliquando leguminibus vescens, & si infirmitas exposcebat, modicam carnem coactus adiiciens. Somnus ei brevis trium dumtaxat horarum, cæteris noctis in contemplatione & oratione consumptis. Videbatur quasi carbo ignitus in Dei amore totus absorptus, & diuinis consolationibus atque angelicis colloctionibus assuetus, terrena omnia tanquam lutum existimabat.

Voluit

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO. IO. NORVM AN. 75.

V. Voluit Deus hominis sanctitatem multis manifestare miraculis, atque illud omnium primum, quo lupo infantulum Puppiensis sceminae abripienti, atque per suum tugurium fugienti; clamoroso populo insequente, præcepit, ut prædam dimitteret; neque amplius vlli hominum, neque eorum pecudibus noceret, qui dimisso blandè puero, præceptum impositum deinceps obseruauit. Simile per omnia ferme miraculum euenit dum TORELLVS ad castrum Bibienæ progrediretur, occurreretque lupo alter rapiens filium cuiusdam mulieris Aretinæ, quem ille à lupinis moribus sputo curauit: Acceptum in vlnis puerulum vir Dei duxit in antrum, & factâ oratione cruentatum, atque semimortuum, vegetum restituit parentibus. Carolus de Comitibus Puppij ultimo Bacchanalium, seu debacchantium die transmisit ad Dei seruuum amplam cœnam, cui deuotæ quædam matronæ plura adiecerunt; admisit ille & gratias agens, inquit, mihi ista haud necessaria, veniet tamen qui auide deuoret, quæ supererunt. Voluit nuncius scire, quis ille hospes deuorator? & dum se exploraturus abscondit, vidit ad tugurioli ostium ferum lupum accurrisse cauda blandientem & Torellum humaniter excipientem, cibumque ministrantem. Quod dum hero & Puppiensibus nuncius enarrat, mittunt lupo escas, qui ad præceptum viri Dei non audebat cuiquam amplius nocere. Matrona quædam Bononiensis Victoriana nomine, susceptâ peregrinatione ad Montem Aluernæ, duos eduxit secum filios, quos acuta febris inuasit: sollicita mater de illorum salute monetur magnam esse Torelli super quoslibet languores virtutem. Regrediens itaque è monte pergit ad eremum Torelli, vbi piis precibus obtinuit epotâ ex eius fonte aquâ repentinam vtrique puerulo sanitatem. Decidit è tecto non tam casu, quam à dæmone ob inuidiam Torelli deiectus faber lignarius, qui domunculam refarciebat & ex graui collisione præcipua corporis ossa confracta. Insidias inimici probe nouit Torellus, & factâ oratione hominem vocans ex nomine, iussit ut sanus & vegetus inceptum opus prosequeretur; quod mirabiliter ex tempore perfecit. Iuuenis quidam insane puellam adamauit, cuius consortium dum illa refugeret, auxilio vsus est cuiusdam pharmacutriæ seu veneficæ, ut vel inuita eius appetitui effræni consentiret: Illa suis incantationibus in puellæ corpus malum sessorem Diabolum induxit, qui misellam ita exagitauit, ut nihil tam cupere videretur, quam adolescentis, quem vbique & passim inuocabat, commercium. Volens pater filiæ mederi, eam ad Dei seruuum Torellum adduxit; ille autem prolatis his verbis; Maligne spiritus ex parte omnipotentis Dei tibi præcipio, ut ab hac eius creatura recedas; & facto crucis signo immundum spiritum abegit.

Lupis imperat, eosque cicurat.

Multa patrat miracula.

Confractum sanat.

Damoniacâ curat.

VI. Appropinquante iam vitæ termino, & ætatis anno octuagesimo cum feruentius oraret, apparuit ei Angelus Domini, & admonuit post dies triginta è vita migraturum. Ille gaudens & exultans, quia cupiebat dissolui & esse cum Christo, qui supererant, dies in gratiarum actione & diuinis insumebat contemplationibus. Post dies decem abiit Puppium, cui post generalem reatum confessionem Dominico Abbati Puppiensi, viro grandæuo & pio, ea quæ ab Angelo acceperat, patefecit; acceptoque sacro Eucharistiæ viatico, rediit ad eremitorium, in quo reliquos dies in summa mentis recollectione, & asperrima pœnitentiâ transiegit. Tertio quolibet die duas tantum uncias panis in cibum admittebat, plus refectus mente quam corpore; de quo breui corrumpendo non amplius curandum dicebat, sed animæ in æternum victuræ causam agendam. Vocato deinde discipulo Petro, etiam eremicola, atque salutaribus documentis instructo transitum prædixit, mox nudis positis genibus, atque oculis & manibus in cælum erectis, animam Deo commendauit, & absque agone vlllo placide restituit. Ipsa illa hora omnes vicinæ regionis campanæ nullo trahente, sono suo mortem serui Dei annunciarunt; quo miraculo excitati accurrerunt omnes vicini populi, & Deum in seruo suo glorificantes cæperunt de eius corpore inter se dissidere, contententibus variis Ecclesiarum præfectis illud sibi deberi. Accessit cum vniuersis suis monachis præfatus Dominicus Abbas & cælitus monitus, dixit ut vnusquisque experiretur an ipse solus sufficeret ad eleuandum, & feretro imponendum cadauer; illud etenim euidentis fore signum voluntatis defuncti asserebat, atque ita constiturum ea se Ecclesia velle sepeliri, cuius Præfecti manibus se permetteret, vel potius adiuuaret, eleuari. Exerit quisque vires suas, nec loco remouere potest corpus, solus Dominicus Abbas absque vlla difficultate aut molis

Admonetur sui obitus.

Ad mortem se preparat.

Contendunt plures de corpore.

Cedit Abbas ti Puppiensis.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1281. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

Transferuntur eius reliquie.

Miracula post mortem.

a Razzi de vitis Sactorum Hetru-riæ.

Qualiter pingendū se ostendat.

Dubitatū cuius fuerit institutū.

pondere sibi sacrum pignus assumit. Sequuntur omnes funus Puppium versus ut monachorum deponeretur templo, quorum feretro se voluit imponi. Sed dum prope accedunt, lupus rabidus concito fugiens motu, dum videt in conspectu, T O R E L L I cadaver, cursum mutat atque coram feretro caput reuerenter inclinans, animal quod rapiebat blandè dimittit. Sepultus est eminenti loco, ita ut subtus sepulchrum languidi se eius meritis commendarent. Inde translatum & humi reconditum corpus relicto capite in sacrario à quodam Abbate, qui temerariæ translationis luit pœnas, animam agens diris cruciatibus. Ob varias belli, pestis & diuturni temporis vicissitudines ignorabatur, ubi conditæ hæ sacræ reliquie, donec anno milles. quingentes. septimo ex reuelatione facta cuidam monacho, repertæ sunt in altari quod S A N C T I T O R E L L I nuncupatur, arcâ & sericis inuolucris inclusæ. Translatæ sunt in honorificum locum decentius repositæ, ex licentia Cosmæ Pazzi Aretini Episcopi, Generale præfecto, & grauioribus quibusque Patribus illius instituti viris, Generale Camaldulensium aliisque præsentibus; de quo publicum confecit instrumentum rogatus Laurentius Bonilli Notarius Puppiensis.

Multa ad eius commendationem Deus miracula voluit patrata. Mulier, quæ san- VII. guinis fluxum patiebatur annis sex, artes omnes medicinæ frustra experta, tactis sancti viri vestimentis, dum in Ecclesia S. Fidelis sepeliretur, statim incolumis euasit. Septem annis contractus ad solius feretri contactum protinus conualuit. Alij item plurimi ex diuersis infirmitatibus eius intercessione repente conualuerunt. Ex quatuor messoribus Puppiensibus, qui in segete quadam Lucigniani cum aliis metebant, ferus lupus inopinatè irruens, nullum momordit, cæteris male affectis. Dum saucij id expenderent, & causam interrogarent, responderunt Puppienses, peculiarem hanc esse gratiam T O R E L L I pro suis oppidanis obtentam, ne lupi hominibus, aut eorum animalibus possint nocere. Similiter accidit in agro cuiusdam Aretini; sed dum lupus raperet infantulum cuiusdam metentis Aretinæ Puppiensis, altera à tergo fugientis exclamauit; Tibi, inquit lupe præcipio, ut in nomine B. T O R E L L I filiolum dimittas; quod & ille statim, tanquam si esset rationis particeps effecit. Recentius scribit miraculum Siluanus Razzi^a sanatam videlicet Franciscam vxorem Petri Mariani Puppiensis dum desperatâ à medico salute expectaretur infra aliquot horas eius transitus. Vidit, inquit, gloriosum T O R E L L Y M altæ scalæ innixum sibi dicentem se pro illa exauditum, neque tunc morituram. Ita factum est (inquit hic author) anno milles. quingentes. quadages. nono, & dum vitam eius scriberet ait, mulierem superuixisse & plenam miraculi fidem fecisse.

Ciuis quidam Senensis Astasius nomine propter crimen exulare iussus à nativo so- VIII. lo, Puppium venit commoraturus, ubi dum T O R E L L I sanctitatem magnificari audiret, rogauit ut eius meritis sibi in patriam redire liceret, iureiurando promittens voti compotem se quotannis in eius natali ferias acturum, atque intimo cubiculo effigiem coram appensurum. Paulo post obtinuit, quod concupiuit, voluitque reddere, quod promisit. Sed dum Puppium mittit pro eius effigie, vnde peritus pictor exemplar possit exprimere, apparuit ei sanctus vir in huiusmodi figura & proportionem. Tunicâ asperâ, super nudam indutus, chlamydatos, caliendum in capite, funem pro cingulo portans, excalceatus inter brachia lupum portabat. Capilli cani, haud crispi, frons lata parumper rugosa; oculi mediocres & glauci, nasus haud nimium exilis, supercilia rara, dentes albi, minuti & densi, aures parua, exiles, aliquanto pilosæ, mentum paruum & recuruum; facies aliquanto rubicunda, sed extenuata, manus longæ, digiti exiles, humeri lati, brachia adeò extensa, ut in pedes erectus digitis genua præteriret. Ista distincte vir Senensis omnia in visione notauit, ut sequenti die perfecte explicarit pictori, & ille ita adæquatè figuram expresse, ut figurato per omnia assimilari dixerint, qui viuum cognouerunt. Huius serui Dei dies natalis ibidem festiue celebratur, licet ecclesiastico non colatur officio.

Noui Patres Vallis Vmbrosæ, qui modo Puppiense illud cœnobium, in quo T O R E L L I corpus seruatur, inhabitant, eum inter suos diuos connumerare. Ita suum scribunt in Sodalitij Chronicis, & vita S. Ioannis Gualberti; quibus accesserunt Raphaël IX. Vola

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

Volaterranus, Siluanus Razzi, Philippus Ferrarius, & Abrahamus Bzouius supracitati. At summo conatu eum tertio Franciscano instituto adiudicat Marianus noster, idque probat ex vetusta eius legenda, quam nos sub compendio hic exscripsimus, & ex picturis antiquis. Quod si ex sepulturæ loco, vel ex prima cum monachis illius monasterij familiaritate ius aliquod obtendatur, leue est, & insufficiens. Neque propter electam miraculose in illa domo sepulturam, incolarum Sodalitio adscribendus, si non etiam velimus martyres quinque S. Francisci discipulos Marrochij passos, Canonicos regulares dicere S. Augustini, propterea quod inter hos magno miraculo, quod alias^a narraui, elegerint sepulturam. Alij etiam tam tertij, quam primi Instituti sectatores sub illo tempore in alienis sepeliebantur Ecclesiis, tum quia aliquando proprias non habebant, tum quia vel inuiti ducebantur ad alienas, parochis & Ecclesiarum prælatis volenter cadauera rapientibus, vt ex bullis Pontificiis supra^b relatis, apparet. Testes externi sequuti sunt asserta monachorum, illorum libros duntaxat citat Ferrarius, hunc verbatim Bzouius exscripsit; & Volaterranus conuictus à Mariano citato, ipso authore, fassus est se à monachis hac in re circumuentum.

a An. 1220.
n. 45.

b An. 1245.
n. 29. & in
regeſto to-
mi 1. bulla
20. & 23. sub
Innoc. IV.
Chron. 24.
gener. Ma-
rian. cit.
Rudol. fol.
206. Pisan. conf.
8.

B. Roſſagnus.
Authores
proxime ci-
tati.
c An 1238.
n. 31.
B. Dulcina.

X. Alium tertij Ordinis virum sanctum & nobilem ROSTAGNUM nomine circa hoc tempus obiisse suscepto sub vitæ finem habitu S. Francisci nostri scribunt authores. Iacet in chori medio in conuentu Aquensi in provincia Prouinciæ, & Custodia Massiliæ. Magnæ perfectionis virum fuisse, & post mortem crebris fulsisse miraculis habent Chronica quæ viginti quatuor Generalium appellantur.

XI. Claruit etiam sub illo tempore eiusdem Instituti foemina præclara, DULCINA soror Fr. Hugonis de Dina, de quo nos supra^c, multis virtutum meritis illustris, & in corpore macerando perquam admiranda. Ad exemplum & cohortationem Religiosi Fr. Hugonis mundum, & quæ in mundo erant, contemnens, sub habitu Poenitentium gratum se obtulit Deo holocaustum. Currebant in odorem sanctitatis eius, adolescentulæ plurimæ, grauesque matronæ, ad eius exemplum vitam componentes, iuxta quandam methodum & constitutiones ab Hugone præscriptas; quarum vitæ ratio adhuc Massiliæ perseuerat. Frequentes hæc patiebatur mentis excessus, & familiares habebat cœlestis aulæ ministros, visionibus affueta diuinis. In die Pentecostes vidit descendisse Spiritum sanctum in linguis igneis super Fratres psallentes in choro, atque alias diuersimode eos effulsisse conspexit iuxta plures vel pauciores, quos recipiebant gradus charitatis. Requiescit honorifico sepulchro in Conuentu Massiliensi prope fratrem sepulta.

XII. Eiusdem Instituti tunc floruit BENEVENTA ANCONITANA, hoc vitæ genus amplexa, & facta sibi visione de mira Virginis Mariæ dignatione erga Minoritas. Viro tradita prudenter se gessit, ita vt quæ matrem familias decebant, non prætermitteret, nec animæ curam in quibusuis rerum turbis vel minimum negligeret. Eum attigit perfectionis gradum vt ad arcana CHRISTI Domini colloquia sæpius adscisceretur. Summo in pretio habebat, & ardentissimo amore inſequebatur Fratres Minores, quorum præsentia summe delectabatur, & aduentum opportune satis præsentiebat, tot apponens cum domesticorum admiratione panes in mensa, quot Fratres post aliquas horas erant superuenturi. Maritus optimi & conditi vini sibi parauit dolium, illa Fratribus aduenientibus, & infirmis liberaliter ministrabat, donec omnino defecit: Commotus maritus turbas excitat, rerum domesticarum prodigam vocat, neque placari potuit donec illa effusus precibus ad S. FRANCISCUM, cuius Sectatoribus propinauit, tinam plenam ostendit vino optimo, & summe salutari; quippe epotum, maritum à longa infirmitate, & Minoritam quendam à graui languore repente curauit. Ex duplici miraculo se suaque maiori fiducia vir credidit S. FRANCISCO, quare naue conscensa, alio transuecturus aliquot olei cados, dum sæua exoritur tempestas & merces omnes proiciuntur in mare, neque huic suis parcere permissum: Dum tamen abiecit singula vasa S. FRANCISCO commendauit, quod haud inaniter comperit se fecisse, dum in ipso portus arenario videt positos cados illæſos, ceterasque merces intactas. Obiit tandem pia eius vxor post multos meritorum cumulos non sine magna opinione sanctitatis. Quo in loco iaceat, non omnino compertum.

B. Beneuentana Anconitana.
Marian. in
append. L. 3.
Vita eius
MS. per Cō-
rad. Offid.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. RVM ANNO 75.

a An. 1271.
p. 12.
Vasconc. in
eius vita.
Ioan. Ma-
rian. de re-
bus Hispan.
lib. 14. c. 5.
Marc. 2. par.
1.3. c. 26.

Elizabethe
Aragonie
traditur Dio-
nysio Lusita-
no.

Qualis eius
in regia ma-
iestate con-
uersatio.
Assiduitas in
precibus di-
uinis.

b Ephes. 5.
16.

Eius absti-
nentia.

Primordia virtutum & sanctitatis alterius huius viæ & vitæ mulieris præclarissimæ, XIII.
ELIZABETHÆ Lusitanorum reginæ, retulimus superius^a, nunc eius nuptias hoc anno sub mense Augusti apud Trancosij oppidum celebratas ex Lusitano authore commemoramus. Non poterat tam eximie sanctimonie splendor in virguncula ob-
tegi, quin transluceret, clarissimique gratiæ & naturæ dotum radij orbem peruaderent. Multi illam magno ex Latio, totaque petebant Europa in vxorem; Neapolitanus vi-
delicet Princeps, & Britannus, missis in eam rem eodem tempore oratoribus. Hæ ta-
men preces, etsi honorificæ, Aragonio graues admodum apparebant, ne amantissimam
à se filiam ablegare cogeretur: Elisabethæ grauiore, utpote humana præ diuinis pili
facienti, Regiosque thalamos purissimis Diuini Agni nuptiis posthabenti. Mortuo pau-
lo antè in Lusitania Alphonso III. Regni clauum moderabatur eius filius Dionysius:
qui vbi primum rerum potitus est, nihil habuit antiquius, quam tres nobilissimos auli-
cos, Ioannem Velho, Ioannem Martinium, & Vascum Pirezium ad Aragoniæ Regem
Barcinone tum temporis commorantem, Oratores destinare; qui Elizabetham in Lu-
sitaniæ Reginam enixe peterent. Hæsit valde dubius Aragonius, quem potius è tribus
petitoribus sibi generum eligeret: Tandem re melius consideratâ, Dionysium Princi-
pibus Salernitano ac Britanno non temerè prætulit. Hi enim Regnum adhuc spera-
bant, ille vero possidebat: nec enim tam arcto sanguinis vinculo, sicut duo priores,
iunctus erat; ut nonnisi interposita Sedis Apostolicæ auctoritate Elisabetham duceret.
Feliciter adiudicata lite dubiâ Lusitanis, Ioannes Velho legationis Princeps, ex tradita
sibi ad absoluendum negotium potestate, ne victor victoria uti nesciret, Elisabetham
nomine Dionysij in vxorem accepit: decreto statim die & ordine, quo viæ se expedi-
ret, Aragoniamque defereret. Res tam benè transacta Regem vniuersamque Lusita-
niam mirificè exhilarauit, excellentissimam Reginam, veluti de cælo lapsam, expectan-
tem. Ut primum profectionis tempus aduenit, magno, ut par erat, comitatu, charissi-
mum pignus Pater ad Castellæ vsque fines secutus, vix præ lacrymis ab eius colloquio
auulsus est; illam ibi amitinus Sancius perhonorificè excepit, bellicque negotiis disten-
tus, fratrem suum Iacobum viæ comitem dedit, & Castellæ procures nobilissimos. Bri-
gantij in confinibus Lusitanie constitit Alphonsus Regis Dionysij frater, Episcopis,
Dynastis, & nobilibus stipatus. Huic tradita Elisabetha Trancosium, quo se Rex con-
rulerat, deducta est; vbi tam felices nuptiæ incredibili omnium lætitiâ & applausu ce-
lebratæ. Assignantur illi à Rege peculiæ redditus ex certis oppidis (ut mos est in
Lusitania) amplissimi: peculiæ aulici & ministri.

Non mutarunt noui honores pristinos ELIZABETHÆ mores; imo ab illis nec XIV.
transuersum digitum, latumve vnguem discedens, Diuino adspirante Numine duode-
cim annorum ætate disparia numerosè temperans, delicias temperantiâ, gaudia lacry-
mis, holosericas & aureas vestes voluntariâ maceratione, diuinisque precibus inge-
niosè commiscebat; & animo in Deum translato, Regis obsequio non deerat. Huius
rei gratia diurnum tempus distinctè & ordinatè disposuerat. Ab strato surgens, matu-
rinas preces & Primam recitabat; paratis mox in sacello ad rem diuinam Sacerdoti-
bus symphonicisque, sacro flexis genibus religiosè aderat: osculataque facientis ma-
nu, pro diei ratione munus, ne vacua appareret, offerebat; ad reliquas deinde horas ca-
nonicas absoluendas (quem morem perpetuo seruauit) reuertebatur: quibus pro co-
rollario virgineas preces ac funebres addebat. A prandio adibat sacellum ad ve-
spertinas preces audiendas, & quod suis deerat, recitabat: remotisque arbitris cœlitum
colloquio vacabat, & libros ad pietatem institutos euoluebat, fluentibus vbertim la-
chrymis, mirâ liquefacti animi teneritudine. Ad muliebres deinde artes, ne ipsa do-
mesticæque famulæ otio diffuerent, se conferebat; quibus exemplo præluens pro-
priis manibus sacram aræ supellectilem operosa conficiebat. Expiatis pia detestatione
maculis, frequenter ad augustissimam Eucharistiam accedebat. Hæc Diuæ ELISA-
BETHÆ fuerunt studia: his occupationibus ex Apostoli^b consilio tempus redime-
bat, quin aulæ curam omitteret, cui bene instituendæ industriæ neruos sedulo intende-
bat. Quemadmodum orandi studio nimio opere dedita erat, sic orationis affectam ab-
stinentiam diligenter obseruabat, ne distentum lautis epulis corpus mentem ad superos
euolantem

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

euolantem deorsum traheret. Nam præter statos ab Ecclesia per annum esuriales dies, tres singulis hebdomadis ieiunio transigebat; integrum CHRISTI Domini aduentum; à die etiam Diuo Ioanni Baptistæ sacro, vsque ad Virginis assumptæ ferias; huic subinde Angelorum (vt appellant) quadragesimam adiungebat, Diui Michaelis festo claudendam. Et quasi per hæc indulgentius secum ageretur, diebus Veneris & Saturni per annum Deiparæ Apostolorum præuilegiis, solo pane & aqua vires utcunque reficiebat. Longius hac in re progrediretur, nisi progressuræ aureum mediocritatis frænum Dionysius iniiceret: Norat prudentissima Regina inter opiparas ac saliares mensas vermes scaturire, & mollibus serici vestibus vitia libentiùs cubare. Illud eius abstinentiam non leuiter commendat.: Alanquerij ob perditam valetudinem medici Reginæ præscripserunt, morbo id postulante, vt vini modicum degustaret: illa tùm quòd vnice abstemia, tùm quod ob valetudinem superuacaneum reputaret, renuit (in more enim positum Lusitanix Regibus nedum Reginis à vino esse penitus alienos) mirum sanè: pristina Canæ Galilææ metamorphosi renouata, bis clientæ vrceolum frigida attulerunt, bis diuinitus in generosum vinum frigida versa est.

XV. In leuanda pauperum miseria, quos vel durior egestas oppresserat, vel atrocior affligerat morbus, aut immitis fortuna iactauerat, adeo frequens exitit & munifica, vt crebræ largitiones opes excedere viderentur; nullus Reginæ liberalitatem non sentiebat; hoc enim elemosynarum dispensatori edixerat. Non pauci sub specie egestatis illam adibant; non tam ob lucrum, quam vt eius conspectu stipem pia munificentia largientis recrearentur. Peregrinos præsertim exteros non solum hospitio perhumaniter excipiebat; sed nouis indutos vestibus viatico iuuabat. Omnibus tam virorum, quam fœminarum cœnobiis, iuxta illorum copiam, vel inopiam, annonam diuidebat. Nec intra Regni limites regia liberalitas circumscribatur; fines prætergressa, externos bene merendo sui memores faciebat. Nobilibus præcipue prudenter inuigilabat, qui reflante fortunâ, ex magnis opibus in miseriarum angustias exciderant. Facta certior plurimas esse in Regno honestas fœminas, vulgique non paucas inopia laborantes, ob idque fortasse non procul à Charybdi, multam illis vestem per fide dignos distribuit, multasque honestis nuptiis collocauit. Et quamuis omni tempore, esurialibus tamen feriis eius pia liberalitas triumphabat. Illam sacrosancta hebdomada videres vili amictam veste, solemnibus Ecclesiæ sacrificiis ac precationibus religiosè adesse. Quadragesimæ diebus Veneris, tredecim egenis pedum sordes obsequiosa abluebat, infixo plantis osculo nouisque operiebat indumentis. Id ipsum ex Christiano ritu sacri Iouis die totidem fœminis præstabat.

XVI. Illud tunc accidit mirabile: Alterum pedem quædam obtulerat lauandum, alterum verecunda abscondebat enormi cancro exulceratum, putrique fœtore penè exesum; peruicit Reginæ pietas, & fœtidum vlcus digitis leniter contrectans lauat, abstergit, fouet, osculatur, sanitatque restituit: quod ægra vbi primum domum rediit, doloris expers admirabunda considerauit. Scalabi feria sexta maioris hebdomadæ solitum hoc ministerium peregerat: cæterisque abeuntibus, in aula vnus remansit debilis, alienæq; opis indigus; offendit eum ianitor, irâque efferuescens: Quid tu pergis, ait, tam graui morbo nobis molestus esse? & ministrante subito furore arma, baculo miserum dedolauit. Factum monita Regina à domestica fœmina tulit permolestè: adduci coram se iubet, suis ipsa manibus ic̃to adhibet medicamenta, & peculiarem illius curam deinceps haberi imperat: qui tamen die postero Elisabethæ ob recuperatam valetudinem gratias sanus retulit. Quàm grata Deo fuerit hæc in egenos benignitas, gratiosum miraculum declarauit, vel à pueris alphabeticis in Lusitania solitum inuicem referri. Magnam aliquando pecuniæ copiam pauperibus diuidendam, collecto vestis sinu, ipsa gerebat. Accurrit Dionysius Rex, quid rei, sciscitatur? Rosas, inquit Elisabetha; rosæquæ explicato sinu, per hyemem alienis mensibus pulcherrimo colore diuinitus efformatæ, apparuerunt: Ob cuius memoriam rosas sinu explicans solita depingi, & in cœnobio Diuæ Claræ exportis quædam à rosis nomen habet, ob crebras illic factas egenis largitiones. Similem metamorphosin diuinam retulimus a factam meritis S. Elisabethæ Hungariæ, Rosæ Vi-

Erga pauperes liberalitas.

Pauperum pedes lauat.

Osculo ulceratum curat pedem.

Alium sanat languidum.

Pecunias in rosas conuertit.

a An. 1235.
n. 13.
An. 1252.
n. 6.

Huius

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1282. ANNO 2. OCCID. ANNO 10. NORVM AN. 75.

Marian. cir.
Chro. antiq.
Constantia
regina am-
plius diligit
S. Franciscū
ex patrato
miraculo.

Huius ELISABETHÆ genitrix Constantia Aragonum Regina Frederici Imperatoris XVII. neptis, & Manfredi Siculorum Regis filia summè Minoribus addicta, maiorem erga eos concepit affectum ex illustri miraculo hoc anno à S. FRANCISCO patrato. In Ciuitate Valentia, quæ Aragonij erat dominij, mulier viro orbata, valde languebat ex puerperio, neque per integrum annum melius habebat; Apparens ei S. FRANCISCUS iussit vt in Ilerdensi Minorum templo excubias ageret, & se Deo commendaret. Fecit illa protinus illuc vehi, & quinta vigiliarum nocte dum Fratres in choro nocturnas psallerent preces, atque illa profundiori sterteret somno, à S. FRANCISCO excitata, audiuit sibi dicentem: Surge & gratias redde Deo, quia dimissa es ab infirmitate tua. Repentino attonita benefici- cio atque exclamante, Fratres accurrerunt, & saluam inuenerunt præ gaudio exilientem. Miraculum hoc longè latèque publicatum, & mulier deducta ad Reginam, dum rem narrat, maiorem imprimit FRANCISCI reuerentiam.

Aliam lan-
guentē sanāt
SS. Franc. &
Antonius.

Girundæ in Catalonia tunc temporis contractis membris dolebat adolescentula, quæ XVIII. dum dolores euadere, & à tædio diuturni & quotidiani obsequij matrem liberare sum- moperè cupierat, rogauit S. FRANCISCVM, cuius crebra tunc narrabantur miracula, vt sanam efficeret. Apparuerunt ei Sancti Patres FRANCISCUS ASSISIENSIS, & ANTONIVS PATAVINVS, & ab omni liberarunt infirmitate. Conuolarunt multi vt incolumem vi- derent, quam prius contractam cognouerunt, atque inter hos Episcopus, qui rem dili- genter examinauit. Multis demum annis superuixit, & filios genuit, quorum primum Ordini Minorum consecrauit.

Virtus aqua
benedicta.

Parisiis pro pio Sodalitij more Frater adolescens cellas omnium Consodaliū aqua XIX. benedictā aspersit, vnā ex incuria prætermissa. Sub hora Matutini vidit pius vir dæmun- culum arcu extenso hinc inde discurrentem, vt in quem sagittam emitteret, inueniret. Accurrit alter dæmon maior, interrogauitque vt quid non feriebat? Respondit ille se non posse dum Fratres omnes aqua benedicta erant præmuniti. Inuenerunt tandem il- lum, quem aspergens præterit, cui proiecta in eius lectum sagitta multas & turpes im- miserunt illusiones, & fæde polluerunt; sicut huic ipsi Fratri qui vidit, falsus est; ille au- tem docuit vt lustrali se aqua dum iret cubitum intingeret, & illa verba proferret: *A sa- gitta volante, & à negotio perambulante in tenebris libera me Domine.*

Quadā com-
missa Mino-
ribus.

Magna exorta erat inter Academicos & Ciues Bononienses controuersia, conten- XX. dentibus illis, vt hi sua priuilegia vellent indemnā. Periculum imminebat de transferen- da Academia, quod studiosi se facturos quotidie minabantur. Scripsit itaque Pontifex ad Priorem Prædicatorum & Guardianum Minorum Bononienses, vt discordias pruden- ter sedarent. *Nuper ad nostrum.* 3. Idus Septembris. Misit etiam Fratrem Monaldum de Anatolia Minoritam in Lusitaniam, vt rationem exigeret à collectoribus decimarum pro Terra sancta, data plena instructione quid in re hac foret agendum. *Ille te credimus.* 3. Idus Nouembris.

Con. Senonē-
sis.
Gonzag. in
prou. Franc.
con. 3.

In vetustissima Galliarum ciuitate Senonensi exstructum ante hunc annum extra, sed XXI. prope, fores quas communes vocant, conuentum Minorum, constat ex literis Philippi Regis ibi asseruatis. Translatus est propter metum Anglorum, bella minantium, ad se- curiorem locum intra vrbs mania sub anno millesimo tercensimo sexagesimo. Con- structum nouum ædificium liberalitate generosi viri Ioannis de Diciaco Ciuis Senonen- sis, eiusque coniugis. Ecclesiam S. Ioanni Baptistæ sacram, sacellis & picturis elegantem consecrauit anno millesimo quingentesimo septuagesimo nono, Fr. Christophorus à Ca- pitefontium Archiepiscopus Cæsariensis, Nicolai de Pelue Cardinalis & Archiepiscopi Senonensis suffraganei, prius Ordinis Minorum Ministri generalis. Vixit hic multis an- nis Fr. Simon Fontanus vir doctus & pius, acerrimus contra Lutheranos prædicator, & scriptor.

Con. Engolif-
mens.
Idē in prou.
Turon. con.
28.

Cæpit hoc anno pro Minoribus ædificari monasterium intra muros Engolismæ, vrbs XXII. Aquitanicæ prope Carentonam fluuium in montis cacumine sitæ, viuente Hugone à Lesigniaco Comite tunc Engolismensi. Primus conuentus fuit hic Custodiæ Xantoni- cæ sub prouincia Turoniæ, quæ coalescebat olim ex aliis septem Minoritarum atque vno Clarissarum. S. Clementi sacrum auxit Guido Comes à Rupefucaldi, Gallicè *la Ro- chesfocault*, (ob inde præcipuus dictus fundator) propter beneficium à S. FRANCISCO acceptum,

ANNO CHRISTI 1282.	MARTINI IV. ANNO 2.	RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 10.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 75.
-----------------------	------------------------	------------------------------------	---------------------------------

acceptum, dato sibi hærede, quo per aliquot annos carebat, quem si acciperet, antea vo-
uerat eum reliquosque successores, familiæ capita, à S. FRANCISCO nomine vocandos.
Moriens se curauit sepeliri prope altare maius, quod eo tunc loci erat, quo nunc Eccle-
siæ valuæ, mutata & amplificata ante annum millesimum trecentesium vigesimum
octauum, Ecclesiæ forma per Beatricem de Britannia Engolismæ Comitissam, sancto
Francisco addictissimam. Toto decennio rexit hanc ædem Iacobus Magnelotus vir pru-
dens & doctus, Custos alias Xantonensis, qui obdormiuit in Domino anno millesimo
quingentesimo quinquagesimo septimo mense Septembri, cuius cineres & ossa postea
exhumata inhumanissime tractarunt hæretici. Hunc aliquandiu post sequutus est in præ-
fectura Custodiæ & Conuentus Michaël Grelet, ab hæreticis anno millesimo quingen-
tesimo sexagesimo octauo, ad furcas actus. Hunc præcessit Fr. Ioannes Thenaudi Do-
ctor Theologus; postea ex dispensatione Apostolica Mellinensis apud Cenomanos Ab-
bas. Passi sunt etiam ibidem Fr. Petrus Boneau prædicator, Ioannes Virolault, & Ioan-
nes Aprilis Lectores, quorum martyria suo tempore largius referemus.

XXIII. Ex comitiis Prouincialibus celebratis in conuentu Minorum oppidi Dundalci vulgo
Sradbhaile laoise prouinciæ Hiberniæ, diocesis Armachanæ & comitatu de Luth, in qui-
bus electus est in Ministrum Prouincialem quidam Fr. Matthæus, constat antiquius fuisse
ipsum Monasterium. Diruto tamen ab hæreticis, & sublati monumentis, non est
reliquum vnde perquiri liceat eius origo. Scoti-Hiberni deprædandi auiditate incenso
ipso oppido conuentum spoliarunt libris, vniuersaque supellectile, & multos ex Fratri-
bus trucidarunt anno millesimo trecentesimo decimo quinto. Oppidanus quidam no-
mine Iacobus Brandonus nunc possidet locum, habita etiam Fratrum & syndici Aposto-
lici licentia sub æquis & piis quibusdam conditionibus.

XXIV. Crescente quotidie B. FRANCISCI FABRIANENSIS, de quo nos supra^a, opinione
& reuerentia, oppidani inito consilio, & rem promouente Domino Mazzocchio nobili
Pisano, tunc oppidi Potestate, statuerunt iam secundo transferre ædem Minorum in
capaciorem & commodiorem locum iuxta forum & palatium publicum, seu vrbs Cu-
riam, & ex publico ærario soluerunt hoc anno die 22. Maij Tursello quondam Bonac-
cursi de Rembaldo filio mille liras vetustæ monetæ Rauennatis pro quadam domo, tur-
re, & horto contiguus; remittente eodem Tursello pro S. Francisci ac Fratrum eiusdem,
inquit, amore, alias mille liras, ad quas precium ascendisse æstimabatur. Possessionem
accepit Iacobus Bartoli Syndicus Fratrum, testibus rogatis Alberghetto, Morico, Zeli-
no, Vagnino, Chiauelli cum aliis plerisque, Notario Ser Todino Tiati. Dominica proxi-
ma sequenti numerosa instituta processione ad illas ædes deducti sunt Fratres, solēnibus-
que sacris in contiguo sacello decantatis prædicauit circumstanti populo beatus Franci-
scus gratiasque reddidit pro tanto beneficio. Completum est tandem ædificium vigesi-
mo post anno, videlicet millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, vt dictum est supe-
rius^b, quo loco corrigendus error chronologiæ qui vitio Typographiæ illic irrepsit cir-
ca translationem primam: nam pro anno millesimo ducentesimo sexagesimo septi-
mo, omisso verbo, *Sexagesimo*, excusus est numerus 1207. Adiunctæ primis ædi-
bus infra spatium illorum viginti annorum aliæ viginti quinque emptæ ex variis pio-
rum eleemosynis, contribuentem Communitatem oppidanorum quotannis certam sum-
mam in fabrica, & Fratrum vestitu expendendam. Mazzocchijs vero supradictus ex-
pleto suo regimine in patriam rediit, vbi S. Francisci habitum suscepit, & sanctissimè vi-
tæ reliquum exegit. Refert Andreas Eborensis eum adeo carnis passionem deposuisse, vt
filijs sui trucidatori statim ignouerit, & in publica platea in remissionis signum osculum
infixerit. Prædicti vero cænobij Ecclesia aliquot post annis inchoata est, cuius lapidem
angularem benedixit Rambortus Episcopus Camerini, dum Fabriani incolas sibi subie-
ctos visitaret. Frequentatur ab vniuerso populo Ecclesia, & sepulchra atque sacella ha-
bet quorundam virorum illustrium; illud quod S. Marthæ sacrum est construxit familia
Chiauellorum, aliud S. Ioannis Baptistæ fieri curauit Cardinalis Gentilis de Monteflo-
rum ex Minoribus assumptus. Donauit Calixtus III. huic Monasterio spaciosum &
amplum ædificium atque insigne deambulachrum Ecclesiæ vicinum, quod Nicolaus
Quintus Fabriani aliquanto tempore hærens construere cæpit ad vrbs splendorem anno
millesimo

Conu. Dun-
dalci.
Monu. MS.
prou. Hi-
bern.

a An. 1267.
n. 4.
Ex vita B.
Francisc. Fa-
brian. c. 11.
Transfertur
secundo con-
uentus Fa-
brianensis.

b An. 1215.
n. 19.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1283. ANNO 3. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 76.

millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, mensis Maij duodecimo. Fuit Cardinalis Rodericus Borgia in Marchia Legatus, nepos Calixti, post, Alexander V I.

a An. 1267.
n. II.
Monu. MS.
Ifern.
Monast. Ifern.
nien.

b Leand. in
regione Sā-
nitum.

Circa hunc annum fundatum monasterium Clarissarum Ciuitatis Ifernix, de qua nos XXV alias^a, constat ex monumentis eiusdem ædis, inter quæ habetur instrumentum donationis cuiusdam factæ à Philippo de Neustasio, cuius tamen partem sibi deberi allegabat Robertus Episcopus. Cessit tandem suo qualicumque iuri per scripturā publicam anno millesimo ducentesimo octuagesimo septimo, die nono Aprilis, in qua dicitur monasterium hoc nouiter extructum. Aduit testis rogatus Andreas de Ifernix Iuris Ciuilis, ut illic scribitur, professor & fiscalis patronus; cuius docta circumferuntur opera, & ortu illustratam Iferniam scribit Leander Albertus^b, summum vocans Iurisconsultum.

ANNO CHRISTI 1283.
MARTINI AN. 3.

RVDOLPHI IMPER. OCCID. AN. II.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 76.

ARGVMENTVM.

Animaduertitur in doctrinam Petri Ioannis Oliui. Moritur B. Agnes Bohemia Regis filia Clarissa, nec non Agnes altera Salmantina. Multa referuntur pietatis monumenta, & extruuntur aliqua Minorum domicilia.

c An. 1282.
n. 2.
Marian. l. 3.
cap. 6.
Rodul. fol.
184.
Examinatur
doctrina Pe-
tri Ioannis
Oliui.

e Isa. II. 4.

Ægrotat Mi-
nister genera-
lis ad mortē.



VM ex Comitibus Argentinensibus BONAGRATIA Minister generalis in Galliam veniret, iuxta decretum in eisdem circa doctrinam Petri Ioannis Oliui, uti superius narrauimus^b, præcepit, ut omnia eius scripta, quibuscumque tradita, ad se perferrentur. Collecta omnia subiecit Parisiis examini Fratrum Draconis Franciæ Ministri, Ioannis Garau, Simonis de Lensio, Arlotti de Prato prouinciæ Tusciæ, sacre Theologiæ Magistrorum, necnon Richardi de Mediauilla, Ægidij de Bessa, & Ioannis de Muro prouinciæ Marchiæ Parisiensium Baccalau-reorum. Illi, cunctis maturè perpensis, propositiones quasdam tanquam periculosas, alias tanquam male sonantes concorditer reprobarunt; censuramque à se latam sigillis septem munierunt. Scripturā hac (quæ litteræ septem sigillorum vocabatur à Fratribus) acceptā perrexit Primicerius Auinionem, ubi plures habebat author sequaces, eos ab erroribus, si quos ex scriptis hauserant, reuocaturus. Dum his intenderet, superuenit Petrus Ioannes nulla petita aut obtenta Ministri generalis aut Prouincialis licentiā, ut è remoto loco in quo habitabat Auinionem veniret. Commotus Minister ad eius inopinatum aduentum, voluit redarguere seuerè eius præsumptionem, conuocauitque ad Capitulum Fratres omnes ipso Petro Ioanne ita expetente; in quorum conspectu habitā veniā BONAGRATIÆ ita perorauit assumpto themate f: *Spiritu oris sui interficiet impium*, ut omnes obstupuerint, neque vllus ausus sit ei contradicere, illo partim excusante suos errores propter humani ingenij imbecillitatem, partim aduersariorum conatus explicante, & ardorem in se persequendo demonstrante. Placatus tandem ei Generalis culpam remisit, atque ut cautius in posterum scriberet, admonuit, quæ vero eoufque minus sane scripserat, humiliter reuocaret. Dum ulterius in his procederet infirmatus lethaliter, commendauit socio Fratri Gerardo de Prato, ut iuxta sanctionem Argentinensem seriùs in his ageret, & Petrus Ioannes ad palinodiam à Magistris Parisiensibus condemnatorum compelleretur. Attendentibus vero Fratribus ad rerum euentus, & expectantibus quid de Ministro fieret, non processerunt ultra, donec post aliquot menses expirante anno sequenti, uti tunc dicemus, causam hanc reassumpserunt. Facile, uti erat vir humilis, Petrus Ioannes consensit in Patrum voluntatem, atque ad eorundem persuasionem cecinit hanc palinodiam. Ego Fr. Petrus Ioannes consentio in verba Magistrorum nostrorum, quæ continentur in litteris sigillorum septem, qui Patres ad præceptum

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1283. ANNO 3. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 76.

ceptum Venerabilis P. Fr. BONÆGRATIÆ tunc generalis Ministri requisiti per obedientiam responderunt: & credo ipsos habuisse sanum intellectum, & secundum sanum sensum, quem credo illos habuisse in verbis illis, ea accepto, & recipio, & quidquid illis contrarium dixi, vel scripsi, vel docui reuoco omnino. Substitit hic pro illo tempore illa controuersia, sed iterum reuixit, quod suo narrabimus loco.

- II. Obiit hoc anno die sexta mensis Martij, eadē hora qua Christus expirauit, B. AGNES BOHEMA, Regia Virgo Clarissima, de qua nos sæpius sub annis superioribus. Impensum eius studium colendæ paupertatis alias^a commendauimus, de qua ita scribit author Bohemæ piæ.^b [Cum moneretur à Cardinale Ioanne Legato Gregorij X. vt sibi de propriis quid seruaret pro necessitatibus contingentibus, respondit se omnia reliquisse sæculo, tamen Ecclesiis vnā partem, alteram sororibus, tertiam donauit infirmis. Indigenti pro sororibus quadam feria sexta panem Deus mirabiliter subministrauit, sicut & alia vice fundulos, aliās ipsa multum ieiunio & carnis macerationi dedita, flagellisque, item indumentis asperioribus & precibus frequentioribus, quam solebant sorores. Filiam fratris Regis à morte precibus suis reuocauit, quæ tamen tædio vitæ mundanæ paulatim rediit, vnde vocata fuit. Hinc passionem CHRISTI mire meditata & venerata est, & communionem sacram seorsim accepit, visitauit infirmas sorores, necessaria subministrauit. Primislao contra Rudolphum Cæsarem obtinuit precibus victoriam. Vidit & diuinitus Angelos & thuris flammam circum Brigittam S. Claræ Ordinis, cum vellet emori, & in Christo dormire.]

Moritur B.
Agnes Bohē-
ma.
a An.
b Georgius
Barchold.
Pontanus in
Bohemia
pia lib. 4.
Impense colit
paupertatē.

- III. Quis ille Ioannes Cardinalis Gregorij X. Legatus, de quo hic scribit author, prorsus nescierim: licet enim tres fuerint sub illo Pontifice huius nominis Cardinales Ioannes Franciogia de Abbatisvilla Burgundus Ordinis Cisterciensis, qui in Concilio Lugdunensi obiit, & Ioannes Caetanus Vrsinus Romanus ab Innocentio IV. creati, atque Ioannes Petrus Iuliani Olissipponensis ab ipso Gregorio factus an. 1273. tamen ex his neminem lego apud Bohemos Legatione perfunctum. Quod item de victoria à Primislao Ottogaro contra Rodolphum Cæsarem obtentā narrat; inde mihi magis dubium est, quod præterquam alij scriptores referant à Rudolpho victum, neque aliquando victorem, ipse mihi author, recensens seriem & gesta Regum Bohemorum, victoriam dicat miraculosam de Bela Hungariæ Rege non de Rodolpho Cæsare obtinuisse, imò subiungat Rodolphum & prouincias multas & vitam ei in bello eripuisse. [Belam inquit^c, Hungariæ Regem ob violationem fæderis, & irruptionem expugnat, vbi sedecim millia hostium interfecta esse narrantur, paulo videlicet minor numerus, quam vniuersus fuit Ottogari exercitus. Huic tam insperatæ & insigni victoriæ pro argumento miraculum adiicitur, tunc cum acerrime præliaretur, visam Aquilam niue candidiorem, quæ supra vexillum Diuo Wenceslao consecratum, in cuius nomine lætum Pæana Bohemi cecinerunt (quale ad hoc tempus ante pugnam canere assolent) placide volitabat, sensimque per incrementa alas extendebat, donec totum Bohemorum exercitum amplecteretur, quasi illum protegens, ne ei ab hostibus male Christianis noceri posset. Ipse tamen Rex sine vlla ostentorum commemoratione in Epistola, quam ad Urbanum Romanum Pontificem de hac victoria dedit, simpliciter vereque Deo Opt. Max. acceptam illam retulit.] & quibusdam interpositis, [Rodolphus, inquit, Regi Ottogaro propter inobedientiam multas prouincias detraxit, & in die S. Rufi per suos debellatores vitam.] Quare quod de obtenta ait victoria precibus AGNETIS, referendum dixerim, ad illam habitam de Bela Rege Hungariæ; nisi fortassis aliquo leui prælio fuderit prius Ottogarus Rudolphum, postea à Rudolpho victus & penitus deletus.

Dubia qua
occurrunt in
præteritæ nar-
ratione.

c Pōtan. cit.
lib. 2.
Vide Bonfin.
dec. 2. lib. 8.
an. 1260.
Æneam Sil-
uiū in hist.
Bohe. c. 27.
Dubrauium
lib. 16. & 17.

- IV. Porro pientissima AGNES vitæ finem posuit die supra numerato cum magna claritate, suauissimo odore, & omnium lacrymis, atque in templo Pragenſi B. Mariæ Virginis, in quo frequens orabat, sepulta est, præclara circa infirmos & mortuos exhibens miracula. Propter eius famam per Germaniam diuulgatam quamplurimæ Principum, Ducum, Marchionum & Comitum filiæ monasteriis, & S. Claræ Instituto se tradiderunt. Carolus IV. Romanorum Imperator & Bohemæ Rex propter ingens acceptum à sanctissima fœmina beneficium, quippe quæ bis eum à mortis faucibus liberauerit, apud Romanum Pontificem agebat de eadē inter cælites connumerandā, eandemque curam

B. Agnes cla-
ret miracu-
lis.
Marian. l. 1.
cap. 9.
Rodul. fol.
136.

T. moriens

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1283. ANNO 3. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 76.

moriens commendauit Winceflao filio, qui multis regni curis ad alia distractus rem ad exitum non potuit perducere. Eo tempore, quo sanctissima Virgo decessit, exorta est tanta penuria, & sæua pestilentia in Bohemia, vt tertiam partem Bohemorum penitus absumpserit.

Obijt B. Ag-
nes Salamā-
tina.
Gonzag. in
prou. S. Ia-
cobi mon. i.

Alia item AGNES hoc eodem anno obiit Salmantica in Hispania, idem Clarissarum V. institutum professa, cuius pietatem vel ex hoc eius Epitaphio licet colligere [Anno Dom. 1283. mense Iulij in festo SS. Processi & Martiniani quædam religiosa fœmina nomine AGNES mortem perdidit & vitam inuenit. Hæc religiosa nobilis AGNES dicebatur, quæ Agnum Christum in omnibus sequebatur: Vnde AGNES Agnum sequitur, & in bonis operibus eius filia inuenitur. Fuit enim hæc religiosa in oratione feruida, in vigiliis sedula, & in seruitio deuota, ab omnibus dilecta & omnibus chara.]

Marian. l. 3.
cap. 4.
Chro. antiq.

Valor meri-
torij Christi.

Pretiosam esse in conspectu Domini mortem sanctorum eius, demonstrant obitus VI. quorundam piorum Fratrum Parisiensium huius temporis. Nouitius Frater ad mortem languens factus est in extasi, statimque clamauit; me miserum vt quid natus sum? paulo post; saltem iuste ponderate; adiungite quicquam meritorum CHRISTI, & Dominicæ passionis; tertio, Bene se habet. Fratres qui aderant, dum languidulus in se rediit, interrogarunt, quid sibi vellent illa verba prolata? Declarauit ille dicens: sibi visum se vocari ad iudicium, atque in statera appensa bona opera & mala; hæc vero propter crebra verba otiosa, & inanes risus illis præponderasse; propterea, inquit, primum emisi verbum; At recordatus valoris meritorum CHRISTI rogavi, vt ex his quidquam meis qualibuscumque adiungeretur operibus: deinde his additis euici, & sententiam reportauit fauorabilem, atque hinc tertiæ vocis occasio. Tyro alius ibidem morti propinquus, accepta cœlesti visione conspexit ingentem scalam, cœlorum summum attingentem, atque per hanc sibi visus ascendere, repulsus est ab ingressu, donec infirmarius, qui ei seruebat vir pius & humilis, erga infirmos valde officiosus, introeuntem præiret. Ad se reuersus visionem narrauit lecto adstanti, qui gratias agens Deo statim cepit languere, & post paucos dies placidè obdormiuit in Domino, quem statim sequutus est adolescentulus.

Infirmarij
pietas remun-
natur.

Quam pium
& necessariū
pro defunctis
orare.

Strictū Dei
iudicium.

In eodem conuentu decessit Fr. Angelicus, ita dictus ex Angelica conuersatione. VII. Debebant singuli ex constitutione Sodalitij, & præsertim illius cœnobij sua offerre suffragia pro refrigerio defuncti, sed qui Presbyteri erant, ter oportebat pro eodem sacrificare. Inter hos erat actu regens vir bonus, qui tantam conceperat de homine opinionem, vt suffragio nullo indigere existimaret, & proinde neglexit sacra offerre. At meditati post paucos dies apparuit mortuus rogans, vt sui miseretur. Quid, inquit, Frater charissime, est quo indigeas? Tuis, respondit, precibus & sacrificiis, acerbis namque patior pœnas in purgatorio, à quibus iam liberarer, si tuæ illæ missæ non defuissent; quare obnixius orauerim vt quantocyus his sacris me illis subtrahas tormentis. Itane, ait Magister, durè tecum actum, quem nos ob manifestam pietatem iudicauimus esse in loco refrigerij & quietis? Ah! me miserum dixit defunctus, nemo mortalium intelligit, quam rigorosum subeunt iudicium, qui ex corporibus abeunt; strictè punit Deus errores, neque beatorum sedes vlli licet ingredi, nisi pure defæcato, & perfectè purgato. Præstitit statim Magister cum lacrymis, quod bona fide prius neglexit, neque pro defunctis offerre, quæ debebat amplius omisit.

Mundū relin-
quētes Deus
remunerat.
a Matth. 19.
29.

Per illud tempus clericus sæcularis relicto annuo censu opimo, religionem hanc in VIII. gressus, paulo post morti propinquus, visus est expirasse. Sed repente veluti à morte resurgens, vt potuit ad pedes illius cuius consilio mundo valedixit, se prostrauit plurimas reddens gratias, quod sibi causa fuerit salutis æternæ, quam se proximè consecuturum dicebat, eoque plures gradus gloriæ, quo maiora pro CHRISTO in mundo reliquit, iuxta illud Euangelicum^a: Qui reliquerit domum, aut fratres, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit; neque ad aliud remissam in corpus animam, quæ verè iam erat separata, quam vt hæc Fratribus innotescerent, & tanti beneficij authori grates debitas exolueret.

Alio loco languens ex fluxu sanguinis alter ex Fratribus, attenuatis viribus, & cre- IX. scentibus doloribus, petiuit animæ suæ, vt moreretur. Apparens ei Angelus Domini dixit,

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1283. ANNO 3. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 76.

dixit, propterea inflicta hæc mala, vt peccatis satisfaceret; illi autem optionem dari vt in-
tegro illa anno patiat, vel per diem vnum crucietur ignibus purgatoriis. Optauit ille
hoc secundum, breue tempus potius conferens diuturno, quam tolerabiles pœnas rigi-
dissimis tormentis. Monitus ab Angelo, sacra quæque mortis præludia præmisit, & pau-
lò post expirans ad locum pœnarum descendit, inter quas dum per vnam dumtaxat ho-
ram cruciaretur, ex intolerabili acerbitate dolorum vltra annum se retentum in flam-
mis querebatur. Cui cum fideliter astrueret Angelus, neque vnam adhuc elapsam ho-
ram, atque adhuc in monasterio corpus iacere insepultum, statim rogauit, vt pactum re-
scindi liceret, atque in corpore annum, imo & plures, si oporteret, in pœnis transigere,
quam diem vnum pati tormenta gehennæ. Exauditus est misericorditer, & redeunte
anima, subito erectum in pedes corpus, sed ex tremente spiritu tremulum, narrauit-
que, qui prius obierat, quos ab obitu breui illo tempore passus est cruciatus, optime
secum agi testificans si propter multorum annorum dolores minimos vnus dici purga-
torios liceat euadere.

*Quæ acerbæ
tormenta pur-
gatorij.*

X. Defuncto in die Iouis maioris hebdomadæ quodam Fratre, monasterij præses inter
sacra solemnities illius diei orauit cum lacrymis, vt virtute suæ sacratissimæ passionis & sa-
cro sanctæ Eucharistiæ, illo die institutæ, Christus Dominus vellet misereri consodalis
emortui, atque eius animam simul cum reliquis Fratrum Minorum, quæ cruciabantur
purgandæ, ex superabundanti gratia in cœlum transferre. Ita ex diuina miseratione fa-
ctum sequenti die narrauit vir pius, cui Frater defunctus apparuit, rogans eum vt Guar-
diano diceret, quod *laqueus contritus est, & nos liberati sumus*, sed non omnes. Cum il-
le obiiceret se hæc non intelligere, spiritus respondit, ea sufficere verba Guardiano,
qui ex præcedentis diei oratione à se facta, intelliget, inquit, hæc à me verba
prolata.

*Sacrificium
missæ quam
prosit defun-
ctis.*

XI. Guido secundus, filius Arthuri secundi Britannorum Ducis, hoc anno construxit
Minoribus prope mœnia vrbs Guingampienensis inferioris Britannia, in parochia & prio-
ratu S. Saluatoris diœcesis Trecorensis amplissimum domicilium. Requiescunt ibi mul-
ti Britannorum Duces, inter quos Carolus Blesensis ob plura merita, vitæ sanctimo-
niam, & austeritatem colitur, vt sanctus & relatus creditur in numerum Sanctorum ab
Vrbano Sexto. Id confirmat delegata commissio Fr. Rodulpho Procuratori eiusdem
conuentus Guingampienensis, vt Romam iret impetraturus ab Urbano Quinto præfati
Ducis canonizationem. Eiusdem etiam Urbani extat bulla data 16. Kalend. Septembr.
Pontif. an. 7. qua affirmat se vehementer sollicitatum à Proceribus cum sæcularibus, tum
Ecclesiasticis, maxime vero à Carolo V I. Francorum Rege (quod item testantur litteræ
ipsius commendatitiæ prænominato Rodulpho concessæ) quatenus vellet præfatum
Carolus Sanctis adscribere. Commisit etiam Urbanus Episcopo Baiocensi & Abbati-
bus maioris Monasterij iuxta Turones & S. Albini diœcesis Andegauensis, vt de eius vita
& miraculis Apostolica inquirerent autoritate. Adiunxit his Gregorius XI. Urbani suc-
cessor Archiepiscopum Rothomagensem. Multi sunt scriptores, qui suis testimoniis
confirmant opinionem de canonizato Carolo, nec tamen opinionem excedit; neque om-
nino constat, an ad ipsam Apotheosim sit peruentum, quantumuis illa canonizationis
præludia præmiserint Pontifices. Alius tamen Brito, vere canonizatus, S. Ivo in hac Ec-
clesia suscepit habitum tertij Ordinis, vt in actis canonizationis eiusdem commemora-
tur aperte. Henricus Ducis Britannia filius ædem hanc multis exornauit reliquiis San-
ctorum, anno millesimo tercentesimo octuagesimo octauo, quas ea donauit conditione
vt nequaquam alienari possent absque licentia Sereniss. Principis Mariæ, Hierusalem
& Sicilia Reginae suæ sororis, Ioannis Comitissæ de Ponteuure fratris, & sua, vel hære-
dum suorum.

*Conu. Guin-
gampien.
Gonzag. in
prou. Turo.
con. 20.*

*B. Carolus
Blesensis.*

*Vide Gua-
guin. l. 9.
Polyd. Verg.
lib. 9. histor.
Angl.
Æmiliū in
Philip. VI.
Belleforest.
in Cosmo-
graph.*

XII. In Aquitania & oppido Mirandæ alterum cœnobium hoc anno ædificari curauit eis-
dem Minoritis Bernardus Asteriacensium Comes, sed anno millesimo quingentesimo
septuagesimo septimo hæretici curarunt illud comburi. Huius loci incolæ fuerunt Fra-
tres Dominicus Beraldus, & Ioannes Gozerius, quorum iste dum in ciuitate Fauerenfi
quadregesimali tempore, ille vero in vrbe Tarraubia per Aduentum, sacras ad populum
conciones haberent, martyrij palmam obtinuerunt. In oppido Gualdi Nuceria in

*Con. Miran-
da.
Gonzag. in
prou. Aquit.
recet. con. 9.*

*Con. Gualdi.
Rodul. fol.
254.*

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1283. ANNO 3. OCCID. ANNO II. NORVM AN. 76.

Vmbria prius habitabant Fratres in quodam Oratorio sanctæ Mariæ de Misericordia, eisdem concessio à Domino Bartholomæo Priore Canonice Nuceriæ cum assensu Domini Ioannis Episcopi Nuceri, soluente tamen Fratre Accursio Guardiano Canonicis libras tercentum. Ait Rodolphus concessionem hanc hoc anno factam Indiēt. 6. die 8. mensis Augusti; sed addit tunc fuisse sedem vacātem, quod me suspicari facit errorem in numerorum notis irrepisse. Rogatus Notarius Ser Philippus Colmarius. Theseus Rodolphus ciuis Perusinus reliquit collem Mintium prope oppidum cuidam Fratri Ioanni de partibus Gallie, eoque vita functo, Fratribus S. Francisci de Gualdo pro eorum vsu perpetuo & habitatione, Spectat ad prouinciam S. Francisci, & Custodiam Eugubinam Patrum Conuentualium.

Monast. Alē-
sbachense.
Chro. MSS.
Saxon.
Gonzag. in
prou. Argēt.
monast. 6.

Hoc anno 15. Kalend. Augusti procurante ciuium senatu & concedente Martino XIII. Pontifice concessum fuit Clarissis Monasterium Alensbachæ aliās Halsbachæ (quæ ciuitas est superioris Germaniæ prope Keyfersperg) in quo ab origine eiusdem habitauerunt Moniales Ordinis S. Benedicti, quarum leuitate & prodigalitate, dum ab Ordinis regulæque suæ rigore declinassent, & bona Monasterij ex integro dilapidassent, tandem traditum est Sororibus S. Claræ, quæ antea in oppido Kunshaim iuxta Ecclesiam parochialem asseruntur moram traxisse, prout inibi adhuc Ordinum tam Minorum, quam S. Claræ imagines parietibus depictæ testantur. Prima igitur die ingressus ad dictum Monasterium 40. personæ nobiles & honestæ sæculum relinquentes Ordinem S. Claræ assumpserunt, & in præsentia Dominorum Terræ & Primatum vtriusque sexus innumerabili multitudine de circumadiacentibus ciuitatibus, oppidis, & villis terrisque cum maxima solemnitate habitum Ordinis assumentes, monasterium intrauerunt, in quo & in sancta Regula viuentes, valde profecerunt. Transiuit hoc monasteriū à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes prouinciæ Argentinæ sub Concilij Basileensis celebratione, ex Patrum ibidem congregatorum decreto ad ipsarum Sororum instantem petitionem. In Ecclesia iacet B. P. IOANNES CONTINGERVS prophetico spiritu afflatus, & miraculorum gloria insignis, de quo B. Ioannes Capistranensis pientissimo Iacobo Badensium Marchioni se roganti, vt Badam concederet, huiusmodi reddidit testimonium; haberet se excusatum, quod grauioribus implicaretur negotiis, contentusque esset præsentia Patris Ioannis Contingeri, cum is se multo sanctior esset, & religiosior.

B. Ioan. Con-
tinger. 100

Commisit hoc anno Pontifex Episcopo Tiburtino & Guardiano Fratrum Minorum XIV. Conuentus Aracelitani reformationem quorūdam abusuū, qui grassabantur in Ecclesia S. Mariæ Rotundæ in Vrbe *Ad audientiam*. 4. Idus Aprilis; & Episcopo Castellano scripsit, vt defenderet Fratres prouinciæ S. Francisci à quibusdam molestatoribus, & priuilegiorum suorum contradictoribus. *Inundans malitia*. 10. Kal. Augusti. Authoritatem etiā dedit Ministris Generalibus, & Prouincialibus Syndicos constituendi, qui nomine Ecclesiæ Fratribus legata reciperent, & in eorundem vsu conuerterent. *Exultantes in Domino*. 15. Kal. Febr. huius anni, licet fuerit secundus Pontificius.

ANNO

ANNO CHRISTI 1284.
MARTINI IV. AN. 4.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 12.
RELIGIONIS MINORVM AN. 77.

ARGVMENTVM.

Moritur Frater Bonagratia Minister Generalis, cui substituitur Fr. Gulielmus de Falgario Vicarius. In Oriente patiuntur plurimi pro Christo Minorita & in Lombardia alij duo. Refertur vita & mors B. Margaritæ Columnensis. Obiit Rogerius Baccon. Capitur Carolus Claudus pater S. Ludouici Episcopi Tolosatis. Sacramentorum virtus in quibusdam Minoritis miraculose probatur. Varia construuntur monasteria.

I.



OBIIT hoc anno magna sui opinione & desiderio relictis Ordinis Primicerius BONAGRATIA in vrbe Auinionēsi, vbi superiori anno^a diximus ægrotasse. In eius obitu maiorem cænobij campanam nullo trahēte personuisse refertur ab antiquis nostrarum rerum scriptoribus, neque id omnino mirabile, quippe secundum nomen suum, ita & laudem obtinuisse optimi viri, & Deo grati eidem boni scribunt authores. Nonnullis litigiosum visum esse scribit Rodolphus^b, quod

quauis de causa lites moueret; at paucas in vniuerso quinquennio vel sexennio, quo Ordinem rexit, inuenio hominis lites, præter illam vnicam, quam dixi contra Petrum Ioannem Oliui, eiusque sectatores. Ne vero Religio fluctuaret absque rectore, factus est Ordinis Vicarius Generalis, vti alias^c diximus, Fr. Gulielmus de Falgario Tolosanus Prouinciæ Aquitanie Minister, cuius prædecessor in Ministeriatu fuit Vitalis de Podio vir celebris & pius, qui obiit sub generalatu Fr. Bonagratie post celebrata comitia prouincialia in Vrbe Albiensi. Ad huius Ministri generalis tempus deduxit Fr. Bernardus de Bessa suam, quam de rebus Ordinis Minorum contexuit, historiam.

II.

Miserat Fr. BONAGRATIA plurimos Fratres ad partes Aquilonares, in Asiam & Armeniam fidem Catholicam disseminaturos. Impigre fecerunt, & magno incremento fidem suumque Sodalitium dilatarunt; at non vbique eadem facilitate: Nam multis in partibus afflicti, angustiat, in periculis semper, in carceribus sæpius vescebantur pane doloris, & aqua tribulationis, donec ipsam vitam pro Domino, cuius causam agebant, summo gaudio obtulerunt. Princeps quidam Tartarus nomine Tangodomor germanus frater Abaghæ regis Tartarorum in Asia maiori, seu in Taruisio, quem superius diximus suos Nuncios misisse ad Concilium Lugdunense sub Gregorio Decimo, occiso ante bienium fratre prædicto, reiecta fide Christianorum, quam simul cum baptismo in iuuentute susceperat assumpto Christiano nomine Nicolai, hoc anno dilatato Dominio, simul cum nomine pietatem exuit, perfidiam amplexus Saracenorum, & nomen Mahometi. Duobus quibus superuixit annis crudeliter persecutus est Christianos, præsertim eorundem magistros, clericos & religiosos, quos variis tormentis affecit. Ex Minoribus quidam Fr. Antonius gloriosum subiit martyrium in Salamastro Perfidis, qui suam prædixit mortem, & multis coruscavit miraculis. Passi sunt etiam in illis partibus Fr. Aldobrandinus de Ammonatis, seu de Infangatis Florentinus; quidam Fr. Conradus & Fr. Voisellus, necnon alij duo, vnus senex & alter adolescens, quorum capita decoriarunt Saraceni, varios addentes cruciatus. In Ormetia iuxta montes Caspios hoc eodem anno occubuerunt Fr. Conradus Saxo; & Fr. Stephanus Hungarus, dum contra adulteros ritus Græcorum prædicarent, & schismaticorum ab vnione & obedientia Romanæ Ecclesiæ recessum condemnarent; Nam cum publicis institutis disputationibus causam suam firmis rationibus tueri non valerent schismatici, gladio animaduertendum iudicauerunt in suæ perfidiæ hostes: erumpentes itaque ex insidiis Fratres aliò pergentes, vt die sequenti festiuo prædicarent, crudeliter adoriuntur, vulnerant & ferali modo discerpunt; quorum animas celerrimo volatu in cælum abiisse pia quædam fœmina in visione conspexit. Miseratus tandē Dominus afflictionis populi sui, & placatus martyrum sacrificio, Mahometum seu Tangodomorum prædictum permisit post bienium occidi à nepote suo Argone, filio Regis Abaghæ Chami, Christiano, (vt quidā scribūt) & Christianorū amico,

Obiit Minister gener. Fr. Bonagratia. a An. 1283. n. 1. Chron. 24. gener. Marian. 1.3. cap. 6. b Rodul. fol. 184.

F. Gulielmus de Falgario Vicarius generalis. c An. 1278. num.

In Asiam & Armeniam amandati Fratres.

Marian. cit. Sanut. de secret. crucis lib. 3. p. 13. cap. 8.

Plures Minorita martyrio afficiuntur. Fr. Anton. in Salamastro. F. Aldobrandinus & alij.

Gonzag. in prou. Saxo. S. Crucis. Fr. Conradus Saxo. & Fr. Stephanus Hungarus.

Occiso patruo nepos regnat inter Tartaros Argo Christianorum amicus.

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1284. ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

qui statim præcepit refici eorum Ecclesias à patruo destructas, & destrui Saracenorum templa ab eodem constructa, necnon exulare Mahometanos ab vniuerso suo dominio, qua ratione Christianis factus est in pace locus iste, seu vniuersum Argonis domini-
nium.

Fr. Petrus &
Fr. Catala-
nus marty-
res.
a Rodul. fol.
126. & 127.
b Gonz. 1. p.
in Catal.
beatorum.
c Parama l.
2. tit. 2. c. 30.

Circa hoc tempus passi sunt etiam in Lombardia in loco, qui Vmbraida Guercij III. dicitur, Fr. Petrus de Arcanano cum socio Fr. Catalano. Causam martyrij referunt Rodolphus^a, Gonzaga^b, & Ludouicus à Paramo^c quod strenue in tractu Mediolanensi Inquisitoris officium Fr. Petrus perageret, & hæreticos quosque perpetuo infectaretur ardore, in illorum inciderit insidias, nec tamen induci potuerit, ut eorum nomina ex libris inquisitionis expungeret, ipsum simul cum socio crudeliter interfecerunt. Translata sunt illorum corpora Valentiam Viennensem, non Hispanicam, ut aliqui ex errore scripserunt. Petrum Inquisitorem fuisse Mediolani ab anno 1252. vsque ad annum 1258. & sanctum & strenuum fuisse operarium scribit Paramus citatus.

B. Margari-
ta Colūnen-
sis.
Anonym in
vita MS.
Rodul. fol.
140.
Marian. in
append. l. 1.
Gallen. de
Virg. Ro-
manis.
Non vult
nubere.

Penultimo huius anni die, tertio Kalendas Ianuarias obiit nobilissima & sanctissima IV. virgo Romana MARGARITA COLUMNENSIS, familiæ inter Romanos illustrissimæ, & primariæ generosa propago. Parentibus orbata vixit sub Fratrum disciplina, Iacobi præsertim iunioris, cuius pietas magna, & in sororem ingens amoris affectus. Varia erant fratrum studia circa vitæ statum sorori præfigendum, natu maior, & qui eam domi tenebat, heroi nobili Urbis Proconsuli eam tradere coniugem decreuit, neque quicquam iam defuit graui & serio præmissio tractatui nisi puellæ voluntas, quam illa constantissimè denegauit, dicens potiores se velle inire nuptias cum sponso nunquam morituro. Fratrum alter Iacobus nihil tam cupiebat quam sororem, virginem castam exhibere CHRISTO. Quare è studio Bononiensi regressus carnis delicias omnino fugiendas, castitatem vero summo studio conseruandam, qua potuit orationis efficacia monstrauit. Alto reposuit corde salutaria fratris monita, & constanter restitit contrariis persuasionibus minas & dura patienter ferens verba illorum, qui nuptias detrectantem persequiebantur. Harum molestias, ut æquiori ferre posset animo, quotidie orabat: cui B. Virgo MARIA dormienti in lucidissimo apparuit curru, dicens: Exaudita est oratio tua: esto constans, me semper habebis auxiliatricem. Ad visionem hanc totaliter immutata est indicibili consolatione repleta, neque per biduum quidquam cibi admisit, neque deinceps res mundanas audire, videre, sentire poterat absque nausea & fastidio. SorDESCUNT sane terrena iis, qui cœlestia delibant. Nihil hæc nisi Deum, & quæ Dei erant, postquam gustauit, & vidit quam suauis est Dominus, cogitabat, diuinis meditationibus, crebris vigiliis, & continuis abstinentiis sollicitè insistens, expolire & dolare cupiens terream corporis molem, ut purgata omni fœce diuinas consolationes dignè suscipiat, & cœlesti amoris sponsi zelotis semet adaptet. Ita mentem excitauit visio illa Dei Genitricis, ut dum vixit, semper illa noctis hora somnum deponeret, extra lectulum per noctem quæreret, quem ex animo diligebat, crebra suspiria, feruentes emittens orationes, donec audito sacro, & elapso iam toto tempore ante-meridiano euocabatur ab ancillis, quasi à graui somno, vel ut pio more psalleret, vel modicum quid fumeret refectionis. Cubabat humi super nudam mattam, seu stoream, ut vero pia fictione eluderet ancillas, mollem & nobilem, quem pro dignitate sternerant lectum, in compositum reddebat, ut in eo videretur iacuisse. Lacrymarum fundebat riuulos, cursim decurrentes in terram, quibus vestes & pauimentum, vltra quam facile credi possit, irrigabantur. Altaris sacrificio deuotissime adstabat, deposito amictorio seu pallio, quod ante sacrificium consummatum non resumebat, quare ob tantam exhibitam rei omnium sacratissimæ reuerentiam, meruit videre super salutarem hostiam candidissimam columbam.

Apparens B.
Virgo suadet
virginitatē
conseruare.

Totā se Deo
consecrat.

Continua in
oratione.

Cubat hu-
mi.

Abundē la-
crymatur.

Sacrof. Eu-
charistiam
digne vene-
ratur.

Apparet. ei
secundo B.
Virgo.
d Cant. 6. 9.

Item tertio,

Nouas addere vires tenellæ Virgini voluit Dei Genitrix MARIA, secundo eidem V. apparens successiuisque gradibus claritatem vultus ostendens. Aduenientem summa excepit lætitia MARGARITA, illa apposite canens verba^d: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* nouosque deinde apparitione factâ, concepit ignes, atque adhuc maiores dum tertio eandem inuisit Virgo MARIA, & larga benedictione sacrauit. Cogitauit itaque non esse amplius hærendum inter
confan

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI.
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

consanguineos sed ex eundem potius de cognatione sua & de domo fratris sui, & ascendendum in solitarias ædes Montis Prænestini cum duabus ancillis, quæ tantæ magistræ sectabantur virtutes. Animose tandem ita fecit, valedicens seniori fratri valde reluctanti, in illis ædibus tanquam columba gemebunda in nidulo commoratura, donec frater Iacobus commodiorem locum pararet, vel monasterium extrueret. Aberat tunc Iacobus frater, vidit tamen die S. Margaritæ, dum in quodam Minorum cœnobio pro sorore preces effunderet, sacrum solemne fieri curaret, & cum Fratribus reficeretur, efferri inter Angelorum choros MARGARITAM ad summum vsque cœlorum. Quid ex visione iudicaret, an transitum ex hoc mundo sororis, vel diuinum quidpiam, quod circa eandem fiebat, penitus nesciuit, donec paulo post acceptis litteris, intellexit vere transiisse ex hoc mundo ad Patrem, & ab egressu à domo fraterna cœlorum iter incepisse. Illa vero dum alti montis iugum hilari gressu superaret, obuiam Ecclesiam ingressa inter missarum solemnities recitari audiuit illud Euangelicum^a: *Qui misit me Pater, non reliquit me solum*; & tanquam sibi hæc dicerentur, repleta gaudio, firmiter credidit, Dei sibi non defuturum auxilium. Fortiter igitur Dei aggreditur seruitutem, diebus singulis hebdomadæ præter Dominicā, & diem Iouis, quibus tamen parcissime vescabatur, strictè ieiunans, feria sexta panem dumtaxat admittens & aquam. Singularitatem omnem vitabat, in publicis actibus & in aliena mensa, quando ad eam oportebat accedere, omnibus conformis. Atque hac utique ratione ex religiosa parcimonia maiores carpebat fructus, dum sollicitius quotidianum ieiunium ab humanis laudibus abscondebatur. In secreto orationis latibulo iugiter hærebat, neque ab ipsis domesticis se permittebat videri, nisi quando capiendi cibi, vel alia quæuis vrgebat necessitas. Sermones permisceri nullos volebat, nisi quos ad DEI vel ad B. Virginis MARIÆ laudes conducere videbat; & tacere magis volebat, quam loqui, illud repetens Propheticum^b: *Bonum esse præstolari cum silentio salutare Dei.*

Exit à domo
fraterna.

Frater eius
videt eam
efferri usque
ad cœlos.

a Ioan. 8. 29.

Nova vita
primordia.

b Thren. 3.
26.

VI. Non diu stetit in monte quin vestem etiam mutarit externam; depositis namque preciosis quibusque indumentis, ad carnem cilicium, asperius quam antè portauit, & super humilem tunicam rudem habitum S. Claræ nodoso fune præcinxit. Ipsa sibi flauos præscidit capillos genibus flexis ante imaginem B. Virginis MARIÆ, præmissio hymno, *Aue maris stella*, & ad illam stropham, *Monstra te esse matrem*, comas quas prius diligenter curabat, abscidit, & in sacrificium prius oblatas, mox proiecit in sterquilinum. Non sine cœlesti instinctu habitum assumpsit; visus est namque S. FRANCISCUS in concione assumpto themate^c: *Si quis vult venire post me, tollat crucem suam & sequatur me*, CHRISTI sequelam in illo habitu sibi persuasisse; & rubeam mox crucem postulanti porrexisset, quā illa non in humero, sed in pectore reposuit, ut præsentem haberet semper memoriam Crucifixi. Crux autem ita pectori adhæsit ut carnem penetrarit; quasi velit ad ipsa cordis penetralia, ubi iugis erat Crucis memoria, peruenire. De cætero vitam æmulabatur S. Francisci, & eius discipulæ Claræ, verè mundo crucifixæ; nec diffidebat in opere, quæ Sancto conformabatur in habitu. Malè habuit consanguineos huiusmodi mutatio, dum expectabant viro collocandam, atque ex eius matrimonio magnum accessurum domui Columnensi ex illustri affinitate splendorem. Quare secum constituit quidam ex patruelibus illuc ire, quo illa secessit, atque inde vel inuitam in aulam fraternam reducere. At nocte sequenti horribili visione, & dira comminatione, ne MARGARITAM offenderet, conterritus, plus omnibus deinceps eius probauit institutum.

Habitu sibi
induit S.
Claræ.
Capillos ton-
det.

c Matth. 16.
24.
Apparet ei
S. Franc. &
crucem por-
rigit rubeā.
Crux intimè
penetrat pe-
ctus.

VII. CHRISTVS Dominus tenellæ sponsæ animum quibusdam fauoribus ad maiora excitabat, & præludia offerebat amoris; semel enim orantem liliorum sermo coronauit: alias precioso subarravit annulo, qui carnem penetrans ad ipsa ossa pertigerat, excrecente mox desuper carne, relicto tamen annuli vestigio. In die S. Ioannis Baptistæ dum pauperes plurimos ob sancti Præcursoris affectum magna charitate reficeret, meruit inter hos ipsum Diuum, necnon Christum Dominum sub tecto in peregrinorum specie recipere. Dotem à fratribus acceptam pauperibus erogauit, famelicis victum, nudis vestitum, peregrinis hospitium administrans & languentibus atque egenis necessaria quæque propriâ manu suppedians. Ægrotabat aliquando Præneste Iacobus frater

Christus eū
sibi subarrat
annulo.

Eum cū Ioā.
ne Baptista
recipit hospi-
tio.

Facultates
erogat pau-
peribus.

Tt 4 quem

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1284.

ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.

OCCID. ANNO IL.

RELIGIONIS MI-

NORVM AN. 77.

*Ægrotū fra-
trem relin-
quit ut in-
firmis infer-
uiat. Mino-
ritis.*

*Curam agit
pauperula
leprosa.
a Isai. 53. 2.*

*Cupit viue-
re sub clau-
sura.*

*Pia scemina
Aldrudis.*

*Apparet ei
Christus in-
firmus.*

*Patientia in
infirmis.*

*Triennio læ-
guet.*

quem illa ultra omnes diligebat mortales, & assiduo fouebat obsequio; at dum audit in Monasterio Fratrum Minorum arcis Zagaroli aliquot miliaribus distantis media estate omnes præter solos Guardianum & Lectorem ægrotare, neque esse, qui præter illos duos infirmis ministraret, aut eleemosynas colligeret, magno charitatis ardore voluit seipsam vincere, & carnis defæcare affectum præponendo spiritualium fratrum obsequium germani fratris seruituti. Quare dulci alloquio, & piis adductis rationibus impetrata venia illic seruiendi ubi maior erat necessitas, & meriti maioris occasio, abiit pedes cum ancillis, portans secum varia pharmaca, & quæcumque iudicabat infirmis opportuna. Admirati sunt Fratres ad tantam charitatis perfectionem, quibus illa continuo inferuiuit, donec omnes ferme conualuerūt: infirmis & sanis, quæ necessaria erant quotidie subministrans. Dum vero Præneſte rediit obuiam habuit pauperulam, fæda lepra respersam, quam incolæ castri Poli à se abegerunt: & recordata MARGARITA illius, qui propter nos tanquam leprosus reputatus est^a, cuius non erat aspectus, neque decor vultus, secum eam adduxit, curauit vlcera, propriis manibus faciem absterſit, medicamen adhibuit, in eodem disco & poculo cum eadem manducans & bibens, donec melius habitam donata veste & necessariis expensis in hierocomium Campaniæ transfmisit.

Magno ardebat desiderio sub clausura & disciplina regulari viuendi simul cum VIII. quibusdam puellis, quæ illi adhæserunt tantæ virtutis sectatrices; expectabat quotidie germanos fratres sibi extructuros Monasterium. Sed dum spes nimium differebatur, obtinuit à BONAGRATIA Ministro Generali patentes litteras ut in Parthenone Affiliate simul cum suis discipulis possit admitti. Dum vero se parat itineri prolixâ correpta infirmitate, non potuit pium suum desiderium adimplere. Abiit deinde ad Ecclesiam S. MARIE de Voltoilla sacratissimæ Virginis apparitione & multis miraculis percelebrem, ut prope eandem sibi domum ædificaret regularem. Sed inhumane & rustice satis erga piam Virginem se gessit patronus Ecclesiæ, omnem negans aditum, & multas inferens molestias, ut quantocyus recederet. Romam etiam cum fratre suo Iacobo Cardinale abiit Apostolorum limina visitatura, ubi dum percepit sanctam vixisse sceminam sub habitu S. Claræ, Deo in propriis ædibus perfectissime seruientem Aldrudem nomine, eam inuisit, & cum eadem per aliquotum tempus remansit, illi humillime seruiens, & virtutes admirans. Intensius post hæc meditati CHRISTI passionem eiusque cruciatus in semetipsa volenti experiri apparuit coram in lecto positus Rex quidam infirmus. Hunc dum illa agnoscere & pedes cupit palpare, impingit digitis in loca clauorum, per quæ CHRISTVM esse recognoscens, sic animo doluit, ac si cor medium ipsis clavis esset transfixum; neque per triduum corpus mouere, nec in alterutram partem vertere potuit, tanquam si telo terræ esset affixum. Superuenit etiam subito in latere dextro vlcus quod cutem rupit, & carnem, multam emittens faciem & sanguinem. Dolores hos illa summa tulit patientia vsque ad vitæ terminum, nihil remittens austeritatis, sed in oratione proficiens experimento probans, quod eo promptior est spiritus, quo debilior est caro. Quando aciores erant dolorum aculei, tunc alacrius illa Iobi verba repetebat: *Qui fecit, ipse perficiat, & dolorem addens mihi non parcat*; & ad sorores vel discipulas versa dicebat: Rogate Dominum ne ægritudinem hanc à me tollat, aut dolores imminuat, sed orate ut hic secet, hic vrat, ut in æterna vita non confundat.

Septem annos in duro hoc vitæ genere transegit, sed integrum triennium in perpetuo languore. Remansit in extenuato & emortuo corpusculo solus spiritus viuus; quo proponebat secum magna peragere, & præstantiora præstare semper obsequia. Aliunde tædebat vitam hanc viuere mortalem, & incolatum prolongari terrenum, cupiebatque dissolui, & esse cum CHRISTO. Tandem edocta suæ migrationis diem duplici febre cœpit peius habere, gratiasque reddidit Domino, quod dignatus sit eam ita misericorditer visitare; mox ad discipulas ait. Ego iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Per quinque dies ante Domini Natale in multa fuit afflictione & tribulatione, sed mira æquanimitate omnia portauit. Demum ne quid mali deesset, tentator hostis aduenit; sed dum in Virgine non inueniret quidpiam, intolerabilem reliquit in cubiculo

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1284.

ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 12.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 77.

culo foetorem, qui per nulla odoramenta, neque per aromata, aut preciosos quosque suffitus potuit extinguere. In nocte vero Natiuitatis ingentem accepit consolationem visis Domino IESU & sacratissima eius genitrice. Delato ad eandem sanctissimo Eucharistiae Sacramento, dum sonum tintinnabuli praecurrentis audiret, profiliens è lecto absque ullo adminiculo, quæ prius omnibus viribus destituta, nec se vertere poterat in lecto, nudis genibus in terra flexis excepit Salvatorem; ad cuius conspectum cum lacrymis hæc verba profudit: *Aue saluator mundi; Aue redemptio nostra; Aue sancta caro CHRISTI, quæ pro me in Cruce es perpeffa. Adoro te panem sanctum vite æternæ, & calicem salutis perpetuæ.* Accepto deinde sacro viatico, petiit statim sibi ferri Extremæ vnctionis Sacramentum, quod summa percepit reuerentia. Appropinquante vero transitus hora, accepta è manibus fratris sui Iacobi sanctissima Cruce, ad contemptum rerum terrenarum discipulas hortata est; deinde ad CHRISTVM crucifixum conuersa, inquit; Gratias tibi ago Domine, quia secundum meum desiderium corpus attenuare, & consumere voluisti, vt liberior tibi redderem spiritum: Nunc autem Domine, ne respicias ad humilitatem meam; sed memento nostri Domine in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo. Et paulò post subiungens, ait, Credo quod redemptor meus viuit, & in nouissimo die videbo Deum saluatorem meum; & in carne mea videbo eum, & oculi isti conspecturi sunt eum. Mox crucem amplexa magno affectu, inquit. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Post hæc iussit candelas accendi, & sanctissimæ Trinitati in specie visibili aduenienti obuiam procedere, statimque profiliens è lecto summa cum reuerentia genibus flexis in adorantis modum sub auroræ crepusculo migravit ad Dominum, nullis in ea apparentibus mortis indiciis; nam recto corpore genuflexa, erectis in cælum & apertis oculis cum omnium stupore remansit.

Vides ante mortem Christum & eius genitricem.

Deuote recipit sacramenta.

Obiit sanctissime.

X. Diem quo sacra hæc virguncula ex hoc mundo transiit, consentiunt omnes vitæ scriptores fuisse Decembris trigessimum; circa annum vero non omnino coherent. Petrus Rodolphus sextum ait supra millesimum ducentessimum, & octuagesimum: Marianus Florentinus eumque sequutus Antonius Gallonius non hunc determinate statuunt, sed circa hunc obiisse describunt. Hunc ipsum, quem nos assignamus, præfigendum ex eo deducimus apertè, quod anno sequenti discipulæ acceperint authoritate Honorij IV. ab Hieronymo Cardinale Prænestino Minoritæ regulam Clarissarum, & Abbatissam, deinde translatae sunt in Monasterium S. Syluestri Romam, Margaritæ iam defuncta, vt diploma Pontificium, quod ego ex Vaticano exscripsi & originarium vidi in archiuo prædicti Monasterij datum anno sequenti octauo Kalend. Octobris habet expressè. Quare in eo decipitur Marianus, quod asserat Clarissarum Institutum professam, eique traditam regulam à Iacobo fratre Cardinale Prænestino, cum non nisi à Nicolao IV. Minorita post aliquot annos ex Diacono Cardinali Archipresbyter factus fuerit S. Mariæ maioris, neque aliquando fuerit Episcopus Prænestinus.

Quo anno.

XI. Delato vero funere ad Ecclesiam S. Petri, & sacrum faciente Fratre NICOLAO DE CANINO Ordinis Minorum Eremitæ Ciuitellæ incola viro vtique sancto, adstabat sacrificanti anima B. Virginis ipso sacerdote conspiciente, donec consummatâ hostia recta gloriose ascendit in cælum. Similiter apparuit Iacobo Cardinali germano fratri, pro eadem defunctorum officium recitanti simul cum aliis quinque Virginibus Agnete, Cæciliæ, Agatha, Lucia & Catharina, neque abscessere donec totum compleuit officium. FR. BARTHOLOMÆVS DE GALLICANO vir religiosus, ac timens Deum, dum Assisij in vigilia & Ecclesia S. Claræ meditabundus secum cogitaret quale thema deberet assumere pro sequentis diei prædicatione, supra se raptus vidit magnam virginum turbam in vestimentis albis, stellis scintillantibus intermicantes, coronis aureis, & margaritis variis capita redimitas. Inter has MARGARITAM hanc conspexit in agmine Clarissarum fulgentissime radiantem propè CLARAM, sed ponè gradientem, cui inter cætera dixit: ipsa sui transitus hora propter eam Deum liberasse ipsius patrem à poenis purgatorij. Alia multa voluit Dominus gloriæ eius indicia adhibere, & sanctitatem miraculis plurimis comprobare. Aridis & claudis gressum, vlceratis & hydropicis sanitatem, aliisque diuersis infirmitatibus oppressis desideratam sospitatem eius meritis Dominus concessit, quorum nomina, & miraculorum qualitatē seriùs & largius refert citatus Gallonius.

Apparet quibusdam post mortem.

Plurima pertrauit miracula.

Dum

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

*In eius tran-
slatione mi-
raculose per-
sonant cam-
pana.
Qui eius vi-
tam scripse-
runt?*

Dum eius corpus à discipulis Romam ferretur, & prope Ecclesiam S. SILVESTRI ac-
cederent, omnes campanæ nullo trahente personuerunt; quo commotus miraculo vni-
uersus Populus Romanus ad sanctum corpus videndum, & tractandum confluit. Vi-
tam Illustrissimæ huius Virginis scripserunt Anonymus quidam Minorita eius familia-
ris, quam MS. apud se seruant Sanctimoniales prædicti Monasterij, Marianus Florenti-
nus ad appendicem primi libri sui fasciculi chronicorum idioma Latino, sed & Italico
scripserat antea inter vitas præclaras Clarissarum: Petrus Rodolphus utroque etiam
idiomate eandem exarauit. Latissime omnium Antonius Gallonius Presbyter Congre-
gationis Oratorij inter vitas Virginum Romanarum.

*Obit Roger.
Bacon,
Gordon. ad
hunc ann.
Pit. de scri-
ptor, Angliæ
ad an. 1284.
Gonz. conu.
Parisien.
a An. 1266,
n. 14.
An. 1278, n.
26.*

*Fr. Io. Stam-
ford, Archie-
pisc. Dubli-
niensis.
b Pit. cit. ad
hunc ann.
c Annales
Hiberniæ
apud Cam-
denum.*

*Stephan. Ful-
bornius Ar-
chiepisc. Tuam-
en. an sue-
gæ Minorita?*

Obiit etiam hoc anno in ciuitate Oxonij ROGERIVS BACCON, regnante tunc in An- XII.
glia Edvardo Primo. Semel & iterum de hoc homine egimus superius^a, & tribulatio-
nes quas passus est, retulimus; an sub his, vel ab his liberatus, vitâ perfunctus sit, haud
referunt authores.

Hoc anno creatum Fr. IOANNEM STAMFORDIVM Minoritam Archiepiscopum XIII.
Dubliniensem referunt monumenta prouinciæ Hiberniæ mihi transmissa. Successit hic
Fr. Ioanni de Derlingtona Ord. Præd. à Nicolao III. anno 2. sui Pontificatus, cuius di-
plomatis apud me transumptum est, ad illam dignitatem assumpto, & vita perfuncto hoc
anno Londini teste Pitseo.^b Factus est Stamfordius hic Iustitiarius Hiberniæ post mor-
tem Stephani Fulbornij Archiepiscopi Tuamensis^c, de quo nos statim; & cum Ciuitas
Burdegalensis cum adiacente terra Vasconiæ occuparetur à ministris Regis Galliæ anno
millesimo ducentesimo nonagesimo quarto missus est hic Ioannes cum aliis magnatibus
à Rege Angliæ ut agerent cum Cæsare de restituendis, quæ Gallus eripuit. Accepto re-
sponso in Tordran, reuersus Archiepiscopus in Angliam vitæ finem posuit die S. Leode-
garij: cuius ossa translata sunt Dublinium, & in Ecclesia S. Patritij sepulta 10. Kalend.
Martij anni sequentis. Habentur hæc in annalibus Hiberniæ ad calcem Britanniæ Cam-
denianæ secundæ impressionis excusis, in quibus etiam fit mentio Stephani, aliis Ro-
berti, Fulbornij, quem monumenta Minorum eiusdem regni suo vindicant instituto, iu-
rène an iniuria, nescierim, licet in eam potius abeam sententiam regularem non fuisse,
habeo enim monumentum translationis eiusdem ad sedem Tuamensem, in quibus nul-
la regularis instituti, ut in talibus fieri solet, habetur memoria. Fuit hic Episcopus Wa-
terfordiensis, ter Iustitiarius Hiberniæ, substitutus Roberto de Vfford, eo munere fun-
genti dum abiret vel euocaretur semel & iterum in Angliam, sub cuius prima institutio-
ne mutata est in Hibernia moneta. Dum tertio hæc obiret munia, ad Archiepiscopatum
Tuamensem promotus obiit anno millesimo ducentesimo octuagesimo septimo, siue
octauo.

*Fr. Leonard.
Episc. Trica-
ricensis.*

Archiepiscopus Acherontinus, seu Materanus discordantibus valde electoribus & XIV.
in eundem Archiepiscopum suum Metropolitanum compromittentibus, elegit hoc an-
no in Episcopum Tricaricensem in Regno Neapolitano Fr. Leonardum Minoritam pro-
uinciæ Iannensis Gerardi Blanci Cardinalis Sabinensis Legati Sedis Apostolicæ in regno
Siciliæ Pœnitentiarium, & à consiliis. Dum autem difficilis erat recursus ad suum Pro-
uincialem pro obtinenda licentia, ut collatam sibi dignitatem posset admittere (præcepe-
runt enim alias Pontifices, ne quisquam ex Minoribus aut Prædicatoribus auderet ad
Pontificias infulas, quantumuis electi & rogati, ascendere, nisi prius sui consentirent
Prælati) indulgit Pontifex prædicto Cardinali, ut huiusmodi licentiam ei posset impertiri.
Ex parte tua. Nonis Iunij.

*Carolus An-
degauensis
perdit regnū
Siciliæ.
Zurita l. 4.
c. 17. & seq.
Æmil. in
Philip. III.
Fazel dec. 2.
lib. 9. c. 1.
Ciaccon. in
Mart. IV.*

Perdiderat iam regnum Siciliæ Carolus Andegauensis cæsis omnis Francis in vespe- XV.
ris Siculis anno millesimo ducentesimo octuagesimo secundo die penultimo Martij, Pe-
tro Aragonio Rege eodem etiam anno, penultimo item die Augusti prædictum Regnum
cum instructa classe inuadente. Iniquo Marte sæpius pugnavit Carolus, ut perdita recu-
peraret, quare singulari certamini totius rei discrimen committere voluit: sed cum ne-
que hoc ex voto succederet, & cogendo militi in Gallia incumberet, Carolus secundus
cognomento Claudus eius filius contra patris abeuntis præceptum, & legati Apostolici
supra nominati consilium hoc anno die 23. Iunij adoritur classem Siculam, præfecto Ro-
gerio de Lauria suæ ætatis peritissimo, sub oculis, & in ipso littore Neapolitanis insul-
tantem,

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

Capitur Ca-
rolus Clau-
dus eius fi-
lius.

a Mart. Po-
lon. in Mart.
I V.

b Tertul. I.
de bapt. c. 1.

Non baptiza-
tus nō potuit
recte aspicere
Eucharistiā.

c c. de qui-
bus de ba-
ptismo cum
itaq; de cō-
secr. d. 4. & c.
Placuit ibid.
d Tertul. c. 9.

Alius huius-
modi non po-
terat recita-
re diuinum
officium.

e Hiero. lib.
aduer. Vigil.
f Gen. 1. 20.
g Tertul. c. 3.

Sacramentum
Eucharistiæ
liberat à da-
monis pote-
state.

h Hiero. lib.
aduer. Vigil.
i Gen. 1. 20.
j Tertul. c. 3.

k Hiero. lib.
aduer. Vigil.
l Gen. 1. 20.
m Tertul. c. 3.

n Hiero. lib.
aduer. Vigil.
o Gen. 1. 20.
p Tertul. c. 3.

tantem. Dum autem fugam simulantem insequitur Carolus conuersis rostris triremes Siculæ, de quarum numero non constat inter authores, tanto impetu eum adoriuntur, ut triremium & militum numero superiorem vicefint, & in suam potestatem redegerint cum lectissimis quibusque heroibus Italis & Gallis, qui nobili sed cæco animo Principem regni gubernatorem, hostium iniurias propatulas non ferentem, ad bellum sunt sequuti. Suo malo probauit maiorum monita non esse spernenda, neque iram absque viribus & prudentia prodesse, sed potius obesse; atque ut ait Martinus Polonus^a, vel eius continuator, nobiles Galli, qui eum temerè ad pugnam sequuti sunt, experientia viderunt, quod non fuit ludus in vndis, dum captiui in Siciliam primùm, deinde in Aragoniam cum Carolo adducuntur. Hæc plusculis verbis præmonenda duxi, ut clarius causam suo loco aperiā cur S. LVDOVICVS Minorita datus est obses Hispanis.

XVI. Quanta sit virtus Baptismi, & ^b quam felix Sacramentum aquæ nostræ, qua ablutis delictis pristina cecitatis, in vitam æternam liberamur: duobus hic opportunè comprobabimus argumentis, quæ rerum euentus sub hoc tempore in Minorum ministrarunt Sodalitio. In prouincia Tusciæ adolescens quidam huius Instituti probatæ vitæ & regularis disciplinæ studiosissimus, vnum idque magnum patiebatur malum, quod dum CHRISTI corpus eleuabatur in sacrificio minime illud posset cominùs aspicere. Re collata cū probis viris scrutati sunt vndique mysteriosi mali originem, sed frustra, donec senior & peritior in eludendis dæmonis artibus interrogauit cuias esset? & an sacro baptismo fuerit intinctus? ex oris Africanis se esse, respondit, & licet parentes habuerit Christianos, se nescire an licuerit inter Sarracenos iungi. Superiores inito consilio ad cautelam iuxta formam canonicam^c sacro abluerunt lauacro, quo accepto protinus ablatum velamentum ab oculis eius, & vidit clarè, quod antè non poterat, augustissimum Sacramentum. Ianua Sacramentorum est baptismus; nulli est Christus ad vitam sub pane, quem prius non sanctificauit spiritus in aqua^d; nunquam sine aqua Christus.

XVII. In eadem prouincia Frater alter vtique probus, in cæteris obsequiosus, recitando officio diuino & orationi dominicæ omnino erat ineptus, quippe alias expeditæ linguæ, oraturus impeditam experiebatur. Missum ad Ministrum generalem ut reatum si quem haberet occultum, explicaret, benignè excepit, & pie benedixit consodalis quidam sanctus in obuio cænobio. Occultam benedictionis vim, qui fidelibus non erat adscriptus sufferre non valens, tanquam amens volutabatur in terra, & colliso sæpiùs ad parietem capite, copiosum sanguinem emisit. Interrogatus tandem ab eodem pio viro ubi natus? & an baptizatus? respondit pudicâ sceminâ, sed irreligioso thoro natum, statim ab utero expositum, dubiumque superesse an nutricij sacris aquis intinxerint. Decretum est inter Fratres ut baptizaretur, durè tamen & difficile ad mysteriosum fontem potuit accedere. Ut mysteriosæ ablutionis beneficium accepit, statim solutum est vinculum linguæ eius, & perfectè deinceps in precibus horariis Deum benedixit. Non hoc prorsus incredibile.^e Si etenim spiritus Dei in aurigæ modum à principio^f super aquas ferebatur, & nascentem mundum in figura baptismi parturiebat: si etiam^g primis aquis præceptum est animas proferre, ne mirum sit in baptismo, si aquæ sanare, & animare nouerunt.

XVIII. Eucharistiæ potentiam aduersus malignos spiritus aliud exemplum, superioribus cœuum ita demonstrat. In ciuitate Senarum adolescentulus in tyrociniij limine magistro in arcana confessione aperuit aliquot ante ingressum mensibus se cum diabolo pepigisse, & per chirographum, proprio sanguine & manu scriptum, sui potestatem fecisse, dummodo sub sua haberet mulierem, quam effusè dilexit. Rogauit pro discipulo magister, & sæpius saluificum obtulit sacrificium, donec summa Dei misericordia sub sacris speciebus contenti, dum salutarem adoraret hostiam, quod Satanæ credidit, chirographum recepit. Profecto libertati asserit augustissimum sacramentum, in quo liberator ipse tenetur; nec audet dæmon suum dicere seruum, quem huius sacramenti sincerum conspicit veneratorem.

XIX. Pœnitentiam etiam faucibus animæ salutarem esse medelam hic euentus ostendit. Inuidebat quidam alteri diuitias & potentiam, ortâque rixâ exarsit perpetuo odio & iniquo desiderio æmulum è suo gradu deiiciendi. Viam omnem tentauit, superos inferosque conuocauit, ut vnde nocere posset, aperirent. Malis struendis præsentiores Diaboli, qui impio

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1284.

ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 12.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 77.Alii liberat
sacramētum
Pœnitentia.

impio hominis voto adfuerunt, neque tamen sine mercede: ea fuit, vt dæmonum seruum deinceps se diceret, idque impresso in brachio stigmate, seu caractere, perpetuo profiteretur. Miser consensit, deinde Dominum suum veneraturus præcipuum ex dæmonibus vnum, quotidie ad secretum quoddam accedebat latibulum; à quo diuitiarum reportabat incrementum, ita vt iam posset cum inimico contendere. Venit illuc quidam ex Minoritis prædicaturus, qui dum de virtute & efficacia Pœnitentiæ disertè disliceret, nullumque esse peccati genus, quod per illam non possit deleri; mancipium illud diaboli, corde compunctum, Dei gratia cæpit pœnitere. Detectâ lacrymabunde conscientiam prædicatori, qui plenæ remissionis donum concessit, & fiduciam impressit, amplius ostendit ei brachium stigmate signatum, quod nisi celeretur, se in illo versaturum dixit timore, dominium aliquale dæmoni superesse. Exemplis Sanctorum Patrum & aliis similibus euentibus, quos sacræ narrat historiæ perrexit prædicator hominem cōfortare, abiitque cum eo ad locum solitæ apparitionis, vbi flexis genibus cum socio sub gemitu profundo, & lacrymis multis Dominum rogabat, vt deletò caractere misello pœnitenti plenæ remissionis spem certam tribueret. Dum ita orarent, magno turbine & procellarum tempestate obuia quæque concutiens & arbores radicitus euellens dæmon accessit, dirè querens sibi proscriptum & signatum seruum, ita ereptum. Magna constantia homo scelus suum confessus abiurata priori apostasia, vidit manifestè characterem ex brachio deleri, & interna se sensit consolatione repleri. Mirum est sanè quò lioris ardor homines compellit, vt nihil in se non admittant, dum cæcam vindictam ex hoste reportent. *Plusquam miseri certe sunt, quos lucra alienæ felicitatis exagitant, & iracundia impia emulatione concepta occultis cordis iaculis inquietat. Bene istos sua tela puniunt, vt videatur mihi ipsa inuidia aliquid habere discretionis, cum authoris sui cor repercutit, & male consciū pectus cruento iugiter liore consumit.*

a Valer. ho-
mil. 13. post
med. habe-
tur in Bi-
bliot. Ver.
pat. tom.Conu. Argel-
lata.
Rodul. fol.
267.Conu. Au-
stria.
Idē fol. 272.Con. Bitonti.
Idē fol. 278.Marian. l. 3.
cap. 4.b An. 1218.
n. 13.
Gonzag. in
prou. Franc.
con. 6.
Conu. Tu-
derti.c Anno hoc
n. 4.
Conu. Cini-
zella.
Idē in prou.
Rom. con.
24.

Qui sequuntur Conuentus, hoc anno Fratribus donati, quos Patres adhuc retinent XX. Conuentuales. In prouincia & custodia Bononiæ, locus Argellatæ constructus à Domino Bonincontro, & Guilielmo de Vastauillanis, assignatis etiam quibusdam agris, & libris octuaginta quinque monetæ Bononiensis. Locus Austriæ in prouincia S. Antonij, & custodia Fori-Iulij, quem Raymundus Turrianus Episcopus Comensis die 9. Decembris inchoauit, Marco de Malatrauensi Patauino præfecto custodiæ Paduanæ coram dicto Domino Raymundo comparente, & petente locum hunc ædificari, rogato Ioanne de Lupico Notario publico. Partem loci collabentis restituit magister Bonauentura Viuarucius, homo rerum gerendarum prudens; ad Marsionem amnem, qui tanta aquarum copia fluit, quantam requirunt decem molæ pulsu perpetuo agitandæ; amnis non sine suauis murmure saliens aqua crystallina ad fundum vsque perspicua, truttas producit & marsiones, sic dictos à nomine fluminis. Obiit ille Venetiis à secretis prouinciæ anno millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Locus Bitonti in Prouincia S. Nicolai, & custodia Barolitana (vrbs est in Apulia Peucetia à mari Adriatico vel Ionio P. M. VII. distita, nobilis & frequens, Cornelio Muslo Episcopo Bitontino diserto, eruditoque concionatore Minorita celebrior) quem Carolus Andegauensis Fratribus concessit; prius vocabatur S. Petrus de Castello.

Sub hoc tempore ex magno Pontificis in Ordinem Clarissarum affectu ait Marianus XXI. ab eo constructa duo monasteria; in Monte-Lucido vel Monte-Lucius prope Perusium vnum, iuxta Tudertum alterum: sed altius petenda est origo Perusini, quod à Gregorio IX. alias^b diximus ædificatum, ab hoc Pontifice Martino fortassis fuit completum, vel in meliorem formam redactum. Tudertinum vero quod à monte sancto cognominatur, ab eo credimus extructum, in quo habitarunt Sanctimoniales vsque ad tempus Innocentij VIII. sub quo anno millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo, translatae sunt in urbem, dato eorum domicilio Fratribus regularis Obseruantia prouinciæ sancti Francisci.

Ex vita B. Margaritæ Columnensis superius^c descripta constat Minores habitaculum XXII. seu eremitorium habuisse ad oppidum Ciuitellæ: quod tamen sub hospitij nomine dicit Gonzaga concessum Fratribus Conuentualibus à Calixto III. sub Pio II. anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo (Gonzaga habet errorem in notis & pro quinqu

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

quingagesimo trigessimus) Pontif. an. primo translatus est ad Patres Observantes, qui oppidanorum adiuti munificentia hospitium in commodum satis commutarunt conuentum. Duo habent ibidem capita S. Francisci (viti est traditio) sociorum, quæ magna habent in veneratione tum Fratres, tum vniuersi oppidani.

XXIII. In Bauaria ad Monachium urbem Boiariorum Principum sedem, habitaculum aliud obtinuerunt sorores aliquot, quæ ex Sefflingensi monasterio, de quo nos alias ^a egimus, hoc anno in urbem illam venerunt vna de Chunzelsau, alia de Saltperg, duæ Sentlingerin, Patriciæ Monacenses. Extruxerat Fr. Castinus vir pius, ex illis, quos cum Fratre Cæsario Spirensi in Germaniam destinasse diximus S. Franciscum, vnus, prope sacellum D. Iacobi in Anger à Monacensibus sibi concessum humilem ædem, in qua per aliquot annos cum consodalibus sat commodè habitauit. Ludouicus vero Bauarorum Dux aduenis virginibus providere volens, Fratrum eis cœnobium concessit, & Fratribus aliud iuxta proprium castrum siue munitionem sumptuosius elegantiusque construxit; & infra quinquennium absoluit, vti nos sub anno millesimo ducentesimo octuagesimo nono repetemus. Reformatum est sub Alberto vtriusque Bauariæ Duce Frederici III. genero iussu Sixti IV. anno millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, in profecto vndecim millium Virginum adductis ex Norimberga sororibus aliquot de obseruantia. Ex hoc Parthenone quatuor religiosas sorores se transtulisse scribit Gonzaga, dum toti Ordini præesset, ad conuentum Viennæ ab Elizabetha olim Franciæ Regina constructum, vt iuniores virgines religiosis moribus, ritibusque imbuerent. Religiosissimum profecto monasterium optimas creauit S. Claræ discipulas, & laudabiles aliarum instructrices; de quo illud habet præclarum testimonium Metropolis Salisburgensis. [Habet, inquit, hoc Monasterium deuotissimas ac piissimas Moniales, regulam S. Francisci orando, cantando, ac ieiunando stricte seruantes. Clausæ intra cancellos Monasterij nullorum neque virorum, neque mulierum conspectum admittentes, imo neque parentum aut coniunctorum, exceptis personis Principum. Redditi habent satis amplos, cum tamen valde parcè, ac tenuiter religionis ergo viuunt. Hic facta est Clarissia Agnes filia Ludouici Imperatoris.]

XXIV. Sacrum bellum in Petrum Aragonum hoc anno decreuit Pontifex, eiusque prædicandi munus inter alios Prouincialibus Prædicatorum & Minorum in Sardinia, Gallis, Corsica, & aliis prouinciis iniunxit 2. Non. Iunij. Perusinos interdicto subiacentes & censuris innodatos ob graues, & multiplices excessus per eos perpetratos & continuatos contra Fulgines, quorum Chronica Martiniana ^b meminerunt, voluit Pontifex dum resipiscerent à malis & contumaciam deponerent absolui à G. Corinthienfi Archiepiscopo, mox à Fratre Deotaleue de Perusio Minorita. *Dudum in potestatem. 2. Non. Februarij.*

Monast. Monachy.
Chro. MSS.
Saxon.
Metropol.
Salisburg.
Gonzag. in
prou. Argēt.
monast. 1.
a An. 1221.
n. 5.

Metrop. Sa-
lisb. p. 187.

Reg. Vatic.
epist. 22.

b Chron.
Mart. sub
Mart. IV.

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

*In eius tran-
slatione mi-
raculose per-
sonant cam-
pana.
Qui eius vi-
tam scripse-
runt?*

Dum eius corpus à discipulis Romam ferretur, & prope Ecclesiam S. SILVESTRI ac-
cederent, omnes campanæ nullo trahente personuerunt; quo commotus miraculo vni-
uersus Populus Romanus ad sanctum corpus videndum, & tractandum confluxit. Vi-
tam Illustrissimæ huius Virginis scripserunt Anonymus quidam Minorita eius familia-
ris, quam MS. apud se seruant Sanctimoniales prædicti Monasterij, Marianus Florenti-
nus ad appendicem primi libri sui fasciculi chronicorum idiomate Latino, sed & Italico
scripserat antea inter vitas præclaras Clarissarum: Petrus Rodulphus utroque etiam
idiomate eandem exarauit. Latissime omnium Antonius Gallonius Presbyter Congre-
gationis Oratorij inter vitas Virginum Romanarum.

*Obit Roger.
Bacon,
Gordon. ad
hunc annū.
Pitf. de scri-
ptor, Angliæ
ad. an. 1284.
Gonz. conu.
Parisiens.
a An. 1266,
n. 14.
An. 1278, n.
26.*

*Fr. Io. Stam-
ford, Archie-
pisc. Dubli-
niensis.
b Pitf. cit. ad
hunc ann.
c Annales
Hiberniæ
apud Cam-
denum.*

*Stephan. Ful-
bornius Ar-
chiepisc. Tua-
men. an sue-
gæ Minoritæ?*

Obiit etiam hoc anno in ciuitate Oxonij ROGERIVS BACCON, regnante tunc in An- X II.
glia Edvardo Primo. Semel & iterum de hoc homine egimus superius^a, & tribulatio-
nes quas passus est, retulimus; an sub his, vel ab his liberatus, vitâ perfunctus sit, haud
referunt authores.

Hoc anno creatum Fr. IOANNEM STAMFORDIVM Minoritam Archiepiscopum XIII.
Dubliniensem referunt monumenta prouinciæ Hiberniæ mihi transmissa. Successit hic
Fr. Ioanni de Derlingtona Ord. Præd. à Nicolao III. anno 2. sui Pontificatus, cuius di-
plomatis apud me transumptum est, ad illam dignitatem assumpto, & vita perfuncto hoc
anno Londini teste Pitseo. ^b Factus est Stamfordius hic Iustitiarius Hiberniæ post mor-
tem Stephani Fulbornij Archiepiscopi Tuamensis^c, de quo nos statim; & cum Ciuitas
Burdegalensis cum adiacente terra Vasconiæ occuparetur à ministris Regis Galliæ anno
millesimo ducentesimo nonagesimo quarto missus est hic Ioannes cum aliis magnatibus
à Rege Angliæ ut agerent cum Cæsare de restituendis, quæ Gallus eripuit. Accepto re-
sponso in Tordran, reuersus Archiepiscopus in Angliam vitæ finem posuit die S. Leode-
garij: cuius ossa translata sunt Dublinium, & in Ecclesia S. Patritij sepulta 10. Kalend.
Martij anni sequentis. Habentur hæc in annalibus Hiberniæ ad calcem Britannicæ Cam-
denianæ secundæ impressionis excusis, in quibus etiam fit mentio Stephani, aliis Ro-
berti, Fulbornij, quem monumenta Minorum eiusdem regni suo vindicant instituto, iu-
réne an iniuria, nescierim, licet in eam potius abeam sententiam regularem non fuisse,
habeo enim monumentum translationis eiusdem ad sedem Tuamensem, in quibus nul-
la regularis instituti, ut in talibus fieri solet, habetur memoria. Fuit hic Episcopus Wa-
terfordiensis, ter Iustitiarius Hiberniæ, substitutus Roberto de Vfford, eo munere fun-
genti dum abiret vel euocaretur semel & iterum in Angliam, sub cuius prima institutio-
ne mutata est in Hibernia moneta. Dum tertio hæc obiret munia, ad Archiepiscopatum
Tuamensem promotus obiit anno millesimo ducentesimo octuagesimo septimo, siue
octauo.

*Fr. Leonard.
Episc. Trica-
ricensis.*

Archiepiscopus Acherontinus, seu Materanus discordantibus valde electoribus & XIV.
in eundem Archiepiscopum suum Metropolitanum compromittentibus, elegit hoc an-
no in Episcopum Tricaricensem in Regno Neapolitano Fr. Leonardum Minoritam pro-
uinciæ Ianuensis Gerardi Blanci Cardinalis Sabinensis Legati Sedis Apostolicæ in regno
Siciliæ Pœnitentiarium, & à consiliis. Dum autem difficilis erat recursus ad suum Pro-
uincialem pro obtinenda licentia, ut collatam sibi dignitatem posset admittere (præcepe-
runt enim alias Pontifices, ne quisquam ex Minoribus aut Prædicatoribus auderet ad
Pontificias infulas, quantumuis electi & rogati, ascendere, nisi prius sui consentirent
Prælati) indulgit Pontifex prædicto Cardinali, ut huiusmodi licentiam ei posset impertiri.
Ex parte tua. Nonis Iunij.

*Carolus An-
degauensis
perdit regnū
Siciliæ.
Zurita l. 4.
c. 17. & seq.
Æmil. in
Philip. III.
Fazel dec. 2.
lib. 9. c. 1.
Ciaccon. in
Mart. IV.*

Perdiderat iam regnum Siciliæ Carolus Andegauensis cæsis omnis Francis in vespe- XV.
ris Siculis anno millesimo ducentesimo octuagesimo secundo die penultimo Martij, Pe-
tro Aragonio Rege eodem etiam anno, penultimo item die Augusti prædictum Regnum
cum instructa classe inuadente. Iniquo Marte sæpius pugnavit Carolus, ut perdita recu-
peraret, quare singulari certamini totius rei discrimen committere voluit: sed cum ne-
que hoc ex voto succederet, & cogendo militi in Gallia incumberet, Carolus secundus
cognomento Claudus eius filius contra patris abeuntis præceptum, & legati Apostolici
supra nominati consilium hoc anno die 23. Iunij adoritur classem Siculam, præfecto Ro-
gerio de Lauria suæ ætatis peritissimo, sub oculis, & in ipso littore Neapolitanis insul-
tantem,

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

Capitur Ca-
rolus Clau-
dus eius fi-
lius.

a Mart. Po-
lon. in Mart.
IV.

b Tertul. I.
de bapt. c. 1.

Non baptiza-
tus nō potuit
recte aspicere
Eucharistiā.

c c. de qui-
bus de ba-
ptismo cum
itaq; de cō-
secr. d. 4. & c.
Placuit ibid.
d Tertul. c. 9.

Alius huius-
modi non po-
terat recita-
re diuinum
officium.

e Hiero. lib.
aduer. Vigil.
f Gen. 1. 20.
g Tertul. c. 3.

Sacramētum
Eucharistiæ
liberat à da-
monis pote-
state.

Donatus in
quodam
con. 6.
con. 14.
non

Donatus in
quodam
con. 6.
con. 14.
non

Donatus in
quodam
con. 6.
con. 14.
non

tantem. Dum autem fugam simulantem insequitur Carolus conuersis rostris triremes Siculæ, de quarum numero non constat inter authores, tanto impetu eum adoriuntur, ut triremium & militum numero superiorem vicerint, & in suam potestatem redegerint cum lectissimis quibusque heroibus Italis & Gallis, qui nobili sed cæco animo Principem regni gubernatorem, hostium iniurias propatulas non ferentem, ad bellum sunt sequuti. Suo malo probauit maiorum monita non esse spernenda, neque iram absque viribus & prudentia prodesse, sed potius obesse; atque ut ait Martinus Polonus^a, vel eius continuator, nobiles Galli, qui eum temerè ad pugnam sequuti sunt, experientia viderunt, quod non fuit ludus in vndis, dum captiui in Siciliam primùm, deinde in Aragoniam cum Carolo adducuntur. Hæc plusculis verbis præmonenda duxi, ut clarius causam suo loco aperiā cur S. LVDOVICVS Minorita datus est obses Hispanis.

XVI. Quanta sit virtus Baptismi, & ^b quam felix Sacramentum aquæ nostræ, qua ablutis delictis pristina cecitatis, in vitam æternam liberamur: duobus hic opportunè comprobabimus argumentis, quæ rerum euentus sub hoc tempore in Minorum ministrarunt Sodalitio. In prouincia Tusciæ adolescens quidam huius Instituti probatæ vitæ & regularis disciplinæ studiosissimus, vnum idque magnum patiebatur malum, quod dum CHRISTI corpus eleuabatur in sacrificio minime illud posset cominùs aspicere. Re collata cū probis viris scrutati sunt vndique mysteriosi mali originem, sed frustra, donec senior & peritior in eludendis dæmonis artibus interrogauit cuias esset? & an sacro baptismo fuerit intinctus? ex oris Africanis se esse, respondit, & licet parentes habuerit Christianos, se nescire an licuerit inter Sarracenos iungi. Superiores inito consilio ad cautelam iuxta formam canonicam^c sacro abluerunt lauacro, quo accepto protinus ablatum velamentum ab oculis eius, & vidit clarè, quod antè non poterat, augustissimum Sacramentum. Ianua Sacramentorum est baptismus; nulli est Christus ad vitam sub pane, quem prius non sanctificauit spiritus in aqua^d; nunquam sine aqua Christus.

XVII. In eadem prouincia Frater alter utique probus, in cæteris obsequiosus, recitando officio diuino & orationi dominicæ omnino erat ineptus, quippe alias expeditæ linguæ, oraturus impeditam experiebatur. Missum ad Ministrum generalem ut reatum si quem haberet occultum, explicaret, benignè excepit, & pie benedixit consodalis quidam sanctus in obuio cœnobio. Occultam benedictionis vim, qui fidelibus non erat adscriptus sufferre non valens, tanquam amens volutabatur in terra, & colliso sæpiùs ad parietem capite, copiosum sanguinem emisit. Interrogatus tandem ab eodem pio viro ubi natus? & an baptizatus? respondit pudicâ sceminâ, sed irreligioso thoro natum, statim ab utero expositum, dubiumque superesse an nutricij sacris aquis intinxerint. Decretum est inter Fratres ut baptizaretur, durè tamen & difficile ad mysteriosum fontem potuit accedere. Ut mysteriosæ ablutionis beneficium accepit, statim solutum est vinculum linguæ eius, & perfectè deinceps in precibus horariis Deum benedixit. Non hoc prorsus incredibile. ^e Si etenim spiritus Dei in aurigæ modum à principio^f super aquas ferebatur, & nascentem mundum in figura baptismi parturiebat: si etiam^g primis aquis præceptum est animas proferre, ne mirum sit in baptismo, si aqua sanare, & animare nouerunt.

XVIII. Eucharistiæ potentiam aduersus malignos spiritus aliud exemplum, superioribus cœuum ita demonstrat. In ciuitate Senarum adolescentulus in tyrociniij limine magistro in arcana confessione aperuit aliquot ante ingressum mensibus se cum diabolo pepigisse, & per chirographum, proprio sanguine & manu scriptum, sui potestatem fecisse, dummodo sub sua haberet mulierem, quam effusè dilexit. Rogauit pro discipulo magister, & sæpius saluificum obtulit sacrificium, donec summa Dei misericordia sub sacris speciebus contenti, dum salutarem adoraret hostiam, quod Satanæ credidit, chirographum recepit. Profecto libertati asserit augustissimum sacramentum, in quo liberator ipse tenerur; nec audet dæmon suum dicere, seruum, quem huius sacramenti sincerum conspiciat veneratorem.

XIX. Pœnitentiam etiam faucibus animæ salutarem esse medelam hic euentus ostendit. Inuidebat quidam alteri diuitias & potentiam, ortâque rixâ exarsit perpetuo odio & iniquo desiderio æmulum è suo gradu deiiciendi. Viam omnem tentauit, superos inferosque conuocauit, ut vnde nocere posset, aperirent. Malis struendis præsentiores Diaboli, qui impio

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

*Aliū liberat
sacramētum
Pœnitentia.*

*a Valer. ho-
mil. 13. post
med. habe-
tur in Bi-
bliot. Ver.
pat. tom.*

*Conu. Argel.
lata.
Rodul. fol.
267.*

*Conu. Au-
stria.
Idē fol. 272.*

*Con. Bitonti.
Idē fol. 278.*

*Marian. l. 3.
cap. 4.*

*b An. 1218.
n. 13.
Gonzag. in
prou. Franc.
con. 6.
Conu. Tu-
derti.*

*c Anno hoc
n. 4.
Conu. Ciui-
tella.
Idē in prou.
Rom. con.
24.*

impio hominis voto adfuerunt, neque tamen sine mercede: ea fuit, ut dæmonum seruum deinceps se diceret, idque impresso in brachio stigmate, seu caractere, perpetuò profiteretur. Miser consensit, deinde Dominum suum veneraturus præcipuum ex dæmonibus vnum, quotidie ad secretum quoddam accedebat latibulum; à quo diuitiarum reportabat incrementum, ita ut iam posset cum inimico contendere. Venit illuc quidam ex Minoritis prædicaturus, qui dum de virtute & efficacia Pœnitentiæ disertè disliceret, nullumque esse peccati genus, quod per illam non possit deleri; mancipium illud diaboli, corde compunctum, Dei gratia cæpit pœnitere. Detectâ lacrymabunde conscientia prædicatori, qui plenæ remissionis donum concessit, & fiduciam impressit, amplius ostendit ei brachium stigmate signatum, quod nisi celeretur, se in illo versaturum dixit timore, dominium aliquale dæmoni superesse. Exemplis Sanctorum Patrum & aliis similibus euentibus, quos sacræ narrant historiæ perrexit prædicator hominem cōfortare, abiitque cum eo ad locum solitæ apparitionis, vbi flexis genibus cum socio sub gemitu profundo, & lacrymis multis Dominum rogabat, ut deletò caractere misello pœnitenti plenæ remissionis spem certam tribueret. Dum ita orarent, magno turbine & procellarum tempestate obuia quæque concutiens & arbores radicitus euellens dæmon accessit, dirè querens sibi proscriptum & signatum seruum, ita creptum. Magna constantia homo scelus suum confessus abiurata priori apostasia, vidit manifestè characterem ex brachio deleri, & interna se sensit consolatione repleti. Mirum est sanè quò liuoris ardor homines compellit, ut nihil in se non admittant, dum cæcam vindictam ex hoste reportent. *a Plusquam miseri certe sunt, quos lucra alienæ felicitatis exagitant, & iracundia impia emulatione concepta occultis cordis iaculis inquietat. Bene istos sua tela puniunt, ut videatur mihi ipsa inuidia aliquid habere discretionis, cum authoris sui cor repperatit, & male consciū pectus cruento iugiter liuore consumit.*

Qui sequuntur Conuentus, hoc anno Fratribus donati, quos Patres adhuc retinent **XX.** Conuentuales. In prouincia & custodia Bononiæ, locus Argellatæ constructus à Domino Bonincontro, & Guilielmo de Vastauillanis, assignatis etiam quibusdam agris, & libris octuaginta quinque monetæ Bononiensis. Locus Austriæ in prouincia S. Antonij, & custodia Fori-Iulij, quem Raymundus Turrianus Episcopus Comensis die 9. Decembris inchoauit, Marco de Malatrauensi Patauino præfecto custodiæ Paduanæ coram dicto Domino Raymundo comparente, & petente locum hunc ædificari, rogato Ioanne de Lupico Notario publico. Partem loci collabentis restituit magister Bonauentura Viuarucius, homo rerum gerendarum prudens; ad Marsionem amnem, qui tanta aquarum copia fluit, quantam requirunt decem molæ pulsu perpetuo agitandæ; amnis non sine suaui murmure saliens aqua crySTALLINA ad fundum vsque perspicua, truttas producit & marsiones, sic dictos à nomine fluminis. Obiit ille Venetiis à secretis prouinciæ anno millesimo quingentesimo octuagesimo quarto. Locus Bitonti in Prouincia S. Nicolai, & custodia Barolitana (vrbs est in Apulia Peucetia à mari Adriatico vel Ionio P. M. VII. distita, nobilis & frequens, Cornelio Musso Episcopo Bitontino diserto, eruditoque concionatore Minorita celebrior) quem Carolus Andegauensis Fratribus concessit; prius vocabatur S. Petrus de Castello.

Sub hoc tempore ex magno Pontificis in Ordinem Clarissarum affectu ait Marianus **XXI.** ab eo constructa duo monasteria; in Monte-Lucido vel Monte-Lucius prope Perusium vnum, iuxta Tudertum alterum: sed altius petenda est origo Perusini, quod à Gregorio IX. alias ^b diximus ædificatum, ab hoc Pontifice Martino fortassis fuit completum, vel in meliorem formam redactum. Tudertinum vero quod à monte sancto cognominatur, ab eo credimus extructum, in quo habitarunt Sanctimoniales vsque ad tempus Innocentij VIII. sub quo anno millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo, translatae sunt in urbem, dato eorum domicilio Fratribus regularis Obseruantia prouinciæ sancti Francisci.

Ex vita B. Margaritæ Columnensis superius ^c descripta constat Minores habitaculum **XXII.** seu eremitorium habuisse ad oppidum Ciuitellæ: quod tamen sub hospitij nomine dicit Gonzaga concessum Fratribus Conuentualibus à Calixto III. sub Pio II. anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo (Gonzaga habet errorem in notis & pro quinqu

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

quingagesimo trigesimum) Pontif. an. primo translatum est ad Patres Obseruantes, qui oppidanorum adiuti munificentia hospitium in commodum satis commutarunt conuentum. Duo habent ibidem capita S. Francisci (vbi est traditio) sociorum, quæ magna habent in veneratione tum Fratres, tum vniuersi oppidani.

XXIII. In Bauaria ad Monachium urbem Boiariorum Principum sedem, habitaculum aliud obtinuerunt sorores aliquot, quæ ex Seßlingensi monasterio, de quo nos alias ^a egimus, hoc anno in urbem illam venerunt vna de Chunzelsau, alia de Saltperg, duæ Sentlingerin, Patriciæ Monacenses. Extruxerat Fr. Castinus vir pius, ex illis, quos cum Fratre Cæsario Spirensi in Germaniam destinasse diximus S. Franciscum, vnus, prope sacellum D. Iacobi in Anger à Monacensibus sibi concessum humilem ædem, in qua per aliquot annos cum consodalibus sat commodè habitauit. Ludouicus vero Bauarorum Dux aduenis virginibus providere volens, Fratrum eis cœnobium concessit, & Fratribus aliud iuxta proprium castrum siue munitionem sumptuosius elegantiusque construxit; & infra quinquennium absoluit, vti nos sub anno millesimo ducentesimo octuagesimo nono repetemus. Reformatum est sub Alberto vtriusque Bauariæ Duce Frederici III. genero iussu Sixti IV. anno millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, in profecto vndecim millium Virginum adductis ex Norimberga sororibus aliquot de obseruantia. Ex hoc Parthenone quatuor religiosas sorores se transtulisse scribit Gonzaga, dum toti Ordini præesset, ad conuentum Viennæ ab Elizabetha olim Franciæ Regina constructum, vt iuniores virgines religiosi moribus, ritibusque imbuerent. Religiosissimum profecto monasterium optimas creauit S. Claræ discipulas, & laudabiles aliarum instructrices; de quo illud habet præclarum testimonium Metropolis Salisburgensis. [Habet, inquit, hoc Monasterium deuotissimas ac piissimas Moniales, regulam S. Francisci orando, cantando, ac ieiunando strictè seruantes. Clausæ intra cancellos Monasterij nullorum neque virorum, neque mulierum conspectum admittentes, imo neque parentum aut coniunctorum, exceptis personis Principum. Redditi habent satis amplos, cum tamen valde parcè, ac tenuiter religionis ergo viuunt. Hic facta est Clarissa Agnes filia Ludouici Imperatoris.]

XXIV. Sacrum bellum in Petrum Aragonum hoc anno decreuit Pontifex, eiusque prædicandi munus inter alios Prouincialibus Prædicatorum & Minorum in Sardinia, Gallis, Corsica, & aliis prouinciis iniunxit 2. Non. Iunij. Perusinos interdicto subiacentes & censuris innodatos ob graues, & multiplices excessus per eos perpetratos & continuatos contra Fulginates, quorum Chronica Martiniana ^b meminerunt, voluit Pontifex dum resipiscerent à malis & contumaciam deponerent absolui à G. Corinthienfi Archiepiscopo, mox à Fratre Deotaleue de Perusio Minorita. *Dudum in potestatem.* 2. Non. Februarij.

Monast. Monachy.
Chro. MSS.
Saxon.
Metropol.
Salisburge.
Gonzag. in
prou. Argët.
monast. 1.
a An. 1221.
n. 5.

Metropol. Sa-
lisb. p. 187.

Reg. Vatic.
epist. 22.

b Chron.
Mart. sub
Mart. IV.

ANNO CHRISTI 1285.
HONORII IV. AN. I.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 13.
RELIGIONIS MINORVM AN. 78.

ARGVMENTVM.

Moritur Martinus Pontifex miraculis clarus, cui succedit Honorius Quartus. Moriuntur etiam Reges tres Christiani Gallus, Aragonius, & Neapolitanus. Celebrantur Mediolani comitia generalia, & creatur Minister Generalis Arlottus à Prato. Fiunt ex Minoritis Episcopi, & instituitur in Sardicensi insula sanctæ Inquisitionis officium. Pœnitentiæ virtus varijs comprobatur miraculis, & Minoritis construuntur domicilia.

*Moritur
Martin. IV.
Platina.
Ciaccon.
Ioan. Rio-
che in Mart.
IV.
Eius virtu-
tes.*



PERVSII hoc anno Martinus IV. lenta febris sensim vexatus, obiit I. 4. Kalend. Aprilis, in quem incidit feria 4. post festum Resurrectionis Dominicæ, hora sexta noctis, postquam rexerat Ecclesiam annis 4. mense vno, diebus septem. Vir fuit optimus & integer, ecclesiasticæ authoritatis acerrimus propugnator, prudentia & experientia longa rerum agendarum haud modicè instructus, in ædificando magnificus, ad pietatis opera pronus, & in egenos misericors, quos in dies in maxima annonæ caritate pane albo pascebat; & cum nobiles infortuniis aut calamitate depressos videbat, secretum præstabat subsidium: Amabat valde viros pios & religiosos, præsertim Minores, quorum habitum ante mortem postulauit, & in eodem sepeliri voluit, corpusque suum transferri ad Ecclesiam S. FRANCISCI Affiliatam, relicto inter alios Iacobo Sabello Cardinale testamenti executore, qui dum ad Pontificatum euectus est sub nomine Honorij IV. etiam quoad hoc voluit vltimam sancti Pontificis voluntatem compleri scriptis litteris ad Perusinos, quas nos sub anno dabimus sequenti. Viri optimi virtutem & sanctitatem voluit Deus manifestare miraculis; ad eius enim feretrum & sepulchrum multi valetudinarij delati, cæci, surdi, claudi, & muti desideratam consecuti sunt sanitatem, prout refert Martinus Polonus, seu eius continuator^a, testis (vt ipse ait) oculatus,

*Sepelitur in
habitu Fræ-
ciscano.*

*Multa præ-
stauit miracu-
la.
a Chron.
Mart. cit.*

*Creatur Ho-
nor. IV.*

In eius locum assumptus est post quadriduum IACOBVS SABELLVS ROMANVS Lucæ Sabelli, viri in Vrbe primarij, filius, primus Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Cosmedin, vir admodum senex, valetudinarius, podagra & chiragra laborans, sed multis legationibus functus, prudentiæ, dexteritatis, & probitatis opinionem consecutus. Consecrationis insignia suscepit Romæ in Basilica S. Petri 17. Kalend. Maij per manus Gottifredi S. Georgij in Velabro Diaconi Cardinalis, quo die primum sacrum celebrauit magna cum solemnitate & deuotione.

*Moritur Phi-
lippus Rex
Gallorum.*

*Item Petrus
Rex Arago-
niæ.*

*e Villan. l. 7.
cap. 102.*

*c Zurita. l. 4.
c. 85. Ioan.
Maria. l. 14.
cap. 9.*

*Et Carolus
Andegauen.*

*d Vide an.
12.
Capitulū 26.
generale.*

Præter Martinum Pontificem mortui sunt etiam hoc anno tres potentissimi Reges. III. Philippus Gallorum ex belli contra Aragonios suscepti continuo labore, & molestiis innumeris, necnon agitatione itineris in transitu Pyrenæi saltus, lecticariorum humeris vêtus pridie Nonas Octobris, obiit Perpiniani. Petrum Aragonium maiora conantem, & arridentem fortunam vrgere parantem, mors ad Villam Francam oppressit sexto Idus Nouembris integra adhuc ætate, annos natum quadraginta sex, Acceptum vulnus in Gerundensi pugna mortis causam dicit Ioannes Villaneus^b, quem sequuntur alij: sed scriptores Aragonij^c illæsum exæquataque vtrinque cæde è bello discessisse, confirmant. Præcessit hos Carolus Rex Neapolitanus, Fogiæ, quod in Apulia oppidum est, septimo Idus Ianuarij, malorum tædio captique filij dolore confectus: vir indole animi summus, sed peccato suorum (vt authores tradunt) miser: maximis victoriis perdiu clarus, sed senior vim fortunæ malis expertus. Petri autem Aragonij coniux Constantia, Manfredi Siculi filia, & Frederici secundi Imperatoris neptis, propter quam iure hæreditario sibi vendicabat maritus regnum Siciliæ, aliquot post eius obitum annis^d S. Claræ habitum assumpsit.

Celebratum hoc anno vigesimum sextum Capitulum generale in Ciuitate Mediolani IV. præsidente

ANNO CHRISTI HONORII IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1285. ANNO I. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 78.

præsidente Fr. Gulielmo de Falgario Vicario Generali, in quo electus est in vndecimum Ministrum Generalem Fr. ARLOTTVS DE PRATO prouinciæ Tusciæ, quantumuis absens. Durarunt hæc comitia per dies octodecim propter diuersum modum sentien- di in ferendis suffragiis, contendentibus Patribus vltromontanis accreuisse suffragia Cis- montanorum vltra æquum & iustum; necnon propter opinionum dissidia de creandis Vicariis generalibus, quibusdam reuocandum, aliis confirmandum decretum postre- mi Capituli generalis circa eligendos huiusmodi Vicarios contendentibus. Hæc & alia huiusmodi, præsertim deferendis vel non ferendis ab omnibus Custodibus suffragiis electoriis, controuersa sunt in his comitiis, decisa tamen in iis quæ celebrata sunt post triennium apud Montempeffulanum; illud vero hi Capitulares ad persuasio- nem prædicti Gulielmi decreuerunt, vt institueretur Vicarius generalis, qui morien- tis Generalis Ministri vices suppleret; electusque est ad hoc munus obeundum ipse Gu- lielmus.

Marian. l. 3.
cap. 6.
Marc. lib. 5.
cap. 1.
Arlottus de
Prato unde-
cimus Mini-
ster Genera-
lis.

Vicarius Ge-
neralis Gu-
lielmus de
Falgario.

Vocatur in
iudicium Pe-
trus Ioannis
Olini.

V. Arlottus vero Minister admissio sibi imposito munere per Nuncium denunciato, dum aliquoto tempore Parisiis hæreret, prosequi voluit prædecessoris examen, & diligentiam circa doctrinam Fr. Petri Ioannis Oliui comprimendâ, quam plures imbibebant. Ipsum itaque authorem ad se Lutetiam euocandum iudicauit; sed ille coram positus humiliter se excusauit in multis, quæ sibi imponebantur, alia vero multis rationibus defendit; at- que illud de eo fertur, quod cum Generalis per claustrum deambulare cum Fratribus Richardo Mediavillano, & Ioanne de Muro controuersiæ Iudicibus, & prætereuntem Petrum aduocaret, iuberetque vt coram edissereret, quid in controuersiis & obiectionibus sibi factis circa diuinæ essentia simplicitatem & attributa tenendū iudicaret, ille respon- dit tot rationibus & grauibus argumentis pro sua opinione adductis, vt Generalis subri- dens dixerit: Hem ipsi hominem audistis, si libet respondete ei, & argumentorum nodos dissoluite. Illi vero tacentes ad obiecta, & verba generalia proferentes in pace recesserunt: Remansit itaque causa Petri indiscussa, dum examen in plures dies differebatur, superuenitque Generalis mors, vt anno referemus sequenti. ^a Petrus Rodolphus ^b con- fundit causam Petri Ioannis cum controuersia Capitularium, neque sane percipi potest, quid de huius capituli actis velit referre. Credibile est aliqua irrepsisse ex margine in tex- tum, vel præpostere in narratione collocata.

a An. 1286.
n. 1.
b Rodolph.
fol. 239.

VI. Hoc anno vel circiter Iacobus de Senis cognominatus de Tundo, dum studeret Bo- noniæ, Minoribus nomen dedit in prouincia Etruriæ. Euasit vir doctus & prudens, nec- non Magister sacrae Theologiæ Parisiensis; factus deinde ob vitæ merita & regendi pe- ritiam Minister Prouinciæ Tusciæ, atque illius, quæ S. Francisci cognominatur. Nota- bilia quæque sui Sodalitij acta sub compendio collegit à tempore sancti Francisci vsque ad annum millesimum tercentesimum vigesimum nonum (qua collectione nos in his Annalibus sæpius vti sumus) & paulo post diem obiit extremum.

Initiatur Ia-
cobus de Tun-
do.

I. In regno Portugallia circa hunc annum sub Dionysio Rege in villa Scalabitana, vul- go *Santarem*, mulier quædam elusa & valde vexata à dæmone in Crucifixi effigie sibi ap- parente & persuadente vt in vicino Tagi flumine se submergeret ad plenam consequen- dam peccatorum remissionem, & mox cælestis regni beatitudinem, aquis se præfocare decreuit. Dum abire parat accedit ad S. Francisci ædem, & prostrata coram S. Antonij altari, rogat vt quæ ad salutem sunt, impetret potenter inspirari. Mortis præmeditata dolore oppressa, & animo fatigata in somnum incidit, viditque S. Antonium salutaria quæque monentem, diabolica tentamenta fugantem & demum illud adiicientem medi- camentum, vt perpetuo ad collum portaret schedam quandam, quam illa expergefata à sancto apparitore apprehendit collo alligatam, his verbis inscriptis: *Ecce Crucem Domini, fugite partes aduersæ, vicit Leo de tribu Iuda, radix David: Alleluia, alleluia.* Virtutem cælestis remedij subito sensit, depulsâ omni tentatione, neque eam sensit amplius, donec miracu- lo audito Dionysius Rex curauit sibi schedam afferri. Inuasit mulierem prior tentatio, neque vllum adhiberi potuit remedium, nisi erepta membrana, vel eius transumptum. Hoc dedit Rex reseruato sibi autographo, quod honorificè inter præcipuas collocauit reliquias.

Anonym.
author vitæ
S. Antonij
MS. c. 42.
Marc. l. par.
lib. 5. c. 35.
S. Antonius
liberat scemi-
nam à graui
tentatione.

VIII. Catalogus Episcoporum Tudertinorum apud Ioannem Baptistam Posseuinum ^c

c Posseu. de
Episcopis
Tudert.

ANNO CHRISTI HONORII IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1285. ANNO I. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 78.

Fr. Angela-
rius Episcop.
Tudertinus.

Fr. Iacobus
Episc. Nusca-
nus.

Instituitur
S. Inquisitio-
nis officium
in Sardinia.

a Param. de
orig. S. In-
quis. l. 2. tit.
2. c. 12.
Quinā tunc
possidebant
insulam.

b Platina in
Clem. V.
c Blond. de-
cade 2. l. 9.
ad an. 1306.
d Zurita. l. p.
lib. 5. c. 28. &
61. & lib. 6.
c. 45. & seq.

Mantuanum habet, suffectum fuisse hoc anno Fr. Bentiuegæ de Bentiuegis Cardinali, quem ad illum gradum ex Episcopo Tudertino diximus assumptum, eiusdem Cardina-
lis fratrem germanum ANGELARIUM DE BENTIVENGA, eumque sedisse annis se-
ptem. Fuisse etiam tunc Episcopum Nuscanum in regno Neapolitano, Archiep. Saler-
nitano suffraganeum Fr. IACOBUM Minoritam prouinciæ Terræ laboris, contra quem
suas querelas exposuerunt Minister, & illius Prouinciæ incolæ, propterea quod accepta-
uerit absque eorum consensu hanc dignitatem, mihi probat diploma Honorij IV. *Signi-
ficarunt nobis*, hoc anno datum 3. Nonas Septembris.

Hoc tempore plurimi hæretici fugientes ex partibus Italiæ, vt manus Inquisitorum I X.
ibidem deputatorum, euaderent, transfretabant ad Insulam Sardiniam: quare ne ibi-
dem essent immunes à supplicio, & ne Sardos inficerent, hoc anno Inquisitoribus Tu-
sciæ Minoritis commisit Honorius Pontifex, vt in illa Insula Inquisitionis munus exer-
cerent. Vnde admiror, quanta fiducia asserat Ludouicus Paramus ^a certum esse ante
annum millesimum tercentesium septimum, Inquisitionis officium inibi constitui
non potuisse, cum anno, inquit, millesimo tercentesimo sexto, Fredericus Siciliæ Rex
eam à Saracenis occupatam expugnauerit. Etenim hoc à veritate longe abest, quip-
pe Pisani duntaxat & Genuenses Insulam in quatuor prouincias Arboream scilicet, Gal-
luram, Calarim, & Turrim distinctam, & per quatuor Regulos, seu Potestates, aut
Iudices gubernatam sub hoc tempore, & multis post annis, possidebant, perpetuo ta-
men bello inter se de iure illius Insulæ decertantes. Neque Frederico Siculo, sed Iaco-
bo fratri Aragonio Regi datum à Bonifacio Octauo ius illam Insulam Ecclesiæ nomine
inuadendi, & iniustis turbulentisque possessoribus eripiendi, vt optimè contra Plati-
nam ^b & Blondum ^c, qui fortassis Paramum in erroris partem traxerunt, probat Hie-
ronymus Zurita ^d, confirmauitque iusta eiusdem Iacobi regni inuasio sub anno millesi-
mo tercentesimo vigesimo tertio, quo Insulam tanquam Ecclesiæ feudatarius sibi subiui-
gavit. Contra Parami assertum de occupata tunc à Saracenis Insula, sufficiet Pontifi-
cium hoc, quod subiicio, diploma,

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in administratione Tusciæ, auctoritate Apo-
stolica deputatis, & in posterum deputandis.*

Reg. Vatic.
p. 152.

[Ad extirpandam vbilibet pestem hæreticæ prauitatis, per quam fidelium animæ X.
quasi quibusdam laqueis irretitæ, à tramite veritatis exorbitant, & in damnationis per-
petuæ barathrum dilabuntur, libenter officij nostri partes apponimus, efficax impen-
dimus studium, & fauoris opportunum suffragium impertimur, vt tam nefandæ, tam
horrendæ iniquitatis extincto fomite vigor Catholicæ fidei abundantius inualescat. Sa-
nè didicimus, quod nonnulli hæretici ac credentes ipsorum, de Italiæ partibus fugien-
tes, vt deputatorum ibidem manus Inquisitorum euadant, & lethiferum nequitæ suæ vi-
rus astutia callida & astuta calliditate diffundant, ad Sardinia Insulam, cum non sit, vt di-
citur, nec fuerit hætenus qui huius Inquisitionis officium inibi exerceret, se conferre fe-
stinant, mentesque fidelium in puritate rectæ fidei quiescentes, ad infidelitatis errorem
suasibus dolosis attrahere moliuntur. Cum itaque contra morbi huius malitiam adhi-
beri celeriter opportune medicinæ remedia cupiamus, & intellexerimus, quod in ad-
ministratione Fratrum Tusciæ vestri Ordinis præacta Insula includatur; Nos ad ani-
marum profectus vberes, suæque salutis augmentum sollicitè intendentes, & propterea
nolentes, vt ipsius Inquisitionis officium in Insula ipsa desit, vobis Inquisitionis super
eadem prauitate in prædicta Insula faciendæ negotium, iuxta formam vobis in eiuf-
dem Tusciæ partibus, per litteras felicitis recordationis Clementis Papæ prædecessoris
nostri commissam, auctoritate Apostolica duximus committendam. Nulli ergo, &c.
nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud sanctam Sabinam 15. Kalend. Nouem-
bris, anno primo]

e Chrysost.
lib. de repa-
rat. laps.

Quam verè dixerit Ioannes Chrysostomus ^e, Quod nunquam spernit Deus penitentiam X I.
si ei

ANNO CHRISTI HONORII IV.
1285. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 13.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 78.

si ei sincerè & simpliciter offeratur, & si ad summum quis perueniat malorum, & inde tamen velit reuerti ad virtutis viam, suscipit libenter, & amplectitur, probat quorundam Minorum industria, qua scelestos aliquot homines ab imo malorum gurgite, sub ipso vitæ termino ad salutis portum reduxerant: Ad fossas Marianas, quas *Aguas-mortuas* vocant in Gallia, viatores Fratres excipiebat hospitio caupo quidam, qui concubinæ sub vxoris specie permultos annos adhæsit. Hac grauitè ægrotante ad mortem, fortuito venerunt Minoritæ duo, quorum vnus sacerdos, alter laicus, seu vt vocant conuersus, qui animam agenti persuadebant salutaria quæque, præsertim integram peccatorum confessionem, & dignam pœnitentiam. Christiana quæque munia illa se præmisisse respondit; præ pudore tamen tacuerat concubinatum. Requiescente paulisper sacerdote socius orabat pro morientis salute; sed dum in oratione feruentius perseueraret, vidit in angulo exultantes dæmones de præda, quam se mox reportaturos dicebant; propter celatum grauissimum, quod patrauit, tot annorum concubinatus peccatum. Audiens hæc Frater voluit sacerdotem è somno exsuscitare, miseræ animæ subuenturum; sed irruerunt in eum hostes, totque plagis affecerunt, vt etiam oculum eruerint. Ad miselli clamores sub verberibus indolentis expergefactus sacerdos inimicos abegit, & totius rei particeps factus, languentem ad integram sceleris confessionem, & veram contritionem perduxit, quam mox emorientem in salutis locum abiisse cælitus intellexit; sociumque totum corpore liuidum, & confractum ad conuentum Lunelli portari curauit, qui post paucos dies spiritum exhalauit, pro proximæ salute factus Deo Patri felix sacrificium.

Chro. antiq.
Marian. l. 3.
cap. 4.

*Respicit in
extremo vita
articulo mu-
lier fornica-
ria.
Et saluatur.*

XII. In prouincia Phocensi ægrotante quodam generoso viro, sed ad vindictam quarundam iniuriarum ardentè anhelante, vidit filius coruos multos vltra modum crocitan-tes, & exilientes super tectum: Malum aliquod suspicatus voluit patrem admonere, & peccatorum pœnitentiam persuadere. Infilientes corui conabantur alis & rostris ingressum prohibere, atqui hinc certius ille iudicauit dolum aliquem latere, neque veras illas volucres, sed sub volucrum specie dæmones circumuolare. Animose & efficaciter apud patrem odium deponere nolentem, dixit, eumque flexit vt inimicis iniurias remitteret, & Guardiano Minorum ad se vocato peccata reuelaret: Sane miram confessionis virtutem perspexit filius; dum enim pater aliquoto tempore hæreret in confessione, & præ corporis debilitate modo hoc, modo illud fateretur peccatum, auolabat vnus, mox alius coruus, secundum numerum, quæ fatebatur, peccatorum, donec integre expiata conscientia nullus remansit; sicque factum est, vt vir placidè & christiane in Domino obdormiret.

*Ad confessio-
nem peccato-
rum recedunt
dæmones à te-
cto cuiusdam
morituri.*

XIII. Neque his minus mirum est hoc impœnitentis supplicium. Aggregauit per fas atque nefas diuitias multas vsurarius quidam, qui ducta nobili heroina, suscepit ex ea prolem copiosam. Morte superueniente Minorita quidam confessarius efficaciter persuasit, vt per vsuras accepta, restitueret. Atque sane male partarum pecuniarum summa illi ingens, quam ille iussit omnem veris dominis restitui. Recedente confessario & notario, coram quo vltima explicata voluntas, intellexit vxor quæ facta sunt, & conuocatis filiis, & filiabus omnibus, patri lugentes exposuit, suas etiam lacrymas addens, & rogans, vt suorum miseretur natorum, neque exhæredes efficeret, & miseris exponeret. Victus miser vxoris & filiorum lacrymis, aduocato altero notario, reuocauit quæ antea disposuit distributa in filios vniuersa facultate. Resciuit hoc Frater, & rediit, increpauitque hominem, nec tamen potuit flectere, vt prius bene factum denuo approbaret, neque malè constitutum reuocaret. Videns itaque se nihil apud hominem obduratæ voluntatis proficere, magno, inquit, feruore: Ex quo tu reuocasti, quæ pro salute animæ tuæ christiane disposuisti, ego etiam denuntio amissum tibi beneficium absolutionis, quam tibi impertiui peccatorum: Mirabile dictu; statim cunctis cernentibus irruit in eum dæmon in specie nigræ & horridæ volucris, tenuitque vnguibus & rostro, donec miseram animam exhalauit, cum qua etiam volucris euolauit.

*Renocantē
bene disposita
sub morte
reuocatur
absolutio.*

XIV. Ante hunc annum obtinuerunt Minoritæ Andegauis in Gallia sedem, quippe illorum benefactor Mauritius de Credonio eques regius post extructum sibi facellum, apud eodem sepultus est anno millesimo ducentesimo octuagesimo septimo. Præter hunc auxit

Conn. Ande-
gauen.

ANNO CHRISTI 1285. HONORII IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 78.
ANNO I. OCCID. ANNO 13.

^a Gonz. in
prou. Turo.
con. 6.

*Renatus Rex
sicilie ubi
sepultus.*

^b Scipio
Mazzella in
descriptio.
regni Neap.
Æmil. in
Carolo VII.
& Ludou. II.
Thomas Co-
stus in Apo-
log. pro re-
gno Neap.
^c Belcar. in
comment.
rerum Gal-
licarum l. 3.
n. 20.
^d Mazzella
citatur.
^e Stemmata
Lotharing.
tom. 5. c. 85.

*Con. Villa
Franca.
Gonz. in
prou. S. Ia-
cobi con. II.
Monumen.
MSS. illius
prouin.
Ioan. Ma-
ria. l. 14. c. 5.
Zurita. l. 4.
c. 34.*

*B. Rogerius
socius S. Frã-
cisci.*

^f Chro. an-
tiq.
Pisan con-
form. 8.
*Conu. Vallis
Capraria.*

etiam eorum domiciliū Isabella Dauaugourt Vicecomitissa de Iouarico in habitu S. Clarae ibidem tumultata. Siciliae etiam & Ierosolymorum Regem, Andiumque Ducem, & Prouinciæ Comitem Renatum, ait Gonzaga ^a ibidem magnificentissimum cōstruxisse sacellum in honorem S. Bernardini, in eoque suum, & vxoris Ioannæ de Laual corpora humari curauisse; atque eundem Renatum obiisse anno millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto subiungit. Quæ nequaquam consistere possunt, quippe nonnisi eodem anno, quo mortuum ait Renatum, ex hac vita abiit Bernardinus, die vigesimo Maij; quare vel non potuit ante illum annum Diuo adhuc uiuo sacellum sacrare, vel error est in censu annorum, quibus Renatus vixit. Atque hoc posterius omnino certum: etenim ab Alphonso Aragonio victus, & regno Neapolitano pulsus, anno eius sæculi altero atque quadragesimo, ad Eugenium Pontificem Florentiam, atque inde in Franciam concessit, regnante Carolo Septimo, ubi reliquam vitam transegisse scribunt boni authores ^b, sed & sub Rege Ludouico Vndecimo, Renati nepote, eiusdem meminerunt, atque Ludouicum Lugdunum euocasse Renatum suum auunculum anno millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, & de quibusdam controuersis cum eo conuenisse scribit recens, sed doctus Gallicarum rerum scriptor Reuerendiss. Franciscus Belcarius ^c Metensis Episcopus, & ad annum millesimum quadringentesimum octuagesimum primum vel secundum & ætatis septuagesimum quartum peruenisse scribunt authores duo rerum Siciliae & Lotharingiae statim citandi. Longius itaque protractâ vitâ Renati, supererat tempus, vt Bernardino in sanctos relato an. 1448. ædiculam dicaret. Alium etiam ingerit scrupulum Gonzagæ narratio, dum sepultum in hoc sacello Renatum, & eiusdem coniugem Ioannam affirmat. Etenim non Andegauis, sed in oppido Nanceiano, Ducum Lotharingiae sede, Renatū iacere affirmant Scipio Mazzella ^d in serie regum Siciliae, & Franciscus Rosieres ^e author stemmatum Lotharingiae Ducum, imo & Epitaphium sepulchri Nanceiani subiunxit Mazzella. Ioanna, quam secundam duxit, mortuâ anno millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, Isabellâ primâ cōiuge, virilis animi fœmina, Caroli Ducis Lotharingi filia, fortassis illo condita est mausolæo. Planus etiam ille error, quod dum ab Hugone, quodam S. Francisci socio, ædem hanc, sancto Sebastiano sacram, obtentam ante hoc tempus scribat, illud adiungat, quod eam receperit extinctis iam Templariis, qui prius illam inhabitabant; etenim non nisi sequenti sæculo sub Clemente V. vt sæpius admonui, fuerunt illi deleti.

Ad Villam Francam, Asturicensis diocesis in Tarraconensi Hispania oppidum, se- XV.
dem mutarunt hoc anno Minores, derelicto priori loco minus opportuno, & erecto altero per Mariam de la Cerda, fœminam præcipuam, quam tamen Reginam vocant monumenta illius ædis ad me transmissa. Quæ hoc tempore in Castella vixit Regina, vere Maria dicebatur, Alfonsi, Molinæ reguli filia, Sancij Quarti vxor, neque tamen à Seta vulgo *Cerda* cognominatam comperio, vnde etsi regiae stirpis fœminam, non tamen reginam dixerim fundatricem. Argumento sunt gentilitia insignia portæ incisa, à Reginæ stemmate diuersa, & sepulchrum iussu Petri Aluarez Orosij, Lemosij Comit-
tis, iure coniugis Beatricis de Castro huius oppidi Domini, anno milles. quadringent. sexages. quinto, loco motum, à medio scilicet ad latus finistrum maioris sacelli: quod non facile auderet si Reginæ esset monumentum. Ædem ampliavit exornauitque multis expensis prædictus Petrus, & præcipuum sacellum à fundamentis refecit, quo titulo eius posterius iure gaudent patronatus. Ius idem vendicant Petri à Toletto Marchionis Villæ Francæ, & Neapolitani Proregis successores, ob egregiè ornatum ab eodem monasterium, instructamque bibliothecam. Iacet ibidem in mausolæo à semetipso constructo Garfias Henriquez Hispalensis Archiepiscopus, prædicti Petri Aluarez Orosij frater. Asseruatur reuerenter in sacrario medium caput B. ROGERII laici Itali, & S. Francisci discipuli, quem cum primis à se missis in Hispaniam destinauit. In tabulâ vetustâ memoria conspicitur singularis prodigij, quo CHRISTVS Dominus (cuius infantiam & nuditatem in præsepio recumbentis ille summo colebat affectu) summa dignatione se eius brachiis in specie infantuli commendauit. Miraculis clariuisse scribunt vetusti nostri scriptores ^f.

In Valle Capraria Aquitaniae oppido, Domini Malaleonum & Larbusti, aliud hoc XVI.
anno

ANNO CHRISTI HONORII IV.
1285. ANNO I.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 78.

anno construxerunt domicilium, cuius nullum nobis suppetit monumentum. In Tuscia inter Montem-vmbronem & Senarum urbem, oppidum est Montis Alcinoi, vulgo *Mont' Alcino*, Aretinæ diœcesis, in quo benignitate Patrum Benedictinorum sedem ibi posuerunt hoc anno Minoritæ. Etenim Abbas monasterij S. Antimi Vallis Stratiæ diœcæ diœcesis, dedit eis ex consensu suorum monachorum Ecclesiam Sancti Angeli Castri veteris dicti oppidi cum domo contigua, cœmeterio, horto & aliis pertinentiis, quam donationem confirmari voluit Pontifex autoritate Apostolica per Episcopum Senensem. *Exhibita nobis. 3. Idus Decembris.*

Gonzag. in
prou. Aquit.
recent. con.
10.
Con. Montis
Alcini.
Rodul. fol.
265.

XVII. B. MARGARETÆ COLUMNENSIS, cuius anno præcedenti a gesta conscripsimus, sectatricibus & discipulis, quas plurimas religiosissime à se eductas in Monte Prænestino reliquit, concessum hoc anno Monasterium S. SILVESTRI in vrbe, situm ad radices Montis Pintij in planitie Campi Martij, vbi prius erat Domitiani Imperatoris naumachia prope arcum triumphalem eiusdem Domitiani, qui hodie *Portugallia* nuncupatur. Grauiissimum & antiquissimum est hoc Monasterium, quippe à Paulo Primo Pontifice ædificatum in ædibus paternis ante annum sexagesimum primum supra septingentesimum, in quod uti ipse scribit in suo diplomate, seu ut vocat, *constituto*, S. Siluestri Papæ & Martyris die decima nona Iunij & S. Stephani Papæ & Confessoris die decima septima Augusti anni præcedentis, necnō innumerabilium Martyrum & Confessorum, ac sanctarum Virginum corpora, quæ ex collapsis cœmeteriis extra muros Urbis, per Longobardos dirutis, cum hymnis & canticis spiritualibus illuc introduxit; quorum digno cultui & perpetuæ venerationi prædia multa, & possessiones amplas adiudicauit. Omnia confirmata & in perpetuum valitura voluit edito grauiissimo constituto in Concilio à se Romæ celebrato, & Episcoporum, Cardinaliumque chirographis munito. Dignum hoc monumentum, quod penes Sanctimoniales adhuc cum reuerentia seruatum viderim & Baronius^b in suis Annalibus integrum transcripserit. Horum etiam meminit Anastasius^c Bibliothecarius, sed diuersis ait condita locis sacra Pontificum corpora, & venerandas cæterorum reliquias. [Hic sanctissimus (inquit) Præsul in sua propria domo monasterium à fundamentis in honorem S. Stephani Papæ scilicet & Martyris, necnon B. Siluestri Pontificis & Confessoris Christi construxit. Vbi & oraculum in superioribus eiusdem monasterij mœniis ædificans, eorum corpora magna cum veneratione condidit. Intra claustra vero ipsius monasterij Ecclesiam miræ pulchritudinis à fundamentis nouiter construxit, quam musiuo & marmoribus decorans, & omnem illi ornatum auro argentoque, & diuersis speciebus largiens, etiam ciborium ibidem ex argento librarum fecit, illucque innumerabilium Sanctorum corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit cœmeteriis, maximo venerationis condidit affectu.] Oraculum illud in superioribus mœniis, in quo condidisse ait Pontificum corpora: iudico non aliud fuisse, quam templum S. Ioannini (seu Ioannis paruuli vel infantuli, quia Natiuitati Ioannis Baptistæ dicatum, uti probat solemne illius diei festum) vocant, & adhuc ibidem iuxta superiora monasterij mœnia extat, fuitque contiguum ipsius monasterij membrum, donec ante aliquot annos rescisso transitu, inter Ecclesiam & Monasterium deducta est platea communis: semper tamen pertinet ad ipsum Monasterium. Ecclesia vero, quam intra claustra ait constructam, illa ipsa est, qua nunc vtuntur Sanctimoniales. Nescio itaque vnde Gonzaga^d primam fundationem huius Ecclesiæ in honorem S. Siluestri tribuat Symmacho Pontifici, & admiror quam leuiter attigerit, cursimque præterierit grauiissimi Monasterij nobilem originem, & laudabilia incrementa.

a An. 1284.
n. 4.
Monast. S.
Siluestri.

Eius funda-
tor.

Multa &
præclara ibi-
de reliquia.

b Baron. an.
761.
c Anastas. in
Paulo 1.

d Gonz. in
prou. Rom.
monast. 3.

XVIII. Ante hanc SILVESTRI Ecclesiam & Monasterium præextitisse ibidem sacram ædem S. Donyfio Papæ à Melchiade Papa dicatam asserunt ex Rituali & Pontificali Romano quidam authores^e. Neque id omnino vero dissimile, quippe Agapitus Secundus in quodam diplomate apud easdem Sanctimoniales asseruato, quo Leoni Abbati & cæteris eiusdem Monasterij monachis omnes possessiones & iura confirmat anno nonagesimo quinquagesimo quinto quod penes prædictas Sanctimoniales asseruatur, etiam S. Dionysium illius Ecclesiæ inscribit tutelarem. Licet enim Pontifex Paulus dicat se illam cum annexo monasterio à fundamentis extruxisse in domo paterna, vicinam

e Pancirol.
de Ecclef.
Vrbis.
Vgon. de
stationib.
Vrbis.

ANNO CHRISTI HONORII IV.
1285. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 13. RVM ANNO 78.

*Quinā primi
huius mona-
sterij incolā.*

*a Conc. Ni-
cen. 2. act. 5.
b Ep. Greg.
2. ad Leon.
Isauric. A-
drian. Papæ
epist. Apo-
log. ad Car-
ol. Magn.
Vide notas
Gretseri de
imaginib.
non manu-
factis. c. 2. &
seqq.*

*Vera hic effi-
gies Christi,
& caput Ioh.
Baptistæ.*

*c Baron. in
notis ad 29.
Aug.*

*d Martyrol.
eod. die.*

*e Vide no-
tas Henrici
Spōdani ad
an. 1025. ubi
varias con-
ciliat senten-
tias.*

*Confertur a-
des mona-
chis Benedi-
ctinis.*

*f Reg. Vat.
ep. 3. apud
Vrbem ver.
5. Kal. Maij.
g Ibid. epist.
105. data
ibidem 4.*

*Non. Ian.
h An. 1284.
n. 8.*

*Quomodo cō-
cessum Cla-
rissis mona-
sterium.*

*Prima Ab-
batissa.*

etiam aliquam Ecclesiunculam S. Dionysio sacram fortasse intra ambitum conclusit, & ne in offensionem sancti Præfulis eius memoria deperiret, nouum templum ab illo etiam cognominabatur. Primos incolas instituit Paulus Græci ritus monachos ita enim habet Bibliothecarius citatus. [Vbi & monachorū congregationem construens Græcæ modulationis psalmodiam cœnobium esse decreuit] quod ita intelligendum iudicat Baronius citatus, ut cum Constantinus Copronymus impius Imperator Iconoclasta edicto promulgato vetuerit esse monachos in Oriente, ingens Orientalium monachorum multitudo sese in urbem infuderit, quorum cum Græca lingua peculiaris esset, eosdem in monasteriis collocatos, voluerit ea præstare, quæ consueuissent in monasteriis Orientis, ut psalmodiarum cantum aliaque officia ecclesiastica suā ipsorum linguā persoluerent. Religiosi hi viri, & pij Patres asportarunt tunc secum, ne sanctum canibus relinquerent, vultum seu effigiem Saluatoris nostri IESV, paulo ante passionem delineatam, & Abagaro Regi Edessæ in Syria missam, de qua in Concilio Niceno 2. ^a & litteris Pontificiis ^b veneranda habetur memoria: necnon caput sanctissimi Præcursoris IOANNIS BAPTISTÆ; quæ preciosissimis inclusa thecis summa habentur in veneratione ab vniuersis Romanis, quorum etiam veritatem & fidem duobus peculiaribus conscriptis libellis mox emittendis, probat abunde Ioannes Giaccherus vir probus, eiusdem monasterij confessarius: atque ab hoc sacro capite, uti notat Baronius ^c, agnomen accepit, utpote S. SILVESTRI DE CAPITÆ, quod adhuc retinet, cum antea diceretur S. SILVESTRI CATAPAVLI, id est, in prædio, siue hæreditate Pauli, nimirum fundatoris; & certe Martyrologium Romanum ^d ibi adhuc asseruatum testatur, quantumvis alij ^e contendant se illud possidere. In oraculo illo, seu confessione in superioribus muris monasterij, ut diximus constructa simul cum prænominatorum Pontificum corporibus depositum fuisse sanctum caput per aliquot annos, communior est traditio. Præclariores hæ reliquæ in Ecclesia interiori postea honorifice conditæ sunt, uti iam narramus; & nunc adoranda exponuntur statutis anni diebus, sed intra cratis ferreæ tutam custodiam, Christi Saluatoris effigies, & caput sanctissimi Præcursoris.

Prædicti monachi Orientales hanc possederunt ædem ultra vnum & alterum sæcu- XIX.
lum, donec felicius compositis rebus Orientis defecit venientium successio, introductique sunt monachi Latini Ordinis S. Benedicti. Hi vero perseuerauerunt vsque ad hunc ipsum annum, licet ob neglectum sanctum Institutum laxatosque mores Monachorum, quos per eiusdem professionis viros difficile erat reformari, uti Pontifices loquuntur in suis litteris, Martinus Quartus, seu prædecessores prohibuerint ulterius ad futurorum Abbatum electionem progredi absque speciali Apostolicæ sedis licentia: Habetur tamen in Vaticano eiusdem Martini diploma ^f, quo anno 3. sui Pontificatus non obstante prædicta prohibitione post mortem Symolphi Abbatis concedit Monachis facultatem, ut pro illa vice tantum alium eligant: deinde alio diplomate ^g confirmat electionem Gyrardi in eiusdem Monasterij Abbatem. Hic ille probabiliter (quippe non nisi anno vno antea electus) quem Honorius IV. binis suis litteris, quas damus in regesto, asserit se transtulisse ad monasterium S. Laurentij extra muros, dum monachos reliquos per varia monasteria vrbis distribuit, & Sanctimoniales introduxit Clarissas. Viuebant hæ, uti dixi ^h, in Monte Prænestino sub decenti clausura, & habitū S. Claræ, nulli tamen obseruantia specialis Religionis astrictæ, quare desiderantes, inquit Pontifex, in castris claustralibus sub obseruantia Ordinis sororum Minorum inclusarum dimicare securius contra hostiles incursus, petierunt, ut earundem regula ab Alexandro IV. composita & ab Urbano correctæ & approbata sibi concederetur, & facultas canonicè eligendi Abbatissam. Commissa cura earundem voluntates explorandi Hieronymo Asculano Prænestino Episcopo, & authoritas ut quæ petierant, concederet. Electa tunc per viam scrutinij in primam Abbatissam soror Herminia, cui & cæteris Virginibus concessit Pontifex monasterium prædictum, & regulam ex Urbani IV. regesto exscriptam; iussitque Ministrum generalem, & prælatos Ordinis, ut earundem obsequio quatuor vel plures, prout necessitas exposcebat, Fratres deputaret. Cuncta hæc latius apparebunt in Apostolicis litteris, quas damus in Regesto. Fuit
maximè

ANNO CHRISTI 1285. HONORII IV. ANNO I. RYDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 13. RELIGIONIS MINORVM AN. 78.

maximè pium hoc sodalitiū, & monasteriū protexit ob gratam & sanctam memoriā suæ sororis, harum virginum institutricis, Iacobus Cardinalis de Columna, ita ut ei titulum dederit fundatoris. Habeo enim inter antiqua Ordinis monumenta vetustissimo charactere scriptas primas illius Monasterij constitutiones, quarum hæc inscriptio. [Incipiunt constitutiones Venerab. Patris & Domini beatæ memoriæ D. IACOBI DE COLUMNA Cardinalis fundatoris monasterij; cuius anima exultat in gloria Sanctorum. Cum vero multæ aduenerint Virgines, nec importunæ parentum postulationi resisti posset ne ultra iustum numerum excresceret, anno milles. tercentes. viges. secundo, die vndecimo Nouembris Abbatissa, cæteræque Sorores tactis sacrosanctis Euangelis supra altare B. Mariæ Virginis, iurauerunt se nullatenus admissuras in suum consortiū ultra numerum quadragenariū cuiuscumque conditionis feminam, nisi foret filia Imperatoris, Regis, Principis, Ducis, aut Marchionis; statueruntque ut omnes in posterum Sodalitio connumerandæ in solemnis professionis emissionē hoc idem præstarent iuramentum. Accreuerunt tamen postea annui redditus, & cum his Sanctimonialium numerus, ita ut dum hæc scribo nonagesimum excedant.

a De qua re infra sub Bonifacio VIII. sermo recurret.

XX. Multorum Sanctorum & Sanctarum ferias agunt extra ordinem seu numerum Sanctorum Kalendarij Romani huius Monasterij incolæ propter recondita apud se sanctissima corpora; quorum memoriā incisam exposuerunt antiqui Monachi in duabus tabulis marmoreis, dignam, quæ hic transcribatur ad maiorem tot Sanctorum notitiam & perpetuam eorundem venerationem. In vna tabula habentur nomina Sanctorum, in altera Sanctarum, vetustis characteribus exarata.

De egregiis reliquiis illius monasterij.

IN NOMINE DOMINI.

Hæc est notitia Natalitiorum Sanctorum, hic requiescentium.

Mense Ianuar. Die iij. Nat. S. Antheri Papæ.

Die x. Mensis suprad. Nat. S. Melchiadis Papæ.

Mense Februar. D. xj. N. Sanctorum Caloceri & Parthenij.

Mense Mart. D. ij. N. Sancti Lucij Papæ.

D. viij. M. suprad. N. Sanctorum, quorum nomina Deus scit.

D. xvij. M. suprad. N. Sancti Pymenij Presb. & Mart.

D. xxj. M. suprad. N. SS. Chrysanthi & Thrafonis.

D. xxiiij. M. suprad. N. Sancti Quinti Martyris.

Mense April. xxij. N. S. Gaij Papæ.

D. xxiiij. M. suprad. N. S. Militi Martyris.

Mense Maio D. xij. N. SS. Trofimi & Caloceri.

Mense Iul. D. xxvj. N. SS. Zeferini Papæ & Tarfij Mart.

Mense Aug. D. viij. N. SS. Quiriaci, Largi, Smaragdi, Archelai.

D. xiiij. M. suprad. N. S. Yppoliti.

Mense Septembr. D. x. N. S. Gorgonij, & aliorum, quorum nomina Deus scit.

D. xx. M. suprad. N. S. Ianuarij.

D. xxj. M. suprad. N. S. Pamelij & Pauli mitis.

Mense Octobr. D. viij. N. multorum SS. Martyrum.

D. xiiij. M. suprad. N. SS. Proiecti & Saberij.

Mense Nouembr. D. xxvij. N. SS. Optati & Polichami.

D. xj. M. suprad. N. Sanctorum viginti quinque.

Mense Decembr. D. xxvij. N. S. Dionisij Papæ.

D. xxix. M. suprad. N. S. Nemefij Diaconi.

ANNO CHRISTI
1285.HONORII IV.
ANNOL.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 13.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 78.

IN ALTERA TABVLA

IN NOMINE DOMINI.

Hæc est notitia Natalitiorum Sanctarum hic requiescentium.

Mense Martio D. xviii. N. SS. Dariæ & Hilariæ V. & M.

Mense Aug. D. viij. N. SS. Memineæ & Iulianæ V. & M.

D. viiiij. M. suprad. N. S. Arthemix V. & M.

D. xij. M. suprad. N. S. Concordiæ V. & M.

Mense Septembr. D. xxx. N. SS. Sophiæ Viduæ, Pistis,
Heipis, & Agapæ.

Mense Octobr. D. xij. N. S. Cirillæ V. & M.

D. viij. M. suprad. N. S. Trifoniæ Viduæ.

D. xxviij. M. suprad. N. S. Conciliæ V. & M.

In alia tabula membranea, ad vsum Monialium & sacerdotum celebrantium in Ecclesia suspensa habetur eadem memoria, sed subscripta hæc, quæ sequuntur. [Multa alia corpora Sanctorum fuerunt extracta de cœmeteriis antiquis vna cum corporibus supradictis, & collocata cum eis in altari Beatorum Pauli & Nicolai, quorum nomina & numerum Deus scit. De quibus omni anno in Monasterio ipso festum celebratur. Deo gratias. Amen. Prædictæ autem reliquiæ & Sanctorum corpora fuerunt postea translata ad altare maius dictæ Ecclesiæ S. Siluestri.]

De columna
Antoniana.

Pertinebat ad hoc Monasterium insignis illa Columna, ad miraculum magna, & perbellè cælata, dicata memoriæ Marci Antonini ob deuictos Marcomanos, Rhetos, & Quados ob inde Antoniana nuncupata, quam Sixtus Quintus in platea S. Pauli sacrauit memoriæ eiusdem Diui, superposita Apostoli statua ænea deaurata. Prius erecta prope Ecclesiam S. Andreæ, non longe à monasterio distantis, quæ iuris etiam erat prædicti Monasterij, vti hæc inscriptio tabulæ marmoreæ incisa commemorat. [Quoniam columna Antonini iuris Monasterij S. Siluestri est, & Ecclesia S. Andreæ, quæ circa eam sita est cum oblationibus, quæ in superiori altari & inferiori à peregrinis tribuuntur, longo iam tempore locatione à nostro fuit alienata Mon. ne idem contingat, auctoritate Petri Apostolorum Principis & Stephani, & Dionysij & confessoris Siluestri, maledicimus & vinculo ligamus anathematis Abbatem & Monachos quoscumque, qui columnam per violentiam à nostro Mon. subtraxerit, perpetuæ maledictionis sicuti sacrilegus, & raptor & sacrarum rerum inuasor subiaceat, & anathematis vinculo perpetuo teneatur. fiat. Hoc actum est auctoritate Episcoporum & Cardinalium & multorum Clericorum atque laicorum, qui interfuerunt. Petrus Dei gratia humilis Abbas huius sancti cœnobij cum fratribus suis fecit & confirmavit an. D. Mil. C. xviiiij. Indiēt. xij.]

Incumberebat Honorius ad exemplum sui prædecessoris Martini regno Siciliæ recuperando, & in potestatem Ecclesiæ à manibus Aragonum vendicando, atque in hunc finem conscribendis militibus deputauit decimas super bona quæque Ecclesiastica. Concessit tamen Clarissis totius Italiæ vt de fructibus, redditibus, aut prouentibus suis soluere non tenerentur quidquam in hunc finem, neque à collectoribus Decimarum possent molestari. *Attendentes benignius.* 5. Kal. Decembris.

ANNO CHRISTI 1286.
HONORII IV. AN. 2.

RYDOLPHI IMPER. OCCID. AN. 14.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 79.

ARGVMENTVM.

Moritur Fr. Arlottus Minister Generalis, & fit secundo Vicarius Ordinis Fr. Gulielmus Falgarius. Iubet Honorius Pontifex transferri corpus sui prædecessoris Martini IV. ad Ecclesiam S. Francisci Assisiatem, respondetque ad quædam dubia sibi proposita ab Inquisitoribus Minoritis. Episcopus Waterfordiensis transfertur ad Ecclesiam Tuamensem. Blanca filia S. Ludouici Regis in Clarissarum monasterio se recludit, & quædam edificantur Minoritis habitacula.

I.



MINISTER generalis Frater ARLOTTVS hoc anno obiit Parisiis postquam Ordinem rexit mensibus dumtaxat vndecim. Vir prudens erat & pius, sub cuius regimine non mediocriter sperabatur ordinis incrementum. Habuit sub eodem Instituto consodales suum genitorem, nobilem valde, ac generosum virum, & tres fratres germanos sui per omnia similes, & virtutis imitatores. Suscepit itaque Ordinis regimen iuxta constitutionem Capituli Mediolanensis, à nobis relata^a

Moritur Generalis Minister. Peregrin. de Bonon. in re collect. Ord. Marian. l. 3. cap. 6.

a An. 1225. n. 4. Guliel. Falgarius fit Vicarius ordinis.

FR. GVLIELMVS FALGARIVS in eisdem comitiis institutus Vicarius generalis. Hic primus concessit vt etiam Fratres laici ferre possent suffragia pro præsentandis ad gradus Academicos. Cum enim ille amicum quendam suum præsentare vellet pro Baccalareatu suscipiendo, præsentiretque magistros, & cæteros scholasticos non approbaturus hunc, sed alium digniorem, voluit per Fratrum laicorum & aliorum sibi adhærentium suffragia aduersarios superare. Eò aliquando animi passio & partium studium impellit, vt leges optimæ quæque euerantur, nouæ & inconditæ ferantur, & aliud quidquid fiat, donec fiat, quod Rector intendit.

II. HONORIUS Pontifex, quem Martinus prædecessor testamenti executorem, vt diximus^a, anno superiori constituit, cupiens vltimam eius voluntatem, quoad sepulturæ locum à se electum compleri, scripsit ad Præfectos & Ciues Perusinos sequentes litteras, datis aliis eiusdem ferme tenoris ad Episcopum & Capitulares, vt permitterent, imo & curarent ferri cum honore sancti Pontificis cadauer ad Ecclesiam S. FRANCISCI ASSISIATIS, erga quem Pontificem defunctum specialis deuotionis affectum habuisse testatur. Illi tamen ne sancto priuarentur corpore, & tantum sibi præriperetur pignus, varias interposuerunt appellationes, in quibus audiendis, & reiiciendis elapsus est tempus, obiitque Honorius, neque fuit qui amplius translationem vrgeret. Scribit Pisanus dum aliquot post annis refarciretur templum inuentum fuisse corpus omnino integrum, & Minoriticum, in quo sepultus est, habitum illæsum. Hinc & ex crebris miraculis à Perusinis colitur vt sanctus.

b An. 1285. n. 1. Iubet Pontifex transferri corpus Martini IV. ad Ecclesiam S. Francisci Assisiatem.

Noluit dimittere Perusini.

DILECTIS FILIIS POTESTATI, CAPITANEO,
Consilio & Communi Perusino.

III. [Sincera & antiqua illa, sed non antiquata deuotio, quâ inter cæteras vrbes Italiæ erga Romanam Ecclesiam matrem vestram, Ciuitas Perusina resplenduit, firmam nobis fiduciam tribuit, spemque indubiam pollicetur, quod vos tanquam benedictionis & obedientiæ filij Apostolicæ Sedis votis affectus vestros promptis animis conformantes, preces nostras præsertim, quas iustitiæ plenitudo non deserit, submoto difficultatis obiectu ad effectum celeriter perducetis. Sane fel. rec. Martinus Papa IV. prædecessor noster ob deuotionis specialis affectum, quem erga gloriosum & venerabilem B. FRANCISCVM DE ASSISIO, cuius clarissimis meritis Dei decoratur Ecclesia, Italia rutilat, vestraque regio, quasi quibusdam specialibus titulis insignita refulget, in Ecclesia, quæ in honorem eiusdem sancti apud Assisium constructa dignoscitur, elegit in sua voluntate vltimâ ecclesiasticam

Ex reg. Vatic. n. 266. Laudatur vrbs Perusina.

Item S. Franciscus.

ANNO CHRISTI MARTINI IV.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1284.

ANNO 4.

OCCID. ANNO 12.

NORVM AN. 77.

qui statim præcepit refici eorum Ecclesias à patruo destructas, & destrui Saracenorum templa ab eodem constructa, necnon exulare Mahometanos ab vniuerso suo dominio, qua ratione Christianis factus est in pace locus iste, seu vniuersum Argonis domini-
nium.

Fr. Petrus &
Fr. Catala-
nus marty-
res.

a Rodul. fol.
126. & 287.
b Gonz. 1. p.
in Catal.
beatorum.
c Parama 1.
2. tit. 2. c. 30.

Circa hoc tempus passi sunt etiam in Lombardia in loco, qui Vmbraida Guercij III. dicitur, Fr. Petrus de Arcanano cum socio Fr. Catalano. Causam martyrij referunt Rodolphus^a, Gonzaga^b, & Ludouicus à Paramo^c quod strenue in tractu Mediolanensi Inquisitoris officium Fr. Petrus perageret, & hæreticos quosque perpetuo insectaretur ardore, in illorum inciderit insidias, nec tamen induci potuerit, ut eorum nomina ex libris inquisitionis expungeret, ipsum simul cum socio crudeliter interfecerunt. Translata sunt illorum corpora Valentiam Viennensem, non Hispanicam, ut aliqui ex errore scripserunt. Petrum Inquisitorem fuisse Mediolani ab anno 1252. vsque ad annum 1258. & sanctum & strenuum fuisse operarium scribit Paramus citatus.

B. Margari-
ta Colūnen-
sis.

Anonym. in
vita MS.
Rodul. fol.
140.

Marian. in
append. l. 1.
Gallen. de
Virg. Ro-
manis.

Non vult
nubere.

Penultimo huius anni die, tertio Kalendas Ianuarias obiit nobilissima & sanctissima IV. virgo Romana MARGARITA COLUMNENSIS, familiæ inter Romanos illustrissimæ, & primariæ generosa propago. Parentibus orbata vixit sub Fratrum disciplina, Iacobi præsertim iunioris, cuius pietas magna, & in sororem ingens amoris affectus. Variæ erant fratrum studia circa vitæ statum sorori præfigendum, natu maior, & qui eam domi tenebat, heroi nobili Urbis Proconsuli eam tradere coniugem decreuit, neque quicquam iam defuit graui & serio præmissio tractatui nisi puellæ voluntas, quam illa constantissimè denegauit, dicens potiores se velle inire nuptias cum sponso nunquam morituro. Fratrum alter Iacobus nihil tam cupiebat quam sororem, virginem castam exhibere CHRISTO. Quare è studio Bononiensi regressus carnis delicias omnino fugiendas, castitatem vero summo studio conseruandam, qua potuit orationis efficacia monstrauit. Alto reposuit corde salutaria fratris monita, & constanter restitit contrariis persuasionibus minas & dura patienter ferens verba illorum, qui nuptias detrectantem persequabantur. Harum molestias, ut æquiori ferre posset animo, quotidie orabat: cui B. Virgo MARIA dormienti in lucidissimo apparuit curru, dicens: Exaudita est oratio tua: esto constans, me semper habebis auxiliatricem. Ad visionem hanc totaliter immutata est indicibili consolatione repleta, neque per biduum quidquam cibi admisit, neque deinceps res mundanas audire, videre, sentire poterat absque nausea & fastidio. SorDESCUNT sane terrena iis, qui cœlestia delibant. Nihil hæc nisi Deum, & quæ Dei erant, postquam gustauit, & vidit quam suavis est Dominus, cogitabat, diuinis meditationibus, crebris vigiliis, & continuis abstinentiis sollicitè insistens, expolire & dolare cupiens terream corporis molem, ut purgata omni fœce diuinas consolationes dignè suscipiat, & cœlesti amoris sponsi zelotis semet adaptet. Ita mentem excitauit visio illa Dei Genitricis, ut dum vixit, semper illa noctis hora somnum deponeret, extra lectulum per noctem quæreret, quem ex animo diligebat, crebra suspiria, feruentes emittens orationes, donec audito sacro, & elapso iam toto tempore ante-meridiano euocabatur ab ancillis, quasi à graui somno, vel ut pio more psalleret, vel modicum quid sumeret refectionis. Cubabat humi super nudam mattam, seu stoream, ut vero pia fictione eluderet ancillas, mollem & nobilem, quem pro dignitate sternerant lectum, in compositum reddebat, ut in eo videretur iacuisse. Lacrymarum fundebat riuulos, cursim decutrentes in terram, quibus vestes & pauimentum, ultra quam facile credi possit, irrigabantur. Altaris sacrificio deuotissime adstabat, deposito amictorio seu pallio, quod ante sacrificium consummatum non resumebat, quare ob tantam exhibitam rei omnium sacratissimæ reuerentiam, meruit videre super salutarem hostiam candidissimam columbam.

Apparens B.
Virgo suadet
virginitatē
conseruare.

Totā se Deo
consecrat.

Continua in
oratione.

Cubat hu-
mi.

Abundè la-
crymatur.

Sacros. Eu-
charistiam
digne vene-
ratur.

Apparet. ei
secundo B.
Virgo.
d Cant. 6. 9.

Item tertio,

Nouas addere vires tenellæ Virgini voluit Dei Genitrix MARIA, secundo eidem V. apparens successiuisque gradibus claritatem vultus ostendens. Aduenientem summa excepit lætitia MARGARITA, illa apposite canens verba^d: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* nouosque deinde apparitione factâ, concepit ignes, atque adhuc maiores dum tertio eandem inuisit Virgo MARIA, & larga benedictione sacrauit. Cogitauit itaque non esse amplius hærendum inter
confan

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI.
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

consanguineos sed exeūdum potius de cognatione sua & de domo fratris sui, & ascen-
dendum in solitarias ædes Montis Prænestini cum duabus ancillis, quæ tantæ magistræ
sectabantur virtutes. Animose tandem ita fecit, valedicens seniori fratri valde relu-
ctanti, in illis ædibus tanquam columba gemebunda in nidulo commoratura, donec
frater Iacobus commodiorem locum pararet, vel monasterium extrueret. Aberat tunc
Iacobus frater, vidit tamen die S. Margaritæ, dum in quodam Minorum cœnobio pro
sorore preces effunderet, sacrum solemne fieri curaret, & cum Fratribus reficeretur,
efferri inter Angelorum choros MARGARITAM ad summum vsque cœlorum.
Quid ex visione iudicaret, an transitum ex hoc mundo sororis, vel diuinum quidpiam,
quod circa eandem fiebat, penitus nesciuit, donec paulo post acceptis litteris, intellexit
vere transiisse ex hoc mundo ad Patrem, & ab egressu à domo fraterna cœlorum iter
ineepisse. Illa vero dum alti montis iugum hilari gressu superaret, obuiam Ecclesiam in-
gressa inter missarum solemnities recitari audiuit illud Euangelicum^a: *Qui misit me Pater,*
non reliquit me solum; & tanquam sibi hæc dicerentur, repleta gaudio, firmiter credidit,
Dei sibi non defuturum auxilium. Fortiter igitur Dei aggreditur seruitutem, diebus
singulis hebdomadæ præter Dominicā, & diem Iouis, quibus tamen parcissime vesce-
batur, strictè ieiunans, feria sexta panem dumtaxat admittens & aquam. Singularitatem
omnem vitabat, in publicis actibus & in aliena mensa, quando ad eam oportebat acce-
dere, omnibus conformis. Atque hac utique ratione ex religiosa parcimonia maiores
carpebat fructus, dum sollicitius quotidianum ieiunium ab humanis laudibus abscon-
debat. In secreto orationis latibulo iugiter hærebat, neque ab ipsis domesticis se per-
mittebat videri, nisi quando capiendi cibi, vel alia quæuis vrgebat necessitas. Sermones
permisceri nullos volebat, nisi quos ad DEI vel ad B. Virginis MARIÆ laudes con-
ducere videbat; & tacere magis volebat, quam loqui, illud repetens Propheticum^b:
Bonum esse præstolari cum silentio salutare Dei.

Exit à domo
fraterna.

Frater eius
videt eam
efferri usque
ad cœlos.

^a Ioan. 8. 29.

Nona vita
primordia.

^b Thren. 3.
26.

VI. Non diu stetit in monte quin vestem etiam mutarit externam; depositis namque
preciosis quibusque indumentis, ad carnem cilicium, asperius quam antè portauit, & su-
per humilem tunicam rudem habitum S. Claræ nodoso fune præcinxit. Ipsa sibi flauos
præscidit capillos genibus flexis ante imaginem B. Virginis MARIÆ, præmisso hym-
no, *Aue maris stella*, & ad illam stropham, *Monstra te esse matrem*, comas quas prius dili-
genter curabat, abscidit, & in sacrificium prius oblatas, mox proiecit in sterquilinum.
Non sine cœlesti instinctu habitum assumpsit; visus est namque S. FRANCISCUS in
concione assumpto themate^c: *Si quis vult venire post me, tollat crucem suam & sequatur me*,
CHRISTI sequelam in illo habitu sibi persuasisse; & rubeam mox crucem postu-
lanti porrexisset, quā illa non in humero, sed in pectore reposuit, vt præsentem haberet
semper memoriam Crucifixi. Crux autem ita pectori adhæsit vt carnem penetrarit;
quasi velit ad ipsa cordis penetralia, vbi iugis erat Crucis memoria, peruenire. De cæ-
tero vitam æmulabatur S. Francisci, & eius discipulæ Claræ, verè mundo crucifixæ; nec
diffidebat in opere, quæ Sancto conformabatur in habitu. Malè habuit consanguineos
huiusmodi mutatio, dum expectabant viro collocandam, atque ex eius matrimonio
magnum accessurum domui Columnensi ex illustri affinitate splendorem. Quare se-
cum constituit quidam ex patruelibus illuc ire, quo illa secessit, atque inde vel inuitam
in aulam fraternam reducere. At nocte sequenti horribili visione, & dira commina-
tione, ne MARGARITAM offenderet, conterritus, plus omnibus deinceps eius pro-
bavit institutum.

Habitu sibi
induit S.
Clara.
Capillos ton-
det.

^c Matth. 16.
24.
Apparet ei
S. Franc. &
crucem por-
rigit rubeā.
Crux intimè
penetrat pe-
ctus.

VII. CHRISTVS Dominus tenellæ sponsæ animum quibusdam fauoribus ad maiora
excitabat, & præludia offerebat amoris; semel enim orantem liliorum sertio coronauit:
alias precioso subarravit annulo, qui carnem penetrans ad ipsa ossa pertigerat, excres-
cente mox desuper carne, relicto tamen annuli vestigio. In die S. Ioannis Baptistæ dum
pauperes plurimos ob sancti Præcursoris affectum magna charitate reficeret, meruit
inter hos ipsum Diuum, necnon Christum Dominum sub tecto in peregrinorum spe-
cie recipere. Dotem à fratribus acceptam pauperibus erogauit, famelicis victum, nu-
dis vestitum, peregrinis hospitium administrans & languentibus atque egenis necessa-
ria quæque propriâ manu suppedians. Ægrotabat aliquando Prænesti Iacobus frater

Christus eam
sibi subarrat
annulo.

Eum cū Ioā.
ne Baptistā
recipit hospi-
tio.

Facultates
erogat pau-
peribus.

Tc 4 quem

ANNO CHRISTI MARTINI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1284. ANNO 4. OCCID. ANNO 12. NORVM AN. 77.

*Ægrotū fra-
trem relin-
quit ut in-
firmis infer-
uiat Mino-
ritis.*

*Curam agit
pauperula
leprosa.*

a Isai. 53.2.

*Cupit viue-
re sub clau-
sura.*

*Pia femina
Aldrudis.*

*Apparet ei
Christus in-
firmus.*

*Patientia in
infirmis.*

*Triennio lā-
guet.*

quem illa vltra omnes diligebat mortales, & assiduo fouebat obsequio; at dum audit in Monasterio Fratrum Minorum arcis Zagaroli aliquot milliaribus distantis media estate omnes præter solos Guardianum & Lectorem ægrotare, neque esse, qui præter illos duos infirmis ministraret, aut eleemosynas colligeret, magno charitatis ardore voluit seipsam vincere, & carnis defæcare affectum præponendo spiritualium fratrum obsequium germani fratris seruituti. Quare dulci alloquio, & piis adductis rationibus impetrata venia illic seruiendi vbi maior erat necessitas, & meriti maioris occasio, abiit pedes cum ancillis, portans secum varia pharmaca, & quæcumque iudicabat infirmis opportuna. Admirati sunt Fratres ad tantam charitatis perfectionem, quibus illa continuo inferuiuit, donec omnes ferme conualuerūt: infirmis & sanis, quæ necessaria erant quotidie subministrans. Dum vero Præneite rediit obuiam habuit pauperulam, fæda lepra respersam, quam incolæ castri Poli à se abegerunt: & recordata MARGARITA illius, qui propter nos tanquam leprosus reputatus est^a, cuius non erat aspectus, neque decor vultus, secum eam adduxit, curauit vlcera, propriis manibus saniem absterfit, medicamen adhibuit, in eodem disco & poculo cum eadem manducans & bibens, donec melius habitam donata veste & necessariis expensis in hierocomium Campaniæ transmisit.

Magno ardebat desiderio sub clausura & disciplina regulari viuendi simul cum VIII. quibusdam puellis, quæ illi adhæserunt tantæ virtutis sectatrices; expectabat quotidie germanos fratres sibi extructuros Monasterium. Sed dum spes nimium differebatur, obtinuit à BONAGRATIA Ministro Generali patentes litteras ut in Parthenone Affiliate simul cum suis discipulis possit admitti. Dum vero se parat itineri prolixâ correpta infirmitate, non potuit pium suum desiderium adimplere. Abiit deinde ad Ecclesiam S. MARIE de Voltoilla sacratissimæ Virginis apparitione & multis miraculis percelebrem, ut prope eandem sibi domum ædificaret regularem. Sed inhumane & rustice satis erga piam Virginem se gessit patronus Ecclesiæ, omnem negans aditum, & multas inferens molestias, ut quantocyus recederet. Romam etiam cum fratre suo Iacobo Cardinale abiit Apostolorum limina visitatura, vbi dum percepit sanctam vixisse foeminam sub habitu S. Claræ, Deo in propriis ædibus perfectissime seruientem Aldrudem nomine, eam inuisit, & cum eadem per aliquotum tempus remansit, illi humillime seruiens, & virtutes admirans. Intensius post hæc meditati CHRISTI passionem eiusque cruciatus in semetipsa volenti experiri apparuit coram in lecto positus Rex quidam infirmus. Hunc dum illa agnoscere & pedes cupit palpare, impingit digitis in loca clauorum, per quæ CHRISTVM esse recognoscens, sic animo doluit, ac si cor medium ipsis clavis esset transfixum; neque per triduum corpus mouere, nec in alterutram partem vertere potuit, tanquam si telo terræ esset affixum. Superuenit etiam subito in latere dextro vlcus quod cutem rupit, & carnem, multam emittens saniem & sanguinem. Dolores hos illa summa tulit patientia vsque ad vitæ terminum, nihil remittens austeritatis, sed in oratione proficiens experimento probans, quod eo promptior est spiritus, quo debiliior est caro. Quando acriores erant dolorum aculei, tunc alacrius illa Iobi verba repetebat: *Qui fecit, ipse perficiat, & dolorem addens mihi non parcat*; & ad sorores vel discipulas versa dicebat: Rogate Dominum ne ægritudinem hanc à me tollat, aut dolores imminuat, sed orate ut hic secet, hic vrat, ut in æterna vita non confundat.

Septem annos in duro hoc vitæ genere transegit, sed integrum triennium in perpetuo languore. Remansit in extenuato & emortuo corpusculo solus spiritus viuus; quo proponebat secum magna peragere, & præstantiora præstare semper obsequia. Aliunde tædebat vitam hanc viuere mortalem, & incolatum prolongari terrenum, cupiebatque dissolui, & esse cum CHRISTO. Tandem edocta suæ migrationis diem duplici febre cœpit peius habere, gratiasque reddidit Domino, quod dignatus sit eam ita misericorditer visitare; mox ad discipulas ait. Ego iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Per quinque dies ante Domini Natale in multa fuit afflictione & tribulatione, sed mira æquanimirate omnia portauit. Demum ne quid mali deesset, tentator hostis aduenit; sed dum in Virgine non inueniret quidpiam, intolerabilem reliquit in cubiculo

ANNO CHRISTI MARTINI IV.
1284.

ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 12.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 77.

culo foetorem, qui per nulla odoramenta, neque per aromata, aut preciosos quosque suffitus potuit extinguere. In nocte vero Natiuitatis ingentem accepit consolationem visis Domino IESU & sacratissima eius genitrice. Delato ad eandem sanctissimo Eucharistiae Sacramento, dum sonum tintinnabuli praecurrentis audiret, prosiliens è lecto absque ullo adminiculo, quæ prius omnibus viribus destituta, nec se vertere poterat in lecto, nudis genibus in terra flexis excepit Salvatorem; ad cuius conspectum cum lacrymis hæc verba profudit: *Aue saluator mundi; Aue redemptio nostra; Aue sancta caro CHRISTI, quæ pro me in Cruce es perpeffa. Adoro te panem sanctum vita æterna, & calicem salutis perpetua.* Accepto deinde sacro viatico, petiit statim sibi ferri Extremæ vnctionis Sacramentum, quod summa percepit reuerentia. Appropinquante vero transitus hora, accepta è manibus fratris sui Iacobi sanctissima Cruce, ad contemptum rerum terrenarum discipulas hortata est; deinde ad CHRISTVM crucifixum conuersa, inquit; Gratias tibi ago Domine, quia secundum meum desiderium corpus attenuare, & consumere voluisti, vt liberior tibi redderem spiritum: Nunc autem Domine, ne respicias ad humilitatem meam; sed memento nostri Domine in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo. Et paulò post subiungens, ait, Credo quod redemptor meus viuit, & in nouissimo die videbo Deum saluatorem meum; & in carne mea videbo eum, & oculi isti conspecturi sunt eum. Mox crucem amplexa magno affectu, inquit. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Post hæc iussit candelas accendi, & sanctissimæ Trinitati in specie visibili aduenienti obuiam procedere, statimque prosiliens è lecto summa cum reuerentia genibus flexis in adorantis modum sub auroræ crepusculo migravit ad Dominum, nullis in ea apparentibus mortis indiciis; nam recto corpore genuflexa, erectis in cælum & apertis oculis cum omnium stupore remansit.

Vides ante mortem Christum & eius genitricem.

Devote recipit sacramenta.

Obiit sanctissime.

X. Diem quo sacra hæc virguncula ex hoc mundo transiit, consentiunt omnes vitæ scriptores fuisse Decembris trigessimum; circa annum vero non omnino coherent. Petrus Rodolphus sextum ait supra millesimum ducentessimum, & octuagesimum: Marianus Florentinus eumque sequutus Antonius Gallonius non hunc determinate statuunt, sed circa hunc obiisse describunt. Hunc ipsum, quem nos assignamus, præfigendum ex eo deducimus aperte, quod anno sequenti discipulæ acceperint authoritate Honorij IV. ab Hieronymo Cardinale Prænestino Minoritæ regulam Clarissarum, & Abbatissam, deinde translatae sunt in Monasterium S. Sylvestri Romam, Margaritæ iam defunctæ, vti diploma Pontificium, quod ego ex Vaticano exscripsi & originarium vidi in archiuo prædicti Monasterij datum anno sequenti octauo Kalend. Octobris habet expressè. Quare in eo decipitur Marianus, quod asserat Clarissarum Institutum professam, eique traditam regulam à Iacobo fratre Cardinale Prænestino, cum non nisi à Nicolao IV. Minorita post aliquot annos ex Diacono Cardinali Archipresbyter factus fuerit S. Mariæ maioris, neque aliquando fuerit Episcopus Prænestinus.

Quo anno.

XI. Delato vero funere ad Ecclesiam S. Petri, & sacrum faciente Fratre NICOLAO DE CANINO Ordinis Minorum Eremitæ Ciuitellæ incola viro vtique sancto, adstabat sacrificanti animæ B. Virginis ipso sacerdote conspiciente, donec consummatâ hostia recta gloriose ascendit in cælum. Similiter apparuit Iacobo Cardinali germano fratri, pro eadem defunctorum officium recitanti simul cum aliis quinque Virginibus Agnete, Cæciliæ, Agatha, Lucia & Catharina, neque abscessere donec totum compleuit officium. FR. BARTHOLOMÆVS DE GALLICANO vir religiosus, ac timens Deum, dum Assisij in vigilia & Ecclesia S. Claræ meditabundus secum cogitaret quale thema deberet assumere pro sequentis diei prædicatione, supra se raptus vidit magnam virginum turbam in vestimentis albis, stellis scintillantibus intermicantes, coronis aureis, & margaritis variis capita redimitas. Inter has MARGARITAM hanc conspexit in agmine Clarissarum fulgentissime radiantem propè CLARAM, sed ponè gradientem, cui inter cætera dixit: ipsa sui transitus hora propter eam Deum liberasse ipsius patrem à pœnis purgatorij. Alia multa voluit Dominus gloriæ eius indicia adhibere, & sanctitatem miraculis plurimis comprobare. Aridis & claudis gressum, vlceratis & hydropicis sanitatem, aliisque diuersis infirmitatibus oppressis desideratam sospitatem eius meritis Dominus concessit, quorū nomina, & miraculorum qualitatem seriùs & largius refert citatus Gallonius.

Apparet quibusdam post mortem.

Plurima pertrauit miracula.

Dum

ANNO CHRISTI HONORII IV.
1285. ANNO I.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 13. RVM ANNO 78.

*Quinā primi
huius mona-
sterij incolā.*

*a Conc. Ni-
cen. 2. act. 5.
b Ep. Greg.
2. ad Leon.
Isauric. A-
drian. Papæ
epist. Apo-
log. ad Ca-
rol. Magn.
Vide notas
Gretseri de
imaginib.
non manu-
factis. c. 2. &
seqq.*

*Vera hic effi-
gies Christi,
& caput Ios.
Baptiste.*

*c Baron. in
notis ad 29.
Aug.*

*d Martyrol.
eod. die.*

*e Vide no-
tas Henrici
Spödan ad
an. 1025. ubi
varias con-
ciliat senten-
tias.*

*Confertur a-
des mona-
chis Benedi-
ctinis.*

*f Reg. Vat.
ep. 3. apud
Vrbem vet.
5. Kal. Maij.*

*g Ibid. epist.
105. data
ibidem 4.
Non. Ian.*

*h An. 1284.
n. 8.*

*Quomodo co-
cessum Cla-
rissis mona-
sterium.*

*Prima Ab-
batissa.*

etiam aliquam Ecclesiunculam S. Dionysio sacram fortasse intra ambitum conclusit, & ne in offensionem sancti Præsulis eius memoria deperiret, nouum templum ab illo etiam cognominabatur. Primos incolas instituit Paulus Græci ritus monachos ita enim habet Bibliothecarius citatus. [Vbi & monachorū congregationem construens Græcæ modulationis psalmodiam cœnobium esse decreuit] quod ita intelligendum iudicat Baronius citatus, vt cum Constantinus Copronymus impius Imperator Iconoclasta edicto promulgato vetuerit esse monachos in Oriente, ingens Orientalium monachorum multitudo sese in vrbem infuderit, quorum cum Græca lingua peculiaris esset, eosdem in monasteriis collocatos, voluerit ea præstare, quæ consueuissent in monasteriis Orientis, vt psalmodiarum cantum aliaque officia ecclesiastica suâ ipsorum linguâ persoluerent. Religiosi hi viri, & pij Patres asportarunt tunc secum, ne sanctum canibus relinquerent, vultum seu effigiem Saluatoris nostri IESV, paulo ante passionem delineatam, & Abagaro Regi Edessæ in Syria missam, de qua in Concilio Niceno 2. ^a & litteris Pontificiis ^b veneranda habetur memoria: necnon caput sanctissimi Præcursoris IOANNIS BAPTISTÆ; quæ preciosissimis inclusa thecis summa habentur in veneratione ab vniuersis Romanis, quorum etiam veritatem & fidem duobus peculiaribus conscriptis libellis mox emittendis, probat abundè Ioannes Giaccherus vir probus, eiusdem monasterij confessarius: atque ab hoc sacro capite, vti notat Baronius ^c, agnomen accepit, vt pote S. SILVESTRI DE CAPITTE, quod adhuc retinet, cum antea diceretur S. SILVESTRI CATAPAVLI, id est, in prædio, siue hæreditate Pauli, nimirum fundatoris; & certe Martyrologium Romanum ^d ibi adhuc asseruatum testatur, quantumuis alij ^e contendunt se illud possidere. In oraculo illo, seu confessione in superioribus muris monasterij, vt diximus constructa simul cum prænominatorum Pontificum corporibus depositum fuisse sanctum caput per aliquot annos, communior est traditio. Præclariores hæ reliquæ in Ecclesia interiori postea honorifice conditæ sunt, vt iam narramus; & nunc adoranda exponuntur statutis anni diebus, sed intra cratis ferreæ tutam custodiam, Christi Saluatoris effigies, & caput sanctissimi Præcursoris.

Prædicti monachi Orientales hanc possederunt ædem ultra vnum & alterum sæcu- XIX.
lum, donec felicius compositis rebus Orientis defecit venientium successio, introductique sunt monachi Latini Ordinis S. Benedicti. Hi vero perseuerauerunt vsque ad hunc ipsum annum, licet ob neglectum sanctum Institutum laxatosque mores Monachorum, quos per eiusdem professionis viros difficile erat reformari, vt Pontifices loquuntur in suis litteris, Martinus Quartus, seu prædecessores prohibuerint vltius ad futurorum Abbatum electionem progredi absque speciali Apostolicæ sedis licentia: Habetur tamen in Vaticano eiusdem Martini diploma ^f, quo anno 3. sui Pontificatus non obstante prædicta prohibitione post mortem Symolphi Abbatis concedit Monachis facultatem, vt pro illa vice tantum alium eligant: deinde alio diplomate ^g confirmat electionem Gyrardi in eiusdem Monasterij Abbatem. Hic ille probabiliter (quippe non nisi anno vno antea electus) quem Honorius IV. binis suis litteris, quas damus in regeſto, asserit se transtulisse ad monasterium S. Laurentij extra muros, dum monachos reliquos per varia monasteria vrbis distribuit, & Sanctimoniales introduxit Clarissas. Viuebant hæ, vt dixi ^h, in Monte Prænestino sub decenti clausura, & habitu S. Claræ, nulli tamen obseruantia specialis Religionis astrictæ, quare desiderantes, inquit Pontifex, in castris claustralibus sub obseruantia Ordinis sororum Minorum inclusarum dimicare securius contra hostiles incursus, petierunt, vt earundem regula ab Alexandro IV. composita & ab Urbano correctæ & approbata sibi concederetur, & facultas canonicè eligendi Abbatissam. Commissa cura earundem voluntates explorandi Hieronymo Asculano Prænestino Episcopo, & autoritas vt quæ petierant, concederet. Electa tunc per viam scrutinij in primam Abbatissam soror Herminia, cui & cæteris Virginibus concessit Pontifex monasterium prædictum, & regulam ex Urbani IV. regeſto exscriptam; iussitque Ministrum generalem, & prælatos Ordinis, vt earundem obsequio quatuor vel plures, prout necessitas exposcebat, Fratres deputaret. Cuncta hæc latius apparebunt in Apostolicis litteris, quas damus in Regeſto. Foui-
maximè

ANNO CHRISTI HONORII IV. RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1285. ANNO I. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 78.

maximè pium hoc sodalitiū, & monasteriū protexit ob gratam & sanctam memo-
riam suæ sororis, harum virginum institutricis, Iacobus Cardinalis de Columna, ita ut
ei titulum dederit fundatoris. Habeo enim inter antiqua Ordinis monumenta ve-
rustissimo charactere scriptas primas illius Monasterij constitutiones, quarum hæc in-
scriptio. [Incipiunt constitutiones Venerab. Patris & Domini beatæ memoriæ D. I A-
COBI DE C O L U M N A Cardinalis fundatoris monasterij; cuius anima exultat in
gloria Sanctorum. Cum vero multæ aduenerint Virgines, nec importunæ parentum
postulationi resisti posset ne ultra iustum numerum excresceret, anno milles. tercentes.
vigef. secundo, die vndecimo Nouembris Abbatissa, cæteræque Sorores tactis sacro-
sanctis Euangelis supra altare B. Mariæ Virginis, iurauerunt se nullatenus admissuras
in suum consortium ultra numerum quadragenarium cuiuscumque conditionis fœ-
minam, nisi foret filia Imperatoris, Regis, Principis, Ducis, aut Marchionis; statuerunt-
que ut omnes in posterum Sodalitio connumerandæ in solemnibus professionis emissio-
ne hoc idem præstarent iuramentum. Accreuerunt tamen postea annui redditus, &
cum his Sanctimonialium numerus, ita ut dum hæc scribo nonagesimum excedant.

a De qua re
infra sub
Bonifacio
VIII. sermo
recurrat.

XX. Multorum Sanctorum & Sanctarum ferias agunt extra ordinem seu numerum San-
ctorum Kalendarij Romani huius Monasterij incolæ propter recondita apud se san-
ctissima corpora; quorum memoriā incisam exposuerunt antiqui Monachi in dua-
bus tabulis marmoreis, dignam, quæ hic transcribatur ad maiorem tot Sanctorum no-
titiā & perpetuam eorundem venerationem. In vna tabula habentur nomina San-
ctorum, in altera Sanctarum, vetustis characteribus exarata.

De egregia
reliquis il-
lius monaste-
rij.

IN NOMINE DOMINI.

Hæc est notitia Natalitiorum Sanctorum, hic requiescentium.

Mense Ianuar. Die iij. Nat. S. Antheri Papæ.

Die x. Mensis suprad. Nat. S. Melchiadis Papæ.

Mense Februar. D. xj. N. Sanctorum Caloceri & Parthenij.

Mense Mart. D. ij. N. Sancti Lucij Papæ.

D. viij. M. suprad. N. Sanctorum, quorum nomina Deus scit.

D. xvij. M. suprad. N. Sancti Pymenij Presb. & Mart.

D. xxj. M. suprad. N. SS. Chrysanthi & Thraſonis.

D. xxiiij. M. suprad. N. Sancti Quinti Martyris.

Mense April. xxij. N. S. Gaij Papæ.

D. xxiiij. M. suprad. N. S. Militi Martyris.

Mense Maio D. xij. N. SS. Trofimi & Caloceri.

Mense Iul. D. xxvj. N. SS. Zeferini Papæ & Tarſicij Mart.

Mense Aug. D. viij. N. SS. Quiriaci, Largi, Smaragdi, Archelai.

D. xiiij. M. suprad. N. S. Yppoliti.

Mense Septembr. D. x. N. S. Gorgonij, & aliorum, quorum nomina Deus scit.

D. xx. M. suprad. N. S. Ianuarij.

D. xxj. M. suprad. N. S. Pamelij & Pauli mitis.

Mense Octobr. D. viij. N. multorum SS. Martyrum.

D. xiiij. M. suprad. N. SS. Proiecti & Saberij.

Mense Nouembr. D. xxvij. N. SS. Optati & Polichami.

D. xj. M. suprad. N. Sanctorum viginti quinque.

Mense Decembr. D. xxvij. N. S. Dionisij Papæ.

D. xxix. M. suprad. N. S. Nemefij Diaconi.

ANNO CHRISTI HONORII IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI.
1285. ANNO I. OCCID. ANNO 13. NORVM AN. 78.

IN ALTERA TABULA

IN NOMINE DOMINI.

Hæc est notitia Natalitiorum Sanctarum hic requiescentium.

Menſe Martio D. xviiiij. N. SS. Dariæ & Hilariæ V. & M.

Menſe Aug. D. viij. N. SS. Memineæ & Iulianæ V. & M.

D. viiiij. M. ſuprad. N. S. Arthemix V. & M.

D. xij. M. ſuprad. N. S. Concordiæ V. & M.

Menſe Septembr. D. xxx. N. SS. Sophiæ Viduæ, Piſtis,
Heipis, & Agapæ.

Menſe Octobr. D. xiiij. N. S. Cirillæ V. & M.

D. viij. M. ſuprad. N. S. Trifoniæ Viduæ.

D. xxviiij. M. ſuprad. N. S. Conciliæ V. & M.

In alia tabula membranea, ad uſum Monialium & ſacerdotum celebrantium in Eccleſia ſuſpenſa habetur eadem memoria, ſed ſubſcripta hæc, quæ ſequuntur. [Multa alia corpora Sanctorum fuerunt extracta de cœmeteriis antiquis vna cum corporibus ſupradictis, & collocata cum eis in altari Beatorum Pauli & Nicolai, quorum nomina & numerum Deus ſcit. De quibus omni anno in Monasterio ipſo feſtum celebratur. Deo gratias. Amen. Prædictæ autem reliquiæ & Sanctorum corpora fuerunt poſtea tranſlata ad altare maius dictæ Eccleſiæ S. Silueſtri.]

De columna
Antoniana.

Pertinebat ad hoc Monasterium inſignis illa Columna, ad miraculum magna, & per-XXI bellè cælata, dicata memoriæ Marci Antonini ob deuictos Marcomanos, Rhetos, & Quados ob inde Antoniana nuncupata, quam Sixtus Quintus in platea S. Pauli ſacrauit memoriæ eiſdem Diui, ſuperpoſita Apoſtoli ſtatua ænea deaurata. Prius erecta prope Eccleſiam S. Andreæ, non longe à monaſterio diſtantis, quæ iuris etiam erat prædicti Monasterij, vti hæc inſcriptio tabulæ marmoreæ incifa commemorat. [Quoniam columna Antonini iuris Monasterij S. Silueſtri eſt, & Eccleſia S. Andreæ, quæ circa eam ſita eſt cum oblationibus, quæ in ſuperiori altari & inferiori à peregrinis tribuuntur, longo iam tempore locatione à noſtro fuit alienata Mon. ne idem contingat, auctoritate Petri Apoſtolorum Principis & Stephani, & Dionyſij & confessoris Silueſtri, maledicimus & vinculo ligamus anathematis Abbatem & Monachos quoscumque, qui columnam per violentiam à noſtro Mon. ſubtraxerit, perpetuæ maledictionis ſicuti ſacrilegus, & raptor & ſacrarum rerum inuaſor ſubiaceat, & anathematis vinculo perpetuo teneatur. fiat. Hoc actum eſt auctoritate Episcoporum & Cardinalium & multorum Clericorum atque laicorum, qui interfuerunt. Petrus Dei gratia humilis Abbas huius ſancti cœnobij cum fratribus ſuis fecit & confirmauit an. D. Mil. C. xviiiij. Indiſt. xij.]

Incumbebat Honorius ad exemplum ſui prædeceſſoris Martini regno Siciliæ recuperando, & in poteſtatem Eccleſiæ à manibus Aragonum vendicando, atque in hunc finem conſcribendis militibus deputauit decimas ſuper bona quæque Eccleſiaſtica. Conceſſit tamen Clariffis totius Italiæ vt de fructibus, redditibus, aut prouentibus ſuis ſoluere non tenerentur quidquam in hunc finem, neque à collectoſibus Decimarum poſſent moleſtari. *Attendentes benignius.* 5. Kal. Decembris.

ANNO CHRISTI 1286.
HONORII IV. AN. 2.

RYDOLPHI IMPER. OCCID. AN. 14.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 79.

ARGVMENTVM.

Moritur Fr. Arlottus Minister Generalis, & fit secundo Vicarius Ordinis Fr. Gulielmus Falgarius. Iubet Honorius Pontifex transferri corpus sui prædecessoris Martini IV. ad Ecclesiam S. Francisci Assisiatem, respondetque ad quædam dubia sibi proposita ab Inquisitoribus Minoritis. Episcopus Waterfordiensis transfertur ad Ecclesiam Tuamensem. Blanca filia S. Ludouici Regis in Clarissarum monasterio se recludit, & quædam edificantur Minoritis habitacula.

I.



MINISTER generalis Frater ARLOTTVS hoc anno obiit Parisiis postquam Ordinem rexit mensibus dumtaxat vndecim. Vir prudens erat & pius, sub cuius regimine non mediocriter sperabatur ordinis incrementum. Habuit sub eodem Instituto consodales suum genitorem, nobilem valde, ac generosum virum, & tres fratres germanos sui per omnia similes, & virtutis imitatores. Suscepit itaque Ordinis regimen iuxta constitutionem Capituli Mediolanensis, à nobis relata^a

Moritur Generalis Minister. Peregrin. de Bonon. in re collect. Ord. Marian. l. 3. cap. 6.

a An. 1225. n. 4. Guliel. Falgarius fit Vicarius ordinis.

FR. GVLIELMVS FALGARIVS in eisdem comitiis institutus Vicarius generalis. Hic primus concessit vt etiam Fratres laici ferre possent suffragia pro præsentandis ad gradus Academicos. Cum enim ille amicum quendam suum præsentare vellet pro Baccalareatu suscipiendo, præsentiretque magistros, & cæteros scholasticos non approbaturus hunc, sed alium digniorem, voluit per Fratrum laicorum & aliorum sibi adhærentium suffragia aduersarios superare. Eò aliquando animi passio & partium studium impellit, vt leges optimæ quæque evertantur, nouæ & inconditæ ferantur, & aliud quidquid fiat, donec fiat, quod Rector intendit.

II. HONORIUS Pontifex, quem Martinus prædecessor testamenti executorem, vt diximus^a, anno superiori constituit, cupiens vltimam eius voluntatem, quoad sepulturæ locum à se electum compleri, scripsit ad Præfectos & Ciues Perusinos sequentes litteras, datis aliis eiusdem ferme tenoris ad Episcopum & Capitulares, vt permitterent, imo & curarent ferri cum honore sancti Pontificis cadauer ad Ecclesiam S. FRANCISCI ASSISIATIS, erga quem Pontificem defunctum specialis deuotionis affectum habuisse testatur. Illi tamen ne sancto priuarentur corpore, & tantum sibi præriperetur pignus, varias interposuerunt appellationes, in quibus audiendis, & reiiciendis elapsum est tempus, obiitque Honorius, neque fuit qui amplius translationem vrgeret. Scribit Pisanus dum aliquot post annis refarciretur templum inuentum fuisse corpus omnino integrum, & Minoriticum, in quo sepultus est, habitum illæsum. Hinc & ex crebris miraculis à Perusinis colitur vt sanctus.

b An. 1285. n. 1. Iubet Pontifex transferri corpus Martini IV. ad Ecclesiam S. Francisci Assisiatem.

Noluit dimittere Perusini.

DILECTIS FILIIS POTESTATI, CAPITANEO,
Consilio & Communi Perusino.

II. [Sincera & antiqua illa, sed non antiquata deuotio, quâ inter cæteras vrbes Italiæ erga Romanam Ecclesiam matrem vestram, Ciuitas Perusina resplenduit, firmam nobis fiduciam tribuit, spemque indubiam pollicetur, quod vos tanquam benedictionis & obedientiæ filij Apostolicæ Sedis votis affectus vestros promptis animis conformantes, preces nostras præsertim, quas iustitiæ plenitudo non deserit, submoto difficultatis obiectu ad effectum celeriter perducetis. Sane fel. rec. Martinus Papa I V. prædecessor noster ob deuotionis specialis affectum, quem erga gloriosum & venerabilem B. FRANCISCVM DE ASSISIO, cuius clarissimis meritis Dei decoratur Ecclesia, Italia rutilat, vestraque regio, quasi quibusdam specialibus titulis insignita refulget, in Ecclesia, quæ in honorem eiusdem sancti apud Assisium constructa dignoscitur, elegit in sua voluntate vltimâ ecclesiasticam

Ex reg. Vatic. n. 266. Laudatur vrbs Perusina.

Item S. Franciscus.

ANNO CHRISTI HONORII IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1286. ANNO 2. OCCID. ANNO 14. NORVM AN. 79.

fiasticam sepulturā, nobis tunc in minori officio positus, & quibusdam ex fratribus nostris huiusmodi suæ voluntatis executoribus cōstitutis, postmodum autē ad Apostolicæ dignitatis fastigium diuinā dispositione vocati, magnis & arduis, quæ cura pastoralis officij secum trahit, occupati negotiis, ad exequendam prædecessoris eiusdem huiusmodi voluntatem operarias manus exhibere nequiuimus, prout & gerebamus in votis, & ipsius negotij qualitas requirebat. Cum itaque magno desiderio cupiamus, vt pia prædecessoris dispositio prælibati suum in hac parte consequatur effectum, Vniuersitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attentè per Apostolica scripta mandātes, quatenus tanquam viri prouidi, & discreti, ac iustitiæ zelatores ad exactæ considerationis reducentes examen, quod explorati iuris existit, quamque mortalibus debitum, vt extremæ voluntates ipsorum libere impleantur, reuerendum præfati prædecessoris corpus non solum iuxta dispositionem prædecessoris eiusdem ad eandem libere deferri Ecclesiam permittatis, quinimo illud illuc deportare volentibus tumulandum, vt id condigna honorificentia, dante Domino, agi possit pro nostra & Apostolicæ Sedis reuerentia, quam in vestris actibus summopere conseruare vos condecet, fauorabiliter assistatis, tanto nobis proinde propensius placituri, quanto efficacius, & libentius, quod à vobis in hoc fiducialiter petimus, perducere curabitis ad effectum. Cupimus etenim, vt super hoc sic deuotè, sic promptè vos gerere studeatis, vt exinde non immeritò possimus efferre vos laudibus, & aliud in hac parte prouisionis adhibere remedium non cogamur. Datum Romæ apud S. Sabinam Kal. Febr. anno 1.]

a An. 1279.
n. 28.

Bina inuenio hoc anno rescripta ad Inquisitores Minoritas, primum ad Fratrem Philippum de Bonaccorso, alias de Mantua, in Marchia Taruifina Inquisitorem (quem diximus^a collatam sibi Ecclesiam Ragusinam noluisse acceptare) quo in eisdem tabelliones assignat. Secundum, ad Fratrem Galganum Eugubinum in Ducatu Spoletano Inquisitorem, in quo quasdam ei præscribit regulas, qualiter procedendum sit contra filios, aut nepotes hæreticorum. Vtrumque hic subiicio ex regesto Vaticano,

FRATRI PHILIPPO DE MANTUA ORDINIS Fratrum Minorum Inquisitori hæreticæ prauitatis in Marchia Taruifina auctoritate Apostolica deputato.

Ex reg. Vat.
n. 354.
Conceduntur
Inquisitori-
bus tabellio-
nes.

[Cum circa prosecutionem officij Inquisitionis, tibi commissi, ministerium, Tabellionatus officium exercentiū, sit plurimum opportunum. Nos volētes personæ tuæ gratiam facere, quæ dicti officij prosecutioni existere valeat, & remaneat aliis nihilominus fructuosa, discretionis tuæ concedendi iuxta formam, quam in talibus Romana seruat Ecclesia, dilectis filiis Danieli Alberti de Liazano & Blanco Francini ciuibus Veronen. prædictum tabellionatus officium, vt illud prudenter & fideliter exequantur, & ad eosdem cum necesse fuerit, in iis, quæ ad officium ipsum pertinent, recurratur, plenam concedimus auctoritate præsentium facultatem. Datum Romæ apud S. Sabinam 16. Kalend. Maij, anno primo.]

FRATRI GALGANO DE EVGV BIO ORDINIS Fratrum Minorum Inquisitori hæreticæ prauitatis in Ducatu Spoletano.

Reg. Vatic.
n. 16.
Confert hæc
bulla ad in-
telligētiā
c. statutum
y & 2. de hæ-
ret. lib. 6.

[Exhibita nobis dilecti filij Archioni militis nati, quondam Philippi dicti Pulmerij militis Spoletani petitio continebat, quod olim significantibus felicis recordationis Alexandro Papæ prædecessori nostro Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, in Italia deputatis, quod frequenter à Sede Apostolica committebatur eisdem, vt tam hæreticos credentes, fautores, & receptatores hæreticorum, quam ipsorum filios & nepotes priuandi dignitatibus, personatibus, officiis publicis & beneficiis ecclesiasticis de diocesanorum, vel eis absentibus, Vicariorum suorum consilio haberent liberam potestatem, & qualiter hoc deberet intelligi postulantibus declarari, præfatus prædecessor eisdem Inquisitoribus per suas duxit litteras respondendum, quod de filiis & nepotibus illorum hæreticorum credentium, & aliorum

V.

ANNO CHRISTI HONORII IV.
1286. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 14.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 79.

& aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videbatur, non autem illorum, quos emendatos esse constaret, ac pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ pœnitentiam recepisse, quam ipsi vel iam perfecerant, vel humiliter prosecutioni eius instarent, vel parati fuerant, dum viuerent ad recipiendum eandem. Verum licet Inquisitor prauitatis huiusmodi tunc in partibus illis per Sedem Apostolicam deputatus, memoratum Philippum, qui sibi confessus extitit, quod cuidam hæretico reuerentiam faceret, quædam contra fidem Catholicam proferendo, priuauerit bonis suis, ac idem Philippus coniunctam sibi propter hoc ab eodem Inquisitore pœnitentiam perfectit reuerenter, ac tandem sicut vere Catholicus receptis ecclesiasticis sacramentis viam fuerit vniuersæ carnis ingressus, & ab Inquisitore præfato etiam absolutus; tamen Potestas, Consilium & Commune Spoletanum dictum Archionum, eiusque filium occasione præmissorum ad officia Ciuitatis Spoletanæ pro sua recusant admittere voluntate. Quare prælibatus Archionus nobis humiliter supplicauit, vt nos misericorditer attendentes, quod idem Philippus, sicut præmittitur, tanquam vere Catholicus & fidelis Ecclesiæ Romanæ decessit, eundem Archionum, & filios eius decerneremus iuxta præmissum eiusdem prædecessoris responsum, in aliquo puniri occasione huiusmodi non debere, sed eos ad omnia sæcularia officia, & beneficia ecclesiastica & dignitates, ac ad omnes Ordines, impedimento huiusmodi non obstante, potius admittendos. Quia igitur de facto huiusmodi & eius circumstantiis habere poteris notitiam plenioram. Nos gerentes de circumspectione tua fiduciam specialem in Domino, præsentium tibi auctoritate committimus & mandamus, vt diligenti inquisitione præmissa, si prædicta inueniris veritate fulciri, & tibi etiam constiterit quod præfati Archionus & filij non sint de hæretica prauitate suspecti, & in fidelitate ac deuotione Ecclesiæ supradictæ persistant, super quibus omnibus tuam intendimus conscientiam onerare, auctoritate nostra denunties, & declares, quod propter præmissa, vel eorum occasione nihil eis possit obiici vel opponi, quin ad omnia sæcularia officia & beneficia Ecclesiastica, etiam si dignitates existant, illis non obstantibus, assumi libere valeant, & ij, qui litterati esse noscuntur ad omnes Ordines promoueri, prout secundum Deum & honorem Catholicæ fidei videris expedire. Quod autem super his inueniris, & duxeris faciendum, nobis per tuas patentes litteras harum seriem continentes fideliter studeas intimare. Datum apud S. Sabinam 5. Kal. Decembr. anno 2.]

V I. Translatus hoc anno ab Episcopatu Waterfordiæ, nostræ Urbis natiuæ, ad Archiepiscopatum Tuamensem Stephanus Fulbornius, quem superius^a diximus suum dicere Hibernos Minoritas. Discordantibus electoribus, in quos compromissio facta est, quibusdam Nicolaum Machin eiusdem Ecclesiæ Canonicum, aliis Fratrem Malachiam Minoritam conuentus Limiricensis incolam postulantibus, atque vtroque coram Pontifice apparente, visum est Pontifici & sacro Senatui hunc à vinculis Ecclesiæ Waterfordiensis absoluere, atque ad Tuamensem transferre *Romani Pontificis*. 4. Idus Iulij. BLANCÆ nobilissimæ sceminæ S. LVDOVICI Regis filia, & Philippi III. Gallorum Regis sorori, olim nuptæ Fernando filio & hæredi Regis Castellæ, (Castulonensium habet Æmilii^b), afflictæ, aduersitatibus innumeris circumdatæ, patre orbata, viri priuatæ confortio, germanorum solatio destitutæ, grauata insuper de natorum subtracta præsentia, quos in sua detinebant custodia, vt alias diximus^c, Reges Aragonij licentiam concessit, vt viuere possit intra septa monasterij de Humilitate B. Mariæ Virginis Parisiensis diocesis Ordinis S. Claræ cum mulierum & puellarum honestarum numero, Ministri Minorum, & Abbatissæ arbitrio moderando; de quo litteras dedit ad eundem Ministrum & Abbatissam.

V II. Memoratur à Mariano^d circa hoc tempus Fratrem Raymundum Barraui, virum plium, honorifice in conuentu Carcassonæ sepultum, retulisse sæpius ad correctionem aliorum Fr. Petrum de Trenalibus Guardianum Biterrensem in extasi factum vidisse Bernardum eiusdem Ciuitatis Episcopum, apud Lucianum tunc grauiter ægotantem ad iudicium vocatum, & tandem terribiliter damnatum, propterea quod ex humili & sordido genere ad Episcopatum assumptus, nepotes & consanguineos ultra statum suum ditauerit, nobilibus copulauerit mulieribus, & nouum addiderit cognomen de Limbano,

X x

Castro

a An. 1284.
n. 13.
Stephanus
Fulbornius
transfertur ad
Ecclesiā Tuam
ensem.

b Æmil. in
Ludou. IX.
Blancha re-
gia vidua se
recludit in
monasterio.
c An. 1277.
n. 7.

d Maria. l. 3.
cap. 4.
Chro. antiq.
Punitur Ep-
scopus ob lo-
cupletatos ne-
potes.

ANNO CHRISTI
1286.HONORII IV.
ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 14.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 79.

Castro Ecclesiæ, vt generis dissimularetur humilitas: atque eadem ipsa hora postea constitit Episcopum obiisse.

Con. Urbini.

Con. Laudē-
sis.
Gonzag. in
prou. Medio
Jan. con. 6.

Ante hunc annum constructum conuentū Minorum Vrbinate sem prouinciæ Mar- VIII.
chiæ, custodiæ Feretrinæ constat ex instrumento emptionis fundi, in quo domus est fabri-
cata. Habuit plures viros præclaros. Ex authentico etiam instrumento per Notarium
Bassianum Morenam compactum hoc anno in Ciuitate Laudensi apud Insubres con-
stat aliquanto antiquius esse Monasterium Minorum eiusdem vrbs, quod S. Francisci
nuncupatur, cuius fundatores Antonius Sissiraga, & coniux, Laudenses ciues asserun-
tur. Hi cum liberis carerent, sibi adoptarunt in filios & hæredes Fratres Franciscanos, &
Sorores Clarissas, quibus & ædes duas construxerunt, & liberalissime necessaria quæque
suppeditarunt. Vbi Fratribus erectum est domicilium præextitit ædícula quædam S. Ni-
colao sacra. Transiit ad Patres Obseruantes anno millesimo quingentesimo vigesimo se-
ptimo, dato Conuentualibus loco opportuno, quæ Obseruantes (qui in conuentu sancti
Ioannis in amænissimo colle ad mille passus ab vrbe sito inhabitabant,) intra ciuitatem
in loco, qui viridarium, vulgo *giardino* dicitur, sibi constituerunt intra vrbs mænia, vt
commodius populo possent inseruire, eorum confessiones excipiendo, & verbum Dei
prædicando. Primum autem illud Obseruantum habitaculum ab illis derelictum, ne ho-
stibus arcis aliquando loco esset, solo æquatum est. Translatio porro illorum ad locum
Patrum Conuentualium confirmata est autoritate Clementis Septimi anno millesimo
quingentesimo trigesimo quarto, & diplomate Imperatorio Caroli V. dato anno milles.
quingentes. quadrages. tertio, & alio Senatus Mediolanensis an. 1554. Ecclesiam pul-
chram & magnam exornat sepulchrum B. Leonis Minoritæ Episcopi Laudensis, caput
B. Michaelis à Carcano eiusdem Instituti, atque aliud S. Otiliæ Virginis & Martyris, nec-
non sepulchrum Ioannis Sissiraga Episcopi germani fratris ipsius fundatoris. Pertinet
etiam ad huius loci Fratres hospitium, apud oppidum S. Columbani erectum, quod ex-
cipiendis Prædicatoribus atque Confessoribus eò missis opportunè deseruit, dum adhuc
Fratres nostri in præfato S. Ioannis monasterio commorarentur, ædificatum.

Monast. Vrbini.
kin.
Meyer. ad
hunc. an.

Monast. Nomi-
Castri.

Prinilegia.

Hoc anno Isabella Princeps coniux Guidonis à Dominico Petri cognominati (est au- IX.
tem Dominicum Petri vicus ac Dominatus in Comitatu Burgundiæ, haud ita procul Di-
uione) Comitis Flandriæ, extruxit Parthenonem Clarissarum in parochia Ecclesiæ de
Werkin, de qua re dedit Pontifex litteras ad Episcopum Tornacensem, in cuius diœcesi
Monasterium erat ædificandum. *Ex parte dilecta. 2.* Non. Febr. Alium construxit in No-
uo Castro super Tynam diœcesis Dunelmensis in Anglia nobilis vir Ioannes de Vet, cui
in hunc finem vendi iussit Pontifex domum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi datis lit-
teris ad Archiepiscopum Eboracensem, & Dunelmensem Episcopum. *Dilectus filius. 3.*
Non. Nouembris.

Hoc anno Honorius concessit Fratribus, vt per quoscumque mallent Episcopos pos- X.
sent facere vt Ecclesiæ, altaria, & Oratoria sua, diœcesanis negantibus benedicerentur.
Ex parte vestra. 15. Kalend. Februar. Decreuit etiam conuentiones & pacta facta à Fratri-
bus cum Prælati, Ecclesiarum Rectoribus siue Clericis in præiudicium Ordinis esse om-
nino irrita & inania. *Religionis fauor. 4.* Idus Februarij; quod etiam concessisse Alexan-
dram I V. diximus superius. Hoc ipsum priuilegium concessum est Fratribus Prædica-
toribus. 14. Kal. Februar. & habetur in Regesto Vaticano. Collegit insuper omnium Mi-
norum priuilegia in vno diplomate, quod Mare magnum communiter appellatur, quæ
etiam confirmauit. In Mari magno Sixti I V. omnium copiosissimo, illud item contine-
tur, quare non est cur seorsum curemus ascribi.

ANNO

ANNO CHRISTI 1287.
SEDIS VACANTIS

RVDOLPHI IMPER. OCCID. AN. 15.
RELIGIONIS MINORVM ANNO. 80.

ARGVMENTVM.

Moritur Honorius IV. Laborat indefesse Raymundus Lullus pro conuersione Saracenorum. Celebrantur comitia generalia, in quibus eligitur duodecimus Minister generalis Fr. Matthæus Aquaspartanus. Tartaris Poloniam deuastantibus B. Chunegundis Clarissa, olim regina, cum ceteris virginibus abit in montana. Plurimorum Sanctorum per varias prouincias sub hoc tempore florentium vitæ sub compendio referuntur. Fr. Englesius assumitur ad Episcopatum Nouariensem; & Minoribus construuntur domicilia.

I.



MORITVR hoc anno Honorius Pontifex ipsis Nonis Aprilis, postquā sedit in Pontificatu annos duos, dies duos. Funus elatum ex S. Sabinae Palatio ad S. Petrum, exinde ad Basilicam ARACÆLI in sepulchrum gentilitium, vti alias diximus ^a, translatum. Vir fuit vitæ probatissimæ, consilij & prudentiæ tantæ, vt de illo Platina scripserit: [Solutus plura videbat, quam omnes simul, qui tum in Vrbe aderant.] Ecclesiæ iura contra inuasores constanter defendit, fidei Christianæ dilata-

Moritur Honorius Papa.

a An. 1251. n. 58. Platina in Honor. IV.

atationem summo ardore desiderauit, ita vt pro conuertendis Saracenis, & reducendis Schismaticis Orientalibus Arabicæ & aliarum peregrinarum linguarum studium Parisiis, ab Innocentio, Alexandro, & Clemente huius nominis Quartis vt institueretur sæpius præceptum, atque ab intermediis Pontificibus solerter commendatum, ille omnino institui voluerit, de quo suas litteras dedit ad Ioannem Cioletti tituli S. Cæcilie Cardinalem in Gallia Sedis Apostolicæ Legatum, quæ adhuc leguntur in regeſto Vaticano. ^b

- II. Huiusmodi Collegiis Orientalium linguarum & præcipuè Arabicæ pro Mahumetanorum conuersione instituendis, magno labore & summo studio incumbere hoc tempore RAYMUNDUS LULLVS Catalanus, quem superius ^c diximus induxisse Iacobum Regem Maioricarum vt in suo Regno ex his vnum erigeret: Scribitque author coæuus, & totius vitæ conscius in eius vita apud me MS. eum hoc ipso anno Romam venisse huiusmodi Collegia instituendi & stabiliendi gratiâ, mortuoque Honorio Lutetiam perrexisse, vt causam hanc prosequeretur. Ibi ex mandato Cancellarij Bertoldi nouum illud suæ scientiæ & artis genus publicè in aula litteraria perlegit, sed dum parum aut nihil in ea proficerent studiosi, abiit Montem-peſſulanum ad Iacobum Regem Maioricarum. Hic per aliquod tempus hæſit, vbi artem hanc, quam veritatis inuentiuam appellandam censuit, clariorem reddere studuit, reſectis multis figuris & notis, relictis ex sexdecim quæ prius erant, quatuor dumtaxat. Dehinc Ianuam, vbi librum hunc suum reddidit Arabicum, mox Romam venit acturus cum Nicolao IV. de fundandis vbique locorum monasteriis aut collegiis linguarum Orientalium. Sed propter varias rerum vicissitudines, & rei Christianæ tumultus Pontificis animum per grauiora distractum probauit, neque sperauit se quidpiam in hac re impetraturum. Rediit itaque Ianuam, illinc in Africam transfretaturus, vt vel solus tentaret, quod per plures fieri cupiebat operarios, conuersionem Saracenorum. Gauisi ad eius aduentum maximè commendabant viri pietatem, & animarum zelum, qui pro eisdem saluandis propriam negligeret salutem. At dum omnia essent in promptu, libros & vtenſilia quæque in naui recondideret, neque quidquam deesset, quam vt nauim conscenderet, exorta ei profunda futurorum cogitatio, & præſens imminentis periculi metus, cui ex humana imbecillitate succumbens, ibidem remansit. Sed vt nauiſ Ianua soluit, suam ſecum condemnans pusillanimitatem, & scandalizatos credens Ianuenses, quod virum quem eoſque commendabant, atque communi hominum forti præferendum exiſtimabant, viderint nulla grauiori causa, quam mortis vel ærumnarum metu à pio proposito reſiliisse, incidit in grauem mentis & corporis languorem, grauiſſimum putans hoc peccatum, neque leuiter ſoluendum. Quare continua

b Regeſt. Honor. an. 1. d. 270.

Raymun. Lullus laborat pro conuerſione Saracenorum.

c An. 1276. n. 6.

Vita MS. Raymun.

Varias in hunc finem peragrat regiones.

Traicere tractat in Africam.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 80.

pauitudo facti, & lenta tabescens febris, nulli explicato suo dolore ad nihilum ferme est redactus. Ad vespervas autem Pentecostes deferri se fecit in domum Fratrum Prædicatorum, ubi audito hymno, *Veni creator spiritus*, enixè orauit sibi prædictum condonari reatum, deinde apud eosdem Patres in lecto iacens mira commotione fluctuabat de mutando peregrini habitu in religiosum, & suscipiendo vel Prædicatorum vel Minorum Instituto. Domum regressus & infirmitate grauatus Minorum petiit vestem, nec tamen tunc obtinuit. Eucharistiæ sacramentum in nuda terra genibus flexis osculatisq; prius sacerdotis pedibus deuotè suscepit, & testamentum condidit, Christiani hominis munia morti præmittens.

Illuc nauigat.

Disputat cum Saracenis.

Detraditur in carcerem.

Eieitur ex regno Tunisi.

Venit Neapolim.

a An. 1284.

n. 1.

Capitulum

generale 27.

Matthæus

Aquaspartanus

Minister

generalis duo-

decimus.

Minoritas le-

ctores palatii

Apostolici.

Controuersia

inter Capi-

tulares.

b Rodolph.

fol. 239.

c Bzou. an.

1286. n. 5.

d Cormer.

lib. 10.

e Michouia

lib. 3. c. 60.

Molesta deinde agitatus tentatione, sed & magno ardore proximorum atque infidelium anhelans saluti, audiens in portu esse triremem, quæ Tunisium erat transfretatura, languentem quamuis & dolentem in illam se vehi fecit & libros. Sed inde quantumuis nolentem amici & pii viri retraxerunt, videntes certum ex nauigatione mortis imminere periculum. Detinere tamen non poterant, quin nauem actuariam illuc vela facturam paulo post melius se habens, conscenderet. Vt soluerunt, cepit cordis nubilum dissolui, & ægritudo diminui, itaut intra paucos dies perfecte conualuerit, & ad Urbem appulerit prænominatam. Hic frequentes habuit disputationes cum peritis quibusque Saracenis, instillauitque multis humaniorem legis Euangelicæ conceptum, quorum aliquos sperabat ad eandem reducere: sed qui inter magistros illorum erat potissimus, Regem admonuit periculi suæ gentis seducendæ, cui si consultum vellet, protinus capite plecti iuberet Christianum hunc seductorem. Detruso in carcerem Raymundo, conuocati Seniores qui de morte inferenda deliberarent: parum abfuit, quin mortis promulgaretur edictum; sed hominis grauitatem in dicendo, efficaciam in persuadendo, & in aspectu reuerentiam narrante quodam flamine veterano dilatata mortis sententia, interdictum illi Tunisi regnum sub pœna capitali, in quo si denuo appareret, lata est lex ut lapidibus obrueretur. Dum extraheretur à carcere, & ad nauem quandam Ianuensium duceretur alapis, verberibus, opprobriis & æumnis multis affectus est: neque tamen ad hæc adeo doluit, quin magis displiceret multorum conuersionem imperfectam relinquere, quos desiderabat sacris aquis intingi. Dum per aliquot dies in naui hæreret, in ciuitate apparuit Christianus veste & facie consimilis, quæ lapidare cæperunt Saraceni, clamantes à Rege ita statutum ut lapidaretur reuersus Raymundus. Fere ille perierat sub Raymundi specie, neque ex illorum manibus eripi potuit, donec speculatores retulerunt in naui hominem latitare. Nulla ergo tunc maioris lucris spe relicta transfretauit Neapolim, ubi usque ad Cælestini V. electionem remansit.

Post obitum Honorij Fr. Gulielmus de Falgario, quem diximus^a Ministri generalis I V. Arlotti anno præterito defuncti vices subiisse, conuocauit hoc anno sub festo Pentecostes ad Comitæ generalia in Montepessulano celebranda, quos oportebat interesse. In eo electus est duodecimus Minister generalis Fr. MATTHÆVS AQUASPARTANVS, Lector sacri Palatii, & sacre Theologiæ Magister Parisiensis, prouinciæ S. Francisci, & conuentus Tudertini alumnus. Successit illi in munere Lectoris Palatii Apostolici prædictus Gulielmus de Falgario Tolosanus, huic vero ad Episcopatum Viuariensem in Gallia assumpto Fr. Ioannes de Muro. Eadem controuersia, quæ in superiori capitulo mota est, in hoc etiam fuit excitata circa suffragia electorum. Contendebant quidam à singulis omnium prouinciarum Custodibus suffragia ferenda, cum eo usque non nisi ab vno omnium Custodum vices gerente, qui Custos Custodum dicebatur, ferrentur. Controuersiam hanc atque alteram de eligendo Vicario generali terminauit postea Nicolaus I V. quem perperam ait Rodolphus^b in hoc capitulo, & tertio sui Pontificatus anno eas diremisit: cum ille Pontificatus Nicolai annus, non nisi in 1290. Christi annum inciderit, neque adhuc hoc anno fuerit ad Pontificatum assumptus. Quo autem certo tempore hæc statuerit, nos suis locis narrabimus opportuniùs.

Tartari hoc anno, (non præcedenti ut habet Bzouius^c contra fidem authoris^d à se citati, & aliorum suæ gentis historicorum) magna irruptione facta in Russiam, Massouiam, Sandomiriensem tractum, & præcipuas Poloniæ regiones, Cracouiâ pridie Natalis Christi peruenerunt. In cuius oppugnatione cum nonnullos fortes viros amisissent, & Lescum Ducem cum vxore & Primoribus in Vngariam profugisse didicissent, maiore licentia & furore in pagos & oppida usque ad Carpathum montem debacehati, Sandecensem tamen

Monastice

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 80.

Monasterium, pauore, vt creditum est, diuinitus immisso non attigerunt, quāquam aberat
tum inde sancta CHVNEGVDIS; Nam cū duabus Sororibus IOLENTA & CONSTAN-
TIA, quæ Danielis Russorum Regis vxor fuerat, & cum vniuerso cætu Monacharum,
quæ ad septuaginta fuere, ad hæc cum magna sacerdotum & equestrium hominum ca-
terua in Pieninam arcem, natura loci munitissimā, ac vnum tantum & eum quidem per-
angustum aditum habentem sese receperat. Tandem satiati cædibus atque præda Bar-
bari in Russiam reuerterunt. Tantam autem hominum prædam tunc abegisse dicuntur
è Polonia, vt cum eam apud Wladimiriam recognoscerent, & inter se partirentur, vnum
& viginti millia innuptarum puellarum cæsa esse dicantur.

*Tartari de-
pradatur Po-
loniam.*

VI. Obiit hoc anno B. HERMANNVS DE GERSTADEM^a prouinciæ Saxonix in Conuē-
tu Mulhusen. Profundam sectatus humilitatem despectissimis quibusque & contempti-
bilibus obsequiis se ingerebat. Arctam paupertatem ita coluit, vt nullius rei, nisi quam
extrema requirebat necessitas, sibi vsum reseruaret. Salutem animarum summopere ze-
latus ad aspera, montosa, & ab aliis neglecta oppida magno sui incommodo & victus pe-
nuria pergebat, siluestribus & rudibus prædicans ruricolis, eosque sollicitè in via Domini
instruens, apud hos solo pane & aqua contentus. Confessiones audiebat assidue, sana &
christiana consilia semper impendens, pauperum potissimū curam agens, diuitibus enim
dicebat non deesse qui sollicitius inseruiant. In vita & post mortem multis claruit miracu-
lis; tres infantulos in vuluis mortuos, puerulos duos, & puellam annorum duodecim,
aquis submersos ad vitam reuocauit. Infantulum tabescentē, & vbera fastidientem, mu-
lierem à seiugo curru oppressam, alteram in partu animam agentem, atque alteram post
partum morientē à mortis faucibus eripuit, cæcos nouem, oculis maculosos plures, mu-
tos tres, surdos duos, mulierem verme in aure laborantem, contractos sexdecim, morbo
caduco frequenter afflictā, paralyticos duos, amentes & furiosos totidē, gibbosum vnum
perfectè sanauit. In periculis & carceribus constitutos plures, ab infirmitate graui scēmi-
nam, ab hectica febre alteram, à syncopi tertiā, à partus dolore quartā, à fluxu sanguinis
vulneratum adolescentem, à laquei tentatione alterum mirabiliter liberauit. Res furto
ablatas, errantia & perdita animalia miro modo restituit. Multa alia eaque egregia per
merita huius optimi viri operatus est Deus miracula, per quæ eius sanctitatē confirmauit.

*B. Herman-
nus Gersta-
densis.
a Pisan. con.
for. 8.
Marian. l. 3.
cap. 7.
Rodul. fol.
107.
Eius virtu-
tes.*

*Multa eius
miracula.*

VII. In prouincia Hungariæ, & custodia Zirimienfi apud Villam Francam conditus F. Ioan-
nes primus illius prouinciæ Minister, vir princeps, miraculis clarus. Tres mortuos ad vi-
tam reuocauit: ex his duo erant Minoritæ, quos probè ait, qui eius gesta compendiose
scripsit, se cognouisse, necnon tertium arte coriarium, eumque dum illa scribebat, tunc su-
peruixisse. Addit sibi narrasse scēminam se veluti exanimē absque vlla vitæ functione die-
bus nouem iacentem, repentē exsuscitatā à Ioanne sibi apparente. In quodam illius pro-
uinciæ conuentu prædixit fratribus se illo ipso die ex hac vita migraturum, rogauitque vt
cadauer ferri curarent Villam Francam, inde octo milliaria Italica distantē, nouerat enim
locum illū vbi tunc habitabant à fratribus derelinquendum. Obiit, vt prædixit, & cadauer
super plaustrū imposuerunt fratres, sed antequā equos admouerent, dum parumper vo-
lebant refici, nullo trahente currus abiit in destinatum locum, flumenque transiit: cuius
vestigia sequentes non sine stupore fratres inuenerunt positū ad claustrum ingressum, vbi vir
pius sibi sepulturæ locum elegit. Habetur ibidem magna in veneratione clarus miraculis.
Successit huic in Ministeriati Ioannes alter, sanctitatis particeps, qui curauit Petrum de
Teria suū successorē à graui infirmitate. Conditus est in Ecclesia S. Ioannis Euāgelistæ in
ciuitate Budæ, & custodia Albiēsi. Post prædictos duos Ministros rexit F. Petrus prouinciā
sub hoc anno, vitæ sanctimonia illustris. Sepultus est in pariete Ecclesiæ Budēsis prædictæ,
illuminauitque cœcū ad sepulchrū orantē, & plures à variis infirmitatibus liberauit. In eadē
prouincia in Custodia & conuētu Strigoniēsi S. MARIE nūcupato requiescit F. GALLVS
deuotissimus S. Theol. Lector, ex cuius sepulchro suscepta modica terra ægrotis medetur.

*B. Ioan. pri-
mus Mini-
ster Hunga-
ria.*

*Ioannes al-
ter secundus
Minister.*

*B. Petrus ter-
tius Minister.*

B. Gallus.

VIII. In eodem conuentu Strigoniēsi vixit Fr. ÆGIDIVS laicus, modo cocum, modo
agens ostiarium. Carnes nunquam edit, nec vinum bibit, visusque est frequenter extra se
raptus, & à terra eleuatus. Hora prandij dum Guardianus nihil videret paratum, per-
quisiuit vbique Ægidium tunc architriclinum, inuenitque in cella promptuaria extra se
factum, in aëre hærentē immobilem, atque à terra adeo remotū, vt neque summis digitis

B. Ægidius.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 80.

eum posset attingere. Dum summo mane vinum vellēt haurire apposito fistulæ cenophoro seu cantharo, epistomium manu tenens abiit in extasim, in qua hæsit vsque ad horam sextam, neque vinum euersum est, dum pleno cantharo cadus liquorem vltra non reddidit. Nouem ægrotauit diebus, & vltimo dum de illius ageretur sepultura circumstantes peritè alloquebatur Latino idiomate, cum nunquam litteras vllas didicerit, significauitque sibi adfuisse SS. PP. Franciscum, Antonium, & Bernardum. In vita & post mortem in signis & prodigiis fuit gloriosus. Vltra hoc requiescunt in eadem prouincia in Chara-Villa Fr. Ioannes Custos & Fr. Henricus Teutonicus, viri sanctissimi.

BB. Ioannes
& Henricus.

B. Rogerius,
Marian. cit.
Antoni. cit.
24. c. 9. §. 9.

Eius virtu-
tes.

Custodia
oculorum.

Greg. lib. 31.
Mor. c. 1.

Hac ipsa tempestate viuebat vir perfectissimus frequentis extasis, & profundæ con- I X.
templationis F. R O G E R I V S de prouincia Prouinciæ. Diuina reuelatione hoc In-
stitutum amplexus in ipso tyrocinij limine mutatus est in virum alterum, itaut videre-
tur multis annis alios edocuisse. Ad maioris meriti cumulum permisit eum Dominus
tentari vehementer, vicit tamen diuina opitulante gratiâ molestias, neque amplius in
reliquo vitæ tempore grauem sensit tentationem, neque mortalem admisit reatum, vti
eiusdem Confessarius Fr. Raymundus Petri plenam fecerat fidem. Perfectissima con-
tritione & intensissimo cordis dolore obtinuit à Domino plenariam omnium pecca-
torum remissionem. Confitebatur sæpissime idque magna amaritudine cordis, septies
vel octies die vno, & quinquies in anno generaliter omnes recensabat reatus ea dili-
gentia & claritate, vt inordinatos quoscumque motus mentis & corporis exprimeret
perfecte. Ad tantam peruenit mentis serenitatem, vt neque ad humanas laudes, neque
ad diuina beneficia magna & frequentia, quicquam extolleretur, aut vanæ gloriæ agi-
taretur impulsu. In victu & vestitu secundum exteriorem hominem cæteris confor-
mabatur Fratribus, secundum interiorem vero mirum adinuenit abstinentiæ genus, ad
singulas quippe buccellas mentem eleuabat in Deum, & sic per talem abstractionem
nitebatur non sentire cibi saporem: sentiens vero non eleuatâ mente neque ab huma-
nis abstractâ, omnino ab esu abstinebat. Diligentissime super exteriorum sensuum
custodia inuigilabat, neque vllatenus verba ociosa aut inutiliter prolata, multo minus
murmuratoria poterat audire. Confessarium suum prædictum Raymundum alias vi-
rum perfectum semel audiuit otiose aut iocose loquentem, cui custodis autoritate,
qua tunc pollebat, iniunxit, vt pro quolibet verbo otioso diceret flexis genibus psalmum
Miserere mei, Symbolum Apostolicum, & Antiphonam *Salve Regina*, neque quantumuis
rogatus voluit reuocare aut minuere pœnitentiam, nisi in eo dumtaxat, vt non tenere-
tur prædicta flexis genibus statim vbi peccaret, recitare. Mulierum solerter fugiebat
aspectus, neque matrem quantumuis vetulam audebat in faciem respicere: Admiratus
de his Confessarius, qui puritatis eius & castæ mentis erat conscius, interrogauit eum,
vt quid ita inurbanè se gereret, vt nec in matrem, nec in heroinam nobilem, quæ sæpius
eum venit allocutura oculos erigeret, præsertim cum per Dei gratiam à malis cogita-
tionibus & concupiscendis, quas videret videretur esse alienus? Cui respondit: Quam-
diu homo facit, quod in se est, occasiones peccandi & pericula fugiendo, Deus facit,
quod suum est, cum à malis præseruando. Quod si homo se periculo temere exponit,
præsertim in tali materia, ad quam ex vitio deprauatæ naturæ est valde propensus: iuste
committit eum Dominus propriis viribus, in quibus confidit, per quas non poterit ten-
tationibus omnibus resistere, sed facile succumbet. Et si aliquando possint videri mu-
lieres absque mortali reatu concupiscentiæ, difficile est non aliquid hære, quo statim
fiat venialis peccati reus, qui eas intuetur: at verus Dei seruus tanta solertia cauet scien-
ter incidere in veniale, quantæ si esset mortale grauissimum. Et sæpius, inquit eius Con-
fessarius, hæc verba audiui promentem. Tanta cura vitarem veniale minimum, qua
mortale maximum peccatum. Ea sane perfectorum virorum conditio, vt vel in mini-
mis Deum, quem summe diligunt, offendere perhorrescant, & quidquid potius pati ve-
lint, quam ea quæ prius negligebant, incaute perpetrare. Nam quæ prius noxia tepore tor-
pescunt, vel otiosa verba, vel inutiles cogitationes minoris esse reatus credunt: si igne compunctio-
nis incalcescentes, à torpore suo tacti subito afflatu contemplationis euigilent, illa quæ leuia paulo ante
crediderunt, mox vt graua ac mortifera perhorrescunt. Cuncta enim vel in minimis noxia, quasi
atrocissima refugiunt: quia videlicet animæ per conceptionem spiritus grandidæ, introire ad se iam
inania nulla permittunt.

Alcissi

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15.211 NORVM AN. 80.

X. Altissimam affecutus Dei cognitionem & profundissimam contemplationem my-
steriorum coelestium, mihi, inquit Confessarius, verba facienti de extatico fratre Ægi-
dio Afsisiate eiusque creberrimis raptibus respondit; menti defæcata & in Deum ele-
uata facillimum esse in extasim agi, & addidit se cognouisse hominem, qui vno dum-
taxat die sapissime restitit violenter ne extra se fieret, tantaque vi indignuisse vt non ra-
peretur, & Deo per extasim coniungeretur, quanta alij vti solent vt ad eum appropin-
quent. Cum vero obiicerem; mirum esse inueniri aliquem, qui huiusmodi beneficium
velit respuere, dixit: Dei seruos humiliter de semetipsis sentire, & tanta coniunctione
indignos se reputare, quod si de seruorum conditione transeat ad statum filiorum, secu-
rius se quidpiam audere, & liberius se permittere introduci ad penetralia maiestatis
diuinæ. Non itaque omnes, asseribat, serui Dei audent in eius amplexus & oscula rue-
re, dum enim Dei maiestatem contemplantur, suam vilitatem clarius aspiciunt, & in-
dignos se reputant tanto beneficio. Hominem autem illum quem se cognouisse dixit,
iudicat Confessarius non alium à semetipso fuisse, additque quod dum in hebdomada
sancta sæpius illa verba *Infirmata est in paupertate virtus mea*, cum magno repeteret sin-
gultu, atque ipse causam importune interrogaret, respondit: Nonne valde infirmata
est virtus animæ meæ, quæ non potest sustinere Deum meum? qui dum intimè se ei
communicat & nimia replet dulcedine, oportuit exclamare & dicere: Domine recede
à me, quia non possum abundantiam tuæ suauitatis sustinere.

Valde exta-
ticus.

XI. Ita erat ab humanis abstractus vt ciborum sapores, rerum valorem, aut colores ne-
quiuerit discernere. Dedit ei Guardianus obscurioris coloris, & melioris panni habi-
tum, quod cum ei diceretur post dies octo, quibus eum gerebat, admiratus, statim de-
posito habitu rogauit præfectum nonnisi communis panni, & eiusdem quem aliis de-
derat Fratribus, sibi vestem concedi. Licet in communi conuersatione, & statu sub-
diti esset benignus valde & affabilis, attamen aliis præfectus ex zelo animarum & diui-
ni honoris in correptionibus durus erat & inflexibilis, ita vt ipsos terreret innocentes.
Vt impositas pœnitentias remitteret, quantumuis flexis genibus rogaretur, non poterat
flecti, illa adducta ratione: Moyses mitis & populo, quem regebat, summè addictus, vt ei
Deus miseretur, & peccata dimitteret, instantissime orabat; & aliunde ipse non ver-
bis, sed gladio illorum castigabat errores; Ego etiam me teneri scio vt pro fratrum pec-
catis orem, sed Dei offensam vt ipse facilius indulgeat, duriori debeo corrigere disci-
plina. Illud tamen ei contulit Dominus, vt non magis exasperarentur, sed potius
emollirentur huiusmodi increpationibus animæ subditorum, & correctionis fructum
semper reportaret.

In præfectu-
ra durus pec-
catorum cor-
rector.

XII. Tanto charitatis feruore in Deum ferebatur, vt ex signis exterioribus videretur eun-
dem semper habere præsentem. Psallens, siue manducans, siue cum aliis conuersatus
frequenter oculos in cœlum extollebat, deuote corpus inclinabat, repentinoquæ rubore
facies immutabatur, & profunda ex imo corde prodibant suspiria, neque omittebat,
quantumuis alij adessent, quæcumque reuerentiæ signa adhibere, quasi præsentem
Deum aspiceret, eique loqueretur. In nullo actu qui ad Dei cultum, vel proximi spe-
ctabat vtilitatem verecundabatur: dicebatque eum verum amorem non esse, qui om-
nem non expelleret inanem verecundiam. Quotidie ferme rem sacram faciebat, &
tanto amoris impetu in missa voluebatur in gyrum, vt casurus videretur. Completo
vero sacrificio abscondebatur, nec longo post tempore apparebat in publico. Deuotio
eius erat pura & sincera sine exterioribus lacrymis, sine eloquio multo aut copioso, sine
aliorum fuga, aut macilentæ faciei pallore, vel vestitus squalore; sed omnibus omnia
factus hilarem & iucundum se omnibus exhibebat.

Deuotus in
diuinis mi-
nisterys.

XIII. Quantumuis omnem vanæ gloriæ auram à se longè faceret, dicebat tamen, quod si
quæ in ipso essent virtutes, cuperet eas seiri ab vniuersis, quia certissimum est, inquit,
nullum habere boni quidpiam ex se ipso, aut suis meritis, sed ex Dei benignitate. Ab-
scondam ergo ego dona Dei mei, & laudem sibi debitam ego subtraham. Imo certe ve-
lim, quod totus mundus seiret & videret mirabilia eius, & magnitudinem dignationis
suæ, qui taliter voluit vilissimum vermem magnificare: eo fine vt bonorum omnium
authori gloriam, & laudem, & benedictionem attribuat. Vnde cum laudaretur ab hu-

Dei in suis
donis cupie-
bat laudari.

ANNO CHRISTI SEDIS VAGAN- RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15. RYM ANNO 80.

In declamā-
do efficac.

militate quidam frater, & ille præ humilitate negaret hanc in se esse virtutem, eum increpauit R O G E R I V S dicens: Quare negas donum Dei in te esse? Nonne cordati quique norunt à te virtutem hanc non processisse, sed à Deo? Permitte ergo vt cognoscatur quod Dei est, & laudetur Deus in donis suis, & sanctificetur in omnibus operibus suis. Verba eius erant ignita, & efficacia medullas cordis penetrantia, neque ad eum redibant vacua sine fructu; flectebat enim quo volebat auditores: Indè vero erant efficaciora, quod præmittebat opere, quod hortabatur sermone. Raymundus confessorius scribit se audiuisse hominem adeo potenter sacra verba eructantem de irradiatione cœlestium spirituum, deque eorundem transformatione in Deum per amorem, vt ipse cum aliis fuerint vehementer accensi, videreturque cœlestis flamma animam vrere, & per corpus velle euaporare, fueritque qui sudorem emitteret, & ex vi depascentis ignis animam ageret, nisi rogatus concionator sermonem terminaret. Alias valde commouit & incendit vniuersos Fratres dum post matutinum in festiuitate S. Francisci eis prædicaret assumpto themate: *Factus sum tanquam vas perditum*. Interrogatus vero, vnde verba eius haberent tantam efficaciam, & ardorem? dixit; Qui mentis eleuationem præmittit in omnibus actibus suis, & ad Deum omnes dirigit, in omnibus inuenit eundem: Quando porro vis legere in sacris libris, debes cor tuum ad Deum eleuare, dicens: Domine, vilissimus seruus tuus, omnino tua gratiâ indignus, vult ingredi ad videndum thesauros tuos, ad quos dignare (licet indignissimum) introducere, & dare ei in verbis istis vt tantum te diligat, quantum cognoscit, quia non vult te cognoscere, nisi vt te diligat. Et iste vere in huiusmodi eleuatione inuenit Deum suum, qui dat postea voci eius vocem virtutis. Et quia ipse assidue ita faciebat, quidquid primum in apertione Bibliorum occurrebat, ei notabile valde apparebat; & propterea margines omnes sacri Codicis piis & doctis notis repleuit. Rogatus apud Bellicadium à Fratribus vt eis de Deo loqueretur, dixit: Homo perfectus dedignatur loqui de Deo. Ad que verba commotis inquit: Adeò sunt alta & magna, quæ homo perfectus in raptu cognoscit, quod nullum ei sufficit idioma his exprimendis. Itaque de ineffabilibus difficiliter loquitur, ne fortassis illa proferendo vilificaret communibus & ieiunis loquelis.

Mirabiles
habuit visiones.

Mirabiles habuit visiones & consolationes cœlestes. Quadam nocte in matutino XIV, dum recitarentur illa verba: *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum*; apparuit ei in splendore multo Angelus Domini, qui confortauit eum, & aliis Fratribus secundum varias illorum dispositiones varia dona distribuit. Alias mente eleuatus est ad summum cœlorum, vbi Christi Domini, Sanctorum Apostolorum, & cœtus Angelici donatus est visione. Remansit autem adeo viua Christi effigies eius impressa memoriæ, vt videretur sibi semper habere præsentem. Tertio fuit raptus ad tam profundam cœlestium rerum contemplationem, & in immensum diuinæ bonitatis pelagus absorptus, vt nec seipsum, nec aliud quidpiam præter Deum videret. In hoc raptu dilatabatur corde, irradiabatur, & accendebatur ascendens ad secretissimos Dei intuitus, & amorphos amplexus, quos ille mirabili stylo peculiari de hac re tractatu descripsit. Eo ipso anno, quo mortuus est, apparuit illi in specie gloriosa F. Bertrādus Berengarij olim S. Theologiæ Professor apud Montempeffulanum, vbi corpus eius requiescit, vir vitæ commendabilis, qui à quadriennio defunctus erat, & certam ingessit spem, fidemque fecit eum illo anno transmigraturum ad gloriam cœlestem. Quo bono nuntio exultabat in spiritu & desiderabat suum terminari incolatum in cubiculi secreto, & in horto frequenter interrogans Dominum, quando moreretur? Dicebat enim non sibi amplius licere in hoc mundo morari, dum nihil iam sit, quod videat, nec audiat, nec sentiat præter Deum. Addebatque cum lacrymis illa verba. Tota salus mea tu es Domine, & vniuersa voluntas mea, neque est quidquam in ea quod non germinet: Deinde vt suspensam animam consolaretur subiungebat. *Conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*. Dum sub hac anxietate versaretur apparuit ei denuò Bertrandus, apud quem conquestus de mora, certum reddidit, vitæ terminum imminere. Porro post bimestre à reuelatione facta in mense Septembris sub diei crepusculo in conuentu Vsentia felicitè obdormiuit in Domino, cuius animam viderunt quidam specie globi ignei, & luminosi cœlos penetrare. Copiosè & diffusè vitam sancti viri descripsit

Cupit ex hac
vita emigrare.

Quis eius
viam scripsit.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1287. TIS. OCCID. ANNO 15. NORVM AN. 80.

descripsit eius Confessarius Raymundus prædictus, ex quo potiora hic delibauimus.

- XV. Sub hoc eodem tempore reponit Marianus sequentes Dei seruos, licet non omnino constet, qua floruerint ætate. In conuentu Narbonensi F. ELECTVS requiescit, qui multis claruit miraculis, & vno die septem fratres à diuersis infirmitatibus liberauit. In conuentu Diensi prouinciæ Burgundiæ modo S. Bonauenturæ ELECTVS alter, vir sanctissimus. In conuentu Viennensi eiusdem prouinciæ F. MICHAEL miraculis insignis, quorum illud vnum, quod ad exemplum Christi Domini aquam in vinum mutarit. Ibidem appositus est F. DRODO, cui sacrum facienti Angelus in humana forma inseruiuit, in Ecclesia deserta & derelicta, aliusque Angelus itineri necessaria præparauit; nec non Frater GVLIELMVS prophetico spiritu donatus, qui clarè futura quæque prædicabat. Fertur in eiusdem Ciuitatis Viennensis & Ecclesiæ matricis cæmeterio iacere quendam ex sancti Francisci sociis, qui miraculis coruscavit. In conuentu Amoniaci eiusdem prouinciæ sepultus est Frater GVLIELMVS, ad cuius preces naus, quæ iam soluerat, & longe recesserat à portu statim rediit nullo agente nauclero. In prouincia Turoniæ & Conuentu Redonij Fr. RADVLPHVS, cui sacrum facienti adstiterunt & ministrarunt Angeli. In conuentu Pictauiensi eiusdem prouinciæ Fr. SIMON, qui eandem aliquot annis rexit, ad cuius os Spiritus sanctus in forma columbæ visus est. In conuentu Aurelianensi eiusdem etiam prouinciæ Fr. ELECTVS, cui in Extremavitione & animæ commendatione sancti, qui nominabantur in Letaniis familiariter apparebant, eique colloquebantur, qui per triduum antea non poterat loqui. In prouincia Castellæ & Conuentu Toletano iacet Fr. ANTONIVS BURGENSIS laicus: Hic cum Burgis quereretur coram CHRISTO crucifixo de grauioribus quibusdam Patribus nimiam moram trahentibus in refectorio cuius ille curam habebat, atque hoc abiret in dissolutionem; accepit ab eo responsum, & dissolutionis vidit duram correptionem. Toleti per multos annos ostiarium egit, vbi amphoram vino plenam fractam redintegrait, & puellam animam iam iam agentem signo crucis ad vitam reuocauit. Plura fecit in vita, & post mortem miracula.

- XVI. Toto hoc anno à morte Honorij Pontificis sub Aprilis initio vacauit Sedes Apostolica, quantumuis conuenerint Cardinales in montem Auentinum ad S. Sabinam successorum daturi. Plures enim ex eisdem aëris insalubritate offensi subito in morbum inciderunt, dilata proinde Pontificis creatione: Indè illius montis aër nocius quod marinis & Austrinis flatibus regio illa exposita sit, ea præsertim pars, quæ testaceo imminet campo. Sabellicus scribit vt sua ætate magna pars Ciuitatis, quæ ex ea Auentini regione Circenses spectauit Ludos, quorum aliqua species adhuc durauerat, quum antea æstuasset, Austro leuiter inflata, in morbum inciderit, multique mortales febre conflictati, demum periclitati sunt. In quo illa subit reputatio, haud relatu indigna, quum pars vna spectaculi illius grauius fuerit infecta, cæteri qui ab Austro auersi eo die spectauerant, murorum vrbs obiectu, qui campum ab ea parte muniunt, ab Austrino flatu defensi, innoxij domum abierint.

- XVII. Assumptus est hoc anno ab Honorio paulo antequam moreretur, ad Episcopatum Nouariensem Insubriæ nobilem & antiquum sub Archiepiscopo Mediolanensi, & Petri Lombardi Magistri sententiarum natalitiis notissimum, Fr. ENGLÆSVS Minorita, cum diu vacaret illa sedes, per obitum Singebaldi, & contenderent inter se Franciscus Archidiaconus ipsius Ecclesiæ, & Paynus Præpositus Ecclesiæ S. Gaudentij Nouariensis in discordia electi. *Ex susceptæ seruitutis officio.* 16. Kal. Martij.

- XVIII. Ante hoc tempus domicilium obtinuisse Minores Auriæ vulgo *Orense*, quæ Callæcorum vrbs est episcopalis in Hispania ad Minium fluuium, scribit Gonzaga, ex tabulis testamenti Violantis Reginæ coniugis Alphonsi Decimi, cognomine Sapientis (licet sibi non valde sapierat regno spoliatus per Sancium filium) quæ asseruantur apud Clarissas Allarisij. Idque mihi omnino probatum ex quibusdam commissionibus, quæ occurrunt in regesto Pontificio, missis ante hunc annum circa varias materias ad Guardianum Minorum Auriensem. Ferunt primam domunculam à quodam illius vrbs Episcopo, igne admoto incensam, quod Fratres receperint occisores sui nepotis ad Ecclesiasticum asylum confugientes; cuius ille facinoris pœnam retulit à Summo Pontifice, & compulsum

B. Electus.
Pisan. con-
for. 8.
Marian. cit.
Gonzag. in
prou. S. Bo-
nau. con. 38.
Alter, Ele-
ctus.
Fr. Michael.
Fr. Drodo.

Fr. Gulielm.

Alter Guliel-
mus.

Fr. Radulph.

Fr. Electus.

Fr. Anton.
Burgens.

Vacat dies
Sedes Aposto-
lica & qua-
re.

Sabell. En-
nead. 9. l. 7.

Fr. Englesus
Episcop. No-
uariensis.

Con. Auriem-
sis.
a Gonzag. in
prou. S. Ia-
cobi con. 13.
Monu. MS.
eiusdē prou.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN-
1287. TIS.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 15.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 80.

pulsus est vt nouum Fratribus cœnobium exædificaret. Iacent honorifice hoc in loco Fr. Ioannes Cretenfis & Gondifaluus, quorum fufiorem mentionem dabimus tempore opportuniori.^a

^a An. 1361.
Con. Viueri.
Gonzag. cit.
con. 14.
Monumen.
MSS. cit.

Constantia
de Castro.

Apud eosdem Callæcos, & oppidum Viueri in diœcesi Mindonenfi extructum circa XIX. hoc tempus aliud Monasterium pro eisdem Minoritis constat ex sepulchrali quodam lapide facelli Conceptionis immaculatæ Virginis MARIÆ, cui hoc incisum epitaphium. *Hic iacet Dominus Marcus Petri Archidiaconus æra millesima, trecentesima, trigesima secunda;* quæ correspondet anno Christi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. Detectum est anno millesimo sexcentesimo vndecimo, integrum & sanum corpus Constantiæ de Castro Excellentiss. Dominorum Comitum de Lemos consanguineæ, & nobilissimi herois Roderici Diaz de Andrade, qui merebatur & occubuit fortiter sub Ferdinando Rege Catholico in regno Granatensi, piissimæ coniugis. Vsq̃ue ad prænumeratum annum requieuit nobili & vetusto sepulchro in sacello Crucis gentilitio, quo concessso alij familiæ dum oporteret inde transferri ad latus dexterum altaris maioris, illæsa reperta, quantumuis edaci calce cooperta, suauissimum emisit odorem, & miraculis aliquot suæ probitatis & virtutis testimonium perhibuit, quæ Petrus Fernandez Zorrilla Mindoniensis Episcopus iussit per graues & doctos viros examinari, qui datis ad eum litteris, quarum exemplar mihi transmissum, commendarunt mulieris sanctitatem, & facta ab eadem miracula.

Con. Redonij.
Gonzag. in
prou. Turo.
con. 17.

Con. Castri-
millani.
Idē in prou.
S. Bonauent.
con. 11.
Paulus To-
nelier & Tos-
sanctius For-
tinus.
Conu. Liburni-
nij.

Idē in prou.
Aquit. recet.
con. 13.
Con. Ameria.
Rodul. fol.
254.

Con. Nuceri-
nus.
Idem f. 276.

Con. Fallero-
ni.

^b Rodolph.
fol. 257.

^c An. 1287.
n. 20.
Con. Victoria
Fractarum.

Eiusdem temporis dicitur conuentus Redonij, vrbis Episcopalis Armoricæ Britannia XX. in prouincia Turonia, sancto Iacobo minori sacer, licet S. Francisci communiter nuncupetur, extructus à Ducibus Britannis intra vrbis mœnia. Supra diximus ibidem requiescere pium virum Fratrem Radulphum. Cæterum conflagratis scripturis nihil aliud memorabile nobis restat de hoc loco dicendum. Castriullani conuentus in Prouincia Burgundiæ (quæ nunc est sancti Bonauenturæ) & Custodia Diuionensi sub hoc anno extructus est à præfati oppidi Comitibus Ioanne & Ioanna. Eum semel atque iterum hæretici destruxerunt, sed & refici curarunt Fratres piorum adiuti subsidiis. Ibidem passi sunt ab hæreticis varia tormenta & mortem anno millesimo quingentesimo sexagesimo secundo, Fr. Paulus Tonelier Guardianus, & Tossanctius Fortinus. Quorum ossa hinc inde collecta illic recondi curarunt Consodales. Ante hunc annum apud Liburnianam Aquitaniæ ciuitatem Edvardus Rex Anglorum ob magnam in deuotū ac pium virum Fr. Raymundum Brunum affectum, extruxit Minoribus domicilium intra vrbis mœnia. Ameriæ (quæ vrbs est Vmbriæ antiqua in colle sita inter Narim Tiberimque fluuios) construxerunt hoc anno aliud ipsi Minoritæ ex publico ære, piorumque elemosynis sub titulo SS. Philippi & Iacobi. Floruerunt hoc in loco (qui ad PP. Conuentuales prouinciæ S. Francisci & Custodiæ Tudertinæ spectat) viri docti Simon de Corsciano & Ægtdius Delphinus Amerinus olim Ordinis Minister Generalis. Alterum eis ædificare cepit Dominus Petrus Philagerius in ciuitate Nuceriæ Paganorū in Campania in Picentino agro à mari P. M. I X. à Sarno flumine I V. distante. Pertinet ad prouinciam Terræ laboris & Custodiam Salernitanam. Falleroni in Marchia Anconitana sub hoc tempore extruxisse conuentum Fratribus oppidi vniuersitatem constat ex diplomate Magistri Ioannis Belli Mediolanensis Vicarij Apostolici in prouincia Marchiæ conseruatam ibidem: Consecratam Ecclesiam anno millesimo tercentesimo secundo Indict. quinta decima, tempore Innocentij Sexti, die septima Mensis Augusti scribit Rodolphus^b; sed hæc non cohærent; etenim Innocentius Sextus creatus est non nisi anno millesimo tercentesimo quinquagesimo secundo: quod si fortassis dicatur errorem irrepsisse in notas numerorum, & pro 1302. scribendum 1252. vt ita verè incidato in tempus Innocentij: obstat certus & adæquatus numerus Indictionum, quem etiam assignat; nam anno millesimo tercentesimo secundo, vere fuit Indictio quintadecima, & anno millesimo tercentesimo quinquagesimo secundo, Indictio quinta. Claruit ibidem beatus Peregrinus de Fallerono, de quo nos alias egimus diffusius^c. Consecratam hoc anno Ecclesiam sancti Victoris Fractarum in eadem regione Marchiæ testantur quædam instrumenta ibidem asseruata; conuentum tamen seu Fratrum domicilium tradunt oppidanivel à S. FRANCISCO constructum, vel eidem cœuum. Duo hæc posteriora monasteria

ANNO CHRISTI 1288. NICOLAI IV. ANNO I. RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 16. RELIGIONIS MINORVM AN. 81.

steria sunt Patrum Conuentualium prouinciæ Marchiæ Anconitanæ, primum spectat ad custodiam Firmanam, secundum ad Fanensem.

ANNO CHRISTI 1288.
NICOLAI IV. AN. I.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 16.
RELIGIONIS MINORVM AN. 81.

ARGVMENTVM.

Frater Hieronymus Asculanus creatur Pontifex Maximus, & Matthæus Aquaspartanus, Cardinalis. Mittit Pontifex Nuncios ad Tartaros, quorum plurimi cum reginis eorundem fidem susceperunt Christianam. Alios item destinat ad Reges Sclauorum. Multam elargitur potestatem Inquisitoribus Minoritis, in Gallia aliisque locis deputatis. Suam interponit auctoritatem in rebus grauissimis apud Reges Hungariæ, Franciæ, Hispaniæ, & alios Orbis Principes. Curat libertati restitui Carolum Claudum, pro quo obses datur cum fratribus S. Ludouicus, cuius in adolescentia virtutes referuntur. Recensentur aliqui Martyres & Episcopi Minoritæ; & edificantur cœnobita.

I. **V**ACAVERAT Sedes Romana menses decem, diebus octodecim, quia propter infirmitates & mortes multorum Cardinalium soluto Cōclau in monte Auentino, in aliud tempus magis salubre electionem distulerunt; maxime verò cum terræ motus ipsi, qui tūm permagni fuere, religionem quandam iniecerint, quo minus tūm quidem id fieret. Mansit tamen, cæteris procul abeuntibus, in prædicto monte Fr. Hieronymus Asculanus Cardinalis Prænестinus, qui noxij aëris periculum ea ratione propulerat, ut medio æstu ignes vbique in palatio voluerit accendi, per quos aëram perpetuo reddebat puriorem. Redeuntibus demum ad Conclau Cardinalibus ad sanctæ Sabinæ ædes, vnus omnium suffragiis eligitur in Pontificem HIERONYMVS (quem perperam Blondus^a vocat Ioannem) 8. Kalend. Martij, qui Cathedræ Antiochenæ S. Petri dicabatur, & in memoriam Nicolai Tertij, à quo Cardinalis creatus fuerat NICOLAI IV. nomen assumpsit. Eximium Theologiæ Professore S. FRANCISCI discipulum, & in conuersione filium vocat Alphonsus Ciacconus^b, atque ob prudentiam & vitæ sanctimoniam creatum, ait, Cardinalem. Verè per omnes gradus ad supremum hunc ascendit, S. Theologiæ Lector, mox Minister Prouincialis, deinde Apostolicæ Sedis Legatus ad Imperatorem & Prælatos Græcorum, hinc Minister generalis, post hæc legatus ad Galliæ & Hispaniæ Reges, exinde Presbyter Cardinalis S. Pudentianæ, demum Episcopus Prænестinus, postremo Summus Pontifex effectus. Henricus monachus Rebendorffensis^c, illius ferme temporis scriptor, refert Nicolaum bis electum cum lacrymis resignasse, & tertio compulsum ab omnibus Cardinalibus, acquieuisse. Consecratus post biduum apud S. Petrum per manus Matthæi Rubei Vrsini S. R. E. Archidiaconi, propter seditiones Romanorum in Reatinam urbem Sabinorum profectus, in vigilia Pentecostes Cardinales sex creauit, nullo habito delectu status aut conditionis, sed virtutis; Omnes enim eadem ratione amabat, nec cognatis aut affinibus, plus se debere quam cuius bono arbitrabatur: virtutes vero & vitia in causa erant, ut in hunc magis, quam in illum propenderet.

II. In senario illo Cardinalium numero vnum creauit ex Prædicatorum Fr. Hugonem Biliomium tituli S. Sabinæ, alterum ex Minorum Ordine Fr. MATTHÆVM AQUASPARTANVM tituli S. Laurentij in Damaso, ex Lectore Sacri Palatij Ministrum generalem anno præterito factum, ad quam dignitatem ob spectabilem vitæ rationem, & doctrinæ excellentiam, peruenit. Doctissimus, inquit Ciacconus^d, ingeniosus, ac in sacris litteris

Ptolom. L. 2. cen. lib. 24. cap. 10. MS. Fit Pontifex Max. Hieronymus Asculanus. a Blond. dec. 2. lib. 8.

b Ciacco. in Nicol. IV.

Per quos gradus venit ad Pontificatū.

c Rebdorf. in Annal. sub an. 1314. Inuitus admisit dignitatem.

Minister generalis Minorum fit Cardinalis.

d Ciacco. cit.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. RVM ANNO 81.

Laudatur.

*a Cortesius
l. i. sentent.*

*Retinet ordi-
nis regimen.*

*Gratiū reci-
pit nuntium
de conuersio-
ne Tartaro-
rum.*

*b An. 1284.
n. 3.*

c Ibid. n. 1.

*Eos hortatur
ad charisma-
ta meliora.*

*d An. 1267.
n. 1.*

litteris versatus, prudentia & rerum agendarum peritia emicuit; qua de causa à Bonifacio Octauo in Lombardiam, Venetiam, Romandiolam, & Etruriam res grauissimas & turbulentissimas compositurus, ablegatus. Cum multa doctè scripsisset, ita de eo Paulus Cortesius^a. MATTHÆVS DE AQUASPARTA laudandus est, à quo sunt Theologica paradoxa cultius explicata, quam esset ab inquinata illius ætatis æqualitate repositum: Neque Pontifex humiliter de eodem sentiebat, qui quantumuis Cardinalis, noluit vt Religionis curam deponeret, sed eam, vt Bonauentura & ipse Pontifex Cardinales electi fecerunt, vsque ad noui Ministri generalis electionem, gubernaret.

Sub ipsis auspiciis Pontificatus, Nicolaus inter turbas & curas recentis dignitatis, gratissimum accepit nuntium de conuersione multorum Tartarorum, de certa spe baptizandi Argonis Regis eorundem (quem in Asia maiori seu Taurisio, occiso Mahumeto suo patruo, à fide Christiana apostata, regnasse diximus superius^b) de baptizatis iam Tuctane, & Elegage Reginis, de reductis quibusdam Episcopis, aliisque schismaticis, idque operâ Fratrum Minorum, quorum plures diximus^c missos ad illas partes à Bonagratia Ministro generali. Ipse Rex Argo misit suos Nuntios Bersaumam Episcopum in partibus Orientis, & nobilem virum Sabadinum, Thomam de Anfufis, atque Vguetum interpretem, qui omnia referrent Pontifici. Nihil se iocundius audire potuisse monstrauit Nicolaus benigne & hilariter receptis Nunciis, rescriptisque congratulatoriis litteris ad omnes, atque secundis datis ad Regem, in quibus eum exhortatur vt non expectet recuperationem Regni Ierosolymitani è manibus impiorum, ad effectum se Ierosolymis baptizandi, sed potius statim sacrum baptismum suscipiat, eoque suscepto facilius speret, Deo fauente, successuram Regni prædicti liberationem. Ad Episcopos etiam scripsit dogmaticas epistolas de eadè fidei professione, quam superius^d dedimus ad Græcos transmissam. Omnium damus exemplaria, vt de digna cõstet Pontificis exultatione (quæ eo maior censenda est, quò versatus aliquândo inter Orientales grauius dolebat de vastissimæ gētis execratione & Magistrorum, qui viam veritatis aperirent penuriâ) vtque etiam certum apponamus testimonium laudabilis Minorum studij, & proficue operæ in reducendis gentibus indomitis.

ARGONI REGI TARTARORVM ILLVSTRI GRATIAM IN PRÆSENTI, QUÆ PERDUCAT AD GLORIAM IN FUTURO.

*Reg. Vatic.
inter epist.
camerales
n. 12.*

** Argo Rex
erga Christianos
beneuolus.*

*Fidei Christiana
expri-
mit hic com-
pendium.*

[Ad summi præfulatus officium nuper nobis supernæ dispositionis arbitrio, quo cœlestia IV. pariter & terrena dispositionem ordinemque suscipiunt, euocatis, Venerabilis frater noster Bersauma Episcopus in partibus Orientis, Nobilis vir Sabadinus, Thomas de Anfufis, & Vguetus Interpres Tuæ Magnitudinis Nuntij ad nostram præsentiam accedentes, Regias nobis litteras præsentarunt. Nos autem Nuntios ipsos, & litteras libenti animo vultuque sereno recepimus intuitu destinatis, & tam quæ in litteris continebantur eisdem, quam quæ Nuntiorum prædictorum facta coram nobis & fratribus nostris propositio reserauit, benignè audiuius, & intelleximus, diligenter gaudentes quāplurimum, & exultantes in Domino, in cuius manu corda sunt Principum terrenorum, quod te clementer gratiæ suæ dono præueniens, illo tui pectoris intima facundauit affectu, quod sicut & litterarum ipsarum tenor aperuit, & eorundem patefecit assertio Nuntiorum, ad dilatandos Christianitatis fines feruens dirigitur desiderium mentis tuæ, quodque de gentibus tuæ ditionis subiectis Imperio, fidei cultoribus Christianæ te benignum & beneuolum exhibes, eosque non sine laudis humanæ præconio & dispositionis indiciis ad salutem, quæ de bono semper in melius deduci cupimus in augmentum fauore prosequeris gratiofo. De quo Celsitudini Regiæ tantò gratiarum vberiores exoluimus actiones, quantò id plenior & benignior operatur affectus, & ex munificentia prouenire dignoscitur ampliori. Sane Princeps egregie, tuis aperiri sensibus affectamus, quæ Rex excelsus Filius Summi Regis de polorum sublimibus prodicens, & ad mundi huius infima, vt hominem, quem ad imaginem & similitudinem suam de imo terræ formauerat, de seruitutis nexibus, in quos ipsum impegerat maligna suggestio, liberaret clementi dignatione descendens, vestem nostræ mortalitatis assumpsit, vt proprii aspersione cruoris incendia perpetui cruciatus extingueret, ac suos mortis æternæ tenebris obuolutos, vitæ perennis efficeret possessores, qui commissæ sibi legationis à Patre

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

à Patre in regione peccantium piis studiis exercens officium, mundumque salutaribus institutis informans, tandē post sanctæ conuersationis & operationis exempla, post euangelicæ instructionis eloquia, post doctrinæ salutaris effectū, diræ mortis ultro supplicium subiit, dieq; tertia resurrexit à mortuis gloriosus, vt mortē nostrā moriendo destrueret, & vitā resurgendo benigniùs repararet. Qui postmodū transiturus de mundo ad Patrem, ac ascensurus in cœlū, clauēs Regni cœlorum B. Petro Apostolorū Principi, & per eum suis duxit, successoribus cōmittendas, per hoc eis tam sublimis potestatis auctoritatem impendēs, vt quodcumque super terram ligatū redderent, ligatum haberetur in cœlis, & quodcumque soluerent super terram, solutum existeret in eisdem. Vnde nos licet insufficiens meritis CHRISTI vicarij, & eiusdem Petri successores in terris, disponente Domino, constituti, summo desiderio ducimur, vt quos baptismalis vnda conspergit, suosque Christiana fides professores agnouit, diuina feruenter complectantur obsequia & salutaribus actibus immorentur. At illi quos lauacrum regenerationis ignorat, & eiusdem religio fidei non includit, erroris inuio, per quod periculosius elabuntur, omnino relicto ad rectitudinis semitam fauente Domino reuocentur, ipsamque deuote colant, & sollicitē seruent fidem. Hæc est etenim fides recta, fides vera, fides fiduciam sperandæ felicitatis impertiens: Hæc est sine cuius concomitante suffragio placere Altissimo nemo potest, quæ reatus expurgans commoda saluationis impendit. Per hanc æternæ beatitudinis gaudia virtutis concurrentibus actibus acquiruntur. Per hanc de arce mentis antiquus hostis expellitur. Hæc corda mentesque purificat & infidelitatis nubilum suæ radiis expiat claritatis. Hæc est fundamentum virtutum omnium, sydus irradians, stella micans, solem iustitiæ intelligentiæque præueniens, per quam dies oritur gratiæ, quam dies gloriæ subsequitur. Reuera, Princeps Magnifice, tuis in orbe terrarum titulis plenitudo gloriæ laudis accederet, ac nominis tui fama ingens susciperet incrementum, si te tam puræ, tam solidæ tamque salutiferæ fidei amplexibus dulcibus copulans, teque illius exhibens cognitorem, professorem ostendens, baptismum duceres assumendum, grandia quoque supernis exinde gaudia ciuibus orirentur. Lætaretur in immensum Ecclesia, quæ rugam non habet, maculam non agnoscit, si tantum tamque potentem Regem sibi deuotum in filium vendicaret: totique populo Christiano de tam Magnifici Principis, & per eum innumeræ, vt speratur, multitudinis aliorum conuersione salubri copiosa exultationis materia præberetur. Excitamus itaque Magnitudinem Regiam, & hortamur attentius, tibi, cuius in hac parte salutem exquirimus, sano & sincero consilio suademus, quatenus alta & sedula meditatione recogitans quàm fragilis & caduca humanæ naturæ conditio, quàm plena periculis, quantis exposita casibus, quàm sit instabilis status eius. Considerans etiam quod à lege mortis, qua nihil certius cernitur, nihil habetur incertius hora eius, nullus excluditur, nullus effugit metas suas, nullus à domino redditur exemptus illius, promptus exurgas, præsto te offeras, paratus accedas ad agnitionem Christianæ fidei, & suscipiendum baptismatis sacramentum ad laudem Diuini Nominis, tuæ salutis profectum, & augmentum fidei supradictæ, vt lucis suæ radio illustratus eius triumphalis efficiaris athleta, illius fines amplificans, terminosque dilatans, vt post vitæ præsentis ergastulum à porta Inferi libereris, & eius diris cruciatibus pœnisque grauissimis cuitatis, æternæ beatitudinis præmia, quæ omnem dulcedinem superant, omnem delectationem excedunt, tanquam Princeps emeritus consequaris. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Nonas Aprilis, anno 1.]

Fidei Christiana fides.

Hortatur regem ut suscipiat baptismum.

E I D E M.

- V. [Intelleximus referentibus Venerabili fratre nostro Bersauma Episcopo in partibus Orientis, Nobili viro Sabadino, Thoma de Anfufis, & Vgueto Interprete laicis, Tuæ Magnitudinis Nuntiis, quod si Regnum Ierosolymitanum de manibus liberari contigerit impiorum, in ciuitate Ierosolymitana renasci desideras lauacro baptismali. Nos autem tuam tuorumque salutem propensius cupientes, huiusmodi tuum salubre laudandumque propositum multipliciter in Domino commendamus. Verum quia magna spe ducimur, quod sacro à te suscepto baptismo facilius Domino fauente proueniet Regni

Ibid. n. 17.

Rogat ut non differat susceptionem Baptismi.

Y y memorati

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

memorati liberatio, quia etiam salutis tuæ commodis expedire dignoscitur vt cōceptum propositum perducere studeas, sublato dilationis obstaculo, ad effectum; Celsitudinem Tuam excitandam attentè duximus & hortandam, quatenus tibi salubriter consulens & exhortationibus nostris quæ de puri pectoris intimo prodeunt, laudabiliter acquiescens, ad baptismum promptus acceleres, illumque ad laudem Dei tuæque salutis profectum festinus suscipere non omittas, tantò amplius proinde Domino placiturus, quantò celerius & libentius ad susceptionem eius procedere te continget, quantoque plures ad eam tuo exemplo laudabili prouocabis. Datum vt supra.]

CHARISSIMÆ IN CHRISTO FILIÆ TVCTANI

Reginæ Tartarorum Illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Ibid. n. 16.

Congratulatur ei de suscepto baptismo.

[Habet charissima filia fide dignæ relationis expressio, quod tu Catholicæ fidei lumine illustrata, eam non solum studiis obseruare sollicitis comprobaris, sed alios etiam ad agnitionem illius excitando, & eius terminos dilatando, opem & operam curiosa non desinis exhibere. Hæc sunt profecto, quæ te reddunt in conspectu diuinæ Maiestatis acceptam, quæ tibi laudis humanæ præconium vendicant & augent multipliciter famam tuam, dum ex his pietatis diuinæ clementiam, quæ te de tenebris infidelitatis ereptam ad viam vitæ reduxit, & ad veritatis semitam reuocauit, tanquam benedicta & reuerens filia recognoscis. Excitamus igitur Magnitudinem Tuam & hortamur in Filio Dei Patris, quatenus mentis tuæ oculis erectis ad Dominum, cuius obsequiis salubriter adhæsisisti, præmissa de bono in melius semper prosequaris, & quasi apis argumentosa procurare non cesses, vt eo gravior & præmiis digna maioribus occurras Domino Deo tuo, quo vberiores bonorum operum in eius horreum manipulos introduces. Datum vt supra.]

Eodem modo scripsit ad Elegagem Reginam item Tartarorum.

VENERABILI FRATRI DIONYSIO EPISCOPO IN

Taurisio in partibus Orientis salutem, &c.

Ibid. n. 14.

Instructores Tartarorum Minores.

[Præsentatas nobis tuæ fraternitatis litteras fœcundæ benignitatis affectu recepinus, & quæ ipsarum series continebat plano collegimus intellectu, gaudentes & exultantes in Domino, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, quod sicut litterarum ipsarum tenor apertius innuebat, Christianam fidem, quam tenet, & seruat Romana mater Ecclesia, quamque à dilectis Fratribus Minoribus in partibus ipsis ad ferenda inibi salutis semina, & in fide prædicta partium ipsarum incolas informandos morantibus, accepisti te tenere ac seruare sollicitè profiteris: Commendantes itaque deuotionem, reuerentiam, & obedientiam tuam, quam habere dignosceris erga Romanam Ecclesiam supradictam, fraternitatem tuam excitandam attente duximus, & hortandam, quatenus mentis oculis erectis ad Dominum, qui seruos suos cælestis benedictionis efficit possessores, Christianam fidem feruenter amplectens, & constanter obseruans, alios in ea iuxta datam tibi ex alto prudentiam solerter instruas, & informes, vt eo reddaris acceptior & gratiosior Domino Deo tuo, quo plures per tuæ sollicitudinis studium de infidelitatis nubilo ad Christianæ fidei claritatem, & de erroris inuio ad rectitudinis semitam reuocabis. Cæterum prædictos Fratres intuitu Dei, cuius prosequuntur obsequia, & ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram recommendatos specialiter habeas, & fauorabiliter prosequaris, vt tui fauoris auxilio communiti, vtilius, & efficacius salutis opera prosequi valeant, quæ exercent, tuque proinde ab omnium retributore bonorum illa mereris consequi præmia, quæ pro piis actibus recompensat. Vt autem in fide Christiana, quam tenet & seruat Romana mater Ecclesia, plenius & efficacius valeas alios informare, dictam fidem ac eius formam præsentibus fecimus annotari, quæ sunt hæc. Credimus sanctam Trinitatem, &c. *Vt superius in confessione fidei missa à Clemente IV. anno 1267. deinde: Datum Romæ apud S. Petrum 7. Idus Aprilis, anno 1.]*

^a Epist. 13.

^b Epist. 15.

Eandem fidei confessionem misit ad Yaulacham ^a Episcopum alterum in partibus VIII. Orientis, serioque ei commendat Fratres Minores in illis partibus salutis semina serentes; & simili dato diplomate ^b ipsi Nuncio Bersaumæ Episcopo, cum hortatur vt fidei negotium

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

negotium in illis partibus promoueat, & Episcopi socios ^a baptismi lauacro regeneratos, ^a Epist. 197
vt continuo fidei, & virtutum augmento constantiores in sancto proposito euadant, data
eis Apostolica benedictione, persuadet. Demum Ioanni de Bonachia ^b, Hugoni Gan- ^b Epist. 207
telini, Petro de Molina, Girardo Casmuri de Constantinopoli, Balabæ de Ianua, Girar-
do de Caturco, Georgio Cusi, Ioanni Barlara, & Ioanni de Casaria laicis Regis Tartaro-
rum ex omni natione interpretibus scribit, vt sicut prudenter & laudabiliter se gerebant
in dilatandis Christianæ fidei terminis, in sancto opere solícite peragere non desisterent,
inducerentque ad agnitionem Dei alios qui nondum fidei lumine erant illustrati. Postre-
mò vniuersis Fratribus Ordinis Minorum ^c inter Tartaros de mandato vel ordinatione, ^c Epist. 187
seu licentia aut permissione Sedis Apostolicæ constitutis, multas largitus est facultates,
videlicet absoluendi à grauioribus censuris, reducendi & reconciliandi schismaticos, pal-
las altaris, corporalia, vestes sacerdotales, & alia huiusmodi benedicendi, vt commodius
& maiori authoritate sacrum & laudabile opus proseguere liceret.

IX. Regibus etiam Sclauorum Stephano & Vrosio, quorum dominium tunc late pate-
bat per Illyricum & Dalmatiam, scripsit Pontifex ex magno erga illam gentem affectu,
illinc orto quod apud eos olim Ministrum ageret Prouincialem, & ex desiderio hos Prin-
cipes, quos tunc cognoscebat, ad fidem conuertendi. Misit etiam ad eosdem Marinum
& Cyprianum Minoritas, vt Reges eorumque subditos Christianis instruerent dogmati-
bus. Elena Regina, horum Regum mater, Catholica sectabatur instituta, quam etiam
suis hortatus est litteris Pontifex, vt eadem suis filiis instillaret, eosque ad obedientiam
reduceret Ecclesiæ Romanæ. Exemplar litterarum, quas misit, hoc est.

VIRO MAGNIFICO VROSIO ILLVSTRI REGI
SCLAVORVM gratiam, per quam gloriam obtineat in futuro.

X. [Æterni Patris immensa benignitas humani generis casum, quod primi hominis culpâ
corruebat, ineffabili respiciens pietate, ac illum, quem diabolica prostrauerat inuidia,
suggestione dolosa, volens ex charitate nimia misericorditer reparare, filium suum vnige-
nitum consubstantialem sibi de cæli excelso solio ad infima mundi misit, qui præelectæ
virginis vtero sancti Spiritus cooperatione conceptus, & ex anima rationali, & carne hu-
mana verus homo factus, ac per hoc perfectus Deus, perfectus homo, vnus Dominus
IESVS CHRISTVS, vna persona in vtraque perfecta natura, cunctis visibilem se osten-
dit, & salubribus homines institutis informans, vitamque ipsius indice perfectæ doctrinæ
demonstrans, dignatus est post sanctæ conuersationis exempla, & euangelicæ institutio-
nis eloquia sub diræ mortis supplicio mortem pati, vt de amaro mortis suæ calice tempo-
ralis hauriret homo vitæ dulcedinem sempiternæ. Pro ipsius ergo generis humani redem-
ptione CHRISTVS se hostiam exhibens salutis, dicti generis humani hoste prostrato, il-
lud de opprobrio seruitutis eripuit ad gloriam libertatis supernæ, illi patriæ ostium refe-
rando, & deinde resurgens à mortuis, ac in cælum ascendens Spiritum sanctum sibi, Pa-
trique consubstantialem, & ab vtroque pariter procedentem misit in Apostolos, per quos
congregauit, vniuit & roborauit Ecclesiam, cui Beatum Petrum Apostolorum Principem
præfecit, ac Vicarium sibi reliquit in terris, animarum curam committens eidem, vt ea-
rum saluti, pro qua suam humiliavit altitudinem, intenderet vigilanter, tradendo sibi
claues Regni cælorum, per quas ipsi suiueque successores potestatem aperiendi eiusdem
Regni ianuam obtinerent. Vnde nos prædicti Vicarij, disponente Domino, licet imme-
riti successores effecti, super omnia, quæ nobis ex iniuncto incumbunt officio ad tuam
aliorumque salutem nostræ intentionis dirigimus aciem, ad hanc præcipue mentis nostræ
destinamus affectum, circa ea diligenti studio & studiosa diligentia sedulo vigilamus, vt
deuiantes in viam veritatis adducere omnesque lucrifacere Deo sua nobis cooperan-
te gratiâ valeamus. Verum quia nemo peruenire valet ad viam veritatis eiusdem, nisi
per fidem Catholicam, à Deo & sanctis Apostolis traditam, quam sancta Romana Ec-
clesia profitetur & seruat; Magnitudinem tuam monemus, deposcimus, & hortamur in
Domino IESV CHRISTO, quatenus pie considerans, quod vna est fides, extra quam
nullus omnino saluatur, & sine qua Deo impossibile est placere, ad ipsius venias fidei

Ibid. n. 32.
Fidei nostra
compedium.

Eum inuitat
ad fidem Chri-
stianam susci-
piendam.

Y y 2

ynitatem

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1286. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

Mittit ei Fra-
tres Minores.

vnitatem eamque fideliter teneas & obserues, nihilominus populum tuæ ditioni Regis æterni potestate subiectum ad eandem vnitatem reducas, & in illius obseruatione tuo exemplo laudabili, & piis exhortationibus studeas conseruare: Ita quod ex hoc à Patre luminum æterni consequaris luminis claritatem. Cæterum quia humana renitente natura vno eodemque tempore diuersis locis personaliter adesse nequimus, ne vllatenus negligentia relinquamus absentes, ad eos viros prouidos, & discretos transmittimus vice nostra ipsorum ministerio circa illos Apostolicæ seruitutis debitum exoluentes, propter quod viros electos de Fratrum Minorum Ordine, viros vtique pauperes in hoc mundo, in fide deuotos, in lege Domini plenius eruditos, dilectos scilicet filios Fratres Marinum & Cyprianum, latores præsentium, ad Te duximus destinandos, vt tu tuusque populus ipsum Dei filium IESVM CHRISTVM, suam gloriosam Matrem, ac fidei Christianæ obseruationem ipsorum Fratrum salutaribus traditionibus plenius agnoscat. Fides autem Catholica hæc est. Credimus sanctam Trinitatem, &c. vt in epistola proxima quæ scribitur Tartaris 13. Datum Reate 10. Kalend. Augusti, anno 1.] In eundem modum Stephano Regi conscripsit.

CHARISSIMÆ IN CHRISTO FILIÆ ELENÆ
REGINÆ Sclauorum Illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Ibid. n. 33.

Elena prædi-
ctorū Regum
mater.

[Gratias agimus gratiarum omnium largitori, quod sicut accepimus, & vtique acce- X I.
ptamus ipso menti tuæ timorem sui nominis & amorem misericorditer inspirante, ab eo, qui solus habet in Regno hominum potestatem dignitatis regalis gloriam recognoscens in Deum sinceram habes fidem ac eius Ecclesiam zelo pietatis Catholicæ veneraris. Hanc itaque fidem vigere in tua progenie cupientes, Magnificos viros Stephanum & Vrosium Illustres Reges Sclauorum natos tuos, per nostras litteras hortandos duximus & monendos vt pie considerantes quod vna est fides extra quam] &c. vt in superiori diplomate verbis competenter mutatis vsque ad *luminis claritatem*. Cæterum vt iidem Reges eorumque populus ipsum Dei filium IESVM CHRISTVM, suam gloriosam matrem, ac fidei Christianæ obseruationem ipsorum Fratrum salutaribus traditionibus plenius agnoscant, dilectos filios Fratres Marinum & Cyprianum de Fratrum Minorum Ordine, viros vtique pauperes in hoc mūdo, in fide diuites & in lege Domini plenius eruditos, cum prædictis nostris litteris destinamus. Ideoque Celitudinem tuam rogamus & hortamur attente in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus prædictos Reges natos tuos, vt deuotè redeant ad prædictæ fidei vnitatem, & humiliter suscipiant nostra, & prædictorum Fratrum salutaria monita sedulis exhortationibus inducere non omittas, ipsosque in obseruantia & perseuerantia fidei prælibatæ foueas & confortes, ita quod in tui ventris fructu lætari & benedicta inter mulieres vocari à Domino merearis: Prædictos quoque Fratres habens pro diuina & nostra reuerentia propensius commendatos, sic eos fauore beneuolo prosequaris, quod tua propter hoc deuotio dignis possit in Domino laudibus commendari. Datum Reate 6. Idus Augusti, anno primo.]

Bzou. anno
1276. n. 4.

Admiror, sed tamen nescio, cur Pater Abrahamus Bzouius laudabilem hanc Ponti- XII.
ficis sollicitudinem, & præclaros tacuerit conatus circa conuertendos hos Reges, populosque eorundem saluandos; cum alios multos relatu minùs dignos ex ipso eodem registro seriò retulerit. Præterquam quod Franciscanus erat Pontifex (si tamen id Bzouio placeat, qui hoc omnino siluit in eius creatione, quod nequaquam dissimulauit in Innocentio V. quinque tantum mensium Pontifice; quem in duabus dumtaxat lineis bis monet Ordinis fuisse Prædicatorum, quod ego ex corde gratulor sanctissimo Instituto) Franciscani fuerunt, qui Tartarorum Reginam ad fidem, & schismaticos illos Episcopos ad Ecclesiæ vnionem reduxerunt, maiorisque messis sua industria & virtute spem ingerebant: Franciscani etiamnum erant Nuncij missi ad Reges Sclauorum conuertendos, & matrem Catholicam de illorum salute sollicite procuranda solerter excitandam. Non res nostras, sed suas agit Bzouius in Annalibus Ecclesiasticis: porro suas agat, at referat & nostras: Quod si non placet referre, quæ soli fecimus; scribat saltem, quæ

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

quæ simul cum suis fecimus; charissimorum Fratrum sui Instituti consodaliū confor-
tium non deneget, & quod vtrique accidit Sodalitio, proprio duntaxat non adscribat.
Egregia & magna pluribus diplomatis expressa, vti statim referemus, hoc anno commi-
sit Pontifex Inquisitoribus Minoritis ab Apostolica Sede deputatis in Prouincia, Forchal-
cherij Comitatus, & in quibuscumque ciuitatibus, & locis siue terris Imperij infra Are-
latensis, Aquensis, & Ebrodunensis prouinciarum terminos, & etiam in Ciuitate Aue-
nionensi constitutis, nec vero horum mentionem vllam facit Bzouius, vnum tamen di-
ploma quod his modo relatis immediate subnectitur, & quo Pontifex iubet Prædicato-
res & Minores, vt diligenter inquirant Iudæos ad fidem conuersos, ad pristinam tamen
perfidiam reuersos, necnon Christianos ad Iudaicum ritum transeuntes, verbatim tran-
scribit^a, inscriptionem tamen, quam ego ex eodem penu, quo ille epistolam, transcripsi:
*Dilectis Fratribus Predicatorum & Minorum Ordinum Inquisitoribus heretica prauitatis authori-
tate Sedis Apostolica deputatis, & in posterum deputandis*, omnino omisit: Nescio quid hic
ei displicuit præter Minorum nomen, vt pro more suam non præfigeret epistolæ inscri-
ptionem. Neque me scire obiter dixerim, vnde vel ex epistola, vel ex inscriptione de-
duxerit, quod ait frequentem horum apostatantium & se circumcidentium numerum
in Germania multiplicatum excitasse Pontificem ad constitutionem illam edendam, ne-
que enim de Germania, aut de peculiari quopiam loco ibi fit mentio. Deinde vltra hæc
cum Pontifex potestatem fecisset^b Fratribus Iacobo de Voragine Ord. Præd. & Ruffino
de Alexandria Minorum, Genuenses absoluendi ab excommunicationis vinculo, quo
tenebantur ob præstita Aragonensibus contra sanctiones Pontificias auxilia, Bzouius
quasi impatiens consortis, nullum hac in re tribuit socium suo Consodali Iacobo, neque
alij, quam soli suo Iacobo potestatem hanc factam refert; quasi equidem vilesceret opus,
si Minoritam in partem oneris admitteret. Illam ipsam epistolam, quam ille citat in
margine quadragesimam tertiam, ego ad plenam rei fidem hic transcribo, cui adiunxit
aliam Nicolaus ad Potestatem, Capitaneos, Consiliarios, & Commune Ianuenses, mo-
nens eos de autoritate Iacobo & Ruffino prædictis commissa, conceditque eisdem vt
cum Siculis commercium inire possint titulo cuiuscumque contractus, non tamen auxi-
lij aut consilij contra Carolum aut sequaces præstandi.

a Idem an.
1288. n. 9.

Vide de his
Apostatis in
fra an. 1290.
n. 7.
b Ibid. n. 6.

*DILECTIS FILIIS IACOBO DE VORAGINE PRÆ-
dicatorum & Ruffino de Alexandria Minorum Fratrum Ordinum.*

XIII. [Sua nobis dilecti filij Potestas, Capitanei, Consiliarij & Commune Ianuen. petiti-
one monstrarunt, quod nonnulli de Ciuitate Ianuen. eiusque districtu pro eo, quod Sicu-
lis contra interdictum Sedis Apostolicæ participasse noscuntur cum eis mercimonia
exercendo, latam in tales per sedem ipsam, excommunicationis sententiam incurre-
runt. Quate fuit nobis pro parte prædictorum Potestatis, Capitanei, Consiliarij & Com-
munis Ianuen. humiliter supplicatum, vt cum prædicti excommunicati, parati sint hu-
militer Ecclesiæ mandatis parere, prouideri eis de absolutionis beneficio mandaremus.
Nos itaque dictorum Potestatis, Capitanei, Consiliarij & Communis supplicationibus
ob deuotionem sinceram, quam ab olim eorum vniuersitas ad Romanam gessit Eccle-
siæ fauorabiliter annuere intendentes, ac gerentes de vestra circumspectione fiduciam
pleniorē; discretionī vestræ præsentium autoritate committimus, & mandamus,
quatenus à præfatis excommunicatis, cum à vobis absolutionem huiusmodi humiliter
duxerint postulandam, sufficienti de parendo mandatis Ecclesiæ cautione recepta,
ipso à prædicta sententia hac vice vos & alter vestrum absoluatis iuxta formam Eccle-
siæ vice nostra iniungendo eis propter hoc poenitentiam salutarem, & quod deinceps Si-
culis prædictis, & Iacobo filio quondam Petri de Aragonia, aut eorū fautoribus, compli-
cibus, seu sequacibus nullū in iis, pro quibus excōmunicati habentur impendant auxiliū,
consilium, vel fauorem. Prouiso quod ad absolutionem illorū, qui Petro quondam Regi
Aragonum Iacobo nato eius, ac Siculis, vel eorum quibusuis complicibus, fautoribus,
seu sequacibus per se vel alios in iis, pro quibus excommunicati sunt vel fuerunt, impen-
derunt alias auxilium, consilium, vel fauorē, nullatenus procedatis sine sedis Apostolicæ

Reg. Vatie.
epist. 43.
Facultas ab-
soluendi Ge-
nuenses à cō-
suris.

Y y 3 licentia

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288. ANNO I.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

licentia speciali. Non obstante indulgentia, per quam vobis filij Iacobe, & Ruffine, vel Ordinibus vestris à Sede Apostolica dicitur esse concessum, quod non teneamini vos intrittere de quibuscumque negotiis, quæ vobis per litteras Apostolicas committuntur, nisi in eis de indulto huiusmodi & Ordine vestro plena & expressa mentio habeatur. Datum Reate 15. Kal. Iunij, anno 1.]

Instituitur
Inquisitor
Minorita in
Comitatu
Venaysino.

a Epist. 191.
192. 193.
Alij etiã in-
stituuntur in
diuersis Gal-
lia regionibus.

In Comitatu Venaysino in Delphinatu in Gallia iuris Pontificij, dum infidelitatis XIV. error inualesceret, & plurimi à veritatis semitis auersi per deuium falsitatis, & hæreseon abirent, scripsit Pontifex ad Ministrum Prouinciæ, vt ibidem authoritate Apostolica ex suis Fratribus vnum prudentem, & doctum, tanto muneri idoneum institueret Inquisitorem, qui secundum leges olim à Clemente IV. præscriptas officium hoc solerter exerceret, & plenariam haberet potestatem, & authoritatem in eiusdem literis contentam. Declarauit tamen penes eundem Ministrum, vel eiusdem Vicarium remanere potestatem eundem Inquisitorem remouendi ob iustas causas, habito tamen consilio, & deliberatione cum aliquibus viris discretis suæ Religionis, atque in eius locum substituendj alium, idque ipsum concessit vt facerët moriente Inquisitore. Variis etiam diplomatis eiusdem tenoris ad eundem Ministrum datis, iussit vt in ciuitate Aurificana eiusque districtu in Gallia Narbonensi, & in Castro de Sellone, necnon in Prouincia, Forchalcherij Comitatibus, & quibuscumque ciuitatibus, & locis siue terris Imperij infra Arelatensis, Aquensis, & Ebrodunensis prouinciarum terminos constitutis, hæredibus claræ memoriæ Caroli Regis Sicilia mediare vel immediate non subiectis, & etiam in Ciuitate Auenionensi Inquisitores institueret; Subiicimus vero exemplar vnius vel alterius bullæ ad clariorem notitiam originis fundatæ Inquisitionis in illis partibus, quam omnino præterit Ludouicus à Paramo in illo suo opere de origine & progressu officij S. Inquisitionis in vniuersis orbis regionibus, id tantummodo leuiter attingens, quod in Delphinatu (in quo Ebrodunum) aliquandiu fuerint Franciscani Inquisitores.

MINISTRO PROVINCIALI ORDINIS FR. MINORVM
in administratione Prouinciæ.

Reg. Vatic.
cp. 190.

Comitatus
Venaysinus
specialiter
attinet ad
E. R.

[Præ cunctis nostræ mentis desiderabilibus Catholicæ incrementum fidei affectantes, nimio vtique dolore replemur, cum audimus aliquos vel sentimus ad illius depressionem qualicumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam deprauando reprehensionibus, aut detractionibus ei abrogabilibus derogando, seu commentis eandem mordacibus peruertendo. Ad quorum iniqua consternenda molimina eo animosius aspiramus, quo in animarum stragem perniciosius eos cognoscimus conspirare. Sanè sicut accepimus in Comitatu nostro de Venaysino adeo infidelitatis error inualuit, quod ibi quamplurimi à via veritatis prorsus auersi euntes per deuium falsitatis, pestiferas ad concutiendum orthodoxæ murum fidei machinas construant, molientes ipsum fallacium argumentationum impulsibus demoliri. Verum licet vbilibet Sedis Apostolicæ diligentia contra talium dolosam astutiam, ne diffusius huiusmodi serpat morbus, remedium libenter adhibeat opportunum, in prædicto tamen Comitatu, qui est Romanæ Ecclesiæ specialis, cupientes anxie, vt negotium fidei iugi profectu, elisis omnino quibuscumque erroribus, fortius inualescat, studemus ad hoc per nos & alios attentius vigilare. Prouidemus igitur in præfato Comitatu ad præsens personam aliquam pro tanto negotio deputari, cuius honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, vt sacro ipsius ministerio Comitatus ipse ab huiusmodi contagiis expurgeretur. Quia vero de prudentiæ tuæ industria firmam in Domino fiduciam obtinemus; discretionis tuæ per Apostolica scripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus de consilio aliquorum Fratrum discretorum tui Ordinis, eligas vnum de Fratribus eiusdem Ordinis tuæ administrationis, idoneum ad huiusmodi opus dominicum exequendum, eique in virtute obedientiæ districtè Apostolica authoritate præcipias, vt Inquisitionis officium in iam dicto Comitatu contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores eorum, iuxta formam in litteris

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288.

ANNO I.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

litteris Apostolicis expressam, quas olim fel. rec. Clemens Papa IV. prædecessor noster Fratribus prædicti Ordinis Inquisitoribus huiusmodi prauitatis deputatis autoritate Apostolica & in posterum deputandis, non expressis aliquorum nominibus super exequendo dictæ Inquisitionis officio, noscitur destinasse, studeat exequi diligenter. Nos enim, &c. vt superius^a in litteris Clementis I V. vsque ad *concedimus tenore presentium facultatem*. Nolumus autem quod Inquisitor prædictus extra terminos Comitatus prædicti personas Comitatus eiusdem citare, aut alias contra ipsas personas suam exercere valeat in aliquo potestatem. Datum Reate Nonis Septembris, anno primo.]

a An. 1267.
n. 1.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINORVM

Inquisitoribus hereticæ prauitatis deputatis autoritate Apostolica, & in posterum deputandis in Prouincia, Forchalcherij Comitatus, & quibuscumque ciuitatibus, & locis siue terris Imperij infra Arelaten. Aquen. & Ebrodunen. prouinciarum terminos constitutis, heredibus claræ memoriæ Caroli Regis Sicilia mediata vel immediata non subiectis, & etiam in Ciuitate Auenionen. Sal. & Apost. bened.

XVI. [Præ cunctis, &c. vt in superiori diplomate verbis competenter mutatis vsque ad *huiusmodi contagijs expurgentur*. Vt autem huiusmodi officium contra hæreticos in præfatis Comitatus, & locis, siue terris possit efficacius adimpleri, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus in remissionem vobis peccatorum iniungentes, quatenus in charitate Dei, hominum timore postposito, virtutem spiritus induentes ex alto, &c. vt in bulla Clementis I V.^b vsque ad finem. Datum Reate vt supra.]

Reg. Vatic.
epist. 192.

b An. 1265
n. 3.

Deputati & instituti in supradictis partibus Inquisitores, Pontificem circa quædam dubia consuluerunt; quibus ille respondit, aliaque addidit, per quæ commodius hæresum semina eradicarentur, & fidei hostes exterminarentur. Horum extra Regestum Vaticanum vestigium nullam inuenio; digna autem sunt, quorum non intercidat memoria.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINORVM

Inquisitoribus hereticæ prauitatis infra Arelaten. Aquen. & Ebrodunen. prouinciarum terminos constitutis autoritate Apostolica deputatis, & in posterum deputandis.

XVII. [Super extirpatione prauitatis hereticæ hoc à vobis in locis, in quibus contra hæreticos vobis Inquisitionis officium est commissum, statuimus obseruandum, vt hæreticis, credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hæreticorum ipsorum ad mandatum Ecclesiæ redeuntibus, sub certa poena pecuniaria iniungatis districtè, quod fidem Catholicam firmiter teneant, & vltius hæreticis ipsis auxilium, consilium, vel fauorem aliquem non impendant, necnon Ecclesiæ mandatis obediant, & obseruent, quæ eis feceritis, vel vnus vestrum occasione ipsius hereticæ prauitatis, & ab eisdem de soluenda huiusmodi pecunia, si secus fecerint, cautio exigatur. Nos autem vobis, & singulis vestrum cogendi per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, tam redeuntes ipsos quam fidei iussores si oportuerit eorundem ad præstationem vel solutionem huiusmodi poenæ pecuniariæ ad quam se obligauerunt, vel obligauerint, si, quod absit, in dictam poenam inciderint, plenam concedimus autoritate presentium facultatem. Pecunia vero, quæ de huiusmodi poenis vel ex tertia parte mulctarum, vel condemnationum exigendarum à quibuscumque personis, & locis, seu bonorum apprehendendorum occasione hæresis, vel hæreticorum secundum tenorem constitutionum nostrarum, quas in eisdem hæreticos, fautores eorum, & alios promulgatas in capitularibus Ciuitatum & locorum aliorum conscribi mandauimus, forte peruenerit, penes tres viros fide probatos à vobis, & à diocesano, vel eius Vicario, si idem præsens non fuerit, eligendos, deponatur, fideliter conseruanda, & de illa vobis, & singulis vestrum necessariæ ad prosecutionem negotij contra hæreticos expensæ sine difficultate aliqua de ipsius diocesanis consilio ministrentur, & eidem diocesano de iis quæ expendi contigerit,

Reg. Vatic.
ep. 262.
De poenis iniungendis hæreticis, qui resipiscunt.

Pecuniaria multa ubi reponenda.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

rit, rationis plenariæ fidelis computatio exponatur. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem x. Kalend. Ianuarij, anno primo.]

E I S D E M.

Reg. Vatic.
epist. 263.
Vt cogantur
resipiscere,
& fideiussor-
es parere
mandatis In-
quisitorum.

[Ad audientiam nostram peruenit, quod nonnulli infra terminos ad inquirendum XVIII. vobis constitutos, notati & suspecti de hæretica prauitate, ac fautores, & receptatores hæreticorum ad mandatum Ecclesiæ redeunt, interdum se obligant sub certis pœnis ad parendum mandatis Ecclesiæ, & super hoc præstant vobis fideiussorias cautiones, quorum nonnulli mandatis, quæ ipsis facitis, parere recusant. Quia vero nostri decet appositione consilij super hoc salubriter prouideri, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus tales & fideiussores ipsorum, quod mandatis factis eis per vos, & faciendis pareant monitione præmissa, per impositionem & exactionem pœnarum, ad quæ se obligant, & etiam per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, cogatis, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Datum vt supra, &c.]

E I S D E M.

Reg. Vatic.
ep. 264.
Vt sententia
ab Inquisito-
ribus lata,
executioni
mandentur.

[Ad audientiam nostram peruenit quod Castellani, Rectores, Vicarij, Iudices, Con- XIX. sules, Officiales, Consilia, & Communitates quorundam Castrorum, locorum, & Ciuitatum infra terminos ad inquirendum contra hæreticos vobis à Sede Apostolica constitutos, circa executiones sententiarum, quas contra notatos, & suspectos de hæretica prauitate, credentes, fautores, & receptatores eorum profertis, à vobis super hoc requisiti, se interdum reddunt difficiles, & etiam negligentes. Nos itaque volentes, quod negotium Inquisitionis huiusmodi salutarem consequatur effectum, circa ea intendimus animo vigilanti, per quæ submotis quibuslibet obstaculis, prædictum negotium, Deo propitio, de bono in melius valeat prosperari. Quocirca vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus Castellanos, Rectores, Vicarios, Iudices, Officiales quocumque nomine censeantur, & Consilia, ac Communitates prædicta, quod huiusmodi sententias à vobis latas, & ferendas etiam sublato cuiuslibet dilationis, & difficultatis obstaculo executioni demandent, monitione præmissa per excommunicationis in personas Castellanorum, Rectorum, Vicariorum, Iudicum, Consulium, Officialium & Communitatum, & Consiliariorum, ac priuationis ab officiis, & in Ciuitates, Castra, & loca huiusmodi interdicti sententias, appellatione postposita, cogatis. Nonobstante aliqua indulgentia Sedis Apostolicæ, de qua cuiusque toto tenore oporteat in nostris litteris plenam & expressam fieri mentionem, & per quam effectus præsentium impediri valeat quomodolibet vel differri. Datum vt supra.]

E I S D E M.

Reg. Vatic.
epist. 265.
Vt domus &
turres hære-
ticorum de-
struantur.

[Cum in constitutionibus iam dudum à felicis recordationis Innocentio Papa I V. XX. prædecessore nostro cōtra hæreticos promulgatis, inter alia contineri dicatur expresse, vt domus, in qua hæreticus, vel hæretica inuentus fuerit, ac ei contigua, si fuerint eiusdem dominij, sine spe reparationis funditus destruantur, nostro petiistis certificari responso. Quid sit de turribus in casu huiusmodi obseruandum? Ad quod breuiter respondemus, quod nostræ intentionis extitit, & existit, vt in eo casu idem in turribus, & in domibus iudicium obseruetur, lignamina vëro, lapides, & regulas domorum & turrium, quæ taliter destruentur, eo modo distribui decernimus, quo res alias ibidem inuentas diuidi mandauit prædecessor præfatus in constitutionibus antedictis. Datum vt supra.]

E I S D E M.

Reg. Vatic.
266.

[Quæsiuistis, an alicui Regno, Provinciæ, aut loci regimini præsidentes excommu- XXI. nicari,

ANNO CHRISTI
1288.NICOLAI IV.
ANNO I.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

nicati, vel alias iurisdictionem aliquam, pro eo quod fortasse dumtaxat de facto præfident, non habentes, & officiales eorum requisiti per ordinarios vel delegatos eorum, aut Inquisitores hæreticæ prauitatis à Sede Apostolica deputatos, iustitiam contra hæreticos, credentes, defensores, & receptatores eorum possint, & debeant exercere? & an requirentes eosdem excommunicatos propter hoc sententiam excommunicationis incurrant? In fauorem igitur fidei duximus statuendum, vt tales in his casibus, in quibus fuerint requisiti per ordinarios delegatos, vel Inquisitores eosdem ad superiores, qui legitime in locis ipsis iustitiam exercere possint, recursum habere sine moræ dispendio vel periculo negotij non valentes possint, & debeant contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores eosdem suum officium exercere, cum id ad exaltationem fidei, & salutem pertineat animarum, & requirentes eos propter hoc excommunicationis sententiam non incurrant. Non credant autem præfidentes, & officiales prædicti per hoc, quod pro fidei vitando periculo salubriter est prouisum, sibi esse in aliis casibus concessum aliquid vel permissum. Datum vt supra.]

Quod Reffo-
rum excom-
municatores
opem liceat
contra hæ-
reticos imple-
rare.

XXII. Ne vero deessent, qui eisdem Inquisitoribus collaborarent, aut ex defectu Fratrum, vel sociorum contingeret tanti momenti negotium impediri, aut retardari, scripsit^a Pontifex ad Ministrum, Custodes, Guardianos, eorumque Vicarios in administratione Prouinciæ, vt duos vel plures, si opus esset ex Fratribus, quotiescumque requisiti, eisdem concederent. Tenor litterarum idem est, atque illarum quas supra diximus^b Alexandrum 4. dedisse ad Ministrum Romanæ prouinciæ; datæ vero sunt eodem die, quo superiores: Deinde dato illo etiam die ad vniuersos Christi fideles altero diplomate^c, intimauit se excommunicasse, anathematizasse, & variis pænis exposuisse vniuersos hæreticos Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Passagginos, Iosepinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios omnes quibuscumque nominibus censerentur. Hoc ipsum diploma sub eodem tenore verborum emisserunt ante eum alij Pontifices, Gregorius Nonus, Innocentius, & Alexander Quartus, & alij. Habetur in c. excommunicamus 1. & 2. de hæret. & in c. quicumque de hæret. in 6. Vnum atque alterum exemplar inuenies apud Franciscum Pennam ad calcem directorij Inquisitorum, incipit *Nouerit vniuersitas vestra.* datum eodem die, quo diplomata proxime relata. Erant tunc Inquisitores in prouincia Romana Alamannus de Balneoregio, & Franciscus Reatinus, quos in eodem munere præcessit Angelus item Reatinus, vti refertur in diplomate^d huius Pontificis, quo præscribit quædam in controuersia nobilis viri Vrsi de filiis Vrsi (de quo nos supra^e) cum Viterbiensibus, circa quædam castra & alias possessiones.

Plura statuit
Pontifex cir-
ca hæreticos.
a Reg. Vat.
epist. 267.

b An. 1261.
n. 3.

c Reg. Vat.
epist. 268.

d Reg. Vat.
ep. 126. dat.
3. Kal. Maij.
e An. 1278.
n. 33.

Conatur co-
uertere ad
frugē Regem
Hungaria, &
Cumanos ad
fidem.

Bonfin. in
dec. 1. lib. 8.
in fine.

f Reg. Vat.
epist. 106. 8.
Kal. Aug.

g An. 1258.
n. 1.

h Ibid. epist.
44.

i Epist. 139.
3. Non. Se-
ptemb.

Monet regem
Gallia Eccle-
siastica in ad-
nitatis.

Venetos ne
vexet Aquil-
leensem.

k Epist. 122.
dat. 15. Kal.
Septem.

l Epist. 47.
dat. 15. Kal.
Octobr.

Siculis alia
prescribit.

XXIII. Multa alia præclara gessit, & fecit hoc anno Nicolaus in Hungaria: Regē Ladislaum, à turpitudine Chunum cognominatum, pellicibus Cumanis in prædam fæde, & cum regni sui scandalo datum, & deprauatæ fidei ob Cumanarum consuetudinem suspicione notatum, ab Episcopo Firmano Apostolicæ Sedis Legato^f, vt resipisceret admonitum, & grauius reprehensum, conatus est missis quamplurimis ex Prædic. & Minorum Ordinibus, viris doctis & piis, ad Christianæ vitæ semitam reducere; & Cumanos reliquosque illarum partium gentiles ad Ecclesiæ vnitatem conuocare; quos etiam magnis priuilegiis muniuit dato diplomate simili ei quod supra^g dedimus, cuius initium *Cum hora undecima*^h 3. Non. Septemb. In Gallia Philippum Regem admonuitⁱ, vt Ministros suos insolentibus exactionibus clerum aggrauantes reprimeret, & Ecclesiasticam immunitatem adeo nihili facere permetteret, alias se iura Ecclesiarum acriori animaduersione vendicaturum. In Italia Ioannem Dandulum Venetorum Ducem bello Patriarcham Aquileiensem vexantem, multisque castris, & Patriarchatus iuribus spoliantem, iussit^k, arma deponere, & quæ iniuste abstulerat, restituere, alias sciret potestatem factam Archiepiscopo Ragusino contumaces anathematizandi; & vniuersum Dominium Venetum interdicto Ecclesiastico subiiciendi. Eundem etiam Ducem & Senatum Venetum monuit vt diligenter animaduerneretur in hæreticos in eorundem Dominium irreperentes, quod vt maturiori consilio, & ex conscriptis facerent legibus, præcepit vt statutas olim à Frederico pœnas contra hæreticos, in suis codicibus adscriberent, & ex earum formula contra læsæ fidei reos procederent. In Sicilia^l vt Iacobi Petri Aragonij filij ausus comprimeret, & contra cum auxilia externa conuocaret, iniunxit Robertò Comiti Atrebatensi Baliuo Regni

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 16. RYM ANNO 81.

a Epist. 29.
dat. 3. Non.
Iunij.

Regni Sicilia^a vt curarent Catharinam Philippi quondam Imperatoris Constantinopolitani filiam in matrimonio collocari Michaëli filio Andronici primogeniti Michaëlis Palæologi Imperatoris Græcorum.

b Surita. l. 4.
c. 102. & seq.
Minorita Nū
cij Regis A-
rag. ad Pon-
tificem.
c Ep. 6. dat.
Idib. Mart.
d An. 1284.
n. 15.

Iubetur Ara-
gonius se siste-
re Pontifici.
c An. 1278.
n. 36.
Pontifex non
vult Arago-
nium excom-
municare.

Aliquādo ei
benedixit.

Carolus
Clandus li-
beratur, &
quibus legi-
bus.
Ioan. Maria.
l. 14. c. 11.

Coronatur,
nec promissa
complet.

f Æmil. in
Philip. Pul-
chro.
g Platina in
Nicol. IV.
h Blond. cit.
i Epitome
apud Æneā
Silium.
Obsides dati
pro Carolo.
k Author
Anonym. vi-
tæ S. Ludou.
cap. 8.
l Sap. 3. 6.
B. Ludouici
in captiuita-
te constantia.

In Hispania ad Alphonsum Aragoniæ Regem (qui paulo ante Romam miserat Guar-XXIV. dianos^b Minorum Cæsaraugustanum & Barchinonensem congratulatu- Pontificis electioni, & rogatu- vt mitius cum ipso & vniuerso Aragoniæ regno tanto tempore anathemati subiecto, totque malis afflicto, iam tandem ageretur) suos Nuntios^c misit & litteras dedit, vt Carolum Salernitanum Principem, quem supra^d diximus sub Petro Aragonio à Rogerio Lauria captum, & sub tuta custodia in Aragonia detentum, libera- ret; item se abstineret à iuuando Iacobo fratre, Regni Sicilia Rege nuncupato, & infra sex menses compareret ad Sedem Apostolicam causam dicturus, alioquin rigorosius contra illum procedendum. Iacæ litteras recepit Alphonsus, quibus se obsequuturum dixit, si modo tutum illi esset Pontificem adire. Refert Hieronymus Surita apud Tho- mam Iordanem, de quo nos supra^e se legisse Nicolaum Pontificem statim in limine Pon- tificatus instanter rogatum à Carolo Salernitano Principe, eiusque causæ vindicibus, vt seuerius procederet contra Alphonsum, nouas adderet excommunicationis & interdi- cti censuras, processumque contra eundem conficeret, respondisse se nolle ei, cui semel benedixit, adeò facile maledicere, sed velle potius omnes tentare vias priusquam gla- dium distringat. Benedixisse autem tunc refert prædictus author, quando Ministri gene- ralis fungens officio perrexit in Hispaniam consodales visitaturus, & Cæsaraugustæ Ia- cobum Aragoniæ Regem, huius Alphonsi auum ex magno in Minores affectu, ipsiusque Primicerij reuerentia, sibi & filiis atque nepotibus genuflexis humiliter & deuote pe- tiisse vt bene precaretur & S. FRANCISCI, cuius viceungebatur, benedictionem im- partiret.

Non parum profuit Carolo Pontificis præceptum, & Edvardi Anglorum Regis in-XXV. tercessio, vt eo ipso anno libertati redderetur, iis tamen legibus, vt Sicilia Regnum Iaco- bo cederet, Pontifice Maximo vt annueret, Aragoniosque anathematis vinculo solue- ret, exorato. Carolus Valesius iure Aragonij Regni decederet, quod à Martino Pontifi- ce erat datum, quinquaginta millia nummum penderentur, Philippus Galliarum Rex ar- ma contra Alphonsum suscepta deponeret. Tres filios natu maiores Carolum Martel- lum, Ludouicum, & Robertum & è Prouinciæ Phocensis nobilitate viros sexaginta ob- sides daret. Ea omnia nisi intra triennium præstitisset, ipse in custodiam rediret. Graues eæ conditiones erant, pacisci tamen quacumque ratione cum victori expediret, victis ne- cesse erat, qui recepta libertate haud defuturam occasionem melioris fortunæ spera- bant. Carolus ab Aragonio dimissus in Galliam abiit, moxque in Hetruria Gibellino- rum motibus compressis anno sequenti Romæ (vt quidam volunt) seu vt Marianus no- ster cum aliis Reate in æde Minorum à Nicolao sub sacris solemnibus & Pontificali maiesta- te decantatis, simul cum coniuge Maria Apuliæ & Sicilia Rex dictus est, corona imposi- ta capiti, cæteroque ornatu regio concessio: cum negaret Pontifex fædus ratum fore, quod iniussu suo in colloquio Regum paciscentium Olorone oppido ad Pyrenæi mon- tis radices, factum fuerat de Regno Romanæ Ecclesiæ ab antiquis temporibus ve- stigiali.

Ad obsides redeo, de quorum numero plerique scriptores variant. Æmilius^f duosXXVI. tantum enumerat Robertum & Ludouicum; Platina^g & Blondus^h eiusque epitomeⁱ, Carolum primogenitum, Aloysium. At vero tres fuisse reiecta opinantium varietate probat Surita exactissimus scriptor, & certe de Carolo Martello dando pactum ait, non tamen hunc, sed Raymundum Berengarium quarto genitum postea in potestatem Ara- gonij venisse, Ludouicum vero & Robertum pro patre liberando traditos à principio. Hos ipsos tres obsides refert author vitæ^k S. Ludouici apud Henricum Sedulium, ipsis coæuus (quippe sub Ioanne XXII. se eandem scripsisse commemorat) ex quo nunc re- ferre opportunum, quæ LVDOVICVS noster in captiuitate peregit. Annum tunc agebat quartum decimum, cum sibi dilectum Deus voluit^l quasi aurum in fornace proba- re. Septem annis eum in custodia detinuerunt patris hostes in arce Siurana, vbi constan- tiam eius tum ipsa captiuitas, tum adhibiti custodes mirum in modum exercuerunt, ita permit

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MR-
NORVM AN. 81.

permittente Deo vt plures confirmaret piis exemplis, & salutaribus monitis ad patientiæ virtutem animaret. Aliquando rogatus, quî posset illi in tot aduersis, tanta esse æquabilitas, idem vultus, eadem frons? tum ille, Aduersa, inquit, amicis Dei plus conducunt, quam prospera: tunc Deo subditi sumus quando aduersis vrgemur: secundæ res mentem extollunt atque efficiunt, vt Deum non cogites, non verearis. Fortuna etenim vt ignarus Medicus, cæcos eos plerumque efficit quos complectitur; & quem nimium fouet, stultum facit. Atque ideo infelix ille in quem nihil triste incurrit: hic aut sibi ignotus, vt qui nunquam sui periculum fecerit; aut Deo inuisus, quem præterit velut ignauum ad conflictum. Aduersi aliquid eueniat, oportet, quod probet virum. Sed magni animi proprium est, placidum esse, & tranquillum: tristitia quæque supernè despicere, humanosque casus virtute inferiores putare; calamitates mortalium sub iugum mittere proprium est magni viri. Itaque in arena illa tam salutariter exercitatus, in tantum promouit, vt postquam esset custodiâ liberatus, adfirmauerit nunquam se rogasse Dominum Deum è carcere liberari, nisi semel: hac tamen cautione, si esset salutare: & quod magis mireris, noluisse opibus totius mundi carcerem illum commutatum: potius iterum repetere, in cuius gymnasio tantum profecisset. Citabat huic fini illud Prophetæ^a, *Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti; annis quibus vidimus mala.* Vix enim sapimus, nisi experti.

Dei seruis ed-
ducunt ad-
uersa.

a Psa. 89. 15.

XXVII. Licet verò in ipsa captiuitate tanquam alter Tobias^b, *viam veritatis non desereret*; decreuit tamen diuina prouidentia, quæ ipsum ad maiora seruabat, amplius probare, & grauioribus molestiis exercere, vt variis tunctionibus perpolitus, formaretur in vas preciosum & electum. Quamobrem in prædicta arce grauissimo morbo correptus purulentum & tinctum foedo cruore phlegma caput eiicere, vt medici læsum pulmonem suspicati sint. Ingrauescebat morbus in dies magis, magisque, sed maximè pridie Purificationis B. Mariæ Virginis: adeo vt catarrhi grauedine propemodum suffocaretur. Tunc ad se rediens, vouet Deo pro salute B. Mariæ Virgini Matri, S. P. FRANCISCO, vitam & Institutum Fratrum Minorum, seque in eo quoad viueret, perseveraturum. Voto reualuit, & patrocínio Sanctorum. Nec oblitus beneficii fuit: sed proxima Pentecoste, Spiritu sancto afflatus, summo mane in æde arcis, ad memoriam beatæ Dei genitricis extructa, quod secum tacite promiserat, ad altare Domini aperte renouans, manifestè seipsum obtulit Domino gratissimam oblationem & holocaustum; consultius esse ratus Deo dari, quam sibi relinquere.

b Tob. 1. 2.

Morbo corri-
pitur.

Voto emissio
conualescit.

XXVIII. Animi remittendi gratia, cum ei copia facta fuisset, & Roberto fratri, postea Siciliae Regi; equis, armis, cursu & congressu exercitari assensus est vel in fratris gratiam, quem oblectabat eiusmodi lusio. Spectantibus omnibus, subito equus LVDOVICI magnus & fortis labitur: atque in ipsum resupinum, tertio se supinus equus rotans circumagit, magno & quasi præsentis vitæ LVDOVICI discrimine. Territis cunctis & consternatis, nec nisi mortem illius cogitantibus, surgit LVDOVICVS præter omnium expectationem illæsus: & puluerem extergens, periculo fuit liberatus. Mirabantur omnes magnum hoc miraculum, Deo facti supplices; qui nouit suos, cum expedierit, in periculis conseruare. Ipse vero vt se recepit, secum altius considerabat rerum humanarum imbecillitatem, & summam Dei clementiam in nostra tutela: ruminans illud Regij Prophetæ^c, *Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur.* & ^d, *Non in fortitudine equi voluntatem habebit, nec in tibijs viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.* Toto igitur corde ad Deum conuersus, militiam relinquere cogitans, spernere incepit pompam mundi, Christo Domino qui solus habet & dat immortalitatem, obsequi firmiter proponens, statuit ex illa hora nullo post tempore, equitare in equo, nec arma gestare, quod ipsum quoad vixit, diligenter obseruauit. Nam etiam Episcopus, semper memor humilis Pontificis, & pauperis Regis Domini nostri IESV CHRISTI, a fello olim vecti in urbem Hierusalem, nunquam in equo sed vulgari mulo equitare voluit. Præclara res & amabilis, modestia & humilitas: in paupere grata, in potente meritò gloriosa prædicatur.

Cum equo
cadit, sed il-
læsus.

c Ps. 32. 17.
d Ps. 148. 10.

Spernit mundi
pompam.

XXIX. Magno deinde progressu virtutum, & lumine Spiritus sancti animo illustrato, didicit mentem piam, cælesti sponso assiduo precandi studio coniungi. Quapropter vehementer desiderans,

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288.

ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MIN-
NORVM AN. 81.

*Preces eius
quotidiana.*

*Et in eis fer-
uor.*

*Preces eius in
honorem S.
Crucis.
a Philip. 2. 5.*

*Affectus in
S. Mariam.
b Osee 14. 3.
Heb. 13. 15.
Et in nomen
Iesu.
c Psal. 8. 2.*

*Sub nocte af-
fiduus in ora-
tione.
Aliorum pe-
git orationes.*

d Psal. 6. 7.

e Isa. 12. 3.

*f Zac. 12. 10.
g Psal. 1. 2.
Alternat ora-
tionem & le-
ctionem.*

*Spectru da-
monis sig no
Crucis profligat.*

*h Pisan. con-
for. 8.*

*Pietas eius
in sacra co-
munionem.*

desiderans, salutari frui amplexu IESV Christi dilecti sui, magnoperè conatus est illi se totum orandi perpetuitate, tum publicè, tum priuatim, consecrare. Etenim adhuc laicus pensum diuini officij, diurnum pariterque nocturnum ex more sanctæ Romanæ Ecclesiæ, studiosissime Domino quotidie persoluebat: moleste ferens & seuerè arguens, si quos in precando videbat properare nimium, aut quouis modo diuinum illud opus interturbare. Psalmos legebat miro feruore, animo adeo intento, tanquam ipsum Deum præsentem intueretur: vt exemplo suo torpidos, & segniores ad effectum pietatis vehementer excitaret; serena facie & vultu placido, semper interiorè significans lætitiã spiritus, & iucunditatem. Quia vero est, quod vulgo dicitur, *vbi cor, ibi oculus*: tantisper dum orabat, in Ecclesiis præsertim, oculos in Crucifixi imaginem defigebat: vt flamma sibi in pectore cresceret rerum gestarum. Ad horarias preces addebat quotidie Psalmos, qui Pœnitentiales appellantur, cum Litiis & plerosque alios gustui suo, & inflammandæ pietati opportunos: quos singulos pia illa oratione ad B. Virginem, *Salve Regina, Mater misericordiæ*, claudere solebat. Item laudes de S. Cruce Domino recitabat quotidie, vna cum socio Fratre ex Ordine Minorum, clauso conclauis ab aliis seiunctus. Vbi cupiens ^a sentire quod & in Christo IESV, quamdiu cruciariæ illæ preces durabant, permanebat immotus, brachia extendens in formam Crucis. Post completorium nonnullas orationes de gaudiis beatæ Mariæ, quam piè colebat, fundere cõsuevit, & aliquot alias preces: ita iugiter Deo ^b reddens vitulos labiorum suorum & hostiam laudis. Dulce IESV nomen calido venerabatur affectu: quoties illud audiebat, iubilo quodam videbatur repleri, & caput reuerenter inclinans, osculansque terram illi ^c admirabili nomini debitum exhibebat honorem.

Sub noctem cum ad cœnam vocaretur, adeo multus esse solebat in orando, vt moleste XXX. id ferrent eius familiares, nunquam tamen accumbere voluit, nisi oratione præmissa conatus esset pabuli cœlestis dulcedinem prægustare, cum etiam quod amicis Dei familiare est, metu & diffidentia sui ab omnibus flagitabat subsidia orationum: indignum se arbitrat & ineptum, qui Deum posset exorare. Denique fessa membra quieti concedens cum Rege Dauide ^d, *lauabat per singulas noctes lectum suum, lacrymis suis stratum suum rigabat*: multo consultius arbitratus fonte purgari, quam igne. Ad hæc assiduus in libris sacris & auidissimus sermonis diuini, mensam etiam antequam esset Episcopus, sacra lectione condiebat: omni ratione ac modo ^e hauriens aquas è fontibus Saluatoris, quas orationis tempore libans Domino, vberius terram cordis irrigabat. Ad orationem videbatur à Deo accepisse ^f spiritum precum: ad lectionem, in lege Domini voluntatem ^g. Itaque erat illi perpetua talis exercitatio: oratio excipiebat lectionem, lectionem orationem: censens omne tempus, cuius erat custos parcissimus, sibi periisse, quod in diuinis cogitationibus, siue orationibus non consumpsisset. Hic mos eius interdum orandi: sed ne quidem internoctu volebat vnquam à longis precibus vacare. Quod ægerrimè ferens humani generis hostes, conatus est nonnunquam eum ab orandi studio detertere. Nam & in ipsa custodia Catalonia visus est cacodæmon nocte intempesta oranti in forma horribilis felis: vt iniecto timore absterreret ab oratione. At impavidus adolescens, potentia Domini fretus muniuit se viuificæ signo Crucis: atque ita timor menti decessit, virtute illius trophæi statim hoste maligno profligato. Vbi vero rescivit, hoc Fratrem suum Raymundum animaduertisse, qui in eodem cubiculo vnà dormiebat: illius fidem iureiurando adstrinxit, ne hoc cuiquam ante mortem suam indicaret. Ille conseruandi quidem iurisiurandi causâ tenuit fidem: sed post decessum fratris, rem compluribus enarrauit. A teneris annis adeo eum huic precandi studio assuetum scribit ^h Pisanus, vt cum se quieti dedisset & abeuntibus famulis secum esset, paruulus adhuc singulis noctibus soleret è lecto surgere, & in oratione & lacrymis vsque ad mediam noctem perdurare, quod omni tempore diligenter obseruauit.

Ad missarum mysteria diligentissime se præparabat, quibus nunquam voluit interesse, xxxi. quod singulis diebus consueuerat, nisi peccata confessus, maximè verò quoties esset sanctam Eucharistiam sumpturus: vt expurgatus virtute salutaris pœnitentiæ, Agnum illum sine macula, puro corde & corpore manducaret. In more erat illi antequam Sacerdos esset, principalibus solemnitatibus corpus sumere Dominicum, tantâ reuerentiâ & affectu,

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

affectu, ut spectantes exemplo suo vehementissime inflammaret. Factus Sacerdos, & Episcopus, tametsi pro officij ratione maximis distineretur occupationibus, ferè quotidie confessione præmissâ operari diuinis non intermittebat; ne quidem cum magnum iter fecisset, cælo etiam valde pluuio. Factum aliquando, ut longo itinere confecto, sacrificare volens, non inueniret sacerdotales vestes, nisi viles & sordidas: tamen ut erat augustissimo illi Sacramento deubtissimus, & modestissimus, sacrificauit: probe sciens supremum Numen placari & delectari potius affectu puræ mentis, quam exterioribus ornamentis. Et ut erat fidus amicus Christi, partem ligni sanctæ Crucis, cum aliis multis Sanctorum reliquiis veneranter gestabat. Sed & signum Crucis ad expeditionem transmarinam contra nominis Christiani hostes dari consuetum, donec S. FRANCISCO nomen dedisset, propalam ex more gerebat in vestibus.

XXXII. Fructuosissime occupabat singula temporis momenta: ne pectoris ager cessante manu, malarum cogitationum sentibus premeretur. Nam subterfugiens etiam iam tum obses vanorum hominum consuetudinem, iungebat se Fratribus Minoribus, claros viros & sapientes sequens: sciens malignos comites, quamuis candido & simplici rubiginem suam adfricare. Illi, inquit, mecum semper volunt garrere de rebus friuolis & futilibus: inutiles mihi eiusmodi sermones; diuina & salutaria audire iuuat, vnde mihi haurienda sapientia. non vulgi istius & leuium hominum, sed piorum, quamuis eos mundus iste spernat, grata est familiaritas: quia ab illis eruditio & pietas, ut ab aromatibus bonus odor. Talibus & cum Deo est usus, de quo scriptum ^a, *Et cum simplicibus sermocinatio illius*. Porro autem, ne suo aliorumue multiloquio sibi peccata colligaret, restringebat sermonem; suis ripis coercerebat, ne citò lutum colligeret amnis exundans. Hinc Sacerdos factus, secessu & seiunctione ab aliis secretus, secum viuens in arce quadam, quæ à Neapoli prope aberat, vitæ genus cælestis agebat in terris. Quotidie cum sacrificasset, usque ad prandium, totum se dabat lectioni: à prandio non vanos miscere sermones, quod vulgus solet: sed cum viris doctis & religiosis communicare, conferre, disputare de seriis & fructuosis. Deinde cantum addiscere Ecclesiasticum, postea breuem in cella aliqua capere somnum, demum à conspectu hominum prorsus secedere; in secessu studiosissime perlegere sacram Scripturam, & monimenta Patrum, maximè vero Meditationes B. Bernardi, cuius librum de Consideratione, equitans quoque in sinu gerebat, cum Epistolis & aliis aliquot eius opusculis. Fatigatus autem multâ lectione, corporis exercendi gratia, hortum colebat, solum inuertens, lolia extirpans, & iaciens bonam sementem, externo cultu submouens se, qui animum coleret. Semper aliquid faciebat boni, semper inueniebatur occupatus. Itaque duæ res quæ languorem adferunt cæteris, illum acuebant, otium & solitudo. Nunquam minus otiosus, aut solus, quam cum solus esset, aut otiosus. Profecto ^b *interdum ipsa quies inquieta est. Et ideo ad rerum actus excitandi ac tractatione bonarum artium occupandi sumus, quoties nos male habet inertia sui impatiens. Magni Imperatores cum malè parère militem vident, aliquo labore compescunt, & expeditionibus detinent. Numquam vacat lasciuia distrixis: nihilque tam certum est, quam otij vitia negotio discuti.*

XXXIII. Ad eruditionem & pietatem assequendam plurimum facit consuetudo cum bonis & doctis viris. Itaque talis LVDOLPHVS euasit, quod viris grauib, eruditis, religiosisque semper vteretur: ex quibus deligebat optimos quosque & probatissimos, quorum consilio & autoritate niteretur. Neque enim sua solertia fretus facile quicquam secum solebat decernere: sed ætatis suæ imbecillitatem, & inscitiam senum constituebat, regebatque prudentiâ. Adhibebat in consilium familiariter Iacobum ab Osa Iuris Ciuilis clarissimum professorem: qui postquam adlectus esset in numerum Episcoporum, ac deinceps in primum ordinem purpuratorum Patrum S.R.E. Cardinalium, postremo ad Summum Pontificatum euectus est. Dum in custodia esset magistrum habuit Fr. Pontium Carbonellum, de quo nos alias ^c, virum doctissimum, & religiosissimum. Magna quoque illi consuetudo cum venerabilibus Patribus, Fr. Gulielmo à Fulgaria, & Fr. Richardo à Media-villa Ordinis Minorum S. Theologiæ Doctoribus & eximiis professoribus, & plerisque aliis spectata pietate & eruditione clarissimis viris. Et quidem hac ratione nedum iuuenes, sed in vniuersum omnes, plurimum laudis sibi adplicant: quoties de rebus

Zz arduis

Quotidie celebrabat.

Gestabat sanctas reliquias.

Temporis momenta parce dispensat.

Colloquia vana vitat.

a Prou. 3. 32.

Secum agit solus.

Exercitia eius pomeridiana.

Somni pomeridii angelus sanctus & suus.

b Seneca, epist. 87.

Consilia sequitur meliorum.

Quibus familiaris utebatur?

c An. 1214. n. 30.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI.
1286. ANNOI. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

Prudentum
confortio ac-
quiritur vir-
tus & gloria.

arduis ambigentes, ad peritorum consilia recurrunt; sed paucos profecto inuenias, qui se suaque sic disponunt: negligentiores consilij plures, & in rebus præcipites. Hi tales cadunt sæpius, & more eorum qui innatant fluminibus feruntur, fluctuant, pereunt. Contra verò, non minuunt authoritatem, qui consilia sua ad probos consultores reiciunt: sed tuentur potius & confirmant meliorum iudicia consequentes.

Sub quibus
liberales ar-
tes adiscit?

a Anonym.
c.9.

Docte concio-
natur.

b Marth. 10.
20.

c Ind. 15. 24.

d Prou. 11.
26.

Illo porro septennio suæ captiuitatis sub cura & disciplina Fratrum Minorum tantos xxxiv. fecit progressus, ne dum in litteris humanioribus, verum etiam sacris, vt in corona etiam doctissimorum virorum prudenter respondere posset (vti seipsum vidisse Barchinone scribit vitæ author^a) & argutè disputare. Nec hoc solum, verumetiam tanquam vir Apostolicus, ad omnes paratus conciones promptusque, clero & populo concionabatur magnâ gratiâ & fructu. Quin etiam in conuentibus Religiosorum, Episcoporum præsentia, totius quoque Cardinalium Collegij consistorio, imò & Regum Principum- que consessu, aliquoties orationem habuit luculentam & vtilem, tanto ardore, & effica- ciæ neruis, vt non tam ipse, quam secundum promissum Christi, cælestis Patris spiritus^b in ipso loqui videretur. In concionibus igitur ipse etsi corpore debilior, tamen assiduus erat: quod nosset seruum pigrum & malum à Domino reprobari^c, qui talentum acceptum fodit in terram, abscondens pecuniam Domini sui. Et quod alibi scriptum^d, Qui abscondit fru- menta, maledicetur in populo: benedictio super caput vendentium. Itaque dicendi facundia pollens, ipsius naturæ habitu, tum etiam munere diuino, summæ eruditioni coniunctâ, iam Episcopus non raro ad alias diœceses concionaturus acciebatur.

In eo nullus
factus nec tu-
mor.

Eius conciones
miraculis ap-
probantur.

Parisiis cum diceret in concione, quæ constabat ex viris doctis, & vniuersitate studio- xxxv. forum, admirationi fuit: atque eo magis, quod non ornatu Episcopi, sed (vt erat summâ modestiâ) Fratrum Minorum vestitu, suggestum ascenderit. Tolosæ quoque vbi Episco- pus præfuit, & plerisque aliis locis, etiam bis in die, magno auditorum fructu, sæpe con- cionatus est. Sed quàm grata fuerint Deo conciones eius, sub vno capiamus exemplo. Mulier apud Montempestulanum, nomine Rosa, vxor Petri à Villars, iurata affirmavit, à concione beati Viri, quam supradicto loco habuit, feriâ sextâ, filiolum suum vnus anni strumis grauissime laborantem, ab ipso in hunc modum sanatum fuisse. Iam LVDovi- cys finitâ concione mulum infederat abiturus, cum mater puelli frænum tenens san- ctum orat, vt eum tangat sacratis manibus: spes enim illi, manuum eius contactu, paru- lum sanatum iri. Signat vir sanctus infantem signo viuificæ Crucis, collum benignè con- trectat: & continuo puer nulla interpositâ morâ reualuit. Ibidem mulier altera tactu eius à fluxu sanguinis est liberata; alia impositione manuum eius à dolore capitis curata. Charæ Deo eius conciones, quia in illo os, mens, manus concordabant, sermo cum vita. Hæc nunc de eius virtutibus dixisse sat est, opportunius alias de eius liberatione, & susce- ptione Instituti Minoritici narrationem prosequemur.

e Memor.
Ord. sub 12.
Generali.

Minorita
Martyres in
Oriente.

Memoriale antiquum Ordinis^e plures enumerat Minoritas hoc anno in variis parti- xxxvi. bus Orientis pro CHRISTO passos, videlicet Fratrem Monaldum Anconitanum, Fratrem Franciscum Petrolium, seu Firmanum & Fr. Antonium Mediolanensem viros perfe- ctissimos in Arzengua ciuitate Saracenorum, Fratrem Philippum de Auifio in Castro Azoti cum duobus millibus Christianorum, quos ad fortiter pro Christo occumben- dum excitauit: & Fratrem Franciscum de Spoleto apud Ægyptum in ciuitate Da- miatæ.

Fr. Ioan. Ar-
chiep. Nico-
sia.

Assumpsit hoc anno Nicolaus Pontifex Minoritam quendam IOANNEM ad Archie- xxxvii. piscopatum Nicosiensem in Cypri regno vacantem per mortem Ranulphi Archiepisco- pi electis à Capitulo duobus in dissensione: cuius Sedis Antistes Primas Regni Cypri est, & legatu natus, scripsitque ad Regem Cypri Henricum vt Ecclesiam & Archiepisco- patum protegeret, atque ab omnibus aduersitatibus defenderet. Electo ipse Pontifex con- secrationis munus impendit, & pallium de corpore beati Petri sumptum dedit Fr. Mat- thæus Cardinalis, paulò antea Ordinis Minister. Sponsò cælesti. 13. Kalend. Nouembr. Pau- lo ante, videlicet 4. Iunij huius anni electum ad Episcopatum Barcinonensem Fr. Ber- nardum Peregrinum scribit Franciscus Diaz, in eoque vixisse prudenter & piè vsque ad annum 1299. Hoc eodem anno Episcopum Salamantinum Minoritam fuisse, licet ex nomine incognitum, constat ex Pontificio diplomate, quo licentiam dat. 4. Idus Aprilis testamentum

Diago. de
mitib. Barci-
non. 1. 3. c. 16.

Minorita E-
piscopus Sa-
lamantinus.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. NORVM AN. 81.

testamentum condendi, & commemorat Ordinis Minorum fuisse professorem. Gillius siue Ægidius Gonzales de Auila qui patrio sermone de rebus & Episcopis scripsit Salamantinis, huius Episcopi expressam non facit mentionem, nisi fortassis ille sit, quem vocat Fr. Petrum Fechoem, cuius tamen institutum tacet, & successisse ait Didaco Episcopo. Chronologia tamen mortis non correspondet cæteris quæ immediate subiungit facta sub Clemente V.

Gill. de reb.
Salmant. l. 3.
c. 7.

xxxviii. In vrbe Falesiæ Ducatus Normanniæ Sagiensisque diocesis ante hunc annum ædificatum Minoritis conuentum scribit Gonzaga^a, promouente eius structuram Domino Petro de Ponte Oilleij sub Regibus Galliarum magnæque Franciæ partis. Vere si sub his Regibus extructa domus, hunc annum longe præcessit, etenim uti suis diximus locis^b S. Ludouicus obiit anno millesimo ducentesimo septuagesimo. Et Henricus^c anno millesimo ducentesimo septuagesimo secundo. Ecclesiam sanctæ Mariæ Magdalene dicatam, impij hæretici polluerunt, sacra supellectile spoliauerunt, & funditus destruxerunt anno 1561. Expulsis omnibus Fratribus, duos diris affectos tormentis occiderunt verbi diuini ministros Matthæum Piquetum & Ioannem Benedictum. Subsequente vero anno profligatis hæreticis reuersi Fratres piorum eleemosynis adiuti destructa restaurarunt, quorum laudabilem conatum non parum iuuuit Fr. Thomæ Colnij docti concionatoris industria. Obtinuisse etiam Fratres ante hunc annum habitaculum in ciuitate Monasterij vulgo *Munster* olim Mimigadum dicta, quæ totius Westphaliæ caput est, & nunc potissima Sedes Anabaptistarum, mihi constat ex commissione^d facta Episcopo, & Guardiano Minorum Monasteriensibus per Nicolaum Pontificem, ut dispensarent cum Elberto Comite de Benthem & Hadevige filia Comitis de Aldeburch Monasterien. & Bremen. diocesum, ut contraherent matrimonium non obstante consanguinitate intra quartum gradum. Iacent in hoc cænobio Fr. Henricus de Africa & Fr. Ioannes de Penna miraculis clari.

Con. Falesia.
a Gonz. in
prou. Franc.
con. 127.
b An. 1270.
n. 8.
c An. 1272.
n. 7.
Martyres duo
Falesie.

*vide emala
in fine.*

Con. Monasterien.

d Reg. Vat.
ep. 277. dat.
5. Kal. Febr.

xxxix. Dedit hoc anno Nicolaus Pontifex 12. Kalen. Maij diploma; quo exemptos voluit ab omni Episcopali iurisdictione Fratres Minores Turonenses. Primum hoc occurrit certum huius conuentus monumentum, quo eius possit sciri vetustas. Indubiū tamen longe ante hunc annum in nobilissima ciuitate, à qua tota prouincia denominationem assumpsit, conuentum Minoribus concessum. Anno millesimo quadringentesimo tertio decimo quinto Kalend. Aprilis obdormiuit in Domino pia & sancta Domina Maria de Sille in habitu Franciscano ibidem tumultata è regione maioris altaris, multis in hunc usque diem miraculis clara, ut patet in eius legenda. Anno millesimo quingentesimo septuagesimo octauo in secunda persecutione hæreticorum in Catholicos mota in territorio Blesensi interfectus est venerabilis P. F. IOANNES VOYSIN quondam Guardianus Turonensis ibidem initiatus, honesta familia Turonis natus, dominarum de Guischia tunc confessarius & prædicator. Post diros cruciatus membraque præcisa, in fluuium Ligerim demersus, diuino nutu ad præfatam Turonicam ciuitatem appulit è regione suæ paræciæ, nec ultra progressus, à suis tandem consanguineis agnitus in prædicti conuentus Ecclesia honorifice maxima cleri populique Turonensium frequentia sepultus est. In gratiam Illustriss. Dom. Fr. Francisci Gonzagæ optime de nostro Sodalitio, & vniuersa repub. Christiana meriti, licet hic obiter commemorare clarissimum Dom. Alphonsum Gonzagam eiusdem fratrem germanum in hac ciuitate diem clausisse extremum anno 1579. & ad Eremitas Augustinianos sepultum, dum cum plerisque aliis heroibus Italis sanguine claris, propriis stipendiis militarent sub Galliarum Rege pro Christi fide ab iniuriis & contumeliis Hugnosticorum vendicanda.

Conu. Turonensis.
Idem in prou.
Turon. con.
8.

Maria de Sille.

Fr. Ioan. Voy.
fin.

Alphonsus
Gonzaga mo-
ritur Turon-
nis.

XL. Circa hunc annum in vrbe Regia Cognaci ad fluuium Carentonam in Ducatu Engolismensi ac diocesi Xantonienfi sita, ortum habuit extra muros domicilium Minorum à S. Cosma medico cognominatum, sumptibus piissimi herois Hugonis le Brun à Lezigniaco, non multo post ibidem ante maius altare chori sepulto. In persecutione Hugnostica funditus euerso, morabantur postea Fratres intra mænia vrbs in domo dicta *Cor Christi*, olim conuentui à nobilibus Viuiano à Castro & Bernardo à Burdigala testamento legata. Hoc ipso anno inclytus heros Iordanes ab Insula in Aquitania recentiori in suo oppido cui Insula Iordanis est nomen, alium locum Fratribus construxit. Verum

Con. Cognacensis.
Ibid. con. 30.

Conu. Insula Iordanis.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO I. OCCID. ANNO 16. RVM ANNO 81.

Idē in prout.
Aquit. recēt.
con. 3.
Con. Subere-
ti.
Rodul. fol.
265.

a An. 1278.
n. 2.
Con. Castelli
Durantis.
Idem f. 258.

Monast. Co-
longen. Custo-
dia B. Ma-
riae.

b Genebr. ad
an. 1270.
c Guaguin.
l. 7. in Diuo
Ludouico.

d Honor.
an. 2. ep. 250.
Privilegia
Pontificia.

e An. 1285.
n. 4. & anno
1287. n. 4.

multoties ab Anglis captum, penitusque dirutum, solerti tandem opera Fratrum pristino splendori restitutum; nouissimè vero an. 1580. ab hæreticis & Rege Nauarræ simul cum oppido captum, omnibusque bonis expoliatum, funditus euersum aliquot ab hinc annis sua solitudine religiosus pater Fr. Boërus reparauit. Locus de Subereto Patrū Conuen. in prouincia Tusciæ, & Custodia Maritimæ constructus est hoc anno ab vniuersitate. Ecclesia fuit consecrata per F. Bartholomæum Minoritam, ad Grossetanum Episcopatum à Nicolao III. assumptum, & ad Imperatorem & prælatos Græcorum legatum ab eodem demandatum, vti suis locis ^a narrauimus. Floruit ibidem quidam Fr. Ludouicus, qui nonnulla conscripsit. Ante hunc annum in oppido Castelli Durantis ad Metaurum amnem in bella planitie apud Vmbros Senones in Piceno extructi, denominatique à Gulielmo Durante Carnotensi Decano totius iuris peritissimo, qui Speculum conscripsit, Nuntio & Thesaurario per Romanulam Martini IV. Summi Pontificis, constat per bullam Nicolai IV. ibidem asseruatam habuisse Minores domicilium intra Castri mœnia, derelicta priori domuncula, quam extra Castrum possidebant. Secundas ædes extruxit oppidanorum vniuersitas, & Ecclesia consecrata est anno 1337. die 22. Augusti. Pertinet ad prouinciam Marchiæ Anconitanæ, & Custodiam Feretrinam.

Sub Martino IV. monasterium Clarissarum sub nomine Custodiæ B. Mariæ Virginis XL I. in territorio Blesensi prope Colonges Carnotensis diœcesis institutum, introductis illuc Sanctimonialibus & Abbatissa Iuliana Trecenti sorore Monasterij Humilitatis B. Mariæ Virginis prope Parisium, per Abbatem Monasterij S. Leodomari Blesensis prædictæ diœcesis, & Fr. Richardum de Columerio Ordinis Minorum Pœnitentiarum Pontificium, commissarios hac in re institutos, à Ioanne Cioletti Gallo Legato Apostolico in Francia, cui erigendi Monasterium iuxta preces fundatorum Pontifex commisit. Hi porro fuerunt Ioannes de Castillione, eius vxor Aelides & Ioanna filia, Petri nati S. Ludouici Regis coniux, Comites Blesenses, qui in proprio fundo propriisque sumptibus Parthenonem fieri curarunt. Re iam perfecta iuxta datam sibi commissionem scripsit Legatus ad Honorium Martini successorem, quo etiam defuncto nonnisi hoc anno stabilita sunt omnia diplomate Nicolai, cui inseruit Martini, & Cardinalis Epistolas. *Ex parte vestra*. 5. Kalend. Maij. Mox exemptionis & alia concessit Sororibus priuilegia & regulam Clarissarum ab Urbano IV. correctam eis tradidit obseruandam.

Pro alio Monasterio sacrarum Virginum iuxta Villam S. Marcelli prope Parisium XLII. construendo manerias & prata liberaliter donauit Magister Galienus de Pisis Canonicius Ecclesiæ S. Audomari: cuius pium intentum promouerunt Philippus Audax, & filius Philippus Pulcher, necnon Margarita, Maria, & Ioanna Franciæ Reginæ; Ludouici atque vtriusque Philippi consortes. Genebrardus ^b, & Guaguinus ^c huius Monasterij foundationem tribuunt Margaritæ, fortassis præcipuam sumpsit illa curam eiusdem ædificandi, & maiores contulit sumptus. Pium Canonici conatum & Reginarum desiderium approbatum voluit Pontifex Nicolaus datis litteris ad præfatum Cardinalem Ioannem. *Ex parte charissimi*. 3. Nonas Martij, cum eas ipsas paulò ante mortem dederit ad eundem Legatum Honorius ^d IV. eius prædecessor.

Multa priuilegia vtrique Ordini Minorum & Clarissarum concessit hoc anno Ponti- XLIII. fex. Voluit Minores omnino exemptos à quacumque Episcopali iurisdictione, & immediate subiectos Sedi Apostolicæ, *Quia nonnulli*. 2. Kalend. Maij. Statuit & declarauit, quod controuersum diximus ^e in Comitibus Mediolanensibus, & Montepessulanis, non nisi ex vniuersis Custodibus, etiam si ceteri præsentés adessent, vnum omnium nomine suffragium ferre debere. *Ad statum pacificum*. 3. Idus Martij. Eodem die approbauit taxationem prouinciarum factam sub Gregorio IX. earumque diuisionem, duabus additis à S. Bonauentura sub Gregorio X. districtius tamen præcipiens ne de cætero vllarum prouinciarum distinctio aut diuisio, seu multiplicatio vlla fiat absque Sedis Apostolicæ & protectoris licentia. *Quia prouinciarum*. Iussit ne assumerentur ad quascumque dignitates vel administrationes Minores, qui transirent quoquo modo obtenta vel negata licentia suorum superiorum ad alias religiones. *In vestri Ordinis regula*. pridie Idus Maij. Eodem die statuit ne decedente Ministro generali substitueretur alius, qui vices eius gerat vsque ad electionem noui Ministri, absque Romani Pontificis & Protectoris assensu. Circa hoc etiam,

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1288. ANNO I.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 16.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 81.

etiam, dubium exortum diximus^a in prædictis Comitiis. *Quoniam renocatur à vobis.* Vetuit eiectos vel egressos ab Ordine ad prælaturam vllam, seu curam animarum assumi. *Inter cetera.* 5. Kalend. Augusti. Tempore interdicti Ecclesiastici etiam promulgati cum clausula, *Non obstantibus aliquibus priuilegijs seu indulgentijs quibuscumque religiosjs ab Apostolica Sede concessis*, &c. indulsit vt Fratres diuinum recitarent officium, vt missas celebrarent ianuis clausis. *Meritjs vestrae.* 8. Kalend. Septembr. Ad commodiorem victum Minorum & Clarissarum in tanto numero Assisij habitantium, vetuit ne vllus Ordo virorum vel fœminarum mendicantium ædificare possit intra vel extra eandem ciuitatem in spatio ducentarum cannarum Ecclesiam, Monasterium vel oratorium. *Dum sollicitæ considerationis.* 2. Kalend. Maij. Eodem die incolis Monasterij sancti Francisci Assisiatis concessit ne interdicto subiici possint absque speciali & expresso Sedis Apostolicæ mandato faciente de hoc indulto mentionem, & de nomine Matthæi Cardinalis protectoris: & in eodem ipso casu licere eis ianuis clausis sacra peragere. *Præclara gloriosissimi Confessoris.* Idipsum eodem die indulsit Fratribus S. Mariæ de Portiuncula sitæ extra dictam ciuitatem. *Summæ deuotionis affectus.* Nec non vt omnes pecuniariæ oblationes, quæ fierent in vtraque Ecclesia prædicta, S. Francisci & Portiunculæ conuerterentur per procuratorem aliquem sæcularem in conseruationem & restaurationem monasteriorum ipsorum, vel necessariam subuentionem tot Fratrum vndique ad prædictas ædes ob deuotionem sui Patris confluentium. *Reducentes ad sedula considerationis.* Commisit Archidiacono Lucano examen grauaminum à Priore & conuentu sancti Fridiani Lucano Minoribus illatis, *Dilecti filij.* 10. Kalend. Iunij. Similiter Murano & Auellinensi Episcopis, vt citarent Philippum Archiepiscopum Salernitanum ob graues illatas iniurias à capitulo & Clericis Salernitanis, promouente præcipue turbas ipso Archiepiscopo. *Ad audientiam nostram.* 7. Idus Septembris. Indulgentias distribuit visitantibus Ecclesiam sancti Francisci Assisiatis in die vel octaua eiusdem sancti. *Eximie deuotionis.* 5. Kalend. Octobris.

- XLIV. Clarissis Monasterij S. Agnetis Astenfis confirmauit quasdam litteras Alexandri I V. in earundem fauorem concessas, vt recipere possint eleemosynas ex bonis illicite acquisitis, quorum veri possessores seu domini ignorantur. *Tenorem quarundam.* 7. Kalend. Septembris. Totius Ordinis S. Claræ gubernatorem, protectorem & rectorem instituit Matthæum Rubeum Vrsinum S. Mariæ in porticu Diaconum Cardinalem. *Licet in regula* 3. Idus Septembris. Ipso die eidem dedit auctoritatem suo consensu validandi permutationes, obligationes vel alienationes à Clarissis factas, & absoluendi à variis casibus & censuris personas quascumque illius religionis. Declarauit etiam quod & eius prædecessor Nicolaus III. in constitutione Concilij Lugdunensis sub Gregorio X. de abolendis religionibus post Concilium generale Lateranense institutis, non comprehendit Ordinem Clarissarum. *Constitutio felicitis record.* 3. Idus Septembris.

*Priuilegia
concessa Mo-
nialibus.*

ANNO CHRISTI 1289.
NICOLAI IV. AN. 2.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 17.
RELIGIONIS MINORVM AN. 82.

ARGVMENTVM.

Missi Minoritæ legati ad Tartaros, Armenos, Æthiopes, & vniuersas Orientis nationes, fide Catholica imbuendas. Multa perficiunt in sanctæ Inquisitionis ministerio. Plurima præstat Nicolaus Pontifex in rei Christianæ emolumentum. Assumpti ad insulas Pontificias plures ex Minoritis. Celebrantur comitia generalia, quibus interfuit Pontifex, Carolus Rex, & Maria Regina, sitque Minister Generalis Raymundus Gaufridi. Eneruata sub hoc tempore disciplina regularis ratio præscribitur, & tumultus hinc exortus explicatur. Moritur B. Ioannes Parmensis, florentque in ordine multi viri pij, præsertim in Piceno. Extremum diem claudit B. Petrus Pectinari, nec non Cardinalis Bentiuenga. Multiplicantur conuentus & priuilegia.



Joan. à Mō-
te Coruino
apud Oriē-
tales magna
præstat.
a Psal. 125.
6.

Denuo mit-
tuntur in O-
rientem.
* al. Baydo-
nem.

VENIA & seria status Orientis, rerumque ibidem in diuersis regnis gestarum narratio in limine huius anni nos expectat. Si eam diffusius prosequamur neque admiraturum, neque tædio afficiendum spondeo lectorem, cui res magnas in longinqua regione gestas, quæ ex magna terræ marisque intercapedine dubiam sortiri assolent fidem, ponderosa & fundata narratione placebit excipere. Frater IOANNES A MONTE CORVINO (quod oppidū haud ignobile est in Apulia Daunia, non longe à Luceria ciuitate iuxta latus Apennini, versus Orientem) cum aliis plerisque consodalibus à Ministro generali Bonagratia in Orientis regiones amandatis, vniuersas ferme percurrerunt, & iuxta propheticum metrum^a, *Euntes ibant & flebant mittentes semina sua; Venientes autem hoc anno ad Pontificis pedes veniebant cum exultatione portantes manipulos suos*, & referentes immensam gentium multitudinem ad fidei vnitatem accessisse, populos sitire verbum Dei, Principes illud non abhorre, neque impedire, sed potius cupere, vt CHRISTI fides in suis dominiis longè latèque dilataretur: & ex prospero rerum euentu plane eis constitisse, quod omnino regiones iam albæ erant ad messem. Exhilarauit bonum nuntium pium Pontificis animum, & ex magno animarum zelo iudicauit probatis & expertis operariis non ferendum à bonis, sed redeundum ad socios, per illas regiones dispersos, vt tanquam ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei euangelizarent Christum in gentibus, atque iterum parturirent tenellos illos fœtus, donec Christus perfectè formaretur in illis. Necessariis itaque priuilegiis munitos, & Apostolicis gratiis affectos remisit statim in Orientem, scriptis litteris ad Cobyta Magnum Cham, Argonem Regem & Caydonum Principem Tartarorum, quibus eos ad sacrum baptismum, quod in votis habebant, quantocyus suscipiendum hortabatur, & dignas reddebat gratias ob præstita Fratribus beneficia, & desiderium Christianæ fidei dilatandæ, quod patulis præ se ferebant indiciis. Rex Argo per suos Nuntios, anno præterito ad Pontificem missos, significauit Magnum Cham desiderasse apud se habere aliquos Latini nominis & Christianæ fidei Magistros. Destinauit itaque Pontifex hos ipsos, ei probè iam notos, qui desiderio satisfacerent, & sacri dogmatis incrementum apud eum vrgerent. Christiani hominis munia inter barbaras has nationes solerter exercebat, & fidei dilatandæ sollicitè incumberebat nobilis quidam heros Pisanus, ad quem etiam litteras dedit Pontifex per hos ipsos Fratres, rogans vt à bene cœptis non desisteret, sed in laudabili Christi obsequio feliciter laborantibus consilio adesset & auxilio. Litteras ipsas subiungo.

ARGONI REGI TARTARORVM ILLVSTRI GRATIAM
in præsentī, quæ perducit ad gloriam in futuro.

Reg. Vatic.
n. 54. inter
Cameral.

[Inter cætera desideria cordis nostri, hoc nouimus esse potissimum, hoc propensius affectamus,

I.

II.

ANNO CHRISTI. NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

affectamus, vt cuncti Reges, & Principes Orbis Terræ, cæterique gentium populi sic salubriter dirigant gressus suos, sic prouide suorum operum moderentur habenas, vt post vitæ præsentis exitum, quæ nullius certitudinem status habet, salus læta proueniat animarum, ideoque vberibus perfundimur gaudiis, cum illos perpendimus fore dispositos ad complacendum Altissimo per laudabilem exercitium actionum. Sane dilectus filius frater Ioannes de Monte Coruino, de Ordine Minorum, lator præsentium ad nostram de Orientalibus partibus præsentiam veniens, attentæ relationis officio nostro Apostolatui patefecit, quod Tu tanquam à Domino, in cuius manu corda sunt terrenorum Principum, inspiratus & specialis gratiæ dono præuentus, erga nos & Romanam Ecclesiam, ac etiam alias Christianorum Ecclesias, magnæ deuotionis geris affectum. Adiecit etiam dictus Frater, quod sibi eiusque sociis dum in tuis partibus morarentur, Christi prosequentes obsequia humanitatem grandem, & benignitatem exuberem Tua clementer exhibuit Magnitudo, quodque degentibus in Terris tuæ ditio- ni subiectis Imperio fidei cultoribus Christianæ, te benignum & beneuolum exhibes, eosque non sine sonoro præconio, & dispositionis indicis ad salutem, quæ de bono semper in melius deduci cupimus in augmentum, sedulæ tuitionis auxilio confoues, & fauore prosequeris gratiofo. Nos autem tam gratis & acceptis rumoribus intellectis, lætati fuimus in immensum, cum tuæ salutis augmentum sinceris affectibus cupiamus. Celsitudini Regiæ tanto prouidè profusiores gratias referentes, quanto id vberioris benignitatis zelus exequitur ex munificentia prouenit ampliori. Porro Princeps egregie, sicut Magnificentiæ Regiæ per alias nostras litteras tibi per venerabilem fratrem nostrum Roban Bersaumam in partibus Orientis Episcopum, & nonnullos alios tuos nuntios ad nos missos, duximus intimandum. Nos qui quamuis insufficientibus meritis Vicarij Christi sumus, & Petri Apostolorum Principis successores, quamplurimum cupimus & ardenti desiderio affectamus, vt quos baptismalis vnda non diluit, & fidei Christianæ religio non includit, erroris inuio, per quod gressibus periculosis oberant, omnino relicto, ad rectitudinis semitam reuocentur & fidem seruent fideliter supradictam. Hæc est etenim, sicut Magnificentiæ Regiæ per iam dictas notificauimus litteras, fides recta, fides vera, quæ felicitatis sperandæ fiduciam repromittit, & sine cuius suffragio placere Domino nemo potest. Hæc est quæ reatus expurgat, quæ com- moda saluationis impendit, & per quam æterna gaudia bonis concurrentibus actibus acquiruntur. Per hanc hostis antiquus de arce mentis expellitur. Hæc corda mentesque purificat & infidelitatis nubilum suæ radiis expiat claritatis. Hæc est virtutum omnium fundamentum, sydus irradians, stella micans, solem iustitiæ intelligentiæque præueniens, per quam dies oritur gratiæ, quam dies gloriæ subsequetur. Excitamus itaque Magnitudinem Regiam, & hortamur attentè, tibi que, cuius in hac parte salutem exquirimus, sano & sincero consilio suademus, quatenus alta & sedula meditatione recogitans, quàm fragilis & caduca humanæ naturæ conditio, quàm plena periculis, quantis exposita casibus, quam sit instabilis status eius. Considerans etiam quod à lege mortis, qua nihil certius cernitur, nihil habetur incertius hora eius, nullus excluditur, nullus effugit metas suas, nullus à dominio redditur exemptus illius, promptus exurgas, præsto te offeras, paratus accedas ad agnitionem Christianæ fidei, ac ad suscipiendum Baptismatis sacramentum ad laudē diuini nominis, tuæ salutis profectum, & augmentum fidei supradictæ, vt lucis suæ radio illustratus eius triumphalis efficiaris athleta, illius fines amplificans, terminosque dilatans, vt post vitæ præsentis ergastulum à porta inferi libereris, & eius diris cruciatibus, pœnisque grauissimis euitatis, æternæ beatitudinis præmia, quæ omnem delectationem excedunt, tanquam Princeps emeritus consequaris. Cæterum prælibatum Fratrem Ioannem, & eius socios ad partes ipsas salubre prosecuturos negotium, quod cœperunt, fiducialiter remittentes, instanter exposcimus, vt eos intuitu Dei & ob reuerentiam Apostolicæ Sedis, & nostram benigne habeas commendatos, eis super huiusmodi executione negotij fauorem Regium impen- surus, cuius fulti præsidio, vtilius & efficacius se habere valeant in hac parte, quodque aliquos ex ipsis tecum iugiter teneas, qui tibi tuoque proponant populo verbum Dei, & de salute tractare valeant animarum. Datum Reate Idibus Iulij, anno secundo.]

*Argo Res
Tartarorū
inuitatur
ad fidem.*

*Argo Pon-
tifici addi-
ctus.*

*Erga Chri-
stianos be-
neficus.*

*Fidei Ca-
tholica en-
comia.*

*Vita huma-
na fragili-
tas.*

*Commenda-
tur ei Fra-
tres.*

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289. ANNO 2.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

COBYLA CHAM, MAGNO PRINCIPI TARTARORVM

Illustri gratiam in presenti, quæ perducatur ad gloriam in futuro.

Reg. Vatic.
c. p. 55.

Magnus
Cham petit
sibi mitti
religiosos.

Mittuntur
ad eum Mi-
norita.

[Gaudemus in Domino, PRINCEPS EGREGIE, sibi que deuotas, & vberes III. gratiarum referimus actiones, quod ipse in cuius manu corda sunt Principum terreno- rum, te prout lætanter audiuius, suæ dono gratiæ clementi pietate præueniens, illo tui pectoris intima fecundauit affectu, quod ad Christianitatis terminos ampliandos dirigitur desiderium mentis tuæ. Dudum siquidem post nostræ promotionis initia certos Nuntios ad nostram præsentiam ex parte Magnifici Principis Argonis Regis Tartarorum Illustris transmissos recepimus, nobis apertius referentes, quod ad perso- nam nostram & Romanam Ecclesiam & etiam gentem, seu populum Latinorum gran- dis deuotionis affectum Magnificencia Tua gerit, dictique Nuntij ex parte regia cum instantia petierunt, vt aliquos religiosos Latinos ad tuam præsentiam mitteremus. Nos autem tam gratis & acceptis de tanto tamque sublimi Principe rumoribus intellectis, exultauimus in Domino vehementer, cum tuæ salutis augmentum, tuique nominis gloriam sinceris affectibus cupiamus, Patri luminum, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, humiliter supplicantes, vt tui pectoris intima de bono sem- per in melius munere suæ inspirationis illuminet, & suæ gratiæ rore perfundat ad lau- dem sui gloriosi nominis & honorem. Volentes igitur votis regiis benigne annuere in hac parte, ac desiderantes admodum, vt ad suscipiendam Christianam fidem, quam prædicta tenet & seruat Ecclesia, promptus accedas, præsto te offeras, studiosius occur- ras, cum sine ipsius comitante suffragio placere Altissimo nemo possit: Ecce dilectum filium Fratrem Ioannem de Monte Coruino cum eius sociis de Ordine Minorum la- torem præsentium ad te duximus destinandum, cum instantia postulantes, vt ipsum & socios supradictos benigne habeas commendatos eis, quorum doctrinæ, cum salutis commoda suggerat, te inseparabiliter cupimus adhærere, super salubri commisso illis negocio, quod salutem respicit animarum, Regij fauoris auxilium impensurus, vt eius fulti præsidio vtilius & efficacius habere se valeant in eodem, tuque à Domino, qui pro minimis grandia recompensat, æternæ beatitudinis præmia consequaris. Datum Reate 3. Idus Iulij, anno secundo.]

CAYDONO PRINCIPI TARTARORVM ILLUSTR

gratiam in presenti, quæ perducatur ad gloriam in futuro.

Reg. Vatic.
epist. 56.

[Ad ea quæ tuæ salutis augmentum respiciunt, tuique nominis titulos in orbe ter- IV. rarum attollunt, Celsitudinem tuam libenter inducimus, operamque sollicitam impar- timur. Sanè, PRINCEPS EGREGIE, tuis aperiri sensibus affectamus, quod Dei filius IESVS CHRISTVS ad ima mundi, vt hominem, quem ad imaginem & simi- litudinem suam de limo terræ formauerat, de seruitutis nexibus, in quos ipsum impe- gerat maligna suggestio, liberaret clementi dignatione descendens vestem nostræ mor- talitatis assumpsit, vt proprij asperione cruoris incendia perpetui cruciatus extingue- ret, ac suos mortis æternæ tenebris obuolutos vitæ perennis efficeret possessores, qui commissæ sibi legationis à Patre in regione peccantium piis studiis exercens officium, mundumque salutaribus institutis informans, tandem post sanctæ conuersationis, & operationis exempla, post euangelicæ instructionis eloquia, post doctrinæ salutaris ef- fectum, diræ mortis ultro supplicium subiit, dieque tertia resurrexit à mortuis glorio- sus, vt mortem nostram moriendo destrueret, & vitam resurgendo benignius repara- ret, qui priusquam pateretur, claues Regni Cœlorum beato Petro Apostolorum Prin- cipi, & per eum suis duxit successoribus committendas, per hoc eis tam sublimis po- testatis auctoritatem impendens, vt quodcumque super terram ligarent, haberetur li- gatum in cœlis, & quodcumque soluerent super terram, solutum existeret in eisdem. Vnde nos licet insufficientibus meritis Christi Vicarij eiusdem Petri successores in ter- ris disponente Domino constituti, magno desideramus affectu, vt fidei Christianæ cul- tores

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289.

ANNO 2.

RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI.
NORVM AN. 82.

tores salutaribus actibus immorentur, ac illi quos fides eadem non agnouit, ad rectitudinis semitam actore Domino reuocentur, eandemque sollicitè seruent fidem cum ipsa sit vera fides & recta, sine cuius comitante suffragio placere Domino nemo potest, quæ reatus expurgat, salutis commoda elargitur, quæ corda mentesque purificat, & infidelitatis obscurum suæ radiis expiat claritatis. Excitamus itaque Magnitudinem tuam, & attentius hortamur sano & sincero tibi consilio suadentes, quatenus sedula meditatione recogitans, &c. vt supra in epistola scripta ad Argonem vsque in finem. Datum vt supra.]

NOBILI VIRO IOLO DE PISIS.

V. [Lætatur in Domino, quod sicut habet fide digna relatio, ad dilatandos Christianæ fidei terminos laudabiliter & solerter intendens, illos ad agnitionem ipsius, qui nondum sunt eius lumine illustrati, sollicitè inducendo, quodque cunctis religiosi per partes ipsas habentibus transitum impendis intuitu IESV CHRISTI consilium, auxilium, & fauorem, exhibendo te nihilominus illis specialem & præcipuum protectorem, de quo tuæ laudandæ sollicitudinis studium tanto amplius commendamus, quanto magis salutem appetimus singulorum. Excitamus itaque diligentiam tuam & hortamur in Domino IESV CHRISTO, quatenus circa huiusmodi salubres tuos actus, & opera sedula sollicitudinis studium largiaris, vt exinde tanto acceptior, & gratior tuo reddi valeas saluatori, quanto per te plures ab erroris inuio ad veritatis semitam, & ab infidelitatis nubilo ad claritatem Catholicæ fidei reducentur. Nos autem benedictionem nostram tibi tenore præsentium in tuorum remissionem dirigimus peccatorum. Datum vt supra.]

Reg. Vatic.
ep. 57.
Laudatur
huius pietas
in promouendo
negotio fidei.

VI. Prosperè in hac missione Fratribus successisse scribunt Chronica nostra antiqua, quippe Argonem Regem & Caydonum Principem baptismum suscepisse, & Christianis summopere fauisse narrare. Maiorem his conciliabo fidem, si omnia confirmauero ex Marino Sanuto Torsellino, qui diligentius & clarius res quasque grauiores Orientis, & horum Tartarorum Principum genealogiam retexit. Postquam Cygis Chami, & Octotæ filij generationem recensuit, diuisaque inter eorundem posteros regna Catay, Cumanæ, Turquesteni, & Taurisij enarravit, & Abagham Taurisij Regem, qui suos Nuntios, vt diximus^a misit ad Concilium Lugdunense secundum, digne laudauit, & à fratre Tangodomoro veneno sublatum, vt nos etiam supra scripsimus^b, enarravit, subiunxit. [Anno milles. ducent. octuages. secundo Abaghæ succedit frater Tangodomor in pueritia baptizatus, sed Saracenus effectus, Mahumeth Chaam voluit appellari: & quos poterat Tartaros ad simile, minis & muneribus inclinabat: Innumerabiles itaque ipsorum, sicut patet hodie, Saraceni effecti sunt. Persecutus est Christianos, & Ecclesias à fundamentis euerit. Componens quoque cum Soldano Babylonæ, promisit cunctos Christianos, aut ad sectam suam cogere, aut trucidare. Praua huius opera per fratrem ipsius, ac nepotem, filium Abagha, vocatum Argon, magno Chaam Cobyla denunciata sunt: à quo redarguitur, quia à progenitorum recessit vestigiis. Hoc audito, irâ exarsit Mahumeth, fratremque interfecit; & captum in castro Argonem à proceribus iubet occultè interfici, sibi que caput deferri. Sed auxilio cuiusdam magni, cui pater eius Abagha beneficia contulerat, de periculo liberatus, Mahumeth persequens comprehendit; & coram se trucidari fecit; imperauitque pro eo anno 1285. Concessumque illi est à magno Tartarorum Imperatore, vt Chaam vocaretur. Hic fuit aspectu pulcherrimus, fortis robore & prudens in agendis: Christianorum Ecclesias reparauit; redieruntque ad eius obedientiam Reges Armeniæ, atque Georgiæ, qui à Mahumeto recesserant. Rogatus quoque pro Terræ sanctæ liberatione; respondit, se velle cum vicinis omnibus pacis inire foedera, vt securius opus illud perficiat: sed dum hæc aguntur, quarto anno regni sui vitâ excessit 1289. cui successit frater Quegato: qui annis sex quasi brutum animal vixit; gulæ & luxuriæ deditus: propter quod à suis suffocatus est. Cui successit consanguineus Baydo, Christianus fidelis, qui cito mortuus est. Hic præcepit, vt nullus Saracenus legem Mahumeti inter Tartaros prædicaret. Saraceni itaque ad Gazanum miserunt, quia si vellet CHRISTI fidem relinquere,

Chuerfi Argon & Caydonus.

Regum Tartarorum brevis genealogia.
a An. 1274.
n. 6.
b An. 1284.
n. 2.
Sanutus l. 3.
par. 13. c. 8.

Laudatur
Argo Rex
Tartarorum.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

linquere, & legem sumere Mahumeti, dominium illi conferrent. Ille honoris audius cuncta promittit, & contra Baytonem hostiliter vadit. Ante commissum vero bellum cuncti Saraceni Gazano se iungunt: sic Bayto captus & interfectus est; regnavitque pro eo Gazanus Argonis filius: qui in regni exordio mala intulit Christianis; sustinuitque ut Saraceni Ecclesias Christianorum destruerent. Sed in dominio factus securus, Christianis multa bona contulit; & multos Saracenorum proceres interfecit, eo quod de lege Mahumeti eum sæpius molestant. De Cobyla vero magno Chamo fratre Mangonis, in regno prædecessoris, per Haytonem Regem Armeniæ conuersi, ita alibi scribit. [Mangoni successit frater Cobyla Cham, qui annis quadraginta duobus tenuit Imperium Tartarorum. Hic Christianus fuit & fundauit in Regno Catay ciuitatem Româ maiorem, vocatam *Iong*, vbi continue immoratus est.]

*Missi Mino-
rita ad Ar-
menos.*

*An. 1267.
n. 1. & an.
1288. n. 15.*

Redeo ad Legatos Pontificios, non ad vnâ hanc Tartarorum gentem, sed ad vni- VII.
uersas ferme totius Orientis, easque variis erroribus infectas, amandatos. Erant sub hoc tempore Rex & populus Armeniæ Christiani, desiderabantque S. R. E. tanquam legiti-
mi filij & fideles subditi adhærere, atque vnionem cum eadem mirè cupiebant, prout ipsi significarunt Fratri Ioanni prædicto. Scribit ad eosdem Pontifex, & ad Ecclesiæ vnionem admittit, missa tamen Catholicæ fidei instructione, eadem quam ipse, eiusque prædecessores alias sæpius ad alios Orientales miserunt. Primas dedit litteras ad Regem, secundas, ad Mariam sororem, tertias, ad Torosum, & alios fratres germanos Regis, quartas, ad Leonem Regis Comestabulum, quintas, ad eiusdem Marefcallum, postremas, ad vniuersum populum. Ad Regem, & sororem datas lectori offerimus: Cæteræ his similes, atque id ipsum de vnione, & de Fratribus subueniendo seriùs inculcant.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO REGI ARMENIÆ

Illustri, Salutem & Apostolicam benedictionem.

*Reg. Vatie.
ep. 50.*

*Rex Arme-
niæ Catholi-
cos.*

[Gerentes in terris, licet insufficientibus meritis, vices CHRISTI, grandi nec im- VIII.
merito lætitia & exultatione perfundimur, cum ad nostrum peruenire contingat audi-
tum, quod corda Regum & Principum terrenorum Summi Regis, per quem potentat-
us altitudine præminent, beneplacitis se coaptant. Nuper etenim audiuius, & læ-
tati sumus in Domino vehementer, dilecto filio Fratre Ioanne de Monte Coruino de
Ordine Minorum, latore præsentium, nobis ex parte Regia referente, quod erga Ro-
manam Ecclesiam cunctorum matrem fidelium & magistram feruentis deuotionis
geris affectum, quodque ad habendum cum eadem Ecclesia, tanquam Princeps Ca-
tholicus vnionem, in te voluntatis vigere dignoscitur promptitudo. Subiunxit quo-
que Fratris memorati relatio, quod claræ memoriæ pater tuus, veluti obedientiæ filius,
& Catholicus christianus mortem subiit temporalem. Reuera, fili charissime, tam gra-
tis, tamque acceptis rumoribus intellectis, cor nostrum in Domino vberibus gaudiis
exultauit, cum animarum salutem, quam in cunctis mortalibus ex debito pastoralis
officij exquirimus, votis feruentibus cupiamus. Rogamus itaque Celsitudinem Re-
giam, & hortamur in filio Dei Patris, quatenus mentis oculis erectis ad Dominum, tuæ-
que intentionis proposito directos salubriter ad exercitium laudabilium actionum de-
uotionem & voluntatem prædictas dignis præconiis attollendas stabili mente conti-
nuas, ac intra tui pectoris thalamum summopere studeas conseruare. Nos enim te tan-
quam filium prædilectum ad vnionem lætanter recipimus Ecclesiæ memoratæ, penes
Magnitudinem Regiam precibus insistentes vberibus, eamque paternis exhortationi-
bus excitantes, ut eiusdem Romanæ Ecclesiæ dictique Fratris & sociorum suorum do-
ctrinam, quæ salutis commoda subministrat, in omnibus promptus & efficax exequa-
ris, ad receptionem celerem & efficacem executionem illius, Prælatos & Populum Ar-
menorum Regiæ ditioni subiectum sollicitis studiis inducendo. Sic te in præmissis
cura vigili habiturus, ut à Domino proinde præmium consequi valeas pro minimis
grandia largiente, tui nominis fama incrementa suscipiat, & Sedis Apostolicæ gratiam,
quam libenter ad filios deuotos extendimus, vberius merearis. Cæterum Magnitu-
dinem

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

dinem Regiam plenius prosequimur actionibus gratiarum, quod sicut eiusdem Fratris patefecit assertio, ipsum & socios supradictos benigne recipiens eis multæ humanitatis affectum exhibuit, eosque gratiosi fauoris impendio extitit prosecuta, petentes instanter ut eos clementer habeas commendatos, ut ad laudem diuini nominis & animarum salutem utilius & efficacius opus prosequi valeant inchoatum. Ut autem in fide Christiana, quam tenet, & seruat Romana Mater Ecclesia, plenius & efficacius valeas informari, dictam fidem & eius formam præsentibus fecimus annotari, quæ sunt hæc. Credimus sanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &c. ut supra anno 1267. num. primo. Datum Reate 2. Idus Iulij, Pontif. nostri anno secundo.]

DILECTÆ IN CHRISTO FILIÆ NOBILI MULIERI
MARIÆ sorori claræ memoria Regina Armenia.

IX. [Nuper ad Apostolatus nostri præsentiam dilectus filius Frater Ioannes de Monte Coruino de Ordine Minorum, lator præsentium, de Armeniæ partibus rediens, ubi **CHRISTI** prosecutus obsequia, & animarum salutem iuxta datam sibi à Domino gratiam extitit operatus, grata & accepta quamplurimum de tuis laudabilibus actibus piisque studiis nobis referre curauit, inter cætera exprimendo, quod ad obseruandam fidem Catholicam, quam Romana tenet & obseruat Ecclesia, & eius vnionem stabilem prosequendam feruens dirigitur desiderium mentis tuæ; de quo tantò maiorem concipimus intra nostri pectoris arcana læticiam, quantò propensius tuæ salutis diligimus incrementum. Hortamur igitur nobilitatem tuam, & excitamus in Domino **IESU CHRISTO**, quatenus mentis oculis erectis ad Deum, & ad salutis, & pietatis opera directo proposito ad obseruationem fidei Christianæ dictæque prosecutionem continuam vnionis efficaciter & reuerenter intendas, aliaque studeas exercere sollicitate, quæ diuinæ sint placita Maiestati, ad obseruationem & prosecutionem easdem iuxta datam tibi à Domino gratiam cæteros inducendo, ac Fratrem, & eius socios supradictos ad partes redeuntes easdem, præfata prosecuturos obsequia, & alios etiam Christianos in partibus ipsis degentes, habendo benignè ac fauorabiliter commendatos: dictisque Fratri, & sociis tuum in hac parte præbendo auxilium opportunum, sic semper de bono in melius processura, quod ab Altissimo gratior tibi vberioribus digna præmiis lætanter occurras, quo maiorem fueris fulta suffragiis meritorum. Cæterum, quia te sincera in Domino charitate cōplectimur, tuæque salutis affectamus augmentum, tibi nostræ benedictionis munus in remissionem concedimus peccatorum. Datum ut supra.]

Reg. Vatic.
epist. 51.

Præter has nationes hortatus est, ut alias numerosissimas per errorum deuia dispersas congregarent Fratres in vnum. Scripsit itaque per eosdem ad Imperatorem Æthiopiæ, ad Demetrium Regem Georgianorum, ad Dauidem Regem Hiberorum, & ad vniuersum populum Nestorianorum, & Æthiopum. Vnum est exemplar litterarum omnium mutatis mutandis iuxta personarum qualitatem.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO IMPERATORI
ÆTHIOPIÆ Illustri, Salutem & Apostolicam benedictionem.

X. [Summi pastoris, qui pro suis ouibus animam posuit, diræque mortis sponte pati supplicium voluit, ut nos ab hostis laqueo liberaret, vices licet insufficientibus meritis, gerentes in terris, cunctorum salutem appetimus, solerter exquirimus, sollicitè procuramus, ut post vitæ præsentis ergastulum fidelium animæ in cœlestibus pascuis collocentur. Cum itaque fides Catholica, quam Romana tenet & seruat Ecclesia, semitam præparet, pandatque aditum ad salutem, Celsitudinem tuam hortamur attente, ac excitamus in Filio Dei Patris, quatenus mentis oculis erectis ad Dominum, & ad salutis & pietatis opera directo proposito ad obseruandam Christianam fidem, & prosequendam ipsius Ecclesiæ vnionem feruenter & efficaciter intendas, aliaque studeas operari sollicitè, quæ in conspectu Altissimi sint accepta, sic de bono semper in melius adiuuante

Reg. Vatic.
n. 53. inter
inter ep. curiales.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

uante Domino processurus, vt possis ad æternæ beatitudinis gaudia peruenire. Cæte-
rum quia Celsitudinem tuam sincera in Domino charitate complectimur, tuæque fa-
lutis affectamus augmentum, tibi tuisque nostræ benedictionis munus impendimus in
vestrorum remissionem peccatorum. Datum Reate 5. Idus Iulij, Pontificatus nostri
anno secundo.]

a Vitriac. in
hist. Orient.
à cap. 74.
b Sanut. cit.
lib. 3. par. 8.
à cap. 1.
c Miræus in
not. Episc.
l. 1. à cap. 15.

Vnaquæque harum nationum (de quarum moribus & ritibus consuli possunt Iaco- XI.
bus à Vitriaco^a, Marinus Sanutus^b, & Aubertus Miræus^c) suum peculiarem habe-
bat Patriarcham, qui Metropolitæ, Episcopis, & cæteris Ecclesiarum prælatis iura da-
bat. Ad omnes scripsit Pontifex sub eodem tenore verborum oculis competenter
mutatis iuxta qualitates & dignitates personarum, itaut pro vnaquaque natione binas
scripserit litteras, primas ad Patriarcham, secundas ad Archiepiscopos & Episcopos &
reliquos Ecclesiarum Prælatos. En litterarum exemplar.

VENERABILI FR. PATRIARCHÆ IACOBITARVM,

Salutem & Apostolicam benedictionem.

Reg. Vatic.
ep. 48.
Patriarcha
Iacobitarum
inuitatur ad
fidē & vnio-
nem S. R. E.

d Matth. 16.
26.

[Disponente Summi Regis arbitrio, cuius prouidentia Magnitudo cœlestia simul XII.
& terrena disponit, ad apicem Apostolicæ dignitatis assumpti, grandi desiderio duci-
mur, vt sic cunctorum gressus mortalium salubriter dirigantur, sic illi suorum operum
moderentur habenas, vt accepti reddantur Altissimo, eisque salus proueniat anima-
rum. Quid enim illa iocundius? quid desiderabilius? quid in terris pretiosius fore
dignoscitur, cum si totius orbis quis sibi dominium vendicet, prout Euangelica^d testa-
tur autoritas, nihil profit, si detrimentum animæ patiatur? quamobrem multiplici
reddimur attentione solliciti, vt vniuersi per mundum populi constituti CHRISTO
Domino sub Christianæ fidei religione commilitent, quam Sacrosancta Romana Ec-
clesia tenet firmiter & obseruat, quæ vitæ semitam præparat, panditque aditum ad
æterna gaudia promerenda. Speramus insuper vt & tu, cui multus, vt dicitur, subiectus
est populus, magno desiderio ferueas, & solerter exquiras, vt per laudabilem exerci-
tium actionum sic suo Creatori placeat, vt salutis commoda mereatur, quod abs-
que ipsius obseruatione fidei, quæ reatus expurgat, maculas diluit, nequit penitus pro-
uenire. Ideoque fraternitatem tuam paternis exhortamur affectibus, & in Filio Dei
Patris tibi sinceris mentibus suademus, quatenus ad obseruandam fidem Catholicam,
quam sicut præmittitur, tenet & seruat Romana Ecclesia inconcussa, ac etiam ad ipsius
Ecclesiæ vnionem, sublato cuiuslibet tarditatis obstaculo, & nexibus difficultatis ef-
fractis festinus accelerares, promptus aduenias, occurras spontaneus, studiosus accedas,
eo maioris retributionis præmium proinde consecuturus à Deo, quo plures ad id tuo
exemplo laudabili euocabis, cum facile trahi soleat in exemplum à subditis, quod agi
conspicitur à Prælati. Speramus etenim magnaue fiducia ducimur, quod præmissa
libenter, & efficaciter adimplebis, subiectum tibi populum ad ea diligenter, & sollicitè
inducendo, cum sicut dilectus filius Frater Ioannes de Monte Cornuino de Ordine Fra-
trum Minorum lator præsentium multa bona multaue laudabilia opera, quæ lætan-
ter audiuiimus, de tuis studiis nobis duxerit referenda. Suscipe igitur reuerenter exhor-
tationem sinceram, & salubrem deuotus amplectere CHRISTI Vicarij suadelam, sic
te laudabiliter gerere studeas ad honorem & gloriam omnium Conditoris, vt in con-
spectu eius reddaris acceptior cumulo meritorum. Cæterum instanter expetimus vt
eundem Fratrem, & eius socios specialiter habeas commendatos, ipsosque benigne ac
fauorabiliter prosequaris, vt tali & tanto muniti præsidio utilius & commodius in mi-
nisterio se gerere valeant, quod exercent, & ad laudem diuini nominis opera efficacius
prosequi IESU CHRISTI. Vt autem in fide Christiana prædicta plenius, & melius
valeas alios informare, dictam fidem, & eius formam præsentibus fecimus annotari,
quæ talis est. Credimus Sanctâ Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &c.
vt supra an. 1267. num. primo. Datum Reate Nonis Iulij, Pontif. nostri anno secundo.]

e An. 1288.
num. 3.

Postremo ad Dionysium Episcopum in Taurisio & dominio Argonis Regis Tartar- XIII.
orum, de quo nos anno superiori^e, aliam misit epistolam, qua congratulabatur ei ob
ardentem

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289. ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

ardentem affectum erga fidem Romanam; gratias deinde reddebat ob præstita Fratribus Minoribus beneficia, quibus ut in fidei dilatatione opitularetur, impense rogabat. Ex illa lector percipiet, quàm laudabiliter in conuersione Gentium laborarint Minoritæ.

*VENERABILI FRATRI DIONYSIO, EPISCOPO IN
partibus ORIENTIS salutem & Apostolicam benedictionem.*

[Affluentis deuotionis affectu & zelo reuerentiæ filialis, promptæque obedientiæ Epist. 49. ubertate pollebant missæ nobis tuæ fraternitatis litteræ, quas Apostolatui nostro cum tuæ deuota recommendatione personæ nobis in CHRISTO charissimæ, dilectus filius Frater Ioannes de Monte Coruino de Ordine Minorum, lator præsentium præsentauit. Nos autem litteras ipsas læti suscepimus, & exultantibus animis earum tenorem pleno collegimus intellectu, Patri luminum, à quo est omne datum optimum, omne donum perfectum, gratiarum actiones deuotas & vberes referentes, quod ad obediendum humiliter fidei Christianæ, quam sacrosancta Romana Ecclesia cunctorum mater & magistra fidelium tenet firmiter, & obseruat, feruens dirigitur, prout ex eisdem perpendimus litteris, desiderium mentis tuæ. Rogamus igitur & hortamur attētius tuæ sinceritatis constantiam, tibi pro tuæ salutis augmento cum instantia suademus, quatenus erectis ad Deum, digna dignis præmia largientem, hominis interioris obtutibus, positaque in eo anchora spei tuæ prædictam fidem, per quam ad supernorum gaudia ciuium aditus panditur, stabiliter teneas & obserues, eique inseparabiliter adhærere procures, ipsamque in Ecclesiæ tuæ libris conscribi fideliter faciens, gregem dominicum tuæ gubernationi commissum in ea diligenter & sollicite instruas, & informes, ut tandem post tuæ peregrinationis excursum vitæque præsentis fugitiuæ miseriam, æternæ beatitudinis gloriam meritorum fultus auxilio consequaris. Prosequimur autem donis vberibus gratiarum multæ benignitatis & humanitatis affectū, quem circa eundem Fratrem, & socios CHRISTI operarios seruos DEI per effectum operum, prout eiusdem Fratris profitetur assertio, hætenus ostendere studuisti; apud te precibus insistentes, ut ipsos opportuni fauoris gratia, & consuetæ beneuolentiæ vberem pro diuina & Apostolicæ Sedis ac nostra reuerentia prosequi non desistas, ut ad laudem & gloriam Summi Regis, & animarum profectus, quos specialiter expetunt, vtilius & efficacius in ministerio se gerere valeant, quod exercent, tuque proinde à Domino præmium, quod pro piis recompensat actibus, consequaris. Licet autem prælibatæ fidei seriem pridem tibi nostris insertam litteris duxerimus destinandam, quia tamen amplo desiderio ducimur, ut eius semper tibi recentior promptiorque memoria, ne quod absit, obliuioni subiaceat, habeatur, seriem ipsam præsentibus etiam fecimus annotari. Suscipe igitur reuerenter exhortationem sinceram, & salubrem deuotus amplectere suadelam Vicarij IESU CHRISTI, sic te in præmissis gerendo sollicite, sic ea efficaciter adimplendo, ut in conspectu Altissimi reddaris aptior cumulo meritorum, & Sedis Apostolicæ gratiam vberius merearis, tuoque exemplo laudabili ad æternæ vitæ lætitiæ promerendam subditorum tuorum pectora prouocentur. Fides autem prædicta & forma eius hæc sunt. Credimus sanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &c. ut supra anno 1267. num. 1. Datum ut in epistola proxime præcedenti.

XIV. Circa sanctæ Inquisitionis officium multa præclare hoc anno statuta sunt à Sanctissimo Pontifice, quæ alto silentio reticuit bonus Pater Abrahamus Bzouius, necnon omnes illas grauissimas Orientis missiones, cum nihil ita æquè referendum esset in Annalibus Ecclesiasticis, & Christianis monumentis, atque impensum studium Summorum Pontificum circa fidem Catholicam propagandam, seu restituendam, aut retinendam. Nescio an genuinam huius silentij causam superiori anno retexerim, certe aliam adinuenire non possum, dum cuncta hæc in eodem codice regeſti, ex quo cætera, quæ sub hoc anno recensuit, leuiori delectu deprompsit, Pontificia acta perquirenti proſtarent. Iudicent hoc alij, ego mecum nihil grauius in sanctissimi & mihi vltra quàm explicare possum aman-
tissimi, Instituti professorem dicere decreui. Porro Ioannes Dandulus Dux, Senatusque

A a a

Venetus

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

Instituitur
Inquisitio Ve-
netys.

a Param. cit.
cap. 34.

Venetis excitati litteris & monitis Nicolai Pontificis, quibus superiori anno diximus eum iussisse ut animaduerneretur in hæreticos Dominium Venetum inficientes, & debitum præstaretur Inquisitoribus auxilium, ut vulpeculas illas vineam Domini demolientes eliminarent, hoc anno suos miserunt Internuncios, seu Syndicos ex parte Sereniss. Rei-publicæ dicturos se omnem opem & operam his fidei Catholicæ Ministris præstituros, atque ita iam communi consilio statutum: & repositam esse ex communi ærario pecuniam, ut necessarij sumptus Inquisitoribus ministrarentur. Ab huius igitur decreti & instituti ærarij tempore veriùs sumendam crediderim Inquisitionis Venetæ originē, quamuis eam difficile sciri posse dixerit Ludouicus Paramus^a, neque ante Urbani Sexti Pontificatum Inquisitorem vllum, quem referret, inuenerit, sed primum sub eodem Pontifice nominauerit Fratrem Ludouicum Donatum Minoritam mox Cardinalem. Cæterum Senatus decretum Pontificio diplomati insertum ita habet.

*DILECTO FILIO NOBILI VIRO DVCI, CONSILIO,
& Communi Venetorum.*

[Accedentes ad Apostolicam Sedem dilectos filios nobiles viros Marcum dictum XV. Bembo, & Nicolaū Quirini Nuntios & Syndicos seu Procuratores vestros, solita benignitate recepimus, & tam quæ coram nobis ex parte vestra proponere voluerunt, quam quæ continebantur in procuratoriis, seu in instrumentis super eorum syndicatu confectis, attentè audiuius, & intelleximus diligenter. Porro præfati Syndici iuxta suæ commissionis tenorem in negotio procedentes pro vobis & nomine vestro firmiter promiserunt, quod Inquisitoribus prauitatis hæreticæ ad ipsorum officium efficaciter prosequendum, tu fili Dux, absque vlla requisitione Consilij opportunum auxilium postquam ab eis requisitus extiteris, exhibebis, quodque depones pecuniam penes aliquem in Venetiis à vobis communiter Inquisitorum ipsorum nomine deputatum; ita quod quandocumque Inquisitores præfati pro eiusdem executione officij pecunia indigebunt, alibi pecuniam quarere non cogantur, prout in instrumento publico super huiusmodi promissione confecto plenius & seriøsè continetur. Nos autem deuotionem in hac parte vestram, & quantum sit vobis cordi negotium fidei experiri volentes, Vniuersitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attentè per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus pro diuina & Apostolicæ Sedis ac nostra reuerentia promotionem eandem nomine, ut præmittitur, vestro factam, sic deuotè, sollicitè ac efficaciter adimplere curetis, impendendo Inquisitoribus ipsis super exequendo eorum officio consilium, fauorem, auxilium opportunum, ut exinde à Domino præmium, & à nobis dignæ commendationis titulum consequi valeatis, nec oporteat si secùs fieret, per Apostolicæ Sedis prouidentiam aliud in hac parte remedium adhiberi. Tenores autem procuratoriorum prædictorum præsentibus fecimus annotari, qui tales sunt. In Dei nomine Amen. Anno eiusdem natiuitatis millesimo ducentesimo octuagesimo nono, die quarto Augusti, secundæ Indictionis. Ex tenore huiusmodi publici instrumenti appareat manifestè, quod Illustri Domino Ioanne Dandulo Dei gratia Venetiarum, Dalmatiæ, atque Croatiæ Duce, Domino quartæ partis, & dimidiæ totius Imperij Romanicæ existente cum suo minori, & maiori, & generali Consilio, & Communi Venetiarum ad voces præconias, & sonum campanarum more solito congregatis: Capta fuit pars, & ordinatum ac firmatum per ipsum Dominum Ducem, & per prædicta Consilia, quod Dominus Dux habeat à maiori Consilio plenam authoritatem, & ab eodem Consilio fuit eidem concessa dandi solus auxilium Inquisitoribus pro officio hæreticæ prauitatis exercendo in Venetiis, quandocumque ab ipsis Inquisitoribus fuerit requisitus, sine alterius requisitione Consilij. Item quod deponatur pecunia penes aliquem deputatum in Venetiis per Commune ad nomen Inquisitorum, ita quod quandocumque Inquisitores indigerent pecunia pro officio, quod non oporteret eos aliò perquirere nisi istum sic deputatū, qui teneatur & debeat, quando requisierint sibi dare. Et recipiat pro Communi Venetorum omnem vtilitatem, & prouentus qui ex officio prouenirent. In cuius rei fidem & euidentiā pleniorē dictus Dominus Dux mandauit de prædictis instrumentum publicum per me Martinum Rauignani

ANNO CHRISTI NICOLAI V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289.3. MA MVROMANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

uignani Notarium, & Ducatus Venetiarum Scribam fieri & sua bulla publica communi-
ri. Actum Venetiis in Ducali Palatio. Ego Martinus Rauignani Imperiali autoritate
Notarius & Ducatus Venetorum Scriba his omnibus interfui & de mandato dicti Do-
mini Ducis scripsi, & in publicam formam redegi.

Item In Dei nomine Amen. Anno eiusdem natiuitatis millesimo ducentesimo octua-
gesimo nono, die quarto Augusti secundæ Indictionis Illustris Dominus Ioannes Dan-
dulus Dei gratia Venetiarum, Dalmatiæ & Croatiæ Dux, Dominus quartæ partis, & di-
midie totius Imperij Romanie, de voluntate atque expresso consensu sui minoris, &
maioris Consilij, & Communis Venetiarum ad sonum campanarum, & voces præconias
more solito congregatorum, & ipsa Consilia, & homines ipsorum Consiliorum cum eo-
dem Domino Duce simul vice & nomine Communis Venetiarum fecerunt, constitue-
runt, & ordinauerunt suos Nuntios, Syndicos & Procuratores nobiles viros Marcum
Bembo, & Nicolaum Quirini Ambaxiatores fideles dicti Domini Ducis, in Curia Do-
mini Papæ, licet absentes & quemlibet eorum insolidum, ita quod non sit potior condi-
tio occupantis, & quod si vnus eorum incepit, alter possit proseguere, & complere ad of-
ferendum, promittendum, & firmandum nomine Communis Venetorum Domino
Summo Pontifici, & Venerabilibus Patribus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, vel
aliquibus eorum, vel aliis quibuscumque videbitur, quod Dominus Dux solus dabit auxi-
lium Inquisitoribus hæreticæ prauitatis pro Inquisitionis officio exercendo in Venetiis,
quandocumque ab ipsis Inquisitoribus fuerit requisitus sine alterius requisitione Consilij,
Item quod deponetur pecunia penes aliquem deputatum in Venetiis per Commune Ve-
netorum ad nomen Inquisitorum, ita quod quandocumque Inquisitores indigerent pe-
cunia pro officio, quod non oporteat eos alio perquirere, nisi istum sic deputatum, qui
teneatur & debeat quando requisierint sibi dare & recipiat pro Comuni Venetiarum
omnem vtilitatem & prouentus qui ex officio prouenirent, promittens firmum & ratum
habere, quicquid fecerint, vel alter eorum fecerit de prædictis sub obligatione bonorum
Communis Venetiarum. In cuius rei fidem & euidentiam pleniorum Dominus Dux
mandauit & dicti de Consilio rogauerunt per me Martinum Rauignani Notarium infra-
scriptum, fieri hoc publicum instrumentum, quod Dominus Dux mandauit sua bulla plum-
bea communi. Actum Venetiis in Ducali Palatio præsentibus magistro Tanso Cancel-
lario, Rustichino Renentendi, Ziliolo de Xauino, & Gusmerio de Mandonio Notariis &
Ducatus Venetorum Scribis. Ego Martinus Rauignani Imperiali autoritate Notarius,
& Ducatus Venetorum Scriba prædictis omnibus interfui & de mandato dicti Domini
Ducis scripsi, & rogatu prædictorum in publicam formam redegi. Datum Reate 5. Kal.
Septembris, anno 2.]

XVI. Alia duo diplomata edidit in fauorem Inquisitorum Minoritarum in prouincia Ro-
mana deputatorum, in quorum primo iubet vt vniuersi Magistratus, Rectores, vel Ec-
clesiarum Prælati fauore & auxilio adsint Inquisitoribus, vel eorum ministris, sua munia
exercentibus, seu transeuntibus per loca eorum. In secundo concedit vt dum commo-
dè non possent per se absolutionis vinculum in hæresim incidentibus, & resipiscentibus
impendere, id faciant per alios idoneos Fratres sui Instituti. Vtrumque exscripsimus ex
archiui Aracelitani originariis membranis signatis num. 118. & 62.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPIS
& Episcopis, dilectis filijs vniuersis Nobilibus, Potestatibus & Rectoribus, Commu-
nitatibus & Vniuersitatibus, ceterisque personis Castrorum aliorumque locorum
per Italiam constitutis, ad quos præsentis litteræ peruenerint, salutem & Apostoli-
cam benedictionem.

[Cum dilectos filios Inquisitores hæreticæ prauitatis in Romana prouincia
autoritate Sedis Apostolicæ deputatos occasione officij, quod exercent, plerumque
extra commissam eis prouinciam exire oporteat, & familiares suos ac Nuntios ad diuer-
sas Italiae partes transmittere pro hæreticis seu relapsis ad eorum præsentiam sub fida cu-
stodia

Iubet vt Ma-
gistratus in-
uent Inquisi-
tores.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

stodia transducendis, & pro nonnullis aliis negotiis pertinentibus ad officium supradictum, Vniuersitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus super præmissis eisdem Inquisitoribus, vel eorum alteri, & nunciis & familiaribus eorundem, ipsorum Inquisitorum patentes deferentibus litteras cum per partes, & loca vestra transferint & moram fecerint in eisdem, pro nostra & Apostolicæ Sedis reuerentia fauorabiliter assistentes, eis de securo conductu quoties opportunum extiterit liberaliter providere curetis super hoc vos taliter habituri, quod ex sinceritate deuotionis & fidei possitis merito commendari. Datum Reate Non. Iulij, Pontif. nostri anno 2.]

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS MINORIBVS IN-
quisitoribus hæreticæ prauitatis in Romana prouincia per Sedem Apostolicam depu-
tatis, & in posterum deputandis, &c.*

*Concedit, ut
possint Inqui-
sitores per
alios absol-
uere.*

[Cum sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, sæpe contingat de loco ad XVII. locum pro executione negotij prauitatis hæreticæ commissi vobis in prouincia Romana vos transferre, propter quod interdum nequitis illis, qui in prauitatem huiusmodi inciderunt, & postea condignam pœnitentiam commiserunt, commodè & condignè absolutionis beneficio providere: nos volentes animarum providere saluti, absoluedi quoties fuerit opportunum, per Fratres vestri Ordinis, quibus ad hoc idoneis id duxeritis committendum, illos qui infra eandem prouinciam in prauitatem huiusmodi inciderunt, cuiuscumque sexus existant, vel communiter forte contigerit, ab excommunicationis vinculo, quod propter hoc incurrerunt, vel incurrerent, etiam in futurum, vobis autoritate præsentium concedimus facultatem. Datum apud Urbem veterem 12. Kal. Octob. Pontif. nostri an. 3.]

*a Reg. Vatic.
epist. 27.
Non posse fer-
ri censuras in
Inquisitores.*

*b Ibid. epist.
258.*

*c An. 1277.
n. 11.*

Vltra hæc ne Inquisitionis munus per aliquorum astutiam, impediri vel etiam retardari contingeret, indulgit^a Prouinciæ Phocensis Inquisitoribus Minoritis, ut nullus Sedis Apostolicæ delegatus, vel subdelegatus ab eo, conseruator, aut executor ab eadem Sede deputatus, in aliquem illorum posset sententiam excommunicationis, suspensionis, vel interdicti promulgare; & si aliquis illorum ex humana fragilitate censuram aliquam incurreret, ut à socio posset absolui. Fratri Philippo de Mantua Inquisitori in Marchia Taruifina scripsit^b, ut nobilibus viris Alberto de la Scala, Nicolao quondam Mastini militis, Frederico & huius fratri Alberto, filiis & hæredibus quondam Alberti dicti Pichardi, Ciuibus Veronensibus, strenuis Inquisitorum cooperatoribus, vti visum est in captione Patarenorum castri Sermionis, de qua nos egimus superius^c, propter sua merita & patrum suorum, atque ut in adiuuando Inquisitionis negotio redderentur in posterum promptiores, concederet & donaret castrum Illasij ab Ezelino de Romanis tyranno immanissimo constructum, simul cum turri, palatio, & macerie quatenus ad Romanam Ecclesiam spectare dignoscebatur. Alia peculiaria huiusmodi rescripta ad Fr. Fanciscum Inquisitorem in prouincia Romana, Fratres Bartholomæum & Charum in Tuscia & alios Minoritas in partibus Reatinis hoc anno passim occurrunt.

*d Reg. Vat.
epist. 73.*

*e Ibid. ep. 64.
Mittit copias
auxiliares in
Syriam.*

Alià multa hoc item anno præstitit Nicolaus in rei Christianæ emolumentum. Principes omnes Christianos sedulo ad sacrum bellum ciebat^d, institutis vbique cōcionatoribus ex Prædic. præsertim & Minoritis, qui ad Crucem suscipiendam fideles cohortarentur. Id etiam muneris commisit^e Episcopo Tripolitano, cuius res agebatur, ut in Sclauoniæ & Marchiæ Taruifinæ partibus, ac in Venetiarum & Ferrariæ Ciuitatibus, necnon in earum & Marchiæ Anconitanæ & Romaniolæ Ripariis contra Saracenos Crucis prædicatione milites conuocaret. In luctuosa epistola ad hunc directâ miserabiliter describit hoc anno direptam à Soldano Babylonæ Ciuitatem Tripolitanam, occisos in ore gladij vel igne consumptos milites præfidiarios, & tenues Latinorum reliquias in Syria ad vltimum redactas esse discrimen. Huic ut quantocyus occurreret non expectandas esse seras nimis Principum suppetias iudicauit, sed ut posset, à se mittendas statim copias auxiliares. Suo ære conduxit & misit 2000. pedites & 500. equites, atque ex eo quod Ecclesiasticæ ditionis populi contulerant, addidit tantum numorum, quantum esset satis in sumptum viginti

ANNO CHRISTI NICOLAI I V.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

1288.9

ANNO 2.

OCCID. ANNO 15.

ginti triremium, quas à Venetis misso ad hoc præfato Episcopo Tripolitano, pro vehendis militibus impetrauit. Veneti etiam ipsi ne in tanta necessitate viderentur Rei Christianæ deesse, præter commeatum & res nauticas liberaliter præstita, quinque alias triremes sub Iacobi Tepuli imperio addiderunt. Præter hæc alia pleraque tentauit, & peregit in subsidium Christianorum in illis partibus miserè laborantium.

XX. Auditis Internuntiis Imperatoris Rodulphi, qui eidem Imperij diadema postulabant, eique accipiendo referebant eum serio cogitasse de aduentu in Italiam, misit^a Fr. Beneuentum Episcopum Eugubinum Minoritam, de quo nos supra^b, qui tanquam Sedis Apostolicæ Legatus cum Imperatore ageret de die, loco, & circumstantiis inaugurationis. Scripsit^c etiam ad eundem Rodolphum, ad Ducem Lotharingiæ, ad Comites Barensem, Luzenburgicum, Hannoniæ, & Flandriæ vt curarent libertate donari Siffridum Archiepiscopum Colonensem à Ioanne Duce Brabantia in vincula coniectum. Causam & bellum inter eos gestum grauitè enarrat Iustus Lipsius^d, sed & ego totius rei seriem & processum variis monumentis & Pontificiis litteris^e contentum ex diuersis codicibus Vaticanis mihi exscripsi. In Italia exortas plurimas hæreses occasione bellorum, quæ libertatem vtrumque viuendi subintroducunt, consopire curauit, districto anathemate die cœnæ Dominicæ in omnes hæreticos, & imposito præcepto Inquisitoribus Lombardiæ, Æmiliæ, Insubriæ, Siciliæ, Genuensis & Beneuentanæ prouinciæ, vt tam in eos, quàm in fautores, receptores, defensoresque diligenter inquirerent, & pro suorum prædecessorum more confirmauit leges Frederici I. in eos latas, vt maiori robore ex Apostolica autoritate accepta, maiorem incuterent hæreticis timorem. Grauiissimæ controuersia iamdiu inueteratæ inter Alphonsum & Dionysium filium, Reges Lusitaniæ, ac Prælatos & Clerum eiusdem regni circa libertatem Ecclesiasticam, & regni regimen, iam tandem imponere decreuit^f finem Nicolaus auditis plenè, nec sine dolore intolerabilibus iniuriis & grauaminibus, quæ Dionysius ad patris exemplum Ecclesiasticis inferebat. Scripsit sæpissime ad Regem, vt resipisceret, nec tamen obtinuit: tandem conuentum est in capitulis quadraginta, agentibus pro Rege Martino Petri Cantore Eborensi, & Ioanne Martino Canonico Conimbricensi, Conuentiones tamen voluit Pontifex stabilitas in Curia generali, sigillatas regio plumbeo sigillo, & traditas Priori Prædic. & Guardiano Minorum Vlissipponensibus, vel eorum vices gerentibus, illas Summi Pontificis & Ecclesiæ Romanæ nomine stipulantibus, quibus etiam diplomata & scripturas concordia in eundæ cum Rege transmisit, & autoritatem dedit absoluendi Regem & Regnum à grauiissimis censuris, quibus per plures annos innodabatur. Constanter in hac controuersia se gessit Fr. Tellijs Archiepiscopus Braccarensis Minorita, de quo nos supra^g, qui nullis potuit minis, nec blanditiis Regis flecti, vt sacra Ecclesiæ iura minus animosè tueretur. Graua mina illa multa & magna nimis à Rege, Archiepiscopo, & cæteris prælatis illata exscripsit Bzouius^h, ego diplomata Pontificia, & totius rei processum ex Marini Ebulen-ⁱ formulario. Sancij Castellæ Regis à se moniti & reprehensi, quod illegitimo thoro sibi coniunxerit Mariam, patru sui Alphonsi, Molinæ reguli filiam absque vlla Sedis Apostolicæ indulgentia. Nuncios Ariam Archidiaconum de Salnes in Ecclesia Compostellana, & Fratres Gondisaluum & Nicolaum Ordinis Minorum hoc anno audiuit, neque quantumuis læta retulerint de pace cum Gallo stabilita, quod Pontifex summe cupiebat, quidquàm Ecclesiasticæ disciplinæ in rescindendis, vel saltim non approbandis scandalosis nuptiis voluit remittere. Ad regni Scotiæ incolas vniuersos scripsit^k vt omnino tollerent quandam consuetudinem, seu potius corruptelam, qua nonnisi indigenas dicti regni in religiosis Ordinibus admittebant, nec alienigenas antea receptos, ad vllum Religionis officium, aut dignitatem quantumuis dignos, assumi permittebant, vnde sequebatur, vt reiectis aliquando dignis indigni ad dignitates & regimen eueherentur. Est quod hic moneamus, valde nos dolere quod ita perierint huius regni monumenta, vt nulla nobis ministrari potuerint, quantumuis ea sæpius & instanter à doctis quibusque Scotis petierimus. Immerito itaque nobis vitio verteretur quod tacuerimus, ipsis prorsus tacentibus indigenis.

XXI. Aliquot ex sui Sodalitij viros ex doctrina & virtute sibi notos, & de sancta Sede optime meritos ad regendas graues Ecclesias assumpsit. Fr. ALBERTVM à semetipso consecra-

A a a 3

tum

Petrus Mar-
cell. de Prin-
cipib. Vene-
tis sub Duce
48.

Grauiissimas
res tractat
Nicol. cum
Principibus.

a Reg. Vatic.
epist. 20.

b An. 1278.
n. 17.

c Ibid. epist.
372. & seq.

Iubet libera-
ri è vinculis

Archiep. Co-
lonensem.

d Lips. in Lo-
uano c. 9.

e Ibid. epist.
160. 268. &
278.

Diligenter in
hæreticos in-
quiri.

f Ibid. epist.
50 & seq. &
epist. 100. &
457.

Cõponit Lu-
sitania di-
scordias.

g An. 1278.
n. 24.

h Bzou. an.
1289. n. 9.

i Marin.
lib. 6.

Negat Regi
Castellæ di-
spensationē.

k Ibid. ep.
103.

Fr. Albertus
Episcop. Ipo-
riensis.

ANNO CHRISTI
1289.NICOLAI IV.
ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. AN. 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

tum aduexit ad Ecclesiam Iporiensem, tunc vacantem per translationem Frederici Episcopi Iporiensis electi ad Episcopatum Ferrariensem. *Licet continua.* 3. Idus Martij. Albertum hunc illum ipsum putamus, quem Illustri Gonzaga familia ortum, alios suspicatos diximus à Gregorio X. ad hanc Ecclesiam Iporiensem, seu Eporediensem assumptum.

F. Philippus,
Tridentinus.
a An. 1279.
n. 28.

Vide Hippol. Donest-
mun. in hist.
Mantua. ad
hunc annū.

Fr. Gulielm.
Dignensis.

Fr. Gerardus,
Humanatensis.

F. Rodericus,
Marrochitanus.

Fr. PHILIPPVM Bonaccursium in Marchia Taruifina Inquisitorem, qui alias contempsit sibi oblatas dignitates, vti suis enarrauimus locis ^a, & hanc ipsam ægre valde admisit, ad Episcopatum Tridentinum Imperij Germanici clarissimum, per mortem Henrici Episcopi in Curia vita functi vacantem assumpsit. *Romani Pontificis.* 2. Kalend. August. Dignensi seu Dinienfis Sentiorum in Gallia vulgo *Digne* sub Archiepiscopo Ebrodunensi inuenio ex diplomate Nicolai hoc anno dato, Episcopum fuisse Fratrem GVLIELMVM Minoritam. *Quia presentis.* 4. Non. Decembris. Ecclesiam Humanatensi, item & Humanensi vulgo *Humana*, nunc cum Ecclesia Anconitana in Piceno vnita, præfecit Fratrem GERARDINVM, translato eius prædecessore B. ad Ecclesiam Castrensem. *Regimini vniuersalis Ecclesie.* 4. Kalend. Ianuar. Ecclesiam Marrochitanam dudum vacantem per mortem Blanci Episcopi contulit in sponsam Fr. RODERICO, quem postulabant tam Clerici, quam laici illarum partium Christiani, necnon Reges Castellæ & Portugalliæ. *Assumpti quamuis.* 3. Idus Decemb.

Capitulū 28.

Marian. l. 2.
c. 10.

Viri principes
presentes
in Comitij.

Chron. antiqua.

Marian. cit.
c. 8.

Marc. p. 2.
l. 5. c. 12.

Aquaspartani regimen
ordini notum.

b Greg. l. 3.
Moral. c. 7.

c Senec. ep.
9.

d Dantes canticō
12. de paradiso.
e Landinus
ibid.

Præcipua
causa relationis.

Iam sibi deponendum Ordinis regimen iudicauit Cardinalis AQUASPARTANVS, XXII. postquam hoc anno periculosum libellum à Fr. Nicolao Franciæ Ministro contra declarationem regulæ à Nicolao III. factam, & contra puram obseruantiam eiusdem editum, reprobauit, authoremque cum sequacibus puniuit. Indixit itaque generalia Comitia Assisij pro successore deligendo sub festo Pentecostes; at sub hoc tempore Pontifex Roma abiit in Reatinam ciuitatem, voluitque vt se coram generalis hic confessus fieret mense Iunio ineunte. Interfuit actis Capitularibus ipse Pontifex, & Cardinalis Bentiuenga Episcopus Albanensis, maiorque Pœnitentiarius, & Matthæus Aquaspartanus tituli S. Laurentij in Damaso Minoritæ. Electus est communibus suffragiis Fr. RAIMVNDVS GAVFREDI Gallus Minister generalis tertius decimus, quantumuis Pontifex alterum appeteret, & desiderium suum Capitularibus aperiret: Attamen enumeratis suffragiis, quibus hic adoptatus est, cæteros Cardinales, qui in claustrum ambitu eundem expectabant, vocauit in ædem capitularem, & coram omnibus hominem valde commendatum libenter confirmauit. Eum communiter nostri laudant scriptores, fuit enim nobilis genere, in Theologia magister, virtutibus excultus, mansuetus, pius, & deuotus, bonorum fautor, disciplinæ regularis & Euangelicæ paupertatis acerrimus zelator. Comitia hæc magnam sortita sunt maiestatem ex præsentia Pontificis & duorum Cardinalium Ordinis Minorum, necnon Caroli secundi, & Mariæ consortis, quos Pontifex paucis antea diebus in eadem æde salutauit & nuncupauit Reges Apuliæ & Siciliæ, vti diximus, quod Aragonios male habuit, & exordium fuit grauis belli & diuturni.

Non parum nocuit Ordini regimen AQUASPARTANI, non quod ipse malus XXIII. fuerit, aut male præceperit, sed quod eo mitius & laxius agente, paulatim attenuata sit regularis obseruantia. Compatiebatur omnibus, nullum querulum, sed cunctis satisfactum volebat, omnium condescendebat votis absque præuio examine, an expediret? Auxit malum quod Cardinalis factus, nec vt oportuit attendere potuit ad Ordinis gubernium, nec ausus est ad arctiora cogere, dum suauiore ipse Principis post Cardinalatum viuendi normam præferret. Facile enim despicitur, qui quod ipse præcipit, non obseruat. At è contrario tunc ^b cum omni imperio docetur, quando prius agitur, quam dicatur. Profecto ^c, quid faciendum sit, à faciente discendum est. Dantes Aligerius, celebris Poëta Hetruscus, qui paulo post notissima illa edidit poemata abstrusis sensibus prægnantia, nec satis à tot commentatoribus, qui illa interpretari conati sunt, adhuc explicata, laxioris habenæ huius Aquaspartani, & corruptæ sub eo disciplinæ meminit ^d, quamuis Christophorus Landinus ^e potissimus eiusdem interpres, à contrario sensu eundem intelligat, & nimium quem ille corripit rigorem in Vbertino Casali, hic tribuat Aquaspartano, laxiorem vero regulæ interpretationem quam Dantes reprehendit in Aquaspartano, Landinus affigat Vbertino, quem etiam ex errore ait Ministrum generalem Ordinis fuisse. Neque sane mali totius origo ab Aquaspartano processit, sed iam ortum sub

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289.

ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

sub illo accreuit; etenim magnum illinc Ordinis detrimentum, quod breui tempore sublati sint duo optimi Ordinis Rectores Bonagratia & Arlottus, nec potuerint quibusdam grauioribus negotiis, quæ in limine præfecturæ emergere solent, & infirmitatibus superuenientibus impediti, Ordinem per semetipsos more suorum prædecessorum visitare, labantemque disciplinam, quibus potissimum ruebat locis, suppositis humeris erigere. Peccatum est tunc multipliciter in sanctam paupertatem impensius à S. FRANCISCO commendatam, admissæ oblationes pecuniarum in missis primis nouorum Sacerdotum; appositi cippi, vel gazophylacia in templis, conuentiones in iuræ de celebrandis missis propter stipendia pecuniaria; tunc ire coeptum ad anniuersaria statuto pretio more presbyterorum sæcularium; constituti pueruli ad valuas Ecclesiarum, qui à transeuntibus pecuniam emendicarent, cereolos, subtile sue lychnos ad Sanctorum memorias, vti moris est, accendendos in disco offerrent emendos: sed & ipsi Fratres multis in locis publicum exercebāt quæstum pecuniarium in compitis platearum, & foris circumductis pueris, qui denarios acciperent, & expenderent. Tunc etiam derelicta multa domicilia solitaria & paupercula, constructis in ciuitatibus sumptuosius, & capacissimis ædificiis, in quibus indigenæ solum habitabant, neque alienigenas admittebant, neque erat qui extra patriam vel procul à parentibus vellet habitare. Ioannes de Muro successor Gaufridi in Generalatu, voluit paulatim abusum hunc eradicare, præcepitque aliquibus Ministris Italiæ, ne possent vltra tertiam partem Fratrum collocare in propriis patriis, seu locis natiuis; sed tot clamoribus & strepitu restiterunt Fratres præcepto, vt irritum reddiderint & inane, breuique oportuerit reuocari.

Abusus contra paupertatem.

XXIV. Pij quique viri sui Instituti zelatores, quorum copiosa series nunquam defuit in Ordine, ad tot manifestas regulæ transgressionem vehementer affligebantur, præsertim in prouincia Marchiæ. Prodierunt plerique in publicum, quorum agmen ducebant tres illi paupertatis propugnatores, de quibus egimus superius^c Fr. Raymundus, Fr. Thomas Tolentinas, & Fr. Petrus Maceratenis, restiteruntque in faciem laxioris disciplinæ magistris. Contrarij studij & dissensionis rumor ad alias prouincias peruenit, iudicatumque est inter Ministros magnum subortum schismatis discrimen celeri & efficaci præueniendum esse remedio. Illud adhibitum, vt in eandem Marchiæ prouinciā amandarentur quinque vel sex Ministri, qui contentionis causam exciperent, tumultuantes corripere, eos tanquam schismatis authores, & religiosæ pacis perturbatores perpetuis adiudicantes ergastulis. Primos coniecerunt in vincula tres, quos diximus aliorum ductores, & ne fieret tumultus in Ordine, alia lege cautum est, vt nullus illorum auderet causas tueri, aut iniuste condemnatos dicere. Dum hæc legerentur Fr. Thomas de Castro Mirini zelo accensus in feruore spiritus in confesso exurgens; Ego, inquit, vitam meam non facio pretiosiores, quam iustitiæ tutelam: neque possum huic legi tanquam æquæ assentiri, quam omnino iniquam existimo. Non dixit impune, etenim ex tempore coniectus est in carcerem ad aliorum terrorem, vbi post paucos menses gaudens & exultans spiritum emisit. Reliqui vero tres remanserunt in custodia, donec anno sequenti à Raymundo Generali Ministro libertati sunt restituti.

Viri pij restant his relaxationibus.
a An. 1275.
n. 2.

Sed non impune.

XXV. Ante huius Ministri electionem præfuit Aquaspartanus Comitibus prædictæ prouinciæ Marchiæ, & dum electores conuenire non poterant, sed maior pars propenderet in hominem omnino indignum, qui Ministeriatum ambiebat, iratus præses abire omnes iussit à conclaui, quorum opera nolebat amplius, sed sua potestate, vti, præficiendo eis, quem magis idoneum iudicabat Ministrum. Re secum perpensa elegit præ cæteris Fr. Salomeum de Luca exteræ prouinciæ Hetruscæ, exemplaris vitæ, & prudentis regiminis virum, qui post rectam Picenam laudabiliter gubernauit Tusciæ prouinciā. Vidit tunc in illis electorum diffidiis Fr. Ioannes de Aluernia, de quo iam supra actum est^a, diabolum valde sollicitum vt Prouinciæ statum perturbaret, & qui destrueret, non edificaret, inspiraret præfectum, ex aduerso vero S. FRANCISCVM strenuè pro suis pugnantem, tandem inimicum abegisse; id vero eo ipso tempore quo generalis Minister aduocauit ad se Rectoris electionem. Iacobus Auximanus eiusdem Picensis prouinciæ vir pius & rectus, his similia vidit in spiritu, FRANCISCVM pro suis sectatoribus deprecantem, fædam lepram malorum, multiplici bonorum virtute cooperientem, &

S. Franciscus pro suis pugnat.
a An. 1259.
n. 8. & an.
1272. n. 2.

ANNO CHRISTI
1289.NICOLAI IV.
ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
RVM ANNO 82.

pios quosque sui Instituti obseruatores adiuuantem.

Ioan. Parmen. ire ten-
tat ad Gra-
cos.
Marian. l. 2.
c. 8.
Rodul. fol.
116.
Gonz. in
Prou. Mar-
chiae cō. 30.
Marc. p. 2.
l. 5. c. 12.

Moritur Ca-
merini.

Fulget mira-
culis.

a Isai. 60. 14.

Integrū ad-
huc corpus.

B. Conradus.
Marian. ci-
rat.
Pisan. con-
for. 8.
Chron. an-
tiq.
b An. 1232.
n. 20.
B. Massius
Seuerinas.
BB. Simon
& Amatus.

Seruus Dei
Vrbinas.

Petrus à Mō-
ticulo.

Obiit hoc anno 13. Kal. Aprilis in eadem prouincia apud Camertes B. IOANNES XXVI PARMENSIS, quondam Ordinis Minister, de quo sapius praefati sumus. Petierat à Cardinale Aquaspartano licentiam ad Græcos redeundi, vt ab vnione in Concilio Lugdunensi decreta resilientes, in fide promissa contineret, & schismaticos ad fidei vnitatem reduceret. Egit cum Pontifice Cardinalis, cui adeò gratum fuit de Græcorum vnione agi, quam admirandum vt Parmensis octuaginta annorum homo, postposita quiete eremitorij Græcij, qua sanctè potitus est triginta & plurium annorum curriculo, vellet ad eosdem proficisci. Acquieuit tamen pij viri voto, sciens plurimū apud Græcos eius valere auctoritatem, cuius pietatem & doctrinam alias erant experti. Iam ille se accinxerat prolixo & periculoso terræ marisque itineri, visitaueratque cum sociis pia quæque loca vrbis Assisij, & obuias sanctorum memorias, donec peruenit Camerinum, vbi statim in vrbis ingressu cœlitus admonitus est adesse tempus depositionis tabernaculi sui. Ille versus ad socios in ipsa vrbis porta, dixit. *Hic requies mea; hic habitabo in seculum seculi.* Illud vero fuit mirabile, quod cum summo mane die procelloso, & aspero adueniret, nec vllus de eius aduentu præmoneret, statim excitarentur Camertes ad voces puerorū, dicentiū: Aduenit vir Dei, aduenit vir sanctus IOANNES PARMENSIS, & turmatim ad Fratrum habitaculum pergerent eum visuri & veneraturi. Ipso illo die cæpit male habere, & paucis elapsis sanctam Deo animam reddidit. Illicò post emissum spiritum multis miraculis eius funus cohonestari, & sanctam vitam voluit Deus commendari: Nam mortui quamplures eius meritis ad vitam reuocati, alij à mortis periculo, mulieres à partus imminente discrimine liberatæ, cæci, muti, surdi, confracti, aridi integrè curati. Multi in variis necessitatibus mirabiliter exauditi. Qui ei detrahebant iniquè, & impugnabant gratis, conuicti tot miraculosis portentis, ad sepulchrum supplices venerunt veniam iniustæ calumniæ deprecaturi, iuxta illud Isaiæ^a: *Venerunt ad te qui detrahebant tibi, & adorauerunt vestigia pedum tuorum.* Honorifico conditus sepulchro translatus est ad nouum monasterium extra vrbis muros, quò oportuit Fratres transmigra- re, iubente Alexandro Sexto, vt vbi primum eorum extitit habitaculum, vrbis extrueretur fortalitium. Lapideum eius mausolæum ingredientibus à præcipua templi porta ad læuam propè altare sanctissimo Crucifixo sacrum, ipsa ara vtcumque eminentius, occurrit; corpus integrum perspicitur, & maxima colitur veneratione.

Alij plerique viri optimi prouinciam hanc Marchiæ & sæculum illud decorarunt. XXVII. F. CONRADVS incerti cognominis sepultus in conuentu Asculano, cuius obitus diem solemni festo quotannis commemorabant Asculani, idque merebantur crebra eius miracula, & in populum quotidiana beneficia. F. MASSÆVS Seuerinas, quem alias diximus^b ex Plebano factum Minoritam, dum in aëre hærentem vidit in extasi Fr. Bentiuolium conterraneum. Iacet in conuentu de Muro custodiæ Camerinae. F. SIMON & F. AMATVS sanctitate conspicui, requiescunt in Monasterio Anconitano, quod locum nouum & S. Franciscum scalarum vocant, è quibus hic dum in fere- tro iaceret Anconitanum quendam manu contractâ cadauer deuotè attingentem per- fectè sanauit: Puero à natiuitate ceco, alij de Romandiola, tertio de Perusio, cui nomen Lelius visum contulit; quamplures à dæmone possessos liberauit; à ruptura plurimos sanauit: Mediolanensem omnium membrorum vsu destitutum sanum fecit, & quod his maius est, puerum Anconitanum per tres horas mortuum ad vitam reuocauit. Con- ditus est in loco seu conuentu veteri Anconæ, quidam vir ex perpetuo Dei obsequio *seruus Dei* nuncupatus, sanctitate & miraculis illustris, patria Vrbinas. Vidit hic dum prædicti monasterij Guardianum ageret Fr. Petrum à Monticulo concionandi præ- stantia celebrem, & sanctitate præclarum per sex cubitos in aëre subleuatum coram CHRISTO Crucifixo. Requiescit & ipse Petrus in loco Siroli custodiæ Anconita- næ, qui in die Purificationis vidit Conradum Offidanū brachiis recipientem CHRIS- TVM infantulum in loco Forani. Hic cum ad honorem Archangeli Michaëlis diebus aliquot pro more sui Institutoris ieiunasset, illud accepit præmij vt familiariter ipse Ar- changelus ei colloqueretur, peccatorum remissionem obtinuerit, & si quod aliud ho- nestum vellet, se impetraturū promiserit. Dum nocte quadam intensius contemplare-
tur

ANNO CHRISTI 1289. NICOLAI IV. ANNO 2. RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 17. RELIGIONIS MINORVM AN. 82.

tur CHRISTI passionem, & expenderet vehementiam doloris B. Virginis MARIÆ & Ioannis Euangelistæ Cruci adstantium, & scire vellet mensuram doloris S. FRANCISCI, quando ex nimia compassione CHRISTI Crucifixi eius vulnera in suo corpore recepit, apparuerunt ei omnes, expressitque S. Ioannes omnium dolores. Pepigit cum Conrado Offidano in loco prædicto Forani, vt alter alteri reuelaret consolationes spirituales, quas à Deo recipiebat. Post mortem multis claruit miraculis.

XXVIII. F. IOANNES de monte Sanctæ Mariæ intimus amicus prædicti etiam Conradi, vir optimus, à iuuentute sua adeò in lege Domini profecit, vt sæpius ei apparuerit B. Virgo, B. Ioannes Euangelista, S. Franciscus & Beati Angelus & Leo eiusdem socij. Audiuit hic simul cum Conrado in æde Portiunculæ multa à B. Leone adhuc superstite de S. FRANCISCI gestis & mirabilibus, quæ posteris scripta reliquit. Dum in die Resurrectionis Dominicæ contemplaretur solemne mysterium, desiderauit scire cui omnium primo illo die CHRISTVS apparuerit? Apparentibus Christo & sacratissima genitrice reuelatum fuit B. Virgini Deiparæ primo apparuisse. Celebrauit missam pro anima cuiusdam tyronis nuper defuncti, idque tanta mentis recollectione, & feruore, vt meruerit exaudiri, & nouitius post sanctum sacrificium ei apparens gratias reddiderit propter suam à Purgatorij ignibus liberationem. Sub octaua Epiphaniæ infirmitate grauatus illa secum meditabatur verba: ^a *Venit lumen tuum Ierusalem*, apparuitque CHRISTVS, qui se illud lumen à Propheta prædictum interpretatus est, apprehensaque manu sanum extra lectum effecit. Confabulantibus ad ignem quibusdam ex Fratribus de rebus sæculi, vidit diabolus exultantem super tectum, quibus admonitis, dum de rebus diuinis factus est sermo, fugit malus, & accessit angelus bonus. Perueniens ad quoddam biuium, dum hæreret quo pergendum esset? genuflexus orauit. Cui apparens S. FRANCISCVS monuit non qua ille volebat, sed alia eundem via ad quoddam eremitorium Fratrum, in quo Fr. Gualterus Pisanus ad mortem languebat, nec erat Sacerdos ullus, qui morienti adstaret: se verò paulo ante promississe, quod Ioannem hunc mitteret morienti. Abiit; morientem inuenit, paulò ante à S. FRANCISCO visitatum, & confortatum comperit, pro agonizante orauit, funus curauit, & sacrificium pro eodem obtulit, quo completo vidit in Ecclesia exultantem, & cum aliis ad coelos euolantem. Vbi hic sepultus sit, non est omnino compertum.

XXIX. Fr. BENEVENTVS de Recineto laicus miræ pietatis, Missis audiendis totus addictus, dum aliquando pergeret ad Ecclesiam sacrum auditurus, rebus cælestibus immersus nihil cogitauit de Fratrum cibo, quem præparare & igni apponere cæperat in culina. Pluribus auditis missis tandem sui muneris recordatus, dolens de neglecto cibo, atque de elapso tempore, quo prandium posset parare, inuenit in culina Angelum Dei cuncta condientem, & ne mæreret iubentem: Paulò post accumbentibus Fratribus cibos apposuit optime præparatos, quibus nunquam se alios lautiores probasse omnes dixerunt. Miraculis illustris iacet Recineti, necnon Fr. Campagnus vir non inferioris sanctitatis. Fabriani requiescit Mauritius de Argegnano, prius Canonicus S. Venantij, mox Minorita vitæ admirabilis, quam continuis lacrymis & assidua oratione sacrauit.

XXX. Fr. IACOBUS de Fallerone Confessarius B. Ioannis de Aluerna, prædicator insignis, vitæ & doctrinæ singularis, dum sacerdotio, quo fulgebat, se indignum putaret, apparens Christus prædicto Ioanni dixit: Fr. IACOBVS est sacerdos secundum legem Dei. Dum sub vltima decumberet infirmitate in loco Moliani, Fr. Ioannes instanter pro eo orabat in conuentu Massæ, viditque choros Angelorum, S. Franciscum & plures eiusdem sectatores Fr. Iacobo collatantes de transitu eiusdem mox futuro. Quod dum ei postea narraret, exultauit in spiritu Dei seruus, & paulo post illa verba pronuntians ^b: *In pace in idipsum dormiam & requiescam*, placidè animam emisit, sepultus in prædicto loco Moliani. Post mortem apparuit dicto Fratri Ioanni post breuem Purgatorij passionem gloriosus abiens in cælum. Fr. SANCTES laicus, qui longo tempore solis herbis crudis absque pane vescebatur, miraculis clarus, sepultus est in loco de Scotoneto. Fr. ANGELVS Clare-nus de Cingulo sub hoc tempore claruit, vti varia eius scripta, quæ penes me habeo testantur. Diuinitus edoctus idioma Græcum in nocte Natiuitatis Dominicæ sub anno 1300. plures aliorum elucubrationes latinitate donauit, præsertim dialogum quendam B. Macharij,

Ioan. de monte S. Maria.

a Isai. 60. 1.

Beneuentus de Recineto.

Mauritius de Argegnano.

Iacobus de Fallerone.

b Psal. 4. 9.

Sanctes laicus. Angelus Clare-nus.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1289. ANNO 2.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

Plura opera
Græcæ reddi-
dit Latina.
a Rodulph.
fol. 256.
b Camald. in
prologo.

Fuit præce-
ptor Simonis
Cassiani.

c Rodulph.
fol. 255.

B. Petrus Pe-
ctinarius.

Petrus de
Monterone
in eius vita
c. 1. & seq.
Marian. l. 2.
cap. 9.
Rodul. fol.
146.
Marc. par. 2.
l. 5. 8. & seq.
d Eph. 5. 25.
Eius virtu-
tes.

Aliorū ma-
gis mirabili-
ter medetur.

Assiduus in
oratione.

Calites ei fa-
miliares.

Dæmones ei
insidiantur.

B. Macharij, libellum deuotum S. Ioannis Chrysostomi, opusculum vnum & alterum Ioannis Climaci, à quibusdam Sclariis cognominati, in quibus, ait Petrus Rodulphus^a, mirificè ostendit intellectus sui præstantiam; non tamen omnino probat eius translationem Ambrosius Camaldulensis^b, qui eiusdem Climaci aliam edidit interpretationem, ait enim in prologo, Angelum nimis aridè transtulisse, & verbum verbo reddidisse; neque adeo comptè loquutum. Fuit hic vir pius CLARENVS præceptor Simonis à Cassia Ordinis Eremitarum S. Augustini viri docti, & celebris concionatoris, prout ipse Simon in quadam epistola lugubri de funere prædicti Angeli commemorat. Post annum millesimum tercentesimum frequenter huius viri se offeret memoria. Multi alij sancti & docti Patres in illa prouincia Marchiæ floruerunt diuersis temporibus, qui veluti stellæ cælum, ita vbertim eam illustrarunt, atque hac ipsa de causa ab antiquis Patribus *Prouinciæ stellatam*, dictam ait Rodulphus^c, quia tot fulgentissimis stellis, quot sanctis viris amplissimam hanc Religionis nostræ molem condecorauit.

Ex tertio S. FRANCISCI Ordine nobile hoc anno pridie Nonas Decemb. pignus cælo XXXI. concreditum est, PETRVS PECTINARIVS ab oppido Campi in tractu Chianti septimo lapide à Senarum vrbe trahens originem. A pectinibus faciendis Pectinarij cognomen adhæsit, quam artem Senis didicit, & vsque ad senectutem exercuit. Vxorem ibidem duxit, quam nulla ex ea suscepta prole, veluti matrem & dominam in Christo dilexit, iuxta illud Apostoli: *Coniugem bonam diliges, sicut & Christus Ecclesiam*. Humilitatis, paupertatis, & intimæ pietatis spiritum induit, celebre illud Senensium Xenodochium à scala cognominatum quotidie visitabat, & ægrotis quæ poterat, charitatis exhibebat officia. Cæpit se habere despectui, & humiliter de se sentire, sed quo vilior in suis oculis, eo melior in alienis, & excellior in diuinis videbatur. Abiectis coloratis & vanis vestimentis humile tertij Instituti S. FRANCISCI tegumentum assumpsit, idque lacerum variis refarciebat segmentis. Vendidit omnia quæ habuit, & distribuit pauperibus, reseruata dumtaxat dote vxoris, quam illa mortua impertiuit egenis. Compatiebatur tenerrime miseris & afflictis, cuius viscerosam pietatem voluit Deus ex quibusdam euentibus manifestam. Minoritæ Conuentus Senensis redeunti ex choro tempore brumali, & algore trementi intenso obuius PETRVS dixit: Compatior, charissime frater, tuæ vehementi passioni, oro tamen vt reminiscaris CHRISTI in Cruce pendentis, argenti, sitientis, tot tormenta indignè ferentis, & spondeo frigoris nullam te passurum molestiam. Igniti hominis dum calida verba frater audiuit, toto ita incaluit corpore, vt exclamare oportuerit, & dicere: Dimitte me, quæso, neque intensiores mihi inferas ignes, adeo namque iam ardeo vt omnino liquefiam, nec maiorem possim sufferre calorem. Compatri & amico Massæo intenso capitis frigore dolenti solo Crucis signo remedium adhibuit. Lectorem Minorum conuentus Pratenfis grauiter ægrotum dum inuisit, statim sanauit. Puellæ Senensi medio corpore aridæ salutem restituit ex tactu, & signo Crucis aliam Pistoriensem à fœda scrufa sanauit; necnon priuignum suum pluribus annis Pistorij ex contractis membris in lecto iacentem, vegetum reddidit & sanum.

Sanctæ orationis studio se totum addixit; excubias agebat nocturnas in domo Prædicatorum suæ vicina, ad quorum matutinas preces semper surgebat, multoties etiam præueniebat noctis medium, & in Ecclesia S. Mariæ, vrbs præcipua, cuius valux angelico ministerio ingredienti & egredienti aperiebatur, prolixius orabat. Illic sibi miro modo reuelatū, quam perfecte S. FRANCISCVS Christi fuerit vestigia insequutus, qua de causa maiorē erga S. Patriarcham concepit affectum, & deinceps Senis in æde vixit Minorum, assignato sibi cubiculo iuxta valetudinarium. Hic multas accepit consolationes diuinas visitantibus eum Christi Dei genitrice, sanctis Apostolis, choris Angelicis, & S. Francisco. Familiariter cum beatissima Virgine loquebatur, & recedentem multis precibus detinebat. Horribiles pugnas & insidias dæmonis patiebatur, in disco insidebat, ne inde cibum sumeret, in cyatho ne biberet; & cum vno ex loco Crucis virtute pelleretur, ad alium protinus saltabat. Molestè hoc ferens semel confessario suo, Bonafratri nuncupato, secum manducanti ait: Parat mihi hic nebulo laqueum turbationis, & suo ingenio mecum luctatur, sed non præualebit gratiæ Dei, quæ non patitur nos tentari supra id, quod possumus sufferre. Aliàs summe importunos dæmones & ipsis se oculis ingerentes placidè veluti

ANNO CHRISTI
1289.NICOLAI IV.
ANNO 2.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

veluti muscas abigebat, quasi inanes tentatores despiciens.

xxxiii. Adeo mirifice in meditatione rerum cælestium illustrabatur supernè, vt non solum in mente fulgeret interius, verum etiam circa eum corporaliter lux immensa cerneretur exterius. Iturus ad montem Aluernæ cum duobus Minoritis hospitio exceptus à deuota matrona, Minoribus addicta, dum cæteri dormirent, ille ad orandum surrexit, & egressus in hypethrum, seu subdiale cubiculo contiguum cæli opificem meditaturus & laudaturus clarissima circumfulsit eum lux de cælo, quam fortuito hospes matrona conspexit, & cæteris à somno excitatis, ostendit. Hinc ille magnifice orandi virtutem extollebat, ac post charitatem Dei & proximi, primam dicebat; quare Fr. Vgolino de Querceto Minoritæ interroganti, per quam virtutem citius & facilius quis posset Dei gratiam adipisci? respondit. Existimo charissime frater nihil salutis deesse homini, qui deuote & sollicitè sacræ orationi incumbit. In hac enim Dei excellentia, & nostra vilitas nobis innotescit, atque infirmitas nostra diuinis fouetur auxiliis, ne tentationibus & malis succumbat. Quæsiuit alter quid sibi cum tædio oranti & consolationem nullam recipienti esset faciendum? Respondit PETRVS, in eadem perseuerandum; multoties enim Dominus consolationes in opportuniore differt horas; neque semper animæ expedit illas excipere, vtiliusque aliquando orationis præmium differtur, quam statim conferatur. Id ipsum dicebat recitantibus cum tædio diuinum officium, atque illud ipsum tædium perseuerantibus, & patienter ferentibus potius in præmium, quam supplicium cessurum.

Meditationibus diuinis intentus.

Valde commendat orationis gratiam.

Aliquando expedire differtur consolationes diuinas.

xxxiv. Crebras accepit reuelationes, & prophetice plura prædixit. Cui Senensi alterum ob illatæ iniuriæ vindictam occisuro occurrit, & quod nulli hominum ille reuelauit, hic totum, quod in hac re præmeditatus est, & secum in corde statuit, rexit; qua ratione eum à via sua mala, & scelere firmiter intento reuocauit. Senis Iacobus de Clusio Iudex magnam in egenum quendam verecundum secreto contulit eleemosynam, cui PETRVS obuius dixit: Iacobe charissime, acceptæ sunt orationes & eleemosynæ tuæ in conspectu Dei, & reposita est operi tuo merces magna nimis: Oranti in Ecclesia Prædicatorum delatum est vxorem per scalam cecidisse, & caput collisisse: placidè nuncio dixit, probè scio, quod factum est; casus iste non est ad mortem, sed vt manifestetur potentia Dei in illa. Rediens itaque domum amotis fasciis & emplastris, vulnera & cicatrices cruce signauit, sanamque mox reddidit vxorem.

Prophetia de no illuuit.

xxxv. Cum hoc prophetiæ dono virtutem etiam accepit signorum, ita vt ad nutum ei condescendere videretur Altissimus. Cecidit ex alta fenestra filius vnicus Venturæ Mercarij vici sancti Martini, in quo nullum vitæ apparuit vestigium. Abiens pater vt curaret funeralia, obuius PETRO suum retulit infortunium. Ingressus ille sancti Martini Ecclesiam feruenter orauit pro puero, impetrauitque vt reuiuisceret, & pater regressus sanum ac incolumem inueniret. Ipsum Venturam iliacos dolores vehementissimos patientem solo tactu perfectè sanauit. E vinea sua regrediens & bene compactos racemos portans desiderauit vt Romanus quidam amicus eos haberet. Relictos super sudem domi Angelus in Urbem detulit, & aliquoto post tempore prædictus amicus gratias reddidit ob amoris affectum, quo Senis Romam optimas vuas transmisit. Nihil minus cogitans PETRVS ad sudem respexit, videntque Deum suum desiderium compleuisse, ei gratias reddi iussit, qui seruorum suorum voluntates exaudit.

Mortuū resuscitat puerulum.

Alia patris miracula.

xxxvi. Humilitatem, virtutum omnium decus & custodem, perfectè sectatus, vilissimum se reputabat peccatorem, neque audebat loqui ob contemptibilem de se conceptam opinionem, nisi vbi proximorum vtilitas, vel rei necessitas vrgebat. Non solum ostium circumstantiæ iuxta Prophetam, sed & digitum frequenter sedens vel ambulans apponebat labiis suis, refrænare cupiens linguam, ne declinaret in verba malitiæ, aut inania. Nihil tam timuit, quam linguam^b, quæ maculat totum corpus, & inflamat rotam natiuitatis nostræ, inflammata à gehenna, inquietum malum, plena veneno mortifero, vniuersitas iniquitatis; in qua compescenda per quatuordecim annos seriò se laborasse fassus est, antequam perfectum eiusdem obtineret dominium. Coram Senioribus, Religiosis, aut Illustribus viris ex humilitate & animi demissione omnino tacebat, nec suam promebat nisi iussus sententiam. Interrogatus qualiter ad humilitatis virtutem assequendam peruenire quis facilius posset? respondit. Si se despiciat, & mundum; si omnes se reputet meliores;

Humilitatē perfecte sectatur.
a Psal. 140.
3.

b Iacob. 3. 6.
Lingua magnam custodiam adhibuit.

si pec

ANNO CHRISTI
1289.NICOLAI IV.
ANNO 2.RYDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 17.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 82.

a An. 1213.
n. 24.
Mirabiliter
intelligit sibi
remissa pec-
cata.

si peccatum omne, graue putet, & bonum quodcumque fecerit, paruum; si offensam omnem proximi, magnam, & obsequium eidem præstitum semper humile diiudicet. Quibusdam eum à pietate & sanctitate commendantibus ait. Furfur vento exponitis: omnis creatura nisi à Deo consolidetur, instabilis est, & veluti arundo, vanæ gloriæ vento facile agitur; quibus dictis statim aufugit. Ex humili hac de se concepta opinione quotidie cum lacrymis confessorio suas culpas dicebat; peccatorem maximum se dicens, & indignum, quem terra sustineret. Ad maiorem sui confusionem peccata omnia à pueritia commissa in chartula descripsit, perrexitque ad antiquum habitaculum Rauaccianum à S. FRANCISCO, vti alias diximus^a, extra urbem inchoatum, in quo ad Sancti viri memoriam extabat adhuc Ecclesiuncula vel oratorium. Hic expansa charta cum magna contritione cunctos perlegit reatus, & tanta cordis amaritudine defleuit, vt mirabili signo mereretur eorundem remissionem, deletis per Angelum omnibus characteribus, & dealbata vt niue, papyro.

Eius peregrinationes.

Præcedunt ei
duo cerei ac-
censi.

Iustitia &
legum obser-
uator.

Omni sollicitudine mentis & corporis puritatem conseruare curabat, atque hinc ei^{xxxvii} abstinentia discreta, somnus brevis, oratio longa, durus lectus, crebræ peregrinationes, è quibus hæc potiores. Ad Kalendas Augusti ibat Assisium ad Indulgentiam Portiunculæ, sub Ascensione Domini ad Indulgentiam S. Petri ad gradus, Pistorium sub festo S. Iacobi, & mense Septembri ad montem Aluernæ. Nunquam à bono feriabatur opere, sed in iugi pœnitentia carnem spiritui subiiciebat. Dum nocte quadam ab æde Minorum pergeret ad Ecclesiam supradictam S. Mariæ, oportuit transire per stationem militum, qui custodiebant ciuitatem: Atqui hi videntes eum præcedere duos cereos accensos, ceroferarios vero neutiquam, præterire permiserunt cum reuerentia. Recordatus ille legem latam, vt qui post tertium campanæ pulsum inuentus esset per plateas, Iudici denunciaretur; ne custodes iuramenti præstiti rei haberentur, admonuit se tanquam inobedientem, & legum contemptorem debere Iudici sisti. Respondentibus illis, personarum discretum habendum discrimen; indignum se putans quem extra communem plebis conditionem facerent, proximo die Iudici se sistit, & mulctam in lege statutam numerata voluit soluere pecunia. Iudex vero nummum reddidit, dicens sibi constare eius discursus nocturnos nulli obesse, sed & vniuerso populo multum prodesse, obtulitque licentiam quocumque & quando vellet abeundi, & insuper absolutum voluit à quibuscumque legibus & grauaminibus ciuitatis. PETRVS vero gratias agens innumeras, quod primo loco obtulit Iudex, acceptauit, vt liberiùs deuota loca posset inuisere: sed secundum se nolle adiunxit; quia indignum, inquit, est, vt ego bona quæque & emolumenta vrbs cum cæteris conciuibus admittam, onera vero boni regiminis cum eisdem nolim subire. Alias dum imponeretur omnibus tributum ad sumptus cuiusdam castrì Senensibus inuisi, expugnandi, nec tamen quicquam expeteretur à Petro, ille computatis, quas tunc possidebat facultatibus, iuxta censum ab aliis soluendum detulit ærarij Præfectis pecuniæ summam, quam se debere iudicauit. Illi se condonasse ei censum dixerunt, neque aliam ab eo collationem se expectare, quam vt pro ciuitate hostilibus odiis appetitâ deprecaretur. Preculas non defuturas dixit, pecuniam vero nequaquam se reportaturum, quam vrbs periculis expositæ, non suam esse contendit.

Donum ha-
biti consilij.

Prudens valde & discretus erat in ministrando aliis consilio, quod ab illo frequen-^{xxxviii} ter expetebat Potestas vrbs, nomine Nobilis, vir prudens ex Marchia Anconitana. Minorita quidam, qui assiduè pœnitentum confessiones excipiebat, interrogauit ab eo quales deberet iniungere pœnitentias ob grauiore quosdam reatus? Cui Petrus: Si Dominus CHRISTVS liberaliter & misericorditer se gesserit erga peccatores, tu, qui dumtaxat es dispensator eiusdem, quomodo tibi liceat esse auarum, aut seuerum? Non tua, sed CHRISTI dispensas, distribue ergo iuxta datum tibi à CHRISTO exemplum, qui in misericordiæ plusquam in iustitiæ partem propendit. Imbibit Minorita adolescens Theologiæ studiosus malam à malo quodam Magistro, Philosophorum placitis valde addicto, disciplinam circa diuinam prædestinationem, & præscientiam; hæc scilicet esse immutabilia & propterea inaniter præscitum bonis operibus insudare, & prædestinato mala quæcumque opera non nocere, dum ille saluari, vel iuste condem-

nari

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1288. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

nari minime posset. Ex quibus iuuenis intulit; frustra ergo sub graui religionis sarcina laboro, neque quicquam mihi proderunt tot vigiliæ, abstinentiæ, afflictiones corporis & cætera quæ præcipiuntur à prælatis, si in Dei præscientia destinatus sum æternis tormentis: quod si saluare constituit, non oberit, si duram vitam hanc suauiori commutauero, & corpori parumper indulsero. Placidæ huic doctrinæ malarum suggestionum faces diabolus admouit, & egressum persuasit ab Ordine. Placuit rem prius conferre cum seruo Dei PETRO in cœnobio tunc commorante, qui vt magistri periculosum errorem audiuit, turbatus & fremens magna corporis commotione, & ingenti clamore dixit: Heu, heu, mundi sapientia infatuata est, lux Theologiæ obscurata est, & pro veritate mendacium propinatur. Erroris magni præualuit iniquitas, & locum obtinuit in cathedra Sapientum. Quibus sæpius repetitis, inquit ad Fratrem: Fili mi male loquutus est tuus Magister, & tu peius subsequutus. Falsum proposuit ille antecedens, pessimam tu deduxisti consequentiam; quod his rationibus probatum volo. Si Angelus è cœlo mihi reuelaret me esse præscitum, non propterea deberem Dei obsequia negligere, pro illo enim tempore dum fideliter ei seruiro, Deum habeo amicum & mecum præsentem. Si doleo itaque eum æternaliter perdidisse, gaudeo saltem ad tempus, & dum licet, possedisse. Secunda ratio. Si damnatus es incomprehensibili Dei iudicio, non debes damnationem tua culpa præuenire, nec criminis contagio conscientiæ læsæ tormentum subire. Tertia. Nullum Deus absque culpa condemnat, & prius vidit in te peccatum, quam te deputauerit ad supplicium. Quod tu non patraueris, non poterit in te videre, nec propter illud, quod non vidit, te condemnare. Quarta. Variæ sunt mansiones in cœlo, & variæ pœnæ in inferno: iuxta mensuram delicti erit & plagarum modus. Demus te damnatum, adhuc in hoc rerum statu, si minus peccaueris minus patieris. Quinta. In sæculo, quo tu velles pergere, facilius tenditur ad infernum; in Religione, quam deseris, commodius itur ad patriam; hanc prudens quisque sectabitur, ab illo vero longe recedet. His & aliis rationibus ostendit iuueni magistrum in suo asserto, & discipulum in suo proposito periculose aberrasse. Firmiter itaque proposuit adolescens in Ordine perseuerare, in quo magnus euasit vir, factusque est sæpius in sua prouincia prælatus. Rogatus vt pro aliis oraret, respondebat; Facite & vos, vt & ego merear exaudiri. Qualiter iracundiam temperaret? dum amicus percontaretur. Si illam, inquit, prius decoquas in pectore, quam procedat in vultum. Demum in prolixa, quam scripsit epistola ad duos amicos Florentinos Bartholomæum & Carrinum incipientem: *Si ex confidentia interdum*, optima & salutaria proposuit fidelibus quibusque consilia.

XXXIX. Tandem dum placuit Altissimo ex huius mundi exilio eum ad patriam euocare, graui correptus infirmitate perceptis deuote sacrosanctis Ecclesiæ sacramētis paulò ante mortem trium vrbiū calamitates mox futuras vere prædixit, dicens: Væ Pistorio; Væ Florentiæ; Væ Senis: nam Pistorium variis bellis ferme periit, Florentia scissa partium diuisione bis debellata apud montem Cattinum & Altipassium; Senarum vero vrbs multas passa est calamitates, & bella intestina. Postea serenata facie & in cœlum erecta magnificans & laudans Deum propter tot beneficia in se collata, gaudens & exultans obdormiuit in Domino. Corpus magna populi deuotione in Ecclesia Minorum prædictæ Urbis in arca marmorea figuris celata magnifice conditum est. Non paucis statim post mortem effulsit miraculis; plures à medicis desperatos sanauit, cæcis visum, claudis gressum, restituit, confractos consolidauit, à variis morbis & doloribus multos liberauit, hernicosos curauit, à fluxu sanguinis mulierem sanauit; duos à carceribus & vinculis liberauit; plurimas res perditas dominis reddidit, atque alia mirabiliter præstitit, per quæ celebre factum est nomen eius apud Senenses. Prope eius sepulchrum conditus est alius vir pius eiusdem Tertij Instituti NICOLACCIVS DE SENIS; Et in eadem ciuitate, sed in Ecclesia Seruitarum condita est B. MEA, pia & miraculosa fœmina eiusdem Instituti. Petri vitam diffusius scripsit Latinè Petrus de Monterone Minorita, eidem coæuus, & intimis eius amicis valde familiaris, vti ipse præfatur in prologo, quam Italicam fecit Seraphinus de Lecieto Eremita Augustinianus, typisque euulgauit Senis Simeon Nicolaus de Nardo anno millesimo quingentesimo decimo nono. De eodem præcipua exscripserunt Marianus

Quomodo
curauit ex-
voretta circa
prædestina-
tionē.

Prædixit triū
ciuitatū ca-
lamitates.

Moritur mi-
raculis cla-
rus.

Nicolaccius
Senen.
Mea eiusdē
Instituti.

Quinam de
eo scripserūt?

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. AN. 17. NORVM AN. 82.

Florentinus & Marcus Vlissipponensis, licet hic perperam Textorem, non Pectinarium cognominet. De eodem etiam agit Pisanus in suis conformitatibus & Petrus Rodulphus inter viros sanctos Tertij Instituti.

Hoc anno 17. Kalend. Aprilis vita functum Tuderti Cardinalem BENTIVENGAM XL. de Bentiuengis Minoritam, de quo supra egimus ^a sepultumque in eadem vrbe, cuius olim erat Episcopus ad ædem Minorum S. Fortunato sacram, scribit Alphonfus Ciacconus sub Nicolao III. repetitque sub Nicolao IV. cui subscribit Petrus Rodulphus; quibus potius hærendum iudicauerim, quam Mariano asserenti Romæ mortuum anno sequenti, & ad suos consodales S. Mariæ de Aracæli sepulchro donatum.

Hoc anno initium accepisse cœnobium Minorum oppidi Betanzos apud Callecōs XLI. verius est, quam id quod alij velint à S. Francisco vel à sociorum aliquo extructum. Quippe ex certis monumentis constat, nonnisi hoc anno fundum emptum, in quo dum humile satis exurgeret ædificium, amplius & augustius reddidit circa annum millesimum tercentesium octuagesimum nobilis vir Ferdinandus Perez de Andrada Henrico II. Castellæ Regi ob seruatam vitam, & collatum regnum summè charus, à quo clarissima Andradeorum familia processit, cui in sumptuoso sacello ad dextrū latus sacelli maioris sepulto affixum hoc epitaphium. *Hic iacet Ferdinandus Perez de Andrada Eques, qui hoc monasterium construxit an. à Natiuit. Dom. nostri I E S V Christi millesimo tercentesimo octuagesimo septimo.* Vxor eiusdem sacelli sinistrum tenet. In alio sacello eiusdem Ecclesiæ sepeliri voluit alter Illustriss. heros caput notissimæ familiæ de Figueroa, ex qua tot clarissimæ progenies emerferunt. Ibi etiam conditus in capitulari aula Alphonfus Minorita quondam Episcopus Marrochiorum, & in claustro, alto sepulchro, opere arcuato Magister Aluarus de Mayal, olim Prouinciæ Minister, qui claustrum construxit, obiit anno millesimo quadringentesimo septuagesimo primo. Sepultus etiam ibidem Fr. Antonius Nietus vir pius, qui se obtulit holocaustum pro populo peste laborante anno millesimo quingentesimo sexagesimo tertio. Ibidem initiatus venerab. Dei seruus Alphonfus de Betanzos fundator prouinciæ Nicaraguæ in Indiis Occidentalibus, cuius præclare meminit Gonzaga ^b, & nos suo tempore ampliorem dabimus notitiam.

Belluni (quod ciuitas est exigua, at nitida in Marchia Taruifina inter Carnos populos, XLII. in montibus iuxta Planem amnem sita) conuentum prius concessum à Domina Beneuolenta pia heroina sub anno millesimo ducentesimo trigesimo secundo, die decimo Februarij perficere curauit hoc anno Vniuersitas Ciuitatis, obligans se per spatium nouem annorum ad soluendum quotannis pro fabrica libras tercentum suæ monetæ. Regnabat hoc tempore in regno Suetiæ Magnus cognomento Ladalaas, quem Folco Archiepiscopus Vpsalensis cum cæteris Episcopis totius regni impio fratri Valdemaro, à regio solio reiecto, substituerunt. Vir erat pius, Ecclesiasticorum protector, & religiosorum patronus, multa fundauit monasteria, sed Virginum primum in honorem S. Claræ prope mænia vrbis Stocholinenfis construxit. Primum autem iacturus lapidem, magnam Principum multitudinem etiam ex vltamarinis partibus, ad grande conuiuium in eum locum inuitauit: & monasterio quàm celerrimè & sumptuosissimè completo, diuinoque cultui consecrato, Virgines S. FRANCISCI regulam profitentes induxit; & sancto collegio filiam suam charissimam, vix septimum ætatis suæ annum ingressam adiunxit, collatis abunde in eum locum prouentibus qui apud omnes testarentur, eum fuisse Regem magnificum. Simili erga Deum pietate ductus aliud eiusdem Ciuitatis monasterium pro Fratribus S. FRANCISCI erexit. Tertium etiam eiusdem Ordinis Fratribus in oppido Arbogensi erigendum curauit. Quartum quoque in ciuitate Lincopensi ad vsum eorundem Fratrum construxit. Pie & christianè moriens apud Minores Stocholinenfes voluit sepeliri. Illorum & Sanctimonialium eiusdem Vrbis Ecclesias ritè visitantibus Nicolaus ^c Pontifex diebus statutis sacras elargitus est Indulgentias.

Hoc anno Ludouicum Bauariæ Ducem Monachij absoluisse, ita vt commodè inhabitari posset, conuentum, quem Fratribus Minoribus prope suam arcem supra diximus ^d inchoasse habent Gonzaga ^e & Chronica MSS. Saxonæ. At Sentlingerios ciues Monacenses eum locum cum ædificiis pro octingentis florenis emisse, ac Franciscanis tradidisse scribit author Metropolis Salisburgensis ^f. Successisse deinde Sentlingeris

^a An. 1278.
n. 22.

Con. Betanzos.
Gonzag. in prou. S. Iacobicon. 12.
Monu. MS. huius prouinciæ.

F. Alphonfus de Betanzos.
^b Gonz. in procemio prouin. Nicaraguæ.
Con. Belluni. Rodul. fol. 271.

Olaus Magnus lib. 20. Gothor.
Ioan. magnus de Archiep. Vpsalens.

Monast. Stocholinense.

Filia regis Suetiæ Charlissa.

Con. Stockolinen.

Conu. Arbogen.

Conu. Lincopen.

c Reg. Vat. ep. 134.

Con. Monachij.

d An. 1284.

n. 23.

e Gonz. in prou. Argēt.

con. 1. Chron. Saxon. MS

f Metropol. Salisburg. fol. 217.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

lingeris ait Gabrielem Ridlerium cum vxore Hailvich Wumim, quibus Gonzaga Vincentium Ridlerium fratrem adiungit, qui dederunt sexcentos florenos in ædificationem nouæ domus postquam prima exarsit an. milles. tercent. viges. septimo die 14. Februarij, renouantes fere totum conuentum. Chorum consecrauit Emicho (Gonzagæ Embo) Frisingensis Episcopus an. milles. ducentes. nonages. quarto, Dominica prima post festum Apostolorum Philippi & Iacobi, præsentibus Ludouico & Rudolpho Bauariæ Ducibus. Templum autem à Ridleriis fratribus pulcherrimis iconibus & elegantissimo sepulchro Dominico exornatum, consecratum est anno milles. tercentes. septuages. quinto à Fratre Alberto Salonensium Episcopo Minorita in honorem sanctissimæ Trinitatis, & aliorum Sanctorum. Fundatorum alter Gabriel perpetuis beneficiis Fratres deuinxit, Vincentius se eisdem adscripsit, & inter eos religiosissimè conuersatus euasit in virum doctum sacræ Theologiæ Professore, mox in Custodem Bauariæ, vita functum anno milles. quadring. octauo. Ibidem iacent Michaël de Cesena, Gulielmus Occham, Bonagratia de Pergamo, qui Ludouici Bauari partes acriter nimis, & præter fas contra Ioannem XXII. sustinuerunt, necnon præfatus Albertus Episcopus, Gasparus Schatzgerus & B. Marquardus, de quibus suis locis diffusius agemus. Reformari hunc conuentum & Obseruantibus tradi curauit an. milles. quadringent. octuagesimo Albertus Dux vtriusque Bauariæ gener Frederici III. Imperatoris. Bullas reformationis dedit Sixtus IV. anno eodem 12. Kal. Maij.

XLIV. Diximus superius hoc anno B. Ioannem Parmensem sepultum Camerini apud suos consodales, neque tamen illorum ædis hucusque dedimus originem, quia non erat unde illam probe sciremus. Incidimus postea in bullam Innocentij IV. datam ad illius ædis incolas anno 3. Pontif. eiusdem, ex qua constat antiquam satis esse, & ante annum milles. ducent. quadrag. quintum ædificatum sub inuocatione S. FRANCISCI. Datus est locus Fratribus Obseruantia, & translatus extra muros vrbs sub Alexandro Sexto, vt vbi prius extiterat, arx munitissima construeretur. Præter corpus B. Ioannis Parmensis habetur ibi in veneratione in sacello Conceptionis B. Virginis aliud B. PETRI MOLIANICI miraculis illustris, quod solemnî pompa & processione ex antiquiori loco ad hunc nouum translatus est. Illud tunc accidit mirabile, quod cum clerus, & deinde ciuitatis Senatus ad feretrum, quo sacrum pignus deferendum erat, manus honoris causa admouisset, neuter ipsorum illud mouere potuerit: Quapropter conuersi omnes ad Guardianum & Fratres stupefacti, inquiunt; Vos Patres manus admoete, consodalemque vestrum efferte, nos etenim vt indignos, qui humeros eius sancto corpori supponamus, aspernatur. Illi vt primum accesserunt, facile sacrum pignus eleuarunt, & ad præparatum vsque locum detulerunt. Est in eadem ciuitate alius locus sancti Angeli dictus, incerto tempore constructus diligentia cuiusdam Fratris Grisalti. Floruit in eo Ioannes Picus Camers olim Ordinis Generalis Minister. Narratur quod hoc in loco quidam Frater suffodiens murum, abscondit quadringentos florenos, post cuius obitum audita est vox in suo cubiculo: *Hic est*. Accurrerunt Fratres ad sonitum & effringentes murum inuenerunt reconditam pecuniam. Verè hoc exemplo atque aliis multis huic similibus, quæ passim in nostris Annalibus occurrunt, omnino certum esse probatur, quod optimus scripsit Institutor: *a Falsum Fratrem, furem & latronem esse Minoritam, qui loculos habet vel pecuniam*. Et alibi. *b Pecuniam Minoribus nihil aliud esse, quam diabolum, & colubrum venenosum*.

Conuen. Camerini.
Gonzag. in prou. Marchiæ con. 30.
Rodul. fol. 256.
Monumen. MSS. illius prouinciæ.

Con. S. Angeli Camerini.

a Franc. in regula. c. 8.
b Idē Apophtheg. 28.

XLV. Ex simili occasione de condito vti diximus corpore B. Massæi in loco Muri, oppidi in eadem regione Piceni, & Custodia Camerini, monemus antiquum hunc locum esse, & in eo floruisse Ioannem de Muro Ordinis post Raymundum Gaufridi supremum præfectum. Necnon conuentum S. Francisci scalarum Anconæ, qui ad distinctionem primi loci à S. FRANCISCO vt alias diximus *c* extructi, vocatur locus nouus, & aliquando dicebatur S. Maria maior, sub hoc tempore extitisse compertum ex sepultis ibidem, vt superius scripsimus *d* BB. Simone & Amato. In pariete primi claustrî incisa sunt hæc verba. [Anno Domini 1323. in festo Assumptionis Dominae ista Ecclesia constructa est per Dom. Nicolaum Episcopum Anconitanum ad honorem S. Mariæ maioris tempore Domini Papæ Ioannis XXII.] Sunt qui velint vniuersum domici-

Con. Muri.
Rodul. fol. 256.

Con. Sclariū Anconæ.
c An. 1219. n. 56.
d Hoc anno n. 27.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

lium hoc anno 1323. extructum; sed certius id de sola asseritur Ecclesia. Ex variis etiam Indulgentiis à Nicolao Pontifice sub hoc anno visitantibus quasdam Ecclesias Minorum concessis, nobis constat eos sub hoc tempore domicilia habuisse in Lausanensi^a vrbe ad ripam dextram, & Septemtrionalem lacus Lemani sub Archiepiscopo Veson- tionensi, nunc ab hæreticis Bernensibus occupata. In Sistaricensi^b in Gallia ad Duren- tiam fluuium sub Archiepiscopo Aquensi, vbi floruisse ait Pisanus Franciscū de May- ronis; In Vapincensi in Delphinatu inter Allobroges sub eodem Archiepiscopo. In Alexandria oppido eiusdem Aquensis diœcesis. In oppido Valtomonita^c in Lom- bardia Transpadana Brixienfis diœcesis sub titulo S. Petri Apostoli. In oppido Gari- gnani eiusdem diœcesis sub titulo S. Francisci; hinc ortus est Magister Antonius de Garignano insignis Theologus, & in Patauina Academia primus professor Philoso- phiæ. In oppido de Canturio Mediolanen. diœcesis sub eodem titulo S. Francisci. In ciuitate Terdonensi^d, aliis Dertonensi inter Ligures Cisapenninos in Lombardia Cis- padana; olim in Apennini flectentis se iugi cubito erecta, sed à Frederico Ænobarbo euerfa, à Mediolanensibus ad pedem collis in planitie resecta, licet nunc humile vtriuf- que vrbe remaneat monumentum. Metropolitam agnoscit Mediolanensem. In ciui- tate Lucana^e in Tusciæ regione notissima, absolutæ Reipublicæ dignitatem præferen- te, sub titulo S. Mariæ Magdalene, quod longo tempore ante hunc annum publicis ci- uium facultatibus extructum dicunt Franciscus Gonzaga^f, & Cæsar Franciottus^g, ampliaturque beneficentia familiæ Guinigæ, atque ad Obseruantes, qui tunc ab ali- quot annis viuebant in monasterio S. Carbonis, locum deflexisse anno milles. quadring. quinquag. quarto, opera & sollicitudine Fr. Pauli Iouix, sacre Theologiæ Magistri, qui non mediocrem sanctitatis opinionem apud loci incolas obtinuit vel ex eo, quod Chri- stophorum Sanctinum Lucensem ciuem à quotidiana & grauissima febre mirabiliter liberauerit: qui gratitudinis ergo pij viri ossa humili loco neglecta, sub summo altari ho- norificentius collocauit. Ibidem iacent beati viri Hieronymus Gallus, & Bernardinus de Bibiena omni virtutum genere ornatissimi. Floruit ibidem quidam Fr. Antonius, qui multas edidit elucubrationes, & præfuit Prouinciis Marchiæ & Hetruriæ. In ciui- tate Reatina^h sub inuocatione S. Lucie, vbi floruit B. Angelus Reatinus socius S. Fran- cisci. Iacet ibidem B. Thomas Florentinus laicus vitæ sanctitate clarus. Ornarunt valde locum Magister Lucas Antonius, egregius concionator, & Magister Constantius Bar- gellinus, Patritius Bononiensis, insignis Philosophus & vrbe Præful, qui obuiante cleri & populi processione sub vmbella exceptus est, tanto honore intromissus, quantum an- tea nulli Episcoporum delatum ferunt, paulò post translatus est ad Ecclesiam Fulgina- tem. Leui calamo monasteria hæc præterimus, quia plura nobis de eisdem non suppe- tunt monumenta. Ex Vaticanis & Indulgentiis concessis dumtaxat, monemus sub hoc tempore illa præextitisse.

Ex simili concessione Indulgentiarum deducit Gonzagaⁱ ante hoc tempus erectum XLVI. in suburbiis ciuitatis Compostellanæ Monasterium Clarissarum, quod ex Regiis quibus- dam priuilegiis ibidē asseruatis colligit regiis sumptibus ædificatum. In monumētis MSS. illius ædis ad me missis recensentur pleræque virgines, quæ piè & sanctè vitam transege- runt, & laudabili fine clauserunt. Sed omnes posterioris sunt sæculi, quare in vltimis to- mis opportuniùs fiet illarum memoria. Hoc etiam anno elargitus est Nicolaus^k Indul- gentias visitantibus Ecclesiam Monialium S. Clare ciuitatis Victoriæ, diœcesis Calaguri- tanæ, ex qua concessione apertè probatur non accepisse originem post annum millesi- mum ducentessimum nonagesimum sextum, quo defunctum ait Gonzaga^l Sereniss. he- roinam Berenguellam Ioannis Castellæ Infantis filiam, & Lopetij Diaz de Haro Can- tabriæ Domini neptem, atque reliquisse ex testamento facultates ad extruendum hoc monasterium, cuius fundum ait eidem etiam anno Zelandonium Martinez de Suso Vi- ctorianæ Ecclesiæ Canonicum liberaliter donasse. Nisi fortassis intelligendum sit eo lo- co, quo nunc est monasterium, principium tunc sumpsisse, sed prius alibi sacras Virgi- nes inhabitasse. Monasterium etiam tunc habuisse Clarissas sub titulo S. Mariæ Magda- lenæ apud Alexandriæ^m oppidū diœcesis Aquensis eodem argumento Indulgentiarum hoc anno concessarum compertum est; necnon in vrbe Stellæⁿ diœcesis Pampilonen- sis in

^a Ibid. epist. 148.

Con. Lausa- nen.

^b Epist. 612.

Con. Sistaricensis

Con. Vapin- cen.

Con. Alexā- drinus.

Con. Valtomonita.

^c Epist. 675.

Con. Gari- gnani.

Con. Cantu- rij.

Con. Terdo- nen.

^d Epist. 688.

^e Epist. 633.

Con. Luca- nus.

^f Gonz. in prou. Tus- ciæ con. 26.

^g Franciot- tus lib. de rebus Lucē- sibus.

Fr. Paulus Iouia.

^h Epist. 408.

Rodul. fol. 259.

Con. Reati- nus.

ⁱ Gonzag. in prou. S. Ia- cobi mon. 5.

Monast. Com- postellanum.

^k Reg. Var. ep. 329.

Monast. Vi- ctoria.

^l Idem in prou. Can- tab. con. 1. & mon. 7.

^m Epist. 385.

ⁿ Epist. 413.

Mon. Stella.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1289. ANNO 2. OCCID. ANNO 17. NORVM AN. 82.

sis in Hispania & regno Nauarræ sub patrocínio S. Claræ, quas de nouo ait Pontifex suam Ecclesiam tunc fabricasse ante annum millesimum ducentesium nonagesimum, idque sumptibus deuoti cuiusdam mercatoris Galli, cognomine Montanerij. Refectum, auctum, & multa supellectile locupletatum fuit à Blanca Nauarræ Regina; & sub Pio V. anno millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, commissum curæ Patrum Obseruantum. Multa seruantur in Archiuio Regum Nauarræ priuilegia. In eadem diœcesi Pampilonensi, in oppido Tollon^a aliud fuisse monasterium sub inuocatione S. Claræ eadem habent monumenta Vaticana; cuius tamen ego nullum reperio vestigium apud Gonzagam. Papiæ seu Ticini^b in Insubria & Ducatu Mediolanensi vrbis notissimæ, aliud sub inuocatione S. Agathæ. In oppido Petrioli^c Brixienſis diœcesis alterum B. Mariæ sacrum. Brugis^d tunc Tornacen. diœcesis in Flandria sub nomine sanctæ Claræ alterum.

a Epist. 414.

b Epist. 514.

Mon. Papiæ.

c Epist. 521.

Mon. Petrioli.

d Epist. 688.

Monast. Brugense.

Priuilegia

concessa Mi-

noritis.

Multa etiam contulit hoc anno Pontifex Minoritis & Clarissis priuilegia. Annum vnum & quadraginta dies de iniuncta sibi pœnitentia relaxauit omnibus vere pœnitentibus, & confessis, qui ad Ecclesiam S. FRANCISCI Assisiatem, in qua corpus eius sanctissimum requiescit, cum deuotione accesserint, singulis diebus in perpetuum. *Præexcelſa gloriosissimi confessoris.* 4. Non. Maij. Scripsit Episcopo & Scholastico Pictauiensibus, vt eiusdem Vrbis Minoritis venderent locum Fratrum de Pœnitentia ad ampliationem sui Monasterij. *Sua nobis dilecti.* Kalend. Iunij. Sacristæ item Lugdunensi, vt pretium venditi Monasterij Fratrum de Pœnitentia conferat Minoribus eiusdem Vrbis ad ampliandam suam Ecclesiam. *Ex parte dilectorum.* Idibus Iunij. Archidiacono de Neuija & Roderico Ferdinandi Canonico Ecclesiæ Braccharenſis, vt cognoscerent de grauaminibus illatis Minoribus Auriensibus ab eiusdem Vrbis Episcopo; quibus adhuc maiora intulisse inferius^e referemus, per quæ probantur, quæ de imposita huic Episcopo pœnitentia ædificandæ domus Minorum diximus superius^f. *Dilecti filij Guardianus.* 6. Kalend. Septembr. Minoribus Placentinis, quos supra diximus^g sedem mutasse, facultatem imperitiuit primum habitaculum vendendi, quod modo inhabitant Clarissæ. *Ex parte vestra.* Idibus Nouembris.

c An. 12.

f An. 1287.

n. 18.

g An. 1278.

n. 35.

Priuilegia

concessa Mo-

nialibus.

XLVII. Matthæo Cardinali Ordinis Protectori potestatem fecit absoluendi Clarissas omnes, earumque seruos, & ancillas à quibuscumque censuris incurſis vel incurrendis quacumque occasione propter diras sententias in Petrum Aragonium, vxorem, & filios aut sequaces eorum à Sede Apostolica fulminatas. *Cum cura tam monasterij.* 6. Kalend. Februar. Pleraque variis litteris expressa priuilegia concessit Abbatisſæ, & Sororibus Monasterij Custodiæ B. Mariæ Carnotensis diœcesis, de cuius extruptione egimus superius^h. Absoluit omnes Italiæ Clarissas à soluendis decimis impositis pro regno Siciliae. *Attendentes benignius.* 10. Kalend. Aprilis. Omnes etiam in vniuersum totius Ordinis voluit liberar à contribuendis subsidiis vel subuentionibus legatis, vel nuntiis Sedis Apostolicæ. *Quanto studiosius.* 15. Kalend. Septembris. Nec non eodem die Clarissas Perusinas à quibuscumque exactionibus sæcularibus. *Personis quæ mundo relicto.* Eisdem amplum concessit priuilegiorum diploma, cui etiam inseruit foundationis originem per omnia conformem nostræ narrationi, quam aliasⁱ dedimus de earundem monasterio. *Religiosam vitam.* 5. Non. Octobris.

h An. 1288.

n. 41.

i An. 1218.

n. 13.

Floret testis

ordo S. Fran-

cisci.

Confirmat

Pontifex hu-

ius Ordinis

regulam.

k Reg. Vat.

ep. 405. dat.

15. Kalend.

Septemb.

Cui alij ad-

hibuerunt cõ-

mentaria.

XLVIII. Florebat hoc tempore Tertius Ordo Pœnitentum à S. FRANCISCO institutus, mirum in modum, compluresque Patritij viri ac Principes eum habitum induebant, sanctasque leges amplexi magna voluptate ac religione illis subiiciebantur; & iam yberes tulit Institutum fructus in tot vtriusque sexus sanctissimis personis, quarum vitas vtroque tomo descripsimus. Proinde regulam eisdem à S. FRANCISCO traditam, quibusdam pro temporis & personarum conditione additis Apostolico confirmauit diplomate hoc anno Pontifex, quod communiter circumfertur; & habetur in regeſto Vaticano^k sub hac inscriptione. *Dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus, Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia tam presentibus quam futuris.* Regulam hanc nos dedimus inter cætera S. Patriarchæ opuscula, & commentariis illustrauimus Asceticis. Vir doctus & pius Dionysius Carthusianus dignam iudicauit, cui suas etiam adderet elucubrationes, quem imitati sunt Ludouicus Miranda vir doctus & grauis nostræ prouinciæ sancti Iacobi, & ædis

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

Salamantinæ, atque alij interpretes, quos passim in prædictis nostris citamus com-
mentariis.

ANNO CHRISTI 1290.
NICOLAI IV. AN. 3.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 18.
RELIGIONIS MINORVM AN. 83.

ARGVMENTVM.

*Res magnas inter Principes Christianos peragit Pontifex Nicolaus. Inquisitionem insti-
tuit in Palaestina, & aliorum locorum Inquisitoribus plura præscribit. Raymundus
Generalis res Piceni componit, ad Regem Armeniae Fratres transmittit, inquitque
in alios Prouinciæ Narbonensis. Moritur B. Philippinus, cuius virtutes referuntur.
Florent multi pij viri, præsertim in Hetruria. Fiunt aliqui Minoritæ Episcopi. Mul-
tiplicantur conuentus & priuilegia.*

Magna præ-
stat Nicol.
apud Princi-
pes Christia-
nos.



a Reg. Vatic.
epist. 462.

b Epist. 108.

c Epist. 9.

d Epist. 43.

e An. 1278.

n. 24.

f Bzou. hoc

anno n. 6. &

anno seqq.

n. 1.

g Idem an.

1278. n. 4.

h Epist. 48.

82. & 83.

i An. 1288.

n. 23.

k Epist. 2.

l An. 1288.

n. 25.

LV RIMVM premebant Pontificem res Latinorum in Palaestina, præsertim cum ex discordia ipsorū Christianorum & Militum Theu-
tonicorum, Templariorum, & Hospitalariorum occasionem nacti
essent Saraceni eos inuadendi, atque omnes in vltimum vitæ discrim-
men ac fortunarum adducti, instantissimè ab eo peterent validum
aliquod sibi transmitti subsidium. Dum milites conscriberet, & Prin-
cipes ad sacrum bellum cieret, misit ^a qui inter se discordantes recon-
ciliaret, Fratrem PETRVM BARDVLII Minoritam, & ad Philippum Pulchrum Re-
gem Gallorum destinavit ^b Fratrem IOANNEM SAMESIVM eiusdem Instituti, rogatu-
rum vt in se susciperet defensionem Terræ sanctæ vsque ad tempus passagij generalis.
In Germaniam misit ^c Theodorum Priorem S. Mariæ Vrbeuetanæ collectorem, vt pecu-
niam numeratam mercatoribus in obsequium Terræ sanctæ traditam, & ab impiis qui-
busdam proceribus ereptam, repeteret; & scriptis litteris Rudolpho Imperatori rogauit,
vt rebus Palæstinis compateretur, raptoresque sacri æris cogeret ad restitutionem. In An-
gliam amandauit ^d BARTHOLOMÆVM GROSSETANVM Episcopum ex Minoribus,
vti aliàs diximus ^e, assumptum atque aliis legationibus functum (quem perperam ex am-
biguitate vnus dumtaxat litteræ B. in diplomate appositæ, Bzouius ^f vocat *Bernardum*,
quantumuis ipse aliàs *Bartholomæum* scripserit ^g in Epistola Pontificia ad Michaëlem Pa-
læologum data, in qua hunc se Nuntium suum cum aliis mittere Pontifex annunciat) vt
læsæ & depressæ per iniustas leges libertati Ecclesiasticæ subueniret. Ad Romanorum
Regem Rudolphum misit ^h Episcopos duos BENEVENTVM EVGVBINVM Minoritam,
& ESINVM, vt graue dissidium circa successionem in regno Hungariæ inter potentes vi-
ros exortum sopirent: Etenim Ladislao Chuno à Cumanis quibus familiariter & amice
utebatur (vti prælibauimus ⁱ) occiso, Andreas Venetus à magna Procerum parte Rex
conclamatus est, quantumuis legitime deuolvebatur Regnum ad Carolum Martellum
iure hæreditario materno. Rudolphus vero illud sibi concedi à Pontifice flagitabat, atque
interim dum responsum expectabat Albertum filium suum Regem Hungaris destinavit.
Pontifex per Legatos hos ei dictum voluit Regnum Hungariæ in clientela Sedis Apo-
stolicæ esse, ac proinde sciret se non potuisse Regem Hungaris præficere, & Carolū legi-
timum hæredem suo iure priuare. In Galliam Legatos destinavit ^k Cardinales duos GE-
RARDVM PARMENSEM Episcopum Sabinum, & BENEDICTVM CAETANVM tituli S.
Nicolai in carcere Tulliano, qui valdè inter se dissidentes Edvardum Angliæ Regem, &
Alphonsum Aragoniæ ex vna parte, & Carolum Claudum ac Carolum Valesium ex al-
tera audirent, ac disceptantes de ruptis icti fæderis cōditionibus, quas supra expressimus ^l
pace stabili coniungerent. Legatos vt commendatos haberet Philippus Rex, Pontifex
orauit, eosque ipse benignè audiret de libertate Ecclesiastica oppressa dicturos.

Inquisi

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. RVM ANNO 83.

- II. Inquisitionis officium in Syria & Palæstina hoc anno instituit, grassantibus illic hæreticis & Iudæis, quibus bellorum tumultus impunitatem promittere videbatur. Amplo dato diplomate ^a ad Nicolaum Patriarcham Ierosolymitanum Apostolicæ Sedis Legatum, iussit ut in terris suæ legationis Inquisitores prauitatis hæreticæ de consilio Prouincialium Prædicatorum & Minorum earundem partium vel eorum vices gerentium, deputeret. Durauit aliquot annis in hac regione sanctæ Inquisitionis officium, & strenuos habuit Minoritas operarios, quorum nomina suis annis occurrent; quamuis nullam huius Inquisitionis Ludouicus Paramus mentionē faciat. Iussit etiam Pontifex Nicolaus sub eodem fermè tempore, ut Inquisitores Minoritæ constituti in Arelatenſi, Aquisiensi & Ebrodunensi prouinciis, necnon in Comitatu Venaysino, de quorum institutione egimus superius ^b, procederent contra quosdam Christianos, qui pro necessitatibus vel periculis remediis confugiebant ad Synagogas Iudæorum quasdam superstitiones exercituri. Illas ex ipso diplomate scire licebit, cui per omnia simile datum est ad Inquisitores Venaysinos.

Instituit In-
quisitionē in
Palæstina.
a Epist. 824.

b An. 1228.
n. 14.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINORVM

Inquisitoribus hæreticæ prauitatis in Arelater. Aquisiensi & Ebrodunen. prouincijs per
Sedem Apostolicam constitutis.

- III. [Ad augmentum Catholicæ fidei, quæ hominum mentes illuminat suisque cultoribus æternæ beatitudinis gaudia pollicetur, vigilantibus studiis, prout ad nostrum spectat officium, intendentes pestem prauitatis hæreticæ, quæ suorum corpora sectatorum infamiae nota commaculat, & eorum animas tenebris damnationis inuoluit, vbilibet extirpare satagimus, ut fidei Christianæ religio eo magis suos fines adimpleret, quo ad dictæ pestis extirpationem omnimodam studium operis adhiberi contingerit potioris. Ad nostrum siquidem peruenit auditum, quod in nonnullis locis vestræ iurisdictioni subiectis, quamplures sacri renati fonte baptismatis vtriusque sexus per erroris inuium incedentes, dum languorum afflictionibus & tribulationum periculis à Domino visitantur, ad Iudaici ritus vanum auxilium errando recurrunt, in Synagoga Iudæorum lampades, & candelas tenentes accensas, & oblationes inibi facientes, vigilas quoque die præcipue Sabathi protrahunt, ut infirmi recuperent sanitatem; naufragantes ad portum salutis perueniant, existentes in partu, absque periculo pariant, & steriles proles fecunditate lætentur, ibi pro his & aliis suffragia implorantes dicti ritus rotulo, quasi per Idololatriæ modum nefarium deuotionis & reuerentiæ signa patentia exhibendo, non absque multa fidei orthodoxæ iniuria, nostri non modica contumelia Creatoris, ac vniuersalis Ecclesiæ graui opprobrio & contemptu. Volentes igitur huiusmodi tam funestis abusibus manifestis remediis obuiare, discretionis vestræ per Apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus de præmissis & quolibet præmissorum, ac etiam aliis huiusmodi erroribus diligenter & sollicitè inquiratis, & si quos tales inueneritis Christianos cuiuscumque conditionis, aut status existant, tam contra eos, quàm alios, etiam si Iudæi vel Christiani esse noscuntur, qui eis talia suadent, quos nullis priuilegiis, seu indulgentiis Apostolicis, aut aliis quibuscumque, siue appellationis obstaculo, volumus posse defendi, procedere tanquam contra Idololatrias, seu hæreticos poena canonica nullatenus omittatis, ut seueritate iustitiæ cognoscant, quantū CHRISTVM humani generis Redemptorem offendant, taliter deuiando. Datum Romæ apud Sanctam Mariam maiorem 10. Kalendas Martij, anno secundo.]

Reg. Vatic.
an. 2. epist.
848.
Iubet ut in-
quiratur cõ-
tra recurrē-
tes ad Syna-
gogas Iudæo-
rum.

- IV. Ultra hæc relatum Pontifici plerosque hæretica prauitate quotidie contaminari in illis prouinciis, & Comitatu, & non paucos à recta fide, atque Euangelica claritate ad Iudaicæ perfidiæ tenebras apostataſſe; quare Ecclesiarum Prælati in illis prouinciis, & Rectori atque Ministris suis in Comitatu Venaysino scribendum duxit, ut Inquisitoribus per omnia adessent subsidio & auxilio. Idem est tenor litterarum ad omnes scriptarum. Præter hæc scripsit Rectori Venaysino ut de redditibus eiusdem Comitatus pecunias, semoto cuiuslibet dilationis obstaculo, pro expensis factis vel faciendis in negotio Inquisitionis ministraret Fratribus Bertrâdo de Cigoterio, & Gulielmo de Sancto

ANNO CHRISTI 1290. NICOLAI IV. ANNO 3. RVDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 18. RELIGIONIS MINORVM AN. 83.

Marcello, institutis in eodem Comitatu Inquisitoribus. Bullas ipsas transcripsimus ex Vaticano.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPIS

& Episcopis, ac dilectis filiis vniuersis Abbatibus, ac alijs Ecclesiarum Prælati per Aquen. Arelaten. & Ebrodunen. prouincias constitutis.

Reg. Vatic.
anno 2. &
epist. 783.

Prælati, Ec-
clesia sydera
& columna.

a Ephes. 6.
14.

Rogat ut
auxilientur
Inquisitori-
bus.

[Attendite Fratres, & Filij attentis auribus; & deuotis mentibus verba Patris; pen-
sate consultius quod vere ipsa honoris vestri commoda exhortatio paterna prosequi-
tur, & si fidei orthodoxæ fulcimenta prosequi videatur; nostis quod inconfutilem tu-
nicam Dei nostri dissuere conantur hæretici, contra quos professionis Christianæ Ca-
tholici Præsules prælucent nitore sydere in orthodoxæ fidei firmamento, & sunt ni-
hilominus ipsius veluti columnarum stabilium fortitudo: Nam in virtutem & deco-
rem fidei constitutæ censentur à Domino personæ dignitate Pontificij præpollentes,
quæ sicut dum illam fulciunt, & se operosos exhibent in illius dilatactione ministros,
fama crescunt & meritis, sicque ipsis deperit, & ponitur in eorum gloria macula, cum
eadem fides vim patitur, & hæresis lacessitur moribus venenosis. Nunquid frequenter
horrore membrorum caput affligitur, & nonnunquam Principibus pœna propter pec-
cata plebis infertur? Inter alios equidem, quos nexu paternæ dilectionis astringimus, &
vos in arce nostræ mentis sincera dilectione portamus, cupientes eo potius vos pollere
virtutibus, quo estis & esse debetis ad dilatandos prædictæ fidei palmites, ut acceptum
reddatis commissum vobis à Domino populum, promptiores. Verum ad nostrum non
sine mentis turbatione peruenit auditum, quod in prouinciis vobis subiectis, & locis
ipsis adiacentibus, multos crimen hæreticæ prauitatis infecit, plerique per Apostasiæ
vitium salutis æternæ lorica^a, quam eis sacri baptismatis regeneratio contulit, dam-
nabiliter exuentes, tanquam in tenebris & in vmbra mortis positi, corruptam tunicam
induunt Iudaicæ cæcitatæ, ac ipsi Iudæi nostræ fidei corruptores, conuersos, & baptiza-
tos de ipsis ad fidem nostram, immo ipsos etiam Christianos inficere, & apostatare pro-
posse nituntur quotidie in contumeliam fidei Christianæ, propter quod est non imme-
ritò hæsitandum, ne in illis partibus deuotionis obnubiletur claritas & diuini nominis
cultui miserabiliter illudatur. Quocirca vniuersitatem vestram rogamus & hortamur
attentè, per Apostolica vobis scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus CHRI-
STI operariis, dilectis filiis huiusmodi prauitatis Inquisitoribus, in illis partibus per Se-
dem Apostolicam deputatis, & in posterum deputandis, opportunum fauoris & auxilij
præsidium impendentes, ut melius proficere valeant, & commissum eis officium ad
laudem Diuini nominis efficacius exequantur, tam ipsis, & eorum alteri, quam nuntiis
eorundem, quotiens per eos fueritis requisiti, ad extirpandam herbam mortiferam, quæ
messiem benedictionis extenuat, opportuna studia & efficaces auxilij, fauoris, & consilij
vestri operas liberaliter impendatis, nec permittatis eos aliquatenus ab aliquo in eorum
processibus impediri, ut eadem Prouinciæ coinquinatorum labe purgatæ, populi ea-
rundem reddantur deuotione sincera Deo placibiles & accepti, vosque per hoc digne
valeatis diuinæ retributionis præmium promereri. Nam si contrarium audiremus,
quod absit, turbaremur ab intimis, & contra delinquentes procedere pœna debita cu-
raremus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam maiorem quinto Kalendas Februarij,
anno secundo.

RECTORI COMITATVS VENAYSINI, VEL EIVS

Vicesgerenti.

Reg. Vatic.
an. 3. epist.
10.
Iubet ut mi-
nistrètur In-
quisitoribus
expense.

[Sollicitudinis nostræ studium circa fidei culturam libenter impendimus, & ad præ-
seruandam sinceritatem ipsius continuis desideriis, & indefessis studiis vigilamus. Ut
igitur Inquisitionis officium, per quod prauitas extirpatur hæretica, in Comitatu Ve-
naysino, & aliis partibus circumstantibus prospere dirigatur, ne expensarum defectu
patiatur, quod absit, moræ diffugium, aut in suis processibus detrimentum, volumus
& discre

V.

VI.

ANNO CHRISTI NICOLAI I V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

volumus & discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus dilectis filiis Fratribus Bertrando de Cigoterio & Guillelmo de S. Marcello de Ordine Minorum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, vel eorum alteri, accedentibus eis in ipso officio, de prouentibus præfati Comitatus ad manus tuas peruenientibus, ad requisitionem eorum vel alterius ipsorum moderatas expensas factas, & faciendas per eos, ipsius Inquisitionis officio opportunas, semoto cuiuslibet dilationis obstaculo, vsque ad beneplacitum Sedis Apostolicæ exhibere, ac bona singula mobilia, & immobilia, quæ per eorundem Inquisitorum sententias fuerant confiscata, prouentibus eiusdem Comitatus ad opus Curia applicare procures; intendimus enim quod ex eisdem bonis expensæ huiusmodi deducantur, & scias, quod nostris affectibus ingratum accederet, si propter expensas dictum officium detrimenta sentiret. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 2. Nonas Martij, anno tertio.]

VII. Inficiebant vbique Iudæi Christianos, inter quos versabantur, & multos ad suam perfidiam callidè subtrahebant, præsertim in prouincia Romana, quare ad Inquisitores Minoritas, in illa institutos, dedit Pontifex hoc diploma, ex quo alias dato ad omnes Inquisitores diximus superius. Bzouium perperam deduxisse propter Apostatantes Christianos in Germania Pontificem illud promulgasse.

a An. 1288.
n. 12.

*FRATRIBVS MINORIBVS INQUISITORIBVS HÆ-
reticæ prauitatis in Romana prouincia per Sedem Apostolicam deputatis & in pos-
terum deputandis.*

[Turbato corde atidiuimus & narramus, quod non solum quidam de Iudaicæ cæci-
tatis errore ad lumen fidei Christianæ conuersi, ad priorem reuersi esse perfidiam digno-
scuntur; Verumetiam quamplurimi veritatem Catholicæ fidei abnegantes, se damnabi-
liter ad ritum Iudaicum transtulerunt, quod tanto magis reprobum fore cognoscitur,
quanto ex hoc CHRISTI nomen sanctissimum quadam familiari hostilitate securius
blasphematur. Cum autem huic pesti damnabili congruis & festinis debeat remediis ob-
uiari, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus infra terminos vo-
bis ad inquirendum contra hæreticos autoritate Sedis Apostolicæ designatos, super præ-
missis tam per Christianos, quam etiam per Iudæos inquisita diligentius, & sollicitè ve-
ritate; contra omnes, quos talia inueneritis hætenus commisisse, tanquam contra hæ-
reticos, contra fautores quoque, receptatores, & defensores hæreticorum procedere stu-
deatis. Iudæos autem, qui Christianos vtriusque sexus ad eorum ritum execrabilem in-
duxerunt, pœna debita puniatis. Contradiçtores & rebelles per censuras Ecclesiasticas
appellatione postposita compescendo. Inuocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij sæ-
cularis. Datum apud Urbem veterem 5. Idus Septembris, anno tertio.]

Reg. Vatic.
an. 3. cp. 379.
Quidam Ca-
tholici facti
Iudæi.

VIII. Eiusdem prouinciæ Romanæ Inquisitoribus interrogantibus qualiter disponendum,
vel distribuendum esset, quod ex multa hæreticorum ad eorum manus perueniret, bre-
uiter ita respondit.

*FRATRIBVS MINORIBVS INQUISITORIBVS HÆ-
reticæ prauitatis in Romana prouincia per Sedem Apostolicam deputatis.*

[Habet vestræ deuotionis assertio, quod ea, quæ contingunt interdum ex commissio
vobis officio prouenire, diuiduntur de Apostolicæ Sedis constitutione, ac alias etiam de
consuetudine inter partes, quarum vna Ecclesiæ, alia vero Communi Ciuitatis, vel loci
vbi fit inquisitio, & tertia factis per vos in loco eodem Officialibus exhibentur. Quia ve-
ro plerumque contingit Officiales huiusmodi non haberi, petiistis quid sit tunc de prædi-
cta parte tertia ordinandum? Nos autem super hoc postulationi vestræ huiusmodi re-
spondentes prædictam partem tertiam Officialibus deficientibus supradictis, debere esse
Ecclesiæ autoritate præsentium declaramus. Nulli ergo, &c. nostræ declarationis, &c.
Datum apud Urbem veterem quinto Nonas Octobris, anno tertio.]

Reg. Vatic.
cp. 449.
Prescribit
qualiter sint
diuidenda bo-
na hæretico-
rum.

Deinde

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1290. ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

Deinde omnibus Inquisitoribus declaratum voluit non expirare cum Pontificibus, à qui-
bus deputati sunt, eorum auctoritatem, sed sub eorum successoribus etiam permanere:
Iuuat ad Inquisitorum auctoritatem confirmandam, & ab antiquis monumentis com-
mendatam hæc diplomata Lectori hic ministrare.

*DILECTIS FILIIS FRATRIBVS ORDINIS MINO-
rum Inquisitoribus hæreticæ prauitatis auctoritate Sedis Apostolicæ deputatis & in
posterum deputandis,*

Reg. Vatic.
cp. 227.
Declarat ma-
nere auctori-
tatem Inqui-
sitoris post
mortem Pon-
tificis.

[Ne aliqui dubitationem forsan sollicitam excitantes, in dubium reuocent, an proces-
sus per vos, seu alios Fratres vestri Ordinis, quibus Inquisitionis officium contra resper-
fos hæretica prauitate infra certos limites extitit ab Apostolica Sede commissum, in casi-
bus aliquibus habiti, qui post Romani Pontificis obitum, cuius auctoritate vobis idem est
commissum officium, emerferunt, & in nonnullis aliis, in quibus licet antea emerfissent,
viuente tamen eodem Romano Pontifice per vos, vel alios Inquisitores prædictos non
fuerat aliquo modo processum, robur obtineant firmitatis, tenore præsentium in fauorem
fidei declaramus, decernimus & etiam statuimus, huiusmodi processibus per vos, & alios
Inquisitores prædictos taliter habitis nequaquam obstare, quod tempore Romani Pon-
tificis, cuius auctoritate huiusmodi officij erat facta commissio, non fuerint inchoati, &
ne de cætero similem dubitationem moueri contingat, hoc idem in similibus processibus
habendis in posterum prætextu commissionum factarum hætenus, & faciendarum à no-
bis, vel nostris successoribus decernimus & statuimus obseruari. Nulli ergo, &c. nostræ
declarationis, constitutionis & decreti infringere, &c. Datum apud Urbem veterem No-
nis Iulij, anno 3.]

Marian. l. 3.
cap. 10.
Chto. antiq.
Raymundus
Minister fa-
cet regula &
latoribus.
a An. 1289.
n. 24.

RAYMUNDVS GAVFRIDI Generalis Minister nihil statim à sua electione tam
curauit, quàm turbas Ordinis, & præsertim prouinciæ Picenæ consopire. Indiētis itaque
comitiis Prouincialibus, illius tractus Patres obiurgauit, quod ita sensim & facile abusus
plerosque ex nimia incuria, & extincto zelo subrepere in subditos permiserint. Deinde
examinauit causam, propter quam illi Religiosi viri, quos supra diximus *, coniecti essent
in vincula: Neque aliam solidam reddere poterant illi Patres, quam quod illorum zelus
nimius erat, & superstitiosus circa obseruantiam paupertatis. Atque vtinam, inquit,
Ego, & vniuersus Ordo hoc peccato laboraremus, iussitque vt ad se efferrentur. Acce-
dentes apertis excepit brachiis, affabilia & placida eis loquutus, persuasit vt persequen-
tibus ignoscerent ex corde, in pio proposito firmiter persisterent, seque in obseruantia
sanctæ paupertatis promouenda scirent habituros sedulum adiutorem. Vt vero aliorum
persecutiones effugerent, destinandos duxit cum aliis tribus eiusdem spiritus viris, Ange-
lo Clareno, Marco de Monte lupone, & quodam Petro ad Regem Armeniæ, à quo pau-
lo antea litteras accepit, quibus rogabat, quosdam sibi mitti huius Instituti viros, tum
propter animæ suæ, & suorum solatium, tum ad instituendum populum multum nimis,
qui ad Christianorum fidem quotidie accedebant. Hinc ortum murmur contra Genera-
lem, & quorundam conspiratio, qui dicebant phantasticorum & superstitiosorum homi-
num fautorem, nec à concepto eius odio destiterunt, donec sub Bonifacio Octauo præ-
fectura deturbarunt. Fratres autem prædictos ab eo missos & ab Armenorum Rege,
tanquam Angelos cæli receptos vexare non destiterunt. Etenim tunc Guardianum age-
bat Ptolemydis, Paulus de Marchia socius Ministri Piceni, qui aderat quando coniecti
sunt in vincula, accusauitque eos apud Iacobum prouinciæ Syriæ Ministrum, cui talem
indidit de eis opinionem, vt illum compulerit sinistra scribere Armeno, eumque admo-
nere, vt ab eis sibi caueret, tanquam ab hominibus Schismaticis, & ab Ordine excisis.
Rex acceptis litteris intimos adhibuit Consiliarios, & ex eorum suasu vocatos ad se Pa-
tres circa multa interrogauit, monuitque vt obedientiales sibi Prælatorum litteras exhi-
berent. Vt legit, viditque valde commendatos ab Ordinis Primicerio, vt bono essent ani-
mo hortatus est, expanditque eis litteras Syriæ Ministri. Illi vt calumniam diluerent, rem
omnem ex ordine narrarunt, qua intellecta meliorem de eis concepit Rex opinionem,
scripsitque

Mittit ex eis
quosdam ad
Regem Arme-
niæ.

Alij id agre
ferunt.

Insequuntur
missos in Ar-
meniam.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

scripsitque ad Ministrum generalem, gratias reddens innumeras, quod minime vulgares, sed perfectos viros, quos tanquam CHRISTI discipulos veneraretur, sibi destinare placeret.

XI. Per eosdem dies Pontifex Nicolaus Generali Raymundo per litteras mandauit, ut in quosdam Galliae Narbonensis Fratres, Petri Ioannis Oliui sectatores ageret, qui ceterorum Fratrum statum damnabant, seque aliis longè familiarius, præstantiusque cum Deo agere prædicabant; deprehensi tamen sunt seditiones per prouincias, offensionesque concitare, tumultus miscere, necnon abhorrentem à veritate doctrinam, & sequi & ferere. Istud negotium Raymundus commisit Bertrando de Cigoterio, quem in Comitatu Venaysino institutum diximus^a Inquisitorem, ut de re tota diligenter inquireret, & sibi referret, ille vero Patrum Senatui, qui Parisiis in proximo ad comitia generalia erant conuocandi. Nocuit horum miseria & infamia (inuenti enim vere sunt aliqui à veritatis & pietatis tramite deuiantes) aliis piis viris, dum enim quidquam agebant aut proponebant ad restituendam regularem obseruantiam, superstitionum & erronum ex tempore socij proclamabantur.

Iubet Pontifex inquiri in quosdam Fratres prouincia Narbon.

^a Hoc anno n. 4.

XII. Obiit hoc anno B. PHILIPPVS, ex humilitate & vili de se concepta opinione PHILIPPINVS dictus, olim S. Antonij Patauini socius, è regno Castellæ oriundus. Dum Antonius ductus est, ut diximus^b, in Romandiolam à Fratre Gratiano Ministro, amandatum narrauimus Fratrem Philippum in Ciuitatem Castelli. Hinc vocatus astitit S. FRANCISCO morienti, eiusque sacra vulnera flens & dolens palpauit. Celebratis exequiis salutantes se inuicem B. Ægidius abiit Cetonium, Philippus Columbarium, vbi tanquam columba in continuo gemitu & fletu vitam duxit sanctissimam. Admirandam hic accepit sacre Scripturæ notitiam, cuius loca difficiliora aliis interpretabatur, & perfectum in animalia irrationabilia obtinuit principatum. Sobrius in verbis arctam posuit ori suo custodiam, ne delinqueret aut offenderet in loquela. Lacrymarum ibidem donum accepit, à quibus non abstinebat die vel nocte, ut si quæ hæferant in iuuentute maculæ terrenæ, hac aqua abunde diluerentur. Diuinis gratiis adauctus ad consortia rapiebatur Angelorum, supra altissimas quasque arbores eleuatus. Viderunt eum aliquando Fr. Bonauentura de Podio, & socius, qui ex alio conuentu eum visum venerant, iunctis manibus, facie in cælum erecta, immobiliter in aëre hærentem supra ilices proceras. Dum rem mirandam longo aspicientes tempore stupent, vident in ictu oculi angelico ministerio ad montem Cetonij xvij. p. m. distantem efferri, ut cum B. Ægidio de quibusdam rebus diuinis colloqueretur. Veluti alter Elias & Moyses^c frequenter adinvicem tractabant de excessu, quem CHRISTVS in passione compleuit, de ardore charitatis, quo mundum voluit redimere sui sanguinis pretio, de eiusdem benignitate & longanimitate in sufferendis peccatoribus, atque his similibus.

Moritur B. Philippinus. Marian. cit. Rodul. fol. 128. b An. 1221. n. 11. Eius vita & virtutes.

Animalia ipsi obediunt.

^c Matth. 17. 4.

XIII. Tandem post vitam sanctè & miraculosè transactam in senectute bona, plenus dierum, annorum octuaginta septem, in eodem Columbarij loco ad Dominum migravit. Non longè distat oppidum hoc à Monte-Alcinoi, vulgo *Monte-Ilcino*, olim Plebs Lucina, cuius populus turmatim confluit Columbarium, & vi ac arte, quem summè in vita dilexerunt, post mortem voluerunt possidere. Ita Deo & Sancto viro placuisse manifestis comprobatur est indiciis: etenim vbi rescuerunt Columbarienses preciosum sibi surripi thesaurum, insecuti portitores corporis, quod suum erat, volebant reposcere, eosque expostulare factæ sibi iniuriæ. Immisit tamen Dominus repentè tantam de cælo pluuiam, ut insequentibus ab itinere reuocauerit, nulla attingente gutta sanctum feretrum, neque feretri portitores. Maius adhuc euenit in hac translatione portentum, cessante namque copioso imbre cucurrerunt plurimi post chari pignoris raptos, & in conspectum illorum venerant, quando ad fluminis Vmbronis inter vtrumque oppidum dilabentis, & tunc ex inundantia aquarum aluei profundi, ripam perstiterunt, cogitantes quomodo possent transuadare, & sanctum corpus transferre. Dum vero absque consilio hæsitant, periculumque insequentium propè esse conspiciunt, vident magno stupore renouari miraculum fluminis Iordanis^d, Vmbronemque fluuium conuersum esse retrorsum, atque ab inferiore parte dilapsis aquis apparuisse aridam, per quam læti festi

Fertur eius corpus non sine miraculis ad Montem Ilcinum.

^d Ios. 4. 7.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

festinantes transierunt ad oppositam ripam. Peruenientibus vero, qui insequabantur & obtupescentibus ad rei nouitatem, permixtae sunt aquae suo cursu diffluere, & quae prius veluti fortissimis murorum obstaculis detineri videbantur, nouo impetu coeperunt dilabi. Clauso itaque transitu, quem aliis aperiri conspexerunt, ita Deum voluisse compererunt, ut ipsi viuum, alij haberent defunctum. Nescio an hoc ipsum, vel aliud simile eiusdem Sancti viri miraculum voluerit indicare Rodolphus^a dum scripsit: Amnem Oricam (ut alter Moyfes) suis precibus diuisit, ut suos liberaret ab imminente discrimine. Diuersa fluuiorum nomina distincta esse confirmant: ut ut tamen est, sanctum corpus Montis-Alcinenfis viri suum fecerunt, & in Ecclesia S. Marci Fratrum Minorum ipso Sancti Marci die, ut adnotauit Rodolphus, honorifice condiderunt, ad cuius venerationem vniuersa populi multitudo, eo die quotannis confluit cum cereis & luminibus, asseruatamque in sacrario eius tunicam, quam gerebat in obitu, magno habent in pretio.

Eius miracula.

Multa signa, & illustria patrauit miracula publica fide à Notariis Imperialibus exscripta, & multorum testium subscriptione confirmata, ex quibus hic damus potiora, quae à depositionis die vsque ad vigesimum Maij, perpetrauit. Ipso die, quo allatum est corpus, quidam acutissima laborans febre, emisso voto de honorando eius sepulchro, & cerea statua pro sui corporis mensura apponenda, statim conualuit. Alter vehementissimos passus stomachi dolores, similiter vouit & liberatus est. Tertius magno laborans in gutture apostemate, per biduum nihil potuit deglutire, donec se totum cum reuerentia, & deuotione B. PHILIPPO deuouit, statimque malum omne recessit. Combustam cuiusdam foeminae manum, puerulum morbo caduco laborantem, surdam alteram, iuueniculum mutum, Marcellum Notarium renes dolentem, Ioannem à Monte-Alcino messorum brachij sinistri officio destitutum mirabiliter sanauit. Sacerdotem incontinentem amicæ domum ingressum parentes circumdatis ædibus armato milite, trucidare proposuerunt; ille in summo vitæ discrimine, commendauit agonem suum Domino, eique promisit vitam in meliorem se commutaturum si praesens euaderet periculum; deinde summis votis inuocauit B. PHILIPPVM, ut in tanto periculo praesens afferret auxilium, promittens se ad eius sepulchrum grati animi & beneficii accepti signum appensurum: His dictis aperto ostio exiuit transiitque per medium illorum qui animam eius quærebant, neque fuit ex omnibus vnus, qui eum videret, aut quidquam obiiceret. Mingarda relicta Neri de Vigili, Iohanninum filiolum octo dies vno oculo laesum portauit die 19. Maij ad Sancti viri tumulum, & statim sanum reduxit. Altera Mingarda olim coniux Maffei de Monte-Alcino die 20. eiusdem mensis, postquam per septem dies idem visitauit sepulchrum, sana effecta est ab apostemate, quo sub vbere laborabat.

Florent in
prouincia
Tuscia mul-
ti pij viri.

Fr. Andreas
de Plano.

Marian. cit.
Pisan. con-
for 8.

Rodul. fol.
105.

Fr. Nicolaus
de Siluanis.

a An. 1289.
n. 30. & se-
quentib.

Fr. Guido de
Bolsena.

b Matth. 18.
20.

Christus assi-
det de se lo-
quentibus.

Præter Philippum hunc resplenduerunt & alij viri Sancti sub hoc tempore in prouincia Tusciae: ANDREAS DE PLANO Custodiae Clusinae homo vitæ perfectæ, & multorum Fratrum magister, ad quem, dum oraret ardenter in silua, Christus Dominus in specie Seraph è caelorum sublimitate descendit, & sua ei charismata communicauit. Iacet in loco Columbarij eiusdem Custodiae NICOLAUS DE SILVANIS Senensis, crebris clarus prodigiis, cuius habitus particula, apposita puerulo octenni, Nicolai de Bizogo filio, crura contracta, nulla medicorum arte curabilia, sanauit. Obiit hic paulò antè Petrum Pectinariū, de quo egimus anno præcedenti^b. GUIDO DE SOLVENA, aliis de Bolsena, Rodolpho, de Wlfinio (quod est communis S. Floræ, Marianus dicit præsidium) qui cum tyrocinium ageret Senis, ductus à suo Magistro simul cum aliis condiscipulis ad Petrum Pectinariū, ut de spiritualibus differentem audirent, sincere credidit ille, & Frater Minnius Altimanni, postea prudens Hetruscae prouinciæ Rector, eidem Petro suadenti, ut de Deo inuicem colloquerentur, fideiubens Christum in medio eorum astiturum, iuxta illud Euangelicum^c, *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio eorum sum*. Quare summo mane pergentes ambo in hortulum secretum nouitiorum, certo credentes Christum affuturum; præparaerunt, quo potuerunt modo, in medio sui scamnum, quo Christus sederet, mundo superposito linteamine, & in circuitu dispersis herbis odoriferis. Dicebant enim non decere,

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

ut cum ipsis humi federet. Deinde cœperunt piè & feruide de Christo loqui; qui mox adfuit in forma pulcherrimi pueruli, & in scamno sedit, infundens eis quid ore dicerent, & corde sentirent. Tam potenter eos consolatus est, ut circa diuina mysteria degustanda absorberentur interius, nec quidpiam sentirent, quod ageretur exterius. Præterit itaque tempus horam tertiam, & quæ subsequuntur officij diuini partes, in choro decantandi; elapsum item tempus prandendi, neque mouebantur, breuissimum putantes, quo tantis fruebantur delitiis. Omnia è secreto angulo obseruabat Petrus Pectinarius, qui Magistrum tyronum videns accedentem ut reprehenderet, & puniret, quod functionibus defuerint statutis, accurrit moniturus de omnibus quæ acciderunt, rogauitque ut iram deponeret, & veluti charos Christi discipulos amanter tractaret. Ita fecit instructor, & peculiari cura educauit, quos ultra omnes vidit proficere. Huic Guidoni grandæuo & debili prouidit Deus lautiores cibos; dedit enim selem, qui quotidie ex filua volucrem aliquam afferret Fratri Francisco Montis Ilcini, eius socio ut præpararet; ipso vero die, quo vir sanctus obiit, ad eius pedes felis expirauit. Prædixit eidem socio sectam Fraticellorum exorturam post paucos annos in magnam Ordinis iniuriam & detrimentum. Conditus est in loco Columbarij, vbi plures alios præclaræ vitæ viros iacere scribit Pisanus a.

XVI. F. BONIFACIUS de Senis, cui socius suus post mortem apparuit, dixitque illius precibus & S. Francisci intercessione post tertium diem ad cœlum se euocatum. Plura hic edidit post mortem miracula. BARTHOLOMÆVS PVECCII Francisci, relicta vxore & filiis hoc tempore factus est Minorita; in Ordine deuotione & sanctitate proficiens, miraculis post mortem claruit in loco Montis Politiani Custodiæ Clusinae, vbi requiescit. F. BONROMEVS DE BONROMEIS Florentinus vir deuotus & spiritu prophetiæ clarus, quem Sanctus Bonauentura libenter & auidè audiebat; ob continuas lacrymas lumen perdidit oculorum, sed mentem habuit futurorum perspicacem. Præuidit & dixit Ordinem in tres partes præscindendum, earumque fines distinctè descripsit. Huius contreraneus F. FRANCISCVS de Maleficiis præcipitatus à diabolo per rupturas & scissuras altissimi montis Aluernæ, de scopulo in scopulum elisus, ad terram pertingens, sanus stetit, & Fratribus in latere montis, qui eius cadauer ibant sepultum, vegetus & hilaris occurrit. Multa patrauit in vita & post mortem miracula, sepultus in Insula Corcisa in loco Nunciæ, vbi ad Deum multas animas reduxit. F. GUIDO de Florentia (quamuis aliqui sint, qui dicant esse Senensem, nam de loco natiuo, ut monet Rodolphus, est orta contentio) vir perfectissimus, & obedientiæ virtute singularis, de quo refert Aluarus Pelagius b, quod omnino abdicata propria voluntate, pessima hac magistra nunquam voluerit vti, sed promptissime regi ad nutum superioris. Nunquam petiit sibi concedi licentiam à suis præfectis, timens propriæ voluntatis insidias. Illam solam legitur à prælato petiisse, ut absolueretur ab ostiarij officio, quia Guardianus præcepit ne in vestibulum intromitteret pauperes, quos gelu & frigore trementes illò introducebat, compatiens eorum miseriæ dum eleemosynam expectabant. Ex vna etenim parte, inquit, timeo obedientiæ præceptum, ex altera horreo videre pauperes præ foribus algore rigere. Prophetiæ sortitus est spiritum, prædixitque diem, quo deberet ex hoc mundo decedere.

XVII. In prouincia Romana, & Custodia Maritima obiit hoc anno B. LEONARDVS FVLGINAS, sanctitate & miraculis clarus, sepultus Piperni in Ecclesia Minorum sub altari maiori, cuius reliquiæ magna habentur in veneratione. Scribit Rodolphus à fide digno se accepisse ante aliquot annos inuentam inter sacra eius ossa schedam quandam, minime tamen legibilem, quod ea è sepulchro educta, vixque aëri exposita, statim sint elementa deleta; additque Romæ in Ecclesia sancti Laurentij extra muros notari hæc verba [B. LEONARDVS DE FVLGINEO, mortuus est Piperni, & sepultus eo in loco, de quo ista feruntur. Puer quidam Iordanus nomine de Castro Montis Fortini in Campania apud Pipernum, vbi morabatur, signo Crucis ab eo restitutus est sanitati. Ægidius de eodem Montefortino cæcus à beato viro signo Crucis cunctis admirantibus est illuminatus.]

XVIII. Duo floruerunt hoc tempore in Anglia viri docti huius Instituti professores; THOMAS BYNGEIVS, patria Norfolcensis natus in oppido Bungei ad ripam Auonæ flu-

minis,

Ccc

a Pisan. cit.

Fr. Bonifacius de Senis.
Fr. Barthol. Puccij.

Fr. Bõromeus de Bõromeis.

Fr. Franc. de Maleficiis.

Fr. Guido de Florentia.

b Pelag. de plan. Eccl. lib. 6. c. 69. ad fin.

B. Leonar. Fulginas.
Iacobillus de Episcopis Fulginei l. 2. pag. 122.
Rodul. fol. 119.

Fr. Thomas Bungeius.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1290.

ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 18.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 83.

Henr. Wil-
lot. de Scri-
ptor. Minor.
Pitfeus de
Script. An-
glic. ad an.
1290.
Marian, l. 3.
c. 3.
Fr. Guliel-
mus de la
Mare.
Raymundus
Lullus suam
hoc tempore
docet artem.

minis, Doctor Oxoniensis, & inter suos consodales, decimus Theologiæ professor. Rogerij Bacconis libris vsus non tam Mathematici, quam Magi opinionem consequutus in vulgo, grauiorem passus est calumniam; quam vt plenè abstergeret, iuuit non parum eius assumptio per libera Fratrum suffragia ad regendam Angliæ prouinciam. Alius fuit huius cognominis Minorita sub Edvardo Tertio. Secundus fuit GVLIELMVS DE LA MARE Professor & Doctor Oxoniensis, diligens sancti Bonauenturæ sectator, serius nimis indagator eorum, quæ obicere posset contra S. Thomam. Suam edocebat artem hoc tempore RAYMUNDVS LVLLVS, quo tamen fructu nescio; nam & obtinuit hoc anno litteras commendatitias à Raymundo Gaufridi Generali Ministro datas apud Montempeffulanum 7. Kal. Nouemb. vt benignè reciperetur à Fratribus, quibus ait aliquando fuisse optimum benefactorem, hortaturque Ministros Romanū, Apulum, & Siculum, vt permittant Fratribus, qui voluerint, eius artem audire, cōmodo & idoneo eis loco ad hoc constituto. Litterarum penes me extat exemplar.

Fr. Lambert.
Episcopus Ve-
glensis.

Creati etiam hoc anno aliqui Ecclesiarum Antistites ex Minoritis Fr. LAMBERTVS XIX.

Fr. Gulielmus
Episcopus Re-
ginus.

assumptus ad Episcopatum Veglensem in Dalmatia vacantem per mortem Marini, ad quam electi erant duo in discordia Canonorum, Franciscanus vnus, & Dominicanus alter. *Vacante dudum*. 8. Idus Martij. Fr. GVLIELMVS vir doctus & Papæ Pœnitentiarius ad Reginum Lepidi in Æmilia sub Archiepiscopo Bononiensi, per alterius Gulielmi obitum vacantē non concordantibus electoribus in suffragiis. *Inter varia*. 10. Kal. Iulij Scripsit Pontifex ad Marchionem Estensem, qui tunc fuit Obizo, Azzonis olim illustris Marchionis apud Minores Ferrariæ sepulti nepos (in ditione etenim gentis Estensis illa ciuitas) vt gratè admitteret Episcopum electum, Fr. HENRICVS ad Clugensem, alias Clusensem in Hetruria sub Archiepiscopo Senensi per mortē Stephani paulò antè electi, & dissidium electorum dudum pāstore viduatam. *Ex suscepta seruitutis*. 15. Kalend. Octobr. Demum RODERICVM Minoritam à se anno superiori creatum Episcopum Marrochitanum, priuilegiis multis & facultatibus magnis condecoratum, per vniuersam Africam Sedis Apostolicæ Legatum instituit, datis ad fideles Africanos litteris sequentibus.

Fr. Henricus
Episcopus Clu-
gensis.

Fr. Rodericus
Episcopus Mar-
rochitanus,
Africa lega-
tus.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PER AFRI- cam constitutis.

Reg. Vatic.
ep. 844.

2 Isa. 40 4

[Illius, licet immeriti, Vicarij constituti, qui pro salute humani generis de supremis XX. cœlorum ad ima mundi descendens, discipulos, quos elegit, in vniuersum mundum transfmisit omni creaturæ Euangelium prædicare, nonnunquam viros prouidos & discretos, cū nequeamus locis singulis corporali præsētia imminere, instructi eius exemplo in partem sollicitudinis euocamus pro negociorū vrgentium qualitate, qui a praua in directā & aspera conuertentes in plana, rectas faciant semitas Dei nostri, populūque acceptabilem sibi reddant. Sanè de circumspectione Venerabilis fratris nostri Episcopi Marrochitani, Apostolicæ Sedis Legati, plenam in Domino fiduciam obtinentes, ipsum in Africam vniuersam ad cultum diuini nominis ampliandum, commissio sibi plenæ legationis officio, vt iuxta datam sibi à Deo prouidentiam euellat, & dissipet, ædificet, & plantet, inhærendo vestigiis felicitis recordationis Alexandri Papæ Quarti prædecessoris nostri, qui bonæ memoriæ Blanco Episcopo Marrochitano prædecessori eiusdem Roderici Episcopi similem legationem concessit, prouidimus de fratrum nostrorum consilio destinandum. Quocirca vniuersitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus ipsum Sedis prædictæ Legatum, tanquam personam nostram, vel potius nos in eo recipientes, cum debita reuerentia & honore illius monitis, & mandatis plenariè ac humiliter intendere procuratis; ita quod idem ad gloriam Dei, & animarum profectum iniunctum sibi ministerium exequi valeat inoffensè. Nosque deuotionem vestram possimus exinde merito commendare. Alioquin sententiam, quam idem tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino, vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Datum 15. Kalend. Martij, anno 2.]

DILE

ANNO CHRISTI NICOLAI I V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

*DILECTIS FILIIS NOBILIBVS VIRIS BARONIBVS,
Proceribus, Militibus, & ceteris stipendiarijs Christianis Marrochitani, Tunisijs, &
Tremisij Regum seruitio constitutis.*

XX. Etsi omnes, qui Christianæ fidei cultum tenent, ut suas Deo lucrifaciant animas ad recte viuendi regulam dirigi cupiamus; illos tamen, qui in regionibus Infidelium, & cum Infidelibus conuersantur, ut fide, opere, ac veritate perfecti, se incontaminatos coram Deo, & hominibus exhibentes, laudabilis vitæ, meritis, exemplis, Infideles etiam protrahant ad salutem, potiori desiderio exoptamus, omnem in seipsos iustitiam, rectitudinem, & modestiam adimplere, ipsosque abstinere ab omnibus, per quæ fidei Christianæ religio possit in populis blasphemari. Sanè cum illius, licet immeriti, vicem gerentes in terris, qui pro generis humani salute de suæ solio maiestatis à summo cælo in mediam exterminij nostri terram exiliens, trabea nostræ humanitatis assumpta, ut temporali morte legem mortis aboleret æternæ, pro nobis dignatus est proprio sanguine fuso mori, & diros crucis perpeti cruciatus, ad animarum profectum intentionis nostræ aciem totaliter dirigamus; & pro incredulis conuerrendis, apostatis reuocandis, confirmandis nutantibus, & fidelibus roborandis omni sollicitudine laborantes, quia repugnante natura præsentialiter diuersis locis simul adesse non possumus, Venerabilem fratrem nostrum Rodericum Marrochitanum Episcopum, virum utique prouidum, & discretum ad partes Africæ commissio sibi plenæ legationis officio, destinemus. Nobilitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attentè, quatenus eundem Legatum & Nuntios eius deuotè recipientes, & honestè tractantes, eis, in iis, quæ ad cultum diuini nominis pertinent ampliandum, impendatis consilium, & auxilium opportunum, & verba vitæ æternæ quæ vobis proponunt, cum gaudio audientes, eorumque salubribus consiliis acquiescentes, Christianæ professionis propositum firmo seruetis animo & constanti, ut sic inter incredulos vos exhibere vita, & conuersatione probabiles studeatis, charitate magistra, & pietate præduce, in diuinis beneplacitis vos iugiter exercendo, ac abstinendo ab omnibus, per quæ detrahi valeat nomini Christiano, quod tam fideles, qui in partibus ipsis degunt, quàm etiam infideles ad frugem melioris vitæ vestro proficiant & informentur exemplo, & nos in vestris laudibus delectabiliter in Domino gloriantes, vobis pro vestræ deuotionis & fidei sinceritate reddamur fauorabiles & benigni. Datum Romæ apud S. M. Maiorem 5. Idus Februar. anno 2.]

XXI. Diximus superius, quàm dilexerit Minores Petrus Infans, Petri & Constantiæ Aragoniæ Regum filius, & Alphonsi Tertij Regis frater; sed maius adhuc hoc anno dedit suæ deuotionis specimen emisso solemnino voto, præsentem Episcopum Cæsaraugustano, de suscipiendo habitu S. FRANCISCI, & tumulando suo corpore in Ecclesia Cæsaraugustana Fratrum Minorum; quod & opere compleuit moriens in oppido Tordehumos in regno Castellæ illuc amandatus à Rege fratre, motus bellicos cum Rege Sancio compositurus. Ipsiuss emissi voti exemplar ad nianus meas peruenit, quod in commendationem tantæ pietatis, subscribo.

Nouerint vniuersi quod Nos INFANS PETRVS, Illustris Domini Petri felicis recordationis Regis Aragonum, filius. Attendentes summam esse sapientiam, mortem propriam, ac nouissima memorari, & ab intimis iugiter meditari, quod nihil est certius morte, nihil incertius hora mortis; idcirco volentes mortis insidiis & eiusdem occultis, subitis, & insperatis insultibus, toto conamine obuiare, & ad subeundam mortem ipsam Nos totis viribus præparare: idcirco prouida deliberatione decreuimus alicuius sacræ, & approbatæ religionis habitum in vita nostra recipere, & in aliqua Ecclesia Religionis eiusdem nostram eligere sepulturam. Sanè aduertentes deuotionem, quam prædictus Dominus Rex pater noster ac recondendæ memoriæ Dominus Alphonsus Illustris Rex Aragonum frater noster ad beatissimum S. FRANCISCVM, Confessorem, eiusque sacratissimum Ordinem habuerunt, pensantes quod Serenissima Domina CONSTANTIA Illustris Regina Aragonum mater nostra, ex speciali deuotione, quam ad prædictum Confessorem, & eius Ordinem habuit, habitum S. Claræ suscepit. Quorum volentes sequi vestigia, ipsosque

Reg. Vatic.
cp. 845.

a An. 1278.
n. 36.
Deuotio Pe-
tri Infantis
erga religio-
nem Franci-
scanam.

Constantia
Regina habi-
tum suscepit
S. Clara.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1290. ANNO 3.

RYDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

desiderantes in suis factis, ac piis actibus imitari; idcirco in manibus vestris Venerabilis Pater Hugo, Dei gratia Cæsaraugustane Episcopo, promittimus & vouemus, quod ante mortem nostram habitum prædicti Ordinis S. FRANCISCI recipiemus, & in eodem habitu cooperante Domino, moriemur, eligentes sepulturam nostram in Ecclesia Fratrum Minorum domus Ciuitatis Cæsaraugustæ, vbi faciemus nos, si citra mare decesserimus, sepeliri. Et vt prædicta maiori gaudeant firmitate, iuramus ad sancta Dei Euangelia, manibus nostris corporaliter tacta, prædicta omnia & singula inuiolabiliter obseruare. Actum est hoc in Refectorio domus Fratrum Minorum Ciuitatis Cæsaraug. præsentibus præfato Domino Episcopo, ac Venerabilibus & religiosis, Fratre Paschasio de Valle Leporaria Custode, Fratre Romeo Ortitij Doctore, Fratre Martino Perez de Calatayud Guardiano domus prædictæ, ac Fratre Bruno, & aliis Fratribus multis conuentus domus prædictæ; factum. 3. Idus Maij Anno Domini M. CC. XC.

Nos Hugo miseratione diuina Cæsaraugust. Episcopus supradictis propria manu subscribimus, & nostrum sigillum huic Instrumento apponi iussimus, in testimonium præmissorum.

Monu. MS.
prou. Arag.
a An. 1285.
n. 3.

Petri Coronel
e a eandem
affectum.

Fidem his addidit Petrus de Mortoriella publicus Notarius, ex quibus constat Aragonensium Regum in Franciscanos propensio; confirmaturque quod de suscepto à Constantia Regina habitu S. Claræ diximus superius^a. Iuxta hoc votum curatum est transferri corpus Infantis ab illo loco, quo obiit, in prædictam Ecclesiam à se inchoatam, ad latus Epistolæ prope altare maius vbi conditum est in sepulchro marmoreo; sed donec templum perficeretur, aliquo tempore depositum fuit cadauer in æde capitulari. Legauit ex facultatibus pro reliqua Ecclesiæ structura quinque millia aureorum, & supellectilem omnem sui sacelli. Eius affectum erga Fratres illius domus imitatus est vir Illustrissimus Petrus Coronel, dum ipse cæmentarij speciem, & opus suscepit pro extruendis muris monasterij, quod adiuncto quodam horto vicino ampliaturum est, malè id ferentibus quibusdam ciuibus & Episcopo Ximeno de Luna, propter sublatum viculum intermedium, Erant itaque qui noctu destruerent, quod Fratres interdum extruebant, sed pietas Coronelli inter cæmentarios laborantis, atque armata militum manus, quam adhibuit, contraditores vt cederent, omnino coëgit.

Con. Barba-
stri.
Gonz. in
prou. Arag.
con. 9.
Monumen.
MSS. illius
prou.
Con. Vienna.
b Gonz. in
prou. S. Bo-
nau. con. 38.

e Fodere pa-
gina 354.

d Claud. in
Gallia Chri-
stian. in se-
rie Archiep.
Viennen.

Hoc eodem tempore ædificatus iudicatur Conuentus Barbastri prædicti Aragoniæ XXIV. Regni, non ignobilis ciuitatis, cuius accolæ deditissimi sunt S. FRANCISCO, curaruntque ædem omnibus numeris absolui. Vel in hoc vno eorum elucet pietas, quod viginti vnâ confraternitates instituerunt in templo hoc Minoritico. Viennæ Allobrogum, ad sinistram Rhodani in Gallia Lugdunensi sitæ, circa hunc annum tertio ædificatam Minorum ædem à Ioanne vrbis Archiepiscopo asserit Gonzaga^b; quod constare nequit, sub illo enim tempore non Ioannes, sed Gulielmus de Valentia erat Antistes, qui Concilium celebrauit Prouinciale anno milles. ducent. octuag. nono: Fuit quidem Ioannes de Burnino huius Sedis Antistes, sed obiit anno milles. ducent. sexag. sexto 15. Kalend. Maij, inter quem & Gulielmum intercesserunt Guido de Auernia, & Raymundus Franciscus. Verum est Ioannem hunc Conuentum Minorum instaurasse commodiore loco, vt scribit Iacobus Fodere^c in descriptione prouinciæ S. Bonauenturæ, sed perperam eum Cardinalem vocat, neque enim in serie Cardinalium illius temporis vlla habetur mentio huius Ioannis de Burnino; atque in eo etiam errauit, eumque sequutus est Claudius Roberti^d quod primo institutum Conuentum hunc dicant anno milles. ducent. duodecimo, cum nullum adhuc neque in Gallia, neque alibi extra Italiam fundatum sit sub illo tempore domicilium Minorum, vt ex actis, & chronologia exorientis tunc Ordinis à nobis in primo tomo exactè discussa, facile constabit. In prima foundatione situm obtinuit hoc monasterium intra vrbis mœnia in platea S. Geruasij, in secunda, vltra Rhodanum ad S. Columbæ plateam, in tertia, eum in quo modo est. Si tertia hæc ædificatio tribuitur prædicto Ioanni, non potest in hunc annum, vt scripsit Gonzaga, incidere, sed anteriorem necesse est vt dicamus: vel si in hoc tempus referenda, secunda illa constructio vltra Rhodanum adscribenda est Ioanni, quem cum patre & matre in huius Conuentus Ecclesia dicit Gonzaga voluisse sepeliri. At non hic, sed Romanis in Ecclesia Minorum à se extructa sepultum, licet Ro-
mæ

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

mæ mortuum, scribit Claudius prædictus. De præclaris Dei seruis in Ecclesia huius conuentus Viennensis tumultatis, iam egimus superius ^a.

XXV. Circa hoc tempus ædificari cœpit Conuentus Iuliæ Pacis in Lusitania Transtagna, vulgo *Beja* (quam ita olim à Romanis colonis nuncupatam peculiari probat tractatu vir doctus Andreas Resendius ^b) si verum est quod Gonzaga ^c scribit, loci fundum à Dionysio Rege fuisse concessum; nam hic regnare cœpit, vti alibi diximus ^d, anno milles. ducent. octuagesimo: Verum in vita S. Antonij apud me MS. ^e & sæpius in hoc opere citata, refertur sub hoc tempore fundum dedisse, & pecunias multas in fabricæ sumptus erogasse Petrum Petri, virum potentem & diuitem indigenam; atque ob hæc & alia beneficia Minoribus præstita languenti SS. Franciscum & Antonium apparuisse, & salutem restituisse. Opus adhuc imperfectum commendauit fidelium charitati quidam Archiepiscopus Compostellanus sub an. milles. tercent. quadrag. octauum. Translatus est ad Patres Obseruantes anno milles. quingent. quadrag. secundo.

XXVI. Plurimorum occurrit Conuentuum memoria sub hoc anno in regeſto Pontificio, quos sacris commendauit Nicolaus Indulgentiis, de quibus dùm aliunde alia non suppetunt monumenta, saltem monebimus sub hoc tempore has ædes extitisse. Auinionensem Ecclesiam Minorum, in qua permultæ, inquit Pontifex, Sanctorum reliquiæ reconditæ fore dicuntur, visitantibus in diebus Assumptionis & S. Francisci, atque per octauas aliquot indulgentias elargitur ^f. Diximus aliàs ^g Auinione celebrata Comitia generalia ab Innocentio IV. ex quibus etiam colligitur habuisse tunc in illa ciuitate Minores domicilium. Massiliensem ecclesiam, in qua Hugonem de Dina, & sororem sepultos diximus ^h, multis ornatam reliquiis Sanctorum asserit etiam Pontifex, dùm hoc anno Indulgentiis cohonestat ⁱ. Extructus erat conuentus egregio opere extra portam regiam, in eoque tumultatus fuit S. Ludouicus Tolosanus, quem postea in Hispaniam detulerunt Catalani. Demoliti sunt funditus ciues locum post bellum Borbonicum, ne hostibus esset præsidio, tanta enim loci maiestas arcem potius, quàm Conuentum repræsentabat. De altero monasterio intra urbem extructo, atque Obseruantibus tradito, suo loco scribemus ^k. Concessæ similiter Indulgentiæ Ecclesiæ S. Francisci de Asula ^l Brixienſis diœcesis; Ecclesiæ eiusdem Sancti, vrbis Bobij in Ducatu Mediolanensi; Ecclesiæ Minorum de Lomolo aliis Limoso Narbonensis diœcesis, Petragoriorum vrbis Episcopalis, non oppidi vt habet Gonzaga ^m, in Aquitania ad Illam fluuium, in Duranium postea dilabentem. Conuentus ab hæreticis in cineres & fauillam redactus est anno milles. quingentes. septuag. secundo. Primum eius lapidem posuisse Rodolphum de Turribus Episcopum Petragoricensem, qui electus est anno milles. ducent. decimo septimo scribit Claudius Roberti ⁿ. Brageriaci ^o, quod prædictæ diœcesis Petragoricensis oppidum est; atque hoc domicilium eandem sensit hæreticorum rabiem, quam Petragoricense, in quo etiam variè passi Fratres, sed cæteris crudelius Fr. Petrus Toëlatius Sacerdos, ab iniquis prædonibus occisus. Ecclesiæ S. Seuerini diœcesis Camerini in Piceno, quam sub S. Francisci ætate constructam ferunt Oppidani; quibus adstipulatur bulla Innocentij IV. data sub initio Pontificatus. Ecclesiæ Montis Macellarum ^p diœcesis Asculanæ. Graiacensi ^q, diœcesis Bisuntinensis in Burgundia. Lissordensi, diœcesis Lausanensis apud Latobriges. Vercellenſi ^r in Pedemontano Principatu, vbi floruit Magister Antonius ^s Vercellenſis, cuius elucubrationes eruditione testantur. Ecclesiæ S. Mariæ de Venetiis ^t, Castellana diœcesis. Donecastriæ ^u, Eboracensis diœcesis in Anglia. Hisdiniensi Morinensis diœcesis in Gallia Belgica. Sancti Angeli Papalis in regno Neapolitano, & Vallis Montonæ Signinæ diœcesis in Latio, quam à Patribus Benedictinis ad nostros ait Gonzaga ^x translata per Comitum Illustrissimam familiam.

XXVII. Similiter cohonestauit Ecclesiam Saxoferrati, Nucerinæ diœcesis in Piceno, siue (vt aliis, iuxta variam prouinciarum partitionem placet) in Vmbria, oppido insignium virorum natalitiis celeberrimo, cui adlabitur Sentinus amnis, qui in Misam fluuium præcipitat, atque ab hoc amne, vel potius à Sentino vrbe, quæ interuallo stadiorum duorum supra Saxum-ferratum, in via quæ Fossatum Vmbriæ oppidum ducit, olim extiterat, vti notat Perottus ^y, à quibusdam etiam Sentinum appellatur. Hinc ortus Bartolus Saxoferratenſis illustre legum lumen, omnium Iurisconsultorum princeps, qui nostrum So-

^a An. 1287.
n. 15.

Con. Iulia
Pacis.

^b Resendin.
to. 2. Hispā.
illustrata.

^c Gonz. in
prou. Algar.
con. 12.

^d An. 1284.
n. 5.

^e Vita S. An-
tonij.

Con. Auinio-
nen.

^f Reg. Varic.
ep. 779. an.
25.

^g An. 1247.
n. 1.

Con. Massi-
lien.

^h An. 1278.
n. 31. & an.
1282. n. 11.

ⁱ Epist. 805.
n. 2.

^k An. 1533.
l Epist. 5.

an. 3. ep. 27.
79. 148.

Con. Bobij.

Con. de Lo-
molo.

Con. Petra-
goricen.

^m Gonz. in
prou. Aquit.
recent. con.

30.

ⁿ Claud. de
Episcop. Pe-
trag.

^o Reg. Var.
ep. 149.

Con. Brage-
riaci.

Gonz. ibid.
con. 36.

Con. S. Seue-
rini.

^p Epist. 313.
314.

^q Epist. 321.

^r Epist. 340.

^s Epist. 344.

^t Epist. 370.

^u Epist. 159.

^x Gonz. in
prou. Rom.
con. 15.

Con. Saxo-
ferrati.

^y Perottus
in descript.
March.

Bartolus cō-
mendatur.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1290. ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

dalitium grauissimo pignore, & æterno amoris monumento sibi deuinxit, scriptis anno vno ante obitum quatuor libris in eius defensionem, & commendationem, quos *Minoriticas decisiones* nuncupauit, vbique etiam eiusdem tutelâ susceptâ, cui demum suum corpus commendauit, tumulatus Perusiæ anno milles. tercentes. quinquages. quinto in medio Ecclesiæ Minorum, sepulchro soli pauimento æquali, & marmore occluso, quod in ambitu eius habet epitaphium. Vitam luculenta oratione scripsit Ioannes Paulus Lancellottus. Illic etiam nati Alexander Oliua ob virtutem ex Generali Eremitarum S. Augustini à Pio II. vltro Cardinalis appellatus, & Nicolaus Perottus Sipontinus Antistes Latinis, Græcisque litteris apprime eruditus, nec non Pyrrhus nepos, vtriusque idiomatis gnarus, vti volumina eorum multa & docta testantur. Oppidani contendunt Conuentum extructum sub S. Francisci ætate, & sanè ante annum milles. ducent. quadrag. octauum extitisse probat bulla Innocentij IV. data anno quarto sui Pontificatus sexto Idus Aprilis; quam ad ædis vetustatem comprobendam pridie antequam hæc scriberem, mihi ostendit Reuerendissimus D. Torquatus Perottus prædicti Perotti Sipontini Antistitis abnepos Sanctissimi D. Urbani VII. intimus Cubicularius.

Con. Serra.
a Epist. 427.

b Pisan. cō-
for. 11.
c Rodolph.
fol. 256.

Con. Veglen-
sis.
d Epist. 457.
e Epist. 474.
f Epist. 475.
g Epist. 478.
B. Aldema-
rius.
Pisan. citat.
Gonz. citat.
con. 23.
h Epist. 480.
i Epist. 488.
k Epist. 521.
Rodul. fol.
160.
l Vide anno
1300. n. 17.
Pisan. citat.
m An. 1295.
n. 28.
n Epist. 522.
o Epist. 544.
p Epist. 560.
q Epist. 557.
r Epist. 598.
s Epist. 609.
t Ibidem.

Con. Tauri.
u Epist. 560.
x An. 1270.
n. 30.
Gonzag. in
prou. S. la-
cob. con. 35.

Ecclesiæ de Serra^a S. Clerici, Cameriniensis diœcesis, cuius sub hoc nomine non in-
uenio vestigium in antiquis catalogis Conuentuum; nisi fortassis idem sit cum eo, quem Serra^a S. Quirici in Custodia Æsina habent codices antiqui, qui ante annum milles. ducentes. sexages. tertium constructus est, vt patet ex bulla ibi asseruata; vel cum alio, quem locum de Serra absolutè vocat Pisanus^b, vel de Serra Petronum Rodolphus^c, reponuntque in Custodia Camerini. Quod si hæc illa est ædes, sunt qui contendunt S. Francisco coæuam, & ab eodem originem accepisse. Vixit & obiit hic B. Ioannes de Martello, sepultus est propè aram B. Antonij de Padua. Prima Ecclesia irruente aquarum torrente minabatur ruinam, propterea translata est ad locum, in quo nunc est sub Ioanne XXII. quam restaurauit Magister Ioannes Picus Generalis Minister, ibique conditus est ante prædictam aram S. Antonij. Item Ecclesiæ Veglen^d, Custodiæ Arben^e; Ecclesiæ Varisij^e, Mediolanensis diœcesis, & Custodiæ Contanæ; in monasterio contiguo habetur in veneratione puteus, quem S. Antonium Patauinum ferunt construxisse; Ecclesiæ Decij^f, eiusdem diœcesis, sed Custodiæ Modoëtiæ; Ecclesiæ Figiaci^g, quod Aquitanix oppidum est, Caturcen. diœcesis, pertinebatque olim ad Custodiam Ruthenensem. Ibi sepultus est B. Aldemarius, qui mortuos suscitauit, & multa patrauit miracula. Hic initiatus est Fr. Bertrandus de Turre vir doctissimus, & S. R. E. Cardinalis. Ecclesiæ Scardeburgensi^h, Pisano Scardebrigienⁱ, Eboracensis diœcesis in Anglia. Ecclesiæ Yporien^j, aliis Eporedien^k in Custodia Vercellen^l. Ecclesiæ Anagnin^m, in Custodia Campaniæ, cuius facta est translatio sub Bonifacio Octauoⁿ, data Gulielmitis Ecclesiæ Minorum, & his Ecclesiæ S. Matthæi. Hic ait Pisanus iacere Fratrem Haymonem Anglicum olim Ordinis Ministrum, aliosque plures viros præclaros, vnde colligi potest eius vetustas. Hic initiatus est B. Andreas Anagninus, de quo agemus inferius^m. Ecclesiæ Castri plebisⁿ, diœcesis & Custodiæ Clusinæ. Ecclesiæ Grahani^o diœcesis Lincolnensis, & Custodiæ Oxoniensis. Ecclesiæ Aquaspartanæ^p, Tudertinæ diœcesis, & Custodiæ, circa hoc tempus à Matthæo Aquaspartano Cardinale constructæ. Ecclesiæ Eboracensi^q, in Anglia. Ecclesiæ Saliensi^r Custodiæ Bisuntinæ & diœcesis. Ecclesiæ de Ledone^s, eiusdem diœcesis & Custodiæ. Ecclesiæ Montis-regalis^t, diœcesis Reatinæ.

Ecclesiæ etiam S. Francisci vrbis Tauri^u, vulgo Hispanico *Toro*, Zamorensis diœce-
sis in veteri Castella, in qua alias diximus^x quosdam pios viros esse sepultos. Eius vetustatis aut originis nihil certum inuenire se potuisse fatetur Gonzaga, illudque apud eum primum est antiquitatis monumentum, quod nobiles ciues Taurini Ioannes Roderiquez de Puerto-carrero, eiusque coniux Beatrix Barreto, anno milles. quadring. sexages. tertio reædificauit maius sacellum, quorum successoribus, atque iis, qui ex affini profapia de Acuña descendunt, in sepulturam deseruit. Refarcitum, seu verius arcuato opere iterum ædificatum est anno milles. quingentes. vigesimo à Reuerendissimo Domino Francisco de Sesa Almerianorum Episcopo; qui etiam testamento legauit Ecclesiæ perficiendæ, & ornandæ omnem sacram suppellectilem, atque octingentos aureos

XXVIII

XXIX.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1290. ANNO 3.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 18.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 83.

aureos numeratæ pecuniæ, Fratribus verò instructissimam pro ratione illius temporis bibliothecam. Quod reliquum est ædificij, pro maiori parte adiunxit, vel refarciuit anno millesimo quadringentesimo octuagesimo, Reuerendissimus D. Alphonsus à Fonseca Episcopus Oxamenfis. Præter Stephanum de Coruino, quem alias diximus ^a in hoc monasterio sepultum, iacent piissimi viri Franciscus de Villamizar prophetico spiritu illustratus, & Didacus à Solorzano ex Inestrosa oriundus, vir integerrimæ vitæ ad sacelli maioris latus alterum tumulatus, quorum vitas dabimus tempore opportuno. Floruerunt in hoc conuentu eumque rexerunt Matthæus Ouetensis, Fr. Franciscus à Sosa, Ioannes Rada, quos alias ^b diximus ad insulas Pontificias assumptos, & Antonius de Velon, cuius prudentiæ tantum tribuit Philippus Secundus, vt omnium religionum, tunc commotarum ex imprudenti cuiusdam reformatoris clerici sæcularis regimine, causas ei commiserit, quas ex tempore desideratæ paci restituit. Sæpius hoc in conuentu hospitio exceptus, semper pietatem, & disciplinæ regularis specimen manifestè præ se ferre mihi videbatur.

XXX. Hoc anno 8. Kalend. Februarij ex commissione Pontificis Nicolai anno 2. facta Guardiani Auilefij ^c, vulgo Hispanico, *de Auiles*, Ouetensis diocesis, dispensandi cum quibusdam consanguineis, vt matrimonio coniungerentur; constat iam Minores ibi obtinuisse habitaculum, cuius ante annum millesimum tercentesimum octuagesimum, nullum monumentum vetustioris originis se percepisse fatetur Gonzaga ^d. Extra oppidi muros extructum, sunt qui suspicentur à Templariis inchoatum, & ad nostros postea deuolutum; quo tamen authore, vel quando, nemo est, qui dicat. Altari B. Virginis Mariæ à dextra maioris sacelli supereminet imago S. Antonij à Padua, cui subest sepulchrū piorum mercatorum S. Antonio additissimorum, qui quotannis in S. Patris natalitiis laute Fratres reficiebant, & sub mortem bonam suarum facultatum partem eisdem legarūt. Horum nepoti Nicolao Alphonso inter nauigandum decidit annulus, quem hæreditario iure à parentibus acceperat; sed cum instante prædicto festo, quo Fratribus iuxta aorum mandatum prandium parasset, & aliquot piscatores, qui pisces ad conuiuium lautius instruendum caperent, sollicitè misisset, extraxerunt vnum, in cuius ventriculo amissus annulus est repertus. Quod sancti viri meritis & miraculo omnes adscripserunt, eiusque memoriam, depicto in imaginis gyro totius rei euentu voluit Nicolaus posteris proflare.

XXXI. Facta etiam hoc anno facultas nobili viro Oddoni de Grandifono ædificandi domicilium Minorum in loco suo de Lifferdone, Lausanensis diocesis, de qua re dedit etiam ad Episcopum Nicolaus Pontifex litteras, vt pium hoc opus in sua diocesi fieri permitteret, dummodo constaret de narrationis veritate. *Exposuit nobis*, &c. Idibus Decembris. Antea vero Fratres aliquod habuisse habitaculum & Ecclesiam constat ex Indulgentiis datis eorundem Ecclesiæ, vt paulo superius ^e narrauimus.

XXXII. Plurimarum etiam Sanctimonialium ædium se offert hoc anno vel fundatio, vel memoria; quæ vetustati eorum indagandæ non nihil inseruiet. Vbetensem in regno Granatæ in Hispania sub hoc anno vel paulò prius inceptum suspicandi præbent fundamentum litteræ Roderici Episcopi Marrochiorum, & Legati, quem diximus per vniuersam Africam, qua hoc anno exhortatur fideles, vt huic domui construendæ manus porrigant adiutrices. Multæ in huius loci archiuo conseruantur bullæ Pontificiæ, & regia diplomata; sanctique Andreæ inter Moniales valdè accreuit deuotio, quod Mariam à Raia Abbatissam à scrofulis, & Sorores plures à peste mirabiliter sanauerit.

XXXIII. Eiusdem temporis censetur illa Fulginatensis, quæ hodie sanctissimæ Trinitatis titulum præfert, quam Berardus Episcopus plurimis gratiis affecit, & tertij Instituti sectatricibus deferuit. Confirmat quæ supra ^f diximus de fundatione monasterij de Ghuischia diocesis Carnotensis, quod hoc anno concefferit ^g Pontifex Isabellæ de Marchia Domina de Cantotheyo, Andegauensis diocesis, amitæ Edvvardi Regis Anglorum, licentiam illud ingrediendi ter in anno; quippe de propriis bonis, inquit Pontifex, magna ex parte dicebatur illud dotauisse. Indulgentias etiam concessit ^h Pontifex Ecclesiæ S. Clare Auinionensis, in qua dicebatur multas esse reconditas sanctorum reliquias. Religiosissimum hoc fuisse à principio monasterium ait Gonzaga ⁱ, sed temporis decursu laxioris euasisse

a An. 1270.
n. 30.

b An. 1254.
n. 44.

c Reg. Vatic.
ep. 770.
Con. Auille-
fij.

d Gonz. in
prou. S. Ia-
cobi com. 20.

Con. Liffer-
donis.

e Hoc anno
n. 26.
Monast. Vbe-
tense.
Gonzag. in
prou. Gra-
nat. mon. 2.

Mon. Fulgi-
natens. S. Tri-
nitatis.
Iacobil. cit.
f An. 1277.
n. 25.
g Epist. 26.
h Epist. 147.

i Gonz. in
prou. S. Lud.
mon. 2.

ANNO CHRISTI
1290.NICOLAI IV.
ANNO 3.RUDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 18.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 83.

ris euasisse disciplinæ. Collapsam restaurauit Franciscus Cardinalis de Claromonte dum esset Legatus Auinionensis, constituta in Abbatissam propria sorore ex monasterio Albigeni euocata, cuius corpus in veneratione habetur à Sororibus. Erectum hic sepulchrum nobilissimæ fœminæ Vicecomitum de Cadeneto, quorum plures hic requiescunt.

Reg. Vatic.
epist. cit.
Indid. con. 8.
Monast. Car.
cassonen.

a Epist. 148.

b Epist. 259.

c Epist. 297.

d Gonzaga in
pro. March.
mon. 5.

e Ep. 445.

f Ep. 577.
Mon. Allari-
zj.

g Idem in
prou. S. Ia-
cobimon. 5.

Fr. Garfias
Blandes.

Mon. de Co-
sta Granaro-
li.

h Ep. 491.

i Ep. 600. &

263.

k An. 1288.

n. 42.

l Ep. 500.

m Ep. 827.
an. 2.

n Epist. 515.
an. 3.

o Epist. 15.

p Ep. 356.

Similiter concessit Ecclesiæ S. Claræ Carcassonæ, Gallicæ vrbs iuxta Pyrenæos mon-
res ad amnem Ataxium extructæ. Sub anno millesimo quadringentesimo septuagesimo
octauo, Sorores omnes obierunt ex epidimia; sed fundum Fratres Minores retinuerunt,
& monasterium incolis destitutum, Regis Ludouici Vndecimi autoritate, & superiorum
permisso, occuparunt. Ecclesiæ S. Claræ Narbonensis; Ecclesiæ S. Margaritæ Eugubinæ^a;
Ecclesiæ S. Claræ Burdegalen^b, cuius Sorores numero deficientes, & victu coniunctæ
sunt hoc vltimo sæculo Clarissis Annunciationis in eadem ciuitate; Ecclesiæ Clarissarum
S. Mariæ in Salice^c de Vallemontana Signinæ diœcesis; Clarissis S. Seraphiæ Terdonen-
sis diœcesis. Clarissis S. Nicolai Recineti, vbi aliud S. Stephano dicatum narrat Gonzaga^d,
sed recens extructum, huius tamen nullam agit ibi mentionem. Clarissis S. Stephani
in Burgo Sueffano^e. Clarissis Allarizij^f, Hispaciæ *Allariz*, diœcesis Auriz inter Gal-
lecos, quarum Conuentum non nisi anno 1292. ait Gonzaga^g extruxisse Violantem
Castellæ Reginam Alphonsi regis relictam, cum hoc ipso Nicolaus eis concesserit re-
gulam, ac monasterium iam esse fundatum à prædicta Regina, eamque desiderasse
eiusdem Instituti cum illius loci Clarissis fieri, & sub habitu regulari cum eisdem mili-
tare referat in monumento Vaticano; cuius etiam plura diplomata ante hunc annum
data seruari in Sanctimonialium archiuo scribit ipse Gonzaga. Quare ante hunc annum
oportet dici fuisse inchoatum; fortassis illo, quo hic author scribit anno, complementum
accepit. In choro prædictæ Violantis nepotes Philippus & Margareta, insuper & Rode-
ricus Paez de Biezma, atque Ioannes Rodericus à Biezma ambò Montis-regij apud
Gallecos Vicecomites, erectis quatuor mausolæis, sepulti sunt. In altero Ecclesiæ Sacel-
lorum requiescit B. Pater Garfias Blandes, præfatæ Reginæ & Sanctimonialium Con-
fessarius, & S. Iacobi prouinciæ Minister. Eius meritis plura in dies beneficia Deus fi-
delibus, præsertim ipsis Monialibus, quarum ad ipsum deuotio incredibilis est, imparti-
tur. Alias plura eiusdem gesta narrabimus.

Patriarchæ Antiocheno administratori Ecclesiæ Ianuensis scripsit hoc anno Ponti-
fex, vt Virginibus domus sanctæ Margaritæ de Gratia de Costa Granaroli^h propè
Ianuam, quæ nullæ adhuc regulari obseruantia erant astrictæ, cum ab illis fuisset requi-
situs, regulam & Institutum sanctæ Claræ Apostolica autoritate concederet, non ob-
stante quod ciuitas ipsa Ecclesiastico erat supposita interdicto. Eandem regulam con-
cessitⁱ Monialibus introductis in nouum monasterium sancti Marcelli prope Parisios,
cuius foundationem dedimus superius^k. Virgines introduxit Episcopus Carnotensis au-
thoritate sibi commissâ à Ioanne Cioletti, tituli S. Cæcilie Presbytero Cardinale, tunc in
regno Franciæ Apostolicæ Sedis Legato. Indulsi^l etiam nobili mulieri Beatriçi relictæ
quondam Henrici Comitis Lucemburgensis, vt posset ingredi monasteria Clarissarum
Aureæ Vallis, Vallis sancti Lamberti, Alnensis, Camberonensis, ac de Hymorede, nec-
non alia, quorum aliundè nobis occurrunt vestigia. Eorum quæ recitauimus, nulla alia
suppetit notitia.

Indulsi^m hospitali leproforum S. Lazari de Vallencellis Spoletanæ diœcesis, cuius
curam gerebant Minores, vt tempore interdicti generalis possent diuina officia cele-
brare, & familiaribus, ac famulis eiusdem hospitalis liceret vbicumque in locis, seu do-
mibus Ordinis Minorum audire eadem officia, ac ecclesiastica recipere sacramenta; &
ne tenerentur ad præstationem procurationumⁿ Legatorum Sedis Apostolicæ, vel
Nuntiorum eiusdem aut exactionum, vel collectarum, seu subsidiorum quorumcum-
que. *Paupertati vestra*, &c. Idibus Nouembris. Confirmavit^o concessionem Ecclesiæ
S. Petri sitæ extra muros ciuitatis Dignensis in Gallia factæ Minoribus eiusdem vrbs
pro commodiori constructione sui templi per bonæ memoriæ B. Episcopum Dignen-
sem *Sacram Religionem*. 2. Kal. Martij. Scripsit^p ad Canonicos duos Laudunenses vt
Apostolica autoritate facerent, ne Abbates & Monachi Benedictini eiusdem vrbs
amplius molestant Minores circa locum eisdem concessum intra ciuitatem per S. Lu-
douicum

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1290. ANNO 3. OCCID. ANNO 18. NORVM AN. 83.

douicum *Petitio dilectorum*. 4. Non. Septembris. Ratam habuit^a donationem Ecclesie S. Blasij Anagnie cum omnibus iuribus suis factam Minoribus prouincie Romanæ per Clarissas S. Petri de Vineis Anagnie *Cum à nobis petitur*. 2. Non. Augusti. Ministris generali & Prouincialibus facultatem impertiu^b instituendi seu nominandi procuratores, syndicos, vel actores, qui nomine Ecclesie Romanæ relicta Fratribus exigent, vel permutarent; quod & antea^c diximus Martinum Quartum concessisse *Religionis fauor*. 10. Kal. Septembris. Dedit litteras ad Abbatem & Conuentum Monasterij Turonensis Ordinis S. Benedicti, vt Minoritis intra urbem se transferre volentibus quasdam domos ad se spectantes vendere vellent pro nouæ ædis constructione *Significarunt nobis*. 4. Non. Decembr. Abbatissæ & Conuentui de Scala lapidis S. Mariæ^d Ordinis S. Claræ Cracouiensis diocesis indulgit vt de nemoribus & siluis, quæ possidebant, decimas soluere non tenerentur. *Volentes vobis*. 10. Kalend. Decembris. Fratres & Sorores tertij Ordinis iussit vt assumerent visitatorem ex Minoritis, & qui huic ordinationi resisteret, puniretur; quod adiecit propter quosdam, qui imprudenter ac temerè dicebant non posse saluari in hoc Ordine, qui contra concessam à S. Francisco libertatem, quemcumque approbatæ Religionis Sacerdotem eligendi in visitatorem, se adstringeret iuxta Pontificis consilium, Ordini dumtaxat Minorum, de quo nos peculiares addidimus^e notas ad tertij huius Ordinis regulam. *Vnigenitus Dei Filius*. 6. Idus Augusti.

^a Epist. 377.

^b An. 1283.
n. 14.

^c Epist. 574.

^d Epist. 349.

^e Vide Cōment. in regul. 3. n. 43.

ANNO CHRISTI 1291.
NICOLAI IV. AN. 4.

RVDOLPHI IMP. OCCID. AN. 19.
RELIGIONIS MINORVM AN. 84.

ARGVMENTVM.

Capta Ptolemyde à Soldano Ægypti, trucidantur Minoritæ & Clarissæ. Parat auxiliares copias in Syriam transmittendas Pontifex Nicolaus, mittitque Minoritas duos, qui Orientalium Principum implorent auxilium, eosque ad fidem Christianam amplectendam adhortentur. Multa circa sanctæ Inquisitionis negotium decernit, pijs locis instaurandis exornandisque incumbit, & Minoritas aliquot facit Episcopos. Moritur B. Lupus S. Francisci discipulus, & Nicolaus Lyranus se tradit Minoritis. Recensentur plurimæ Minorum ades & priuilegia.

I. **P**OTENTISSIMO exercitu sexaginta millium equitum, & centum sexaginta millium peditum Melec-Seraf Soldanus Ægypti obsedit hoc anno die quinto Aprilis Ptolemydem, urbem Syriæ nobilissimam, mercatorum Orientis & Occidentis ditissimum emporium, cuius celebris memoria habetur in sacra Scriptura^f, eamque obtinuit die 4. Maij, non absque ingenti Christianorum clade, ex quibus sexaginta millia desiderata sunt, quorum potiorrem partem gladius deuorauit, partem alteram ignis absumpsit, tertiam mare deglutiuit, pugnante Orbe terrarum contra insensatos, qui dum pace potiti sunt, Terram Sanctam sceleribus & vitiis contaminarunt, & in belli discrimine constituti mutuis odiis atque dissidiis exarserunt, donec hanc & quindecim alias Ciuitates perdiderunt, & deletæ sunt in illa regione reliquæ Christianorum. Verè illis aggrauata est via Maris trans Iordanem Galilææ gentium; sed iustus Dominus & rectus, qui fecit illis secundum nequitiam adinventionum ipsorum, propter iniustitias enim suas humiliati sunt. Miserum totius rei euentum narrat Rubeus^g in vita Nicolai IV. ex quo omnem exscripsit Bzouius^h, sed duobus antequam contigerit annis. In illo communi exitio succensa illorum æde perierunt plerique Minores, ex quibus hi duo notiores ex nomine Fr. Iacobus Custos Syriæ & Fr. Hieremias socius eiusdem. Quidam vero eua-

^f Soldanus Ægypti Ptolemydem expugnat.

^g In libris Machab.

^h Rubeus in Nicol. IV.
h Bzou. an. 1289. n. 1.
Trucidantur Minoritæ.

serunt

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Anton. tit.
24.c.9. §. 11.
Chron. an-
tiq. Ord.

Clarissarum
consilium.

Occiduntur
à Saracenis.

a Bzou. an.
1268. n. 12.
Idem anno
1289. n. 2.
b Theologi
ad 2.2.q. 64.
art. 5. Cano-
nistæ ad 23.
q. 5. c. Si non
licet.

c Antonin.
cit.

An liceat
alicui sibi
manus in-
ferre.

d Aug. lib. 1.
de ciuit. Dei
c. 20.

e Iudic. 16.
Idem c. 21. &
habetur 23.
q. 5. c. Si non
licet.

f Idem l. 1.
con. Gaudē.
c. 31.

g Idem l. 1.
de ciuit. Dei
c. 25.

h Euseb. l. 8.
hist. Eccles.
c. 24.

Plures fœmi-
na illustres se
occidunt.

i Cedrenus
fol. 220.

k Euseb. l. 1.
de vita Cō-
stant.

l Nicephor.
l. 7. c. 21.

m Ambros.
l. 3. de Virg.
& epist. 7. ad
Simplician.

n Chrysost.
hom. duob.
de S. Pelag.

o Baron. an.
303.

ferunt ex Fratribus cum aliis secretâ fugâ dilapsi ; at ex Virginibus Clarissis, nulla ; qua-
rum Abbatissa virilis pectoris fœmina , cum audiret Saracenos in Ciuitatem irrupisse
ad tintinnabuli sonum euocatas omnes Sorores potenti sermone persuasit , vt essent
fortes in fide Sponso promissa, & virgineum thorum constanter vellent immaculatum.
Fœmineum, inquit, animum charissimæ filia, & præstantissimæ Sorores in certo vitæ &
pudicitia discrimine hic oportet exuere : Præ foribus adsunt , non tam corporis, quàm
animæ hoïtes , qui postquam libidinoso furore obuias quasque stupris commaculant,
gladiis transfigunt : Secundum hoc in præsentis rerum statu euadere iam non licet, pri-
mum auertamus hoc securo, licet duro consilio. Decor fœminarum plerumque viros
capere solet, tollamus incentiuum hoc, vt vnde violandarum Virginum desumitur oc-
casio, indè tuendæ pudicitia proueniat remedium. Forma corrumpenda est, vt pudor
integer, incorruptaque permaneat virginitas. Ego exemplo præibo, quæ immaculato
sponso immaculatæ cupiunt occurrere, operis imitentur magistram. His dictis statim
nouacula sibi nasum abscidit, reliquæ vero idipsum intrepidè fecerunt, speciosas facies
variis ictibus deformantes, vt speciosæ occurrerent CHRISTO, & meliorem inueni-
rent resurrectionem. Hac sanè ratione impolluta seruauerunt corpora. Etenim Sara-
cenis dùm cruentata facie & horrendo occurrunt spectaculo, horrore fiunt, non libi-
dini ; quare ex sæuo Christiani nominis odio omnes ad vnam crudeliter trucidarunt ;
virginitatisque gloriæ fortiter conseruatæ martyrij lauream addiderunt. Non semel
laudat Bzouius^a istud fœminei pectoris inuictum robur , sed longis interuallis errat in
anno. Primo loco id refert sub Clemente IV. anno milles. ducentef. sexages. octauo ;
Secundo, id repetit sub Nicolao IV. anno supra millesimum ducentesimo, octuagesimo
nono.

Celebris est inter Doctores^b quæstio : An liceat culpam sibi ipsi mortem inferre, II.
aut proprias manus iniicere ? Atque dubium circa has ipsas Sanctimoniales attigit An-
toninus^c, dicens : Nempè ex eo quod se vulnerauerunt, nisi excusantur ex speciali in-
stinctu Spiritus sancti hoc fecisse, secundum communem legem grauiter peccassent.]
Id ipsum docuit Augustin.^d de Samfone sibi mortem inferente, etenim postquam di-
xerat nullatenus licere, vt vel ipsius adipiscendæ immortalitatis, vel vllius carendi cauendique
mali causâ, nobismetipsis necem inferamus ; subiunxit. Non autem ipse occidit, qui ministerium
debet iubenti, sicut adminiculum est gladius utenti. Nec Samson^e aliter excusatur, quod seipsum
cum hostibus ruinâ domus oppressit, nisi quia spiritus latenter hoc iusserat, qui per illum miracula
faciebat. Similiter dixit alibi^f : Samson non sua sponte fecit, sed hoc Spiritui Dei tribuendum est,
qui vsus est eo, vt faceret, quando illi affuit ; quod facere non poterat quando idem spiritus defuit.
Et de sanctis fœminis se ipsas occidentibus vt pudicitia cauerent, aptius ad rem no-
stram^g. Sancta, inquit, fœmina tempore persecutionis, vt insectatores sua pudicitia deuitarent,
in rapturum & necaturum se flumen proiecerunt, eoque modo defunctæ sunt, earumque martyria in
Catholica Ecclesia veneratione celeberrima frequentantur. Et paucis interpositis, ait ; Quid si
enim hoc fecerunt non humanitus deceptæ, sed diuinitus iussæ, nec errantes, sed obedientes, sicut de
Samfone aliud nobis fas non est credere ? Cum autem Deus iubet, seque iubere sine vllis ambagibus
intimat, quis in crimen vocat ? quis obsequium pietatis accuset ? Laudat Eusebius^h mulierem
quandam Antiochenam nobilissimam, & geminas filias Virgines corporis pulchritu-
dine, & ætate integra præstantes, quod se in profluentem gurgitem proiecerint, ne eis
abuterentur nefarij satellites. Cedrenusⁱ id ipsum refert de vxore & filiabus Adaucti
Martyris. Eusebius^k & Nicephorus^l referunt Sophroniam Romanam nobilissimam
& castissimam ne duceretur ad impium Maxentium libidinosè abutenda, gladio se ip-
sam transfixisse. Mirificè laudat Ambrosius^m & Chrysostomusⁿ Pelagiam Virginem,
cuius illustris est mentio in actis Luciani Martyris & Presbyteri Antiocheni, quæ è
recto altissimo se deiecit, timens violatum iri suam pudicitiam. Huius Pelagiæ mater &
sorores se præcipitarunt in flumen, vt narrat Ambrosius, & largiùs prosequitur, exami-
natque historiam Baronius^o. Magna verò veneratione colebatur Antiochiæ & Con-
stantinopoli huius sanctæ Pelagiæ memoria. Plurima sunt huiusmodi exempla illu-
strium fœminarū in Ecclesiasticis tabulis commendatarum, atque vltra omnes S. Apol-
loniæ, cuius natalitium solemniter celebratur, quæ se in flammis vltro proiecit ; atque
inde

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

inde in Ecclesia hæ laudantur, quod Domino iubenti obsequutæ credantur; qui enim laudabiliter manus continent ab homicidio, quia Dominus vetuit occidere, non sunt condemnandi dum occidunt, si iussit, cuius non licet iussa contemnere. Non illa in hac re difficultas; An liceat necare præeunte dominico præcepto? sed, An ille sit, qui secreto præcipiat, cuius lex manifesta vetuit quempiam occidere? Videatur prudenter, & examinetur exactè; Vtrum diuina iussio nullo nutet incerto, & non potius ille qui se transfert in Angelum lucis, sub specie melioris vitæ, quæ post mortem speratur, calidè ducat in miserrimam, dum certum sit reos suæ mortis meliorem post mortem vitam non suscipere. Neque certam in his secretis impulsibus, & motibus internis audeamus regulam præscribere; nos per aurem conscientiam conuenimus, occultorum nobis iudicium non usurpamus: ** Nemo scit quid agatur in homine, nisi spiritus hominis, qui in ipso est.*

a 1. Cor. 2.
11.

III. Redeo ad afflictos in Syria Christianos. Nicolaus Pontifex audito calamitoso eorundem statu, maiori quàm vnquàm studio subsidium parabat, & conscribi milites crucesignatos studebat, amandatâ curâ Prouincialibus^b Minorum & Prædicatorum in Angliæ, & Hiberniæ, aliisque Europæ regnis & prouinciis, vt per se suosque vbique Crucis verbum prædicarent, & Christianos ad transfretandum, suaderent. Deinde ad Europæ Principes conuersus, singulos hortatus est, vt hanc prouinciam liberandæ ab hostibus Syriæ magno animo susciperent, quando totum fere robur Christiani nominis secum deferrent, eorumque muneris esset, ipsa arma, quæ tam acriter vibrabantur inter illos pro fidei Christianæ propugnatione, aduersus impios hostes conuertere. Neque solum Europæos Principes ad sacrum hoc bellum ciebat, verum & ab Orientalibus quibusque postulauit auxilium. Habeo eius litteras^c magna animi teneritudine scriptas ad Andronicum Imperatorem Græcorum, ad Imperatorem Trapezundæ, ad Argonem Regem Tartarorum, ad Regem Armeniæ, ad Regem Hiberorum, & ad Regem Georgianorum, vt opem & operam pro viribus impendant ad huiusmodi negotium celeriter & feliciter promouendum. Quibus annunciat Edvvardum Anglorum Regem viuificæ Crucis iam assumpsisse signaculum, & breui, authore Domino, transfretaturum. Ad hæc graui edicto^d, velut hostes Ecclesiæ notauit, dirisque deuouit, qui non modo arma, ligna, ferrum, quod iam pridem fuerat interdictum, sed quascunque merces Alexandriam vel ad alia Ægypti loca Sultano subiecta, deueherent, quemadmodum adhuc legitur inter constitutiones iuris Pontificij^e. Cardinales duos Gerardum Parmensem & Benedictum Caietanum in Gallias misit^f, vt composita inter Aragonum, Siculum, & Gallum Reges, Philippum Franciæ, & Edvvardum Angliæ aduersus Saracenos animarent. Edvvardus^g iam Crucesignato & potiore belli molem in se suscepturo, centum millia marcarum Sterlingarum ex decimis fructuum Ecclesiasticorum, & reliquam ex piis legatis atque votorum redemptionibus collectam pecuniam in vsum huius belli concessit; sed ille petebat sibi assignari quidquid erat in illo regno census Ecclesiæ Romanæ. Egit etiam per Internuntium cum Rodolpho^h Rege Romanorum, vt copias auxiliares, vnâ cum cæteris Principibus transmitteret; ne etiam Cyprus & Armenia minor, olim Cilicia dicta, quæ solæ in fide pro Christianorum rebus constanter remanserant, in Saracenorum potestatem venirent: Sed parum præualuit apud hos Principes Pontificis autoritas, & piû Christianis subueniendi desiderium, dum Gallum magis vrgerent domesticæ cum Hispanis dissensiones, Anglus pecuniis potiùs coaceruandis, quàm suppetiis mittendis inhiaret; Rodolphus verò, qui præ cæteris Pontificiis mandatis incumbere videbatur, dum Spiram ad comitia pro hac re indicta properaret, senio & ægritudine in itinere decesserit in oppido Spirensis agri Germanis Kayn pridie Kalen. Octobris.

Pontifex succurrere cupit Christianis in Syria.
b Ex litteris Curial. arch. Vatic. ep. 10. & 42.

c Epist. 66.
& seqq.

d Ibid. epist. 50.

e Vide extr. Multa mentis. inter extrau. commun.
f Ibid. ep. 89.
g Epist. 3.

h Epist. 90.

IV. Duos etiam misit Pontifex Minoritas Gulielmum de Cherio Pœnitentiariû suum, & Matthæum de ciuitate Theatina Lectorem, multis & magnis priuilegiis munitos, qui præsentibus excitarent Principes Orientis, vt Christiano nomini succurrerent, & ferius agerent cum Argone Tartarorum Rege (quem perperam Iacobus Gordonusⁱ ex Sabellico^k obisse affirmat anno millesimo ducentis. octuages. octauo) vt cum duobus filiis Sarone & Cassiano sacrum susciperet baptisma, quibus pium præbuerat exemplum

Mittuntur Minorita ad Principes Orientis.

i Gord. an. 1288.
k Sabellic. Ennea. 9. l. 7.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. AN. 19. NORVM AN. 84.

plum filius alter Nicolaus. Paulò antè receperat ab eo Pontifex litteras per nobilem virum Chaganum Nuntium, quibus ita respondet.

MAGNIFICO VIRO ARGONI REGI TARTARORVM

Illustri gratiam in presenti, quæ ducat ad gloriam in futuro.

Reg. Vatic.
ep. 31.

Inuitat Ar-
gonē ad ba-
ptismum.

Commendat
ei Christia-
nos.

[Solita benignitate recepimus litteras, quas nobis per dilectum filium nobilem virum V. Chaganum, tuum Nuntium direxisti, & ea quæ continebantur in ipsis pleno collegimus intellectu. Nos autem Celsitudinis Regalis affectibus, quos in beneplacitum Domini dirigi cupimus, annuentes super contentis in litteris supradictis fauorabiles & affectuosas litteras, prout à nobis instantius postulasti, charissimo in Christo filio nostro Edvardo Illustri Regi Angliæ duximus dirigendas. Sanè Princeps magnifice salutem tuam sinceris affectibus diligentes penes Magnitudinem Regiam per alias nostras litteras, quas sincera charitas produxit in medium, duximus hætenus insistendum, vt sacrum baptisma reciperes, teque Christianæ fidei titulis insignires, vt in conspectu Regis altissimi, qui virtutum omnium operator cœlestia simul & terrena disponit, gratus & acceptus occurreres, honor regius incrementa susciperet, & augeretur in populis gentium nomen tuum, tuque fama & viribus cresceres laudando Christianorum consortio copulatus. Cùm autem noster huiusmodi circa te tuamque salutem affectus exuberet, teque ipsis fidei aggregari cultoribus cupiamus, Magnitudinem Tuam, sicut iterum, sic attentius & instantius rogandam duximus, & hortandā, tibi ex intimo cordis affectu nihilominus suadentes, quatenus diligenter considerans, & prudenter aduertens, quod cum dilectum filium nobilem virum, Nicolaum natum tuum, quæ affectione sincera diligimus & fauore prosequimur speciali, feceris non sine laudum amplo præconio baptizari: dignum & decens fore dignoscitur, vt & ad tuæ laudandæ intentionis propositum apertius exprimendum præfatum baptisma sub mentis deuotione recipias, & Christianam fidem, quæ humana illuminat pectora, & sine qua placere Deo nemo potest; submotis quibuscumque obstaculis, & impedimentis quibuscumque libet eminens relegatis, promptus assumes constantibus animis obseruandam, ac vniuersos Christicolas in terris tui dominij consistentes, habens fauorabiliter commendatos eisque te reddens in fauore munificum & benignum, ipsos tuæ potentia brachio tuearis, vt per bonorum exercitium operum post vitæ præsentis excursus, quæ nullius certitudinem status habet, ad supernæ beatitudinis patriam perducaris æternis gaudiis cum electis cæteris potiturus. Cæterum si ea, quæ per eundem Nuntium tibi postulasti transmitti, non mittimus, Celsitudo Regia non miretur, quoniam nos personæ vti Ecclesiasticæ vsum talem non habemus. Ad hæc dilectos filios Fratres Guillelmum de Chyerio Pœnitentiarium nostrum & Matthæum de ciuitate Theatina Ordinis Minorum latores præsentium, quos ad præsentiam regiam pro tua tuæque gentis salute destinamus, pro Apostolicæ Sedis & nostra reuerentia benignè recipias & fauorabiliter prosequaris, illosque diligenter audias, & consiliis ipsorum salubribus efficaciter acquiescas. Datum apud Vrbem veterem 12. Kalend. Septembris, anno 4.]

Scripsit deinde sub eodem tenore ad duas Reginas Tartarorum Anichohaminem, & VI. Dathanaticum vt omni studio laborarent pro reducendis duobus supradictis filiis Argonis ad fidem Catholicam, quâ ipsæ erant imbutæ, addidit etiam ad eosdem filios aliam epistolam exhortatoriam, & ad Nicolaum Christianum iam factum, tertiam congratulatoriam.

CHARISSIMÆ IN CHRISTO FILIÆ ANICHOHA-

MINI Regina Tartarorum Illustri salutem.

c Reg. Vat.
ep. 67.

[Gaudemus in Domino, à quo vniuersorum charismatum dona manant, quod tu, sicut habet fide digna relatio, Christianæ fidei radio illustrata, ipsam & intentis obseruas studiis, & ad eius agnitionem ac terminos ampliandos attenta & sollicita exhibes opem & operam efficacem. Reuera charissima filia, per huiusmodi laudanda opera, & salubria studia in conspectu Regis æterni grata redderis & accepta, & dilatabuntur in sæculo sonora

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

nora præconia famæ tuæ. Excitamus igitur in Domino Magnitudinem Tuam, & hortamur in Filio Dei Patris, quatenus mentis tuæ oculis erectis ad Dominum, cuius obsequiis salubriter adhæcisti, præmissa de bono semper in melius prosequaris, ut eo gratior & præmiis digna maioribus occurras Domino Deo tuo, quo vberiores bonorum operum in eius horreum manipulos introduces. Cæterum cum nobiles viros Saronem & Cassianum fratres, filios viri magnifici Argonis Regis Tartarorum Illustris, ad assumendam fidem Catholicam per nostras exhortatorias litteras excitemus, eos ut precibus nostris animis promptis obtemperent, prudenter inducere studeas, prout tibi Dominus ministrabit. Cum autem dilectos filios Fratres Guillelmum de Chyerio Pœnitentiarium nostrum, & Matthæum de Ciuitate Theatina Ordinis Minorum latores præsentium, ad partes ipsas pro salute gentis ipsarum fiducialiter destinemus, ipsos pro nostra & Apostolica Sedis reuerentia benignè recipias & fauorabiliter prosequaris, eis super commissis sibi negotiis tuum fauorem, & auxilium cum ab eis requisita fueris impensura. Nos enim benedictionem nostram tibi tenore præsentium in tuorum remissionem dirigimus peccatorum. Datum apud Vrbem veterem Idibus Augusti an. 4.] In eundem modum charissimæ in Christo filiæ DATHANICATVM Regina Tartarorum Illustris.

NOBILI VIRO SARONI NATO MAGNIFICI VIRI
ARGONIS REGIS TARTARORVM ILLVSTRIS, gratiam in præsentī, quæ
perducatur ad gloriam in futuro.

VII. Pastoralis officij commissi nobis à Domino debitum exigit, ut Te ad ea quæ tuæ salutis profectus, & honoris incrementa respiciunt, tibi in Orbe Terrarum laudum titulos afferunt, sollicitis inducamus studiis, & affectuosis exhortationibus excitemus. Sane Tuæ Magnitudini cupimus aperiri, quod Saluator noster Dei Filius IESVS CHRISTVS de summis cœlorum ad ima mundi, ut hominem, quem plasmauerat, de nexibus seruitutis eriperet, in quos ipsum impegerat maligna suggestio, clementi dignatione descendens, vestem nostræ mortalitatis assumpsit, ut proprii aspersione cruoris incendia perpetui cruciatus extingueret, ac suos mortis æternæ tenebris obuolutos, vitæ perennis efficeret possessores, qui mundum salutaribus institutis informans, tandem post sanctæ conuersationis, & operationis exempla, post euangelicæ instructionis eloquia, ad doctrinæ salutaris effectum, diræ mortis ultro supplicium subiit, & die tertia resurrexit à mortuis gloriosus, qui priusquam pateretur Regni cœlorum clauis beato Petro Apostolorum Principi, & per eum suis duxit successoribus committendas, per hoc eis tam sublimis potestatis auctoritatem impendens, ut quodcumque super terram ligatum redderent, ligatum haberent in cœlis, & quodcumque soluerent super terram, solutum existeret in eisdem. Vnde nos licet insufficientibus meritis CHRISTI Vicarij, & eiusdem sancti Petri successores in tetrīs disponente Domino constituti, affectu desideramus eximio, ut fidei Christianæ cultores salutaribus actibus immorentur, ac ij, quos fides eadem non agnouit, ad rectitudinis semitam auctore Domino reuocentur, eandemque sollicitè seruent fidem, cum ipsa sit vera fides, & recta, sine cuius comitante suffragio placere Domino nemo potest, quæ reatus expurgat, salutis commoda tribuit, quæue corda mentesque purificat, & infidelitatis obscurum suæ radiis expiat claritatis. Excitamus itaque nobilitatem tuam, & attentius exhortamur, sano & sincero tibi consilio suadentes, quatenus sedula meditatione recogitans, quàm sit fragilis & caduca humanæ naturæ conditio, quàm plena periculis, quantis exposita casibus, quàm instabilis status eius. Considerans etiam quod magnifici Principis Argonis Regis Tartarorum Illustris tui patris affectio sincera dirigitur ad Christianam fidem, prout lætantes accepimus, assumendam, quodque dilectus filius nobilis vir Nicolaus frater tuus, de sua salute sollicitus, & diuinis beneplacitis se coaptans, sacrum baptisma suscepit, seduloque recogitans, quod à lege mortis mordentis omnia, nullus excluditur, cum omne quod nascitur, necessario moriatur, promptus assurgas, præsto te offeras, paratus accedas ad agnitionem Christianæ fidei ac suscipiendum baptismatis sacramentum ad laudem diuini nominis, tuæ salutis profectum, & aug-

Reg. Vatic.
ep. 68.

D d d mentum

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1291. ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

mentum fidei supradictæ vt lucis suæ radio illustratus, te solerter exerceas ad eius fines laudabiliter ampliandos, vt post vitæ præsentis ergastulum à porta inferi libereris, & eius diris cruciatibus pœnisque grauissimis euitatis, æternæ beatitudinis præmia perpetuis duratura temporibus consequaris, & extollatur gloriôsè in sæculo nomen tuum. Ad hæc multæ benignitatis affectum, quem Christianis in partibus illis morantibus fauorabiliter exhibes, vberibus gratiis prosequentes, petimus vt huiusmodi affectum Tua Nobilitas continuet circa illos. Cæterum dilectos filios Fratres Guilielmum de Chyerio Pœnitentiarium nostrum & Matthæum de Ciuitate Theatina Ordinis Minorum latores præsentium, quos ad Tuam præsentiam destinamus, pro tua tuæque gentis salute, pro Apostolica Sedis & nostra reuerentia benignè recipias & fauorabiliter prosequaris, illosque diligenter audias & salubribus ipsorum consiliis efficaciter acquiescas. Datum apud Vrbem veterem 10. Kalend. Septembris, anno 4.] In eundem modum Nobili viro CASSIANO nato Magnifici viri Argonis Regis Tartarorum Illustris, & Nobili viro TAGHARZAR Duci exercitus Tartarorum.

DILECTO FILIO NOBILI VIRO NICOLAO NATO
Magnifici viri Argonis Regis Tartarorum Illustris.

Reg. Vatis.
cp. 72.

[Exultat cor nostrum in Domino, à quo vniuersorum charismatum dona manant, VIII. quod sicut fide dignis aperitur affatibus, Tu supernæ claritatis radio illustratus, & cælestis gratiæ benedictione præuentus ad fontem baptismatis non sine laudum sonoro præconio promptis animis conuolasti, quod eò acceptius & gratius nostris accedit affectibus, quò te sincerius gerimus in visceribus charitatis, tuæque salutis & honoris augmentum votis feruentibus affectamus. Rogamus igitur Nobilitatem tuam, & hortamur in Filio Dei Patris, quatenus circa dona & laudabilia opera & virtutes, per quæ cælorum regnum acquiritur, tanquam benedictionis filius vigilantibus & continuis studiis te exercens, Christianam fidem, cuius præcellis insigniis te salubriter decorasti, sub mentis constantia & sinceræ deuotionis affectu, studeas obseruare, vt clara tuæ professionis initia obseruationis continuæ laudabilis commendet effectus, cæterique tuo salubri exemplo inducti ad eiusdem assumptionem fidei propensius excitentur, tuque post vitæ præsentis curricula, quæ nullius certitudinem status habent, æternæ beatitudinis præmia, quæ suis electis reseruauit Altissimus, consequaris. Cæterum tibi affectuosè consulimus, & attentius suademus, quod in habitu, seu vestibibus, vel victu, ne inde materia dissensionis, aut scandali, contra te forsitan in gente tua valeat suboriri; nullam mutationem facias; sed in eis consuetudinem illam serues, quam antè baptismi lauacrum obseruasti. Vt autem ipsius fidei series tibi plenius innotescat, eam tibi annotatam inferius destinamus; quæ talis est. Credimus sanctam Trinitatem, &c. vt superius^a in bulla Clementis IV. vsque *quibuscumque alijs semper salua*. Cæterum dilectos filios Fratres Guilielmum de Chyerio Pœnitentiarium nostrum, & Matthæum de Ciuitate Theatina Ordinis Minorum latores præsentium, quos ad tuam præsentiam, & etiam ad partes tuas pro gentis tuæ salute dirigimus, pro Apostolicæ Sedis & nostra reuerentia benignè recipias, & fauorabiliter prosequaris, impendendo eisdem super commissis sibi negotiis, cum ab eis fueris requisitus, auxilium, consilium, & fauorem. Datum apud Vrbem veterem 12. Kal. Septembris, anno 4.]

Vult vt in
veste cum ca-
teris conue-
niat.

^a An. 1267.
n. 2.

^b An. 1274.
n. 3.

Eandem etiam Christianæ doctrinæ instructionem præmissa digna laude fidei Catho- IX.
licæ misit ad Georgium Imperatorem Bulgarorum, necnon ad Archiepiscopum illius gentis, hac ad eundem data epistola, in qua ei reuocat in mentem quatenus vnionem cum Ecclesia Romana professus sit publicè in palatio Blachernio Constantinopolitano, cum alijs Orientis Prælati, vt nos aliàs^b enarrauimus.

ARCHIE

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

ARCHIEPISCOPO BVLGARORVM

Gratiam in presenti, quæ perducatur ad gloriam in futuro.

[Misericors, & miserator Dominus pia miseratione attendens humanum genus mortis perpetuæ nexibus, in quos ipsum impegerat inimici dolosa suggestio, miserabiliter obuolutum, ut eam à morte liberaret perpetua, & æternæ vitæ beatam constitueret possessionem de excelso solio sancto suo ad ima mundi descendit, ubi vestem nostræ mortalitatis indutus, ultro morti se obtulit, & postmodum die tertia resurrexit, mortem nostram destruens moriendo, & vitam reparans feliciter resurgendo; deinde de mundo ascensurus in cœlum ne gregi Dominico tanti aspersione cruoris redempto curæ deesset pastoris, Beatum Petrum Apostolorum Principem, & post eum omnes eius in perpetuum successores Vicarios suos in terris constituens, eis decreuit sui gregis curam & sollicitudinem committendam. Sanè cum nos, licet insufficientibus meritis sumus ipsius Dei omnipotentis Vicarij, & eiusdem Apostolorum Principis successores, ex debito pastoralis officij iugi sollicitudine attenti reddimur ut vniuersi, quos per propagationem carnis humanæ naturæ produxit in esse, ij potissimum, quos sacri baptismatis vnda conspersit, actus suos disponant in lumine veritatis, & per rectam mandatorum Domini gradientes semitam, æternæ beatitudinis gaudia consequantur. Porro ad hanc beatitudinem assequendam necessario exigitur, ut fides Catholica, quam tenet, profitetur, & docet sacrosancta Romana Ecclesia, mater fidei, & magistra, cui licet immeriti præsidemus, firmiter & inuiolabiliter teneatur. Hæc enim charitatis est vinculum, & totius religionis sanctissimæ fundamentum. Hæc reatus expurgat, mentes purificat, tenebras infidelitatis fugat, nubem erroris eliminat, commoda salutis impendit, & æternæ vitæ gaudia suis sectatoribus repromittit. Hæc quippe alibi ad salutem haberi non potest, quam in communione ipsius sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ diuinis & Apostolicis oraculis vniuersis Ecclesiis est prælata, & super omnes summum & præcipuū obtinet principatum. Quia verò nos ea, quæ salutis tuæ ac populi, cui præses, incrementum respiciunt, totis desideriis affectamus, fraternitatem tuam rogandam duximus, & in CHRISTI visceribus exhortandam, quatenus fidem huiusmodi, quam sicut præmisimus, Romana tenet Ecclesia, & obseruat, inconcussè prædices & teneas, ipsam promptis affectibus amplecti studeas, & Magnificum Principem Georgium Imperatorem Bulgarorum Illustrum, cui super hoc salutem zelantes ipsius, nostras litteras exhortatorias destinamus, necnon & populos tuæ, ac ipsius ditioni subiectos, ad fidem tenendam eandem efficaciter dirigas, & inducas. Tenet enim probabiliter nostra credulitas, quod in iis iuxta Dei & nostrum beneplacitum prosequendis exhibebis te voluntarium, facilem, atque promptum, cum tu (si tamen ille sis, qui tunc erat Archiepiscopus Bulgarorum) olim coram quondam Magnifico viro Michaële Palæologo Imperatore Græcorum Illustri eo tempore Constantinopoli residente, professus fueris in Palatio de Blachernia, deinde coram nobis, sicut à tua excidisse memoria non credimus, oraculo viuæ vocis te Papæ Romano immediate subesse dixeris, tuncque ad hoc, ad quod te nunc inducimus, dispositus videbaris. Exhortationem igitur huiusmodi, frater charissime, quæ de charitatis radice procedit, deuotè suscipias, & studio efficaci adimplerè procures, ut in retributione iustorum extrema, tantò remunerari donis potioribus merearis, quantò in horreum Patrisfamilias vberiores in te ac aliis bonorum operum manipulos introduces. Cæterum ut fides, & eius forma fraternitati tuæ plenius innotescat, ipsas fecimus præsentibus annotari, quæ talis est. Credimus sanctam Trinitatem, &c. ut supra ^a in litteris Clementis IV. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Aprilis, anno 4.]

Reg. Vatic.
cp. 22.

Commenda-
tio fidei.

Principatus
Rom. Eccle-
siæ.

a An. 1267.
n. 2.

- X. Singulis etiam datis litteris ad Constantiam olim Petri Aragonij Regis coniugem, ad Andronicum Palæologum Græcorum Imperatorem, ad Imperatorem Trapesuntiam, ad Regem Armeniæ, ad Archiepiscopum Trapesuntiam, ad Berfaumam Episcopum in partibus Orientis, ad Episcopum Taurisij, ad S. Catholicum Armeniæ, ut Nuntios hos Sedis Apostolicæ benignè reciperent, & per suas terras transeuntes digno prosequerentur honore,

Ddd 2 laudatis

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1291. ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

laudatis etiam per alias epistolas Catholicis viris, qui Regi Argoni adstabant, & propagandæ fidei Catholicæ solerter intendebant, Nobilibus viris Ozolo de Pisis, de quo nos supra, Ioanne de Bonestra & Xancto custode personæ Regis Argonis, amplissimis priuilegiis & gratiis affectit^a ipsos, quos mittebat Nuntios Minoritas, quæ eiusdem instituti sectatoribus in easdem Terras proficiscentibus concessit Alexander I V. & nos alias^b exscripsimus.

^a Epist. 42.

^b An. 1258.

n. 2.

Instituitur
Inquisitio in
regno Bosnæ-
fi.

Neque inter tot rerum turbines, & grauium negotiorum molestias neglexit fidei XI.
conseruandæ, & contra hæreticos procedendi studium; Etenim ad preces Stephani Regis Seruiæ instituit in Principatu Bosnæ fidei læsæ Inquisitores, datis ad Prouincialem Minorum litteris, vt duos ex suis subditis viros prudentes huic operi idoneos, & idiomatis illius gentis gnaros autoritate Apostolica deputaret fidei Iudices, ad quos etiam aliud dedit diplomia^c, quo amplissimam tribuit eisdem facultatem. Eiusdem tenoris instrumenta dedimus alias^d pro institutis in Francia, & alibi Inquisitoribus; & hæc illa sunt quæ asseruari ait Gonzaga in conuentu Iaderensi, citatque Parama^e de instituta Inquisitione in Bosna. Litteras ad Regem datas hic offerimus Lectori.

^c Epist. 24. &

25.

^d An. 1255.

n. 14.

Anno 1257.

n. 17.

Anno 1288.

n. 15.

^e Param. de
origine In-
quisit. lib. 2.

c. 28.

Reg. Vatic.

ep. 23.

STEPHANO REGI SERVIÆ ILLVSTRI.

[Quoniam inter cætera mentis nostræ desideria, illud insistit potissimum cordi no- XII.
stro, vt fides Catholica, quam tenet, profitetur, & docet sacrosancta Romana Ecclesia, mater vniuersorum fidelium, & magistra, votium & Deo acceptum suscipiat, eo propitio, nostris temporibus incrementum. Grandi nimirum exultatione perfundimur, cum ad nostrum peruenire contingit auditum, quod mundi Reges & Principes Regis æterni, cuius negotium geritur, principalius in hac parte se beneplacitis coaptantes, ad ampliandum cultum fidei orthodoxæ Magnitudinis suæ colla subiiciunt, & ascendentibus exaduerso virtute induti ex alto, promptæ sollicitudinis studio se opponunt. Sanè cum tu, fili charissime, zelo fidei ac deuotionis accensus, per dilectum filium Marinum Archidiaconum Antibaren. Tuæ Celsitudinis Nuntium, Apostolatui nostro duxeris humiliter supplicandum, quod cum in partibus Bosnæ, tuæ ditioni subiectis, sint quamplurimi hæretica prauitate infecti, qui à semita veritatis auersi, per falsitatis deuium damnabiliter oberrantes, in æterni Regis contemptum, animarum suarum euidens periculum, & scandalum fidelium, fidem Catholicam deprauare, perniciosius seu pestiferis suis assertionibus multipliciter moliuntur, aliquas personas idoneas, regionis illius idiomatis non ignaras, quarum conuersatio cum salutarum eorum doctrina concordans, intuentibus normam honestè viuendi tribuat, & exemplum puritatis, mittere dignaremur ad partes easdem, vt huiusmodi erroris eliminata caligine ministerio earundem habitatores illarum partium ad agnitionem veræ fidei superni luminis irradiante gratia salubriter reducantur, tuum offerens consilium & auxilium ad errorem eundem de dictis partibus radicis extirpandum. Nos qui, licet immeriti, I E S V CHRISTI Regis æterni humani generis Redemptoris vices gerentes in terris, grandi desiderio singulorum salutem appetimus & ad ampliandum cultum fidei Christianæ submotis quibuslibet obstaculis, totis desideriis aspiramus, de huiusmodi tuo laudabili & salubri proposito intra mentis nostræ præcordia exultantes multiformiter, & Regi Regum proinde ad gratiarum actiones supplices assurgentes, supplicationi huiusmodi ex feruore magnæ deuotionis, & integritate fidei procedenti, fauorabiliter duximus annuendum. Dilecto filio Ministro Ordinis Fratrum Minorum Prouinciæ Sclauoniæ, qui personarum sui Ordinis plenam habet notitiam, dantes per alias nostras litteras in mandatis, vt autoritate nostra duos elingat ex eodem Ordine Fratres, ad prædicta idoneos, qui sint vita & conuersatione probati, litterali scientia præditi, & regionis illius idiomatis non ignari, quos ad memoratas partes dirigat pro eliminanda ex eisdem partibus hæretica prauitate, ac fide Catholica inibi, diuinâ cooperante gratia, salubriter amplianda. Magnificentiam itaque tuam rogamus, monemus, & in I E S V CHRISTO nostræ salutis authore, cuius negotium geritur, attentius exhortamur, quatenus Fratres prædictos ad prosecutionem prædicti negotij per dictum Ministrum autoritate nostra, vt

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

stra, vt præmittitur, eligendos, cum ad te peruenerint, intuitu Dei omnipotentis, & ob reuerentiam Sedis Apostolicæ, atque nostram, qui te velut benedictionis filium charissimum, sincera in Domino prosequimur charitate, benignè, vt Regiam decet Celsitudinem, recipias, ipsosque recommendatos habeas, & in prosecutione præfati negotij fauorem, consilium, & auxilium eisdem impendas, vt dexterâ Magnitudinis tuæ freti dictum negotium ad Dei laudem, Christianæ fidei exaltationem, & tui nominis honorem efficaciter, & salubriter perducere valeant ad effectum, tuque à retributore bonorum omnium, qui pro minimis grandia recompensat, post vitæ præsentis exitum æternæ beatitudinis præmia proinde consequaris. Datum apud Urbem veterem 10. Kal. Aprilis, anno 4.]

XIII. Eundem Regem Stephanum, Reginam Elenam, regnum cum ciuitatibus, castris, terris, villis & bonis omnibus, quæ legitimè possidebant ad illorum instantiam sub beati Petri, & sua protectione suscepit^a. Reginæ vero sequentes scripsit litteras, quibus pium eius laudauit conatum, quo Georgium Imperatorem Bulgarorum, studebat ad fidem reducere Catholicam, rogauitque impensè, vt quod piè proposuit, constanter exequeretur. In eisdem commemorat se à nobis superius^b datas scripsisse ad Archiepiscopum, & Regem illius gentis, vt coniunctis suis cum Reginæ precibus, efficacius huius sequeretur conuersio.

^a Epist. 17.

^b Hoc anno n. 9.

ELENÆ REGINÆ SERVIAE ILLVSTRI.

[Gaudemus filia charissima, & Patri luminum proinde ad gratiarum assurgimus supplices actiones, quod sicut per dilectum filium Marinum Archidiaconum Antibaren. Tuæ Celsitudinis Nuntium, læta mente suscepimus, tu lumine fidei Catholicæ diuinitus illustrata, ipsam non solum obseruare deuotis affectibus comprobaris, sed alios etiam ad illius agnitionem, & eius terminos propensius dilatandos opem, & operam multæ sollicitudinis studio non desinis exhibere: propter quod in conspectu Dei omnipotentis, cuius causam prosequeris, te nimirum reddis acceptam & attollis in gentibus multipliciter nomen tuum. Sane cum dilectus Archidiaconus nobis ex parte Tuæ Celsitudinis duxerit supplicandum, vt Magnifico Principi Georgio Imperatori Bulgarorum Illustri, cum quo super reductione ipsius ad deuotionem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac ad fidei Catholicæ vnionem proponis habere colloquium hac ætate, nostras exhortatorias litteras scribere dignaremur. Nos huiusmodi Tuæ Serenitatis salubre propositum condignis laudum præconiis attollentes, eidem Imperatori iuxta præfatæ supplicationis oraculum, necnon & venerabili fratri nostro Archiepiscopo Bulgarorum, vt nostris, ac tuis in hac parte desideriis satisfiat, potest existere plurimum fructuosus, nostras exhortatorias litteras, prout expedire vidimus, duximus dirigendas. Celsitudinem itaque Tuam, filia charissima, rogamus & in IESV CHRISTI visceribus paternis affectibus, sincerisque mentibus exhortamur, quatenus ad eum, qui potest facere mundum de immundo, quique *montes*^c, viros videlicet eminentes, de suæ dignitatis fastigio præsumentes, *tangit*, eorum cordibus sanctæ inspirationis gratiam misericorditer influendo, & *fumigant*, Deo deuotionis sacrificium offerendo, erigens oculos tuæ mentis, & in ipso ponens anchoram tuæ spei, negotium huiusmodi tam laudabile, tamque salubre ad Dei laudem, Catholicæ fidei exaltationem, & tui honorem nominis viriliter prosequaris, vt quantò in horreum dominicum vberiores bonorum operum manipulos in te ac aliis reportaueris, tantò à retributore bonorum omnium remunerari donis potioribus merearis. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Aprilis, anno quarto.]

Reg. Vatic. ep. 20.

Rogat eam vt impensius agat de conuersione Imperatoris Bulgarorum.

^c Pl. 103. 32.

XIV. Instituerat Pontifex Inquisitorem in Marchia Taruifina, ac ciuitate & diocesi Veronensi Fr. Bonaiunctam de Mantua, quem in eodem officio & loco alij præcesserunt Minoritæ, vti superioribus annis retulimus, sed illi acriter se opposuerunt Fr. Paganus Ordinis Prædicatorum, tunc in partibus Lombardiæ Inquisitor, & Fr. Viuianus eiusdem Ordinis, & Inquisitoris Vicarius; & eousque processum est, vt multæ turbæ excitarentur in vrbe Veronensi, opusque habuerit Pontifex contradictores hos ad suum conuo-

Varia Inquisitionis monumenta.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

a Epist. 506.
574. 575. &
576.

b An. 1258,
n. 8.

c Epist. 13.

d Epist. 56.

e Epist. 121.

f Epist. 447.

g An. 1290.
n. 1.

Templa or-
nauit Nico-
laus.

h An. 1210.
n. 14.

care conspectum^a. Auditis quæ allegare pro sua poterant defensione, valde excessisse iudicauit, quare ab Inquisitionis officio eos in perpetuum absoluit, aliasque addidit poen-
nas, quas Episcopo, Potestati, & Ciuibus scripsit Veronensibus: Aliis Inquisitoribus Mi-
noritis consulentibus eum super eisdem dubiis, quæ proposita fuisse retulimus^b Alexan-
dro I V. respondit^c eodem tenore verborum. Fr. Ioanni de Perusio Inquisitori in ciui-
tate & diœcesi Spoletana, cuius prædecessores ibidem commemorantur Fr. Angelus de
Tuderto & Fr. Galganus de Eugubio scripsit^d de absoluendis quibusdam qui iniuste ca-
lumniam passi erant de patre hæretico. De simili materia alias dedit litteras^e ad Fra-
trem Leonardum de Tibure Inquisitorē in prouincia Romana, in quibus fit mentio Fr.
Sinibaldi, ad Melfiensem episcopatum, & Fratris Simonis, ad Assisiatem assumptorum,
necnon Angeli Reatini eiusdem Leonardi prædecessorum. Per alia etiam plura diplo-
mata ad varia dubia alias à se, vel à suis prædecessoribus soluta per peculiarium regio-
num Inquisitores proposita plenè respondit^f. Ex vno horum diplomatum habetur Fr.
Bartholomæum Episcopum Grossetanum Inquisitorem egisse in Vrbeuetana ciuitate, &
prouincia Romana, sed hoc anno mortuum, postquam tamen legationem perfecit An-
glicanam (quam subiisse diximus^g anno superiori) & in Concilio Londinensi statuta
contra libertatem Ecclesiasticam facta reuocari coëgit, & Regem Edvardum ipse simul
cum fratre Ioanne Beccano Archiepiscopo Cantuariensi iuste & piè reprehendit.

Præter hæc pietatis & religionis officia res ciuiles prudenter administrari curauit, Urbis XV.
splendorem pulcherrimis ædificiis adauxit, vias aperuit, plateas fecit nobiliores, templa
restituit; atque ex his potissimum Basilicas S. Saluatoris in Laterano, & S. Mariæ Maio-
ris in colle Exquilino, restaurauit; Lateranensis templi anteriorem posterioremque par-
tes ruinosas fortissimis repagulis additis, firmauit; partem aliam à fundamentis crexit, &
absidam siue tribunam egregio opere musiuo exornauit. Quæ omnia in tabula ad absi-
dæ dextram musiuis carminibus exprimuntur, præfixis illis de visione nocturna Innocen-
tij III. conspicientis pauperulum humeris Ecclesiam Lateranensem sustentantem. Illa
nos exscripsimus^h, vbi de hac visione erat tractandum, cætera hic subiungimus.

FRANCISCI proles, primus de sorte MINORVM,
(HIERONYMVS, quarti NICOLAI nomine surgens)
Romanus Præsul, partes circumspicit huius
Ecclesiæ certâ iam dependere ruinâ,
Ante, retroque leuat, destructa reformat, & ornat,
Et fundamentis partem componit ab imis.
Postremo, quæ prima Dei veneranda refulsit
Visibus humanis, facies hæc integra sistens,
Quo fuerat, steteratque situ, relocatur eodem.
Præsulis ecce tui, Deus, hæc complectere vota,
Quæ tibi persoluit, domus huius amando decorem;
Serua, viuifica cælo, terraque beatum,
Effice, nec manibus tradas hunc hostis iniqui.
Ingrediens populus deuotus munera sumat,
Quæ bonus hic Pastor dedit indulgendo benignè;
Et larga pietate Pater peccata remittens.

Anno ab Incarnat. Domini nostri Iesu Christi M. CC. XCI.
Pontificatus eiusdem Domini Nicolai an. IV.

In alia tabula ad læuam absidæ musiuis etiam characteribus descripsit & enumerauit XVI.
præcipua sanctuaria, & reliquias, quæ in ambitu Basilicæ conseruabantur. Omnia exscri-
psit Onuphrius Panuinusⁱ in descriptione huius sacræ Basilicæ, & quæ præter hæc addi-
ta sunt, adiunxit. Totam item Basilicæ absidam è musiuo, B. Virginis & aliquot Aposto-
lorum imaginibus depictis ornauit, quemadmodum etiam liquet ex hoc elogio in absidæ
fascia sub musiuo exarato. Partem posteriorem & anteriorem ruinosas huius templi à funda-
mentis readificari fecit & ornari opere musaico NICOLAUS PAPA QVARTVS FI-
LIVS S. FRANCISCI, & sacrum vultum Saluatoris integrum reponi fecit in locum, vbi primum
miraculosè populo Romano apparuit, quando fuit ista Ecclesia consecrata An. Dom. M. CC. XCI.
Ad latus

i Panuln. in
4, basilica.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Ad latus dextrum super fasciam subtus Apostolorum imagines, exprimitur nomen artificis, quem Minoritam fuisse asserit Marianus, de quo ego dubitauerim, neque enim in hac absida, aut in illa Basilicæ S. Mariæ Maioris *Fratri* prænomen affigitur, neque alium habeo huius rei coassertorem; quare non hunc, sed socium dixerim Franciscanum, ut ipsæ denotant inscriptiones. A latere enim dextro ita habetur. *Iacobus Torriti pictor cum socio hoc opus Mosyacam fecit*; A sinistro vero sub depicta paruuli fraterculi effigie. *Frater Iacobus de Camerino socius magistri operis recommendat se misericordie Christi & precibus sancti Ioannis*. Hemyclicum vsque ad Tophorum, vbi in tholi speciem incuruatur, totum è nobilissimo marmore sectis tabulis incrustatum est, in cuius medio est Sedes Pontificis Romani, emblematis & quibusdam figuris ornata, ac sex marmoreis gradibus imposita; de qua antiqua hæc carmina leguntur.

Hæc est Papalis Sedes & Pontificalis:

Præsides & Christi de iure Vicarius isti.

Et quia iure datur, Sedes Romana vocatur.

Nec debet vere nisi solus Papa sedere,

Et quia sublimis, alij subduntur in imis.

Totam chalcidicæ testudinem musiuo exornarunt prædicti artifices, atque ante omnia inter quatuor fenestrarum interstitia nouem Apostolos depinxerunt. In absidæ vero curuitate sub S. Saluatoris facie, quæ populo Romano apparuit, crux est elegantissima, à cuius utroque latere extant B. Virginis Mariæ, S. Ioannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Andreæ, & Ioannis Euangelistæ, Sanctorum Francisci & Antonij de Padua, & huius Nicolai Papæ Quarti simulachra. A parte exteriori hemyclici pulchrè exarari fecit effigiem B. Virginis, & propè eandem S. Claræ Virginis imaginem.

XVII. Similiter exorsus est adornare S. Mariæ Maioris basilicam eisdem adhibitis artificibus; sed morte præuentus non potuit perficere. Vltimam manum apposuit Iacobus de Columna Diaconus Cardinalis, in quem, & in vniuersam familiam Columnensem, multa contulit Nicolaus beneficia. Absolutum est opus anno tertio ab obitu Nicolai; ita enim habetur in absidæ curuitate à latere dextro. *Iacobus Torriti hoc opus fecit*, à sinistro vero. *Anno M. CC. xcv.* Amplissimis Indulgentiis basilicam affecit, quæ partim musiuis tabulis absidæ lateribus affixis exprimuntur. Bullas concessionum datas anno primo sui Pontificatus, nobis curauimus transcribi.

XVIII. Assumptus hoc anno mense Decembri, secunda Cardinalium creatione à Nicolao facta, MATTHÆVS AQUASPARTANVS, ex Cardinale tituli S. Laurentij in Damaso, ad dignitatem Episcopi Cardinalis Portuensis & S. Ruffinæ. Ad Archiepiscopatum Iadræ (quæ insula est & vrbs primaria Liburnorum ditionis Venetæ, corpore S. Symeonis qui CHRISTVM vlnis excepit, commendatissima) per obitum L. pastore vacantem F. IOANNES Minorita. Ad vniuersalis Ecclesiæ. 2. Idus Febr. In eadem ditione Veneta Episcopatu Feltrensi & Bellunensi vnitis, præfectum F. IACOBVM Minoritam constat ex quodam diplomate^a Nicolai hoc anno dato, quo ei concedit licentiam testamentum condendi, reseruat tamen ea bona quæ prius erant Ordinis Minorum cuius, inquit, professor extitisti. Data administratio Episcopatus Alifani, aliis Alliphani, in regione Samnitum Archiepiscopo Regino in Calabria Minoritæ GENTILI, quem superius^b ad dictam sedem diximus euectum. Concessa ei ampla potestas absoluedi à censuris omnes tam Clericos, quam laicos, qui auxilio vel consilio fuerunt Petro Aragonio vel eius hæredibus contra vtrumque Carolum Siciliæ Regē. Misso tamen Genuam pro negotiis Terræ sanctæ, amandatum est ei^c, ut cum Carolo Rege illuc ituro ageret, eique esset adiutorio, honestis consiliis, dignisque fauoribus, & auxiliis pro eo apud Genuenses, inter quos pollebat authoritate, solerter agendo; iisque prohiberet ne quidquam haberent cum Siculis commercij.

XIX. Obiit circa hunc annum B. P. LVPVS S. Francisci discipulus, in conuentu Burgenfi, sepultus in ædícula primæua S. Francisco sacra, quæ extractâ augustiori Ecclesiâ, sacellum S. Francisci vocabatur: Iacuit ibi humi, licet non sine Fratrum reuerentiâ crate ferreâ contextus, vsque ad annum milles. sexcentos. quartum; quo ædis præfectus

Cardinalis
Aguaspartanus
fit Episcopus
Portuens.
Fr. Ioan. Archiepisc.
Iadrensis.

a Epist. 143.
Fr. Iacobus
Episcopus Fel-
trensis.

Fr. Gentilis
Archiep. Re-
ginus admini-
strator Ali-
fani.

b An. 1279.
n. 28.

c Ep. 75. 76.
& 736.

Mittitur Ge-
nuam ad res
serias.

Moritur B.
Lupus.
Chro. antiq.
Hist. MS.
prou. Bur-
gen. con. 1.

ANNO CHRISTI
1291.NICOLAI IV.
ANNO 4.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 19.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 84.

Balthazar de la Hoz, sancta ossa miro odore fragantia exhumauit, & in decentiorem transtulit locum. Hinc translata anno milles. sexcent. quintodecimo per Antonium de Villacre tunc Guardianum ad honorificum reconditorium eminentiori loco paratum ad latus Euangelij in facello maiori.

*Nicol. de Ly-
ra sit Fran-
ciscanus.*

*a Gonz. in
conu. Pari-
sien.*

*b Rioche in
compend.
temp. l. 3.*

*par. 3. c. 92.
c Rodul. fol.
327.*

*Quo certo
anno.*

*d Genebr. in
chronol. sub
Cœlest. IV.*

*e Gonz. in
prou. Franc.
con. 26.*

*f Idē vtro-
que loc. cit.
An fuerit
Hebraus?*

*g Idē in con.
Parif.*

Eius patria.

*Quando scri-
psit.*

Suum nomen Minoribus dedit venerabilis, & omnium calamis commendatissimus **XX.**
Doctor NICOLAUS DE LYRA hoc anno vel sequenti, modo conueniat computatio chronologica mortis, quam Gonzaga ^a ex Epitaphio exscripsit, cum illa quam assignauit Ioannes Rioche ^b, & Petrus Rodolphus ^c annorum, quos in religione transegit. Mortuus est enim, ut habetur in sepulchrali lapide, anno milles. tercent. quadragesimo. In religione vixisse quadraginta octo habent citati Doctores, quod verosimilius puto, quam quod scripsit Gonzaga, Minoritam egisse annis sexaginta octo, erroremque puto contigisse in notis, atque pro 48. scriptum 68. Quare si ab anno, quo mortuus est, retro connumereres, & demas quadraginta octo, recurret annus, quo initiatus est in hunc vel sequentem. Quo fit, ut minus probabile sit quod Genebrardus ^d innuit circa annum milles. ducent. quadragesimum factum Franciscanum, & quod Gonzaga ^e scribit monasterium Minorum Vernoliense in Normannia inchoatum, seu Franciscanos illa vrbe exceptos anno decimo post millesimum ac tercentesimum. Etenim si hoc in loco apud Franciscanos initiatus Lyra, ut asseritur in eius epitaphio, asseritque non semel Gonzaga ^f, idque hoc anno, ut statuimus, vel prius, uti computum infert Gonzaga, necesse est ut ante hoc tempus in illa vrbe locum obtinuerint Minoritæ. Hebræum hunc genere fuisse constantior est fama, an item professione & fide ante susceptam Christianam, non ita constat. Suadet fuisse ultra multorum testimonia, dicentium prius celebrem Iudæorum Rabbinum, seu Magistrum è Iudaismo ad fidem Christianam conuersum, eius peritia in lingua, idiotismis & moribus Hebræorum, ex quibus passim pro eis conuincendis argumenta deducit. Dissuadet, quod refert Gonzaga ^g matrem eum parturientem summis doloribus cruciatam à Christianis mulieribus persuasam vouisse, se, suamque prolem, **CHRISTO** sacraturam, modo è periculofissimo liberaret puerperio; & continuo Nicolaum hunc felicissimè enixam, vota sua confestim reddidisse: certè eius epitaphium clarè dicit non diu in mundo hæsisse, sed citò ad religionem conuolasse. Vernerus in fasciculo temporum sub Nicolao III. aliorum innuit opinionationes, aitque frequentasse scholas Hebræorum, vel ab amicis Iudæis eorundem linguam didicisse.

Patria eius clarius describitur in sepulchrali lapide, quam quodd dubitandi subest **XXI.**
ansa iis, qui suum velint, aut Batauum, Flandrum, vel Anglum fuisse causentur. Apertè enim Cœnotaphium (quod sub mortis annum dabimus opportunius) ortum ait in oppido Lyræ, Ducatus Normanniæ, & in vrbe eiusdem prouinciæ Franciscanum habitum induisse. Statim ab ingressu in Ordinem commentari cœpit aliqua volumina sacræ Scripturæ, atque anno milles. ducent. nonag. tertio in Isaiam scripsisse ipse significat in caput secundū, multis vero annis ad plenum Genesim interpretatum scribit sub capite primo. Ad vniuersa Biblia commentaria iam addidisse sub anno milles. tercent. trigésimo probat humilis illa eiusdem deprecatio sua manu scripta in Conuentu Vernoliensi, in quo initiatum diximus, & seruantur multa eius autographa, quorum vnum ita conclusit. *Ego Deo Optimo Maximo gratias ago, qui mihi gratiam scribendi, secundum modulum ingenij mei, super omnes libros in Biblia contentos dedit, & quoniam probabiliter timeo in pluribus defecisse, tum propter magnitudinem operis, tum propter scientiæ meæ paruitatem, ideo de defectibus veniam postulo, & de alijs ad laudandum Deum mecum legentes inuito, deprecans humiliter & deuotè, ut apud Dominum me velint suis orationibus adiuuare. Quod actum est Parisiis anno Domini 1330.* Ex his eiusdem autographis, & alijs aliundè acceptis atque inter se collatis Fr. Franciscus Feuardentius, Ioannes Dadræus & Iacobus de Cuilly opera eius accuratè & ex ordine disposita euulgarunt anno 1590. quæ postea limatiora & auctiora prodire Duaci cum obiectionibus Pauli Burgenfis, seu de sancta Maria, ex Iudæo Christiani; qui multa ex professo studuit in Lyrano carpere. Sed Fr. Matthias Doring conatus est Lyranum ab importunis hominis obiectionibus defendere. Vnde factum est ut in eisdem codicibus attexantur & illius obiectiones & huius responsiones. Multa alia

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1291. ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 19.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 84.

alia scripsit præter glossam litteralem, & moralem, opuscula, quæ partim circumferuntur, partim adhuc latent, quorum aliqua penes me habeo. Piam eius contemplationem de vita & gestis S. Francisci, quam nos edidimus simul cum opusculis eiusdem S. Patriarchæ, scripsisse post elucidatam sacram Scripturam ipse monet in principio. Iudæos summo studio laboravit ad agnitionem veritatis reducere; verbis, scriptis, sermonibus eorum confutabat errores, neque quidpiam intermisit, ut proteruam gentem à cæco errore reuocaret.

XXII. Eius nomen & scripta magnis & variis elogiis plures commendarunt authores, quorum præcipua hic offerre operæ pretium putamus. Gulielmus Eysengrenius^a in catalogo testium veritatis eum *sanctum* vocat, deinde subiungit. [Philosophus, Rhetor, & Theologus, diuinus certè vir, atque in disciplina monastica exercitatus, fide Catholicus, in lege Dei atque sacris Scripturis doctissimus, Hebræo & Latino instructus eloquio, spiritus opibus, posthabitis voluptatibus, religioni Christianæ, ac diuino honori consulens, ita vixit ut usque ad tempora nostra vix parem habuerit, nedum superiorem vel sanctitate vitæ, vel doctrina & scriptis. Scripsit, &c.] Ioannes Trithemius^b [Vir, inquit, in Scripturis sanctis studiosissimus, & longa exercitatione peritus, Hebraica lingua ad perfectum instructus, ingenio promptus, sermone scholasticus, nec minus conuersatione quam scientia venerandus. Scripsit in sacris voluminibus multa præclara opuscula, quibus nomen suum ad notitiam posteritatis deuenit. Quæ quàm utilia, quamque necessaria sint omnibus sacram Scripturam, discere cupientibus, nemo melius nouit, quam qui se in eorum lectione exercitauit. Sunt enim, qui cum ob eloquij simplicitatem æstiment contemnendum, qui mihi videntur & vani & imperiti, ac sacræ scientiæ salutari philosophia indigni, quoniam & simplicitatem Ecclesiasticam vituperant, & verba non res amplectuntur. De opusculis autem huius deuoti & eruditi viri, &c.] Henricus Willot.^c NICOLAUS LYRANVS, non arrogato, sed meritis suis conueniente titulo, *Doctor planus aliis utilis* vocitatus, genere Iudæus, Hebraicarum litterarum ab incunabulis studiosus, & plenè instructus, Bibliorum subtilissimus expositor, Scholasticæ Theologiæ professor, tanta quoque diuinarum Scripturarum vera, pura ac germana intelligentia præditus; ut in eis exponendis nullum eruditissimorum Theologorum sui temporis habuerit parem: quique primus glaciem fregit, posterisque Henrico, Tostato, Rickelio teste, ad vniuersa biblia aditum parauit: ut nullus satis doctrinæ vbertatem, qua se per tot libros effudit, venerari queat. Edidit in singula tam veteris quàm noui Testamenti volumina, Scholasticæ postillæ libros 85. studiosis sacrarum litterarum, ac præcipuè tyronibus ad maiora properantibus non vtilis solum; sed & maxime necessarios. In horum prioribus 50. vniuersum sacræ Scripturæ corpus absque orationis lenocinio & verborum inuolucris, breui, nudo & aperto sermone exposuit; summa in singulis diligentia aperiens litteræ sensum diuinæ Scripturæ sensibus ut præstantiorem, ita difficiliorem, allatis in id veterum Ecclesiæ Patrum expositionibus, & Rabbiorum sententiis, quarum præcipua est apud Iudæos auctoritas: Quo expleto, in 35. posterioribus libris, vtrumque instrumentum illustrauit.]

XXIII. Prædicauerat Fr. Thomas de Auerſa, religiosi cuiusdam sodalitiij concionator in provincia Tuscana de laudibus beati Petri Martyris, atque eo studio extulit vulnera sancto Martyri inflicta, ut S. FRANCISCI stigmatibus detrahere videretur, atque his inani quadam distinctione præferre illa, quæ præclarus fidei Agonotheta constanter pro eiusdem confessione suscepit. Indignati & commoti aliqui ad futilem & odiosam comparationem rem detulerunt Pontifici, qui hominem ad se vocatum corripuit, eiusque superiorem delicti, atque impositæ admonuit poenitentia. Eius Sodalitium quantumvis in diplomate expressum, ego tamen reticeo, nullum enim vel in minima re offendere vellem, neque occasionem ullam præbere querelæ religiosi institutis, quorum singula summè diligo, & debita prosequor veneratione: Ipsum etiam præterirem diploma, nisi tantopere conducere ad nostri Institutoris eiusque stigmatum commendationem.

*Eius graues
quique scri-
ptores com-
mendant.*
^aEysengren.
sub an. 1315.

^bTrithem.
scriptor.

^cWillot. in
Athenis Fræ-
ciscan.

*Reprehendi-
tur quidam
detrahens
stigmatibus
S. Francisci.*

ANNO CHRISTI
1291.NICOLAI IV.
ANNO 4.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 19.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 84.PRIORI..... PROVINCIALI FRATRVM ORDINIS
..... Prouincia Tuscia.Reg. Vatic.
cp. 596.Ponderosum
Ecclesie testi-
monium de
stigmatibus
S. Francisci.

[Cum ad aures nostras insinuatione multiplici peruenisset, quod Frater Thomas de XXIV. Auerfa tui Ordinis, cum in die festiuitatis Beati Petri Martyris publice prædicaret, suis terminis non contentus in obrectationem Stigmatum Crucifixi, quibus beatus FRANCISCVS certo & singulari dono insignitus fuisse dignoscitur, temeraria obiurgatione prorupit, vt signa Dei viui beato Petro Martyri, & beato Francisco mortui Dei signa, & hæc superficialiter sicut cernitur in picturis, ascriberet. Nos super his non sine admiratione commoti, hoc diligenter attendimus, quod sancta Romana Ecclesia de Beato FRANCISCO & STIGMATVM eius infixione sollicita, illa in carne ipsius non superficialiter, sed in interiora per carnem, & neruos, & ossa in quinque partibus manuum, pedum, & lateris in certos & congruos fines ingressa; ita vt non virtute naturæ, sed miraculoso gratiæ dono sic fieri, vel esse potuerit, per testes legitimè comprobatum accepit, & vt sic de Stigmatibus ipsius Beati FRANCISCI teneatur, & venerabiliter obseruetur, irrefragabili sanctione firmavit, ex quo ambiguum videri non potest sacrilegij subire discrimen, quicumque negare vel improbare audeat, quod ipsa mater Ecclesia tantæ sanctimonix spiritu, non omisso humanæ iustitiæ molimine confirmavit. Propterea Fratrem ipsum, vt ex ore eius scire possemus, si secundum ea quæ nobis insinuata fuerant, facti veritas se haberet, ad nostram præsentiam duximus euocandum, qui postmodum in nostra præsentia constitutus, post aliquam discussionem fuit spontè confessus, quod de signis huiusmodi prædicauerat ea in martyre præfato viuentis Dei fuisse, non mortui, & quæ in B. FRANCISCO fuerant, fuisse Dei mortui, & non viuentis. Nos igitur dicti Fratris assertionem improbam, & temerariam attendentes, qua de Salvatore & Stigmatibus eius periculosè distinguens, CHRISTVM in sanctis suis asseruit nunc mortuum, nunc viuentem, cum tamen, qui manet in æternum CHRISTVS, non minus, aut plus viueret Martyri, cum illum signo Martyrij coronauerit, quàm Militanti Confessori, qui crucem suam tulerat, & nudus nudum sequebatur, cum dedit illi, vt STIGMATA sua excellentissimo priuilegio in carnis suæ materia præsentaret, quæ quidem viuo adhuc ipso Confessore, ac postmodum diem functo humanis oculis, & tactui patentissimè claruerunt: memorato Fratri Thomæ, vt iuxta ea, in quibus perniciosa subtilitate deliquerat, pœnam agnosceret, pro nostra quidem patientiâ suo demerito leniorem, prædicationis officium ac docendi ministerium vsque ad septennium nos interdixisse cognoscas. Quocirca discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus interdictum nostrum huiusmodi circa ipsum Fratrem Thomam procures, & facias inuiolabiliter obseruari, & tu ouem tuam cognoscens, ac morbum eius, & appositam medicinam, sic illam boni pastoris more custodias, vt ipsa & aliis per exemplum, & sibi per meritum obedientiæ conualescat, & ex hoc tuæ custodiæ reëctitudo dignè possit à nobis in Domino commendari. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 12. Kal. Decembris, anno 4.]

Admirabilem prorsus, & penè incredibilem Ordinis iam sub hoc tempore fecundita- XXV. tem nihil tam mihi probauit, quam regeſtum Pontificis Nicolai, qui dum Sodalitium temporalibus non potuit, ſpiritualibus vberius affecit beneficiis: Etenim omnibus ferme Fratrum, & Sororum domiciliis multas conceſſit indulgentias, quarum tranſumpta nos apertius deducunt in notitiam cœnobiorum quæ tunc extiterunt, licet authores & fundationis tempus omnino nos lateant. Præter illa, quæ per ſingulos annos hucusque diſtribuimus, tot ſunt ſub hoc vno regeſta domicilia, vt tædium & confuſionem paritura non dubitauerim, niſi clariori methodo, & faciliori ordine diſponerentur, quàm inter ſe habeant in prædicto regeſto. Illum præ omnibus elegi, ſingula per diœceſes diſtribuere, atque has ipſas clara methodo alphabetica recensere. Illarum ædium quarum ſubſunt aliqua monumenta vel MSS. vel penes probatos authores, ampliorem dabimus notitiam, cæterarum vero dabimus eam ſolam, quæ ex Pontificiis Indultis poſſit hauriri: Ad ſingulas adiungemus notam epiſtolæ, ſeu numerum, ſub quo exſcribitur diploma in regeſto, vt monumentum quodcumque ex his perquirenti, facilius occurrat. Illud monemus ſub

eodem

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

eodem numero, & formula, variarum ædium Indulgentias quandoque adnotari; & confundi domos Minorum cum monasteriis Clarissarum, quæ tamen nos dabimus separatim.

CONVENTVS FRATRVM.

Aginnensis diœcesis in Gallia ad Garumnæ fluvium.

XXVI. Aginnensis diœcesis ab Aginno, vulgo Gallico *Agen*, vrbe Nitiobrigum sub Archiepiscopo Burdigalensi nuncupata sequentes habet Conuentus; Aginnensem corruptè apud Gonzagam^a Ageriensem, à prima origine extra vrbis mœnia erectum, & ex deauratis Ecclesia & claustrò *deauratus conuentus* vulgo nuncupatum, iussu Philippi Vallesij Gallorum Regis, ne Anglis Aquitaniam vastantibus arcis loco pro expugnanda vrbe deseruiet, solo æquatum, anno 1338. Arnolde tunc vrbis Episcopo, & loci Guardiano Fr. Bertrando Dorteille. Totius marmorei claustrî materia collata est Canonicis Ecclesiæ matricis S. Stephani, ex qua alterum perpulchrum sibi construxerunt. Concesso Fratribus intra urbem hospitali S. Georgij, ex Regis, Consulium, piorum & Domini de Mompezat eleemosynis ædificatus est alius conuentus circa annum 1344. Conuentibus Fratribus statuit sibi in chori medio anno 1576. sepulchrum, & primus sibi fundatoris nomen vindicauit Franciscus de Mompezat, Dominus de Laugnac. Transiuit hic locus à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes anno 1517. Anno vero 1561. in primis Galliæ tumultibus ab hæreticis excitatis, capta vrbe structo ex libris, sacra suppellectile, imaginibus, atque altaribus in media Ecclesia rogo, maiori ex parte domus exarsit. Recuperata deinde ciuitate redditus est Fratribus conuentus, & refarcitus ex piorum eleemosynis. Quotannis in prima Dominica Quadragesimæ ad illam ædem fit publica & solemnis processio ab vtriusque Ecclesiæ Collegiæ Capitulis, & vrbis Magistratibus pro reddendis gratiis S. FRANCISCO, quod aliquando ad publicas & instantissimas Ciuium supplicationes urbem à depascente lue liberauerit. Ad læuam altaris maioris extat mausolæum Dom. de Monluc Aginnensem, & Condomensium Senescalli, acerrimi Christianæ fidei defensoris. Concessit huic Ecclesiæ Pontifex Nicolaus Indulgentiam vnus anni, & quadraginta dierum pro festiuitatibus Annunciationis, Purificationis, Natiuitatis, & Assumptionis B. Mariæ, SS. Francisci, Antonij, & S. Claræ quinto Kal. Octobris an. 4. Habetur diploma sub num. 514.

Con. Aginnensis.
a Gonz. in prou. Aquit. antiq. con. 13.
Mon. MSS. illius prou.

XXVII. In eundem modum 6. Kal. Octobr. sub numero 553. habetur concessio pro Ecclesia Conuentus de Marmanda eiusdem diœcesis, quem Reges Angliæ, dum rerum potiebantur in Aquitania, construxisse anno 1265. vetusta quædam testatur membrana, eoque anno in die Natiuitatis B. Virginis Fratres eandem ædem instructissimam, & vndique absolutam inhabitare cœpisse. Translatus est à Conuentualibus ad Obseruantes an. 1522. & ab hæreticis an. 1560. circa festum S. Catharinæ magna ex parte dirutus, Fratribus partim Reolam, partim Burdigalam dimissis. Secundo, anno 1569. sub mense Martio iterum à Nouatoribus vrbe capta conuentus etiam igni traditus est. Passi sunt ibi F. IOANNES GOSSENIUS septuagenarius primum ad palum in medio foro alligatus, deinde plumbeis sphaerulis transuerberatus, quia CHRISTI fidem hostibus instantibus renuit abnegare; F. RAYMUNDVS ROISELLIVS ab hæreticis gladio transfixus dum ad preces Domini de Vaiaumont Aginnensis, & Condomensis Senescalli ad locum, qui vulgo *Bel-puy* dicitur, sacris operaturus abibat. Illud de F. PREDVFOVR loci Guardiano patientiæ exemplar refertur, quod cum ad oppidum *Gountant* M. P. III. à Marmanda in solemnibus Natiuitatis Dominicæ prædicaret de altissimo Incarnationis mysterio, hæretici ministri comprehensum ad palinodiam eorum quæ catholicè prædicauerat per vim cogere nituntur; sed dum constanter recusar, habitu ad nates truncato, & verendis denudatis, Marmandam post illata vulnera dimittunt.

Con. Marmanden. Indid. con. 19.
Mon. MSS.

Fr. Ioann. Gossonius martyr.
Fr. Raymundus Roissellius martyr.

F. Predusfour misere illusus ab hæreticis.

Con. Condomiensis. Idè in prou. Aquit. rec. con. 15.

Fr. Raymundus Roedanus martyr.

XXVIII. Pro eisdem diebus sub numero 517. habetur Indulgentia pro Ecclesia Condomensis Conuentus, cuius authorem scribit Gonzaga Ioannem Anglum Condomensium Comitem; destructum vero & spoliatum ab hæreticis anno 1569. Ibidem passus est

F. RAY

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. AN. 19. NORVM AN. 84.

Con. Neyria-
ci.
Indid. con.
17.

F. RAYMUNDVS ROEDANVS impio hæreticorum mucrone transfixus. Ex parte reædificatum hunc locum aliquot Fratres inhabitant. Pro eisdem ac S. Iacobi Apostoli diebus sub numero 553. indultum est conuentui de Neyriaco, cuius authorem vult Gonzaga Albretensium Comitem, ab eoque ædificatum anno 1367. Sed ex hoc Vaticano monumento priorem eius ætate fuisse constat: fortassis alio translato vel reædificati sub illo anno hic Comes exitit fundator.

Albiensis diæcesis in Gallia ad auriferum Tarnem.

Con. Castro-
rum.
Idē in prou.
Aquit. an-
tiq. con. 4.
Mon. MSS.
illius prou.

Fr. Ioh. Trä-
querus mar-
tyr.

Sub numero 294. habetur Indulgentia pro festiuitatibus Natiuitatis, Annunciat. Pu- XXIX.
rificat. & Assumpt. B. Mariæ ac SS. Francisci & Antonij pro Ecclesia Conuentus Ca-
strorum Occitaniæ ciuitatis. Certam huius loci originem non est, qui scribat, licet Gon-
zaga & Monumenta Aquitaniæ antiquioris dicant parum à morte S. Francisci constru-
ctum ab eiusdem Ciuitatis Comitibus. Ab hæreticis semel atque iterum combustus
anno 1561. ita dirutus fuit, vt seminibus terræ mandandis ad annum 1600. deseruiret.
Quo tempore sub Henrico IV. cœpit reædificari & à Fratribus inhabitari. Passus est
ibidem B. IOANNES TRANQUERIVS Clarissarum confessorius, cum reliquis
Fratribus carceris pedorem, inedia, & angustias: cæteris tandem dimissis, hic quia
feruentius in hæreticorum perfidiam inuehebat, extra ciuitatem actus, gladiis confos-
sus, & glandibus tormentariis oppetitus, gloriosum absoluit martyrium. Nec inultum
reliquit Deus, ultionum Dominus, hoc flagitium; nam immissa grauissima peste adeo
ciuitas ipsa Castrensis ab hæreticis tyrannicè possessa, atque occupata, deformata est, vt
nihil diuersum à mortis imagine in ea per longum tempus apparuerit; ita vt vix vigesi-
ma eius accolarum pars superfuerit.

Con. Lautri-
ci.
Idem prou.
Aquit. recet.
22.

Sex Minori-
ta martyres.

In eundem modum, & sub eodem numero memoria habetur Conuentus Lautrici XXX.
Aquitaniæ vrbs, quem recentem nimis facit Gonzaga, & anno 1550. à Petro Lautri-
censium Vicecomite constructum asserit: Intelligendus forte de restaurato, vel no-
uiter reædificato cœnobio, cuius Ecclesiam monet consecratam fuisse anno 1533. Sæ-
uissime in hunc locum, & sex accolæ Franciscum Pellicerium eruditum doctorem, &
disertum concionatorem, loci Guardianum, Antonium de Rupe, Hieronymum Gray-
setum, Alexium Sansonem, Rogerium Viguerium, & Ioannem Richardum anno 1568.
debacehati sunt hæretici: Nam & ipsum locum funditus euerterunt, & præfatos Pa-
tres supra modum cruciatos crudelissimo mortis genere affecerunt: Attamen reædifi-
catus locus postea à Fratribus est reassumptus.

2214. 1007

Amerina diæcesis in Vmbria & prou. Romana.

Con. Serra
Aluiani.
Rodul. fol.
254.
a An. 1232.
n. 24.

Con. Lunia-
ni.

Pro iisdem diebus B. Virginis, & festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, & B. Claræ ha- XXXI.
betur sub numero 264. Indulgentia pro Ecclesia Conuentus S. Illuminatæ prope Ser-
ram Aluiani in Vmbria. In ea iacent B. Tentalbene, de quo nos alias & B. Ioannes de
Aluiano miraculis clari. In eundem modum habetur ibidem pro Ecclesia Conuentus
Luniani. Vterque locus spectabat ad prouinciam S. Francisci & Custodiam Tuder-
tinam.

Ardmachana diæcesis in Hibernia in prou. Vltonia.

Con. Arama-
chanus.

Mon. MSS.
prou Hiber-
nia.

In ipsa Metropoli Ardmachana, in qua & prima sedes, nobilis erat olim Conuentus XXXII.
Minorum, piorum virorum seminarium, cuius fundatorem quidam volunt Principem
quendam ex domo Onellia, alij Mac Domhnaill Galloglach. Habetur sub numero
615. 2. Non. Ianuarij, an. 3. Pontif. Indulgentia pro prædicti conuentus ecclesia in festi-
uitatibus Annunciationis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij Confessorum, ac S. Clare
Virginis, & per octo dies festiuitates easdem immediate sequentes, necnon in anniuersario
die Dedicationis ipsius Ecclesiæ. In eo Conuentu communi consensu admise-
runt reformationem Patres Conuentuales in virtute litterarum Apostolicarum pro
vniuersa prouincia reformanda concessarum, Ministro tunc Prouinciali Gualtero
Mac-

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS Mi-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Mac-Vad, & negotium vrgente Principe Ioanne Onellio circa annum 1518. In postremo bello aduersus Anglos destructus est hic conuentus, & religiosi tutiora petierunt loca, in quibus quantum licet, semper conati sunt sui Instituti legibus inhærere. Illic comprehensi per quendam Donaldum hæreticum Fr. Rogerius Mac Congaill, Fr. Conatius Macvarta, & Fr. Pergallus Bardeus, & habitibus denudati crudeliter flagris cæsi per publicas vrbis plateas anno 1565. magno sui relicto desiderio & communi sanctitatis opinione ibidem decesserunt duo Fratres laici Felemeus Ocorra senex & Henricus Fremlamhaidh.

Asloiensis diæcesis in Noruegia sub Archiep. Nidrosien.

XXXIII. Sub numero 517. anno 4. Idibus Septembris habetur Indulgentia pro prædictis festiuitatibus, & octauis, & anniuersario die dedicationis templorum pro Ecclesiis Asloiensis, Mestranensis, Tunsbergensis, & Konolengis conuentuum, quorum nullum suppetit aliunde monumentum, nisi quod Asloensis fundator mihi constet ex eodem Nicolai regesto, in quo sub numero 589. refert Pontifex eum fundasse, & fundum concessisse nobilem virum Aquinum Ducem Noruegiæ, atque ad eandem ciuitatem suæ ditioni subiectam, consentiente S. Rege Noruegiæ, Fratres prouinciæ Daciæ euocasse, quos tamen vehementer molestarunt E. Episcopus & Simon Archipresbyter Asloensis, non obstantibus contrariis Indultis Pontificiis. Quare in hac controuersia eo vsque processum est, vt Pontifex vtrumque ad Curiam citauerit misso diplomate ad Abbatem monasterij S. Michaëlis, & Præpositum, ac Bardonem Serglorum canonicum Ecclesiæ SS. Apostolorum Bergensis.

Varij conuentus in Noruegia.

Atrebatensis diæcesis in Gallia Belgica.

XXXIV. Similis habetur Indulgentia sub numero 294. pro Ecclesia Conuentus Bethuniæ, Comitatus Arthesiæ oppidi, maxime Catholici & suo Regi fidelissimi. Eius structores dicit Gonzaga fuisse nobilem virum Robertum gubernatorem, & Blancham coniugem, idque sub anno 1336. Ex hoc monumento constat vel errorem esse in numeris, vel hos non fuisse primos huius loci authores. Vnicum est monasterium in hoc oppido, quo fit, vt Fratres magis diligantur ab oppidanis. Consecrata est Ecclesia S. Agneti, & dedicationis dies anniuersaria celebratur in Dominica infra octauam Apostolorum Petri & Pauli. Floruerunt in hoc monasterio, etsi paruo, plurimi viri pietate & doctrina conspicui.

Con. Bethunia. Gonz. in prou. S. And. con. 8.

Balneoregiensis diæcesis in prou. Rom. & ditione Pontif.

XXXV. Eadem Indulgentia habetur sub numero 413. & tertia Idus Augusti pro Ecclesia Conuentus Balneoregij, vulgo Italico *Bagnerea*, ortu S. Bonauenturæ celebris. Spectat hic locus ad custodiam Vrbeuetanam Patrum Conuentualium. In eadem diæcesi est locus Montisflaconis, quem sub hoc tempore præstitisse constat ex monumento Vaticano, quo Pontifex Nicolaus Idib. Ianuar. an. 3. sub num. 639. donat eiusdem loci incolis quendam hortum Ecclesiæ Romanæ, suæ domui vicinam.

Con. Balneoregij.

Con. Montisflaconis.

Bergensis diæcesis in Noruegia.

XXXVI. Sub num. 517. an. 4. habetur Indulgentia pro Ecclesia conuentus Bergensis vrbis, quæ Noruegiæ emporium est, in festiuitatibus prædictis B. Virginis Mariæ, & S. Osaui Martyris, in cuius honorem Ecclesia illa fuerat constructa, nec non SS. Francisci & Antonij & B. Claræ, & per octauas, ac in anniuersario die dedicationis templi. Spectabat hic locus ad prouinciæ Daciæ, olim florentissimam, & Custodiam Noruegiæ; sed simul cum reliquis omnibus Minorum conuentibus per illam regionem longè latèque grassante hæresi fuit destructus.

Con. Bergensis.

ANNO CHRISTI	NICOLAI IV.	RVDOLPHI IMPER.	RELIGIONIS MI-
1291.	ANNO 4.	OCCID. ANNO 19.	NORVM AN. 84.

*Bisuntinae diæcesis in Burgundia comitatu.*Con. Graia-
ensis.

Sub numero 640. anno 3. habetur Indulgentia pro prædictis quatuor festiuitatibus xxxvii. B. Virginis earumque octauis pro Ecclesia Conuentus Grayacensis, qui olim erat prouinciæ Burgundiæ, & custodiæ Bisuntinæ.

*Bononiensis diæcesis in Italia in regione Romanula.*Con. Riccar-
dina.Rodul. fol.
267.

Sub numero 126. anno 3. habetur similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Riccar- xxxviii. dinæ pro dictis B. Mariæ festiuitatibus, SS. Francisci & Antonij, & B. Claræ Virginis, earumque octauis. Hunc locum illustrauit magister Franciscus Castellus concionator celeberris, & illustribus dotibus præclarus. Fundatorem asserit Petrus Rodolphus Accursium de Accursiis Bononiensem Legum glossatorem; quo tamen certo tempore non dicit.

*Burgensis diæcesis in Hispania in Castella veteri.*Con. de Frias.
Gonzag. in
prou. Can-
tab. con. 16.

Sub numero 331. an. 4. Indulgentia pro dictis festiuitatibus & SS. Francisci & Anto- xxxix. nij earumque octauis pro Ecclesia Minorum vrbis de Frias. Primæuus conuentus S. Iuliano sacer longiusculè distabat à ciuitate, sed subiectus inundationibus cuiusdam riuuli, & rumori garrularum lotricum quæ illuc ob aquarum penuriam lotum ibant: Quare sub Sancio Rege (quoto tamen non scribit Gonzaga) aliæ Fratibus ædes concessæ, S. Mariæ Magdalænæ dicatæ, & Leprosis curandis prius destinatæ. Idem Sancius, & aliquot ex successoribus priuilegiis affecerunt syndicum Fratrum.

Con. Castri
de Ordiales.
Ibid. con. 10.

Sub numero 341. eiusdem anni Indulgentia pro eisdem & S. Claræ festiuitatibus in XL. Ecclesia conuentus Castri de Ordiales, quem S. Francisco coæuum volunt oppidani. Constructus est ex diuersis accolarum, & exteriorum mercatorum, quibus olim oppidum florebat eleemosynis.

*Castellana diæcesis in Italia in finibus Vmbriae.*Con. Moto-
nis.
Rodul. fol.
254.a An. 1215.
n. 3.

Con. Mercatelli.

Sub numero 264. eiusdem anni similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Motonis, XLI. aliis Montoni, quem Fratibus concessum ait Rodolphus anno 1308. die 29. Aprilis sub Clemente Quinto cum assensu Concilij Viennensis. Quo pacto hoc intelligendum sit, nescio, dum constat ex hoc monumento iam Fratres hunc locum possedisse; nisi fortassis nouus sit sub illo tempore locus constructus, vel ille ipse, qui extabat, translatus sit ad illos qui se puriores regulæ sectatores sub Clemente prædicabant. Floruisse ibidem multos viros insignes scribit idem author, quorum memoria desideratur. Ibidem similiter pro Ecclesia conuentus oppidi Citerne, in quo alias a diximus S. FRANCISCVM vnum atque alterum egregium miraculū perpetrasse. Vbi Fratrum extructum est domicilium, præexistebat oratorium sub inuocatione S. Mariæ. Annexa est huic loco capella S. Antonij, quæ fundata est in Ecclesia S. Iacobi. Sub numero 517. similiter pro conuentu Mercatelli, oppidi trans amnem Nestorem dum à Perusio descenditur. Huius loci mentionem habes apud Rodolphum in recensu Conuentuum prouinciæ Marchiæ Anconitanæ, sub custodia Feretrina. Eum asserit acquisitum sub Ioanne XXII. sed ex hoc loco constat antiquiorem esse, imo ex quadam bulla Innocentij I V. ibid. asseruata, infertur constructum ante annum 1244.

*Castrensis in Italia in prouincia Romana.*Con. Montis-
alti.
Con. Cice-
stren.

Sub numero 184. Similiter pro eisdem, nec non S. Crucis festiuitatibus Indulgentia XLII. pro Ecclesia conuentus Montis-alti. Spectat ad Patres Conuentuales prouinciæ Romanæ, & Custodiæ Viterbiensis. Ibidem similiter pro Ecclesia Cicastrensis conuentus in Anglia, quem tamen longe antiquiorem esse nobis constat ex quadam commissione facta

ANNO CHRISTI NICOLAI I V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84

facta Episcopo Wintonien. Decano & Guardiano Cicestriensibus per Innoc. IV. an. II. sui Pontif. 16. Kalend. Octob. & habetur in eius regesto num. 181.

Cornuetensis in Italia ad littus maris Tyrrheni.

- XLIII. Ibidem in eisdem festiuitatibus excepta illa S. Crucis, pro Ecclesia vrbs Cornuetana, vulgo *Corneto*, tempore æstiuo aëris insaluberrimi: Olim celebris ciuitas, & magnorum ædificiorum, nunc pene deserta ob aërem infestum. Vnitus est Episcopatus cum diœcesi Montisflaconis. S. FRANCISCVS puerum oppressum ante vestibulum Ecclesiæ cum omnium summa admiratione à mortuis suscitauit.

Con. Cornuetanus.

Ebroicensis diœcesis in Normannia.

- XLIV. Vernolij conuentus eandem ibidem habet Indulgētias. Cuius origo quantumuis apud Gonzagam referatur ad annum 1310. & authorem Ludouicum Franciæ & Nauarræ Regem, consistere non potest, quippe præterquam sub illo anno non Ludouicus vllus, sed Philippus Pulcher regnabat in Gallia, atque ex iis, quæ supra diximus^a de initiato Nicolao Lyrano in hoc conuentu, necessario refertur ante hunc annum cænobium præextitisse: Fortassis postea Ludouicus X. qui successit Philippo Pulchro, & regnare cepit anno 1314. refecit vetustum, vel nouum construxit. Anno 1413. motu Anglorum totus pene conuentus est in cineres redactus; verum paulo post reædificatis ædibus introducta est reformatio disciplinæ regularis, prodieruntque ex hoc loco præter prænominatum Lyranum, viri præstantissimi.

Con. Vernolij.
Gonzag. in prou. Franc. con. 26.
^a Hoc anno n. 10.

Esculana siue Aſculana diœc. in Italia in prou. Marchia.

- XLV. Sub numero 264. Indulgentia in festiuitatibus prædictis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij & B. Claræ, necnon in die anniuersario dedicationis pro conuentu Amatricis, nobilissimi in Samnitibus oppidi infra Truenti fontem, supra quæ altissimi montes eleuantur. Prior loci titulus erat sub nomine S. Mariæ, habetque aliam ædiculam sub titulo S. Mariæ de Filetta ab vniuersitate oppidanorū Patribus Conuentualibus concessam; donationem confirmauit Capitulum S. Ioannis Lateranensis die 29. Ianuar. an. 1569. sub Pio V. soluuntque Fratres annum censum. Aliud etiam habet hic locus membrum sub titulo S. Pauli *da Toci* datum ab eadem vniuersitate an. 1568. Ibidem similiter Indulgentia pro conuentu Accumuli, honesti oppidi in finibus Piceni prope Nursinos montes. Prius ibi erat Ecclesia quædam deserta sub titulo S. Mariæ, quam reædificauit oppidani, & Fratribus donarunt. Vterque hic locus pertinet ad prouinciam S. Francisci, & Custodiam Regni.

Con. Amatricis.

Con. Accumuli.

Eugubina diœcesis in Italia in Vmbria regione.

- XLVI. Similis Indulgentia habetur ibidem pro Ecclesia conuentus Eugubij, vrbs in Vmbria, lanificio & corpore S. Vbaldi celebris, de qua nos alias^b locuti sumus. Iacet apud Minores B. Thomas miraculis clarus, & ibidem docti grauesque viri floruerunt. Similiter habetur pro Ecclesia conuentus oppidi de Caprione, Pisano^c de Capricorno, Rodulpho^d de Caprignano, quem constructum ait à Comitibus de Caprignano; de quo rogatus Ser Franciscus Perusinus.

Con. Eugubij.
^b In appar. Annal. §. 2. n. 2.
Con. de Caprione.
^c Pisan. con. for. 11.
^d Rodul. fol. 254.

Firmana diœcesis in Italia in regione Piceni.

- XLVII. Sub numero 7. habetur Indulgentia in festiuitatibus prænumeratis B. Mariæ Virginis, S. Francisci, & S. Crucis pro Ecclesia conuentus de Penna S. Ioannis. Aliquot ante hunc annis extructum ferunt, sed ad annum 1464. translatus est ad interiora oppidi, vti patet ex inscriptione anterioris lateris Ecclesiæ. Primi loci adhuc perseuerat Ecclesia extra oppidi portam. Floruit hic beatus Ioannes de Penna prædicator veneratione & admi-

Con. de Penna Ioannis.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN.84.

a An. 1271.
n. 8.
b Rodulph.
fol. 257.

Con. Macerata.

Con. Muri.

c An. 1296.
n. 7.

Con. Ripa
Transonis
ampliatur.

d An. 1250.
n. 14.

e An. 3. pont.
ep. 687.

Con. I. 1071.

Con. I. 1071.

Con. I. 1071.

Con. Burgi S.
Laurentij.

Rodul. fol.
261.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

Con. Iaderensis.

ratione dignus, cuius plures virtutes & prodigia alias^a latius retulimus; de quo & illud refert admirandum Rodulphus^a, quod dum in die Ascensionis Dominicæ cantaretur hymnus, IESU nostra redemptio, gradatim & successiuo motu ad singulos versiculos & strophas ille visus sit ab omnibus circumstantibus in altum eleuari. Sub numero 517. in eisdem festiuitatibus, necnon in diebus SS. Francisci, Antonij, & Claræ eorumque octauis habetur Indulgentia pro conuentu Maceratæ, vrbis Piceni, legati totius Marchiæ eâ celebris regione, sed tunc episcopatus Firmani. Floruit ibi M. Bartholomæus de Macerata, olim Commissarius generalis in Lusitania. Ibidem similiter pro Ecclesia conuentus Muri, in quo floruit Fr. Ioannes de Muro Ordinis Generalis Minister, vt aliàs^c dicemus, & S. R. E. Cardinalis. Ad instantiam Fratrum Conuentus Ripæ Transonis, de quo nos alias^d egimus, concessit Pontifex, vt Ecclesia parochialis S. Saluatoris valde vicina, & quæ erat impedimento officium diuinum ritè, & quietè celebrandi, transferretur ad Ecclesiam S. Mariæ de Valle prædicti Oppidi; eaque translata, solum & terra vicina cederent in ampliationem prædicti conuentus. Rei executionem commisit^e hoc anno 4. Idus Februar. Matthæo Canonico Assisinatensi, Marchiæ Anconitanæ in spiritualibus Rectori.

Florentiæ diæcesis in Italia in Etruriæ regione.

Sub numero 660. an. 3. habetur Indulgentia pro Ecclesia Minorum Burgi S. Laurentij de Mugello in festiuitatibus S. Andreæ Apostoli, in cuius honorem eadem Ecclesia constructa est, & SS. Francisci & Antonij, atque in eorum octauis. Coæuus S. Francisco hic locus, quippe Rodulpho teste, in eo habitauit vir sanctus, ibique ferunt fuisse sedile, in quo aliquoties federat, quod in summa habebatur reuerentia.

Iaderensis diæcesis in Insula primaria Liburnorum, ditionis Venetæ.

Sub numero 149. an. 4. Indulgentia pro quatuor præcipuis festiuitatibus B. Virginis & SS. Francisci, & Antonij, earumque octauis in Ecclesia Iaderensis conuentus. Floruit hoc in loco Magister Michaël de Iadera Prouincialis Dalmatiæ, Inquisitor hæreticæ prauitatis, & Episcopus Assarensis. Spectabat olim hic conuentus ad prouinciam Dalmatiæ, & custodiam Iaderensem Patrum Conuentualium, sed postea transiit ad Obseruantes. Traditio est illius populi S. Franciscum, quando abiit in Ægyptum illac transiisse, & locum hunc fundasse. Creuit in magnam molem donec Veneti quod erigendo cuidam Sodalitio impedimento esset, solo maiori ex parte adæquarunt, ita vt angustius, quam par esset, euaserit.

Laoniensis diæcesis in Hibernia in prou. Momonia.

Sub numero 209. an. 4. habetur Indulgentia in festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, & Brandani Confessorum, & SS. Claræ & Brigidæ Virginum, in die etiam dedicationis Ecclesiæ, & per octauas prædictorum festorum pro Ecclesia Minorum Oppidi Aonagh, seu Enatensis in patria dicta *Vrmubhan*, cuius olim Dominus O-Kinney, qui & creditur fundator fuisse conuentus; nunc autem spectat ad Comitem Ormonix. Fratrum domicilium totū corruit, habuitque olim sub Patribus Conuentualibus multa prædia. Ego hunc ipsum Conuentum esse puto, quem Pisanus corrupto nomine vocat *Venatensem*, & custodiæ caput constituit; quare & ego annotaui in margine, fortassis debere dici *Enatensem*.

Limiricensis diæcesis ibidem.

Sub numero 81. eiusdem, Indulgentia pro quatuor supra nominatis festiuitatibus B. Virginis, & SS. Francisci, Antonij, & Claræ earumque octauis in Ecclesia Minorum Limiricensis vrbis, quæ circumcingitur flumine Synan. Fertur fundatores habuisse Dominum Baronem de Castel-Connell, aliosque huius piæ prosapiæ. Situs est sub mœnibus

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

nibus ciuitatis ad Orientem prope flumen inter monasterium S. Crucis ad Austrum, & alterum S. Dominici ad Septentrionem extructum. Pomaria habebat & fundos satis commodos, sed ædes corruerunt, remanentibus dumtaxat parietibus. Quidam Sefnan, olim à Secretis Proregi Chichestrio, modo locum occupat, introduxitque in eundem irreuerenter officinam coriariam. Sepulturam accepit in Ecclesia anno 1318. Dominus Richardus de Clare; & Fr. THADÆVS DALÆVS an. 1576. post multa tormenta gloriosi martyrij lauream consecutus est in hac vrbe. Suspendum scribit Gonzaga, alij tamen asserunt capite plexum; illudque abscissum, totum illum protulisse versiculum *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Ibidem comprehensi an. 1579. Fr. Patricius Hely Episcopus Mayonensis, & Fr. Connacius O-Ruereche, de quorum passione sub illo anno amplius agemus.

Fr. Thadaus
Daly mar-
tyr.
Gonz. in
prou. Hi-
bern.

Mazaria diæcesis in Insula Sicilia.

- LII. Ibidem similis habetur Indulgentia pro Ecclesia Mazariæ, cuius foundationis nullum se reperisse vestigium ait Rodolphus, ex traditione tamen satis vetustum esse, idque indicare antiquæ fabricæ materiam: Quod & ex quibusdam scripturis probatur, in quibus legitur Comitem quendam Vgonem reliquisse huic loco vncias viginti quinque, summam videlicet moneræ.

Con. Maz-
ria.
Rudol. fol
282.

Mimatensis diæcesis in Gallia in prou. Gabalorum.

- LIII. Sub numero 290. anno 3. Indulgentia pro Ecclesia Mimatensi, aliis Miniatensi, in diebus Assumptionis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij eorumque octauis. Spectabat olim ad prouinciam Prouinciæ, & Custodiam Alesti. Non est vnde habeamus ampliorem huius conuentus notitiam.

Con. Mima-
tensis.

Narniensis diæcesis in Italia, & Vmbria regione.

- LIV. Sub numero 264. an. 4. Indulgentia pro quatuor illis præcipuis festiuitatibus B. Virginis, SS. Francisci, Antonij, & Claræ earumque octauis in Ecclesia conuentus prope castellum Stronconij. Anno 1328. extructum ab oppidanis scribit Gonzaga, sed ex hoc loco vetustiore esse colligitur; nisi, quod sæpius monui, illud intelligendum sit de secunda ædificatione, vel translatione. Post aliquot annos illum dereliquerunt Patres Conuentuales, quod minus inferuaret commodæ incolarum habitationi. Locum reassumpsit B. Paulus de Trincis Obseruantia regularis præcipuus restaurator, piisque Patribus inhabitandum concessit. Habetur ibidem magna in veneratione miraculosa imago Virginis Deiparæ. Similiter ibidem pro Ecclesia conuentus de Corbio, de quo nihil amplius inuenio, nisi quod olim spectauerit ad prouinciam S. Francisci, & Custodiam Narnien.

Con. Stronco-
nij.

Gonz. in
prou. S. Frã-
cis. con. 22.

Con Corbij.

Naulensis diæcesis in Italia, in prouincia Liguria.

- LV. Sub numero 365. similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Nauli vrbis, in ora maritima septimo lapide à Finario commodo portu, & frequenti mercatura olim celebris. Pisanus nullatenus huius loci meminit; Rodolphus vero reponit sub Custodia & prouincia Genuæ: Inueni in hoc regeſto Nicolai sub numero 540. diploma datum 3. Idus Septembris an. 4. ad Abbatissam & conuentum Nauli, Monialium S. Mariæ de Rino Cisterciensis Ordinis, in quo eis conceditur perpetuum ius monasterij, in quo tunc viuebant, & in quo præextitisse Fratres Minores, atque S. Francisci vocabulo insignitum fuisse dicit ipsa diplomatis narratio. Credibile est hoc relicto loco ad alium se transtulisse Minoritas.

Con. Nauli.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV.
1291. ANNO 4.

RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
OCCID. ANNO 19. NORVM AN.84.

a An. 1271.
n. 8.
b Rodolph.
fol. 157.

Con. Macerata.

Con. Muri.

c An. 1296.

n. 7.

Con. Ripa

Transonis

ampliatur.

d An. 1250.

n. 14.

e An. 3. pont.

ep. 687.

Con. Burgi S.

Lauventij.

Rodul. fol.

261.

ratione dignus, cuius plures virtutes & prodigia alias^a latius retulimus; de quo & illud refert admirandum Rodolphus^a, quod dum in die Ascensionis Dominicæ cantaretur hymnus, I E S V nostra redemptio, gradatim & successiuo motu ad singulos versiculos & strophas ille visus sit ab omnibus circumstantibus in altum eleuari. Sub numero 517. in eisdem festiuitatibus, necnon in diebus SS. Francisci, Antonij, & Claræ eorumque octauis habetur Indulgentia pro conuentu Maceratae, vrbs Piceni, legati totius Marchiæ eâ celebris regione, sed tunc episcopatus Firmani. Floruit ibi M. Bartholomæus de Macerata, olim Commissarius generalis in Lusitania. Ibidem similiter pro Ecclesia conuentus Muri, in quo floruit Fr. Ioannes de Muro Ordinis Generalis Minister, vt aliàs^c dicemus, & S. R. E. Cardinalis. Ad instantiam Fratrum Conuentus Ripæ Transonis, de quo nos alias^d egimus, concessit Pontifex, vt Ecclesia parochialis S. Saluatoris valde vicina, & quæ erat impedimento officium diuinum ritè, & quietè celebrandi, transferretur ad Ecclesiam S. Mariæ de Valle prædicti Oppidi; eaque translata, solum & terra vicina cederent in ampliationem prædicti conuentus. Rei executionem commisit^e hoc anno 4. Idus Februar. Matthæo Canonico Assisinatensi, Marchiæ Anconitanæ in spiritualibus Rectori.

Florentia diæcesis in Italia in Etruria regione.

Sub numero 660. an. 3. habetur Indulgentia pro Ecclesia Minorum Burgi S. Laurentij de Mugello in festiuitatibus S. Andreæ Apostoli, in cuius honorem eadem Ecclesia constructa est, & SS. Francisci & Antonij, atque in eorum octauis. Coæuus S. Francisco hic locus, quippe Rodolpho teste, in eo habitauit vir sanctus, ibique ferunt fuisse sedile, in quo aliquoties sederat, quod in summa habebatur reuerentia.

Iaderensis diæcesis in Insula primaria Liburnorum, ditionis Venetæ.

Con. Iaderensis.

Sub numero 149. an. 4. Indulgentia pro quatuor præcipuis festiuitatibus B. Virginis XLIX. & SS. Francisci, & Antonij, earumque octauis in Ecclesia Iaderensis conuentus. Floruit hoc in loco Magister Michaël de Iadera Prouincialis Dalmatiæ, Inquisitor hæreticæ prauitatis, & Episcopus Assarensis. Spectabat olim hic conuentus ad prouinciam Dalmatiæ, & custodiam Iaderensem Patrum Conuentualium, sed postea transiuit ad Obseruantes. Traditio est illius populi S. Franciscum, quando abiit in Ægyptum illac transiisse, & locum hunc fundasse. Creuit in magnam molem donec Veneti quod erigendo cuidam Sodalitio impedimento esset, solo maiori ex parte adæquarunt, ita vt angustius, quam par esset, euaserit.

Laoniensis diæcesis in Hibernia in prou. Momonia.

Mon. MSS.

prou. Hi-

berniz.

Con. Enatesis.

fol. 114.

fol. 115.

fol. 116.

fol. 117.

fol. 118.

fol. 119.

fol. 120.

fol. 121.

fol. 122.

fol. 123.

fol. 124.

fol. 125.

fol. 126.

fol. 127.

fol. 128.

fol. 129.

fol. 130.

fol. 131.

fol. 132.

fol. 133.

fol. 134.

fol. 135.

fol. 136.

Sub numero 209. an. 4. habetur Indulgentia in festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, L. & Brandani Confessorum, & SS. Claræ & Brigidæ Virginum, in die etiam dedicationis Ecclesiæ, & per octauas prædictorum festorum pro Ecclesia Minorum Oppidi Aonagh, seu Enatensis in patria dicta *Vrmubhan*, cuius olim Dominus O-Kinnedy, qui & creditur fundator fuisse conuentus; nunc autem spectat ad Comitem Ormonia. Fratrum domicilium totū corruit, habuitque olim sub Patribus Conuentualibus multa prædia. Ego hunc ipsum Conuentum esse puto, quem Pisanus corrupto nomine vocat *Venatensem*, & custodiæ caput constituit; quare & ego annotaui in margine, fortassis debere dici *Enatensem*.

Limiricensis diæcesis ibidem.

Con. Limiricensis.

Mon. MSS.

eiusdē prou.

Sub numero 81. eiusdem, Indulgentia pro quatuor supra nominatis festiuitatibus L I. B. Virginis, & SS. Francisci, Antonij, & Claræ earumque octauis in Ecclesia Minorum Limiricensis vrbs, quæ circumcingitur flumine Synan. Fertur fundatores habuisse Dominum Baronem de Castel-Connel, aliosque huius piæ prosapiæ. Situs est sub mœnibus

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

nibus ciuitatis ad Orientem prope flumen inter monasterium S. Crucis ad Austrum, & alterum S. Dominici ad Septemtrionem extructum. Pomaria habebat & fundos satis commodos, sed ædes corruerunt, remanentibus dumtaxat parietibus. Quidam Sefnan, olim à Secretis Proregi Chichestrio, modo locum occupat, introduxitque in eundem irreuerenter officinam coriariam. Sepulturam accepit in Ecclesia anno 1318. Dominus Richardus de Clare; & Fr. THADÆVS DALÆVS an. 1576. post multa tormenta gloriosi martyrij lauream consecutus est in hac vrbe. Suspendum scribit Gonzaga, alij tamen asserunt capite plexum; illudque abscissum, totum illum protulisse versiculum *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Ibidem comprehensi an. 1579. Fr. Patricius Hely Episcopus Mayonensis, & Fr. Connacius O-Ruereche, de quorum passione sub illo anno amplius agemus.

Fr. Thadaus
Daly mar-
tyr.
Gonz. in
prou. Hi-
bern.

Mazaria diæcesis in Insula Sicilia.

- LII. Ibidem similis habetur Indulgentia pro Ecclesia Mazaria, cuius foundationis nullum se reperisse vestigium ait Rodolphus, ex traditione tamen satis vetustum esse, idque indicare antiquæ fabricæ materiam: Quod & ex quibusdam scripturis probatur, in quibus legitur Comitem quendam Vgonem reliquisse huic loco vncias viginti quinque, summam videlicet moneræ.

Con. Mazaria.
Rudol. fol
282.

Mimatenfis diæcesis in Gallia in prou. Gabalorum.

- LIII. Sub numero 290. anno 3. Indulgentia pro Ecclesia Mimatenfi, aliis Miniatenfi, in diebus Assumptionis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij eorumque octauis. Spectabat olim ad prouinciam Prouinciæ, & Custodiam Alesti. Non est vnde habeamus ampliorem huius conuentus notitiam.

Con. Mimatenfis.

Narniensis diæcesis in Italia, & Vmbria regione.

- LIV. Sub numero 264. an. 4. Indulgentia pro quatuor illis præcipuis festiuitatibus B. Virginis, SS. Francisci, Antonij, & Claræ earumque octauis in Ecclesia conuentus prope castellum Stronconij. Anno 1328. extructum ab oppidanis scribit Gonzaga, sed ex hoc loco vetustiorum esse colligitur; nisi, quod sæpius monui, illud intelligendum sit de secunda ædificatione, vel translatione. Post aliquot annos illum dereliquerunt Patres Conuentuales, quod minus inferuaret commodæ incolarum habitationi. Locum reassumpsit B. Paulus de Trincis Obseruantia regularis præcipuus restaurator, piisque Patribus inhabitandum concessit. Habetur ibidem magna in veneratione miraculosa imago Virginis Deiparæ. Similiter ibidem pro Ecclesia conuentus de Corbio, de quo nihil amplius inuenio, nisi quod olim spectauerit ad prouinciam S. Francisci, & Custodiam Narnien.

Con. Stronconij.

Gonz. in
prou. S. Frā-
cis. con. 22.

Con. Corbij.

Naulensis diæcesis in Italia, in prouincia Liguria.

- LV. Sub numero 365. similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Nauli vrbis, in ora maritima septimo lapide à Finario commodo portu, & frequenti mercatura olim celebris. Pisanus nullatenus huius loci meminit; Rodolphus vero reponit sub Custodia & prouincia Genuæ: Inueni in hoc regeſto Nicolai sub numero 540. diploma datum 3. Idus Septembris an. 4. ad Abbatissam & conuentum Nauli, Monialium S. Mariæ de Rino Cisterciensis Ordinis, in quo eis conceditur perpetuum ius monasterij, in quo tunc viuebant, & in quo præextitisse Fratres Minores, atque S. Francisci vocabulo insignitum fuisse dicit ipsa diplomatis narratio. Credibile est hoc relicto loco ad alium se transtulisse Minoritas.

Con. Nauli.

ANNO CHRISTI
1291.NICOLAI IV.
ANNO 4.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 19.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 84.*Nepeſina diœceſis in Italia in prou. Romana.*Con. Campi-
niani.

Ibidem ſimilis Indulgentia pro Eccleſia conuentus Căpiniani vulgo *Campagnano* op- LVI.
pidi ab vrbe P. M. XVI. diſtantis. Locum conſtruxerunt oppidani in accliuori quo-
dam loco P. CC. ab ipſo oppido, dedicaruntque B. Virgini de Prato. Tranſiit ad Obser-
uantes anno 1488. erga quos Capiniani magno feruntur affectu, necnon deuotione erga
B. Stephanum Fratrem laicum ibidem honorifice ſepultum.

*Othonienſis diœceſis in Dania.*Con. Otho-
nien. Suine-
burgen. &
Winſthalden.

Sub numero 626. ſimilis Indulgentia pro Eccleſiis Othonienſi, Suineburgenſi & Ninſt- LVII.
haldenſi, quæ olim erant prouinciæ Datix & Cuſtodix Othonienſis, quorum aliud non
ſuppetit veſtigium.

*Peruſia diœceſis in Italia in prou. Romana.*Con. Marſcia-
ni.

Con. Agelli.

Con. Ciuitel-
la.
Rodul. fol.
253.Con. Cibat-
tolij.Gonzag. in
prou. S. Fræ.
con. 44.Piſan. con-
for. 11.Con. de mōte
Peruſij.
Gonzag. in
prou. S. Fræ-
ciſc. con. 4.
a An. 1262.
n. 13.
b An. 1237.
n. 2.c An. 1262.
n. 6.
Bernardinus
à Gualdo.
Ludonicus
Theuto.Con. de Pre-
gio.

Sub numero 264. ſimilis Indulgentia pro Eccleſia Conuentus S. Margaritæ de Caſtro LVIII.
Marſciani. Locum dedit quædam Domina Margarita filia Vernerij de eodem caſtro,
Fratri Matthæo Laurentij Peruſino. Similiter pro Eccleſia conuentus Agelli; in quo bea-
tus Ægidius ſemel eleuatus eſt à terra à veſperis ad gallicinium, & tanto lumine irradi-
tus eſt, vt circumfulgente ſplendore Lunæ lumen ſubobſcurarit. Similiter pro Eccleſia
S. Mariæ Magdalenæ de caſtro Ciuitellæ. Ædem conſtruxit, ait Rodolphus, anno 1381.
ſed vetuſtiorẽ hinc eſſe probatur. Fortaſſis error irrepiſit in notas numerorum, & ſcri-
bendum erat 1281. Similiter pro Eccleſia S. Bartholomæi prope Cibattolium, quem Gon-
zaga ait conſtructum anno 1480. & exinde perperam redarguit eos, qui dixerunt origi-
nem accepiſſe ſub beato Bonauentura; cum ex hoc monumento verius hoc eſſe com-
probetur, quam quod ille aſſerat de poſteriori conſtructione. Conſtruendæ porro ædis
occaſionem deſumptam ait ex miraculo à S. LVDOVICO Rege perpetrato, dum iuuenem
innocentem de homicidio accuſatum mirabiliter à morte & vinculis liberauit. A quo
tempore magno in honore hîc ſanctus habetur, qua de cauſa dixit Piſanus: [In hoc loco
S. LVDOVICVS noſter claret ſignis & miraculis glorioſis.]

Similiter ibidem pro Eccleſia S. Franciſci de Monte extra portam S. Angeli iuxta ci- LIX.
uitatem Peruſij. Aliquot annis ante hunc conſtructus eſt hîc conuentus, quippe hic lon-
go tempore habitauit B. ÆGIDIVS, eumque viſum illuc venit S. LVDOVICVS Gallorum
Rex, vti alias ^a diximus, ibique habetur puteus miraculoſus, cuius aquam B. Ægidius, vt
perpetuo ſalubris eſſet (quod alibi ^b opportune narrauimus) effecit. Locus eſt amœnus
ſatis, contemplationi & litterarum ſtudio aptus, vnde perpetua eſt ibidem Theologiæ
Academia. Peruenit in poteſtatem quorundam exoticorum virorum, qui ſe Franciſca-
nos fingebant, neque tamen ſane circa fidem ſentiebant, quorum errores detexit & re-
uicit B. Paulucius Trincius. Eiectis itaque illis ciues Peruſini huic, eiſque ſectatoribus,
& veris Franciſcanæ regulæ obſeruantibus cœnobium tradiderunt. Iacet hic B. Ægidius,
cuius ſanctiſſimam vitam ſuperius ^c deſcripſimus; BERNARDINVS à GUALDO olim
prouinciæ S. Franciſci Miniſter, cuius anima è corpore egrediens Bartholomæo de Ciui-
tate Caſtellana, Prouinciæ Vicario à ſe ante mortem conſtituto, fulgentiſſima apparuit,
& de futura mox beatitudine reddidit certiorẽ; LVDOVICVS THEVTONICVS homo
ſanctiſſimus, ob ſingulares virtutes, paupertatem præſertim, caſtitem diuiniſque offici-
zelum Deo gratiſſimus à terra eleuabatur, & in altum inter condenſas arbores effereba-
tur: cuius etiam animam cœlos petentem in ipſo tranſitu vidit B. Franciſcus Papienſis.
Seruatur hoc in loco guttula ſanguinis CHRISTI Domini, cuius veritatem varia com-
probarunt miracula. Similis etiam Indulgentia conceditur ſub num. 299. Eccleſiæ S. Ma-
riæ Magdalenæ oppidi de Pregio, ſitæ in tractu Collicelli, in agro Amerino.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Reatina diæcesis in Italia in prouincia Romana.

- LX. Sub numero 264. Similis Indulgentia habetur pro Ecclesia conuentus de Monticellis, cuius Rodulphus & Pisanus meminerunt sub Custodia Regni. Ibidem in eisdem & S. Matthæi festiuitatibus pro Ecclesia S. Matthæi conuentus Mabilonensis. Sub num. 271. Indulgentia habetur pro festiuitatibus B. Virginis, & dedicationis Ecclesiæ earumque octauis pro Ecclesia Montis-regalis sub eadem custodia intitulata *S. Maria de platea*, & data Fratribus per Reuerendos Canonicos & Capitulum S. Ioannis Lateranensis. erat enim oratorium cuiusdam confraternitatis.

Con. de Monticellis.

Con. Mabilonen.

Con. Montis-regalis.

Ripensis diæcesis in Dania, in prou. Cimbria.

- LXI. Sub numero 517. Indulgentia pro Ecclesia Kaldengensi in dictis festiuitatibus B. Virginis, & SS. Francisci & Antonij & B. Claræ Virginis eorumque octauis. Et ibidem similiter pro Ecclesia Tundrensi: Vtramque reponunt corruptis aliquantum nominibus Rodulphus & Pisanus sub prouincia Daciæ, & Custodia Ripensi.

Con. Kaldengen.

Con. Tundrensis.

Roschildensis diæcesis, ibidem in Insula Zelandiæ.

- LXII. Sub numero 626. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Nestvvith, de quo aliud non reperio vestigium, nisi quod eum reponant Rodulphus & Pisanus sub eadem prouincia Daciæ & Custodia Roschildensi.

Con. Nestvvith.

Rutenensis diæcesis in Gallia, in conspectu Auerionis fluij.

- LXIII. Sub numero 216. Indulgentia in eisdem festiuitatibus, & die S. Michaëlis pro Ecclesia Conuentus S. Africani, quem à deuotis inquilinis extructum destruxerunt eiusdem oppidi truculentissimi hæretici hoc infelicissimo æuo, & solo adæquarunt. Sub numero 259. Indulgentia in illis ipsi diebus præter vnum S. Michaëlis, pro Ecclesia conuentus oppidi de Amiliano, quod S. Milianum vocat Gonzaga, quem pij quidam Angli, & Britones ædificauerunt; sed hæretici destruxerunt, expilarunt, & combusserunt anno 1580. Fratribus carceri mancipatis, & transfixo mucrone præ foribus cœnobij Fr. MATVRINO de Pulchro-visu graui sene, & vero Minorita.

Con. S. Africani.

Gonz. in prou. Aquit. recent. cœu. 24.

Con. Amiliani.

Indid. con. 14.

Martinus de Pulchro-visu, martyr.

Salamantina diæcesis in Hispania in Castella veteri.

- LXIV. Sub numero 584. Indulgentia pro festiuitatibus B. Virginis, S. Francisci & S. Mariæ Magdalenzæ octauisque earundem in Ecclesia S. Francisci in monte Salamantina (inquit diploma) diæcesis, cuius certe conuentus licet per aliquot annos Salamantica commoratus sim, nomenque meum Prouinciæ S. Iacobi dederim, inuestigare non potui vllum vestigium, nec scire, quis hic mons, à quo nomen desumpserit. In labili humanarum rerum statu facile res mutantur, & oppida delentur, humilique deseruit aratro fundus, in quo excelsæ turres prius conspiciebantur.

Con. S. Francisci in mte.

Sauonensis diæcesis in Italia in Liguria regione.

- LXV. Sub numero 127. Indulgentia in festiuitatibus B. Virginis, SS. Francisci, Antonij, & Claræ, pro Ecclesia Conuentus Sauonæ, vrbis ditionis Genuensis, ad oram maritimam, vetustæ locupletis, præclarissimorum virorum & plurium Summorum Pontificum ortu commendatissimæ. Ex nostra familia multos produxit præsertim Sixtum Papam Quartum, Petrum Rierium, & Marcum Viguerium Cardinales.

Con. Sauonæ.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Sleuicensis diæcesis in Holsatia ad Sliam fluuium.

Con. Scleni-
gen. & Flens-
burgen.

Sub numero 517. similis Indulgentia pro Ecclesiis Conuentuum Sclauicensis, & Flensburgensis; Recensebantur olim sub prouincia Dacia, & Custodia Ripensi.

Spoletana diæcesis in Italia in Vmbria regione.

Con. Treuij,
& Iani.
Con. Montis-
leonis.
Con. de Tus-
so.
Con. de Valle
& Cassia.
Con. Cerreti.
Con. Occosij.
Con. Montis
S. Martini.
Con. de Ere-
mita Arnul-
phorum.
Con. de Ar-
rone.
Con. Montis-
flaconis.

Sub numero 188. similiter pro Ecclesiis conuentuū Treuij, & Iani sub custodia Val- LXVI.
lis Spoletanae. Sub numero 264. Montis Leonis sub custodia Regni, quæ sub Martino
I V. ære publico comparatum scribit Rodolphus. Conuentus de Tuffo, aliis de Visso;
Conuentus de Valle, Conuentus Cassia concessus Fratribus, inquit Rodolphus, anno
1247. & in quo Fr. Pax, vti habet Pisanus, multis virtutibus & miraculis claret. Con-
uentus Cerreti in oppidi suburbio; Conuentus Occosij, quem cum conuentu Cassia
confundit Rodolphus, sed distinctos facit Pisanus. Conuentus Montis Sancti Martini;
qui omnes recensentur sub custodia Montanorum. Conuentus de Eremita Arnulpho-
rum, quem S. Franciscum construxisse monent Rodolphus & Pisanus, locumque esse
deuotissimum, & perpetuo ibi floruisse veram regulæ obseruantiam; sub custodia Tu-
dertina. Conuentus de Arrone sub custodia Narniensi, Conuentus Montisflaconis,
qui prius erat extra muros; sed cum tempore Benedicti XII. supplicarent Fratres, vt
propter ingruentia bella admitterentur intra mœnia, Pontifex constituit Bertrando
Archiepiscopo Elbreodunensi Apostolicæ Sedis Nuncio, vt admitteret pro Camera
Apostolica ædes Fratrum, & intra muros eis prouideret commodum locum. Datum
est diploma apud Pontem Sorgia diæcesis Auinionensis 18. Kal. Iun. Pontif. anno 2.
Hæc vero deputatio facta est an. 1336. die 24. Augusti. Floruerunt hoc in loco viri in-
signes, inter quos beatus Ioannes Theutonicus, quidam Episcopus Anonymus, & Cle-
mens Bontadosius Episcopus Neocastrensis. Felix Inquisitor Vtini, præter alios iunio-
res. Conuentus oppidi Aleuanij, aliis Beuania, vbi vnum aut alterum miraculum fe-
cisse S. Franciscum, retulimus superius^a. Vterque hic conuentus spectat ad custodiam
Spoletanam.

Con. Beua-
nij.
a An. 1212.
n. 13.

Suanensis diæcesis in Italia, & Etruria regione.

Cā. Pitiliani.

Sub numero 469. Indulgentia similis pro Ecclesia Conuentus Pitiliani in Tuscia in
regione Phaliscorum, nobilis oppidi Vrsinorum, illustris familiæ Romanæ, titulo Co-
mitatus inclyti, de quo Rodolphus & Pisanus mentionem agunt sub Custodia Vrbe-
uetana prouinciæ Romanæ.

Sutrina diæcesis in Italia in prouincia Romana.

Con. Sutrij.

b Liuius l. 9.
ad an. 443.

Sub numero 365. Indulgentia similis pro Ecclesia Conuentus Sutrij, vrbis in eadem LXVII
regione Phaliscorum peruetustæ, & antiquis Cosmographis celebris, quam Etruriæ
claustrum, ob loci situm & belli aduersus Hetruscos gerendi opportunitatem, Liuius^b
appellat: Hac tamen ætate longe defecit à prisca nobilitate. Huius loci meminere citati
authores sub Custodia Romana.

Taurina diæcesis in Italia in regione Pedemontana.

Con. Montis-
calerij.

Con. de Se-
cutia.

Con. Cassini.

Sub numero 127. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Montiscalerij, oppidi LXVIII.
pernobilis multis Italiae haud cedentis in Lombardia Cispadana, in prouincia Montis-
Ferrati. Et sub numero 352. pro Ecclesia Conuentus de Secutia, Rodolpho Susæ.
Vtriusque loci meminit hic author & Pisanus sub Custodia Pedemontana. Aliumque
addit Rodolphus Conuentum Cassini sub Custodia Montisferrati hoc ipso anno ex-
structum.

Tiburina

ANNO CHRISTI NICOLAI I V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Tiburtina diæcesis in Italia in Latio.

- LXIX. Sub numero 700. anno 3. similis Indulgentia pro Conuentu Sublaci, aliis Solagij, quibusdam Sublaquei, oppidi in Latio inter Æquicolas, sancti Benedicti, qui ibidem sanctissimam vitam egit, memoria insignis. Ab oppidanis extractum fuisse Conuentum certis indiciis colligi putat Gonzaga^a, quo tamen tempore incertum. Locum nunc inhabitant Patres strictioris obseruantiz, deseruitque iuuenum tyrocinio. Sub numero 190. an. 4. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Vicouarij, quem simul cum præcedenti reponunt prædicti authores sub custodia Tiburtina.

Con. Sublaci.

a Gonz. in
prou. Rom.
con. 13.
Con. Vicouarij.

Tolosane diæcesis in Gallia, in provincia Narbonensi.

- LXX. Sub numero 370. eiusdem anni similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Apamiæ, Togatz Galliz vrbis, à ciuibus vt creditur extracti, nunc vero omnino destructi. Duplici irruptione hæretici sacrum locum profanarunt, in prima religiosissimos Patres Petrum de Pulchro-monte egregium Ecclesiasten, Ioannem Rauletum & quosdam alios consodales prius crudelissimè trucidatos, in puteum proiecerunt. In secunda vero PETRUM A MOLERO virum doctrina & pietate conspicuum pollicitationibus, blanditiis, minis, verbis & verberibus ad suam perfidiam attrahere dum frustra laborarunt, tandem ad postem alligatum sæuissime cædunt, deinde verenda abscindunt, mox ventrem aperiunt, vncino intestina exhauriunt, & cor euellunt, Christi athleta interim patientissime orante, & pie exclamante, *IE SV miserere mei, atque illis ignosce*, quibus in verbis Deo animam reddidit. Desæuiit tamen in mortuum quidam nebulo, qui caput ad humeros vsque in duas partes discidit. Magno cum fletu lamentabile spectaculum intuentes Catholici, sequenti die multa cum reuerentiâ, & deuotione sanctum corpus sepelierunt.

Con. Apamiæ.

Fr. Petrus à
Molerio mar-
tyr.

Tuamensis diæcesis in Hibernia in prouincia Conacia.

- LXXI. Sub numero 685. anno 3. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Clare vulgo Hibernico *Baileanchlair* oppidi ruralis, in Comitatu Galuiz, ab ea vrbe p. m. iiii. distantis Septemtrionem versus rectâ qua itur Rossrylam, à qua etiam distat p. m. viii. Oppidum eum territorio adiacenti pertinet ad Comitem Clainricardi. Habebat Conuentus sub Patribus Conuentualibus quædam prædia ruralia, & ius pascuarium pro certo numero animalium: modo tamen totius ædis soli supersunt parietes. Olim erat diæcesis de Anaghluan, quæ nunc vnita est Sedi Archiepiscopali Tuamensi.

Con. Clare.

Tuscanensis diæcesis in Italia in Tuscia regione.

- LXXII. Sub numero 584. an. 4. eadem Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Tuscanæ, vulgo Italico *Tuscanella*, tunc separatæ diæcesis, nunc vnitæ cum Viterbiensi in regione Phaliscorum in Tuscia. Hac in vrbe S. FRANCISCVS filium cuiusdam nobilis fanitatis restituit, eodemque in Conuentu B. Gulielmus de Cordella, vir miraculis, & vitæ probitate clarus sæpius prædicauit.

Con. Tuscanæ.

Tuscanæ diæcesis in Italia, in prouincia Romana.

- LXXIII. Sub numero 365. eadem Indulgentia pro Conuentu Montis-Compatrum, in quo plures viri sancti floruerunt, præsertim B. Angelus à Monte-Leone, & B. Raynaldus Reatinus. Spectat ad prouinciâ & custodiam Romanam.

Con. Montis-Compatrum.

Vasatensis diæcesis in Gallia in Vasconia.

- LXXIV. Sub numero 348. Indulgentia pro festiuitatibus Assumptionis B. Virginis, S. Francisci,

Con. Vasatensis.

ANNO CHRISTI
1291.NICOLAI IV.
ANNO 4.RUDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 19.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 84.Gonzag. in
prou. Aquit.
recent. con.
11.

cisci, & B. Claræ earumque octauis pro Ecclesiis Conuentuum Vafatensis, & Villæ de Regula, quorum monumenta omnia deperierunt, nec est vnde sciri possit foundationis tempus, aut aliud quidpiam notabile; hæretici etenim omnia pessunderunt.

Urbeuetana diæcesis in Italia in Tuscia regione.

Con. Bolse-
na.Con Montis-
Iouis.

Sub numero 707. anno 3. Indulgentia in quatuor festiuitatibus præcipuis B. Virginis, S. Petri Apostoli, SS. Francisci, Antonij, & Claræ, earumque octauis pro Ecclesia conuentus Bolsenæ oppidi haud obscuri, aut infrequentis ad Volsinum lacum, S. Christinæ corpore insignis. Floruit hoc in loco Magister Angelus, quem Pius II. destinauit ad Franciscum Sfortiam Mediolanensem Ducem, vt ad pacem & serenam mentem reduceret, dum Ecclesiæ & Pontifici multa minaretur; huius tamen oratione lenitus, quieuit. Sub n. 264. an. 4. similis Indulgentia, excepta festiuitate S. Petri, pro Ecclesia conuentus Montis-Iouis, cuius memoriā tamen non inuenio apud Rodolphum aut Pisanum. Hæc sunt quæ de Fratrum domiciliis hoc vel anteriori, incerto tamen tempore extructis scire vel colligere licuit ex Monumentis Vaticanis: modo subministramus Sororum Monasteria.

CLARISSARVM MONASTERIA.

Aginnensis diæcesis.

Mon. Condo-
mij.

Sub numero 553. an. 4. Indulgentia in festiuitatibus prænominatis B. Virginis & S. Clarae pro Ecclesia Monasterij S. Clarae Condomij Aquitanorum oppidi, cuius aliud non reperio vestigium. LXXV.

Affisiensis diæcesis.

Mon. Cannar-
ij.

Sub numero 127. in eisdem, necnon SS. Francisci, Antonij & Sebastiani oppidi de Cannario, de quo similiter aliam non inuenio memoriam. LXXVI.

Bisuntina diæcesis.

Mon. de Mō-
te-nigro.

Sub num. 331. pro eisdem diebus festis, præterquam in illo S. Sebastiani, Indulgentia pro Ecclesia Monasterij S. Clarae de Monte-nigro, cuius tamen apud nostros authores nullam inuenio memoriam. LXXVII.

Burgensis diæcesis.

Mon. San-
tander.
a Gonz. in
prou. Can-
tabr. mon. 6.

Sub numero 703. an. 3. Indulgentia in singulis festiuitatibus B. Mariæ & SS. Francisci & Claræ pro Ecclesia Monasterij celebris oppidi Santander in Cantabria. Eius fundatricem scribit Gonzaga a Mariam Guitarte, relictam strenui Ducis Gonsalui Garciæ a Santander, qui sub Alphonso patre, & Sancio filio meruit in bello nauali contra Mauros. A fundamentis erexisse & redditibus locupletasse circa annum 1323. asserit, quod si verum hoc, necesse est, vt alia præextiterit ædícula, seu monasterium, cui hoc anno concessa hæc Indulgentia, vel illa fundatio fuit vetustior. Aliquot ibi asseruantur Pontificum & Regum privilegia. Sub numero 341. an. 4. habetur similis Indulgentia, pro Ecclesia Monasterij S. Marinae Burgensis vrbs, inquit diploma: neque tamen inuenio apud Gonzagam, neque in monumentis prouinciæ Burgensis ad me missis, huius Monasterij vestigium, nisi fortassis illud, quod S. Clarae Monasterium modo vocatur Burgis, quod prius diceretur sanctæ Marinae, etsi Gonzaga asserat a principio vsque ad mortem S. Clarae titulo, non sanctæ Marinae, sed S. Mariæ insignitum. Facile potuit accidere æquiocatio in nomine, vel mutatio in primis sedibus, vt prius illam Ecclesiam habuerint parochialem gloriosæ Virgini, postea alteram sanctæ Mariæ dicatam; deinde temporis tractu nouæ Ecclesiæ, vel veteri reædificatæ nomen imposuisse S. Clarae. Quod vero ait Gonzaga eas sub mortem S. Virginis hoc nomen assumpsisse, constat ex hoc diplomate non ita esse, dum adhuc sub hoc anno retinuerit illud monasterium titulum S. Marinae. LXXVIII.

Castellana

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Castellana diæcesis.

- LXXIX. Sub numero 517. anno 4. Indulgentia pro festiuitatibus B. Virginis & S. Claræ in Ecclesia monasterij de Presagnolo. Ad quam prouinciam spectauerit, vel an adhuc extet, quoue tempore fundatum, non potui aliunde expiscari. Mon. Presagnoli.

Faentina diæcesis in Italia in Emilia regione.

- LXXX. Sub numero 11. Indulgentia pro enumeratis festiuitatibus B. Virginis & S. Martini, earumque octauis in Ecclesia S. Mariæ de Virginibus iuxta Faentiam: Neque huius etiam aliud occurrit monumentum, vltra ea quæ nos alibi tradidimus. Con. de Virginibus prope Faentiam.

Feltrensis diæcesis in Italia in ditione Veneta.

- LXXXI. Sub numero 679. an. 3. Indulgentia pro festiuitatibus Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis, SS. Francisci & Antonij, necnon S. Fecati & pro octauis in Ecclesia Monasterij Clarissarum Feltrensis, sub titulo S. Fecati constructa. Mon. S. Fecati.

Firmana diæcesis.

- LXXXII. Ibidem Indulgentia in festis SS. Francisci, Antonij & Mariæ Magdalene pro Ecclesia Monasterij Clarissarum Ciuitatis Nouæ, in honorem eiusdem diuæ constructæ. Sub numero 145. an. 4. Indulgentia pro omnibus festiuitatibus B. Virginis Mariæ & S. Claræ atque octauis in Ecclesia Monasterij oppidi de S. Elpidio. Sub num. 595. eiusdem anni Indulgentia in Ecclesia Monasterij S. Margaritæ vrbis Firmanæ pro festiuitate eiusdem S. Margaritæ & per octauas. Mon. Ciuitatis nouæ.
Mon. S. Elpidij.
Mon. Firmanum.

Florentina diæcesis.

- LXXXIII. Sub numero 105. Indulgentia in festiuitatibus quatuor sæpius enumeratis B. Virginis Mariæ, & SS. Petri & Pauli, ac Ioannis Euangelistæ, earumque octauis pro Ecclesia Monasterij S. Mariæ de Prato prope Florentiam. Nescio an idem sit cum illo, quod S. Georgij Prati sub numero 16. enumerat Gonzaga in recensu monasteriorum prouinciæ Tusciæ. Potuit facile euenire vt sancti tutelaris fieret mutatio. Mon. Prati.

Iaderensis diæcesis.

- LXXXIV. Sub numero 149. Indulgentia in festiuitatibus S. Nicolai & S. Claræ earumque octauis pro Ecclesia Monasterij S. Nicolai, vrbis Iaderæ, cuius nullum aliud potuimus inuenire monumentum. Mon. Iadera.

Interamnenfis diæcesis in Italia in Vmbria.

- LXXXV. Sub numero 703. anno 3. Indulgentia pro festiuitatibus SS. Pauli Apostoli, Stephani Protomartyris & B. Claræ earumque octauis pro Ecclesia Monasterij S. Pauli de Gallecto prope ciuitatem Interamnensem, cuius nos meminimus superius, monumentumque in eodem loco stipulatum lectori obtulimus opportunius. Mon. Interamnense.
a An. 1264.
n. 4.

Milnensis diæcesis in Saxonia ad Albim fluuium.

- LXXXVI. Sub numero 654. eiusdem anni Indulgentia pro festiuitatibus Annunciationis B. Mariæ Virginis, ac sancti Nicolai, sanctæ Crucis, & sanctæ Claræ, earumque octauis, & in anniuersario die dedicationis pro Ecclesia Monasterij S. Claræ de Suselez. Ibidem Indulgentia Mon. Suselez.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

gentia pro festiuitatibus Annunciationis, Assumptionis, Natiuitatis, & Purificationis B. Mariæ Virginis, S. Ioannis Baptistæ, S. Crucis, & S. Claræ, & per octo dies immediate sequentes prædictas festiuitates, & in anniuersario die dedicationis in Ecclesia Monasterij Treſdenſis in honorem S. Ioannis Baptistæ constructa.

Montispeſſulana diæceſis in Gallia in Volcis Arecomicis.

Mon. Montispeſſul. Sub numero 717. eiſdem anni Indulgentia pro prædictis festiuitatibus B. Virginis, SS. Franciſci, Antonij & Claræ earumque octauis in Ecclesia Monasterij de Paradiso Montispeſſulani, de quo nos aliud superius * ministrauimus monumentum, ex quo constat pluribus ante hunc annis fuiſſe constructum.

a An. 1251.
n. 66.

Nicoſienſis diæceſis in Cypro insula.

Mon. Nicoſia. Sub num. II. an. 4. Indulgentia in ſingulis B. Mariæ Virginis & B. Claræ & SS. Franciſci, & Antonij Confessorum festiuitatibus in Ecclesia Monasterij S. Claræ Nicoſienſis. De conuentu Fratrum huius vrſis Nicoſiæ egimus superius b.

b An. 1289.
n. 46.

Norembergenſis diæceſis in Germania.

Mon. VVicen Zelen. Sub numero 654. an. 3. Indulgentia pro festiuitatibus Annunciationis Beatæ Mariæ, S. Nicolai, S. Crucis, & S. Claræ, & pro octo diebus, festiuitates has immediate ſequentibus, & in anniuersario dedicationis Ecclesiæ, pro Monasterio S. Nicolai de Wicenzelis.

Reatina diæceſis.

Mon. Mabilona. Sub numero 190. anno 4. Indulgentia in ſingulis festiuitatibus B. Mariæ Virginis ac X C. beatorum Petri & Pauli Apostolorum, & ſancti Franciſci earumque octauis pro Ecclesia Monasterij S. Franciſci de Mabilone. Ibidem Indulgentia pro eiſdem & S. Lucie & S. Claræ festiuitatibus pro Ecclesia Monasterij S. Lucie de colle alto.

Roschildenſis diæceſis.

Mon. Roschilden. Sub numero 626. Indulgentia pro eiſdem festiuitatibus excepto die S. Lucie, pro XCI. Ecclesia Monasterij S. Claræ Roschildenſis ciuitatis. De conuentu Fratrum huius vrſis egimus ſuo loco c.

c Hoc anno
n. 62.

Segouienſis diæceſis in Hispania.

Mon. Segouienſis. Sub numero 341. Indulgentia pro festiuitatibus Assumptionis B. Mariæ Virginis, XCII. S. Claræ & S. Mariæ Magdalene, earumque octauis in Ecclesia Monasterij S. Mariæ Magdalene Segouienſis. Primam huius loci fundationem ignorari aſſerit Gonzaga d ob exuſta monimenta. Id dumtaxat ſcribit conſtare ante annum 1430. Clariffas Segouie fuiſſe, nam circa illud tempus illarum primum habitaculum magno exarſit incendio, & Ioannes Hurtado à Mendoza atque Maria à Luna proprias ædes in parochia S. Michaelis ſitas cum adiacentibus hortis liberaliſſime donarunt. Redactis ædibus in formam monasterij ſub titulo S. Claræ nouæ ad diſtinctionem vetuſti, quod exarſit, (quamuis ex hoc diplomate conſtet dicatum S. Mariæ Magdalene) anguſtius euasit monasterium, quam vt aduentantes iuenculas poſſet excipere. Quare Elizabetha Regina Ferdinandi Catholici coniunx, regiam ad alterius monasterij ædificationem ex Apoſtolica Innocentij VII. auctoritate an. 1488. præfatis Sororibus conceſſit. In regias itaque has ædes, in monasterium ſub S. Antonij regij nomine muratas, decennio poſt donationem elapſo, nempe an. 1498. ſe tranſtulere. Diximus alias e Fratres prius in hoc loco habitare antequam Sororibus cõcederetur, vel ipſi transferrentur ad eum, quem

e An. 1151.
n. 26.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

quem modo possident, Conuentum. Inseruiunt huius Monasterij Sororibus nouem Fratres, quorum vnus præest titulo Vicarij, cæteri facellani nuncupantur. Grauis hic viget vitæ regularis disciplina.

Theatina diæcesis in Italia in regno Neapolitano.

- XCIII. Sub numero 115. Indulgentia pro quatuor prædictis festiuitatibus B. Mariæ Virgini-
nis, & per octauas in Ecclesia Monasterij S. Claræ de Guardia.

Mon. Guar-
dia.

Velitrensis diæcesis in Italia in Latio.

- XCIV. Sub numero 289. Indulgentia pro prædictis ac S. Claræ festiuitatibus, & per octo
dies eas immediate sequentes in Ecclesia Monasterij S. Claræ Velitrensis. Hæc sunt quæ
de his Monasteriis ædibusque Fratrum ac Sororum, de quarum certa origine nihil cer-
to constat, sub hoc anno ex regeſto potuimus colligere.

Mon. Veli-
trenſe.

Varia item concessit hoc anno Fratribus & Sororibus priuilegia.

- XCv. Fr. Guidonem de Marchia filium Hugonis Comitis Engolismensis & Marchiæ, qui
litterarum scientia, honestate morum, & aliis virtutum donis pollebat, ad instantiam
Ministri Generalis quibusdam gratiis affecit^a. Archiepiscopo Ardmachano, Priori
Prædicatorum, & Guardiano Minorum de Ponte, in Hibernia commisit^b vt exacte
viderent & examinarent priuilegia & Indulgentias Apostolicę Sedis concessa Priori &
Fatribus hospitalis S. Ioannis Dublinensis Ordinis S. Augustini, eaque ad se ipsum
transmitterent. Ad preces Guardiani & Fratrum Conuentus Cameracensis confir-
mauit concessionem sibi factam à Guilielmo Hannonio Episcopo Cameracensi, eiuf-
que prædecessore Ingeramo, aliis Ingelrano de Crequy, qua liberam eis eorumque vsui
esse voluit omnem aquam Scaldis fluuij, infra clausuram dicti Conuentus decurrentis,
quantumuis ad huiusmodi Episcopi donationem non accesserit consensus Capitula-
rium Ecclesiæ matricis, ad quam spectabat fundus, seu locus, in quo constructus erat
dictus Conuentus, & à qua congrua recompensatione facta Præposito & Capitulo Ec-
clesiæ illum Fratres acceperunt sub Nicolao de Fontanis eiusdem vrbs Episcopo.
Prædicta habentur in litteris Pontificiis *Cum à nobis petitur*. datis 5. Kal. Iulij^c: quare in
eo dumtaxat sensu verum est quod Gonzaga^d habet, scilicet fundum liberaliter con-
cessum à generoso equite Ioanne de Flos, nimirum si hic à prædicto Capitulo locum
emerit, & deinde Fratribus donauerit; cuius etiam expensis ait præfatus author an.
1262. insigne superædificatum monasterium. Concordat sane hic annus cum tempore
quo Pontificatum retinuit Nicolaus Episcopus, sub quo diximus fundum acquisitum,
hic enim mortuus est an. 1272. Accepit Conuentus breuissimo tempore magnum in-
crementum, Summorum Pontificum, & multorum Principum fauore, quod vel ipsæ
litteræ & diplomata eorundem, quæ in Fratrum archiuo seruantur, confirmant. Tem-
plum consecratum ad Dei honorem sub titulo S. Crucis, S. Francisci, & omnium San-
ctorum an. Dom. 1303. à Guidone Episcopo Cameracensi, quem de Colomedio co-
gnominat Claudius Roberti^e. Multam meretur laudem conuentus hic ex grauissi-
mis, quos habuit Patribus, à structura, ab amplitudine, à disciplina regulari.

Priuilegia
Fatribus
concessa.
a Ep. 686.
an. 3.
b Ep. 65. an.
4.

Donationes
facta Conuē-
tui Camera-
censi.

c Epist. 306.
an. 4.
d Gonz. in
prou. S. And.
con. 1.

e Claudius
Rober. in
Episc. Ca-
meracen.
Pro ampliā-
do monaste-
rio Valenze-
nensi.

- XCvi. Eiusdem Cameracensis diæcesis Minoritis de Valenzenis deprecantibus, scripsit
Pontifex semel & iterum Abbati & Conuentui Monasterij S. Ioannis in Valenzenis
Ordinis S. Augustini, vt prædictis Fratribus angusto in loco viuentibus venderent pro
iusto pretio domos quasdam, eisdem vicinas, in quibus publicas scholas habebant, à
prædicto Conuentu Augustiniano semotas, in quibus scholares suo strepitu erant val-
dè molesti Minoritis. Ea vero ratione scripsit secundo de hac re Pontifex, vt nisi ad
eius preces id peragere vellent, eodem tempore commissionem dederit ad Cantorem
Cameracensem & Scholasticum Tornacensem, vt ita fieri autoritate Apostolica cu-
rarent; *Significarunt nobis*, 6. Kal. Iul. Plura diximus alias^f de hac Minorum æde Va-
lenzenensi.

f An. 1221.
n. 50. & an.
1233. n. 43.

ANNO CHRISTI

NICOLAI IV.

RVDOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1291.

ANNO 4.

OCCID. AN. 19.

NORVM AN. 84.

Item pro Vr-
beuetano.Con. de Me-
dicino.

a Ep. 733.

Con. Villa
France Pœ-
nitentium.b Gonz. in
prou. Cata-
lon. con. 17.Privilegia
Clarissarum.

c An. 1285.

n. 22.

d Ep. 487.

an. 3.

e An. 1235.

n. 35.

f Ep. 350.

an. 4.

De habitu
Fratrum tertij
Ordinis.

lenzenensi. Confirmavit etiam Pontifex donationem Ecclesiæ parochialis S. Lauren-
tij de Arari cum cœmeterio, domibus, platea ante ipsam Ecclesiā existente, & aliis
quibuscumque pertinentiis à Francisco Episcopo, Pandulpho presbytero, & Capitulo
Vrbeuetanis factam Fratribus Minoribus eiusdem vrbis, cum quibusdam conditioni-
bus in diplomate expressis. *Exigentibus vestre religionis.* 5. Kal. Octobris. Alias deinde
adiecit litteras ad Iacobum S. Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem, & Magistrum
Nicolaum Camerarium, & Notarium Apostolicum, & ad Abbatem Monasterij S. Se-
ueri prope Urbem veterem, vt introduceret Fratres in possessionem prædictorum. Ad
Archidiaconum Socensem in Ecclesia Auxitana, aliis Auscensi, siue Augusta Ausco-
rum vulgo *Auch* in Gallia, aliud misit diploma, vt mederetur grauibz iniuriis, quas
Monachi Cluniacenses intulerunt Fratribus Minoribus, quos ad villam de Medicino
per Communitatem vocatos, & commodo habitaculo donatos, prædicti Monachi in
manu potenti, & brachio excelso male affectos, & vulneratos inde expulerunt. *Signifi-
carunt nobis.* Idibus Septembr. De qua re eiusdem tenoris alias grauissimas dedit litte-
ras ad Abbatem Monasterij Cluniacensis; vt rem amicabiliter componeret. *Grauit-
er noster animus.* 10. Kal. Decembr.

Scripsit^a ad Archiepiscopum Brundusinū vt peremptorie citaret ad Curiam quos-
dam Clericos, qui iniurias multas, verbera & vulnera intulerūt Fratribus Bitonti, suum
domicilium fabricantibus ex relictis sibi domibus, & turri per nobilem mulierem Con-
stantiam de Castanea; eripueruntque mortuos in Ecclesia Fratrum sepeliendos. Li-
centiam impertiuit Archiepiscopo Terraconensi vt decentem partem fundi siti iuxta
Conuentum Minorum Villæ Francæ Pœnitentium, diœcesis Barchinonensis, quem ille
ab Ecclesia Romana sub annuo censu obtinuit, eisdem Fratribus in arcto loco habi-
tantibus, pro ampliando suo monasterio assignaret. *Sua nobis dilecti filij.* 6. Non. Octobr.
Non immerito itaque dicit Gonzaga^b locum hunc originem habuisse ante annum
1299. traditionemque asserit esse eum extruxisse quendam Archiepiscopum; ab oppi-
danis vero deinde auctum, & ampliatum. Ad Fratres Obseruantes deuolutus est locus
an. 1567. erga quos ob crebra miracula magna feruntur Villa-francenses deuotione.

Clarissis etiam in pluribus fauit. Scripsit ad Priorem & Fratres Hospitalis Hieroso-
lymitani Parisiensis, vt Abbatissæ & Conuentui Sanctæ Claræ prope Parisios, quasdam
terras & domos censuas prope earum monasterium sitas pro competenti venderent
pretio ad ampliandum suum domicilium. *Super ijs quæ pietatem.* 2. Non. Ianuar. anno 3.
Clarissas vniuersas absoluit à solutionibus quibuscumque, Legatis, vel Nunciis Sedis
Apostolicæ faciendis, atque ab omnibus aliis oneribus, tributis, seu exactionibus, quod
& alios Pontifices eis indulgisse diximus superius^c. *Quanto studiosius.* 15. Kal. Febr. an. 3.
Clarissis de Collazzone confirmat^d priuilegia à Bonifacio Episcopo, & Capitulo Tu-
dertino concessa, quod & Gregorium IX. fecisse diximus superius^e. Clarissis Montis
Martiani Adurenfis diœcesis facultatem fecit^f, vt considerata earum paupertate redi-
mere possent decimas de manibus Laicorum vsque ad valorem ducentarum librarum
Turonensium in redditibus annuis in parochiis alienis. Scripsit Barenfi & Brundusi-
no Archiepiscopis & Episcopo Montis Viridis, vt Clarissis Cusentinis summa egestate
laborantibus, prouide subuenirent; & prouiderent de loco tuto, donec ad priorē suum
possent redire. *Sua nobis dilectæ.* Kal. Octobr. Matthæo Rubeo Vrsino S. Mariæ in Por-
ticu Cardinali Ordinis Protectori facultatem dedit per se, vel per alium consensum
præstandi in quibuscumque pactis, conuentionibus, vel obligationibus, seu aliis qui-
buscumque iuribus monasteriorum Clarissarum. *Vt tu cui monasteriorum.* 4. Kalend.
Octobr.

Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci siue de Pœnitentia, postquam habitum & re-
gulam præscripsit Pontifex (quam ipse in diplomate fatetur eandem esse, quam à
S. Francisco receperunt, sicut & nos in procemio ad eandem probauimus, dum Sancti
viri opuscula edidimus) Episcopus Florentinus Andreas Madius graues intulit mo-
lestias, propter reassumptum habitum genuinum, quem alias dimiserunt: Iuuabit di-
ploma ad intelligenda primordia illius sodalitatis, *Ad audientiam nostram.* 12. Kalend.
Octobr.

ANNO

ANNO CHRISTI 1292.
SEDIS VACANTIS AN. I.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. I.
RELIGIONIS MINORVM AN. 85.

ARGVMENTVM.

Rex Armenia mittit suos legatos Minoritas ad Pontificem & Reges Europeos, ut suas & Christianorum angustias significent, auxiliumque petant aduersus Saracenos. Pontifex Inquisitionem contra hereticos instituit in Comitatibus Viennensi & Albonensi, institutamque Venetijs consolidat. Romandiola alijsque terris ad obedientiam Ecclesie redactis moritur, cohonestaturque sumptuoso Mausoleo. Rex Romanorum creatur Adolphus Nassonijs. Moritur Michael Palaeologus Imperator Graecorum, nec non Ioannes Peccamus Archiepiscopus Cantuariensis, B. Kunegunda uxor Boleslai Pudici, & Alfonsus Aragonius. Celebrantur comitia generalia, in quibus quaedam utiliter statuuntur. Praeficiuntur aliquot Ecclesijs Minorita. Commemorantur plura monasteria & priuilegia.

I. **S**UPERVIXIT etiam hoc anno aliquot mensibus NICOLAUS Pontifex, quibus magna quaque in Ecclesiae Romanae, & Christiani Orbis incrementum moliri, & excogitare non destitit. Saraceni sub hoc tempore in maximas redegerunt angustias Armenos, quos alias Catholicos, & Romanae Ecclesiae subiectos, diximus, eamque belli causam refert Continuator Belli Sacri, quod deleta uti supra diximus Antiochia, Saraceni praeda onusti in Armeniam irruperint: At Armenij cum hostem efferatiorem per aequa iniquaque discurrere, praedam congerere, omnia diripere viderent, contractis copiis improviso eos adorti sint. Saracenus ab omni latere circumuentus praedam abiicere, ad signa coire compulsus: Bandogabar Princeps suis auxilio occurrens sagitta in incertum emissa vulneratus; paulo post ex vulnere cum obiisset, Nelpin successorem habuit: Hic parentis mortem ulturus iterum Armenios aggreditur.] Innumero & potentissimo exercitui, atque efferae genti dum viribus impar se resistere non posse iudicabat Armenus, misit suos Legatos Fratres Thomam de Tolentino, & Marcum de Monte Lupone, ac nobilem virum Gaufridum Comitissae, ut Pontifici & Regibus Galliae & Angliae significarent, quam in miserabili statu res suae, & Christianorum, barbarae Saracenorum feritati vndique expositae, se haberent. Misertus est Pontifex tantae calamitatis, iniunxitque per peculiare litteras omnibus Praedicatoribus Crucis a se deputatis ad conuocandam manum validam, & copias auxiliares magnas nimis (quas statuit * mittere in Terrae Sanctae subsidium sub festo Natiuitatis beati Ioannis Baptistae anno millesimo ducent. nonagesimo tertio) ut cicerent Reges, & Principes, atque alios quoscumque, ut praedicto Christianorum angulo in medio peruersarum nationum posito, christianè & solerter vellent succurrere. Ipsos etiam Nuncios transmisit ad Reges Galliae, & Angliae, datis his litteris.

REGI FRANCIAE ILLUSTR.

II. [Pia Mater Ecclesia super filios in manus impiorum datos tenera dilectione deplorans, si quas inuenit illorum reliquias non consumptas, illas conseruare conatur & maternae pietatis auxiliis confouere. Sane Regni Armeniae statum miserabilem attendentes, & eidem materno compatientes affectu, dilectos filios Fratres Thomam de Tolentino, ac Marcum de Monte Lupone Ordinis Fratrum Minorum, ac nobilem virum Gaufridum Comitissae, latores praesentium, charissimi in Christo filij nostri Regis Armeniae Illustris Nuncios Tuae Magnificentiae in Domino commendamus. Rogantes quatenus eosdem ad Celsitudinis Vestrae praesentiam accedentes, pro diuina & Apostolicae Sedis reuerentia benigne suscipias, & in negotiis praefati Regis, quae tibi exposuerint, prout Re-

Fff 2 giam

a An. 1290.
n. 10.
Contin. bel.
li sacril. 5.
c. 2.
b An. 1267.
n. 2.
Saraceni redigunt in angustias Armenos.

Rex mittit Legatos ad Pontificem.

* Ita habetur in litteris Cameral. an. 4. n. 10.
Compatitur Pontifex calamitati.

Reg. Vatic. ep. 85.
Rogat Pontifex ut Gallus Armeno opituletur.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. AN. 19. NORVM AN. 84.

Con. Neyria-
ci.
Indid. con.
17.

F. RAYMUNDVS ROEDANVS impio hæreticorum mucrone transfixus. Ex par-
te reædificatum hunc locum aliquot Fratres inhabitant. Pro eisdem ac S. Iacobi Apo-
stoli diebus sub numero 553. indultum est conuentui de Neyriaco, cuius authorem
vult Gonzaga Albretensium Comitem, ab eoque ædificatum anno 1367. Sed ex hoc
Vaticano monumento priorem eius ætate fuisse constat: fortassis alio translati vel reæ-
dificati sub illo anno hic Comes exitit fundator.

Albiensis diæcesis in Gallia ad auriferum Tarnem.

Con. Castro-
rum.
Idē in prou.
Aquit. an-
tiq. con. 4.
Mon. MSS.
illius prou.

Fr. Ioā. Trā-
querius mar-
tyr.

Sub numero 294. habetur Indulgentia pro festiuitatibus Natiuitatis, Annunciat. Pu- XXIX.
rificat. & Assumpt. B. Mariæ ac SS. Francisci & Antonij pro Ecclesia Conuentus Ca-
strorum Occitaniæ ciuitatis. Certam huius loci originem non est, qui scribat, licet Gon-
zaga & Monumenta Aquitaniæ antiquioris dicant parum à morte S. Francisci constru-
ctum ab eiusdem Ciuitatis Comitibus. Ab hæreticis semel atque iterum combustus
anno 1561. ita dirutus fuit, vt seminibus terræ mandandis ad annum 1600. deseruiret.
Quo tempore sub Henrico IV. cœpit reædificari & à Fratribus inhabitari. Passus est
ibidem B. IOANNES TRANQUERIVS Clarissarum confessorius, cum reliquis
Fatribus carceris pedorem, inedia, & angustias: cæteris tandem dimissis, hic quia
feruentius in hæreticorum perfidiam inuehebat, extra ciuitatem actus, gladiis confos-
sus, & glandibus tormentariis oppetitus, gloriosum absoluit martyrium. Nec inultum
reliquit Deus, ultionum Dominus, hoc flagitium; nam immissa grauissima peste adeo
ciuitas ipsa Castrensis ab hæreticis tyrannicè possessa, atque occupata, deformata est, vt
nihil diuersum à mortis imagine in ea per longum tempus apparuerit; ita vt vix vigesi-
ma eius accolarum pars superfuerit.

Con. Lautri-
ci.
Idem prou.
Aquit. recet.
22.

Sex Minori-
ta martyres.

In eundem modum, & sub eodem numero memoria habetur Conuentus Lautrici XXX.
Aquitaniæ vrbs, quem recentem nimis facit Gonzaga, & anno 1550. à Petro Lautri-
censium Vicecomite constructum asserit: Intelligendus forte de restaurato, vel no-
uiter reædificato cœnobio, cuius Ecclesiam monet consecratam fuisse anno 1533. Sæ-
uissime in hunc locum, & sex accolæ Franciscum Pellicerium eruditum doctorem, &
disertum concionatorem, loci Guardianum, Antonium de Rupe, Hieronymum Gray-
setum, Alexium Sansonem, Rogerium Viguerium, & Ioannem Richardum anno 1568.
debacehati sunt hæretici: Nam & ipsum locum funditus euerterunt, & præfatos Pa-
tres supra modum cruciatos crudelissimo mortis genere affecerunt: Attamen reædifi-
catus locus postea à Fratribus est reassumptus.

Amerina diæcesis in Vmbria & prou. Romana.

Con. Serra
Aluiani.
Rodul. fol.
254.
a An. 1232.
n. 24.

Con. Lunia-
ni.

Pro iisdem diebus B. Virginis, & festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, & B. Claræ ha- XXXI.
betur sub numero 264. Indulgentia pro Ecclesia Conuentus S. Illuminatæ prope Ser-
ram Aluiani in Vmbria. In ea iacent B. Tentalbene, de quo nos alias & B. Ioannes de
Aluiano miraculis clari. In eundem modum habetur ibidem pro Ecclesia Conuentus
Luniani. Vterque locus spectabat ad prouinciam S. Francisci & Custodiam Tuder-
tinam.

Ardmachana diæcesis in Hibernia in prou. Vltionie.

Con. Arama-
chanus.

Mon. MSS.
prou. Hiber-
nia.

In ipsa Metropoli Ardmachana, in qua & prima sedes, nobilis erat olim Conuentus XXXII.
Minorum, piorum virorum seminarium, cuius fundatorem quidam volunt Principem
quendam ex domo Onellia, alij Mac Domhnaill Galloglach. Habetur sub numero
615. 2. Non. Ianuarij, an. 3. Pontif. Indulgentia pro prædicti conuentus ecclesia in festi-
uitatibus Annunciationis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij Confessorum, ac S. Clare
Virginis, & per octo dies festiuitates easdem immediate sequentes, necnon in anniuersario
die Dedicationis ipsius Ecclesiæ. In eo Conuentu communi consensu admise-
runt reformationem Patres Conuentuales in virtute litterarum Apostolicarum pro
vniuersa prouincia reformanda concessarum, Ministro tunc Prouinciali Gualtero
Mac-

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

Mac-Vad, & negotium vrgente Principe Ioanne Onellio circa annum 1518. In postremo bello aduersus Anglos destructus est hic conuentus, & religiosi tutiora petierunt loca, in quibus quantum licet, semper conati sunt sui Instituti legibus inhærere. Illic comprehensi per quendam Donaldum hæreticum Fr. Rogerius Mac Congaill, Fr. Conatius Macvarta, & Fr. Pergallus Bardeus, & habitibus denudati crudeliter flagris cæsi per publicas vrbs plateas anno 1565. magno sui relicto desiderio & communi sanctitatis opinione ibidem decesserunt duo Fratres laici Felemeus Ocorra senex & Henricus Fremlamhaidh.

Asloiensis diæcesis in Noruegia sub Archiep. Nidrosien.

XXXIII. Sub numero 517. anno 4. Idibus Septembris habetur Indulgentia pro prædictis festiuitatibus, & octauis, & anniuersario die dedicationis templorum pro Ecclesiis Asloiensis, Mestranensis, Tunsbergensis, & Konolengis conuentuum, quorum nullum suppetit aliunde monumentum, nisi quod Asloensis fundator mihi constet ex eodem Nicolai regeſto, in quo sub numero 589. refert Pontifex eum fundasse, & fundum concessisse nobilem virum Aquinum Ducem Noruegiæ, atque ad eandem ciuitatem suæ ditioni subiectam, consentiente S. Rege Noruegiæ, Fratres prouinciæ Daciæ euocasse, quos tamen vehementer molestarunt E. Episcopus & Simon Archipresbyter Asloensis, non obstantibus contrariis Indultis Pontificiis. Quare in hac controuersia eo vsque processum est, vt Pontifex vtrumque ad Curiam citauerit misso diplomate ad Abbatem monasterij S. Michaelis, & Præpositum, ac Bardonem Serglorum canonicum Ecclesiæ SS. Apostolorum Bergensis.

*Varij conuē-
tus in Nor-
uegia.*

Atrebatensis diæcesis in Gallia Belgica.

XXXIV. Similis habetur Indulgentia sub numero 294. pro Ecclesia Conuentus Bethuniæ, Comitatus Arthesiæ oppidi, maxime Catholici & suo Regi fidelissimi. Eius structores dicit Gonzaga fuisse nobilem virum Robertum gubernatorem, & Blancham coniugem, idque sub anno 1330. Ex hoc monumento constat vel errorem esse in numeris, vel hos non fuisse primos huius loci authores. Vnicum est monasterium in hoc oppido, quo fit, vt Fratres magis diligantur ab oppidanis. Consecrata est Ecclesia S. Agneti, & dedicationis dies anniuersaria celebratur in Dominica infra octauam Apostolorum Petri & Pauli. Floruerunt in hoc monasterio, etsi paruo, plurimi viri pietate & doctrina conspicui.

*Con. Bethu-
nia.
Gonz. in
prou. S. And.
con. 8.*

Balneoregiensis diæcesis in prou. Rom. & ditione Pontif.

XXXV. Eadem Indulgentia habetur sub numero 413. & tertia Idus Augusti pro Ecclesia Conuentus Balneoregij, vulgo Italico *Bagnerea*, ortu S. Bonauenturæ celebris. Spectat hic locus ad custodiam Vrbeuetanam Patrum Conuentualium. In eadem diæcesi est locus Montisflaconis, quem sub hoc tempore præexistisse constat ex monumento Vaticanano, quo Pontifex Nicolaus Idib. Ianuar. an. 3. sub num. 639. donat eiusdem loci incolis quendam hortum Ecclesiæ Romanæ, suæ domui vicinam.

*Con. Balneo-
regij.*

*Con. Montis-
flaconis.*

Bergensis diæcesis in Noruegia.

XXXVI. Sub num. 517. an. 4. habetur Indulgentia pro Ecclesia conuentus Bergensis vrbs, quæ Noruegiæ emporium est, in festiuitatibus prædictis B. Virginis Mariæ, & S. Oſui Martyris, in cuius honorem Ecclesia illa fuerat constructa, nec non SS. Francisci & Antonij & B. Claræ, & per octauas, ac in anniuersario die dedicationis templi. Spectabat hic locus ad prouinciæ Daciæ, olim florentissimam, & Custodiam Noruegiæ; sed simul cum reliquis omnibus Minorum conuentibus per illam regionem longè latèque grassante hæresi fuit destructus.

*Con. Bergen-
sis.*

ANNO CHRISTI 1291.	NICOLAI IV. ANNO 4.	RYDOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 19.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 84.
-----------------------	------------------------	------------------------------------	---------------------------------

*Bisuntina diæcesis in Burgundia comitatu.*Con. Graia-
ensis.

Sub numero 640. anno 3. habetur Indulgentia pro prædictis quatuor festiuitatibus xxxvii.
B. Virginis earumque octauis pro Ecclesia Conuentus Grayacensis, qui olim erat pro-
uinciæ Burgundiæ, & custodiæ Bisuntinæ.

*Bononiensis diæcesis in Italia in regione Romanule.*Con. Riccar-
dina.Rodul. fol.
267.

Sub numero 126. anno 3. habetur similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Riccar- xxxviii
dinæ pro dictis B. Mariæ festiuitatibus, SS. Francisci & Antonij, & B. Claræ Virginis, ea-
rumque octauis. Hunc locum illustrauit magister Franciscus Castellus concionator ce-
lebris, & illustribus dotibus præclarus. Fundatorem asserit Petrus Rodulphus Accur-
sium de Accursiis Bononiensem Legum glossatorem; quo tamen certo tempore non
dicit.

*Burgensis diæcesis in Hispania in Castella veteri.*Con. de Frias.
Gonzag. in
prou. Can-
tab. con. 16.

Sub numero 331. an. 4. Indulgentia pro dictis festiuitatibus & SS. Francisci & Anto- xxxix
nij earumque octauis pro Ecclesia Minorum vrbis de Frias. Primæuus conuentus S. Iu-
liano sacer longiusculè distabat à ciuitate, sed subiectus inundationibus cuiusdam riuuli,
& rumori garrularum lotricum quæ illuc ob aquarum penuriam lotum ibant: Quare sub
Sancio Rege (quoto tamen non scribit Gonzaga) aliæ Fratibus ædes concessæ, S. Mariæ
Magdalenæ dicatæ, & Leprosis curandis prius destinatæ. Idem Sancius, & aliquot ex
successoribus priuilegiis affecerunt syndicum Fratrum.

Con. Castri
de Ordiales.
Ibid. con. 10.

Sub numero 341. eiusdem anni Indulgentia pro eisdem & S. Claræ festiuitatibus in XL
Ecclesia conuentus Castri de Ordiales, quem S. Francisco cœuum volunt oppidani.
Constructus est ex diuersis accolarum, & exteriorum mercatorum, quibus olim oppi-
dum florebat eleemosynis.

*Castellana diæcesis in Italia in finibus Vmbriæ.*Con. Moto-
nis.
Rodul. fol.
254.a An. 1215.
n. 8.

Con. Mercatelli.

Sub numero 264. eiusdem anni similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Motonis, XLI
aliis Montoni, quem Fratibus concessum ait Rodulphus anno 1308. die 29. Aprilis sub
Clemente Quinto cum assensu Concilij Viennensis. Quo pacto hoc intelligendum sit,
nescio, dum constat ex hoc monumento iam Fratres hunc locum possedisse; nisi fortas-
sis nouus sit sub illo tempore locus constructus, vel ille ipse, qui extabat, translatus sit ad
illos qui se puriores regulæ sectatores sub Clemente prædicabant. Floruisse ibidem mul-
tos viros insignes scribit idem author, quorum memoria desideratur. Ibidem similiter
pro Ecclesia conuentus oppidi Citerne, in quo alias^a diximus S. FRANCISCVM vnum
atque alterum egregium miraculū perpetrasse. Vbi Fratrum extructum est domicilium,
præexistebat oratorium sub inuocatione S. Mariæ. Annexa est huic loco capella S. An-
tonij, quæ fundata est in Ecclesia S. Iacobi. Sub numero 517. similiter pro conuentu
Mercatelli, oppidi trans amnem Nestorem dum à Perusio descenditur. Huius loci men-
tionem habes apud Rodulphum in recensu Conuentuum prouinciæ Marchiæ Anconi-
tanæ, sub custodia Feretrina. Eum asserit acquisitum sub Ioanne XXII. sed ex hoc loco
constat antiquiorem esse, imo ex quadam bulla Innocentij IV. ibid. asseruata, infertur
constructum ante annum 1244.

*Castrensis in Italia in prouincia Romana.*Con. Montis-
alti.
Con. Cice-
stren.

Sub numero 184. Similiter pro eisdem, nec non S. Crucis festiuitatibus Indulgentia XLII.
pro Ecclesia conuentus Montis-alti. Spectat ad Patres Conuentuales prouinciæ Ro-
manæ, & Custodiæ Viterbienfis. Ibidem similiter pro Ecclesia Cicastrensis conuentus
in Anglia, quem tamen longe antiquiorem esse nobis constat ex quadam commissione
facta

ANNO CHRISTI NICOLAI I V. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. ANNO 19. NORVM AN. 84.

facta Episcopo Wintonien. Decano & Guardiano Cicestriensibus per Innoc. I V. an. II.
fui Pontif. 16. Kalend. Octob. & habetur in eius regeſto num. 181.

Cornuetensis in Italia ad littus maris Tyrrheni.

- XLIII. Ibidem in eisdem festiuitatibus excepta illa S. Crucis, pro Ecclesia vr̄bis Cornuetanæ, vulgo *Corneto*, tempore æstiuo aëris insaluberrimi: Olim celebris ciuitas, & magnorum ædificiorum, nunc pene deserta ob aërem infestum. Vnitus est Episcopatus cum diocesi Montisflaconis. S. FRANCISCVS puerum oppressum ante vestibulum Ecclesiæ cum omnium summa admiratione à mortuis suscitauit.

Con. Cornuetanus.

Ebroicensis diæcesis in Normannia.

- XLIV. Vernolij conuentus easdem ibidem habet Indulgētias. Cuius origo quantumuis apud Gonzagam referatur ad annum 1310. & authorem Ludouicum Franciæ & Nauarræ Regem, consistere non potest, quippe præterquam sub illo anno non Ludouicus vllus, sed Philippus Pulcher regnabat in Gallia, atque ex iis, quæ supra diximus a de initiato Nicolao Lyrano in hoc conuentu, necessario refertur ante hunc annum cænobium præextitisse: Fortassis postea Ludouicus X. qui successit Philippo Pulchro, & regnare cepit anno 1314. refecit vetustum, vel nouum construxit. Anno 1413. motu Anglorum totus pene conuentus est in cineres redactus; verum paulo post reedificatis ædibus introducta est reformatio disciplinæ regularis, prodieruntque ex hoc loco præter prænominatum Lyranum, viri præstantissimi.

Con. Vernolij.
Gonzag. in prou. Franc. con. 26.
a Hoc anno n. 10.

Esculana siue Asculana diæc. in Italia in prou. Marchiæ.

- XLV. Sub numero 264. Indulgentia in festiuitatibus prædictis B. Virginis, SS. Francisci & Antonij & B. Claræ, necnon in die anniuersario dedicationis pro conuentu Amatricis, nobilissimi in Samnitibus oppidi infra Truenti fontem, supra quæ altissimi montes eleuantur. Prior loci titulus erat sub nomine S. Mariæ, habetque aliam ædiculam sub titulo S. Mariæ de Filetta ab vniuersitate oppidanorū Patribus Conuentualibus concessam; donationem confirmauit Capitulum S. Ioannis Lateranensis die 29. Ianuar. an. 1569. sub Pio V. soluuntque Fratres annum censum. Aliud etiam habet hic locus membrum sub titulo S. Pauli da Toci datum ab eadem vniuersitate an. 1568. Ibidem similiter Indulgentia pro conuentu Accumuli, honesti oppidi in finibus Piceni prope Nursinos montes. Prius ibi erat Ecclesia quædam deserta sub titulo S. Mariæ, quam reedificauerunt oppidani, & Fratribus donarunt. Vterque hic locus pertinet ad prouinciam S. Francisci, & Custodiam Regni.

Con. Amatricis.

Con. Accumuli.

Eugubina diæcesis in Italia in Vmbria regione.

- XLVI. Similis Indulgentia habetur ibidem pro Ecclesia conuentus Eugubij, vr̄bis in Vmbria, lanificio & corpore S. Vbaldi celebris, de qua nos alias^b locuti sumus. Iacet apud Minores B. Thomas miraculis clarus, & ibidem docti grauesque viri floruerunt. Similiter habetur pro Ecclesia conuentus oppidi de Caprione, Pisano^c de Capricorno, Rodulpho^d de Caprignano, quem constructum ait à Comitibus de Caprignano; de quo rogatus Ser Franciscus Perusinus.

Con. Eugubij.
b In appar. Annal. 9. 2. n. 2.
Con. de Caprione.
c Pisan. con. for. 11.
d Rodul. fol. 254.

Firmana diæcesis in Italia in regione Piceni.

- XLVII. Sub numero 7. habetur Indulgentia in festiuitatibus prænumeratis B. Mariæ Virginis, S. Francisci, & S. Crucis pro Ecclesia conuentus de Penna S. Ioannis. Aliquot ante hunc annis extructum ferunt, sed ad annum 1464. translatus est ad interiora oppidi, vti patet ex inscriptione anterioris lateris Ecclesiæ. Primi loci adhuc perseuerat Ecclesia extra oppidi portam. Floruit hic beatus Ioannes de Penna prædicator veneratione & admi-

Con. de Penna Ioannis.

ANNO CHRISTI NICOLAI IV. RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1291. ANNO 4. OCCID. AN. 19. NORVM AN. 84.

Item pro Vr-
beuetano.

Con. de Me-
dicino.

Con. Villa
Franciae Pœ-
nitentium.

b Gonz. in
prou. Cata-
lon. con. 17.

Privilegia
Clarissarum.

e An. 1185.
n. 22.
d Ep. 487.
an. 3.
e An. 1235.
n. 35.
f Ep. 350.
an. 4.

De habitu
Fratrum tertij
Ordinis.

lenzenensi. Confirmavit etiam Pontifex donationem Ecclesiæ parochialis S. Lauren-
tij de Arari cum cœmiterio, domibus, platea ante ipsam Ecclesiam existente, & aliis
quibuscumque pertinentiis à Francisco Episcopo, Pandulpho presbytero, & Capitulo
Vrbeuetanis factam Fratribus Minoribus eiusdem vrbis, cum quibusdam conditioni-
bus in diplomate expressis. *Exigentibus vestre religionis.* 5. Kal. Octobris. Alias deinde
adiecit litteras ad Iacobum S. Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem, & Magistrum
Nicolaum Camerarium, & Notarium Apostolicum, & ad Abbatem Monasterij S. Se-
ueri prope Urbem veterem, ut introduceret Fratres in possessionem prædictorum. Ad
Archidiaconum Socensem in Ecclesia Auxitana, aliis Aufcensi, siue Augusta Aufco-
rum vulgo *Auch* in Gallia, aliud misit diploma, ut mederetur grauibz iniuriis, quas
Monachi Cluniacenses intulerunt Fratribus Minoribus, quos ad villam de Medicino
per Communitatem vocatos, & commodo habitaculo donatos, prædicti Monachi in
manu potenti, & brachio excelso male affectos, & vulneratos inde expulerunt. *Signifi-
carunt nobis.* Idibus Septembr. De qua re eiusdem tenoris alias grauissimas dedit litte-
ras ad Abbatem Monasterij Cluniacensis; ut rem amicabiliter componeret. *Grauitè
noster animus.* 10. Kal. Decembr.

a Ep. 733.

Scriptit^a ad Archiepiscopum Brundusinū ut peremptorie citaret ad Curiam quos-^{XCVII}
dam Clericos, qui iniurias multas, verbera & vulnera intulerūt Fratribus Bitonti, suum
domicilium fabricantibus ex relictis sibi domibus, & turri per nobilem mulierem Con-
stantiam de Castanea; eripueruntque mortuos in Ecclesia Fratrum sepeliendos. Li-
centiam impertiuìt Archiepiscopo Terraconensi ut decentem partem fundi siti iuxta
Conuentum Minorum Villæ Francæ Pœnitentium, diœcesis Barchinonensis, quem ille
ab Ecclesia Romana sub annuo censu obtinuit, eisdem Fratribus in arcto loco habi-
tantibus, pro ampliando suo monasterio assignaret. *Sua nobis dilecti filij.* 6. Non. Octobr.
Non immerito itaque dicit Gonzaga^b locum hunc originem habuisse ante annum
1299. traditionemque asserit esse eum extruxisse quendam Archiepiscopum; ab oppi-
danis vero deinde auctum, & ampliatur. Ad Fratres Obseruantes deuolutus est locus
an. 1567. erga quos ob crebra miracula magna feruntur Villa-francenses deuotione.

Clarissis etiam in pluribus fauit. Scripsit ad Priorem & Fratres Hospitalis Hieroso-^{XCVIII}
lymitani Parisiensis, ut Abbatissæ & Conuentui Sanctæ Claræ prope Parisios, quasdam
terras & domos censiuas prope earum monasterium sitas pro competenti venderent
pretio ad ampliandum suum domicilium. *Super ijs qua pietatem.* 2. Non. Ianuar. anno 3.
Clarissas vniuersas absoluit à solutionibus quibuscumque, Legatis, vel Nunciis Sedis
Apostolicæ faciendis, atque ab omnibus aliis oneribus, tributis, seu exactionibus, quod
& alios Pontifices eis indulgisse diximus superius^c. *Quanto studiosius.* 15. Kal. Febr. an. 3.
Clarissis de Collazzone confirmat^d priuilegia à Bonifacio Episcopo, & Capitulo Tu-
dertino concessa, quod & Gregorium IX. fecisse diximus superius^e. Clarissis Montis
Martiani Adurenensis diœcesis facultatem fecit^f, ut considerata earum paupertate redi-
mere possent decimas de manibus Laicorum vsque ad valorem ducentarum librarum
Turonensium in redditibus annuis in parochiis alienis. Scripsit Barenfi & Brundusi-
no Archiepiscopis & Episcopo Montis Viridis, ut Clarissis Cusentinis summa egestate
laborantibus, prouide subuenirent; & prouiderent de loco tuto, donec ad priorē suum
possent redire. *Sua nobis dilecta.* Kal. Octobr. Matthæo Rubeo Vrsino S. Mariæ in Por-
ticu Cardinali Ordinis Protectori facultatem dedit per se, vel per alium consensum
præstandi in quibuscumque pactis, conuentionibus, vel obligationibus, seu aliis qui-
buscumque iuribus monasteriorum Clarissarum. *Vt tu cui monasteriorum.* 4. Kalend.
Octobr.

Fratribus Tertij Ordinis S. Francisci siue de Pœnitentia, postquam habitum & re-^{XCIX}
gulam præscripsit Pontifex (quam ipse in diplomate fatetur eandem esse, quam à
S. Francisco receperunt, sicut & nos in procemio ad eandem probauimus, dum Sancti
viri opuscula edidimus) Episcopus Florentinus Andreas Madius graues intulit mo-
lestias, propter reassumptum habitum genuinum, quem alias dimiserunt: Iuuabit di-
ploma ad intelligenda primordia illius sodalitatis, *Ad audientiam nostram.* 12. Kalend.
Octobr.

ANNO

ANNO CHRISTI 1292.

SEDIS VACANTIS AN. I.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. I.

RELIGIONIS MINORVM AN. 85.

A R G V M E N T V M.

Rex Armenia mittit suos legatos Minoritas ad Pontificem & Reges Europæos, ut suas & Christianorum angustias significant, auxiliumque petant aduersus Saracenos. Pontifex Inquisitionem contra hæreticos instituit in Comitatibus Viennensi & Albonensi, institutamque Venetijs consolidat. Romandiola alijsque terris ad obedientiam Ecclesie redactis moritur, cohonestaturque sumptuoso Mausoleo. Rex Romanorum creatur Adolphus Nassonijs. Moritur Michaël Palæologus Imperator Græcorum, nec non Ioannes Peccamus Archiepiscopus Cantuariensis, B. Kunegunda uxor Boleslai Pudici, & Alfonsus Aragonius. Celebrantur comitia generalia, in quibus quedam utiliter statuuntur. Præficiuntur aliquot Ecclesijs Minoritæ. Commemorantur plura monasteria & priuilegia.

I.



PERVIXIT etiã hoc anno aliquot mensibus NICOLAUS Pontifex, quibus magna quæque in Ecclesiæ Romanæ, & Christiani Orbis incrementum moliri, & excogitare non destitit. Saraceni sub hoc tempore in maximas redegerunt angustias Armenos, quos aliàs Catholicos, & Romanæ Ecclesiæ subiectos, diximus, eamque belli causam refert Continuator Belli Sacri, quod deleta uti supra diximus Antiochia, Saraceni præda onusti in Armeniam irruperint: At Armenij cum hostem efferatiorem per æqua iniquaque discurrere, prædam congerere, omnia diripere viderent, contractis copiis improviso eos adorti sint. Saracenus ab omni latere circumuentus prædam abiicere, ad signa coire compulsus: Bandogabar Princeps suis auxilio occurrens sagitta in incertum emissa vulneratus; paulò post ex vulnere cum obiisset, Nelpin successorem habuit: Hic parentis mortem ulturus iterum Armenios aggreditur.] Innumero & potentissimo exercitui, atque efferæ genti dum viribus impar se resistere non posse iudicabat Armenus, misit suos Legatos Fratres Thomam de Tolentino, & Marcum de Monte Lupone, ac nobilem virum Gaufridum Comitissæ, ut Pontifici & Regibus Galliæ & Angliæ significarent, quam in miserabili statu res suæ, & Christianorum, barbaræ Saracenorum feritati vndique expositæ, se haberent. Misertus est Pontifex tantæ calamitatis, iniunxitque per peculiare litteras omnibus Prædicatoribus Crucis à se deputatis ad conuocandam manum validam, & copias auxiliares magnas nimis (quas statuit * mittere in Terræ Sanctæ subsidium sub festo Natiuitatis beati Ioannis Baptistæ anno millesimo ducent. nonagesimo tertio) ut cierent Reges, & Principes, atque alios quoscumque, ut prædicto Christianorum angulo in medio peruersarum nationum posito, christianè & solerter vellent succurrere. Ipsos etiam Nuncios transmisit ad Reges Galliæ, & Angliæ, datis his litteris.

a An. 1290.
n. 10.
Contin. bel.
li sacril. 5.
c. 2.
b An. 1267.
n. 2.
Saraceni redigunt in angustias Armenos.

Rex mittit Legatos ad Pontificem.

* Ita habetur in litteris Cameral. an. 4. n. 10.
Compatitur Pontifex calamitati.

REGI FRANCIE ILLUSTR.

II.

[Pia Mater Ecclesia super filios in manus impiorum datos tenera dilectione deplorans, si quas inuenit illorum reliquias non consumptas, illas conseruare conatur & maternæ pietatis auxilijs confouere. Sane Regni Armeniæ statum miserabilem attendentes, & eidem materno compatientes affectu, dilectos filios Fratres Thomam de Tolentino, ac Marcum de Monte Lupone Ordinis Fratrum Minorum, ac nobilem virum Gaufridum Comitissæ, latores præsentium, charissimi in Christo filij nostri Regis Armeniæ Illustris Nuncios Tuæ Magnificentiæ in Domino commendamus. Rogantes quatenus eosdem ad Celsitudinis Vestræ præsentiam accedentes, pro diuina & Apostolicæ Sedis reuerentia benigne suscipias, & in negotijs præfati Regis, quæ tibi exposuerint, prout Re-

Reg. Vatic. ep. 85.
Rogat Pontifex ut Gallus Armeno opituletur.

ANNO CHRISTI 1292.	SEDIS VACAN- TIS AN. I.	ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO I.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 85.
-----------------------	----------------------------	----------------------------------	---------------------------------

giam decet mansuetudinem, aurem pietatis adhibeas, & animum Regiæ propitiationis impendas. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 10. Kal. Febr. an. 4.]

*Instituitur
Inquisitio in
prouincia Viē
nensi.*

*a Ep. 24. an.
5.*

*b An. 1257.
n. 17.
An. 1288.
n. 14.*

In Comitibus Viennensi, & Albonensi, atque in aliis ciuitatibus, & locis infra terminos Viennensis prouinciæ cōstitutis, H. Dalphino Comiti dictorum Comitatum, & hæredibus eius subiectis, & in tota ipsa prouincia Viennensi, adeo infidelitatis error hoc tempore inualuit, quam pluribus ibidem hæreticis subdole malæ doctrinæ zizania tritico veræ fidei superfeminantibus, vt consultum iudicauerit sanctus Pontifex eorum dolosis artibus occurrere, constituendo in dicta prouincia Inquisitores hæreticæ prauitatis. Scripsit^a itaque 5. Idus Martij litteras ad Ministrum Prouincialem Minorum in administratione prouinciæ eiusdem tenoris, quibus creauit aliàs^b Inquisitores in prouinciis Arelaten. Aquen. & Ebredunen. aliisque terris ibidem recensitis; per quas iubet vt autoritate Sedis Apostolicæ duos in dictis Comitibus ex Minoritis instituat Inquisitores.

III.

IV.

Frater BONAIVNCTA de Mantua, & Fr. IULIANVS de Padua Minoritæ Inquisitores à Sede Apostolica instituti in partibus Venetis, admonuerunt Pontificem non licere sibi libere vti officialibus necessariis ad officij sui executionem; neque obseruari aut admitti à Duce Venetorum, qui tunc erat PETRVS GRADONICVS (ex cuius familia & progenie clarissima habemus hic in Vrbe Illustriss. Dom. Augustinum Gradonicum Episcopum Feltrensem, & ab Urbano VIII. electum Patriarcham Aquileiæ, nostrum optimum benefactorem & amicum) aut à Consilio vel Communi eiusdem Reipublicæ Apostolicas aut Imperiales constitutiones contra hæreticos editas, & publicè promulgatas: Monendos itaque seriùs Pontifex iudicauit, & iubendos vt deinceps prudenter corrigerent quod eousque forsan minus laudabiliter egerunt. Epistola hæc habetur in regesto sub n. 11. eandemque ipsam citat Abrahamus Bzouius^c, sed diuersum nimis exseribit ex ea argumentum sub his verbis [Petrus Gradonicus Venetorum Princeps, cum multas leges contra hæreticos sanxisset, grati animi litteras laudatorias apud S. Mariam Maiorem 5. Idus Martij à Nicolao Pontifice datas, emeruit.] Ego potiùs increpatorias, quàm laudatorias dixerim, atque in procemio prioribusue lineolis Bzouium ad alia properantem hæsisse; proptereaque in Inquisitores Minores non impegisse. Lectorem ipsum posito ob oculos diplomate iudicem constituo.

*c An. 1292.
n. 1.*

DUCI, ET CONSILIO, AC COMMUNI VENETORVM.

*Reg. Vatic.
ep. 11.*

*Iubet vt ad-
sint in om-
nibus, Inqui-
sitoribus.*

Grata nobis admodum habet assertio, quod oblectabilius super aurum & topasion vobis existit fidem Catholicam, velut ipsius sinceri professores intra claustrum cordis & mentis, sicut pupillam oculi custodire, ne illam fermentent fermento nequitiae labia veneno hæreticæ prauitatis corrupta. Sed proh dolor! huiusmodi oblectationis tepesciente seruire, vos sicut ex parte dilectorum filiorum BONAIVNCTÆ DE MANTVA, & IULIANI DE PADVA Ordinis Minorum, quos Sedis Apostolicæ Inquisitores prauitatis huiusmodi deputauit in illis partibus, extitit intimatum, asserentes per eandem Sedem ordinatum, quod Tu fili Dux penes aliquem à vobis communiter deputatum, deponas pecuniam Inquisitorum, nomine prædictorum, tradendam eisdem postmodum pro executione huiusmodi officij faciendæ, prætextu ordinationis huiusmodi dilectos Inquisitores, quo minus Officiales, sine quorum ministerio huiusmodi officij executio nequit efficaciter adimpleri, assumere valeant, impeditis pro vestræ libito voluntatis, quod reprehensioni subiacerat grauiori, quo tam Apostolicas, quàm Imperiales constitutiones contra hæreticos editas, & publice promulgatas admittere denegantes, earum autoritate Inquisitores non patimini procedere memoratos; sicque ipsius fidei hostium præsumptio damna bilis inualefcit, & erroris spinæ pullulant conculcantes, heu! lilia veritatis. Quia igitur hæc si veritati deseruiant, derogant sinceritati vobis attributæ in fide, ac subsequenter maculant nominis vestri famam; Nos pensato multo dilectionis affectu, quem ad vos habet Sedes eadem, cupientes vt fidelitas, quam in exaltatione fidei in azymis sinceritatis & veritatis seruastis, semper in vobis floreat operum claritate, ac per consequens in hac parte famæ vestræ gloria dilatetur, ac firma credulitate tenentes, quod corrigetis prudenter, quod forsan egistis minus laudabiliter in præmissis. Vniuersitatem vestram rogamus,

V.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS AN. I. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

gamus, monemus, & hortamur in Domino, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus illius Regis intuitu, in cuius ditione cuncta sunt posita, & ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, prædictos Inquisitores illarum venatores vulpium, quæ clandestinis studiis basem conantur demoliri Ecclesiæ, ac corrodere translatam Domini vineam ex Ægypto, infra specialis dilectionis brachia & reuerentiæ spiritum continentes, prædictas constitutiones reuerenter admittatis, & inconcusse seruetis easdem, Inquisitores ipsos permittentes illis uti libere quotiens necessitas officij præmissi exposcit, & quod Officiales ad executionem ipsius officij faciendam iidem Inquisitores assumere valeant, & habere concedatis eis omni difficultate cessante, super hoc ipsius manu valida fauorabiliter assistendo. Hanc autem precum & mandati seriem vestræ salutis baiulam, & honoris adimplere studeatis efficaciter deuotis animis & sinceris: Nam ex hoc proculdubio æterna gaudia consequemini, & præconia populorum sæpè fatæ Sedis gratiam muniticam largius vobis constituetis in vestris iustis desideriis adimplendis, ordinatione circa depositionem pecuniæ factâ, ut præmittitur, in suo robore duraturâ. Datum Romæ apud S. M. Maiorem 5. Idus Martij, anno 5.]

VI. Totam iam Romandiolam, aliasque terras ad obedientiam Ecclesiæ reduxerat NICOLAUS Pontifex, constituto earundem gubernatore Episcopo Reatino, & sacræ vrbis tumultus, Principumque factiones sedauerat, secumque statuerat, reliquum vitæ in exstructis à se ædibus in Exquiliis ad S. Mariæ Maioris Basilicam transigere, quando ciuibus intestinis bellis, & ciuilibus armis inter se furentibus, ferro flammaque omnia vastantibus, rebus Christianorum in Oriente quotidie in peius labentibus, animi tædio & paterno dolore, pie, & magna sanctitatis opinione occubuit pridie Non. Aprilis, postquam sanctam rexit Ecclesiam laudabiliter, & communi omnium commendatione annos quatuor, mensem vnum, dies 13. uti Chronologi plerique recensent, & in sepulchri epitaphio videtur incisum. Plures dies superuixisse mihi probat eius regestum, quippe 11. Kal. Maij datæ inueniuntur epistolæ, uti peculiariter obseruaui, nisi fortassis dicatur calami seu scriptoris vitium, quod non ita facile licet, ne cætera eadem facilitate reuocentur in dubium. Vt cumque res se habet, NICOLAUS magnum sui reliquit desiderium, reputatus, uti habet Antoninus^a, rectus, & sanctæ conuersationis, cui gratus, & dignitate plenus aspectus, maiestatem conciliabat, optima mens, & integritas vitæ singularis amorem. Nullius quantumuis sanguine vel amicitia propinqui studium, neque cæcipientis ambitionis decus transuersum egit, sed immaculatâ iustitiâ, summa diligentia, & in exequendis omnibus officij partibus vigilantia, optime meritis de Repub. Christiana. Totius carnalis affectus vinculo expeditus, eo facilius omnes curas suas in communibus Ecclesiæ commodis curandis defigebat. Multas discordias inter Christianos Principes auctoritate sua sustulit, eosque sacro foedere deuinxit; iura Ecclesiæ ab aliis occupata armis etiam repetiit; fidei candorem institutis multis in locis hæreticæ prauitatis Inquisitoribus plenè restituit; Academiam in Monte Pessulano erexit, cuius foundationis diploma habetur in eius regesto an. 2. Sepultus est ad caput Basilicæ versus cornu Euangelij, humili sepulchro in pauimento ex porphyreticis lapidibus ornato, hoc inciso Epitaphio ex rudi & inconcinno carmine.

Moritur Nicolaus Pontifex.

Eius cōmendatio.

a Antopin. tit. 20. c. 7.

Hic tumulus tumulat HUMILEM, qui fascibus auctum,

Sic moriens statuit ossa manere sua.

Hunc FRANCISCVS alit, CARDO ut sit, ALMAQUE PETRI

Sedes magnificat, gratia DEI beat.

QVARTVS PAPA FVIT NICOLAUS, Virginis adem

Hanc lapsam reficit, fitque vetusta noua.

PETRVS APOSTOLVS Socium, FRANCISCVS Alumnum

Proteget, OMNIPOTENS Matre rogante beet.

VII. Corpus eius ultimo hoc sæculo, dum chorus reficeretur repertum, Fr. FELIX PERRETVS à MONTE-ALTO Ordinis Minorum Cardinalis S. Hieronymi Illyricorum,

Fff 3 qui

ANNO CHRISTI 1292.	SEDIS VACAN- TIS.	ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO I.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 85.
-----------------------	----------------------	----------------------------------	---------------------------------

qui fuit postea Papa SIXTVS QVINTVS, nobili honestavit mausolæo, variis discoloribusque lapidibus exornato, apposita in medio marmorea eius statua summæ ipsius dignitatis maiestatem, & pacis zelum, quo viuens flagrabat, referente. Hinc inde alia duo minora simulachra marmorea, vnum à dextra, alterum à læua Iustitiam eius commendant. Supra Pontificis caput hæc verba leguntur.

NICOLAO IV. ASCVLANO PICENO
PONT. MAX. CVM IN NEGLECTO
DIV SEPVLCHRO FERE LATVISSET,

F. FELIX PERETTUS CARDINALIS DE MONTE-
ALTO IN ORDINEM ET PATRIAM PIETATE
POSVIT M. D. LXXIV.

In basi incisæ hæ litteræ magnarum NICOLAI virtutum testes amplissimæ.

NICOLAUS IV. ORDINEM MINORVM PROFESSVS,
PHILOSOPHVS, ET THEOLOGVS EGREGIVS,
CONSTANTINOPOLIM A GREGORIO X. MISSVS;
GRÆCOS AD R. E. COMMVNIONEM, TARTAROS AD
FIDEM REDVXIT, POST S. BONAVENTVRAM GENE-
RALIS, SANCTITATE ET DOCTRINA, ORDINEM
PROPAGAVIT, NICOLAI III. NVNTIVS INTER FRAN-
CORVM ET CASTELLÆ REGES PACEM CONCILIA-
VIT. SANCTÆ PVDENTIANÆ CARD. LEGATVS
HONORII IV. IN GALLIAM SENATORIAM P. R. DIGNI-
TATEM SEDI APOSTOLICÆ RESTITVIT. FACTVS
PONTIFEX REMP. SVBLATIS DISCORDIIS COMPO-
SVIT, CHRISTIANOS PRINCIPES SACRO FOEDERE
IVNXIT. PTOLEMAIDEM COPIIS ADIVVIT. FLAMI-
NIAM IN PONTIFICIS ITERVM DITIONEM REDEGIT.
PVBLICVM IN MONTE PESSVLANO GYMNASIVM
INSTITVIT. PROBOS ET ERVDITOS IN COGNATO-
RVM LOCO TANTVM HABVIT. LATERANEN. ET HANC
BASILICAM STRVCTVRIS ET OPIBVS AVXIT. TANDEM
IVSTITIA ET RELIGIONE ORBEM TERRÆ MODERA-
TVS, MAGNA SANCT. OBIIT PRIDIE NON. APRIL.
M. CC. XCII. PONT. SVI AN. V.

Natus est Arminilao Tineo patre, honestæ conditionis viro, apud Asculum Piceni VIII.

Nicolai I V.
patria.

urbem, vti communiter tradunt scriptores, & ipsum sepulchri Epitaphium docet, asse-
ritque superposita inscriptio Cardinalis Peretti, oppido Monte-alto in Piceno oriundi,
dum ait ex pietate in Patriam & Ordinem se hoc monumentum Pontifici Minoritæ,
& in Piceno orto crexisse: Quare admiror vnde errorem hauserit Alfonsus Ciacco-
nus^a, vt Regnicolam vocet, & non Asculo Picenorum, sed Asculo altero Picentino-
rum,

a Ciaccon.
in Nicol. IV.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

rum, qui Campaniæ felicis in regno Neapolitano populi sunt, ortum dicat; Verum est Leandrum Albertum ^a, & alios secundum varias rationes distinguendarum regionum Italiæ, & præscriptos ab antiquis Cosmographis fines Asculum Picenum in Aprutij finibus, & agro Præcutino comprehendere; atque ex hac vrbe ait Nicolaum hunc, non Nicolaum Tertium, vti perperam dixit Blondus ^b, originem duxisse: Addit vero Asculum alterum regni Neapolitani, Principatus titulo inclytum ab hoc longe distitum, Asculum Satrianum cognominari ad differentiam constituendam ab Asculo Piceno. Non est itaque censendus Nicolaus hic Picentinus, sed Picenus, nec Asculo Satrianus, aut Regnicola, sed Asculo Picenus, aut Marchianus. Primus hic fuit Pontifex ex Ordine Minorum assumptus, licet aliqui apud Genebrardum ^c, & Ferreolum Locrium ^d scribant Honorium Quartum fuisse Minoritam: Atque in eo magis errat Iacobus Gordonus ^e, quod primum dicat Cardinalem ex Ordine Minorum, cum eundem, vti narrauimus ^f, præcesserint Vicedominus Placentinus, Gregorij Decimi nepos, & S. Bonauentura.

IX. Aliquoto tempore ante mortem Nicolai octauo Idus Ianuarij Francofurti (aliquibus Helenopolis dicti) electus est in Regem Romanorum virtute & industria sui consanguinei Gerardi Moguntini Archiepiscopi ADOLPHVS NASSOVIÆ COMES, vir quidem insignis, sed milite & opibus haud ita potens; ita vt interregnum durauerit menses dumtaxat tres, dies septem. Prolixius non sine magno rei Christianæ dispendio fuit inter-Pontificium; vacauit quippe Sedes Apostolica annis duobus, mensibus tribus, diebus duobus iuxta tempus mortis Nicolai communiter ab historicis statutum. Cardinales vt liberius eligere possent Perusiam se contulere, sed animis dissidentibus nihil loci mutatio profuit; neque precibus vllis Christianorum Principum adduci poterant, vt sanctam Ecclesiam viduitatis mœrore tabescentem vellent consolari. Partem vnā ducebat Mathæus Rubeus de Vrsinis, qui aliquem Caroli Regis Neapolitani amicum creari cupiebat: partem alteram Iacobus Columnensis regebat, qui minime eam sequebatur factionem, sed rebus suis prospiciebat, & ex suæ sequelæ hominibus quempiam volebat. Quærentibus itaque his factionum capitibus quæ sua erant, non quæ IESV CHRISTI, Ecclesiæ hostes tempus nacti damna quæque inferebant & fidem orthodoxam lacescebant. Quibus Carolus permotus Perusiam abiit, & Cardinales sæpius ad electionem frustra cohortatus, videns se nihil proficere Neapolim concessit.

X. Sub hoc tempore obiisse MICHAËLEM PALÆOLOGVM Græcorum Imperatorem, de quo tories egimus superius, scribit Marianus noster, cui concordant alij graues historici, asserentes eum decessisse sede vacante post mortem Nicolai I V. Ita Bellarminus ^g, Stemmata Lotharingiæ ^h, Sabellicus ⁱ, Æmilius ^k, Genebrardus ^l, Ciacconus ^m, Nauclerus ⁿ sed viuente adhuc Nicolao, anno videlicet 1291. Prius obiisse volunt alij Iacobus Gordonus ^o & Abrahamus Bzouius ^p ex Nicephoro Gregora, videlicet anno 1283, & Panuinus ^q anno præcedenti. Verum est Gregoram Græcorum more supputare tempus mortis Imperatoriæ ab annis mundi conditi, & dicere eam incidisse in annum sexies millesimum, septingentesimum, nonagesimum, primum; an vero hic coincidat cum illo anno à Christo nato hoc illud dubium? Adeo variæ sunt annorum ab Orbe condito numerandorum rationes, vt quam sequatur hoc in loco Gregoras non sit facile explorare. S. Antoninus ^r dum agit de Martini I V. Pontificatu, eum electum refert anno Christi 1281. (duobus scilicet annis antequam hi posteriores authores velint mortuum Michaëlem) sed ab Orbe condito duos supputandi modos subiungit: ab initio vero mundi, inquit, quinquies millesimo ducentesimo trigesimo sexto; secundum vero maiorem computationem sexies millesimo, quadringentesimo, octuagesimo, primo. Neutra tamen ex his computatio potest cohære cum Gregoræ numerandi ratione, neque ad illam longo intervallo potest attingere: Aliorum etiam plurimorum adeo diuersæ sunt sententiæ in calculandis annis ab Orbis origine, vt licet tam Latinorum, quàm Græcorum ingens sit numerus, qui tempora supputarint, nullus fere, qui alteri in omnibus consentiat (vti admonuit Baronius ^s) inueniatur. Illine vero facile assequi posse huius dubij solutionem quis poterit iudicare, quod ex ipsorum Græcorum computatione, quam superius ^t dedimus suffixam Epistolæ huius Michaëlis, constet annum sexies millesimum septingentesimum octuagesimum

^a Leander Alber. in Sæmitibus Præcutinis, & in Apulia Daunia.

^b Blond. in regione Piceni in fine, vide tamen eundem de cade 2. lib. 8. sub hoc anno.

^c Genebr. ad an. 1288.

^d Locrius ad eund. an.

^e Gordon. ad eund. an.

^f An. 1273. n. 10. & seq.

^g Eligitur in Regem Rom. Adolph. Comes Nassouia.

^h Inter Pontificium longum, & quare.

ⁱ Moritur Michaël Palæologus, sed quo anno.

^g Bellarm. in Chronolog. h Stemm. Lotharing. to. 5.

ⁱ Sabel. Ennead. 9. l. 7.

^k Æmil. in Philip. IV.

^l Genebrar. sub an. 1294.

^m Ciacco. in Nicol. IV.

ⁿ Naucler. gener. 44.

^o Gordo. in Chronolog.

^p Bzou. an 1283. n. 15.

^q Panuin. in Chronolog.

^r Anton. tit. 20. cap. 4. in princ.

^s Baron. in notis ad 15. Decembr.

^t An. 1274. n. 3.

ANNO CHRISTI
1292.SEDIS VACAN-
TIS.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO I.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 85.

qui fuit postea Papa SIXTVS QVINTVS, nobili honestavit mausolæo, variis discolori-
busque lapidibus exornato, apposita in medio marmorea eius statua summæ ipsius di-
gnitatis maiestatem, & pacis zelum, quo viuens flagrabat, referente. Hinc inde alia duo
minora simulachra marmorea, vnum à dextra, alterum à læua Iustitiam eius commen-
dant. Supra Pontificis caput hæc verba leguntur.

NICOLAO IV. ASCVLANO PICENO

PONT. MAX. CVM IN NEGLECTO

DIV SEPVLCHRO FERE LATVISSET,

F. FELIX PERETTUS CARDINALIS DE MONTE-

ALTO IN ORDINEM ET PATRIAM PIETATE

POSVIT M. D. LXXIV.

In basi incisæ hæ litteræ magnarum NICOLAI virtutum testes amplissimæ.

NICOLAUS IV. ORDINEM MINORVM PROFESSVS,
PHILOSOPHVS, ET THEOLOGVS EGREGIVS,
CONSTANTINOPOLIM A GREGORIO X. MISSVS;
GRÆCOS AD R. E. COMMVNIONEM, TARTAROS AD
FIDEM REDVXIT, POST S. BONAVENTVRAM GENE-
RALIS, SANCTITATE ET DOCTRINA, ORDINEM
PROPAGAVIT, NICOLAI III. NVNTIVS INTER FRAN-
CORVM ET CASTELLÆ REGES PACEM CONCILIA-
VIT. SANCTÆ PVDENTIANÆ CARD. LEGATVS
HONORII IV. IN GALLIAM SENATORIAM P. R. DIGNI-
TATEM SEDI APOSTOLICÆ RESTITVIT. FACTVS
PONTIFEX REMP. SVBLATIS DISCORDIIS COMPO-
SVIT, CHRISTIANOS PRINCIPES SACRO FOEDERE
IVNXIT. PTOLEMAIDEM COPIIS ADIVVIT. FLAMI-
NIAM IN PONTIFICIS ITERVM DITIONEM REDEGIT.
PVBLCVM IN MONTE PESSVLANO GYMNASIVM
INSTITVIT. PROBOS ET ERVDITOS IN COGNATO-
RVM LOCO TANTVM HABVIT. LATERANEN. ET HANC
BASILICAM STRVCTVRIS ET OPIBVS AVXIT. TANDEM
IVSTITIA ET RELIGIONE ORBEM TERRÆ MODERA-
TVS, MAGNA SANCT. OBIIT PRIDIE NON. APRIL.
M. CC. XCII. PONT. SVI AN. V.

Natus est Arminilao Tineo patre, honestæ conditionis viro, apud Asculum Piceni VIII.
urbem, vti communiter tradunt scriptores, & ipsum sepulchri Epitaphium docet, asse-
ritque superposita inscriptio Cardinalis Peretti, oppido Monte-alto in Piceno oriundi,
dum ait ex pietate in Patriam & Ordinem se hoc monumentum Pontifici Minoritæ,
& in Piceno orto erexisse: Quare admiror vnde errorem hauserit Alfonsus Ciaccon-
nus^a, vt Regnicolam vocet, & non Asculo Picenorum, sed Asculo altero Picentino-
rum,

Nicolai I V.
patria.

a Ciaccon.
in Nicol. IV.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

rum, qui Campaniæ felicis in regno Neapolitano populi sunt, ortum dicat; Verum est Leandrum Albertum ^a, & alios secundum varias rationes distinguendarum regionum Italiæ, & præscriptos ab antiquis Cosmographis fines Asculum Picenum in Aprutij finibus, & agro Præcutino comprehendere; atque ex hac vrbe ait Nicolaum hunc, non Nicolaum Tertium, vti perperam dixit Blondus ^b, originem duxisse: Addit vero Asculum alterum regni Neapolitani, Principatus titulo inclytum ab hoc longe distitum, Asculum Satrianum cognominari ad differentiam constituendam ab Asculo Piceno. Non est itaque censendus Nicolaus hic Picentinus, sed Picenus, nec Asculo Satrianus, aut Regnicola, sed Asculo Picenus, aut Marchianus. Primus hic fuit Pontifex ex Ordine Minorum assumptus, licet aliqui apud Genebrardum ^c, & Ferreolum Locrium ^d scribant Honorium Quartum fuisse Minoritam: Atque in eo magis errat Iacobus Gordonus ^e, quod primum dicat Cardinalem ex Ordine Minorum, cum eundem, vti narrauimus ^f, præcesserint Vicedominus Placentinus, Gregorij Decimi nepos, & S. Bonaventura.

IX. Aliquoto tempore ante mortem Nicolai octauo Idus Ianuarij Francofurti (aliquibus Helenopolis dicti) electus est in Regem Romanorum virtute & industria sui consanguinei Gerardi Moguntini Archiepiscopi ADOLPHVS NASSOVIÆ COMES, vir quidem insignis, sed milite & opibus haud ita potens; ita vt interregnum durauerit menses dumtaxat tres, dies septem. Prolixius non sine magno rei Christianæ dispendio fuit inter-Pontificium; vacauit quippe Sedes Apostolica annis duobus, mensibus tribus, diebus duobus iuxta tempus mortis Nicolai communiter ab historicis statutum. Cardinales vt liberrius eligere possent Perusiam se contulere, sed animis dissidentibus nihil loci mutatio profuit; neque precibus vllis Christianorum Principum adduci poterant, vt sanctam Ecclesiam viduitatis mœrore tabescentem vellent consolari. Partem vnā ducebat Mathæus Rubeus de Vrsinis, qui aliquem Caroli Regis Neapolitani amicum creari cupiebat: partem alterā Iacobus Columnensis regebat, qui minime eam sequebatur factionem, sed rebus suis prospiciebat, & ex suæ sequelæ hominibus quempiam volebat. Quærentibus itaque his factionum capitibus quæ sua erant, non quæ IESV CHRISTI, Ecclesiæ hostes tempus nacti damna quæque inferebant & fidem orthodoxam lacescebant. Quibus Carolus permotus Perusiam abiit, & Cardinales sæpius ad electionem frustra cohortatus, videns se nihil proficere Neapolim concessit.

X. Sub hoc tempore obiisse MICHAËLEM PALÆOLOGVM Græcorum Imperatorem, de quo toties egimus superius, scribit Marianus noster, cui concordant alij graues historici, asserentes eum decessisse sede vacante post mortem Nicolai I V. Ita Bellarminus ^g, Stemmata Lotharingæ ^h, Sabellicus ⁱ, Æmilius ^k, Genebrardus ^l, Ciacconus ^m, Nauclerus ⁿ sed viuente adhuc Nicolao, anno videlicet 1291. Prius obiisse volunt alij Iacobus Gordonus ^o & Abrahamus Bzouius ^p ex Nicephoro Gregora, videlicet anno 1283. & Panuinus ^q anno præcedenti. Verum est Gregoram Græcorum more supputare tempus mortis Imperatoriæ ab annis mundi conditi, & dicere eam incidisse in annum sexies millesimum, septingentesimum, nonagesimum, primum; an vero hic coincidat cum illo anno à Christo nato hoc illud dubium? Adeo variæ sunt annorum ab Orbe condito numerandorum rationes, vt quam sequatur hoc in loco Gregoras non sit facile explorare. S. Antoninus ^r dum agit de Martini I V. Pontificatu, eum electum refert anno Christi 1281. (duobus scilicet annis antequam hi posteriores authores velint mortuum Michaëlem) sed ab Orbe condito duos supputandi modos subiungit: ab initio vero mundi, inquit, quinques millesimo ducentesimo trigesimo sexto; secundum vero maiorem computationem sexies millesimo, quadringentesimo, octuagesimo, primo. Neutra tamen ex his computatio potest coherere cum Gregoræ numerandi ratione, neque ad illam longo intervallo potest attingere: Aliorum etiam plurimorum adeo diuersæ sunt sententiæ in calculandis annis ab Orbis origine, vt licet tam Latinorum, quàm Græcorum ingens sit numerus, qui tempora supputarint, nullus fere, qui alteri in omnibus consentiat (vti admonuit Baronius ^s) inueniatur. Illine vero facile assequi posse huius dubij solutionem quis poterit iudicare, quod ex ipsorum Græcorum computatione, quam superius ^t dedimus suffixam Epistolæ huius Michaëlis, constet annum sexies millesimum septingentesimum octuagesimum

^a Leander Alber. in Sæmitibus Præcutinis, & in Apulia Daunia.

^b Blond. in regione Piceni in fine, vide tamen eundem de eade 2. lib. 8. sub hoc anno.

^c Genebr. ad an. 1288.

^d Locrius ad eund. an.

^e Gordon. ad eund. an.

^f An. 1273. n. 10. & seq.

^g Eligitur in Regem Rom. Adolph. Comes Nassouia.

^h Inter Pontificium longū, & quare.

^g Moritur Michael Palæologus, sed quo anno.

^g Bellarm. in Chronolog. h Stemm. Lotharing. to. 5.

ⁱ Sabel. Ennead. 9. l. 7.

^k Æmil. in Philip. IV.

^l Genebrar. sub an. 1294.

^m Ciaccon. in Nicol. IV.

ⁿ Naucler. gener. 44.

^o Gordo. in Chronolog.

^p Bzou. an. 1283. n. 15.

^q Panuin. in Chronolog.

^r Anton. tit. 20. cap. 4. in princ.

^s Baron. in notis ad 15. Decembr.

^t An. 1274. n. 3.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS AN. I. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

gesimum quintum, incidisse in annum Christi 1274. vel anteriorem; & ex illo si quis numerauerit facile sciet, in quem annum Christi incidit illa Gregoræ computatio annorum Orbis conditi, sub qua dixit obiisse Michaëlem: Atque neque hoc etiam modo constat mortis eius tempus; si quis enim ad annum Christi 1274. & Orbis conditi octuagesimum quintum, supra sexies millesimum septingentesimum, adiungat numerum illum Gregoræ, incidet in annum Christi 1281. quo tamen viuebat Imperator; Etenim anno sequenti 1282. in die Ascensionis Dominicæ Martinus Papa fulminauit contra eum in fide promissa nutantem, & Latinos iniuste in Oriente vexantem, grauissimas censuras, aliasque refert ibidem latas contra eum, & lectas in platea maioris Ecclesiæ Vrbis Veteris in die Cænæ Dominicæ; & ex aliis monumentis huius Pontificis constat eo anno superuixisse. Nequaquam itaque isti Authores ex Gregora deducere possunt scite annum, quo hic obiit Imperator. Mortuum vero ante Nicolaum Papam, neque peruenisse ad Inter-Pontificium illud, quod inter hunc & Cælestinum V. magno Orbis incommodo protrahitum est, mihi constat ex litteris ^a ipsius Nicolai ad Andronicum scriptis, tanquam ad absolutum & solitarium Imperatorem, qui prius erat consors patris in Imperio: Quare etsi Marianus ^a dicat vnionem factam in Concilio Lugdunensi durasse sub hoc Imperatore annis sexdecim vel vltra, Genebrardus etiam asserat eius Imperium ab expulso Balduino secundo sub an. 1259. durasse annis triginta quinque; & Sabellicus cum Æmilio dicant eum obiisse sub Sede vacante post mortem Nicolai, attamen prius ego iudico decessisse, neque vero sub illo tempore, quod præfigunt Gordonus, Bzouius, aut Panuinus; sed aliquanto posterius; Annum tamen omnino certum haud potui ex Historicis colligere.

^a In reg. Vatic. Nicol. ep. 66. inter litteras Curiales.
^b Maria. cit. cap. 1.

Locus mortis & modus.

Minime honoratur à filio.

Post eius mortem Andronicus filius recedit ab vnione E. R.

^c An. 1279. n. 14.
Mortuus Io. Peccamus.
Vestm. nast. sub hoc anno.
Harpfeld. seculo 13.
Fr. Bernardus de Colle.
Item B. Kinga.
Marian. l. 3.
^c 10.
d An. 1279. n. 6.
e Cromer. ib. 10.

Quicumque ille fuerit, locum mortis, & infelicem, atque inhonorem obitum omnes XI. concorditer scribunt ex Gregora, præcipuo huius rei relatore. [Propè Lyfimachiam, inquit hic author, iuxta pagum, qui inter Pachomium & Allagem ductis Scytharum & Romanorum exercitibus contra Ioannem Thessalum Sebastocratorem, morbo cordis correptus est, qui breui mortem denunciauit, & medicorum omnia iudicia confudit, turbauitque, & artis aspernatus est præsidia. Fato functum filius eius IMPERATOR ANDRONICVS, quamuis adesset, patrem Imperatoriâ sepulturâ adeo non honorauit, vt ne plebeia quidem sit dignatus; præterquam quod iussit, vt noctu pauci quidam cadauer procul à castris abductum, multâ terrâ obruerent; id modo cauens, ne Imperatorium cadauer à feris discerperetur. Non aliam huius rei causam assignat hic author, quam quod Latinorum amplexus sit fidem, & vnionem vtriusque Ecclesiæ summo studio visus sit appetere, & promouere: An vero reconciliatus sit Ecclesiæ, & à censuris per Martinum Pontificem illatis absolutus, incertum. Filius autem ANDRONICVS defuncto patre vnionem statim rescidit, à patre pulsos in pristinos gradus restituit, Ioannem Becum Patriarcham, & si quos alios rectè secundum fidem Occumenicam Lugdunensis Concilij sentientes, suis sedibus deturbauit, eo solo fine vt suis placeret, relictumque sibi à patre Imperium, stabiliret. Inde vero fluctuare cepit, quod supremum rerum omnium Imperatorem hoc schismate grauitè offenderit; scidit enim in varias partes Imperium, deditque Tartaris, & Saracenis, & tandem inconstans, alias illustris, Palæologi progenies, perfidia regnare volens, potius malis artibus perdidit quam conseruauit Imperium.]

Mortuus est hoc anno FR. IOANNES PECCAMVS, Archiepiscopus Cantuariensis, cuius acta largius supra ^c retulimus. Mortuus etiam venerabilis FR. BERNARDVS DE COLLE prouinciæ Tusciæ sacre Theologiæ Magister, in sacris litteris versatissimus, & egregius concionator. Obiit etiam eodem anno B. KINGA, siue Kungunda, prius vxor Boleslai Pudici, deinde institutum S. Claræ professa, de qua nos egimus superius ^d, atque sub hoc anno ita loquitur Cromerus ^e. [Insignis, inquit, est hic annus morte sanctæ & religiosæ feminae: quæ nullius vnquam viri experta concubitus, post mariti mortem, distributis in vsus egenorum, & in cultum diuinum omnibus facultatibus suis in Sandecensi monasterio plus duodecim annis duram exegit vitam. Sanctimonia vero eius multis & stupendis miraculis cum ab ea viuente, tum post mortem ad sepulchrum eius editis diuinitus comprobata fuisse à Duglossio memoratur.]

Hoc

ANNO CHRISTI 1292. SEDIS VACANTIS AN. 114. ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 1. RELIGIONIS MINORVM AN. 85.

Hoc etiā anno obiisse ALFONSV M III. ARAGONIÆ REGEM diximus alias^a ex Gonzaga, dum loqueremur de conuentu Barchinonenſi; ſed mortem hanc incidiffe ſcribunt illius gentis hiftorici^b in octauum decimum diem Iunij anni proxime præteriti, cum Eleonoram Eduardi Anglorum Regis filiam aduocare pararet, plenaque omnia lætitiæ effent. Defunctus eſt in ætatis flore viginti ſeptem natus annos, ſi vita longior contigiffet, Rex celeberrimus futurus, vt datum multarum virtutum ſpecimen pollicebatur. Erga Minorum ſodalitium ſummè erat propenſus, quod & demonſtrauit in obitu, dum corpus ad D. FRANCISCI ædem in veſte Minoritica voluit ſepeliri, inferiis patrio more magnificè celebratis.

XIII. Hoc eodem anno indixit RAYMVNDVS Miniſter Conuentum generalem die 25. Maij, idque Pariſiis rogante Philippo Pulchro Rege, qui cupiebat tot graues & ſanctos viros, qui tunc in Ordine florebant, in vnum collectos videre. Interfuit huic cœtui Fr. PETRVS IOANNIS OLIVI, & in controuerſia quæ verſabatur inter ipſum & communitatem Ordinis, ſæpiuſque mota eſt per viros doctos & pios, de qua præ cæteris eruditiffimè egit Antonius Cordubenſis; *An videlicet Fratres teneantur ad ſtrictum & pauperem uſum rerum?* præmiſſa quadam diſtinctione uſus pauperis, ita coram Patribus affatus eſt. Ego Fr. Petrus Ioannis dico & profiteor, Fratres Minores non teneri ad aliquem uſum pauperem, neque ad alium viuendi modum ultra contentum in declaratione Regulæ facta à Domino Nicolao Tertio, & eum quem vniuerſitas, ſeu communitas Fratrum obſeruat; neque huic meæ publicæ atteſtationi quippiam dixi aut ſcripſi contrarium; quod ſi aliquid tale mihi exciderit (quod minime credo) planè nunc reuoco & deteſtor; neque velim vt vllus adhæreat meæ qualicumque aſſertioni, quæ his contradicat: Et bona fide promitto me nullatenus adhæſurum, neque fauturum quoquo modo aſſerenti contrarium. Quibus dictis, & à Patribus Capitularibus admiſſis, in pace fuit dimiſſus. Puniti ſunt tamen plures huius Petri ſequaces, quos culpabiles reperit Fr. Bertrandus de Cigoterio, cui ſuperius^c diximus commiſſam eorundem cauſam examinandam per Miniſtrum Generalem, Apoſtolica tamen auctoritate. Hi valde nocuerunt prædicto Petro, cuius ſe profitebantur ſequaces; quamuis enim ille liber dimiſſus ſit ex comitiis, neque iudicatus ſit in doctrina ſua peccaſſe; tamen hi in vniuerſa illa prouincia tot excitantur turbas & ſchiſmata, vt tanquam ceruicoſi nimis & tumultuarij fuerint plectendi, & doctrinam illius, quem ſuum prædicabant Magiſtrum, odioſam valde reddiderint Ordinis communitati. Zelum quendam indiſcretum, vt communiter in huiusmodi rebus ſit, ſub deuotionis colore præferebant, nec poterant à ſuis opinionibus reuocari, atque hinc ſecuta quædam ſcandala, & prohibita fuit doctrina Fr. Petri ob aliorum periculum, quam tamen multos poſt annos Sixtus Quartus fecit examinari, & nullo adinuento errore liberè legi permiſit.

XIV. RAYMVNDVM Generalem voluit PHILIPPVS REX digno aliquo proſequi honore; quare dum adhuc duraret Capitulum obtinuit ei nihil tale cogitanti cathedram magiſtralem; neque tamen hæc in eum Regis beneuolentia adeò aperto indicio demonſtrata ſufficiebat, vt præcipui aliqui Patres abſtinerent ab eodem traducendo & accuſando in publico conſeſſu; nimirum quod Fratres ſchiſmaticos, à Religionis corpore recedentes, impenſè dilexerit, eoſque vti ſupra^d narrauiſus tranſmiſerit ad Regem Armeniæ, quo honore viſus eſt illorum approbare contumaciã: Sed hoc ipſo tempore ſuperuenerunt ex ipſis Fratribus duo, & nobilis ille vir, quos paulo ante diximus^e miſſos Legatos à prædicto Rege ad Pontificem & Reges Galliæ & Angliæ; qui porrectis litteris eidem Miniſtro multas reddiderunt Regis nomine gratias de miſſis ad eundem Fratribus, quos tanquam Angelos Dei venerabatur. Id ipſum continebant porrectæ litteræ, quas Miniſter fecit in publico legi conſeſſu, & plura addidit nobilis ille Legatus plenam faciens fidem de vitæ integritate, & optimis Fratrum prædictorum moribus, per quæ inanis euasit conatus eorum, qui Generali aduerſabantur.

XV. Decretum fuit in hoc Capitulo Generali, quod & olim ſtatuerat S. Bonayentura; vt ſinguli Miniſtri in ſuis prouinciis exactè curarent colligi, & regeſtis peculiaribus excipi ſanctorum Fratrum vitas & geſta, præclarorumque virorum memorias, deinde rectè diſpoſita ſecum deferrent ad comitia generalia. Secundo; Iuſſum vt peculiaribus hymnis celebra

^a Alfonso Aragonia Rex.

Gonzag. in prou. Catalon. an. 2.

a An. 1214.

n. 30.

b Zurita l.

4. c. 22.

Ioan. Mariana l. 14.

c. 14.

Capitulum

generale 29.

Chron. antiq. Marian.

c. 11.

Antoni. tit.

24. c. 9. §. 11.

Marc. lib. 5.

c. 23.

Ei interfuit

Petr. Ioannis

Oliui.

Corduba in

regul. c. 6. q.

14. & ſeqq.

Satisfacit

Patribus

Capitularibus.

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS AN. I. A. OCCID. ANNOL. NORVM AN. 85.

celebraretur festiuitas S. Claræ, vel iis, qui iam inserti erant proprio eiusdem officio, vel aliis à perito quodam hymnographo per Ministrum Generalem assignando componendis. Tertio; Renouata fuit constitutio facta ab ipso Institutore S. Francisco, & repetita à S. Bonauentura, uti suis locis² narrauimus, de cantando solemniter sacro quolibet die Sabbathi, vel altero, si hic dies esset impeditus, in honorem Virginis Immaculatæ. Quarto; Constitutum quod notabiles quique Fratrum excessus, grauiore culpe, vel fide dignæ accusationes, sententiæ latæ in peccantes, & inflictæ supplicia propriis libris adnotarentur, in prouinciæ Archiuis conseruarentur, & futuris successoribus fideliter consignarentur. Quinto; Prohibitum est Custodibus ne visitent secreto Custodias aut Conuentus sibi commissos, nisi ex speciali mandato Ministrorum, atque eisdem aperire & tradere deberent integras visitationes, seu scrutationes ex eorum commissione factas. Sexto; Præceptum est vniuersis Ministris, ut in vnaquaque prouincia instituerentur Collegia, seu deputarentur Conuentus aliquot, in quibus adolescentes educarentur religiose & seriò studerent.

S. ANTONII VLISSIPPONENSIS efficaciam in prædicando, & vberes in po- XVI.
pulo fructus in memoriam reuoco hoc monumento. Retulit hoc anno grandæuus quidam vir Roma rediens obuius in itinere Minoritæ, se cognouisse S. Antonium, vnde decimque habuisse commilitones prædones, qui in siluis & nemoribus latitabant ad spoliandos viatores; audiisse vero à multis huius Sancti viri energiam in dicendo, & aliquoties ultra viginti & plura millia ad eius sermones auidè confluisse; seque valde cupiisse oculis videre, quod auribus perceperant: Perreximus, inquit, omnes mutato habitu, & variata prout licuit facie; hominem audiuius ignita eloquia promentem, linguam tanquam faculam conspeximus ardentem, & corda nostra sensimus tanquam ceram in conspectu ignis, liquefieri. Compungi & conteri vehementer cæpimus de reatibus commissis, veluti si cœlestis ipse ille prædicator manu corda comprimeret, & ad singula verba nouis nos pungeret aculeis. Doluimus, fleuimus, ingemuimus, ad prædicatorem ipsum accessimus, confessi sumus vniuersa nostra facinora, & cœlestis doctrinæ, salutarisque exhortationis reportauimus antidotum: Explicare velim sed non possum quàm pie, quàm paterne nos excepit, quàm salubriter instruxit, quàm salutaria adhibuit documenta, & quàm serio & grauitè æterna præmia bona deinceps facientibus promisit, & ad vomitum redeuntibus huius & futuræ vitæ inaudita minatus est supplicia. Redierunt ex his pauci ad pristinam vitam, quos ipse paulo post horribilibus vidi cruciari; & occidi tormentis; cæteri me solo excepto sancto fine quieuerunt. Mihi præ aliis pœnitentiis iniunxit, ut duodecies limina Sanctorum Apostolorum visitarem; vltima iam hac vice impositam compleo pœnitentiam, & lætissimus ex sacra vrbe redeo, sperans in me complendum viri Sancti promissum, cuius doctrinam quantum fragilitas humana permisit, hætenus seruaui.

Ecclesiæ Albinganensi, aliis Albingaunensi vulgo *Albenga* in Liguria sub Archie- XVII.
piscopo Genuensi præfecit hoc anno NICOLAUS Pontifex quendam Fratrem Nicolaum Minoritam, dum post mortem L. Episcopi sedes illa diutius vacaret, electis vna vice Roberto Ordinis Minorum, qui electioni de se factæ noluit præbere consensum, & Benedicto de Nigro Canonico Tripolitano, qui assumpta huiusmodi cura mox obiit, secunda vero vice Fratre Cherubino Ord. Præd. qui noluit etiam electioni acquiescere, & quodam Ottobono Canonico Catalaunensi, de quo ad hanc dignitatem admittendo conuertebatur coram Patriarcha Antiocheno, qui ex speciali commissione Sedis Apostolicæ curam gerebat & administrationem Ecclesiæ Ianuensis. *Ad vniuersa-
lis Ecclesiæ.* 5. Kal. Februarij. Fr. Gentili, quem Archiepiscopum diximus superius^b Reginensem, cui etiam Pontifex administrationem concessit Episcopatus Alifani vulgo *Alife* inter Samnites in regno Neapolitano, dedit hoc anno potestatem absoluendi quoscumque fautores Petri, quondam Regis Aragonum, eiusque hæredum detentorum regni Siciliæ. *De tuæ circumspeditionis.* 16. Kal. Februar.

Pluribus etiam Fratrum Conuentibus dedit hoc anno Nicolaus varias Indulgentias, XVIII.
quorum dum aliunde inuestigare non liceat originem, saltim ex illorum recensu constabit lectori vetusta esse cœnobîa, quippe ante hunc annum constructa. Maioris claritatis

a An. 1269.
n. 4.

Vita M. S.
S. Ant. c. 45.
Prædones duo
decim S. An-
tonius con-
uertit.

Fr. Nicolaus
Episcopus
Albinganen-
sis.

b An. 1279.
n. 28.

ANNO CHRISTI 1292.	SEDIS VACAN- TIS AN. I.	ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. I.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 85.
-----------------------	----------------------------	---------------------------------	---------------------------------

tatis gratia omnia per suas diœceses, vti præcedenti fecimus anno, facilius distingue-
mus.

CONVENTVS FRATRVM.

Æsina diœcesis in Italia in regione Piceni.

- XIX.** Sub numero 3. anno 5. Indulgentia vnus anni & quadraginta dierum pro quatuor præcipuis festiuitatibus B. Virginis, videlicet Annunciationis, Purificationis, Natiuitatis, & Assumptionis, S. Marci Euangelistæ & SS. Francisci & Antonij Confessorum, earumque octauis pro Ecclesia conuentus Æsini, sancto Marco dedicata, & extra urbem extructa. Originem accepisse hunc locum ante annum 1244. creditur ex bulla ibidem asseruata Innocentij I V. Translatus fuit ad vrbis interiora ad annum 1444. vt patet ex bulla Eugenij I V. ibidem extante; accepitque titulum S. Floriani, cum prius Dominus Cyprianus Gentilis Æsinus, tunc Rector Ecclesiæ S. Floriani de consensu Episcopi concefferit eandem Ecclesiam Fratribus Minoribus commorantibus in prædicto loco S. Marci an. 1433. die 6. mensis Augusti: rogatus Ioannes Paulus de S. Iusto Cancellarius Communitatis. Floruit in priori loco Fr. Crescentius I. V. Doctor, & Minister generalis Ordinis, de quo nos suo tempore^a, quem etiam summam iuris scripsisse commemorat Pisanus.

Con. Æsini.

a An. 1244.
n. 6.

Anconitana diœcesis in Italia in eadem regione.

- XX.** Sub numero 730. an. 4. habetur in regeſto Nicolai similis Indulgentia in quatuor prædictis festiuitatibus B. Virginis, nec non SS. Francisci & Antonij Confessorum & B. Claræ Virginis, in harumque festiuitatum octauis pro Ecclesia conuentus Minorum Castri Milij, qui olim spectabat ad custodiam Anconitanam Patrum Conuentualium, modo vero eundem incolunt Patres Obseruantes.

Con. Castri
Milij.

Ciuitatis S. Angeli Papalis olim diœcesis in Italia.

- XXI.** Sub numero 749. eodem anno similis Indulgentia in festiuitatibus sanctorum Angelorum, ac B. Mariæ Magdalænæ & S. Crucis festiuitatibus, & per octo dies festiuitates ipsas immediate sequentes in Ecclesia Minorum ciuitatis S. Angeli Papalis. Supponit regeſtum ciuitatem hanc episcopalem esse, neque tamen episcopatum hunc modo reperio inter recentiores cenſores Episcopatum, neque inter Cosmographos expressam notitiam huius ciuitatis. Leander Albertus ciuitatem S. Angeli siue Angoli oppidum esse ait inter Marrucinos Samnites, non procul à portu Adriæ: Nostri etiam Scriptores, qui antiquos conuentus obseruarunt, locum ciuitatis S. Angeli in Prouincia Pennensi & custodia Adriensi reposuerunt, sed non cum hoc additamento Papalis. Sunt qui dicant, urbem hanc non aliam esse quam eam, quæ modo Callium vocatur in Ducatu Urbinate.

Con. S. An-
geli Papalis.

Aretina diœcesis in Italia in regione Etruria.

- XXII.** Sub numero 692. eiusdem anni Indulgentia similis in quatuor festiuitatibus prædictis B. Virginis, nec non SS. Francisci & Antonij Confessorum, B. Claræ Virginis, & S. Crucis, earumque octauis, pro Ecclesia conuentus Minorum de Lucignano, Custodiæ Aretinæ Patrum Conuentualium, quem posteriori hac ætate illustrauit Magister Bartholomæus Bassius sacre Theologiæ apud Ticinenses Professor, qui transiit ad Congregationem Minorum Capucinorum, paulo post vitâ perfunctus.

Con. Luci-
gnani.

Ariminensis diœcesis in Italia in Romanula.

- XXIII.** Sub numero 696. eiusdem anni similis Indulgentia pro prædictis omnibus festiuitatibus, earumque octauis in Ecclesia conuentus de Formisino, cuius tamen apud nostros haud

Con. Formi-
sini.

ANNO CHRISTI
1292.SEDIS VACAN-
TIS AN. I.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO I.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 85.Con. Arimi-
nenfis.

haud reperio vestigium. Ibidem habetur similis Indulgentia in prædictis festiuitatibus & anniuersario dedicationis Ecclesiæ pro conuentu ipsius ciuitatis Ariminensis, cuius fundatio præcessit Pontificatum Alexandri IV. Pertinebat enim ad Abbatiam Pomposianam Ordinis S. Benedicti, emeruntque Fratres certâ summâ pecuniæ à benefactoribus erogata, domum quandam & hortum prope Ecclesiam S. Mariæ in Trebio, quam Dominus Iacobus Episcopus Ariminensis pia liberalitate Fratribus donauit, quia propinqua valde erat Ecclesiunculæ S. Crucis, quam prius Fratres inhabitabant, donationemque confirmauit Alexander IV. Minoribus summè addictus; & possessionem accepit quidam Frater Dominicus tunc loci Guardianus. Sub Pio V. dato Patribus Prædicatoribus in illa vrbe S. Inquisitionis officio, desiderarunt sibi conferri prædictam Ecclesiam S. Crucis, vt commodius ibidem iniunctum exercerent officium; sed resisterunt Patres Conuentuales Minoritæ, præsertim Magister Andreas Ariminensis, probaruntque ad se spectare dominium eiusdem Ecclesiæ, quantumuis à suo Conuentu separata, deductis in hanc rem pluribus argumentis, sed præcipuo ex marmoreo quodam lapide ad fores Oratorij affixo, cui hæc incisa memoria. [Anno 1348. à Kalendis Iunij vsque ad Kalendas Nouembris in loco Fratrum Minorum de Arimino, vt notatum est à fide dignis, sepulta sunt circa X X I V. centenaria hominum vtriusque ætatis, pro quorum animabus extructum est Oratorium.] Attamen vel error est in notis, vel tunc non potuit extrui, sed potius reædificari Oratorium, si verum est quod in hac Ecclesiuncula prius habitauerunt Minoritæ ante acceptam ab Episcopo Ecclesiam S. Mariæ. Demum ab Illustri MALATESTARVM familia (cuius originem & propagines intra Ariminum breui compendio complexus est Leander Albertus in descriptione illius vrbs) conditum est Minoritis sumptuosum templum, cuius frons compaginata est ex sectis quadratisque lapidibus miræ magnitudinis sine cæmento yllo mirabili connexionem inter se cohærentibus. Præcipuus conditor fuit SIGISMUNDVS MALATESTA, plûs à corporis quàm ab animæ dotibus commendandus, militari gloria, rara eloquentia, & corporis robore clarus; sed fœdis moribus, & conuersatione haud ita Christianâ obscurus: cuius vitam scripsit Pius Secundus siue Æneas Syluius, nihil scelerum aut male actorum prætermittens, de quo etiam agit in sua de Europa historia. Ædem dedicauit S. FRANCISCI memoriæ; sed ita Gentilibus fabulis, & profanis emblematis vniuersam delineauit; vt non Sanctorum Templum; sed Ethnicorum videatur delubrum: Ad hæc minus christiane addidit suæ amariæ Mausolæum opere & materia pulcherrimum, adiecto Gentili more hoc Epitaphio: [DIVÆ ISOTTÆ SACRVM. Septuagesimum annum excessit; sortem vicit communem: iniurius est, qui plus sibi deberi censet.] Ante fores Ecclesiæ iacet ROBERTVS MALATESTA Sigismundo per omnia dissimilis, quem ætatis anno vigesimo S. FRANCISCI habitum assumplisse ait Rodolphus, & angelicam potius quàm humanam vitam duxisse, eiusque vitam scripsisse Magistrum Nicolaum Theologum Ariminensem: Nescio an hic ille Robertus, quem tantopere laudat citatus Leander, Sigismundi frater, qui ante eundem Principatum obtinuit, quemque ait castitate insignem fuisse, & impollutum ad extremum vitæ peruenisse in consortio tamen vxoris, quam sororis loco colebat; vita etiam integerrimum, adeò vt pro Sancto ab omnibus haberi laudarique mereretur. Alium etsi plures fuerint Roberti, non recenser in profapia, qui se Minoribus adscripserit; vel fortasse quod de habitu scribit Rodolphus, non ita intelligendum sit, vt ex religioso vitæ genere; sed ex deuotione illum assumpserit.

Lean. in Ro-
manula.Syluius de
Europa c.
62.

Floruerunt in Ariminensi conuentu B. IOANNES BARONCIVS, & B. ANDREAS mi- XXIV.
raculis clari; Ioannes à Paterna à Pisauriensibus accitus in suum Episcopum an. 1451. & anno 1433, Franciscus Ariminensis Scholasticis disciplinis egregie doctus, & Ioannes Episcopus Feretrinus anno 1424. quod incisum est in basi cuiusdam calicis, qui seruatur in sacrario. In templo est egregium sacellum S. Sigismundo sacrum, cuius primum iecit lapidem Magister Bartholomæus Malatesta Episcopus. S. FRANCISCVS receptus est hospitio ad S. Bartholomæum, vbi nunc commorantur Clarissæ in loco dicto Vallis, & in huius hospitij memoriam extructum est ibi Oratorium. De ipsis Clarissis earumque æde commodius sermo alias instituetur. Paulus Secundus diro subiecit anathemati Ariminum,

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS RVDOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. ANNO I. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

num, tunc fulgure exarsit sacrarium, & sacræ suppellectilis, ac reliqua iactura ad aureos quinque mille accessit: Sixtus Quartus benigne à censuris absoluit. Plurimi connumerantur viri præclari Ariminenses, qui illustrem suam patriam reddiderunt, Gregorius Ariminensis Eremita Augustinianus, Petrus & Iacobus fratres Petroleonij, cum Græcis, tum Latinis litteris eruditissimi, Petrus Meltius vir doctus & curiosus, alique viri præstantes, quos longum foret recensere: His addo Reuerendiss. Dom. PETRVM PAVONIVM Pauli V. & Gregorij XV. Summorum Pontificum Cubiculi Præfectum, morum maturitate, vultus maiestate, & humaniori litteratura commendatissimum: Aulicam pertæsus vitam, sibi dum viuere statuit, obiit anno proximè elapso 1626. 4. Kalend. Decembris, corpusque suum huic nostro commendauit Collegio, nostratum prius liberalis benefactor: Viri Illustres Hieronymus & Franciscus Pauonij germani fratres ex testamento hæredes facellum B. Virgini immaculatè conceptæ & SS. Francisco & Patritio sacrum condendo corpori extruxerunt, nobileque posuerunt monumentum. Paulò post Petrum mortuus est Reuerendissimus D. Cyprianus, germanus frater Episcopus Ariminensis, & ante vtrumque Iulius Eques Militiæ S. Iacobi.

Auximana diæcesis in Italia in Piceni regione.

- XXV. Sub numero 730. Indulgentia in prænumeratis festiuitatibus B. Virginis & SS. Francisci, & Antonij, atque Mariæ Magdalenæ in Ecclesia Minorum Auximana, quorum ædem volunt Auximates sub ipso S. Francisco extructam, imo & ipsum Diuum primum lapidem posuisse: Sub Innocentij IV. anno quarto 5. Idus Aprilis originem accepisse insinuat Rodolphus; seruat tamen ibidem bulla Gregorij IX. quæ indicat ante annum 1233. hanc domum fuisse extructam. Addit Rodolphus in eo claruisse B. Catalanum altissimæ paupertatis zelatorem (an alium ab ipso socio quem diximus a Petri de Arcanano Martyris, vel eundem nescio) & Magistrum Nicolaum, qui quædam reliquit posteris sui ingenij monumenta. Ibidem similis Indulgentia in prædictis festiuitatibus excepta illa S. Mariæ Magdalenæ pro conuentu de Tonazano, Rodolpho & Pisano de Tornefano, de quo in vetusta reperiò scriptura mutatum hunc Conuentum ad oppidum Montisphilotrani ante annum 1400. prioris tamen loci aliqua adhuc remanent vestigia. Hæc duo loca spectant ad custodiam Anconitanam.

Rodolph. in
pro. March.
in custodia
Anconit.
a An. 1284.
n. 3.

Con. Tona-
zani.

Camerina diæcesis in Italia in eadem regione.

- XXVI. Sub numero 730. an. 4. similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus de Monticulo, in quo floruit quidam Fr. Petrus sanctitate & verbi diuini prædicatione præclarus. Ecclesia quæ nunc est, fuit constructa anno 1300. vt patet in quodam lapide tribunæ in parte inferiori exteriùs: sed ante hanc fuit alia Ecclesia in atrio, in qua prædictus Petrus sæpius prædicauit. Sub num. 3. an. 5. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus de Piro, Pisano de Pira, Rudolpho de Apira; in Custodia Æsina.

Con. de Mō-
ticulo.

Con. de Piro.

Fanensis diæcesis in eadem regione.

- XXVII. Sub numero 696. an. 4. similis Indulgentia in eisdem festiuitatibus pro Ecclesia conuentus de Saltaria in agro Fanensi, quem à S. Francisco constructum volunt incolæ, probantque certis indiciis & præcipuo à quodam fonte, cui S. FRANCISCI inditum nomen. Ecclesiam S. Francisci de Reuereto nuncupatam scribit Rodolphus.

Con. de Sal-
taria.

Rodolph. in
Cust. Fauent.

Feretrina diæcesis in Italia in Ducatu Urbini.

- XXVIII. Sub numero 749. an. 4. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Leonani, aliis Lunani, siti in monte Illuminato, ita dicti, vt à quibusdam fertur, quia S. FRANCISCVS ibi illuminauit quendam cæcum. Ecclesia fuit consecrata anno 1325. sub Ioanne XXII. die 26. Maij. Ibidem similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus S. Marini, in quo floruerunt

Con. Leona-
ni.

Ggg BB.

ANNO CHRISTI 1292. SEDIS VACANTIS ANNO I. ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO I. RELIGIONIS MINORVM AN. 85.

BB. Dominicus & Petrus de monte Vlmi.
B. Gratian.

a Bembus epist. 30.

Con. S. Leonis.

BB. DOMINICVS & PETRVS de monte Vlmi, & GRATIANVS viri sancti, & prædicatores egregij. Primum Fratrum habitaculū erat extra oppidum, sed translatum est ad interiora oppidi anno 1362. In hoc recentiori floruerunt Magister Franciscus de Tonsis Episcopus Fanensis, qui compilauit Commentarium super Dantem, quemlibet versiculum egregiè interpretatus, Magister Martinus Madronius Episcopus Sebastensis, Magister Ioannes Pilo Regens Paduæ, qui scripsit quosdam Commentarios in Moral. Aristotelis, Magister Anastasius Turoneus Prouincialis Marchiæ, Magister Ioannes de Gabrielis, insignis concionator; Magister Iulianus Pasinus, de quo ait Petrus Bembus^a: Audiuimus, ait, Magistrum Iulianū coram Adriano Pont. Max. perdocte orantem] & quidam alius Magister Petrus, qui fuit Vicarius Episcopi Fani. Ibidem similiter pro Ecclesia Conuentus S. Leonis arcis munitissimæ Doctoribus dictæ Leopolis, quem S. Franciscum construxisse ferunt. Id saltem constat, vetustum satis esse; quippe campana minor fusa fuit anno 1259. Floruit hinc Magister Guidus, suo tempore Doctor insignis.

Fori-sempronensis diæcesis ibidem.

Con. Fori-sempronij.

Sub numero 696. an. 4. Similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Fori-Sempronij, XXIX. vulgo *Fossambruno*, cuius Pisanus & Rodolphus meminerūt sub Custodia Fanensi. Vetus statem loci satis exprimunt variæ imagines ibidem depictæ.

Humanatensis diæcesis, nunc unitæ Anconitanae in Piceno.

Con. Camerani.
Rodul. cit. in Custod. Anconit.

Con. Castrificardi.

Sub numero 730. an. 4. Indulgentia pro Ecclesia Conuentus de Camerano, aliis Camerano: Prius hic habitasse quasdam Sanctimoniales scribit Rodolphus, & in ingressu impluuij hæc verba haberi: [In nomine Domini, Amen. Anno 1331. tempore Domini Ioannis XXII. hunc locum plurimum exornat sua præsentia Magister Blasius Anconitanus.] Ibidem similis Indulgentia pro Ecclesia conuentus Castrificardi. Mutarunt Fratres locum suum ad ipsum oppidum, & ad priorem in quo viuebant extra oppidum, pergunt incolæ in supplicationibus triduanis rogationum. Spectant hæc duo loca ad Custodiam Anconitanam.

Pisauriensis diæcesis in Italia in Ducatu Urbinate.

Con. Pisauriensis.

Con. Scotoneti.
B. Sanctes iacet Scotoneti.

Sub numero 696. eiusdem anni Indulgentia in prædictis festiuitatibus, ac Sanctorum XXXI. Petri & Pauli Apostolorum in Ecclesia conuentus Pensauriensis vti habetur in regeſto, aliis communiter Pisauriensis. Ereptis scripturis in bellorum turbulentis motibus, non est vnde certo constet eius origo; sed ex vetustis imaginibus, & depictis Fratribus primæuo Ordinis more inferunt aliqui erectam ædem ante Ministeriatum S. Bonauenturæ. Sub numero 730. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus de Scotoneto, in quo floruit & iacet B. SANCTES Frater laicus assiduis miraculis insignis.

Salernitana diæcesis in regno Neapolitano.

Con. Eboli.

Rodolph. in prou. Terræ labor. in Custod. Princ.
Anton. Romanus.

Sub numero 730. anno 4. similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Eboli, nobilis XXXII. oppidi X. M. P. à ciuitate Salerni, haud procul amne Silaro. Conuentum hunc fundasse Illustrem familiam DE AQUAVIVA ait Rodolphus apparere ex insignibus affixis in tribuna, additque Gulielmū Sanseuerinum, Archiepiscopum Salernitanum concessisse locum S. Laurentij Fratribus Ebolitanis anno 1370. sed iam præstitisse aliud Fratrum habitaculum constat ex hoc monumento. Floruit ibidem ANTONIVS ROMANVS, qui prædicans ante Vigiliam Annunciationis prædixit horam sui obitus; dixitque auditoribus suis: Dicite vnum *Pater noster*, quia hora vigesima ab humanis discedam; quod ita euenit.

Senogalliensis

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1292. TIS AN. I. OCCID. ANNO I. NORVM AN. 85.

Senogalliensis diæcesis in Ducatu Vrbinate.

- XXXIII. Sub numero 3. anno 5. Similis Indulgentia pro Ecclesia Conuentus Senogalliensis, qui tunc intra mænia vrbis consistebat sub titulo S. Mariæ Magdalænæ. Ibidem similiter pro Ecclesia Conuentus Montis-noui, in quo floruit Magister Baldus sub Pio II. anno 1462. Scripturas conuentus non sine vetustatis iniuria combussit Generalis Gesualdus, ob quasdam contentiones & prætensiones molestas Syndicorum. Ibidem similiter pro Ecclesia conuentus Serræ Comitum; necnon pro Ecclesia conuentus de Roccha Contrada, quem anno 1265. sub Clemente IV. extructum fuisse, eiusdem bulla ibidem asseruata testatur. Ibidem pro eisdem & S. Marci festiuitatibus pro Ecclesia Montis-Podij, quem ad annum 1372. die 26. Mensis Februarij incepisse indicat Rodolphus. Sed hoc monumentum probat vel errorem esse in notis, & pro 1372. reponendum esse 1272. vel deceptum authorem, si fortassis illud tempus non referatur ad loci reædificationem, vel translationem. Huic conuentui donauit Bonauentura Carolus Fabrianensis quendâ agrum in ora Putei Massæ. Sub numero 696. an. 4. Indulgentia in eisdem festiuitatibus excepta illa sancti Marci pro Ecclesia conuentus Corinaldi, qui sub Pio V. transiuit à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes. Locus est opportunus & commodus Fratrum habitationi. Spectabat olim ad Custodiam Fanensem, cætera vero quæ recensuimus huius diæcesis loca ad Custodiam Æsinam. Ex hoc oppido oriundus Fr. Bartholomæus Cimarrella, qui recentiorum Sanctorum Ordinis vitas duobus tomis complexus est, & nobis fuit adiutorio in colligendis, atque ex tenebris eruendis plurimis monumentis vehementer neglectis, & hinc inde dispersis, qui hoc anno decessit Venetiis.

Con. Senogallia.
Con. Montis-noui.

Conu. Serræ comitum.

Con. Montis Podij.

Conu. Corinaldi.

Terracinensis diæcesis in Italia in Prouincia Romana.

- XXXIV. Sub numero 752. an. 4. Indulgentia in festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, Laurentij, B. Claræ, & Assumptionis B. Virginis, & per octo dies festiuitates ipsas immediate sequentes in Ecclesia Conuentus Terracinæ, in quo pauci Fratres inhabitant ob aëris intemperiem. Ibidem similiter pro Ecclesia Conuentus Piperni, vbi requiescit B. Leonardus Fulginas, sicuti alias^a diximus, ad aram maiorem. Narratur, quod dum Fratres in hac Vrbe de more peterent panem, quædam mulier auara dare neglexit: quare diuino iudicio condemnata est auaritia eius; dum enim filius eius in agrum ferret panem agricolis, atque ab eisdem frangeretur, inuentus est totus sanguinolentus; Mulier hoc spectaculo resipuit, secumque decreuit non negare amplius Fratribus eleemosynam, & statim color ille sanguineus abscessit. Ibidem similiter pro Ecclesia Conuentus Setiæ, Pisano Seccie, in quo posterioris ætatis floruisse quosdam Rodolphus recenset. Spectant hæc tria loca ad prouinciam Romanam & Custodiam Maritimæ.

Con. Terracina.
Con. Piperni.
a An. 1290.
n. 17.

Conu. Setia.

Velletrensis diæcesis in Italia in prouincia Romana.

- XXXV. Sub numero 752. an. 4. Indulgentia in festiuitatibus SS. Francisci, Antonij, B. Claræ, S. Pancratij Martyris & SS. Ioannis Baptistæ & Euangelistæ, harumque octauis in Ecclesia Conuentus Nymphæ oppidi ad Asturam amnem in Latio, de quo aliud non superest monumentum.

Conu. Nympha.

CLARISSARVM MONASTERIA.

S. Angeli Papalis diæcesis.

- XXXVI. Sub numero 3. anno 5. Indulgentia in festiuitatibus S. Andreæ Apostoli, S. Claræ, & B. Agnetis Virginum, & in diebus octo festiuitates ipsas immediate sequentibus pro Ecclesia Monasterij S. Andreæ ciuitatis S. Angeli Papalis, de qua diximus paulò superius^b.

Mon. S. Angeli Papalis.

b Hoc anno
n. 21.

Ggg 2 Camerina

ANNO CHRISTI 1292.	SEDIS VACAN- TIS AN. I.	ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO I.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 85.
-----------------------	----------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Camerina diæcesis.

Sub numero 4. eiusdem anni Indulgentia in die dedicationis Basilicæ Saluatoris, & xxxvii.
dedicationis B. Michaëlis Archangeli, & S. Claræ festiuitate, atque per octo dies festiuita-
tes ipsas immediate sequentes, pro Ecclesia Monasterij S. Saluatoris de sancto Seuerino.
*Mon. S. Seue-
rini.
Gonzag. in
pro. March.
mon. 7.* Adiuncta est priori Ecclesiunculæ alia maior sub titulo Annunciationis B. Mariæ; prima
inseuit Sanctimonialibus dumtaxat: Secunda, quam construxisse ferunt quendam ex
Comitibus S. Seuerini, inseuit sæcularibus. Hic habitarunt primitus religiosæ & veræ
Clarissæ; deinde Tertiariæ; tertio Clarenæ, quarto demum rediit ad Clarissas. Ibidem
*Mon. Came-
rini.* Indulgentia in festiuitatibus Assumptionis B. Mariæ Virginis, SS. Apostolorum Petri &
Pauli, B. Martini, & S. Claræ & per octauas in Ecclesia Monasterij S. Mariæ Camerinen-
sis vrbs. Factæ sunt hæ Sorores, sicut & illæ S. Seuerini Tertiariæ; sed ad pristinum In-
stitutum redierunt anno 1419. Quibusdam, quæ non voluerunt laxius illud viuendi genus
*Indid. mon.
8.* dimittere, prouisum est de alio loco à nobilissima Sorore Baptista Varana Camerinen-
sium Ducis germana sorore. Cohabitauit pientissima hæc Soror aliquibus annis Clarissis
Sororibus Monasterij Vrbinatis, quoad vsque videlicet sacra hæc edes ex propriis suis
facultatibus in meliorem formam redigeretur, qua tandem redacta adductis secum dua-
bus ex illis quæ seipsam cæterasque instruerent, communem vitam atque Regulam pro-
fessa est. Cuius foelicissimis auspiciis eò dignitatis atque magnitudinis deuenit hoc Mo-
nasterium, vt inter totius Prouinciæ Marchiæ præcipua non immerito connumeretur.
Aliud etiam ibidem Tertiariarum Monasterium à deuota quadam Sophia nobili Came-
rinenfi scemina extructum, quod superiori antiquius asserit Gonzaga, de cuius tamen an-
tiquitate non esse vnde exacte sciri possit, plane fatetur. Ego tamen illud Clarissarum
vetustius esse putem, atque illud ipsum, cui Nicolaus Pontifex hanc Indulgentiam con-
cessit.

Firmana diæcesis in Piceno.

Sub numero 4. an. 5. Indulgentia pro quatuor præcipuis festiuitatibus B. Virginis, B. xxxviii.
Thomæ Apostoli, & B. Claræ, & pro octo diebus festiuitates ipsas immediate sequentibus,
*Mon. Montis
Sancti.* necnon in aniuersario die dedicationis ipsius Ecclesiæ Conuentus Clarissarum de Mon-
te Sancto, de quo aliud non suppetit monumentum.

Fulginatensis diæcesis in Vmbria.

Sub numero 696. an. 4. Indulgentia pro eisdem festiuitatibus B. Virginis ac S. Iacobi xxxix.
Apostoli & pro octo diebus festiuitates immediate sequentibus in Ecclesia Monasterij
*Mon. Fulgi-
nat. de Virgi-
nibus.* B. Mariæ de Virginibus prope muros Fulginatenses, quod ad annum 1225. initium sum-
pisse sub Ægidio Episcopo ædificata eis Ecclesia sub titulo S. Catharinæ, scribit Iacobil-
lus^a, & regulam normamque viuendi Sororum S. Damiani Assisiatis accepisse à Cardi-
nale Vgolino, dicto postea Gregorio I X. Vocabatur prius Collegium Virginum, postea
*a Iacobil. de
Episc. Fulgi-
nat. sub Æ-
gid. p. 115.* Monasterium S. Mariæ de Virginibus Ord. S. Damiani, quam appellationem adhuc sub
hoc anno retinebat, vti constat ex hoc monumento.

Tornacensis diæcesis in Flandria.

Sub numero 679. anno 4. Indulgentia in festiuitatibus Sanctorum Francisci & An- XL.
tonij Confessorum, atque B. Claræ Virginis, earumque octauis pro Ecclesia monasterij
*Mon. de Bello
loco.* Clarissarum de Bello-loco supra Sclandam. Huius item monasterij Sororibus hoc ipso
b Epist. 677. anno concessit^b Pontifex vt nullus, quacumque autoritate fulgeret, posset eas com-
c Epist. 678. pellere ad recipiendum aliquam in Monacham seu conuersam. Indulsi^c etiam ne
tenerentur ad præstationem procurationum, exactionum, collectarum, & subsidiorum
legatis Apostolicæ Sedis, & quibuscumque aliis faciendam, Cardinalibus dumtaxat
d Epist. 694. exceptis. Demum alterum dedit^d priuilegium, ne extra diæcesim Tornacensem trahi
possent

ANNO CHRISTI	SEDIS VACAN-	ADOLPHI IMPER.	RELIGIONIS MI-
1292.	TIS AN. I.	OCCID. ANNO I.	NORVM AN. 85.

hi possent in causam, vel ad iudicium euocari per Apostolicæ Sedis vel legatorum eius litteras, non facientes de hoc indulto expressam mentionem.

XLI. Piè & gratè se gessit erga suum sodalitiū Nicolaus Pontifex in tot Indulgentiis concessis plurimis monasteriis Fratrum & Sororum omnium fermè Prouinciarum, præsertim Marchiæ Anconitanæ, in qua educatus est, & quæ mirabiliter in paucis annis ultra communem hominum fidem excreuit. Ad euitandam confusionem sequutus sum clariorem ordinem dicecesum in ipsis bullis expressarum. Multa ex his cœnobiis iam destructa sunt, & limites multorum Episcopatum, quos hic recēsuimus adeò mutati sunt, vt quæ ad illos tunc temporis spectabant, nunc pertineant ad alios. Quare non commoueri, aut admirari debet Lector, si quæ nunc sunt alicuius dicecesis oppida, nos alteri adscripserimus; retulimus etenim quæ tunc erant, & expressè ita habentur in Bullis Pontificiis.

XLII. Præter hæc quorum aliqualem memoriam ex tabulis eruimus Pontificiis, aliorum sub hoc anno meminit Petrus Rodolphus. Ecclesiam Montis-Luponum in Piceno & Custodia Camerini ait hoc anno consecratam, vetustiore tamen esse ipsum Conuentum probant duæ Bullæ Innocentij I V. ibidem asseruatæ: Hinc oriundus Marcus de Monte-Luponum, quem superius^a diximus missum Nuntium à Rege Armeniæ ad Pontificem & Reges Galliæ & Angliæ. Floruit etiam ibidem Dom. Ioannes Archiepiscopus Neopatrensis, qui Ecclesiam S. Francisci Montis-Vlmi consecrauit an. 1393. Hoc eodem anno extructum scribit Conuentum Argentinæ, Castelli in Romanula Transpadana sub Magistro Daniele Prouinciale. Primum iecit lapidem quidam Frater Guidus, primus etiam eiusdem loci Guardianus: In eo tamē errat Rodolphus quod hæc acta dicat hoc anno sub Bonifacio VIII. non enim adhuc ad Pontificatum ascenderat. Similiter Rodigij in eadem Romanula Transpadana, & insula magna Polesini, seu Polynesi, vti scribendum monet Sabellicus, pernobilis oppidi, Ludouici Cælij Rhodigini præter alios memoria dignos, ortu notissimi, conuentus hoc anno extructus ab Illustri Dom. OBIZONE Marchione Atestino pro quinquaginta Fratribus victuris sub obedientia Ministri Prouincialis Bononiæ. Hoc etiam anno scribit Nicolaus Harpsfeeldius in Catalogo religiosarum ædium extructarum Londini extra *Algate* monasterium Clarissarum per Blancham Reginam Nauarræ, eiusque consortem Edmundum Comitem Lancastriæ, Lecestriæ, & Darbiæ, Fratrem Edvardi primi Regis Anglorum, quod amplius confirmabunt quædam monumenta, quæ dabimus sub anno primo Pontif. Bonifacij VIII. Scripsit^b etiam Pontifex ad Episcopum Vercellensem, vt ageret cum Archidiacono Vercellenfi de danda Fratribus Minoribus eiusdem vrbs, nimis angusto domicilio habitantibus, Ecclesia S. Saluatoris de Mercatello cum domibus, cœmeterio & platea contiguis; isque Episcopus in concambio daret eidem Archidiacono Parochialem Ecclesiam de Villa-noua; de quo etiam dedit litteras ad ipsum Archidiaconum. *Pridem dilectis filijs.* 18. Kal. Februarij.

Rodolph. in
prou. Mar-
chiæ. in Cu-
stod. Came-
rini.
Con. Mōtis-
Luponum.
a An. 1292.
n.1.
Con. Argen-
tina.
Idē in prou.
Bonon. &
Custod. Fer-
rar.
Con. Rodigij.
Idē in prou.
S. Anton. &
Custod. Pa-
dua. l.
Sabell. lib. 1.
decad. 4. re-
rum Vener.
Mon. Lōdini.
Harpsfeel.
de monast.
Londini.
b Epist. 686.
n.4.

ANNO CHRISTI 1293.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 2.

SEDIS VACANTIS AN. 2.

RELIGIONIS MINORVM AN. 86.

A R G V M E N T V M.

*Impensius agitur de conscribendis Crucesignatis, & coadunandis religionibus militari-
ribus in Terræ sanctæ subsidium. Urget hæc indefesse Raymundus Lullus apud
Pontifices & Reges Europæos. Referuntur quædam pietatis exempla. Floret sub
Clarissarum instituto Euphemia filia Rudolphi Imperatoris. Ædificantur aliquot
Minorum habitacula.*

*Cieptur fide-
les ad sacrum
bellum.*

*a An. 1292.
n. 1.*

*b Bernardi.
Corius de
rebus Me-
diol. par. 2.
Franciscus
Belozzus in
hist. Pontif.
Mediol. sub
Archiep. 98.
Rubeus in
vita Nicol.
IV.*

*Tria Nico-
lai Pont. di-
plomata pro
hoc negotio.*

*c Epist. 51.
dat. 10. Kal.
Septemb.
d Epist. 4.
dat. 4. ad
Kal. April.
e Epist. 60.
dat. 5. Kal.
Septemb.
Cipit Pont.
unire ordines
militares.*

VACANTE etiam hoc anno ex pertinaci discordia Cardinalium I. Sede Apostolica, nulla nobis suppetunt monumenta Vaticana, seu Archiui Pontificij, ex quibus series dicendorum, seu memoria præclare gestorum possit desumi; Illud tamen occurrit memorabile, quod nequaquam prætermisum sit studium conscribendi milites Cruce signatos ad præscriptum sancti Pontificis Nicolai, pro transmittendis copiis auxiliaribus in Syriam, tempore superiori anno præfixo^a. Elapso tamen termino non destiterunt prædicatores Crucis ab excitandis Principibus & Prælati ad sacrum bellum; id præ cæteris referunt Historici Mediolanenses^b in Concilio prouinciali illius urbis inchoato 27. Nouembris, præsentente Ottonne Vice-Comite, Archiepiscopo & Suffraganeis Episcopis in Ecclesia S. Teclæ prædicasse postridie Ministrum Fratrum Minorum & Fr. Stefanardum Ord. Præd. qui ad obseruationem & executionem trium diplomatum Nicolai Pontificis in Synodo prælectorum, omnes qui in Aula aderant, efficaciter exhortabantur. Primum, miserum statum Terræ sanctæ lugubri explicabat stylo, & Christianè omnes compellabat, ut necessarium ferrent subsidium: Secundum iniungebat Ecclesiarum Prælati ut negotium hoc pium & sanctum, quàm efficaciter vrgerent in suis Prouinciis; monerentque Sanctam Sedem de rerum euentu. Tertium, significabat vnionem à se intentam duorum Ordinum Militarium, Templariorum, & Hospitalariorum Ierosolymitanorum. Non inaniter suaserunt, sed efficaciter persuaferunt prædicti Concionatores; ita ut in vigilia S. Andreæ maturè rebus discussis vnanimiter conuentum sit de ferendo prædicto subsidio, & sacro bello promouendo. In hunc finem aliquot necessaria edita sunt decreta, quæ ad Sanctam Sedem remitti deberent; examinanda tamen serius & disponenda grauius per prædictum Archiepiscopum, per Episcopos Vercellensem, Brixianum, Laudensem, & Sabaudum (fortassis Taurinum) Priorem Prædicatorum, Guardianum Minorum, & Priorem Eremitarum; deputatis etiam Syndicis Cleri & Populi pro hac re omnino peragenda, Episcopo Nouariensi, Priore de Pontida, & Mattheo Vice-Comite: Idque insuper constitutum, ut non solum ex prædictis binis Ordinibus Militaribus; verumetiam ex adiuncto tertio Theutonicorū vna coalesceret concors viribus & concordia potens militia; cuius magnus Magister à Summo Pontifice institueretur.

Et quidem prædictas litteras scripsit Pontifex anno 4. sui Pontificatus, primas^c & secundas^d ut conuocaret Europæos eisque animos adderet ad sacrum bellum, institutis vbique ex Minorum & Prædicatorum Ordinibus viris præcipuis qui de Cruce prædicarent; Postremis^e significabat Templarios & Hospitalarios militiâ insignes; sed perpetuis dissensionibus inter se laborantes, magna præstituros, si in vnâ militiam coalescerent, & sub vno præside iisdem legibus regerentur. Eam rem sibi à quibusdam persuasam Andronico Græcorum Imperatori, Regibus Galliarum & Angliæ, Prioribusque vtriusque Militiæ vbilibet locorum renunciauit: Quamquàm enim certum sibi esset eos milites si in vnâ militiam coalescerent, sub vnus vinculum charitatis & pacis eo modo posse facilius adduci, & contra hostes fidei Catholicæ tantò animosius, quantò coniunctius bellum posse agi, quid tamen ipsi de hac re sentirent; non tam consensum, quàm iudicium eorum requisivit. Ultra omnes laborabat in hoc vltimo persuadendo Pontifici & Prin

II.

ANNO CHRISTI SEDIS VACANTIS ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1293. AN. 2. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 86.

& Principibus Christianis RAYMVNDVS LVLLVS MAIORICENSIS, de quo nos supra sumus præfati: Tria enim vrgebat Romæ apud Honorium IV. & Nicolaum IV. apud Philippum Pulchrum Regem Galliarum, apud Reges Siciliæ, Maioricarum, & Cypri, in Rebus pub. Pisana & Genuensi, mirâ animi constantiâ, & improbi laboris perseverantiâ hinc inde discurrens ut illa persuaderet; quorum ipse sæpissimè memoriam agit in pluribus libris à se conscriptis: De quibus ita Carolus Bouillus vir doctus, & Benedictus Gononus monachus Cælestinus in eius vita. [Tria à Summo Pontifice & Cardinalium consensu petebat: Primum, ut per mundum varia iuberentur extrui Monasteria, in quibus viri sancti ac deuoti pro CHRISTO mori nihil formidantes, varios sermones docerentur, ut in omnem terram exiret sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum, utque eorum prædicatione fieret ex cunctis gentibus vnum ouile, sicut & vnus est iam pastor. Secundum, ut de cunctis religiosi militibus, qui diuersorum Ordinum sunt, fieret vnus Ordo, qui trans mare assiduis bellis Saracenos lacefferet: donec sancta Terra Christiano pareret Imperio. Tertium, ut autoritate sanctissimi Patris Romani Pontificis, cunctorumque Cardinalium, inhiherentur scripta Auerrois legi in scholis Christianorum, eo quod in pluribus fidelium mentes à synceritate & veritate fidei nutare cogunt, & ad impietatem perducunt. Harum autem trium supplicationum causa libellum edidit de natali pueri: quem Magnifico Regi Franciæ Philippo dedicauit, in cuius calce easdem supplicationes inseruit, & eidem Regi cum suo libro porrexit. Librum hunc simul cum alio de laudibus B. MARIE eiusdem authoris Iacobus Faber Stapulensis de re Christiana & Theologica bene meritis, publici fecit iuris.]

III. Sub hoc anno è Tunisis, uti diximus, per opprobria, & verbera pulsus hærebat RAYMVNDVS Neapoli, atque hæc persuadebat Carolo Regi, donec electus est Cælestinus V. & post eum^b Bonifacius VIII. quibus hæc eadem inculcare non destitit, necnon eorum successoribus, Benedicto XI. & Clem. VI. in Concilio Viennensi, ad quod dum pergeret librum disputationis cum obuio Clerico anno 1311. scripsit, in cuius limine tria hæc tanquam necessaria fidei propagandæ & Saracenis è Christianorum sedibus deturbandis præmittit; deinde subdit, breuem vitæ suæ rationem Clerico redditurus [Homo fui in matrimonio copulatus, prolem habui, competenter diues, lasciuus & mundanus: omnia ut Dei honorem, & bonum publicum possem procurare, & sanctam fidem exaltare, libenter dimisi, Arabicum didici, pluries ad prædicandum Saracenis exiui, propter fidem captus fui, incarceratus, verberatus; quadraginta quinque annis ut Ecclesiæ Rectores ad bonum publicum & Christianos Principes mouere possem, laboravi: Nunc senex sum, nunc pauper sum, in eodem proposito sum, in eodem usque ad mortem mansurus, si Dominus ipse dabit.]

IV. Quædam pietatis exempla, quæ sub hoc tempore euenerunt hinc addere licebit. In provincia Castellæ fuit quidam religiosus ex Minoritis, placidæ & laudabilis conuersationis inter Fratres, qui licet nobili genere, & priusquam Minoribus nomen suum dederit, fuerat Canonicus Palentinus, vili & pauperrimo sub habitu semper delectabatur incedere. Piè mortuus suo Confessori post aliquot dies transactos in purgatorio apparuit in preciosissima veste cælum conscensurus, dicens non parum sibi profuisse pauperem ac lacrum habitum, quem in Ordine gerebat, ad depellendas flammæ purgatorij, & preciosam illam vestem obtinendam.

V. In Hispaniæ regione quidam ex tyronibus singularem sibi vitam præscripsit, nec in pietatis aut humilitatis officiis cum cæteris volebat conuenire. Reprehensus à magistro proprium sequutus arbitrium nolebat acquiescere, indiscretis semper abstinentiis in secretis latibulis intentus. Oranti ut liberaretur à Magistri molestiis, liceretque quidquid pro macerando corpore liberet, apparuit dæmon in speciosissima forma Dei Genitricis: Protinus adoranti, & interroganti quid eum facere vellet? respondit falsa Virginis imago: Perseuera, fili, in tuis pœnitentiis & abstinentiis, neque credas Magistro contraria suadenti: ego tui curam & magisterium geram; quando expedierit ut carnem vel aliud obsonium omittas, faciam ut è regione loci, in quo sedes, appareat tibi manus, quæ illud indicet; quare quod illa prohibuerit ne tangas, quantumuis Magister præceperit ut man-
duces. Hinc singularior & obstinatio factus adolescens, commouit in se ædis præfectum,

a An. 1187.
n. 2. & seq.

In libro disputationis
cū Homero
Saraceno in
fine.
In lib. Na-
talib. puer.
cap. 28.
In lib. cui ti-
tulus *Glorie*.
in fine.
In lib. Phan-
tast. c. 1. & 6.

b Papyr. Mas-
son. de Epi-
scop. Urb. in
Bonif. VIII.

Marian. l. 3.
c. 7.
Chro. antiq.

*Vilis habitus
virtus.*

Indidem.
Marc. 2. par.
lib. 4. c. 38.

*Singul. vitas
in religios.
periculosa.*

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1293. TIS AN. 2. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 86.

qui Magistri monitis reluctantem grauius corripuit. Temerè nimis ille respondit potiori se obedire Magistro, neque contra huius præceptum quidpiam se facturum, quantumuis alij aliter iuberent. Apparens denuo ficta Deipara laudauit miselli constantiam, atque vt perseueraret, admonuit: Tertio, se conspiciendam præbuit in maiori splendore, tempusque adesse dixit, quo ei fruendus esset filius suus Christus; nihilque aliud est, inquit, impedimenti, quam vt eodem, quo ille, mortis genere vitam consummes: Quare, vt quantocyus ad filij consortium accedas acceptetque libentius hunc tuum præclarum ex mundo recessum, non alij, quam tumet ipse, adhibendi sunt crucifixores: Dum Fratres alto sterterint somno, tu sanctum hoc offer sacrificium in loco omnium humillimo, in culina, ibique transuersis lignis, infixisque clauis ita age, vt vere cruci te figas. Credidit misellus dicenti, modumque quo faceret edoctus, hora præfixa se crucifixit. Fuit qui ictus & tumultu perciperet, & ostium ab illo fortiter clausum extra cardines faceret, qui dum vidit ita ex cruce pendentem pulsata campana expergefatisque Fratribus è ligno deposuit. Lethaliter ille vulneratus, & semimortuus nulli pœnitentiam, aut delictorum confessionem suadenti obsequi voluit, pertinacissime asserens non alium, quam B. Virginem sibi apparuisse, etsi Fratres dicebant Sathanam se transfigurasse in imaginem lucis. Mirabile sanè, dum remedium omne depellit, & salutaria quæque monita contemnit, quod suum erat, rapuerunt daemones in ictu oculi, neque amplius quidquam de eo sciri potuit in illa regione.

Mirabili-
ter prouidit
Deus Mino-
ritis.

In prouincia S. Iacobi, Custodia vero Eborenfi, & conuentu Extremi, vulgo Lusitani- VI.
co *Estremo*, dum Fratres nihil haberent quod in crastino manducarent, Guardianus vir pius hortatus est, vt bono essent animo, & solemnius illa nocte canerent matutinum, Deumque vt præsentis succurreret necessitati instantius orarent. Fecerunt ita, Deusque illorum preces exaudiuit excitato à somno quodam Petro Boni, illius villæ incola locuplete, sed auaro, & erga pauperes, præsertim Minores valde crudeli. Vidit hic super tecti templi viginti noue candelas accensas optimo ordine dispositas, & aliquando duas, aliquando vnâ, deinde alias ultra cæteras ascendere; ita quod egregiè ordinata videretur vicissitudo candelarum ascendentium: Admiratus valde vxorem expergefecit, quæ piè interpretata visionem, suavit vt die sequenti aliquid Fratribus erogaret. Accessit ille postridie ad loci præfectum, interrogauitque quot haberet domi Fratres: qui respondit viginti nouem esse incolas Monasterij, quos cum intellexisset candelarum numero adæquari, non immerito iudicauit per easdem designatos in choro psallentes; & per ascendentes indicari, qui mentis eleuatione, aut maiori attentione diuinum psallebant officium. Misit itaque protinus quod illo die manducarent, & deinceps fuit illorum benefactor singularis.

a An. 1254.
n. 33.
Euphemia fi-
lia Imperato-
ris Clarissa.
Antonin. tit.
24. c. 9. §. 7.
Conu. Castri
noui Darij.
Gonzag. in
prou. Aquit.
recet. con. 5.
Con. Politij.
b An. 1260.
n. 47.
e Rodul. in
prou. Siciliæ
& Cust. Agri-
gentinæ.

Præter Regias Virgines Clarissas, quas supra ^a diximus, I S A B E L L A M Gallorum, VII.
& I O A N N A M Nauarræ Regum filias, florebat etiam hoc tempore sub eodem insti-
tuto E V P H E M I A Rudolphi Imperatoris filia in Tulnæ monasterio Sanctimonialis
facta, quam S. Francisco & B. Claræ ex deuotione obtulisse antequam crearetur Impe-
rator, scribit Antoninus, & sub hoc arcto viuendi genere perpetuo dedicasse.

Aliquot ædificata hoc anno monasteria, vnum pro Minoribus in Castro noui Darij VIII.
in Aquitania per nobilem virum Arnaldum Marrinum de Bordis; Alterum etiam hoc
anno vel circa hoc tempus constructum in Politij vrbe in Sicilia, corpore B. Gandul-
phi, vt diximus ^b illustri. Campana inscriptum habet suæ fusionis annum 1300. nescio
an prius ædes Fratrum constructa, quantumuis vetus monumentum MS. prouinciæ
Siculæ ita indicet. Authores scribit Rodolphus ^c, ipsos ciues, & Reginam Blancham:
quod si illam Martini Regis coniugem & Nauarræ Regis filiam, quæ non nisi post an-
num 1402. prædicto Regi nupsit, hic author intelligat, non nisi ante plurimos annos
extructum refarcire, vel reædificare potuit monasterium.

Mon. Verdu-
ni.
Gonzag. in
prou. Franc.
mon. 4.
Idè in prou.
Bética mon.
1.
Mon. Hispa-
lense.

Ante hunc annum vt patet ex libro quodam ipsius monasterij, fundata fuit ædes IX.
Clarissarum Verduni in Gallia per nobilem quandam heroidem, Agatha nuncupatam,
quæ etiam ibidem religiosum habitum suscepit. Post aliquot annos domum refecit
Soror altera, Sarra dicta. Ecclesiam consecrauit Reuerendiss. Franciscus Chalcedo-
nensis Episcopus Minorita anno 1379. in honorem beatæ Claræ Virginis & S. Barba-
ræ Virginis & Martyris. Hoc anno Sancius Castellæ Rex Hispalenses ædes sui Auun-
culi

ANNO CHRISTI SEDIS VACAN- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1293. TIS AN. 2. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 86.

culi Frederici Principis, Ferdinandi III. filij, quas ex testamento reliquit adaptandas in Monasterium Clarissarum, conuertendas duxit in pium hunc vsum. Ferdinandus deinde IV. Sancij filius monasterium valde egenum annuis redditibus locupletauit. Subfuit regimini Patrum Conuentualium vsque ad annum 1495. deinde translatum ad Obseruantes. Iacent ibidem Aluarus Pelagius vir doctus Minorita, & Leona Gusmana nobilitate & sanctitate præclara, de quibus alias ^a agendum opportunius. Aliud circa hoc tempus institutum in Germania superiori monasterium iuxta oppidum Imperiale Hailbrun, in quadam villa dicta Flein, in solo & dominio nobilium de Talheim, qui pauperculis Sororibus plura bona temporalia intuitu diuini amoris contulerunt, prout in litteris desuper confectis sub hoc ipso anno reperitur. Creditur autem Sorores primas ex Sefflingensi & Phullingensi monasteriis, de quibus alias ^b diximus, disciplinam & institutum S. Claræ ibidem plantasse. Procedente autem tempore ob bel-
lorum incommoda, & loci penuriam ad oppidum Hailbrun sunt translatae cum omni supellectile & attinentiis suis, vbi monasterium quoddam humile & exiguum in angulo ciuitatis ædificantes, in penuria Domino famulabantur. Quibus tandem inibi morantibus, iterum domicelli Nobiles de Talhaim donaria in certis possessionibus dederunt, prout litteræ sub anno Domini 1331. desuper confectæ testantur. In quo loco adhuc manent Domino famulantes.

^a An. 1335.
An. 1579.

Mon. Hail-
brunen.

^b An. 1258.
num. 26. &
1250. n. 12.
Idem in prou.
Argentinae
mon. 7.
Chron. MS.
prou. Ar-
gent.

ANNO CHRISTI 1294.
COELESTINVS V.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 15.
RELIGIONIS MINORVM AN. 87.

ARGVMENTVM.

Petrus de Murrhone Eremita fit Pontifex Max. dictus Cælestinus V. sed ut inuitus dignitatem admisit, ita perquam libenter deposuit paucis mensibus transactis. Creatur deinde Bonifacius VIII. antea Benedictus Caëtanus nuncupatus. Separant se quidam ab Ordine sub Eremitarum nomine, ægre id ferente vniuerso Sodalitio. Hayto Rex Armenia fit Franciscanus, & multiplicantur cænobia.

I. **A**M tandem hoc anno post diuturnam & perniciosam Cardina-
lium dissensionem, qua annis duobus, mensibus tribus & diebus
duobus Sanctam Ecclesiam mœrore afflictam, & pastore orbatam
fecerunt, conuenerunt in creando Pontificem non aliquem ex suo
Collegio, in quo nullus erat, qui summam non ambiret dignitatem;
sed Eremitam, seu Monachum pium & Sanctum PETRVM DE
MURRHONE ita cognominatum à monte, quem ex solitudinis
& pacatoris vitæ desiderio inhabitabat p. m. II. à Sulmonis ciuitate, patria Ifernien-
sem, patre Angelerio, matre Maria honestis & probis oriundum. Neque diu deli-
berandum eis fuit circa hominis probitatem, aut vitæ merita; quinimo statim vbi ex
insperato aut fortuito de eo verba fecerat Fr. Latinus Cardinalis Ostiensis, Collegij
Decanus, qui hominem ex familiari commercio probè nouerat, reliqui Electores, quasi
diuinitus inspirati non sine lachrymis vnanimiter nemine discrepante in eundem con-
senferunt die quinto mensis Iulij; statimque electionis decretum ad Sanctum virum
humillimè de se cogitantem, institutis tanti Nuncijs latoribus destinarunt. Rem gratissi-
mam Lectori me præstiturum puto; si ipsius electionis tabulas, & epistolam ad Sanctum
virum à Cardinalibus missas ex archiuo Monasterij S. Spiritus de Mugella, ab ipso
ibidem constructi, acceptas hic producam. Ita porrò se habent,

Creatur Cæ-
lestinus V.

IN

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.ADOLPHI IMPER.
OCCID. AN. 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.Decretū ele-
ctionis.IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS
PATRIS ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, AMEN.

Nos miseratione diuina Fr. Latinus Ostiensis, Gerardus Sabinensis, Ioannes Tusculanensis, & Fr. Matthæus Portuensis Episcopi: Hugo tituli S. Sabine, Petrus tituli Sancti Marci, & Benedictus tituli S. Martini Presbyteri: Matthæus Sanctæ Mariæ in Porticu, Iacobus Sanctæ Mariæ in via lata, Neapoleo S. Adriani, & Petrus S. Eustachij Diaconi Cardinales.

[NOTVM FACIMVS, quod anno Domini Millesimo Ducentesimo Nonagesimo quarto, mense Iulij, die Lunæ, quinto mensis eiusdem, Apostolica Sede per obitum felicitis recordationis Nicolai Papæ IV. vacante: post diuersos tractatus diuersis temporibus habitos per nos super electione summi Pontificis, quibus non accessit effectus, in communi Consistorio solito more conuenimus, absente venerabili fratre nostro, Petro tituli S. Marci Presbytero supradicto, qui erat in hospitio suo, infirmitate, seu debilitate detentus: Demum inter nos ex insperato seu improviso de venerabili ac Religioso Patre Fratre PETRO DE MYRRHONE Ordinis S. Benedicti, celebris sanctitatis viro, habita mentione, omnes, qui tunc præsentibus eramus in Consistorio supradicto, ad personam eius intentæ considerationis intuitum dirigentes, in ipsum quasi diuinitus inspirati, non sine lachrymarum effusione, nullo prorsus discordante consensimus. Et venerabiles fratres nostros, Dominos Ioannem Episcopum Tusculanensem, Hugonem & Iacobum prælibatos, ad præfatum Petrum Presbyterum Cardinalem transmisimus, ad perscrutandum super huiusmodi negotio votum suum; qui eiusdem Fr. Petri audito nomine, deuotè consensit similiter in eundem, prout iidem Cardinales ad eum transmissi, sicut præmittitur, in nostra præsentia retulerunt. Nosque volentes efficacius procedere in hac parte, venerabili fratri Episcopo Ostiensi prædicto eligendi suo & omnium nostrum nomine memoratum Fratrem PETRUM DE MYRRHONE in Ecclesiæ Romanæ Pontificem & Pastorem, plenam & liberam viua voce concessimus potestatem. Qui potestate ipsa recepta, nobis præsentibus, vt præmittitur, eam illico efficaciter adimpleuit, eundem suo & nostro nomine ex potestate sibi tradita, in Romanum Pontificem eligendo, ac nos electionem de dicto Fratre Petro factam per eundem Episcopum Ostiensem ratam habentes, eundem Fratrem Petrum de Myrrhone, licet absentem, deuotè recipimus in nostrum, & eiusdem Romanæ Ecclesiæ Episcopum, & Pastorem. In cuius rei testimonium, & euidentiam plenior, præsentem scripturam fieri fecimus, nostrisque muniri sigillis & subscriptionibus roborari. Actum Perusij, anno, mense, & die prædictis.]

SANCTISSIMO PATRI, ET DOMINO REVERENDO
FR. PETRO DE MYRRHONE, ORD. S. BENEDICTI, DIVINA
Prouidentia in Romana Ecclesia Summo electo Pontifici,

*Miseratione diuina Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Sacrosanctæ Ecclesiæ
Cardinales pedum oscula beatorum,*

Epistola trās
missa ad Ele-
ctum.

[Si diffusam facti memoriā solliciti calami prosequeremur officio, & præsentis II.
negotij qualitatem condigna serie ponderaremus, prolixi utique telam dictaminis nos
ordiri contingeret, amplique tenoris formare paginam, vestræ Sanctitatis clementiæ
dirigendam: sed ne prolixitate verborum, aut multiplicatis eloquiis vestrum prægra-
uemus auditum; processum per nos in eodem negotio habitum, vobis sub compendio
referamus. Vacante siquidem Apostolica Sede, per obitum felicitis recordationis Do-
mini Nicolai Papæ Quarti: Nos post diuersos tractatus, diuersis temporibus; per no-
stræ sollicitudinis studium super electione summi Pontificis habitos, quibus optatus
non

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.ADOLPHI IMPER.
OCCID. AN. 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.

non accessit effectus in communi Consistorio solito more conuenimus, & tandem inter nos ex insperato seu improuiso, de vobis habita mentione, omnes ad personam vestram, meritorum virtute conspicuam, intentæ considerationis aciem dirigentes, in vos operante illo, qui fidelium mentes vnius efficit voluntatis, non sine lacrymarum effusione consensimus, prout in decreto super hoc facto plenius & seriosius continetur. Cum itaque decretum ipsum vobis per venerabiles fratres Archiepiscopum Lugdunensem, Vrbeuetensem, & Portuensem Episcopos, & dilectos filios Magistrum Franciscum Neapoleonis de Vrbe, ac Guillelmum de Mandagato, Apostolicæ sedis Notarios, exhibitores præsentium fiducialiter destinemus: Sanctitati vestræ instantissime supplicamus & ex intimo cordis affectu deposcimus, quatenus profunda, & sedula meditatione pensantes, quod huiusmodi celebrata de vobis electio, illo, qui vbi vult spirat, inspirante, processit. Attendentes insuper necessitatem multiplicem, non solum Romanæ Ecclesiæ, quæ longæ vacationis dispendia pertulit; sed etiam totius gregis Domini, iam diu Pastoris commodo destituti; innumera quoque pericula, quibus vniuersalis Ecclesia subiacere dignoscitur, nisi in eis per IESV CHRISTI Domini nostri Vicarium obuietur, vosque diuinis dispositionibus, prout decet sanctitatem vestram, mente humili coaptantes electioni prædictæ tam laudabiliter, tantaque concordia celebratæ, pium velitis accommodare consensum. Lætificaturi subinde per vestram desideratam præsentiam filiorum vestrorum, qui sumus nos, animos sitibundos, vt quod per nos pia intentione noscitur inchoatum, per vos votiuum & celebrem sortiatur effectum. Datum Perusij quinto Idus Iulij anno Domini Millesimo Ducentesimo Nonagesimo Quarto.]

III. Lectis litteris, vir sanctus ad tantæ rei nouitatem admiratione perculsus acquiescere nolebat electioni de se factæ: & proculdubio oblatam dignitatem procul fecisset, nisi vrgerent preces Caroli Siciliæ Regis, & Cardinalis Latini, aliorumque qui hoc vnico remedio diuturnis & maximis Christiani orbis incommodis subueniri posse protestabantur, & magnis sacramentis superuenturorum malorum rationem, nisi acceptaret à Deo decretum & missum Pontificatum, eum coram supremo Iudice redditurum instanter inculcabant. Victus his precibus & piis comminationibus venit Aquilam Aprutij urbem, humili vectus asello, duorum Regum Siciliæ, & Hungariæ, magnorumque Principum stipatus comitatu, vbi conuocatis ad se Cardinalibus coronatus est ipso decollationis S. Ioannis Baptistæ die, præsentibus ducentis hominum millibus, & vltra, qui vndique confluxerant, vt hominem veluti de cælo lapsum; & proinde merito aiebant COELESTINVM in coronatione appellatum, aspicerent, venerarentur, adorarent. Peracta sunt quàm solemniissimè vt oculatus scribit testis, Ptolomæus Lucensis*, hæc coronationis insignia per Matthæum Rubeum Diaconum Cardinalem S. Mariæ in porticu S. R. E. Archidiaconum in Basilica S. Mariæ de Collemadio, vbi adhuc quotannis huius consecrationis festum peragitur. Paulò post ad preces Caroli Regis Neapolim descendit, vbi in arce noua cum eodem habitauit, & ad eius preces in quatuor temporibus mensis Septembris duodecim legit Cardinales doctrina & vitæ integritate præstantes; in his plures Gallos, & Regis amicos, & ex suo Instituto monachos binos.

IV. Paulò post mortuus est Fr. LATINVS, cuius consilio & dexteritate plurimum Coelestini Pontificatus nitebatur. Cum vero is de priori vitæ innocentia nihil remitteret, quanquam Eremitica vita in tanta maiestate paululum immutata esse videretur, in eadem tamen humilitate & simplicitate perseuerans, sanctissimi hominis opera faciebat, & ita benignum, facilemque se omnibus exhibebat, vt Maiestatis Pontificiæ contemptus, & Ecclesiastici regiminis imminutio hinc oriri multis videretur: Adde quod homini innocentissimæ vitæ, columbinæ simplicitatis, nimiaque senectute graui facile imponebatur à vasis & versutis Aulæ Ministris; præsertim in rebus, quarum ipse ignarus erat, & ex quibus illi sua peculiaria exsugebant emolumenta. Cardinalibus itaque ob eas res conquerentibus, & de Ecclesiæ fluctuatione dolentibus, cum Pontificatui inutilis esse diceretur, de abdicatione eius primùm secreta, deinde publica cœperunt haberi colloquia: Cum ipso deinde actum est, rem prius proponente Cardinale Bene-

Inuitus acceptat Pontificatum.

Coronatur Aquila.

a Ptolom. in histor. l. 24. cap. 31. & in Annalib. ad hunc annū.

Non ita idoneus videtur Pontificatui.

dicto

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.

dicto Caetano, viro sagacissimo, & in rebus politicis ultra suos Collegas peritissimo: Ille ut erat candidæ mentis minimeque honoris auidæ, quod ipse etiam prius, ut quidam scribunt, desideravit, & excogitavit, facile admisit, dicens; se nolle ut Ecclesia Dei sua culpa periclitaretur, neque propterea ipse animæ suæ detrimentum adferret. Profecto cœlesti viro, nec mundus placuit, neque ipse mundo, quia ex eo non erat; quare ad repetendum solitudinem facile animum inclinavit, & deinceps honestam abnegandi rationem cœpit excogitare. Caetanus consilij Sanctissimi viri particeps (quippe auctoritate & existimatione primum apud Pontificem locum obtinebat) non solum vehementissime illud approbabat; verumetiam ut id quàm citissimè exequeretur quaquā arte persuadebat. Ut hæc subodorarunt Carolus Rex, & recenter ab eo facti Cardinales, præsertim sui Instituti Alumni, conati sunt omnibus modis eum à sententia dimouere.

Neapolitani quoque Ciues, beato viro deuotissimi, certatim accurrentes, lacrymo- V.
sis precibus ad eius pedes prociderunt, obsecrantes ne tantam rem auderet. Quibus aliquantulum inflexus beatissimus Pontifex supplicationem publicam fieri præcepit, quatenus in ipso voluntatem adimpleret Deus, & si ab eo consilium esset, firmaretur; sin minus, dissolueretur: Neapolitanus etiam Archipræsul, vniuerso Clero comitatus in morem supplicationum publicarum (quibus se interfuisse scribit Ptolomæus Lucensis) ad eum venit, per viscera misericordiæ Dei nostri, per totius Ecclesiæ salutem & pacem flebiliter obtestans, ne tam perniciosum propositum, & rem adhuc inauditam, opere compleret; quin potius labenti Christianæ Reipublicæ misereretur. Tam vrgentibus interpellationibus permotus vir sanctus, conceptum opus ad tempus distulit; non tamen propositum abstulit: Reuolutis quippe septem diebus, prænominatum Cardinalem Benedictum rursus clanculum accersit, cum quo de abdicationis forma confert, & postridie se renunciaturum proponit.

Abdicat Pō-
tificatum.

a Extra de
renunc. l. 6.

Cum vero BENEDICTVS hoc impensius desideraret ob spem transferendæ in se su- VI.
premæ dignitatis, iurisque prudentia & Ecclesiasticarum formularum scribendarum peritia ex officio, quod ante Cardinalatum exercebat, valde polleret, nouam renunciationis formam sine prioris exemplo conscripsit, quam in libro sexto decretalium^a, postea à se compaginato, solerter inseruit. Octauo igitur die beatissimus vir conuocato Cardinalium collegio in Apostolica sublimis cathedra sedens, indiæto manu silentio conscriptam hanc, quam subiicimus renunciationis chartam alta voce & immutato vultu perlegit.

EGO CÆLESTINVS PAPA V. motus ex legitimis causis, id est, causa humilitatis, & melioris vitæ, & conscientia illasa, debilitate corporis, defectu scientiæ, & malignitate plebis, & infirmitate personæ, & ut præterita consolationis vitæ possim reparare quietem, spontè ac liberè cedo Papatui, & expresse renuncio loco, & dignitati, oneri, & honori, dans plenam & liberam facultatem ex nunc sacro catui Cardinalium eligendi & prouidendi dumtaxat canonicè vniuersali Ecclesiæ de Pastore.] Statimque depositis Apostolicis insignibus descendens ab alto Petri folio humi ad illorum, quibus antea præminebat, pedes confedit; tantæ humilitatis & abiectionis voluntariæ exemplum ostendit; ut non tantum de sua creatione; quam de abdicatione omnes sint admirati; & primus in tam laudabili actione non habuerit secundum.

Radit in so-
litudinem.

Carceri tra-
ditur à Boni-
facio succes-
sore.

Variè scripserunt de hac abdicatione Historici; sunt qui dignè extollant; sed ij pauci, VII.
atque indigne quidem; quippe quem Clemens V. canonizauit, atque ex hac ipsa abdicatione valde commendat: Sed ita frequenter fit, ut nihil sit quod varia hominum non patiat iudicia. Porro hæc acta sunt in arce noua Neapolitana Idibus Decembris; mansitque ibidem in sua humilitate vsque ad electionem Bonifacij VIII. à quo petita, nec tamen obtenta licentia, solitudinem Murrhonis quàm auidè repetiit. Verum cum à Bonifacio reuocaretur in Curiam, ex illa fugiens Eremita, & inutatis subinde latibulis, in Dalmatiam transfretare tentauit in secretiore Eremita vitam acturus, Comprehensus ab Urbis Præfecto missus est ad Bonifacium, qui perpetuo eum carcere reclusit in arce Fumon-
nis,

ANNO CHRISTI COELESTI- ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1294. NVS V. OCCID. ANNO 3. NORVM AN. 87.

nis, ne, dicebat, schisma aliquod in Ecclesia excitaretur; dum apud multos dubium erat, an cedere legitime potuisset, tentarentque fortassis hi eundem ad Sedem, cui renunciauit, importune & periculose reuocare. Vixit in carcere annum vnum, menses quatuor, dies 28. obiit anno Domini 1296. 14. Kalend. Iunij, ætatis suæ 87. Multis miraculis coruscantem retulit in Sanctorum numerum Clemens V. anno 1313. sub nomine Beati Petri Confessoris.

VIII. Hoc ipso anno electus 9. Kalend. Ianuarij BENEDICTVS CAETANVS de Anagnia presbyter Cardinalis SS. Siluestri & Martini tituli Equitij; Luitfredi Cactani & Alexandri I V. neptis filius, vir doctus & sagax, in rebus agendis peritus, ad honores & excelsiores gradus non segniter, & fortassis vltra quam deceret, aspirans. Coronatus est anno sequenti Romæ ad Basilicam Vaticanam 17. Kal. Februarij per Matthæum Rubicum Vrsinum, à quo & coronatum diximus a Cælestinum. Fidei professionem, quam omnium Romanorum Pontificum primum fecisse refert Ciacconus^b, emisisse Romæ scribit ex codice quodam MS. Vaticano Abrahamus Bzouius^c, idque anno 1294. Indictione 8. quod nequaquam constare potest, cum non nisi anno 1295. Romam peruenerit, neque indictio octaua inciderit in annum 1294. Duo infausta signa in eius coronatione euenisse scribunt Beatus Iacoponus & Marianus^d nostri; Primum, quod dum incederet ad coronationem Pontificalibus indutus, superuenerint densissimæ tenebræ, ita vt videretur dies in noctem obscuram conuerti, ortaue vehementi tempestate ventorum, lampades & cerei in Ecclesia accensi, fuerint extincti. Secundum, quod, dum egrederetur è Templo orta seditione in populo fuerint occisi homines quadraginta, vel vltra.

IX. Hæc libuit de admirabili horum duorum Pontificum sub hoc anno creatione seriò recensere; tum ob rei nouitatem; tum in gratiam lectoris, cui solidiorem ex potioribus authoribus & vetustis monumentis; rescissis multis apocryphis & inanibus fabulis, quæ in huiusmodi rerum magnarum insolitis euentibus commisceri solent, narrationem ministramus. Modo regrediendum ad gesta consodaliū. Patres aliquot quibus arctioris vitæ & purioris obseruantia nimium irrepsit desiderium, inito inter se consilio, dum Pontificatum gereret Cælestinus, captata occasione ex eius pietate, & propensione erga Eremitas, & in locis austeris viuentes, statuerunt apud eum res suas solerter promouere. Ex his præcipui fuerunt Conradus Offidanus, Iacobus Tudertinus, Petrus de Monticulo, Thomas de Treuio, & Conradus Spoleitanus. Decreuerunt vt suo, & sibi adherentium nomine ad Pontificem mitterentur Fr. Liberatus & Fr. Petrus de Macerata, qui nuper de Armenia redierunt, & Cælestino ante Pontificatum erant noti & familiares; peterentque vt sibi autoritate Pontificia, cui nemo auderet contradicere, liceret viuere secundum puritatem Regulæ & S. Francisci intentionem. Impigre abierunt hi & à Pontifice adhuc Aquilæ degente, quod sub pietatis & maioris obseruantia colore petierunt, facile impetrarunt; necnon ampliorem sed periculosam adepti sunt facultatem, vbi eumque eis placeret, ad præscriptum regulæ & intentum à se rigorem cohabitare: Dedit etiam eis Pontifex præfectum Fratrem Liberatum, maximum paupertatis zelatorem, quibus vt præcauerent à molestiis superiorum Religionis, constituit, ipsis ita petentibus, vt in posterum non Fratres Minoritæ; sed pauperes Eremitæ Domini Cælestini nuncuparentur. Vltra hæc cōmendatitias misit per eos litteras ad Dominum Neapoleonē Vrsinum Cardinalem S. Adriani, virum liberalem, & benignum promotorem causarum piarum. Rectores Ordinis grauitèr tulerunt huiusmodi separationem ab Ordine; neque tamen quidquam ausi sunt contra eos tentare, donec Pontificatum abdicauit Cælestinus; quo tempore prædicti Eremitæ, vt iram & molestias horum declinarent, abierunt in Græciam, & partes Achaia, vbi in quadam Insula habitare decreuerunt. Remansit solus in Italia diuina motus inspiratione, Fr. Conradus Offidanus, abiit tamen cum illis Angelus Clarenus, cui mirabiliter infusum Græcum idioma in illis regionibus circa annum 1300. diximus superius. Quid tandem actum sit de his Patribus Eremiticis, alias dicemus opportunè.

X. Ante hoc tempus suscepit habitum Minorum HAYTO REX ARMENIÆ, vocatusque est Fr. IOANNES, etsi Regni administrationem non dimiserit: Ex humilitate noluit

H h h vnquam

Creatur Bonifac. VIII.

a Hoc anno n. 3.

b Ciacco. in Bonif. VIII.

c Bzou. hoc an. n. 12.

Infausta signa in eius coronatione.

d Maria. lib. 3. cap. 11. ex B. Iacop. in rithmis prioris editionis.

Marian. l. 3. c. 11. Marc. 2. p. l. 5. c. 28.

Quidam sub pietatis specie se separant ab obediētia Generalis.

Ægre id fecerunt Prelati Ordinis.

Hayto Rex Armenia habitum induit Minorum.

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.RVDOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.

Marin. de
seeret. fidel.
crucis lib. 3.
p. 3. c. 2.

vnquam in Regem coronari, quod occasionem præbuit indignationis Armenis, & fomitem ministrauit fratri germano Sebat, aliis Senibat, Regnum hoc ipso anno inuadendi. Rem omnem refero ex vetusto & fido authore Marino Sanuto, ipsis eius verbis transcriptis. [Christiani quoque vlttramontani, licet impiorum cladibus lacerati, in Armenia maxime, scandala concitant inter se: Cum enim Hayto Rex Armeniæ Constantinopolim pergeret; quia filius Andronici, eius sororem desponsauerat, ducens secum fratrem Thoros, Sebat alter frater Regni diadema sibi imposuit M. CC. XCIV. ex eo motus, quod Hayton nunquam coronari voluit; sed magis Fratrum Minorum sumpsisset habitum, & Fr. IOANNES ex tunc communiter vocaretur. Cum igitur rediisset Hayton, ab Armenis repellitur. Cognitâ causâ, in Cyprum primo, deinde in Constantinopolim nauigat, & inde pergit ad Tartaros, vt de fratre ponat querelam: sed hunc ille præuenit, & ad gratiam captandam, Tartaram duxit vxorem; in reditu fratres Haytonem & Thoros capiens, & cunctis bonis expolians, in Armeniam duxit: Thoros cum chorda arcus, stricto gutture suffocari fecit; & visum Haytoni abstulit, quem ille nutu Dei recuperauit; quod attendens Constans quartus frater, indoluit vehementer, & aggressus Regem Senibat personaliter cepit, & carceri mancipauit, & Haytonem libertati restituit. Ille liber effectus, ambos fratres sub tuta custodia misit ad Constantinopolitanum Imperatorem, rogans ne eos sineret euagari. Saraceni autem an. M. CCIC. Armeniam discurrerunt, castra & loca fortissima occupantes: Frater vero Ioannes se suosque in montibus saluans, in arcto positus, Tartarorum implorat auxilium, eosque contra Saracenos instigat, ostendens plurimam acquisituros prædam; nec verendas eorum acies auro argentoque fulgentes, in quibus plus lucri, quam periculi inuenirent.]

a Nicephor.
lib. 7. in fine
& lib. 8. in
princ.

b Pisa. conf.
8.

c Rodulph.
fol. 212.

d Maria. l. 4.
c. 5.

e Antonin.
tit. 24. cap. 9.
§. 13.

f Marc. p. 2.
lib. 7. c. 21.
g Platus l. 2.
de bono sta-
tu relig.
c. 26.

In eo quod de desponsata sorore cum Andronici filio hic inserit author, concordat XI.
Nicephorus Gregoras^a, qui Michaëli Imperatori, Andronici senioris filio, & Michaëlis Palæologi nepoti Mariam Armeniacam desponsatam ait, cum qua Thessaloniciæ comorans diem clausit extremum. Ioannem vero hunc non solum vestem Franciscanam in publico Regni imperio gestasse, verumetiam translato in alium regno vere Franciscanum euasisse graues conspirant authores, quorū hic congero testimonia. Bartholomæus Pisanus Marino Sanuto ferme coæuus (ille quippe opus suum sub an. 1321. hic vero sub 1399. compleuit) dum percurrit domos Regias ex quibus euaserunt aliqui Minoritæ, de Armena ita subiungit. ^b [Octauo, si inspiciamus ad domum Regum Armeniæ, quæ hætenus fuit inclyta & excellens, habes Regem Ioannem, qui tempore Generalatus Fr. Gonsalui, regnum tradens nepoti suo Leoni, factus est Frater Minor, post cuius introitum Saracenis regnum Armeniæ inuadentibus, zelo fidei accensus, assumptis armis (cum esset bellicosissimus) facta strage hostiū, & suis data victoria, ipse in campo occisus fuit.] Petrus Rodulphus. ^c [Ioannes Armenorum Rex, Deum solum animo spectans, & pietate concepta in B. Franciscum, cuius sanctitatis feruens amator fuit, abiectisque sæcularibus omnibus commodis & voluptatibus, diuino quodam fulgore illustratus Leoni nepoti regnum Armeniæ reliquit, & B. Francisci assumpto habitu, in eo religiose, atque summa humilitate, non sine omnium admiratione vixit, &c. Deinde subiungit loquens de bello quod habuit cum Saracenis ipseque in castris miles pro fide Christi inclytus gloriose occubuit.] Marianus ^d. [Ioannes Rex Armeniæ hac tempestate dimisso regno nepoti suo Leoni, ex magna deuotione ordinem Fratrum Minorum intrauit. Sed quia contra regnum infideles Saraceni insurgebant, & dictus Leo Rex eis resistere non valebat, Fr. Ioannes zelo fidei succensus, cum habitu arma sumit, infideles quamplures fugat, & prosternt, finaliter tamen ab infidelibus occisus ianuas cœli gloriosus penetrauit.] Eadem ferme verba habet S. Antoninus ^e, & Marcus Vlissipponensis ^f. Hieronymus Platus ^g loquens de Regibus qui Minoribus suum nomen dederunt, de hoc Ioanne subdit. [Ex hoc numero Ioannes etiam Armeniæ Rex fuit, qui Leoni nepoti regnum relinquens, quod ita amplum fuisse scribunt, vt quatuor & viginti reges sub potestate haberet, qui omnes diademate vterentur: hic igitur tantum regnum deponens, elegit abiectus esse in domo Domini, & pro eius amore seruire, qui aliis imperauerat. Verum cum Turcæ in eam prouinciam irrumperent, nec posset Leo resistere, Ioannes Dei causam agi videns, armis nouo more super religiosam tunicam iniectis, perrexit ad bellum, in quo Christi hostes

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.

hostes ex finibus suis cum magna strage eiecit ille quidem, sed dum victoriam sequitur, ita Domino visum est, ut in pugna quadam occisus ad cœli præmia euolaret.] Gilbertus Genebrardus.^a Ioannes Rex Armeniæ dimisso regno Leoni suo nepoti, fit monachus ordinis Minoritarum.] Similia habet Volaterranus infra citandus.

^a Genebr. ad
an. 1305.

XII. Alij graues & minime contemnendi authores, Marinus prædictus, Hayto monachus, ipsius Haytonis seu Ioannis Regis consanguineus, vel nepos, prædictam regni translationem, & monachatum confirmant, quibus adde Ioachim Camerarium licet exteræ fidei hominem, Armenorum historiæ scriptorem: nullus tamen horum, instituti genus, aut religionem declarat. Ita Marinus^b. [Posthæc Rex Armeniæ Hayto Liuno filio, prudenti viro regnum contulit, factusque est monachus, & vocatur Macharius, mutato nomine secundum morem Armenorum, postquam regnavit annis quadraginta.] Similiter Hayto monachus^c. Post hæc vero Rex Haythonus bonæ memoriæ, qui quadraginta quinque annis regnum tenuerat, & multa bona fecerat Christianis, regnum & dominium suum contulit, & concessit filio suo Domino Tiuno (lege Liuno) de Ægypti carceribus liberato, & ipse renuntians pompis huius sæculi, est religionem ingressus, & vocatus fuit Macharius, mutato proprio nomine secundum consuetudinem Armenorum, qui quando ingrediuntur religionem mutant sibi nomen.] Camerarius^d. Regale diadema filij sui Tiunis capiti imposuit, eumque in regem constitutum palam proclamare iussit, ipse vero in monasterium ingressus, habitum suscipiens, Macharius est appellatus.] Licet nullus sit ex relatis authoribus, qui institutum, quod suscepit, declararet, attamen Aubertus Myræus eum adiudicat Præmonstratensibus in vita eiusdem Haytonis, quam ad finem Chronicorum Præmonstratensium à se compactorum, subnectit, vocans in testem Genebrardum, qui errori viam strauit in sua Chronologia sub Ioanne XXI. Etenim hic confundit Haytonem Regem cum Haytone regio stemmate orto, & Haytonem patrum, cum Haytone nepote; monachus enim Præmonstratensis Hayto, nostri huius Haytonis consanguineus erat, uti monetur in præfatione historiæ ab eo conscriptæ, atque ipsemet clare scribit in hunc modum^e. [Ego vero Fr. Haytonus interfui omnibus prælibatis (bellis) qui dudum proposueram habitum sumere regularem, sed propter inconuenientia discrimina, & ardua negotia regni Armeniæ, cum honore meo non poteram in tantis necessitatibus derelinquere consanguineos & amicos. Vnde postquam Deus sua pietate mihi concessit gratiam dimittendi regnum Armeniæ, & populum Christianum, post multos labores meos in statu pacifico & quieto, confestim votum, quod diu voueram, volui adimplere. Accepta itaque licentia à domino meo Rege, & ab aliis consanguineis & amicis in campo illo, ubi Deus de inimicis triumphum concesserat Christianis, arripui iter meum, & perueniens in Cyprum, in monasterio Episcopii Præmonstratensis ordinis suscepi habitum regularem, ut qui in iuuenture mea militaueram mundo, in seruitiis Dei residuum vitæ meæ pompis huius sæculi relictis, consumerem. Anno Domini M. CCC. V.] Quam narrationem totam transcripsit Aubertus Myræus in Chronicis Præmonstraten. ad annum 1307. ubi Haytonem hunc vocat Haytonis regis nepotem. Ab hoc itaque Haytone processit error ad patrum, & quod scriptum de illo Genebrardus inuenit, attribuit alteri Haytoni regi.

^b Marian.
lib. 3. par. 13.
c. 8.

^c Hayto in
histor. Tar-
taror, c. 33.

^d Camerar.
in hist. Ar-
menor. ad
an. 1249.

Hayto mo-
nachus Præ-
monstraten.
Nepos Hay-
tonis Regis.

^e Hayto cit.
c. 46.

XIII. Densæ adhuc sunt tenebræ circa personam, cui regnum tradiderit, & circa tempus quo ad claustra se recepit. Communiter nostri authores, nec non S. Antoninus, Genebrardus, & Platus in Leonem nepotem dominium transtulisse scribunt: at Liuno seu Tiuno illud tradidisse referunt idem Genebrardus, Camerarius citatus & Haytho monachus cap. 23. prædictæ historiæ. Hic tamen à quo cæteri exscripserunt vel historiam desumpserunt, alio loco loquens de Liuno, non Haytonis, sed quondam Domini Theodori filium fuisse commemorat. Nescio an hominis, qui cuncta præsens tanquam familiaris & consanguineus perspexerat, ita conciliari possit discors narratio, ut Theodori filius naturalis, Haytonis vero adoptiuus dicatur Lionus, atque ita secundum priores authores transtulerit regnum in nepotem Lionum, seu aliis fortassis corrupte Leonem, qui & ex adoptione secundum cæteros authores filius appelletur.

In quæ tran-
stulerit re-
gnum?

XIV. Circa tempus quo regnavit, vel regnum deposuit, non est concors omnium sententia.

Et quo tem-
pore.

ANNO CHRISTI
1294.COELESTI-
NVS V.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 3.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 87.

tia. Hayto quadraginta quinque annis ait regnasse; post modicum vero temporis à religionis ingressu obiisse anno supra millesimum ducentesium septuagesimo, cui subscribit Genebrardus. Camerarius eosdem annos regno præscribit, sed obiisse dicit anno 1275. nostri vero authores post annum millesimum tercentesium decimum sub Gondifaluo Ministro Generali. Et hoc secundum mihi verosimilius esse suadet, quod de expulsionem eius à regno per patrem suum Senibat exscripsimus ex Marino Sanuto; namque ex monumento Vaticano grauissimo mihi constat anno 1298. Senibat regnasse, sed ad magnas redactum angustias, idque probabiliter ex Tartarorum armis, & fratris Haytonis suum regnum iuste reposcentis potentia. Deinde quod scribit Hayto Liouonum anno 1305. regni habenas moderatum esse, plane consonat facto, & totius rei seriei, quam Torsellinus recenset, ut nimirum deturbato ex solio, non suo, Senibat, Hayto rerum humanarum pertæsus, cesserit Leoni vel Liuono, atque sub illo tempore regulare amplexus sit institutum, sub prædicto primicerio Gondifaluo.

De eius no-
mine.

Quod Hayto nuncupetur ab aliis, à nostris vero Ioannes, concordant hæc cum relatione Marini Sanuti, qua expresse narrat primum nomen Haytonis commutasse nomine Ioannis, & semper ita voluisse nuncupari: Deinde relicto hoc secundo nomine potuit tertium in professione vel assumptione noui status suscipere, atque Macharius, ut narrat supra citati authores, appellari. Sed & aliud est quod scrupulum alterum mouet, nimirum quod Hayto monachus asserat Haytonem regem paulo post religionis ingressum in pace quieuisse; nostri vero affirmant vnanimi assensu in bello cecidisse. Plura conueniunt, ut hunc monachum, illum Franciscanum Ioannem asseramus; alia dissuadent, mouentque ut alterum ab hoc Haytone iudicemus, neque verò in tanta opinionum varietate audemus quidquam certi statuere.

Quarta eius
potentia.a Plat. cit.
b Rodolph.
cit.c Ferrar. in
catalog. SS.
Ital. ad 27.
Maij.d Marin.
cit. c. 7.e Genebrat.
sub Ioan.
XXI.f Marin. cit.
c. 6.g Nangei. in
hist. Orien-
tis.h Genebr.
cit.i Bozias
l. 1. de signis
c. 6.k Chronic.
MSS.l Marian.
cit.m Volater.
in Anthro-
pol.n Villan. l. 3.
c. 7.Rodul. fol.
260.Anton. tit.
20. c. 7 §. 4.Con. Segus-
diensis.Gonzag. in
prou. Hun-
gar. con. 6.

& 7.

Con. Etorbo-
nachen.Idē in prou.
Valēt. con. 3

Con. Sagūi.

Siue Franciscanus fuerit, siue alterius Instituti, potentem & magnificum Regē fuisse omnes scribunt. Viginti quatuor Reges diademate coronatos sub se habuisse referunt Hieronymus Platus ^a, & Petrus Rodolphus ^b, qui & eius filium fuisse ait S. Liberium Anconæ vrbis patronum, etsi antiquiorem valde constituat Philippus Ferrarius ^c. Potuisse conscribere duodecim millia equitum, & sexaginta millia peditum testatur Marinus ^d. Multa bella confecisse contra Tartaros, Persas, Malec Sultanum, siue Calypham Babylonium, & Melec-Daer Sultanum Ægypti, & per annos 45. eos quinque memorabilibus præliis superasse, primo in Pamphilia, secundo in Seleucia, tribus reliquis in Perside refert ex Armenorum historiis Genebrardus ^e. Mangonem magnum Tartarorum Cham, seu Imperatorem per se conuertisse ad fidem scribunt Torsellinus ^f & Hayto monachus: quod tamen miraculose per filiam suam Chamo nuptam præstitisse tradunt ex Gulielmo Nangeio ^g, Genebrardus ^h & Thomas Bozias ⁱ. Sifij apud Minores conditum habent chronica antiqua Minorum ^k & Marianus ^l, sed inde translatum in Aquitaniam, ibique miraculis florere famam esse scribit Volaterranus ^m.

Hoc anno ædificatum est sumptuosum templum Minorum S. Cruci dedicatum in ciuitate Florentiæ, præsentibus, inquit Ioannes Villanus ⁿ, ad consecrationem lapidis angularis multis Episcopis, Prælatiis, Clericis secularibus, & Religiosis; & ex laicis Potestate, Capitaneo, & Prioribus vrbis cum vniuersa ferunt ciuium multitudine; fuitque iactus primus lapis cum magna solemnitate, & iubilo in die Inuentionis S. Crucis, rei totius promotore Fratre Iuuenale de Florentia. In hac Ecclesia iacet Magister Franciscus Samson Minister generalis Ordinis, eandemque quam plurimum exornauit Cosmus Medices Magnus Hetruriæ Dux, qui singulari affectu prosequabatur Fratres in eadem commorantes.

In Hungaria cœnobita duo ædificata sub Andrea III. Veneto nuncupato, Segusdiense ex diuersis fidelium eleemosynis; Etorbonachense beneficentiâ prædicti Regis, Sagunti, celebris olim Valentini regni vrbis, conuentus hoc anno extrui cœpit in suburbis, obtentis à Raymundo Generali, qui tunc celebrabat Comititia prouincialia Barcinone, quatuor Minoritis, ut fabricæ prospicerent. Ex publica & priuatorum hominum facultate breui extructus conuentus, conuerso xenodochio suburbano in vsum Fratrum, adiuncto etiam horto capacissimo, ea tamen lege ut pro defunctis Aragoniæ Regibus Fratres solerter orarent; necnon pro diuturniori vita, & felici successu Iacobi

XV.

XVI.

XVII.

XVIII.

bi

ANNO CHRISTI 1294.	COELESTI- NVS V.	ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 3.	RELIGIONIS MI- NORVM AN. 87.
-----------------------	---------------------	----------------------------------	---------------------------------

bi Secundi, qui tunc regnabat. Transiit hic locus anno 1503. à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes. Cum inter Petrum, cognomento Crudelem, Castellæ, & Petrum alterum Aragoniæ Reges, bellum vigeret, dirutus est conuentus, sed rebus iam pacatis, ab eisdem Saguntinis fuit iterum constructus. Similiter accidit conuentui Setabis vulgo *Xatiua* oppidi eiusdē regni in suburbio, hoc anno vel circiter constructo, sed extincto inter prædictos Reges bello, oppidanorum facultatibus reædificatus est intra oppidi mœnia; eodemque anno, quo præcedens conuentus translatus est ad Obseruantes.

Con. Seta-
bien.
Ibid. con. 4.

IXX. Hoc item anno nobilis quædam fœmina Agnes patria Asturica, relicta cuiusdam illustris viri Viualdi, ædem Clarissis construere cœpit intra mœnia vrbs Olissipponen. eo in loco, quo modo sacellum maius Patrum Trinitariorum subsistit. Cumque opus aliquantulum promouisset, quadam nocte in somnis vidit scalam, terram cœlo iungen-tem, eo in loco, quo malefactores plecti solebant, & per scalam angelos ascendentes, Sciscitanti quid hoc sibi vellet? ita responsum. Diuinæ voluntatis est, vt monaste-rium Sororibus ædificandum hoc in loco, priori relicto à te construatur, ex quo plures in cœlum animæ euolabunt: Illud autem tibi signum apparebit, quod hoc ipso in lo-eco inuenies crucem ex duobus lapidibus mirè compactam. Surgens illa summo mane, inuenit, vti in somnis conspexit, statimque fabricam in præostenso sibi loco in-choari curauit; nec prius ab opere destitit, donec amplissimum & augustissimum mo-nasterium ab ædificio, à situ, à celebris Tagi fluminis conspectu, à copiosissimo nume-ro Sororum, egregium, vti semper iudicauit, dum illuc aliquoties accessi, ad summum vsque perduxit. Pleræque ibi florere pientissimæ Virgines, sed duarum recentior est memoria; AGNETIS à S. DOMINICO virtutibus quibusque in vita, & post mortem miraculis insignis. Ad contactum baculi, cui decrepita innitebatur, An-dreas Insulanus Minister generalis à podagra, qua acerbissime affligebatur, & Sereniss. Portugalliæ Regina Catharina, à vehementissima chiragra, pluresque alij à diuersis in-firmitatibus liberati sunt. Et LEONORÆ à REGIBVS, in qua obedientiæ virtus, cum profundissima humilitate coniuncta supra modum emicuit, multisque claruit virtutibus, propter quas ab illius ædis incolis inter coelicolas commorari pie iudi-catur.

Mon Vlissip-
ponen.
Idē in prou.
Portug. mo-
nast. 1.

Agnes à S.
Dominico.

Leonora à
Regibus.

XX. Dedit hoc anno 4. Non. Septemb. Cœlestinus priuilegia duo Fratribus & Sorori-bus de Pœnitentia, quibus eos liberatos voluit à grauaminibus & exactionibus qui-buscumque præter illas communes, quæ vrbs Domino soluebantur. *Dignum esse credi-mus.* & indulgit ne tenerentur respondere super ciuilibus & personalibus actionibus in foro sæculari. *Desiderijs vestris.* Sola hæc inuenimus monumenta huius Pontificis, quæ ex archiuo vrbs Aquilanæ recepimus, simul cum confirmatione eorundem per Camerarium & Præfectos quinque Artium eiusdem vrbs data anno 1471. die 3. No-uemb. prouido viro Iacobo de Guasto Ministro Fratrum Pœnitentiæ, quos Inchor-datos Tertij Ordinis S. Francisci appellat; quibus etiam priuilegiis, vt filij familias horum Pœnitentum, dum Patres viuerent, fruerentur concesserunt prædicti Camerarius & Præfecti, tum inquit ob sanctitatem illius, qui priuilegia concessit, tum ob ipsius Or-dinis pietatem.

Priuilegia
tertij Ordi-
nis.

ANNO CHRISTI 1295.
BONIFACII VIII. AN. I.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 4.
RELIGIONIS MINORVM AN. 88.

ARGVMENTVM.

Bonifacius Pontifex pacem inter Gallos & Aragonios concludit, missis etiam Minoritis legatis ad Fridericum Siculum ut pacta probaret & Carolo Claudio cederet. Iacobus Aragonia Rex remissa in Castellam Isabella regia puella, uxorem ducit Blancham Caroli filiam, & obsides filios reddit, ex quibus Ludouicus singulari præeminet vita sanctitate, agitque de suscipiendo Minorum Instituto. Moritur Sancius Castella Rex in Franciscana veste sepultus. Creantur Cardinales Minoritæ duo, Episcopi plures. Ubrantur comitia generalia; Raymundus Generalis respuit oblatum episcopatum Patauinum, sed absoluitur ab officio. Raymundus Lullus indefesse inhiat aberrantium conuersioni. Miraculo comprobatur veritas Indulgentiæ Portiuncula. Multiplicantur canobia & priuilegia.

^a An. 1294.
n. 8.

Pax stabilitur inter Gallos & Aragonios.

Io. Mariana lib. 14. c. 17. Conditiones pacis.

Siculi respiciunt pacis conditiones.

Zurita lib. 5. cap. 12.



BONIFACIUS incunte hoc anno, sicut diximus ^a, coronatus, multa statim, ut erat audacis animi, nolentibus Cardinalibus liberè ausus est: A prædecessore suo Cœlestino facta plurima reuocauit; aliaque quæ minime aliis placebant, intrepide fecit; nemine dū vixit, ei publice (præter solos Gallos & Columnenses, neque id impune) ne verbo quidem repugnare audente. Multa tamen etiam egregio Pontifice digna, ut erat à multo rerum usu, & magnarum artium disciplinis instructus, præclare peregit; atque inter hæc pacem toties à suis prædecessoribus frustra tentatam inter Francos & Aragonios de rebus Siculis multis annis sanguinolenter contendentes, conclusit Anagninæ, quo Carolus Rex, Franci, & Aragonij Legati, viri ex utraque gente Principes ad Pontificem conuenerunt. Fœderis hæc leges scriptæ. Aragonio Blancha, Neapolitani filia nubito; dos dicta, argenti pondo millia ad septuaginta. Siciliæ & quidquid Aragoniis armis in Brutis & magna Græcia fuit ablatum; ad Ecclesiæ Romanæ ius redito. Si Siculi recusarint, Aragonius copiarum tantum dato, quantum arbitri iudicarint. Carolus Valesius iure abscedito, quo Aragonium regnum armis vendicare parat. A Pontifice Romano interdicti, atque anathematis religione exoluuntur, quoscumque ea controuersia implicauit. Obsides liberantur. De Baleari Rege actum. Summaque Galli Regis & Pontificis contentione impetratum, ut restitueretur in regnum. Hæc palam iactata. Ex arcano tamen Sardinia & Corsicæ spes Aragonio iniecta dono Pontificis; quarum imperium ob locorum propinquitatem commodissimum iudicabat. Extant de eo fœdere Bonifacij litteræ vigesimo septimo die Iunii promulgatæ. Quæ res fama vulgata, cæteras quidem orbis Christiani partes lætitia compleuit; Siculis autem grauissima extitit, extremum malorum putantibus, ad Gallorum imperia redire. Itaque Fridericus (quem frater discedens reb. præfecerat) & cum eo Rogerius Lauria, Ioannes Prochita, & Manfredus Lancia viri primarij, Pontificis rogatu, & fœderis euentu solliciti, ipsum adierunt ad littus Romanum excensione facta. Catharina Philippi filia, neptis Balduini Augusti, Frederico, modo ne pacis conditionibus vnus obsisteret, despondebatur, spe dotali Græci Imperij communibus armis, atque viribus recuperandi, neque is detrectabat conditionem, si verbis responderent facta.

Quæ cum Iacobo Aragonio pacta sunt, rata ac firma fuerunt; quæ vero cum Frederico fratre, Siculorum dominatore nequaquam: tum quia tempus pactis complendis statutum, absque vltiori tractatu, nec maiori spe nubendæ Philippæ, adoriendi Pontificio, seu aliorum auxilio Imperij Constantinopolitani, inaniter elapsus est: tum quia Siculi nullo pacto induci poterant, ut sanguinolentè & crudeliter excussum Gallorum imperium, denuo vellent admittere. Missi à Bonifacio tanquam Sedis Apostolicæ Nuncij Minoritæ duo, F. LEONARDVS Prouinciæ Romanæ Minister, & Fr. ALAMANNVS Balneoregiensis,

II.

ANNO CHRISTI BONIFACII V.
1295. AN. I.

ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 4.

RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 88.

Balneoregiensis, qui postea creatus est Archiepiscopus Arborensis, & Vicarius Urbis^a, ut leniter ac suaviter Siculos ad Ecclesiæ obedientiam & regimen reducerent, à censuris pro tempore pacis & concordie ineundæ usque ad Natiuitatem Domini absoluerent, omne iustum, & æquum offerrent, delictorum omnium veniam promitterent, pecuniarem fore Pontificis curam de bono Insulæ regimine sponderent, atque interim peterent mitti aliquas triremes in subsidium regni Cypri, cui Saraceni vltimum minabantur exitium, & classi mittendæ præficeretur Rogerius à Lauria Admiratus, gloriosis victoriis terra, marique partis ultra coætaneos Duces insignis. Fridericum triremi aduecti conuenerunt Nuncij in oppido Melazo; sed ubi rescivit populus, qua fungebantur, legationis summam esse, ut Carolo, vel Gallis restitueretur Sicilia, procul absuit ne contra ius gentium, fidemque Legatis debitam à tumultuante plebe occiderentur: quare re infecta, sed neque inchoata, oportuit illico discedere.

^a Mittuntur
Minorita Le-
gati ad Sicu-
los.
^a Vide infra
anno 1299.
n. 3.

III. Iacobus vero Friderici frater, dum summe desiderat pacem, & sui regni quietem, fæderis leges præscriptas diligenter adimplet, & Caroli filiam Blancham sibi despondet, celebratis nuptiis ad villam Beltranam primo die Nouembris, Gulielmo Ferrario tituli S. Clementis Cardinale Legato, qui vna cum Carolo Rege reginam deducebat, prius mortuo Perpiniani, atque apud Minores sepulto. Remittenda itaque erat Isabella Regis Castellæ filia, quam prius statuerat, neque tamen poterat, vetantibus Cœlestino & Bonifacio propter consanguinitatem, uxorem sibi copulare; eaque commissa prouincia Fr. Dominico de Iaca, viro graui, Minoritæ, Simoni de Azlor, & Dominico de Aran viris nobilibus, ut conditiones & pacta connubij prius celebrandi rescinderent, obsides reuocarent, oppignerata castella & fortalitia, à Regina Maria sponsæ matre repeterent.

Iacobus Ara-
gonia Rex u-
xorem ducit
Blancham S.
Ludouici so-
rorem.

IV. Reddidit etiam Iacobus Rex, Carolo vltimo die Octobris, quo ab eo Blācham filiam in sponsam suscepit, filios tres, Ludouicum, Robertum, & Raymundum, procereque omnes Prouinciæ, quos diximus^b obsides accepisse Alfonso Regem, huius Iacobi fratrem, & in regno prædecesorem. De LVDOVICO autem virtutibus in captiuitate acquisitis, & concepto pio desiderio de subeundo Minorum Instituto hic opportune, iuxta ea, quæ alias^c promissimus, nobis instituendus est sermo. Præ cæteris virtutibus Euangelicæ paupertatis studium adeo optimi adolescentis mentem occupauerat, ut pro CHRISTO^d, qui propter nos egenus factus est, cum esset diues, quem velut^e fasciculum myrrhæ dilectum, inter vbera commorantem gestabat perpetuo; omnem gloriam, diuitias omnes, & potentissimum regnum, quod sibi hæreditaria successione debebatur, prorsus sperneret, & putaret pro nihilo. Pater suadebat uxorem ducere; promittebatque si morem gereret, mox ei regnum successurum. At ille nihil magis habuit in votis, quàm istis temporalibus semel liberari; ut admissus in Domini sortem, soli Deo posset vacare. Itaque iam initiandus, cum pro Ecclesiæ more primam tonsuram coram utroque Rege Aragonio, & patre suo Legatisque Apostolicis, qui ibi tunc aderant, acciperet, magnâ omnium admiratione, & fletu circumstantium; flexis genibus, profusis lacrymis, illud regij prophetæ regius adolescens ex animo pronuntiabat, Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei; tu es qui restitues hereditatem meam mihi: re ipsa declarans illum verum Clericum, cuius pars & hæreditas Dominus est. Et quo se gratum Deo offerret holocaustum, rursus Deo votum nuncupauit perpetuæ castitatis, & capiendi Instituti Fratrum Minorum, cuius desiderio soluendi, quotidie magis magisque renebatur; sed amici aliqui id dissuasere, & quidem animo candido. Nam etsi facilior, (inquebat familiaris quispiam) & tutior, & minus aliis grauis, aut molesta est vita ociosorum; tamen fructuosior hominum generi, & ad claritatem, amplitudinemque aptior vita illorum, qui se ad Rempublicam, & ad magnas res gerendas accommodauerunt. Regno neglecto, quæ incommoda non sequi? recte administrato, augeri merita: ut in ipsum tuendum, omnes curæ cogitationesque conferri debeant; negligendum nulla ratione.

Redduntur
Carolo obsi-
des.
^b An. 1288.
n. 8.
Ex vita S. Lu-
dou. cap. 10.
& 11.
^c An. 1288.
n. 35.
^d 1. Cor. 8. 9.
^e Cant. 1. 13.
Diuitias &
gloriam con-
temnis.

Factus cleri-
cus votū ite-
rat de susci-
piendo Insti-
tuto Minorū.
Psal. 15. 5.

Propositum
eius quidam
improbant.

V. Non adsensit vir Sanctus, doctus ab Apostolo^f, Non currendū in incertum. Nec^g faciendā mala, ut veniant bona. Intelligebat vir prudens, Regnū splendidam esse seruitutem: Principem non minus seruire populo, quàm Principi populū debere. Ibi multa dissimulanda, & in multis sæpe conuiuendum, & difficillimum res alienas curare, nec offendere.

^f 1. Cor. 9.
26.
^g Rom. 3. 8.
Regnum re-
putat splen-
didū esse ser-
uitutem.

ANNO CHRISTI 1295. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 4. RELIGIONIS MINORVM AN. 88.

Igitur mihi, inquit LVDOVICVS, prius pereat, non dico regnum hoc caducum & temporarium, sed orbis totus, quam in Deum meum semel peccem; cuius honorem & amicitiam omnibus anteponendam noui. Simul hanc vitam contemnendam, quæ sine frequenti noxa & peccato non transigitur. Domum & regnū paternum contemplor: paruum ut est, ita mihi quidem videtur spectanti ingentia spatia, quæ supra sunt: in quorum possessionem animus admittitur, si se homo erexerit supra se. Diuitiæ meæ CHRISTVS; desint cætera, se mihi det: solus mihi sufficit. Omnis copia, quæ Deus meus non est, mihi inopia est. Qua animi magnitudine nescias utrū maiore cum laude regnū reiecerit, an meruerit.

Vota solui debent.

In illa, in qua erat custodia aperuit suæ mentis arcanum religioso cuidam Patri, Deo se vota fecisse perpetuæ castitatis & capiendi Institutum D. FRANCISCI. Deo me obligauit, inquit, nec licet fidem frangere. Detrahunt quidem aliqui de isto sancto Ordine: sed hoc magis mihi animus accenditur, cum quod noui præstandum esse sciam. Iuste exigitur ad soluendum, qui ad vouendum non cogitur. Sed & sancti honestique positi dilatio habet periculum, sæpe etiam ruinam. Itaque ut mature votum præstem, sententia est. Cæterum hic hæreo, & animi dubius sum: ne hic inter meos notus, an alibi ignotus rem adgrediar. Si in mea patria initior, non licebit illam humilitatem pro voto colere; quod timeam fratres nimio plus me honoraturos esse: Quare mecum statui in Alemaniam secedere, vel aliam procul quamlibet prouinciā; ubi incognito licebit abluere catillos, coquinari, domos verrere & cætera humilia facere: Scio etenim nihil esse tam gratum Deo, quam si vitæ merito magni, tamen non magni, sed humilitate videamur: cum tanto quis pretiosior Deo sit, quanto quis propter eum vilior sibi. Laudat pius Pater LVDOVICI candorem; sed, inquit, ut patrem lateas fieri non potest. Habent Generalis Minister & Prouinciales vniuersa Fratrum suorum nomina. Pater facile poterit rescire, in quemcumque te angulum abdideris, si inquirat. At vero res erit memorabilis exempli, si quod tecum tacite statuisti, aperte & manifestè facias. Nam quod tu feceris; tu inquam, id plures sibi imitandum putabunt. Qui in occulto bene viuit, sed alieno non studet profectui, carbo est; qui vero lumen rectitudinis ex se multis demonstrat, lampas est; sibi ardet, aliis lucet. Hæc honesta bonis viris, non occulta quærentur. Cogita, inquit, quantum exempla bona profunt; & magnorum virorum non minùs memoriam, quàm præsentium vtilem esse. Dixerat bonus Pater, cum LVDOVICVS serio preces eius efflagitat, ut quod esset salutare, diuino munere consequi posset.

Cogitat ire in Alemaniam, ubi fiat Minorita.

Sed dissuadetur.

a Ps. 75. 12.

Itaque libertate reddita secum voluebat illud Propheticum ^a: *Vouete & reddite Domino Deo vestro*; atque hoc ipso anno sub mense Decemb. apud Montem Pessulanum adiuit Patrem Ministrum prouinciæ Instituti Franciscani, obnixè supplicās ut se in Ordinem & Sodalitium susciperet suorum Fratrum; sed non est ille ausus, nec reliqui Fratres, Regis patris deterriti offensione. At ille cum aliud non posset, quo libentius & securius ab illis admitteretur, sponsonem voti, quæ iam tunc in illa captiuitate, Instituto Minoritarum se obligauerat aperte, solemniter, manifeste renouauit multis circumaudientibus; sed & votum ipsum anno sequenti opere compleuit, publicè, & solemniter Institutū professus, & habitum ex manibus Ministri Generalis accipiens, factus deinde Episcopus Tolosanus, uti tunc ^b commodius dicitur: Vnde conuincitur errasse authorem Annalium Hiberniæ ^c apud Gulielmum Camdenum, in quibus hoc anno sanctum adolescentem obisse recensetur.

Votum religionis reuertat.

b An. 1296.

n. 5.

c Annales

Hiberniæ

ad hunc an.

Mortuus Sanctus Rex Castellæ.

Io. Marian.

l. 14. c. 16.

Zurita l. 5.

cap. 9.

d Pisan. con-

for. 8.

Marian. l. 3.

c. 11.

e An. 1277.

a. 7.

Hoc tamen anno 7. Kalend. Maij SANCIVS REX CASTELLÆ mortuus est Toleti; in eam urbem lectica militari delatus, hominibus inuicè onus subeuntibus ob ingrauescentem vim morbi, quo Compluti tentatus, oppressusque erat. Sepultus est in Sacello regio, quod ea tempestate retro aram maximam erat, in habitu Franciscano, uti nostri ^d scribunt, quem ante mortem sibi dari rogauit. Regnavit annis vndecim, diebus quatuor, magnis Principibus exæquatus, fortitudinis, æquitatis prudentiæque laudibus; sed egregiè callidus, sagax, neque vno loco crudelitatis impressa vestigia ad posteritatis inuidiam relinquens. Ferdinandum filium, Regni hæredem dixit; etsi Alphonsus Infantis Ferdinandi filius illud sibi deberi ex causis à nobis supra ^e allatis, haud inani iure contenderet. At turbidæ tempestatis vim, fortunæque impetum superauit Sancius, Regnumque sibi & posteris armis, in quibus sunt iura regnandi, potenter asseruit.

BONIFACII

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1295. AN. I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 88.

IX. BONIFACIUS Pontifex hoc anno in quatuor temporibus Aduentus Domini creauit Cardinales septem, è quibus Minoritas duos. Primum, F. IACOBVM THOMASIVM CAETANVM, Anagninum sororis suæ filium, presbyterum Cardinalem tituli S. Clementis in via Lauicana, quam Ecclesiam restaurauit & musiuo opere pro illius temporis dignitate magnificè decorauit; vti obscura & obsoleta hæc carmina musiuo etiam charactere, & deaurato, in tribunæ fronte exarata testantur.

*Creatur Car-
dinalis F. Ia-
cobus Tho-
masius Cae-
tanus.
Ornat Ec-
clesiam sub
tituli.*

Ex annis Domini prolapsis mille ducentis

Nonaginta nouem IACOBVS COLLEGA MINORVM

Huius Basilica tituli pars CARDINIS alti,

Hæc insit fieri, quo plaussit ROMA nepote.

Papa BONIFACIUS OCTAVVS Anagnia proles.

Ornauit vniuersam tribunam pulchra vite, vario opere & colore hinc inde diffusis ramis semet extendentem. E stipite exurgit magna Crux, cui Christus affixus, ex utroque latere dispositis passionis sociis Maria Virgine, & Ioanne Apostolo. Hemicyclum tribunæ totum comprehendunt propagines, in quarum curuaturis depicti Doctores Ecclesiæ, & variæ volucrum species. Sub corpore Christi crucifixi recondidit in muro particulam Sanctæ Crucis, dentem vnum S. Iacobi Apostoli, & alterum S. Ignatij Martyris. Ita indicant versus subscripti.

Ecclesiam CHRISTI viti similabimus isti,

Quam lex arentem, sed CRUX facit esse virentem.

De ligno CHRISTI, Iacobi dens, Ignatijque

In superscripti requiescunt corpore CHRISTI.

Factum postea Episcopum Cardinalem Ostiensem scribunt Marianus^a & Marcus Portuensis^b, licet Ciacconus^c videatur indicare ipsum hunc titulum S. Clementis sub mortem possedisse. Obiit anno 1304. sub Benedicto Decimo, vel eo mortuo Sede vacante.

^a Marian. cit.
^b Marc. l. 5. c. 18.
^c Ciaccon. in Bonif. 8. & in Benedict. X.
Fit Cardinalis F. Andreas Anagninus.
^d Marc. l. 5. c. 19. & 28. Rodul. fol. 73. & 219. Marian. cit. Non vult admittere dignitatem. Chrysost. hom. 32. in Matth.

X. Secundum creauit tunc Bonifacius Cardinalem F. ANDREAM ANAGNINVM ex illustri Comitum SIGNIÆ familia, suum etiam consanguineum & Alexandri IV. pronepotem, apud vetustos quosque nostros Scriptores^d percelebrem: Sed ab adolescentia in summa humilitate, & mundi contemptu enutritus, nullatenus potuit induci, vt vltro oblatum hunc honorem vellet admittere. Multa exhibuit suæ sanctitatis argumenta, tum in vita, tum post mortem: neque illud mihi exiguum, immo omnium maximum, quod purpuram, dignitatem, & honores, quos secum aduehit Cardinalitia amplitudo, nobili animo contempserit. Illi profecto sanctiores, qui humiliores; illi cælorum regnum possident, qui terrena despiciunt fastigia^e: *Qui desiderant primum cælestem, sequuntur humilitatem terrestrem; neque enim apud Deum ille maior, qui maior fuit in honore, sed qui potior fuit in humilitate.* Præter cætera, quæ referuntur ab eo patrata miracula, illud singulare, quod dum in quadam infirmitate fastidiente stomacho, aui-culas appeteret, appositas, & bene præparatas noluerit comedere; sed compatiens occisis, & appetitum mortificans, facto super eas crucis signo iusserit abire, & è disco euolare: Illæ statim obtemperantes, quæ prius deplumes erant, & assatæ, viuæ mox & hilariter garrientes, celeri aufugerunt volatu. Apparuit ei CAROLVS ANDEGAVENSIS^f Rex Siciliæ, quem superius diximus^f Foggia mortuum, rogans, vt pro se deprecaretur Dominum, quatenus mitius cum eo ageretur in Purgatorio, vbi grauissimas pœnas luebat. Obiit in conuentu Pilei in prouincia Romana & Custodia Campaniæ, vbi multis adhuc floret miraculis: atque illud perpetuum, quod ab ipso eius monumenti prospectu abhorreant energumeni, & vi illuc tracti statim liberentur. Tantam de eius sanctitate concepit opinionem Bonifacius Pontifex, vt sæpius assereret, se dignum iudicare, qui statim post mortem inter Sanctos referretur; idque se curaturum, si sua ætate eum mori contingeret. Quo tempore obierit, seu an ipsi Bonifacio superuixerit, non potui scite comperire, licet Ciacconus indicare videatur eum sub isto Pontifice obiisse.

Assatas aues facit euolare.
^f An. 1285. n. 3.
Apparet ei Carolus Andegauensis. Iacet Pilei miraculis clarus.

XI. Aliquos etiam Episcopos ex eodem Ordine creauit hoc anno; Fratrem FRANCISCVM, sub Cælestino V. electum Senogalliensem Episcopum, præfecit Ecclesiæ Spoletanæ

Fr. Franciscus Episcopus Spoletanus.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1295. ANNO I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 88.

Fr. Guido
Episcopus
S. Agatha.

a An. 1291.
n. 18.

b Epist. 407.
* for. Arbēsi.

c Epist. 580.

Capitulum
Generale tri-
gesimum.
Rodulp. de
Capitul. ge-
neral.
Decreta Ca-
pituli.

Marian. cit.
Chron. ant.
Miraculo cō-
probatur ve-
ritas Indul-
gentie Por-
tiuncula.

Spoletanæ in Vmbria vacanti per translationem Gerardi Atrebatensis ad Episcopatum Atrebatensem. *Ecclesiarum omnium*. 5. Kal. Aprilis. Fratrem GUIDONEM de S. Michaële Ecclesiæ Agathopolis, seu S. Agathæ in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo Beneuentano per mortem Fratris Eustachij pastore destitutæ. *Militanti Ecclesiæ*. 18. Kal. Decemb. Fratri Ioanni Minoritæ Archiepiscopo Iadrensi ut diximus alias ^a, scripsit ^b ut præficeret Ecclesiæ * Absatensi, sibi suffraganeæ aliquem ex Minoritis. Et ex eiusdem regesto constat fuisse concorditer electum à Capitulo Ouetensi per viam scrutinij Fratrem Fernandum Aluari ^c, qui dum causam suam in Curia prosequeretur ante obtentam confirmationem Pontificiam decessit.

RAYMUNDVS Generalis Minister celebrauit hoc anno Comitia generalia Assisij XII. (quæ tamen ex errore tribuit Rodolphus Ioanni à Muro non nisi anno sequenti creato Ordinis Primicerio) in quibus decretum est ad comprimenda feracia & peregrina ingenia, ne quis adolescens quidpiam à se excogitatum, siue notulas à se collectas, siue quæstiones suo ingenio compositas, auderet aliis extra Sodalitium communicare, imo potius sequeretur doctrinam à suis magistris traditam, eorumque tereret vestigia. Lectoribus etiam siue Magistris seriò cautum est, ne exoticas, nouas, aut suspectas opiniones aliis traderent, vel ipsi defenderent; in hoc vero delinquentes corrigerentur à Ministris; & pertinaces in sua opinione statim è suo gradu deiicerentur; neque ad lectoratum restituerentur absque expresso mandato Ministri Generalis. Vetitum etiam ne supernumerarij Fratres accederent ad Comitia generalia, neque ad urbem in qua erant celebranda; præter solos Patres ad hanc functionem ex Regula conscriptos, neque hi auderent alios secum ducere absque licentia Primicerij. Præscriptum etiam Ministris ne nimis faciles sint in concedenda licentia eundi Assisium pro lucranda Indulgentia Portiunculæ; neque eam darent iis, qui alias eam lucrati fuerant; quia tanta concurrentium multitudo tum Conuentui Assisiati, tum prouinciis & domibus, per quas transibant, erat nimis molesta & onerosa. Illis etiam, quibus eundi conferretur licentia, seuerè prohibitum est, ne illuc irent equitando, aut in comitatu mulierum, aut hospitium admitterent à sæcularibus in locis, in quibus sui Instituti erant cœnobia: neque accedere auderent Assisium ante pridie Kalendas Augusti, aut ibi moram trahere ultra triduum absque Ministri vel Custodis speciali licentia.

MAGNO miraculo commendauit Deus hoc ipso anno Sacram hanc Indulgentiam XIII. tiam: Nam cum peregrini ex partibus Sclauoniæ ultra centum viginti vtriusque sexus nauigio appulissent Anconam, ibique visitarent Ecclesias, fuit ex Regularibus quidam, qui interrogaret, quo pergerent in tanta multitudine? Cui cum responderent: Assisium se proficisci ad lucrandam Indulgentiam Portiunculæ, tanquam fatuos & simplices derisit, quod tot maris terræque spatia emetiri vellent, & tot subire labores ad acquirendam Indulgentiam omnino incertam, nullo authentico monumento firmatam, neque Pontificio diplomate stabilitam: Quare ne pergatis, inquit, ulterius; hic remissionem plenariam omnium peccatorum potestis adipisci; in hac Ecclesia multa sunt indulta Pontificum, quibus largissimos distribuunt thesauros Indulgentiarum, & distractis extensisque bullis Pontificiis multas, & magnas gratias illud templum ritè visitantibus concessas, omnibus explicauit. Oculari fide, & exhortatione viri allekti, longique itineris molestias declinare volentes decreuerunt illic suæ peregrinationi limites præscribere; ea vel maxime ratione adducti, quod post molesti itineris plurima perpessa incommoda, lucrum omnino dicebatur incertum; illic verò labori posuerint finem, ubi certum habuerint præ oculis præmium. Pia tamen ex comitatu fœmina, omnibus ad vnum Anconæ remanere consentientibus, religiosè dixit: Quæ maris pericula contempsi, ut magnam illam Indulgentiam Portiunculæ lucrarer; etiam quod terræ superest, alacriter percurram, ne tantum lucrum ab omnibus commendatum, deperdam: Imò addo, quod si verum esset, quod Religiosus ille Pater inculcat de incertitudine illius gratiæ à CHRISTO concessæ; ego omnino Assisium pergam ob S. FRANCISCI reuerentiam. Dum sola pergeret, apparuit ei in via grandæuus, & reuerendus senex in habitu Prædicatorum, qui factum laudauit, Indulgentiæ veritatem multis argumentis prædicauit, & se adfuisse dixit cum Honorius Tertius eam confir-

mare;

ANNO CHRISTI 1295. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
 ANNO 1. OCCID. AN. 4. NORVM AN. 88.

maret; prædixitque citò superuenturos omnes peregrinationis socios, quibus ipse apparuit; persuasitque ut inceptum iter prosequerentur. Paulò post editiori in colle constituta vidit aduenire peregrinorum turmam, disparuitque qui eousque eam circa lucranda Indulgentiam instruebat. Hilari comitatu peruenerunt Assisium, ubi illa expletis ritibus, quos sanctus ille senex edocuit, præmissisque omnibus Christianis officiis, exultans & gaudens in Domino obdormiuit Assisij. Socij vero dum in patriam transfretarent, magna exorta tempestate, parum abfuit quin submergerentur. In summo constitutis periculo apparuit defuncta: & ut bono essent animo adhortata; significauit quantum lucri reportarint ex Assisij peregrinatione, & sibi pro æterna consequenda beatitudine mirabiliter profuisse. Quibus dictis, disparuit: factaque est tranquillitas magna: & illi cum salute & gaudio ad propria redierunt. Enarrato vero miraculo multo plures venerunt anno sequenti Assisium, qui etiam relatum miraculum alio ferme simili quod sibi periclitantibus accidit in mari, vltro confirmarunt.

XIV. Hoc anno 4. Kal. Nouemb. Patauinum Episcopatum obtulit Pontifex Ministro Generali RAYMUNDO: sed cum ille pertinacius acceptare renuerit, se tanto oneri imparem dictitans, indignatus Pontifex: At, inquit, multo magis impar es tanto quo fungeris, muneri, cumque à Ministeriatu protinus absoluit. Sunt, qui scribant accusatum, vel traductum à Fratribus apud Pontificem: accusationis tamen capita non enarrant: sed suspicantur illud fuisse præcipuum, quod valde fauerit iis, qui ad arctiorem vitæ normam aspirabant: iisque præsertim, quos in Græciam diximus^a abiisse: Atqui hi infensi Bonifacio, quod cum aliis magis adhæserint Cœlestino, quam sibi, iisque consenserint, qui illum potius quam hunc in sede desiderauerint. Quippe ab illo suæ libertatis & solitariæ vitæ principium acceperunt, cupiebantque habere fautorem, quem paulò ante habuerunt authorem. Ut itaque cum honore eum ab officio absolueret, prædictam ei obtulit Ecclesiam: quam ille tanquam indignantis, & inimici donum noluit admittre: in cuius locum suffectus est quidam Fr. Ioannes Ord. Præd. Hunc genere nobilem, mansuetum, pium, atque bonorum omnium amatorem describit Rodolphus^b, eumque impetrasse à Nicolao IV. confirmationem Tertij Ordinis (cuius regulam idem Pontifex, quibusdam additis suis litteris inseruit, uti diximus superius^c) scribit Volaterranus^d; eumque valde vtilem visum, ut Ordinem gubernaret. Vixit deinceps simplicem & pauperem vitam; tandemque obiit Parisiis. In sequentibus annis amplior de eo instituendus est sermo.

Chron. ant.
 Marian. cit.
 Rodulp. de
 Generalib.
 Raymundus
 Generalis re-
 spuit oblati
 Episcopatu.
 Absoluitur
 ab officio.
 a An. 1294.
 n. 9.

bRudol. cit.
 c An. 1291.
 n. 99.
 d Volater.
 l. 11. Anthro-
 pol.

XV. Hoc anno Neapoli, ubi sub Cœlestino hæsisse diximus supra^e, Romam abiit RAYMUNDVS LVLLVS, tria illa, quæ sibi uti diximus^f iudicauit necessaria ad gentium conuersionem propositurus: Cum tamen nihil proficeret, Genuam, inde ad Maioricarum Regem profectus est: Cum quo habito colloquio, Parisios abiit, eademque quæ à Bonifacio, à Rege postulauit. Reuersus deinde in patriam cum Saracenis & Iudæis, qui illic morabantur, quotidie de mysteriis fidei disputabat. Inde profectus Cyprum Henricum Regem rogauit ut cunctos schismaticos, Iacobitas, Georgianos, Nestorianos, & alios huiusmodi à veritate fidei deuiantes, suis concionibus interesse iuberet, ut si quos posset, ad Ecclesiæ gremium reduceret. Ibi prædicationibus & rudibus catechizandis insistens; veneno ab inimicis propinato, vix mortis pericula euasit. Inde Genuam rediens, mox Lutetiam, ibidem hæsit vsque ad electionem Clementis Quinti, sub quo ad Concilium Viennense perrexit, ut sub illo tempore commodius referemus.

e An. 1293.
 n. 3.
 Bouillus in
 vita Raym.
 Vita eius
 MSS.
 f An. 1293.
 n. 2.
 Raym. Lullus
 indefesse in
 rebus fidei
 laborat.

XVI. Non inuenio aliud hoc anno extructum Minoribus domicilium præter vnum Pezzoli in prouincia, & custodia Mediolanensi, exædificatum vel inchoatum 14. Iulij sub titulo S. Mariæ, per Illustrissimum Dominum Petrum Peregrossum Mediolanensem presbyterum Cardinalem, tituli S. Marci, qui obiit hoc ipso anno 9. Kalend. August. Romæ, sepultusque est apud Minores in æde Aracælitana. Legauit mille florenos, ut expendantur in bonis stabilibus pro alendis quindecim Fratribus.

Con. Pezzoli.
 Rodul. fol.
 173.
 Ciaccon. in
 Bonif. VIII.

XVII. Ex monumento Vaticano^g dato Idibus Martij huius anni in Laterano, quo Bonifacius Pontifex commisit Guardiano Minorum de Insula Cauallicensis diœcesis in Gallia, ut dispenset in quibusdam defectibus cum sacrista Ecclesiæ Insulensis, constat ante hoc tempus obtinuisse ibidem Minores domicilium, illiusque mentionem habet Pisanus in prouincia

Con. de Insu-
 la.
 g Epist. 85.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1295. AN. I. OCCID. ANNO 4. NORVM AN. 88.

Gonzag. in
prou. S. Bo-
nauent.

prouincia Prouinciæ & custodia Auinionensi, neque amplior nobis aliunde occurrit no-
titia. Alium habet conuentum de Insula Gonzaga in prouincia S. Bonauenturæ; sed ab
hoc longe diuersum, quippe illum in Lingonensi diœcesi constituit, hic vero est Caualli-
censis, & constructum ait anno 1471. hic vero vt ex allato constat monumento, valde est
antiquior.

Præuilegia
Fratrum.

Plura concessit hoc anno Pontifex priuilegia. Edita grauiſſima constitutione quæ in XVIII.
cipit: *Super cathedram*. quæ habetur in Clementina de sepulturis inserta litteris Clemen-
tis Quinti, pacem & concordiam instituere voluit inter Clericos parochiales, & Fratres
Minores ac Prædicatores circa prædicationes faciendas, confessiones excipiendas, mor-
tuos sepeliendos, & canonicam portionem reddendam. Eam reuocauit Benedictus IX.
sed innouauit Clemens V. in Concilio Viennensi. Per alias litteras exemit Ordinem ab
omni iurisdictione Episcoporum. *Inter ceteros Ordines*. 3. Idus Nouemb. Indulſit vt Fra-
tres ab Ecclesiarum prælatis inuitati visitarent monasteria Monialium, ea possint in-
gredi, & ibidem moram trahere cum ipsis prælatis. *Habet uestra deuotionis*. 2. Idus No-
uembr. Eodem die concessit Prælatis Religionis, vt ad correctiones & punitiones Fra-
trum libere possent procedere, secundum statuta & constitutiones Ordinis, non seruariſ
apicibus iuris. *Ad augmentum continuum*. Confirmauit ampla bulla^a, quam *Mare ma-*
gnum vocant, omnia Ordinis priuilegia concessa per ceteros Pontifices suos prædecef-
sores. *Virtute conspicuos*. Idibus Nouembris: Aliud diploma^b eiusdem tenoris dedit Fra-
tribus Prædicatoribus Idibus Ianuarij anni sequentis. Aliud simile damus in regeſto Cle-
ment. IV. & quæ in hoc amplius concedit Bonifacius habentur in Mari magno Sixti IV.
quare non est cur bullam hanc prolixam iterum transcribi curemus. Raymundo Gau-
fridi iam ab officio Ministri generalis absoluto licentiam dedit libros sua industria ac-
quisitos, & suo vsui deputatos, conferendi Conuentibus Aquensi, & Massiliensi, erga quos
specialem gerebat affectum, eo quod in vno horum locorum fuit enutritus, & in altero
initiatuſ. *Tua nobis deuotio*. 4. Non. Decemb.

a Reg. Vat.
cp. 656.

b Epist. 662.

Præuilegia
Clarissarum.

Clarissis etiam se fauorabilem exhibuit; nam & illis Londoniensibus, quibus extru- XIX.
ctum diximus^c domicilium per Edmundum Angliæ Regis fratrem, & Blancham Na-
uarræ Reginam, indulſit vt dictus vir nobilis e is conferre posset vnâ ex Ecclesiis, in qui-
bus obtinebat ius patronatus, cuius redditus valorem annuum attingeret quadraginta
marcarum sterlingarum, atque illæ possessionem Ecclesiæ vacantis vltro possent appre-
hendere. *Vestra Religionis*. 8. Idus Aprilis. Huic item monasterio, necnon alteri de Wa-
terbeche eiusdem ordinis Eliensis diœcesis, sub titulo pietatis B. Mariæ à nobili mu-
liere Dionysia de monte Canisio, Edvardi Regis consanguinea, extructo, plures
concessit Indulgentias, gratias & priuilegia; eaque suscepit sub sua & S. Petri prote-
ctione; deditque Sororibus obseruandam eandem Regulam, quæ alias fuit tradita à
Sede Apostolica monasterio Humilitatis B. Mariæ Virginis prope S. Clodoaldum Pa-
risiensis diœcesis, vt nos suo loco narrauimus^d. Vniuersa etiam monasteria Ordinis
S. Claræ exemit à soluendis decimis deputatis per Sedem Apostolicam in subsidium Re-
gni Sicilia recuperandi. *Sanctitatis & pietatis*. 9. Kalend. Ianuar. Fratribus & Sororibus
Tertij Ordinis siue de Poenitentia plures domos & loca in diuersis partibus Alemaniæ
superioris habentibus, in quibus sub communi vita degebant, concessit, vt Capellas seu
Oratoria in eisdem locis ædificare liceret. *Cupientes cultum diuini nominis*. 5. Idus Iulij.

d An. 1163.

e An. 1192.

f An. 1192.

g An. 1192.

h An. 1192.

i An. 1192.

j An. 1192.

k An. 1192.

l An. 1192.

m An. 1192.

n An. 1192.

o An. 1192.

p An. 1192.

q An. 1192.

r An. 1192.

ANNO

ANNO CHRISTI 1296.
BONIFACII VIII. AN. 2.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 5.
RELIGIONIS MINORVM AN. 89.

ARGVMENTVM.

Missio legato Minorita vocatur Romam Iacobus Rex Aragonius. Afficiuntur specialibus gratijs Fratres plerique ad Tartaros perreçturi. Creantur aliquot Episcopi Minorita, atque inter hos S. Ludouicus, cuius virtutes delibantur. Celebrantur comitia generalia. Guido Comes Montis-feltrensis fit Minorita, necnon plerique alij viri Principes. S. Antonius Patauinus miraculose impedit ne sua expungatur effigies. Multiplicantur conuentus & priuilegia.

I. **N**ihil tam desiderabat hoc tempore BONIFACIVS, quàm Carolo Claudio Sicilia Regnum vindicare; huius tamen desiderij potiundi spe se frustrari videbat, dum Siculi omnino detrectabant Gallo-

 lorum, quos valde offenderant, Imperium, & Fredericum Principem, Catanæ ad 18. Kalend. Aprilis, qui Annunciationis Virgineæ, & Resurrectionis Dominicæ eo anno dies festus fuit, Panormi ritu solenni coronarunt: Quare iuxta leges pacis & concordie cum Iacobo Aragonum Rege, Frederici fratre anno superiori initæ, & à nobis relatæ^a, voluit omnia transigenda, eumque modis omnibus inducere, vt conatum omnem & artem adhiberet prædictæ Insulæ Carolo recuperandæ. Vt itaque securius & serius negotium hoc tractaretur, misit^b in Aragoniam Fr. LEONARDVM Ordinis Minorum Prouinciæ Romanæ Ministrum, virum grauem, & prudentem, quem anno superiori ad Fridericum destinatum diximus^c in Siciliam, vt IACOBVM Romam inuitaret, & quantocyus cum honore secum ad Pontificis conspectum deduceret; cui amplam dedit auctoritatem quoscumque Fratres vellet ex prouinciis, per quas transiret, in hunc finem assumendi: Feliciter autem ille sua legatione perfunctus est, adducto anno sequenti ad Pontificem IACOBO, cui re ipsa probauit nihil sibi magis cordi esse, quàm pacis scœdera illæsa seruare, & Pontifici per omnia obsecundare; ita vt bis contra Fridericum fratrem nauali pugnarit exercitu.

Zurita l. 5.
c. 16. & seq.
Fazell. de
reb. Siculis
dec. 2. l. 9. c. 3

a An. 1295.
n. 1.
Pontifex vocat Romam Regem Aragonia.
b In litteris secretis ep. 5. & 6.
c An. 1295.
n. 2.

II. Processerunt per hæc tempora & præsertim sub Nicolao I V. multi Fratres ad Tartaros Orientales, eos ad fidem alleçturi, & ad opem ferendam Armenis contra Saracenos vltimum eisdem minantes exitium, prouocaturi. Hos specialibus gratiis prosequi voluit Pontifex, eandemque peccatorum veniam indulgit, quæ transfretantibus in Terræ sanctæ subsidium in generali Concilio fuit concessa. Subiicio ipsum diploma.

Gratia concessa euntibus ad Tartaros.

DILECTIS FILIIS VNIVERSIS FRATRIBVS ORDINIS Minorum in Orientalium Tartarorum partibus constitutis,

Reg. Vatic.
cp. 417.

[Inter cætera desideria cordis nostri, hoc præcipuum, & potissimum fore cognouimus, vt cunctorum infidelium mentes errorum tenebris profugatis Catholicæ fidei radio illustrentur, vt ipsi post vitæ præsentis excursus, quæ nullius certitudinem status habet, mereantur æternæ beatitudinis effici possessores. Cum itaque zelo fidei & deuotionis accensi ad partes Orientalium Tartarorum vos personaliter duxeritis conferendos, non vitatis laboribus, & angustiis plurimis, quos tanti negotij prosecutio secum trahit, vt illos ad ipsius cultum fidei superna vobis assistente clementiâ conuertatis. Nos dignè pieque volentes vos & alios Ordinis vestri Fratres, qui propter hoc ad partes easdem de voluntate, seu speciali mandato Apostolicæ Sedis, vel Generalis Ministri Ordinis vestri prædicti accefferint, speciali prosequi gratia, & fauore vobis & eis negotium prosequentibus supradictum illam peccatorum veniam indulgemus, quæ transfretantibus in Terræ sanctæ subsidium in generali Concilio est concessa. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Idibus Maij, anno 2.]

III. Aliis etiam honoribus prosequutus est BONIFACIVS Sodalitium aliquot ex eodem

Iii ad

ANNO CHRISTI
1296.BONIFACII VIII.
ANNO 2.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 89.*Fr. Petrus E-
piscopus Pi-
sauriensis.**Fr. Iterius de
Burdegala
Episcopus Lo-
douensis.**a Auber.
Myr. in Geo-
graph. Eccl.
b Claud. Ro-
ber. de Epi-
scop. Lodo-
uen.**Fr. Gulielm.
ord. Præd. Ar-
chiep. Dubli-
nien.
c Epist. 125.
d Pit. de scri-
ptor. Anglic.
ad an. 1298.
e Leander
de viris il-
lustr. Præd.
f Senensis in
Chron.**Fr. Iacobus
Anastasi ele-
ctus Fulgi-
naten.
S. Ludouicus
episcopus To-
losanus.
g An. 1295.
n. 7.**Marian. cit.
c. 12.
Ioa. Villan.
lib. 8. c. 13.**Venit cum
patre Floren-
tiam.**Non se per-
mittit à ma-
tre osculari.**Sacros susci-
pit Ordines.**In ijs susci-
piendis humi-
litas.*

ad graues Ecclesias regendas assumens. Præfecit Ecclesiæ Pifauriensi (in vetustis monu-
mentis Pensauriensi) sub Ducatu & Archiepiscopo Vrbinate per mortem Salui Episcopi
vacanti, quendam Fratrem PETRVM Prouinciæ Campaniæ Custodem *In suprema digni-
tatis*. Kalend. Ianuar. Ecclesiæ Lodonensi, aliis Lodouensi, sub Archiepiscopatu Narbo-
nensi, vacanti per translationem Gaucelini de Lagarda ad Ecclesiam Magalonensem
pastore destitutam per mortem Berengarij, Episcopum dedit Fratrem ITERIVM de Bur-
degala *Pastoralis officij*. 16. Kalend. Ianuar. ex quo conficitur, non accepisse primum præ-
fulem Ecclesiam Lodeuensem à Ioanne XXII. vti scribit post Massonum Aubertus My-
ræus^a, quod & me prior admonuit Claudus Roberti^b, probatque ex vetusta serie multo-
rum sæculorum, quibus creati, & conseruati ibidem Episcopi, in qua tamen hunc no-
strum præterit Iterium, & in serie Episcoporum Magalonensium prædictum Gauceli-
num, qui inter Berengarium & Petrum de Mirepoix venit connumerandus. Assumptum
etiam hoc anno ad Archiepiscopatum Dubliniensem in Hibernia F. GVLIELMVM DE
BOTHVM referunt monumenta quædam MSS. illinc ad me transmissa, eundemque obiisse
an. 1299. sed ex regeſto Vaticano^c mihi constat 3. Idus Iunij ad hanc dignitatē fuisse proue-
ctū, & Ordinis fuisse Prædicatorij, atque ita scribunt Pitseus^d, Leander Albertus^e, & An-
tonius Senensis^f qui varie illum cognominant. Obiisse ait Pitseus Diuioni, dū in Angliam
rediret 27. die Aug. Electus etiā hoc anno pro Episcopatu Fulginatenſi in Vmbria & Pro-
uincia Romana per viam compromissi Fr. IACOBVS ANASTASII de Fulgineo; sed eum
noluisse acceptare oblatam dignitatem refert Pontifex eo diplomate, quo Fr. Bartholo-
mæum tunc Abbatem Monasterij Sublacensis eidem præfecit Ecclesiæ. Nobiliorem his
omnibus in graui instituit Ecclesia Episcopum LVDOVICVM Caroli Regis Siciliae filium
in Ecclesia Tolosana; postquam tamen Fratrum Minorum vestem & Institutum assump-
sit. *Fons sapientiæ* 4. Kalend. Ianuar. Huius vero res hoc anno gestas, postquam è Mon-
tepeſſulano (vbi votum de subeunda vita Minorum repetiſſe coram multis astantibus
diximus & superius) recessit, paulò serius enarrare operæpretium erit, nam ad reliquam
eius historiam valde conducit.

Voluit fanè ille apud Montis-peſſulani Patres, iterati voti testes, remanere, & eorum IV.
vestem assumere; sed hi petenti dare non sunt ausi, timentes Regis, patris adolescentis,
tunc in vrbe præſentis indignationem. Illinc cum patre recedens venit in Italiam, & Flo-
rentiæ obuiam habuit matrem suam Mariam Hungaricam & Carolum Martellum fra-
trem primogenitum, iam renunciatum ex iure materno Regem Hungariæ, qui magno
comitatu & apparatu adiuncto sibi itineris comite Marchione Montis-ferrati, illuc vene-
runt, Regem & filios excepturi. Regina in omnium amplexus & oscula gratulabunda
irruit; sed verecundus & pudicus iuuenis LVDOVICVS faciem à genitricis labiis auertit,
nec se osculari permisit: Cui dum mater, se matrem esse recordaretur; neque in casto
materno osculo esse Numinis offensam; demisso & reuerenti vultu respondit: Scio ma-
ter, te matrem esse; sed nec ignoro te mulierem esse, quam non licet seruo Dei osculari.
Florentia vbi per 20. dies commorati, & honorificè à ciuibus excepti, recedentes venerūt
in Vrbem; vbi repetitis pacis conditionibus, cum Aragonio peractis, & compositis vel
præmeditatis quæ agenda erant pro vindicando Siciliae dominatu, abierunt Neapolim.
Hic consecratus est LVDOVICVS Diaconus, & Sacerdos in æde S. Laurentij Fratrum Mi-
norum, nullum permittens sibi honorem præ ceteris ordinandis impendi; ita se gerens
quasi omnium minimus & postremus. Summus Pontifex se consecraturum illum Sa-
cerdotem pollicebatur modo accederet; noluit venire, sed honorem hunc humilitate de-
clinauit; quod & fecit dum in Vrbe Minores Ordines & Subdiaconatum susceperet sub
Natali Domini, atque inter ordinationem ipsam singulorum Ordinum officiis voluit
perfungi, & inter pueros se constituens non est dedignatus, cereum gestare, & Acolythi
officium administrare. Toto vero illo sacrificio, quo sacerdos consecratur, non ces-
ſabat lacrymarum irriguum profundere, contemplans Ordinis illius, ac status sublimem
dignitatem. Porro vt disciplinæ Ecclesiasticæ legibus, & sacerdotij rite subeundi cæremoniis
perfectius edoceret, extra Neapolim quodam in loco, Fratrum Minorum habi-
tationi se adiunxit, eorumque disciplinis sane sanctissimum animum egregie infor-
mauit.

Vacauit

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1296. AN. 2. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 89.

V. Vacauit sub hoc ipso anno die 6. Decembris per mortem Hugonis Mascarij Ecclesia Tolosana, in Gallia illustis, tunc Episcopalis; sed per Ioannem XXII. an. 1317. vt commemoratur in iure Canonico^a, Archiepiscopalis facta; quare Bonifacius longè antea LVDOVICI pietate perspecta, pariterque prudentia ac eruditione singulari cognita, eum ad Sedem illam administrandam euocauit. Recusauit constanter LVDOVICVS, negauitque se aliquod muneris Ecclesiastici officium suscepturum, nisi prius in verba Regulamque D. FRANCISCI solemnem professione iurasset, seseque totum sanctissimo illi Instituto consecrasset. Mirabatur Bonifacius viri humilitatem, & Fratres, procereque, qui eum comitabantur, ab huiusmodi cogitatu toto conatu nixi sunt eum retrahere: Ille vero totus in amore CHRISTI absorptus, firmiter statuit non prius assentiri, quam voto, quo tenebatur, se liberasset. Summo autem Pontifice deuotioni eius annuente professus est Institutum S. FRANCISCI Romæ in Conuentu Ara-coeli in vigilia Natiuitatis Dominicæ, susceptus à Fr. Ioanne de Muro hoc anno, vt mox dicemus^b, creato Ministro generali, in cuius manibus eodem ipso die authoritate Pontificia solemnem emisit professionem; & mox sub vespere illius diei declaratus est Episcopus Tolosanus. Et ne pater offendi posset, indulget Pontifex, vt occultata monasticâ veste, donec Regis consensum extorqueret, vteretur vulgari habitu Clericorum, quo etiam aliquo tempore vsus fuit: Sed non ita diu post, instinctu Spiritus sancti, & amore CHRISTI, ad cuius exemplum, & voluntatem se modis omnibus conformare satagebat; illum cultum honoratiorem posuit; ipsaque die S. Agathæ sacrâ, duobus Cardinalibus Minoritis Matthæo Aquaspartano Episcopo Cardinale Portuensi, & Iacobo Anagnino tit. S. Clementis Pontificis nepote præsentibus, indutus vili tunica, & fune præcinctus, ad præscriptum Regulæ S. FRANCISCI, à Capitolio vsque ad Palatium S. Petri nudis pedibus conspectus est incessisse. Hæc autem & quæ sequuntur vitæ gesta, cum ad sequentem annum attineant, eò remittimus tractanda.

V. I. In bulla assumptionis ad Pontificatum *Ordinis Minorum professorem, sublimibus natalibus ortum, & utriusque parentis progenie Regali præfulgentem, eminenti litterarum scientia præditum, vitæ munditia redolentem, grauitate morum, & consilij maturitate conspicuum, aliarumque donis virtutum ab Altissimo multipliciter decoratum*, eum Pontifex appellat; deinde dispensat cum eodem super ætatis defectum, non enim vigesimum primum excedebat annum; sed & Bartholomæus Pisanus^c vnde viginti dumtaxat ei tribuit, quando habitum Minorum assumpsit, quod minime cohæret anno & mensi natiuitatis à nobis superius^d statutis, videlicet ducentesimo septuagesimo quinto supra millesimū, & mensi Februarij, à quo si ad finem vsque huius anni, scilicet ad vigiliam Natiuitatis enumeraueris, computabis annum vnum vltra viginti ferme expletum. Atque hæc magis concordant cum authore vitæ eiusdem apud Sedulium, quem coæuum, & Sancto viro familiarem diximus alias^e, qui scribit quartum decimum iam annum agere cœpisse cum obses mitteretur in Hispaniam, deinde ibi hæsisse annis circiter septem: quibus si addas integrum nunc annum decursum à reddita libertate, sanè hic numerabitur annus vigesimus primus ætatis eiusdem; à quo non inaniter ita stabilito clarius inferetur annus mortis, circa quem explicandum densæ etiam se offerunt tenebræ, & variæ Scriptorum opiniones. De alterius tamē Episcopi Minoritæ, videlicet Conradi Probi Tullensis Antistitis (cuius facta superius recensuimus), obitu clarius constat ex fragmento hoc quod subiicimus, nobis transmissio ex codice vetusto pergameno MS. conuentus S. Elizabethæ Fratrum Minorum, in quo indicantur dies depositionis & obitus Fratrum. Ita habet sub hoc anno. [Duodecimo Kal. Septemb. obitus Domini Conradi bon. mem. quondam Tulli Episcopi. Fuit Ordinis nostri, qui pro maiori parte ædificauit conuentum istum. Hic venerabilis Antistes primo fuit lector sollemnis, & deinde Minister in Alemânia superiori, cuius vitæ toti Ordini fuit laudabilis, imitabilis, utilis, & mirabilis, ita vt post mortem multa etiam miracula Dominus dicatur fecisse per eum. Fuit autem electus in Episcopum anno 1280. vel circa; anno videlicet ab institutione Ordinis nostri 73. Et decem & septem annis propriam Sedem Episcopalem laudabiliter tenuit & rexit.] Verum vero facile concordat, & hæc optime cohærent iis, quæ supra de hoc venerabili Antistite ex alijs collegimus historiis.

ac. Saluator de præbéd. in extrauag. comm. Surius 19. Aug. Anonym. apud Sedul. c. 11. Marian. cit. c. 12. Petrus de Natal. lib. 7. c. 77. Nō vult accipere Episcopatum, nisi prius fiat Minorita. b Hoc anno n. 7. Initiatur, statimque emittit professionem.

Elogia quibus eum insigniuit Pontifex.

Quo anno factus Episcopus. c Pisan. cōfor. 8.

d An. 1275. n. 4.

e An. 1275. n. 4.

Obitus Conradi Tullensis Episcopi. An. 1279. n. 18.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1296. AN. 2. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 89.

Capitulū ge-
nerale 31.

Ioan. de Mu-
ro 14. Mini-
ster genera-
lis.

Guido Mon-
tisfeltrij sit
Minorum.

Rubeus in
hist. Rauenn.
l. 6. an. 1295.

Hoc anno in ipsis feriis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli conuocauit Ponti- VII.
fex ad Comititia generalia præcipuos Ordinis Patres ad ciuitatem Anagninæ in prouin-
cia Romana, in quibus præfidente ipso Bonifacio Pontifice, electus est in quartum de-
cimum Ministrum generalem F. IOANNES DE MVRO Prouinciæ Marchiæ An-
conitanæ, vir prudens & doctus, Sacræ Theologiæ Magister; quem paulò ante diximus
S. Ludouicum ad Ordinem suscepisse. Acta huius Capituli non est qui recenseat.

GVIDO Montis-feltrij, & Vrbini Comes, cuius posterī sunt hodie Principes & Du- VIII.
ces Vrbinales, totā notissimus Italiā ob potentiam, gloriam militarem, deuictas guber-
natasque in Flaminia, Lombardia, aliisque partibus ciuitates, Pontificiis copiis & Ec-
clesiæ confederatis frequenter infensus, atque exinde Pontificibus Romanis inuisus;
iam bellorum pertæsus, in gratiam Sedis Apostolicæ rediturus, & pro iniuriis quibus-
que in bello illatis satisfactorius, cum Cælestino V. deinde cum Bonifacio eius succef-
fore, supplex ad illorum pedes deiectus, egit ut in gratiam reciperetur; & tandem qui-
busdam acceptis datisque conditionibus, hoc anno obtinuit; promittens se imperata
Ecclesiæ facturum; addiditque ad maiorem confirmationem contriti animi, & veræ
pœnitentiæ se velle addicere Religioni Minorum, vel vni ex Militaribus. Bonifacius
videns hominem verè contritum, & promouere volens pium eius desiderium, scripsit
ad Ministrum Prouinciæ Marchiæ, intra cuius limites Principatus, & Dominium erat
Guidonis, sequentes litteras, quarum exemplar ex ipso originario diplomate obtinui ex
Archiuo Patrum Conuentualium vr̄bis Anconitanæ, quod ad maiorem rei authorita-
tem, & fidem subiicio.

DILECTO FILIO FR. N. ORD. MINORVM PROVINCIAE

Marchiæ Anconitanæ Ministro, &c.

[Dilectus filius Nobilis vir GVIDO COMES MONTISELTRII tam per IX.
seipsum, quàm per fide dignas personas, aperiens votum suum nobis pluries intimare
curauit, quod ipse reuersus ad cor, desiderat & proponit pro diluendis peccatis suis,
quibus Deum & Romanam Ecclesiam matrem suam offendit, sub religionis habitu
finire in Dei seruitio dies suos, maximè cum coniugis suæ, prout dicitur, volentis votum
emittere perpetuæ castitatis, ad hoc accedat assensus. Nos itaque deuotionem suam,
quæ prudenter spiritum consilij velle videtur admittere, in Domino commendantes,
ut votum suum huiusmodi libentius prosequatur, volumus ut de bonis mobilibus, quæ
nunc habet, suam possit remunerare familiam, & de immobilibus coniugis suæ tantum
supra sortem suarum dotium assignare, quod centum libras Rauennatum, quoad vixe-
rit, habeat annuatim; prius inter ipsum & eandem coniugem, ut moris est, ea solemni-
tate qua decet, post votum castitatis emissum, diuortio celebrato, prædicta vero mobi-
lia, quæ remunerationi familiæ suæ supererunt in quacumque materia, vel forma, in
aliquo loco seculo, & apud fideles personas interim deponi volumus, & seruari; donec
tam de mobilibus, quàm de immobilibus, quæ in præsentiarum possidet, aliud duxeri-
mus ordinandum: Volumus etiam præfatam coniugem suam propter annosa insuspi-
cabilis ætatis suæ tempora, posse in statu, in quo nunc est, si ad religionem induci non
valeat, licetè permanere. Quocirca discretionī tuæ præsentium tenore committimus,
& mandamus, quatenus ad eundem nobilem te personaliter, si in huiusmodi proposi-
to, sicut credimus, perseuerans, religionem velit intrare, recipias, & facias in manibus, &
per manus tuas omnia quæ circa emissionem votorum, & celebrationem diuortij præ-
dictorum coniugum, receptionem ipsius Guidonis ad religionem, & prædictorum di-
spositionem, ipsorum mobilium requirentur, & alia quæ circa id videris facienda, nobis
per tuas litteras rescripturus, quod factum & ordinatum fuerit in præmissis. Cæterum
licet sibi in nostra præsentia constituto dixerimus, quod siue in Fratrum Militantium,
siue in Minorum Ordinem vellet intrare, opportunam sibi viam & auxilium præbere-
mus, & in utroque ipsorum salutarem & deuotum Domino posse impendere famula-
tum: De Minorum tamen sibi potius, quàm Militantium Ordine per te nolumus sua-
deri quidquam; quia, quamuis Minorum regula dignoscatur asperior, personarum ta-
men

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1296. ANNO 2. OCCID. ANNO 5. NORVM AN. 89.

men conditioni, qualitatī mentis & ætati, plenius & melius in omnibus & per omnia integra libertas condescendit. Datum Anagninæ 10. Kal. Aug. Pont. an.2.]

XI. Iuxta commissionem hanc sibi datam fecit Minister; neque multis opus fuit homini persuadere quidquam; quippe qui pium & sanctum desiderium quantocyus voluit adimplere: neque rem protraxit in longum, nam ad 15. Kal. Decembris (verba transcribo ex Hieronymo Rubeo ^a grauiſſimę historiæ Rauennatis authore) die Diui Gregorij, cognominato Thaumaturgi memoriæ dicato, vir militaribus Imperiis, & gloria vbique florentissimus, Ordinis Franciscani habitum induit; & quam in omni actione expediti, præstantisque viri personam præ se tulerat, eam in tanta morum ac vitæ diuersitate egregiè præstitit.] Huc vsque Rubeus; cuius verba transcripsit, ipso citato in margine Abrahamus Bzouius, duplicem tamen admiscuit errorem: quod enim Rubeus factum refert sub hoc ipso anno, Bzouius ^b recenset anno sequenti; & dùm ventum est ad illa verba *Ordinis Franciscani habitum induit*, supposuit Bzouius *Ordinis SS. Trinitatis habitum induit*. In cæteris fidelis transcriptor, in hoc solum licuit, vel voluit errare. Nescio cur vnicum quem præfert, & cuius verba omnia repetit, authorem non sequatur; nisi potiùs eligat videri aliqualem hunc honorem Franciscanis denegare, quàm fidelis historici partes adimplere, & aliis quibuscumque Institutis velle etiam alienos attribuere, quàm proprios Minoritis adscribere: Et certe Rubeus vnicus sui asserti author, non in vno loco Guidonem Franciscanum fuisse commemorat; sed & eorum habitum induisse scribit, & in eodem mortuum commemorat; Nam post vnum vel alterum folium sub anno 1298. ita habet. [Tertio Kal. Octobris GUIDO Montis-feltrij Comes, Franciscano iam habitu, vt supra memorauimus, indutus Anconæ, migravit ex hac vita.]

^a Rub. cit.
an. 1296.

^b Bzouius
anno 1297.
n. 12.

XII. Indutum habitu Anconæ in prouincia Marchiæ, & sub illo Prouinciali cui transmissæ litteræ Pontificiæ, Assisij obisse scribunt Marianus ^c, & Iacobus quidam Perusinus ^d, qui Guidoni conuiuebat; aiuntque in profunda humilitate & continua oratione laudabiliter conuersantem, dies suos absoluisse: At Dantes ^e Poëta licentiâ illa, qua Vates vtuntur ad comminiscendum, fingit eum diras in inferno pœnas luentem, valdè de sua sorte conqueri, quod reductus ad securum asylum Religionis Minorum, voluerit acquiescere Bonifacio Pontifici contra Columnenses belligeranti, & vafrum ei præbuerit consilium per quod Prænestinam deuicit, & destruxit ciuitatem: Etenim vt Poëtæ Commentator ^f adiungit, cum omni conatu & armis contra Sciarram Columnensem, Petrum & Iacobum Cardinales eiusdem consanguineos, Bonifacius egisset, nec Prænestinam urbem, in qua ab eius se defendebant potentiâ, superare potuisset; volebat vt Guido pro sua militari peritia, & in expugnandis arcibus antiqua gloria, pridem reiecta vellet reassumere arma; & ducem exercitus Pontificij ageret contra hostes; quod dum ille omninò renueret præferens religiosam, quam gustare cœperat, quietem militaribus tumultibus, secundo & tertio interpellatus à Pontifice vafrum adhibuit consilium, quo Columnenses, vt se dederent, Pontifex induxit, arcemque obtinuit, & urbem ad ima demolitus est fundamenta. At domestici testes, & serij Scriptores, dicentes hominem in sancta humilitate & perpetua oratione reliquos vitæ dies transegisse, & quàm laudabiliter obisse, præferendi sunt Poëtarum commentationibus, qui eò sunt celebriores, quò in fingendo peritiores.

Vbi obierit?
^c Marian.
cit. c. 12.
^d Perusinus in
chron. ant.
^e Dantes l. 1.
cant. 27.
*Qua salutis
spe.*

^f Christo-
phor. Ladi-
nus in cō-
ment.

XIII. Multi alij præclari viri & illustres Principes Italiæ idem amplexi sunt Institutum; quo tamen certo tempore non omnino habemus compertum. Sequentes recitat Marianus. Ex Marchionibus MALASPINÆ Gulielmum & Barnabam nepotem, quos Principatu relicto pie & humiliter se vidisse in Ordine per aliquot annos viuentes scribit prædictus Iacobus Perusinus. BONAVENTURAM Comitem DE MONTEDOLIO, qui secundò factus est Minister Prouinciæ S. Francisci, & obiit in Ministeriati. SIMONEM DE BATTIFOLIO Comitem PUPPI, qui cum esset Tertij Ordinis S. Francisci, votum emisit, quod statim, vt obtineret successorem, cui Comitatum relinqueret, communi consensu, ille Minorum, vxor Clarissarum Institutum susciperent; sed ante obtentam prolem graui correptus infirmitate, habitum petiit, & induit, in quo mortuus est, & sepultus apud Minores Puppienses. BONIFACIVM, filiū

*Plures viri
illustres fuisse
Minorita.
Gulielmus
Marchia
Mala-spina,
eiusque ne-
pos.
Bonauentura
Comes Mō-
tis dolij.
Simō Comes
Pupij.
Bonifacius*

Iii 3 Comititis

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII.

ADOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1296.

AN. 2.

OCCID. ANNO 5.

NORVM AN. 89.

filius Comi-
tus Raynerij.
Bandinus ex
Comitibus
S. Floræ.
Albertuc-
cius de Mā-
gona.
Tondellinus
de Ganga-
landa.

Comitis RAYNERII DE DEPNONACO DE PISIS, qui post aliquot annos in Ordine piè transactos factus est Episcopus in regno Sardinie. BANDINVM de Comitibus DE SANCTA FLORA, qui diu in religione vixit, & piè in Christo quieuit. ALBERTVCCIUM de Comitibus DE MANGONA, qui in adolescentia omnibus gratus & amabilis in Ordine decessit. TONDELLINVM de Comitibus DE GANGALANDA, qui vsque ad vltimam peruenit senectutem in religione. MARIANVM DE MONTEMELLINO Clericum nobilem eruditum I. C. & publicum Professore in plerisque Academiis, qui obiit in officio Ministeriatus prouinciæ Bottonie. LVDOVICVM filium Comitis BANDINI DE MONTEGRANELLO Romandiolæ, qui adolescens ingressus est religionem; sed parum superuixit. Hi vt plurimum, inquit supradictus author, fuerunt ex partibus Tusciæ: quod si in sola illa regione tot viri Illustres suum nomen dederunt Ordini Minorum; quid suspicandum est de cæteris Italiæ prouinciis, & de integris Hispaniæ, Franciæ, Germaniæ, aliisque amplissimis nationibus?

Chro. antiq.
Vita S. Ant.
MS. c. 55.
Marc. lib. 5.
c. 21.
a An. 1291.
n. 15.
Expūgi vult
Bonifacius
imaginem
S. Antonij in
Laterano.

MEMORABILE illud est, quod de S. ANTONII imagine Musiuo opere in absida Late- XIII.
ranensi expressa sub hoc tempore referunt Chronica nostra antiqua, & alij vetusti Scri-
ptores, Musiu operis artifices, quos Minoritas diximus superius^a, ex affectu Nicolai IV.
Pontificis etiam Minoritæ, qui hoc opus fieri curauit, erga SS. FRANCISCVM & ANTO-
NIVM, vtriusque sancti effigiem inter Apostolorum imagines reposuerunt. BONIFA-
CIVS Papa ad Pontificatum euectus, indignum iudicauit, vt communem haberent hi
duo recentiores monachi cum Apostolis Ecclesiæ Principibus locum; attamen toleran-
dam iudicauit S. FRANCISCI iconem, vir quippe fuit, inquit, verè Apostolicus, & ma-
gni Sodalitij Institutor: at vero vt eius etiam discipulus inter Apostolos videatur, non
omnibus apparebit rationabile. Iussit itaque omnino expungi, & eius loco S. Grego-
rium reponi. Executuri operarij Pontificis mandatum; dum tabulatum ascendunt, &
tollere conantur ANTONII memoriam; ad primum ictum, magno impetu repelluntur;
& ex alto deiiciuntur, prorumpente ex ipsa imagine virtute & violentia, qua deturbati
sunt, vti ipsi Pontifici retulerunt. Quo audito iudicauit satius esse non offendere San-
ctos, & periculosum nimis esse delere velle illorum memorias; scriptum est enim^b: *Rui-
na est homini deuorare, siue vt habent plerique codices vulgatæ antiquæ, deuolare sanctos^c:*
Cum enim peccatum sit vlli hominum nocere; Quanto maius est, cum quis Sanctos Dei offenderit,
siue laferit, & quasi vile mancipiū pro libito suæ voluntatis eos tractare non timuerit? Profecto^d
nimis honorati sunt amici Dei, nimis confortatus est principatus eorum, vt temerè quis audeat,
vel ipsas illorum vmbas offendere, aut depicta simulachra delere: Minimas quasque
sibi illatas offensas viri sancti non relinquunt inultas; qui eo grauius suas vliscuntur in-
iurias, quod non tam semetipsos, quam Deum sui honoris authorem offendi, ipso quod
inferunt supplicio apertè demonstrant: Virtus enim & potentia supplicij testificatur sen-
tentiam à Deo per sanctum suum processisse, non ex liuore vindictæ, sed ab examine &
virtute iustitiæ. ANTONII hæc in suos expunctores seuera animaduersio^e, non fuit homi-
nis ira commoti, sed Sancti doctrina tranquillī, qui à suo magistro dictum esse cognouit: *Qui
vos spernit, me spernit.* Ne ergo Deum in se contemni permittant, suos contemptores, viri
sancti iustè castigant. Ad dignam rei memoriam adhuc ictus mallei in Sancti perseuerat
capitio, & historiæ veritatem perpetua semper commendauit traditio.

Id tamen
sanctus non
permittit.
Periculosum
sanctos offen-
dere.
b Prou. 20.
25.
c Hieron. in
hūc locum.
d Pl. 138. 17.

e Greg. IV.
Moral. c. 6.
Luc. 10. 16.

Con. Naneti.
Gonzag. in
prou. Turo.
con. 14.
Fr. Iulianus
David.

Con. Belnensis.
f Epist. 474.
data 12. Kal.
Odob.
Idē in prou.
S. Bonauen.
con. 10.
Fr. Petrus de
Cornibus.

Hoc anno conuentum intra mænia vrbs Naneti in Britannia construxerunt Guliel- XIV.
mus de Rieux, & Anna à Mascolio viri clarissimi. Hic initiatus vir doctus Fr. IULIANVS
DAVID olim prouinciæ Turoniæ Minister, & S. Theologiæ Magister, qui inter Hispanos
& Italos in publicis Comitibus suæ eruditionis specimen dedit, & præclaros creauit Lute-
tiæ discipulos, qui Academiam illam insignem plurimum illustrarunt. Obiit Naneti an.
1573. apud suos consodales sepultus honorifico sepulchro. Ex monumento Vaticano^f,
quo Pontifex componit molestam, & inueteratam discordiam inter Decanum & Ca-
pitulum Ecclesiæ S. Mariæ villæ Belnen. Eduensis diocesis, & Guardianum & Fratres
conuentus Belnensis, constat iam ante hunc annum domicilium ibidem habuisse Mino-
res. Extructum ait Gonzaga à generoso Domino de Vienna, tempus tamen omnino esse
incertum. Huius loci Alumnus fuit Petrus de Cornibus vir doctus in pretio habitus à
Francisco

ANNO CHRISTI 1296. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 89.
ANNO 2. OCCID. AN. 5.

Francisco Rege Galliarum. In agro Eugubino ad Apennini latus in oppido Cestaciarij ædificare cepit alterum Ioannes Bonauita Eugubinus Syndicus & procurator conuentus die 7. Mensis Augusti huius anni; constructum demum Fratribus donauit, donationemque confirmauit Dominus Bonauentura Episcopus Eugubinus. Fuit autem vnita quædam Ecclesia præfata conuentui à Domino Francisco Fagnano Vicario Domini Friderici Frigosi Episcopi Eugubini die 4. Maij 1518. tempore Leonis Pont. Max. quam reliquerat Magister Antonius Andrioli de Costacario die 20. mensis Iunij an. 1440. tempore Eugenij 4. Pont. Max. cum reditu florenorum 72. ea lege & pacto, vt celebretur vna missa in mense. Habuit hæc domus viros insignes Magistrum BONAVENTURAM PIVM, virum in omni disciplinarum genere eruditum, & præcipue in schola Doctoris subtilis: fuit etiam Ecclesiastes suo tempore clarus & Generalis Ordinis, demum Episcopus Aquensis; & postea floruerunt alij viri doctrina & authoritate, præcipue Inquisitionis officio præstantes.

Con. Cestaciarij.

Rodolph. in prou. S. Fracisc. & Custod. Eugub.

S. Bonauent. Pius.

XV. Hoc etiam anno, ait Rodolphus, concessum fuisse Fratribus per Fredericum Imperatorem palatium suum, quod habebat Rhegij Lepidi in Æmilia simul cum sacello annexo D. Lucæ sacro, & donationi huic consensisse S. Sedem Apostolicam, eamque confirmasse Rudolphum Imperatorem, ea tamen apposita conditione, vt si Imperator aliquando Rhegium adueniret, in conuentu Fratrum, nisi aliunde commodius, posset habitare. Executorem gratiæ à se factæ dedit Sedes Apostolica Episcopum Rhegiensem, vel eius loco Martinum de Pio Canonicum Mutinensem; atque de his extare ait Rudolphus Pontificium & Imperatorium diploma. Cum vero Fredericus obierit anno 1250. ^a & Rodolphus anno 1291. vt alias ^b scripsimus de vtroque, vel non potuit Fredericus hanc donationem facere, vel omnino est error in notis numerorum, quod mihi facilius persuadeo. Floruerunt hic varij Patres posterioris ætatis, qui diuersis ingenij sui artibus conuentum illustrarunt.

Idē in prou. Bonon. & Cust. Ferrar. Con. Rhegij Lepidi.

a An. 1251. n. 1.
b An. 1291. n. 4.

XVI. Obiit hoc anno nobilissima foemina BERENGVELLA serenissimi Ioannis Castellæ Infantis filia, à qua diximus alias ^c conuentum Victorix originem accepisse. Testamento legauit quasdam facultates, vt opus à se inchoatum absolueretur ab hæredibus, quod & illi fideliter perfecerunt. Eius corpus in medio maioris sacelli honorifico conditum est mausolæo. In eodem sacello ad dextrum altaris latus sepulchrū Comitum de Vergara, ad sinistrum vero nobilissimorum heroum de Mendoza conspicitur. Sacellum diuæ Mariæ Magdalenzæ in eadem Ecclesia dedicatum, tradunt à S. Francisco constructum, quod nos alias ^d probauimus. Annunciata vero Virgini sacrum fieri curauit Ioannes de Arana & Mentia à Villela coniux, Victoriani ciues, de Sodalitio optime meriti, qui instituto ex communibus facultatibus, regia accedente authoritate, vinculo (vt vocant Hispani) quo primogenitus, eiusque successores iure primogenituræ potirentur, cauerunt vt ij dormitorium, atque gymnasium ad collegij instar huic conuentui contigua, ex obuenta hæreditate, atque ex huiusmodi vinculi redditibus, qui pinguiissimi sunt, quantocyus construerent, singulisque annis trecentos aureos coronatos pro duodecim Fratribus studentibus, præfatique sacelli à se erecti sacellanis, atque duobus prælectoribus, quorum alter Scholasticam ex Angelico Doctore, diuo scilicet Thoma Aquinate Theologiam, alter vero ex Doctore subtili Scoto prælegat, alendis induendisque penderent: insuper & vt eorum primus successor infra quadriennium ab adita eorum hæreditate octoginta aureos coronatos, secundus infra idem tempus sexaginta tritici modios, tertius 50. alios aureos, quartus & qui hunc sequuti fuerint, etiam totidem præfatos trecentū aureos perpetui redditus iure, sub præfixis pœnis, adiiciendos curarēt: vtque tandem iuxta reddituum quantitatem & accrementum, præmemoratorum studentium numerus crescere deberet. Hæc autem omnia à Patribus in Generali Capitulo Romæ, anno Domini 1571. celebrato approbata, & per Pium V. Apostolico diplomate sunt confirmata.

Cō. Victoria, c An. 1214. n. 1.

d Indidem.

Huic conuentui adiunctū collegium.

XVII. Institutum & erectum hoc anno in monasterium Clarissarum Collegium quoddam Virginum, quæ sub habitu, & secundum instituta Ordinis S. Claræ viuebant ad Ecclesiam S. Mariæ veteris de Vrdumia, alias de Ordunia, vrbe diocesis Calaguritanzæ; & ad tantum numerum Sororum, & reddituum commoditatem excreuerunt, vt hoc anno petierint à Pontifice Regulam sibi concedi, & Ecclesiam illam, quæ eousque erat tan-

Mon. de Ordunia.

ANNO CHRISTI
1296.BONIFACII VIII.
AN. 2.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 5.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 89.

quam eremus, seu derelicta, domumque coniunctam erigi in monasterium. Rem omnem commisit Pontifex per suas litteras, quas damus in Regesto, Ministro Prouinciæ Castellæ, Guardiano, & Lectori vrbs Victorix: atque vt institutrices disciplina regularis aliunde auocarentur, admonuit. Monasterium hoc modo esse Sororum Tertij Ordinis monet Gonzaga, quod & plerisque aliis Clarissarum contigit monasteriis.

Gratias plerasque & priuilegia hoc anno Pontifex Fratribus impertiuit. Grauiissi- XVIII. mas iniurias Fratribus Auriensibus, de quibus nos alias ^a leuiter egimus, ab Episcopo illatas, ne remaneret impunis, voluit examinari ab Archiepiscopo Compostellano, Episcopo Mindoniensi & Archidiacono de Auantis Ecclesiæ Lucensis. *Quamuis graue feramus* 8. Kal. Iunij. Fratribus amplissimi Collegij Parisiensis magna inopia laborantibus ad preces Cardinalis Fr. Iacobi sui nepotis succurri voluit subsidio mille marcarum argenti. *Pertati vestra*. 16. Kal. Aug. de quo binas dedit litteras ^b ad Episcopum Parisiensem, iussitque vt tercentū libræ Turonenses in pios vsus relictæ ab Adea Domina de Peruis eisdem Fratribus applicarentur. Episcopo Lincolnensi in Anglia scripsit vt Fratribus Oxoniensibus ad ampliandum suum Domicilium concederet domum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi. *Ex parte dilectorum*. 6. Kal. Septemb. Fratribus instanter vocatis à plebe Troppeæ (vrbs est Episcopalis, & maritima in Calabria) vt inter se habitarent, contulit I. Episcopus & Capitulum Troppense Ecclesiam S. Petri iuxta ripas maris cum horto contiguo, quæ collata erant antea in beneficium Nicolao presbytero Troppensis Ecclesiæ, pro quibus æquipollentes dederunt Episcopus & Capitulares eidem presbytero redditus ex quadam capella Troppensis Ecclesiæ. Ipse Episcopus per suum annulum inuestiuit de dicta Ecclesiâ & horto Fratrem Robertum tunc Guardianum conuentus Montis-Leonis, & Fratrem Thomam de Morano, recipientes possessionem vice & nomine Ministri prouinciæ Calabria. Concessionem hanc confirmauit hoc anno Bonifacius (licet Rodolphus ^c ex errore id factum dicat Pontificatus anno 8.) *Cum à nobis petitur*. 15. Kal. Iulij. Conseruatorum & delegatum iudicem dedit Episcopum Aretinum ad hoc vt priuilegium Fratribus concessum ^d circa terminum centum & quadraginta cannarum, intra quem nulli ex Ordinibus Mendicantibus liceret ædificare, obseruari curaret, & quædam monasteria vel Oratoria intra prædictum terminum ædificata vel inchoata in prouincia Tusciæ faceret demoliri, *Sua nobis dilecti filij*. 14. Kal. Ianuar.

Alia insuper concessit Clarissis priuilegia. Amplum impertiuit Abbatissæ & Sororibus XIX. monasterij de Gratia B. Mariæ Virginis Londoniensis in Anglia: *Religiosam vitam*. 3. Idus Martij. Eodem die simile per omnia priuilegium concessit Sororibus monasterij Pietatis B. Mariæ Virginis de Waterbeche Eliensis diœcesis. Litteras Innocentij IV. circa regimen Sanctimonialium confirmat. *Quasdam litteras*. 5. Nonas Iunij. Indulgit omnibus Clarissis ne ad præstandas decimas ex quibuscumque suis possessionibus tenerentur. *Laudabilis sacra religio*. 4. Non. Iulij. Monasterio supradicto de Waterbeche cōcessit vt eius fundatrix Dionysia de Monte-Canisio Regis Edvardi consanguinea, ei applicare posset vnam ex Ecclesiis, in quas habebat ius patronatus. *Vestra religionis*. 2. Non. Iunij. Clarissis per Alemaniam constitutis, vt tres oblati ipsarum monasteriis possint apud easdem suscipere Sacramentum Eucharistiæ, præterquam in die Resurrectionis Dominicæ. *Deuotionis vestra*. 3. Kal. Aug. Monialibus S. Laurentij de monte Salernitanis, vt bonis & possessionibus quæ antea habebant, dum morabantur in monasterio sancti Spiritus de Salerno possint perfrui libere & pacifice. *Nuper fuit ex parte vestra*. Nonis Maij. de quo etiam litteras dedit ad Landulphum S. Angeli Diaconum Cardinale Apostolicæ Sedis Legatum in Regno Neapolitano; aliasque addidit ad eundem, quæ amplius totius rei processum enarrabunt, & dabuntur in regesto anni sequentis. Absoluit Clarissas de Nuscia Coloniensis diœcesis à statuto, iuramento firmato, ab eisdem inconsulte edito. *Exhibita nobis*. 6. Kal. Iulij. Fratribus etiam & Sororibus Tertij Ordinis indulgit, vt à Fratribus Minoribus, quorum doctrina dirigi, & à quibus visitari consueuerant ex consilio Sedis Apostolicæ, possint recipere Dominici corporis Sacramentum, quoties foret opportunum, præterquam in festo Resurrectionis Dominicæ. *Deuotionis vestra*. 5. Kal. Augusti.

Gonzag. in
prou. Can-
tab. tit. de
Tertiariar.
conuentib.
Priuilegia
Minorum.
^a An. 1287.
n. 18.

^b Epist. 343.
& 344.

Con. Troppē-
sis.

^c Rodulp. in
prou. Calab.
in Custod.
Rhegi.
^d An. 1268.
p. 14.

Priuilegia
Clarissarū.

Priuilegia 3.
Ordinis.

ANNO CHRISTI 1297.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 6.

BONIFACII VIII. AN. 3.

RELIGIONIS MINORVM AN. 90.

A R G V M E N T V M.

Sanctus Ludouicus Episcopus in sua Ecclesia Tolosate honorifice excipitur, in cuius regimine præclaris effulsit virtutibus. Eius magnus patruus S. Ludouicus Rex solemmniter canonizatur. Moritur B. Margarita Cortonenfis vita & miraculis insignis. Inquirunt Minoritæ in hæreticos Bizochos. Duo ex eisdem assumuntur ad Archiepiscopatus, & alij ad Crucem predicandam. Moritur Petrus Ioannis Oliui, cuius doctrina examinatur. Multiplicantur conuentus & priuilegia.

I.



ONSECRATVS Episcopus dilabente anno præterito S. LUDOVICVS, vti suo loco retulimus^a, sub initio huius decreuit collatam sibi sponsam inuisere, & oues sibi commissas sollicito studio, & sub oculis positas præsens gubernare: Bonâ itaque Pontificis veniâ Româ discedens peruenit Senas, apud Fratres Minores exceptus hospitio, voluitque inter illos esse vnus ex illis, atque omnia subire humilitatis officia: ita vt à prandio cum eisdem omnia abluerit culinæ vrensilia. Hinc abiens Florentiam, à ciuibus magno exceptus honore ad Fratres etiam Monasterij S. Crucis nuper constructi, diuertit; qui cum eum deducerent in cubiculum pro personæ dignitate, nobilibus aulæis adornatum, deaurato lecto resplendens, & Regum Galliæ atque Siciliæ stemmatibus variis condecoratum, pedem retraxit, dicens: Non est hæc cella Fratris Minoris, sed aula Principis mundani; ego iam sæculi pompis publica professione renunciaui, & summæ me paupertati deuoui; quare si iuxta animum meum, & statum à vobis recipiar, apud vos manebo: sin autem, illuc occulte pergam, vbi non oporteat firmiter à me propositam vitam adulterare. Non sunt ausi Fratres pij Principis resistere voluntati quin statim omnia remouerent, relicto lecto duntaxat: Neque in hoc etiam ille voluit dormire, sed strato in pauimento pallio humi totâ nocte decubuit. Deuota & celebris fuit deinceps in illo loco huius sancti memoria: & statim vt Sanctis adnumeratus est, egregium ei consecratum sacellum, & præ Ecclesiæ foribus æneum eiusdem simulachrum.

II.

Vt peruenit Tolosam turmatim per vicos & plateas suo occurrebant ciues Pastori, indefessè cum collaudantes à pietate, à nobilitate, & ab angelico aspectu: neque eis sufficiebat semel aspexisse, sed prætereuntem sequebantur, ad alia accurrentes diuerticula, vt iterum & sæpius occurrentem pro suo desiderio respicerent. Secreta quædam virtus ex placidissimo & grato prodibat aspectu, qui intuentes, quâcumvis à virtute deuioſ, flectebat, & ad nobiliores excitabat cogitatus. Inter hos vnum carnis operibus addictum refert Aluarus Pelagius^b, huius fermè temporis author, qui vehementer compunctus interius, coram omnibus proclamauit: Hic noster Præsul verè sanctus est: quod & alij affirmabant læti afferentes & iactantes se omnium totius mundi Prælatorum habere sanctissimum, nobilissimum, & aspectu gratissimum, sed conceptum de tanto obtento viro gaudium timore misceri, ne aliquando, vt in aliis visum est, à pietatis gradu decideret, & à via virtutis, quam magno aggressus est feruore, vellet declinare. Expletis publicis functionibus dum à turba declinanti hoc posterius ei quidam ex familiaribus referret: protinus subiunxit: Prius vellem hanc vitam quàm viam deferere, & tam vitæ, quàm viæ huius authorem obnixè obsecro, vt prius ab illa me abstrahat, quàm ab hac me separari permittat.

III.

Acceptâ iam Episcopatus possessione, inquiri fecit de suorum quantitate reddituum: quos dum ad quadraginta millia librarum ascendisse cognouit: quartâ duntaxat parte pro alenda familia, & necessariis expensis retentâ, triginta millia in pauperes, & pios quosque vsus iussit distribui. Forma gregis ex animo factus summo studio omnium salutis inuigilabat, modo consiliis, modo secretis exhortationibus, frequenter publicis

S. Ludouicus
abit Tolosâ.
Legenda
MS.
Anonym.
apud Sedul.
c. 11.
Marian. cit.
c. 12.
a An. 1295.
n. 6.
Senis apud
Minores ex-
ercet hu-
militatis
officia.
Florentia vult
humiliter à
Fratribus
recipi.

Tolosa om-
niū animis
& oculis ex-
cipitur.

Eius aspe-
ctus ad vir-
tutem effi-
cax.

b Aluar. de
planct. Ec-
cles. lib. 2.
c. 22.

Seruat sibi
quartâ dun-
taxat partiē
reddituum.

concio.

ANNO CHRISTI
1297.BONIFACII VIII.
AN. 3.ADOLPHI IMPER.
OCCID. AN. 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 90.*Lata illi pau-
pertas Fran-
ciscana.*

concionibus malos à vitiis reducens, bonos quosque ad excelsiores virtutes alliciens. Ex humilitate, & paupertatis amore, non permittebat suggestum adornari, nec preciosis pannis pro more cooperiri; sed simplici cultu & habitu Franciscano super nudam ascendebat cathedram, ex qua magno feruore prædicabat. In his & in publicis quibusque actionibus paupertatem CHRISTI ad aliorum exemplum impense colebat vñâ veste monastica, vñâ tunicâ nec quicquam preciosa, & fune, contentus; visus etiam non rarò pedes ambulasse. Tota supellex paupertatem testabatur, lectus, cortinæ, sellæ, coloris Ordini Franciscano conuenientis. Nihil possidere voluit elegans aut preciosum, cum & vestem suam paulo cultiorem aliquando egentiori dedit Episcopo. Detritâ tunicâ alicuius Fratris indui malebat quàm nouâ. Tanta ei abiectio fui, & contemptus omnium, quæ solâ opinione chara, pretio suo vilia sunt. Et hæc quidem displicere amicis & familiaribus, multo aliter sentientibus, patri vero maxime; sed totum eius in eo positum erat studium vt Patri placeret Cœlesti.

*Aurea &
argentea as-
pernatur.**Episcopatus
cupit defun-
gi.*

Itaque Euangelicæ paupertatis amore nihil tam sublime in mundo, quod non putaret pro nihilo; nec quicquam tam humile, cui non libenter se submitteret. Clericus omnia aurea & argentea patri reddidit: tantummodo in vsum ligneis & fictilibus contentus. Factum, vt aliquando tonsor barbam illi dempturus ad crines rigandos attulerit argenteam peluim; sed is aspernatus fastum hunc, pro illa vsus est conchâ, quâ equis annona admensurabatur. Episcopus, tandem persuasione bonorum virorum, non sui pretio, sed aliorum respectu, paucis argenteis vti permisit; quæ tamen sub mortem iussit distribui pauperibus. Aliquando adiit secretò summum Pontificem, & adductis multis rationibus obnixè rogauit, vt Episcopatus sibi liceret defungi: sed non potuit impetrare. Et cum nonnulli id eius consilium imprudentiam interpretarentur, Non laboro, inquit, modò onere isto, & labore ego semel explicer. Sanè in supremo hoc ordine, multi quidem sunt, qui salui fiunt: sed & multi qui pereunt: adeoque longè gloriosius fuerit, Episcopatus sarcinam propter pericula deponere, quàm propter varios honores periculosissimam gubernationem suscepisse.

*Pauperes
alebat qui-
bus mini-
strabat.**Pedes eorum
lauabat.**a Isa. 53. 4.
Leprosus
osculatur.*

Virtus humilitatis, Euangelicæ paupertatis indiuidua comes, mirandum in modum se in illo declarauit: solebat enim quotidie alere viginti quinque pauperes, quorum manibus lauandis aquam ipse infundebat, flexis genibus præscindebat panem, quoquo Sabbatho tribus illorum miserimis lauabat pedes, exergebatque. Hoc officio nihil illi fuit antiquius. Nam cum Barcinone adhuc esset captus, cœnæ Dominicæ die, inuitauit ad prandium suum viginti quinque mendicos, quibus ipse ministrabat, fundens aquam, cibum, potumque adferens: qui manu cibum capere non poterant præ valetudine, ipsemet ori eorû ingerebat. Denique omnibus pedes abluit, & exemplo CHRISTI absterfit. Sequenti die Parasceues, factâ copiâ eundi ad vicinam Ecclesiam Templariorum, obuium habuit miserum hominem, horribili leprâ infectum, quem publice osculatus fuisset, nisi fratris sui Roberti (qui postea fuit Rex Siciliæ) timuisset offensam. Sed non potuit committere, quin sequenti die, in IESU CHRISTI dilecti sui memoriam, *Qui putatus est, quasi leprosus, & percussus à Deo, & humiliatus*: accitum leprosum, admirando feruore, pallio posito, complexus amicissime osculatur. Quod videns Robertus frater penè obstupuit: & adeò fuit commotus hoc eius exemplo, vt ipse quoque, quem ante valde inhorruerat, vlnis comprehensum, osculo suo, benignissimè acciperet.

*Miraculis
officia chari-
tatis compen-
sata.*

Verum hæc eius obsequia, & benignitatem in illos misellos quantis prodigiis Dominus Deus compensauerit, vno atque altero dignum est, vt exemplo commonstre-
mus. Petrus à Romas aliquando petiit à B. LVDOVICO non sibi sed cuidam pauperi eleemosynam, molestissimâ scabie laboranti, siue potius leprâ. LVDOVICVS quandam suam vestem dedit: quam cum miser ille induisset, statim conualuit. Item Fr. Petrus Scarossonus Instituti Fratrum Minorum, tredecim diebus acutissimâ febre correptus, reualere vt posset, omnino medici desperauerant. Aderat id temporis B. LVDOVICVS in cœnobio Brinoniæ, vbi æger Frater decumbebat. Hic spe conceptâ in merita Sancti, rogauit residuum ciborum eius ad se perferri. Allata est scutella, cum aliquanto obsonij & panis, de quo ipse comederat. Febriens ille Frater simul atque

viri

IV.

V.

VI.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

vir Sancti gustavit reliquias, sanatus est. Maior itaque, & felicior LUDOVICVS euasit tali ministerio, quam regali imperio. Adde his quod ex vetusta legenda exscribit Marianus, eum adhuc puerulum pie suffurari solitum vel ex culina, vel ex triclinio, vel ex alia quacumque officina cibos ut in pauperes distribueret. Conquestus aliquando de his præfectus coquorum apud Carolum patrem, comprehendit eum actu clam auferentem caponem regie mensæ præparatum: & obuius patri dixit Ludouicum pro more suo quicquam sibi sub pallio præripere. Iussit pater ut furtum detegeret: ille elato palliolo ostendit manu pendenti egregium florum fasciculum; quâ miraculosâ metamorphosi impunis dimissus, conuersis floribus in pristinam substantiam alitis, eum inter quatuor pauperes distribuit. Dum omnia postea pater rescivit, laudauit Dominum in operibus suis, largissimasque erogabat eleemosynas pio filio pauperibus distribuendas.

Marian. cit.
Quæ potest,
clam minis-
trat egenis.

Capo in eius
manu conuer-
sus in flores.

VII. Parisiis aliquando cum esset apud Fratres voluit ex præscripto officium sibi quodlibet demandari etiam tum Episcopo, quemadmodum cæteris Fratribus officia singula iniungi solent. Factum ut ibidem die cœnæ Dominicæ cum vestiuiisset centum pauperes, Fratribus pedes abluerit; & pro more Instituti acceperit corporis castigationem; atque ipso die Paschæ (quod fieri solet) cum sacre Theologiæ Magistris orbes, scutras, conchas, & cætera, è quibus Fratres cibum sumpserant, vnâ lauerit. Omnia sua facta decorabat humilitate; nimirum in toto Pontificis ornatu, nulla gemma splendidior est: circa quam omnis virtutum congregatio, si qua est, velut absque calce arena est: Solidantur humilitate virtutes, & excelsior ipsa sui depressione humilis euadit: Ipsa humilitate nihil excelsius: nescit extolli quasi semper superior: neque quidquam sanè supra humilem est, qui supra omnem fortunam est.

Humilia Fra-
trū facit offi-
cia.

Omnium operū
decor humi-
litas.

VIII. Patrimonia, quidem & regni splendorem, fortunæ ludibria, & maximarum ærumnarum materiam, sic contempsit. Neque tamen hic sistere voluit gradum, sed semper ad maiora conari. Quemadmodum cœmentarij lapides struunt super lapides, ut muros, & domos exædificent: ita ille virtutes virtutibus aggerebat, ad consummandum cumulum absolutæ sanctitatis. Auxit enim continentiam, gulam temperauit, coërcuit luxuriam. Corpus suum iam inde à teneris annis, ieiuniis, vigiliis, laboribus detritum, maioribus quotidie molestiis, & castigationibus macerabat. Pridie solemnitatum Domini, beatæque Virginis Matris in cibum, aquam tantum sumebat & panem, vix necessitati naturæ satisfaciens: ut thesaurum virginitatis in fictili vase, integerrime conseruaret. Antequam esset receptus ad Ordinem, asperâ utebatur interulâ: cingebat lumbos duro fune & nodis exasperato: semper vestitus cubabat: noctu semper, nec raro interdum ferreis catenis fragilem & rebellem carnem suâ manu, aut socij Fratris castigans, motus illius, & cupidinem summo rigore cohibuit. Nulla ei vnquam cum fœminis consuetudo suspecta, aut familiaritas: quod sciret Paradisi colonum è possessione sua mulierem eiecisse. Colloquia fœminarum prorsus abhorrebat, præcipue secreta: auersabatur aspectus, quibus & fortissimi effœminari possunt. Absque probro teste & arbitro, solus non loquebatur vlli mulieri, nisi forsan matri aut sororibus. In testimonium illibatæ pudicitie, vnâ in illius cubiculo cum eo dormiebant duo Fratres Minores, interdum plures. Cauebat omnes suspiciones: quidquid probabiliter fingi poterat, antè ne fingeretur deuitans.

Virtutes vir-
tutibus ac-
cumulat.

Corpus ma-
cerat.

Fœminarum
fugit collo-
quia.

IX. Ex multis mirabilibus exemplis prætereundum non est vnicum illud, factum sapientiâ imbuti animi. Cum ageret in Cataloniæ carcere, suggererunt illi Custodes consilium prorsus improbum & noxium. Domine, inquiunt, homo es, neque enim caro tua ænea est, sed compactus, natusque ut cæteri: utere ætate; solare miseriam hanc consuetudine pulcherrimarum mulierum; curas istas & languorem cur non leuas aliquâ voluptate? At ille grauissimè ferens, pro monstro eam vocem accepit. Et nonne satis est, inquit, corpus meum à vobis captum haberi? an & animum quoque vinctum vultis? Malum est carcer hic, fateor: sed estne malum vllum turpitudine maius? Et hæc si in deformitate corporis habeat aliquid defensionis: quanta illa deprauatio, & fœditas turpificati animi debet existimari? Absit, absit, ut hoc meum corpus Deo dicatum, velociter abeunte adulterem voluptate. Captum est corpus: vel animus liber sit. Auertat Deus, ut corpus & animam

Improbum
consilium vi-
riliter reiecit.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

animam proiciat in gehennam. Et summoto improbo homine, auerissimum animum ab omni Venere declarauit.

*Turpes ser-
mones procul
facit.*

Sed quid de factis commemoro? quando & turpem sermonem à se suisque proscri-
ptum voluit? In illa sua custodia legem sanciuit, vt quicumque inhonestum quid, turpe,
petulans, scurrile effudisset leuiter, cibum capere deberet nudâ mensâ: quâ agens, ne dum
in familiares, & suos custodes, verumetiam in germanos fratres, quâ neminem solu-
dum decreuit: adeo vt ipsemet alioquin innocens, tamen quia offendisse alij interpreta-
bantur, statutam à se pœnam persoluerit. Exemplum addebat imperio. Quod Principes
faciunt, præcipere videntur. Volebat suos esse castos: ipse erat. Legem tulit, legi pa-
ruit. Rectè facere Principes, suos faciendo docent.

*Corripientes
libenter au-
diebat.*

a Prou. 27. 5.

b Ind. 9. 8.

Erat profectò seuerus castigatior improbitatis, primum suæ, tum etiam alienæ. Vitia XI.
vt à se penitus extirparet, contemni desiderabat, non laudari: nec extolli, sed reprehen-
di, quod rarum in magnatibus. Hinc probè cum nosset illud Sapientis^a: *Melior est mani-
festa correptio, quàm amor absconditus*, & ^b, *Argue sapientem, & diliget te*; reprehensiones si-
ue iustas, siue iniustas, æquo ferebat animo, imò etiam amabat; volens & peccanti sibi
vitia ostendi; corripì, vt posset corrigi. Socio Fratri amicissimo iussit peccata sua seriò
obseruare, & admonere liberrimè: nec quidquam commouebatur, etiamsi ille leuissima
quæque argueret. Idem ille Frater aliquando liberiùs submonuit beatum Ludouicum,
multis coram astantibus: qui factum indigne ferentes, eius rei gratia, obiurgatorem il-
lum grauitèr obiurgarunt: quos Ludouicus benignè mitigans, Hoc in rem meam est, in-
quit, & sic statui. Nam & amici monendi & obiurgandi; & hæc accipienda amicè, cum
fiunt: quandoquidem vera amicitia quod sentit, dissimulare non debet. At cuius aures
sunt clausæ veritati, vt ab amico vera audire nequeat, huius salus est desperata. An ne-
scitis multo meliùs de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm amicos qui dulces vi-
dentur? Illi verum sæpe dicunt, hi nunquam. Adulatoris est iucunda dumtaxat adferre,
amici verò etiam tristitia, vt te videas & emendes. Profectò, æquo animo audiendæ re-
prehensiones; immò conuicia impiorum: & ad honesta vadenti contemnendus est ille
contemptus. Oportet delicto dolere, obiurgatione gaudere: minimè verò obiurgari mo-
leste ferre, & peccasse non angere.

*Rectè alium
monet, qui
vitio caret.*

*Murmura-
tiones execra-
batur.*

c Ecclef. 10.

41.

Porro autem ipse ab omni vitio liber, etiam alios quâ poterat, conatus est liberare. XII.
Itaque qui suam improbitatem iam superauerat, iure alienam castigare poterat. Nullo
modo ferebat quemquam detrahè de alterius existimatione: hominum aures cupiens
optimo sermone compleri, diffamatione non pollui. Linguam illam sanguinariam, quæ
fraternæ detractionis venena diffundit, prorsus execrabatur. Scribit Salomon^c: *Si mor-
deat serpens in silentio: nihil eo minus habet, qui occultè detrahit*. Nihil tam noxium, atque
ad omnem tollendam amicitiam efficax, quam audire obrectatores, & temerario sensu
mentis sequi. Hinc crebræ dissensiones, hinc odia iniusta nascuntur. Diabolica lingua
de amicissimis facit inimicissimos, concordēsque dissocians grauissimis facit odiis dissidē-
re. Ille vero offensarum acerbicatem deponens, consociationem, & omnis boni fontem
charitatem, & concordiam colens in primis cunctis suadebat. Quando igitur dissensio
ab aliis, ab ipso incipiebat reconciliatio, benignissimè inter alios reponente inimicitias,
secumque dissidentium iniuriis ignoscente. Et si quos offendisse vereretur, non distulit
beneuolentiâ & humilitate, imò & osculo pacare. Dilectioni studebat & charitati, ex ani-
mo dimittens peccantibus, sæpe etiam veniam petens ab eis, qui læserant. Qualem erga
se Deum optabat, talem se exhibuit his, qui in se deliquerant. Nam frustra quærit sibi
Deum propitium fieri, qui citò proximo negligit reconciliari.

*Paci studet
& charitati.*

*Omniū con-
sulebat salu-
ti.*

Innata quadam pietate & CHRISTI amore omnes miseros diligebat ad salutem. Vt XIII.
mater omnibus filiis consultum cupit, sic ille desolatis omnibus, quâ poterat & egenis.
Neque enim se intuebatur solū, aut omnia conuertebat ad vtilitates suas: sed aliis quoque
volebat viuere, cum viueret sibi. Prima illi cura cunctos ad Deum adducere, à quo om-
nia, & ad quem omnes. Et ideo se præbebat exemplum morum, simulachrum virtutum.
Variæ ac molestæ peregrinationes eius; frequentes ac diurnæ preces; feruidæ concio-
nes, quibus multos lucrificabat Iudæos & Ethnicos; quibuscum sapissime congredebatur,
errores eorum fortissimis argumentis, & rationibus conuincens. Hos de fonte leua-
bat;

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

bat; illos ipse baptizabat alacri animo, & ad ducendam vitam necessaria subiiciebat liberaliter.

XIV. Indidit quoque ei natura, siue potius Deus auctor naturæ, singularem affectum in pauperes, & ægrotos, quibus etiam proprias vestes nonnunquam largiebatur. Omnes cupiebat iuuare, quia membra illius magni corporis omnes. Magnates illi suas vestes detritas cum donare soleant aliis, ipse puer etiamnum solis pauperibus dare consuevit. Aliquando cum patre iter habens ex Francia, iam Episcopus obuium habuit miserimum eleemosynam petentem. Ille memor verborum Domini ^a; *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*; monasticam nouam vestem paulò cultiorem exuens, illi dedit. Reintellectâ, pater iussit quæri pauperem, per omnes vias, & loca vicina, ut redempta pretio, non ille veniret in suspicionem furti: sed nusquam inuentum, creditum est CHRISTVM, qui propter nos pauper, & nudus de cruce pependit, in nudi forma pauperis comparuisse. Sæpissime ea quibus ipse utebatur, dabat egenis; malebat enim semet quàm pauperes egere: quia persuasum habuit valde fecundum esse agrum pauperum, citiusque reddere, & quidem cum fænore magno, donantibus fructum.

Affectus eius in pauperes.

^a Matth. 25. 40. *Christo in forma pauperis apparuit vestem dedit.*

XV. Non mimos, aut ludiones, non canes venaticos, non aluit rapaces aues, Ordinis illius primi dedecora, non honestamenta: sed quidquid supererat, in pauperibus CHRISTO, à quo acceperat omnia, à quo omnia expectabat, largiebatur hilariter. Dabat alacri animo, quod non poterat retinere; ut acciperet quod non posset amittere. Familiare illi fuit pantochea frequentare, & hospitia pauperum obire; infirmorum exomologesim, & confessionem excipere: quos dulci sermone & beneficiis eleemosynarum confirmabat, & solabatur. Præcipua illi cura peccatorum conuertendorum, quibus oratione studebat Deum facere propitiū, & prospectum de idoneis sacerdotibus, ipse paratus, quā potuit omnium audire confessiones, CHRISTI exemplo ^b; *Qui tollit peccata mundi, qui vult omnes homines fieri saluos.*

Nihil inutiliter expedit.

Pauperes & infirmos visitat.

^b Ioa. 1. 29. 1. Tim. 2. 4.

XVI. Contigit eum eadem ætate, quā ex hac vita migravit ad cælum, cum proficisceretur in Cathaloniam, longo diei illius confecto itinere, in Pyrenæis montibus, vesperi inuisere infirmam pauperulam, quam serio hortabatur peccata confiteri socio Fratri, aut sibi, nam & ego, inquit, Frater Minor sum; sed illa noluit. Itaque demulcens eam dulcibus verbis, interrogauit, ne luberet aliquid comedere. petenti, cibi allati sunt, quos LUDOVICVS propius accedens, & lecto eius residens, ori eius ingessit, atque ita ex eius tactu multis fuit pediculis opertus. Constanter id tulit vir sanctus, & sine motu; dicens eosdem excutientibus, animalcula hæc pauperum sunt gemmæ. Blanda est & officiosa semper humilitas. Et cum nihil sit tam regium ac liberale, quàm opem ferre miseris: iuuit eum sæpe inuisere captiuos, nonnunquam eximere, & morti addictos seruare à morte. Centum & quinquaginta patris hostes damnatos capitis, suâ deprecatione liberauit, sibi gratiam, patri gloriam concilians.

Pauperulam infirmam benigne solatur.

Captiuos inuisit & liberat.

XVII. Summo amore complectebatur viros pios, doctos præsertim; quos etsi mundus contemneret, tamen efferebat. Contra verò, potentes, diuites, & improbos, indignos putabat dominicâ sorte. Amore & reuerentiâ illius augustissimi sacramenti, quo nihil preciosius est in cælo, aut in terra; magnum habebat delectum ministrorum altaris, in deligendis idoneis sacerdotibus iudicium adhibens, & diligentiam summam. Nam initandorum genus, personam, ætatem, institutionem, vitam, doctrinam, fidem accuratè inuestigabat, examinabatque, canonum præscripta seuerè exequens. Probis moribus cum honestæ vitæ testimonio conspicuos, dignos censebat Dominico mysterio. Ecclesiastica sacerdotia antequam cuiquam conferret, merita singulorum librabat, personas non respiciens; mores sequebatur, non fortunam. Et ut rectè beneficia collocaret, non spargeret, dabat iudicio & habito delectu, ut perueniret ad dignos. Nimium corporis cultum, nitidas, & preciosas vestes, comptos capillos suo Clero prohibuit: etenim cui cultus nimia cura, magna est virtutis incuria, cum plerumque sordidæ vestes, candidæ mentis indicia sint, & contemptum sæculi probent: ordini tamen cuiusque veste conueniente volebat ornatos. At verò multò pulchrius animum præferre compositum, quàm corpus ornatum. Proprius ornatus ministri CHRISTI, mores boni & vita modesta. Nihil demum quod boni erat Prælati LUDOVICVS præteriuat: omnem vitam optime instituit, quasi singulis officiis assuetus, & in omni functione detritus: quæ ad omnia adhibeat ductorem

Mores initandorum serio explorat.

Comptulos sacerdotes non lebat.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII.

ADOLPHI IMPER.

RELIGIONIS MI-

1297.

AN. 3.

OCCID. ANNO 6.

NORVM AN. 90.

bonum, Dei timorem, & rectæ rationis sanum iudicium.

Multa sanè & præclara hæc sanctitatis LVDOVICI indicia: At illud mihi omnium XVIII. maximum, quod magno animo diuitias, fastum, & honores quosque huius sæculi adeò nobiliter contempserit, vt CHRISTI seruitutem regalibus sceptris præferre voluerit, & dum ageretur de regni successione nihil audire voluerit, sed ius omne quod sibi provenire poterat ex maiori ætate, & annorum pluralitate, quàm libenter in Robertum fratrem tertio genitum transtulerit. Nam cum Bonifacius Pontifex hoc ipso anno dubitationem omnem de futuro post Carolum Regem, & huius hæredem Carolum alterum, cognomento Martellum in regno Siciliae successore, clarissimo rescripto^a omninò tollere, regnumque illud neque Iacobo, nec Frederico, neque Petro, Aragoniis fratribus deberi declarare voluerit, LVDOVICVS omnem suam post Carolum fratrem in regnum illud, libens & volens in Robertum fratrem ætate minorem transtulit actionem, significans se paupertatem Euangelicam, quam solemnī voto fuerat amplexus, propter regnum, opes, aut honores nullatenus relicturum. Ad hæc vsque tempora prostat in Ecclesia S. Laurentij Ordinis Minorum Neapoli, imago D. LVDOVICI ad viuum depicta, coram se procumbenti Roberto Diadema regni imponentis. Etenim cedente iuri suo LVDOVICO, & mortuo fratre primogenito Carolo Martello regnum obtinuit Robertus. Non inaniter hæc depicta sacro in loco, vt posterī sacrum & magnum LVDOVICI factum dignè commendent, in quo sanè^b *maius fuit regnum fastidire, quàm accipere*. Viris magnis & summis Principibus hæc vnica & nobilis via est relicta crescendi^c; *Magnum enimvero, & vnicum est illud summa quaque adeptis crescendi artificium, si voluntaria sui abiectione decrescant*. Creuit ingenita nobilitate LVDOVICVS ad summas quasque dignitates, creuit ad regni fastigium: altius ire natura negabat; sed virtus concessit, vt altius ire posset, & hæc omnia contemnendo sublimior euaderet, atque supra naturam, ac supra fortunam ad altiore apicem gloriosè pertingeret. Sunt qui scribant hoc anno factis concessisse; sed veriùs id accidisse probabimus anno sequenti.

Alium LVDOVICVM huius Ludouici magnum patrum, Galliarum Regem hoc XIX. anno glorificare voluit Dominus in terris, quem iam gloriosum habebat in cœlis. Induxit itaque sui Vicarij Bonifacij Pontificis animum, vt eum solemnī ritu catalogo adscriberet Sanctorum. Duas præmisit hic conciones canonizationi, vnā in ipsis ædibus Pontificiis die Martis ante festum S. Laurentij apud Urbem veterem, in qua ait se ipsum virum sanctum cognouisse, & vidisse: Alteram in templo Minorum, in quo eum canonizauit 3. Idus Augusti, in crastino S. Laurentij. In isto, eius præclaras virtutes recenset; in illo, plurima miracula; & exactissimam adhibitam diligentiam à Pontificibus Romanis circa veritatem miraculorum, & vitæ sanctitatem indagandam. Quædam ex his publico monumento Martini IV. à nobis superiùs^d exscripto clarius apparent; plura narrat Bonifacius his verbis. [Quia actus iste, scilicet adscribere in catalogo Sanctorum per canonizationem Romani Pontificis, singularis excellentiæ reputatur in Ecclesia militante, & ad solum Romanum Pontificem pertinet hoc agere: idcirco summam grauitatem in facto tam singulari Sedes Apostolica voluit obseruare. Quamuis & vita sua fuisset ita manifesta, & multa miracula visa, sicut superius dictum est, preces etiam Regiæ, Baronum, & etiam Prælatorum pluries accessissent: nihilominus cum inquisitionibus priuatis pluribus iam factis adhuc voluit inquisitiones solemnes per non paruum tempus facere. Durauit istud negotium iam per 24. annos, vel amplius. Et licet Dominus Nicolaus III. antè dixisset, quod ita nota erat sibi vita istius Sancti, quod si vidisset duo vel tria miracula, eum canonizasset; sed morte præuentus, non potuit hoc perducere ad effectum. Ex abundanti tamen fuit adhuc commissum negotium inquisitionis viris [venerabilibus & discretis, Archiepiscopo scilicet Rothomagensi, & Episcopo Antiodorensi, & Magistro Rolando de Palma Episcopo Spoletano: & isti de sexaginta tribus miraculis testes receperunt, examinauerunt, rubricauerunt; & iam sexdecim annis transactis ad Curiam remiserunt. Insuper per illos sexdecim annos continuè aliqui ex parte Regis Franciæ, necnon Prælatorum & Principum, & specialiter Frater Ioannes de Sameio, continuè institerunt. Tandem pro dicto negotio, tempore Domini Martini, commissum est negotium tribus Cardinalibus ad examinandum: qui viderunt, examinauerunt, & pro magna parte

Trāsfert ius suum ad regnū in Robertū fratrem natū minorem.

a Reg. Vat. epist. 322. dat. 6. Kal. Mart.

Summont. in histor. Neapol. l. 3.

b Quint. Cur. lib. 4. c Plin. iunior in Pa-negyrico Traiani.

Plura præmissa canonizationi S. Ludouici Regis Galliarum.

d An. 1281. n. 2. Bonif. VIII. in serm. 1. de S. Ludou.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

parte rubricauerunt. Sed cum ante mortem Domini Martini non fuisset facta relatio negotij, peruenit tandem ad tempora Honorij, & tunc lecta sunt plura miracula, & coram fratribus nostris Cardinalibus diligenter discussa. Sed dum ventilaretur negotium, superueniente morte Domini Honorij negotium siluit. Tempore verò Domini Nicolai I V. commissum negotium tribus aliis Cardinalibus, Domino scilicet Ostiensi, Domino Portuensi, & nobis in statu Cardinalatus adhuc existentibus: quia mortui erant illi Cardinales, quibus negotiū prius fuerat commissum: Postea etiam mortuo Domino Ostiensi, subrogatus fuit sibi Dominus Sabinensis. Et ita per tot, & toties examinatum est, rubricatum, & discussum negotium; quod de hoc plus factum est de scriptura, quam vnus asinus posset portare. Nos etiam de manu propria scripsimus, & diligenter examinauimus multa miracula fuisse sufficienter probata. Temporibus autem nostris non sunt mutati examinatores; sed tamen iterum lecta sunt plura miracula, examinata & rubricata, non solum per illos prædictos examinatores, sed etiam per plures alios Cardinales. Et volumus, vt quilibet sigillatim daret consilium suum in scriptis, ne odio vel amore; seu etiam timore aliquo aliquis taceret. Ex istis ergo, & pluribus aliis potest euidenter concludi, quod seruata fuit maturitas, & plus quam maturitas in prædictis. Et ideo de tam egregio viro, & sic in sanctitate vitæ, & miraculorum probato, securè possumus asserere, quod non debet amplius fama sanctitatis eius sub modio latere, sed debemus ei dicere: ^{a Luc. 14. 10.}

Amice ascende superius, vt sit tibi gloria in Ecclesia militante coram simul discumbentibus.]

XX. Ioannes autem ille de Sameſio, quem specialiter continuo instituisse ait Pontifex pro canonizatione sancti Regis, ille est Minorita quem supra diximus ^b missum à Nicolao I V. ad Philippum Pulchrum Galliarum Regem, tractaturum de subsidio Terræ sanctæ, qui & aliis inter supremos Principes sanctus est legationibus; tandem ad Episcopatus Redonensem, & Lexouienſem assumptus: Hunc verò præcipuè præ cæteris continuo promouisse sancti viri canonizationem, vt refert Pontifex, eamque non alibi, quam in Ecclesia Minorum factam, confirmant eam, quam diximus ^c eundem S. Regem habuisse cum Minoribus affinitatem, & sub FRANCISCI vexillo, etsi retento sceptro, aliquando militasse. Errat circa hanc canonizationem Platina ^d, dum non Ludouicum Regem, sed Ludouicum alterum Carolo II. inquit, ortum, Ordinis S. Francisci professum, à Bonifacio canonizatum referat, in quem etiam Blondus incidit errorem. Etenim hunc Ludouicum Regem Bonifacius: Ludouicum verò Episcopum Caroli Siciliæ Regis filium Minoritam canonizauit Ioannes XXII. Publicum diploma canonizationis, in quo præcipua eius gesta sub compendio referuntur, hîc offerimus Lectori.

Fr. Ioan. de Sameſio laborat pro S. Ludou. canonizatione.
^b An. 1290. n. 1.

^c An. 1254. n. 28.
Corrigitur error Platina.
^d Platina in Bonif. VIII. Blon. dec. 2. lib. 9.

BONIFACIUS EPISCOPUS, &c.

Venerabilibus fratribus vniuersis Archiepiscopis & Episcopis exemptis & non exemptis per regnum Franciæ constitutis:

Salutem & Apostolicam benedictionem.

XXI. GLORIA, laus, & honor Patri luminum (à quo est omne datum optimum & perfectum) à cunctis fidei orthodoxæ cultoribus, quorum spes tendit ad superos: summis & sedulis deuotionis & reuerentiæ studiis referantur. Ipse namque in misericordia copiosus, liberalis in gratiis, & in retributione munificus, de supremis cælorum ad ima mundi oculos suæ maiestatis inflectens, & benigna consideratione discutiens, beati LUDOVICI quondam Regis Franciæ inclyti, suiue gloriosissimi confessoris merita grandia, opæque mirifica: quibus ipse constitutus in sæculo, ceu lucerna luminosa, resplenduit: eaque veluti iustus iudex, & retributor laudabilis dignanter intendens, condignis recompensare muneribus, eum tanquam emeritum, & retributione dignissimum, post vitæ præsentis ergastulum, & laboriosa mundi certamina (quæ seruēs in diuinis obsequiis potenter & patienter exercuit) æthereis sedibus collocauit ^e, vt *sedeat cum Principibus, & solium gloria teneat*, fælicitatis æternæ dulcoribus potiturus. Exultet igitur mater Ecclesia, ac solemnina festiua concelebre gaudiorum: quod tantum & talem filium genuit, pro-

Bulla canonizationis S. Ludouici Regis.

^e 1. Reg. 2. 8.

ANNO CHRISTI
1297.BONIFACII VIII.
AN. 3.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 6.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 90.

duxit natum, educauit alumnum, iam inter regum cœlestium gloriosa agmina rutilantem. Lætetur inquā & iubilet, ac in laudes Altissimi voces promat: quod sobolis tam præcellæ, tam celebris illustrata fulgoribus, insignis decorata conspicitur. Quæ sonoris attollenda præconiis summæque venerationis exhibitione colenda, enucleatius aperit, euidētius explicat, illos ad perennis beatitudinis gaudia, & hæreditatis æternæ participationem admit- tendos: qui prædictā Ecclesiam, matrem fidelium, sponsam CHRISTI claris fidei & ope- ris testimoniis profitentur, nullosque in supernæ patriæ gloriam, nisi per eius, utpote cœ- lorum clauigeræ, ministerium virtuosum ostiis reſeratis altissimis introire. Gaudeant incolarum turbæ cœlestium, de tam sublimis, tam lucidi habitatoris aduentu: quod ipsis expertus, probatusque fidei Christianæ colonus, cultorque præcipuus aggregatur. Per- sonet lætitiæ iubilum, ciuium gloriosa nobilitas supernorum: quod tanti talisque conciu- sus suscepisse dignoscitur adiectiuum: ac venerabilis Sanctorum cætus gaudio & exultatio- ne refloreat, de noua dignissimi adhibitione consortis. Exurge itaque concio numerosa fidelium, exurgite fidei zelatores; & vna cum eadem Ecclesia laudis vberis hymnum concinite. Perfundantur imbre copioso lætitiæ vestra præcordia, & sæcundo rore dul- cedinis arcana pectoris repleantur, de tanta, tam potentis & egregij Principis exaltatio- ne terreni; spei tutissimæ plenitudine præconcepta, quod nobis de indigena terrenorum, compatriota cœlestium iam effecto, apud æterni Patris filium efficax patronus accreuit, qui pro salutis nostræ profectibus, iam in eius præsentia positus, solertis exercet offi- cium oratoris. Porro quis posset amplo famine præpotens, quis disertus quantumlibet, aut eloquij nitore coruscans, sufficienter exprimere præcellæ sanctitatis insignia, & mul- tiplicium excellentiam meritorum, quibus beatus LUDOVICVS prædictus in terris constitutus effulsit? cum eō plura de ipsius laudabilibus actibus referenda se offerant, quō plura calamus exprimit, pandunt labia, lingua pangit. Sed ne ipsorum actuum claritas sub nubilo lateat, tenebris obducatur, dignum duximus ut de illis aliqua sermo noster aperiat & deducat in publicam notionem. Hic profectō clarissimus genere, su- blimis potentia, facultatibus opulentus, præcellus virtutibus, moribus elegans, conspi- cuus extitit honestate: inhonestis & turpibus à se penitus relegatis. Nam sic pudici- tiæ adhæsit operibus, sic carnis studuit euitare contagia; quod sicut habet certa credulitas plurimorum nisi ei nexus accessisset vxorius, candore virgineo rutilasset. Longi quippe spatio temporis prædicti regni regimini præfuit, eiusque gubernacula, plena curis proui- da circumſpectione direxit: nulli noxius, non iniuriosus alicui, nemini violentus. Iusti- tiæ limites summo opere seruauit, & coluit, æquitatis tramitem non relinquens: peruerso- rum conatus nefarios pœnæ debitæ mucrone compescuit: malorum molimina conte- rens, prauorum illicitos ausus frenans. Pacis zelator eximius, feruidus amator concor- diæ, promotor sollicitus extitit vnitatis: dissidia fugiens, vitans scandala, dissensiones ab- horrens. Propter quod sui felicitis regiminis tempore, sedatis vndique fluctibus, seductis noxiis, turbinibus profugatis, regni eiusdem incolis aurora dulcissimæ tranquillitatis illu- xit, lætaque serenitas votiæ prosperitatis arrisit. Et ut de vita ipsius aliqua referamus: li- cet illa, quo maiori expositione discutitur, examine indagatur, eo referentis afferat gu- stui plus dulcoris, mentesque delectet obnixius auditorum. Ab ineuntis ætatis primor- diis DEI Filium tenera mentis affectione dilexit; nec diligere desuit studia continuando salubria, dum vitæ sibi commoditas affuit temporalis: sed quanto maiori profecit ætate; ac tempora prolixiora profiliit, tanto in eius exarsit amorem, feruore spiritus ampliore. Hic equidem cum esset annorum duodecim, paterno destitutus auxilio; sub claræ me- moriæ Blanchæ Reginæ Franciæ, matris suæ custodia, & gubernatione remansit: quæ circa diuina obsequia feruenter intenta eum prudenter dirigere, ac libenter instruere satagebat, ut ad præfati regni regimen, quod suæ directionis expetere prouidentiam no- scebatur, dignus & sufficiens fieret, idoneus haberetur. Cumque per incrementa tempo- rum, idem Rex ætatis annum quartum decimum attigisset: prædicta Regina sibi magi- strum proprium deputauit, qui eum scientia litterarum imbueret, ac bonis moribus in- formaret. Ipseque Rex sub eiusdem magistri ferula positus, sic ei obediens & reue- rens existeret, sicque illius recipiebat humiliter disciplinam, quod superna præuentus gratia; profecit laudabiliter in vtrisque: circa diuina sic intentus officia, ut nequaquam ipsorum

Compedium
vita S. Lu-
donici.

Optimi Regis
munere fun-
ctus.

Eius pueritia
& adolescen-
tia.

Eius sub præ-
ceptore obe-
dientia.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

ipforum auditione contentus existeret, nisi ea quæ coram se die noctuque à suis faciebat clericis solemniter celebrare, ab ipso cum eorum aliquo attentius dicerentur. Demum successu temporis in anno vicesimo constitutus, & quadam sibi ægritudine superueniente grauatus, à Parisiensi & Meldensi Episcopis assistentibus tunc eidem, viuifica Crucis signaculum in Terræ Sanctæ subsidium, sibi cum multa instantia petiit exhiberi. Et licet hoc ei rationabili causâ moti, præfati dissuaderent Episcopi: ipse tamen, utpote feruens spiritu erga DEVM, eique votis ardentibus famulari desiderans, illorum salubriter dissuasionibus non admissis, signum huiusmodi de manu præfati Parisiensis Episcopi cum multa lætitia & exultatione recepit, prælatis, nobilibus, & militibus plurimis signum ipsum assumentibus cum eodem. Et tandem amplo præparato nauigio, factisque apparatibus aliis, qui in talibus requiruntur, cum tricesimum quartum annum attigisset ætatis, in prædictum subsidium transfretauit: consortes ei, Robertum Attrebatensem, Alfonsum Pietauiensem, & claræ memoriæ Carolum Regem Siciliæ, tunc Andegauicæ, Comites, fratres suos dum adhuc viuerent, secum ducens, multa, grauiæque pericula, quæ solent æquorei fluctus ingerere, sustinendo. Cumque ad partes illas ingenti circumfultus potentia peruenisset, & habito de ciuitatis Damiatæ captione triumpho, processisset vltèrius: generali quasi totius eiusdem exercitus, sicut Domino placuit, ægritudine subsecuta, & aliis aduersis vrgentibus, præfatus Rex cum toto ferè exercitu supradicto in Soldani, & Saracenorum manus, ac potentiam incidit: multa opprobria multasque iniurias, quæ inferentium fœda conditio adaugebat, patienter & humiliter tolerando; præfato Roberto Comite pro fide CHRISTI, ab illis immaniter interempto. Postmodum autem habito cum Soldano tunc viuentē tractatu de iam dicto Rege ac exercitu liberando, maxima interueniente pecuniæ quantitate, ipsoque Soldano occasione huiusmodi à vasallis propriis interfecto: Saraceni, qui eius dominium vsurparunt, ad pecuniam anhelantes, eandem cum multa instantia postulabant, ut in conuentionibus ordinatis concorditer inter partes iureiurando firmandis penitus adderetur: quod nisi ipsi pacta seruarent, omnino Machometum, quem colunt (ut dicitur) denegarent, ac idem Rex in suo adiiceret iuramento, quod & ipse DEI negaret Filium, ac extra fidem eius existeret; si conuentiones prædictæ ab eo minime seruarentur. Quod præfatus Rex abominans, id efficere constantissimè recusauit: quin potius quadam indignatione commotus patenter asseruit; Quod talia tam nefanda suis labiis aliquatenus non proferret; neque in tam vesanam & reprobam prorumperet negatiuam: quamuis ad id iam dicti Pietauiæ, & Andegauicæ Comites, alique tunc plurimi circumstantes instantissimè suaderent, cum exinde sibi cæterisque Christicolis mortis periculum verisimiliter imminere conspicerent: præsertim cum hoc ageretur cum illis, qui sicut præmittitur, Soldanum prædictum occiderant, eius sibi dominium vsurpantes, ipsique Regi apertius diceretur, quod nisi in actum produceret, quod petebant, ipsum & suos crucifigere non differrent: ipsiusque Regis ad hæc intrepida firmaque responsio est secuta: Quod si Saraceni prædicti eius corpus occiderent, ipsius tamen animam non haberent. Sanè cum iam dicti passagij tempore post conflictus diuersos & varios, validæ famis inedia, graues penurias, diraque vulnera, quæ fideles CHRISTI pertulerant, eodem Rege tunc temporis fluxum ventris, & ægritudines alias patiente, Christianus reuerteretur exercitus Damiatam: Rex ipse nolens illum omnino deserere, sed eius potius clementer intendens communicare laboribus, & participare periculis, quæ tunc ex verisimilibus poterant coniecturis timeri, illuc rediit cum eodem: contra Saracenorum rabiem truculentam, insultusque nefarios, sibi efficax defensionis impendendo præsidium, ut ab huiusmodi hostium scelestis insidiis seruarentur. Et tandem cum Saracenorum ipforum astuta nequitia, & dolosa calliditas, tam grandi bellantium copia Christianum circumdedit exercitum, valida tunc, sicut præmittitur infirmitate detentum: ipsumque tam grauitè inuasisset, quod Regem & exercitum supradictos oportuerit se præfatis reddere Saracenis: ac idem Rex, nisi facto voluntatis libitum obstitisset, per nauis tunc promptè potuisset euasisse suffragium: sibi que hoc plurimi magnique, præsentis inibi, suaderent: ipse tamen propter nimiam charitatis ardorem, quo vehementius æstuabat, volens potius periculis corpus exponere, ut Christianus populus seruaretur illesus, licet Saracenorum

Crucosignatur in subsidium Terra Sancta.

Illuc cum fratribus transfretat.

Capitur à Soldano.

Iniquam pro liberatione non vult acceptare conditionem.

Reuertitur iterum Damiatam.

Capi se permittit captis suis.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

existeret ignota potentia Christianis : euadere noluit, remanentibus cæteris vinculo captionis astrictis : apertius asserendo, quòd militiam, quam secum deduxerat, secum, si posset, reducere intendebat ; vel capi seu mori pariter cum eadem. Cumque inter Regem, & Christianos, ac Saracenos prædictos, de ipsorum Regis & Christianorum, sicut superius est expressum, liberatione tractatus habitus & conuentionum subsecuta ordinatio extitisset : Saraceni, pro quadam parte pretij redemptionis huiusmodi, quæ soluenda restabat, securitatem habere plenariam intendentes, in electionem ipsius Regis totaliter posuerunt : vt, vel ipse liberaretur à carcere, remanentibus cæteris Christianis in vinculis donec huiusmodi solutio perfecta succederet ; vel quod idem in carcere remaneret, Christianis ipsis omnimode liberatis. Præfatus Rex super hoc promptum, nec dilatum responsum præbuit : Quod ipse, quousque solutionis huiusmodi proueniret integritas, remanere in carcere intendebat, Christianis aliis libertati pristinae restitutis : quanquam præfati Alfonsus, & Carolus, ac alij viri nobiles tunc astantes, expresse dicerent, & profiterentur apertius, quod in hoc nullatenus consentirent : supplici adiacientes instantia, quod potius Rex ipse recederet, aliis minime absolutis, Rege ipso firmissimè replicante contrarium, nec assentiente sermonibus eorundem. Et tandem Rege, & cæteris captiuis eisdem plenæ redditis libertati, dictoque Alphonso pro eiusdem solutionis perfectione facienda, obside dimisso : præfatus Rex de galea, in qua erat egredi noluit, donec ipsius solutionis defectus extitit adimpletus, dictusque Alphonsus ad eius præsentiam rediit ; ac omnes etiam Christiani, quos in propinquo carcere detinebant inclusos, quosque in Babyloniam manus inimica non traxerat, liberati à vinculis ; ac illi etiam, qui tunc in Damiata similiter tenebantur, fuerunt in nauibus collocati. Demum præfatus Rex cum eodem liberatus exercitu ad ciuitatem rediens Aconensem ; moramque inibi ferme per quinquennium contrahens, tanquam feruidus salutis humanæ amator, multorum Agarenorum mentes, duras quantumlibet, non solum salubris eloquij suadelis, sed etiam exemplo vitæ laudabilis conuertit ad Dominum : ipsos faciens ad laudem diuini nominis, & exaltationem Catholicæ fidei honorificè baptizari : eos donis prosequendo largifluis & gratiosis fauoribus confouendo : multosque milites, & alios Christianos redimi faciens eis de munificentia regia tam vestes, quam cætera necessaria victui, prout singulorum suadebat conditio, ministrabat. Muros quoque seu mœnia ciuitatum, & castrorum quamplurimorum, quæ in illis partibus à fidelibus tenebantur, fecit reparari solemniter ; eaque firmiter muniri & integrè, prout necessitas exigebat. Verum prædictus Rex processu temporis intellecto, quod matrem eius mors amara subtraxerat, & eidem regno graue periculum immineret, de Procerum suorum consilio, ad regnum Franciæ remeauit : nunc sanctitatis insistens operibus, nunc monasteria & hospitia pauperum, nunc domos aliis diuinis obsequiis dedicandas, quæ longum esset enarrare per singula construi faciendo, eis de bonis propriis amplis dotibus deputatis : nunc etiam infirmos & debiles in diuersis monasteriis, & Xenodochiis decumbentes personaliter visitans, ipsos verbis consolatoriis confouebat, eis manibus propriis flexo genu potus & cibaria ministrando. Cumque in monasterio Regalis Montis, Beluacensis diocesis, quod idem Rex opere plurimum sumptuoso construxit, ac dotibus decorauit eximiis, monachus quidam Leodegarius nomine moraretur ; quem adeò lepræ morbus inuaserat, quod abominabilis & despectus quamplurimum manebat segregatus ab aliis, in quadam camera positus monasterij memorati ; cuiusque oculi ob grauis infirmitatis pondus, seu malitiam iam consumpti, nihil omnino videbant, eorum foraminibus, siue locis rubeis & horridis iam effectis ; quique nasum perdiderat ; eiusque tumefactis non modicum labiis, & profunda scissura destructis ; ac idem Rex eum præsentem dumtaxat Abbate monasterij supradicti, personaliter visitaret ; ipsumque sumentem cibum, vt poterat, inuenisset : præfatus Rex præmisso benignæ salutationis alloquio, flexit genua coram ipso, & scindens manibus propriis carnes eidem appositas, bolos in os eius studiosissime immittebat, & huiusmodi non contentus obsequio, allatis eius iussione dapibus regalibus, de ipsis eidem monacho ministrabat, loci aut ægri qualitatem horribilem non euitans : eodem Abbate vehemèti stupore concusso, quod tanti sublimitas Principis talibus quantumcumque salubribus inuolui.

Nec vult liberari non liberatis suis.

Conuertit plures ad fidem.

Plura eius beneficia erga Christianos Palaestina.

In Galliam regreditur.

In pietatis operibus se exercet.

Inseruit cui-dam leproso.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

inuolui studiis, ac seruitiis poterat occupari. Præterea cum dictus Rex Hospitale Compendiense ingressus, ad impendendum humanitatis obsequium infirmis in illo degentibus; & iam fessus non modicum ex labore, infirmum quendam iuxta se positum conspexisset, morbum, qui sancti Eligij dicitur, patientem; & flexis genibus coram ipso, morcellū pyri remoto cortice poneret in os eius, sanies de illius naribus defluens fœdauit turpiter manus Regis: qui pie, benigneque id tolerans, nec in aliquo exinde immutatus, lotis illicò suis manibus, salubre quod inchoauerat, obsequium diligenter est prosequutus. Hic circa seruos CHRISTI, ac pauperes, atque miserabiles, & deiectas personas valde compatiens, se ipsis in eleemosynarum largitione munificum exhibebat. Virginibus insuper, quibus inopia effectum maritalis copulæ denegabat, ne illas in carnis lubricum labi contingeret, de dotibus congruis prouidebat illis de bonis regalibus: laudabiliter & salubriter expensum reputans, quod in eleemosynas & alios pios vsus conuertri pro tempore noscebatur. Hinc prædicationibus, & aliis propositionibus verbi DEI attentum accommodabat auditum: non auditor obliuiosus factus, sed factor operis studiosus. Abhorrebat hæreticæ prauitatis macula infectos: ne fidei Christianæ cultores labe huiusmodi contagionis inficerent, de regni prædicti finibus efficacibus studiis expellendo; ac alias circa statum eius prouidendo sollicitè: vt ab ipso fermentis talibus prorsus exclusis, in eo fidei prædictæ synceritas rutilaret. Cum vero aliquibus partibus digni Regni, ob sterilitatem, seu malitiam temporis, victualium caristia imminebat: statim de ipsa rumoribus intellectis, certam illuc summam pecuniæ, prout ipsarum exigebat qualitas partium, per fidelem mittebat nuncium inter pauperes diuidendam. Hic profectò humilitate sublimis, sublimitate humilis: in apparatu & vestibus, quas frequenter pauperibus erogabat, post primum potissimè de vltamarinis partibus redditum, summæ humilitatis insignia demonstrauit. Nec enim aureis vel argenteis ornamentis, non regalibus vestibus, non variis vel griseis, sed aliis humilibus pellibus vsus fuit; secularibus pompis à se penitus abdicatis. Et ne seruorum spiritus sociæ carnis ardor extingueret, sed mortificatione ac repressione illum potius accendi contingeret, altiusque sustolli; carnem ipsam quasi assidui asperitate cilicij, prout asseritur, edomans, effrenæ ipsius libitum arctæ abstinentiæ freno coercuit, eiusque nexibus alligauit: vt non voti proprii ducta libidine, non sui desiderij directa remigio; sed salubri moderamine spiritus tutè ad licita pergeret, prouidè ab illicitis abstineret. Districtis etenim corpus atterebat ieiuniis: priscorum obseruantia à Sanctis Patribus ordinatæ nouorum austeritatem adiiciens, sibi motu proprio voluntatis indictam. Nam per totum quadragesimale tempus, & quadraginta dies festum Natalis Domini præcedentes, & omnium festiuitatum vigilias, nec non & quatuor tempora, quæ Catholica indicit Ecclesia, in ieiuniis & orationibus existeret: deliciosis & curiosis cibariis vsui proprio penitus interdictis. In festiuitatum vero Virginis gloriosæ, & Natalis Domini memorati vigiliis, & sexta feria maioris Hebdomadæ, ieiunium obseruabat: panis & aqua dumtaxat modica sustentatione contentus. Quolibet etiam die veneris Quadragesimæ supradictæ, ac totius Aduentus, ab esu piscium abstinebat. Multis præterea vigiliis se occupans, ne aliqua sibi hora temporis inutiliter pertransiret. Post eius redditum supradictum, non in pluma, vel paleis iacuit; sed super ligneum lectum portatilem, materatio simplici superiecto, stramine nullo supposito decumbebat. Hic insuper vitæ puritate prælucidus, syncerus veritatis amicus extitit, hostisque durissimus falsitatis. Cuncta quoque ipsius eloquia salutis argumentum, operaque salubria hortabantur; demulcebant auditorum præcordia, & in eorum ædificationem multipliciter redundabant. Cumque ad incrementa Catholicæ fidei & liberationem celerem Terræ Sanctæ votis ardentibus anhelaret: in ipsius Terræ subsidium assumpsit denuo signum Crucis. Et deinde potenti ac valido congregato nauigio, copiosa & strenua comitiua suffultus, cum ipso Pictauiæ Comite, suisque liberis, & claræ memoriæ Regina Nauarræ, ipsius Regis filia, quæ in reditu debitum naturæ persoluit: ad partes rursus se transtulit transmarinas, Carolo, qui tunc moram in partibus Italiæ contrahebatur, Regis memorati vestigia subsequente. Ac tandem ad partes Tunicij felici gressu perueniens, inibi de magnatum suorum consilio castra fixit: & aduersus Saracenorum incursus exercens po-

*In pios vsus
multa erogat.*

*Hæreticos
procul abigebat.*

Vestium modestia.

Eius ieiunia.

Durus lætus.

Secundo nauigat in Syriam.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

Pie moritur.

*Miraculis
clarescit.*

*Dies canoni-
cationis.*

*Indulgentia
visitantibus
sepulchrum.
Marian. cit.
c. 13.
Marc. lib. 5.
c. 29. & seqq.
Vita eius
MS.
Ferrar. in
catal. ad diē
22. Febr.
a An. 1277.
n. 17.
Margarita
Cortonesi
Christus sa-
pius apparet.*

tentiae suae vires, grauiissimas ob labores innumeros, quibus premebatur assidue, infirmitates iniecit. Qui diebus lapsis aliquibus, infirmitatum ipsarum violentia superatus, Sacramenta Ecclesiastica cum summa deuotione recipit: ac instante sibi verosimiliter hora mortis, oratione pro exercitu Christiano praemissa, suam Domino deuotis precibus animam commendans, ac literaliter exprimens verba sequentia, videlicet: PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM: feliciter migravit ad CHRISTVM, supernis deliciis fruiturus. Verum cum vitae huius functus curriculis verius viueret, quam cum vixisset, noluit Altissimi Filius, quem idem tota mentis affectione dilexerat, tam deuoti Principis, tantique propugnatoris fidei orthodoxae mundo suppressi sanctitatem: vt quemadmodum meritorum pluralitate praefulferat, sic miraculorum diuersitate claresceret, & qui eum plenissima deuotione coluerat, iam secum in coelesti palatio collocatus, venerabiliter coleretur. Nam contractis, artuum extentione subuenit: curuis, terram ferme tangentibus facie, plenam restituit, eorum sursum erectis vultibus, sanitatem: strumosis beneficium liberationis impendit. Mulierem quandam, cuius brachium aridum, & omnino impotens existerat, ab infirmitate huiusmodi liberauit. Quidam quoque, cuius velut emortuum pendebat brachium, per eius Sancti virtutem, gratiam curationis obtinuit: compluribus paralytico morbo percussis, & aliis qui diuersis languoribus tenebantur, plena reddita sospitate: caecisque visu, surdis auditu, claudis gressu, illius inuocato nomine restitutis. His & compluribus aliis Sanctus ipse coruscavit miraculis gloriosus: quorum seriem praesentibus non duximus inserendam. Gaudeat itaque domus inclita Franciae, quae Principem genuit, per cuius merita sublimiter illustratur. Latetur deuotissimus Franciae populus, quod tam electum, tam virtuosum Dominum meruit obtinere. Exultent Praelatorum & Cleri praecordia, quod praefatum Regnum tam clavis miraculorum ipsius Regis insigniis propensius decoratur. Iocundentur & Procerum, Magnatum, Nobilium & Militum pectora, quod per sanctissima opera dicti Regis, eiusdem regni status honoris multiplicis praerogatiua sustollitur, & quasi solis radiis elucescit. Ceterum quia quos superni Regis clementia corona gloriae in caelo magnificat, deuote a fidelibus in hac terrestri patria conuenit venerari: Nos de sanctitate vitae, ac miraculorum veritate ipsius beatissimi LVDOVICI curiosè ac solemnis inquisitionis diligentia, & districti examinis discussione praemissa, plenariam certitudinem obtinentes: ipsum de communi fratrum nostrorum & praelatorum omnium tunc apud Sedem Apostolicam existentium consilio & assensu, die Dominica, tertio Idus Augusti Sanctorum catalogo duximus ascribendum. Ideoque vniuersitatem vestram monemus & hortamur attentè, vobis per Apostolica scripta mandantes: quatenus in crastino beati Bartholomaei Apostoli cum felix ipsius anima, tunc de carnis eruta vinculis, astra petens, coelestem aulam adiuerit, aeternis gaudiis potitura: festum ipsius Sancti deuote ac solemniter celebretis, & faciatis per vestras ciuitates, & dioeceses a CHRISTI fidelibus veneratione congrua celebrari: vt eius interuenientibus precibus, & hic ab imminentibus possitis liberari periculis; & in futuro salutis perpetuae praemium obtinere. Vt autem ad venerabile sepulchrum ipsius feruentius, & copiosius fidelium confluat multitudo, ac celebrius eiusdem solemnitas peragatur: omnibus verè poenitentibus & confessis, qui reuerenter illuc in eodem festo annuatim accesserint, eius suffragia petaturi, de Omnipotentis DEI misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, vnum annum, & quadraginta dies: accedentibus verò annis singulis ad praedictum sepulchrum infra eiusdem festi octauas, quadraginta dies de iunctis eis poenitentiis, misericorditer relaxamus. Datum apud Urbem veterem, tertio Idus Augusti, Pontificatus nostri anno tertio.]

Hoc anno in festo Cathedrae S. Petri B. MARGARITA CORTONENSIS sanctam ani-XXII.
mam Deo reddidit; libet itaque eius acta hic prosequi, & quas in huc locum remissimus^a, eius virtutes & mirabiles visiones amplius enarrare. Frequenter huic suae sponsae CHRISTVS apparebat, & colloquebatur, eò tamen semper illa humilior, quò maiori eandem Dominus dignabatur honore. Neque facili aut leui corde visionem omnem credebat diuinam; sed mirā maturitate, antequam fidem adhiberet, humili corde, & breui

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

ui oratione discutiebat apparitionis qualitates, & intrepidè mox dicebat apparenti: Si non es Dominus meus IESVS CHRISTVS, aut Angelus lucis, in nomine IESV NAZARENI, tibi præcipio, vt protinùs abscedas. Quam mira dulcedine CHRISTVS consolabatur, & certis signis semet esse, qui cum ea loquebatur placide persuadebat. Valde cupiebat illa, & sæpiùs rogauit, vt liceret sibi passionis CHRISTI dolores sentire; Cui ille: Vade ad Crucem, & scrutare ibi plagas meas, & perquire dolores, illic experiri licebit, quam fuerint vehementes. Illa prudenter intellexit meditanda sibi proponi Crucis, & Passionis Dominicæ mysteria, in quibus contemplandis tanto ferebatur conatu, vt omnia ipsa pati iudicaretur, & præ doloris magnitudine oculorum nerui viderentur euelli, & totum vndique corpus intolerabili afficeretur passione. Petiit deinde sibi communicari B. Virginis Mariæ dolores omnes, quos in cunctis opprobriis, flagellis, vulneribus, morte dilecti filij sui, & vniuersis passionis circumstantiis fuerat perpeffa. Hoc etiam ei dignanter concessum iubente Domino, vt more solito se conferret ad Ecclesiam Minorum, vbi ab hora tertia vsque ad nonam, quæ illa viderat, videbis, & quæ pertulit, tu patieris. Sūmo mane venit, inquit eius Confessarius, qui gesta seriùs descripsit, meque admonuit factæ sibi à CHRISTO gratiæ, rogans vt ab ea non discederem, neque desideratos illos dolores passuram vllatenus derelinquerem. Finitis itaque missarum solemnibus prope horam tertiam anima illa Deo deuota in eundem totaliter absorpta videre cæpit prima illa, & secreta Iudæorum consilia de CHRISTO capiendo, Iudam cum illis pacifcentem, mox CHRISTVM osculo tradentem, & singula quæ in Christi passione contigerunt. Omnia, quæ offerebantur spectacula, adeò intenso illa contemplabatur dolore, vt mira in ea patuerint signa ad singula mysteria, & in extremo mortis articulo iudicarent circumstantes constitutam, hora præsertim nona, qua CHRISTVM vidit caput in cruce inclinantem, & sanctissimum spiritum emittentem; ita etenim caput eius subito & mortali motu ad pectus decedit, omnibusque exterioribus sensibus est destituta, vt vere defunctam iudicarent. Quo modo & corporis situ permansit vsque ad vesperam concurrentibus cum gemitu & lacrymis omnibus Cortonensibus, quos turmatim aduenientes excipere non poterat Ecclesia præ multitudinem, nec quicquam audiebatur nisi fletus & planctus.

*Fit particeps
Christi dolo-
rum.*

*Necnon bea-
ta Virginis
Maria.*

XXIII. Vespere autem facto, quasi de morte resurgens noua mentis lætitia, facie in cælum erecta, tanquam miris magnisque dotata muneribus, gratias cæpit reddere innumeras bonorum omnium largitori. Cum autem remearet ad cubiculum veluti altera Magdalena, quæ CHRISTVM in cruce mentaliter viderat, credens eum sibi sublatum, ebria spiritu ab omnibus sibi obuiis suum Dominum crucifixum repetebat, idque tam pio affectu, vt omnes ad fletum prouocaret. Cubiculum ingressa clauso super se ostiolo, cibo, potu, somnoque neglectis solum flere libebat, & dicere: Amor meus dulcissime IESV; quis te mihi abstulit? Summum meum bonum, quo recessisti? Dulce decus meum, doce me vbi te perquiram. Tu cor meum, tu vitæ meæ deliciæ, absque te viuere non possum, ne te mihi abscondas cordis æstuantis suæ refrigerium. In his iaculatoriis affectibus, & sponsi potiundi anxio desiderio à feria sexta, qua hæc contigerunt, vsque ad secundam perseuerauit, donec in illius diei diluculo, CHRISTVS Dominus, qui prius ei apparuerat liuidus, & saturatus opprobriis, se conspiciendum exhibuit in decore suo speciosum stola immortalitatis indutum, & arcana habuit cum sua sponsa colloquia, quibus languentem animum valde recreauit.

*Magna in ea
vis amoris.*

*Apparet ei
Christus glo-
riosus.*

XXIV. Circa resurrectionis Dominicæ festum apparuit ei Dominus, & sciscitanti mortis auctores? suæ gentis homines, quibus benefaciebat, præcipuos necis actores respondit, & se adhuc ab aliis quotidie crucifigi subiunxit, discurrens per omnes hominum status, & peccata, quibus vnaquæque fors irretiiri solet, applicans illatis sibi met iniuriis. Simul comedentes & bibentes, postea tamen semet inuicem tradentes, Iudæ partes agere; prædones qui transeuntes suis bonis expoliant, milites sibi vestes detrahentes esse dixit, atque alia id genus largiùs prosequutus, omnes suæ passionis partes adhuc per huiusmodi peccatores renouari suam dilectam edocuit. Deinde ingratitude generis humani exaggerauit, dum tot beneficiis creationis, conseruationis, & redemptionis, aliisque innumeris donis adstrictum, optimum benefactorem offendere non prætermittit. Vnde; ne admireris

*Christus etiā
nunc à pecca-
toribus cruci-
figitur.*

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

mireris inquit, dilecta filia, si à te perquisitus, non statim appaream; in lectulo si quæras, non inuenior, inter delicias non appareo: redi ad Crucem, in qua confixum vidisti, ibi facilius, & certius conspicias quem mali Christiani quotidie & passim crucifigunt, tuque ipsa sæpius confixisti. Illa ad postrema hæc verba animo concidit, expalluit, & verecundia suffusa oculos non audebat erigere, nec CHRISTVM aspicere, donec ipse animum adiecit, condonatosque dixit prioris vitæ errores, & peractâ digna reatum pœnitentiâ, quem crucifixit, iam è cruce deposuisse. Simile etiam habuit cum eadem colloquium circa festum Ascensionis minutim singula recensens peccata; adiiciens hæc adeò inundasse in sæculo, vt multò plures, quàm credi possit, destinentur pœnis æternis.

*Commendatur
Ordines san-
cti Francisci.*

*Cautè agunt
cum Marga-
rita Minori-
te.*

*As si arguit
Margaritam*

*Reuelantur
ei aliorum
status.*

Aliàs etiam enarrauit, quantum capiant fructus & lucri spiritualis ex sua pœnitentia, XXV. qui Tertio S. FRANCISCI se adiudicant Instituto. Deinde arrepta occasione, ipsius sancti Institutoris gloriam sublinem ostendit, quàm sibi per omnia conformis fuerit, & quàm sibi placuerit in fundatis ab eo Ordinibus, vniuersæ Ecclesiæ valdè proficuis, largiùs explicauit. Mox eam monuit grauiorum, & frequentius inundantium peccatorum, de quibus iussit, vt admoneret Fratres Minores, vt contra illa prædicarent non inanibus humanæ sapientiæ, nec phaleratæ eloquentiæ verbis, sed euangelicis, & ex doctrina Pauli Apostoli dilecti, & electi, summè, inquit, salutari. Cui tandem illa: Domine hi Patres Minores, quibus dignatus es me commendare, & quorum vestem iussisti vt assumerem, propter potentem gratiam tuam, qua repentina conuersione ad te me reduxisti, non omnino mihi adhuc credunt, nec securè confidunt actibus meis, sed cum vigilantia, & cautela rariùs visitant me, & explorant quidquid ago vel dico, timentes ne fraudulenter ego velim illis illudere: Aufer itaque Domine dubium hoc, & scrupulum ex cordibus eorum. Cui Dominus; Cogitationes cordis occultæ, deceptorij spiritus, qui bonis illudunt, & instabiles res humanæ sollicitos & timidos reddunt tuos confratres vel de veritate tuæ conuersionis, vel de perseuerantia virtutis: ego tamen meliorem & constantiorem de te conceptum illis infundam, vtque te frequentius salubri instruant doctrina, & sua consolentur præsentia, confestim efficiam. Hoc ipso tempore celebrabatur Senis Capitulum prouinciæ Hetruriæ, in quo actum est per quosdam, qui Ordinis honori cauebant, vt cautius & rarò visitarent Fratres MARGARITAM, cuius vita mala antea acta, repentina conuersio, & virtus nullo adhuc miraculo, vel euidenti signo comprobata, si non suspicionem fraudis, timorem saltem incutere possent instabilitatis. Illud itaque curandum dicebant, ne illius lapsus vel dedecus, eo maius, quo celebriùs illa in omnium ore versabatur, redundaret in commune sodalitij detrimentum, & Fratres participes reddantur dedecoris, qui magistri putabantur virtutis. Omnia hæc ei à CHRISTO reuelata, dixitque illa Confessario, atque se obtinuisse à Domino vt non derelinqueretur absque magistro, neque illi interdiceretur vt eam inuiseret, aut confessiones exciperet. Ita paulo post experimento comperi, inquit ipse, nam adueniens Cortonam nouus Custos dixit mihi, quæ de hac re fuerunt proposita, & sibi imposita, vt summo studio, sed magna cum cautela DEI ancillam consolare, semel dumtaxat in hebdomada inuiserem, & confessiones, quoties ad Ecclesiam accederet, ego solus exciperem.

Illuminata etiam fuit admirabiliter, ita vt cordium secreta rimaretur, conscientias hominum apertius inspiceret, peccata procul & in remotis partibus Deum offendentium, non sine dolore, & lacrymis cognosceret, & accedentium ad se statum plenè detegeret, additis piis documentis, quibus malos à vitiis retrahebat, bonos meliores efficiebat. Sacerdos quidam per errorem panem (hostiam vocant) haud consecratum pro consecrato illi porrexerat; quod sibi quærenti, & ploranti quòd internam vt solebat, post communionem dulcedinem minimè sentiret, à Domino fuit reuelatum. Misellorum quorum vel propter ignorantiam, vel propter verecundiam in peccatis perseuerantium, mihi, inquit Confessarius, aliquoties statum reuelabat, rogabatque vt de eorum salute cogitarem; & omnia ita comperiebam esse, sicut illa dicebat, qua ratione multorum prospectum est conscientijs. Mulieri cuidam se visitanti dixit male fecisse, dum confessarium ex verecundia duo grauiora celauit peccata, persuasitque, vt quātocyus ad eius pedes regrederetur, & lethale, quod remansit, euomeret venenum. Alterius sibi mentientis mendacium detexit, quæ erubescens palam confessa est, in quo secreto deliquit. Nobilem adolescentem in

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

in extremis laborantem, nec confiteri volentem, suis precibus ad pœnitundinem flexit, atque vt confiteretur effecit. Adolefcens alter ereptam fuo viro vxorẽ apud fe detinebat, neque à matre induci potuit, vt adulteram remitteret, donec propofitâ cautè buccellâ panis, in hunc finem à MARGARITA acceptâ, & ab illo fumptâ, mutatus repente in virum alterum, confestim mulierem dimifit. Quendam sacerdotem, qui carnaliter peccare decreuerat, fui mali admonuit propofiti, quo factum eft, vt peccare defierit. Alter inordinato appetitui frena relaxans, & tentationum fluctibus fe spontè committens, cum magna fiducia fe Dei famulæ commendauit; quæ dum pro homine oraffet, inordinatam vitam illicò in meliorem commutauit, & de præteritis reatibus continuo egit pœnitentiam. Cum pro quodam religioso in amaritudine animæ, & custodia carceris per fuum prælatum conftituto deprecaretur, apparuit ei CHRISTVS, iuffitque vt Præfulem alloqueretur, & tempus eſſe miferendi denunciaret: ipſum vero reum plenè & libenter ſatisfacturum pro omnibus offenſis in Deum commiſſis, quas prælatus ex bono zelo, in eo caſtigabat.

XXVII. Sub Nicolao I V. dum in Romanula magni expectarentur bellici tumultus, tanquam ſequeſtra apud Dominum continuis interpellabat orationibus, vt ſedarentur; obtinuitque apparente ſibi Domino & dicente propter eam, plenam pacem ſe præſtiturum. Salutem etiam languidis ad ſe venientibus magna facilitate vel dabat, vel à Domino impetrabat. Dæmoniacam multis modis vexatam, & variorum animalium voces emittentem, ad ſe per ſex viros robustos inuitam adductam, ſtatim ſanauit dum pro illa in cubiculo deprecaretur. Puerum in extremis laborantem à mortis faucibus ad vitam reuocauit: alterum iam defunctum, cuius genitrix flens & plorans venit ad Dei ancillam, ſuis precibus reſuſcitauit, dixitque matri vt domum læta rediret, quia illa hora filius mortuus rediit ad vitam. Neque viuus dumtaxat profuerat temporalibus beneficiis, ſed & mortuis præſtitit ſpiritualia: apparebant enim ei animæ defunctorum, rogabantque vt ſuarum precum vim & potentiam liceret ſibi experiri, & ageret apud Dominum vt liberarentur à pœnis Purgatorij. Illa fecit quàm libenter ſentientibus animabus ſanctæ mulieris potentem virtutem.

*Plura patris
miracula.*

*Anima de-
functorum eius
orationes ex-
poſcunt.*

XXVIII Pro ſe etiam tandem inſtanter orauit, vt ex hac valle lacrymarum liceret abire, & Domini ſui deſideratâ frui præſentia. Exaudita eſt oratio eius, reuelauitque ei Dominus diem mortis & horam, qua ſub aurora læta & iucunda associata multis animabus, quæ propter illam ex Purgatorij ſoluebantur ergaſtulo, tranſire deberet in cœlum. Cæpit igitur corporis viribus deſtitui, ſed ſpiritu roborari, & per dies ſeptemdecim nihil cibi ſumpſit, ſolis colloquiis reſecta diuinis. Quare hoc anno die ſuperius^a relato cum iubilo vultuque angelico migravit ad ſuperos. Rupto hoc vaſe terreo, ſtatim efflauit inexplicabilis odor virtutum, quo circumſtantes omnes repleti, veraciter cognouerunt MARGARITAM fuiſſe vaſ ſanctitatis, & cœleſtium chariſmatum capaciffimum reconditorium. In ipſa illa hora quidam cœleſtibus contemplationibus immerſus in ciuitate Caſtelli, vidit MARGARITÆ animam cum lætitia & iubilo ineffabili in cœlum efferri, multis animabus ex Purgatorio eductis associatam, quam ex illa hora vocauit ſemper Magdalenam Chriſti ſecundam. Audientes autem Cortonenſes eam obiiſſe inito publico vrbs confilio ad Eccleſiam S. Baſilij, aliis S. Blaſij, quæ hodie Minorum eſt Templum, deuotiſſime concurrentes, baſamo conditum corpus, purpureoque veſtimento indutum, in nouo ſepulchro cum luminaribus multis, & copioſo clericorum religioſorumque cœtu ſolemniter tumularunt. Cæpit autem protinus multis coruſcare miraculis, quæ hic ſummatim perſtringimus. Decem mortuos mirifice reſcitauit; Sexdecim à morbis incurabilibus, & ab ipſis mortis faucibus liberauit; Sex cæcos illuminauit, totidem confractos ſolidauit; Tres mutos, vt loquerentur, effecit; Alios totidem à calculi vehementiſſimo dolore ſanauit; Quinque claudis & contractis greſſum reſtituit. Quatuor à dæmonio vendicauit; Quatuor item naufragantibus miraculoſè ſubuenit; Quinque cadentibus in puteos, vel ex tectis domorum, vel morbum patientibus caducum præſens præſtitit auxilium; duodecim tribulatis, & afflictiſ remedium adhibuit. Quæ omnia ſcripta & comprobata fuerunt partim coram Domino Neapoleone Vriſino Cardinale S. Hadriani Sedis Apoſtolicæ Legato in Italia ſub Clemente Quinto,

*Præſcit diem
mortis ſuæ.*

*a Hoc anno
n. 22.
Mortitur Cor-
tona.*

*Secum ducit
in cœlũ plu-
res animas.*

*Coruſcat mi-
raculis.*

partim

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

Eius corpus
adhuc inte-
grū & pul-
chrum.
Eius festum
rite colitur.

Vita eius
scripta à pro-
prio confessa-
rio.

partim coram aliis viris grauissimis. Quibus ritè probatis, & stupendo illo prodigio, quo pulchrum, vegetum, & illæsum adhuc eius corpus ab omnibus inuifitur Cortonæ, commotus Summus Pontifex LEO X. concessit vt eius festus dies ageretur Cortonæ, ipso, quo decessit die, & corpus omnibus colendum proponeretur; deinde V R B A N V S V I I I. qui hodie sacrosanctam gubernat Ecclesiam, precibus Serenissimæ Christiernæ Ducissæ Hetruriæ eam Beatorum ascripsit catalogo, indulfitque de ea celebrari ecclesiasticum officium, anno 1624. Scripsit eius vitam accuratè & diffuse Fr. Iuncta Beuegnatis sanctæ fœminæ confessarius duodecim capitulis distinctam, quam penes me habeo MS. in qua vel quæ ipse viderat, vel quæ ex ore ipsius famulæ Dei, vel ab eiusdem confessariis perceperat, fideliter & sincerè enarrauit. Prouinciā hanc ei imposuit Fr. Leo de Castillione hæreticæ prauitatis Inquisitor in Hetruria; quam rectè & rite obiisse, & vitam veridicè scripsisse dixerunt, & suis syngraphis comprobarunt Fr. Ioannes etiam Inquisitor, Fr. Tarlatus S. Theologiæ Professor, Fr. Philippus Custos de Castillione, Fr. Vbalduſ de Colle Guardianus, & Fr. Paulus de Socio, qui alternis vicibus fuerunt omnes beatæ fœminæ confessarij. Eandem legendam approbarunt Fr. Raynerius Senensis, Fr. Bartholomæus, Fr. Thomas, & Fr. Antonius, successiui Prouinciæ Tusciæ Ministri. Legerunt eandem & commendarunt plurimi viri docti vtriusque status Ecclesiastici & secularis; sed & prædictus Cardinalis Legatus voluit sibi dari vnum exemplar, quod deuotè asseruabat, & vltro piis quibusque viris legendam, & transcribendam offerebat.

Ioannellus 3.
Ord.
Gilia socia
B. Margari-
tæ.

Adriana
eius soror.

Floruerunt etiam multis sanctitatis indicijs circa hoc tempus I O A N N E L L V S XXIX. Tertij Instituti S. Francisci in ciuitate Cortonæ, necnon soror G I L I A socia B. Margaritæ, mirabiles ad exemplum famulæ Dei subeuntes pœnitentias. Obierunt ante Margaritam, cui reuelatum fuit, eos in cœlum abiisse. Illorum corpora tumulata sunt in Ecclesia S. Francisci Cortonæ: Neque his inferior præclara fœmina A D R I A N A Beatæ Margaritæ soror, & comes indiuidua; quæ cum iuisset Assisium, lucratura Indulgentiam Portiunculæ, in ipsa Ecclesia ab innumero ingrediente populo compressa, vti quotannis ferme accidit, Cortonam rediens ex laterum dolore paulò post mortem obiuit. Dùm pro illa oraret Margarita, voce cœlitus emissa audiuit eam in loco saluationis esse ex magno merito Indulgentiæ, quam susceperat, & absque pœna vlla in cœlum euolasse.

In sectâ Bi-
zochorū in-
quisit Beatus
Matthæus
Minorita.

a Cherub.
ro. i. bullar.
sub Honor.
IV. bulla i.
Qualis hac
secta?

In Clemēt.
& extrauag.
de relig.
dom.
Nitela par.
2. c. 1.

Per hoc tempus in montibus Aprutinis, finibusque Aprutij & Marchiæ Anconita- XXX. næ diuagabantur, & secreta quærebant hinc inde latibula Sectarij quidam ex diuersarum religionum apostatis, & aliis nebulonibus congregati, qui Bizochi vocabantur, & perniciosas disseminabant doctrinas. Iniunxit Pontifex Fr. Matthæo de Theate Minoritæ Inquisitori, vt ad illa loca procederet, iniquam hanc gentem exterminaturus; quam alias se, & suos prædecessores condemnasse refert Bonifacius. Sane Honorius Quartus in bulla quæ incipit: *Olim fœlicis recordationis*, & habetur apud Laërtium Cherubinum*, quosdam hæreticos sub nomine Ordinis Apostolorum per diuersas mundi partes discurrentes, facientes ea quæ non decebant, in animarum suarum periculum, & graue scandalum plurimorum; præsertim cum multi ex eis prauitatis hæreticæ vitio fuerint infecti, condemnauit, & per Ecclesiarum prælatos extirpari præcepit; quod & similiter fecisse Nicolaum IV. testatur idem Cherubinus. Hos autem eosdem fuisse cum Bizochis, Begardis, Beguinis & Fraticellis de opinione toties condemnatis à Pontifice, præsertim Clemente V. & Ioanne XXII. quorum extrauagantes habentur in corpore iuris, probè docet, & doctè deducit recens author Nitelæ Franciscanæ religionis, diuersaque sortitos nomina, vel ex diuersis restauratoribus, vel ex variis euentibus, aut populi nomenclatura. Bonifacij porro sanctio contra Bizochos ita se habet.

DILECTO FILIO FRATRI MATTHÆO DE THEATE
Ordinis Minorum, Inquisitori hæreticæ prauitatis in prouincia
Beati Francisci.

Reg. Vatic.
n. 170.

Incrementum Catholicæ fidei præ cunctis nostræ mentis desideriis affectantes, ni- xxxi.
mio

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

mio utique dolore replemur, cum audimus aliquos ad illius depressionem quacumque malignitate satagere, ipsam vel damnabilibus deprauando commentis, vel vipereis seductionibus peruertendo; ad quorum iniqua sternenda molimina eò ardentius aspiramus, quò in animarum stragem perniciosius eos agnoscimus conspirare. Ad nostram siquidem nuper audientiam est deductum, quod nonnulli diuersarum religionum apostatae, necnon & alij nullam de approbatis religionibus professi, qui *Bizochi*, seu alio nomine se appellant, non obstante prohibitione, seu ordinatione alias tam per nos, quam per alios ex praedecessoribus nostris facta, & habita circa tales, in montibus Aprutinis, seu in illis finibus Aprutij & Marchiae Anconitanæ, ac terris circumpositis finibus illis, se tanquam in cubilibus^a struthionum in vestimentis ouium^b receptantes, velut lamiae^c nudatis mammis catulos suos lactant dogmatizando palam diuersos hæreticæ prauitatis errores, tanquam diuersas habentes facies, licet caudas^d habeant inuicem colligatas. Hi enim ab vtero matris Ecclesiæ pertinaciter aberrantes, acuunt linguas suas, quibus corda vulnerant infirmorum, studentes animas interimere simplicium, quasi bonum vinum^e ponendo, vt cum inebriati fuerint, illis, quod deterius est, ponentes, vnà cum ipsis perditionis laqueo se suspendant. Quare nos considerantes, quod talium pestis serpit vt cancer^f, manusque ipsorum sunt Esau^g, quamquam vox eorum vox Iacob aliquando videatur; discretionis tuæ de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus ad huiusmodi loca te personaliter conferens ad inueniendas, capiendas, & ad nostram præsentiam deducendas personas huiusmodi, vulpes quidem demolientes vineam^h Domini Sabaoth, & ad profligandas eas de suis latibulis, velut feras siluarum humanas animas sitientes, cautè, viriliter, & solerter intendas contra dogmatizantes, & pestilentes huiusmodi, tanquam contra hæreticos, necnon contra eorum receptatores, atque fautores autoritate nostra constanter, & magnanimiter processurus. Contradictores, & rebelles per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, ac inuocando ad hoc, si opus fuerit, auxilium brachij secularis. Non obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, vel commissione generali aliquibus in illis partibus super inquisitionis officio iam facta, cum velimus prædicta circa personas huiusmodi per te specialiter exerceri. Nos autem scribimus Ecclesiarum Prælati, & Rectoribus Terrarum, quos duxeris requirendos in his exequendis, vt tibi fauorabiliter & efficaciter consiliis, & auxiliis opportunis assistant. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Maij, anno 3.]

XXXII. Creauit etiam Bonifacius hoc anno Archiepiscopos duos ex Minoritis, PETRVM Mariæ Hungaræ Siculæ, seu Neapolitanæ Reginæ Capellanum in Archiepiscopali Ecclesia Spalatensi, in Dalmatia ad mare Adriaticum, ditionis Venetæ iam dudum pastore viduata. *Cum Ecclesiarum omnium.* 6. Idus Maij. Fr. HENRICVM DE TVDERTO in Ecclesia Iaderensi, in Insula Liburnorum ditionis etiam Venetæ, per translationem Ioannis Archiepiscopi etiam Minoritæ vt supra diximus ad Ecclesiam Tranensem vacante. *Romani Pontificis.* 14. Kal. Iulij. Tres etiam constituitⁱ ex eodem Sodalitio Crucis prædicandæ Commissarios contra Iacobum & Petrum Columnenses, abrogatos Cardinales, eorumque consanguineos, & fautores, sibi variis de causis infensos, & in munitissimo præsidio Prænestino eidem insultantes, videlicet Fr. NICOLAVM DE CAMPIS suum Pœnitentiarium in Marchia Anconitana, Fr. IACOBVM DE GORDIANO etiam suum Pœnitentiarium in patrimonio B. Petri in Tuscia, Fr. ANGELVM REMINVM in prouinciis Campaniæ, Maritimæ, Sabiniæ, & in ciuitatibus Ostiensi, Velletrensi, Albanensi, Tiburtina, Prænestina, ac locis seu terris Abbatiarum Sublacensis, & Farfensis. Quibus amplâ concessit autoritatē assumendi coadiutores vel ex suo, vel ex Prædicatorum, vel Eremitarū S. Augustini Ordinibus, & indulgentias, atque alia pleaque elargiendi. Monasterium etiam S. Siluestri de Capite in Vrbe, de quo alias largius egimus supra, quod eò vsque regebatur per Iacobum Cardinalem Columnensem, ex speciali concessione Nicolai IV. subiecit^k Matthæo Aquaspartano ex Minorita

a Isai. 13. 21.
b Matth. 7.
15.
c Thren. 4.
3.
d Iud. 5. 4.
Hæreticorū
frans.
e Ioan. 2. 10.
f 2. Timot.
17.
g Genes. 27.
22.

h Cāt. 2. 15.

Fr. Petrus
Archiepisc.
Spalatensis.

Fr. Henricus
in Ecclesia
Iaderensi.
An. 1291.
n. 18.
i In litteris
secretis n.
75.
Tres Mino-
rita Cōmis-
sarij Crucia-
ta.

k Ibid epist.
522.
Subiicitur
monasteriū
S. Siluestri
Card. Aqua-
spartano.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

a De Schif-
matic. in 6.
Ad luccidē
dos.

Marian. l. 3.
c. 4.
Chron. ant.
Moritur Fr.
Petrus Ioan-
nes Olivi.

Sub morte
suam decla-
rat doctrinā.
De paupere
usu quid
sentiat?
Relaxantes
Ordinē quā
grauius pec-
cent.

Necnon ma-
gna construē-
tes aedificia.

Item litigā-
tes circa le-
gata.

De victu &
vestitu Fra-
trum.

Imperfectio-
nis est procu-
rare funera-
lia aut obli-
gationes per-
petuas.
Episcopi Mi-
norita an te-
neantur ad
observantias
regulares.

Fr. Petri
Ioan. fidei
professio.

Episcopo Cardinali Portuensi, & S. Ruffinæ, & Ioannam Columnensem, Ioannis de Columna prædicti Cardinalis Iacobi fratris filiam, eiusdem Monasterij Abbatissam, è suo gradu deiecit, inhabilemque reddidit ad cuiusvis prælaturæ ministerium. Plura contra nobilem hanc familiam decreuit, quæ habentur inter statuta iuris Canonici^a, duravitque cum magno scandalo, & summo vtriusque partis detrimento hoc dissidium usque ad mortem Bonifacii.

Mortuus est hoc anno die 6. Martij ætatis suæ anno 50. à suscepto Minorum Insti-
tuto 38. F. PETRVS IOANNES OLIVI in conuentu Narbonensi, vbi præmissis omnibus Christiani hominis, & viri religiosi muniis, acceptisque S. R. E. Sacramentis, hanc suæ doctrinæ declarationem, & fidei professionem emisit. Hæc illa mea est professio & vltimus sensus circa controuersias & molestas quæstiones inter me, & præcipuos Ordinis Patres hucusque exagitatas, circa modum & mensuram nostræ paupertatis. DICO abdicacionem omnis iuris, seu iurisdictionis temporalis, & pauperem rerum usum esse de substantia vitæ nostræ Euangelicæ; pauperem verò usum hunc ita explico: Vt omnibus consideratis, censeatur potius pauper, quàm diues, seu declinat potius ad paupertatem quàm ad opulentiam. DICO etiam, quod defendere pertinaciter transgressiones paupertatis, & imperfectiones regulæ contrarias, tanquam bonas, vel cogere ad eas Fratres, persequendo illos qui regulæ puritatem observant, peccatum est mortale, à quo non excusat crassa, vel affectata ignorantia. DICO 3. quod eo grauius est introducere huiusmodi relaxationes in vniuersum corpus Religionis, quam peculiare quosdam ad easdem allicere, quo plures priori modo corrumpuntur, & suæ regulæ fiunt transgressores: eodemque modo dico intolerabiliore esse relaxationes perpetuo vel diu duraturas, quàm eas, quæ facile extirpantur; necnon maiores illas esse, quæ in omnium oculis, & cum plurimorum scandalo introducuntur, quàm quæ secreto instillantur. DICO 4. notabiles excessus in ædificiis quoad materiam & curiositatem, pro quibus construendis multiplices, & importuni fiunt quæstus, periculosos esse, eis præcipuè qui talia defendunt vel ad illa Fratres adstringunt: tendunt enim in destructionem paupertatis, & diuturnæ sunt durationis. DICO 5. litigare vel causas mouere coram Iudicibus circa funeralia, aut legata pia nobis relicta, impuritas est maxima contra Regulam: neque obstat quod per sæculares, seu Fratrum amicos hæc fiant; si tamen Fratres eos ad hoc excitauerint, sumptus aut scripturas ministrauerint; licet enim minus appareat scandalum, verè tamen fraus est occulta, & impuritas palliata. Idemque censendum est de iis, qui procurant suis monasteriis annuos redditus, & determinatas vel statutas sub singulis annis prouisiones, præuenientes nimia solitudine omnes necessitates. DICO 6. quod defendere quorundam insaniam, qui volunt licere nostris Fratribus indui vestibus preciosis, calceamentis operiri, equites incedere, vel æquè laurè, aut commodè viuere, ac canonicis regularibus est in usu, erroneum nimis est, & in Regulam nostram blasphemum. DICO 7. nimia auiditate procurare propter emolumentum emergens, vt aliqui in nostris Ecclesiis sibi eligant sepulturas; ita vt si non expectaretur lucrum, de his non curaretur, instituere etiam annuas obligationes missarum propter certa stipendia, diminuunt plurimum de statu nostræ perfectionis. DICO 8. quod viri Apostolici, seu nostri Fratres, qui Euangelicam vitam se gloriantur profiteri, debent etiam in superioribus gradibus dignitatum, seu Episcopatum constituti, quantum eorum status permittit, quod Domino vouerunt, obseruare.

Hæc declarata voluit de inueterata controuersia inter se & Communitatem Ordinis exortâ, & diu discussa, propter quam ille multa passus est in vita, & indigna in eundem Consodales perpetraverunt post mortem. Circa verò reliqua quæ scripsit, aut docuit, hanc suæ fidei professionem deuotè coram omnibus emisit. CONFITEOR Deo, & corā vobis assero, solis scripturis sacris, & soli fidei Catholicæ, atque Romanæ Ecclesiæ, cuius nunc gubernator est Dominus Papa BONIFACIUS, adhærere ex fide, & veluti veræ fidei. Nulli autem opinioni humanæ, siue meæ, siue alterius, quantumcūque magni Doctoris adhæreo ex fide, seu tanquam fidei, neque aliquando adhæsi, neque adhærebo, nisi prius solide & fideliter mihi ostenderetur ipsum, quod asseritur esse de fide Romanæ

xxxiii.

xxxiv.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

Romane Ecclesie. Diabolicum autem esse dico alicui opinioni humanæ, tanquam ex fide immobiliter adherere. CONFITEOR etiam quod nulli determinanti hoc vel illud esse de substantia fidei nostræ, teneor necessario assentiri, nisi soli Romano Pontifici, at Concilio generali; nisi quantum ratio vel autoritas sacre Scripturæ, vel fidei Catholice per se ipsam me cogit ut credam. Non obinde tamen diffiteor Theologorum, & Doctorum sententias esse reuerendas, & magni faciendas, dummodo aperte contra fidem vel veritatem nihil contineant. Dico etiam utile esse, contrarias conscribi & defendi opiniones, dum id fiat absque pertinacia; ita enim exactius veritas examinatur, disputantium ingenia magis exercentur, & ad elucidationem mysteriorum fidei securius peruenimus. Id autem intelligendum velim de illis opinionibus, quæ fidei nostræ subancillari dicuntur, vel ad eiusdem mysteria percipienda, vel defendenda conducunt.

xxxv. His dictis præmissisque S. R. E. Sacramentis piè obdormiuit in Domino, quem Frates honorificè sepelierunt Narbonæ, vbi signis & miraculis multis effulxisse scribit Angelus Clarenus^a; Sed Fratres Prouinciæ, ij præsertim, qui laxiorem vitam sequebatur, non destiterunt in mortuum desæuire, veluti hæreticum prosequentes, & doctrinam calumniantes; tandemque obtinuerunt, ut autoritate Ministri Generalis Ioannis de Muro condemnaretur, & rigorose animaduertetur in eos, qui opusculum quæque illius apud se retinerent, quin statim proderent, & ad huius causæ Iudices deferrent. Hinc Fr. Pontius Carbonelli de Bottingata, doctrina & sanctitate illustri S. Ludouici Tolosani Episcopi (vti alias^b diximus) instructor & magister, qui ad vniuersa Biblia ex Sanctis Patribus commentaria adiecit, quem inter Sanctos Catalonia refert Antonius Vicente^c Ordinis Prædicatorum, & alij^d, coniectus est in carcerem, quia noluit, quos habebat tractatus porrigere, ut comburerentur; vbi ærumnis & quotidianis molestiis succubuit, cuius innocentiam Deus multis miraculis postea contestatus est; deductusque est ad conuentum suum Barchinonensem, vbi honorificam accepit sepulturam. Præter hunc alij passi sunt vincula, & tribulationes propter eandem causam Fr. Petrus de Nubilo, Fr. Ioannes de Valle, Fr. Ioannes Iuliani, Fr. Franciscus Leoneti, Fr. Raymundus de Auriliano, & Fr. Ioannes Primi, atque alij plures. Multa schismata, & contentiones exorta sunt per varias prouincias ex sciolorum quorundam nimia sapientia, & ignarorum multa præsumptione, qui ex insipienti zelo, & indiscreta æmulatione doctrinam, & reformandæ religionis desiderium huius authoris animosius, quàm prudentius per omnia sectabantur, & Communitati Ordinis semet opponebant: Quare in proximo Capitulo generali interdixerunt Rectores, & præcipui Ordinis Patres eius libros, quos amplius legere non licuit vsque ad tempus Sixti IV. qui omnes diligenter examinari, & exactè percurri præcepit, declarauitque nihil in eisdem contineri, quod expressè fidei Catholice contradiceret, & cuncta sub eo moderamine ab authore dicta, ut in bonum sensum possint trahi vniuersa, defectumque eorumque prouenisse vel ex prauo affectu, vel nimia ignorantia legentium.

xxxvi. Atque sub hoc ipso tempore id largius comprobauit Vbertinus de Casali copiosâ editâ in eius defensionem Apologia, cuius apud me exemplar. Omnia, quæ ei obieiebantur, sigillatim examinat, & ad singula suas adhibet solutiones. Ne vero quidpiam reticere videamur, & obiecta crimina celare, cuncta hic sub oculis ponimus, ut clarius videatur persequentium obstinata sæuitia, qui secundo & tertio doctrinam curarunt interdici, & ossa iam arida semel atque iterum exhumari; tabellas & donaria ad sepulchrum in miraculorum memoriam appensa comburi, & sepulchrum ipsum honorificè exstructum confringi. Articuli vero quos obieiebant hi, recensentur tam ab Vbertino in tractatu defensorio, quam ab illius temporis aduersario Anonymo in opusculo, quo iuste condemnatam voluit huiusmodi doctrinam, quod vetusto habeo caractere conscriptum. Sanum vbi licuerit, & ex ipsa eius doctrina constiterit, articulorum sensum non tam effingemus, quàm sincerè adiiciemus, neque falsa, aut minus pia commentitiis glossemat, aut contortâ violenter veritate, pro veris aut piis obductâ larvâ obtrudemus. Scimus enim nihil tam absurdum dici aut excogitari

LII 2 posse,

a Claren. in tribul. Marcus I. c. 24. Mortuū quidam persequuntur.

Seuere animaduertunt in eius fautores.

b An. 1288. n. 33.

Fr. Pontius Carbonelli.

c Vicete de Sanctis Catalonia. lib. 2. fol. 55.

d Pisan. confor. 8.

Gonzag. in prou. Catalonia. con. 2.

Petri Ioan. libri prohibentur ad tempus.

Obiecti ei aliquot articuli.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONI MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN 90.

posse, quod in sensum aliquem fictum si detorqueas, verum non sit, ac rationi tñ hu-
manæ, tñ diuinæ consentaneum. Sed consentaneum non est sensa eiusmodi com-
mentitia, ab vsuque Sanctorum, & Ecclesiæ aliena, pia nuncupare, & homines utiles
talium sensorum excogitatione defendere.

An chara-
cter anima
imprimatur.

PRIMO imponebant ei, quod dixerit characterem nihil amplius animæ imprime- xxxvii
re, vel in eadem efficere, quàm dedicatio faciat in Ecclesia. At manifestis ieductis
testimoniis, & diffusis locis exscriptis ex duplici eius tractatu, primo, de signi volun-
tariis, secundo, de Sacramentis, demonstrat Vbertinus eum docuisse characterem esse
indelebilem, & duos vel tres in anima producere constantes effectus. Neque denu-
m si id ipsum, quod aduersarij obiiciunt, dixisset, adeò à Catholica veritate, aut fide ab-
errasset, vt statim ab Orthodoxorum catalogo esset expungendus: Fuit enim inter
optimos Doctores exagitata, & discussa satis ista controuersia, quibusdam aasserenti-
bus relationem dumtaxat esse rationis, pluribus vero absolutam qualitatem. Neque
vero authores prioris sententiæ, quam exemplo dedicationis Ecclesiæ, & nomine le-
putationis ad sacras actiones explicabant, vllam reportarunt censuram: sed neque
eamdem mereri docent præstantissimi Doctores b. Quidquid enim ex decretis Pon-
tificiis c, aut Orthodoxis d Conciliis obiici poterit, non tam contra disputantes de
characteris qualitate, vel essentia, quam contra eandem omnino negantes vim on-
nem obtinebit.

a Duran. in
4. d. 4. q. 2.
Guliel. Pa-
risien tract.
de baptis.
c. 1.
Vide Scot.
in 4. d. 6. q.
10.
b Soto in 4.
d. 1. q. 4. art.
2.

Vasq. in 3.
part. disput.
134 c. 2.

c. c. Maiores
de baptis-
mo.

d Concil.
Flor. in de-
creto fidei
§. Quinto
Ecclesiasti-
corum.

Tridët. sess.
7. can. 9.

An vsus
pauper sit de
substantia
vita Mino-
ritica.

e Greg. IX.
& Innocët.
IV. in expo-
sitione re-
gulæ.

Nicol. III.
c. Exijt qui
seminat. de
verb. sign. in
6.

Clem. V. c.
Exiui de pa-
radiso sub
cod. tit. in
Clement
f Cordub. in
c. 6. reg. q.
14.

g Clement.
Exiui de pa-
radiso.

SECUNDO accusabant, quod dixerit vsum pauperem rerum esse de substantia mo- xxxviii
stræ professionis, vel paupertatis Euangelicæ, à nostris in Regula promissæ. Hæc sanè
concordant cum iis, quæ sub mortis articulo coram astantibus publice confessus est,
neque eum hoc scripsisse diffitetur Vbertinus, sed multis adductis rationibus probat
rectè dixisse. At meo iudicio distinguenda est ad sanio-rem rei sensum, & tutiorem
captum aliorum huiusmodi assertio; quæ totius molestiæ & contentionis caput exti-
terat, & quæ Communitatem Fratrum, vel saltem laxioris vitæ homines in hunc au-
thorem concitauerat: Aliud enim est loqui de Regula ipsa, seu Instituto Minorum,
quatenus lex humana est, aliud de ipso Euangelio, seu lege diuina. Diuersa etiam obli-
gatio confurgit Minoribus ex suæ regulæ professione, atque illa quæ oritur ex vi, &
instituto Sancti Euangelij. Atque primam assertionis partem ego dixerim indubi-
tante veram, vt ex vi suæ regulæ, & professionis obligentur Minores ad strictum &
pauperem rerum vsum, quod & communiter eiusdem regulæ probant interpretes; at
Euangelium ad hoc eos obligare, vel vsum hunc pauperem esse de substantia vitæ
Euangelicæ, prout ab illis promissæ, quæ secunda est pars assertionis, minus certum
reputo, minusque probabile: Quantumuis enim dicatur in Instituti procemio: *Regu-
lam & vitam Minorum esse sanctum Euangelium obseruare* & in fine: *Paupertatem & humilita-
tem, & sanctum Euangelium D. N. IESV CHRISTI, quod firmiter promissimus, obseruemus.*
tamen Romani Pontifices e sæpius explicarunt non teneri Minores ex vi suæ profes-
sionis ad obseruantiam Consiliorum Euangelicorum, quæ non exprimuntur in Re-
gula, nec vltra hæc eos amplius obligari ex ipso Euangelio cæteris Christianis. Et
certè Antonius Cordubensis f, vir in hoc genere vltra alios eruditus, expresso & pe-
culiari asserto nostram sententiam edocuit. *Ex vi*, inquit, *voti paupertatis Euangelicæ à*
nobis in regula promissæ, non tenemur formaliter, & directe ad aliquos vsus pauperes, arctos, &
moderatos.. Atqui ex hac secunda parte prædicto auctori insultabant æmuli, eundem-
que hæreticum proclamabant, cum non potuerint adeò manifeste conuincere in
prima, quæ radix & fomentum erat concepti in eum, eiusque sequaces odij, & protra-
ctæ vsque ad Concilium Viennense sub Clemente Quinto & vltra, diræ persecutio-
nis. Quam vt iam tandem sopiret Clemens, etiam hanc adhibuit distinctionem, satis
per omnia fauorabilem prædicto auctori, vt ex ipsis eius verbis, quæ huc transfero,
lector videbit. [Succreuit g non parum scrupulosa quæstio inter Fratres, videlicet;
Vtrum ex suæ professione regulæ obligentur ad arctum & tenuem, siue pauperem
vsum rerum, quibusdam ex ipsis contenditibus, & dicentibus, quod sicut quoad do-
minium rerum habent ex voto abdicationem arctissimam, ita ipsis, quoad vsum arcti-
tudo maxima & exilitas est indicta: Aliis in contrarium asserentibus, quod ex pro-
fessione

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

fessione sua ad nullum vsum pauperem, qui non exprimat in regula obligantur, licet teneantur ad vsum moderatum temperantiæ, sicut, & magis, ex condecenci, quàm cæteri Christiani. Volentes itaque conscientiarum prædictorum Fratrum providere quieti, & his altercationibus finem dare, declarando dicimus, quod Fratres Minores ex professione suæ regulæ specialiter obligantur ad arctos vsus, seu pauperes, qui in ipsorum regula continentur, & eo obligationis modo sub quo continet, seu ponit regula dictos vsus: Dicere autem sicut aliqui asserere perhibentur, quod hæreticum sit, tenere vsum pauperem includi, vel non includi sub voto Euangelicæ paupertatis, præsumptuosum, & temerarium iudicamus.] Vnde præsumptuosos & temerarios iudicavit Pontifex eos, qui hæreticam dicebant hanc secundam assertionem Petri Ioannis, licet omnino abstinuerit ab eius decisione; attamen glossa ibidem ait, *Quod videtur favere illis, qui dicunt, quod vsum pauper includitur sub voto Euangelicæ paupertatis, tamen hoc non affirmat.* Verè Petrus Ioannis ex utroque capite visus est voluisse obligari Minores ad strictum hunc vsum facti, id tamen sub opinione, & probabiliore sententia, nullâ latâ in contrarios censurâ, quam tamen illi magna animi commotione frequenter in eum ferebant, hæreticum esse dicentes ita asserere: neque quidquam ægrius hac eius doctrina ferebant, quâ se ad arctum rerum vsum compelli timebant, à quo iam multis contra paupertatem admissis relaxationibus longe recesserunt. Nihil vero novi se hac in re docuisse, sed antesignanos habuisse quatuor illos magnos Parisienses magistros, quos supra^a diximus ex præcepto Haymonis Generalis regulam explicasse, data opera largius probat in explicatione regulæ, quæ circumfertur in libro nuncupato Firmamentum trium Ordinum, vbi postquam plura horum adduxerat testimonia, subiunxit^b: Certè si eorum verba tam hic, quàm supra capitulo 4. & in pluribus aliis locis posita diligentius attendantur; patentissimum est, quod illa, quæ de paupere vsum alibi dixi, & scripsi, & per aliorum fratrum, & magistrorum nostrorum, ac etiam Summorum Pontificum dicta probavi, sunt & ab istis præcellentibus fratribus, & magistris expressissime dicta. Vnde valde mirabile est, quod aliqui in me impingerent, tanquam in novitatis inventorem/ propter articulum de paupere vsum, quem contra ipsius fortissimos negatores, & impugnatores quasi compulsus asserui & defendi.] In eo tamen præcipuum fundamentum huius authoris, quoad secundam partem assertionis constituisse iudicaverim, quod putaverit ex primis & ultimis regulæ verbis, à nobis supra citatis, idè esse Franciscanis suæ Regulæ, atque ipsius Evangelij observantiam promittere, vti videre est apud eundem in cap. 1. regulæ, de quo etiam per plures annos duravit in Ordine controuersia, & an teneremur ex vi professionis^c ad omnia consilia Evangelij?

XXXIX. TERTIO calumniabatur dixisse, quod sepelire mortuos, non est opus charitatis, nisi in casu necessitatis, sicut faciebat Tobias. At Vbertinus omnino negat, ita scripsisse, sed in opusculo de paupertate, in responsione ultimi articuli docuisse, quod auide inhiare, & cupide procurare cum scandalo cleri, & populorum malo exemplo, vt diuites & vsurarij in nostris Ecclesiis sepeliantur propter conceptâ spem de legatis vel eleemosynis Fratribus relinquendis, neque vllâ huiusmodi curâ habere de pauperibus; & omissis exercitiis spiritualibus hinc inde diuagari, & litigiis vacare ad acquirēda funeralia, paupertati cōtraire, & perfectioni tãti status detrahere: quod ipsum publicè cōtestatus est sub mortis articulo.

XL. QUARTO quod in Commentariis ad Apocalypsim, & aliis opusculis, vocarit Ecclesiam Romanam, meretricem magnam, & Babylonicam confusionem, atque alia huiusmodi blasphemia in eius congesserit vituperium. Apertissimum hoc esse mendacium inquit Vbertinus, eumque deuotissime, & summa cum reuerentia de Ecclesia Romana, & Summi Pontificis autoritate vbique per vniuersa sua opera locutum esse deductis, & transcriptis eius verbis confirmat. Idque sane mihi constat ex eius in Regulam S. Francisci commentariis, quæ sola ex eius operibus præ manibus habeo, in quibus passim inculcat reuerentiam & omnimodam subiectionem S. R. E. à Fratribus præ cæteris Christianis debitam; atque illis præsertim verbis, quæ scripsit in caput primum ad illum locum. Fr. FRANCISCVS promittit obedientiam, & reuerentiam Domino Papæ Honorio, & successoribus eius canonicè intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ. [Dicendum, inquit, quod non sufficit veritatem Ecclesiæ Romanæ, & Summi Pontificis tenere locum in generali; imo oportet,

a An. 1242.
n. 2.

b In exposi-
cap. 6.

c Vide Cor-
dubam in
c. 1. q. 1.
Sepelire mor-
tuos an sit
opus charita-
tis?

Reuerenter
de E. R. lo-
quendum.

ANNO CHRISTI BONIFAGII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

ret, quod teneatur determinate & in speciali ad hanc & ad hunc; alias non esset homo in speciali membrum veræ Ecclesiæ sui temporis. Quia ergo Honorius erat tunc Papa, & cum hoc, erat huius regulæ confirmator, idcirco debuit determinare patri nomen ipsius: rursus si successores non determinarentur relatione ad vnum nomine proprio designatum; sed diceretur, quod promittunt obedientiam omni Papæ Romano præsentis vel futuro: posset dubitari aut tergiuersatorie dici non obediam isti; quia non credo, vel nescio cum Papam. Et vt veritas successionis ex modo canonice electionis ab omni falsa discerneretur, etiam per quosque simplices Ordinis, idcirco addit *canonice intrantibus*. Quarto nota, quod adiecit & *Ecclesiæ Romanæ*. Idem est, & his qui mortuo Papa tenent locum eius; & habent vim eligendi Papam: tum vt sic semper simus sub actuali obedientia Papæ, vel tenentium locum eius: Tum vt ex hoc non solum ad Papam; sed etiam ad eius specialem sedem omnium Ecclesiarum magistrā & matrem, semper singulari deuotione, & subiectione teneremur: tum quia veritas authoritatis Papalis expressius distinguitur, & determinatur ex relatione ad talem sedem. Et in fine commentarij. *Petimus à te CHRISTE IESV plenam remissionem, & indulgentiam peccatorum & spiritum vitæ, &c. vt sic tandem cum vniuerso orbe tuo Vicario, & tuæ Apostolicæ Sedi semper simus subiecti in pura veritate fidei, & in plena obseruantia Euangelij tui ad laudem & gloriam summæ & indiuiduæ ac beatissimæ Trinitatis, &c.* Atqui hæc Commentaria profecto scripsit longe post exortam controuersiam cum laxioribus Fratribus, & post scripta pleraque opuscula, quæ in iisdem commemorat, & ad controuersiam iam inueteratam spectabant. Quare mirum est vnde ausi sunt aduersarij hanc ei maculam inurere.

De modo lo-
quendi circa
essentiam di-
uinam.

100. 1. 7. 3.
a Scot. in 1.
d. 5. q. 1. Mar-
fil. ibid. q. 9.
Bannes in
comment.
ad 1. p. q. 39.
art. 5. Vafq.
ibid. n. 42.

b Scot. citat.
quæst. 2. Ca-
preol. in 1.
d. 5. q. 1. a. 1.
concl. 1. Ca-
ietan. in 1. p.
q. 41. art. 3.
Vafq. disp.
162. c. 3.
c Thom. in
1. p. q. 39. a. 5.
ad 1.

d Aug. lib. 7.
de Trinit.
cap. 1.
e Indid. c. 2.

QVINTO asseruisse essentiam diuinam recte dici posse generantem & genitam, & XLI. procedentem, atque iteratam, & triplicatam; quod omnino hæreticum est, & condemnatum in Ioachimi Abbatis doctrina per Concilium Lateranense sub Innocentio tertio, & refertur in c. Damnamus; de summa Trin. & fide cathol. quam decretalem S. Thomas docto explicauit opusculo, Sed & antea damnatum fuit in Concilio Toletano 1. in confessione fidei, vbi dicitur: *Si quis dixerit deitatem nascibilem esse, anathema sit.* Varie refertur ab authoribus hic error; quidam volunt Petrum hunc ita absolute dixisse; alij cum additione personalitatum, ita vt essentia cum Paternitate sit generans, & cum Filiatione sit genita, vt sensus non alius sit, quam quod Pater generet, & Filius sit genitus; & ita essentia communicata tribus personis, vel in tribus hypostasibus subsistens, sit triplex persona; non vero quod ipsa essentia sit triplicata. Alij referunt non dixisse generare & gigni essentiam, sed communicare & communicari; quod sane iuxta priscorum, & recentiorum doctorum^a mentem Theologicè & Catholicè dictum est. Neque enim exigitur relatio aut distinctio realis inter communicantem, & rem communicatam, quam omnino requiri docent Theologi inter generantem, & genitum, producentem & personam productam. Quod si absolute dixisset essentiam diuinam prout in Patre generare, & prout in Filio esse genitam, vt contendit, & obiicit vnus ex aduersariis in tractatulo quodam, in eum edito aliquot annis post eius mortem, quem apud me habeo MS. potuisset etiam mitiori & benigniori sensu explicari; vt essentia tanquam principium formale generationis, quo modo loquuntur Theologi^b, concurreret ad generationem, & tanquam terminus formalis eiusdem in Filio, qui est terminus totalis, dicatur suo modo terminare generationem. Adde, quod commune est Theologorum dogma, essentiam diuinam fœcundare intellectum paternum, & ex utroque, illa in ratione obiecti, hoc in ratione potentie compleri memoriam fœcundam, & per eam Patrem æternum dicere, seu producere Verbum, seu, quod idem est, Filium generare. Quare vel etiam ex hac parte confluit ad generationem prolis diuina natura. Atque illo adhuc modo docuit S. Thomas^c benignè interpretari multas per similes antiquorum Doctorum & Patrum locutiones, vt, scilicet, *nomina abstracta naturæ & essentia exponantur per concreta, vel per nomina personalia, vt, cum dicitur essentia de essentia, vel sapientia de sapientia, sit sensus, Filius, qui est essentia, & sapientia, est de Patre qui est essentia & sapientia.* Quam doctrinam adhibet sanctus Doctor ad explicandas quasdam Augustini propositiones his perquam similes; *Dicitur, inquit^d, Filius sapientia Patris, quomodo dicitur lumen Patris, id est, quemadmodum lumen de lumine, & utrumque vnum lumen; sic intelligatur sapientia de sapientia, sicut essentia de essentia.* Paulò inferius^e. Vnde Pater & Filius

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

Filius simul una sapientia, quia una essentia & sigillatim sapientia de sapientia, sicut essentia de essentia. Ex quibus propositionibus inferebat S. Thomas illam consequentiam, *ergo essentia generat essentiam*: cuius illationis vim propositâ doctrinâ docuit declinare. Sed & aliæ huiusmodi propositiones sunt apud eundem Augustinum, & ab Ecclesia publico probantur ritu. *Verbum* (inquit August. ^a) *Dei Patris, unigenitus Dei Filius, per omnia Patri similis, & equalis, Deus de Deo, lumen de lumine, sapientia de sapientia, essentia de essentia.* Gregor. Nyssenus ^b ait vere ita se habere Filium in diuinis, vt sit *gloria de gloria.* Et Patres Concilij Toletani 15. sub Flauio Egica Rege, & Iuliano Archiepiscopo dixerunt, quod *secundum essentiam voluntas genuit voluntatem.* Cuius obscuræ propositionis dum benignum & sanum sensum illi adhibuerunt, Benedicto II. Pontifici, eam condemnari non placuit; atque huius rei historiam videre licet apud Rodericum Toletanum ^c Archiepiscopum, & ad finem prædicti Concilij. In Symbolo etiam Constantinopolitano dicitur *Filius Deus de Deo, lumen de lumine,* & in Breuiario Romano in hymno ad Matutinum feriæ 3. *Consortis paterni luminis, lux ipse lucis & dies,* & in hymno ad Laudes secundæ feriæ. *lux lucis, & sans luminis*; vbi omnia essentialia explicanda sunt per concreta vel personalia iuxta doctrinam superius relatam ex D. Thoma.

^a Indid. l. 5. cap. 14.

^b Nyssen. de differ. naturæ & hypost. prope finem.

^c Roder. l. 3. c. 13. histor. Hispan.

XLII. SEXTO dicebant asseruisse animam rationalem non esse formam corporis humani; atque hanc illi hæresim alij adscribunt ^d: Verumtamen prædictus Vbertinus constantissime negat, tale quidpiam dixisse, neque in vniuersis eius operibus reperiri aliquid, vnde hoc vel leuiter possit desumi. Ego potius iudicaui fuisse assertum aliquorum ex illis capitosis, qui se illius profitebantur discipulos, & voluisse suam insaniam, huius viri non parvæ æstimationis aut nominis apud plerosque, falsò ei adscribentes quod non dixit, autoritate confirmare. Cuiuscumque ea sit damnata est in Concilio Viennensi sub his verbis. [Porro doctrinam omnem seu positionem temerè asserentem, aut vertentem in dubium, quod substantia animæ rationalis, aut intellectiua verè ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam ac veritati Catholicæ fidei inimicam, sacro approbante Cōcilio reprobamus, definientes vt si quisquam deinceps asserere, defendere, seu tenere pertinaciter præsumpserit, quòd anima rationalis, seu intellectiua non sit forma corporis humani per se & essentialiter, tanquam hæreticus sit censendus.]

Animam rationalem esse corporis formam.

^d Castro verbo *Anima.* Guido Carmelita in summa de hæres. Sander. l. 7. de visib. monar. ad ann. 1242. Prat. verb. Petrus Ioann.

XLIII. SEPTIMO imponebant dixisse matrimonium non esse vniuoce sacramentum cum aliis nouæ legis sacramentis, neque in eo gratiam conferri. Et quidem quoad vtramque partem ita dici posse docuit Durandus ^e, multisque argumentis probat, non nisi æquiuoce dici posse sacramentum nouæ legis: [& dicere, inquit, non conferri in matrimonio gratiam, non est contra determinationem Ecclesiæ, nec contra id quod Romana Ecclesia prædicat, & obseruat.] Quod probatum vult ex Magistro Sent. ^f & ex pluribus Iuriconsultis, quorum verba ibidem refert. At præterquam quod *extr. de hæres. Ad abolendam.* & in professionibus fidei toties missis à Pontificibus ad Græcos, ac in Concilio Florentino connumeretur inter alia sacramenta; certè Concilium Tridentinum ^g dixit anathema iis, qui proprie sacramentum esse, aut in eo gratiam conferri negarent. Quod vero ad hunc authorem pertinet, Vbertinus vehementer conqueritur de tam iniqua imposita calumnia, aitque non semel dixisse, & scripsisse clare, & expresse, esse verum sacramentum, & in eodem conferri gratiam, sicut in cæteris sacramentis: & quantum ex tractatu aduersarij supra citato colligere possum, desumptum est fundamentum hunc errorem impingendi, ex eo quod valde extulerit virginitatem, & Virginum Deo sacrarum statum prætulerit Ordini coniugatorum; valde in hoc contrarius Iouiniano, qui vel coniugium præferebat, vel saltim adæquabat virginitati, vt refert Augustinus ^h: *Virginitatem, inquit, Sanctimonialium, & continentiam sexus virilis in sanctis eligentibus vitam calibem, coniugiorum, castorum, atque fidelium meritis adæquabat: ita vt quedam virgines sacræ prouectæ iam ætatis in vrbe Roma, vbi hæc docebat, eo audito nupsisse dicantur.* Similia habet lib. 2. retract. cap. 22. vbi ait propterea se scripsisse librum *de bono coniugali*, atque ita inscripsisse *quoniam iactabatur Iouiniano responderi non posse cum laude, sed cum vituperatione nuptiarum.* Mediâ & securâ incedendum est via, vt non adeo extollatur virginitas, quod omnino deprimatur coniugium: neque ita commendandum est matrimonium, vt acceptum Deo virginitatis condemnatur sacrificium.

An sacram. Matrimonij conferat gratiam.

^e Duran. in 4. d. 26. q. 3.

^f Magist. in 4. d. 2. Vide Bellar. lib. 1. de Matrim.

^g Trident. sess. 24. can. 1.

^h August. de hæresib. hæres. 8.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

OCTAVO, quod asseruerit CHRISTVM adhuc vixisse, quando laterale vulnus ac-
cepit. Hoc sane ex se plane hæreticum est, & apertius habetur in Euangelio assertio
contraria, quàm vt impudentissimo, vel infano cuiquam liceat quouis colore eandem
negare: Etenim Euangelista Ioannes, postquam cætera CHRISTI refert tormenta, de
eius morte ita scribit: *Cum ergo accepisset IESVS acetum dixit: Consummatum est, & incli-
nato capite tradidit spiritum. Iudæi ergo quoniam parasceue erat, vt non remanerent in cruce cor-
pora Sabbatho (erat enim magnus ille dies Sabbathi) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum
crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui cru-
cifixus est cum eo. Ad IESVM autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non frege-
runt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuo exiit sanguis & aqua.
Et qui vidit testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius. Et ille scit, quia vera dicit, vt
& vos credatis.* Quis hic tergiuersandi locus? aut quis adeò aperto testimonio poterit
refragari? Neque vero adeo infanus fuit Petrus Ioannis, aliàs vir doctus & in sacra
Scriptura valde versatus, vt ita assereret, sed incidit in corruptum quendam locum
S. Ioannis Chrysostomi, qui dum homilia 89. in Matthæum verba illa tanquam ex
Euangelij textu exscripserat. *Putauerunt enim Heliam ab eo vocari, & aceto illico eum pota-
uerunt, alius autem accedens lancea latus eius aperuit; eorumque addiderat expositionem,
ex eodem Euangelista mox subiunxit. IESVS autem clamans voce magna emisit spiritum.*
Qua lectione & dispositione verborum apud tantum Ecclesiæ Doctorem videbatur
insinuari ex Euangelista Matthæo CHRISTVM prius lanceatum, quàm mortuum. Il-
le itaque non adeo prudenti zelo ductus, cum mortem atque passionem CHRISTI
pro concione magno animi affectu & teneritudine, prout erat in his rebus pius & te-
neræ contemplationis, quodâ die explicaret, hoc in loco insinuari inquit CHRISTVM
laterale illud dirum & dolorosum vulnus adhuc viuentem accepisse, vt ex amplifica-
tione dolorum CHRISTI populum magis, ac magis ad commiserationem & fletum
concitaret. Sed & in commentariis in Ioannem ait Guido Carmelita (qui primus,
quem sciam, durius eum in hac re traduxit) testatur illud ipsum adhibitis quibusdam
rationibus indicasse, sub dubio tamen & veluti inuestigās an cohærere possit hæc pie-
tas cum textu Ioannis. Addidisse vero Petrum hæc verba scribit Guido. *Hæc dicta sint
absque assertionis temeritate.* Ex quibus probatur eum nihil in hac re asseruisse. Sententi-
am tamen hanc tanquam piam ex discipulis & familiaribus quidâ tenacius imbibebant,
& in maiorem CHRISTI passionis & meritorum commendationem spargere cape-
runt, comminiscetes & fingentes magis ad pietatem, quàm fidelius Euangelicam
contemplantes veritatem. Frequenter sanè ita fit, vt viri quidam pij in vita rebusque
gestis CHRISTI Domini magis comminiscantur quàm contemplentur, quæ etiam
scribunt, non tam vere & prudenter, quàm deuote & feruenter. Quorum est interdum
cæca ac temeraria quidem & in assentiendo credulitas, & in asserendo facilitas. Qui
licet minime in his sint laudandi, in eo sunt magis culpandi, quod admoniti vt resi-
piscant, & veritatem Christianam periculosa præferant pietati, acquiescere nolint,
sed capite & pertinaciter, quod semel effinxerunt, temere velint omnibus obtrude-
re. Ita huius hominis discipuli conceptum hunc errorem quaque arte stabilire conati
sunt, præcipua argumenta ex hoc loco Chrysostomi, & quodam vetusto codice Bi-
bliothecæ S. Victoris Parisiensis deducentes, donec exorto non leui inter vtrinque
disputantes tumultu, tandè decidenda fuit controuersia autoritate Clementis V.
in Concilio Viennensi, cuius verba subiicio. [Et quod in hoc assumpta natura ipsum
Dei Verbum pro omnium operanda salute, non solum affigi cruci, & in ea mori voluit,
sed etiam emisso iam spiritu perforari lancea sustinuit latus suum, vt ex inde profluen-
tibus vndis aquæ & sanguinis, formaretur vnica, & immaculata, ac virgo, sancta ma-
ter Ecclesiæ coniux CHRISTI. Sicut de latere primi hominis soporati Eva sibi in con-
iugium est formata, vt sit certæ figuræ primi & veteris Adæ (qui secundum Aposto-
lum^b est forma futuri) in nostro nouissimo Adam id est, CHRISTO veritas responde-
ret: Hæc est inquam veritas illius pergrandis Aquilæ vallata testimonio, quam prophe-
ta vidit Ezechiel^c animalibus ceteris Euangelicis transuolantem, beati Ioannis vide-
licet Apostoli & Euangelistæ, qui sacramenti huius rem gestam narrans, & ordinem,

a Ioan. 19.
20.

Guido Car-
melita.

Vide Mel-
chiorem
Canum. 12.
de locis c.
11.

Concil.
Viennens.

b Rom. 5.
14.

c Ezech. 1.
10.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

in Euangelio suo, dixit ^a, *Ad IESVM autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit.*] Addit autem notanter Pontifex illa verba *Euangelistam Ioannem rectum in præmissis factæ rei ordinem tenuisse*; quia hi erronei contendebant in Matthæi Euangelio eo ordine hæc enarrata fuisse, ut prius lanceatus, quam vita functus CHRISTVS referretur: in Ioannis vero Euangelio per anticipationem, non seruato rerum ordine præmissam fuisse mortem vulnere, quod prius viuenti fuerat inflatum, atque ita ad maiorem sui erroris confirmationem dicebant, non legendum *aperuit*, sed *aperuerat*, quasi hac temporum mutatione tempus præcedens, & plusquam perfectum denotaretur. Neque tamē ex vetustis exemplaribus, aut probatis codicibus quidpiam huiusmodi probare poterant, nec ex textu Græco Matthæi, neque aliunde, quam ex illo loco Chrysostomi, quem tamen omnino corruptum esse, & ex scriptoris errore transposita fuisse illa verba textus de vulnere lanceæ cum Chrysostomi expositione, vsque ad illa, *IESVS autem clamans magna voce emisit spiritum*, monent ipsæ editiones Chrysostomi in margine, Sixtus Senensis ^b, Ferdinandus Velosillo ^c Episcopus Lucensis. Quod etiam ex ipso Chrysostomo absque vltiori teste facile probatur: namque ipso illo loco, in quo suum fundant errorē, statim ad illa verba *lancea latus eius aperuit*; subiungit Chrysostomus ^d. *Quid his omnibus iniquius unquam excogitari potest, qui eo impietatis deuenerunt, ut mortuum iam corpus vexarent?* atque id ipsum repetit homilia 84. in Ioannem, & in breui narratione in eundem Matthæum, quam ex eiusdem Chrysostomi homiliis in eundem Euangelistam collegit Titus Bostrensis, siue quispiam alius vetustus Doctor, nihil tale refertur ex textu Matthæi, neque ex Chrysostomi expositione de lanceæ vulnere, neque discrepat à vulgata, quam præ manibus habemus editione. Quare mirum est incertum illum vel Anonymum scholiasten Cornelij Agrippæ ex hoc loco voluisse detestandum errorē eiusdem Agrippæ asserentis Matthæum Euangelistam errasse cum dixerit CHRISTVM lancea percussum antequam expiraret, dum apertē Ioannes testis oculatus totius CHRISTI passionis asserat, non nisi post mortem lancea fuisse in latere perfossum; quippe ut præmonui, neque in excusis, neque in MSS. codicibus Euangelij simile reperitur apud Matthæum.

XLV. Nono obiiciebant, quod dixerit non omnino constare an paruulis conferebantur gratia & virtutes in baptismo? Profecto licebat tunc quibuscumque ita asserere, neque sciam vnde iudicandus sit tantus eo tempore hic error, ut inter hæreses connumerari deberet: imo & hac ipsa nostra ætate, etiam post Concilium Viennense in quo expressius de hac re actum est, potiores Theologi ^e absque vllō scrupulo prædictæ subscribunt propositioni saltim quoad virtutes: de gratia vero post Concilium Tridentinum, non propter definitionem aliquam expressam, sed ob clariore aut necessarias aliquas consequentias, quæ ex Concilij doctrina possunt deduci, non est vnanimis omnium sententia. Sub illo tempore, quo vixit Petrus Ioannis, controuersum nimis & dubium satis fuit inter Theologos, quid in hac quæstione foret credendum; donec prædictum Concilium, ut interminatis quæstionibus terminum poneret, statuit eligendam, non tanquam de fide, sed veluti probabiliorem, & sanctorum, atque illius temporis Theologorum doctrinæ conformiorem sententiam, quæ asserbat huiusmodi virtutes, ac gratiam paruulis in baptismo infundi. Verba Concilij sunt. [Verum quantum ad effectum baptismi cum Theologi opiniones varias habeant, videlicet dicentibus quibusdā per virtutem baptismi paruulis culpam remitti, sed gratiam non conferri: aliis è contra asserentibus, quod & culpa eisdem in baptismo remittitur, & virtutes ac informans gratia infunduntur quoad habitum, etsi non pro illo tempore, quo ad vsum. Nos attēdentes generalem efficaciam mortis CHRISTI, quæ per baptisma applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem secundam, quæ dicit tam paruulis, quam adultis conferri in baptismo gratiam informantem, & virtutes, tanquam probabiliorem, & dictis Sanctorum, ac Doctorum modernorum Theologiæ magis consonam, & concordem, sacro approbante Concilio duximus eligendam.] Nullam ergo censuram sub illo tempore merebatur Petri Ioannis sententia, quam etiam insinuauit, & quorundam Theologorum esse dixit Innoc. III. ^f & post eum Alexander Alensis ^g, S. Thomas ^h, Bonauentura ⁱ, & alij.

XLVI. DECIMO, quod dixerit Religiosos assumptos ad Episcopatus teneri ad vota essentialia, &

^a Io. 19. 34.

Vide gloss. in Clement. fidei Catho. verbo *Aperuit*, &c.

^b Sixt. Senen. lib. 6. bibliot. annot. 125.

^c Velosillo in aduert. in tomum 2. Chrysost.

^d Chrysost. hom. 89. in Matth.

^e Soto lib. 2. de nat. & grat. c. 17. & 18. Caeta. 1.2. q. 62. a. 3. Suar. tom. 3. de grat. l. 6. cap. 8. & 9. Valq. in 3. p. disp. 156. c. 5. & in 11. disp. 86. c. 2.

Cōcil. Viennense.

^f cap. *Maiores* de baptismo.

^g Alen. 4. p. q. 8. memb. 8. an. 3. §. 1. h S. Thom. 3. par. q. 69. art. 6.

ⁱ Bonau. in 4. d. 5. q. 2.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

An Episcopi
ex regulari-
bus assumpti
teneantur ad
pristinam ob-
seruantiam.

a Bonau. in
4. d. 38. q. 3.
Thom. 2. 2.
q. 185. a. 8.
b Soro de
iust. & iure
1. 10. q. 5. a. 7.
Azor. lib. 12.
instit. c. 7.
Cord. in reg.
Min. in c. 2.
q. 10. puncto
3.

Tolet. in
sum. 1. 5. c. 4.
c Nauar. in
c. nullam 11.
46. circa fin.
Conuarr. in
c. 1. n. 18. &
25. de testa.
Graffis 2. p.
decis. 1. 3. c.
18. num. 87.
Roderic. to.
2. qq. reg. q.
58. art. 2. in
fine.

d C. de mo-
nachis 16. q.
1.

e Bonauent.
cit. in resp.
ad 5.

f Albert. in
4. d. 34. a. 17.
g Thom. 2.
2. q. 88. a. 11.
h Altifiod.
in 3. d. 34.
i Soto 1. 2. de
nat. & gra.
q. 4. a. 2.

Petro Ioan.
aliorum im-
putatur ma-
la.

lia, & obseruantias regulares, Episcopos vero Minoritas alligari ad vsum pauperem bo-
norum sibi commissorum, neque vllam subesse rationem, vt cum illis circa hæc dispen-
setur. Quoad primam partem huius assertionis nulla est difficultas, constansque est do-
ctrina præcipuorum Theologorum tum antiquorum ^a, tum recentiorum ^b, necnon Iu-
risconsultorum ^c, ex ipso iure canonico ^d desumpta. Et vniuersam controuersiam, si quæ
iam in hac re possit esse, ita absoluunt duplici hoc asserto, vt ad eas religionis obseruan-
tias, quæ Pontificiæ functioni nullo possunt esse impedimento, imo esse possunt adiuto-
rio, perinde teneatur monachus sedem Episcopalem adeptus, atque dum erat in claustro,
cuius generis sunt castitas, paupertas, atque adeo religionis vestitus, vel vestis color, aut
publica, & notoria tessera; huius obligationis apertum testimonium: Ad illas vero ob-
seruantias quæ Pontificis administrationi obstaculo esse possunt, ab illorum iugo exima-
tur, cuiusmodi sunt solitudo, silentium, grauesque abstinentiæ, atque vigiliæ, quæ corpus
debilitando possent Episcopum suo muneri ineptum reddere, aut functiones Episcopa-
les impedire. Quoad secundam vero asserti partem, ita se explicuit author in huius rei
discursu, teste Vbertino, vt nullam dixerit subesse rationem dispensandi cum Minoritis
ad sedes Episcopales assumptis, vt cum luxu, deliciis & pompa effuse viuant more sæcu-
larium Principum, qui ex superabundanti affluentia bonorum temporalium assumpti
sunt ad dignitates ecclesiasticas: Quem enim ex vtroque ordine vel sæculari, vel eccle-
siastico non scandalizabit tanta rerum pompa, & vitæ luxus in homine, qui summam Deo
vovuit paupertatem? præsertim vbi non est necessarius vel ad dignitatem conseruandam,
vel ad animas Christianè regendas. Subiunxit tamen, in quibusdam casibus, vel consi-
derato Ecclesiæ aut dignitatis statu, & temporis qualitate æquè posse cum Minoritis ac
aliis, in possidendis diuitiis, & habendis rebus pretiosis, ac locuplete supellectile di-
spensari. Quoad vota vero essentialia, non adeo facile iudicat ea posse à Pontifice dispen-
sari, quæ & aliorum fuit sui temporis Theologorum opinio, præsertim S. Bonauenturæ,
qui præterquam quod sententiæ illorum, qui aiunt non posse Pontificem in triplici voto
religionis dispensare, libenter subscribat, in fine quæstionis ad obiectionem factam, quod
dispensatur cum Religiosis factis Episcopis saltem circa votum paupertatis, & obedien-
tiæ debitæ suis prælatis, ita ait ^e. [Dicendum, quod licet in prælationibus non teneantur
obedire, & multa habeant, quæ non licerent eis, si essent subditi: tamen in neutro voto
est dispensatum. Nam in voto paupertatis non dispensatur, quia non licet tali religioso
habere proprium, etiam si Papa dispenset: sed tamen potest bona Ecclesiæ dispensare,
sicut Abbas bona monasterij: nec amittit meritum paupertatis, sed est diuitiarum non
dominus, sed dispensator: non amator, sed contemptor: non conseruator, sed disperfor
in pauperes. Similiter in voto obedientiæ non est dispensatum, quia omnem obedien-
tiam, quam debebat prius suo superiori, debet Papæ: & Papa à sua obedientia non po-
test eum absolvere: & in talibus meritum obedientiæ commutatur in meritum pastora-
lis curæ, nec est dispensatio, sed exemptio proprius debet dici.] Id ipsum docet Albert.
mag. ^f S. Thom. ^g (quantumuis nolit Caietanus) Altifiodoren. ^h Dominicus Soto ⁱ, qui
etiam citat Alensem, & alij, habeturque expresse in cap. cum ad monast. de statu monac.
vbi glossa & in cap. 1. de voto & voti redemptione. Non me latet plures tum veteres,
tum recentiores Theologos contrariæ adhærere sententiæ, id dumtaxat modo dixerim
nihil hic censura, nec graui aduersariorum nota dignum dixisse authorem; sed ille quo-
rundam mos est, vt multa in calumniam accumularent, vt maiorem concilient inuidiam,
aut grauiorem ingerant infamiam.

VNDECIMO, quod supradictis, & aliis erroribus pertinacissime plures ex eius disci- XLVII
pulis adhæserint; eosdemque imbiberint alij. Quam paucos hic habuerit errores, ex
iis, quæ hætenus diximus, apparet, atque illum vnum vel alterum opinatiue dum-
taxat tenuisse, paratum corrigi, & subiecisse omnia correctioni sanctæ matris Ecclesiæ
constat ex apertissima eius sub mortem confessione. Quod si aliqui fuerunt nebulo-
nes, qui pertinaciter defendebant, & tanquam fidei mysteria credebant, quæ ille, ne-
que sub opinione tenacius voluit teneri, non hæc ipsius, sed illorum culpa, qui doctri-
næ & correctioni superiorum vel Sedis Apostolicæ se poluerunt subiicere, sed ad ex-
orientes, & ex latibulis prodeuntes Pseudo-Apostolorum, Bizochorum, & Fraticello-
rum

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

rum sectas nomine distinctas, sed erroribus colligatas caudas habentes transfugerunt. Vere plures ex diuersis religionibus, vel tanquam transfugæ ad eos auolarunt, vel sub specie pietatis, quam illi præ se ferebant, maioris perfectionis acquirendæ gratia se illis adsociarunt, vel disciplinæ suorum superiorum se subtrahentes ad illorum castra transibant, ut ex epistola Bonifacii Pontificis hoc ipso anno data licet expresse conspiciere. Quare non hoc malum solius Petri Ioannis dumtaxat, quod ex suis aliqui ad hostium castra transferint, sed & aliarum diuersarum religionum; neque propterea illæ condemnandæ, neque iste adeo seuerè traducendus, ut quidquid mali fuerit in discipulis, illi affigatur. Verum est dixisse Apostolum ^a se *confundi in discipulis*, quos ex Galatis erudiuit, quia ^b *vituperium discipuli, detrimentum est magistri: & c detrimentum discipulorum, confusio & opprobrium est magistri, sicut profectus eorum gloria est preceptoris*. Aliud est tamen ut propter discipulos magister erubescat, aliud ut cum eisdem in errore consentiat. Petrus Apostolus scribit ex epistolis Pauli ^d *quædam difficilia intellectu indotetos & instabiles deprauasse ad suam ipsorum perditionem*; quare hæretici ^e *pro sua ignorantia & inconstantia libidine per vim illa detorquent*; & cæco furore ^f *deprauati ab itinere recto cælestes litteras corrumpunt, & nouam sibi doctrinam sine vlla radice ac stabilitate componunt*. Nulla Pauli culpa, quod eius doctrina abusi sint Sectarij, neque huius authoris crimini debet adscribi illud, in quo alij errauerunt, dum ^g *unusquisque pro suo arbitrio modulatur, quæ accepit*, neque sano sensu, quo tradita sunt, construxit: quamuis & eiusdem magistri doctrinæ hi possint reuinci, dum in omnibus & per omnia promptissimam voluit Ecclesiæ Romanæ eiusque Præfectis obedientiam præstari, quam tamen illi negarunt, verbis se discipulos profitentes, factis autem aperte negantes.

XLVIII. Seuerè quidam hunc hominem perstringunt, sed omnibus seuerius Nicolaus Eymericus, & Abrahamus Bzouius. Ille ^h viginti hereses ei affigit, quas industriose distinct; quæ tamen ad vnum dumtaxat caput reducuntur de exprobratione Ecclesiæ Romanæ, quam summè & catholicè semper veneratum fuisse hunc authorem, diximus superius ⁱ, & de qua nihil egit Clemens Quintus in Concilio Viennensi, quantumuis coram eo studiose actum sit de vniuersa Petri doctrina. Deinde aliam ei adscribit circa paupertatem Christi, & Apostolorum, de qua nihil omnino scripsit, exortaque est hæc controuersia aliquot annis post eius mortem sub Ioanne XXII. Deinde omnes errores Begardorum, Beghinorum, & Fraticellorum, quos ad quinquaginta quinque enumerat, huic etiam attribuit ^k, cum de hæresibus ibi relatis nihil omnino author scripserit, & post eius mortem exortæ sint hæ sectæ sub prædictis nominum appellationibus. Et sane inter ea quæ ille pro erroribus transcribit, quædam ita longe absunt ab hæresi, ut sanam potius contineant doctrinam & expresse doceantur à S. Thoma ^l, uti est illud: *Quod Religiosi assumpti ad Episcopatus, teneantur ad votum paupertatis, de quo paulò ^m superius*, & *Quod Minores nihil possint habere in peculiari, vel in communi, & his similia*. Tertio alibi eundem exagitat ⁿ tanquam hæreticum, eiusque ossa ex mandato Clementis VI. ait ^o fuisse combusta; sed alibi refert eius commentator Franciscus Penna ^p eum hoc tribuere Ioanni XXII. (à quo etiam ipse Eymericus dicit libros eius fuisse prohibitos) attamen dubium superesse, an ossa fuerint concremata, quia constitit eum subiecisse libros suos correctioni sanctæ matris Ecclesiæ, atque ita haberi in tribus codicibus seu exemplaribus MSS. Directorij. Abrahamus Bzouius ^q sub Innocentio III. de eo agit, transcribitque quæ habet Prateolus; deinde post annos centum & plures sub Ioanne XXII. iterum de eo sermonem instituit ^r refertque ex Eymerico viginti duas hereses, quas diximus in Directorio industriose enarratas.

XLIX. Mirum etiam in modum errant circa huius viri ætatem aut tempus, quo vixit. Bzouius uti nunc diximus Prateolum ^s sequens sub anno 1199. de eo agit sub Innocentio III. & iterum anno 1325. sub Ioanne XXII. Nicolaus Eymericus ^t sub Clemente VI. in prouincia Narbonensi eum insurrexisse scribit. Huius commentator Penna eum emerxisse ait temporibus Cœlestini III. circa annos Domini 1220. & Cœlestini huius iussu fuisse combustum & exhumatum; in quibus valde errat, tum circa ætatem Petri Ioannis, ut mox ostendemus, tum circa Pontificatum Cœlestini, qui creatus est Ponti-

a Galat. 4.

20.

b Ambros.

l. i. de offic.

c. 41.

c Claud. AL.

rifiodor. in

c. 4. ad Ga-

lat. & habe-

tur to. 9. l. p.

Bibliot. Ver.

Patr.

d 2. Pet. 3.

16.

e Athan. ep.

ad Ammon.

f Lactan. l.

4. c. ultimo.

g Tertul. de

præscript. c.

42.

h Aliqui indi-

gne eum tra-

ducunt.

h Direct. In-

quis. 2. p. 99

i Hoc anno

n. 30.

k Ibid. q. 142

l S. Thom.

2. 2. q. 185.

ar. 8.

m Hoc an.

n. 36.

n Direct. cit.

q. 38.

o Indid. q.

26.

p Penna in

comment.

2. p. Schol.

30.

q Bzouius

an. 1199. n.

39.

r Item anno

1325. n. 8.

s Prateolus

l. 14. hæresū

verbo Petr.

Ioan.

t Direct. cit.

c. 15.

u Quo tempore

floruit.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. AN. 3. OCCID. AN. 6. NORVM AN. 90.

sex anno 1191. seditque annis sex, ante Innocentium III. ex quo consequenter irrationabile fit, quod de exhumatione iussu Cœlestini subiungit. Sanderus reponit sub Innocentio IV. & anno 1242. Sixtus Senensis vixisse ait anno 1400. Tanta est in hac re discordia ut admirationem ingerat lectori, nec non occasione iudicandi non adeo exactè res eius discussas fuisse ab iis, qui eum indignè traducunt, sed cœco affectu, & nullo labore authorem sequutos Eymericum, errasse valde in erroribus, quos adscribunt, & in tempore quo summa inconstantia vixisse recensent. Atque sane si hic hæreticus esset, siue potius, uti vult Bzouius^a hæresiarcha, non omitterent Pontifices, quos eum condemnasse scribunt hi authores, siue Cœlestinus ille III. siue Clemens V. aut VI. siue Ioannes XXII. illius memoriam condemnare, seu nomen exprimere, sicuti communiter factum est cum aliis hæreticis, & fecit Innocentius III. quando librum Ioachimi Abbatis condemnauit, quâ ratione constaret clarius, quo tempore vixit, & an vere Pontifices eum hæreticum fuisse iudicarint.

^a Bzouius
proximè ci-
tatur.

Relegatur ab
eo hæresis ca-
lumnia.

Ad hæresim
requiritur
pertinacia.

^b August. 4.
con. Dona-
tist. cap. 6. &
ep. 164.

D. Tho. 1. p.
q. 32. art. 4.
Sanchez la-
tissime l. 2.
de præcept.
decal. c. 7.

Farinac. de
hæres. q. 178.
n. 16. & seqq.
Castro de
hæres. lib. 1.
c. 9.

^c C. damna-
mus de sū.
Trin & fid.
cathol. c. vn.
cod. tit. in 6.
& Clem. vn.
cod. tit. 2. q.
3. c. dixit A-
postolus &
ibid. q. 1. c.
schisma.

^d Aug. epist.
162. in prin-
cip & habe-
tur 24. q. 3.
c. dixit Apo-
stolus.

^e Idē lib. 18.
de ciuit Dei
c. 51.

^f Medina de
recta in Deū
fide lib. 5. c.
72.

Nos vero certum tempus, quo floruit, annos ortus, initiationis, & mortis suis locis L, dedimus, ex quibus constabit, quantum circa eius ætatem errauerint prædicti authores. Hoc ipso anno quinquagenarius mortuus est, sepultusque honorificè Narbonæ. Inuidia & maleuolentia aduersariorum traductum; necnon ob multam ignorantiam atque pertinaciam eorum, qui se illius iactabant sequaces infamatum, inde euidentius colligitur, quod toties ab æmulis vocatus in iudicium, semper indemnis euaserit, neque à Pontifice Nicolao IV. qui eius gesta & doctrinam iussit examinari, neque in plenis comitiis generalibus Ordinis, in quibus diligenter eius causa fuerat discussa, grauem aliquam reportarit sententiam. His adde, quod Clemens V. qui quædam ex iis, quæ ei fuerunt imposita, in Concilio Viennensi definiuit, veluti illud de anima rationali: An sit corporis forma? An virtutes infundantur in baptismo? De vulnere laterali CHRISTI, neque verbum egit de viro hoc, neque authorem aut pertinacem defensorem harum constituit opinionum; tum propter variam hominum de eo opinionem, quibusdam Sanctum, aliis aliter acclamantibus: tum quod ei constiterit ex ipsis libris atque ex vltima fidei professione, nihil horum pertinacius defendisse, sed omnia correctioni sanctæ matris Ecclesiæ ex animo subiecisse. Huiusmodi autem minime hæresis nota afficiendos, constans est^b omnium doctrina, & habetur ex ipso iure canonico^c; atque ex communi hæresis definitione, qua dicitur: *Error intellectus voluntarius, contra aliquam fidei veritatem, cum pertinacia assertus ab eo, qui fidem recepit.* Non sufficit itaque hominem in errorem humanâ labi caligine, ut extra communionē fiat rectè credentium, aut turpis hæreseos labem incurrat, nisi admonitus nolit resipiscere, aut prudens & sciens catholicæ contraire persistat veritati. Ita grauitè docuit Augustinus^d. *Qui sententiam, inquit, suam quamuis falsam, atque perversam nulla pertinaci animositate defendunt, præsertim, quam non audaciâ præsumptionis suæ pepererunt, sed à seductis atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, querunt autem cautâ sollicitudine veritatem, corrigi parati cum inuenerint, nequaquam sunt inter hæreticos deputandi.* Nisi itaque ad errorem voluntarium temeraria præsumptio, & malitiosa accedat pertinacia, hæresis non completur malitia: ^e *tunc enim, qui morbidum aliquid prauumque sapiunt, hæretici sunt, & foras exeuntes in exercitiis habentur inimici, quando correcti, ut sanum rectumque sapiant, resistunt contumaciter, suæque pestifera & mortifera dogmata emendare nolunt, sed & defendere persistunt.* Dum itaque quis sensui adhæreat Ecclesiæ, & illum suo velit proponi, ab ea nullatenus recedere iudicabitur, neque quidquam contra eum potest definiri, qui non aliud animo conceperat, quàm quod Ecclesia iuberet teneri. Grauitè & doctè in hunc sensum Michaël Medina^f. Huic sanctæ Ecclesiæ quisquis indiuiduè cohæserit, etiam si à recta catholicæ fidei norma per ignorantiam declinare contigerit, nullum detrimentum accipiet. Exemplo nobis est Agrippinus Carthaginensis Episcopus, immo totum illud Africanum Concilium, quibus, quod contra Ecclesiasticas regulas, & statuta maiorum hæreticos baptizandos esse placuisset, quod tamen id non cum Ecclesiastica iniuria & contradictione probassent, sed quod ita humanæ rationis iudicio sibi videretur, damnato dogmate absoluuntur Magistri. Neque enim quisquam erit tam audax, ut sanctissimum Cyprianum CHRISTI celeberrimum martyrem, qui eidem Con-
cilio

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1297. ANNO 3. OCCID. ANNO 6. NORVM AN. 90.

cilio interfuit cum cæteris, verè alioqui Ecclesiasticis Patribus, damnatos, decernat. Exemplo etiam nobis esto; & ante hos quadringentos annos Ioachim Abbas, cuius sententia etsi Ecclesiastico sensui aduersa, in Concilio generali damnetur, ipse tamen hæreticæ labis iudicatur immunis; nimirum, quòd firmissimam hanc Ecclesiasticæ fidei stationem non deseruerit, neque obfirmato animo aduersus Ecclesiasticam fidem docuerit. Plenæ sunt hisce exemplis Ecclesiasticæ historiæ. Qui ergo nihil petulanter dixit, aut pertinaciter defensusit; sed tùm calamo ad calcem omnium librorum, tùm voce animam Creatori redditurus, profitetur & protestatur fidem & doctrinam se tenere Ecclesiæ, neque ulli se adhærere opinioni tenaciter, neque ex fide præter eam, quam credendam inconcussa proponeret veritatis columna sancta mater Ecclesia, nequaquam degeneris filij nomen, aut turpem hæretici meretur censuram.

L I. Ne vero ego videar difficilem assumpsisse prouinciam, & singularem posuisse conatum in eo defendendo viro, quem alij condemnant, & præsertim Directorium Inquisitorum grauiori perstringit censura, aliorum proferam testimonia, qui hominem nedum non condemnant; sed & mirificè commendant. Angelus Clarenus^a author coæuus & Petro huic familiaris, insigne de illo hoc habet elogium: Fuit, inquit, PETRVS IOANNIS mitis, mansuetus, humilis, deuotus CHRISTO, & Matri eius & S. FRANCISCO, sapiens sapientia cœlesti, facundus & eloquens inter omnes sui temporis homines, & supra multos coætaneos suos, repletus sapientia spirituali, & diuina cognitione, & gratia & virtute, & amore sui Ordinis, compassiuus, pius, condescendens aliorum infirmitatibus, discretus, prudens, sollicitus etiã supra vires ad omne bonum: Multa vtilia docuit, & necessaria ad euitandum spiritualia pericula, & ad confurgendum ad vera & nouissima bona.] Petrus Rodolphus^b virum vocat magnæ prorsus subtilitatis, & eruditionis; subiungitque eum ita respondisse suæ doctrinæ calumniatoribus, vt nemo potuerit tantæ reluctari sapientiæ, aut resistere spiritui, qui in eo loquebatur: Ipse enim, inquit, erat tanquam lux in lucem reducens dubia; ideo eum æmuli insequiebantur acerbè: nam verum est illud

Somma petit liuor, perflant altissima venti.

Eximium Doctorem & Sanctum virum appellat Marianus^c summèque commendat passim vbicumque se offert occasio, sermonem de eo instituendi. Chronica Ordinis^d. Erat in conspectu hominum rigidus, moribus, & verbis ponderosus, magnæ indolis & famæ per orbem: Fuit maximus zelator paupertatis, & omnium virtutum, spiritu prophético insuper insignitus. Multi Fratres ei adhæserunt, religiosam eius vitam æmulantes. Qui dum videret consodales ad laxiorem viuendi normam declinare, pati non potuit, quin in eos palam inueheretur, vnde & sibi peperit molestias plurimas & persecutiones. Fuit hic mirabilis ingenij, scripsit postillas in vniuersa Biblia, &c.] Henricus Willot^e. Vir magnæ prorsus subtilitatis & eruditionis, Baccalaureus formatus, &c. Sixtus Senensis^f, PETRVS IOANNIS ORD. MIN. Baccalaureus formatus Sorbonæ Parisiorum, postillas scripsit in omnem fere diuinam scripturam.] Ipse author Directorij Inquisitorum in codicibus MSS. quos Peña^g commentator citat; vocat Lectorem famosum in Theologia, & liber Firmamenti trium Ordinum^h, Doctorem diuinum. S. Antoninusⁱ semel atque iterum de hoc homine, de molestis his controuersis, & eius doctrina agit, neque tamen in aliquo eundem condemnat, imò ait, eum suo Ordini satisfecisse, nec repertum fuisse schismaticum, aut rebellem: Valdè eum commendat Vbertinus^j prædictus in prologo Arboris vitæ crucifixi, licet in aliquibus dictis vel sententiis eius, se eundem sequi nolle profiteatur, etenim aliquando bonus (inquit) dormitat Homerus, neque omnibus omnia data sunt. Eundem inter Scriptores Ecclesiasticos præter Sixtum Senensem & Willotum citatum connumerant absque vlla nota aut cautela addita læsæ vel suspectæ fidei Franciscus Gonzaga^k, Antonius Posseuinus^l, & Fabianus Iustinianus^m.

L II. His prolixiùs, sed necessario productis pro asserenda hominis innocentia, ne per vniuersas traducatur ætates; ad ea quæ sub hoc anno gesta sunt orationem reduco. Obtinuerunt quædam per hæc tempora domicilia Minoritæ; & sanè præcipuum illud Araceli in Capitolij Romani vertice erectum, non nisi hoc anno à Bonifacio Pontifice

Aliorum de Petro Ioan. elogium.

^a Claren. in quinta tribul. Ordin.

^b Rodul. de Scriptor. Minorum.

^c Marian. c. 14.
^d Chronic. Min. 2. par. l. 5. c. 23.

^e Villot. in Athenis.
^f Sixt. Senen. l. 4. Bibliot.
^g Penna cit.

^h Firman. 3. Ord par. 3.
ⁱ Anton. tit. 24. c. 9. §. 11. & 13.
^j Vbertin. de Casale.

^k Gonz. l. p. Chron.
^l Posseuin. in appar.
^m Iustin. l. 3. de sacra Script.

M m m eisdem

ANNO CHRISTI 1297. BONIFACII VIII. ANNO 3. ADOLPHI IMPER. OCCID. ANNO 6. RELIGIONIS MINORVM AN. 90.

a Bzouius an. 1297. n. 8.
b Ciaccon. in Bonif. VIII.
c An. 1251. n. 37.
Gonzag. in prou. S. Bonau. con. 12.
Con. Barri. Con. Beneuenti.
Rodul. fol. 276. & 281.
Con. Saxi Corbarij.
Con. Marsala.
Con. Hannoueri.
d Krant. in Metropoli. lib. 8. c. 59.
Mon. Noui Castri.
Stemmata Lothar. tomo 5. c. 77.
Gonzag. in prou. Franc. monast. 5.

e An. 1279. n. 28.

Privilegia Minorum.

Privilegia Clarissarum.

f An. 1296. n. 19.

eisdem concessum scribunt: ex plano tamen errore, Bzouius^a & Ciacconus^b, cum in huius tomi limine^c ab Innocentio IV. ante quadraginta & plures annos datū productis concessionis instrumentis largius probatum sit, & per annos sequentes sæpius occurrat memoria Fratrum Minorū in æde Aracæli commorantium. Conuentus Barri super Albam Lingonēsis diocesis oppidi ante plures annos inchoatus studio cuiusdā deuoti Minoritæ, & Ecclesiā adiūctā per Iacobum de Montier, qui ad aram maiorem sepultus est anno 1289. honorificentior effectus, hoc ipso anno complementum accepit, per deuotissimum virum Patritium Lambretum de Auberina & eius consortem. Et ante hunc annum constructos conuentum Beneuentanum in regno Neapolitano, & Saxi Corbarij in Ducatu Vrbinate docent vetusta illorum locorum monumenta; sed & Marsalæ citra Farum in Sicilia in promontorio Lylibitano alterum sub hoc tempore præextitisse constat ex hoc Epitaphio: *Donna Aldisia de Mizzina sepulta est hic, cuius anima requiescat in pace: Anno Dom. 1297.* Et in oppido Hannoueri prouinciæ Saxoniæ & Custodiæ Halberstatensis obtinuisse Fratres domicilium sub Episcopo Mindensi Conrado II. refert Albertus Krantzius^d. Obiit autem hic Conradus an. 1295. cum annos tredecim absoluisset in Pontificatu.

Hoc ipso anno intra moenia Noui Castri Ducatus Lotharingiæ & Tullensis diocesis, urbis percelebris, monasterium Clarissis ædificari curauit Fredericus (Gonzagæ Ferricus) huius nominis secundus, eius coniux Margarita, Theobaldi Campaniæ Comititis ac postea Nauarræ Regis filia, Lotharingiæ Duces, qui filias duas Margaretam Colonia, & Agnetem in Monasterio Longi Campi S. Claræ Instituto consecrarunt. Prima disciplinæ regularis magistra euocata est ex monasterio S. Catharinæ Pruuiensi. Dotarunt monasterium annuis redditibus prædicti, quorum successores Theobaldus II. & Rudolphus donationem omnem monasterio factam ratam habuerunt, additis insuper aliis beneficiis. Theobaldum Ecclesiam extruxisse, eandemque consecrasse Ioannem Tullensem Episcopum anno tercentesimo supra millesimum refert Gonzaga. Sed vel eam non construxit Theobaldus, vel in consecrationis anno error deprehenditur; Neque enim Fredericus, Theobaldi pater, obiit ante annum 1303. neque Theobaldus ante illum annum Dux est renunciatus. Verè Episcopus tunc erat Ioannes Cierkenfis Lotharingus, qui Conrado Probo Minoritæ, de quo supra^e egimus, successit, diemque clausit extremum anno 1305. Nisi fortasse illud hic supersit effugij, quod Theobaldus ante adeptum Principatum Ecclesiam extruxerit; quā ratione fieri posset ut à Ioanne tunc consecraretur.

Propter varia diffidia, & contentiones, quæ oriebantur ex discordibus electionibus, præcepit hoc anno Bonifacius, ut nullus religiosus Ordinum Mendicantium, electioni, postulationi, prouisioni, seu vocationi de se factæ in discordia ad aliquam extra sui Ordinis administrationis prælaturam præstare posset assensum absque speciali Sedis Apostolicæ licentia, *Quorundam oculos.* 4. Kal. April. Dedit etiam Pontifex litteras ad Abbatem monasterij S. Prosperi & alios, ut pro ampliando Minorum conuentu Rheginensi in Æmilia inducerent Sorores S. Petri martyris Ord. Prædicatorum ad vendendas eisdem quasdas possessiones. *Exposuerunt nobis.*

Ad instantiam nobilis viri Ioannis de Procida datis litteris ad Cardinalem Landulphum Apostolicæ Sedis Legatum in regno Neapolitano quædam ordinauit circa regimen monasterij S. Laurentij Salernitani, de quo egimus anno superiori^f. *Dudum ex relatione.* Kalendis Martij. Atque his similes alias dedit litteras ad Ministrum Ordinis Minorum prouinciæ Terræ laboris. Dedit etiam hoc anno Cardinalis Protector Mattheus Rubeus Vrsinus binas litteras ad Ministrum generalem, & Prouinciales, quibus eis curam commisit Clarissarum, formamque præscripsit regiminis. Eas in Pontificio dabimus regeſto.

ANNO

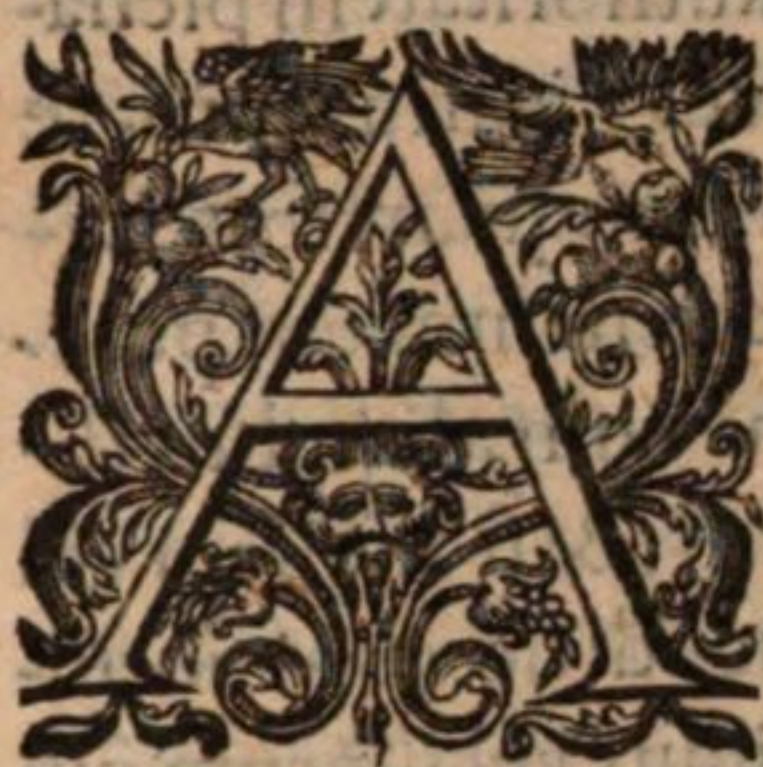
ANNO CHRISTI 1298.
BONIFACII VIII. AN. 4.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 7.
RELIGIONIS MINORVM AN. 91.

ARGVMENTVM.

Pro compescendis bellorum tumultibus, inter Gallum, Anglum, aliosque Principes exortis; mittuntur Gandauum Pontificis legati Generales Praefecti Minorum & Praedicatorum. Inſtituuntur Inquiſitores Minoritæ in partibus Seruiae, Ruſſiae, Dalmatiae, &c. Creatur Cardinalis Fr. Gentilis de Monteflorum, ſacri Palatii Apoſtolici lector, ſuntque alij duo Minoritæ Epifcopi; ex quibus alij excitant Principes Catholicos vt opem ferant rebus Syriae deſperatis. Moritur S. Ludouicus frequentibus clarus miraculis. Seuerè animaduertit Pontifex in B. Iacoponum Tudertinum, cuius vita prodigioſa refertur. Multiplicantur conuentus & priuilegia.

I.



ANTE duos annos PHILIPPVS GALLORVM REX, ægro ferens animo Guidonem Flandriae Comitem deſpōdiſſe Philippam filiam ſuam Eduardo Galenſium Principi, Eduardi Anglorum Regis filio, ſuſpectaſque & inuiſas habens Guidonis opes, & contractam cum inimico affinitatem; diſſimulato dolore eum cum vxore blandis ad ſe verbis Corbolium accerſit; deinde obiecto eis hoc crimine, vtrumque mali doli inſontem, neque quidpiam tale timentem Lutetiam Pariſiorum duxit, ac in arce Lupara recluſit. Tandem pacificante inter eos Pontifice, ac fideiubente Amadeo Comite Sabaudiae, Guido cuſtodia liberatur, quibuſdam ſtatutis legibus, ſed eā præcipuā, vt filiam illam Eduardo Principi deſponſam, Regi obſidem faceret. Abductam per regioſ Legatos virginem Lutetiam, ingenti cum dolore parentes relinquunt, inſtanter mox repetunt, nihilque intentatum relinquunt vt eam à captiuitate liberent. Dum nullas ſibi preces nec artes proficere videt Comes, armis agendum cenſet, iſto fædere cum Eduardo Anglo Gallo vehementer inſenſo, Adolpho Cæſare, Ioanne Duce Brabantiae, Eduardi genero, & Guidonis ex filia nepote, Henrico Comite Barenſium, Eduardi etiam genero, & Alberto Auiſtiae Duce. Ioannes Hannoniae Comes Galli partes tutabatur; qui copioſo exercitu contra Guidonem mouit, multamque intulit moleſtiam, & detrimentum copias adhuc auxiliares confæderatorum expectanti. Pacificendæ itaque in turbulento, & incerto rerum motu erant induciæ, etiam Anglo exhortante, ab Octobri medio aduſque Kalendas Decembres: Sed authore Carolo Claudio, Siculo Rege, prolongatæ ſunt vltra biennium; interim controuerſiæ omnes Bonifacii Pontificis arbitrio decidendæ committerentur. Hoc itaque ineunte anno menſe Ianuario miſit Bonifacius Gandauum IOANNEM MINIVM à Muro Miniſtrum Generalem Minorum, & NICOLAVM BOCASINVM à Taruiſio Magiſtrum generalem Prædicatorum, qui inducias confirmarent, & ſolidius ſtabilirent, necnon obducendæ pacis rationes aliquas inuenirent. In hiſ aliſque ſibi commiſſis grauioribus negotiis ita prudenter & laudabiliter ſe geſſerunt, vt vterque ab hoc ipſo Pontifice ad Cardinalatus dignitatem poſtea ſint promoti.

II. Non neglexit pariter BONIFACIVS fidei augmentum, vel religionis læſæ vindictam; inſtituit enim Inquiſitores ex Minoritis in partibus Seruiae, Ruſſiae, Dalmatiae, Croatiae, Boſnae, atque Iſtriae, datis ad Miniſtrum prouinciæ Sclauoniae litteris ſequentibus.

DILECTO FILIO MINISTRO PROVINCIALI ORDINIS Fratrum Minorum in adminiſtratione prouinciæ Sclauoniae.

[Licet ex omnibus mundi partibus; quæ Chriſtiana religione cenſentur, teneamur ex officiij debito extirpare lethiferam peſtem hæreticæ prauitatis, in partibus tamen Seruiae, Ruſſiae, Dalmatiae, Croatiae, Boſnae, atque Iſtriae, prouinciæ Sclauoniae, imminet no-

Annales Flā
driæ l. 10. ad
an. 1295. &
ſeqq.
Reſ Flādria
valde turbā-
tur.

Eas cōponunt
Generales
Prædicat. &
Minorum.

Inſtituuntur
Minoritæ In-
quiſitores in
Dalmatia,
Ruſſia, &c.

Reg. Vatic.
n. 143.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

bis hæc sollicitudo propensius, vbi eandem pestem propter malitiam temporis, quæ in detrimentum fidei Catholicæ peruersa germina germinauit, ex euidencia operis & famæ notitia præsensimus abundantius succreuisse. Cupientes igitur in dictis partibus & in Archiepiscopatibus Duracen. Antibaren. Ragusino, Spalaten. & Iadren. & diocesis suis per aliquos de Fratibus tui Ordinis partem super hoc nostræ sollicitudinis adimpleri discretionis tuæ per Apostolica scripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus de consilio aliquorum Fratrum ipsius Ordinis, eligas duos de Fratibus ipsius Ordinis, tuæ administrationis, idoneos ad huiusmodi opus dominicum exequendum, eisque in virtute obedientiæ districtè Apostolica præcipere autoritate procures, vt Inquisitionis officium in locis prædictis contra hæreticos credentes, fautores, defensores, & receptatores eorum iuxta formam in aliis Apostolicis litteris expressam, quæ Fratibus prædicti Ordinis Inquisitoribus huiusmodi prauitatis in eisdem locis deputatis autoritate Apostolica, vel in posterum deputandis, non expressis aliquorum nominibus super exequendo dicto Inquisitionis officio destinantur, exequi studeant diligenter. Nos enim prædictos duos Fratres, quos ad hoc elegeris, & vtrumque ipsorum præfatum officium exequi iuxta formam in litteris ipsis expressam, ac ipsos illam potestatem & auctoritatem plenarie habere volumus; quæ in eisdem litteris continentur. Si vero tu, vel Vicarius tuus, te absente, aliquem Inquisitorum huiusmodi ex aliqua forte causa nonnunquam forte videris amouendum, ipsum amoueatis, & substituatis loco illius alium, quem similem potestatem & auctoritatem habere volumus, quoties vobis deliberatione cum aliquibus discretis Fratibus dicti Ordinis præhabita hoc fore videbitur faciendum; & si aliquem vel aliquos Inquisitorum ipsorum decedere forte contigerit, nos substituendi de consilio aliquorum discretorum Fratrum eiusdem Ordinis alium, vel alios loco illius vel illorum qui decesserint, ita quod huiusmodi substituti eisdem omnino auctoritate, & potestate fungantur, tibi, dictoque Vicario si tu absens fueris plenam, & liberam concedimus tenore præsentium facultatem. Datum Romæ apud S. Petrum tertio Kalend. Maij, anno 4.

Alia rescripta ad Inquisitores.

a Epist. 324. b Epist. 348.

Alia insuper inuenio huius anni rescripta ^a ad Inquisitorem hæreticæ prauitatis in prouincia S. Francisci circa bona cuiusdam Ciuis Spoletani in hæresim lapsi per Fratrem Andreæ Inquisitorem confiscata, filiis innocuis reddenda; & alia ^b ad Fratrem Adamum de Cumis Inquisitorē in prouincia Romana, deliberando ab omni molestia Ioannem Feraloca Ciuem Vrbeuetanum, quem iam absolutum ab hæresi, quam incurrit, declararunt Angelus de Reate, & Fr. Leonardus de Tybure eiusdem in hoc officio prædecessores, licet eum in iudicium vocauerit eorundem successor.

Fit Cardinalis F. Gentilis de Mote florum.

Habita deinde ordinatione in quatuor temporibus Decembris Reate creauit Presbyterum Cardinalem tit. SS. Siluestri & Martini Fr. GENTILEM DE MONTEFLORVM Picenum Ordinis Minorum Theologum, & lectorem sacri Palatij, in quo officio successit Fr. Ioanni de Muro ad Generalatum assumpto, qui sub Clemente V. vt tunc dicemus, præclaris functus est legationibus. Sed & hic Fr. Gentilis in eodem officio lectoris sacri Palatij successorem habuit Fr. Reginaldum prouinciæ S. Francisci. Promouit etiam ad Episcopatum Redonensem in Britannia Aremorica sub Archiepiscopo Turonensi per mortem Gulielmi *de la Rochetanguis* F. IOANNEM DE SAMESIO suum Pœnitentiarium multis functum præclare legationibus in obsequium Ecclesiæ Catholicæ, de quo sæpius egimus superius ^c, quem etiam Pontifex anno sequenti, vt tunc ^d referemus, transtulit ad Ecclesiam Lexouensem. *Inter cuncta*. 5. Kalend. Aprilis. Ad Ecclesiam Ortanam in prouincia Romana, & ditione Pontificia per mortem Bartholi Episcopi vacantem assumpsit F. LAVRENTIUM DE VELLITRO. *Etsi de cunctis*. 5. Non. Octobris.

Fr. Ioan. de Samesio Episcopus Redonensis.

c An. 1290. nu. 1. & An. 1297. n. 20. d An. 1298. n. 3.

Fr. Laurentius de Vellitro Episcopus Ortanus.

e An. 1294. n. 10.

Senibat Rex Armenia perit sibi succuri.

f Reg. Vatic. epist. 261. 3. Non. Oct.

Quæ superius diximus ^e de vsurpato, & erepto fratri suo Haytoni Minoribus adscripto, regno Armeniæ per Senibat, mihi confirmat Pontificium diploma ^f huius anni, ad eundem scriptum, quo Bonifacius ait se illius nuncios & litteras recepisse, quibus significat vexationes & angustias sui regni, & molestias, quas ipse patiebatur, cui & Terræ sanctæ vt succurreret, scribit se excitare quotidie pes suas litteras Angliæ & Galliæ Reges vt necessarium hoc subsidium transmittant; inter quos tamen diuturnum dissidium, & inimicitias seminasse communem dicit humani generis inimicum. Sed potiores tunc fortassis molestiæ erant fratris sui Haytonis, qui amissum regnum aduocatis confederatis iuste repetebat.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. ANNO 4. OCCID. AN. 7. NORVM AN. 91.

VI. Non alio, quam hoc anno obiisse S. LUDOVICVM Episcopum Tolosatem, mox vno atque altero efficaci probabo argumento, si prius diuersas aliorum de hac re sententias præfigam. Anno 1295. decessisse scribit Petrus de Natalibus^a; Anno 1297. mortuū aiunt Author^b vitæ eiusdem apud Sedulium, Bartholomæus Pisanus^c & Baronius^d; Anno vero 1299. Firmamentum Trium Ordinum^e, Marcus Vlissipponen.^f & Breuiarium Minorum^g. Demum anno altero longe posteriori obiisse necesse est vt affirmant, qui ætatis suæ anno 33. fati concessisse dixerunt, quos statim referemus: At nonnisi hoc ipso anno defunctum credere duo præ cæteris me mouent; Primum omnes ferme (præter Surium^h & Petrum de Natalibusⁱ, quibus accedere videtur Claudius Roberti^k, qui ad trigessimum tertium peruenisse conscribunt) viginti trium annorum, & sex mensium fuisse dicunt, quando extremum diem obierat: At si ex anno 1275. & mense Februarij eiusdem anni, quo natum scribunt meliores authores, connumeraueris, in hunc annum mortis tempus incidisseprehendes. Secundum, quod author ille coæuus, & familiaris, quem supra^l diximus eius vitam scripsisse, asserat duobus dumtaxat annis, & decem mensibus vixisse postquam è custodia liberatus est. Ostendimus^m vero secundum melioris notæ, & bonæ fidei authores in mense Octobris anni 1295. libertate donatum, à quo tempore vsque ad mensem Augusti huius anni illud tempus interlabitur: Quare firmiter dixerim nonnisi hoc anno defunctum.

VII. Postquam itaque Deus Optimus Maximus ad sui honorem, & Christianorum bonum, lucernam illam positam super candelabrum vt omnibus luceret, qui in Ecclesiæ domo sunt, per varias regiones circumduxisset, quasi quandam Israëliticam arcamⁿ ad fidelium confirmationem: visum tandem est illi LUDOVICVM admodum adolescentem, traducere ad optimam vitam, in quo emicuit semper singularis gratia Dei. Omnes ipsum videre desiderabant, vultu angelico decoratum, factis mirificum, conspicuum honestate. Mira inerat amænitas faciei & pulchritudo in fronte, in oculis, in toto corpore habitare videbatur humanitas: mel in lingua, in pectore candor & simplicitas. Formæ gratia, & honestatis omnium oculos in se conuertebat, angelum arbitrantium potius quam hominem. Pulcherrimo erat corpore, & aptissimâ compositione membrorum: sed longè pulchrior moribus & sanctitate. Tangebantur eius exemplis omnes: tam purâ vitâ, tantâ modestiâ & humilitate, maximâ pietate in re diuina; feruido dulcique sermone apud omnes gratiofo; igneis concionibus. Simulacrum iure dixerim omnis virtutis, adolescentem talem, genere tam sublimem, filium Regis: cuius ætatem non opes, robur, pompa sæculi; sed pietas, patientia, contemptus sæculi, calidæ preces, diligens industria, abstinentia & continentia, disertæ & salubres conciones, Euangelica paupertas, humilitas Christiana, grauitas, charitas in proximos, iustitia & omnes coronæ omnium virtutum ornabant, vt se per omnes numeros hominibus in illo ostenderent.

VIII. Itaque luce suâ Orbem cùm illustrasset, imminente transitu eius ad Patrem cælestem, post multas peregrinationes in aliorum bonum; reuertens ad Tolosanos suos è Catalonia, vbi sororem Reginam inuiserat (quo tempore præsentem F. Bernardo Peregrino Episcopo Barcinonensi Minorita consecrauit Ecclesiam Minorum S. Nicolao dicatam Barchinone vt diximus alias^o, licet error irrepsit in notis & pro 1247. scribendum fuerit tum apud Gonzagam, tum illo loco citato 1297. vel potius 1298. de quo admonitum velim lectorem) Tarascum venit, vbi corpus S. Martæ, hospitalitate^p in CHRISTVM illustris, quiescit. Illic vir sanctus iam nunc cælesti accipiendus hospitio, in laudem hospitæ CHRISTI insignem habuit concionem. Inde arcem petens, quæ Brincola dicta, febre corripitur, quâ consumptus est. Et diuinitus certior vitæ finis, studiose parat se ad mortem. Totus itaque erat in prece, assiduus in contemplatione rerum diuinarum. Admonitiones sacras, & pias libentissimè audiebat: & quotidie iuxtim se faciebat sacrificari. Quod aliquando futuri sumus, præmeditabatur, nec velimus nolimus, abesse longius potest. Ita venientem mortem hilaris excepit, quod se rectè ad illam composuit. Ego, inquit fratri socio, morior: & gaudeo quasi terram videns, venturusque in portum ex longa nauigatione huius vasti, & vndosi maris, quod mihi diu in votis fuit: & optatum mihi exposituro hoc graue onus, quod humeri mei ferre recusant. Occupationes illæ me nimium destinent, & deripiunt, vt mecum esse nequeam, nec pro meo arbitrio, Deo & mihi vacare.

M m m 3 Vero

Mortuus S. Ludouicus.

a Petr. de Nat. l. 7. cap. 77.

b Anonym.

c. 19.

c Pisan. cit.

d Baron. ad

19. Aug.

e Firmam. r.

par. in me-

mor. ord.

sub 15. ge-

ner.

f Marc. l. 6.

c. 12.

g Breuiar. in

die octaua

lect. 5.

h Sur. ad 19.

Aug.

i Petr. cit.

k Claud. de

Episc. Tolo-

sa.

l An. 1275.

n. 4.

m An. 1295.

n. 4.

n 1. Reg. 8.

Pulchritudo

corporis S. Lu-

douici.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

Vero verius est, Episcopalem dignitatem, non tam grandis esse nomen honoris, quam oneris. In portum cum appulero, onus exponam.

Deuote sus-
cipis saluta-
re viaticum.

a Ex Test.
S. Franc.

Psal. 14. 7.
Moriens au-
xilium ex-
poscit S. Ma-
ria.

b Pisan. cō-
for. 8.
Facies cœli-
tus accendū-
tur in eius
exequiis.
Fertur per
Angelos in
cœlum.

c Robertus
à Silicio in
serm. S. Lu-
dou.

Breuiar. Mi-
nor. citat.
Conspicitur
in gloriosa
forma.

Iuuenis an-
nis, senex
moribus.

d Sap. 4. 9.
e Seneca de
consol. ad
Mart. 2. 3.

f Ind. 13.

Vita brevis
sat longa ad
bene viuen-
dum.

Pro Christiano, & Catholico ritu, sacramenta Ecclesiastica sibi iussit administrari IX.
ipso die festo Assumptionis B. Mariæ Virginis. Et si vero languore grauissimo adeo ex-

tenuatus esset, vt præter cutem, & vix ossa hærentia nil haberet: tamen dominico
CHRISTI corpori, quod præco Christiano more adportabatur, honorem debitum
voluit exhibere: cum mox è lecto surgens iuit obuiam CHRISTO, tum genua flectens
ad altare, sumpsit deuotione maxima Christianæ salutis certum, fidumque viaticum.

Triduo antequam moreretur, vltimum suæ vitæ diem prædixit. Quinta decima vale-
tudinis die, cum ex hac vita abiit, post longas orationes in lecto paululum residens

oculos figebat in cœlum; & precabatur assidue in hæc verba, *Adoramus te CHRISTE,*
& *benedicimus tibi: quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* Item illud Psalmi;

Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine. Salutationem quoque ad
beatissimam Virginem Matrem continenter frequentabat. Rogatus, cur toties repe-

teret, Cito moriar, inquit, & B. MARIA iuuabit me. Atque ita obdormiuit in Domino
integrâ mente, certis sensibus quartodecimo Kalendas Septembris Feria secunda.

Facies illius solito videbatur pulchrior, nec mortuus, sed dormire. Sepultus est Massi-
liæ apud Fratres Minores, prout testamento suo ipse instituerat in medio chori, magni-

ficè peractis exequiis: Sed dum sacrum funus^b ex prædicta arce Brincolæ Massiliam
portaretur, visi sunt de cœlo radij instar lancearum ad sacrum corpus descendere, &

extinctæ faces in viâ cœlitus accendi: Deinde visus est^c ipse B. LVDOVICVS à quo-
dam religioso Fratre à multitudine magna Angelorum in paradisum deferri, voce

magnâ clamantium: SIC FIT SERVIENTI DEO IN MVNDITIA ET PVIRITATE.

Conspectus est paulò post à fide dignissimis viris, qui se eum vidisse testati sunt in
Ecclesiæ choro, supra summum altare, formâ quâ notus erat, Pontificio ornatu, eoque

splendidissimo, facie admodum lætâ & serenâ, felicitatem beatitudinis æternæ signi-
ficante; quæ omnium piorum desideratissima est alba meta. Admodum iuuenis obiit

B. LVDOVICVS ætate; sed probitate morum mature senex, numerum annorum ope-
rum multitudine superauit. Canus non crinibus, sed sensibus: senex meritis, nō annis^d.

Aetas senectutis, vita immaculata. Totius vitæ decursus fuit viginti trium annorum vti di-
ximus, & sex mensium. Nihil mirum si parum vixit, qui breui tempore multum vixit,

amplissimam fecit paruam metam, bene vsus, quam accepit. Cito peruenit ad cul-
men, quod alij tardè consequuntur. *Quidquid^e ad summum venit, ad exitum prope est. Eri-*

pit se aufertque ex oculis perfecta virtus, nec vltimum tempus expectant quæ in primo maturuerunt.
Ignis quò clarior fuit, citius extinguitur.

Quartum decimum annum iam agere cæperat, cum obses mitteretur in Hispa-
niam pro patre; ibi hæsit annis circiter septem, à liberatione vixit plus minùs duobus

annis, mensibus decem. ^f *Consummatus in breui expleuit tempora multa: placita enim erat*
Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Et verò quàm diu

vixeris non refert, si rectè: cum breue tempus ætatis, sat sit longum ad benè honeste-
que viuendum. Non est positum vitæ bonum in spatio vitæ, sed in vsu, atque ita fieri

potest, vt qui diu vixerit, parum vixerit, siue potius mortuus fuerit diu. Vt satis vixe-
rimus, nec dies faciunt, nec anni; sed animus pietate & religione repletus. Ante mor-

tem curauit pius hic Pontifex sancte viuere, vt bene moreretur. In vere iuuenili fecit
fementem: iam messem immortalitatis. Igitur quamquam initio florentis ætatis ere-

ptus; quantum ad gloriam, longissimum æuum peregit, cuius memoriam excipient
omnes anni consequentes; præsertim ex præclarè gestis in Pontificatu, & commissæ

sibi Ecclesiæ prudenti regimine. Neque est cur quispiam admiretur ad hanc digni-
tatem euectum in tam iuuenili ætate annos duntaxat agentem vnum & viginti; nam

vltra merita & nobilitatem paternam, tanta erat in adolescente morum maturitas, vt
grandævis viris posset comparari. Contigit aliquando tales esse, & tam cordatos

adolescentes; vt si ad Episcopale munus euehantur non derogetur muneri, quia non
vita respicitur, sed virtus desideratur. Paulus Apostolus Timotheum Episcopum crea-

uit adolescentem, atque adeo adolescentem, vt eius rei gratia contemni periculum
fuerit,

IV

IX.

X.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. MYKONAN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

fuerit, & ne fieret, scribit: ^a *Nemo adolescentiam tuam contemnat: voluit enim vt ^b etatis defectum indolis magnitudine, morumque grauitate suppleret, atque ita nullus eum adolescentia causâ contemneret, verum admiraretur magis.* Sanctus etiam Remigius Episcopus Remensis ^c creatus est anno ætatis suæ vigesimo secundo.

XI. Multis magnisque miraculis mox à morte tum ad eius sepulchrum, tum alibi voluit Deus sancti Præsulis virtutem & pietatem demonstrare. Tot ac tanta sunt, vt si singula serius & prout ab aliis referuntur, velim enarrare, verear ne multam ingeram Lectori molestiam. Præcipua referam sub compendio, cætera suis ordinibus distincta videri poterunt apud Henricum Sedulium. Plures mortuos vir sanctus ad vitam reuocauit: sex commemorat Ioannes XXII. in bulla Canonizationis; septem Bartholomæus Pisanus; duodecim referuntur ^d in Breuiario Minorum, plures nos hic commemorabimus. Quidam Massiliensis fratrem suum germanum forte occiderat, deinde ob homicidium à Iudice capite plexus est. Mater dum tristitia funera filiorum in templo S. LVDOVICI ponerentur, voto concepto in Sanctum pro vita filiorum, capite decollati, vnde cæsum erat, se ponente, vtrumque filium viuum recepit. Vir nobilis in Apulia ^e immerito suspendio adiudicatus, cum ter suspensus, tertio etiam rupto laqueo decidisset illæsus, patrociniò S. LVDOVICI seruatus, dimissus est incolumis. Perottus puer septennis ^f nouenaria febre mortuus, ad patris flebiles voces, & preces emissas ad S. LVDOVICVM dum funus efferretur, repente reuixit. Domina Sanctia à Tribula enixa femellam mortuam, dolensque potissimum animæ damnationem, votum suscepit in Sanctum orans, vt vel tantisper vitæ reddatur, dum posset baptizari. Reuiuiseit puella & baptizata duodecim diebus nihil accepit alimenti. Rursus orante matre, vt si ei viuendum esset aliquantulum acciperet lactis, comprehendit statim mamillas, & ad mensam superuixit.

XII. Alazaria Lombardia dum gestaret filiolum in vlnis, casu grauiissimo puella collisa, moritur. Mater freta auxilio S. LVDOVICI, precata est pro vita chari pignoris. Sanctus LVDOVICVS sibi deuotam exaudiens, mortuam filiolum resuscitauit: non solum, sed & ipsam matrem à surditate, quam morbo contraxerat, liberauit. Denique abunde subministravit ei lac, quo caruerat duobus puerperiis. Margarita vxor Cicardi Massiliensis reperit filiolum suum Bertrandetam infantulam mēis vnus mortuam in lecto: cuius os & nasus cum repletus esset sanguine, opinabantur oppressione vel ictu, quod plerumque fit, extinctam. Mater vocatis amicis flebiliter lamentabatur, inuocans pro filia vitam potentiam S. LVDOVICI, cunctis similiter supplicantibus. Puella caput cœpit mouere, aperire oculos, consecuta vitam & sanitatem.

XIII. Rixendis vxor Domini Comparati è ciuitate Carpentina, emissio voto quod inuiferet nudis pedibus sepulchrum Sancti viri, filiam conculcatam, & fracto collo mortuam viam ab omni collisione sanam recepit. Bellioda Aquensis filium octennem, extra lectum noctu factum, & mane mortuum humi repertum, facto voto S. LVDOVICO sanum & vegetum domum reduxit, dicentem se vidisse S. Episcopum se sanantem, & optima quæque suadentem. Massilieta Massiliensis peperit filium mortuum; mater magna deuotione implorat virtutem S. LVDOVICI pro filij vita. Portatur, ipsa volente, ad Ecclesiam vt baptizaretur. Et licet sacerdote ipso iudice videretur mortuus, tamen baptizatur, id multis petentibus. Baptizatus oculos aperit, & ad matrem reportatus, quasi iam in partu editus, ^g *primam vocem similem omnibus emisit plorans.* Pontius Durandus habitans iuxta ædem S. Mariæ ab aquis, filium habuit diuturna febre consumptum ac mortuum. Pater inuocato S. LVDOVICO, ex voto quem plorabat mortuum, recepit viuentem. Margareta Viella Massiliensis nutrierat puerum, qui mortuus est. Illa recolens miracula S. LVDOVICI, vouet sepulchrum visitare, candelam ceream offerre cum frumento pro pueri salute. Puer qui obierat mortem nocte mediâ, reuixit in aurora.

XIV. Beatrix Portamira ab Aquis filiam habuit Alazariam nomine, quæ prægnans, de asino cui infederat, cecidit, & grauitè læsa abortiuit, mortuâ enixa masculum: deinde etiam mortuam femellam, liuido corpore, & vt videbatur, brachiis contractis. Abortiuo puellæ projecto in angulum stabuli, mater huiusmodi verbis, poplitibus flexis, &

a 1. Timot.

4. 11.

b Chryso.

hom. 13. in

hunc locū.

c Baron. in

notis ad 1.

Octob.

Multi flo-

ret miracu-

lis.

Plures resus-

citat mor-

tuos.

d Pisan. cō-

for. 8.

Duos Fra-

tres reuocat

ad vitam.

e Anton. tit.

24. c. 4. §. 2.

f Sedul. cap.

20. §. 1.

Puerū etiam

septennem.

Puellā item

mortuam, vt

baptizetur.

Nec rō alias

duas.

Item alia

vita reddi-

tur.

Quatuor re-

suscitat pu-

erulos.

g Sap. 7. 3.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

In abortiuo
grāde mira-
e sum.

Duas puel-
las resusci-
tat.

Item ado-
lescentem,

Et puellam
alteram à
morte libe-
rauit.

Maria. c. 15.
Legen. MS.
Marcus cit.
c. 16.

Puer ab equo
conculcatus
reuiuiscit.

Massam in-
formem for-
mas & vi-
uificat.

Item alium
frustratim
cesum.

Aliū reuo-
cat ex tu-
mulo,

Sibi conse-
crato vitam
impetrat,

Et cuidam
equiti.

Tribus item
alijs.

magno fletu, precabatur; S. LVDOVICE te rogo, vt quemadmodum me capitis dolo-
re liberaſti, ita me nunc exaudias, & ſicut te vidi viuentem, ſic puellæ huic vitam do-
nes. Promiſit etiam ſepulchrum eius inuiſere, & offerre cereum. Sic illa puella abie-
cta in ſtabulum, reuixit, & baptizata ſuperuixit ad quatuor circiter menſes. Filia Ray-
mundi Vitalis vehementiſſimā vi febris abiit à vita. Amita eius Catharina Beſteria
magnā pietate puellam commendauit patrocinio S. LVDOVICI, cuius beneficio ad
vitam rediit. Adam Auinionenſis bimulam filiam habuit, quæ poſt grauem infirmita-
tem mortua eſt. Pater cum voto opem poſtulans S. LVDOVICI pro vitæ filiolæ ſic
rogabat; S. LVDOVICE, redde mihi filiolum meam viuam & incolumem, quam à te
precibus obtinui: te oro vt vitæ redditam rurfus accipiam. Quod ſi mihi præſtiteris,
tumulum tuum adibo oblatum ceream imagunculam. Patris voto filiola aperiens
oculos, vitæ reſtituitur, & valetudini. Ioannis Imberti à Tarafco, Auinionenſis diœce-
ſis, filius Poretus grauiſſimā febre, & copiā vermium vitam cum morte commutauit.
Pater domum veniens certior factus mortis filij, cum voto eum commendauit S. LV-
DOVICO, atque mox rediit ad vitam. Raymunda Maſſilienſis dum brachijs geſtaret
in ſolario filiolum, contigit prius cadere paruulam, & deinde matrem ſuper filiam.
Paruula læſa eſt valde, ceruicem fregiſſe videbatur, iam iam moritura, cum pater eius
Petrus Raymundi, ſuſcepto voto in Sanctum nullā morā interpoſitā vitam impetrauit
filix, & incolumitatem.

Eques quidam laxatis habenis obuium fortuito puerum proſtrauit, vngulisque equi XVI.
conculcauit, ita vt omnino exanimem reddiderit. Viſo miſerabili euentu in terram
proſiliit eques, puerulumque colluſum & collo conſractum vlnis exceptum S. LVDO-
VICO flens & orans commendauit, ſtatimque puer reuixit; & ab omni malo liber
euaſit. Nobiles quidam coniuges prope Maſſiliam longo tempore infœcundi magnā
efficaciā petierunt à S. LVDOVICO prolem ſibi concedi. Concepto mox fœtu no-
uem decurſis menſibus mulier maſſam carneam edidit informem. A parientis ocu-
lis abſconditam obſtetrix ſepeliri curauit: Volente tamen matre partum ſuum con-
ſpicere & ad importunas eius preces re omni relata, adhuc illa in ſuo deſiderio perſi-
ſtente, exhumatus fuit fœtus informis, quem cum manu recepiſſet S. LVDOVICO
piè cum lacrymis obtulit, obiecitque Dei opera eſſe perfectæ, atque eius meritis con-
ceſſam ſibi illam prolem, quam tamen expectabat potiùs ad ſolatiū & gaudium, quàm
ad horrorem & luctum; nihilque proinde ſe dubitare quin beneficium compleret,
formam hominis obducens, & animam inducens maſſæ illi à ſe conceptæ. Non priùs
dixit marito, & vndecim matronis præſentibus, quàm caro illa conuerteretur in pue-
rulum pulchrum, primos emittentem vagitus. Alia ſimili præmiſſâ prece concepit, ſed
poſt nouem menſes tranſuerſus in vtero fœtus mortuus fruſtratim educitur. Reaſſum-
ptis aliquantum viribus, & animo, puerpera ſuas preces ad S. LVDOVICVM primi be-
neficij authorem, cum lacrymis effudit, factumque vt ſtatim inter ſe partes coirent,
efformarentque formoſum, & animatum infantulum.

Alij prope Maſſiliam facto voto de honorando Sancti viri ſepulchro prolem obti- XVII.
nuerunt, ſed votum reddere neglexerunt. Septennis factus filius cœpit grauiter infir-
mari, atque parentes vota multiplicare. Contempſit ingratorum vota Deus ad maio-
rem ſui ſerui commendationem, donec puerulus expirauit. Fertur inuitis parentibus
ad ſepulchrum, ipſis tamen clamantibus, & confidenter opem implorantibus S. LV-
DOVICI. Non tamen erat vox neque auditus, donec ipſo inferretur tumulo cadauer,
quo tempore immiſſa anima puer reuixit, & parentes vehementer obiurgauit propter
ingrati tudinem, ſuamque mortem aſſeruit illius peccati fuiſſe ſupplicium. Aretij in
Tuſcia enixa quædam filium mortuum S. LVDOVICO commendauit, & conſecrauit,
modo reuiuifceret. Ad vitam reſgreſſus, vocatus eſt à Sancti nomine, & Minorum am-
plexus eſt Inſtitutum. Vir quidam nobilis dum equum conſcenderet, territū animal
& in furorem actum equitem vno implicitum pede in ſtapia vel ſubice pedaneo per
abrupta & faxea traxit, vngulisque collitit. Inuentus mortuus à parentibus & ſeruis
dum tertio efferretur die ad ſepulchrum, reuixit, neque vllum tot cicatricum & vul-
nerum quæ acceperat, in eo remanſit veſtigium. Præter hos mortuos reſuſcitatos puel-
lam

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

lam biennem, alteram septennem, puerum item quinque annorum mortuos ad vitam reuocauit.

XVIII. Accipitrarius cuiusdam Regis Lusitani falconem nutrebat, quē Rex summo in pretio habebat. In cuiusdam diei diluculo inuenit per fasciolas tibiales pendentem, & semimortuum, duxitque ad conuentum Fratrum Minorum Bejæ, siue Pacis Iuliæ, vbi coram altari S. LVDOVICI dum oraret pro vita volucris, illa inter manus expirauit. Ira & indignatione commotus super altare proiecit mortuam, & Regi per duas leucas Hispanicas inde distant non sine metu omnem narrauit euentum. Sed dum Rex animo in hominem commouetur, ecce per fenestram falco aduolat, & accipitrarij brachio requieuit.

*Accipitrem
mortuum re-
suscitat.*

XIX. Præter hæc quæ de mortuis resuscitatis retulimus, alia supersunt enarranda de liberatis à summo vitæ discrimine. Ad ipsam illam Pacis Iuliæ urbem magnum recepit huius viri sancti meritis beneficium Dionysius etiam Lusitaniæ Rex, cui coniugem datam diximus^a Elizabetham Aragoniam S. LVDOVICI consanguineam, & affinem, quæ semper in ore ferebat miracula ab eo patrata, & Regi fidem minime adhibenti sæpius suggererat. In siluam, Iuliæ Paci vicinam, Rex venaturus contendit, cum in media solitudine stipatoribus destitutus in vrsu incurrat, qui ingenita feritate in Regem insiluit, medium complectitur, totum impedit, & equo deturbat; strato manu altera dirus insultat, altera equi habenas torquet. Rex se aperto vitæ discrimini obiectum perpendens, LVDOVICI quamuis fero, recordatus, suppetias ardentem implorat. Ille Monachi habitu & pontificia tiara insignis, subito affulsit & turbato Regi, Quid hic, inquit, tibi est negotij? pugionem educito, & vrsu contrucidato. Dionysius animo redintegrato, dexterâ, quam expeditam mox sensit, expeditum ferrum extrahit, & in sinistro vrsi armis defigit; & monstro profligato, equoque conscenso ad suos impiger erumpit. Procedenti fit obuius agricola toruus & caperatus. Rogat, cuias esset? Ille se asserit esse oppidi illius incolam, in quo hominibus, cælitibusque infesto Regi prandium parabatur; Dionysius iterum quærit, quid à Rege incommodi accepisset? Oppidanus honestum aliquem minoris subfelli hominem ratus, respondet. Cocus ille, cui delegata est cura Regem cibo excipiendo, vaccam, tres arietes, gallinas totidem, ab inuito per summam iniuriam, & nec dato saltem teruncio, extorsit, dictitans, in Regis vsum hæc fieri, qui terrarum DEVS sit. Regem, Regisque satellites malæ diræ, mali perdant dæmones, quando rem meam perditum miserunt, & me in abruptam desperationem impulerunt. Dionysius hominem solatur, & secum in pagum deducto veritatis certior redditus, omnia reddi curauit, & cæteris quibus sui causa aliquid esset damni irrogatum. Deinde nequam illum mensæ præfectum sagittis confici iussit, vt cæteris præconio esset, nulli impunè futurum, si Regis autoritate à quopiam, nedum ab egentibus agricolis, aliquid per fraudem expiletur. In prodigij monumentum visitur hodie in Pacensi vrbe, in Minorum cœnobio à Rege sacellum DIVO LVDOVICO SERVATORI DICATVM.

*Marc. citat.
Marian. cit.
Vasconcel.
in Dionys.
rege Lusit.
a An. 1282.
n. 13.
Regem Dio-
nyssi à sum-
mo liberat
periculo.*

*Punit ille se-
uerè agricola
expilatores.*

XX. Miles quidam Lemouicensis dum in calamitosa, & exitiali discordia Guelforum & Gibellinorum sub vna parte mereretur in Italia, & armenta bouum deprædaretur, ex insidiis insilierunt in eum quinquaginta milites aduersæ partis, quibus circumdatus in certo vitæ discrimine rogauit S. LVDOVICVM, vt suo sibi vellet adesse patrocínio. Apparuit ei statim vir Sanctus, & illæsum per hostium medium, ad suorum phalanges deduxit incolumem. In eodem bello potens quidam heros, Baro de Bautio sagitta à Gibellino sub oculo ad occiput vsque transfixus, & à medicis audiens certo moriturum si extraheretur sagitta, preces efficaces ad sanctum virum effudit, qui misericordia motus, sagittam à parte posteriori, seu ab occipite leniter extraxit, nullo relicto vulneris vestigio. Oppidani castri Serauallis diocesis Pistoriensis in Tuscia, ab hostibus obsessi, cum iam nulla superesset spes euadendi irrumpentibus in castrum inimicis die 19. Augusti, conuocatis presbyteris, & clero ad illorum exhortationem voverunt se S. LVDOVICI natali, quod in illum incidit diem celebraturos, si ab hostium liberarentur oppressione. Mirares; statim vir Sanctus apparuit super mænia, tantamque indidit obsessis virtutem, & obsessoribus formidinem, vt his profligatis illi victores euaserint. Quo deuincti miraculo, quod promiserunt in hodiernum vsque diem fideliter obseruant. In illa Hispaniæ regione, quæ Castella vetus nominatur, per campos Villalpandi, & Villæ nouæ adeo grassabantur

*Marian. cit.
Legen. MS.
Alios liberat
à presenti vi-
te discrimi-
ne.*

ANNO CHRISTI
1298.BONIFACII VIII.
AN. 4.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.RELIGIONIS M
NORVM AN. 91.

grassabantur in segetum perniciem locustæ, ut verè pestis vel flagellum à Deo immissum videretur. Vnanimiter oppidani voverunt S. LVDOVICO, cuius paulò antea defuncti tunc recens & celebris erat memoria, ut si ab immundis & noxiis his animalibus suos agros liberaret, quotannis ad conuentum Fratrum Minorum Villalpandi cereum offerrent 25. lib. in eius honorem. Sequenti die vir Sanctus plurimis conspicientibus apparuit Pontificalibus indutus campos benedicens, & baculo locustas & bruchos abigens, donec omnes effugauit. Hoc beneficio astricti per viginti annos continuos cereum promissi ponderis obtulerunt. Deinde ex consilio & assensu Fratrum votum commutarunt, Sancto viro sacellum ædificantes, & illius diem festum perpetuo celebrantes.

Multa alia
eius miracu-
la.

Plurima alia vir sanctus perpetravit miracula, quæ largius per partes deducta refert XXI. Henricus Sedulius; claudos vel impeditos sex restituit; podagricos seu chiragricos duos sanauit; febrientes tres curauit; duobus surdis auditum; mutis tribus loquelam; cæcis quatuor visum restituit; amētes & insanos octo, mentis compotes fecit; naufragos duos è præsentis periculo mirabiliter eripuit; epilepticos duos; atque alios octo à variis morbis & incommodis saluti restituit.

Puniuntur
destrahentes
eius prodigiis.

Erant tamen, qui tot sancti viri prodigiis detraherent, sed non impunè. Gaufrida XXII. Massiliensis cum aliquando videret S. LVDOVICI monumentum magnâ fidelium deuotione frequentari, & honorari multis donariis: nec rarò à sua consanguinea Richarda, eiusque matre Beatrice visitari; quod ipsa Richarda ad eius sepulchrum à tiliarum infirmitate liberata fuisset: prorupit in huiusmodi verba blasphema, Citò Fratres Minores hunc ut sanctum colere cæperunt, ut rem augeant candelarum & donariorum oblationibus, & vos quidem eum sanctum asseritis, & facere isthæc miracula; ego vero non credo; neque illi, aut eius miraculis quicquam defero. Absit ut illi quicquam donem, aut aliquem exhibeam honorem. Talibus verbis, leuatâ manu aduersus eius sepulchrum, sanctum virum despexit. Impia mulier à piis cognatis grauiter obiurgatur: nec tamen desit maledicta talia in sanctum euomere. At vero paulo post, ut se recepit, cogitat S. LVDOVICVM, si beatus & sanctus esset, pœnam à se posse reposcere. Si, inquit, intra triduum oculis priuatæ & aspectu, tantum etiam dolorē meo capiti immittat, ne queam dormire, credam LVDOVICVM esse sanctum. Tertiæ diei summo mane, horribiliter incipit laborare ex oculis, qui prominebant è cauernis suis, nec poterat quicquam videre: atque ipse vultus, ceruix & totum caput sic transuersum actum est, ut monstrum videretur admodum deforme; & quidem triduo acerbissime cruciabatur. Vexatione igitur intellectum dante, peccatum confitetur, & voto factò S. LVDOVICO, liberatur ab omni dolore & deformitate, præterquàm quod dextro oculo cæca permāsit. Gulielmus à Mosato similiter aliquando subsannans miracula beati viri, Amodò, inquit, pro nihilo putabuntur sancti reliqui: iste enim omnia facit. Mox ultio diuinitus blasphemum consequitur: Nam illud os eius impium statim torquetur in partem posteram, ne amplius loqui posset; sed & dexter oculus liquore fluente, & dolore afficiebatur. Nouem diebus in hac pœna exactis, tandem miser culpam fatetur: & sancti potentiam, quam irriserat suppliciter incipit inuocare, ex animo vouens ad sepulchrum eius daturum caput è cerâ, quò etiam peregrinaturus esset. Quod voverat, fecit: & antequam templum egredere-
tur, pristina redditur cōpositio capitis, omni pœnâ sublatâ. Domina Beatrix de Aureolo videns multa ad reliquias S. Viri offerri donaria, candelas, imagines, audiensque quotidie fieri stupenda miracula, nihilominus incredula permanens, omnia contempsit & sannauit. Domum rediens & assidens mensæ panem scissura, pollicem vehementer vulnerat per medium vnguem, ex quo grauissimè affligebatur. Cùm autem sæpius oculos mentis pœna aperit, quos culpa clausit: cognouit hanc esse pœnam suæ temeritatis in sanctum. Itaque suppliciter orat Beatum LVDOVICVM, vouens ei in rei memoriam cereum pollicem pro sospitate. Mox pollex curatur à vulnere & dolore, beneficio S. LVDOVICI.

Cùm plura talia prodigia & miracula fecisse dicitur & varia cōtulisse in male affectos XXIII. beneficia, illud prætereundum non est, quod multorum est confirmatum testimonio: nimirum visitantibus sepulchrum sacri illius corporis, mentem sæpe mutatam in melius, mirabili affectione, cum admiratione multorum. Nec dubium sacris illis reliquiis diuini-

tus

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. AN. 7. NORVM AN. 91.

tus talem efficaciam concessam esse. Atque illud mihi videtur singulare, & digne celebrandum perpetuum prodigium, quotannis patulum & manifestum, quod in monte quodam in Principatu Asturiæ sub ditione oppidi Cangas diæcesis Ouetēsis in Hispania in Oratorio seu Ecclesiuncula in honorem S. LUDOVICI exædificata ipso die, quo eius festum celebratur, concurrente ex vicinis oppidulis, & per illum montem constitutis domiciliis, frequente populo, dum missa celebratur, statim germinant circum circa parietes, & in ipso ostio & vectibus ferreis, & clavis quidam admirandi flores, quibus similes nullibi conspiciuntur, aspectu iucundi, qui tamen expleto sacrificio marcescunt. Decerpuntur dum virent à deuoto populo, & pie seruantur ad morbos varios depellendos. Frequentem habui in Hispania hac de re cum testibus oculatis sermonem, in qua enarranda constanter conuenerunt, atque à viro graui & docto, qui quatuor dierum itinere illuc abiit huius rei dumtaxat conspiciendæ gratia; historiam notarij publici manu scriptam, acceptæ ab aliis relationi omnino conformem accepi. Aliàs opportunius de aliis huius sancti viri prodigiis & canonizatione eiusdem agemus. Scripserunt eius vitam Fr. Franciscus Scarerius Episcopus Segetanus, Fr. Petrus Episcopus Epulanus & Fr. Fortius comites eius indiuidui, Laurentius Surius, Anonymus S. Ludouico æqualis, cuius opusculum cultius & auctius reddidit Henricus Sedulius, Fr. Guilielmus de S. Marcello & alij. Conciones de eodem scripserunt Pelbartus Themesuarius & Robertus de Licio. Depingitur communiter sub infulis Pontificiis, sed veste Franciscanâ, coronâ & sceptro ad pedes proiectis ob rationes à nobis superius^a allatas. Seruantur Senis in conuentu S. Francisci sacra Biblia eius manuscripta, & minio eleganter exornata, quæ dono dedit ipse Fratribus, dum Roma Tolosam proficisceretur.

Admirandæ
flores in eius
die germinant.

Quinam eius
vitam scri-
pserunt.

a An. 1297.
n. 18.

XXIV. Diximus superius^b inuisos fuisse Pontifici Columnenses, eique restitisse in arce Prænestina, quam tamen sub hoc tempore post longam obsidionem, multamque sui exercitus calamitatem & pestem Pontifex quibusdam pactis legibus dedentibus semet viris Principibus, in suam potestatem recepit. Habitabat tunc Præneste B. IACOBUS, seu IACOPONVS à Tuderto per sesquiannum, vbi sub dura illa obsidione palam increpare, & condemnare non destitit acta quædam Bonifacij Pontificis, & turbulentum vel calamitosum regimen Ecclesiæ, scriptis etiam more suo rythmis, illo præcipue, quo generaliter reprehendit omnium statuum defectus; & incipit: *Piange la Chiesa, piange è dolura*; licet eius interpretes compositum putet post mortem Benedicti XI. eo quod viduatam dicat Ecclesiam. At non de morte corporali ibi intelligendus est; sed de spiritali morum in prælatis; etenim omnes tam sponsum, quàm fratres, quàm filios & nepotes se perdidisse conquerentem fingit Ecclesiam, videlicet; quia non tales habebat, quales volebat moribus & sanctitate decoros, eo modo quo sanctus Bernardus^c de suo tempore scripsit: *Diximus quales in via hac qua ambulamus, vellemus habere duces, non quales habemus. Longe dissimiles experimur. Non omnes sunt amici sponsi, quos hodie sponsæ hinc inde assistere cernis, & qui (ut vulgo aiunt) eam quasi adextrare videntur. Pauci admodum sunt, qui non quæ sua sunt, querant ex omnibus charis eius.* Quare hoc ipso tempore Canticum hoc edidisse scribit Marianus: necnon alterum, quo peculiariter & expresso nomine ipsum Bonifacium assumptâ nimia, vel quæ sanctis hominibus inest, licentiâ, acriter obiurgat; cuius initium (etsi inter ea quæ nouiter excusa circumferuntur Iacoponi opera non inueniatur) refert prædictus author. O! PAPA BONIFACIO. *Quanto ai giocato al mondo?* Propter hoc commotus Pontifex in eadem Prænestina vrbe illum tetro carceri mancipauit, vinculis ferreis adstrinxit, & ad vitam in pane tantum & aqua transigendam condemnauit. Causam hanc ipse indicat in Cantico, quod incipit^d: *Che farai fra IACOPONE?* vbi ait. *Fui al monte Palestina; Anno è mezzo in disciplina: Pigliai quiui la malina; Onde n'haggio questa prigione.* In quo etiam egregie & facetè satis describit qualiter cum eo agebatur in carcere. Adhæc adde quod Bonifacium sibi in minoribus valde addictum in Pontificatus limine ita offenderit; quod dum Pontifex statim à sua creatione videret in somnis magnum æramentum seu campanam absque rhopalo vel malleo vniuersum orbem complectentem, idque præter alios B. IACOPONO significaret, & adderet non sine omni prorsus mysterio se insigne hoc spectrum patentius & attentius vidisse; Ita somnium interpretatus est IACOPONVS. Sciat Vestra Sanctitas se per nolanam illam significari, per eiusdem

b An. 1296.
n. 11.

B. Iacoponus
acriter repre-
hendit acta
Bonifacij, sed
non impune.

c Bern. ser.
77. in Cant.
in princ.

d B. Iacopo-
nus lib. 1. Sa-
tyra 16.

Interpreta-
tur somnium
Bonifacij.

ANNO CHRISTI
1298.BONIFACII VIII.
AN. 4.ADOLPHI IMPER.
OCCID. AN. 7.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 91.

dem vero magnitudinem, potentiam & authoritatē Pontificiam ad vltimos fines terræ pertingentem designari: Caueat autem ne per mallei aut linguæ, vt vocant, carentiam, in te argui aut reprehendi velit Dominus defectum boni operis, aut inopiam boni exempli, quo per totum mundum debes resonare. Non æquē aut bene tulit hanc interpretationem BONIFACIUS; dissimulauit tamen propter viri sanctitatem, licet manserit altā mente repostum, quod de sua, & aulicorum vita liberius eidem proposuit.

Patria & parentes Iacoponi.
Marian. l. 4. c. 2.
Marc. lib. 6. c. 3.
Ioā. Baptist. Possuin. de Sanct. Tudert.
Rader. in vider. par. 2. c. 3.
Pisan. confor. 8.
Rodul. fol. 109.
Vxorē piā duxit.

Vigesimus erat hic annus in Religione Minorum transactus, quo eum carcere re-**XXV.** clusit BONIFACIUS, retinuitque dum ipse vixit in Pontificatu; quare opportunē vitam, & quæ hucusque in Religione gessit, hic enarrabimus. Natus est in Vmbria, ciuitate Tuderto P. M. LX. ferme dissita ab Vrbe, nobili cū primis familia Benedictorum, vulgariter hodie *Benredettoni*. In baptismo Iacobi nomen inditum; sed ex contemptu IACOPONI nomen adhæsit. Ab ineunte adolescentia iuris se ciuilis prudentiæ impense dedit; in cuius cognitione tantum promouit, vt Doctoris appellatione publice condecoratus, Aduocatum strenuē in foro, vti erat iuris consultissimus, causasque ageret: Enimuero cum esset ipse rei faciendæ agendæque apprime intentus, honores etiam, nominisque splendorem sequeretur, ambiret luxum, insuper & res humanas vtraque (quod aiunt) manu complecteretur, & artes, fraudesque vulgo notas probè calleret, diuino prorsus consilio matronam lectissimam generis nobilitate, omnibusque virtutum ornamentis, & rara præcipue in Deum religione vxorem duxit; quæ vt marito, omnia tum vana & profana cogitanti morem gereret, pro generis & fortunæ splendore mundum muliebrem adhibuit vt æqualibus non inferior appareret.

Interim haud oblita Dei, corpus arte contenteque habuit, & sub velo ambitiosi
cultus cultissimas animi virtutes occultabat.

Cilicio induta moritur.

Ex illa sumit Iacopus occasionē melioris vitæ.

a 1. Cor. 7. 14.

Mundū conemnit.

Interim haud oblita Dei, corpus arte contenteque habuit, & sub velo ambitiosi **XXVI.** cultus cultissimas animi virtutes occultabat. Cæterum forte die quadam cum pluribus matronis nobilibus, viro haud inuito, ad ludos solemnes inuitata spectaculum faciebat, cum in ipso voluptatum illarū, & theatralis applausus feruore, luctuosum quid quod publica gaudia contaminauit, præter vota contigit. Pegma quod spectatrices infederant, repente collapsum corruit, & omnem illum fœminarum gregem vnā ruinā oppressit, aliis varie vel obtritis, vel caput, brachia, crura læsis, illæsa nulla, exanimatis multis, inter quas IACOPONI coniux continuo loquendi facultate destituta obmutuit, nec multo post vitam desit. Maritus accepto de vxoris discrimine nuncio, anhelans aduolat, spirantem adhuc offendit; vestem moribundæ, vt fieri amat, ad meatus animæ laxandos diffibulari conanti cum voce non posset, manu obsistit, ne in oculis omnium deuelaretur. Ille arreptam inter brachia in separatam conclaue deportat, pectusque nudat; cum ecce sub luxu pretiosæ vestis nudo appressum corpori horridum deprehendit cilicium, cū ad eam diem suam coniugem sicut cæteras fœminas, sensuum illecebris & oblectamentis capi afficique credidisset.

Enimuero vbi se tam certo testimonio animi falsum comperit; attonito similis con-**XXVII.** stitit, arcanam vxoris virtutem, vitæque disciplinam præter opinionem deprehensam secum æstimando. Ex quo tam altæ cogitationes eius mentem occuparunt, & velut defixerunt, vt extra se positus omnibus videretur. Cuius stuporis seu mentis à sensibus auocationis causa minime erat ægritudo aliqua corporis, aut insolens inutilisve animi perturbatio; sed sanctus ille dolor, qui animum sanum vegetumque ac spiritum Deo charum efficit: Proinde nouam quandam sui cognitionem consecutus adeo in CHRISTI disciplina scholæque subtiliter, acutèque philosophari cœpit, vt in virum breui sanctissimum euaserit. Hic sanè dicto illi Apostoli locus esse videtur: *Saluatur vir infidelis per mulierem fidelem.*

Ita serio resipiscens ad Deum conuerso, & intimo cum dolore anteactā vitā in me-**XXVIII.** moriam reuocatā, cum salutis suæ periculum probe cognosset, & quibus circumfusus erat, tenebras conspiceret, omnino vitæ rationes commutare, tantoque deinceps studio sub CHRISTI, quanto prius sub mundi, signis merere statuit, reliquumque vitæ vni Deo transcribere. Ingressus deinde modestiæ viam à litteris & muneribus honoribusque quibus in Vrbe fungebatur, se remouit, nec rei alteri magis dedit operam, quam

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

quàm vt se vinceret, prauasque appetitiones rationi subiiceret, & vitæ superioris peccata expiaret. Quare fortunis suis in egenos distributis vilique centone tectus Sancti FRANCISCI familiæ Tertij Ordinis, nomen dedit, totusque in eo fuit, vti ceu abiectissimus & mortalium omnium postremissimus ab omnibus deridiculo despiciatuique haberetur.

Fit tertij Ordinis S. Francisci.

XXIX. DEI seruus in eo fuit fere occupatissimus, vt ad templa supplicaret, in quibus in genua procumbens vota faciebat, delictaque lacrymis profusis eluebat, aut Urbis vicos obiret, eaque faceret, diceretque, ob quæ derideretur, ac vulgi fabula fieret. Et cognati quidem hanc viri humilitatem, & abiectiōem, seu contemptum erubescētes, quando iam passim ineptè ac stolide facta, dictave IACOPONI in ore omnium versabantur, industriâ quàm maximâ eum ab hoc amentia studio, vitæque genere auertere reducereque ad sapientiam conabantur: At cum animo obfirmatum deprehendissent, seque ludere operam animaduertissent, ab incepto destiterunt, suoque modo moreque eum viuere, apta & inepta agere siuerunt.

Cupit pro stulto haberi.

XXX. Molestis inde interpellatoribus excussis, liberius in sui contemtionem incumbebat, & vt altissima eius iaceret fundamenta, vias modosque persequabatur & amplectebatur omnes, quibus mundo vniuerso vilesceret, & pro vltimo purgamento duceretur. Tuderti cum ludi solemnes publicè summo populi concursu celebrarentur, accensus ingenti feruore (sed quem non nemo furorem principio interpretabatur) sese pubetenus denudauit, instratoque tergo clitellis iumentorum postilena freni vice ori imposita, manibus, pedibusque quadrupedum ritu proreptans, in confertam se spectantium turbam intulit; quo spectaculo tam inusitato, plerique omnes attoniti, & prope externati inter se intuentes, nihil vt si elingues forent, collocti, atque à foro dilapsi ædes suas repetiuerunt, itaque ludi finierunt. Nec vnus omnium fuit, qui risu solueretur, sed admirati omnes hominis nobilitatem, & pristinam fortunam cum præfenti conferentes, factum, studiumque pœnitentis non potuerunt non probare.

Simulat amentiam.

XXXI. Res erat in eo, vt IACOPONI germanus filia nuptias pararet, ad quas propinqui ac necessarii iâ confluerant: frater veritus ne IACOPONVS more suo honores publicos infania simulatione corrumpere, consanguineum misit, qui etiam atque etiâ rogaret, vellet eo die personam sapientis sibi sumere, nec infamiâ suâ nuptiis obstrependo familiæ notam aspergere. IACOPONVS in hunc modum legato respondit: Fratri meo renunciato, quemadmodum ipse suâ allaborat prudentiâ, vt familiam nostram, genusque eo paratu illustret, ita me quoque id ipsum amentia meâ cogitare, moliri: Itaque rem aggressus est: Vestibus se exuit corpusque perunctum in discoloribus lecti plumis circumuoluit, monstrumque horrendum, & supra omnes peregrinas & Africanas feras, in ipsa gaudiorum maturitate, floreque nuptiarum inter suos comparuit; quod adeo displicuit cognatis, vt omni pompâ nuptiali latitiâque solutâ, digressi sint omnes partim pudore suffusi, partim miseratione commoti viri, consanguinei olim tam honorati, in præfens tam abiecti, & contempti, imò qui contemtionem ipsam contemneret.

Nuptias disturbat peregrino spectaculo.

XXXII. Non in hisce dumtaxat rebus de se minime magnificè & humiliter sentiri, seque minimi fieri voluit; sed in aliis omnibus se depressit, & abiect, deditaque operâ omnibus irridendum propinauit ridicula, ridendaque perpetrando. Ea propter passim amens, & cœritus audiebat. Vsq̃ue adeo pueri fannis eum & sarcasmi per compita insectabantur, non illum IACOBVM, quod germanum eius nomen erat, sed contemptè IACOPONVM appellando; quod ipse nomen sibi voluit esse perpetuum. Nec vero vllis conuiciis quidquam, velut Marpesia cautes mouebatur; nec vllâ re magis quàm opprobriis gaudebat; iamque plerique ciues pro deliciis habebant eum animi causa ludum facere, & colloquendo deridere. Quod quidem partim hominum faciebant, illius exagitandi vexandique causa, partim vero ob voluptatem, quâ ex grauibz eius responsis percipiebant; plerumque enim dicta & monita optima de sui suorumque vitiorum cognitione animique submissione, cuius ipsemet facem prælucebat, ad perfectionem assequendam proferebat. Cuius forte Tudertinus par pullorum mereatus fuerat, quos cum domum vellet mittere, IACOPONVM conspicit; eumque vt sibi pul-

Gaudet opprobrijs.

ANNO CHRISTI
1298.BONIFACII VIII.
AN. 4.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 7.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 91.

Domum no-
stram esse se-
pulchrum per
bello facto
monstrat Ia-
coponus.

lis domum suam deferendis gratificetur, orat, qui se verò libenter facturum pollicetur: Cape igitur, ait ille, defer, obsecro; nec mihi imponas velim. IACOPONVS excipit: Mihi tu fido; domum tuam pullos feram. Fide datâ recta ad ædem sacram S. Fortu-
nati, in qua ciuis monumentum suum habebat, se confert, sepulchrale saxum molitur, pullos iniicit, lapidem reponit. Ciuis ad ædes reuenit, pullos IACOPONO commissos desiderat: circumuentum se ratus in forum recurrit; conspectoque IACOPONO, & quid ego, mi vir, nec iniuria verebar, teque pramonui, ne iuxta consuetudinem tuam faceres. At vero ad me culpa pertinet, qui tuo perexiguo cerebro tantum tribuerim, male confusus. Tum verò is mirari se inquit, eum ita sine causa quæri. Vbi ergo, ciuis subiicit, sunt aues tibi antea à me traditæ? Ego verò eas, refert ille, tuo rogatu domum tuam deportaui. Quâ fieri hoc potest? ciuis inquit; inde ego iam proficiscor, teque à se vxor nunquam visum domi affirmat. Hic IACOPONVS; mecum ades, virorum op-
time, iam me tibi obsecutum esse monstrabo. In templum ergo illum deducit, amo-
toque monumenti marmore; Nunquid, amice, inquit, tua hæc est domus? Videris, num tibi mei incusandi fuerit causa? Ciuis nec verbo addito pullis receptis non abs-
que trepidatione, optimis cogitationibus imbutus domum reuertit, considerans vere hoc facto ostendisse Iacoponum domum nostram esse sepulchrum, iuxta illud Pro-
phetæ, & ^a *sepulchra eorum domus illorum in æternum*, nec non iuxta illud Iobi, ^b *Scio quia
morti trades me, ubi constituta est domus omni viuenti.*

a Psal. 48.

12.
b Iob 30.23

Eum, quem diximus, viuendi in quadam infania tenorem, decennium ipsum reti-
nuit IACOPONVS, vili item vestitu contentus; Intra quod tempus incredibilia quæ-
dam cum præclara sui, naturæque victoria facinora edidit, solidum iaciens animi de-
missi, vti ipse in suo canit Odario, fundamentum. Enimuero cognito genus hoc vitæ
non adeo tutum esse, minorique se periculo, & securius obedientiæ imperio, & præ-
scripto victurum, cum B. FRANCISCO amore singulari esset addictus, cuius religio in
mundi despicientia, rerumque cœlestium ardore occupata stabilitaque consisteret, in
Fratrum Minorum familiam se abdere decreuit. Nec illi id impetrare facile, sed ma-
gnæ fuit molestiæ, multique laboris; cunctabantur enim, & aut dubitabant aut graua-
bantur eum in Ordinem suum coaptare, eo potissimum nomine, quod vulgo stultus,
& amens haberetur. Diem ergo ex die trahebant, ambigui consilij, animumque iux-
ta & constantiam eiusdem variè periclitabantur. Interea loci, libellum breuemque
commentarium de mundi contemptu composuit, Fratribusque legendum, & reco-
gnoscendum tradidit, ex quo minime obscure intellexerunt, eum probe sani esse ca-
pitis, Deique insuper instinctu impulsus, veste Ordinis insigni, Ordineque ipso sine ter-
giuersatione donarunt. Dei seruus nobilis erat Iurisperitus & Doctor, magnoque in
pretio & autoritate apud ciues, nihilominus ad Sacerdotij dignitatem euehi se no-
luit, sed demissionis animi studio in laicorum numero vsque recenseri: & quoniam
extra cœnobium stulti vocabulum aut cognomen erat adeptus, eo etiam in vita reli-
giosa ad se magis deprimendum vti voluit: Ideoque libentem volentem IACOPO-
NVM vocitabant.

Fit Minori-
ta.

Remanet in
statu humi-
li.

Seuerus in
seipsum &
durus.

Religionem ingressus in asperimis pœnitentiæ generibus sese exercere institit, ac
si omnes annos priores in honoribus deliciisque traduxisset. Præter inauditam porro
abstinentiam, summo studio monasterij infima vilissimaque munia ambibat, obibat-
que, & quod reliquum ea faciebant tempus, precando trans mittebat. In illud maxi-
mopere incumbere ut IESVM CHRISTVM imitaretur, aduersis omnibus æquo
animo perferendis, ad eamque rem obtinendam, preces ad Deum frequentes funde-
bat, ieiuniaque suscipiebat, quorum pleraque pane & aqua contentus colebat, exolve-
batque: & quemadmodum tanto suo feruore importunus etiam in petendo fuit, ita
& Deum liberalem in concedendo ipsi multo plus etiam, quam postulabat, exper-
tus est.

Perfectâ Dei
& sui cogni-
tionem asse-
quutus.

In tenebrarum silentio precibus deditus, recordatus quod B. FRANCISCVM eâ
nocte, quam in ædibus S. Bernardi de Quintaualle, è suis discipulis omnium primi,
transegit, in illa pia sane meditatione (DOMINE DEVS MEVS, QVIS ES TV, ET
QVIS EGO SVM?) occupatum fuisse, cuius etiam beneficio lumen ad Deum, seque
per

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

pernosendum percepisset, eadem ille cogitatione, precationeque & ipse pariter eandem cognitionem est assecutus, & ex eo die summos in virtute fecit progressus. Cum enim cognosceret Deum summum bonum esse, ipsamque bonitatem, præ omnibus aliis rebus cum amare incepit, idque non inferorum metu, aut cœlestium spe præmiorum, sed ob vnam ipsius infinitam bonitatem, dignissimum utique naturâ suâ amore. Contra oculis in se conuersis, seque vilem, sordidum sceleratumque intuitus; considerans etiam Deum rei tam vilis amore carne se nostra induere, mortemque doloris ignominiaque plenissimam subire dignatum, tanto in se ipsum odio exarsit; tormentum ut nullum, nullamque ærumnam quamuis magnam & grauem suo corpore animoque excipere, ac sustinere, vltroque accersere in se ipsum dubitaret; nec id aliam ob causam tantopere expetebat, nisi ut iustissima de suis sceleribus, quæ ipsissimam vnamque crudelis mortis, quam CHRISTVS seruator in Crucis supplicio subiuit, causam fuisse sibi persuadebat, vindicta pœnaque, legibus debita sumeretur.

*Desiderium
imitandi
CHRISTVM.*

xxxvi. Rogatus olim Dei seruus, quid IESV CHRISTI amore patienti animo sufferre paratus esset? respondit: Ex animi sententia desidero ad CHRISTI amorem summa mentis tranquillitate sustinere in hac vita omnes labores, ærumnas, angores, molestias & dolores, qui verbis exprimi aut animo & cogitatione concipi possunt. Nec id perferre satis habeam: sed & peruelim ut simul ac ex hac vita demigrauero, Cacodæmones animam meam abreptam in horrendum suppliciiis deputatum Inferorum locum deferant, ut inibi pœnas omnes, & meis, & eorum omnium, qui in igne purgante attinentur, atque attinebuntur, ut & æternum condemnatorum, si fieri possit (vti non potest) peccatis debitas animo meo perpeffus diuinæ Iustitiæ satisfaciam. Nónne hoc est cum Moise & Paulo velle anathema fieri à CHRISTO pro Christianis, Paganis, Iudæis, & ipsis hostibus Dei dæmonibus?

*Quantū de
siderium præ
Christo pa-
tiendi.*

xxxvii. Ad hæc IESV CHRISTI amore supplicia tolerarem omnia pro ipsis dæmonibus, paratus ad Inferos ad diem vsque supremum iudicii habitare, & diutius etiam, quam diu videlicet diuinæ Maiestati videretur necessarium. Enimvero præter hæc omnia mihi foret gratissimum, summæque voluptati, si ij omnes, quorum causa ista omnia exantlarem, ante me etiam in cœlum intromitterentur, sicque mihi demum illuc clementer admissio iidem vniuersi congregati obiectarent, mihi se pro tormentis omnibus sua causa subitis nihil penitus debere. Ex animo insuper cupio pro omnibus absque meo emolumento maxime horrenda quæque pati, vna CHRISTI Domini mei æmulandi studio, qui pro nobis tot ac tanta sustinuit, nulla vllius spe præmij, sed ut dumtaxat disceremus, eum nobis in benefaciendo aliis, sine remuneratione esse imitandum. Hic porro obseruandum est eum ista & id genus alia incredibili spiritus feruore pronunciaffe ob sanctum odium, quo IESV CHRISTI causa & amore, se ipsum prosequabatur. Et quamuis ipsas Inferorum pœnas perferre non recusauerit, non tamen vnquam Dei gratia aut amore carere velle.

xxxviii. Luce diuinâ tam copiosè collustratus adeo feruebat Dei amore, uti mente à sensibus alienata esse videretur; interim psallebat, interim plorabat, creberrime autem in suspiria erumpebat. Sæpenumero sese à congressu hominum subducens percurrere acri diuini amoris stimulo incitatus, sibi que IESVM CHRISTVM amplexari, constringereque visus amplectebatur arborem quampiam; vociferans, eumque summâ voce nominibus diuersis inclamans, ingeminando identidem: O IESV DVLCIS; Ô IESV SVAVIS; Ô IESV AMANTISSIME. Amore diuino totus inflammatus hoc modo nimium mitigabat æstum. Diuini quoque honoris tam acer defensor, & propugnator erat, ut periculum nullum ac dimicationem capitis subire vereretur, dum suum diuinâ Maiestatem amissum honorem recuperaret. Vitia reprehendebat libertate admirabili, nec solum æqualium, verum & maiorum: præsertim quando cernebat eos, non quem par erat, Deo cultum religiose præstare: uti & circa ipsum Pontificem Bonifacium Octauum præstitisse diximus superius.

*Ebrius spiri-
tu videba-
tur.*

xxxix. Cum eo persecutionis virtutumque imitator CHRISTI, quo explicatum est, processisset, hostis capitalis totus in eo fuit, ut gulæ vitio expugnatum deiiceret, ingenti cupiditate & orexi vescendæ bubulæ in eo excitata. Cuius petitiones sentiens, caco-

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

*Dolum da-
monis dolo
studis.*

dæmon imponere constituit, simulando triumphari velle. Itaque licet carniū ab-
stinentiam continuam obseruaret, bubulam vt indipisceretur, operam dedit; quam
nactus minime comedit, sed crudam in cella appendit. Quod vt Antagonista Dæ-
mon vidit, magis magisque desiderium edendi in eo accendit: Enimvero ille, prandij
hora appetente, cellam petebat, bubulam contemplabatur; & ore imminens etiam
deosculabatur; quo facto in triclinium cum aliis concedebat; vbi de more pane &
aquâ genium famemque placabat. Hanc porro rem ludūmve per multos continuans
dies infidiatori illudendo ægerrime faciebat. Caro corrupta iam putiscebatur, fæte-
batque. Quam graueolentiam, etsi ipse æquissimis ferret naribus, animoque, ea ta-
men ad cellas Fratrum cæterorum intoleranda deferabatur. Indagare igitur sodales,
à quo tantus fœtor proficisceretur, magna ad deprehendendum adhibita diligentia:
Appropinquantes deinum IACOPONI conclaui, obseruant inde ad alios dimanare:
Credebant hîc in primis eum putidum quid sensus affligendi vincendiue gratia priua-
tim asseruare; voluerunt ergo omnino inuestigare, quid id esset; cellam demum in-
trogredi, id, quod erat, comperiunt. IACOPONVS temporis superueniens ipsis inspe-
ctantibus carnem olfacit, & ceu rem odoratissimam basiat; ob quam rem à Præsede
grauiter fuit obiurgatus, ac pœnæ nomine in locum fœtentissimum deiectus; quam
multam tam læto vir optimus accepit animo, ac tanta habere cœpit voluptate, quan-
ta auarus quispiam Euclio locum thesauro vicinum accoleret. In hac vel sua velut
aula multas DEO laudes ingenti gaudio voce elata decantare instituit: eoque loco
cantilenam illam composuit, cuius initium est; *O giubilo del cuore, che fai cantar d'amore.*

*CHRISTVS
presens præ-
sentem assa-
tur.*

Cum in hunc modum caneret lætitia delibutus incredibili, quod in loco naturæ XL
domandæ accomodatissimo moraretur, vnoque Dei amore captus & occupatus, in
ipso canendi ardore CHRISTVS Dominus (qui suos non prætermittit reuifere ami-
cos, quamuis in contemptis locis attineantur) ei se contuendum præbuit, verbis insu-
per amicis consolatus. IACOPONE CHARISIME, quandoquidem mei amore istac
iniuria nihil moneris, nec hanc odoris grauitatem horres, te vt solarer accessi; posce
quod optas; & impetrabis. Vbi Dei seruus agnouit eum, quem vnice amabat CHRI-
STVM præsto esse, DOMINE, ait, hanc mihi fieri gratiam postulo, vt me in locum isto
longe horribiliorem fœtidioremque detrudas, vt in eo mea possim ritè expiare pecca-
ta, cum hunc parum grauem, & molestum existimem. Ob responsum tantæ demissio-
nis animi, tantâ illum Dominus consolatione perfudit, quantâ nunquam antea perce-
perat. Secundum hoc cœleste visum continue magnâ Dei notitiam tam stupendo
cum amore & suauitate animo retinuit coniunctam, vt extra se eminere crederetur;
ideoque in vna rerum cœlestium contemplatione, alia omnia nihil moratus, acquie-
scebat perlibenter. Iamque assidua humilitatis seu sui despicientiæ studio & exerci-
tatione, ac aduerforū iugi tolerantia ad tam sublimem gratiæ peruenerat gradum,
vt malis ærumnis, tormentisque omnibus quæcumque in vita omni euenire possent,
superior esse videretur. Nec vero vlla res erat, quæ magis illum cruciaret, quam in-
tueri diuinum Numen perpetuo in mundo contumeliis affici, offendique quod abs-
que mœrore & lacrymis non tolerabat. Equidem rogatus aliquando à Fratre quid
adeo lacrymaretur, respondit, Id se eò facere quod *Amor non amaretur.* Consueuerat
præterea affirmare summam beatitudinem & tranquillitatem, qua in hac vita perfrui
possit animus, in eo sitam esse, vt semper in Deo, ac propter Deum occupetur; ad quem
statum gradumue Sanctus hic in vita peruenisse creditur. Cætera quæ supersunt de
hoc homine dicenda ad mortis tempus differimus.

*Dignū amā-
te respōsum.*

*Com. Auxi-
liani.
Gonzag. in
prou. S. Lu-
dou. con. 13.*

Auxiliani, quod Galliæ Narbonensis oppidum est, ante hoc tempus constructum Mi- XLI.
noribus domicilium, inde constat quod in quodam elaborato lapide sculptum inuenia-
tur huius loci Guardianum fuisse sub hoc anno Fr. Ioannem Fornerium. Neque longe
ab ætate S. Francisci originem accepisse inde colligitur, quod ibidem iaceat socius quidam
eiusdem S. Patriarchæ. EVSTACHIVM DE LEVIS Comitem Auxiliani & Insulæ Iorda-
nis (cui nobile appositum est in Ecclesia Mausoleum) quidam volunt huius ædis funda-
torem; alij vero rectius scribunt restauratorem, seu ampliorem.

*a Hoc an-
no n. 20.*

Ex relato superius a miraculo S. Ludouici, & facta ibidem mentione monasterij Vil- XLII.
lalpan

ANNO CHRISTI 1298. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 91.
 1298. AN. 4. OCCID. ANNO 7.

lalpandienſis, necnon ex aliis indiciis, nimirum quod prius dum ſuberat Patribus Con-
 tualibus, connumerabatur inter præcipua & primæua Prouinciæ domicilia, & quod
 campana fuſa ſit an. 1283. colligere licet ante hoc tempus fuiſſe conſtructum. Primi fun-
 dadores iudicantur ipſi Fratres ex eleemoſynis hinc inde collectis. Illic initiatus eſt B.
 FRANCISCVS BLANCO glorioſus fidei Athleta, qui cum aliis quinque conſodalibus, &
 quindecim diſcipulis fortiter occubuit in regno Iapponico, quos inter ſanctos Martyres
 hoc anno 1627. retulit Sanctiſſ. Dominus VRBANVS VIII. Ibidem ſuum nomen de-
 dit Minoribus Fr. Ioannes de Cabrera, cuius præclara acta, & vita pie tranſacta referun-
 tur à recentioribus Ordinis Scriptoribus. ^a Requieſcit ibidem Fr. Antonius Bacca Villa
 Maiorica, nobilibus oriundus parentibus, pietate & animarum lucrandarum zelo per-
 illuſtris.

Idē in prou.
 S. Iacobi
 con. 36.
 Con. Villal-
 pandi.
 Monu. MS.
 huius prou.
 B. Franciſcus
 Blanco.

a Daza 4.
 par. Chron.
 Memoriale
 prou. S. Ga-
 briel.
 Priuilegia
 Clariffarū.

XLIII. Conceſſit hoc anno Pontifex Clariffis monaſterij de domo gratiæ B. Mariæ Virginis
 Londonienſis diœceſis iuxta indultum ſuperius à nobis allatum, poſſeſſionem Eccleſiæ
 de Hertindon Conuentrenſis & Lichefeldenſis diœceſis cum omnibus ſuis prouentibus,
 quæ erat iuris patronatus nobilis viri Edmundi fratris Eduardi Regis Angliæ, ſui mona-
 ſterij fundatoris. *Petitio veſtra.* 5. Non. Martij. Clariffis S. Silueſtri in Vrbe regulam tra-
 didit Urbani IV. eaſque ſubiecit regimini Cardinalis Matthæi Rubei Vrſini Ordinis Pro-
 rectoris. *Ad apicem Apoſtolice dignitatis.* Nonis Aprilis. Eodem die conceſſit vt Moniales
 S. Claræ gauderent omnibus exemptionibus & priuilegiis, quæ quoquo tempore conce-
 derentur Minoritis. *In ſinu Sedis Apoſtolice.*

ANNO CHRISTI 1299.
 BONIFACII VIII. AN. 5.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 8.
 RELIGIONIS MINORVM AN. 92.

ARGVMENTVM.

*Creatur Rex Romanorum Albertus Auſtriacus. Aſſumuntur ad inſulas Pontificias ali-
 quot ex Minoritis. In diuerſis prouincijs florent multi viri docti. Celebrantur comi-
 tia generalia. Referuntur aliquot miracula S. Ludouici Regis. Iacobus filius & hæ-
 res Regis Maioricarum fit Minorita. Extruuntur monaſteria.*

I.  O c anno, menſe Iulio, quibuſdam ^b placet, in prælio Vormatiendi
 fuſum & cæſum Adolphum Imperatorem ab Alberto Auſtriaco
 Rudolphi Imperatoris filio; alij ^c id factum ſcribunt anno ſuperio-
 ri. Belli cauſa fuit, quod cum ob varias & multas in Imperio pertur-
 bationes compenſandas, potentiore quodam capite in Germania
 opus eſſet, & Electores Principes Adolphi ſordes, & ambitionem
 pertæſi, conuentu habito, eo reiecto ALBERTVM AVSTRIÆ Du-
 cem Regem elegerint, Adolphus vero vi Imperiū retinere voluerit auxilio fretus Otho-
 nis Bauariæ Ducis, Rodolphi Comitſ Palatini, & quarundam Imperialium ciuitatum,
 armatis copiis imprudenter Alberto occurrit. Auſtriacum iuuerunt ſubſidio pecuniario
 Anglus, Galluſque Reges, copiis vero militum multi Principes vtriuſque Germaniæ. Præ-
 lio commiſſo infectis armis, ſex horis pugnatum eſt: In quo conflictu captis multis nobi-
 libus, multiſque calore ſuffocatis Adolphus ipſe cæſus eſt, annis ſeptem, ſeu vt alij vo-
 lunt, octo potitus Imperij.

b Nacler.
 hoc anno.
 Panuin. in
 Chronol.
 c. Siffrius
 in epitome.
 Chron. Ci-
 tizen.
 Chro. Boſ-
 fiana.
 Albertus Au-
 ſtriacus fit
 Rex Roma-
 norum.

II. ALBERTVM ſecundò & ritè Romanorum Regem ab Electoribus renunciatum BO-
 NIFACIVS confirmauit, quod male habuit Philippum Regem Galliæ, qui ſperabat dan-
 dum iri ſceptrum fratri ſuo Carolo Valeſio, auxitque erga Pontificem inimicitiam, quæ
 aliis additis fomentis, vſque adeò creuit, vt ſpretâ religione & reuerentiâ Chriſti Vicariis
 debitâ, vltimâ molitus ſit Papæ perniciem, vti ſuo loco opportunius narrabimus. Interim
 BONIFACIVS ſcripſit ^d Gregorio Electo Strigoniendi in Hungaria Archiepiſcopo, vt tur-

Confirmatus
 eius electio.

d Reg. Vat.
 ep. 38.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1299. ANNO 5. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 92.

bulentum nimis regnum, hæreticorum & paganorum pestiferis dogmatibus infectum sedare & purgare conaretur assumptis in adiutorium ex Prædicatorum, seu Minorum Ordinibus viris prudentibus, quos superiores ipsorum ducerent nominandos. Deinde scripsit a Ministro Prouinciali Syriæ Ordinis Minorum, ac prioribus Nicosiensibus Prædicatorum & Eremitarum S. Augustini, vt prouisionem, seu conuentionem quandam factam inter Henricum Regem Cypri, & Archiepiscopum Nicosiensem, & suffraganeos eius, necnon magistros, & fratres domorum hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, & Militiæ Templi, in dicto regno morantes, pro maiori securitate & feliciori statu eiusdem regni, necnon validiori subsidio transmittendo pro recuperatione Terræ sanctæ, diligenter & prudenter studerent promouere.

Fr. Porchetus Spinola Archiepisc. Ianuensis.

b Blondus dec. 2. lib. 9. Platina in Bonif.

F. Alamannus Archiep. Arborensis.

c Epist. 195.

d An. 1295. n. 2. & 1288. n. 22.

Fr. Ioan. episcopus Lexouien.

Florent viri docti.

Fr. Ioan. de monte Casali.

Fr. Antonius de Valentia. Vbertinus de Ilia.

Ioan. Gerson.

Quo tempore floruit.

Ex Ordine Minorum assumpsit ad Archiepiscopatum Genuensem per mortem Fr. ILL. Iacobi de Voragine Ord. Prædicatorum vacantem F. PORCHETVM SPINOLAM, virum doctrina illustrem & generis nobilitate præclarum. In *suprema dignitate*. 3. Non. Febr. Hic tamen varias passus est in dignitate vicissitudines, cedens aliquando oneri, & Papæ indignationi, aliquando ad suam sedem restitutus turbato & tumultuoso Reipublicæ statu, Spinolis & Auriis familiis primariis hostiliter se inuicem oppetentibus. Hic ille est, cui quidam b indignè fabulantur Pontificem BONIFACIUM in die cinerum puluerem in oculos coniecisse, mutato versiculo dicentem: *Memento homo quia Gibelinus es, & cum Gibelinis morieris*: eo quod putaret Cardinalibus Columnensibus anathemate damnatis, & sibi valde infensus, receptum apud se dedisse. Archiepiscopatum Arborensis in Sardinia Insula, cui vniuit ipse hic Pontifex anno 2. sui Pontif. 4. Kal. Maij, vti habetur in eius rege- sto c Ecclesiam Tyrensem (licet huius neque Ecclesia Plouacensis, cuius habetur mentio in bulla assumptionis, quam damus in regesto, non sit modo memoria, attamen in veteri Prouinciali Romano habetur episcopatus Plouacensis seu Plonatenensis sub Archiepiscopo Turritano) per obitum Scolay Archiepiscopi dedit Fr. ALAMANNO, de quo nos supra d viro docto & prudenti, qui grata & deuota præstiterat Ecclesiæ obsequia in grauib. negotiis sibi commissis. *Ad regimen vniuersalis*. 4. Kal. Maij. Et eodem tempore propter dexteritatem, & prudentiam in rebus agendis eundem creauit vrbis Vicarium. *Ecclesiarum omnium*. 4. Kalend. Maij. sed parum his dignitatibus potitus est, nam in Epistola 376. data 11. Kalend. Decembris, qua in Archiepiscopatu ei substituitur Fr. Confilius Ord. Præd. refertur Alamannum hunc in curia obiisse. Fratrem Ioannem de Samesio vti diximus superius, ab Ecclesia Redonensi transtulit ad Lexouiensem tunc vacantem per obitum Gulielmi de Asneriis. *Apostolatus officium*. 3. Non. Febr.

Multi floruerunt sub hoc tempore in Religione viri docti. In prouincia Ianuensi, & IV. custodia Montisferrati Fr. IOANNES DE MONTE CASALI, & Fr. ANTONIVS DE VALENTIA, qui tandem assumptus est ad Episcopatum Caetanum in regno Neapolitano. Ibidem Fr. VBERTINVS DE ILIA de Casale, vir pius & doctus, paupertatis Franciscanæ, & regularis disciplinæ acerrimus propugnator, qui plurimos in partibus Vallis Spoletanæ, Marchiæ, & Tusciæ ad eandem retinendam & restituendam tam suæ vitæ exemplo, quàm multiplici exhortatione incendit. Anno 1305. trium mensium & septem dierum spatio in monte Aluernæ scripsit pium, aliquanto tamen pro illius temporis ratione indigestum, & minime ad incudem reductum opus, quod inscripsit, *Arbor vitæ crucifixi*. Aliqua in hoc opere caute legenda monet Ioannes Gerson tacito authoris nomine in opusculo de susceptione humanitatis Christi, sed expresso in alio tractatu de caute legendis quorundam libris; non enim omnibus obuia & intellectu facilia sunt, quæ de perfectione spiritus & excellentia extaticorum virorum tractat multis in locis diffusè, de quibus ipse ait, se nequaquam ausum altius scribere, quia timebam inquit, ne erroneè caperentur ab ingeniis ingrossatis nimia imbuitione paganicæ vanitatis, quæ fortissime claudit intellectum ad sublimia fidei nostræ sacramenta capeffenda. In primo prologo operis ait se anno citato, quo opus compleuit, trigessimum secundum in sodalitate Minorum transegisse, ex quo conficitur initiatum anno 1273. sub generalatu S. Bonauenturæ, eo ipso anno, quo factus est Cardinalis. Natus itaque est anno 1259. nam in principio prologi ait anno quartodecimo suæ ætatis se Minoribus nomen dedisse. Deinde addictus studiis Philosophicis, magno conatu spiritualibus se applicuit exercitiis, in quibus

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1299. AN. 5. OCCID. AN. 8. NORVM AN. 92.

quibus dum per quatuordecim annos occuparetur, & visitaret sanctuaria Romana, descendit ad vallem Reatinam, pia illa loca à S. Francisco instituta, uti suo loco diximus^a, visitaturus, inuistit pium virum B. Ioannem Parmensem in tuguriolo Græcij (quod rupem vocat Vbertinus, quia in rupe, uti nos alias admonuimus^b excisum) multis annis hærentem, à quo se confortatum, absolutum, & instructum ad celebrem Portiunculæ Indulgentiam abiisse recenset, atque illic diuinas sensisse immutationes. Sub titulo studij, quod forte propter vitæ spiritualis functiones interruperat, missus ad prouinciam Tusciæ, familiares habuit Petrum de Senis Pectinarium, Petrum Ioannem Oliui, de quibus diffusè suis egimus locis^c, & Cæciliam de Florentia Virginem deuotissimam. Missus deinde Lutetiam Parisiorum ibidem legit, seu docuit per annos nouem, sed ita laxatis habenis, & dimissis exercitiis spiritualibus ut per somnium terribiliter ei appareret CHRISTVS, ad perfectiorem vitam reuocaturus. Regressum in Italiam adiuuit non parum in spirituali profectu sanctissima scemina Angela de Fulgineo, quam vigesimo quinto anno ætatis suæ, & illo, quo scribebat supradictum opus, inuistit, ab eademque multa spiritualia recepit documenta. Legit adhuc annos quatuor, deinde dimissâ lectione soli prædicationi & animarum intendit profectui. Offendit aliquos ex suggestu in vrbe Perusina, apertius, quàm vellent, explicatâ veritate, quare iussus suspendere sermonem, missus est ad montem Aluernium, vbi dum per aliquot annos hæreret, & importunè rogaretur ab amicis, & Fratribus, suo præsertim Guardiano, & fratre vterino Iohannino se iuniore, dictauit Guardiano propria manu scribenti, vel saltem incipienti prædictum opus. Quod ut compleret valde sibi auxiliatam scribit quandam virginem de ciuitate Castellana, quam mirifice commendat, sed nomen tacet. Hæc omnia ex ipsa eius obscura narratione clarius & serius digessi propter varias exortas de huius hominis ætate inter viros doctos, mihi perquam reuerendos & charos D. Constantinum Caetanum Abbatem Benedictinum, & P. Heribertum Rosveydum societatis IESV, scriptis hinc inde apologeticis circa authorem deuoti libelli de imitatione Christi. Ad stipulabitur Patris Rosveydi asserto, quo iuniorem volebat Vbertinum, quàm cuperet Abbas Caetanus, Pontificium diploma Ioannis XXII. quo anno secundo sui Pontificatus potestatem facit Vbertino transeundi ad monachos monasterij S. Petri Gemblacensis tunc Leodiensis, nunc Namurcensis diocesis in Brabantia; quod nos sub illo anno dabimus opportunius.

^a An. 1217.
n. 11. & seq.

^b Ibid. n. 14.

^c An. 1289.
nu. 30. An.
1278. n. 27.

V. In prouincia Tusciæ Fr. CLARVS DE FLORENTIA, ut nomine, ita & scientia clarus, præsertim in iure canonico, vir religiosus & pius. In eadem prouincia & Custodia Florentina Fr. IACOBVS DE GRISANTO, qui plurimos de re prædicabili libros compegit. Ibidem Fr. BINDVS DE SENIS scientiâ & virtute præclarus, concionator egregius. Fr. ANTONIVS DE LVCA insignis prædicator & scriptor, prius Marchiæ, deinde Tusciæ Minister. In eadem prouincia hoc ipso anno mortuus Fr. THOMAS DE S. OMERO vir grauis & doctus dum Ministrum ageret eiusdem. In prouincia Bononiæ, & custodia Ferrariensi Fr. MARCHISINVS DE REGGIO, author illius vulgaris libri, quem Mamotretum appellant. In prouincia Marchiæ & Custodia Asculana Frater GENTILIS DE MONTEFLORVM, quem superiori anno^d creatum diximus Cardinalem. Ibidem Fr. FRANCISCVS RVBEVS DE PIGNANO, qui egregie & luculenter plurima scripsit opuscula Theologica, & Philosophica, celebris etiam verbi diuini concionator. In prouincia Angliæ, & cœnobio, ut iudicat Pitseus^e Noruicensi, PETRVS QVESVELLVS Iurisconsultus, & Theologus, cuius plura seruabantur opera in Bibliotheca Noruicensi. Eum hoc tempore floruisse scribit Marianus^f, licet Pitseus dicat se nescire qua vixerit ætate. Ibidem aliquanto prius vixisse PHILIPPVM GVALENSEM Doctorem Theologum, virum pietatis & eruditionis nomine, suo tempore non obscurum, scribit idem Pitseus ex Lelando, eiusque doctrinæ famam ita percrebuisse ut extra Angliam, Galliam, atque Italiam peruaserit; deinde Lugduni ad annos multos Philosophiam, mox Theologiam solemniter docuisse. Aliorum Anglorum suis ætatibus memorias agemus.

^f Clarus de
Florentia.
^f Iacobus de
Grisanto.
^f Bindus de
Senis.
^f Antonius
de Luca.
^f Thomas
de S Omero.
^f Marchisius
de Reg-
gio.
^f Gentilis de
Monte flor.
^d An. 1298
n. 4.
^f Franciscus
Rubeus.
^e Pitseus de
scriptor. An-
glic. in ap-
pend.
^f Maria. cit.
c 15.
Petrus Ques-
nellus.
Philippus
Gualen.

VI. Celebravit IOANNES DE MYRO Minister Generalis hoc anno comitia generalia in ciuitate Lugdunensi, & prouincia Burgundiæ: Quid in eis statutum sit, non est qui recenseat.

Capitulum
generale 32.

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1299. AN. 5. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 92.

*Miracula S.
Ludouici Re-
gis.*

Hoc anno Ebroicis in Gallia dedicata est insignis Ecclesia Ordinis Prædicatorum ho- VII.
nori, & nomini S. LVDOVICI Galliarum Regis recens canonizati, quæ fuit eius cultui
consecrata. In ea multa Deus operatus est miracula per intercessionem sanctissimi Re-
gis, quæ largius refert Claudius Menardus Regius Consiliarius, Proprætor Andegauen-
sis ad calcem vitæ & gestorum sancti viri, quæ ex vetustis codicibus MSS. exscripsit. Hic
damus omnia sub compendio. Ioannes Pelliperius Cadomensis diocesis Baiocensis, &
parochiæ S. Stephani veteris per annum integrum ægotans, neque valens absque ful-
cimentis incedere, in festo S. LVDOVICI venit ad eius Ecclesiam, in qua dum se eidem
commendaret, protinus sanus effectus est. Similiter accidit Beatrici de parochia S. Pe-
tri Ebroicensis duobus annis languenti, nec non Ioanni de parochia Campi Ossent per ali-
quot menses graui infirmitate detento. Alij insuper claudi ibidem sancti viri meritis de-
sideratam obtinuerunt sospitatem.

Ioannam de parochia de Loueris, & Ioannam Rose de parochia de Ylliers à duobus VIII.
annis cæcam, Petronillam de Domo Dei, Ebroicensem, quinque annis visu priuatam,
Amelinam le Boite de Aurileio diuitem valde vndecim annis lumine oculorum destitu-
tam, vt viderent, effecit. Robertum de Miniis annis quadraginta neruis contractis totum
confractum, Simonem de Isaico gutta Palestina, Æmiliam Ioannis Anglici vxorem, &
Ioannam de parochia de Asneriis gutta laborantes, nec non Petrum de parochia de la
basse Croisille iuxta villam de Conchis infirmitate quâdam dictâ *morbis S. Ioannis* detentum
miraculosè sanauit. Puerulum Gillotum Petri Malart filium parochiæ S. Leodegarij
Ebroicensis à summo vitæ discrimine, ob hærentem in gutture denarium, quem pueruli
more transglutiuit, liberauit. Alterum, vti refertur in antiqua legenda apud me MS. in
molendino submersum, in eadem prædicatorum Ecclesia ad vitam reuocauit. Iuuenem
Gillotum Catonem de parochia de Berengeuille ætatis annorum quindecim, qui per to-
tam vitam suam quadrupedis more pedibus & manibus incessit, neque vnquam se erexit
recto corpore, ita repente curauit, vt statim altare Sancti viri sanus circumierit recto
gressu, omnibus, qui aderant, obstupescens. Ioannem Fabrum de parochia de Ho-
ueteuille octo annis mutum; Elizabetham de villa Caudebec Rothomagensis diocesis,
& parochiæ S. Columbæ iuxta nouum Burgum triginta quinque annis surdam, & mu-
tam, & puellam de parochia de Ylliers ab infantia clausam habens manum perfectè sa-
nauit. Amiciam Bonauicinam de Ponte Perrino parochiæ S. Leodegarij à quinque heb-
domadibus ita curuatam, vt caput ad ipsa genua perueniret; & Ioannam filiam Petri
Grauerardi de parochia de Bosco Renoudi iuxta Barram pedes habentem natibus affi-
xos perfectè curauit.

*a Zurita to.
1. l. 6. c. 57.
Pisa. conf. 8.
Platus lib. 2.
c. 26.
b Rodul. fol.
213.
Iacobus ha-
res Regis Ma-
ioricarum sit
Minorita.*

Circa hoc tempus IACOBVS primogenitus IACOBI REGIS MAIORICA IX.
RVM, cæleste regnum terreno præferens, relicto iure primogenituræ, quâ ad eum re-
gnum deuoluebatur, patre adhuc superstite, vt asserit Zurita^a Institutum Minorum
amplexus est, in eoque sancte vixit, & verbo ac exemplo valde profecit ex humilitate
vocatus FR. IACOBVS DE MAIORICIS. In eo errat Rodulphus^b quod Patrem
dicat Sanciæ Reginæ Neapolitanæ, non enim hic, qui semper cælibem vitam egit, sed Ia-
cobus pater eius, genitor fuit prædictæ Reginæ, vel ipsa Sancia attestante in litteris suis
datis sub anno 1344. quas tunc exscribemus. Ante hoc autem tempus iam factû Minori-
tam mihi persuadeo ex eo quod Zurita referat sub annum 1302. Sanciū secundo geni-
tum Regis Maioricarum iam sceptrum possidentem, Girundam venisse vt se recognosce-
ret Iacobi II. Regis Aragonum feudatarium. De hoc Fratre Iacobo alias locupletior
sermo redibit.

*Con. de Pa-
ce.*

Ante hunc annum extructum conuentum S. Mariæ de Pace Bononiensis diocesis X.
in prouincia etiam, & custodia Bononiæ mihi constat ex Pontificio diplomate dato
hoc anno 7. Kalend. Ianuarij, qua conceduntur Indulgentiæ visitantibus Ecclesiam
eiusdem cœnobij in diebus SS. Francisci, Martini, Bonifacij, Benedicti, & S. Mariæ
Magdalenæ. Præter hoc aliud mihi non suppetit monumentum. Ex simili ferme
monumento liquet conuentum Cerreti in diocese Spoletana ante hoc tempus fabri-
catum; incisa enim habentur in quodam lapide sepulchrali hæc rudia carmina quæ
sequuntur.

*Con. Cerreti.
Rodul. in
prou. S. Frã-
cisc. & cu-
stodia Mō-
tanorum.*

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ALBERTI IMPER. RELIGIONIS MI-
1300. ANNO 6. OCCID. ANNO 2. NORVM AN. 93.

Mille minus uno anno currente trecento.

Festum Thomæ Diui, Cerrus celebrando transiui.

- XI. Hoc anno inchoatum monasterium Clarissarum in vrbe Nogenti Hertandi diœ-
cesis Sueffionensis benefactrice Blancha Nauarræ Regina & Campaniæ Comitissa,
prius desponsata Henrico Regi Nauarræ, deinde nupta Edmundo Eduardi Anglo-
rum Regis fratri, vt superius^a monuimus. Opus compleuit & auxit Ioanna Ebroi-
censis Nauarræ Regina Caroli Regis & Philippi Pulchri filij coniux. Ecclesia conse-
crata fuit sub titulo S. LVDOVICI Regis & Confessoris. Monasterium Iprensē Cla-
rissarum Morinensis diœcesis sub hoc tempore excutere volebat iugum obedientiæ,
neque Cardinali Protectori, neque missis ab eo visitatoribus obsequi; dedit itaque
Pontifex in mandatis Ministro Prouinciali Franciæ, vt Sorores ad obedientiam redu-
ceret, & monasterium tam in capite, quàm in membris reformaret, *Ad audientiam no-
stram.* 3. Idus Iulij.

*Mon. Nogēti.
Gonzag. in
prou. Frac.
mon. 2.
a An. 1292.
n. 42.*

ANNO CHRISTI 1300.

ALBERTI IMPER. OCCID. AN. 2.

BONIFACII VIII. AN. 6.

RELIGIONIS MINORVM AN. 93.

ARGVMENTVM.

*Promulgatur annus sacer Iubilæi: excitantur ad bellum sacrum Christiani, & Cardinalis
Aquaspartanus Minorita mittitur legatus in Lombardiam. Alij sunt Episcopi ex
eodem sodalizio. BB. Bartholus & Viualdus tertij Instituti diem suum sancte clau-
dunt. Multiplicantur cœnobia & priuilegia.*

- I.  OC anno sacram IVBILÆI Indulgentiam, omnium maximam,
promulgauit BONIFACIUS, cuius indictionis litteræ habentur
inter Pontificias sanctiones^b, necnon in regeſto Vaticano^c.
Vndique ex vniuerſo orbe concurrebat tanta hominum multi-
tudo ad plenam hanc peccatorum remiſſionem aſſequendam, vt
aduenæ & peregrini aliquando in dies ſingulos vltra CC. M. nu-
merarentur; neque tamen in tanta hominum copia deſuit anno-
na, quin potius, quo magis populus multiplicabatur, eo amplius alimentorum prouen-
tus redundabat. Eodem etiam anno læto accepto nuncio de pulſis è Syria Saracenis,
deuiſtaque Ieroſolymorum vrbe per Caſſanum, Argonis Tartarorum Regis filium,
Saracenorum priuſ vt regnum obtineret, amicum, mox Chriſtianam religionem pro-
feſſum; miſit Bonifacius ad Reges & Principes Catholicos Oratores, vt copias ſubſi-
diarias mitterent in Syriam, & redeunte Caſſano in Perſiam à ſe deficientes regiones
in ordinem coacturo, Chriſtiani loca ſacra ſibi perpetuo conſeruarent. Deinde coa-
cto pro hac expeditione in Terram Sanctam mittenda Romæ Concilio, delegit mul-
tos præſertim ex Prædicatoribus & Minoribus Crucis prædicatores, qui ad arma cie-
rent fideles.

*Annus Iu-
bilæi.
Iacob. Car-
dinal. tract.
de Iub. MS.
in, Vatic. n.
4877. & in
biblioth. Ver.
Pat. tom. 13.
Viſtorel. de
Iubil.
b Antiquo-
rū habet. de
pœnit. & re-
miſſ. in ex-
trauag.
c In tom. 3.
reg. in ap-
pend. epiſt.
12.
Æmil. in
Philip. Pul-
chro.
Sumont. l. 3.
Marian. l. 3.
c. ult.
Rubens in
hiſtor. Ra-
uen. l. 6.
Marian. cit.
Card. Aqua-
ſpartanus le-
gatus.*

- II. Mox miſit Cardinalem MATTHÆVM AQUASPARTANVM Minoritam
Legatum in Lombardiam & Bononiam, ea potiſſimum de cauſa, vt Cæſenam, Fo-
rolium, Fauentiam, & Forum-Cornelij, quæ Pontificis & Romanæ Eccleſiæ de-
treſtabant imperium, ad parendum induceret. Ille perlustratâ prouinciâ, contulit ſe
Bononiam, inde Rauennam cum rediſſet omnes conuocauit Prouinciæ Procereſ, &
16. Kal. Martij, eo loco, cui Canazoſia nomen eſt, in Rauennatum, Fauentinorumque
finibus conuentum habuit, in quo ita egit cum Principibus, & Regulorum Oratoribus,
vt plura loca Eccleſiæ & Pontificis imperiò reſtituerit, & multis præclare actis lauda-
biliter ſuâ functus ſit legatione.

- III. Vnum vel alterum creauit hoc anno ex Minoritis Episcopum Bonifacius. Fr. HEN-
RICVM aſſumpſit ad Episcopatum Lucanum in Hetruria per mortem Paganelli Epi-
ſcopi

*Fr. Henricus
Episcopus
Luca.*

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ALBERTI IMPER. RELIGIONIS MI-
1300. AN. 6. OCCID. AN. 2. NORVM AN. 93.

^a Catal.
Episc. Luc.
apud Carol.
Franciotti
de rebus
Luc.

^b Claud. in
Episc. Viuar.
Fr. Guli-
mus Episco-
pus Viua-
rien.

^c An. 1278.
n. 31. & an.
1284. n. 1.
Marian. l. 3.
c. ult.
Legenda
eiusdem.
B. Bartholus
Tertij Ord.
S. Francisci.
Pranuncia-
tur eius jan-
tuas.

Fit Clavi-
cus.

Pœnitentum
sumis habi-
tum.

Tentatur à
femina.

Deinde à
diabolo.

Sacros Pres-
byteratus sus-
cipit Ordi-
nes.

scopi vacantem. *Romani Pontificis*. Kalend. Aug. Errat in eo author ^a Catalogi Epi-
scoporum Lucanorum, quod hunc ab anno 1284. Episcopatum istum gubernasse dicat,
vsque ad annum 1323. Etenim vt ex Vaticano monumento constat nonnisi hoc anno
fuit electus. Hic commemorare lubet Lucæ natum pium & nobilem virum nostrum
charum amicum & Collegij huius liberalem benefactorem Reuerendissimum D. Se-
bastianum Poggium, olim Episcopum Ripæ Transonæ, quam dignitatem exiit, vt li-
berius & securius Deo, & sibi soli vacaret. Vel hoc anno vel circiter vti habet Clau-
dius Roberti ^b assumptus est ad Episcopatum Viuariensem in Gallia sub Archiepisco-
po Viennensi Fr. GVLIELMVS DE FALGARIO, de quo nos superius sæpe præfati su-
mus ^c, quem perperam citatus author vocat Gonsaluum Falignerium.

Obiit hoc anno pridie Idus Decembris in Castro S. Geminiani in Etruria B. BAR- I V.
THOLVS presbyter Tertij Ordinis patre Ioanne Bono, matre Gentina nobilis prosa-
piæ Baronum de Muchio progenitus. Viginti annis absque liberis parentes in sancto
consortio vixerunt, donec tandem genitrix interuentu S. Petri Apostoli cum multitu-
dine Angelorum sibi apparentis filium concepit. Prædixit Apostolus eius sanctita-
tem, quam in ipsis incunabulis antequam integrum annum compleret indicio quo-
dam mater & nutrix conspexerunt. Prodibant enim ex ore eius scintillæ quædam
ignitæ & crinitæ miri splendoris, iis persimiles, quas ex ferro candēti malleatoris ictus
excutiunt. Quinquennis cultum confectum collectis & vnitis partibus, integrum
reddidit genitrici, aliaque quotidie exhibebat signa futuræ vel iam inhærentis sancti-
tatis. Vt peruenit ad annos discretionis vitam elegit clericalem, quod ægre ferens pa-
ter, modis omnibus contendit vt propositum mutaret. Dum vero frustra se laborare
perspexit, indigne tractauit, cuius iram vt declinaret ad Pisarum urbem aufugit. Illic
in monasterio S. Viti Ordinis S. Benedicti pij monachi, Pauli nomine, se tradidit disci-
plinæ, & infirmorum curæ se totum dedicauit. Placuit valde monachis eius conuer-
satio, vltroque ei suum habitum obtulerunt. Hæsitanti an oblatum admitteret, appa-
ruit CHRISTVS Dominus totus liuidus, humiliatus, & percussus, manu præferens fla-
gellum, dixitque Pœnitentum sibi obducendum habitum, & flagello recalcitrantem
carnem domandam. Visionem retulit ille quibusdam pijs monachis, quorum consi-
lium fuit vt in clericali statu perseveraret & sub Instituto Tertij Ordinis S. Francisci pœ-
niteret. Sumpto ille habitu & fune nodoso quo tanquam flagello utebatur, interdixit
sibi esum carniū diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris, & in vigiliis Ecclesiasticis panem
dumtaxat & aquam admittebat. Bis in die diuinum recitabat officium; post mediam
noctem, quo tempore matutinum pensum persolvebat, cubitum non redibat; sed ante
altare Ecclesiæ veluti immobilis, & extra se raptus manebat.

Inuidit communis hostis tantæ adolescentis virtuti, excitauitque in quadam puella V.
monasterio vicina concupiscentiæ flammæ, & potiundi BARTHOLI vehemens de-
siderium. Re tandem suæ genitrici patefactâ, ac inter eas decreto, vt honestè res per-
ageretur atque in puellæ virum ascisceretur, missi sunt, qui de hoc coniugio cum eo
pertractarent. Nuncios remisit, & puellæ matrem hoc ipsum repetentem acriter in-
crepauit, ad cuius verba magno perfusa rubore, ad pedes prostrata veniam petiit, at-
que vt pro filiæ extinguendo ardore deprecaretur, orauit: Confestim ille in genua
prouolutus orauit, neque inaniter; nam dum mulier domum rediret, inuenit filiam
animo omnino pacatam, atque ab omni concupiscentia alienam. Non tamen hic
conclusæ hostis insidiæ, sed nouas præstruere tentauit, & quem per mulierem non po-
tuit, per semetipsum superare molitur. Speciosæ puellæ formam in memoriam reuo-
cat, quàm vehementer eum dilexerit, opponit; non rependere vices amanti valde in-
gratum esse conuincit; non esse prohibitum coniugium Christiana lege demonstrat;
& demum multas vehementesque harum rerum species immittit oranti. Mox hæc
secum cogitanti in forma ipsius apparet iuuentulæ, blandis & suauiusculis verbis per-
orantis, vt amore languentis vellet misereri. Dæmonis has artes esse subodorans, pe-
riculosas excussit cogitationes, & signo crucis se muniuit, per quod hostis protinus au-
fugit, liberque remansit ille ab omni tentatione. Trigesimum agens annum iubente
Volaterrano Episcopo, sacros Presbyteratus suscepit Ordines, pauloque post in castro
de

ANNO CHRISTI 1300. BONIFACII VIII. ANNO 6. ALBERTI IMPER. OCCID. AN. 2. RELIGIONIS MINORVM AN. 93.

de Pecciolis celebranti apparuit palam CHRISTVS crucifixus. Ibidem cuidam nebuloni sibi exprobranti, & à Domino muto effecto, pie & mirabiliter suis precibus loquelam restituit.

*Apparet ei
Christus.*

VI. Post annos decem Presbyteratus electus est Rector Ecclesiæ de Pichema, cuius prouentus, reseruatis sibi ad tenuem victum & vestitum omnino necessariis, in pauperes erogabat. Hospitio pauperes quosque & pios viros excipiebat, religiosos, præcipue Minoritici Instituti, quos summe diligebat, omnibus prosequabatur obsequiis. Aduentantibus peregrinis, & religiosis pedes lauabat, lectum sternebat, prandium suis manibus parabat, & humiliter in mensa seruebat. Horum operum etiam in hoc mundo præmium accepit, nam & CHRISTVM Dominum hospitio meruit excipere sub specie pauperis mendici, quem è magna pluuia in domum suam vel nolentem aut fingentem se longius ire retraxit; cibo refectum ad lectum noctu deduxit. Sed dum ipse pro more oraret in cubiculo, audiuit vocem dicentem sibi: BARTHOLE HOSPE FACTVS ES CHRISTI. Confurgens statim abiit ad locum, vbi pauperem cubantem reliquit; sed neminem reperit.

*Hospitalita-
tem exercet.*

*Christi ho-
spitio recepit.*

VII. Occulto & incomprehensibili iudicio seruum suum annum agentem quinquagesimum secundum foedissimâ leprâ Dominus percussit, vt igne tribulationis defœcatus, quasi aurum purissimum rutilaret. Abiit ad castrum S. Geminiani remedium tanto malo petiturus; sed illud vnicum esse dixit medicus, si veneri indulgeret. Abhorrens medici consilium, patienter morbum ferre decreuit, potius leprosum, quàm luxuriosum in Dei conspectu apparere desiderans. Obtinuit itaque ab oppidanis domunculam in Villula de Cellulis per M. P. ab oppido distantem; in qua asperum hoc pro CHRISTI amore carnis supplicium tulit patienter. A planta pedis vsque ad verticem capitis nulla fuit in eo sanitas, & velut alter Iob in sterquilinio sedens, per singulas corporis partes vehementissimos sensit cruciatus. Mortificatâ namque carne, deciderunt ungues & capilli, nasus putrefactus, oculi deturpati, in manibus & pedibus digitorum sunt conuulsæ iuncturæ. Demum per totum corpus corrodentibus vermiculis ipsâ carne per dissipatas partes diffuente, nerui carne expoliati, nitidi apparebant. Sic marcescens humoribus, priuatus luminibus, laceratus vlceribus, putrefactis visceribus per viginti annos vili strato decumbens, non solum impatientiæ verbum non protulit, sed frequenter gratias Deo referebat, & excrescentibus doloribus, Deum sua dona augere dicebat. Dei profecto dona esse solent labores & calamitates, quibus suos seruos non punire, sed probare cognoscitur; neque enim semper poenæ sunt peccatorum, mala quæ Dominus infligit, sed vel occultæ virtutis indicia, vel maiorum semina meritorum. Qui grauitè, sed patienter passus est, aperte hoc dixit; Deum aliquando ^a multiplicare vulnera etiam sine causa; quod & ipsa veritas sua confessione probauit, dum Sathanæ obiecit: ^b Commouisti me aduersus eum, vt affligerem eum frustra. Frustra quidem Dominus Iobum percussit, quia nullum in eo percussio tersit peccatum, veruntamen meritum auxit, & robur pacati pectoris ostendit. Non itaque ex hac parte frustra Dominus afflixit Iobum *seruum suum, cui non erat similis in terra, virum simplicem, & rectum ac timentem Deum, & recedentem à malo, & adhuc retinentem innocentiam.* Neque absque causa BARTHOLVM hunc vlcere pessimo percussit; erat enim necesse vt Sancti viri Deo soli, sibi que cogniti, quanta virtute pollerent, ad imitandum cunctis innotesceret. Aperta namque alijs virtutis exempla non darent, si ipsi sine tentatione remanerent. Actum est ergo, vt vires eorum cunctis imitandas ipsa vis percussio ostenderet, & flagella proderent, quod in tranquillitate latuisset. Sed eisdem flagellis creuit virtus patientiæ, atque ex dolore verberis, aucta est gloria remunerationis.

*Fœda lepræ
percutitur.*

*Quare Deus
innocentes
aliquando
affligit?
a Iob 9.17.
b Iob. 2.3.*

*Gregor. 1.3.
mor. c.2.*

VIII. Et sane probata virtus BARTHOLI magis emicuit, dum in miserrimo statu positus, & fœdissimo morbo percussus, aliorum nihilo minus malis & morbis medebatur. Multi eundem visum veniebant qui in tanta calamitate robur animi & patientiæ virtutem admirabantur; & dum consolari ægrum cupiebant, potius consolationem reportabant. Quidam ex Florentino comitatu amicus per diem integrum apud eum remansit, cui cum apponi mensam iuberet, pia fœmina, quæ illi inserviebat, panem nullum superesse respondit: Monuit ille in scrinio latitare, negauit illa semel ac iterum, dicens se paulo ante

*Eius virtus
in tribula-
tione.*

*Probatum mi-
raculis.*

ante

ANNO CHRISTI
1300.BONIFACII VIII.
ANNO 6.ADOLPHI IMPER.
OCCID. ANNO 9.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 93.

ante inuestigasse nec quidquam reperisse: Illo tamen instante, rediit, & vbi nullum antea conspexit, inuenit panes duos albissimos, atque recentes. Alter eius amicus Ioannes nomine, dum quadā vice eum visitare & rogante ipso BARTHOLO pedum ungues præscinderet, facile primus digitus, quem manu tenuit, è pede auulsus est, ita enim comptruerant nerui, vt nullo tenerentur articuli ligamine. Nihil sensit BARTHOLOVS, sed dum factum referret amicus, rogauit vt suo loco digitum reponeret; fecit ille statimque firmiter adhæsit noua compagine neruorum membrum auulsum. Quædam mulier de territorio S. Geminiani Bella nuncupata, septem ficis apostematicis, & continuam saniem emittentibus periculose laborans, ad Dei seruum accedens, eius meritis desideratam obtinuit sanitatem. Quibus aliisque miraculis permoti quamplurimi ex conuicinis populis, necnon Volaterrani, Florentini, & ex remotis partibus ad eum confluebant, atque ex omni genere, statu, & sexu, nobiles & ignobiles, iuuenes & senes absque vilo horrore illi assidebant, cum eo manducabant in eadem paropside, nullum fætorem; sed suauissimum sentientes odorem: quod pro maximo & continuo reputabant miraculo.

*Prædicit ei
Christus tē-
pus mortis.*

Dum autem ardentissima mentis contemplatione felicitatem meditaretur æternam, I X. alta voce clamauit; Tempus est Domine; iam tempus est, vt me ex hoc ergastulo dimittas in pace: Cui sequenti nocte apparens CHRISTVS innumeris circumdatus angelorum agminibus, consolatoriā & dulci voce prædixit octauo post die ad cœlos ascensurum. Disparente totā illa multitudine cælesti remansit solus vnus Pontificiis indutus paramentis, quem dum BARTHOLOVS interrogaret, quisnam esset, aut cur cæteris abeuntibus ille solus remaneret? respondit se Geminianum Episcopum, & illius loci patronum esse, atque hic, inquit, sistere iussus sum, vt tibi prædicam te meum fore comitem in hoc Castro tuendo, cui compatronus à Domino es designatus. Monuerim itaque ne corpus tuum alibi, quā intra mœnia Castri S. Geminiani sepeliri præscribas: futurum est enim, vt quemadmodum per me hucusque conseruatum est & magnificatum; ita per te amplius condecoretur. Cælestibus obsequutus monitis, sui testamenti tabulas quas antea conscripsit, adferri iussit, in quibus sepulchri locum mutari voluit; prius enim statuit sepeliri ad oppidum de Cellulis. Adueniente igitur tempore sibi à Christo constituto accepit deuotissime Ecclesiæ Sacramenta, sed præcipue sacrosanctæ Eucharistiæ, cui reuerenter nullo adiuuante assurgens, orauit feruenter, vt iam tandem permetteretur ex hac lacrymarum valle discedere, & putridum corpus liceret exuere, quod gloriosius in resurrectione sperabat superuestire. Quibus in verbis spiritum reddit Creatori, die superius commemorato, ad auræ diluculum. Suauissimus autem odor ex corpore emanauit, & mira claritas super illud è cœlo descendit.

*Sanctæ mori-
tur.*

*Varia eius
miracula post
mortem.*

Concurrerunt protinus homines innumeri ad sanctum cadauer deosculandum, & tantā deuotione feretrum circumdederunt, vt per tres integros dies non potuerit sepeliri. Adueniente demum vniuerso clero, & ex regularibus plerisque cum hymnis & canticis deductum fuit corpus ad Castrum S. Geminiani, & sepultum in Ecclesia S. Augustini. Sed antequam exportaretur dum pia illa scœmina, quæ ei inseruiebat *Stella*, nomine, adstaret feretro, & deuote fleret, conquerens se ab eo derelictam, eleuato brachio manum eius valide tenuit per horas quinque, neque potuit toto hoc tempore illam retrahere, admirantibus cunctis, qui adstabant, mortui erga suam benefactricem admirandam gratitudinem. Eodem etiam die quædam scœmina Beneuenua tres annos contracta, ad sancti Viri funus adducta, integram obtinuit sospitatem: Necnon puella quædam morbum molestum (quem vermem communem appellant) in brachio perpeffa. Ad eius etiam sepulchrum curati innumeri cæci, surdi, apostematici, vulnerati, energumeni, contracti, & morbo caduco laborantes; Nauigantes in mari eius meritis à naufragio liberati, & vnus in articulo mortis constitutus, sed & puer iam defunctus ad vitam reuocati. Huius sancti viri legenda fufius scripta typis euulgata est Florentiæ anno 1575. & de eodem agit Philippus Ferrarius sub Idibus Decembris in nouo catalogo generali Sanctorum, quos præter eos, qui in Martyrologio Romano habentur, collegit.

*Maria lib. 3.
c. 15.
Legenda MS.
eiusdem.
B. Vivaldus.*

Aliquot mensibus post Bartholi decessum, obiit eiusdem discipulus B. VIVALDVS, XI. quem sanctis exhortationibus & pietatis exemplo ad Christum reduxit, atque vt eundem secum Tertij Ordinis habitum assumeret, persuasit. Elegit sibi habitaculum in nemore rotundo

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ALBERTI IMPER. RELIGIONIS MI-
1300. AN. 6. OCCID. AN. 2. NORVM AN. 93.

rotundo apud Camporenam VIII. M. P. à castro S. Geminiani in veteris castaneæ concavitare, ubi reliquam vitam in magna pœnitentia, continuis lacrymis, & orationibus transegit. Transitus eius fuit admirabilis; nam cum prima die Maij animam egisset campanæ omnes Castri Montaoni, per se ipsas nullo mortalium trahente personuerunt: Quapropter omnes oppidani merito obstupescerunt rei admirandæ causam inuestigabant; neque tamen attingere poterant, donec quidam ex venatione regressus, narrauit canes suos castaneam circumdedit, & magno latratu, mirisque signis indicasse virum sanctum ibidem latuisse; se vero introspexisse, & flexis genibus ad orantis modum in caua castanea mortuum reperisse. Patefacta iam miranda causa, cessauit mirabilis sonitus campanarum, & populus vniuersus accurrit ad locum, & sanctum cadauer honorificè deportans, solemnitè tradidit sepulturæ in Ecclesia castri prædicti: Deinde illo quo obiit loco Ecclesiunculam construxit in B. MARIE honorem, & VIVALDI memoriam, cuius meritis plurimi multa receperunt à Deo beneficia.

Mirabilis
eius mors.

XII. Extructa circa hunc annum plura Minoritarum domicilia. Prope oppidum Nociti in Calabria conuentum ædificauit quædam Marchionissa, exiguum tamen & paucorum Fratrum capacem. Ibidem obiit Fr. MATTHÆVS CITRARIUS Sacerdos; qui cum adhuc bene valeret, præfago (vt creditur) spiritu, patri Guardiano humiliter supplicauit, vt sibi post sacrosanctæ Eucharistiæ sumptionem, extremæ Vnctionis sacramentum ministrare vellet: Quo tamen, quod benè omnino valeret, denegante, subiecit, vt ex charitate acceleraret, quandoquidem post primuni campanæ pulsus, quo fideles ad salutandam vespertino tempore Virginem gloriosam monentur, sibi ex hac vita ad suum Creatorem migrandum foret. Idque certissimus rei euentus comprobauit. Cum enim post peracta circa eum omnia, quæ ad tantum iter necessaria sunt, primus campanæ pulsus, post solis occasum, auditus fuit, religiosissimus is pater viatico, extremaque Vnctione præmunitus, ac meritis opimus, animam exhalauit.

Con. Nociti.

Gonzag. in
prou. Calabrie
con. 1.
F. Matthæus
Citrarius.

XIII. In Sicilia conuentus Agrigenti ante vel circa hoc tempus ædificatus est; etenim in quodam chori libro ita scriptum habetur.

Con. Agri-
genti.

Explicit, hunc librum qui scripsit, vadat in Paradisum.

Vixit in cælo Iacobinus de Milite in nomine felix.

Rodolph. in
prou. Siciliae
& cust. Agri-
genti.

Hoc opus S. Francisci de Agrigento notatum est per manus Presbyteri Matthæi de Castro Ioanne, anno 1307. 26. Febr. Indict. VI. Floruit ibidem F. MATTHÆVS sancti Bernardini socius Doctor Theologus, & nominis IESU præco feruentissimus. Factus Episcopus Agrigentinus omnes facultates in pauperes erogabat: quare accusatus apud Pontificem Romanum à quibusdam qui sibi potius, quam egenis vellent Ecclesiæ bona distribui, spontè renunciauit dignitati, & construxit conuentum Panormi, in quo modo habitant Fratres Obseruantia. Moriens, Panormi sepultus est in Ecclesia S. Francisci; sed post aliquot menses translatus est eius corpus ad Ecclesiam noui cænobij, à se constructi. Floruit etiam in eodem conuentu Magister Andreas Scaleo Agrigentinus.

XIV. Transulit circa hunc annum ad oppidi Sanguetæ penetralia Theobaldus tertius Nauarræ Rex conuentum Minorum, quem extra construxisse fertur S. Franciscus in peregrinatione Hispanica prope Eremitorium S. Bartholomæi. A Pio Quinto translatus est à Patribus Conuentualibus ad Obseruantes provinciae Cantabrie, & ab his ad Patres Burgensis provinciae transiit anno 1602. simul cum conuentu Pampilonensi, pro quibus alios duos reddiderunt. Ad primæui conuentus vestigia adhuc videre licet morum prægrandem, quam S. FRANCISCVM plantasse tradunt, & vel ob hanc solam opinionem cum deuotione eius fructus decerpunt & porrigunt infirmis.

Con. Sanguetæ.
Idè in prou.
Catab. con.
8.
Monu. MSS
eiusdè pro-
uinciae.

XV. Ante hunc annum extructum conuentum S. Genesij in provincia Marchiae, & custodia Firmana, ex eo fertur quod anno 1305. Dominus Ramboetus Camerini Episcopus vendiderit in vsum Fratrum Nicolæ Palmerij de Macerata, Syndico, domum quandam positam in Castro S. Genesij, quæ dicebatur Capella Castelli, cum platea, quæ est ante dictam domum iuxta viam publicam, & campanas duas quæ fuerunt ibidem pro precio centum & decem lib. Antiquiorem adhuc esse insinuat bulla Innocentij IV. ibidem asseruata, & Ecclesia erat satis vetusta, quam à quibusdam monachis obtinuerunt Minoritæ.

Con. S. Gene-
sij.
Rodolph. in
pro. March.
& Custod.
Firmana.
Monu. MSS
eiusdè pro-
uinciae.

ANNO CHRISTI
1300.BONIFACII VIII.
AN. 6.ALBERTI IMPER.
OCCID. ANNO 2.RELIGIONIS MI-
NORVM AN. 93.Con. Montis
Milonum.
Con. Mollia-
ni.

Eiusdem vetustatis iudicatur conuentus Montis Milonum in custodia Camerini; licet in recentiori Ecclesiæ ianuâ postea extructâ, incisus sit annus M.CCC.LXXVIII. Indiēt. II. Conuentus Molliani custodiæ Firmanæ receptus fuit circa hunc annum, vt patet per diploma Iacobi Episcopi & Principis Firmani ibidem asseruatū. Datus est postea Fratribus Obseruantibus, & Conuentuales acceperunt eum locum, quem modo incolunt, anno 1363. Kal. Nouemb. vt constat ex scripturis eorundem. Iacet ibidem B. Iacobus de Falerono præceptor B. Ioannis de Aluerna.

Con. Rossen-
sis.
Monu. MS.
prouin. Hi-
berniz.Camden. in
Hibern. &
prouin. La-
geniz.a An. 1214.
n. 11.b An. 1260.
n. 13.Privilegia
Minorum.c An. 1291.
n. 18.

Monumenta mox producenda docent vetustum & ante hunc annum extructum esse **XVI.** in Hibernia apud Rossipontem, Anglis *Rosse*, Hibernis *Rossmichriu* tunc villam, mox ciuitatem, in comitatu Vexfordiæ, & diœcese Fernense, ab amplo murorum circuitu, & commodo maritimo portu olim percelebrem. Fuit hæc vrbs mercimoniis opulenta, & habitatoribus frequens; sed ob sacrilegium, & truculentam quorundam Minorum necem populari furore intra ipsa Fratrum claustra scelestè perpetrata diris deuota ciuitas, ita paulatim defecit, vt iam pridem nihil pristini splendoris appareat. Conuentus extructus est à Domino Ioanne Deuroxe ad Beauru, seu Birgi fluminis ripam, vbi naues exonerabantur, concessa etiam Fratribus omni authoritate exigendi à nautis, & mercatoribus vniuersa, quæ antea soluebant prædicto Domino, cuius erat fundus, & illa pars naualis ad quam extruxit domicilium. Aliquale erat hoc emolumentum, quippe magno conatu & tumultu ciues id sibi adscribere conati sunt, donec Henricus sextus anno sui regni octauo diplomate regio dato Dublinij sub Iacobo Butlero Comite Ormoniz regis locum tenente in Hibernia, confirmauit ius antiquum à suo fundatore Fratribus concessum. Aliud suppetit Eduardi I. diploma, quo anno 2. sui regni voluit ambitum murorum, quibus ciues villam munire parabant, (licet Camdenus eos, quibus modo vallatur, tribuat Isabellæ Richardi Strangbou filiz) eousque circumduci, vt Fratrum etiam domicilium & aream comprehenderent: Ad sumptuum vero incrementum concessit eis, vt quodam priuilegio sui patris Eduardi de exigendo quodâ tributo, frui possent per triennium ultra tempus ab eodem constitutum. Cæpit autem Eduardus regnare anno Christi 1308. In annalibus etiam Ioannis Clin; de quibus egimus alias ^a habetur, obiisse anno 1333. pridie Nonas Martij, dominica 4. Quadragesimæ Fr. Adamum de Callan virum probum, omnibus amabilem, Guardianum Rossipontensem, qui eo munere functus est per viginti quatuor annos continuos. Celebratum etiam ibidem capitulum Prouinciale anno 1318. & in capitulo celebrato apud Clariam, anno millesimo tercentesimo quadragesimo sexto, refertur quinque custodias prouinciæ Hiberniæ, quas supra ^b enumerauimus, reductas esse ad quatuor, & conuentum hunc Rossipontis, qui erat custodiæ Cassellensis adiudicatum fuisse custodiæ Dublinensi. Attamen circa custodiarum reductionem ad quaternarium numerum dubium inde suboritur, quod Bartholomæus Pisanus, qui anno millesimo tercentesimo nonagesimo nono, scripsit suum opus de conformitatibus, quinas adhuc recenseat custodias, & sub Cassellensi hoc cænobium reponat: Quare vel error est in priori numero, vel illa reductio Pisanum latuit, quod minus probabile est, quippe quinquaginta & amplius annis iam factam facile sciret vir solertissimus in his rebus indagandis, præsertim cum opus suum remiserit corrigendum ad Patres Capituli Assisiatis prænumerato anno celebrati, cui etiam ex officio debuerunt interesse Patres Hiberni. Modo ædificium totum collapsum est, in quo dum aliqui hæretici habitare voluerunt, cæsi, flagellati, atque inde expulsi sunt à Fratribus eisdem nocte apparentibus, nolente Domino permittere locum diuino cultui deputatum, pollui hæreticorum inquinamenti. Cuiusdam sancti Fratris corpus ibidem ferunt tumulatum.

Scripsit hoc anno Pontifex ad Episcopum Auerсанum vt curaret inducere Moniales **XVII.** S. Gregorij Neapolitanæ vrbs, vt commutarent cum Minoritis S. Laurentij hortum quendam Fratribus summe necessarium, alio sibi æque commodo. *Ex parte dilectorum.* Kalend. Febr. Easdemque litteras denuo remisit ad Lectorensem, qui tunc Neapoli degbat & Auerсанum Episcopos 15. Kal. Iulij. Quæ alias ^c statuisse diximus Pontificem circa sepulturæ iura & canonicas portiones, amplius hoc anno explicat. *Nuper vt discordia.* 6. Kalend. Iunij. Minoritis Anagninis degentibus extra ciuitatem in colle de Porto, concessit

concessit Ecclesiam S. Matthæi & domum contiguam, quæ erant Fratrum Ordinis S. Guilielmi, & Ecclesiam S. Stephani de Portario, quæ erat clericorum sæcularium, vt infra illarum ambitum commodum sibi ædificarent domicilium, & facilius vacarent confessionibus, prædicationibus, & animarum saluti, *Dum fructus vberes.* 16. Kalend. August. Ad instantiam Isabellæ Principissæ Achaia applicat monasterio Clarissarum ab eadem extracto in diœcesi Olenen. redditus Ecclesiæ S. Mariæ de Camina. *Affluentis deuotionis.* Kalend. Nouembr. Fratri Porchetto de Spinola, qui nuper vti indicauimus^a, curam Episcopalem Ianuensis vrbs deposuit, commisit, vt pacem & concordiam inter Ianuenses & Carolum Regem consolidaret.

Rodolph. in
prouin. Ro-
mana & cu-
stodia Cam-
paniæ.
In litteris
Camerac.
n. 17.
a An. 1299.
n. 3.

Peroratio cum gratiarum actione.

CvivsCVMQVE boni operis profectus omnis ad Diuinitatis munera est referendus; quia nihil constat fore bonum, nisi quod ab ipso cognoscitur esse collatum^b. Bonum omne desursum est; & à Patre luminum, quæ sunt perfecta, descendunt. Habemus itaque CHRISTO Domino (cuius beneficio volumen hoc secundum inter varia negotia & importunas occupatiunculas, violenter à studiis frequenter abrepti, iam tandem absolui-
uimus) gratias, non quas debemus, sed quas possumus, maximas, & librum ipsum suo reddimus Authori; in hoc mensarios æmulati, qui non grauatim reddunt deposita pignora, quippe quæ in hoc ipsum acceperint, vt restituant. Mediatorem tamen cupimus, & qui offerat, compellamus Parentem optimum, CHRISTO per omnia fere simillimum, FRANCISCVM, pulchrum^c signaculum similitudinis Dei; nam &^d vestigia illius, secutus est pes huius, &^e plagatus est in domo eius, qui diligebat eum^f: Simili poena cum Domino suo afflictus, & popularis homo similia Regi est passus. Hic ille^g vir abundans paupertate, oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum. Non est cur timeam haud gratum fore munus tali interueniente Mediatore, cuius^h manus tornatiles, plenæ hyacinthis, quiⁱ stigmata Domini Nostri IESV CHRISTI in corpore suo manifestè portauit, quem CHRISTVS^k ad imaginem & similitudinem suam patenter effinxit^l. Facile erit in oculis Dei honestare pauperem, qui^m testimonium præbuit in conspectu Domini & Christi, & non accusauit illum homo. Respiciet sanè Dominus ad FRANCISCVM & ad munera eius, qui non respicit nisi adⁿ pauperculum & contritum spiritu, & trementem sermones suos. Suscipe itaque Sancte Pater hanc oblationem, quam tibi offerimus, vt præsentem in conspectu Dei, munus quod ab ipso processit, & expandas coram Domino librum sacræ genealogiæ illius præclaræ familiæ, quam ipse per te mirabiliter incepit, & mirabilius statim adauxit. Hæc illa sacra militia à Deo instituta, cuius^o minimus factus est in mille, & paruulus in gentem fortissimam. Hic ille^p pusillus est grex, qui non de magno minuitur, sed crescit de pusillo, & miro incremento nascentis Ecclesiæ designat infantiam. Hic ille grex pusillus ac mitis, qui totas & varias edomuit propria mansuetudine feritates; qui vicit ac fregit tot genera bestiarum, quot in hoc volumine videmus subdidisse iugo CHRISTI nationum. Grex pusillus ac mitis diu contentus occidi, diu deuorari perpeffus, donec Gentilis sæuitia sanguine satiata vel carnibus, Euangelici pabuli suauitatem, & diuini fontis fluentia degustans totum contagium sæculi deuicaret & pastum, atque in hominem rediret ex bestia, qui ex homine fuerat dilapsus in bestiam. Hic ille CHRISTI Imperatoris laudabilis exercitus, qui sub vexillo Crucis te Duce frequenti victoria gloriosos reportauit non pugnando, sed patiente triumphos: Hic præclaræ virtutis heroes; hic inuictæ fidei pugiles; hic infracti pectoris milites lubebit aspicere. Magnus hic numerus Confessorum ardenti fide Christiani nominis rutilantium; speciosa hic cohors sacrorum Martyrum purpureis sui sanguinis, & inuicti certaminis coronis effulgentium; hic etiam innumerabilis cætus sacrarum Virginum candentia ferta gestantium, quæ concupiscentiam carnis & oculorum, continentia robore subegerunt. Offer itaque sancte Pater, & confidenter offer aurea illa exurgenti tui Sodalitij primordia, in quibus dona sua Dominus lubenter aspiciet, & charismata sua liberaliter, in tuos filios effusa, neque inaniter concessa; sed reciproco fructu sæcunda, grato aspectu dignabitur intueri. Ego porro humili affectu, & grata be-

b Iacobi 1
17.

c Ezech. 28.
12.
d Iob. 23. 11.
e Zach. 13. 6.
f Sap. 18. 11.
g Eccl. 11. 12.

h Cant. 5. 14.

i Gal. 6. 17.

k Gen. 1. 26.

l Eccl. 11. 23.

m Eccl. 46.

22.

n Isa. 66. 2.

o Isa. 60. 22.

p Lucæ 12.

32.

neficij recognitione, quæ diuinæ benignitati accepta refero, hæc sua dona per te remitto. Noui quàm humile sit quod supremæ offero Potestati: sed ab humili & pauperculo quid magnum aut excelsum possit expectari? In manus tuas, veluti in sacrosanctum viuumque gazophylacium duo minuta instar^a viduæ illius pauperculæ ex paupertate multo labore collecta, duos, inquam, absolutos tomos Annalium infero, plures deinde illaturus, si Deus humiles nostros conatus prosperare dignetur, & misellum me, qui non sum dignus vocari filius tuus, Tu pie Pater sacra benedictione in diuturno labore, & longa quæ adhuc restat via, paternè confirmes.

a Mar. 12.
42.

Finis Tomi secundi Annalium.



INDEX



INDEX COPIOSVS

PRÆCIPVARVM RERVM

ET PERSONARVM QVÆ

in hoc tomo continentur.

PRIMVS NUMERVS ANNVM CHRISTI,

secundus numerum marginalem designat.

A



B A G H A Rex Tartarorum an. 1278.
 n. 7. offert auxilium contra Saracenos. ibid. n. 8.
 Abbas Moyfacensis an. 1280. n. 8.
 Abbas Puppiensis an. 1282. n. 6.
 Abbati S. Petri datur commissio quædam an. 1279.
 n. 29.
 Abbatissæ partes an. 1253. n. 5.
 Absolutio non prodest nolenti restituere male parta an. 1285. n. 13.
 SS. Abundius & Abundantius vbi sepulti. an. 1251.
 n. 45.
 Achaïæ Princeps. vide *Gulielmus Villarduin.*
 Fr. Accursius laicus an. 1270. n. 27.
 Fr. Adamus de Callan an. 1300. n. 16.
 Fr. Adamus de Cumis Inquisitor Prouinciæ Romanæ an. 1298. n. 3.
 Fr. Adamus de Marisco fit Episcopus Eliensis an. 1257. n. 19.
 Fr. Adolphus Comes moritur an. 1253. n. 33. ei apparet Beata Virgo. ibid.
 Fr. Aldobrandinus de Ammonatis martyrizatur an. 1288. n. 16.
 Adriana soror Margaretæ Cortonenfis an. 1297. n. 29.
 Adrianus Quintus creatur & moritur an. 1276. n. 1.
 Ademarus Episcopus Wintoniensis deturbatur à sede an. 1258. n. 6.
 Aduersa conducunt seruis Dei an. 1288. n. 16.
 Ad Æthiopie Imperatorem mittuntur Minoritæ an. 1289. n. 10.
 Ægypti Soldanus occupat Ptolemaidem an. 1291. n. 1.
 Fr. Ægidius Bessa an. 1283. n. 1.
 Ægidius de Capociis an. 1270. n. 27.
 Fr. Ægidius Delphinus Amerinus an. 1287. n. 20.
 Fr. Ægidius Leodienfis, Episcopus Valuenfis an. 1279. n. 2.
 Fr. Ægidius Regnicola an. 1270. n. 27.
 B. Ægidius moritur an. 1262. n. 3. otium fugiens assiduo labore victum quærebat. ibid. n. 4. conuictori se obsequiosum præbet. ibid. panem labore partum in ædibus Cardinalis comedit. ibid. n. 5. alios hortatur ad opus. ibid. austerè viuit in Eremitorio Fabrianensi. ibid. n. 6. ad meditatio-

nem passionis CHRISTI calefcit. ibid. fune se pertrahi facit ob peccata sua. ibid. eius obedientia. ibid. n. 7. ad casum Fr. Helix se humiliat, externè etiam. ibid. n. 8. paupertatis studiosus fuit. ibid. n. 9. esurienti panis cælitus ministratur. ibid. sacerdotem mentiri posse non credit. ibid. carnis puritati sollicitè intendit. ibid. n. 10. tentatur libidine. ibid. fratrem tentatum liberat in somnis. ibid. tollit dubium circa virginitatem Beatæ Mariæ miraculosè. ibid. n. 12. S. Ludouico eum inuisenti nihil loquitur, & quare: ibid. n. 13. intendit vitæ contemplatiuæ. ibid. n. 17. anima eius rapitur extra corpus, & videt arcana cælestia. ibid. CHRISTVS ei apparet. ibid. n. 18. familiaris ei erat mentis excessus. ibid. videt essentiam diuinam. ibid. n. 19. quater se natum dicebat, & quare: ibid. cælitus indicata eius sanctitas. ibid. n. 20. in eius memoriam ædificata est Ecclesia. ibid. n. 21. eius conuersatio accendebat alios. ibid. n. 22. tentatur ad vanam gloriam. ibid. n. 23. septem præcipuè virtutes eius. ibidem. sub morte molestus ei dæmon. ibid. magnas animi delicias sentit. ibid. n. 24. inter contemplandum mori desiderat. ibid. laborat variis morbis. n. 25. moritur. ibid. eius anima cum magno comitatu cælos ascendit. ibid. plures animæ ob eius merita è purgatorio liberatæ. ibid. num. 26. eius gloriam tacens punitur. ibid. impletur eius prophetia. ibid. S. Bonauenturæ de eo testimonium. ibid. in ædificiis cupit obseruari paupertatem. ibid. num. 30. prudenter taxat paupertatis transgressores. ibidem claudum sanat. ibid. n. 39. multa patrat miracula. ibid.

B. Agnes S. Claræ soror moritur. an. 1254. n. 23. eius virtutes. ibid. n. 25.
 B. Agnes Abbatissa Barcinonenfis moritur an. 1281. n. 5.
 B. Agnes Bohema clara miraculis moritur an. 1283. n. 2. & 4. agitur de eius canonizatione. ibid.
 B. Agnes Salamantina obit an. 1283. n. 5.
 B. Agnes à S. Dominico miraculis clara. an. 1294. n. 19.
 Agnes filia Ducis Lotharingiæ Clarissa. an. 1291. n. 53.
 Agnes filia Ludouici Imperatoris Clarissa. an. 1284. n. 23.
 Agnes soror Urbani Quarti Clarissa. an. 1261. n. 6.

ANNO CHRISTI 1298. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
AN. 4. OCCID. ANNO 7. NORVM AN. 91.

*Dolum da-
monis dolo
eludit.*

dæmon imponere constituit, simulando triumphari velle. Itaque licet carniū ab-
stinentiam continuam obseruaret, bubulam vt indipisceretur, operam dedit; quam
nactus minime comedit, sed crudam in cella appendit. Quod vt Antagonista Dæ-
mon vidit, magis magisque desiderium edendi in eo accendit: Enimuero ille, prandij
hora appetente, cellam petebat, bubulam contemplabatur; & ore imminens etiam
deosculabatur; quo facto in triclinium cum aliis concedebat; vbi de more pane &
aquâ genium famemque placabat. Hanc porro rem ludūmve per multos continuans
dies infidiatori illudendo ægerrime faciebat. Caro corrupta iam putiscebatur, fæte-
batque. Quam graueolentiam, etsi ipse æquissimis ferret naribus, animoque, ea ta-
men ad cellas Fratrum cæterorum intoleranda deferebatur. Indagare igitur sodales,
à quo tantus fœtor proficisceretur, magna ad deprehendendum adhibita diligentia:
Appropinquantes deum IACOPONI conclauī, obseruant inde ad alios dimanare:
Credebant hīc in primis eum putidum quid sensus affligendi vincendiue gratia priua-
tim asseruare; voluerunt ergo omnino inuestigare, quid id esset; cellam demum in-
trogressi, id, quod erat, comperiunt. IACOPONVS temporī superueniens ipsis inspe-
ctantibus carnem olfacit, & ceu rem odoratissimam basiat; ob quam rem à Præsīde
grauiter fuit obiurgatus, ac pœnæ nomine in locum fœtentissimum deiectus; quam
multam tam læto vir optimus accepit animo, ac tanta habere cœpit voluptate, quan-
ta auarus quispiam Euclio locum thesauro vicinum accoleret. In hac vel sua velut
aula multas DEO laudes ingenti gaudio voce elata decantare instituit: eoque loco
cantilenam illam composuit, cuius initium est; *O giubilo del cuore, che fai cantar d'amore.*

*CHRISTVS
presens præ-
sentem assa-
tur.*

Cum in hunc modum caneret lætitia delibutus incredibili, quod in loco naturæ XL
domandæ accommodatissimo moraretur, vnoque Dei amore captus & occupatus, in
ipso canendi ardore CHRISTVS Dominus (qui suos non prætermittit reuifere ami-
cos, quamuis in contemptis locis attineantur) ei se contuendum præbuit, verbis insu-
per amicis consolatus. IACOPONE CHARISSIME, quandoquidem mei amore istac
iniuria nihil moneris, nec hanc odoris grauitatem horres, te vt solarer accessi; posce
quod optas; & impetrabis. Vbi Dei seruus agnouit eum, quem vnice amabat CHRI-
STVM præsto esse, DOMINE, ait, hanc mihi fieri gratiam postulo, vt me in locum isto
longe horribiliorem fœtidioremque detrudas, vt in eo mea possim ritè expiare pecca-
ta, cum hunc parum grauem, & molestum existimem. Ob responsum tantæ demissio-
nis animi, tantâ illum Dominus consolatione perfudit, quantâ nunquam antea perce-
perat. Secundum hoc cœleste visum continue magnâ Dei notitiam tam stupendo
cum amore & suauitate animo retinuit coniunctam, vt extra se eminere crederetur;
ideoque in vna rerum cœlestium contemplatione, alia omnia nihil moratus, acquie-
scebat perlibenter. Iamque assidua humilitatis seu sui despicientiæ studio & exerci-
tatione, ac aduersorum iugi tolerantia ad tam sublimem gratiæ peruenerat gradum,
vt malis ærumnis, tormentisque omnibus quæcumque in vita omni euenire possent,
superior esse videretur. Nec verò vlla res erat, quæ magis illum cruciaret, quam in-
tueri diuinum Numen perpetuo in mundo contumeliis affici, offendique quod abs-
que mœrore & lacrymis non tolerabat. Equidem rogatus aliquando à Fratre quid
adeò lacrymaretur, respondit, Id se eò facere quod *Amor non amaretur*. Consueuerat
præterea affirmare summam beatitudinem & tranquillitatem, qua in hac vita perfrui
possit animus, in eo sitam esse, vt semper in Deo, ac propter Deum occupetur; ad quem
statum gradumue Sanctus hic in vita peruenisse creditur. Cætera quæ supersunt de
hoc homine dicenda ad mortis tempus differimus.

*Con. Auxi-
liani.
Gonzag. in
pron. S. Lu-
dou. con. 13.*

Auxiliani, quod Galliæ Narbonensis oppidum est, ante hoc tempus constructum Mi- XLI.
noribus domicilium, inde constat quod in quodam elaborato lapide sculptum inuenia-
tur huius loci Guardianum fuisse sub hoc anno Fr. Ioannem Fornerium. Neque longe
ab ætate S. Francisci originem accepisse inde colligitur, quod ibidem iaceat socius quidam
eiusdem S. Patriarchæ. EVSTACHIUM DE LEVIS Comitem Auxiliani & Insulæ Iorda-
nis (cui nobile appositum est in Ecclesia Mausoleum) quidam volunt huius ædis funda-
torem; alij vero rectius scribunt restauratorem, seu ampliorem.

*a Hoc an-
no n. 10.*

Ex relato superius^a miraculo S. Ludouici, & facta ibidem mentione monasterij Vil- XLII.
lalpan

ANNO CHRISTI 1298. BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MINORVM AN. 91.
AN. 4. OCCID. ANNO 7.

lalpandienſis, necnon ex aliis indiciis, nimirum quod prius dum ſuberat Patribus Con-
tuentualibus, connumerabatur inter præcipua & primæua Prouinciæ domicilia, & quod
campana fuſa ſit an. 1283. colligere licet ante hoc tempus fuiſſe conſtructum. Primi fun-
datores iudicantur ipſi Fratres ex eleemoſynis hinc inde collectis. Illic initiatus eſt B.
FRANCISCVS BLANCO glorioſus fidei Athleta, qui cum aliis quinque conſodalibus, &
quindecim diſcipulis fortiter occubuit in regno Iapponico, quos inter ſanctos Martyres
hoc anno 1627. retulit Sanctiſſ. Dominus V R B A N V S VIII. Ibidem ſuum nomen de-
dit Minoribus Fr. Ioannes de Cabrera, cuius præclara acta, & vita pie tranſacta referun-
tur à recentioribus Ordinis Scriptoribus. ^a Requieſcit ibidem Fr. Antonius Bacca Villa
Maiorica, nobilibus oriundus parentibus, pietate & animarum lucrandarum zelo per-
illuſtris.

Idē in prou.
S. Iacobi
con. 36.
Con. Villal-
pandi.
Monu. MS.
huius prou.
B. Franciſcus
Blanco.

a Daza 4.
par. Chron.
Memoriale
prou. S. Ga-
briel.
Præſilegia
Clariffarū.

XLIII. Conceſſit hoc anno Pontifex Clariffis monaſterij de domo gratiæ B. Mariæ Virginis
Londonienſis diœceſis iuxta indultum ſuperius à nobis allatum, poſſeſſionem Eccleſiæ
de Hertindon Conuentrenſis & Lichefeldenſis diœceſis cum omnibus ſuis prouentibus,
quæ erat iuris patronatus nobilis viri Edmundi fratris Eduardi Regis Angliæ, ſui mona-
ſterij fundatoris. *Petitio veſtra.* 5. Non. Martij. Clariffis S. Silueſtri in Vrbe regulam tra-
didit Urbani IV. eaſque ſubiecit regimini Cardinalis Matthæi Rubei Vrſini Ordinis Pro-
rectoris. *Ad apicem Apoſtolice dignitatis.* Nonis Aprilis. Eodem die conceſſit vt Moniales
S. Claræ gauderent omnibus exemptionibus & priuilegiis, quæ quoquo tempore conce-
derentur Minoritis. *In ſinu Sedis Apoſtolice.*

ANNO CHRISTI 1299.
BONIFACII VIII. AN. 5.

ADOLPHI IMPER. OCCID. AN. 8.
RELIGIONIS MINORVM AN. 92.

ARGVMENTVM.

*Creatur Rex Romanorum Albertus Auſtriacus. Aſſumuntur ad inſulas Pontificias ali-
quot ex Minoritis. In diuerſis prouincijs florent multi viri docti. Celebrantur comi-
tia generalia. Referuntur aliquot miracula S. Ludouici Regis. Iacobus filius & hæ-
res Regis Maioricarum fit Minorita. Extruuntur monaſteria.*

I.  O c anno, menſe Iulio, quibuſdam ^b placet, in prælio Vormatiens
fuſum & caſum Adolphum Imperatorem ab Alberto Auſtriaco
Rudolphi Imperatoris filio; alij ^c id factum ſcribunt anno ſuperio-
ri. Belli cauſa fuit, quod cum ob varias & multas in Imperio pertur-
bationes compescendas, potentiori quodam capite in Germania
opus eſſet, & Electores Principes Adolphi ſordes, & ambitionem
pertæſi, conuentu habito, eo reiecto ALBERTVM AVSTRIÆ Du-
cem Regem elegerint, Adolphus vero vi Imperiū retinere voluerit auxilio fretus Otho-
nis Bauariæ Ducis, Rodolphi Comitſ Palatini, & quarundam Imperialium ciuitatum,
armatis copiis imprudenter Alberto occurrit. Auſtriacum iuuerunt ſubſidio pecuniario
Anglus, Galluſque Reges, copiis vero militum multi Principes vtriuſque Germaniæ. Præ-
lio commiſſo infectis armis, ſex horis pugnatum eſt: In quo conflictu captis multis nobi-
libus, multiſque calore ſuffocatis Adolphus ipſe caſus eſt, annis ſeptem, ſeu vt alij vo-
lunt, octo potitus Imperij.

b Naucler.
hoc anno.
Panuin. in
Chronol.
c. Siſfridus
in epitome.
Chron. Ci-
tizen.
Chro. Boſ-
ſiana.
Albertus Au-
ſtriacus fit
Rex Roma-
norum.

II. ALBERTVM ſecundò & ritè Romanorum Regem ab Electoribus renunciatum Bo-
NIFACIVS confirmauit, quod male habuit Philippum Regem Galliæ, qui ſperabat dan-
dum iri ſceptrum fratri ſuo Carolo Valeſio, auxitque erga Pontificem inimicitiam, quæ
aliis additis fomentis, vſque adeò creuit, vt ſpretâ religione & reuerentiâ Chriſti Vicariis
debitâ, vltimâ molitus ſit Papæ perniciem, vt ſuo loco opportunius narrabimus. Interim
BONIFACIVS ſcripſit ^d Gregorio Electo Strigonienſi in Hungaria Archiepiſcopo, vt tur-

Confirmatus
eius electio.

d Reg. Vat.
cp. 38.

Nnn 3 bulentum

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1299. ANNO 5. OCCID. ANNO 8. NORVM AN. 92.

bulentum nimis regnum, hæreticorum & paganorum pestiferis dogmatibus infectum sedare & purgare conaretur assumptis in adiutorium ex Prædicatorum, seu Minorum Ordinibus viris prudentibus, quos superiores ipsorum ducerent nominandos. Deinde scripsit ^a Ministro Prouinciali Syriæ Ordinis Minorum, ac prioribus Nicosiensibus Prædicatorum & Eremitarum S. Augustini, vt prouisionem, seu conuentionem quandam factam inter Henricum Regem Cypri, & Archiepiscopum Nicosiensem, & suffraganeos eius, necnon magistros, & fratres domorum hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, & Militiæ Templi, in dicto regno morantes, pro maiori securitate & feliciore statu eiusdem regni, necnon validiori subsidio transmittendo pro recuperatione Terræ sanctæ, diligenter & prudenter studerent promouere.

Fr. Porche-
tus Spinola
Archiepisc.
Ianuensis.

b Blondus
dec. 2. lib. 9.
Platina in
Bonif.
F. Alaman-
nus Archiep.
Arborensis.
c Epist. 195.

d An. 1295.
n. 2. & 1288.
p. 22.

Fr. Ioan. epi-
scopus Lexo-
uien.

Florent viri
docti.
Fr. Ioan. de
monte Ca-
sali.
Fr. Antonius
de Valentia.
Vbertinus de
Ilia.

Ioan. Ger-
son.

Quo tempore
floruit.

Ex Ordine Minorum assumpsit ad Archiepiscopatum Genuensem per mortem Fr. III. Iacobi de Voragine Ord. Prædicatorum vacantem F. PORCHETVM SPINOLAM, virum doctrina illustrem & generis nobilitate præclarum. In *suprema dignitate*. 3. Non. Febr. Hic tamen varias passus est in dignitate vicissitudines, cedens aliquando oneri, & Papæ indignationi, aliquando ad suam sedem restitutus turbato & tumultuoso Reipublicæ statu, Spinolis & Auriis familiis primariis hostiliter se inuicem oppetentibus. Hic ille est, cui quidam ^b indignè fabulantur Pontificem BONIFACIUM in die cinerum puluerem in oculos coniecisse, mutato versiculo dicentem: *Memento homo quia Gibelinus es, & cum Gibelinis morieris*: eo quod putaret Cardinalibus Columnensibus anathemate damnatis, & sibi valde infensus, receptum apud se dedisse. Archiepiscopatum Arborensis in Sardinia Insula, cui vniuit ipse hic Pontifex anno 2. sui Pontif. 4. Kal. Maij, vti habetur in eius rege-
sto ^c Ecclesiam Tyrensem (licet huius neque Ecclesia Plouacensis, cuius habetur mentio in bulla assumptionis, quam damus in regesto, non sit modo memoria, attamen in veteri Prouinciali Romano habetur episcopatus Plouacensis seu Plonatenis sub Archiepiscopo Turritano) per obitum Scolay Archiepiscopi dedit Fr. ALAMANNO, de quo nos supra ^d viro docto & prudenti, qui grata & deuota præstiterat Ecclesiæ obsequia in grauibus negotiis sibi commissis. *Ad regimen vniuersalis*. 4. Kal. Maij. Et eodem tempore propter dexteritatem, & prudentiam in rebus agendis eundem creauit vrbis Vicarium. *Ecclesiarum omnium*. 4. Kalend. Maij. sed parum his dignitatibus potitus est, nam in Epistola 376. data 12. Kalend. Decembris, qua in Archiepiscopatu ei substituitur Fr. Confilius Ord. Præd. refertur Alamannum hunc in curia obiisse. Fratrem Ioannem de Samesio vti diximus superius, ab Ecclesia Redonensi transtulit ad Lexouiensem tunc vacantem per obitum Gulielmi de Asneriis. *Apostolatus officium*. 3. Non. Febr.

Multi floruerunt sub hoc tempore in Religione viri docti. In prouincia Ianuensi, & IV. custodia Montisferrati Fr. IOANNES DE MONTE CASALI, & Fr. ANTONIVS DE VALENTIA, qui tandem assumptus est ad Episcopatum Caetanum in regno Neapolitano. Ibidem Fr. VBERTINVS DE ILIA de Casale, vir pius & doctus, paupertatis Franciscanæ, & regularis disciplinæ acerrimus propugnator, qui plurimos in partibus Vallis Spoletanæ, Marchiæ, & Tusciæ ad eandem retinendam & restituendam tam suæ vitæ exemplo, quàm multiplici exhortatione incendit. Anno 1305. trium mensium & septem dierum spatio in monte Aluernæ scripsit pium, aliquanto tamen pro illius temporis ratione indigestum, & minime ad incudem reductum opus, quod inscripsit, *Arbor vite crucifixi*. Aliqua in hoc opere caute legenda monet Ioannes Gerson tacito authoris nomine in opusculo de susceptione humanitatis Christi, sed expresso in alio tractatu de cautè legendis quorundam libris; non enim omnibus obuia & intellectu facilia sunt, quæ de perfectione spiritus & excellentia extaticorum virorum tractat multis in locis diffusè, de quibus ipse ait, se nequaquam ausum altius scribere, quia timebam inquit, ne erroneè caperentur ab ingeniis ingrossatis nimia imbuitione paganicæ vanitatis, quæ fortissime claudit intellectum ad sublimia fidei nostræ sacramenta capeffenda. In primo prologo operis ait se anno citato, quo opus compleuit, trigesimum secundum in sodalitate Minorum transegisse, ex quo conficitur initiatum anno 1273. sub generalatu S. Bonauenturæ, eo ipso anno, quo factus est Cardinalis. Natus itaque est anno 1259. nam in principio prologi ait anno quartodecimo suæ ætatis se Minoribus nomen dedisse. Deinde additus studiis Philosophicis, magno conatu spiritualibus se applicuit exercitiis, in quibus

ANNO CHRISTI BONIFACII VIII. ADOLPHI IMPER. RELIGIONIS MI-
1299. AN. 5. OCCID. AN. 8. NORVM AN. 92.

quibus dum per quatuordecim annos occuparetur, & visitaret sanctuaria Romana, descendit ad vallem Reatinam, pia illa loca à S. Francisco instituta, uti suo loco diximus^a, visitaturus, inuistit pium virum B. Ioannem Parmensem in tuguriolo Græcij (quod rupem vocat Vbertinus, quia in rupe, uti nos alias admonuimus^b excisum) multis annis hærentem, à quo se confortatum, absolutum, & instructum ad celebrem Portiunculæ Indulgentiam abiisse recenset, atque illic diuinas sensisse immutationes. Sub titulo studij, quod forte propter vitæ spiritualis functiones interruperat, missus ad prouinciam Tusciæ, familiares habuit Petrum de Senis Pectinarium, Petrum Ioannem Oliui, de quibus diffuse suis egimus locis^c, & Cæciliam de Florentia Virginem deuotissimam. Missus deinde Lutetiam Parisiorum ibidem legit, seu docuit per annos nouem, sed ita laxatis habenis, & dimissis exercitiis spiritualibus ut per somnium terribiliter ei appareret CHRISTVS, ad perfectiorem vitam reuocaturus. Regressum in Italiam adiuuit non parum in spirituali profectu sanctissima fœmina Angela de Fulgineo, quam vigesimo quinto anno ætatis suæ, & illo, quo scribebat supradictum opus, inuistit, ab eademque multa spiritualia recepit documenta. Legit adhuc annos quatuor, deinde dimissâ lectione soli prædicationi & animarum intendit profectui. Offendit aliquos ex suggestu in vrbe Perusina, apertius, quàm vellent, explicatâ veritate, quare iussus suspendere sermonem, missus est ad montem Aluernium, ubi dum per aliquot annos hæreret, & importunè rogaretur ab amicis, & Fratribus, suo præsertim Guardiano, & fratre vterino Iohannino se iuniore, dictauit Guardiano propria manu scribenti, vel saltem incipienti prædictum opus. Quod ut compleret valde sibi auxiliatam scribit quandam virginem de ciuitate Castellana, quam mirifice commendat, sed nomen tacet. Hæc omnia ex ipsa eius obscura narratione clarius & serius digessi propter varias exortas de huius hominis ætate inter viros doctos, mihi perquam reuerendos & charos D. Constantinum Caetanum Abbatem Benedictinum, & P. Heribertum Rosveydum societatis IESV, scriptis hinc inde apologeticis circa authorem deuoti libelli de imitatione Christi. Ad stipulabitur Patris Rosveydi asserto, quo iuniorem volebat Vbertinum, quàm cuperet Abbas Caetanus, Pontificium diploma Ioannis XXI. quo anno secundo sui Pontificatus potestatem facit Vbertino transeundi ad monachos monasterij S. Petri Gemblacensis tunc Leodiensis, nunc Namurcensis diocesis in Brabantia; quod nos sub illo anno dabimus opportunus.

V. In prouincia Tusciæ Fr. CLARVS DE FLORENTIA, ut nomine, ita & scientia clarus, præsertim in iure canonico, vir religiosus & pius. In eadem prouincia & Custodia Florentina Fr. IACOBVS DE GRISANTO, qui plurimos de re prædicabili libros compegit. Ibidem Fr. BINDVS DE SENIS scientiâ & virtute præclarus, concionator egregius. Fr. ANTONIVS DE LVCA insignis prædicator & scriptor, prius Marchiæ, deinde Tusciæ Minister. In eadem prouincia hoc ipso anno mortuus Fr. THOMAS DE S. OMERO vir grauis & doctus dum Ministrum ageret eiusdem. In prouincia Bononiæ, & custodia Ferrariensi Fr. MARCHISINVS DE REGGIO, author illius vulgaris libri, quem Mamotretum appellant. In prouincia Marchiæ & Custodia Asculana Frater GENTILIS DE MONTEFLORVM, quem superiori anno^d creatum diximus Cardinalem. Ibidem Fr. FRANCISCVS RVBEVS DE PIGNANO, qui egregie & luculenter plurima scripsit opuscula Theologica, & Philosophica, celebris etiam verbi diuini concionator. In prouincia Angliæ, & cœnobio, ut iudicat Pitseus^e Noruicensi, PETRVS QVESVELLVS Iurisconsultus, & Theologus, cuius plura seruabantur opera in Bibliotheca Noruicensi. Eum hoc tempore floruisse scribit Marianus^f, licet Pitseus dicat se nescire qua vixerit ætate. Ibidem aliquanto prius vixisse PHILIPPVM GVALENSEM Doctorem Theologum, virum pietatis & eruditionis nomine, suo tempore non obscurum, scribit idem Pitseus ex Lelando, eiusque doctrinæ famam ita percrebuisse ut extra Angliam, Galliam, atque Italiam peruaserit; deinde Lugduni ad annos multos Philosophiam, mox Theologiam solemniter docuisse. Aliorum Anglorum suis ætatibus memorias agemus.

VI. Celebrauit IOANNES DE MYRO Minister Generalis hoc anno comitia generalia in ciuitate Lugdunensi, & prouincia Burgundiæ: Quid in eis statutum sit, non est qui recenseat.

^a An. 1217.
n. 11. & seq.

^b Ibid. n. 14.

^c An. 1289.
nu. 30. An.
1278. n. 27.

^f Clarus de
Florentia.
^f Iacobus de
Grifanto.
^f Bindus de
Senis.
^f Antonius
de Luca.
^f Thomas
de S Omero.
^f Marchis-
inus de Reg-
gio.
^f Gentilis de
Monte flor.
^d An. 1298.
n. 4.
^f Franciscus
Rubeus.
^e Pitseus de
scriptor. An-
glic. in ap-
pend.
^f Maria. cit.
c 15.
^f Petrus Ques-
uellus.
^f Philippus
Gualen.

Capitulum
generale 32.

Index Rerum.

- Albertus Austriacus fit Rex Romanorum an. 1299.
n. 1
- Fr. Albertus Custos Bauariæ an. 1278. n. 53
- Fr. Albertus à S. Georgio an. 1267. n. 9
- Fr. Albertus Gonzaga Episcopus Iporiensis an. 1289.
n. 1. an. 1274. n. 24. fuit etiam Legatus Pontificis.
ibid. an. fuerit Cardinalis. ibid.
- Fr. Albertus Saloniensis Episcopus. 1274. n. 24
- Fr. Albertus Episcopus Taruisinus an. 1255. n. 17
- Albertucius de Comitibus de Mangona fit Minorita
an. 1292. n. 17
- B. Aldemarius an. 1290. n. 28
- Aldrudis pia fœmina an. 1284. n. 8
- Fr. Alamannus de Balneoregio Inquisitor in Prou.
Rom. an. 1288. n. 22. fit Archiepiscopus Arbo-
rensis & Vicarius Vrbis an. 1299. n. 3. mittitur ad
Siculos à Bonifacio Octauo an. 1295. n. 2
- Fr. Alexius Sanfones martyrizatur an. 1291. n. 30
- Alexander Quartus instituitur Pontifex an. 1254.
n. 20. qualis fuerit. ibid. n. 21. scribit de sua ele-
ctione Prælaris & Minoritis. ibid. valde restitit
suæ electioni. ibid. n. 22. aliorum preces expo-
scit. ibid. beneficus fuit Minoritis. an. 1255. n. 1.
dat insigne testimonium de Stigmatibus S. Franc.
ibid. n. 9. diplomate suo stabilit pacem inter Mi-
nores & Prædic. ibid. n. 11. prohibet ne quis con-
tradicat stigmatibus S. Franc. an. 1259. n. 1. mori-
tur an. 1261. n. 4. grata eius memoria apud Mino-
res. ibid. eius priuilegia. Vide *Priuilegia*.
- Fr. Alexander de Villa Dei an. 1257. n. 7
- Fr. Alexander Oliua Augustinianus Card. an. 1290.
n. 27
- Fr. Alferus absoluit Albenfes & Astenses à censuris,
& pœnis ob violationem iuris Ecclesiastici an.
1251. n. 66
- Alphonfus III. Lusitanus Ecclesiasticis iniuriis an.
1273. n. 15. admonetur sui officij à Gregorio
Decimo. ibid.
- Alphonsum Regem Aragoniæ non vult excommu-
nicare Nicolaus IV. an. 1288. n. 24. iubetur com-
parere coram sede Apostolica. ibid. moritur &
sepelitur in habitu Minoritico. an. 1292. n. 12
- Alphonfus Gonzaga moritur Turonis an. 1288. n. 39
- Fr. Alphonfus de Betanzos an. 1289. n. 40
- Fr. Alphonfus consodalis Fr. Petri de Stella an. 1270.
n. 24
- Aluernæ mons commendatur an. 1255. n. 10. iubet
Alexâder IV. ne à Fratribus deferatur. ibid. lauda-
tur ab Episcopo Aretino an. 1256. n. 19. eius Ec-
clesia solemniter consecratur an. 1260. n. 50. eius
descriptio. ibid. num. 51. pietatem spirat. ibid.
n. 53
- B. Amatus an. 1289. n. 27
- B. Amata an. 1254. n. 38
- B. Ambrosij de Massa sanctitas examinatur iterum
an. 1251. num. 4. commissi sunt aliqui defectus in
priori processu. ibid. n. 5
- Anacletus II. schismaticus an. 1251. n. 42
- Anastafius Turoneus an. 1292. n. 28
- Fr. Andreas vir valde industrius laudatur à Pontifi-
ce an. 1259. n. 4
- B. Andreas Anagninus an. 1290. n. 28. non vult ad-
mittere Cardinalatum an. 1295. n. 10. fecit mira-
cula. ibid. apparet ei Carolus Andegauensis.
ibid.
- B. Andreas Ariminensis an. 1292. n. 24
- B. Andreas Burgundus ob obedientiam reliquit pue-
rum IESVM an. 1262. n. 40
- Fr. Andreas de Florentia mittitur à Nicol. III. ad
Tartaros an. 1278. n. 7
- Fr. Andreas Inquisitor prouinciæ S. Francisci. an.
1298. n. 3
- Andreas de Ifernia an. 1282. n. 25
- B. Andreas de Plano an. 1278. n. 35. an. 1290. n. 15
- Andronicus filius Palæologi confirmat decreta Con-
cilij Lugdunen. an. 1277. n. 5. recedit ab vnione
an. 1272. n. 11
- Fr. Angelus de Bolsena mittitur à Pio V. ad placan-
dum Ducem Mediolan. 1291. n. 74
- B. Angelus Clarenus miraculose docetur litteras
Græcas an. 1289. n. 29. vertit quædam Græca in
Latinum. ibid. fuit Magister Simonis à Cassia
Augustiniani. ibid. mittitur ad Regem Armeniæ
an. 1290. n. 10. abit in Græciam an. 1294. n. 9
- Fr. Angelus Gregorij de Gualdo an. 1277. n. 20
- Fr. Angelus Reatinus discipulus S. Franc. obit an.
1252. n. 10
- Fr. Angelus Reatinus Inquisitor Prouinciæ Roma-
næ an. 1288. n. 22. an. 1291. n. 14. fit Commissarius
prædicandæ Crucis an. 1297. n. 32
- Fr. Angelus de Tuderto Inquisitor Dicæc. Spolita-
næ an. 1291. n. 12
- Fr. Angelus Vrbeuetanus Theologiæ professor.
1278. n. 2
- Fr. Angelicus Parisiensis post mortem rogat preces
pro se effundi an. 1285. n. 7
- Fr. Angelarius fit Episcopus Tuderti an. 1285.
n. 8
- Angli multi florent doctrina in Religione Franci-
scana an. 1270. n. 36
- Angliæ Princeps Edvardus. vide *Edvardus*.
- Anichohamini Reginæ Tartarorum scribit Nicol. IV.
an. 1291. n. 6
- Anima rationalis est forma corporis humani. anno
1297. n. 42
- Animæ cura cum timore habenda an. 1262. n. 18
- Animarum salus. vide *Salus animarum*.
- Animarum præfectura ars artium. an. 1255. n. 2
- Antiochia capitur an. 1267. n. 2
- S. Antonij Paduani corpus transfertur an. 1263. n. 8.
liberat urbem ab Ezzelini tyrannide. ibid. eius
translationi interest S. Bonauentura. ibid. n. 14.
cum S. Francisco desperantem resipiscere facit
an. 1275. n. 5. aliam mulierem parantem sibi mor-
tem, & eius maritum à statu peccati reuocat. ibid.
n. 6. festi eius contemtrix punitur morte, sed re-
uocat ad vitam. ibid. an. 7. alia eius miracula. ibid.
n. 8. cum S. Francisco quandam languentem sanat
an. 1282. n. 18. liberat quandam à graui tentatione
an. 1285. n. 7. non permittit suam imaginem ex
absida Lateranensi deleri an. 1296. n. 13. Cister-
cienses præcipiunt vt colatur eo cultu, quo S. Hie-
ronymus an. 1259. n. 12. amissus annulus eius me-
ritis recuperatur an. 1290. n. 30. conuertit duo-
decim prædones an. 1292. n. 16
- Fr. Antonius B. Saluatoris frater an. 1266. n. 19
- Fr. Antonius Burgenfis an. 1287. n. 15
- Fr. Antonius de Fera an. 1278. n. 53.
- Fr. Antonius de Luca an. 1299. n. 5
- Fr. Antonius Lucensis. 1278. n. 53
- Fr. Antonius Mediolanensis martyrizatur an. 1288.
n. 36
- Fr. Antonius Nurcianus an. 1270. n. 27
- Fr. Antonius de Rupe an. 1291. n. 30
- B. Antonius Romanus an. 1292. n. 32
- B. Antonius Sanctarenensis diabolo inuisus an. 1270.
n. 35.

Index Rerum.

num. 35. detegit fidam sanctitatem Dominici à S. Magnete. ibid. tradit Sathanæ improbam sceminam. ibid. vinctum miraculose à carcere liberat. ibid.

Antonius de Sisirraga an. 1270. n. 8
Antonius Tubeta an. 1267. n. 9
Fr. Antonius de Turno Guardianus Tolosanus hæreticorum credulitate moritur an. 1280. n. 8
Fr. Antonius de Valentia Episcopus Caetanus an. 1299. n. 4
Fr. Antonius Vercellenis an. 1290. n. 26
Fr. Antonius Velon. ibid. n. 29
Fr. Antonius de Villacre an. 1291. n. 19
Apostatæ variè cruciantur an. 1265. n. 8
Aquæ benedictæ virtus an. 1282. n. 19
Aragonensium pietas erga Minoritas an. 1278. n. 36. inter eos & Gallos stabilitur pax an. 1295. n. 1

ARCHIEPISCOPI Minoritæ.

ARCHIEPISCOPI

Arborensis Fr. Alamannus. vide *Alamannus*.
Bracharenis Fr. Tullius an. 1278. n. 24
Cantuariensis Fr. Ioannes Pecchamus. vide *Fr. Ioannes*.
Cæsariensis Fr. Christophorus à capite fontium an. 1282. n. 21
Dubliniensis Fr. Ioannes Stamfordus. vide *Ioannes*.
Gneznenis Fr. Henricus Brem an. 1281. n. 7
Iaderensis Fr. Henricus de Tuderto. 1297. n. 32
Item Fr. Ioannes an. 1291. n. 18
Ianuensis Fr. Ioannes Porchetus Spinola an. 1299. n. 3
Moguntinus Fr. Gerardus an. 1251. n. 35
Item Fr. Henricus Knoderer. an. 1274. n. 33
Nicosien. Fr. Ioannes an. 1288. n. 37
Ragusinus Fr. Bonaventura Parmensis an. 1281. n. 7
Item Fr. Philippus Bonaccursius an. 1279. n. 28
Rheggienis Fr. Gentilis. ibid.
Remensis Fr. Bernardus. ibid. n. 31
Spalatenis Fr. Petrus an. 1297. n. 32
Argo filius Abaghæ interficit patrum & regnat an. 1284. n. 2. vult esse Christianus & mittit Nuncios ad Nicol. IV. an. 1288. n. 3. ad eum scribit Nicolaus an. 1289. n. 1. fuit Pontifici addictus & Christianis beneficis. ibid. n. 2. conuertitur & laudatur. ibid. n. 6. scribit iterum ad eum Nicolaus an. 1291. n. 5
Fr. Arlotrus de Prato an. 1278. n. 7. an. 1283. n. 1. fit Minister Generalis an. 1285. n. 4. moritur an. 1286. n. 1
Ad Armenos mittuntur Minoritæ an. 1284. n. 1. an. 1289. n. 7. an. 1290. n. 10. ad eorum Regem eiusque sororem & fratres scribit Nicol. IV. ibid. eos ad unionem Ecclesiæ recipit. ibid. rediguntur in magnas angustias à Saracenis an. 1292. n. 1. eorum Rex mittit Minoritas pro auxilio ad Pontificem & Reges Gallia & Angliæ. ibid.
Armenia Rex Hayto. vide *Hayto*.

Fr. Arnaldus Virganultus martyrizatur an. 1273. n. 17
De S. Artemij sepulchro an. 1251. n. 45
In Asiam mittuntur Fratres Minoritæ. an. 1284. n. 2
vt Augustiniani Eremitæ conueniant in habitu exteriori fecit S. Bonau. an. 1274. n. 12
B. Augustinus Affisias an. 1268. n. 6
Augustinus Gradonicus Episcopus Feltrensis anno 1292. n. 4
Aurea Castella Clarissa an. 1264. n. 6
Aures sanctorum valde sensiles an. 1251. n. 21
Austriaca domus vnde sumpsit originem. an. 1273. n. 1

B.

Baconius. vide *Rogerus*.
Balaba de Ianua interpres Regis Tartarorum. an. 1288. n. 3
B. Balbina neptis S. Claræ moritur an. 1254. n. 38
Fr. Balthasar de Hoz an. 1291. n. 19
Bandinus de Comitibus S. Floræ fit Minorita an. 1296. n. 12
Bandogabor interfectus an. 1292. n. 1
Non Baptizatus non potuit recte aspicere sacros. Euchar. an. 1284. n. 16. alter non potuit recitare diuinum officium. ibid. n. 17
Baptista Varana soror Ducis Camerinsium fit Clarissa. 1292. n. 37
Barnabas ex Marchionibus Malespinæ fit Minorita an. 1296. n. 12
B. Bartholomæus de Amalia an. 1278. n. 15
Fr. Bartholomæus Bassius an. 1292. n. 22
Fr. Bartholomæus de Bohemia iubetur prædicare Crucem contra hæreticos & infideles an. 1255. n. 16
Fr. Bartholomæus Cimorella an. 1292. n. 33
Fr. Bartholomæus de Ciuitate Castellana an. 1291. n. 59
Fr. Bartholomæus de Gallicano an. 1284. n. 11
Fr. Bartholomæus de S. Gemino Legatus Nicol. III. an. 1280. n. 1
Fr. Bartholomæus de Grosseti Episcopus an. 1274. n. 32. mittitur à Nicol. IV. ad Regem Angliæ an. 1290. num. 1. fuit Inquisitor Vrbeuetanus & Prou. Rom. an. 1291. n. 14. moritur post legationem Anglicanam bene peractam. ibid.
Fr. Bartholomæus Malatesta an. 1292. n. 24
F. Bartholomæus Puccij an. 1290. n. 16
Fr. Bartholomæus Quirinus Episcopus Venetus. an. 1274. n. 32
Fr. Bartholomæus de Senis Minister Syriæ an. 1288. n. 2
Fr. Bartholomæus Vbiarius an. 1267. n. 9
B. Bartholus an. 1300. n. 4. prænunciatur eius sanctitas. ibid. fit Clericus & postea Tertiarius. ibid. tentatur à scemina, & à Diabolo. ibid. n. 5. fit sacerdos eique apparet CHRISTVS. ibid. hospitalitatem exercens CHRISTVM hospitio recipit. ibid. n. 6. fit leprosus. ibid. n. 7. eius patientia. ibid. patrat miracula. ibid. n. 8. CHRISTVS prædicat ei tempus mortis, sanctæque moritur. ibid. num. 9. varia eius miracula post mortem. ibid. n. 10
Bartholus Iurisconsultus laudatur anno 1290. n. 27

Index Rerum.

BEATI ET BEATÆ Ordinis Minorum.

B. Ægidius socius S. Francisci an. 1262. n. 33
 B. Agnes Bohema an. 1283. n. 2
 B. Agnes Abbatissa Barcinonensis an. 1281. n. 5
 B. Agnes soror S. Claræ an. 1253. n. 23
 B. Agnes Salamantina an. 1283. n. 5
 B. Agnes à S. Dominico miraculis clara. an. 1294. n. 19
 B. Aldemarius an. 1290. n. 28
 B. Ambrosius de Massa an. 1251. n. 4
 B. Amatus an. 1289. n. 27
 B. Amata an. 1254. n. 38
 B. Andreas an. 1292. n. 18
 B. Andreas Anagninus an. 1290. n. 28
 B. Andreas Burgundus an. 1262. n. 4
 B. Andreas de Plano an. 1278. n. 35. an. 1290. n. 15
 B. Angelus Clarenus. vide *Angelus*.
 B. Angelus Reatinus an. 1289. n. 44
 B. Antonius Sanctaranensis. vide *Antonius*.
 B. Augustinus Assisias an. 1268. n. 13
 B. Balbina an. 1254. n. 38
 B. Bartolus an. 1308. n. 4
 B. Bartholomæus Puccij an. 1290. n. 16
 B. Benedictus Aretinus an. 1277. n. 19
 B. Beneuenutus de Recineto an. 1289. n. 29
 B. Beneuenuta an. 1282. n. 12
 B. Bertholdus Ratisbonensis an. 1272. n. 16
 B. Bernardinus de Bibiena an. 1289. n. 44
 B. Bona an. 1257. n. 8
 B. Bonifacius de Senis an. 1290. n. 16
 B. Bonromæus de Bonromæis an. 1290. n. 16
 B. Catalanus an. 1292. n. 25
 B. Christophorus. vide *Christophorus*.
 B. Christophora discipula S. Claræ an. 1259. n. 18
 B. Henricus Theutonicus an. 1287. n. 8
 B. Hermannus Fulginas 1256. n. 44
 B. Hermannus de Gerstaden. 1287. n. 6
 B. Hieronymus Gallus an. 1289. n. 44
 B. Hugo de Dina. vide *Hugo*.
 B. Iacobus Balestarius an. 1261. n. 18
 B. Iacobus de Falarone an. 1289. n. 29
 B. Iacobus de Massa an. 1256. n. 14. & 15.
 B. Iacoponus, vide *Iacoponus*.
 B. Ioannes Baroncius an. 1292. n. 24
 B. Ioannes Hungariæ Custos an. 1287. n. 8
 B. Ioannes primus Hungariæ Prouincialis an. 1287. n. 7. item alter Ioannes eius successor ibid. n. 16
 B. Ioannes Contingerus an. 1283. n. 13
 B. Ioannes de Martello an. 1290. n. 28
 B. Ioannes Parmensis an. 1289. n. 31
 Ioan. de Penna miraculus clarus. 1279. n. 6
 B. Ioannellus an. 1297. n. 29
 B. Ioanna an. 1251. n. 57
 de B. Iuniperi corpore. vide *Iuniperus*.
 Kunigunda Clarissa claret miraculis an. 1279. n. 6.
 Latro Pius discipulus S. Franc. 1290. n. 23.
 B. Leo an. 1270. n. 17. an. 1271. n. 7. item alter socius S. Francisci an. 1269. n. 11. Leonora Clarissa fulget miraculis. an. 1294. n. 19

BEATI ET BEATÆ

B. Leonis Episcopi Laudensis sepulchrum. an. 1286. n. 8
 B. Lucas Parauinus an. 1269. n. 9
 B. Luchefius an. 1273. n. 13
 B. Ludouicus Theutonicus an. 1291. n. 59
 B. Lupus S. Francisci discipulus an. 1291. n. 19
 B. Margarita Cortonenfis, vide *Margarita*.
 B. Margarita Columnensis, vide *Margarita*
 B. Masseus Marignanus, vide *Masseus*.
 B. Matthæus Fulginas an. 1256. n. 44
 B. Mauritius de Argegnano an. 1289. n. 27
 B. Michael à Carcano an. 1286. n. 8
 B. Michael alius an. 1287. n. 15
 B. Nicolaus de Orbita an. 1259. n. 11
 B. Nicolaus de Senis an. 1266. n. 19
 B. Nicolaus de Siluanis an. 1290. n. 15
 B. Odoricus de Portu Naono an. 1279. n. 30
 B. Petrus tertius Hungariæ Prouincialis an. 1287. n. 7
 B. Petrus de Monte Vlmi an. 1292. n. 28
 B. Petrus de Monticulo an. 1292. n. 26
 B. Philippus Longus an. 1259. n. 9
 B. Radulphus an. 1287. n. 15
 B. Rogerius socius S. Francisci an. 1285. n. 15
 B. Rogerius de prouincia Prouinciæ an. 1287. n. 9
 B. Rosa Viterbiensis an. 1252. n. 6
 B. Rostagnus Tertiarius an. 1282. n. 10
 B. Ruffinus socius S. Francisci an. 1270. n. 17
 B. Sabbathinus an. 1251. n. 57
 B. Sanctes an. 1289. n. 29. an. 1292. n. 31
 B. Salomea Polona an. 1254. n. 35
 B. Segrianus an. 1259. n. 15
 B. Seruus Dei an. 1289. n. 27
 B. Sensus an. 1270. n. 24
 B. Simon de Collazzono an. 1252. n. 17
 B. Simon item alius an. 1289. n. 27
 B. Stephanus discipulus S. Franc. an. 1258. n. 10
 B. Stephanus Coruus an. 1270. n. 30
 B. Tentalbene an. 1291. n. 31
 B. Terdericus an. 1271. n. 15
 B. Thomas Hibernicus an. 1269. num. 13. an. 1270. n. 28
 B. Thomas Florentinus an. 1289. n. 44
 B. Torellus an. 1282. n. 3
 B. Vivaldus Tertiarius an. 1300. n. 11
 Beatrix de Britannia Engolismæ Comitissa n. 1282. n. 22
 Beccus, vide *Ioannes*.
 Bela Rex Hungariæ moritur an. 1275. n. 3. vincitur à Boleslao an. 1283. n. 3
 ad Bellum sacrum conspirant Christiani Principes an. 1268. n. 1
 Bendocdar Babyloniz Soldanus multos martyrizauit an. 1266. n. 9. capit Antiochiam & multa loca. an. 1268. n. 2. multos Minoritas interficit ibid. ipse interficitur. 1269. n. 6
 B. Benedictus Aretinus an. 1259. n. 10. an. 1277. n. 19. moritur & laudatur an. 1280. n. 2
 Fr. Benedictus Hydropicus an. 1270. n. 29
 Fr. Benedictus de Mugello an. 1270. n. 27
 Benedictus Caietanus collaborat Nicolao tertio in explicanda regula sancti Francisci an. 1279. n. 11. fit Papa. vide *Bonifacius Octauus*.
 Fr. Beneuenutus Episcopus Reatinus anno 1272. n. 24
 S. Beneuenutus fit Episcopus Auximanus. an. 1263. n. 19.

Index Rerum.

n.19. moritur & describitur eius vita an.1276.n.3.
 canonizatur. ibid. refugit sublimē sepulchrum.
 ibid. quinam eius vitam scripserint. ibid.
 B. Beneuenutus de Recineto an.1289.n.29
 B. Beneuenuta an.1282.n.12
 Fr. Beneuenutus mittitur à Nicolao tertio ad Regē
 Hispaniæ an.1278.n.17. factus Episcopus Eugu-
 binus fit Legatus à Latere ad Rodul. Imp. an.1289
 n.2. & an.1290.n.1
 Fr. Beniaminus an.1275.n.2
 Fr. Bentiuenga de Bentiuengis Episcopus Tuderti-
 nus an.1276.n.5. fit Cardinalis Albanus an.1278.
 n.22. moritur. an.1289.n.39
 Fr. Berengeliu de Bardeoxi Episcopus Osenfis.
 an.1280.n.6.
 Bernardus Asteriensium Comes an.1283.n.12
 Fr. Bernardus de Bessa an.1278.n.31
 Fr. Bernardus de Colle moritur an.1292.n.12
 Fr. Bernardus Archiepiscopus Rhemensis an.1278.
 n.31
 Fr. Bernardus Peregrinus Episcopus Barcinonensis
 an.1288.n.37
 B. Bernardinus de Bibiena an.1289.n.44
 Fr. Bernardinus à Gualdo an.1291.n.59
 Fr. Bernardinus Miach. an.1271.n.16
 Fr. Bernardinus Parmensis per merita S. Antonij de
 Padua recepit loquelam an.1275.n.8
 Berfaumæ Episcopo in partibus Orientis scribit Ni-
 colaus IV. an.1288.n.8
 Bertollo de filiis Vrsi cui Romano Rectori Ciuita-
 tis Bononien. scribit Nicolaus tertius an.1280.
 n.1. mittit ad eum Legatum Fr. Bartholomæum.
 ibid.
 B. Bertholdus Ratisbonensis obit an.1272.num.16.
 eum multi laudant. ibid. coronæ fulgentes voli-
 tant super caput eius. ibid. quam efficax in suis
 prædicationibus. ibid. intendit conuersioni Ot-
 tonis Ducis Bauariæ. ibid. eum falsò Domini-
 canum asserit Bzouius. ibid. num.17. sexaginta
 millia hominum conueniebant ad eius prædica-
 tionem. ibid. fuit vir sanctissimus & insignis con-
 cionator. ibid. magna mulieris pœnitentia ad effi-
 caciameius prædicationis. n.18. plura scripsit. ibid.
 num.21. an fuerit discipulus Dauidis Augustani
 ibid.
 Fr. Bertrandus Berengarius post mortem apparet B.
 Rogerio an.1287.n.14
 Fr. Bertrandus de Cigoterio Inquisitor Venaysinus.
 an.1290. n.4. committitur ipsi cura inquirendi in
 sectatores Petri Ioan. Oliui. ibid. n.11
 Bertrandus Episcopus Sabinensis mortuus in Con-
 cilio Lugdunen. an.1276.n.2
 Fr. Bindus de Sericis an.1299.n.5
 Bituricensis Episcopus damnatur ob locupletatos
 nepotes an.1286.n.7
 Bizochi qui? an.1297.n.30. inquitur in eos. ibid.
 Blanca filia S. Ludouici Regis Galliæ recludit se in
 monasterio an.1286.n.6
 Blanca mater S. Ludouici Regis moritur an.1252.
 n.1. fuit Tertij Ordinis. ibid. eius progenies.
 ibid. quam prudenter rexit. ibid. n.2. laudatur.
 ibid. quomodo eius mortem tulit S. Ludouicus.
 ibid. n.3
 Blancam sororem S. Ludouici Episcopi duxit Rex
 Aragoniæ an.1295.n.3
 Blanca Petri Crudelis yxor, vbi sepulta an.1264.
 n.10
 Bohemiæ Rex Orthogarus moritur an.1278.n.23

Boleslaus Pius moritur an.1279. n.6.
 Boleslaus Pudicus moritur ibid.
 B. Bonæ corpus transfertur in Germaniam an.1257.
 n.8
 Fr. Bonaiuncta de Mantua Inquisitor in Marchia
 Taruina an.1291. n.14. ei opponunt se Domi-
 nicanus Inquisitores & deponuntur ab officio.
 ibid. fuit Inquisitor in partibus Venetis an.1292.
 n.4
 Fr. Bonagratia de S. Ioanne an.1272. n.1. fungitur
 Vicegeneralis Ministri in Comitibus Patavinis an.
 1277. n.8. floret doctrina an.1278. n.31. fit Ge-
 neralis an.1279. n.9. petit Protectorem à Ponti-
 fice. ibid. indicit Comitibus generalia Argentina.
 an.1282. n.1. examinat doctrinam Petri Ioan. Oli-
 ui an.1283. n.1. ægrotat ad mortem. ibid. mori-
 tur an.1284. n.1. misit multos Fratres in Asiam
 & Armeniam n.2.
 S. Bonauentura succedit Ioanni de Rupella in cathe-
 dra Parisiensi an.1253. n.20. tempus quo studuit
 & legit. ibid. indoles & virtutes. ibid. n.27. elo-
 gia doctrinæ eius. ibid. n.28. creatur Generalis
 an.1256. n.3. inquitur in Ioannem Parmensem
 prædecessorem suum, eiusque socios. n.5. quæ
 mouerunt eum contra Parmensem. ibid. n.16.
 eius laus ex assumptione eius adhuc iuuenis in Ge-
 neralem. ibid. n.17. fuit benignus in regendo.
 ibid. intugilat Ordinis regimini. an.1257. n.9. iu-
 bet tolli quosdam defectus. ibid. recipit plenam
 potestatem ab Alexandro IV. ibid. n.10. idem
 Pontifex promittit se in omnibus ipsi fauturum.
 ibid. Rogatur in Capitulo Narbonensi vt legen-
 da S. Francisci scribat & ægrè acquiescit an.1260.
 n.18. eam ægrè scripsit. ibid. viuens à S. Thoma
 vocatur *Sanctus*. ibid. aliam minorem scripsit.
 ibid. semper aliquid scribebat. ibid. n.19. pieta-
 tem operum eius omnes laudant. ibid. CHRISTI
 Crux eius Bibliotheca. ibid. n.20. quo doctior
 eo humilior. ibid. eius doctrinæ encomia. ibid.
 n.21. versatissimus in omni scientia. ibid. Spiritus
 sanctus in eo locutus. ibid. n.23. quomodo ex-
 plicauit sacram Scripturam. ibid. n.24. de libro
 eius *Hexameron*. ibid. de expositione Psalmorum.
 ibid. num.25. perfecte calluit ritus ecclesiasticos.
 ibid. in mysticis interpretationibus excelluit. ibid.
 n.26. quam versatus in scriptura. ibid. fuit fre-
 quens in citandis Patribus. ibid. n.28. solidiores
 Doctorum opiniones semper secutus est. ibidem
 n.29. Philosophiam etiam veritati propagandæ
 adhibuit. ibid. quàm benè scripserit in Magistrum.
 ibid. n.30. Clemens Quartus delectabatur eius
 doctrina. ibid. eius doctrina maxime discenda.
 ibid. de illius opusculis. ibid. n.31. hæreticos do-
 ctis libris & rationibus profligauit. ibid. n.32. ve-
 ri Doctoris munere functus est. ibid. n.33. fuit
 potens in exhortatione. ibid. n.34. facundus in
 sermone. ibid. liberatur à calumniis quorundam
 sciorum. ibid. num.35. eius doctrina salutaris
 ibid. n.36. peregrinationes eius. ibid. n.37. mor-
 tuum puerum reuocat ad vitam. ibid. n.38. in-
 terfuit translationi S. Antonij Paduani. an.1263.
 n.14. petit & obtinet in Protectorem Ordinis
 Ioan. Caet. Vrsinum. ibid. n.17. impetrat liberari
 Fratres à cura Monialium. ibid. offertur ei Eccle-
 sia Eboracensis an.1265. n.13. quando scripsit
 opus *Hexameron*. ibid. laudatur à Clemente IV.
 ibid. n.14. non admittit Episcopatum Eboracen-
 sem. ibid. n.15. scribit in Comitibus Parisiensi. ad
 omnes

Index Rerum.

omnes Ministros circa Ordinis disciplinam an.
1266. n. 5. eius humilitas erga Fratrem Afflictum.
an. 1269. n. 5. scribit Apologiam contra Gerar-
dum de Abbatis Villa eumque confutat. ibid.
n. 6. quid præstiterit in creatione Gregorij X. an.
1271. n. 1. quando creatus Cardinalis an. 1273.
n. 10. inuitus ad illam dignitatem euectus est.
ibid. n. 11. datus erat ei galerus cum lauaret scu-
tellas Fratrum. ibid. n. 12. interfuit primæ sessio-
ni Concilij Lugdunen. & habuit ibi concionem
an. 1274. n. 1. moritur. ibid. n. 9. an fuerit eiuf-
dem Concilij præses. ibid. n. 10. quam probata
eius doctrina, & prudentia. ibid. n. 11. quantum
præstiterit in conuersione Græcorum. ibid. de-
fendit Religiones Mendicantium. ibid. n. 12. fecit
vt Eremitæ Augustiniani conuenirent in habitu
exteriori. ibid. quantus omnium dolor ob eius
mortem. ibid. n. 13. columna Reip. Christianæ
dicebatur. ibid. eius mortem multi prædixerunt.
ibid. n. 15. quo die & tempore fuit mortuus ibid.
n. 16. sacra hostia per latus S. Bonau. intrat ad
eius cor. ibid. n. 17. ille etiam ingreditur per la-
tus Christi. ibid. n. 18. eius physiognomia. ibid.
qualiter depingitur. ibid. n. 19. qui de eo scripse-
runt. ibid. primus instituit sodalitates laicorum.
ibid. n. 20. plura patrauit miracula. ibid. n. 21. eius
caput secundo post mortem sæculo integrum re-
pertum. ibid. n. 22. cor item incorruptum. ibid.
heretici proiciunt corpus eius in fluuium. ibid.
eius reliquiæ variis locis coluntur. ibid. plures
eius extollunt reliquias. ibid. n. 23
Bonauentura Comes montis Dolij fit Minorita an.
1296. n. 12. bis fuit Prou. S. Franc. Minister,
ibid.
Fr. Bonauentura de Mugello an. 1272. n. 1
Fr. Bonauentura Parmensis fit Archiepiscopus Ra-
guſinus. an. 1281. n. 7
Fr. Bonauentura Pius fuit Generalis & Episcopus
Aquensis. an. 1269. n. 14
Fr. Bonauentura Viuarucius an. 1284. n. 20
Bonifacius Octauus creatur an. 1294. n. 8. infausta
signa in eius coronatione. ibid. stabilit pacem in-
ter Gallos & Aragonios. an. 1295. n. 1. desiderat
Siciliam tradi Carolo Claudio an. 1296. n. 1. vult
expungere imaginem S. Antonij de Padua ex ab-
ſſida Lateran. ibid. n. 13. canonizat S. Ludouicum
Regem an. 1297. n. 20. mittit Generales Mino-
rum & Prædic. ad stabiliendas inducias inter
Gallum & Flandrum. an. 1298. n. 1. instituit Mi-
noritas Inquisitores. ibid. n. 2. confirmat Alber-
tum Austriacum Regem Romanorum. an. 1299.
n. 1. promulgat Iubilæum an. 1300. n. 1
Bonifacius filius Comitis Raynerij fit Minorita an.
1296. n. 12. fit Episcopus in Sardinia. ibid.
Fr. Bonifacius de Iporegia Legatus Pontif. ad Pa-
læologum an. 1263. n. 1
B. Bonifacius de Senis an. 1290. n. 16
Bonincontro de Vastauillanis an. 1284. n. 20
Bonos quare affligit Deus an. 1300. n. 7
De bono faciendo non est diu consultandum an.
1262. n. 31
Bonum non est omittendum propter vanam glo-
riam ibid. n. 33
Bononiensium beneuolentia erga Prædicatores &
Minores an. 1251. n. 3
Bononiæ Prouinciali concedit Alexander IV. vt pos-
sit creare Inquisitores an. 1258. n. 3
B. Bonromæus de Bonromæis an. 1290. n. 16

In Bosnenſi regno instituitur Inquisitio. 1291. n. 11
Boſſignienſis Episcopus 1253. n. 36
Brunſuicenſis Dux incarcerat Fratrem Gerardum
Archiepiscopus Moguntinum. 1251. n. 35
Ad Bulgarorum Imperatorem & Episcopus scribit
Nicol. IV. an. 1291. n. 9

C

Cælestinus Quintus creatur Pontifex 1294.
n. 1. decretum electionis eius. ibid. epistola
Cardinalium ad ipsum. n. 2. inuitus dignitatem
acceptat n. 3. concionatur Aquilæ. ibid. non ita
idoneus videtur n. 4. abdicat Pontificatum n. 6.
redit ad solitudinem n. 7. incarceratur ibid. cano-
nizatur ibid.
Cælum fugit fugiens tentationem. 1262. n. 28
Magnus Cam. vide *Quolibet & Cobyta*.
Camerini Episcopus Rambertus. 1282. n. 24
In Canonizatione Sanctorum magnam adhibet Ec-
clesia diligentiam. 1280. n. 3
Fr. Ioan. Cantianus Apostolicus in Anglia 1254.
num. 41. committitur ei reformatio quorundam
abusuum. n. 42
Capitolium Romanum vnde dictum? 1251. n. 39
Cardinalium compromissio in electione Gregor. X.
an. 1271. n. 4

CARDINALES ORDINIS Minorum.

Fr. Andreas Anagninus fit Cardinalis. Vide
Andreas Anagninus.
Fr. Bentienga de Bentiengis Cardinalis.
Vide *Bentienga*.
Fr. Bertrandus de Turre Cardinalis 1290.
n. 28
S. Bonauentura Cardinalis. Vide *Bonauen-
tura*.
Fr. Gentilis de Monte-Florum 1282. n. 24
Fr. Hieronymus Asculanus 1278. n. 18
Fr. Iacobus Thomasius 1295. n. 9
Fr. Matthæus Aquaspartanus 1288. n. 2
Fr. Vicedominus nepos Greg. X. 1273. n. 13.
an fuerit Papa 1276. n. 2
Carolus Andegauensis vocatur à Pontifice contra
Manfredum 1264. n. 9. iterum eum vocat Cle-
mens IV. 1265. n. 2. instituitur Rex Hierusalem
& Siciliæ. ibid. profligat Manfredum 1266. n. 2.
perdidit regnum Siciliæ 1284. n. 15. moritur.
1285. n. 3
Caroli Austriadis epitaphium. 1268. n. 14
Carolus Blesensis Normannorum Dux colitur vt
Sanctus 1283. n. 11
Carolus Claudus capitur 1284. n. 15. liberatur &
quomodo 1288. n. 25. coronatur Apuliæ & Siciliæ
Rex, sed promissa non complet. ibid. obsides pro
eo dati. n. 26. restituuntur. 1295. n. 4
Caroli Emanuelis epitaphium 1283. n. 15
Carolus I V. Imp. agit de canonizanda B. Agnete
Bohema. 1283. n. 4
Fr. Carolus Lufachius martyr 1273. n. 17
Fr. Carus de Aretio 1277. n. 29
Caro similis scarabæo & porco 1262. n. 10. athleta
Diaboli. ibid. inimica est spiritui 1277. n. 14
Carthaginem occupat S. Ludouicus Rex 1270.
n. 7
Cassellensis

Index Rerum.

Castellensis Episcopus Dermotus Hurlaus martyri-
zatur 1271. n. 15
Castellæ Regi negat dispensationem Nicolaus I V.
an. 1289. n. 20
Castitatis encomia & quænam vera. 1262. n. 10
Castrum de Sermione Patarenis infectum 1277.
n. 11
Castrum de Syriano ab hæreticis detestum hostiliter
aggreditur an. 1258. n. 33
B. Catalanus 1292. n. 25
Fr. Catalanus socius Fr. Petri de Arcanano marty-
rizatur 1284. n. 3
Catenatorum Ordo 1274. n. 15
Catharina filia Philippi Imp. Constantinop. 1288.
n. 23
Caydoni Tartarorum Principi scribit Nicolaus I V.
an. 1289. n. 4. conuertitur n. 6
An Character animæ imprimatur. 1297. n. 37
Charitas sola sufficit ad salutem, eamque doctus &
indoctus potest habere 1262. n. 14
de Charitate Dei 1263. n. 2. absque fide non est.
1267. n. 2
Charitatis opus ut vitiatur circumstantiis 1270. nu.
26. remedium contra hoc ibid.
CHRISTI passio omnes deberet mouere 1274. n. 30.
eius vitæ compendium 1278. n. 9. eius humilita-
te & incarnatione dæmones cruciantur 1281.
n. 8
CHRISTVS post resurrectionem primò apparèt B.
Virgini. 1289. n. 28. eius meritorum valor. 1283.
n. 6. apparèt colloquentibus de se 1290. n. 15.
quotidie crucifigitur à peccatoribus 1297. n. 24.
accepit vulnus laterale post mortem ibid. n. 44.
est verus Magister Religiosorum 1262. n. 20
Christina discipula S. Claræ miraculis illustris mo-
ritur 1258. n. 20
Christianorum 60. millia interfecta 1291. n. 1
Christianorum res in misero statu 1269. n. 1
Christiano 2. Archiepiscopo Moguntino substitui-
tur Fr. Gerardus 1251. n. 35
B. Christophorus de Romandiola 1272. n. 11. eius
virtutes. ibid. ignis ad eius obsequium de cælo
lapsus. ibid. columba frequens super caput eius.
ibid. CHRISTVM semper ferebat. ibid. n. 12. re-
uelata ei mors S. Francisci. ibid. eius miracula
dum viveret. ibid. n. 13. spiritum habuit prophe-
ticum. ibid. eius mors multis reuelatur. n. 14. eius
miracula post mortem. n. 16
Fr. Christophorus à Capite Fontium Archiepisco-
pus Cæsariensis. 1282. n. 21
B. Christophora discipula S. Claræ miraculis clara
moritur an. 1258. n. 20
S. Clara paupertatem colit 1251. n. 7. obtinet à Pon-
tifice eius priuilegium. ibid. crescit panis eius
precibus mirifice. n. 9. oleum ei diuinitus submi-
nistratur. n. 10. carnem affligit. n. 10. & 12. fer-
uenter orat. n. 13. eam conatur dæmon ab oratio-
ne & lacrymis cohibere. ibid. diuino ardet calo-
re in oratione. n. 14. calor ille in eius facie & ser-
mone ardebat. ibid. globus igneus ardebat super
facie eius ibid. aqua lustrali filias intingit. ibid.
Saracenos oratione abigit. n. 15. liberat suis pre-
cibus Assisium n. 16. dæmones abarcet ibid. Gre-
gorius I X. sæpe eius preces exigit. ibid. eius ad
eam litteræ n. 17. eius deuotio in Eucharistiam. n.
19. in ea videt CHRISTVM infantulum. ibid. alæ
duæ videntur super caput eius. ibid. audit lon-
ginquum concentum. n. 20. frequenter plangit

CHRISTI passionem. num. 22. officium Crucis à
S. Francisco compositum didicit. ibid. vehemens
eius contemplatio de CHRISTI passione. n. 23.
plura miracula signo crucis efficit. n. 24. furiosum
Fratrem sanat. ibid. lapillum ex naribus pueri mi-
raculose euellit. ibid. alterius pueri oculum sa-
nat. ibid. religiosam plagæ fistula liberat. ibid. al-
teram hydropisi, febri, & tus si ibid. ancillæ cui-
dam vocem restituit. ibid. eius beneuolentia in
sorores. ibid. n. 28. claret spiritu prophetiæ. ibid.
n. 29. diutinos patitur languores n. 30. prædicit
Pontificis aduentum. ibid. eam ægotantem inui-
sit Cardinalis Protector, & reficit S. Eucharistia.
an. 1252. n. 18. eius regula prima confirmatur ab
eodem. ibid. Innocentius I V. eam inuifit 1253.
n. 1. indulget ei obseruari strictiorem regulam à
S. Francisco traditam. ibid. cupit S. Virgo esse cum
CHRISTO. num. 2. eius reuerentia erga Pontif.
ibid. crucis signum mirabiliter affigit eduliis. ibid.
prædicit Agneti sorori mortem. n. 3. à cibo absti-
net diebus 17. n. 4. eius æquanimitas in afflictio-
nibus. ibid. eius testamentum. n. 5. Ecclesiæ &
Pontifici commendat filias. ibid. non vult posses-
siones. ibid. commendat mutuum amorem. ibid.
Pontifex eius regulam confirmat. n. 6. prædicit
sororum externarum aduentum. n. 7. circum-
stant morituræ viri pij. n. 8. dolor discipularum
ob eius mortem. ibid. apparet ei morienti Domi-
nus & B. Virgo cum turba Virginum. n. 9. mori-
tur. ibid. adhibentur corpori custodes. n. 10. ac-
cedit ad funus Pontifex cum Cardinalibus. ibid.
magna cum pompa sepelitur. n. 11. eius crebra
miracula. ibid. dæmoniacum liberat n. 12. item
dæmoniacam & morbidam. n. 13. item alteram
dæmoniacam n. 14. furiosum curat & morbo ca-
duco laborantem & cæcum. ibid. magnus con-
cursus ad eius sepulchrum. ibid. quassatam ma-
num sanat. n. 15. recuruum dirigit puerum. n. 16.
claudum consolidat n. 17. item alterum. ibid. re-
curuam sanat mulierem n. 19. strumofam sanat
n. 20. à lupi faucibus puerum liberat. n. 21. item
puellam n. 22. eius acta iubentur examinari n. 34.
eius originarius habitus an. 1254. n. 49. agitur de
examinandis eius miraculis an. 1255. n. 5. encomia
eius à nomine sumpta. n. 6. breue eius vitæ com-
pendium. ibid. inter sanctas Virgines adseribitur
ibid. eius festum annue celebrandum ibid. indul-
gentia ad eius sepulchrum. ibid. qui authores de
ea scripserunt. n. 7. quomodo depingi solet. ibid.
transfertur eius corpus an. 1260. n. 39. quidam
eius sanctitati obloquitur, sed non impune n. 40.
eius corpus visitat Clemens I V. & Ecclesia con-
secratur an. 1265. n. 20.
B. Clara de Vbaldinis 1261. n. 7. qualiter discipulos
educauerit. n. 8. egenti miraculose prouidetur.
ibidem. moritur cum miraculis. n. 9. corpus eius
incorruptum & eius epitaphium. ibid. post mul-
tos annos transfertur illæsa. n. 10. qui de ea scri-
pserunt. ibid.
Clara neptis B. Agnetis Barcinonensis moritur 1281.
n. 5
Clarissarum curam dimittendam statuunt Minores.
1263. n. 16
Clarissæ Parisienses regulam accipiunt modificatam.
1263. n. 23
Clarissarum cura assumitur à Fratribus cum magna
cautela 1264. n. 3. earum visitandarum forma.
ibid. cautionis forma. ibid. vna regula & vnum
nomen

Index Rerum.

nomen eis præscribitur. n.7. earum ordinem non
comprehendi sub statuto Concilij Lugdunensis
declarauit Nicol. III. an. 1278. n.29. liberantur
à soluendis decimis 1285. n. 22. an. 1291. n.98.
earum priuilegia. vide *Priuilegia*. earum habitum
suscepit filia Regis Suetiæ 1289. n.41. item Con-
stantia Regina Aragoniæ 1290. n. 23. item Eu-
phemia filia Imp. 1293. n. 7. item Isabella soror
S. Ludouici Regis 1254. n.33. item Iolenta vxor
Boleslai Pij 1279. n. 6. Item Kunigunda vxor
Boleslai Pudici. ibid.
Clarissæ in Ptolemaide nasum sibi præscindunt ne
perderent castitatem. 1291. n. 1. occiduntur à
Saracenis. ibid.
Fr. Clarus de Florentia 1299. n.5
Fr. Clemens Pentadosius Episcopus Neocastrensis
1291. n.66
Clemens IV. eligitur 1265. n.1. vocat in Italiâ Caro-
lum Andegauensem. n.2. committit Minoribus &
Prædicatoribus curam prædicandi crucem contra
Manfredum. ibid. visitat corpora SS. Francisci &
Claræ ibid. n.20. eius iudicium de Minorum &
Prædicatorum Ordinibus. an. 1266. n.3. confir-
mat leges latas contra hæreticos. 1267. n. 2. ne-
gat postulata à Palæologo & mittit ad eum fidei
professionem. ibid. quàm desiderauerit vnionem.
ibid. n.3. hortatur ad eam Patriarcham Constan-
tinopolitanum. ibid. moritur & commendatur.
1268. n.7. facit Episcopum Albanensem Legatum
transmarinum 1269. n.2
Cluniacensis Prior aduersatur Minoribus 1280.
n.9
Chobylæ Cham Tartarorum Principi scribit Nico-
laus I V. 1289. num.3. petit sibi mitti Religiosos.
ibid.
Colloquium, vide *Conuersatio*.
Columna Antoniana 1285. n.21
Cometa apparuit ante mortem Urbani I V. 1264.
n. 9
Comitia generalia 16. Araceli. 1256. n.3. in iis crea-
tur S. Bonau. ibid.
Comitia generalia 17. Narbonensia 1260. n.11. op-
timæ in eis constitutiones factæ. ibid. in iis mu-
rata forma habitus. n.17
Comitia generalia 18. Pisis 1263. n.16. statuitur vt
Clarissarum cura dimittatur ibid. rubricæ multæ
corriguntur & aliquæ adduntur. ibid.
Comitia generalia 19. Parisiensia. 1266. n. 4. in iis
primùm habitæ disputationes publicæ. ibid.
Comitia generalia 20. Assisij 1269. n. 4. statuta in
in iis condita. ibid.
Comitia generalia 21. Pisis 1272. n.10.
Comitia generalia 22. Lugduni 1274. n.32
Comitia generalia 23. Patauij 1277. n.8
Comitia generalia 24. Assisij 1279. n.7
Comitia generalia 25. Argentinae 1282. n.1
Comitia generalia 26. Mediolani 1285. n.2. contro-
uertitur inter Capitulares ibid.
Comitia generalia 27. Montispeffulani 1287. n. 4.
controuertitur inter Capitulares. ibid.
Comitia generalia 28. Assisij 1289. n. 22. iis inter-
fuit Nicolaus I V. cum duobus Cardinalibus.
ibid.
Comitia generalia 29. Parisiis 1292. n.3. in iis pu-
niuntur sequaces Petri Ioannis Oliui ibid. decre-
ta in iis facta n.15
Comitia generalia 30. Assisij 1295. n.12. decreta in
iis facta. ibid.

Comitia generalia 31. Anagninæ 1296. n.7. in iis præ-
sident Pontifex ibid.
Comitia generalia 32. Lugduni 1299. n.6
Comitia Prouincialia Marchiæ 1263. n.21
Comitia Prouincialia in Hibernia 1267. n.12
B. Compagnus 1289. n.29
Fr. Compagno de Burgo 1277. n.19
Fr. Conacius ô Ruarch martyrizatur 1291. n.5
Fr. Conacius mac Varta flagellatur ab hæreticis
n.32
Concilium generale Lugdunense inchoatur 1174.
n.1. prima & secunda sessio. ibid. tertia sessio. n.2.
adueniunt eo Legati Græcorum Imperatoris &
Prælatorum Græcorum 1274. num.2. veniunt
etiã eo Legati Tartarorum. n.6. Græci publicè
profitentur fidem Romanam. ibid. quinta sessio.
n.8. sexta sessio. n.9. res grauissimæ in eo tractatæ.
ibid. an ei interfuerit Palæologus. ibid. an S. Bo-
nauentura fuerit eius præses. n.10. tres præstan-
tissimi Minoritæ res Concilij peragunt. ibid. de-
creta eius confirmat Palæologus. 1277. n.4
Concionatores debent studere 1267. n.6
Concupiscentia superata igne 1253. n.4. eiusdem in-
signis mortificatio 1254. n.36
in Confessione periculosum reticere peccatum vl-
lum 1257. n.16
ad Confessionem peccatorum recedunt dæmones
à recto cuiusdam morituri 1285. n.12
Confessarij in iniungendis pœnitentiis sint miseri-
cordes & liberales 1289. n.37
Conrado Friderici I I. filio restitit Innocentius Papa
& contra eum prædicat Fr. Ioannes Dyft 1251.
n.32
B. Conradus 1289. n.27
Fr. Conradus Necilkaymus Bauariæ Custos 1280.
n.7
Fr. Conradus à Tubinga Nuncius inter Nicol. III.
& Rodolph. Imp. 1278. n.14. fit Episcopus Tul-
lensis 1279. n.28. cedit Episcopatu & quare ibi-
dem. obit an. 1296. n.6
Fr. Conradus Saxo, & alius Fr. Conradus martyri-
zantur 1284. n.2
Fr. Conradus Offidanus CHRISTVM infantulum in
brachiis recepit 1289. n.27. separat se cum aliis
ab obedientia Generalis 1294. n.9. sed cum aliis
fugientibus in Græciam non abiit. ibid.
Fr. Conradus Spoletanus recedit ab obedientia Ge-
neralis & postea fugit in Græciam 1294. n.9
Fr. Constantinus Bargellinus 1289. n.14
Constantius Larcharius 1280. n.5
Constantia Aragoniæ Regina Minoribus valde addi-
cta 1282. n. 17. sumit S. Claræ habitum 1285.
n.30. an. 1290. n.23
Contemplationis gradus 1262. n.23

CONVENTVS Minorum.

CONVENTVS	Accumuli	1291. n.45
	Æsinus	1292. n.19
	Africanus	1291. n.63
	S. Agathæ	1267. n.10
	Agathensis	1258. n.22
	Agelli	1291. n.58
	Aginensis	ibid. n.26
	Agrigenti	1300. n.13
	Albensis	1280. n.6
		Alcalæ

Index Rerum.

CONVENTVS

Alcalæ Baticensis	1259.n.17
Aleuanij	an.1291.n.66
Alexandrinus	1289.n.44
Amatricis	1291.n.45
Ameriæ	1287.n.20
Amiliani	1291.n.63
Amoniæ	1287.n.15
Andegauensis	1285.n.14. in eo iacet B. Electus 1287.n.15
S. Angeli Papalis	1290.n.26. an.1292.n.21
S. Angeli in Camerino	1289.n.43
S. Angeli in Pontano	1267.n.11
Antisiodorensis	1252.n.24
Apaniæ	1291.n.7
Appiniani	1279.n.30
Aquæ viuæ	ibid.
Aquæspartanus	1290.n.28
Aquilæ	1269.n.13
Aracali	1251.n.37. 1297.n.52
Arbogensis	1289.n.41
Argellatæ	1284.n.20
Argentina	1292.n.42
Ariminensis	1192.n.23. 1256.n.47
Arquata	1251.n.64
Arronensis	1291.n.66
Ardmachanus.	ibid.n.32
Asloensis	ibid.n.33
Astriuillani	1287.n.20
Asturicensis	1272.n.25
Astenfis	1266.n.19
Augremontensis	1270.n.37
Auillesij	1290.n.30
Auinionensis	ibid.n.26
Aurelianensis	1271.n.14
Aurienfis	1287.n.18
Austriæ	1279.n.30
Auxiliani	1298.n.41
Auxitanus	1274.n.35
Auximanus.	1292.n.25
Baleriense Collegium	1272.n.6
Balneoregij	1291.n.35
Barbastri	1290.n.24
Barbonensis.	1264.n.10
Bari	1297.n.52
Belluni	1286.n.41
Belnenfis	1296.n.14
Beneuenti in Hispania	1269.n.11
Beneuenti in regno Neap.	an.1297.n.52
Bergensis	1291.n.36
Bernaia	1259.n.16. 1275.n.13
Betanzos	1289.n.40
Bettonij	1266.n.19
Bethuniæ	1291.n.34
Bituntinus	1284.n.20. 1291.n.97
Bobij	1290.n.26
Bolsenæ	1291.n.74
Bononienfis	1254.n.48
Brageriacensis	1290.n.26
Brixienfis	1253.n.48
Brugensis	1258.n.21
Budensis	1270.n.37
Bundinensis	1269.n.14
Burgi S. Laurentij	1291.n.48
Cadomenfis	1262.n.43
Cadurci	1255.n.23
Cæsaraugustanus	1278.n.36
Callij	1163.n.67
Cameracensis	1291.n.95

CONVENTVS

Camerani	1292.n.30
Camerini	1289.n.43
Campiniani	1291.n.56
Campi Aquosi	126.n.58
Catanzarij	1241.n.28
Canturij	1280.n.44
Cantuariensis	1272.n.26
Caprionæ	1291.n.46
Cariloci	1267.n.12
Cassiniani	1254.n.47
Cassia	1291.n.66
Cassini	1291.n.68
Castelli Durantis	1288.n.40
Castilionis	1267.n.13
Castilionensis	1276.n.7
Castilionis Burgundiæ	1278.n.28
Castraciarij	1296.n.14
Castruallis	1273.n.17
Castri Heraldii	1275.n.10
Castri plebis	1290.n.28
Castri de Ordialis	1291.n.39
Castri Milij	1292.n.20
Castri Ficardi	ibid.n.30
Castorum	1291.n.29
Cataneæ	1258.n.23
Cerreti	an.1291.n.66. 1299.n.10
Ciapetta	1280.n.5
Cibatellij	1291.n.58
Cicestri	ibid.n.42
Citernæ	ibid.n.41
Ciuitellæ	ibidem numer. 58. anno 1284. num.2
Clarimontis	1273.n.17
Claræ	1291.n.71
Clonmelia	1269.n.12
Cognacensis	1288.n.40
Colongensis	1288.n.41
Comensis	1277.n.24
Condomienfis	1291.n.28
Corbij	ibid.n.54
Cordubensis	1264.n.11
Cornuetanus	1291.n.43
Coronaldi	1292.n.33
Cosignani	1281.n.11
Dertosa	1267.n.13
Detiensis	1290.n.28
Dignensis	1287.n.15
Dirutæ	1263.n.22
Donecastriæ	1290.n.26
Dubliniensis	1271.n.15
Dundalci	1282.n.23
Eboli	ibid.n.32
Eboracensis	1290.n.28
Eboensis	1268.n.10
Ebroicensis	1270.n.39
B. Edmundi	1251.n.20
Enatenfis	1291.n.50
Eremitæ Arnulphorum	1291.n.66
Eugubij	ibid.n.46
Fabrianensis	1267.n.10. 1282.n.24
S. Facundi	1257.n.21
Falleroni	1287.n.20
Falesia	1288.n.38
Ferrariensis	1261.n.14
Figiaci	1290.n.28
Flesburgensis	1291.n.65
Florentinus	1294.n.14
Formisini	1292.n.23
Ppp	Foroliuij

Index Rerum.

CONVENTVS	Foroliuij	1256.n.47	Mediolanensis	1256.n.45
	Fori Sempronij	1292.n.29	Mercatelli	1291.n.41
	Fortunati	1254.n.47	Mestranensis	ibid.n.35
	Francfordiensis	1269.n.14	Metensis	1257.n.24
	S.Francisci de Asula	1290.n.46	Mimatensis	1291.n.52
	S.Franc.in monte Salaman. dioc.	1291.64	Mirandæ	1283.n.12
	Friafensis	1291.n.39	Monachij	1289.n.42
	Furcensis	1275.n.7	Monasteriensis	1288.n.28
	Garignani	1289.n.44	Montis- Alti	1291.n.42
	S.Genefij	1300.n.15	Montis Brifonis	1270.n.37
	Gordonij	1273.n.17	Montis Compatrum	1280.n.5. 1291.n.73
	Graicensis	1290.n.26. 1291.n.37	Montis Flasconis	1291.n.35
	Grahanensis	ibid.n.28	Montis Granarij	1259.n.16
	Gripsvvaldensis	an.1263.n.22	Montis Ilcini	1285.n.16
	Gualdi	an.1283.n.12	Montis Iouis	1280.n.74
	Gufngamienfis	1283.n.11	Montis Leonis	1280.n.5. 1291.n.66
	Hanouerij	1297.n.52	Montis Luponum	1292.n.42
	Hifdinenfis	1290.n.26	Montis Macellarum	1290.n.26
	Hifpalensis	1260.n.54	Montis Marfani	1260.n.56
	Hifpelli	1253.n.49	Montis Martini	1280.n.5. 1291.66
	Hurtij	1275.n.10	Montis Milonum	1300.n.15
	Iaderensis	1291.n.49	Montis Noui	1292.n.33
	Iani	ibid.n.66	Montis Otoni	1264.n.11
	de Infula	1295.n.17	Montis Perufij	1291.n.59
	Infulæ Iordanis	1288.n.40	Montis S.Petri	1270.n.32
	Iporiensis	1290.n.28	Montis S.Petri- Angelorum.	1265.n.19
	Ifernienfis	1267.n.11	Montis Politiani	1269.n.32
	Iffoldunienfis	1260.n.58	Montis Regalis	1290.n.28. 1291.n.60
	Iulioduni vel Lofduni	1275.n.10	Montis Rubiani	1257.n.22
	Iuliæ pacis	1290.n.25	Montis Vlmi	1265.n.19
	Kaldensis	1261.n.61	Montis Scalarij	1280.n.68
	Konolensis	1291.n.31	Monticuli	1292.n.16
	Landshutenfis	1280.n.7	Monticellis	1291.n.60
	Laudensis	1286.n.8	Montionensis	1280.n.6
	Laudunienfis	1269.n.10	Molliani	1300.n.15
	Lauri	1259.n.16	Morellæ	1272.n.26
	Laufanensis	1289.n.44	Montonis	1291.n.40
	Lautrici	1291.n.30	Muri	1289.n.44. & 1291.n.47
	Ledonenfis	1290.n.28	Naneti	1296.n.14
	S.Leonis	1292.n.28	Narbonensis	1260.n.57. 1287.n.15
	Leonellæ	1281.n.11	Nauli	1291.n.55
	Leonani	1292.n.28	Neapolitanus S.Mariæ nouæ	1268.n.13
	Leporenfis	1270.n.37	Neriacus	1291.n.28
	Leyriæ	1268.n.9	Neritoni	1271.n.14
	Liburnij	1287.n.20	Nestroith	1262.n.91
	Limiricenfis	1291.n.51	Ninthadienfis	1291.n.57
	Lincopenfis	1289.n.41	Nymphæ	1292.n.35
	Liffordonis	1290.n.26	Nocti	1300.n.12
	Lomolensis	1290.n.26	Noui Caſtri	1270.n.37
	Lucanus	1289.n.44	Noui Darij	1293.n.8
	Lucignan	1292.n.22	Nucerinus	1287.n.20
	Lugdunenfis	1252.n.25	Nurciæ	1265.n.19
	Luniani	1291.n.31	Oliffipponenfis augetur	1272.n.27
	Matitonenfis	ibid.n.60	Ortani	1259.n.16
	Maceratæ	1291.n.47	Oſcenfis	1280.n.6
	Macharij	1265.n.17	Otonienfis	1291.n.57
	Maioricæ	1257.n.23	Oxonienfis	1296.n.18
	Maliani	1266.n.19	Pacis in Bononienſi Prouincia	1299.n.10
	Marſciani	1291.n.52	In Pariſienſi conuentu quidam pie moriuntur	1283.n.6
	Marmardenfis	1291.n.26	Partiniaci	1275.n.10. 1287.n.15
	Marini	1292.n.28	Patavini viri illuſtres	1267.n.9
	Marſalæ	1297.n.52	Pennenfis	1261.n.18
	S.Mariæ in Georgio	1263.n.22	de Penna Ioannis	1291.n.47
	S.Mariæ Venetiis	1290.n.26	Perienfis	1262.n.43
	Martelli	1266.n.19	Peruſinus Campi de Horto	1254.n.47
	Maſſilienfis	1290.n.26	Petragorienfis	1290.n.26
	S. Maxentij	1275.n.10	Pezzoli	1295.n.16
	Medicinenfis	1291.n.96	Pictauienfis	

Index Rerum.

Pictaviensis	1275.n.14
Piperni	1292.n.34
Pyrensis	1292.n.26
Pisauriensis	1292.n.31
Pitiliani	1291.n.66
Placentiæ	1278.n.35
Plani Castaneorum	ibid.
Podij Canosæ	1279.n.30
Politij	1293.n.8
Pontanensis	1271.n.6
Pontifara	1255.n.22
Portus Gruarij	1281.n.11
Portuensis	1268.n.12
Posoniensis	1280.n.6
Potentia	1266.n.19
Pranstoquensis	1270.n.37
Preggiensis	1291.n.59
Prisquitij	1266.n.19
Proteni	1264.n.11
Pupij	1261.n.18
S. Quintini	1270.n.39
Rauennatensis	1261.n.19
Rapistani	1280.n.8
Reatinus	1289.n.44
Redonij	1287.n.15.20
Rheggij lepdj	1266.15
Riccardina	1291.n.38
Ripa Tranfonis	ibid. 47
Roca de contrada	1266.n.19
Rodigij	1292.n.27
Romanensis	1252.n.10
Roschildensis	1291.n.62
Rossensis in Lagenia	1300.n.16
Sagunti	1294.n.18
Salicnsis	1290.n.28
Salmantinus	1254.n.45
Salmuri	1280.n.8
Saltariensis	1292.n.27
Salamatariensis	1276.n.7
Sanguesa	1300.n.14
San. anderenfis	1270.n.39
Sauonenfis	1291.n.65
Saxoferrati	1290.n.27
Saxi Corbarij	1297.n.52
Scalabitanus	1268.n.8
Scalarum Anconæ	1289.n.44
Scardeburchensis	1290.n.28
Scotoneti	1292.n.31
Secutienfis	1291.n.68
Segouienfis	1252.n.26
Seguidienfis	1294.n.18
Senogallienfis	1292.n.33
Senonenfis	1282.n.21
S. Sepulchri	1258.n.22
Serræ	1290.n.28
Serræ Aloiani	1291.n.31
Serræ Comitum	1292.33
Seria	1292.n.34
Serabienfis	1294.n.18
Seuerini	1290.n.26
Sextri	1280.n.5
Sistariensis	1289.n.44
Sleuicensis	1291.n.65
Staphula	1268.n.12
Stocholiensis	1289.n.41
Strigonij	1291.n.54
Sublaci	n.69
Subereti	1288.n.40

CONVENTVS

CONVENTVS

Suineburchensis	1291.n.57
Sutrij	ibid. n.67
Terraconensis	1267.n.13
Taruisinus	1260.n.59
Tauri	1290.n.29
Terdonensis	1289.44
Terracinæ	1292.34
Thermarum	1256.47
Thouarci	1275.n.10
Toletanus	1287.n.15
Tonazanus	1292.n.25
Treuij	1291.n.66
Tropoenfis	1296.18
Tuderti	1284.21
Tullensis	1272.n.25
Tundrenfis	1291.n.61
Tunsbergenfis	1291.33
Turnacenfis	1270.n.38
Turonensis	1288.n.39
Tuslenfis	1291.n.66
Tyburtinus	1256.n.46
Valenzenfis	1291.n.96
de Valle	1291.n.66
Vallis Caprariæ	1285.n.16
Vallis-Montanæ	1290.n.26
Valtomontanæ	1289.n.44
Vapincensis	1289.n.44
Variscensis	1290.n.28
Vasatenfis	1291.n.74
Veglenfis	1290.n.28
Venetensis	1265.n.18
Vercellenfis	1290.n.26
Verduni	1255.n.21
Vernolienfis	1291.n.44
Viccouarij	ibid.n.69
Victoriæ Fractarum	1287.n.20
S. Victoriæ	1279.n.30
Viennæ Allobrogum	1290.n.24
Viennensis	1287.n.15
Villacensis	1251.n.
Villalpandi	1298.n.42
Villæ Francæ Confluentis	1279.n.30. 1285. n.15. 1287.n.7. 1291.n.97
Villæ de regula	1291.n.74
Viueri	1278. n.19
Wintonienfis	1272.n.26
Wintenbergensis	1266.n.19
Vrbini	1285.n.8
Vrina	1279.n.30
Xerensis	1264.n.10
Zamorenfis	1260.n.55
Conuentus Monialium vide <i>Monasteria</i> .	
Conuentuales quando vel quare dicti Minores.	1252. num.23
à Conuersatione bona fugit diabolus & adest ma- la	1289.n.28
Conuersantibus de se CHRISTVS apparet	1290.n.15
Coquus religiosus periclitatur ob murmur & par- tialitatem in distribuendo cibo	1257.n.13
F. Cornelius Mussus Episcopus Bituntinus	1278.n.33
Fr. Cornelius Dunensis & Conorensis Episcopus martyrizatur	1271.n.15
Crux fuit S. Bonauenturæ Bibliotheca	1260.n.20
Crucem prædicant Minores & Præd.	1251. nu.33.
eam prædicandi recipiunt auctoritatem in Theu- tonicorum auxilium	1256.n.43. eam prædicare iu- bentur à Gregorio 10. 1274.n.30. item eam præ- dicant

Index Rerum.

Crucis signo multa miracula facit S. Clara. vide *Clara*.
Ad Cumanos conuertendos mitti voluit Minoritas
Nicol. III. an. 1278. n. 12. eos per Minores & Præd.
conuertere conatur Nicol. IV. an. 1288. n. 23
Fr. Cyprianus mittitur ad instruendos Reges Scla-
uor. in fide ibid. n. 9

D

DÆMON in forma D. V. Mariæ decipit Noui-
tium suo magistro inobedientem an. 1293. n. 5.
suadet alteri religioso vt super aquas gradiatur
an. 1261. n. 13. alias similes struit insidias, & per-
fectioribus maiores. ibid. n. 14. & an. 1266. n. 8.
recipiunt dæmones hospitio duos Minoritas obe-
dientes an. 1281. n. 8. CHRISTI humilitate & in-
carnatione cruciantur ibid.
Dæmonis fraus elusa an. 1253. n. 39. sibi resistentes
formidat. ibid. n. 43. eius actus vt à religione ex-
pellat ibid. n. 45. eius vituperium an. 1256. n. 31
Dæmonum forma horribilis an. 1262. n. 14
Damnati cur perpetuo torquentur 1262. n. 16
Damnatur Bituricensis Episcopus ob locupletatos
nepotes 1289. n. 10 1208. n. 7.
B. Dauid Augustanus moritur 1272. n. 15. laudatur
ibid. eius pia opuscula ibid. an fuerit Magister B.
Bertholdi Ratisbonensis n. 21
Defunctis vide *Mortuis*.
Fr. Deotaleue de Perusio an. 1284. n. 24
Demetrio Regi Georgiæ scribit Nicol. IV. an. 1289.
num. 7.
Fr. Dermotus Mulronius Hibernus martyrizatur
1269. num. 12
Dermotus ô Hurly Archiepiscopus Cassellensis mar-
tyr. an. 1171. n. 15
Detractio quàm vitanda an. 1297. n. 12
Deus quomodo dicitur mutare sententiam 1253.
num. 31
Quomodo S. Ioan. Euangelista nihil fere dixerit de
Deo an. 1262. n. 15
Deus vlciscitur iniuriam factam seruis suis an. 1269.
n. 6. eius continua prouidentia circa regimen Ec-
clesiæ an. 1271. n. 6. quare aliquando affligit bo-
nos an. 1300. n. 7.
B. Didacus à Colorzano an. 1290. n. 29.
Fr. Didaci Badam Epitaphium an. 1257. n. 23
Dionysius Rex Lusitaniæ accepit in coniugem S. Eli-
zabetam an. 1282. n. 13
Dionysio Episcopo in Taurisio scribit Nicolaus I V.
an. 1288. n. 7. iterum ad eum scribit an. 1289. n. 13
Disputationes publicæ quando primum habitæ à
Minoritis an. 1266. n. 4
Diuitiæ postponendæ spiritualibus diuitiis an. 1277.
num. 15
Doctrina absque operibus non prodest an. 1262. n. 9
Fr. Dominicus Beraldus martyriū subit an. 1283. n. 12
Fr. Dominicus de Iaca an. 1292. n. 3
B. Dominicus de monte Vlmi ibid. n. 28
Dominicus Abbas Puppiensis an. 1282. n. 6
Dominicus à S. Magnete fingens sanctitatem dete-
gitur an. 1270. n. 35
Dominicani crucem prædicant an. 1251. n. 33
Innocentij 4. litteræ ad Prouincialem Domini-
canorum, in Alemannia ibid.
Dominicanis infestus quidam Cardinalis moritur
subitanè an. 1254. n. 5. Non debent recipere Mi-
noribus adscriptos an. 1255. n. 11
Dominicanorum & Minorum Generales suos hor-
tantur ad mutuam charitatem n. 12
Dominicanæ & Fraciscanæ religionis encomia ibid.

earum primitiua charitas. ibid. quare illas duas si-
mul produxit Deus ibid. à quibus iis cauendum
vt seruetur pax ibid.
Dominicani instituuntur Inquisitores in Francia nu-
mer. 14
Dominicani ordinis laus ibid.
Dominicani defenduntur in Concilio Rauennaten-
si an. 1259. num. 13. committitur iis cura prædi-
candi crucē contra Manfredum 1265. n. 2. iudi-
cium Clementis IV. de iis & Minoribus an. 1266.
n. 3. debent se inuicem diligere ibid. laudantur à
Clemente IV. ibid. n. 8. eos valde dilexit S. Ludo-
uicus Rex an. 1270. n. 11. eorum Generalis mitti-
tur ad pacificandos Reges an. 1278. nu. 17. inter
eos & Minores pax reformatur n. 25. exhortantur
Christianos ab bellum contra Saracenos ibid.
Fr. Donatus Ferrariensis an. 1270. n. 27
Donum iniustum Regis Angliæ nolunt accipere
Minoritæ an. 1252. n. 22
Dona Dei aliquando bene propalantur an. 1287.
num. 13.
Domus nostra est sepulchrum an. 1298. n. 32
Fr. Draco Franciæ Minister an. 1283. n. 1
B. Drodo an. 1287. n. 15
B. Dulcina an. 1282. n. 11
Dubliniens. Guardiano & Priori Dominicanor. da-
tur commissio quædam à Pontif. 1276. n. 8
Dublintensis Archiepiscopus fit Fr. Gulielmus de
Bothū 1296. n. 3

E

Fr. **E**Berhardus Ebnerus an. 1278. n. 38
Eboracensem Episcopatum non admittit S.
Bonau. an. 1265. n. 17
Ecclesiæ sollicitudo contra hæreticos an. 1254. nu. 7.
eius regimen Monarchicum n. 22. proficit in pa-
ce an. 1259. n. 6. dolet multum de molestia illata
Prælati ibid.
Ecclesia Romana immaculata an. 1263. n. 2. ex obe-
dientia erga eam vtilitas magna oritur Regnis &
Regibus. ibid. componit discordes. ibid. graue
peccatum ei non obedire. ibid. diligit filios suos
& dycolos an. 1267. n. 2
Circa regimen Ecclesiæ Dei continua prouidentia
1271. n. 6.
Ecclesiæ seruire regnare est an. 1277. n. 4
Ecclesiæ Romanæ elogia ibid.
Ecclesiæ malorum quænam causæ 1279. n. 22
Ecclesiæ indemnitate Regem Galliæ monet Nicol.
IV. an. 1288. n. 23
Eduardus Angliæ Princeps Henrici III. filius abijt ad
bellum sacrum 1270. n. 6. adducitur in magnam
vitæ discrimen num. 7
Edmundus Butlerus 1269. n. 12
Elenæ Reginæ Sclauorum scribit Nicolaus I V. an.
1288. n. 11
Item Elegagæ Reginæ Tartarorum ibid.
B. Electus sepultus in Conuentu Aracelitano an.
1251. n. 57
B. Electus alter sepultus in Conuentu Aureliensi
ibid.
Item alter B. Electus sepultus Narbonæ ibid.
S. Elizabetha Lusitaniæ Regina nascitur an. 1271.
n. 12. ducitur in domum auitam pacis causæ. ibid.
n. 13. reducitur in domum paternam. ibid. sanctita-
tis eius præludia. ibid. Dionysio Lusitano datur in
matrimonium an. 1282. nu. 13. eius in regia maie-
state

Index Rerum.

itate conuersatio. ibid. n. 14. assidua in precibus & abstinentia. ibid. aqua pro ipsa conuertitur in vinum. ibid. pauperum pedes lauat & erga eos est liberalis. ibid. nu. 15. osculo vulneratum curat pedem. ibid. n. 16. aliam sanat languidam, pecuniaque in rosas vertit. ibid.

Fr. Eneus mittitur contra Episcopum Quinqueeclesien. an. 1266. n. 17

Fr. Englesius fit Episcopus Nouariensis an. 1287. n. 17

An Episcopi ex Regularibus assumpti teneantur ad pristinas obseruantias. an. 1297. n. 46

EPISCOPI MINORITÆ.

Ægitaniensis Fr. Ioan. Martini an. 1278. n. 24

Item Fr. Walascus an. 1267. n. 8

Accensis Fr. Imericus an. 1272. n. 24

S. Agathæ Fr. Guido de S. Michaeli an. 1295. n. 11

Agrigentinas Fr. Matthæus an. 1300. n. 13

Albiganensis Fr. Nicolaus an. 1292. n. 17

Anglonensis quidam Minorita Anonymus. an. 1254. n. 40

Aquensis Fr. Bonauentura Pius an. 1296. n. 14

Asculanus quidam Minorita an. 1267. n. 8

Affisias Fr. Illuminatus an. 1273. n. 14

Item Fr. Simon an. 1281. n. 7

Auximanus Fr. Beneuenutus. vide *Beneuenutus*.

Barcinonensis Fr. Bernardus Peregrinus an. 1288. n. 37

Basileensis Fr. Henricus Knoderer. an. 1274. n. 3. an. 1282. n. 1

Bellunensis. vide *Feltrensis*.

Bislinianensis quidam Minorita an. 1254. n. 40

Bisuntinus Fr. Cornelius Mussus an. 1278. n. 33

Burgensis Fr. Ferdinandus an. 1280. n. 1

Caetanensis Fr. Antonius de Valentia an. 1299. n. 4

Calaguritanus Fr. Franciscus Ruys an. 1257. n. 23

Caluensis Fr. Iulius Magnanus an. 1278. n. 35

Casertanus Fr. Philippus an. 1267. n. 8

Cassanensis Fr. Martinus de Affisio an. 1267. n. 8

Clugienensis Fr. Henricus an. 1290. n. 19

Conorensis, vide *Dunenensis*.

Coronienensis Fr. Henricus an. 1263. n. 18

Dariensis Fr. Nicolaus de Cusoach an. 1279. n. 28

Dignensis Fr. Gulielmus an. 1289. n. 2

Dunenensis & Conorensis Fr. Cornelius an. 1271. n. 15

Eliensis Fr. Adamus de Marisco an. 1257. n. 19

Item Fr. Gulielmus de Kilkenni. ibid.

Eporediæ Fr. Albertus Gonzaga an. 1274. n. 24

Epulanus Fr. Petrus an. 1298. n. 23

Eugubinus Fr. Beneuenutus. vide *Beneuenutus*.

Eugubini Episcopi coadiutor fit Fr. Leonardus an. 1266. n. 18

Famagustæ Fr. Walascus an. 1267. n. 8

Fanenensis Fr. Franciscus de Tonsis an. 1292. n. 28

Feltrensis & Bellunensis Fr. Iacobus an. 1291. n. 18

Feretrinus Fr. Ioannes an. 1292. n. 24

Fulginatensis Fr. Iacobus Anastasij an. 1296. num. 3.

Gadenensis Fr. Ioannes Martini. vide *Ioannes*.

Grosseti Fr. Bartholomæus. vide *Bartholomæus*.

Humanensis Fr. Gerardinus an. 1289. n. 21

Iporiensis vide *Eporedia*.

Isernienensis Fr. Henricus de S. Germano an. 1267. n. 8

Kimenensis Fr. Henricus an. 1263. n. 18

Laudensis B. Fr. Leo an. 1286. n. 8

Lexouienensis Fr. Ioannes Samelius an. 1299. num. 3

Lodouensis Fr. Iterius de Burdigala an. 1296. num. 9

Lubicensis Fr. Ioannes Dyft an. 1253. n. 35

Lucanus Fr. Henricus an. 1300. n. 3

Maynæ Fr. Raynus an. 1255. n. 17

Marrochiorum Fr. Lupus an. 1257. n. 18

Item Fr. Rodericus an. 1289. n. 21

Melfienensis Fr. Sinibaldus an. 1281. n. 1

Neocastrensis Fr. Clemens Bentadosius an. 1291. n. 66

Item Fr. Tancredus 1279. n. 28

Item Fr. Samuel an. 1252. n. 21

Nepesinus Fr. Thomas an. 1278. n. 24

Nouariensis Fr. Englesius an. 1287. n. 17

Nuscanus Fr. Iacobus an. 1285. n. 8

Ortanus Fr. Laurentius de Vellitro an. 1298. n. 4

Oscensis Fr. Berengelijs de Bardeoxi anno 1280. n. 6

Quetenensis Fr. Ferninandus Aluari an. 1295. n. 11

Pictauiensis Fr. Gualterus Brugenensis 1279. n. 13

Pisauriensis Fr. Petrus 1296. n. 3

Rapotenensis F. Ioan. de Abrieto an. 1265. numer. 16

Reatinus Fr. Beneuenutus an. 1272. n. 24

Redonensis Fr. Ioannes Samelius an. 1298. num. 4.

Reginus Fr. Gulielmus an. 1290. n. 19

Saloniensis Fr. Albertus an. 1289. n. 42

Sambienensis Fr. Ioan. Dyft an. 1253. n. 35

in Sardinia Fr. Bonifacius an. 1296. n. 12

Sebastensis Fr. Martinus Madronius an. 1292. num. 28

Segetanus Fr. Franciscus Scarerius an. 1298. num. 23

Senogallienensis Fr. Franciscus an. 1295. n. 11

Sirmienensis quidam Minorita an. 1262. n. 42

Spoletanus Fr. Franciscus 1295. n. 11

Taruisinus Fr. Albertus an. 1255. n. 17

Tolosanus S. Ludouicus an. 1296. n. 3

Tricaricensis Fr. Leonardus an. 1284. n. 14

Tripolitanus Fr. Paulus an. 1274. n. 10

Tridentinus Fr. Philippus an. 1289. n. 21

Troia Fr. Raynerius an. 1280. n. 1

Tudertinus Fr. Bentiuenga de Bentiuengis. vide *Bentiuenga*, item *Fr. Angelarius*.

Tullenensis Fr. Conradus, vide *Conradus*.

Valuenensis Fr. Ægidius Leodiensis an. 1279. num. 2

Veglenensis Fr. Lambertus an. 1290. n. 19

Venetus F. Bartholomæus Quirinus 1274. n. 32

Item

EPISCOPI

EPISCOPI

Index Rerum.

Item Fr. Thomas Francus an. 1272. n. 24
 Viuariensis Fr. Gulielmus de Falgario an.
 1300. n. 3.
 Eremitæ S. Augustini vniuntur iisque præ-
 scribitur habitus an. 1256. n. 18
 An essentia diuina generet vel generetur an. 1297.
 num. 41
 Elysæ Capellano in partibus Orientis scribit Nico-
 laus IV. an. 1288. n. 10
 Eucharistia liberat à dæmonum potestate an. 1284.
 n. 18. ingens miraculum de ea an. 1251. n. 36
 Euphemia Rudolphi Imp. filia fit Clarissa an. 1293.
 num. 7
 Exercitus sacri conscripti contra infideles infelix fi-
 nis an. 1270. n. 9
 Excommunicati an sint legitimi testes an. 1261. n. 1
 Excommunicatorum opem possunt Inquisitores im-
 plorare contra Hæreticos. an. 1288. n. 21
 Extasis diuinæ vis an. 1270. n. 14
 F
Fabrianenses Franciscani multi celebres an. 1268.
 num. 2.
 Fabrianensis clerus grauis Minoritis an. 1256. n. 39
 iubet Alexander IV. vt à molestiis desistant.
 an. 1257. num. 11. eorum grauamina. ibid.
 Famæ iactura quanti facienda. an. 1257. n. 11
 Fr. Fœlix Inquisitor Vtinæ. an. 1291. n. 66
 Fr. Ferdinandus Aluari eligitur Episcopus Oueten-
 sis, sed ante confirmationem moritur. an. 1295.
 num. 11
 Fr. Ferdinandus fit Episcopus Burgenfis. 1280. n. 1
 Ferdinandus Rex Castellæ an. 1251. n. 4
 Ferdinandus de Perez. 1289. n. 40
 Fr. Fergallus Vardeus flagellatus ab Hæreticis.
 an. 1291. n. 32
 Fides vera habet opera annexa an. 1262. n. 32. absque
 ea non est charitas an. 1262. n. 2
 Fidei professio quam misit Clemens IV. ad Græ-
 cos ibid.
 Fidei Christianæ compendium. 1288. n. 10. eius vti-
 litas. ibid. eius encomia an. 1289. n. 2. an. 1291.
 num. 9
 Fideles debent multum succurrere terræ sanctæ
 an. 1274. n. 30
 Fideles cientur ad bellum sacrum 1293. n. 1
 Flandriæ res valde turbantur. an. 1298. n. 1
 Fr. Fortius comes S. Ludouici an. 1298. n. 23
 S. Francisci encomia. an. 1255. n. 9. eius miracula
 iubet notari Gregorius IX. ibid. præcipiunt Ci-
 stercienses vt colatur eo cultu quò S. Hieronymus
 1259. n. 12. multa patrat miracula in Catalonia.
 ibid. n. 14. oblatas amico pecunias restituit & eius
 filium sanat. ibid. Sanat etiam duos Barones mo-
 ribundos & fœminam extremè laborantem. ibid.
 puerulum mortuum exsuscitat. ibid. apparet Fratri
 Marthæ de Castilione & reuelat ei locum &
 tempus inflictorum sibi vulnerum. an. 1264. nu. 8.
 vide *Stigmata*. Eius corpus visitat Clemens IV.
 an. 1285. n. 20. eum esse sextum Angelum Apo-
 calypseos reuelat S. Bonauenturæ 1266. num. 4.
 eius natalitia colenda esse miraculose ostenditur
 ibid. num. 13. contemptorem suum flagellat.
 an. 1269. n. 12. confundit peierantes. ibid. despe-
 rantem resipiscere facit. 1275. n. 5. mulierem à
 parata sibi morte & eius maritum à statu peccati
 liberat. n. 6. Sanat deuoti viri filium. 1277. n. 9.

Sanat infirmam quandam. 1282. num. 17. aliam
 etiam sanat. n. 18. eius meritis recipit hæredem
 quidam Comes. n. 22. laudatur. 1286. n. 3. eius
 meritis S. Ludouicus Episcopus liberatur à mor-
 bo. 1288. n. 27. videtur à piis viris pugnare prorsus
 contra Diabolum. 1289. n. 25. urbem Agin-
 nensem à lue liberat. an. 1291. n. 26. puerum mor-
 tuum suscitatur. ibid. n. 43. filium nobilis cuiusdam
 sanitati restituit. ibid. n. 72. mortuum infantulum
 resuscitat Zamoræ. an. 1260. n. 55. iubet Ponti-
 fex oblationes admitti ad eius sepulchrum. 1253.
 num. 38. de eius stigmatibus. vide *Stigmata*.
 Fr. Franciscus Ariminensis 1292. n. 24
 Fr. Franciscus Balestrarius 1278. n. 33
 Fr. Franciscus Bartoli. 1277. n. 23
 Fr. Franciscus Castellus. 1291. n. 26.
 B. Franciscus Fabrianensis nascitur. an. 1251. n. 31.
 fit Minorita. an. 1267. n. 4. eius testimonium de
 Portiunculæ Indulgentia. ibid. n. 5. eius testimo-
 nium de S. Bonauentura. ibid. valde profecit in
 sacris litteris. n. 6. habuit copiam librorum. ibid.
 Missæ sacrificio liberat multos è purgatorio.
 num. 7. eius consanguinei eo hortante fiunt Mi-
 noritæ. ibid. eius carmen lugubre in mortem
 S. Bonauenturæ an. 1274. n. 14
 Fr. Franciscus Halanus 1171. n. 16
 B. Franciscus de Maleficiis 1290. n. 16
 Fr. Franciscus Mariæ Pugnetus 1278. n. 33
 Fr. Franciscus Mayronis. ibid. & an. 1289. n. 44
 Fr. Franciscus de Mompesat an. 1291. n. 26
 B. Franciscus Papiensis 1291. n. 59
 Fr. Franciscus Reatinus Inquisitor Prou. Rom. 1288.
 num. 2
 Fr. Franciscus Ruys electus Episcopus Calagurita-
 nus 1257. n. 23
 Fr. Franciscus Samson 1278. n. 33
 Fr. Franciscus Senogallien à Cælestino V. fit Epi-
 scopus Spoletanus. 1295. n. 11
 Fr. Franciscus de Tonsis Episcopus Fanensis 1292.
 num. 28
 B. Franciscus de Villamazar 1290. n. 29
 Fr. Francisci Zeni sepulchrum ibid.
 Franciscana Religio vide *Religio*
 Franciscana Monasteria vide *Monasteria*.
 Franciscani Conuentus vide *Conuentus*.
 Franciscani Archiepiscopi. vide *Archiepiscopi*
 Franciscani Beati vide *Beati*
 Franciscani Cardinales vide *Cardinales*
 Franciscani Episcopi. vide *Episcopi*
 Franciscani Generales vide *Generales*
 Franciscani Guardiani vide *Guardiani*
 Franciscani Inquisitores vide *Inquisitores*
 Franciscani Legati vide *Legati*
 Franciscani Lectores S. Palatii vide *Lectores*
 Franciscani Martyres vide *Martyres*
 Franciscani Prouinciales. Vide *Prouinciales*
 Franciscani prædicant crucem. an. 1251. num. 33.
 non interdicitur eis musica. n. 21. prohibetur ipsis
 admittere dignitates sine licentia superiorum.
 an. 1252. n. 22. conceditur ipsis vt eorum Ecclesiæ
 dicantur *Conuentus*. n. 23. nolunt admittere iniu-
 stum donum Regis Angliæ. 22. liberantur à cu-
 ra Monialium. an. 1253. n. 37. quidam Cardina-
 lis iis infestus, moritur subitanè. an. 1254. num. 5.
 iubet eos institui Inquisitores Innocentius IV.
 num. 16. iis adstrictos non debent admittere Do-
 minicani an. 1255. n. 11. eorum & Dominicanorum
 Generales exhortantur ad mutuam charita-
 tem.

Index Rerum.

- tem. num. 12. eorum primitiua charitas, & quare eos simul instituit Deus. ibid. à quibus iis cauendum vt seruent pacem. ibid. ne molestentur Franciscani præcipit Alexander 4. n. 13. instituuntur Inquisitores in Francia. n. 14. iis grauis & molestus clerus Fabrianensis. an. 1256. n. 39. vt eos non molestat amplius iubet Pontifex. an. 1257. n. 11
- Franciscani quidam docti florent. num. 7
- Franciscanis quædam vitanda statuit S. Bonau. n. 9. varia munia iis imponuntur. n. 15. creantur Inquisitores in Bohemia, Polonia & confinibus. ibid. multi ex iis abeunt in terras infidelium. an. 1258. num. 1. instituuntur Inquisitores in vrbe. n. 3. quam paucis contenti vixerunt tempore S. Francisci. num. 10. defenduntur in Concilio Rauennate. ibid. eorum habitus forma mutata à S. Bonau. n. 17. committitur iis examen Archiepiscopi Treuerensis. an. 1262. n. 41. dimittunt curam monialium. an. 1263. n. 16. magnus inde oritur tumultus. n. 17. componitur. ibid. committitur iis cura prædicandi crucem contra Manfredum. an. 1265. num. 2. de iis & Prædicatoribus iudicium Clementis IV. an. 1266. n. 3. debent se inuicem diligere. ibid. laudantur à Clemente 4. n. 8
- Franciscanos valde dilexit S. Ludouicus Rex. an. 1270. num. 11. committitur ipsis cura prædicandi crucem à Gregorio 10. an. 1274. num. 30. oritur inter eos quoddam dissidium in Italia. an. 1275. num. 2. fundatur iis Collegium pro addiscenda lingua Arabica. an. 1276. num. 6. fuit iis additissimus Ioan. 21. an. 1277. num. 1. eorum Protectores eligebantur Pontifices vsque ad Nicol. 3. n. 2. eorum Generales mittuntur ad pacificandos Reges an. 1278. n. 17. inter eos & Prædicatores pax reformatur. an. 1278. num. 2. commissiones variæ datæ iis. num. 32. quidam separant se ab obedientia Generalis. an. 1294. numero 9. ægrè id ferunt superiores. ibid. separati vocantur eremitæ *Calestini*. ibid. fugiunt in Græciam. ibid. an. de essentia eorum vitæ sit vsus pauper. an. 1297. num. 38. duo Franciscani socij Ioannis Parmensis incarcerantur. an. 1256. n. 5
- Franciscanus ad aliam religionem transiens obsecratur. an. 1261. n. 13. alius fugiens è monasterio vocatur ab Angelo num. 15. alteri discessuro CHRISTVS ostendit sua vulnera. ibid. alter discessurus detinetur per preces sui amici mirabiliter. num. 16. alter remansit ad ostensa sibi vulnera CHRISTI. ibid.
- Franciscanos quatuor cum magnis facultatibus mittit Vrbanus 4. ad Palæologum. an. 1263. n. 1. & 3. commendat eos litteris datis omnibus Prælati. n. 5. alios item Franciscanos mittit ad eundem. an. 1264. n. 2
- Franciscanis è religione discessuris CHRISTVS apparet an. 1265. n. 6
- Franciscanis in necessitate prouidet Deus miraculose pisces. n. 9. alias eis egentibus succurrit. n. 10. & an. 1295. nu. 6. ex duorum laicorum pectoribus flammæ igneæ prodeunt. an. 1270. n. 33
- Franciscani quatuor mittuntur ad Palæologum à Gregorio X. an. 1272. num. 3. iidem redeunt ad Concilium Lugdunense cum litteris & Nuncijs Palæologi. n. 10
- Franciscani Pontifices fuerunt quinque. an. 1276. n. 2
- Franciscani mittuntur ad Palæologum & Andronicum à Nicol. 3. cum ampla commissione. an. 1278. num. 2. alij mittuntur ad conuertendos Cumanos. num. 12
- Franciscani duo à dæmonibus hospitio recipiuntur. an. 1281. n. 8. alios hospitio recipientes liberantur ab æterna damnatione n. 9. & 10
- Franciscanis variis morientibus multæ apparitiones factæ. n. 6. & seqq. multi mittuntur in Asiam & Armeniam, alij instituuntur Inquisitores in Sardinia & alijs locis an. 1285. n. 9. an. 1288. n. 12. conuertunt multos Tartaros n. 3. & 7
- sub Franciscanis artes liberales discit S. Ludouicus Episcopus. num. 34. mittuntur in Tartariam an. 1289. n. 1. 2. & 3. Item ad Armenos, Imperatorem Æthiopiarum, Reges Georgianorum & Hiberorum, ac populum Nestorianorum. n. 7. exhortantur Christianos ad bellum contra infideles. n. 19
- duos Franciscanos mittit Sancius Rex Castellæ ad Nicol. 4. n. 20. mittuntur ad Regem Armeniarum. an. 1290. n. 10. habebant curam hospitalis S. Lazari de Vallencellis. n. 36
- duo Franciscani mittuntur ad Tartaros. an. 1291. n. 4. instituuntur Inquisitores in regno Bosnenfi. n. 11. etiam in Spoletana diocesi. n. 14
- mittuntur Franciscani legati ad Siculos an. 1295. n. 2. multi Franciscani eunt ad Tartaros. an. 1296. n. 2. gratiæ ipsis concessæ ibid. plures viri illustres fiunt an. 1296. n. 12. instituuntur Inquisitores in varijs partibus an. 1298. n. 2
- Franciscanus euadit Iacobus filius Regis Maioricarum an. 1299. n. 9. item Hayto Rex Armeniarum an. 1294. num. 10
- instituuntur Franciscani Prædicatores Crucis pro terra sancta. an. 1300. n. 1
- Franciæ Prouincia diuiditur. an. 1271. n. 14
- Fredericus Imperator statuit leges contra hæreticos. an. 1254. n. 13
- Fredericus secundus male moritur an. 1251. n. 2
- Fr. Fredericus Ebnerus. an. 1278. n. 38
- Fr. Stephanus seu Robertus Fulbornius Archiepiscopus Tuamensis an fuerit Minorita an. 1284. n. 13. fuit Episcopus Vvaterfordiensis. ibid. deinde factus Tuamensis an. 1286. n. 6
- G.
- in Gallia multi hæretici, contra quos instituitur Inquisitio an. 1255. n. 14
- inter Gallum & Hispanum oritur bellum an. 1277. num. 7
- inter Gallos & Aragonios stabilitur pax an. 1291. num. 1
- Galliæ Regem Ecclesiasticæ immunitatis monet Nicol. 4. an. 1288. n. 23
- B. Gallus an. 1287. n. 7
- Fr. Galganus Inquisitor in ducatu Spoletano. an. 1286. n. 4. an. 1291. n. 14
- B. Gandolphus moritur an. 1260. n. 41. eius virtutes. ibid. gloriam fugitutus abijt in solitudinem. n. 42. socio grauiter laboranti miraculose succurrit. n. 43. alteri malo socio prædicit extremum exitium. n. 44. hirundinibus imperat silentium. n. 45. prædicit suum finem instare n. 46. se præparat ad mortem Christianè ibid. eius miracula. n. 47. qualiter facta eius translatio. n. 48. hirundines eius funus honestant. ibid.
- B. Garfias Blandes. an. 1290. n. 34
- Garfias Henriquez Archiepiscopus Hispalensis. an. 1285. n. 15
- Gaufredus Episcopus Taruifinus. an. 1277. n. 4

Index Rerum.

GENERALES MINORVM.

GENERALES MINORVM.

- Fr. Arlottus de Prato an. 1278. n. 31. an. 1283. n. 1. fit Generalis an. 1285. n. 4. moritur an. 1286. n. 1.
Fr. Bonagratia de S. Ioanne. Vide *Bonagratia*.
S. Bonauentura. Vide *Bonauentura*.
Fr. Bonauentura Pius an. 1296. n. 14
Fr. Gulielmus de Falgario Vicarius vide *Gulielmus*.
Fr. Haymo Anglus an. 1290. n. 28
Fr. Helias vide *Helias*.
Fr. Hieronymus Asculanus vide *Hieronymus*.
Fr. Ioannes de Muro an. 1296. n. 7
Fr. Ioannes Parmensis. vide *Ioannes*.
Fr. Ioanes Picus an. 1289. n. 43. an. 1290. n. 28
Fr. Matthæus Aquaspartanus an. 1287. n. 4
Raymundus Gaufredi. an. 1279. n. 22
Gentilium maiestatem superauit paupertas Euangelica an. 1251. n. 39
Fr. Gentilis Archiepiscopus Reggionensis an. 1279. n. 28. datur ei administratio episcopatus Alifani an. 1291. num. 18. mittitur Genuam ad res serias tractandas. ibid. datur ei facultas absoluendi fautores Regis Aragonum 1292. n. 17
Fr. Gentilis de Monteflorum an. 1282. n. 24. fit Cardinalis an. 1298. n. 4. fit lector sacri Palatii ibid. Genuenses absoluendi facultas data à Nicol. 4. an. 1288. n. 13
Georgius Cusi interpres Regis Tartarorum an. 1288. num. 3
Georgius Cyprius an. 1277. n. 6
Georgio Imperatori Bulgarorum scribit Nicol. IV. an. 1289. n. 10
Ad Georgianorum Regem mittuntur Minoritæ an. 1289. n. 10
B. Gerardus de Villa Magna moritur & recensentur eius acta an. 1277. n. 12
Gerardus de Abbatis Villa insurgit in Mendicantes an. 1269. n. 6. scopus sui libelli & eius scribendi causæ. ibid. diuinitus punitur. ibid. fuit valde callidus num. 8
Gerardus Blancus Cardinalis an. 1278. n. 18
Gerardus Parmensis Cardinalis 1290. n. 1
Fr. Gerardus Bonetus moritur ob hæreticorum crudelitatem an. 1280. n. 8
Fr. Gerardus de Prato mittitur ad Palæologum an. 1264. n. 2. mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7. committitur ipsi cura corrigendi scripta Petri Ioannis an. 1283. n. 1
Fr. Gerardus fit Archiepiscopus Moguntinus an. 1251. n. 35. ecclesiam bene regit & incarceratur à Duce Brunsvicensi ibid. liberatur à Ricardo Cornubiæ Comite ibid.
Girardus Casmuri de Constantinopoli & Girardus de Caturco interpretes Regis Tartaror. 1288. n. 3
Fr. Gerardinus Episcopus Humanensis an. 1289. num. 21
B. Gilia socia B. Margaritæ Corrohenfis an. 1297. num. 29
Propter gloriam vanam non omittendum bonum an. 1262. n. 33
Fr. Gondisalvus an. 1278. n. 18
Gondisalvi Fernandes à Corduba facellum an. 1268. num. 33
Græcorum conditiones concordie admittuntur temperatæ an. 1256. n. 4. dura eorum renitentia

- circa processionem Spiritus sancti n. 16. forma iuramenti ab iis reconciliandis accipiendi an. 1270. n. 3. admittunt professionem fidei missam à Gregorio X. & illam profitentur in Concilio Lugdunensi an. 1273. n. 3. petunt tamen ut suo symbolo & ritibus iis liceat uti. ibid. eorum sacramentum. num. 7. eorum Nuncij remittuntur an. 1274. nu. 25. eorum Imperatores. vide *Palæologum*. & *Andronicum*.
Gregorius Nonus sanctitatis opinionem obtinuit. an. 1259. n. 19
Gregorius Decimus creatur an. 1271. n. 1. coronatur n. 7. fuit electus in peregrinatione an. 1272. nu. 2 succurrit Terræ sanctæ. n. 1. Mittit Minoritas ad Palæologum nu. 3. indicit Concilium vniuersale n. 4. quanta eius sollicitudo pro vniõne Ecclesiæ, & hortatur ad eam Palæologum. ibid. rogat Patriarcham Græcorum ut efficaciter intonat vniõni. n. 5. inuitat eum ad Concilium ibid. eius instructio ad Apocrisarios Minoritas. ibid. concedit iis facultatem dandi saluum conductum Græcis n. 7. commendat eos omnibus per quos transeunt. nu. 8. rogat Regem Siciliæ ut det saluum conductum Græcis Apocrisariis n. 9. laudatur à Palæologo an. 1273. n. 4. iterum scribit ad Palæologum n. 6. scribit ad Philippum Imperatorem pro saluo conductu dando Græcis n. 8. eius epistolæ ad Palæologum, Andronicum, & Prælatos Græcos post concilium Lugdun. an. 1274. nu. 26. iubet prædicari crucem. n. 3. moritur an. 1276. n. 1. commendatur post mortem à Palæologo 1277. n. 4
S. Gregorius portat imaginem Aracelitanam B. Virg. in publica processione pro auertenda peste. an. 1251. n. 48. an. tum fuerit leuita n. 53
Fr. Gregorius de Baldico an. 1270. n. 29
B. Gualterus Brugenfis an. 1275. nu. 10. inuitus fit Episcopus Pictauiensis. an. 1279. n. 13. laudatur. ibid. iniuriosum sibi Clementem VI. ad iudicium citat ibid. contractum ab eo debitum Deus soluit. ibid. columba super eum celebrantem appareret. ibid. numeratur à multis inter beatos ibid.
B. Gualterus S. Francisci discipulus moritur an. 1258. n. 9. ex eius sepulchro oleum scaturit. ibid. miraculis & cultu celebris est ibid.
Guardiano Aracelitano datur commissio reformandi abusus Ecclesiæ sanctæ Mariæ Rotundæ an. 1283. n. 13.
Guardianus Auximanus 1277. n. 27
Guardianus Barchinonensis & Cæsaraugustanus legati Alfonsi Regis ad Nicol. IV. an. 1288. num. 24
Guardiano Bononiensi datur commissio quædam an. 1282. n. 20
Guardiano item de Clarentia an. 1278. n. 33
Guardiano etiam Dertutenfi ibid.
Guardiano Dublinensi an. 1276. n. 8
Guardiano Halberstadenfi an. 1279. n. 29
Guardiano Monasteriensi 1288. n. 38
Guardiano Montis Leonis an. 1280. n. 5
Guardiano Pontanensi 1291. n. 29
Fr. Guarinus de S. Seuerino an. 1277. n. 23
Fr. Guibertus de Turnaco 1257. n. 7
Fr. Guido socius B. Ægidij 1270. n. 27
B. Guido de Bolsena 1290. n. 15
Fr. Guido Bonatus Florentinus 1278. n. 32. quare cognominatur Foroliuensis ibid.
Fr. Guido insignis Doctor. 1292. n. 28
Fr. Guido de Marchia 1291. n. 95
Fr. Guido

Index Rerum.

- Fr. Guido de S. Michaelis Episcopus S. Agathæ 1295.
num. 11
- Guido de Monte Forti excommunicatur 1274. nu.
34. incarceratur. ibid. absoluitur. ibid. eius poten-
tia ibid.
- Guido Montis Feltrij & Urbini Comes fit Minori-
ta an. 1296. nu. 8. ubi obierit & qua salutis spe.
num. 11
- Guido Comes Rupefucaldensis recipit hæredem
meritis S. Francisci an. 1282. n. 22
- B. Guido Senensis 1271. n. 7
- Gulielmus de S. Amore scribit libellum contra
Mendicantes an. 1256. num. 30. condemnatur à
Pontifice. ibid. eius contenta n. 33. grauis senten-
tia in eum lata an. 1257. n. 5. male moritur. ibid.
- Alexander IV. iubet commercium Parisiense
cum eo exule impediri an. 1259. n. 5. eius nouum
libellum reiecit Clemens IV. an. 1266. n. 10
- Gulielmus Decanus Abrincensis an. 1278. n. 34
- Fr. Gulielmus Bathun Archiepiscopus Dublinensis
1296. n. 3
- Fr. Gulielmus de Cheri Pœnitentiarius Papæ mit-
titur ad Tartaros. an. 1291. n. 4
- Fr. Gulielmus fit Episcopus Dignensis an. 1289.
num. 21
- Fr. Gulielmus de Falgario an. 1278. num. 31. eligitur
Vicarius generalis an. 1284. n. 1. an. 1255. n. 4. con-
cessit ut laici ferrent suffragia in promouendis
Academicis ad gradus an. 1286. n. 1. fit lector
sacri Palatii. an. 1287. n. 4. fuit familiaris S. Ludo-
uico Episcopo. an. 1288. n. 33. fit Episcopus Vi-
uariensis an. 1300. n. 3
- Fr. Gulielmus de Kilkenni Eliensis Episcopus mo-
ritur an. 1290. n. 4
- Fr. Gulielmus de la Mare Anglus vir doctus n. 18
- Fr. Gulielmus de S. Marcello comes S. Ludouici
Episcopi. 1298. n. 23
- Gulielmus Marchio Malespinæ eiusque nepos fiunt
Minoritæ. 1296. n. 12
- Gulielmus Marchio Montis-Ferrati 1278. n. 33
- Fr. Gulielmus de Matiscona Episcopus Ambianen-
sis 1281. n. 2
- Fr. Gulielmus de Militona vir doctus 1257. n. 7. ab-
soluta Summa Alexandri Alensis obit sanctissi-
me. ibid.
- Fr. Gulielmus de Radicofano 1270. n. 27
- Gulielmus de Vastauillanis 1284. n. 20
- Gulielmo de Villarduin Achaia Principi scribit Vr-
banus 4. an. 1263. n. 7
- Guta cum tribus filiabus fit Clarissa an. 1278. n. 38
- H**abitus Minorum forma mutata an. 1260. n. 17
- Habitu Minorum abiiciens male perit an.
1261. n. 12. alius diuinitus plectitur. an. 1266. n.
11. item alter. ibid.
- Infirmum habitu spoliatum molestant Dæmones.
num. 12
- in Habitu Minorum sepelitur Martinus IV. an.
1285. n. 1
- vilis Habitus virtus. 1293. num. 4
- contra Hæreticos sollicitudo Ecclesiæ. 1254. nu. 7. le-
ges contra eos statuit Innocentius IV. & quas.
num. 12. leges contra eos latæ à Frederico Imper.
num. 13. eorum similitudines vituperariæ. nu. 14.
sunt infames & ab omnibus locis expellendi. n. 15.
Alexander IV. iubet eorum bona confiscari.
an. 1260. n. 9. leges contra eos latas confirmat
Clemens IV. an. 1266. n. 1. contra eorum filios
& nepotes qualiter procedendum. an. 1286. n. 5.
iis resipiscentibus quæ pœna imponenda. an.
1288. num. 17. resipiscentes cum fideiussoribus
suis tenentur parere Inquisitoribus. n. 18. do-
mus & turres eorum destruendæ. n. 20. contra
eos possunt Inquisitores implorare opem excom-
municatorum. n. 21. plura circa eos statuit Nico-
laus IV. n. 22. eorum bona quomodo distribuen-
da. an. 1290. n. 8
- Hæresis idem quod diuissio. an. 1254. n. 14. ad eam
requiritur pertinacia 1294. n. 50
- Haymo Episcopus Lacedæmonia. an. 1278. n. 33
- Fr. Haymo Generalis 1290. n. 28
- Hayto Rex Armenia fit Minorita an. 1294. n. 10. in
quem transtulit regnum & quo tempore num. 13.
de eius nomine. n. 15. eius potentia. n. 16
- Hayto eius consanguineus fit Præmonstratensis
num. 12
- Helena à S. Antonio, Lusitania Regis filia, fit Cla-
rissa & patrat miracula 1259. num. 18
- S. Helenæ corpus ubi iacet an. 1251. n. 44
- Fr. Helias moritur contritus. an. 1253. n. 30. visio
S. Francisci de eius fine num. 31. mittitur Pœ-
nitentiarius eum absoluturus num. 32
- Fr. Henricus de Africa miraculis clarus an. 1288.
num. 38
- Fr. Henricus Brem fit Archiepiscopus Gneznenfis
an. 1281. n. 7
- Fr. Henricus de S. Germano Episcopus Iserniensis
an. 1267. n. 8
- Fr. Henricus Lector Gordonensis martyrizatur an.
1290. n. 19
- Fr. Henricus ab Episcopatu Conotienfi transfertur
ad Kimensem. an. 1263. n. 18
- Fr. Henricus Knoderer fit Episcopus Basileensis mi-
raculose. an. 1274. n. 33. postea fit Archiepiscopus
Moguntinus. ibid. non fuit Necromanticus. ibid.
incipit monasterium Basileense an. 1276. n. 7
- Fr. Henricus fit Episcopus Lucanus. an. 1300. n. 3
- B. Henricus Teutonicus an. 1287. n. 8
- Henricus II. Archiep. Treuerensis. Vide Treue-
rensis
- Fr. Henricus de Tuderto fit Archiep. Iaderensis
an. 1297. n. 32
- B. Hermannus de Gerstadem moritur an. 1287. n. 6
- B. Hermannus Fulginas moritur an. 1256. n. 44
- Hibernia retinuit nomen Scotia tempore S. Bona-
uenturæ an. 1265. num. 16
- Hiberni Sancti vindicatiui 1271. n. 16
- Ad Hiberorum Regem mittuntur Minoritæ 1289.
num. 10
- Hieronymus Asculanus 1272. n. 3. eligitur Genera-
lis Lugduni. 1274. n. 32. mittitur legatus ad se-
dandum bellum inter Hispani & Gallum. 1277.
n. 7. non potuit interesse comitiis generalibus à
se indictis, n. 8. renunciat Generalatui, sed ite-
rum confirmatur. ibid. fit Cardinalis. an. 1278.
n. 18. inuitus dignitatem suscipit. n. 21. adhuc re-
tinet curam Minorum. ibid. indicit capitulum
generale Assisi. an. 1279. n. 7. mittitur legatus ad
Imperatorem. 1280. n. 1. fit Pontifex. an. 1288.
n. 1. quibus gradibus ad illam dignitatem perue-
nit. ibid. inuitus dignitatem admittit. ibid. Vide
Nicolaus IV.
- B. Hieronymus Gallus. 1289. n. 44
- Fr. Hieronym. Graffetus martyrizatur. an. 1291. n. 30
- Fr. Hiero

Index Rerum.

GENERALES MINORVM.

GENERALES MINORVM.

- Fr. Arlottus de Prato an. 1278. n. 31. an. 1283. n. 1. fit Generalis an. 1285. n. 4. moritur an. 1286. n. 1.
- Fr. Bonagratia de S. Ioanne. Vide *Bonagratia*. S. Bonauentura. Vide *Bonauentura*.
- Fr. Bonauentura Pius an. 1296. n. 14
- Fr. Gulielmus de Falgario Vicarius vide *Gulielmus*.
- Fr. Haymo Angelus an. 1290. n. 28
- Fr. Helias vide *Helias*.
- Fr. Hieronymus Asculanus vide *Hieronymus*.
- Fr. Ioannes de Muro an. 1296. n. 7
- Fr. Ioannes Parmensis. vide *Ioannes*.
- Fr. Ioanes Picus an. 1289. n. 43. an. 1290. n. 28
- Fr. Matthæus Aquaspartanus an. 1287. n. 4
- Raymundus Gaufredi. an. 1279. n. 22
- Gentilium maiestatem superauit paupertas Euangelica an. 1251. n. 39
- Fr. Gentilis Archiepiscopus Reggientis an. 1279. n. 28. datur ei administratio episcopatus Alifani an. 1291. num. 18. mittitur Genuam ad res serias tractandas. ibid. datur ei facultas absoluendi fautores Regis Aragonum 1292. n. 17
- Fr. Gentilis de Monteflorum an. 1282. n. 24. fit Cardinalis an. 1298. n. 4. fit lector sacri Palatii ibid.
- Genuenses absoluendi facultas data à Nicol. 4. an. 1288. n. 13
- Georgius Cusi interpres Regis Tartarorum an. 1288. num. 3
- Georgius Cyprius an. 1277. n. 6
- Georgio Imperatori Bulgarorum scribit Nicol. IV. an. 1289. n. 10
- Ad Georgianorum Regem mittuntur Minoritæ an. 1289. n. 10
- B. Gerardus de Villa Magna moritur & recensentur eius acta an. 1277. n. 12
- Gerardus de Abbatis Villa insurgit in Mendicantes an. 1269. n. 6. scopus sui libelli & eius scribendi causæ. ibid. diuinitus punitur. ibid. fuit valde callidus num. 8
- Gerardus Blancus Cardinalis an. 1278. n. 18
- Gerardus Parmensis Cardinalis 1290. n. 1
- Fr. Gerardus Bonetus moritur ob hæreticorum crudelitatem an. 1280. n. 8
- Fr. Gerardus de Prato mittitur ad Palæologum an. 1264. n. 2. mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7. committitur ipsi cura corrigendi scripta Petri Ioannis an. 1283. n. 1
- Fr. Gerardus fit Archiepiscopus Moguntinus an. 1251. n. 35. ecclesiam bene regit & incarceratur à Duce Brunsvicensi ibid. liberatur à Ricardo Cornubiæ Comite ibid
- Girardus Casmuri de Constantinopoli & Girardus de Caturco interpretes Regis Tartaror. 1288. n.
- Fr. Gerardinus Episcopus Humanensis an. 1288. num. 21
- B. Gilia socia B. Margaritæ Cortonenfis an. 1288. num. 29
- Propter gloriam vanam non omittendum bonum an. 1262. n. 33
- Fr. Gondisalvus an. 1278. n.
- Gondisalvi Fernandes à Corduba facellum an. 1288. num. 33
- Græcorum conditiones concordie admittuntur temperatæ an. 1256. n. 4. dura eorum renitentur

- circa processionem Spiritus sancti n. 16. forma iuramenti ab iis reconciliandis accipiendi an. 1270. n. 3. admittunt professionem fidei missam à Gregorio X. & illam profitentur in Concilio Lugdunensi an. 1273. n. 3. petunt tamen vt suo symbolo & ritibus iis liceat vti. ibid. eorum sacramentum. num. 7. eorum Nuncij remittuntur an. 1274. num. 25. eorum Imperatores. vide *Palæologum*. & *Andronicum*.
- Gregorius Nonus sanctitatis opinionem obtinuit an. 1259. n. 19
- Gregorius Decimus creatur an. 1271. n. 1. coronatur n. 7. fuit electus in peregrinatione an. 1272. succurrit Terræ sanctæ. n. 1. Mittit Minoritæ Palæologum nu. 3. indicit Concilium vniuersale n. 4. quanta eius sollicitudo pro vnioue & hortatur ad eam Palæologum. ibid. triarcham Græcorum vt efficaciter intentioni. n. 5. inuitat eum ad Concilium ibid. etio ad Apocrisarios Minoritas. ibid. facultatem dandi saluum conductum commendat eos omnibus per quos 8. rogat Regem Siciliæ vt det saluum Græcis Apocrisariis n. 9. laudatur 1273. n. 4. iterum scribit ad Palæologum bit ad Philippum Imperatorem etu dando Græcis n. 8. eius & Palæologum, Andronicum, & Prælatum Concilium Lugdun, an. 1274. crucem. n. 3. moritur an. post mortem à Palæologum
- S. Gregorius portat imaginem in publica processione 1251. n. 48. an. tum
- Fr. Gregorius de Bal...
- B. Gualterus Brug...
- Episcopus Pict...
- ibid. iniuriosus...
- citatur ibid. con...
- uit. ibid. col...
- ret. ibid. nu...
- B. Gualterus...
1258. n. 9...
- miracul...
- Guardian...
- di al...
- 128...
- Guar...
- Gu...



Index Rerum.

Fr. Hieronymus Magnanus. an. 1267. n. 9
 Fr. Hieronymus Mediceus. an. 1278. n. 35
 Hilarius Choun. 1275. n. 10
 inter Hispanum & Gallum oritur bellum & quare?
 an. 1277. n. 7
 Homo vtrum ex se aliquid possit. an. 1262. n. 16. libe-
 rum arbitrium datum est ei. ibid.
 Honorius I V. creatur Pontifex. an. 1282. n. 2. iubet
 transferri corpus Martini I V. ad Ecclesiam
 S. Francisci Assisiaten. 1282. n. 2. moritur & lau-
 datur. an. 1287. n. 1
 Hortulana mater S. Claræ Religionem ingressa fa-
 cit miracula. 1253. n. 25
 Hospitio recipientes duos Minoritas ab inferno libe-
 rantur. 1281. n. 9. & 10
 Hugo Bilonicus Dominicanus fit Cardinalis. an.
 1288. n. 2
 Hugo Episcopus Casaraugustanus. 1278. n. 46
 B. Hugo de Dina mortem S. Bonauenturæ & alia
 prædicit. an. 1274. n. 15. prædicit Templariorum
 exitium. an. 1278. n. 31. actum erat de eius cano-
 nizatione. ibid. quasdam constitutiones instituit
 pro Fratibus tertij Ordinis. 1282. n. 11
 Hugo Gantilini interpres Regis Tartarorum. an.
 1288. n. 10
 Hugo à Lezigniaco Comes Engolismensis an. 1282.
 num. 22 an. 1288. n. 40
 Fr. Hugo Mancestræ an. 1279. n. 24
 Humanarum rerum inconstantia 1254. n. 22
 Humiles esse oportet Religiosos 1261. n. 15
 eo Humilior quis esse debet quo sanctior 1262.
 num. 20
 Humilitatis gradus quatuor 1270. n. 25
 quomodo ad Humilitatem perueniatur. 1289. n. 7
 Hungari tres primi Prouinciales fuerunt sanctissimi
 viri 1287. n. 7
Iacobitarum Patriarchæ scribit Nicolaus 4. an.
 1289. n. 12
 Fr. Iacobus Anastasij eligitur Episcopus Fulgina-
 tensis. an. 1296. n. 31
 Fr. Iacobus Asculanus 1278. n. 32
 Fr. Iacobus Auximanus vidit S. Franciscum pugnan-
 tem cum diabolo pro suis an. 1289. n. 25
 B. Iacobus Balestarius vbi sepultus 1261. n. 18
 Fr. Iacobus Barletanus 1270. n. 27
 Fr. Iacobus de Camerino 1291. n. 16
 Fr. Iacobus de Capoli 1277. n. 20
 Iacobus Cardinalis de Columna 1285. n. 19
 B. Iacobus de Falerone 1272. n. 12. an. 1289. n. 29
 Iacobus Episcopus Ferentinus. 1277. n. 4
 Fr. Iacobus de Grisanto 1299. n. 5
 Fr. Iacobus de Gordiano Pœnitentiarius fit com-
 missarius prædicandæ Cruis 1292. n. 32
 Fr. Iacobus de Magnelotto 1282. n. 22
 Fr. Iacobi de Massa visio de rebus Io. Parmensis
 1256. n. 14
 Iacobus ab Osa postea Papa fuit familiaris Ludoui-
 co Episcopo. 1288. n. 33
 Fr. Iacobus de Podio martyrizatur. 1266. n. 9
 Fr. Iacobus Thomasius fit Cardinalis & ornat Ec-
 clesiam sui tituli. 1295. n. 9
 Fr. Iacobus Tudertinus recedit ab obedientia Ge-
 neralis, & fugit in Græciam. VI 1294. n. 9
 B. Iacobus vel Iacoponus à Tuderto reprehendit
 Bonifacium 8. an. 1298. num. 24. incarceratur

propterea. ibid. interpretatur somnium Boni-
 facij. ibid. patria & parentes eius. num. 25.
 eius vxor cilicio induta moritur. n. 26. Hinc ille
 sumit occasionem melioris vitæ. num. 27. mun-
 dum contemnit. num. 28. fit Tertiarius. ibid.
 cupit haberi stultus. num. 29. simulat amentiam.
 num. 30. nuptias distubat peregrino habitu. n. 31.
 gaudet opprobriis. num. 32. demonstrat lepide
 domum nostram esse sepulchrum. ibid. fit Mi-
 norita & non vult esse sacerdos. num. 33. Seue-
 rus erat in seipsum. n. 34. perfectâ Dei & suipsius
 cognitionem accepit. n. 35. desiderat vehementer
 imitari CHRISTVM. ibid. videbatur ebrius spi-
 ritu. num. 38. dolum Dæmonis eludit. num. 39.
 CHRISTVS eum alloquitur. num. 40
 Fr. Iacobus de Tundo. 1284. n. 6
 Iacobus Victor Rex Aragoniæ moritur an. 1276. n. 6
 Iacobus eius filius Rex Baleariû fundat Collegium
 pro Minoritis. 1276. n. 6
 Iacobus filius Regis Maioricarum fit Minorita.
 1299. n. 9
 Fr. Iacobo de Voragine committitur facultas ab-
 soluendi Genuenses. 1288. n. 13
 Fr. Ieremias Minorita martyrizatur an. 1266. n. 9
 Fr. Illuminatus Episcopus Assisias. an. 1277. n. 24
 Fr. Imericus eligitur Episcopus Acciensis an. 1272.
 num. 24
 Imperatores duo eliguntur in schismate an. 1256.
 num. 1
 Inconstantia rerum humanarum. an. 1254. n. 22
 Indulgentiarum Ecclesiæ magnus valor. an. 1272.
 num. 20
 Indulgentia Portiunculæ vide *Portiuncula*
 Infidelium conuersio non debet esse coacta an. 1256.
 num. 42
 Infirmarij charitatem remunerat Deus an. 1283.
 Innocentius 4. regreditur in Italiam an. 1251. n. 3. re-
 stitit Conrado. ibid. n. 32. eius litteræ ad Fr. Ioan-
 nem Dyft. ibid. eiusdem litteræ ad Prouinciales
 Min. & Præd. Alemanniæ. ibid. num. 33. moritur
 an. 1254. n. 1. vbi sepultus ibid. eius epitaphium
 ibid. inuisus Mendicantibus reuocat eorum pri-
 uilegia. ibid. n. 2. quid inde sequebatur. ibid. n. 3.
 cur iis fuerit indignatus. ibid. n. 4. prius erat be-
 neficus Inquisitores per vniuersam Italiam con-
 stituens. ibid. n. 7. statuit leges contra hæreticos.
 ibid. n. 13. iubet Minoritas institui Inquisitores
 an. 1254. n. 16. laudatur. ibid. n. 19. post eius mor-
 tem quamdiu vacauerit sedes. ibid. n. 20. congra-
 tulatur conuersioni Regis Tartarorum. ibid.
 num. 44
 Innocentius Quintus creatur an. 1276. n. 1. moritur.
 ibid.
 Inobedientia radix omnium malorum in Religiosis
 an. 1266. n. 6
 Inquisitores Minoritæ proponunt dubia quædam
 Alexandro 4. quibus respondet an. 1258. num. 4.
 & 8
 Inquisitorum leges contra hæreses. vide *Hæreticos*
 eorum sententias iubet Alexander 4. vt Magi-
 stratus exequantur, & vt læsæ fidei rei eorum
 mandatis obtemperent. an. 1260. n. 1. 2. eis iubet
 tradi scripturas ad eorum munus spectantes. ibid.
 n. 3. item vt habeat vnusquisque eorum duos so-
 cios & plures si opus fuerit. an. 1261. n. 2
 Concedit ipsis vt se inuicem à censuris absolueret
 possint. ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoribus Romanæ facultates data
 à Clem.

Index Rerum.

à Clem. IV. an. 1265. n. 3. eadem datæ Minoribus Inquisitoribus aliarum partium. ibid. n. 4
 Inter Inquisitores Min. & Præd. sedantur lites ortæ. an. 1266. num. 7
 Inquisitio instituitur in Sardinia. an. 1285. n. 9
 Inquisitores instituuntur Minoritæ à Nicolao IV. in multis locis. an. 1288. n. 14. varia ipsius diplomata ad ipsos. n. 16. & seqq.
 Inquisitoribus parere coguntur Hæretici & fideiulores eorum. ibid. n. 18
 Inquisitorum latæ sententiæ debent executioni mandari ibid. n. 19
 Inquisitores possunt opem implorare excommunicatorum contra Hæreticos. an. 1288. num. 21
 Inquisitoribus Prou. Rom. concedit ut per alios Minoritas possint absolueret Hæreticos. ibid. n. 17
 Inquisitoribus Minoritis Prou. Phocensis concedit ut non possint excommunicari, suspendi, vel interdici. ibid. n. 18
 Inquisitio instituitur in Palæstina. an. 1290. num. 2.
 Inquisitoribus Minoritis mandat Nicolaus IV. ut agant cōtra Christianos confugientes ad Iudæos pro remedio periculorum aut necessitatum ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoritis in Prou. Rom. scribit Nicolaus IV. ibid. n. 7. & 8
 Inquisitorum Minoritarum authoritas non expirat cum Pontifice eam concedente. ibid. n. 9
 Inquisitio instituitur in Regno Bosniensi. an. 1291. num. 11
 Inquisitoribus Minoritis proponentibus quædam dubia responderet Nicolaus IV. ibid. n. 15
 Inquisitores Minoritæ instituuntur in Comitatus Viennensi & Albonensi. an. 1292. n. 3

INQUISITORES MINORITÆ.

INQUISITORES MINORITÆ.

Fr. Adamus de Cumis Inquisitor Prou. Rom. an. 1298. n. 3
 Fr. Andreas Inquisitor Prouinciæ S. Franc. ibid.
 Fr. Alemannus de Balneoregio Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Item Fr. Angelus Reatinus. ibid. & an. 1291. num. 14. fit Commissarius prædicandæ Crucis. an. 1297. n. 32
 Fr. Angelus de Tuderto Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Bartholomæus Grosseti Inquisitor Vrbeuetanus & prou. Romanæ. ibid.
 Fr. Bertrandus de Cigoterio Inquisitor Venetianus an. 1290. n. 4
 Fr. Bonaiuncta de Mantua Inquisitor in Marchia Taruifina. an. 1291. n. 14. item in partibus Venetis an. 1292. n. 4
 Fr. Fælix Inquisitor Vtinæ an. 1291. n. 66
 Fr. Franciscus Reatinus Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Fr. Galganus Eugubinus Inquisitor Ducatus Spoleti an. 1291. n. 14
 Fr. Gulielmus de S. Marcello Inquisitor Venetianus. an. 1290. n. 4
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetijs. an. 1292. n. 4
 Fr. Leo de Castilione Inquisitor Hetruriæ an. 1297. n. 28
 Fr. Leonard. de Tybure Inquisit. an. 1279. n. 14

Fr. Ludouicus Donatus Inquisitor Venerijs an. 1289. num. 14
 Fr. Matthæus de Theate Inquisitor Prou. S. Franc. an. 1294. n. 36
 Fr. Michael de Iadera Inquisitor an. 1291. n. 49
 Fr. Nicolaus Inquisitor in Dioc. Narnien. an. 1278. num. 33
 Fr. Petrus de Arcanano Inquisitor in Lombardia an. 1284. n. 3
 Fr. Philippus Bonaccursius Inquisitor in Marchia Taruifina an. 1277. n. 10
 Fr. Simon Inquisitor Prouinciæ Romanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Sinibaldus de Lacu Inquisitor in Patrimonio S. Petri an. 1278. n. 33
 Fr. Sinibaldus Inquisitor in Prou. Rom. an. 1291. n. 14. Item in Marchia Taruifina an. 1280. n. 1
 Inuidiæ malitia. an. 1284. n. 19
 Ioachim Abbas defenditur tenaciter à quibusdam Minoritis. an. 1256. n. 5. nequaquam condemnatus à Concilio Lateranen. ibid. n. 7. eius postulatio ibid. n. 9
 Fr. Ioannis Ægidij opera dignissima luce an. 1260. num. 55
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes de Alnieto renuit Episcopatum Rapontensem an. 1265. n. 16
 Fr. Ioannes Aluernicola an. 1277. n. 20. vidit S. Franc. pugnantem pro suis cum Diabolo an. 1289. n. 25
 B. Ioannes de Aluiano an. 1291. n. 31
 Fr. Ioannes Aprilis an. 1282. n. 22
 S. Ioannes Baptista quare tam citò in solitudinem abiit? an. 1262. n. 16
 Ioannes Barlara Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 B. Ioannes Baroncius an. 1292. an. 24
 F. Ioannes Benedictus martyrizatur ibid.
 Ioannes Beccus Patriarcha vnionem inter vtramque Ecclesiam promouet. an. 1277. n. 6. quando est conuersus & eius laus. ibid. mittit litteras ad Nicolaum 3. an. 1279. n. 1
 Ioannes Episcopus Bossiniensis an. 1253. n. 36
 Ioannes de Bonachia Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Burnino Archiep. Viennen. non fuit Card. an. 1290. n. 24
 Fr. Ioannes Cabrera an. 1298. n. 42
 Ioannes Caetanus Vrsinus Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Cantianus Nuntius Apostolicus in Anglia. an. 1254. n. 41. committitur ei reformatio quorundam abusuum. ibid. n. 4. fuit vir doctus an. 1257. n. 7
 Fr. Ioannes Carthagera an. 1268. n. 13
 Fr. Ioannes Castiliensis Custos an. 1282. n. 1
 Ioannes de Cassaria Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Constantinopoli Gregorij 10. Pœnitentiarius an. 1274. n. 54
 B. Ioannes Cotingerus an. 1283. n. 13
 Fr. Ioannes Cretenlis an. 1287. n. 19
 Ioannes Derlingtona Archiep. Dubliniensis an. 1284. n. 3
 Ioannes de Diciaco. an. 1282. n. 21
 Fr. Ioannes Dyst prædicat Crucem contra Conradum. an. 1251. n. 32. an. 1253. n. 35. transfertur ab Episcopatu Sambie ad Lubicensem in quo multa præ

Index Rerum.

Fr. Hieronymus Magnanus. an. 1267. n. 9
 Fr. Hieronymus Mediceus. an. 1278. n. 35
 Hilarius Choun. an. 1275. n. 10
 inter Hispanum & Gallum oritur bellum & quare?
 an. 1277. n. 7
 Homo vtrum ex se aliquid possit. an. 1262. n. 16. libe-
 rum arbitrium datum est ei. ibid.
 Honorius I V. creatur Pontifex. an. 1282. n. 2. iubet
 transferri corpus Martini I V. ad Ecclesiam
 S. Francisci Assisiaten. 1282. n. 2. moritur & lau-
 datur. an. 1287. n. 1
 Hortulana mater S. Claræ Religionem ingressa fa-
 cit miracula. 1253. n. 25
 Hospitio recipientes duos Minoritas ab inferno libe-
 rantur. 1281. n. 9. & 10
 Hugo Billionicus Dominicanus fit Cardinalis. an.
 1288. n. 2
 Hugo Episcopus Cæsaraugustanus. 1278. n. 16
 B. Hugo de Dina mortem S. Bonaventuræ & alia
 prædicit. an. 1274. n. 15. prædicit Templariorum
 exitium. an. 1278. n. 31. actum erat de eius cano-
 nizatione. ibid. quædam constitutiones instituit
 pro Fratribus tertij Ordinis. 1282. n. 11
 Hugo Gantilini interpret Regis Tartarorum. an.
 1288. n. 10
 Hugo à Lezigniaco Comes Engolismensis an. 1282.
 num. 22. an. 1288. n. 40
 Fr. Hugo Mancestræ an. 1279. n. 24
 Humanarum rerum inconstantia 1254. n. 22
 Humiles esse oportet Religiosos 1261. n. 15
 eo Humilior quis esse debet quo sanctior 1262.
 num. 20
 Humilitatis gradus quatuor 1270. n. 25
 quomodo ad Humilitatem perueniatur. 1289. n. 7
 Hungari tres primi Prouinciales fuerunt. sanctissimi
 viri 1287. n. 7
Iacobitarum Patriarchæ scribit Nicolaus 4. an.
 1289. n. 12
 Fr. Iacobus Anastasij eligitur Episcopus Fulgina-
 tensis. an. 1296. n. 31
 Fr. Iacobus Asculanus 1278. n. 32
 Fr. Iacobus Auximanus vidit S. Franciscum pugnan-
 tem cum diabolo pro suis an. 1289. n. 25
 B. Iacobus Balestarius vbi sepultus 1261. n. 18
 Fr. Iacobus Barletanus 1270. n. 27
 Fr. Iacobus de Camerino 1291. n. 16
 Fr. Iacobus de Capoli 1277. n. 20
 Iacobus Cardinalis de Columna 1285. n. 19
 B. Iacobus de Falerone 1272. n. 12. an. 1289. n. 29
 Iacobus Episcopus Ferentinus. 1277. n. 4
 Fr. Iacobus de Grisanto 1299. n. 5
 Fr. Iacobus de Gordiano Pœnitentiarius. fit com-
 missarius prædicandæ Crucis 1292. n. 32
 Fr. Iacobus de Magnelotto 1282. n. 22
 Fr. Iacobi de Massa visio de rebus Iq. Parmensis
 1256. n. 14
 Iacobus ab Osa postea Papa fuit familiaris Ludoui-
 co Episcopo. 1288. n. 33
 Fr. Iacobus de Podio martyrizatur. 1266. n. 9
 Fr. Iacobus Thomasi fit Cardinalis & ornat Ec-
 clesiam sui tituli. 1295. n. 9
 Fr. Iacobus Tudertinus recedit ab obedientia Ge-
 neralis, & fugit in Græciam. VI 1294. n. 9
 B. Iacobus vel Iacoponus à Tuderto reprehendit
 Bonifacium 8. an. 1298. num. 24. incarceratur

propterea. ibid. interpretatur somnium Boni-
 facij. ibid. patria & parentes eius. num. 25.
 eius vxor cilicio induta moritur. n. 26. Hinc ille
 sumit occasionem melioris vitæ. num. 27. mun-
 dum contemnit. num. 28. fit Tertiarius. ibid.
 cupit haberi stultus. num. 29. simulat amentiam.
 num. 30. nuptias distubat peregrino habitu. n. 31.
 gaudet opprobriis. num. 32. demonstrat lepide
 domum nostram esse sepulchrum. ibid. fit Mi-
 norita & non vult esse sacerdos. num. 33. Seue-
 rus erat in seipsum. n. 34. perfectâ Dei & suipsius
 cognitionem accepit. n. 35. desiderat vehementer
 imitari CHRISTVM. ibid. videbatur ebrius spi-
 ritu. num. 38. dolum Dæmonis eludit. num. 39.
 CHRISTVS cum alloquitur. num. 40
 Fr. Iacobus de Tundo. 1284. n. 6
 Iacobus Victor Rex Aragoniæ moritur an. 1276. n. 6
 Iacobus eius filius Rex Baleariû fundat Collegium
 pro Minoritis. 1276. n. 6
 Iacobus filius Regis Maioricarum fit Minorita.
 1299. n. 9
 Fr. Iacobo de Voragine committitur facultas ab-
 soluendi Genuenses. 1288. n. 13
 Fr. Ieremias Minorita martyrizatur an. 1266. n. 9
 Fr. Illuminatus Episcopus Assisias. an. 1277. n. 24
 Fr. Imericus eligitur Episcopus Acciensis an. 1272.
 num. 24
 Imperatores duo eliguntur in schismate an. 1256.
 num. 1
 Inconstantia rerum humanarum. an. 1254. n. 22
 Indulgentiarum Ecclesiæ magnus valor. an. 1272.
 num. 20
 Indulgentia Portiunculæ vide *Portiuncula*
 Infidelium conuersio non debet esse coacta an. 1256.
 num. 42
 Infirmarij charitatem remunerat Deus an. 1283.
 Innocentius 4. regreditur in Italiam an. 1251. n. 3. re-
 stitit Conrado. ibid. n. 32. eius litteræ ad Fr. Ioan-
 nem Dyst. ibid. eiusdem litteræ ad Prouinciales
 Min. & Præd. Alemanniæ. ibid. nu. 33. moritur
 an. 1254. n. 1. vbi sepultus ibid. eius epitaphium
 ibid. inuisus Mendicantibus reuocat eorum pri-
 uilegia. ibid. n. 2. quid inde sequebatur. ibid. n. 3.
 Iur. iis fuerit indignatus. ibid. n. 4. prius erat be-
 neficus Inquisitores per vniuersam Italiam con-
 stituens. ibid. n. 7. statuit leges contra hæreticos.
 ibid. n. 13. iubet Minoritas institui Inquisitores
 an. 1254. n. 16. laudatur. ibid. n. 19. post eius mor-
 tem quamdiu vacauerit sedes. ibid. n. 20. congra-
 tulatur conuersioni Regis Tartarorum. ibid.
 num. 44
 Innocentius Quintus creatur an. 1276. n. 1. moritur.
 ibid.
 Inobedientia radix omnium malorum in Religiosis
 an. 1266. n. 6
 Inquisitores Minoritæ proponunt dubia quædam
 Alexandro 4. quibus respondet an. 1258. num. 4.
 & 8
 Inquisitorum leges contra hæreses. vide *Hæreticos*
 eorum sententias iubet Alexander 4. vt Magi-
 stratus exequantur, & vt læsæ fidei rei eorum
 mandatis obtemperent. an. 1260. n. 1. 2. eis iubet
 tradi scripturas ad eorum munus spectantes. ibid.
 n. 3. item vt habeat vnusquisque eorum duos so-
 cios & plures si opus fuerit. an. 1261. n. 2
 Concedit ipsis vt se inuicem à censuris absolueret
 possint. ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoribus Romanæ facultates datæ
 à Clem.

Index Rerum.

à Clem. IV. an. 1265. n. 3. eadem datæ Minoribus Inquisitoribus aliarum partium. *ibid.* n. 4
 Inter Inquisitores Min. & Præd. sedantur lites ortæ. an. 1266. num. 7
 Inquisitio instituitur in Sardinia. an. 1285. n. 9
 Inquisitores instituuntur Minoritæ à Nicolao I V. in multis locis. an. 1288. n. 14. varia ipsius diplomata ad ipsos. n. 16. & seqq.
 Inquisitoribus parere coguntur Hæretici & fideiulores eorum. *ibid.* n. 18
 Inquisitorum latæ sententiæ debent executioni mandari *ibid.* n. 19
 Inquisitores possunt opem implorare excommunicatorum contra Hæreticos. an. 1288. num. 21
 Inquisitoribus Prou. Rom. concedit vt per alios Minoritas possint absolvere Hæreticos. *ibid.* n. 17
 Inquisitoribus Minoritis Prou. Phocensis concedit vt non possint excommunicari, suspendi, vel interdici. *ibid.* n. 18
 Inquisitio instituitur in Palæstina. an. 1290. num. 2.
 Inquisitoribus Minoritis mandat Nicolaus I V. vt agant cōtra Christianos confugientes ad Iudæos pro remedio periculorum aut necessitatum *ibid.* num. 3
 Inquisitoribus Minoritis in Prou. Rom. scribit Nicolaus I V. *ibid.* n. 7. & 8
 Inquisitorum Minoritarum authoritas non expirat cum Pontifice eam concedente. *ibid.* n. 9
 Inquisitio instituitur in Regno Bosnensi. an. 1291. num. 11
 Inquisitoribus Minoritis proponentibus quædam dubia respondet Nicolaus I V. *ibid.* n. 15
 Inquisitores Minoritæ instituuntur in Comitatibus Viennensi & Albonensi. an. 1292. n. 3

INQUISITORES MINORITÆ.

INQUISITORES MINORITÆ.

Fr. Adamus de Cumis Inquisitor Prou. Rom. an. 1298. n. 3
 Fr. Andreas Inquisitor Prouinciæ S. Franc. *ibid.*
 Fr. Alemannus de Balneoregio Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Item Fr. Angelus Reatinus. *ibid.* & an. 1291. num. 14. fit Commissarius prædicandæ Crucis. an. 1297. n. 32
 Fr. Angelus de Tuderto Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Bartholomæus Grosseti Inquisitor Vrbeuetanus & prou. Romanæ. *ibid.*
 Fr. Bertrandus de Cigoterio Inquisitor Venetianus an. 1290. n. 4
 Fr. Bonaiuncta de Mantua Inquisitor in Marchia Taruifina. an. 1291. n. 14. item in partibus Venetis an. 1292. n. 4
 Fr. Fælix Inquisitor Vrinæ an. 1291. n. 66
 Fr. Franciscus Reatinus Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Fr. Galganus Eugubinus Inquisitor Ducatus Spoleti an. 1291. n. 14
 Fr. Gulielmus de S. Marcello Inquisitor Venetianus. an. 1290. n. 4
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetis. an. 1292. n. 4
 Fr. Leo de Castilione Inquisitor Hetruriæ an. 1297. n. 28
 Fr. Leonard. de Tybure Inquisit. an. 1279. n. 14

Fr. Ludouicus Donatus Inquisitor Venerijs an. 1289. num. 14
 Fr. Matthæus de Theate Inquisitor Prou. S. Franc. an. 1294. n. 36
 Fr. Michael de Iadera Inquisitor an. 1291. n. 49
 Fr. Nicolaus Inquisitor in Dioc. Narnien. an. 1278. num. 33
 Fr. Petrus de Arcanano Inquisitor in Lombardia an. 1284. n. 3
 Fr. Philippus Bonaccursius Inquisitor in Marchia Taruifina an. 1277. n. 10
 Fr. Simon Inquisitor Prouinciæ Romanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Sinibaldus de Lacu Inquisitor in Patrimonio S. Petri an. 1278. n. 33
 Fr. Sinibaldus Inquisitor in Prou. Rom. an. 1291. n. 14. Item in Marchia Taruifina an. 1280. n. 1
 Inuidiæ malitia. an. 1284. n. 19
 Ioachim Abbas defenditur tenaciter à quibusdam Minoritis. an. 1256. n. 5. nequaquam condemnatus à Concilio Lateranen. *ibid.* n. 7. eius postulatio *ibid.* n. 9
 Fr. Ioannis Ægidij opera dignissima luce an. 1260. num. 55
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes de Alnieto renuit Episcopatum Rapontensem an. 1265. n. 16
 Fr. Ioannes Aluernicola an. 1277. n. 20. vidit S. Franc. pugnantem pro suis cum Diabolo an. 1289. n. 25
 B. Ioannes de Aluiano an. 1291. n. 31
 Fr. Ioannes Aprilis an. 1282. n. 22
 S. Ioannes Baptista quare tam citò in solitudinem abiit? an. 1262. n. 16
 Ioannes Barlara Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 B. Ioannes Baroncius an. 1292. an. 24
 F. Ioannes Benedictus martyrizatur *ibid.*
 Ioannes Beccus Patriarcha vnionem inter vtramque Ecclesiam promouet. an. 1277. n. 6. quando est conuersus & eius laus. *ibid.* mittit litteras ad Nicolaum 3. an. 1279. n. 1
 Ioannes Episcopus Bossiniensis an. 1253. n. 36
 Ioannes de Bonachia Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Burnino Archiep. Viennen. non fuit Card. an. 1290. n. 24
 Fr. Ioannes Cabrera an. 1298. n. 42
 Ioannes Caetanus Vrsinus Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Cantianus Nuntius Apostolicus in Anglia. an. 1254. n. 41. committitur ei reformatio quorundam abusuum. *ibid.* n. 4. fuit vir doctus an. 1257. n. 7
 Fr. Ioannes Carthagera an. 1268. n. 13
 Fr. Ioannes Castiliensis Custos an. 1282. n. 1
 Ioannes de Cassaria Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Constantinopoli Gregorij 10. Pœnitentiarius an. 1274. n. 54
 B. Ioannes Cotingerus an. 1283. n. 13
 Fr. Ioannes Cretenlis an. 1287. n. 19
 Ioannes Derlingtona Archiep. Dubliniensis an. 1284. n. 3
 Ioannes de Diciaco. an. 1282. n. 21
 Fr. Ioannes Dyft prædicat Crucem contra Contradum. an. 1251. n. 32. an. 1253. n. 35. transfertur ab Episcopatu Sambie ad Lubicensem in quo multa præ

Index Rerum.

Fr. Hieronymus Magnanus. an. 1267. n. 9
 Fr. Hieronymus Mediceus. an. 1278. n. 35
 Hilarius Choun. 1275. n. 10
 inter Hispanum & Gallum oritur bellum & quare?
 an. 1277. n. 7
 Homo utrum ex se aliquid possit. an. 1262. n. 16. libe-
 rum arbitrium datum est ei. ibid.
 Honorius I V. creatur Pontifex. an. 1282. n. 2. iubet
 transferri corpus Martini I V. ad Ecclesiam
 S. Francisci Assisiaten. 1282. n. 2. moritur & lau-
 datur. an. 1287. n. 1
 Hortulana mater S. Claræ Religionem ingressa fa-
 cit miracula. 1253. n. 25
 Hospitio recipientes duos Minoritas ab inferno libe-
 rantur. 1281. n. 9. & 10
 Hugo Bilonicus Dominicanus fit Cardinalis. an.
 1288. n. 2
 Hugo Episcopus CæsarAugustanus. 1278. n. 16
 B. Hugo de Dina mortem S. Bonauenturæ & alia
 prædicit. an. 1274. n. 15. prædicit Templariorum
 exitium. an. 1278. n. 31. actum erat de eius cano-
 nizatione. ibid. quasdam constitutiones instituit
 pro Fratribus tertij Ordinis. 1282. n. 11
 Hugo Gantilini interpres Regis Tartarorum. an.
 1288. n. 10
 Hugo à Lezigniaco Comes Engolismensis an. 1282.
 num. 22. an. 1288. n. 40
 Fr. Hugo Mancestræ an. 1279. n. 24
 Humanarum rerum inconstantia 1254. n. 22
 Humiles esse oportet Religiosos 1261. n. 15
 eo Humilior quis esse debet quo sanctior 1262.
 num. 20
 Humilitatis gradus quatuor 1270. n. 25
 quomodo ad Humilitatem perueniatur. 1289. n. 7
 Hungari tres primi Prouinciales fuerunt sanctissimi
 viri 1287. n. 7
Iacobitarum Patriarchæ scribit Nicolaus 4. an.
 1289. n. 12
 Fr. Iacobus Anastasij eligitur Episcopus Fulgina-
 tensis. an. 1296. n. 31
 Fr. Iacobus Asculanus 1278. n. 32
 Fr. Iacobus Auximanus vidit S. Franciscum pugnan-
 tem cum diabolo pro suis an. 1289. n. 25
 B. Iacobus Balcetarius vbi sepultus 1261. n. 18
 Fr. Iacobus Barletanus 1270. n. 27
 Fr. Iacobus de Camerino 1291. n. 16
 Fr. Iacobus de Capoli 1277. n. 20
 Iacobus Cardinalis de Columna 1285. n. 19
 B. Iacobus de Falerone 1272. n. 12. an. 1289. n. 29
 Iacobus Episcopus Ferentinus. 1277. n. 4
 Fr. Iacobus de Grisanto 1299. n. 5
 Fr. Iacobus de Gordiano Pœnitentiarius. fit com-
 missarius prædicandæ Crueis 1292. n. 32
 Fr. Iacobus de Magnelotto 1282. n. 22
 Fr. Iacobi de Massa visio de rebus lo. Parmensis
 1256. n. 14
 Iacobus ab Osa postea Papa fuit familiaris Ludoui-
 co Episcopo. 1288. n. 33
 Fr. Iacobus de Podio martyrizatur. 1266. n. 9
 Fr. Iacobus Thomasius fit Cardinalis & ornat Ec-
 clesiam sui tituli. 1295. n. 9
 Fr. Iacobus Tudertinus recedit ab obedientia Ge-
 neralis, & fugit in Græciam. VI 1294. n. 9
 B. Iacobus vel Iacoponus à Tuderto reprehendit
 Bonifacium 8. an. 1298. num. 24. incarceratur

propterea. ibid. interpretatur somnium Boni-
 facij. ibid. patria & parentes eius. num. 25.
 eius vxor cilicio induta moritur. n. 26. Hinc ille
 sumit occasionem melioris vitæ. num. 27. mun-
 dum contemnit. num. 28. fit Tertiarius. ibid.
 cupit haberi stultus. num. 29. simulat amentiam.
 num. 30. nuptias distubat peregrino habitu. n. 31.
 gaudet opprobriis. num. 32. demonstrat lepide
 domum nostram esse sepulchrum. ibid. fit Mi-
 norita & non vult esse sacerdos. num. 33. Seue-
 rus erat in seipsum. n. 34. perfectâ Dei & suis
 cognitionem accepit. n. 35. desiderat vehementer
 imitari CHRISTVM. ibid. videbatur ebrius spi-
 ritu. num. 38. dolum Dæmonis eludit. num. 39.
 CHRISTVS eum alloquitur. num. 40
 Fr. Iacobus de Tundo. 1284. n. 6
 Iacobus Victor Rex Aragoniæ moritur an. 1276. n. 6
 Iacobus eius filius Rex Baleariû fundat Collegium
 pro Minoritis. 1276. n. 6
 Iacobus filius Regis Maioricarum fit Minorita.
 1299. n. 9
 Fr. Iacobo de Voragine committitur facultas ab-
 soluendi Genuenses. 1288. n. 13
 Fr. Ieremias Minorita martyrizatur an. 1266. n. 9
 Fr. Illuminatus Episcopus Assisias. an. 1277. n. 24
 Fr. Imericus eligitur Episcopus Acciensis an. 1272.
 num. 24
 Imperatores duo eliguntur in schismate an. 1256.
 num. 1
 Inconstantia rerum humanarum. an. 1254. n. 22
 Indulgentiarum Ecclesiæ magnus valor. an. 1272.
 num. 20
 Indulgentia Portiunculæ vide *Portiuncula*
 Infidelium conuersio non debet esse coacta an. 1256.
 num. 42
 Infirmarij charitatem remunerat Deus an. 1283.
 Innocentius 4. regreditur in Italiam an. 1251. n. 3. re-
 stitit Conrado. ibid. n. 32. eius litteræ ad Fr. Ioan-
 nem Dyft. ibid. eiusdem litteræ ad Prouinciales
 Min. & Præd. Alemanniæ. ibid. num. 33. moritur
 an. 1254. n. 1. vbi sepultus ibid. eius epitaphium
 ibid. inuisus Mendicantibus reuocat eorum pri-
 uilegia. ibid. n. 2. quid inde sequebatur. ibid. n. 3.
 cur iis fuerit indignatus. ibid. n. 4. prius erat be-
 neficus Inquisitores per vniuersam Italiam con-
 stituens. ibid. n. 7. statuit leges contra hæreticos.
 ibid. n. 13. iubet Minoritas institui Inquisitores
 an. 1254. n. 16. laudatur ibid. n. 19. post eius mor-
 tem quamdiu vacauerit sedes. ibid. n. 20. congra-
 tulatur conuersioni Regis Tartarorum. ibid.
 num. 44
 Innocentius Quintus creatur an. 1276. n. 1. moritur.
 ibid.
 Inobedientia radix omnium malorum in Religiosis
 an. 1266. n. 6
 Inquisitores Minoritæ proponunt dubia quædam
 Alexandro 4. quibus respondet an. 1258. num. 4.
 & 8
 Inquisitorum leges contra hæreses. vide *Hæreticos*
 eorum sententias iubet Alexander 4. vt Magi-
 stratus exequantur, & vt læsæ fidei rei eorum
 mandatis obtemperent. an. 1260. n. 1. 2. eis iubet
 tradi scripturas ad eorum munus spectantes. ibid.
 n. 3. item vt habeat vnusquisque eorum duos so-
 cios & plures si opus fuerit. an. 1261. n. 2
 Concedit ipsis vt se inuicem à censuris absoluere
 possint. ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoribus Romanæ facultates datæ
 à Clem.

Index Rerum.

à Clem. IV. an. 1265. n. 3. eadem datæ Minoribus Inquisitoribus aliarum partium. ibid. n. 4
 Inter Inquisitores Min. & Præd. sedantur lites ortæ. an. 1266. num. 7
 Inquisitio instituitur in Sardinia. an. 1285. n. 9
 Inquisitores instituuntur Minoritæ à Nicolao I V. in multis locis. an. 1288. n. 14. varia ipsius diplomata ad ipsos. n. 16. & seqq.
 Inquisitoribus parere coguntur Hæretici & fideiulfores eorum. ibid. n. 18
 Inquisitorum latæ sententiæ debent executioni mandari ibid. n. 19
 Inquisitores possunt opem implorare excommunicatorum contra Hæreticos. an. 1288. num. 21
 Inquisitoribus Prou. Rom. concedit vt per alios Minoritas possint absolueret Hæreticos. ibid. n. 17
 Inquisitoribus Minoritis Prou. Phocensis concedit vt non possint excommunicari, suspendi, vel interdici. ibid. n. 18
 Inquisitio instituitur in Palæstina. an. 1290. num. 2.
 Inquisitoribus Minoritis mandat Nicolaus I V. vt agant cōtra Christianos confugientes ad Iudæos pro remedio periculorum aut necessitatum ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoritis in Prou. Rom. scribit Nicolaus I V. ibid. n. 7. & 8
 Inquisitorum Minoritarum authoritas non expirat cum Pontifice eam concedente. ibid. n. 9
 Inquisitio instituitur in Regno Bosniensi. an. 1291. num. 11
 Inquisitoribus Minoritis proponentibus quædam dubia respondet Nicolaus I V. ibid. n. 15
 Inquisitores Minoritæ instituuntur in Comitatus Viennensi & Albonensi. an. 1292. n. 3

INQUISITORES MINORITÆ.

INQUISITORES MINORITÆ.

Fr. Adamus de Cumis Inquisitor Prou. Rom. an. 1298. n. 3
 Fr. Andreas Inquisitor Prouinciæ S. Franc. ibid.
 Fr. Alemannus de Balneoregio Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Item Fr. Angelus Reatinus. ibid. & an. 1291. num. 14. fit Commissarius prædicandæ Crucis. an. 1297. n. 32
 Fr. Angelus de Tuderto Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Bartholomæus Grosseti Inquisitor Vrbeuetanus & prou. Romanæ. ibid.
 Fr. Bertrandus de Cigoterio Inquisitor Venetianus an. 1290. n. 4
 Fr. Bonaiuncta de Mantua Inquisitor in Marchia Taruifina. an. 1291. n. 14. item in partibus Venetiis an. 1292. n. 4
 Fr. Fælix Inquisitor Vtinæ an. 1291. n. 66
 Fr. Franciscus Reatinus Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Fr. Galganus Eugubinus Inquisitor Ducatus Spoleti an. 1291. n. 14
 Fr. Gulielmus de S. Marcello Inquisitor Venetianus. an. 1290. n. 4
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetijs. an. 1292. n. 4
 Fr. Leo de Castilione Inquisitor Hetruriæ an. 1297. n. 28
 Fr. Leonard. de Tybure Inquisit. an. 1279. n. 14

Fr. Ludouicus Donatus Inquisitor Venetijs an. 1289. num. 14
 Fr. Matthæus de Theate Inquisitor Prou. S. Franc. an. 1294. n. 30
 Fr. Michael de Iadera Inquisitor an. 1291. n. 49
 Fr. Nicolaus Inquisitor in Dioc. Narnien. an. 1278. num. 33
 Fr. Petrus de Arcanano Inquisitor in Lombardia an. 1284. n. 3
 Fr. Philippus Bonaccursius Inquisitor in Marchia Taruifina an. 1277. n. 10
 Fr. Simon Inquisitor Prouinciæ Romanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Sinibaldus de Lacu Inquisitor in Patrimonio S. Petri an. 1278. n. 33
 Fr. Sinibaldus Inquisitor in Prou. Rom. an. 1291. n. 14. Item in Marchia Taruifina an. 1280. n. 1
 Inuidiæ malitia. an. 1284. n. 19
 Ioachim Abbas defenditur tenaciter à quibusdam Minoritis. an. 1256. n. 5. nequaquam condemnatus à Concilio Lateranen. ibid. n. 7. eius postulatio ibid. n. 9
 Fr. Ioannis Ægidij opera dignissima luce an. 1260. num. 55
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes de Alnieto renuit Episcopatum Rapontensem an. 1265. n. 16
 Fr. Ioannes Aluernicola an. 1277. n. 20. vidit S. Franc. pugnantem pro suis cum Diabolo an. 1289. n. 25
 B. Ioannes de Aluiano an. 1291. n. 31
 Fr. Ioannes Aprilis an. 1282. n. 22
 S. Ioannes Baptista quare tam citò in solitudinem abiit? an. 1262. n. 16
 Ioannes Barlara Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 B. Ioannes Baroncius an. 1292. an. 24
 F. Ioannes Benedictus martyrizatur ibid.
 Ioannes Beccus Patriarcha vnionem inter vtramque Ecclesiam promouet. an. 1277. n. 6. quando est conuersus & eius laus. ibid. mittit litteras ad Nicolaum 3. an. 1279. n. 1
 Ioannes Episcopus Bossiniensis an. 1253. n. 36
 Ioannes de Bonachia Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Burnino Archiep. Viennen. non fuit Card. an. 1290. n. 24
 Fr. Ioannes Cabrera an. 1298. n. 42
 Ioannes Caetanus Vrsinus Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Cantianus Nuntius Apostolicus in Anglia. an. 1254. n. 41. committitur ei reformatio quorundam abusuum. ibid. n. 4. fuit vir doctus an. 1257. n. 7
 Fr. Ioannes Carthagera an. 1268. n. 13
 Fr. Ioannes Castiliensis Custos an. 1282. n. 1
 Ioannes de Cassaria Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Constantinopoli Gregorij 10. Pœnitentiarius an. 1274. n. 54
 B. Ioannes Cotingerus an. 1283. n. 13
 Fr. Ioannes Cretensis an. 1287. n. 19
 Ioannes Derlingtona Archiep. Dubliniensis an. 1284. n. 3
 Ioannes de Diciaco. an. 1282. n. 21
 Fr. Ioannes Dyft prædicat Crucem contra Conradum. an. 1251. n. 32. an. 1253. n. 35. transfertur ab Episcopatu Sambie ad Lubicensem in quo multa præ

Index Rerum.

Fr. Hieronymus Magnanus. an. 1267. n. 9
 Fr. Hieronymus Medicus. an. 1278. n. 35
 Hilarius Choun. an. 1275. n. 10
 inter Hispanum & Gallum oritur bellum & quare?
 an. 1277. n. 7
 Homo utrum ex se aliquid possit. an. 1262. n. 16. libe-
 rum arbitrium datum est ei. ibid.
 Honorius I V. creatur Pontifex. an. 1282. n. 2. iubet
 transferri corpus Martini I V. ad Ecclesiam
 S. Francisci Assisiaten. 1282. n. 2. moritur & lau-
 datur. an. 1287. n. 1
 Hortulana mater S. Claræ Religionem ingressa fa-
 cit miracula. 1253. n. 25
 Hospitio recipientes duos Minoritas ab inferno libe-
 rantur. 1281. n. 9. & 10
 Hugo Bilonicus Dominicanus fit Cardinalis. an.
 1288. n. 2
 Hugo Episcopus Cæsarangustanus. 1278. n. 16
 B. Hugo de Dina mortem S. Bonauenturæ & alia
 prædicit. an. 1274. n. 15. prædicit Templariorum
 exitium. an. 1278. n. 31. actum erat de eius cano-
 nizatione. ibid. quasdam constitutiones instituit
 pro Fratribus tertij Ordinis. 1282. n. 11
 Hugo Gantilini interpres Regis Tartarorum. an.
 1288. n. 10
 Hugo à Lezigniaco Comes Engolismensis an. 1282.
 num. 22. an. 1288. n. 40
 Fr. Hugo Mancestræ an. 1279. n. 24
 Humanarum rerum inconstantia 1254. n. 22
 Humiles esse oportet Religiosos 1261. n. 15
 eo Humilior quis esse debet quo sanctior 1262.
 num. 20
 Humilitatis gradus quatuor 1270. n. 25
 quomodo ad Humilitatem perueniatur. 1289. n. 7
 Hungari tres primi Prouinciales fuerunt sanctissimi
 viri 1287. n. 7
I
 Iacobitarum Patriarchæ scribit Nicolaus 4. an.
 1289. n. 12
 Fr. Iacobus Anastasij eligitur Episcopus Fulgina-
 tensis. an. 1296. n. 31
 Fr. Iacobus Asculanus 1278. n. 32
 Fr. Iacobus Auximanus vidit S. Franciscum pugnan-
 tem cum diabolo pro suis an. 1289. n. 25
 B. Iacobus Balcetarius vbi sepultus 1261. n. 18
 Fr. Iacobus Barletanus 1270. n. 27
 Fr. Iacobus de Camerino 1291. n. 16
 Fr. Iacobus de Capoli 1277. n. 20
 Iacobus Cardinalis de Columna 1285. n. 19
 B. Iacobus de Falerone 1272. n. 12. an. 1289. n. 29
 Iacobus Episcopus Ferentinus. 1277. n. 4
 Fr. Iacobus de Grisanto 1299. n. 5
 Fr. Iacobus de Gordiano Pœnitentiarius fit com-
 missarius prædicandæ Crueis 1292. n. 32
 Fr. Iacobus de Magnelotto 1282. n. 22
 Fr. Iacobi de Massa visio de rebus Iq. Parmensis
 1256. n. 14
 Iacobus ab Osa postea Papa fuit familiaris Ludoui-
 co Episcopo. 1288. n. 33
 Fr. Iacobus de Podio martyrizatur. 1266. n. 9
 Fr. Iacobus Thomasi fit Cardinalis & ornat Ec-
 clesiam sui tituli. 1295. n. 9
 Fr. Iacobus Tudertinus recedit ab obedientia Ge-
 neralis, & fugit in Græciam. VI 1294. n. 9
 B. Iacobus vel Iacoponus à Tuderto reprehendit
 Bonifacium 8. an. 1298. num. 24. incarceratur

propterea. ibid. interpretatur somnium Boni-
 facij. ibid. patria & parentes eius. num. 25.
 eius vxor cilicio induta moritur. n. 26. Hinc ille
 sumit occasionem melioris vitæ. num. 27. mun-
 dum contemnit. num. 28. fit Tertiarius. ibid.
 cupit haberi stultus. num. 29. simulat amentiam.
 num. 30. nuptias distubat peregrino habitu. n. 31.
 gaudet opprobriis. num. 32. demonstrat lepide
 domum nostram esse sepulchrum. ibid. fit Mi-
 norita & non vult esse sacerdos. num. 33. Seue-
 rus erat in seipsum. n. 34. perfectâ Dei & suipius
 cognitionem accepit. n. 35. desiderat vehementer
 imitari CHRISTVM. ibid. videbatur ebrius spi-
 ritu. num. 38. dolum Dæmonis eludit. num. 39.
 CHRISTVS eum alloquitur. num. 40
 Fr. Iacobus de Tundo. 1284. n. 6
 Iacobus Victor Rex Aragoniæ moritur an. 1276. n. 6
 Iacobus eius filius Rex Baleariû fundat Collegium
 pro Minoritis. 1276. n. 6
 Iacobus filius Regis Maioricarum fit Minorita.
 1299. n. 9
 Fr. Iacobo de Voragine committitur facultas ab-
 soluendi Genuenses. 1288. n. 13
 Fr. Ieremias Minorita martyrizatur an. 1266. n. 9
 Fr. Illuminatus Episcopus Assisias. an. 1277. n. 24
 Fr. Imericus eligitur Episcopus Acciensis an. 1272.
 num. 24
 Imperatores duo eliguntur in schismate an. 1256.
 num. 1
 Inconstantia rerum humanarum. an. 1254. n. 22
 Indulgentiarum Ecclesiæ magnus valor. an. 1272.
 num. 20
 Indulgentia Portiunculæ vide *Portiuncula*
 Infidelium conuersio non debet esse coacta an. 1256.
 num. 42
 Infirmarij charitatem remunerat Deus an. 1283.
 Innocentius 4. regreditur in Italiam an. 1251. n. 3. re-
 stitit Conrado. ibid. n. 32. eius litteræ ad Fr. Ioan-
 nem Dyft. ibid. eiusdem litteræ ad Prouinciales
 Min. & Præd. Alemanniæ. ibid. num. 33. moritur
 an. 1254. n. 1. vbi sepultus ibid. eius epitaphium
 ibid. inuisus Mendicantibus reuocat eorum pri-
 uilegia. ibid. n. 2. quid inde sequebatur. ibid. n. 3.
 cur iis fuerit indignatus. ibid. n. 4. prius erat be-
 neficus Inquisitores per vniuersam Italiam con-
 stituens. ibid. n. 7. statuit leges contra hæreticos.
 ibid. n. 13. iubet Minoritas institui Inquisitores
 an. 1254. n. 16. laudatur. ibid. n. 19. post eius mor-
 tem quamdiu vacauerit sedes. ibid. n. 20. congra-
 tulatur conuersioni Regis Tartarorum. ibid.
 num. 44
 Innocentius Quintus creatur an. 1276. n. 1. moritur.
 ibid.
 Inobedientia radix omnium malorum in Religiosis
 an. 1266. n. 6
 Inquisitores Minoritæ proponunt dubia quædam
 Alexandro 4. quibus respondet an. 1258. num. 4.
 & 8
 Inquisitorum leges contra hæreses. vide *Hæreticos*
 eorum sententias iubet Alexander 4. vt Magi-
 stratus exequantur, & vt læsæ fidei rei eorum
 mandatis obtemperent. an. 1260. n. 1. 2. eis iubet
 tradi scripturas ad eorum munus spectantes. ibid.
 n. 3. item vt habeat vnusquisque eorum duos so-
 cios & plures si opus fuerit. an. 1261. n. 2
 Concedit ipsis vt se inuicem à censuris absolueret
 possint. ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoribus Romanæ facultates datæ
 à Clem.

Index Rerum.

à Clem. IV. an. 1265. n. 3. eadem datæ Minoribus Inquisitoribus aliarum partium. ibid. n. 4
 Inter Inquisitores Min. & Præd. sedantur lites ortæ. an. 1266. num. 7
 Inquisitio instituitur in Sardinia. an. 1285. n. 9
 Inquisitores instituuntur Minoritæ à Nicolao I V. in multis locis. an. 1288. n. 14. varia ipsius diplomata ad ipsos. n. 16. & seqq.
 Inquisitoribus parere coguntur Hæretici & fideliores eorum. ibid. n. 18
 Inquisitorum latæ sententiæ debent executioni mandari ibid. n. 19
 Inquisitores possunt opem implorare excommunicatorum contra Hæreticos. an. 1288. num. 21
 Inquisitoribus Prou. Rom. concedit vt per alios Minoritas possint absolueret Hæreticos. ibid. n. 17
 Inquisitoribus Minoritis Prou. Phocensis concedit vt non possint excommunicari, suspendi, vel interdici. ibid. n. 18
 Inquisitio instituitur in Palæstina. an. 1290. num. 2.
 Inquisitoribus Minoritis mandat Nicolaus I V. vt agant cōtra Christianos confugientes ad Iudæos pro remedio periculorum aut necessitatum ibid. num. 3
 Inquisitoribus Minoritis in Prou. Rom. scribit Nicolaus I V. ibid. n. 7. & 8
 Inquisitorum Minoritarum authoritas non expirat cum Pontifice eam concedente. ibid. n. 9
 Inquisitio instituitur in Regno Bosniensi. an. 1291. num. 11
 Inquisitoribus Minoritis proponentibus quædam dubia responderet Nicolaus I V. ibid. n. 15
 Inquisitores Minoritæ instituuntur in Comitatus Viennensi & Albonensi. an. 1292. n. 3

INQUISITORES MINORITÆ.

INQUISITORES MINORITÆ.

Fr. Adamus de Cumis Inquisitor Prou. Rom. an. 1298. n. 3
 Fr. Andreas Inquisitor Prouinciæ S. Franc. ibid.
 Fr. Alemannus de Balneoregio Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Item Fr. Angelus Reatinus. ibid. & an. 1291. num. 14. fit Commissarius prædicandæ Crucis. an. 1297. n. 32
 Fr. Angelus de Tuderto Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Bartholomæus Grosseti Inquisitor Vrbeuetanus & prou. Romanæ. ibid.
 Fr. Bertrandus de Cigoterio Inquisitor Venetianus an. 1290. n. 4
 Fr. Bonaiuncta de Mantua Inquisitor in Marchia Taruifina. an. 1291. n. 14. item in partibus Venetis an. 1292. n. 4
 Fr. Fælix Inquisitor Vtinæ an. 1291. n. 66
 Fr. Franciscus Reatinus Inquisitor Prou. Rom. an. 1288. n. 22
 Fr. Galganus Eugubinus Inquisitor Ducatus Spoleti an. 1291. n. 14
 Fr. Gulielmus de S. Marcello Inquisitor Venetianus. an. 1290. n. 4
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Spoletanæ Diocesi. an. 1291. n. 14
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetis. an. 1292. n. 4
 Fr. Leo de Castilione Inquisitor Hetruriæ an. 1297. n. 28
 Fr. Leonard. de Tybure Inquisit. an. 1279. n. 14

Fr. Ludouicus Donatus Inquisitor Venetijs an. 1289. num. 14
 Fr. Matthæus de Theate Inquisitor Prou. S. Franc. an. 1294. n. 30
 Fr. Michael de Iadera Inquisitor an. 1291. n. 49
 Fr. Nicolaus Inquisitor in Dioc. Narnien. an. 1278. num. 33
 Fr. Petrus de Arcanano Inquisitor in Lombardia an. 1284. n. 3
 Fr. Philippus Bonaccursius Inquisitor in Marchia Taruifina an. 1277. n. 10
 Fr. Simon Inquisitor Prouinciæ Romanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Sinibaldus de Lacu Inquisitor in Patrimonio S. Petri an. 1278. n. 33
 Fr. Sinibaldus Inquisitor in Prou. Rom. an. 1291. n. 14. Item in Marchia Taruifina an. 1280. n. 1
 Inuidiæ malitia. an. 1284. n. 19
 Ioachim Abbas defenditur tenaciter à quibusdam Minoritis. an. 1256. n. 5. nequaquam condemnatus à Concilio Lateranen. ibid. n. 7. eius postulatio ibid. n. 9
 Fr. Ioannis Ægidij opera dignissima luce an. 1260. num. 55
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes de Alnieto renuit Episcopatum Rapotensem an. 1265. n. 16
 Fr. Ioannes Aluernicola an. 1277. n. 20. vidit S. Franc. pugnantem pro suis cum Diabolo an. 1289. n. 25
 B. Ioannes de Aluiano an. 1291. n. 31
 Fr. Ioannes Aprilis an. 1282. n. 22
 S. Ioannes Baptista quare tam citò in solitudinem abiit? an. 1262. n. 16
 Ioannes Barlara Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 B. Ioannes Baroncius an. 1292. an. 24
 F. Ioannes Benedictus martyrizatur ibid.
 Ioannes Beccus Patriarcha vnionem inter vtramque Ecclesiam promouet. an. 1277. n. 6. quando est conuersus & eius laus. ibid. mittit litteras ad Nicolaum 3. an. 1279. n. 1
 Ioannes Episcopus Bossiniensis an. 1253. n. 36
 Ioannes de Bonachia Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Burnino Archiep. Viennen. non fuit Card. an. 1290. n. 24
 Fr. Ioannes Cabrera an. 1298. n. 42
 Ioannes Caetanus Vrsinus Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Cantianus Nuntius Apostolicus in Anglia. an. 1254. n. 41. committitur ei reformatio quorundam abusuum. ibid. n. 4. fuit vir doctus an. 1257. n. 7
 Fr. Ioannes Carthagera an. 1268. n. 13
 Fr. Ioannes Castiliensis Custos an. 1282. n. 1
 Ioannes de Cassaria Interpres Regis Tartarorum an. 1288. n. 3
 Ioannes de Constantinopoli Gregorij 10. Pœnitentiarius an. 1274. n. 54
 B. Ioannes Cotingerus an. 1283. n. 13
 Fr. Ioannes Cretenlis an. 1287. n. 19
 Ioannes Derlingtona Archiep. Dubliniensis an. 1284. n. 3
 Ioannes de Diciaco. an. 1282. n. 21
 Fr. Ioannes Dyst prædicat Crucem contra Contractum. an. 1251. n. 32. an. 1253. n. 35. transfertur ab Episcopatu Sambie ad Lubicensem in quo multa præ

Index Rerum.

ta præstitit & obit. ibid. committitur ei prædicatione Crucis an. 1254. n. 43
 Fr. Ioannes Episcopus Ferentinus an. 1292. n. 24
 Ioannes Franciogia Cardinalis an. 1283. n. 3
 B. Ioannis Firmani ortus & virtutes. an. 1259. n. 8. initiat. an. 1272. n. 22. sanctitatis eius primordia. ibid. mittitur ad Montem Aluernæ. ibid. quàm zelosus paupertatis & quàm abstinens. ibid. n. 23. oculos semper erigebat in cœlum & fugiebat singularitatem. ibid. de omnibus bene audiebat. ibid.
 Fr. Ioannes Gabrielis an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes Gersonius martyrizatur an. 1283. n. 12
 B. Ioannes primus Hungariæ Prouincialis an. 1287 num. 7
 B. Ioannes alter eius successor ibid.
 Fr. Ioannes fit Episcopus Iadrensis an. 1291. n. 18
 Ioannes Petri Iuliani Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Inquisitor Confessarius B. Margaretæ Cortonenfis. an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes de Laudibus an. 1266. n. 19
 B. Ioannes de Martello an. 1290. n. 28
 Fr. Ioannes Martini primus Episcopus Gadicensis. an. 1267. n. 8. prædicat Crucem contra Mauros Hispaniæ. an. 1265. n. 12. transfertur ad Episcopatum Egitaniensem an. 1278. n. 24
 Fr. Ioannes de Molay martyrizatur an. 1275. n. 10
 Fr. Ioannes Monte Casali an. 1299. n. 4
 Fr. Ioannes de Monte S. Mariæ. an. 1289. n. 4. Diua virgo, S. Franc. & alij sancti ei apparent. ibid. scripsit quædam gesta S. Francisci. ibid. reuelatum est ei quod Christus post resurrectionem primo apparuit Diuæ Virgini. ibid. aliæ apparitiones ei factæ. ibid.
 Fr. Ioannes de Monte Coruino mittitur à Palæologo ad Gregorium 10. an. 1272. n. 3. multa præstat in Oriente. an. 1289. n. 1. mittitur denuò in Tartariam. ibid. mittitur in Armeniam. ibid. n. 7. mittitur ad Imperatorem Æthiopiæ, Reges Georgianorum & Hiberorum & ad Populum Nestorianorum ibid. n. 10
 Ioannes Monizius an. 1272. n. 2
 Fr. Ioannes de Muro. an. 1272. n. 22. fit lector Sacri Palatii. an. 1287. n. 4. factus Generalis conatur Religionem reformare, sed frustra. an. 1298. n. 1. fit Generalis. an. 1296. n. 7. recipit S. Ludouicum ad Ordinem, ibid. n. 5. mittitur ad stabiliendas inducias inter Gallum & Flandrum an. 1298. n. 1
 Fr. Ioannes Archiepiscopus Nicosiensis an. 1288. num. 37
 Fr. Ioannes Parmensis Generalis agit de tollendis abusibus ab Ordine. 1256. num. 2. accusatus apud Pontificem cedit officio. n. 3. in eum & socios inquit S. Bonauentura. n. 5. contra eum particulatim agitur condemnatis eius sociis ad carcerem. n. 6. protegitur ab Ortone Cardinale. ibid. in quo errarunt eius socij. n. 7. & 10. bonorum autorum de eo elogium. n. 11. defenditur à graui calumnia. n. 13. de eius rebus visio Fratris Iacobi de Massa. num. 14. quæ mouerunt S. Bonauenturam contra eum. n. 16. se retrahit in conuentum Græcij. n. 17. fuit ei addictus Ioannes XXI. an. 1277. n. 1. multa scribit. an. 1278. n. 31. meditat. ire ad Græcos. an. 1289. n. 26. moritur Camerini. ibid. patrat miracula, & eius corpus adhuc integrum asseruatur. ibid.
 Fr. Ioannes Peccamus Anglus an. 1278. n. 29. eius studia : creatur Prouincialis Angliæ, patitur ca-

lumnias. ibid. cum alloquitur Crucifixus. ibid. creatur Archiepiscopus Cantuariensis. an. 1279. n. 14. duas Synodos conuocat. n. 15. habuit controuersiam cum Monachis. ibid. non permissus est portare crucem in Prouincia Eboracensi. nu. 16. scribit ad eum Nicol. 3. ibid. visitat maiorem Angliæ partem. n. 17. Cambriæ Principes pacificare studet. ibid. reformat cœnobiorum mores & dedicari curat Ecclesias solemniter. ibid. nulla nec per se, nec per suos admittit munera. n. 18. non vult sacella regia eximi à iurisdictione Archiepiscopali. ibid. agit cum Rege vt idonei præficiantur beneficiis Ecclesiasticis. ibid. cum monet vt saluam velit ecclesiasticam auctoritatem. n. 19. conqueruntur de eo Episcopi. n. 20. satisfacere nititur omnibus. ibid. falsas querelas de se delatas Pontifici dissoluit. n. 21. fuit verus amator Franciscanorum. n. 23. damnat octo errores Richardi Knappvelli. n. 24. errores sibi falso impositos reiecit. ibid. scripsit quædam opuscula. ibid. ædificauit quædam loca pia & vnum Collegium. n. 25. fuit in pauperes liberalis. ibid. eius cultus erga D. Virg. n. 26. eius virtutes. ibid. quanto in honore ob virtutes habebatur adhuc Frater existens. num. 27
 Fr. Ioannes de Penna moritur, & qualiter conuersus fuit. an. 1271. n. 8. missus in Galliam redditur certus vitæ æternæ. ibid. regreditur Picenum. n. 9. habuit spiritum prophetiæ. ibid. fuit summè modestus. n. 10. eius reatus in hac vita puniuntur. ibid. valde tentatur in morte. ibid. eleuatur in aera an. 1291. n. 47
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Diocesis Spoletanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Ioannes Picus Generalis an. 1289. n. 43
 Fr. Ioannes Pilo Regens Paduæ an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes Rauleti cum aliis fratribus martyrizatur an. 1291. n. 70
 Fr. Ioannes Ricardi martyrizatur. ibid. n. 30
 Fr. Ioannes Rupellæ Cathedræ celsit an. 1253. n. 26. moritur 1271. n. 11
 Fr. Ioannes Samefius Pœnitentiarius Papæ mittitur ad Regem Galliæ. 1290. n. 1. laborat pro canonizatione S. Ludouici Regis 1297. n. 10. fit Episcopus Redonensis. 1298. n. 4. transfertur ad Lexouiensem 1299. n. 3
 Fr. Ioannes Stamfordius fit Archiepiscopus Dublinensis an. 1284. n. 13. fit Iusticiarius Hiberniæ ibid. n. 3. mittitur ad Cæsarem ibid.
 Fr. Ioannes Stiuardus 1271. n. 15
 Fr. Ioannes Thenandi fit Abbas Mellinensis an. 1282. n. 22
 Fr. Ioannes Tranquerius martyrizatur an. 1291. n. 29
 Ioannes Vercellensis Generalis Dominicanorum an. 1277. n. 7. an. 1278. n. 17. fit Patriarcha Ierosolymitanus num. 18
 Ioannes de Vetii extruit Monasterium Noui Castri an. 1286. n. 9
 Ioannes Vicecomes Cardinalis Sabinenfis an. 1275. num. 2
 Ioannes Vigefimus primus creatur an. 1276. nu. 1. moritur. ibid. fuit addictus Minoritis & Ioanni Parmensi ibid.
 Fr. Ioannes Virolault 1282. n. 22
 Fr. Ioannes de Viterbio Dominicanorum Procurator mittitur ad Galliæ Regem an. 1278. n. 17
 Fr. Ioannes Voyfin Guardianus Turonensis martyrizatur an. 1282. n. 39
 B. Ioan

Index Rerum.

B. Ioannellus an. 1297. n. 29
 B. Ioanna an. 1251. n. 57
 Iolenta vxor Boleslai Pij fit Clarissa an. 1279. n. 6
 Iolo de Pisis scribit Nicolaus IV. & laudat eum 1289. n. 5
 Iordanes ab Insula 1288. n. 40
 Fr. Iordanus Laicus 1266. n. 19
 Iosephus Patriarcha abdicatur an. 1279. n. 5
 Isabella Princeps Achaiae fundat monasterium Clarissarum an. 1300. n. 16
 Isabella soror S. Ludouici Regis Clarissa 1254. n. 33
 Isabella Dauaugout 1285. n. 14
 Isabella vxor Comitissae Flandriae extruit Monasterium de Werkin 1286. n. 9
 Isabella de Marchia amita Regis Angliae 1290. n. 32
 Isotta Sigismundi Malatestae amatae epitaphium 1292. n. 23
 Fr. Iterius de Burdigala fit Episcopus Lodouensis 1296. n. 3
 Iubilaeum promulgatur an. 1300. n. 1
 Iudicium Clementis I V. de Minorum & Praedicatorum Ordinibus an. 1266. n. 3
 Iudicium Dei quam strictum 1283. n. 7
 Iudicandum bene de omnibus 1272. n. 23
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetis 1292. n. 4
 Fr. Iulianus Pasinus ibid. n. 28
 Fr. Iulianus Theutonicus 1278. n. 31
 Fr. Iulianus David Turoniae Prouincialis 1266. n. 14
 Fr. Iulius Magnanus Episcopus Caluensis 1278. num. 35
 Fr. Iuncta Beuegnatis confessarius B. Margaritae Cortonenfis an. 1297. n. 28. scripsit eius vitam ibid.
 De B. Iuniperi corpore 1251. n. 57. quando mortuus 1258. n. 11. percurrit plateas, patienter fert iniurias ibid. infanti opinionem comparauit apud hospitem sibi deuotum n. 12. despicabiliter sepeliri desiderat nu. 13. eius erga infirmos cura n. 14. lepdatum, sed pium factum eius. ibid. omnia dat pauperibus, etiam proprias vestes & ornamenta altaris n. 15. acriter propterea reprehenditur. ibid. declinat Romanorum quorundam honorem n. 17. varios cibos simul coxit n. 18. feliciter moritur. ibid.
 Iuo Boyer martyr 1275. n. 10
 S. Iuo suscepit habitum Tertij Ordinis 1283. n. 11
 Fr. Iuo Fabri 1278. n. 31
 Iutta virgo obit 1252. n. 5
 Fr. Iuuenalis de Florentia 1283. n. 11

K

K Vnigunda seu Kinga vxor Boleslai Pudici fit Clarissa an. 1279. n. 6. agebatur de eius canonizatione. ibid. claruit miraculis & spiritu prophetiae. ibid. moritur an. 1292. n. 12

L

Laborandum pro premio 1262. n. 27
 Laborandum pro Dei donis acquirendis n. 28
 Lacrymarum tria genera 1270. n. 14
 Ladislaus III. Hungarorum Rex duo Monasteria erigit Minoritis 1280. n. 6
 Ladislaum Chunum Hungariae Regem ad frugem conatur adducere Nicol. IV. an. 1288. n. 23
 Fr. Lambertus fit Episcopus Veglensis 1290. n. 19
 Latini expulsi ab Oriente. an. 1261. n. 17

Aduersus Latinos Palaeologi hostiles conatus ibid.
 Latini aliqui impedire unionem Ecclesiarum 1279 num. 4.
 Latro Pius S. Francisci discipulus moritur 1270. n. 23. visio mirabilis facta ei ibid.
 Fr. Laurentius de Vellebro Episcopus Ortanus 1298. n. 4
 Lautreci Magni Epitaphium 1268. n. 14

LECTORES SACRI PALATII.

LECTORES.
 Fr. Gentilis de Monte Florum an. 1298. n. 4
 Fr. Gulielmus de Falgario an. 1287. n. 4
 Fr. Ioannes de Muro ibid.
 Fr. Ioannes Peccamus an. 1278. n. 29
 Fr. Matthaeus Aquaspartanus 1281. n. 6
 Fr. Reginaldus an. 1298. n. 4

LEGATI ET MISSIONARII MINORITAE.

LEGATI ET MISSIONARII MINORITAE.
 Fr. Albertus Gonzaga Legatus Pontificis an. 1274. n. 24
 Fr. Andreas de Florentia mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7.
 Fr. Angelus de Bolsena legatus Papae ad Ducem Mediolanensem 1291. n. 74
 Fr. Antonius de Parma mittitur ad Tartaros 1278. n. 7
 Fr. Bartholomaeus de S. Gemino Legatus Nicolai III. an. 1280. n. 1
 Fr. Beneuenutus fit legatus a latere. vide Beneuenutus Eugubini. Episc.
 Fr. Bonifacius de Iporegia legatus Urbani IV. ad Palaeologum 1263. n. 1
 Fr. Conradus fit legatus Imperatoris & Pontificis. vide Conradus a Tubinga.
 Fr. Cyprianus mittitur ad conuertendos Reges Sclauorum 1288. n. 9
 Fr. Gerardus de Prato legatus Papae ad Palaeologum & ad Tartaros. vide Palaeologum.
 Guardiani Caesaraug. & Barchinon. legati Aragoniae Regis ad Pontif. 1288. n. 24
 Fr. Gulielmus de Cheri mittitur ad Tartaros an. 1291. n. 4
 Fr. Hieronymus Asculanus legatus Pontif. ad Gallum, Hispanum & Imperatorem. vide Hieronymus.
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes Cantianus Nantius Apostolicus in Anglia. vide Ioannes.
 Fr. Ioannes de Muro legatus Pontif. ad Gallum & Flandrum 1298. n. 1
 Fr. Ioannes de Monte Coruino legatus Palaeologi ad Pontif. vide Ioannes.
 Fr. Ioannes Sameus legatus Pontificis ad Gallum an. 1290. n. 1
 Fr. Ioannes de Viterbio legatus Nicol. 3. ad Gallum 1278. n. 17
 Fr. Leonardus legatus Bonif. VIII. ad Siculos & ad Aragonum. vide Leonardus.
 Fr. Marcus de Montelupone mittitur ad Armenos. vide Marcus
 Fr. Marinus mittitur ad conuertendos Reges Sclauorum an. 1288. n. 9
 Fr. Matthaeus Aquaspartanus legatus in Lombardiam

Index Rerum.

ta præstitit & obit. ibid. committitur ei prædicatione Crucis an. 1254. n. 43
 Fr. Ioannes Episcopus Ferentinus an. 1292. n. 24
 Ioannes Franciogia Cardinalis an. 1283. n. 3
 B. Ioannis Firmani ortus & virtutes. an. 1259. n. 8.
 initiat. an. 1272. n. 22. sanctitatis eius primordia. ibid. mittitur ad Montem Aluernæ. ibid. quàm zelosus paupertatis & quàm abstinens. ibid. n. 23. oculos semper erigebat in cælum & fugiebat singularitatem. ibid. de omnibus bene audiebat. ibid.
 Fr. Ioannes Gabrielis an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes Gersonius martyrizatur an. 1283. n. 12
 B. Ioannes primus Hungariæ Prouincialis an. 1287 num. 7
 B. Ioannes alter eius successor ibid.
 Fr. Ioannes fit Episcopus Iadrensis an. 1291. n. 18
 Ioannes Petri Iuliani Cardinalis an. 1283. n. 3
 Fr. Ioannes Inquisitor Confessarius B. Margaretæ Cortonenfis. an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes de Laudibus an. 1266. n. 19
 B. Ioannes de Martello an. 1290. n. 28
 Fr. Ioannes Martini primus Episcopus Gadicensis. an. 1267. n. 8. prædicat Crucem contra Mauros Hispaniæ. an. 1265. n. 12. transfertur ad Episcopatum Ægitanensem an. 1278. n. 24
 Fr. Ioannes de Molay martyrizatur an. 1275. n. 10
 Fr. Ioannes Monte Casali an. 1299. n. 4
 Fr. Ioannes de Monte S. Mariæ. an. 1289. n. 4. Diua virgo, S. Franc. & alij sancti ei apparent. ibid. scripsit quædam gesta S. Francisci. ibid. reuelatum est ei quod Christus post resurrectionem primo apparuit Diuæ Virgini. ibid. aliæ apparitiones ei factæ. ibid.
 Fr. Ioannes de Monte Coruino mittitur à Palæologo ad Gregorium 10. an. 1272. n. 3. multa præstat in Oriente. an. 1289. n. 1. mittitur denuò in Tartariam. ibid. mittitur in Armeniam. ibid. n. 7. mittitur ad Imperatorem Æthiopiæ, Reges Georgianorum & Hiberorum & ad Populum Nestorianorum ibid. n. 10
 Ioannes Monizius an. 1272. n. 2
 Fr. Ioannes de Muro. an. 1272. n. 22. fit lector Sacri Palatii. an. 1287. n. 4. factus Generalis conatur Religionem reformare, sed frustra. an. 1298. n. 1. fit Generalis. an. 1296. n. 7. recipit S. Ludouicum ad Ordinem, ibid. n. 5. mittitur ad stabiliendas inducias inter Gallum & Flandrum an. 1298. n. 1
 Fr. Ioannes Archiepiscopus Nicosiensis an. 1288. num. 37
 Fr. Ioannes Parmensis Generalis agit de tollendis abusibus ab Ordine. 1256. num. 2. accusatus apud Pontificem cedit officio. n. 3. in eum & socios inquit S. Bonaventura. n. 5. contra eum particulartiter agitur condemnatis eius sociis ad carcerem. n. 6. protegitur ab Ottone Cardinale. ibid. in quo errarunt eius socij. n. 7. & 10. bonorum autorum de eo elogium. n. 11. defenditur à graui calumnia. n. 13. de eius rebus visio Fratris Iacobi de Massa. num. 14. quæ mouerunt S. Bonaventuram contra eum. n. 16. se retrahit in conuentum Græcij. n. 17. fuit ei addictus Ioannes XXI. an. 1277. n. 1. multa scribit. an. 1278. n. 31. meditatur ire ad Græcos. an. 1289. n. 26. moritur Camerini. ibid. patrat miracula, & eius corpus adhuc integrum asseruatur. ibid.
 Fr. Ioannes Peccamus Anglus an. 1278. n. 29. eius studia: creatur Prouincialis Angliæ, patitur ca-

lumnias. ibid. eum alloquitur Crucifixus. ibid. creatur Archiepiscopus Cantuariensis. an. 1279. n. 14. duas Synodos conuocat. n. 15. habuit controuersiam cum Monachis. ibid. non permissus est portare crucem in Prouincia Eboracensi. nu. 16. scribit ad eum Nicol. 3. ibid. visitat maiorem Angliæ partem. n. 17. Cambriæ Principes pacificare studet. ibid. reformat cœnobiorum mores & dedicari curat Ecclesias solemniter. ibid. nulla nec per se, nec per suos admittit munera. n. 18. non vult sacella regia eximi à iurisdictione Archiepiscopali. ibid. agit cum Rege vt idonei præficientur beneficiis Ecclesiasticis. ibid. eum monet vt saluam velit ecclesiasticam auctoritatem. n. 19. conqueruntur de eo Episcopi. n. 20. satisfacere nititur omnibus. ibid. falsas querelas de se delatas Pontifici dissoluit. n. 21. fuit verus amator Franciscanorum. n. 23. damnat octo errores Richardi Knappvelli. n. 24. errores sibi falso impositos reiiicit. ibid. scripsit quædam opuscula. ibid. ædificauit quædam loca pia & vnum Collegium. n. 25. fuit in pauperes liberalis. ibid. eius cultus erga D. Virg. n. 26. eius virtutes. ibid. quanto in honore ob virtutes habebatur adhuc Frater existens. num. 27
 Fr. Ioannes de Penna moritur, & qualiter conuersus fuit. an. 1271. n. 8. missus in Galliam redditur certus vitæ æternæ. ibid. regreditur Picenum. n. 9. habuit spiritum prophetiæ. ibid. fuit summè modestus. n. 10. eius reatus in hac vita puniuntur. ibid. valde tentatur in morte. ibid. eleuatur in aera an. 1291. n. 47
 Fr. Ioannes de Perusio Inquisitor Diocesis Spoletanæ an. 1291. n. 14
 Fr. Ioannes Picus Generalis an. 1289. n. 43
 Fr. Ioannes Pilo Regens Paduæ an. 1292. n. 28
 Fr. Ioannes Rauleti cum aliis fratribus martyrizatur an. 1291. n. 70
 Fr. Ioannes Ricardi martyrizatur. ibid. n. 30
 Fr. Ioannes Rupellæ Cathedræ cedit an. 1253. n. 26. moritur 1271. n. 11
 Fr. Ioannes Samefius Pœnitentiarius Papæ mittitur ad Regem Galliæ. 1290. n. 1. laborat pro canonizatione S. Ludouici Regis 1297. n. 10. fit Episcopus Redonensis. 1298. n. 4. transfertur ad Lexouensem 1299. n. 3
 Fr. Ioannes Stamfordius fit Archiepiscopus Dublinensis an. 1284. n. 13. fit Iusticiarius Hiberniæ ibid. n. 3. mittitur ad Cæsarem ibid.
 Fr. Ioannes Stiuardus 1271. n. 15
 Fr. Ioannes Thenandi fit Abbas Mellinensis an. 1282. n. 22
 Fr. Ioannes Tranquerius martyrizatur an. 1291. n. 29
 Ioannes Vercellensis Generalis Dominicanorum an. 1277. n. 7. an. 1278. n. 17. fit Patriarcha Ierosolymitanus num. 18
 Ioannes de Vetri extruit Monasterium Noui Castri an. 1286. n. 9
 Ioannes Vicecomes Cardinalis Sabinenfis an. 1275. num. 2
 Ioannes Vigefimus primus creatur an. 1276. nu. 1. moritur. ibid. fuit addictus Minoritis & Ioanni Parmensi ibid.
 Fr. Ioannes Virolault 1282. n. 22
 Fr. Ioannes de Viterbio Dominicanorum Procurator mittitur ad Galliæ Regem an. 1278. n. 17
 Fr. Ioannes Voyfin Guardianus Turonensis martyrizatur an. 1282. n. 39
 B. Ioan

Index Rerum.

B. Ioannellus an. 1297. n. 29
 B. Ioanna an. 1251. n. 57
 Iolenta vxor Boleslaij Pij fit Clarissa an. 1279. n. 6
 Iolo de Pisis scribit Nicolaus I V. & laudat eum 1289. n. 5
 Iordanes ab Insula 1288. n. 40
 Fr. Iordanus Laicus 1266. n. 19
 Iosephus Patriarcha abdicatur an. 1279. n. 5
 Isabella Princeps Achaiae fundat monasterium Clarissarum an. 1300. n. 16
 Isabella soror S. Ludouici Regis Clarissa 1254. n. 33
 Isabella Dauaugout 1285. n. 14
 Isabella vxor Comitis Flandriae extruit Monasterium de Werkin 1286. n. 9
 Isabella de Marchia amita Regis Angliae 1290. n. 32
 Isottae Sigismundi Malatestae amatae epitaphium 1292. n. 23
 Fr. Iterius de Burdigala fit Episcopus Lodouensis 1296. n. 3
 Iubilaeum promulgatur an. 1300. n. 1
 Iudicium Clementis I V. de Minorum & Praedicatorum Ordinibus an. 1266. n. 3
 Iudicium Dei quam strictum 1283. n. 7
 Iudicandum bene de omnibus 1272. n. 23
 Fr. Iulianus de Padua Inquisitor in partibus Venetis 1292. n. 4
 Fr. Iulianus Pasinus ibid. n. 28
 Fr. Iulianus Theutonicus 1278. n. 31
 Fr. Iulianus David Turoniae Prouincialis 1266. n. 14
 Fr. Iulius Magnanus Episcopus Caluensis 1278. num. 35
 Fr. Iuncta Beuegnatis confessorius B. Margaritae Cortonenfis an. 1297. n. 28. scripsit eius vitam ibid.
 De B. Iuniperi corpore 1251. n. 57. quando mortuus 1258. n. 11. percurrit plateas, patienter fert iniurias ibid. infani opinionem comparauit apud hospitem sibi deuotum n. 12. despicabiliter sepeliri desiderat nu. 13. eius erga infirmos cura n. 14. lepdatum, sed pium factum eius. ibid. omnia dat pauperibus, etiam proprias vestes & ornamenta altaris n. 15. acriter propterea reprehenditur. ibid. declinat Romanorum quorundam honorem n. 17. varios cibos simul coxit n. 18. feliciter moritur. ibid.
 Iuo Boyer martyr 1275. n. 10
 S. Iuo suscepit habitum Tertij Ordinis 1283. n. 11
 Fr. Iuo Fabri 1278. n. 31
 Iutta virgo obit 1252. n. 5
 Fr. Iuuenalis de Florentia 1283. n. 11

K

K Vnigunda seu Kinga vxor Boleslai Pudici fit Clarissa an. 1279. n. 6. agebatur de eius canonizatione. ibid. claruit miraculis & spiritu prophetiae. ibid. moritur an. 1292. n. 12

L

L Aborandum pro premio 1262. n. 27
 Laborandum pro Dei donis acquirendis n. 28
 Lacrymarum tria genera 1270. n. 14
 Ladislaus III. Hungarorum Rex duo Monasteria erigit Minoritis 1280. n. 6
 Ladislaum Chunum Hungariae Regem ad frugem conatur adducere Nicol. IV. an. 1288. n. 23
 Fr. Lambertus fit Episcopus Veglensis 1290. n. 19
 Latini expulsi ab Oriente. an. 1261. n. 17

Aduersus Latinos Palaeologi hostiles conatus ibid.
 Latini aliqui impediere vnionem Ecclesiarum 1279 num. 4.
 Latro Pius S. Francisci discipulus moritur 1270. n. 23. visio mirabilis facta ei ibid.
 Fr. Laurentius de Vellebro Episcopus Ortanus 1298. n. 4
 Lautreci Magni Epitaphium 1268. n. 14

LECTORES SACRI PALATII.

LECTORES.

Fr. Gentilis de Monte Florum an. 1298. n. 4
 Fr. Gulielmus de Falgario an. 1287. n. 4
 Fr. Ioannes de Muro ibid.
 Fr. Ioannes Peccamus an. 1278. n. 29
 Fr. Matthaeus Aquaspartanus 1281. n. 6
 Fr. Reginaldus an. 1298. n. 4

LEGATI ET MISSIONARII MINORITAE.

LEGATI ET MISSIONARII MINORITAE.

Fr. Albertus Gonzaga Legatus Pontificis an. 1274. n. 24
 Fr. Andreas de Florentia mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7.
 Fr. Angelus de Bolsena legatus Papae ad Ducem Mediolanensem 1291. n. 74
 Fr. Antonius de Parma mittitur ad Tartaros 1278. n. 7
 Fr. Bartholomaeus de S. Gemino Legatus Nicolai III. an. 1280. n. 1
 Fr. Beneuenutus fit legatus a latere. vide Beneuenutus Eugubin. Episc.
 Fr. Bonifacius de Iporegia legatus Urbani IV. ad Palaeologum 1263. n. 1
 Fr. Conradus fit legatus Imperatoris & Pontificis. vide Conradus a Tubinga.
 Fr. Cyprianus mittitur ad conuertendos Reges Sclauorum 1288. n. 9
 Fr. Gerardus de Prato legatus Papae ad Palaeologum & ad Tartaros. vide Palaeologum.
 Guardiani Caesaraug. & Barchinon. legati Aragoniae Regis ad Pontif. 1288. n. 24
 Fr. Gulielmus de Cheri mittitur ad Tartaros an. 1291. n. 4
 Fr. Hieronymus Asculanus legatus Pontif. ad Gallum, Hispanum & Imperatorem. vide Hieronymus.
 Fr. Ioannes de S. Agatha mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
 Fr. Ioannes Cantianus Nuntius Apostolicus in Anglia. vide Ioannes.
 Fr. Ioannes de Muro legatus Pontif. ad Gallum & Flandrum 1298. n. 1
 Fr. Ioannes de Monte Coruino legatus Palaeologi ad Pontif. vide Ioannes.
 Fr. Ioannes Sameus legatus Pontificis ad Gallum an. 1290. n. 1
 Fr. Ioannes de Viterbio legatus Nicol. 3. ad Gallum 1278. n. 17
 Fr. Leonardus legatus Bonif. VIII. ad Siculos & ad Aragonum. vide Leonardus.
 Fr. Marcus de Montelupone mittitur ad Armenos. vide Marcus
 Fr. Marinus mittitur ad conuertendos Reges Sclauorum an. 1288. n. 9
 Fr. Matthaeus Aquaspartanus legatus in Lombardiam

Index Rerum.

- bardiam an. 1300. n. 2.
Fr. Matthæus de Aretio mittitur ad Tartaros an. 1278. n. 7
Fr. Matthæus de Theate mittitur ad Tartaros an. 1291. n. 4
Fr. Monaldus mittitur in Lusitaniam an. 1282. num. 20
Fr. Nicolaus Crotoniensis legatus Palæologi ad Pontif. vide *Fr. Nicolaus*.
Fr. Paulus legatus Pontif. ad Imper. an. 1274. num. 10
Fr. Petrus de Crista legatus Pontif. ad Palæologum 1263. n. 1
Fr. Petrus de Moris legatus Pontif. ad Palæologum ibid.
Fr. Petrus Maceratenis mittitur ad Armenos an. 1289. n. 10
 Item alius **Fr. Petrus** ad eosdem mittitur ibid.
Fr. Petrus Bardulij mittitur ad pacificandos Christianos in Palæstina an. 1290. n. 1
Fr. Philippus legatus Pontif. in Hungariam 1278. n. 2
Fr. Raynerius de Senis legatus Pontif. ad Palæologum 1264. n. 2
Fr. Rodericus legatus Pontif. in Africa an. 1290. n. 20
Fr. Simon de Aluernia legatus Pontif. ad Palæologum 1262. n. 1
Fr. Thomas Tolentinas legatus Regis Armeniæ ad Pontif. 1292. num. Item ad Reges Galliæ & Angliæ ibid.
Fr. Lelius Medicus 1278. n. 35
Lemosij Comes. vide *Petrus Aluarez*.
B. Leoni Regis Armeniæ Conestabulo scribit Nicolaus IV. an. 1289. n. 10
B. Leoni socio & confessario S. Francisci fit visio de morte **Fr. Ruffin.** 1270. n. 17. moritur an. 1271. n. 7. eius miracula ibid.
B. Leo alter socius S. Francisci 1269. n. 11
Fr. Leo de Castillione Inquisitor Hetruriæ 1267. num. 28
B. Leonis Episcopi Laudensis sepulchrum 1286. num. 8
B. Leonardus Fulginas 1290. n. 17
Fr. Leonardus de Tybure Inquisitor Prou. Rom. an. 1279. n. 14
Fr. Leonardus coadiutor Episcopi Eugubini 1266. num. 18
Fr. Leonardus Episcopus Tricaricensis 1284. n. 14
Fr. Leonardus Prou. Rom. Minister an. 1295. nu. 2. mittitur ad Siculos à Bonif. VIII. ibid. mittitur ad Iacobum Regem Aragoniæ eum ducturus ad Bonif. 1296. n. 1
Leonora à Regibus Clarissa virtutibus & miraculis clara 1294. n. 19
Leonora Reginæ Siciliæ epitaphium 1258. n. 23
Liberum arbitrium datum homini 1262. n. 16
Fr. Liberatus reuersus ab Armenia obtinet pro se & sociis eximi ab obedientia Generalis an. 1294. num. 9. exemplis præficitur & fugit in Græciam ibid.
Librorum copiam habere non est contra paupertatem Franciscanam 1267. n. 9
Lingua difficulter domatur 1289. n. 35
S. Lucas depinxit imaginem S. Mariæ Aracælitane 1251. n. 48
B. Lucas Patauinus obit 1269. n. 9. ei apparet S. Antonius de Padua, ibid. ostendit liberandam ciuitatem Paduanam ibid.
B. Fr. Luchefij caput miraculosè profilit ex igne 1273. n. 13
Fr. Lucius Anguisciola 1278. n. 35
S. Ludouicus Rex Galliæ egreditur ex Oriente an. 1254. nu. 23. quam bene se ibi gesserit. ibid. suis precibus liberatur à naufragio. ibid. eius in pauperes beneficentia & religiosos n. 24. erga infirmos obsequia n. 25. erga Dominic. & Francisc. liberalis ibid. reliquias maximè colebat n. 26. lacrymæ illi dulces. ibid. crucis signum digne veneratur. ibid. iuramentum impiis verbis conceptum detestatur. ibid. Saraceno baltheum negat. ibid. æquus in ferendis sententiis n. 27. pauperum causas ipse cognoscebat ibid. duella cum vsuris prohibuit. ibid. an Tertij Instituti S. Francisci fuerit n. 28. qualis vestis ei fuerit. n. 29. irridens eum miraculose punitur. ibid. voluit esse monachus n. 31. æque diligebat Prædicatores & Minores. ibid. laudatur ab Alexandro IV. an. 1256. n. 32. quam propitius religiosis præsertim Prædic. & Min. ibid. eius primogenitus moritur an. 1260. n. 49. eum consolatur Pontifex. ibid. inuisit B. Ægidium, nihil tamen ei loquitur & quare? 1262. n. 13. arbitrum eum fecit Palæologus in causa Religionis, & ille consulit Cardinales an. 1270. n. 1. laudatur n. 2. nauigat ad sacrum bellum n. 5. eius oratio ad filium. ibid. eius socij in isto bello n. 6. abit in Africam prius & quare. ibid. expugnata Carthagine Tunetum obsidet n. 7. eius filius Ioannes & ipse moritur. ibid. eius pietas sub obitu. ibid. firma eius fides erga Eucharistiam. ibid. instructio eius ad filium n. 10. valde dilexit Præd. & Min. n. 11. multa pie legauit. ibid. eius mors mirabiliter præfiguratur nu. 12. eius miracula ibid. de eius imagine ibid. inquiruntur eius miracula 1278. num. 34. & 1281. n. 2. & 4. iuuenem à morte liberat & vinculis an. 1291. n. 58. plura præmittuntur eius canonizationi 1297. n. 29. bulla canonizationis nu. 21. compendium vitæ eius. ibid. optimi Regis functus est officio. ibid. eius pueritia & adolescentia. ibid. eius sub præceptore obedientia. ibid. cruce signatus abit in Terram Sanctam. ibid. capitur à Soldano. ibid. non vult admittere iniquam conditionem. ibid. non vult liberari nisi liberatis suis ibid. plures conuertit ad fidem. ibid. plura eius beneficia in Christianos Palæstinæ. ibid. in Galliam reuersus pietatis operibus incumbit. ibid. inseruit leproso ibid. multa erogat in pios vsus ibid. hæreticos procul abiecit. ibid. vestium eius modestia, eius ieiunia, & lectus ibid. secundò nauigat in Syriam & moritur. ibid. miraculis claret. ibid. dies canonizationis eius. ibid. indulgentiæ visitantibus eius sepulchrum ibid. dedicatur ipsi Ecclesia an. 1299. n. 7. in ea multa patrat miracula. ibid. & in ea multa patrat miracula. ibid. & n. 8.
S. Ludouicus Episcopus nascitur an. 1275. n. 4. an fuerit primogenitus ibid. eius pueritia. ibid. datur obles pro patre, & eius in captiuitate constantia an. 1288. n. 26. morbo corripitur n. 27. voto emissio de assumendo habitu S. Francisci liberatur. ibid. cadit cum equo sed illæsus n. 28. spernit mundi pompam. ibid. nunquam equitare promittit. ibid. in precibus quotidianis feruidus & assiduus nu. 29. eius affectus in Crucem, nomen I E S V & S. MARIAM. ibid. sub nocte assiduus erat in oratione, & aliorum preces exposcit nu. 30. alternat orationem & lectionem. ibid. dæmonem tentantem

Index Rerum.

tem signo crucis abigit. *ibid.* pietas eius in sacro, & sacra cōmunionē n. 31. quotidie celebrabat factus sacerdos. *ibid.* gestabat sanctas reliquias *ibid.* magnam habuit curam temporis n. 32. colloquia vana vitat. *ibid.* eius exercitia pomeridiana. *ibid.* colebat hortum. *ibid.* consilia sequitur bonorum n. 33. quibus familiarius utebatur *ibid.* sub quibus artes liberales didicit n. 34. doctē & assidue concionatur. *ibid.* eius conciones miraculis comprobantur n. 35. nullus in eo fastus. *ibid.* liberatur à captiuitate an. 1295. n. 4. diuitias & gloriam contemnit. *ibid.* renouat votum de suscipiendo habitu S. Francisci. *ibid.* aliqui dissuadent propositum eius. *ibid.* regnum reputat splendidam seruitutem n. 5. cogitat ignotus habitum suscipere n. 6. dissuadetur. *ibid.* votum religionis iterum reiterat n. 7. fit Episcopus Tolosanus an. 1296. n. 3. venit Florentiam & non permittit se osculari à matre n. 4. sacros ordines suscipit. *ibid.* eius in iis suscipiendis humilitas. *ibid.* noluit Episcopatum nisi prius fieret Minorita n. 5. initiatur & statim emittit professionem. *ibid.* elogia quibus insigniuit eum Pontifex num. 6. quo anno ætatis factus est Episcopus. *ibid.* abit Tolosam an. 1297. num. 1. Senis apud Minores exercet humilitatis officia. *ibid.* vult humiliter recipi à Fratribus Florentiæ. *ibid.* magna expectatione recipitur Tolosæ numer. 2. eius aspectus ad virtutem efficax *ibid.* quartam dumtaxat suorum reddituum partem referuat *ibid.* num. 3. reliqua in pauperes distribuit. *ibid.* paupertatis erat amator *ibid.* & num. 1. aurea & argentea aspernatur n. 4. cupit defungi Episcopatu. *ibid.* pauperum pedes lauat n. 5. osculatur leprosum. *ibid.* charitas eius compensatur miraculis num. 6. capō in eius manibus transfertur in rosas. *ibid.* humilia Fratrum facit officia n. 7. corpus macerat & faminarum fugit colloquia n. 8. turpes sermones procul facit n. 9. in castum cōsiliū reuocat n. 10. corripientes libenter audiebat n. 11. detractores & murmuratores oderat n. 12. paci studet *ibid.* bonum exemplum præbebat omnibus n. 13. affectus eius in pauperes. n. 14. CHRISTO in forma pauperis apparenti vestem dedit. *ibid.* nihil inutiliter expendit n. 15. pauperes & infirmos visitat *ibid.* pauperem infirmam consolatur, captiuos inuiscit & liberat n. 16. mores initiandorum serio explorat n. 17. cessit fratri iuniori ius suum in regnum n. 18. quo anno mortuus est 1298. n. 6. pulcher erat corpore, sed pulchrior mente n. 7. incidit in febrem n. 8. deuote suscipit Sacramenta n. 9. auxilium B. Virg. Mariæ exposcit. *ibid.* in eius exequiis faces cælitus accenduntur. *ibid.* fertur per Angelos in cælum. *ibid.* plures resuscitat mortuos n. 12. 13. 14. 15. 16. 17. accipitrem mortuum resuscitat n. 18. Dionysium Lusitaniæ Regem è summo periculo liberat n. 19. Item multos alios n. 20. locustas à segetibus abigit. *ibid.* multa alia eius miracula n. 21. detrahentes eius prodigiis puniuntur n. 22. in eius die flores miraculose apparent n. 23. quinam scripserunt eius vitam *ibid.* num. 24. Ludouicus Amboisia Episcopus Albiensis 1280. n. 8. Ludouicus filius Comitis de Monte Granello fit Minorita an. 1296. n. 12. Fr. Ludouicus Donatus Inquisitor Venetiis 1289. n. 14. Fr. Ludouicus Suberatonus 1288. n. 40. B. Ludouicus Theutonicus 1291. n. 59. Fr. Lupus Marrochiorum Episcopus venit in Urbem

1257. n. 1. Lupam dominam oppidi Linhares desperatē reserpiscere faciunt SS. Franciscus & Antonius de Padua an. 1275. n. 5. Lusitaniæ Regi multa conferuntur in gratiam belli sacri 1267. n. 1. in Lusitania diuturnum interdictum 1268. n. 1. Lusitaniæ discordias componit Nicolaus I V. an. 1289. n. 20. Magnus Cham Cobila an. 1289. n. 6. Fr. Malachias Hibernicus 1270. n. 28. Manfredus Frederici nothus turbat Ecclesiam an. 1264. n. 9. contra eum vocatur Carolus Andegauenensis *ibid.* eius nequitia 1265. n. 2. profligatur 1266. n. 2. moritur *ibid.* Fr. Mansuetus Pœnitentiarius Papæ ad pœnitentiam admittit Ottonem Gualduccij Pisanum. an. 1263. n. 20. 1270. n. 29. idem cum Nobili viro Ligerio de Sasseto Marefcallo agunt de pace inter Pisanos & Lucanos. *ibid.* Marcus Bembo Nuncius Venetorum ad Nicol. IV. an. 1289. n. 15. Fr. Marcus de Monte Lupone mittitur ad Regem Armeniæ an. 1290. nu. 10. remittitur ad Pontif. & Reges Galliæ & Angliæ an. 1292. n. 1. Fr. Marchisinus de Reggio 1299. n. 5. Margarita filia Ducis Lotharingiæ fit Clarissa an. 1297. n. 53. B. Margarita Columnensis moritur an. 1284. n. 4. non vult nubere. *ibid.* ei suadet B. Virgo seruare castitatem. *ibid.* postea se totam dicat Deo. *ibid.* assidua in oratione humi cubabat. *ibid.* habuit gratiam lacrymarum. *ibid.* magno affectu profequitur Eucharistiam. *ibid.* apparet secundo & tertio B. Virgo n. 5. exit de domo fraterna & videtur à fratre in cælum efferri. *ibid.* nouæ vitæ eius primordia. *ibid.* habitum induit S. Claræ, capillos tondet. *ibid.* apparet ei S. Franciscus & crucem porrigit rubeam. n. 6. CHRISTVS eam sibi subarrat annulo. *ibid.* eum cum S. Ioanne Baptista recipit hospitio. *ibid.* facultates erogat pauperibus. n. 7. ægrotum fratrem relinquit vt infirmis Minoritis inseruiat. *ibid.* curam gerit leprosæ pauperis *ibid.* cupit viuere sub clausura. n. 8. eius patientia in infirmitate. *ibid.* apparet ei CHRISTVS. *ibid.* triennio languet, ante mortem videt CHRISTVM. *ibid.* n. 9. deuote suscipit sacramenta & moritur. *ibid.* eius discipulæ fiunt Clarissæ. an. 1284. n. 10. apparet quibusdam post mortem, & plurima patrat miracula. n. 11. in eius translatione nullo trahente sonant campanæ. *ibid.* qui eius vitam scripserunt. *ibid.* B. Margarita Cortonensis fit Tertiaria an. 1277. n. 13. quomodo conuersa & eius publica pœnitentia & abstinentia. *ibid.* diabolus ipsi insidiatur & à bono incepto repellitur. n. 14. & 17. paupertatis fuit studiosa. n. 15. omnem amorem in Deum collocabat *ibid.* cum magno timore operabatur suam salutem *ibid.* eius epistola hortatoria ad filium factum Minoritam. n. 16. eius humilitas, mansuetudo, & omnimodi sui contemptus desiderium. n. 17. quàm feruens eius oratio. n. 18. ægre fert se honorari. *ibid.* moritur an. 1297. n. 22. CHRISTVS ei apparet. *ibid.* illa fit particeps dolorum eius & B. Virginis. *ibid.* magna vis amoris in ea. n. 23. apparet ei CHRISTVS gloriosus. *ibid.* colloquitur cum illa familiariter n. 24. & 25. cautè agunt cum ea Minoritæ timentes deceptionem.

Index Rerum.

ptionem. ibid. reuelatur ei aliorum status. ibid.
panem non consecratum instar consecrati sibi
porrectum diuinitus nouit. ibid. plura patrat mi-
racula. n. 27. animæ defunctorum eius preces
exposcunt. ibid. præscia mortis suæ obit. n. 28.
secum ducit in cælum plures animas ibid. claret
miraculis, & corpus eius adhuc integrum & pul-
chrum asseruatur. ibid. beatificatur & eius festum
colitur. ibid. vitam eius scriptam à suo Confessa-
rio approbant multi. ibid.
S. Mariæ imaginem Aracælitānam depinxit S. Lucas
an. 1251. n. 48. eam portabat S. Gregorius in pu-
blica processione pro auertenda peste. ibid. ad
eius conspectum mitigatur lues n. 51
S. Mariæ perpetuam virginitatem miraculo probat
B. Ægidius. 1262. n. 12. in honorem eius facto
sacello Venetenses liberantur à morbo pestifero.
an. 1265. n. 18. ei primò apparuit CHRISTVS
post resurrectionem. 1289. n. 28
S. Maria Nouitium sibi deuotum confirmat in fide
an. 1253. n. 46
Maria de la Cerda an fuerit Regina 1285. n. 15
Maria de Sillem miraculis clara moritur in habitu
S. Francisci an. 1288. n. 39
Mariæ sorori Reginæ Armenorum scribit Nicol. IV.
an. 1289. n. 9.
Mariæ Sarto epitaphium 1270. n. 39
Fr. Marinus mittitur ad conuertendos Reges Scla-
uorum. an. 1288. n. 9
Fr. Marrochius interfectori filij sui publice condo-
nauit 1282. n. 24
Fr. Martinus de Affisio fit Episcopus Cassenienfis.
1267. n. 8
Fr. Martinus Madronicus Episcopus Sebastienfis
an. 1292. n. 28
Martinus Quartus eligitur Pontifex an. 1281. n. 1.
potius deberet vocari Martinus II. ibid. dat au-
thoritatem Prouincialibus & Generalibus insti-
tuendi Syndicos nomine Ecclesiæ Romanæ an.
1283. n. 14. voluit inire bellum cum Petro Ara-
gonio Rege. 1284. n. 24. moritur, laudatur, sepe-
litur in habitu S. Francisci an. 1285. n. 1. multa
patrat miracula ibid. transferri eius corpus Affi-
sium iubet Honorius IV. 1286. n. 2. nolunt di-
mittere Perusini ibid.
Fr. Martinus Valentinus Indiarum Apostolus 1257.
n. 23

MARTYRES MINORITÆ.

Fr. Aldobrandinus de Ammonatis an. 1288.
n. 16
Fr. Alexius Sanfones 1291. n. 3
Fr. Antonius Mediolanensis 1288. n. 36
Fr. Antonius de Rupe 1291. n. 30. alius Fr.
Antonius 1284. n. 2
Fr. Antonius de Turno 1280. n. 8
Fr. Arnaldus Viganultus 1273. n. 17
Fr. Carolus Luzachius 1273. n. 17
Fr. Catalanus 1284. n. 3. Clarissæ multæ an.
1291. n. 1
Fr. Conatius mac Varta flagellatus ab hæreticis
1291. n. 32
Fr. Conacius ô Ruarch 1291. n. 51
Fr. Conradus Saxo & alius Fr. Conradus
1284. n. 2
Fr. Dermittus Mulcronius 1269. n. 12
Fr. Dominicus Beraldus 1283. n. 12

Fr. Fergallus Vardæus flagellatus ab hæreticis
1291. n. 32.
Fr. Franciscus Pellicerius 1291. n. 30
Fr. Franciscus Blanco 1298. n. 42
Fr. Gerardus Bonetus an. 1280. n. 8
Fr. Henricus lector Gordonensis an. 1273.
num. 17
Fr. Hieronymus Grassetus an. 1291. n. 30
Fr. Iacobus de Podio an. 1266. n. 9
Fr. Ieremias 1266. n. 9
Fr. Ioannes Benedictus an. 1288. n. 38
Fr. Ioannes Gersonius an. 1291. n. 27
Fr. Ioannes Gofferus ibid.
Fr. Ioannes de Molay an. 1275. n. 10
Fr. Ioannes Rauletus cum aliis fratribus. an.
1291. n. 70
Fr. Ioannes Richardi an. 1291. n. 30
Fr. Ioannes Tranquerius ibid. n. 29
Fr. Ioannes Voyfin an. 1288. n. 39
Fr. Marurinus de Pulchro visu an. 1291. n. 63
Fr. Matthæus Picquetus an. 1288. n. 38
Fr. Michael Grollet an. 1282. n. 22
Fr. Michael Desman an. 1275. n. 10
Fr. Monaldus Anconitanus an. 1288. n. 36
Fr. Patricius Hely an. 1291. n. 51
Fr. Petrus de Arcanano an. 1284. n. 3
Fr. Petrus de Boneau an. 1282. n. 22
Fr. Petrus à Molerio. an. 1291. n. 70
Fr. Petrus de Pulchro monte. ibid.
Fr. Petrus Quartus martyr an. 1273. n. 17
Fr. Petrus Toelatus an. 1290. n. 26
Fr. Petrus Vabolesius an. 1273. n. 17
Fr. Prædefour misere illusos ab hæreticis an.
1291. n. 27
Fr. Raymundus Roedanus an. 1291. n. 27
Fr. Raymundus Rossellius ibid.
Fr. Rogerius Congaill ab hæreticis flagella-
tus ibid. 32
Fr. Ruellon an. 1275. n. 10
Fr. Stephanus Hungarus an. 1284. n. 2
Fr. Thadæus Daly an. 1291. n. 51
Fr. Tossanctus Fortinus. an. 1287. n. 20
Multi interficiuntur à Bendocdar an. 1268.
num. 2
Multi alij interficiuntur an. 1284. n. 2. an.
1291. n. 63
Multi incarcerantur ab hæreticis ibid.
B. Massæus Marignani socius S. Franc. moritur. an.
1277. n. 19. an. 1280. n. 3
B. Massæus Seuerinas an. 1289. n. 27
Fr. Matthæus socius S. Bernardini Episcopus Agri-
gentinas. an. 1300. n. 12
Fr. Matthæus Antiquus an. 1271. n. 10
Fr. Matthæus Aquaspartanus fit lector sacri Palatii
an. 1281. n. 6. fit Generalis an. 1287. n. 4. fit Cardi-
nalis & laudatur an. 1288. n. 2. adhuc retinet re-
gimen ordinis. ibid. condemnauit Fr. Nicolaum
Franciæ Ministrum ob scripta contra declaratio-
nem Nicolai 3. an. 1289. n. 22. indicit Capitulum
Assisij. ibid. eius regimen dum Cardinalis erat
nocuit Ordini. ibid. n. 23. fit Episcopus Portuen-
sis an. 1291. n. 18. mittitur legatus in Lombardiam
& multa loca restituit Ecclesiæ an. 1300. n. 2
Fr. Matthæus de Aretio mittitur ad Tartaros an.
1278. n. 7
Fr. Matthæus de Castilione reuelat S. Franc. locum
& tempus inflictorum sibi vulnerum an. 1264. n.
8. an. 1282. n. 1

Fr. Mat

Index Rerum.

Fr. Matthæus Citarius prædicit mortis suæ horam.
an.1300.n.12
F. Matthæus Fulginas obit an.1256.n.44
Fr. Matthæus Ouetensis an.1290.n.29
Fr. Matthæus Picquetus martyrizatur an.1288. n.38
Matthæus Rubeus Vrsinus fit Protector Minorum
an.1279.n.9
Fr. Matthæus de Theate mittitur ad Tartaros. an.
1291.n.4
Fr. Matthæus de Theate Inquisitor Prou. S. Franc.
an.1292.n.30. inquirere iubetur in Bizochos. ibi.
Matrimonium an sit verum sacramentum, & an con-
ferat gratiam 1297.n.43
Fr. Maturinus de Pulchro visu martyrizatur. 1291.
n.63
Mauritius de Argegnano 1263.n.25. 1289.n.29
Mauritius Rossensis Episcopus obtinet facultatem
ingrediendi Ord. Min. 1265.n.16
Mauritius filius Geraldı moritur in Hibernia 1257.
num.29
Mauritius de Credonio 1285.n.14
Mauri Hispaniæ contra Christianos consurgunt
1265.n.11
B. Mea Tertiaria 1289.n.38
Fr. Melioratus. 1270.n.29
Meliteneotes 1277.n.6
inter Mendicantes & Parisiensem Academiam ori-
tur dissensio vide *Parisienses*
Mentiri sacerdotem non posse, credit B. Ægidius
1262.n.9
Meritorum CHRISTI valor 1283.n.6
Metochites 1277.n.6
Michaelis Afflicti epitaphium 1268.n.15
Michael Bernarducius 1277.n.20
B. Michael sepultus in conuentu Viennensi. 1287.
num.15
B. Michaelis à Carcano caput 1287.n.8
Fr. Michael Desmans martyrizatur 1275.n.10
Fr. Michael Grollet suspenditur ab hæreticis. 1282.
num.22
Fr. Michael de Iadera Inquisitor 1291.n.49
Fr. Mimus Altimanni 1290.n.15
Minoritæ vide *Franciscani*.
Minorum Religio vide *Religio*.
Missæ sacrificium quantum profit defunctis. 1283.
n.7. & 10
Missæ indigne celebrantis minus prodest 1270.n.34
Missæ occulta vis 1269.n.12
Fr. Monaldus de Anatolia mittitur in Lusitaniam
1282.n.20
Fr. Monaldus Anconitanus martyrizatur 1288.
num.36
Monarchicum regimen Ecclesiæ. 1254.n.2
Monasteria Fratrum Minorum vide *Conuentus*.

MONASTERIA MONIALIVM.

Allarizij 1290.n.34
Alensbachense 1283.n.13
Alexandriæ 1289.n.45
Almasani 1253.n.49
S. Angeli Papalis 1292.n.36
Auinionense 1290.n.33
Aureæ vallis 1290.n.35
Basileense. 1276. num.7
Belli loci. 1292.n.40
Bitterrense 1280.n.10
Bononiæ 1257.n.25

MONASTERIVM

Item monasterium Stratæ Bononiæ 1252.
num.29
Brugense. 1289.n.45
Burdigalense 1290.num.34
Burgense S. Mariæ 1291.n.78
Camerinæ 1292.n.37
Camberonense. 1290.nu.35
Canarij 1291.n.76
Carcassonense 1290.n.34
Ciuitatis nouæ 1291.n.82
S. Claræ prope Parisios. 1291.n.98
Colongense 1288.num.41
Compostellarum 1289.n.45
Condonij 1291.num.75
Costæ Granaboli 1290.num.35
Elpidij 1291.n.82
Eugubinum 1290.n.34
Fautinum de Virginibus. 1291.n.80
Feltrense 1291.n.81
Ferrariense 1257.n.25
Firmanum 1291.n.82
Florentini translatio 1261.n.7
Fulginatense S. Trinitatis 1290.n.32
Fulginatense S. Mariæ de Virginibus. 1292.n.39
Guardiæ 1291.n.93
Guifchiæ 1277.n.25
Hailbrungense 1293.n.9
Hispalense 1293.n.9
Himorense 1290.n.35
Humilitatis 1260.n.60
Iadera 1291.n.84
Iprende. 1299.n.11
Interamnense 1264.n.4. 1291.n.85
Iserniense. 1282.n.25
Lauaminense 1254.n.48
Londinense 1292.n.42
Luxemburgicum 1257.n.25. 1264.n.12
Mabilonenſe 1291.n.90
Maioricæ 1256.n.47
S. Marcelli prope Parisios. 1288.n.42. 1270.
num.42
S. Mariæ in salice 1290.n.34
Methimnæ campi. 1256.n.47
Metense 1258.n.24
Monachij 1284.n.23
Montis Marfani 1270.n.40
Montis Nigri 129.n.77
Montispestulani 1251.n.66. 1291.n.87
Montis Sancti 1292.n.38
Narbonense 1290.n.34
Nicosiæ 1291.n.88
Nogenti 1291.n.88
Norimbergicum 1278.n.38
Noui castri 1286.n.9. 1297.n.53
Papiæ 1289.n.45
Petrioli 1289.n.44
Pintianum seu Vallisoletanum omnium san-
ctorum. 1251.n.65
Portuense 1258.n.44
Prati 1291.n.79
Præagnoli 1291.n.79
Rapariegos 1270.n.41
Recinatenſe 1290.n.34
Salernitanum S. Laurentij 1296.n.19. 1297.
num.55
Santanderense 1291.n.18
Seffligenſe 1258.n.26
Segouienſe 1291.n.92

Index Rerum.

MONASTERIUM	S. Seraphia	1290. n. 34
	S. Seuerini	1292. n. 37
	S. Siluestri	1285. n. 17. an. 1289. n. 45
	Stellæ	1289. n. 45
	Stocholunenſe	1289. n. 41
	Suſulenſe	1291. n. 86
	Tauri	1255. n. 24
	Tollonenſe	1289. n. 45
	Vallis S. Lamberti	1290. n. 25
	Vbetenſe	1290. n. 2
	Velitrenſe	1291. n. 94
	Verduni	1293. n. 9
	Victoriæ	1289. n. 45
	Vliſſipponenſe	1294. n. 19
	Vrdunenſe	1296. n. 17
	Waterbechenſe	1296. n. 19
	Werkinenſe	1288. n. 9
	Wirenſelenſe	1291. n. 89
	Zauicoſti	1258. n. 28

Mariartus Delanus Hibernus martyrizatur an. 1271.

num. 15

Mortificatio nobilis concupiſcentiæ 1254. n. 36

Mortui plorandi cum moderamine. 1260. n. 49. pro

iis orandum. ibid. quàm vtile & neceſſarium pro

iis orare 1283. n. 7

Mulierum ornatus magnum incentiuum libidinis.

1291. n. 2. earum aſpectus fugiendus 1262. n. 37

Mulieres multæ ad caſtitem ſeruandam ſe occide-

runt an. 1291. n. 2

in Mundo gratia magna non adæquat paruam in

religione 1262. n. 34

Mundi malitia. ibid. eum relinquere quàm vtile.

1283. n. 8

Muſica non interdicitur Minoriſſ 1251. n. 21

N

ad **N**eforianorum populum mittuntur Minori-
ta an. 1289. n. 10

Nicephorus Blemidas 1277. n. 6

Fr. Nicolaus Episcopus Albinganensis an. 1292. n. 17

Fr. Nicolaus Bottoniensis 1266. n. 19

Fr. Nicolaus de Camina 1284. n. 11

Fr. Nicolaus de Campis Pœnitentiarius Pœnitentis fit

commiſſarius ad prædicandâ crucem 1297. n. 32

Fr. Nicolaus Crotoniensis mittitur ad Palæologum

1264. n. 1. laudatur ibid.

Fr. Nicolaus de Cuſoach fit Episcopus Darenſis

1279.

Fr. Nicolaus de Lyra quo anno receptus ad ordinem

1291. n. 20. an fuerit Hebræus. ibid. fuit Nor-

mannus. n. 21. quando ſcripſit ibid. eius elogia.

num. 22

Fr. Nicolaus de Monte Calerio 1278. n. 33

Fr. Nicolaus Inquiſitor in Diœc. Narnien. 1278.

num. 33.

B. Nicolaus de Orbita diſcipulus S. Franciſci mori-

tur 1259. n. 11

Nicolaus Perottus Sipontinus Antistes 1290. n. 27

B. Nicolaus de Senis tertij ordinis S. Franciſci 1289.

num. 38.

B. Nicolaus de Siluanis 1290. n. 15

Nicolaus tertius creatur. an. 1277. n. 2. magna moli-

tur 1278. num. 1. mittit Minoritas cum magna

commiſſione ad Palæologum. n. 2. modeſte repre-

hendit Palæologum. quod non reſpondeat cito ad

ſuas litteras. n. 4. ſcribit ad Andronicum cuiusque

pietati gratulatur. n. 5. concedit amplam poteſta-

tem prædictis Minoritis n. 6. mittit Minoritas ad
conuertendos Tartaros n. 8. ſcribit Abaghæ Regi
& Quolibey Imper. Tartarorum ibid. quanto ani-
marum zelo aſtuarit. num. 10. mittit Minoritas
ad conuertendos Cumanos. n. 12. eorogante Ro-
dulphus Imperator confirmat omnia iura Eccle-
ſiæ per Fratrem Conradum à Tubinga. 1278.
num. 13. eundem Conradum remittit ad Imper.
num. 14. liberatur à calumnia. num. 15. hortat-
tur Carolum Regem vt det ſaluum conductum
legatis Palæologi. num. 16. mittit Minorum &
Prædicatorum Generales ad pacificandos Reges
Galliæ & Caſtellæ num. 17. mittit Fr. Ioannem
de Viterbio ad Gallum & Fr. Beneuenutum ad
Hiſpanum. ibid. fuit primus omnium Inquiſitor
generalis. num. 33. dat varias commiſſiones Mi-
noritis & aliis. ibid. ſcribit ad Patres Ordinis
Minorum an. 1279. n. 7. indulgentias iſdem &
eorum benefactoribus tribuit, ſeqe eorum ora-
tionibus commendat. num. 8. dat eis protectorem
nepotem ſuum, eoſque cum lachrymis commen-
dat. num. 9. explicat regulam Minorum. ibid. mo-
ritur & laudatur. 1280. n. 4

Nicolaus IV. fit Pontifex an. 1288. n. 1. recipit Nun-
cios Regis Tartarorum cuiusque conuerſioni con-
gratulatur n. 3. hortatur eum ad non differendum
Baptiſmum. ibid. ſcribit Tuſtani Regiæ Tarta-
rorum n. 6. ſcribit Dionyſio Episcopo in Tauriſio
n. 7. commendat ei Minoritas. ibid. Yaulachamo
Episcopo eos commendat n. 8. varias alias ſcribit
epiſtolas circa promotionem fidei apud Tartaros.
ibid. ſcribit Regibus Sclauorum circa eorum
conuerſionem. num. 9. item Elenæ eorum matri.
n. 10. committit facultatem abſoluendi Genuen-
ſes à cenſuris Fr. Iacobo & Fr. Ruſſino. n. 13. in-
ſtitui Minoritas Inquiſitores curat in multis locis.
n. 14. varia ipſius diplomata ad ipſos num. 16. &
ſeqq. plura ſtatuit circa hæreticos. num. 22. Ladi-
ſlaum Regem Hungarorum ad frugem & Cuma-
nos ad fidem conatur adducere. n. 23. monet Re-
gem Galliæ Eccleſiaſtica immunitatis. ibid. iubet
Venetos animaduertere in hæreticos, & non ve-
xare Pariarcham Aquileienſem. ibid. Siculis alia
præſcribit. ibid. iubet Alphoſum Regem Ara-
goniæ ſiſtere ſecoram ſede Apoſtolica. n. 24. non
vult eum excommunicare. ibid. exhortatur Ma-
gnum Cham Tartarorum, Argonem Regem, &
Caydomum Principem ad ſuſcipiendum Baptiſ-
ma 1289. n. 1. ſcribit Armenorum Regi cuiusque
ſorori ac fratribus & vniuerſo populo. n. 7 ſcribit
Æthiopiarum Imperatori. n. 10. ſcribit Patriarchis ac
Episcopis diuerſarum nationum Orientis. n. 11.
ſcribit ad Venetos de hæreticis abigendis. n. 14.
edit duo diplomata in fauorem Inquiſitorum
Prou. Rom. n. 16. excitat Principes Chriſtianos
ad bellum. n. 19. mittit milites in Syriam. ibid.
tractat cum variis Principibus de liberando Suſ-
frido Archiepiscopo Colonien. n. 10. mittit Fr. Be-
neuenutum ad Rodolphum Imperatorem. ibid.
multa ſtatuit contra hæreticos. ibid. componit
Luſitanæ diſcordias. ibid. negat diſpenſationem
Caſtellæ Regi ibid. ſcribit ad Scotos de admit-
tendis & promouendis alienigenis religioſis. ibid.
plures Minoritas aſſumit ad Episcopatus. n. 21.
confirmat regulam Tertij Ordinis. n. 47. multa
præſtat apud Principes Chriſtianos 1290. n. 1.
inſtituit Inquiſitionem in Palæſtina. n. 2. iubet
Inquiſitores agere contra Chriſtianos recurren-
tes ad

Index Rerum.

tes ad Iudæos pro periculis remediis n.3. alia
statuit circa Inquisitionem n. 4. iubet Fratrem
Raymundum inquirere in sectatores Petri Ioan.
Oliui n. 11. succurrere cupit Christianis in Syria
1291. n. 3. eius in hoc diligentia ibid. litteræ eius
ad Argonem Regem Tartarorum eiusque uxorem
& filios n.5.6.7. 8. scribit ad Imperatorem & Ar-
chiepiscopum Bulgarorum n.9. scribit ad multos
alios Principes n.10.& 11.instituit Inquisitionem
in Bosnensi regno n.12.templa ornauit n.15.con-
cedit Indulgentias variis Ecclesiis Minorum &
Clarissarum n.26.an.1290. n.36. præscripsit ha-
bitum & regulam Tertiariis 1291.n.99. hortatur
Regem Gallie vt succurrat Armenis 1292. n. 2.
Inquisitores instituit in Comitatibus Viennensi
& Albonensi n.3.iubet Venetos adesse Inquisito-
ribus in omnibus n.5.Romandiolam & alias ter-
ras ad obedientiam Ecclesiæ reducit n.6.moritur
& laudatur ibid.eius epitaphium ibid.n.7.eius pa-
tria num. 8. multis Conuentibus & Monasteriis
concessit Indulgentias n.18. vnire cupit Templa-
rios & Hospitalarios an.1293.n.2.
Nouitius Minorita suas virtutes occultit & graues
propterea patitur molestias an.1257. n.12.defen-
ditur à B. Virgine ibid. alter habuit mirabilem vi-
sionem 1283.n.6
Nouitium nolentem obedire Magistro suo dæmon
in forma B. Virg. misere decipit 1293.n.5
O
Obedientia est vera subditi oratio 1262.num.7
eius meritum nu. 27. quantum placet Deo
num.40
Obedientibus diuinitus necessaria prouidentur 1281
Occiderunt se multæ mulieres ne perderent ca-
stitatem 1291.n.2
an Occidere se liceat sub prætextu boni. ibid.
Oculi caute custodiendi 1287.n.9
Fr. Oddo Rigaldi Archiepiscopus Rothomagensis
1276.n.4.laudatur ibid.
Oddo de Grandifono obtinet facultatem ædificandi
Conuentum de Silernone an.1289.n.31
B. Odoricus de Portu Naono 1279.n.30
Ogerij Protonotarij Palæologi epistola ad Nuncios
eiusdem 1279.n.4
Oliuerius Episcopus Syrmienfis fit Minorita 1262.
num.42.
Olonensis Episcopus 1278.n.33
S. Oltillæ Virginis & Martyris caput 1286.n.8
absque Operibus doctrina non prodest 1262.n.9
Opera annexa sunt fidei veræ num.32
Orantem tepide non exaudit CHRISTVS num.42
Oranti feruenter adest ibid.
Oratio communitatis potens 1261.n.14
Orandum cuique pro se num.35
Orare pro defunctis quam vtile 1287.n.13
Oratio & meditatio potissima via ad salutem 1289.
num.32
In oratione perseverandum non obstante tædio
ibid.
Ordinis Minorum & Prædicatorum encomia 1255.
num. 12. quare sub idem tempus instituti. ibid.
vtriusque primitiua charitas ibid.
Ordines Prædicatorum laus 1256.n.22.1257.n.3
Ordo Minorum diuinitus excreuit 1260.n.15.eius-
dem encomia 1279.n.8.eius disciplina & pauper-
tas relaxatur 1289. n.23. resistunt pij viri relaxa-

tioni
Ordo Tertius S. Francisci. vide *Tertiarius*.
Orthogarus Rex Bohemiæ moritur 1278.n.23
Ottonis Ducis Bauariæ crimina non impunita 1271.
n.10.eius saluti intendit Fr. Bertholdus ibid.

P

Pacifica S. Claræ discipula miraculis illustris mo-
ritur 1258.n.20
Paduam liberat S. Antonius à tyrannide Ezzelini
1263.n.8
Paduanorum gratitudo propterea ibid.&n.15
Paduani Templi descriptio n.9.& seqq.
Paduam liberandam reuelat S. Antonius B. Lucæ
Patauino 1269.n.9
Pænitentia vis quanta 1276.n.4. liberat à dæmonis
potestate 1284. n.19.eam nunquam spernit Deus
1285.n.11.
Cum pænitentibus liberaliter agendum 1289.n.37
Circa Paganos Poloniæ recipiendos commissio 1256
num.42
Palæologi hostiles conatus aduersus Latinos 1261.
n.17.tractare incipit de vnione vtriusque Eccle-
siæ 1262. n. 1. mittit ad Urbanum I V. Nuncios
cum litteris ibid. mittit nouum Nuntium ad Ur-
banum 1264. nu. 1. mittit Legatos ad Clemen-
tem IV. an.1267.n.1.arbitrum facit S. Ludouicum
Regē in causa religionis 1270.n.1. misit Fratrem
Ioannem à Monte Coruino ad Gregor. X. an.
1272. n.3. mittit alios duos Minoritas 1273.n.3.
eius epistola ad eundem n. 4. eius sollicitudo de
vnione vtriusque Ecclesiæ. ibid. rogat Gregorium
vt prouideat saluum conductum pro suis Nun-
tiis ibid. nu. 5. an adfuerit Concilio Lugdunensi
n.10. captat gratiam Pontificum an.1277. n.3. ad
eum mittuntur Nuntij. ibid. ipsius & filij eius lit-
teræ ad Pontif. num.4. quantum laborauerit pro
vnione ibid. approbat decreta Concilij Lugdu-
nensis. ibid. mittit legatos ad Nicol. 3. an. 1279.n.
1. conatur populum in suam sententiam trahere
n.4. contra renitentes durius agit n.5. multi con-
tra ipsum rebellant ibid. moritur 1292.n.10. quo
anno ibid. quomodo & vbi n.11. non honoratur
à filio ibid.
Inter Parisiensem Academiam & Mendicantes ori-
tur contentio an.1251.n.54.dissensionis authores
ibid.
Parisienses commouent Innocentium IV. in Mendi-
cantes 1254.n.5. iterum exurgit prædicta dissen-
sio 1255.n.1.narratur eius origo num.2
Parisiensis studij commendatio ibid. Innocentius IV.
in initio controuersia fuit fauorabilis Mendi-
cantibus ibid.
Parisiensium statuta contra Mendicantes temperan-
tur ab Alexandro I V. ibid. plura adiunxit de ea
re diplomata n. 4. quoniam istius dissensionis au-
thores. ibid. renouatur tumultus an.1256. n. 20.
Albertus legatus conatur illum sopire nec potest
num. 21. Alexander IV. serius agit de concordia
num. 22. præcipit tolli grauamina Prædicato-
rum num. 23. scribit Parisiensibus vt resipiscant
ibid. scribit ea de re S. Ludouico & Episcopo
Parisiensi num. 26. transiit vexatio ad Minores
num.27.eos simul & Minores commendat Pon-
tifex Episcopo Parisiensi. ibid. iubet procedi
contra authores tumultus num. 28. iubet Ma-
gistros rebelles toto regno expelli ibid. non vult
approbare

Index Rerum.

- approbare concordiam, quam Prædicatores cum aduersariis faciebant n. 29. Doctores aduersarij Romam veniunt & quidam resipiscunt 1256. n. 36. plura promittunt Pontifici obseruare. ibid. Parisiensis Vniuersitatis laus num. 38. contra contumaces quædam statuit an. 1257. num. 1. Prædicatorum innocentiam in hac controuersia declarat. num. 3. aliquos ex Parisiensibus Magistris pœnitet num. 6. denuo exortas rixas Pontifex iubet sopiri, & autores puniri 1259. nu. 5. quidam Parisiensis iniurius in S. Thomam Aquinatem num. 6. aliqua præcipiuntur circa quietem & pacem ibid.
- Ad Passionis CHRISTI memoriam calescit B. Aegidius 1262. n. 6
- Passiones nostræ inanes si conferantur cum passione CHRISTI 1253. n. 45. & 47
- Patareni vnde dicti? 1254. n. 14. statutum contra eos. ibid. eorum improbitas. ibid. quantum se diffuderint. ibid. viui comburendi. ibid. infecerunt castrum de Sempione 1277. n. 11. capiuntur in eodem castro plurimi ibid.
- Patres Latini & Græci concordant in mysteriis fidei 1264. n. 1
- Patriarcham Græcorum inuitat ad Concil. Lugdun. Gregorius X. an. 1291. num. 5. noluit admittere vnionem factam in eodem Concilio 1274. n. 4
- Patritius Luchranus Hibernus Martyr 1271. n. 15
- Patricius Bononiensis 1289. n. 44
- Fr. Patricius Hely Hibernus martyrizatur 1291. n. 5
- Fr. Paulus Arquata 1270. n. 24
- Fr. Paulus Iouia magnæ sanctitatis vir 1289. n. 44
- Fr. Paulus de Marchia Guardianus Ptolemaidis 1290. n. 10
- Fr. Paulus Tonelier martyrizatur an. 1287. n. 5
- Fr. Paulus Episcopus Tripolitanus celebris in Concilio Lugdun. & legatus Pontif. ad Imper. an. 1274. n. 10
- Fr. Paulucius Trincius 1291. n. 4
- Paupertas Euangelica superauit maiestatem Gentilium 1251. n. 39
- Paupertatis laus 1266. n. 6
- Paupertatem voluntariam quinam impugnaverint 1269. num. 8. non est contra paupertatem Franciscanam habere libros necessarios 1267. n. 6. an pauper vsus rerum sit de essentia vitæ Minoriticæ 1297. n. 38
- Pax stabilitur inter Gallos & Aragonios 1295. n. 1. eius condiciones. ibid. eas respuunt Siculi n. 2
- Pacis commendatio 1263. n. 2. in ea proficit Ecclesia 1259. n. 6. vide vnitas
- B. Pax 1291. n. 46
- Fr. Pax Reatinus 1270. n. 27. & 59
- à Peccatoribus quotidie crucifigitur CHRISTVS 1297. n. 24
- Peccatrix mulier in extremo articulo resipiscit & saluatur 1285. n. 11
- Peccatorum confessio vide Confessio
- Peierantes confundit S. Franciscus 1269. n. 12
- Perfecti vide Sancti
- Perfectioribus maiores struit insidias dæmon. 1266. num. 8
- B. Peregrinus de Fallerone 1287. n. 20
- Perusina ciuitas laudatur 1286. n. 3
- Petrensis Episcopus male tractatur quod vnioni Ecclesiæ fauerit 1279. n. 4
- Fr. Petrus mittitur ad Regem Armeniæ an. 1289. num. 10
- Petrus Aluarez Sorius Lemosij Comes an. 1285. num. 15
- Petrus Aragoniæ Rex moritur an. 1255. n. 3
- Petri Infantis eius filij deuotio erga Minores an. 1290. n. 22
- Fr. Petrus de Arcanano Inquisitor Lombardiæ interficitur ab hæreticis an. 1284. n. 3
- Petrus Arcudius an. 1277. n. 6
- Fr. Petrus Bardulij mittitur ad reconciliandos Græcos in Palæstina an. 1290. n. 1
- Fr. Petrus de Bonneau martyrizatur an. 1282. num. 22
- B. Petrus Brabantinus.
- Fr. Petrus de Crista Legatus Pontif. ad Palæologum an. 1263. n. 1
- Fr. Petrus de Cornibus an. 1296. n. 14
- Fr. Petrus Coronel an. 1290. n. 23
- Petrus Gradonicus Dux Venetorum an. 1292. n. 4
- Petrus de Hibernia floret Neapoli an. 1270. n. 28
- Fr. Petrus Hostiensis an. 1274. n. 6
- Fr. Petrus Maceratenis restitit relaxationi regulæ, & incarceratur an. 1289. n. 24. liberatur & mittitur ad Regem Armeniæ an. 1290. n. 10. reuersus obtinet à Pontif. vt cum aliis quibusdam eximeretur ab obedientia Generalis an. 1294. n. 9. fugit in Græciam ibid.
- Fr. Petrus à Molerio martyrizatur. 1291. n. 70
- Fr. Petrus Molianicus an. 1289. n. 43
- Petrus de Molina Interpres Regis Tartarorum an. 1288. num. 3
- Fr. Petrus de Monte Vlmi an. 1292. n. 28
- Fr. Petrus de Monticulo sanctitatis magnæ vir. an. 1294. n. 9
- Fr. Petrus de Moris Legatus Pontif. ad Palæologum an. 1263. n. 1
- Petrus de Murrhone. Vide Cælestinus quintus.
- Fr. Petrus Io. Oliui excessit in laudanda D. Virgine an. 1278. n. 27. eius ortus & conuersatio. ibid. num. 28. reprehendit libere disciplinæ regularis relaxatores. ibid. accusatur propterea in Comitibus Argentinensibus. an. 1282. n. 2. examinatur eius doctrina. an. 1283. n. 1. ob insignem concionem Generalis culpam ipsi remittit. ibid. vocatur in iudicium. an. 1285. n. 5. inquiritur in eius sectatores. an. 1290. num. 11. interfuit Comitibus generalibus Parisiis & capitularibus satisfecit. an. 1292. num. 13. eius sectatores puniuntur. ibid. moritur an. 1297. n. 33. explicat suam doctrinam. ibid. quid senserit de paupertate Franciscana. ibid. professio fidei eius. ibid. n. 34. miraculis claruit. ibid. n. 35. quidam Fratres cum mortuum prosequuntur. ibid. multi Fratres puniuntur propter ipsum. ibid. eius libri prohibentur. ibid. ea quæ ipsi obiciebantur. ibid. num. 36. inique traducitur à quibusdam ibid. num. 48. quando floruit. ibid. num. 49. non fuit Hæreticus. ibid. num. 50. eius elogia ibid. n. 13
- Petrus Pauonius an. 1292. n. 24
- Petrus Philargyrus an. 1287. nu. 20.
- Fr. Petrus de Podio an. 1270. n. 26
- Fr. Petrus de Pulchro monte martyrizatur an. 1291. num. 70
- Fr. Petrus Quesuellus. an. 1299. n. 5
- Fr. Petrus Scotellus an. 1269. n. 13
- Fr. Petrus de Stella an. 1270. n. 34
- Fr. Petrus Toëlatus martyrizatur. an. 1290. n. 26
- Petrus à Toledo Marchio Villæ Francæ. an. 1285. num. 15

Fr. Petrus

Index Rerum.

- Fr. Petrus de Trenalibus. an. 1286. n. 7
 Fr. Petrus Vabolesius martyrizatur an. 1273. n. 17
 Fr. Petrus Vicarius Episcopi Fani. an. 1292. n. 28
 Fr. Petrus Zelfanus an. 1277. n. 20
 Fr. Petrus martyr Marrochitanus 1273. n. 17
 Fr. Petrus Custos Campaniæ fit Episcopus Pisau-
 riensis an. 1296. n. 3
 Fr. Petrus Confessarius Reginæ Neap. fit Archie-
 pisc. Spalaten. an. 1297. n. 32
 Fr. Petrus Episcopus Epulanus an. 1298. n. 23
 Fr. Petrus Hungariæ Prouincialis an. 1292. n. 28
 B. Petrus 3. Hungariæ Prouincialis an. 1287. n. 7
 S. Petri Primatus an. 1262. n. 2
 Petri Cantabri Epitaphium an. 1268. n. 14
 Fr. Philippus Asculanus fit Cafertanus Episcopus
 an. 1267. n. 8
 Fr. Philippus de Auifio martyrizatur cum duobus
 millibus Christianorum an. 1288. n. 36
 Fr. Philippus Bonaccursius Inquisitor Marchiæ Tar-
 uisinae. an. 1277. n. 19. non fuit Dominicanus ibid.
 datur ei quædam commissio à Nicolao III. an.
 1278. n. 33. fit Archiepiscopus Ragusinus, sed re-
 nuît dignitatem. an. 1279. n. 28. assignat ei Ho-
 norius IV. quatuor Tabelliones. an. 1286. n. 4.
 fit inuitus Episcopus Tridentinus an. 1289. n. 21
 Fr. Philippus de Buschettis Guardianus Placentiæ
 an. 1278. n. 35
 B. Philippus Claremontensis an. 1254. n. 39
 Philippus Episcopus Firmanus Legatus in Hungaria
 an. 1278. n. 2
 B. Philippus Longus socius S. Francisci obit anno
 1299. n. 5
 Fr. Philippus Perusinus Theologiæ Professor. anno
 1277. n. 2. fuit Tusciæ Prouincialis an. 1279. n. 9.
 scribit reuelationem quam habuit quidam laicus
 de vulneribus S. Francisci an. 1282. n. 1
 Philippus Rex Gallorum moritur an. 1285. n. 3
 B. Philippinus moritur an. 1290. n. 12. eius vita &
 virtutes. ibid. animalia ei obediunt. ibid. hæret
 immobiliter in aëre. ibid. eius corpus miraculosè
 portatur ad Montem-Alcinum. ibid. n. 13. eius
 miracula ibid. n. 14
 Pimenteliorum familiæ pietas. an. 1269. n. 11
 Placentiæ Episcopus & Vicarius aduersantur Mino-
 ritis an. 1280. n. 9
 Poloniam deprædantur Tartari an. 1287. n. 5
 Pontificis Max. quantum onus. an. 1256. num. 31.
 an. 1261. n. 6. ante consecrationem non solet eius
 nomen poni in forma bullæ. ibid. n. 5. quantum
 curat de prouidendis bene Ecclesiis an. 1265.
 n. 14
 Pontifices quinque vno anno 1276. n. 1
 Pontificis elogia an. 1277. n. 4
 Pontius Vguetus Empuriarum Comes an. 1276.
 num. 7
 Fr. Pontius Carbonellus Magister S. Ludouici Epi-
 scopi an. 1288. n. 33. refertur inter sanctos Ca-
 taloniæ an. 1297. num. 35. incarceratur quia fauet
 doctrinæ Petri Ioan. Oliui. ibid. moritur & cla-
 ret miraculis. ibid.
 Contra Pontium Episcopum Vrgellitanum datur
 commissio an. 1252. n. 20
 Fr. Porchettus Spinola fit Archiepiscopus Ianuensis.
 an. 1299. n. 3. committitur ipsi confirmatio pacis
 inter Ianuenses & Carolum Regem an. 1300.
 num. 17
 Fr. Protasius Mediolanensis Minister. anno 1277.
 num. 23
 de Portiunculæ Indulgentia testimonium B. Franc.
 Fabrianen. an. 1267. n. 5. variis testimoniis & pro-
 digiis commendatur. an. 1277. num. 19. 20. &
 21. suffragatur mortuis. ibid. n. 22. opitulatur
 obsessis ibid. n. 23. comprobatur veritas miracu-
 lo an. 1281. n. 6. an. 1295. n. 13
 de Prædestinatione pius discursus an. 1289. n. 37
 Fr. Prædefour miserè illusus ab hæreticis an. 1291.
 num. 27
 Prædicatores. vide *Dominicani*
 Prædicator. vide *Concionator*
 Prælati molestatis condoleet Ecclesia an. 1259. n. 6
 Prælati debent esse docti an. 1278. n. 31
 Primisslaus Ottogarus vincit miraculosè Belam Re-
 gem Hungariæ. an. 1283. n. 3. an vicerit Rodul-
 phum Imperatorem ibid.
 Principes Christiani conspirant ad sacrum bellum
 an. 1268. n. 1
 Quàm laudabilis in Principe religionis zelus an.
 1278. n. 3
 Priuilegia varia & commissiones conceduntur Mi-
 noritis ab Innoc. 4. an. 1252. n. 30. 1251. n. 66. 1253.
 n. 49. 1254. n. 49. reuocat paulo ante mortem an.
 1254. n. 2. quid inde sequebatur. ibid. n. 3
 Priuilegia concessa Minoribus, Clarissis, & Tertia-
 riis ab Alexandro 4. an. 1255. n. 25. 1256. n. 49.
 1257. n. 26. 1258. n. 28. 1259. n. 19. 1260. n. 60. &
 61. 1264. n. 13
 Priuilegia Clementis I V. iisdem an. 1265. n. 1
 Priuilegia Honorij I V. iisdem an. 1286. n. 10
 Priuilegia Nicolai III. iisdem an. 1278. n. 33. & seqq.
 Priuilegia Nicolai I V. iisdem an. 1288. n. 43. & 44.
 1289. n. 45. 1290. n. 36. 1291. n. 95
 Priuilegia concessa Tertiariis à Cælestino V. an.
 1294. n. 20
 Priuilegia Bonifacij VI II. concessa Minoritis, Cla-
 rissis & Tertiariis an. 1295. n. 18. & 19. 1296.
 n. 18. 19. 1297. n. 54. 55. 1298. n. 43. 1300. n. 19
 Prouinciarum distributio facta in Capitulo Narbo-
 nensi an. 1260. n. 13
 Prouincia Franciæ diuiditur an. 1271. n. 13
 Prouincialibus Angliæ & Hiberniæ aliarumque Eu-
 ropæ regionum committitur cura prædicandi
 Crucem an. 1291. n. 11
 Prouinciali Alemanniæ scribit Innoc. I V. an. 1251.
 num. 33
 Prouinciali Aragoniæ & Cataloniæ commissio data
 an. 1252. n. 20
 Prouinciali Scotiæ datur commissio quædam ann.
 1279. n. 29
 Prouincialis Prouinciæ iubetur instituere Inquisito-
 res in variis locis an. 1288. n. 14. 1292. n. 3
 Prouincialis Sclauoniæ iubetur instituere Inquisi-
 tores duos ex suis an. 1291. n. 11
 Prouincialis primus, secundus, tertius, Hungariæ fue-
 runt viri sancti an. 1287. n. 7
 Prudentum consilio acquiritur virtus & gloria an.
 1288. n. 33
 Ptolemaidem occupat Soldanus Ægypti an. 1291.
 num. 1
 Puppiensis Abbas 1282. n. 6
 Purgatorij tormenta quàm acerba an. 1283. n. 9
 Pyrrhus Perottus an. 1290. n. 27

Q Volibey Magnus Cam Tartarorum an. 1278.
 n. 7. eius pietas. ibid. n. 9

Qq 5 Contra

Index Rerum.

Contra Quinquecelesensem Episcopum mittitur
Fr. Anecus an. 1266. n. 17

R

B. **R** Adolphus an. 1287. n. 15
Fr. Raymirus Perusinus moritur an. 1268. n. 3
Fr. Raymundus Barraccus. an. 1286. n. 7
Fr. Raymundus Berengarius an. 1272. n. 1
Fr. Raymundus Brunus an. 1287. n. 20
Fr. Raymundus Gaufredi. an. 1278. n. 28. fit 13. Generalis Ordinis. an. 1289. n. 22. laudatur. ibid. fauet Regulæ zelatoribus. an. 1290. n. 13. confertur ei Cathedra Magistralis. ibid. n. 14. traducitur à quibusdam. ibid. celebrat Capitulum generale Assisij. an. 1295. n. 12. Episcopatum respuit n. 14. Generalatu priuatur à Bonif. VIII. ibid.
Raymundus Lullus curauit institui Collegium Minoritis pro addiscenda lingua Arabica an. 1276. num. 6. conuertitur. an. 1275. n. 9. quando natus. ibid. num. 10. nobile officium habuit in domo regia. ibid. profanis amoribus implicatur. ibid. resipiscit. ibid. apparet ei CHRISTVS crucifixus. ibid. num. 11. donum scientiæ à Deo accepit. ibid. Grammaticæ & linguæ Arabicæ dat operam ibid. occidere eum vult seruus emptitius. ibid. mire à Deo illustratur. ibid. prodigiosa arbor sub qua requieuit. ibid. n. 12. multum defudat pro conuersione Saracenorum. an. 1287. num. 2. varias in hunc finem peragrat nationes. ibid. traicere tentat Africam, sed timore mortis detinetur. ibid. eum pœnitet postea non soluisse. ibid. petiit habitum Minorum, sed non obtinuit. ibid. nauigat in Africam. ibid. num. 3. disputat cum Saracenis. ibid. mittitur in carcerem. ibid. eiicitur ex regno Tunisi. ibid. venit Neapolim. ibid. docet suam artem. an. 1290. num. 18. commendatur Minoritis à Ministro Generali. ibid. laborat sollicite pro vnione Ordinum Militarium. an. 1293. num. 2. 1295. num. 15. item pro recuperatione Terræ sanctæ & conuersione infidelium. ibid. concionatur Hæreticis. ibid. propinatur ei ab ipsis venenum. ibid.
Fr. Raymundus Petri an. 1287. num. 9
Fr. Raymūdus Roëdanus martyrizatur. 1291. n. 27
Item Fr. Raymundus Rossellius ibid.
Raymundus Turrianus Episcopus Comensis an. 1279. num. 30. inchoauit conuentum Austriæ in Prou. S. Antonij. an. 1284. n. 20
Raymundus Comes Prouinciæ quatuor filias habuit Reginas. an. 1270. n. 42
Raynaldus Vfreducius, nati Vgolini Petri Peregrini de Montorio hæretica labe infecti. an. 1278. n. 33. succedunt in bonis auitis & paternis. ibid. dispensat cum eis Fr. Nicolaus Inquisitor. ibid. approbat Nicolaus III. ibid. Vide *Regeſt. Nicol. III. Bul. 10.*
Fr. Raynaldus Custos Aretinus an. 1277. n. 13
Fr. Raynaldus de Castilione ibid. n. 19
Fr. Raynerius Episcopus Maynæ an. 1255. n. 17
Fr. Raynerius de Marianis an. 1277. n. 19
Fr. Raynerius à Senis mittitur ad Palæologum. an. 1264. n. 2
Fr. Raynerius Episcopus Troyæ an. 1280. n. 1
B. Raynerius Fabrianensis moritur 1268. n. 3
Raynerius Prior Dominicanorum Viterbiensium an. 1277. n. 4
Rambortus Episcopus Camerini an. 1282. n. 24

Rapontensem Episcopatum in Hibernia renuit Fr. Ioan. de Alniro an. 1265. n. 16
Regibus & Regnis bonum est obedire Ecclesiæ Romanæ an. 1263. n. 2
Fr. Reginaldus Lector sacri Palatii an. 1298. n. 4
Regnum est splendida seruitus. an. 1295. n. 5
Regnorum commotiones vnde? an. 1272. n. 2
Regulæ Franciscanæ multi obloquuntur an. 1279. num. 11. eam optimè explicat Nicolaus 3. ibid. num. 12
Regulares grauati tempore Innoc. 4. sentiunt diuinum auxilium an. 1254. n. 4
Regulares pauperes dedecet rerum affluentia. an. 1266. n. 6
Religionis zelus quàm laudabilis in Principe an. 1278. n. 3
Religio Minorum & Dominicanorum. Vide *Ordo.*
Religio similis cælo. an. 1262. n. 38
Religiosorum verus Magister CHRISTVS. an. 1262. num. 36
Religiosos oportet esse humiles an. 1261. n. 15. in iis inobedientia est radix omnium malorum an. 1266. n. 6
in Religione gratia parua melior, quàm magna in sæculo an. 1262. n. 34
in Religiosis odiosa singularitas an. 1293. n. 5
Renatus Rex Siciliae vbi sepultus an. 1285. n. 14
Restituere nolens bona aliena eripitur à dæmone an. 1285. n. 13
Richardus Cornubiensis liberat Fr. Gerardum Archiep. Moguntin. an. 1251. n. 35
Richardi Episcopi Cicestrensis miracula examinanda committuntur an. 1256. n. 44
Fr. Richardus de Columberio Pœnitentiarius Papæ an. 1288. n. 41
Fr. Richardi Knapvvelli errores damnat Ioannes Pecchamus an. 1279. n. 24
Fr. Richardus à Media villa an. 1278. n. an fuerit Archiepiscopus Rhemenſis. ibid. examinat doctrinam Petri Ioannis an. 1283. n. 1. fuit familiaris S. Ludouico Episcopo an. 1288. n. 33
Fr. Richardus Rufus an. 1270. n. 36
Fr. Robertus noluit admittere Episcopatum Albinganensem an. 1292. n. 17
Robertus Comes Atrebatensis Baluius Siciliae an. 1288. n. 23
Robertus Fulbornius vide *Fulbornius*
Robertus Kilvvartius Dominicanus Archiep. Cantuarien. an. 1279. n. 14
Robertus Malatesta an. 1292. n. 25
Fr. Rodericus fit Episcopus Marrochitanus an. 1289. n. 2. instituitur legatus sedis Apostolicæ per Africam an. 1290. n. 26
Rodolphus Coleburgus an. 1270. n. 36
Rodolphus Gallus Cardinalis & Episcopus Albanensis an. 1269. n. 2
Fr. Rogerius Bacon floret an. 1266. n. 14. calumniam patitur ob doctrinam. ibid. eius doctrina reprobatur an. 1278. n. 26. excusatur & laudatur. ibid. moritur an. 1284. n. 12
Rogerius à Laura an. 1295. n.
B. Rogerius socius S. Franc. an. 1285. n. 15
B. Rogerius de prouincia Prouinciæ. an. 1287. n. 9. multum inuigilat custodiæ oculorum. ibid. fuit valde extaticus num. 10. in præfectura durissime corripbat delinquentes an. 1287. n. 11. deuotus in diuinis officiis. ibid. n. 12. Deum cupiebat in suis donis laudari. ibid. n. 13. fuit in declamando efficax.

Index Rerum.

efficax. ibid. n. 16. mirabiles habuit visiones ibid.
n. 14. cupit ex hac vita migrare. ibid. quis eius vi-
tam scripserit. ibid.
Romandiolam ad Ecclesiæ potestatem reducit Ni-
col. 4. an. 1292. n. 6
Romanorum Rex fit Adolphus Nassouia Comes.
ibid. n. 9
Romani præ cæteris inuigilare debent fidei puritati
an. 1260. n. 7
Romana Ecclesia. Vide *Ecclesia*
Rosa Viterbiensis obit an. 1252. n. 6. eius pueritia.
ibid. panem vertit in rosas. ibid. aues familiares
habuit. ibid. suas preces apud Deum acceptas
esse intelligit. ibidem. in morbo docetur à B. Vir-
gine ibid. num. 7. habitum tertij Ordinis sancti
Francisci induit. ibidem. apparet ei iterum D.
Virgo ibidem. exulat à patre ibidem. habuit an-
gelicam visionem. ibidem. cæcum illuminat. ibi-
dem. rogam illa ingreditur. ibidem. factam
ei iniuriam Deus vlciscitur. ibid. vult esse clau-
stralis, sed non admittitur n. 9. mortua claret mi-
raculis. ibid. transfertur eius corpus. ibid. pri-
mum sepulchrum sublato corpore claruit mira-
culis. ibid. de ea canonizanda agitur. ibid. afflicto
Prælato succurrit num. 10. vngue eius reuulso
alius enascitur nu. 11. duos mortuos ad vitam re-
uocat num. 12. de eius actis sub Calixto III. fa-
ctus processus num. 13. iubentur eius acta exa-
minari num. 14. eius memoria festiua. ibid. qui
de ea scripserint ibid. eius corpus integrum ibid.
non læditur ab igne ibid. plura patrauit miracu-
la ibid.
B. Rostagnus moritur 1282. n. 10
Rudolphus Comes Habspurgen. fit Imperator 1273.
n. 1. ab eo initium sumpsit domus Austriaca ibid.
eius fiducia in cruce Christi. ibid. eius virtutes.
ibid. eius reuerentia erga sacros. Eucharistiam.
ibid. confirmat omnia iura Ecclesiæ 1278. num.
13. mittit Fratrem Conradum Prouincialem Ger-
maniae superioris ad Nicolaum III. ibid. vincit
Primisslaum Ottogaram 1283. n. 3. an ab eo fuerit
victus ibid.
Rudolphus de Sthrathis 1278. n. 34
Fr. Ruellon martyr 1275. n. 10
Fr. Ruffino ab Alexandria committitur facultas ab-
soluendi Ianuenses à censuris 1287. n. 13
Fr. Ruffinus Pœnitentiarius Pontificis instituitur
Vicarius Generalis Siciliae 1255. n. 15
Fr. Ruffinus Luparus 1267. n. 9

S

Abadino Archæoni scribit Nicolaus IV. an. 1288
num. 8
De B. Sabbathini corpore 1251. n. 57
Sacerdotem mentiri non posse credit B. Ægidius
1262. n. 9
Sagittæ pestiferæ cælitus missæ tempore S. Grego-
rij Papæ 1251. n. 52
B. Salomea Polona qualis fuerit an. 1254. n. 35. eius
adolescencia. ibid. vixit cum sponso in perpetua
castitate. ibid. pulla semper utebatur veste &
quare num. 36. choreas & spectacula fugit. ibid.
tribus ciliciis utebatur. ibid. facultates pauperi-
bus & religiosis distribuit num. 37. fit Clarissa &
quando. ibid. moritur 1268. num. 4. prænun-
ciata est ei sua mors num. 5. cæcam illuminat n. 6.
lintheamina eius sanguine aspersa miraculosa. ibid.
infirmas sanat. ibid. scemina ipsi obloquuta cor-

ripitur. ibid. mancum curat & claudum. ibid.
Salus animarum quantæ curæ debet esse Ecclesiæ
1278. n. 9
Salutem cum timore operantur sancti 1272. n. 12
Salutis arcta via 1253. n. 5
Fr. Samuel eligitur Episcopus Neocastri 1252. n. 21
Fr. Sanctes Laicus clarus miraculis an. 1289. num. 2.
an. 1292. n. 5
Sancio Castellæ Regi negat dispensationem Nico-
laus IV. an. 1289. num. 20. moritur cum habitu
S. Francisci an. 1295. n. 8
Sanctos offendere periculosum. an. 1295. n. 13. casti-
gant suos contemptores. ibid. eorum aures valde
sensiles. an. 1251. n. 21. tantum querunt vitare ve-
nialia, quantum ipsa mortalia. an. 1287. n. 9. quo
sanctior quis, eo debet esse humilior an. 1262.
n. 20. aliquando non abscondunt dona sibi col-
lata. an. 1287. n. 13. 19
in Sardinia instituuntur Inquisitores Minoritæ. an.
1285. n. 9
Saroni filio Regis Tartarorum scribit Nicolaus IV.
an. 1291. n. 7
Sartach Rex Tartarorum conuertitur. an. 1254. n. 44
Sciendi insatiabilis appetitus an. 1256. n. 38
Sclauorum Reges hortatur Nicolaus IV. ad susci-
piendam fidem an. 1288. n. 10
Scotiæ nomen habuit Hibernia tempore S. Bona-
uenturæ an. 1260. n. 16
Scotiæ Prouinciali datur commissio quædam à Pon-
tiff. an. 1279. n. 29
Scotis scribit Nicolaus IV. de admittendis & pro-
mouendis religiosi alienigenis an. 1289. n. 20
Scotica monumenta defuerunt authori ibid.
Sebastianus Poggius Episcopus an. 1300. n. 3
B. Segrianus an. 1259. n. 15
Sembat Rex Armeniae petit sibi succurri an. 1298.
num. 5. 1294. n. 10
Siculi respuunt conditiones pacis factæ inter Gal-
los & Aragonos an. 1295. n. 2
Sigismundus Malatesta an. 1292. n. 23
Syluester Auximensis an. 1267. n. 4
B. Simon an. 1289. n. 27
Fr. Simon de Aluernia Legatus Pontif. ad Palæolo-
gum an. 1262. n. 1
Simon de Bria Cardinalis S. Cæciliæ an. 1278.
num. 17
Fr. Simon de Camporealis. an. 1270. n. 27
Simon à Cassia Augustinianus an. 1289. n. 29
B. Simon de Collazono an. 1252. n. 17
Fr. Simon de Corcicano an. 1287. n. 20
Fr. Simon Fontanus an. 1282. n. 21
Fr. Simon de Lensio an. 1283. n. 21
Simon de Perricheo Episcopus Carnotensis an.
1281. n. 2
Simon de Torciano an. 1270. num. 27
Fr. Simon fit Episcopus Assisij an. 1281. n. 7. fuit In-
quisitor Prou. Rom. an. 1291. n. 13
Simon frater Guidonis de Monteforti moritur an.
1274. n. 34
Singularitas in Religiosis odiosa an. 1293. n. 5
Fr. Sinibaldus de Lacu Inquisitor Patrimonij B. Pe-
tri in Tuscia. an. 1278. n. 33. mandat Nicolaus III.
vt procedat in Hæreticos Castri de Syriano ibid.
Fr. Sinibaldus Inquisitor Marchiæ Tarusinae fit
Episcopus Melfensis. an. 1280. n. 1. fuit etiam In-
quisitor Prouinciæ Romanæ an. 1291. n. 14
Societate prudentium acquiritur virtus & gloria
an. 1288. n. 33

Soriæ

Index Rerum.

Sorix oppidum fit ciuitas an. 1266. nu. 26. clarorum virorum est fecunda ibid.
 Spirituales deliciae longè præferendæ diuitiis an. 1277. n. 15
 B. Stanislai processus examinatur an. 1251. n. 19
 Statuta Narbonensia apud Minores celebria an. 1260. n. 11
 Statutorum confusa & frequens editio improbatur an. 1258. n. 10
 B. Stephanus Coruus quando ad Ordinem vocatus. an. 1270. n. 30. in extasi immobilis hæret. ibid. molesti ei Dæmones. ibid. n. 31. eius miracula ibid. sacrificanti ministrant duo Angeli ibid. n. 32. eius sanctitas confirmatur post ipsius mortem ibid.
 Fr. Stephanus Hungarus martyrizatur an. 1284. num. 2
 Stephanum Sclauorum Regem hortatur Nicolaus IV. ad suscipiendum baptismum an. 1288. n. 10
 Quare Stephanus Papa II. non nominatur in Catalogo Pontificum an. 1276. num. 2
 De stigmatibus S. Francisci dat insigne testimonium Alexander IV. an. 1255. n. 9. de eius vulnere laterali. ibid. prohibetur ne eius stigmatibus contradicatur. 1259. num. 1. quidam contradicunt in Hispania. nu. 2. excommunicantur & puniuntur. ibid. apparet Fratri Matthæo de Castilione & reuelat ei locum & tempus inflictorum sibi vulnorum. 1264. n. 8. eius stigmatibus detrahens corripitur à Nicolao IV. an. 1291. n. 23. Ecclesiæ iudicium de iis n. 24. vide *S. Franciscus*.
 Studiis oratio præmittenda 1287. n. 13
 Subditis afflictis compatiendum 1257. n. 15
 Suetiæ Regis filia fit Clarissa 1289. n. 41
 Suffridum Archiepiscopum Colonensem conatur liberare à carcere Nicolaus III. an. 1289. n. 20
 Superioris cura quæ debet esse. 1266. n. 6

T

Fr. **T** Ancredus de monte Fusculo Episcopus Neocastrensis 1279. n. 28
 Tangomadar Tartarus ex Christiano fit Mahometanus. 1284. n. 2. Christianos persequitur, & interficit ibid.
 Tartarorum Rex conuertitur 1254. n. 44. eius conuersioni gratulatur Innoc. IV. ibid.
 Tartari petunt Euangelij Ministros. 1278. n. 7. eorum legati veniunt ad Concilium Lugdunense & ibi baptizantur. 1274. n. 6. deprædantur Poloniam. 1287. n. 4. multi ex iis conuertuntur. 1288. n. 3. mittuntur ad eos Minoritæ. 1289. n. 1. 2. 3. Regum Tartarorum breuis genealogia. n. 6.
 Fr. Tellius Prouincialis Castellæ fit Archiepiscopus Braccarensis. 1278. n. 24. fortiter tuetur iura Ecclesiæ 1289. n. 20
 Templariorum exitium prædicat Fr. Hugo de Dinna. 1278. n. 31. eos vnire cum Hospitalariis cupit Nicol. IV. & Raymundus Lullus 1293. n. 3
 Tentationem fugiens fugit cælum 1262. n. 28
 B. Tentalbene 1291. n. 31
 B. Terdericus 1272. n. 15
 Terra Sancta sub dura oppressione. 1269. n. 3. ei succurrere deberent Christiani. 1274. n. 30
 Terrena contemnenda 1262. n. 29
 Tertiariorum Ordo floret. 1289. n. 47. eorum regulam confirmat Nicol. IV. ibid. qui eam explicauerint? ibid. præscribitur iis habitus & regula.

1291. n. 99. patiuntur molestias ab Episcopo Florentino ibid.
 Fr. Thadæus Daly martyr 1291. n. 51
 Thealdus siue Thebaldus Archidiaconus in Ecclesia Leodiensi an. 1271. num. 1. 2. creatur Pontifex Maximus in peregrinatione. ibid. vide *Gregorius X*.
 Theobaldus Nauarræ Rex abijt ad bellum sacrum cum S. Ludouico. 1270. n. 6. moritur. n. 8.
 Theobaldus Episcopus Affisias 1277. n. 20
 Fr. Theobaldus 1270. n. 27
 Theodoricus Florentinus, Episcopus Auximanus 1276. n. 3
 Theologiæ laus 1256. n. 38
 S. Thomæ Aquinatis doctrina in aliquibus non recepta à Parisiensibus. 1279. num. 3. ipse se subiicit eorum censuræ. ibid.
 Fr. Thomas Bungeius Anglus vir doctus. an. 1290. num. 18
 Fr. Thomas Colinus concionator 1288. n. 38
 Fr. Thomas Dockingus an. 1270. n. 37
 Fr. Thomas Eugubinus an. 1270. n. 27
 Fr. Thomas Francus fit Episcopus Venerus an. 1272. num. 24
 Fr. Thomas Geraldinus obijt in carcere Dublinensi an. 1271. n. 15
 Fr. Thomas Hibernicus an. 1269. n. 13. 1270. n. 28
 Fr. Thomas Iordanes an. 1278. n. 36
 Fr. Thomas de castro Mirini restitit iniustæ condemnationi fratrum zelatorum regulæ an. 1289. n. 24. incarceratur, & moritur. ibid.
 Fr. Thomas fit Episcopus Nepesinus an. 1278. n. 24
 Fr. Thomas de S. Omero an. 1299. n. 5
 Fr. Thomas Tolentinus restitit relaxationi Ordinis an. 1289. n. 24. incarceratur propterea. ibid. liberatur & mittitur ad Regem Armeniæ an. 1290. n. 10. ab eo remittitur pro auxilio ad Pontif. & Reges Galliæ & Angliæ an. 1292. n. 1
 Fr. Thomas de Treuio recedit ab obedientia Generalis & postea fugit in Græciam an. 1294. n. 9
 Fr. Tobias Procenus an. 1270. n. 27
 B. Torellus de castro Puppij obijt an. 1282. n. 3. eius conuersio ad pœnitentiam. ibid. suscipit habitum Tertiij Ordinis. ibid. antrum suæ præstruxit pœnitentiæ. ibid. eius habitus & victus. ibid. tentatur à dæmone. ibid. n. 4. lupis imperat, eosque curat, & alia miracula patrat. ibid. n. 5. admonetur sui obitus, & ad mortem se præparat. ibid. n. 6. eo mortuo omnes campanæ circumuiciniæ pulsantur miraculose. ibid. multi de sacro corpore asportando contendunt. ibid. cedit tandem Abbati Puppiensi. ibid. transferuntur eius reliquiæ. ibid. miracula eius post mortem. ibid. n. 7. qualiter se pingendum ostendit. ibid. n. 8. dubitatur cuius fuerit Instituti. ibid. n. 9
 Fr. Tossanctus Fortinus martyrizatur anno 1287. n. 20
 Treuerensis Archiepiscopi examen committitur Minoritis an. 1262. n. 41
 Tricaliensis Episcopus mittitur in carcerem quod vnionem Ecclesiæ promoueret an. 1279. n. 4
 Tuctana Tartarorum Regina baptizatur an. 1288. n. 2. scribit ad eam Nicolaus 4. ibid.
 Tundelinus ex Comitibus de Gargalanda fit Minorita an. 1296. n. 12
 Tunetum obsidet S. Ludouicus an. 1270. n. 7. veniunt eò alij Principes Christiani. ibid. n. 8. eam expugnat ibid.
 Fr. G.

Index Rerum.

V

Fr. G. **V** Arro Magister Scoti an. 1270. n. 36
 Fr. Vbertinus de Cafali. an. 1278. n. 28
 defendit Fr. Petrum Ioan. Oliui an. 1297. n. 36.
 quando floruit an. 1299. n. 4
 in Venayfino Comitatu instituitur Minorita In-
 quisitor an. 1288. n. 14. idem Comitatus spectat
 specialiter ad Eccles. Rom. ibid. n. 15
 Venetenses facto sacello in honorem B. Mariæ li-
 berantur morbo pestifero an. 1265. n. 18
 Venetis imperat Nicolaus IV. ne vexent Aquile-
 iensem Patriarcham an. 1288. n. 23
 Venetiis instituitur Inquisitio au. 1289. n. 14
 Venialia peccata non minus quam mortalia vitant
 sancti an. 1287. n. 9
 Vercellensi Episcopo & aliis dantur commissiones
 quædam à Nicolao III. an. 1278. n. 3. & 33
 Via salutis arcta an. 1253. n. 5
 Fr. Vicedominus Placentinus fit Cardinalis an. 1273
 n. 13. an fuerit Pontifex an. 1276. n. 2. quare non
 numeratur in catalogo Pontificum ibid.
 Fr. Vincentius Concentrianus an. 1257. n. 7
 Fr. Vitalis de Podio an. 1284. n. 1
 Vitæ humanæ fragilitas an. 1288. n. 4. 1289. n. 2
 Virtus acquiritur prudentum consortio an. 1288.
 num. 33
 Viterbieneses commendat Alexander IV. an. 1260.
 num. 8
 Viterbiensis conclauis dissidia an. 1281. n. 1
 B. Viualdus Tertiarius an. 1300. n. 11. mirabilis eius
 mors ibid. n. 16
 Urbanus IV. creatur an. 1261. nu. 5. scribit piam epi-
 stolam ad suam sororem Agnetem Clarissam ibid.
 n. 6. scribit ad Palæologum grauissimè an. 1262.
 num. 2. mittit quatuor Apocrisarios Minoritas ad
 ipsum an. 1263. n. 1. doctissimè respondet eidem
 ibid. dat Apocrisariis suis magnas facultates ibid.
 n. 3. commendat eos omnibus Prælati. ibid. n. 5.

scribit etiam Achaia Principi & Baronibus illa-
 rum partium, vt Apocrisariis prædictis in omni-
 bus subueniant ibid. nu. 7. mittit alios Minoritas
 cum litteris ad Palæologum an. 1264. n. 2. mori-
 tur ibid. n. 9. eius epitaphium ibid. laudatur ibid.
 cometa apparuit ante eius mortem ibid.
 Urbani VI. epitaphium an. 1268. n. 14
 Urbanus VIII. beatificat B. Margaritam Cortonen-
 nensem an. 1297. n. 28. item BB. Martyres Iap-
 ponenses an. 1298. n. 42
 Vrosio Sclauorum Regi scribit Nicol. IV. & eum
 hortatur ad suscipiendam fidem an. 1288. n. 10
 Vrsinæ familiæ duo Cardinales mandantur carceri
 an. 1281. n. 1
 Vrsio de filiis Vrsi Marecallus & Rector Patrimo-
 nij B. Petri in Tuscia an. 1278. n. 33. hostiliter
 aggreditur detentores Castri de Syriano de hæ-
 reseos crimine condemnatos ibid. vt intrepidè
 prosequatur monet Nicolaus III. ibid.

W

Fr. **W** Alascus Pœnitentiarius Papæ mittitur ad
 restituendum Episcopum Wintonien-
 sem in sedem an. 1258. n. 6. ex Episcopatu Fama-
 gustæ transfertur ad Ægitanensem 1267. n. 8
 Willelmus Imperator obit an. 1255. n. 20

Y

Y Aulachamo Episcopo in partibus Orientis scri-
 bit Nicolaus IV. an. 1288. n. 8. commendat
 ei Minoritas ibid.

Z

Z Elus animarum quàm laudabilis in Principe an.
 1278. n. 3
 Zorofo fratri Regis Armeniæ scribit Nicolaus IV.
 an. 1289. n. 7

F I N I S.

Errata præcipua sic corrigito.

P Ag. 164. linea 24. *Archiepiscopatus.* lege *Episcopatus*, 348. lin. 22. *ubi*
 lege *ubique*. 483. lin. 10. post *Canonicum Vloftiburiensem*, deest *facit*. 542.
 sub fine *legatus natus*, lege *legatus*. ibid. Diaz. lege *Diago* 543. lin. 4. *Didero*
 lege *Didaco*. lin. 9. sub *Regibus Gallia*, deest, *Ludonico eiusque filio & Henrico*
Anglia.

ANNO CHRISTI 1251.

INNOCENTII IV. ANNO 8. & 9.



REGESTVM PONTIFICIVM

*CVLLARVM OMNIVM, QVÆ IN HOC
Tomo commemorantur, & non sunt insertæ ipsi historia.*

Anno Christi 1251.

Innocentij IV. anno 8. & 9.

B V L L A I.

Committit decisionem cuiusdam controuersie. Reg. Vatic. epist. 255.

FRATRI IOANNI LEMOVICEN. POENITENTIARIO
NOSTRO ORDINIS FRATRVM MINORVM.



VPIENS vt finis litibus imponatur, mandamus, quatenus de iure Ven. Fr. N. Archiepiscopi, & dil. fil. Capituli Bissuntin. ac Nob. viri Ioannis Comitis Burgundiæ Domini Salmen. super moneta, quam idem Comes apud Salm. cudi facit, vtrum prædicti Archiepiscopus & Capitulum, quod præfatus Comes id non possit facere, valeant, vel debeant impedire, vel quod ipse Comes potestatem ipsam faciendi habeat, inquiras sollicitè veritatem, & quod iustum fuerit, inquisitione facta, facias autoritate nostra, appellatione remota, inuiolabiliter obseruari. Datum Lugduni 2. Kalend. Februarij, anno 8.

II.

Recipit sub sua protectione Monasterium & bona Clarissarum Montispeffulani. Reg. Vatic. epist. 350.

CONVENTVI MONIALIVM MONASTERII S. MARIE
DE PARADISO, MONTISPESSVLANI MAGALON.
Diœc. Ord. S. Damiani.

SACROSANCTA Romana Ecclesia deuotas & humiles filias, &c. vsque assensu. Personas vestras & monasterium, in quo diuino estis obsequio mancipatæ, cum omnibus bonis, quæ in præsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostra protectione sumimus, &c. specialiter autem locum ipsum, & alia bona vestra, sicut ea omnia iustè & pacificè possideris: vobis & per vos monasterio vestro autoritate Apostolica cōcedimus, &c. vsque communimus. Nulli ergo, &c. nostræ protectionis & confirmationis, &c. Datum Lugduni 5. Idus Febr. anno 8.

ANNO CHRISTI 1251.

INNOCENTII IV. ANNO 8. & 9.

III.

Iubet ut Prædicatores & Minores inducant ciues ad refarcienda damna illata Ecclesiæ Astensi. Reg.Vatic.epist.520.

PRIORI FRATRVM PRÆDICATORVM, ET GVARDIANO
FRATRVM MINORVM ASTEN.

PRæsentium vobis autoritate mandamus, quatenus ciues Astenses moneatis attentius, & efficaciter inducatis, ut infra duos menses post monitionem vestram ad finem Matris Ecclesiæ recurrentes, restituant Asten. Ecclesiæ iura, quæ subtraxerunt eidem, & ab ipsius oppressione cessantes, de damnis & iniuriis sibi ab eis illatis plenariam ei satisfactionem impendant. Alioquin ex tunc vos & Fratres vestri vnà cum toto Clero Asten. ad mandatum & voluntatem dil. fil. Astensis Electi ciuitatem exeatis Asten. vel existentes ibidem cessetis penitus à diuinis, aliquo priuilegio, seu indulgentia Sedis Apostolicæ contraria non obstante. Datum Ian. 15. Kal. Iulij, anno 8.

IV.

Ut possit absolvere Albenses & Astenses à censuris contractis ob violationem iuris Ecclesiastici. Reg.Vatic.epist.58.

FRATRI ALFERO ALBENSI DE ORD. MINORVM.

Cum sicut intelleximus nonnulli in Alben. & Asten. ciuitatibus & Diœc. pro incendiis & Ecclesiarum fractionibus vinculo sint excommunicationis astricti: Nos de tua circumspectione plenam in Domino fiduciam obtinentes, prædicta tibi autoritate committimus, ut eosdem excommunicatos, dummodo damna passis satisfaciant competenter, hac vice ab huiusmodi excommunicationum sententiis, iuxta Ecclesiæ formam absolvas, iniungas eis quod de iure fuerit iniungendum. Ut autem huiusmodi negotium facilius & efficacius exequi valeas, committendi illud personis, quas ad id elegeris, si expedire videris, ac compellendi eos per censuram Ecclesiasticam liberam tibi concedimus facultatem. Datum Perusij 3. Kal. Decemb. anno 9.

In eundem modum Fr. Guilielmo de Bagnolio de Ord. Minorum in Taurinen. & Iporien. ciuitatibus & Diœc.

V.

* Vide elogium
Ducum Sabaudia in
Thoma secundo, & Matth.
Paris. anno
1255. Duxit
hic Thomas
secundam uxorem
filiam Comitis
Lanania, fratris
Innoc. IV.

*Ut tradantur Thomæ Comiti de Sabaudia pecuniæ ex malis perceptis collectæ, * in usum belli contra Astenses rebelles. Reg.Vatic.epist.60.*

E I D E M.

Volumus, & discretionis tuæ præcipiendo mandamus, quatenus pecunia quam de acquisitis per usurariam prauitatem ac aliàs illicitè à nonnullis in Asten. & Alben. ciuitatibus & Diœc. iuxta mandati nostri tenorem collectam constiterit, vel collegeris dil. fil. honorabili viro Thom. de Sabaudia Comiti, vel eius certo nuncio sine difficultate qualibet assignare procures qualitatem ipsius pecuniæ, nobis tuis litteris rescripturus. Datum ut supra.

In eundem modum Episcopo Sistaricen. in Arelaten. & Aquen. prouinciis, & fratri Guilielmo de Bagnolio de Ord. Minorum in Taurinen. & Iporien. ciuitatibus & Diœc.

VI.

Declarat per alias constitutiones à se editas, nullum velle inferri Minorum priuilegijs præiudicium. Reg.Vatic.epist.105. in supplem. Minorum, & memorial. Ord. & apud Roderic. bulla 14. sub diuersis tamen datis.

GENE

ANNO CHRISTI 1251. & 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 8. 9. & 10.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS ET ALIIS FRATRIBVS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

CUm olim duxerimus statuendum, vt exempti quantumcumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti seu contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum ordinariis conueniri, & illi, quo ad hoc suam in ipsos iurisdictionem prout ius exigit, exercere: vos dubitantes ne per constitutionem huiusmodi libertatibus & immunitatibus vobis & Ordini vestro per priuilegia & indulgentias ab Apostolica Sede concessas præiudicari valeat, nobis humiliter supplicastis, vt providere super hoc indemnitati vestræ paterna sollicitudine curaremus. Quia vero eiusdem Ordinis sacra religio sic vos apud nos dignos fauore constituit, vt vobis votium existat: vos ab omnibus per quæ vobis possent prouenire dispendia, immunes libenti animo præseruare autoritate vobis prædicta indulgemus, vt occasione constitutionis huiusmodi nullum eisdem libertatibus & immunitatibus impostero præiudicium generetur. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Perusij 6. Kal. Ianuarij, anno 9.

Anno Christi 1252.

Innocentij IV. anno 9. & 10.

VII.

Commendat fratres Tyburtinos, & eorum fabricam fidelium charitati. Ex nostro Archiuo num. 34.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PRÆSENTES LITTERAS INSPECTVRIS.

QVoniam, vt ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, siue bonum fuerit, siue malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus præuenire, ac æternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cœlis, firmam spem, fiduciâque tenentes, quoniam qui parçè seminat, parçè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam. Sane dilecti filij... Minister & fratres Ordinis Minorum Tyburtin. ibidem, sicut accepimus, Ecclesiam cum aliis ædificiis suis vñbus opportunis cœperunt construere, in qua diuinis possint laudibus deseruire. Cum itaque pro huiusmodi ædificiis consummandis, ac etiam pro sustentatione arctæ vitæ ipsorum indigeant fidelium iuuari subsidiis, qui propter Christum extremæ ferunt sarcinam paupertatis, vniuersitatem vestram rogamus & hortamur in Domino, quatenus eis pias eleemosynas & grata charitatis subsidia erogetis, vt per subuentionem vestram opus huiusmodi consummari valeat, & aliàs eorum indigentia prouideri, ac vos per hæc & alia bona, quæ Domino inspirante feceritis, ad æternæ possitis felicitatis gaudia peruenire. Datum Perusij 15. Kal. Febr. Pontif. nostri anno 9.

Roman. 14.
v. 10.

2. Cor. 9. v. 6.

VIII.

Vt restituatur Minoribus Tyburtinis hortus ab eisdem imprudenter alienatus. Ex nostro Archiuo num. 35.

ABBATI SVBLACEN. TYBVRTINÆ DIOECESIS.

AD nostram noueris audientiam peruenisse quod dilecti filij... Guardianus & fratres Minores Tyburtin. quendam hortum ad ipsos spectantem T. quondam Tybertino Episcopo, de consensu Ministri Generalis Ordinis ipsorum ac Venerabilis fratris nostri... Ostien. & Velletren. Episcopi, & dilecti filij... Ministri Prouincialis eiusdem Ordinis, non petita licentia concesserunt in dictorum fratrum non modicam læsionem. Cum igitur nostra intersit prædictis sic læsis, fauoribus & salubri remedio subuenire, discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si inueneris, quod prædictus hortus antequam eum memorato Episcopo concederent ipsi fratres, non fuerit Episcopi,

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

vel Ecclesiæ Tyburtinæ, ipsum sine iudicij strepitu restitui facias fratribus supradictis, nec eos postmodum super eo indebitè ab aliquibus molestari permittas : contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel amore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, compellas veritati testimonium perhibere. Datum Perusij 15. Kal. Februarij, Pontificatus nostri anno 9.

IX.

Confirmat donationem factam Minoribus Spoletanis. Reg. Vatic. epist. 133.

MINISTRO ET FRATRIBVS ORD. MINORVM
SPOLETAN.

I Vstis petentium desideriis, &c. vsque *comple*re. Accepimus quidem vobis Apostolatui nostro significare curantibus, quod L. Præpositus Ecclesiæ S. Marci Spoletan. ad Monasterium Farfen. spectantis, Abbatis & Conuentus eiusdem non accedente consensu, primo vnam petiam terræ, & postmodum processu modici temporis idem Abbas quandam aliam petiam prædictæ petiæ cohærentem, de ipsius Ecclesiæ tenimentis : eodem consentiente Præposito pro ampliandis domibus vestris, & ad necessarium vobis horum habendum, ibidem liberalitate vobis prouida sub censu annuo concesserunt, prout in litteris & instrumentis publicis inde confectis plenius dicitur contineri. Nos igitur vestris supplicationibus grato concurrentes assensu, quod à prædictis Abbate, Præposito, & Conuentu pie super concessione prædictarum petiarum factum esse dignoscitur, firmum habentes & gratum, supplendo, si quis est, super hoc de Apostolicæ plenitudine potestatis defectum : illud obtentu ven. fr. nostri Ostiens. & Vellethren. Episcopi super hoc supplicantis, vobis autoritate Apostolica concedimus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ supplet. & confirm. &c. Datum Perusij 5. Idus Febr. anno 9.

Datus est eis super hoc Conseruator Episcopus Assisinas cum huiusmodi clausula: *Non obstantibus si aliquibus*, &c. Datum vt supra in proxima.

X.

Item aliam factam Minoribus Offidanis. Reg. Vatic. epist. 132.

GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS MINORVM
DE CASTRO OFFIDÆ FIRMAN. DIOEC.

S Olet annuere, &c. vsque *impertui*. Sane transmissa nobis vestra petitio continebat, quod dil. in Christo fil. Abbatissa & Conuentus Monialium pauperum inclusarum Monasterij S. Francisci castri de Offida Ordinis S. Damiani Firman. dioc. ad Rom. Eccl. nullo medio, sicut dicitur, pertinentis, quandam domum spectantem ad ipsas sitam in dicto castro in vico, qui dicitur Castellare, cum Casalini & hortis eidem domui adiacentibus procuratori vestro recipienti nomine vener. fr. N. Ostiensis & Vellethrensis Episcopi, ac ipsius Rom. Ecclesiæ ad vsus vestros perpetuo vendiderunt pro quadam pecuniæ quantitate, prout in instrumento desuper confecto publico plenius dicitur contineri. Nos igitur tam memorati Episcopi, quam deuotionis vestræ precibus inclinati, venditionem huiusmodi sicut præfatum est, firmam habentes & gratam, supplendo, &c. vt in bulla proxime præcedenti. Datum Perusij Idibus Febr. anno 9.

Datus est eis super hoc Conseruator Episcopus Anconitan. cum huiusmodi clausula, *Non obstan. si aliquibus à Sede Apostolica*, &c. Datum Perusij 12. Kal. Martij, anno 9.

XI.

Concedit eis amplum priuilegium, & confirmat concessa ab Episcopo & Capitulo Bononiensi. Reg. Vatic. epist. 136.

ABBA

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

ABBATISSÆ MONASTERII S. FRANCISCI DE STRATA
S. STEPHANI BONONIEN. EIVSQUE SORORIBVS TAM
præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis
in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dil. in Christo fil. vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sancti Francisci de Strata S. Stephani Bononiensis, in quo diuino estis, &c. vsque *communimus*. In primis siquidem statuentes vt ordo monasticus, qui secundum Deum, & beati Benedicti Regulam, atque institutionem Monialium inclusarum S. Damiani Assisiaten. in eodem loco, &c. vsque *obseruetur*. Præterea quascumque possessiones, &c. vsque *permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum, in quo præfatum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, & viginti tornaturas terræ ipsi Monasterio adiacentes. Liceat quoque vobis personas liberas, &c. vsque *retinere*. Prohibemus insuper, vt nulli sororum vestrarum, &c. vsque *fas sit de eodem loco discedere*, discedentem verò nullus audeat retinere. Pro consecrationibus verò altarium vel Ecclesiæ vestræ, &c. vsque *impendat*. Alioquin liceat vobis, &c. vsque *obtinentes*. Quod si sedes Diocesani Episcopi fortè vacauerit, &c. vsque *generetur*. Quia verò interdum proprii Episcopi copiam non habetis, &c. vsque *contingent*; ab eo benedictiones Monialium, vasorum & vestium, & consecrationes Altarium recipere valeatis. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. vsque *Campanis, diuina officia celebrare*. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbatissa, &c. vsque *eligendum*. Porro si qui Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in monasterium vestrū vel personas regulares, inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis, vel interdicti sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque, &c. vsque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro bon. mem. Bononien. Episcopus, Capituli sui accedente consensu, indulgisse dignoscitur, sicuti eius litteris plenius continetur, autoritate Apostolica concedimus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum præsentis priuilegio inferi fecimus, qui talis est. Henricus diuina miseratione Bononien. Episcopus dil. in Christo fil. Abbatissæ & sororibus pauperibus Monialibus inclusis Monasterij S. Francisci de Strata S. Stephani Bononien. salutem & benedictionem. Cum vos diuina gratia inspirante Monasterium in honore sancti Francisci & gloriosæ sempérque Virginis Mariæ in Contrata prædicta prope Ecclesiā sancti Iuliani construxeritis, vt ibidem Domino famulantes deuote pro vobis & aliis peccatoribus possitis orare, à nobis humiliter postulastis, vt Monasterium vestrum cum possessionibus suis circumpositis vsque ad viginti tornaturas terræ tantum, & personas ibidem Domino seruientes intuitu pietatis, & pro redemptione peccatorum nostrorum à iure Episcopali seu alterius conditionis grauiamine tam in temporalibus, quam in spiritualibus pleno iure eximere deberemus. Ea propter dilectæ in Christo filiæ vestræ piæ ac humili petitioni pio concurrentes assensu, ad preces sanctissimi P. N. Domini Gregorij summi Pontificis & Domini Rayn. Ostien. electi & Apostolicæ Sedis Legatorum D. Iacobi Prænestin. electi, & Domini Odonis sancti Nicolai in Carcere Tull. dioc. Card. præfatum Monasterium cum cessionibus suis circumpositis vsque ad viginti tornaturas terræ tantum, & personas ibidem nunc & in futurum commorantes ab omni iure Episcopali & cuiuslibet cōditionis obligatione tam in temporalibus, quàm in spiritualibus pleno iure eximimus, nihil aliud nobis in eisdem nisi vnā libram ceræ pro Synodo referuantes annis nobis singulis persoluendam, & Ecclesiastica Sacramenta quæ duntaxat cum à vobis fuerimus requisiti, nos & nostri successores vobis gratis & sine prauitate aliqua impendemus. Datum apud Regium die 4. Febr. exeunte anno Domini 1232. IN DEI NOMINE AMEN. Anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi 1232. tempore Domini Gregorij Papæ & Domini Fr. Roman. Imperatoris Indictione 5. in Ciuitate Bononiæ in maiori Ecclesia congregato Capitulo eiusdem Ecclesiæ per me Notarium lecta fuit coram eis exemptio facta à Domino Henrico Bononien. Episcopo de Monasterio sancti Francisci, & personis & possessionibus eiusdem. Quibus omnibus dictum Bononien. Capitulum consensit, & ea confirmauit, & approbavit, & suum sigillum apposuit, & Dominus Henricus Bonon. Episcopus etiam suum sigillum apponi fecit, & hæc fue-

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

runt die 2. exeunte Martio, & interfuerunt de Capitulo Dominus Iudex Archipresbyter Domini Guid. & Tauian. Presbyteri, Dominus Andreas, Dominus Guido Graffus, Dominus Adegerius Bonon. Ecclesiæ Diaconus, Dominus Guido Albagnoli, Dominus Iacobus Guidonis Lambertinus, Dominus Henricus nepos Domini Episcopi, Dominus Precenallus, & Dominus Tauianus de Muxello. Testes ad hoc vocati & rogati fuerunt Magister Acho Senen. Magister Manzator de Tuscia, Magister Bernardus Parmen. Magister Bene Canonicus Fauentin. Dominus Thomas Iudex filius quondam Gallopressi, Presbyter Albertus de Pontecolo, & Magister Ioannes de Muxello. Postea verò incontinenti Dominus Presbyter Albertus factis prædictis consensit, & ea approbavit. Item Magister Daneredus Bonon. Archidiaconus prædictis omnibus consensit, & ea approbavit. Ego Magister Guido S. Michaëlis Bonon. Capellanus autoritate Imperiali Notarius prædictis omnibus interfui, & ut supra legitur, scripsi & subscripsi. Ad iudicium autem huiusmodi perceptæ à Sede Apostolica libertatis vnam libram ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Decernimus ergo, &c. usque *futura*, salua Sedis Apostolicæ autoritate. Si qua igitur, &c. usque *ultioni*. Cunctis autem, &c. usque *inueniant Amen*. Ego Innocentius Ecclesiæ Catholicæ Episcopus subscripsi. Datum Perusij per manum Guillelmi Magistri scholarum Parmen. S. R. E. Vice-Cancellarij. 6. Kalend. Martij, Indictione 10. Incarnationis Dominicæ anno 1252. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ quarti anno 9.

XII.

Committit eis auctoritatem inquirendi de vita Episcopi Vrgellitani. Reg. Vat. ep. 156.

FRATRI RAYMUNDO DE PENNA FORTI ORD.

FRATRUM PRÆDICATORUM, ET MINISTRO FRATRUM

Minorum in Aragonia & Catalonia.

NE aliorum culpas nostras facere videamur, fiatque anima nostra pro animabus illorum, tanquam eos in suis iniquitatibus foueamus: expedit ut culpas ad nos cum ea, qua decet grauitate delatas, non relinquamus penitus indiscussas. Sanè dil. fil. Richardus Archidiaconus, Raymundus de Angularia, Arnaldus de Muro, Guillelmus Bernardi de Fluuian, & Arnaldus de Querol Canonici Rigellen. clamorosa nobis insinuatione monstrarunt, quod ven. Fr. N. Pontius Vrgellen. Ecclesiæ bona dilapidat enormiter & consumit. Præterea cum idem Episcopus diuersis sit excommunicationum sententiis innodatus, diuina celebrare officia, imò verius profanare præsumit, alia enormia committere non formidans, quæ longum esset litteris explicari. Verum quia tantæ peruersitatis opera si præsidium obtinent firmitatis, non sunt silentio committenda, sed curanda potius Canonice studio sanctionis; mandamus quatenus personaliter accedentes ad locum, & habentes præ oculis diuinæ reuerentiam Maiestatis, nobis vestris litteris fideliter rescribatis, ut ex relatione vestra sufficienter instructi, quæ super his expedire viderimus auctore Domino disponamus. Alienatione bonorum Ecclesiæ ipsius eidem Episcopo interim penitus interdicta, & reuocato in statum pristinum quidquid contra eosdem Archid. & Canonicos, & alios de Capitulo ipsius in hac parte adhærentes eisdem, post iter acceptum ad Sedem Apostolicam inueneritis temerè attentatum, nec permittatis ipsos, pendente dicto negotio, à præfato Episcopo indebitè molestari, ac faciatis eisdem huiusmodi negotium prosequentibus præbendarum suarum prouentus integraliter exhiberi. Contradictores autem, &c. *compescendo*. Non obstan. aliquibus indulgentiis Ordinibus vestris ab Apostolica Sede concessis, &c. *fecerint mentionem*. Quod si non ambo, &c. Datum Perusij Idibus Martij, anno 9.

XIII.

Commendat fidelium charitati fabricam Conuentus Araceli. Reg. Vatic. epist. 128.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PRÆSENTES

LITTERAS INSPECTVRIS.

QVoniam, ut ait Apostolus, &c. usque *ad vitam eternam*, ut in bulla 7. sanè dilecti filij..... Minister & fratres Ordinis Min. de Capitolio Urbis ibidem sicut accepimus

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

pimus Ecclesiam cum aliis ædificiis, &c. vt in bulla citata vsque ad finem. Datum Perusij 13. Kalend. April. Pontif. nostri, anno 9.

XIV.

Confirmat donationem factam fratribus Firmanis de Capella S. Leonis. Reg. Vatic. epist. 238.

GVARDIANO ET CONVENTVI FRATRVM MINORVM FIRMAN.

EXhibita nobis pro parte vestra petitio continebat quod bon. mem. Firman. Episcopus Capellam S. Leonis Firman. eidem Episcopo lege diocesana subiectam Abbatibus Monasterij S. Sauini Firman. ad quem illius Capellæ institutio pertinebat, accedente consensu, ad vsum vestrum pia ac prouida libertate concessit, fundandi Capellam aliam tibi, fili Guardiane, ad opus parochianorum primæ Capellæ vbicumque infra fines parochiæ dictæ Capellæ S. Leonis foret vtilius, ac ponendi primarium lapidem in ipsa vberem tribuens facultatem, prout in instrumento confecto exinde dicitur plenius contineri. Vestris itaque supplicationibus inclinati quod super hoc ab eodem Episcopo piè ac prouidè ordinatum est, & concessum ratum habentes & gratum, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Datum Perusij 8. Kal. Maij, anno 9.

XV.

Transmittitur in Poloniam ad ratificandos processus factos de vita & miraculis B. Stanislai. Reg. Vatic. epist. 281.

FRATRI IACOBO VELLEAREN. ORD. FRATRVM MINORVM.

Licet olim venerabili fratri nostro Episcopo Cracouien. & dilectis filiis Capitulo & Clero Cracouien. ciuitatis & diœc. suis nobis litteris intimantibus, quod mirabilis Deus in sanctis suis piæ memoriæ Stanislao Cracouien. Episcopo tot & tantis dat coruscare miraculis, & illius sanctitas apertis indiciis comprobetur, & ipsius inter alios Sanctos non inuocare suffragia est indignum, venerabili fratri nostro Archiepiscopo Gueznen. & Episcopo Vratislauien. nostris dederimus litteris in mandatis, vt ascitis sibi viris religiosis & Deum timentibus de virtute morum, & veritate signorum, operibus videlicet & miraculis diligentissimè inquirentes, quæ inuenirent nobis suis litteris fideliter nunciarent, ipsisque in negotio huiusmodi procedentibus & rescribentibus nobis nos fidem adhibeamus, vt conuenit processu eorundem: quia tamen in tanto negotio ex grauitate & maturitate præuia procedendum, te ad partes transmittentes easdem, discretionis tuæ auctoritate præsentium in virtute obedientiæ districtè iniungimus, vt à dictis Inquisitoribus si superstitibus & præsentibus in prouincia fuerint, ac sic processerint, sicut sub ipsorum sigillis recepimus, perscruteris, & ipsorum actorum exempla ad maiorem certitudinem tecum portes, faciens præsentari tibi eos, qui dicuntur fuisse à diuersis infirmitatibus liberati, quos & quot potueris, ac illos duos centenarios, si superstitibus fuerint, de quibus est mentio in actis, qui dicuntur ab aliquibus accepisse, vel eorum alterum, quod sanctum nouerint eundem, & de ipsius clara, & honesta conuersatione dum viueret, audiuerunt; inquisiturus ab ipsis, an ita sit, & inspecturus nihilominus deuotionem populi & famam communem super martyrio & causa martyrij, necnon & sanctitate ipsius. Inquiras insuper vtrum Cracouien. Diœc. paganis & Ruthenis schismaticis sit confinis, vt per hoc ex ipsorum confinio lucrum prouenire valeat animarum. Ad hæc librum chronicorum, ad Capitulum perti- nens, ad negotium memoratum, ex Archiuio Ducis Poloniæ editum, & etiam librum Annalium & Epitaphium considera diligenter, & his summatim sub obtestatione iuramenti, vbi tibi visum fuerit coram prioribus Inquisitoribus præstiti, plenius intellectis, si aliqui testes super prioribus, vel nouis articulis tibi fuerint præsentati, eos iu-

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

ratos secundum formam recipiendorum testium prudenter recipias, & diligenter examinare procures, & sic instructus ad nos, ut per se super iis instruamur plenius, reuertaris. Datum Perusij 7. Kalendas Iunij, anno 9.

XVI.

Dat eis amplum privilegium, & confirmat ab Episcopo concessa. Reg. Vatic. epist. 290.

ABBATISSÆ MONASTERII S. Mariæ DE CASIS

EIVSQVE SORORIBVS TAM PRÆSENTIBVS, QVAM

futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus Apostolicum non debet deesse præsidium, &c. usque *exeruet*. Eapropter dilectæ in Domino filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium vestrum S. Mariæ de Casis Spoletan. Diœc. in quo diuino estis obsequio mancipatæ sub nostra, &c. usque *communimus*. Inprimis siquidem statuentes ut ordo monasticus qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Monialium inclusarum S. Damiani Assisinen. & formulam vitæ vestræ à fel. rec. Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditam cum adhuc esset in minori officio constitutus, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione fidelium, &c. usque *illibata permaneant*. In quibus hæc propriis diximus exprimenda vocabulis, locum pium, in quo præfatum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis medietatem Rocchæ Accarini cum terris vineis, possessionibus, redditibus, pratis, pascuis & omnibus ad medietatem ipsius Rocchæ pertinentibus. Medietatem vnius molendini positi in territorio Rocchæ eiusdem cum omnibus ad medietatem ipsius hospitalis pertinentibus. Medietatem vallis VVituri cum omnibus pertinentiis suis. Medietatem terrarum quæ sunt in loco, qui dicitur Vallistina Medietatem terrarum & sylvarum, quæ sunt in loco, qui dicitur Podius Cascius, Collis de Oplo, vallis Gallæ & Sustian. Tertiam partem terrarum, vinearum, & hortorum, qui sunt in loco, qui dicitur Collis sancti Secundi. Tertiam partem terræ & vineæ vallis Sortiani. Campum quem habetis in loco, qui dicitur Caius: quicquid habetis in castris, quæ Turris-renatæ & Furcamilonis vocantur. Tertiam partem castri quod vocatur Planecze cum omnibus pertinentiis suis. Quicquid habetis in locis, qui vallis Farneti & Cuscingnanus vulgariter appellantur. Medietatem omnium possessionum, quæ sunt in loco Ariginis de Tina, cum terris, vineis, pratis, nemoribus, &c. usque *immunitatibus suis*. liceat quoque vobis personas, &c. usque *retinere*. Prohibemus insuper, &c. usque *retinere*. Pro consecrationibus vero altarium, &c. usque *recipere valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis, &c. usque *non dederitis interdicto*. Obeunte vero te nunc eiusdem loci Abbatissa, &c. usque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Lectores, &c. usque *decernimus non tenere*. Paci quoque & tranquillitati, &c. usque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro ven. fr. noster Episcopus & dilecti filij Capitulum Spoletan. indulgisse dignoscitur, sicut in eorum litteris plenius continetur, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti privilegio communimus. Tenorem autem ipsarum litterarum præsentis privilegio inseri fecimus, qui talis est. Bartholomæus Dei gratia vocatus Episcopus, & Capitulum Spoletan. dilectis in Christo filiabus Ioannæ Abbatissæ & Monialibus Monasterij sanctæ Mariæ de Casis Ordinis S. Damiani in Domino Iesu Christo salutem. Ut in Ordine vestro possitis Domino libere famulari, & pro peccatoribus intercedere apud Dominum Iesum Christum, à nobis exemptionis gratiam humiliter postulastis. Nos igitur piæ vestræ petitioni annuentes benignè personas vestras & Monasterium memoratum cum seruiantibus vestris ibidem commorantibus, & cum horto & adiacentiis ipsius Monasterij & possessionibus, quas circa ipsum præsentialiter possidetis, ab omni iure Episcopali, & cuiuslibet conditionis obligatione liberamus, & eximimus, nihil aliud nobis, & Ecclesiæ Spoletan. in eisdem, nisi mediam libram ceræ pro censu reseruantes in festo Assumptionis beatæ Mariæ annis singulis persoluendam. Consecrationes altarium & Ecclesiæ

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

Ecclesiæ benedictionem Monialium, si nos & successores nostri ea gratis impendere voluerimus, reseruamus, & cum transitum in partes illas faciemus campanas Monasterij in signum reuerentiæ faciatis pulsari honorificè sicut decet. Nulla ergo omnino hominum, &c. Datum Spoleti anno Domini 1250. tempore D. Innocentij Papæ III. pridie Nonas Martij, indictione nona. Ego Barthol. Episcopus Spoletan. subscripsi. Ego Raynaldus de Orfello Prior sancti Felicis de Narco Canonicus Spoletan. subscripsi. Ego Presbyter Leonardus Canonicus Spoletan. subscripsi. Ego Andreas Sanctorum Apostolorum Prior Canonicus Spoletan. subscripsi. Ego Donnus Sauinus Canonicus Spoletan. subscripsi. Ad indicium autem huius perceptæ libertatis à Sede Apostolica vnam libram ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Decernimus ergo, &c. vsque *profutura*. Salua Sedis Apostolicæ autoritate. Si qua igitur, &c. vsque *ultioni*. Cuncti autem, &c. vsque *inueniat*. Amen, Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ subscripsi.

Ego Raynaldus Ostien. & Velletr. Episcopus subscripsi.

Ego Petrus Sabinen. Episcopus subscripsi.

Ego Iacobus Portuen. & sanctæ Rufinæ Episcopus subscripsi.

Ego Stephanus S. Mariæ Transtiberim tit. Calixti Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Fr. Ioannes tit. S. Laurentij in Lucina Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Petrus S. Gregorij ad velum aureum Diac. Cardin. subscripsi.

Ego VVill. S. Eustachij Diac. Card. subscripsi.

Ego Ottobonus S. Adriani Diac. Card. subscripsi.

Datum Perusij per manum Gulhelmi Magistri scholarum Parmen. S.R.E. Vice-Cancellarij 6. Kal. Iunij, indict. 10. Incarn. Dominicæ 1252. Pontif. verò Domini Innoc. PP. IV. anno 9.

XVII.

Confirmat concessionem Monasterij S. Mariæ de Araceli, & appendiciorum eius à se factam Fratribus Minoribus. Archium Aracelitan. num. 105. & Regest. Vatican. num. 39.

DILECTIS FILIIS MINISTRO ET FRATRIBVS MINORIBVS ECCLESIAE SANCTÆ MARIÆ de Capitolio in Vrbe.

Is, quæ autoritate nostra prouide facta sunt, libenter adiicimus Apostolici muniminis firmitatem, vt intemerata consistent, quæ nostro sunt præsidio communita. Cum enim sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, olim ven. fr. R. Ostien. & Velletr. Episcopo, & dilecto filio nostro S. tit. Sanctæ Mariæ Transtiberim Presbytero Cardinali, tunc Vicario nostro in Vrbe, nostris dederimus litteris in mandatis, vt Ecclesiam & Monasterium Sanctæ Mariæ de Capitolio in Vrbe, tunc Ordinis S. Benedicti, de quibus duxeramus vobis de fratrum nostrorum consilio prouidendum, cum hortis & aliis appendiciis suis sitis iuxta Monasterium ipsum, autoritate nostra vobis assignarent, ac vos in corporalem possessionem inducerent & tuerentur inductos, contradictores & rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo. Idem Episcopus & Cardinalis vobis dictum Monasterium cum eisdem hortis & appendiciis autoritate huiusmodi assignantes, vobisque inductis in corporalem possessionem ipsorum, ne super prædictis appendiciis posset in posterum ab aliquo dubitari, inspecto priuilegio fel. rec. Anacleti PP. prædecessoris nostri, in quibus ipsius Monasterij terminet appendicia plenius limitantur, prouida, & diligenti deliberatione super his habita, præfatum Monasterium cum suis appendiciis & limitibus describendo ea iuxta eiusdem priuilegij tenorem certis finibus designarunt, prout in ipsorum Episcopi & Cardinalis litteris confectis exinde, quas de verbo ad verbum præsentibus inferi fecimus, plenius continetur. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod ab eisdem Episcopo & Cardinali factum est, in hac parte ratum & gratum habentes, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, eadem autoritate tradentes & concedentes in perpetuum Cardinali, qui pro tempore fuerit Gubernator vestri Ordinis directum dominium, plenum ius & possessionem eorundem appendiciorum, omnibus

ANNO CHRISTI 1252.

INNOCENTII IV. ANNO 9. & 10.

omnibus quæcumque temporaliter obueniant de eisdem parochia & parochianis sanctæ Mariæ de Capitolio, Sedi Apostolicæ, ac nostro beneplacito reseruatis, nec non & statuentes, quod liceat vobis in ipsis appendiciis & per ipsas domos, officinas, hortos, vias, plateas, & alias commoditates facere vobis vtilis & honestas vbicumque, quando-cumque & qualitercumque videritis expedire; nec aliquis qui census huiusmodi in po-sterum conferri contigerit occasione non soluti, vel soluendi census, quos quantum ad eam partem ipsorum appendiciorum, quam in huiusmodi vsus vestros conuertendam duxeritis, penitus annullamus, vos super hoc possit aliquatenus impedire. Tenor autem ipsarum litterarum talis est. Miseratione diuina R. Ostien. & Velletren. Episcopus, & S. r. S. Mariæ Transiberim Presbyter Cardinalis viris religiosis dilectis in Christo... Mini-stro... Custodi... Guardiano, & aliis fratribus Minoribus in Vrbe morantibus, Salu-tem & sinceram in Domino charitatem. Mandatum Apostolicum recepimus in hunc modum. Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei venerab. fratri... Episcopo Ostien. & dilecto filio S. r. S. Mariæ Transiberim Presbytero Cardinali Vicario nostro in Vrbe, Salutem & Apostolicam ben. Lampas insignis, &c. vide supra ann. 1. num. 37. Cum igitur vobis, & in vobis Ordini fratrum Minorum secundum tenorem mandati Apostolici Ecclesiam, Monasterium, & locum S. Mariæ de Capitolio cum domibus & appendiciis suis per venerabilem fratrem Episcopum Esculan. & viros prouidos & discretos Ioan. de Ciuitella Domini Papæ Capellanum, B. Sanctorum Cyri & Ioannis Archipresby-terum, Ioannem Rogerij Basilicæ principis Apostolorum & Andream Buccabellam S. Mariæ Maioris de Vrbe Canonicos iusserimus assignari, ac ipsi secundum tenorem man-dati Apostolici & nostri ea vobis assignauerint; sine mora ne de ipsis appendiciis, sicut frequenter in similibus agitur, ab aliquibus videlicet quæ sint illa impostertum dubite-tur, diligenti collatione ac deliberatione inter nos habita, viso quoque ac diligenter in-specto & à nobis considerato perspicaciter, & plenius intellecto priuilegio fel. recorda-tionis Domini Anacleti PP. secundi, in quo iura Monasterij continentur, quod conti-net in hunc modum. Anacletus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto in Christo filio Ioanni Abbati Sanctæ Dei Genitricis, &c. vide supra in Annalibus ann. 1251. n. 42. Appendicia prætaxata fore intelligimus, dicimus & tenore præsentium declaramus, concedentes vt sicut ea præfatum Monasterium retractis temporibus possedit & habuit de consuetudine, & de iure, vel de aliquo priuilegio speciali possit eadem Ecclesia S. Mariæ de Capitolio vobis in ea existentibus cum omni iure prædicta omnia licite per-petuo possidere. Non intendentes per hanc interpretationem seu declarationem præ-dictæ Ecclesiæ nouum ius dare, sed vetus tantummodo conseruare sine omni præiudi-cio iuris illorum, qui infra prædictos confines tenuerunt hætenus, vel nunc tenent, in cuius rei testimonium & memoriam habendam in posterum præsentī scripto nostro fe-cimus apponi sigilla. Datum 14. Kal. Decembr. Pont. Domini Innocentij PP. IV. anno 8.

Nulli ergo omnino hominum liceat, &c. Si quis autem, &c. se nouerit incursum. Datum Perusij, 3. Non. Iulij, Pontif. nostri anno 10.

XVIII.

Dat fratribus Iudices conseruatores in regno Castella. In supplem. Ord. Min. tract. 1. Roderic. bulla 18.

* al. Valen-tinen.

* PALENTINENSI ET CALAGVRITANO EPISCOPIS.

INundans malitia peruerforum personis sanctæ religioni deditis adeo frequenter ex-hibet se infestam, quod ipsi diuino cultui vt deberent, vacare non possunt dum illo-rum malitiis agitantur. Cum ergo sicut dilecti filij Minister Fratrum Minorum regni Castellæ, & Fratres sibi subiecti nobis significare curarunt, nonnulli, qui nomen Domi-ni in vacuum recipere non formidant, ipsos grauiter molestare præsumunt. Nos & præ-sumptorum huiusmodi refragari conatibus & dictorum Ministri & Fratrum grauami-nibus volentes congruis remediis subuenire, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsos in personis vel rebus non permittatis contra tenorem priui-legiorum, & indulgentiarum Sedis Apostolicæ ab aliquibus indebitè molestari: mole-statores huiusmodi per censuram Ecclesiasticam, &c. Datum Perusij 6. Kal. Octobris, Pontific. nostri anno 10.

ANNO CHRISTI 1252. & 1253.

INNOCENTII IV. ANNO 9. 10. & 11.

XIX.

Vt inter se initiandos absolueri possint à censuris. Supplem. Min. tract. 2. Roderic. bulla 23.

GENERALI AC PROVINCIALIBVS MINISTRIS ET CVSTODIBVS ORD. MINORVM.

COelestis amor patriæ mentes vestras sic allexisse perspicitur, vt quasi hoc solum delectationem vobis tribuat, quod diuinæ voluntati sit placitum, & salutem proferat animatum. Procedit ex hoc quod nos vestris piis petitionibus fauorem largiri beniuolum delectantes, maximè cum ex Apostolici cura teneamur officij circa religionis augmentum attenti & vigiles inueniri: vobis authoritate præsentium indulgemus, vt volentibus vestro congregari Collegio, qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationum sententiis sunt ligati, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impartiri, & ipsos in fratres recipere, ac eos, qui post assumptum habitum recoluerint se talibus in sæculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam absolueri valeatis: ita tamen quod si aliqui ex eisdem huiusmodi sententiis propter debitum sint astricti, satisfaciant, vt tenentur. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Perusij 5. Kal. Decembris, Pontific. nostri anno 10.

Anno Christi 1253.

Innocentij IV. anno 10. & 11.

XX.

Eximit eas à quibuscunque contributionibus. Reg. Vatic. epist. 449.

ABBATISSÆ AC MONIALIBVS MONASTERII PAUPERVM INCLVSARVM S. PAULI INTERAMNENS. Ord. S. Damiani.

Vobis quas in paupertatis & castimonie voto clausura semper claustralis angustat, dignum est Apostolicæ consolationis prouenire auxilia, vt piis vitæ præfidiis, Deo tranquillis animis seruiatis. Vestris igitur supplicationibus inclinati, vt in procurationibus, seu collectis, aut datis quibuscunque à quibuscunque personis quacunque dignitate vel potestate præditis, vel officio, Legatis Apostolicæ Sedis exceptis, vobis & Monasterio vestro impositis, soluere quicquam seu contribuere nullatenus teneamini, neque ad id per easdem personas possitis aliquatenus coarctari, vobis authoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Perusij 16. Kal. Martij, anno 10.

XXI.

Vt confirmet electionem Abbatis S. Petri de Bisulduno Gerunden. Diocesis. Reg. Vatic. epist. 698.

GVARDIANO FRATRVM MINORVM GERVNDEN.

Dilecti filij Prior & Conuentus Monasterij sancti Petri de Bisulduno Ordinis sancti Benedicti, Gerunden. dioc. ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, sua nobis petitione monstrarunt, quod Monasterio ipso Abbatis regimine destituto, ipsi ad tractandum de futuri substitutione Abbatis, vocatis omnibus qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt commodè interesse, conuenientes in vnum, prout moris est, Spiritus sancti gratia inuocata, Guilielmum Priorem Monasterij de Colle eiusdem Ordinis Vicen. dioc. virum vtique prouidum, & honestum, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectum, in Abbatem suum concorditer & canonicè elegerunt, & eligendo etiam postularunt, qui ab Abbate Amerien. eiusdem dioc. cui suberat, obtentâ licentiâ, postulationi de se factæ consentit. Quare iidem Prior & Conuentus nobis humiliter supplicarunt, vt cum rectis dispositionibus nil debeat moræ, vel difficultatis asferri, postulationem

ANNO CHRISTI 1253.

INNOCENTII IV. ANNO 10. & 11.

tionem huiusmodi confirmari, & ipsum postulatam benedici in istis partibus mandaremus. Quocirca mandamus, quatenus inquisita de modo postulationis, postulantium studiis, & postulati meritis, diligentius veritate, si postulationem ipsam inueneris de persona idonea canonicè celebratam, illam autoritate nostra confirmans, facias eidem à suis subditis obedientiam, & reuerentiam debitam exhiberi, ac munus benedictionis impendi, recepturus ab eo postmodum pro nobis & Romana Ecclesia fidelitatis solitæ iuramentum, iuxta formam quam tibi sub bulla nostra mittimus interclusam. Formam autem iuramenti, &c. vsque *destinare procures*. Alioquin eadem postulatione ritè pulsata facias ipsi monasterio de persona idonea per electionem vel postulationem Canonicam prouideri. Contradiçtores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Non obstante si tibi, vel Ordini tuo, quod cognitiones causarum, vel executiones mandatorum per litteras nostras non tenearis suscipere, à Sede Apostolica sit indultum. Datum Assisij 14. Kalend. Iunij, anno 10.

X X I I.

Vt à quoquam conueniri non possint per litteras Apostolicas. Reg. Vatic. epist. 11.

ABBATISSÆ ET CONV. MONASTERII S. ELIZABETH
REMENS. ORD. S. DAMIANI.

COElestia quærentibus terrenis contemptui derelictis libenter illud speciale præsidium fauoris impendimus, quod eis pacis & quietis prouidere gratiam sentiamus, ea propter dil. in Christo fil. præsentium vobis autoritate concedimus, vt à quoquam conueniri per litteras Apostolicas non possitis, nisi de hac indulgentia & Ordine vestro expressam facerint mentionem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Assisij 6. Non. Iulij, anno 11.

X X I I I.

Concedit auctoritatem dispensandi cum filio Regis Bohemæ. Reg. Vatic. epist. 2.

FRATRI VVALASCO ORD. FRATRVM MINORVM
POENITENTIARIO NOSTRO.

Deuotione quam chariss. in Christo filius noster Rex Bohemæ Illustris ad Apostolicam Sedem habere dignoscitur, pro meritis ipsius, & eius obtentu dilectum filium nobilem virum P. natum eius Ducem Austriæ, qui tãquam Catholicus, & deuotus Princeps paterna imitatur vestigia, prærogatiua fauoris prosequimur, eorumque votis nos fauorabiles exhibemus. Cum igitur, sicut ex parte ipsorum fuit propositum coram nobis, idem Dux nobilem Margaritam Ducissam Austriæ duxerit in uxorem, nos dictorum Regis, & Ducis precibus benignum impertientes assensum, dispensandi cum prædictis coniugibus, vt quarta consanguinitatis, & tertia affinitatis linea, qua sibi inuicem attinent, nequaquam obstante, in huiusmodi matrimonio remanere valeant, præsentium tibi concedimus autoritate plenariam facultatem. Datum Assisij 3. Non. Iulij, anno 11.

E I D E M.

CVm dil. fil. nobilis vir P. natus charissimi in Christo filij nostri Regis Bohemæ Illustris Dux Austriæ, nobilem mulierem Margaritam Ducissam Austriæ, duxerit in uxorem, nosque ad eorundem Regis & Ducis instantiam dispensandi cum prædictis coniugibus, vt quarta consanguinitatis & tertia affinitatis linea, qua sibi ad inuicem attinent, nequaquam obstante, in huiusmodi matrimonio licitè remanere valeant, plenam tibi concedimus per alias nostras litteras facultatem, cum quibus ad dispensationem hanc non procedas, nisi prius dicti Rex & Dux litteras suas patentes tibi dederint & firmauerint sub iuramento, quod iidem, Ecclesiæ & chariss. in Christo filio nostro VV. Regi Romanorum Illustri assistent fideliter, & ad eius requisitionem præfatus Rex Bohemæ per se, si poterit, alioquin per Nuncios solemnes, & dictus Dux personaliter, quando commodè poterit, ipsius Regis Bohemæ adhibens præsentiam, accepturi ab eo regalia, eique homagium ligium præstituri. Datum Assisij 2. Non. Iulij, anno 11.

ANNO CHRISTI 1253. & 1254.

INNOCENTII IV. ANNO 10. 11. & 12.

XXIV.

Vt non soluant canonicam portionem. Supplem.Min. tract.1.Roderic. bulla 17.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALI MINISTRIS ET ALIIS FRATRIBVS DE ORDINE Fratrum Minorum.

PAcem vestram, cum pacis sitis humiles & assidui professores, volentes in quantum cum Deo possumus amotis exterioris perturbationis inquietationibus, Apostolici fauoris patrocínio communire, de his quæ in ornamentis, vel pro eis, seu fabricis, luminaribus quoque anniuersario septimo, vicesimo, tricesimo, siue aliis ad perpetuam cultum diuinum vobis vel locis vestris in vltima voluntate legantur, canonica portio ab aliquibus deducatur, dummodo in fraudem huiusmodi legata non fiant, vt Episcopi seu parochiales Ecclesiæ debita portione fraudentur, auctoritate præsentium districtius inhibemus. Nulli ergo omnino hominum, &c. nostræ inhibitionis, &c. Datum Assisij 12. Kalend. Augusti, Pont. nostri anno 11.

Anno Christi 1254.

Innocentij IV. anno 11. & 12.

XXV.

Confirmat Fr. Deodatum Minoritam electum Anglonen. Reg.Vatic.epist.108.

CAPITVLO ANGLONEN.

CVm dilectus filius frater Henricus Baren. electus, dilectum filium fratrem Deodatum de Squillatio Ordinis fratrum Minorum Anglonen. electum, Anglonen. Ecclesiæ tum vacanti, litterarum nostrarum auctoritate sibi super prouisione ipsius Ecclesiæ directarum in Episcopum præfecerit, & pastorem, prout in ipsius Baren. electi litteris confectis exinde plenius dicitur contineri. Nôsq; quod à præfato Baren. electo litterarum nostrarum auctoritate factum est, in hac parte ratum habentes, & gratum, id per nostras duximus litteras confirmandum. Mandamus quatenus memoratum Anglonen. electum, tanquam Patrem & pastorem animarum vestrarum deuotè suscipientes, sibi obedientiam & reuerentiam debitam impendatis, eius monitis & mandatis salubribus intendendo. Alioquin sententiam, quam ipse ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Datum Lateran. 5. Idus Ianuarij, anno 11.

XXVI.

Vt non possint conueniri per litteras Apostolicas. Reg.Vatic.epist.475.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. FRANCISCI ARGENTIN. ORDINIS S. DAMIANI.

COElestia quærentibus, &c. vt supra in bulla 22. Datum Lateran. 12. Kal. Martij, anno 11.

In eundem modum Abbatissæ & Conuentui Monasterij sancti Francisci Ripatranfonis Ordinis sancti Damiani Firman.diœc.

In eundem modum Abbatissæ & Conuentui Monasterij sanctæ Cæcilie Philigien. Ordinis S. Damiani Constantien.diœc.

XXVII.

Vt non possint conueniri per litteras Apostolicas. Reg.Vatic.epist.565.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM INCLVSARVM MONASTERII S. MARIE DE PARADISO in Indeburch Ord. S.Damiani Salzburchen. Diœc.

VAcantibus amoris cœlestium, & contemptui terrenorum, in iis benigni libenter occurrimus, per quæ ab hominum liberati calumniis & quieta contemplatione proficiant,

ANNO CHRISTI 1254.

INNOCENTII IV. ANNO 11. & 12.

cient, & perennis vitæ brauium cursu libero comprehendant. Eapropter dilectæ in Domino filiæ vt innocens vestræ paupertatis humilitas per nostræ prouisionis auxilium, tranquillæ deuotionis consequatur augmentum, vobis autoritate præsentium indulgemus, vt à quocumque conueniri per litteras Apostolicas non possitis; nec aliquis contra vos earum valeat autoritate procedere, nisi de Ordine vestro, & hac indulgentia expressam fecerint mentionem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Lateran. 4. Kalend. Aprilis, anno 11.

XXVIII.

Vt rata sint & firma quæ Syndici Apostolici paciscantur. Reg. Vatic. epist. 572. & Arch. Aracæli. num. 124.

MINISTRO ET FRATRIBVS DE ORDINE FRATRVM
MINORVM SPOLETAN.

CVM à nobis petitur, &c. vsque effectum. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, quicquid procuratores à ven. fratre nostro Episcopo Ostien. & Velletren. cui cura vestri Ordinis à Sede Apostolica est commissa, instituti pro vobis super vestris negotiis de consensu vestro hætenus prouide fecerunt, vel facient in futurum, ratum & firmum habentes, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 3. Non. April. anno 11.

In eodem modo pro Fratribus prouinciæ Romanæ.

XXIX.

Vt vti possint paramentis sericis. Reg. Vatic. epist. 626.

MINISTRO ET FRATRIBVS DE ORDINE MINORVM
VRATISLAVIEN.

EX parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris M. relictæ, ac filiorum clar. mem. P. Ducis Zlezia fuit propositum coram nobis, quod cum corpus ipsius Ducis in Ecclesia vestra fuisset traditum Ecclesiasticæ sepulturæ, dilectus filius fr. C. tunc Minister generalis Ordinis, volens propter hoc eandem Ecclesiam aliquibus insigniis decorare, vtendi perpetuo pallis, & sacris vestibus sericis in diuini s. mysteriis, & horis Canonicis vobis concessit liberam facultatem. Nos itaque obtentu prædictorum relictæ ac filiorum vestris supplicationibus annuentes, vt huiusmodi pallis & vestibus iuxta concessionem eandem, non obstante contraria constitutione ipsius Ordinis facta vel facienda, vti possitis vobis autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Assisij, Idibus Maij, anno 11.

XXX.

Vt Monasterij familiares possint audire diuina tempore interdicti. Reg. Vatic. ep. 697.

ABBATISSÆ ET SORORIBVS MONASTERII PAUPERVM
INCLVSARVM SANCTÆ CÆCILIAE IN PHYLLINGEN
Constantien. Diœc. Ord. S. Damiani.

Deuotionis augmentum vobis Deo propitio prouenire confidimus, si super iis, quæ piè cupitis nos benignos ad gratiam habeatis. Hinc est, quod nos humilitatis vestræ precibus annuentes autoritate vobis præsentium indulgemus, vt Conuersi & familiares vestri Monasterij, qui sub habitu religionis vobis necessaria vitæ procurant, diuina in Monasterio ipso tempore generalis interdicti possint audire, ac ibidem Ecclesiastica recipere Sacramenta, dummodo clausis ianuis non pulsatis campanis, interdictis & excommunicatis exclusis, diuina eadem celebrentur, & iidem Conuersi, & alij causam non dederint interdicto, nec id eis contingat specialiter interdicti. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Assisij 6. Kal. Iunij, anno 11.

Confirmat

ANNO CHRISTI 1254.

INNOCENTII IV. ANNO 11. & 12.

X X X I.

Confirmat donationem & concessionem sanctimonialibus factam. Reg. Vatic. ep. 774.

OMELIÆ ABBATISSÆ, MARINÆ, ET PHILIPPÆ,
SORORIBVS MONASTERII CASTRI FLORENTIN.
Vulteran. Diœc.

CVM à nobis petitur, &c. vsque *effectum*. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod cum quondam Baro Simeonis de Vulterris pro salute animæ suæ quandam domum, possessiones, & res alias Fratri Philippo quondam visitatori Monasteriorum Ordinis S. Damiani pro Ecclesiæ Romanæ deuotione, pia liberalitate donauit, vt de domo, possessionibus & rebus ipsis Monasterium fieret Ordinis supradicti; sed quidam nobiles consanguinei eiusdem Baronis bona huiusmodi temerè occuparunt, & ea vobis restituere contradicunt. Venerabilis autem Frater noster Ostien. & Valletren. Episcopus tranquillitati vestræ cupiens prouidere, vobis per suas concessit litteras, vt possitis per vos, vel alias personas, quibus id commiseritis, cum eisdem nobilibus, aut eorum procuratoribus super præmissis bonis transigere, vel pacisci, ac facere & recipere cautionem super his prout vobis videbitur expedire. Donauit etiam & concessit vobis idem Episcopus omne ius omnémque actionem, quod, vel quæ cõpeterent Ecclesiæ Romanæ in bonis præfatis pro Vulteran. monasterio meliorando, & etiam construendo, sicut in instrumento publico confecto exinde plenius dicitur contineri. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodem Episcopo factum est in hac parte ratum habentes & gratum, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Datum Anagninæ 5. Kal. Iunij, anno 11.

X X X I I.

Mittitur Fr. VValascus ad tractandum res grauiiores cum Regibus Lusitaniæ, Aragoniæ, & Castelliæ. Reg. Vatic. in litteris secretis folio 134. epist. 35.

REGI PORTVGALLIÆ.

GERENTES de dilecto filio Fratre VValasco de Ordine Fratrum Minorum Pœnitentiariorum nostro, vtpote viro iam in multis experto, & nobis ac Fratribus nostris merito suæ probitatis accepto, fiduciam in Domino pleniorē, in eius ore posuimus quædam ad te perferenda secretò per ipsum, & tecum etiam pertractanda. Quocirca serenitatem tuam rogandam duximus attentè, & monendam, quatenus ipsum benigne recipiens iis, quæ tibi ex parte nostra exponenda duxerit, adhibeas plenam fidem. Datum Assisij 4. Kal. Iunij, anno 11.

X X X I I I.

Concedit eidem facultatem absoluendi à censuris in Hispania. Reg. Vatic. in litteris secretis fol. 209. epist. 2.

FRATRI VVALASCO DE ORDINE FRATRVM MINORVM POENITENTIARIO NOSTRO.

CVM de sinceritate fidei ac discretionis tuæ industria confidentes, quædam tibi Apostolicæ Sedis negotia in Hispaniæ partibus commiserimus exequenda, quia nonnulli Ecclesiarum Prælati & Clerici tam Religiosi, quàm alij partium earundem suspensionis ex eo dicuntur sententiam incurrisse, quod ipsi contra constitutionem nuper à nobis editam tulerunt sententias non in scriptis. Nos animarum saluti prouidere volentes huiusmodi relaxandi sententiam vice nostra, necnon dispensandi cum illis super irregularitate, si quam forte occasione huiusmodi contraxerunt, prout eorum saluti videris expedire, autoritate tibi præsentium concedimus facultatem. Datum Anagninæ Kal. Iulij, anno 12.

ANNO CHRISTI 1254.

INNOCENTII IV. ANNO 11. & 12.

XXXIV.

*Declarat quem debeant habitum portare. Reg. Vatic. epist. 82.*ABBATISSÆ ET CONVENTUI MONIALIVM INCLVSARVM
MONASTERII S. Mariæ TOLOSAN. ORD. S. DAMIANI.

CVM à nobis petitur, &c. vsque *effectum*. Cum itaque sicut vestra nobis exhibita petitio continebat, consueueritis secundum obseruantiam vestri Ordinis tunicam, mantellum, & chordam, & velū deferre, & sanctæ memoriæ Clara Abbatisa Monasterij S. Damiani de Assisio mater ipsius Ordinis, eiusque sorores à tempore, quo B. Franciscus illū instituit vsque nunc vsæ fuerint chorda pro cingulo, velo quoque, tunica, & mantello, quamquam in formula vitæ ipsarū, quam fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster, tunc in minori constitutus officio, eisdem obseruandam tradiderat, de chorda vel cingulo minimè fecerit mentionem. Nos quieti vestræ super hoc prouidere volentes, vestris deuotis precibus inclinati, vobis vt præmissis chorda, velo, tunica, & mantello vti, sicut consueuistis hætenus, libere valeatis auctoritate præsentium indulgemus, districtius inhibentes ne super horum quatuor vel alicuius eorum vsu quisquam vos impedire de cætero vel molestare præsumat. Nulli ergo nostræ concessiōis & inhibitionis, &c. Datum Anagninæ 6. Idus Iulij, anno 12.

XXXV.

De dirimenda quadam controuersia inter Reges Hungariæ & Bohemiæ, pro qua componenda suam operam posuerunt etiam Minoritæ. Reg. Vatic. in litteris secretis fol. 209. epist. 4.

ELECTO NEAPOLITAN. APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO.

VENERABILIS Fr. noster Zagabrien. Episcopus, & dilectus filius Fr. Ecce de Ord. Minorum postquam discessisti à nobis, ad Sedem Apostolicam accedentes ex parte charissimi in Christo filij nostri Regis Vngariæ Illustris nobis exponere curauerūt, quod Rex ipse occasione discordiæ inter eum & charissimum in Christo filium nostrum Regem Bohemiæ Illustrē exortæ, auctoritate nostra citatus extiterat, vt in festo Natiuitatis B. Io. Baptistæ proximo præterito per responsalem idoneum in nostra compareret præsentia, propter quod eisdem Episcopum & Fratrem ad præactam sedem in ipso termino destinaret; quodque Rex idem nostræ super hoc ordinationi stare volebat, & ad firmitatem & securitatem maiorem paratus erat castra, munitiones, & alia, quæ tenet in locis & terris, de quibus inter ipsum & præactum Regem Bohemiæ, præacta interuenit discordia, eiusdem sedis Nuntiis assignare per ipsos interim retinenda, dummodo dictus Rex Bohemiæ de iis, quæ ipse tenet, similem propter hoc assignationem duceret faciendam. Et hæc eadem Fr. VValascus de Ordine Minorum, quem pro huiusmodi negotio in Vngariam olim transmisiimus, similiter dixit nobis, super quibus iidem Episcopus & Fr. Ecce patentes ab ipso Rege habebant litteras per mandatum. Licet igitur te ad ipsius Vngariæ partes commisso in illis tibi legationis officio pro eodem negotio duxerimus destinandum, quia tamen tunc ista ignorabamus, & quod ipse Rex Vngariæ talem in his gereret voluntatem, volumus & præsentium tibi tenore mandamus, quatenus præactæ legationis officio supersedere procures, & si eius prætextu circa præmissa forsan in aliquo processisti, processum tuum studeas reuocare. Datum Anagninæ 3. Idus Iulij, anno 12.

XXXVI.

*Approbat erectionem Capellaniarum in illarum Monasterio. Reg. Vatic. epist. 176.*ABBATISSÆ ET SORORIBVS PAVPERVM INCLVSARVM
MONASTERII S. ELIZABETH REMEN. ORD. S. DAMIANI.

PORRECTA nobis ex parte vestra petitio continebat, quod cum quondam Magister Stephanus de Bena clericus duas Capellantias de bonis propriis pro animæ suæ remedio

ANNO CHRISTI 1254.

INNOCENTII IV. ANNO 11. & 12.

medio in diuersis locis fundari mandauerit in vltima voluntate, demum Ioannes dictus de Melolis, & Colardus dictus Belen, clerici executores testamenti eiusdem Magistri S. Capellani ipsas in monasterio vestro erigi curarunt, vosque ad faciendum in qualibet Capellaniarum ipsarum per idoneum Presbyterum perpetuo deferuiri, obligare curastis. Decanus quoque ac Vicedominus Canonicus Remen. Vicarij in spiritualibus Venerabilis Fratris nostri Remen. Archiepiscopi quæ super his facta fuerant, approbarunt, prout in litteris super hoc confectis dicitur plenius contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati quod ab executoribus, & nobis ac Vicariis supradictis piè ac prouide factum est in hac parte, ratum habentes & gratum, illud autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. Datum Anagninæ Idibus Augusti, anno 21.

Prior S. Dionysij Remen. datus est super his conseruator. Non obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum quod absque ipsius Sedis speciali mandato excommunicari aut interdici nequeant, vel suspendi. Datum vt supra.

XXXVII.

Vt quendam constituat Episcopum Cotronensem. Reg. Vatic. epist. 165.

IOANNI DE AVERSA MINISTRO IN CALABRIA
ORD. MINORVM.

Cum sicut intelleximus Cotronen. Ecclesia tanto tempore iam vacarit, quod ad Sedem Apostolicam est eius prouisio deuoluta, nos volentes eidem Ecclesiæ ne damna ex longa vacatione subeat, de pastore idoneo celeriter prouidere, discretionis tuæ de fratrum nostrorum consilio per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, dilectum filium Magistrum Nicolaum de Durachio Cameræ nostræ clericum in Latina & Græca lingua peritum, virum vtique literarum, prouidum, & discretum, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectum, eidem Ecclesiæ autoritate nostra in Episcopum præficias & pastorem, amoto exinde Mauro Presbytero, qui pro ipsius electo se gerit, & per sæcularem potentiam se in illa procurauit intrudi: vel si post inhibitionem factam à nobis ne vacantibus Ecclesiis Regni Siciliae prouideretur de pastoribus sine nostro beneplacito, & mandato prædictæ Ecclesiæ per electionem vel postulationem, seu per quemcumque alium modum fuerit de ipso prouisum. Contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Datum Anagninæ 4. Non. Septembris, anno 12.

XXXVIII.

Vt constituat Fr. Raynutium Episcopum Bisinianen. Reg. Vatic. epist. 304.

EPISCOPO ASSISINATEN.

Cum sicut intelleximus Bisinianen. Ecclesia sit pastoralis solatio destituta, nos grauib. ipsius Ecclesiæ periculis, quæ sibi, si vacaret diutius, imminerent, occurrere cupientes, mandamus quatenus eidem Ecclesiæ dilectum filium Fratrem Raynutium Ordinis Fratrum Minorum, cuius studio & diligentia laudabilibus in spiritualibus, & temporalibus poterit authore Domino proficere incrementis, in Episcopum præficias, & Pastorem, faciens ei à Capitulo & subditis eiusdem Ecclesiæ obedientiam, & reuerentiam debitam exhiberi. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Datum Neapoli 6. Idus Nouembris, anno 12.

ALEXANDER QVARTVS.

Electus est 14. Kalend. Ianuarij anno 1254.

ANNO CHRISTI 1254.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

Anno Chriſti 1254.

Alexandri IV. anno 1.

B V L L A I.

Reuocat quæ Innocentius IV. ſtatuit contra religioſos. Specul.Min. tract.2.Roderic. bulla 2.

VENERABILIBVS FRATRIBVS VNIVERSIS ARCHIE-
PISCOPIS ET EPISCOPIS, AC DILECTIS FILIIS ABBATIBVS,
Prioribus & Decanis, Archidiaconis, Archipreſbyteris & aliis
Eccleſiarum Prælatiſ, ac cæteriſ perſoniſ Eccleſiaſticiſ
tam ſæcularibuſ,quàm regularibuſ cuiuſcumque
Ordiniſ,vel profeſſioniſ exiſtant,&c.

NEc inſolitum eſt,nec nouum vt ea, quæ per occupationem vel inſeſtinantiam fiunt; pro eo quod congruæ deliberationiſ limam prætereunt, in propenſioriſ conſiderationiſ reducant examen; vt rectiora & eliamiora per attentionem plenioriſ diſcuſſionis emanent. Sanè quædam ab Apoſtolica Sede tempore felicis recordationiſ Innocenti j Papæ IV. prædeſſoriſ noſtri litteræ proceſſerunt, in quibuſ ipſe vniuerſiſ religioſiſ cuiuſcumque profeſſioniſ vel Ordiniſ diſtrictè in virtute obedienciæ iniungebat, vt parochianoſ alienoſ diebuſ Dominicis & feſtiuiſ non reciperent de cætero in ſuiſ Eccleſiis, ſeu Oratoriis temere ad diuina, nec ipſoſ vllatenuſ ad pœnitentiã admitterent ſine ſuorum licentiã ſacerdotuſ; nec eiſ in ſuiſ prædicarent Eccleſiis ante Miſſarum ſolemnia, pro quibuſ audiendiſ prima diei parte iidem parochiani conſueuerunt & debent in ſuiſ Eccleſiis conuenire; nec ſermones etiam ſolemneſ facerent illa hora; ſed nec ad prædicandũ ſolemniter parochiaſ alienaſ accederent, niſi eſſent ab eorum ſacerdotibuſ inuitati, vel ſaltem niſi ſe ad id humiliter peterent & obtinerent admitti; nec ea die qua diœceſanuſ Epicoſcuſ,vel aliuſ loco eiſ prædicaret ſolemniter,maximè in Eccleſia Cathedrali aliquiſ ipſorum in eadem ciuitate, vel loco præſumeret prædicare: ſi vero in caſu licito parochianoſ alteriuſ eoſ in ſuiſ Eccleſiis recipere ad ſepulturam contingeret, omnium, quæ obtentu conſequerentur huiuſmodi ſepulturæ, portionem Canonicaſ etiam non requiſiti infra octo dieſ à tempore receptioniſ eorum, Epicoſcuſo vel ſacerdoti, de cuiuſ parochia mortuoſ eſſet aſſumptuſ, exhibere curarent: ſi autem aliquiſ religioſorum ipſorum huiuſ præcepti tranſgreſſor contra prædicta vel aliquid prædictorum venire præſumeret; præter inobedienciæ vitium, & excommuni- cationiſ ſententiã, quam eum incurrere voluit ipſo facto, graduſ ſui periculo ſubiaceret; & nihilominuſ à diœceſano ad præmiſſa vniuerſa & ſingula obſeruanda per cenſuram Eccleſiaſticaſ, appellatione remota, diſtrictiùſ cogeretur; nulliſ ei contra hæc indulgentiſ vel priuilegiſ Apoſtolicis valituris. Verum quia ſuper præmiſſiſ litteriſ cogitare attentiuſ & ſtudioſiuſ deliberare proponimuſ; paciſ commoduſ & quietiſ ſolatiuſ Eccleſiis, & perſoniſ Eccleſiaſticiſ potiſſimè cupienteſ, præfataſ litteraſ, & ſi quæ aliæ ſuper prædictiſ, vel eorum aliquo contra præfatoſ religioſoſ, vel aliquoſ ex ipſiſ generaliter, vel ſpecialiter præter formam communem, & ſolitam proceſſere, ac mandata ſeu præcepta facta in eiſ vel earum authoritate, duximuſ penituſ reuocanda: ideòque vniuerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamuſ, quatenuſ per huiuſmodi litteraſ, vel occaſione mandatoruſ, ſeu præceptoruſ, aut ſententiæ, quæ continent, nihil proriſ agatiſ, cum nullam deincepſ efficaciã habeant vel vigoreſ. Datum Neapoli 2.Kal. Ianuarij, Pontificatuſ noſtri anno 1.

II.

Conſirmat quandam permutationem à Fratribuſ factam. Reg.Vatic. epiſt.15.

GVARDIANO ET FRATRIBVS MINORIBVS
CONV. TVDERTIN.

QVanto ampliuſ ſacræ Religioniſ zelatoſ exiſtimuſ, & in bonæ opinionis ipſiuſ delectamur odore, tanto libentiuſ religioſorum iuſtiſ petitionibuſ congruū fauorem

ANNO CHRISTI 1254. & 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

uorem impendimus, easque benignius exaudimus. Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod vos locum vestrum cum Ecclesia & aliis eius pertinentiis cum Abbate & conuentu Monasterij sancti Fortunati Tudertin. pro eodem Monasterio, cum clauistro, domibus, hortis, plateis & quibusdam aliis domibus & appendiciis suis sub certis confinibus licitisque conditionibus permutastis, dilecti filij Abbatis Monasterij Vallis vmbrosæ, ad quem dictum Monasterium sancti Fortunati dicitur pertinere, ad id accedente consensu, necnon Dicecesanus Episcopus eiusque Capitulum plenam insuper vobis donationem, & concessionem fecerunt de omnibus supradictis, prout in instrumentis super hoc confectis plenius dicitur contineri. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati permutationem, concessionem & donationem præactas prouide factas ratas, & gratas habentes, ac supplentes defectum si quis in ipsis extitit, de plenitudine potestatis, eas de fratrum nostrorum consilio, autoritate Apostolica, confirmamus, & præsentis scripti patrocínio communimus. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. Datum Neapoli 5. Kal. Ianuarij, anno 1.

Anno Christi 1255.

Alexandri IV. anno 1.

III.

Confirmat unionem factam quorundam Monasteriorum sanctimonialium. Reg. Vatic. epist. 44.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI PAUPERVM INCLVSARVM
MONASTERII S. Mariæ DE MISERICORDIA IMOLEN.
Ordinis S. Damiani.

EA quæ autoritate litterarum Apostolicæ Sedis fiunt, rata decet & illibata persistere, & vt debitam firmitatem obtineant, illis nimirum libenter adiicimus perpetuum autoritatis nostræ munimen. Sane sicut nobis exponere transmissa petitione curastis, Venerabilis Fr. Episcopus Imolensis autoritate litterarum Sedis eiusdem vestrum & sancti Stephani, ac sanctæ Mariæ in Zagonia extra portam Aloni, in quo tunc Moniales sancti Benedicti Ordinis morabantur, Monasteria iuxta formam sibi traditam proinde cõiunxit, ac statuit vt eadem Monasteria existant de cætero vnum corpus, & sub vno capite, ac regula prædicti Ordinis sancti Damiani, viuant personæ inibi Domino seruientes. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod per Episcopum ipsum in hac parte prouide factum est, ratum & gratum habentes, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocínio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Si quis, &c. Datum Neapoli 2. Idus Iannuarij, anno 1.

IV.

Concedit vt viuant sub institutis Clarissarum. Reg. Vatic. epist. 65.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
SANCTI FRANCISCI PAUPERVM INCLVSARVM
in Argentina Ordinis S. Damiani.

SOlet annuere, &c. vsque *impertiri*. Lecta siquidem coram nobis vestra petitio continebat, quod dilectus filius noster H. tit. S. Sabinæ Presbyter Cardinalis de speciali mandato nostro vobis concessit, vt illam duntaxat vitæ formam in vestro Monasterio perpetuis temporibus obseruetis, quam fel. rec. Innoc. Papa prædecessor noster vobis tradidit obseruandam, statuens vt indulgentiis & priuilegiis concessis & concedendis Ordini S. Damiani, etiamsi locum vos mutare contingat, libere gaudeatis, ac Monasterium vestrum Ordini incorporans supradicto, prout in eiusdem Cardinalis patentibus litteris plenius continetur. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod per eundem Cardinalem in hac parte factum est, ratum habentes & gratum, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocínio communimus, prædictarum litterarum tenorem inferi præsentibus facientes, qui talis est. Frater Hugo miseratione

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

diuina tit. S. Sabinæ Presbyter Cardinalis; dilectis in Christo Abbatissæ & Conuentui pauperum inclusarum Monasterij de sancto Francisco ciuitatis Argentinæ. Ordinis S. Damiani, Salutem in Domino sempiternam. Autoritate Domini Papæ specialiter in hac parte nobis viua voce commissa, vobis concedimus, vt illam dumtaxat formam vitæ in vestro Monasterio, quo diuino estis obsequio mancipatæ, teneamini obseruare, quam fel. rec. Dominus Innocentius Papa I V. vobis tradidit obseruandam; statuentes vt sancti Damiani Ordini priuilegiis concessis & concedendis, quocumque vos etiam transferatis per loci mutationem, plenarie gaudeatis vos & Monasterium vestrum, præfacto Ordini vniendo. In cuius rei testimonium has litteras nostro sigillo fecimus consignari. Datum Neapoli anno Domini 1254. 9. Kalend. Ianuarij Pontif. D. Alexandri Papæ I V. anno 1. Pontif. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Datum Neapol. 15. Kalend. Febr. anno 1.

V.

Confirmat quandam donationem ab Episcopo Faentino factam. Reg. Vatic. epist. 77.

ABBATISSÆ ET SORORIBVS MONASTERII S. Mariæ
DE VIRGINIBVS DE FAVENTIA ORDINIS S. DAMIANI.

Cum à nobis, &c. vsque effectum. Cum itaque sicut nobis exponere curauistis ven. Fr. noster Episcopus domum & Ecclesiam S. Martini de Polio Fauent. diœc. præteriti temporis faciente malitia destructas & penitus desolatas cum omnibus possessionibus & terris earum, & cum omnibus bonis suis mobilibus & immobilibus, iuribus & actionibus, temporalibus & spiritualibus ad dictas domum & Ecclesiam pertinentibus, vobis & per vos monasterio vestro, pietatis intuitu duxerit concedendas, eximens dictam Ecclesiam ab Episcopali onere, conditionibus & factionibus, & ab omni iure Diœcesani, saluo tamen quod vos & monasterium vestrum & Abbatissæ atque sorores, quæ ibidem pro tempore fuerint, teneamini dare & soluere pro prædictis domo & Ecclesia sancti Martini procuraciones Legatis Apostolicæ Sedis secundum consuetudinem Ecclesiæ Faentinæ, prout in ipsius Episcopi litteris super hoc confectis, eiusque sigillo signatis plenius continetur. Nos vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodem Episcopo prouide factum est in hac parte, ratum habentes & gratum, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, suppletes defectum siquis in hoc extitit de Apostolicæ plenitudine potestatis. Tenorem autem litterarum ipsius Episcopi præsentibus inseri fecimus, qui talis est. Frater G. miseratione diuina Episcopus Faentin. Dilectis in Christo filiabus sorori Philippæ Abbatissæ Monasterij S. Mariæ de Virginibus de Fauentia, & eiusdem Monasterij sororibus vniuersis, salutem in Domino. Cum ad prouidentiam pertineat pastorem piis locis ac religiosis personis misericorditer prouidere, restaurare deperdita, & desolata ad debitum statum reducere. Ideo noster Fr. G. Episcopus Faentin. ad honorem omnipotentis Dei & gloriosæ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum, & in remissionem peccatorum nostrorum, ac prædecessorum nostrorum, causa, & intuitu pietatis ad sustentationem pauperum dominarum & sororum, quæ in loco sanctæ Mariæ de Virginibus commorantur, & in perpetuum morabuntur, vice & nomine Episcopatus Faentiæ, & pro ipso Episcopatu, & pro nobis nostrisque successoribus in dicto Episcopatu perpetuo existentibus in futurum damus & concedimus, & perpetua largitione donamus tibi sorori Philippæ Abbatissæ prædicti loci S. Mariæ de Virginibus de Fauentia, & eiusdem loci sororibus vniuersis recipientibus vice & nomine dicti Monasterij & Conuentus dicti loci domum & Ecclesiam S. Martini in Podio nostræ Diœc. quæ domus, & Ecclesia nunc occasione guerrarum inter ciues Faentin. habitatarum, & occasione obsidionis factæ à Frederico quondam Imperatore circa ciuitatem Faentiæ sunt destructæ, & quasi desertæ & Ecclesiasticis vsibus penitus desolatæ, ac in omnibus possessionibus & terris suis, & cum omnibus bonis suis mobilibus & immobilibus, iuribus, & actionibus, spiritualibus, & temporalibus ad dictam domum & Ecclesiam S. Martini pleno iure ab onere Episcopali, conditionibus & factionibus, & ab omni iure diœcesano, excepto quod teneamini & vos & Monasterium vestrum, & Abbatissæ, & sorores, quæ ibidem pro tempore erunt, dare & soluere pro dicta domo & Ecclesia sancti Martini procuraciones Legatorum Apostolicæ Sedis secundum consuetudinem Ecclesiæ

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

clesiæ Fauentin. Ita tamen quod cum hospitali Cerri & hospitali Missini ad solutionem & præstationem dictarum procurationum debeatis æqualiter respondere. Et vos præfata Abbatissa & sorores pro vobis & eis, quæ vobis successerint, nobis, & vice dicti Episcopatus Fauentin. promittatis dare & soluere omni anno in perpetuum apud Episcopatum prædictum in Vigilia sancti Petri de Iunio pro dicta concessione & donatione nomine census & in signum reuerentiæ vnam libram bonæ & pulchræ ceræ ad libram duodecim vnciarum, & conseruare, & manutenere dictam Ecclesiam sancti Martini, atque ibidem diuina officia celebrentur. Tradimus insuper vobis manualiter possessionem dictæ domus, & Ecclesiæ sancti Martini, & omnium possessionum & iurium ad dictam Ecclesiam pertinentium, inducendo per nos ipsos in tenutam & corporalem possessionem dictæ domus & Ecclesiæ sancti Martini, & omnium possessionum & iurium ad dictam Ecclesiam pertinentium, Albertinum Canonicum Plebis Sarniæ Syndicum, & procuratorem Monasterij vestri & nuntium specialem. Promittimus præterea vobis pro nobis & nostris successoribus prædictam concessione, & donationem firmam & ratam in perpetuum habere, & in nullo penitus contrauenire. Datum Fauentiæ Idibus Iunij, Pontificatus Domini Innocentij Papæ quarti anno 11. anno vero Domini 1254. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. si quis, &c. Datum Neapoli 13. Kalend. Februar. anno 1.

V I.

Concedit ne possint enocari ad lites extra ciuitatem Constantiensem. Reg. Vatic. epist. 123.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM INCLVSARVM MONASTERII DE PARADISO iuxta Constantiam Ordinis S. Damiani.

Vestræ pacis quærentes commodum & quietis, libenter illa vobis concedimus, per quæ materia submota grauaminis status vestri tranquillitas procuretur. Hinc est, quod nos vestris grauaminibus occurrere cupientes, remedio gratiæ specialis autoritate vobis præsentium indulgemus, ne de cætero extra ciuitatem Constantien. super bonis, quæ intra illam habetis, in causam trahi per Apostolicæ Sedis, vel Legatorum ipsius litteras valeatis, nisi litteræ ipsæ de hac indulgentia plenam vel de verbo ad verbum expressam fecerint mentionem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Neapoli Kalend. Februarij, anno 1.

V I I.

Vt propter intensiorem frigoris pellibus vti possint. Reg. Vatic. epist. 122.

E I S D E M.

Diuinæ affluentiam bonitatis habendo præ oculis, quæ nobis, licet immeritis, curam commisit generalis Ecclesiæ, salutem omnium libenter intendimus, præcipue eorum qui diuinis laudibus frequenter inuigilāt, & piæ vitæ studio sine intermissione desudant. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod licet sit in desiderio vestro continuum per afflictionem carnis assiduam mereri præmia beatorum, tamen fragilitas vestra non sufficit vt intensiorem frigoris vestrarum partium, sine incurso discriminis sustinere possitis, præsertim illæ ex vobis, quæ in diebus suis processisse noscuntur. Quia vero decens & dignum esse dignoscitur, quod prouidentia Sedis Apostolicæ suffragante à vobis iugum Domini cum suauitate feratur. Nos vestris supplicationibus annuentes, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt vestri Ordinis statuto vel consuetudine contraria non obstante vt pellibus liberè valeatis. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Neapoli 2. Non. Febr. anno 1.

In eundem modum Abbatissæ & Conuentui Monialium inclusarum Monasterij sancti Francisci Argentin. Ordinis sancti Damiani.

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

VIII.

Ne teneantur Fratres curam suscipere sanctimonialium. Reg. Vatic. epist. 297.

MINISTRO FRATRVM MINORVM ALEMANNIÆ
AC DIFFINITORIBVS PROVINCIALIBVS CAPITVLI
in Ezzellingen celebrati.

CVM à nobis petitur, &c. vsque *effectum*. Significasti siquidem nobis, quod dudum nos tunc Ostien. & Velletr. Episcopus, per nostras vobis duximus litteras concedendum, quod exceptis Argentin. Constantien. Declina & de Phillengen claustris Ordinis sancti Damiani aliquorum claustrorum eiusdem Ordinis constructorum, aut construendorum in Alemannia nullatenus teneamini curam gerere vel habere. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati concessionem huiusmodi ratam habentes, illam auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocínio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. siquis, &c. Datum Neapoli 8. Idus Martij, anno 1.

IX.

Mandat vniuersis Prælati Fratres ab eis benignè recipi, ac suis obseruantijs regularibus liberè vti. Specul. Minorum tract. i. fol. 5.

ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS, &c. ET ALIIS
ECCLESIA RV M PRÆLATIS.

PATRIS æterni benignitas, pro sui nominis attollenda gloria & procuranda salute inter personas plurimas diuinis obsequiis deputatas viros in Ecclesia sua sancta constituit conuersationis & vitæ honestæ conspicuos & scientiæ titulis insignitos. Hi sunt dilecti Deo & hominibus Fratres Ordinis Minorum & Prædicatorum, qui suum semper affectum ad amorem cœlestium dirigentes, virtutem diuini nominis per orbem terrarum publicant, & Christianæ religionis ampliando cultum vigili attentione desudant. Hi sunt qui vitam & merita beatissimi Pauli Apostoli contemplantes, gloriantur in sola Cruce Domini, spernendo mundi solatia pro deliciis paradisi. Hi sunt qui hostes animæ per scutum fidei, loricam iustitiæ, gladium spiritus, salutis galeam, hastam perseuerantiæ debellantes obtinere satagunt: vt catholicis vniuersis fidei, spei & charitatis augmenta proueniant, ac perfidis veritatis via pateat, & hæreticæ prauitatis insania euanescat. De tantorum siquidem meritorum prouenit claritate quod nos fratres eosdem in Christo affectu sincerissimo diligamus, & ipsos vbique terrarum statu gaudere pacifico affectamus, pro re indigna & nimis amara ducentes, si quis de numero fidelium, & potissimè Prælatorum, eos aliquibus turbat iniuriis vel offensis. Rogamus itaque deuotionem vestram, & per Dei misericordiam obsecramus, per Apostolica scripta vobis mandantes, ac remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus illos qui sunt ex eis in vestris ciuitatibus & diœcesibus constituti, seu qui ad præsentiam vestram quandocumque peruenerint, pro diuina & nostra reuerentiâ affabiliter & benignè recipere, ac eos vestræ charitatis studeatis affluentia confouere, permittendo vt liberè regularibus eorum obseruantijs & statutis per Sedem Apostolicam approbatis, & etiam indulgentiis & litteris, quas circumspècta pietas Sedis eiusdem olim concessisse dignoscitur de sua gratia speciali. Cæterum prædictos fratres de fauoris vestri plenitudine plenius honorantes, eis liberaliter concedatis, & quæ sunt opportuna pro animarum salute fieri ab eis auctoritate vestra liberè valeant exerceri, præsertim cum ipsi cordi habeant ministerium suum ita laudabiliter & prudenter exequi, quod exinde apud vos possint sinceram & stabilem beneuolentiam promereri. Preces autem nostras, quas vobis ex intimo cordis affectu dirigimus, sic adimpleat vestra sinceritas, quod propter hoc vobis gratiosi fauoris præmia opportuno tempore compensemus. Datum Neapoli 5. Idib. Aprilis, Pontificatus nostri anno 1.

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

X.

Vt non teneantur præstare procurationes, vel subsidia Legatis Apostolicis, vel alijs quibuscumque. Reg.Vatic.epist.302.

VNIVERSIS ABBATISSIS ET SORORIBVS
MONASTERIORVM ORDINIS S. DAMIANI
Ecclesiæ Romanæ immediatè subiectis.

PAupertati vestræ, quam voluntariè propter Dominum sustinetis, ac quieti paterna impofterum solitudine prouidere volentes, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt vos ad præstationem procurationum Legatorum Sedis Apostolicæ, vel Nunciorum ipsius, aut exactionum, vel collectarum, seu subsidiorum quorumcumque per litteras dictæ Sedis Legatorum, Rectorum vel Nunciorum eiusdem, cuiuscumque tenoris existant, in perpetuum compelli minimè valeatis. Nos enim decreuimus irritas & inanes interdicti, suspensionis & excommunicationis sententias, quæ propter hoc in vos, vel in vestrarum aliquas, aut in Monasterium vestrum impofterum contigerit promulgari. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & constitutionis, &c. Datum Neapoli Idibus Aprilis, anno 1.

XI.

Vt exequantur Pontificium mandatum circa restituendos ad gremium Vniuersitatis FFr. Bonum-hominem & Eliam Ord. Prædic. & de rescandis quibusdam statutis. Reg.Vatic.epist.278.

AVRELIANEN. ET ANTISIODOREN. EPISCOPIS.

COntrouersiam dudum inter dilectos filios Magistros & scholares Parisien. ex parte vna, & quosdam religiosos ex altera, super quibusdam statutis, inimico homine superfeminante, subortam, nos per ordinationem prouidam de fratrum nostrorum consilio sopientes, dilectos filios Bonum-hominem, & Eliam Ordinis Prædicatorum Fratres, Parisius in Theologica facultate Magistros, dudum occasione prædictæ controuersie per Magistros Theologiæ & alios nomine Vniuersitatis scholarium Parisiensium à Magistrorum consortio & ipsius Vniuersitatis Collegio separatos, quos à fel.rec. Innoc. Papa prædecessore nostro postmodum restitutos de gratia speciali iidem Magistri & alij, licèt super hoc mandatum Apostolicum receperint, noluerunt admittere ad idem Magistrorum consortium, ipsosque auditores eorum ad Vniuersitatis Collegium restituimus, omnia de nostræ plenitudine potestatis, omnes sententias priuationis, seu separationis à consortio Societatis vel Collegio Vniuersitatis aut similibus, siue pœnas quaslibet vel prohibitiones in eosdem Fratres vel auditores eorum præmissa occasione prolatas penitus reuocando. Dictorum quoque statutorum quædam rescanda penitus, quædam vero, vt salubrius proficiant, moderanda, & alia etiam ordinanda, quæ pro studij Parisien. conseruatione prouidimus, prout ex litteris nostris super hoc confectis, quæ *Quasi signum vite*, incipiunt, vobis liquere poterit euidenter. Quocirca fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ordinationem ipsam faciatis inuiolabiliter iuxta earundem litterarum continentiam obseruari. Contradiçtores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, &c. vsque *compescendo*. Quod si non ambo, &c. Datum Neapoli 18. Kal. Maij, anno 1.

XII.

Vt recipiant FFr. Bonum-hominem & Eliam Ord. Prædic. ad Vniuersitatem. Reg. Vatic. epist.279.

MAGISTRIS THEOLOGIE PARISIEN.

COntrouersia dudum inter vos & Vniuersitatem scholarium Parisien. ex vna parte, & quosdam religiosos ex altera, super quibusdam statutis inimico homine superfeminante

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

feminante subortam, per ordinationem prouidam de fratrum nostrorum consilio sapientes, dilectos filios Bonumhominem & Eliam Ord. Prædicatorum Fratres Parisius in Theologica facultate Magistros occasione prædictæ controuersię per vos & alios Magistros Parisien. nomine Vniuersitatis à vestro consortio & Vniuersitatis Collegio separatos, quos vos Magistri à fel. rec. Innoc. Papa prædecessore nostro restitutos de gratia speciali, licet super hoc mandatum Apostolicum receperitis, noluitis admittere ad idem consortium, ipsosque ac Auditores eorum ad Vniuersitatis Collegium restitui-
mus omnino de nostræ plenitudine potestatis, omnes sententias priuationis seu separationis à consortio societatis vestræ vel Collegio Vniuersitatis aut similibus, siue pœnas quaslibet vel prohibitiones in eisdem Fratres vel auditores eorum præmissa occasione prolatos penitus reuocando. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus fratres & auditores prædictos infra quindecim dies post receptionem præsentium iuxta restitutionis & reuocationis nostræ tenorem sine difficultate qualibet ob nostram & Apostolicæ Sedis reuerentiam in dulcedinis vbere admittatis, & tractaueritis de cætero socialiter & benigne. Alioquin volumus vsque ad satisfactionem condignam eos, qui ex vobis contradictores extiterint, suspensionis ab officiis & beneficiis sententiæ subiacere. Datum vt suprâ.

XIII.

Vt non possint conueniri per litteras Apostolicas. Reg. Vatic. epist. 310.

ABBATISSÆ ET MONIALIBVS INCLVSIS MONASTERII
S. THOMÆ DE MONTE SANCTO FIRMAN. DIOEC.
Ordinis S. Damiani.

COelestia quærentibus, &c. vt suprâ in bulla 22. Innoc. IV. anno 11. Datum Neapoli 12. Kal. Maij, anno 1.

XIV.

Vt non teneantur recipere officia secularia quæcumque. Reg. Vatic. epist. 355.

VNIVERSIS FRATRIBVS DICTIS DE POENITENTIA
PER ESCVLAN. CIVITATEM ET DIOEC. CONSTITVTIS.

Pla desideria deuotorum eo debemus benigno fauore prosequi, quo in ipsis Dei gloria & animarum salus noscitur contineri. Cum itaque vos, sicut accepimus, huius mundi vanitatibus derelictis, adhuc existentes corporaliter in terrenis, iam mente in cœlestibus habitare, ac sæcularia desideria propter Deum abnegare sollicitè studeatis. Nos deuotionis vestræ feruorem in tam pio proposito fouere solitudine paterna volentes, vt non teneamini recipere publica vel priuata officia sæcularia, quocumque nomine censeantur, contra constitutiones vestras per Sedem Apostolicam approbatas, vel contra indulgentias ac priuilegia seu litteras vobis ab eadem Sede concessas vobis autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Neapoli 5. Kal. Maij, anno 1.

XV.

Concedit eis amplum priuilegium, & confirmat exemptionem datam ab Archiepiscopo Ianuensi. Reg. Vatic. ann. 4. epist. 316.

ABBATISSÆ MONASTERII S. CATHARINÆ IANVEN.
EIVSQVE SORORIBVS TAM PRÆSENTIBVS, QVAM
futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sanctæ Catharinæ Ianuen. in quo diuino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem stantientes,

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

tuentes, vt Ordo monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Monialium inclusarum S. Damiani Assisinat. & formulam vitæ vestræ à fel. rec. Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditam, cum adhuc esset in minori officio constitutus, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione fidelium, &c. vsque *illibata permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum, in quo prædictum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas à sæculo fugientes ad conuersionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper vt nulli sororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit de eodem loco discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ, siue pro oleo sancto vel quolibet Ecclesiæ sacramento nullus à vobis sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hæc omnia gratis vobis Episcopus diocæsanus impendat: alioquin liceat vobis hæc vestra autoritate recipere à quocumque malueritis Catholico antistite gratiam & communionem Rom. Ecclesiæ obtinente. Quod si sedes diocæsanæ Episcopi forte vacauerit, interim omnia Ecclesiastica sacramenta à vicinis Episcopis recipere libere & absque contradictione aliqua possitis, sic tamen vt ex hoc impostero proprio Episcopo nullum præiudicium generetur. Quia vero interdum diocæsanæ Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum Romanæ sedis vt diximus, &c. vsque *valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. vsque *interdicto*. Obeunte vero te nunc eiusdē loci Abbatisa, &c. vsque *eligendā*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas regulares inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati vestræ, &c. vsque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro bon. men. G. Ianuen. Archiepiscopus de Capituli sui assensu indulgisse dignoscit, sicut in eius litteris plenius continetur, autoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem vero litterarum ipsarum ipsius Archiepiscopi ad cautelam duximus præsentis priuilegio inferendum, qui talis est. Anno Dominicæ natiuitatis 1231. Indictione 3. die Sabbathi 13. mensis Septembris in palacio Domini Archiepiscopi Ianuen. coram Opizone Turritan. electo, Simone Albinganen. Episcopo, Raynaldo Abbate S. Stephani & aliis testibus rogatis. Nos Otto Dei gratia Ianuen. Archiepiscopus de voluntate & beneplacito D. Papæ Monasterium Monialium, quod fundauimus ad mandatum Domini Guifridi tit. S. Marci Presbyteri Cardinalis tunc in Lombardia Apostolicæ Sedis Legati in Ianua existentis, & ad petitionem Monialium in D. Monasterio commorantium ad vocabulum S. Catharinæ infra ciuitatem Ianuæ prope fontanam Marolam de voluntate & consensu Capituli Ianuen. videlicet Magistrorum Ioannis Archidiaconi, Vgonis Magistrolæ, Presbyteri Rolandi, Presbyteri Guillelmi, Bartholomæi Sighealdi atque Guillelmi de Lauania Canonicoꝝ Ianuen. quantū in nobis est, prorsus eximimus ab omni Episcopali iurisdictione tam in spiritualibus, quam in temporalibus, nihil nobis in eo reseruantes, & hanc donationē & concessionem pro nobis & successoribus nostris firmam habere promittimus & nullo tempore contrauenire, dantes Petro de Musso Notario nostro liberam potestatem conficiendi exinde instrumentum. Vt autem factum nostrum robur obtineat perpetuæ firmitatis, præsentis litteras in perpetuum testimonium sigillo nostro duximus roborādas. Ego Petrus de Musso Notarius huic concessionis interfui & mādato D. Archiepiscopi & Canonicoꝝ hæc ita scripsi. Ego Ianuen. Præpositus huic concessionis subscripsi. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominū, &c. vsque *profutura*. Salua Sedis Apostolicæ autoritate. Ad indicium autem huiusmodi perceptæ Apostolicæ libertatis, vnā librā ceræ persoluetis nobis nostrisque successoribus annuatim. Si qua igitur in futurum, &c. vsque *ultioni*. Cunctis autem eidem loco sua iura seruari, &c. vsque *inueniant*. Amen, Amen. Datum Neapoli per manum Magistri Guillelmi Magistri Scholarum Permen. S. R. E. Vice-Cancellarij 2. Kalen. Maij, Indictione 14. Incarnationis Dominicæ anno 1255. Pontif. vero Domini Alexandri Papæ IV. anno 1.

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

XV. I.

*Confirmat priuilegia Ordinis. Specul. Min. tra ct. 2. fol. 28.*GENERALI MINISTRO ET VNIVERSIS FRATRIBVS
ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Quia Ordinem vestrum speciali affectione fouemus, & fauoris prærogatiua prosequimur, eo maiorem circa vos curam gerimus, quo sinceriori vos in Domino complectimur charitate; tantoque magis menti nostræ de vobis sollicitudo suggeritur, quanto præcipua dilectio, quam ad Ordinem ipsum habemus, pro vobis fortius interpellat. Cum igitur sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, felicitis recordationis Gregorius Romanus Pontifex prædecessor noster nonnulla priuilegia, & quasdam litteras & indulgentias vobis & Ordini vestro concesserit gratiose, nos vestris supplicationibus inclinati, priuilegia, indulgentias, & litteras huiusmodi vobis & eidem Ordini auctoritate Apostolica confirmantes, præsentium vobis auctoritate concedimus, vt illis vti libere valeatis. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Neapoli pridie Kalend. Maij, Pontif. nostri anno 1.

XVII.

*Inhibet Prælati obedientiam à Fratribus exigere posse. Specul. Min. tract. 2. fol. 118.*DILECTIS FILIIS GENERALI MINISTRO ET VNIVERSIS
FRATRIBVS ORD. MIN.

Inducimur piæ conuersationis vestræ meritis, vt in iis, quæ secundum Deum possumus, vos fauore beniuolo prosequamur. Hinc est quod cum quidam ex Prælati Ecclesiarum, qui sicut accepimus vos sibi deuotos inueniunt, & in exhibitione condignæ reuerentiæ studiosos, in eo se humilitati vestræ molestos exhibeant, quod nouam consuetudinem inducere molientes à vobis obedientiam exigunt manualementem: nos id reputantes incongruum, & reputantes indignum, vt nullus ex Prælati eisdem à vobis dictam obedientiam manualementem præsumat exigere: auctoritate præsentium districtius inhibemus. Nulli ergo, &c. nostræ inhibitionis, &c. si quis, &c. Datum Neapoli 12. Kal. Iunij, Pontificatus nostri anno 1.

XVIII.

*Vt seruientes & familiares Fratrum possint interesse diuinis tempore interdicti. Firm. 3. Ord. tract. 2. Roderic. bulla 8. fol. 26.*DILECTIS FILIIS GENERALI MINISTRO, ET VNIVERSIS
FRATRIBVS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

VT in vestris domibus seruientes in ministeriis opportunis ob vestri gratiam, quam apud Sedem Apostolicam sedulæ deuotionis vestræ obsequia promerentur, nostræ gratiæ non reddantur immunes. Nos vestræ deuotionis precibus inclinati, quod si quando in personas vel terras in quibus residetis, excommunicationis, vel interdicti sententiam contigerit promulgari, pueri vestris seruitiis deputati, negotiorum quorumcumque vestrorum procuratores & operarij, qui in vestris locis, eorum operibus personaliter constituti institerint, huiusmodi sententiis obnoxij nullatenus habeantur, ibique possint audire diuina iuxta formam, quæ in locis ipsis, in eo casu à Sede Apostolica est concessa; nisi eisdem causam dederint, vel excommunicari specialiter seu interdicti contingat eosdem, auctoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & gratiæ, &c. si quis, Datum Anagninæ 5. Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno 1.

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

XIX.

Ut ex bonis sue Ecclesiæ possit largiri eleemosynas non obstante, &c. Reg. Vatic. epist. 498.

RAYNERIO DE ORDINE FRATRUM MINORVM
EPISCOPO MAINEN.

Licet ea, quæ in consideratione Ecclesiæ Mainen. sed obtentu personæ tuæ tibi obuenisse noscuntur, sint Ordini Fratrum Minorum, à quo assumptus fueras, acquisita, tuæ tamen deuotioni gratificare volentes, vt ex eis aliqua pauperibus elargiri valeas, auctoritate præsentium concedimus facultatem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ Idib. Iulij, anno 1.

XX.

Ut in Pontificalibus celebrare valeat in domibus Fratrum Minorum, ac Sororum S. Damiani, & Fratres clericos ordinare. Reg. Vatic. epist. 499.

E I D E M.

Deuotionis tuæ precibus inclinati, vt in Fratrum Minorum ac sororum Ordinis S. Damiani domibus ad quascumque te conueniri contigerit, Pontificali more diuina officia celebrare, necnon & fratres Clericos earundem domorum, dummodo locorum Diocesanos exinde minime scandalizari contingat, statutis temporibus ad Ordines promouere valeas, auctoritate tibi præsentium concedimus facultatem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum vt supra.

XXI.

Ut non teneatur residere in Ecclesia sua. Reg. Vatic. epist. 500.

E I D E M.

Cum sicut in nostra proposuisti præsentia constitutus, in Ecclesia tua propter discrimina guerrarum, necnon & pro eo, quod prouentus & redditus Episcopales eiusdem Ecclesiæ hostes & infideles ipsius Ecclesiæ quasi totaliter occupant, nequeas commorari; nos tuis deuotis precibus inclinati, vt apud Sedem Apostolicam, vel alibi per Italiam, quousque impedimenta huiusmodi cessabunt, prout tibi melius & facilius expedire videris, morari valeas auctoritate præsentium tibi concedimus facultatem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum vt supra.

XXII.

Concedit Prælatos posse Apostatas capere & incarcerare. Specul. Min. tract. 2. fol. 118.

DILECTIS FILIIS GENERALI MINISTRO ET ALIIS
FRATRIBVS ORD. MINORVM.

Deuotionis vestræ precibus benignum impartientes assensum, capiendi, incarcerandi, & aliàs subdendi disciplinæ rigori apostatas vestri Ordinis per vos & etiam alios, si necesse fuerit, in quocumque habitu eos contigerit inueniri; plenam vobis concedimus auctoritate præsentium facultatem: inuocato ad hoc si necesse fuerit auxilio brachij sæcularis. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ Idibus Iulij, Pontif. nostri anno 1.

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

X X I I I.

*Vt possit contrahere mutuum ad certam summam. Reg. Vat. in litteris secretis fol. 121.*FR. RVFFINO DE ORDINE FRATRVM MIN.
CAPELLANO ET POENITENTIARIO NOSTRO.

Discretionis tuæ contrahendi mutuum nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine vsque ad summam quam mandauerit tibi dilectus filius noster Octavianus sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis, & obligandi propter hoc demania & scadentias & alia iura Curia, quæ præfata Ecclesia in Sicilia obtinet, ita quod iis, qui eandem tibi pecuniam mutuauerint, illam in vtilitatem ipsius Ecclesiæ fuisse conuersam probandi necessitas non incumbat, plenam & liberam tibi concedimus authoritate præsentium potestatem. Datum Anagninæ 13. Kal. Augusti, anno 1.

X X I V.

Concedit tempore interdicti, iuris solemnitate seruata, fratres posse diuina celebrare. Specul. Min. tract. 2. fol. 119. & in Reg. Vatic. epist. 119.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC CÆTERIS FRATRIBVS
de Ordine Fratrum Minorum.

Eis qui sanandis animarum morbis verbo medentes & opere solerter inuigilant, libenter illa de speciali gratia indulgemus, per quæ diuinis suffulti præfidiis tutius & vtilius valeant hominum procurandæ saluti vacare. Hinc est quod vestris deuotis supplicationibus inclinati, præsentium vobis authoritate concedimus, vt cum ad loca interdicto supposita vos venire contigerit, possitis in eis excommunicatis & interdictis exclusis suppressa voce & non pulsatis campanis diuina Officia celebrare, nisi id vobis fuerit specialiter interdictum. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 11. Kal. Aug. Pontif. nostri anno 1.

X X V.

Prohibet vt nullus Prælatus possit quemquam fratrum sibi in socium vel pro suis negotijs assumere absque Apostolicæ Sedis scientia. Specul. Min. tract. 2. fol. 118.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET VNIVERSIS
PROVINCIALIBVS ORD. MIN.

Vobis per Apostolicæ Sedis prouenire debet auxilium, quod pia vestra religio semper famæ laudabilis consequitur augmentum; & illum statum habeat, ex quo vobis aliqua clari nominis denigratio non incumbat. Sanè quidam ex Prælati Ecclesiarum, sicut accepimus, irrequisitis vobis, filij Ministri, ad secum morandum, vel pro ipsorum promouendis negotiis quosdam ex vestris assumunt fratribus iuxta suæ libitum voluntatis. Verum cum propter hoc Ordo vester & suæ pacis dispendium & grauis detractationis aliquando perferat detrimentum: nos vestræ precibus humilitatis inducti, ne aliquis Legatorum Sedis Apostolicæ, præter illos, qui de nostro latere destinantur, vel etiam quicumque Prælatus ad secum manendum, pro suis negociis promouendis aliquem ex Fratribus vestris sine sui Ministri licentia possit assumere, absque speciali mandato Sedis eiusdem faciente plenam de præsentibus mentionem vobis authoritate præsentium indulgemus. Et ne Fratres ipsi aliter cum prædictis morari, vel eorum negocia assumere audeant, districtius inhibemus, firmiter iniungentes, vt fratres, qui de dicto speciali mandato nostro, vel vestra licentia ad prædicta assumpti fuerint, disciplinæ & correctioni vestræ nihilominus sicut & fratres cæteri debeant subiacerere. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 7. Kal. Aug. Pont. nostri anno 1.

Concedit

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

XXVI.

Concedit omnibus deuotè visitantibus Ecclesiam eorum in festiuitatibus S. Francisci & Antonij quadraginta dies indulgentiæ. Specul. Min. tract.2. fol.119.

DILECTIS FILIIS MINISTRO ET FRATRIBVS
ORD. MIN. SALMAN.

CUm ad promerenda sempiterna gaudia Sanctorum suffragia sint nobis plurimum opportuna, loca Sanctorum omnium pia sunt deuotione fidelium veneranda; ut dum Dei honoramus amicos, ipsi nos amabiles Deo reddant, & illorum nobis quodammodo vendicantes patrocinium apud ipsum, quod merita nostra non obtinent, eorum mereamur intercessionibus obtinere. Cupientes igitur, ut Ecclesia vestra in festiuitatibus Beatorum Francisci & Antonij Confessorum, quæ in ipsa Ecclesia sunt præcipuæ & solemnes, congruis honoribus frequentetur: omnibus verè pœnitentibus & confesis qui Ecclesiam ipsam in eisdem festiuitatibus & vsque ad octo dies sequentes deuote ac venerabiliter visitauerint; de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, quadraginta dies de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Datum Anagninæ 5. Kal. Aug. Pontif. nostri anno 1.

XXVII.

Vt possit censuris Ecclesiasticis coërcere quoscumque impediētes prædicationem crucis contra Paganos. Reg. Vatic. epist. 309.

FRATRI BARTHOLOMÆO DE BOHEMIA
ORDINIS FRATRVM MINORVM.

CUm in Polonia, Bohemia, Morauia, & Austria prædicationem Crucis contra Paganos tibi sub certa forma duxerimus committendam, ne huiusmodi Crucis negotium per aliquorum insolentiam valeat impedi, compescendi Clericos & laicos per censuram Ecclesiasticam cuiuscumque sint dignitatis vel Ordinis, qui eisdem Paganis auxilium aliquod præstiterint vel fauorem in derogationem fidei Christianæ, aut ipsum negotium per se vel per alios temerè præsumperint impedi, liberam tibi autoritate præsentium tribuimus facultatem. Datum Anagninæ 7. Idus Aug. anno 1.

XXVIII.

Quod Fratres non possint compelli ad recipiendum curam Monasteriorum S. Clara. Specul. Min. tract. 1. fol. 6.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS AC
ALIIS FRATRIBVS DE ORDINE FRATRVM MIN.

Petitio vestra nobis exhibita, &c. *Hoc ipsum priuilegium habetur sub Innocentio IV. in ipso textu Annalium anno 1253. num. 37. paucissimis mutatis.* Datum Anagninæ 15. Kal. Septemb. Pontif. nostri anno 1.

XXIX.

Vt Roglerium Finectam in possessionem quorundam castrorum inducat & tueatur. Reg. Vatic. epist. 574.

FRATRI RVFFINO CAPELLANO ET POENITENTIARIO
NOSTRO, VICARIO IN SICILIA ET CALABRIA DILECTI FILII
nostri Ord. S. Mariæ in via lata Diac. Card. Apostolicæ Sedis Legati.

Eximia dilecti filij nobilis viri Roglerij Finectæ de Lentin. fidelis nostri merita sic præminent & præfulgent, quod dum præcellentiam & claritatem ipsorum attendimus,

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

dimus, tot illa digna gratiis & beneficiis arbitramur, quod vix aliquis nobis modus retributionis occurrit, per quem eorum altitudinem condigno possimus præmio compensare; propter quod accincti sedulo sumus & vigiles, & circa hoc frequenter cogitatio nostra versatur, ut pro talibus tantisque meritis personam suam & opportunis fulciamus munificentis, & congruis honoribus exaltemus. Cum igitur intendamus ad præsens eidem nobili in regno Siciliae de aliquibus bonis ad demanium seu excadentias Curiae pertinentibus, ex quibus sibi redditus valentes circa ducentas uncias auri annuatim proueniant, prouidere ipsius applicationibus inclinati Bizini, Modicæ, Sicli & Palatioli castra Siracusan. Diœc. cum sicut asserit ipsorum redditus seu prouentus circa huiusmodi unciarum summam annuatim attingant cum hominibus infeudatis & non infeudatis, terris cultis & incultis, siluis, pascuis, pratis, aquis, aquarumque decursibus, & cum omnibus honoribus, iustitiis, iurisdictionibus & pertinentiis ad prædicta castra spectantibus sibi eiusque successoribus in deuotione Romanæ Ecclesiæ persistentibus de fratrum nostrorum consilio & assensu in feudum concessimus de gratia speciali. Quocirca mandamus, quatenus eundem nobilem in corporalem possessionem dictorum castrorum per te vel per alium inducas & tuearis inductum, faciens sibi ab hominibus eorundem castrorum fidelitatis iuramenta præstari, fidelitate prædictæ Romanæ Ecclesiæ semper salua, & de redditibus ac prouentibus, quæ Curia inibi consuevit habere, integre responderi. Contradictores & rebelles districtione, qua conuenit, appellatione postposita, compescendo. Datum Anagninæ 12. Kal. Septembris, anno 1.

X X X.

Fit Episcopus Tarvisinus. Reg. Vatic. epist. 558.

ALBERTO DE MINORVM ORDINE
EPISCOPO TARVISIN.

AD culmen summi Apostolatus assumpti, generalis Ecclesiæ regimini præsumus, illius, licet immeriti, vices gerentes in terris, qui sine fine regnat in cælis, vnigenitus Dei filius Iesus Christus. Verum magni nobis ex hoc timoris materia imminet, & dum incumbentis sollicitudinis attendimus sarcinam, mens nimirum nostra stupefcit: nam cum suscepta cura debitum pastoralis officij continua instantia exigat, & nos ex nostra simus insufficientia non soluendo, possumus non immerito formidare, ne minus plene commissam nobis potestatis plenitudinem exequamur, quamquam circa crediti nobis Dominici gregis custodiam, quantum ex infirmitate valemus humana, negligentia somno ab oculis cordis excusso, diligentia sedula vigilemus, firmam tamen spem fiduciamque tenentes, quod ille, qui nos voluit suum fieri vicarium, nobis ad portandum vtiliter impositum humeris nostris onus virtutis gratiam assidue largiatur. Ecclesiis omnibus solertia indefessa prospicimus earum prouidere vtilitatibus, & indemnitatibus præcauere, studentes in eo potissimè, ut talibus gubernatio committatur ipsarum, quorum studio laudabilibus in spiritualibus & temporalibus proficiant incrementis. Sanè Tarvisin. Ecclesia Pastore vacante, Capitulum eiusdem Ecclesiæ, vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt commodè interesse, die ad eligendum præfixa conuenientes in vnum, ex tunc Lectorem Fratrum Ord. Minorum in Episcopum ipsius Ecclesiæ concorditer postularunt, quibusdam ipsius Ecclesiæ Canonicis, qui interesse, vel suas vices aliis committere noluerunt, Bartholomæum Quirinum Clericum de Venetiis postulantibus in pastorem Ecclesiæ supradictæ. Procuratoribus itaque partium in nostra, & fratrum nostrorum præsentia constitutis, petebat instanter eiusdem Capituli Procurator, postulationem de te factam, utpotè canonice & concorditer celebratam, admittere de benignitate Apostolica curarem. Procurator vero partis alterius quasdam exceptiones, quæ postulationem de te factam allegans, illam repelli tanquam minus concordem & Canonicam postulabat. Cumque diutius fuisset super his coram nobis nostrisque fratribus disceptatum, demum nos vtriusque partis rationibus plenius intellectis, licet tu coram nobis & eisdem fratribus postulationi de te celebratæ, omnique iuri, si quod exinde tibi acquisitum fuerat, spontanea cesseris voluntate, humiliter supplicans, ut paupertatis & humilitatis sanctum

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

sanctum propositum, quod longo iam fueras amplexus tempore, sineremus te finaliter exequi, ac prædictæ Ecclesiæ de persona studeremus idonea providere; attēdentes tamen donum scientiæ, religionis eminentiam, honestatem morum, circumsp̄ctionem laudabilem & providentiam circumsp̄ctam, quæ te in nostris, & fratrum prædictorum oculis dignum reddunt quamplurimum & acceptum. Considerantes etiam quod præfatus Bartholomæus nullo iuris in his muniebatur suffragio, ac volentes prædictæ Ecclesiæ, ne ex vacatione diutina graua incurreret in spiritualibus & temporalibus detrimenta, de idoneo providere pastore, te de prædictorum fratrum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis, ipsi Ecclesiæ in Episcopum præfecimus & pastorem, sperando quod tua circumsp̄ctione ac industria Ecclesia ipsa tam circa spiritualia, quam temporalia suscipiet, fauente Domino, incrementa: ideoque discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus deuotè suscipiens impositum à Domino tibi onus, & submitbens fortitudinis tuæ collum ad huiusmodi sollicitudinis sarcinam mente stabili deferendam, ad prædictam Ecclesiam te personaliter conferre procures, gerens sollicitè curam eius, gregem in illa tibi commissum doctrina verbi & operis informando, ita quod eadem Ecclesia cum diligentis studio in spiritualibus & temporalibus, authore Domino laudabiliter augmentetur. Datum Anagninæ 6. Kal. Septembris, anno 1.

X X X I.

Vt inducat Nicolaum de Sanducia in possessionem Casalis. Reg. Vatic. epist. 121.

FRATRI RVFFINO ET POENITENTIARIO NOSTRO
VICARIO IN SICILIA ET CALABRIA, &c.

MAius Ecclesiæ, &c. vsque *non repellat*. Attendentes igitur, quod dilectus filius, nobilis vir Nicolaus de Sanducia, sororius nobilis viri Roglerij Finectæ de Lentin. fidelis nostri, ad deuotionem & fidelitatem ipsius Ecclesiæ de sua salute sollicitus rediit, dulci & suaui eius dominio humiliter se submitbens, ac volentes ipsum in huiusmodi deuotione congruis firmare fauoribus, & condignis gratiis confouere, Casale Scordix Suitan. situm in territorio Lentin. cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, cuius prouentus quindecim vnciarum auri summam annis singulis valere dicuntur, ipsi eiusque hæredibus in fidelitate ipsius Ecclesiæ persistentibus in feudum sub debitis & consuetis seruitiis concessimus de gratia speciali. Ideoque mandamus quatenus ipsum vel procuratorem suum in corporalem possessionem ipsius Casalis per te vel per alium inducas & tuearis inductum, faciens sibi ab hominibus eiusdem Casalis fidelitatis iuramenta præstari, fidelitate Romanæ Ecclesiæ semper salua, & de iuribus ac prouentibus, quæ Curia inibi consuevit habere, integre responderi. Contra dictores & rebelles distictione, qua conuenit, appellatione postposita, compescendo. Datum vt supra.

X X X I I.

Vt Ministri generales statim ac eliguntur possint exequi suum officium, & possint deponi in Capitulo generali iuxta regulam. Reg. Vatic. epist. 707.

GENERALI AC PROVINCIALIBVS MINISTRIS
ET ALIIS FRATRIBVS ORDINIS MINORVM.

INter alia, quibus ex iniuncto nobis officio Apostolatus intendimus, religionis sacre specialiter desiderantes augmentum, & Ordinem vestrum prærogatiua fauoris & gratiæ non immerito prosequentes, cum à suæ institutionis exordio laudabilibus continuè profecerit incrementis, ipsius Ordinis cultum affectione plena diligimus, & cupimus votiuis semper in Domino successibus ampliari, eidem Ordini sollicitè curantes in iis, quæ salubria & opportuna sibi cognoscunt, providere. Cum itaque, sicut nobis exponere curauistis, tu fili generalis Minister & prædecessores tui iuxta eiusdem Ordinis consuetudinem obseruatam hætenus, & à Sede Apostolica toleratam, statim, postquam electi secundum prædicti regulam & constitutiones Ordinis extitistis, Fratrum ipsius cu-

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

ram gesseritis, ministerij officium plene ac libere in omnibus exercentes, iidem fratres vobis deuote & humiliter obedierint ac intenderint reuerēter, & in eadem regula sit expressum, vt generalis Minister, qui pro tempore fuerit, à ministerij officio amoueri valeat à prioribus Prouincialibus Ministris & Custodibus in generali Capitulo cōgregatis. Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum à Sede approbatum eadem, honestate floridum, præclarum scientia, & virtute fœcundum priuilegio Apostolicæ gratiæ attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, vt successores Generales tui Ministri, qui erunt pro tempore statim, postquam electi secundum regulam & constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri eiusdem Ordinis effecti generales Ministri curam animarum fratrum ipsius Ordinis plene habeant & libere gerant; ipsos quoque fratres autoritate propria ligare ac soluere valeant, necnon in eodem agere Ordine, quæ ipsi Ministri & diffinitores ad hoc electi iuxta memoratas constitutiones, eisdem Ordini & fratribus secundum Deum viderint expedire, aliâque ministerij officium licitè in omnibus exercere iidem fratres tibi Generali Ministro & successoribus tuis humiliter & deuoti obediant, intendant, & præfati successores & tu Generalis Minister à Prouincialibus Ministris & Custodibus secundum regulam & constitutiones eiusdem Ordinis absolui & amoueri possitis autoritate præsentium indulgemus, habentes ratum & firmum, quidquid super præmissis per te Generalis Minister dictosque prædecessores fratres & diffinitores factum & obseruatum est hactenus, concessa tibi exequendi ministerij officium quoad præmissa omnia & alia libera facultate. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 4. Nonas Octobris, anno 1.

XXXIII.

Concedit Prælatos posse absolvere fratres sibi subditos à quacumque irregularitate & excommunicatione. Specul. Min. tract. 2. fol. 118.

GENERALI ET VNIVERSIS MINISTRIS
PROVINCIALIBVS ORD. MIN.

Licet ad hoc fratrum vestri Ordinis pia desudet intentio, vt ab iis in iis, quæ faciunt, prudenter & prouidè procedatur: per hoc & suæ religioni proficere & Dei cupientes Ecclesiam honorare, tamen aliquando ex conditionis humanæ fragilitate contingit, vt quidam ex ipsis excedant in casibus, in quibus excommunicationis sententiam & notam irregularitatis incurrunt. Quare nobis supplicatione humili postulastis, vt cum viri contemplationi debiti, sint in religionis fauorem à discursibus cohibendi, ac interdum propter difficiles viarum labores eisdem fratribus ad nostram præsentiam impediat accessus: super hoc prouidere de benignitate solita curaremus. Nos itaque volentes, quod vestra deuotio in iis, quæ digne possumus, Sedem Apostolicam reperisse se gaudeat gratiosam, vt singuli vestrum in prouinciis & custodiis sibi commissis prædictis fratribus constitutis ibidem absolutione ac dispensatione indigentibus, siue priusquam Ordinem intrauerint, siue postea in casibus exceßerint memoratis, impartiri valeant absolutionis beneficium, & dispensare cum eis iuxta formam Archiepiscopis & Episcopis super hoc ab Apostolica Sede traditam, vobis autoritate præsentium duximus concedendum, nisi adeo grauis & enormis fuerit excessus, quod sint ad eandem Sedem merito destinandi. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 7. Idus Octobris, Pontif. nostri anno 1.

XXXIV.

Concedit Prælati in eiectos ab Ordine, vel egressos prædicantes & confessiones audientes, posse excommunicationis sententiam promulgare. Specul. Min. tract. 2. fol. 119. Rodericus bulla 9.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET VNIVERSIS PROVINCIALIBVS MINISTRIS ET CVSTODIBVS ORD. FRATRVM MIN.

Iustis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum. Cum igitur sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, aliqui à vestris sacris collegiis ipsorum

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

ipforum culpis exigentibus repellantur, quidam onus obedientiæ temeritate propria deponentes, quasi pulli onagri vitam velint ducere absque iugo, ac iidem extra claustra vestri Ordinis peragrantes prædicationum & confessionum, & docendi officia exercere præsumant in suarum animarum dispendium, & scandalum plurimorum. Nos vestris precibus inclinati, ne prædicti, quos ab Ordine pro suis culpis per vos expelli contigerit, vel egressi fuerint suo proprio motu, prædicare & confessiones audire, seu docere præsumant, nisi de nostra vel vestra licentia specialiter ad alium transferint Ordinem, districtius inhibemus. Quod si forte contra nostram inhibitionem aliquid temere fuerit attentatum, liceat vobis in ipsos fratres excommunicationis sententiam promulgare. Nulli ergo, &c. nostræ inhibitionis & concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 4. Idus Octobris, Pontificatus nostri anno 1.

XXXV.

Concedit Fratres ad exequendum sententias vel litteras contra aliquos à quocumque compelli non posse. Specul. Min. tract. 2. fol. 119. Roderic. bulla 10.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET VNIVERSIS
PROVINCIALIBVS MINISTRIS ORDINIS
Fratrum Minorum.

CONuenit, vt sacer & lucidus Ordo, sicut religionis altitudine pollet, sic per Sedis Apostolicæ gratiam priuilegio fulgeat speciali. Vestris itaque supplicationibus inclinati, vt nullus Archiepiscopus vel Episcopus, aut cuius alius Prælatus Ecclesiasticus, seu eorum Vicarij vel officiales, vos aut aliquem de vestris fratribus ad portandum seu deferendum litteras, vel exequendum aut denunciandum sententias contra Principes sæculares, communitates, populos seu quoscumque benefactores vestros cogere valeant sine prædictæ Sedis mandato vel licentia speciali expressam faciente de hac indulgentia mentionem: neque vos vel quisquam fratrum vestri Ordinis parere vel intendere teneamini super his monitionibus, mandatis aut iussionibus eorundem autoritate præsentium indulgemus: decernentes irritum & inane quidquid circa hoc contra huiusmodi indulti tenorem à quocumque fuerit attentatum. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & constitutionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 17. Kalend. Nouembris, Pontif. nostri anno 1.

XXXVI.

Concedit Prælatos posse quibuscumque Pontificibus ordinandos fratres præsentare. Specul. Min. tract. 2. fol. 119. Roderic. bulla 11.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET VNIVERSIS
PROVINCIALIBVS MINISTRIS ORDINIS
Fratrum Minorum.

CONuenit vt sacer & lucidus vester Ordo, sicut religionis altitudine pollet, sic per Sedis Apostolicæ gratiam priuilegio fulgeat speciali. Attendentes igitur, quod eiusdem Ordinis Fratres de locis ad loca ipsius Ordinis sæpius transmittuntur: propter quod stabilem & perpetuam in certis & determinatis eiusdem Ordinis domibus non faciant mansionem, considerantes etiam, quod bonos & idoneos ac approbatos à vobis Fratres facitis ad Ordines promoueri, vestris supplicationibus inclinati, vt liceat vobis ordinandos fratres eiusdem Ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Pontificibus communionem & gratiam prædictæ Sedis habentibus præsentare, ipsisque Pontificibus præsentatos à vobis fratres sine qualibet examinatione per eosdem Pontifices facienda, & absque omni promissione vel obligatione ipforum ordinandorum fratrum ad Ordines promouere, vobis & Ordini vestro autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 17. Kal. Nouembris, Pontif. nostri anno 1.

Quod

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO I.

XXXVII.

Quod Fratres transferentes se de uno loco ad alium possunt secum ferre materiam edificiorum locorum, quæ dimittunt, & libros, calices, & paramenta, &c. huiusmodi exceptis Ecclesiis. Specul.Min.tract.2.fol.28.Roderic.bulla 8.

GENERALI MINISTRO ET PROVINCIALIBVS

CVSTODIBVS, GVARDIANIS, NECNON VNIVERSIS

Fratribus de Ordine Fratrum Minorum.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod nonnulli Archiepiscopi & Episcopi & alij Ecclesiarum Prælati cum Fratres vestri Ordinis de locis suis ad alia loca eis & ipsi Ordini pia Sedis Apostolicæ, vel aliorum Christi fidelium liberalitate concessa transferri contigerit, priora loca violenter occupent, & tam ea, quam libros, calices & paramenta sibi vindicare præsumant in animarum dispendium, dicti Ordinis præiudicium & scandalum plurimorum. Nos igitur super his paterna sollicitudine providere volentes, ut liceat eisdem fratribus, cum de prioribus locis ad alia loca se transferunt, tam ædificia, seu omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt, exceptis dumtaxat Ecclesiis; quam libros, calices, & paramenta prædicta ad alia loca transferre, ac ædificia ipsa cum solo & aliis ad eadem loca pertinentibus præter Ecclesiam per procuratores à vobis filiis Ministris ad hoc deputatos vèdere, ipsorumque pretium in aliorum locorum ad quæ dicti fratres se transferunt, ædificationem, seu aliàs in eorum utilitatem conuertere: cum ipsa priora loca, & alia loca Fratrum ad nos & Apostolicam Sedem specialiter pertinere noscantur, præsentium autoritate indulgemus, districtius inhibentes, ne aliquis prædictorum Prælatorum seu quævis alia persona Ecclesiastica vel secularis prædicta bona seu loca occupare, accipere seu vsurpare, aut quocumque modo sibi vindicare præsumant absque licentia Sedis Apostolicæ speciali, decernendo irritum & inane quicquid contra huiusmodi concessionem & inhibitionem nostram per quoscumque fuerit attentatum. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & inhibitionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 12. Kal. Nouembris, Pontif. nostri anno 1.

XXXVIII.

Vt ultra quadragenarium numerum non possit ullam Monialem recipere. Reg.Vatic. epist.734.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM

INCLVSARVM MONASTERII S. ELISABETHÆ

Remen. Ord. S. Damiani.

ET si multitudo in Ecclesiis, quarum vix paucis sufficiunt facultates, potius sit oneri, quàm honori, in illis tamen multitudo fortius est vitanda, ubi nullæ nulli sufficiunt, cum personæ degentes ibidem se ipsas & sua salubriter abnegantes, supremam elegerunt paupertatem, mundum sibi crucifigendo secundum Apostolum, & se mundo. Ne igitur Monasterium vestrum nimia sororum multitudine oneretur, sed potius personæ inibi Domino famulantes per nostram providentiam opratæ quietis dulcedine perfruantur, vestris supplicationibus inclinati, ut ultra quadragenarium sororum numerum aliquam in monacham vel sororem recipere valeatis absque speciali Apostolicæ Sedis mandato faciente plenam & expressam de inhibitione huiusmodi mentionem, autoritate vobis præsentium firmiter inhibemus. Nulli ergo, &c. nostræ inhibitionis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 5. Kal. Decembris, anno 1.

XXXIX.

Vt non possint cogi ad vendenda bona sibi relicta. Reg.Vatic.epist.735.

E I S D E M.

EXhibita nobis vestra petitio continebat, quod cum sæpe contingat ut nonnullæ huius sæculi vanitatibus abdicatis, se & sua in Monasterio vestro Christo dicantes, eidem

eidem bona propria conferant in vestras & ipsius Monasterij vtilitates perpetuo conuer-
renda, nonnulli Ecclesiastici Domini & etiam sæculares ad distrahendum, vendendum,
alienandum, & extra manus vestras ponendum bona huiusmodi à tempore possessionis
per vos habitæ prædictorū vos infra annum compellunt, prætextu cuiusdam prauæ con-
suetudinis, quæ dicenda potius est corruptela, quæ, prout asserit, in illis partibus inoleuit.
Vnde quia frequenter propter huiusmodi distractionem, venditionem seu alienationem
dictorum bonorū, quam facere cogimini, damna grauia, & maxima incurritis detrimēta,
res prædictas propter huiusmodi temporis breuitatē pro multo minori, quam valeant,
aliis concedendo; nobis humiliter supplicastis, vt prouidere vobis super hoc paterna sol-
licitudine curaremus. Volentes itaque vestris & dicti Monasterij indemnitatibus præ-
cauere, quod bona vobis & dicto Monasterio sic collata & in posterum conferenda, de
quibus ij, qui ea conferunt, liberam disponendi habeant, vel habuerint facultatem, di-
strahere, vendere, seu extra manum ponere compelli ab aliquo minime valeatis, prædicta
consuetudine non obstante, autoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c.
nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum vt suprā.

X L. & X L I.

*Concedit Fratres ad dignitatem assumptos bona sua Ordini resignare debere. Specul.
Min. tract. i. fol. 6.*

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

EX parte vestra nobis fuit intimatum, quod cum contingat interdum ad Episcopa-
lem & alias superiores seu inferiores dignitates, aliquos de fratribus vestri Ordinis
promoueri, ipsi libros & alia, quæ tempore suæ promotionis habebant, licet non ad eos,
cum proprium eis habere non liceat, sed ad Ordinem pertineant memoratum, propriis
vñibus applicare præsumunt in suarum præiudicium animarum: quare suppliciter po-
stulastis à nobis, vt prouidere super hoc salubriter curaremus. Nos igitur eorundem
fratrum saluti & indemnitati vestri Ordinis paterna volentes sollicitudine prouidere, vt
libros & alia, quæ ipsos promotionis suæ tempore habuisse seu habere constiterit, tibi,
fili Generalis Minister, vel suis Prouincialibus Ministris, submota qualibet dilatione,
resignent ipsis Fratribus iam promotis in virtute obedientiæ; illis autem quos promo-
ueri contigerit, ne resignare differant, autoritate præsentium duximus iniungendum,
nisi forsan vos ipsorum vsus eis ad tempus concesseritis de gratia speciali. Datum Late-
ran. Non. Decembr. Pontif. nostri anno i.

X L I I.

*Vt non debeant soluere tertiam vel quartam partem eorum quæ sibi relinquuntur, suo
Episcopo. Reg. Vatic. epist. 741.*

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII SS. PHILIPPI ET IACOBI FAUEN. ORD. S. DAMIANI.

IVstis petentium, &c. vsque *complevere*. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat,
quod Venerabilis Frater noster Episcopus Fauen. in solatium & consolationem ali-
quam paupertatis vestræ, quam propter Deum voluntarie subiistis, de vniuersis, quæ
vobis in vltima voluntate Christi fideles duxerint de cætero relinquenda, debitam sibi
de iure vel loci consuetudine portionem vobis in perpetuum pia & prouida liberalitate
donauit, prout in litteris inde confectis sigillo suo munitis plenius vidimus contineri.
Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod per ipsum Episcopum in hac parte
factum est, ratum habentes & gratum, non obstante, quod in hoc consensus non fuit
Fauen. Capituli requisitus, autoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti pa-
trocinio communimus. Tenorem literarum ipsarum præsentibus inferi facientes, qui
talis est. Adiutus miseratione diuina Fauen. Episcopus. Dilectis in Christo sororibus
scholasticæ, Abbatissæ ac cæteris in Monasterio Sanctorū Philippi & Iacobi commoran-
tibus

ANNO CHRISTI 1255.

ALEXANDRI IV. ANNO 1.

ribus salutem in Domino. Deus qui inter cætera miracula suæ potentæ constantiam sexui femineo dignoscitur contulisse, qui sua nouit etiam prouidentia, quos elegit, vos adeo sibi coniunxit in sponfas, ut nullum præter eum velitis admittere amatorem, & ob hoc dignum est & omni congruum honestati, ut serui Christi diligant sponfas eius, & illum in illis honorent, quem velut agrum coronis vernantibus & liliis albescentibus quocumque ierit in patria cœlesti sequuntur. Hinc est quod, dilectæ in Christo sorores, vestræ paupertati & consolationi compatimur & futuro vestro statui prouidemus, nolentes, quod absit, successores nostros materiam assumere querelarum, & causam assumere contra vestrum collegium litigandi. Cum enim pro nobis & eis nostrisque antecessoribus singulis horis vos orare non pigeat, nec nos volumus commutationis spiritualis beneficium denegare. Eapropter quicquid ex fidelium testamento vel codicillo, vel qualicumque vltima voluntate vobis vel loco vestro derelictum fuerit, siue datum, in eo quartam vel tertiam, quæ nobis & nostris successoribus secundum religionis consuetudinem vel canonis iusticiam pertinere vobis & vestris successoribus condonamus, ut nulli defalcationi vel iniunctioni subiaceant, quod pia vobis pietas derelinquet. Nulli ergo hominum liceat hanc conuentionis nostræ gratiam infringere, vel ei ausu temerario contraire, alioquin indignationem omnipotentis Dei, beatæ Matris ipsius, ac beatorum Confessorum Paterniani, Fortunati, & Eusebij se nouerit incursum. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 3. Idus Decembris, anno 1.

XLIII.

Concedit ijs Ecclesiam S. Claudij. Reg. Vatic. epist. 765.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII

S. Mariæ de civitate Fulginaten.

Ordinis S. Damiani.

Cum à nobis petitur, &c. Deuotionis igitur vestræ supplicationibus benignum impartientes assensum, Ecclesiam S. Claudij Fulginaten. quam, sicut asseritis, fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster suis emptam sumptibus Monasterio vestro pia liberalitate contulit, sicut illam iustè & pacificè possideris, vobis & per vos eidem Monasterio autoritate Apostolica confirmantes, Ecclesiam ipsam de nouo vobis nihilominus concedimus de gratia speciali. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis & concessionis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 3. Idus Decembris, anno 1.

XLIV.

Quod non teneantur aliquid exhibere curiæ secularium in causis quas mouent, vel quæ contra eas mouentur. Reg. Vatic. epist. 766.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII

SS. Philippi et Iacobi Faven.

Ordinis S. Damiani.

Viam, quæ sub multæ paupertatis inopia ad creatorem vestrum per obsequia continuæ deuotionis accedere elegistis, volentes vobis reddi ab omnibus exactionibus liberam, & à quibusdam præpeditiõibus expeditam, deuotionis vestræ supplicationibus inclinati, quod in causis, quas contra vos vel Monasterium vestrum moueri, seu vos contra quosuis mouere contigerit, in foro Ecclesiastico, vel etiam sæculari aliquod non teneamini Curia sæcularium exhibere, nec ad id compelli possitis autoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Lateran. 3. Idus Decembris, anno 1.

Anno

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

Anno Christi 1256.

Alexandri IV. anno 2.

X L V.

Confirmat translationem Præpositi & Capituli Ecclesiæ S. Naboris datæ Minoribus ad Ecclesiam B. Mariæ factam per Fratrem Leonem Archiepiscopum Mediolanensem. Reg. Vatic. epist. 70.

V N I V E R S I S C H R I S T I F I D E L I B V S

P R Æ S E N T E S L I T T E R A S I N S P E C T V R I S,
ad rei memoriam sempiternam.

Licet ea, quæ de mandato nostro fiunt, robur obtineant firmitatis, ut tamen intermerata consistant, cum nostro fuerint præsidio communita, libenter eis adiicimus Apostolici muniminis firmitatem. Sanè cum Ecclesiam & claustrum S. Naboris Mediolanen. cum horto, viridario & aliis cohærentiis eiusdem Ecclesiæ, dilectis filiis Præposito & Capitulo ipsius amoris exinde, dilectis filiis Guardiano & fratribus Ordinis Minorum Mediolanen. & eidem Ordini conferri fecerimus, ut ibidem famulentur. Nos volentes eisdem Præposito & Capitulo super hoc providere, Venerabili fratri nostro Mediolanen. Archiepiscopo iniunximus viua voce, ut in aliquo loco competenti in ciuitate Mediolanen. collocaret eosdem, qui authoritate mandati huius prædictos Præpositum & Capitulum & Clericos ipsius Ecclesiæ eorum ad hoc accedentes consensu ad Ecclesiam Beatæ Mariæ ad Falcorinum Portæ Vercellinæ Mediolanen. transferens eos cum capellis ipsis subiectis, ac terris, possessionibus, casalibus, decimis & aliis iuribus & rebus suis prædictæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ ac beneficialibus & clericis ipsius vniuit, ordinans quod præfati Præpositus & Capitulum & successores ipsius qui pro tempore fuerint, præsent tanquam Prælati prædictæ Ecclesiæ S. Mariæ & eidem Capitulo & Collegio sic vnito. Porro idem Archiepiscopus circa translationem & vnionem huiusmodi quædam alia ordinauit, prout in instrumento publico inde confecto figillato sigillo ipsius Archiepiscopi plenius continetur. Nos itaque volentes, ut quod super hoc per eundem Archiepiscopum de mandato nostro factum est, inuiolabiliter obseruetur, translationem, vnionem & ordinationem huiusmodi ratas & gratas habentes, ac supplentes defectum, si quis in eis fuit, de plenitudine potestatis: ipsas authoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem ipsius instrumenti de verbo ad verbum præsentibus inseri facientes, qui talis est. Fr. Leo de Ordine Minorum diuina prouidentia sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus vniuersis & singulis has litteras inspecturis, salutem in Domino. Noueritis quod Dominus Papa Alexander IV. Ecclesiam & claustrum S. Naboris Mediolanen. cum horto, viridario, & aliis cohærentiis ipsi Ecclesiæ concessisset Guardiano & Ordini Fratrum Minorum Mediolanen. in vtilitatem & vsus Ordinis prædicti, ut liberius possent diuinis obsequi officiis, Præposito & Capitulo ipsius Ecclesiæ prædictum locum auferendo, ut tamen in competenti loco ipsius ciuitatis collocarentur. Nos de speciali mandato Domini Papæ nobis ore tenus facto præfatos Præpositum & Capitulum, Canonicos & Clericos ipsius Ecclesiæ S. Naboris hoc acceptantes transferimus ad Ecclesiam Beatæ Mariæ ad Falcorinum Portæ Vercellinæ ciuitatis eiusdem, vnientes authoritate prædicta Præpositum & Capitulum memoratos cum Capellis eis subiectis, & cum terris, possessionibus, casalibus, decimis, & aliis iuribus & rebus suis præfate Ecclesiæ sanctæ Mariæ, & beneficialibus ac Clericis eiusdem Ecclesiæ, facientes & ordinâtes authoritate prædicta, ut memorati Præpositus & Capitulum & beneficiales prædictæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ vnum corpus & Collegium existant & esse censeantur, & quod prædictus Præpositus & alius, qui pro tempore fuerit, præsit & præesse debeat tanquam Prælatus ipsi Capitulo & Collegio sic vnito, & Ecclesiæ prædictæ. Insuper concedimus & deputamus, authoritate mandati prædicti, prædictam Ecclesiam S. Mariæ, claustrum ipsius, domos cum horto, viridario & aliis rebus & domibus cohærentibus & adiacentibus prædictis Ecclesiæ, claustro & domibus ad communem vsum & vtilitatem Præpositi & Capituli, & beneficialium prædictorum, non obstante statuto bonæ vitæ quondam Falcorini, qui dicitur fundasse & dotasse dictam Ecclesiam S. Mariæ, & statuisset,

d

ut

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

ut tres præbendæ tantum sacerdotales essent in dicta Ecclesia, & in ipsis tres tantum Presbyteri ordinarentur, quas sic ordinatè in tribus sacerdotibus, ut in pristinum statum, sic volumus permanere, & quod electio deficientis vel deficientium presbyterorum vel Clericorum spectaret ad ipsum presbyterum, qui superesset maior in ipsa Ecclesia & qualibet alia ordinatione, autoritate Sedis Apostolicæ aut alia quacumque vallatis, quibus unio huiusmodi & translatio impediri possent, vel etiam perturbari. Porro eiusdem Domini Papæ mandato ordinamus & disponimus, ut fructus unius anni de tribus præbendis, quæ primo in ipsa Ecclesia vacauerint, colligantur & retineantur ad usum ipsius Collegij sic uniti, ut ex eis reficiantur domus ipsius Ecclesiæ S. Mariæ, & aliæ ædificentur de nouo, in quibus Præpositus & Canonici eiusdem Ecclesiæ commodè valeant commorari. Nihilominus tamen fructus unius anni aliarum præbendarum, quæ vacauerunt, post ipsas tres præbendas, teneantur ad communem usum ipsius Ecclesiæ deputandi & conuertendi in utilitatem Ecclesiæ memoratæ, prout Præposito & Capitulo videbitur expedire, & decernimus Præpositum & Capitulum memoratos fore inducendos in corporalem possessionem prædictorum & inductos defendendos, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Et de prædictis omnibus idem D. Archiepiscopus iussit mihi infra scripto Gualterio notario ut facerem publicum instrumentum sui sigilli munimine roborari. Actum in ciuitate Romæ in contrada de Lateran. in qua moratur prædictus Dominus Archiepiscopus, præsentibus Dominis Vgone Dalano Præposito de Riglono, & Fratre de Ottolillo de Ordine Humiliatorum, & Presbytero Pagano de Bernate Canonico de Crescenzano, & Lanfranco filio Ser Guaspari de Molterio, omnibus rogatis testibus & proser. not. Henricus de Summa Canonicus de Summa anno corrente 1256. die Martis 14. ante Kalend. Febr. Indict. 14. Ego Gualterius filius quond. Ser Petri Antillij Burgi Portæ Orientalis ciuitatis Mediolani notarius & scriba prædicti D. Archiepiscopi rogatus interfui & scripsi. Nulli ergo omnino, &c. nostræ concessionis & constitutionis infringere, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 10. Kal. Febr. anno 2.

X L V I.

Concedit ijs amplum priuilegium. Reg. Vatic. epist. 784.

ABBATISSÆ MONASTERII SANCTÆ Mariæ NOVÆ
DE COLAZZO IUXTA MONTEM POLITIANVM, EIVSQVE
Sororibus tam præsentibus quàm futuris regularem vitam
professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. usque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium S. Mariæ Nouæ de Colazzo iuxta montem Politianum Aretin. dioc. in quo diuino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Monialium inclusarum sancti Damiani Assisnaten. & formulam vitæ vestræ à fel. rec. Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditam, cum adhuc esset in minori officio constitutus, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, &c. usque *permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum in quo præteritum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis. Terras & possessiones quas habetis in loco qui castellum vitulum Lachetlian. & Passarellum vulgariter nuncupantur. Vineas quas habetis in territorio Montis Poligian. in locis qui plebes antiqua Canenti & Tetringingnan. communiter appellantur. Terras & vineas in eodem territorio in locis Hibian & Plani Salceri in Asio, Collis Todulæ & Petelli communiter appellatis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas à sæculo fugientes ad conuersionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus
insuper

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

insuper vt nulli sororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit de eodem loco discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ, siue pro oleo sancto vel quolibet Ecclesiæ sacramento, nullus à vobis sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed omnia gratis vobis Episcopus Diocesanus impendat. Alioquin liceat vobis hæc nostra autoritate recipere à quocumque malueritis Catholico Antistite, gratiam & communionem Romanæ Ecclesiæ obtinente. Quod si sedes Diocesani Episcopi forte vacauerit, interim omnia Ecclesiastica sacramenta à vicinis Episcopis recipere libere & absque contradictione aliqua possitis, sic tamen vt ex hoc in posterum proprio Episcopo nullum præiudicium generetur. Quia vero interdum diocesani Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum Romanæ Sedis, vt diximus, gratiam & communionem habentem, & de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones Monialium, vasorum & vestium, & consecrationes altarium recipere valeatis. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. vsque *interdicto*. Obeunte vero te nunc eiusdem loci Abbatisa, &c. vsque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Prælati & Rectores in Monasterium vestrum vel personas regulares inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis, & interdicti sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati vestræ, &c. vsque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro dilectus Filius G. Aretin. electus indulgisse dignoscitur, sicut in instrumento inde confecto plenius continetur, autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenor ipsius instrumenti talis est. VVillemus miseratione diuina Aretin. electus dilectis in Christo filiabus Abbatisæ & sororibus inclusis Monasterij sanctæ Mariæ Nouæ de Collazzo Ordinis S. Damiani Aretin. diocesis, salutem & veram in Domino charitatem. Cum vos diuina gratia inspirante Monasterium in honorem beatæ Mariæ Virginis construxeritis, vt ibi Domino deuote famulantes pro nobis & aliis peccatoribus possitis orare, à nobis humiliter postulastis, vt Monasterium & personas ibidem Domino seruientes intuitu pietatis & pro redemptione peccatorum nostrorum à iure Episcopali seu alterius conditionis grauamine eximere deberemus. Eapropter vestræ piæ ac humili petitioni pio concurrentes assensu præactum Monasterium & personas illic commorantes cum omnibus bonis habitis & habendis ab omni iure Episcopali & cuiuslibet conditionis obligatione pleno iure liberamus, & eximimus, nihil aliud nobis & Ecclesiæ Aretin. in eisdem, nisi vnam libram ceræ, quæ persoluatur nobis & successoribus nostris annuatim in mense Augusti, reseruantes, & cuncta Ecclesiastica Sacramenta. In cuius rei testimonium præacta manu publica scribi iussimus & nostri pendentis sigilli munimine roborari. Datum Ciuitellæ anno Domini 1253. Indictione 11. 5. Idus Augusti D. Innocentio Papa IV. residente. Testibus præsentibus D. Nicolao Vicario nostro, & Tebaldo de Arraiolo. Ego Ioannes de Ancisa Apostolicæ Sedis autoritate notarius præactis interfui, & de mandato dicti Domini electi scripsi & publicau. Ad indicium autem huiusmodi perceptæ à Sede Apostolica libertatis vnam libram ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Decernimus ergo vt nulli, &c. vsque *profutura*. Salua Sedis Apostolicæ autoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesia, &c. vsque *ultioni*. Cunctis autem eidem loco, &c. vsque *inueniant*. Amen, Amen. Datum Lateran. per manum Guillielmi Magistri Scholarum Parmen. S. Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancell. 2. Nonas Aprilis, Indictione 14. Incarnationis Dominicæ anno 1256. Pontif. vero Domini Alexandri Papæ IV. anno 2.

XLVII.

Concedit vt sepultura in eorum Ecclesiis sit omnibus libera. Specul. Min. tract. 1.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC ALIIS FRATRIBVS ORDINIS
Fratrum Minorum.

Cum à nobis petitur, quod iustum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, vt id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum,

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

atum. Eapropter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, sepulturam Ecclesiarum vestrarum liberam esse decernimus, vt eorum deuotioni & extremæ voluntati, qui se illis sepeliri deliberauerint, nisi excommunicati vel interdicti fuerint, aut etiam publici vsurarij, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Nulli ergo hominum, &c. nostræ constitutionis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. Idibus Maij, Pontificatus nostri anno 2.

XLVIII.

Alexander IV. concedit Prelatos Ordinis Fratres suos in socios Episcopis deputatos posse corrigere & ad Ordinem reuocare. Specul. Min. tract. 2. Roderic. bulla 1. licet discrepet in data.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS EORVMQVE VICARIIS ORDINIS
Fratrum Minorum.

SACRÆ Religionis vestræ fama clarissima est, ab vniuersis & singulis ipsam profitentibus mente vigili seruanda; sed ab illis potissime, quos pro causis legitimis oportet aliquando se de suis conuentibus, sicut obedientiæ virtus exigit, absentare. Sane nonnulli ex Fratribus Ordinis vestri, qui venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis de Ordine ipso susceptis quandoque in socios deputantur: illa, prout accepimus, præsumunt sæpe committere, quæ in eiusdem Ordinis scandalum & in suarum vergunt periculum animarum. Cum itaque super hoc per Sedem Apostolicam deceat salubriter prouideri: nos deuotioni vestræ autoritate præsentium duximus concedendum, quod singuli vestrum illos ex Fratribus eisdem, de quibus autoritate litterarum Sedis Apostolicæ seu Legatorum eius dictis Archiepiscopis vel Episcopis est prouisum, visitare, corrigere, ac etiam non obstante contradictione aliqua possint ad eundem Ordinem reuocare: ita tamen quod si postmodum dicti Archiepiscopi & Episcopi apud vos vel aliquem vestrum pro habendis in societate ipsorum aliis idoneis fratribus duxerint insistendum, eorum in hac parte desiderio annuatis: dummodo id vobis & conueniens & expediens videatur. Cæterum per litteras Apostolicas iam obtentas vel posterum obtinendas, quæ de præsentibus plenam & expressam non fecerint mentionem, nullos de Fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis & Episcopis in socios teneamini deputare: nisi hoc honestati Ordinis & illorum salutæ videritis expedire. Datum Laterani Idibus Maij, Pontif. nostri anno 2.

XLIX.

Alexander IV. concedit profas & hymnum Angelicum in Missis de Spiritu sancto & B. Virginis Mariæ Fratres posse cantare. habetur sub plumbo in Conuentu Rothoma. Specul. Min. tract. 2. Firmament. 3. Ordinum. tract. 1. 2. partis.

MINISTRIS ET PROVINCIALIBVS ET FRATRIBVS
VNIVERSIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

PRESSI graui orbis sarcina sub imposita necessitate pastoralis officij, dum pro communi salute fidelium & commissio nobis ministerio satagimus, cum Marthæ sollicitudine circa plurima forinsecus conturbamur: ita vt nobis vix diei horam possimus subripere, qua intrinsecus beatæ quietis vacemus ocio ad pedes Domini cum Maria; propter quod iuuari piis deuotarum orationum suffragiis plurimum indigemus. Hoc siquidem dilecti filij Parisiensis & quamplurimi locorum fratres vestri Ordinis, tanquam filij de patris vestri salute solliciti, attendentes statuerunt, vt qualibet hebdomada singuli eorum Sacerdotes vnam Missam de Spiritu sancto vel beata Virgine in priuato, & Conuentus totus solemniter pro nostra salute ac nostro & Ecclesiæ bono statu celebrent, & alias certarum orationum sacrificiis apud Patrem luminum interpellent. Vnde nos in hac parte ipsorum deuotum studium dignis in Domino laudibus commendantes:

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

tes: eis quod in prædictis Missis solemnibus Angelicum hymnum, videlicet, *Gloria in excelsis Deo*, & sequentias seu profas Missis cōpetentes huiusmodi, statuto contrario & præsertim Metis à nobis in generali Capitulo edito non obstante, licite valeant decantare, ac etiam dicere in priuatis per nostras litteras duximus concedendum. Quocirca vniuersitatē vestram attentē requirimus, & per Dominum obsecramus, quatenus frequens negocium nostrum, quo premimur, sollicita pacis vestræ ocio adiuuantes, illud idem in singulis locis vestris statuere ac seruare curetis. Nos autem, vt id liberius exequi valeatis, licentiam huiusmodi vobis authoritate præsentium duximus concedendam. Datum Anagninæ Kal. Iunij, Pontif. nostri anno 2.

L.

Concedit nullum Fratrem absque suorum Prælatorum licentia, ab aliquo in Episcopum assumi posse. Specul. Min. tract. 1. fol. 6. Firmamentum 3. Ordinum. 2. part. tract. 1. Roderic. bulla 5.

MINISTRO GENERALI ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum aliqui fratres tui Ordinis in aliquibus Ecclesiis in Episcopos eliguntur, vel etiam postulantur, iidem fratres, licet proprium velle non habeant, aut nolle, pro eo, quod renunciauerunt mundo & propriæ voluntati, & per se nequeunt consentire: tamen irrequisitis Ministris suis, quorum licentia & testimonium esset in talibus requirenda, interdum electionibus siue postulationibus de se factis temere consentiunt, & locorum Archiepiscopi fratres ipsos in Episcopos assumere ac ordinare præsumunt. Propter quod plerumque in eodem Ordine scandalum generatur: super quo prouideri per Sedem Apostolicam humiliter postulasti. Cum autem prædictum Ordinem, cum sit rectæ vitæ speculum & salutiferæ conuersationis exemplum, velimus semper de bono in melius prosperari: authoritate præsentium de speciali gratia inhiibemus; vt nulli præfati Ordinis fratres, si eos in Episcopos eligi, aut postulari contigerit, electioni seu postulationi de se factæ audeant consentire: nec aliquis Archiepiscopus seu quicumque alius Prælatus, vel etiam Legatus Sedis ipsius, nisi fuerit Cardinalis, dictos fratres, nisi de tua, vel ipsorum fratrum Prouincialium Ministrorum, qui pro tempore fuerint, licentia & assensu, aut Sedis eiusdem speciali mandato ad Episcopatus vel alias dignitates extra dictum Ordinem assumere vel ordinare præsumat. Nos autem decernimus irritum & inane quicquid contra inhibitionem huiusmodi à quocumque contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Anagninæ 5. Idus Iunij, Pontif. nostri anno 2.

L. I.

Vt Fratres Minores in processione Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Tyburtinæ conseruent, & aduersarios excommunicent. Archium nostrum bulla 42.

DILECTIS FILIIS GERARDO VICARIO VENERABILIS FRATRIS NOSTRI... EPISCOPI, ET IOANNI PAULI Canonico Tyburtino.

Cvm dilecti filij Fratres Minores Tyburtini locum S. Mariæ Maioris Tyburtinæ de gratia Sedis Apostolicæ fuerint adepti: Nos volentes fratres ipsos eodem loco pacifica possessione gaudere, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eisdem fratribus contra quoscumque, qui ipsos super dicti loci possessione molestare præsumperint, defensionis præsidio assistentes, nominatim in huiusmodi præsumptores, nisi à vobis moniti reuerenter desistendum duxerint, & in omnes, qui fratres ipsos de eadem Ecclesia per violentiam expulerunt, ac in illos quorum consilio, auxilio aut fauore id præsumptum extitit, nisi ad monitionem nostram super hoc satisfecerint competenter, excommunicationis sententiam promulgetis, quam singulis diebus Dominicis & festiuis per vos & alios per maiores Ecclesias ciuitatis Tiburtinæ vsque ad satisfactionem condignam solemniter publicetis. Quod si non ambo iis exequendis potueritis

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

interesse, alter vestrū ea nihilominus exequatur. Datum Anagninæ 13. Idib. Iulij, Pontif. nostri anno 2.

LII.

Concedit Indulgentias eorum Ecclesiæ in festiuitatibus SS. Francisci, Antonij & Clare. Archium Aracæli num. 127.

DILECTIS FILIIS MINISTRO ET FRATRIBVS
ORDINIS FRATRVM MINORVM DE VRBE.

Cum ad promerenda sempiterna gaudia, &c. vt suprā in bulla 26. huius Pontificis, vsque in festiuitatibus BB. Francisci & Antonij confessorum, & B. Clara Virginis, &c. vsque, autoritate confisi centum dies de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Datum Anagninæ 5. Id. Iulij, Pontificatus nostri anno 2.

LIII.

Concedit Prælatos posse absolui à qualibet excommunicatione per Confessores ab eis electos. Roderic. bulla 13. Specul. Min. tract. 2. fol. 120.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Ordinis vestri generosa plantatio, quæ multos religionis & honestatis flores & fructus protulit, effuso longè latèque laudabilis conuersationis odore nos prouocat, vt salutifera vestra commoda fauore beniuolo prosequentes tranquillitatem vestram, quantum cum Deo possumus, foueamus. Hinc est quod cum, sicut asseritis, ex indulto Apostolicæ Sedis vobis liceat vestri Ordinis fratres curæ vestræ commissos ab excommunicatione absoluerè, & cum eis super irregularitatibus dispensare, nisi adeò grauis & enormis fuerit excessus, propter quem merito sit Sedes consulenda prædicta, vobis autoritate præsentium indulgemus, vt fratres dicti Ordinis, quos pro tempore in proprios habueritis professores, absolutionis & dispensationis beneficium vobis, cum expedierit, iuxta indulti præfati tenorem valeant impartiri: ne ij, qui inter vos præesse noscuntur, deterioris conditionis, quam cæteri censeamur. Nulli ergo, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 11. Kal. Aug. Pontif. nostri anno 2.

LIV.

Confirmat collationem Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Tyburtinæ factam ijs, autoritate Apostolica per Episcopum Tyburtinum. Archium nostrum num. 45.

DILECTIS FILIIS CONVENTVS FRATRVM
MINORVM TYBURTIN.

VT illibata permaneant, quæ nostri fiunt autoritate mandati, merito eis adiicimus Apostolici muniminis firmitatem. Sanè cum Venerabili Fratri nostro Tyburtino Episcopo per nostras sub certa forma litteras mandassemus, vt Ecclesiam sanctæ Mariæ maioris Tyburtin. in qua quatuor vel quinque tunc tantum esse personæ sancti Benedicti Ordinis dicebantur, cum domibus, horto, & aliis appendiciis suis, præfatis personis in certis Tyburtinæ ciuitatis Ecclesiis eiusdem Ordinis collocatis, vobis ad opus vestrum libere concedere, ac assignare curaret, vos vel aliquem alium vestro nomine in corporalem ipsius possessionem inducens & defendens inductos. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, idem Episcopus mandati Apostolici diligens executor Dilecto filio Fratri Synibaldo Custodi, & Fratri Andree Guardiano vestris prædictam Ecclesiam cum domibus, horto & aliis appendiciis suis vestro & eorum nomine concessit, & etiam assignauit, & in ipsius corporalem possessionem induxit autoritate huiusmodi litterarum, prout in publico instrumēto confecto exinde plenius cōtinetur. Nos itaque vestris precibus inclinati, quod ab eodem Episcopo

in

ANNO CHRISTI 1256.

ALEXANDRI IV. ANNO 2.

in hac parte factum est, ratum habentes & gratum, illud autoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Instrumenti predicti tenorem de verbo ad verbum presentibus inseri fecimus, qui talis est. In nomine Domini, Amen. Nos Beraldus miseratione diuina licet indignus Episcopus Tyburtin. receptis litteris à Domino Papa in forma subscripta, videlicet, Alexander Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabili Fratri Beraldo Episcopo Tyburtino salutem & Apostolicam bened. Sinceræ dilectionis affectus, quem ad dilectos filios Fratres Minores inter alios religiosos specialiter ipsorumque Ordinem gerimus, nos inducit vt præcipua eos interdum beneuolentiæ ac fauoris gratia prosequamur. Cum igitur dilecti filij fratres ipsius Ordinis apud Tyburtin. ciuitatem morantes, minus commodè, sicut ex ipsorum significatione accepimus, sint in loco vbi consistunt ad præsens, nos super hoc tranquillitati & consolationi ipsorum prouidere volentes, fraternitatem tuam rogamus & hortamur attentè, & per Apostolica tibi scripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus Ecclesiam S. Mariæ maioris ciuitatis prædictæ, in qua quatuor vel quinque personæ Ordinis S. Benedicti nunc tantum esse dicuntur, cum domibus, horto, & aliis appendiciis suis, iam dictis personis ipsius in S. Clementis & S. Angeli Ecclesiis Tyburtinis eiusdem Ordinis collocatis præfatis fratribus ad opus eorum libere concedere, & assignare procures, ipsos vel aliquem alium ipsorum nomine in corporalem ipsius possessionem inducens, & defendens inductos. Contradictores quoslibet & rebelles monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, sublato appellationis obstaculo, compescendo. Datum Lateran 4. Non. Maij, Pontif. nostri anno 2. Volentes mandatis tanti Domini, vt debemus, & tenemur efficaciter obedire, vobis Fratri Synibaldo Custodi, & Fratri Andreæ Guardiano Conuentus Fratrum Minorum Tybure commorantium, coram Granello Iudice, & Nicolao Petri Iaquintelli scriuario, & subscriptis testibus ad hoc specialiter vocatis & rogatis nomine & pro parte vestra, & dictorum Conuentus & fratrum recipientibus prædictam Ecclesiam S. Mariæ maioris cum domibus, horto, & aliis appendiciis suis, iuxta tenorem dictarum litterarum Domini Papæ, & autoritate Apostolica nobis commissa concedimus & assignamus, & vos nomine & pro parte vestra & prædictorum fratrum & Conuentus recipientes de eadem Ecclesia per ianuas ipsius Ecclesiæ & per pannos altaris eiusdem, & de domibus, horto, & aliis appendiciis suis iuxta tenorem litterarum Apostolicarum D. Papæ & autoritate Apostolica nobis commissa præsentialiter inuestimus & in corporalem possessionem inducimus, quæ Ecclesia, domus, & hortus, & appenditiæ infra hos fines circiter concluduntur, ab vno latere, videlicet à superiori latere est domus hæredum Ioannis Capotij & domus hæredum Ioannis Nicolai, Ioannis Curtij, & domus & hortus Petri Gualteri, & domus & hortus Ioannis Matalonis, & domus Ioannis Tyberonis, & domus Iacobi Ioannis Nicolai, & domus Ioannis Bouis, & hortus & domus de Vespa, & domus Petri Fratris Ioannis, & domus hæredum Thebaldi, & ab aliis lateribus publica adiecta domo hæredum Theobaldi vsque ad prædictam domum & vestri & dictorum fratrum, & Conuentus cautelam præsens publicum scriptum exinde vobis per manus dicti Nicolai scriuarij fieri fecimus, eius & dicti iudicis subscriptionibus roboratum. Acta fuerunt hæc anno Domini 1256. Pontif. Domini Alexand. IV. Papæ anno 2. indictione 15. mensis Iulij die 5. coram dicto iudice & scriuario & his presentibus testibus Magistro Ioanne Pauli, D. Gerardo de Scarpo, Thoma Ioannis de Turre, Canonicis Tyburtinis, Domino Octauiano de Rusticis vicario Domini Matthæi Vrsi Comitum Tyburtini, Leonardo de Paulo, Capite militiæ, & Bertraymo Sediali communis Tyburtinis, Romano Ioannis Pagani, Andream Ioannis Tiberij scriuarij, Paulo Ioannis Octauiani, & Matthæo Elephantis, & multis aliis testibus. Ego Nicolaus Petri Iaquintelli Dei gratia sacri Imperij & Tyburtinæ ciuitatis publicus scriuarius & de mandato præfati Patris Episcopi, & rogatu dictorum Custodis & Guardiani Conuentus Fratrum Minorum Tyburtin. ad futuram memoriam & ipsorum cautelam prædicta omnia scripsi, & publicauimus, quia interfui & mei nominis signo signavi. Ego qui supra Bernardus Episcopus Tyburtin. interfui & subscripsi. Ego qui supra Gerardus de Scarpa Canonicus Tyburtin. testis interfui & subscripsi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 3. Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno 2.

ANNO CHRISTI 1256. & 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 2. & 3.

LV.

Prohibet grauamina & molestias Fratribus à clericis quoquomodo inferri. Specul. Min. tract. 2. fol. 120. Roderic. bulla 14.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC ALIIS FRATRIBVS ORDINIS
Fratrum Minorum.

Nimis iniqua vicissitudine, &c. vt in Bulla 20. in registro Innocentij vsque *pro sua arbitrio voluntatis*. A quibus omnibus vestris molestiis quidam ex eis non omnino abstinere dicuntur. Cum igitur Ordo vester à fel. rec. Innocentio III. Honorio, Gregorio & Innocentio IV. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris & nobis ipsis vestris dignis sit exigentibus mentis approbatus, & vestræ religionis obtentu, vos inter alios religiosos arctius amplexemur in visceribus charitatis, & intentionis nostræ existat, quod religio vestra, quæ quanto præcellit meritis, tanto præminere debet prærogatiua fauoris & gratiæ specialis, priuilegiata & immunis sit in omnibus supradictis, ne huiusmodi grauamina vobis ab eisdem Prælatibus vel eorum subditis vltius inferantur, auctoritate præsentium districtius inhibemus: omnes interdicti, suspensionis & excommunicationis sententias, si quas ab ipsis vel eorum aliquo, præmissorum occasione, in vos vel aliquem vestrum seu Ecclesias & oratoria vel benefactores vestros promulgari contigerit, decernentes irritas & inanes. Nulli ergo, &c. nostræ inhibitionis & constitutionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 5. Kal. Septembris, Pontif. nostri anno 2.

LVI.

Vt in castro S. Seuerini nullus locus pro quouis Ordine construatur absque licentia speciali Sedis Apostolicæ. Reg. Vatic. epist. 119.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
S. SALVATORIS PAUPERVM INCLVSARVM DE PASSIMAN,
prope castrum sancti Seuerini Ordinis sancti Damiani
Cameracen. Dioc.

Sincera, quam ad vos & Ordinem vestrum habuimus in minori constituti officio, Scharitas nos inuitat, vt vos & pia etiam vota vestra, quæ honestati sunt consona, & alias consolationem vestram & salutem sapiunt animarum, fauore beniuolo prosequamur. Paci igitur & consolationi vestræ paterna volentes sollicitudine prouidere, præsentium vobis auctoritate concedimus, districtius inhibentes, ne quisquam in castro S. Seuerini vel eius territorio cuiuscumque professionis vel vestri vel alterius Ordinis locum, domum, aut Monasterium, construere, facere, vel eligere aut ædificare de nouo præsumat absque nostro & Apostolicæ Sedis speciali mandato plenam faciente de indulto & inhibitione huiusmodi mentionem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & inhibitionis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 14. Kal. Ianuar. anno 2.

Anno Christi 1257.

Alexandri IV. anno 3.

LVII.

Vt confirmet auctoritate Apostolica excommunicationem Magistri & aliquorum Fratrum domus S. Mariæ Theutonicorum factam per Abbatem de Mezan. Reg. Vatic. epist. 4.

PRIORIBVS ORDINIS PRÆDICATORVM ET GVARDIANIS
FRATRV MINORVM IN TERRA PRVSSIÆ.

E Xhibita nobis dilecti filij nobilis viri Kasimiri Ducis Lanfitiæ & Cuyauix deuoti nostri petitio continebat, quod cum olim ei fel. rec. Innocentius Papa prædecessor noster

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

noster terras Paganorum, quæ Goleas & Prolexici vulgariter appellantur, duxerit concedendas, dummodo Pagani terrarum illarum spontè sine gladio fidem Christi susciperent per baptismum dilecto filio... Abbate de Mezan. Placentin. Diœcesis tunc in partibus illis Apostolicæ Sedis Legato sibi super hoc conseruatore concessio, non obstante, quod tota terra Prussiæ concessa fuit à Sede Apostolica... Magistro & fratribus domus S. Mariæ Theutonicorum, quam possent sibi per gladium subiugare; idem Abbas in dictum Magistrum & quosdam de ipsis fratribus, quia ipsi, vt euacuarent gratiam eidem Duci super hoc factam à prædecessore præfacto, terras easdem, ipsis Paganis paratis & volentibus spontè vndâ renasci baptismatis, iactantes in gladio eas sibi non sine multa effusione sanguinis subiugarunt, & diligenter ab ipso Abbate moniti ab huiusmodi subiugatione resipiscere contumaciter denegarunt, cum hoc esset adeo notorium, quod nullæ poterant tergiuersatione celari, excommunicationis sententiam exigente iustitia promulgauit. Quare fuit ex parte ipsius Ducis nobis humiliter supplicatum, vt eandem sententiam robur faceremus firmitatis debitum obtinere. Ideoque discretioni vestræ ad instar prædecessoris eiusdem per Apostolica scripta mandamus, quatenus sententiam ipsam, sicut rationabiliter est prolata, faciatis autoritate nostra vsque ad satisfactionem condignam, appellatione remota, inuiolabiliter obseruari. Non obstante indulgentia, qua fratribus vestrorum Ordinum ab eadem Sede dicitur esse concessum, ne de causis eis ab eadem Sede commissis inuiti cognoscere teneantur. Quod si non omnes, &c. Datum Lateran. Nonis Ianuarij, anno 3.

LVIII.

Vt non permittant loca aliqua extrui sub nomine S. Damiani absque Ministri Prouincialis Vasconie & Aquitaniae licentia. Archium monasterij Burdigalensis.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPIS
ET EPISCOPIS PER VASCONIAM ET AQUITANIAM CONSTITVTIS.

Cum harum rector Satanas tenebrarum se frequenter in lucis Angelum transfigurans sequaces innumeros per erroris deuia post se trahat, Ecclesiæ gubernaculum tenentibus expedire plurimum arbitramur, vt discretionem prouida, quæ velut diluculi palpebræ debeat assidue præcedere gressus suos, singulorum spiritus nouerint comprobare, ne ipsis dormientibus sub ouina pelle lupi lateant in ouili, & in agro Ecclesiæ lolium germinet pro frumento. Sanè, sicut nuper à viris fide dignis accepimus, quædam mulierculæ interius onerata peccatis, foris tamen sanctitatis, cuius virtutem prorsus abnegant, speciem prætendentes, disruptis vinculis obedientiæ salutaris in vitæ latitudine, quæ ducit ad mortem, absque iugo disciplinæ damnabiliter euagantur circum-eundo varias regiones, nec iis contentæ ad damnationis suæ cumulum, quod libentius suam valeant malitiam in oculis hominum palliare, sub nomine sancti Damiani, cuius dignæ memoriæ sanctus Confessor Christi Franciscus primus cultor extitit & plantator, se velle monasteria eiusdem Ordinis construere profitentes, super ipsorum fundatione litteras à nobis impetrant tacita veritate; vnde frequenter accidit, vt per tales nomen Sororum Minorum, quod nec ipsis etiam Sororibus Ordinis S. Damiani ex regula seu iuris formâ competit, sibi fallaciter vsurpantes, infamiæ nubilo dilectorum filiorum Fratrum Minorum Ordinis puritas offuscatur. Cum igitur talium non indigeat Deus mendacio, nec de suo dolo & fraude commodum debeant reportare, ne memoratum Ordinem, quem sincere diligimus & gaudemus vtiliter promoueri, famæ suæ contingat de cætero pro talibus incurrere detrimentum: Vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus sub nomine S. Damiani occasione quarumcumque litterarum à Sede Apostolica directarum seu dirigendarum, quæ de præsentibus expressè non fecerint mentionem, in vestris ciuitatibus siue diœcesibus Monasterium vel habitaculum inchoari seu inchoatum construi nullatenus permittatis, nisi de dilecti filij Ministri Prouincialis Fratrum Minorum in Vasconia & Aquitania fieret consilio & assensu; quod si contra mandatum nostrum quidquam contigerit attentari, easdem curetis ab huiusmodi autoritate nostra, sublato cuiuslibet appellationis obstaculo, coërcere. Datum Lateran. 6. Idus Ianuarij, Pontificatus nostri anno 3.

Pontifex

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

LIX.

Pontifex mandat Cancellario Parisiensi, quatenus regendi licentiam in aliqua facultate nulli tribuat, nisi promiserit bona fide ordinationem pro conseruatione studij Parisien. editam, quæ incipit, Quasi lignum vitæ, obseruare. Ex libello controuersiarum Parisiensium fol. 339.

DILECTO FILIO CANCELLARIO PARISIEN.

Licet nos olim pro studij Parisiensis conseruatione, quædam circa studium ipsum de fratrum nostrorum consilio prouidè duximus ordinanda, prout in litteris nostris exinde confectis, quæ *Quasi lignum vitæ*, incipiunt, plenius continetur. Nonnulli tamen Magistri Scholares Parisien. ordinationem ipsam, vt audiuius, obseruare non curant, imo in ipsius studij perturbatione contra ipsam multipliciter moliuntur. Volentes igitur vt præfata nostra ordinatio ab omnibus reuerenter & simpliciter obseruetur. Discretionis tuæ per Apostolica scripta firmiter percipiendo mandamus, quatenus regendi Paris. in aliqua facultate nemini licentiam tribuas, nisi prius tibi bona fide promiserit, prædictam ordinationem nostram, & mandata in ea contenta se firmiter & inuiolabiliter seruaturum. Datum Lateran. 7. Idus Ianuarij, Pontif. nostri anno 3.

LX.

Concedit Indulgentias Monasterio S. Angeli Esculan. in die Passionis Dominicæ. Reg. Vatic. epist. 80.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PER ESCVLANEN.
CIVITATEM ET DIOECES. CONSTITVTIS.

Vitæ perennis gloria, qua mira benignitas Conditoris omnium beatam coronat aciem ciuium supernorum, à redemptis pretio sanguinis fusi de pretioso corpore Redemptoris, meritorum debet acquiri virtute, inter quæ illud esse prægrande dignoscitur, quod vbique maiestas Altissimi, sed præcipue in Sanctorum Ecclesiis collaudetur. Rogamus itaque vniuersitatem vestram, & hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum iniungentes, quatenus ad monasterium pauperum inclusarum sancti Angeli Esculan. Ordinis S. Damiani in die Passionis Dominicæ, in qua nonnulli Christi fideles & præcipue populus Esculanus, vt ibi reficiantur pabulo verbi Dei, & intersint Missarum Officiis, omni anno concurrunt, quod gratum habemus plurimum & acceptum, imploraturi à Domino veniam delictorum in humilitate spiritus accedatis. Nos enim vt cultores fidei qua per præmia salubriter inuitemus ad merita de omnipotentis Dei misericordia & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi omnibus qui cum debita reuerentia & deuotione illuc in prædicta die annuatim accesserint centum dies de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Datum Lateran. 6. Idus Ian. anno 3.

LXI.

Concedit Pontifex Prouinciales cum diffinitoribus capitulariter congregatis prædicatores instituere posse. Specul. Min. tract. 2. fol. 120. Roderic. bulla 15.

DILECTIS FILIIS MINISTRIS PROVINCIALIBVS
ORD. FRATRVM MINORVM.

Prohibente regula vestra nulli Fratrum vestrorum est licitum prædicare, &c. Hoc ipsum priuilegium datum similiter à Gregorio IX. Bul. 85. in regeſto. tomi primi. Datum Lateran. 13. Kal. Februarij, Pontif. nostri anno 3.

Communicat

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

LXII.

Communicat ipsis priuilegia Fratrum Minorum. Reg.Vatic.epist.77.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII MONIALIVM
INCLVSARVM S. ANGELI ESCVLANEN.
Ordinis S. Damiani.

Deuotionis vestræ precibus inclinati, vt priuilegiis & indulgentiis Ordini Fratrum Minorum ab Apostolica Sede concessis competentibus vobis, vti possitis auctoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Lateran. 8. Kalend. Februarij, anno 3.

LXIII.

Confirmat donationem quorundam bonorum factam ijs per Spoletanum Episcopum auctoritate Gregor. prædecessoris sui. Reg.Vatic. epist.72.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
S. Mariæ de Spello Ordinis S. Damiani
Spoletan. diœcesis.

EX tenore vestræ petitionis accepimus, quod Venerabilis frater noster B. Spoletan. Episcopus Loci diœcesanus de mandato fel. rec. Gregorij Papæ prædecessoris nostri quasdam terras, possessiones & alia bona, quæ fuerunt quondam Monasterij S. Syluestri de Monte Subasio Spoletan. diœces. vobis & ipsi Monasterio ad sustentationem vestri perpetuo duxerit concedenda: necnon dictus prædecessor quasdam terras, possessiones & res alias ad opus vestri emi fecerit pro certa pecuniæ quantitate. Nos vestris supplicationibus inclinati, quod per eundem Episcopum super hoc factum est, ratum habentes & gratum, ac id auctoritate Apostolica confirmantes & suppletes de potestatis plenitudine, si quis super ijs habitus est, defectum, omnes terras, possessiones & alia supradicta vobis tam per concessionem, quam per emptionem huiusmodi acquisita auctoritate Apostolica confirmantes, ea vobis & per vos eidem Monasterio de nouo concedimus & donamus de gratia speciali. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, suppletionis, concessionis, & ordinationis, &c. Datum Lateran. 4. Kalend. Febr. anno 3.

LXIV.

Mandat vt adiuuent Fr. Bartholomæum de Bohemia ad prædicandam Crucem contra Littuanos. Reg.Vatic.epist.38.

ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS AC ABBATIBVS,
PRIORIBVS ET DECANIS, PRÆPOSITIS, ARCHIDIACONIS,
Rectoribus & aliis Ecclesiarum Prælati & Clerici per Bohemiam,
Poloniam, Morauiam & Austriam, necnon &
partes vicinas constitutis.

CUm dilecto filio Fratri Bartholomæo de Bohemia Ordinis Fratrum Minorum, quem suæ religionis & pietatis obtentu charum habemus admodum & acceptum, & in cuius ore non est verbum Domini alligatum, contra Littuanos & alios infideles in partibus vestris prædicare commiserimus verbum Crucis. Vniuersitatem vestram rogamus & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus ipsum ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram honestè & benignè tractantes eidem cum quatuor personis & totidem equis in securo conductu & aliis necessariis curetis taliter prouidere, quod vestra deuotio merito possit inde commendari. Alioquin sententiam, quam ipse propter hoc ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, ac faciemus, auctore Domino, vsque ad satisfactionem condignam, appellatione remota, inuiolabiliter obseruari. Datum Lateranen. 4. Kalend. Febr. anno 3.

Quod

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

L X V.

*Quod Fratres Ordinis S. Benedicti Cistercien. S. Augustini Præmonstraten. & Vallis
vmbrosæ teneantur restituere omnes quos receperunt de Ordine Minorum sine licentia
Ministrorum, & quod si de cætero aliquem professum eiusdem Ordinis receperint, ipso
facto sententiam excommunicationis incurrant. Regest. nostrum vetus fol. 44.*

VNIVERSIS ABBATIBVS, PRIORIBVS, PRÆPOSITIS
ET CONVENTIBVS MONASTERIORVM S. BENEDICTI
Cistercien. sancti Augustini Præmonstraten. Camalden.
& Vallis vmbrosæ Ordinum, &c.

Vestram & Ordinum vestrorum condecet honestatem, vt ordinate charitatis studio
desudantes super iis, quæ tanquam ingrata nobis & inimica refugitis, neminem
offendere præsumatis. Hinc est quod nos dilectorum filiorum fratrum de Ordine Mi-
norum supplicationibus inclinati, vniuersitati vestræ per Apostolica scripta in virtute
obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus, si quos fratres ipsius Ordinis
absque suorum Ministrorum petita & obtenta licentia recepistis, eidem Ordini sine
dilatione ac difficultate qualibet, restituere studeatis. Nos ad præcludendum viam
similia in posterum præsumendi, autoritate præsentium districtius inhibemus, ne præ-
textu litterarum à Sede Apostolica generaliter vel specialiter obtentarum seu obtinen-
darum, quæ de præsentibus plenam & expressam non fecerint mentionem, & in poste-
rum dicti Ordinis fratres professos sine præfata licentia in Ordinibus vestris aliquate-
nus admittatis. Decernentes nihilominus irritum & inane, quicquid per vos contra
præceptum & inhibitionem nostram super hoc contigerit attentari. Eadem autoritate
statuimus, vt præsumentes scienter contra hoc præceptum & inhibitionem propria te-
meritate venire, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, à qua non possint
absolui, nisi conspectui Sedis Apostolicæ se præsentent ab ea iuxta ipsius prouidentiam
absoluendi. Nulli ergo, &c. Datum Lateran. Non. Febr. Pontif. nostri anno 3.

L X V I.

Declarat regulam Fratrum Minorum. Regestum vetus nostrum fol. 53.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC CVSTODIBVS CÆTERISQVE
Fratribus Ordinis Fratrum Minorum.

Ordinem vestrum illo prosequentes affectu, quod ipsum inter alios laudabilibus
continue proficere incrementis feruentius optemus, libenter ea, per quæ opportuni
vigoris recipiat fulcimentum paterna sollicitudine procuramus. Hinc est, quod cum-
quædam dubia & obscura, quæ in vestra regula continentur, animos vestros cuiusdam
confusione implicatos inuoluant & nodosæ intricationis difficultate impediunt intelle-
ctum, & fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster aliqua ex eis exposuerit & decla-
rauerit semiplenè. Nos obscuritatem ab illis perspicuæ declarationis interpretatione om-
nino amouere volentes, & ambiguitatis scrupulum circa ipsa de vestris cordibus ple-
nioris expositionis certitudine penitus amputare. Dicimus quod per eandem regulam,
quoad obseruantiam Euangelij, quam iniungit, non nisi ad ea dumtaxat Euangelij con-
silia tenemini, quæ in ipsa regula præceptorie vel inhibitorie sunt expressa. Licet autem
Ministris Prouincialibus tam eorum Vicariis, quam aliis prouidis fratribus venientium
ad Ordinem receptionem pro suis prouinciis de consilio fratrum committere discreto-
rum, non tamen expedit conuerti volentes indifferenter admitti, sed illos tantum, qui
suffragantibus eis litteratura, & aliis laudabilibus circumstantiis possint vtiles esse Or-
dini, sibi que per vitæ meritum & aliis proficere per exemplum. Soli vero Ministri egres-
sos ab Ordine, cum redierint, ad ipsum recipiant & reiciant in certis casibus, secundum
determinationem vestri Generalis Capituli iam receptos. Quamquam vero prædicta
contineat regula, quod Clerici faciant diuinum officium secundum Ordinem S. R. E.
excepto

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

excepto psalterio, ex quo habere poterunt Breuiaria, cum tamen diuino interfunt officio, cum aliis celebrantes, tunc eis illud sufficiat, & ad dicendum officium proprium non teneantur. Et licet in eadem regula sit prohibitum, per se vel per alios denarium vel pecuniam villo modo recipere, possint tamen, si rem sibi necessariam aut vtilem velint emere, vel solutionem facere pro iam empta, vel nuntium eius à quo res venditur, vel aliquem alium volentibus sibi facere eleemosynam, nisi iidem per se vel proprios nuntios soluere maluerint præsentrare, & taliter præsentratus à fratribus non est eorum nuntius, licet præsentratur ab ipsis, sed illius potius, cuius autoritate solutionem facit, seu recipientis, & ad ipsum si soluto emptæ rei pretio de huius eleemosyna remaneat aliquid apud eum, possunt etiam fratres pro suis necessitatibus vel commodis, sicut fratres expedire viderint, dispensandum seu etiam ad personas vel loca alia transferendum. Ad quos etiam fratres pro huiusmodi necessitatibus seu commodis sana conscientia recurrere poterunt, maxime si negligentes fuerint, vel necessitates aut incommoda ignorauerint eorundem, & taliter nominati vel præsentrati à fratribus non sunt eorum nuntij seu depositarij, sed illorum à quibus eis pecunia vel denaria committuntur, nec Fratres per se vel per interpositas personas denarium vel pecuniam recipiunt nominando aut præsentrando sic aliquos, seu ad huius nominatos vel præsentratos taliter recurriendo, vt non sit intentionis eorum, vt de ipsorum autoritate huiusmodi denarius vel pecunia conferrentur, aut ab eis ipsorum nomine exigantur, licet nunciis vel depositariis ipsis committantur, pro necessitate vel commodo eorundem. Et cum in dicta regula subiungatur, quod pro necessitatibus infirmorum & aliis Fratribus induendis per amicos spirituales Ministri tantum & Custodes sollicitam curam gerant, debent alij fratres curam huiusmodi quæ præfatis Ministris & Custodibus ex regula præcipue incumbit, cum sibi ab illis commissæ fuerit, quærere diligenter. Dicimus insuper, quod cum in ipsa regula contineatur expresse, quod fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, nec in communi, nec in speciali debeant proprietatem habere, sed locorum & domorum ac utensilium & librorum & eorum mobilium, quæ licet habere, Ordo vsum habeat, & fratres secundum quod Generales & Prouinciales Ministri disponendum duxerint, iis vtantur. Nec vendi debent loca, domus vel mobilia huiusmodi seu extra Ordinem commutari aut alienari quoquomodo à quibuscumque personis ad vsum fratrum donata, vendita, permutata, seu quocumque iusto modo concessa vel translata sunt vel fuerint, nisi Apostolica Sedes vel Ecclesiæ Romanæ Cardinalis qui pro tempore fuerit Gubernator Ordinis, Generali seu Prouincialibus Ministris autoritatem super hoc præbuerint vel assensum, cum tam mobilium quam immobilium huiusmodi ius, proprietas, & dominium, illis solis exceptis, in quibus expresse donatores seu translatores sibi proprietatem & dominium seruasse constiterit, nullo medio ad Ecclesiam ipsam spectent, cui soli fratres, domos & loca prædicta cum Ecclesiis cæterisque suis pertinentiis, quæ omnia in ius & proprietatem beati Petri suscipimus, & à cuiuslibet alterius iurisdictione illa penitus eximentes tam in spiritualibus, quam in temporalibus decernimus subiaccere. De vilibus autem mobilibus vel parum valentibus, liceat fratribus pietatis seu deuotionis intuitu, vel pro alia causa honesta & rationabili, obtenta super hoc prius superiorum suorum licentia, extra Ordinem aliis elargiri. Illud quoque regulæ prædictæ Capitulum vbi dicitur; quod si qui fratres instigante humani generis inimico mortaliter peccauerint, de quibus ordinatum fuerit inter fratres vt recurrant ad suos Ministros Prouinciales, teneantur prædicti fratres ad eos recurrere quam citius poterunt sine mora: ad manifesta tantum & publica pertinet, possunt tamen iidem Ministri pro fratrum laboribus & periculosis discursibus euitandis, si expedire viderint, Custodibus & aliis discretis fratribus Presbyteris super iis committere vices suas. Volumus autem, vt ipsi Ministri constituent vel constitui faciant tot per Prouincias, quot ad hæc necessarios noverint de maturioribus & discretioribus fratribus Sacerdotibus, qui super huiusmodi peccatis, cum occulta vel priuata fuerint audiant pœnitentes, nisi Ministris aut Custodibus suis ad loca declinantibus maluerint confiteri. Ad hæc pro eo quod in regula dicitur, vt decedente Generali Ministro à Prouincialibus Ministris & Custodibus in Capitulo Pentecostes fiet electio successoris: dicimus quod singularum Prouinciarum Custodes vnum ex se constituent, quem cum suo Prouinciali Ministro pro ipsis ad Capitulum dirigant, voces suas committentes eidem. Et cum iuxta regulæ præfatæ tenorem, nulli fratrum liceat populo prædicare,

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

nisi à Ministro Generali fuerit examinatus & approbatus, & sibi officium prædicationis ab ipso concessum: possunt iidem Ministri vices suas Ministris Prouincialibus & eorum Vicariis committere in hac parte: ita tamen, vt ipsi Prouinciales vel iidem Vicarij in ipsorum Prouincialium absentia vnà cum diffinitoribus in Prouincialibus Capitulis Fratres suarum Prouinciarum, qui examinatione indigere creduntur, examinent & approbent, eisque huius officium, prout secundum Deum viderint expedire, concedant. Si qui verò examinari non egent, pro eo quod in Theologica Facultate & prædicationis officio sunt instructi, si ætatis maturitas & alia, quæ requiruntur in talibus, conueniant in eisdem, possint de Generalis vel suorum Prouincialium licentia seu mandato populo prædicare. Per id autem quod in eadem regulâ habetur, quod fratres non ingrediantur Monasteria Monialium, præter illos quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis, ingressum tantummodo Monialium inclusarum Ordinis sancti Damiani prohibitum fore ipsis declaramus, ad quæ nemini licet ingredi, nisi ei à Sede Apostolica facultas super hæc specialiter tribuatur; & nomine Monasterij, claustrum, domus, & officinas interiores volumus comprehendere. Ad aliarum vero cœnobiorum Monialium, possunt, sicut & alij religiosi fratres, illi ad prædicandum vel petendum elemosynam, aut pro aliis honestis & rationabilibus causis accedere, ac intrare, quibus id à superioribus suis pro sua fuerit maturitate vel idoneitate concessum. Nulli ergo, &c. Datum Lateran. 10. Kal. Martij, Pontif. nostri anno 3.

L X V I I.

Confirmat institutionem eius factam per Fr. Lupum Episcopum Marrochitanum. Reg. Vatic. epist. 611.

FERNANDO IOANNIS DECANO BRACHAREN.
CAPELLANO NOSTRO RECTORI ECCLESIAE S. MARIAE
de Castrello Aurien. diœc.

Iustis petentium, &c. vsque *complevere*. Sanè petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum ad Ecclesiam S. Mariæ de Castrello tunc vacantem fuisses à charissimo in Christo filio nostro Illustri Rege Castellæ & Legionis vero patrono ipsius, Venerabili fratri nostro Aurien. Episcopo loci diœcesano Canonice præsentatus, & idem Episcopus te contra iustitiam instituere noluerit in eadem. Nos Venerabili fratri nostro Marrochitan. Episcopo nostris dedimus litteris in mandatis, vt si res taliter se haberet te in eadem Ecclesia instituere sublata difficultate qualibet, procuraret. Contradictores autem, nostra appellatione postposita, compescendo, qui mandatum Apostolicum exequens diligenter litterarum ipsarum forma seruata, & intellecto per eundem Aurien. Episcopum, quod Ecclesia ipsa, quam in spiritualibus & temporalibus dicebat esse collapsam, poterat per diligentiam tuam studium in melius reformari, te litterarum ipsarum autoritate in ipsa instituere curauit, ac etiam inuestiuit per suum annulum de eadem, prout in litteris eiusdem Marrochitan. Episcopi confectis exinde plenius continetur. Nos igitur tuis supplicationibus inclinati, institutionem huiusmodi proinde factam ratam habentes & gratam, illam autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: tenorem litterarum ipsarum de verbo ad verbum præsentibus inseri facientes, qui talis est. Nouerint vniuersi præsentem litteram inspecturi, quod nos Fr. Lupus miseratione diuina Marrochitan. Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus litteras Summi Pontificis recepimus in hunc modum. Alexander Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabili fratri... Episcopo Marrochitan. Salutem & Apostolicam benedictionem. Exposuit nobis dilectus filius Fernandus Ioannis Decanus Bracharen. Capellanus noster, quod cum ipse ad vacantem Ecclesiam S. Mariæ de Castrello Aurien. diœcesis à charissimo in Christo filio nostro Illustri Rege Castellæ & Legionis vero patrono ipsius Ecclesiæ, Venerabili fratri nostro... Aurien. Episcopo loci diœcesano fuisset canonice præsentatus, idem Episcopus dictum Decanum contra iustitiam instituere noluit in eadem: vnde à nobis humiliter petiit, vt prouidere in hac parte sibi paterna diligentia curaremus. Cum igitur prædictum Decanum suæ deuotionis exigentibus meritis speciali beneuolentia prosequamur ac velimus eidem in suo iure

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

iure Apostolico adesse fauore, fraternitati tuæ mandamus, quatenus, si tibi constiterit de præmissis ipsum in præmissa Ecclesia auctoritate nostra instituere, sublata qualibet difficultate, procures. Contradictores, &c. Testes autem, &c. usque *prohibere*. Datum Lateran. 2. Idus Ianuarij, anno 3. Quia igitur per testes fide dignos & instrumenta authentica nobis constitit de præmissis, & quia per patentes litteras Venerabilis Patris Ioannis Aurien. Episcopi loci diocesani nobis constitit, quod, cum præacta Ecclesia in temporalibus & spiritualibus sit collapsa, per præactum Decanum potest in melius reformari. Nos auctoritate Apostolica nobis tradita ex iniuncto mandato præactum Fernandum Ioannis Decanum Bracharen. Domini Papæ Capellanum instituimus in præacta Ecclesia sanctæ Mariæ de Castrello, inuestientes eundem per nostrum annulum de eadem, concedentes eidem Decano in spiritualibus & temporalibus plenam præactæ Ecclesiæ potestatem. Contradictores etiam eadem auctoritate excommunicationis vinculo innodantes. Datum Romæ 10. Kal. Febr. anno Domini 1257. Pontif. D. Alexandri Papæ IV. anno 3. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Datum Lateran. Kalend. Martij anno 3.

L X V I I I.

Dat ipsis amplum priuilegium. Reg. Vatic. epist. 194.

ABBATISSÆ MONASTERII S. DONATI DE FAVEN.

EUGUBIN. EIVSQVE SORORIBVS TAM PRÆSENTIBVS,
quàm futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam, &c. usque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & monasteriū S. Donati de Fauce Eugubin. in quo diuino estis obsequio micipatæ, sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt Ordo monasticus, qui secundum Deum & Beati Benedicti regulam atque institutionem Monialium inclusarum sancti Damiani Assisinat. & formulam vitæ vestræ à fel. rec. Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditam, cum adhuc esset in minori Officio constitutus, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuicilabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, &c. usque *exprimenda*. Locum ipsum in quo prædictum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis cum terris, pratis, &c. usque *immunitatibus suis*. Liceat quoque vobis personas liberas, &c. usque *retinere*. Prohibemus insuper, vt nulli sororum vestrarum, &c. usque *retinere*. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ, siue pro oleo sancto, &c. usque *impendat*. Alioquin liceat vobis hæc nostra auctoritate recipere, &c. usque *obtinente*. Quod si Sedes diocesani Episcopi, &c. usque *generetur*. Quia vero interdum diocesani Episcopi, &c. usque *valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. usque *interdicto*. Obeunte vero te nunc eiusdem loci Abbatissa, &c. usque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas Regulares inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati vestræ, &c. usque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro Venerabilis Fr. noster Eugubin. Episcopus de Capituli sui assensu indulgisse dignoscitur, sicut in eius litteris plenius continetur, auctoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum præsentis priuilegio inferi fecimus, qui talis est. In Dei nomine, Amen. Anno Domini 1256. tempore Domini Alexandri Papæ IV. Indictione 14. & die Sabbathi 26. Septembris. hoc quidem tempore nos Iacobus quamquam immeritus, diuina tamen patientia Eugubin. Episcopus ad petitionem seu postulationem Syndicorum & Procuratorum Abbatissæ & Monialium Monasterij seu Ecclesiæ S. Donati de Fauce Eugubin. videlicet Neapoleonis Ondedei & Bernardi Notarij filij olim Iunculi damus & concedimus præactis Procuratoribus recipientibus pro præactis Abbatissa & Monialibus, & pro eorum successoribus seu succedetricibus, vt liberius & seuerius dominæ in dicto loco morantes possint Domino famulari, & pro redemptione peccatorum nostrorum exemptionem plenam de assensu Capituli nostri in

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

perpetuum ancillis Christi conuersis & conuertendis, quæ ibi in habitu religioso debeant vel debebunt in futurum Domino famulari in Monasterio prædicto, renunciantes & remittentes vobis recipientibus pro prædictis Abbatissa & Monialibus & pro eorum successoribus omne ius & omnes actiones nobis & Episcopatu Eugubin. in prædicto Monasterio & Ecclesia dicta competentes & competituras, & nihil in eo nobis vel Episcopatu, aut nostris successoribus reseruamus neque in temporalibus, neque in spiritualibus, præter mediam libram ceræ annuatim in cœna Domini nomine cathedralici, & idem Monasterium & Ecclesiam & ipsas Abbatissam & Moniales & earum succeditrices seu successores ab omni iure Episcopali eximimus pleno iure, vt Monasterium prædictum seu Ecclesiam prædictam Beatissimi Donati Martyris & personæ ibi commorantes & commoraturæ ab omni potestate & iurisdictione Episcopali plenius sint exemptæ, ita quod nulla persona occasione iuris Episcopalis grauamen eisdem aliquod inferat. Et hæc omnia & singula supradicta per nos nostrosque successores vobis prædictis Neapoleoni & Bernardo Syndicis seu procuratoribus nomine prædictarum recipientibus firma tenere, facere, adimplere, obseruare & contra non venire promittimus nomine Episcopatus sub pœna centum marcarum argenti, quam pœnam soluere & dare promittimus nostro nomine & Episcopatus Eugubin. per nos & nostros successores vobis pro prædictis Abbatissa & Monialibus & earum successoribus recipientibus stipulatione solemni, si à nobis vel à nostris successoribus contra prædicta vel aliquod prædictorum factum fuerit, qua pœna soluta vel non, hoc instrumentum exemptionis semper firmum & ratum permaneat, de quibus omnibus supradictis volumus & mandamus fieri per Paulum Ernardi de Spoletto nostrum Notarium publicum instrumentum, quod duximus ad maiorem auctoritatem præstandam nostri sigilli munitione roborandum. Ius tamen, quod habent Ecclesiæ S. Mariani & Iacobi, & plebes S. Ioannis in parochianis Ecclesiæ S. Donati prædictæ, præfatis Ecclesiis reseruamus. Actum apud Eugubin. in Camera prædictæ D. Episcopi præsentibus Fratre Petro de Castillion, & fr. Fran. de Hermantij de Ordine Fratrum Minorū, Paulieto Spoleti & Thoma Leonardi Vgoccion ad hæc testibus rogatis & vocatis. Ego Paulus Ernardi de Spoletto sacrosanctæ Rom. Ecclesiæ Notarius his omnibus interfui, & de mandato & auctoritate prædicti Domini Iacobi Episcopi hoc instrumentum exemptionis scripsi & publicau. Ad indicium autem huius perceptæ à Sede Apostolica libertatis libram vnā ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persolueris. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum, &c. vsque profutura. Salua Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum, &c. vsque ultioni. Cunctis autem eidem loco, &c. vsque inueniant. Amen. Datum Laterani per manum Magistri Rolandi S.R.E. Vice-Cancellarij 17 Kal. Aprilis, Indictione 15. Incarnationis Dominicæ anno 1257. Pontif. verò Domini Alexandri Papæ IV. anno 3.

L X I X.

Vt Capellanus eos possit absolvere ab excommunicatione ob manuum violentam iniectionem incurfa. Reg. Vatic. epist. 223.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
S. AGNETIS ASTEN. AD ROMAN. ECCLESIAM
nullo medio pertinen. Ordinis S. Damiani.

Desideriis vestris in iis affectu beniuolo libenter annuimus, per quem vestri status tranquillitas procuretur. Sanè fuit nobis pro parte vestra humiliter supplicatum, vt, si cōtingeret interdum aliquas vestri Monasterij Moniales in seipsas manus iniicere violentas, prouidere talibus paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati auctoritate vobis præsentium indulgemus, vt si Monasterium ipsum ad Rom. Ecclesiam, prout asseritis, nullo medio pertinet, Capellanus ipsius Monasterij Presbyter, qui pro tempore fuerit in eodem, possit easdem Moniales auctoritate nostra à sententia excommunicationis, si quam per hoc incurrerunt, absolvere, nisi adeo fuerit grauis & enormis excessus, quod super eo sit Sedes Apostolica merito consulenda, præsentibus post quinquennium minimè valituris. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Si quis, &c. Datum Lateran. 10. Kalend. Aprilis, anno 3.

Mandat

L X X.

Mandat ijs, ut compellant quosdam Magistros & alios Parisienses ad reuocandas quasdam propositiones iniuriosas & falsas dictas in præiudicium Ordinum Min. Specul. Min. tract. i. fol. 7.

VENERABILIBVS FRATRIBVS PATRIARCHIS,
ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS AD QVOS
istæ peruenerint, &c.

Non sine multa cordis amaritudine, animique turbatione audiuius, quod nonnulli Magistri & Doctores, ac alij acuentes linguas suas & venenum aspidum gerentes sub labiis ad infamiam, grauamen, & dispendium innocentum, illud in fugillationem & læsionem dilectorum filiorum Fratrum Prædicatorum & Minorum nequiter vomuerunt. Et licet ipsos distincte non nominauerint, nec vocabulis propriis expresse- rint, eos in quibusdam verborum inuolutis & certis & cautis circumlocutionibus aper- tius innuerunt. Ita quod ex talibus eorum dictis manifeste, tanquam expressim illos no- minassent, innotuit, quod de ipsis Fratribus loquebantur. Fuderunt inquam virus & con- tra eos in scholis, prædicationibus & alibi asserere præsumpserunt, quod in statu & via saluandorum non erant, nec meritoria, nec salutifera existeret eorum mendicitas & paupertas, cum deberent valetudine corporali & aliis iustis impedimentis cessantibus propriis manibus operari sub spe alieni subsidij non torpendo, nec pro sustentatione vel necessariis extranea mendicando suffragia, seu ab aliis vitæ adminicula expectando; quodque de licentia vel commissione Romani Pontificis seu Diœces. Episcoporum præ- dicationis exercere officium & confessiones audire libere non valebant tanquam per hoc sacerdotibus parochialibus præiudicium inferrent, ac alia nihilominus praua & iniqua in detractationem eorum & suorum Ordinum derogationem ora maliloqua rela- xando. Cum igitur iidem Ordines fuerint dudum à Sede Apostolica, sicut sacri, clari & conspicii, approbati, & quibus iam nonnulli Fratres ad supernam prouecti patriam in Sanctorum numero sunt ascripti, & velut eminentia candelabra & duo magna lumina- ria in Ecclesia Dei luceant, ac ab ipsorum Fratribus & cultoribus sacre doctrinæ lumen diffundatur vbique per orbem, Christi Euangelium ardentem & efficaciter prædicetur, ac recta & sana consilia & exempla salutaria præbeantur; cum etiam dicti Fratres sacre Scripturæ ac verbi Dei studio & animarum profectibus, nec non diuinis officiis & ora- tionibus instanter & incessanter intendant, nequaquam marcentes ocio, sed opere se optimo & potissimo exercentes, cum sapientia opus existat maximum, nec sint pluri, & qui operantur exterius quàm qui studium cognoscendæ diuinitatis exercent; unde & Dominus ministrante ac operante Martha Mariæ audientiam & studium circa verbum ipsius præcipue commendauit. Ex quo liquido patet Fratres ipsos ad operandum suis manibus non teneri. Quinimo si iis intermissis, laborarent manibus, potiora vtique ac vtiliora in minora minusque vtilia opera non sine animarum dispendio commutarent. Constat igitur ex iis meritoriam existere mendicitatem eorum, & quod ipsi tam ab iis, quibus prædicant, quam ab aliis eleemosynas petere ac recipere, illique ipsas possunt eisdem Fratribus salubriter elargiri. Cum insuper iidem Fratres omnia propter Deum reliquerint, exilia vitæ subsidia mendicantes, Christumque imitentur pauperem, perfe- ctionem Euangelicam amplexando. Propter quod euidenter apparet eos non solum in statu saluandorū existere, sed etiam perfectorum & per suæ religionis obseruantiam, quæ quidem ipsius perfectionis Euangelicæ tenet formam, in æternæ retributionis præmio præcellentem gloriam promereri. Cum etiam de licentia vel commissione aut conces- sione Romani Pontificis seu Legatorum eius vel ordinariorum locorum licite possint prædicare populis & confessiones audire ac pœnitentias iniungere salutare, aliorum in- feriorum Prælatorum & rectorum Ecclesiarum ac Sacerdotum parochialium assensu minimè requisito. Volumus & per Apostolica vobis scripta districte præcipiendo man- damus, quatenus singuli vestrum in ciuitatibus & diœcesibus suis ad requisitionem fratrum dictorum Ordinum earundem ciuitatum & diœces. per se vel per alios in- quirentes de plano & sine strepitu iudicij super assertionem & præsumptionem huius dili- gentius veritatem, omnes Magistros, Doctores, & alios, qui siue in scholis, siue in præ-

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

dicationibus, seu alibi præmissa vel aliquod ipsorum dicere attemptarunt, vel in posterum attemptabunt, ex parte nostra monere studeant, ut infra certum terminum ab ipsis præfigendum eisdem, dictum suum in iis publice reuocent, male se dixisse fatentes, illaque detestentur penitus & retractent. Asserendo constanter contrarium, & illud etiam fideliter prædicando. Quod si fortè ipsi monitis eorundem in hac parte acquiescere non curauerint, ex tunc contra eos ad suspensionis, excommunicationis, & perpetuæ priuationis beneficiorum suorum Ecclesiasticorum sententias, sublato cuiuslibet appellationis impedimento, procedant, laicos de hoc culpabiles vel fautores huiusmodi præsumptorum animaduersione debita percellentes, sæcularis brachij ad hoc, si necesse fuerit, auxilio inuocato. Nos enim nihilominus autoritate præsentium districtius inhibemus, ne quisquam præmissa vel aliquod præmissorum pertinaciter astruere vel quomodolibet defensare præsumat. Quicumque vero id præsumpserit, tanquam contumax & Ecclesiæ Romanæ rebellis ab omnibus fidelibus habeatur. Contra quem etiam taliter procedemus, quod pœna condigna ipsum pro sua temeritate feriet, & alij eius exemplo perterriti à præsumptione simili frænabuntur. Ne autem aliquis ex ignorantia velamen excusationis assumat, vobis vniuersis & singulis districtè præcipimus, ut ad requisitionem fratrum eorundem Ordinum in ciuitatibus & diocesis vestris manentium præsentis litteras & earum tenorem in Ecclesiis & synodis vestris publice & faciatis solemniter publicari. Non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis alicui vel aliquibus personis ab Apostolica Sede concessis, quod interdicti, suspendi vel excommunicari, aut extra suas ciuitates & dioc. seu loca in causam trahi non possint per litteras Apostolicas quæ de indulto huius plenam & expressam non fecerunt mentionem, seu quibuscumque aliis indulgentiis & litteris Sedis ipsius, per quas effectus præsentium impediri valeat vel differri. Et constitutione de duobus dietis edita in Concilio generali, litteris venerabilibus fratribus nostris Turon. & Rothomagen. Archiepiscopis & Episcopo Parisien. super hoc directis à nobis nihilominus in suo robore duraturis. Vos autem memoratos fratres omnium beniuolentia & gratia prosequentes, eos tanquam probatos & acceptos Christi Ministros habeatis, pro diuina & nostra reuerentia propensius commendatos, ipsos ab iniuriis & molestiis optimis præfidiis defendentes. Ita quod ex hoc vobis & vestris Ecclesiis fortius obligemur. Datum Laterani 3. Kal. Aprilis, Pontif. nostri anno 3.

L X X I.

Vt possit absoluerè à sententia canonis, dum cum ceteris religiosi prædicat Verbum Crucis. Reg. Vatic. epist. 310.

FRATRI BARTHOLOMÆO DE BOHEMIA
ORDINIS FRATRVM MINORVM.

VT commissum tibi officium prædicandi verbum Crucis contra Litvvanos, Iacungen. & Ruthen. ac alios paganos & schismaticos illarum partium prospere, authore Domino, in tuis manibus dirigatur, absoluerè à sententia canonis iuxta formam Ecclesiæ per te ac alios fratres tui Ordinis ad hoc idoneos, illos, qui contra prædictos assumpserint signum Crucis, dummodo in personis propriis votum huiusmodi prosequantur, autoritate tibi præsentium concedimus facultatem, prouiso quod huiusmodi excommunicati super hoc satisfaciant, ut tenentur, & iniuncto eis à te, vel à fratribus ipsis quod de iure fuerit iniungendum. Datum Lateran. Nonis Aprilis, anno 3.

L X X I I.

Iubet ut nullus assumatur ad Episcopatum absque sui superioris licentia. Specul. Min. tract. 1. fol. 6. Roderic. bulla 5. Archium Aracæl. num. 36.

GENERALI MINISTRO ORD. MINORVM.

Petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum aliqui fratres tui Ordinis in aliquibus Ecclesiis in Episcopos eliguntur, vel etiam postulantur, iidem fratres licet, &c. ut supra in bulla 50. huius Pontif. Dat. Viterbij, 5. Kal. Iun. anno 3.

Vt

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

L X X I I I.

Ut nullus absoluat Crucesignatos à voto iam emisso. Reg. Vatic. epist. 346.

MINISTRIS ET ALIIS FRATRIBVS BOHEMIÆ, POLONIÆ, ET AVSTRIÆ PRÆDICANTIBVS VERBUM Crucis Ordinis Fratrum Minorum.

L Etā nobis vestra petitio continebat, quod licet vos de mandato Apostolico contra Litvvan. & Iacuenganos & alios Paganos illarum partium prædicaueritis verbum Crucis, & ad exhortationem vestram multi fideles signo viuificæ Crucis assumpto, proponant in breui contra Paganos eosdem cum Dei adiutorio proficisci, quidam tamen potius ardore auaritiæ, quam pietatis zelo succensi nonnullos de Crucesignatis eisdem obtentu pecuniæ, quam ab ipsis recipiunt, à voto Crucis absoluunt pro suæ libito voluntatis, asserentes se habere super hoc à Sede Apostolica potestatem, propter quod huiusmodi negocij prosecutio in dispendium Christianæ fidei non modicum impenditur. Quare fuit ex parte vestra nobis humiliter supplicatum, vt super hoc prouidere de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, ne quis de cætero Crucesignatos eosdem absque nostro speciali mandato taliter absolvere præsumat, auctoritate præsentium districtius inhibemus. Nulli ergo, &c. nostræ inhibitionis, &c. Datum Viterbij 16. Kal. Iulij, anno 3.

L X X I V.

Ut possint uti paramentis sericis. Reg. Vatic. epist. 418.

GVARDIANIS ET FRATRIBVS ORDINIS FRATRV MINORVM NEAPOLITAN.

L Ocis pia religione conspicuis, in quibus diuinæ gloria maiestatis frequentia deuotæ laudis attollitur & virtutum studio deseruitur, debet Apostolicæ Sedis circumspecta benignitas in iis, quæ sunt honoris & gratiæ, ad illorum decorem congruum se munificam exhibere. Hinc est quod nos circa vos & Ordinem & locum vestrum beneuolum dirigentes affectum, vt in Missarum solemniis Sacerdos, & alij Ministri altaris ipsius Ordinis sericis indumentis intra Ecclesiam vestram libere, prout moris est, vti valeant, non obstante statuto contrario eiusdem Ordinis, vobis auctoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Viterbij 5. Nonas Iulij, anno 3.

L X X V.

Vt obseruentur quæ statuta sunt circa controuersiam Parisiensem. Ex Codice vetusto de hac controuersia. fol. 127.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIEN.

C Vm aduersus prouisionis nostræ ordinationem salubrem, quæ *Quasi lignum vite*, incipit, super statu Pariensis studij & nonnullis articulis illud contingentibus dudum de fratrum nostrorum consilio promulgatam, sæculares Magistri per duram rebellionis contumaciam in contemptum potestatis Apostolicæ calcitrantes ex ipsa contra dilectos filios Fratres Ordinis Prædicatorum offensionis & scandali materiam, quibusdam ad hoc cæteros instigantibus, assumpsissent. Tandem post culpas culpis adiectas & contemptus contemptibus aggregatos, Nuncios & Procuratores suos ad Sedem Apostolicam destinarunt, per quos ad excusandas excusationes ipsorum, quibus se munire contra prædictæ ordinationis obseruantiam conabantur, plura fuere proposita coram nobis. Nos vero eis plenius intellectis excusationes, & allegationes, ac quascumque appellationes ipsorum tanquam elusorias, & ineptas, & friuolas de prædictorū Fratrum nostrorum consilio repellentes, sententialiter decreuimus ordinationem præfatam, & omnia quæ continentur in ipsa compositione, & aliis in contrarium allegatis nequaquam obstantibus, ab omnibus Magistris & Scholaribus Parisius existentibus,

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

cessante contradictione qualibet, integre & inuiolabiliter obseruari, & Apostolica rescripta, quæ super ipsius ordinationis executione vel obseruatione processisse noscuntur, habere sui roboris firmitatem. Insuper adiiciendo statuimus, vt scholares omnes tam religiosi de Prælatorum suorum licentia Parisius gratia studij quomodolibet commorantes, quam etiam sæculares vbicumque voluerint lectionibus vel prædicationibus audiendis, siue quæstionibus disputandis, libere valeant interesse. Vtque tam Prædicatorum, quam Minorum Fratres & Religiosi alij, qui pro tempore Parisius Doctores fuerint in Theologica facultate, ac scholares ipsorum in societatem, consortium, & collegium aliorum magistrorum & scholarium Parisien. recipiant plenarie, semperque in eis efficaciter habeant, sicut ex litterarum nostrarum quæ incipiunt, *Circa frequens*, &c. inspectione tibi liquido innotescet. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ, ac etiam sub excommunicationis pœna districtè præcipiendo mandamus, quatenus & litterarum ipsarum tenores omni dilatione & occasione postpositis per te vel per alios Parisius solemniter publicans, ordinationem, litteras, statuta prædicta & quæ continent in eis facias integre & inuiolabiliter obseruari, charissimi in Christo Filij nostri Illustris Regis Franciæ ad hoc, si opus fuerit, auxilio inuocato. Ne vero tantæ rebellionis vitium vltius possit esse aliis occasio schismatis & contumaciæ perniciosæ fomentum, omnes Magistros & Scholares sæculares & auditores Parisien. qui expressè ac publicè non paruerint restitutioni dictorum Fratrum Prædicatorum per fel. rec. Innocentium Papam IV. prædecessorem nostrum, & postmodum per nos factæ ordinationi, litteris, sententiis statutis, ac mandatis nostris infra vnum mensem, postquam tenor præsentium, vt prædictum est, fuerit Parisius publicatus, omnibus dignitatibus & beneficiis Ecclesiasticis, ac officio Magistrali, Prædicatione & doctrina priuamus, & in posterum reddimus omnino indignos: decernentes esse ab Ordinum executione, susceptione suspensos. Eos quoque qui occasione præsentium aut aliarum litterarum Sedis Apostolicæ pro dictis restitutione & ordinatione seruandis, siue occasione studij Parisien. directarum ipsum studium dissipare aut turbare, seu alibi absque Sedis eiusdem speciali licentia contra tenorem ordinationis prædictæ transferre præsumperint, excommunicationis vinculo innodamus. Quos & tu per te, vel per alium excommunicatos denuncies Parisius & vbicumque videris expedire. Si qui vero, quod absit, prædicta non curauerint adimplere, aut alias in iis contumaces fuerint, vel rebelles, seu quietis Scholarium & studij turbatores, tu eorum nomina, vt nominatim grauiori pœna mulctentur, nobis intimare procures. Hoc ipso suprascripto Regi denunciatis, vt ad bonorum pacem malorumque terrorē, eos vt expedire videris, coërceat tradita sibi diuinitus potestate, iuramenta quidem aut obligationes quascumque à dictis Magistris & Scholaribus seu ab ipsorum aliquibus & specialiter de non recipiendo ad scholas vel scholasticam societatem dictos fratres Prædicatores, vel scholares ipsorum Fratrum Regentium, siue alias præsumpta contra præfatam ordinationem nostram aut aliqua eorum, quæ continentur in ipsa, seu contra statuta vel mandata nostra, seu ipsorum aliquod decernimus penitus non tenere. Non obstantibus appellationibus aut occasionibus quibuscumque præteritis vel futuris, aut etiam quod à te dato super hoc executore à nobis pluries appellasse dicuntur, siue processibus aliquibus aut litteris vel indulgentia à Sede prædicta concessis, per quæ huius mandati executio in hac parte impediri valeat aut differri, aut de quibus plenam & expressam seu de verbo ad verbum fieri oporteat in præsentibus mentionem. Seu etiam quod dicti fratres quando consenserunt in compositione prædicta renunciauerunt, vt dicitur, litteris Apostolicis impetratis, & impetrandis, quas in suo robore volumus permanere. Ipsasque tibi & eisdem fratribus ab earum detentoribus reddi, quos ad id necesse fuerit monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellas. Præceptum nostrum, quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturus, quod efficacis obedientiæ gaudeamus in te promptitudinem inuenisse. Alias autem pro firmo teneas quod indignationem nostram sub incurfu prædictæ pœnæ contra personam tuam, licet ipsam in Christo sincerissime diligamus, grauius prouocabis, litteris nostris, (*cunctis processibus licet olim & ad nostram noueritis*) tibi alias directis à nobis, in suo robore nihilominus duraturis. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Quod enim super hoc inueneritis & feceritis, nobis fideliter rescribere non omittas. Datum Viterbij 2. Idus Iulij, Pontificatus nostri anno 3.

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

LXXVI.

Vt faciat subueniri Patriarchæ Constantinopolitano. Reg. Vatic. epist. 500.

MINISTRO FRATRVM MINORVM PROVINCIALI DE ROMANIA.

NEcessitatibus Ven. fratris nostri ... Patriarchæ Constantinopolitani Apostolicæ Sedis Legati, tanto libentius subuenimus, quanto idem ad præsens præualente in eum Græcorum illarum partium potentia, suffragio Sedis Apostolicæ magis noscitur indigere. Transmissa siquidem nobis ex parte ipsius Patriarchæ petitio continebat, quod redditus Patriarchatus sui propter eorundem Græcorum frequentes incurfus sunt adeo diminuti, quod ex eis non potest iuxta sui status exigentiam aliquatenus sustentari. Et cum Patriarcha præactus à Prælati & Clericis Ecclesiarum suæ legationis ad releuandam indigentiam huiusmodi procuraciones vel aliqua subsidia exigit, quia iidem Prælati & Clerici procuraciones & subsidia huiusmodi sibi contumaciter exhibere recusant, dictus Patriarcha propter hoc promulgat excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias in eosdem, sicque frequenter inter ipsum & eosdem Prælatos & Clericos occasione huiusmodi turbationis & discordiæ seminaria pullulant, vnde commune religionis negligitur commodum & contra ipsum Patriarcham ac alios negotium Constantinopolitani Imperij prosequentes eorundem Græcorum feritas fortius inualescit. Quare fuit ex parte ipsius Patriarchæ nobis humiliter supplicatum, vt super hoc prouidere opportuno remedio curaremus. Quocirca mandamus quatenus vniuersis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus & aliis Ecclesiarum Prælati in illis partibus pariter conuocatis cum eis prudenter disponere ac ordinare procures, vt eidem Patriarchæ, tanquam eorum capiti, annuatim quousque præacti Patriarchatus sui redditus quietè percipere valeat, quingentas marchas argenti pro sua sustentatione ministrare procurent, eos ad hoc ex parte nostra sedulis monitis & exhortationibus diligenter, & efficaciter inducendo, ita quod idem Patriarcha filialis deuotionis affectum in eis per effectum operis se gaudeat inuenisse, ac propter hoc ad resistendum eisdem inimicis fortius animetur. Eam autem diligentiam & sollicitudinem adhibeas in commisso tibi negotio exequendo, vt deuotionem tuam possimus exinde merito commendare. Nolumus enim vt iidem Prælati quamdiu easdem 500. marchas exsoluerint, per eundem Patriarcham occasione alterius subsidij vel procuracionis, seu quauis alia de causa aliquatenus prægrauentur. Non obstante indulgentia Sedis Apostolicæ, qua Fratribus tui Ordinis est concessum, vt negotia quæ sibi à Sede committuntur eadem, exequi minime teneantur. Datum Viterbij Idibus Iulij, anno 3.

LXXVII.

Vt nihil soluant de bonis suis vlllo pretextu. Reg. Vatic. epist. 528.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. CATHARINÆ DE LOCULI IANVEN. ORDINIS S. Damiani ad Rom. Eccl. nullo modo pertinentis.

QVanto studiosius diuinæ contemplationi vacatis Domino famulando, tanto vitæ vestræ libentius prouidemus. Hinc est quod cum Monasterium vestrum sincera diligamus in Domino charitate, deuotionis vestræ precibus inclinati, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt de quibuscumque bonis vobis vel Monasterio vestro à Christi fidelibus in vita vel in vltima voluntate legatis, vel legandis in posterum nulli vsque ad nostrum beneplacitum teneamini soluere aliquid pretextu cuiuslibet iuris diocesani aut consuetudinis, seu alicuius canonice portionis. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Viterbij 12. Kal. August. anno 3.

LXXVIII.

Vt adsit Episcopo Parisiensi pro executione illorum quæ à Sede Apostolica sunt statuta. Ex Cod. vetusto de hac controuersia. fol. 128. & Firm. 3. Ord. 2. part. tract. 1.

CHARIS

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

CHARISSIMO IN CHRISTO REGI FRANCORVM
ILLVSTRI.

Bona meritoria, per quæ virtutum Domino placere desideras, religiosa multiplicat charitas, quæ humiles religiosasque personas dum in manibus diuinæ pacis & spiritus requiescunt humiliter amplectitur mansuetudinis regię celsitudo. Hoc quippe in cœlis ad mercedis cumulum tibi prægnanter pura reponit intentio, quam pia desideriorum tuorum studia manifestant. Hoc velut insigne imitationis exemplar fidelibus aperte proponitur ad profectum. Eapropter pro dilectis filiis Prædicatorum & Minorum Ordinum fratribus, qui Parisius in prædicatione & doctrina Euangelij laborantes, in refrigerij tui consolatione respirant protectionis regię præsidium imploramus. Credimus quod nostræ petitionis instantia cum tuo voto concurrens, regalem auditum aut animum non grauabit. Sanè licet iidem fratres in executione mandatorum Apostolicorum, quæ super statu studij ad conuertendam seu conterendam sæcularium Magistrorum & scholarium Parisien. duritiam emanarunt, promptum inuenerunt auxilium regię potestatis, super quo & ipsi Deo pro te & pro tua salute humilia vota persoluunt, & nos tuæ celsitudini gratias agimus copiosas. Quia tamen quamdam tulimus de nouo sententiam, & statuta condidimus, quibus turbatorum studij Parisien. cohibetur improbitas, & ipsis fratribus ac aliis studium diligentibus sanctæ quietis tranquillitas prouidetur; sublimitatem tuam rogamus & hortamur in Domino, ac in remissionem tibi iniungimus peccatorum, quatenus venerabili fratri nostro Episcopo Parisien. cui prædictorum sententiæ & statutorum executionem commisimus, promptum & fauorabile super hoc contra inobedientes, & rebelles, ac quietis studij turbatores, & præfatorum fratrum vexatores præstare brachij tui cures auxilium, quo pax muniatur humilium, & insolentium ceruicosa peruicacia confringatur; excludendo à regno Franciæ vel alias coërcendo, prout videris expedire. Ac memoratos fratres manus regia præpotenti virtute ab omni molestia protegat & defendat, viuantque regio culmine tuti, & sub tua protectione securi, inter inquietos pacifici, inter improbos innocentes. Preces nostras in hac parte sic impleturus, quod nos, qui eas tibi ex cordis affectu dirigimus, voti nostri plenitudine consecuti, tuis cum opportunum fuerit, libentius annuamus. Datum Viterbij 2. Kal. Aug. Pontif. nostri anno 3.

LXXIX.

Vt non permittat Gulielmum de S. Amore ingredi regnum Franciæ. Firmam. 3. Ord. tract. 1. part. 2.

CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO
ILLVSTRI REGI FRANCIAE.

Cum propter multiplices culpas & grandes offensas, quas Gulielmus de sancto Amore temerariè commisisse dignoscitur, & specialiter propter libellum perniciosum & detestabilem ab ipso compositum, cuius Principium, *Ecce videntes clamabunt foris.* & titulus, *tractatus brevis de periculis nouissimorum temporum*, dicebant ac per nos olim de fratrum nostrorum consilio reprobatum & in perpetuum condemnatum, meruerit graues pœnas eidem Gulielmo nostris in virtute obedientiæ sub debito iuramenti quod præstitit de stando præcisè mandatis nostris, nec non & sub excommunicationis ac priuationis perpetuæ ab officio & beneficiis, quas eo ipso incurrere volumus, si contra huiusmodi præceptum nostrum venire tentauerit, saluis omnibus aliis mandatis nostris, quæ sibi forsitan viua voce fieri fecimus, aut mediantibus nuncio vel litteris duxerimus facienda. Districtè dedimus litteris in præceptis vt nullo vnquam tempore regnum Franciæ intrare præsumat, & nihilominus omnem docendi ac prædicandi sibi autoritate Apostolica perpetuo interdiximus facultatem. Ita quod nec docere alicubi, nec vnquam alicui clero vel populo de cætero audeat prædicare. Cum igitur nos celsitudo Regia rogauerit, sicut à tua credimus memoria non elapsam, vt eidem Gulielmo prædicti regni interdiceremus ingressum, & nos hoc, prout duximus faciendum, superius expressum est, serenitatem tuam rogamus ipsum intrare nullatenus patiari. Et quia pro certo nouimus, quod dilectos filios fratres Prædicatorum & Minores speciali fauore prosequere

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

prosequeris, super quo te dignis in Domino laudibus efferentes, gratiarum tibi referimus multiplices actiones, Magnificentiam tuam omni qua possumus affectione rogamus, quatenus eosdem fratres pro Christi reuerentia, cuius sunt deputati obsequiis habens benignitate solida commendatos, eos à quorumlibet iniuriis & molestiis protegas & defendas, ita quod tua potentia communiti pace quieta, & quiete pacifica pacis auctori valeant famulari. Datum Viterbij 3. Idus Augusti, Pontif. nostri anno 3.

L X X X.

Vt restitui faciat Monialibus eorum bona iniuste detenta. Reg. Vatic. epist. 591.

PRÆPOSITO ECCLESIAE S. DONATI IANVEN.

EX parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conuentus Monasterij sanctæ Catherinæ de Loculi Ianuen. Ordinis S. Damiani ad Rom. Ecclesiam nullo medio pertinentis, fuit nobis humiliter supplicatum, ut cum sæpe contingat detineri possessiones, & alia bona quæ deuolui debent ex personis sororum eiusdem loci ratione successionis vel dotis, siue legati, aut eleemosynæ, seu ex aliis causis ad Monasterium memoratum, & graue sit eis ad nos pro singulis habere recursum, & coram diuersis iudicibus experiri, ipsis super hoc dignaremur misericorditer prouidere. Quocirca mandamus quatenus quotiens à dictis Abbatissa & Conuentu fueris requisitus, cognito de iis sine strepitu iudicij, eis restitui facias bona ipsa à detentoribus eorundem. Contradictores, &c. testes autem, &c. Datum Viterbij 3. Idus Augusti, anno 3.

L X X X I.

Vt uniat monasterium de Logano Benedictinarum alteri Clarissarum de Loculi. Reg. Vatic. epist. 590.

EPISCOPO ALBIGANEN.

INtellecto quod Monasterium Monialium sancti Ioannis de Logano Ordinis sancti Benedicti tuæ diœc. tibi pleno iure subiectum, in quo quædam Moniales dissolutæ morantur, & quod consueuerat non modica bonorum vbertate florere, adeo est in spiritualibus & temporalibus sine spe resurgendi collapsum, quod non potest aliquatenus in suo ordine reformari. Nos ad id dilectas in Christo filias Abbatissam & Conuentum Monialis sanctæ Catharinæ de Loculi Ianuen. Ordinis S. Damiani, propter ipsarum penuriam gerentes compassionis affectum, præcipuè quod earum religio clara & approbata suis fructibus intimis Ecclesiasticæ maternitatis amplexibus est fouenda, necnon volentes ex hoc ipsas prosequi speciali gratia & fauore, fraternitatē tuam, quam ad hoc esse promptam credimus, rogamus attente per Apostolica scripta, tibi districte præcipiendo mandantes, quatenus præteritum Monasterium de Logano cum omnibus suis possessionibus, & pertinentiis ac aliis suis appendiciis positis iuxta illud, & ornamentis ipsius autoritate nostra eisdem Abbatissæ & Conuentui deuotè sub Ordinis tui Obseruantia Domino famulantibus ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram in perpetuos vsus assignans, eas vel procuratorem earum in præactorum possessionem corporalem inducere, ac inductas defendere per te vel per alium postponas. Amotis exinde Monialibus, quæ sunt ibi & per alia Ordinis sui Monasteria, aut in earundem S. Catharinæ Monasterio congruè collocatis. Contradictores, &c. Non obstante Apostolicæ Sedis indulgentia quibuscumque concessa, per quam huiusmodi effectus impediri valeat vel differri, & de qua plenam & expressam oporteat in libris nostris fieri mentionem. Datum Viterbij 2. Idus Augusti anno 8.

L X X X I I.

Iubet ut Gulielmum de S. Amore denunciaret excommunicatum, &c. Firmam. 3. Ord. part. 2. tract. 1.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIEN.

Cum propter multiplices culpas, &c. ut supra in bulla 69. vsque *dixerimus facienda.* Ideoque fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus in Ecclesia Parisien.

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

Parisien. & alibi etiā vbi videris expedire, per te vel per alium prædicta publicare procures, & si tibi constiterit, quod dictus Guillelmus contra tale præceptum nostrum in aliquo venire præsumpserit, tu denuncies ipsum excommunicatum, periurum, ac perpetuo ab officio beneficiisque priuatum. Iniungasque illis, ad quos beneficiorum suorum collatio pertinet, vt eadem beneficia, si qua eum habere contingit, personis idoneis & Ecclesiæ Romanæ deuotis libere conferant & assignent. Denuncies etiam publicè dilectis filiis Vniuersitati Magistrorū & Scholarium Parisien. quod non pro eo quod idem Guillelmus Vniuersitatem ipsam defendit, aut quod pro ea forsitan in Francia vel apud Sedem Apostolicam laborauit, cum Magistros & scholares prædictos, tanquam nobilia Ecclesiæ membra, sinceris præcipue affectibus prosequamur, sed pro prædicto detestabili & à nobis damnato libello sic contra eum processimus. Et si adhuc id exegerit proteruia contumacis grauius, authore Domino procedemus: latas autem alias in ipsum de mandato nostro suspensionis vel priuationis beneficiorum suorum sententias persistere volumus in suo robore firmitatis. Contradictores autem si qui fuerint per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compescas. Datum Viterbij 10. Kal. Septembris, Pontif. nostri anno 3.

L X X X I I I.

Vt in quibusdam festiuitatibus tempore interdicti publicè possint celebrare diuina. Reg. Vatic. epist. 604.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
S. CATHARINÆ DE LOCULI IANVEN. ORDINIS
S. Damiani ad Rom. Ecclesiam nullo medio pertinen.

EXigentibus vestræ deuotionis meritis votis vestris libenter annuimus, & petitiones vestras quantum cum Deo possumus, fauorabiliter exaudimus. Hinc est quod nos vestris deuotis precibus inclinati, præsentium vobis autoritate concedimus, vt tempore generalis interdicti liceat vobis & fratribus Minoribus, qui in festiuitatibus beatæ & gloriosæ Virginis Mariæ matris Christi, sanctæ Claræ, sanctæ Seraphiæ & sanctæ Catharinæ & dedicationis ipsius altaris sanctæ Catharinæ vestri Monasterij ibidem conuenerint pro diuinis Officiis celebrandis in eisdem festiuitatibus & per octo dies festiuitatis ipsas sequentes, pulsatis campanis populum, excommunicatis & nominatim interdictis exclusis, ad audiendum diuina Officia in ipso Monasterio conuocare. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Viterbij 6. Idus Septembris, anno 3.

L X X X I V.

Vt absoluat à censuris Parisienses. Firmam. 3. Ord. tract. 1. part. 2.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARISIEN.

Dilecti filij Prior & fratres Prædicatores Parisienses nobis humiliter supplicarunt, vt cum nonnulli Magistri & Scholares Parisien. prætextu discordiæ vsque nunc Parisius habitæ, & occasione detentionis cuiusdam libelli olim damnati à nobis, cuius principium erat: *Ecce videntes clamabunt foris.* dicantur sententiam excommunicationis incurrisse, prouidere super hoc salubriter curaremus. Nos itaque sic volentes ipsorum saluti in hac parte consulere, & æquitati nostræ sententiæ super hoc latæ nullatenus derogetur, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnibus Magistris & Scholaribus, qui occasione dictæ discordiæ, ac præfati libelli, interdicti, suspensionis, aut excommunicationis sententias nostra vel quauis autoritate prolatas hactenus incurrerunt, postquam tibi plenè constiterit, quod ipsi ordinationem nostram, quam pro conseruatione studij Parisien. de consilio fratrum nostrorum edidimus, & quæ continentur in ipsa, sententiam quoque ac statuta in ea per nos expressa diligenter & efficaciter ac sine aliqua fictione obseruent, & curauerint, quod de cætero eadem obseruabunt, ac dictum libellum prorsus in toto, & in qualibet sui parte combusserint, ac omnino curauerint abolere, autoritate nostra iuxta formam Ecclesiæ beneficium absolutionis

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

tionis impendas, & dispenses cum eis super irregularitatibus, si quas forsitan occasione huiusmodi contraxerunt. Datum Viterbij 5. Kal. Octobris, Pontific. nostri anno 3.

L X X X V.

Ut cogat duos Magistros exequi quod promiserunt. Ibidem.

VENERABILI EPISCOPO PARISIEN.

CVm olim apud Sedem Apostolicam constituti Magister Odo de Duaco Doctor Theologicæ facultatis, & Christianus Canonicus Beluacen. coram dilectis filiis nostris FF. tituli S. Sabinæ Presbytero, & Ioanne S. Nicolai in carcere Tull. Diacon. Cardinalibus iurauerunt stare præcise mandatis nostris, iidem Cardinales præfatis magistris ex parte nostra quædam fecerunt mandata in virtute præstiti iuramenti, prout in instrumento publico inde confecto, cuius tenor præsentibus infra subnectitur, plenius continetur. Volentes igitur in publicam venire notitiam, quod in hac parte dictis magistris ab eisdem Cardinalibus de speciali mandato salubriter est iniunctum, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præcepta huiusmodi sine moræ dispendio publices per te vel per alium Parisius, & alibi, sicut videris expedire. Si vero dicti Magistri præcepta ipsa infra spacium vnus mensis à tempore publicationis huiusmodi adimplere non curauerint Parisius efficaciter & simpliciter, ac sine aliqua fictione, tu eos ibidem publice denuncies esse periuros. Restitutionem quoque dicti Magistri Odonis, ad officia, beneficia & alia quibus autoritate quarundam litterarum nostrarum, quarum principium est; *Cunctis processibus*, &c. priuatus fuerat autoritate nostra, reuocare procures. Contradictores, &c. instrumenti vero prædicti tenor talis est. In nomine Christi, &c. *Hic inseritur processus anno superiori transcriptus.* Datum Viterbij 6. Non. Octobris, Pontif. nostri anno 3.

L X X X V I.

Vt possint recipere quedam legata non obstantibus quibusdam litteris alijs concessis.
Specul. Min. tract. I. fol. 8.

GENERALI ET ALIIS PROVINCIALIBVS MINISTRIS,
AC FRATRIBVS ORD. MINORVM.

FEl. rec. I. Papa prædecessor noster, & nos postmodum ad instar ipsius, dilectis filiis Magistro & fratribus domus Militiæ templi Hierosolymitani pro exoneratione debitorum, quibus teneri dicuntur, vt de vsuris, rapinis, & alias quocumque modo illicitè acquisitis, quæ Christi fideles mandant restitui in vltima voluntate, vel dum viuunt, etiam si sospitate fruuntur, restituere sunt parati: si quibus ipsorum restitutio fieri debeat, omnino inueniri non possunt, necnon de legatis indistinctè in pios vsus, non expressis locis aliquibus vel personis, vsque ad decem millia marcharum argenti vbique locorum extra regnum Alemanix recipere valeant, per Apostolicas sub certa forma litteras dicimur concessisse, diuersis super hoc eis executoribus deputatis. Verum quia, sicut intelleximus, dicti Magister & fratres super præmissis siue vobis, siue depositioni vel ordinationi alicuius, vel aliquorum ex vobis quomodolibet relinquuntur, seu si executores decedentium de talibus eorum dispositioni relictis vobis velint aliqua elargiri, vos occasione concessionis huiusmodi inquietant multipliciter & molestant. Nos volentes paci & tranquillitati vestræ paterna super hoc sollicitudine prouidere, vobis vniuersis & singulis vt tales litteras prædictis Magistro & fratribus ab Apostolica Sede concessas nullum vobis vestroque Ordini præiudicium generetur, quin eisdem litteris nequaquam obstantibus, ea quæ de præmissis vobis & ipsi Ordini relinquuntur & ab executoribus decedentium exhibentur, recipere, ac de iis, quæ vestræ committuntur dispositioni ordinare ac disponere libere valeatis, autoritate præsentium indulgemus prædictis Magistro & fratribus ac etiam executoribus eorundem in virtute obedientiæ districtius inhibentes, ne vos, vel vestrum aliquos prædictarum litterarum prætextu molestare contra huiusmodi tenorem, inquietare, seu quomodolibet perturbare præsumant,

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

fumant. Nos enim nihilominus omnes excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, quas per eosdem executores in vos vel vestrum aliquos occasione huiusmodi promulgari contigerit, decernimus irritas & inanes. Nulli ergo, &c. Datum Viterbij 17. Kal. Nouembris, Pontif. nostri anno 3.

LXXXVII.

Vt possint ministrare Minoribus legata de male perceptis. Ibidem.

VNIVERSIS EXECUTORIBVS TESTAMENTORVM
PRÆSENTES LITTERAS INSPECTVRIS, &c.

EX parte dilectorum filiorum Ministri Generalis, & fratrum Ordinis Minorum fuit propositum coram nobis, quod cum aliqui vestrum de male ablati, & illicitè acquisitis, quæ fideles nescientes quibus horum restitutio fieri debeat, necnon de his quæ iidem fideles indistinctè non expressis personis vel locis vestro arbitrio seu de consilio alicuius per vos in pios vsus eroganda committunt, velint eorundem fratrum indigentis providere, nonnulli Ecclesiarum Prælati, necnon hospitalis & militiæ Templi Hierosolymitani, ac etiam Militiæ S. Iacobi domorum Magistri, & fratres ac alij, pro quibus super obtinendis ab eis certis quantitatibus legatorum huiusmodi litteras nostras direxisse dicimur, per executores sibi super hoc deputatos à nobis impedire procurant, ne prædictorum fratrum Minorum indigentis de prædictorum legatis per vos valeat subueniri, propter quod duxerunt ad Apostolicæ Sedis auxilium recurrendum. Cum igitur nostræ intentionis non fuerit nec existat per huiusmodi litteras providendi eisdem fratribus de prædictis legatis vobis adimere facultatem: Vniuersitati vestræ præsentium autoritate concedimus, vt nonobstante contradictione prædictorum executorum eisdem fratribus Minoribus de prædictis legatis providere possitis, prout eorum necessitatibus videritis expedire. Nos enim, &c. vt in bulla antecedenti vsque *irritas & inanes*. Datum vt supra.

LXXXVIII.

Confirmat concessionem Hospitalis S. Leonardi de Stagno factam Clarissis Pisanis. Reg. Vatic. epist. 305.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM INCLVSARVM
MONASTERII OMNIUM SANCTORVM PISAN.
Ordinis S. Damiani.

IVstis petentium desideriis, &c. vsque *comple*re. Dudum siquidem intellecto quod hospitale S. Leonardi de Stagno Pisan. diocesis in spiritualibus esset & temporalibus grauiter deformatum, eiusque bona per habitantium in eo incuriam seu malitiam potius in dispendia iugiter vergerent grauiora. Nos destructioni & lapsui hospitalis eiusdem occurrere, vestramque de ipso volentes releuare inopiam, qua mortuæ mundo grauamini sub clausuræ claustralis angustis in voto voluntariæ paupertatis & rem super hoc agere piam & gratissimam Deo credentes, primo & secundo Venerabili fratri nostro Archiepiscopo tunc electo Pisano de conferendo vobis & Monasterio vestro Hospitali iam dicto cum iuribus omnibus & pertinentiis suis, ipsoque procuratori eiusdem Monasterij vestro & ipsius Monasterij nomine plenè ac liberè, prout dictum est, assignando sub certa forma mandatum direximus speciale. Sed quia ipse quantum in hac parte deferremus eidem, illud vtrique circa vos de hospitali præfacto ad releuandum vestræ paupertatis incommoda fieri mandantes per eum, quod per nos de plenitudine potestatis effici poterat, nequaquam attendens, mandatum & præceptum nostrum adimplere circa præfacta neglexit, dilecto filio Crasso Canonico Pisano sub certa forma nostris demum dedimus litteris in mandatis, vt ad collationem & assignationem hospitalis eiusdem cum antedictis iuribus & pertinentiis vobis, vt præmissum est, vestroque Monasterio faciendam procederet iuxta nostrarum directarum diuino Archiepiscopo tunc Electo super his priorum continentiam litterarum. Cum igitur sicut accepimus iam dictus

Canonicus

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

Canonicus mandatum super hoc Apostolicum exequendo deuotus Syndico & Procuratori vestro & dicti Monasterij sæpe fatum Hospitalis S. Leonardi de Stagno Ecclesiam quoque, domos, & possessiones, pertinentias, & iura ipsius omnia Apostolici autoritate mandati super hoc decreti, eidem vestro & ipsius Monasterij nomine conferenda duxerit & etiam assignanda in corporalem ipsius Hospitalis & præactorum omnium possessionem Syndicum inducens eundem, in contradictores nihilominus excommunicationis sententiam promulgando, & decernendo etiam, prout ex vi Apostolici sibi compete-
bat mandati irritum & inane, si quid post nostras obtentas ad eundem Archiepiscopum tunc electum super huiusmodi negotio litteras de Hospitali præacto innouatum, aut de possessionibus & rebus pertinentibus ad illud alienatum extitit vel præsumptum, prout in Apostolicis aliisque publicis litteris super hoc confectis, plenius continetur, vosque plena Hospitalis & omnium præactorum possessione gaudere dicamini pacifica & quieta. Nos deuotionis vestræ supplicationibus inclinati, quod à præacto Canonico super his prouide factum est, ratum habentes & gratum, illudque tenore approbantes præsentium, ac defectum si quis est de præactæ plenitudine potestatis suppleres: Hospitalis ipsum cum præactis Ecclesia, domibus, possessionibus, iuribus & pertinentiis suis omnibus, sicut ea omnia iuste & pacifice possideris, vobis & per vos Monasterio vestro, autoritate Apostolica, confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem autem præactorum litterarum præsentibus litteris inferentes, &c. Datum Viterbij 6. Kal. Nouemb. Pontif. nostri anno 3.

L X X X I X.

Qualiter agendum sit cum ijs qui ad alias religiones volunt transire. Specul. Min. tract. i. fol. 8.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Cvm & plantare sacram religionem, & plantatam fouere summopere debeamus, expedit vt sicut circa ipsam ea quæ sunt recta nutrimus, sic & ea quæ profectum virtutis impediunt, corrigi diligenti sollicitudine procuremus. Ad audientiam nostram quidem peruenit, quod nonnulli fratres Ordinem vestrum professi, asserentes se ipsius Ordinis obseruantias sustinere non posse, transeundi ad sancti Benedicti vel Carthusien-
sium Ordines procurant sibi à nobis licentiam exhiberi, non ea intentione aliquando quod remaneant in eisdem, sed vt ab eis transeant ad alios Ordines obseruantia mitioris, & ab his ad sæculum reuertantur, secum in Apostasia sua per illorum personas agi mitius cōfidentes. Sicque multa committunt, per quæ Deum offendunt, & Ordinem vestrum apud illos præcipuè, qui de ipso eos fuisse nouerunt, plurimum inhonestant. Quare igitur honorem Ordinis vestri prædicti & salutem in eo degentium personarum intimo zelantes affectu, vobis in virtute obedientia autoritate præsentium districtius inhibemus, ne de cætero aliquibus vestri Ordinis fratribus huiusmodi licentiam concedatis: nisi sub ea conditione quod in Ordine ad quem licentiantur, debeant remanere. Nos enim si tales ab eo absque speciali Sedis Apostolicæ indulgentia vel ad mitiorem Ordinem transuerint, vel, quod absit, ad sæculum reuertantur, volumus vos ac successores vestros circa ipsos rigorem vestri Ordinis exercere, ac decernimus, quidquid circa concessionem huiusmodi licentia secus feceritis irritum & inane. Nulli ergo, &c. Datum Viterbij 3. Non. Decemb. Pontif. nostri anno 3.

X C.

Confirmat quandam translationem Morialium. Reg. Vatic. epist. 6.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII SANCTI BARTHOLOMÆI DE FALESIO ORDINIS S. Damiani Massanen. Diocesis.

Cvm à nobis petitur, &c. vsque *effectum*. Sanè petitio vestra nobis exhibita continebat, quod dilectus filius Fr. Raynaldus de Tocco Penitentiarius & Capellanus
f 2 noster

ANNO CHRISTI 1257.

ALEXANDRI IV. ANNO 3.

noster de mandato nostro te filia Abbatisa à regimine Monasterij S. Mariæ de Massa absoluens in Abbatisam Monasterij S. Bartholomæi de Falesio Massan. diœcesis te præfecit, statuens vt idem Monasterium sancti Bartholomæi, quod dicto Monasterio sanctæ Mariæ de Massa contuleramus, & dictum Monasterium S. Mariæ per se consistat, & vtrumque Monasterium ipsarum cum omnibus bonis suis sit liberum & exemptum, nec alterum eorum alteri in aliquo sit subiectum, prout in litteris inde confectis eiusdem Capellani sigillo signatis plenius continetur. Nos igitur vestris deuotis precibus benignum impertinentes assensum, quod ab eodem Capellano in hac parte factum est, ratum habentes & gratum, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem litterarum ipsarum de verbo ad verbum præsentibus inseri facientes & supplentes defectum, si quis in iis habitus est, de nostræ plenitudinis potestatis. Tenor autem litterarum ipsarum talis est. Vniuersis præsentis litteras inspecturis Fr. Raynaldus de Tocco Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus salutem in Domino. Cum olim D. Alexander Papa I V. necessitatibus Abbatisæ & Conuentus Monasterij S. Mariæ de Massa Ordinis S. Damiani paterno compatiens affectu Monasterium S. Bartholomæi de Falesio Massan. diœcesis eis duxerit concedendum & B. Abbatisa cum quibusdam ipsius Monasterij Monialibus de Massa ad prædictum Monasterium de Falesio se velit transferre, & ibidem iuxta sui Ordinis instituta Domino perpetuò formulari. Nos ipsam auctoritate Summi Pontificis suprascripti Monasterij Massan. regimine absoluentes, eandem in Abbatisam memorati Monasterij de Falesio duximus præfigendam. Statuentes vt deinceps Monasterium Massan. & Monasterium de Falesio duo sint Monasteria, quorum vtrumque per se cum omnibus bonis suis sit liberum, & exemptum, prout ante concessionem huiusmodi erant, nec vnum alteri in aliquo sit subiectum, nec Monasterium ipsum de Massa prætextu concessionis prædictæ in nominato Monasterio S. Bartholomæi suis iuribus ac pertinentiis suis ius aliquod sibi vltius valeat vendicare, quod à subiectione ipsius Monasterij Massan. volumus esse exemptum. Sed ipsum Monasterium de Falesio prædicta Abbatisa & eius sorores, & quæ eis successerint cum omnibus iuribus & pertinentiis habeant liberum & exemptum. Datum Viterbij Nonis Decembris, Pontificatus Domini Alexandri Papæ IV. anno 3. Indictione prima. In cuius rei testimonium præsentis litteras fieri fecimus, & nostri sigilli munitione roborari. Nulli ergo nostræ confirmationis & suppletionis, &c. Datum Viterbij Idibus Decembris, anno 3.

X C I.

Concedit eis quasdam Indulgentias. Reg. Vatic. epist. 17.

GVARDIANO ET FRATRIBVS DE ORDINE
MINORVM VRATISLAVIEN.

SAnctorum meritis inelyta gaudia fideles Christi attingere minime dubitamus, qui Sper condigna deuotionis obsequia eum venerantur in illis, quorum gloria est, & retributio meritorum. Ad promerenda igitur sempiterna gaudia causam dare fidelibus populis cupientes, omnibus Christi fidelibus vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam vestram in die consecrationis & in anniuersario eiusdem ac festo beati Iacobi, in cuius honorem eadem Ecclesia, vt asseritur, est constructa, & vsque ad octo dies sequentes cum deuotione ac reuerentia visitauerint, annuatim de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi, vnum annum & quadraginta dies singulis annis de iniunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus. Datum Lateran. 14. Kal. Ianuarij, anno 3.

X C I I.

Concedit eorundem Ecclesiis quasdam Indulgentias. Reg. Vatic. epist. 109.

MINISTRO, CVSTODIBVS ET FRATRIBVS MINORIBVS
BOHEMIÆ, MORAVIÆ, POLONIÆ ET PRVSSIÆ.

SAnctorum meritis, &c. vt in proxime precedenti bulla, qui Ecclesias vestras in diebus consecrationis & anniuersarij dedicationis ipsarum, & in sanctorum Francisci & Antonij,

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

Antonij, sanctæque Claræ & post octo dies sequentes, & sanctorum eorum, quorum ibi altaria sunt, in suis festiuitatibus cum deuotione & reuerentia visitauerint annuatim, de omnipotentis Dei misericordia, &c. centum dies de iniunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus. Datum Lateran. 2. Kal. Ianuarij, anno 3.

Anno Christi 1258.

Alexandri IV. anno 4.

XCIII.

Concedit eis Abbatiam Monasterij de Fiscedo. Reg. Vatic. epist. 79.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII DE GATTAIOLA ORD. S. DAMIANI LUCAN. DIOEC.

EA quæ iudicio vel concordia, &c. vsque *communi*. Sanè Plebano de Birbinaria Lucan. diœcesis super prouisione vobis de aliquo Monasterio vel loco ipsius diœcesis Lucan. Episcopo non subiecto, deformato & de facili non valente in suo reformari Ordine facienda nostris à nobis sub certa forma litteris destinatis, & super statu Monasterij de Fiscedo ad Romanam Ecclesiam immediate spectantis Ordinis Vallis vmbrosæ, ac moribus & vita Abbatis & quinque Monachorum degentium in eodem pluribus testibus, ab eodem Plebano receptis autoritate huiusmodi litterarum, tandem ipsi Plebano per alias litteras dedimus in præceptis, vt ipsorum Abbatis & Conuentus, ac personarum cauillationibus & tergiuersationibus non indulgens, si ex dictis receptorum testium, fama aliisque adminiculis deformationem eiusdem Monasterij deprehenderet, & ex qualitate personarum eiusdem attenderet illud ex eisdem personis non posse de facili reformari, ad concedendum ipsum cum iuribus & possessionibus suis Abbatissæ, & Conuentui præactis iuxta priorum continentiam litterarum absque solemnitate & strepitu iudicarij Ordinis inducendum eas, vel procuratorem earum in corporalem possessionem eorum procedere procuraret, contradictores, &c. Et quia huiusmodi prouisionis negotium per ipsius Plebani negligentiam videbatur nimium prorogari, dilecto filio Gualterotto Canonico Lucan. primò in virtute obedientiæ, ac tandem sub pœna suspensionis ab officio & beneficio per nostras duximus litteras iniungendum, vt in negotio præacto eiusdem Plebani seruato processu sequens dicta receptorum testium, famam, & alia legitima adminicula, prætermissa difficultate iudicarij Ordinis, & per officium nostrum dictis Abbati & Monachis protelandi negotium, qualibet difficultate sublata, finaliter procedere curaret iuxta directarum eidem Plebano continentiam litterarum; propter quod idem Gualterottus super processu coram se & dicto Plebano habito, diligenti examinatione præmissa, visis & inspectis depositionibus testium ab vtraque parte in negotio huiusmodi productorum, & auditis allegationibus partium earundem, communicato etiam consilio cum peritis præactum Monasterium de Fiscedo deformatum esse, & de personis præactis non posse de facili reformari, ac ideo illud vobis concedendum fore diffinitiuè pronuntians, illud vobis cum omnibus possessionibus, iuribus, & pertinentiis suis dedit & concessit perpetuo retinendum, Abbatem & personas in ipso degentes amouens per sententiam ab eodem. Cumque propter hoc pro parte dictorum Abbatis & Monachorum fuisset ad nostram audientiam appellatum, Venerabilis frater noster Episcopus Prænestin. quem super hoc dedimus partibus auditorem, lite legitimè contestata, iuramento de veritate dicenda hinc inde præstito, actis prioris iudicij plenius recensitis auditis allegationibus partium, habitaque à nobis de sententia proferenda licentia speciali, præactum Gualterottum benè ac legitime iuxta formam sibi traditam pronuntiasse, & pro parte præactorum Abbatis & Monachorum malè appellatum fuisse sententialiter diffiniuit, prout in instrumento publico, & litteris ipsius Episcopi sigillo munitis inde confectis plenius continetur. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati quicquid per Gualterottum & Episcopum supradictos in hac parte factum est, ratum habentes & gratum, id, non obstante appellatione, pro parte Abbatis & Monachorum à sententia dicti Episcopi ad nostram audientiam interiecta, quam reputamus friuolam auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus, &c. Datum Viterbij 15. Kalend. Decemb. anno 4.

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

XCIV.

Subijcit eas regimini Fratrum Minorum. Reg. Vatic. epist. 250. sed sub anno 5. in regesto.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. Mariæ
DE LONGE MARCHE ORD. S. DAMIANI MORINEN. DIOEC.

Cum sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis vos inclusæ corpore in castris claustralibus, mente tamen libera deuote Domino famulantes, Generali Ordinis & Prouinciali fratrum Minorum Ministro illius prouinciæ desideretis pro vestra salute committi. Nos pium vestrum propositum in Domino commendantes, deuotionis vestræ precibus inclinati, vos & Monasterium vestrum autoritate præsentium Generali & Prouinciali ministris committimus supra scriptis, eadem autoritate nihilominus statuentes, vt sub magisterio & doctrina Ministrorum Generalis & Prouincialis fratrum Minorum Prouinciæ præactæ, qui pro tempore fuerit, de æterno maneatis illis gaudentes priuilegiis, quæ Ordini præacto fratrum ipsorum ab Apostolica Sede concessa sunt, vel in posterum concedentur, ipsique Generalis, & Prouincialis Ministri animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam eidem monasterio per se vel alios fratres sui Ordinis, quos ad hoc viderit idoneos, quotiens expedierit, officium visitationis impendant, corrigendo, & reformando ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctionis, seu reformationis officio nouerint indigere; & nihilominus instituant, & destituant, mutant & ordinent, prout secundum Deum viderint expedire: electio tamen Abbatissæ libere pertineat ad Conuentum. Confessiones autem vestras audiant & ministrent vobis Ecclesiastica Sacramenta. Et ne pro eo quod in monasterio vestro ipsius Ordinis fratres residere continuè non tenentur, pro defectu sacerdotis possit periculum imminere, præacti Generalis & Prouincialis Ministri ad confessiones in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta præacta, necnon diuina officia celebranda, vobis deputent aliquos discretos & prouidos Capellanos. Ad hæc liceat vobis redditus & possessiones recipere, ac ea libere retinere, non obstante consuetudine vel statuto vestri Ordinis, confirmatione Sedis Apostolicæ, aut quacumque firmitate alia roboratis. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & constitutionis, &c. Datum Viterbij 10. Kal. Maij, anno 4.

XCV.

Vt non possint conueniri per litteras Apostolicas. Reg. Vatic. epist. III.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
MONIALIUM INCLUSARVM S. ANGELI ESCVLAN.
Ordinis S. Damiani.

COelestia quærentibus, &c. vt supra bulla 22. Innocent. IV. Datum Viterb. 6. Kalend. Maij, anno 4.

XCVI.

Concedit eis amplum priuilegium. Reg. Vatic. epist. 134.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. Mariæ
DE FALESIO, EIVSQVE SORORIBVS PRÆSENTIBVS
& futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sanctæ Mariæ de Falesio Massanæ diocesis, in quo diuino estis obsequio mancipatæ quod ad Romanam Ecclesiam specialiter pertinere dignoscitur, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt Ordo Monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam, atque institutionem

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

tionem Monialium inclusarum S. Damiani Assisinen. & formulam vitæ vestræ à fel. rec. Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditam, cum adhuc esset in minori officio constitutus, in Monasterio vestro institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunque possessiones, & quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum largitioni fidelium, &c. usque *illibata permaneant*, &c. in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo Monasterium S. Bartholomæi de Falesio eiusdem diocesis de nostro speciali mandato nuper translatus est cum omnibus pertinentiis suis. Tertiam partem castri Plumbini cum omnibus pertinentiis suis, redditus, quos habetis in porta, & statera eiusdem castri, terras, possessiones, decimas, frumenti & vini, stagnum, salmas, & tertiam partem cuiusdam insulæ in mari sitæ, quæ vocatur *Ceruulus*, quæ habetis in territorio dicti castri, Ecclesiam S. Laurentij castri prædicti cum Capella S. Antimi dependente ab ipsa cum terris, possessionibus, & omnibus pertinentiis suis. Decimas frumenti & vini ac domos, quæ habetis ibidem. Ius quod habetis in Ecclesia sancti Blasij castri eiusdem. Terras, possessiones, annuos redditus denariorum & frumenti, ac molendina cum aquarum decursibus & omnibus pertinentiis eorundem, quæ in eodem castro & eius territorio obtinetis; medietatem castri, quod *Cumulum* appellatur, cum omnibus quæ ad medietatem ipsam spectare noscuntur. Curtem de Bellare cum pertinentiis suis, Ecclesiam S. Antimi cum pertinentiis suis. Campum de Silice & campum de Scolta, necnon de Riua palmea, & de Aquauia, & de Collopul fundos, nouem manses, quos habetis in loco qui dicitur Fesulan. cum pertinentiis eorundem. Tertiam partem castri, quod appellatur Gualdum cum omnibus, quæ ad partem ipsam pertinere noscuntur sancti Martini iuxta mare S. Martini de Casalupi, S. Apolinaris de Mungano, S. Stephani de Poio, S. Iustini de Castagneto, S. Michaëlis de Montese, S. Christophori de Posello, S. Perpetuæ & de Villetetin. Ecclesias cum omnibus pertinentiis, earundem decimas, terras, possessiones, redditus denariorum & frumenti, quæ habetis in castro quod *S. Laurentius* appellatur. Chrisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum à Diocesano suscipietis Episcopo, siquidem Catholicus fuerit & gratiam & communionem Apostolicæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine prauitate aliqua exhibere. Sepulturam quoque illius loci liberam esse decernimus ut eorum deuotioni & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi forte excommunicati & interdicti fuerint, aut etiam publici usurarij, nullus obsistat. Salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum à quibus mortuorum corpora assumuntur. Quæ omnia eidem Monasterio sancti Bartholomæi antequam Monialium inclusarum S. Damiani Assisinen. instituta susciperet, competebant. Liceat quoque vobis personas liberas, &c. ut supra in bulla 15. Alexand. IV. usque ad *Amen, Amen*. Datum Viterbij per manum Magistri Iordani S. Romanæ Ecclesiæ Notarij, & Vice-Cancellarij 10. Kal. Iunij, Indictione 1. Incarnationis Dominicæ anno 1258. Pontific. vero D. Alexandri Papæ IV. anno 4.

X C V I I.

Confirmat donationem eis factam Ecclesiæ S. Georgij de Surrento. Reg. Vatic. epist. 147.

PHILIPPÆ ABBATISSÆ ET SORORIBVS EIVS MORANTIBVS IN CIVITATE SVRRENTI Ordinis S. Damiani.

EX serie vestræ petitionis accepimus, quod dilectus filius Petrus Filangerius Capellanus noster Rector Ecclesiæ S. Georgij de Surrento ad hortum ad Cauam, piè considerans quod Ecclesia vobis esset plurimum opportuna, ipsam vobis duxit perpetuo concedendam prout in instrumento publico inde confecto plenius continetur. Nos igitur vestris deuotis precibus inclinati concessionem huiusmodi ratam habentes & gratam ac eam autoritate Apostolica confirmantes, dictam Ecclesiam vobis de nouo donamus, concedimus & conferimus de gratia speciali à vobis & eis, quæ vobis successerint perpetuis futuris temporibus possidendam. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, donationis, concessionis & collationis, &c. Viterbij 8. Idus Iunij, anno 4.

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

XCVIII.

Confirmat omnia Ordinis priuilegia. Ex autographo sub plumbo.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC VNIVERSIS FRATRIBVS
Ordinis Fratrum Minorum.

Virtute conspicuos sacri vestri Ordinis Professores, qui contemplationi celestium feruenter inuigilant, & piæ vitæ studio sine intermissione desudant, decet per Apostolicæ circumspeditionis auxilium sic proinde dirigi & solícite confoueri, vt alicuius prætextu calumniæ nullum internæ pacis excidium, nullumque religiosi status præferant detrimentum, sed in iis robur & vigorem habeant, per quæ cultum diuini nominis deuotis & quietis mentibus inualescant. Hinc est, quod cum sicut nobis exponere curauistis, tu fili Generalis Minister, & prædecessores tui, iuxta eiusdem Ordinis consuetudinem obseruatam hætenus & à Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum prædicti regulam & constitutiones Ordinis extitistis fratrum ipsius curam gesseritis, ministerij officium plene ac libere in omnibus exercentes, iidem fratres vobis deuote & humiliter obedierint, ac intenderint reuerenter, & in eadem regula sit expressum, vt Generalis Minister, qui pro tempore fuerit, à ministerij officio amoueri valeat à Prouincialibus Ministris & Custodibus in generali Capitulo congregatis: Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum à Sede approbatum eadem honestate floridum, præclarum scientia, & virtute fœcundum priuilegio Apostolicæ gratiæ attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, deuotioni vestræ vt successores tui fili Generalis Minister, qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum regulam & constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri eiusdem Ordinis Generales Ministri effecti, curam animarum fratrum ipsius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipsosque fratres autoritate propria ligare ac soluere, necnon in eodem Ordine agere valeant, quæ ipsi Ministri & definitores ad hoc electi iuxta prædictas constitutiones eisdem Ordini & fratribus secundum Deum videant expedire, aliasque possunt officium ministri licitè in omnibus exercere, iidemque fratres tibi Generalis Minister & successoribus ipsis humiliter ac deuote obediant, & intendant, & præfati successores, & tu Generalis Minister à Prouincialibus Ministris & Custodibus secundum regulam & constitutiones ipsius Ordinis absolui, & amoueri possitis, autoritate Apostolica indulgemus, ratum & firmum habentes quidquid super præmissis per se Generalis Minister, dictos prædecessores fratres & definitores factum & obseruatum est hætenus, concessa tibi exequendi officium ministerij quo ad præmissa omnia & alia libera facultate. Et quia eiusdem Ordinis fratres de locis ad loca ipsius Ordinis sæpius transmittuntur, propter quod stabilem & perpetuam in certis & determinatis eiusdem Ordinis domibus non faciunt mentionem, quia etiam bonos & idoneos ac approbatos à vobis fratres facitis ad Ordines promoueri, liceat vobis ordinandos fratres eiusdem Ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Pontificibus, communionem & gratiam Apostolicæ Sedis habentibus, præsentare, ipsisque Pontificibus præsentatos à vobis fratres sine qualibet examinatione per eosdem Pontifices facienda & absque omni promissione vel obligatione ipsorum ordinandorum fratrum ad Ordines promouere. In locis quoque in quibus degitis, liceat vobis habere oratoria, in quibus cum altari portatili possitis Missarum solemnias, & alia diuina officia celebrare, omni parochiali iure parochialibus Ecclesiis reseruato & ne de hoc iure possit quæstio suboriri, illud circa oblationes, decimas & primitias intelligimus, quæ à laicis solent clericis exhiberi, quibus ratione huiusmodi indulti nolumus parochiales Ecclesias defraudari. Cum autem generale interdictum terræ fuerit in Ecclesiis & Oratoriis vestris ac aliis quibuscumque cum ad loca Ecclesiastica supposita interdicto clausis ianuis, interdictis & excommunicatis exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce liceat vobis celebrare diuina, dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat id vobis specialiter interdici, neque Ecclesiæ & Oratoria eadem fuerint specialiter interdicta. Iis vero qui vestris immorantur obsequiis cuncta libere ministrare possitis Ecclesiastica Sacramenta, & ipsos cum decedunt in vestris cœmeteriis sepelire. Si quando autem in

terris

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

terrīs in quibus residetis , vel earum personas excommunicatas seu interdicti sententias contigerit promulgari , pueri vestris seruitiis deputati negotiorum quoque vestrorum procuratores & operarij , qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue institerint , huiusmodi sententiis obnoxij minime habeantur , ibique possint audire diuina iuxta formam , quæ locis ipsis in eo casu à Sede Apostolica est concessa , nisi eisdem causam dederint excommunicari specialiter , seu interdicti contingat eosdem. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem exhortationis piæ studio bonos ad potiora dirigitis , & errantes in rectitudinis semitam laudabiliter reuocatis , concedimus vt in excommunicatis terris libere commorari , & ab eis tunc ac etiam quando per ipsos vos transire contigerit , necessaria vitæ deprecari ac recipere valeatis. Generalis quoque & singuli Prouinciales ministri , ac etiam custodes in Prouinciis & custodiis sibi commissis , Fratribus constitutis ibidem absolutione & dispensatione indigentibus siue prius quam intrauerint Ordinem , siue post , mensibus excefferint , in quibus excommunicationis sententiam & notam irregularitatis incurrunt , impertiri valeant absolutionis beneficium & dispensare cum eis iuxta formam Archiepiscopis & Episcopis super hoc ab Apostolica Sede traditam , nisi adeo grauis fuerit & enormis excessus quod sint ad eandem Sedem merito destinandi. Fratres etiam vestri , quos pro tempore vos generalis & Prouinciales ministri habentes in proprios confessores , absolutionis & dispensationis beneficium , vobis cum expedierit , valeant impertiri iuxta formam concessionis super absolutione & dispensatione Fratrum eiusdem Ordinis superius vobis factæ. Ad hæc volentibus vestro aggregari Collegio , qui suspensionis , aut interdicti vel excommunicationis sententiis sunt ligati , absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri ipsosque in Fratres recipere , ac eos , qui post assumptum habitum , & professionem emissam recolentes se talibus in sæculo fuisse sententiis innodatos , secundum formam ipsam vos Generalis & Prouinciales Ministri & præfati Custodes absoluere valeatis. Ita tamen quod si aliqui ex eisdem huiusmodi sententiis propter debitum sunt astricti , satisfaciant , vt tenentur. Porro quieti vestræ providere volentes quod per litteras Apostolicæ Sedis , aut Legatorum seu delegatorum ipsius conueniri à quoquam minime valeatis , & quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis inuiti per litteras ipsius Sedis de cætero impetrandas , quodque nullus vestrum correctionis , seu visitationis , vel inquisitionis officium Monasteriis vel Ecclesiis , seu quibuscumque personis impendere , vel ad cognitiones causarum , citationes partium , & denunciationes sententiarum , & excommunicationum procedere , aut recipere curam Monialium , seu religiosarum quarumlibet teneatur per appellationis litteras impetratas & impetrandas in posterum , nisi huiusmodi Apostolicæ litteræ de hoc indulto & Ordine vestro expressam fecerint mentionem , auctoritate vobis Apostolica indulgemus. Concedimus etiam vt ad visitandum aliqua Monasteria Monialium cuiuscumque Ordinis , vel audiendum confessiones earum , exemptis & professis Ordinem S. Damiani dumtaxat exceptis , compelli aliquatenus non possitis aut ad recipiendum commissiones causarum seu sententiarum executiones , vel alia contingencia causas ipsas per litteras præfatæ Sedis , in quibus facta non fuerit de indulgentia huiusmodi mentio specialis , siue per legatos seu delegatos ipsius , vel etiam per quoscumque. Nullus insuper Archiepiscopus vel Episcopus nullusque alius Prælatus Ecclesiasticus , nec eorum Vicarij vel Officiales ad portandum seu deferendum litteras vel exequendum aut denunciandum sententias contra Principes seculares , Communitates , populos , seu quoscumque benefactores vestros : nullusque delegatus vel ordinarius iudex ad faciendum citationes vel commissiones recipiendas , seu alia ad lites vel controuersias contingencia in causis quæ coram ipsis tractantur , quemquam vestrum compellere valeant sine prædictæ Sedis mandato vel licentia speciali , expressam faciente de hac indulgentia mentionem. Nec quisquam vestrum parere vel intendere teneatur super iis monitionibus , mandatis aut iussionibus eorundem , aut facere vel implere , quod in hac parte duxerint iniungendum. Cæterum Generalis & Prouinciales Ministri , ac ipsorum Vicarij illos ex Fratribus , de quibus auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ , vel Legatorum eius Archiepiscopis & Episcopis ac aliis quibuscumque prouisum extitit , vel imposterum contigerit prouideri , corrigere ac etiam non obstante contradictione aliqua possint ad suum Ordinem reuocare , nec per litteras eiusdem Sedis , seu legatorum ipsius iam obtentas , vel de cætero obtinendas aliquos de Fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis & Episcopis ac aliis teneantur

in

in socios deputare, nisi cui dictæ litteræ Apostolicæ obtinendæ de indulto huiusmodi & Ordine ipso expressam fecerint mentionem, & alias id honestati Ordinis & illorum salutis viderint expedire. Nullus autem Legatus nisi de latere nostro missus auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ specialem de hoc indulto, & Ordine vestro non facientem mentionem, nullus Prælatus nec aliqua persona religiosa vel secularis de Fratribus eiusdem Ordinis ad sua, seu Ecclesiæ negocia procuranda, vel secum aliquos assumere valeat, nisi quos Generalis vel Prouincialis minister ipsorum tanquam idoneos & discretos sibi duxerit assignandos, quos etiam subiacere volumus Ordinis disciplinæ. Illos vero ipsius Ordinis Fratres, qui ad prædicandum Crucem vel inquirendum contra prauitatem hæreticorum seu ad alia huiusmodi negotia sunt, vel fuerint vbicumque à Sede Apostolica deputati, tu fili Generalis Minister tuique successores remouere, seu reuocare penitus, ipsiusque quod supersedeant iniungere, aliosque substituere cum expedire videris, libere ac licite valeatis, & in eos si contrauenerint censuram Ecclesiasticam exercere, ac quilibet Minister Prouincialis eiusdem Ordinis idipsum in sua Prouincia circa Fratres ipsius Ordinis, quibus ab eadem Sede similia contigerit in illa committi, facere possit, non obstantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis Apostolicis impetratis vel etiam in posterum impetrandis, quæ de hoc non fecerint mentionem. Inhibemus quoque ne quis post professionem in Ordine vestro factam sine Generalis vel sui Prouincialis licentia discedat, ab ipso verò discedentem absque cautione litterarum ipsorum, prætextu alicuius priuilegij Apostolicæ Sedis, nullus audeat retinere. Quod si forte retinere præsumperit, vobis Generalis & Prouinciales Ministri dumtaxat licitum sit in ipsos discedentes Fratres excommunicationis sententiam promulgare. Si vero aliqui de Fratribus vestri Ordinis post obtentam licentiam à Sede prædicta ad religionem aliam transeundi infra duos vel tres menses, se ad religionem suæ salutis congruam non contulerint & ipsius non susceperint habitum regularem, licitum sit vobis Generalis & Prouinciales Ministri contra ipsos procedere secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare & incarcerare, & alias subdere disciplinæ rigori possitis per vos ac etiam alios in quocumque habitu eos contigerit inueniri, inuocato ad hoc, si necesse fuerit, auxilio brachij secularis. Inhibemus etiam ne Fratres, quos ab Ordine pro suis culpis per Generalem, seu Prouinciales Ministros, aut Custodes compelli contigerit, vel qui egressi fuerint proprio suo motu prædicare, confessiones audire, seu docere præsumant, nisi ad alium transierint Ordinem de vestra vel dictorum Ministrorum licentia speciali. Quod si forte contra huiusmodi inhibitionem nostram aliquid fuerit temere attentum, liceat ipsis Ministris & Custodibus in ipsos Fratres excommunicationis sententiam promulgare. Eiectis autem de Ordine vestro vel egressis, qui receptione in eodem Ordine suis exigentibus culpis reddiderint se indignos, transeundi ad alios Ordines approbatos præterquam ad beati Augustini, Templariorum, Hospitalariorum & aliorum religionum arma portantium ad vitandam occasionem euagandi, Generalis & Prouinciales Ministri, cum suis testimonialibus litteris auctoritate nostra licentiam liberam dare possint. Nos enim districtius inhibemus ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere seu retinere præsumant absque licentia speciali Sedis Apostolicæ faciente de hoc plenariam mentionem. Inhibemus etiam vt nulli siue sit in Religionis Ordine, siue extra Ordinem constitutus habitum vestrum aut ita consimilem, quod propter eum Frater Minor credi possit, deferre liceat absque mandato Sedis Apostolicæ speciali. Et vt dicta inhibitio maiorem consequatur effectum, statuimus, vt ij, qui habitum vestrum, vel sibi prædicto modo consimilem deferre præsumperit, ad deponendum ipsum per diocesanos locorum, cum à vobis requisiti fuerint, monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur. Cæterum cum humilitas vestra sit de latitudine orbis terræ, nihil præter domos & hortos cum virgultis præmiorum obtentu cælestium duxerit reseruandum, nos pie volentes quod eorum fructus integræ vestræ paupertatis vsibus applicentur & de hortis & de virgultis vestris nullus à vobis deinceps exigere vel extorquere præsumat districtius inhibemus. Sepulturam quoque Ecclesiarum vestrarum liberam esse decernimus, vt eorum deuotioni & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi excommunicati vel interdicti, aut etiam publici vsurarij fuerint, nullus obstat, salua tamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumentur. Districtius inhibentes, vt nulli religiosi, vel
seculares

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

seculares vobis inuitis aliquorum corpora defunctorum in vestris cœmeteriis sepelire, aut in Ecclesiis vestris Missarum solemnia, vel pro animabus ipsorum, qui ad loca vestra tumulandi feruntur, ibidem obsequias celebrare sine vestro assensu & voluntate præsumant. Vniuersis autem Prælati Ecclesiarum & aliis inhibemus, ne confessiones vestras vobis inuitis audire vel compellere vos ad Synodos, seu conuocationes suas accedere, aut suis constitutionibus subiacere, vel Capitula, scrutinia, & inquisitiones in locis vestris vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem iuramento firmatam, & manualementiam à Ministris, Custodibus & Guardianis vestris exigere, seu prohibere ne ad ciuitates vel villas vbi religiose ac honeste cōmorari possitis, à populis deuote vocati audeatis accedere, vbiq; pro vestris vsibus construere ædificia, Ecclesias, seu Oratoria, aut de iis, quæ vobis à fidelibus tam in ornamentis altaris, quam in luminaribus, Ecclesiarum fabricis, libris, & aliis vestris necessitatibus absolute conferuntur, vel in vltima voluntate legantur portionem aliquam à vobis exigere vel extorquere, aut in accedentes Fratres seu construentes huiusmodi, vel receptatores ipsorum excommunicationis sententias ferre præsumant. Ad hæc liceat Fratribus vestri Ordinis cum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt tam ædificia seu omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt, dedicatis Ecclesiis dumtaxat exceptis, quam libros, calices, & paramenta secum ad alia loca transferre, ac ædificia ipsa cum solo & aliis ad eadem loca pertinentibus, præter Ecclesias per procuratores à Ministris eiusdem Ordinis ad hoc deputatos, vendere ipsorumque pretium in aliorum locorum ad quæ dicti Fratres se transferunt ædificationem, seu alias in eorum vtilitatem conuertere secundum quod eis videbitur, vendicare præsumant absque dictæ Sedis licentia speciali districtius inhibemus. Indulgentes vobis vt ad præstationem procurationum, Legatorum prædictæ Sedis vel Nunciorum ipsius seu diœcesanorum locorum, aut exactionum, vel collectarum, subsidiorum quorumcumque minime teneamini, nec ad soluenda per litteras dictæ Sedis aut Legatorum vel Nunciorum eiusdem seu Rectorum terrarum Ecclesiæ Romanæ impetratas siue in posterum impetrandas cuiuscumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli possitis, nisi dictæ Sedis litteræ impetrandæ plenam & expressam de indulto huiusmodi & dicto Ordine fecerint mentionem. Cæterum cum fel. record. Innocentius PP. prædecessor noster olim duxerit statuendum, vt exempti quantumcumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, seu contractus aut rei, de qua contra ipsos agitur, ritè possint coram locorum Ordinariis conueniri, & illi quo ad hoc suam in ipsos iurisdictionem, prout ius exigit, exercere, nos vobis & occasione constitutionis huiusmodi nullum libertatibus & immunitatibus vestris & vestro Ordini priuilegia & indulgentias ab Apostolica Sede concessis præiudicium generetur auctoritate præsentium indulgemus. Decernimus ergo irritum & inane quidquid contra tenorem concessionum, constitutionum, & inhibitionum huiusmodi per quoscumque fuerit attentatum, ac interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quas contra concessionem, constitutiones, & inhibitiones easdem in vos vel vestrum aliquos aut loca vestra, seu benefactores vestros in posterum promulgari contigerit, penitus non tenere. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum Viterbij 4. Non. August. Pontif. nostri anno 4.

X C I X.

Concedit eis amplum priuilegium. Reg. Vatic. epist. 206.

ABBATISSÆ MONASTERII SANCTI EVSTACHII
DE CLAVARO EIVSQVE SORORIBVS PRÆSENTIBVS
& futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus & Monasterium S. Eustachij de Clauaro Ianuen. diœc. in quo diuino estis obsequio mancipatæ, de speciali gratia Sedis Apostolicæ ab omni iurisdictione, potestate, ac dominio tam Archiepiscopi Ianuen. qui pro tempore fuerit, quam cuiuslibet alterius Prælati, seu Ecclesiasticæ personæ totaliter ex certa scientia eximentes, illud in ius & proprietatem B. Petri & prædictæ Sedis assumimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes vt Ordo Monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem

ANNO CHRISTI 1258.

ALEXANDRI IV. ANNO 4.

nem Monialium inclufarum S. Damiani Affifinar. & formulam vitæ veſtræ à fel. rec. Gregorio Papa prædeceſſore noſtro Ordini veſtro traditam, cum adhuc eſſet in minori officio conſtitutus, in Monafterio veſtro inſtitutus eſſe dignoſcitur perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monafterium in præſentiarum iuſtè & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione fidelium, &c. uſque *illibata permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo prætaſtum Monafterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, vnam petiam terræ ſitam iuxta Burgum Cluari. Domos quas habetis in villa, quæ vocatur Leui. Terras, quas habetis in territorio villæ ipſius. Domos & terras, quas habetis in territorio Plebis de Lauania. Terras, quas habetis in territorio Cluari in locis quæ ad Valles & Riuaria nuncupantur. Terras, quas habetis in villa, quæ vocatur de Calafco, in loco, qui dicitur Denegacum. Terras ſitas in territorio villæ de ſancta Iulia. Petiam vnam terræ ſitam in territorio ſancti Saluatoris in loco, qui vocatur ad Coſtam. Terras ſitas in territorio villæ S. Petri de Cluaro. Terras ſitas in territoriis villarum, quæ Reuercon, Maxena, & Breranata vulgariter nominantur. Terras, quas habetis in territorio de Sigeftro cum pratis, vineis, terris, nemoribus, uſuagiis, & paſcuſ in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus ſuis. Liceat quoque vobis perſonas liberas & abſolutas à ſæculo fugientes ad conuerſionem recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper vt nulli ſorum veſtrarum poſt factam in Monafterio veſtro profeſſionem, fas ſit de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero nullus audeat retinere. Pro conſecrationibus vero altarium vel Eccleſiæ veſtræ ſiue pro oleo ſancto, vel quolibet Eccleſiæ ſacramento, nullus à vobis ſub obtentu conſuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere, ſed hæc omnia gratis vobis Epiſcopus diœceſanus impendat. Alioquin liceat vobis hæc veſtra authoritate recipere à quocumque malueritis Catholico Antiftite gratiam & communionem Romanæ Eccleſiæ obtinente. Quod ſi Sedes diœceſani Epiſcopi forte vacauerit, interim omnia Eccleſiaſtica ſacramenta à vicinis Epiſcopis recipere libere & abſque contradictione aliqua poſſitis, ſic tamen vt ex hoc in poſterum proprio Epiſcopo nullum præiudicium generetur. Quia vero interdum diœceſani Epiſcopi copiam non habetis, ſi quem Epiſcopum Romanæ Sedis, vt diximus, &c. uſque *valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. uſque *interdicto*; obeunte autem te nunc eiſdem loci Abbatiffa, &c. uſque *eligendam*. Porro ſi Epiſcopi vel alij Eccleſiarum Rectores in Monafterium veſtrum vel perſonas regulares inibi Domino famulantes, ſuſpenſionis, excommunicationis, vel interdicti ſententiam promulgauerint, ipſam tanquam contra Sedis Apoſtolice indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati veſtræ, &c. uſque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates à ven. fratre noſtro Ianuen. Archiepiſcopo Monafterio prætaſto conceſſas, necnō libertates & exemptiones ſæcularium exactionum à quibuſlibet Chriſti fidelibus rationabiliter vobis indultas authoritate Apoſtolica confirmamus & præſentis ſcripti priuilegio comunimus. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum, &c. uſque *Sedis Apoſtolice authoritate*. Ad indicium autem quod idem Monafterium ſpecialiter beati Petri iuris exiſtit, vnam libram ceræ nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſoluetis. Si qua igitur, &c. uſque *ultioni*. Cunctis autem, &c. uſque *inueniant*. Amen, Amen. Datum Viterbij per manum Magiſtri Iordani S. R. E. Notarij & Vice-Cancellarij 2. Idus Auguſti, Indictione 1. Incarnationis Domini- cæ anno 1258. Pontif. vero D. Alexandri Papæ I V. anno 4.

C.

Vt ſanctimonialibus Barchinonen. concedat Fratres qui eis ſpiritualia ſubminiſtrent.
Reg. Vatic. epiſt. 233.

MINISTRO PROVINCIALI IN ARAGONIA
ORDINIS FRATRUM MINORVM.

SVb certa forma tibi dudum per noſtras litteras in virtute ſanctæ obedientiæ dediffe ſedimur diſtrictius in præceptis, vt dilectis in Chriſto filiabus Abbatiffæ & Conuentui Monafterij S. Antonij extra muros Barchinomen. Ordinis S. Damiani ad Romanam Eccleſiam

ANNO CHRISTI 1258. & 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 4. & 5.

Ecclesiam nullo medio pertinentis, tot fratres idoneos tui Ordinis pro honestis & opportunis causis earum ad ipsarum requisitionem concedere procurares, quot ipsis in earundem necessitatibus existerent opportuni, sed tu quod mandauimus efficere, vt decuit, non curasti, dicens, sicut ex ipsarum petitione collegimus, quod cum certis indulgentiis Apostolicis sis munitus, aliquos fratres dicti Ordinis ad præmissa concedere non teneris, propter quod ipsæ diuinis obsequiis defendantur. Cum itaque super his ad nos sit habitus cum humilitate recursus; Nos volentes in hac parte eis misericorditer providere, discretionis tuæ per iterata scripta in virtute obedientiæ districtæ præcipiendo mandamus, quatenus ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, præactis indulgentiis non obstantibus, singulis diebus Dominicis, festis duplicibus, & solemnibus tui & ipsarum Ordinum per fratres tuos celebrari Missarum solemnias, & annuatim duodecim vicibus poenitentiam, & Eucharistiæ sacramentum eis informatis primo regularibus documentis, & confortatis pabulo verbi Dei facias exhiberi. Cum vero necesse fuerit vel propter ipsarum graues ægitudines, seu obitus, aut altarium vel Monialium consecrationes tot ad locum ipsarum de idoneis tuis fratribus mitti procures ad exequias, & diuinum Officium celebrandum, quot ad hoc fuerint opportuni; & proponatur populo, qui tunc præactis temporibus ibidem conuenerit, verbum Dei. Ad hæc vt fratres Conuentus Barchinonen. maturi & discreti pro honestis & rationabilibus causis ab Abbatissa, quæ pro tempore fuerit, requisiti possint ad præactum Monasterium, ac ad cratem & locutorium ipsius accedere duximus concedendum. Datum Viterbij 4. Non. Octobris, anno 4.

C I.

Vt faciat restitui fratribus Tyburtinis sacram supellectilem. Archiuum nostrum n.39.

VENERABILI FR.... EPISCOPO TYBVRTINO.

Dilecti filij... Guardianus & fratres Ordinis Minorū Tyburtin. nobis exponere curauerunt, quod cum Ecclesia sanctæ Mariæ Maioris Tyburtin. eis autoritate Apostolica canonice sit collata, quidam Monachi, qui tunc in eadem Ecclesia morabantur post collationem huiusmodi, libros, & ornamenta Ecclesiastica ipsius Ecclesiæ de facto, cum de iure nequiuissent, distraxerunt pro suæ libito voluntatis. Quare dicti Guardiani & fratres nobis humiliter supplicauerunt, vt cum ipsi detentores librorum, & ornamentorum prædictorum ignorent penitus, providere ipsis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus prædictos detentores generaliter moneas, vt infra quindecim dies post monitionem tuam libros & ornamenta prædicta Guardiano & fratribus restituant supradictis. Alioquin in dictos detentores, nisi infra alium terminum competentes à te præfigendum, eisdem Guardiano & fratribus, prædictos libros & ornamenta restituerint memorata, excommunicationis ferens sententiam, eam vbi & quando expedire videris vsque ad satisfactionem condignam solemniter publices, & per alios facias publicari. Datum Anagninæ 4. Non. Decembris, Pontif. nostri anno 4.

Anno Christi 1259.

Alexandri IV. anno 5.

C II.

Vt concedat aliquos Fratres in obsequium Monialium Ciuitatensium. Reg. Vatic. ep. 18.

MINISTRO PROVINCIALI REGNI LEGIONEN.

ORD. FRATRVM MINORVM.

Paci & saluti dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conuentus Monasterij sancti Spiritus Ciuitaten. ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis Ordinis S. Damiani paterna sollicitudine providere volentes, discretionis tuæ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus singulis diebus Dominicis & festis duplicibus, &c. vt supra in bulla 90. vsque *Verbum Dei*. Ad hæc vt fratres Conuentus Ciuitaten. maturi & discreti pro honestis & rationabilibus causis ab

g

Abbatissa,

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

Abbatissa, quæ pro tempore fuerit, requisiti, possint ad prædictum Monasterium ac ad cratem & locutorium ipsius accedere, duximus concedendum. Non obstantibus aliquibus litteris vel indulgentiis tibi vel prædictis fratribus ab Apostolica Sede sub quacunque forma verborum concessis, de quibus vel quorum tenore plenam & expressam in nostris litteris oporteat fieri mentionem, aut per quas non expressas in præsentibus impediri posset huiusmodi præcepti nostri executio, vel differri. Datum Anagninæ 3. Non. Febr. anno 5.

CIII.

Confirmat donationem cuiusdam Ecclesiæ eisdem factam. Reg. Vatic. epist. 302.

ABBATISSÆ ET CONVENTUI MONASTERII

OMNIVM SANCTORVM DE RIPA ARNI PISAN.

Diœcesis ad Romanam Ecclesiam nullo medio

pertinen. Ord. S. Damiani.

Cum à nobis petitur, &c. usque *effectum*. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod bon. mem. A. Turritan. Archiepiscopus Ecclesiam S. Georgij de Oleastro Turritan. diœcesis, ad suam collationem spectantem cum possessionibus suis, Hospitali S. Leonardi de Stagno Pisan. vobis pleno iure subiecto in perpetuos usus ipsius pia & prouida liberalitate donauit, prout in eiusdem Archiepiscopi patentibus litteris suo sigillo munitis plenius continetur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodem Archiepiscopo pie factum est in hac parte, ratum habentes & gratum, id auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus, suppletentes defectum, si quis circa solemnitatem iuris in donatione huiusmodi extitit, vel quod non fuit super hoc sui Capituli requisitus assensus, de plenitudine Apostolicæ potestatis. Tenorem autem litterarum ipsarum de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus ad cautelam, qui talis est. Albertus Monachus S. Benedicti de Monte Cassino & Turritan. Archiepiscopus. Dilectis suis Petro Magistro Hospitalis de Stagno eiusque fratribus tam præsentibus, quam futuris in perpetuum. Venerabilibus locis, in quibus Dei seruitium iugiter exercetur, debemus pro amore Dei temporalia conferre subsidia, ut pro terrenis cœlestia, pro temporalibus mereamur recipere sempiterna. Proinde dilecti in Domino filij nos Hospitalitatis & charitatis opera, quæ in vestra domo assidue fiunt, deuotione debita attendentes, precibus donni VVillelmi Pisan. Archiepiscopi, Sardinie Primatis & Apostolicæ Sedis Legati assensu & consilio D. Parafonis Turritan. iudicis, necnon Episcoporum G. Sorren. D. Rosen. I. Gilarcen. A. Castren. V. Vthan. C. Ampur. I. Plenac. Augustoni quoque Archipresbyteri nostri Ecclesiam S. Georgij de Oleastro cum terris, vineis, siluis, seruis & ancillis, bobus, equis, iumentis, porcis, ouibus, & capris omnibusque pertinentiis suis ad honorem Dei & sustentationem vestræ Hospitalis domus vobis donamus, concedimus & largimur, ut in vestra vestrorumque potestate successorum ac iura deinceps omnibus diebus permaneat, saluo parochiali iure & censu vnus libræ argenti, quam nobis in aduentu legati persolvere debet, vel quando ad terram maiorem transimus, & hoc videlicet quando aliæ nostræ Capellæ hoc faciunt. Hanc igitur nostram donationem quemadmodum suprâ scriptum est, ratam & firmam in perpetuum manere censemus. Hoc actum est anno Dominicæ Incarnationis 1176. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis & suppletionis, &c. Datum Anagninæ 10. Kalend. Aprilis, anno 5.

CIV.

Vt restitueret quedam bona Monialibus de Ripa Arni. Reg. Vatic. epist. 301.

EPISCOPO SORREN.

Exposita nobis dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conuentus Monialium inclusarum Monasterij omnium Sanctorum de Ripa Arni Pisan. ad Roman. Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Damiani petitio continebat, quod licet olim tibi sub certa forma nostris dederimus litteris in virtute obedientiæ districtius in præceptis, ut duo molendina Hospitalis S. Leonardi de Rosua Turritan. diœcesis, quæ cum omnibus

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

omnibus pertinentiis suis ad ipsas & dictum Monasterium pleno iure pertinentia, detine-
nes contra Deum & iustitiam occupata, infra octo dies à receptione litterarum nostra-
rum, omni occasione ac dilatione remotis, prompta liberalitate restituere procurares, &
de prouentibus inde medio tempore perceptis satisfactionem debitam exhiberes eisdem:
tu tamen præceptum nostrum, quod Pontificalem non decuit modestiam, transiens
aure furda, quod præcepimus efficere non curasti, propter quod Venerabili fratri nostro
Episcopo Rosan. tunc Abbati de Palude, per litteras nostras in virtute obedientiæ di-
strictæ præcipimus, ut si ab eo monitus præcepto nostro forsitan in hac parte non ac-
quiesceres, ex tunc peremptoriè te citaret præfixo tibi duorum mensium termino, quo
personaliter recepturus pro meritis in nostra præsentia compareres. Verum quia idem
Abbas antequam sibi nostræ super hoc repræsentarentur litteræ in Rosan. Episcopum
est assumptus, quod ei præcepimus, efficere prætermisit. Quare coactæ sunt Abbatissa
& sorores præactæ non sine magnis laboribus & expensis, Apostolicæ prouisionis re-
medium implorare. Quocirca nolentes eis in sua deesse iustitia, in qua sumus omnibus
debitores, fraternitati tuæ per iterata scripta in virtute obedientiæ sub pœna excommu-
nicationis districtè præcipiendo mandamus, quatenus præacta molendina cum cursu
aquæ ipsorum & prouentibus perceptis ex eis, præactis Abbatissæ & Conuentui resti-
tuas iuxta directarum olim tibi continentiam litterarum. Alioquin Venerabilibus fra-
tribus nostris eidem Rosan. & Castren. Episcopis in virtute obedientiæ sub pœna ex-
communicationis districtè nostris damus litteris in præceptis, ut ipsi vel eorum alter
te ad id ex parte nostra efficaciter moneant, & inducant, & si ipsorum monitis parere
neglexeris, peremptorie citare procurent, ut infra duos menses post ipsorum citationem
cum omnibus munimentis, iuribus & rationibus tuis personaliter nostro te conspectui
repræsentantes, facturus super iis, & etiam recepturus quod dictauerit ordo iuris. Datum
Anagninæ 5. Kal. Aprilis, anno 5.

CV.

*Declarat posse Fratres predicare & confessiones excipere ex licentia Episcoporum, non
requisito Parochialium assensu. Specul. Min. tract. 1. fol. 9. Roderic. bulla 24.*

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS ET VNIVERSIS FRATRIBVS ORD. FRATRVM MINORVM.

Cum olim quidam temere sentientes, & ad sobrietatem sapere nescientes, impu-
denter assererent, quod de licentia & commissione diœcesanorum Episcoporum
libere non poteratis prædicationis exercere officium, & confessiones audire sine Pa-
rochialium Sacerdotum licentia & assensu, nos ad tollendam & confutandam assertio-
nem huiusmodi & dilucidandam in talibus veritatem, dudum in quibusdam nostris
litteris determinando expressimus, quod vos de licentia vel permissione aut concessio-
ne Legatorum Sedis Apostolicæ vel ordinariorum locorum liberè potestis prædicare
populis, audire confessiones ac pœnitentias iniungere salutare, Sacerdotum parochia-
lium assensu minime requisito. Volentes igitur huiusmodi nostram determinationem
irrefragabiliter obseruari, autoritate præsentium districtius inhibemus, ne quis super
his, vel eorum aliquis vos vel aliquem vestrum, aut etiam confitentes vobis contra præ-
missæ determinationis formam aliquatenus molestare præsumat; decernentes nihilo-
minus irritum & inane quidquid à quoquam contra inhibitionem huiusmodi conti-
gerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Anagninæ 3. Idus Maij Pontif. nostri anno 5.

CVI.

*Reuocat omnes compositiones & pacta à Fratribus inita absque Ministrorum licentia.
Specul. Min. tract. 1. fol. 10. Roderic. bulla 26.*

DILECTO FILIO GENERALI MINISTRO FRATRVM DE ORDINE MINORVM.

Mente sollicita debent à nobis illa corrigi, ac etiam in irritum reuocari, quæ non
solum iuri contraria, sed piis locis quamplurimum sunt nociua. Sane lecta co-
ram

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

ram nobis tua petitio continebat, quod licet fratres tui Ordinis ex statuto seu consuetudine ipsius Ordinis absque tuo & suorum Prouincialium Ministrorum assensu nullas super iis possint compositiones facere, quæ ad eundem noscuntur Ordinem pertinere; nonnulli tamen Guardiani, Custodes & Fratres ipsius Ordinis pro redimendis vexationibus, quæ sibi à religiosis personis & clericis sæcularibus sæpe sæpius inferuntur, diuersas cum eis compositiones & pacta obligationibus interpositis, & adiectis conditionibus super locis ad dictum Ordinem pertinentibus eorumque cæmeteriis sine tua & ipsorum Ministrorum licentia sunt inire coacti. Quare pro parte tua humiliter petebatur à nobis, vt cum compositiones, pacta, conditiones, & obligationes huiusmodi redundent in graue detrimentum Ordinis memorati, subuenire super hoc paterna diligentia curaremus. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, compositiones, conditiones, obligationes, & pacta omnia quocumque nomine censeantur, quæ super præmissis absque tua & dictorum Ministrorum Prouincialium licentia & assensu contra huiusmodi Ordinis statutum, vel consuetudinem taliter inita esse noscuntur, cum sint temeraria penitus, & indigna, præsentium autoritate irrita decernimus, & nullius existere firmitatis, ac Ministros Guardianos, Custodes & Fratres eosdem ad eorum obseruantiam non tenere. Nulli ergo, &c. nostræ constitutionis, &c. Datum Agnaniæ 7. Kal. Augusti Pontif. nostri, anno 5.

CVII.

Ut Apostatas Ordinis possint excommunicare, capere & ligare. Ex bulla originali Archiui Arac. num. 93.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET FROVINCIALIBVS
MINISTRIS ET ALIIS FRATRIBVS ORDINIS
Fratrum Minorum.

Prouisionis nostræ prouenire debet subsidiis, vt religio vestra semper in melius, Deo propitiante, proficiat, & si quid obstare dignoscitur, solcite corrigatur. Vobis itaque quos in diuini nominis amore vigiles delectat extirpare vitia, & plantare virtutes, vt Apostatas vel insolentes vestri Ordinis in quocumque habitu fuerint, nisi vestris salutaribus monitis acquiescant, excommunicare, capere ac ligare, & carceri tradere, & inuocare ad hoc, si opus fuerit, auxilium brachij sæcularis, si videbitur expedire, possitis, autoritate præsentium concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ 15. Kal. Octobris, Pontif. nostri anno 5.

CVIII.

Concedit eis ampla priuilegia. Reg. Vatic. epist. 190.

ABBATISSÆ MONASTERII S. Mariæ DE GAVALLION
TVSCANEN. EIVSQVE SORORIBVS TAM PRÆSENTIBVS,
quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sanctæ Mariæ de Gauallion Tuscanen. in quo diuino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes vt Ordo Monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Monialium inclusarum sancti Damiani Assisinat. in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iustè & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, &c. vsque *permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo prædictum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Iuliani de fundo Scifanico cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam sanctæ Mariæ Nouæ de Tuscanæ cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Fortunati de Viterbio cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Iacobi de Corneto cum omnibus pertinentiis

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

tiis suis. Ecclesiam sancti Fridiani de Tricosto cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam S. Mariæ de Scazola cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam S. Petri de Plandiano cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam S. Pauli de Gauallione cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam sanctæ Mariæ ac terras & vineas, quas habetis in Arnena, domos, terras, vineas, & molendina, quæ habetis in castro Canini, domos, terras & vineas, quas habetis in Planzan. Domos, terras & vineas, quas habetis in Valentan. cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas à seculo fugientes ad conuersionem recipere & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper vt nulli sororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit de eodem loco discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ, siue pro oleo sancto, vel quolibet Ecclesiæ Sacramento nullus à vobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quippiam audeat extorquere, sed hæc omnia gratis vobis Episcopus diœcesanus impendat, alioquin liceat vobis hæc vestra autoritate recipere à quocumque malueritis Catholico Antistite, gratiam & communionem Romanæ Ecclesiæ obtinente. Quod si Sedes diœcesani Episcopi forte vacauerit, interim omnia Ecclesiastica Sacramenta à vicinis Episcopis recipere liberè & absque contradictione aliqua possitis, sic tamen vt ex hoc in posterum proprio Episcopo nullum præiudicium generetur. Quia vero interdum diœcesani Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum Romanæ Sedis, vt diximus, gratiam & communionem obtinen. &c. vsque *valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. vsque *interdicto*. Obeunte vero te nunc eiusdem loci Abbatissa vel earum aliqua, &c. vsque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas regulares inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgauerint, ipsam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati vestræ, &c. vsque *audeat exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates ac exemptiones, quas dudum vobis & vestro Monasterio de speciali gratia & Apostolicæ potestatis prærogatiua concessimus, sicut in nostris litteris super hoc editis prospeximus plenius contineri autoritate Apostolica ratas & perpetua firmitate subnixas esse censemus, easque præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem autem litterarum nostrarum ad plenam veritatem, autoritatem, fidem, atque memoriam præsentis priuilegio inferi fecimus, qui talis est. Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis in Christo filiabus ... quondam sanctæ Mariæ de Corton. Aretin. diœcesis, nunc S. Mariæ de Gauallion Tuscanen. Ordinis S. Damiani Monasteriorum ad nos & Roman. Ecclesiam nullo medio pertinen. Abbatissæ & Conuentui salutem & Apostolicam benedictionem. Licet ex iniuncto nobis Apostolatus officio cunctis simus fidelibus debitores, ad proximos & remotos aciem nostræ sollicitudinis extendendo, ad Ordinem tamen S. Damiani, quem almus Christi Confessor beatus Franciscus, & sanctæ record. Gregorius Papa prædecessor noster in agro Ecclesiæ plantauerunt, solertiæ nexu astringimur, arctioris, & potioris ad ipsum vigilantia studium adhibemus: fidelibus quippe aliis, & his quæ salutem & bonum ipsorum respiciunt nostra non deest nec cessat instantia, sed eidem Ordini, nobis vtique inter ceteros cariori, diligentius & feruentius spirituales & temporales profectus, in quantum cum Deo possumus, procuramus. Sane dum amaram castri Corton. & Monasterij vestri S. Mariæ loci eiusdem desolationem pio animo cogitamus, dum insuetas & indebitas pœnas exilij, quas miserabiliter sustinetis, flebili meditatione reuoluimus, non possumus præ nimio compassionis affectu acriter non tristari, nec valemus amariora, etiam quam exprimere possumus, suspiria continere, quinimo tanto vobis affectuosius condolemus, quanto huiusmodi exilium durius & asperius vobis esse dignoscitur, tum propter sexus fragilitatem, tum etiam propter intermissionem claustralis solitudinis, in qua mundo relicto tranquillis animis inchoatæ seruitutis erga Deum prosequeremini famulatum. Cum igitur ad nos specialiter pertineat circa statum vestrum salubriter & sollicitè providere, ne, quod absit, vobis extra castra claustralia præter solitum oberantibus, famæ vestræ integritas minuatur. Nos vestris supplicationibus inclinati, Monasterium S. Iuliani Tuscanen. diœc. propter malitiam & negligentiam personarum in eo degentium in spiritualibus & temporalibus iam collapsum, quod Ordinis S. Benedicti

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

esse consueuerat, & in quo vnus Abbas, & vnus tantum monachus morabatur, cum omnibus Ecclesiis, iuribus & pertinentiis suis vobis in perpetuum de Fratrum nostrorum consilio Apostolica authoritate concedimus de gratia speciali, eadem statuentes authoritate, vt illud habeatis, teneatis, & possideatis sub illis libertatibus, & immunitatibus, sub quibus habebatis, tenebatis, & possidebatis Monasterium sanctæ Mariæ de Cortona, quod nos dimittere oportuit propter malitiam temporis impacati. Et quia idem Monasterium sanctæ Mariæ de Cortona nobis in eo existentibus exemptionis libertate gaudebat, nos volentes vt prædictum sancti Iuliani Monasterium simili gaudeat libertate, ipsum sancti Iuliani necnon & sanctæ Mariæ de Gauallione Tuscanen. ad quod vos Apostolica prouisione transferimus, Monasteria in ius & proprietatem beati Petri & Apostolicæ Sedis assumimus, ab omni iurisdictione, potestate & dominio tam Episcopi Tuscanen. qui pro tempore fuerit, quam cuiuslibet alterius Prælati, seu Ecclesiasticæ personæ illa totaliter & perpetuo eximentes, ita quod nec idem Episcopus, nec quæuis alia persona Ecclesiastica illa vtpote prorsus exempta, vel vos, aut personas vestri Ordinis futuris temporibus inibi Domino seruituras interdicere, suspendere, vel excommunicare valeant, aut quocumque modo alias in ipsa Monasteria sanctæ Mariæ de Gauallione & sancti Iuliani & personas ipsorum, potestatem vel iurisdictionem aliquam exercere, & si contra forte præsumptum fuerit, sit vacuum & inane. Ad indicium autem huius perceptæ ab Apostolica Sede libertatis dicta Monasteria sanctæ Mariæ de Gauallione & sancti Iuliani vnā libram ceræ in festo beatæ Claræ persoluat nobis nostrisque successoribus annuatim. Nulli ergo, &c. si quis, &c. Datum Viterbij 5. Non. Octobris, anno 4. Ad indicium autem huius perceptæ ab Apostolica Sede libertatis vnā libram ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat prædictum Monasterium temere perturbare, &c. vsque *profutura*. Salua Sedis Apostolicæ authoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiasticæ secularisve persona, &c. vsque *ultioni*. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, &c. vsque *inueniant*. Amen, Amen. Datum Anagninæ per manum Magistri Iordani sanctæ Romanæ Ecclesiæ Notarij & Vice-Cancellarij 6. Kal. Octobris, Indictione 3. Incarnationis Dominicæ anno 1259. Pontif. vero Domini Alexandri Papæ IV. anno 5.

CIX.

Confirmat concessionem Conuentus Aræali & appendiciorum ab Innocentio IV. factam.

Ex bulla originali Archiui Aræali num. 117.

DILECTIS FILIIS MINISTRO ET FRATRIBVS

MINORIBVS ECCLESIAE SANCTÆ MARIAE

de Capitolio in Vrbe.

Is quæ authoritate nostra vel prædecessorum nostrorum facta sunt, libenter adiicimus, &c. vt *suprà in bulla 17. Innocentij IV. vsque in finem, mutatis mutandis*. Nulli ergo, &c. Datum Anagninæ 6. Kal. Octob. Pontif. nostri anno 5.

CX.

Ne possint ab Ecclesiarum Prælati ullis affici censuris. Specul. Min. tract. 2. fol. 121.

DILECTIS FILIIS PRIORIBVS ET FRATRIBVS

ORDINIS PRÆDICATORVM PER HISPANIAM CONSTITVTIS.

Meritis religionis vestræ ducimur, vt quæ digne deposcitis, ad exauditionis gratiam admittamus. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati ac Rectores Ecclesiarum & alij Clerici per Hispaniam constituti, indulgentiis ac priuilegiis vobis ab Apostolica Sede concessis minimè deferentes, interdum in vos contra eorum tenores interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias promulgare præsumunt, super quo Apostolicæ prouisionis remedium implorastis. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati omnes sententias, quas dicti Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, Rectores & Clerici in vos seu vestrum aliquem,

aut

ANNO CHRISTI 1259.

ALEXANDRI IV. ANNO 5.

aut loca vestra seu quoscumque alios occasione vestri taliter contra indulta vobis & Ordini vestro à præfata Sede concessa in posterum ferre præsumpserint, quoad personas vestras & loca, irritas decernimus & inanes; quoad alios vero, in quos occasione vestri ferri contigerit, eas censemus penitus irritandas. Nulli ergo, &c. nostræ constitutionis, &c. Datum Anagninæ 2. Idus Octobris, Pontif. nostri anno 5.

CXI.

Vt earum sacellanus valeat Ecclesias suo Monasterio concessas visitare. Reg. Vatic. epist. 189.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. Mariæ
ET S. Bartholomæi de Falesio Ordinis S. Damiani
ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis
Massan. Diocesis.

EX tenore vestræ petitionis accepimus, quod nos Monasterium vestrum, quod olim fuit S. Benedicti, pro eo quod erat in spiritualibus & temporalibus non modicum deformatum, cum iuribus & pertinentiis suis vobis duximus concedendum. Cum autem sicut nobis asseritur, Abbates qui olim præfacto Monasterio præfuerunt, S. Laurentij, S. Antimi de Plumbino, & quasdam alias Ecclesias Massan. & Velletran. diocesis pleno iure ad ipsum Monasterium pertinentes de antiqua & approbata hætenusque pacifice observata consuetudine ex eorum officio visitarint, & receperint procurationes, ratione visitationis huiusmodi sibi debitas ab eisdem, nobis humiliter supplicastis ut providere vobis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, autoritate vobis præsentium indulgemus, ut capellanus vestri Monasterij, qui pro tempore fuerit in eodem, præfactas Ecclesias valeat visitare, & procurationes recipere ab eisdem, sicut dicti Abbates fecisse noscuntur, qui olim dicto Monasterio pro tempore præfuerunt. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 15. Kalend. Nouembris, anno 5.

CXII.

Concedit eis Ecclesiam S. Leonardi de Cruce Rodij. Reg. Vatic. epist. 203.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
SS. LAURENTII ET NICOLAI DE AQUILA
Ordinis S. Damiani ad Romanam Ecclesiam
nullo medio pertinentis.

Religionis fauor, sub qua virtutum Domino deseruitis, & deuotionis vestræ merita nos inducunt, ut vos illa prosequamur gratia, quæ vobis & Monasterio vestro dignoscuntur opportuna. Cum itaque in ciuitate Aquilan. non possitis sicut accepimus, faciente malitia temporis, commorari. Nos volentes vobis & Monasterio vestro salubri remedio prouideri, ruralem Ecclesiam S. Leonardi de Cruce Rodij Aquilen. diocesis cum omnibus possessionibus & iuribus suis, non obstante, quod Venerabilis fratris nostri Episcopi & dilectorum filiorum Aquilen. & S. Martiani de Rodio Capitulorum, ad id non accedit assensus, vobis & per vos eidem Monasterio damus, concedimus, & conferimus de plenitudine potestatis, & nihilominus transferendi vos cum omnibus bonis vestris ad eandem Ecclesiam, & vtendi priuilegio exemptionis vestræ ac omnibus aliis indulgentiis, & priuilegiis Ordini vestro ab Apostolica Sede concessis, vel etiam concedendis competentibus vobis, autoritate præsentium deuotioni vestræ liberam concedimus facultatem: statuentes ut de cætero præfacta Ecclesia S. Leonardi sit caput, & in ea liberæ & exemptæ velut in præfacto Monasterio hætenus manebatis, sub dominio tantum Sedis eiusdem, cuius estis speciales filiæ, maneatis. Nulli ergo hominum, &c. nostræ collationis, constitutionis & concessionis, &c. si quis, &c. Datum Anagninæ Kal. Nouembris, anno 5.

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

Anno Christi 1260.

Alexandri IV. anno 6.

CXIII.

*Ut protegant Clarissas sue urbis. Ex bulla orig. eiusdem Monasterij.*DILECTIS FILIIS MAIORI ET COMMUNI
BURDIGALEN.

Quia meritorium est protegere pia loca, & tueri personas in eis Domino famulantes, ad hæc libentius vos hortamur, quod salutem vestram ardentius affectamus. Quare deuotionem vestram rogamus & monemus attente, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus dilectas in Christo filias Abbatissam & sorores Monialium inclusarum Monasterij S. Francisci Burdigalen. Ordinis S. Damiani, habentes pro diuina & nostra reuerentia commendatas, eas non patiamini, quantum in vobis fuerit, ab aliquibus molestari: ita quod diuinam & Apostolicam possitis tandem gratiam promereri. Datum Anagninæ Idibus Ianuarij, Pontificatus nostri anno 6.

CXIV.

*Ut eisdem privilegijs & Indulgentijs, quibus in alio fruebantur Monasterio, gaudeant in isto. Reg. Vatic. epist. 32.*ABBATISSÆ ET CONVENTUI MONASTERII
MONIALIUM S. CLARÆ DE LONGA-MARCHA
iuxta Ipram Morinen. Diocesis Ord. S. Damiani.

Meretur honestas, ut desideriis vestris fauorem beneuolum præbeamus. Sane ex serie vestræ petitionis accepimus, quod vos dimisso loco de *Longe-marke*, ubi vos minus ibi aptè degentibus sanctæ conuersationis vestræ otium contingebat sæpius ex multis incommodis interrumpi, apud Rosendale supra plateam de *Longe-marke* in parochia S. Ioannis Morinen. diocesis elegistis accommodam mansionem, procurantes id postmodum per nostras litteras confirmari. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, ut privilegijs, indulgentijs & litteris vobis ab Apostolica Sede concessis, quibus hætenus usæ fuistis dum in prædicto loco de *Longe-marke* morabamini, deinceps in prædicto loco de Rosendale libere uti possitis, autoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 7. Idus Martij, anno 6.

CXV.

*Confirmat concessionem eis factam Monasterij S. Ioannis de Logano. Reg. Vatic. ep. 24.*ABBATISSÆ ET CONVENTUI MONIALIUM INCLUSARVM
MONASTERII S. CATHARINÆ IANVEN. ORD. S. DAMIANI
ad Roman. Eccl. nullo medio pertinentis.

Iustis petentium, &c. usque *comple*re. Dudum siquidem intellecto quod Monasterium S. Ioannis de Logano. Ordinis S. Benedicti Albinganen. diocesis in spiritualibus erat & temporalibus deformatum, eiusque bona per habitantium in eo incuriam seu malitiam potius in dispendia vergebant iugiter grauiora. Nos destructioni & lapsui Monasterij prædicti occurrere, & vestram volentes de ipso releuare inopiam, qua mortuæ mundo grauamini sub clausuræ claustralis angustia in voto voluntariæ paupertatis, & rem super hoc agere piam & gratissimam Deo credentes, Venerabili fratri nostro Albinganen. per nostras litteras primo in mandatis, ac postmodum in virtute obedientiæ dedimus in præceptis, ut dictum Monasterium cum pertinentiis, possessionibus & appenditiis ac ornamentis suis vobis conferre & assignare curaret in usus vestros perpetuo retinendum. Sed idem Episcopus non solum id efficere non curauit, verum & propter quasdam friuolas exceptiones inclusionem mandati nostri contra vos propositas, pronunciauit non esse per huiusmodi litteras procedendum. Vnde postmodum Venerabili fratri

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

fratri nostro Archiepiscopo Ianuen. nostris dedimus litteris in mandatis, vt non obstantibus huiusmodi exceptionibus præactum Monasterium de Logan. vobis conferre & assignare curaret, iuxta priorum continentiam litterarum. Qui mandatum huiusmodi Apostolicum non solum exequi prætermisit, verum etiam pro suæ voluntatis arbitrio processum ipsius Episcopi contra iustitiam confirmavit. Demum vero dilecto filio Magistro Raynaldo Canonico Theatino dedimus per alias litteras nostras in virtute obedientie districtius in præceptis, vt illuc accederet, & non obstantibus huiusmodi & aliis exceptionibus friuolis, & minus legitimis processibus Episcopi & Archiepiscopi præactorum, aut constitutione de duabus dietis edita in Concilio Generali, per se vel per alium, vobis vel procuratori vestro, si suæ videretur discretioni, quod dictum Monasterium de Logan. non posset in suo Ordine reformari, cum suis iuribus & pertinentiis Monasterium conferret ac assignaret iam dictum, ac vos vel dictum procuratorem in corporalem possessionem ipsorum induceret, & inductas defendere procuraret, amotis exinde Monialibus quæ ibi essent, & per alia Ordinis sui Monasteria congruè collocatis iuxta priorum continentiam litterarum. Contradictores, &c. Vnde iam dictus Canonicus præceptum super hoc Apostolicum exequens diligenter, quia inuenit dictum Monasterium de Logan. ita esse in spiritualibus & temporalibus deformatum, quod non poterat in suo Ordine reformari, illud vobis propter hoc contulit & assignauit cum præactis possessionibus, iuribus, pertinentiis, appendiciis, & aliis rationibus suis in vsus vestros perpetuo retinendum in corporalem possessionem ipsius Monasterij & præactorum omnium procuratorem eundem nihilominus inducendo. Cum autem plena & pacifica Monasterij & omnium præactorum gaudere possessione dicimini, nos deuotionis vestræ supplicationibus inclinati, quod à præfato Canonico super his factum est, gratum & ratum habentes, illud tenore approbantes præsentium, & defectum si quis in eo fuit, circa iuris solemnitatem, de plenitudine potestatis suppletes, Monasterium ipsum, cum Ecclesiis, domibus, terris, possessionibus, iuribus, & pertinentiis suis omnibus & per vos Monasterio vestro autoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenores instrumentorum super hoc confectorum exinde præsentibus de verbo ad verbum inseri facientes, qui tales sunt. In nomine Domini Amen. In præsentia mei Ioannis de Castro Notarij & testium subscriptorum ad hæc specialiter vocatorum Magister Raynaldus Canonicus Theatin. executor Domini Papæ pronunciauit Monasterium S. Ioannis de Logan. Ordinis S. Benedicti Albinganen. diocesis ita deformatum in spiritualibus & temporalibus, quod non potest in suo Ordine reformari, & autoritate Apostolica adiudicauit illud cum suis iuribus & pertinentiis, appendiciis, ornamentis & rationibus suis Dominæ Abbatisse & Monialibus S. Catharinæ de Loculo Ianuen. Ordinis sancti Damiani ad Roman. Ecclesiam nullo medio pertinentis, & ipsi Monasterio S. Catharinæ in perpetuum vsum. Actum in ipso Monasterio S. Ioannis de Logan. præsentibus testibus D. Episcopo Albinganen. Archipresbytero de Torano, Girbaldo de Belestino Presbytero, Ioanne Capellano S. Ioannis de Logano, Rubaldo Rauo de Logan. & Gentili Notario dicti Episcopi & pluribus aliis, anno Dominicæ Natiuitatis 1259. Indictione 2. die 9. Decembris inter primam & tertiam. Ego Ioannes de Castro sacri Imperij Notarius interfui & rogatus subscripsi. In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Amen. In præsentia mei Ioannis de Castro Notarij & testium subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum Magister Raynaldus Canonicus Theatinus Executor Domini Papæ inuestiuit & induxit in corporalem possessionem Monasterij S. Ioannis de Logan. cum omnibus iuribus, rationibus, ornamentis & appenditiis suis fratrem Obertinum conuersum Monasterij S. Catharinæ Ianuen. Ordinis S. Damiani, procuratorem Abbatisse & Monialium dicti Monasterij S. Catharinæ dictarum Abbatisse & Monialium dicti Monasterij, & ipsius Monasterij nomine autoritate Apostolica in perpetuum vsum retinendum. Actum in dicto Monasterio S. Ioannis de Logan. præsentibus testibus D. Episcopo Albingan. Archipresbytero de Torano, Girbaldo de Belestino Presbytero, Ioanne Capellano S. Ioannis de Logan. Rubaldo Sacco de Logano, Gentili Notario dicti Episcopi & pluribus aliis anno Dominicæ natiuitatis 1259. Indictione 2. die 9. Decembris inter primam & tertiam. Ego Ioannes de Castro sacri Imperij Notarius interfui & rogatus scripsi. Nulli ergo nostræ approbationis, suppletionis & confirmationis, &c. Datum Anagninæ 6. Idus Februarij, anno 6.

Confirmat

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

CXVI.

Confirmat donationem fundi factam ab Abbate S. Facundi. Reg. Vatic. epist. 44.

MINISTRO PROVINCIALI CASTELLÆ, CVSTODI
ET GVARDIANO AC FRATRIBVS DE S. FACVNDV
Ord. Fratrum Minorum Legionen. Diœc.

Petitio vestra nobis exhibita continebat, quod dilectus filius Nicolaus Abbas Monasterij sancti Facundi ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis Ordinis sancti Benedicti Legionen. diœcesis locum, in quo vos filij Guardian. ac fratres moramini, situm ad portam sancti Petri extra muros villæ suæ de sancto Facundo, sicut olim limitatus fuit, & postmodum muris est circumdatus cum fontibus, aquæductibus per agrum ipsius Monasterij deriuatus, aut omnibus vtilitatibus & pertinentiis suis vobis & Ordini vestro contulit, & donauit, concedens vobis vt in eodem loco Ecclesiam in beati Francisci honorem construatis, & habeatis cœmeterium iuxta eam, ac in eodem loco vtamini priuilegiis, indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus vobis & eidem Ordini vestro ab Apostolica Sede concessis, & in posterum concedendis, prout in litteris inde confectis, sigillatis sigillo eiusdem Abbatis plenius continetur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc ab eodem Abbate factum est, ratum & firmum habentes, ac defectum, qui in hoc tam ex eo quod Conuentus prædicti Monasterij ad id non interuenerit assensus, nec fuit etiam requisitus, quam à quacumque alia causa extitit, suppletes de Apostolicæ plenitudine potestatis id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus, & ad maiorem vestri cautelam nominatum locum cum aliis suprædictis de simili potestatis plenitudine deputamus vestris vestrorumque successorum vsibus vobisque illum conferimus & donamus, tenore litterarum ipsarum de verbo ad verbum præsentibus inseri facientes. Vt igitur idem tenor rei seu facti certitudinem faciat sic insertus, Apostolica autoritate decernimus, vt illud idem robur eamque vim ac vigorem habeat & retineat, quem habent prædictæ litteræ ipsius Abbatis roboratæ sigillo, & eadem sibi fides adhibeatur, quæ ipsis litteris adhiberetur, ac siue in iudicio, siue alibi fuerit exhibitus & ostensus, stetur ei sicut eisdem staretur litteris, si forent exhibitæ vel ostentæ, ac plenam & firmam fidem faciat, etiam si dictæ litteræ non exhiberentur, nec apparerent, nec etiam haberentur. Tenor vero prædictus talis est. Nicolaus Dei gratia Abbas sancti Facundi ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis sancti Benedicti Legionen. Diœc. Religiosis viris & in Christo dilectis Ministro Prouinciali Castellæ, Custodi, Guardiano & Fratribus de Ordine Minorum in villa nostra de S. Facundo morantibus tam præsentibus, quam futuris salutem in Domino sempiternam. Sanctissimi Patris D. Alexandri Papæ quarti precibus, monitis, & præceptis, ac obtentu vestræ sacræ religionis inducimur, vt vos, & Ordinem vestrum fauore specialis deuotionis & gratiæ prosequamur. Hinc est quod ob dicti Domini, & vestri Ordinis reuerentiam, locum in quo nunc moramini, situm ad portam S. Petri extra muros villæ nostræ de S. Facundo, sicut olim limitatus, & postmodum vestro studio est muris circumdatus cum fontibus, aquæductibus per agrum nostri Monasterij deriuatis ac omnibus vtilitatibus & pertinentiis eorundem vobis atque Ordini vestro conferimus & donamus, concedentes vobis vt in prædicto loco Ecclesiam in honorem beati Francisci construatis & habeatis cœmeterium iuxta eam, & in eodem loco vtamini priuilegiis, indulgentiis, libertatibus & immunitatibus vobis & dicto Ordini vestro ab Apostolica Sede concessis & in posterum concedendis. Et vt præmissa gaudeant perpetua firmitate, præsentis litteras nostro sigillo fecimus communiri. Actum Anagninæ 14. Kal. Maij, Pontificatus Domini Alexandri Papæ IV. anno 6. Nulli ergo nostræ confirmationis, suppletionis, deputationis, collationis, donationis & constitutionis, &c. Datum Anagninæ 2. Kal. Maij, anno 6.

CXVII.

Liberat eas quibusdam oneribus. Reg. Vatic. epist. 51.

A B B A

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM INCLVSARVM
MONASTERII S. ARENTII DE FRUSINON ORDINIS
S. Damiani Verulan. Diœceſis.

Deuotionis augmentum vobis Deo propitio prouenire confidimus, ſi ſuper iis quæ digne cupitis, nos vobis inueniſſe promptos ad gratiam gaudeatis. Lecta ſiquidem nobis veſtra petitio continebat, quod Nicolaus dictus Capor, & Ioannes Runolus, & Ginna vxor eius de caſtro Frufinon laici, ſe ac poſſeſſiones, & omnia bona ſua, quæ in territorio dicti caſtri obtinent Monasterio veſtro ſponte ac diligenti deliberatione præhabita obtulerunt. Quare humiliter petebatis à nobis, vt cum prætextu aliquarum de dictis poſſeſſionibus, quas ipſi ab Eccleſia Romana tenent, certos redditus in blado, vino, denariis, & etiam perſonalia ſeruitia eidem Eccleſiæ annuatim teneamini exhibere, huiuſmodi redditus & ſeruitia reſtringere ac in alium leuiorem ſenſum conuertere de pietate Apoſtolica curaremus. Nos itaque paupertati, cui propter Chriſtum vos voluntarie aſtrinxiftis, paterno compatiētes affectu, vt pro redditibus & ſeruitiis ſupraſcriptis duas libras ceræ dumtaxat nobis, & eidem Eccleſiæ Romanæ annis ſingulis teneamini exhibere, vobis de gratia ſpeciali authoritate præſentium indulgemus. Nulli noſtræ conſeſſiones, &c. Datum Anagninæ 6. Idus Maij, anno 6.

CXVIII.

Quod non poſſint concedere licentiam ad alios Ordines tranſeundi, niſi in eiſdem permaſuris. Reg. Vatic. epift. 120.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS
ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Cvm & plantare ſacram Religionem, & plantatam fouere ſummopere debeamus, expedit vt circa ipſam ea quæ ſunt recta nutriamus, & ea quæ proſectum virtutis impediunt corrigi diligenti ſollicitudine procuremus. Ad audientiam quidem noſtram peruenit, quod nonnulli Fratres Ordinem veſtrum profeſſi, aſſerentes ſe ipſius Ordinis obſeruantias ſuſtinere non poſſe, tranſeundi ad S. Benedicti vel Carthuſien. Ordines procurant ſibi à vobis licentiam exhiberi, nō ea intentione aliquando quod remaneant in eiſdem, ſed vt ab eis tranſeant ad alios Ordines obſeruantia mitioris, & ab iis ad ſæculum reuertantur ſecum in apoſtaſia ſua per illorum perſonas cogi mitius confidentes, ſicque multa committunt, per quæ Deum offendunt & Ordinem veſtrum apud illos præcipue, qui de ipſo eos fuiſſe nouerunt, plurimum inhoneſtant. Quia igitur honorem Ordinis veſtri prædicti, & ſalutem in eo degentium perſonarum ſpeciali zelamur affectu, vobis in virtute obedientia authoritate præſentium diſtrictius inhihemus, ne de cætero aliquibus ipſius veſtri Ordinis fratribus huiuſmodi licentiam concedatis, niſi ſub ea conditione, quod in Ordine, ad quem licentiantur, debeant remanere. Nos enim ſi tales ab eo abſque ſpeciali Apoſtolica Sedis indulgentia ad mitiorem Ordinem tranſiuerint, vel quod abſit, ad ſæculum reuertantur, volumus vos & ſucceſſores circa ipſos rigorem veſtri Ordinis exercere, ac decernimus ſi circa conſeſſionem huiuſmodi licentia ſecus feceritis, irritum & inane. Nulli ergo hominum, &c. noſtræ conſtitutionis, &c. ſi quis, &c. Datum Anagninæ Idibus Maij, anno 6.

CXIX.

Conſirmat conſeſſionem Monasterij S. Silueſtri eiſdem factam. Reg. Vatic. epift. 69.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII
S. SILVESTRI DE ILRETO ORDINIS S. DAMIANI
Vrbinate. Diœceſis.

Speciali gratia & fauore vos illa de cauſa dignas potiſſime reputamus, quia toto cordis affectu ad hoc ſemper intenditis, vt per ſanctæ conuerſationis & vitæ ſtudium

in

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

in conspectu Dei & hominum placeatis. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod Monasterium S. Siluestri de Ilreto Vrbinate. diocesis auctoritate litterarum nostrarum vobis canonice est collatum. Verum quia dubitatis ne in posterum aliqui super eodem Monasterio vos molestant, nobis humiliter supplicastis, ut providere vobis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, Monasterium ipsum cum omnibus iuribus & pertinentiis suis vobis de nouo presentium auctoritate conferimus à vobis & illis quæ vobis successerint in perpetuum retinendum. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 15. Kal. Iunij, anno 6.

C X X.

Concedit eis ampla priuilegia. Reg. Vatic. epist. 85.

ABBATISSÆ MONASTERII S. NICOLAI IADREN.

EIVSQVE SORORIBVS TAM PRÆSENTIBVS, QUAM
futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus, &c. vsque *eneruet*. Eapropter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium sancti Nicolai Iadren. in quo diuino estis obsequio micipatæ sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo Monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam, atque institutionem Monialium inclusarum sancti Damiani Assisinate. & formulam vitæ vestræ à felicis recordationis Gregorio Papa prædecessore nostro Ordini vestro traditâ, cum adhuc esset in minori officio constitutus, in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcunque bona idem Monasterium in presentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione fidelium, &c. vsque *illibata permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo præfatum Monasterium situm est cum omnibus iuribus & pertinentiis suis. Ecclesiam sancti Ioannis de Mezan cum vinea & terris ibidem positis, vineas de Gillan cum omnibus terris, quæ sunt ad Raccam, & cum omnibus terris quæ sunt ad Brauo, & cum omnibus domibus & casalinis quæ sunt in ciuitate Iadren. cum pratis, vineis, terris, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis, &c. vsque *retinere*. Prohibemus insuper, &c. vsque *audeat retinere*. Pro consecrationibus vero altarium, &c. vsque *obtinente*. Quod si sedes diocesana, &c. vsque *generetur*. Quia vero, &c. vsque *valeatis*. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, &c. vsque *interdicto*. obeunte vero te, &c. vsque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij, &c. vsque *decernimus non tenere*. Paci quoque & tranquillitati vestræ, &c. vsque *valeat exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro venerabilis Frater noster Archiepiscopus Iadren. de Capituli sui assensu indulsisse dignoscitur, sicut in eorum litteris plenius continetur auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti priuilegio communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum presentis priuilegij inseri fecimus, qui talis est. Quia iuxta canonum sanctiones bonæ rei dare consilium & vitæ presentis habetur subsidium & æternæ remunerationis expectare cernitur præmium. Idcirco nos Laurentius Dei gratia Iadren. Archiepiscopus cum nostro Capitulo vniuerso deliberatione diu inter nos habita & communicato cum pluribus sapientibus & religiosis viris consilio diligenter considerantes, & vtiliter attendentes, quod donationem seu oblationem Monasterij sancti Nicolai de Iadra Ordinis sancti Benedicti, quod Abbatisa caret, cum omnibus rebus suis mobilibus, & immobilibus, quam vniuersæ Moniales eiusdem Monasterij pura & pia intentione de consensu patronorum ipsius fecerunt, liberaliter & deuote Deo & Ordini sancti Damiani pauperum dominarum sua simul eidem Ordini corpora offerentes, non solum in Iadren. prouincia, sed in tota Dalmatia procuratur & acquiritur tam salus corporum, quam etiam animarum, prædictam donationem seu oblationem totius cordis visceribus ratam & gratam habentes prædictum Monasterium cum omnibus rebus suis, & Moniales omnes, quæ nunc sunt, & quæ de cætero per tempora fuerint, ab omni iurisdictione seu subiectione duximus perpetuo eximendas, nihil omnino iuris nobis in eodem Monasterio

ANNO CHRISTI 1260.

ALEXANDRI IV. ANNO 6.

Monasterio referuantes. In cuius donationis, ratificationis & exemptionis perpetuam firmitatem præsens scriptum nostris sigillis pendentibus fecimus communiri. Actum est hoc in Monasterio antedicto præsentibus Damiano Plebano sancti Petri noui de Iadra, Geminiano Iadren Primicerio & nobilibus viris Cecnæ de Merga, Obsogono de Mauro, Paulo de Lampredio, Ioanne de Ziualelli & Lampredio Nicolæ & aliis pluribus, currente anno 1260. mense Martij die 7. exeunte, Inductione 3. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum, &c. vsque *profutura, salua Sedis Apostolicæ autoritate*. Ad indicium autem huius perceptæ à Sede Apostolica libertatis, vnam libram ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica sæcularisve persona, &c. vsque *subiaceat ultioni*. Cunctis autem eidem loco sua iura seruuantibus, &c. vsque *inueniant, Amen, Amen*. Datum Anagninæ per manum Magistri Iordani S. R. E. Notarij & Vicecancellarij 3. Idus Iunij, Indictione 2. Incarnationis Dominicæ 1260. Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ I V. anno 6.

CXXI.

Vt concedant Clarissis Iadren. quatuor Fratres in earum obsequium. Reg. Vatic. ep. 161.

MINISTRO ET VICARIO SCLAVONIÆ, AC GVARDIANO
ORDINIS MINORVM IADREN.

Quia personas religiosas eo maiori prosequi fauore debemus, quo deuotiori placere student Domino famulatu, libenter illa sibi paterna sollicitudine procuramus, per quæ ipsarum religio laudabile suscipere valeat, auctore Domino, incrementum, & eadem animarum salutem, pro qua mundi vanitatem penitus reliquerunt, liberius consequantur. Hinc est, quod cum sicut dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ & Conuentus Monialium inclusarum Monasterij sancti Nicolai Iadren Ordinis sancti Damiani ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, nobis exponere curauerunt aliquibus Fratribus vestri Ordinis indigeant, qui eis diuina officia celebrent & exhibeant Ecclesiastica sacramenta, discretionis vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus præactis Abbatissæ & Conuentui de Fratribus vestri Ordinis prouidos & discretos vestræ administrationis pro celebrandis diuinis officiis & exhibendis Ecclesiasticis sacramentis absque difficultate qualibet concedatis in ipsarum Monasterio permansuros. Non obstantibus constitutione vestri Ordinis aut aliqua Sedis Apostolicæ indulgentia Ordini vestro concessa, cuiuscumque tenoris existat, per quam huiusmodi gratia impediri valeat aut differri. Quod si non omnes his exequendis, &c. singuli vestri, &c. Datum Anagninæ 12. Kal. Iulij, anno 6.

CXXII.

Prohibet grauari Fratres Tertij Ordinis nullis exactionibus, officijs aut iuramentis præstandis. Ex bulla origin. archiui Anconit. Min. Conu.

VENERABILIBVS FRATRIBVS, ARCHIEPISCOPIS,
ET EPISCOPIS PER ITALIAM CONSTITVTIS.

Nimis patenter patientiæ diuinæ, &c. *Vide totam bullam in regeſto primi tomi bulla 1. sub Gregorio I X.* Datum Anagninæ Idibus Iulij, Pontif. nostri anno 6.

CXXIII.

Iubet ne petant à Minoribus canonicam portionem. Ibidem.

VENERABILIBVS FRATRIBVS EPISCOPIS, ET DILECTIS
FILIIS ABBATIBVS, PRIORIBVS, PRÆPOSITIS,
Archidiaconis, Rectoribus, & aliis Ecclesiarum Prælatiſ
per Marchiam Anconitanam constitutis ad
quos litteræ istæ peruenerint.

DE pia, & sancta conuersatione dilectorum filiorum fratrum de Ordine Minorum qui sunt in vestris partibus constituti frequenter euenire percipimus, quod quan-
do

ANNO CHRISTI 1260. & 1261.

ALEXANDRI IV. ANNO 6. & 7.

do aliqui fideles partium earundem ſæculum relinquentes bona ſua piis locis, & pauperibus deputaſſe aliqua de bonis ipſis prædictis fratribus pro ædificiis, libris, & veſtibus ac aliis eorum neceſſitatibus largiuntur, nonnulli vero aliqua bona ad ſe ſpectantia fratribus eiſdem pro ſimilibus rebus, & neceſſitatibus diuinæ retributionis intuitu in vltima voluntate relinquunt, conantibus vobis aliquando mediam, quandoque tertiam ſeu quartam partem de bonis ipſis, prætextu portionis canonicæ ab eiſdem fratribus extorquere in graue ipſorum præiudicium, & ſcandalum fidelium prædictorum. Nos itaque miſericorditer attendentes, quod non ſolum indecens & indignum, imo eſt penitus ab omni humanitate remotum, aliquid de præmiſſis ab eiſdem fratribus exigi, qui ſub extrema paupertate viuentes de Prælatorum & Eccleſiarum eleemoſynis deberent potius ſuſtentari: ac etiam volentes quod nihil ab eis occasione prædictæ canonicæ portionis de his vltius auferatur vniuerſitatem veſtram per Dei miſericordiam obſecramus, & in remiſſionem vobis iniungimus peccatorum, ac per Apoſtolica ſcripta diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus circa perſonas dictorum fratrum affectum beneuolum, pro diuina, & noſtra reuerentia dirigentes nihil ab eis de bonis huiusmodi vltius exigatis, ſed onera paupertatis eorum de bonorum veſtrorum ſubſidiis potius releuetis. Ita quod exinde apud nos gratioſi fauoris augmentum vobis proueniat, & nulla ſuper hoc orationis neceſſitas intercedat. Datum Laterani Kalen. Decembris, Pontif. noſtri anno 6.

Anno Chriſti 1261.

Alexandri IV. anno 7.

C X X I V.

Vt compeſcant parochos Fratrum priuilegijs circa ſepultura libertatem moleſtos. Specul. Min. tract. i. fol. ii.

ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS PER LOMBARDIAM
ET ROMANDIOLAM CONSTITVTIS.

Dilecti filij Miniſter & Fratres Minores adminiſtrationis Bononiæ nobis ſignificare curarunt, quod nonnulli Prælati, Rectores & Clerici Eccleſiarum, ciuitatum & dioceſum adminiſtrationis eiſdem vobis ſubiectionis ſuis pro eo dumtaxat, quod apud ipſos fratres eligunt ſepulturam in extremis Eccleſiaſtica denegant ſacramenta. Quocirca vniuerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus Prælatos & Rectores & Clericos prædictos, quod prætextu huiusmodi parochianis eiſdem ſacramenta non ſubtrahant ſupradicta, monitione præmiſſa per cenſuram Eccleſiaſticam iuxta officij veſtri debitum appellatione remota cogatis, alioquin Venerabili fratri noſtro Archiepiſcopo Rauennatenſi & dilecto filio M. Canonico Mutinenſi damus noſtris litteris in mandatis, vt ipſi ſuper hoc mandatum Apoſtolicum exequentes eoſdem Prælatos, Rectores, & Clericos à præſumptione huiusmodi monitione præmiſſa per cenſuram eandem, ſublato appellationis impedimento, compeſcant; non obſtante ſi aliquibus à Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes, &c. Datum 3. Aprilis, Pontif. anno 7.

V R B A N V S Q V A R T V S.

Electus eſt anno 1261. 14. Kalend. Septembris.

Anno Chriſti 1262.

Vrbani IV. anno 1. & 2.

B V L L A I.

Confirmat Ordinis priuilegia. Reg. noſtrum vetus. fol. 56. pag. 2.

GENERALI MINISTRO ET FRATRIBVS ORD. MINORVM.

CVm à nobis petitur, &c. omnes libertates & immunitates à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris ſiue per priuilegia, ſeu alias indulgentias vobis aut Ordini veſtro

ANNO CHRISTI 1262.

VRBANI IV. ANNO 1. & 2.

vestro concessas, sicut eas iuste & pacifice obrinetis, vobis & per vos eidem Ordini auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. Datum, &c. 4. Kalend. Iunij, Pontificatus nostri anno 1.

II.

Iubet distinctè ut inquirent de certis articulis contra electum Treuerensem. Reg. Vatic. epist. 28.

GVLIELMO DE VVALTMANHVSE FRATRVM MINORVM
DE VVEZELE TREVEREN. DIOEC. ET FRATRI ROBERTO
de VVarnesperg de Ordine Fratrum Minorum
in Conuentu Treueren.

Per exigentiam sollicitudinis pastoralis, quam nobis dispensatio diuina commisit, contra Henricum Treueren. electum super diuersis articulis volentes inquire, certas ad hoc personas prouidimus assumendas, de quarum industria & constantia firmam fiduciam habeamus. Quia vero personæ ipsæ minus studiosæ præter spem nostram negotium prosequerentur iniunctum ipsius executionem vobis in virtute obedientiæ ac sub pœna excommunicationis sub certa forma duximus iniungendam, non dubitantes illud in vestris manibus debere proficere, quod apud dictas personas deficere miserabiliter videbamus, constantia quam vestri natales conspicui, sacra religio, & zelus diuini nominis pollicebantur Apostolicæ Sedi de vobis super hoc nobis firmam certitudinem inducente. Sed ecce quod sicut apud illos, sic apud vos nostra videtur fiducia defraudata, dum prout intelleximus, sicut illi, sic & vos ipsum negotium non memoriæ, sed neglectui commendastis. Hinc est quod nos discretionis vestræ per iterata scripta in virtute obedientiæ, ac sub pœna prædicta, quam ex tunc vos incurrere volumus, si mandatum nostrum in hac parte neglexeritis adimplere, districte præcipiendo mandamus quatenus in negotio ipso saltem nunc tanta sollicitudine procedatis iuxta traditam vobis formam, quod præcedentem inobedientiam purgasse probemini per obedientiam subsequentem, & nos vobis super hoc aliter scribere non cogamur. Quod si ambo, &c. Datum apud Urbem veterem 2. Kal. Decembris, anno 2.

III.

Facultatem largitur Episcopo Sirmienti ut transeat ad Ordinem Minorum. Reg. Vatic. epist. 33.

ARCHIEPISCOPO COLOCEN.

Significauit nobis Venerabilis frater noster Oliuerius Sirmien. Episcopus suffraganeus tuus, quod graui corporis læguore grauatus Pastorale, ut expedit, officium exercere non potest, quodque apud se mente recogitans inuenit, quod commissam curæ suæ Sirmien. Ecclesiam salua nequit conscientia retinere. Vnde volentes suæ conscientiæ, & saluti consulere, ac eidem Ecclesiæ ne sub vmbra sui nominis in spiritualibus & temporalibus irreparabiliter corruat, præcauere à nobis per litteras & dilectum filium Magistrum Thomam Thesaurarium & Petrum Canonicum eiusdem Ecclesiæ nuntios suos ad hoc specialiter destinatos humiliter postulauit, ut cessionem ipsius per te Metropolitanum suum recipi, & transeundi ad fratrum Minorum Ordinem sibi dari licentiam mandarem. Nos itaque de tua circumspectione plenam in Domino fiduciam obtinentes fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus consideratis diligenter circumstantiis vniuersis, quæ circa hoc fuerint attendendæ, si expedire videris, recipias à prædicto Episcopo, cum ab eo requisitus fueris, cessionem huiusmodi vice nostra, & cum à vinculo, quo tenetur Ecclesiæ supradictæ, licentiam sibi tribuas ad dictum Ordinem transeundi. Datum apud Urbem veterem Idibus Decembris, anno 2.

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

Anno Christi 1263.

Vrbani IV. anno 2. & 3.

I V.

Fr. Henricus Episcopus Curonien. transfertur ad Ecclesiam Kimen. Reg. Vatic. epist. 62.

VNIVERSO CLERO CIVITATIS ET DIOECESIS KIMEN.

Diuinæ sapientiæ inscrutabilis altitudo, quæ sacrosanctam Romanam Ecclesiam in huius mundi latitudinem stabilivit, ita regimen & gubernationem ipsius mirabili prouisione disposuit, ut ad eam salubriter gubernandam plures assumerentur in partem sollicitudinis, quamvis pro firmamento unitatis Ecclesiæ vnus obtineat plenitudinem potestatis. Voluit enim ut pro eius patribus filij nascerentur, qui super omnes Principes constituti essent, memores sui nominis & præcones euangelicæ veritatis. Propter quod nos, qui, licet insufficientibus meritis, in sublimi sumus eiusdem Ecclesiæ specula constituti, sic intendimus diuino adiutorio iniunctum nobis ministerium circa proximas Ecclesias gerere, ut in illis etiam à quibus locorum positione distamus opportuna debeat Sedis Apostolicæ prouidentia non deesse. Cum igitur Kimen. Ecclesiæ, quæ diutius pastore vacauerat, fuisset ad nos prouisio legitimæ deuoluta, nos volentes ipsi Ecclesiæ ne damna graua ex longa vacatione incurreret, salubriter prouidere, Venerabilem fratrem nostrum Henricum de Ordine Fratrum Minorum, quondam Episcopum Curonien. virum utique prouidum, & discretum, vita & honestate decorum, litterarum scientia præditum, & consilij maturitate præclarum, à vinculo, quo tenebatur Curonien. Ecclesiæ, primitus absolutum, eidem Kimen. Ecclesiæ de fratrum nostrorum consilio præfecimus in Episcopum, & pastorem, ei licentia transeundi ad eandem Kimen. Ecclesiam, ac plena eius tam in spiritualibus, quam in temporalibus administratione concessis, sperantes firmiter, quod ipsa Ecclesia sub eius regimine grata in Domino suscipiet incrementa. Quocirca vniuersitati vestræ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus eidem Episcopo, tanquam patri & pastori animarum vestrarum, plene ac humiliter intendentes, exhibeatis ei obedientiam, ac reuerentiam debitam & deuotam, eiusque salubria monita, & mandata suscipiendo deuote ac inuiolabiliter obseruando. Alioquin sententiam, quam idem ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Datum apud Vrbem veterem Idibus Februarij, anno 2.

V.

*Vt Ottonem Gualduccij Pisanum resipiscensem ad pœnitentiam admittat. Reg. Vatic. epist. 148.*FRATRI MANSVETO ORDINIS MINORVM
CAPELLANO, ET POENITENTIARIO NOSTRO.

Ad audientiam nostram cum quadam iucunditate peruenit, quod modernus ille Saulus, videlicet Otto Gualduccij ciuis Pisanus, qui præcipuus erat in ciuitate Pisana Ecclesiæ persecutor, in Paulum conuerti desiderat, ac pro honore ipsius Ecclesiæ stare constanter, & obfirmare vultum aduersus illos, qui eandem Ecclesiam persequuntur, quodque idem Otto inspiratus à Domino Ordinem Fratrum de pœnitentia ingredi, ac in eo virtutum Domino relictis sæculi vanitatibus deseruire proponit. Nos itaque, qui vices illius in terris gerimus, qui non mortem, sed vitam appetit peccatorum, volentes eundem Ottonem in huiusmodi desiderio, & proposito confouere, quia in ciues Pisanos propter fauorem, quem impendunt Manfredo quondam Principi Tarentin. persecutori eiusdem Ecclesiæ manifesto, generalis est per Apostolicam Sedem excommunicationis sententia promulgata; discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus recepto publice, præsentibus quam pluribus bonis viris, religiosis, & aliis, iuramento ab ipso Ottone, quod stabit præcisè mandatis Ecclesiæ atque nostris, quæ sibi semel vel pluries per nos vel per alios, quibus hoc committendum duxerimus faciemus super iis pro quibus in prædictos ciues huiusmodi excommunicationis sententia lata fuit,

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

fuit, quodque deinceps præactum Manfredum non habebit nec assumet in dominum, nullumque omnino sibi suisve nuntiis, & officialibus præbebit consilium, auxilium vel fauorem publicum vel occultum, nec eius recipiet nuntios, quinimo nobis & præactæ Ecclesiæ contra illum ad nostrum & nuntiorum nostrorum mandatum potenter & patienter assistet, facias super præmissis confici publicum instrumentum, illud nobis fideliter transmissurus. Quibus rite peractis præacto Ottoni iuxta formam Ecclesiæ super præacta sententia beneficium absolutionis impendas. Datum apud Urbem veterem Idibus Iulij, anno 2.

V I.

Vt agant de pace inter Pisanos & Lucanos. Reg.Vatic. epist.149.

FRATRI MANSVETO CAPELLANO ET POENITENTIARIO,
AC NOBILI VIRO LIGERIO DE SASSETTA
Marescallo nostris.

R Eceptis vestris litteris & perlectis, ecce nostras tam ad Pisanos, quam Lucanos mittimus litteras, sicut vos nobis in eisdem vestris litteris suasistis. Ideoque volumus & præsentium vobis autoritate mandamus, quatenus commissio vobis pacis tractui diligentius, & feruentius insistatis. Rescribentes nobis frequenter statum negotij, & quidquid super hoc vos facere contigerit. Datum apud Urbem veterem 3. Kalend. Aug.anno 2.

V I I.

Dat eis regulam à se correctam. Reg.Vatic. epist.218.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI SORORVM MINORVM
MONASTERII HUMILITATIS BEATÆ Mariæ
Parisien. Diœcesis.

R eligionis augmentum eo libentius procuramus, quo per hoc amplius dilatatur diuini nominis cultus & salus proficit animarum, sane fel. rec. Alexander Papa prædecessor noster charissimi in Christo filij nostri Illustris Regis Franciæ supplicationibus condescendens, omnibus Christi ancillis è sæculo fugientibus, & in vestro *Humilitatis beate Mariæ* vocabulo insignito, in quo tunc de nouo constructo nemo adhuc, vt dicitur, morabatur, professionem facientibus regulam infra scriptam in eodem Monasterio perpetuis temporibus obseruandam cum *sororum inclusarum* vocabulo nuncupandam concessit. Porro ex parte dicti Regis nobis fuit humiliter supplicatum, vt dictam regulam in aliquibus capitulis corrigi facientes, nominationis eius *Minorum* vocabulum adiicere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eiusdem Regis precibus inclinati, regulam ipsam per dilectum filium nostrum Simonem tituli sanctæ Cæcilie Cardinalem corrigi facientes, & vt sic re, ita & nomine, præsertim cum idem Monasterium sicut præmittitur, titulum *Humilitatis beate Mariæ* sibi ascripserit, eiusdem humilitatis possit profectibus insigniri, nuncupationi eiusdem Regulæ dictum *Minorum* adiicientes vocabulum, duximus statuendum, vt regula ipsa sororum Minorum inclusarum de cætero nominetur & seruetur perpetuo in præacto Monasterio, & in aliis Monasteriis de cætero fundandis, seu plantandis, in quibus sorores eandem regulam profiteri contigerit, sic correctæ. Quam quidem regulam, & ipsarum sororum Minorum inclusarum vitam inferius fecimus annotari, quæ talis est. Quælibet inspirata diuino flamine Ordinem hunc assumens, Domini nostri I E S V C H R I S T I & eius sacratissimæ Matris vestigiis inhærendo, iuxta Euangelicæ perfectionis consilium semper viuat in obedientia, & castitate, sine proprio, & velut thesaurus occultus incliti Regis inclusa moretur toto tempore vitæ suæ, sicut inferius continetur. Omnes vero, quæ sæculi vanitate relictæ in præacto Monasterio hanc religionem assumere voluerint, diligenter obseruabunt huiusmodi vitæ legem. Omni namque tempore vitæ suæ postquam professæ fuerint clausæ infra clausuram manere Monasterij in virtute obedientiæ teneantur, nisi de licentia summi Pontificis, aut Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum, seu Prouincialis illius prouinciæ, in qua ipsum Monasterium est fundatum, causa plantandi vel

De clausura.

De sepul-
tura.De recipien-
dis.De tondendis
crinibus.
De magistra
novitiarum.De professio-
ne solemn.De seruienti-
bus.

De vestitu.

ædificandi eandem religionem, seu causa regiminis ad aliquem locum eiusdem religio-
nis aliquæ transmittantur, quibus ad ipsum Monasterium, à quo transmissæ fuerint, re-
uerti liceat de licentia alterius eorundem, si ipsis Ministris, vel alteri visum fuerit expe-
dire. Si vero contingeret ex insultu hostilis incursus, aut ex aquarum inundantium im-
petu Monasterij muros dirui, aut ipsum Monasterium concremari, vel ex aliqua huius-
modi causa taliter dissipari, vel destrui, seu domibus eius ruinam minantibus, aut tem-
pore hostium irruentium locum tali dispositione constitui, quod sine manifesto & graui
periculo aliquæ ibidem morari nequeant, nec superscripti Ministri licentiam & consi-
lium expectare, de consilio & consensu totius Conuentus & Abbatissæ mandato ad
aliud locum tutum sorores se transferant, in quo si possint, clausæ morentur, donec ple-
na deliberatione præhabita quid agere debeant, decernatur. Si autem Conuentus vellet
ex aliqua causa euidenti totum eorum Monasterium alibi ædificare, sorores tunc de Ge-
neralis Ministri licentia possint ad aliud locum se transferre. Morientes vero tam pro-
fessæ, quam nouitiæ siue seruientes sorores infra clausuram Monasterij tumultentur.
Omnibus autem hanc religionem in prædicto Monasterio, & in aliis de nouo fundan-
dis, in quibus hanc regulam contigerit profiteri, assumere cupientibus, priusquam habi-
tum mutent, & religionem assumant, prædicentur dura & aspera, per quæ ad patriam
itur, & quæ secundum hanc religionem necesse habuerint obseruare. Non recipiantur
aliquæ, quæ vel senili ætate, vel infirmitate aliqua vel fatua simplicitate ad huius vitæ
obseruantiam insufficiens, & non idonea censeatur, nisi forte cum aliqua interdum cau-
sa valde rationabili exigente alicubi fuerit de consilio discretorum sororum loci per
prædictos Ministros vel ipsorum aliquem dispensandum. Omnes vero volentes in hoc
Monasterio, & in aliis in posterum fundandis, in quibus hæc regula professæ fuerit, hanc
sacram religionem assumere, abiectis vanitatum fastigiis momentaneæ vitæ huius, quam
cito infra clausuram receptæ fuerint, si intelligibiles existant, tonsis crinibus mox depo-
nant habitum sæcularem. Tunc etiam prudens Magistra concedatur eisdem ex deuo-
tionibus sororibus vna, quæ ipsas sorores in sanctis moribus instruat, & in feruore deuo-
tionis inflammet, ac ea, quæ sunt secundum hanc sacram religionem ferenda in suauita-
te charitatis ferre doceat, & in corrigendis corrigat diligenter. Verumtamen Capitulum
nisi causa exhortationis, seu correctionis, eis intrare non liceat infra annum. Completo
autem vnius anni spatio, professionem faciant in manu Abbatissæ coram Conuentu, vi-
delicet in hunc modum. *Ego talis soror promitto Deo & beata Maria semper Virgini, & beato
Francisco, & omnibus sanctis in manibus vestris, Mater, viuere secundum regulam à D. Alexan-
dro Papa IV. Ordini nostro concessam, prout à D. Urbano Papa IV. est correctæ & approbata, toto
tempore vitæ meæ in obedientia, & castitate, sine proprio, & etiam sub clausura, secundum quod per
eandem regulam ordinatur.* Idem similiter profitendi modus de seruientibus obseruetur,
quæ non debent exire. Si vero propter aliquam iustam & necessariam causam seruientes
prædicto modo professas emittere extra claustrum contigerit, de licentia Generalis
Ministri emittant easdem, honestas tamen & maturas moribus, & ætate, quæ cum clau-
strum exierint, calceatæ incedant, soleas autem nunquam deferant, neque chordam.
Vnaquæque soror præter stamineam, vel cilicium, si voluerit, duas tunicas aut tres, vel
etiam quatuor secundum quod Abbatissæ visum fuerit, habere possit, excessum tamen
pannorum omnes euitare caueant bono modo. Mantellum quoque vnum, aut duos ha-
beant longitudinis & latitudinis congruentis. Hæc siquidem indumenta sint de panno
vili, tam pretio quam colore. Ab aliquibus autem omnino albæ, vel etiam nigrae supe-
riores tunicae nō ferantur. Pro cingulo quoque chordam sorores postquam fuerint pro-
fessæ, habeant nullatenus curiosam. Vittis autem aut peplis omnino albis, non tamen
preciosis capita sua cooperiant vniformiter, & honeste, ita quod frons, genæ, & collum
sint sicut conuenit cooperta, nec aliter coram personis extraneis audeant apparere. Non
enim decet sponsam Regis æterni alicui alteri se exponere, nec etiam in aliquo alio de-
lectari. Habeant etiam nigrum velum extensum super capita ita amplum & longum,
quod ex vtraque parte descendat vsque ad scapulas, & retrò quantum decet, protenda-
tur, sine quo possunt esse de nocte, aliquando de die de licentia Abbatissæ. Hæc omnino
habeant & obseruent sorores, & seruientes, quæ non debent exire. Aliæ autem seruien-
tes & nouitiæ cingulo laneo præcingantur, & velum album super capita sua deferant.
Abbatissa vero de calceamentis sororum & seruientium infra claustrum disponat, se-
cundum quod ei videbitur expedire eisdem. Omnes sorores sanæ tam Abbatissa, quam
alia

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

aliæ in communi dormitorio iaceant, & quælibet per ſe lectum habeat ab aliis ſeparatum. Lectus tamen Abbatiffæ in tali loco dormitorij diſponatur, quod inde cæteros dormitorij lectos ſine obſtaculo, ſi commode fieri poterit, valeat intueri. In dormitorio autem ſemper de nocte clara luminaria ſint accenſa. A reſurrectione Domini uſque ad feſtum Natiuitatis B. Virginis poſt prandium uſque ad horam nonam ſorores dormiant, quæ voluerint, quæ uero noluerint, oratione & meditatione diuina, ſeu aliis quietis piis laboribus occupentur. Liceat autem vnicuique ſacconem plenum habere de palea, vel de ſceno, vel ſtramen, aut ſaltem ſcenum vel ſtipulam pro ſaccone, & pannum rudem laneum extenſum deſuper, necnon ceruical panno lineo coopertum, quod de ſceno aut de palea, ſeu lana, vel etiam de pluma eſſe poterit, iuxta quod Abbatiffa duxerit diſponendum. Opertoria ſanæ ſine pellibus, quibus operiantur, habeant, ſed de Abbatiffæ licentia infirmæ pelles habere poſſint. Capillos ſuos uſque ad aures certis temporibus omnes ſorores communiter tondeant in rotundum, vel totaliter, ſi maluerint, tondeantur. Circa diuinum officium tam in die, quam in nocte ad laudem Dei & gloriam celebrandum obſeruantia talis fiat. Eæ ſorores, quæ legere ſcient & canere, officium ſecundum conſuetudinem Ordinis Fratrum Minorum, cum grauitate tamen & modestia celebrent reuerenter. Aliæ uero dicant viginti Pater noſter pro Matutino. Quinque pro Laudibus, pro Prima, Tertia, Sexta & Nona & Completorio ſeptem, pro Veſperis autem duodecim dicant. Hic idem modus per omnia in officio beatiffimæ Virginis Mariæ obſeruetur, & orent pro defunctis. Si uero ſorores aliquæ aptæ & capacis ingenij fuerint, Abbatiffa, ſi ſibi videbitur, eas inſtrui faciat, Magiſtram eis deputans idoneam & honeſtam, per quam illæ in cantu & in diuinis officiis inſtruantur. Sorores uero & ſeruientes horis, & locis ſtatutis, prout ordinatum fuerit, vtilibus & honeſtis laboribus ſub illa prouidentia occupentur, quod excluſo otio animæ inimico ſanctæ orationis & deuotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deſeruire & cui ſe debet ſponſa Chriſti mancipare, vt ibi ſponſi ſui colloquiis & conſolationibus perfruatur. Sacratiffimum autem corpus Domini noſtri I E S V C H R I S T I ſorores, confeſſione præmiſſa, cum fuerit neceſſe, cum reuerentia & deuotione duabus vicibus quolibet menſe recipiant. In Quadrageſima uero & in Aduentu Domini ſi expedire videbitur, omni die Dominico, niſi ex cauſa rationabili aliqua ipſarum de Abbatiffæ licentia prætermittat. Sorores ſiquidem & ſeruientes ieiunent à feſto beati Franciſci uſque ad feſtum Dominicæ Reſurrectionis, & ab Aſcenſione Domini uſque ad Pentecoſten, vt earum pectora S. Spiritus chariſmatibus ſæcundentur, diebus tamen Dominicis, ſolemnitatibus omnium Sanctorum, Natiuitate Domini, ſancti Stephani, S. Ioan. Euāgeliftæ, Circumciſionis, Epiphaniæ & Purificationis exceptis. Verum à Reſurrectione Dominica uſque ad Aſcenſionem Domini, & à Pentecoſte uſque ad feſtum B. Franciſci non teneantur niſi ſexta feria, & ieiuniis ſtatutis generaliter ab Eccleſia ieiunare. Vino quoque, piſcibus, ouis, caſeo & lacticiiniis licite poſſint vti. In prætacto uero tempore, ac etiam à Natiuitate Domini uſque ad Septuageſimam exceptis ſexta feria, & die Sabbathi cibaria cum ſagimine condiant, quando volent. A feſto tamen omnium Sanctorum uſque ad Natiuitatem Domini, maiori Quadrageſima, necnon & ſexta feria & ieiuniis generaliter ab Eccleſia inſtitutis ouis, caſeo, cæteriſque lacticiiniis non vtantur, omnibus autem aliis temporibus poſſint vti. Sorores quoque omnino ſanæ, & ſeruientes omni tempore à carnibus abſtineant. In ſexta uero feria ſanæ omni tempore ieiunent abſque piſcibus, niſi ex cauſa communi Conuentus ab Abbatiffa fuerit diſpenſatum, vtpote cum aliqua ſolemnis feſtiuitas die Veneris celebratur. Præfatam autem ieiunij & abſtinentiæ legem adoleſcentulæ infra 15. annum vel ſenes ſeu debiles vel infirmæ obſeruare minime teneantur, quibus ſecundum earum imbecillitatem tam in carnibus, quam in aliis neceſſariis poſſit per Abbatiffam miſericorditer, & ſemper communiter, & æqualiter prouideri. Cum ſeruientibus tamen ſororibus & adoleſcentulis infra 18. annum circa ieiunium præterquam in aduentu Domini, Quadrageſima maiori, ſexta feria ac ieiuniis ab Eccleſia inſtitutis poſſit Abbatiffa ſecundum quod viderit, diſpenſare. Sanæ quoque ſorores minutionis ſuæ tempore, quod in triduo terminetur, ieiunare non teneantur extra maiorem Quadrageſimam & ſextam feriam, Aduentum Domini & tempus inter Aſcenſionem & Pentecoſten ac ieiunia ab Eccleſia generaliter inſtituta. Caueat autem Abbatiffa, ne vltra quam ſex vicibus in anno minutionem communiter fieri permittat, niſi certa neceſſitas plus requirat, nec à perſona ſæculari extranea maxime viro minutionem

De dormitorio.

De lecto.

De diuino officio.

De ocio fu-
gando.

De recipien-
do corpore
Chriſti.

De ieiunio.

De minutione
ſanguinis.

- De infirmis.* recipiant aliqua ratione, vbi commodè poterit euitari. De infirmis vero maxima cura ac diligentia habeatur, & secundum quod possibile fuerit, & decuerit tam in cibariis, quæ ipsarum requirit infirmitas, quam in aliis necessariis ex feruore charitatis benigne, communiter & sollicitè illis per omnia seruiatur. Quæ vero sunt infirmæ proprium habeant locum vbi à sanis maneant separatæ, ne Conuentus quies, & ordinatio in aliquo perturbetur. Abbatissa vero quantum potest, studeat continuare Conuentum, & vitam communem ducere, cum debeat esse speculum claritatis cæteris, & omnibus suis sororibus in exemplum. Abbatissa tamen, quæ communem vitam ducere non potuerit, nec noluerit, sine moræ dispendio à suo regimine per Ministrum, seu per Visitatores Ordinis absoluator, nisi de sua mora in officio nullum dispendium domus esset, sed grandis valde necessitas & euidentis utilitas appareret. Silentium sic ab omnibus teneatur, vt nec sibi inuicem, nec alicui alij sine licentia loquantur exceptis debilibus, & infirmis. Attendat tamen Abbatissa, vel Præfidentis sollicitè vbi, quando & qualiter sororibus loquendi licentiam largiatur. Omnes vt signis religiosis studeant & honestis. In duplicibus autem festis ac Apostolorum solemnitatibus, & quibuscumque aliis diebus, quibus visum fuerit Abbatissæ ab hora nona, vsque ad vespèram vel aliqua alia hora competenti loqui possint de Domino I E S V C H R I S T O & solemnitate instanti, ac piis Sanctorum exemplis & de aliis licitis & honestis. Quando vero aliquis alicui de sororibus loqui petierit, hoc Abbatissæ vel Præsidenti primitus nuntietur, & si ipsa concesserit tunc, illa soror accedens ad locutorium duas semper sorores ad minus habeat secum, quæ loquentem sororem videant, & audire valeant quæ ex vtraque parte dicuntur. Caueant tamen sibi sorores quæ cum aliquo loqui habent, ne per verba inutilia inaniter se effundant, nec etiam trahant moram in locutionibus nimis longam. Verum cum aliqua soror confiteri voluerit per locutorium sola soli confessionem faciat sacerdoti. Confessores vero ipsarum eis per Ministrum Generalem seu Prouincialem illius prouinciæ assignati, eas à peccatis omnibus absoluant. Per cratem autem ferream, per quam communionem accipiunt, & officium audiunt & sermonem, nemo loquatur, nisi forte aliquando causa rationabili exigente, & tum cum societate sicut de locutorio est statutum, quod tamen rarissime fiat. Huiusmodi siquidem cratibus ferreis niger pannus interius apponatur, ita quod nulla ratione aliqua sororum perinde videri valeat, nec aliquid inde exterius intueri, nisi ex causa rationabili de licentia Abbatissæ aliquando subtrahatur. Simili modo niger pannus in locutorio teneatur, qui de licentia Abbatissæ & maioris partis Conuentus assensu aliquando valeat remoueri. Habeant etiam crates ostia lignea cum senis & clauibus, vt maneant semper clausa, nisi pro causis superius nominatis. Locutorium vero sit ex crebris & spissis laminis ferreis, & forti opere fabricatis. Locutoria autem ad confessiones fiant in Ecclesia, vel in alio loco competenti, prout videbitur Ministro. Cratis autem sit crebris & spissis laminis ferreis diligenter & forti opere fabricatis. In vno tamen prædictæ cratis latere sit vna parua fenestra cum ostiolo ferreo, per quam sacerdos manum porrigens, sororibus possit corpus Dominicum impartiri, per nullam cratis partem aliam possit aliquis manum mittere infra cratem. Prædictum vero ostiolum nisi cum sorores corpus Dominicum recipere debent, & sermonem audire per personam idoneam, & honestam, vel propter aliam causam rationabilem, Abbatissæ arbitrio decernendam, duabus clauibus sit ferratum. Sine Ministri licentia non habeatur nisi vna rota conueniens in Conuentu, per quam necessaria sororibus concedantur & auferantur etiam auferenda; hoc siquidem taliter ordinetur, vt nihil possit ea mediante videri. Per ipsam vero nulla soror possit loqui alicui duabus tantum exceptis, à quibus custodiatur diligenti custodia velut porta. Silentij vero legem præsentis regulæ omnino Abbatissa faciat custodiri, & in se obseruet diligenter, vt penitus omnis oblocutionis materia omnibus auferatur, excepto quod ipsa cum sororibus suis horis & locis competentibus loqui potest, sicut ei secundum Deum videbitur expedire. Sorores vero infirmæ ac seruientes eisdem iuxta dispositionem Abbatissæ infirmitatis suæ tempore in infirmaria, ac etiam sanæ si causa visitationis charitatiuæ de Abbatissæ licentia ingressæ fuerint infirmariam cum infirmis sororibus loqui possint. Cæterum in virtute obedientiæ districte præcipimus, vt nulla vnquam Abbatissa, nullæque eius sorores aliquam religiosam personam vel secularem cuiuscumque dignitatis existat infra Monasterium siue claustrum, id est ad locum aliquem, ad quem sorores accedere possint, intrare permittant sine Sedis Apostolicæ licentia speciali, & simili modo ingressum omnibus aliis inhibemus,

*De ingressu
personarum
in Monasterium.*

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

mus, exceptis Rege Franciæ, in cuius regno hoc Monasterium est fundatum, cum aliquibus ipsum associantibus vsque ad decem, Generali Ministro Ordinis Fratrum Minorum cum duobus honestis sociis, & illis, quos de Abbatißæ mandato & consilio & consensu discretarum sororum pro aliquo opere valde necessario faciendo euidens necessitas exegerit introire, qui cum multi fuerint, simul plures ordinentur ad opus, & eo completo exeant festinanter. Super hoc etiam Prouincialis Ministri requiratur assensus quando fieri poterit congruenter, vt in omnibus famæ claritas obseruetur. Ipse Minister Prouincialis ipsius prouinciæ Monasterium præactum cum duobus sociis honestis poterit causa necessariæ visitationis siue reformationis Conuentus, cum sine ingressu in Monasterium hoc exequi non valebit. Aliis autem vtilitatibus & necessariis emergentibus causis intrare valeat secundum quod Generalis Minister de consilio discretorum ei duxerit concedendum. Si forte aliquis Cardinalium ad præactum Monasterium aliquando venerit, & in illud ingredi voluerit, cum reuerentia quidem & deuotione suscipiatur, sed secum non ducat socios aliquos vltra decem. Alius autem Prælatus, cui forte aliquando intrare à summo Pontifice sit concessum, duobus honestis sociis sit contentus. Quod si forte pro benedictione Abbatißæ vel pro aliqua sorore consecranda in Monialem, vel alio etiam modo alicui Episcopo concessum fuerit Missam interius celebrare, aliquando tribus aut quatuor sociis sit contentus, aut Ministris. Cum vero aliquis homo intrauerit intra portam, ei Abbatißa loqui valeat cum duabus semper ex discretioribus & maturioribus sororibus de Conuentu. Si alicui mulieri Monasterium intrare licuerit, ei sorores de Abbatißæ licentia loqui possint. Caueant autem omni diligentia sorores, ne aliqua earum loquatur ex certa scientia cum aliquo homine, qui ingressus fuerit, nisi modo superius annotato. Cum viris autem discretis & maturis ac honestis confessoribus suis, vel etiam aliis, locis & temporibus congruis ad consolationem earum & ædificationem animarum de licentia Generalis Ministri, seu Prouincialis vel Abbatißæ aliquando loqui possint, & hoc si intra claustra Monasterij fuerint, videntibus, seu præsentibus tribus sororibus aut duabus. Illud sane præcipue caueatur, vt & ij quibus aliquando fuerit concessum in Monasterium ingredi, tales sint, de quorum verbis & moribus, necnon vita & habitu ædificari valeant intuentes, & materia scandali exinde non debeat generari. Omnes autem, qui à summo Pontifice obtenta licentia, intrare voluerint, concessionis litteras Apostolicas super hoc ostendant primo Abbatißæ & aliis discretis sororibus de Conuentu. Cum ergo aliqua sororum graui fuerit infirmitate corporis detenta, ita quod ad locutorium commodè venire non valeat, & necesse habuerit confiteri & Dominici corporis seu alia Ecclesiastica recipere Sacramenta, confessor ipsarum sacerdotalibus indumentis præter casulam ingrediatur indutus. Socius etiam eius accedat similiter semper in albis, & tum confiteatur soror infirma tribus sororibus non longe existentibus, quæ confitentem, & confessorem videant & videri possint pariter ab eisdem, & confessione audita vel alio tradito sacramento, sicut ingressi fuerint, sic egrediantur induti, nec moram ibi facere præsumant, nec cum aliqua alia sorore, nisi prædicto modo, loquantur. Sic etiam se habeant in animæ commendatione sororum. Porro ad exequias circa sepulturas agendas sororum, & aliorum duo vel tres fratres Minores sacerdotes, quando corpus portatur ad sepulturam ingredi valeant cum sacerdotalibus indumentis, qui quod ad illud officium pertinet, exequentes, semper simul stent quamdiu morabuntur ibidem, & completo opere sepulturæ exeant sine mora. Attendat autem diligenter Minister, & qui fuerit pro tempore visitator, & qui pro operibus ingredi debent Monasterium si necessaria sunt huiusmodi opera, & quando ac quando illi ingrediantur & qualiter se habere debeant infra portam, ac super his ordinent, & disponant, secundum quod saluti & integritati famæ sororum viderint expedire. Ad portam custodiendam aliqua talis ex sororibus constituatur, quæ omnino Deum diligat, sit diligens & discreta, ac moribus & ætate matura, quæ clauem portæ præactæ sic diligenter constituat & conseruet, vt nunquam sine ea vel ipsa nescia ostium portæ aliquando valeat aperiri. Reliquam vero clauem diuersam ab illa custodiat Abbatißa. Sit & alia æquè idonea ei socia deputata, quæ eius vicem in omnibus exequatur, quando ipsa aliqua rationabili causa fuerit occupata. Caueant autem studiosissime huiusmodi ostiariæ & procurent ne vnquam ostium stet apertum, nisi quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem ostium feris ferreis cum ostiolo & vectibus diligenter munitum, & sine alicuius prædictarum custodia nullatenus dimittatur, duabus tamen clauibus de die & nocte

De communicandis infirmis.

De exequijs sororum.

De ostiaria.

De ostio.

*De visitato-
re.*

*De visitatio-
ne.*

*De duratione
visitationis.*

nocte firmiter obferatum, nec omni pulsanti aperiatur statim, nisi prius ostiaria viderit per fenestram paruulam quæ debet esse in porta & indubitanter pulsantem cognouerit quod talis sit, cui dubitatione aliqua secundum mandatum, quod in eadem forma de ingressuris superius continetur, debeat aperiri. Volumus prorsus ut porta in excelso existat, ad quam per scalam ligneam ascendatur, quæ catena ferrea eleuetur in sero & cum clauibus firmetur, & mane de die lucescente tribus præsentibus deponatur. Cōcedimus tamen iis, quod habeant aliquam portam inferiorem, per quam grauias onera inferantur, utpote dolia vini, & similia, feris & clauibus adhibitis cum custodia diligenti. Et si aliquando intra Monasterium aliquod opus fuerit faciendum, ad quod agendum seculares aliquos vel quascumque personas alias oporteat introire, provideat Abbatisa sollicitè, & tunc dum opus exercetur statuatur ad ostium custodiendum tres sorores vel seruientes de maturioribus & discretioribus de Conuentu, quæ semper in silentio sic personis ad opus deputatis aperiant, quod alias personas intrare penitus non permittant. Vbi vero esset multitudo & grandis pressura, statuatur ad custodiam aliæ personæ quam sorores inclusæ. De Visitatore huius religionis itaque illud est sollicitè prouidendum, ut quicumque siue generalis siue aliquando specialis constituendus fuerit Visitator, talis debeat constitui, de cuius religiosa vita & moribus notitia plena & securitas habeatur, qui cum ad Monasterium veniens fuerit ingressus ibidem, sic se in omnibus habeat & ostendat, ut omnes de bono ad melius prouocet, & ad diuinum amorem accendat, ac inter sorores mutuam semper charitatem inflamment, & quando Monasterij claustra causa visitationis intrauerit, duos religiosos socios & idoneos secum ducat, ac iidem socij quamdiu fuerint intra claustrum nullatenus abinuicem separentur. Omnia Monasteria huius Ordinis visitentur quolibet anno, aut in biennio saltem semel. Visitator sit semper de Ordine Fratrum Minorum, & per Ministrum Generalem Ordinis transmittatur. Omni autem anno, quo per Visitatorem à Generali transmissum visitari non poterit, si necesse fuerit per Ministrum illius prouinciæ secundum formam visitationis præsentis regulæ visitentur. Visitator, regula primo lecta, ad visitationem procedens, de sororum statu & obseruantia suæ religionis ab omnibus generaliter, & specialiter, & singulis inquirat studiosius veritatem. Et ubi aliquid corrigendum seu reformatum inuenerit, zelo charitatis & amore iustitiæ cum discretione corrigat & reformet, tam in capite, quam in membris. Cum autem visitatur aliqua soror, extra Capitulum commoretur. Similiter Abbatisa resignato sigillo visitationi propriæ non intersit, contra quas nihil in publico ab aliqua proponatur omnino, quod non possit probari factum fuisse, vel per publicam famam. Caueant autem sorores & considerent diligenter præcipua in visitatione sororum, ut nihil aliud, quam amor diuinus, & suarum sororum correctio eas moueat ad loquendum. Illis autem quæ noluerint recognoscere culpam, quæ ipsis impingitur, si excusare se noluerint, præsertim si grauias fuerint, audientia non negetur. Accusantes autem in grauibz si in probatione defecerint, pro culpæ impositæ modo legitimè puniantur. Excessus qui fuerit sufficienter correctus à Visitatore, iterum nullatenus corrigatur. Modum autem superscriptum loquendi custodiat Visitator, videlicet ut eum in omnibus aut cum duabus ad minus in aspectu etiam plurium non existentium longe loquatur, nisi cum extra Monasterij claustra fuerit & ad locutorium cum vna sola vel cum pluribus loqui voluerit de iis, quæ ad officium suum pertinere noscuntur. Volumus omnino quod Visitatores de visitatione se expediant, & sine onere domus, ita quod infra quatuor vel quinque dierum spatium ad plus omnino visitatio terminetur, nisi manifesta necessitas plus requirat, nec postmodum Monasterium ingrediendi habeant facultatem. Tempus visitationis præactum & aliqua causa prorogari non poterit sine Generalis Ministri licentia speciali. Nec volumus quod Generalis Minister præactum tempus mutare valeat, nisi ex aliqua certa causa. Ab occasu tamen Solis vsque ad ortum ipsius visitatoribus & omnibus aliis quacumque autoritate munitis, excepta causa confessionis alicuius sororis nimium ægrotantis, vel alicuius alterius imminenti periculi manifesti morari vel ingredi nullatenus permittatur. Ad hæc autem volumus & attente monemus, ut ea, quæ secundum vitæ suæ formam & regularem obseruantiam statuenda fuerint, & emendanda publicè, ac priuatim sorores, sicut melius videbitur faciendum, Visitatori diligenter suggerant, cui per obedientiam teneantur in iis, quæ ad officium suum pertinent infra præactum tempus firmiter obedire. Quæ autem aliter fecerit, à visitatore debito modo prout conuenit, puniatur. Ab-
batissa

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

batissa quoque ab eodem si eius defectus aut merita exigant, ab officio absoluator. Similiter conuersi, ac alij etiam familiares si in aliquo reprehensibiles fuerint, corrigantur. Si vero noluerint vel contempserint emendari, à Monasterio remoucantur. Confessores vero earum ac focij eorundem sint de Ordine Fratrum Minorum ibi commorantes, qui eis Eucharistiam, & alia sacramenta ministrent, nisi forte in aliquo loco à Ministro Generali vel Prouinciali ex causa rationabili & honesta fuerit aliter ordinatum. Contra quos si Visitator aliquid notabile inuenerit, teneatur illud Ministro prouinciæ nuntiare, qui ipsos mox corrigere debeat, vel etiam de loco amouere. Visitatori vero districte iniungimus, vt celanda quæ in sua visitatione inuenerit, nulli aliquo modo scienter reuelet, sed lectis excessibus, & iniunctis pœnitentiis omnia scripta coram Conuentu comburat, nisi essent talia, quæ ex consilio discretarum sororum Conuentus omnino essent Ministro Generali Ordinis referenda. Si vero Prouincialis Minister aliquod notabile contra Visitatorem aut socios suos post visitationem inuenerit, id teneatur Ministro generali indicare. Visitorum vero focij visitationibus non intersint, nisi ipsi Visitori visum fuerit expedire. Electio autem Abbatisæ libere pertineat ad Conuentum, confirmatio vero & infirmatio, seu ipsius amotio fiat per Generalem Ministrum Ordinis Fratrum Minorum si aderit in prouincia, & in eius absentia per Prouincialem illius prouinciæ, in qua prædictum Monasterium fuerit constitutum, ad quos ordinatio spectat huius Ordinis, regimen, cura, & visitatio, correctio, necnon reformatio tam per seipso, quam per visitatores, quibus prædicta fuerint pro loco & tempore imponenda, per quos etiam Visitatores absolui poterit Abbatisa ab officio, prout superius est expressum. Vnde in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo mandamus & iniungimus Abbatisæ & cæteris sororibus huius religionis, quatenus Ministro Generali Ordinis Minorum Fratrum ac Prouinciali illius prouinciæ, in qua prædictum Monasterium situm fuerit, obediant, in iis quæ non sunt contra suam animam, & præsentem regulam, cum velimus eas semper eorum regimini subiacere. Similiter per obedientiam iniungimus omnibus sororibus religionis eiusdem, vt Abbatisæ, postquam confirmationem de officio receperit, quamdiu in Christo permanserit, pareant diligenter. Sed cum Conuentus causa infirmitatis vel quocumque casu regimine Abbatisæ carebit, possint sorores sibi eligere præidentem, cui obedire teneantur vsque ad tempus, quo de suo officio se intromiserit Abbatisa. Prædens vero prædicta quæ ad Abbatisæ officium pertinent, interim exequatur. Minister autem & Visitor in temporalibus & spiritualibus semper debent deformia reformare, & corrigere corrigenda. Ad hæc propter discursum indecentem sub prætextu temporalium euitandum, & vt quietius possint sorores prædictæ Domino deferuire, liceat eis in communi redditus & possessiones recipere, ac eas libere retinere, pro quibus possessionibus modo debito pertractandis procurator vnus prudens & fidelis in dicto Monasterio habeatur, qui per Abbatisam de consilio & consensu Conuentus constitui debeat, & etiam quodcumque eis videbitur amoueri, ac de omnibus sibi commissis tam receptis, quam etiam expensis Abbatisæ, & aliis quibusdam sororibus ex parte Conuentus ad hoc specialiter assignatis, & Visitori etiam cum hoc voluerit audire, rationem reddere teneatur, & nihilominus de rebus immobilibus Monasterij vendere, obligare, commutare vel alienare valeat quoquo modo, & quicquid contra hoc fuerit attentatum, decernimus irritum & inane. Cum igitur sit alibi perennis habitatio patriæ huius religionis sororum, curiositatem, quæ Deo est odibilis valde, ac pietati contraria, & ædificiorum superfluitatis excessum modis omnibus eas volumus euitare. Sigillum vero Conuentus custodiatur, & conseruetur secundum ordinationem Conuentus eiusdem. Omnis littera, quæ ex parte Conuentus dirigitur, primo in Capitulo legatur. Nulla soror aliquas litteras dirigat seu recipiat, nisi primo eas Abbatisa legat, vel nisi ab alia ad hoc statuta coram Abbatisa legantur. Abbatisa autem de correctione, monitione, ac ordinatione sororum Capitulum teneat qualibet hebdomada bis vel saltem semel. Ad hæc penitus prohibemus ne in Monasterio prædicto aliquis Visitor, aut Minister autoritate sua constitutiones faciat aliquas ultra formam ipsam & regulam, quæ sorores ad aliquod culpæ vel pœnæ obligent sine consensu & voluntate omnium sororum. Quod si forte aliquis fecerit, eas non teneantur aliquatenus obseruare. Volumus etiam & attente monemus, ne aliquid eis præcipiant, seu præcipiatur sine magna utilitate, & valde euidenti & manifesta necessitate. Decernimus ergo vt nulli Ecclesiasticæ seculariue personæ liceat præsentem regulam approbatam, & correctam à nobis refringere

De confessarijs.

Subijciunt regimini Minorum.

De procuratore.

De litteris missiuis.

De Capitulo.

ANNO CHRISTI 1263.

VRBANI IV. ANNO 2. & 3.

gere, aut aliquatenus immutare. Si quis autem, &c. vsque *incursum*. Datum apud Urbem veterem 6. Kal. Augusti. anno 2.

VIII.

Cupit stabiliri pacem inter Pisanos & Lucanos misso ad hoc Fratrem Mansueto Minorita, &c. Reg. Vatic. epist. 180.

POTESTATI, CAPITANEO, ANTIANIS, CONSILIO
ET COMMUNI PISAN. SPIRITVM CONSILII SANIORIS.

CVpientes inter vos & ciues Lucanos pacis & concordiae fœdera ad laudem & gloriam diuini nominis reformari, nuper dilectum fratrem Mansuetum Ordinis Minorum Capellanum & Pœnitentiarium nostrum, & nobilem virum Sigerium de Saffetta Mareschallum nostrum ad vos, tanquam pacis Angelos, propter hoc specialiter duximus destinandos. Verum quia postmodum intelleximus, quod dicti ciues Lucan. tanquam exasperati ex iis, quæ à vobis his temporibus pertulisse noscuntur, ad impugnationem & obsidionem castri Aginulfi Lunen. diœcesis, quod possidere dicimini, hostiliter processerunt, quodque vos hac de causa commoti contra ciuitatem Lucan. iterato exercitum congregatis. Nos toto mentis desiderantes affectu, vt omne remoueatur obstaculum, per quod bonum pacis valeat quomodolibet impediri. Ecce dilectis filiis Potestati, Capitaneo, Antianis, Consilio & Comuni Lucan. nostris sub certa forma dedimus litteris in mandatis, vt statim eisdem receptis litteris, sicut nostram & Apostolicæ Sedis charam habent gratiam, ab ipsius castri obsidione ac impugnatione recedant, & ad propria reuertantur. Ideoque vniuersitatem vestram monemus, rogamus & hortamur attente, mandantes quatenus & vos etiam attendentes quod si dicti Lucani prouocati à vobis, vt nostris, fecerunt aliquid quod vobis fortè displicuit, non multum debetis hoc ad animum reuocare ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, ab huiusmodi congregatione exercitus totaliter desistatis, nullamque inferatis prædictæ ciuitati Lucanæ molestiam vel offensam, sed omni rancore deposito tractatui pacis, quæ iam per dictos Pœnitentiarium & Mareschallum inchoatum esse credimus, feruentius & diligentius insistere studeatis, præbentes eorum super hoc exhortationibus efficacibus aures vestras; ita quod Regem pacificum constituatis vobis exinde propitium & benignum, nosque reddatis exinde ad procuranda vestra spiritualia & temporalia comoda promptiores. Datum apud Urbem veterem 3. Kal. Augusti, anno 2.

IX.

Statuit quedam circa concordiam inter Minorum & Clarissarum Ordines. Reg. nostrum. pag. 56.

DILECTIS FILIIS IOANNI S. NICOLAI IN CARCERE
TVLLIANO DIACONO CARDINALI, ET FR. BONAVENTURÆ
Ministro Generali Ordinis Minorum.

INter personas sub sanctæ religionis obseruantia diuinis mancipatos obsequiis seruare cupimus vnitatem & pacem, sollicitum studium & operam impendentes, vt vnità vinculo solidæ charitatis, liberius virtutum Domino famulentur. Cum itaque Fratrum Minorum olim tibi fili Cardinalis, & postmodum sancti Damiani Ordinem Venerabili fratri nostro Stephano Episcopo Prænestino duxerimus committendum, ac nonnullis eisdem fratribus à Monasteriis eiusdem S. Damiani Ordinis, in quibus Ecclesiastica Sacramenta inibi degentibus ministrabant: post huiusmodi concessionem factam dicto Episcopo, prout accepimus sunt amoti, & ipsorum Monasteria, quæ sine cohabitatione, aliquibus exhibentur Monasteriis memorati Ordinis, eisdem Monasteriis sint subtracti. Propter quod, nec non ex quarundam litterarum circa hoc dicto Episcopo concessarum occasione, quæ vt dicebas, in manifestum, tu fili Cardinalis Ordinis eorundem fratrum tibi commissi, poterat in præiudicium redundare; ac etiam quia quædam proponebantur pro sancti Damiani Ordine supradicto, quæ libertati prædicti Ordinis fratrum,

ANNO CHRISTI 1263. & 1264.

VRBANI IV. ANNO 2. 3. & 4.

trum, vt ex ipsorum fratrum parte asseritur, derogabant, turbationis & quæstionis materia est orta. Nos circa salubrem vtriusque Ordinis statum paterna sollicitudine vigilantes, quandam ordinationem, prouisionem, decretum, statutum, de fratrum nostrorum consilio & assensu fecimus, prout inferius continetur. Volentes itaque concordia vtriusque Ordinis diligenter intendere, ac saluti animarum dicti Ordinis S. Damiani misericorditer prouidere, discretionem tuam fili Generalis Minister, rogamus & hortamur attente, per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus vsque ad generale Capitulum tui Ordinis proximum celebrandum, aliquos de fratribus tuis facias in Monasteriis morari, in quibus tempore dictæ commissionis factæ dicto Episcopo, morabantur: & illos qui adhuc morantur in ipsis Monasteriis vsque tunc dimittas ibidem, vel alios loco ipsorum substitui facias prout videris expedire: aliquos vero facias deputare ad ministrandum præfatis personis huiusmodi Ecclesiastica sacramenta, quibus eiusdem Ordinis fratres illa sine cohabitatione, memoratæ commissionis tempore ministrabant, ita tu, &c. Nos autem de fratrum nostrorum consilio & assensu, ordinamus, diffinimus, ac decernimus, statuentes quod si vsque ad Capitulum generale, vel ipso Capitulo concordia super ministeriis huius à fratribus impendendis de communi assensu partium non prouenerit inter Ordines supradictos, ex tunc Ordo Fratrum Minorum & ipsi fratres, si voluerint ipsum Capitulum generale, eo ipso quod hoc voluerit, seu super hoc exprefferit voluntatem à prædictis cohabitatione, visitatione, ministerio omnique onere alio, quoad prædicta Monasteria & personas degentes in eis sint liberi penitus, & immunes, & quod per eadem Monasteria vel personas ipsorum vel quoscumque alios eorum nomine, siue pro eis prætextu obsequiorum exhibitorum eisdem, aut litterarum, indulgentiarum vel priuilegiorum ipsis Monasteriis, vel aliis quibuscumque personis sub quacumque forma à Sede Apostolica concessorum, siue ex quocumque alio iure, vel causa, nisi à supradicto fratrum Ordine pati possit. Cum quibus ei non solum dictus Ordo sancti Damiani committitur ad exhibendum Monasteriis & personis eiusdem sancti Damiani Ordinis ministeria consueta, sed & ipsi Episcopo conceditur, quod ad hoc possit compellere per censuram Ecclesiasticam dictos Fratres; Nos eisdem litteris, quoad iurisdictionem & potestatem sibi concessam in Monasteria prædicta, & personas ipsorum in suo robore duraturis, ipsas quoad alia quæ dictos fratres Minores & eorum Ordinem quoquomodo contingunt, de voluntate dicti Episcopi reuocamus, carere decernimus omni robore firmitatis, etiam si de iis litteris plenam & expressam de verbo ad verbum fieri oporteret in præsentibus mentionem. Nulli ergo nostræ ordinationis, diffinitionis, prouisionis, decreti, statuti, &c. Datum apud Montem Flasconem 14. Kal. Septemb. Pontif. nostri anno 3.

Anno Christi 1264.

Vrbani IV. anno 3. & 4.

X.

Præscribit regulam & nomenclaturam vniuersis Clarissis. Specul. Min. & Firmam.
3. Ord. in fine.

Ioannes miseratione diuina sancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis, dilectis in Christo filiabus vniuersis Abbatissis & sororibus inclusis Ordinis S. Claræ salutem in Domino. Attendentes de facili prouenire non posse, quod regula vobis nuper à sanctissimo Patre ac Domino summo Pontifici tradita, sub eiusdem Domini bulla in singulis prouinciis vel Monasteriis vestri Ordinis haberetur: eandem regulam, quæ sub Papali bulla in filo serico pendenti, bullata de mandato nostro diuersis seruatur in locis, transcribi prout inferius continetur, de verbo ad verbum, nihil mutato, diminuto, seu addito (quibusdam rubricis infra notatis dumtaxat exceptis) fecimus diligenter, & transumptum ipsum ab originali cum debita sollicitudine plene correctum vobis sub nostri sigilli munimine duximus transmittendum; vt ad instar eius regulam ipsam conscribi pro singulis vestris Monasteriis faciatis. Cuius tenor talis est. Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis in Christo filiabus vniuersis Abbatissis & sororibus inclusis Ordinis sanctæ Claræ, salutem & Apostolicam benedictionem. Beata Clara virtute clarens, & nomine gratiæ diuinæ inspiratione præuenta & almi Christi Confessoris Beati Francisci exemplis laudabilibus informata, ac salutaribus instituta doctrinis, vt se

ANNO CHRISTI 1264.

VRBANI IV. ANNO 3. & 4.

mundam Domino conseruaret, mundi huius contemptis opibus, operibusque vitatis religiosè viuere sapienter elegit, & habitu sacrae religionis assumpto, arctam vitam mandatorum Domini, quæ gradientes in ipsa ducit ad vitam dilatato corde cucurrit. Hanc petram Christus lapidem esse voluit in vestri Ordinis structura primum. In ipsa euidenter ostendit, quod in huius structura sibi complacuit. Eam siquidem sanctitatis erexit in titulum: ut quæ munditia vitæ claruit, celebritate clareret, ac eundem vestrum Ordinem qui sanctum & laudabile sumpsit in eius persona principium ipsius quasi instituentis, sic sapienter approbatæ patronæ merita Venerabilem venerandumque probarent. In hoc autem Ordine vos & alias ipsum profitentes sub nominum varietate interdum sorores, quandoque Dominos, plerumque Moniales, nonnumquam pauperes inclusas Ordinis Damiani contigit hætenus nominari: vobisque sub horum & aliorum diuersitate nominum diuersa priuilegia, indulgentiæ, & litteræ à Sede Apostolica sunt concessa, & tam à felicitis recordationis Gregorio Papa prædecessore nostro tunc Ostiensis Episcopo, & vestri Ordinis curam gerente, quam aliis variæ datæ sunt regulæ & formæ viuendi, quarum obseruantis se vestrum aliquæ solemniter obligauere. Propter quod dilectæ in Domino filiæ fuit nobis humiliter supplicatum, ut eundem vestrum Ordinem curaremus certi nominis titulo insignire, vosque ab huiusmodi obseruantiarum diuersitatibus, & votis super eis emissis misericorditer absoluentes, certam vobis viuendi formam ad tollendum omnem de vestris conscientis scrupulum largiremur. Nos itaque decens arbitantes & congruum; ut idem Ordo vester, qui ut præmittitur, in beata Clara felicia suæ institutionis sumpsit auspicia, cuiusque, ut firmiter credimus, apud Deum meritis & intercessione protegitur, & apud homines laudibus attollitur, & fauoribus ampliatur, eius insignanter & nomine ipsum de fratrum nostrorum consilio de cætero decreuimus Ordinem S. Claræ vniformiter nominandum. Statuentes quod immunitates, libertates, priuilegia, indulgentiæ ac litteræ quæcumque vobis, seu eidem Ordini à præfata Sede sub quacumque nominatione concessa id robur obtineat firmitatis, & ita per omnia ipsis ut possitis, ac si de principio sub huius nominis titulo ac sub hac nominatione fuissent. Ut autem bene & iucunde habitetis in vnum, nec sub prædictarum obseruantiarum differentia à modo viuendi videamini indifferentes, sed ambuletis in domo Domini cum consensu: Nos igitur inspectis omnibus regulis prædictis & formis ac specialiter illam, quam præfatus prædecessor tunc Ostiensis Episcopus vobis dedisse cognoscitur, diligentius attendentes, regulam siue formam viuendi præsentibus annotatam vobis & iis, quæ vobis successerint de eorum fratrum consilio præsentium tenore concedimus, & etiam confirmamus in singulis Monasteriis vestri Ordinis perpetuis temporibus obseruandam illas ex vobis quæ ipsam regulam siue formam per nos vobis concessam & confirmatam professæ fuerint, ab omnibus aliis regulis, formis & votis præmissis, de Apostolicæ potestatis plenitudine absoluentes. Quæ regula talis est. In nomine Domini. Incipit regula sororum S. Claræ. Omnes qui sæculi vanitate relicta religionem vestram assumere voluerint, &c. *Ut habetur in speculo Minorum & in Firmam. trium Ord. in fine: & omnia habentur sub iisdem verbis tradita ab Innoc. IV. bulla 52. in regesto primi tomi, vsque ad rubricam 2. 1. exclusiue; nec non præcipua ex his habentur in regula præscripta Monasterio Humilitatis, quæ est bulla 7. huius Pontificis Vrbani.* Datum apud Vrbem veterem Nonis Maij, Pontif. nostri anno 3.

X I.

Institutio Monasterij Clarissarum Lucemburgen. Reg. Vatic. epist. 755.

MINISTRO PROVINCIALI ORDINIS FRATRVM
MINORVM ADMINISTRATIONIS COLONIÆ.

Pla vota personarum humilium, quæ laudibus diuini nominis feruenter inuigilant, & virtutum cultui sine intermissione desudant, aure benigna suscipere ac promptis delectamur affectibus adimplere. Sane petitio dilectarum in Christo filiarum sororum Poenitentium loci S. Spiritus de Lucemburgo Treueren. diocesis nobis exhibita continebat, quod ipsæ olim in loco ipso absque superioris autoritate ex simplicitate ac religionis feruore S. Claræ Ordinem, S. Damiani tunc temporis nuncupatum, assumentes, quandam

ANNO CHRISTI 1264.

VRBANI IV. ANNO 3. & 4.

quandam Monialem de Monasterio S. Claræ Meten. eiusdem Ordinis in Abbatissam sibi præficere studuerunt. Postmodum autem dictæ sorores nulla de his habita mentione nostras ad dilectum filium Ministrum Prouincialem tui Ordinis in Regno Franciæ litteras impetrarunt, inter alia continentes, vt ipse dictis sororibus cum requireretur ab eis regulam S. Damiani de consensu diocesani loci absque iuris præiudicio alicuius, auctoritate nostra si expedire videret, concedere procuraret, sed nullus ex huiusmodi litteris, prout asseritur, ex eo habitus est processus, quod eadem non fuerunt litteræ præsentatæ. Quare præactæ sorores ad nos recursum habentes nobis humiliter supplicarunt, vt providere ipsis in hac parte salubriter curaremus. Nos itaque ipsas intuitu deuotionis earum ac etiam obtentu dilecti filij nobilis viri Comitis Lucemburgen. qui nobis eas per affectuosas litteras commendauit paterno prosequentes affectu, & discretionis tuæ præsentium auctoritate committimus, quatenus si dictæ sorores sub clausura consistunt, & facultates habent, de quibus possint commode sustentari, consideratis diligenter circumstantiis vniuersis, quæ circa locum & sorores præfatas, ac etiam regulam nuper à nobis eidem Ordini traditam, fuerint attendendæ, aliquorum discretorum Fratrum tui Ordinis super hoc requisito consilio, præfatas sorores Ordinis S. Claræ præactæ auctoritate nostra per te vel per alium incorporare procures sine alterius iuris præiudicio, si videris expedire. Datum apud Urbem veterem 12. Kal. Iulij, Pontif. nostri anno 3.

XII.

Præscribit eis regulam. Reg. Vatic. fol. 329.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI SORORVM MINORVM INCLUSARVM MONASTERII BEATÆ CATHARINÆ iuxta Pruuinum Senenen. Diœc.

Charissimi in Christo filij nostri Regis Nauarræ illustris precibus inclinati regulam & vitæ formulam, quam fel. rec. Alexander Papa prædecessor noster ad preces Charissimi in Christo filij nostri Franciæ Regis Illustris, Abbatissæ, & Conuentui Monasterij Humilitatis beatæ Mariæ Parisien. diœc. perpetuis obseruandam temporibus, & regulam sororum inclusarum nuncupandam concessit, quàmque nos postmodum ad ipsius Regis Franciæ precum instantiam in aliquibus capitulis per dilectum filium nostrum S. tit. sanctæ Cæciliæ Presbyterum Cardinalem corrigi facientes, sororum Minorum inclusarum regulam statuimus nuncupandam, nobis iuxta correctionem & nuncupationem huiusmodi perpetuo in vestro Monasterio concessimus obseruandam. Quia vero dilectus filius noster I. sancti Nicolai in carcere Iuliano Diaconus Cardinalis regulam seu formulam sororum Ordinis sancti Damiani, cuius curam sibi commisimus, in aliquibus de mandato nostro correxit, & à personis ipsius Ordinis obseruari mandauit. Nos attendentes quod eadem viuendi formulæ in substantialibus parum differre noscuntur, vestris precibus annuentes deuotioni vestræ assumendi & seruandi perpetuo illam ex prædictis formulis quæ magis secundum Deum concordauerit votis vestris plenam & liberam auctoritate Apostolica concedimus facultatem. Datum apud Urbem veterem, 10. Kal. Iulij anno 3.

XIII.

Vt possint interesse diuinis tempore interdicti. Reg. Vatic. epist. 776.

MINISTRO ET FRATRIBVS AC SORORIBVS DE POENITENTIA CONIUGATORVM CASTRI S. Geminiani VVulteran. Diœc.

Plum arbitantes & congruum, vt in iis prompti simus ad gratiam, quæ profectum respiciant animarum, illa vobis affectione paterna concedimus, quæ fructum salutis æternæ productura speramus. Hinc est quod nos vestris deuotis supplicationibus annuentes, vobis auctoritate Apostolica indulgemus, vt non obstante interdicto, cui terras Tusciæ adhærentes Manfredo quondam Principi Tarentin. duximus supponendas,

ANNO CHRISTI 1265.

CLEMENTIS IV. ANNO I.

diuina in Ecclesia vestra parochiali, si in ea forte ab ipsius Canonicis seu Capellanis ex indulto Apostolico celebrantur, alioquin ab aliquo alio religioso Presbytero in eadem Ecclesia simul & diuim audire possitis & Ecclesiastica recipere sacramenta, dummodo diuina ipsa clausis ianuis non pulsatis campanis excommunicatis quoque & interdictis & omnibus aliis exclusis vocéque oppressa celebrentur ibidem, ac vos & huiusmodi Presbyter causam non dederitis interdicti, nec id vobis & ei contingat specialiter interdicti. Præsentibus post triennium minime valituris. Nulli ergo concessionis, &c. Datum apud Urbem veterem 3. Non. Iulij, anno 3.

C L E M E N S Q V A R T V S.

Electus est anno 1265. Nonis Februarij.

Anno Christi 1265.

Clementis IV. anno I.

B V L L A I.

Declarat eos posse succedere in hereditatibus. Specul. Min. tract. 2. Roderic. bulla 2. sed omissis Minoribus.

DILECTIS FILIIS MAGISTRO ET FRATRIBVS
ORDINIS PRÆDICATORVM, NECNON MINISTRO
Generali Ordinis Fratrum Minorum.

Obtentu diuini nominis, cuius cultui sub sacræ vestræ religionis obseruantia studeatis mente deuotissima deferuire; votis vestris libenter annuimus, & petitiones vestras in his quæ digne deposcitis, fauorabiliter exaudimus. Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod nonnulli Prælati, Clerici, & laici in diuersis mundi partibus constituti, asserentes vos mundo fore mortuos nec valentes proprium possidere, vos occasione huiusmodi à quibuslibet successionebus excludere moliantur. Quare pro parte vestra fuit nobis humiliter supplicatum, vt ne contingat vos propter huiusmodi præsumptionem talium aliquod incurrere nocumentum, congruum remedium adhibere paterna diligentia curaremus. Nos itaque vestris petitionibus benignius attendentes, autoritate Apostolica declaramus, quod vos in temporalibus bonis in quibus succederetis in sæculo existentes, licite possitis succedere, & bonorum ipsorum possessiones apprehendere, ac vendere libere, bona ipsa eorumque precium in vtilitatem vestram conuertere, prout vobis melius videbitur expedire. Vniuersas autem interdicti, suspensionis & excommunicationis sententias, quas contra præsentis declarationis tenorem per quemcumque fieri contigerit, decernimus irritas & inanes. Nulli ergo nostræ declarationis ac constitutionis, &c. Datum Perusij 2. Idus Febr. Pontif. anno I.

I I.

Ut absoluator à regimine Ecclesiæ Rossensis. Reg. Vatic. epist. 25.

ARCHIEPISCOPO CASSELLIENSI.

EX parte Venerabilis fratris nostri Mauritij Rossen. suffraganei tui, fuit propositum coram nobis, quod ipse ante promotionem suam votum emisit, quod Ordinem fratrum Minorum intraret, & tandem factus voti transgressor ad Rossen. Ecclesiam est promotus, occasione quoque promotionis ipsius graue scandalum est exortum, ex quo iam plura homicidia prouenerunt. Idem etiam Episcopus propter defectum scientiæ ac debilitationem proprii corporis est inhabilis ad Rossen. Ecclesiam gubernandam, propter quod dictus Episcopus tam animæ suæ saluti, quam indemnitati eiusdem Ecclesiæ prouidere intendens, ne forte occasione ipsius dicta Ecclesia in spiritualibus & temporalibus incurrat aliquod detrimentum, affectat cedere regimini Ecclesiæ supradictæ. Quare nobis humiliter supplicauit, vt cessionem eius quantum ad regimen huiusmodi, & non quoad dignitatem Episcopalem recipi mandaremus. Quia vero de his habere

ANNO CHRISTI 1265.

CLEMENTIS IV. ANNO I.

habere poteris notitiam pleniorē, fraternitati tuæ mandamus, quatenus si tibi constiterit de præmissis, huiusmodi cessionem à prædicto Episcopo recipias vice nostra, & à vinculo quo tenetur astrictus ipsi Ecclesiæ, absolvas eundem. Datum Perusij 7. Kalend. Maij, anno 1.

III.

Liberat eum à cura Ecclesiæ Rapotensis. Reg. Vatic. epist. 27.

FRATRI IOANNI DE ALNETO ORDINIS MINORVM
IN HIBERNIA COMMORANTI.

Rapoten. Ecclesia pastoris solatio destituta felicitis recordationis Urbanus Papa prædecessor noster te de Apostolicæ plenitudine potestatis præfecit eidem Ecclesiæ in Episcopum & Pastorem, iniungens tibi per suas litteras, vt recipiens impositum à Domino tibi onus ad Ecclesiam prædictam accederes, gregem Dominicum in illa tibi commissum doctrina verbi & operis infirmādo. Verum tu antequam ad te huiusmodi litteræ peruenirent, infirmitatem incurabilem diceris incurrisse, per quam inhabilis & inutilis redderis ad exequendum officium pastorale, sicque non consentiens prouisioni huiusmodi de te factæ nobis humiliter supplicasti, vt ne prædicta Ecclesia sub vmbra tua in spiritualibus & temporalibus incurreret aliqua detrimenta, te à prouisione & mandato huiusmodi absoluere de benignitate Sedis Apostolicæ dignaremur. Quia vero de huiusmodi infirmitate nobis per fide dignos constitit, te ab huiusmodi vinculo auctoritate præsentium duximus absoluendum, nobis prouisionem præfate Ecclesiæ reseruando. Datum Perusij 4. Kal. Maij, anno 1.

IV.

Ut concedat Fratribus partem prati contigui. Reg. Vatic. epist. 32.

EPISCOPO ANITIEN.

Spiritu beatæ considerationis inducitur & gratum Deo sacrificium immolat, qui charitatis intendens operibus personas inopiam patientes, & maxime religiosas charitatiuè prosequitur, ac in suis necessitatibus manum pietatis extendit, vt per huiusmodi laudanda commercia impendens temporalia, consequatur æterna. Cum itaque sicut ex parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum Minorum Anitien. fuerit propositum coram nobis, aliqua pars prati tui ex eo latere, quo est ipsorum domui contiguum, sit eis necessaria plurimum ad arctæ habitationis angustias, quas per eiusdem domus arctitudinem sustinent releuandas, fraternitatem tuam rogamus, & hortamur attentè, mandantes quatenus certam portionem de dicto prato ex præfato latere, quæ in longitudinem decem, in latitudinem vero quinque brachiorum spatium non excedant, eisdem Guardiano & Fratribus pro diuina ac Apostolicæ Sedis reuerentia concedas liberaliter & assignes. Non obstat iuramento quod præstitisse dignosceris, de non alienandis possessionibus ad mensam tuam spectantibus Romano Pontifice inconsulto. Datum Perusij 5. Nonas Maij, anno 1.

V.

Declarat posse Minores ex licentia Sedis Apostolicæ & Legatorum eiusdem predicare, confessiones audire, &c. Specul. Min. tract. 2. Roder. bulla 10.

GENERALI MINISTRO ET FRATRIBVS VNIVERSIS
ORDINIS MINORVM.

Quidam temere sentientes, & ad sobrietatem sapere nescientes, impudenter præsumunt asserere, quod de licentia vel commissione, aut concessione Romani Pontificis, seu Legatorum Apostolicæ Sedis vel ordinariorum locorum vos sine sacerdotum parochialium licentia, & assensu non poteratis libere prædicare populis, audire confessiones, absoluere confitentes ac pœnitentias iniungere salutares. Nos igitur volentes assertionem tam temerariam penitus confutare, ac elucidare in talibus veritatem, delib-

ANNO CHRISTI 1265.

CLEMENTIS IV. ANNO 1.

beratione prouida declaramus, quod si vobis detur licentia, committatur, seu concedatur à Legatis prædictæ Sedis aut ordinariis locorum (necnon à Romano Pōtifice, de quo proculdubio esset erroneum dubitare, an in omnes sine alicuius consensu, imo inuitis quibuscumque huiusmodi possit concedere potestatem) populis legatis & ordinariis subiectis eisdem libere prædicare potestis, audire confessiones, absolueret vobis confitentes, ac pœnitentias vobis confitentibus iniungere salutare aliorum inferiorum Prælatorum & rectorum Ecclesiarum, ac sacerdotum parochialium assensu nullatenus requisito, illis casibus exceptis, qui de iure, consuetudine, seu retentione ab eis specialiter facta Sedi, Legatis ordinariis prædictis specialiter relinquuntur, ad quos non licet vos manus extendere, nisi vobis specialiter committatur. Ideoque authoritate Apostolica districtius inhibemus, ne quisquam super his, vel eorum aliquo vos vel aliquem vestrum, aut etiam confitentes vobis, vel ad prædicationes vestras forsitan accedentes contra præmissæ declarationis formam aliquatenus molestare præsumant. Decernentes nihilominus irritum & inane quidquid à quoquam contra declarationem & inhibitionem huiusmodi contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Perusij 12. Kal. Iulij Pontif. nostri anno 1.

V I.

Excommunicantur qui violenter se gerunt in Ecclesiis Minorum. Spec. Min. tract. 2.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET VNIVERSIS MINISTRIS,
GVARDIANIS ET FRATRIBVS DE ORDINE FRATRVM MINORVM.

IN quibusdam locis aliquando illas, prout accepimus, persecutiones & angustias sustinetis, vt vix sit vobis possibile quod ibidem Conditori omnium valeatis, prout cupitis, deuotum impendere famulatum: hinc est quod nos vestræ prouidere quieti, & malignorum malitiis obuiare volentes, vt nullus de cætero Ecclesias aut loca vestra ausu temerario præsumat infringere, aut in illis violentiam damnabilem exercere authoritate præsentium districtius inhibemus: illi vero qui diuini nominis postposito timore, secus facere præsumperint, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, à qua non possint absolui, nisi per Sedem Apostolicam, vel per conseruatores ab eadem vobis aut eidem Ordini deputatos. Nulli ergo nostræ inhibitionis, &c. Datum Perusij 3. Kal. Iulij, Pontif. nostri anno 1.

V I I.

Confirmat Syndicos & Procuratores Fratrum Prouinciæ S. Francisci. Reg. nostrum vetus. fol. 61.

DILECTIS FILIIS BARCILONI PETRI BENTEVENNE
TRONALVERI ET ORLANDINO BONAVENTURÆ PERVSINIS, &c.

CVM dilecti filij Fratres Minores ex professionis suæ voto adeo se submiserint paupertati, vt nec diuisim, nec communiter aliquid proprii valeant obtinere, sed omnia, quæ ipsis in eleemosynam erogantur, seu alias eorum contemplatione proueniunt dominio & proprietati Ecclesiæ Romanæ ex ipsorum Ordinis institutis accrescant, ac per hoc ad nos procuratorem instituere in bonis huiusmodi pertinere noscatur. Nos de fide vestra & circumspectionis solitudine plenam fiduciam obtinentes, vos & vnumquemque vestrum insolidum, ita quod non sit melior conditio occupantis, in omnibus bonis mobilibus & immobilibus, ac sese mouentibus Romanæ Ecclesiæ dilectorum filiorum Fratrum Minorum Prouinciæ S. Francisci contemplatione collatis, & imposterum conferendis, & omnibus quæ ipsi Romanæ Ecclesiæ ipsorum intuitu ex institutis dicti Ordinis prouenerunt & prouenient in futurum, procuratores, negotiorum gestores, syndicos constituimus & actores, dantes vobis & unicuique vestrum insolidum administrandi, dandi, donandi, agendi, deferendi in iudicio Ecclesiastico & seculari coram Ordinariis & delegatis iudicibus, arbitris, arbitratoribus, & defendendorum Dominis, transeundi quoque in causis omnibus paciscendi, & iurandi de calumnia in lite, & de veritate dicenda, & iusiurandum etiam defendendi, repetendi autem & recipiendi quæcunque bona ipsorum contemplatione prouenientia, quæ applicata, vel deputata

eorum

ANNO CHRISTI 1265.

CLEMENTIS IV. ANNO 1.

eorum vñbus quocumque modo illicito detenta, vel occupanda sunt hactenus, & in posterum occupari vel detineri contigerit, ac omnia faciendi quæ in iudicio requiruntur: procuratores præterea vñum vel plures ad supradicta omnia constituendi ad insinuationem Ministri, Custodum, Guardianorum Conuentualium dictæ provincie seu ipsorum Vicariorum, seu alterius eorundem plenam authoritate præsentium concedimus facultatem, ita tamen quod de prædictis aut circa prædicta in iudicio vel extra vos vel aliquis vestrum seu à vobis procuratores dati nihil penitus peragatis, nisi prædictorum Ministri Custodum, Guardiani Conuentualium dictæ provincie seu ipsorum Vicariorum, seu alterius eorundem requisito consilio & obtento consensu: decernimus ergo vt ea, quæ per vos & vestrum alterum, necnon constitutos à vobis proinde facta fuerint in prædictis plenam obtineant firmitatem. Datum Perusij 8. Kal. Augusti, Pontif. nostri anno 1.

VIII.

Largitur Indulgentias in pluribus diebus pro Ecclesiis totius Ordinis. Specul. Min. tract. 2. Roderic. bulla 14.

DILECTIS FILIIS GENERALI AC PROVINCIALIBVS
MINISTRIS ET VNIVERSIS FRATRIBVS ORD. MINORVM.

LOca Sanctorum omnium pia & prompta deuotione sint à Christi fidelibus veneranda, vt dum Dei honoramus amicos, ipsi nos amabiles Deo reddant, & illorum nobis vendicantes quodammodo patrocinium apud ipsum, quod merita nostra non obtinent, eorum mereamur intercessionibus obtinere. Cupientes igitur vt Ecclesie locorum vestrorum congruis honoribus frequententur, omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui Ecclesias ipsas in dedicationibus ipsarum ac anniuersario dedicationum earum die, ac vsque ad octo dies sequentes; necnon in beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Francisci, Antonij, & Claræ, ac etiam aliorum Sanctorum, in quorum honore altaria maiora in Ecclesiis ipsis sunt constructa festiuitatibus, causa deuotionis Venerabiliter visiterint, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius authoritate confisi, centum dies de iniunctis sibi pœnitentiis annis singulis misericorditer relaxamus. Datum Perusij 5. Idus Octobris, Pontif. nostri anno 1.

IX.

Ne Legati vel Subdelegati, nisi à latere possint sententias censurarum ferre in Minores. Specul. Min. tract. 2. Roderic. bulla 9.

MINISTRO GENERALI ET FRATRIBVS
ORDINIS MINORVM.

EXigentibus vestræ deuotionis meritis votis vestris libenter annuimus, & petitiones vestras quantum cum Deo possumus fauorabiliter exaudimus. Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod nonnulli Apostolicæ Sedis Legati & delegati eorumque subdelegati authoritate litterarum Sedis eiusdè, in quibus de Ordine vestro specialis mentio non habetur, in aliquos vestrum, vel loca vestra excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias fulminare præsumunt, & faciunt ab aliis fulminari, ac mandant eos excommunicatos publice nunciari, & tanquam excommunicatos ab omnibus arctius euitari, in vestrum non modicum præiudicium, & scandalum plurimorum. Volentes igitur paci, & tranquillitati vestræ paterna sollicitudine præcauere, vestris supplicationibus inclinati, ne ab aliquo Legato nisi de latere Apostolicæ Sedis Misso, vel delegato, aut subdelegato authoritate litterarum Sedis prædictæ excommunicari, suspendi, vel interdicti possitis, nisi litteræ ipsæ plenam & expressam de Ordine vestro, & indulto huiusmodi fecerint mentionem, authoritate vobis præsentiam indulgemus ac decernimus: nihilominus omnes sententias irritas, & inanes, ac nullius existere firmitatis, quas contra tenorem præsentis indulti per quemcumque de cætero contigerit promulgari. Nulli ergo nostræ concessionis, & constitutionis, &c. Datum Perusij 17. Kal. Iulij, Pontif. nostri anno 1.

ANNO CHRISTI 1265.

CLEMENTIS IV. ANNO I.

X.

*Iubet Benedictinos Nurfia ut Minores benigne recipiant. Reg. Vatic. inter extra-
uag. epistolae num. 100.*

ABBATI MONASTERII S. BENEDICTI DE
ET FRATRIBVS EIVS.

Dilectos filios Fratres Minores, quos trahebat deuotio ad locum sibi in Nurfia ob-
tinendum, de quo vitæ vir venerabilis, gratiâ Benedictus & nomine, prout legitur,
traxit originem, non ex hoc vobis reputare debetis infestos, cum id sine vestra vellent
iniuria, nec erat inde simile, quod qui pro Deo reliquerant voluntarie propria, contra
Deum appeterent aliena. Quocirca vobis Apostolica scripta mandamus, quatenus sub
nostra protectione securi eos sollicitæ charitatis dulcedine prosequentes diligatis, &
honoretis eosdem, nec ab eis quicquam timeatis aduersi, qui suæ contenti funiculis pau-
pertatis, nec locum illum, nec alium sibi vendicare proponunt in iuris præiudicium ali-
eni. Datum Perusij 3. Kal. Nouembris, anno 1.

X I.

*Concedit Clarissis ne teneantur soluere subsidia vel procuraciones aliquas quibuscumque
personis. Specul. Min. tract. 1. fol. 12.*

VNIVERSIS ABBATISSIS ET CONVENTIBVS
SORORVM INCLVSARVM MONASTERIORVM
Ordinis sanctæ Claræ.

Qvanto studiosius deuota mente ac humili diuinæ contemplationis vacatis obse-
quiis, tanto libentius vestræ pacis procuramus, & commodum, & quietem. Atten-
dentes igitur quod licet quàm plura Monasteria vestri Ordinis varias possessiones ob-
tineant, idem tamen Ordo in paupertate fundatur, vósque voluntariæ pauperes Christo
pauperi deseruitis, vestris supplicationibus inclinati, ut vos seu vestrum aliquam ad
exhibendum procuraciones aliquas Legatis, vel Nuntiis Apostolicæ Sedis, &c. ut habe-
tur superius in bulla 10. Alexand. I V. Datum Perusij 12. Kal. Decemb. Pontif. nostri
anno 1.

X I I.

*Prohibet fundari Monasteria Mendicantium infra spatium tercentum cannarum, ubi
præextiterit Monasterium Minorum. Specul. Min. tract. 1. Firmam. 3. Ord. tract. 1.
2. part. Roderic. bulla 7.*

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC VNIVERSIS FRATRIBVS ORDINIS
Fratrum Minorum.

AD consequendam gloriam cælestis patriæ sic diuina pietas humilitatem vestram
per suam gratiam cernitur allexisse, quod semper ad hoc intenti estis & vigiles, ut
illam vobis & proximis per innocentis vitæ studium acquiratis: hæc enim & alia san-
cta pauperrimæ religionis vestræ merita nos inducunt, quod sumus ex intimo cordis
affectu solliciti, ut in omnibus quæ ad Dei laudem & tranquillum statum deuotionis
vestræ cupitis, habeamus prouidentia studium efficacis. Sane non sine quadam pertur-
batione animi frequenter audiuius, quod inter vos & religiosos aliquos illa de causa
æmulationis & dissensionis materia oriretur, quod ipsi domos & Ecclesias regulares
iuxta loca vestra non sine vestro graui præiudicio & dispendio manifesto quandoque
construere præsumebant. Cum itaque ad Apostolici spectet officij dignitatem de regno
militantis Ecclesiæ cuiuslibet scandali materiam abolere; nos digne volentes quod hu-
iusmodi æmulationis & dissensionis occasio per diligentia nostræ studium amputetur,
authoritate præsentium ordinamus, & districte inhibemus, quod nulli liceat amodo de
prædicatorum poenitentia Iesu Christi, beatæ Mariæ de monte Carmeli, Hermitarum
S. Augu

ANNO CHRISTI 1266. & 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 2. & 3.

S. Augustini, S. Claræ, aliisque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique mulierum de prædictis seu quibuscumque aliis Ordinibus aliquod Monasterium, Ecclesiam vel Oratorium ædificare, seu construere, nulli quoque sæculari vel religioso cuiuscumque professionis Ecclesiam vel Monasterium, seu Oratorium iam ædificatum in aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra spatium C C C. cannarum à vestris Ecclesiis mensurandarum, per aërem etiam ubi alias recte mensurari loci dispositio non permittit. Præterea statuimus, ut quidquid contra huiusmodi ordinationis & inhibitionis nostræ tenorem ex nunc in antea ædificatum fuerit, diruatur. Et ne de notitia Ordinum & quantitate cannarum huiusmodi aliqua possit dubitatio exoriri, illos Ordines intelligi volumus in paupertate fundatas, qui ex regula vel constitutionibus suis extra septa Ecclesiarum, Monasteriorum suorum, vel officinarum earum, & clausuram ipsorum nullas debent possessiones habere. Quod si aliquis de Ordinibus ipsius possessiones in aliquibus membris suis habere, in aliis vero non habere noscatur, eum quo ad ordinationem, inhibitionem & statutum huiusmodi prædictis Ordinibus in paupertate fundatis annumerari volumus, & quamlibet cannarum ipsarum octo palmarum longitudinem continere, non obstantibus varia locorum consuetudine, siue privilegiis, indulgentiis, seu literis quibuscumque tam supradictis Ordinibus, quam mulieribus, vel eorum alicui ab Apostolica Sede sub quacumque forma concessis seu etiam concedendis, quæ de præsentibus specialem & expressam non fecerint mentionem. Nulli ergo nostræ ordinationis, inhibitionis, & constitutionis, &c. Si quis, &c. Datum Perusij 2. Kal. Decembris, Pontif. nostri, anno 1.

Anno Christi 1266.

Clementis IV. anno 2.

XIII.

Vt post mortem Episcoporum sedibus vacantibus uti possint facultate ab iisdem accepta.
Specul. Min. tract. 2. Roderic. bulla 4.

DILECTIS FILIIS MINISTRO GENERALI
ET FRATRIBVS ORD. MINORVM.

EXigentibus vestræ deuotionis, &c. ut supra in bulla 8. huius Pontif. usque fuit *propositum* coram nobis quod licet vobis à nonnullis Patriarchis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatiſ audiendi confessiones subditorum suorum, necnon prædicandi & aliqua vota in alia pietatis opera commutandi in suis ciuitatibus & diocesis licentia sit concessa; quia tamen eisdem Prælatiſ decedentibus uti licentia huiusmodi Ecclesiis sic vacantibus dubitatis, nobis humiliter supplicastis, ut prouidere vobis super hoc paterna diligentia curaremus. Vestris igitur supplicationibus inclinati præsentium vobis autoritate concedimus, ut in huiusmodi casu possitis uti tamdiu libere prædicta licentia, donec viduatis Ecclesiis prouisum fuerit de Pastore. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Si quis, &c. Datum Perusij 3. Kal. Martij, Pontificatus nostri anno 2.

Anno Christi 1267.

Clementis IV. anno 3.

XIV.

Concedit Episcopus Camerinus Fratribus Fabrianensibus licentiam Conuentum suum transferendi, & nouum edificandi. Ex monum. Fabrian.

GVido Dei & Apostolica gratia Camerinensis Episcopus, licet indignus. Dilectis in Christo sibi Guardiano & Fratribus Minoribus de Fabriano salutem in Domino. Iustis petentium desideriis dignum est nos facile præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequentes complere. Eapropter dilecti in Christo iustis vestris postulationibus inclinati, mutationem loci vestri, quam nuper fecistis infra circulos Fabriani, ratam habemus & gratam, præcipientes nihilominus quod nullus vos indebite molestare debeat, & damus vobis licentiam ædificandi domos, Ecclesiam & Oratorium in territorio, quod ibi habetis sine iuris præiudicio alieni. Datum apud Campum Rotundum tertia die intrante mense tempore Clementis Papæ quarti, decima indictione.

Concedit

ANNO CHRISTI 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 2. & 3.

X V.

Concedit Cardinalis Legatus eandem facultatem. Ibidem.

Simon miseratione diuina tituli S. Martini Presbyter Cardinalis Apostolicæ Sedis Legatus Religiosis viris Guardiano & Fratribus Minoribus loci Fabriani Camerinenfis diocesis salutem in Domino. Exhibita nobis vestra petitio continebat quod nos propter incommoda multa & pericula, quæ imminere poterant perterriti, locum, in quo trahebatis moram vniuersaliter dimittente mutare statuistis; propter quod nobis supplicastis humiliter, vt mutationem ipsam ratam habentes vtendi priuilegiis & indulgentiis vobis ab Apostolica Sede concessis tam super ædificationem Ecclesiæ vel Oratorii, quam constructionem domorum libere sine contradictione, & impeditione aliquorum indebita, concederemus vobis licentiam & plenariam facultatem. Nos igitur vestris precibus annuentes ac considerantes super hoc statum vestrum in melius reformari, mutationem eandem sicut prouide facta est, & ratam habentes & gratam intendi priuilegiis & indultis vobis & Ordini vestro tam super ædificationem Ecclesiæ vel Oratorii, quam constructionem domorum absque contradictione & aliquorum impeditione, seu molestatione indebita libere vobis tenore præsentium autoritate, qua fungimur, licentiam damus & concedimus facultatem, omnibus & singulis districtius inhibendo, vt vos in his non præsumant in aliquo molestare, & concedendo vobis eandem autoritatem vtendi prædictis, & faciendi, vt alibi Fratres & Ordo vester vtuntur & faciunt temerarium contradictione remota. In cuius rei testimonium has litteras fieri fecimus & nostro sigillo muniri. Datum Pisauri 4. Nonas Febr. Pontificatus Domini Clementis IV. anno 2.

X V I.

Iubet vt præficiat Ecclesiæ Iserniensi Fr. Henricum de S. Germano Minoritam. Reg. Vatic. num. 6.

RODVLPHO EPISCOPO ALBANEN. APOSTOLICÆ
SEDIS LEGATO.

EX parte dilectorum filiorum Capituli Ecclesiæ Iserniensis fuit propositum coram nobis, quod Ecclesia ipsa pastore vacante iidem pro futuri substitutione Pontificis vocatis omnibus, qui voluerunt, potuerunt, & debuerunt commode interesse, sicut moris est, conuenientes in vnum, in dilectum filium Fratrem Henricum de S. Germano de Ordine Minorum quem asserunt virum industrium, honestæ conuersationis & vitæ, litteraturæ sufficientis, & sollicitudinis circumspectæ, vota sua vnanimiter & concorditer direxerunt, sperantes quod per eius industriam eadem Ecclesia Deo propitio releuari possit à noxiis, & in spiritualibus & temporalibus spiritualiter gubernari. Quare duxerunt nobis humiliter supplicandum, vt eundem fratrem regimini eiusdem Ecclesiæ præficere curaremus. Nos itaque nolentes quod prædicta Ecclesia prolixioris dispendia vacationis incurrat, mandamus quatenus, si prædicti Capitulum in memoratum fratrem vnanimiter, sicut asserunt, concordarunt, & eum ad ipsius Ecclesiæ regimen idoneum esse repereris, ac vtilitati eiusdem Ecclesiæ credideris expedire, ipsum eidem Ecclesiæ autoritate nostra in Episcopum præficias, & pastorem, faciens ei à subditis suis obedientiam & reuerentiam debitam exhiberi, sibi que per aliquos vicinos Episcopos communionem, & gratiam Apostolicæ Sedis habentes, munus consecrationis impendi. Alioquin de alia persona idonea eidem Ecclesiæ de gremio vel extra gremium ipsius, sicut de tua voluntate processerit studeas prouidere. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Datum Viterbij, 12. Kal. Martij, anno 3.

X V I I.

Transfertur sedes Sidonien. ad Gadicen. instituiturque Episcopus Fr. Ioannes Martini. Reg. Vatic. epist. 26.

CON

ANNO CHRISTI 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 3.

CONCEN. ET CORDVBEN. EPISCOPIS.

Olim felicis recordationis Vrbanus Papa prædecessor noster ad instantiam charissimi in Christo filij nostri Regis Castellæ & Legionis Illustris in Romanorum Regem electi, venerabili Fratri nostro Episcopo Abulen. suis sub certa forma dedisse litteris in mandatis, vt Sedem Episcopalem, quæ fuit antiquitus apud ciuitatem Sidonam sitam in regno Ispalen. quam de nouo idem Rex diuina propitiante clementia de Saracenorum eripuerat manibus, & ad cultum reduxerat nominis Christiani, ad Insulam Gadicen. ad locum Galiz dictæ ciuitati vicinum, videlicet quod Ecclesiam sanctæ Crucis loci eiusdem, quam idem Rex intendebat honorifice regia liberalitate dotare, transferre, ac Ecclesiam ipsam in cathedralem erigere, & eundem locum ciuitatem constituturæ, & prædictæ Ecclesiæ personam idoneam dictoque Regi acceptam in Episcopum & pastorem præficere, postquam dictus Rex Ecclesiam ipsam dotasset, prout in proposito dicebatur gerere procuraret, & quia per litteras ipsas ante præfati prædecessoris obitum processum non fuerat; Nos ad petitionem eiusdem Regis dicto Episcopo per nostras litteras sub certa forma iniunximus, vt præmissa executioni debitæ iuxta formam sibi traditam per prædictas ipsius prædecessoris litteras demandaret. Idemque Episcopus præacta diligenter iuxta mandatum Apostolicum, sicut intelleximus, exequutus, dilectum filium Fratrem Ioannem Martini de Ordine Minorum electum Gadicen. qui dicto Regi suis exigentibus meritis, acceptus esse dicitur, præficiens ipsi Ecclesiæ in Episcopum & Pastorem: sed venerabilis Frater noster Archiepiscopus & dilecti filij Capitulum Ispalen. asserentes quod ea, quæ super hoc per præactum Episcopum, vt prædicitur, facta fuerant, in eorum redundabant præiudicium & grauamen, propter quod ad Sedem Apostolicam appellarunt. Nôsq; venerabilem Fratrem nostrum Tusculan. Episcopum in præmissis ad instantiam Procuratoris dictorum Archiepiscopi & Capituli dedimus Auditorem. Coram quo prædictus electus quibusdam negotiis cum constitutus esset in itinere veniendi ad Sedem Apostolicam præpeditus nequiuit ad hoc statuto termino comparere, sicque pro parte præfati Archiepiscopi, & P. Roderici quondam qui se pro Archidiacono Gadicen. gerebat, fuerunt super hoc à nobis diuersæ litteræ ad dilectum filium Magistrum scholarum Siluen. Ecclesiæ impetratæ. Sane prænominato Rege per suos nuntios ac litteras nobis postmodum cum instantia supplicante, vt prædicto electo consecrationis munus impendere curaremus, Procurator dictorum Archiepiscopi & Capituli proposuit ex aduerso quod huiusmodi negotium prælibato Magistro scholarum per prædictas nostras ad eum directas duxeramus litteras committendum, quodque causa ipsa in illis durante partibus non erat dicto electo apud eandem Sedem munus huiusmodi impendendum. Nos itaque nolentes propterea huiusmodi negotium impediri, sed cupientes potius ipsum sine salubri, ac celeri terminari, illud vestræ circumspectioni, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, fore prouidimus committendum. Quocirca mandamus quatenus partes ad vestram præsentiam aduocantes infra duorum mensium spatium post receptionem præsentium Archiepiscopum & Capitulum prælibatos ad coaptandum se nostris beneplacitis & votis Regis eiusdem circa ipsius electi promotionem per vos vel per alios efficaciter & fideliter inducere studeatis, & si inueneritis eorum in hoc vota concordia, vel ea vestra sic poteritis diligentia concordare, quod per huiusmodi concordiam præfati Archiepiscopus & Capitulum à sua contradictione desistant, aduocatis duobus Episcopis vicinioribus dicto Electo auctoritate nostra consecrationis munus impendi per dictum Archiepiscopum iuxta morem Ecclesiasticum faciatis. Quod si forsitan id infra præscriptum tempus nequiuerit prouenire, prædictis litteris ad eundem Magistrum scholarum obtentis, & processu per eas habito nequaquam obstantibus in prædicto negotio de plano sine strepitu & figura iudicij procedentes, nisi infra vnum alium mensium prædictos duos menses immediate sequentem vobis constiterit per testes fide dignos & scripturas antiquas prædictam Gadicen. Insulam infra limites Ispalen. diœcesis contineri, vel per concessionem Apostolicam, seu Regiam Ispalen. Ecclesiæ sine præiudicio Sidonen. Ecclesiæ, ad quam spectare dicitur de Insula ipsa factam, aut alias ipsi Ecclesiæ legitimè acquisitam, memorato Electo præscriptum munus faciatis modo simili impertiri, inducentes eundem in Episcopatus ipsius possessionem, ac mandantes fidelibus loci eiusdem incolis, quod ipsum recipiant auctoritate nostra in suum Episcopum & Pastorem, ac eidem vt pastori animarum suarum

ANNO CHRISTI 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 3.

suarum humiliter obediant, & intendant. Quod si fortassis prædicto modo eandem Insulam inueneritis ad Ispalen. diocesi. sine Sidonen. præiudicio pertinere, & Archiepiscopus & Capitulum noluerint à sua contradictione cessare, ne per hoc diuini cultus augmentum & vniuersalis Ecclesiæ commodum, quæ idem Rex pie circa præmissa desiderat, impediri contingat. Si dictus Rex Sidonen. Ecclesiam à qua Sedes Episcopalis ad eandem Insulam autoritate nostra per venerabilem Fratrem nostrum Episcopum Abulen. prædictum dicitur esse translata, dotare voluerit, sicut fecerat Gadicen. & congruit Ecclesiæ Cathedrali memorato Electo ad titulum Sidonen. Ecclesiæ simul cum Malacitan. quæ iam autoritate Apostolica coniunctæ sunt, sicut dicitur in vnitæte, ipsum munus consecrationis per præfatum Archiepiscopum si voluerit, alioquin illud per vos vel alios sine alicuius contradictionis obstaculo impendere studeatis. Contradictores autoritate nostra appellatione postposita compescendo. Non obstante si dictis Archiepiscopo & Capitulo seu quibuscumque aliis à Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, siue quauis alia, siue quauis ipsius Sedis indulgentia, de qua, cuiusque toto tenore oporteat in nostris litteris de verbo ad verbum plenam & expressam mentionem fieri, & per quam id impediri valeat vel differri. Alioquin ex tunc huiusmodi negotium in eo statu quo fuerit eiusque circumstantias vniuersas, & præsertim causas, propter quas dictæ partes concordare non possint nobis per vestras litteras tenorem præsentium continentes seriatim & fideliter exponere studeatis, vt exinde per vos sufficienter instructi, possimus super hoc adhibere consilium, quod fuerit opportunum. Quod si non ambo, &c. Datum Viterbij 8. Kal. Iunij, anno 3.

XVIII.

Transfertur à Famagustana ad Egitaniensem Ecclesiam. Reg. Vatic. epist. 98.

VALASCO EPISCOPO FAMAGVSTAN.

IN EPISCOPVM EGITANIEN. ELECTO.

IN dispensatione ministrorum Ecclesiæ Dei nobis credita potissimum nos considerare expedit, tempus, causam, personam & locum, secundum quæ pro emergentibus negotiis noua sunt consilia capienda, & prout ipsis necessitas, vel causæ poseit utilitas nunc per assumptionem, nunc per translationem prouidam à Sede Apostolica locorum sollicitudines sunt impendendæ personis & locis personarum ministeria prouidenda, vt ex personarum industria locorum crescat utilitas & opportunitates locorum, fructificatio personarum. Sanè Egitanien. Ecclesia per mortem bonæ memoriæ Egitanien. Episcopi, qui nuper apud Apostolicam Sedem viam extitit vniuersæ carnis ingressus, pastoris solatio destituta, nos de ipsius Ecclesiæ ordinatione sollicitè cogitantes, ac talem illi cupientes præesse Pontificem, de quo certam habeamus notitiam, quod ipsum clara meritorum suorum insignia redimirent, nec dubia esset ipsius charitas erga plebem suo regimini commendandam, & in cuius fide fida recumberet securitas subditorum, in te direximus oculos nostræ mentis, quem nobis & fratribus nostris de litterarum scientia, morum maturitate, prudentia spiritualium, & temporalium prouidentia, familiaris experientia noscitur approbasse. Quapropter de persona tua volentes eidem Ecclesiæ speciali diligentia prouidere, sperando te prouisioni huiusmodi consentire, ac Ecclesiam ipsam perpetuæ circumspectionis industriam præseruari à noxiis, & in prosperis salubriter augmentari, te de prædictorum fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis à vinculo quo tenebaris Famagustanæ Ecclesiæ, cuius laudabiliter præes regimini, absoluentes, ac ad prædictam Egitanien. transferentes Ecclesiam, te ipsi Egitanien. Ecclesiæ in Episcopum concedimus, & Pastorem, liberam tibi dantes licentiam ad eandem Egitanien. Ecclesiam transeundi. Volentes vt tunc demum, & in eo casu dumtaxat hæc omnia robur obtineant firmitatis, cum tu absolutionem, translationem, & concessionem huiusmodi acceptans, & tuum ipsis præbueris expressè consensum. Quocirca fraternitatem tuam rogamus, monemus & hortamur attente, mandantes quatenus præmissa omnia prouida meditatione considerans, & acceptans eis præbeas tuum expressè consensum, & humiliter suscipiens impositum à Domino tibi onus, ac ad prædictam Ecclesiam Egitanien. accedens, eius sollicitam curam geras, gregem Domini-
nicum

ANNO CHRISTI 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 3.

nicum in illa tibi commissum doctrina verbi & operis informando, ita quod dicta Egitanien. Ecclesia sub tuæ diligentiae studio laudabilius auctore Domino spiritualiter & temporaliter proficiat incrementis. Cæterum si acceptaueris supradicta, ipsisque consenseris, dilectis filiis Capitulo ipsius Famagustan. Ecclesie ex parte nostra districtius inhibere procures, ne ipsi ad electionem, vel nominationem seu postulationem Pastoris eidem Famagustan. Ecclesie præficiendi quoquo modo procedant. Nos enim si te acceptare præmissa eisque consentire contigerit, ex tunc ordinationem ipsius Famagustan. Ecclesie Sedi reseruamus prædictæ, ac irritum & inane decernimus, si secus super hoc fuerit attentatum. Quidquid autem super his duxeris faciendum, nobis per tuas litteras harum seriem continentes studeas celeriter intimare, ut super hoc quod expedire viderimus vtiliter disponamus. Datum Viterbij 15. Kal. Octobris anno 3.

X I X.

Apostatas Ordinis excommunicandos, & qui eos apud se detinent. Roderic. bulla 15.

VENERABILIBVS FRATRIBVS VNIVERSIS ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS, AC DILECTIS FILIIS ABBATIBVS, Prioribus, Archipresbyteris, Decanis, Archidiaconis, Plebanis & aliis Ecclesiarum Rectoribus ad quos istæ litteræ peruenerint, &c.

Cum sicut ex parte dilectorum filiorum Generalis & Prouincialium Ministrorum Ordinis Fratrum Minorum, fuit propositum coram nobis, nullæ personæ Ecclesiasticæ, sæculares & regulares, Apostatas eiusdem Ordinis, qui post professionem in ipso Ordine factam ad sæculum reuertuntur, quosdam videlicet in religionis habitu, aliquos vero in sæculari secum, aut in suis obsequiis, vel Ecclesiis, seu Monasteriis detinere præsumunt in animarum suarum dispendium, in iniuriam prædicti Ordinis, & scandalum plurimorum. Nos volentes super his paterna sollicitudine prouidere, vniuersitati vestræ ad instar fel. record. Alexandri Papæ prædecessoris nostri per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus singuli vestrum cum à fratribus requisiti fueritis, omnes illos cuiuscumque conditionis existant, qui huiusmodi Apostatas, postquam per Ministros, Custodes, seu Guardianos prædicti Ordinis, quorum sunt curæ commissi, excommunicati publicè fuerint, à se non reiecerint, sed scienter eos secum, aut in suis obsequiis, vel Ecclesiis, vel Monasteriis retinuerint, vel eis in hoc auxilium præstiterint vel fauorem, cum ipsis communicando taliter in crimine huiusmodi criminoso, post latam in eos excommunicationis sententiam simili sententia inuoluantur, denunciatis excommunicationis vinculo innodatos. Contradictores, &c. vsque *compeſcendo*. Non obstante si à Sede Apostolica sit indultum quod interdici, &c. vsque *mentionem*. Datum Viterbij 18. Kal. Ianuarij, Pontificatus nostri anno 3.

X X.

Vt molestare desinant Fratres Minores Cariloci. Reg. Vat. ep. 406. in litteris extrau.

ABBATI ET CONVENTVI MONASTERII.....

Orta dudum inter vos & dilectos filios Priorem & Conuentum Cariloci ex parte vna, & dilectos filios Ministrum & Fratres Minores Burgundie ex altera, occasione domus cuiusdam, quam in villa Cariloci acquisiuerant, in qua sibi mansionem elegerant pro salute fidelium, quibus inibi posse multum proficere se credebant, vobis & dictis Monachis Cariloci verbis & factis similiter opponentibus vos eidem grauis materia quæstionis pro huiusmodi tollenda discordia olim multa à felicis recordationis Alexandro & Urbano Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, diuersa & sub diuersis formis noscuntur emanasse rescripta. Sed & charissimus in Christo filius noster Ludouicus Rex Francorum Illustris, & plures alij magni viri plurimum laborarunt. Nos insuper cum minori fungeremur officio ad hoc dedimus opem & operam, quas potuimus, sed pax hætenus nulla potuit inueniri. Sanè nuper dilecto filio N. &... Fratrum Minorum Burgundie Procuratoribus in nostra præsentia constitutis sustinere nolui-

k

mus

ANNO CHRISTI 1268.

CLEMENTIS IV. ANNO 3. & 4.

mus inter eos ordinari iudicium, ſed ex noſtro dumtaxat officio indulgentias & reſcripta, quibus poterant ſe iuuare, nobis fecimus exhiberi, quibus diligenter inſpectis quamuis magnum fauorem exprimerent, quem ad Fratrum Minorum Ordinem Apoſtolica Sedes habuit, cuius iudicio ſpecialiter regitur totus Ordo, nos nihilominus aduertentes, quod & vos eſtis Romanæ Eccleſiæ filij ſpeciales, procedendum non duximus ad contentionem huiusmodi finaliter dirimendam, ſed volumus quod ſuperſedeant dicti fratres à prædicti proſecutione negotij, donec aliud nobis placuerit ordinare. Cum igitur iidem fratres noſtris per omnia beneplacitis æquanimiter ſe coaptent, deuotioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus & vos & eos de charitatis viſceribus affluentes & deliberetis vobiſcum quid magis vobis deceat, quid & magis vobis expediat, an beneuole fratres admittere certis pactis adhibitis, an Sedis Apoſtolicæ præſtolari cenſuram, quæ peculiari gregi ſuo compatiens multo forſan tempore ſuſtinere non poterit ſuorum ſcandala puſillorum. Datum Viterbij 2. Idus Decembris, anno 3.

Anno Chriſti 1268.

Clementis IV. anno 3. & 4.

X X I.

Ne recipiant Ordini Min. adſtriſtos. Arch. Aræcælit. num. 18.

DILECTIS FILIIS MAGISTRO ET FRATRIBVS
ORD. PRÆDICATORVM.

Quo vos in Chriſto ſinceriori charitate diligimus, eo plenius vt in cunctis prouidiſitis & vigiles affectamus, turbationis non modicæ ſpiritum aſſumentes, ſi de vobis quandoque contrarium ad nos relata perueniat aliquorum. Sanè admirantes accepimus quod nos non abſque offenſa reſtitutionis, quæ in veſtris debet actibus haberi continue ſpecialis, Fratres Minores, & eorum Ordini obligatos, frequenter ad veſtram recipitis vnitatem ſpiritus in pacis vinculo non ſeruantes. Verum cum ex hoc ſciſſuræ poſſit & ſcandali exoriri materia, quæ ſolacium pacis æternæ quærentibus debet omnimodis exiſtere peregrina, vniuerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus, quatenus tam fratres eoſdem quam eorum Ordini voto vel iuramento etiam obligatos nullatenus de cætero prætextu indulgentiæ alicuius ſeu aliquarum litterarum obtentarum à Sede Apoſtolica, vel etiam obtinendarum in poſterum quæ de præſentibus expreſſam non fecerint mentionem, niſi prius Miniſtri ſui petita fuerit & obtenta licentia, recipere præſumat, alioquin decernentes irritum & inane, quicquid per vos in hac parte contra præceptum noſtrum contigerit attentari, præſentium authoritate ſtatuiſmus, vt huiusmodi præſumptores incurrant excommunicationis ſententiam ipſo facto, à qua nequaquam abſolui valeant, niſi ſe apud Sedem Apoſtolicam perſonaliter repræſentent, ab ea ſicut ſibi viſum fuerit, abſoluendi. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum Viterbij 3. Non. Ianuarij, Pontif. noſtri anno 3.

X X I I.

Confirmat electionem trium Minoritarum ad Episcopatus. Reg. Vatic. in epiſt. ſecretis. epiſt. 407.

EPISCOPO ALBANEN. APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO.

*Vide bullam
24. huius
Pontificis.*

Licet noſtris tibi dederimus litteris in mandatis, vt Fratres Minores, qui poſt conſtitutionem ab Apoſtolica Sede ſuper hoc editam, eſſent ad Archiepiſcopatus, vel Episcopatus, aut alias dignitates abſque generalis Miniſtri Ordinis eorum, vel Prouincialium, qui fuerint pro tempore, licentia & conſenſu, aut prædictæ Sedis ſpeciali mandato in tua legatione promoti, ad nos ab officio & beneficio mittere procurares ſuſpenſos; quia tamen venerabilem Fratrem noſtrum Marcum Episcopum Caſſanen. abſque Miniſtri ſui licentia, & mandato tibi conſenſerat, confirmasti, & tam ipſum quam venerabiles Fratres noſtros Philippum Cuſertan. & ... Eſculan. Episcopos, de quibus Caſſanen. & Eſculan. Eccleſiis prouideras, feciſti in Episcopos conſecrari, fraternitati tuæ in hac parte deferre, & eorum Eccleſiis prouidere volentes, quod per te actum eſt ſuper his
circa

ANNO CHRISTI 1268.

CLEMENTIS IV. ANNO 3. & 4.

circa illos ratum habemus, & firmum, & robur firmitatis volumus obtinere, defectum, si quis in præmissis extitit, suppletes de Apostolicæ plenitudine potestatis. Constitutione prædicta quantum ad Fratres illos in suo robore duratura. Datum Viterbij 19. Kal. Februarij, anno 3.

XXIII.

Vt recedentes ab Ordine Minorum compellant redire, vel alium assumant. Arch. Aræcæ. num. 60. Specul. Min. tract. 2. fol. 54. sub diuersis tamen datis.

VNIVERSIS ARCHIEPISCOPIS, ET EPISCOPIS PER ITALIAM CONSTITVTIS.

EX parte dilectorum filiorum Ministrorum Fratrum Ordinis Minorum in Italia existentium fuit propositum coram nobis, quod nonnulli nouitij domorum, eiusdem Ordinis suarum administrationum, procurante humani generis inimico ad sæculum sunt reuersi, quorum quidam matrimonia contrahunt, quidam vero ad Ecclesias & beneficia Ecclesiastica, quæ prius habuerant, restitui se procurant, seu alias in sæculo damnabili euagantur in animarum suarum periculum & scandalum plurimorum, quamuis per habitum eiusdem Ordinis, qui dari profitentibus consuevit, quem ipsi sponte, ac voluntate receperunt, & alias apparuerit euidenter, quod voluerint absolute vitam mutare, & sub religione Domino perpetuo deseruire. Quare dicti Ministri de ipsorum salute solliciti nobis humiliter supplicarunt, vt providere super hoc misericorditer curaremus. De nostra igitur discretione plenam in Domino fiduciam obtinentes, vobis per Apostolica scripta districte præcipiendo mandamus, quatenus si est ita, dictos nouitios vt ad eundem Ordinem redeant, vel ad alium debeant se transferre monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, cogatis, cum à prædictis Ministris vel Fratribus sui Ordinis fueritis requisiti. Datum Viterbij 2. Kal. Febr. Pontif. nostri anno 3.

XXIV.

Confirmat electionem Fr. Marci de Assisio in Episcopum Cassanensem. Reg. Vatic. ep. 11.

EPISCOPO ALBANEN. APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO.

Vide bullam 22.

Significauit nobis venerabilis Frater noster Marcus de Assisio Ordinis Minorum Cassanen. Episcopus, quod dudum significante nobis dilecto filio Generali Ministro Fratrum eiusdem Ordinis, quod licet per litteras Sedis Apostolicæ fuerit inhibitum, vt nulli Fratres ipsius Ordinis, si eos in Episcopos eligi aut postulari forte contigerit, electioni vel postulationi de se factæ auderent aliquatenus consentire; nec aliquis Archiepiscopus seu quicumque alius Prælati, vel etiam Legatus Sedis ipsius dictos Fratres, nisi de Generalis Fratrum eiusdem Ordinis vel Prouincialium Ministrorum, qui pro tempore essent, licentia & consensu, aut speciali mandato Sedis eiusdem ad Episcopatus vel alias quaslibet dignitates extra dictum Ordinem assumere præsumeret, vel etiam ordinare. Per easdem quoque litteras sit decretum irritum & inane quidquid contra inhibitionem huiusmodi à quibuscumque cõtingeret attentari, auctoritate Apostolica semper salua; nonnulli tamen Fratres Ordinis memorati intra legationis tuæ terminos existentes electionibus, seu postulationibus de se ad Archiepiscopatus & Episcopatus diuersos legationis eiusdem factis contra inhibitionem & decretum earudem de facto confirmati esse dicebantur. Nos ad dicti Ministri instantiã tibi per nostras litteras duximus iniungendum, vt inquisita super his diligentius veritate prædictos Fratres, quos taliter promotos inuenires ad huiusmodi, seu ad alias quaslibet dignitates, ab officio, & beneficio auctoritate nostra suspenderes, etiam si ad consecrationem processum esset quomodolibet per quoscumque, eosdem quoque sic suspensos ad nos mitteres infra competentem terminum, quem eis duceres peremptorie præfigendum pro meritis recepturos. Verum cum idem Frater electioni seu postulationi de se factæ in Episcopum Cassanen. absque dicti Ministri licentia de mandato tuo consenserit, ac tu postmodum eum feceris in Episcopum consecrari, nos attendentes multiplicia dona virtutis & gratiæ, ac laudabilis vitæ merita dicti Fratris, super quibus laudabile sibi testimonium perhibetur, sperantes quoque quod per ipsius Fratris ministerium Cassanen. Ecclesia in spi-

ANNO CHRISTI 1267.

CLEMENTIS IV. ANNO 4.

ritualibus & temporalibus votiva Deo authore prouenient incrementa, mandamus quatenus cum eodem Fratre quod decreto & inhibitione & aliis supradictis nequaquam obstantibus, huiusmodi prouisio facta de ipso Fratre in Cassanen. Episcopum, ac quidquid actum est circa eam robur obtineat firmitatis, quodque etiam idem Frater Episcopus ac pastor dictæ Ecclesiæ legitime remanere, ac officij sui debitum exequi libere valeat, prout expedire videris autoritate nostra dispenses, supplendo nihilominus autoritate eadem omnem defectum, si quis prædictorum occasione extitit in præmissis vel in aliquo præmissorum. Datum Viterbij 12. Kal. Maij, anno 4.

XXV.

Reducit constitutionem à se factam de trecentis cannis ad centum quinquaginta. Reg. Vatic. epist. 30.

GENERALI AC ALIIS MINISTRIS ET FRATRIBVS
ORD. MINORVM.

Quia plerumque in futurorum euentibus sic humani fallitur incertitudo iudicij, vt quod vtile coniectura verisimilis, immo etiam attenta interdum consideratio pollicetur, non solum inutile, sed damnosum reperiri contingat, nonnunquam quod consulte statuitur, postmodum consultius immutatur. Hoc quippe necessitas præsentis prouisionis euidenter ostendit. Dudum siquidem vt inter religiosos potissime per nostræ diligentiae studium æmulationis & dissensionis tolleretur occasio, & charitatis integritas seruaretur, per nostras sub certa forma litteras ordinandum duximus, & districtius inhibendum, quod nulli liceret ex tunc de Fratrum Prædicatorum Pœnitentiæ Iesu Christi, beatæ Mariæ de Monte Carmelo, Eremitarum S. Augustini, S. Claræ aliisque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique mulierum de prædictis, seu quibuscumque aliis Ordinibus aliquod Monasterium, Ecclesiam vel Oratorium ædificare, seu construere, nulli quoque sæculari, seu religioso cuiuscumque professionis Ecclesiam vel Monasterium, seu Oratorium iam ædificatum in aliquem locum transferre de Ordinibus memoratis infra spatium trecentarum cannarum à vestris Ecclesiis mensurandarum per aëra etiam vbi alias recte non permetteretur loci dispositio mensurari. Statuentes vt quicquid contra huiusmodi ordinationis & inhibitionis nostræ tenorem ex tunc ædificatum existeret, dirueretur omnino. Verum quia quod ad pacem vestram & prædictorum Fratrum & Ordinum prouisum fuerat, non solum vobis, sed etiam multis aliis, qui in prædictum diffusum cannarum spatium in huiusmodi ordinatione ac inhibitione contentum, quasi ab omnibus etiam solemnibus ciuitatibus inueniebantur excludi ad scandalum cessisse comperimus, diuersis propterea litigiorum materiis suscitatis. Nos super his cum Fratribus nostris deliberatione præhabita huiusmodi spatium de ipsorum Fratrum consilio restringentes, ipsum ad centum & quadraginta cannas duximus reducendum, omnibus aliis, quæ in præmissis nostris litteris continentur in suo nihilominus robore duraturis. Nulli ergo nostræ, &c. restrictionis & reductionis, &c. Si quis, &c. Datum Viterbij Nonis Iunij, anno 4.

XXVI.

Statuit vt ad Episcopatus & dignitates externas promoti omnem suppellectilem Ordini relinquunt. Reg. vetus nostrum. fol. 43. Roder. bulla 5. sed de solis Prædicat.

DILECTIS FILIIS MAGISTRO ET VNIVERSIS
PRIORIBVS ET FRATRIBVS ORD. PRÆDicatorVM
& Ministro Generali & Fratribus Ord. Minorum.

Prouidentia laudabilis, & salubris cunctis vestris haberi debet operibus, vt exinde claritatem nominis in conspectu Dei & hominum habeatis. Cum itaque (sicut asseritis) contingat interdum, quod illi, qui ex vobis de Ordine vestro ad Archiepiscopatus & Episcopatus & alias prælaturas Ecclesiasticas assumuntur, non considerantes, quod ex professione in ipso emissæ Ordine, nihil habent proprium, quod specialiter valeant retinere, libros & alia, quæ apud eos huiusmodi tempore promotionis habent, vñbus propriis

ANNO CHRISTI 1268.

CLEMENTIS IV. ANNO 4.

priis applicare, secumque reportare præsumant, in propriæ salutis dispendium & dicti ordinis non modicum detrimentum. Nos præsumptioni huiusmodi volentes salubriter refragari, vniuersis Fratribus dicti Ordinis ad huiusmodi Archiepiscopatus, Episcopatus & prælatus de cætero assumendis auctoritate præsentium districtius inhibemus, ne consecrationis munus quoquo modo recipiant, antequam libros & bona continentia Ordinem memoratum, quæ apud eos tempore suæ promotionis habere contigerit, Prioribus seu Guardianis & Conuentibus, de quibus assumpti fuerunt, cum integritate resignent, nisi forsan iisdem Priores de consensu ipsorum Conuentuum vsum illorum ad certum tempus eis duxerint concedendum, alioquin eo ipso ab executione Pontificalis Ministerij nouerunt se suspensos: inter huiusmodi autem libros non intelligimus comprehendere quaternulos & illas chartulas vel membranas, in quibus dicti Fratres sibi certa notabilia cum aliquibus priuatis sermonibus collegerunt. Nulli ergo, &c. Datum Viterbij 5. Idus Iunij, Pontificatus nostri anno 4.

XXVII.

Ne recipiant Fratres Minoribus adstrictos, post annum probationis. Reg. Vat. ep. 43.

MAGISTRO ET FRATRIBVS ORD. PRÆDICATORVM.

Lecta nobis vestra petitio continebat, quod felix recordationis Alexander Papa prædecessor noster vobis, & dilecto filio Generali Ministro, & aliis Fratribus Ordinis Minorum, olim in virtute obedientiæ per suas litteras præcepit, vt vos eorum Ordini, vel ipsi vestro voto vel iuramento etiam obligatos nullatenus prætextu indulgentiæ alicuius seu aliquarum litterarum obtentarum à Sede Apostolica, vel etiam obtinendarum in posterum, quæ de illis expressam non facerent mentionem præsumeretis recipere, nisi prius Ministri vel Prioris sui petita foret licentia & obtenta. Decreuit etiam irritum & inane quicquid per vos vel ipsos in hac parte contra præceptum suum contingeret attentari. Statuentes vt huiusmodi præsumptores incurrerent excommunicationis sententiam ipso facto, à qua nequaquam absolui possent, nisi se apud Sedem Apostolicam ab ea sicut visum foret, absoluendi personaliter præsentarent. Postmodum vero per quasdam alias litteras vobis & eisdem Fratribus duxit districtius inhibendum, ne ante annum probationis elapsam, qui est maxime in subsidium fragilitatis humanæ regulariter institutus, quemquam ad professionem vestrorum Ordinum præsumeretis recipere, seu ad renunciationem sæculi faciendam. Nec constitutum in probatione nouitium aliquatenus impedire, quo minus infra eundem annum probationis ad aliam regulam, quam mallet, transfiret, sicut de sua procederet libera voluntate. Non obstantibus statuto contrario, si quod à vobis, vel ipsis esset editum, quod ipse decreuit irritum & inane, vel aliquibus litteris à Sede Apostolica impetratis, seu etiam impetrandis, quæ de præmissis expressam non facerent mentionem. Et si forte contra huiusmodi suam inhibitionem quemquam, vos vel dicti Fratres reciperetis, qui taliter receptus existeret, nullatenus esset vestro vel eorundem Fratrum Ordini obligatus, vosque ac ipsi à receptione quorumlibet ad professionem dictorum Ordinum essetis ipso facto suspensi, & insuper pænæ deberetis subiici, quæ Fratribus ipsorum Ordinum pro culpis infligi grauioribus consuevit. Nos igitur ipsius prædecessoris, qui super hoc certum edidit declarationis oraculum vestigiis inhærentes, quod ipse de obligatis ordinibus prædictis in præmissis suis litteris dixerat, ne ipsi vel vos recipere præsumeretis eosdem, statuendo vt huiusmodi præsumptores ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, de illis tantum intelligi volumus, quos post prædictum annum probationis elapsam eisdem esse constiterit Ordinibus obligatos. Cæterum volumus, quod per aliquam inhibitionem seu constitutionem nostram, si qua postmodum à nobis forsitan emanauit, quæ huic declarationi videatur contraria, præiudicium aliquod declarationi generetur eidem. Nulli ergo, &c. nostræ declarationis, &c. Datum Viterbij 2. Nonas Iulij, anno 4.

XXVIII.

Inhibet quibuscumque Prælati priuilegia Minoribus concessa siue dubia, siue clara interpretari. Specul. Min. tract. 1. fol. 12. Roderic. bulla 13.

ANNO CHRISTI 1268.

CLEMENTIS IV. ANNO 4.

MAGISTRO ET FRATRIBVS ORDINIS PRÆDICATORVM
ET GENERALI MINISTRO ET FRATRIBVS ORD. MINORVM.

Ordinis vestri sacra religio, sub qua virtutum Domino in humilitate spiritus laudabiliter deferuitis, promeretur, vt nos ipsum Ordinem sincera diligentes in Domino charitate, illa vobis libenti animo concedamus, per quæ materia submotæ grauaminis status vestri tranquillitas procuretur. Sane transmissa nobis conuestione monstratis quod nonnulli Archiepiscopi & Episcopi, & alij Ecclesiarum Prælati vestris libertatibus derogantes, indulgentias seu priuilegia vobis ab Apostolica Sede concessa interpretari, & ad suum intellectum trahere moliuntur: quamquam intellectum ipsum verba indulgentiarum & priuilegiorum huiusmodi nequaquam exprimere videantur, ac vos iuxta ipsorum interpretationem priuilegia ipsa seruare compellunt in vestrum non modicum præiudicium & grauamen. Quia vero super hoc Apostolicæ prouisionis remedium implorastis, nos vestris supplicationibus annuentes, ne præfati Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati alij prædicta priuilegia & indulgentias, siue clara quæ interpretatione non indigent, siue dubia contineant, de cætero interpretari præsumant autoritate præsentium districtius inhihemus, volentes vt cum eius sit interpretari, cuius est concedere, interpretatio super huiusmodi dubiis & obscuris dictæ Sedis iudicio requiratur. Nulli ergo, &c. Datum Viterbij Nonis Iulij, Pontificatus nostri anno 4.

X X I X.

Ut colligant & ministrent Regi in subsidium Terra sanctæ omnia legata pie indistincte relicta. Reg. Vatic. epist. 54.

PORTVGALLEN. ET CASTELLI SCARANNEN.

VLIXBONEN. DIOEC. PRÆDICATORVM PRIORIBVS,
& Elboren. ac in Gardia Egitanien. Dioec. Minorum
Ordinum Guardianis.

Ad liberationem Terræ sanctæ toto cordis desiderio anhelantes, ad hoc studiose intendimus, & quantum ex alto conceditur, circa ea damus opem & operam efficacem, per quæ id Deo propitio valeat prouenire. Cum itaque charissimus in Christo filius noster Illustris Rex Portugalliæ, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, zelo fidei ac deuotionis accensus, signo viuificæ Crucis assumpto, proponat cum decenti bellatorum comitiua in Terræ sanctæ subsidium proficisci; Nos ipsius Regis supplicationibus inclinati sibi autoritate Apostolica duximus indulgendum, vt legata in pios vsus indistincte relicta, seu relinquenda, non expressis aliquibus personis vel locis, dummodo non fuerint arbitrio certæ personæ commissa, in regno & aliis terris suis per triennium possit percipere in subsidium huiusmodi conuertenda. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut quilibet vestrum, per vos vel per alium aut alios legata huiusmodi iuxta prædictæ concessionis nostræ tenorem per idem triennium in regno & terris ipsis fideliter colligere, & in aliquo tuto loco deponere, ac ea dicto Regi, vel eius certo nuntio assignare curetis. Non obstante si est aliquibus ab Apostolica Sede indultum, quod interdicti, suspendi, &c. Datum Viterbij 3. Kalend. Augusti anno 4.

X X X.

Item redemptiones votorum Crucesignatorum & alia. Ibidem epist. 55.

E I S D E M.

Ad liberationem Terræ sanctæ, &c. vt in superiori vsque duximus indulgendum, vt redemptiones votorum Cruce signatorum & Cruce signandorum obuentiones & legata ex quacumque causa prouenientia eiusdem Terræ subsidio deputata, & etiam deputanda in regno, & aliis terris suis possit per triennium percipere in subsidium huiusmodi conuertenda. Quocirca mandamus, &c. vsque in finem. Datum vt suprâ.

Dat

ANNO CHRISTI 1268.

CLEMENTIS IV. ANNO 4.

XXXI.

Dat eis facultatem absoluendi à quibusdam censuris. Ibidem epist. 56.

E I S D E M.

Cum charissimus in Christo filius noster Rex Portugalliae Illustris ut in superiori, &c. ut in bulla XXXIX. usque *subsidium proficisci*. Nos ipsius Regis supplicationibus inclinati absoluendi iuxta formam Ecclesiae per vos vel per alium seu alios Cruce signatos & Cruce signandos, qui cum dicto Rege proficiscuntur in dictae Terrae succursu ab excommunicationis sententia, si quam pro violenta iniectione manuum in clericos, & personas Ecclesiasticas incurrerunt, dummodo passis iniuriam satisfecerint competenter, & illorum non fuerit adeo grauis & enormis excessus, quod propter hoc ad Sedem Apostolicam sint merito destinandi, plenam vobis concedimus auctoritate praesentium facultatem. Datum ut supra.

XXXII.

Vt possint crucem & Indulgentias conferre succurrentibus Terrae sanctae. Reg. Vat. ep. 57.

E I S D E M.

Ad liberationem Terrae sanctae, &c. ut in superiori bulla usque *subsidium proficisci*. Nos volentes ut idem Rex in hoc effectum sui desiderij consequatur, discretionis vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus praedictis verbum Crucis per vos vel alios viros idoneos tam regulares quam seculares per Portugalliae Regnum, & alias terras Regis eiusdem & illam volentibus recipere largiamini, concessa illis, qui in personis propriis, & expensis & eis etiam, qui personaliter, sed in alienis expensis cum Rege proficiscuntur, illis quoque qui in expensis propriis illuc mittent idoneos bellatores, ac eis, qui de bonis suis aliqua mittent in subsidium dictae terrae iuxta quantitatem subsidij, & deuotionis affectum, illam suorum venia peccatorum, de quibus veraciter corde contriti & ore confessi fuerint, quae succurrentibus dictae terrae in generali Concilio est concessa. Datum ut supra.

XXXIII.

Vt male parta possint in hunc usum pie applicari. Ibidem epist. 59.

E I S D E M.

Ad liberationem Terrae sanctae, &c. ut in superiori usque *subsidium proficisci*. Nos volentes ut idem Rex Apostolicae Sedis fultus auxilio suum in hac parte propositum magnificentius ducere valeat ad effectum, discretionis vestrae, de qua plenam in Domino fiduciam gerimus, & specialem praesentium auctoritate committimus, quatenus à quibuscumque personis regni & terrarum Regis eiusdem bona, quae acquisierunt per usurariam prauitatem, rapinas, aliosque modos illicitos, si personae ipsae bona huiusmodi sponte ad hoc elargiri voluerint, ac illi quibus eorum restitutio fieri debeat, edictis publice propositis in locis competentibus, omnino inueniri & sciri non possint usque ad triennium vos vel duo, siue quilibet vestrum, per vos vel alium, aut alios ad manus vestras recipere valeatis deponenda fideliter in aliquo tuto loco, & tandem dicto Regi cum se ad transfretandum accinxerit integre assignanda. Ita tamen quod si aliquid de huiusmodi bonis dimiseritis vel restitueritis, aut dederitis illis, à quibus eas receperitis, huiusmodi dimissum, restitutum vel datum nihil ad liberationem eorum profit, nec quantum ad illud habeantur aliquatenus absolui. Datum ut supra.

XXXIV.

Vt denuntient suspensionem interdicti per sex menses. Reg. Vatic. epist. 68.

IN SANCTARENA ET IN LEYRENA ORDINIS FRATRVM
MINORVM GVARDIANIS VLIXBONEN. ET COLIMBRIEN. DIOEC.

Negotio quod inter Charissimum in Christo filium nostrum A. Portugalliae Regem Illustrum ex parte vna, & Venerabiles fratres nostros M. Bracharen. Archiepiscopum,

ANNO CHRISTI 1272. & 1273.

GREGORII X. ANNO 1. 2. & 3.

pum, & alios Episcopos Regni Portugalliæ ex altera vertitur, dilecto filio magistro VVillelmo Folquini Capellano nostro Canonico Narbonen. quem ad idem Regnum propter hoc specialiter destinamus, sub certa forma commissio sententias interdicti ab eisdem Archiepiscopo & Episcopis latis in suas dioceses vsque ad sex menses duximus suspendendas. Ideoque discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus sententias easdem vos vel alter vestrum per vos vel alios aut alium denunciatis & denunciari faciatis taliter esse suspensas in locis, in quibus duxeritis expedire. Datum Viterbij 2. Kalend. Augusti anno 4.

Anno Christi 1269.

Sedis vacantis anno 1.

Anno Christi 1270.

Sedis vacantis anno 2.

Anno Christi 1271.

Sedis vacantis anno 3.

GREGORIUS DECIMVS.

Electus est anno 1271. Kalendis Septembris.

Anno Christi 1272.

Gregorij X. anno 1. & 2.

Nulla habentur notatu digna monumenta sub hoc anno.

Anno Christi 1273.

Gregorij X. anno 2. & 3.

B V L L A I.

Ut circa immunitatem Ecclesiasticam Regem Lusitaniæ ad saniolem mentem reducant.
Reg. Vatic. epist. 50.

PRIORI PRÆDICATORVM, CVSTODI, ET GVARDIANO
MINORVM FRATRVM VLIXBONEN.

Volumus & præsentium vobis autoritate mandamus, quatenus ad Charissimum in Christo filium Illustrem Regem Portugalliæ accedentes, ipsum vt desuper iis, quæ in nostris litteris sibi directis & articulis à Prælati Regni Portugalliæ coram nobis propositis & per vos sibi præsentandis continentur, ex parte nostra moneatis & efficaciter inducatis, & si ad illorum correctionem voluntarium se obtulerit, vel ex ipsius responsione & aliis circumstantiis apparuerit, quod præmissa velit corrigere, interdictum in eodem regno ab eisdem Prælati positum vsque ad septem menses à receptione præsentium computandos suspendere procuretis. Ita tamen quod solennes Nuntij dicti Regis cum sufficiente mandato infra quatuor menses à tempore suspensionis interdicti huiusmodi computandos iter arripiant ad nostram præsentiam veniendi. Cæterum si dictus Rex iuxta mandatum nostrum corrigere prædicta contempserit, prædictum Regnum ipso iure post prædictos septem menses in interdictum pristinum redigatur. Non obstante indulgentia Sedis Apostolicæ, qua Fratribus vestrorum Ordinum dicitur esse concessum, vt de causis seu negotiis, quæ ipsis à Sede committuntur eadem, inuiti se intromittere minimè teneantur per litteras Apostolicas, quæ de indulto huiusmodi expressam non fecerint mentionem. Quod si non omnes, &c. Datum apud Urbem veterem 4. Nonas Iunij, anno 2.

I I.

Vt litteras Apostolicas Regi præsentent. Reg. Vatic. epist. 51.

E I S D E M.

CVm charissimus in Christo filius noster Rex Portugalliæ Illustris venerabiles Fratres nostros Episcopos, & alios Prælatos, Capitula, Conuentus, Clericos & Ecclesias, & populum Regni Portugalliæ grauib, sicut accepimus, afficiat iniuriis, & pressuris, nosque sibi super hoc sub certa forma nostras litteras dirigamus, discretioni vestræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, in virtute obedientiæ districtè præcipiendo

ANNO CHRISTI 1273. & 1274.

GREGORII X. ANNO 2. 3. & 4.

piendo mandamus, quatenus prædictas litteras nostras eidem Regi fideliter præsentetis, ac responsum ipsius Regis, & quicquid super his duxerit faciendum, necnon locum, & diem, in quibus, & coram quibus personis litteras prædictas Regi præsentabitis memorato per vestras patentes litteras harum & prædictarum litterarum directarum eidem Regi seriem continentes, nobis intimare curetis. Non obstante, &c. Quod si non omnes, &c. Datum apud Urbem veterem 5. Kal. Iunij, anno 2.

III.

Vt confirmet Fr. Illuminatum electum Episcopum Assisij. Reg. Vatic. epist. 60.

I. SANCTI NICOLAI IN CARCERE TVLLIANO DIACONO CARDINALI.

Assisinen. Ecclesia, quæ est Sedis Apostolicæ specialis, Pastoris solatio destituta Priores Canonici die statuta cōuenientes in vnum præsentibus omnibus, qui volebant, debebant, & commode poterant interesse, dilectum filium fratrem Illuminatum de Theate Ordinis Fratrum Minorum per viam compromissi elegerunt canonice, ac concorditer in suum Episcopum & Pastorem, & præsentato nobis decreto electionis eiusdem, confirmari electionem ipsam cum instantia petierunt. Quoniam itaque præsens ipsius Sedis translatio nos confirmationi huiusmodi intendere non permittit, discretioni tuæ, de qua indubitata fiduciam gerimus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus electionem ipsam examines diligenter, & si de illius forma, eligentium studiis, & electi meritis plenius inquisito, eam inueneris de persona idonea canonice celebratam, ipsam confirmare procures faciens prædicto fratri Illuminato ab aliquibus vicinis Episcopis munus consecrationis impendi, & à suis subditis obedientiam & reuerentiam exhiberi. Recipiensque ab eo nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine fidelitatis debitæ iuramentum iuxta formam, &c. vsque *interclusam*. Alioquin electione ipsa rite cassata facias Ecclesiæ supradictæ per electionem Canonicam vel postulationem concordem de persona idonea prouideri. Contradictores, &c. Datum apud S. Crucem 2. Nonas Septembris, anno 2.

Anno Christi 1274.

Gregorij X. anno 3. & 4.

IV.

Confirmat Pontifex electionem Fr. Illuminati in Episcopum Assisinen. Reg. Vatic. ep. 9.

FRATRI ILLVMINATO EPISCOPO ASSISINATEN.

Olim Assisinen. Ecclesia, &c. vt in bulla 3. vsque *interesse*. te Ordinis Fratrum Minorum professorem per viam compromissi in Assisinen. Episcopum elegerunt, afferentes se in hoc concorditer & canonicè processisse, & præsentato nobis decreto electionis huiusmodi confirmari electionem ipsam cum instantia postularunt. Nosque dilecto filio nostro I. sancti Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali nostris sub certa forma dedimus litteris in mandatis, vt electionem ipsam examinans diligenter, &c. vsque *exhiberi*. Recipiensque ab eo, &c. vsque *interclusam*; alioquin, &c. vsque *prouideri*. Contradictores, &c. vsque *compefcendo*. Cum autem memoratus Cardinalis ad examinationem electionis eiusdem iuxta prædictarum litterarum nostrarum continentiam processisset, & sibi diligenter constiterit, quod in quatuor ex prædictis Canonicis, videlicet Franciscum, Magistrum Guidonem, Ioannem Archipresbyterum Corzanem & Guidonem Ioannis Bernardi de prouisione facienda eidem Ecclesiæ de Pastore fuerat à dicto Priore ac reliquis Ecclesiæ prædictæ Canonicis concorditer compromissum, quodque ab iisdem compromissionariis rationabiliter ac canonicè in omnibus processum fuerat, præterquam in modo pronunciationis, quam dictus Guido Ioannis Bernardi pro se ac aliis canonicis prædictis suis in hac parte collegis duxerat faciendam: nam cum præfatus Guido Bernardi vice sua & dictorum Collegarum, à quibus potestatem pronunciandi receperant, te in Assisinen. Episcopum per se tantum eligere debuisset nomine prædictorum Collegarum, superflue addidit, & subsequenter posuit verbum singularis

ANNO CHRISTI 1274.

GREGORII X. ANNO 3. & 4.

gularis numeri, sic dicendo. Nos Franciscus, Magister Guido Domini Somei, Ioannes Archipresbyter Corzanen. & ego Guido pro eis vice ipsorum & omnium de Capitulo & per me de mandato ipsorum Spiritus sancti gratia inuocata, religiosum virum Fratrem Illuminatum de Theate Ordinis Fratrum Minorum eligendo postulo, & postulando eligo. Sicque dictus Cardinalis propter talem præfatæ pronuntiationis defectum executioni huiusmodi negotij supersedit, prout præmissa omnia in eiusdem Cardinalis litteris nobis exhibitis continentur. Nos itaque super præmissis deliberatione cum fratribus nostris habita diligenti, & concordia Capituli seu Canonorum prædictæ Assisinen. Ecclesiæ circa personam tuam in hac parte habita, demum attentè perspecta, te de dictorum fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis ipsi Ecclesiæ præficimus in Episcopum & Pastorem, tibi curam & administrationem ipsius Ecclesiæ in spiritualibus & temporalibus plenariè committentes, firma ducti fiducia quod cum dicaris in spiritualibus prouidus, & in temporalibus circumspectus, ac litterarum scientia præditus, vita & honestate præclarus, dicta Ecclesia in vtrisque per tuam industriam annuente Domino, gratum suscipiet incrementum. Quapropter discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus reuerenter suscipiens impositum tibi à Domino onus, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ sic diligenter geras & sollicitè prosequaris, quod ipsa gubernatori circumspecto & fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque proinde præter benedictionis æternæ præmium, nostram beneuolentiam vberius merearis. Datum Lugduni 10. Kal. Augusti, Pontific. nostri anno 3.

V.

Vt Guidonem à Monteforti ab excommunicatione absoluant. Reg. Vatic. epist. 14.

PATRIARCHÆ AQVILEGIEN. ET PRIORI
PRÆDicatorvm, ET GVARDIANO MINORVM
Fratrum Mediolanen.

SVa nobis nobilis vir Guido de Monteforti petitione monstravit, quod cum nos olim occasione homicidij in quondam Henricum de Alemannia natum claræ memoriæ Richardi in Romanorum regem electi in quadam parochiali Ecclesia Viterbien. dum ibidem diuina celebrarētur officia, perpetrati, aduersus eum tanquam in maleficio notorio procedentes diffinitiuam sententiam duxerimus promulgandam, statuendo contra ipsum varia, prout eiusdem maleficij enormitas exigebat, ac in eundem nihilominus velut manifestum sacrilegum, & etiam contumacem excommunicationis sententiam promulgando. Postmodum idem Guido ad cor rediens, seque nostro conspectui personaliter repræsentans, nostris & Ecclesiæ mandatis parere per omnia obtulit se paratum, ac demum sponte, non coactus ad mandatum nostrum Roceam de Leuco Mediolanen. diœcesis carcerandus ibidem intrauit, vbi adhuc detinetur carcerali custodiæ mancipatus. Quare dictus Guido nobis humiliter supplicauit, vt eum absolui à prædicta excommunicationis sententia mandaremus. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel per alium, seu alios eundem Guidonem iuxta formam Ecclesiæ ab huiusmodi excommunicationis sententia absoluatis: ita tamen quod prædicta diffinitiuam sententia, & alia, quæ statuimus circa eum in omnibus aliis in suo robore perseuerent, & si dictus Guido contra ipsa in aliquo venire præsumpserit, in excommunicationem eandem reincidat eo ipso. Datum Lugduni Kalend. Augusti, anno 3.

VI.

Confirmat omnia Ordinis priuilegia. Specul. Min. tract. 2. fol. 121.

DILECTIS FILIIS GENERALI AC PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, CVSTODIBVS, GVARDIANIS, CÆTERISQVE
Fratribus Ordinis Minorum.

CVm à nobis petitur, &c. vt suprà in bulla prima Urbani IV. vsque ad finem. Datum Lugduni 10. Kal. Septembris, Pontif. nostri anno 3.

Anno Christi 1275.

Gregorij X. anno 4. & 5.

Nullum occurrit graue monumentum.

Anno

ANNO CHRISTI 1276.

IOANNIS XX. ANNO VNO.

Anno Christi 1276. Innocentius V. Adrianus V. & Ioannes XX.

IOANNES XX. ALIIS XXI.

Electus est anno 1276. Idibus Septembris.

Anno Christi 1276.

Ioannis XX. anno vno.

B V L L A I.

Vt confirmet electionem Episcopi Lechlinensis. Reg.Vatic. epist.3.

EPISCOPO CLONFERTEN. ET DILECTIS FILIIS PRIORI
PRÆDicatorvm ET GVARDIANO MINORVM
Fratrum Ordinum Dublinen.

EX parte dilectorum filiorum Decani & Capituli Ecclesiæ Lechlinen. fuit expostum coram nobis, quod eadem Ecclesia Lechlinen. olim per mortem bonæ memoriæ T. Episcopi Lechlinen. Pastoris regimine destituta, iidem Decanus & Capitulum die ad eligendum præfixa, prout moris est, conuenientes in vnum, vocatis & præsentibus omnibus, qui debuerunt, voluerunt & potuerunt commode interesse Spiritus sancti gratia inuocata, dilectum filium Magistrum N. Archidiaconum Lechlinen. virum scientia præditum, vitæ ac conuersationis honestæ in spiritualibus & tēporalibus circumspectum in suum & eiusdem Ecclesiæ Lechlinen. Episcopum & pastorem canonicè ac concorditer elegerunt. Cūque Dublinen. Ecclesia, cui præfata Ecclesia Lechlinen. Metropolitico iure subesse dignoscitur, Pastore, sicut dicitur, vacet ad præsens, ac S. Trinitatis & S. Patririjs Ecclesiarū de Dublinen. Capitula siue Canonici inter se inuicem super iure electionis Metropolitico ipsius Dublinen. Ecclesiæ non modicum dissentiant, & discordent, dicti Decanus & Capitulum Lechlinen. super electione sua de dicto Archidiacono in eorum Ecclesia celebrata recursum ad Sedem Apostolicam habuerunt, electionem eandem confirmari per Sedem Apostolicam instanter, & suppliciter postulantes, præsertim cum sicut asseruit electus, ipse propter viarum timenda discrimina Sedem eandem personaliter adire nequiuisset, confirmationis suæ beneficium petiturus. Cum autem nobis apud Sedem prædictam de meritis electi & electionis huiusmodi plene liquere non potuerit, prædictorum Decani & Capituli supplicationibus inclinati, discretionis vestræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus inquisitio de modo electionis, eligentium studiis, & Electi meritis, diligentius veritate, si electionem ipsam inueneritis de persona idonea canonicè celebratam, eandem autoritate Apostolica confirmantes, ac ipsum Electum in possessionem bonorum ipsius Episcopatus inducentes, facientes eidem munus consecrationis impendi, sibi que de personis & subditis ipsius Ecclesiæ Lechlinen. obedientiam debitam & reuerentiam exhiberi. Contradictores, &c. Non obstante indulgentia Sedis eiusdem, per quam Fratribus vestrorum Ordinum, filij Prior & Guardiane, dicitur esse concessum, quod de negotiis quæ ipsis à Sede Apostolica committuntur se intromittere minime teneantur. Alioquin eadem electione rite cassata facias ipsi Ecclesiæ Lechlinen. per electionem vel postulationem canonicam de pastore idoneo prouideri. Quod si non omnes, &c. vsque *exequaris*. Nolumus autem quod per commissionem huiusmodi factam vobis hac vice aliquid Ecclesiæ vel Archiepiscopo Dublinen. qui pro tempore fuerit, siue alicui personæ in posterum præiudicium generetur. Datum Viterbij 4. Kal. Octobris, anno 1.

I I.

Confirmat erectionem Collegij in insula Maioricensi, in quo Minores addiscant idioma Arabicum. Reg.Vatic. epist.54.

NOBILI VIRO IACOBO NATO CLARÆ MEMORIÆ
REGIS ARAGONVM.

LAudanda tuorum progenitorum vestigia, in quibus deuotionis & fidei zelus resplenduit, studiis salubribus imitans, & tanquam filius benedictionis & gratiæ ad eiusdem

ANNO CHRISTI 1276.

IOANNIS XX. ANNO VNO.

eiufdem fidei terminos ampliandos anhelas, vt qui in terris magnitudine præmines, altum tibi locum constituas in excelsis pro tuæ ac eorundem progenitorum animarum remedio statuisti, & etiam ordinasti, vt in Insula Maioricensi ad te iure hæreditario pertinente, in loco, qui dicitur Daya in parochia S. Bartholomæi vallis de Massa, Monasterium siue locus religiosus de tuis bonis propriis construatur, in quo tredecim Fratres Ordinis Minorum, qui iuxta ordinationem, & institutionem Prouincialis Ministri continuè in Arabico studeant, & commorentur, vt tandem instructi competenter in illo ad terras Paganorum se conferant animarum profectibus intendentes. Et ne Fratrum ipsorum studium necessariorum defectus impediatur vel perturbetur, quosdam redditus ad te spectantes, ex quibus eisdem Fratribus huiusmodi necessaria ministrentur, specialiter deputasti, prout in patentibus litteris inde confectis, tuo sigillo munitis, plenius dicitur contineri. Vnde nobis humiliter supplicasti, vt sub protectione Sedis Apostolicæ & nostræ locum recipientes eundem, in quo per Ministrum Prouincialem huiusmodi Fratrum numerus iam est ad hoc per Dei gratiam institutus, & inibi per eosdem laudabiliter studio insistitur memorato, aliaque præmissa pia intentione à te edita confirmare de benignitate Sedis Apostolicæ curaremus. Nos itaque qui tuis precibus annuentes fauorabiliter, quod in hac parte per te pie ac prouidè factum est, ratum & firmum habentes, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nolumus autem, prout dilecti filij Generalis Minister, & Fratres ipsius Ordinis cupiunt, & etiam de intentione præfati nobilis processisse videtur, quod eidem Ordini seu præfatis, aut quibuscumque aliis ipsius Ordinis Fratribus, vel alij pro eis in Monasterio seu loco præfatis, vel in perceptione dictorum reddituum proprietas, vel dominium, aut aliquod ius in percipiendo eosdem redditus, siue actio vel petitio in eisdem aliquatenus acquiratur, ita quod professioni vel regulæ Fratrum dicti Ordinis propter hoc nullatenus in aliquo derogetur. Nulli ergo nostræ confirmationis, &c. Datum Viterbij 16. Kalend. Decembris, anno 1.

III.

Fit Episcopus Tudertinus. Reg. Vatic. epist. 76.

FR. BENTIVENGÆ ORDINIS FRATRVM MINORVM
ELECTO TVDERTIN.

ONerosa Pastoralis officij summi depositione Pastoris, qui pro suis ouibus animam posuit, nobis licet immeritis cura commissa sollicita nos pulsant instantia, vt inter cætera, quæ vndique negotia confluunt, quibusve noster animus redditur multiplici varietate distractus ad prouisionem Ecclesiarum vacantium sollicitus intendamus, ne ipsis Pastorum præsidio destitutis ambulantis in circuitu lupi rapacis astutia earum oues rapiat & dispergat, ne manus auida illarum bona diripiat, ne iura præsumptuosus vsurpet. Ideoque solliciti reddimur vt eadem Ecclesiæ Pastoribus gubernentur idoneis & Rectores providi regimen exerceant earundem. Sane Tudertin. Ecclesia per translationem venerabilis Fratris nostri P. Anagnin. tunc Tudertin. Episcopi ad Anagninam Ecclesiam nuper solatio destituta Pastoris nos paterna volentes sollicitudine præcauere, ne ipsa Ecclesia Tudertin. dispendia prolixæ vacationis incurrat, & ad personam tuam, quam odor famæ nobis reddit acceptam, cum habearis vir vitæ laudabilis & conuersationis honestæ, litterarum licentia præditus, morum honestate decorus & discretionis maturitate conspicuus, præclarus meritis, & alias in spiritualibus & temporalibus circumspexit specialis beneuolentiæ dirigentes affectum, sperantes quoque quod de virtutibus defursum tibi traditis insignitus eandem Ecclesiam Tudertinam salubri, dante Domino, regimine gubernabis, ipsaque utilis præsidio munita Pastoris optatis affluet incrementis, te Capellanum dilecti filij nostri I. sancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconi Cardinalis ipsi Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis in Episcopum præficimus & Pastorem. Quocirca, &c. vsque *consequi merearis*. Datum Viterbij 15. Kalend. Ianuarij anno 1.

NICO

ANNO CHRISTI 1277.

NICOLAI III. ANNO I.

NICOLAVS TERTIVS.

Electus anno 1277. 7. Kalend. Decembris.

Anno Christi 1277.

Nicolai III. anno I.

B V L L A I.

Mittit Nuncios ad Regem Gallie Praefectos Generales Praedicatorum & Minorum.
Reg. Vatic. epist. 3.

REGI FRANCORVM ILLVSTRI.

QVanto ex potestate Apostolorum Principi eiusque successoribus à Domino tradita, humilitati nostrae ad promouenda commoda regia, dispendiaque vitanda liberior concessa est ex caelesti permissione facultas, tanto noster affectus ad clarae memoriae Patrem tuum Regem, Regnumque Franciae in nobis radicatis ab olim ad tuam Regalem Excellentiam, & eiusdem Regni statum prouehendos ad prospera, & à quouis discrimine praeseruandos, feruentior inardescit, adeo ut sui feruoris instantia nec nobis, nec Fratribus nostris, quos prouisioni Ecclesiae cum sollicitudine multa vacantes, clausura diutina, non leuiter molesta vexarat, quietem aliquam quamquam satis necessariam indulgere permisit, nec obseruantias Ecclesiae Romanae solitas obseruare. Hinc praeter ipsius Ecclesiae morem, secundum quem solent litterae Apostolicae promotionem Romani Pontificis nunciantes praesertim ad Principes quoscumque alios ipsius Pontificis praeuire, nos Celsitudini Regiae patrem prius paternis exhibemus affectibus, quam litteratoriis ad hoc conceptis affatibus nuntiemus, vocati siquidem, licet impares meritis, ad Apostolatus officium in crastinum vocationis huiusmodi Fratribus ipsis convenientibus vna nobiscum post consuetum charitatis alloquium ad eosdem amaram nobis & eis discordiam, quam inter te & charissimum in Christo filium nostrum Regem Castellae ac Legionis Illustrem, pacis aemulus tuus, & illius, nimio potius Christianitatis per te potissime ac ipsum contra hostes fidei ampliatis profectibus inuidens excitauit, ante omnia obrutibus nostrae considerationis expandimus animarum pericula, strages corporum, damna rerum, impedimenta negotiorum Domini tuam singulariter expectantium potentiam promotricem, quae nisi eam virtus praecedat Altissimi, proculdubio eadem discordia comminatur in multa mentis amaritudine recensentes. Specialiter autem tuam eiusdemque tui regni ob praemissam, ut intelleximus, excitatam discordiam considerata commotio eo grauius nos anxiat & perturbat, quo eam periculosiorem aduertimus, & si veritati non parcitur, multorum iudicio à laudabilibus progenitorum tuorum femitis aliena. Nunquid enim Gallicanae Ecclesiae gladius in Catholicae fidei professores vel limari consueuerat ut terreret, vel acui ut feriret? aut Christianum sitire vel effundere sanguinem? seu Catholica regna subuertere, vel etiam conculcare in Christi blasphemias ad ipsius exaltationem fidei & dilatationem Christiani cultus limatus hucusque potius & acutus? Haec fili charissime quaesumus tecum ipse considera, consultius tecum pensa, & salubrius nostris monitis & consiliis ex singularitate charitatis ad te filium praedilectum praecedentibus acquiesce, ad quae magnificentiae tuae plenius exprimenda & praeparanda inter te ac memoratum Regem pacis & solidae concordiae foedera per dilectos filios Fratrem Ioannem Magistrum Praedic. & Hieronymum Ministrum Minorum Fratrum Ordinum ad hoc Apostolicae Sedis nuntios reformanda pariter & confirmanda dilectum filium Fratrem Ioannem de Viterbio eiusdem Praedicatorum Ordinis Procuratorem religione, prudentia, & fidelitate conspicuum, ac grata experientia nobis & Fratribus nostris acceptum ad tuam praesentiam ut affectum, monita & consilia nostra pressius tuis praecordiis imprimat, quam litteralis series exprimat, destinamus. Sic enim ad promotionem Regalis prosperitatis afficimur, ut in iis & litteras Nuncij & nuntium litterarum existimemus suffragio indigere, nec contenti sumus alterutro, immo vix nostris desiderijs satisfacere posse reputemus vtrumque, nisi quod ex eo quem ad dictum genitorem tuum haecenus gessimus, & ad te idemque regnum gerimus animo, de tua generositate verisimili coniectura supponimus, quod praemissum nostrae singularis dilectionis affectum liberali gratitudine compensabis, nec precum nostrarum primitiis re-

ANNO CHRISTI 1277.

NICOLAI III. ANNO I.

pagulum alicuius difficultatis opponēs. Ex hoc itaque grandi concepta fiducia serenitatem regiam monemus, rogamus, & hortamur, attentè obsecrantes in Domino Iesu Christo per asperionem sui pretiosissimi sanguinis obtestantes, quatenus memorato Fratri Ioanni de Viterbio in præmissis ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, benignam audientiam præbeas, & audita sic prompte ad gratiam exauditionis admittas, quod ad occurrendum tantis ipsius Christianitatis incommodis & periculis obuiandum in huiusmodi reformatione concordia tua nostris vota conformes & prædictorum nunciorum Sedis ipsius consiliis, suasionibus, commonitionibus aliisque processibus acquiescas. Gratum ex hoc Creatori tuo, cuius proinde negotia & præcipuè Terræ sanctæ impedimentis submotis efficaciorē executionem habebunt, præstaturus obsequium, & in hac nostra nouitate nobis, qui multo id desiderio petimus munus acceptabile oblaturus. Cæterum scire te volumus, quod ad sæpefatum Regem super iis, quæ ad ipsum exigit præsentis negotij qualitas & congruere publicæ vtilitati putauimus alium nuncium destinamus. Nec mireris, &c. Datum Viterbij 4. Non. Decembris, anno I.

II.

Mittit Nuncium Minoritam ad Regem Castella. Reg. Vatic. epist. 4.

REGI CASTELLÆ ET LEGIONIS ILLUSTRIS.

QVanto ex potestate, &c. vt in superiori vsque *facultas*, tanto animus noster ad id faciente pacis authore directus ab olim nunc plenius inardescit. Verum etsi ad omnium corda in pacis vnanimitate seruanda nostra suspiret intentio. Principes tamen aliosque magnates & te præcipuè ac charissimum in Christo filium nostrum Regem Francorum Illustrē eò magis desideramus esse concordēs, quo inter vos maxime cæterosque participes regia dignitatis, periculosa discordia & pluribus est onusta dispēdiis, & plures inuoluit; huius quippe nostræ feruentis desiderij, nos sic vrget instantia, vt nec nobis, nec Fratribus nostris, quos prouisioni Ecclesiæ cum sollicitudine multa vacantes clausura diutina non leuiter molesta vexarat, quietem aliquam, quamquam satis necessariam, indulgere permisit, nec obseruantias Ecclesiæ Romanæ solitas obseruare. Hinc, &c. vt in superiori vsque *recensentes*, propter quod ad præcisionem ipsius remedia quæ præsens status Romanæ Curia, angustiaque temporis patiuntur, sine moræ dispendio prosequentes, dilectum filium Fratrem Beneuenutum de Ordine Minorum, virum utique religione, prudentia, & fidelitate conspicuum, ac grata experientia nobis & Fratribus ipsis acceptum, ad effectum, suasiones, nostraque monita & consilia in præmissis magnificentia tua plenius exprimenda, & præparanda inter te ac memoratum Regem pacis & solidæ concordia fœdera per dilectos filios Fratres Ioannem Magistrum Prædicatorum, & Hieronymum Ministrum eorundem Minorum Fratrum Ordinum, ad hoc Apostolicæ Sedis Nuncios reformanda pariter & firmanda de ipsorum Fratrum consilio ad Regalem præsentiam destinamus. Serenitatem Regiam monentes, &c. vsque *acquiescas*. Gratum ex hoc Creatori tuo, &c. vsque *oblaturus*. Cæterum scire te volumus, &c. vsque *destinamus*. Nec mireris, &c. Datum Viterbij vt supra.

III.

Mittuntur ad Regem Gallia & Hispania. Reg. Vatic. epist. 6.

FRATRIBVS IOANNI MAGISTRO ET HIERONYMO
MINISTRO MINORVM FRATRVM ORDINVM.

VOcatis nobis licet insufficientibus meritis ad Apostolatus officium, occurrit quasi confestim considerationis nostræ conspectui acerbis infesta molestiis periculosa dissensio, quam inter charissimos in Christo filios nostros Francia & Castellæ Reges Illustrēs incensor malorum omnium suscitauit amaras, nobis suas circumstantias, quas frequenter dum nos minor status haberet, intra pectoris claustra reuocauimus, repræsentans. Hinc enim nostris se offerebant obtutibus impedimentum proinde facile receptura pia Dei negotia, & præcipuè Terræ sanctæ: hinc se animarum pericula Christiani sanguinis non quæuis effusio, grauiora rerum dispendia, & non solum eorundem Regum, suarum

ANNO CHRISTI 1277.

NICOLAI III. ANNO I.

suarumque gentium, sed & totius quasi Christianitatis in ipsorum commotione damnosa turbatio ingerebant. Hæc quidem nostri cordis intima stimulant, acutisque stimulis instanter nostrum officium interpellant, ut ad occurrendum tanto religionis Christianæ discrimini per opportuna remedia ocius exurgamus. Considerantes itaque quod cum ad Prælatos omnes & Episcopos maxime spectare noscatur in diocesis propriis exhortationibus prius & tandem suæ iurisdictionis ac potestatis vigore ad concordiam reuocare discordes, multo magis ad nos, qui licet immeriti potestatis plenitudine fungimur, Apostolorum Principi suisque successoribus ex alto concessæ singulariter pertinet in vniuersali Ecclesia cunctave congregatione fidelium pacem quærere ac ipsam facere diligentius obseruari. Et attendentes insuper quod in Lugdunen. Concilio in fauorem negotij terræ prædictæ prouida fuit deliberatione statutum, ut in toto orbe terrarum inter Principes præcipue ac alios Christianos pax generaliter obseruetur. Itaque quod per Ecclesiarum Prælatos discordantes reducantur ad pacem vel firmam treugam certi temporis spatio inuiolabiliter obseruandam & acquiescere contemnentes per excommunicationis in personas, & in terras ipsorum interdicti sententias compellantur nostri circa hoc partes officij censuimus exequendas, & vobis quos ad tantæ utilitatis opus feruere confidimus & nequaquam ad eorundem Regum statum pacificum affici dubitamus executionem huiusmodi deliberauimus committendam. Ideoque discretionem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, vobis de Fratrum nostrorum consilio per Apostolica scripta mandantes, quatenus Reges eosdem & gentes ipsorum non tantum ab omni congressu bellico, & inuasionem seu insultu alterutrius in alterum, aut in terras vel bona cuiuslibet eorundem, seu ad ipsorum quemuis spectantia quoquo iure, immo etiam à præparatione seu dispositione qualibet ad præmissa, & inuocatione quauis circa ea occasione, quorum est exorta dissensio inter eos, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras eorum. Non obstante qualibet indulgentia Regibus ipsis vel eorum alteri seu cuiuslibet alij sub quacumque verborum forma vel ex professione ab Apostolica Sede concessa quando & prout secundum Deum expedire videritis autoritate Apostolica per vos vel per alios seu alium compescatis, nihilominus per uigili studio & instantia indefessa pacis & concordie reformandæ inter Reges eosdem cæpto vacaturi tractaturi, & causas ac modos per quos id obtinere efficacius posse putabitis, nobis cum quanta celeritate poteritis seriosius rescripturi; cum nostri sit omnino propositi sic nos huiusmodi conferre negotio, sic curiosas, sic solertes circa illud curas impendere, ac omni qua poterimus diligentia prouidere, quod satis inter Reges ipsos hætenus zizaniis radicitus extirpatis discordiaque sublata ac extincto discordie incentiuo, pacis & concordie nostris admodum votis accommodæ mundoque perutilis reintegratio solida inter eos celeriter Deo auspice subsequatur. Nec miremini, &c. Datum Viterbij 4. Nonas Decembris, anno 1.

IV.

Fit Episcopus Egitanensis Fr. Ioannes. Reg. Vatic. epist. 210.

VENERABILI FRATRI IOANNI EPISCOPO EGITANIEN.

Indispensatione ministeriorum Ecclesiæ Dei nobis credita potissimum considerare nos expedit tempus, causam, personam, ac locum, secundum quæ pro emergentibus negotiis interdum noua sunt consilia capienda, & prout temporis necessitas vel causæ deposcit utilitas nunc per assumptionem, nunc per translationem prouidam à Sede Apostolica locorum sollicitudines sunt imponendæ personis, & locis personarum ministeria prouidenda, ut ex personarum industria locorum crescat utilitas, & ex opportunitate locorum fructificatio personarum. Nuper siquidem Egitanien. Ecclesiæ per mortem bonæ memoriæ Gualasci Egitanien. Episcopi, qui apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, pastoris regimine destituta: Nos prouisionem hac vice de Prælato ipsi Ecclesiæ faciendam nobis duximus reseruandam, decernentes irritum & inane, si quid contra reseruationem huiusmodi contigerit attentari, & demum nolentes ut eadem Ecclesiæ diu sine Præsule remaneret, sed de tali persona prouidere ipsi Ecclesiæ intendentes, quæ administrationem eiusdem, quoad spiritualia & temporalia salubriter exerceret, ad te Fratrum Minorum Ordinis professorem nostræ considerationis intuitum duximus

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

conuertendum, tēque de fratrum noſtrorum conſilio à vinculo, quo tenebaris Gadicen. Eccleſiæ, cui præeras, abſoluentes & transferentes ad Egitanien. Eccleſiam ſupradictam, de Apoſtolice plenitudine poteſtatis te ipſi Egitanien. Eccleſiæ præfecimus in Episcopum & pastorem, liberam tibi dantes licentiam ad eandem Egitanien. Eccleſiam tranſeundi, firmam ſpem fiduciamque tenentes, quod cum eſſe dicaris vir litterarum ſcientia præditus, religione conſpicuus, vita & morum honeſtate decorus ac in ſpiritualibus & temporalibus circumſpectus, eadem Egitanien. Eccleſia, authore Domino, per tuam ſolertiam, induſtriam & prouidentiam circumſpectam ſpiritualiter & temporaliter gratis proficiet incrementis, & tam Clerus quam populus tuo commiſſus regimini tua ſalubri doctrina & piæ actionis exemplo ad ſalutem ædificabitur animarum. Tu ergo tuum iactans in Domino cogitatum, ac iuxta ſpem noſtram & gratiam à Domino tibi traditam commiſſum tibi ſuper gregem Dominicum virgæ vigilantis officium officioſè ac vigilanter exercens, extirpandis vitiis & plantandis virtutibus ſollicitudine inuigiles efficaci, & tanquam ſtella fixa in Eccleſiæ firmamento tibi per vitæ meritum & aliis proficiens per exemplum, dum plures erudicis ad ſalutem in æternitatis gloria gratulari, ac relucere inter alios clariùs merearis, & nos in tuis delectari laudibus merito valeamus. Datum Romæ apud S. Petrum 9. Kal. Ianuarij, anno 1.

V.

Fit Archiepiſcopus Bracharenſis Fr. Tellius Minorita. Reg. Vatic. epiſt. 25.

FRATRI TELLIO ELECTO BRACHAREN.

Militanti Eccleſiæ, diſponente Domino, licet immeriti præſidentes, circa curam omnium Eccleſiarum ſolertia reddimur indefeſſa ſolliciti, vt iuxta paſtoralis officij debitum crediti nobis Domini gregis cuſtodiam vtiliter gerere diuina cooperante clementia ſtudeamus. Sanè Bracharen. Eccleſia per translationem Venerabilis fratris noſtri O. Episcopi Tuſculan. tunc Archiepiſcopi Bracharen. in Episcopum Tuſculan. aſſumpti, nuper ſolatio deſtituta paſtoris: Nos paterna volentes ſollicitudine præcauere, ne ipſa Bracharen. Eccleſia diſpendia prolixa vacationis incurrat, & ad perſonam tuam, quam odor famæ nobis reddit acceptam cum habearis vir vitæ laudabilis, litterarum ſcientia præditus, diſcretionis maturitate conſpicuus, præclarus meritis, & alias in ſpiritualibus & temporalibus circumſpectus, noſtræ conſiderationis aciem extendentes, ſperantes quoque quod eandem Eccleſiam ſalubri, dante Domino, regimine gubernabis, ipſaque vtilis præſidio munita paſtoris optatis affluet incrementis, te Miniſtrum Ordinis Fratrum Minorum in Regno Caſtellæ, licet abſentem, prædictæ Bracharen. Eccleſiæ de fratrum noſtrorum conſilio & Apoſtolice plenitudine poteſtatis in Archiepiſcopum præficimus & pastorem, adminiſtrationem eiſdem Eccleſiæ tibi ſpiritualiter & temporaliter plenarie committentes. Quocirca diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus impoſitum tibi onus à Domino deuote ſuſcipiens ſic curam & adminiſtrationem prædictæ Bracharen. Eccleſiæ diligenter gerere ſtudeas, & ſalubriter ac vtiliter proſequaris, quod ipſa ſub tua vigilantia votiuis ampliatur commodis, & in omnibus diuina cooperante clementia proſpere dirigatur, tūque noſtram & dictæ Sedis gratiam exinde tanquam benedictionis & obedientiæ filius vberius conſequi merearis. Volumus autem, quod Sedem Apoſtolicam adeas pro conſecrationis munere obtinendo. Datum Romæ apud S. Petrum 8. Idus Aprilis, anno 1.

VI.

Fit Episcopuſ Groſſetanuſ Fr. Bartholomæuſ. Reg. Vatic. epiſt. 45.

B. EPISCOPO GROSSETAN.

Militanti Eccleſiæ, &c. vt in ſuperiori bulla uſque ſtudeamus. Sane vacante olim Eccleſia Groſſetan. Capitulum ipſius Eccleſiæ Bindum de Monte Orgiali eiſdem Eccleſiæ Præpoſitum inibi poſtularunt. Negotio itaque poſtulationis huiuſmodi ad Sedem Apoſtolicam deuoluto, nos poſtulatione ipſa ex cauſis variis non admiſſa, volentes eidem Eccleſiæ paterna ſollicitudine præcauere, ne prolixioris diſpendia vacationis incurreret,

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

curreret, te fratrem Ordinis Fratrum Minorum de fratrum nostrorum consilio & Apostolica plenitudine potestatis dictæ Ecclesiæ, &c. usque *duximus impendendum*, firmam spem fiduciamque tenentes, quod eadem Ecclesia per diligentiam & industriam tuam, cum habearis bonitate conspicuus, religionis honestate præclarus, & sollicitudine circumspectus, ac in magnis & arduis comprobatus, laudabilia in spiritualibus ac temporalibus suscipiet incrementa. Te igitur ad præfatam Ecclesiam cum plenitudine nostræ benedictionis & gratiæ remittentes, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus sic laudabiliter curam eiusdem Ecclesiæ gerere studeas, quod tibi per vitæ meritum, & aliis proficias exemplum, nosque personam tuam exinde præcipui fauoris gratia prosequi non immerito teneamur. Datum Romæ apud sanctum Petrum 5. Idus Aprilis, anno 1.

VII.

Concedit Minoribus Cæsaraugustanis locum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi. Reg. Vatic. epist. 58.

EPISCOPO CÆSARAVGVSTAN.

SVa nobis dilecti filij Guardianus & fratres Ordinis Minorum Cæsaraugustan. petitione monstrarunt, quod locus eorum ciuitatis Cæsaraugustan. ubi manent ad præsens, in quo Saracenorum decedentium corpora consueuerunt antiquitus sepeliri, aëris corruptionem & intemperiem aliasque multiplices incommoditates non solum habitationi eorundem fratrum ineptus, sed & ipsis perniciosus existit. Quare iidem Guardianus & fratres nobis humiliter supplicarunt, ut cum in loco fratrum qui de pœnitentia Iesu Christi dicuntur, ciuitatis prætaxatæ, quorum Ordo non est de reseruatis per constitutionem felicitis recordationis Gregorij Papæ X. prædecessoris nostri super hoc editam in Concilio Lugdunen. in quo dudum viginti fratres, & plures etiam ipsius Ordinis de pœnitentia Iesu Christi manere consueuerant perpauci commorentur ad præsens, propter quod est verisimiliter præsumendum, quod post non magni temporis spatium locus ipse iuxta tenorem prædictæ constitutionis dispositioni Sedis Apostolicæ relinquatur, ipsis Guardiano & Fratribus Minoribus locum ipsum cum pertinentiis suis obtinendum ab eis, cum illum fratres dicti Ordinis de pœnitentia IESV CHRISTI deseruerint, concedere dignaremur. Nos igitur qui dictum Ordinem Fratrum Minorum eiusque professores sincera in Domino diligimus charitate, volentes eisdem Guardiano & fratribus in hac parte gratiam facere specialem, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præfatum locum prædictorum fratrum de pœnitentia IESV CHRISTI cum iuribus & pertinentiis suis eisdem Guardiano & fratribus ex nunc autoritate nostra per te vel per alium iuxta infra scriptam formam inhabitandum ab eis libere conferas & assignes. Volumus etenim quod si præfati fratres de pœnitentia IESV CHRISTI siue simul omnes, siue singulariter se transferre voluerint ad prædictum Ordinem Fratrum Minorum, vel alium seu alios Ordines approbatos, super quo eis prædicta constitutione nequaquam obstante, autoritate nostra licentiam largiaris, eosdem Guardianum & Fratres Minores ex tunc, alioquin quam cito præfatum locum ab eodem Ordine fratrum de pœnitentia IESV CHRISTI prædicto modo vel alias contigerit derelinqui, sicque secundum constitutionem eandem in dispositione Sedis remanere prætaxatæ, in corporalem possessionem ipsius loci, iurium & pertinentiarum eius pro ipsorum inhabitatione per te vel per alium inducas, & defendas inductos. Contradictores, &c. Non obstante quod si aliquibus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Idibus Maij, anno 1.

VIII.

Confirmat Ordinem S. Clare. Reg. Vatic. epist. 88.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONIALIVM PAUPERVM
INCLVSARVM MONASTERII S. CLARÆ ASSISINATEN.

MVndi spernentes illecebras, & sæculi blandimenta noxia fugientes diuinis obsequiis vos sub paupertatis arctitudine salubri consilio dedicastis partem optimam eligentes, quæ à vobis Deo auxiliante persistentibus in assumpto proposito minime auferetur.

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

feretur. Ex quo prouenit, vt circa veſtrum & veſtri ſtatum Monafterij conſeruandum benignius cogitemus, petitionibus veſtris, prout ſecundum Deum poſſumus, fauorabiliter annuendo. Sanè nobis expoſuit veſtræ deuotionis humilitas, quod cum conſtitutio Concilij Lugdunen. per quam cunctæ religiones & Ordines mendicantes poſt generale Concilium adiuuenti, qui nullam confirmationem Sedis meruerunt Apoſtolica, reuocantur, confirmatos per Sedem eandem, poſt idem tamen generale Concilium inſtitutos, quibus ad ſuſtentationem congruam redditus & poſſeſſiones habere profeſſio ſiue regula vel conſtitutiones quælibet interdunt, ſed per quæſtum publicum incerta mendicitas tribuere victum ſolet, ſuccidere decreuit, certo modo ſollicitudo vobis ingeritur, ne cum nullas habeatis poſſeſſiones aut redditus, ſed per quæſtum huiusmodi victus vobis prouenire noſcatur, & Ordo, quem profitemini, quamquam per dictam Sedem confirmatus, poſt præactum tamen generale Conciliū fuerit inſtitutus, circa ſtatum veſtrum & ipſius Monafterij vobis per conſtitutionem eandem aliquod præiudicium ſit paratum. Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, vt prouidere ſuper hoc de benignitate Apoſtolica mandaremus. Nos itaque ſollicite attendentes animarum profeſſus, qui iugiter ex veſtra religione prouenit, quæ à vobis dicitur laudabiliter obſeruari, ac per hoc digne vos intendentes in hac parte proſequi fauore gratiæ ſpecialis, veſtris ſupplicationibus annuentes, præſentium authoritate decernimus, quod nullum vobis & eidem Monafterio per conſtitutionem ipſam præiudicium generetur, ſed vos & Monafterium ipſum per omnia in ſtatu, & firmitate in quibus eratis ante conſtitutionem eandem, abſque immunitate ac præiudicio aliquibus maneatis. Nulli ergo noſtræ conſtitutionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 12. Kal. Iunij, anno 1.

I X.

Fit Episcopus Eugubinus Fr. Beneuenutus. Reg. Vatic. epist. 91.

B. EPISCOPO EVGUBIN.

DEbitum officij noſtri requirit, vt inter ſollicitudines alias, quibus aſſiduè premimur, ſpecialiter circa Eccleſias ſolertiam adhibentes ipſarum vtilitatibus intendamus, in eo maximè, vt viduatis, ne longæ vacationis diſpendia patiantur, de talium celeriter noſtræ diligentia ſtudio prouideatur ſubſtitutione paſtorum, per quos ſpiritualiter & temporaliter authore Domino, continuum ſuſcipiat incrementum. Dudum ſiquidem Eccleſia Eugubina per mortem bonæ memoriæ Iacobi Epilcopi Eugubini deſtituta paſtore, dilecti filij Capitulum eiufdem Eccleſiæ ad tractandum de futuri Prælati ſubſtitutione inſimul conuenerunt, & demum votis eorum in diuerſa diuiſis quidam ex Canonicis ipſius Eccleſiæ dilectum filium Raynerium natum nobilis viri Andree de Monte millino Clericum conſtitutum in minoribus poſtularunt, reliqui vero dilectum filium Vbaldum ipſius Eccleſiæ Canonicum elegerunt in diſcordia in Epilcopum Eugubinum. Huiusmodi autem poſtulationis & electionis negotio ad Apoſtolicam Sedem delato ac lite ſuper eo coram fel. rec. Innocentio Papa V. prædeceſſore noſtro per procuratores partium legitime conteſtata, & deinde factis poſitionibus & reſponſionibus ſubſecutis, ac datis quibuſdam articulis coram dilecto filio noſtro Gulielmo tituli S. Marci Preſbytero Cardinali, quem idem prædeceſſor in eodem negotio dedit dictis partibus Auditorem. Tandem dicto prædeceſſore viam vniuerſæ carnis ingreſſo præfatus Vbaldus pro ſe & memoratus procurator prædicti Raynerij eiufdem Raynerij nomine, cuius ad hoc ſufficiens mandatum exhibuit, ſpontè ac libere in noſtris renunciauerunt manibus, omni iuri, quod eidem Raynerio & Vbaldo ex prædictis poſtulatione & electione forſitan competeſſet. Nos igitur de ipſius Eccleſiæ ordinatione ſollicite cogitantes, ne prolixioris vacationis incommodis eadem Eccleſia expoſita remaneret, in te Fratrem Minorum Ordinis profeſſorem direximus oculos noſtræ mentis, quem apud nos de litterarum ſcientia, morum maturitate, prudentia ſpiritualium, & temporalium prouidentia fide dignorum teſtimonium commendauit. Quapropter gregi Dominico ſpeciali volentes diligentia prouidere, de fratrum noſtrorum conſilio te ipſi Eccleſiæ præfecimus in Epilcopum & Paſtorem, tibiſque poſtmodum per nos ipſos conſecrationis munus duximus impendendum, firmam ſpem fiduciâque tenentes, quod per tuæ indiſtriæ & circumſpectionis fructuoſum ſtudium dicta Eccleſia, Deo
authore,

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

authore, tam circa spiritualia, quam temporalia gratis proficiet incrementis. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi onus à Domino suscipiens reuerenter, curam & administrationem eiusdem Ecclesiæ sic diligenter geras, & sollicite prosequaris, quod ipsa gubernatori circumspecto ac fructuoso administratori gaudeat se commissam, ac bonæ famæ tuæ odor ex laudabilibus tuis actibus latius diffundatur, & præter benedictionis æternæ præmium beneuolentiæ nostræ gratiam exinde pluribus consequaris. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Iunii, anno 1.

X.

Confirmat sententiam Inquisitoris Minoritæ de admittendis quibusdam in possessionem suorum bonorum. Reg. Vatic. epist. 69.

NOBILIBVS VIRIS RAYNALDO ET VFREDVCIO

NATIS QVONDAM VGOLINI PETRI PEREGRINI

de Montorio Narnien. Diœcesis.

Petitio vestra nobis exhibita continebat, quod dudum vobis humiliter exponentibus dilecto filio Fratri Nicolao de Ordine Minorum Inquisitori hæreticæ prauitatis à Sede Apostolica deputato, antecessorum vestrorum culpam fuisse tam grauem, tamque ipsos in hæresis crimine deliquisse, quod iuxta legitimas & canonicas sanctiones, nec ad successionem parentum, nec ad honores antecessorum ipsorum rite poteratis, nisi de speciali gratia peruenire, ac postulantes cum lachrymis in hac parte vobis, qui eratis labis huiusmodi innocentes, nec vnquam proponebatis parentes ipsos in errore cuius hæresis imitari, misericorditer prouideri, vt non obstante culpa prædictorum parentum vobis concederet, quod in bonis olim auitis & paternis, quæ pro eo quod quondam Vgolinus pater, & Petrus Peregrini auus vestri fuerunt hæretica labe infecti, ipso iure confiscata erant, & poterant sententialiter confiscari, succedere valeretur, & promittentibus pro vobis & successoribus vestris autoritate matris & auia tuarum Vfreducie tutricum, vos eadem bona Ecclesiæ Romanæ nomine ad Inquisitionis seruitium perpetuo possessuros, præstantibus quoque vobis in ipsius Inquisitoris & aliorum præsentia iuramentum de patendo mandatis ipsius Ecclesiæ atque nostris, cum tunc nos in minori officio constituti essemus à præfata Sede super Inquisitionis hæreticorum officio deputati, nec non & præceptis illis, quæ idem Inquisitor eiusque successores vobis iniungerent in Inquisitionis officium & fauorem, & quod semper in fide Catholica maneretur, quam prædicta Romana Ecclesia credit, docet, & præcipit obseruari, & quod non solum aliquibus cuiuscumque sectæ hæreticorum non præstaretis fauorem, verum etiam persequeremini totis viribus vtriusque sexus hæreticos & credentes, fautores, quocumque modo complices eorundem, & quam citius sciretis, id manifestaretis Inquisitori hæreticorum, vel Episcopo, in cuius ciuitate & diœcesi tales contingerent reperiri. Ad prædicta insuper omnia & singula obseruanda dicto Fratri Nicolao sponte ac scienter pro dicta Romana Ecclesia vobis obligantibus omnia bona vestra mobilia, & stabilia, iura & actiones, quæ tunc habebatis, & habere poteratis etiam in futurum, ita quod bona eadem sine ampliori conditione iudicij dictæ applicarentur Ecclesiæ, si ex certa scientia offenderitis in aliquo prædictorum. Idem Inquisitor ad vos vestramque intentionem compassionis oculos extendens, vos à pœna, qua propter dictorum parentum culpam eratis obnoxij, absoluit, vobis nihilominus dispensando concedens, vt de cætero liberè vti paternis bonis possetis, illaque tenere pariter, & habere, & cætera facere quæ faciunt Catholici & alij orthodoxi, saluo semper quod si vllò vnquam tempore constare posset, quod vos vel hæredes vestri contra prædictam obligationem faceretis, dicta absolutio atque concessio nullius esset efficacis vel valoris, prout in instrumento publico inde confecto cuius tenor infra de verbo ad verbum subiicitur, plenius continetur. Licet igitur per huiusmodi gratiam ab ipso Inquisitore vobis factam ab omnibus pœnis contra filios & posteros hæreticorum à iure statutis, vos fore omnino absolutos aliquibus videatur, quia tamen gratiosi fauoris super hoc per Sedem Apostolicam adhiberi præsidium suppliciter petiistis: Nos attendentes quod de matre & auia Catholicis procreati, ac nutriti cum ipsis nulla vnquam labe huiusmodi criminis dicimini maculati, sed potius Catholici & fideles supradictæ fidei zelatores, eamque firmiter credere & obserua-

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

re, prout eadem Romana Eccleſia tenet, & docet, & præcipit obſervari, quodque dicta labe reſperſos perſequimini, vt aſſeritur, toto poſſe, ac volentes vobis æquitatem potius, quam rigorem iuſtitia in hac parte miſericorditer providere, prætaſtas abſolutionem, diſpenſationem, & conceſſionem per eundem Fratrem Nicolaum vobis factas approbamus, & ex certa ſcientia confirmamus, ac nihilominus ad ſtatum veſtrum perfectius ſolidandum, omnes pœnas, quibus forſan vos veſtrique filij ac poſteri eſtis ob prædictorum Vgolini & Petri culpas obnoxij, totaliter relaxantes, ac concedentes vobis vt vos, & iidem filij, atque poſteri bona ipſa libere tenere ac ipſis vti, & de illis plene ac libere diſponere valeatis, decernimus vos propter hoc nulli pœnæ vel maculæ infamiae ſubiace-
re, & quod ad honores & omnes actus legitimos poſſitis admitti, & ipſos plenarie exercere de Apoſtolica plenitudine poteſtatis. Per hoc autem vel eorum aliquod nullam Inquiſitori vel Inquiſitoribus dictæ prauitatis à præſata Sede deputatis in illis partibus vel in poſterum deputandis, ſeu quibuſcumque aliis, quibus hoc de iure competeret adimimus poteſtatem, quin potius ipſam reſeruamus expreſſe procedendi tam contra vos, quàm contra prætaſtos veſtros filios, & poſteros ex illis, quæ tam vos quàm illos circa prædictum crimen committere forſan contigerit in futurum, vel pro eo etiam quod forſan ea, quæ à prætaſto Fratre Nicolao vobis ſunt præcepta, iniuncta ſiue mandata non curaueritis, vt prædicitur, obſervare ad pœnarum impoſitionem, quæ tam vobis, quam eiſdem filiis & poſteris imponi deberet iuſtitia exigente, ſed ſi de præteritis, quod abſit, reperiri poſſit in poſterum vos in confeſſione veſtra Eccleſiam voluiſſe decipere, vtpote quia contra ea quæ in eadem confeſſione dicto Fratri expreſſiſtis inueniremini in crimine hæreſeos notabiliter deliquiſſe, prædictæ abſolutio, diſpenſatio, & conceſſio per eundem Fratrem ac noſtra in hac parte gratia vobis factæ, nullius penitus ſint momenti. Ne autem præter ea, ad quæ ex hac noſtra ordinatione tenemini propter obligationes & verba in prædicto inſtrumento vobis poſterisque veſtris in perſonis & bonis per alicuius levis tranſgreſſionis notam poſſit periculum imminere, præſentium vobis authoritate concedimus, quod prætextu prædictarum obligationum, & eorum quæ in ipſo inſtrumento continentur, nullam pœnam ipſo facto aliquatenus incurratis, & nullus abſque ſpeciali conſcientia & expreſſo mandato Eccleſiæ memoratæ faciente de hac noſtra gratia plenariam mentionem præmiſſorum occasione contra vos procedere valeat, vel in perſonis aut rebus quomodolibet aggrauare. Tenor autem prædicti inſtrumenti talis eſt. In nomine Domini Amen. Anno eiufdem natiuitatis 1272. Sede Apoſtolica paſtore vacante, die 23. menſis Februarij, Indictione 13. per venerabilem virum Fratrem Nicolaum Inquiſitorem hæreticæ prauitatis in præſentia mei Notarij & ſubſcriptorum teſtium facta eſt obligatio ſub hac forma. Vniuerſis in Chriſto fidelibus præſentes litteras inſpecturis Fr. Nicolaus in adminiſtratione S. Franciſci Inquiſitor hæreticæ prauitatis per Sedem Apoſtolicam deputatus, pacem & ſalutem in Domino ſempiternam. Venientes ad me Raynaldus adultus, & Vfreduciolus filij quondam Vgolini Domini Petri Peregrini, & ipſius Domini Petri nepotes virorum nobilium, quamquam in Chriſtiana religione degenerum, quia labe hæretica infectorum, expoſuerunt humiliter prædeceſſorum ſuorum culpam, fatentes tam grauem ipſam fuiſſe, tamque eos multipliciter in crimen prauitatis hæreticæ deliquiſſe, quod iuxta leges ciuiles ac canonicas ſanctiones, nec ad ſucceſſionem parentum, nec ad honores anteceſſorum ipſorum, niſi de ſpeciali gratia poterant peruenire. Verum quia proſus huiuſmodi labis erant prædicti iuuenes innocentes, nec vnquam proponebant parentes ipſos in errore alicuius hæreſis imitari, cum lacrymis poſtularunt ſibi miſericorditer provideri, vt non obſtante priorum culpa concederem quod in bonis olim auitis vel paternis, quæ ipſo iure erant conſiſcata, & poterant ſententialiter conſiſcari, ſuccedere poſſent, promittentes dicti Raynaldus & Vfreduciolus pupillus pro ſe & ſucceſſoribus eorum authoritate matris & auiæ ipſius Vfreduciolii tutricum, ipſa bona nomine Romanæ Eccleſiæ, & ad Inquiſitionis ſeruitium perpetuo poſſeſſuros, & ad maiorem huius promiſſionis certitudinem in mea & aliorum præſentia tactis ſacroſanctis Euangeliiſ iurauerunt obedire ſemper mandatis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac venerabilis Patris D. Ioannis S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconi Cardinalis à Sede Apoſtolica ſuper officio Inquiſitionis prauitatis hæreticæ conſtituti, immo & præceptis meis, & ſucceſſorum meorum Inquiſitorum, quæ & quanta eis fecerimus ore, nuntio, vel litteris in inquiſitionis officium & fauorem, ſine fraude, ac totis viribus obedire, permanere etiam ſemper in fide Catholica, quam ſacroſancta

ANNO CHRISTI 1278.

NICOLAI III. ANNO I.

sancta Romana tenet Ecclesia, credit, docet; præcipit obseruari, & quod non solum aliquibus cuiuscumque sectæ hæreticis fauorem non præstabunt, verum etiam vtriusque sexus hæreticos, credentes, fautores, & quoquo modo complices eorundem totis viribus persequuntur, & quàm citius sciuerint, manifestabunt Inquisitori vel Episcopo ciuitatis. Verum ad prædicta omnia & singula obseruanda, ac etiam inuiolabiliter attendenda spontè ac scienter obligarunt mihi Inquisitori pro Ecclesia Romana recipienti, ac legitime stipulanti omnia bona eorum mobilia & stabilia, iura & actiones, quæ nunc habent, & habere poterunt in futurum, quod si ex certa scientia offenderent in aliquod præactorum, prædicta bona sine ampliori conditione iudicij ad Romanam Ecclesiam reuertantur, prout manu Vincentij Notarij Inquisitionis omnia ista patent. Ego igitur Inquisitor, qui quantum valeo & scio, pietatis viscera sanctæ matris Ecclesiæ debeo imitari, ad præactos iuuenes, necnon eorum innocentiam oculum compassionis intendens, habito prius super his præacti venerabilis Patris D. Ioannis diligenti tractatu pariter & assensu, iuxta prædictas condiciones, quemadmodum patent manu præacti Notarij, ipsos Raymundum & Vfreduciolum à pœna, qua obnoxij propter dictorum parentum culpam forent, absoluo, & cum eis præacti Domini autoritate dispenso, quod libere de cætero vti possint paternis bonis, tenere pariter & habere, & cætera facere, quæ faciunt Catholici & alij orthodoxi. Saluo semper quod si vllò vnquam tempore constare poterit, quod ipsi vel hæredes eorum contra præactam obligationem fecerint, absolutio, dispensatio & concessio nullius sit efficaciz vel valoris. In cuius rei testimonium & ad maiorem rei debitam firmitatem volo præsentis litteras mei sigilli munimine roborari, & per Vincetium, meum, & nunc ipsius Inquisitionis publicum Notarium publicari. Datum in Ecclesia S. Francisci loci Fratrum Minorum de Narnia anno, mense & die, Indictione præactis. Angelutius Matthæi ipsius Inquisitoris famulus. Iacobus Ioannes Altament. D. Conradus de Albiano. Vgolinus de Albiano. Fr. Ægidius de Castronouo. Fr. Petrus de Podio, rogati sunt testes huius rei. Ego Vincentius Anastasij à S. Romana Ecclesia Notarius constitutus his omnibus interfui, & de mandato & autoritate ipsius Inquisitoris scripsi & publicauì. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, relaxationis, concessionis, & constitutionis infringere, &c. vsque *incursum*. Datum Vetrallæ 12. Kal. Iulij, anno 1.

X I.

Jubet ut procedat Fr. Sinibaldus Inquisitor contra hæreticos Syriani. Reg. Vatic. epist. 21. in litteris secretis.

DILECTO FILIO FRATRI SINIBALDO DE ORDINE
FRATRVM MINORVM INQUISITORI
hæreticæ prauitatis, &c.

CVm sicut nostri contra Pandulphum militem, Stephanum Pandulphum & Petrum filios quondam Porcarij de Syriano, hæreseos labe conspersos eorumque fautores, ipsorum culpis exigentibus, per te ac alios Inquisitores hæreticæ prauitatis diuersi habiti sunt processus. Nosque postmodum Pandulphum & alios suprascriptos & Gustapanem & alios existentes in castro, Syriani per dilectum filium Magistrum Benedictum de Anagnia Notarium nostrum moneri fecimus & requiri, quod ad nostra & Ecclesiæ Romanæ mandata redirent, exposito eis ex parte nostra per Notarium eundem, quod si iustitiam peterent, eam non negaremus eisdem, quin etiam nos paratos obtulimus ipsis misericordiæ ianuam aperire, si ad illam se humiliter conformassent, prout consideratis eorum excessibus & aliis circumstantiis, prout secundum Deum & honestatis debitum expediens videretur, ipsi pertinacia cæcitatibus obruti suos in rebellione damnabili animos obfirmarunt. Attendentes igitur, quod nisi eorum proteruitas opportunis remediis celeriter castigaretur, vigor Catholicæ fidei multipliciter deperiret, volumus & per Apostolica tibi scripta in virtute obedientiæ districte præcipiendo mandamus, quatenus ad extirpandum tantum errorem feruenter intendens, contra hæreticos & fautores eorundem, seu quoscumque alios adhærentes, & fauentes eisdem de quibuscumque prouinciis, terris, & locis extiterint, spiritualiter & temporaliter prout ad exaltationem & conseruationem eiusdem fidei ac depressionem taliter damnatorum iuxta formam contra tales

ANNO CHRISTI 1278. & 1279.

NICOLAI III. ANNO 1. & 2.

tales tibi ab Apostolica Sede concessam procedere non omittas. Inuocato ad hoc auxilio brachij sæcularis. Datum Viterbij 10. Kal. Augusti, anno 1.

XII.

Fit Episcopus Nepesinus Fr. Thomas. Reg. Vatic. epist. 126.

THOMÆ EPISCOPO NEPESIN.

Militanti Ecclesiæ, &c. vt supra in bulla 5. Nicol. III. vsque *studeamus*, & quamquam assidue circa singularum commoda vigilemus, tamen erga illas, quæ deplorant viduitatis incommoda propensiori cura, & maiori propulsamur instantia, vt eis præficiamus viros secundum cor nostrum idoneos in pastores. Dudum siquidem Nepesina Ecclesia per mortem bonæ memoriæ Laurentij Episcopi Nepesini pastoris solatio destituta, dilecti filij Canonici ipsius Ecclesiæ obtenta prius ab Apostolica Sede licentia prouidendi eidem Ecclesiæ de Prælato, prout moris est, conuenientes in vnum, dilectum filium Fratrem Bartholomæum de Corbonaria Ordinis Minorum ad Ecclesiæ prædictæ regimen concorditer postularunt, sed eidem Fratri Bartholomæo suscipiendi regimen ipsum à suo Prælato licentiâ denegatâ, & postmodum præfatis Canonicis in diuersa diuidentibus vota sua, contigit duas in Ecclesia ipsa electiones, vnam videlicet de presbytero Ægyptio sancti Apollinaris, & aliam de quodam Ioanne Andeotti sanctæ Mariæ in Transtiberim Ecclesiarum Canonicis à memoratis Canonicis eiusdem Ecclesiæ Nepesin. in discordia celebrari. Cum autem prædictus Ægyptius sponte renuntiasset iuri, si quod ei fuerat ex electione huiusmodi acquisitum, dictusque Ioannes naturæ debitum persoluiisset: Nos prouisionem eiusdem Ecclesiæ Nepesin. nobis ea vice duximus reseruandum. Ac demum de ordinatione ipsius Ecclesiæ Nepesinæ sollicitè cogitantes, ac ei de tali persona prouidere volentes, per quam salubriter gubernari valeret, in te prædicti Ordinis Minorum professorem direximus oculos nostræ mentis, teque de Fratrum nostrorum consilio præficimus eidem Ecclesiæ Nepesinæ in Episcopum & pastorem, tibi que consecrationis munus nostris manibus duximus impendendum, firma concepta fiducia, quod cum tibi de competenti litterarum scientia, honestate morum & vitæ ac circumspeditione spiritualium & temporalium fide dignorum testimonium suffragetur, dicta Ecclesia Nepesina per tuum ministerium spiritualiter & temporaliter, authore Domino, grata suscipiet incrementa. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus quatenus humiliter suscipiēs impositum à Domino tibi onus prædictæ Nepesin. Ecclesiæ sollicitam curam geras, gregem Dominicum in illa tibi commissum doctrina verbi & operis informando, ita quod exinde perennis vitæ præmium merearis, nosque sollicitudinem tuam dignis in Domino laudibus commendemus. Datum Viterbij 5. Idus Augusti, anno 1.

Anno Christi 1279.

Nicolai III. anno 2.

XIII.

Fr. Ioannes Peccamus fit Archiepiscopus Cantuariensis. Reg. Vatic. epist. 20.

DILECTO FILIO IOANNI ELECTO CANTVARIEN.

Sollicitudinis Apostolicæ studium circa diuersa, quæ nostris incumbunt humeris agenda distrahitur, & iuxta pastoralis officij debitum ad singula nostræ diffundimus considerationis intuitum, sed erga curam Ecclesiarum nobis licet immeritis, Domino disponente, commissam animum potissime concernentes plena de ipsarum statu solertia cogitamus, & illarum specialius miseremur, quas inspicimus viduitatis commoda deplorare assiduæ meditationis excitati vigiliis, vt eis præficere valeamus viros idoneos in pastores. Sane dudum Cantuarien. Ecclesia per translationem venerabilis Fratris nostri R. Portuen. Episc. tunc Archiepiscopi Cantuarien. in Episcopum Portuen. assumpti solatio destituta Pastoris, Capitulum eiusdem Ecclesiæ venerabilem Fratrem nostrum R. Batonien. & VVellen. Episcopum in Cantuarien. Archiepiscopum postularunt, & nobis postulatione huiusmodi præsentata ipsam & eam contingentia venerabili Fratri nostro B. Albanen. Episcopo & dilectis filiis nostris G. tituli S. Marci Presbytero ac M. sanctæ Ma-

riæ

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

riæ in Porticu Diacono Cardinalibus iuxta modum, quem in his Romana seruat Ecclesia, examinandam commisimus diligenter. Qui postulatione ac contingentibus discussis eisdem, quod perceperunt ex eis nobis prouide retulerunt. Et quia per ea, quæ ex huiusmodi relatione percepimus præmissa postulatio tunc admitti non poterat, nec debebat propter aliqua ipsam contingentia, quæ ex qualitate sui maiorem merito requirebant, & expediebat illa sollicitudine propensiori perquiri, quod absque tractu longi temporis non poterat fieri, cum facienda esset in partibus Anglicanis, & ut tempus indagationis seu perquisitionis huiusmodi nedum ad indagationem & perquisitionem easdem, verumetiam ad præsentationem prædicti Bathonien. & VVellen. Episcopi, si ex qualitate negotij examinationi personæ locus existeret, vtile redderetur, voluimus per Procuratores dicti Capituli se ipsos ut dictum Bathonien. & VVellen. Episcopum examinandum, si ut prædicitur, examinationi locus adesset, infra Kalend. Iunij Apostolico conspectui præsentarent. Postmodum vero quasi è vestigio nondum confectis aliquibus litteris super dictis indagine & processu, sed adhuc dictis Procuratoribus in Romana Curia morantibus, nonnulla dictæ postulationis negotium contingentia ad nostram & Fratrum nostrorum audientiam à fide dignis personis non leuiter peruenerunt, propter quæ postulationem eandem sana conscientia, nec poteramus, nec debebamus admittere, & credebamus diuino beneplacito magis acceptum, quod idem Episcopus in ea vocatione, ad quam vocatus est, videlicet in Bathonien. & VVellen. Ecclesia remaneret, quam quod ad Cantuarien. transferretur. Sicque commoti ex causis vrgentibus & stimulis conscientia coarctati, cum nulla iuris necessitas nos ea quæ, ut prædicitur, ad nos & Fratres eosdem peruenerant postulantibus, seu postulato patefacere, vel eis præsentibus indagare contingeret, sed ad non admittendum postulationem ipsam, quæ dependebat à gratia sola ex ipsis nostra, & dictorum Fratrum rationabiliter informatio percepta sufficeret, expeditionem prouisionis accommodæ dilationis dispendio, ex qua præfata postulationis, ut præmittitur, admissio sequi non poterat, quin potius animarum pericula, personarum grauamina, damna rerum, patens læsio Cantuarien. Ecclesiæ clarius imminabant, non immerito præferentes & circa statum ipsius Ecclesiæ Cantuarien. quam multo nitore fulgentem meritaneis affectibus intuemur, nostræ sollicitudinis studia conuercentes, ne diutinæ vacationis incommoda deploraret, & eidem Bathonien. & VVellen. Episcopo, ne sibi propter hoc inanes expensas & labores adiceret, præcauentes, postulationem ipsam de Fratrum eorundem consilio non duximus admittendam, & ad personam tuam scientiarum altitudine præditam, discretionis maturitate conspicuam, præclaram meritis, religionis claritate fecundam, quam produxit Regnum inclytum, effrens viros industrios, cui præsidet Rex deuotus, & quam nobis acceptam speramus eidem Regi & Anglicano populo affabilitatis gratia placitum, & alias in spiritualibus & temporalibus circumspectam, nostræ considerationis aciem extendens. Spectantes quoque quod eandem Cantuarien. Ecclesiam salubri dante Domino regimine gubernabis, ipsaque utilis præsidio munita pastoris optatis affluet incrementis, & diffundet latius sui luminis claritatem, de Fratrum Minorum Ordinis professorem præfata Cantuarien. Ecclesiæ, &c. vsque *committentes*. Quocirca, &c. vsque *consequi merearis*. Datum Romæ apud S. Petrum quinto Kal. Februarij, anno 2.

XIV.

Fit Episcopus Valuensis Fr. Ægidius Leodiensis. Reg. Vatic. epist. 30.

VENERABILI FRATRI ÆGIDIO DE LEODIO
EPISCOPO VALVEN.

IN supremæ dignitatis specula licet immeriti, disponente Domino, constituti, curis continuis angimur & pulsamur insultibus successiuis, ut Ecclesiis pastoribus viduatis de talibus prouideatur personis, quarum industria & virtute eadem Ecclesiæ in suis iuribus, & libertatibus conseruentur, reddatur tranquillior cleri status, & commodis salutis & gaudij plebs lætetur. Sane dudum Valen. Ecclesia solatio destituta pastoris, & Capitulo ipsius Ecclesiæ in diuersa diuidentibus vota sua, Guidonem S. Mariæ in Basilica, & Theodinum Bomniacen. Monasteriorum Abbates Ordinis S. Benedicti Theatin. & Valuen. diocesis in Valuen. Episcopum in discordia postularunt. Negotio itaque

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

itaque postulationum huiusmodi ad Apostolicam Sedem deducto felicitis recordationis Gregorius Papa decimus prædecessor noster dilectum filium nostrum M. sanctæ Mariæ in porticu Diaconum Cardinalem deputavit super hoc partibus Auditorem, coram quo diutius extitit inter partes super ipso negotio disceptatum. Et tandem eisdem Abbatibus resignantibus libere postulationes huiusmodi, earum prosecutiones & omne ius, si quod eis ex ipsis postulationibus competeat; Nos provisionem ipsius Ecclesiæ nobis ea vice duximus reseruandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus à quoquam contingeret attentari, ac postmodum volentes eandem Ecclesiam à dispendiis, quæ sibi ex vacatione diutina imminere poterant, præservari; te professorem Ordinis Fratrum Minorum eidem Ecclesiæ præfecimus in Episcopum & Pastorem, & tibi munus consecrationis de manibus nostris duximus impendendum, firmam spem fiduciamque tenentes, quod cum tu de honestate vitæ ac morum & providentia spiritualium & temporalium fide dignorum testimonio commenderis, prædicta Ecclesia per tuam industriam, Deo propitio, spiritualiter & temporaliter gratis proficiet incrementis. Quocirca, &c. *vsque consequi merearis.* Datum Romæ apud S. Petrum 5. Kalend. Martij, anno 2.

X V.

Confirmat eis donationem cuiusdam loci. Reg. Vatic. epist. 76.

GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS
FRATRV MINORVM CVMAN.

Sicut nuper ad nostrum peruenit auditum, Alegrancia quondam Goffredi de Lucino Sciuis Cuman. Alegrancia quondam Ioannis Poiri de Lantate, Valentia quondam Montenarij de Prio, & Sonerbella quondam Petri de Guardinfacis laicorum filiæ, in loco, qui dicitur, Zebertum prope Foscatum ciuitatis Cuman. commorantes, quæ nullius Ordinis obseruantia sunt astrictæ, sed tanquam singulares personæ proprium habent, licet locum ipsum habeant in communi: attendentes, quod locus ipse vobis in arcto loco morantibus accommodus existeret, & cupientes quod locus ipse vobis proveniret, pro animarum suarum remedio, dictum locum ad eas de iure communiter pertinentem cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, quia vobis possessiones seu proprietates habere posse rigor vestræ professionis ademit, Finiberto Zachariæ Notario ciui Cuman. nostro & Ecclesiæ nomine contemplationi vestri Ordinis, & ad vestram consolationem liberalitate pia & provida donauerunt, transferentes in nos & successores nostras verum dominium & possessionem loci ac pertinentiarum, & iurium prædictorum usufructu in eis dum vixerint tantummodo reseruato, prout in instrumento publico inde confecto plenius dicitur contineri. Nos autem donationem huiusmodi pie ac provide factam acceptantes & etiam approbantes, attendentes quoque quod dictus locus vester commode dilatari non potest, pro horto habendo, ædificandis domibus, & Ordinis vestri decentia conseruanda, prædictum locum de Zeberto taliter vobis prædicti Ordinis contemplatione donatum vobis ad vsum vestrum, in vestræ consolationis augmentum auctoritate præsentium duximus concedendum, proprietate dicti loci de Zeberto nobis & eidem Ecclesiæ nihilominus reseruata, volentes quod vos in perpetuum ipso loco libere vti ac cum nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine tenere possitis, nisi forsan per nos seu successores nostros Romanos Pontifices ex certa scientia concessionem huiusmodi contigerit reuocari. Volumus autem quod per hoc prædictis mulieribus quoad vsumfructum prædictum nullum præiudicium generetur. Nulli ergo liceat nostræ acceptationis, approbationis, concessionis, & reservationis infringere, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Kalend. Aprilis, anno 2.

X V I.

Scribit alijs circa idipsum. Reg. Vatic. epist. 77.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO ALBEN. ET DILECTO
FILIO ABBATI DE S. NAZARIO VERCELLEN. DIOEC.

Sicut nuper, &c. vt in præcedenti *vsque habeant in communi*, attendentes quod locus Sipse Guardiano & fratribus Ordinis Minorum Cuman. in arcto loco morantibus accommodus

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

commodus existeret, & cupientes, quod locus ipse eisdem Guardiano & fratribus proveniret, pro animarum suarum remedio dictum locum ad eas de iure communiter pertinentem cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, quia Guardiano & fratribus eiusdem possessiones seu proprietates habere posse rigor eorundem professionis ademit Fimberto Zachariae Notario, &c. usque *plenius dicitur contineri*. Nos autem donationem huiusmodi, &c. usque *contigerit reuocari*. Volumus autem, &c. usque *generetur*. Quocirca discretionem vestram per Apostolica scripta mandamus, quatenus eisdem mulieribus cedentibus vel decedentibus eisdem Guardianum & Fratres in corporalem possessionem praedicti loci de Zeberto iurium & pertinentiarum eius, vos vel alter vestrum, per vos vel per alium seu alios, iuxta acceptionis, approbationis, concessionis & reservationis nostrae tenorem inducatis autoritate nostra, & defendatis inductos, contradictores, &c. Non obstante, &c. Datum ut supra.

XVII.

Fr. Tancredus fit Episcopus Neucastrensis. Reg. Vatic. epist. 60.

VENERABILI FRATRI TANCREDO DE MONTE
FVSCVLO EPISCOPO NEVCASTREN.

Militanti Ecclesiae disponente Domino, &c. ut supra in bulla 5. Nicol. III. usque *studeamus*. Dudum siquidem intellecto, quod Robertus, qui pro Neucastren. Episcopo se gerebat, simoniacum habuerat ingressum, bona Neucastren. Ecclesiae dilapidabat, & enormiter consumebat, quodque incontinentiae vitio laborabat, & super his & aliis grauib. & enormibus excessibus erat publice diffamatus, ipsum autoritate litterarum nostrarum citari fecimus, ut coram nobis certo termino personaliter compareret, prout praemissarum qualitas exigeret recepturus, ei nihilominus omni alienationis genere interdicto, sicut in eisdem litteris plenius continetur. Eodem itaque Roberto coram nobis, licet post praefixum sibi terminum, generaliter comparente super praemissis, tam per nos, quam per alios ex Fratribus nostris incepimus inquirere diligenter, & tandem idem Robertus liberè in nostris manibus honori & oneri cessit spontaneus, ne forsitan compelleretur inuitus. Nos autem cessionem huiusmodi admittentes, provisionem eiusdem Ecclesiae illa vice nobis duximus reservandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus a quoquam scienter vel ignoranter contingeret attentari. Et tandem paternae volentes sollicitudine praecavere, ne ipsa Ecclesia dispendia prolixae vacationis incurreret, ad personam tuam cum habeas virtute laudabilis, religionis claritate conspicuus, praclarus meritis & alias in spiritualibus & temporalibus circumspectus, nostrae considerationis aciem extendentes, sperantes quoque quod eandem Ecclesiam salubri, dante Domino, regimine gubernabis, ipsaque utilis praesidio munita Pastoris, optatis affluet incrementis, te Fratrum Minorum Ordinis professorem, eidem Ecclesiae de Fratrum nostrorum consilio in Episcopum praefecimus & Pastorem, tibi quoque munus consecrationis per venerabilem Fratrem nostrum Portuen. Episcopum fecimus exhiberi. Quocirca fraternitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi onus a Domino deuotè suscipiens sic curam & administrationem praefatae Ecclesiae diligenter gerere studeas, & salubriter, ac vtiliter prosequaris, quod ipsa sub tua vigilantia votui amplietur commodis, & in omnibus diuina cooperante clementia, prosperè dirigatur. Tuque nostram & dictae Sedis gratiam exinde, tanquam benedictionis & obedientiae filius, vberius consequi merearis. Datum Romae apud sanctum Petrum Idibus Maii, anno 2.

XVIII.

Committitur ei cura & administratio Ecclesiae Gadicensis. Reg. Vatic. epist. 95.

IOANNI EPISCOPO EGITANIEN.

Vacante dudum Egitanien. Ecclesia per mortem bonae memoriae V. Egitanien. Episcopi, nos de provisione ipsius Ecclesiae cogitantes te tunc Gadicen. Episcopum, a vinculo, quo Gadicen. tenebaris Ecclesiae, absolutum ad eandem Egitanien. Ecclesiam duximus transferendum. Verum quia propter generalem perturbationem Regni Portugalliae, in quo ipsa Egitanien. Ecclesia consistit, inter Praelatos ipsius regni & clarae me-

m moriae

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

moriar A. Portugalliar Regem exortam, cuius occasione sunt iidem Prælati suis redditibus Ecclesiasticis spoliati, tu pacificam possessionem Episcopatus Egitanien. habere, sicut asseris, hætenus nequiuisti, super hoc Sedis Apostolicæ prouidentiam humiliter implorasti. Nos autem iuris decentia suadente, incongruum reputantes quod tali prætextu tu administratione sic careas Ecclesiæ vtriusque vel in contemptum pontificalis officij rerum inopiam patiaris, ac intendentes quod eadem Gadien. Ecclesiæ tali occasione non fluctuet, sed in statu prospero conseruetur diligenti administratore directæ, curam & administrationem ipsius Gadicen. Ecclesiæ taliter vacantis ad præsens spiritualiter, & temporaliter tuæ circumspectioni committimus per te plene in omnibus gubernandam usque ad nostræ beneplacitum voluntatis, prout tibi ante absolutionem & translationem huiusmodi competeat. Ita tamen, quod si huiusmodi beneplacito nostro durante possessionem eandem fueris pacifice assecutus, beneplacitum ipsum re ipsa expiret, tuque ex tunc de administratione ipsa te nullatenus intromittas. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus curam & administrationem huiusmodi iuxta commissionis nostræ tenorem, sic laudabiliter gerere studeas, quod exinde retributionis æternæ tibi proueniat incrementum. Datum Romæ apud S. Petrum Kal. Iunij, anno 2.

X I X.

Concedit eis locum Fratrum de Pœnitentia. Reg. Vatic. epist. 105.

GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS MINORVM
DE VILLA FRANCA ELEN. DIOECESIS.

NVper exponentibus vobis accepimus, quod homines Villæ Francæ Elen. diœcesis, attendentes quod in loco Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi dictæ villæ, quorum Ordo non est de reseruatis per constitutionem felicitis recordationis Gregorij Papæ decimi prædecessoris nostri super hoc editam in Concilio Lugdunen. in quo ante dictum Concilium tredecim & plures etiam Fratres ipsius Ordinis de Pœnitentia Iesu Christi manere consueuerunt, tres tantummodo morabantur, cum reliqui post prædictum Concilium se ad loca alia transfulissent, quodque in præfata villa sita in montanis, & à populosis ciuitatibus nimis remota, nulli religiosi alij existerant, quorum ministerio posset saluti consuli animarum, ac per hoc affectantes in dicta villa Fratrum Minorum concedens Collegium collocari, apud Ministrum & Fratres dicti Ordinis Fratrum Minorum in prouinciali Capitulo congregatos precibus institerunt, vt aliquos Fratres ipsius Ordinis ad dictam villam transmitterent inibi moraturos. Sane dicti Minister & Fratres in eodem Capitulo constituti considerantes, quod exinde magnus profectus prouenire poterat animarum, tredecim Fratres ipsius Ordinis Minorum ad memoratam villam vt inhabitarent ibi assidue transmiserunt, iidemque homines quandam fundum prædicto loco eorundem Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi contiguum, quem iusto titulo acquisierant vestræ habitationi, & vsui concesserunt, pia intentione sperantes, quod idem locus, in quo dicti Fratres de Pœnitentia Iesu Christi morantur, ad huiusmodi vsum vestrum in posterum deueniret, emerunt, nihilominus homines memorati ab Abbate & Conuentu Monasterij sancti Michaëlis dictæ diœcesis dominium ac censum, quæ in dicto loco Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi dictum Monasterium obtinebat, vt si dictum locum vestro vsui Sedes Apostolica decerneret concedendum, posset dictus locus Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi à vobis absque obligatione qualibet & onere habitare. Cum itaque prædictus locus vestro vsui à prædictis hominibus sic concessus, vt asseritis, nimis arctus existat, dictusque locus ipsorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi ad ampliationem ipsius loci à dictis hominibus sic concessi, & habitationem vestram sit plurimum opportunus, sitque verisimiliter præsumendum quod post non magni temporis spatium locus ipse dictorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi iuxta prædictam constitutionem in dispositione Sedis Apostolicæ remanebit; Nos qui Ordinem vestrum eiusque professores sincera diligimus in Domino charitate, volentes vobis in hac parte gratiam facere specialem, vsum & habitationem præfati loci prædictorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi vobis in vestræ consolationis augmentum autoritate præsentium duximus concedendas, quousque per nos vel successores nostros ex certa scientia concessionem huiusmodi contigerit reuocari, proprietate eiusdem

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

eiusdem loci Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi nobis & dictæ Sedi nihilominus reser-
uata. Et damus etiam venerabili Fratri nostro Episcopo Elnen. & dilecto filio Abbati
Monasterij S. Michaëlis de Coxano Elnen. diœcesis sub certa forma nostris litteris in
mandatis, vt si dicti Fratres de Pœnitentia Iesu Christi siue simul omnes, siue singulari-
ter ad aliquos Ordines approbatos se transferre voluerint; alioquin quam cito præfa-
tum locum prædictorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi ab eisdem Fratribus de
Pœnitentia prædicto modo vel alio contigerit derelinqui, sicque iuxta constitutionem
eandem in dispositione Sedis remanere prædictæ, vos in corporalem possessionem ipsius
loci Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi iurium & pertinentiarum eius pro vestro vsu &
habitatione inducant & defendant inductos. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis & re-
seruationis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, quinto Kal. Iulij, anno 2.

X X.

Committit eis executionem supradictæ concessionis. Reg. Vatic. epist. 106.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO ELNEN. ET DILECTO

FILIO ABBATI MONASTERII S. MICHAELIS DE COXANO

Elnen. Diœcesis.

EXposuerunt nobis dilecti filij Guardianus & fratres Ordinis Minorum de Villa
Franca Elnen. diœcesis attendentes, &c. vt in superiori bulla vsque *habitaturi*. Cum
itaque præfactus locus vsui prædictorum Guardiani & fratrum à prædictis hominibus
sic concessus, &c. vsque *reseruata*. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta
mandamus, &c. vsque *defendatis inductos*. Contradictores, &c. Non obstante, &c. Datum
vt suprà.

X X I.

Confirmat litteras Honorij III. quibus regulam approbavit Minorum. Reg. Vatic.
epist. 157. & Arch. Aræcæli sub plumbo. num. 32.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS

MINISTRIS AC CVSTODIBVS ET VNIVERSIS

Fratribus Ordinis Fratrum Minorum.

Litteras felicitis recordationis Honorij Papæ III. prædecessoris nostri regulam ve-
stram & confirmationem ipsius continentes non abolitas, non cancellatas, non vi-
ciatas, vera bulla bullatas inspeximus diligenter, quarum tenorem de verbo ad verbum
ex certa scientia præsentibus fecimus annotari: decernentes ac statuentes, vt idem tenor
eandem vim eundemque vigorem ad idem robur per omnia obtineat sic insertus, quæ
ipsæ litteræ bulla ipsa munita obtinere noscuntur, etiam si dictæ litteræ nunquam in
posterum apparerent, & eadem sibi fides in iudicio & extra iudicium adhibeatur om-
nino, quæ prædictis originalibus litteris præberetur. Prædictus vero tenor litterarum
earundem talis est. Honorius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filiis Fr. Francisco
& aliis fratribus de Ordine Fratrum Minorum salutem & Apostolicam benedictionem.
Solet annuere Sedes Apostolica, &c. vt suprà in 1. tom. anno 1221. num. 16. Nulli ergo no-
stræ confirmationis, &c. si quis, &c. Datum Lateran. 3. Kal. Decembris, Pontif. nostri an-
no 8. Nulli ergo nostræ annotationis & constitutionis, &c. si quis, &c. Datum Suriani 12.
Kalend. Septembris, anno 2.

X X I I.

Confirmat litteras Gregorij I X. circa stigmata S. Francisci. Reg. Vatic. epist. 155. &
Arch. Aræcæli. sub plumbo num. 107.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS, AD QVOS

LITTERÆ ISTÆ PERVENERINT.

Litteras felicitis recordationis Gregorij Papæ IX. prædecessoris nostri nō abolitas, non
cancellatas, &c. vt suprà in bulla præcedenti vsque *prædictis originalibus litteris præbe-*

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

retur. Prædictus vero tenor earundem litterarum talis est. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis Christi fidelibus ad quos litteræ istæ peruenerint, salutem & Apostolicam benedictionem. Confessor Domini gloriosus beatus Franciscus, qualis vitæ meritis, &c. vt in 1. tom. anno 1237. n. 1. vsque in finem. Datum Viterbij Non. Aprilis, Pontificatus nostri anno 11. Nulli ergo nostræ annotationis & constitutionis, &c. si quis, &c. Datum Suriani 8. Kal. Septembris, anno 2.

X X I I I.

Fr. Conradus fit Episcopus Tullenfis. Reg. Vatic. epist. 167.

FRATRI CONRADO ELECTO TVLLEN.

IN supremæ dignitatis specula, &c. vt supra in bulla 14. huius Pontificis vsque *plebs læsetur.* Sanè vacante dudum Ecclesiæ Tullen. per obitum bonæ memoriæ Gilonis Episcopi Tullen. prima de quondam Ioanne de Fronteneto ipsius Ecclesiæ Canonico, qui huiusmodi electionis prosequendo negotium apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, & postmodum de Rogero Archidiacono de Portu in eadem Ecclesia. fuerunt electiones inibi celebratæ. Opponentibus itaque se quibusdam ex Canonicis Ecclesiæ prædictæ huiusmodi electioni factæ de Archidiacono supradicto, super ipso negotio ad Sedem prædictam deducto, extitit apud Sedem eandem diutius litigatum, & tandem eodem Archidiacono libere resignante omne ius, quod sibi ex electione huiusmodi competeabat. Nos ea vice prouisionem eiusdem Ecclesiæ nobis duximus reseruandam, & paterna volentes sollicitudine, &c. vt in bulla citata num. 14. vsque *poterant præseruari.* Te tunc Ministrum Fratrum Ordinis Minorum superioris Alemanniæ, licet absentem, prædictæ Tullen. Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ Sedis plenitudine potestatis in Episcopum præfecimus & pastorem, administrationem eiusdem Ecclesiæ tibi spiritualiter & temporaliter plenariè committentes. Quocirca, &c. Datum Viterbij 4. Nonas Octobris, anno 2.

X X I V.

Fr. Gentilis fit Archiepiscopus Reginus. Reg. Vatic. epist. 165.

VENERABILI FRATRI GENTILI
ARCHIEPISCOPO REGIN.

REcè tunc Ecclesiarum vtilitati prospicitur, & indemnitati salubriter præcauetur, cum discretis & prouidis earum cura committitur, & viduatarum regimini pastores idonei præponuntur. Vnde Romanus Pontifex, cui ex officio Apostolatus incumbit de vniuersis Ecclesiis sollicitè cogitare, hoc maxime circa ipsas attendit, & ad id propensius incitatur, vt per bonos & dignos gubernentur Rectores, per duces perspicuos in suis gregibus dirigantur. Olim siquidem Regin. Ecclesiæ per obitum bonæ memoriæ Iacobi Archiepiscopi Regin. pastoris regimine destituta, dilecti filij Capitulum eiusdem Ecclesiæ, prout nobis exponere curauerunt, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt & potuerunt commodè interesse, conuenientes in vnum Spiritus sancti gratia inuocata, dilectum filium Robertum de Castellione Decanum ipsius Ecclesiæ, quasi per inspirationem in Regin. Archiepiscopum communiter & concorditer elegerunt, ac idem Decanus suum præstitit huiusmodi electioni consensum, dictique Capitulum facientes nobis postmodum eiusdem electionis decretum per suos ad hoc procuratores idoneos & nuntios præsentari, à nobis vt electionem confirmaremus eandem suppliciter postularunt. Nos igitur electionem ipsam & personam electi per aliquos ex Fratribus nostris, prout moris est, examinari fecimus diligenter, & quia inuenimus eam de persona in scientia ad regimen eiusdem Ecclesiæ patiente defectum minus canonicè celebratam, electionem eandem de Fratrum nostrorum consilio exigente iustitia cassauimus, & irritauimus, & cassam & irritam nuntiantes nobis ea vice prouisionem prædictæ Ecclesiæ duximus reseruandam. Cæterum periculis, quæ per vacationem diutinam possent eidem Ecclesiæ imminere, prouisione celeri occurrere intendentes, ac illam ad ipsius regimen desiderantes personam assumi, cuius essent nobis virtutum merita non ignota, & per
cuius

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

cuius industriam posset eadem Ecclesia in spiritualibus & temporalibus salubriter gubernari, in te Fratrum Minorum Ordinis professorem direximus nostræ considerationis intuitum, quem nobis de litterarum scientia, vita laudabili, conuersatione placida, morum honestate, discretionis & consilij maturitate, prudentia spiritualium, & temporalium prouidentia fide dignorum testimonia, ac familiaris & diutina experientia approbasse noscuntur. Quapropter volentes gregi Dominico speciali prouidere diligentia, de prædictorum Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ Sedis plenitudine potestatis, te prædictæ Ecclesiæ præfecimus in Archiepiscopum & pastorem, tibi que consecrationis munus nostris manibus duximus impendendum, firmam spem fiduciamque tenentes, quod dicta Ecclesia per tuam solertem industriam & prudentiam circumspectam in spiritualibus & temporalibus, Deo authore, proficiet incrementis, & tam Clerus quam populus tuo commissus regimini tua salubri doctrina & piæ actionis exemplo ad salutem ædificabitur animarum. Tu ergo tuum iactans in Domino cogitatum, ac iuxta spem nostram, & gratiam à Domino tibi datam commissum tibi super gregem Dominicum pastoris vigilantis officium, officiose ac vigilanter exercens extirpandis vitiis, & plantandis virtutibus sollicitudine inuigiles efficaci, ut tanquam stella fixa in firmamento Ecclesiæ tibi per vitæ meritum, & aliis proficiens per exemplum, dum plures * erudiens ad salutem in æternitatis gloria gratulari ac relucere inter alios clarius merearis, & nos qui tibi fauorabiliter in omni opportunitate adesse proponimus, in tuis delectari laudibus valeamus. Datum Viterbij 7. Idus Octobris, anno 2.

* Daniel. 12.

X X V.

Fr. Nicolaus de Cusoch præficitur Ecclesiæ Daren. Reg. Vatic. epist. 178.

NICOLAO DE CVSOACH ELECTO DAREN.

Rationis oculis intuentes commoda, quæ vacantibus Ecclesiis de salubri prouisione proueniunt, reddimur corde solliciti, ut circa prouisionem huiusmodi faciendam fructuosæ attentionis studium habeatur. Olim siquidem Daren. Ecclesia per mortem bonæ memoriæ Simonis Daren. Episcopi destituta pastore, ac eiusdem Ecclesiæ Canonicis, qui ad tractandum de substitutione Prælati conuenerunt in vnum, in diuersos diuidentibus vota sua, duas in ipsa Ecclesia electiones, vnam videlicet de dilecto filio Magistro Stephano Decano, & alteram de Gulielmo eiusdem Ecclesiæ Thesaurario contigit ab ipsis Canonicis in discordia celebrari. Causa igitur prædictarum electionum per appellationes partium ad Sedem Apostolicam deuoluta felicitis recordationis Gregorius Papa X. prædecessor noster in ea dilectum filium nostrum A. titulo sanctæ Præxedis presbyterum Cardinalem dedit eis partibus Auditorem. Postmodum autem cum iam esset coram Cardinale prædicto in causa præfata conclusum, memorato Thesaurario ius, si quod ex præfata electione facta de ipso competeat, eidem sponte per suas patentes litteras resignante, demum prædictus Decanus constitutus personaliter coram nobis omni iuri libere ac sponte cessit, quod sibi ex prædicta electione celebrata de ipso forsan fuerat acquisitum. Nos itaque de ipsius Ecclesiæ ordinatione, quæ diu vacationis incommoda est perpeffa, ne prolixioris vacationis dispendiis exposita remaneret, solerti diligentia cogitantes, ac ei de tali persona prouidere volentes, cuius studio & prouidentia dicta Ecclesia possit salubriter gubernari, nostræ considerationis intuitum in te Fratrum Minorum Ord. Professore duximus conuertendum, teque cui clara morum vitæ ac scientiæ merita, prudentia spiritualium, & temporalium prouidentia suffragari dicuntur, de Fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis Ecclesiæ prædictæ præfecimus in Episcopum & Pastorem, firma concepta fiducia, quod eadem Ecclesia, Deo authore, per suum Ministerium præseruabitur à noxiis, & gratis temporaliter & spiritualiter proficiet incrementis. Tolle igitur iugum Domini tam leue collis humilibus, quam suaue, in dilectione Dei pascendum suscipe gregem eius, super quem noctis vigilias diligens sollicitusque custodi, ut liber non pateat aditus inuasori, & Dominus insusplicabili hora venturus, si te inuenerit sic agentem, cursu consummato, qui tuo labori proponitur, & hora fide seruata, quæ tuæ sollicitudini committitur, te fidelem compertum in modico, supra multa constituat, & in dilecta gaudiorum suorum tabernacula introducat. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Kalend. Decembris, anno 2.

ANNO CHRISTI 1279.

NICOLAI III. ANNO 2.

XXVI.

*Fr. Gualterus Brugenſis fit Episcopus Pictavia. Reg. Vatic. epist. 174.*VENERABILI FRATRI GVALTERO
EPISCOPO PICTAVIEN.

Militanti Ecclesiæ disponente Domino, &c. vsque *studeamus*. Sahe dudum Pictaviens. Ecclesia pastoris solatio destituta Capitulum ipsius Ecclesiæ duas electiones, vnam videlicet de Radulpho Decano, reliquam vero de Ioanne Capicerio eiusdem Ecclesiæ in discordia celebrarunt. Negotio igitur electionum earundem per appellationes ad Sedem Apostolicam deuoluto, post multos & varios processus apud eandem Sedem habituros in eodem iidem Decanus & Capicerius omne ius, quod eis ex electionibus huiusmodi competebat, sponte ac libere in nostris manibus resignarunt. Nos autem paterna volentes sollicitudine præcauere, ne dicta Ecclesia dispendia prolixioris vacationis incurrat, & ad personam tuam, quam odor famæ nobis reddit acceptam cum habearis vir vitæ laudabilis, litterarum scientia præditus, discretionis maturitate conspicuus, præclarus meritis, & alias in spiritualibus circumspectus, aciem nostræ mentis conuertimus, ac sperantes quod eadem Pictaviens. Ecclesia, &c. vsque *affluet incrementis*, te tunc Ministrum Ordinis Fratrum Minorum in Francia prædictæ Pictaviens. Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio, &c. vsque *præfecimus*. & pastorem, tibi que munus consecrationis nostris manibus duximus imponendum. Quocirca fraternitati tuæ, &c. vsque *consequi merearis*. Datum Romæ apud S. Petrum 2. Non. Decembris, anno 2.

XXVII.

Fr. Philippus præficitur Ecclesiæ Ragusina. Reg. Vatic. epist. 184.

DILECTO FILIO PHILIPPO ELECTO RAGVSIN.

Militanti Ecclesiæ, &c. vt supra in bulla 5. huius Pontificis vsque *studeamus*. & quamquam assidue circa singularum commoda vigilemus, tamen erga illas quæ deplorant viduitatis incommoda propensiori cura & maiori propulsamur instantia, vt eis præficiamus viros secundum cor nostrum idoneos in pastores. Dudum siquidem Ragusin. Ecclesia per mortem bonæ memoriæ Saluij Ragusini Archiepiscopi pastoris solatio destituta Canonici eiusdem Ecclesiæ, quondam Fratrem Marcum de Venetiis Ordinis Minorum in Archiepiscopum Ragusin. vt dicitur, elegerunt, sed eodem Fratre Marco antequam esset eius electio confirmata, naturæ debitum persolvente, prædicti Canonici ad tractandum de futuri substitutione Pastoris insimul conuenerunt, & dubitantes ne si ad electionem procederent, & non possent omnes pariter in vnam concordare personam, exinde oriretur inter ipsos dissensionis materia, per quam eis & ipsi Ecclesiæ dispendia imminerent, deliberauerunt communi consensu, & vnanimi voluntate vt nobis humiles preces porrigerent, quod dignaremur eidem Ecclesiæ auctoritate Apostolica de pastore idoneo providere, ac super hoc subsequenter tam ipsi, quam dilecti filij nobilis vir Comes, Consilium, commune ciuitatis Ragusina nobis suas supplicatorias litteras per certum eorum nuncium destinarunt. Nos igitur dictorum Canonicorum votis volentes fauorabiliter annuere in hac parte de ipsius Ecclesiæ ordinatione celeri, ne prolixioris vacationis exposita maneret incommodis, attente duximus cogitandum, & post vigilem quam ad ponendam ibidem approbatam idoneamque personam apposuius diligentiam, in te præfati Ordinis professorem, tunc executioni officij Inquisitionis contra hæreticos in Marchia Taruina commissi tibi à Sede Apostolica insistentem, quem nobis & Fratribus nostris de litterarum scientia, morum maturitate, prudentia spiritualium, & temporalium prouidentia fide dignorum testimonia commendarunt, direximus oculos nostræ mentis. Quapropter gregi Dominico paterna volentes diligentia providere de dictorum Fratrum consilio te ipsi Ecclesiæ præficimus in Archiepiscopum & pastorem, firma spe fiduciaque tenentes, quod eadem Ecclesia per tuæ circumſpectionis industriam, in executione negotiorum tuæ sollicitudini à præfata Sede commissorum hætenus comprobata grata in spiritualibus & temporalibus, auctore Domino,

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

mino, suscipiet incrementa. Quapropter, &c. usque *consequi merearis*. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Idus Decembris, anno 2.

Anno Christi 1280.

Nicolai III. anno 3.

XXVIII.

Ut liberent Minores à grauaminibus Episcopi Placentini. Reg. Vatic. epist. 20.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO PARMEN.

ET DILECTIS FILIIS CREMONEN. ET S. AVXIANI

de Frangran. Mutinen. Diœcesis Ecclesiarum

Archipresbyteris.

FRagilitatis humanæ malitia succrescente sagittæ potentis acutæ passim aduersus humiles personas conspicuas meritis virtutum consurgunt, & eas maxime, quarum vigiliæ Dominici gregis pedibus sunt lucernæ & lumen semitis eius, insultationibus terrent, sedulis vulnerant multipliciter & iacturis. Quare Ministros Dominicos præsertim Pontificali dignitate præditos in earum præsidium decet defensionis excitare dexteram, & eas consolationis solatiis confouere. Sed proh dolor, Venerabilis frater noster Philippus Episcopus Placentinus, ut proponitur, ab his pietatis actibus pastoralis officij charitatem auertens, & contemnens aduertere, quod in horto Dominico relegati à sæculo per sanctæ contemplationis otium & specialiter Minorum Ordinis professores, quasi oliua fructifera & speciosa in campis piorum fructuum exuberant vbertate, & studiis virtutum intenti salutaris vnguenti consilio mentes plurium consolidant, errorum spiculis fauciatas, dilectis filiis Guardiano & Fratribus Placentin. eiusdem Ordinis se super diuersis articulis molestum reddit grauiter, notabiliter & infestum. Nam sicut dudum crebra insinuatione accepimus, cum dicti Guardianus & fratres locum, quem in ciuitate Placentina obtinebant, infra eandem ciuitatem, prout poterant ex Apostolico indulto, mutassent, Potestate, Consilio, & communi Placentinis id gratum habentibus & acceptum, idem Episcopus ad iniurias & molestias fratrum eorundem aspirans, præter omnium Redemptoris offensam notâ, qua inde respergitur, non vitata, ordinasse vel consensisse dicitur, quod per quosdam clericos Placentinos quædam Crux lignea, quam in loco prædicto dicti fratres cum magna solemnitate infixerant, post quindecim dies exinde de nocte contemptibiliter fuit euulsa, & fracta ac proiecta turpiter in latrinam. Dictos quoque fratres nulla canonica monitione præmissa, etiam post comparitionem legitimam, & priuilegiorum allegationem, & nihilominus appellationes interpositas ad cautelam & ex abundanti per Vibertum Coruum, primo de facto, cum de iure non possent excommunicari, per Girardum vero Aghinonum Vicarios suos, postmodum tam ipsos, quam benefactores eorum & accedentes ad locum ipsum pro Missis & prædicationibus audiendis seu alias intuitu pietatis & compassionis ad ipsos diebus Dominicis & festiuis pulsatis campanis & candelis accensis excommunicatos faciens publice nuntiari per annum & amplius, continuè mandauit siue mandari fecit Clericis suæ diœcesis sub excommunicationis pœna, quod nullo modo ad hospitium fratres ipsos admitterent, nec cum eis participarent in aliquo, sed eos tanquam excommunicatos potius euitarent. Ex quo secutum est, quod cum aliquando fratres tanquam pauperes essent recepti hospitio, hospites illi, qui alias consueuerunt recipere fratres mandatum ipsum ad memoriam reducentes, fratres ipsos impiè sine pabulo omnique subsidio expulerunt, & non paruo periculo exposuerunt eosdem. Mandauit etiam similiter Archipresbytero & Clericis Ecclesiæ de Florentiola eiusdem diœcesis, quod quendam barbitonsorem, qui fratres omnes à longis temporibus sicut & pater eius, quondam hospitio tanquam pauperes recipere consuevit, nisi omnino desisteret, euitarent, necnon salarium sibi subtraherent, quod pro suo seruitio eidem dare tenebantur & consueuerant annuatim. Ad maiorem insuper confusionem fratrum eorundem, ut fortius ab omnibus euitarentur, quibusdam religiosis & vni recluso propria idem Episcopus autoritate commisit, quod ab illis, qui ad locum præfatum pro Missis vel prædicationibus audiendis accesserant, quod illuc pro his non accedant vltius, iuramento recepto absoluerat ab excommunicationis pœna, quam eos propter hoc reputat incurrisse, quod si non facerent, absolutionem huiusmodi non haberent, graues illis pœnitentias & disciplinas

etiam infligendo, propter quod plures à deuotione dictorum fratrum & Ordinis retrahi compelluntur. Præterea præfatus Episcopus non nisi spiritu nequitie fratribus ipsis omnes gratias, quas concesserat, eis subtraxit, & dicitur præcepisse quod nullus parochialium sacerdotum ad prædicandum in Ecclesiis suis fratres recipiat supradictos. Qui quidem Presbyteri præcepto acquiescentes huiusmodi, memoratos fratres & eorum prædicatores etiam in loco præfato in sero & meridie perturbant pulsationibus campanarum, prout in festo S. Stephani asseritur specialiter contigisse, fratre Ioannino de Lupicinis eiusdem Ordinis lectore prædicante, & efficaciter populum autoritate inducente Apostolica ad suscipiendum Crucis signaculum in subsidium Terræ sanctæ, ita quod occasione huiusmodi turbationis fere tota ciuitas commota extitit, & turbata, & non solum diurnis, sed etiam nocturnis grauibus insolentis fratribus conculcatis, eisdem per Clericos, sicut asseritur, inter alia de nocte multi magni lapides fuerunt intus per quandam fenestram, & supra tectum domus loci præfati proiecti in contemptum fratrum & mortis periculum eorundem, non sine aliorum scandalo plurimorum, sicque fratribus ipsis contemptis, sustinet præfatus Episcopus, quod post fratres prædictos, cum pro suis necessitatibus per ciuitatem discurrunt eandem, per pueros & famulos verbis contumeliosis & indecentibus proclametur. Cumque idem Guardianus & fratres diutius huiusmodi pressi grauaminibus & iniuriis lacelessiti in humilitate spiritus expectassent, quod ipsos dictus Episcopus ad beneuolentiam paternam restituens præmissa reuocare grauamina & ab inferendis cessaret omnino, tandem dicti Guardianus & fratres conspicientes, quod non solum dictus Episcopus, sed etiam Præpositus & Capitulum Placentin. contra eos super hoc assumptis duritiam Pharaonis, in ipsorum conculcationem notabilem honestatis, iniurias iniuriis & grauamina grauaminibus cumulabant, ad Apostolicæ Sedis prouidentiam recurrerunt, nobis humiliter supplicantes, ut cum ipsi auxilio proprii voluntarie destituti tolerare nequeant longa litigiorum diffugia, & anfractus, eis super his faceremus apud Sedem Apostolicam exhiberi iustitiæ complementum. Nos autem ex præmissorum qualitate plenius colligentes, quod pietati deferuit imbecillitati eorundem Guardiani & fratrum super hoc efficaciter consulere, ac insolentis, quibus, ut præmittitur, incessanter premuntur, efficacius obuiare, ac propter hoc volentes ipsorum in hac parte prouidere quieti, & eis in sua iustitia fauorabiliter adesse, in qua sumus omnibus debitores, causam, quam dicti Guardianus & fratres contra præfatos Episcopum & Præpositum ac Capitulum & alias quascumque personas super loco seu domo, quem & quam iidem Guardianus & fratres & eorum Conuentus construunt, seu ædificare intendunt in ciuitate Placentina, & omnia alia causam ipsam tangentia mouent, Venerabili fratri nostro O. Episcopo Tusculano commisimus audiendam; coram quo Procuratoribus partium in iudicio comparentibus, & libellos offerentibus, exceptiones & replicationes contra libellos ipsos in assignatis ad hoc terminis fuerunt exhibitæ hinc inde. In præfato siquidem libello pro parte dictorum Guardiani & Conuentus oblato inter cætera continetur, quod prædictus Vbertus in præfatum Guardianum ac alios de dicto Conuentu, qui rebelles & contradictores existerent eorum, ut dicebat, exigente contumacia iniustæ excommunicationis sententiam, ut præmittitur, promulgauit. Postmodum autem nos ut concluderemus sub compendio, quod cauillantium studia in hac parte præterevidere videbantur in longum, volentes examinare & audire huiusmodi excommunicationis articulum per nos ipsos Procuratoribus partium coram nobis in publico consistorio constitutis, super eadem sententia eiusque grauaminibus, & denunciationibus, per quas memorati Guardianus & fratres ac eorum fautores, & nominatim Ruffinus de Fontana, Thomasinus de Parma, Albertinus de Arcellis, & Bonganinus de Tauasca fratres de dicto Conuentu & omnes viri ac mulieres, qui ad prædicationem & officium ipsorum fratrum irent, & qui eis darent consilium, auxilium vel fauorem ut ædificarent in domibus, quæ fuerunt nobilis viri Vbertini de Andito vel de Lando, mandantur excommunicati publice nuntiari, examinationem & discussionem habuimus diligentem, quamquam super præfatis libellis non esset ad litis contestationem processum. Et quia ex iis, quæ coram nobis acta fuerant, & etiam ex tenore dictæ sententiæ apparebat sententiam ipsam, & præmissas aggrauationes iniustas fuisse, præsertim pro eo, quod quantum ad fratres de dicto Conuentu & omnes alios, qui contradictores & rebelles extiterant ac alios viros & mulieres, qui ad officium ipsorum fratrum irent seu eis impenderent auxilium, consilium, & fauorem canonica monitio

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

tio non præcesserat, quæ de iure præcedere debuisset, nec pro parte dictorum Episcopi & Præpositi ac Capituli Placentini aliquid rationabile ostensum fuerat ad iustificandum huiusmodi sententiam & processum Vicarij supradicti. Demum auditis & plenariè intellectis, quæ præfati procuratores super eisdem sententia, aggrauationibus, & denunciationibus allegare, dicere & proponere voluerunt, memorato Episcopo Tusculano in eodem consistorio iniunximus oraculo viuæ vocis, & volumus vt sententiam, aggrauationes, & denunciations prædictas, & quidquid ex eis vel ob eas secutum est quoad dictum Conuentum & tam ipsius quam fratres superius nominatos, qui contradictores & rebelles extiterant, & eorum fautores & quoscumque alios tangunt, & tangere possent, cessaret, & reuocaret, ac pronunciaret iniusta. Quoad Guardianum vero hæc relinqueret indiscussa, donec super his deliberatio plenior haberetur. Idem igitur Episcopus Tusculanus autoritate mandati nostri taliter sibi facti dictis procuratoribus in eius præsentia constitutis sententiam, aggrauationes, & denunciations præmissas, & quidquid ex eis vel ob eas secutum est quoad eundem Conuentum & fratres eosdem, qui contradictores & rebelles extiterunt, & eorum fautores, & quoscumque alios contingunt, & tangere possunt, exigente iustitia cassauit, & nihilominus pronunciauit fore iniusta, tamen excommunicationis sententiam, aggrauationes, & denunciations easdem quoad dictum Guardianum indiscussas relinquit, donec super eis, vt præmittitur, deliberatio plenior habeatur, sicut in instrumento publico inde confecto plenius dicitur contineri. Cæterum quia, sicut asseritur, dictus Episcopus Placentinus pontificalis modestiæ ruptis habenis, non contentus præmissorum illatione grauaminum, contra eosdem Guardianum & fratres frenis dirius persecutionis laxatis, necnon præfatus Vicarius de mandato suo coram eodem Episcopo Tusculano causa sic pendente huiusmodi, contra eos non expauit renouare grauamina, multiplicare iniurias, & multiplices iacturas inferre. Nos verisimiliter autumantes, quod præsumptorum huiusmodi in dictos Guardianum & fratres tamdiu continuata temeritas Placentinum Episcopum non latuit memoratum, sed sequitur ex hoc probabiliter iis potius consensisse, ac propter hoc considerantes, quod eodem Episcopo Placentino apud Sedem constituto præfatam, nube cunctationis cessante, super his plenius & facilius innotescet claritas veritatis, quodque dicti Episcopi honestati accrescit, si compendioso processu huiusmodi negotium sopiatur, discretionem vestram per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut vnus vestrum per vos vel per alium seu alios præfatos Episcopum Placentinum & Vicarium ex parte nostra peremptorie citare curetis, vt infra duos menses post citationem huiusmodi cum omnibus actis & iuribus & munimentis suis, causam huiusmodi contingentibus, personaliter compareant coram nobis. Episcopus super præmissis omnibus, Vicarius vero super lata per ipsum dicta excommunicationis sententia, facturi & recepturi, quod ordo dictauerit rationis. Et nihilominus eundem dicti Tusculani Episcopi processum publicantes in locis quibus expedire videritis, tam Episcopo Placentino, quam Præposito & Capitulo supradictis ex parte nostra inhibere curetis, ne præfata causa coram memorato Episcopo Tusculano pendente contra præfatos Guardianum & fratres, aut eorum aliquem vel quoscumque alios viros, seu mulieres occasione dictæ sententiæ excommunicationis excommunicatos nuntient, vel faciant nuntiari. Contradictores, &c. Non obstante si aliquibus, &c. Diem vero citationis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Ianuarij, anno 3.

XXIX.

Præcipit vt monachi Cluniacenses permittant Minoribus Conuentum ædificare in villa Cariloci. Reg. Vatic. epist. 50.

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

OLim ex relatione dilectorum filiorum Ministri & Fratrum Ordinis Minorum in Burgundia accepimus admirantes, quod dudum Ministro dicti Ordinis in eadem Burgundia significante felicitis recordationis Alexandro Papæ prædecessori nostro, quod in villa de Caroloco Matisconen. diocesis consideratis quæ salutem animarum respiciunt, domus Ordinis Fratrum ipsorum foret plurimum opportuna, dictus prædecessor eidem Ministro per suas duxit litteras concedendum, vt si deuotione fidelium siue alio modo locus ad hoc utilis concederetur eidem, illum recipere ad construendum ibidem domum

domum ipsam & habendum Oratorium & cœmeterium in eodem iuxta indulta eidem Ordini ab Apostolica Sede concessa, valeret, non obstante quod Prior Prioratus dictæ villæ Cluniacen. Ordinis temporalem iurisdictionem in ea & in parochiis Ecclesiarum ipsius villæ vis obtinet patronatus, quod dictæ Cluniacen. Ordini ab eadem Sede dicitur esse concessum, ut nullis omnino religiosis infra terminos parochiarum Cluniacen. Monasterij Ecclesiam & Capellam construere vel cœmeterium habere liceat absque Abbatis & Conuentus eiusdem Monasterij Cluniacen. beneplacito & mandato, seu qualibet indulgentia quibuscumque concessa, per quam huiusmodi gratia impediri posset vel etiam retardari, & de qua plenam & expressam fieri oporteret in eisdem mentionem, eis super hoc bonæ memoriæ Dien. Episcopo conseruatore concessio. Cumque Guardianus & fratres prædictæ villæ de ipsius Ministri mandato in domibus, ibi iuxta huiusmodi concessionem dicti prædecessoris obtentis, Oratorium & officinas alias ordinassent eorum vsibus opportunas, dictus Episcopus in Priorem & nonnullos Monachos præfati Prioratus pro eo quod super hoc se manifeste ac temere opposcentes, eosdem Guardianum & Fratres Oratorium & officinas ipsa construere minime permittebant, & diligenter moniti ab oppositione huiusmodi desistere non curabant, excommunicationis sententiam exigente iustitia promulgauit, & eorum contumacia excrecente fecit ipsos per diuersas ciuitates & dioceses excommunicatos diebus Dominicis & festiuis pulsatis campanis & candelis accensis solemniter nunciari. Postmodum autem illis in sua pertinacia permanentibus animo indurato quondam Abbati prædicti Monasterij ad prædicti prædecessoris præsentiam interim accedenti prædictus prædecessor oraculo viuæ vocis iniunxit ut Guardianum & Fratres prædictos habens pro sua & Apostolicæ Sedis reuerentia propensius commendatos, Monachos dicti Prioratus iniuriatores eorum exinde amouere studeret, ita quod ipsi Guardianus & Fratres in eodem loco Ecclesiam & domos eius necessarias construere possent, & ibi sub obseruantia mandatorum Domini delectari. Et licet Abbas ipse id prædicto prædecessori promiserit se facturum, tamen ipse mandati dicti prædecessoris & promissionis suæ immemor, hoc facere non curauit, propter quod dictus prædecessor ei per suas litteras in virtute obedientiæ & sub pœna excommunicationis dedit districtius in præceptis, ut prædictos Priorem, Monachos, & Conuersos dicti Prioratus & quoslibet alios suæ iurisdictioni subiectos, quod ab eorundem Guardiani & Fratrum omnimoda molestatione desisterent, compellere procuraret præfato Episcopo per alias nostras litteras iniuncto, ut si Abbas ipse mandatum dicti prædecessoris in hac parte adimplere negligeret, ipse in eum excommunicationis sententiam proferens, ipsum vsque ad satisfactionem condignam excommunicatum vbi & quando expedire videret, solemniter nunciaret, & ab omnibus faceret arctius euitari. Vnde dictus Episcopus in eundem Abbatem, pro eo quod ipse huiusmodi litteras dicti prædecessoris directis sibi receptis præceptum ipsius prædecessoris expressum in illis & ipsius Episcopi monita damnabiliter vilipendens, prædictos Priorem & Monachos & Conuersos & alios ab huiusmodi eorundem Guardiani & Fratrum molestatione compescere non curauit, excommunicationis sententiam duxit exigente iustitia promulgandam, ipsumque fecit excommunicatum publice nuntiari, & quia præfati Abbas, Prior & Monachi sententias huiusmodi damnabiliter contemnentes, & diuina celebrantes, quin potius quantum in eis erat, prophanantes officia sic ligati circa præmissa dicti prædecessoris dispositionibus non parebant, idem prædecessor cœptum erga præfatos Fratres pietatis opus volens effectu prosequente complere, primum lapidem ad opus Ecclesiæ supradictæ benedixit de gratia speciali dando bonæ memoriæ Matisconen. Episcopo per suas in virtute obedientiæ districtè litteras in præceptis, ut personaliter ad locum ipsum accedens eundem lapidem honorificè, ut deceret, inibi poneret, ac circa ipsam Ecclesiam, cœmeterium benedicere procuraret, non obstante contradictione prædictorum Prioris & Monachorum, vel si eis aut personis prædicti Cluniacen. Ordinis foret, ut prædictum est, à Sede ipsa concessum ut aliquis infra fines Parochiarum suarum absque ipsorum consensu Ecclesiam, Oratorium, vel Capellam construere non auderet. Contradictores, &c. Cùmque idem Episcopus Matisconen. tanquam obedientiæ filius, personaliter ad dictum locum accedens, mandatum exequi disposuisset iniunctum, ex hoc ex more pontificalibus iam indutus, nonnulli Monachi dicti Prioratus & alij in eam præsentem dicto Priore effreni audacia irruerunt, & librum eius de manu cuiusdam Capellani violenter eripere, cruces infringere, salem & aquam

ut benediceretur paratum irreuerenter spargere præsumentes, ac mitram de capite suo ausu temerario molientes auferre, ipsum cum multa ignominia infecto negotio redire ad propria coëgerunt. Corpus etiam cuiusdam Fratris dicti Ordinis Minorum, quem ibi mori contigit in cœmeterio Ecclesiæ dictæ villæ prohibuerunt per conceptam malitiam sepeliri. Propter quod dicti Guardianus & Fratres coacti sunt corpus ipsum ad cœmeterium alterius villæ deferre, & illud inibi sepelire. Ac his non contenti ad locum supradictum dictorum Fratrum ex insperato cum quibusdam aliis iniquitatis filiis accedentes, prædictos Guardianum & Fratres ab eodem loco violenter eiicere præsumperunt, & in Guardianum ipsum iniectis vsque ad effusionem sanguinis manibus, Dei timore postposito, temere violentis, & alias eo & dictis Fratribus ignominiose tractatis. Postmodum quoque vasis & omni pannosa supellectili eorundem Guardiani & Fratrum per violentiam asportatis, huiusmodi eorum Oratorium & officinas funditus diruerunt. Sane prædictus prædecessor considerans quod erant hæc culpæ, in quibus culpa esset disciplinæ non exercere rigorem, prædictis Episcopis in virtute obedientiæ & sub pœna excommunicationis dedit per alias suas litteras districtius in præceptis, ut ipsi vel alter ipsorum ad supradictum locum personaliter accedentes, si per euidenciam facti vel per inquisitionem, quam de plano & absque iudicii strepitu super his dictus prædecessor fieri voluit de huiusmodi eiectione, spoliatione, & Oratorii ac officinarum diruptione constaret, sæpeditos Priorem & Monachos ex parte sua efficaciter monerent, & attentius inducere procurarent, ut infra quindecim dies post monitionem huiusmodi prædictos Guardianum & Fratres in eodem loco cum honore resumerent, & restituerent eis omnia sic subtrahita, & prædictum corpus facientes cum honorificentia debita ad denegatum ei cœmeterium reportari, non solum de reedificandis ædificiis per eos destructis, sed etiam de aliis opportunis habitationibus ipsorum Guardiani & Fratrum construendis ibidem in satisfactionem excessuum prædictorum, & de ipsis Guardiano & Fratribus vel eorum benefactoribus de cætero occasione huiusmodi minime molestandis tam iuratoriam, quàm aliam, prout expedire viderent, cautionem exhibere studerent. Alioquin ex tunc dictos Priorem & omnes ex dictis Monachis administrationem habentes, ab administratione spiritualium & temporalium, appellatione postposita, suspenderent, & si in huiusmodi suspensione per quindecim dies manerent, eos exemptionis & aliis priuilegiis & indulgentiis eorum Monasterio spiritualiter & dicto Cluniacen. Ordini generaliter ab Apostolica Sede concessis, quibus per tantum contemptum indignos se redderent, perpetuo priuare curarent, & si nec sic dicti prædecessoris monitioni parerent, & per alios quindecim dies in sua pertinacia perdurantes, dictos Priorem & Prioratu & alios ab administrationibus suis absque spe restitutionis, autoritate Apostolica, amouerent, ipsum Priorem ac prædictos Monachos nihilominus per omnes ciuitates & loca Regni Franciæ, in quibus expedire viderent publicè pulsatis campanis, & candelis accensis singulis diebus Dominicis & festiuis excommunicatos vsque ad satisfactionem condignam publicè nunciando, necnon citando eosdem Priorem & administrationes habentes, ut infra duos menses post citationem huiusmodi coram eodem prædecessore sic priuati, & amoti personaliter comparerent, pro meritis recepturi. Et postmodum idem prædecessor attendens quod Prioratus prædictus & degentes in eo personæ in plena dicti Abbatis dispositione manebant, ac ideo prædictorum Prioris & Monachorum excessus præmissi, quos idem Abbas videbatur dissimulando fouere, sibi ad culpam debebat merito imputari ac processum & sententiam supradictos contra ipsum Abbatem per ipsum Dien. Episcopum habitos approbans bonæ memoriæ H. Ostien. Episcopo tunc Archiepiscopo Ebredunen. & dilecto filio nobili viro Philippo Comiti Sabaudia tunc Lugdunen. Electo in virtute obedientiæ, & sub pœnis supradictis per suas districtè dedit litteras in præceptis ut ipsi vel eorum alter, per se vel per alium, seu alios dictum Abbatem ex parte prædicti prædecessoris monere ac inducere procurarent ut infra terminum, quem ei ad hoc ducerent præfigendum, præfatos Monachos iniuriatores Fratrum ipsorum ab eodem amouens Prioratu, eosdem Guardianum & Fratres in dicto loco faceret cum honore resumere & restitui eis omnia sic sublata. Corpus quoque prædictum ad denegatum ei præfatum cœmeterium reportari & illud inibi sepeliri, necnon cautionem exhiberi præfatam, prout superius est expressum. Alioquin ipsum ex parte prædicti prædecessoris citare studerent, ut infra duos menses post citationem huiusmodi coram eo personaliter compareret, eius super his beneplacitis pariturs,

turus, eundem nihilominus Abbatem singulis diebus Dominicis & festiuis pulsatis campanis & candelis accensis in locis, in quibus expedire viderent, facientes excommunicatum publice nunciari, & ab omnibus arctius euitari. Demum autem dictis Abbate & Conuentu Cluniacen. suggerentibus piæ memoriæ Urbano Papæ prædecessori nostro, quod post concessionem huiusmodi prædicto Ministro factam quidam Fratres Minores accedentes ad prædictam villam Cariloci in quodam fundo, qui ab eodem Prioratu tenebatur in fundum, & quem Fratres ipsi à feudatario, qui eum tenebat à prædicto Prioratu, præfatis Priore & Conuentu ipsius Prioratus irrequisitis, omnino de facto acquisierant Ecclesiam, & officinas eis necessarias construere nitebantur. Quodque Prior & Conuentus prædicti attendentes quod fundus ipse ad Prioratum pertinebat eundem, & quod eis, qui de oblationibus & mortuariis pro magna parte viuunt, vt dicebant, poterat graue præiudicium generari, si prædicti Fratres Ecclesiam & officinas in fundo ædificassent eodem ipsos ibidem Ecclesiam construere minime permiserant, & quod propter hoc dicti Fratres contra Abbatem & Priorem prædictos super hoc ab eodem prædecessore Alexandro diuersas litteras impetrauerant, quodque dictus fundus, quem ad Prioratum ipsum pertinere dicebant, iusto modo ipsis Fratribus non fuerat acquisitus, propter quod iidem Fratres ibidem contra voluntatem dictorum Prioris & Conuentus ædificare non poterant, & quod prædictis Priori & Conuentui ac eidem Prioratui si dicti Fratres in villa morati fuissent eadem, posset graue præiudicium generari, dictus prædecessor Urbanus eisdem Abbati & Conuentui Cluniacen. per suas sub certa forma litteras duxit indulgendum, vt præmissis veris existentibus per huiusmodi litteras ab eisdem Fratribus impetratas libertatibus & immunitatibus ipsius Abbati & Conuentui ac eorum Monasterio seu membris eius ab Apostolica Sede concessis in aliquo derogari non posset, seu præiudicium aliquod generari. Piæ quoque memoriæ Clemens Papa prædecessor noster cupiens huiusmodi negotium, quod tempore non modico protractum erat, prouidentia salubri decidi, venerabili Fratri nostro Claromonten. & bonæ memoriæ Anicien. Episcopis suis sub certa forma dedit litteris in mandatis, vt negocium ipsum iudicio vel concordia potius amicabili infra sex menses à receptione litterarum huiusmodi terminarent, & deinde per alias suas litteras iniunxit eisdem, vt cum intenderet omnino, quod finis imponeretur negotio supradicto, si forte negotium ipsum non esset infra præscriptum tempus iuxta formam eis traditam terminatum, ex tunc idem negotium in statu, in quo esset, remitterent ad Apostolicæ Sedis examen, præfigentes partibus terminum peremptorium competentem, quo per se vel Procuratores idoneos Apostolico se conspectui præsentarent facturæ & recepturæ super his quod iustitia suaderet, & dictus prædecessor expedire videret. Sane idem Claremonten. & Anicien. Episcopi prædictum negocium infra præscriptum tempus decidere nequeunt, illud iuxta prædictam formam ad examen Apostolicum remiserunt, sicque procuratoribus vtriusque partis in eiusdem prædecessoris Clementis præsentia constitutis, idem prædecessor sustinere noluit, quod ordinaretur iudicium inter eos, sed ex suo dumtaxat officio fecit indulgentias & rescripta, quibus se partes iuuare poterant, exhiberi. Quibus diligenter inspectis, idem asseruit prædecessor, quod licet à Fratribus Minoribus exhibita coram ipso magnum fauorem exprimerent, quem ad Ordinem Fratrum ipsorum Apostolica Sedes habuerat, cuius iudicio regitur totus Ordo. Ipse tamen prædecessor Clemens aduertens, quod prædicti Abbas & Conuentus sunt Romanæ Ecclesiæ filij speciales, procedendum non duxit ad contentionem huiusmodi sententialiter dirimendam, sed voluit quod supersederent dicti Fratres à præfati prosecutione negotij, donec ei placeret aliud ordinare. Et cum iidem Fratres se ipsius per omnia beneplacitis humiliter coaptarent, memoratis Abbati & Conuentui suis dedit litteris in mandatis, vt & ipsi ad eosdem Fratres charitatis visceribus affluentes, deliberarent secum quid magis ipsos deceret, quid etiam magis expediret eisdem: an beneuole admittere Fratres certis pactis adhibitis, an prædictæ Sedis præstolari iudicium, quæ peculiari gregi suo compatiens multo forsan tempore sustinere non posset suorum scandala pusillorum. Sicque prædicti Minister & Fratres persecutioni dicti negotij supersedere curarunt, sperantes sibi per salubrem prouisionem Sedis Apostolicæ super hoc misericorditer prouideri. Quare memoratis Ministro & Fratribus nobis humiliter supplicantibus, vt super his congruum remedium adhiberi paterna sollicitudine curaremus. Nos qui ad dictum Ordinem Fratrum Minorum eiusque professores ab olim dum adhuc essemus in minori officio constituti, specialem

cialem gessimus charitatis affectum, & ad apicem Apostolatus assumpti eos fauore intendimus prosequi, quantum cum Deo possumus, speciali. Attendentes quod magis prædictorum Abbatis, Prioris, & Conuentus eiusdem Prioratus saluti expediat, atque quieti eos nostris super hoc beneplacitis suos animos coaptantes, præmissa per exhibitionem celeris satisfactionis corrigere, ac porrectas in hac parte ipsis preces nostras per se efficaciter adimplere, quam super illis eiusdem Sedis iudicium expectare, dictos Abbatem, Priorem, & Conuentum rogandos, monendos duximus attentius & hortandos, nostris sibi dantes litteris in mandatis, vt infra duorum mensium spatium post receptionem earum prædicta contra præfatos Fratres Minores minus prouide attentata emendantes prouidè per seipsos eos in prædicto loco resumerent cum beneuolentia & honore, ipsosque ibidem morari libere permittentes, de huiusmodi damnis & iniuriis, ipsis, vt prædicatur, irrogatis ac rebus ablatis eisdem satisfactionem plenam & debitam impenderent, & prædictum corpus facerent cum honorificentia debita ad prædictum denegatum sibi cœmeterium reportari, scituri pro certo quod si ipsi non obedirent infra præscriptum tempus huiusmodi nostris precibus, monitis, & mandatis, nos qui ex commissio nobis Apostolatus officio sumus omnibus in iustitia debitores, eisdem Fratribus in suo iure assistere fauorabiliter intendentes, nec volentes vltius huiusmodi eorum grauamina, molestias, & iniurias tolerare, ipsis ex tunc super præmissis exhiberi de plano & sine strepitu iudicij plenam iustitiam faceremus, Venerabilibus Fratribus nostris Bisuntin. Archiepiscopo & Episcopo Cabilonen. per alias nostras litteras iniungentes, vt si præfati Abbas, Prior & Conuentus infra prædictum tempus non parerent eidem monitis & mandatis, ipsi vel eorum alter eos ex tunc ex parte nostra peremptorie citare curarent, vt infra trium mensium spatium post citationem huiusmodi, quatuor de Monachis dicti Prioratus fide dignos, odientes malum, & pacis & concordie amatores ad huiusmodi negotium sufficienter instructos, per quos super prædictis posset veritas reperiri, ad nostram præsentiam destinarent, per eos habentes ab ipsis Abbate, Priore & Conuentu super his mandatum sufficiens, Apostolicum subituri iudicium, de plano & sine strepitu iudicij exercendum, vel prouisionem seu ordinationem, quam super his nos facere contingeret, recepturi. Et nihilominus iidem Archiepiscopus & Episcopus denunciarent eisdem, quod siue taliter coram nobis in assignando eis ab ipsis terminos compararent, siue non, nos ex tunc in eodem negotio procederemus, prout nobis visum foret, eorum absentia non obstante. Licet autem præfatis Abbate, Priore, & Conuentu infra præscriptum duorum mensium spatium non parentibus prædictis monitis & mandatis Archiepiscopus ad huiusmodi citationem & denunciationem iuxta formam mandati Apostolici processisset, tamen huiusmodi quatuor Monachi in assignato ad hoc à dicto Archiepiscopo termino nostro se conspectui minime præsentarunt, quamquam aliqui non ipsius Prioratus, sed præfati Monasterij Monachi comparuissent in eodem termino coram nobis, propter quod euidenter apparuit eosdem Abbatem Priorem & Conuentum existere contumaces. Nos igitur prædictis Fratribus super tot laboribus & molestiis, quos occasione huiusmodi quæstionis pertulisse noscuntur, paterno compatientes affectu, & in eadem quæstione præfatis Priore & Monachis dicti Prioratus in sua proteruia persistentibus per longi temporis spatium iam durauit, viam alicuius prouisi compendij eligentes, per quam saltem in aliquo Prioris & Monachorum prædictorum contumacia seu proteruia contundatur, nec realiter vel ex toto ius depereat, si quod in hoc prioratu competit supradicto à præfatis Monachis in præsentia nostra, vt prædicatur, comparentibus, inquisiuimus sollicitè, prout potuimus, de negotij prædicti qualitate, habitoque super his cum Fratribus nostris diligenti tractatu, de ipsorum Fratrum consilio, autoritate Apostolica prouidemus, ordinamus, atque decernimus, quod prædicti Abbas, Prior, & Conuentus ac Monachi dicti Prioratus ex nunc ipsos Fratres Minores in prædicto loco præfatæ villæ, de quo agitur, admittere teneantur, & nullo modo impediant per se vel alios publicè vel occultè, quominus iidem Fratres iuxta præsentis ordinationis nostræ tenorem illuc venire valeant, & tutè inibi commorari, quin potius in iis, quæ ad eos pertinent in præmissis dictis Fratribus, contra quoscumque ipsos impedire volentes, sine fraude faueant & assistant, iidemque Fratres licite ac libere possint in loco ipso morari & Oratorium & alias officinas construere & habere, non tamen adhuc sine nostris licentia vel sententia, seu prouisione, aut consensu dictorum Abbatis, Prioris & Monachorum Ecclesiam vel cœmeterium habeant, seu ipsa ædificent in eodem. Et quia

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

nobis cordi est, quod omnino huiusmodi nostra prouisio seu ordinatio per eosdem Abbatem & Conuentum, Priorem & Monachos præfati Prioratus inconcusse seruetur, eadem autoritate in virtute obedientie districtè præcipimus, quod Abbas Cluniacen. qui nunc est, & qui pro tempore fuerit, omnimodè dictos Priorem & Monachos prædicti Prioratus ad obseruationem eiusdem prouisionis seu ordinationis compellat, nec super hoc per excommunicationem prætendat se fecisse quod potuit, & non posse amplius forsitan asserendo, cum nequaquam verisimile videatur Abbatem ipsum non posse, si quicquid potest super hoc duxerit faciendum, sed procuret penitus siue per spirituales, siue temporales coherciones, quod eadem prouisio seu ordinatio à prælibatis Priore & Monachis inuiolabiliter obseruetur. Si vero dictus Abbas id iuxta huiusmodi præcepti nostri tenorem infra decem dies, postquam hæc ordinatio nostra ad eorum notitiam potuerit verisimiliter peruenire, & per suprascriptum Archiepiscopum, & Venerabiles Fratres nostros Matisconen. & Bellicen. Episcopis, quibus super hoc nostras sub certa forma dirigimus litteras iuxta tenorem litterarum ipsarum, fuerit publicata, non curauerit adimplere, & dictos Priorem, Conuentum aut Monachos eiusdem Prioratus Cariloci contra eandem prouisionem seu ordinationem venire contigerit, non parendo, dictum Abbatem pro sua contumacia, seu inobedientia, & eosdem Priorem & Monachos ob ipsorum contumaciam, vel inobedientiam eo ipso decernimus excommunicationis sententiæ subiacere. Non obstantibus quibuscumque priuilegiis seu indulgentiis Apostolicis eisdem Abbati & Conuentui vel Ordini Cluniacen. seu dictis Priori ac Monachis eiusdem Prioratus Cariloci communiter vel diuim, coniunctim, vel disiunctim, generaliter vel specialiter aliquibus eorum vel alicui sub quacumque forma vel expressione verborum concessis, de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum seu dicti Ordinis expressione vel nomine specialem, determinatam & expressam oporteret in nostris litteris fieri mentionem, & per quæ ipsius nostræ ordinationis seu prouisionis effectus impediri posset quomodolibet vel differri, & nihilominus tam dicti Abbas, Conuentus eiusdem Monasterij Cluniacen. si Conuentus ipse iuxta mandatum Apostolicum per dictos Archiepiscopum & Episcopos eis autoritate dictarum litterarum nostrarum in virtute sanctæ obedientie faciendum opem & operam, quantum in eis fuerit, non dederit efficacem, quod prædicta omnia per eosdem Abbatem, Priorem & Monachos iuxta eandem prouisionem seu ordinationem nostram inuiolabiliter obseruentur, quam iidem Prior & Monachi eiusdem Prioratus Cariloci omnium priuilegiorum & indulgentiarum ipsis Abbati, Conuentui, Priori seu Monachis à Sede Apostolica concessorum, & iuris si quod eisdem Priori & Monachis in præfato loco competit priuationis pœnam infligendam per vos pro tanto eorum contemptu in eandem Sedem commisso & temeritatis excessu poterunt merito formidare. Quoniam autem intentionis nostræ, ut præmittitur, non existit, quod per huiusmodi prouisionem, ordinationem seu decretum ius dictorum Prioris, Conuentus & Monachorum absque alia indagine vel processu pereat realiter vel ex toto, volumus & etiam ordinamus, quod diligens habeatur tractatus de sedanda quæstione huiusmodi amicabiliter inter partes, & si super hoc prouenire compositionem amicabilem non contingat per præfatos Archiepiscopum & Bellicen. & Matisconen. Episcopos ad inquisitionem, citationem, denunciationem, & remissionem sub certis modis & formis faciendas in huiusmodi negotio procedatur, prout in prædictis nostris sibi directis litteris seriosius continetur. Nulli ergo, &c. nostræ prouisionis, ordinationis, constitutionis & præcepti, &c. Si quis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Idibus Febr. anno 3.

X X X.

Super edificandis Conuentibus Minorum Moysiacen. & de Rapestagno. Reg. Vatic. epist. 53.

ARCHIDIACONO ALBIEN. ET ARCHIPRESBYTERO
ECCLESIAE DE MIRAPICE THOLOSAN. DIOECESIS.

SVa nobis Minister Prouincialis & fratres Ordinis Minorum Aquitanie petitione monstrarunt, quod cum ipsi in villis Moysiacen. & de Rapestagno Caturcen. & Albien. diocesis quædam loca & ædificia ad opus suum de nouo construere incepissent Abbas & Conuentus Monasterij Moysiacen. eiusdem Caturcen. diocesis eis super his
fe

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

se contra iustitiam opposcentes fratres ipsos de prædictis locis violenter eiicere, & in quosdam ex eis, Dei timore postposito, violentas manus iniicere temere præsumpserunt, propter quæ inter eosdem Ministrum & fratres ex parte vna, & dictos Abbatem & Conuentum ex altera super præmissis diuersis quæstionum articulis suscitatis dicti Minister & fratres cupientes in hac parte anfractus & prolixitatem iudicij euitare, utpote qui auxiliis bonorum temporalium non iuuantur, nobis humiliter supplicarunt ut negotium huiusmodi tractari apud Sedem Apostolicam faceremus. Sicque nos Venerabili fratri nostro O. Episcopo Tusculano causam huiusmodi sub certa forma commisimus audiendam. Eodem vero Abbate tunc apud Sedem eandem commorante citato, & in ipsius Episcopi præsentia comparente ac proponente se comparere vltius ex certis causis coram eodem Episcopo autoritate citationis huiusmodi non teneri, tandem extitit super præmissis in dictum Episcopum, sicut accepimus, ab eiusdem Abbatis pro eo ac eodem Conuentu ipso Abbate præsentem & consentiente, ac dicti Ordinis Generali Procuratoribus sub certis alias licitis formis & conuentionibus compromissum. Cumque postmodum peteretur à nobis ut defectum, qui extiterat in hoc pro eo, quod Conuentus eiusdem Monasterij non interuenit in compromisso ipso consensus defectum autoritate Apostolica suppleremus, petitioni huiusmodi tunc non duximus annuendum, sed volentes in hac parte dispendiis partium, quæ ex longis iudiciorum protractibus confueuerunt consurgere, obuiare; discretionem vestram per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum per vos vel per alium seu alios Conuentum præfatum ad consentiendum compromisso facto super prædictis iuxta formam, quam prædictus Abbas compromisisse dicitur in eundem Episcopum, & ratificandum quicquid per dictum Abbatem factum extitit in præmissis, efficaciter inducere studeatis. Alioquin prædictos Abbatem & Conuentum ex parte nostra peremptorie citare curetis, ut infra trium mensium spatium post citationem huiusmodi procuratores idoneos, fide dignos, odientes malum, Deum timentes, pacis & concordie amatores ad huiusmodi negotium sufficienter instructos, per quos super prædictis possit veritas aperiri cum omnibus actis, iuribus, & munimentis suis negotium huiusmodi contingentibus ad nostram præsentiam studeant destinare, per eos habentes ab ipsis Abbate & Conuentu super his mandatum sufficiens Apostolicum subituri iudicium vel prouisionem, ordinationem seu compositionem, suppletionem, si quas super præmissis faciendas duxerimus recepturi. Diem autem citationis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 15. Kalend. Martij, anno 3.

X X X I.

Fr. Raynerius præficitur Ecclesiæ Troianæ. Reg. Vatic. epist. 29.

RAYNERIO ELECTO TROIAN.

Licet continuata superuenientium negotiorum instantia Nos, qui disponente Domino, vniuersali regimini quamquam insufficientibus meritis præsidemus, insultibus impetat successiuis, sollicitudo tamen omnium Ecclesiarum nostris incumbens humeris, tanto arctius quotidiana nos meditatione perurget, quanto ad id sumus specialius, immo principalius obligati. Sanè dudum Troiana Ecclesia per translationem Venerabilis fratris nostri Hugonis Bethleemitani tunc Troiani Episcopi ad Ecclesiam Bethleemitanā, pastoris regimine destituta dilecti filij Cantor & Canonici eiusdem Ecclesiæ Troianæ tunc ibidem præsentem ad tractandum de futuri substitutione Pastoris conuenientes in vnum, ac deliberantes per viam procedere compromissi, duobus ex eis, scilicet Nicolao Diacono & Simoni subdiacono Canonicis Troianis prouidendi per electionem vel postulationem eidem Troianæ Ecclesiæ de pastore concesserunt liberam potestatem. Prædicti autem duo secedentes in partem, ac in huiusmodi negotio ex præfata potestate à memoratis Cantore & Canonicis sibi tradita procedentes, Venerabilem fratrem nostrum Benedictum Episcopum Esculan. in Troianum Episcopum postularunt, dictique Cantor & Canonici facientes nobis decretum postulationis huiusmodi præsentari, à nobis suppliciter petierunt, ut eandem postulationem admittere dignaremur. Nos igitur prædictam postulationem per Venerabilem fratrem nostrum B. Episcopum Albanen. examinari fecimus diligenter; & demum audita super hoc eiusdem Episcopi relatione fidei, postulationem ipsam ex variis causis tam eiusdem Troia-

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

næ, quam Esculanæ Ecclesiarum vtilitate pensata de fratrum nostrorum consilio non duximus admittendum. Et deinde cupientes per nostræ prouidentię studium dictæ Troianæ Ecclesiæ præesse Pontificem, per quem posset salubriter gubernari, ne ipsa Ecclesia Troian. per vacationem diutinam dispendiis, quæ imminere solent viduatis Ecclesiis, subiaceret, ad te fratrem Minorum Ordinis professorem tunc Capellanum charissimi in Christo filij nostri Caroli Regis Sicilia Illustris conuertimus nostræ considerationis intuitum, reque, &c. vt in bulla 27. Pontificis vsque *augmentari*. Quocirca, &c. vsque *consequi merearis*. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Nonas Maij, anno 3.

XXXII.

Fr. Simibaldus præficitur Ecclesiæ Melfiensi. Reg. Vatic. epist. 39.

SINIBALDO EPISCOPO MELFIEN.

IN supremæ dignitatis specula, &c. vt suprâ bulla 14. huius Pontificis vsque *plebs letetur*. Nuper siquidem Venerabilem fratrem nostrum F. Vrbeuetanum Episcopum tunc electum Melfien. à Melfien. Ecclesia absolutum ad Vrbeuetanam Ecclesiam transferentes, prouisionem ipsius Melfien. Ecclesiæ nobis ea vice duximus reseruandam, & paternam volentes sollicitudine præcauere, ne ipsa Melfien. Ecclesia dispendia vacationis incurreret, ad personam tuam, quam odor famæ ac alias ex parte tuæ probitatis studia, quæ pro Catholicæ fidei conseruatione, ac extirpatione prauitatis hæreticæ, & inquisitionis officio prauitatis eiusdem adhibere diutius studuisti nobis reddit acceptam, cum habearis vitæ laudabilis, litterarum scientia præditus, religionis claritate conspicuus, præclarus meritis, & alias in spiritualibus & temporalibus circumspectus aciem nostræ mentis conuertimus, sperantes quoque quod eandem Melfien. Ecclesiam salubri, dante Domino, regimine gubernabis, ipsaque vtilis præsidio munita pastoris optatis affluet incrementis, te fratrum Minorum Ordinis professorem prædictæ Melfien. Ecclesiæ, de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis, in Episcopum præfecimus, & pastorem; tibi que munus consecrationis nostris manibus duximus impendendum. Quocirca, &c. vsque *consequi merearis*. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Maij, anno 3.

XXXIII.

Fr. Fernandus fit Episcopus Burgenfis. Reg. Vatic. epist. 38.

FERNANDO EPISCOPO BURGEN.

Consulte tunc vtilitati Ecclesiarum prospicitur, cum discretis & prouidis earum cura committitur & viduatarum regimini pastores idonei præponuntur. Vnde Romanus Pontifex, cui ex Apostolatus officio imminet de vniuersis Ecclesiis sollicite cogitare, hoc maxime circa ipsas attendere debet & ad id propensius vigilare, vt per bonos gubernentur dignosque Rectores, per duces conspicuos in suis gregibus dirigantur, per sacros & eruditos Ministros in spiritualibus fulgeant & per dispensatores prudentes temporalium proficiant incrementis. Sic enim nauis, quæ perito remige ducitur, liquida tutè solet percurrere spatia, & domus vbertate rerum excrescere, quæ patrefamilias regitur studioso. Sanè Venerabili fratre nostro Gundisaluo Burgen. Episcopo ad Toletanam Ecclesiam eo tempore pastore carentem, de nostra prouisione translato, sicque per translationem huiusmodi Ecclesia Burgen. vacante, Nos diligentius attendentes quod eadem Burgen. Ecclesia Sedi Apostolicæ nullo est mediante subiecta, & propter hoc specialius nobis cura incumbit ipsius, quodque per nos, vt præmittitur, statum viduitatis incurrerat, vt manus per quam ipsa Burgen. Ecclesia causari poterat in subtractione sui pastoris, non leue sit vulnus illatum, salubrem è vestigio in prompta substitutione alterius ferret opem, prouisionem ipsius Ecclesiæ Burgen. nobis ea vice duximus specialiter reseruandam, & ne de vacationis prolixitate, quam eligentium dissidentia solet frequenter inducere, cum non facile multitudo concordet, præfata Burgen. Ecclesia grauiam sentiret incommoda, quæ vacationis huiusmodi consequuntur, redditi sumus corde solliciti, illum sibi deputare Pontificem, cuius certa nobis esset notitia meritorum, nec dubia charitas erga plebem suo regimini committendam, & in cuius fide posset

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

posset fida recumbere securitas subditorum. Ideoque in te Fratrum Minorum Ordinis professorem, quem litterali scientia præditum, virum quoque vitæ laudabilis, conuersationis placidæ, ac morum honestate decorum, discretionis & consilij maturitate conspicuum, familiari experientia nouimus, oculos direximus nostræ mentis. Quapropter intendentes tam gregi Dominico, quam dictæ Burgen. Ecclesiæ salubriter prouidere, de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis te ipsi Ecclesiæ Burgen. præfecimus in Episcopum & Pastorem, tibi consecrationis munus nostris manibus impendendo, in illo qui dat gratias & largitur præmia confidentes, quod eadem Burgen. Ecclesia per tuam solerem industriam & prudentiam circumspectam in spiritualibus & temporalibus, Deo autore, votiuâ recipiet incrementa, & tam Clerus quam populus tuo commissus regimini tua salubri doctrina & piæ actionis exemplo ad salutem ædificabitur animarum. Tu ergo tuum iactans in Domino cogitatum, &c. vsque *prouenire pastorem*. Datum Romæ apud S. Petrum 12. Kal. Iunij, anno 3.

XXXIV.

Hortatur eum ut soluat debita Conuentus Parisiensis. Reg. Vatic. epist. 4.

EPISCOPO PICTAVIEN.

Circa ea, quæ summo Patri sunt placita sedulo cogitantes & circumspicientes vndique quod illi à quo cuncta proueniunt, debeat speciale debitum, inter alia pietatis opera repetamus piè manum auxiliis aperire pauperibus illis potissime, qui mandatorum Christi humiles sectatores mundi spretis diuitiis degunt in præfenti vita sub exercitio paupertatis, voluntarij, non coacti, ut tandem militent abundantius in gloria supernorum. Tunc enim ipse Christus glorificatur & collaudatur in gentibus, & illi condigna laus & honor impenditur cum talibus saltem in opportunitatibus subuenitur, qui eius vestigia sunt secuti, ut clarius eluceat fides, obsequentium Creatori. Et tunc huiusmodi pietatis opus in illud exercentibus potiori virtute clarescit, & per hoc animarum salus etiam in aliis producat cum ex feruore charitatis ad Dominum gratiose indigentibus subuenitur, quod tibi ex causa eo fiducialius recensemus, quo tu Ordinis Fratrum Minorum, in humili paupertate fundati, professor maiorem humilitatem dignosceris obtinere. Vnde prouenire conspiciamus, quod Minister Generalis & nonnulli discreti Fratres ipsius Ordinis, & vniuersaliter Ordo ipse ad te in suis necessitatibus sicut ad refugium singulare confugiunt & nunc specialiter, Guardiano & Conuentu Fratrum Parisien. dicti Ordinis propter studentium multitudinem, & alia eis incumbencia, cum inibi fons scientiarum scaturiat, & ex illo per vniuersum Ordinem riuuli deriuntur, graui onere debitorum oppressis, ipsi, qui sicut nostri, nedum in rebus temporalibus non abundant, nec sibi ipsis sufficiunt, sed interdum etiam pro eorum tenui satis victu penuriam magnam patiuntur, nisi aliorum subsidiis adiuuentur, videntes per eos in hac parte non posse prædictum exonerari Conuentum, & dubitantes pericula, quæ prouerent eidem Ordini, si Conuentus ipse deficeret, vel studentibus, immo, quod absit, Ordini proficiendi materia verisimiliter tolleretur, eo confidentius tuum implorant auxilium, quo securius confidunt de tua charitate, quam habere te decet ad Ordinem, in quo tu nutritus, informatus, doctus, & demum Prouincialis Minister in illis partibus non ignoras quid illi, & eius professoribus competat, ac tandem ex illo succrescens per Dei gratiam rebus temporalibus præsertim his diebus satis abundans, habito respectu ad ea, quæ tempore diutinæ vacationis Pictauien. Ecclesiæ reseruata, & quæ ad te in magna copia peruenisse dicuntur, sicque idem Minister & Fratres in his, quæ in te plusquam in alio sæculari Prælato concurrunt, cum alio talia petere non tentarent, sed ad te in tantæ necessitatis articulo conuertentes, & sperantes quod ex tuis superexcrecentibus facultatibus, tibi concessis à Domino, dictus Conuentus, nec minus Ordo præfatus ab huiusmodi debitis releuetur, petierunt à nobis humiliter ut te induceremus monitis & excitaremur mandatis Apostolicis, pro debitis ipsis, quæ ad duorum millium librarum Turonen. summam dicuntur ascendere, persoluendis, & ut exinde apud alios in mandatorum nostrorum obseruatione excusationem decentius haberes, certum ad id tibi præfigeremus terminum, & ex tunc si expediret te ad id compelli per alium faceremus. Nos

autem qui in fulgenti claritate dicti Ordinis delectamur & in illa quiescimus, attendentes quod dictus Minister & eiusdem Ordinis Fratres circa virtutum exercitium augentur insudantes, per deuotarum orationum instantiam salutem quarunt vbilibet animarum, & prosperi status generalis Ecclesie feruidi zelatores eidem indefessis laboribus argumentose deferuiunt, & summæ præminentiam libertatis acquirunt ministerio seruitutis. Considerantes etiam euidentes vtilitates, quæ prædictis Ecclesie & Ordini ex ipso Conuentu proueniunt, & nihilominus formidantes pericula, quæ possent aliis emergere, si, quod auertat Altissimus, quouis casu dissolueretur, seu decideret prædictus Conuentus, à quo semina fructifera in domo Domini consperguntur, nec minus aduerentes quod tu specialiter in eodem Conuentu degens à tuæ culturæ principiis ex illo finaliter Theologie facultatis cathedram ascendere meruisti, quodque præmissa & alia plura, quæ tu ipse, sicut gratus attendere poteris, in te digne concurrunt, & debent tibi eo merito, sicut & nobis, etiam esse motiua tuo præcedenti & præsentī statu pensato. Recolentes insuper, quod in tuæ promotionis auspiciis contrahendi mutuū vsque ad magnam summam pecuniæ, vt asserebas, erogandam pauperibus, à nobis postulasti licentiam, quam tibi tunc ex eo quod non erat nobis plenè nota ipsius Ecclesie Pictauiensis conditio, & ex aliis certis causis non duximus concedendam: sed præsentī tempore habendo respectu ad conseruata prædicta, quæ dicuntur ad te, vt prædicitur, peruenisse, ita quod ab hoc absque mensæ tuæ notabili grauamine sufficiens esse crederis, concedendi præfatis Ministro & Fratribus pro tam pio subsidio de rebus mobilibus Ecclesie tuæ ad te sperantibus vsque ad prædictam summam duorum millium libr. Turonen. licentiam elargimur. Considerantes quoque id tibi non posse nec debere merito displicere, cum contingentia dictum Ordinem te contingant & eius prosperitas tibi succedere valeat ad gaudium salutare, fraternitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attente per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus nostris beneplacitis iuxta prouidentie tuæ decentiam te conformans, cum de bonis Episcoporum abundantium deceat pauperibus & indigentibus subueniri, huiusmodi debitum duorum millium libr. Turonen. infra duos menses à receptione præsentium computandos sic liberaliter creditoribus secundum modum constitutionis, quam per viam ordinationis circa obseruantiam regulæ ipsius Ordinis nuper edidimus, cum integritate persoluas, & persolui procures, quod in hoc Deo & nobis digne placeas, tibi que sit meritorium apud Dominum. Ipsa ergo te cogat pietas pia piis operibus ministrare subsidia, accendat & charitas in præbendo eisdem Fratribus charitatiua solamina, moueat te ipsius Conuentus tibi non ignota, sed palpari penuria, immo & te consortio Episcoporum aggregatum fore considerans, quorum gloria est & esse debet pauperum inopiæ prouidere, Christi pauperis cuius patrimonij curam geris, pauperes filios, & paupertatis eius sedulos sectatores, eorundemque de ipsorum patris patrimonio releuanda grauamina, tibi ad eorum leuamen, sicut fidelis dispensator, assumes, vt de puluere suscitatus egenus, de carnis ergastulo erectus vt pauper, cum principibus inter Principes populi Dei præsentialiter collocatus, in filiorum ipsius subleuandis inopiis gratus filius, charitatiuus Frater, dispensator fidus & diligens, quam professus es, subleuator inopiæ comproberis. Si vero aliquid rationabile te retraheret forsitan à prædictis, quia nolumus, nec ipsi Minister & Fratres volunt, quod inter te ac eos ibi vel etiam alibi hac occasione litigium oriatur, illud infra dictos duos menses coram venerabilibus Fratribus nostris Cenomanen. & Petragorien. Episcopis, vel eorum altero exponere studeas, & ipsi aut ipsorum vnus hoc à te diligenter audito, si talia proponeres, quæ probata deberent legitima reputari, tibi præfigant ex parte nostra terminum competentem, quo tu ad nos specialem procuratorem cum pleno mandato super omnibus negotium ipsum contingentibus sufficienter instructum destinare procures, & denuncient nihilominus Guardiano & Conuentui prædictis, vt ipsi ad præsentiam nostram in eodem termino aliquem vel aliquos Fratrem seu Fratres sui Ordinis pro nostra in hac parte informatione transmittant, vt nos tandem de negotij circumstantiis plenius informati super eo, quod expediens fore videbimus, ordinemus. Quod si tu infra prædictum terminum prædicta non solueres, vel causas rationabiles, vt præmittitur, non proponeres, eisdem Episcopis damus nostris litteris in mandatis vt ipsi vel alter eorundem te ad solutionem prædictam, vt præmittitur, autoritate nostra compellant. Datum Suriani Idibus Iunij, anno 3.

ANNO CHRISTI 1280.

NICOLAI III. ANNO 3.

X X X V.

Mittit Legatum suum in Germaniam Fr. Hieronymum Asculanum Ord. Min. Cardinalem. Reg. Vatic. in epistolis Cameralibus epist. 85.

R. REGI ROMANORVM ILLVSTRI.

AD personam tuam exuberans charitativus affectus in mente nostra concrevit, & quanto te benignius meritoriis oculis intuemur, & maiora nobis de tuis actibus repromittis, tanto presentaris sensibus nostris acceptior veluti filius in armario nostri pectoris collocatus, sicque contingit, quod vota tua grata nostris adveniunt, & nos illis, quantum cum Deo possumus, fauorabiliter annuentes ad ea, quæ tuis sint acceptata præcordiis, prompte confurgimus, de iis sicut de re nobis amabili cogitando. Nuper siquidem venerabilis Frater noster Gurten. Episcopus ad Apostolicam Sedem accedens, se nobis ex parte tua provide præsentavit, & quæ per te sibi fuere commissa retulit, & exercuit diligenter, nosque ipsum tuam in eo contemplando personam benigne recepimus, & quæ nobis exposuit in tabernaculis mentis nostræ conscripsimus locum bene placidum, in nostra memoria sortitura. Et quia inter alia per eundem Episcopum Legatum mittendum ad partes Alemanniæ cum instantia postulasti, nos feruore charitatis intimæ, qua te ac incolas partium earundem speciali prærogativa prosequimur excitati, licet Fratres nostros Cardinales tunc non haberemus nobiscum pro maiori parte præsentibus, ipsos tamen super hoc fecimus conuocari, & tandem cum eis deliberatione habita diligenti, providimus dilectum filium nostrum Hieronymum tituli sanctæ Potentianæ Presbyterum Cardinalem, cuius industriam & in magnis & arduis probata merita, ut speramus, & euidentia suorum operum comprobabit, ad partes illas destinare Legatum, ut in hoc tuæ petitionis instantia, & in eisdem partibus, quæ Deo sint placita & accepta Christianis populis impleantur. Tu quoque fili, quæ imminent exequenda, & ea quæ inter te & charissimum in Christo filium nostrum Carolum Siciliæ Regem Illustrem tractata sunt hætenus, prudenter aduertens in reditu ipsius Episcopi, & Regis eiusdem nuntiorum aduentu, sic te ad omnia sincera & solida perfectione conformes, & illa providis studiis prosequaris, quod tractata ipsa, & demum dictus Legatus in suo iucundo aduentu fructificent ad laudem Altissimi, augeatur in terris pacis amænitas, de bono in melius tua culmina vigeant, & per hoc cumulus exultationis adueniat nobis & aliis diligentibus nomen tuum. Datum Suriani 2. Nonas Iulij, anno 3.

MARTINVS QVARTVS.

Electus anno 1281. 8. Kalend. Martij.

Anno Christi 1281.

Martini IV. anno 1.

B V L L A I.

Fr. Simon fit Episcopus Assisinas. Reg. Vatic. epist. 107.

FRATRI SIMONI EPISCOPO ASSISINATEN.

Militanti Ecclesiæ, &c. usque studeamus. Sane vacante dudum Ecclesia Assisinen. per obitum bonæ memoriæ Illuminati Episcopi Assisinen. duæ electiones in discordia in Ecclesia factæ fuerunt, sed taliter electis non consentientibus electionibus de se factis, tam ipsi Electi, quam Electores eorum non fuerunt huiusmodi electionis negotium prosecuti. Nos autem ex abundanti tam electos & electores, ac postulatos & postulantes, si qui essent in eadem Ecclesia, quam etiam omnes, qui electis & postulatis, electionibus & postulationibus huiusmodi se opponere vellent, ac qui sua crederent interesse in audientia publica peremptorie citari mandauimus, ut personaliter illi, qui ad hoc tenebantur, alij vero per Procuratorem idoneum coram nobis certo termino comparerent, prosecuti prædictarum electionum, postulationum ac oppositionum negotia, & recepturi super eisdem negotiis, quod iustitia exigeret, vel quod circa ipsius provisionem

ANNO CHRISTI 1281.

MARTINI IV. ANNO 1.

nem Eccleſiæ nobis eiſdem vtilitas ſuaderet. Alioquin eorum abſentia non obſtante procederetur per nos ad ſententiandum, diffiniendum, priuandum, ordinandum, diſponendum ſuper eiſdem Eccleſia & negotiis, ſicut expediens videremur. Et cum nullus in prædicto termino coram nobis pro talibus compareret, nos poſtulos & electos, ſi qui eſſent, omni iure ſi quod eis eſſet ex poſtulatione vel electione, aut alias illa occasione quaſitum, de Fratrum noſtrorum conſilio per conſtitutionem & moderationem feliciſ recordationis Nicolai Papæ prædeceſſoris noſtri decreuimus eſſe priuatos, nobis ea vice prouiſionem eiſdem Eccleſiæ reſeruantes. Sicque poſtmodum paterna volentes ſollicitudine præcauere, ne ipſa Eccleſia remaneret vltèrius viduata paſtore, ad perſonam tuam religionis claritate facundam, & nobis de honeſtate morum, litterarum ſcientia, prouidentia ſpiritualium & circumſpectione temporalium commendatam mentem noſtram conuertimus, ſperantes quod eandem Eccleſiam ſalubiter, dante Domino, gubernabis, & ipſa per tuæ circumſpectionis induſtriam in ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa, te Fratrum Minorum Ordinis profeſſorem ipſi Eccleſiæ de prædictorum Fratrum noſtrorum conſilio in Episcopum præfecimus, & paſtorem, tibi que munus conſecrationis de noſtris manibus duximus impendendum. Quocirca Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Apoſtolicis beneplacitis humiliter acquieſcens, & deuote ſuſcipiens impoſitum à Domino tibi onus, ipſius Eccleſiæ ſollicitam curam gerens, gregem Dominicum in illa tibi commiſſum doctrina verbi & operis informando, ita quod ipſa Eccleſia diligentia tuæ ſtudio multiplicibus augeatur commodis, & optatis, cooperante Domino, conſurgat augmentis. Datum apud Vrbem veterem 6. Idus Martij, anno 1.

I I.

Fr. Bonauentura Parmenſis fit Archiepiſcopus Raгуſinus. Reg. Vatic. epiſt. 101.

DILECTO FILIO FRATRI BONAVENTURÆ DE PARMA
ELECTO RAGVSIN.

Militanti Eccleſiæ, &c. vſque ſtudeamus. Sanè vacante dudum Eccleſia Raгуſina per obitum bonæ memoriæ Saluij Archiepiſcopi Raгуſini, Canonici eiſdem Eccleſiæ quondam Fratrem Marcum de Veneriis Ordinis Fratrum Minorum in Raгуſinum Archiepiſcopum, vt dicitur, elegerunt; ſed eodem Fratre Marco antequam eſſet eiſ electio confirmata, naturæ debitum perſolvente, prædicti Canonici ad tractandum de futuri ſubſtitutione Paſtoris inſimul conuenerunt, & dubitantes ne ſi ad electionem procederent, & ſi non poſſent omnes pariter in vnam concordare perſonam, exinde oriretur inter ipſos diſſenſionis materia, per quam eis & ipſi Eccleſiæ diſpendia imminerent, deliberauerunt communi conſenſu & vnanimi voluntate feliciſ recordationis Nicolao Papæ prædeceſſori noſtro humiles preces porrigere, vt dignaretur eidem Eccleſiæ Apoſtolica authoritate de Paſtore idoneo prouidere, ac ſuper hoc ſubſequenter tam ipſi, quam dilecti filij nobiles viri Comes & Conſilium & Commune Raгуſin. eidem prædeceſſori ſuas ſupplicatorias litteras per certum Nuntium deſtinarunt, ſicque dictus prædeceſſor dictorum Canonicoꝝ votis fauorabiliter annuens de dilecto filio Fratre Philippo de Mantua ipſius Ordinis Inquiſitore hæreticæ prauitatis in Marchia Taruiſina de fratrum ſuorum conſilio Eccleſiæ præfatæ prouidit, ſed dictus Fr. Philippus prouiſionem huiusmodi non acceptans, omne ius, ſi quod ſibi ex prouiſione competebat eadem, libere reſignauit, & dictus prædeceſſor huiusmodi reſignationem admittens, de dilecto filio Fratre Luca de Padua eiſdem Ordinis Eccleſiæ memoratæ de ſimili conſilio iteratò prouidit. Quo quidem Fratre Luca prouiſionem de ipſo factam minime acceptante, ac omne ius ſi quod ſibi ex prouiſione ſimili competebat, ſimiliter reſignante, dictus prædeceſſor prouiſionem Eccleſiæ memoratæ illa vice diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruauit. Nos autem Eccleſiæ præfatæ quæ diutina vacationis incommoda deplorauit, paterno compatiens affectu, ac Canonicoꝝ & alioꝝ prædictoꝝ vota ex præteritis contemplantès, illa proſequendo benignius, de ipſius Eccleſiæ ordinatione celeriter prolixioris vacationis expoſita remaneret incommodis, diligentius cogitantes, ad perſonam tuam, quam nobis & fratribus noſtris de litterarum ſcientia, honeſtate morum, prouidentia ſpiritualium & circumſpectione temporalium fide dignorum teſtimonia commendarunt, direximus oculos noſtræ mentis, & que dicti Ordinis profeſſorem, licet abſentem,

ANNO CHRISTI 1281.

MARTINI IV. ANNO I.

absentem, de ipsorum fratrum consilio nostrorum supradictæ Ecclesiæ in Archiepiscopum præficimus, & Pastorem, administratorem ipsius Ecclesiæ spiritualiter & temporaliter tibi plenarie committendo, firma spe fiduciaque concepta, &c. usque *suscipiet incrementa*. Reuerenter itaque suscipe iugum Domini, & suaui eius oneri humiliter colla flecte, manumque mittens ad fortia, ipsius administrationem Ecclesiæ prudenter exequi studeas, & gregis tibi commissi custodiam prosequi diligenter, solerter, & constanter, oppositurus te murum pro domo Domini ascendentibus ex aduerso, ut laudabili de ipso reddita in die districti examinis ratione, regnum Patris æterni ab origine mundi præparatum electis accipias, in dilecta Domini tabernacula lætabundus introcas, & eundem tibi commissum gregem ad vberioris meriti retributionis commodum introducas. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Ianuarij, anno 1.

III.

Fr. Henricus de Brem præficitur Ecclesiæ Gneznensi. Reg. Vatic. epist. 126.

FRATRI HENRICO DE BREM ELECTO GNEZNEN.

ONerosa pastoralis officij summi dispositione Pastoris nobis, licet immeritis, cura commissa, sollicita nos pulsat instantia, ut inter cætera, quæ undique negotia confluent, quibusve noster animus redditur multiplici varietate distractus, ad prouisionem Ecclesiarum vacantium sollicitius intendamus, ne ipsis Pastoris præfidiis destitutis, ambulantis in circuitu lupi rapacis astutia earum oues rapiat, & disperdat, ne manus auda illarum bona diripiat, & iura præsumptionis usurpet. Ideoque solliciti reddimur, ut eadem Ecclesiæ pastoribus dirigantur idoneis, & rectoribus prouidis gubernentur: tunc enim puppis salubri progressu dirigitur, cum rectoris industrij gubernatione non caret: tunc etiam fructibus ager exuberat, cum sibi cultoris non deest præsentia diligentis. Sane dudum Gneznen. Ecclesia pastore vacante per obitum bonæ memoriæ Martini Gneznen. Archiepiscopi, Capitulum eiusdem Ecclesiæ conuenientes in vnum, VVloftiberium Ecclesiæ eiusdem Canonicum in Archiepiscopum Gneznen. concorditer degerunt. Postmodum autem prædictis Capitulo supplicantibus felicis recordationis Nicolao Papæ prædecessori nostro, ut cum idem Canonicus propter inopiam Ecclesiæ præfatæ ac expensarum defectum, necnon & viarum discrimina non posset commode ad Apostolicam Sedem accedere pro suæ electionis negotio prosequendo, providere super hoc paterna sollicitudine dignaretur. Idem prædecessor Venerabili fratri nostro Episcopo Firman. in illis partibus Apostolicæ Sedis Legato, inquisitionem faciendam de modo electionis prætractæ, ac ipsius Canonici meritis per suas litteras subiecta forma commisit. Cumque prædictus Legatus præfatum Canonicum ad suam præsentiam euocasset, idem Canonicus iuri, quod sibi ex electione huiusmodi competebat, vel competere poterat, libere ac sponte in manibus Legati renūciauit eiusdem. Nos itaque paterno desiderantes affectu, quod de sponso legitimo & idoneo prouideretur Ecclesiæ memoratæ, & attendentes quod si eius prouisio differretur, multis subiaceret periculis & graua in spiritualibus & temporalibus detrimenta subiret, ad personam tuam, de qua super litterarum scientia, honestate morum, aliisque virtutum meritis laudabile testimonium à fide dignis accepimus, nostræ mentis oculos duximus dirigendos, ac te Fratrum Minorum Ordinis professorem de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis prædictæ Ecclesiæ in Archiepiscopum præfecimus & pastorem, sperantes quod cum esse dicaris consilio prouidus, generis nobilitate præclarus, ac in spiritualibus & temporalibus circumspæctus, Ecclesia ipsa quæ hætenus debitæ defensionis auxilio destituta directioni patens, & prædæ, grauis desolaminis iacturam dicitur incurrisse, tuæ circumspæctionis industria & virtute ad statum debitum restauretur & optata in spiritualibus & temporalibus suscipiat incrementa. Ideoque discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum à Domino tibi onus deuote suscipiens, sic super gregem Dominicum tibi commissum noctis vigilias diligenter obserues ut liber inuadendi aditus non pateat inuasori. Beatus siquidem eris, si Dominus insuspicabili hora venturus te inuenerit sic agentem, quia cursu consummato, qui tuo labori præponitur, & horum fide seruata, quæ tuæ sollicitudini committuntur, te immarcescibili corona iustitiæ decorabit. Datum apud Urbem veterem 10. Kalend. Ianuarij, anno 1.

Anno

ANNO CHRISTI 1282.

MARTINI IV. ANNO 2.

Anno Christi 1282.

Martini IV. anno 2.

I V.

*Vt componant lites Academiae & Urbis Bononiensis. Reg. Vatic. epist. 96.*PRIORI PRÆDICATORVM ET GVARDIANO
MINORVM FRATRVM ORDINVM BONONIEN.

NVper ad nostrum peruenit auditum, quod olim scholares in ciuitate Bononiæ morantes Potestati, Capitaneo, Antianis, Consulibus, Consilio & Communi Bononien. quasdam petitiones respicientes fauorem dictorum scholarium porrexerunt, & præstito iuramento firmarunt, quod nisi infra certum temporis spatium à prædicto Communi petitiones admitterentur præfatæ, scholares ipsi vsque ad festum beati Michaëlis proximè venturum de ciuitate ipsa recederent, ad eam ex tunc infra quinquennium causa studij minime redituri. Et inter alia petitiones huiusmodi continebant, vt priuilegia vniuersitati prædictorum scholarium concessa, & imposterum concedenda integre ipsis scholaribus conseruentur, ita quod si contingat dicta priuilegia in totum vel in aliqua sui parte infringi, promittat & teneatur dictum Commune mille libras Imperialium nomine pœnæ soluere Romanæ Ecclesiæ applicandæ. Quodque Potestas vel Capitaneus seu aliquis vices eorum gerens, non possint Bononien. studium impedire, prohibendo Doctoribus ne legant contra voluntatem scholarium prædictorum, vel alio quoquo modo. Verum quia, sicut accepimus, præfati Potestas, Capitaneus & Commune se ad prædictam pœnam teneri nolle ac Doctores ipsos ciues Bononien. pro negotiis dicti Communis velle destinare quoties expedit, responderunt, quamquam in cæteris eadem petitiones ab eis admixtæ fuisse dicantur, prædictis scholaribus formidantibus se huiusmodi iuramento teneri, fuit nobis humiliter supplicatum, vt providere super hoc de benignitate Sedis Apostolicæ curaremus. Nos autem tanto incommodo prædictorum scholarium deformationi sic famosi studij efferentis, propagatione fertili viros industrios & scientiæ claros radios diffundentis, ac præfatæ ciuitatis discrimini, quo inde posset affici, prædictorum quoque omnium dispendij obuiare sollicitius intendentes, discretionem vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si id ad commune commodum scholarium eorundem, ad euidentem vtilitatem studij prædicti, ad quietem quoque ciuitatis prædictæ, ac plenum profectum omnium prædictorum, ac alias etiam secundum Deum expedire videritis, eos de præfata vniuersitate, quos super hoc contigerit absolutionis vel prouisionis beneficium implorare, nostra autoritate à vinculo seu obseruatione huiusmodi iuramenti absoluatis, & nihilominus eisdem, prout expedire videritis, providere salubriter studeatis, ne huiusmodi iuramenti prætextu vel transgressionis seu violationis excessu, ipsorum status integritas alicuius inuentionis astutia imposterum feriat. Non obstante indulgentia qua vos, &c. vsque *expressa mentio habeatur*. Datum apud Montem Flasconem 3. Idus Septembris, anno 2.

V.

*Mittitur in Lusitaniam rationem exacturus à collectoribus decimarum pro subsidio Terræ sanctæ. Reg. Vatic. epist. 113.*FRATRI MONALDO DE S. ANATOLIA
ORDINIS MINORVM.

ILLA te credimus erga nos & Apostolicam Sedem deuotionis sinceritate feruere, vt humiliter mandatis nostris obediens, & beneplacitis Apostolicis prompto animo te conformans, ea quæ tibi committimus, & specialiter negotium Terræ sanctæ tangencia sollicitis studiis exequaris. Cum itaque de statu decimæ Regni Portugalliæ partibus prædictæ terræ concessæ subsidio habere velimus notitiam pleniorē, & de tuæ probitatis industria specialiter confidamus, discretionem tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad prædictum Regnum te personaliter conferens à dilecto filio G. Archidiacono Bracharen. Collectore decimæ in eodem Regno à Sede Apostolica deputato, tribus aut duobus Episcopis vel aliis personis illarum partium constitutis in dignitate

ANNO CHRISTI 1282. & 1283.

MARTINI IV. ANNO 2. & 3.

tate præsentibus, si commode nequeat Episcoporum haberi præsentia prædictorum, de decima totius temporis per quod in prædicto regno subuentioni eiusdem Terræ Concilium Lugdunen. concessit, plenam & diligentem exigere studeas rationem. Et tandem huiusmodi ratione recepta, tertiam partem totalis prædictæ decimæ, quam pro eiusdem terræ commodis promptam haberi volumus & paratam, dilectis filiis Blandino Aman-nati, Ioanni Gerardini, Lante Agolantis, Besso Bartholomæi, & Nello Bonacursij, de so-cietate Amannatorum de Pistorio, vel alicui seu aliquibus ex eisdem suo & dictæ socie-tatis nomine. Aliam vero tertiam partem eiusdem decimæ Dino Iacobi Fortis-guerræ, Ioanni & Nicolao Paganelli Dulcis Fratribus, Fregiotto Bugieri de Monteclaro, Dino Iacobi Benectonis & Ioanni Guidi Iordani de societate Orlandini & Vbaldi Candelini ciuibus & Mercatoribus Lucan. vel alicui seu aliquibus ex eisdem suo & dictæ societatis nomine, ac reliquam tertiam partem dictæ decimæ Bulliono Rossillioni, Rustico Roma-gnoli, Aldefrando Christophori, Raynerio Buttricho, & Soffredo Dinerfi de societate Bartoli de Luca, vel alicui seu aliquibus ex eisdem suo & dictæ societatis nomine, de quorum probitate & fidelitate specialem fiduciam obtinemus, facias autoritate nostra per collectorem eundem nostro & eiusdem Terræ sanctæ nomine integre assignari in ipsius vtilitatem & commodum conuertendam, & per eos nobis, vel cui seu quibus apud Sedem Apostolicam exhiberi mandauerimus assignandam. Contradiçtores vero si qui fuerint, vel rebelles, per censuram Ecclesiasticam, cessante appellatione, compescas. Nos enim Collectori prædicto per alias litteras nostras iniungimus, vt cum à te fuerit requisitus, tam tibi huiusmodi reddere rationem, quam totam prædictam decimam præfatis assignare mercatoribus non omittat. De huiusmodi autem assignatione per di-ctum Collectorem fieri facias duo publica similia instrumenta, quorum alterum eidem exhibeas Collectori, & reliquum vna cum prædictorum Episcoporum seu personarum & etiam Collectoris testimonialibus patentibus litteris, quod & quantum de decima ipsa collectum inueneris plenarie continentibus, nobis cum ad nostram præsentiam te redire contigerit, apportare procures, vt nobis plene constare valeat de statu decimæ prælibatæ. Si ergo diligenter & sollicite in commissio tibi negotio procedere studeas, vt quod de tua circumspectione concepimus, per effectum operis agnoscamus, túque Se-dis Apostolicæ gratiam vberius merearis. Datum apud Montem Flascionem 3. Idus Nouembris, anno 2.

Anno Christi 1283.

Martini IV. anno 2. & 3.

V I.

Concedit facultatem instituendi Syndicos. Ex archiuo Salmantino, & Roderico bulla 1.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS AC CUSTODIBVS VNIVERSIS
Ordinis Fratrum Minorum.

EXultantes in Domino, quod sacri vestri Ordinis professores in Dei beneplacitis confirmati promptitudine deuotionis & operis illius student imitari vestigia, eius-que vias summopere custodire, qui descendens à Patre luminum & serui formam acci-piens, te in laudis sacrificium placabilem hostiam immolauit, cogitare inducimur ho-nesta remedia, quibus dicti Ordinis pura obseruantia in sui vigore seruetur, iidémque fratres, qui pro nulla re temporali possunt in iudicio experiri, exclusis quibuscumque sol-litudinibus liberius & quietius diuinis vacent obsequiis, & offerentium, donantium, concedentium, aut in vltima voluntate relinquentium Ordini prædicto vel fratribus eiusdem Ordinis aliquid propter Deum pia intentio non fraudetur: sicque nos sollici-tudini, qua prædictus Ordo pro suis necessitatibus, quotiens ingrueret necessitas, vel vtilitas suaderet, recurrere ad Romanam Ecclesiam cogeretur, ad quam omnium rerum mobilium & immobilium, quibus fratres vti possunt, ius, proprietas & dominium nul-lo medio spectat: pensata incommoditate vel difficultate potius, quæ per hoc ingeri pos-set fratribus supradictis benignius indulgentes: volentes quoque hæredum & executo-rum negligentis obuiare, vt fratres secundum modos licitos & congruos ipsi Ordini relictis sibi in testamentis elemosynis non fraudentur, ac sperantes quod his, quæ pro statu

ANNO CHRISTI 1283.

MARTINI IV. ANNO 2. & 3.

statu prospero dicti Ordinis agenda fuerint, per vos eo salubrius & vtilius consulatur, quo maiori fueritis in hac parte autoritate muniti. Discretionis vestræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, personas speciales, quæ non sint de ipso Ordine nominandi pro locorum indigentia singulorum, quos personas per vos taliter nominatas in his administrationem legitimam generalem & liberam gerere, & ipsos veros & legitimos administratores, æconomos, syndicos & actores esse de plenitudine potestatis præsentium autoritate constituendo decernimus qui res ipsas & rerum prædictarum precium, & prædictas eleemosynas nomine ipsius Ecclesiæ recipiant per eosdem in fratrum ipsorum vtilitates (prout eis licet ex regula vel declaratione regulæ) conuertenda: sicut & quando à te fili Generalis vel singulis aliis vestrum in Prouincia vel custodia sibi decreta, vel ab eisdem fratribus de assensu vestro extiterint requisiti, ac eadem personæ petendi, exigendi, recipiendi, alienandi prædicta, transigendi quoque & paciscendi, conueniendi & promittendi, remittendi, refutandi, quietationem faciendi, agendi, defendendi, ac in animas eorum de calumnia & veritate dicenda iurandi, & cuiuslibet alterius generis iuramentum præstandi, cum illos & contra illos, qui huiusmodi res mobiles & immobiles aut pretium earum vel relictas eleemosynas fratribus in testamentis occuparent, vel violenter auferrent: siue contra voluntatem fratrum quomodolibet detinerent, & generaliter in omnibus causis pro rebus & locis huiusmodi ad ipsam Ecclesiam spectantibus ipsorum fratrum vsui concessis. Necnon pro immunitatibus, libertatibus & iuribus ac priuilegiis & indulgentiis eorundem, sine cuiuslibet satisfactionis, & cautionis onere plenam, generalem, liberam habeant autoritate Apostolica in iudicio & extra iudicium potestatem, reuocandi quoque personas easdem, & earum quamlibet ac alias eis subrogandi vel nominandi per supradictum modum nominationis, quotiens opportunum fuerit, quæ eandem in prædictis vel similem habeant potestatem, plenam & liberam concedimus autoritate præsentium facultatem. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, constitutionis, &c. si quis, &c. Datum apud Urbem veterem 15. Kalend. Februar. Pontificatus nostri anno 2.

VII.

Constituuntur Visitatores Ecclesiæ S. Mariæ Rotundæ in Vrbe. Reg. Vatic. epist. 2.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO TIBURTIN.
ET DILECTO FILIO GUARDIANO FRATRUM
Minorum de Vrbe.

AD audientiam nostram peruenit, quod in Ecclesia S. Mariæ Rotundæ de Vrbe propter malitiam & iniuriam personarum degentium in eadem, multa committuntur enormia, quæ Deum offendunt & homines scandalizant. Nos itaque statum ipsius Ecclesiæ, quæ nobis est, & Ecclesiæ Romanæ immediate subiecta, prosperum affectantes, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad Ecclesiam ipsam personaliter accedentes, ac inibi vice nostra visitationis officium exercentes, corrigatis & reformetis ibidem hac vice, autoritate nostra, tam in capite, quam in membris, quæ correctionis & reformationis officio noueritis indigere. Contradictores, &c. Datum apud Urbem veterem 4. Idus Aprilis, anno 3.

VIII.

Constituit eum conseruatorem priuilegiorum Minoribus concessorum. Reg. nostrum vetus. fol. 39.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO CASTELLANO.

INundans malitia personarum viris Sanctæ religioni deditis adeo frequenter exhibet se infestam, quod ipsi diuino cultui, vt deberent, vacare non possunt dum illorum malitiis agitantur. Cum igitur sicut dilecti filij Ministri & Fratres Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci nobis significare curarunt, ipsi à nonnullis, qui nomen Domini in vacuum recipere non formidant, molestias multiplices patiuntur, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eisdem Ministro & Fratribus subsidio efficacis defensionis assistens, non permittas eos contra indulta priuilegiorum Sedis Apostolicæ ab aliquibus

ANNO CHRISTI 1284.

MARTINI IV. ANNO 3. & 4.

aliquibus indebite molestari, molestatores huiusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, non obstante si aliquibus, &c. usque *mentionem*. Attentius prouidetur ne de his, quæ causæ cognitionem exigunt, vel quæ de indulto huiusmodi non contingunt. Nos enim si secus præsumpseris, tam præsentibus litteras, quam etiam processum, quem per te illarum autoritate haberi contigerit, omnino carere viribus, ac nullius fore decernimus firmitatis. Huiusmodi ergo mandatum nostrum si prudenter & fideliter exequeris, quod eius fines quomodolibet non excedas, præsentibus per triennium minime valituris. Datum apud Urbem veterem 10. Kal. Augusti, Pontif. nostri, anno 3.

Anno Christi 1284.

Martini IV. anno 3. & 4.

I X.

Vt absoluat Perusinos censuris innodatos. Reg. Vatic. fol. 185. epist. 43.

DILECTO FILIO FR. DEOTALEVE DE PERVSIO
ORDINIS FRATRVM MINORVM.

DVdum in Potestatem, Capitaneum, Consiliarios, & certas singulares personas ciuitatis Perusinae excommunicationis, & in ciuitatem ipsam interdicti sententias sub certa forma præter alias temporales & personales pœnas per nos ipsis impositas propter detestabiles eorum inobedientias & notorias contumacias, necnon & propter graues & multiplices excessus perpetratos & continuatos diutius per eos contra Fulginate, & terras ac bona ipsorum in nostrum & Ecclesiæ Romanæ contemptum, sicut in nostris continetur processibus, duximus exigente iustitia promulgandas. Cum autem Potestas, Capitaneus, & alij supradicti derelicto indeuotionis inuio, per quod periculosius aberrauerant, ad deuotionis semitam se consultius reducentes, per syndicum proprium ad hoc specialiter constitutum super præmissis excessibus iurauerint nostris & ipsius Ecclesiæ præcise stare mandatis, & nonnullas de satisfaciendo præstiterint cautiones. Nos licet contra dictos Perusinos consideratis ipsorum grauibz & notoriis excessibus ac contumaciis manifestis maiorem de iure potuissimus exercuisse rigorem, tamen ad mansuetudinem nos potius conuertentes ac rememorantes deuotionis constantiam, qua prædicti Perusini præteritis temporibus erga prædictam Ecclesiam vixerunt, sperantes quoque quod quanto benignius se à nobis tractari perciperent, tanto frequentius in Ecclesiæ præfatæ deuotione confurgerent. Voluimus & venerabili Fratri nostro G. Corinthien. Archiepiscopo per nostras litteras sub certa forma mandauimus, ut ipse ad ciuitatem prædictam se personaliter conferens singularibus personis ciuitatis eiusdem ac diœcesis Perusinae cum foret requisitus ab eis, autoritate nostra iuxta formam Ecclesiæ beneficium absolutionis impenderet, & venerabili Fratri nostro Episcopo & dilectis filiis Clero Perusino tam religiosis quorumcumque Ordinum, quam secularibus quos de ciuitate prædicta præceperamus exire, redeundi ad ciuitatem eandem, & interdicti relaxato prædicto ibidem, quæ ad suum spectant officium sicut prius exercendi liberam autoritatem, & licentiam largiretur, prædictis processibus quo ad omnia alia in processibus ipsis contenta in suo robore duraturis. Mandaret quoque Perusinis prædictis ex parte nostra, quod infra diem Dominicum, quo cantatur *Letare Hierusalem*, proximo futurum de dictis pœnis pecuniariis, quas incurrerant, & de illatis damnis atque iniuriis ab aliis contentis in processibus supradictis iuxta nostrum arbitrium nobis & eidem Ecclesiæ plenariam satisfactionem intenderent. Alioquin prædiceret eisdem, quod si hoc facere iuxta nostrum beneplacitum non curarent, ex tunc prædictos Potestatem, Capitaneum, Consiliarios & alias singulares personas excommunicationis sententiæ, quam ex tunc in ipsos pertulimus, & prædictam ciuitatem interdicto Ecclesiastico, cui ex tunc similiter ipsam subiecimus, voluimus subiacere, ita videlicet quod ex tunc si secus facerent singulares personæ in excommunicationis, & eadem ciuitas in interdicti sententias relaberentur. Episcopus etiam & Clerus prædicti de ciuitate memorata iterum exirent, quæ per processus prædictos hætenus mandabantur eisdem per omnia seruaturi. Verum licet idem Archiepiscopus mandatum Apostolicum in parte super præmissis extiterit executus, quia tamen, sicut asseritur, aliqui ex prædictis nondum huiusmodi absolutionis beneficium habuerunt. Nos eis sicut aliis in hac parte prouideri

ANNO CHRISTI 1284.

MARTINI IV. ANNO 3. & 4.

deri volentes, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnibus illis vtriusque sexus prædictarum ciuitatis & diœcesis dumtaxat, quos ex prædictis inueneris non absolutos taliter remansisse, cum ab eis fueris humiliter requisitus prædictarum litterarum eidem Archiepiscopo directarum per omnia modo & forma & conditionibus ac tenore seruatis iuxta formam Ecclesiæ autoritate nostra, per te vel per alium seu alios Fratres tui & Fratrum Prædicatorum Ordinum beneficium absolutionis impendas, rescripturus nobis fideliter quicquid fieri contigerit in prædictis. Non obstante indulgentia, &c. vsque *expressa mentio habeatur*. Datum apud Urbem veterem 2. Nonas Februarij, anno 3.

X.

Ut Fr. Leonardus Minorita possit assumi ad Episcopatum Tricaricensem. Reg. Vatic. epist. 17.

EPISCOPO SABINEN. APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO.

EX parte tua nobis extitit intimatum, quod nuper Tricaricen. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ P. Tricaricen. Episcopi pastoris solatio destituta, quædam pars Canoniorum eiusdem Ecclesiæ dilectum filium A. de Turbio, reliqua vero pars Canoniorum ipsorum dilectum filium I. de Bendino Monasteriorum Abbates in Tricaricen. Episcopum in discordia elegerunt. Verum eisdem Abbatibus renunciantibus in manibus venerabilis Fratris nostri Acheruntin. Archiepiscopi loci Metropolitanus huiusmodi electionibus de se factis Capituloque prædictæ Ecclesiæ compromittentibus concorditer & vnanimiter super celebranda electione huiusmodi in Archiepiscopum prælibatum, idem Archiepiscopus autoritate huius compromissi de dilecto filio Fratre Leonardo Ordinis Fratrum Minorum Pœnitentiarum tuo, tuisque obsequiis insistente prædictæ Tricaricen. Ecclesiæ duxit canonicè prouidendum. Cum autem dictus Fr. Leonardus, cui non est liberum absque sui superioris permissione, suum ad hoc præbere consensum, à Prouincia Ianuen. vnde idem Frater existit adeo distare dicatur, quod suum Prouincialem Ministrum ipsius prouinciæ, à quo secundum ipsius Ordinis statuta & specialem indulgentiam Sedis Apostolicæ eidem Ordini super hoc concessam, esset postulanda licentia prouisionem huiusmodi acceptandi, non possint adire commode pro licentia huiusmodi obtinenda, tu Fratrem ipsum de religionis honestate ac multiplicium muneribus gratiarum commendans, nobis per tuas speciales litteras supplicasti, vt eidem Fratri licentiam ipsam concedere dignaremur. Nos itaque de tua circumspectione prouida plenam in Domino fiduciam obtinentes, fraternitati tuæ præsentium autoritate concedimus, vt si consideratis diligenter circumstantiis vniuersis, quæ super præmissis fuerint attendendæ, secundum Deum & vtilitatem eiusdem Ecclesiæ id noueris faciendum, aliudque Canonicum non obsistat, institutis & indulgentia non obstantibus prælibatis, eidem Fr. Leonardo licentiam super hoc concedere valeas opportunam. Datum apud Urbem veterem Nonis Iunij, anno 4.

HONORIVS QVARTVS.

Electus est anno Christi 1285. Kalendis Aprilis.

Anno Christi 1285.

Honorij IV. anno 1.

B V L L A I.

Iubet comparere Fr. Iacobum Episcopum Nuscanum eo quod Episcopatum admiserit absque licentia suæ religionis superiorum. Reg. Vatic. epist. 162.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPO
BENEVENTANO ET EPISCOPO TROIANO.

Significarunt nobis dilecti filij Minister & Fratres Ordinis Fratrum Minorum prouinciæ Terræ laboris, quod cum ipsi venerabilem Fratrem nostrum Fr. Iacobum Nuscanum Episcopum super eo, quod, vt iidem Minister & Fratres asserunt, idem Iacobus de

ANNO CHRISTI 1285.

HONORII IV. ANNO I.

de Ordine ipso, in quo est vinculo professionis astrictus, sine obedientia exiens Episcopatum Nuscan. de facto recepit contra ipsius Ordinis priuilegia, & statuta in animæ suæ periculum & dicti Ordinis detrimentum, petendo eum ab eodem Episcopatu repelli, & ad eundem Ordinem redire, ac in eo obedientiam & regulares obseruantias seruare compelli coram venerabili Fratre nostro G. Episcopo Sabinen. Apostolicæ Sedis Legato in partibus illis traxissent in causam, tandem lite super libello pro parte dictorum Ministri & Fratrum coram eodem Legato in causa ipsa oblato legitime contestata de veritate dicenda ab vtraque parte præstito iuramento, factis hincinde positionibus, & ad eas responsionibus subsecutis, datis articulis, receptis testibus ab vtraque parte productis, & eorum attestationibus publicatis, exhibitis etiam litteris, instrumentis, iuribus & rationibus, quæ partes ipsæ coram eodem Legato dare ac producere voluerunt, & demum in causa ipsa concluso, idem Legatus attendens causam huiusmodi de maioribus esse factam, super processibus in ea coram ipso habitis inter partes ipsas, relatione fideli, & ea ab eisdem partibus approbata, causam ipsam ad Sedis Apostolicæ remisit examen. Postmodum quidem fel. rec. Martinus Papa I V. prædecessor noster venerabili Fratri nostro Episcopo Prænestin. causam prædictam audiendam commisit, coram quo comparentibus in iudicio quondam Petro de Baro ipsius Episcopi Nuscan. ac Boncore de Fallerone prædictorum Ministri & Fratrum procuratoribus aliquandiu in causa procedentibus suprædicta, quia tandem causa ipsa coram eodem Episcopo Prænestino pendente dictus Petrus naturæ persoluit debitum, nec postmodum pro eodem Nuscano Episcopo, qui propter hoc ab eodem Episcopo Prænestino citatus extitit, pluries in audientia publica procurator aliquis comparuit coram eo, idem Episcopus Prænestin. propter hoc in causa omisit procedere suprædicta. Quare iidem Minister & Fratres nobis humiliter supplicarunt vt ne causam ipsam indecisam remanere contingat, prouidere super hoc paterna sollicitudine dignaremur. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum per vos vel per alium seu alios præfatum Episcopum Nuscan. ex parte nostra peremptorie citare curetis, vt infra vnus mensis spatium post citationem vestram cum omnibus actis, iuribus & immunitatibus suis causam ipsam contingentibus personaliter compareat coram nobis facturus & recepturus super præmissis quod ordo dictauerit rationis. Diem vero citationis & formam, & quidquid super his duxeritis faciendum, nobis per vestras has harum seriem continentes studeatis fideliter intimare. Datum Tibure 3. Non. Septembris, anno 1.

I I.

Concedit quibusdam pijs sæminis regulam Clarissarum & Monasterium S. Siluestri in Vrbe. Reg. Vatic. epist. 117.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS HERMINIÆ

ABBATISSÆ MONASTERII S. SILVESTRI IN CAPITE

de Vrbe, eiusque sororibus tam præsentibus quàm futuris
regularem vitam professis in perpetuum.

Ascendit fumus aromatum in considerationis nostræ conspectu fide dignorum assertione diffusus de fama & conuersatione vestra laudabili, de meritis commendabilium processuum vestrorum extollendis merito laudibus virtuosis. Fragrat enim in domo Domini, audientium mentes multo reficit gaudio, multo replet odore, quod sicut intelleximus quondam MARGARITA DE COLUMNA, diuitiis & natiua proprii generis nobilitate contemptis, cæterisque sæculi huius abnegatis illecebris, prudenter elegit CHRISTO pauperi humiliter in paupertate seruire, ipsique velut apes argumentosa deseruiens, vos ad id suo commendabili prouocauit exemplo, sicque vota vestra, aspirante Domino, ac vias misericorditer dirigente vos consultius attendentes, quod transit mundus, transeunt & concupiscentiæ eius, fallaces illius blanditias repudiando, prudentius decreuistis vobis ipsum crucifigere, & vos ipsi, aliquibus ex vobis ab adolescentia, nonnullis etiam ab infantia sub religioso habitu, licet nulli adhuc obseruantia specialis essetis religionis astrictæ, gratum exhibentibus Domino famulatum. Demum vero præuenientis gratiæ vos prosequente virtute in illud robur animi, sicut speratur, erectæ vt constanter proponatis habere pro minimo, siue hostis aspera turbidus
0 2 insæuiat,

ANNO CHRISTI 1285.

HONORII IV. ANNO I.

insæuiat, siue mundus prospera mentibus illudat, desiderantes in castris claustralibus sub obseruantia Ordinis sororum Minorum inclusarum dimicare securius contra hostiles incurfus, supplicastis humiliter regulam concessam eidem Ordini à fel. rec. Alexandro, & correctam & emendatam à piæ mem. Urbano Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, necnon locum ipsius obseruationi congruum vobis per Sedem Apostolicam misericorditer assignari. Nos autem vestris petitionibus saluti animarum vestrarum accommodis beniuolo concurrentes assensu, Venerabili fratri nostro Prænestino Episcopo ad suam diocesim, vbi tunc temporis in monte Prænestino habitabatis & adhuc habitare dicimini sub decenti clausura, personaliter accedenti, viua voce commisimus, vt vobis petitam regulam assignaret, & à vobis recipiens regulæ professionem eiusdem, Abbatissam per vos, sicut in eadem conceditur regula, eligenda, authoritate Apostolica confirmaret. Qui votis vestris cum maturitate debita diligentius exquisitis, vos cōstantes in præmissis proposito vestro cōperiens assignauit vobis regulam memoratam, & ipsius, à vobis id instanter petentibus, professione recepta, téque dilecta in Christo filia Herminia in Abbatissam per viā scrutinij electa, concorditer electionē huiusmodi, quia eam inuenit canonicam, & de persona idonea celebratā authoritate sibi, à nobis in hoc tradita, confirmauit. Sanè facta nobis per eundē Episcopum ad nostram præsentiam redeuntem super huiusmodi suo processu relatione fideli, Nos processum ipsum provide habitū, ratum, & gratū habentes, & authoritate Apostolica cōfirmantes, ac volentes iuxta præmissæ vestræ petitionis instantiam de loco vobis cōgruo providere, Monasterium S. Siluestri in capite de Vrbe ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinens, hætenus Ordinis S. Benedicti, vacans per translationem sui Abbatis ad Monasterium S. Laurentij foris muros Urbis Ordinis supradicti, Monachis ipsius Monasterij S. Siluestri alibi, prout eorum saluti expedire putauimus, collocatis. quod quidem Monasterium S. Siluestri non facile poterat de personis eiusdem Ordinis reformari, quia ipsum considerauimus habitationi vestræ, necnon obseruationi eiusdem vestri Ordinis congruum vobis de Fratrum nostrorum consilio ex speciali gratia cum domibus, hortis, vineis, terris, casalibus, possessionibus, vasallis, & omnibus aliis bonis, priuilegiis, immunitatibus & quibuscumque suis pertinentiis & iuribus duximus concedendum, statuentes ipsum Monasterium S. Siluestri in capite Ordinis sororum Minorum inclusarum de cætero nominandum, & quod idem Ordo vester inibi perpetuis temporibus obseruetur, & tam vos, quam vobis in eodem Monasterio successuræ libere vti possitis omnibus priuilegiis, indulgentiis, immunitatibus, & gratiis eidem Ordini vestro ab Apostolica Sede concessis, & idem Monasterium sancti Siluestri nobis & ipsi Ecclesiæ Romanæ subiectum immediate remaneat, sicut erat. Volumus quoque quod quatuor Fratres Ordinis Minorum experientia longa probati perpetuo in eodem Monasterio seorsum continue maneant ad diuina celebranda vobis officia, & ministranda Ecclesiastica sacramenta, quodque omnia & singula ea, quæ vobis ex institutione vestræ regulæ tam circa electionem Abbatissæ, quam circa quæcumque alia, necnon & alia quæ Ordini præfato Minorum vel personis ipsius ex eadem institutione in Monasteriis sæpessati Ordinis vestri competunt vobis, ac eidem Ordini Minorum, & personis integra & illibata remaneant, nec illis pro eo quod idem Monasterium S. Siluestri remanet vobis, & Ecclesiæ Romanæ, vt præmittitur, immediate subiectum detrahatur in aliquo, seu aliquatenus derogetur. Cæterum vobis præsentium tenore concedimus, vt ad idem Monasterium S. Siluestri nulla alia expectata vel petita licentia transeat. Adiicientes expressius, quod si contingat sæpessatum Monasterium vestrum S. Siluestri à personis eiusdem vestri Ordinis deferi, & pro derelicto haberi, Monasterium ipsum cum omnibus bonis suis, pertinentiis, iuribus supradictis volumus in nostra, successorum nostrorum Romanorum Pontificum ac eiusdem Romanæ Ecclesiæ dispositione libera remanere. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, concessionis, constitutionis & mandati nostri infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Ego Honorius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Ego Ordonius Tusculan. Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Bentiuenga Albanen. Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Latinus Ostien. & Velletr. Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Hieronymus Prænestin. Episcopus subscripsi.

Ego

ANNO CHRISTI 1285.

HONORII IV. ANNO I.

Ego Bernardus Portuen. & S. Rufinæ Episcopus subscripsi.

Ego Ancherus tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Hugo tit. S. Laurentij in Lucina Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Geruafius tit. S. Martini Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Comes tit. SS. Marcellini & Petri Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Gaufridus tit. S. Sufannæ Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Gottifridus S. Georgij ad velum aureum Diac. Cardinalis subscripsi.

Ego Iacobus S. Mariæ in via lata Diac. Cardinalis subscripsi.

Ego Benedictus S. Nicolai in carcere Tulliano Diac. Cardinalis subscripsi. Datum Tibure per manum Magistri Petri de Mediolano S. R. E. Vicecancellarij 8. Kalend. Octobris, Indiæ. 14. Incarnationis Dominicæ 1285. Pontif. vero Domini Honorij Papæ IV. anno 1.

III.

Mittit eis regulam Clarissarum ab Urbano IV. correctam. Reg. Vatic. epist. 166.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS HERMINIÆ

ABBATISSÆ, ET CONVENTVI MONASTERII S. SILVESTRI

de Vrbe ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinen.

Ord. Sororum inclusarum.

IN mandatorum suorum semitas vos, Domino deducente, ab olim, licet nondum obseruantia alicuius certæ religionis astrictæ laudabiliter, prout fide dignorum testatur assertio, & religiose vixistis, & de virtute in virtutem faciente virtute Altissimi, gradientes nuper ad regulam sororum Minorum inclusarum à fel. rec. Alexandro traditam, & correctam ac approbatam à piæ mem. Urbano Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris directo deuotionis affectu eam vobis assignari suppliciter postulastis, ipsam vobis assignatam de nostro speciali mandato per venerabilem Fratrem nostrum Prænestinum Episcopum, in cuius tunc diœcesi sub honestæ clausuræ habitaculo manebatis, in ipsius Episcopi manibus professionem vestram recipientis, de simili nostro mandato spontaneè profitentes. Vt igitur eandem regulam ipsiusque statuta eo amplius, eoque accuratius, Deo auspice, obseruare valeatis, quo plenius per eius inspectionem instructæ fueritis in eodem, Regulam ipsam, prout correctam & approbatam, litteræ memorati prædecessoris Urbani in ipsius regesto repertæ, quas de illo de verbo ad verbum excipi fecimus, & præsentibus annotari, aperte declarant, vobis ad futuram rei memoriam sub bullæ nostræ testimonio destinauimus. Tenor autem prædictarum litterarum, & Regulæ talis est, Urbanus Episcopus, &c. Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conuentui sororum Minorum inclusarum Monasterij Humilitatis beatæ Mariæ Parisien. diœc. salutem, &c. Religionis augmentum, &c. vt in bulla 7. regesti eiusdem D. Urbani, vsque in finem. Datum Tibure 7. Idus Octobris, anno 1.

IV.

Vt concedant aliquot Fratres in obsequium Monasterij S. Siluestri. Reg. Vatic. ep. 178.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIÆ

ROMANÆ MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM

tam præsentibus, quàm futuris.

NVper dilectæ in Christo filia Herminia Abbatissa & Conuentus Monasterij S. Siluestri in Capite de Vrbe Ordinis sororum Minorum inclusarum, quæ licet in monte Prænestini religiose viuerent sub decenti clausura, nulli tamen erant obseruantia specialis Religionis astrictæ, & desiderantes, &c. vt in bulla 2. huius Pont. verbis competenter mutatis vsque *detratur in aliquo, seu aliquatenus derogetur*. Licet autem præmissa quæ vobis ex prædictæ regulæ institutis competunt, vos etiam non requisitos à nobis, deceat exercere, vt tamen eo libentius illa exequi studeatis, quo ad id vos induci studiosius per Sedem Apostolicam sentietis, discretionis vestræ per Apostolica scripta in virtute obedientiaè districtè præcipiendo mandamus, quatenus prædicta vobis in præfatto Monasterio S. Siluestri, sicut præmittitur, ex institutione dictæ regulæ competentia

ANNO CHRISTI 1285.

HONORII IV. ANNO I.

diligenter & efficaciter exercentes, vos vel alter vestrum quatuor, vel si memorata Abbatissa & Conuentus præfati Monasterij S. Siluestri consideratis ipsius Monasterij facultatibus, petierint sex, tales Fratres eiusdem vestri Ordinis ad huiusmodi ministeria continuè in dicto Monasterio exercenda prælibatis Abbatissæ & Cōuentui sine difficultatis obstaculo concedatis. Volumus autem & præsentium tenore concedimus, quod plures etiam Fratres in eiusdem Monasterij S. Siluestri festiuitatibus, cæterisque solemnibus officiis & celebritatibus, quæ pro tempore in dicto Monasterio S. Siluestri contigerit celebrari, Monialium consecrationibus, exequiis morientium, & aliis casibus in quibus fuerit plurium ministeriorum opportunum vobis & alteri vestrum, nec non in absentia vestra Custodi, & Guardiano Romanis, & eorum cuilibet, ac ipsis absentibus eorum Vicariis, seu alterius eorundem liceat ad requisitionem prædictarum Abbatissæ & Conuentus ad prænominatum S. Siluestri Monasterium mittere & accedere cum eisdem. Non obstantibus regulæ vestri Ordinis statuto vel inhibitione contrariis seu indulgentia, quæ vobis aut eidem Ordini vestro fore dicitur à prædicta Sede concessum, quod non teneamini vos intromittere de negotiis, quæ vobis per ipsius Sedis litteras committuntur, siue quibuslibet aliis eiusdem Sedis indulgentiis, seu priuilegiis de quibus in vestris litteris mentionem oporteat fieri specialem, & per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta huiusmodi mandati & concessionis effectus aliquatenus impediri valeat vel differri. Datum Romæ apud S. Sabinam 4. Nonas Nouembris, anno 1.

V.

Ut non teneantur soluere decimam pro negotio regni Siciliae impositam. Reg. Vatic. epist. 203. Arch. Aræc. sub plumbo. num. 83.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS VNIVERSIS
ABBATISSIS ET CONVENTIBVS MONASTERIORVM
Ordinis S. Claræ per Italiam constitutis.

At tendentes benignius, quod vos mundi contemptis illecebris, quæ cum blandiuntur illudunt, sponsi cælestis obsequiis salubriter adhæsis, dignum fore cognouimus, ut vos illius exhibitione gratiæ prosequamur, quæ vobis fore dignoscitur opportuna. Vestræ itaque paupertati pio concurrentes affectu, & volentes vobis ob eius reuerentiam, cui deuotum & sedulum famulatum impenditis, gratiam facere specialem, deuotioni vestræ præsentium autoritate concedimus, ut de fructibus, redditibus & prouentibus vestris soluere non teneamini decimam nuper negotio Regni Siciliae per Sedem Apostolicam deputatam, ac districtius inhibemus, ne quis prætextu eiusdem decimæ aliquid à vobis vel Monasteriis vestris, seu à quibuscumque aliis pro vobis aut Monasteriis ipsis exigere vel extorquere præsumat. Nolentes omnino quod pro retardatione solutionis decimæ supradictæ aliquam excommunicationis sententiam latam hactenus vel proferendam de cætero incurratis, processus quoslibet occasione ipsius decimæ contra vos aut Monasteria eadem per quoscumque habitos nihilominus reuocando. Nulli ergo, &c. nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Sabinam 5. Decembris, anno 1.

VI.

Ut confirmet donationem quandam factam Fratribus Minoribus de Monte Alcino. Reg. Vatic. epist. 235.

EPISCOPO SENEN.

Exhibita nobis dilectorum filiorum Guardiani & fratrum Ordinis Minorum de Monte Alcino Aretin. diœc. petitio continebat, quod Abbas Monasterij S. Antimi Vallis Stratiæ ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinen. Ordinis S. Benedicti dictæ diœcesis, attendens quod Ecclesia sancti Angeli Castriueris dicti loci de Montealcino tunc ad Monasterium ipsum in spiritualibus & temporalibus pertinens pleno iure, ad eum habebat tenues redditus, & prouentus, quod vnus ex eis nec sustentari commodè, nec ei de facultatibus dicti Monasterij poterat prouideri, & quod ex dicta Ecclesia modicus fructus

ANNO CHRISTI 1286.

HONORII IV. ANNO 1. & 2.

fructus proueniebat Monasterio supradicto, eam de consensu Conuentus eiusdem Monasterij cum domo, cœmeterio, & horto ac aliis pertinentiis existentibus circa ipsam, possessionibus aliis dictæ Ecclesiæ præfato Monasterio reseruatis Moro quondam Morandi iudici eiusdem Ecclesiæ Romanæ, procuratori pro ipsa quoad proprietatem, quoad vsum vero prædictorum Guardiani & fratrum deliberatione pia & prouida duxit perpetuo concedendam, prout in instrumento publico inde confecto dicitur plenius contineri. Super quo dicti Guardianus & fratres robur Apostolici muniminis adhiberi à nobis suppliciter postularunt. Quia vero de his notitiam non habemus, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus super præmissis inquiras sollicitè veritatem, & si concessionem huiusmodi rite inueneris absque alterius præiudicio esse factam, eam auctoritate nostra confirmare procures. Datum Romæ apud S. Sabinam 3. Idus Decembris, anno 1.

Anno Christi 1286.

Honorij IV. anno 2.

VII.

Concedit posse primum lapidem & cœmeteria à quibuscumque Episcopis benedici, dum à Diœcesanis id commodè non possit fieri. Specul. Min. tract. 2. fol. 25.

DILECTIS FILIIS GENERALI MINISTRO ET FRATRIBVS ORD. MINORVM.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod licet vobis per specialia priuilegia Sedis Apostolicæ sit indultum, vt ad ciuitates vel villas vbi religiose ac honeste commorari possitis, à populis euocati accedere ibique pro vestris vsibus ædificia & Ecclesias siue Oratoria construere valeatis, diœcesani tamen locorum in Ecclesiis seu Oratoriis, quæ de nouo vultis construere, primum lapidem ponere & constructa consecrare ac cœmeteria vobis iuxta Ecclesias vel Oratoria prædicta benedicere denegant pro suæ libito voluntatis. Aliqui vero diœcesanorum ipsorum cum ad Ecclesias & loca vestra pro præmissis exequendis accedunt, propter euectionum & personarum multitudinem, quas secum ducunt, grauant vos non modicum in expensis. Quare nobis humiliter supplicastis, vt prouidere vobis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, deuotioni vestræ auctoritate præsentium indulgemus, vt si diœcesani prædicti à vobis humiliter requisiti huiusmodi lapidem in prædictis Ecclesiis vel Oratoriis ponere, ac Ecclesias vel Oratoria prædicta ac etiam altaria vestra consecrare, & cœmeteria benedicere denegauerint, vel id facere vltra quatuor menses distulerint: vos per quoscumque malueritis Episcopos gratiam & communionem Apostolicæ Sedis habentes præmissa recipere libere valeatis. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. si quis, &c. Datum Romæ apud S. Sabinam 15. Kal. Februar. Pontif. nostri anno 1.

VIII.

Vt permittant transferri corpus Martini IV. ad Ecclesiam S. Francisci, in qua iussit se tumulari. Reg. Vatic. epist. 267.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO ET DILECTIS FILIIS ARCHIPRESBYTERO ET CAPITVLO PERVSINIS.

Vestram non credimus latere notitiam, qualiter felicitis recordationis Martinus Papa IV. prædecessor noster ob deuotionis specialis affectum, quem gerebat erga gloriosum & venerabilem Confessorem beatum Franciscum de Assisio, cuius clarissimis meritis Dei decoratur Ecclesia, Italia rutilat, vestraque regio quasi quibusdam specialibus titulis insignita refulget, in Ecclesia, quæ in honorem eiusdem sancti apud Assisium constructa dignoscitur, elegit in sua voluntate vltima Ecclesiasticam sepulturam, nobis tunc in minori officio positus, & quibusdam ex Fratribus nostris huiusmodi suæ voluntatis executoribus constitutis. Postmodum autem ad Apostolicæ dignitatis fastigium diuina dispositione vocati magnis & arduis, quæ cura pastoralis officij secum trahit, occupata negotiis ad exequendum prædecessoris eiusdem huiusmodi voluntatem operarias

ANNO CHRISTI 1286.

HONORII IV. ANNO 1. & 2.

manus exhibere nequiuimus, prout & gerebamus in votis, & ipsius negotij qualitas requirebat. Cum itaque magno desiderio cupiamus, vt pia prædecessoris dispositio prælibati suum in hac parte consequatur effectum, vniuersitatem vestram rogamus, moneamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus tanquam viri prouidi & discreti ac iustitiæ zelatores ad exactæ considerationis reducentes examen, quod explorati iuris existit, quamque mortalibus debitum vt extremæ voluntates ipsorum libere impleantur, Reuerendum præfati prædecessoris corpus non solum iuxta dispositionem prædecessoris eiusdem ad eandem libere deferri Ecclesiam permittatis, quinimo illud illuc deportare volentibus tumultandum, vt id digna honorificentia, dante Domino, agi possit pro nostra & Apostolicæ Sedis reuerentia, quam in vestris actibus summopere conseruare vos condecet, fauorabiliter assistatis, tanto nobis proinde propensius placituri, quanto efficacius & libentius, quod à vobis in hoc fiducialiter petimus perducere curabitis ad effectum. Cupimus enim vt super hoc sic deuotè, sic prompte vos gerere studeatis, vt exinde non immerito possumus efferre vos laudibus, & aliud in hac parte prouisionis adhibere remedium non cogamur. Datum Romæ apud S. Sabinam Kal. Februar. anno 1.

I X.

Decernit irrita esse pacta quæcumque à Minoribus cum Prælati Ecclesiarum inita in præiudicium suæ religionis. Specul. Min. tract. 2. fol. 53. Roderic. bulla 1.

DILECTIS FILIIS GENERALI MINISTRO
ET FRATRIBVS ORD. MIN.

*Vide similem
concessionem
in regesto
Alex. IV.
bullæ 96.*

Religionis fauor, sub qua virtutum Domino seruitis, & fructus vberes, qui ex vestris laboribus in Ecclesia vniuersali, diuina gratia cooperante, proueniunt, nos inducunt vt illa vobis fauorabiliter concedamus, per quæ ab impedimentorum obstaculis liberati fructificare liberiùs in eadem Ecclesia valeatis. Sane ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quod nonnulli Ministri, Custodes, Guardiani & fratres vestri Ordinis in receptionibus domorum, & locorum eiusdem Ordinis, cum Prælati, Rectoribus & Clericis Ecclesiarum, in quarum territorio domus & loca prædicta consistunt, sine tua, fili Generalis, & alicuius prædecessorum tuorum, ac generalis Capituli Ordinis prædicti licentia, & assensu compositiones & pacta varia in præiudicium indulgentiarum & priuilegiarum Apostolicæ Sedis eidem Ordini concessorum, inire temere præsumperint, cum id eis nec ex autoritate competeret, nec ex speciali esset concessione commissum, nec à te siue à tuis prædecessoribus præfata Generalis, vel ab eorum Capitulo fuerunt compositiones & pacta huiusmodi acceptata. Quare nobis humiliter supplicastis vt quia ex conuentionibus & pactis eisdem præsumptis, taliter in his quæ Ordini præfato tam ex Apostolicæ Sedis priuilegiis, ac indulgentiis, quam à iure communi concessa esse noscuntur, nimium derogetur, prouidere super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos igitur volentes super hoc de Apostolica benignitate prouidere, præsentium tenore decernimus, quod ex conuentionibus & pactis talibus & taliter initis in iis, quæ ipsi Ordini vel personis aut locis eiusdem, siue de iure communi competant, siue per priuilegia & indulgentias sint concessa eidem Ordini, locis, domibus, vel personis præiudicium nullum fiat: sed compositionibus & pactis ipsis (dummodo nec à te memorate Generalis, nec à prædecessorum tuorum aliquo vel dicto Capitulo acceptata fuerint) nequaquam obstantibus, & tam ipsius Ordinis domibus, personis & locis, quam iis cum quibus eadem compositiones & pacta sunt inita, ius pristinum absque alicuius impedi-menti obice integrum conseruetur. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Sabinam 4. Idus Februarij, Pontificatus nostri anno 1.

X.

Facultas construendi Monasterium Clarissarum in VVerkin. Reg. Vatic. epist. 180.

EPISCOPO TORNACEN.

EX parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Isabellæ Comitissæ Flandriæ fuit nobis humiliter supplicatum, vt sibi construendi pro animæ suæ salute de assensu &

ANNO CHRISTI 1286.

HONORII IV. ANNO I. & 2.

& voluntate dilecti filij nobilis viri Guidonis Comitis Flandriæ eius viri, & in fundo proprio in parochia Ecclesiæ de VVerkin tuæ diocesis constituto Monasterium Monialium in honorem beatæ Claræ, in quo sancti Francisci regula, & instituta prædicti Ordinis obseruentur, ac in Monasterio ipso, quod de bonis propriis sufficienter dotare proponit, vt afferit, instituendi Sorores seu moniales quæ in perpetuum impendant inibi Domino famulatum, licentiam sibi concedere dignaremur. Nos autem volentes tibi, qui loci diocesanus existis, in hac parte deferre, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eidem Comitissæ, si tibi constiterit de præmissis, petitam licentiam largiaris sine iuris præiudicio alieni. Datum Romæ apud S. Sabinam 2. Non. Febr. anno 1.

X I.

Transfertur Fr. Stephanus ad Ecclesiam Tuamen. Reg. Vatic. epist. 58.

VENERABILI FRATRI STEPHANO EPISCOPO

QVONDAM VVATERFORDEN. IN ARCHIEPISCOPVM

Tuamen. Electo.

ROmani Pontificis, qui disponente illo, cuius prouidentia magnitudo cælestia simul ac terrena disponit, præesse dignoscitur vniuersis, plena curis & labore non vacua sollicitudo requirit, vt circa cuiuslibet statum Ecclesiæ sic solerter inuigilet, sic prospiciat diligenter, vt per eius circumspectionem prouidam, & prouidentiam circumspectam, nunc per simplicis prouisionis officium, nunc per monasterium translationis accommoda, prout locorum & temporum qualitas exigit, Ecclesiis singulis pastor accedat idoneus, rector prouidus deputetur, vt superni fauoris cooperante suffragio, Ecclesiæ ipsæ votiuæ prosperitatis successibus gratulentur. Olim siquidem Tuamen. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ Thomæ Tuamen. Archiepiscopi pastoris solatio destituta, dilecti filij Decanus & Capitulum eiusdem Ecclesiæ vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt & potuerunt commode interesse, die ad eligendum præfixa simul conuenientes ac deliberantes ad prouisionem faciendam ipsi Ecclesiæ de Prælato per viam procedere compromissi, septem ex Canonicis eiusdem Ecclesiæ tunc præsentibus prouidendi ea vice eidem Ecclesiæ de pastore potestatem vnanimiter concesserunt, promittentes quod illum in Archiepiscopum eorum reciperent, quem iidem septem vel maior pars ipsorum eligendum ducerent, seu etiam postulandum. Dicti autem Canonici secesserunt in partem, & post varios tractatus ab eis super hoc habitos, cum non possent omnes in vnâ pariter concordare personam, quinque ipsorum Magistrum Nicolaum de Machin Canonicum eiusdem Ecclesiæ in Tuamen. Archiepiscopum elegerunt. dicto Decano & reliquis duobus Canonicis post electionem huiusmodi, cum etiam iidem duo ea publicata consenserant, eligentibus Fratrem Malachiam Ordinis Minorum de Conuentu Limbri- cen. ad regimen Ecclesiæ supradictæ. Cumque huiusmodi negotium ad Apostolicam Sedem cui dicta Ecclesia immediate subest, delatum fuisset, idemque Magister Nicolaus præsentato fel. rec. Nicolao Papæ prædecessori nostro suæ electionis decreto, ei humiliter supplicasset, vt electionem ipsam autoritate Apostolica confirmaret, dictus Prædecessor venerabilibus Fratribus nostris B. Albanen. & Gerardo Sabinen. Episcopis tunc tit. Basilicæ XII. Apostolorum Presbytero, & dilecto filio nostro I. sanctæ Mariæ in via lata Diacono, Cardinalibus, tam processus huiusmodi electionis, quam personæ dicti Magistri Nicolai examinationem commisit, qui dicto prædecessore viuente de prædicto processu electionis ipsius cognoscere cœperunt. Post obitum vero prædecessoris eiusdem quamquam præfatus Frater Malachias comparuisset personaliter coram Episcopis & I. Diacono, Cardinalibus prædictis; idem tamen dum adhuc Sedes ipsa vacaret illicentia- tus de Curia Romana discessit, nec electionis suæ causam fuit vltius prosecutus. Dicto itaque Magistro Nicolao à piæ mem. Martino Papa prædecessore nostro suppliciter postulante, vt huiusmodi examinationem sic inceptam perfici facere dignaretur, idem prædecessor Martinus, cui fuerat intimatum, quod eidem electioni supradicti Magistri Nicolai se aliqui opponebant, dilectum filium nostrum Comitem tit. SS. Marcellini & Petri Presbyterum Cardinalem deputauit super hoc Auditorem, coram quo prædicto Magistro Nicolao personaliter, & procuratore dictorum Decani & Capituli in iudicio comparentibus, idem procurator libellum obtulit, in quo petebat prædictam electio- nem

ANNO CHRISTI 1286.

HONORII IV. ANNO 2.

nem factam de dicto Fratre Malachia cassata & irritata reliqua confirmari. Verum ex parte præfati Magistri Nicolai propositis quibusdam exceptionibus contra dictum libellum ac aliis pluribus hincinde in ipsius Comitis Cardinalis præsentia rationibus allegatis, demum idem Comes Cardinalis hæc & alia, quæ in negotio prædicto acta fuerunt, nobis fideliter referre curavit: dictusque Magister Nicolaus volens memoratam Ecclesiam à dispendiis, quæ sibi ex litigiorum anfractibus imminere poterant, præservari, sponte ac libere in manibus nostris cessit omni iuri, si quod ei ex electione prædicta fuerat acquisitum. Nos igitur habito super his cum Fratribus nostris diligenti tractatu, de ipsorum consilio prædictam electionem de memorato Fratre Malachia factam, quia eam inuenimus post aliam prædictam, & contra formam præfatis septem Canonicis à memoratis Capitulo traditam, de facto præsumptam, dictumque Fratrem Malachiam, ut præmissum est, illicentiatum de præfata curia recessisse, nec electionem ipsam fuisse postmodum prosecutum, cassam & irritam duximus nuntiandam, ac deinde attenta sollicitudine de ordinatione ipsius Ecclesiæ cogitantes, ne prolixioris vacationis incommodis eadem Ecclesia subiaceret, ac ei cupientes illum præesse Pontificem, de quo plenam fiduciam habere possemus, quod ipsum clara meritorum suorum insignia redimerent, nec dubia esset eius charitas erga plebem suæ custodiæ committendam, & in cuius fide fida recumberet securitas subiectorum, in te direximus oculos nostræ mentis, quem nobis & eidem Fratribus nostris de litterarum scientia, morum maturitate, prudentia spiritualium, & temporalium providentia, necnon & sincera deuotione ad Romanam Ecclesiam habita fide dignorum testimonia commendarunt. Quapropter gregi Dominico speciali volentes providere diligentia, de consilio eorundem Fratrum nostrorum & Apostolicæ plenitudine potestatis, te à vinculo, quo tenebaris VVaterfordien. Ecclesiæ, cui præeras, absoluentes, transferimus te ad prædictam Ecclesiam Tuamen. ac præficimus te ipsi Tuamen. Ecclesiæ in Archiepiscopum & Pastorem, liberam tibi dantes licentiam ad eandem Tuamen. Ecclesiam transeundi. Firma concepta fiducia quod cum esse dicaris vir eximie probitatis, dictamque VVaterfordien. Ecclesiam hætenus salubriter gubernasse, dirigente Domino actus suos, dicta Ecclesia Tuamen. per tuæ circumspectionis industriam præservabitur à noxiis & aduersis, & spiritualiter & temporaliter grata suscipiet incrementa. Quapropter fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad eandem Ecclesiam Tuamen. te conferas, regimen & curam ipsius diligenter geras, & sollicitè prosequaris, gregem Dominicum in illa tuæ circumspectioni commissum doctrina verbi, & operis informando, ita quod ipsa Tuamen. Ecclesia gubernatori circumspecto & fructuoso administratori quo ad spiritualia gaudeat te commissam, & bonæ famæ tuæ odor ex laudabilibus tuis actibus latius diffundatur, & præter benedictionis æternæ præmium beneuolentiæ nostræ gratiam exinde plenius consequaris. Datum Tybure 4. Idus Iulij, anno 2.

XII.

Concedit ei licentiam commorandi cum aliquibus puellis in Monasterio Humilitatis Parisien. Reg. Vatic. epist. 14.

NOBILI MULIERI BLANCHÆ NATÆ CLARÆ
MEMORIÆ LVDOVICI REGIS FRANCORVM.

Litterarum tuarum series aduersorum illisiones euentuum, quæ tui pectoris penetrabilia magna nimirum amaritudine repleuerunt, seriose describens, tuumque laudabile propositum cum humilis & deuotæ supplicationis instantia in calce supponens, nostris præsentata conspectibus & multæ compassionis in nobis excitauit spiritum, & congaudendi tibi de tuo salubri voto materiam ministrauit. Licet enim tibi tanto & tali orbatæ parente, tanti viri priuatæ consortio, tantorum germanorum solatio destitutæ, grauata insuper de natorum, licet iuuenum subtracta præsentia, paterno ex intimis compatiatur affectu: considerantes tamen te in tantis aduersitatibus non muliebriter succumbere fletibus, non substerni gemitibus, sed tanquam fortem proculdubio, ut hæc perhibent, mulierem in aduersis animo virili consurgere, ad consolatorem confugere opportunum, ad animarum hospitem aspirare dulcissimum, habitationis secretæ confugium, salutari quærendo consilio, in quo à sæcularibus congregatæ strepitibus desiderata illius, prout ipse concesserit, consolatione fruaris, tam deuotæ in Christo filiæ non immerito

ANNO CHRISTI 1286.

HONORII IV. ANNO 2.

merito congaudemus. Ideoque tuum in hoc desiderium delectabiliter adiuuantes, iuxta tuæ supplicationis instantiam præsentium tibi autoritate concedimus, vt intra septa Monasterij de Humilitate beatæ Mariæ Virginis Parisien. diœcesis cum mulierum & puellarum honestarum numero, dilecti filij Ministri Ordinis Fratrum Minorum Frâciæ, necnon & dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ ipsius Monasterij arbitrio moderando, tibi liceat habitare. Volumus tamen vt per eosdem Ministrum & Abbatissam ita diligentia prouideatur exacta quod nec per hoc nec per aduentum aliquorum tuam volentium adire præsentiam, dicti Monasterij aut personarum ipsius honestati seu famæ derogetur in aliquo, vel in ipso Monasterio religionis obseruantia quomodolibet detrahatur. Datum Romæ apud S. Sabinam 7. Kal. Nouembris anno 2.

XIII.

*Monet Ministrum Minorum & Abbatissam Monasterij Humilitatis qualiter se gere-
re debeant circa ingressum Blanchæ Principis. Reg. Vatic. epist. 15.*

DILECTO FILIO MINISTRO FRATRUM ORDINIS
MINORVM FRANCIAE, ET DILECTÆ IN CHRISTO
filiæ Abbatissæ Monasterij de Humilitate B. Virginis
Parisien. Diœc.

Litterarum dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Blanchæ natæ claræ memoriæ Ludouici Regis Francorum lacrymosa series, &c. vt in bulla antecedenti mutatis competenter mutandis vsque quomodolibet detrahatur. Vestras itaque conscientias in præmissis specialiter onerantes, deuotioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præmissa sic exacte, sic diligenter exequi studeatis, quod honestati & famæ præfati Monasterij ac personarum ipsius, & obseruantia religionis in eo, vt præmittitur, integre conseruandæ vestra industria caueatur ad plenum, vestraque deuotio præmium exinde apud Deum & apud nos opportuni fauoris promptitudinem mereatur. Datum vt supra.

XIV.

*Ut vendant domum Fratrum Pœnitentiæ pro construendo Monasterio Clarissarum.
Reg. Vatic. epist. 182.*

ARCHIEPISCOPO EBORACEN. ET DVNELMEN.
EPISCOPO.

Dilectus filius nobilis vir Ioannes de Vetu Dunelmen. diœcesis, nobis humiliter supplicauit, vt cum constitutio Concilij Lugdunensis, quæ Ordines Mendicantes per Sedem Apostolicam confirmatos, post generale tamen Concilium institutos, quibus ad congruam sustentationem redditus & possessiones habere professio seu regulæ vel constitutiones quælibet interdiciunt, & post quæstum publicum tribuere victum solet incerta mendicitas subsidere certo modo decreuit, inter cætera statuat, ne ipsorum Ordinum professores domos seu loca, quæ habent, alienare valeant sine Sedis eiusdem licentia speciali, & ea ipsius Sedis dispositioni reseruans in Terræ sanctæ subsidium, vel pauperum aut alios pios vsus per locorum ordinarios, vel alios quibus eadem Sedes Apostolica commiserit conuertenda, & Fratres Ordinis Pœnitentiæ Iesu Christi, qui est de Ordinibus memoratis, domum quam habent in nouo castro super Tynam Dunelmen. diœcesis duxerint deferendam, idemque nobilis in ea Monasterium Monialium seu sororum Ordinis S. Claræ pro animæ suæ ac parentum suorum remedio construere pia deuotione proponat, domum ipsam ad hoc vendi sibi vestro ministerio mandaremus. Nos itaque pium nobilis eiusdem propositum commendantes, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si quod de ipsius domus desertione proponitur, veritate fulcitur, ipsam cum suis pertinentiis nobili memorato ad prædictos vsus & non alios vendere, autoritate nostra, curetis pro pretio competenti, inducentes eum in corporalem possessionem illius, & defendentes inductum. Contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Pretium autem quod pro

ANNO CHRISTI 1287.

HONORII IV. ANNO 2.

pro ipſa domo receperitis, vel deponendo apud aliquem locum ſacrum, vel alias in tuto conuertentes nobis ipſius quanto eius ſignificare ſtudeatis per veſtras patentes litteras quantitatem. Datum Romæ apud S. Sabinam 3. Kal. Nouembris, anno 2.

Anno Chriſti 1287.

Honorij I V. anno 2.

X V.

Fr. Engleſius præſicitur Eccleſiæ Nouarienſi. Reg. Vatic. epist. 241.

FRATRI ENGLEſIO NOVARIEN. ELECTO.

EX ſuſceptæ ſeruitutis officio ſollicitudine pulſamur aſſidua, vt Eccleſias ſpiritu-
libus & temporalibus commodis augeamus, & earum maxime per debite præuiſionis
miniſterium neceſſitatibus conſulamur, quæ ſolatio deſtitutæ paſtoris diutius viduita-
tis incommoda deplorarunt. Dudum ſiquidem Nouarien. Eccleſia per obitum bonæ
memoriæ Singebaldi Nouarien. Episcopi paſtore vacante, Canonici eiſdem Eccleſiæ
vota ſua diuidentes in plures, duas electiones, vnam videlicet de Franciſco Archidiacono
ipſius Eccleſiæ, & alia de quodam Payno Præpoſito Eccleſiæ ſancti Gaudentij No-
uarien. in diſcordia celebrarunt. Huiusmodi ergo electionum negotio per appellatio-
nem ipſius Payni ad Sedem Apoſtolicam legitime deuoluto feliciſ recordationis Gre-
gorius Papa X. prædeceſſor noſter piæ memoriæ Martinum Papam prædeceſſorem no-
ſtrum tunc tituli S. Cæcilie Presbyterum Cardinalem in negotio ipſo conceſſit parti-
bus auditorem, ſed eodem Payno poſt nonnullos proceſſus in cauſa ipſa coram eodem
Martino habitos naturæ debitum perſolvente, dictoque Archidiacono iuri, ſi quod ſibi
ex electione huiusmodi de ſe facta fuerat acquiſitum, in noſtris manibus renuntiante li-
bere ac expreſſe. Nos diligentius attendentes, quam ſit onuſta diſpendiis, quot & quanta
pericula ſecum trahat Eccleſiarum vacatio diuturna, penſantes quoque grandia tuæ
probitatis merita, honeſtatem morum, conuerſationem laudabilem, aliasque virtutes,
quibus perſonam tuam virtutum Dominus decorauit, de te Ordinis Fratrum Minorum
eidem Eccleſiæ Nouarien. de Fratrum noſtrorum conſilio duximus providendum, te-
que ipſi Eccleſiæ præſicimus in Episcopum & paſtorem, curam & adminiſtrationem il-
lius tibi in ſpirituſlibus & temporalibus committentes, firma ſuſcepta fiducia, quod, di-
rigente Domino, actus tuos, præſata Eccleſia Nouarien. per tuæ circumſpectionis indu-
ſtriam proſpere dirigitur, & ſalubria, dante Domino, ſuſcipiet incrementa. Iugum itaque
Domini reuerentia prompta ſuſcipias, & ſuaui eius oneri ſub humilitatis ſpiritu colla
ſubmittas præſatæ Eccleſiæ, ſollicitam curam gerens, gregem Dominicum in ea tuæ diſ-
cretionis commiſſum doctriua verbi & operis informando, ita quod per tuæ diligentie
ſtudium Eccleſia ipſa votiſ proſicere commodis & optatis conſurgere valeat incre-
mentum. Datum Romæ apud S. Sabinam 16. Kal. Martij, anno 2.

NICOLAVS QVARTVS.

Electus anno 1288. 8. Kalend. Martij.

Anno Chriſti 1288.

Nicolai I V. anno 1.

B V L L A I.

*Facultas conſtruendi Monaſterium Clariffarum prope Villam S. Marcelli prope Lute-
tiam. Reg. Vatic. epist. 3.*

DILECTO FILIO I. TIT. S. CÆCILIE PRESBYTERO
CARDINALI APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO.

EX parte chariſſimi in Chriſto filij noſtri Philippi Regis Franciæ Illuſtris fuit propo-
ſitum coram nobis, quod dilectus filius Magiſter Galienus de Piſis Canonicus Ec-
cleſiæ de S. Audomaro, de propria ſalute recogitans & cupiens terrena in cœleſtia, &
transitoria in æterna felici commercio commutare, votoque ſalubri maneria ſua ſita
iuxta

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

iuxta villam S. Marcelli prope Parisius, quæ sunt circumuallata muris vna cum prato, maneriis ipsis coniuncto, personarum, per quas æterni Regis insistatur laudibus, perpetuis vsibus deputare, maneria & pratum prædicta in augmentum cultus diuini dedit liberaliter & concessit, ordinando & decernendo vt in ipsis ordinetur Monasterium, in quo sorores Minores Ordinis S. Claræ viuentes sub obseruantia regulæ, quæ seruatur in Monasterio Humilitatis B. Mariæ Virginis prope sanctum Clodoaldum Parisien. diocesis collocentur. Claræ quoque memoriæ Philippus Rex Franciæ, genitor dicti Regis tam pium opus fauore prosequens opportuno, in recompensationem censuum, qui ex eisdem maneriis & prato S. Marcelli & S. Genouephæ Parisien. Ecclesiis, ac Hospitali Hierosolymitan. antea soluebantur, à quorum præstatione prædicta maneria & pratum per Ecclesiarum & hospitalis prædictorum personas propter hoc ad ipsius instantiam absoluta fuerunt, certos & competentes redditus de bonis regiis assignauit. Quare pro parte dicti Regis & etiam charissimarum in Christo filiarum nostrarum Margarethæ, Mariæ & Ioannæ Illustrium Reginarum Franciæ, fuit nobis humiliter supplicatum, vt prædictorum Regis & Magistri Galieni piam actionem & laudabile desiderium in hac parte Apostolici fauoris præsidio benigne prosequi curaremus. Nos igitur huiusmodi regiis precibus annuere fauorabiliter intendentes, & quod super præmissis per præfatos Regem & Galienum factum est, ratum & gratum habemus, idque autoritate Apostolica confirmantes, gerentes quoque de circumspectione tua in Domino fiduciam plenior, præsentium tibi autoritate committimus & mandamus, quatenus præmissis veris existentibus, iuxta prædictam ordinationem ipsius Magistri Galieni concedas, mandes, & facias per te vel per alium aut alios in dictis maneriis Monasterium ordinari, & huiusmodi sorores autoritate nostra instituas & colloces in eodem, vt ibidem perpetuis temporibus viuant sub obseruantia regulæ supradictæ, ipsisque sororibus postquam ibidem collocatæ fuerint, eadem autoritate concedas, vt possint in Ecclesia inibi constructa libere celebrare diuina, & vti priuilegiis & indulgentiis, libertatibus ac immunitatibus, quæ sororibus prædicti Ordinis à Sede Apostolica sunt concessa. Contradictores, &c. Non obstante si aliquibus, &c. Datum Laterani 7. Non. Martij, anno 1.

I I.

Declarat ex singulis prouincijs vnum dumtaxat Custodem suffragari debere electionibus Capitularibus. Specul. Min. tract. 1. fol. 15. Roderic. bulla 1.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

AD statum pacificum vestri Ordinis conseruandum, quæ cælestis Agricola summa benignitas in horto plantauit Ecclesiæ, tanto libentius studium efficax, operamque sollicitam adhibemus, quanto illum sinceriori charitate complectimur, & vberiores salutis fructus ex ipso proueniunt fidelium animabus. Exposuit siquidem nobis vestræ deuotionis humilitas, quod in beati Francisci regula inter cætera continetur, quod Generalis Ministri Ordinis eiusdem electio à Ministris & Custodibus Prouincialibus celebretur. Cumq; ab ipsius Ordinis Fratribus olim viuentem adhuc fel. rec. Gregorio Papa I X. prædecessore nostro, reuocaretur in dubium, vtrum vniuersos Ordinis memorati custodes electioni huiusmodi oporteret personaliter interesse. Dictus prædecessor super hoc ab eisdem Fratribus requisitus declarando respondit, vt singularum prouinciarum Custodes vnum ex se ipsis constituent, eique super hoc committant vices suas. Similis quoque responsionis oraculum à piæ mem. Nicolao Papa I I I. prædecessore nostro extitit in hac parte prolatum. Verum quia in generali Ordinis supradicti Capitulo in Monte Pessulanen. Magalonen. diocesis nuperrime celebrato, de huiusmodi dubitationis articulo expressa, vt dicitur, mentio fuit nos nolentes vt super hoc aliqua possit vltius dubitatio suboriri, Apostolica autoritate declarando statuimus, & statuendo etiam declaramus, vt cum huiusmodi electio fuerit facienda, vniuscuiusque prouinciæ custodes vnum ex seipsis constituent, vt ei vices suas committant, ipsumque ad locum, in quo electio eadem tunc fuerit celebranda, transmittant, isque qui sic ab istis Custodibus extiterit electus, vnâ vocem dumtaxat pro se & eis omnibus habeat & intelligatur habere, ac pro vna voce tantummodo ab aliis admittatur, præsertim cum hoc à præfati Gregorij

p

præde

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO 1.

prædecessoris nostri tempore vsque nunc fuerit obseruatum. Quod si etiam Custodes illius prouinciæ, in qua huiusmodi debeat electio celebrari, præsentibus aderunt in loco ad hoc tunc temporis deputato, non omnes ad eandem fuerint electionem admissi, sed vnus ipsorum ab eis tunc communiter constitutus pro ipsis omnibus admissus extiterit, ad eandem per se ac eis vnā vocem tantummodo sit habiturus, & sic volumus in posterum obseruari. Nulli ergo, &c. Datum Reate 3. Idus Martij, Pontif. nostri anno 1.

III.

Ne fiat aliqua diuisio seu erectio Prouinciarum absque speciali Sedis Apostolica licentia. Specul. Min. tract. 2. fol. 56. Roderic. bulla 3.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC VNIVERSIS FRATRIBVS
Ordinis Minorum.

Quia prouinciarum Ordinis vestri distinctio in generali Capitulo pridem dum adhuc felicis rec. Gregorius Papa Nonus prædecessor noster viueret, celebrato, suo in Capitulo ipso prædecessore præfato exhibente præsentia facta fuit, licet postmodum fuerit duarum prouinciarum diuisio subsecuta. Nos volentes vt prædicta distinctio solemniter edita siue facta, & etiam præfata postmodum subsecuta diuisio robur obtineat perpetuæ firmitatis, Apostolica autoritate statuimus, ordinamus & districtius inhibemus, ne de cætero aliarum prouinciarum prædictarum alia distinctio seu diuisio vel nouarum prouinciarum multiplicatio absque Pontificis Romani præsentia, seu ipsius licentia specialiter eius patentes litteras concedenda facientes plenam & expressam de huiusmodi statuto, ordinatione & inhibitione, necnon dilecti filij nostri M. sanctæ Mariæ in porticu Diaconi Cardinalis, cui gubernatio, protectio, & correctio fratrum vestri Ordinis per Sedem Apostolicam sunt commissæ, vel eius cui eas committi contigerit in futurum, quomodolibet præsumatur. Nos enim nihilominus irritum decernimus & inane, si secus in hac parte contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Reate 3. Idus Maij, Pontif. nostri anno 1.

IV.

Concedit Episcopo Salmantino Minorite facultatem testamentum condendi. Reg. Vatic. epist. 15.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO SALMANTIN.

Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & ea quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse, tu hoc salubri præmeditatione recogitans diem tuæ peregrinationis extremum dispositione testamentaria præuenire desideras. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, vt de bonis mobilibus Ecclesiæ tuæ dispensationi seu administrationi commissis, quæ non fuerint altaris seu altarium Ecclesiarum tibi commissarum ministerio, seu alicui speciali Ecclesiarum earundem diuino cultui vel vsui deputata, vel quæ Ordinis Fratrum Minorum, quem fuisti professus, non existant, necnon & quibuscumque mobilibus bonis à te per Ecclesiam seu Ecclesias licite acquisitis pro decentibus & honestis expensis tui funeris, & pro remuneratione illorum, qui tibi viuenti seruiuerint, siue sint consanguinei, seu alij iuxta seruitij meritum testari ac disponere possis, & alias prius tuæ Ecclesiæ ære alieno deducto, vt ipsa Ecclesia non remaneat debitis obligata, de ipsis in pios vsus ac licitos conuertendis fraternitati tuæ plenam & liberam autoritate præsentium concedimus facultatem. Volumus tamen, vt in eorundem Ecclesiasticorum dispositione bonorum iuxta quantitatem residui erga Ecclesias, à quibus eadem percepisti, te liberalem exhibeas, prout conscientia tibi dictauerit & saluti animæ tuæ videris expedire. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Idus Aprilis, anno 1.

V.

Facultas fundandi Monasterium Custodiæ B. Mariæ Virginis Carnotensis Diac. Reg. Vatic. epist. 44.

DILE

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS IVLIANÆ

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII, QVOD

Custodia B. Mariæ Virginis nuncupatur, siti in territorio

Blesen. ad Romanam Ecclesiam nullo medio

pertinen. Ordinis sanctæ Claræ,

Carnoten. Diœc.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod olim dilectis in Christo filiabus nobilibus mulieribus Ælidæ, quondam Ioannis de Castillione, & Ioannę filię ipsius Ælidis quondam Petri nati bonæ memoriæ Ludouici Regis Francorum Comitum Blesen. relictis viduis Comitissis Blesen. significantibus felicitis recordationis Martino Papæ prædecessori nostro, quod dudum præfatus Ioannes tunc viuens, & eadem Ælides de salute propria cogitantes ac intendentes in hoc Deo acceptabile seruitium exhibere, quoddam Monasterium in loco vbi nunc degitis, in fundo videlicet proprio de diœcesani loci consensu propriis construxerant sumptibus, affectantes salubriter in eodem Monasterio decens esse Collegium Monialium Domino perpetuò famulantium sub obseruantia Regulæ, quam sorores Monasterij Humilitatis beatæ Virginis Mariæ siti iuxta Parisius seruare noscuntur, quamque dictus prædecessor, dum esset in minori officio constitutus, de mandato Apostolico duxerat corrigendam, & quod pro sustentatione dictarum Monialium de bonis propriis redditus annuos vsque ad valorem mille librarum Turonen. liberalitate pia & prouida assignauerant, & in ædificatione ipsius Monasterij & officinarum eius, quandam non modicam quantitatem pecuniæ duxerat expendendam, ac humiliter & instanter ab eodem prædecessore petentibus, vt prædecessor ipse in supradicto Monasterio de Custodia ipsius Virginis gloriosæ iuxta piam intentionem eorundem Ioannis & Ælidis huiusmodi decens sororum Collegium ordinans, Monasterium ipsum sic eximere, quod alicui alij nisi Romano Pontifici non subesset, nec non eisdem sororibus præfatam Regulam tradere de benignitate Apostolica dignaretur. Idem prædecessor de probata industria dilecti filij nostri I. tituli S. Cæcilie Carnoten. plenam fiduciam obtinens, eidem Legato suis dedit litteris in mandatis, vt satisfacto prius Ecclesiæ Carnotensi de temporali commodo, quod si dictum Monasterium remaneret Ecclesiæ iam dictæ subiectum, eidem Ecclesiæ proueniret, Monasterium ipsum cum personis, iuribus & pertinentiis suis in ius & proprietatem beati Petri autoritate Apostolica recipiens, illud ab omni subiectione quorumlibet ordinariorum, vt nulli nisi Apostolicæ Sedi subiaceret, eximeret autoritate præmissa, statuendo certum sensum à Monasterio ipso seu personis eiusdem certo termino ipsi Sedi soluendum annis singulis ad indicium huius libertatis sicut expedire videretur. Congruum quoque sororum Collegium inibi ordinaret, ac præfatam Regulam sororibus ipsis traderet, tam ab eis, quam ab omnibus aliis, quæ in eodem Monasterio eis succederent in perpetuum obseruandam, & quidquid super hoc duceret faciendum, eidem prædecessori per suas litteras intimaret. Dictus autem Legatus volens mādaturum Apostolicum exequi reuerenter, tam Venerabilem fratrem nostrum Episcopum & dilectos filios Decanum & Capitulum Carnoten. quos huiusmodi negotium contingebat, quam prædictas Comitissas idem negotium prosequentes, dicto prædecessore viuente, ad suam propter hoc fecit præsentiam euocari. Comparentibus itaque Procuratoribus partium coram Legato prædicto ac memoratis Episcopo & Decano ac Capitulo exemptioni huiusmodi se opponentibus, demum idem Legatus post varios processus coram eo super hoc habitos inter partes, pronuntiavit suadente iustitia, de sapientum consilio, non obstantibus allegationibus Episcopi, Decani & Capituli prædictorum, quas friuolas merito reputauit, fore ad exemptionem procedendum prædictam, satisfacto primitus eidem Ecclesiæ de prædicto commodo temporali; & deinde dictus Legatus quia sibi plene constitit de præfato commodo temporali satisfactum, ac eundem Episcopum satisfactionem huiusmodi acceptasse, autoritate prædictarum litterarum Apostolicarum præfatum Monasterium vestrum cum personis, iuribus & pertinentiis suis in ius & proprietatem Ecclesiæ Romanæ recepit, illudque ab omni subiectione ab ordinariorum quorumlibet, vt nulli nisi Apostolicæ Sedi subiaceat, eximens, statuit censum vnus vnciæ auri ab eodem Monasterio vestro in festo beati Petri Principis Apostolorum ad indicium libertatis huiusmodi dictæ Sedi annis singulis persoluendum, facultatibus insuper ac statu eiusdem Mona-

sterij vestri prouida deliberatione pensatis in eo quinquaginta sororum Collegium ordinauit. Sed quia de ipsius Monasterij vestri statu propter eius nouitatem, certitudo plena nondum haberi poterat, tam Apostolicæ Sedi, quam sibi super augmentatione & diminutione huiusmodi sororum numeri potestatem plenariam reseruauit, ac eidem Monasterio te filia Iuliana, tunc eiusdem Monasterij sororem, in Abbatissam præfecit, cui, tuisque succedentibus canonicè in regimine ipsius Monasterij vos filia Comitissæ, & aliæ sorores, quæ in eodem Monasterio pro tempore fuerint iuxta præfatæ Regulæ obseruantiam, quam vobis obseruandam in perpetuum suarum litterarum tenore, auctoritate prædicta, tradidit, teneamini cum reuerentia obedire. Ac postmodum idem Legatus, cum non posset ad idem Monasterium propter sui corporis infirmitatem accedere, dilectis filiis Abbati Monasterij S. Leodomari Blesen. Carnoten. diœc. & Fratri Richardo de Columbero de Ordine Minorum, Pœnitentiario & Capellano suo per suas sub certa forma dedit litteras in mandatis, vt ipsi vel eorum alter ad dictum Monasterium vestrum personaliter accedentes huiusmodi processum & ordinationem eiusdem Legati tam in eodem Monasterio, quam alias vbi & quando eis videretur expediens, publicarent, eundem processum executioni debitæ demandando, & tandem Abbas & Frater Richardus prædicti huiusmodi processum & ordinationem ipsius Legati executioni demandare diligenter & sollicitè studuerunt. Dicto autem prædecessore rebus humanis exempto, præfatus Legatus præmissa omnia felicitis recordationis Honorio Papæ I V. prædecessori nostro, prout ab eodem prædecessore Martino in mandatis habuerat, per suas litteras intimaui. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod à præfato Legato in præmissis tam quoad receptionem ipsius Monasterij cum personis, iuribus, & pertinentiis in ius & proprietatem beati Petri, necnon & quoad exemptionem ab omni subiectione quorumlibet ordinariarum, ita vt nulli nisi Sedi Apostolicæ subiaceat, quam quoad censum annuum, numerumque Monialium statutum per ipsum in Monasterio supradicto, & Abbatissam in ea præfectam & Regulam ipsis traditam ab eis & successoris eisdem in perpetuum obseruandam, taliter factum est, ratum & gratum habentes, illud auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem prædictarum litterarum eiusdem Legati præfato Honorio prædecessori nostro, vt præfertur, directarum de verbo ad verbum inferi facientes, qui talis est. Sanctissimo Patri ac Reuerentissimo Domino suo, Domino Honorio, sacrosanctæ Romanæ ac vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifici, deuotus eius seruus & filius Ioannes, Dei permissione tituli S. Cæcilie Presbyter Cardinalis, cum humili commendatione sui, deuotissima pedum oscula beatorum. Dudum felicitis recordationis Domini Martini Papæ I V. prædecessoris vestri recepi litteras in hæc herba. Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Ioanni, &c. sanctæ Cæcilie Presbytero Cardinali Apostolicæ Sedis Legato salutem & Apostolicam benedictionem. Lecta nobis dilectarum in Christo filiarum nobilium mulierum Ælidis quondam Ioannis de Castillione, & Ioannæ filia ipsius Ælidis quondam Petri nati bonæ memoriæ Ludouici Regis Francorum Comitum Blesen. petitio continebat, quod dudum præfatus Ioannes tunc viuens, & Ælides de salute propria cogitantes ac intendentes in hoc Deo acceptabile seruitium exhibere, quoddam Monasterium, quod Custodia beatæ Mariæ Virginis nuncupatur in territorio Blesen. prope Colonges, in fundo videlicet proprio Carnoten. diœcesis de diœcesani loci consensu propriis construxerant sumptibus, affectantes salubriter in eodem Monasterio decens esse Collegium Monialium, Domino perpetuò famulantium sub obseruantia Regulæ, quam sorores Monasterij Humilitatis beatæ Virginis Mariæ sibi iuxta Parisius seruare noscuntur, quamque per nos dum essemus in minori officio constituti de mandato Apostolico duxerat corrigendam & quod pro sustentatione dictarum Monialium de bonis propriis redditus annuos vsque ad valorem mille lib. Turonen. liberalitate pia & prouida assignauerant, in ædificatione Monasterij & officinarum eius triginta sex millia librarum Turonen. expenderant. Quare humiliter & instanter fuit à nobis pro dictarum Comitissarum parte petiti, vt in supradicto Monasterio de Custodia ipsius Virginis gloriosæ iuxta piam intentionem eorundem Ioannis & Ælidis huiusmodi decens sororum Collegium ordinantes, Monasterium ipsum sic eximere, quod alicui alij nisi Romano Pontifici non subesset, necnon eisdem sororibus præfatam Regulam tradere, de benignitate Apostolica curaremus. Nos itaque de tua probata industria plenam in Domino fiduciam obtinentes, discretionis tuæ per

Aposto

Apostolica scripta mandamus, quatenus satisfacto primitus Ecclesie Carnoten. de temporali commodo, quod si dictum Monasterium remaneret Ecclesie immediate subiectum eidem Ecclesie, proueniret Monasterium ipsum cum personis, iuribus & pertinentiis suis in ius & proprietatem B. Petri autoritate nostra recipiens, illud ab omni subiectione quorumlibet ordinariorum, & nulli nisi Apostolicæ Sedi subiaceret, eximeret autoritate præmissa. Statuendo certum censum à Monasterio ipso seu personis eiusdem certo termino ipsi Sedi soluendum annis singulis ad indicium huius perceptæ libertatis sicut expedire videris statuendo. Congruum quoque sororum Collegium inibi ordines, ac præfatam Regulam ipsis sororibus tradas, tam ab eis quam ab omnibus aliis, quæ in eodem Monasterio eis succederent in perpetuum obseruandam. Quicquid autem super hoc duxeris faciendum nobis per tuas litteras tenorem præsentium continentes, studeas intimare. Datum Perusij 6. Idus Ianuarij, Pontific. nostri anno 4. Quibus quidem litteris cum ea qua docuit, deuotione receptis, mandatum Apostolicum mihi in hac parte directum exequi cupiens reuerenter, Venerabilem in Christo Patrem Episcopum, ac dilectos viros Decanum & Capitulum Carnoten. quos negotiū huiusmodi contingere videbatur, necnon & prædictas Comitissas idē negotium prosequentes, litterarū ipsarum autoritate feci corā me propter hoc ante ipsius mandatoris obitum euocari. Partibus itaque per Procuratores idoneos in mea propter hoc præsentia constitutis, dictisque Episcopo, Decano & Capitulo se ordinationi opponentibus supradictæ, tandem post varios processus coram me super hoc habitos inter partes suadente iustitia pronunciaui de sapientum consilio. Non obstantibus allegationibus Episcopi, Decani, & Capituli prædictorum, merito reputaui friuolas, fore ad exemptionem huiusmodi procedendum, præfatæ tamen Ecclesie de dicto temporali commodo iuxta huiusmodi Apostolici mandati tenorem primitus satisfacto. Ac demum quia mihi plene constitit satisfactum fuisse postmodum ipsi Ecclesie de huiusmodi commodo temporali, ac eundem Episcopum postea satisfactionem huiusmodi acceptasse, Ego ad consummationem tam pii operis desideranter aspirans, præfatum Monasterium de Custodia beatæ Mariæ Virginis cum personis, iuribus & pertinentiis suis in ius & proprietatem beati Petri & nostra autoritate prædicta litterarum mearum tenore recepi, & illud eadem autoritate ab omni subiectione ordinariorum quorumlibet, ut nulli alij nisi Apostolicæ Sedi subiacet, eximens, censum vnus vnciæ auri à dicto Monasterio de Custodia beatæ Mariæ Virginis seu personis eiusdem in festo ipsius Apostolorum Principis ad indicium libertatis huiusmodi dictæ Sedi annis singulis persoluendum; facultatibus quoque ac statu eiusdem Monasterij de Custodia beatæ Mariæ Virginis, ea qua tunc potui deliberatione pensatis, ordinaui in ipso Monasterio quinquaginta sororum Collegium. Sed quia de ipsius Monasterij de Custodia beatæ Mariæ Virginis statu propter eius nouitatem certitudo plena nondum haberi poterat tam Apostolicæ Sedi, quam mihi super augmentatione & diminutione huiusmodi sororum numeri potestatem reseruauī, ac eisdem sororibus & Monasterio Religiosam mulierem Iulianam de Trecis tunc sororem præfati Monasterij Humilitatis beatæ Mariæ Virginis, in Abbatissam præfeci, cui & succedentibus ei canonicè in huiusmodi regimine Abbatissæ dictæ sorores & aliæ, quæ in eodem Monasterio pro tempore fuerint, iuxta præfatæ regulæ obseruantiam, quam vobis obseruandam in perpetuum huiusmodi litterarum mearum tenore autoritate Apostolica tradidi, obedire cum reuerentia debita teneantur. Ac postmodum cupiens, ut huiusmodi processus meus debitum fortiretur effectum, cum ad ipsum Monasterium de Custodia beatæ Mariæ Virginis nequirem propter proprii corporis infirmitatem accedere, religiosi viri Abbati Monasterij S. Leodomari Blesens. Cornoten. dioc. & Fratri Richardo de Columbero de Ordine Minorum Capellano & Pœnitentiario meo per meas sub certa forma mandaui litteras, ut ipsi vel eorum alter ad dictum Monasterium de Custodia beatæ Mariæ Virginis personaliter accedentes, huiusmodi processum & ordinationem meam tam in dicto Monasterio de Custodia B. Mariæ Virginis, quam alias ubi & quando eis videretur expediens publicarent eundem processum executioni debitæ demandando; & tandem Abbas & Fr. Richardus prædicti huiusmodi processum, & ordinationem ipsius Legati executioni demandare diligenter & sollicitè studuerunt, prout hæc omnia in instrumento publico meis & ipsorum Abbatis & fratris Richardi patentibus litteris plenius continetur. Cum autem præfatus prædecessor mihi per prædictas eius mandauerit litteras, ut quidquid facerem in præmissis, ei per meas litteras intima-

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

rem, ut superius est expressum, huiusmodi processum vobis, quos Dei providentia eidem prædecessori substituens, ad apicem Apostolatus assumpsit, curavi tenore præsentium intimare. Dominus Ecclesiæ suæ sanctæ utrumque in vobis conferuet hominem per tempora longiora. Datum apud Vallem Gerardi prope Parisius 15. Kalendas Martij, Pontificatus nostri anno secundo. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Kal. Maij, anno 1.

V I.

Prohibet aliarum religionum Monasteria Assisij edificari. Reg. Vatic. epist. 34.

MINISTRO PROVINCIAE ET CVSTODI S. FRANCISCI
AC FRATRIBVS ORDINIS MINORVM DE ASSISIO.

DVm sollicitæ considerationis indagine perscrutamur, quod Rex ille munificus, qui dat affluenter & non impropert, quique personas & loca fidelium donis prosequitur, gratiis præuenit, attollit honoribus iuxta suæ inscrutabilis beneplacitum voluntatis, ciuitatem Assisij multipliciter honorauit, gloriosa beatorum Francisci Confessoris & Claræ Virginis corpora in ea benignius collocando. Dum etiam sedulo intra peñtoris claustra reuoluimus, quod vos mundanis opibus derelictis, quæ cum blandiuntur illudunt, extremæ paupertatis amplectentes insignia, victum vobis piæ mendicitatis studio vendicatis, quodque nonnullæ aliæ Ordinum diuersorum personæ sibi per eleemosynam necessaria vitæ quærunt, vestro libenter statui prouidemus, ut eo commodius diuinis insistatis obsequiis, quo status ipse vberiori fuerit tranquillitate suffultus, ac per habitatores ciuitatis eiusdem, quorum erga prædictos Fratres noscitur feruere deuotio, vestris contingat abundantius necessitatibus subueniri. Inde fit quod nos Apostolica auctoritate statuimus, & etiam ordinamus, ut nulli omnino mulierum mendicantium vel non mendicantium seu aliarum quarumlibet aut religiosorum mendicantium Ordini liceat Oratorium, Monasterium, Ecclesiam, vel locum religiosum in ciuitate prædicta vel eius suburbiis, seu etiam extra ipsam infra ducentarum cannarum spatium quocumque modo habere: quodque nullus penitus de Ordinibus non mendicantibus possit in ciuitate ac suburbiis memoratis seu extra illa infra prædictum spatium Oratorium, Monasterium, Ecclesiam vel religiosum locum de nouo acquirere, siue construere, vel ædificare, aut ab alio vel aliis constructum vel ædificatum habere quomodolibet, vel tenere. Per hoc autem Ordinibus illis non mendicantibus, qui Oratoria, Monasteria, Ecclesias vel loca religiosa in ciuitate ac suburbiis supradictis ad præsens obtinere noscuntur, nequaquam intendimus aliquod præiudicium generari, quin ea retinere libere & habere, ipsisque prout consueuerunt hætenus, uti possint, ac etiam ædificare in illis, & habere Conuentum sui dumtaxat Ordinis in eisdem, transferendi ea in religiosos alios, dictis Ordinibus non mendicantibus licentia penitus interdicta. Nos enim ex nunc irritum & inane decernimus, ac nullius prorsus esse momenti, si quid contra huiusmodi statutum & ordinationem nostra quacumque auctoritate à quoquam fuerit attentatum. Nulli ergo, &c. Si quis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 2. Kal. Maij, anno 1.

V I I.

Idem statuit circa Monialium monasteria. Ibid. epist. 35.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ
ET CONVENTVI MONASTERII S. CLARÆ DE ASSISIO.

DVm sollicitæ considerationis indagine, &c. ut in præcedenti mutatis competenter mutandis vsque ad finem. Datum ut supra.

V I I I.

Vt Ecclesiam S. Francisci nullus subijciat interdicto. Reg. Vatic. epist. 38.

MINI

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

MINISTRO PROVINCIAE AC CVSTODI S. FRANCISCI ET FRATRIBVS ORDINIS FRATRVM MINORVM DE ASSISIO.

PRæclara gloriosissimi B. FRANCISCI merita, quibus vniuersalis Ecclesia quasi quodam singulari fulgore præutilat, sedulæ considerationis indagine perlustrantes, & recogitantes attentius copiosos salutis fructus, qui ex Ordine vestro proueniunt fidelium animabus, dignum & rationi consonum, quinimo debitum arbitramur, vt Ecclesia, quæ in ciuitate Assisij in eiusdem sancti honore fundata & dedicata dignoscitur, & in qua corpus eius sanctissimum requiescit, fauoribus foueamus eximiis, condignis prosequamur honoribus, & spiritualibus gratiis ac priuilegiis muniamus. Hinc est quod nos propter ipsius sancti reuerentiam, volentes prædictam Ecclesiam, quæ totius Ordinis vestri caput existit, specialiter honorare, vt nullus omnino Ecclesiam ipsam, quæ nulli nisi Romano Pontifici est subiecta, & totum locum ipsius cum pertinentiis suis Ecclesiastico supponere valeat interdicto, absque speciali & expresso Apostolicæ Sedis mandato faciente plenam, certam, determinatam & expressam de indulto huiusmodi, Ecclesia & loco prædictis, ac etiam de nomine dilecti filij nostri M.S. Mariæ in porticu Diaconi Cardinalis, cui Fratrum eiusdem Ordinis gubernatio, protectio, & correctio per Sedem Apostolicam sunt commissæ, aut eius, cui eas in posterum committi contigerit, mentionem, quodque cuiuslibet interdicti tempore, etiam si per Sedem ipsam vel litterarum eius autoritate fuerit promulgatum, liceat vobis in eadem Ecclesia & infra locum prædictum clausis ianuis, interdictis & excommunicatis eiectis, celebrare diuina, & alta voce cantare, ac alia Ecclesiastica sacramenta in eadem Ecclesia & infra locum recipere prælibatum vobis autoritate presentium indulgemus. Nulli ergo, &c. Si quis, &c. Datum vt supra.

IX.

Similiter concedit pro Ecclesia Portiuncula. Ibid. epist. 39.

MINISTRO PROVINCIAE B. FRANCISCI, GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS FRATRVM MINORVM Ecclesiæ S. Mariæ de Portiuncula prope Assisium.

Summæ deuotionis affectus, quem ad beatum Franciscum gloriosissimum Confessorem ab ipsius iuuentutis nostræ primordiis habuimus, & habemus, nostrum instanter sollicitat animum, vt Ecclesiam B. Mariæ de Portiuncula, in qua obsequiis diuinis insistitis, dictusque Confessor dum esset in sæculo, non modicam moram traxit, fauoribus prosequamur vberibus, & spiritualibus gratiis honoremus. Hinc est, quod nos propter ipsius sancti reuerentiam, volentes circa eandem Ecclesiam Apostolicæ munificentia ianuam aperire, vt nullus prædictam Ecclesiam & totum locum ipsius cum pertinentiis suis Ecclesiastico supponere valeat interdicto, &c. vt in præcedenti mutatis mutandis vsque in finem. Datum vt supra.

X.

Vt oblationes quæ fiunt in Ecclesiis S. Francisci & Portiuncula conuertantur in usus fabricæ & Fratrum. Reg. Vatic. epist. 40.

MINISTRO PROVINCIAE ET CVSTODI B. FRANCISCI.

REducentes ad sedulæ considerationis examen, quod continua Ecclesiæ B. Francisci de Assisio conseruatio non modicum noscitur sumptuosa, & quod ad eam, in qua ipsius sancti corpus gloriosissimum requiescit, ac etiam ad Ecclesiam S. Mariæ de Portiuncula ob ipsius sancti reuerentiam innumera Fratrum vestri Ordinis confluit multitudo, quodque Assisij ciuitas breui concluditur spatio, & propterea minus sufficiens redditur ad subuentionem Fratrum ipsorum necessitatibus impendendam, paternæ sollicitudinis studio ducimur, vt super his prouisionis opportuna remedium apponamus. Cum itaque nostræ intentionis existat, vt omnia, quæ in quibuscumque pecuniis, seu monetis in Ecclesiis siue locis eisdem à Christi fidelibus offeruntur in huiusmodi conseruationem eiusdem Ecclesiæ S. Francisci, ac subuentionem Fratrum ad Ecclesias confluentium supradictas, & eorum etiam qui commorantur inibi, conuertantur: discretionis vestrae

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

per Apostolica scripta mandamus, quatenus aliquam vel aliquas personas idoneas, & fideles, de qua vel quibus expedire videritis, & quæ de vestro Ordine non existant, nomine Romanæ Ecclesiæ ac pro ipsa quotiens, & prout expedire putabitis, deputare, ac in ipso loco aliam vel alias personas de Ordine non existentes eodem, sicut & quotiens vobis videbitur, subrogare curetis, quæ prædicta omnia quæ in quibuscumque pecuniis seu monetis in Ecclesiis siue locis præfatis & Christi fidelibus, prout præmittitur, offeruntur, sollicitè colligant, diligenter custodiant & conseruent. Datum vt supra.

X I.

Committit circa prædicta auctoritatem Ministris. Reg. Vatic. epist. 42.

GENERALI ORDINIS FRATRY MINORVM
ET PROVINCIÆ S. FRANCISCI MINISTRIS.

REdeuntes ad sedulæ considerationis examen, &c. vt in præcedenti mutatis competenter mutandis vsque *inibi conuertantur*. Tibi Minister Prouinciæ, ac etiam dilecto filio Custodi beati Francisci per alias nostras litteras iniungimus, vt aliquam vel aliquas personas, &c. vsque *diligenter custodiant & conseruent*. Habentes itaque de circumspectione vestra fiduciam in Domino specialem, vobis filij Ministri, & vtrique vestrum communiter & diuifim ex nunc præsentium auctoritate committimus, vt de oblationibus seu eleemosynis supradictis possitis de discretorum Fratrum eiusdem Ecclesiæ S. Francisci consilio facere conseruari, reparari, ædificari, emendari, ampliari, aptari & ornari præfatas Ecclesias, & loca earum, cum & prout vestra discretio videbit expedire, ac si aliquod de oblationibus & eleemosynis prælibatis residuum fuerit, in necessitates Fratrum ad Ecclesias & loca confluentium prælibata, & eorum etiam, qui commorantur inibi cum integritate conuerti, donec per nos vel successores nostros Pontifices per eorum patentes litteras, & Apostolica bulla munitas aliud in hac parte contigerit ordinari. Datum vt supra.

X I I.

Eximit Ordinem Minorum à quorumcumque iurisdictione, & subiicit immediate Sedi Apostolicæ. Spec. Min. tract. 2. fol. 34. Roderic. bulla 10. Arch. Aræcæl. in bulla originaria num. 20.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC VNIVERSIS FRATRIBVS
Ordinis Fratrum Minorum.

QVia nonnulli, qui hæsitare se asserunt, vbi non est aliquatenus hæsitandum, dum in malignitatis astutia in dubium reuocare conantur, vtrum vos & Ordo vester exemptionis priuilegio gaudeatis, & an iuris & proprietatis B. Petri ac etiam à cuiusvis alterius iurisdictione prorsus exempti, & tam in spiritualibus, quam temporalibus, quorum vobis vsum habere licet immediate subiecti Sedi Apostolicæ existatis, quantumcumque vobis & eidem Ordini per diuersos prædecessores nostros Romanos Pontifices super his plene, sicut asseritis, sit prouisum. Nos vestræ & eiusdem Ordinis providere quieti paternæ sollicitudinis studio intendentes, sicque volentes super hoc omnem dubitationis, ambiguitatis, & querelæ materiam funditus amputare, ne quis vos & eundem Ordinem super exemptione huiusmodi, ac aliis vestris, & ipsius Ordinis libertatibus, & immunitatibus quibuscumque, vobis & ei ab Apostolica Sede concessis impugnare valeat, vel quomodolibet molestare: vos & Ordinem ipsum à cuiusvis alterius iurisdictione omnimoda prorsus eximimus de gratia speciali, decernentes vos & eundem Ordinem immediate sibi subiacere prædictæ, Ecclesias vero & Oratoria, domos, loca, libros, vtenfilia & alia mobilia & immobilia, quorum vsum habetis ex licito cum cæteris quocumque modo pertinentibus ad prædicta, & aliquod prædictorum in ius & proprietatem B. Petri Apostolica auctoritate suscipimus, illis ex eis dumtaxat exceptis, in quibus expresse donatores, seu translatores sibi proprietatem & dominium constiterit reseruasse. Præterea Ecclesias, Oratoria, domos, & loca prædicta, quæ tenetis & inhabitatis, & tenebitis & inhabitabitis in futurum, dum & quoties vos illa tenere & inhabitare contigerit,

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO 1.

gerit, esse omnino exempta decernimus, nulloque medio Sedi in memoratæ subesse. Nulli ergo nostræ exemptionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 2. Kal. Maij, Pontificatus nostri anno 1.

XIII.

Prohibet ne Minores ad alias religiones transeuntes in ijs possint habere ullas dignitates aut officia. Arch. Aræc. sub plumbo bulla 23. Specul. Min. tract. 2. fol. 33. Roderic. bulla 4.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC VNIVERSIS FRATRIBVS
Ordinis Fratrum Minorum.

IN vestri Ordinis regula per Sedem Apostolicam confirmata, inter cætera continetur, quod eam professis de ipsa egredi nullo modo licebit, nec vobis licentiandi & absol- uendi ab Ordine ipso potestas tribuitur ex regula supradicta. Sed nonnulli Ordinis ve- stri Fratres post factam in ipso professionem, ab eis infirmitate mentita, & aliis confectis mendaciis ac per malignitatis astutias occasionibus variis adiuventis, & ambitionibus crescentibus in eisdem, à superioribus suis interdum exeundi de Ordine ipso licentiam postulant, eamque obtinent ab eisdem. Interdum vero illicentiati exeunt de eodem ad alios Ordines conuolantes, in quibus ad dignitates, prælaturas & officia assumuntur, non sine propriæ salutis dispendio, & derogatione non modica honestatis Ordinis me- morati. Nos itaque volentes huic morbo congruæ medelæ remedium adhibere, & ani- marum obuiare periculis, & euagandi materiam amputare: authoritate Apostolica sta- tuimus, & etiam ordinamus, vt Fratres vestri Ordinis, qui post professionem ab eis in ip- so Ordine factam, ad quoscumque Ordines alios, professionis cuiuslibet petita vel non petita, obtenta vel non, à suis superioribus licentia immediate, vel per alium seu alios Ordines mediate transuerunt iam siue transuerint, in Ordine vel Ordinibus, ad quem vel ad quos transitum habuerunt, aut eos impofterum habere contigerit, vel etiam extra illos: ad nullam omnino administrationem vel officium curam animarum habentia, nec etiam aliquam dignitatem vel prælaturam seu personarum quoquomodo possint assumi absque Apostolicæ Sedis speciali & expressa licentia, per ipsius Sedis patentes litteras concedenda, facientes plenam, certam & determinatam de statuto & ordinatio- ne huiusmodi mentionem. Nos enim nihilominus ex nunc irritum & inane decerni- mus, si secus in hac fuerit attentatum. Nulli ergo nostræ Ordinationis & institutio- nis, &c. Si quis, &c. Reate 2. Idus Maij, Pontif. nostri anno 1.

XIV.

Mortuo Generali, ne fiat Vicarius generalis absque Pontificis licentia. Specul. Min. tract. 1. fol. 13. Roderic. bulla 2.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS,
AC VNIVERSIS FRATRIBVS ORD. FRATRVM MINORVM.

QVoniam reuocatur à vobis in dubium, prout vestræ deuotionis assertio profitetur: an Generali vestri Ordinis decedente Ministro possit per Ordinem ipsum Genera- lis institui, vel ordinari Vicarius, donec huiusmodi Ministri electio fuerit subsecuta? nos diligentius attendentes, quod in eodem Ordine à suæ institutionis exordio, nullus om- nino præter vnum dumtaxat est habitus post Ministri generalis obitum Vicarius Gene- ralis, & nolentes, quod in hac parte dubitatio aliqua vltius vendicet sibi locum, au- thoritate Apostolica statuimus & ordinamus ac districtius inhibemus, ne Generalis Or- dinis supradicti Vicarius nullo Generali Ministro existente aliquatenus constituatur, vel assumatur absque Romani Pontificis & dilecti filij nostri M. sanctæ Mariæ in porticu Diaconi Cardinalis, cui gubernatio, protectio & correctio Fratrum eiusdem Ordinis per Sedem Apostolicam sunt commissæ, vel eius cui eas in futuro committi contigerit, li- centia speciali, per ipsius Romani Pontificis patentes litteras concedenda, facientes ple- nam & expressam de statuto, ordinatione, ac inhibitione huiusmodi mentionem. Nos
enim

ANNO CHRISTI 1285.

NICOLAI IV. ANNO 1.

enim nihilominus irritum decernimus atque inane ac nullius existere firmitatis, si secus super hoc fuerit quomodolibet attentatum. Nulli ergo, &c. Datum Reate 2. Idus Maij, Pontificatus nostri anno 1.

X V.

Quomodo se gerere debeant tempore interdicti. Arch. Aræcæli sub plumbo. num. 21. Specul. Min. tract. 2. fol. 28. Roderic. bulla 5.

DILECTIS FILIIS MINISTRO ET FRATRIBVS
ORDINIS MINORVM.

Meritis vestræ religionis inducimur, ut petitionibus vestris in his quæ animarum salutem continent, fauorabiliter annuamus. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod contingit interdum ciuitates & alia loca, in quibus habitatis, supponi Ecclesiastico interdicto: & non obstantibus aliquibus priuilegiis seu indulgentiis quibuscumque Religiosis ab Apostolica Sede concessis (exceptis baptismo paruulorum & pœnitentiis morientium) omnia in eis Ecclesiastica sacramenta prohiberi, propter quod sine conscientiarum vestrarum dispendio confiteri peccata, & ab ipsis absolui, ac diuina celebrare officia interdicto durante huiusmodi non potestis, nec etiam Eucharistiæ ac vñtionis extremæ in mortis articulo recipere sacramenta, super quo per Sedem Apostolicam humiliter vobis de salutari remedio prouideri postulastis. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, ut tempore talis interdicti, vestra confiteri peccata & ab ipsis absolui, ac simul legere diuinum officium, missas celebrare ianuis clausis, non pulsatis campanis, voce submissa; excommunicatis & interdictis, ac omnibus personis, quæ non sunt de Ordine vestro exclusis: necnon temporibus consuetis iuxta morem vestri Ordinis sacræ communionis & vñtionis extremæ sacramenta recipere: prohibitione huiusmodi seu aliquibus litteris super hoc à Sede prædicta impetrandis, quæ de Ordine prædicto & hac indulgentia specialem non fecerint mentionem, nequaquam obstantibus valeatis autoritate præsentium vobis indulgemus. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Reate 8. Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno 1.

X V I.

Concedit amplum priuilegium Clarissis territorij Blesensis. Reg. Vatic. epist. 128.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS IVLIANÆ ABBATISSÆ
MONASTERII, QVOD CVSTODIA B. Mariæ VIRGINIS
nuncupatur, siti in territorio Blesen. eiusque Sororibus
tam præsentibus, quàm futuris, regularem
vitam professis in perpetuum.

Olim dilectus filius noster Ioannes tit. S. Cæcilie Presbyter Cardinalis Legatus in Regno Franciæ Apostolici, autoritate mandati super hoc specialiter sibi directi, Monasterium vestrum quod quondam Ioannes de Castillione dum viueret Comes, & dilecta in Christo filia nobilis mulier Ælidis, vidua relicta ipsius, Comitissa Blesen. in fundo proprio de diocæsani loci consensu propriis construxerant sumptibus, cuique de bonis suis certos annuos redditus deputauerat, satisfacto primitus Carnoten. Ecclesiæ de temporali commodo, quod si dictum Monasterium remansisset Ecclesiæ ipsi subiectum, eidem Ecclesiæ proueniret, ac per venerabilem Fratrem nostrum Carnoten. Episcopum satisfactione huiusmodi acceptata cum personis, iuribus & pertinentiis suis in ius & proprietatem B. Petri recipiens, illud à subiectione quorumlibet ordinariorum, ut nulli nisi Apostolicæ Sedi subiaceret exemit, statuentes annum censum vnus vnciæ auri eidem Sedi ac dicto Monasterio persoluendum, & in eo pensatis ipsius facultatibus certum fororum Collegium ordinauit, ac eis & eidem Monasterio te filia Iuliana tunc sororem Monasterij Humilitatis beatæ Virginis Mariæ siti iuxta Parisius in Abbatissam præficiens, regulam, quam sorores eiusdem Monasterij Humilitatis B. Virg. Mariæ seruare noscuntur, olim per fel. rec. Martinum Papam prædecessorem nostrum, dum adhuc in minori officio constitutus de Apostolico mandato correctam vobis tradidit, tam à vobis, quam ab omnibus aliis, quæ in eodem Monasterio vobis successerint, in perpetuum

tuum obseruandam. Licet autem nos, quod in præmissis ab eodem Legato factum extitit, ratum & gratum habentes, illud per alias nostras sub certa forma litteras duximus confirmandum: volentes tamen circa hoc vobis & dicto vestro Monasterio specialius & plenius prouideri de Apostolicæ plenitudine potestatis ipsum Monasterium vestrum cum Conuentu, & omnibus personis, quæ ibidem diuino sunt obsequio mancipatæ, ac domibus infra ipsius Monasterij septa constructis, & vniuersis pertinentiis eorundem in ius & proprietatem eiusdem beati Petri & prædictæ Sedis recepimus, illud ab omni iurisdictione, potestate & dominio tam Episcopi Carnoten. in cuius diocesi Monasterium ipsum situm est, & Archiepiscopi Senonen. Metropolitanani eiusdem, & Capitulorum suorum, quam cuiuslibet alterius Prælati, seu Ecclesiæ secularisve personæ totaliter perpetuo ex certa scientia eximentes, ita quod nec iidem Archiepiscopus & Episcopus, nec quæuis alia persona ipsum, vtpote prorsus exemptum & Ecclesiæ Romanæ immediate subiectum, nec personas inibi Domino famulantes, interdicere, suspendere, vel excommunicare valeant, seu quocumque modo alias in præfatum Monasterium vestrum vel personas ipsius potestatem vel iurisdictionem aliquam exercere, ac decernentes, vt huiusmodi exemptio taliter per nos facta, & alia omnia in priuilegio præsentis contenta plenum robur obtineant firmitatis, etiam si de prædictis, quæ ab eodem Legato, vt præmittitur, acta sunt, neque prædictæ confirmationis nostræ litteræ, neque alia quæuis scriptura seu probatio apparerent. Statuimus insuper vt Ordo Monasticus, qui secundum Deum & prædictam Regulam Humilitatis beatæ Mariæ Virginis in eodem Monasterio vestro institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quæcumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis & eis quæ vobis successerint, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo præfatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis & adiacentiis suis. Ex dono præfati Comitis annum redditum ducentarum librarum Turonen. quem percipitis in porta Blesen. & aliis redditibus Comitatus Blesen. Grangiam *Sublemars*, quæ *Tomba* vulgariter appellatur, & aliam Grangiam sitam in territorio dictæ Tombæ cum pertinentiis suis. Grangiam de Origni cum pertinentiis & appendiciis suis. Duo arpenta prati siti iuxta riuum de Choisi, quæ fuerunt quondam Thomæ de Bosco. In territorio *Dasmieres* vineas, quæ fuerunt quondam Villelmi Goatias, domum, terras, possessiones & quicquid iuris habetis in territorio quod dicitur *Lauberore*. Tria stagna aquarum, quæ fuerunt quondam Radulphi de Ponte Militis, sita inter Promeroy & sanctum Ludinum, cum omnibus pertinentiis & appendiciis suis. In foresta de Blesis, sita iuxta præfatum Monasterium vestrum, vsum incidendi & faciendi incidi ligna vestris vsibus opportuna; & in eadem foresta vsum pascuorum pro bestiis, & animalibus vestris. In foresta, quæ *Bolaigne* vulgariter appellatur, vsum incidendi ligna ad ædificandum & retinendum domos & officinas vobis, & eidem Monasterio opportunas, & alias possessiones, redditus, & quicquid iuris in prædicta diocesi Carnoten. dictum Monasterium vestrum noscitur obtinere, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas à sæculo fugientes ad conuersionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper vt nulli fororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit de eodem loco discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Illud districtius inhibentes, ne terras, seu quodlibet beneficium vobis seu Monasterio vestro collatum, liceat alicui personaliter dari, seu alio modo alienari, absque consensu totius Capituli, vel maioris aut sanioris partis ipsius. Si quæ vero donationes aut alienationes aliter quam dictum est, factæ fuerint, eas irritas esse censemus. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ, siue pro oleo sancto, vel quomodolibet Ecclesiastico sacramento, nullus à vobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hæc omnia gratis Episcopus diocesanus vobis impendat. Alioquin liceat vobis hæc omnia, auctoritate nostra, recipere à quocumque malueritis Catholico Antistite, gratiam & communionem Apostolicæ Sedis obtinente. Cum igitur generale interdictum fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, diuina

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO I.

uina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Obeunte autem te nunc eiusdem loci Abbatissa, vel earum aliqua quæ tibi successerit, nulla ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quam sorores eiusdem Monasterij communi consensu vel earum maior pars consilij sanioris, secundum Deum & præfata Regulam prouiderint eligendam. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas regulares inibi Domino famulantes suspensionis, excommunicationis & interdicti sententia promulgauerint, ipsam tãquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque & tranquillitati vestræ paterna in posterum sollicitudine prouidere volentes, Apostolica autoritate prohibemus, vt infra clausuras locorum vel grangiarum vestrarum nullus rapinam vel furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates & immunitates à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Monasterio præfacto concessas, necnon libertates & exemptiones sæcularium exactionum à præfato Comite Blesen. vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed ea omnia integra conseruentur, earum pro quarum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura, salua Sedis Apostolicæ autoritate. Ad indicium autem huius perceptæ à Sede Apostolica libertatis vnã vnciam auri nobis, & nostris successoribus annis singulis persoluetis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentauerit, & primo, secundo, tertiove monita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiat, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Nicolaus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Ego Frater Latinus Ostien. & Velletr. Episcopus subscripsi.

Ego Berardus Bænestin. Episcopus subscripsi.

Ego Frater Benteuenga Albanen. Episcopus subscripsi.

Ego Bernardus Portuen. & S. Rufinæ Episcopus subscripsi.

Ego Ioannes Tusculan Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Matthæus tit. S. Laurentij in Damaso Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Fr. Hugo tit. S. Sabinæ Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Matthæus S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Iacobus S. Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Benedictus S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Neapoleo S. Adriani Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Petrus S. Georgij ad Velum aureum Diac. Cardinalis subscripsi.

Ego Petrus S. Eustachij Diaconus Cardinalis subscripsi.

Datum Reate per manum Magistri Ioannis Decani Baiocen. S. Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarij 3. Nonas Septembris, Indictione 1. Incarnationis Dominicę anno 1288. Pontificatus vero Domini Nicolai Papæ IV. anno 1.

XVII.

Concedit eis Regulam Clarissarum. Reg. Vatic. epist. 129.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ
ET CONVENTVI SORORVM MINORVM INCLVSARVM
Monasterij, quod Custodia B. Mariæ Virginis nuncupatur,
siti in territorio Blesen. ad Romanam Ecclesiam
nullo medio pertinen. Carnoten. Diœc.

Olim dilectus filius noster Ioannes tituli S. Cæcilie Presbyter Cardinalis in regno Franciæ Apostolicæ Sedis Legatus, Apostolici autoritate mandati, Regulam, quam

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO 1.

quam sorores Monasterij Humilitatis beatæ Mariæ Virginis siti iuxta Parisius seruasse noscuntur, quamque felicitis recordationis Urbanus Papa prædecessor noster sororum Minorum inclusarum statuit nominandam, vobis tradidit, tam à vobis, quam ab omnibus aliis, quæ in Monasterio vestro vobis successerint, in perpetuum obseruandam. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, concessionem huiusmodi per prædictum Legatum vobis factam, ratam, & gratam habentes, eamque autoritate Apostolica confirmantes, eadem autoritate decernimus, vt prædicta Regula in præfato Monasterio vestro perpetuis futuris temporibus irrefragabiliter obseruetur, eamque de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari, quæ talis est. *Qualibet inspirata diuino flamine, &c.* Decernimus ergo, vt nulli Ecclesiasticæ secularive personæ liceat præsentem Regulam approbatam & correctam infringere, aut aliququaliter immutare, quæ in ea continentur, vel ipsis ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, constitutionis & annotationis infringere, &c. Datum Reate 2. Nonas Septembris, anno 1.

XVIII.

Concedit ei eandem autoritatem circa Clarissas, quam habet circa Minores. Reg. Vatic. epist. 57.

DILECTO FILIO M. S. Mariæ IN PORTICV
DIAcono CARDINALI.

Licet in Regula Abbatissæ & sororum Monasterij sanctæ Claræ de Assisio contineatur expresse, vt illum Cardinalem S. Romanæ Ecclesiæ in Gubernatorem, Protectorem & Correctorem, teneantur habere, qui Gubernator, Protector atque Corrector Ordinis Fratrum Minorum à Sede Apostolica fuerit deputatus, tibi que gubernatio, protectio, atque correctio prædicti Ordinis Fratrum Minorum à præfata sint Sede commissæ, ad omne tamen dubium excludendum præsentium tibi autoritate committimus Gubernationem, protectionem, atque correctionem Abbatissæ sororum, atque Monasterij prædictorum curam ipsorum & regimen in spiritualibus, & temporalibus, necnon seruitialium & familiarium eorundem. Concedentes tibi visitandi ac reformandi Monasterium ipsum & corrigendi tam in capite, quam in manibus, instituendi quoque & destituendi Abbatissam, & personas alias in Monasterio memorato, ordinandi etiam, statuendi, disponendi, præcipiendi & faciendi quidquid salubri & prospero statui prædictorum Abbatissæ, sororum seruitialium, familiarium personarum, & Monasterij per te vel per aliquem seu aliquos fratres idoneos Ordinis Minorum videris expedire. Contradictores, si qui fuerint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendi plenam & liberam, autoritate præsentium facultatem. Datum Reate 3. Idus Septembris, anno 1.

XIX.

Vt in pactis quibuscumque Clarissarum possit præstare suo vel alterius nomine assensum. Ibid. epist. 58.

E I D E M.

VT tu, cui Monasteriorum & personarum Ordinis sanctæ Claræ cura est ab Apostolica Sede commissæ, ipsa Monasteria, & personas salubrius expedire magis valeas & gubernare, tibi præstandi vice nostra & cuiuslibet alterius Ordinarij, vel Prælati, cuius forsan super hoc foret requirendus assensus, per te vel per alium, seu alios, quibus hoc specialiter tu duxeris committendum, consensum permutationibus, obligationibus vel alienationibus quibuscumque, quæ de rebus bonis & iuribus Monasteriorum dicti Ordinis præsentium & futurorum, vel ad ipsa spectantibus, occurrerint faciendæ, necnon & contractibus, qui super iis fient, plenam concedimus præsentium autoritate facultatem. Datum vt suprâ.

XX.

Vt à censuris quibusdam valeat absolueri personas prædicti Ordinis. Ibid. epist. 59.

q

E I D E M.

ANNO CHRISTI 1288.

NICOLAI IV. ANNO 1.

E I D E M.

Cum cura Monasterij sanctæ Claræ de Assisio, necnon & Monasteriorum Ordinis eiusdem sanctæ tibi sit ab Apostolica Sede commissa, ut eo salubrius Monasteria ipsa valeas gubernare, quo plenior tibi super hoc fuerit attributa potestas, absoluendi per te vel alium seu alios, personas Monasteriorum & Ordinis prædictorum sine Apostolica vel tua licentia ad Sedem Apostolicam accedentes, & apud Sedem ipsam morantes, & illuc taliter destinantes easdem, & dantes ad hoc consilium, auxilium vel fauorem, necnon quascunque personas alias religiosas Ecclesiasticas, vel etiam sæculares ingressum infra clausuras Monasteriorum ipsorum habentes in casibus non concessis, quæ ratione prohibitionis, præcepti seu statuti Apostolicorum, aut Regulæ dicti Ordinis, aut contentorum in ea excommunicationum sententias incurrerant hætenus, vel in futurum incurrerent, & ab huiusmodi excommunicationum sententiis vice nostra, iniuncta eis super hoc poenitentia salutari, plenam tibi concedimus, autoritate præsentium, potestatem. Datum ut suprâ.

X X I.

Alias ei circa easdem personas concedit facultates. Ibid. epist. 60.

E I D E M.

Cum cura Monasterij sanctæ Claræ de Assisio, quam aliorum Monasteriorum Ordinis eiusdem sanctæ, necnon personarum omnium Abbatissarum, sororum, familiarium, Conuerforum & Capellanorum dictorum monasteriorum ac Ordinis tibi sit ab Apostolica Sede commissa, Nos volentes ut personis ipsis, eo per te salubrius consulatur, quo plenior tibi fuerit attributa potestas, absoluendi per te vel per alios, personas prædictas præsentis, & futuras ab excommunicationis sententia, quam incurrerunt hætenus, vel incurrerent in posterum pro violenta iniectione manuum in seipsas, & quibuscunque aliis sententiis canonum, quas ante vel post religionis ingressum incurrerunt, vel in futurum incurrerent, dispensandi quoque cum illis personis, quæ in prædictis Monasteriis habuerunt, vel habuerint ingressum per simoniam, vel alias vitiosè, ac licentiandi personas præfatas earum culpis exigentibus, vel pro aliis iustis causis ad alia Monasteria eiusdem Ordinis, vel transferendi, prout tibi videbitur expedire; Dandi etiam licentiam Fratribus Minoribus eundi ad alia Monasteria Monialium Ordinis sancti Damiani & alterius cuiuscunque, ac in Monasteriis ipsis morandi pro incorporatione Monasteriorum eorundem eidem Ordini S. Claræ ac eorum reformatione de ipso S. Claræ Ordine faciendis quibuscunque constitutionibus Regulæ dictorum Fratrum Minorum & prædictorum monasteriorum ac Ordinum & declarationibus, prohibitionibus, seu præceptis Apostolicis, vel aliis quibuscunque contrariis nequaquam obstantibus, liberam tibi concedimus potestatem. Datum ut suprâ.

X X I I.

Fit Archiepiscopus Nicosiensis. Reg. Vatic. epist. 237.

VENERABILI FRATRI IOANNI ARCHIEPISCOPO
NICOSIEN.

Sponso cælesti, cui dignanter placuit inclytæ sponsæ suæ custodiam nostræ gratiæ humilitati committere, in ea semper placere querimus, ut statum Ecclesiarum omnium, & earum maxime, quæ nostræ indigent prouisionis remedio, ad decorem salutaris existentiae dirigamus. Dudum siquidem Nicosien. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ Ranulphi Nicosien. Archiepiscopi Pastoris solatio destituta, duæ fuerunt in ea per ipsius Ecclesiæ Canonicos electiones, vna videlicet de dilecto filio Magistro Guidone de Nouarialla Capellano nostro, litterarum contradictarum Auditore Canonico, & altera de dilecto filio Henrico de Gibeletto Archidiacono ipsius Ecclesiæ in discordia celebratæ: sed præfato Magistro Guidone electioni de se factæ consentire nolente, ac deinde negotio electionis de prædicto Henrico factæ ad Sedem Apostolicam legitime deuoluto, tandem idem Henricus post nonnullos processus habitos in causa prædicta, iuri si quod sibi ex electione huiusmodi de se facta quæsitum fuerat, in nostris manibus renunciavit

libere

ANNO CHRISTI 1288. & 1289.

NICOLAI IV. ANNO I. & 2.

libere ac expresse. Nos itaque huiusmodi resignatione recepta, de salubri, ut renemur, prouisione ipsius Ecclesiæ sollicitè cogitantes, ac attendentes, quam sit onusta dispendiis, quot & quanta pericula secum trahat Ecclesiarum vacatio diuturna, ex hoc præfata Ecclesiæ ne ulterius vacationis deploret incommoda, paterna volentes sollicitudine præcauere, ad personam tuam, virum utique litterarum scientia præditum, vitæ munditia, honestate morum, prouidentia spiritualium, circumspeditione temporalium, & aliis virtutibus multipliciter decoratum, ex cuius operibus gratiosos fructus prouenire credimus & speramus, direximus oculos nostræ mentis, illam fore perutilem ad ipsius Ecclesiæ Nicosien. regimen arbitantes, propter quod de te Ordinem Fratrum Minorum professo, & in eo diu laudabiliter conuersato, præfata Nicosien. Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio duximus prouidendum, teque ipsi Ecclesiæ in Archiepiscopo præfecimus & pastorem, curam & administrationem illius tibi spiritualiter & temporaliter committendo. Ac consequenter munus consecrationis tibi manibus nostris impendimus, & pallium de corpore B. Petri sumptum, videlicet plenitudinem pontificalis officij per dilectum filium nostrum Matthæum S. Mariæ Diaconum Cardinalem iuxta formam, quam in hoc seruat Romana Ecclesia, fecimus tibi tradi, firma concepta fiducia, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Nicosien. Ecclesia per tuæ circumspeditionis industriam prospere dirigetur, & in spiritualibus & temporalibus salubria, dante Domino, suscipiet incrementa. Iugum itaque Domini reuerentia prompta suscipias, & suaui eius oneri sub humilitatis spiritu colla submitte, ac ad præfatam Ecclesiam cum benedictione gratiæ nostræ accedens, curam & administrationem ipsius prudenter & utiliter exequaris, ita quod tuo salubri Ministerio Ecclesia ipsa spiritualiter & temporaliter prospere dirigatur, tuque velut pastor sollicitudine peruigil commissum in ea tibi gregem Dominicum gubernare studioso regimine comproberis, ac exinde nostram & præfatæ Sedis gratiam vberius consequi merearis. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 13. Kal. Nouembris, anno 1.

XXIII.

Commendat ei Archiepiscopum præfatum. Reg. Vatic. epist. 238.

REGI CYPRI ILLVSTRI.

AD fouendum in charitatis visceribus Ecclesiarum prælatos, eos præcipue, qui Pontificali dignitate præminent, eò te fiducialius nostris precibus inuitamus, quo in bonorum operum executione celsitudinis Regalis affectum existimamus magis promptum, ac facilem inuenire, maxime cum apud Deum, cuius Prælati huiusmodi sunt Ministri, retributionis æternæ præmium & apud homines laudis præconium tibi exinde acquiratur. Dudum siquidem Nicosien. Ecclesia, &c. ut in superiori verbis competenter mutatis usque *suscipiet incrementa*. Cum itaque fili charissime, sit virtutis opus Ecclesias & personas Ecclesiasticas, præsertim Pontificali præditas dignitate, benigno fauore prosequi, ac eas verbis & operibus pro Regis æterni gloria venerari. Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatenus eundem Archiepiscopum ac Ecclesiam Nicosien. sibi commissam, habens pro nostra & Apostolicæ Sedis reuerentia propensius commendatos, sic te ipsis reddas Regio fauore munificum, & operibus gratiosum, ut idem Archiepiscopus tuo fultus auxilio in commissa sibi cura pastoralis officij possit, Deo propitio, prosperari, & tibi exinde à Deo perennis vitæ præmium & à nobis proueniat actio gratiarum. Datum ut supra.

Anno Christi 1289.

Nicolai IV. anno 1. & 2.

XXIV.

Dat facultatem absoluendi à censuris latis in adiutores Petri Aragonij. Reg. Vatic. in appendice litter. Curial. epist. 75.

DILECTO FILIO M. S. MARIÆ IN PORTICV

DIAC. CARDINALI.

CVm cura tam Monasterij sanctæ Claræ de Assisio, quam aliorum Monasteriorum Ordinis eiusdem sanctæ, necnon personarum omnium Abbatissarum, bonorum,

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 1. & 2.

familiarium, Conuerforum & Capellanorum dictorum Monasteriorum ac Ordinis tibi sit ab Apostolica Sede commissa; Nos volentes ut personis ipsis eo per te salubrius consulatur, quo plenior tibi fuerit attributa potestas absoluendi per te vel per alios personas prædictas præsentis, & futuras ab excommunicationis, suspensionis & interdicti sententiis, si quas eadem personæ, masculini videlicet sexus post religionis ingressum, foemini vero ante & post ingressum huiusmodi incurrerunt hactenus, vel incurrerint in posterum latis & ferendis à prædicta Sede, vel Legatis ipsius, seu autoritate ipsorum contra quondam Petrum olim Regem Aragonum, uxorem, & filios eius, adiutores, & complices, sequaces, & fautores eorum, seu contra non seruantes interdictum positum per eandem Sedem aut Legatos ipsius, vel ponendum in posterum, aut ipsorum autoritate vel prædictorum aut alicuius eorum occasione, vel tam in Regnis, Terris, seu locis dictis Petro, uxori, filiis, adiutoribus, complicibus, sequacibus, fautoribus, adherentibus, seu subiectis, vel alicui eorundem, ac etiam concedendi prædictis personis liberam facultatem eligendi secundum formam Regulæ dictæ sanctæ Abbatissas in Monasteriis ipsis, quæ Abbatissis carent ad præsens, vel in futurum carere continget huiusmodi interdicto durante. Confirmandi quoque electiones celebratas & celebrandas in Monasteriis ipsis interdicto præfato durante alias canonicè & de personis idoneis, ac insuper infirmandi easdem, seu irritas nuntiandi, si eas minus canonicè, vel de personis non idoneis celebratæ fuerint, vel celebrari continget, prohibitionibus seu præceptis Apostolicis vel Legatorum ipsius, vel aliis quibuscumque contrariis sub quacumque verborum forma vel conceptione processerunt hactenus, vel deinceps procedent nequaquam obstantibus, liberam tibi præsentium autoritate concedimus facultatem. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 6. Kal. Februarij, anno 1.

X X V.

Ut non teneantur soluere decimas pro negotio regni Sicilia impositas. Reg. Vat. ep. 104.

VNIVERSIS ABBATISSIS ET CONVENTIBVS
MONASTERIORVM ORDINIS S. CLARÆ
per Italiam constitutis.

At tendentes benignius, &c. ut in regesto Honorij IV. ep. 5. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 10. Kal. Aprilis, anno 2.

X X V I.

Concedit Indulgentias visitantibus Ecclesiam S. Francisci Assisiatem. Reg. Vat. ep. 158.

CYSTODI ET FRATRIBVS ORDINIS MINORVM
S. FRANCISCI DE ASSISIO.

Præexcelsa gloriosissimi Confessoris B. Francisci merita, quæ in Ecclesia Dei quasi candelabra præclara resplendent, sedulæ considerationis indagine perlustrantes & recogitantes attentius, quod ipse tanquam vitis botris opulentis exuberans in vinea Domini palmites produxit egregios, & superna cooperante gratia producere non desistit, dignum duximus & rationi consonum, quinimmo debitum arbitramur, ut Ecclesiam vestram in qua ipsius Confessoris corpus sanctissimum requiescit, eximiis prosequamur fauoribus, & præcipuis ac specialibus gratiis & indulgentiis honoremus. Cupientes igitur ut Ecclesia ipsa congruis honoribus frequentetur, & ut fideles Christi eo libentius eam adeant, quo maiorem in ea se senserint gratiam percepturos, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui ad prædictam Ecclesiam diebus singulis cum deuotione accesserint, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius autoritate confisi annum vnum & quadraginta dies de iniuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem 4. Non. Maij, anno 2.

X X V I I.

Fr. Albertus fit Episcopus Iporiensis. Reg. Vatic. epist. 76.

VENE

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

VENERABILI FRATRI ALBERTO EPISCOPO IPORIEN.

Licet continuata, &c. vt supra in bulla 31. sub Nicol. III. vsque *principalius obligati*. Sane vacante nuper Iporien. Ecclesia per translationem venerabilis Fratris nostri Frederici Episcopi Ferrarien. tunc Iporien. Electi ad Ecclesiam Ferrarien. ac prouisione præfatae Iporien. Ecclesiæ libera in nostris manibus remanente. Nos qui circa viduatas Ecclesias continuæ attentionis oculis potissimum vigilamus, vt mora exclusa talibus regimen committatur ipsarum, quos salutaria in spiritualibus & temporalibus suscipiant incrementa. Ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem, cui laudabilis discretionis industria, vitæ munditia, honestas professionis, & religionis zelus, ac litteralis scientia, sicut per gratæ familiaritatis obsequia, experientia probata nos docuit, suffragantur, direximus aciem mentis nostræ, & ne memorata Iporien. Ecclesia viduitatis diutius damna deploret, te de Fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis eidem Iporien. Ecclesiæ in Episcopum præficimus & pastorem, & deinde consecrationis munus tibi nostris manibus solemniter impendimus, firmam spem fiduciamque tenentes, quod supradicta Iporien. Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & prudentiam circumspectam in spiritualibus & temporalibus, dextera Domini tibi assistente propitia, prospere dirigetur, & salubribus proficiet incrementis. Tolle igitur iugum Domini tam leue collis humilibus, &c. vt in bulla 25. Nicol. III. vsque *tabernacula introducat*. Datum apud S. Mariam Maiorem 3. Idus Maij, anno 2.

X X V I I I.

Concedit eis pro pretio locum Fratrum de Pœnitentia. Reg. Vatic. epist. 184.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO ET DILECTO FILIO
SCHOLASTICO PICTAVIEN.

SVa nobis dilecti filij Guardianus & Fratres Minores Pictauien. prouinciæ petitione monstrarunt, quod locus ipsorum ciuitatis Pictauien. loco Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi ciuitatis eiusdem, quorum Ordo non est de reseruatis per constitutionem felicitis recordationis Gregorij Papæ X. prædecessoris nostri, editam super hoc in Concilio Lugdunen. adeo est vicinus, quod per quandam viam dumtaxat plenam fordibus & immunditiis ab inuicem separantur. Quare dicti Guardianus & Fratres nobis humiliter supplicauerunt, vt cum in prædicto loco ipsorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi, in quo dudum quamplures Fratres ipsius Ordinis manere consueuerant, perpauci Fratres commorentur ad præsens, qui etiam frequenter dimittitur absque Fratre & sub custodia sæculari, propter quod est verisimiliter præsumendum, quod locus ipse iuxta tenorem prædictæ constitutionis, post non magni temporis spatium dispositioni Sedis Apostolicæ totaliter relinquetur, dictusque locus Fratrum Minorum, qui valde arctus existit, non nisi per locum ipsorum Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi commode valeat ampliari, transferre prædictum locum eorundem Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi in ampliationem dicti loci prædictorum Fratrum Minorum, & in eorum vsus de benignitate Apostolica dignaremur. Nos prædictis Guardiano & Fratribus, quos sincera diligimus in Domino charitate, sic in hac parte prouidere proponimus, vt ipsius constitutionis continentia, quibus omnibus vestram intendimus conscientiam onerare, si vobis constiterit ita esse, prædictum locum eorundem Fratrum de Pœnitentia Iesu Christi postquam illum per decessum vel cessionem factam à Fratribus de Pœnitentia prædicta nunc ibi morantibus, iuxta tenorem dictæ constitutionis ad dispositionem ipsius Sedis peruenire contigerit, cum domibus, ædificiis, lignis, lapidibus & horto eiusdem loci prædictis Fratribus Minoribus autoritate nostra vendatis pro pretio competenti. Inducentes per vos vel alium seu alios nominatos Fratres Minores in loco domorum, & aliorum prædictorum corporalem possessionem & defendentes inductos. Contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo. Volumus tamen quod huiusmodi dicti loci pretium seu pecuniam in aliqua æde sacra penes aliquas personas idoneas nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine integre ac fideliter deponere studeatis, pretium seu pecuniam prædictam in Terræ sanctæ subsidium aut in alios pios vsus iuxta tenorem eiusdem constitutionis & Apostolicæ Sedis beneplacitum conuer-

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

tenda, facientes super huiusmodi deposito fieri duo publica instrumenta, quorum vnum apud vos retinere, alterum vero Camerae nostrae, & quid & quantum ad locum ubi & penes quos, & coram quibus dicta pecunia deponetur, & quidquid super hoc feceritis nobis per vestras litteras harum seriem continentes mittere & intimare fideliter studeatis. Non obstante quod interdicti, &c. Datum Reate Kal. Iunij, anno 2.

X X I X.

Similiter concedit Fratribus Lugdunensibus. Reg. Vatic. epist. 222.

SACRISTÆ ECCLESIAE LVGDVNEN.

EX parte dilectorum filiorum Ministri Ordinis Minorum in Burgundia & Guardiani ac Fratrum Lugdunen. fuit propositum coram nobis quod Ecclesia loci dictorum Guardiani & Fratrum ciuitatis Lugdunen. & etiam ipse locus adeo arcti existunt, quod eorundem Guardiani & Fratrum habitationi per hoc minus accommodi reddi videntur, considerata conditione ciuitatis eiusdem, in qua non solum frequenter prouincialia & generalia Capitula dicti Ordinis, & interdum per Sedem Apostolicam fuerunt Concilia generalia celebrata. Quare praedicti Minister, Guardianus, & Fratres nobis humiliter supplicarunt, ut cum tibi sub certa forma nostris dederimus litteris in mandatis, ut ius quod Fratribus de Pœnitentia Iesu Christi in loco ciuitatis Lugdunen. in quo Fratres ipsi hactenus habitarunt, nunc, ut dicitur, deserto ab ipsis Fratribus competeat, & quod per hoc in dispositione Apostolicæ Sedis remansit, autoritate nostra vendas, & in aliquo tuto loco, nomine nostro, deponas, donec aliud super hoc in mandatis tibi dederimus iniungendum, dictum pretium in ampliacione Ecclesiæ & loci eorundem Guardiani & Fratrum conuerti de benignitate Apostolica mandemus. Nos igitur dictorum Ministri, Guardiani & Fratrum Minorum deuotis supplicationibus fauorabiliter in hac parte annuere intendentes, discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus præfatum pretium in huiusmodi ampliacionem Ecclesiæ & loci prædictorum eadem autoritate, prout de ipsorum Ministri, Guardiani & Fratrum processerit voluntate, conuertas. Contradictores, &c. Datum Reate Idibus Iunij, anno 2.

X X X.

Fit Episcopus Tridentinus. Reg. Vatic. epist. 351.

VENERABILI FR. PHILIPPO EPISCOPO TRIDENTIN.

ROmani Pontificis, quem Pastor ille cœlestis, & Episcopus animarum potestatis sibi plenitudine tradita Ecclesiis prætulit vniuersis, plena vigiliis sollicitudo requirit, ut circa cuiuslibet statum Ecclesiæ sic vigilanter excogitet, sic prospiciat diligenter, ut per eius prouidentiam circumspectam, nunc per simplicis prouisionis officium, nunc per opportuna prouisionis ministerium, prout locorum & temporum qualitas exigit, Ecclesiis singulis pastor accedat idoneus, & rector prouidus deputetur, sicque ipse superni fauoris auxilio suffragante votiua prosperitatis successibus gratuletur. Sane Tridentina Ecclesia per obitum bonæ memoriæ Henrici Episcopi Tridentin. qui nuper apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, pastoris solatio destituta, nos ad Ecclesiam ipsam à longis retro temporibus multipliciter laceratam, habentes debitæ compassionis affectum, ac desiderantes propterea eius statui prospere consuli, ac ipsam à dispendiis præseruari, ordinationem, dispositionem, & prouisionem eiusdem Ecclesiæ ea vice Sedi Apostolicæ duximus reseruandam. Decernentes ex tunc irritum & inane, si quid scienter vel ignoranter contra reseruacionem nostram huiusmodi per quemcumque quauis autoritate contingeret attentari. Volentes igitur eidem Ecclesiæ paterna sollicitudine præcauere, ne præfata Ecclesia prolitoris dispendia vacationis incurrat, & cupientes ut ipsa Ecclesia utilis præsidio fulta pastoris, Deo propitio, releuetur à noxiis, & optatis proficiat incrementis. Ad te tunc Ordinem Fratrum Minorum, &c. ut in bulla 27. huius Pontif. usque *suffragantur*. direximus aciem nostræ mentis, cum præteritorum consideratio rationem probabilem soleat inducere de futuris. His itaque digna meditatione pensatis, te de fratrum nostrorum consilio, &c. usque *gubernabis*. Tolle igitur, &c. usque *introducatur*. Datum Reate 2. Kal. Augusti, anno 2.

Concedit

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

X X X I.

Concedit Clarissis ne soluant ulli subsidia. Reg. Vat. ep. 407. Spec. Min. tract. 2. fol. 38.

VNIVERSIS ABBATISSIS ET CONVENTIBVS SORORVM
INCLVSARVM MONASTERIORVM ORDINIS S. CLARÆ.

QVanto studiosius deuota mente, &c. vt suprà in bulla 11. sub Clemente I V. vsque ad finem. Datum Reate 15. Kal. Septembris, anno 2.

X X X I I.

Ne propter possessiones aut bona quæ possident, quidpiam soluant. Reg. Vatic. epist. 430.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII S. Mariæ
DE MONTE LUCIDO PERVSIN. ORDINIS S. CLARÆ.

Personis, quæ mundo relicto ad cœlestia totis tendunt affectibus, beneuolo nos conuenit adesse fauore, piis eorum votis, vt consequi valeant, salubris intentionis effectum misericorditer annuendo, quatenus contra inquietantium defensæ molestias, pace quieta & quiete pacifica, pacis famulentur auctori. Hinc est quod nos tranquillitati vestræ, ne aliqua sæcularium exactionum infestatione vexetur, Apostolica solitudine providere volentes, deuotioni vestræ, vt pro molendinis & aliis bonis vestris, quæ Ecclesiastica debent immunitate defendi, vos ad subeundum aliqua onera publica, præstationes aliquas exhibendum minime teneamini vel compelli possitis autoritate præsentium indulgemus. Decernentes nihilominus irritum & inane, si quid super iis contra præsentis nostræ concessionis tenorem à quocumque quauis autoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. si quis, &c. Datum Reate 15. Kalend. Septembris, anno 2.

X X X I I I.

Vt citent in curiam Episcopum Auriensem Fratribus iniurium. Reg. Vatic. epist. 417.

DILECTIS FILIIS ARCHIDIACONO DE NEVIA
IN ECCLESIA, AC RODERICO FERNANDI
Canonico Bracharen.

Dilecti filij Guardianus & Conuentus Domus Fratrum Aurien. Ordinis Minorum nobis significare curarunt, quod Venerabilis Frater noster P. Episcopus Aurien. ipsos contra tenores priuilegiorum Apostolicorum concessorum eidem Ordini multipliciter grauare præsumit: nam cum quondam nobilis mulier Tarasia Ioannis, quæ olim in eadem diœcesi decesserat, apud locum dictorum Guardiani & Fratrum Aurien. sepulturam in sua vltima voluntate elegisset, idem Episcopus corpus eiusdem Tarasie, quod dicti Guardianus & Fratres ad prædictam eorum Ecclesiam detulerant, tumulandam, armata manu per violentiam rapuit, ac illud faciens in cœmeterio Aurien. Ecclesiæ sepeliri, dictos Fratres nihilominus quibusdam bonis, quæ dicta Tarasia, eisdem Fratribus in vltima voluntate legauerat, indebite spoliando. Præterea in omnes illos, qui corpus quondam nobilis mulieris Sanciae vxoris nobilis viri Ioannis Fernandi, quæ apud locum prædictum libere elegerat sepeliri, dum ad prædictam Ecclesiam dictorum Guardiani & Fratrum portaretur, præcipit omnibus ne illud, aut illud in cœmeterio præfatae Ecclesiæ dictorum Guardiani & Fratrum sepeliri præsumerent, aut ad dictorum Fratrum prædicationem accederent, vel sua confiterentur peccata, siue aliquas eleemosynas largirentur, vel loquerentur, aut alias quoquo modo participarent eisdem, & in contra facientes excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias motu proprio, immo temeritate propria potius promulgauit. Qui grauaminibus huiusmodi non contentus, Canonicis dictæ Ecclesiæ Aurien. sub pœna gratiæ suæ inhibuit, ne dictis Fratribus loquerentur, nec eis aliqua pietatis beneficia erogarent. Insuper prohiberi fecit idem Episcopus, ne aliqui de ciuitate vel diœcesi Aurien. aliqua de bonis legarent in testamentis vel vltimis voluntatibus, aut aliquas eleemosynas darent Fratribus memora-

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

tis. Cumque dicti Guardianus & Fratres super his venerabili Fratri nostro Bracharen. Archiepiscopo loci Metropolitano conquesti fuissent, ac quidam ex ipsis Fratribus litteras Vicariorum dicti Archiepiscopi, per quas iidem Vicarij dictum Episcopum citari mandauerant, præsentasset, dictus Episcopus in eundem Fratrem manus violentas iniecit, alias dictos Fratres multis grauans iniuriis, & ipsorum pacem & quietem damnabiliter impediens & perturbans. Sed licet dicti Guardianus & Fratres malum in bono vincere satagentes, à præfato Episcopo humili supplicatione petiuerint, vt ab ipsorum molestiis diuinæ pietatis intuitu abstinerent, ipse tamen piis ipsorum Fratrum votis annuere noluit, sed ipsos postmodum per se & alios grauius perturbauit, ita quod ipsi vix valent sub tantis pressuris & angustiis respirare. Quare pro parte ipsorum Guardiani & Fratrum fuit nobis humiliter supplicatum, vt cum ipsi propter potentiam sæpediti Episcopi non possint suam super præmissis in illis partibus iustitiam prosequi, prouidere ipsis super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque nolentes, sicut etiam non debemus, dictis Guardiano & Fratribus in suo iure deesse, in quo sumus omnibus debitores, ac tot & tantas iniurias & grauamina Guardiano & Fratribus memoratis illata, quæ sine Dei offensa salua conscientia præterire nequimus, sub dissimulatione transire, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum præfatum Episcopum ex parte nostra peremptorie citare curetis, vt infra tres menses post citationem vestram cum omnibus actis, iuribus & immunitatibus suis huiusmodi causam contingentes per se vel procuratorem idoneum Apostolico se conspectui repræsentet facturus & recepturus super iis quod ordo dictauerit rationis. Diem autem citationis, &c. vsque *intimare*. Non obstante si causa super prædictis pendeat coram præfatis Vicariis, vel in ea processus aliqui fuerint habiti coram eis. Datum Reate 6. Kalend. Septembris, anno 2.

XXXIV.

Amplum eis concedit priuilegium. Reg. Vatic. epist. 515.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ
MONASTERII S. Mariæ MONTIS LVCII PERVSIN.
eiûsque Sororibus tam præsentibus quàm futuris regularem
vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam, &c. vsque *eneruet*. Ea propter dilectæ in Christo filiæ vestris postulationibus clementer annuimus, & Monasterium S. Genitricis Virginis Mariæ in monte Lucio Perusino, in quo diuino estis obsequio mancipatæ, ad instar felicitis record. Clementis Papæ I V. prædecessoris nostri, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes vt Ordo sanctæ Claræ, qui secundum Deum & Regulam à fel. rec. Urbano Papæ I V. prædecessore nostro eiusdem Ordinis sororibus traditam, in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, &c. vsque *illibata permaneant*. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo præfatum Monasterium situm est cum omnibus suis pertinentiis, terras, vineas, domos, casalina, siluos, oliueta & possessiones, quæ habetis in locis, qui Valianum, sancta Maria de Oliueto, Bolscianum, Curia montis Leonis, Galterij, Lupazonis, Morignan. Casale, Pilla Anteria, planum de flore & villa de campo vulgariter appellantur. Ecclesiam S. Mariæ de Præpo cum terris, vineis, oliuetis, & aliis pertinentiis suis. Terras, vineas, domos, casalina, ac possessiones quæ habetis ibidem. Vincam quam habebatis in loco, qui Pastina nuncupatur, terras & possessiones quas habetis in loco, qui dicitur Corrianum, terras & possessiones sitas in Pitignano, fundum vnum, quem habetis in colle, terras & possessiones cum pertinentiis suis, quas in monte Cilio possidetis, cum terris, vineis, pratis, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque nobis, &c. vsque *aliqua retinere*. Prohibemus insuper, &c. vsque *audeat retinere*. Pro consecrationibus, &c. vsque *habente*. Quod si Sedes, &c. vsque *generetur*. Quia vero interdum, &c. vsque *recipere valeatis*. Cum autem generale interdictum, &c. vsque *dederitis interdicto*. Obeunte autem te, &c. vsque *eligendam*. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum, vel personas regulares inibi Domino famulantes

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

tes suspensionis, &c. sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque, &c. usque *exercere*. Præterea omnes libertates & immunitates, quas Monasterio vestro bo. mem. Ioannes Episcopus Perusinus de Capituli sui assensu indulgisse dignoscitur, sicut in instrumento inde confecto plenius continetur, autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti priuilegio communimus. Tenorem autem dicti instrumenti ad cautelam duximus præsentis priuilegio inferendum, qui talis est. In Dei nomine Amen. Anno Domini millesimo ducentesimo decimo octauo, Indictione 6. die ultimo Iulij exeunte, tempore Domini Honorij Papæ III. Ego quidem in Dei nomine Ioannes Dei gratia Perusinus Episcopus, non vi coactus, nec dolo inductus, sed propria & spontanea mea bona voluntate, præsentis & auctoritatem præstante Domino Hugone Ostien. & Velletr. Episcopo Apostolicæ Sedis Legato, cum consensu Capituli nostri concedo tibi Bono Notario, procuratorio nomine recipienti pro omnibus ancillis Christi conuersis & conuertendis, quæ in habitu religionis debent Domino famulari in terreno & loco concessio prædicto Domino Episcopo & Legato à Domino Eluito Monaldo posito in Aſio montis Lucij, sicut continetur in instrumento à te ipso Bono Notario condito, plenam licentiam & potestatem ædificandi Ecclesiam siue Monasterium ad honorem Dei & gloriosæ Virginis Mariæ, & primarium lapidem tibi concedo, renuncians & remittens tibi pro dictis ancillis Christi recipienti omne ius & actionem, mihi in prædicta Ecclesia siue Monasterio cõpetentem siue competiturum, quod nihil in ea vel in illud mihi referuo, præter vnam librâ ceræ nomine cathedratici in Assumptione B. Virginis. Et hæc omnia per me meosque successores tibi prædicto Bono Notario pro prædictis ancillis Christi recipienti tenere facere, adimplere, obseruare & non contrauenire sub pœna centum marcharum argenti promitto, & obligo, datâque pœna vel non data, totum quod hoc continet instrumentum, firmum permaneat omni tempore. Hæc acta sunt apud Monasterium S. Petri de Perusio intus in area dicti Monasterij S. Petri in præsentia Domini Iacobi Abbatis S. Petri, Domini Ioannis Cellerarij, Domini Thomasi Prioris clauſtri, Domini Petri de Mastinellis, Barutij de S. Petro, Raynerij de Bruna, Ioannis de Calcaueccia, Beneuenatus de Albricolo, Domini Philippi de Cardinello, & Dom. Bernardini Diaconi præfati Episcopi Perusin. qui omnes rogati sunt testes. Ego Petrus Azolini Notarius his omnibus interfui, & vt supra legitur hoc instrumentum scripsi, & ad publicam formam redegi. Ad indicium autem, &c. usque *persoluetis*. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed, &c. vt supra bulla 16. huius Pontif. usque *pacis inueniant*. Amen. Amen.

Ego Nicolaus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Latinus Ostien. & Velletr. Episcopus subscripsi.

Ego Gerardus Sabinen. Episcopus subscripsi.

Ego Bernardus Portuen. & S. Rufinæ Episcopus subscripsi.

Ego Ioannes Tusculan. Episcopus subscripsi.

Ego Fr. Matthæus tit. Laurentij in Damaso Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Fr. Vgo tit. S. Sabinæ Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Petrus tit. S. Marci Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Matthæus S. Mariæ in porticu Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Iacobus S. Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Benedictus S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Neapoleo S. Adriani Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Petrus S. Eustachij Diaconus Cardinalis subscripsi.

Datum Reate per manum Magistri Ioannis Decani Baiocen. S. Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarij 5. Nonas Octobris, Indictione 3. Incarnationis Dominicæ anno 1289. Pontificatus vero Domini Nicolai Papæ IV. anno 2.

X X X V.

Concedit eis licentiam vendendi primum locum quem habebant Placentia. Reg. Vatic. epist. 607.

DILE

ANNO CHRISTI 1289.

NICOLAI IV. ANNO 2.

DILECTIS FILIIS MINISTRO PROVINCIALI
PROVINCIAE BONONIAE, AC GUARDIANO ET FRATRIBVS
domus Ordinis Fratrum Minorum de Placentia.

EX parte vestra fuit nobis humiliter supplicatum, vt cum ad ædificationem loci, quem vos fili Guardiane & fratres in ciuitate Placentina de nouo ædificare cœpistis, vobis cum nihil habeatis proprium, non suppetant facultates, vendendi locum, in quo apud ciuitatem eandem primitus degebatis, ac pretium recipiendum exinde in ædificium dicti loci conuertendi procuratoribus Romanæ Ecclesiæ nominatis vel nominandis per Ministros vel Custodes eiusdem Ordinis iuxta formam priuilegij super hoc à felicis record. Martino Papa prædecessore nostro editi, licentiam largiremur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati præfatis procuratoribus vendendi locum primum prædictum, & pretium recipiendum ex eo in ædificationem dicti loci noui conuertendi licentiam autoritate præsentium postulatam concedimus, ita tamen quod prædictus primus locus post venditionem huiusmodi à fratribus derelictus iurisdictioni Ordinarij relinquatur. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem Idibus Nouembris, anno 2.

X X X V I.

Concedit ei facultatem condendi testamentum. Reg. Vatic. epist. 661.

VENERABILI FRATRI GVILLIELMO
EPISCOPO DIGNEN.

QVia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, &c. vt in bulla 4. huius Pontific. vsque *prouenire*. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, vt de bonis mobilibus Ecclesiæ tuæ dispensationi seu administrationi commissis, quæ non fuerunt altaris seu altarium Ecclesiarum tibi commissarum ministerio seu alicui speciali earundem Ecclesiarum diuino cultui vel vsui deputata, vel quæ Ordinis Fratrum Minorum, quem fuisti professus, non existant, necnon & quibuscumque bonis mobilibus à te per Ecclesiam seu Ecclesias licitè acquisitis, &c. vt in bulla citata vsque *anima videris expedire*. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 4. Nonas Decembris, anno 2.

X X X V I I.

Preponitur Ecclesiæ Marrochitana. Reg. Vatic. epist. 771.

VENERABILI FRATRI RODERICO ARCHIEPISCOPO
MARROCHITAN.

Asumpti quamuis immeriti, disponente Domino, in plenitudine potestatis, personas aptas ad Ecclesiasticas dignitates libenter assumimus, & in partem sollicitudinis euocamus, quoniam per tales Ecclesiarum procuratur vtilitas & salus etiam animarum. Sane Marrochitan. Ecclesia dudum regimine sui Episcopi destituta, nos ad Ecclesiam ipsam, quæ propter perfidorum Saracenorum rabiem & potentiam, diu ibidem dominantium peccatis exigentibus, non absque periculo graui fidei orthodoxæ diutius viduitatis detrimenta sensuit, habentes paternæ compassionis affectum, de ordinatione ipsius Ecclesiæ iuxta debitum pastoralis officij sollicitè cœpimus cogitare, vt persona talis ad ipsius Ecclesiæ prouisionem accederet, quæ ipsius Ecclesiæ temporalia regeret & spiritualia vtiliter promoueret, propter quod in persona tua, de cuius operibus litteralis scientia, vita laudabilis, conuersatio placida, morum honestas & approbata religio fructus vtilis ipsi Ecclesiæ repromittunt, noster animus requieuit. Ideoque tam gregi Dominico, quam etiam propagationi eiusdem catholicæ fidei, cuius augmentum veluti eius præcipui procuratores ardenti desiderio anhelamus, quibus per expertam tuæ circumspeditionis industriam vtiliter consule, Deo authore, speramus, intendentes salubriter prouidere, te professorem Ordinis Fratrum Minorum, pro quo, immo potius pro ipsius Ecclesiæ statu tam clerici, quam laici illarum partium Christiani, quam charissimi in Christo filij nostri Castellæ ac Portugalliæ Reges Illustres, suppliciter nos rogarunt eidem

ANNO CHRISTI 1289. & 1290.

NICOLAI IV. ANNO 2. & 3.

eidem Marrochitanæ Ecclesiæ, de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis in Episcopum præfecimus, & pastorem, tibi que postmodum fecimus consecrationis munus per Venerabilem fratrem nostrum L. Episcopum Ostien. impendi, firma ducti fiducia, quod prædicta Ecclesia Marrochitana per tuam industriam diuina fauente Clementia in statu salutis, & multæ vtilitatis dirigi & in prosperis debeat ampliari. Volumus itaque & fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad eandem Ecclesiam de Apostolicæ Sedis & nostro fauore confusus, cum diuinæ gratia benedictionis accedas, te in cura ipsius, cuius plenam in spiritualibus & temporalibus administrationem tibi committimus, talem corde sollicito redditurus, quod grex tuæ circumspeditioni creditus in te salutis Ministrum reperisse gaudeat, & tibi tandem æterni Pastoris benignitas unicuique responsura pro meritis æternæ retribuat gloriam claritatis. Datum Romæ apud sanctam Mariam maiorem 3. Idus Decembris, anno 2.

XXXVIII.

Fit Episcopus Humanatensis. Reg. Vatic. epist. 746.

VENERABILI FR. G. EPISCOPO HUMANAT.

Regimini vniuersalis Ecclesiæ, licet immeriti, disponente Domino, præfidentes, circa Ecclesiarum omnium statum salubriter disponendum iuxta pastoralis officij debitum, quantum nobis ex alto permittitur, Apostolicæ sollicitudinis studium adhibemus, sed ad illas præcipuæ nostræ diffundimus considerationis intuitum, quas dispendiosæ vacationis inspicimus periculis subiacere, assiduæ meditationis excitati vigiliis, ut eis præficere valeamus viros secundum cor nostrum idoneos in pastores. Dudum siquidem Ecclesia Humanaten. Romanæ Ecclesiæ immediate subiecta, per translationem factam de venerabili fratre nostro B. nunc Castren. tunc Humanaten. Episcopo ad Ecclesiam Castren. vacante, dilecti filij Archidiaconus & Capitulum ipsius Ecclesiæ Humanaten. ad quos in eadem Ecclesia Humanat. cum eam vacare contingit, pastoris electio pro tempore facienda noscitur pertinere, infra tempus eis à iure concessum, ad electionem vel postulationem aliquam de futuro pastore in eadem Humanat. Ecclesia faciendam procedere non curarunt, sicque eadem Ecclesia Humanat. sui sponsi destituta solatio iam diu viduitatis incommoda deplorauit. Nos igitur attendentes, quod ius eligendi pastorem hac vice in ipsa Ecclesia Humanaten. per lapsum huiusmodi temporis erat ad nos legitime deuolutum, ac cupientes paterna sollicitudine præcauere, ne dicta Ecclesia Humanaten. prolixioris dispendia vacationis incurrat, talemque sibi præficere pastorem, quod ipsa continuo spiritualiter & temporaliter, diuina cooperante clementia, salubribus proficiat incrementis, in te Ordinis Fratrum Minorum professorem, &c. usque *proficiet incrementis*. Iugum itaque Domini prompta deuotione suscipias, & suauis eius oneri sub humilitatis spiritu colla flecte, ipsius Ecclesiæ Humanat. sollicite curam gerens, gregem Dominicum in ea tibi creditum doctrina verbi & operis informando: ita quod eadem Ecclesia Humanat. græxque Dominicus in ea tuæ gubernationi commissus pastorem salutis gaudeant reperisse, tuque de talento tibi credito dignam Domino reddens in extremo iudicio rationem, ex hoc & aliis tuis piis operibus præmium retributionis æternæ consequi merearis. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 4. Kalend. Ianuarij, anno 2.

Anno Christi 1290.

NICOLAI IV. ANNO 2. & 3.

XXXIX.

Significat eis se mittere Fr. Rodericum Legatum suum in Africam. Reg. Vat. epist. 845.

DILECTIS FILIIS NOBILIBVS VIRIS BARONIBVS,
PROCERIBVS, MILITIBVS ET CÆTERIS STIPENDIARIIS
Christianis Marrochitan. Tunisij & Tremiscij Regum
seruitio constitutis.

ET si omnes, qui Christianæ fidei cultum tenent, ut suas Deo lucrifaciant animas, ad recte viuendi regulam dirigi cupiamus, illos tamen, qui in religionibus infidelium,

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 2. & 3.

lium, & cum infidelibus conuersantur, vt fide, opere ac veritate perfecti se incontaminatos coram Deo & hominibus exhibentes, laudabilis vitæ meritis & exemplis infideles etiam pertrahant ad salutem, potiori desiderio exoptamus, omnem in seipso iustitiam, rectitudinem & modestiam adimplere, ipsosque abstinere ab omnibus, per quæ fidei Christianæ religio possit in populis blasphemari. Sane cum illius, licet immeriti, vicem gerentes in terris, qui pro generis humani salute de suæ solio maiestatis à summo cælo in medium exterminij nostri terram exiliens, trabea nostræ humanitatis assumpta, vt temporali morte legem mortis aboleret æternæ, pro nobis dignatus est proprio sanguine fuso mori, & diros Crucis perpeti cruciatus, ad animarum profectum intentionis nostræ aciem totaliter dirigamus, & pro incredulis conuertendis, apostatis reuocandis, confirmandis nutantibus & fidelibus roborandis omni sollicitudine laborantes, quia repugnante natura præsentialiter diuersis locis simul adesse non possumus, Venerabilem fratrem nostrum Rodericum Marrochitanum Episcopum, virum vtique prouidum & discretum, ad partes Africæ, commisso sibi plenæ legationis officio, destinamus. Nobilitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attente, quatenus eundem Legatum & nuntios eius deuote recipientes, & honeste tractantes, eis in iis, quæ ad cultum diuini nominis pertinent ampliandum, impendatis consilium & auxilium opportunum, & verba vitæ æternæ, quæ vobis proponunt cum gaudio audientes, eorumque salubribus consiliis acquiescentes, Christianæ professionis propositum firmo seruetis animo, & constanter, vt sic inter incredulos vos exhibere vita & conuersatione probabiles studeatis, charitate magistros & pietate præduce in diuinis beneplacitis vos iugiter exercendo, ac abstinendo ab omnibus, per quæ detrahi valeat nomini Christiano, quod tam fideles, qui in partibus ipsis degunt, quam etiam infideles ad frugem melioris vitæ vestro proficiant & informantur exemplo, & nos in vestris laudibus delectabiliter in Domino gloriantes, vobis pro vestræ deuotionis & fidei sinceritate reddamur fauorabiles & benigni. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 5. Idus Februarij, anno 2.

X L.

De eodem. Reg. Vatic. epist. 844.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PER AFRICAM
CONSTITVTIS.

Ilius licet immeriti Vicarij constituti, qui pro salute humani generis de supremis cælorum ad ima mundi descendens, & discipulos, quos elegit, in vniuersum mundum transmisit omni creaturæ Euangelium prædicare, nonnunquam viros prouidos, & discretos, cum nequeamus locis singulis corporali præsentia imminere, instructi eius exemplo in partem sollicitudinis euocamus pro negotiorum vrgentium qualitate, qui praua in directa, & aspera conuertentes in plana, rectas faciant semitas Dei nostri, populumque acceptabilem sibi reddant. Sane de circumspectione Venerabilis fratris nostri Episcopi Marrochitan. Apostolicæ Sedis Legati plenam in Domino fiduciam obtinentes, ipsum in Africam vniuersam ad cultum diuini nominis ampliandum, commisso sibi plenæ legationis officio, vt iuxta datam sibi à Deo prudentiam euellat, & dissipet, ædificet & plantet inhærendo vestigiis felicis recordationis Alexandri Papæ I V. prædecessoris nostri, qui bonæ memoriæ Blanco Episcopo Marrochitan. prædecessori eiusdem Roderici Episcopi, similem legationem concessit, prouidimus de fratrum nostrorum consilio destinandam. Quocirca vniuersitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus ipsum Sedis prædictæ Legatum, tanquam personam nostram, vel potius nos in eo recipientes cum debita reuerentia & honore illius monitis & mandatis plenarie ac humiliter intendere procuretis, ita quod idem ad gloriam Dei & animarum profectum iniunctum sibi ministerium exequi valeat inoffense, Nosque deuotionem vestram possimus exinde merito commendare. Alioquin sententiam, quam idem tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Datum apud S. Mariam maiorem 15. Kal. Martij, anno 2.

X L I.

Confirmat donationem cuiusdam Ecclesiæ eisdem factam. Reg. Vatic. epist. 15.

G V A R

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

GVARDIANO ET FRATRIBVS MINORIBVS DIGNEN.

SAcram religionem vestram, in qua cultui diuini nominis frequenter intenditis, & Sanimarum profectui sollicitè deseruitis, dignam præsidij fauoris Apostolici reputantes, quæ piè deposcitis aure benigna suscipimus, & beneuolentia paterna complemus. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod bonæ memoriæ B. Dignen. Episcopus attentè considerans, quod Ecclesia S. Petri sita extra muros ciuitatis Dignen. quæ propter nimiam sui vetustatem minabatur ruinam, adeò erat loco vestro coniuncta, quod Ecclesia vestra absque illa commodè construï non valebat, eandem Ecclesiam S. Petri ad suam collationem spectantem tunc vacantem, nullique alij de iure debitam vobis pia liberalitate tradidit & concessit, idque venerabilis Frater noster E. Dignen. Episcopus successor ipsius postmodum confirmauit, prout in litteris inde confectis plenius dicitur contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super præmissis prouidè factum est, ratum & gratum habentes, id autoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, defectum, si quis in eo exitit, suppletes de plenitudine potestatis. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis & suppletionis, &c. si quis, &c. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 2. Kal. Martij, anno 3.

X L I I.

Fit Episcopus Veglensis. Reg. Vatic. epist. 65.

VENERABILI FRATRI LAMBERTO EPISCOPO VEGLEN.

VAcante dudum Veglen. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ Marini Veglen. Episcopi, duæ fuerunt electiones à Canonicis ipsius Ecclesiæ, vna videlicet de Fratre Ioanne de Vegla Minorum, & altera de Fratre Zacharia Prædicatorum Fratrum Ordinum in discordia celebratæ. Huiusmodi vero electionum negotio ad Sedem Apostolicam deuoluto, cum dicti electi infra tempus à iure statutum, & etiam post ad eandem Sedem accedere non curarent pro huiusmodi electionum suarum negotio prosequendo, Nos ipsos in audientia publica citari fecimus, vt ad prosequendum ius, si quod eis in huiusmodi electionibus competeat, certo termino comparerent, & demum cum nullus illorum ad hæc comparere curaret, pronuntiauius ipsos à iure, si quod eis competeat ex eisdem electionibus, cecidisse. Deinde vero ne dicta Ecclesia vltèrius viduitatis incommoda deploraret, ei de pastore idoneo prouidere volentes ad personam tuam morum honestate decoram, litterarum scientia præditam, in spiritualibus prouidam, & in temporalibus circumspectam, ac aliis virtutum donis multipliciter commendatam, direximus oculos nostræ mentis, illam fore perutilem ad ipsius Ecclesiæ regimen arbitantes. Ea propter te Ordinem Fratrum Minorum professum, de Fratrum nostrorum consilio eidem Ecclesiæ in Episcopum præfecimus & pastorem, curam & administrationem ipsius Veglen. Ecclesiæ spiritualiter ac temporaliter committendo, firma de te concepta fiducia, quod dirigente Domino actus tuos, inibi cultus diuinus augebitur, & eadem Ecclesia per tuæ circumspecctionis industriam in spiritualibus & temporalibus prosperè dirigetur, & salubria, dante Domino, suscipiet incrementa. Reuerenter igitur suscipe iugum Domini, & suaui eius oneri humiliter colla flecte, manumque mittens ad fortia, ipsius Veglen. Ecclesiæ administrationem exequi studeat diligenter, & gregis tibi in ea commissi custodiam prosequaris sollicitè, ac prudenter, vt laudabili de ipso in die iudicij reddita ratione, vnà cum eis regnum Patris æterni ab origine mundi præparatum electis, merearis accipere, ac dilecta Domini tabernacula possidere. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem 8. Idus Martij, anno 3.

X L I I I.

Fit Episcopus Reginus. Reg. Vatic. epist. 220.

DILECTO FILIO FRATRI GVILLELMO ELECTO REGIN.

INter varia innumeraque negotia, quæ sollicitudinis curæ nobis ex alto commissæ frequenter occurrunt, de illis continua reddimur attentione solliciti, & profundis circa ea vigiliis excitamur, ne desit Apostolicæ sollicitudinis studium, vbi pastorale tenemur

r iniun

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

iniunctum nobis officium exercere, & in eo potissime studiorum nostrorum sedulitas officiosa versatur, ut ad curam Ecclesiarum omnium, quarum licet immeriti, regimini præsidemus, illarum maximè, quas viduitatis incommoda deplorare conspiciamus, opportunitatem solertiam, & solertem diligentiam impendamus, eis de fructuosis pastoribus, & vtilibus providendo. Sane dudum Regin. Ecclesiæ per obitum bonæ memoriæ Guillelmi Episcopi Regin. solatio destituta pastoris, duæ fuerunt inibi electiones, una videlicet de quondam Francisco de Fullano Regin. & alia de quondam Theodosio de Flisco Laudunen. Canonicis, in discordia celebrata. Quarum electionum negotio ad Sedem Apostolicam deuoluto, dilectum filium nostrum Ioannem S. Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem in eo concessimus partibus Auditorem, coram quo huiusmodi causa pendente, primò Theodosius, & deinde Franciscus præfati, prout Domino placuit, naturæ debitum persoluerunt. Nos autem cupientes eidem Ecclesiæ de pastore idoneo providere, provisionem ipsius ea vice Apostolicæ ordinationi duximus reseruandam. Decernentes irritum & inane, si secus super hoc à quoquam scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero de ipsius Ecclesiæ vtili provisione pensantes, ne prolixioris vacationis incommodis ulterius subiaceret, ad personam tuam grata nobis familiaritate notam, quam litterarum scientia, honestate morum, conuersatione vitæ laudabilis, providentia spiritualium, & circumspectione temporalium, & aliis virtutum donis Dominus ex suæ largitatis gratia multipliciter decoravit, direximus oculos nostræ mentis, illam fore perutilem ad ipsius Ecclesiæ regimen arbitantes, te Ordinem Fratrum Minorum professum in officio Pœnitentiariæ nostræ laudabiliter comprobatum in eiusdem Ecclesiæ Regin. de Fratrum nostrorum consilio, &c. ut in superiori usque *suscipiet incrementa*. Reuerenter ergo suscipe iugum Domini, &c. usque *possidere*. Datum apud Urbem veterem 10. Kal. Iulij, anno 3.

X L I V.

Confirmat donationem cuiusdam Ecclesiæ eis factam. Reg. Vatic. epist. 377.

GVARDIANO ET FRATRIBVS MINORIBVS ANAGNIN.

Cum à nobis petitur, &c. usque *effectum*. Sanè petitio vestra nobis exhibita continebat, quod dilectæ in Christo filiæ Abbatis, & sorores Monasterij S. Petri de Vineis Anagnini ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Claræ, grata & vtilia seruitia, quæ in ipsarum factis & negotiis à Fratribus vestri Ordinis dudum receperant, providere attendentes, ac cupientes animarum promouere salutem, Ecclesiam S. Basilij Anagnin. eis pleno iure subiectam, cum omnibus domibus, portis & pertinentiis suis Custodi Fratrum Minorum Campaniæ, suo ac Generalis & Romanæ provinciæ Ministrorum eorumque successorum nomine per donationem, quæ dicitur inter viuos, purè ac libere contulerunt, volentes ut Fratres vestri Ordinis inibi commorantes, deuotum impendant Domino famulatum, prout in instrumento publico inde confecto plenius dicitur contineri. Sicque vos post huiusmodi concessionem ad prædictam Ecclesiam accedentes, ibi habitationem vestram, & locum, sicut asseritis, facere decreuistis. Cum autem, sicut asseritis, in hoc Romani Pontificis sicut interuenire debebat de iure, non interuenisset assensus, nobis humiliter supplicastis, ut providere vobis in hac parte de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc provide factum est, ratum & gratum habentes de defectu huiusmodi non obstante, autoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, &c. Datum apud Urbem veterem 2. Non. Aug. anno 3.

X L V.

Iubet ut Fratres tertij Ordinis sibi eligant Visitatores ex Minoritis. Roderic. bulla 8. Specul. Min. tract. 2. fol. 39.

VNIVERSIS CHRISTI FIDELIBVS PRÆSENTES

LITTERAS INSPECTVRIS, &c.

Vnigenitus Dei filius, cuius liuore sanati sumus, & sanguinis fonte regenerati, solus suam fundauit Ecclesiam, & supra petram fidei mox nascentis erexit, beatoque Petro

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

Petro Apostolorum Principi æternæ vitæ clauigero, cælestis & æterni simul imperij iura commisit, dispersos Israël ad ouile suum ministerio Passionis inductos ligandi atque soluendi sibi & in eo successoribus tradito principatu. Quare Romano Pontifici, eiusdemque Principis in principatu huiusmodi successori hæc vigilæ præcipuæ & solertiæ sedulæ studia, & desideria nō vacua imminent ex debito Apostolicæ seruitutis, vt Ecclesiam ipsam nouo semper fœtu multiplicet, & congreget illi gregem & disciplinis & regulis informatum. Nam humanæ naturæ conditio tanquam vas figuli subiecta frangitur, & facile reparatur, propterea siquidem fideles eiusdem Ecclesiæ, vt in azymis sinceritatis & veritatis alitos vigilanter oportet cauere, ne successores eiusdem Principis, ordinationibus vel doctrinis minorando detrahant, vel quoquomodo labiis detractionis obsistant, cū secundum Apostolum * ordinationi sit obuius, qui potestati resistit. Cum itaque ille gloriosus B. FRANCISCVS Confessor eximius, igne charitatis succensus, verbo & opere Apostolorum discipulus ad ampliandam in domo Domini familiam plenus spiritu veritatis consurgens, vt ambulantium in tenebris pedes eruditionis, sine litteris dirigeret in viam salutis æternæ, quemadmodum Ordinem instituerat Pœnitentium titulo insignitum, in quo normam tradidit promerendi æterna. Nos Ordinem ipsum opportunis fauoribus prosequi, & ad eius augmentum benignius intendentes, vt quod in zelo ipsius Confessoris extiterit, incrementis augetur virtutis: eiusdem Ordinis professores adiectione nostræ sollicitudinis magis ac magis de virtute proficiat in virtutem, Ordinem ipsum approbando, ordinationes nonnullas salutaris persuasionis nostris litteris in eodem Ordine duximus obseruandas. Inter cæteras eisdem Fratribus paterno consulentes affectu, vt huiusmodi normam viuendi sequerentur, & sequendo amplecterentur eandem. Et cum naturalis persuadeat ratio & rationi æquitas acquiescat, vt prædicti Ordinis professores ob ipsius Confessoris reuerentiam, dilectorum filiorum nostrorum Ordinis Minorum dirigantur & regulentur doctrina, qui vtriusque almus institit institutor, de Ordine supradicto Fratrum Minorum visitatores & procuratores assumere. Verum quia pro dolor nonnulli ex Ordine prædicto Pœnitentium, Ecclesiæ & Confessoris eorundem degeneres filij aduersum persuasionem & consilium huiusmodi consurgentes, non metuunt affirmare, quod huiusmodi nostro consilio acquiescentes, illosque sequi volentes saluari nequeunt in eodem Ordine Pœnitentium, nec formidantes præsumptuosius agere in hac parte, callidis suggestionibus subuertunt, ipsi consilio adhærere cupientium voluntates, illudque adimplentes prohibitionibus præsumptuosis & molestationibus grauib. persequendo. Nos præsumptores huiusmodi nolentes conniuentibus oculis pertransire, prohibemus, ne quis onus huiusmodi professionis, cuiuscumque conditionis & status existat, ausu nefario præsumat impedire, quatenus omnes, dicti Ordinis Pœnitentium regulam obseruantes, qui huiusmodi nostrum cupiunt sequi consilium, illud adimpleant & sequantur. Decernentes omnino processus contra huiusmodi nostrum consilium adhærentes habitos & habendos nullius existere firmitatis. Cæterum quoniam cupimus vehementer huiusmodi nostrum salubre consilium adimpleri, omnes qui illud susceperint, & adimpleuerint reuerenter, Apostolicæ & nostræ benedictionis gratiam amplius consequantur & gaudeant priuilegiis eiusdem Ordinis Pœnitentium ab eadem Sede concessis & in posterum concedendis. Impedientes vero, quo minus promissum adimpleant consilium, quod ab huiusmodi impedimento desistant, per locorum ordinarios compesci volumus & mandamus. Non obstantibus quibuscumque priuilegiis, sub quacumque forma verborum obtentis, per quæ effectus præsentium posset quodammodo impediri. Et insuper volumus, quod huiusmodi Fratres nostro salubri cōsilio adhærentes debeant habere ministros de se ipsis iuxta formam in prædicta regula comprehensam. Datum apud Urbem veterem 6. Idus Augusti, Pont. nostri anno 3.

* Rom. 13.
v. 2.

XLVI.

Vt non soluant decimas de suis possessionibus. Reg. Vatic. epist. 349.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MONASTERII

DE SCALALAPIDIS S. Mariæ ORDINIS S. CLARÆ

Cracouiens. Diœc.

Volentes vobis, quæ, sicut asseritis, estis ab hominum habitatione semotæ, gratiam facere specialem, deuotionis vestræ precibus inclinati, autoritate vobis præsen-

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

tium indulgemus, vt de nemoribus & filuis, quæ vobis & Monasterio vestro pia largitione fidelium sunt concessa, quæ etiam iam ad culturam redacta fore noscuntur, & de illis, quæ ad culturam redigentur etiam in futurum, dummodo aliquis de ipsis hætenus decimas non perceperit, nulli decimas soluere teneamini, & ad id cogi à quoquam non possitis inuitæ. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum apud Vrbem veterem 10. Kal. Septembris, anno 3.

X L V I I.

Constituit eos iudices in controuersia circa edificandam domum Minorum Laudunen.

Reg. Vatic. epist. 356.

MAGISTRIS IOANNI DE VASONIA, ET AVBERTO
DE MARLA CANONICIS LAVDVNEN.

Petitio dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum Minorum Laudunen. nobis exposita continebat, quod eis dudum insinuantibus fel. rec. Gregorio Papa X. prædecessori nostro, quod cum claræ mem. Ludouicus Rex Francorum quendam locum suum intra ciuitatem Laudunen. ad Quarrellum iuxta Ecclesiam S. Cornelij positum eisdem Guardiano & fratribus ad seruiendum ibi Domino charitatis intuitu liberaliter concessisset, Abbas & Conuentus Monasterij S. Ioannis Laudunen. Ordinis S. Benedicti asserentes quandam partem fundi, quem dicti Guardianus & fratres tenebant, postquam ipsi Ecclesiam & domos habitationis eorum vsibus opportunas iuxta tenorem priuilegiorum Ordini eorum à Sede Apostolica concessorum libere & sine contradictione aliqua iam pro magna parte duxerant construendas, ad se pertinere, se illis super hoc opponerebant, non permittentes eos inibi pacifice habitare, aut opus perficere inchoatum. Et quod licet dictus Abbas, & quam plures de dicto Conuentu recompensationem congruam à memoratis Guardiano & fratribus eis oblatam pro iure, si quod habebant, in huiusmodi loco acceptantes consensisse dicerentur, vt dicti Guardianus & fratres in loco remanerent libere antedicto, sicut per patentes litteras ipsius Abbatis sigillo munitas plenius apparebat, quibusdam tamen de Conuentu ipso in contradictione sua persistentibus, ac eisdem Guardianum & fratres molestantibus multipliciter in hac parte, iidem Guardianus & fratres quiete inibi non poterant remanere, neque procedere in opere quod cœperunt: dictus prædecessor tibi fili Auberte, & quondam Nicolao maiori Archidiacono Laudunen. eius proprio nomine non expresso, sub ea forma suis dedit litteris in mandatis, vt si esset ita, ad reducendum dictos monachos contradictores ad concordiam cum præfatis Guardiano & fratribus in præmissis poneret omnem charitatis opem & operam efficacem. Quod si forsan id prouenire posse nullatenus videretis, de causis contradictionis huiusmodi Monachorum ipsorum, & aliis facti circumstantiis exacte inquireretis diligentius veritatem, & quod super iis inueniretis, necnon & prædictorum contradictorum numerum, & etiam qualitatem, dicto prædecessori per vestras patentes litteras prædictarum seriem continentes studeretis fideliter intimare, vt idem prædecessor de huiusmodi negotij qualitate plene instructus, plenius circa illud remedium apponeret, prout expedire videretur. Interim autem non permetteretis ab alterutra partium in alterius præiudicium aliquid innouari. Contradictores, &c. Et licet tu prædicte Auberte ac idem Archidiaconus adhuc viuens litterarum ipsarum vobis super hoc directarum formam seruantes, in huiusmodi negotio aliquandiu procedere cœpissetis, & negotium prædicto prædecessori retulissetis, eodem tamen prædecessore interim morte præuento, huiusmodi relatio effectum non habuit in prædictis, sicque nominati Guardianus & fratres nullum ex præfatis litteris commodum reportarunt. Quare nobis humiliter supplicarunt, vt cum Abbas & Conuentus prædicti, ipsis fratribus contradicant ad præsens, propter quod dicti Guardianus & fratres in eodem loco nequeunt absque mentium & corporum suorum inquietudine commorari, ac Archidiaconus Laudunen. successor ipsius Archidiaconi in remotis agere dicatur ad præsens prouidere ipsis super hoc paterna diligentia dignaremur. Nos itaque volentes Guardiano & fratribus præfatis in hac parte quantum cum Deo possumus procurare quietem, discretionem vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si ita est, Abbatem & Conuentum præfatos ex parte nostra efficaciter monere ac inducere procuretis, vt pro parte, quam eos in dicto loco contingere asserunt, ab eisdem Guardiano & fratribus ad bonorum

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

rum virorum arbitrium, congrua satisfactione recepta, dictam partem ipsis Guardiano & fratribus dimittant liberam & quietam, ipsosque inibi sine perturbatione aliqua commorari. Quod si forte Abbas & Conuentus præfati monitionibus & inductionibus vestris acquiescere forte noluerint, vos eos tunc ad id Guardiano & fratribus dictam satisfactionem præstantibus (dummodo huiusmodi venditio seu alienatio dictæ partis non vergat in enormem ipsius Monasterij læsionem, in quo quidem casu vobis coactio sit adempta) per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis. Non obstante, &c. vsque *mentionem*. Quod si non ambo, &c. alter vestrum id nihilominus exequatur. Datum apud Urbem veterem quarto Nonas Septembris, anno 3.

XLVIII.

Fit Episcopus Clugienfis. Reg. Vatic. epist. 493.

DILECTO FILIO FRATRI HENRICO ELECTO CLUGIEN.

EX susceptæ seruitutis officio sollicitudine pulsamur assidua, vt Ecclesias omnes, quarum cura est nobis, summi dispositione Pastoris, commissa, spiritualibus & temporalibus commodis augeamus, & eis maxime per debitæ prouisionis ministerium necessitatibus consulamus, quæ noscuntur pastoris solatio destitutæ. Dudum siquidem bonæ memoriæ Stephano Clugien. electo, de quo per Sedem Apostolicam Ecclesiæ Clugien. prouisum fuerat, antequam consecrationis suæ munus susciperet, morte præuentus dilecti filij Capitulum eiusdem Ecclesiæ conuenientes in vnum pro futuri substitutione pastoris, quondam Perciualium Canonicum Ecclesiæ Modotien. Mediolanen. diocesis per viam compromissi in Clugien. Episcopum concorditer elegerunt, sed eo electioni huiusmodi consentire nolente, in venerabilem Fratrem nostrum Patriarcham Graden. compromittere curauerunt, concessa ei prouidendi pro ea vice de persona idonea eidem Ecclesiæ & pastore plena & libera potestate. Cumque postmodum præfatus Patriarcha Leonardum Plebanum plebis S. Eustachij de Venetiis Castellen. dioc. ex vi compromissi huiusmodi in Clugien. Episcopum elegisset, pro parte quorundam Canonicorum Clugien. contra electionem huiusmodi ad Sedem Apostolicam extitit appellatum. Nosque postmodum dilectum filium nostrum Petrum S. Eustachij Diaconum Cardinalem in huiusmodi appellationis causa, & negotio principali concessimus partibus auditorem, coram quo causa ipsa pendente præfatus Leonardus nolens quod prætextu electionis huiusmodi de se factæ, Ecclesia præfata vltcrius sub viduitate langueret, omni iuri, quod sibi ex electione prædicta quæsitum fuerat, spontè ac libere in manibus dilectorum filiorum nostrorum H. tituli sanctæ Sabinæ Presbyteri Cardinalis, & eiusdem Petri Cardinalium de nostra licentia renunciavit expressè. Nos itaque renunciationem huiusmodi acceptantes, ac paterna volentes sollicitudine præcauere, ne dicta Clugien. Ecclesia vltcrius viduitatis incommoda deploraret, ad personam tuam, quam litterarum scientia, honestate morum, conseruatione vitæ laudabilis, prouidentia spiritualium, & circumspectione temporalium, & aliis virtutum donis ex suæ largitatis gratia multipliciter decorauit, direximus oculos nostræ mentis illam fore perutilem ad ipsius Ecclesiæ regimen arbitantes. Quapropter te, &c. vsque *suscipiet incrementa*. Reuerenter ergo, &c. vsque *possidere*. Datum apud Urbem veterem 15. Kal. Octobris, anno 3.

XLIX.

Vt non teneantur præstare procuraciones Legatis Sedis Apostolicæ. Reg. Vat. epist. 515.

CVSTODI ET FRATRIBVS HOSPITALIS LEPROSORVM

S. LAZARI DE VALENCELLIS ORDINIS FRATRVM

Minorum Spoletan. Dioc.

Pauptati vestræ, quam propter Deum voluntarie sustinetis, & quieti paterna impo-
sterum sollicitudine præcauere volentes, ad instar fel. rec. Clementis Papæ I V. præ-
decessoris nostri, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt vos ad præstationem
procuracionum Legatorum Sedis Apostolicæ, vel Nunciorum ipsius aut executionum
vel collectarum seu subsidiorum quorumcumque minime teneamini, nec ad ea soluenda

ANNO CHRISTI 1290.

NICOLAI IV. ANNO 3.

da per litteras dictæ Sedis Legatorum, Rectorum vel Nunciorum eiusdem cuiuscumque tenoris existant, aut cuiuscumque autoritate in perpetuum compelli minime valeatis. Nos enim decernimus irritas & inanes interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quas super hoc in vos vel in vestrum aliquos aut hospitale vestrum in posterum contigerit promulgari. Nulli ergo nostræ constitutionis, &c. Si quis, &c. Datum apud Urbem veterem Idibus Nouembris, anno 3.

L.

Vt possint sibi instituere Syndicos & Procuratores. Specul. Min. tract. 2. fol. 34.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC CVSTODIBVS VNIVERSIS
Ordinis Fratrum Minorum.

Religionis fauor, sub qua virtutum Domino deseruitis, & fructus vberes, qui ex vestris laboribus in Ecclesia vniuersali, diuina gratia cooperante, proueniunt, nos inducunt vt illa vobis fauorabiliter concedamus, per quæ vestri Ordinis pura obseruantia in sui vigore seruetur, dictique Ordinis Professores, qui pro nulla re temporali possunt in iudicio experiri, exclusis, &c. vt supra in bulla 7. Martini I V. vsque ad finem. Datum apud Urbem vet. 10. Kal. Decemb. Pontif. nostri anno 3.

L I.

Vt quasdam concedant domos Minoribus suo Monasterio edificandas necessarias. Reg. Vatic. epist. 574.

ABBATISSÆ ET CONVENTVI MAIORIS MONASTERII
TURONEN. ORDINIS S. BENEDICTI.

Significarunt nobis dilecti Filij Guardianus & Fratres domus Ordinis Minorum Carnoten. quod cum domus eorum extra ciuitatem Carnoten. posita maneat, graue non modicum & laboriosum fore dignoscitur, hyemali præcipuè tempore ingruente, dictæ ciuitatis incolis, vt se ad eorum Ecclesiam conferant pro diuinis officiis inibi audiendis, propter quod eam ad viciniorem prædictæ ciuitatis locum transferre cupiunt, vt ad eam à dictis incolis accessus commodior habeatur. Verum cum quædam domus parux tum ad Monasterium vestrum spectantes, ex quarum pensionibus 25. solidorum Turonen. summam percipere dicebami annuatim, quamplurimum essent necessariae Guardiano & Fratribus supradictis, Nos vobis preces per nostras litteras direximus, & mandata, vt domos easdem præfatis Guardiano & Fratribus pro competenti pretio seu concambio, iuxta bonorum virorum arbitrium, concedere curaretis, sicque vos tanquam benedictionis & deuotionis filij preces nostras & mandata sicut ex parte dictorum Guardiani & Fratrum nobis extitit intimatum, hilariter admittentes eis domos prædictas liberaliter concessistis, super quo gratiarum vobis referimus actiones. Sanè cum dicti Guardianus & Fratres quibusdam aliis domibus ad Monasterium prædictum spectantibus ex quibus annum censum quindecim solidorum Turonensium, vel circa, vt dicitur, consueuistis percipere, adhuc plurimum indigere noscantur, & sine ipsis exequi nequeant, quod intendunt. Nos ea ducti fiducia, vt vestra deuotio, nostris, prout consueuistis, beneplacitis se coaptet, vniuersitatem vestram negamus, & hortamur attente per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus eisdem Guardiano & Fratribus ob Dei & nostram reuerentiam, domos ipsas quas à vobis humiliter postulant, pia liberalitate vel saltem pro pretio competenti seu concambio secundum bonorum virorum æstimationem concedere studeatis. Ita quod vobis exinde mercedis æternæ cumulus augeatur, Nosque vestræ deuotionis promptitudinem dignis in Domino laudibus commendare merito valeamus. Datum apud Urbem veterem 4. Nonas Decembris, anno 3.

L I I.

Conceditur licentia edificandi Conuentum de Silernone. Reg. Vatic. epist. 517.

EPISCO

ANNO CHRISTI 1290. & 1291.

NICOLAI IV. ANNO 3. & 4.

EPISCOPO LAVSANEN.

EXposuit nobis dilectus filius nobilis vir Oddo de Grandifono, quod ipse propter magnæ deuotionis affectum, quem ad sacrum Ordinem Fratrum Minorum se gere aſſerit, in loco ſuo de Silernone vulgariter nuncupato, tuæ Lauſanen. diœceſis: qui quidem locus, quaſi in ſolitudine conſtitutus, nullam Eccleſiam vel Capellam aut religioſam domum infra dimidium milliare poſitam dicitur habere vicinam, Eccleſiam & domos ſumptibus propriis conſtruere ſeu ædificare ad honorem Dei, ſuæque ſalutis augmentum deſiderat, in quibus certus Fratrum eiſdem Ordinis numerus continue perſeueret. Nos itaque eiſus laudabile ſalubrẽque propoſitum multipliciter in Domino commendantes, & volentes illud fauore proſequi ſpeciali, eiſdem ſupplicationibus inclinati, conſtruendi ſeu ædificandi ſuis ſumptibus in loco prædicto taliter conſtituto, Eccleſiam & domos huiuſmodi ad opus Fratrum Ordinis ſupradicti plenam & liberam authoritate litterarum noſtrarum eidem conſeſſimus facultatem. Quocirca fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus perſonaliter ad locum prædictum, cum ab eodem nobili & Fratribus ſupradictis fueris requiſitus, primarium lapidem eiſdem Eccleſiæ conſtruendæ, ac etiam cœmeterium, poſtquam Eccleſia ipſa incepta fuerit, prout moris eſſe dignoſcitur, benedicas. Datum apud S. Mariam Maiorem Idibus Decembris, anno 3.

Anno Chriſti 1291.

Nicolai IV. anno 3. & 4.

LIII.

Vt vendant Clariffis prope Pariſios quaſdam terras & domos. Reg. Vatic. epiſt. 632.

PRIORI ET FRATRIBVS HOSPITALIS

HIEROSOLYMITAN. PARIſIEN.

SVper iis quæ pietatem ſapiunt & ſalutem recipiunt animarum tanto nos promptos ſhaberi competit, quanto noſtræ perſpicuum exiſtit indiſtriæ, quod pro bonorum operum ſtudiis acquiritur patria perpetuæ claritatis. Sane circa dilectas in Chriſto filias Abbatiſſam & Conuentum Monafterij S. Claræ prope Pariſius Ordinis S. Claræ pro claris earum meritis gerentes affectum beneuolentiæ ſpecialis, ipſarum pia deſideria quantum cum Deo poſſumus, libenti animo & iucundo ſpiritu per vos & alios procuramus. Cum itaque prædictæ Abbatiſſæ & Conuentus, ſicut ex parte ipſarum fuit propoſitum coram nobis, quibuſdam terris veſtris & domibus cenſiuis pro ampliatiõne loci ſui, quem incolunt, plurimum indigere noſcantur. Vniuerſitatem veſtram rogamus & hortamur attente, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus memoratas Abbatiſſam & Conuentum ob reuerentiam Apoſtolicæ Sedis & noſtram libenter in hac parte fauorabiliter commendatas, eiſus quaſdam terras & domos cenſiuas, quas iuxta locum prædictum habetis, quarum prouentus centum ſolidorum Pariſien. valorem annuum, prout aſſeritis, non excedunt pro pretio competenti vendatis, aut pro illis recipiatis ab eiſus recompensationem aliam iuxta bonorum æſtimationem congruam, quam vobis ſunt exhibere paratæ, preces noſtras taliter impleturi, quod vobis exinde fauoris noſtri gratia, & tandem proueniat cæleſtium recompensatio præmiorum. Datum apud Urbem veterem 2. Non. Ianuarij, anno 3.

LIV.

Vt nulli teneantur præſtare ſubſidia. Reg. Vatic. epiſt. 674.

VNIVERSIS ABBATISSIS ET CONVENTIBVS SORORVM

INCLVSARVM MONASTERIORVM ORDINIS S. CLARÆ.

QVanto ſtudioſius deuota mente, &c. vt ſupra in bulla 11. ſub Clemen. IV. vſque ad fin. & ſub hoc Pontif. bulla 31. Datum apud Urbem veterem 15. Kal. Febr. anno 3.

LV.

Fit Archiepiſcopus Iadrenſis. Reg. Vatic. epiſt. 687.

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 3. & 4.

VENERABILI FRATRI IOANNI ARCHIEPISCOPO
IADREN.

AD vniuersalis Ecclesiæ regimen diuina dispositione vocati circa statum cuiuslibet aciem sollicitæ considerationis extendimus, pastoralis partes officij vigilantius adhibentes, vt Ecclesiæ singulæ à pastoribus gubernentur idoneis, & rectoribus vtilibus disponantur. Dudum siquidem Iadren. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ L. Iadren. Archiepiscopi pastoris solatio destituta, Capitulum ipsius Ecclesiæ pro futuri substitutione pastoris conuenerunt in vnum, & cum tandem nonnulli ex dictis capitulo Magistrum Andream Capsoni Canonicum Ecclesiæ Paduan. in Iadren. Archiepiscopum elegerint, reliqui ad venerabilem Fratrem nostrum Graden. Patriarcham loci superiorem ab electione huiusmodi appellarunt. Coram quo aliquandiu negotio huiusmodi ventilato, nos in eo postmodum per appellationem ad Sedem Apostolicam legitime deuoluto, dilectum filium nostrum Ioannem tituli sanctæ Cæcilie Presbyterum Cardinalem concessimus partibus Auditorem. Verum postea idem magister Andreas cupiens suæ prouidere quieti, iuri si quod sibi in electione huiusmodi extiterat acquisitum, in nostris manibus renunciauit expresse. Nos itaque huiusmodi renunciatione recepta ad prouisionem ipsius Ecclesiæ salutarem debita solertia consurgentes, vt ipsam auertamus à dispendiis quæ solent Ecclesiis ex vacatione diutina prouenire, in te Ordinis Minorum Fratrum, quem & fide dignorum testimonio laudabili accepimus virtuosum prædicant fluentia virtutum, ac titulo multæ circumspectionis extollunt, oculos direximus nostræ mentis. Quapropter sperantes in Domino, quod per ministerium tuæ virtutis in multis expertum, & experientia comprobatum præfata Ecclesia in prosperitate consurget optata, & brachio tuæ consolationis subnixâ in spiritualibus & temporalibus, auctore Domino, gratis proficiet incrementis, te ipsi Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio præfecimus in Archiepiscopum & pastorem, tuæ prudentiæ curam & administrationem ipsius temporaliter & spiritualiter committendo, postmodum tibi de nostris manibus munere consecrationis impenso. Rogamus itaque fraternitatem tuam & hortamur in Domino per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tuæ fidelitati commissas deuoteque susceptas, sic prudenter studeas gerere, ipsarumque onus prudentius supportare, quod in grege tibi tradito fructus multiplices illi bono pastori acceptos, qui dat affluenter & non impropere, quique actus sibi placidos dirigit in viam salutis æternæ, id sic efficaciter supernis adiutus auxiliis impleturus, quod proinde vna cum tuis subditis merearis cum dilectis in districto examine in dexteram collocari, sempiternæ lætitiæ dulcedine fruiturus. Datum apud Urbem veterem 2. Idus Februar. anno 3.

LVI.

Dat licentiam condendi testamentum. Reg. Vatic. epist. 143.

VENERABILI FRATRI IACOBO FELTREN.
ET BELLVNEN. EPISCOPO.

QVia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & ea quæ visibilem habent essentiam, tendunt vtiliter ad non esse, tu hoc salubri præmeditatione recogitans, diem tuæ peregrinationis extremum dispositione testamentaria præuenire desideras. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, vt de bonis tuis vndecumque non per Ecclesiam seu Ecclesias alias, tamen licite acquisitis, quæ ad te pertinere omnimode dignoscuntur libere testari valeas, ac de bonis mobilibus Ecclesiæ tuæ dispensationi seu administrationi commissis, & quæ non fuerint altaris seu altarium tibi Ecclesiarum commissarum ministerio seu alicui speciali earundem Ecclesiarum diuino cultui vel vsui deputata, vel quæ Ordinis Fratrum Minorum, quem fuisti professus, non existant, nec non & quibuscumque bonis mobilibus à te per Ecclesiam seu Ecclesias licite acquisitis pro decentibus & honestis expensis tui funeris & pro remuneratione, &c. vt in bulla 36. Nicol. IV. vsque *facultatem*. Volumus tamen, &c. vsque *expedire*. Datum apud Urbem veterem 4. Idus Iunij, anno 4.

Vt

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 3. & 4.

LVII.

Vt concedant quasdam domos Minoritis. Reg. Vatic. epist. 515.

ABBATI ET CONVENTUI MONASTERII S. IOANNIS IN VALENCENIS ORD. S. AVGVSTINI CAMERACEN. DIOEC.

Significarunt nobis dilecti filij Guardianus & Fratres de Valencenis Ordinis Fratrum Minorum Cameracen. diocesis. quod nos olim intellecto, quod ipsi in loco eorum tum propter ipsius loci paruitatem, tum etiam propter strepitum, quem faciebant interdum scholares studentes in scholis, quas à Monasterio vestro semotas iuxta locum prædictum habetis, non poterant, prout affectabant, deuotum Altissimo impendere famulatum. Nos eorundem Guardiani & Fratrum cupientes per vestræ prouisionis studium quieti & profectui salubriter prouideri, vobis per nostras litteras preces duximus dirigendas vt ob reuerentiam Apostolicæ Sedis & nostram, locum siue domos, in quibus scholæ prædictæ consistunt, cum solo posito iuxta eas, dictis Guardiano & Fratribus pro ampliando eorum loco prædicto ab ipsis iuxta proborum virorum æstimationem in pecunia vel aliis ex cambio competenti recepto, sine difficultate qualibet concedere curaretis, sed vos ab huiusmodi nostris precibus auercentes auditum, & quasdam occasiones friuolas prætendentes, id efficere non curastis, propter quod dicti Guardianus & Fratres Apostolicæ Sedis prouidentiam implorantes nobis humiliter supplicarunt, vt prouidere ipsis super hoc de opportuno remedio paterna diligentia curaremus. Cum igitur salutare pietatis opus agatis, si dictis Guardiano & Fratribus benignos & promptos vos reddatis, vniuersitatem vestram rogamus & hortamur attentè per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus scholas & domos iuxta eas positas cum solo prædicto pro competenti pretio siue ex cambio alibi, quam in dicto loco, Fratrum Guardiano & Fratribus concedatis eisdem. Alioquin quod prædicti Guardianus & Fratres de huiusmodi nostris precibus & præceptis optatum commodum consequantur dilectis filiis Cantori Cameracen. & scholastico Tornacen. Ecclesiarum nostris damus litteris in mandatis, vt vos ad id monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellant. Non obstante, quod interdici, &c. vsque *mentio specialis*. Datum apud Urbem veterem 6. Kal. Iulij, anno 4.

LVIII.

Confirmat concessionem aquarum factam Minoritis. Reg. Vatic. epist. 306.

GVARDIANO ET FRATRIBVS ORDINIS MINORVM CAMERACEN.

Cvm à nobis petitur, &c. vsque *effectum*. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod vos olim tempore bonæ memoriæ Nicolai Cameracen. Episcopi prædecessoris Venerabilis fratris nostri Guillelmi Episcopi Cameracen. Ecclesiam tunc spectantem acquisiistis licite, congrua recompensatione facta de loco ipso Præposito & Capitulo Ecclesiæ supradictæ, prout ex amicabili compositione, quæ interuenit super hoc inter partes euidenter dicitur apparere, in qua etiam inter alia continetur, quod iidem Præpositus & Capitulum vos super eodem loco nullatenus molestarent; dictus quoque Nicolaus Episcopus compositionem huiusmodi per suas patentes litteras approbavit ac etiam confirmavit. Et quia postmodum piscatores, quibus bonæ memoriæ Ingeramus Cameracen. Episcopus prædicti Nicolai successor piscationem aquarum ad dictam Ecclesiam spectantium ad firmam concesserat in aqua fluuij per medium dicti loci vestri decurrente sæpius piscabantur, & exinde vobis scandalum & religionis turbatio imminebant, dictus Ingeramus Episcopus, ad quem vos super hoc habuistis recursum, omnem aquam infra clausuram dicti loci contentam liberam, quoad viueret, vobis prouida deliberatione concessit, & postmodum eodem Ingeramo viam vniuersæ carnis ingresso, idem Guillelmus Episcopus vos affectu prosequens speciali concessionem vobis similem fecit, quamdiu viueret duraturam. Cumque vos demum ad vestræ supplicationis instantiam pro huiusmodi scandalo & perturbatione in posterum penitus cuitandis, eidem Guillelmo Episcopo innouandi prædictam concessionem vobis perpetuis

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 3. & 4.

petuis futuris temporibus duraturam iuramento, quod de non alienandis bonis ad præfatam Ecclesiam ſpectantibus præſtitiffe dicitur non obſtate, plenam per noſtras litteras licentiam duxerimus concedendam; idem Gulielmus Episcopus diuinæ pietatis & charitatis intuitu, concessionem præfatam iuxta prædictarum litterarum noſtrarum tenorem perpetuis futuris temporibus duraturam, de proborum & maximè Archidiaconorum & quorundam maiorum eiusdem Ecclesiæ Cameracen. consilio innouauit; ita tamen quod infra vel extra ſepta dicti loci inferius aut ſuperius clauſuram facere nequeatis, per quam piſcibus ibidem affluentibus exitus aut introitus præcludatur, prout in patentibus litteris inde confectis dicti Guillelmi Episcopi ſigillo munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc ab eodem Guillelmo Episcopo prouide factum eſt ſi quis in huiusmodi innouatione prædictæ concessionis exitit defectus pro eo quod Capituli eiusdem Cameracen. Ecclesiæ non interuenit aſſenſus, id authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo, &c. noſtræ confirmationis, &c. ſi quis, &c. Datum apud Urbem veterem 5. Kalend. Iulij, anno 4.

L I X.

Ut citet ad Sedem Apoſtolicam quosdam valde iniurios Minoritis villa de Medicino.
Reg. Vatic. epist. 515.

ARCHIDIACONO SOCEN. IN ECCLESIA AVXITAN.

Significarunt nobis dilecti filij Custos & fratres Ordinis Minorum Agennen. diœc. Quod cum ipſi olim in villa de Medicino eiusdem diœceſis, ad quam ab vniuerſitate hominum eiusdem Ecclesiæ fuerant euocati, in loco pro habitatione ipſorum licito acquiſito, manerent, Bobo Prior, Gulielmus ſacriſta, Berardus Cogot, Guillielmus de ſancto Flore, Martinus, Michaël, Ioannes, & Petrus de Lauena, & Ioannes de Burgundia Monachi Prioratus dicti loci de Medicino Cluniacen. Ordinis, aſſociatis ſibi Gerardo de Niort Monacho Monasterij de Aleſto, Sacriſta Mabiburgeti Ordinis S. Benedicti, Ioanne de Cachapoi, Bernardo & Guillelmo de Bares, Guillelmo Molinerij, Dominico de Crota, Bernardo de Burgo, Guilhoto de Lectora, Guillelmo de Luto, Odnato familiari Geraldı de Rupeſciſa, Raymundo Fabri ac Iacobo Iaculatoris Clericis, Arnaldo Molinerij, Arnaldo de Riuetto, Guillelmo de Loba, Gualhardo de Condato, Ioanne de Trona, Roſtando de Roquerio, Raymundo de Pluuia, Guillelmo de Montemirato Domicello, Guarſia Boërij & Arnaldo de Figarolio laicis, & nonnullis eorum in hac parte complicibus Auxitan. Burdegalen. Tholoſan. Lectoren. Aquen. Aduren. & Tabien. ciuitatum & diœc. ad præfatum locum eorundem Custodis & fratrum nocturno tempore dum dicti fratres matutinale officium celebrabant, temerè accedentes, ac diſcooperto teſto & fractis oſtiis Oratorij dicti loci, locum ipſum violentè intrantes, fratres Guillelmum de Pinderiis, Vitalem Latomum, & Guillelmum Gualterij vulnerauerunt, in aliquos vero eorum manus iniecerunt, Dei timore poſtpoſito, temere violentas. Quibusdam inſuper operariis & famulis dictorum Custodis & fratrum, qui ipſorum obſequiis familiariter inſiſtebant, acriter verberatis, ac etiam vulneratis, famulos ipſos ligatos ducere, lectos quoque, vinum, libros, & quædam alia ſupelleſtilia in domibus loci eiusdem inuenta, ſecum exinde dictosque famulos apud prædictum Prioratum in carcere aliquandiu retinere nequiter attentarunt: & demum præfatum Oratorium, & officinas loci prædicti totaliter destruxerunt, ſicque Monachi & alij ſacrilegi ſupradicti iuxta tenorem indulgentiæ fratribus prædicti Ordinis Minorum ab Apoſtolica Sede conceſſæ, pro huiusmodi damnabili violentia in præfato loco ipſorum fratrum per ipſos ſacrilegos, vt præmittitur, irrogata ipſo facto excommunicationis ſententiam incurrerunt, & etiam pro huiusmodi vulneratione, ac manuum iniectione in prædictos fratres præſumptis, in ſimilem inciderunt ſententiam à canone promulgatam. Verum Custode & fratribus prædictis ad nos ſuper præmiſſis humiliter recurrentibus, nos nolentes vt præfati exceſſus remaneant impuniti, Venerabili fratri noſtro Agennen. Episcopo noſtris dedimus litteris in mandatis, vt ſi ſibi per diligentem indaginem, quam ex officio noſtro ſummariè ſine ſtrepitu & figura iudicij per ipſum fieri volumus, ita eſſe conſtaret, prædictos ſacrilegos tamdiu, appellatione remota, excommunicatos

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 4.

municatos pulsatis campanis, & candelis accensis, publice nuntiaret in locis, in quibus expedire videret, & faceret ab aliis arctius euitari, donec super iis satisfacerent competenter, & cum suarum testimonio litterarum ad Sedem venirent Apostolicam absoluerendi, ac nihilominus exinde puniret eosdem, prout facti qualitas & iustitia suaderet. Cum itaque præfatus Episcopus prædictos Priorem & Monachos eiusdem Prioratus autoritate dictarum litterarum volens inquirere de præmissis, ad suam præsentiam euocasset, ex parte ipsorum Prioris & Monachorum dicti Prioratus fuit coram eodem Episcopo excipiendo propositum, quod Abbatibus, Prioribus, & Monachis prædicti Cluniacen. Ordinis à dicta Sede indultum existit, ut per litteras Apostolicas, quæ de Ordine ipso Cluniacen. & indulto huiusmodi non fecerint mentionem, nequeant conueniri, vel ad iudicium euocari, & quod in prædictis litteris præfato Episcopo directis, de Ordine Cluniacen. ac indulto nulla mentio habebatur, propter quod per eos conueniri de iure non poterant, nec debebant. Et demum asserentes, quod idem Episcopus super hoc eos audire contra iustitiam recusauerat, ad Sedem Apostolicam appellarunt, sicque nominatus Episcopus tali prætextu in huiusmodi negotio procedere omisit in dictorum Custodis & fratrum non modicam præiudicium & grauamen. Quare præfati Custos & fratres nobis humiliter supplicauerunt, ut providere ipsis super hoc paterna diligentia curaremus. Nos itaque volentes quod de huiusmodi appellatione & negotio principi apud Sedem cognoscatur eandem, discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus Priorem, Monachos, Clericos, & laicos prædictos ex parte nostra per te vel alium aut alios peremptorie citare procures, ut infra duos menses post citationem tuam Prior & Guillelmus Molinerij prædicti personaliter, reliqui vero per procuratorem seu procuratores idoneos Apostolico se conspectui repræsentent, facturi & recepturi super præmissis quod iustitia suadebit. Diem vero citationis, &c. usque *intimare*. Datum apud Urbem veterem Idibus Septembris, anno 4.

L X.

Ut cesset à grauaminibus Fratrum tertij Ordinis. Reg. Vatic. epist. 534.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO FLORENTIN.

AD audientiam nostram peruenit quod licet olim Fratres de Pœnitentia ciuitatis Florentinæ panni vnus coloris habitum deferre consueuissent, iidem tamen Fratres habitu ipso dimisso alium assumpserunt motu propriæ voluntatis. Cumque nos omnibus Fratribus de Pœnitentia modum viuendi, quod Memoriale vocatur, ne Fratres ipsi circa obseruationem vitæ suæ aliquatenus fluctuarent, prout à B. Francisco fuit traditus, duxerimus ordinandum, certam eis regulam concedendo, & faciendo earum sub bulla nostra totaliter annotari, Ministri dilectorum Fratrum præfatæ ciuitatis cum multis ex ipsis Fratribus habitu priori resumpto præfatam regulam & modum viuendi à nobis, ut præmittitur, traditos, ac habitum secundum regulam & memoriale prædicta suscepunt humiliter & deuote. Verum tu ex hoc indignationis assumens spiritum contra eos, non solum protectionis tuæ fauorem, quem ipsis consueuisti præstare, subtraxisti eis, sed nonnullas eis iniurias irrogans, fecisti eis quandam capsam, in qua regula, priuilegia, instrumenta, libri & quædam res aliæ ipsorum existerant, auferri, inhibendo eis ne administrationem gererent quorundam bonorum, quæ iam à longis temporibus per manus dictorum Fratrum de Florentia mandata sunt à Christi fidelibus in vsus pauperum erogari, ac eos possessione, vel quasi iuris administratione, in qua existerant, & quamdiu laudabiliter gesserant, spoliando. Et licet dilectus filius Magister Nicolaus Camerarius & Notarius noster ex parte nostra te affectuose requisierit, tibi de speciali mandato nostro per suas litteras iniungendo ut diligenter attendens, quod Fratres obseruatores & receptores dictæ regulæ, non debebant vocari apostatæ, sicut eis in tua præsentia dictum fuisse proponitur, sed potius digni erant ex hoc potiori gratia & fauore, ac ipsos habens ob nostram reuerentiam propensius commendatos, ab eorum molestiis & grauaminibus abstineres, & ab his tuos subditos cohibens, exhiberes te dictis fratribus in tuo fauore munificum, & in eorum opportunitatibus gratiosum, ita quod dicti fratres ex tunc non haberent de te iustam materiam conquerendi, tu tamen receptis huiusmodi dicti Camerarij litteris, præceptis ipsius, immo potius nostris in hac parte ac-

libertat

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 4.

quiescere non curasti, quamquam benigne duxeris respondendum te velle prædictis parere præceptis, & exinde confici mandaueris publicum instrumentum. Cum igitur fratres prædicti, qui priorem sic resumpserunt habitum, & regulam per nos traditam receperunt, statum mutasse nullatenus videantur, & ob hoc iuribus & libertatibus suis priuari non debeant, sed in eis potius conseruari, propter quod præmissa eis irrogata grauamina nobis admirationis & turbationis materiam noscuntur non immerito attulisse, fraternitatem tuam rogamus, monemus, hortamur attente, per Apostolica tibi scripta districte præcipiendo mandantes, quatenus memoratis fratribus pro diuina & Apostolica Sedis ac nostra reuerentia te beneuolum exhibens & benignum, eis supradictam capsam cum regula, priuilegiis, instrumentis, libris & aliis rebus prædictis, necnon administrationem prædictam seu possessionem ipsius & prædictorum bonorum, quibus occasione prædicta fuerunt iniuriose ac indebite spoliati, vt prædicitur, de plano sine strepitu & figura iudicij, & absque difficultate qualibet restituere non omittas. Preces & mandatum nostrum in hac parte taliter impleturus, quod super hoc non oporteat nos aliud remedium adhibere, sed tuæ deuotionis promptitudinem possimus exinde merito commendare. Datum apud Urbem veterem 12. Kal. Octobris, anno 4.

L X I.

Confirmat donationem illis factam de quadam Ecclesia. Reg. Vatic. epist. 516.

DILECTIS FILIIS FR. PETRO GVARDIANO
ET FRATRIBVS ORDINIS MINORVM VRBEVETAN.

EXigentibus vestræ religionis meritis, votis vestris libenter annuimus, & petitiones vestras quantum cum Deo possumus, fauorabiliter exaudimus. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod Venerabilis frater noster Franciscus Episcopus & dilecti filij Pandulphus Archipresbyter & Capitulum Vrbeuetan. eis subiecta, iuxta locum vestrum ciuitatis Vrbeuetan. sita, & domibus ac horto ipsius loci contigua existeret, & quod vobis in eodem loco residentibus tum propter nimiam propinquitatem ipsius exsonitu campanarum eiusdem Ecclesiæ, ac vocibus clericorum diuina officia in illa cantantium, tum etiam propter eius loci arctitudinem, qui non poterat commodè nisi versus dictam Ecclesiam ampliari, multa vobis proueniebant incommoda, & vestræ præstatur quieti turbatio, & nonnumquam fratres in eodem loco oppressi infirmitatibus grauabantur, ac huiusmodi vestris incommodis piæ gerentes compassionis affectum, præfatam Ecclesiam cum cœmeterio, domibus, & platea ante ipsam Ecclesiam existente, ac omnibus aliis pertinentiis suis consistentibus circa eam, vobis & eidem loco vestro deliberatione prouida concesserunt, ac etiam donauerunt, eam vestris & successorum vestrorum, qui sub Ordinis vestri obseruantia in eodem loco permanerint, deputantes, ac omne ius eis in prædictis competens in vos totaliter transferentes, nihil sibi & successoribus suis in prædictis penitus reseruando. Ita tamen quod infra parochiam dictæ Ecclesiæ vnâ Capellam eidem Ecclesiæ S. Laurentij similem in loco congruo iuxta determinationem dicti Episcopi cum cœmeterio & cameris sacerdotum construi faciat, quæ à qualibet parte loci vestri & ab eadem Ecclesia S. Laurentij quadraginta vel triginta sex cannarum spatio distet ad minus. Et quod idem Episcopus & successores sui illud ius obtineant in Capella præfata, quod in eadem Ecclesia S. Laurentij sibi ab eisdem Archipresbytero & Capitulo competeat, præter oblationes, quas apud Clericos eiusdem Capellæ dicti Episcopus, Archipresbyter, & Capitulum voluerunt sine diminutione qualibet remanere, & in eadem Capella construendo Clericis & Parochianis dictæ Ecclesiæ S. Laurentij ius, quod habebant in ipsa Ecclesia S. Laurentij, nihilominus saluum fore, prout in instrumento publico inde confecto Episcopi, Archipresbyteri, & Capituli prædictorum sigillo sigillatis plenius continetur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super præmissis ab eisdem Episcopo, Archipresbytero, & Capitulo factum est, pie ac prouide ratum & gratum habentes, ac suppletes defectum, si quis forte in prædictis ex quacumque causa extitit, de Apostolica plenitudine potestatis, id auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, prædictam Ecclesiam S. Laurentij cum cœmeterio, domibus, platea, & omnibus aliis pertinentiis ipsius ab omni iurisdictione, & potestate cuiuslibet personæ, Collegij, & Vniuersitatis Ecclesiasticæ, ac etiam secularis penitus eximendo, ac decernendo vt deinceps illis libera

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 4.

libertatibus & immunitatibus gaudeant, quæ prædicto loco vestro cæterisque bonis eius vsibus vestris concessis per priuilegia & indulgentias Sedis Apostolicæ, vel alio iusto modo competere dignoscuntur. Tenorem autem prædicti Instrumenti de verbo ad verbum præsentibus inferi fecimus qui talis est. In nomine Domini Amen. Exigit diuinæ prouidentiae charitas, vt fratribus & proximis nostris in suis opportunitatibus debeamus liberaliter prouidere. Hinc est quod nos Franciscus Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Vrbeuetanus, ac Pandulphus Archipresbyter, Capitulum, & Canonici Vrbeuetan. nobis Archipresbytero & Capitulo Vrbeuetan. subiecta iuxta locum fratrum Minorum eiusdem ciuitatis sita & domibus & horto ipsius loci contigua esse dignoscitur ex ipsis fratribus in eodem loco residentibus, tum propter nimiam propinquitatem ipsius ex sonitu campanarum eiusdem Ecclesiæ S. Laurentij, & vocibus Clericorum diuina officia in illa canentium, tum etiam propter ipsius loci arctitudinem, qui non potest commode nisi versus prædictam Ecclesiam ampliari, multa incommoda prouenire contingunt, & ipsorum præstatur quieti turbatio, & nonnunquam ipsis languoribus prægrauatis graue imminet detrimentum; huiusmodi etiam incommodis prout debemus, compassionem habentes, vnanimiter & concorditer ob reuerentiam omnipotentis Dei & beati Francisci, tractatu diligenti sæpe inter nos & deliberatione præhabitis, vobis, Fratri Petro Guardiano & fratribus Ordinis Minorum Vrbeuetan. & eidem loco vestro Ecclesiam præfatam S. Laurentij cum cœmeterio, domibus, & platea, ante ipsam Ecclesiam existente, & omnibus aliis pertinentiis suis consistentibus circa eam purè, libere, & simpliciter per nos & nostros successores in perpetuum concedimus, & donamus, ac vestris & successorum vestrorum, qui sub Ordinis vestri obseruantia in eodem loco permanerint, vsibus in perpetuum deputamus, omnèque ius nobis, Episcopo vel Capitulo in prædictis cõpetens, in nos totaliter transferimus, nullo nobis in prædictis seu nostris successoribus reseruato, & Fratrem Petrum de Vrbe veteri Guardianum loci prædicti, de his omnibus vestro nomine inuestimus, & in corporalem possessionem & quasi ius omnium prædictorum inducimus. Hoc tamen saluo, quod infra dictam parochiam vnâ Capellam eidem Ecclesiæ sancti Laurentij similem in loco congruo iuxta determinationem nostri Episcopi supradicti, cum cœmeterio & cameris Sacerdotum construere faciatis vestris sumptibus & expensis. Hoc etiam acto, quod ipsa Capella construenda à qualibet parte loci vestri, necnon ab Ecclesia S. Laurentij, quam nunc vobis concedimus, quadraginta vel triginta sex cannarum spatio distet ad minus, ac in eadem Capella nos Episcopus & successores nostri illud ius obtinebimus, quod in eadem Ecclesia sancti Laurentij nobis, Archipresbytero & Capitulo competeat, præter oblationes, quas apud Clericos eiusdem Capellæ sine diminutione qualibet volumus remanere. Et nihilominus in ipsa Capella construenda Clericis & parochianis eiusdem ius saluum remaneat, quod eis in dicta Ecclesia S. Laurentij competeat. In cuius rei testimonium præsens instrumentum publicum per Andream Bonostis Notarium confici fecimus, & sigillorum nostrorum appensione muniri. Acta sunt hæc in ciuitate Vrbeuetana in Camera Episcopi supradicti sub anno Domini 1291. Indictione 4. Pontif. Dom. nostri Nicolai Papæ IV. anno quarto, die vigesimo quarto mensis Septembris, præsentibus Domino Cittadino Episcopo, Presbytero Renaldo Capellano Ecclesiæ S. Angeli de Pusterula, Presbytero Ioanne Capellano Ecclesiæ S. Blasij, Ciolo Canonico S. Nicolai de Villa S. Felicis, & Hugolino Magistri Berardini, testibus ad hæc vocatis & rogatis. Et ego Andreas quondam Bonostis S. R. E. publicus autoritate Notarius his omnibus præsens interfui, & rogatus scribere scripsi, & signaui & in publicam formam redegi. Nulli ergo, &c. nostræ suppletionis, confirmationis, exemptionis & constitutionis, &c. si quis, &c. Datum apud Urbem veterem 5. Kal. Octobris, anno 4.

L X I I.

Ut in pactis & conuentionibus quibuscumque Clarissarum necessarium possit præbere assensum. Reg. Vatic. epist. 586.

MATTHÆO S. MARIE IN PORTICV
DIACONO CARDINALI.

VTtu, cui Monasteriorum, &c. vt suprâ in bulla 19. huius Pontificis vsque ad præsentium facultatem. Datum apud Urbem veterem 4. Kal. Octobris anno 4.

ANNO CHRISTI 1291.

NICOLAI IV. ANNO 4.

L X I I I.

Vt provideant Clarissis Cusentinis exulantibus & multa patientibus. Reg. Vat. ep. 561.VENERABILIBVS FRATRIBVS BAREN. ET BRVNDVSIN.
ARCHIEPISCOPI AC EPISCOPO MONTIS-VIRIDIS.

SVa nobis dilectæ in Christo filiæ Abbatiſſa & ſorores Monasterij Cuſentin. Ordinis S. Clare petitione monſtrarunt, quod olim eis ſignificantibus nobis quod Monasterium ipſum, de cuius redditibus & prouentibus annuis quadraginta ſorores, quæ in eo diuinis obſequiis inſiſtebant, congruæ ſuſtentationis auxilio hæcenus fouebantur, propter violentos malignorum incurſus, & grauia guerrarum discrimina, quæ in illis partibus excreuerant, adeo erat diſſipatum in bonis, quod iam non modici temporis ſpatio nihil poterant percipere de eiſdem; quamobrem contractis debitis, prout vrgens neceſſitas exigebat, & eleemoſynarum quæſitis ſubſidiis, quas fidelium pia compaſſio erogabat eiſdem, ſe uſque tunc in eodem Monasterio ſuſtentarunt, quodque quia iam ſumma egeſtate laborabant, omni penè ſuffragio deſtitutæ, cum generaliter dictarum partium incolæ illis ſubuenire non poſſent paupertatis onere prægrauati, ac eas oporteat de Monasterio prædicto recedere, cum in illo vnde poſſent viuere non haberent, nec eis ibidem naturam cōtrahere tutum eſſet, ac ſupplicantibus nobis vt ipſarum miſerabili ſtatui paterno compatiētes affectu circa eas tantis ac tam grauibus obductas anguſtiis dignaremur miſericorditer providere. Nos huiusmodi petitioni earum pie annuere intendentes, & volentes benignius ipſas ob reuerentiam Dei, cuius ſe dedicarunt obſequiis, fauore proſequi opportuno, bonæ memoriæ Gerardo Episcopo Penestrino tunc in partibus illis Apoſtolice Sedis Legato, noſtris dedimus litteris in mandatis, vt eiſdem Abbatiſſæ & ſororibus de aliqua ſumma pecuniæ, de qua expediens videretur eidem, ab aliquibus Eccleſiis vel Monasteriis vacantibus vel non vacantibus in Apuliæ vel Principatus, aut terræ laboris ſeu terræ Idronſi partibus conſtitutis, donec ad præſatum Monasterium redire ibique ſecure morari valerent, faceret autoritate noſtra annis ſingulis providere aliquem locum, in quo interim honeſte morari poſſent, nihilominus concedendo. Contradictores, &c. Verum licet idem Episcopus litteris receptis eiſdem, & ſuper hoc conſideratione habita diligenti autoritate litterarum ipſarum prædictis Abbatiſſa & ſororibus, quæ ſunt numero quadraginta, à quibuſdam Archiepiſcopis & Episcopis ac Monasteriis exemptis & non exemptis, necnon hoſpitalibus ſancti Ioannis & domibus militis templi Hieroſolymitan. prædictarum partium, annis ſingulis donec ad Monasterium memoratum redire, ac in eo tute morari valerent, in certa quantitate auri fore decreuerit providendum, dilectis filiis Miniſtris & Cuſtodibus Ordinis fratrum Minorum partium prædictarum, eiſdem Abbatiſſæ & ſororibus ſuper hoc per ſuas ſub certa forma litteras executoribus deputatis, eiſdem tamē Miniſtris & Cuſtodibus in executione huiusmodi procedere differentibus, volentes aliorum indignationem vitare, præſata Abbatiſſa & ſorores facta eis in hac parte gratia penitus defraudantur. Quare non ſine graui mentis anguſtia ſuper hoc ad noſtram recurrere prouidentiam ſunt coactæ. Volentes itaque vt eiſdem Abbatiſſæ & ſororibus huiusmodi gratia fructuoſa reddatur, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios prædictam auri quantitatem iuxta formam eiſdem Miniſtris & Cuſtodibus ab eodem Episcopo traditam exigatis, & recipiatis ab Archiepiſcopis, Episcopis, Monasteriis, hoſpitalibus & domibus prædictis, illamque eiſdem Abbatiſſæ & ſororibus ſeu procuratori ipſarum rerum ſine diminutione qualibet perſoluatis, prouiſuri eis nihilominus de loco prædicto iuxta formam Episcopo traditam memorato. Contradictores, &c. Non obſtante ſi à Sede Apoſtolica ſit indultum quod interdici, &c. Datum apud Vrbem veterem Kal. Octobris, anno 4.

L X I V.

Mittitur Genuam pro rebus grauioribus peragendis. Reg. Vatic. epiſt. 76.GENTILI ARCHIEPISCOPO REGINEN. ADMI-
NISTRATORI EPISCOPATVS ALIFANI.

DE tuæ circumspectionis induſtria nobis vtique non ignota plenam in Domino fiduciam obtinentes, te ad ciuitatem Ianuen. pro Terræ ſanctę negotio deſtinamus.
Cum

ANNO CHRISTI 1291. & 1292.

NICOLAI IV. ANNO 4. & 5.

Cum autem, sicut accepimus, charissimus in Christo filius noster Carolus Rex Siciliae Illustris ad ciuitatem sit venturus eandem, ac sua certa negotia cum Ianuensibus ciuibus tractaturus, fraternitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus praefato Regi super eisdem negotiis licite promouendis, honestis consiliis, dignisque fauoribus & auxiliis adesse procures, laboribus non parcendo; sic te in his sollicitate & efficaciter habiturus, ut Deo exinde placeas, Romanae Ecclesiae honor crescat, & tuae operosae sollicitudinis studium praefatus Rex sibi super hoc sentiat fructuosum; Nosque prudentiam & diligentiam tuam exinde non immerito commendemus. Datum apud Urbem veterem Kalend. Octobris, anno 4.

L X V.

Hortatur ut vendat Minoritis quandam portionem terrae. Reg. Vatic. epist. 581.

ARCHIEPISCOPO TERRACONEN.

SVa nobis dilecti filij Guardianus & fratres Ordinis Minorum de Villa franca Barcinonens. diocesis petitione monstrarunt, quod locus eorum eiusdem loci de Villa franca adeo est arctus, quod iidem Guardianus & fratres non possunt in eo congrue commorari, & quod quendam fundum situm iuxta locum praedictum ab Ecclesia Romana sub annuo censu nosceris obtinere. Quare praedicti Guardianus & fratres nobis humiliter supplicarunt, ut tibi aliquam decentem partem dicti fundi ex eo latere vnde contiguus loco praefato existit pro ampliacione ipsius loci eisdem Guardiano & fratribus assignandi, iuramento quod de alienandis bonis ad mensam tuam Archiepiscopalem spectantibus praestitisse dignosceris, non obstante, licentiam concedere dignaremur. Nos igitur dignum & congruum existimantes huiusmodi petitionem dictorum Guardiani & fratrum diuinae pietatis intuitu fauorabiliter exaudiri, fraternitati tuae concedendi & assignandi huiusmodi partem dicti fundi pro huiusmodi ampliacione dicti loci Guardiano & fratribus memoratis, iuramento non obstante praedicto, liberam licentiam auctoritate praesentium elargimur. Volumus autem, quod postquam eandem partem taliter concesseris & assignaueris Guardiano & fratribus memoratis a solutione dicti census, in quantum pro rata partem ipsam contingit, tu & successores tui sitis prorsus immunes. Datum apud Urbem veterem 6. Nonas Octobris, anno 4.

Anno Christi 1292.

Nicolai IV. anno 4. & 5.

L X V I.

Iubet dari Minoritis Ecclesiam quandam Vercellen. Reg. Vatic. epist. 687.

ARCHIDIACONO VERCELLIEN.

PRidem dilectis filiis Guardiano & fratribus Ordinis fratrum Minorum de Vercellis insinuantibus, intellecto quod ei ad ampliandum locum ipsorum, qui nimis arctus esse proponitur, Ecclesia S. Saluatoris de Mercatello Vercellen. cum domibus, coemeterio & platea ipsius posita iuxta eam, necessaria plurimum existeret. Nos necessitati fratrum ipsorum benignius providere volentes, venerabilem fratrem nostrum Episcopum Vercellen. per nostras sub certa forma litteras rogandum attente duximus, & hortandum, dantes sibi per eas nihilominus in mandatis, ut sollicitis studiis procuraret & perduceret in effectum, quod tu ad quem praedicta Ecclesia cum domibus, coemeterio & platea praefatis pertinere dignoscitur, eam cum ipsis domibus, coemeterio & platea propter hoc Guardiano & fratribus concederes memoratis. Et ne tu ex huiusmodi concessione damnum incurreres, tibi per litteras iniunximus supradictas, ut in eius concambium tibi de aequivalenti beneficio prouideret. Idem vero Episcopus his mandatis nostris volens humiliter obedire, tibi in Ecclesiae memoratae concambium Parochialem Ecclesiam de Villa noua eiusdem dioc. praedictam sancti Saluatoris Ecclesiam in annua perceptione prouentuum, prout asseritur, excedentem, liberaliter offerre curauit, ita tamen quod tam tu, quam successores tui eidem Episcopo eiusque successoribus praesentare presbyterum ad gerendam animarum curam in eadem de Villa noua Ecclesia tenereris. Sed quia tu sub conditione huiusmodi Ecclesiam ipsam, quam alias acceptare

ANNO CHRISTI 1292.

NICOLAI IV. ANNO 4. & 5.

eras paratus, recipere noluiſti, cum ad præſentationem huiusmodi ſibi, prout tua habebat aſſertio, in præſata ſancti Saluatoris Eccleſia faciendam minimè tenereris, eidem Guardiano & fratribus optatum ex litteris noſtris commodum non prouenit. Quare pro parte ipſorum ſuppliciter petebatur à nobis, vt prouidere ſuper hoc eis de benignitate ſolita dignaremur. Vnde nos gerentes corde negotium, & prædictis fratribus pio compatiētes affectu; volentes quoque neceſſitati eorum benignius prouidere, præſato Epifcopo per alias noſtras litteras iniungimus, vt prædictam Eccleſiam de Villa noua ſi ad eum in ipſa Eccleſia libere pertinet inſtitutio ſacerdotis, alioquin aliam æquiualentem in qua ſimilem inſtitationem huiusmodi obtinet, ſibi in concambium Eccleſiæ S. Saluatoris eiufdem, ſi tu ſimilem in ea inſtitationem habere dignoſceris, ſublata difficultate qualibet, libere & abſque aliqua conditione concedat, ſic ſe in hoc efficaciter habiturus, vt exinde à Domino præmium, & à nobis commendationis titulum conſequi mereatur, reſeruato iure Presbytero in ea ad præſens Eccleſia inſtituto, donec ſibi de alio beneficio æquiualentem prouideri contigerit, vel de Presbytero ipſo aliter ordinari. Cum itaque ſicut præmittitur, neceſſitati Guardiani & Fratrum ipſorum ſuper hoc piæ ſollicitudinis intendamus ſtudio prouidere, diſcretionem tuam, ſicut iterum, ſic attentius per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus prædictam Eccleſiam de Villa noua vel aliam æquiualentem, in quibus ad eundem Epifcopum ſpectat inſtitutio ſupradicta, ſublato cuiuſlibet difficultatis obſtaculo, ab Epifcopo ipſo recipiens præſatam ſancti Saluatoris Eccleſiam concedas libere Guardiano & Fratribus memoratis. Sic te habiturus efficaciter in hac parte, ſicque mandatis noſtris ſollicite pariturus, vt exinde tibi à Domino præmium conſequaris, vt nos deuotionem tuam non immerito commendemus. Volumus autem, quod infra duos meſes à receptione præſentium computandos nobis ſuper hoc fieri contigerit per tuas litteras diſtincte pleneque ſignifices, vt ſi opus fuerit aliud in hac parte remedium apponamus. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, 18. Kalend. Febr. anno 4.

L X V I I.

Vt poſſit abſoluere à cenſuris latis in fautores Petri Aragoniæ & adherentium. Reg. Vatic. epiſt. 736.

GENTILI ARCHIEPISCOPO REGINEN. ADMINISTRATORI EPISCOPATVS ALIFANI.

DE tuæ circumſpectionis induſtria gerentes in Domino fiduciam pleniorē illa tibi libenter concedimus, per quæ ſaluti conſulere valeas animarum. Hinc eſt, quod nos fraternitati tuæ abſoluendi hac vice omnes illos tam Clericos, quam laicos, cuiuſcumque præeminentia, dignitatis, Ordinis, conditionis, aut ſtatus exiſtant, qui pro auxilio, conſilio, vel fauore impenſis quondam Petro de Aragonia eiufque hæredibus ſeu fautoribus eorundem ſuper inuaſione ac detentione Regni Siciliae & Terrarum illarum partium excommunicationis ſententiam latam per Sedem Apoſtolicam inciderunt ad mandata Eccleſiæ redeuntes ab huiusmodi excommunicationis ſententia iuxta formam Eccleſiæ vice noſtra & interdictum, cui propter hoc talium terræ ſunt ſuppoſitæ, relaxandi, iniuncto eis, quod de iure fuerit iniungendum & diſpenſandum cum prædictis Clericis, qui eadem Ligati ſententia diuina officia celebrarunt, non tamen in contemptum clauium ſeu ſe officiis immiſcuerunt eiſdem, iniuncta eis propter hoc poenitentia ſalutari, liberam concedimus authoritate præſentium facultatem. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 16. Kal. Februarij, anno 4.

L X V I I I.

Præſicitur Eccleſiæ Albinganenſi. Reg. Vatic. epiſt. 698.

NICOLAO EPISCOPO ALBINGANEN.

AD vniuerſalis Eccleſiæ regimen, &c. vt ſuprà in ep. 55. huius Pontif. uſque rectoribus diſponantur. quatenus illorum circumſpectione prouida & prouidentia circumſpecta, operante illo, qui Paſtorum Paſtor & Rector agnoſcitur, ſpiritualium & temporalium

ANNO CHRISTI 1292.

NICOLAI IV. ANNO 4. & 5.

lium proficiant incrementis. Dudum siquidem Albinganen. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ L. Albinganen. Episcopi Pastoris solatio destituta, dux in ea, vna videlicet de Fr. Perberto Ordinis Minorum, alia vero de quondam Benedicto de Nigro Canonico Tripolitan. tunc viuentē, à Capitulo ipsius Ecclesiæ fuerunt electiones in discordia celebratæ, ac postmodum eodem fratre huiusmodi electioni suæ recusante præbere consensum, Venerabilis frater noster Patriarcha Antiochenus ex commissione Sedis Apostolicæ speciali, gerens curam & administrationem Ecclesiæ Ianuen. Ecclesiæ præfatæ Albinganen. Metropolitan. huiusmodi electionem dicti Canonici autoritate metropolitana confirmauit. Postea vero dicto Canonico viam vniuersæ carnis ingresso, prædictum Capitulum alias duas electiones, vnam scilicet de Fr. Cherubino Ordinis Prædicatorum, aliam vero de quondam Ottobono Canonico Carhalaunen. tunc viuentē in eadem Albinganen. Ecclesia, similiter in discordia celebrarunt. Verum cum dictus Frater Cherubinus noluisset electioni de se factæ præbere consensum, Nos tandem causam, quæ super huiusmodi electione dicti Ottoboni coram eodem Patriarcha nonnullis illi se opponentibus autoritate tractabatur eadem, ne protraheretur diutius in dispendium Albinganen. Ecclesiæ memoratæ, ad examen Sedis reuocauimus supradictæ. Cumque postmodum idem Canonicus iuri, si quod in huiusmodi electione sibi acquisitum extiterat, in nostris manibus renunciasset, Nos renuntiatione admissa huiusmodi ad prouisionem eiusdem Albinganen. Ecclesiæ salutarem sollicitæ considerationis intuitum dirigentes, tandem donis virtutum, quæ in te congeffit Altissimus, nobis familiari experientia cognitis, attentione sollicita recensitis, in te tunc Fratrem Minorum Ordinis memorati oculos direximus nostræ mentis. Et firma concepta fiducia, quod per tuæ virtutis ministerium eadem Albinganen. Ecclesia in prosperitatem consurget optatam, & brachio consolationis tuæ subnixa in spiritualibus & temporalibus, authore Domino, votui proficiet incrementis, te ipsi Albinganen. Ecclesiæ de fratrum nostrorum consilio in Episcopum præficimus & Pastorem, tibi postmodum de nostris manibus munere consecrationis impenso. Rogamus itaque fraternitatem tuam, & per Apostolica tibi scripta mandamus, quatenus ad dictam Albinganen. Ecclesiam in humilitate spiritus accedens ipsius curam sic agas sollicitè, sic eam prudenter gubernare studeas, sic diligenter oues tibi creditas ab inuasoris insultibus custodire, quod tuis actibus super his apud Deum & homines dignis laudibus constitutis ipse bonorum omnium retributor vna cum grege tuæ curæ commissio supernarum ciuium constituat te collegam. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem 5. Kal. Febr. anno 4.

Anno Christi 1293. Sedes vacat.

CÆLESTINVS QVINTVS.

Electus est anno 1294. 3. Nonas Iulij.

Anno Christi 1294.

Cælestini V.

B V L L A I.

Liberat eos ab exactionibus secularibus. Archium vrbis Aquilæ.

MINISTRO ET FRATRIBVS AC DILECTIS IN CHRISTO

FILIABVS SORORIBVS ORDINIS FRATRVM DE POENITENTIA

Ciuitatis, Dicec. & districtus Aquilensis.

Dignum esse credimus vt in iis nos promptos inueniatis & faciles, quæ digne vos possint à grauaminibus præseruare. Cum igitur, sicut accepimus, multis grauaminibus, & pressuris sitis oppressi, ac vos & vestrum singuli pro rata bonorum vestrorum mobilia & immobilia in generalibus collectis, quæ hominibus ciuitatis Aquilensis, & districtus ipsius à Domino temporali pro tempore imponentur, vos paratos contribuere offeratis. Nos cupientes vos, qui nouissima vestra prouide memorantes, derelictis sæculi vanitatibus, pœnitentiam in corde contrito, & humili spiritu agere in domibus propriis, vel alibi decreuistis, eo promptiores & deuotiores in diuinis laudibus vos red-

ANNO CHRISTI 1294.

CÆLESTINI V.

dati, quo vos liberalius ab oneribus sæcularibus Sedes Apostolica præseruabit, vestris supplicationibus inclinati, vt vos faciatis libere, quod offertis, ad alias angarias, præstidines vel onera quæ à sæcularibus exiguntur, minime teneamini, & ad id cogi non possitis inuita deuotione vestra, autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Aquilæ 4. Non. Septembris, Pontificatus nostri anno 1.

I I.

Vt non teneantur sistere se foro seculari. Ibidem.

E I S D E M.

Desideriis vestris in his libenter annuimus, quæ digne vos possint à grauaminibus præseruare. Hinc est quod nos vestris supplicationibus inclinati, vobis vt quamdiu parati fueritis coram diocesano vestro super ciuilibus & personalibus actionibus stare Ecclesiastico iuri, in sæculari foro ad cuiusuis instantiam minime teneamini, & ad id cogi à quocumque non possitis inuita deuotione vestra autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo, &c. Datum vt supra.

BONIFACIUS OCTAVVS.

Electus est anno 1294. 9. Kalend. Ianuarij.

Anno Christi 1295.

Bonifacij VIII. anno 1.

B V L L A I.

Fit Episcopus Spoletanus. Reg. Vatic. epist. 66.

VENERABILI FRATRI FRANCISIO SPOLETAN.

Eccliesiarum omnium curam, prout nostræ seruitutis debitum exigit, sollicitam gerere cupientes, circa ipsarum singulas continuæ attentionis oculis ad hoc potissime vigilamus, vt ipsarum regimen talibus committantur rectoribus, quorum sollicitudine circumspecta & circumspeditione sollicita laudabilibus in spiritualibus & temporalibus, authore Domino, proficiat incrementis. Nuper siquidem Venerabili fratre nostro Gerardo Atrebaten. olim Spoletano Episcopo ad Episcopatum Atrebaten. per nos gratiose translato, Nos diligentius attendentes, quàm sit onustum dispendiis, & quot & quanta pericula secum trahat Ecclesiarum vacatio diuturna, & propter hoc volentes eidem Spoletanæ Ecclesiæ per huiusmodi translationem vacanti, ne ob ipsius vacationem in spiritualibus vel temporalibus aliquod posset incurrere detrimentum, de persona idonea prouidere, ad personam tuam, quam honestate morum, conuersatione laudabili, vitæ munditia, litterarum scientia & aliis gratiosis donis virtutum Dominus decorauit, conuertimus nostræ considerationis intuitum. Quapropter prouisione olim de te facta Senogallien. Ecclesiæ per dilectum filium Fratrem Petrum de Murrhone, olim Cælestinum Papam prædecessorem nostrum, dum Apostolatus officio fungeretur, cui postmodum spontè cessit ex certis causis, de fratrum nostrorum consilio rite cassata, Te Ordinem Fratrum Minorum professum eidem Spoletanæ Ecclesiæ de prædictorum fratrum consilio præficimus in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ Spoletanæ tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo, sperantes quod dicta Spoletana Ecclesia per tuæ circumspeditionis industriam vtilis præsidio munita pastoris spiritualiter & temporaliter prospere dirigetur & optatis affluet incrementis. Quapropter fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi à Domino onus suscipiens reuerenter, sic curam & administrationem prædictæ Spoletanæ Ecclesiæ diligenter gerere studeas ac salubriter & vtiliter prosequaris, quod memorata Ecclesia sub tua vigilantia votiuis amplietur commodis, & in omnibus diuina operante clementia prospere dirigatur, tuque nostram & dictæ Sedis gratiam exinde, tanquam benedictionis & obedientiæ filius, vltius consequi merearis. Datum Laterani 5. Kal. Aprilis, anno 1.

Concedit

ANNO CHRISTI 1295.

BONIFACII VIII. ANNO I.

I I.

Concedit eis posse applicari prouentus vnius Ecclesie. Reg.Vatic. epist.231.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ

ET CONVENTVI MONASTERII DE DOMO GRATIÆ

B.Mariæ Virginis extra muros Londonien.Ord.S.Claræ.

Vestra religionis honestas & dilecti filij nobilis viri Edmundi Fratris charissimi in Christo filij nostri E. Regis Angliæ Illustris precamina nos inducunt, vt vos illa gratia prosequamur, quæ necessitatibus vestris fore dignoscitur opportuna. Ipsius igitur nobilis, qui vna cum charissima in Christo filia nostra B. Regina Nauarræ Illustri, vxore sua, Monasterium vestrum dicitur fundauisse, nobis super hoc supplicantis, vestrisque precibus fauorabiliter annuentes, vnam de Ecclesiis, in quibus dictus nobilis ius obtinet patronatus, cuius fructus, redditus, & prouentus valorem annum quadraginta marcarum Sterlingarum attingant, vobis in proprios vsus autoritate præsentium duximus concedendam, ita quod cum huiusmodi Ecclesiam per cessionem vel decessum Rectoris ipsius Ecclesiæ vacare contigerit, eius possessionem autoritate propria apprehendere, Diocesani loci seu alicuius alterius assensu minime requisito, illamque in vsus prædictos perpetuo retinere libere valeatis, reseruata tamen de illius prouentibus perpetuo Vicario in eadem Ecclesia seruituro, congrua portione, de qua commodè sustentari valeat, iura Episcopalia soluere, & alia incumbentia eidem Ecclesiæ onera supportare. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Laterani 8. Idus Aprilis, anno 1.

I I I.

Concedit Tertiarijs Capellas & Oratoria. Reg.Vatic. epist.269.

DILECTIS FILIIS FRATRIBVS, ET DILECTIS

IN CHRISTO FILIABVS SORORIBVS ORDINIS

de Pœnitentia B.Francisci in Alemannia superiori, &c.

Cvpientes cultum Diuini nominis ampliari, libenter ea vobis concedimus, per quæ cultus ipse suscipiet incrementum. Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod vos plures domos & loca in diuersis partibus Alemanniæ superioris obtinetis, in quibus sub communi vita degitis in obseruantia Ordinis de Pœnitentia B. Francisci deuote virtutum Domino famulantes, nec adhuc in eisdem locis, & domibus, Capellæ seu Oratoria sunt constructa. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, vt Capellas, seu Oratoria in domibus & locis prædictis construere, & in eis diuina officia celebrari facere, ac audire, nec non Ecclesiastica recipere sacramenta, sine iuris præiudicio alieni, autoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 5. Idus Iulij, anno 1.

I V.

Vt possint suos subditos punire, non seruatis apicibus iuris. Reg.Vatic. epist. 636. & Specul.Min. Roderic. bulla 1.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS

MINISTRIS, AC VNIVERSIS FRATRIBVS

Ordinis Fratrum Minorum.

Ad augmentum continuum Religionum, & Ordinum, quos Romana suscepit & approbavit Ecclesia, paternis studiis intendentes, & considerantes attentius, quod non intermissa sedulitas disciplinæ religiones & Ordines supradictos statusque regulares salubriter dirigit & conseruat, quodque si eam perire vel remitti contingeret, Ordo quilibet collabi necessario cogeretur. Pensantes etiam, quod si Regularium personarum correctio rimas iuris & apices sequeretur, huiusmodi rigor lentesceret, ac multiplici laxatione torperet. Nos vestris supplicationibus inclinati vobis autoritate Apostolica indulgemus, vt ad correctiones & punitiones Fratrum eiusdem Ordinis delinquentium infligendas, Prælati Ordinis supradicti, ad quos eadem spectare noscuntur, rimulis &

ANNO CHRISTI 1295.

BONIFACII VIII. ANNO 1.

apicibus ipsis postpositis, libere procedere valeant secundum consuetudines approbatas, & generalia facta, & etiam fienda ipsius Ordinis instituta, nec volumus eisdem licere Fratribus ab eisdem correctionibus & punctionibus aliquatenus appellare, præuia in hoc deliberatione & maturitate debita obseruatis. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 2. Idus Nouembris, Pontif. nostri anno 1.

V.

Vt possint cum Prælati ingredi Monasteria Monialium. Reg. Vatic. epist. 636. Arch. Aræc. num. 17. & 108. Roderic. bulla 6.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS, AC VNIVERSIS FRATRIBVS
Ordinis Minorum.

Habet vestræ deuotionis assertio, quod Ordinis vestri Fratres, sæpe ab Ecclesiarum Prælati, cum in aliquibus Monasteriis, & aliis religiosis locis diuerforum Ordinum suarum ciuitatum, & diocesum intendunt officium visitationis impendere, inuitantur: vocantur etiam ad defunctorum celebrandas exequias, generales processiones, & prædicationes faciendas, & audiendas etiam confessiones infirmorum. Et quia Fratres ipsi Monasteria Monialium & loca quæ sanctæ Claræ Ordinis non existunt, ingredi nequeunt vestra illis Regula obsistente, cæteris religiosis & aliis tunc præsentibus Monasteria & loca intransibilibus supradicta, prouidere super hoc, præsertim cum fel. rec. Gregorius Papa X. prædecessor noster certam ordinationem in hac parte duxerit faciendam, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque vestris deuotis supplicationibus inclinati, quod memorati Fratres à Prælati eisdem, sicut præmittitur inuitati, possint vna cum ipsis Monasteria & loca prædicta, cuiuscumque sint Ordinis, libere ingredi, & in eis moram contrahere Prælati ibidem præsentibus antedictis, vobis & Ordini vestro auctoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 2. Idus Nouembris, anno 1.

V I.

Eximit Ordinem à iurisdictione Prælatorum, & declarat illius bona, dominij esse Apostolici. Specul. Min. tract. 1. fol. 14. Reg. Vatic. epist. 635.

GENERALI ET PROVINCIALIBVS MINISTRIS
AC VNIVERSIS FRATRIBVS ORD. FRATRVM MINORVM.

Inter cæteros Ordines, quos cælestis Agricola summa benignitas in horto plantauit Ecclesiæ, sacrum vestrum Ordinem tam per orbis prouincias, superna gratia propagante, diffusum, dum minori fungeremur officio, sincera charitate dileximus, ad statum eius feliciter promouendum sollicitis studiis intendentes. Nec minuit itaque, sed auxit potius circa ipsam præhabitæ dilectionis affectum, personæ nostræ subsecuta promotio ad apicem Apostolicæ dignitatis, cum tanto propensius ad ipsius Ordinis intendamus augmentum, quantum à nobis facultas præstantior, quanquam nostris non exigentibus meritis, noscitur cælitus attributa. Licet igitur nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri præfatum Ordinem à Prælatorum iurisdictione quorumlibet prorsus eximerint, ipsumque fore decreuerint per ipsorum litteras speciales exemptum: Nos tamen Ordinem ipsum ob salutis fructus innumeros, qui ex ipso noscuntur animabus fidelium prouenire, gerentes in visceribus charitatis, & propterea nolentes omnino, vt quisquam cuiuscumque sit Ordinis, dignitatis, conditionis, aut status vos generaliter aut specialiter, ac præfatum Ordinem super exemptione ipsius, ac aliis vestri Ordinis libertatibus & immunitatibus quibuscumque sub quauis forma vel expressione verborum vobis & eidem Ordini ab Apostolica Sede concessis, impugnare, turbare ac impetere valeat, vel quomodolibet molestare vos & Ordinem ipsum, ab omni & singulorum quorumlibet Prælatorum & personarum Ecclesiasticarum omnimoda potestate & iurisdictione prorsus eximimus de Apostolicæ plenitudine potestatis: decernentes vos & Ordinem supradictum immediate nullòque medio eidem Sedi soli tantummodo Romano Pontifici

ANNO CHRISTI 1295.

BONIFACII VIII. ANNO I.

Pontifici subiacere. Præterea Ecclesias, Oratoria, domos, loca, libros, utensilia & alia quælibet mobilia & immobilia, quorum usum licite habere noscimini, cum cæteris omnibus quocumque modo, vel quavis causa pertinentibus ad prædicta, & aliquod prædictorum in ius & proprietatem B. Petri Apostolica autoritate suscipimus in perpetuum valitura, illis ex eis dumtaxat exceptis, in quibus euidenter & expresse donatores seu transfatores sibi proprietatem & dominium constiterit reseruasse. Ecclesias insuper, Oratoria, domos & loca prædicta quæ tenetis & inhabitatis in futurum, dum & quoties vos illas tenere & inhabitare contigerit, exempta prorsus existere, nulloque medio Sedi subesse decernimus prælibatæ. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 3. Idus Nouembris, Pontificatus nostri anno 1.

V I I.

Fit Episcopus Agathopolis. Reg. Vatic. epist. 570.

DILECTO FILIO FR. GVIDONI DE S. MICHAELE

ELECTO SANTAGATHEN.

Militanti Ecclesiæ, disponente Domino, licet immeriti præsidentes circa curam omnium Ecclesiarum solertia reddimur indefessa solliciti, ut iuxta pastoralis officij debitum commissi nobis Dominici gregis curam utiliter gerere, diuina cooperante clementia, studeamus, & quanquam assidue circa singularum commoda vigilemus, tamen erga illas, quæ deplorant viduitatis incommoda, propensiori cura & maiori propulsamur instantia, ut eis præficiamus viros idoneos in pastores. Dudum siquidem Ecclesia Santagathen. per obitum bonæ mem. Fratris Eustachij Santagathen. Episcopi pastoris solatio destituta, dilectus filius Frater Petrus de Murrhone, tunc Cælestinus Papa V. antecessor noster, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ bonæ memoriæ Fratri Ioanni tituli sancti Vitalis Presbytero Cardinalis duxit in spiritualibus & temporalibus committendam, sed eam Cardinali naturæ debitum persolvente prouisionem faciendam ipsi Ecclesiæ de pastore ea vice nobis duximus reseruandam. Decernentes irritum, &c. usque *attentari*. Ac postmodum de ipsius ordinatione ne prolixioris vacationis exposita maneret incommodis, attentius cogitantes, & volentes eidem Santagathen. Ecclesiæ de pastore idoneo salubriter prouidere, in te Fratrem Minorum Ordinis professorem, virum quoque prout fide dignorum habet assertio, vitæ laudabilis, conuersationis placidæ, ac morum honestate decorum, discretionis & consilij maturitate conspicuum, direximus oculos nostræ mentis, teque de Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis, ipsi Santagathen. Ecclesiæ in Episcopum præficimus & pastorem in illo qui dat gratias, & largitur præmia confitentes, quod prælibata Ecclesia Santagathen. per tuæ industriam prouidentia à noxiis præseruabitur & aduersis, optatis quoque prosperitatis commodis spiritualiter & temporaliter proficiet ac honoris. Quocirca discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi onus à Domino suscipiens, reuerenter curam & administrationem eiusdem Ecclesiæ Santagathen. sic diligenter geras & sollicite prosequaris, quod ipsa gubernatori conspicuo ac fructuoso administratori gaudeat se commissam, & bonæ famæ tuæ odor, ex laudabilibus tuis actibus latius diffundatur, ac præter benedictionis æternæ præmium, beneuolentiæ nostræ gratiam exinde plenius consequaris. Datum Romæ apud sanctum Petrum 18. Kalend. Decembris, anno 1.

V I I I.

Quod ei liceat libros suos per duos distribuere Conuentus. Reg. Vatic. epist. 668.

DILECTO FILIO FRATRI RAYMVNDO GAVFRIDI

ORDINIS FRATRVM MINORVM.

TVa nobis deuotio intimauit, quod ad loca fratrum tui Ordinis, quæ sunt in Aquen. & Messilien. ciuitatibus constituta pro eo specialius geris sinceræ deuotionis affectum, quod in altero locorum ipsorum fuisti nutritus, & in alio ipsius Ordinis habitum recepisti. Quare humiliter petiisti à nobis, ut quosdam libros tuo vsui deputatos, quos pro maiori parte fuisti ab amicis tuis & parentibus consecutus, conferendi locis eisdem & diuidendi eos inter loca prædicta licentiam tibi concedere dignaremur. Nos itaque tuis

ANNO CHRISTI 1295. & 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 1. & 2.

tuis supplicationibus inclinati licentiam tibi autoritate præsentium concedimus postulatam. Et ne aliquis libros ipsos subtrahere, vendere, distrahere, obligare pignori, vel alio quoque modo alienare possit, nisi pro aliis libris vtilioribus faciendis vel acquirendis pro locis eisdem, cum licentia tamen Ministri Prouinciæ, ac consilio fratrum prædictorum locorum, quibuscumque statutis, consuetudinibus, indulgentiis, litteris & priuilegiis contrariis nequaquam obstantibus, Apostolica autoritate districtius inhibemus. Nulli ergo nostræ concessionis & inhibitionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Non. Decembris, anno 1.

I X.

Liberat eas à solutione decimarum pro negotio regni Sicilia. Reg. Vatic. epist. 636.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS VNIVERSIS
ABBATISSIS ET CONVENTIBVS MONASTERIORVM
aliorumque locorum Ordinis S. Claræ.

Sanctitatis & pietatis opera, quorum obseruantia vos pro Christi gloria deputastis, Sadeo Apostolicæ Sedis gratiam promerentur, ut ea quæ cum Deo & honestate possumus, vobis fauore beniuolo concedamus. Volentes itaque fauore vos prosequi gratiæ specialis, vestris nobis porrectis supplicationibus inclinati, vos & Ordinem vestrum à præstatione decimæ nuper in subsidium negotij Regni Sicilia per Sedem Apostolicam deputatæ, autoritate Apostolica prorsus eximimus, vobis nihilominus indulgentes, ut ad solutionem ipsius decimæ minime teneamini, neque ad id compelli à quoquam aliquatenus valeatis. Sententias quoque suspensionis, interdicti, & excommunicationis si quæ propter hoc contra huiusmodi exemptionis, & indulti nostri tenorem in nos & personas prædicti Ordinis hætenus forsitan sunt prolatae, & in posterum ferri contigerit, irritas decernimus & inanes. Nulli ergo nostræ exemptionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 9. Kalend. Ianuarij, anno 1.

Anno Christi 1296.

Bonifacii VIII. anno 2.

X.

Fit Episcopus Pisauriensis. Reg. Vatic. epist. 596.

VENERABILI FRATRI PETRO EPISCOPO PENSAVRIEN.

In supremæ dignitatis specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti, curis continuis angimur, & pulsamur insultibus successiuis, ut de personis talibus prouideatur Ecclesiis, Pastoribus viduatis, quarum industria & virtute eadem Ecclesiæ in suis iuribus & libertatibus conseruentur, reddatur tranquillior cleri status, & commodis salutis & gaudij plebs lætetur. Olim siquidem Pensaurien. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ Salui Pensaurien. Episcopi, qui tempore fel. rec. Nicolai Papæ IV. prædecessoris nostri, dum à Curia Romana discedens, antequam ad Ecclesiam suam Pensaurien. rediret, in itinere debitum naturæ persoluit, Pastoris regimine destituta, dictus prædecessor prouisionem faciendam dictæ Ecclesiæ de Pastore Sedi Apostolicæ reseruauit: decernens ex tunc irritum & inane si secus super iis contingeret attentari. Nos igitur de ipsius Ecclesiæ ordinatione sollicitè cogitantes, ac talem cupientes prædictæ Ecclesiæ præesse Pastorem, de quo certam haberemus notitiam, & in cuius fide fida recumberet securitas subditorum, in te Minorum Ordinis professorem, tunc Custodem fratrum prouinciæ Campaniæ eiusdem Ordinis, quem nobis & fratribus nostris de litterarum scientia, morum maturitate, religionis honestate, prudentia spiritualium, & temporalium prouidentia fide dignorum testimonia commendarunt, direximus oculos nostræ mentis. Quapropter gregi Dominico speciali volentes diligentia prouidere, de eorundem fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis, te præfatæ Pensaurien. Ecclesiæ præfecimus in Episcopum & Pastorem, tibi per Venerabilem fratrem nostrum M. Portuen. Episcopum fecimus munus consecrationis impendi, firma spe fiduciaque tenentes, quod eadem Ecclesia, Deo authore, per tuæ industriæ ac circumspeditionis fructuosum studium præseruabitur à noxiis, & aduersis, ac spiritualibus & temporalibus proficiet incrementis. Tolle igitur iugum Domini tam leue collis humilibus,

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

bus, quàm suauē & in delectatione Dei pascendum, suscipe gregem eius, super quem noctis vigilias diligens sollicitusque custodi, ut liber non pateat aditus inuasori, & Dominus insuspiciabili hora venturus, si te inuenerit sic agentem, cursu consummato qui tuo labori præponitur, & horum fide seruata, quæ tuæ sollicitudini committuntur, te fidelem compertum in modico, supra multa constituit, ac in dilecta gaudiorum suorum tabernacula introducat. Datum Romæ apud S. Petrum Kalend. Ianuarij, anno 1.

X I.

Confert eis amplum priuilegium. Reg. Vatic. epist. 82.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSIS
MONASTERII DE GRATIA BEATÆ Mariæ VIRGINIS,
eiusque Sororibus tam præsentibus, quàm futuris regularem
vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incurfus, aut eas à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis eneruet. Ea propter dilectæ in Christo filiæ vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium de gratia B. Mariæ Virginis Londonien. dioc. à nobis in ius & proprietatem Apostolicæ Sedis assumptum, in qua diuino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut Ordo sororum Minorum inclusarum, quæ sub obseruantia regulæ, quæ seruatur in Monasterio Humilitatis B. Mariæ prope sanctum Clodoaldum Parisien. dioc. authoritate Sedis Apostolicæ in eodem loco institutus esse dignoscitur perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in præsentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, & eis, quæ vobis successerint, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum in quo prædictum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, vsuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, cum omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas à sæculo fugientes ad conuersionem recipere & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli sororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit de eodem loco discedere, discedentem vero nullus audeat retinere. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiæ vestræ siue pro oleo sancto, vel quolibet Ecclesiastico sacramento nullus à vobis sub obtentu consuetudinis vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hæc omnia gratis Episcopus diocesanus vobis impendat, alioquin liceat vobis hæc omnia authoritate nostra recipere à quocumque malueritis Catholico antistite gratiam & communionem Apostolicæ Sedis obtinente. Quod si Sedes diocesani forte vacauerit, interim omnia Ecclesiastica sacramenta à vicinis Episcopis recipere libere & absque contradictione possitis, sic tamen ut ex hoc imposterum proprio Episcopo nullum præiudicium generetur. Quia vero interdum diocesani Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum Romanæ Sedis, ut diximus, gratiam & communionem habentem, de quo plenam notitiam habetis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones Monialium vasorum & vestium, & consecrationes altarium authoritate Apostolicæ Sedis recipere valeatis. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis diuina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Obeunte autem te nunc eiusdem loci Abbatissa, vel eorum aliqua quæ tibi successerit, nulla ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia proponatur, nisi quam sorores eiusdem Monasterij communi consensu vel earum maior pars consilij sanioris secundum Deum & prædictam regulam prouiderint eligendam. Porro si Episcopi vel alij Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas regulares inibi Domino famulantes, suspensionis, excommunicationis & interdicti sententiam promulgauerint, ipsam tanquam contra Sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus non tenere. Paci quoque &

tranquil

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

tranquillitati vestræ paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, vt infra clausuras locorum vestrorum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, &c. vsque *communimus*. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare, &c. vsque *auctoritate*. Ad indicium autem perceptæ à Sede Apostolica libertatis, vnā libram. ceræ nobis nostrisque successoribus annis singulis persoluetis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentauerit, secundo tertio ve commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat & à sanctissimo corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Bonifacius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi,

Ego Gerardus Sabinen. Episcopus subscripsi,

Ego Ioannes Tusculan. Episcopus subscripsi,

Ego Fr. Matthæus Portuen. & S. Ruffinæ Episcopus subscripsi,

Ego Fr. Vgo Ostien. & Velletren. Episcopus subscripsi,

Ego Fr. Thomas tit. S. Cæcilie Presbyter Cardinalis subscripsi,

Ego Nicolaus tit. S. Laurentij in Damaso Presbyter Cardinalis subscripsi,

Ego Fr. Robertus tit. S. Potentianæ Presbyter Cardinalis subscripsi,

Ego Fr. Iacobus tit. S. Clementis Presbyter Cardinalis subscripsi,

Ego Fr. Simon tit. S. Balbinæ Presbyter Cardinalis subscripsi,

Ego Iacobus S. Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis subscripsi,

Ego Neapoleo S. Andriani Diaconus Cardinalis subscripsi,

Ego Gulielmus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi,

Ego Benedictus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis subscripsi,

Ego Petrus S. Mariæ nouæ Diaconus Cardinalis subscripsi.

Datum Romæ apud S. Petrum per manum Petri sanctæ Mariæ Nouæ Diaconi Cardinalis & sanctæ Rom. Eccl. Vicecancellarij 3. Idus Martij, Indictione 9. Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo nonagesimo sexto, Pontif. vero Domini Bonifacij Papæ VIII. anno 2.

In eundem modum Abbatissæ Monasterij Pietatis B. Mariæ Virginis de VVatterbeche. Datum eodem die.

XII.

Transfert dominium quorundam bonorum cum eisdem Monialibus ad aliud Monasterium translatis. Reg. Vatic. epist. 334.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS IOANNÆ ABBATISSÆ
ET CONVENTVI MONASTERII MONIALIVM S. LAURENTII
de monte Salernitan. Ordinis S. Claræ.

NVper fuit ex parte vestra nobis expositum, quod cum olim tu filia Ioanna Abbatissa, & dilectæ in Christo filie Francisca de Salerno & Iacoba de Oliueto Moniales vestri Monasterij S. Laurentij de Monte Salernitano essetis Moniales Monasterij S. Spiritus de Salerno Ordinis S. Damiani, quædam vinea in territorio Salernitanæ diocesis in loco qui dicitur Pastoratum, cuius quidem vineæ fructus seu redditus quatuor vnciarum auri de pecunia, quam tibi Ioannæ prædictæ transmiserat pro aliquibus tuis necessitatibus subleuandis Ioannes de Procida pater tuus, de quadam vero alia pecuniæ quantitate præfatæ Francisce pro sustentatione ipsius à suo patre transmissa quædam apotheca in ipsa ciuitate, cuius apotheca, redditus dimidiæ vnciæ auri, quoddam insuper viridarium cum quodam molendino in prædicto Territorio eiusdem ciuitatis in loco qui dicitur Lambagine, ac quoddam Oliuetum in territorio castri Ebuli Salernitanæ diocesis. quorum quidem viridarij, molendini & oliueti fructus seu redditus vnius vnciæ & dimidiæ auri valores annuos non excedunt, de alia summa pecuniæ pro sustentatione

fimili

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

simili dictæ Iacobæ à quondam patre eiusdem Iacobæ exhibita de consensu Abbatis & Conuentus prædicti Monasterij S.Spiritus, ipsi Monasterio tui Ioannæ & dictarum Franciscæ & Iacobæ Monialium contemplatione empta & acquisita fuerint. Cum autem tu prædicta Ioanna & eadem Francisca & Iacoba de prædicto Monasterio S. Spiritus ad prælibatum Monasterium S. Laurentij sitis de beneplacito nostro translata, fuit nobis ex parte vestra humiliter supplicatum, vt præfatas res sic emptas transferre in prædictum Monasterium vestrum S.Laurentij perpetuo dignaremur. Nos igitur æquum & congruum reputantes, vt vinea & alia supradicta, quæ sic, vt prædicitur, dum adhuc tu Abbatis Francisca & Iacoba essetis prædicti Monasterij S.Spiritus Moniales, ei acquisita fuerunt, & ipsis ad Monasterium S.Laurentij memorati, cui tam tui Abbatis, quam nominatarum Monialium sustentationis onus incumbit, applicentur, & vt pro necessitatibus tuis & ipsarum de dictarum rerum prouentibus tibi & eis dictæ S. Claræ regulæ puritate seruata valeat subueniri, petitioni huiusmodi fauorabiliter annuendo iuribus existentibus supradictis, vineam & apothecam, viridarium, molendinum, & oliuetum supradicta ipsi Monasterio vestro S.Laurentij in ius & proprietatem Apostolica auctoritate perpetuo concedimus. Decernimus quoque irritum & inane si secus super his quauis auctoritate fuerit attentata. Nullum ergo nostræ concessionis, applicationis, & constitutionis, &c. Datum Romæ apud S.Petrum Nonis Maij, anno 2.

XIII.

Committit eis examen iniuriarum illatarum Fratribus Aurien. Reg.Vatic.epist.221.

VENERABILIBVS FRATRIBVS ARCHIEPISCOPO

COMPOSTELLANO ET EPISCOPO MINDONIEN.

ac dilecto filio Archidiacono de Auantis

in Ecclesia Lucen.

QVamuis graue feramus, & merito, cum aliqua scelerata, vel quæque sinistra nobis de quibusvis personis Ecclesiasticis referuntur; de illis tamen turbamur acerbius, qui Pontificali præditi dignitate, sunt ad Ecclesiarum & subditorum regimina, ædificationem populi, & correctionem insolentium deputati. Sane ad audientiam nostram clamorosa insinuatione non sine graui mentis nostræ turbatione peruenit, quod cum nonnulli ciues Aurien. propter minas & terrores illatos sibi à venerabili fratre nostro Petro Episcopo Aurien. qui vtramque iurisdictionem in ciuitate Aurien. dicitur obtinere, ad locum dilectorum filiorum Guardiani & fratrum Ordinis Minorum eiusdem ciuitatis, tanquam tutum refugium pro suarum tuitioe personarum, ipsis tamen Guardiano & fratribus inuitis fiducialiter confugissent. Gometius Castellanus in dicta ciuitate iurisdictionem temporalem exercens, alique officiales & familiares eiusdem Episcopi non sine ipsius conscientia & consensu, Martinus Petri Archidiaconus, Petrus Velasci Magister Scholarum & Gonsaluus Nuni Cantor Ecclesiæ Aurien. cum eorum familiaribus ac nonnullis aliis clericis & laicis, tanquam quietis & bonorum operum turbatores, abiecto diuino timore pariter & amore, ad locum prædictum hostiliter accedentes & fractis clausuris domorum, & deuastatis incendio portis Ecclesiæ dicti loci, ac igne in duabus partibus Ecclesiæ apposito, necnon tecto & solario sacristiæ ipsorum Guardiani & fratrum destructis, in ciues prædictos inhumaniter sæuientes, decem ex ipsis tam in dicta Ecclesia, quam in claustro, & infra locum ipsum inuentos, quamquam duo eorum ante maius altare consecratum ipsius Ecclesiæ, quorum alter tenebat reuerendam imaginem Crucifixi, existerent, & eis de non interficiendo ipsos ab ipsis securitas data fuisset, crudeliter trucidarunt: sicque dicti Guardianus & fratres in eadem Ecclesia cum esset tam detestabili sanguinis effusione polluta per decem menses & amplius à diuinorum celebratione sunt cessare coacti. Cùmque ipsi Guardianus & fratres dum Gometius & alij supradicti huiusmodi operibus perniciosis & nefariis insisterent, quatuor ex fratribus suis ad dictum Episcopum, in quo credebant inuenire remedium super angustiis, in quibus erant positi, desinassent, ipsique dicto Episcopo duxerint humiliter supplicandum vt Castellanus & alios supradictos à prædictis excessibus reuocaret, idem Episcopus eorum supplicationibus sicut pius pater, sed impij more tyranni condescendere non curauit. & licet per Sedem Apostolicam sit inhibitum, vt nullus infra clausu-

t

ram

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

ram fratrum dicti Ordinis damnabilem violentiam seu rapinam exercere præsumat: Castellanus tamen & alij supradicti malis ab eis commissis & excessibus huiusmodi non contenti, mala malis, & iniurias iniuriis cumulantes, nonnulla bona deposita in loco prædicto, libros etiam, vestimenta, ornamenta Ecclesiastica diuino cultui deputata, ibidem inuenta, exinde nequiter asportantes partim ad domum ipsius Episcopi, & partim ad dictam Ecclesiam Aurien. ausu nefario detulerunt. Postmodum autem quidam satellites & familiares dicti Episcopi ad locum redeuntes eundem, & voluntatis ac propositi memorati Episcopi non ignari, afflictionem dictis fratribus addentes afflictis, & ad eorum ruinam & interitum molientes in ipsos fratres sacrilegas manus extendere, ac Fernandum fratrem eiusdem loci vulnerare grauiter, Dei timore postposito, præsumperunt, multis aliis dictis fratribus iniuriis & grauaminibus irrogatis, præfatus Episcopus tanquam prædictorum excessuum fautor & actor & alij per eum præsidentes ciuitati prædictæ ipsorum scelerum patratoribus mandauerunt, vt si aliqui patratores ipsos, vel eorum aliquem occasione præmissa sacrilegos vel excommunicatos esse dicerent, statim capita dicentium talia vibratis gladiis percutere non tardarent. Cum igitur præmissa quæ redundant in grauem diuinæ Maiestatis offensam, & prædicti Ordinis iniuriam & grauamen, dicantur esse adeò notoria, quod nulla possint tergiuersatione celari, Nos nolentes ea impunita relinquere ne aliis tribuatur audacia similia committendi, discretioni vestræ in virtute obedientiæ districte per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel per alium seu alios Episcopum, Archidiaconum, Cantorem, Magistrum scholarum, & Gonsaluum Castellanus prædictos ex parte nostra peremptorie citare curetis, vt infra trium mensium spatium post citationem vestram personaliter Apostolico se conspectui repræsentent pro meritis recepturi, ac facturi super his quod iustitia suadebit. Diem vero citationis & formam quidquid super hoc feceritis per vestras litteras harum seriem continentes curetis fideliter intimare. Datum Laterani octauo Kalendas Iunij, anno 2.

X I V.

Confirmat litteras Innocentij IV. circa curam de Monialibus habendam. Reg. Vatic. epist. 227. Roderic. bulla 4.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALIBVS
MINISTRIS ORDINIS FRATRVM MINORVM.

Quædam litteras fel. rec. Innocentij Papæ IV. prædecessoris nostri, quæ nobis præsentatæ fuerunt, inspeximus diligenter, & earum tenorem, vt de ipsis certitudo in posterum habeatur, de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari, qui talis est. Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filiis Generali & Prouincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum salutem & Apostolicam benedictionem. Licet olim quibusdam vestrum per nostras litteras formas dissimiles continentes, quidam Monialium Ordinis S. Damiani Monasteria duxerimus committenda, cupientes tamen ipsarum vtilitatibus sic vestro ministerio prouideri, ne sanctæ contemplationis otium occursum occupationum multiplicium valeat impediri, præsentium autoritate statuimus, vt dictæ Moniales, vel aliæ, si quas vobis de cætero sub quacumque forma committi contigerit, Apostolicæ Sedis indulgentia concessa vel concedenda in posterum non obstante, nisi expressam fecerint de præsentibus mentionem, hoc solum à nobis commissionis nostræ beneficio consequantur, videlicet, vt ipsæ sub magisterio & doctrina vestra, & eorum, qui pro tempore Ministri fuerint, debeant permanere, illis gaudentes priuilegiis, quæ vestro Ordini sunt concessa, vel in posterum concedentur, & contraria constitutione ipsius Ordinis non obstante animarum suarum sollicitudinem gerentes, & curam, ac eis de constitutionibus vestri Ordinis, quæ ipsis competunt exhibentes eisdem Monasteriis per vos vel per alios fratres vestros, quos ad hoc idoneos videritis, quotiens expedierit, visitationis officium impendere studeatis, corrigendo & reformato ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctionis seu reformationis officio noueritis indigere. Instituat is nihilominus, & destituatis, mutetis, & ordinetis prout secundum Deum videritis expedire. Electio tamen Abbatisse libere pertineat ad Conuentum. Confessiones earum audiat is & ministret is Ecclesiastica sacramenta. Et ne
pro

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

pro eo, quod in eisdem Monasteriis fratres vestri Ordinis residere continue non teneantur, pro defectu sacerdotis possit periculum imminere, ad confessiones earum in necessitatis articulo audiendas & ministranda sacramenta prædicta, necnon diuina officia celebranda, deputeris aliquos discretos & prouidos Capellanos. Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnia præmissa iuxta constitutionis huiusmodi tenorem cum eas vestro incorporari Ordini non velimus, curetis diligenter & sollicitè adimplere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Lugduni quarto Idus Iulij, Pontificatus nostri anno 4. Nos igitur eiusdem prædecessoris vestigiis inhærendo prædictas litteras & processum per eas habitos, approbantes, ac omnia in litteris ipsis contenta, quæ idem prædecessor statuit, inuiolabiliter obseruari debere autoritate præsentium decernentes, discretioni vestræ ad instar dicti prædecessoris per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnia præmissa, etiamsi eadem litteræ de cætero nullatenus apparerent circa præfata Monasteria & eorum personas siue Ordinis sanctæ Claræ siue sancti Damiani, siue Minorissæ dicantur, exequi diligenter & sollicitè studeatis. Nulli ergo nostræ approbationis, &c. Datum Anagninæ 5. Nonas Iunij, anno 2.

X V.

Concedit ut possint eis applicari prouentus cuiusdam Ecclesiæ. Reg. Vatic. epist. 301.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ

ET CONVENTVI MONASTERII DE DOMO PIETATIS

B. Mariæ Virginis in VVaterbeche Ordinis S. Claræ

Elien. Diœc.

Vestræ religionis honestas, & charissimi in Christo filij nostri Eduardi Regis Angliæ Illustris precamina nos inducunt, ut vos illa prosequamur gratia, quæ necessitatibus vestris fore dignoscitur opportuna. Ipsius igitur Regis & dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Dionysiæ de Monte Canisio eiusdem Regis consanguineæ, quæ vestrum Monasterium dicitur fundasse, nobis super hoc supplicantium, vestrisque precibus fauorabiliter annuentes, vnam de Ecclesiis non Collegiatis, in quibus dicta nobilis sola ius obtinet patronatus, quam nobilis ipsa elegerit, cuius fructus, redditus & prouentus valorem annum quadraginta marcharum Sterlingarum non excedant, vobis concedimus & donamus, autoritate vobis præsentium indulgentes ut possessionem eiusdem Ecclesiæ vacantis electæ per nobilem memoratam apprehendere, diœcesani loci, &c. ut suprà in bulla 1. huius Pontif. vsque in finem. Datum Anagninæ 2. Nonas Iunij, anno 2.

X V I.

Relaxat iuramentum ab eis factum circa non recipiendas plures Sorores. Reg. Vatic. epist. 419.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ

ET SORORIBVS ORDINIS S. CLARÆ IN NVSCIA

Colonien. Diœc.

Exhibita nobis vestra petitio continebat, quod cum vos essetis olim in tanto numero, quod Monasterium vestrum esset ad hoc nimium oneratum, maximè cum de recipiendis pluribus in sorores vestras multa vos instantius infestarent, vos inconsultè statutum in vestro Monasterio edidistis, ut nulla reciperetur à vobis donec essetis ad trigernarium numerum primò redactæ, statutum huiusmodi iuramento firmantes. Verum quia postmodum processu temporis percepistis, quod statutum & iuramentum huiusmodi si seruentur, posset in non modicum animarum nostrarum, & ipsius Monasterij præiudicium redundare, cum nonnumquam talem personam contingeret forsitan recusari, ex cuius receptione posset animarum salus, & magna ipsius Monasterij ac etiam aliorum ædificatio prouenire, nobis humiliter supplicastis, ut super hoc vobis prouidere

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

ſalubriter dignaremur. Nos igitur, qui libenter perſonis & locis religioſis conſolationis & ædificationis commoda procuramus, veſtris ſupplicationibus inclinati, vobis vt non obſtante iuramento prædicto poſſitis non paſſim, ſed illas tantum ſupra iam dictum numerum perſonas laudabiles in veſtras & veſtri Monasterij Monachas & ſorores recipere, ex quarum receptione magna videatur poſſe vobis Monasterio veſtro, & populo ædificatio prouenire; dummodo ad id totius veſtri Conuentus accedat aſſenſus, authoritate præſentium duximus concedendum. Datum Anagninæ 6. Kal. Iulij, anno 2.

XVII.

Confirmat donationem cuiusdam Eccleſiæ eis factam. Reg. Vatic. epiſt. 391.

DILECTIS FILIIS GVARDIANO ET FRATRIBVS
ORDINIS MINORVM TROPPIEN.

CVM à nobis petitur, &c. vſque *effectum*. Exhibita ſiquidem nobis veſtra petitio continebat, quod cum in terra Troppen. Fratres veſtri Ordinis locum vel habitaculum non haberent, plebs Troppen. deuotionis & charitatis ſpiritu ducta, fratres eoſdem ad habitandum in eadem terra inſtanter inducens, Venerabili fratri noſtro I. Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Troppen. humiliter ſupplicauit, vt fratribus memorati Ordinis pro eorum manſione & habitaculo parochialem Eccleſiam ſancti Petri ſitam iuxta ripas Troppen, ſpectantem ad collationem ipſorum Epiſcopi & Capituli, quæ tamen collata erat in beneficium Nicolao preſbytero Eccleſiæ Troppen. cum horto ſibi contiguo, concedere dignarentur. Ipſe autem Epiſcopus hoc pro ſalute animarum inibi habitantium vtile ac neceſſarium reputans, de conſilio & conſenſu prædicti Capituli præfato Nicolao pro æquiualentibus beneficio quadam Capella eiſdem Troppen. Eccleſiæ collata, præfati Nicolai ad id libero & expreſſo accedente conſenſu, prædictam Eccleſiam S. Petri cum horto ſibi contiguo Fratri Roberto tunc Guardiano Fratrum loci Montis Leonis prædicti Ordinis, & Fr. Thomæ de Morano recipientibus vice & nomine Miniſtri prouinciæ Calabriæ, ac fratrum dicti Ordinis prout ſpectabat ad eum, duxit Canonicè concedendum, eoſque de dicta Eccleſia S. Petri & horto per ſuum annulum præſentialiter inueſtiuit, adiiciens, quod parochiani ipſius Eccleſiæ ſancti Petri ad parochialem dictæ Troppen. Eccleſiæ deuoluantur: quodque ſi dictos fratres habitaculo ipſius Eccleſiæ derelicto ad alias manſiones ſe transferre contingeret, liceat ſibi & ſucceſſoribus ſuis Eccleſiam ipſam S. Petri & hortum ad ius & proprietatem ipſius Troppen. Eccleſiæ reuocare, prout de his omnibus per patentes litteras ipſius Epiſcopi ſigillo munitas plenius continetur. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc per eundem Epiſcopum prouide actum eſt, ratum & gratum habentes, id authoritate Apoſtolica ex certa ſcientia confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo noſtræ confirmationis, &c. Datum Anagninæ 15. Kal. Iulij, anno 2.

XVIII.

Vt ad nulla teneantur tributa aut ſubſidia exhibenda. Reg. Vatic. epiſt. 228.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS VNIVERSIS
ABBATISSIS ET CONVENTIBVS MONIALIUM INCLVSARVM
Ordinis S. Claræ, ſiue S. Damiani, ſiue Minoriffæ dicantur, &c.

LAUDABILIS ſacra religio, quæ in Monasteriis veſtris à vobis & aliis perſonis in eis deſeruentibus ſub onere voluntariæ paupertatis iugiter colitur, ſic à vobis mundanæ diſſolutionis relegauit illecebras, vt inter alia clauſtralis abſtinentiæ noxiis relegatæ puritate fulgeatis obſeruantia regularis, & voluntatis libitum coarctantes, omnino ſub obedientiæ debito dignam & ſedulam exhibeatis Domino ſeruitutem. Hinc eſt quod nos pium & congruum reputantes, vt vos illa proſequamur gratia, quæ veſtris neceſſitatibus fore conſpicimus opportuna, vobis vniuerſis & ſingulis authoritate præſentium indulgemus, vt ad præſtationem decimarum de quibuſcumque poſſeſſionibus & aliis omnibus bonis veſtris, quæ in præſentiarum habetis, & iuſtis modis, præſtante Domino, acquiſiueritis in futurum, vel ad contribuendum in procurationibus quorumlibet ordinariorum & etiam Legatorum & Nunciorum Sedis Apoſtolice, & quibuſlibet talleis & collectis

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

collectis, ac ad exhibendum pedagia, telonia, & alias exactiones quibuscumque Regibus, Principibus seu aliis personis secularibus minime teneamini, nec ad id compelli aliqua-
tenus valeatis. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Anagninæ 4. Nonas Iulij, anno 2.

XIX.

Applicat eis mille marchas argenti. Reg. Vatic. epist. 291.

DILECTIS FILIIS GVARDIANO ET FRATRIBVS
ORDINIS MINORVM PARISIEN.

Paupertati vestræ, quam propter Deum voluntariè sustinetis, paterno compatiētes affectu, ac volentes necessitatibus vestris per nostræ prouidentię studium aliquod temporale subsidium prouenire, dilecti filij nostri Iacobi tituli S. Clementis Presbyteri Cardinalis, nobis super hoc supplicantis precibus inclinati, de legatis indistinctè in pios vsus relictis in regno Franciæ mille marchas argenti pro vestris necessariis authoritate vobis præsentium duximus concedendas. Volumus autem vt si prætextu concessionis huiusmodi aliquid vltra prædictas mille marchas receperitis, ipso facto excommunicationis sententiam incurratis. Nulli ergo nostræ concessionis & voluntatis, &c. Datum Anagninæ 16. Kalend. Augusti, anno 2.

XX.

Vt possint à Minoritis sacramenta recipere. Reg. Vatic. epist. 317.

DILECTIS FILIIS VNIVERSIS FRATRIBVS ET DILECTIS
IN CHRISTO FILIABVS SORORIBVS ORDINIS CONTINENTIVM
de Pœnitentia S. Francisci vulgariter nuncupatæ per Alemanniam
constitutis, &c.

De uotionis vestræ precibus benignum impertientes assensum, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt vos qui ob reuerentiam Beati Francisci Confessoris, qui Ordinis vestri extitit institutor, iuxta salubre super hoc consilium à Sede Apostolica vobis datum, dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum doctrina dirigimini, & visitatores vestros de ipsis fratribus noscimini assumpsisse, possitis ab eisdem fratribus quoties fuerit opportunum, corporis Dominici recipere sacramentum, præterquam in festo Resurrectionis Dominicæ, in quo pro diuinis officiis audiendis, & eodem sacramento recipiendo consueuistis in parochialibus Ecclesiis conuenire, dictarum Ecclesiarum parochialium iure saluo. Nos enim excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, si quas in vos seu aliquem vestrum contra præsentis nostræ concessionis tenorem fieri contigerit, irritas decernimus & inanes. Nulli ergo nostræ concessionis & constitutionis, &c. Datum Anagninæ quinto Kalend. Augusti, anno 2.

XXI.

Vt oblati possint in earum Monasterijs suscipere sacramenta. Reg. Vatic. epist. 316.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSIS
ET CONVENTIBVS MONASTERIORVM ORDINIS
S. Claræ per Alemanniam constitutis.

De uotionis vestræ precibus benignum impertientes assensum, autoritate vobis præsentium indulgemus, vt oblati monasteriorum vestrorum, qui se ac sua vel maiorem partem bonorum suorum sine fraude ac dolo Monasteriis ipsis sponte ac libere obtulerunt, & nulli alij sub nomine seu colore huiusmodi oblatorum, possint in eisdem Monasteriis corporis Dominici recipere sacramentum, quoties fuerit opportunum, præterquam in festo Resurrectionis, &c. vt in præcedenti bulla, &c. Datum Anagninæ 3. Kalend. Augusti, anno 2.

XXII.

Iubet conferri Fratribus Oxionensibus locum Fratrum de Pœnitentia. Reg. Vat. ep. 358.

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO LINCOLNIEN.

EX parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum Oxonien. Ordinis Minorum tuæ diœc. nobis extitit intimatum, quod locus eorum adeo arctus esse dignoscitur, quod scholares ad studium in sacra pagina, alique Christi fideles ad audiendum verbum Dei apud locum ipsum conuenire commode nequeunt, & morari, maxime cum propter talia confluat ad locum ipsum non modica hominum multitudo, qui quidem locus non nisi per domum siue aream fratrum Ordinis de Pœnitentia Iesu Christi Oxonien. qui aliàs Saccitæ dicuntur, quæ ipsi loco Fratrum Minorum est nullo medio coniuncta, potest aliquatenus dilatari. Licet autem dictus Ordo de Pœnitentia Iesu Christi post generale Concilium institutus, per Sedem Apostolicam confirmatus fuisse dicatur, est tamen de illis, quibus ad sustentationem fratrum ipsius Ordinis redditus aut facultates habere propriæ constitutiones, seu regula interdicit, sed eis victum per quæstum publicum solet incerta mendicitas ministrare. Verum fel. rec. Gregorius Papa decimus prædecessor noster statuit in Concilio Lugdunen. vt professoribus talium Ordinum sic in eis remanere liceret, si vellent, vt nullum ex tunc ad eorum professionem admitterent, nec de nouo domum aut aliquem locum acquirerent, nec domos aut loca, quæ habebant, alienare possent sine Sedis eiusdem licentia speciali, reseruans ea dispositioni Sedis prædictæ in Terræ sanctæ subsidium vel pauperum, aut alios pios vsus per locorum Ordinarios, aut alios, quibus id Sedes ipsa committeret conuertenda. Cum autem domus seu area prædicta eorum fratrum de Pœnitentia Iesu Christi adeo dicatur ab eiusdem Ordinis de Pœnitentia fratribus derelicta, quod de Conuentu eorum, qui satis honorabilis esse inibi consuevit, nonnisi quinque fratres tantummodo remanserunt. Nos volentes huiusmodi dictorum Fratrum Minorum indigentia providere ipsorum deuotis precibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si præmissis veritas suffragatur eisdem, quinque fratribus, qui inibi remansisse dicuntur, decedentibus, vel se ad alios transferentibus Ordines, domum seu aream eorum prædictam cum iuribus & pertinentiis suis memorato Guardiano & Fratribus Minoribus pro prædicti eorum loci ampliatione autoritate nostra concedas, inducens eos in eiusdem domus, seu areæ ac iurium & pertinentiarum suarum corporalem possessionem, & defendens inductos. Contradictores, &c. Datum Anagninæ 6. Kal. Septembris, anno 2.

X X I I I.

Conceditur facultas erigendi Monasterium Vrdumiense. Reg. Vatic. epist. 563.

DILECTIS FILIIS MINISTRO PROVINCIALI PROVINCIAE
CASTELLÆ, GUARDIANO, ET LECTORI BICTORIAE
Calaguritan. Diœc. Ordinis Fratrum Minorum.

EX parte dilectarum in Christo filiarum sororum viuentium sub habitu Monialium & secundum instituta Ordinis sanctæ Claræ in Ecclesia sanctæ Mariæ veteris de Vrdumia eiusdem diœc. fuit expositum coram nobis, quod Ecclesia ipsa per earum industriam adeo excreuit in bonorum facultatibus & abundat, quod ex ipsorum bonorum redditibus & prouentibus viginti quinque Moniales possunt commode sustentari. Vnde cum dicta Ecclesia, quæ à sexaginta annis & ultra Eremus noscitur extitisse, sit locus aptus vt fiat in eo Monasterium dicti Ordinis, ipsæque sorores eiusdem Ordinis regulam profiteri desiderent, & sub ea virtutum Domino famulari, concedi eis huiusmodi Ecclesiam & regulam per prouidentiam Sedis Apostolicæ humiliter supplicarunt. Nos igitur ipsarum sororum tam salubre desiderium in Domino commendantes, earum deuotis supplicationibus inclinati, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de huiusmodi sororum eo loci ac facultatum conditionibus & circumstantiis vniuersis exquisita diligentius veritate, si veris existentibus supradictis & consideratis omnibus, quæ in hac parte fuerint considerata videritis expedire, quod in loco prædicto Monasterium præfati Ordinis ordinetur, & quod tam iam dictæ sorores, quam locus vel Ecclesia, in quo degunt, incorporentur Ordini memorato, & hoc fieri posset sine iuris præiudicio alieni, præterquam Venerabilis fratris nostri Episcopi Calaguritani, cui ratione sui iuris vocem contradictionis interdiciamus in hac parte, & nihilominus
super

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

super hoc omnia alia rite concurrant, quæ Ordo exigit memoratus, prælibatam Ecclesiam auctoritate nostra cum omnibus iuribus & pertinentiis suis prædictis sororibus & successoribus earum in ius & proprietatem in perpetuum concedatis, ac eandem Ecclesiam cum officinis eius erigatis in Monasterium Ordinis supradicti, & ad eiusdem Ordinis regulam à fel. rec. Urbano Papa I V. prædecessore nostro traditam, & ad professionem eiusdem regulæ sorores admittatis easdem. Clausuram in eodem Monasterio secundum eandem regulam dictis sororibus ordinantes, & facientes ab eis ipsius Regulæ professionem emitti. Cæterum de Castellæ seu vicinis prouinciis quatuor vel sex sorores eligere studeatis, præfatam hætenus professas regulam, & informatas in ea, ipsasque ad dictum locum earundem sororum transferre curetis, ut illæ, quæ in præsentiarum in loco ipso degere dignoscuntur, possint per eas in dicta regula informari ac virtutum exemplar suscipere ab eisdem prouiso, quod earum translatio fiat, prout decet personarum & Ordinis honestatem. Contradictores, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Idus Nouembris, anno 2.

XXIV.

Præficitur Ecclesiæ Lodonenſi. Reg. Vatic. epist. 629.

DILECTO FILIO FR. ITERIO DE BURDEGALA
ORDINIS MINORVM ELECTO LODONEN.

Pastoralis officij cura nos admonet, ut inter cætera sollicitudinum studia, quibus mens nostra iugiter circumplexa deducitur, de statu Ecclesiarum vacantium attentius & vigilantius cogitantes, ad prouisionem ipsarum celerem, ne prolixæ vacationis premantur incommodis, dispendiis prægrauentur, sollicitum & efficax impendere studium procuremus, illarum gubernationem & regimen personis talibus committendo, per quarum circumspectionem prouidam, & prouidentiam circumspectam illius fauente clementia, quæ bonorum omnium est largitor utiliter dirigi valeant & salubriter exerceri. Dudum siquidem Magalonen. Ecclesia per obitum bon. mem. Berengarij Magalonen. Episcopi solatio destituta pastoris, Nos venerabilem Fratrem nostrum Gaucelinum de Lagarda Magalonen. tunc Lodonen. Episcopum ad Ecclesiam Magalonen. prædictam, duximus transferendum. Et tandem volentes obuiare dispendiis, quæ solent Ecclesiis, ex earum vacatione diutina imminere, ac intendentes propterea Ecclesiæ Lodonen. prædictæ de persona iuxta cor nostrum idonea prouidere, ordinationem sicut Lodonen. Ecclesiæ Apostolicæ Sedis prouisioni ea vice duximus reseruandam, decernentes irritum, &c. usque attentari. Et demum ad personam tuam ut pote religione conspicuam, scientia præditam litterarum, morum honestate venustam, vita & conuersatione præclaram, & aliarum virtutum titulis insignitam attentæ considerationis intuitum extendentes te de Fratrum nostrorum consilio eidem Ecclesiæ Lodonen. præficimus in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius, tibi in spiritualibus & temporalibus committendo, firma concepta fiducia, quod actus tuos & opera illius dirigente clementia, qui gressus hominum dirigit, præfata Lodonen. Ecclesia spiritualibus & temporalibus proficiet incrementis. Cum reuerentia igitur iugum Domini suscipe, & suauis eius oneri humiliter colla submittere non postponas, manusque mittens ad fortia, ipsius administrationem Ecclesiæ prudenter exequi studeas, & commissi tibi Dominici gregis custodiam prosequi diligenter, constanter opponens te murum pro domo Domini ascendentibus ex aduerso, ut laudabili de ipso reddita in die districti examinis ratione, Regnum Patris Altissimi ab origine mundi paratum electis, accipias, in dilecta Domini tabernacula introcas, & eundem gregem tibi commissum ad vberioris meriti fructum & retributionis maioris cumulum introducas. Datum Romæ apud S. Petrum 16. Kalend. Ianuarij, anno 2.

XXV.

Constituatur executor & conseruator Apostolicus circa bullam Clementis IV. de spatio cannarum quod intercedere debet inter adificia Minorum & alia nouiter construenda. Reg. Vatic. epist. 597.

ANNO CHRISTI 1296.

BONIFACII VIII. ANNO 2.

EPISCOPO ARETINO.

SVa nobis dilecti filij Generalis & Prouinciales Ministri ac Fratres Ordinis Minorum Spetitione monstrarunt, quod olim fel. rec. Clemens Papa prædecessor noster, vt inter Religiosos potissimæ æmulationis & dissensionis tolleretur occasio, & charitatis integritas seruaretur, per suas sub certa forma litteras ordinauit & districte inhibuit, quod ex tunc nulli liceret de Fratrum Prædicatorum, Pœnitentiæ Iesu Christi, B. Mariæ de Monte Carmeli, Heremitarum sancti Augustini, S. Claræ aliisque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique mulierum de prædictis, seu quibuscumque aliis Ordinibus aliquod Monasterium, Ecclesiam, vel Oratorium ædificare seu construere. Nulli quoque seculari seu religioso cuiuscumque professionis Ecclesiam vel Monasterium seu Oratorium iam ædificatum in aliquem transferre de Ordinibus memoratis, nisi spatium trecentarum cannarum ab Ecclesiis Generalis & aliorum Ministrorum & Fratrum prædictorum mensurandarum per aëra, etiam vbi alias recte non permetteret loci dispositio mensurari, statuentes vt quidquid contra huiusmodi suæ ordinationis & inhibitionis tenorem ex tunc ædificatum existeret, dirueretur omnino. Verum quia ad pacem eorundem Generalis & aliorum Ministrorum & Fratrum ac Ordinum prouisum fuerat non solum eis, sed etiam multis aliis, qui propter dictum diffusum cannarum spatium in huiusmodi ordinatione & inhibitione contentum, quasi ab omnibus etiam solemnibus ciuitatibus inueniebantur excludi, ad scandalum cessisse comperit, diuersis propterea litigiorum materiis suscitatis, idem prædecessor super his cum Fratribus suis deliberatione præhabita huiusmodi spatium de consilio Fratrum ipsorum restringens, ipsum ad centum & quadraginta cannas reduxit, omnibus aliis, quæ in præmissis his continebantur litteris in suo nihilominus robore duraturis. Verum nonnulli Fratres Prædicatorum, Heremitarum sancti Augustini, & aliorum Ordinum prædictorum contra ordinationem vel inhibitionem huiusmodi temere venientes Ecclesias & Oratoria quamplura infra prædictum spatium centum & quadraginta cannarum prope Ecclesias & loca prædictorum Fratrum Minorum construere temeritate propria præsumpserunt, in dictorum Generalis & aliorum Ministrorum ac Fratrum dicti Ordinis Minorum non modicum præiudicium & grauamen. Quare Generalis & Prouinciales Ministri & Fratres prædicti nobis humiliter supplicauerunt, vt prouidere sibi super hoc, & ne similia in posterum præsumantur, paterna sollicitudine curaremus. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus per te vel per alium, seu alios Ecclesias & Oratoria prædicta infra præfatum spatium sic post huiusmodi ordinationem & inhibitionem constructa, seu etiam inchoata in prouincia Tusciæ, facias demoliri, & nihilominus prædictis Ministris & Fratribus Apostolicæ defensionis assistens præsidio, Ecclesias seu Oratoria infra prædictum spatium centum & quadraginta cannarum contra prædictarum constitutionis & inhibitionis memorati prædecessoris tenorem, construi deinceps aliquatenus non permittas, iurisdictionem plenariam de plano sine strepitu & figura iudicij super his tanquam conseruator & delegatus deputatus à nobis etiam circa ea omnia & singula, quæ iudiciale requirunt indaginem exercendo. Contradiatores, &c. vsque *compescendo*. Testes autem, &c. vsque testimonium *perhibere*. Non obstantibus si dictis Fratribus vel sororibus, &c. vsque *mentionem*, & constitutione de duabus dieti vsque *iudicium euacetur*. Datum Romæ apud S. Petrum, 4. Kalend. Ianuarij, anno 2.

X X V I.

S. Ludouicus creatur Episcopus Tholosanus. Reg. Vatic. epist. 630.

DILECTO FILIO LVDOVICO EPISCOPO THOLOSANO

NATO CHARISSIMI IN CHRISTO FILII NOSTRI

Caroli Regis Sicilia Illustris, &c.

Fons sapientiæ, Verbum Patris, Dominus Iesus Christus, qui pro generis humani salute de cælorum excelsis in mediam exterminij nostri terram exiliens, nostræ carnis ex vtero Virginis assumpta trabea homo factus, se pro nobis mortis tormentis exponere non expauit, post deuictum triumphatumque mundum effectus in ara Crucis Summus Pontifex & Rex Magnus ad cælos assensurus suum in terris ad custodiam vnica sponsæ suæ Vicarium dereliquit, cui in B. Petro cælestis regni Pontificiæ tradito plenitudinem

potestatis,

ANNO CHRISTI 1296. & 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 2. & 3.

potestatis, & super omnes Ecclesias contulit magisterium. Ipsius itaque dignatione quamquam immeriti ad huiusmodi apicem magistratus assumpti, & in Apostolatus specula constituti, licet Ecclesiarum omnium curam teneamur gerere generalem, de illis tamen quibus vacationis imminere incommoda dignoscuntur, nos decet propensius cogitare, ut ad earum regimen idonei Prælati per nostræ providentiæ ministerium assumantur, de quibus consideratis virtutibus desuper sibi traditis, præsumitur verisimiliter, & tenetur quod creditas sibi animas verbo scientiæ ac exemplo vitæ instruere, & alios eorum studio Ecclesiæ ipsæ grata suscipere debeant incrementa. Pridem siquidem Ecclesia Tholosana per obitum bonæ memoriæ H. Tholosani Episcopi, qui apud Sedem Apostolicam diem clausit extremum, Pastoris solatio destituta: Nos dispositionem ipsius Ecclesiæ nobis & Sedi Apostolicæ reseruantes, decreuimus ex tunc irritum & inane si quid secus super iis scienter vel ignoranter contingeret attentari, ac de ipsius ordinatione sollicitè cogitantes, & cupientes illum eidem Ecclesiæ per nostræ operationis studium Pontificem præsidere, per quem posset Ecclesia ipsa in vtrisque salubriter gubernari, post vigilem curam, quam super hoc adhibuimus diligenter, ad personam tuam sublimibus natalibus productam, ex claris vtriusque parentis tui progeniebus Regalibus præfulgentem, eminenti litterarum scientia præditam, vitæ munditia redolentem, gravitate morum & consilij maturitate conspicuam, aliarumque donis virtutum ab Altissimo multipliciter decoratam, conuertimus aciem nostræ mentis, & tecum super ætatis defectu, quem pateris, maxime cum defectum ipsum supplere prædictis virtutum donis & aliis eximiis & laudabilibus meritis, quæ tibi suffragari nouimus, dignoscaris, autoritate Apostolica dispensauimus, ut eodem defectu nequaquam obstante ad Episcopalem dignitatem ipsius Ecclesiæ Tolosan. licite possis assumi, & quæ Fratrum Minorum Ordinis professorem, ad sacerdotium iam promotum, de Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis præfecimus ipsi Ecclesiæ Tolosan. in Episcopum & Pastorem, tibi que subsequenter consecrationis munus propriis manibus duximus impendendum, spe firma fiduciaque tenentes indubitata, quod prædicta Ecclesia Tholosana per tuam solertem industriam & prudentiam circumspectam præseruabitur à noxiis & aduersis, & alias spiritualiter & temporaliter, Deo authore, augmenta suscipiet commoditatis, & honoris, & tam clerus quam populus tuo commissus regimini tua salubri doctrina & pia actionis exemplo ad salutem ædificabitur animarum. Tu ergo tuum iactans in Domino cogitatum, ac iuxta spem nostram & gratiam tibi datam à Domino commissum tibi super gregem Dominicum virga vigilantis officium officiose ac diligenter exercens, extirpandis vitiis & plantandis virtutibus sollicitudine inuigiles efficaci, ut tanquam stella fixa in Ecclesiæ firmamento tibi per vitæ meritum, & aliis proficiens per exemplum, dum plures erudieris ad salutem, in æternitatis gloria gratulari ac relucere inter alios clarius merearis, & nos qui tibi in omni opportunitate fauorabiliter adesse proponimus, in tuis delectari laudibus merito valeamus. Datum Laterani 4. Kal. Ianuarij, Pontif. nostri anno 2.

Anno Christi 1297.

Bonifacij VIII. anno 3.

XXVII.

Monasterium S. Laurentij Salernitanum facit Ordinis Clarissarum & subiicit regimini Ministri Terræ laboris. Reg. Vatic. epist. 40.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALI
MINISTRIS ORDINIS MINORVM FRATRVM TERRÆ
laboris præsentibus & futuris.

DVdum ex relatione dilecti filij nobilis viri Ioannis de Procida, & aliorum fide dignorum accepimus, quod Monasterium S. Laurentij de Monte Salernitano Ordinis sancti Benedicti, ad Monasterium Cassinen. tunc pertinen. pleno iure collapsum in spiritualibus & temporalibus existerat, quodque ipsius officinæ ac ædificia ruinam pro parte non modica minabantur. Quare præfatus nobilis à nobis suppliciter postulauit, ut Monasterium ipsum reformari de Ordine sanctæ Claræ ac dilectam in Christo filiam Ioannam natam ipsius nobilis de legitimo matrimonio procreatam Monialem Monasterij S. Spiritus Salernitan. Ordinis S. Damiani & aliarum etiam numerum personarum

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

sonarum volentium regulam Ordinis S. Claræ supradictæ recipere in eodem Monasterio institui faceremus. Nos autem prædictum Monasterium S. Laurentij salubris reformationis profectum per nostræ prouidentie studium assequi cupientes, & attendentes quod per nobilis ipsius auxilium officinæ & ædificia supradicta reparari & refici poterant, aliaque vtilia eidem Monasterio S. Laurentij multipliciter prouenire, ac propterea ipsius nobilis supplicationibus in hac parte fauorabiliter annuere intendentes, dilecto filio nostro Landulpho sancti Angeli Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato per alias nostras sub certa forma commissimus & mandauimus litteras ut præfatum Monasterium S. Laurentij de iamdicto sanctæ Claræ Ordine per ipsum vel alium, seu alios autoritate nostra reformans ac illud eximens ab omni iurisdictione, potestate, & dominio Abbatis ac personarum ipsius Cassinen. Monasterij & ab ipso etiam Monasterio Cassinen. necnon à lege dicecesani Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi & dilectorum filiorum Capituli Salernitani & à potestate, iurisdictione, atque dominio tam ipsorum Archiepiscopi & Capituli, quam alterius cuiuscumque Prælati Ecclesiasticæque personæ, ita quod nec Archiepiscopus & Capitulum antedicti, neque iidem Abbas & præfati Monasterij Cassinen. nec alia quæuis persona prænominatum S. Laurentij Monasterium, utpote prorsus exemptum, vel Abbatissam & Conuentum ipsius aut personas eiusdem Ordinis sanctæ Claræ futuris ibidem temporibus Domino seruituras interdiceret, suspendere, vel excommunicare valeret, seu quocumque alio modo in sæpe factum Monasterium S. Laurentij ac membra, & personas ipsius potestatem vel iurisdictionem aliquam exercere, & si contra forte præsumptum existeret, inane & irritum nuntiaret, dictisque Abbatissæ & Conuentui ac illis, quæ in Monasterio ipso eisdem succederent autoritate nostra concedens in consecrationem Ecclesiarum, seu altarium Monasterij S. Laurentij supradicti: oleum quoque sanctum, benedictiones Monialium, vasorum & vestium aliaque sacramenta Ecclesiastica impendenda Abbatissæ & Conuentui eiusdem Monasterij S. Laurentij, quæ forent pro tempore, possent à quolibet catholico antistite Sedis Apostolicæ gratia obtinente recipere, prædictam Ioannam & Conuentum decem vel duodecim Monialium, quas tam prælibatus nobilis, quam Ioanna præfata ducerent nominandas, dum tamen ipsæ id vellent sponte subire, instituere procuraret sub eiusdem Ordinis S. Claræ obseruantia perpetuo in dicto Monasterio S. Laurentij Domino seruituris, eis ac illis, quæ in eodem Monasterio ipsis succederent Monasterium ipsum cum omnibus suis domibus, ædificiis & officinis infra Salernitan. consistentibus ciuitatem in ius & proprietatem ac in vsus proprios in perpetuum concedendo. Cæteri vero Prioratus Ecclesiæ eiusdem, domus, ædificia & officinæ quælibet, necnon grangia, membra, possessiones, iura, & iurisdictiones, redditus, & prouentus aliaque bona, quæ ad ipsum S. Laurentij Monasterium pertinent sita extra ciuitatem eandem ac ipsorum iura & pertinentiæ præfato Monasterio Cassinen. remanerent illæsa, & integra sicut prius. Postquam vero memorata Ioanna cum eodem Monialium numero in præfato Monasterio S. Laurentij, sicut prædicitur, statuendo, esset ipsius Monasterij possessionem pacifice assecuta, & tam ipsa quam Moniales prædictæ regulam professæ existerent memoratam, eis omnibus & singulis earundem, ut possent nouitiatus tempore profiteri qualibet constitutione vel consuetudine ipsius Ordinis, vel alia contraria non obstante liberam autoritate nostra licentiam largiretur, & postquam in eodem S. Laurentij Monasterio esset Ordinata clausura secundum instituta eiusdem Ordinis sanctæ Claræ, præfata Ioanna præficeret in ipsius Monasterij Abbatissam, faciens sibi à suis subditis obedientiam & reuerentiam debitam exhiberi. Contradictores, &c. Volentes tamen quod prædictum Monasterium S. Laurentij & Abbatissa & Conuentus ac personæ ipsius quæ forent pro tempore, subessent secundum instituta prædicti Ordinis seu regulæ S. Claræ dilecto filio nostro Matthæo sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali Correctori, Gubernatori & Rectori eiusdem Ordinis à Sede Apostolica deputato, & aliis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui secundum eiusdem S. Claræ regulam Correctores, Gubernatores & Rectores fuerint Ordinis supradicti. Verum sicut eiusdem nobilis nobis patefecit assertio, autoritate dictarum litterarum nostrarum ad hoc dumtaxat in huiusmodi negotio est processum, videlicet quod eidem Ioannæ præfatum S. Laurentij Monasterium assignauit, quodque prædicta Ioanna cum quibusdam aliis Monialibus eiusdem S. Damiani Ordinis ac nonnullis sæcularibus & honestis mulieribus ad Monasterium ipsum se transtulit clausuram inibi faciendo. Cum autem

præfata

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

præacta Ioanna eiusdem S. Damiani regulam ab olim, ut dicitur, professâ fuerit, ac in eius obseruantia continue vixerit, sitque in ea competenter instructa & etiam informata, & propterea graue sibi quamplurimum & quasi importabile redderetur, si sub Ordinis institutis alterius iam de cætero viuere oporteret, prouidere super hoc de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur sollicita meditatione pensantes, quod per auxilium præacti nobilis, ut præmittitur, multa poterunt prouenire vtilia Monasterio sancti Laurentij supradicto, ac intendentes ipsi nobili super hoc facere gratiam specialem dictæ Ioannæ, volentes desideriis benigne annuere, in hac parte præacti nobilis supplicationibus inclinati eidem Cardinali authoritate litterarum nostrarum commisimus, & mandauimus, quatenus præactum sancti Laurentij Monasterium præmissis omnibus nequaquam obstantibus, iuxta ipsius Ordinis S. Damiani regulam per se vel alium seu alios reformare, ac eandem Ioannam in Abbatissam & Conuentum decem vel duodecim Monialium ex illis mulieribus, quæ ipsa iam secum asseritur assumpsisse, vel aliis honestis & decentibus ac id volentibus in Moniales & sorores dicti Monasterij S. Laurentij secundum præactam regulam S. Damiani virtutum Domino seruituras, instituere non postpoderent, faciens ipsi Abbatissæ à suis subditis obedientiam & reuerentiam debitam exhiberi. Contradictores, &c. usque *compeſcendo*, ipsisque Abbatissæ & Monialibus siue Conuentui ac illis, quæ in Monasterio ipso succedent, Monasterium ipsum cum omnibus suis domibus, ædificiis, & officinis intra Salernitanam consisten. ciuitatem perpetuo in ius & proprietatem ac in vsus proprios concedendo. Cæteri vero Prioratus, Ecclesiæ, domus, ædificia, & officinæ quælibet, necnon grangiæ, membra, possessiones, iura, iurisdictiones, redditus, & prouentus aliaque bona, quæ ad ipsius S. Laurentij Monasterium pertinent sita extra ciuitatem eandem, ac ipsorum iura & pertinentia præacto Monasterio Cassinen. remanerent illæsa, & integra sicut prius. Prædictum quoque Monasterium S. Laurentij ac ipsius personas & bona præsentia & futura in ius & proprietatem B. Petri & Apostolicæ Sedis assumat, ac illud eximat ab omni iurisdictione, potestate, atque dominio Abbatis, & personarum ipsius Monasterij Cassinen. & ab ipso Monasterio Cassinen. necnon à lege diocesani Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi & dil. fil. Capituli Salernitan. & à potestate, &c. tam ipsorum Archiepiscopi & Capituli, quam alterius cuiuscumque Prælati Ecclesiasticæque personæ, ita quod nec Archiepiscopus, & Capitulum, neque iidem Abbas & personæ præacti Monasterij Cassinen. nec alia quæuis persona præactum S. Laurentij Monasterium, utpote prorsus exemptum, vel Abbatissam & Conuentum ipsius aut personas ipsius Ordinis S. Damiani futuris ibidem temporibus Domino seruituras, interdicere, suspendere, vel excommunicare valeant, seu quocumque alio modo in sæpe fatum Monasterium S. Laurentij ac membra & personas ipsius, potestatem vel iurisdictionem aliquam exercere, & si contra forte præsumptum extiterit, irritum denuntiet & inane, ac nullius existere firmitatis. Ne igitur prædicto Monasterio & personis pro tempore degentibus in eodem desit opportunæ curæ præsidium, Nos de ipsorum statu prospero attenta meditatione pensantes, ac gerentes de circumſpectione vestra fiduciam in Domino plenior, discretioni vestræ ipsorum Monasterij ac personarum curam, Magisterium & doctrinam, ac visitationem, correctionem, & reformationem authoritate præsentium duximus committendam, ut vos vel alter vestrum per vos, vel alium seu alios exercentes curæ, gubernationis, Magisterij, doctrinæ, visitationis, correctionis, & reformationis officium in ipsis Monasterio & personis, videlicet Abbatissa, Conuentu, Sororibus, Capellanis, conuersis & familiaribus vice nostra visitetis, corrigatis, reformatis, quæ visitationis, correctionis & reformationis officio in eis noueritis indigere. Instituendo nihilominus, destituendo, ordinando, statuendo, & disponendo ac alia inibi exercendo, quæ utilitati dicti Monasterij secundum Deum videritis expedire, necnon contradictores, usque *compeſcendo*. Non obstante si aliquibus à Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, &c. usque *mentionem*. Prædicta autem Ioanna Abbatissa cedente vel decedente seu alias amota à regimine Monasterij prælibati electionem Abbatissæ ipsius Monasterij ad ipsius Monasterij Conuentum, confirmationem vero electionis huiusmodi iuxta formam Canonicam faciendas ad vos, & quemlibet vestrum insolidum de cætero volumus libere pertinere. Datum Romæ apud S. Petrum Kalend. Martij, anno 3.

Ne

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

XXVIII.

Ne quis in discordia electus ad Prælaturas Ecclesiarum audeat admittere dignitatem absque licentia sui Prælati, & Pontificis. Reg. Vatic. epist. 22.

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

QVorundam oculos sic vitium ambitionis excæcat, quod suæ quasi professionis immemores, qua contemptis honoribus, abiectis diuitiis, spretisque delitiis, arbitrio proprio subiugato alterius ditioni, retro respiciunt ad aratrum manumissa, dum præcipitanter ruunt in litigiorum anfractus, causarum strepitibus se inuoluunt, & extra administrationes proprii Ordinis solum Prælaturæ conscendere moliantur, electionibus, postulationibus seu prouisionibus de se in discordia celebratis improuide præstando consensum, præbendi assensum à suo superiore nonnunquam extorta licentia, potius quam obtenta, ex quo animarum & Ecclesiarum dispendia noscimus prouenisse, & prouentura maiora in antea verisimiliter formidamus. Volentes igitur huic pesti salubri remedio obuiare, præsentī constitutione sancimus, vt nullus religiosus Prædicatorum, Minorum, Heremitarum sancti Augustini, necnon & quorumlibet mendicantium Ordinum electioni, postulationi, prouisioni, seu vocationi de se factæ in discordia, ad aliquam extra sui Ordinis administrationis prælaturam præstare possit assensum etiam si Magistri, Ministri, seu Priores, Generalium suorum Ordinum aut inferiorum Prælatorum suorum licentia vel assensus accederet, absque licentia Sedis Apostolicæ speciali faciente plenam & expressam de constitutione huiusmodi mentionem. Decernentes irritum, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Kal. Aprilis, anno 3.

XXIX.

Committit Cardinalis Protector curam Clarissarum Minoritis, præscribitque eis modum regiminis. Specul. Min. tract. I. fol. 15.

MAtthæus miseratione diuina S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis. Venerabili & dilectis in Christo Fratribus Generali & vniuersis Prouincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum salutem in Domino. Inter cætera quæ humeris nostris incumbunt multum nos angit cura Monasteriorum Ordinis S. Claræ, quæ regulam à fel. rec. Urbano Papa I V. editam, qua Cardinalis, qui pro tempore fuerit gubernator vestri Ordinis Monasteriis ipsis præficitur, susceperunt & quorumlibet aliorum quæ sunt nostræ curæ commissa. Nec videmus nos ad id posse sufficere, nisi onera circa curam eandem per vestra & Fratrum vestri Ordinis ministeria releuentur. Sane huiusmodi nostra onera tanto credimus posse saniori conscientia supportare, quanto ipsa Monasteria visitari & reformari contigerit per nos & prudentium Fratrum dicti Ordinis ministerium & doctrinam. Ex hoc enim speramus, quod Deo autore, poterunt in debita honestate seruari & consequi statum gratum Deo, exemplarem mundo, & sibi salutiferum, & quietum. Et quoniam in desideriis nostris hoc agitur, vt præfata Monasteria pacifice uiuant, & salubriter gubernentur: & quod regularis obseruantia tam in capite, quam in membris vigeat in eisdem, ideo visitationis, inquisitionis, correctionis & reformationis officium Monasteriorum dicti Ordinis vobis Generali Ministro, quo ad singula dicta Monasteria vbilibet constituta, quæ dictam regulam à præfato Domino Urbano editam susceperunt, necnon & Monasteriorum tam S. Claræ de Assisio, quam omnium aliorum, quæ sunt nostræ gubernationi commissa, vel in posterum committentur: ac vnicuique vestrum Prouincialium Ministrorum, quo ad ea quæ de prædictis Monasteriis tantummodo quæ fuerint infra limites Prouinciarum commissarum vestro regimini, vel committendorum in posterum: præsentium tenore duximus committendum, attente rogantes, vt Deum habentes præ oculis, quæ vobis committimus exequamini diligenter.

Vt igitur leuius ferre possitis onera commissionis præfate, volumus atque concedimus, vt non solum vos Generalis Minister vbilibet, sed & quilibet vestrum Prouincialium Ministrorum vnum vel plures Fratres idoneos in suis prouinciis ad tale officium exequendum instituere & destituere valeatis de consilio Fratrum suæ prouinciæ discretorum, qui, quando, & vbi expediens fuerit dictis Monasteriis beneficium visitationis, inquisi

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

inquisitionis, correctionis, & reformationis impendant: ipsosque visitatores possitis multiplicare, & minuere secundum quod multitudini & distantiae Monasteriorum & longitudini & latitudini prouinciarum videritis expedire.

Ingressus autem vester & visitatoris cuiuslibet intra eorum clausuram intrinsecam cum duobus vel tribus sociis Ordinis vestri fiat ad dictum officium, seu beneficium impendendum. Sic autem visitatoribus vt præmittitur, instituendis à vobis visitationis infra certos limites & visitandi, inquirendi, corrigendi, & reformandi certa Monasteria officium committatur, quod in eodem Monasterio visitantium, seu visitorum plurium super iisdem visitatio, inquisitio, correctio & reformatio non concurrant: sed vnusquisque visitorum in decretis sibi Monasteriis, & infra certos limites constitutis, visitationis, inquisitionis, correctionis, & reformationis officium exequatur. Excitamus quoque prudentiam vestram, vt provide indagetis qualiter commissa & committenda visitationis, inquisitionis, correctionis, & reformationis officia visitatores huiusmodi exercebunt: & informetis, corrigatis, & amoueatis eosdem prout fuerit opportunum.

Omnibus autem tam Abbatissis, quam sororibus, & seruitialibus, necnon capellanis, conuersis & cæteris de familia prædictorum Monasteriorum præsentium tenore mandamus, quatenus vobis & aliis, qui ad visitationis, inquisitionis, correctionis & reformationis officium sunt assumpti, vel in posterum assumuntur, in omnibus quæ ad idem officium pertinent, obediant & intendant.

Facietis etiam ipsis de diuinis officiis per Fratres vestri Ordinis vel alios prout expedire videbitur, prouideri, prouisuri Monasteriis supradictis de Fratribus moraturis in eis quoties expedire videritis pro ipsorum commodo & Abbatissarum salute, necnon sororum familie & personarum degentium in eisdem. Nihilominus eis in opportunitatibus illis, quæ ipsis temporaliter imminet, vel in antea imminebunt per vos & Fratres atque amicos vestri Ordinis, consiliis, subsidiis, fauoribus, prout vestra & Ordinis vestri patietur honestas, studeatis assistere & adesse.

Ad hæc prudentiam vestram excitamus attente, vt vos & visitatores qui erunt pro tempore, diligentius intendatis, quod in Monasteriis mendicantibus, in quibus Conuentus seu Sorores cum familiis & in Monasteriis degentibus non possint de ipsorum Monasteriorum facultatibus sustentari, non fiat Monialium seu sororum multiplicatio onerosa: posset enim periculum fore multas personas mendicantes claudere sub clausura non habentes vnde possint de Monasteriorum facultatibus sine mendicitate saltem aliquantulum sustentari: ex hoc enim nonnunquam datur occasio recipiendi sorores per simoniacam prauitatem propter paupertatem: personæ nobiles, pauperes, licet sanctæ conuersationis, & vitæ, gratis recipi in Monasteriis recusantur, quia non habent pecuniam, siue bona quæ ad Monasterium secum portent. Hæc experientia doctrina nos docet, hæc in lucem veniunt cum à nobis petitur, vt cum receptis & recipientibus simoniace dispensemus.

Cæterum ea quæ secundum præmissa per vos Ministros fieri volumus, vobis præsentium tenore committimus exequenda. Illa vero quæ per visitatores prædictos, necnon & Fratres vestri Ordinis fieri volumus seu concedimus, vt præsentibus exprimuntur, eisdem visitatoribus & Fratribus assumptis & assumendis à nobis eodem tenore duximus committenda.

Vt autem liberum vobis sit piam dare operam his quæ dictorum Monasteriorum præfatarum Abbatissarum & sororum consolationem, & profectum respicere dignoscuntur; & ne capitulum vestræ regulæ vel declarationis cuiuslibet subsecutæ, quo ab ingressu Monasteriorum Monacharum Fratres arctantur, iis, quæ præsentibus continentur, prout obsistere, autoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, tenore præsentium licentiam concedimus specialem, vt pro præmissis, & pro exhibendis Ecclesiasticis sacramentis, celebrandis diuinis, prædicationibus faciendis, impendendis consiliis, & pro piis & rationabilibus causis congruis vel honestis, necnon & aliis, quæ ipsis & Abbatissis & sororibus, & capellanis, conuersis & familiaribus extiterint opportuna, quotiescumque secundum Deum expedire videbitur, vos Generalis Minister ad singula Monasteria dicti Ordinis, necnon & ad alia nobis commissa vel committenda, & vt quilibet vestrum Prouincialium Ministrorum ad dicta Monasteria & ad alia vobis commissa vel committenda, quæ fuerint infra prouincias vestræ administrationis commissa, possitis accedere cum vno vel pluribus Fratribus vestri Ordinis, quos ducetis vobiscum

ſcum : etiam ſi expedire videritis intrinſecam clauſuram cum duobus vel tribus fratribus introire, & fratres veſtri Ordinis accedere poſſint ad ea loca, ad quæ aliis licet accedere : quando à vobis Generali quo ad omnia Monasteria ſupradicta, vel ipſorum aliqua vel aliquod, vel quando à ſingulis vobis Miniſtris ad dicta Monasteria, & infra prouinciam vniuſcuiuſque veſtrum adminiſtrationi commiſſa, ad ipſorum aliqua vel aliquod fuerint deſtinati : vel aliquando per illum ſeu illos fuerint miſſi, quibus mittendi vel deſtinandi ſpecialiter conceſſeritis poteſtatem.

Necnon viſitatoribus Monasteriorum ipſorum inſtitutis & inſtituendis in poſterum ſimilem accedendi ad Monasteria ſuæ viſitationi commiſſa cum vno ſocio pro præmiſſis, & alias vbi neceſſitas vel vtilitas hoc expoſceret, licentiam ſpecialiter elargimur. Et etiam accedendi ad Monasteria ipſa & intrandi intrinſecam clauſuram cum duobus ſociis vel tribus viſitationis, inſpectionis, correctionis, vel reformationis cauſa, aut alia neceſſitate vel vtilitate vrgente.

Concedimus inſuper vobis Generali Miniſtro, vt ad ſingula Monasteria, quæ fuerint Ordinis ſancti Damiani, eo tempore, quo Dominus Vrbanus edidit regulam ſupradictam, nec ipſam regulam poſtmodum ſuſceperunt, & vobis Miniſtris Prouincialibus ad ſingula Monasteria talia infra veſtras prouincias conſtituta, cum vno vel pluribus Fratribus poſſitis accedere ad hortandum, monendum & inducendum Abbatiffas, ſorores & perſonas Monasteriorum ipſorum, vt recipiant regulam à præſato Domino Urbano editam : & vt ad hoc poſſitis Fratres Ordinis veſtri mittere, & Fratribus ipſis vt miſſis taliter ad ea poſſint accedere, licentiam ſpecialem.

Forma autem viſitationis, quam à vobis & viſitatoribus inſtitutis vel inſtituendis à vobis volumus obſeruari, hæc eſt. Quilibet veſtrum viſitare volens, & quilibet viſitator inſtitutus, & inſtituendus in Monasteriis ſuæ viſitationi commiſſis circa Abbatiffas, ſorores, & ſeruitiales, Capellanos & conuerſos cæteramque Monasteriorum familiam ſaltem ſemel in anno officium viſitationis exerceat, excuſus corrigat publicos & priuatos, ſed de correctis ſe nullatenus intromittat, niſi forſitan fuerint illegitimè vel inſufficienter aut indiſcrete correcti. Alias noſtræ intentionis exiſtit, quod eodem anno viſitationes, inſpectiones, correctiones, & reformationes, quæ per Miniſtros fient cum viſitationibus, inſpectionibus, correctionibus, & reformationibus viſitatorum ſuper eiſdem articulis non concurrant. Nullam abſoluant Abbatiffam à Monasterij regimine, niſi de conſenſu & voluntate totius ſui Conuentus vel maioris partis eiſdem. Cum conſenſu tamen totius Conuentus vel maioris partis ipſius Abbatiffam abſoluere poterit, cum ſecundum Deum viderit expedire.

Electiões autem Abbatiffarum, quas celebrari contigerit in Monasteriis conſtitutis in Vltramontanis partibus ſeu extra Italiam vel in Sclauoniæ ſeu Romanicæ prouinciis, quouſque aliud duxerimus ordinandum, inſpecta de electionum forma, eligentium ſtudiis, & electarum meritis diligentius veritate : de aliquorum diſcretorum Fratrum conſilio conuocato confirmet, ſi eas inuenerit canonice, & de perſonis idoneis celebratas : faciens ipſis à ſuis ſubditis obedientiam & reuerentiam debitam exhiberi. Alioquin eis ritè caſſatis, faciat Monasteriis de perſonis idoneis in Abbatiffas aſſumendis per electiones canonicas prouideri : ad confirmationes vel inſirmationes electionum ipſarum, &c. prout dictum eſt ſuperius proceſſurus. Super inſirmatione vero & confirmatione electionum, quæ fient in Monasteriis intra Italiam conſtitutis, extra prouinciam Sclauoniæ ad nos habeatur reſcurſus.

Sorores vel ſeruitiales nunquam de Monasterio ad Monasterium transferant, niſi cauſa regiminis vel ſocietatis Abbatiffarum abſque noſtra licentia ſpeciali : vel niſi quando electa vel electæ de vno Monasterio ad aliud transferuntur cauſa regiminis cum ſocia vel ſine ſocia, & poſtea fuerit abſoluta vel fuerint abſolutæ, quia tunc tam abſolutis quam ſociabus, quæ ſecum iuerunt vel ibunt, poteſt quilibet veſtrum dare licentiam ad primum Monasterium redeundi, vtriuſque Monasterij Abbatiffarum & Conuentuum, vel maioris partis ad hoc accedente conſenſu, & huiuſmodi reſcurſus fiat cum ſocietate decenti, quæ congruat Ordinis honeſtati.

Inſuper viſitantes & viſitatores inquirant diligenter de iuribus Monasteriorum ſiue bonis, atque prouentibus, redditibus, & iudiciis legatis Monasteriis ſiue ſororibus & de his, qualiter diſpenſentur, & quomodo gubernentur : & ſpecialiter quod nulla profeſſa proprietaria inueniatur in Monasteriis antedictis. Super quibus debita ratio exigatur

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

exigatur atque reddatur saltem semel in anno : & puniantur Abbatissæ & aliæ quæ inuentæ fuerint proprietariæ, vel culpabiles, seu remissæ vel negligentes. Eisdem Abbatissas & sorores sæpius admoneant ; vt receptiones simoniacas omnino non faciant, & quod in receptionibus nihil interueniat, quod receptiones ipsas inficiat vel infirmet.

Specialiter autem vnusquisque visitans Minister, seu visitator institutus vel institutus in posterum, diligenter attendat, & faciat quod bene prouideatur Abbatissis, sororibus, conuersis, & familiæ Monasteriorum, & tam de diuinis officiis, quam de Ecclesiasticis sacramentis, & aliis quæ ad salutem pertinent animarum, & de statu, & conditionibus cuiuslibet Monasterij perquirant attentius, vt circa statum vniuscuiusque, prout magis honestati & vtilitati expedire viderit iuxta qualitatem personarum, locorum, & etiam regionum ordinent, disponant, & vt regularis obseruantia tam in clausura, quam honestatibus aliis vigeat in eisdem, omnisque materia nocibilis relegetur ab ipsis. Inquirat etiam specialiter qualiter in singulis Monasteriis singula obseruentur, & corrigat & reformet tam in capite quam in membris, quæ correctione & reformatione nouerit indigere. Opponentes se, & non obtemperantes circa præmissa, auctoritate nostra, quam vobis Generali, & singulis Ministris visitantibus, necnon visitatoribus præsentibus & futuris committimus, per censuram Ecclesiasticam compescendo.

Volumus etiam vt præter communem visitationem, quam saltem semel in anno debet facere quilibet visitans vel visitator, prout superius ordinatur, pro quouis articulo emergente in aliquo Monasterio visitationis, inquisitionis, & correctionis, & reformationis officium particulariter vel generaliter aliquando viderit opportunum iuxta præmissam formam, illud adeo solerter impendat, vt quietem diligentes & pacem eisdem perfrui valeant, & insolentes prout conuenit, compescant. Sanè quia in his, quæ per Ministros vel visitatores non possent vtiliter exerceri, diuina propitiante clementia, adesse proponimus, & consilium & auxilium fauorabiliter impartiri volumus, & quicumque articulus seu casus emerferit, in quo nostrum videatur expectandum consilium, ad nos recurri possit, vt emergentibus casibus per nos possit remedium adhiberi. Cæterum nostri fore beneplaciti cognoscatis, vt transcriptum præsentis commissionis in singulis Monasteriis habeatur, vt Abbatissis & sororibus aliis liqueat, quando & pro quibus ab eis vnusquisque Minister vel visitator fuerit requirendus, & vt de his, quæ facimus & concedimus per præsentis non debeant dubitare. Nec volumus vos latere, quod nos illorum Monasteriorum gubernationem, & curam gerimus, quæ per præfati Domini Urbani regulam susceperunt, necnon & Monasteriorum sanctæ Claræ de Assisio & aliorum, quæ ex sua regula, vel ex priuilegio subsunt vel subesse debent Cardinali, qui est & erit pro tempore vestri Ordinis gubernator. Demum vestram prudentiam excitamus, & hortamur in Domino : nihilominus obsecramus per asperionem sanguinis Domini nostri Iesu Christi, vt præmissa omnia sic prudenter, & sollicitè exerceantur, & fiant à vobis, quod fructus Deo acceptus, & Monasterij vtilis & consolatorius inde proueniat, & tam nostra conscientia, quam vestrorum Ministrorum, & visitatorum conscientia in tuto consistent, & nos & vos æternæ retributionis præmium consequi valeamus, vosque vna cum prædictis Abbatissis & sororibus vobis de vestro Ordini amplius in Domino astringamur. Datum Romæ apud S. Petrum 6. Idus Aprilis, anno Domini 1297. Pontif. Domini Bonifacii VIII. anno 3.

X X X.

Fit Archiepiscopus Spalatensis. Reg. Vatic. epist. 202.

PETRO ELECTO SPALATEN.

CVM Ecclesiarum omnium Romana, Domino disponente, sit mater, sic eam præesse oportet in sollicitudine vniuersali regiminis, præsertim illis, quæ possent ex diutinis vacationibus grauiam incurere detrimenta, & distributis affectibus pro varietate causarum specialiter intendat per creditæ dispensationis officium, commodis singularum, ne per aliquos diuinæ domus in obseratos aditus in gregis perniciem lupi pro pastoribus, aut in pestem domesticam hostes pro hospitibus inducantur. Sane Spalaten. Ecclesia dudum viduata Pastore, licet in ea de dilecto filio Iacobo Archidiacono ipsius Ecclesiæ fuerit electio celebrata, quia tamen infra tempus à iure statutum idem Archidiaconus

ANNO CHRISTI 1297.

BONIFACII VIII. ANNO 3.

non fuit negotium electionis huiusmodi profecutus, dicta electio iuribus, si quæ habuit, extitit vacuata, & nihilominus postmodum idem Archidiaconus ius, si quod sibi ex electione huiusmodi competeat, in manibus Venerabilis fratris nostri G. Episcopi Sabinen. de mandato nostro resignationem suam recipientis, libere resignauit. Nos igitur qui circa viduatas Ecclesias continuæ attentionis oculis vigilamus, volentes eidem Ecclesiæ ne damna ex longa vacatione subiret, salubriter prouidere, te fratrum Ordinis Minorum professorem, Capellanum charissimæ in Christo filiæ nostræ Mariæ Regina Siciliæ Illustris, cui de vitæ munditie, religionis zelo, disciplina morum, circumspeditione prouida, & prouidentia circumspecta laudabile testimonium perhibetur de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis eidem Ecclesiæ Spalaten. in Archiepiscopum præficimus & Pastorem, sperantes firmiter ex laudabilibus testimoniis, quæ de te commendabiliter prædicantur, quod eadem Ecclesia sub tuo regimine grata suscipiet, Deo propitio, in spiritualibus & temporalibus incrementa. Reuerenter itaque suscipe iugum Domini, & suauis eius oneri humiliter colla submitte, manumque mittens ad fortia, curam & administrationem eiusdem Spalaten. Ecclesiæ prudenter exequi studeas, & gregis tibi commissi custodiam prosequi diligenter, solerter, & constanter oppositurus te murum pro domo Domini ascendentibus ex aduerso, ut laudabili per te de grege ipso reddita in die districti iudicii examinis ratione, Regnum Patris æterni ab origine mundi præparatum electis accipias lætabundus in dilecta Domini tabernacula intraturus. Datum Romæ apud S. Petrum 6. Idus Maij, anno 3.

X X X I.

Fit Archiepiscopus Iadrensis. Reg. Vatic. epist. 372.

FRATRI ENRICO DE TVDERTO ORDINIS
FRATRV MINORVM PROFESSORI ELECTO IADREN.

ROmani Pontificis, quem Pastor ille cœlestis, & Episcopus animarum, potestatis sibi plenitudine tradita, Ecclesiis prætulit vniuersis, plena curis & onusta angustis sollicitudo requirit, ut circa cuiuslibet statum Ecclesiæ sic ipse solerter inuigilet, prudenterque excogitet, ac prospiciat diligenter, ut per eius circumspeditionem prouidam & prouidentiam circumspectam Ecclesiis singulis Pastor accedat idoneus, & Rector prouidus deputetur, quatenus ipsi superni fauoris opitulante Clementia lætis foueantur euentibus, & votiue prosperitatis successibus gratulentur. Sane Iadren. Ecclesia per translationem Venerabilis fratris nostri Ioannis Tranen. tunc Iadren. Archiepiscopi ad Tranen. Ecclesiam per nos factam, nuper solatio destituta Pastoris, Nos ad eiusdem Iadren. Ecclesiæ quietum statum & prosperum paternæ sollicitudinis studio intendentes, ordinationem & dispositionem Sedis Apostolicæ duximus reseruandam. Decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super hoc scienter vel ignoranter per quemcumque seu quoscumque contringeret attentari. Volentes igitur prout ad nostrum spectat officium, obuiare dispendiis, quæ possent ex prolixæ vacationis instantia eidem Iadren. Ecclesiæ imminere. Considerantes etiam probitatis merita grandia, & virtutum dotes multiplices, quibus dono superni Numinis nosceris insignitus, & propterea spem gerentes indubiam fiduciamque plenam in Domino obtinentes, quod per tuæ laudabilis circumspeditionis industriam cum te celebris famæ præconium referat, quod multorum relatio fide digna confirmat, in spiritualibus & temporalibus circumspectum, præfata Iadren. Ecclesia, Deo fauente, proficiet in vtrisque, deliberatione cum fratribus nostris super hoc habita diligenti, te iam dictæ Iadren. Ecclesiæ Ordinis Fratrum Minorum professorem de fratrum prædictorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis præficimus in Archiepiscopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius tibi in spiritualibus & temporabilis committentes. Firma concepta fiducia, quod dirigente Domino actus tuos, eidem Iadren. Ecclesiæ per tuam curiosam solertiam, tuum ministerium studiosum honoris & prosperitatis multiplicis, Deo propitio desiderata prouenient incrementa. Ideoque discretionis tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus nostris & Apostolicæ Sedis beneplacitis sub promptæ humilitatis officio te coaptans, & reuerenter suscipiens impositum à Domino tibi onus, eiusdem Iadren. Ecclesiæ curam sollicitam gerere studeas, eiusque vacare profectibus non omittas gregem Dominicum in illa tuæ discretionis

ANNO CHRISTI 1297. & 1298.

BONIFACII VIII. ANNO 3. & 4.

discretionis commissum, doctrina verbi & operis informando, ita quod Ecclesia ipsa per tuæ diligentiae studium laudabilibus in spiritualibus & temporalibus ac diuini nominis gloriam proficiat incrementis. Datum apud Urbem veterem 14. Kal. Iulij, anno 3.

XXXII.

Vt faciant vendi Minoritis Reginensibus quadam loca suae habitationi necessaria.

Reg. Vatic. epist. 305.

ABBATI MONASTERII S. PROSPERI REGIN.

ET ARCHIDIACONO BONONIEN. AC PRÆPOSITO

Parmen. Ecclesiarum.

EXposuerunt nobis dilecti filij Guardianus & Fratres Ordinis Minorum Regin. quod licet ipsi locum cum officinis in ciuitate Regin. obtineant iam dudum eis à bonæ memoriæ Guillelmo Episcopo Regin. concessum, & postmodum per Sedem Apostolicam confirmatum, cupiantque locum ipsum per adeptionem vicinarum possessionum conuenientius dilatare, tamen dilectæ in Christo filiæ sorores sancti Petri martyris Ordinis Prædicatorum Regin. ne dicti Fratres Minores suum in hoc propositum valeant adimplere, quam plures hortos, domos, casalina, & possessiones alias prædicto loco contigua, & vicina, quæ dictæ sorores nequaquam inhabitant, iam dudum habere & tenere, ac etiam de nouo plura emere, & ad pensionem, ac in emphyteusim aliis ad longum tempus concedere, & ne apparere possit quod ad eas horti, domus, casalina, & possessiones huiusmodi pertineant, ea per alienationes, permutationes, locationes alias, & venditiones absque Sedis Apostolicæ & diocesani Episcopi licentia transferre in alios temere præsumpserunt, in eorundem Guardiani & Fratrum præiudicium, & grauamen, ac scandalum plurimorum. Quare dicti Guardianus & Fratres nobis humiliter supplicarunt, ut prouidere eis super hoc de benignitate Apostolica dignaremur. Quocirca discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel per alium, seu alios inquisita super præmissis celeriter absque strepitu & figura iudicii diligentius veritate, si rem inueneritis ita se esse, sorores easdem, ac omnes alios detentores hortorum, domorum, casalinorum & possessionum huiusmodi absque productione temporis ad vendendum eos prædictis Guardiano & Fratribus seu Procuratori ad eorum negotia per Sedem Apostolicam deputato pro pretio competenti secundum æstimationem bonorum virorum, quos per vos vel aliquem vestrum duxeritis eligendos, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam prout iustum fuerit, appellatione postposita, compellatis. Inuocato ad hoc, si necesse fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstante si memoratis sororibus à Sede Apostolica sit indultum, quod per delegatos Sedis eiusdem seu subdelegatos ab eis conueniri, seu ad iudicium trahi, aut ad testificandum in causis, quæ coram delegatis seu subdelegatis eisdem tractantur cogi, quodque interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi & prædicto Prædicatorum Ordine mentionem, & quibuslibet aliis litteris & indulgentiis generalibus vel specialibus cuiuscumque tenoris existant, per quas effectus præsentium impediri valeat, vel differri, & de quibus in nostris litteris fienda esset mentio specialis. Datum apud Urbem veterem 10. Kal. Iulij, anno 3.

Anno Christi 1298.

Bonifacii VIII. anno 4.

XXXIII.

Vt possint accipere possessionem Ecclesiæ de Hertindon. Reg. Vatic. epist. 96.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS ABBATISSÆ

ET CONVENTVI SORORVM INCLVSARVM MONASTERII

de domo Gratix B. Mariæ Virginis ad Romanam Ecclesiam nullo

medio pertinentis, Ordinis S. Claræ Londonien. Diœc.

Petitio vestra nobis exhibita continebat, quod olim nos tenuitatem reddituum Monasterij vestri benignius attendentes, ac volentes vos fauore prosequi gratioso, vnam

ANNO CHRISTI 1298.

BONIFACII VIII. ANNO 4.

de Ecclesiis, in quibus quondam Edmundus Frater charissimi in Christo filij nostri Eduardi Angliæ Regis Illustris ius patronatus habebat, cuius quidem Ecclesiæ fructus, redditus, & prouentus valorem annum quadraginta marcharum Sterlingorum attingerent. Eodem Edmundo nobis dum adhuc viueret, super hoc supplicante, autoritate Apostolica vobis in vsus proprios concessimus. Ita quod cum huiusmodi Ecclesiam ipsius cedente vel decedente rectore vacare contingeret, eius possessionem autoritate propria apprehendere diœcesani loci seu cuiuscumque alterius assensu minime requisito, illamque in vsus proprios libere possetis perpetuo retinere; reseruata tamen de illius prouentibus perpetuo Vicario in eadem Ecclesia seruituro congrua portione, ex qua posset commode sustentari, ac Episcopalia ac alia iura incumbentia eidem Ecclesiæ onera supportare. Verum vacante postmodum Ecclesia de Hertindon Conuentren. & Lichefelden. diœc. in qua dictus Edmundus ius obtinuit patronatus, vos possessionem dictæ Ecclesiæ de Hertindon autoritate nostra apprehendere curauistis: sed venerabilis Frater noster Conuentren. ac Lichefelden. Episcopus, loci diœcesanus, ac officiales ipsius asserentes quod fructus, redditus, & prouentus dictæ Ecclesiæ de Hertindon secundum verum valorem ipsorum quadraginta marcharum valorem excedunt, quamque secundum taxationem prouentuum Ecclesiarum nouissime in regno Angliæ factam summam non excedant eandem, vos super eadem Ecclesia multipliciter aggrauant & perturbant. Quare nobis humiliter supplicastis, vt prouidere vobis super hoc paterna misericordia dignaremur. Nos itaque paci & tranquillitati vestræ prouidere ac huiusmodi gratiam ampliare volentes quod eandem Ecclesiam de Hertindon, dummodo secundum taxationem prædictam redditus & prouentus ipsius sexaginta marcharum eiusdem monetæ valorem annum non excedant, in vsus proprios retinere, eiusque possessionem, si forte ipsius essetis commodo destitutæ, autoritate propria apprehendere & tenere possitis, reseruata de illius prouentibus prædicto Vicario, iuxta prioris nostræ concessionis tenorem, congrua portione autoritate vobis præsentium indulgemus. Nulli ergo nostræ concessioni, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Nonas Martij, anno 4.

X X X I V.

Fit Episcopus Redonensis. Reg. Vatic. epist. 140.

DILECTO FILIO FR. IOANNI DE SAMESIO
ELECTO REDONEN.

INter cuncta, quæ nos dispositione diuina, vniuersali præsidentes Ecclesiæ sollicita tenemur meditatione pensare, illud quasi præcipuum fore dignoscitur, vt viduatarum Ecclesiarum regimini per nostræ diligentia studium Pastores idonei præponantur. Sane Redonen. pridem Ecclesia per obitum bonæ mem. G. Redonen. Episcopi Pastoris solatio destituta, duæ fuerunt electiones in ea, vna videlicet de Guidone Cantore, & altera de Guilielmo scholastico ipsius Ecclesiæ in discordia celebratæ, dictarum autem electionum negotio per appellationem legitimam ad Sedem Apostolicam deuoluto, iidem Cantor & scholasticus propter hoc ad Sedem Apostolicam personaliter accedentes, tandem ne ipsa Ecclesia ex periculosis litigiorum anfractibus diutinæ vacationis dispendiis enormiter subiaceret, in nostra constituti præsentia huiusmodi electionibus de se factis renunciare libere in nostris manibus curauerunt. Sicque nos huiusmodi resignatione recepta ad ipsius Ecclesiæ prouisionem felicem plenis desideriis aspirantes, eam prouisioni Apostolicæ duximus specialiter reseruandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super hac parte contingeret attentari. Post vigilem itaque diligentiam & vigilantiam diligentem, quam super hoc Apostolicæ sollicitudini more adhibere curauimus, ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem, cuius vitam in Christo laudabilem, longa tui Pœnitentiarij quidem nostri experientia nobis & nostris fratribus notam fecit, nostræ considerationis intuitus dirigentes, te ipsi Ecclesiæ de dictorum fratrum nostrorum consilio præficimus in Episcopum & pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi spiritualiter & temporaliter committendo, firma spe fiduciaque conceptis, quod cum tu de religionis obseruantia, compositione morum, fiducia commissorum, spiritualium prouidentia, & circumspectione temporalium multipliciter commenderis, præfata Redonen. Ecclesia per tuæ sollicitudinis studium votina, dante Domino, in

ANNO CHRISTI 1298.

BONIFACII VIII. ANNO 4.

in vtrisque suscipiet incrementa. Tu igitur impositum tibi à Domino onus deuote suscipiens, suauis eius oneri humiliter colla submitte, & commissum tibi gregem Domini cum doctrina verbi, & operis informando, curam & administrationem ipsius Redonen. Ecclesiæ sic diligenter gerere studeas & salubriter ac vtiliter prosequaris, quod ipsa sub tua vigilantia votiuis amplietur commodis, & in omnibus, diuina cooperante clementia, prospere dirigatur, tuque proinde nostram & dictæ Sedis gratiam Apostolicæ, tanquam benedictionis & obedientiæ filius, vberius consequi merearis. Datum Romæ apud S. Petrum 5. Kal. Aprilis, anno 4.

X X X V.

Dat Monialibus S. Siluestri regulam Urbani IV. Reg. Vatic. epist. 198.

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

AD apicem Apostolicæ dignitatis superna dispositione vocati, ex incumbente nobis sollicitudine officij pastoralis vices temporum, qualitates locorum, & conditiones personarum solerti consideratione pensamus, vt debitum ad singula respectum habentes, sic circa ipsorum statum prosperum & salubrem, vigilantibus sollicitudine intendamus, quod, gratia fauente superna, votiua prosperitate lætentur, & optata suscipiant incrementa. Inter alia siquidem, quæ mentem nostram ex ipsius officij debito frequenter excitant, & solerter inducunt, specialiter affectamus, vt personas & loca Ecclesiastica, & maximè religiosa, sed illa præcipue, quæ per fragilitatem & impotentiam fœminei sexus maiori noscuntur auxilio indigere, sic salubriter dirigamus, sic eis de statu prouideamus prospero, quod quietius & commodius circa salutis intendant opera & felicibus successibus augeatur. Intendentes igitur circa statum Monasterij Monialium S. Syluestri de Capite situm in Vrbe Romana, dudum Ordinis seu Regulæ pauperum Sororum Ordinis Fratrum Minorum ac personarum ipsius taliter prouiderè, quod autore Domino, votiuis successibus in spiritualibus & temporalibus gratulentur, autoritate Apostolica & de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus, vt Ordo & Regula sanctæ Claræ edita à bonæ mem. Urbano Papa IV. prædecessore nostro de cætero in ipso Monasterio obseruetur, quodque Abbatisa & sorores, Conuersi etiam & seruitiales, quos & quas de cætero in ipso Monasterio profiteri contigerit, profiteantur supradictam Regulam sanctæ Claræ, & secundum eam perpetuo viuere teneantur. Ita quod deinceps prælibatum Monasterium sit & dicatur Ordinis sanctæ Claræ. Si quæ vero, vel si qui ex sororibus, conuersis & seruitialibus dudum in Monasterio ipso professis, quæ & qui in præsentiarum in dicto Monasterio, quod nunc noscitur Abbatisa carere, moram trahunt, profiteri voluerint præfatam Regulam S. Claræ, illas & illos in aliis Monasteriis sui Ordinis, quem professi fuerint, præcipimus collocari. Cæterum cum idem prædecessor Urbanus duxerit statuendum, vt quicumque pro tempore foret gubernator, protector & corrector prædicti Ordinis Fratrum Minorum, esset etiam gubernator, protector, & corrector Monasteriorum eiusdem Ordinis S. Claræ, sicque vtrorumque dictorum Ordinum Fratrum Minorum & Monasteriorum Ordinis dictæ sanctæ idem esse noscatur gubernator, protector, & corrector præsentium autoritate decernimus, seu potius declaramus, vt dilectus filius noster Matthæus S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis, qui nunc est, & cæteri Rom. Ecclesiæ Cardinales qui erunt pro tempore gubernatores, protectores, & correctores aliorum Monasteriorum eiusdem Ordinis S. Claræ, ac præfati Ordinis Fratrum Minorum sint de cætero gubernatores, protectores & correctores prælibati Monasterij S. Siluestri, personarum atque bonorum ipsius, illamque in eisdem Monasterio S. Siluestri, personis & bonis eius habeant potestatem, quam habet dictus Cardinalis, & quam habebunt ipsæ vel alij in aliis Monasteriis Ordinis dictæ sanctæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, decreti & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Aprilis, anno 4.

X X X V I.

Concedit eis omnes gratias & priuilegia concessa Minoritis. Specul. Min. tract. 2. fol. 44.

ANNO CHRISTI 1298.

BONIFACII VIII. ANNO 4.

DILECTIS IN CHRISTO FILIABVS VNIVERSIS
ABBATISSIS ET CONVENTIBVS INCLVSARVM
S. Claræ præsentibus & futuris.

IN sinu Sedis Apostolicæ vester Ordo consistens sic splendet per incrementa virtutum, quod digne mereatur præcipuis attolli fauoribus, & spiritualibus gratiis confoveri. Nos quidem Ordinem ipsum libenter prosequimur prærogatiua fauoris, & augmenta suorum processuum promouemus. Sane fel. rec. Urbanus Papæ IV. prædecessor noster cum multa prouidentia Regulam vestram instituit, sub qua Domino seruitis, & vt eam possitis salubrius obseruare: & ne sub diuersorum magisterio viuendi modos incurrere valeatis differentes: inter cætera statuit, vt sub illorum Cardinalium, qui forent pro tempore gubernationi, protectioni, atque correctioni Ordinis Fratrum Minorum à Sede Apostolica deputati: obedientia, cura, & regimine deberetis de cætero permanere, quibus tenemini firmiter obedire & ipsi animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam Monasteriis Ordinis dictæ sanctæ, & personis degentibus in eis, Capellanis, Conuersis & familiæ, tam per se, quam par viros idoneos, quoties expedire videbitur, visitationis officium studerent impendere, corrigendo & reformando ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctionis, seu reformationis causa noscerent indigere. Instituerent nihilominus & destituerent, ordinarent atque disponent, prout secundum Deum expedire viderent. Cum igitur per hæc & alia inter vestrum & dictorum Fratrum Minorum Ordines specialis esse claritas censeatur: nos volentes quod idem Ordo, vt felicioribus exinde augeatur auspiciis, & vt tanto salubrius possitis Deo reddere vota vestra, quanto potentioribus fueritis libertatibus & gratiis à Sede Apostolica communitæ, Apostolica autoritate vobis concedimus, vt vos ac omnia & singula Monasteria vestri Ordinis tam exemptionis priuilegiis, quam omnibus immunitatibus, libertatibus & indulgentiis, ac aliis priuilegiis quibuscumque vtamini & gaudeatis, ac vti & gaudere possitis, quæ præfato Fratrum Minorum Ordini, ac eius fratribus & personis sunt ab eadem Sede concessa, vel in posterum concedentur, quatenus huiusmodi exemptionis priuilegium & immunitates, libertates, indulgentiæ, ac alia priuilegia vobis competunt vel competere possunt vel poterunt, & quatenus vos & Monasteria ipsa potestis & poteritis esse capacia eorundem. Nulli ergo nostræ concessionis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum Nonis Aprilis, Pontif. nostri anno 4.

X X X V I I.

Fit Episcopus Ortanus. Reg. Vatic. epist. 393.

DILECTO FILIO FR. LAVRENTIO DE VELLETRO
ORDINIS MINORVM ELECTO ORTANO.

ET si de cunctis Orbis Ecclesiis, quibus non præfulis Apostolicæ præminentiam dignitatis studiis cogitare sollicitis ex officij debito teneamur, ad illas tamen est potius nostræ considerationis acies dirigenda, quæ Romanam dumtaxat Ecclesiam matrem & dominam recognoscunt, & dum pastoris regimen expetunt, dum præsidium postulant defensoris, munus accommodæ prouisionis, & celeris de nostra sibi sollicitudine sentiant prouenire, ne tanquam relictæ neglectui vacationis incurrant dispendia longioris. Nuper siquidem Ortana Ecclesia Sedi Apostolicæ nullo mediante subiecta, per obitum bonæ memoriæ Bartholi Orten. Episcopi solatio destituta pastoris, Nos gerentes ad eandem Ecclesiam, vtpote deuotam ipsius Ecclesiæ Romanæ filiam & fidelem, specialis dilectionis affectum, & intendentes, prout ad nostrum spectat officium, Ortanæ Ecclesiæ ne prolixæ vacationis experiri dispendia cogeretur, de persona idonea celeriter prouidere prædictam Ortanam Ecclesiam à die suæ vacationis huiusmodi ordinationi vel prouisioni prædictæ Sedis & nostræ hac via autoritate Apostolica duximus reseruandam, decernentes ex tunc irritum, &c. vsque *attentari*. Nos igitur considerantes attentius religionis honestatem laudabilem, morum elegantiam, conuersationis & vitæ munditiam, discretionis industriam, & aliarum dona virtutum, quibus te bonorum dator Altissimus decorauit. Volentes quoque paternæ sollicitudinis studio ipsius Ecclesiæ vtilitatibus prouidere, de te ipsi Ortanæ Ecclesiæ de Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ potestatis

ANNO CHRISTI 1298. & 1299.

BONIFACII VIII. ANNO 4. & 5.

testatis plenitudine prouidemus, teque illi præficimus in Episcopum & pastorem, curam & administrationem ipsius tibi spiritualiter & temporaliter committendo, firma concepta fiducia, speque nobis indubia suggerente, quod illius fauente clementia, & studiorum tuorum dirigente solertia, à quo vniuersorum charismatum dona manant, prælibata Ecclesia sub tui regiminis tempore gubernata salubriter, spiritualibus & temporalibus proficiet incrementis. Suscipe igitur reuerenter iugum Domini, & suauis eius oneri humiliter colla submittere non omittas, manumque mittens ad fortia, ipsius administrationem Ecclesiæ prudenter exequi studeas, commissi tibi Dominici gregis custodiam prosequi diligenter, ut laudabili de ipso reddita in die districtæ examinationis ratione regnum Patris altissimi ab origine mundi paratum electis accipias, & in dilecta Domini tabernacula lætabundus introeas, ac eundem gregem tuæ discretionis commissum, ad vberioris meriti fructum & retributionis maioris cumulum introducas. Datum Reate 5. Nonas Octobris, anno 4.

Anno Christi 1299.

Bonifacii VIII. anno 5.

XXXVIII.

Fit Archiepiscopus Ianuensis. Reg. Vatic. epist. 3.

VENERABILI FRATRI PORCHETO
ARCHIEPISCOPO IANVEN.

IN supremæ dignitatis specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti curis continuis angimur & pulsamur insultibus successiuis, ut de personis talibus prouideatur Ecclesiis, pastoribus viduatis, quorum industria & virtute eadem Ecclesiæ in suis iuribus & libertatibus conseruentur, reddatur tranquillior cleri status, & commodis salutis & gaudij plebs lætetur. Sane dudum Ecclesia Ianuen. per obitum bonæ memoriæ Fratris Iacobi Archiepiscopi Ianuen. Pastoris solatio destituta, nos prouisionem ipsius Ecclesiæ hac vice dispositioni Sedis Apostolicæ duximus reseruandam, & tandem de ipsius Ecclesiæ ordinatione solliciti cogitantes, ac volentes eandem à viduitatis incommodis præseruare in te Ordinis Fratrum Minorum professorem, litterarum scientia, honestate morum & vitæ ac aliis virtutum meritis redimitum direximus oculos mentis nostræ, teque de fratrum nostrorum consilio ac Apostolicæ plenitudine potestatis eidem Ecclesiæ præficimus in Archiepiscopum & Pastorem, & deinde per Venerabilem fratrem nostrum M. Portuen. Episcopum munus consecrationis impendi, ac postmodum pallium de corpore beati Petri sumptum in plenitudine Pontificalis officij à te cum instantia, qua decuit postulatam tibi fecimus exhiberi, ut eo utaris infra Ecclesiam tuam certis diebus, prout in ipsis Ecclesiæ priuilegiis continetur, firma spe fiduciaque tenentes, quod eadem Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam præseruabitur à noxiis, & aduersis, ac continua, Deo authore, in spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Reuerenter itaque suscipe iugum Domini & tua eius oneri humiliter colla submitte, manumque vtiliter mittens ad fortia curam & administrationem eiusdem Ecclesiæ prudenter exequi studeas, & gregis tibi commissi custodiam prosequi diligenter, solerter, & constanter, oppositurus te murum pro domo Domini ascendentibus ex aduerso, ut laudabili de grege ipso reddita in die districti examinis ratione, regnum Patris æterni ab origine mundi præparatum electis accipias lætabundus, in dilecta Domini tabernacula intraturus. Datum Laterani 3. Nonas Febr. anno 5.

XXXIX.

Transfertur ad Episcopatum Lexouiensem. Reg. Vatic. epist. 21.

VENERABILI FR. IOANNI EPISCOPO LEXOVIEN.

Apostolatus officium nobis, quamquam immeritis, ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini præsidemus, vtiliter exequi adiuuante Domino cupientes, solliciti corde reddimur ac vigilantes, ut cum de ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui commissum sibi gregem Dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed exemplo boni operis informare, ac eis commissas

ANNO CHRISTI 1299.

BONIFACII VIII. ANNO 5.

missas Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant, duce Domino, gubernare. Sane dudum Lexouien. Ecclesia per obitum bonæ memoriæ G. Episcopi Lexouien. Pastoris solatio destituta, dilecti filij Capitulum ipsius Ecclesiæ pro futuri Episcopi substitutione die ad hoc præfixa vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt & oportuerunt commode interesse, vt moris est, conuenientes in vnum dilectum filium Henricum de Tilleio eorum Concanonicum, in minoribus Ordinibus constitutum, in Lexouien. Episcopum concorditer postularunt, ac nobis decretum postulationis huiusmodi præsentantes, petierunt vt illam admittere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos autem deliberatione super his cum fratribus nostris habita diligenti, postulationem ipsam ex certis causis non duximus admittendam. Deinde vero de ipsius Lexouien. Ecclesiæ prouisione salubri ac celeri, ne diu vacationis incommodis remaneret exposita, cogitantes, ac volentes eidem talem Pastorem præficere, cuius studio atque cura posset vtiliter gubernari, ad te tunc Rodonen. Episcopum, cui litterarum scientia, morum honestas, vitæ munditia & experientia Pastoralis officij, quod laudabiliter gessisse dignosceris, suffragantur, conuertimus aciem nostræ mentis, teque de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis à vinculo, quo tenebaris prædictæ Redonen. Ecclesiæ absoluentes, ad præfatam Ecclesiam Lexouien. transferimus, præficientes te eidem Lexouien. Ecclesiæ in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius tibi in spiritualibus & temporalibus committendo, liberam tibi dantes licentiam ad ipsius Lexouien. Ecclesiæ, confisi quod per tuæ circumspectionis industriam, & prouidentiam circumspectam, gratia tibi suffragante diuina, prospere dirigetur, & gratis, auctore Deo, proficiet incrementis. Iugum itaque Domini reuerentia prompta suscipiens, & suauis oneri sub humilitatis spiritu colla submittens, sic curam & administrationem ipsius Lexouien. Ecclesiæ in spiritualibus & temporalibus prudenter & vtiliter exequaris, quod grex tuæ circumspectioni creditus, in te salutis Ministrum reperisse gaudeat, & optatis commodis valeat augmentari, tuque velut pastor sollicitudine peruigili Ecclesiam ipsam gubernasse fructuoso regimine comproberis, ac exinde cœlestis Regni gloriam & Apostolicæ sedis gratiam vberius merearis. Datum Laterani 3. Nonas Februarij, anno 5.

X L,

Creatur Archiepiscopus Arborensis. Reg. Vatic. epist. 166.

VENERABILI FR. ALAMANNO ARCHIEPISCOPO
ARBOREN.

AD regimen vniuersalis Ecclesiæ, disponente Domino, de vniuersis orbis Ecclesiis iuxta pastoralis officij debitum cogitamus, sed earum nos angit sollicitudo propensior, quæ propriis destitutæ pastoribus viduitatis subiacent detrimentis, ne ipsis per nostræ sollicitudinis studium de salubri prouisionis remedio succurratur, ne, quod absit, earum vacatione dilata lupus rapax gregem Dominicum pastore carente inuadat, oues rapiat & dispergat. Dudum siquidem Arboren. & Tyren. Ecclesiis, quæ per Sedem Apostolicam canonice sunt vnitæ, per obitum bonæ memoriæ Scolay Arboren. & Tyren. Archiepiscopi pastoris solatio destitutis, dilecti filij Archipresbyter & Capitulum ipsius Ecclesiæ Arboren. ad quos Archiepiscopi Arboren. de iure communi, & Tyren. ex privilegio dictæ Sedis ei concessio, electio pertinet, vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt commode interesse pro futuri substitutione pastoris, die ad eligendum præfixa conuenientes in vnum, deliberauerunt super huiusmodi negotio per viam procedere compromissi, & tandem post aliquot tractatus ab eisdem Archipresbytero & Capitulo super hoc habitos in Marianum Mainelli & Marianum de Ruo Canonicos Arboren. vnanimiter & concorditer compromittere curauerunt, concessa eisdem Canonicis prouidendi ea vice Arboren. & Tyren. Ecclesiis prædictis de pastore, plena & libera potestate. Prædicti vero Canonici huiusmodi compromisso recepto Venerabilem Fratrem nostrum Raynerium Plouacen. Episcopum iuxta formam huiusmodi compromissi & potestatem sibi traditam in Arboren. & Tyren. Archiepiscopum concorditer postularunt, dictique Archipresbyter & Capitulum per supradictum Marianum de Ruo & dilectum filium Marianum de Alexandro earundem Arboren. & Tyren. Ecclesiarum Canonicos ad nos propter hoc specialiter destinatos, nobis decretum postulationis huiusmodi

ANNO CHRISTI 1299.

BONIFACII VIII. ANNO 5.

iussimodi præsentarunt, humiliter supplicantes, vt postulationem eandem benigne admittere dignaremur. Nos autem decreto ipso recepto examinationem postulationis eiusdem venerabili fratri Ioanni Tusculano Episcopo ac dilectis filiis nostris Roberto tituli sanctæ Pudentianæ Presbytero, & Francisco sanctæ Lucie in Silice Diacono Cardinalibus duximus committendam. Quibus decretum & processum postulationis eiusdem examinantibus diligenter, nobisque ac fratribus nostris super his facta relatione fidei, huiusmodi postulationem non ratione postulata personæ, sed ex certis aliis rationabilibus causis non duximus admittendam, prouisionem earundem Ecclesiarum Arboren. & Tyren. ea vice dispositioni Sedis Apostolicæ reseruantes, ac decernentes ex tunc irritum & inane si secus super hoc scienter vel ignoranter à quoquam contigerit attentari. Et demum cupientes eisdem Ecclesiis vt salubriter gubernentur, de persona idonea prouidere, ac talem illis præesse Pontificem, de quo certa esset nobis notitia, quod ipsum clara meritorum suorum insignia redimerent, nec eius charitas erga plebem suo regimini committendam dubia redderetur, & in eius fide fida recumberet securitas subditorum, in te Fratrum Ordinis Minorum professorem, cui litterarum scientiam, honestatem vitæ, morum maturitatem, spiritualium & temporalium prouidentiam, aliaque virtutum merita grandia per familiarem experientiam nouimus suffragari, quodque grata & deuota obsequia Apostolicæ Sedi circa executionem negotiorum, sub eadem Sede tua sollicitudini commissorum, nosceris impendisse, direximus oculos nostræ mentis, teque de prædictorum Fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis eisdem Arboren. & Tyren. Ecclesiis in Archiepiscopum præficimus & pastorem, plenam & liberam administrationem ipsarum tibi in spiritualibus & temporalibus committendo, tibi quoque postmodum per venerabilem fratrem nostrum Matthæum Portuen. Episcopum munus consecrationis impendi, ac demum per dilectos filios nostros Matthæum sanctæ Mariæ in Porticu, Neapolionem sancti Adriani, Guillelmum sancti Nicolai in carcere Tulliano, Franciscum S. Mariæ in Cosmedin. Iacobum S. Georgij ad velum aureum, Petrum sanctæ Mariæ nouæ, & Richardum sancti Eustachij Diaconos Cardinales pallium de corpore beati Petri sumptum, plenitudinis videlicet pontificalis insignie, à te cum ea qua decuit instantia postulatum, fecimus exhiberi: firma concepta fiducia quod dirigente Domino actus tuos, eadem Arboren. & Tyren. Ecclesiæ per tuam circumspectionem prouidam & prouidentiam circumspectam salubri gubernatione lætabuntur, ac prospero proinde regimine dirigentur. Iugum itaque Domini prompta deuotione suscipias, & tua eius oneri reuerenter colla submitte, dictarumque Arboren. & Tyren. Ecclesiarum curam & administrationem gerere studeas fideliter, & prudenter, vt ipsæ sub tuo felici regimine spiritualibus & temporalibus commodis amplientur & dextera Domini tibi assistente propitia, grata & votiua suscipiant incrementa. Datum Laterani 4. Kal. Maij, anno 5.

X L I.

Fit Vicarius Urbis. Reg. Vatic. epist. 3.

VENERABILI FRATRI ALAMANNO EPISCOPO
TYREN. ET ARBOREN.

Ecclesiarum omnium cura vniuersalis populi Christiani regimen ad vigilantiam nos inducunt, Romana tamen Vrbs inclyta, quam caput Orbis diuina clementia stabilit, & vbi Petri Sedem cœlestis dispositio statuit & firmavit, & eiusdem vrbs noster peculiaris populus suis dignis prærogatiuis nos sollicitant & inducunt de ipsorum statu prospero & salubri attentius & diligentius cogitare, vt spiritualiter & temporaliter de bono in melius recipiant incrementum. Igitur de tua vita laudabili, religione probata, scientia & circumspectione confisi, te in Vrbe præfata autoritate Apostolica Vicarium nostrum duximus statuendum, tibi in spiritualibus casibus visitandi, corrigendi, & reformandi Ecclesias, & eas ac cœmeteria reconciliandi, consecrâdi altaria, necnon benedicendi & chrismandi, ac etiam conferendi Ordines personis idoneis de Vrbe, quos tibi contigerit canonice præsentari, audiendi quoque confessiones & imponendi salutarem pœnitentiam pro commissis potestatem plenariam concedentes. Tu itaque sicut filius benedictionis & gratiæ huiusmodi officium humiliter & deuote suscipias, & illud secundum prudentiam, quam tibi Dominus ministrabit, studeas exercere, ita quod à Deo exinde

ANNO CHRISTI 1299.

BONIFACII VIII. ANNO 5.

exinde præmium, nostram & Apostolicæ Sedis gratiam, & ab hominibus bonam famam merito consequaris. Datum Laterani 4. Kalend. Maij, anno 5.

X L I I.

Committitur eis ut reducant ad obedientiam Cardinalis Protectoris Monasterium Iprense. Reg. Vatic. epist. 355.

DILECTIS FILIIS GENERALI ET PROVINCIALI
IN PROVINCIA FRANCIE MINISTRIS ORDINIS
Fratrum Minorum.

AD audientiam nostram peruenit, quod licet Monasterium Ipren. Ordinis sanctæ Claræ Morinen. diœc. receperit Regulam dictæ sanctæ editam à fel. rec. Urbano Papa I V. prædecessore nostro, tamen Margareta dicta Coos, quæ pro Abbatisa, & sorores sequaces eius, quæ pro Conuentu se gerunt, necnon seruitiales & Conuersi, ac familia eiusdem Monasterij adhærentes eidem, spiritu inobedientiæ ac rebellionis assumpto dilectis filiis nostris Matthæo sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali & visitatoribus constitutis ab eo vel eius autoritate non obediunt ut debent, & conuenit, nec intendunt, quamquam Cardinalis ipse tam Ordinis Fratrum Minorum, quam prædicti & aliorum Monasteriorum constitutorum vbilibet, quæ dictam regulam receperunt, sit gubernator, protector & corrector à Sede Apostoliâ deputatus: vnde autoritate Cardinalis ipsius contra prædictam Margaretam, quæ pro Abbatisa, dictasque sorores, quæ pro Conuentu se gerunt ac memoratos seruitiales, Conuersos & familiam diuersi habitus dicuntur esse processus, etiam excommunicationis in personas ipsorum, & interdicti in ipsum Monasterium sententias continentes, à quibus ex certis causis seu occasionibus ad præfatam Sedem asseritur appellatum, & propter huiusmodi rebellionem & inobedientiam eorundem, & quia visitationem & correctionem non recipiunt, quæ autoritate Cardinalis eiusdem in prædicto Ipren. Monasterio imminent pro tempore faciendæ, Monasterium ipsum in spiritualibus & temporalibus & multipliciter est collapsum in dispendium animarum huiusmodi rebellium, & scandalum plurimorum. Nos autem nolentes personas sexus fragilis anfractibus litigiorum inuolui, & prædictarum rebellium animarum salutem ac prosperum statum eiusdem Ipren. Monasterij affectantes, elegimus super his per specialis & opportuni provisionis studium dicto Ipren. Monasterio ac personis ipsius ytiliter & salubriter subuenire. De circumspectione igitur vestra plenam in Domino fiduciam obtinentes, discretionis vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum per vos vel alium seu alios ad prædictum Ipren. Monasterium accedentes, à præfatis inobedientibus & rebellibus iuramentis receptis de parendo Ecclesiæ ac dicti Cardinalis mandatis, quæ idem Cardinalis per se vel alium seu alios duxerit facienda super omnibus, super quibus per Cardinalem eundem vel eius autoritate inuenietur esse processus, vel fore huiusmodi excommunicationis aut interdicti sententias promulgatas, ad cuius iuramenti præstationem, si opus fuerit, compellatis eosdem ex tunc autoritate nostra ipsis iuxta formam Ecclesiæ absolutionis ab huiusmodi excommunicatione beneficium impendatis, & præfatam interdicti sententiam relaxetis, ac imposita pro qualitate delicti eis poenitentia salutari rigorem misericordiæ temperetis, ac in eodem Monasterio Ipren. visitationis & inquisitionis officium exercentes, corrigatis & reformetis ibidem tam in capite, quam in membris, quæ correctione ac disciplina videritis indigere, & amouentes tam de dictis sororibus & seruitialibus, quam etiam de Capellanis conuersis & familia dicti Monasterij illos, quos pro pacifico eiusdem Monasterij statu videritis amouendos, easdem sorores, seruitiales, & Conuersos professos, quos vos amouere contigerit, in aliis Monasteriis eiusdem Ordinis collocetis, Capellanis & Conuersis, de quibus expediens vobis videbitur, data licentia ad alios Ordines, qui tamen non sint laxioris obseruantie, prout concedit, & permittit supradicta Regula, transeundi, præfatam insuper Margaretam Coos, ac sororem Margaretam dictam VViçte, quæ dicto Monasterio præfuit aliquando, & extra ipsum Monasterium nunc moratur, seu pro Abbatisa se gerit eiusdem Monasterij ad cessionem spontaneam inducat. Alioquin pro bono & pacifico statu ipsius Monasterij amoueat easdem, ne ipsis de propriis iuribus litigantibus, Monasterium ipsum graue in spiritualibus

ANNO CHRISTI 1299. & 1300.

BONIFACII VIII. ANNO 5. & 6.

libus & temporalibus diſpendium patiatur, & nihilominus authoritate prædicta præſciatis hac vice in Abbatiſſam ipſi Monasterio perſonam idoneam aſſumendam de eodem Ipreſ. Monasterio, vel etiam aliunde Ordinis dictæ ſanctæ, eam ad ſuſcipiendum dicti Monasterij Ipreſ. regimen, ſi neceſſe fuerit, compellendo, & facientes ei à Conuentu ipſius Monasterij ac aliis ſuis ſubditis obediri humiliter ac intendi. Sorores vero ſeruitiales, Capellanos & Conuerſos ſeu familiam extra Monasterium ipſum morantes pro eo quod noluerunt dictis Margaritæ dictæ Coos, quæ pro Abbatiſſa & ſororibus, quæ pro Conuentu ſe gerunt, conſentire, reduci ad loca ſua, & reſtitui ad ſua officia faciatis. Non obſtantibus quibuſcumque proceſſibus & ſententiis habitis ſeu latis per Cardinalem ipſum vel eius authoritate & appellationibus à prædictis rebellibus vel ſequacibus ſeu adhærentibus eis ad Sedem interiectis eandem, cuiuſcumque tenoris exiſtant, ſeu ſi aliquibus à prædicta ſit Sede indultum, quod interdici, &c. uſque *mentionem*. Contradiçtores, &c. uſque *compescendo*. Inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Quidquid autem ſuper præmiſſis factum fuerit nobis per veſtras patentes litteras veſtro ſigillo ſignatas, harum ſeriem continentes quantocyus intimetis. Datum Anagninæ 3. Idus Iulij, anno 5.

Anno Chriſti 1300.

Bonifacij VIII. anno 6.

XLIII.

Vt faciat Minoritis Neapolitanis conferri quendam hortum domui ſuæ contiguum.

Reg. Vatic. epiſt. 118.

VENERABILI FRATRI EPISCOPO AVERSANO.

EX parte dilectorum filiorum Guardiani & Conuentus Fratrum Minorum S. Laurentij Neapolitani fuit nuper expoſitum coram nobis, quod dilectæ in Chriſto filiæ Abbatiſſæ & Moniales Monasterij S. Gregorij Neapolitani Ordinis S. Benedictæ ſiti prope dictos fratres habent quendam hortum immediate iuxta locum ipſorum Fratrum, quo quidem horto fratres ipſi tam pro honeſtate, quam etiam pro neceſſitate ſiue commoditate ipſorum plurimum indigere noſcuntur, pro eo maxime, quod tam ipſæ Moniales, quam interdum alij ſæculares vtriuſque ſexus ad hunc hortum accedunt, quorum acceſſus ſic dicto loco contiguus vel vicinus multum ipſorum religioſorum derogat honeſtati abſque eo, quod licet iidem fratres ex parte illa dormitorium eorum conſtruxerint, cum ex aliqua alia parte ſine ipſorum incommoditatibus & inconuenientiis pluribus conſtruere non valerent, nondum tamen cellas ibi diſtribuere voluerunt, ne propter fenestras reſpicientes eundem hortum aliqua ſuſpicioſæ cogitationis materia cuiquam præberetur. Cuius rei conſideratione prædicti fratres hortum ipſum ab eiſdem Monialibus quaſi neceſſitate compulſi per competentem ac etiam ſuperabundantem acquirere voluerunt; ſed ipſæ prætendentes ſe ſine ipſo horto ſufficientem hortum alibi non habere, vel alia ex cauſa hortum ipſum concedere recuſarunt. Vnde poſtmodum ad opus ipſorum fratrum emptus exitit quidam alius hortus non ſolum propè dictum monasterium, ſed iuxta murum clauſtri Monialium prædictarum, qui hortus prædicto Monialium horto æquiualeſcere dicitur, ac etiam præualere, vt per acquisitionem horti huius congrue poſſet fieri permutatio prædictorum inter Fratres & Moniales eoſdem, ſed Moniales ipſæ ſuper hoc ſe difficiles reddentes adhuc omnino renuunt permutare, non obſtante quod ipſæ ad illum hortum earum accedere nequeant, niſi tranſeant quandam viam publicam, quæ eſt inter locum Fratrum & Monasterium Monialium prædictarum, quodque ipſi fratres paratos ſe dicant vltra hortum huiusmodi pro eis taliter acquiſitum in pecunia vel alias, compensationem ſe velle facere competentem, ſi & quantum prædictus Monialium hortus videbitur plus valere. Quare prædicti fratres fecerunt nobis humiliter ſupplicari, vt permutationem ipſam fieri modo congruo mandaremus. Nos igitur qui inter ſingulos Religioſorum Ordines ſic vigere cupimus, & oſtendi mutæ charitatis affectum, quod eis alternis viciffitudinibus commoditas opportuna reſultet, & aliis ædificationis vtilitas & virtutis exhibeatur exemplum, honeſtati & opportunitatibus fratrum & Monialium prædictorum quantum digne poſſumus intendentes ac gerentes de tuæ circumſpectionis induſtriâ fiduciam in Domino plenior, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi honeſtati aut neceſſitati

ANNO CHRISTI 1300.

BONIFACII VIII. ANNO 6.

ſitati vel etiam commoditati fratrum & Monialium prædictorum videris expedire, ſuper quo tuam intendimus conſcientiam onerare, Moniales ad permutationem faciendam ac fratres ipſos ad compensationem huiusmodi prædictis Monialibus impendendam autoritate noſtra compellas. Contradiſtores, &c. uſque *compescendo*. Non obſtante ſi prædictis Monialibus de non alienando præfato ſeu quibuſlibet bonis ad Monasterium ipſarum ſpectantibus præſtiterint iuramentum, aut ſi tam eis quam dictis fratribus communiter vel diuiſim ſiue quibuſlibet aliis à Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, &c. uſque *mentio ſit habenda*. Datum Laterani Kal. Februarij, anno 6.

X L I I I.

De non ſoluendo ultra quartam partem in funeralibus. Reg. Vatic. epist. 160.

DILECTO FILIO MINISTRO GENERALI
ET FRATRIBVS ORD. FRATRVM MINORVM.

NVper vt diſcordiæ materia tolleretur, quæ inter vos ex parte vna & Prælatos, Rectores, & Sacerdotes, ſeu Clericos parochialium Eccleſiarum per diuerſas mundi prouincias conſtitutos ex altera, ſuper nonnullis articulis conſueuerat exoriri, ſtatuumdum inter alia duximus, & etiam ordinandum, vt omnes poſſitis ad Eccleſiaſticam ſepulturam, qui apud Eccleſias & loca veſtra eligerent ſepeliri, quodque de obuentionibus omnibus tam funeralibus, quam quibuſcumque & quomodocumque relictis indiſtincte, vel diſtincte ad quoscumque certos & determinatos uſus, de quibus etiam quarta Eccleſiaſtica portio dari ſeu exigi non conſueuit, ſeu non debet de iure, necnon de datis ſeu qualitercumque donatis in morte, ſeu mortis articulo, aut in infirmitate donantis, vel dantis, de qua deceſſerit, quomodocumque directe vel indirecte vobis vel aliis pro vobis quartam partem, quam Apoſtolica autoritate taxauimus, & etiam limitauimus parochialibus Sacerdotibus, & Eccleſiarum Rectoribus ſeu curatis integre teneamini elargiri. Verum quia ſicut ex parte veſtra fuit expoſitum coram nobis, in quibuſdam locis conſueuit ſolui medietas, & in aliis tertia, ſeu alia pars de prædictis pro huiusmodi Eccleſiaſtica portione, propter quod ſuper medietate vel tertia ſeu alia parte huiusmodi, præſertim de cera ultra dictam quartam, per nos taxatam aliquando impeti vos contingit. Nos ſuper hoc vobis ex abundanti, cum huiusmodi ſtatutum & ordinatio noſtra euidenter id habeant, prouidere volentes autoritate Apoſtolica declaramus, vt ad exhibendum de præmiſſis eiſdem Parochialibus ſacerdotibus, & Eccleſiarum Rectoribus ſeu Curatis, niſi dictam quartam per nos, vt præmittitur, taxatam & limitatam in quibuſcumque locis prætextu alicuius conſuetudinis minime teneamini, nec poſſitis etiam coarctari. Nulli ergo noſtræ taxationis, limitationis, & declarationis, &c. Datum Anagninæ 6. Kal. Iunij, anno 6.

X L I V.

Concedit eis duas Eccleſias Anagninæ. Reg. Vatic. epist. 417.

GVARDIANO ET FRATRIBVS MINORIBVS ANAGNIN.

DVm fructus vberes, quos in Eccleſia Dei veſter celebris Ordo producit, diligenti conſideratione penſamus, dignum non immerito fore conſpicimus, vt Apoſtolica Sedes eundem Ordinem fauoribus gratioſis attollat, & profeſſores illius gratiis muniat opportunis. Ad hoc namque noſtra laborat iugiter charitatis intentio, vt non ſolum vobis, ſed & aliis poſſitis proficere ad ſalutem. Cum itaque vos Monasterium veſtrum, quod circa conſeſſiones audiendas, poenitentias iniungendas, & alia ſalutis opera incolis ciuitatis Anagninæ impenditis, ad quod frequenter, & aliquando etiam nocturnis temporibus, prout neceſſitas congruit, vos vocari contingit, non poſſitis libere, prout expedit vobis, in loco, qui dicitur *Colle de Porti*, vbi nunc degitis, manentibus, abſque magna incommoditate tam veſtra, quam vos ad hoc vocantium exercere. Nos ſuper hiſ non tam veſtris, quam vocantium prædictorum incommoditatibus obuiare, vobiſque in ciuitate prædicta de loco magis vobis, & eis commodo, prouidere volentes, Eccleſias ſancti Matthæi, & ſancti Stephani de Portario ciuitatis prædictæ cum cœmeteriis, hortis, viis, plateis & domibus adiacentibus, ac etiam circumſtantibus ad eaſdem vobis pro habitatione

ANNO CHRISTI 1300.

BONIFACII VIII. ANNO 6.

tione vestra, & ædificanda ibi Ecclesia, Apostolica autoritate concedimus, decernentes mansionem vestram fore de cætero in eisdem, ac irritum & inane si secus super hoc à quoquam quauis autoritate contigerit attentari. Priorem & fratres sancti Matthæi Ordinis sancti Guillelmi, ac Archipresbyterum & clericos sancti Stephani Ecclesiarum prædictarum ab eisdem Ecclesiis penitus amouendo, per nos alibi, prout nobis expedire videbitur, collocandos. Nulli ergo, &c. Datum Anagninæ 16. Kalend. Augusti, anno 6.

XLVI.

Fit Episcopus Lucae. Reg. Vatic. epist. 211.

VENERABILI FRATRI HENRICO EPISCOPO LUCANO.

ROmani Pontificis, quem Pastor ille cælestis, & Episcopus animarum, qui recte vniuersa disponit, potestatis sibi plenitudine tradita, Ecclesiis prætulit vniuersis, plena vigiliis sollicitudo requirit vt circa cuiuslibet statum Ecclesiæ sic vigilanter excogitet, sic prospiciat diligenter, vt per eius prouidentiam circumspectam, prout locorum & temporum qualitas exigit, Ecclesiis singulis Pastor accedat idoneus, & Rector prouidus deputetur; sicque Ecclesiæ ipsæ superni fauoris auxilio, suffragante votiua prosperitatis successibus gratulentur. Sane dudum Ecclesia Lucana per obitum bonæ memoriæ Paganelli Lucani Episcopi, Pastoris solatio destituta, Nos prouisionem ipsius Ecclesiæ ea vice dispositioni nostræ, & Sedi Apostolicæ duximus reseruandam, decernentes irritum, &c. vsque *attentari*. Sed postmodum dilectis filiis Archidiacono & Capitulo dictæ Ecclesiæ Raynerium de Monte magno eiusdem Ecclesiæ Canonicum in Lucanum Episcopum de facto contra reseruationem huiusmodi eligentibus, dictoque Raynerio huiusmodi electioni de se factæ, vt pote de facto præsumptæ, consentire nolente, Nos de ipsius Ecclesiæ Lucanæ ordinatione celeri, ne diu viduitatis subiaceret incommodis, sollicitè cogitantes, & cupientes illum eidem Ecclesiæ per nostræ prouidentia studium præferre, de quo etiam haberemus notitiam, quod ipsum clara meritorum suorum insignia redimirent, nec dubia esset ipsius charitas erga plebem suo regimini commendandam, & in cuius fide fida recumberet securitas subditorum, ad personam tuam generis nobilitate conspicuam, litterarum scientia, munditia vitæ, religionis obseruantia, ac honestate morum, & aliis virtutibus decoratam, direximus aciem nostræ mentis, tæque Ordinis fratrum Minorum professum, de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis eidem Ecclesiæ Lucanæ præfecimus in Episcopum, & Pastorem, curam & administrationem ipsius tibi plenam in spiritualibus, & temporalibus committendo, tibi que postmodum fecimus per venerabilem fratrem nostrum N. Ostien. & Velletren. Episcopum munus consecrationis impendi, firmam spem, fiduciamque tenentes, quod eadem Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam præseruabitur à noxiis, & aduersis, & grata Deo autore spiritualiter & temporaliter suscipiet incrementa. Reuerenter itaque suscipe iugum Domini, & tua eius oneri humiliter colla submitte, & curam & administrationem eiusdem Ecclesiæ Lucanæ prudenter exequi studeas, & gregis tibi commissi custodiam prosequi diligenter, solerter, & constanter oppositurus te murum pro domo Domini ascendentibus ex aduerso, & laudabili de grege ipso coram Deo reddita ratione, Regnum eius ab origine mundi paratum, cum electis acquirere valeas lætabundus, in dilecta Domini tabernacula moraturus. Datum Anagninæ Kal. Augusti. anno 6.

XLVII.

NOBILI MULIERI ISABELLÆ PRINCIPISSÆ

ACHAYÆ VIDVÆ.

Affluentis deuotionis affectum, & zelum reuerentiæ specialis, quibus antea actis temporibus clara progenitorum tuorum imitando vestigia erga Romanam Ecclesiam claruisse dignosceris, & studiis clarere sollicitis non desistis, benignæ considerationis indagine perscrutantes, dignum & rationi consonum arbitramur, vt personam tuam vberibus prosequendo fauoribus, petitionibus tuis beneuolum impendamus auditum, & eas quantum cum Deo possumus ad exauditionis gratiam admittamus. Oblata siquidem nobis tua petitio continebat, quod tu pridem salubri ducta consilio, & ad felicitatis æter-

ANNO CHRISTI 1300.

BONIFACII VIII. ANNO 6.

na dulcedinem feruenter aspirans, quoddam Monasterium in diœc. Olenen. ad honorem diuini Numinis, ac pro tuæ & progenitorum tuorum, ipsorumque animarum salute construi, seu ædificari fecisti opere plurimum sumptuoso, in quo decentem Monialium numerum Ordinis sanctæ Claræ affectas institui, vt in eo diuinis insistant obsequiis, & exerceantur sollicitè opera pietatis; sed propter grauiâ sumptuum onera, quæ pro defensione continua terræ tuæ, quam detestanda Græcorum schismaticorum nequitia in partibus illis degentium, ausibus violentis impetere ac multipliciter molestare non cessat, oportet, vt asseris, te subire, sufficientes prouentus, & redditus, nequis, prout geris in votis, eidem Monasterio assignare. Quare supplici postulabas instantia, vt specialem tibi gratiam facientes, Ecclesiam beatæ Mariæ de Camina memoratæ diœc. quam quondam Guillelmus Princeps Achayæ patruus tuus, de bonis propriis fundauit, pariter & dotauit, consuetam per monachos Monasterij sanctæ Mariæ de Scrufaria Ordinis S. Benedicti Cephalunen. Diœc. gubernari, cum nonnulli ex eisdem monachis tam per diœcesanum, quam Metropolitanum loci, de dicta Ecclesia iamdiu expulsi fuisse noscantur. Nonnulli vero ex eis propria temeritate discesserint ab eadem, sicque iam longi temporis spatio Ecclesia ipsa remanserit gubernatoris præsidio destituta, præfato Monasterio per te, sicut præmittitur, iam constructo de gratia speciali concedere dignamur. Nos itaque pium, & in oculis diuinæ Majestatis acceptum non immerito reputantes, vt in hac parte iam dicti Monasterij commodis, & eiusdem Ecclesiæ statui prouidere utiliter studeamus, tuis supplicationibus inclinati præfatam Ecclesiam sanctæ Mariæ de Camina, cum omnibus bonis, iuribus, & pertinentiis suis vbilibet constitutis, prædicto Monasterio per te constructo, prout superius est expressum, Apostolica autoritate concedimus, & donamus de gratia speciali ab eo perpetuis futuris temporibus possidendam. Tibi nihilominus apprehendendi & nanciscendi per te vel alium seu alios corporalem Ecclesiæ bonorum & iurium ac pertinentiarum prædictorum possessionem nomine Monasterij supradicti, assensu diœcesani loci minime requisito, facultatem plenam & liberam tribuentes. Volumus autem quod Moniales prædictæ in eadem Ecclesia faciant per idoneum Vicarium continuè deserui, reſeruata sibi congrua ipsius Ecclesiæ fructuum, reddituum, & prouentuum portione, de qua sustentari commodè valeat, & eiusdem Ecclesiæ onera supportare, iure diœcesani prædicti in omnibus semper saluo. Nos enim nihilominus irritum decernimus & inane, si secus à quoquam scienter vel ignoranter in hac parte contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Laterani Kalendis Nouembris, anno 6.

FINIS REGESTI PONTIFICII.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS OMNIVM BVLLARVM CONTENTARVM IN REGESTO HVIVS TOMI SECVNDI.



A picem Apostolicæ dignita- tis. <i>Bonifac.8.</i>	bulle 35
Ad audientiam. <i>Martin.4.</i>	7
Ad audientiam. <i>Vrban.4.</i>	5
Ad audientiam. <i>Nicol.4.</i>	60
Ad audientiam. <i>Bonifac.8.</i>	4
Ad augmentum. <i>Bonifac.8.</i>	4
Ad culmen summi Apost. <i>Alexand.4.</i>	30
Ad consequendam gloriam. <i>Clem.4.</i>	12
Ad fouendum in char. viscer. <i>Nicol.4.</i>	23
Ad fructus vberes. <i>Martin.4.</i>	4
Ad liberatio. Terræ Sanctæ. <i>Clem.4.</i>	29
Ad nostram noueris aud. <i>Innocent.4.</i>	8
Ad personam tuam exub. <i>Nicol.3.</i>	35
Ad regimen vniuers. Ecclesi. <i>Bonifac.8.</i>	40
Ad statum pacificum. <i>Nicol.4.</i>	2
Ad vniuersales Ecclesi. regim. <i>Nicol.4.</i>	55
Affluentis deuotionis. <i>Bonifac.8.</i>	47
Apostolatus officium. <i>Bonifac.8.</i>	39
Ascendit fumus aromatum. <i>Honor.4.</i>	2
Assisinen. Ecclesia. <i>Gregor.10.</i>	3
Assumpti quamuis immer. <i>Nicol.4.</i>	37
Attendentes benignius. <i>Honor.4.</i>	5
Attendentes benignius. <i>Nicol.4.</i>	25
B ona meritoria. <i>Alexand.4.</i>	78
C œlestis amor. <i>Innocent.4.</i>	19
Cœlestia quærentibus. <i>Innocent.4.</i>	22
Cœlestia quærentibus. <i>Alexand.4.</i>	95
Charissimi in Christo filij. <i>Vrban.4.</i>	12
Circa ea, quæ Summo Patri. <i>Nicol.4.</i>	34
Conuenit vt sacer Ordo. <i>Alexand.4.</i>	35
Consultè tunc utilitati. <i>Nicol.3.</i>	33
Controuersiam dudum. <i>Alexand.4.</i>	11
Controuersiam dudum. <i>Alexand.4.</i>	12
Cum à nobis petitur. <i>Innocent.4.</i>	28
Cum à nobis petitur. <i>Innocent.4.</i>	31
Cum à nobis petitur. <i>Innocent.4.</i>	34
Cum à nobis petitur. <i>Alexand.4.</i>	5
Cum à nobis petitur. <i>Alexand.4.</i>	8
Cum à nobis petitur. <i>Alexand.4.</i>	43
Cum à nobis petitur. <i>Alexand.4.</i>	90
Cum à nobis petitur. <i>Alexand.4.</i>	103
Cum à nobis petitur. <i>Vrban.4.</i>	1
Cum à nobis petitur. <i>Gregor.10.</i>	7
Cum à nobis petitur. <i>Nicol.4.</i>	44
Cum à nobis petitur. <i>Nicol.4.</i>	58
Cum à nobis petitur. <i>Bonifac.8.</i>	17

Cum aduersus prouif. <i>Alexand.4.</i>	75
Cum ad promerenda. <i>Alexand.4.</i>	52
Cum charissimis. <i>Clem.4.</i>	32
Cum chariss. in Christo. <i>Gregor.10.</i>	2
Cum cura tam Monast. <i>Nicol.4.</i>	20
Cum cura tam Monast. <i>Nicol.4.</i>	21
Cum cura tam Monast. <i>Nicol.4.</i>	24
Cum de sinceritate. <i>Innocent.4.</i>	33
Cum dilectus filius. <i>Innocent.4.</i>	23
Cum dilectus filius. <i>Innocent.4.</i>	25
Cum dilecti filij. <i>Clem.4.</i>	7
Cum dilecti filij. <i>Alexand.4.</i>	51
Cum dilecto filio. <i>Alexand.4.</i>	64
Cum Ecclesiarum. <i>Nicol.4.</i>	30
Cum & plantare. <i>Alexand.4.</i>	89
Cum & plantare. <i>Alexand.4.</i>	118
Cum harum rector. <i>Alexand.4.</i>	58
Cum in Polonia. <i>Alexand.4.</i>	35
Cum olim apud Sedem. <i>Alexand.4.</i>	85
Cum olim duxerimus. <i>Innocent.4.</i>	6
Cum olim quidam temere sent. <i>Alex.4.</i>	105
Cum propter multip. <i>Alexand.4.</i>	79
Cum propter multip. <i>Alexand.4.</i>	82
Cum sicut intelleximus. <i>Innocent.4.</i>	4
Cum sicut intelleximus. <i>Innocent.4.</i>	37
Cum sicut intelleximus. <i>Innocent.4.</i>	38
Cum sicut ex parte. <i>Alexand.4.</i>	94
Cum sicut ex parte. <i>Clem.4.</i>	19
Cupiens vt finis. <i>Innocent.4.</i>	1
Cupientes inter vos. <i>Vrban.4.</i>	8
Cupientes cultum diuini nom. <i>Bonifac.8.</i>	3
D ebitum officij nostri req. <i>Nicol.3.</i>	9
Desideriis vestris. <i>Alexand.4.</i>	69
Desideriis vestris. <i>Cælest.5.</i>	2
De pia & sancta conuers. <i>Alexand.4.</i>	123
De tuæ circumsp. indust. <i>Nicol.4.</i>	64
De tuæ circumsp. actionis. <i>Nicol.4.</i>	67
Deuotionis augmentum. <i>Innocent.4.</i>	30
Deuotionis augmentum. <i>Alexand.4.</i>	117
Deuotionis tuæ. <i>Alexand.4.</i>	20
Deuotionis vestræ. <i>Alexand.4.</i>	22
Deuotionis vestræ. <i>Alexand.4.</i>	62
Deuotionis vestræ. <i>Bonifac.8.</i>	20
Deuotionis vestræ. <i>Bonifac.8.</i>	21
Deuotione quam chariss. <i>Innocent.4.</i>	23
Dignum esse credimus. <i>Cælest.5.</i>	1
Dilectis filiis gener. <i>Alexand.4.</i>	34
Dilectis filiis gener. <i>Alexand.4.</i>	35

Electus Romanus Superior

Index bullarum.

Dilectis filiis gener. <i>Alexand.4.</i>	42	Ex susceptæ feruit. <i>Honor.4.</i>	15
Dilecti filij gener. <i>Innocent.4.</i>	21	Ex susceptæ feruit. <i>Nicol.4.</i>	48
Dilecti filij Prior. <i>Alexand.4.</i>	84	Ex tenore vestræ petitionis. <i>Alexand.4.</i>	63
Dilecti filij Guard. <i>Alexand.4.</i>	101	Ex tenore vestræ petitionis. <i>Alexand.4.</i>	111
Dilecti filij Guard. <i>Nicol.4.</i>	33	F	
Dilecti filij Minister. <i>Alexand.4.</i>	124	F el. record. I. Papa. <i>Alexand.4.</i>	86
Dilectos filios Fr. Min. <i>Clem.4.</i>	10	Fons sapientiæ. <i>Bonif.8.</i>	26
Dilectus filius nobilis vir. <i>Martini.4.</i>	10	Fragilitatis humanæ. <i>Nicol.3.</i>	28
Diuinæ affluentiam bonit. <i>Alexand.4.</i>	7	G	
Diuinæ sapientiæ inscr. <i>Vrbani.4.</i>	4	G erentes de dilecto. <i>Innocent.4.</i>	32
Discretionis tuæ. <i>Alexand.4.</i>	23	Guido Dei & Apost. <i>Clement.4.</i>	14
Dum fructus vberes. <i>Bonifac.8.</i>	45	H	
Dum sollicitæ consider. <i>Nicol.4.</i>	6	H abet vestræ deuotio, affect. <i>Bonifac.8.</i>	5
Dudum in potestatem. <i>Martin.4.</i>	9	I	
Dudum ex relatione. <i>Bonifac.8.</i>	27	I s, quæ autoritate. <i>Innocent.4.</i>	17
E		I is, quæ autoritate. <i>Alexand.4.</i>	109
E a quæ autoritate. <i>Alexand.4.</i>	3	Illa te credimus. <i>Martin.4.</i>	6
Ea quæ iudicio. <i>Alexand.4.</i>	93	Illius licet immeriti. <i>Nicol.4.</i>	40
Ecclesiarum omnium. <i>Bonifac.8.</i>	1	Inducimur piæ conuers. <i>Alexand.4.</i>	17
Ecclesiarum omnium. <i>Bonifac.8.</i>	41	Inundans malitia peruers. <i>Innocent.4.</i>	18
Eis qui sanandis. <i>Alexand.4.</i>	24	Inundans malitia peruers. <i>Martin.4.</i>	8
Etsi multitudo. <i>Alexand.4.</i>	38	Intellecto quod Monast. <i>Alexand.4.</i>	81
Etsi omnes, qui. <i>Nicol.4.</i>	34	Inter alia, quibus. <i>Alexand.4.</i>	32
Etsi de cunctis. <i>Bonifac.8.</i>	37	Inter cuncta. <i>Bonifac.8.</i>	34
Exhibita nobis. <i>Innocent.4.</i>	14	Inter exteros Ordines. <i>Bonifac.8.</i>	6
Exhibita nobis. <i>Alexand.4.</i>	39	Inter personas. <i>Vrbani.4.</i>	9
Exhibita nobis. <i>Alexand.4.</i>	57	Inter varia. <i>Nicol.4.</i>	43
Exhibita nobis. <i>Honor.4.</i>	6	In dispensatione. <i>Clem.4.</i>	18
Exhibita nobis. <i>Bonifac.8.</i>	16	In dispensatione. <i>Nicol.4.</i>	4
Exigentibus vestræ deuo. <i>Alexand.4.</i>	83	In mandatorum. <i>Honor.4.</i>	3
Exigentibus vestræ deuo. <i>Clement.4.</i>	9	In quibusdam locis. <i>Clem.4.</i>	6
Exigentibus vestræ deuo. <i>Clement.4.</i>	13	In supremæ dignit. <i>Nicol.3.</i>	14
Exigentibus vestræ relig. <i>Nicol.4.</i>	61	In supremæ dignit. <i>Nicol.3.</i>	23
Eximia dilecti filij. <i>Alexand.4.</i>	29	In supremæ dignit. <i>Nicol.3.</i>	32
Exposita nobis. <i>Alexand.4.</i>	104	In supremæ dignit. <i>Bonifac.8.</i>	10
Exposuerunt nobis. <i>Nicol.3.</i>	20	In supremæ dignit. <i>Bonifac.8.</i>	38
Exposuerunt nobis. <i>Bonifac.8.</i>	82	In sinu Sedis Apost. <i>Bonifac.8.</i>	36
Exposuit nobis. <i>Nicol.4.</i>	52	In vestri Ord. regula. <i>Nicol.4.</i>	13
Exultantes in Domino. <i>Martin.4.</i>	7	Ioannes miseratione. <i>Vrbani.4.</i>	10
Ex parte chariss. filij. <i>Nicol.4.</i>	1	Iustis petentium. <i>Innoc.4.</i>	9
Ex parte dilectæ. <i>Honor.4.</i>	10	Iustis petentium. <i>Alexand.4.</i>	42
Ex parte dilectæ. <i>Innocent.4.</i>	29	Iustis petentium. <i>Alexand.4.</i>	67
Ex parte dilectarum. <i>Alexand.4.</i>	80	Iustis petentium. <i>Alexand.3.</i>	88
Ex parte dilectarum. <i>Bonifac.8.</i>	23	Iustis petentium. <i>Alexand.4.</i>	115
Ex parte dilectorum. <i>Alexand.4.</i>	87	L	
Ex parte dilectorum. <i>Clement.4.</i>	16	L audabilis sacra religio. <i>Bonifac.8.</i>	18
Ex parte dilectorum. <i>Clement.4.</i>	23	Laudanda tuorum progenit. <i>Ioann.20.2.</i>	
Ex parte dilectorum. <i>Ioan.20.</i>	1	Lecta nobis vestra pet. <i>Alexand.4.</i>	73
Ex parte dil. fil. Min. <i>Nicol.4.</i>	29	Lecta nobis vestra pet. <i>Clem.4.</i>	27
Ex parte dil. fil. <i>Bonifac.8.</i>	22	Licet ad hoc. <i>Alexand.4.</i>	33
Ex parte dilectorum. <i>Bonifac.8.</i>	43	Licet ea, quæ. <i>Alexand.4.</i>	19
Ex parte tua. <i>Martin.4.</i>	11	Licet ea, quæ de. <i>Alexand.4.</i>	45
Ex parte vestra. <i>Alexand.4.</i>	37	Licet continuata. <i>Nicol.3.</i>	31
Ex parte vestra. <i>Alexand.4.</i>	40	Licet continuata. <i>Nicol.4.</i>	27
Ex parte vestra. <i>Honor.4.</i>	7	Licet in regula. <i>Nicol.4.</i>	18
Ex parte vestra. <i>Nicol.4.</i>	35	Licet nos olim. <i>Alexand.4.</i>	59
Ex parte vestra. <i>Nicol.4.</i>	5	Licet nostris. <i>Clem.4.</i>	22
Ex parte vener. <i>Clement.4.</i>	2	Licet olim. <i>Innoc.4.</i>	15
Ex serie vestræ petitionis. <i>Alexand.4.</i>	97	Litteras fel. rec. <i>Honor. Nicol.3.</i>	21

Litteras

Index bullarum.

Litteras fel. rec. Gregor. <i>Nicol. 3.</i>	22	Petitio vestra. <i>Nicol. 3.</i>	10
Litterarum tuarum series. <i>Honor. 4.</i>	12	Petitio dilectorum. <i>Nicol. 4.</i>	47
Litterarum dilectæ. <i>Honor. 4.</i>	13	Petitio vestra. <i>Bonifac. 8.</i>	33
Locis pia religione. <i>Alexand. 4.</i>	74	Personis quæ mundo. <i>Nicol. 4.</i>	32
Loca sanctorum. <i>Clem. 4.</i>	8	Per exigentiam. <i>Vrbani. 4.</i>	2
M		Pia desideria. <i>Alexand. 4.</i>	13
M Atris Ecclesiæ. <i>Alexand. 4.</i>	31	Pia vota. <i>Vrbani. 4.</i>	11
Matthæus miseratione. <i>Bonifac. 8.</i>	29	Pium arbitantes. <i>Vrbani. 4.</i>	12
Mente sollicita. <i>Alexand. 4.</i>	106	Porrecta nobis. <i>Innocent. 4.</i>	36
Meretur honestas. <i>Alexand. 4.</i>	114	Præclara gloriosissimi. <i>Nicol. 4.</i>	8
Meritis religionis. <i>Alexand. 4.</i>	110	Præexcelsa gloriosissimi. <i>Nicol. 4.</i>	26
Meritis vestræ relig. <i>Nicol. 4.</i>	15	Præsentium vobis. <i>Innocent. 4.</i>	3
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	5	Pressi graui orbis sarc. <i>Alexand. 4.</i>	49
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	6	Pridem dilectis fil. <i>Nicol. 4.</i>	66
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	12	Prohibente regula. <i>Alexand. 4.</i>	61
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	17	Prouisionis nostræ. <i>Alexand. 4.</i>	107
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	26	Prouidentia laudabilis. <i>Clement. 4.</i>	26
Militanti Ecclesiæ. <i>Nicol. 3.</i>	27	Q	
Militanti Ecclesiæ. <i>Martin. 4.</i>	1	Q Vamuis graue feramus. <i>Bonifac. 8.</i>	13
Militanti Ecclesiæ. <i>Martin. 4.</i>	2	Quanto amplius sacræ. <i>Alexand. 4.</i>	2
Militanti Ecclesiæ. <i>Bonifac. 8.</i>	7	Quanto ex potestate. <i>Nicol. 3.</i>	1
Mundi spernentes. <i>Nicol. 3.</i>	8	Quanto ex potestate. <i>Nicol. 3.</i>	2
N		Quanto studiosius. <i>Alexand. 4.</i>	77
N E aliorum culpas. <i>Innocent. 4.</i>	12	Quanto studiosius. <i>Clem. 4.</i>	11
Nec insolitum est. <i>Alexand. 4.</i>	1	Quanto studiosius. <i>Nicol. 4.</i>	31
Neceffitibus vener. Fr. <i>Alexand. 4.</i>	76	Quanto studiosius. <i>Nicol. 4.</i>	54
Negotio quod inter chariss. <i>Clement. 4.</i>	35	Quasdam litteras. <i>Bonifac. 8.</i>	14
Nimis iniqua. <i>Alexand. 4.</i>	55	Quia meritorium est. <i>Alexand. 4.</i>	113
Nimis patenter. <i>Alexand. 4.</i>	122	Quia nonnulli qui hæsit. <i>Nicol. 4.</i>	12
Non sine multa. <i>Alexand. 4.</i>	70	Quia Ordinem vestrum. <i>Alexand. 4.</i>	16
Nuper ad nostram. <i>Martin. 4.</i>	5	Quia personas relig. <i>Alexand. 4.</i>	121
Nuper exponentibus. <i>Nicol. 3.</i>	19	Quia plerumque in fut. <i>Clement. 4.</i>	25
Nuper dilectæ. <i>Honor. 4.</i>	4	Quia præsentis vitæ cond. <i>Nicol. 4.</i>	4
Nuper fuit ex parte. <i>Bonifac. 8.</i>	12	Quia præsentis vitæ cond. <i>Nicol. 4.</i>	36
Nuper vt discordiæ. <i>Bonifac. 8.</i>	44	Quia præsentis vitæ cond. <i>Nicol. 4.</i>	56
O		Quia prouinciarum Ord. vestri. <i>Nicol. 4.</i>	3
O Brentu diuini nominis. <i>Clement. 4.</i>	1	Quidam temerè sentien. <i>Clement. 4.</i>	5
Olim affisnaten. Eccl. <i>Gregor. 10.</i>	5	Quoniam, vt ait Apost. <i>Innocent. 4.</i>	13
Olim dilectus filius. <i>Nicol. 4.</i>	16	Quoniam reuocatur. <i>Nicol. 4.</i>	14
Olim dilectus filius. <i>Nicol. 4.</i>	17	Quorundam oculos. <i>Bonifac. 8.</i>	28
Olim fel. record. Vrb. <i>Clement. 4.</i>	17	Quo vos in Christo. <i>Clement. 4.</i>	21
Olim ex relatione. <i>Nicol. 3.</i>	29	R	
Onerosa Pastoralis officij. <i>Ioan. 20.</i>	3	R Apoten. Ecclesia pastor. <i>Clement. 4.</i>	3
Onerosa Pastor. officij. <i>Martin. 4.</i>	3	Rationis oculis intuen. <i>Nicol. 3.</i>	25
Ordinis vestri generosa. <i>Alexand. 4.</i>	53	Rectè tunc Ecclesiarum. <i>Nicol. 3.</i>	24
Ordinis vestri sacra religio. <i>Clement. 4.</i>	28	Receptis vestris litteris. <i>Vrbani. 4.</i>	6
Ordinem vestrum. <i>Alexand. 4.</i>	66	Reducentes ad sedulæ. <i>Nicol. 4.</i>	10
Ordo dudum inter vos. <i>Clement. 4.</i>	21	Reducentes ad sedulæ. <i>Nicol. 4.</i>	11
P		Regimini vniuersalis Eccl. <i>Nicol. 4.</i>	38
P Acem vestram. <i>Innocent. 4.</i>	24	Religionis augmentum. <i>Vrbani. 4.</i>	7
Paci & saluti. <i>Alexand. 4.</i>	92	Religionis fauor. <i>Alexand. 4.</i>	112
Pastoralis officij. <i>Bonifac. 8.</i>	24	Religionis fauor. <i>Honor. 4.</i>	9
Parris æterni benign. <i>Alexand. 4.</i>	9	Religionis fauor. <i>Nicol. 4.</i>	50
Paupertati vestræ. <i>Alexand. 4.</i>	10	Religiosam vitam. <i>Innocent. 4.</i>	11
Paupertati vestræ. <i>Nicol. 4.</i>	49	Religiosam vitam. <i>Innocent. 4.</i>	16
Paupertati vestræ. <i>Bonifac. 8.</i>	19	Religiosam vitam. <i>Alexand. 4.</i>	15
Petitio vestra. <i>Alexand. 4.</i>	28	Religiosam vitam. <i>Alexand. 4.</i>	46
Petitio tua. <i>Alexand. 4.</i>	50	Religiosam vitam. <i>Alexand. 4.</i>	68
Petitio vestra. <i>Alexand. 4.</i>	116	Religiosam vitam. <i>Alexand. 4.</i>	76
		Religio	

Index bullarum.

Religiosam vitam. <i>Alexand.4.</i>	79	Sua nobis dilectæ. <i>Nicol.4.</i>	63
Religiosam vitam. <i>Alexand.4.</i>	108	Sua nobis dilecti. <i>Nicol.4.</i>	65
Religiosam vitam. <i>Alexand.4.</i>	120	Sua nobis dilecti. <i>Bonifac.8.</i>	25
Religiosam vitam. <i>Nicol.4.</i>	34	Sub certa forma. <i>Alexand.4.</i>	100
Religiosam vitam. <i>Bonifac.8.</i>	11	Summæ deuotionis. <i>Nicol.4.</i>	9
Romani Pontificis. <i>Nicol.4.</i>	30	Super iis quæ piet. <i>Nicol.4.</i>	53
Romani Pontificis. <i>Bonifac.8.</i>	31	T	
Romani Pontificis. <i>Bonifac.8.</i>	76	T Va nobis deuotio int. <i>Bonifac.8.</i>	8
S		V	
S Acrofancta Rom. Eccl. <i>Innocent.4.</i>	2	V Acantibus amoris cælest. <i>Innocent.4.</i>	27
Sacræ Religionis. <i>Alexand.4.</i>	48	Vacante dudum Egit. <i>Nicol.3.</i>	18
Sacram Religionem. <i>Nicol.4.</i>	41	Vacante dudum Vegl. <i>Nicol.4.</i>	42
Sanctorum meritis. <i>Alexand.4.</i>	71	Vener. Fr. noster Zag. <i>Innocent.4.</i>	35
Sanctorum meritis. <i>Alexand.4.</i>	72	Vestræ pacis quær. <i>Alexand.4.</i>	6
Sanctitatis & pietatis. <i>Bonifac.8.</i>	9	Vestram & Ordinum. <i>Alexand.4.</i>	65
Sicut nuper ad nostram. <i>Nicol.4.</i>	15	Vestram non credimus. <i>Honor.4.</i>	8
Sicut nuper ad nostram. <i>Nicol.4.</i>	16	Vestræ relig. honestas. <i>Bonifac.8.</i>	2
Simon miseratione. <i>Clement.4.</i>	15	Vestræ religionis ho. <i>Bonifac.8.</i>	15
Sincera quam ad vos. <i>Alexand.4.</i>	56	Viam, quæ sub multæ. <i>Alexand.4.</i>	42
Significauit nobis. <i>Vrbani.4.</i>	3	Virtute conspicuos. <i>Alexand.4.</i>	78
Significauit nobis. <i>Clement.4.</i>	24	Vitæ perennis gloria. <i>Alexand.4.</i>	60
Significauit nobis. <i>Honor.4.</i>	1	Vnigenitus Dei filius. <i>Nicol.4.</i>	45
Significarunt nobis. <i>Nicol.4.</i>	51	Vobis quas in paup. <i>Innocent.4.</i>	20
Significarunt nobis. <i>Nicol.4.</i>	57	Vobis per Apost. Sedis. <i>Alexand.4.</i>	25
Significarunt nobis. <i>Nicol.4.</i>	59	Vocatis nobis licet insuffic. <i>Nicol.3.</i>	3
Solet annuere. <i>Innocent.4.</i>	10	Volentes vobis, quæ. <i>Nicol.4.</i>	46
Solet annuere. <i>Alexand.4.</i>	4	Volumus & discr. <i>Innocent.4.</i>	5
Sollicitudinis Apost. <i>Nicol.3.</i>	13	Volumus & præsent. <i>Gregor.10.</i>	1
Speciali gratia & fauore. <i>Alexand.4.</i>	119	Voluntatiæ pauper. <i>Gregor.10.</i>	4
Spiritu Beatæ considerat. <i>Clement.4.</i>	4	Vt in vestris domibus. <i>Alexand.4.</i>	18
Sponso cælesti. <i>Nicol.4.</i>	22	Vt illibata perman. <i>Alexand.4.</i>	54
Sua nobis nobilis vir. <i>Gregor.10.</i>	6	Vt commissum tibi off. <i>Alexand.4.</i>	71
Sua nobis dil. filij. <i>Nicol.3.</i>	7	Vt tu, cui monast. <i>Nicol.4.</i>	19
Sua nobis Min. Prou. <i>Nicol.3.</i>	30	Vt tu, cui monast. <i>Nicol.4.</i>	62
Sua nobis dil. filij. <i>Nicol.4.</i>	28		

F I N I S.









Wadding, Lucas,

Annales Minorum in quibus res omnes trium ordinum a S. Francisco
institutorum ex fide ponderosius asseruntur ...

Bd.: 2

Lugduni 1628

2 H.mon. 242-2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10940392-0